॥ ਨਮੋ ਤਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਅਰਹਤੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ॥

ਮਜ੍ਝਿਮਨਿਕਾਯੇ

ਮੂਲਪਣ੍ਣਾਸ-ਟੀਕਾ

(ਪਠਮੋ ਭਾਗੋ)

ਗਨ੍ਥਾਰਮ੍ਭਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੧. ਸੰਵਣ੍ਣਨਾਰਮ੍ਭੇ ਰਤਨਤ੍ਤਯਵਨ੍ਦਨਾ ਸੰਵਣ੍ਣੇਤਬ੍ਬਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਪਭਵਨਿਸ੍ਸਯਵਿਸੁਦ੍ਧਿਪਟਿਵੇਦਨਤ੍ਥੰ, ਤੰ ਪਨ ਧਮ੍ਮਸੰਵਣ੍ਣਨਾਸੁ ਵਿਞ੍ਞੂਨੰ ਬਹੁਮਾਨੁਪ੍ਪਾਦਨਤ੍ਥੰ, ਤੰ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਤੇਸੰ ਉਗ੍ਗਹਧਾਰਣਾਦਿਕ੍ਕਮਲਦ੍ਧਬ੍ਬਾਯ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਸਬ੍ਬਹਿਤਸੁਖਨਿਪ੍ਫਾਦਨਤ੍ਥੰ। ਅਥ ਵਾ ਮਙ੍ਗਲਭਾਵਤੋ, ਸਬ੍ਬਕਿਰਿਯਾਸੁ ਪੁਬ੍ਬਕਿਚ੍ਚਭਾਵਤੋ, ਪਣ੍ਡਿਤੇਹਿ ਸਮਾਚਰਿਤਭਾਵਤੋ, ਆਯਤਿੰ ਪਰੇਸੰ ਦਿਟ੍ਠਾਨੁਗਤਿਆਪਜ੍ਜਨਤੋ ਚ ਸੰਵਣ੍ਣਨਾਯੰ ਰਤਨਤ੍ਤਯਪਣਾਮਕਿਰਿਯਾ। ਅਥ ਵਾ ਰਤਨਤ੍ਤਯਪਣਾਮਕਰਣੰ ਪੂਜਨੀਯਪੂਜਾਪੁਞ੍ਞਵਿਸੇਸਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨਤ੍ਥੰ। ਤੰ ਅਤ੍ਤਨੋ ਯਥਾਲਦ੍ਧਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਨਿਮਿਤ੍ਤਕਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਬਲਾਨੁਪ੍ਪਦਾਨਤ੍ਥੰ। ਅਨ੍ਤਰਾ ਚ ਤਸ੍ਸ ਅਸਙ੍ਕੋਚਨਤ੍ਥੰ। ਤਦੁਭਯੰ ਅਨਨ੍ਤਰਾਯੇਨ ਅਟ੍ਠਕਥਾਯ ਪਰਿਸਮਾਪਨਤ੍ਥੰ। ਇਦਮੇਵ ਚ ਪਯੋਜਨੰ ਆਚਰਿਯੇਨ ਇਧਾਧਿਪ੍ਪੇਤੰ। ਤਥਾ ਹਿ ਵਕ੍ਖਤਿ ''ਇਤਿ ਮੇ ਪਸਨ੍ਨਮਤਿਨੋ...ਪੇ॰... ਤਸ੍ਸਾਨੁਭਾਵੇਨਾ''ਤਿ। ਵਤ੍ਥੁਤ੍ਤਯਪੂਜਾਹਿ ਨਿਰਤਿਸਯਪੁਞ੍ਞਕ੍ਖੇਤ੍ਤਸੰਬੁਦ੍ਧਿਯਾ ਅਪਰਿਮੇਯਜਪਭਾਵੋ ਪੁਞ੍ਞਾਤਿਸਯੋਤਿ ਬਹੁਵਿਧਨ੍ਤਰਾਯੇਪਿ ਲੋਕਸਨ੍ਨਿਵਾਸੇ ਅਨ੍ਤਰਾਯਨਿਬਨ੍ਧਨਸਕਲਸੰਕਿਲੇਸਵਿਦ੍ਧੰਸਨਾਯ ਪਹੋਤਿ। ਭਯਾਦਿਉਪਦ੍ਦਵਞ੍ਚ ਨਿਵਾਰੇਤਿ। ਯਥਾਹ –

''ਪੂਜਾਰਹੇ ਪੂਜਯਤੋ। ਬੁਦ੍ਧੇ ਯਦਿ ਵ ਸਾਵਕੇ''ਤਿਆਦਿ (ਧ॰ ਪ॰ ੧੯੫; ਅਪ॰ ੧.੧੦.੧), ਤਥਾ –

''ਯੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਬੁਦ੍ਧੇ ਪਸਨ੍ਨਾ, ਅਗ੍ਗੇ ਤੇ ਪਸਨ੍ਨਾ, ਅਗ੍ਗੇ ਖੋ ਪਨ ਪਸਨ੍ਨਾਨੰ ਅਗ੍ਗੋ ਵਿਪਾਕੋ ਹੋਤੀ''ਤਿਆਦਿ (ਇਤਿਵੁ॰ ੯੦, ੯੧),

''ਬੁਦ੍ਧੋਤਿ ਕਿਤ੍ਤਯਨ੍ਤਸ੍ਸ, ਕਾਯੇ ਭਵਤਿ ਯਾ ਪੀਤਿ।
ਵਰਮੇਵ ਹਿ ਸਾ ਪੀਤਿ, ਕਸਿਣੇਨਪਿ ਜਮ੍ਬੁਦੀਪਸ੍ਸ॥

ਧਮ੍ਮੋਤਿ ਕਿਤ੍ਤਯਨ੍ਤਸ੍ਸ...ਪੇ॰... ਕਸਿਣੇਨਪਿ ਜਮ੍ਬੁਦੀਪਸ੍ਸ।
ਸਙ੍ਘੋਤਿ ਕਿਤ੍ਤਯਨ੍ਤਸ੍ਸ...ਪੇ॰... ਕਸਿਣੇਨਪਿ ਜਮ੍ਬੁਦੀਪਸ੍ਸਾ''ਤਿ॥ (ਇਤਿਵੁ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੯੦),

ਤਥਾ –

''ਯਸ੍ਮਿੰ ਮਹਾਨਾਮ ਸਮਯੇ ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਤਥਾਗਤੰ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤਿ, ਨੇਵਸ੍ਸ ਤਸ੍ਮਿੰ ਸਮਯੇ ਰਾਗਪਰਿਯੁਟ੍ਠਿਤੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ, ਨ ਦੋਸ...ਪੇ॰... ਨ ਮੋਹਪਰਿਯੁਟ੍ਠਿਤੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਹੋਤੀ''ਤਿਆਦਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੬.੧੦; ੧੧.੧੧),

''ਅਰਞ੍ਞੇ ਰੁਕ੍ਖਮੂਲੇ ਵਾ...ਪੇ॰...
ਭਯੰ ਵਾ ਛਮ੍ਭਿਤਤ੍ਤੰ ਵਾ,

ਲੋਮਹਂਸੋ ਨ ਹੇਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿ ਚ॥ (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੨.੨੪੯)।

ਤਤ੍ਥ ਯਸ੍ਸ ਵਤ੍ਥੁਤ੍ਤੁਯਸ੍ਸ ਵਨ੍ਨਨਂ ਕਤ੍ਤੁਕਾਮੋ, ਤਸ੍ਸ ਗੁਣਾਤਿਸਯਯੋਗਸਨ੍ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ “**ਕਰੁਣਾਸੀਤਲਹਦਯ**”ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਗਾਥਾਤ੍ਤੁਯਮਾਹ। ਗੁਣਾਤਿਸਯਯੋਗੇਨ ਹਿ ਵਨ੍ਨਨਾਰਹਭਾਵੋ, ਵਨ੍ਨਨਾਰਹੇ ਚ ਕਤਾ ਵਨ੍ਨਨਾ ਯਥਾਧਿਪ੍ਪੇਤਂ ਪਯੋਜਨਂ ਸਾਧੇਤੀਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਯਸ੍ਸਾ ਦੇਸਨਾਯ ਸਂਵਣ੍ਣਨਂ ਕਤ੍ਤੁਕਾਮੋ। ਸਾ ਨ ਵਿਨਯਦੇਸਨਾ ਵਿਯ ਕਰੁਣਾਪ੍ਪਧਾਨਾ, ਨਾਪਿ ਅਭਿਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾ ਵਿਯ ਪਞ੍ਞਾਪ੍ਪਧਾਨਾ , ਅਥ ਖੋ ਕਰੁਣਾਪਞ੍ਞਾਪ੍ਪਧਾਨਾਤਿ ਤਦੁਭਯਪ੍ਪਧਾਨਮੇਵ ਤਾਵ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਥੋਮਨਂ ਕਾਤੁਂ ਤਮ੍ਮੂਲਕਤ੍ਤਾ ਸੇਸਰਤਨਾਨਂ ‘‘ਕਰੁਣਾਸੀਤਲਹਦਯ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ ਕਿਰਤੀਤਿ ਕਰੁਣਾ, ਪਰਦੁਕ੍ਖਂ ਵਿਕ੍ਖਿਪਤਿ ਅਪਨੇਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਥ ਵਾ ਕਿਣਾਤੀਤਿ ਕਰੁਣਾ, ਪਰਦੁਕ੍ਖੇ ਸਤਿ ਕਾਰੁਣਿਕਂ ਹਿਂਸਤਿ ਵਿਬਾਧਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਪਰਦੁਕ੍ਖੇ ਸਤਿ ਸਾਧੂਨਂ ਕਮ੍ਪਨਂ ਹਦਯਖੇਦਂ ਕਰੋਤੀਤਿ ਵਾ ਕਰੁਣਾ। ਅਥ ਵਾ ਕਮਿਤਿ ਸੁਖਂ, ਤਂ ਰੁਨ੍ਧਤੀਤਿ ਕਰੁਣਾ। ਏਸਾ ਹਿ ਪਰਦੁਕ੍ਖਾਪਨਯਨਕਾਮਤਾਲਕ੍ਖਣਾ ਅਤ੍ਤਸੁਖਨਿਰਪੇਕ੍ਖਤਾਯ ਕਾਰੁਣਿਕਾਨਂ ਸੁਖਂ ਰੁਨ੍ਧਤਿ ਵਿਬਨ੍ਧਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ । ਕਰੁਣਾਯ ਸੀਤਲਂ ਕਰੁਣਾਸੀਤਲਂ, ਕਰੁਣਾਸੀਤਲਂ ਹਦਯਂ ਅਸ੍ਸਾਤਿ ਕਰੁਣਾਸੀਤਲਹਦਯੋ, ਤਂ **ਕਰੁਣਾਸੀਤਲਹਦਯਂ**।

ਤਤ੍ਥ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਪਰੇਸਂ ਹਿਤੋਪਸਂਹਾਰਸੁਖਾਦਿਅਪਰਿਹਾਨਿਚ੍ਛਨਸਭਾਵਤਾਯ, ਬ੍ਯਾਪਾਦਾਰਤੀਨਂ ਉਜੁਵਿਪਚ੍ਚਨੀਕਤਾਯ ਚ ਪਰਸਤ੍ਤਸਨ੍ਤਾਨਗਤਸਨ੍ਤਾਪਵਿਚ੍ਛੇਦਨਾਕਾਰਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਮੇਤ੍ਤਾਮੁਦਿਤਾਨਮ੍ਪਿ ਚਿਤ੍ਤਸੀਤਲਭਾਵਕਾਰਣਤਾ ਉਪਲਬ੍ਭਤਿ, ਤਥਾਪਿ ਪਰਦੁਕ੍ਖਾਪਨਯਨਾਕਾਰਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਪਰੂਪਤਾਪਾਸਹਨਰਸਾ ਅਵਿਹਿਂਸਾਭੂਤਾ ਕਰੁਣਾਵ ਵਿਸੇਸੇਨ ਭਗਵਤੋ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿ ਵਿਯ ਸੀਤਿਭਾਵਨਿਮਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ “**ਕਰੁਣਾਸੀਤਲਹਦਯ**”ਨ੍ਤਿ। ਕਰੁਣਾਮੁਖੇਨ ਵਾ ਮੇਤ੍ਤਾਮੁਦਿਤਾਨਮ੍ਪਿ ਹਦਯਸੀਤਲਭਾਵਕਾਰਣਤਾ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਅਥ ਵਾ ਅਸਾਧਾਰਣਞਾਣਵਿਸੇਸਨਿਬਨ੍ਧਨਭੂਤਾ ਸਾਤਿਸਯਂ ਨਿਰਵਸੇਸਞ੍ਚ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਂ ਵਿਯ ਸਵਿਸਯਬ੍ਯਾਪਿਤਾਯ ਮਹਾਕਰੁਣਾਭਾਵਂ ਉਪਗਤਾ ਕਰੁਣਾਵ ਭਗਵਤੋ ਅਤਿਸਯੇਨ ਹਦਯਸੀਤਲਭਾਵਹੇਤੂਤਿ ਆਹ “**ਕਰੁਣਾਸੀਤਲਹਦਯ**”ਨ੍ਤਿ। ਅਥ ਵਾ ਸਤਿਪਿ ਮੇਤ੍ਤਾਮੁਦਿਤਾਨਂ ਸਾਤਿਸਯੇ ਹਦਯਸੀਤਿਭਾਵਨਿਬਨ੍ਧਨਤ੍ਤੇ ਸਕਲਬੁਦ੍ਧਗੁਣਵਿਸੇਸਕਾਰਣਤਾਯ ਤਾਸਮ੍ਪਿ ਕਾਰਣਨ੍ਤਿ ਕਰੁਣਾਵ ਭਗਵਤੋ ‘‘ਹਦਯਸੀਤਲਭਾਵਕਾਰਣ’’ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਕਰੁਣਾਨਿਦਾਨਾ ਹਿ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਬੁਦ੍ਧਗੁਣਾ। ਕਰੁਣਾਨੁਭਾਵਨਿਬ੍ਬਾਪਿਯਮਾਨਸਂਸਾਰਦੁਕ੍ਖਸਨ੍ਤਾਪਸ੍ਸ ਹਿ ਭਗਵਤੋ ਪਰਦੁਕ੍ਖਾਪਨਯਨਕਾਮਤਾਯ ਅਨੇਕਾਨਿਪਿ ਅਸਙ੍ਖ੍ਯੇਯ੍ਯਾਨਿ ਕਪ੍ਪਾਨਂ ਅਕਿਲਨ੍ਤਰੂਪਸ੍ਸੇਵ ਨਿਰਵਸੇਸਬੁਦ੍ਧਕਰਧਮ੍ਮਸਮ੍ਭਰਣਨਿਰਤਸ੍ਸ ਸਮਧਿਗਤਧਮ੍ਮਾਧਿਪਤੇਯ੍ਯਸ੍ਸ ਚ ਸਨ੍ਨਿਹਿਤੇਸੁਪਿ ਸਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਰਸਮੁਪਨੀਤਹਦਯੂਪਤਾਪਨਿਮਿਤ੍ਤੇਸੁ ਨ ਈਸਕਮ੍ਪਿ ਚਿਤ੍ਤਸੀਤਿਭਾਵਸ੍ਸ ਅਞ੍ਞਥਤ੍ਤਮਹੋਸੀਤਿ। ਏਤਸ੍ਮਿਞ੍ਚ ਅਤ੍ਥਵਿਕਪ੍ਪੇ ਤੀਸੁਪਿ ਅਵਤ੍ਥਾਸੁ ਭਗਵਤੋ ਕਰੁਣਾ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

ਪਜਾਨਾਤੀਤਿ ਪਞ੍ਞਾ, ਯਥਾਸਭਾਵਂ ਪਕਾਰੇਹਿ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਪਞ੍ਞਾਵ ਞੇਯ੍ਯਾਵਰਣਪ੍ਪਹਾਨਤੋ ਪਕਾਰੇਹਿ ਧਮ੍ਮਸਭਾਵਜੋਤਨਟ੍ਠੇਨ ਪਜ੍ਜੋਤੋਤਿ ਪਞ੍ਞਾਪਜ੍ਜੋਤੋ। ਸਵਾਸਨਪ੍ਪਹਾਨਤੋ ਵਿਸੇਸੇਨ ਹਤਂ ਸਮੁਗ੍ਘਾਤਿਤਂ ਵਿਹਤਂ, ਪਞ੍ਞਾਪਜ੍ਜੋਤੇਨ ਵਿਹਤਂ ਪਞ੍ਞਾਪਜ੍ਜੋਤਵਿਹਤਂ। ਮੁਯ੍ਹਨ੍ਤਿ ਤੇਨ, ਸਯਂ ਵਾ ਮੁਯ੍ਹਤਿ, ਮੋਹਨਮਤ੍ਤਮੇਵ ਵਾ ਤਨ੍ਤਿ ਮੋਹੋ, ਅਵਿਜ੍ਜਾ, ਸ੍ਵਾਵ ਵਿਸਯਸਭਾਵਪਟਿਚ੍ਛਾਦਨਤੋ ਅਨ੍ਧਕਾਰਸਰਿਕ੍ਖਤਾਯ ਤਮੋ ਵਿਯਾਤਿ ਤਮੋ, ਪਞ੍ਞਾਪਜ੍ਜੋਤਵਿਹਤੋ ਮੋਹਤਮੋ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ ਪਞ੍ਞਾਪਜ੍ਜੋਤਵਿਹਤਮੋਹਤਮੋ, ਤਂ **ਪਞ੍ਞਾਪਜ੍ਜੋਤਵਿਹਤਮੋਹਤਮਂ**। ਸਬ੍ਬੇਸਮ੍ਪਿ ਹਿ ਖੀਣਾਸਵਾਨਂ ਸਤਿਪਿ ਪਞ੍ਞਾਪਜ੍ਜੋਤੇਨ ਅਵਿਜ੍ਜਨ੍ਧਕਾਰਸ੍ਸ ਵਿਹਤਭਾਵੇ ਸਦ੍ਧਾਵਿਮੁਤ੍ਤੇਹਿ ਵਿਯ ਦਿਟ੍ਠਿਪ੍ਪਤ੍ਤਾਨਂ ਸਾਵਕੇਹਿ ਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੇਹਿ ਚ ਸਵਾਸਨਪ੍ਪਹਾਨੇਨ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਕਿਲੇਸਪ੍ਪਹਾਨਸ੍ਸ ਵਿਸੇਸੋ ਵਿਜ੍ਜਤੀਤਿ ਸਾਤਿਸਯੇਨ ਅਵਿਜ੍ਜਾਪਹਾਨੇਨ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਥੋਮੇਨ੍ਤੋ ਆਹ “**ਪਞ੍ਞਾਪਜ੍ਜੋਤਵਿਹਤਮੋਹਤਮ**”ਨ੍ਤਿ।

ਅਥ ਵਾ ਅਨ੍ਤਰੇਨ ਪਰੋਪਦੇਸਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਨ੍ਤਾਨੇ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਂ ਅਵਿਜ੍ਜਨ੍ਧਕਾਰਵਿਗਮਸ੍ਸ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਤਤ੍ਤਾ, ਤਥਾ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਾਯ ਬਲੇਸੁ ਚ ਵਸੀਭਾਵਸ੍ਸ ਸਮਧਿਗਤਤ੍ਤਾ, ਪਰਸਨ੍ਤਤਿਯਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਤਿਸਯਾਨੁਭਾਵੇਨ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਤਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਿਤਤ੍ਤਾ ਭਗਵਾਵ ਵਿਸੇਸਤੋ ਮੋਹਤਮਵਿਗਮੇਨ ਥੋਮੇਤਬ੍ਬੋਤਿ ਆਹ “**ਪਞ੍ਞਾਪਜ੍ਜੋਤਵਿਹਤਮੋਹਤਮ**”ਨ੍ਤਿ। ਇਮਸ੍ਮਿਞ੍ਚ ਅਤ੍ਥਵਿਕਪ੍ਪੇ

‘‘ਪਵ੍ਵਾਪਜ੍ਜੋਤੋ’’ਤਿ ਪਦੇਨ ਭਗਵਤੋ ਪਟਿਵੇਧਪਵ੍ਵਾ ਵਿਯ ਦੇਸਨਾਪਵ੍ਵਾਪਿ ਸਾਮਵ੍ਵਨਿਦ੍ਦੇਸੇਨ, ਏਕਸੇਸਨਯੇਨ ਵਾ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

ਅਥ ਵਾ ਭਗਵਤੋ ਞਾਣਸ੍ਸ ਞੇਯਜਪਰਿਯਨ੍ਤਿਕਤ੍ਤਾ ਸਕਲਞੇਯਜਧਮ੍ਮਸਭਾਵਾਵਬੋਧਨਸਮਤ੍ਥੇਨ ਅਨਾਵਰਣਞਾਣਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਪਵ੍ਵਾਪਜ੍ਜੋਤੇਨ ਸਬ੍ਬਞੇਯਜਧਮ੍ਮਸਭਾਵਚ੍ਛਾਦਕਸ੍ਸ ਮੋਹਨ੍ਧਕਾਰਸ੍ਸ ਵਿਧਮਿਤਤ੍ਤਾ ਅਨਞ੍ਞਸਾਧਾਰਣੋ ਭਗਵਤੋ ਮੋਹਤਮਵਿਨਾਸੋਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤੰ **“ਪਵ੍ਵਾਪਜ੍ਜੋਤਵਿਹਤਮੋਹਤਮ”**ਨ੍ਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਮੋਹਤਮਵਿਧਮਨਨ੍ਤੇ ਅਧਿਗਤਤ੍ਤਾ ਅਨਾਵਰਣਞਾਣਂ ਕਾਰਣੂਪਚਾਰੇਨ ਸਸਨ੍ਤਾਨੇ ਮੋਹਤਮਵਿਧਮਨਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਅਭਿਨੀਹਾਰਸਮ੍ਪਤ੍ତਿਯਾ ਸਵਾਸਨਪ੍ਪਹਾਨਮੇਵ ਹਿ ਕਿਲੇਸਾਨਂ ਞੇਯਜਾਵਰਣਪ੍ਪਹਾਨਨ੍ਤਿ, ਪਰਸਨ੍ਤਾਨੇ ਪਨ ਮੋਹਤਮਵਿਧਮਨਸ੍ਸ ਕਾਰਣਭਾਵਤੋ ਅਨਾਵਰਣਞਾਣਂ ‘‘ਮੋਹਤਮਵਿਧਮਨ’’ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀਤਿ।

ਕਿਂ ਪਨ ਕਾਰਣਂ ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਮੁਗ੍ਘਾਤੋਯੇਵੇਕੋ ਪਹਾਨਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਭਗਵਤੋ ਥੋਮਨਾਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਗਯ੍ਹਤਿ, ਨ ਪਨ ਸਾਤਿਸਯਂ ਨਿਰਵਸੇਸਕਿਲੇਸਪ੍ਪਹਾਨਨ੍ਤਿ? ਤਪ੍ਪਹਾਨਵਚਨੇਨੇਵ ਤਦੇਕਟ੍ਠਤਾਯ ਸਕਲਸਂਕਿਲੇਸਗਣਸਮੁਗ੍ਘਾਤਸ੍ਸ ਜੋਤਿਤਭਾਵਤੋ। ਨ ਹਿ ਸੋ ਤਾਦਿਸੋ ਕਿਲੇਸੋ ਅਤ੍ਥਿ, ਯੋ ਨਿਰਵਸੇਸਅਵਿਜ੍ਜਾਪ੍ਪਹਾਨੇਨ ਨ ਪਹੀਯਤੀਤਿ।

ਅਥ ਵਾ ਵਿਜ੍ਜਾ ਵਿਯ ਸਕਲਕੁਸਲਧਮ੍ਮਸਮੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਨਿਰਵਸੇਸਾਕੁਸਲਧਮ੍ਮਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਯਾ ਸਂਸਾਰਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਚ ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਪਧਾਨਕਾਰਣਨ੍ਤਿ ਤਬ੍ਬਿਘਾਤਵਚਨੇਨ ਸਕਲਸਂਕਿਲੇਸਗਣਸਮੁਗ੍ਘਾਤੋ ਵੁਤ੍ਤੋਯੇਵ ਹੋਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ **“ਪਵ੍ਵਾਪਜ੍ਜੋਤਵਿਹਤਮੋਹਤਮ”**ਨ੍ਤਿ।

ਨਰਾ ਚ ਅਮਰਾ ਚ ਨਰਾਮਰਾ, ਸਹ ਨਰਾਮਰੇਹੀਤਿ ਸਨਰਾਮਰੋ, ਸਨਰਾਮਰੋ ਚ ਸੋ ਲੋਕੋ ਚਾਤਿ ਸਨਰਾਮਰਲੋਕੋ। ਤਸ੍ਸ ਗਰੂਤਿ ਸਨਰਾਮਰਲੋਕਗਰੁ, ਤਂ **ਸਨਰਾਮਰਲੋਕਗਰੁਂ**। ਏਤੇਨ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਵਿਯ ਤਦਵਸਿਟ੍ਠਸਤ੍ਤਾਨਮ੍ਪਿ ਯਥਾਰਹਂ ਗੁਣਵਿਸੇਸਾਵਹਤਾਯ ਭਗਵਤੋ ਉਪਕਾਰਿਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਨ ਚੇਤ੍ਥ ਪਧਾਨਾਪ੍ਪਧਾਨਭਾਵੋ ਚੋਦੇਤਬ੍ਬੋ। ਅਞ੍ਞੋ ਹਿ ਸਦ੍ਦੱਕਮੋ, ਅਞ੍ਞੋ ਅਤ੍ਥੱਕਮੋ। ਏਦਿਸੇਸੁ ਹਿ ਸਮਾਸਪਦੇਸੁ ਪਧਾਨਮ੍ਪਿ ਅਪ੍ਪਧਾਨਂ ਵਿਯ ਨਿਦ੍ਦਿਸੀਯਤਿ ਯਥਾ ‘‘ਸਰਾਜਿਕਾਯ ਪਰਿਸਾਯਾ’’ਤਿ (ਚੂਲ਼ਵ॰ ੩੩੬)। ਕਾਮਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਸਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਰੋਕਾਸਵਸੇਨ ਤਿਵਿਧੋ ਲੋਕੋ, ਗਰੁਭਾਵਸ੍ਸ ਪਨ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਤਾ ਗਰੁਕਰਣਸਮਤ੍ਥਸ੍ਸੇਵ ਯੁਜ੍ਜਨਤੋ ਸਤ੍ਤਲੋਕਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਅਤ੍ਥੋ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ। ਸੋ ਹਿ ਲੋਕੀਯਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪੁਞ੍ਞਪਾਪਾਨਿ ਤਬ੍ਬਿਪਾਕੋ ਚਾਤਿ ‘‘ਲੋਕੋ’’ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਅਮਰਗ੍ਗਹਣੇਨ ਚੇਤ੍ਥ ਉਪਪਤ੍ਤਿਦੇਵਾ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾ।

ਅਥ ਵਾ ਸਮੂਹਤ੍ਥੋ ਲੋਕਸਦ੍ਦੋ ਸਮੁਦਾਯਵਸੇਨ ਲੋਕੀਯਤਿ ਪਞ੍ਞਾਪੀਯਤੀਤਿ। ਸਹ ਨਰੇਹੀਤਿ ਸਨਰਾ, ਸਨਰਾ ਚ ਤੇ ਅਮਰਾ ਚਾਤਿ ਸਨਰਾਮਰਾ, ਤੇਸਂ ਲੋਕੋਤਿ ਸਨਰਾਮਰਲੋਕੋਤਿ ਪੁਰਿਮਨਯੇਨੇਵ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ। ਅਮਰਸਦ੍ਦੇਨ ਚੇਤ੍ਥ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਦੇਵਾਪਿ ਸਙ੍ਗਯ੍ਹਨ੍ਤਿ। ਤੇ ਹਿ ਮਰਣਾਭਾਵਤੋ ਪਰਮਤ੍ਥਤੋ ਅਮਰਾ। ਨਰਾਮਰਾਨਂਯੇਵ ਚ ਗਹਣਂ ਉੱਕਟ੍ਠਨਿਦ੍ਦੇਸਵਸੇਨ ਯਥਾ ‘‘ਸਤ੍ਥਾ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਨ’’ਨ੍ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੫੭)। ਤਥਾ ਹਿ ਸਬ੍ਬਾਨਤ੍ਥਪਰਿਹਾਰਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮਾਯ ਨਿਰਵਸੇਸਹਿਤਸੁਖਵਿਧਾਨਤਪ੍ਪਰਾਯ ਨਿਰਤਿਸਯਾਯ ਪਯੋਗਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਸਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਯ ਪਜਾਯ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤੁਪਕਾਰਿਤਾਯ ਅਪਰਿਮਿਤਨਿਰੁਪਮਪ੍ਪਭਾਵਗੁਣਵਿਸੇਸਸਮਙ੍ਗਿਤਾਯ ਚ ਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤੁੱਤਮੋ ਭਗਵਾ ਅਪਰਿਮਾਣਾਸੁ ਲੋਕਧਾਤੂਸੁ ਅਪਰਿਮਾਣਾਨਂ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਉੱਤਮਗਾਰਵਟ੍ਠਾਨਂ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ **“ਸਨਰਾਮਰਲੋਕਗਰੁ”**ਨ੍ਤਿ।

ਸੋਭਨਂ ਗਤਂ ਗਮਨਂ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ ਸੁਗਤੋ। ਭਗਵਤੋ ਹਿ ਵੇਨੇਯਜਨੁਪਸਙ੍ਕਮਨਂ ਏਕਨ੍ਤੇਨ ਤੇਸਂ ਹਿਤਸੁਖਨਿਪ੍ਫਾਦਨਤੋ ਸੋਭਨਂ, ਤਥਾ ਲੱਖਣਾਨੁਬ੍ਯਞ੍ਜਨਪਟਿਮਣ੍ਡਿਤਰੂਪਕਾਯਤਾਯ ਦੁਤਵਿਲਮ੍ਬਿਤ-ਖਲਿਤਾਨੁਕਡ੍ਢਨ-ਨਿਪ੍ਪੀਲ਼ਨੁੱਕੁਟਿਕ-ਕੁਟਿਲਾਕੁਲਤਾਦਿ-ਦੋਸਰਹਿਤ-ਮਵਹਸਿਤ-ਰਾਜਹਂਸ- ਵਸਭਵਾਰਣ-ਮਿਗਰਾਜਗਮਨਂ ਕਾਯਗਮਨਂ ਞਾਣਗਮਨਞ੍ਚ ਵਿਪੁਲਨਿਮ੍ਮਲਕਰੁਣਾ-ਸਤਿਵੀਰਿਯਾਦਿ-ਗੁਣਵਿਸੇਸਸਹਿਤਮਭਿਨੀਹਾਰਤੋ ਯਾਵ ਮਹਾਬੋਧਿਂ ਅਨਵਜ੍ਜਤਾਯ ਸੋਭਨਮੇਵਾਤਿ। ਅਥ ਵਾ ਸਯਮ੍ਭੁਞਾਣੇਨ ਸਕਲਮ੍ਪਿ ਲੋਕਂ ਪਰਿਞ੍ਞਾਭਿਸਮਯਵਸੇਨ ਪਰਿਜਾਨਨ੍ਤੋ ਞਾਣੇਨ ਸਮ੍ਮਾ ਗਤੋ ਅਵਗਤੋਤਿ ਸੁਗਤੋ। ਤਥਾ

ਲੋਕਸਮੁਦਯਂ ਪਹਾਨਾਭਿਸਮਯਵਸੇਨ ਪਜਹਨ੍ਤੋ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮਤਂ ਆਪਾਦੇਨ੍ਤੋ ਸਮ੍ਮਾ ਗਤੋ ਅਤੀਤੋਤਿ ਸੁਗਤੋ, ਲੋਕਨਿਰੋਧਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਭਿਸਮਯਵਸੇਨ ਸਮ੍ਮਾ ਗਤੋ ਅਧਿਗਤੋਤਿ ਸੁਗਤੋ, ਲੋਕਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨਿਂ ਪਟਿਪਦਂ ਭਾਵਨਾਭਿਸਮਯਵਸੇਨ ਸਮ੍ਮਾ ਗਤੋ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋਤਿ ਸੁਗਤੋ। ‘‘ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗੇਨ ਯੇ ਕਿਲੇਸਾ ਪਹੀਨਾ, ਤੇ ਕਿਲੇਸੇ ਨ ਪੁਨੇਤਿ ਨ ਪਚ੍ਚੇਤਿ ਨ ਪਚ੍ਚਾਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਸੁਗਤੋ’’ਤਿਆਦਿਨਾ (ਮਹਾਨਿ॰ ੩੮; ਚੂਲਨਿ॰ ੨੭) ਨਯੇਨ ਅਯਮਤ੍ਥੋ ਵਿਭਾਵੇਤਬ੍ਬੋ। ਅਥ ਵਾ ਸੁਨ੍ਦਰਂ ਠਾਨਂ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੋਧਿਂ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਮੇਵ ਵਾ ਗਤੋ ਅਧਿਗਤੋਤਿ ਸੁਗਤੋ। ਯਸ੍ਮਾ ਵਾ ਭੂਤਂ ਤਚ੍ਛਂ ਅਤ੍ਥਸਂਹਿਤਂ ਵੇਨੇਯ੍ਯਜਾਨਂ ਯਥਾਰਹਂ ਕਾਲਯੁਤ੍ਤਮੇਵ ਚ ਧਮ੍ਮਂ ਭਾਸਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਮ੍ਮਾ ਗਦਤਿ ਵਦਤੀਤਿ ਸੁਗਤੋ ਦ-ਕਾਰਸ੍ਸ ਤ-ਕਾਰਂ ਕਤ੍ਵਾ। ਇਤਿ ਸੋਭਨਗਮਨਤਾਦੀਹਿ ਸੁਗਤੋ, ਤਂ **ਸੁਗਤਂ**।

ਪੁਞ੍ਞਪਾਪਕਮ੍ਮੇਹਿ ਉਪਪਜ੍ਜਨਵਸੇਨ ਗਨ੍ਤਬ੍ਬਤੋ ਗਤਿਯੋ, ਉਪਪਤ੍ਤਿਭਵਵਿਸੇਸਾ। ਤਾ ਪਨ ਨਿਰਯਾਦਿਵਸੇਨ ਪਞ੍ਚਵਿਧਾ। ਤਾਹਿ ਸਕਲਸ੍ਸਪਿ ਭਵਗਾਮਿਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਾਧਿਗਮੇਨ ਅਵਿਪਾਕਾਰਹਭਾਵਕਰਣੇਨ ਨਿਵਤ੍ਤਿਤਤ੍ਤਾ ਭਗਵਾ ਪਞ੍ਚਹਿਪਿ ਗਤੀਹਿ ਸੁਟ੍ਠੁ ਮੁਤ੍ਤੋ ਵਿਸਂਯੁਤ੍ਤੋਤਿ ਆਹ **“ਗਤਿਵਿਮੁਤ੍ਤ”**ਨ੍ਤਿ। ਏਤੇਨ ਭਗਵਤੋ ਕਤ੍ਥਚਿਪਿ ਗਤਿਯਾ ਅਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਯਤੋ ਭਗਵਾ ‘‘ਦੇਵਾਤਿਦੇਵੋ’’ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਤੇਨੇਵਾਹ –

‘‘ਯੇਨ ਦੇਵੂਪਪਤ੍ਯਸ੍ਸ, ਗਨ੍ਧਬ੍ਬੋ ਵਾ ਵਿਹਙ੍ਗਮੋ।
ਯਕ੍ਖਤ੍ਤਂ ਯੇਨ ਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯਂ, ਮਨੁਸ੍ਸਤ੍ਤਞ੍ਚ ਅਬ੍ਬਜੇ।
ਤੇ ਮਯ੍ਹਂ ਆਸਵਾ ਖੀਣਾ, ਵਿਦ੍ਧਸ੍ਤਾ ਵਿਨਲੀਕਤਾ’’ਤਿ॥ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੩੬)।

ਤਂਤਂਗਤਿਸਂਵਤ੍ਤਨਕਾਨਞ੍ਹਿ ਕਮ੍ਮਕਿਲੇਸਾਨਂ ਅਗ੍ਗਮਗ੍ਗੇਨ ਬੋਧਿਮੂਲੇਯੇਵ ਸੁਪ੍ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ ਨਤ੍ਥਿ ਭਗਵਤੋ ਗਤਿਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਤਾਤਿ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਮੇਵ ਭਗਵਾ ਸਬ੍ਬਭਵਯੋਨਿਗਤਿ-ਵਿਞ੍ਞਾਣਟ੍ਠਿਤਿ-ਸਤ੍ਤਾਵਾਸ-ਸਤ੍ਤਨਿਕਾਯੇਹਿ ਪਰਿਮੁਤ੍ਤੋ, ਤਂ **ਗਤਿਵਿਮੁਤ੍ਤਂ। ਵਨ੍ਦੇ**ਤਿ ਨਮਾਮਿ, ਥੋਮੇਮੀਤਿ ਵਾ ਅਤ੍ਥੋ।

ਅਥ ਵਾ **ਗਤਿਵਿਮੁਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਨੁਪਾਦਿਸੇਸਨਿਬ੍ਬਾਨਧਾਤੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਥੋਮੇਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਹਿ ਦ੍ਵੀਹਿ ਆਕਾਰੇਹਿ ਭਗਵਤੋ ਥੋਮਨਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ ਅਤ੍ਤਹਿਤਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਤੋ ਪਰਹਿਤਪਟਿਪਤ੍ਤਿਤੋ ਚ। ਤੇਸੁ ਅਤ੍ਤਹਿਤਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ ਅਨਾਵਰਣਞਾਣਾਧਿਗਮਤੋ ਸਵਾਸਨਾਨਂ ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਕਿਲੇਸਾਨਂ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਪ੍ਪਹਾਨਤੋ ਅਨੁਪਾਦਿਸੇਸਨਿਬ੍ਬਾਨਪ੍ਪਤ੍ਤਿਤੋ ਚ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ, ਪਰਹਿਤਪਟਿਪਤ੍ਤਿ ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰਾਦਿਨਿਰਪੇਕ੍ਖਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਦੁਕ੍ਖਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕਧਮ੍ਮਦੇਸਨਤੋ ਵਿਰੁਦ੍ਧੇਸੁਪਿ ਨਿਚ੍ਚਂ ਹਿਤਜ੍ਝਾਸਯਤੋ ਞਾਣਪਰਿਪਾਕਕਾਲਾਗਮਨਤੋ ਚ। ਸਾ ਪਨੇਤ੍ਥ ਆਸਯਤੋ ਪਯੋਗਤੋ ਚ ਦੁਵਿਧਾ ਪਰਹਿਤਪਟਿਪਤ੍ਤਿ, ਤਿਵਿਧਾ ਚ ਅਤ੍ਤਹਿਤਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ ਪਕਾਸਿਤਾ ਹੋਤਿ। ਕਥਂ? ‘‘ਕਰੁਣਾਸੀਤਲਹਦਯ’’ਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨ ਆਸਯਤੋ ਪਰਹਿਤਪਟਿਪਤ੍ਤਿ, ਸਮ੍ਮਾਗਦਨਤ੍ਥੇਨ ਸੁਗਤਸਦ੍ਦੇਨ ਪਯੋਗਤੋ ਪਰਹਿਤਪਟਿਪਤ੍ਤਿ, ‘‘ਪਞ੍ਞਾਪਜ੍ਜੋਤਵਿਹਤਮੋਹਤਮਂ ਗਤਿਵਿਮੁਤ੍ਤ’’ਨ੍ਤਿ ਏਤੇਹਿ ਚਤੁਸਚ੍ਚਪਟਿਵੇਧਤ੍ਥੇਨ ਚ ਸੁਗਤਸਦ੍ਦੇਨ ਤਿਵਿਧਾਪਿ ਅਤ੍ਤਹਿਤਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ, ਅਵਸਿਟ੍ਠਟ੍ਠੇਨ ਤੇਨ ‘‘ਪਞ੍ਞਾਪਜ੍ਜੋਤਵਿਹਤਮੋਹਤਮ’’ਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨ ਚਾਪਿ ਸਬ੍ਬਾਪਿ ਅਤ੍ਤਹਿਤਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਪਰਹਿਤਪਟਿਪਤ੍ਤਿ ਪਕਾਸਿਤਾ ਹੋਤੀਤਿ।

ਅਥ ਵਾ ਤੀਹਿ ਆਕਾਰੇਹਿ ਭਗਵਤੋ ਥੋਮਨਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ – ਹੇਤੁਤੋ ਫਲਤੋ ਉਪਕਾਰਤੋ ਚ। ਤਤ੍ਥ **ਹੇਤੁ** ਮਹਾਕਰੁਣਾ, ਸਾ ਪਠਮਪਦੇਨ ਦਸ੍ਸਿਤਾ। **ਫਲਂ** ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਂ ਞਾਣਸਮ੍ਪਦਾ ਪਹਾਨਸਮ੍ਪਦਾ ਆਨੁਭਾਵਸਮ੍ਪਦਾ ਰੂਪਕਾਯਸਮ੍ਪਦਾ ਚਾਤਿ। ਤਾਸੁ ਞਾਣਪਹਾਨਸਮ੍ਪਦਾ ਦੁਤਿਯਪਦੇਨ ਸਚ੍ਚਪਟਿਵੇਧਤ੍ਥੇਨ ਚ ਸੁਗਤਸਦ੍ਦੇਨ ਪਕਾਸਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਆਨੁਭਾਵਸਮ੍ਪਦਾ ਪਨ ਤਤਿਯਪਦੇਨ, ਰੂਪਕਾਯਸਮ੍ਪਦਾ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਕਾਯਗਮਨਸੋਭਨਤ੍ਥੇਨ ਸੁਗਤਸਦ੍ਦੇਨ ਲਕ੍ਖਣਾਨੁਬ੍ਯਞ੍ਜਨਪਾਰਿਪੂਰਿਯਾ ਵਿਨਾ ਤਦਭਾਵਤੋ। **ਉਪਕਾਰੋ** ਅਨਨ੍ਤਰਂ ਅਬਾਹਿਰਂ ਕਰਿਤ੍ਵਾ ਤਿਵਿਧਯਾਨਮੁਖੇਨ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾ। ਸੋ ਸਮ੍ਮਾਗਦਨਤ੍ਥੇਨ ਸੁਗਤਸਦ੍ਦੇਨ ਪਕਾਸਿਤੋ ਹੋਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਤਤ੍ਥ ‘‘ਕਰੁਣਾਸੀਤਲਹਦਯ’’ਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੋਧਿਯਾ ਮੂਲਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਮਹਾਕਰੁਣਾਸਞ੍ਚੋਦਿਤਮਾਨਸੋ ਹਿ ਭਗਵਾ ਸਂਸਾਰਪਙ੍ਕਤੋ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਸਮੁਦ੍ਧਰਣਤ੍ਥਂ ਕਤਾਭਿਨੀਹਾਰੋ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬੇਨ ਪਾਰਮਿਯੋ ਪੂਰੇਤ੍ਵਾ ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੋਧਿਂ ਅਧਿਗਤੋਤਿ ਕਰੁਣਾ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੋਧਿਯਾ ਮੂਲਂ। ‘‘ਪਞ੍ਞਾਪਜ੍ਜੋਤਵਿਹਤਮੋਹਤਮ’’ਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੋਧਿਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ । ਅਨਾਵਰਣਞਾਣਪਦਟ੍ਠਾਨਞ੍ਹਿ ਮਗ੍ਗਞਾਣਂ, ਮਗ੍ਗਞਾਣਪਦਟ੍ਠਾਨਞ੍ਚ ਅਨਾਵਰਣਞਾਣਂ ‘‘ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੋਧੀ’’ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀਤਿ। ਸਮ੍ਮਾਗਮਨਤ੍ਥੇਨ ਸੁਗਤਸਦ੍ਦੇਨ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੋਧਿਯਾ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ ਲੀਨੁਦ੍ਧਚ੍ਚਪਤਿਟ੍ਠਾਨਾਯੂਹਨਕਾਮਸੁਖਲ੍ਲਿਕਤ੍ਤਕਿਲਮਥਾਨੁਯੋਗਸਸ੍ਸਤੁਚ੍ਛੇਦਾਭਿਨਿਵੇਸਾਦਿ ਅਨ੍ਤਦ੍ਵਯਰਹਿਤਾਯ ਕਰੁਣਾਪਞ੍ਞਾਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਾਯ ਮਜ੍ਝਿਮਾਯ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਪਕਾਸਨਤੋ ਸੁਗਤਸਦ੍ਦਸ੍ਸ। ਇਤਰੇਹਿ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੋਧਿਯਾ ਪਧਾਨਾਪ੍ਪਧਾਨਭੇਦਂ ਪਯੋਜਨਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਸਂਸਾਰਮਹੋਘਤੋ ਸਤ੍ਤਸਨ੍ਤਾਰਣਞ੍ਹੇਤ੍ਥ ਪਧਾਨਂ ਪਯੋਜਨਂ, ਤਦਞ੍ਞਮਪ੍ਪਧਾਨਂ। ਤੇਸੁ ਪਧਾਨੇਨ ਪਰਹਿਤਪਟਿਪਤ੍ਤਿਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਇਤਰੇਨ ਅਤ੍ਤਹਿਤਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਂ, ਤਦੁਭਯੇਨ ਅਤ੍ਤਹਿਤਾਯ ਪਟਿਪਨ੍ਨਾਦੀਸੁ ਚਤੂਸੁ ਪੁਗ੍ਗਲੇਸੁ ਭਗਵਤੋ ਚਤੁਤ੍ਥਪੁਗ੍ਗਲਭਾਵਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਤੇਨ ਚ ਅਨੁਤ੍ਤਰਦਕ੍ਖਿਣੇਯ੍ਯਭਾਵਂ ਉਤ੍ਤਮਵਨ੍ਦਨੀਯਭਾਵਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਚ ਵਨ੍ਦਨਕਿਰਿਯਾਯ ਖੇਤ੍ਤਙ੍ਗਤਭਾਵਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਏਤ੍ਥ ਚ ਕਰੁਣਾਗਹਣੇਨ ਲੋਕਿਯੇਸੁ ਮਹਗ੍ਗਤਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤਾਸਾਧਾਰਣਗੁਣਦੀਪਨਤੋ ਭਗਵਤੋ ਸਬ੍ਬਲੋਕਿਯਗੁਣਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸਿਤਾ ਹੋਤਿ, ਪਞ੍ਞਾਗਹਣੇਨ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਪਦਟ੍ਠਾਨਮਗ੍ਗਞਾਣਦੀਪਨਤੋ ਸਬ੍ਬਲੋਕੁਤ੍ਤਰਗੁਣਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ। ਤਦੁਭਯਗ੍ਗਹਣਸਿਦ੍ਧੋ ਹਿ ਅਤ੍ਥੋ ‘‘ਸਨਰਾਮਰਲੋਕਗਰੁ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਵਿਪਞ੍ਚੀਯਤੀਤਿ। ਕਰੁਣਾਗਹਣੇਨ ਚ ਉਪਗਮਨਂ ਨਿਰੁਪਕ੍ਕਿਲੇਸਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਪਞ੍ਞਾਗਹਣੇਨ ਅਪਗਮਨਂ। ਤਥਾ ਕਰੁਣਾਗਹਣੇਨ ਲੋਕਸਮਞ੍ਞਾਨੁਰੂਪਂ ਭਗਵਤੋ ਪਵਤ੍ਤਿਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ ਲੋਕਵੋਹਾਰਵਿਸਯਤ੍ਤਾ ਕਰੁਣਾਯ, ਪਞ੍ਞਾਗਹਣੇਨ ਸਮਞ੍ਞਾਯ ਅਨਤਿਧਾਵਨਂ ਸਭਾਵਾਨਵਬੋਧੇਨ ਹਿ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਸਮਞ੍ਞਂ ਅਤਿਧਾਵਿਤ੍ਵਾ ਸਤ੍ਤਾਦਿਪਰਾਮਸਨਂ ਹੋਤੀਤਿ। ਤਥਾ ਕਰੁਣਾਗਹਣੇਨ ਮਹਾਕਰੁਣਾਸਮਾਪਤ੍ਤਿਵਿਹਾਰਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਪਞ੍ਞਾਗਹਣੇਨ ਤੀਸੁ ਕਾਲੇਸੁ ਅਪ੍ਪਟਿਹਤਞਾਣਂ ਚਤੁਸਚ੍ਚਞਾਣਂ ਚਤੁਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਞਾਣਂ ਚਤੁਵੇਸਾਰਜ੍ਜਞਾਣਂ।

ਕਰੁਣਾਗਹਣੇਨ ਮਹਾਕਰੁਣਾਸਮਾਪਤ੍ਤਿਞਾਣਸ੍ਸ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ਸੇਸਾਸਾਧਾਰਣਞਾਣਾਨਿ, ਛ ਅਭਿਞ੍ਞਾ, ਅਟ੍ਠਸੁ ਪਰਿਸਾਸੁ ਅਕਮ੍ਪਨਞਾਣਾਨਿ, ਦਸ ਬਲਾਨਿ, ਚੁਦ੍ਦਸ ਬੁਦ੍ਧਞਾਣਾਨਿ, ਸੋਲ਼ਸ ਞਾਣਚਰਿਯਾ, ਅਟ੍ਠਾਰਸ ਬੁਦ੍ਧਧਮ੍ਮਾ, ਚਤੁਚਤ੍ਤਾਲੀਸ ਞਾਣਵਤ੍ਥੂਨਿ, ਸਤ੍ਤਸਤ੍ਤਤਿਞਾਣਵਤ੍ਥੂਨੀਤਿ ਏਵਮਾਦੀਨਂ ਅਨੇਕੇਸਂ ਪਞ੍ਞਾਪਭੇਦਾਨਂ ਵਸੇਨ ਞਾਣਚਾਰਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਤਥਾ ਕਰੁਣਾਗਹਣੇਨ ਚਰਣਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਂ, ਪਞ੍ਞਾਗਹਣੇਨ ਵਿਜ੍ਜਾਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਂ। ਕਰੁਣਾਗਹਣੇਨ ਅਤ੍ਤਾਧਿਪਤਿਤਾ, ਪਞ੍ਞਾਗਹਣੇਨ ਧਮ੍ਮਾਧਿਪਤਿਤਾ। ਕਰੁਣਾਗਹਣੇਨ ਲੋਕਨਾਥਭਾਵੋ, ਪਞ੍ਞਾਗਹਣੇਨ ਅਤ੍ਤਨਾਥਭਾਵੋ। ਤਥਾ ਕਰੁਣਾਗਹਣੇਨ ਪੁਬ੍ਬਕਾਰਿਭਾਵੋ, ਪਞ੍ਞਾਗਹਣੇਨ ਕਤਞ੍ਞੁਤਾ। ਤਥਾ ਕਰੁਣਾਗਹਣੇਨ ਅਪਰਨ੍ਤਪਤਾ, ਪਞ੍ਞਾਗਹਣੇਨ ਅਨਤ੍ਤਨ੍ਤਪਤਾ। ਕਰੁਣਾਗਹਣੇਨ ਵਾ ਬੁਦ੍ਧਕਰਧਮ੍ਮਸਿਦ੍ਧਿ, ਪਞ੍ਞਾਗਹਣੇਨ ਬੁਦ੍ਧਭਾਵਸਿਦ੍ਧਿ। ਤਥਾ ਕਰੁਣਾਗਹਣੇਨ ਪਰੇਸਂ ਤਾਰਣਂ, ਪਞ੍ਞਾਗਹਣੇਨ ਸਯਂ ਤਰਣਂ। ਤਥਾ ਕਰੁਣਾਗਹਣੇਨ ਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤੇਸੁ ਅਨੁਗ੍ਗਹਚਿਤ੍ਤਤਾ, ਪਞ੍ਞਾਗਹਣੇਨ ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮੇਸੁ ਵਿਰਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤਤਾ ਦਸ੍ਸਿਤਾ ਹੋਤਿ।

ਸਬ੍ਬੇਸਞ੍ਚ ਬੁਦ੍ਧਗੁਣਾਨਂ ਕਰੁਣਾ ਆਦਿ ਤਨ੍ਨਿਦਾਨਭਾਵਤੋ, ਪਞ੍ਞਾ ਪਰਿਯੋਸਾਨਂ ਤਤੋ ਉਤ੍ਤਰਿ ਕਰਣੀਯਾਭਾਵਤੋ। ਇਤਿ ਆਦਿਪਰਿਯੋਸਾਨਦਸ੍ਸਨੇਨ ਸਬ੍ਬੇ ਬੁਦ੍ਧਗੁਣਾ ਦਸ੍ਸਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤਥਾ ਕਰੁਣਾਗਹਣੇਨ ਸੀਲਕ੍ਖਨ੍ਧਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮੋ ਸਮਾਧਿਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋ ਹੋਤਿ। ਕਰੁਣਾਨਿਦਾਨਞ੍ਹਿ ਸੀਲਂ ਤਤੋ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਦਿਵਿਰਤਿਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਤੋ, ਸਾ ਚ ਝਾਨਤ੍ਤਯਸਮ੍ਪਯੋਗਿਨੀਤਿ। ਪਞ੍ਞਾਵਚਨੇਨ ਪਞ੍ਞਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ। ਸੀਲਞ੍ਚ ਸਬ੍ਬਬੁਦ੍ਧਗੁਣਾਨਂ ਆਦਿ, ਸਮਾਧਿ ਮਜ੍ਝੇ, ਪਞ੍ਞਾ ਪਰਿਯੋਸਾਨਨ੍ਤਿ ਏਵਮ੍ਪਿ ਆਦਿਮਜ੍ਝਪਰਿਯੋਸਾਨਕਲ੍ਯਾਣਦਸ੍ਸਨੇਨ ਸਬ੍ਬੇ ਬੁਦ੍ਧਗੁਣਾ ਦਸ੍ਸਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਨਯਤੋ ਦਸ੍ਸਿਤਤ੍ਤਾ। ਏਸੋ ਏਵ ਹਿ ਨਿਰਵਸੇਸਤੋ ਬੁਦ੍ਧਗੁਣਾਨਂ ਦਸ੍ਸਨੁਪਾਯੋ, ਯਦਿਦਂ ਨਯਗ੍ਗਾਹਣਂ। ਅਞ੍ਞਥਾ ਕੋ ਨਾਮ ਸਮਤ੍ਥੋ ਭਗਵਤੋ ਗੁਣੇ ਅਨੁਪਦਂ ਨਿਰਵਸੇਸਤੋ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ। ਤੇਨੇਵਾਹ –

‘‘ਬੁਦ੍ਧੋਪਿ ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਭਣੇਯ੍ਯ ਵਣ੍ਣਂ।

ਕਪ੍ਪਮ੍ਪਿ ਚੇ ਅਞ੍ਞਮਭਾਸਮਾਨੇ॥

ਖੀਯੇਥ ਕਪ੍ਪੋ ਚਿਰਦੀਘਮਨ੍ਤਰੇ।
ਵਣ੍ਣੋ ਨ ਖੀਯੇਥ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸਾ’’ਤਿ॥ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੩੦੫; ੩.੧੪੧; ਮ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੪੨੫; ਉਦਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੫੩;
ਅਪ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੭.੨੦; ਬੁ॰ ਵਂ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੪.੪; ਚਰਿਯਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੩.੧੨੨ ਪਕਿਣ੍ਣਕਕਥਾ)।

ਤੇਨੇਵ ਚ ਆਯਸ੍ਮਤਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਤ੍ਥੇਰੇਨਪਿ ਬੁਦ੍ਧਗੁਣਪਰਿਚ੍ਛੇਦਨਂ ਪਤਿ ਅਨੁਯੁਤ੍ਤੇਨ ‘‘ਨੋ ਹੇਤਂ, ਭਨ੍ਤੇ’’ਤਿ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ‘‘ਅਪਿਚ ਮੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਧਮ੍ਮਨ੍ਵਯੋ ਵਿਦਿਤੋ’’ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੪੬) ਵੁਤ੍ਤਂ।

੨. ਏਵਂ ਸਙ੍ਖੇਪੇਨ ਸਕਲਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਗੁਣੇਹਿ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਅਭਿਤ੍ਥਵਿਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਂ ਥੋਮੇਤੁਂ **‘‘ਬੁਦ੍ਧੋਪੀ’’**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਬੁਦ੍ਧੋ**ਤਿ ਕਤ੍ਤੁਨਿਦ੍ਦੇਸੋ। **ਬੁਦ੍ਧਭਾਵ**ਨ੍ਤਿ ਕਮ੍ਮਨਿਦ੍ਦੇਸੋ। **ਭਾਵੇਤ੍ਵਾ ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਚ ਪੁਬ੍ਬਕਾਲਕਿਰਿਯਾਨਿਦ੍ਦੇਸੋ । **ਯ**ਨ੍ਤਿ ਅਨਿਯਮਤੋ ਕਮ੍ਮਨਿਦ੍ਦੇਸੋ। **ਉਪਗਤੋ**ਤਿ ਅਪਰਕਾਲਕਿਰਿਯਾਨਿਦ੍ਦੇਸੋ। **ਵਨ੍ਦੇ**ਤਿ ਕਿਰਿਯਾਨਿਦ੍ਦੇਸੋ। **ਤ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਯਮਨਂ। **ਧਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਵਨ੍ਦਨਕਿਰਿਯਾਯ ਕਮ੍ਮਨਿਦ੍ਦੇਸੋ। **ਗਤਮਲਂ ਅਨੁਤ੍ਤਰ**ਨ੍ਤਿ ਚ ਤਬ੍ਬਿਸੇਸਨਂ।

ਤਤ੍ਥ ਬੁਦ੍ਧਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਤਾਵ ‘‘ਬੁਜ੍ਝਿਤਾ ਸਚ੍ਚਾਨੀਤਿ ਬੁਦ੍ਧੋ, ਬੋਧੇਤਾ ਪਜਾਯਾਤਿ ਬੁਦ੍ਧੋ’’ਤਿਆਦਿਨਾ **ਨਿਦ੍ਦੇਸਨਯੇਨ** (ਮਹਾਨਿ॰ ੧੯੨; ਚੂਲ਼ਨਿ॰ ੯੭) ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਅਥ ਵਾ ਸਵਾਸਨਾਯ ਅਞ੍ਞਾਣਨਿਦ੍ਦਾਯ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਵਿਗਮਤੋ, ਬੁਦ੍ਧਿਯਾ ਵਾ ਵਿਕਸਿਤਭਾਵਤੋ ਬੁਦ੍ਧਵਾਤਿ **ਬੁਦ੍ਧੋ** ਜਾਗਰਣਵਿਕਸਨਤ੍ਥਵਸੇਨ। ਅਥ ਵਾ ਕਸ੍ਸਚਿਪਿ ਞੇਯ੍ਯਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਅਨਵਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਅਭਾਵੇਨ ਞੇਯ੍ਯਵਿਸੇਸਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਭਾਵੇਨ ਅਗ੍ਗਹਣਤੋ ਕਮ੍ਮਵਚਨਿਚ੍ਛਾਯ ਅਭਾਵੇਨ ਅਵਗਮਨਤ੍ਥਵਸੇਨੇਵ ਕਤ੍ਤੁਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ਬੁਦ੍ਧਵਾਤਿ **ਬੁਦ੍ਧੋ** ਯਥਾ ‘‘ਦਿਕ੍ਖਿਤੋ ਨ ਦਦਾਤੀ’’ਤਿ। ਅਤ੍ਥਤੋ ਪਨ ਪਾਰਮਿਤਾਪਰਿਭਾਵਿਤੋ ਸਯਮ੍ਭੁਞਾਣੇਨ ਸਹ ਵਾਸਨਾਯ ਵਿਹਤਵਿਦ੍ਧਸ੍ਤਨਿਰਵਸੇਸਕਿਲੇਸੋ ਮਹਾਕਰੁਣਾਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਾਦਿਅਪਰਿਮੇਯ੍ਯਗੁਣਗਣਾਧਾਰੋ ਖਨ੍ਧਸਨ੍ਤਾਨੋ ਬੁਦ੍ਧੋ। ਯਥਾਹ –

‘‘ਬੁਦ੍ਧੋਤਿ ਯੋ ਸੋ ਭਗਵਾ ਸਯਮ੍ਭੂ। ਅਨਾਚਰਿਯਕੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਨਨੁਸ੍ਸੁਤੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਸਾਮਂ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਜ੍ਝਿ, ਤਤ੍ਥ ਚ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਂ ਪਤ੍ਤੋ ਬਲੇਸੁ ਚ ਵਸੀਭਾਵ’’ਨ੍ਤਿ (ਮਹਾਨਿ॰ ੧੯੨; ਚੂਲ਼ਨਿ॰ ੯੭; ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੩.੧੬੧)।

ਅਪਿ-ਸਦ੍ਦੋ ਸਮ੍ਭਾਵਨੇ। ਤੇਨ ‘‘ਏਵਂ ਗੁਣਵਿਸੇਸਯੁਤ੍ਤੋ ਸੋਪਿ ਨਾਮ ਭਗਵਾ’’ਤਿ ਵਕ੍ਖਮਾਨਗੁਣੇ ਧਮ੍ਮੇ ਸਮ੍ਭਾਵਨਂ ਦੀਪੇਤਿ। **ਬੁਦ੍ਧਭਾਵ**ਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੋਧਿਂ। **ਭਾਵੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤ੍ਵਾ ਵਡ੍ਢੇਤ੍ਵਾ ਚ। **ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਂ ਕਤ੍ਵਾ। **ਉਪਗਤੋ**ਤਿ ਪਤ੍ਤੋ, ਅਧਿਗਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਤਸ੍ਸ ‘‘ਬੁਦ੍ਧਭਾਵ’’ਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਗਤਮਲ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਗਤਮਲਂ, ਨਿਦ੍ਦੋਸਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਵਨ੍ਦੇ**ਤਿ ਪਣਮਾਮਿ, ਥੋਮੇਮਿ ਵਾ। **ਅਨੁਤ੍ਤਰ**ਨ੍ਤਿ ਉਤ੍ਤਰਰਹਿਤਂ, ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਧਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਨੁਸਿਟ੍ਠਂ ਪਟਿਪਜ੍ਜਮਾਨੇ ਅਪਾਯਤੋ ਚ ਸਂਸਾਰਤੋ ਚ ਅਪਤਮਾਨੇ ਕਤ੍ਵਾ ਧਾਰੇਤੀਤਿ ਧਮ੍ਮੋ। ਅਯਞ੍ਹੇਤ੍ਥ ਸਙ੍ਖੇਪਤ੍ਥੋ – ਏਵਂ ਵਿਵਿਧਗੁਣਗਣਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਬੁਦ੍ਧੋਪਿ ਭਗਵਾ ਯਂ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਸਙ੍ਖਾਤਂ ਧਮ੍ਮਂ ਭਾਵੇਤ੍ਵਾ, ਫਲਨਿਬ੍ਬਾਨਸਙ੍ਖਾਤਂ ਪਨ ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੋਧਿਂ ਅਧਿਗਤੋ, ਤਮੇਤਂ ਬੁਦ੍ਧਾਨਮ੍ਪਿ ਬੁਦ੍ਧਭਾਵਹੇਤੁਭੂਤਂ ਸਬ੍ਬਦੋਸਮਲਰਹਿਤਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਉਤ੍ਤਰਿਤਰਾਭਾਵੇਨ ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਪਟਿਵੇਧਸਦ੍ਧਮ੍ਮਂ ਨਮਾਮੀਤਿ। ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਸਦ੍ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਾਪਿ ਤਪ੍ਪਕਾਸਨਤ੍ਤਾ ਇਧ ਸਙ੍ਗਹੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ।

ਅਥ ਵਾ ‘‘ਅਭਿਧਮ੍ਮਨਯਸਮੁਦ੍ਦਂ ਅਧਿਗਚ੍ਛਿ, ਤੀਣਿ ਪਿਟਕਾਨਿ ਸਮ੍ਮਸੀ’’ਤਿ ਚ ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮਸ੍ਸਪਿ ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਸਮ੍ਮਸਨਪਰਿਯਾਯੋ ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ਸੋਪਿ ਇਧ ਵੁਤ੍ਤੋ ਏਵਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਤਥਾ ‘‘ਯਂ ਧਮ੍ਮਂ ਭਾਵੇਤ੍ਵਾ ਸਚ੍ਚਿਕਤ੍ਵਾ’’ਤਿ ਚ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਬੁਦ੍ਧਕਰਧਮ੍ਮਭੂਤਾਹਿ ਪਾਰਮਿਤਾਹਿ ਸਹ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੇ ਅਧਿਸੀਲਸਿਕ੍ਖਾਦਯੋਪਿ ਇਧ ਧਮ੍ਮਸਦ੍ਦੇਨ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਤਾਪਿ ਹਿ ਮਲਪਟਿਪਕ੍ਖਤਾਯ ਗਤਮਲਾ ਅਨਞ੍ਞਸਾਧਾਰਣਤਾਯ ਅਨੁਤ੍ਤਰਾ ਚਾਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਸਕਲਵਟ੍ਟਦੁਕ੍ਖਨਿਸ੍ਸਰਣਤ੍ਥਾਯ ਕਤਮਹਾਭਿਨੀਹਾਰੋ ਮਹਾਕਰੁਣਾਧਿਵਾਸਪੇਸਲਜ੍ਝਾਸਯੋ ਪਞ੍ਞਾਵਿਸੇਸਪਰਿਧੋਤਨਿਮ੍ਮਲਾਨਂ ਦਾਨਦਮਸਂਯਮਾਦੀਨਂ ਉਤ੍ਤਮਧਮ੍ਮਾਨਂ ਸਤਸਹਸ੍ਸਾਧਿਕਾਨਿ ਕਪ੍ਪਾਨਂ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਅਸਙ੍ਖ੍ਯੇਯ੍ਯਾਨਿ ਸਕ੍ਕਚ੍ਚਂ ਨਿਰਨ੍ਤਰਂ ਨਿਰਵਸੇਸਾਨਂ

ਭਾਵਨਾਪਚ੍ਚਕ੍ਖਕਰਣੇਹਿ ਕਮ੍ਮਾਦੀਸੁ ਅਧਿਗਤਵਸੀਭਾਵੋ ਅਚ੍ਛਰਿਯਾਚਿਨ੍ਤੇਯ੍ਯਮਹਾਨੁਭਾਵੋ ਅਧਿਸੀਲਾਧਿਚਿਤ੍ਤਾਨਂ ਪਰਮੁਕ੍ਕਂਸਪਾਰਮਿਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਭਗਵਾ ਪਚ੍ਚਯਾਕਾਰੇ ਚਤੁਵੀਸਤਿਕੋਟਿਸਤਸਹਸ੍ਸਮੁਖੇਨ ਮਹਾਵਜਿਰਞਾਣਂ ਪੇਸੇਤ੍ਵਾ ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੋਧਿਂ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋਤਿ।

ਏਤ੍ਥ ਚ ‘‘ਭਾਵੇਤ੍ਵਾ’’ਤਿ ਏਤੇਨ ਵਿਜ੍ਜਾਸਮ੍ਪਦਾਯ ਧਮ੍ਮਂ ਥੋਮੇਤਿ, ‘‘ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ’’ਤਿ ਏਤੇਨ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਸਮ੍ਪਦਾਯ। ਤਥਾ ਪਠਮੇਨ ਝਾਨਸਮ੍ਪਦਾਯ, ਦੁਤਿਯੇਨ ਵਿਮੋਕ੍ਖਸਮ੍ਪਦਾਯ। ਪਠਮੇਨ ਵਾ ਸਮਾਧਿਸਮ੍ਪਦਾਯ, ਦੁਤਿਯੇਨ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਸਮ੍ਪਦਾਯ। ਅਥ ਵਾ ਪਠਮੇਨ ਖਯੇਞਾਣਭਾਵੇਨ, ਦੁਤਿਯੇਨ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦੇਞਾਣਭਾਵੇਨ। ਪੁਰਿਮੇਨ ਵਾ ਵਿਜ੍ਜੂਪਮਤਾਯ, ਦੁਤਿਯੇਨ ਵਜਿਰੂਪਮਤਾਯ। ਪੁਰਿਮੇਨ ਵਾ ਵਿਰਾਗਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ, ਦੁਤਿਯੇਨ ਨਿਰੋਧਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ। ਤਥਾ ਪਠਮੇਨ ਨਿਯ੍ਯਾਨਭਾਵੇਨ, ਦੁਤਿਯੇਨ ਨਿਸ੍ਸਰਣਭਾਵੇਨ। ਪਠਮੇਨ ਵਾ ਹੇਤੁਭਾਵੇਨ, ਦੁਤਿਯੇਨ ਅਸਙ੍ਖਤਭਾਵੇਨ। ਪਠਮੇਨ ਵਾ ਦਸ੍ਸਨਭਾਵੇਨ, ਦੁਤਿਯੇਨ ਵਿਵੇਕਭਾਵੇਨ। ਪਠਮੇਨ ਵਾ ਅਧਿਪਤਿਭਾਵੇਨ, ਦੁਤਿਯੇਨ ਅਮਤਭਾਵੇਨ ਧਮ੍ਮਂ ਥੋਮੇਤਿ। ਅਥ ਵਾ ‘‘ਯਂ ਧਮ੍ਮਂ ਭਾਵੇਤ੍ਵਾ ਬੁਦ੍ਧਭਾਵਂ ਉਪਗਤੋ’’ਤਿ ਏਤੇਨ ਸ੍ਵਾਕ੍ਖਾਤਤਾਯ ਧਮ੍ਮਂ ਥੋਮੇਤਿ। ‘‘ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ’’ਤਿ ਏਤੇਨ ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਕਤਾਯ। ਤਥਾ ਪੁਰਿਮੇਨ ਅਕਾਲਿਕਤਾਯ, ਪਚ੍ਛਿਮੇਨ ਏਹਿਪਸ੍ਸਿਕਤਾਯ। ਪੁਰਿਮੇਨ ਵਾ ਓਪਨੇਯ੍ਯਿਕਤਾਯ, ਪਚ੍ਛਿਮੇਨ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਤਾਯ ਧਮ੍ਮਂ ਥੋਮੇਤਿ। ‘‘ਗਤਮਲ’’ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸਂਕਿਲੇਸਾਭਾਵਦੀਪਨੇਨ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ‘‘ਅਨੁਤ੍ਤਰ’’ਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਵਿਸਿਟ੍ਠਸ੍ਸ ਅਭਾਵਦੀਪਨੇਨ ਵਿਪੁਲਪਰਿਪੁਣ੍ਣਤਂ। ਪਠਮੇਨ ਵਾ ਪਹਾਨਸਮ੍ਪਦਂ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਦੁਤਿਯੇਨ ਸਭਾਵਸਮ੍ਪਦਂ। ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਤਾਯ ਵਾ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਗਤਮਲਭਾਵੋ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬੋ । ਭਾਵਨਾਗੁਣੇਨ ਹਿ ਸੋ ਦੋਸਾਨਂ ਸਮੁਗ੍ਘਾਤਕੋ ਹੋਤੀਤਿ। ਸਚ੍ਛਿਕਾਤਬ੍ਬਭਾਵੇਨ ਅਨੁਤ੍ਤਰਭਾਵੋ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬੋ। ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਤੋ ਹਿ ਤਦੁਤ੍ਤਰਿਕਰਣੀਯਾਭਾਵਤੋ ਅਨਞ੍ਞਸਾਧਾਰਣਤਾਯ ਅਨੁਤ੍ਤਰੋਤਿ। ਤਥਾ ‘‘ਭਾਵੇਤ੍ਵਾ’’ਤਿ ਏਤੇਨ ਸਹ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਸੀਲਾਦੀਹਿ ਸੇਕ੍ਖਾ ਸੀਲਸਮਾਧਿਪਞ੍ਞਾਕ੍ਖਨ੍ਧਾ ਦਸ੍ਸਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ‘‘ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ’’ਤਿ ਏਤੇਨ ਸਹ ਅਸਙ੍ਖਤਾਯ ਧਾਤੁਯਾ ਅਸੇਕ੍ਖਾ ਸੀਲਸਮਾਧਿਪਞ੍ਞਾਕ੍ਖਨ੍ਧਾ ਦਸ੍ਸਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ।

੩. ਏਵਂ ਸਙ੍ਖੇਪੇਨੇਵ ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਗੁਣੇਹਿ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਂ ਅਭਿਤ੍ਥਵਿਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਅਰਿਯਸਙ੍ਘਂ ਥੋਮੇਤੁਂ “**ਸੁਗਤਸ੍ਸਾ**”ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਸੁਗਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਨਿਦ੍ਦੇਸੋ, ਤਸ੍ਸ ‘‘ਪੁਤ੍ਤਾਨ’’ਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਓਰਸਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਤ੍ਤਵਿਸੇਸਨਂ। **ਮਾਰਸੇਨਮਥਨਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਓਰਸਪੁਤ੍ਤਭਾਵੇ ਕਾਰਣਨਿਦ੍ਦੇਸੋ। ਤੇਨ ਕਿਲੇਸਪ੍ਪਹਾਨਮੇਵ ਭਗਵਤੋ ਓਰਸਪੁਤ੍ਤਭਾਵੇ ਕਾਰਣਂ ਅਨੁਜਾਨਾਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਅਟ੍ਠਨ੍ਨ**ਨ੍ਤਿ ਗਣਨਪਰਿਚ੍ਛੇਦਨਿਦ੍ਦੇਸੋ। ਤੇਨ ਸਤਿਪਿ ਤੇਸਂ ਸਤ੍ਤਵਿਸੇਸਭਾਵੇਨ ਅਨੇਕਸਹਸ੍ਸਸਙ੍ਖਾਭਾਵੇ ਇਮਂ ਗਣਨਪਰਿਚ੍ਛੇਦਂ ਨਾਤਿਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ ਮਗ੍ਗਟ੍ਠਫਲਟ੍ਠਭਾਵਾਨਾਤਿਵਤ੍ਤਨਤੋ। **ਸਮੂਹ**ਨ੍ਤਿ ਸਮੁਦਾਯਨਿਦ੍ਦੇਸੋ। **ਅਰਿਯਸਙ੍ਘ**ਨ੍ਤਿ ਗੁਣਵਿਸਿਟ੍ਠਸਙ੍ਘਾਟਭਾਵਨਿਦ੍ਦੇਸੋ। ਤੇਨ ਅਸਤਿਪਿ ਅਰਿਯਪੁਗ੍ਗਲਾਨਂ ਕਾਯਸਾਮਗ੍ਗਿਯਂ ਅਰਿਯਸਙ੍ਘਭਾਵਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ ਦਿਟ੍ਠਿਸੀਲਸਾਮਞ੍ਞੇਨ ਸਂਹਤਭਾਵਤੋ।

ਤਤ੍ਥ ਉਰਸਿ ਭਵਾ ਜਾਤਾ ਸਂਵਦ੍ਧਾ ਚ ਓਰਸਾ। ਯਥਾ ਹਿ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਓਰਸਪੁਤ੍ਤਾ ਅਤ੍ਤਜਾਤਤਾਯ ਪਿਤੁ ਸਨ੍ਤਕਸ੍ਸ ਦਾਯਜ੍ਜਸ੍ਸ ਵਿਸੇਸੇਨ ਭਾਗਿਨੋ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਤੇਪਿ ਅਰਿਯਪੁਗ੍ਗਲਾ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨਨ੍ਤੇ ਅਰਿਯਾਯ ਜਾਤਿਯਾ ਜਾਤਤਾਯ ਭਗਵਤੋ ਸਨ੍ਤਕਸ੍ਸ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਸੁਖਸ੍ਸ ਅਰਿਯਧਮ੍ਮਰਤਨਸ੍ਸ ਚ ਏਕਨ੍ਤਭਾਗਿਨੋਤਿ ਓਰਸਾ ਵਿਯ **ਓਰਸਾ**। ਅਥ ਵਾ ਭਗਵਤੋ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਨੁਭਾਵੇਨ ਅਰਿਯਭੂਮਿਂ ਓਕ੍ਕਮਮਾਨਾ ਓਕ੍ਕਨ੍ਤਾ ਚ ਅਰਿਯਸਾਵਕਾ ਭਗਵਤੋ ਉਰੇਨ ਵਾਯਾਮਜਨਿਤਾਭਿਜਾਤਿਤਾਯ ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯੇਨ ‘‘ਓਰਸਪੁਤ੍ਤਾ’’ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਤਂ ਅਰਹਨ੍ਤਿ। ਸਾਵਕੇਹਿ ਪਵਤ੍ਤਿਯਮਾਨਾਪਿ ਹਿ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾ ‘‘ਭਗਵਤੋ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾ’’ਇਚ੍ਚੇਵ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਤਂਮੂਲਿਕਤ੍ਤਾ ਲਕ੍ਖਣਾਦਿਵਿਸੇਸਾਭਾਵਤੋ ਚ।

ਯਦਿਪਿ ਅਰਿਯਸਾਵਕਾਨਂ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਾਧਿਗਮਸਮਯੇ ਭਗਵਤੋ ਵਿਯ ਤਦਨ੍ਤਰਾਯ ਕਰਣਤ੍ਥਂ ਦੇਵਪੁਤ੍ਤਮਾਰੋ, ਮਾਰਵਾਹਿਨੀ ਵਾ ਨ ਏਕਨ੍ਤੇਨ ਅਪਸਾਦੇਤਿ, ਤੇਹਿ ਪਨ ਅਪਸਾਦੇਤਬ੍ਬਤਾਯ ਕਾਰਣੇ ਵਿਮਥਿਤੇ ਤੇਪਿ ਵਿਮਥਿਤਾ ਏਵ ਨਾਮ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਆਹ – “**ਮਾਰਸੇਨਮਥਨਾਨ**”ਨ੍ਤਿ। ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਪਨਤ੍ਥੇ ‘‘ਮਾਰਮਾਰਸੇਨਮਥਨਾਨ’’ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ‘‘ਮਾਰਸੇਨਮਥਨਾਨ’’ਨ੍ਤਿ ਏਕਦੇਸਸਰੂਪੇਕਸੇਸੋ

ਕਤੋਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਅਥ ਵਾ ਖਨ੍ਧਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਮਾਰਾਨਂ ਵਿਯ ਦੇਵਪੁਤ੍ਤਮਾਰਸ੍ਸਪਿ ਗੁਣਮਾਰਣੇ ਸਹਾਯਭਾਵੂਪਗਮਨਤੋ ਕਿਲੇਸਬਲਕਾਯੋ ''ਸੇਨਾ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਯਥਾਹ ''ਕਾਮਾ ਤੇ ਪਠਮਾ ਸੇਨਾ''ਤਿਆਦਿ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੪੩੮; ਮਹਾਨਿ॰ ੨੮, ੬੮, ੧੪੯)। ਸਾ ਚ ਤੇਹਿ ਦਿਯਡ੍ਢਸਹਸ੍ਸਭੇਦਾ ਅਨਨ੍ਤਭੇਦਾ ਵਾ ਕਿਲੇਸਵਾਹਿਨੀ ਸਤਿਧਮ੍ਮਵਿਚਯਵੀਰਿਯਸਮਥਾਦਿਗੁਣਪਹਰਣੇਹਿ ਓਧਿਸੋ ਵਿਮਥਿਤਾ ਵਿਹਤਾ ਵਿਦ੍ਧਸ੍ਤਾ ਚਾਤਿ **ਮਾਰਸੇਨਮਥਨਾ,** ਅਰਿਯਸਾਵਕਾ। ਏਤੇਨ ਤੇਸਂ ਭਗਵਤੋ ਅਨੁਜਾਤਪੁਤ੍ਤਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਆਰਕਤ੍ਤਾ ਕਿਲੇਸੇਹਿ, ਅਨਯੇ ਨ ਇਰਿਯਨਤੋ, ਅਯੇ ਚ ਇਰਿਯਨਤੋ ਅਰਿਯਾ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਨਯੇਨ। ਅਥ ਵਾ ਸਦੇਵਕੇਨ ਲੋਕੇਨ ''ਸਰਣ''ਨ੍ਤਿ ਅਰਣੀਯਤੋ ਉਪਗਨ੍ਤਬ੍ਬਤੋ ਉਪਗਤਾਨਞ੍ਚ ਤਦਤ੍ਥਸਿਦ੍ਧਿਤੋ ਅਰਿਯਾ, ਅਰਿਯਾਨਂ ਸਙ੍ਘੋਤਿ ਅਰਿਯਸਙ੍ਘੋ, ਅਰਿਯੋ ਚ ਸੋ ਸਙ੍ਘੋ ਚਾਤਿ ਵਾ ਅਰਿਯਸਙ੍ਘੋ, ਤਂ **ਅਰਿਯਸਙ੍ਘਂ**। ਭਗਵਤੋ ਅਪਰਭਾਗੇ ਬੁਦ੍ਧਧਮ੍ਮਰਤਨਾਨਮ੍ਪਿ ਸਮਧਿਗਮੋ ਸਙ੍ਘਰਤਨਾਧੀਨੋਤਿ ਅਰਿਯਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਬਹੂਪਕਾਰਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਇਧੇਵ **''ਸਿਰਸਾ ਵਨ੍ਦੇ''**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

ਏਤ੍ਥ ਚ ''ਸੁਗਤਸ੍ਸ ਓਰਸਾਨਂ ਪੁਤ੍ਤਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨ ਅਰਿਯਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਪਭਵਸਮ੍ਪਦਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ''ਮਾਰਸੇਨਮਥਨਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨ ਪਹਾਨਸਮ੍ਪਦਂ ਸਕਲਸਂਕਿਲੇਸਪ੍ਪਹਾਨਦੀਪਨਤੋ। ''ਅਟ੍ਠਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਸਮੂਹ''ਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨ ਞਾਣਸਮ੍ਪਦਂ ਮਗ੍ਗਟ੍ਠਫਲਟ੍ਠਭਾਵਦੀਪਨਤੋ। ''ਅਰਿਯਸਙ੍ਘ''ਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨ ਪਭਾਵਸਮ੍ਪਦਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਘਾਨਂ ਅਗ੍ਗਭਾਵਦੀਪਨਤੋ। ਅਥ ਵਾ ''ਸੁਗਤਸ੍ਸ ਓਰਸਾਨਂ ਪੁਤ੍ਤਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਅਰਿਯਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਵਿਸੁਦ੍ਧਨਿਸ੍ਸਯਭਾਵਦੀਪਨਂ, ''ਮਾਰਸੇਨਮਥਨਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਮਾਉਜੁਞਾਯਸਾਮੀਚਿਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨਭਾਵਦੀਪਨਂ, ''ਅਟ੍ਠਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਸਮੂਹ''ਨ੍ਤਿ ਆਹੁਨੇਯ੍ਯਾਦਿਭਾਵਦੀਪਨਂ, ''ਅਰਿਯਸਙ੍ਘ''ਨ੍ਤਿ ਅਨੁਤ੍ਤਰਪੁਞ੍ਞਕ੍ਖੇਤ੍ਤਭਾਵਦੀਪਨਂ। ਤਥਾ ''ਸੁਗਤਸ੍ਸ ਓਰਸਾਨਂ ਪੁਤ੍ਤਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨ ਅਰਿਯਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਸਰਣਗਮਨਸਬ੍ਭਾਵਂ ਦੀਪੇਤਿ। ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਸਰਣਗਮਨੇਨ ਹਿ ਤੇ ਭਗਵਤੋ ਓਰਸਪੁਤ੍ਤਾ ਜਾਤਾ। ''ਮਾਰਸੇਨਮਥਨਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨ ਅਭਿਨੀਹਾਰਸਮ੍ਪਦਾਸਿਦ੍ਧਂ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੇ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਤ੍ਤਿਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਕਤਾਭਿਨੀਹਾਰਾ ਹਿ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਨ੍ਨਾ ਮਾਰਂ ਮਾਰਪਰਿਸਂ ਵਾ ਅਭਿਵਿਜਿਨਨ੍ਤਿ। ''ਅਟ੍ਠਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਸਮੂਹ''ਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨ ਪਟਿਵਿਦ੍ਧਸ੍ਸਵਿਪਕ੍ਖੇ ਸੇਕ੍ਖਾਸੇਕ੍ਖਧਮ੍ਮੇ ਦਸ੍ਸੇਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲਾਧਿਟ੍ਠਾਨੇਨ ਮਗ੍ਗਫਲਧਮ੍ਮਾਨਂ ਪਕਾਸਿਤਤ੍ਤਾ। ''ਅਰਿਯਸਙ੍ਘ''ਨ੍ਤਿ ਅਗ੍ਗਦਕ੍ਖਿਣੇਯ੍ਯਭਾਵਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਸਰਣਗਮਨਞ੍ਚ ਸਾਵਕਾਨਂ ਸਬ੍ਬਗੁਣਾਨਂ ਆਦਿ, ਸਪੁਬ੍ਬਭਾਗਪਟਿਪਦਾ ਸੇਕ੍ਖਾ ਸੀਲਕ੍ਖਨ੍ਧਾਦਯੋ ਮਜ੍ਝੇ, ਅਸੇਕ੍ਖਾ ਸੀਲਕ੍ਖਨ੍ਧਾਦਯੋ ਪਰਿਯੋਸਾਨਨ੍ਤਿ ਆਦਿਮਜ੍ਝਪਰਿਯੋਸਾਨਕਲ੍ਯਾਣਾ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਸਬ੍ਬੇ ਅਰਿਯਸਙ੍ਘਗੁਣਾ ਪਕਾਸਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ।

੪. ਏਵਂ ਗਾਥਾਤ੍ਤਯੇਨ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਸਕਲਗੁਣਸਂਕਿਤ੍ਤਨਮੁਖੇਨ ਰਤਨਤ੍ਤਯਸ੍ਸ ਪਣਾਮਂ ਕਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਤਂਨਿਪਚ੍ਚਕਾਰਂ ਯਥਾਧਿਪ੍ਪੇਤੇ ਪਯੋਜਨੇ ਪਰਿਣਾਮੇਨ੍ਤੋ **''ਇਤਿ ਮੇ''**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ ਰਤਿਜਨਨਟ੍ਠੇਨ **ਰਤਨਂ,** ਬੁਦ੍ਧਧਮ੍ਮਸਙ੍ਘਾ। ਤੇਸਞ੍ਹਿ ''ਇਤਿਪਿ ਸੋ ਭਗਵਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਯਥਾਭੂਤਗੁਣੇ ਆਵਜ੍ਜੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਅਮਤਾਧਿਗਮਹੇਤੁਭੂਤਂ ਅਨਪ੍ਪਕਂ ਪੀਤਿਪਾਮੋਜ੍ਜਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਯਥਾਹ –

> ''ਯਸ੍ਮਿਂ ਮਹਾਨਾਮ, ਸਮਯੇ ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਤਥਾਗਤਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤਿ, ਨੇਵਸ੍ਸ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਰਾਗਪਰਿਯੁਟ੍ਠਿਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਨ ਦੋਸ...ਪੇ॰... ਨ ਮੋਹਪਰਿਯੁਟ੍ਠਿਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ...ਪੇ॰... ਉਜੁਗਤਚਿਤ੍ਤੋ ਖੋ ਮਹਾਨਾਮ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਲਭਤਿ ਅਤ੍ਥਵੇਦਂ, ਲਭਤਿ ਧਮ੍ਮਵੇਦਂ, ਲਭਤਿ ਧਮ੍ਮੂਪਸਂਹਿਤਂ ਪਾਮੋਜ੍ਜਂ, ਪਮੁਦਿਤਸ੍ਸ ਪੀਤਿ ਜਾਯਤੀ''ਤਿਆਦਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੬.੧੦; ੧੧.੧੧)।

ਚਿਤ੍ਤੀਕਤਾਦਿਭਾਵੋ ਵਾ ਰਤਨਟ੍ਠੋ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ –

> ''ਚਿਤ੍ਤੀਕਤਂ ਮਹਗ੍ਘਞ੍ਚ, ਅਤੁਲਂ ਦੁਲ੍ਲਭਦਸ੍ਸਨਂ।
> ਅਨੋਮਸਤ੍ਤਪਰਿਭੋਗਂ, ਰਤਨਂ ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤੀ''ਤਿ॥ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੩੩; ਸਂ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੩.੫.੨੨੩; ਖੁ॰ ਪਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੬.੩; ਸੁ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੨੨੬; ਮਹਾਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੫੦)।

ਚਿਤ੍ਤੀਕਤਭਾਵਾਦਯੋ ਚ ਅਨਞ੍ਞਸਾਧਾਰਣਾ ਬੁਦ੍ਧਾਦੀਸੁ ਏਵ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤੀਤਿ।

ਵਣ੍ਣਨਾਵ **ਵਣ੍ਣਨਾਮਯਂ** ਯਥਾ ''ਦਾਨਮਯਂ ਸੀਲਮਯ''ਨ੍ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੦੫; ਇਤਿਵੁ॰ ੬੦)। ਵਣ੍ਣਨਾ ਚੇਤ੍ਥ ਕਾਯਵਾਚਾਚਿਤ੍ਤੇਹਿ ਤਿਣ੍ਣਂ ਰਤਨਾਨਂ ਗੁਣਨਿਨ੍ਨਤਾ, ਥੋਮਨਾ ਵਾ। ਪੁਜ੍ਜਭਵਫਲਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨਤੋ **ਪੁਞ੍ਞਂ,** ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਨ੍ਤਾਨਂ ਪੁਨਾਤੀਤਿ ਵਾ। **ਸੁਵਿਹਤਨ੍ਤਰਾਯੋ**ਤਿ ਸੁਟ੍ਠੁ ਵਿਹਤਨ੍ਤਰਾਯੋ। ਏਤੇਨ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਸਾਦਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਰਤਨਤ੍ਤਯਸ੍ਸ ਚ ਖੇਤ੍ਤਭਾਵਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਤਂ ਪੁਞ੍ਞਂ ਅਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨਸ੍ਸ ਉਪਘਾਤਕਉਪਦ੍ਦਵਾਨਂ ਵਿਹਨਨੇ ਸਮਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਹੁਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਪੁਬ੍ਬਕਾਲਕਿਰਿਯਾ। ਤਸ੍ਸ ''ਅਤ੍ਥਂ ਪਕਾਸਯਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਏਤੇਨ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਯਂ ਰਤਨਤ੍ਤਯਵਣ੍ਣਨਾਮਯਂ ਪੁਞ੍ਞਂ, ਤਸ੍ਸ। **ਆਨੁਭਾਵੇਨਾ**ਤਿ ਬਲੇਨ।

੫. ਏਵਂ ਰਤਨਤ੍ਤਯਸ੍ਸ ਨਿਪਚ੍ਚਕਾਰੇ ਪਯੋਜਨਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਯਸ੍ਸਾ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਯ ਅਤ੍ਥਂ ਸਂਵਣ੍ਣੇਤੁਕਾਮੋ, ਤਸ੍ਸਾ ਤਾਵ ਗੁਣਾਭਿਤ੍ਥਵਨਵਸੇਨ ਉਪਞ੍ਞਾਪਨਤ੍ਥਂ "**ਮਜ੍ਝਿਮਪਮਾਣਸੁਤ੍ਤਙ੍ਕਿਤਸ੍ਸਾ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ **ਮਜ੍ਝਿਮਪਮਾਣਸੁਤ੍ਤਙ੍ਕਿਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਨਾਤਿਦੀਘਨਾਤਿਖੁਦ੍ਦਕਪਮਾਣੇਹਿ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤੇਹਿ ਲਕ੍ਖਿਤਸ੍ਸ। ਯਥਾ ਹਿ ਦੀਘਾਗਮੇ ਦੀਘਪਮਾਣਾਨਿ ਸੁਤ੍ਤਾਨਿ, ਯਥਾ ਚ ਸਂਯੁਤ੍ਤਙ੍ਗੁਤ੍ਤਰਾਗਮੇਸੁ ਦ੍ਵੀਸੁ ਖੁਦ੍ਦਕਪਮਾਣਾਨਿ, ਨ ਏਵਂ ਇਧ। ਇਧ ਪਨ ਪਮਾਣਤੋ ਮਜ੍ਝਿਮਾਨਿ ਸੁਤ੍ਤਾਨਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ "**ਮਜ੍ਝਿਮਪਮਾਣਸੁਤ੍ਤਙ੍ਕਿਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਨਾਤਿਦੀਘਨਾਤਿਖੁਦ੍ਦਕਪਮਾਣੇਹਿ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤੇਹਿ ਲਕ੍ਖਿਤਸ੍ਸਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ''ਤਿ। ਏਤੇਨ ''ਮਜ੍ਝਿਮੋ''ਤਿ ਅਯਂ ਇਮਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਾਨੁਗਤਸਮਞ੍ਞਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਨਨੁ ਚ ਸੁਤ੍ਤਾਨਿ ਏਵ ਆਗਮੋ, ਕਸ੍ਸ ਪਨ ਸੁਤ੍ਤੇਹਿ ਅਙ੍ਕਨਨ੍ਤਿ? ਸਚ੍ਚਮੇਤਂ ਪਰਮਤ੍ਥਤੋ, ਸੁਤ੍ਤਾਨਿ ਪਨ ਉਪਾਦਾਯ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤੋ ਆਗਮੋ। ਯਥੇਵ ਹਿ ਅਤ੍ਥਬ੍ਯਞ੍ਜਨਸਮੁਦਾਯੇ ''ਸੁਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ ਵੋਹਾਰੋ, ਏਵਂ ਸੁਤ੍ਤਸਮੁਦਾਯੇ ਅਯਂ ''ਆਗਮੋ''ਤਿ ਵੋਹਾਰੋ। **ਇਧਾ**ਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਸਾਸਨੇ। ਆਗਮਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ, ਏਤੇਨ ਏਤਸ੍ਮਾ ਵਾ ਅਤ੍ਤਤ੍ਥਪਰਤ੍ਥਾਦਯੋਤਿ ਆਗਮੋ, ਆਦਿਕਲ੍ਯਾਣਾਦਿਗੁਣਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਉਤ੍ਤਮਟ੍ਠੇਨ ਤਂਤਂਅਭਿਪਤ੍ਥਿਤਸਮਿਦ੍ਧਿਹੇਤੁਤਾਯ ਪਣ੍ਡਿਤੇਹਿ ਵਰਿਤਬ੍ਬਤੋ ਵਰੋ, ਆਗਮੋ ਚ ਸੋ ਵਰੋ ਚਾਤਿ ਆਗਮਵਰੋ। ਆਗਮਸਮ੍ਮਤੇਹਿ ਵਾ ਵਰੋਤਿ ਆਗਮਵਰੋ, ਮਜ੍ਝਿਮੋ ਚ ਸੋ ਆਗਮਵਰੋ ਚਾਤਿ **ਮਜ੍ਝਿਮਾਗਮਵਰੋ,** ਤਸ੍ਸ।

ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਅਨੁਬੁਦ੍ਧਾਨਂ **ਬੁਦ੍ਧਾਨੁਬੁਦ੍ਧਾ,** ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਸਚ੍ਚਪਟਿਵੇਧਂ ਅਨੁਗਮ੍ਮ ਪਟਿਵਿਦ੍ਧਸਚ੍ਚਾ ਅਗ੍ਗਸਾਵਕਾਦਯੋ ਅਰਿਯਾ। ਤੇਹਿ ਅਤ੍ਥਸਂਵਣ੍ਣਨਾਗੁਣਸਂਵਣ੍ਣਨਾਨਂ ਵਸੇਨ **ਸਂਵਣ੍ਣਿਤਸ੍ਸ।** ਅਥ ਵਾ ਬੁਦ੍ਧਾ ਚ ਅਨੁਬੁਦ੍ਧਾ ਚ ਬੁਦ੍ਧਾਨੁਬੁਦ੍ਧਾਤਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ। ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੇਨੇਵ ਹਿ ਵਿਨਯਸੁਤ੍ਤਾਭਿਧਮ੍ਮਾਨਂ ਪਕਿਣ੍ਣਕਦੇਸਨਾਦਿਵਸੇਨ ਯੋ ਪਠਮਂ ਅਤ੍ਥੋ ਵਿਭਤ੍ਤੋ, ਸੋ ਏਵ ਪਚ੍ਛਾ ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਸਂਵਣ੍ਣਨਾਵਸੇਨ ਸਙ੍ਗੀਤਿਕਾਰੇਹਿ ਸਙ੍ਗਹਂ ਆਰੋਪਿਤੋਤਿ। **ਪਰਵਾਦਮਥਨਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਅਞ੍ਞਤਿਤ੍ਥਿਯਾਨਂ ਵਾਦਨਿਮ੍ਮਥਨਸ੍ਸ, ਤੇਸਂ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਭਞ੍ਜਨਸ੍ਸਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਯਞ੍ਹਿ ਆਗਮੋ ਮੂਲਪਰਿਯਾਯਸੁਤ੍ਤਸਬ੍ਬਾਸਵਸੁਤ੍ਤਾਦੀਸੁ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਿਕਾਨਂ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਦੋਸਵਿਭਾਵਨਤੋ **ਸਚ੍ਚਕਸੁਤ੍ਤਂ** (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੩੫੩) **ਉਪਾਲਿਸੁਤ੍ਤਾ**ਦੀਸੁ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੨.੫੬) ਸਚ੍ਚਕਾਦੀਨਂ ਮਿਚ੍ਛਾਵਾਦਨਿਮ੍ਮਥਨਦੀਪਨਤੋ ਵਿਸੇਸਤੋ ''ਪਰਵਾਦਮਥਨੋ''ਤਿ ਥੋਮਿਤੋਤਿ। ਸਂਵਣ੍ਣਨਾਸੁ ਚਾਯਂ ਆਚਰਿਯਸ੍ਸ ਪਕਤਿ, ਯਾ ਤਂਤਂਸਂਵਣ੍ਣਨਾਸੁ ਆਦਿਤੋ ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਸਂਵਣ੍ਣੇਤਬ੍ਬਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਵਿਸੇਸਗੁਣਕਿਤ੍ਤਨੇਨ ਥੋਮਨਾ। ਤਥਾ ਹਿ **ਸੁਮਙ੍ਗਲਵਿਲਾਸਿਨੀਸਾਰਤ੍ਥਪਕਾਸਿਨੀਮਨੋਰਥਪੂਰਣੀਸੁ ਅਟ੍ਠਸਾਲਿਨੀਆਦੀਸੁ** ਚ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ ''ਸਦ੍ਧਾਵਹਗੁਣਸ੍ਸ, ਞਾਣਪ੍ਪਭੇਦਜਨਨਸ੍ਸ, ਧਮ੍ਮਕਥਿਕਪੁਙ੍ਗਵਾਨਂ ਵਿਚਿਤ੍ਤਪਟਿਭਾਨਜਨਨਸ੍ਸ, ਤਸ੍ਸ ਗਮ੍ਭੀਰਞਾਣੇਹਿ ਓਗਾਲ੍ਹਸ੍ਸ ਅਭਿਣ੍ਹਸੋ ਨਾਨਾਨਯਵਿਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਭਿਧਮ੍ਮਸ੍ਸਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਥੋਮਨਾ ਕਤਾ।

੬. ਅਤ੍ਥੋ ਕਥੀਯਤਿ ਏਤਾਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥਕਥਾ, ਸਾ ਏਵ **ਅਟ੍ਠਕਥਾ** ਤ੍ਥ-ਕਾਰਸ੍ਸ ਟ੍ਠ-ਕਾਰਂ ਕਤ੍ਵਾ ਯਥਾ ''ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਪੀਲ਼ਨਟ੍ਠੋ''ਤਿ (ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੧.੧੭; ੨.੮) **ਆਦਿਤੋ**ਤਿਆਦਿਮ੍ਹਿ ਪਠਮਸਙ੍ਗੀਤਿਯਂ। ਛਲਭਿਞ੍ਞਤਾਯ ਪਰਮੇਨ ਚਿਤ੍ਤਿਸ੍ਸਰਿਯਭਾਵੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਤ੍ਤਾ ਝਾਨਾਦੀਸੁ ਪਞ੍ਚਵਿਧਵਸਿਤਾਸਬ੍ਭਾਵਤੋ ਚ **ਵਸਿਨੋ,** ਥੇਰਾ ਮਹਾਕਸ੍ਸਪਾਦਯੋ। ਤੇਸਂ **ਸਤੇਹਿ ਪਞ੍ਚਹਿ। ਯਾ**ਤਿ ਯਾ ਅਟ੍ਠਕਥਾ। **ਸਙ੍ਗੀਤਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਥਂ ਪਕਾਸੇਤੁਂ ਯੁਤ੍ਤਟ੍ਠਾਨੇ ''ਅਯਂ ਏਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੋ, ਅਯਂ ਏਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੋ''ਤਿ ਸਙ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਾ। **ਅਨੁਸਙ੍ਗੀਤਾ ਚ** ਯਸਤ੍ਥੇਰਾਦੀਹਿ ਪਚ੍ਛਾਪਿ ਦੁਤਿਯਤਤਿਯਸਙ੍ਗੀਤੀਸੁ। ਇਮਿਨਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਂਵਣ੍ਣਨਾਯ ਆਗਮਨਸੁਦ੍ਧਿਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

੭. ਸੀਹਸ੍ਸ ਲਾਨਤੋ ਗਹਣਤੋ **ਸੀਹਲ਼ੋ,** ਸੀਹਕੁਮਾਰੋ। ਤਂਵਂਸਜਾਤਤਾਯ ਤਮ੍ਬਪਣ੍ਣਿਦੀਪੇ ਖਤ੍ਤਿਯਾਨਂ, ਤੇਸਂ ਨਿਵਾਸਤਾਯ ਤਮ੍ਬਪਣ੍ਣਿਦੀਪਸ੍ਸ ਚ ਸੀਹਲ਼ਭਾਵੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਆਭਤਾ**ਤਿ ਜਮ੍ਬੁਦੀਪਤੋ ਆਨੀਤਾ। **ਅਥਾ**ਤਿ ਪਚ੍ਛਾ। ਅਪਰਭਾਗੇ ਹਿ

ਨਿਕਾਯਨ੍ਤਰਲਦ੍ਧੀਹਿ ਅਸਙ੍ਕਰਤ੍ਥੰ ਸੀਹਲ਼ਭਾਸਾਯ ਅਟ੍ਠਕਥਾ ਠਪਿਤਾਤਿ। ਤੇਨ ਮੂਲਟ੍ਠਕਥਾ ਸਬ੍ਬਸਾਧਾਰਣਾ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਇਦੰ ਅਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨੰ ਏਕਨ੍ਤੇਨ ਕਰਣੀਯਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਤੇਨੇਵਾਹ **"ਦੀਪਵਾਸੀਨਮਤ੍ਥਾਯਾ"**ਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਦੀਪਵਾਸੀਨ**ਨ੍ਤਿ ਜਮ੍ਬੁਦੀਪਵਾਸੀਨੰ, ਸੀਹਲਦੀਪਵਾਸੀਨੰ ਵਾ ਅਤ੍ਥਾਯ ਸੀਹਲ਼ਭਾਸਾਯ ਠਪਿਤਾਤਿ ਯੋਜਨਾ।

੮. **ਅਪਨੇਤ੍ਵਾਨਾ**ਤਿ ਕਞ੍ਚੁਕਸਦਿਸੰ ਸੀਹਲ਼ਭਾਸੰ ਅਪਨੇਤ੍ਵਾ। **ਤਤੋ**ਤਿ ਅਟ੍ਠਕਥਾਤੋ। **ਅਹ**ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਤਾਨੰ ਨਿਦ੍ਦਿਸਤਿ, **ਮਨੋਰਮੰ ਭਾਸ**ਨ੍ਤਿ ਮਾਗਧਭਾਸੰ। ਸਾ ਹਿ ਸਭਾਵਨਿਰੁਤ੍ਤਿਭੂਤਾ ਪਣ੍ਡਿਤਾਨੰ ਮਨੰ ਰਮਯਤੀਤਿ। ਤੇਨੇਵਾਹ **"ਤਨ੍ਤਿਨਯਾਨੁਚ੍ਛਵਿਕ"**ਨ੍ਤਿ, ਪਾਲ਼ਿਗਤਿਯਾ ਅਨੁਲੋਮਿਕੰ ਪਾਲ਼ਿਭਾਸਾਯਾਨੁਵਿਧਾਯਿਨਿਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਵਿਗਤਦੋਸ**ਨ੍ਤਿ ਅਸਭਾਵਨਿਰੁਤ੍ਤਿਭਾਸਨ੍ਤਰਰਹਿਤੰ।

੯. **ਸਮਯੰ ਅਵਿਲੋਮੇਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਸਿਦ੍ਧਨ੍ਤੰ ਅਵਿਰੋਧੇਨ੍ਤੋ। ਏਤੇਨ ਅਤ੍ਥਦੋਸਾਭਾਵਮਾਹ। ਅਵਿਰੁਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਏਵ ਹਿ ਥੇਰਵਾਦਾਪਿ ਇਧ ਪਕਾਸੀਯਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। **ਥੇਰਵੰਸਦੀਪਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਥਿਰੇਹਿ ਸੀਲਕ੍ਖਨ੍ਧਾਦੀਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਤ੍ਤਾ ਥੇਰਾ, ਮਹਾਕਸ੍ਸਪਾਦਯੋ। ਤੇਹਿ ਆਗਤਾ ਆਚਰਿਯਪਰਮ੍ਪਰਾ ਥੇਰਵੰਸੋ, ਤਪ੍ਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਆਗਮਾਧਿਗਮਸਮ੍ਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਪਞ੍ਞਾਪਜ੍ਜੋਤੇਨ ਤਸ੍ਸ ਸਮੁਜ੍ਜਲਨਤੋ **ਥੇਰਵੰਸਦੀਪਾ,** ਮਹਾਵਿਹਾਰਵਾਸਿਨੋ, ਤੇਸੰ। ਵਿਵਿਧੇਹਿ ਆਕਾਰੇਹਿ ਨਿਚ੍ਛੀਯਤੀਤਿ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ, ਗਣ੍ਠਿਟ੍ਠਾਨੇਸੁ ਖੀਲਮਦ੍ਦਨਾਕਾਰੇਨ ਪਵਤ੍ਤਾ ਵਿਮਤਿਚ੍ਛੇਦਨੀ ਕਥਾ। ਸੁਟ੍ਠੁ ਨਿਪੁਣੋ ਸਣ੍ਹੋ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ **ਸੁਨਿਪੁਣਵਿਨਿਚ੍ਛਯਾ।** ਅਥ ਵਾ ਵਿਨਿਚ੍ਛਿਨੋਤੀਤਿ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ, ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਤ੍ਥਵਿਸਯੰ ਞਾਣੰ। ਸੁਟ੍ਠੁ ਨਿਪੁਣੋ ਛੇਕੋ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬੰ। ਏਤੇਨ ਮਹਾਕਸ੍ਸਪਾਦਿਥੇਰਪਰਮ੍ਪਰਾਭਤੋ, ਤਤੋ ਏਵ ਚ ਅਵਿਪਰੀਤੋ ਸਣ੍ਹੋ ਸੁਖੁਮੋ ਮਹਾਵਿਹਾਰਵਾਸੀਨੰ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋਤਿ ਤਸ੍ਸ ਪਮਾਣਭੂਤਤੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

੧੦. **ਸੁਜਨਸ੍ਸ ਚਾ**ਤਿ **ਚ**-ਸਦ੍ਦੋ ਸਮ੍ਪਿਣ੍ਡਨਤ੍ਥੋ। ਤੇਨ ''ਨ ਕੇਵਲੰ ਜਮ੍ਬੁਦੀਪਵਾਸੀਨਮੇਵ ਅਤ੍ਥਾਯ, ਅਥ ਖੋ ਸਾਧੁਜਨਤੋਸਨਤ੍ਥਮ੍ਪੀ''ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਤੇਨ ਚ ''ਤਮ੍ਬਪਣ੍ਣਿਦੀਪਵਾਸੀਨਮ੍ਪਿ ਅਤ੍ਥਾਯਾ''ਤਿ ਅਯਮਤ੍ਥੋ ਸਿਦ੍ਧੋ ਹੋਤਿ ਉਗ੍ਗਹਣਾਦਿਸੁਕਰਤਾਯ ਤੇਸਮ੍ਪਿ ਬਹੁਕਾਰਤ੍ਤਾ। **ਚਿਰਟ੍ਠਿਤਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਚਿਰਟ੍ਠਿਤਿਅਤ੍ਥੰ, ਚਿਰਕਾਲਟ੍ਠਿਤਿਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਇਦਞ੍ਹਿ ਅਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨੰ ਅਵਿਪਰੀਤਪਦਬ੍ਯਞ੍ਜਨਸੁਨਿਕ੍ਖੇਪਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸੁਨਯਸ੍ਸ ਚ ਉਪਾਯਭਾਵਤੋ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਚਿਰਟ੍ਠਿਤਿਯਾ ਸੰਵਤ੍ਤਤਿ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤੰ ਭਗਵਤਾ ''ਦ੍ਵੇਮੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮਾ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਠਿਤਿਯਾ ਅਸਮ੍ਮੋਸਾਯ ਅਨਨ੍ਤਰਧਾਨਾਯ ਸੰਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਕਤਮੇ ਦ੍ਵੇ? ਸੁਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਞ੍ਚ ਪਦਬ੍ਯਞ੍ਜਨੰ ਅਤ੍ਥੋ ਚ ਸੁਨੀਤੋ''ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੨.੨੦)।

੧੧. ਯੰ ਅਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨੰ ਕਤ੍ਤੁਕਾਮੋ, ਤਸ੍ਸਾ ਮਹਤ੍ਤੰ ਪਰਿਹਰਿਤੁੰ **"ਸੀਲਕਥਾ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤੇਨੇਵਾਹ ''ਨ ਤੰ ਇਧ ਵਿਚਾਰਯਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ। ਅਥ ਵਾ ਯੰ ਅਟ੍ਠਕਥੰ ਕਤ੍ਤੁਕਾਮੋ, ਤਦੇਕਦੇਸਭਾਵੇਨ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗੋ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋਤਿ ਕਥਿਕਾਨੰ ਉਪਦੇਸੰ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਤਤ੍ਥ ਵਿਚਾਰਿਤਧਮ੍ਮੇ ਉਦ੍ਦੇਸਵਸੇਨ ਦਸ੍ਸੇਤਿ **"ਸੀਲਕਥਾ"**ਤਿਆਦਿਨਾ। ਤਤ੍ਥ **ਸੀਲਕਥਾ**ਤਿ ਚਾਰਿਤ੍ਤਵਾਰਿਤ੍ਤਾਦਿਵਸੇਨ ਸੀਲਸ੍ਸ ਵਿਤ੍ਥਾਰਕਥਾ। **ਧੁਤਧਮ੍ਮਾ**ਤਿ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਿਕਙ੍ਗਾਦਯੋ ਤੇਰਸ ਕਿਲੇਸਧੁਨਨਕਧਮ੍ਮਾ। **ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਾਨਿ ਸਬ੍ਬਾਨੀ**ਤਿ ਪਾਲ਼ਿਯੰ ਆਗਤਾਨਿ ਅਟ੍ਠਤਿੰਸ, ਅਟ੍ਠਕਥਾਯੰ ਦ੍ਵੇਤਿ ਨਿਰਵਸੇਸਾਨਿ ਯੋਗਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਭਾਵਨਾਯ ਪਵਤ੍ਤਿਟ੍ਠਾਨਾਨਿ। **ਚਰਿਯਾਵਿਧਾਨਸਹਿਤੋ**ਤਿ ਰਾਗਚਰਿਤਾਦੀਨੰ ਸਭਾਵਾਦਿਵਿਧਾਨੇਨ ਸਹਿਤੋ। **ਝਾਨਾਨਿ** ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਰੂਪਾਵਚਰਜ੍ਝਾਨਾਨਿ, **ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯੋ** ਚਤਸ੍ਸੋ ਅਰੂਪਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯੋ। ਅਟ੍ਠਪਿ ਵਾ ਪਟਿਲਦ੍ਧਮਤ੍ਤਾਨਿ **ਝਾਨਾਨਿ,** ਸਮਾਪਜ੍ਜਨਵਸੀਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ **ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯੋ। ਝਾਨਾਨਿ** ਵਾ ਰੂਪਾਰੂਪਾਵਚਰਜ੍ਝਾਨਾਨਿ, **ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯੋ** ਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿਨਿਰੋਧਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯੋ।

੧੨. ਲੋਕਿਯਲੋਕੁਤ੍ਤਰਭੇਦਾ ਛ ਅਭਿਞ੍ਞਾਯੋ **ਸਬ੍ਬਾ ਅਭਿਞ੍ਞਾਯੋ**। **ਞਾਣਵਿਭਙ੍ਗਾ**ਦੀਸੁ (ਵਿਭ॰ ੭੫੧) ਆਗਤਨਯੇਨ ਏਕਵਿਧਾਦਿਨਾ ਪਞ੍ਞਾਯ ਸੰਕਲੇਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਪਿਣ੍ਡੇਤ੍ਵਾ ਨਿਚ੍ਛਯੋ **ਪਞ੍ਞਾਸਙ੍ਕਲਨਨਿਚ੍ਛਯੋ**।

੧੩. ਪਚ੍ਚਯਧਮ੍ਮਾਨੰ ਹੇਤਾਦੀਨੰ ਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਨ੍ਨਧਮ੍ਮਾਨੰ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾਦਿਭਾਵੋ ਪਚ੍ਚਯਾਕਾਰੋ, ਤਸ੍ਸ ਦੇਸਨਾ **ਪਚ੍ਚਯਾਕਾਰਦੇਸਨਾ,** ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦਕਥਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸਾ ਪਨ ਨਿਕਾਯਨ੍ਤਰਲਦ੍ਧਿਸਙ੍ਕਰਰਹਿਤਤਾਯ ਸੁਟ੍ਠੁ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਾ, ਘਨਵਿਨਿਬ੍ਭੋਗਸ੍ਸ

ਸੁਦੁਕ੍ਕਰਤਾਯ ਨਿਪੁਣਾ ਸਣ੍ਹਸੁਖੁਮਾ, ਏਕਤ੍ਤਨਯਾਦਿਸਹਿਤਾ ਚ ਤਤ੍ਥ ਵਿਚਾਰਿਤਾਤਿ ਆਹ **"ਸੁਪਰਿਸੁਦ੍ਧਨਿਪੁਣਨਯਾ"**ਤਿ। ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਦੀਸੁ ਆਗਤਨਯਂ ਅਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾਵ ਵਿਚਾਰਿਤਤ੍ਤਾ **ਅਵਿਮੁਤ੍ਤਤਨ੍ਤਿਮਗ੍ਗਾ**।

੧੪. **ਇਤਿ ਪਨ ਸਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਇਤਿ**-ਸਦ੍ਦੋ ਪਰਿਸਮਾਪਨੇ, **ਪਨ**-ਸਦ੍ਦੋ ਵਚਨਾਲਙ੍ਕਾਰੇ, ਏਤਂ ਸਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਇਧਾ**ਤਿ ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਅਟ੍ਠਕਥਾਯ। **ਨ ਤਂ ਵਿਚਾਰਯਿਸ੍ਸਾਮਿ** ਪੁਨਰੁਤ੍ਤਿਭਾਵਤੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

੧੫. ਇਦਾਨਿ ਤਸ੍ਸੇਵ ਅਵਿਚਾਰਣਸ੍ਸ ਏਕਨ੍ਤਕਾਰਣਂ ਨਿਦ੍ਧਾਰੇਨ੍ਤੋ **"ਮਜ੍ਝੇ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗੋ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ ''ਮਜ੍ਝੇ ਠਤ੍ਵਾ''ਤਿ ਏਤੇਨ ਮਜ੍ਝਟ੍ਠਭਾਵਦੀਪਨੇਨ ਵਿਸੇਸਤੋ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਆਗਮਾਨਂ ਸਾਧਾਰਣਟ੍ਠਕਥਾ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗੋ, ਨ **ਸੁਮਙ੍ਗਲਵਿਲਾਸਿਨੀ**ਆਦਯੋ ਵਿਯ ਅਸਾਧਾਰਣਟ੍ਠਕਥਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ''ਵਿਸੇਸਤੋ''ਤਿ ਚ ਇਦਂ ਵਿਨਯਾਭਿਧਮ੍ਮਾਨਮ੍ਪਿ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗੋ ਯਥਾਰਹਂ ਅਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾ ਹੋਤਿ ਏਵਾਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਂ।

੧੬. **ਇਚ੍ਚੇ**ਵਾਤਿ ਇਤਿ ਏਵ। **ਤਮ੍ਪੀ**ਤਿ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗਮ੍ਪਿ। **ਏਤਾਯਾ**ਤਿ ਪਪਞ੍ਚਸੂਦਨਿਯਾ। ਏਤ੍ਥ ਚ ''ਸੀਹਲ਼ਦੀਪਂ ਆਭਤਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਅਟ੍ਠਕਥਾਕਰਣਸ੍ਸ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ''ਦੀਪਵਾਸੀਨਮਤ੍ਥਾਯ, ਸੁਜਨਸ੍ਸ ਚ ਤੁਟ੍ਠਤ੍ਥਂ, ਚਿਰਟ੍ਠਿਤਤ੍ਥਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਏਤੇਨ ਪਯੋਜਨਂ, ''ਮਜ੍ਝਿਮਾਗਮਵਰਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਂ ਪਕਾਸਯਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਏਤੇਨ ਪਿਣ੍ਡਤ੍ਥਂ, ''ਅਪਨੇਤ੍ਵਾਨ ਤਤੋਹਂ ਸੀਹਲ਼ਭਾਸ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ, ''ਸੀਲਕਥਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਚ ਕਰਣਪ੍ਪਕਾਰਂ। ਸੀਲਕਥਾਦੀਨਂ ਅਵਿਚਾਰਣਮ੍ਪਿ ਹਿ ਇਧ ਕਰਣਪ੍ਪਕਾਰੋ ਏਵਾਤਿ।

ਗਨ੍ਥਾਰਮ੍ਭਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਨਿਦਾਨਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੧. ਵਿਭਾਗਵਨ੍ਤਾਨਂ ਸਭਾਵਵਿਭਾਵਨਂ ਵਿਭਾਗਦਸ੍ਸਨਮੁਖੇਨੇਵ ਹੋਤੀਤਿ ਪਠਮਂ ਤਾਵ ਪਣ੍ਣਾਸਵਗ੍ਗਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਸੇਨ ਮਜ੍ਝਿਮਾਗਮਸ੍ਸ ਵਿਭਾਗਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਤਤ੍ਥ ਮਜ੍ਝਿਮਸਙ੍ਗੀਤਿ ਨਾਮਾ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਯਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ''ਮਜ੍ਝਿਮਾਗਮਵਰਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਂ ਪਕਾਸਯਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਵਚਨੇ। ਯਾ ਮਜ੍ਝਿਮਾਗਮਪਰਿਯਾਯੇਨ ਮਜ੍ਝਿਮਸਙ੍ਗੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਸਾ ਪਣ੍ਣਾਸਾਦਿਤੋ ਏਦਿਸਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ ''ਮਜ੍ਝਿਮਸਙ੍ਗੀਤਿ ਨਾਮਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ। **ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਵਾ ''ਏਤਾਯ ਅਟ੍ਠਕਥਾਯ ਵਿਜਾਨਾਥ ਮਜ੍ਝਿਮਸਙ੍ਗੀਤਿਯਾ ਅਤ੍ਥ''ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਯਸ੍ਸਾ ਮਜ੍ਝਿਮਸਙ੍ਗੀਤਿਯਾ ਅਤ੍ਥਂ ਵਿਜਾਨਾਥਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਸਾ ਮਜ੍ਝਿਮਸਙ੍ਗੀਤਿ ਨਾਮ ਪਣ੍ਣਾਸਾਦਿਤੋ ਏਦਿਸਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਪਞ੍ਚ ਦਸਕਾ ਪਣ੍ਣਾਸਾ, ਮੂਲੇ ਆਦਿਮ੍ਹਿ ਪਣ੍ਣਾਸਾ, ਮੂਲਭੂਤਾ ਵਾ ਪਣ੍ਣਾਸਾ **ਮੂਲਪਣ੍ਣਾਸਾ**। ਮਜ੍ਝੇ ਭਵਾ ਮਜ੍ਝਿਮਾ, ਮਜ੍ਝਿਮਾ ਚ ਸਾ ਪਣ੍ਣਾਸਾ ਚਾਤਿ **ਮਜ੍ਝਿਮਪਣ੍ਣਾਸਾ**। ਉਪਰਿ ਉਦ੍ਧਂ ਪਣ੍ਣਾਸਾ **ਉਪਰਿਪਣ੍ਣਾਸਾ**। **ਪਣ੍ਣਾਸਤ੍ਤਯਸਙ੍ਗਹਾ**ਤਿ ਪਣ੍ਣਾਸਤ੍ਤਯਪਰਿਗ੍ਗਣਨਾ।

ਅਯਂ ਸਙ੍ਗਹੋ ਨਾਮ ਜਾਤਿਸਞ੍ਜਾਤਿਕਿਰਿਯਾਗਣਨਵਸੇਨ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧੋ। ਤਤ੍ਥ ''ਯਾ ਚਾਵੁਸੋ ਵਿਸਾਖ, ਸਮ੍ਮਾਵਾਚਾ, ਯੋ ਚ ਸਮ੍ਮਾਕਮ੍ਮਨ੍ਤੋ, ਯੋ ਚ ਸਮ੍ਮਾਆਜੀਵੋ , ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਸੀਲਕ੍ਖਨ੍ਧੇ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੪੬੨) ਅਯਂ ਜਾਤਿਸਙ੍ਗਹੋ। ''ਯੋ ਚਾਵੁਸੋ ਵਿਸਾਖ, ਸਮ੍ਮਾਵਾਯਾਮੋ। ਯਾ ਚ ਸਮ੍ਮਾਸਤਿ, ਯੋ ਚ ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿ, ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਸਮਾਧਿਕ੍ਖਨ੍ਧੇ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾ''ਤਿ ਅਯਂ ਸਞ੍ਜਾਤਿਸਙ੍ਗਹੋ। ''ਯਾ ਚਾਵੁਸੋ ਵਿਸਾਖ, ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ, ਯੋ ਚ ਸਮ੍ਮਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ, ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਪਞ੍ਞਾਕ੍ਖਨ੍ਧੇ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾ''ਤਿ ਅਯਂ ਕਿਰਿਯਾਸਙ੍ਗਹੋ। ''ਹਞ੍ਚਿ ਚਕ੍ਖਾਯਤਨਂ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਗਣਨਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਤੇਨ ਵਤ ਰੇ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ਚਕ੍ਖਾਯਤਨਂ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੇਨ ਸਙ੍ਗਹਿਤ''ਨ੍ਤਿ (ਕਥਾ॰ ੪੭੧) ਅਯਂ ਗਣਨਸਙ੍ਗਹੋ। ਅਯਮੇਵ ਚ ਇਧਾਧਿਪ੍ਪੇਤੋ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ ''ਪਣ੍ਣਾਸਤ੍ਤਯਸਙ੍ਗਹਾਤਿ ਪਣ੍ਣਾਸਤ੍ਤਯਪਰਿਗ੍ਗਣਨਾ''ਤਿ।

ਵ**ਗ੍ਗਤੋ**ਤਿ ਸਮੂਹਤੋ, ਸੋ ਪਨੇਤ੍ਥ ਦਸਕਵਸੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਹਿ ਸਾਸਨੇ ਦਸਕੇ ਵਗ੍ਗਵੋਹਾਰੋ। ਤੇਨੇਵਾਹ **"ਏਕੇਕਾਯ ਪਣ੍ਣਾਸਾਯ ਪਞ੍ਚ ਪਞ੍ਚ ਵਗ੍ਗੇ ਕਤ੍ਵਾ"**ਤਿ। **ਪਨ੍ਨਰਸਵਗ੍ਗਸਮਾਯੋਗਾ**ਤਿ ਪਨ੍ਨਰਸਵਗ੍ਗਸਂਯੋਗਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਕੇਚਿ ਪਨ ਸਮਾਯੋਗਸਦ੍ਦਂ

ਸਮੁਦਾਯਤ੍ਥੰ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਪਦਤੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਅਟ੍ਠਕ੍ਖਰੋ ਗਾਥਾਪਾਦੋ ''ਪਦ''ਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਅਕ੍ਖਰਤੋ ਛ ਅਕ੍ਖਰਸਤਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਚਤੁਰਾਸੀਤੁਤ੍ਤਰਸਤਾਧਿਕਾਨਿ ਚਤੁਚਤ੍ਤਾਲੀਸ ਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਚ ਅਕ੍ਖਰਾਨੀ''ਤਿ ਪਾਠੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਨਵਕ੍ਖਰੋ ਯਾਵ ਦ੍ਵਾਦਸਕ੍ਖਰੋ ਚ ਗਾਥਾਪਾਦੋ ਸਂਵਿਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਾਦਿਸਾਨਮ੍ਪਿ ਗਾਥਾਨਂ ਵਸੇਨ ਅਡ੍ਢਤੇਯ੍ਯਗਾਥਾਸਤਂ ਭਾਣਵਾਰੋ ਹੋਤੀਤਿ ਕਤ੍ਵਾ **"ਅਕ੍ਖਰਤੋ ਸਤ੍ਤ ਅਕ੍ਖਰਸਤਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਚਤ੍ਤਾਲੀਸਞ੍ਚ ਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਤੇਪਞ੍ਞਾਸਞ੍ਚ ਅਕ੍ਖਰਾਨੀ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਏਵਞ੍ਹਿ ਪਦਭਾਣਵਾਰਗਣਨਾਹਿ ਅਕ੍ਖਰਗਣਨਾ ਸਂਸਨ੍ਦਤਿ, ਨੇਤਰਥਾ। **ਭਾਣਵਾਰੋ**ਤਿ ਚ ਦ੍ਵਤ੍ਤਿਂਸਕ੍ਖਰਾਨਂ ਗਾਥਾਨਂ ਵਸੇਨ ਅਡ੍ਢਤੇਯ੍ਯਗਾਥਾਸਤਂ, ਅਯਞ੍ਚ ਅਕ੍ਖਰਗਣਨਾ ਭਾਣਵਾਰਗਣਨਾ ਚ ਪਦਗਣਨਾਨੁਸਾਰੇਨ ਲਦ੍ਧਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਇਮਮੇਵ ਹਿ ਅਤ੍ਥਂ ਞਾਪੇਤੁਂ ਸੁਤ੍ਤਗਣਨਾਨਨ੍ਤਰਂ ਭਾਣਵਾਰੇ ਅਗਣੇਤ੍ਵਾ ਪਦਾਨਿ ਗਣਿਤਾਨਿ। ਤਤ੍ਰਿਦਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ –

''ਭਾਣਵਾਰਾ ਯਥਾਪਿ ਹਿ, ਮਜ੍ਝਿਮਸ੍ਸ ਪਕਾਸਿਤਾ।
ਉਪਡ੍ਢਭਾਣਵਾਰੋ ਚ, ਤੇਵੀਸਤਿਪਦਾਧਿਕੋ॥

ਸਤ੍ਤ ਸਤਸਹਸ੍ਸਾਨਿ, ਅਕ੍ਖਰਾਨਂ ਵਿਭਾਵਯੇ।
ਚਤ੍ਤਾਲੀਸ ਸਹਸ੍ਸਾਨਿ, ਤੇਪਞ੍ਞਾਸਞ੍ਚ ਅਕ੍ਖਰ''ਨ੍ਤਿ॥

ਅਨੁਸਨ੍ਧਿਤੋਤਿ ਦੇਸਨਾਨੁਸਨ੍ਧਿਤੋ। ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਏਵ ਹਿ ਸੁਤ੍ਤੇ ਪੁਰਿਮਪਚ੍ਛਿਮਾਨਂ ਦੇਸਨਾਭਾਗਾਨਂ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ ਅਨੁਸਨ੍ਧਾਨਤੋ ਅਨੁਸਨ੍ਧਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਅਤ੍ਤਜ੍ਝਾਸਯਾਨੁਸਨ੍ਧਿ ਪਰਜ੍ਝਾਸਯਾਨੁਸਨ੍ਧੀਤਿ ਦੁਵਿਧੋ ਅਜ੍ਝਾਸਯਾਨੁਸਨ੍ਧਿ। ਸੋ ਪਨ ਕਤ੍ਥਚਿ ਦੇਸਨਾਯ ਵਿਪ੍ਪਕਤਾਯ ਧਮ੍ਮਂ ਸੁਣਨ੍ਤਾਨਂ ਪੁਚ੍ਛਾਵਸੇਨ, ਕਤ੍ਥਚਿ ਦੇਸੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਸਤ੍ਥੁ ਸਾਵਕਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਪਟਿਗ੍ਗਾਹਕਾਨਞ੍ਚ ਅਜ੍ਝਾਸਯਵਸੇਨ, ਕਤ੍ਥਚਿ ਦੇਸੇਤਬ੍ਬਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਹੋਤੀਤਿ ਸਮਾਸਤੋ ਤਿਪ੍ਪਕਾਰੋ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਪੁਚ੍ਛਾਨੁਸਨ੍ਧਿਅਜ੍ਝਾਸਯਾਨੁਸਨ੍ਧਿਯਥਾਨੁਸਨ੍ਧਿਵਸੇਨ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਤਿਵਿਧੋ ਅਨੁਸਨ੍ਧੀ"**ਤਿ। ਸਙ੍ਖੇਪੇਨੇਵ ਚ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧੋ ਅਨੁਸਨ੍ਧਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਤਤ੍ਥ ''ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇ ਅਞ੍ਞਤਰੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚ 'ਕਿਂ ਨੁ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਓਰਿਮਂ ਤੀਰਂ, ਕਿਂ ਪਾਰਿਮਂ ਤੀਰਂ, ਕੋ ਮਜ੍ਝੇ ਸਂਸੀਦੋ, ਕੋ ਥਲੇ ਉਸ੍ਸਾਦੋ, ਕੋ ਮਨੁਸ੍ਸਗ੍ਗਾਹੋ, ਕੋ ਅਮਨੁਸ੍ਸਗ੍ਗਾਹੋ, ਕੋ ਆਵਤ੍ਤਗ੍ਗਾਹੋ, ਕੋ ਅਨ੍ਤੋਪੂਤਿਭਾਵੋ'ਤਿ'' (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੪.੨੪੧)? ਏਵਂ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤਾਨਂ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਨ੍ਤੇਨ ਭਗਵਤਾ ਪਵਤ੍ਤਿਤਦੇਸਨਾਵਸੇਨ **ਪੁਚ੍ਛਾਨੁਸਨ੍ਧੀ** ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ''ਅਥ ਖੋ ਅਞ੍ਞਤਰਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਏਵਂ ਚੇਤਸੋ ਪਰਿਵਿਤਕ੍ਕੋ ਉਦਪਾਦਿ 'ਇਤਿ ਕਿਰ ਭੋ ਰੂਪਂ ਅਨਤ੍ਤਾ... ਵੇਦਨਾ... ਸਞ੍ਞਾ... ਸਙ੍ਖਾਰਾ... ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਅਨਤ੍ਤਾ, ਅਨਤ੍ਤਕਤਾਨਿ ਕਮ੍ਮਾਨਿ ਕਮਤ੍ਤਾਨਂ ਫੁਸਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀ'ਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਭਗਵਾ ਤਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਚੇਤਸਾ ਚੇਤੋਪਰਿਵਿਤਕ੍ਕਮਞ੍ਞਾਯ ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਮਨ੍ਤੇਸਿ ਠਾਨਂ ਖੋ ਪਨੇਤਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਵਿਜ੍ਜਤਿ, ਯਂ ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਮੋਘਪੁਰਿਸੋ ਅਵਿਦ੍ਵਾ ਅਵਿਜ੍ਜਾਗਤੋ ਤਣ੍ਹਾਧਿਪਤੇਯ੍ਯੇਨ ਚੇਤਸਾ ਸਤ੍ਥੁਸਾਸਨਂ ਅਤਿਧਾਵਿਤਬ੍ਬਂ ਮਞ੍ਞੇਯ੍ਯ 'ਇਤਿ ਕਿਰ ਭੋ ਰੂਪਂ ਅਨਤ੍ਤਾ...ਪੇ॰... ਫੁਸਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀ'ਤਿ। ਤਂ ਕਿਂ ਮਞ੍ਞਥ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਰੂਪਂ ਨਿਚ੍ਚਂ ਵਾ ਅਨਿਚ੍ਚਂ ਵਾ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੯੦) ਏਵਂ ਪਰੇਸਂ ਅਜ੍ਝਾਸਯਂ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਤਾ ਪਵਤ੍ਤਿਤਦੇਸਨਾਵਸੇਨ **ਪਰਜ੍ਝਾਸਯਾਨੁਸਨ੍ਧਿ** ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

''ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹਂ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ ਏਤਦਹੋਸਿ 'ਯਂਨੂਨਾਹਂ ਯਾ ਤਾ ਰਤ੍ਤਿਯੋ ਅਭਿਞ੍ਞਾਤਾ ਅਭਿਲਕ੍ਖਿਤਾ ਚਾਤੁਦ੍ਦਸੀ ਪਞ੍ਚਦਸੀ ਅਟ੍ਠਮੀ ਚ ਪਕ੍ਖਸ੍ਸ, ਤਥਾਰੂਪਾਸੁ ਰਤ੍ਤੀਸੁ ਯਾਨਿ ਤਾਨਿ ਆਰਾਮਚੇਤਿਯਾਨਿ ਵਨਚੇਤਿਯਾਨਿ ਰੁਕ੍ਖਚੇਤਿਯਾਨਿ ਭਿਂਸਨਕਾਨਿ ਸਲੋਮਹਂਸਾਨਿ, ਤਥਾਰੂਪੇਸੁ ਸੇਨਾਸਨੇਸੁ ਵਿਹਰੇਯ੍ਯਂ ਅਪ੍ਪੇਵ ਨਾਮਾਹਂ ਭਯਭੇਰਵਂ ਪਸ੍ਸੇਯ੍ਯ'ਨ੍ਤਿ'' (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੪੯) ਏਵਂ ਭਗਵਤਾ, ''ਤਤ੍ਰਾਵੁਸੋ ਲੋਭੋ ਚ ਪਾਪਕੋ ਦੋਸੋ ਚ ਪਾਪਕੋ ਲੋਭਸ੍ਸ ਚ ਪਹਾਨਾਯ ਦੋਸਸ੍ਸ ਚ ਪਹਾਨਾਯ ਅਤ੍ਥਿ ਮਜ੍ਝਿਮਾ ਪਟਿਪਦਾ, ਚਕ੍ਖੁਕਰਣੀ ਞਾਣਕਰਣੀ ਉਪਸਮਾਯ ਅਭਿਞ੍ਞਾਯ ਸਮ੍ਬੋਧਾਯ ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਤੀ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੩੩) ਏਵਂ ਧਮ੍ਮਸੇਨਾਪਤਿਨਾ ਚ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਜ੍ਝਾਸਯੇਨੇਵ ਪਵਤ੍ਤਿਤਦੇਸਨਾਵਸੇਨ **ਅਤ੍ਤਜ੍ਝਾਸਯਾਨੁਸਨ੍ਧਿ** ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਯੇਨ ਪਨ ਧਮ੍ਮੇਨ ਆਦਿਮ੍ਹਿ ਦੇਸਨਾ ਉਟ੍ਠਿਤਾ, ਤਸ੍ਸ ਅਨੁਰੂਪਧਮ੍ਮਵਸੇਨ ਵਾ ਪਟਿਪਕ੍ਖਧਮ੍ਮਵਸੇਨ ਵਾ ਯੇਸੁ ਸੁਤ੍ਤੇਸੁ ਉਪਰਿ ਦੇਸਨਾ ਆਗਚ੍ਛਤਿ, ਤੇਸਂ ਵਸੇਨ **ਯਥਾਨੁਸਨ੍ਧਿ** ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ **ਆਕਙ੍ਖੇਯ੍ਯਸੁਤ੍ਤੇ** (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੬੫) ਹੇਟ੍ਠਾ ਸੀਲੇਨ ਦੇਸਨਾ ਉਟ੍ਠਿਤਾ, ਉਪਰਿ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਆਗਤਾ। **ਵਤ੍ਥਸੁਤ੍ਤੇ**

(ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੭੦) ਹੇਟ੍ਠਾ ਕਿਲੇਸੇਨ ਦੇਸਨਾ ਉਟ੍ਠਿਤਾ, ਉਪਰਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਵਿਹਾਰਾ ਆਗਤਾ। **ਕੋਸਮ੍ਬਕਸੁਤ੍ਤੇ** (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੪੯੧) ਹੇਟ੍ਠਾ ਭਣ੍ਡਨੇਨ ਦੇਸਨਾ ਉਟ੍ਠਿਤਾ, ਉਪਰਿ ਸਾਰਣੀਯਧਮ੍ਮਾ ਆਗਤਾ। **ਕਕਚੂਪਮੇ** (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੨੨) ਹੇਟ੍ਠਾ ਅਕ੍ਖਨ੍ਤਿਯਾ ਵਸੇਨ ਦੇਸਨਾ ਉਟ੍ਠਿਤਾ, ਉਪਰਿ ਕਕਚੂਪਮਾ ਆਗਤਾਤਿ।

ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਪਨੇਤ੍ਥਾਤਿ ਏਵਂ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਤਿਵਿਧੋ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧੋ ਚ ਅਨੁਸਨ੍ਧਿ ਏਤ੍ਥ ਏਤਸ੍ਮਿਂ ਮਜ੍ਝਿਮਨਿਕਾਯੇ ਤਸ੍ਮਿਂ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸੁਤ੍ਤੇ ਯਥਾਰਹਂ ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਵਿਭਜਿਤ੍ਵਾ ਵਿਞ੍ਞਾਯਮਾਨਾ ਨਵਸਤਾਧਿਕਾਨਿ ਤੀਣਿ ਅਨੁਸਨ੍ਧਿਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਯਥਾ ਚੇਤਂ ਪਣ੍ਣਾਸਾਦਿਵਿਭਾਗਵਚਨਂ ਮਜ੍ਝਿਮਸਙ੍ਗੀਤਿਯਾ ਸਰੂਪਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਹੋਤਿ, ਏਵਂ ਪਕ੍ਖੇਪਦੋਸਪਰਿਹਰਣਤ੍ਥਞ੍ਚ ਹੋਤਿ। ਏਵਞ੍ਹਿ ਪਣ੍ਣਾਸਾਦੀਸੁ ਵਵਤ੍ਥਿਤੇਸੁ ਤਬ੍ਬਿਨਿਮੁਤ੍ਤਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਸੁਤ੍ਤਂ ਯਾਵ ਏਕਂ ਪਦਮ੍ਪਿ ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਇਮਂ ਮਜ੍ਝਿਮਸਙ੍ਗੀਤਿਯਾਤਿ ਕਸ੍ਸਚਿ ਵਤ੍ਤੁਂ ਓਕਾਸੋ ਨ ਸਿਯਾਤਿ।

ਏਵਂ ਪਣ੍ਣਾਸਵਗ੍ਗਸੁਤ੍ਤਭਾਣਵਾਰਾਨੁਸਨ੍ਧਿਬ੍ਯਞ੍ਜਨਤੋ ਮਜ੍ਝਿਮਸਙ੍ਗੀਤਿਂ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਨਂ ਆਦਿਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਸਂਵਣ੍ਣੇਤੁਕਾਮੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਂਵਣ੍ਣਨਾਯ ਤਸ੍ਸਾ ਪਠਮਮਹਾਸਙ੍ਗੀਤਿਯਂ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਾਨੁਕ੍ਕਮੇਨੇਵ ਪਵਤ੍ਤਭਾਵਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **“ਤਤ੍ਥ ਪਣ੍ਣਾਸਾਸੁ ਮੂਲਪਣ੍ਣਾਸਾ ਆਦੀ”**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ ਯਥਾਪਚ੍ਚਯਂ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਦੇਸਿਤਤ੍ਤਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਚ ਵਿਪ੍ਪਕਿਣ੍ਣਾਨਂ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯਾਨਂ ਸਙ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਗਾਯਨਂ ਕਥਨਂ ਸਙ੍ਗੀਤਿ, ਮਹਾਵਿਸਯਤ੍ਤਾ ਪੂਜਨੀਯਤ੍ਤਾ ਚ ਮਹਤੀ ਸਙ੍ਗੀਤੀਤਿ ਮਹਾਸਙ੍ਗੀਤਿ, ਪਠਮਾ ਮਹਾਸਙ੍ਗੀਤਿ ਪਠਮਮਹਾਸਙ੍ਗੀਤਿ, ਤਸ੍ਸਾ ਪਵਤ੍ਤਿਤਕਾਲੋ ਪਠਮਮਹਾਸਙ੍ਗੀਤਿਕਾਲੋ, ਤਸ੍ਮਿਂ **ਪਠਮਮਹਾਸਙ੍ਗੀਤਿਕਾਲੇ**। ਨਿਦਦਾਤਿ ਦੇਸਨਂ ਦੇਸਕਾਲਾਦਿਵਸੇਨ ਅਵਿਦਿਤਂ ਵਿਦਿਤਂ ਕਤ੍ਵਾ ਨਿਦਸ੍ਸੇਤੀਤਿ **ਨਿਦਾਨਂ,** ਯੋ ਲੋਕਿਯੇਹਿ ‘‘ਉਪੋਗ੍ਘਾਤੋ’’ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਸ੍ਵਾਯਮੇਤ੍ਥ ‘‘ਏਵਂ ਮੇ ਸੁਤ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿਕੋ ਗਨ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ, ਨ ਪਨ ‘‘ਸਨਿਦਾਨਾਹਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਮੀ’’ਤਿਆਦੀਸੁ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੩.੧੨੬) ਵਿਯ ਅਜ੍ਝਾਸਯਾਦਿਦੇਸਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਹੇਤੁ। ਤੇਨੇਵਾਹ **“ਏਵਂ ਮੇ ਸੁਤਨ੍ਤਿਆਦਿਕਂ ਆਯਸ੍ਮਤਾ ਆਨਨ੍ਦੇਨ ਪਠਮਮਹਾਸਙ੍ਗੀਤਿਕਾਲੇ ਵੁਤ੍ਤਂ ਨਿਦਾਨਮਾਦੀ”**ਤਿ। ਕਾਮਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਯਸ੍ਸਂ ਪਠਮਮਹਾਸਙ੍ਗੀਤਿਯਂ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਾਨੁਕ੍ਕਮੇਨ ਸਂਵਣ੍ਣਨਂ ਕਤ੍ਤੁਕਾਮੋ, ਸਾ ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾ। **ਸੁਮਙ੍ਗਲਵਿਲਾਸਿਨਿਯਂ** (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੧.ਨਿਦਾਨਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ) ਪਨ ਅਤ੍ਤਨਾ ਵਿਤ੍ਥਾਰਿਤਤ੍ਤਾ ਤਤ੍ਥੇਵ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਤਿ ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਸਂਵਣ੍ਣਨਾਯ ਮਹਨ੍ਤਂ ਪਰਿਹਰਨ੍ਤੋ **“ਸਾ ਪਨੇਸਾ”**ਤਿਆਦਿਮਾਹ।

ਨਿਦਾਨਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧. ਮੂਲਪਰਿਯਾਯਵਗ੍ਗੋ

੧. ਮੂਲਪਰਿਯਾਯਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰਨਿਦਾਨਵਣ੍ਣਨਾ

੧. ਏਵੰ ਬਾਹਿਰਨਿਦਾਨੇ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੰ ਅਤਿਦਿਸਿਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਅਭਨ੍ਤਰਨਿਦਾਨੰ ਆਦਿਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਸੰਵਣ੍ਣੇਤੁੰ **“ਯੰ ਪਨੇਤ”**ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤਤ੍ਥ ਯਸ੍ਮਾ ਸੰਵਣ੍ਣਨੰ ਕਰੋਨ੍ਤੇਨ ਸੰਵਣ੍ਣੇਤਬ੍ਬੇ ਧਮ੍ਮੇ ਪਦਵਿਭਾਗੰ ਪਦਤ੍ਥਞ੍ਚ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਤਤੋ ਪਰੰ ਪਿਣ੍ਡਤ੍ਥਾਦਿਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ ਸੰਵਣ੍ਣਨਾ ਕਾਤਬ੍ਬਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਪਦਾਨਿ ਤਾਵ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **“ਏਵਨ੍ਤਿ ਨਿਪਾਤਪਦ”**ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਪਦਵਿਭਾਗੋ**ਤਿ ਪਦਾਨੰ ਵਿਸੇਸੋ, ਨ ਪਦਵਿਗ੍ਗਹੋ। ਅਥ ਵਾ ਪਦਾਨਿ ਚ ਪਦਵਿਭਾਗੋ ਚ ਪਦਵਿਭਾਗੋ, ਪਦਵਿਗ੍ਗਹੋ ਚ ਪਦਵਿਭਾਗੋ ਚ **ਪਦਵਿਭਾਗੋ**ਤਿ ਵਾ ਏਕਸੇਸਵਸੇਨ ਪਦਪਦਵਿਗ੍ਗਹਾ ਪਦਵਿਭਾਗਸਦ੍ਦੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। ਤਤ੍ਥ ਪਦਵਿਗ੍ਗਹੋ ‘‘ਸੁਭਗਞ੍ਚ ਤੰ ਵਨਞ੍ਚਾਤਿ **ਸੁਭਗਵਨੰ,** ਸਾਲਾਨੰ ਰਾਜਾ, ਸਾਲੋ ਚ ਸੋ ਰਾਜਾ ਚ ਇਤਿਪਿ ਸਾਲਰਾਜਾ’’ਤਿਆਦਿਵਸੇਨ ਸਮਾਸਪਦੇਸੁ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ।

ਅਤ੍ਥਤੋਤਿ ਪਦਤ੍ਥਤੋ। ਤੰ ਪਨ ਪਦਤ੍ਥੰ ਅਤ੍ਥੁਦ੍ਧਾਰਕ੍ਕਮੇਨ ਪਠਮੰ ਏਵੰਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **“ਏਵੰ-ਸਦ੍ਦੋ ਤਾਵਾ”**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਅਵਧਾਰਣਾਦੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਇਦਮਤ੍ਥਪੁਚ੍ਛਾਪਰਿਮਾਣਾਦਿਅਤ੍ਥਾਨੰ ਸਙ੍ਗਹੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਤਥਾ ਹਿ ‘‘ਏਵੰਗਤਾਨਿ ਪੁਥੁਸਿਪ੍ਪਾਯਤਨਾਨਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੬੩), ਏਵਂਵਿਧੋ ਏਵਮਾਕਾਰੋ’’ਤਿ ਚ ਆਦੀਸੁ ਇਦੰ-ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੇ ਏਵੰ-ਸਦ੍ਦੋ। ਗਤ-ਸਦ੍ਦੋ ਹਿ ਪਕਾਰਪਰਿਯਾਯੋ, ਤਥਾ ਵਿਧਾਕਾਰ-ਸਦ੍ਦਾ ਚ। ਤਥਾ ਹਿ ਵਿਧਯੁਤ੍ਤਗਤ-ਸਦ੍ਦੇ ਲੋਕਿਯਾ ਪਕਾਰਤ੍ਥੇ ਵਦਨ੍ਤਿ। ‘‘ਏਵੰ ਸੁ ਤੇ ਸੁਨ੍ਹਾਤਾ ਸੁਵਿਲਿਤ੍ਤਾ ਕਪ੍ਪਿਤਕੇਸਮਸ੍ਸੂ ਆਮੁਕ੍ਕਮਣਿਕੁਣ੍ਡਲਾਭਰਣਾ ਓਦਾਤਵਤ੍ਥਵਸਨਾ ਪਞ੍ਚਹਿ ਕਾਮਗੁਣੇਹਿ ਸਮਪ੍ਪਿਤਾ ਸਮਙ੍ਗੀਭੂਤਾ ਪਰਿਚਾਰੇਨ੍ਤਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਤ੍ਵੰ ਏਤਰਹਿ ਸਾਚਰਿਯਕੋਤਿ। ਨੋ ਹਿਦੰ, ਭੋ ਗੋਤਮਾ’’ਤਿਆਦੀਸੁ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੮੬) ਪੁਚ੍ਛਾਯੰ। ‘‘ਏਵੰਲਹੁਪਰਿਵਤ੍ਤੰ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੧.੪੮) ਏਵਮਾਯੁਪਰਿਯਨ੍ਤੋ’’ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ੧੨) ਚ ਆਦੀਸੁ ਪਰਿਮਾਣੇ।

ਨਨੁ ਚ ‘‘ਏਵੰ ਸੁ ਤੇ ਸੁਨ੍ਹਾਤਾ ਸੁਵਿਲਿਤ੍ਤਾ, ਏਵਮਾਯੁਪਰਿਯਨ੍ਤੋ’’ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਏਵੰ-ਸਦ੍ਦੇਨ ਪੁਚ੍ਛਨਾਕਾਰਪਰਿਮਾਣਾਕਾਰਾਨੰ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਆਕਾਰਤ੍ਥੋ ਏਵ ਏਵੰ-ਸਦ੍ਦੋਤਿ? ਨ, ਵਿਸੇਸਸਬ੍ਭਾਵਤੋ। ਆਕਾਰਮਤ੍ਤਵਾਚਕੋ ਹਿ ਏਵੰ-ਸਦ੍ਦੋ ਆਕਾਰਤ੍ਥੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ ਯਥਾ ‘‘ਏਵੰ ਬ੍ਯਾ ਖੋ’’ਤਿਆਦੀਸੁ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੩੪, ੩੯੬), ਨ ਪਨ ਆਕਾਰਵਿਸੇਸਵਾਚਕੋ। ਏਵਞ੍ਚ ਕਤ੍ਵਾ ‘‘ਏਵੰ ਜਾਤੇਨ ਮਚ੍ਚੇਨਾ’’ਤਿਆਦੀਨਿ ਉਪਮਾਦਿਉਦਾਹਰਣਾਨਿ ਉਪਪਨ੍ਨਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ‘‘ਯਥਾਪਿ…ਪੇ॰… ਬਹੁ’’ਨ੍ਤਿ (ਧ॰ ਪ॰ ੫੩) ਏਤ੍ਥ ਪੁਪ੍ਫਰਾਸਿਟ੍ਠਾਨਿਯਤੋ ਮਨੁਸ੍ਸੂਪਪਤ੍ਤਿ-ਸਪ੍ਪੁਰਿਸੂਪਨਿਸ੍ਸਯ-ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨ-ਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰ- ਭੋਗਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ-ਆਦਿਦਾਨਾਦਿ-ਪੁਞ੍ਞਕਿਰਿਯਹੇਤੁਸਮੁਦਾਯਤੋ ਸੋਭਾ-ਸੁਗਨ੍ਧਤਾਦਿਗੁਣਯੋਗਤੋ ਮਾਲਾਗੁਣਸਦਿਸਿਯੋ ਪਹੂਤਾ ਪੁਞ੍ਞਕਿਰਿਯਾ ਮਰਿਤਬ੍ਬਸਭਾਵਤਾਯ ਮਚ੍ਚੇਨ ਸਤ੍ਤੇਨ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਾਤਿ ਜੋਤਿਤਤ੍ਤਾ ਪੁਪ੍ਫਰਾਸਿਮਾਲਾਗੁਣਾਵ ਉਪਮਾ, ਤੇਸੰ ਉਪਮਾਕਾਰੋ ਯਥਾ-ਸਦ੍ਦੇਨ ਅਨਿਯਮਤੋ ਵੁਤ੍ਤੋਤਿ ‘‘ਏਵੰ-ਸਦ੍ਦੋ ਉਪਮਾਕਾਰਨਿਗਮਨਤ੍ਥੋ’’ਤਿ ਵਤ੍ਤੁੰ ਯੁਤ੍ਤੰ। ਸੋ ਪਨ ਉਪਮਾਕਾਰੋ ਨਿਯਮਿਯਮਾਨੋ ਅਤ੍ਥਤੋ ਉਪਮਾਵ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ **“ਉਪਮਾਯੰ ਆਗਤੋ”**ਤਿ। ਤਥਾ ‘‘ਏਵੰ ਇਮਿਨਾ ਆਕਾਰੇਨ ਅਭਿਕ੍ਕਮਿਤਬ੍ਬ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਉਪਦਿਸਿਯਮਾਨਾਯ ਸਮਣਸਾਰੁਪ੍ਪਾਯ ਆਕਪ੍ਪਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਯੋ ਤਤ੍ਥ ਉਪਦਿਸਨਾਕਾਰੋ, ਸੋ ਅਤ੍ਥਤੋ ਉਪਦੇਸੋ ਏਵਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ **“ਏਵੰ ਤੇ…ਪੇ॰… ਉਪਦੇਸੇ”**ਤਿ। ਤਥਾ **“ਏਵਮੇਤੰ ਭਗਵਾ, ਏਵਮੇਤੰ ਸੁਗਤਾ”**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਚ ਭਗਵਤਾ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਮਤ੍ਥੰ ਅਵਿਪਰੀਤਤੋ ਜਾਨਨ੍ਤੇਹਿ ਕਤੰ ਤਤ੍ਥ ਸੰਵਿਜ੍ਜਮਾਨਗੁਣਾਨੰ ਪਕਾਰੇਹਿ ਹੰਸਨੰ ਉਦਗ੍ਗਤਾਕਰਣੰ ਸਮ੍ਪਹੰਸਨੰ। ਯੋ ਤਤ੍ਥ ਸਮ੍ਪਹੰਸਨਾਕਾਰੋਤਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬੰ।

ਏਵਮੇਵੰ ਪਨਾਯਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਗਰਹਣਾਕਾਰੋਤਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬੰ, ਸੋ ਚ ਗਰਹਣਾਕਾਰੋ ‘‘ਵਸਲੀ’’ਤਿਆਦਿਖੁੰਸਨਸਦ੍ਦਸਨ੍ਨਿਧਾਨਤੋ ਇਧ ਏਵੰ-ਸਦ੍ਦੇਨ ਪਕਾਸਿਤੋਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤਿ। ਯਥਾ ਚੇਤ੍ਥ, ਏਵੰ ਉਪਮਾਕਾਰਾਦਯੋਪਿ ਉਪਮਾਦਿਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾਨੰ ਪੁਪ੍ਫਰਾਸਿਆਦਿਸਦ੍ਦਾਨੰ

ਸਨ੍ਨਿਧਾਨਤੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। **ਏਵਂ, ਭਨ੍ਤੇ**ਤਿ ਪਨ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਸਾਧੁਕਂ ਸਵਨਮਨਸਿਕਾਰੇ ਸਨ੍ਨਿਯੋਜਿਤੇਹਿ ਭਿਕ੍ਖੂਹਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਤਤ੍ਥ ਠਿਤਭਾਵਸ੍ਸ ਪਟਿਜਾਨਨਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਏਵਂ-ਸਦ੍ਦੋ ਵਚਨਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਨਤ੍ਥੋ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਤੇਨ **ਏਵਂ, ਭਨ੍ਤੇ** ਸਾਧੁ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸੁਟ੍ਠੁ, ਭਨ੍ਤੇਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਏਵਞ੍ਚ ਵਦੇਹੀ**ਤਿ ''ਯਥਾਹਂ ਵਦਾਮਿ, ਏਵਂ ਸਮਣਂ ਆਨਨ੍ਦਂ ਵਦੇਹੀ''ਤਿ ਯੋ ਏਵਂ ਵਦਨਾਕਾਰੋ ਇਦਾਨਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ। ਸੋ ਏਵਂਸਦ੍ਦੇਨ ਨਿਦਸ੍ਸੀਯਤੀਤਿ "**ਨਿਦਸ੍ਸਨੇ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋਤਿ। **ਏਵਂ ਨੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਤੇਸਂ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਹਿਤਦੁਕ੍ਖਾਵਹਭਾਵੇ ਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਨਜਨਨਤ੍ਥਂ ਅਨੁਮਤਿਗਹਣਵਸੇਨ ''ਸਂਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵਾ ਨੋ ਵਾ, ਕਥਂ ਵੋ ਏਤ੍ਥ ਹੋਤੀ''ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾਯ ਕਤਾਯ ''ਏਵਂ ਨੋ ਏਤ੍ਥ ਹੋਤੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਤਦਾਕਾਰਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਨਂ ਏਵਂ-ਸਦ੍ਦੇਨ ਵਿਭਾਵਿਤਨ੍ਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤਿ। ਸੋ ਪਨ ਤੇਸਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਹਿਤਾਯ ਦੁਕ੍ਖਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਨਾਕਾਰੋ ਨਿਯਮਿਯਮਾਨੋ ਅਵਧਾਰਣਤ੍ਥੋ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ "**ਏਵਂ ਨੋ ਏਤ੍ਥ ਹੋਤੀਤਿਆਦੀਸੁ ਅਵਧਾਰਣੇ**"ਤਿ।

ਨਾਨਾਨਯਨਿਪੁਣਨ੍ਤਿ ਏਕਤ੍ਤਨਾਨਤ੍ਤਅਬ੍ਯਾਪਾਰਏਵਂਧਮ੍ਮਤਾਸਙ੍ਖਾਤਾ, ਨਨ੍ਦਿਯਾਵਤ੍ਤਤਿਪੁਕ੍ਖਲਸੀਹਵਿਕ੍ਕੀਲਿਤਅਙ੍ਕੁਸਦਿਸਾਲੋਚਨਸਙ੍ਖਾਤਾ ਵਾ ਆਧਾਰਾਦਿਭੇਦਵਸੇਨ ਨਾਨਾਵਿਧਾ ਨਯਾ ਨਾਨਾਨਯਾ, ਨਯਾ ਵਾ ਪਾਲਿਗਤਿਯੋ, ਤਾ ਚ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਅਨੁਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਆਦਿਵਸੇਨ ਸਂਕਿਲੇਸਭਾਗਿਯਾਦਿਲੋਕਿਯਾਦਿਤਦੁਭਯਵੋਮਿਸ੍ਸਕਾਦਿਵਸੇਨ ਕੁਸਲਾਦਿਵਸੇਨ ਖਨ੍ਧਾਦਿਵਸੇਨ ਸਙ੍ਗਹਾਦਿਵਸੇਨ ਸਮਯਵਿਮੁਤ੍ਤਾਦਿਵਸੇਨ ਠਪਨਾਦਿਵਸੇਨ ਕੁਸਲਮੂਲਾਦਿਵਸੇਨ ਤਿਕਪ੍ਪਟ੍ਠਾਨਾਦਿਵਸੇਨ ਚ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਾਤਿ ਨਾਨਾਨਯਾ। ਤੇਹਿ ਨਿਪੁਣਂ ਸਣ੍ਹਂ ਸੁਖੁਮਨ੍ਤਿ **ਨਾਨਾਨਯਨਿਪੁਣਂ**। ਆਸਯੋਵ **ਅਜ੍ਝਾਸਯੋ,** ਤੇ ਚ ਸਸ੍ਸਤਾਦਿਭੇਦੇਨ, ਤਤ੍ਥ ਚ ਅਪ੍ਪਰਜਕ੍ਖਤਾਦਿਭੇਦੇਨ ਅਨੇਕੇ, ਅਤ੍ਤਜ੍ਝਾਸਯਾਦਯੋ ਏਵ ਵਾ ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਂ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਹੇਤੁ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ **ਅਨੇਕਜ੍ਝਾਸਯਸਮੁਟ੍ਠਾਨਂ**। **ਅਤ੍ਥਬ੍ਯਞ੍ਜਨਸਮ੍ਪਨ੍ਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥਬ੍ਯਞ੍ਜਨਪਰਿਪੁਣ੍ਣਂ ਉਪਨੇਤਬ੍ਬਾਭਾਵਤੋ, ਸਙ੍ਕਾਸਨਪਕਾਸਨ-ਵਿਵਰਣ-ਵਿਭਜਨ-ਉਤ੍ਤਾਨੀਕਰਣ-ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਛਹਿ ਅਤ੍ਥਪਦੇਹਿ, ਅਕ੍ਖਰ-ਪਦਬ੍ਯਞ੍ਜਨਾਕਾਰਨਿਰੁਤ੍ਤਿਨਿਦ੍ਦੇਸਵਸੇਨ ਛਹਿ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਪਦੇਹਿ ਚ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਨ੍ਤਿ ਵਾ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ।

ਵਿਵਿਧਪਾਟਿਹਾਰਿਯਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਾਟਿਹਾਰਿਯਪਦਸ੍ਸ ਵਚਨਤ੍ਥਂ (ਉਦਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧; ਇਤਿਵੁ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ਨਿਦਾਨਵਣ੍ਣਨਾ; ਸਂ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੧.੧.੧ ਦੇਵਤਾਸਂਯੁਤ੍ਤ) ''ਪਟਿਪਕ੍ਖਹਰਣਤੋ, ਰਾਗਾਦਿਕਿਲੇਸਾਪਨਯਨਤੋ ਚ **ਪਾਟਿਹਾਰਿਯ**''ਨ੍ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਭਗਵਤੋ ਪਨ ਪਟਿਪਕ੍ਖਾ ਰਾਗਾਦਯੋ ਨ ਸਨ੍ਤਿ, ਯੇ ਹਰਿਤਬ੍ਬਾ। ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾਨਮ੍ਪਿ ਵਿਗਤੂਪਕ੍ਕਿਲੇਸੇ ਅਟ੍ਠਗੁਣਸਮਨ੍ਨਾਗਤੇ ਚਿਤ੍ਤੇ ਹਤਪਟਿਪਕ੍ਖੇ ਇਦ੍ਧਿਵਿਧਂ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਤ੍ਥ ਪਵਤ੍ਤਵੋਹਾਰੇਨ ਚ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਇਧ "**ਪਾਟਿਹਾਰਿਯ**"ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਤੁਂ। ਸਚੇ ਪਨ ਮਹਾਕਾਰੁਣਿਕਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਵੇਨੇਯ੍ਯਗਤਾ ਚ ਕਿਲੇਸਾ ਪਟਿਪਕ੍ਖਾ, ਤੇਸਂ ਹਰਣਤੋ "**ਪਾਟਿਹਾਰਿਯ**"ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਏਵਂ ਸਤਿ ਯੁਤ੍ਤਮੇਤਂ। ਅਥ ਵਾ ਭਗਵਤੋ ਚ ਸਾਸਨਸ੍ਸ ਚ ਪਟਿਪਕ੍ਖਾ ਤਿਤ੍ਥਿਯਾ, ਤੇਸਂ ਹਰਣਤੋ **ਪਾਟਿਹਾਰਿਯਂ**। ਤੇ ਹਿ ਦਿਟ੍ਠਿਹਰਣਵਸੇਨ ਦਿਟ੍ਠਿਪਕਾਸਨੇ ਅਸਮਤ੍ਥਭਾਵੇਨ ਚ ਇਦ੍ਧਿਆਦੇਸਨਾਨੁਸਾਸਨੀਹਿ ਹਰਿਤਾ ਅਪਨੀਤਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ । ''ਪਟੀ''ਤਿ ਵਾ ਅਯਂ ਸਦ੍ਦੋ ''ਪਚ੍ਛਾ''ਤਿ ਏਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਂ ਬੋਧੇਤਿ ''ਤਸ੍ਮਿਂ ਪਟਿਪਵਿਟ੍ਠਮ੍ਹਿ, ਅਞ੍ਞੋ ਆਗਞ੍ਛਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੯੮੫; ਚੂਲ਼ਨਿ॰ ੪) ਵਿਯ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਮਾਹਿਤੇ ਚਿਤ੍ਤੇ ਵਿਗਤੂਪਕ੍ਕਿਲੇਸੇ ਚ ਕਤਕਿਚ੍ਚੇਨ ਪਚ੍ਛਾ ਹਰਿਤਬ੍ਬਂ ਪਵਤ੍ਤੇਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਪਾਟਿਹਾਰਿਯਂ, ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਾ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸੇਸੁ ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਮਗ੍ਗੇਹਿ ਹਰਿਤੇਸੁ ਪਚ੍ਛਾ ਹਰਣਂ ਪਾਟਿਹਾਰਿਯਂ, ਇਦ੍ਧਿਆਦੇਸਨਾਨੁਸਾਸਨਿਯੋ ਚ ਵਿਗਤੂਪਕ੍ਕਿਲੇਸੇਨ ਕਤਕਿਚ੍ਚੇਨ ਚ ਸਤ੍ਤਹਿਤਤ੍ਥਂ ਪੁਨ ਪਵਤ੍ਤੇਤਬ੍ਬਾ, ਹਰਿਤੇਸੁ ਚ ਅਤ੍ਤਨੋ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸੇਸੁ ਪਰਸਤ੍ਤਾਨਂ ਉਪਕਿਲੇਸਹਰਣਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਪਾਟਿਹਾਰਿਯਾਨਿ ਭਵਨ੍ਤਿ। ਪਾਟਿਹਾਰਿਯਮੇਵ **ਪਾਟਿਹਾਰਿਯਂ,** ਪਾਟਿਹਾਰਿਯੇ ਵਾ ਇਦ੍ਧਿਆਦੇਸਨਾਨੁਸਾਸਨਿਸਮੁਦਾਯੇ ਭਵਂ ਏਕਮੇਕਂ **ਪਾਟਿਹਾਰਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਪਾਟਿਹਾਰਿਯਂ ਵਾ ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਂ ਮਗ੍ਗੋ ਚ ਪਟਿਪਕ੍ਖਹਰਣਤੋ, ਤਤ੍ਥ ਜਾਤਂ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਵਾ ਨਿਮਿਤ੍ਤਭੂਤੇ, ਤਤੋ ਵਾ ਆਗਤਨ੍ਤਿ **ਪਾਟਿਹਾਰਿਯਂ**। ਤਸ੍ਸ ਪਨ ਇਦ੍ਧਿਆਦਿਭੇਦੇਨ ਵਿਸਯਭੇਦੇਨ ਚ ਬਹੁਵਿਧਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਦੇਸਨਾਯਂ ਲਬ੍ਭਮਾਨਤ੍ਤਾ ਆਹ "**ਵਿਵਿਧਪਾਟਿਹਾਰਿਯ**"ਨ੍ਤਿ।

ਨ ਅਞ੍ਞਥਾਤਿ ਭਗਵਤੋ ਸਮ੍ਮੁਖਾ ਸੁਤਾਕਾਰਤੋ ਨ ਅਞ੍ਞਥਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਨ ਪਨ ਭਗਵਤੋ ਦੇਸਿਤਾਕਾਰਤੋ। ਅਚਿਨ੍ਤੇਯ੍ਯਾਨੁਭਾਵਾ ਹਿ ਭਗਵਤੋ ਦੇਸਨਾ। ਏਵਞ੍ਚ ਕਤ੍ਵਾ ''ਸਬ੍ਬਪ੍ਪਕਾਰੇਨ ਕੋ ਸਮਤ੍ਥੋ ਵਿਞ੍ਞਾਤੁ''ਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ਵਚਨਂ ਸਮਤ੍ਥਿਤਂ ਭਵਤਿ, ਧਾਰਣਬਲਦਸ੍ਸਨਞ੍ਚ

ਨ ਵਿਰੁਜ੍ਝਤਿ ਸੁਤਾਕਾਰਾਵਿਰਜ੍ਝਨਸ੍ਸ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਤਾ। ਨ ਹੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥਨ੍ਤਰਤਾਪਰਿਹਾਰੋ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਅਤ੍ਥਾਨੰ ਏਕਵਿਸਯਤ੍ਤਾ। ਇਤਰਥਾ ਥੇਰੋ ਭਗਵਤੋ ਦੇਸਨਾਯ ਸਬ੍ਬਥਾ ਪਟਿਗ੍ਗਹਣੇ ਸਮਤ੍ਥੋ ਅਸਮਤ੍ਥੋ ਚਾਤਿ ਆਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯਾਤਿ।

‘‘ਯੋ ਪਰੋ ਨ ਹੋਤਿ, ਸੋ ਅਤ੍ਤਾ’’ਤਿ ਏਵੰ ਵੁਤ੍ਤਾਯ ਨਿਯਕਜ੍ਝਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਤਾਯ ਸਸਨ੍ਤਤਿਯਾ ਵਤ੍ਤਨਤੋ ਤਿਵਿਧੋਪਿ ਮੇ-ਸਦ੍ਦੋ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਏਕਸ੍ਮਿੰਯੇਵ ਅਤ੍ਥੇ ਦਿਸ੍ਸਤਿ, ਕਰਣਸਮ੍ਪਦਾਨਸਾਮਿਨਿਦ੍ਦੇਸਵਸੇਨ ਪਨ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨੰ ਭੇਦੰ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ “**ਮੇ-ਸਦ੍ਦੋ ਤੀਸੁ ਅਤ੍ਥੇਸੁ ਦਿਸ੍ਸਤੀ**”ਤਿ।

ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਉਪਸਗ੍ਗੋ ਕਿਰਿਯੰ ਵਿਸੇਸੇਤਿ, ਜੋਤਕਭਾਵਤੋ ਪਨ ਸਤਿਪਿ ਤਸ੍ਮਿੰ ਸੁਤਸਦ੍ਦੋ ਏਵ ਤੰ ਤਮਤ੍ਥੰ ਵਦਤੀਤਿ ਅਨੁਪਸਗ੍ਗਸ੍ਸ ਸੁਤਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੁਦ੍ਧਾਰੇ ਸਉਪਸਗ੍ਗਸ੍ਸ ਗਹਣੰ ਨ ਵਿਰੁਜ੍ਝਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ “**ਸਉਪਸਗ੍ਗੋ ਚ ਅਨੁਪਸਗ੍ਗੋ ਚਾ**”ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਅਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਸੁਤਸਦ੍ਦਸ੍ਸ। ਕਮ੍ਮਭਾਵਸਾਧਨਾਨਿ ਇਧ ਸੁਤਸਦ੍ਦੇ ਸਮ੍ਭਵਨ੍ਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ “**ਉਪਧਾਰਿਤਨ੍ਤਿ ਵਾ ਉਪਧਾਰਣਨ੍ਤਿ ਵਾ ਅਤ੍ਥੋ**”ਤਿ। **ਮਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੇ ਸਤੀ**ਤਿ ਯਦਾ ਮੇ-ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਕਤ੍ਤੁਵਸੇਨ ਕਰਣਨਿਦ੍ਦੇਸੋ, ਤਦਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਮਮਾਤਿ ਅਤ੍ਥੇ ਸਤੀ**ਤਿ ਯਦਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਵਸੇਨ ਸਾਮਿਨਿਦ੍ਦੇਸੋ, ਤਦਾ।

ਸੁਤ-ਸਦ੍ਦਸਨ੍ਨਿਧਾਨੇ ਪਯੁਤ੍ਤੇਨ ਏਵੰ-ਸਦ੍ਦੇਨ ਸਵਨਕਿਰਿਯਾਜੋਤਕੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ “**ਏਵਨ੍ਤਿ ਸੋਤਵਿਞ੍ਞਾਣਾਦਿਵਿਞ੍ਞਾਣਕਿਚ੍ਚਨਿਦਸ੍ਸਨ**”ਨ੍ਤਿ। **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਨਾਦੀਨੰ ਪਞ੍ਚਦ੍ਵਾਰਿਕਵਿਞ੍ਞਾਣਾਨੰ ਤਦਭਿਨੀਹਟਾਨਞ੍ਚ ਮਨੋਦ੍ਵਾਰਿਕਵਿਞ੍ਞਾਣਾਨੰ ਗਹਣੰ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। ਸਬ੍ਬੇਸਮ੍ਪਿ ਵਾਕ੍ਯਾਨੰ ਏਵ-ਕਾਰਤ੍ਥਸਹਿਤਤ੍ਤਾ “**ਸੁਤ**”ਨ੍ਤਿ ਏਤਸ੍ਸ ਸੁਤਮੇਵਾਤਿ ਅਯਮਤ੍ਥੋ ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ਆਹ “**ਅਸ੍ਸਵਨਭਾਵਪਟਿਕ੍ਖੇਪਤੋ**”ਤਿ। ਏਤੇਨ ਅਵਧਾਰਣੇਨ ਨਿਰਾਸਙ੍ਕਤੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਯਥਾ ਚ ਸੁਤੰ ਸੁਤਮੇਵਾਤਿ ਨਿਯਮੇਤਬ੍ਬੰ, ਤੰ ਸਮ੍ਮਾ ਸੁਤੰ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ “**ਅਨੂਨਾਨਧਿਕਾਵਿਪਰੀਤਗ੍ਗਹਣਨਿਦਸ੍ਸਨ**”ਨ੍ਤਿ। ਅਥ ਵਾ ਸਦ੍ਦਨ੍ਤਰਤ੍ਥਾਪੋਹਨਵਸੇਨ ਸਦ੍ਦੋ ਅਤ੍ਥੰ ਵਦਤੀਤਿ **ਸੁਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਸੁਤੰ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਅਯਮੇਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ “**ਅਸ੍ਸਵਨਭਾਵਪਟਿਕ੍ਖੇਪਤੋ**”ਤਿ । ਇਮਿਨਾ ਦਿਟ੍ਠਾਦਿਵਿਨਿਵਤ੍ਤਨੰ ਕਰੋਤਿ। ਇਦੰ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ ‘‘ਨ ਇਦੰ ਮਯਾ ਦਿਟ੍ਠੰ, ਨ ਸਯਮ੍ਭੁਞਾਣੇਨ ਸਚ੍ਛਿਕਤੰ, ਅਥ ਖੋ ਸੁਤੰ, ਤਞ੍ਚ ਖੋ ਸਮ੍ਮਦੇਵਾ’’ਤਿ। ਤੇਨੇਵਾਹ – “**ਅਨੂਨਾਨਧਿਕਾਵਿਪਰੀਤਗ੍ਗਹਣਨਿਦਸ੍ਸਨ**”ਨ੍ਤਿ। ਅਵਧਾਰਣਤ੍ਥੇ ਵਾ **ਏਵੰ**-ਸਦ੍ਦੇ ਅਯਮਤ੍ਥਯੋਜਨਾ ਕਰੀਯਤੀਤਿ ਤਦਪੇਕ੍ਖਸ੍ਸ ਸੁਤ-ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਅਯਮਤ੍ਥੋ ਵੁਤ੍ਤੋ “**ਅਸ੍ਸਵਨਭਾਵਪਟਿਕ੍ਖੇਪਤੋ**”ਤਿ। ਤੇਨੇਵਾਹ “**ਅਨੂਨਾਨਧਿਕਾਵਿਪਰੀਤਗ੍ਗਹਣਨਿਦਸ੍ਸਨ**”ਨ੍ਤਿ। ਸਵਨਸਦ੍ਦੋ ਚੇਤ੍ਥ ਕਮ੍ਮਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ ‘‘ਸੁਯ੍ਯਤੀ’’ਤਿ।

ਏਵੰ ਸਵਨਹੇਤੁਸੁਣਨ੍ਤਪੁਗ੍ਗਲਸਵਨਵਿਸੇਸਵਸੇਨ ਪਦਤ੍ਤਯਸ੍ਸ ਏਕੇਨ ਪਕਾਰੇਨ ਅਤ੍ਥਯੋਜਨੰ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਪਕਾਰਨ੍ਤਰੇਹਿਪਿ ਤੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ “**ਤਥਾ ਏਵ**”ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤਤ੍ਥ **ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਯਾ ਸਾ ਭਗਵਤੋ ਸਮ੍ਮੁਖਾ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨਾਕਾਰੇਨ ਪਵਤ੍ਤਾ ਮਨੋਦ੍ਵਾਰਵਿਞ੍ਞਾਣਵੀਥਿ, ਤਸ੍ਸਾ। ਸਾ ਹਿ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰੇਨ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਪਵਤ੍ਤਿਤੁੰ ਸਮਤ੍ਥਾ। ਤਥਾ ਚ ਵੁਤ੍ਤੰ “**ਸੋਤਦ੍ਵਾਰਾਨੁਸਾਰੇਨਾ**”ਤਿ। **ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰੇਨਾ**ਤਿ ਵਕ੍ਖਮਾਨਾਨੰ ਅਨੇਕਵਿਹਿਤਾਨੰ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਤ੍ਥਗ੍ਗਹਣਾਨੰ ਨਾਨਾਕਾਰੇਨ। ਏਤੇਨ ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਯੋਜਨਾਯ ਆਕਾਰਤ੍ਥੋ ਏਵੰ-ਸਦ੍ਦੋ ਗਹਿਤੋਤਿ ਦੀਪੇਤਿ। **ਪਵਤ੍ਤਿਭਾਵਪ੍ਪਕਾਸਨ**ਨ੍ਤਿ ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਅਤ੍ਥਿਭਾਵਪ੍ਪਕਾਸਨੰ। **ਸੁਤਨ੍ਤਿ ਧਮ੍ਮਪ੍ਪਕਾਸਨ**ਨ੍ਤਿ ਯਸ੍ਮਿੰ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣਵੀਥਿ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰੇਨ ਪਵਤ੍ਤਾ, ਤਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਤ੍ਤਾ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਨ ਸੁਤਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਤ੍ਥਤ੍ਤਾ। ਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸੇਵਤ੍ਥਸ੍ਸ ਪਾਕਟੀਕਰਣੰ “**ਅਯਞ੍ਹੇਤ੍ਥਾ**”ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ **ਵਿਞ੍ਞਾਣਵੀਥਿਯਾ**ਤਿ ਕਰਣਤ੍ਥੇ ਕਰਣਵਚਨੰ। **ਮਯਾ**ਤਿ ਕਤ੍ਤੁਅਤ੍ਥੇ।

ਏਵਨ੍ਤਿ ਨਿਦ੍ਦਿਸਿਤਬ੍ਬਪ੍ਪਕਾਸਨਨ੍ਤਿ ਨਿਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੰ ਏਵੰ-ਸਦ੍ਦੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤੰ ਨਿਦਸ੍ਸੇਤਬ੍ਬਸ੍ਸ ਨਿਦ੍ਦਿਸਿਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾਭਾਵਾਭਾਵਤੋ। ਤੇਨ ਏਵੰ-ਸਦ੍ਦੇਨ ਸਕਲਮ੍ਪਿ ਸੁਤ੍ਤੰ ਪਚ੍ਚਾਮਟ੍ਠਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਸੁਤ-ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਕਿਰਿਯਾਸਦ੍ਦਤ੍ਤਾ

ਸਵਨਕਿਰਿਯਾਯ ਚ ਸਾਧਾਰਣਵਿਞ੍ਞਾਣਪਬਨ੍ਧਪਟਿਬਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਤਤ੍ਥ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲਵੋਹਾਰੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ "**ਸੁਤਨ੍ਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲਕਿਚ੍ਚਪ੍ਪਕਾਸਨ**"ਨ੍ਤਿ। ਨ ਹਿ ਪੁਗ੍ਗਲਵੋਹਾਰਰਹਿਤੇ ਧਮ੍ਮਪਬਨ੍ਧੇ ਸਵਨਕਿਰਿਯਾ ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ।

ਯਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਸਨ੍ਤਾਨਸ੍ਸਾਤਿਆਦਿਪਿ ਆਕਾਰਤ੍ਥਮੇਵ ਏਵਂ-ਸਦ੍ਦਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਪੁਰਿਮਯੋਜਨਾਯ ਅਞ੍ਞਥਾ ਅਤ੍ਥਯੋਜਨਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ **ਆਕਾਰਪਞ੍ਞਤ੍ਤੀ**ਤਿ ਉਪਾਦਾਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਏਵ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਪਵਤ੍ਤਿਆਕਾਰੂਪਾਦਾਨਵਸੇਨ ਤਥਾ ਵੁਤ੍ਤਾ। **ਸੁਤਨ੍ਤਿ ਵਿਸਯਨਿਦ੍ਦੇਸੋ**ਤਿ ਸੋਤਬ੍ਬਭੂਤੋ ਧਮ੍ਮੋ ਸਵਨਕਿਰਿਯਾਕਤ੍ਤੁਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਸਵਨਕਿਰਿਯਾਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਟ੍ਠਾਨਨ੍ਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਚਿਤ੍ਤਸਨ੍ਤਾਨਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਰਮਤ੍ਥਤੋ ਕਸ੍ਸਚਿ ਕਤ੍ਤੁ ਅਭਾਵੇਪਿ ਸਦ੍ਦਵੋਹਾਰੇਨ ਬੁਦ੍ਧਿਪਰਿਕਪ੍ਪਿਤਭੇਦਵਚਨਿਚ੍ਛਾਯ ਚਿਤ੍ਤਸਨ੍ਤਾਨਤੋ ਅਞ੍ਞਂ ਵਿਯ ਤਂਸਮਙ੍ਗਿਂ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਂ "**ਚਿਤ੍ਤਸਨ੍ਤਾਨੇਨ ਤਂਸਮਙ੍ਗਿਨੋ**"ਤਿ। ਸਵਨਕਿਰਿਯਾਵਿਸਯੋਪਿ ਸੋਤਬ੍ਬਧਮ੍ਮੋ ਸਵਨਕਿਰਿਯਾਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤਸਨ੍ਤਾਨਸ੍ਸ ਇਧ ਪਰਮਤ੍ਥਤੋ ਕਤ੍ਤੁਭਾਵਤੋ, ਸਵਨਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਏਵ ਵਾ ਸਵਨਕਿਰਿਯਾਭਾਵਤੋ ਤਂਕਿਰਿਯਾਕਤ੍ਤੁ ਚ ਵਿਸਯੋ ਹੋਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ "**ਤਂਸਮਙ੍ਗਿਨੋ ਕਤ੍ਤੁਵਿਸਯੇ**"ਤਿ। ਸੁਤਾਕਾਰਸ੍ਸ ਚ ਥੇਰਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮਾਨਿਚ੍ਛਿਤਭਾਵਤੋ ਆਹ "**ਗਹਣਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਨ**"ਨ੍ਤਿ। ਏਤੇਨ ਵਾ ਅਵਧਾਰਣਤ੍ਥਂ ਏਵਂ-ਸਦ੍ਦਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਅਯਮਤ੍ਥਯੋਜਨਾ ਕਤਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

ਪੁਬ੍ਬੇ ਸੁਤਾਨਂ ਨਾਨਾਵਿਹਿਤਾਨਂ ਸੁਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਤਾਨਂ ਅਤ੍ਥਬ੍ਯਞ੍ਜਨਾਨਂ ਉਪਧਾਰਿਤਰੂਪਸ੍ਸ ਆਕਾਰਸ੍ਸ ਨਿਦਸ੍ਸਨਸ੍ਸ, ਅਵਧਾਰਣਸ੍ਸ ਵਾ ਪਕਾਸਨਸਭਾਵੋ ਏਵਂ-ਸਦ੍ਦੋਤਿ ਤਦਾਕਾਰਾਦਿਉਪਧਾਰਣਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯਾ ਉਪਾਦਾਨਭੂਤਧਮ੍ਮਪਬਨ੍ਧਬ੍ਯਾਪਾਰਤਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ – "**ਏਵਨ੍ਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲਕਿਚ੍ਚਨਿਦ੍ਦੇਸੋ**"ਤਿ। ਸਵਨਕਿਰਿਯਾ ਪਨ ਪੁਗ੍ਗਲਵਾਦਿਨੋਪਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਨਿਰਪੇਕ੍ਖਾ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਵਿਸੇਸਤੋ ਵਿਞ੍ਞਾਣਬ੍ਯਾਪਾਰੋਤਿ ਆਹ "**ਸੁਤਨ੍ਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਕਿਚ੍ਚਨਿਦ੍ਦੇਸੋ**"ਤਿ। ''ਮੇ''ਤਿ ਸਦ੍ਦਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਏਕਨ੍ਤੇਨੇਵ ਸਤ੍ਤਵਿਸਯਤ੍ਤਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣਕਿਚ੍ਚਸ੍ਸ ਚ ਤਤ੍ਥੇਵ ਸਮੋਦਹਿਤਬ੍ਬਤੋ "**ਮੇਤਿ ਉਭਯਕਿਚ੍ਚਯੁਤ੍ਤਪੁਗ੍ਗਲਨਿਦ੍ਦੇਸੋ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਵਿਜ੍ਜਮਾਨਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਸਭਾਵਾ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ ਏਵਂ-ਸਦ੍ਦ – ਸੁਤ-ਸਦ੍ਦਾਨਂ ਅਤ੍ਥਾਤਿ ਤੇ ਤਥਾਰੂਪ-ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ-ਉਪਾਦਾਨਭੂਤ-ਧਮ੍ਮਪਬਨ੍ਧਬ੍ਯਾਪਾਰਭਾਵੇਨ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ – "**ਏਵਨ੍ਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲਕਿਚ੍ਚਨਿਦ੍ਦੇਸੋ, ਸੁਤਨ੍ਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਕਿਚ੍ਚਨਿਦ੍ਦੇਸੋ**"ਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਕਰਣਕਿਰਿਯਾਕਤ੍ਤੁਕਮ੍ਮਵਿਸੇਸਪ੍ਪਕਾਸਨਵਸੇਨ ਪੁਗ੍ਗਲਬ੍ਯਾਪਾਰਵਿਸਯਪੁਗ੍ਗਲਬ੍ਯਾਪਾਰਨਿਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ ਗਹਣਾਕਾਰਗਾਹਕਤਬ੍ਬਿਸਯਵਿਸੇਸਨਿਦ੍ਦੇਸਵਸੇਨ ਕਤ੍ਤੁਕਰਣਬ੍ਯਾਪਾਰਕਤ੍ਤੁਨਿਦ੍ਦੇਸਵਸੇਨ ਚ ਦੁਤਿਯਾਦਯੋ ਚਤਸ੍ਸੋ ਅਤ੍ਥਯੋਜਨਾ ਦਸ੍ਸਿਤਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

ਸਬ੍ਬਸ੍ਸਪਿ ਸਦ੍ਦਾਧਿਗਮਨੀਯਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਮੁਖੇਨੇਵ ਪਟਿਪਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ ਸਬ੍ਬਪਞ੍ਞਤ੍ਤੀਨਞ੍ਚ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਾਦਿਵਸੇਨ ਛਸੁ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਭੇਦੇਸੁ ਅਨ੍ਤੋਗਧਤ੍ਤਾ ਤੇਸੁ ''ਏਵ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਨਂ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤੀਨਂ ਸਰੂਪਂ ਨਿਦ੍ਧਾਰੇਨ੍ਤੋ ਆਹ – "**ਏਵਨ੍ਤਿ ਚ ਮੇਤਿ ਚਾ**"ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ ''ਏਵ''ਨ੍ਤਿ ਚ ''ਮੇ''ਤਿ ਚ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨਸ੍ਸਤ੍ਥਸ੍ਸ ਆਕਾਰਾਦਿਨੋ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਸਲ੍ਲਕ੍ਖਣਭਾਵਤੋ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਭਾਵੋਤਿ ਆਹ – "**ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਪਰਮਤ੍ਥਵਸੇਨ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨਪਞ੍ਞਤ੍ਤੀ**"ਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਪਰਮਤ੍ਥਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਭੂਤਤ੍ਥਉਤ੍ਤਮਤ੍ਥਵਸੇਨ। ਇਦਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ – ਯੋ ਮਾਯਾਮਰੀਚਿਆਦਯੋ ਵਿਯ ਅਭੂਤਤ੍ਥੋ, ਅਨੁਸ੍ਸਵਾਦੀਹਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ ਵਿਯ ਅਨੁਤ੍ਤਮਤ੍ਥੋ ਚ ਨ ਹੋਤਿ, ਸੋ ਰੂਪਸਦ੍ਦਾਦਿਸਭਾਵੋ, ਰੁਪ੍ਪਨਾਨੁਭਵਨਾਦਿਸਭਾਵੋ ਵਾ ਅਤ੍ਥੋ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠੋ ਪਰਮਤ੍ਥੋ ਚਾਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਨ ਤਥਾ ''ਏਵਂ ਮੇ''ਤਿ ਪਦਾਨਂ ਅਤ੍ਥੋਤਿ। ਏਤਮੇਵਤ੍ਥਂ ਪਾਕਟਤਰਂ ਕਾਤੁਂ "**ਕਿਞ੍ਹੇਤ੍ਥ ਤ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਸੁਤ**ਨ੍ਤਿ ਪਨ ਸਦ੍ਦਾਯਤਨਂ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ "**ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਪਞ੍ਞਤ੍ਤੀ**"ਤਿ। ਤੇਨੇਵ ਹਿ "**ਯਞ੍ਹਿ ਤਂ ਏਤ੍ਥ ਸੋਤੇਨ ਉਪਲਦ੍ਧ**"ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ''ਸੋਤਦ੍ਵਾਰਾਨੁਸਾਰੇਨ ਉਪਲਦ੍ਧ''ਨ੍ਤਿ ਪਨ ਵੁਤ੍ਤੇ ਅਤ੍ਥਬ੍ਯਞ੍ਜਨਾਦਿਸਬ੍ਬਂ ਲਬ੍ਭਤਿ।

ਤਂ ਤਂ ਉਪਾਦਾਯ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਤੋਤਿ ਸੋਤਪਥਮਾਗਤੇ ਧਮ੍ਮੇ ਉਪਾਦਾਯ ਤੇਸਂ ਉਪਧਾਰਿਤਾਕਾਰਾਦਿਨੋ ਪਚ੍ਚਾਮਸਨਵਸੇਨ ''ਏਵ''ਨ੍ਤਿ, ਸਸਨ੍ਤਤਿਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨੇ ਖਨ੍ਧੇ ਉਪਾਦਾਯ ''ਮੇ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਦਿਟ੍ਠਾਦਿਸਭਾਵਰਹਿਤੇ ਸਦ੍ਦਾਯਤਨੇ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨੋਪਿ ਸੁਤਵੋਹਾਰੋ ''ਦੁਤਿਯਂ ਤਤਿਯ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਕੋ ਵਿਯ ਪਠਮਾਦੀਨਿ ਦਿਟ੍ਠਮੁਤਵਿਞ੍ਞਾਤੇ ਅਪੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾਵ ਪਵਤ੍ਤੋਤਿ ਆਹ "**ਦਿਟ੍ਠਾਦੀਨਿ ਉਪਨਿਧਾਯ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਤੋ**"ਤਿ ਅਸੁਤਂ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਹਿ ਸੁਤਨ੍ਤਿ ਪਕਾਸਿਤੋਯਮਤ੍ਥੋਤਿ। ਅਤ੍ਤਨਾ ਪਟਿਵਿਦ੍ਧਾ ਸੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਕਾਰਵਿਸੇਸਾ ''ਏਵ''ਨ੍ਤਿ ਥੇਰੇਨ ਪਚ੍ਚਾਮਟ੍ਠਾਤਿ ਆਹ "**ਅਸਮ੍ਮੋਹਂ ਦੀਪੇਤੀ**"ਤਿ। **ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਪਟਿਵੇਧਸਮਤ੍ਥੋ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਏਤੇਨ ਵਕ੍ਖਮਾਨਸ੍ਸ ਸੁਤ੍ਤਸ੍ਸ

ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਤੰ ਦੁਪ੍ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਤਞ੍ਚ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਸੁਤਸ੍ਸ ਅਸਮ੍ਮੋਸੰ ਦੀਪੇਤੀ**ਤਿ ਸੁਤਾਕਾਰਸ੍ਸ ਯਾਥਾਵਤੋ ਦਸ੍ਸਿਯਮਾਨਤ੍ਤਾ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਅਸਮ੍ਮੋਹੇਨਾ**ਤਿ ਸਮ੍ਮੋਹਾਭਾਵੇਨ, ਪਞ੍ਞਾਯ ਏਵ ਵਾ ਸਵਨਕਾਲਸਮ੍ਭੂਤਾਯ ਤਦੁਤ੍ਤਰਕਾਲਪਞ੍ਞਾਸਿਦ੍ਧਿ। ਏਵੰ **ਅਸਮ੍ਮੋਸੇਨਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੰ। ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਾਨੰ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਿਤਬ੍ਬੋ ਆਕਾਰੋ ਨਾਤਿਗਮ੍ਭੀਰੋ, ਯਥਾਸੁਤਧਾਰਣਮੇਵ ਤਤ੍ਥ ਕਰਣੀਯਨ੍ਤਿ ਸਤਿਯਾ ਬ੍ਯਾਪਾਰੋ ਅਧਿਕੋ, ਪਞ੍ਞਾ ਤਤ੍ਥ ਗੁਣੀਭੂਤਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ **"ਪਞ੍ਞਾਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮਾਯਾ"**ਤਿਆਦਿ ''ਪਞ੍ਞਾਯ ਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮਾ''ਤਿ ਕਤ੍ਵਾ। ਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮਤਾ ਚੇਤ੍ਥ ਪਧਾਨਤਾ ''ਮਨੋਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਧ॰ ਪ॰ ੧, ੨) ਵਿਯ। ਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮਤਾਯ ਵਾ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਾਦੀਸੁ ਆਵਜ੍ਜਨਾਦੀਨੰ ਵਿਯ ਅਪ੍ਪਧਾਨਤ੍ਤੇ ਪਞ੍ਞਾ ਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮਾ ਏਤਿਸ੍ਸਾਤਿ ਅਯਮ੍ਪਿ ਅਤ੍ਥੋ ਯੁਜ੍ਜਤਿ। ਏਵੰ **ਸਤਿਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮਾਯਾਤਿ** ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਵੁਤ੍ਤਨਯਾਨੁਸਾਰੇਨ ਯਥਾਸਮ੍ਭਵਮਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਅਤ੍ਥਬ੍ਯਞ੍ਜਨਸਮ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਥਬ੍ਯਞ੍ਜਨਪਰਿਪੁਣ੍ਣਸ੍ਸ, ਸਙ੍ਕਾਸਨਪਕਾਸਨਵਿਵਰਣਵਿਭਜਨਉਤ੍ਤਾਨੀਕਰਣਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਛਹਿ ਅਤ੍ਥਪਦੇਹਿ, ਅਕ੍ਖਰਪਦਬ੍ਯਞ੍ਜਨਾਕਾਰਨਿਰੁਤ੍ਤਿਨਿਦ੍ਦੇਸਵਸੇਨ ਛਹਿ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਪਦੇਹਿ ਚ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਸ੍ਸਾਤਿ ਵਾ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ।

ਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰੰ ਦੀਪੇਤਿ ਏਵੰ-ਸਦ੍ਦੇਨ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨਾਨੰ ਆਕਾਰਨਿਦਸ੍ਸਨਾਵਧਾਰਣਤ੍ਥਾਨੰ ਅਵਿਪਰੀਤਸਦ੍ਧਮ੍ਮਵਿਸਯਤ੍ਤਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਅਵਿਕ੍ਖੇਪੰ ਦੀਪੇਤੀ**ਤਿ ''ਮੂਲਪਰਿਯਾਯੰ ਕਤ੍ਥ ਭਾਸਿਤ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਪੁਚ੍ਛਾਵਸੇਨ ਪਕਰਣਪ੍ਪਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਕ੍ਖਮਾਨਸ੍ਸ ਸੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਵਨੰ ਸਮਾਧਾਨਮਨ੍ਤਰੇਨ ਨ ਸਮ੍ਭਵਤੀਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਵਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿਆਦਿ ਤਸ੍ਸੇਵਤ੍ਥਸ੍ਸ ਸਮਤ੍ਥਨਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਸਬ੍ਬਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਥਬ੍ਯਞ੍ਜਨਦੇਸਕਪਯੋਜਨਾਦਿਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ। ਅਵਿਪਰੀਤਸਦ੍ਧਮ੍ਮਵਿਸਯੇਹਿ ਵਿਯ ਆਕਾਰਨਿਦਸ੍ਸਨਾਵਧਾਰਣਤ੍ਥੇਹਿ ਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰਸ੍ਸ, ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨੇਨ ਵਿਯ ਚ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਸ੍ਸ ਯਥਾ ਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰੇਨ ਫਲਭੂਤੇਨ ਅਤ੍ਤਸਮ੍ਮਾਪਣਿਧਿਪੁਬ੍ਬੇਕਤਪੁਞ੍ਞਤਾਨੰ ਸਿਦ੍ਧਿ ਵੁਤ੍ਤਾ ਤਦਵਿਨਾਭਾਵਤੋ, ਏਵੰ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪੇਨ ਫਲਭੂਤੇਨ ਕਾਰਣਭੂਤਾਨੰ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨਸਪ੍ਪੁਰਿਸੂਪਨਿਸ੍ਸਯਾਨੰ ਸਿਦ੍ਧਿ ਦਸ੍ਸੇਤਬ੍ਬਾ ਸਿਯਾ ਅਸ੍ਸੁਤਵਤੋ ਸਪ੍ਪੁਰਿਸੂਪਨਿਸ੍ਸਯਰਹਿਤਸ੍ਸ ਚ ਤਦਭਾਵਤੋ। **ਨ ਹਿ ਵਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤੋਤਿ**ਆਦਿਨਾ ਸਮਤ੍ਥਨਵਚਨੇਨ ਪਨ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪੇਨ ਕਾਰਣਭੂਤੇਨ ਸਪ੍ਪੁਰਿਸੂਪਨਿਸ੍ਸਯੇਨ ਚ ਫਲਭੂਤਸ੍ਸ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨਸ੍ਸ ਸਿਦ੍ਧਿ ਦਸ੍ਸਿਤਾ। ਅਯੰ ਪਨੇਤ੍ਥ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ ਯੁਤ੍ਤੋ ਸਿਯਾ – ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨਸਪ੍ਪੁਰਿਸੂਪਨਿਸ੍ਸਯਾ ਨ ਏਕਨ੍ਤੇਨ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਸ੍ਸ ਕਾਰਣੰ ਬਾਹਿਰਙ੍ਗਤ੍ਤਾ, ਅਵਿਕ੍ਖੇਪੋ ਪਨ ਸਪ੍ਪੁਰਿਸੂਪਨਿਸ੍ਸਯੋ ਵਿਯ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨਸ੍ਸ ਏਕਨ੍ਤਕਾਰਣਨ੍ਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪੇਨ ਸਪ੍ਪੁਰਿਸੂਪਨਿਸ੍ਸਯਸਿਦ੍ਧਿਜੋਤਨਾ ਨ ਸਮਤ੍ਥਿਤਾਵ, ਨੋ ਨ ਸਮਤ੍ਥਿਤਾ ਵਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤਾਨੰ ਸਪ੍ਪੁਰਿਸਪਯਿਰੁਪਾਸਨਾਭਾਵਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸਿਦ੍ਧਤ੍ਤਾ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਪੁਰਿਮੰ ਫਲੇਨ ਕਾਰਣਸ੍ਸ ਸਿਦ੍ਧਿਦਸ੍ਸਨੰ ਨਦੀਪੂਰੇਨ ਵਿਯ ਉਪਰਿ ਵੁਟ੍ਠਿਸਬ੍ਭਾਵਸ੍ਸ, ਦੁਤਿਯੰ ਕਾਰਣੇਨ ਫਲਸ੍ਸ ਸਿਦ੍ਧਿਦਸ੍ਸਨੰ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ ਏਕਨ੍ਤਵਸ੍ਸਿਨਾ ਵਿਯ ਮੇਘਵੁਟ੍ਠਾਨੇਨ ਵੁਟ੍ਠਿਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ।

ਭਗਵਤੋ ਵਚਨਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਬ੍ਯਞ੍ਜਨਪਭੇਦਪਰਿਚ੍ਛੇਦਵਸੇਨ ਸਕਲਸਾਸਨਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਓਗਾਹਨਾਕਾਰੋ ਨਿਰਵਸੇਸਪਰਹਿਤਪਾਰਿਪੂਰਿਕਾਰਣਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ **"ਏਵੰ ਭਦ੍ਦਕੋ ਆਕਾਰੋ"**ਤਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਪਚ੍ਛਿਮਚਕ੍ਕਦ੍ਵਯਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ**ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਤਸਮ੍ਮਾਪਣਿਧਿਪੁਬ੍ਬੇਕਤਪੁਞ੍ਞਤਾਸਙ੍ਖਾਤੰ ਗੁਣਦ੍ਵਯੰ। ਅਪਰਾਪਰਵੁਤ੍ਤਿਯਾ ਚੇਤ੍ਥ ਚਕ੍ਕਭਾਵੋ, ਚਰਨ੍ਤਿ ਏਤੇਹਿ ਸਤ੍ਤਾ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਭਵੇਸੂਤਿ ਵਾ। ਯੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤੰ ''ਚਤ੍ਤਾਰਿਮਾਨਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਚਕ੍ਕਾਨਿ, ਯੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾਨੰ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਨੰ ਚਤੁਚਕ੍ਕੰ ਵਤ੍ਤਤੀ''ਤਿਆਦਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੩੧)। ਪੁਰਿਮਪਚ੍ਛਿਮਭਾਵੋ ਚੇਤ੍ਥ ਦੇਸਨਾਕ੍ਕਮਵਸੇਨ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। **ਪਚ੍ਛਿਮਚਕ੍ਕਦ੍ਵਯਸਿਦ੍ਧਿਯਾ**ਤਿ ਪਚ੍ਛਿਮਚਕ੍ਕਦ੍ਵਯਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਿਤਾਯ। ਸਮ੍ਮਾਪਣਿਹਿਤਤ੍ਤੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਚ ਕਤਪੁਞ੍ਞੋ ਸੁਦ੍ਧਾਸਯੋ ਹੋਤਿ ਤਦਸੁਦ੍ਧਿਹੇਤੂਨੰ ਕਿਲੇਸਾਨੰ ਦੂਰੀਭਾਵਤੋਤਿ ਆਹ – **"ਆਸਯਸੁਦ੍ਧਿ ਸਿਦ੍ਧਾ ਹੋਤੀ"**ਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ''ਸਮ੍ਮਾਪਣਿਹਿਤੰ ਚਿਤ੍ਤੰ, ਸੇਯ੍ਯਸੋ ਨੰ ਤਤੋ ਕਰੇ''ਤਿ (ਧ॰ ਪ॰ ੪੩), ''ਕਤਪੁਞ੍ਞੋਸਿ ਤ੍ਵੰ ਆਨਨ੍ਦ, ਪਧਾਨਮਨੁਯੁਞ੍ਜ, ਖਿਪ੍ਪੰ ਹੋਹਿਸਿ ਅਨਾਸਵੋ''ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੨੦੭) ਚ। ਤੇਨੇਵਾਹ **"ਆਸਯਸੁਦ੍ਧਿਯਾ ਅਧਿਗਮਬ੍ਯਤ੍ਤਿਸਿਦ੍ਧੀ"**ਤਿ। **ਪਯੋਗਸੁਦ੍ਧਿਯਾ**ਤਿ ਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨਪਯੋਗਸ੍ਸ ਵਿਸਦਭਾਵੇਨ। ਤਥਾ ਚਾਹ **"ਆਗਮਬ੍ਯਤ੍ਤਿਸਿਦ੍ਧੀ"**ਤਿ। ਸਬ੍ਬਸ੍ਸ

ਵਾ ਕਾਯਵਚੀਪਯੋਗਸ੍ਸ ਨਿਦ੍ਦੋਸਭਾਵੇਨ। ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਕਾਯਵਚੀਪਯੋਗੋ ਹਿ ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰਾਭਾਵਤੋ ਅਵਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤੋ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਯੰ ਵਿਸਾਰਦੋ ਹੋਤੀਤਿ।

ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਪਟਿਵੇਧਦੀਪਕੇਨਾਤਿਆਦਿਨਾ ਅਤ੍ਥਬ੍ਯਞ੍ਜਨੇਸੁ ਥੇਰਸ੍ਸ ਏਵੰਸਦ੍ਦਸੁਤ-ਸਦ੍ਦਾਨੰ ਅਸਮ੍ਮੋਹਾਸਮ੍ਮੋਸਦੀਪਨਤੋ ਚਤੁਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਵਸੇਨ ਅਤ੍ਥਯੋਜਨੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਸੋਤਬ੍ਬਭੇਦਪਟਿਵੇਧਦੀਪਕੇਨਾ**ਤਿ ਏਤੇਨ ਅਯੰ ਸੁਤ-ਸਦ੍ਦੋ ਏਵੰ-ਸਦ੍ਦਸਨ੍ਨਿਧਾਨਤੋ, ਵਕ੍ਖਮਾਨਾਪੇਕ੍ਖਾਯ ਵਾ ਸਾਮਞ੍ਞੇਨੇਵ ਸੋਤਬ੍ਬਧਮ੍ਮਵਿਸੇਸੰ ਆਮਸਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਮਨੋਦਿਟ੍ਠਿਕਰਣਾ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮਾਨੰ ਅਨੁਪੇਕ੍ਖਨਸੁਪ੍ਪਟਿਵੇਧਾ ਵਿਸੇਸਤੋ ਮਨਸਿਕਾਰਪਟਿਬਦ੍ਧਾਤਿ ਤੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰਦੀਪਕੇਨ ਏਵੰਸਦ੍ਦੇਨ ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ, ਸਵਨਧਾਰਣਵਚੀਪਰਿਚਯਾ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮਾਨੰ ਵਿਸੇਸੇਨ ਸੋਤਾਵਧਾਨਪਟਿਬਦ੍ਧਾਤਿ ਤੇ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਦੀਪਕੇਨ ਸੁਤ-ਸਦ੍ਦੇਨ ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਸਾਸਨਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨੇ ਉਸ੍ਸਾਹੰ ਜਨੇਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਧਮ੍ਮਾ**ਤਿ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮਾ। **ਮਨਸਾਨੁਪੇਕ੍ਖਿਤਾ**ਤਿ ''ਇਧ ਸੀਲੰ ਕਥਿਤੰ, ਇਧ ਸਮਾਧਿ, ਇਧ ਪਞ੍ਞਾ, ਏਤ੍ਤਕਾ ਏਤ੍ਥ ਅਨੁਸਨ੍ਧਿਯੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਮਨਸਾ ਅਨੁ ਅਨੁ ਪੇਕ੍ਖਿਤਾ। **ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਸੁਪ੍ਪਟਿਵਿਦ੍ਧਾ**ਤਿ ਨਿਜ੍ਝਾਨਕ੍ਖਨ੍ਤਿਭੂਤਾਯ, ਞਾਤਪਰਿਞ੍ਞਾਸਙ੍ਖਾਤਾਯ ਵਾ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਰੂਪਾਰੂਪਧਮ੍ਮੇ ''ਇਤਿ ਰੂਪੰ, ਏਤ੍ਤਕੰ ਰੂਪ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਸੁਟ੍ਠੁ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤ੍ਵਾ ਪਟਿਵਿਦ੍ਧਾ।

ਸਕਲੇਨ ਵਚਨੇਨਾਤਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਤੀਹਿ ਪਦੇਹਿ ਵਿਸੁੰ ਵਿਸੁੰ ਯੋਜਿਤਤ੍ਤਾ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਦਹਨ੍ਤੋ**ਤਿ ''ਮਮੇਦ''ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਤਨਿ ਅਟ੍ਠਪੇਨ੍ਤੋ। **ਅਸਪ੍ਪੁਰਿਸਭੂਮਿ**ਨ੍ਤਿ ਅਕਤਞ੍ਞੁਤੰ ''ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪਾਪਭਿਕ੍ਖੁ ਤਥਾਗਤਪ੍ਪਵੇਦਿਤੰ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯੰ ਪਰਿਯਾਪੁਣਿਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਦਹਤੀ''ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ੧੯੫) ਏਵੰ ਵੁਤ੍ਤੰ ਅਨਰਿਯਵੋਹਾਰਾਵਤ੍ਥੰ, ਸਾ ਏਵ ਅਨਰਿਯਵੋਹਾਰਾਵਤ੍ਥਾ ਅਸਦ੍ਧਮ੍ਮੋ। ਨਨੁ ਚ ਆਨਨ੍ਦਤ੍ਥੇਰਸ੍ਸ ''ਮਮੇਦੰ ਵਚਨ''ਨ੍ਤਿ ਅਧਿਮਾਨਸ੍ਸ, ਮਹਾਕਸ੍ਸਪਤ੍ਥੇਰਾਦੀਨਞ੍ਚ ਤਦਾਸਙ੍ਕਾਯ ਅਭਾਵਤੋ ਅਸਪ੍ਪੁਰਿਸਭੂਮਿਸਮਤਿਕ੍ਕਮਾਦਿਵਚਨੰ ਨਿਰਤ੍ਥਕਨ੍ਤਿ? ਨਯਿਦਮੇਵੰ ''ਏਵੰ ਮੇ ਸੁਤ''ਨ੍ਤਿ ਵਦਨ੍ਤੇਨ ਅਯਮ੍ਪਿ ਅਤ੍ਥੋ ਵਿਭਾਵਿਤੋਤਿ ਦਸ੍ਸਨਤੋ। ਕੇਚਿ ਪਨ ''ਦੇਵਤਾਨੰ ਪਰਿਵਿਤਕ੍ਕਾਪੇਕ੍ਖੰ ਤਥਾਵਚਨਨ੍ਤਿ ਏਦਿਸੀ ਚੋਦਨਾ ਅਨਵਕਾਸਾਵਾ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਤਸ੍ਮਿੰ ਕਿਰ ਖਣੇ ਏਕਚ੍ਚਾਨੰ ਦੇਵਤਾਨੰ ਏਵੰ ਚੇਤਸੋ ਪਰਿਵਿਤਕ੍ਕੋ ਉਦਪਾਦਿ ''ਭਗਵਾ ਚ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤੋ, ਅਯਞ੍ਚ ਆਯਸ੍ਮਾ ਦੇਸਨਾਕੁਸਲੋ, ਇਦਾਨਿ ਧਮ੍ਮੰ ਦੇਸੇਤਿ ਸਕ੍ਯਕੁਲਪ੍ਪਸੁਤੋ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਭਾਤਾ ਚੂਲਪਿਤੁਪੁਤ੍ਤੋ, ਕਿੰ ਨੁ ਖੋ ਸਯੰ ਸਚ੍ਛਿਕਤੰ ਧਮ੍ਮੰ ਦੇਸੇਤਿ, ਉਦਾਹੁ ਭਗਵਤੋਯੇਵ ਵਚਨੰ ਯਥਾਸੁਤ''ਨ੍ਤਿ। ਏਵੰ ਤਦਾਸਙ੍ਕਿਤਪ੍ਪਕਾਰਤੋ ਅਸਪ੍ਪੁਰਿਸਭੂਮਿਸਮੋਕ੍ਕਮਾਦਿਤੋ ਅਤਿਕ੍ਕਮਾਦਿ ਵਿਭਾਵਿਤਨ੍ਤਿ। **ਅਪ੍ਪੇਤੀ**ਤਿ ਨਿਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕਪਰਮਤ੍ਥੇਸੁ ਯਥਾਰਹੰ ਸਤ੍ਤੇ ਨੇਤੀਤਿ ਨੇਤ੍ਤਿ, ਧਮ੍ਮੋਯੇਵ ਨੇਤ੍ਤਿ **ਧਮ੍ਮਨੇਤ੍ਤਿ**।

ਦਲ੍ਹਤਰਨਿਵਿਟ੍ਠਾ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ **ਕਙ੍ਖਾ**। ਨਾਤਿਸੰਸਪ੍ਪਨਾ ਮਤਿਭੇਦਮਤ੍ਤਾ **ਵਿਮਤਿ**। **ਅਸ੍ਸਦ੍ਧਿਯੰ ਵਿਨਾਸੇਤਿ** ਭਗਵਤਾ ਦੇਸਿਤਤ੍ਤਾ, ਸਮ੍ਮੁਖਾਵਸ੍ਸ ਪਟਿਗ੍ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ, ਖਲਿਤਦੁਰੁਤ੍ਤਾਦਿਗਹਣਦੋਸਾਭਾਵਤੋ ਚ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਪਠਮਾਦਯੋ ਤਿਸ੍ਸੋ ਅਤ੍ਥਯੋਜਨਾ ਆਕਾਰਾਦਿਅਤ੍ਥੇਸੁ ਅਗ੍ਗਹਿਤਵਿਸੇਸਮੇਵ ਏਵੰ-ਸਦ੍ਦੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸਿਤਾ, ਤਤੋ ਪਰਾ ਚਤਸ੍ਸੋ ਆਕਾਰਤ੍ਥਮੇਵ ਏਵੰ-ਸਦ੍ਦੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਵਿਭਾਵਿਤਾ, ਪਚ੍ਛਿਮਾ ਪਨ ਤਿਸ੍ਸੋ ਯਥਾਕ੍ਕਮੰ ਆਕਾਰਤ੍ਥੰ ਨਿਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੰ ਅਵਧਾਰਣਤ੍ਥਞ੍ਚ ਏਵੰ-ਸਦ੍ਦੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਯੋਜਿਤਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ।

ਏਕ-ਸਦ੍ਦੋ ਅਞ੍ਞਸੇਟ੍ਠਾਸਹਾਯਸਙ੍ਖਜਾਦੀਸੁ ਦਿਸ੍ਸਤਿ। ਤਥਾ ਹੇਸ ''ਸਸ੍ਸਤੋ ਅਤ੍ਤਾ ਚ ਲੋਕੋ ਚ, ਇਦਮੇਵ ਸਚ੍ਚੰ ਮੋਘਮਞ੍ਞਨ੍ਤਿ ਇਤ੍ਥੇਕੇ ਅਭਿਵਦਨ੍ਤੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੨੭) ਅਞ੍ਞਤ੍ਥੇ ਦਿਸ੍ਸਤਿ , ''ਚੇਤਸੋ ਏਕੋਦਿਭਾਵ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੨੮) ਸੇਟ੍ਠੇ, ''ਏਕੋ ਵੂਪਕਟ੍ਠੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੪੦੫) ਅਸਹਾਯੇ, ''ਏਕੋਵ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਖਣੋ ਚ ਸਮਯੋ ਚ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਵਾਸਾਯਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਸਙ੍ਖਜਾਯੰ। ਇਧਾਪਿ ਸਙ੍ਖਜਾਯਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ **''ਏਕਨ੍ਤਿ ਗਣਨਪਰਿਚ੍ਛੇਦਨਿਦ੍ਦੇਸੋ''**ਤਿ। **ਕਾਲਞ੍ਚ ਸਮਯਞ੍ਚਾ**ਤਿ ਯੁਤ੍ਤਕਾਲਞ੍ਚ ਪਚ੍ਚਯਸਾਮਗ੍ਗਿਞ੍ਚ **ਖਣੋ**ਤਿ ਓਕਾਸੋ। ਤਥਾਗਤੁਪ੍ਪਾਦਾਦਿਕੋ ਹਿ ਮਗ੍ਗਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਸ੍ਸ ਓਕਾਸੋ ਤਪ੍ਪਚ੍ਚਯਪਟਿਲਾਭਹੇਤੁਤ੍ਤਾ। ਖਣੋ ਏਵ ਚ ਸਮਯੋ। ਯੋ ''ਖਣੋ''ਤਿ ਚ ''ਸਮਯੋ''ਤਿ ਚ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਸੋ ਏਕੋਵਾਤਿ ਹਿ ਅਤ੍ਥੋ **ਮਹਾਸਮਯੋ**ਤਿ ਮਹਾਸਮੂਹੋ। **ਸਮਯੋਪਿ ਖੋ**ਤਿ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਪੂਰਣਸ੍ਸ ਹੇਤੁਪਿ। **ਸਮਯਪ੍ਪਵਾਦਕੇ**ਤਿ ਦਿਟ੍ਠਿਪ੍ਪਵਾਦਕੇ। ਤਤ੍ਥ ਹਿ ਨਿਸਿਨ੍ਨਾ ਤਿਤ੍ਥਿਯਾ

ਅਤ੍ਥੋ ਅਤ੍ਥੋ ਸਮਯਂ ਪਵਦਨ੍ਤੀਤਿ। **ਅਤ੍ਥਾਭਿਸਮਯਾ**ਤਿ ਹਿਤਪਟਿਲਾਭਾ। ਅਭਿਸਮੇਤਬ੍ਬੋਤਿ ਅਭਿਸਮਯੋ, ਅਭਿਸਮਯੋ ਅਤ੍ਥੋ **ਅਭਿਸਮਯਟ੍ਠੋ**ਤਿ ਪੀਲ਼ਨਾਦੀਨਿ ਅਭਿਸਮੇਤਬ੍ਬਭਾਵੇਨ ਏਕੀਭਾਵਂ ਉਪਨੇਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ। ਅਭਿਸਮਯਸ੍ਸ ਵਾ ਪਟਿਵੇਧਸ੍ਸ ਵਿਸਯਭੂਤੋ ਅਤ੍ਥੋ **ਅਭਿਸਮਯਟ੍ਠੋ**ਤਿ। ਤਾਨੇਵ ਤਥਾ ਏਕਤ੍ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ। ਤਤ੍ਥ **ਪੀਲ਼ਨਂ** ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਸ੍ਸ ਤਂਸਮਙ੍ਗਿਨੋ ਹਿਂਸਨਂ ਅਵਿਪ੍ਫਾਰਿਕਤਾਕਰਣਂ। **ਸਨ੍ਤਾਪੋ** ਦੁਕ੍ਖਦੁਕ੍ਖਤਾਦਿਵਸੇਨ ਸਨ੍ਤਾਪਨਂ ਪਰਿਦਹਨਂ।

ਤਤ੍ਥ ਸਹਕਾਰੀਕਾਰਣਂ ਸਨ੍ਨਿਜ੍ਝਂ ਸਮੇਤਿ ਸਮਵੇਤੀਤਿ **ਸਮਯੋ,** ਸਮਵਾਯੋ। ਸਮੇਤਿ ਸਮਾਗਚ੍ਛਤਿ ਮਗ੍ਗਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਏਤ੍ਥ ਤਦਾਧਾਰਪੁਗ੍ਗਲੇਹੀਤਿ **ਸਮਯੋ,** ਖਣੋ। ਸਮੇਤਿ ਏਤ੍ਥ, ਏਤੇਨ ਵਾ ਸਂਗਚ੍ਛਤਿ ਸਤ੍ਤੋ, ਸਭਾਵਧਮ੍ਮੋ ਵਾ ਸਹਜਾਤਾਦੀਹਿ ਉਪ੍ਪਾਦਾਦੀਹਿ ਵਾਤਿ **ਸਮਯੋ,** ਕਾਲੋ। ਧਮ੍ਮਪ੍ਪਵਤ੍ତਿਮਤ੍ਤਤਾਯ ਅਤ੍ਥਤੋ ਅਭੂਤੋਪਿ ਹਿ ਕਾਲੋ ਧਮ੍ਮਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਅਧਿਕਰਣਂ ਕਰਣਂ ਵਿਯ ਚ ਕਪ੍ਪਨਾਮਤ੍ਤਸਿਦ੍ਧੇਨ ਰੂਪੇਨ ਵੋਹਰੀਯਤੀਤਿ। ਸਮਂ, ਸਹ ਵਾ ਅਵਯਵਾਨਂ ਅਯਨਂ ਪਵਤ੍ਤਿ ਅਵਟ੍ਠਾਨਨ੍ਤਿ **ਸਮਯੋ,** ਸਮੂਹੋ ਯਥਾ ''ਸਮੁਦਾਯੋ''ਤਿ। ਅਵਯਵਸਹਾਵਟ੍ਠਾਨਮੇਵ ਹਿ ਸਮੂਹੋਤਿ। ਅਵਸੇਸਪਚ੍ਚਯਾਨਂ ਸਮਾਗਮੇ ਏਤਿ ਫਲਂ ਏਤਸ੍ਮਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਪਵਤ੍ਤਤਿ ਚਾਤਿ **ਸਮਯੋ,** ਹੇਤੁ ਯਥਾ ''ਸਮੁਦਯੋ''ਤਿ। ਸਮੇਤਿ ਸਂਯੋਜਨਭਾਵਤੋ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ ਏਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਿਸਯੇ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਦਲ਼੍ਹਗ੍ਗਹਣਭਾਵਤੋ ਵਾ ਸਂਯੁਤ੍ਤਾ ਅਯਨ੍ਤਿ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਸਤ੍ਤਾ ਯਥਾਭਿਨਿਵੇਸਂ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਸਮਯੋ,** ਦਿਟ੍ਠਿ; ਦਿਟ੍ਠਿਸਞ੍ਞੋਜਨੇਨ ਹਿ ਸਤ੍ਤਾ ਅਤਿਵਿਯ ਬਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ। ਸਮਿਤਿ ਸਙ੍ਗਤਿ ਸਮੋਧਾਨਨ੍ਤਿ **ਸਮਯੋ,** ਪਟਿਲਾਭੋ। ਸਮਯਨਂ, ਸਮ੍ਮਾ ਵਾ ਅਯਨਂ ਅਪਗਮੋਤਿ **ਸਮਯੋ,** ਪਹਾਨਂ। ਅਭਿਮੁਖਂ ਞਾਣੇਨ ਸਮ੍ਮਾ ਏਤਬ੍ਬੋ ਅਭਿਸਮੇਤਬ੍ਬੋਤਿ **ਅਭਿਸਮਯੋ,** ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਵਿਪਰੀਤੋ ਸਭਾਵੋ। ਅਭਿਮੁਖਭਾਵੇਨ ਸਮ੍ਮਾ ਏਤਿ ਗਚ੍ਛਤਿ ਬੁਜ੍ਝਤੀਤਿ **ਅਭਿਸਮਯੋ,** ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਵਿਪਰੀਤਸਭਾਵਾਵਬੋਧੋ। ਏਵਂ ਤਸ੍ਮਿਂ ਤਸ੍ਮਿਂ ਅਤ੍ਥੇ **ਸਮਯ**-ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਸਮਯਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੁਦ੍ਧਾਰੇ ਅਭਿਸਮਯਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਉਦਾਹਰਣਂ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। **ਅਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਸਮਯਸਦ੍ਦਸ੍ਸ । **ਕਾਲੋ ਅਤ੍ਥੋ** ਸਮਵਾਯਾਦੀਨਂ ਅਤ੍ਥਾਨਂ ਇਧ ਅਸਮ੍ਭਵਤੋ, ਦੇਸਦੇਸਕਪਰਿਸਾਨਂ ਵਿਯ ਸੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਨਿਦਾਨਭਾਵੇਨ ਕਾਲਸ੍ਸ ਅਪਦਿਸਿਤਬ੍ਬਤੋ ਚ।

ਕਸ੍ਮਾ ਪਨੇਤ੍ਥ ਅਨਿਯਮਿਤਵਸੇਨੇਵ ਕਾਲੋ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠੋ, ਨ ਉਤੁਸਂਵਚ੍ਛਰਾਦਿਵਸੇਨ ਨਿਯਮੇਤ੍ਵਾਤਿ? ਆਹ – **"ਤਤ੍ਥ ਕਿਞ੍ਚਾਪੀ**"ਤਿਆਦਿ। ਉਤੁਸਂਵਚ੍ਛਰਾਦਿਵਸੇਨ ਨਿਯਮਂ ਅਕਤ੍ਵਾ ਸਮਯਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਵਚਨੇਨ ਅਯਮ੍ਪਿ ਗੁਣੋ ਲਦ੍ਧੋ ਹੋਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਯੇ ਵਾ ਇਮੇ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਸਾਮਞ੍ਞਜੋਤਨਾ ਹਿ ਵਿਸੇਸੇ ਅਵਤਿਟ੍ਠਤੀਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਸੁਖਵਿਹਾਰਸਮਯੋ** ਦੇਵਸਿਕਂ ਝਾਨਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤੀਹਿ ਵੀਤਿਨਾਮਨਕਾਲੋ, ਵਿਸੇਸਤੋ ਸਤ੍ਤਸਤ੍ਤਾਹਾਨਿ। **ਸੁਪ੍ਪਕਾਸਾ**ਤਿ ਦਸਸਹਸ੍ਸਿਲੋਕਧਾਤੁਸਂਕਮ੍ਪਨਓਭਾਸਪਾਤੁਭਾਵਾਦੀਹਿ ਪਾਕਟਾ। ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਭੇਦੇਸੁ ਏਵ ਸਮਯੇਸੁ ਏਕਦੇਸਂ ਪਕਾਰਨ੍ਤਰੇਹਿ ਸਙ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਯੋ ਚਾਯ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਥਾ ਹਿ ਞਾਣਕਿਚ੍ਚਸਮਯੋ ਅਤ੍ਤਹਿਤਪਟਿਪਤ੍ਤਿਸਮਯੋ ਚ **ਅਭਿਸਮ੍ਬੋਧਿਸਮਯੋ,** ਅਰਿਯਤੁਣ੍ਹੀਭਾਵਸਮਯੋ **ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਸੁਖਵਿਹਾਰਸਮਯੋ,** ਕਰੁਣਾਕਿਚ੍ਚਪਰਹਿਤਪਟਿਪਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮਿਕਥਾਸਮਯੋ **ਦੇਸਨਾਸਮਯੋ** ਏਵ।

ਕਰਣਵਚਨੇਨ ਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਕਤੋਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਅਭਿਧਮ੍ਮਤਦਞ੍ਞਸੁਤ੍ਤਪਦਵਿਨਯੇਸੁ। **ਤਥਾ**ਤਿ ਭੁਮ੍ਮਕਰਣੇਹਿ। **ਅਧਿਕਰਣਤ੍ਥੋ** ਆਧਾਰਤ੍ਥੋ। ਭਾਵੋ ਨਾਮ ਕਿਰਿਯਾ, ਤਾਯ ਕਿਰਿਯਨ੍ਤਰਲਕ੍ਖਣਂ **ਭਾਵੇਨਭਾਵਲਕ੍ਖਣਂ**। ਤਤ੍ਥ ਯਥਾ ਕਾਲੋ ਸਭਾਵਧਮ੍ਮਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨੋ ਸਯਂ ਪਰਮਤ੍ਥਤੋ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨੋਪਿ ਆਧਾਰਭਾਵੇਨ ਪਞ੍ਞਾਤੋ ਤਙ੍ਖਣਪ੍ਪਵਤ੍ਤਾਨਂ ਤਤੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਪਰਤੋ ਚ ਅਭਾਵਤੋ ''ਪੁਬ੍ਬਣ੍ਹੇ ਜਾਤੋ, ਸਾਯਨ੍ਹੇ ਗਚ੍ਛਤੀ''ਤਿ ਚ ਆਦੀਸੁ, ਸਮੂਹੋ ਚ ਅਵਯਵਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤੋ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨੋਪਿ ਕਪ੍ਪਨਾਮਤ੍ਤਸਿਦ੍ਧੋ ਅਵਯਵਾਨਂ ਆਧਾਰਭਾਵੇਨ ਪਞ੍ਞਾਪੀਯਤਿ ''ਰੁਕ੍ਖੇ ਸਾਖਾ, ਯਵਰਾਸਿਯਂ ਸਮ੍ਭੂਤੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ, ਏਵਂ ਇਧਾਪੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ **"ਅਧਿਕਰਣਞ੍ਹਿ…ਪੇ॰… ਧਮ੍ਮਾਨ**"ਨ੍ਤਿ। ਯਸ੍ਮਿਂ ਕਾਲੇ ਧਮ੍ਮਪੁਞ੍ਜੇ ਵਾ ਕਾਮਾਵਚਰਂ ਕੁਸਲਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਏਵ ਕਾਲੇ ਧਮ੍ਮਪੁਞ੍ਜੇ ਚ ਫਸ੍ਸਾਦਯੋਪਿ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਅਯਞ੍ਹਿ ਤਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ। ਯਥਾ ਚ ''ਗਾਵੀਸੁ ਦੁਯ੍ਹਮਾਨਾਸੁ ਗਤੋ, ਦੁਦ੍ਧਾਸੁ ਆਗਤੋ''ਤਿ ਦੋਹਨਕਿਰਿਯਾਯ ਗਮਨਕਿਰਿਯਾ ਲਕ੍ਖੀਯਤਿ, ਏਵਂ ਇਧਾਪਿ ''ਯਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ''ਤਿ ਚ ਵੁਤ੍ਤੇ ''ਸਤੀ''ਤਿ ਅਯਮਤ੍ਥੋ ਵਿਞ੍ਞਾਯਮਾਨੋ ਏਵ ਹੋਤਿ ਪਦਤ੍ਥਸ੍ਸ ਸਤ੍ਤਾਵਿਰਹਾਭਾਵਤੋਤਿ ਸਮਯਸ੍ਸ ਸਤ੍ਤਾਕਿਰਿਯਾਯ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਕਿਰਿਯਾ ਫਸ੍ਸਾਦੀਨਂ ਭਵਨਕਿਰਿਯਾ ਚ ਲਕ੍ਖੀਯਤਿ। **ਯਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ**ਤਿ ਯਸ੍ਮਿਂ ਨਵਮੇ ਖਣੇ, ਯਸ੍ਮਿਂ ਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰਾਦਿਹੇਤੁਮ੍ਹਿ, ਪਚ੍ਚਯਸਮਵਾਯੇ ਵਾ

ਸਤਿ ਕਾਮਾਵਚਰਂ ਕੁਸਲਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਖਣੇ, ਹੇਤੁਮ੍ਹਿ, ਪਚ੍ਚਯਸਮਵਾਯੇ ਵਾ ਫਸ੍ਸਾਦਯੋਪਿ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਉਭਯਤ੍ਥ ਸਮਯਸਦ੍ਦੇ ਭੁਮ੍ਮਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਕਤੋ ਲਕ੍ਖਣਭੂਤਭਾਵਯੁਤ੍ਤੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ **"ਖਣ...ਪੇ॰... ਲਕ੍ਖੀਯਤੀ"**ਤਿ।

ਹੇਤੁਅਤ੍ਥੋ ਕਰਣਤ੍ਥੋ ਚ ਸਮ੍ਭਵਤਿ ''ਅਨ੍ਨੇਨ ਵਸਤਿ, ਅਜ੍ਝੇਨੇਨ ਵਸਤਿ, ਫਰਸੁਨਾ ਛਿਨ੍ਦਤਿ, ਕੁਦਾਲੇਨ ਖਣਤੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ। ਵੀਤਿਕ੍ਕਮਞ੍ਹਿ ਸੁਤ੍ਵਾ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘਂ ਸਨ੍ਨਿਪਾਤਾਪੇਤ੍ਵਾ ਓਤਿਣ੍ਣਵਤ੍ਥੁਕਂ ਪੁਗ੍ਗਲਂ ਪਟਿਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ ਵਿਗਰਹਿਤ੍ਵਾ ਚ ਤਂ ਤਂ ਵਤ੍ਥੁਂ ਓਤਿਣ੍ਣਕਾਲਂ ਅਨਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਤੇਨੇਵ ਕਾਲੇਨ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਨਿ ਪਞ੍ਞਪੇਨ੍ਤੋ ਭਗਵਾ ਵਿਹਰਤਿ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਹੇਤੁਞ੍ਚ ਅਪੇਕ੍ਖਮਾਨੋ ਤਤਿਯਪਾਰਾਜਿਕਾਦੀਸੁ ਵਿਯ।

ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਮੇਵ ਆਰਮ੍ਭਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਯਾਵ ਦੇਸਨਾਨਿਟ੍ਠਾਨਂ ਪਰਹਿਤਪਟਿਪਤ੍ਤਿਸਙ੍ਖਾਤੇਨ **ਕਰੁਣਾਵਿਹਾਰੇਨ**। **ਤਦਤ੍ਥਜੋਤਨਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਸਂਯੋਗਤ੍ਥਜੋਤਨਤ੍ਥਂ। **ਉਪਯੋਗਵਚਨਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਕਤੋ** ਯਥਾ ''ਮਾਸਂ ਅਜ੍ਝੇਤੀ''ਤਿ।

ਪੋਰਾਣਾਤਿ ਅਟ੍ਠਕਥਾਚਰਿਯਾ। **ਅਭਿਲਾਪਮਤ੍ਤਭੇਦੋ**ਤਿ ਵਚਨਮਤ੍ਤੇਨ ਵਿਸੇਸੋ। ਤੇਨ ਸੁਤ੍ਤਵਿਨਯੇਸੁ ਵਿਭਤ੍ਤਿਬ੍ਯਤ੍ਤਯੋ ਕਤੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਸੇਟ੍ਠਨ੍ਤਿ ਸੇਟ੍ਠਵਾਚਕਂ ਵਚਨਂ ''ਸੇਟ੍ਠ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਸੇਟ੍ਠਗੁਣਸਹਚਰਣਤੋ। ਤਥਾ **ਉਤ੍ਤਮ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ। **ਗਾਰਵਯੁਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਗਰੁਭਾਵਯੁਤ੍ਤੋ ਗਰੁਗੁਣਯੋਗਤੋ, ਗਰੁਕਰਣਾਰਹਤਾਯ ਵਾ **ਗਾਰਵਯੁਤ੍ਤੋ**। ਵੁ**ਤ੍ਤੋਯੇਵ,** ਨ ਪਨ ਇਧ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ **ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗਸ੍ਸ** ਇਮਿਸ੍ਸਾ **ਅਟ੍ਠਕਥਾਯ** ਏਕਦੇਸਭਾਵਤੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਅਪਰੋ ਨਯੋ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੧.੧.੧; ਸਾਰਤ੍ਥ॰ ਟੀ॰ ੧.ਵਿਨਯਾਨਿਸਂਸਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ; ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ਮਹਾਟੀ॰ ੧.੧੪੪; ਇਤਿਵੁ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ਗਨ੍ਥਾਰਮ੍ਭਕਥਾ) – ਭਾਗਵਾਤਿ ਭਗਵਾ, ਭਤਵਾਤਿ ਭਗਵਾ, ਭਾਗੇ ਵਨੀਤਿ ਭਗਵਾ, ਭਗੇ ਵਨੀਤਿ ਭਗਵਾ, ਭਤ੍ਤਵਾਤਿ ਭਗਵਾ, ਭਗੇ ਵਮੀਤਿ ਭਗਵਾ, ਭਾਗੇ ਵਮੀਤਿ ਭਗਵਾ।

> ਭਗਵਾ ਭਤਵਾ ਭਾਗੇ, ਭਗੇ ਚ ਵਨਿ ਭਤ੍ਤਵਾ।
> ਭਗੇ ਵਮਿ ਤਥਾ ਭਾਗੇ, ਵਮੀਤਿ ਭਗਵਾ ਜਿਨੋ॥

ਤਤ੍ਥ ਕਥਂ **ਭਾਗਵਾਤਿ ਭਗਵਾ**? ਯੇ ਤੇ ਸੀਲਾਦਯੋ ਧਮ੍ਮਕ੍ਖਨ੍ਧਾ ਗੁਣਭਾਗਾ ਗੁਣਕੋਟ੍ਠਾਸਾ, ਤੇ ਅਨਞ੍ਞਸਾਧਾਰਣਾ ਨਿਰਤਿਸਯਾ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਿ ਉਪਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ। ਤਥਾ ਹਿਸ੍ਸ ਸੀਲਂ, ਸਮਾਧਿ, ਪਞ੍ਞਾ, ਵਿਮੁਤ੍ਤਿ, ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਞਾਣਦਸ੍ਸਨਂ, ਹਿਰੀ, ਓਤ੍ਤਪ੍ਪਂ, ਸਦ੍ਧਾ, ਵੀਰਿਯਂ, ਸਤਿ ਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਂ, ਸੀਲਵਿਸੁਦ੍ਧਿ, ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਸੁਦ੍ਧਿ, ਸਮਥੋ, ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ, ਤੀਣਿ ਕੁਸਲਮੂਲਾਨਿ, ਤੀਣਿ ਸੁਚਰਿਤਾਨਿ, ਤਯੋ ਸਮ੍ਮਾਵਿਤਕ੍ਕਾ, ਤਿਸ੍ਸੋ ਅਨਵਜ੍ਜਸਞ੍ਞਾ, ਤਿਸ੍ਸੋ ਧਾਤੁਯੋ, ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾ, ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਾ, ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਾ, ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਾ, ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਅਰਿਯਫਲਾਨਿ, ਚਤਸ੍ਸੋ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ, ਚਤੁਯੋਨਿਪਟਿਚ੍ਛੇਦਕਞਾਣਂ, ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਅਰਿਯਵਂਸਾ, ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਵੇਸਾਰਜ੍ਜਞਾਣਾਨਿ, ਪਞ੍ਚ ਪਧਾਨਿਯਙ੍ਗਾਨਿ, ਪਞ੍ਚਙ੍ਗਿਕੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿ, ਪਞ੍ਚਞਾਣਿਕੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿ, ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ, ਪਞ੍ਚ ਬਲਾਨਿ, ਪਞ੍ਚ ਨਿਸ੍ਸਾਰਣੀਯਾ ਧਾਤੁਯੋ, ਪਞ੍ਚ ਵਿਮੁਤ੍ਤਾਯਤਨਞਾਣਾਨਿ, ਪਞ੍ਚ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਪਰਿਪਾਚਨੀਯਾ ਸਞ੍ਞਾ, ਛ ਅਨੁਸ੍ਸਤਿਟ੍ਠਾਨਾਨਿ, ਛ ਗਾਰਵਾ, ਛ ਨਿਸ੍ਸਾਰਣੀਯਾ ਧਾਤੁਯੋ, ਛ ਸਤਤਵਿਹਾਰਾ, ਛ ਅਨੁਤ੍ਤਰਿਯਾਨਿ, ਛ ਨਿਬ੍ਬੇਧਭਾਗਿਯਾ ਸਞ੍ਞਾ, ਛ ਅਭਿਞ੍ਞਾ, ਛ ਅਸਾਧਾਰਣਞਾਣਾਨਿ, ਸਤ੍ਤ ਅਪਰਿਹਾਨਿਯਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਸਤ੍ਤ ਅਰਿਯਧਮ੍ਮਾ, ਸਤ੍ਤ ਅਰਿਯਧਨਾਨਿ, ਸਤ੍ਤ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ, ਸਤ੍ਤ ਸਪ੍ਪੁਰਿਸਧਮ੍ਮਾ, ਸਤ੍ਤ ਨਿਜ੍ਜਰਵਤ੍ਥੂਨਿ, ਸਤ੍ਤ ਸਞ੍ਞਾ, ਸਤ੍ਤ ਦਕ੍ਖਿਣੇਯ੍ਯਪੁਗ੍ਗਲਦੇਸਨਾ, ਸਤ੍ਤ ਖੀਣਾਸਵਬਲਦੇਸਨਾ, ਅਟ੍ਠ ਪਞ੍ਞਾਪਟਿਲਾਭਹੇਤੁਦੇਸਨਾ, ਅਟ੍ਠ ਸਮ੍ਮਤ੍ਤਾਨਿ, ਅਟ੍ਠ ਲੋਕਧਮ੍ਮਾਤਿਕ੍ਕਮਾ, ਅਟ੍ਠ ਆਰਮ੍ਭਵਤ੍ਥੂਨਿ, ਅਟ੍ਠ ਅਕ੍ਖਣਦੇਸਨਾ, ਅਟ੍ਠ ਮਹਾਪੁਰਿਸਵਿਤਕ੍ਕਾ, ਅਟ੍ਠ ਅਭਿਭਾਯਤਨਦੇਸਨਾ, ਅਟ੍ਠ ਵਿਮੋਕ੍ਖਾ, ਨਵ ਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰਮੂਲਕਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਨਵ ਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਪਧਾਨਿਯਙ੍ਗਾਨਿ, ਨਵ ਸਤ੍ਤਾਵਾਸਦੇਸਨਾ, ਨਵ

ਆਘਾਤਪਟਿਵਿਨਯਾ, ਨਵ ਸਞ੍ਞਾ, ਨਵ ਨਾਨਤ੍ਤਾ, ਨਵ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਵਿਹਾਰਾ, ਦਸ ਨਾਥਕਰਣਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਦਸ ਕਸਿਣਾਯਤਨਾਨਿ, ਦਸ ਕੁਸਲਕਮ੍ਮਪਥਾ, ਦਸ ਸਮ੍ਮਤ੍ਤਾਨਿ, ਦਸ ਅਰਿਯਵਾਸਾ, ਦਸ ਅਸੇਕ੍ਖਧਮ੍ਮਾ, ਦਸ ਤਥਾਗਤਬਲਾਨਿ, ਏਕਾਦਸ ਮੇਤ੍ਤਾਨਿਸੰਸਾ, ਦ੍ਵਾਦਸ ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਾਕਾਰਾ, ਤੇਰਸ ਧੁਤਗੁਣਾ, ਚੁਦ੍ਦਸ ਬੁਦ੍ਧਞਾਣਾਨਿ, ਪਞ੍ਚਦਸ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਪਰਿਪਾਚਨੀਯਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਸੋਲ਼ਸਵਿਧਾ ਆਨਾਪਾਨਸ੍ਸਤਿ, ਸੋਲ਼ਸ ਅਪਰਨ੍ਤਪਨੀਯਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਅਟ੍ਠਾਰਸ ਬੁਦ੍ਧਧਮ੍ਮਾ, ਏਕੂਨਵੀਸਤਿ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਞਾਣਾਨਿ, ਚਤੁਚਤ੍ਤਾਲੀਸ ਞਾਣਵਤ੍ਥੂਨਿ, ਪਞ੍ਞਾਸ ਉਦਯਬ੍ਬਯਞਾਣਾਨਿ, ਪਰੋਪਣ੍ਣਾਸ ਕੁਸਲਧਮ੍ਮਾ, ਸਤ੍ਤਸਤ੍ਤਤਿ ਞਾਣਵਤ੍ਥੂਨਿ, ਚਤੁਵੀਸਤਿਕੋਟਿਸਤਸਹਸ੍ਸਸਙ੍ਖਾਸਮਾਪਤ੍ਤਿਸਞ੍ਚਾਰਿਮਹਾਵਜਿਰਞਾਣੰ, ਅਨਨ੍ਤਨਯਸਮਨ੍ਤਪਟ੍ਠਾਨਪਵਿਚਯਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਦੇਸਨਾਞਾਣਾਨਿ ਤਥਾ ਅਨਨ੍ਤਾਸੁ ਲੋਕਧਾਤੂਸੁ ਅਨਨ੍ਤਾਨੰ ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਆਸਯਾਦਿਵਿਭਾਵਨਞਾਣਾਨਿ ਚਾਤਿ ਏਵਮਾਦਯੋ ਅਨਨ੍ਤਾਪਰਿਮਾਣਭੇਦਾ ਅਨਞ੍ਞਸਾਧਾਰਣਾ ਨਿਰਤਿਸਯਾ ਗੁਣਭਾਗਾ ਗੁਣਕੋਟ੍ਠਾਸਾ ਸੰਵਿਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਉਪਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਵਿਭਾਗਾ ਗੁਣਭਾਗਾ ਅਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ''ਭਾਗਵਾ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ਆ-ਕਾਰਸ੍ਸ ਰਸ੍ਸਤ੍ਤੰ ਕਤ੍ਵਾ "**ਭਗਵਾ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਏਵੰ ਤਾਵ ਭਾਗਵਾਤਿ **ਭਗਵਾ**।

ਯਸ੍ਮਾ ਸੀਲਾਦਯੋ ਸਬ੍ਬੇ, ਗੁਣਭਾਗਾ ਅਸੇਸਤੋ।
ਵਿਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਸੁਗਤੇ ਤਸ੍ਮਾ, **ਭਗਵਾ**ਤਿ ਪਵੁਚ੍ਚਤੀਤਿ॥

ਕਥੰ **ਭਤਵਾਤਿ ਭਗਵਾ**? ਯੇ ਤੇ ਸਬ੍ਬਲੋਕਹਿਤਾਯ ਉਸ੍ਸੁਕ੍ਕਮਾਪਨ੍ਨੇਹਿ ਮਨੁਸ੍ਸਤ੍ਤਾਦਿਕੇ ਅਟ੍ਠ ਧਮ੍ਮੇ ਸਮੋਧਾਨੇਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੋਧਿਯਾ ਕਤਮਹਾਭਿਨੀਹਾਰੇਹਿ ਮਹਾਬੋਧਿਸਤ੍ਤੇਹਿ ਪਰਿਪੂਰਿਤਬ੍ਬਾ ਦਾਨਪਾਰਮੀ, ਸੀਲ, ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮ, ਪਞ੍ਞਾ, ਵੀਰਿਯ, ਖਨ੍ਤਿ, ਸਚ੍ਚ, ਅਧਿਟ੍ਠਾਨ, ਮੇਤ੍ਤਾ, ਉਪੇਕ੍ਖਾਪਾਰਮੀਤਿ ਦਸ ਪਾਰਮਿਯੋ ਦਸ ਉਪਪਾਰਮਿਯੋ ਦਸ ਪਰਮਤ੍ਥਪਾਰਮਿਯੋਤਿ ਸਮਤਿੰਸ ਪਾਰਮਿਯੋ, ਦਾਨਾਦੀਨਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਸਙ੍ਗਹਵਤ੍ਥੂਨਿ, ਸਚ੍ਚਾਦੀਨਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਾਨਿ, ਅਙ੍ਗਪਰਿਚ੍ਚਾਗੋ ਨਯਨਧਨਰਜ੍ਜਪੁਤ੍ਤਦਾਰਪਰਿਚ੍ਚਾਗੋਤਿ ਪਞ੍ਚ ਮਹਾਪਰਿਚ੍ਚਾਗਾ, ਪੁਬ੍ਬਯੋਗੋ, ਪੁਬ੍ਬਚਰਿਯਾ, ਧਮ੍ਮਕ੍ਖਾਨੰ, ਞਾਤਤ੍ਥਚਰਿਯਾ, ਲੋਕਤ੍ਥਚਰਿਯਾ, ਬੁਦ੍ਧਿਚਰਿਯਾਤਿ ਏਵਮਾਦਯੋ, ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਵਾ ਸਬ੍ਬੇ ਪੁਞ੍ਞਞਾਣਸਮ੍ਭਾਰਾ ਬੁਦ੍ਧਕਰਧਮ੍ਮਾ, ਤੇ ਮਹਾਭਿਨੀਹਾਰਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਕਪ੍ਪਾਨੰ ਸਤਸਹਸ੍ਸਾਧਿਕਾਨਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਅਸਙ੍ਖੇਯ੍ਯਾਨਿ ਯਥਾ ਹਾਨਭਾਗਿਯਾ ਸੰਕਿਲੇਸਭਾਗਿਯਾ ਠਿਤਿਭਾਗਿਯਾ ਵਾ ਨ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਥ ਖੋ ਉਤ੍ਤਰੁਤ੍ਤਰਿ ਵਿਸੇਸਭਾਗਿਯਾਵ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਏਵੰ ਸਕ੍ਕਚ੍ਚੰ ਨਿਰਨ੍ਤਰੰ ਅਨਵਸੇਸਤੋ ਭਤਾ ਸਮ੍ਭਤਾ ਅਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ''ਭਤਵਾ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ "**ਭਗਵਾ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਨਯੇਨ ਤ-ਕਾਰਸ੍ਸ ਗ-ਕਾਰੰ ਕਤ੍ਵਾ। ਅਥ ਵਾ **ਭਤਵਾ**ਤਿ ਤੇਯੇਵ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇ ਬੁਦ੍ਧਕਰਧਮ੍ਮੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਭਰਿ ਸਮ੍ਭਰਿ, ਪਰਿਪੂਰੇਸੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਭਤਵਾਤਿ ਭਗਵਾ।

ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੋਧਿਯਾ ਸਬ੍ਬੇ, ਦਾਨਪਾਰਮਿਆਦਿਕੇ।
ਸਮ੍ਭਾਰੇ ਭਤਵਾ ਨਾਥੋ, ਤੇਨਾਪਿ **ਭਗਵਾ** ਮਤੋਤਿ॥

ਕਥੰ **ਭਾਗੇ ਵਨੀਤਿ ਭਗਵਾ**? ਯੇ ਤੇ ਚਤੁਵੀਸਤਿਕੋਟਿਸਤਸਹਸ੍ਸਸਙ੍ਖਾ ਦੇਵਸਿਕੰ ਵਲਞ੍ਜਨਕਸਮਾਪਤ੍ਤਿਭਾਗਾ, ਤੇ ਅਨਵਸੇਸਤੋ ਲੋਕਹਿਤਤ੍ਥੰ ਅਤ੍ਤਨੋ ਚ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਸੁਖਵਿਹਾਰਤ੍ਥੰ ਨਿਚ੍ਚਕਪ੍ਪੰ ਵਨਿ ਭਜਿ ਸੇਵਿ ਬਹੁਲਮਕਾਸੀਤਿ ਭਾਗੇ ਵਨੀਤਿ **ਭਗਵਾ**। ਅਥ ਵਾ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਧਮ੍ਮੇਸੁ ਕੁਸਲਾਦੀਸੁ ਖਨ੍ਧਾਦੀਸੁ ਚ ਯੇ ਤੇ ਪਰਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾਦਿਵਸੇਨ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਵਾ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਾ ਅਭਿਸਮਯਭਾਗਾ, ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਪਨ ''ਚਕ੍ਖੁ ਪਰਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੰ ਸੋਤੰ...ਪੇ॰... ਜਰਾਮਰਣੰ ਪਰਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ (ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੧.੨੧) ਅਨੇਕੇ ਪਰਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਭਾਗਾ, ''ਚਕ੍ਖੁਸ੍ਸ ਸਮੁਦਯੋ ਪਹਾਤਬ੍ਬੋ...ਪੇ॰... ਜਰਾਮਰਣਸ੍ਸ ਸਮੁਦਯੋ ਪਹਾਤਬ੍ਬੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਹਾਤਬ੍ਬਭਾਗਾ, ''ਚਕ੍ਖੁਸ੍ਸ ਨਿਰੋਧੋ...ਪੇ॰... ਜਰਾਮਰਣਸ੍ਸ ਨਿਰੋਧੋ ਸਚ੍ਛਿਕਾਤਬ੍ਬੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਸਚ੍ਛਿਕਾਤਬ੍ਬਭਾਗਾ, ''ਚਕ੍ਖੁਸ੍ਸ ਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ ਪਟਿਪਦਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ, ''ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਚ ਅਨੇਕਭੇਦਾ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਭਾਗਾ ਚ ਧਮ੍ਮਾ, ਤੇ ਸਬ੍ਬੇ ਵਨਿ ਭਜਿ ਯਥਾਰਹੰ ਗੋਚਰਭਾਵਨਾਸੇਵਨਾਨੰ ਵਸੇਨ ਸੇਵਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਭਾਗੇ ਵਨੀਤਿ **ਭਗਵਾ**। ਅਥ ਵਾ ''ਯੇ ਇਮੇ

ਸੀਲਾਦਯੋ ਧਮ੍ਮਕ੍ਖਨ੍ਧਾ ਸਾ੧ਕੇਹਿ ਸਾਧਾਰਣਾ ਗੁਣਭਾਗਾ ਗੁਣਕੋਟ੍ਠਾਸਾ, ਕਿਨ੍ਤਿ ਨੁ ਖੋ ਤੇ ੧ਿਨੇਯ੍ਯਜਸਨ੍ਤਾਨੇਸੁ ਪਤਿਟ੍ਠਪੇਯ੍ਯ''ਨ੍ਤਿ ਮਹਾਕਰੁਣਾਯ ੧ਨਿ ਅਭਿਪਤ੍ਥਯਿ, ਸਾ ਚਸ੍ਸ ਅਭਿਪਤ੍ਥਨਾ ਯਥਾਧਿਪ੍ਪੇਤਫਲਾ੧ਹਾ ਅਹੋਸਿ। ਏ੧ਮ੍ਪਿ **ਭਾਗੇ ੧ਨੀਤਿ ਭਗ**੧ਾ।

ਯਸ੍ਮਾ ਞੇਯ੍ਯਜਸਮਾਪਤ੍ਤਿਗੁਣਭਾਗੇ ਅਸੇਸਤੋ।
ਭਜਿ ਪਤ੍ਥਯਿ ਸਤ੍ਤਾਨਂ, ਹਿਤਾਯ **ਭਗ**੧ਾ ਤਤੋਤਿ॥

ਕਥਂ **ਭਗੇ ੧ਨੀਤਿ ਭਗ**੧ਾ? ਸਮਾਸਤੋ ਤਾ੧ ਕਤਪੁਞ੍ਞੇਹਿ ਪਯੋਗਸਮ੍ਪਨ੍ਨੇਹਿ ਯਥਾ੧ਿਭ੧ਂ ਭਜੀਯਨ੍ਤੀਤਿ ਭਗਾ, ਲੋਕਿਯਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯੋ। ਤਤ੍ਥ ਲੋਕਿਯੇ ਤਾ੧ ਤਥਾਗਤੋ ਸਮ੍ਬੋਧਿਤੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਭੂਤੋ ਪਰਮੁਕ੍ਕਂਸਗਤੇ ੧ਨਿ ਭਜਿ ਸੇ੧ਿ, ਯਤ੍ਥ ਪਤਿਟ੍ਠਾਯ ਨਿਰ੧ਸੇਸਤੋ ਬੁਦ੍ਧਕਰਧਮ੍ਮੇ ਸਮਨ੍ਨਾਨੇਨ੍ਤੋ ਬੁਦ੍ਧਧਮ੍ਮੇ ਪਰਿਪਾਚੇਸਿ, ਬੁਦ੍ਧਭੂਤੋ ਪਨ ਤੇ ਨਿਰ੧ਜ੍ਜਸੁਖੂਪਸਂਹਿਤੇ ਅਨਞ੍ਞਸਾਧਾਰਣੇ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰੇਪਿ ੧ਨਿ ਭਜਿ ਸੇ੧ਿ, ੧ਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਪਨ ਪਦੇਸਰਜ੍ਜਇਸ੍ਸਰਿਯਚਕ੍ਕ੧ਤ੍ਤਿਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ-ਦੇ੧ਰਜ੍ਜਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਆਦਿ੧ਸੇਨ- ਝਾਨ੧ਿਮੋਕ੍ਖਸਮਾਧਿਸਮਾਪਤ੍ਤਿਞਾਣਦਸ੍ਸਨ-ਮਗ੍ਗਭਾ੧ਨਾਫਲਸਚ੍ਛਿ- ਕਿਰਿਯਾਦਿ-ਉਤ੍ਤਰਿਮਨੁਸ੍ਸਧਮ੍ਮ੧ਸੇਨ ਚ ਅਨੇਕ੧ਿਹਿਤੇ ਅਨਞ੍ਞਸਾਧਾਰਣੇ ਭਗੇ ੧ਨਿ ਭਜਿ ਸੇ੧ਿ। ਏ੧ਮ੍ਪਿ **ਭਗੇ ੧ਨੀਤਿ ਭਗ**੧ਾ।

ਯਾ ਤਾ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯੋ ਲੋਕੇ, ਯਾ ਚ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾ ਪੁਥੁ।
ਸਬ੍ਬਾ ਤਾ ਭਜਿ ਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ, ਤਸ੍ਮਾਪਿ **ਭਗ**੧ਾ ਮਤੋਤਿ॥

ਕਥਂ **ਭਤ੍ਤ੧ਾਤਿ ਭਗ**੧ਾ? ਭਤ੍ਤਾ ਦਲ੍ਹਭਤ੍ਤਿਕਾ ਅਸ੍ਸ ਬਹੂ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਭਤ੍ਤ੧ਾ। ਤਥਾਗਤੋ ਹਿ ਮਹਾਕਰੁਣਾਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਾਦਿਅਪਰਿਮਿਤਨਿਰੁਪਮਪਭਾ੧ਗੁਣ੧ਿਸੇਸਸਮਙ੍ਗਿਭਾ੧ਤੋ ਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤੁਤ੍ਤਮੋ, ਸਬ੍ਬਾਨਤ੍ਥਪਰਿਹਾਰਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮਾਯ ਨਿਰ੧ਸੇਸਹਿਤਸੁਖ੧ਿਧਾਨਤਪ੍ਪਰਾਯ ਨਿਰਤਿਸਯਾਯ ਪਯੋਗਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਸਦੇ੧ਮਨੁਸ੍ਸਾਯ ਪਜਾਯ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤੁਪਕਾਰਿਤਾਯ ਦ੍੧ਤ੍ਤਿਂਸਮਹਾਪੁਰਿਸਲਕ੍ਖਣ-ਅਸੀਤਿਅਨੁਬ੍ਯਞ੍ਜਨ-ਬ੍ਯਾਮਪ੍ਪਭਾਦਿਅਨਞ੍ਞਸਾਧਾਰਣ- ੧ਿਸੇਸਪਟਿਮਣ੍ਡਿਤ-ਰੂਪਕਾਯਤਾਯ ਯਥਾਭੁਚ੍ਚ-ਗੁਣਾਧਿਗਤੇਨ ''ਇਤਿਪਿ ਸੋ ਭਗ੧ਾ''ਤਿਆਦਿਨਯਪ੍ਪ੧ਤ੍ਤੇਨ ਲੋਕਤ੍ਤਯਬ੍ਯਾਪਿਨਾ ਸੁ੧ਿਪੁਲੇਨ ਸੁ੧ਿਸੁਦ੍ਧੇਨ ਚ ਥੁਤਿਘੋਸੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਤ੍ਤਾ ਉਕ੍ਕਂਸਪਾਰਮਿਪ੍ਪਤ੍ਤਾਸੁ ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛਤਾਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠਿਆਦੀਸੁ ਸੁਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਭਾ੧ਤੋ ਦਸਬਲਚਤੁ੧ੇਸਾਰਜ੍ਜਾਦਿਨਿਰਤਿਸਯਗੁਣ੧ਿਸੇਸ-ਸਮਙ੍ਗਿਭਾ੧ਤੋ ਚ ਰੂਪਪ੍ਪਮਾਣੋ ਰੂਪਪ੍ਪਸਨ੍ਨੋ, ਘੋਸਪ੍ਪਮਾਣੋ ਘੋਸਪ੍ਪਸਨ੍ਨੋ, ਲੂਖਪ੍ਪਮਾਣੋ ਲੂਖਪ੍ਪਸਨ੍ਨੋ, ਧਮ੍ਮਪ੍ਪਮਾਣੋ ਧਮ੍ਮਪ੍ਪਸਨ੍ਨੋਤਿ ਏ੧ਂ ਚਤੁਪ੍ਪਮਾਣਿਕੇ ਲੋਕਸਨ੍ਨਿ੧ਾਸੇ ਸਬ੍ਬਥਾਪਿ ਪਸਾਦਾ੧ਹਭਾ੧ੇਨ ਸਮਨ੍ਤਪਾਸਾਦਿਕਤ੍ਤਾ ਅਪਰਿਮਾਣਾਨਂ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਸਦੇ੧ਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਆਦਰਬਹੁਮਾਨਗਾਰ੧ਾਯਤਨਤਾਯ ਪਰਮਪੇਮਸਮ੍ਭਤ੍ਤਿਟ੍ਠਾਨਂ। ਯੇ ਤਸ੍ਸ ਓ੧ਾਦੇ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਾ ਅ੧ੇਚ੍ਚਪ੍ਪਸਾਦੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਕੇਨਚਿ ਅਸਂਹਾਰਿਯਾ ਤੇਸਂ ਪਸਾਦਭਤ੍ਤਿ ਸਮਣੇਨ ੧ਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੇਨ ੧ਾ ਦੇ੧ੇਨ ੧ਾ ਮਾਰੇਨ ੧ਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮੁਨਾ ੧ਾ। ਤਥਾ ਹਿ ਤੇ ਅਤ੍ਤਨੋ ਜੀ੧ਿਤਪਰਿਚ੍ਚਾਗੇਪਿ ਤਤ੍ਥ ਪਸਾਦਂ ਨ ਪਰਿਚ੍ਚਜਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਸ ੧ਾ ਆਣਂ ਦਲ੍ਹਭਤ੍ਤਿਭਾ੧ਤੋ। ਤੇਨੇ੧ਾਹ –

''ਯੋ ੧ੇ **ਕਤਞ੍ਞੂ** ਕਤ੧ੇਦਿ ਧੀਰੋ।
ਕਲ੍ਯਾਣਮਿਤ੍ਤੋ ਦਲ੍ਹਭਤ੍ਤਿ ਚ ਹੋਤੀ''ਤਿ॥ (ਜਾ॰ ੨.੧੭.੭੮)।

''ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਭਿਕ੍ਖ੧ੇ, ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦੋ ਠਿਤਧਮ੍ਮੋ ੧ੇਲਂ ਨਾਤਿ੧ਤ੍ਤਤਿ, ਏ੧ਮੇ੧ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖ੧ੇ, ਯਂ ਮਯਾ ਸਾ੧ਕਾਨਂ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਂ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਂ, ਤਂ ਮਮ ਸਾ੧ਕਾ ਜੀ੧ਿਤਹੇਤੁਪਿ ਨਾਤਿਕ੍ਕਮਨ੍ਤੀ''ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੮.੨੦; ਉਦਾ॰ ੪੫; ਚੂਲ੧॰ ੩੮੫) ਚ।

ਏ੧ਂ ਭਤ੍ਤ੧ਾਤਿ **ਭਗ**੧ਾ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਨਯੇਨ ਏਕਸ੍ਸ ਤ-ਕਾਰਸ੍ਸ ਲੋਪਂ ਕਤ੍੧ਾ ਇਤਰਸ੍ਸ ਗ-ਕਾਰਂ ਕਤ੍੧ਾ।

ਗੁਣਾਤਿਸਯਯੁਤ੍ਤਸ੍ਸ, ਯਸ੍ਮਾ ਲੋਕਹਿਤੇਸਿਨੋ।

ਸਮ੍ਭਤ੍ਤਾ ਬਹਵੋ ਸਤ੍ਤੂ, ਭਗਵਾ ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤੀਤਿ॥

ਕਥਂ **ਭਗੇ ਵਮੀਤਿ ਭਗਵਾ**? ਯਸ੍ਮਾ ਤਥਾਗਤੋ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਭੂਤੋਪਿ ਪੁਰਿਮਾਸੁ ਜਾਤੀਸੁ ਪਾਰਮਿਯੋ ਪੂਰੇਨ੍ਤੋ ਭਗਸਙ੍ਖਾਤਂ ਸਿਰਿਂ ਇਸ੍ਸਰਿਯਂ ਯਸਞ੍ਚ ਵਮਿ, ਉਗ੍ਗਿਰਿ, ਖੇਲ਼ਪਿਣ੍ਡਂ ਵਿਯ ਅਨਪੇਕ੍ਖੋ ਛਡ੍ਡਯਿ; ਪਚ੍ਛਿਮਤ੍ਤਭਾਵੇਪਿ ਹਤ੍ਥਗਤਂ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਸਿਰਿਂ ਦੇਵਲੋਕਾਧਿਪਚ੍ਚਸਦਿਸਂ ਚਤੁਦੀਪਿਸ੍ਸਰਿਯਂ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਯਂ ਸਤ੍ਤਰਤਨਸਮੁਜ੍ਜਲਂ ਯਸਞ੍ਚ ਤਿਣਾਯਪਿ ਅਮਞ੍ਞਮਾਨੋ ਨਿਰਪੇਕ੍ਖੋ ਪਹਾਯ ਅਭਿਨਿਕ੍ਖਮਿਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੋਧਿਂ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਇਮੇ ਸਿਰਿਆਦਿਕੇ ਭਗੇ ਵਮੀਤਿ **ਭਗਵਾ**। ਅਥ ਵਾ ਭਾਨਿ ਨਾਮ ਨਕ੍ਖਤ੍ਤਾਨਿ, ਤੇਹਿ ਸਮਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ ਭਗਾ, ਸਿਨੇਰੁਯੁਗਨ੍ਧਰਉਤ੍ਤਰਕੁਰੁਹਿਮਵਨ੍ਤਾਦਿਭਾਜਨਲੋਕਵਿਸੇਸਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਯਾ ਸੋਭਾ ਕਪ੍ਪਟ੍ਠਿਯਭਾਵਤੋ, ਤੇਪਿ ਭਗੇ ਵਮਿ ਤਨ੍ਨਿਵਾਸਿਸਤ੍ਤਾਵਾਸਸਮਤਿਕ੍ਕਮਨਤੋ, ਤਪ੍ਪਟਿਬਦ੍ਧਛਨ੍ਦਰਾਗਪਹਾਨੇਨ ਪਜਹੀਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਭਗੇ ਵਮੀਤਿ ਭਗਵਾ।

ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਸਿਰਿਂ ਯਸ੍ਮਾ, ਯਸਂ ਇਸ੍ਸਰਿਯਂ ਸੁਖਂ।
ਪਹਾਸਿ ਲੋਕਚਿਤ੍ਤਞ੍ਚ, ਸੁਗਤੋ ਭਗਵਾ ਤਤੋਤਿ॥

ਕਥਂ **ਭਾਗੇ ਵਮੀਤਿ ਭਗਵਾ**? ਭਾਗਾ ਨਾਮ ਸਭਾਗਧਮ੍ਮਕੋਟ੍ਠਾਸਾ, ਤੇ ਖਨ੍ਧਾਯਤਨਧਾਤਾਦਿਵਸੇਨ, ਤਤ੍ਥਾਪਿ ਰੂਪਵੇਦਨਾਦਿਵਸੇਨ, ਪਥਵਿਯਾਦਿਅਤੀਤਾਦਿਵਸੇਨ ਚ ਅਨੇਕਵਿਧਾ। ਤੇ ਭਗਵਾ ਸਬ੍ਬਂ ਪਪਞ੍ਚਂ ਸਬ੍ਬਂ ਯੋਗਂ **ਸਬ੍ਬਂ** ਗਨ੍ਥਂ ਸਬ੍ਬਂ ਸਂਯੋਜਨਂ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਅਮਤਂ ਧਾਤੁਂ ਸਮਧਿਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਵਮਿ ਉਗ੍ਗਿਰਿ, ਅਨਪੇਕ੍ਖੋ ਛਡ੍ਡਯਿ ਨ ਪਚ੍ਚਾਗਮਿ। ਤਥਾ ਹੇਸ ''ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਮੇਵ ਪਥਵਿਂ ਆਪਂ ਤੇਜਂ ਵਾਯਂ, ਚਕ੍ਖੁਂ ਸੋਤਂ ਘਾਨਂ ਜਿਵ੍ਹਂ ਕਾਯਂ ਮਨਂ, ਰੂਪੇ ਸਦ੍ਦੇ ਗਨ੍ਧੇ ਰਸੇ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬੇ ਧਮ੍ਮੇ, ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਂ...ਪੇ॰... ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਂ, ਚਕ੍ਖੁਸਮ੍ਫਸ੍ਸਂ...ਪੇ॰... ਮਨੋਸਮ੍ਫਸ੍ਸਂ, ਚਕ੍ਖੁਸਮ੍ਫਸ੍ਸਜਂ ਵੇਦਨਂ...ਪੇ॰... ਮਨੋਸਮ੍ਫਸ੍ਸਜਂ ਵੇਦਨਂ, ਚਕ੍ਖੁਸਮ੍ਫਸ੍ਸਜਂ ਸਞ੍ਞਂ...ਪੇ॰... ਮਨੋਸਮ੍ਫਸ੍ਸਜਂ ਸਞ੍ਞਂ, ਚਕ੍ਖੁਸਮ੍ਫਸ੍ਸਜਂ ਚੇਤਨਂ...ਪੇ॰... ਮਨੋਸਮ੍ਫਸ੍ਸਜਂ ਚੇਤਨਂ, ਰੂਪਤਣ੍ਹਂ...ਪੇ॰... ਧਮ੍ਮਤਣ੍ਹਂ, ਰੂਪਵਿਤਕ੍ਕਂ...ਪੇ॰... ਧਮ੍ਮਵਿਤਕ੍ਕਂ, ਰੂਪਵਿਚਾਰਂ...ਪੇ॰... ਧਮ੍ਮਵਿਚਾਰ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਅਨੁਪਦਧਮ੍ਮਵਿਭਾਗਵਸੇਨਪਿ ਸਬ੍ਬੇਵ ਧਮ੍ਮਕੋਟ੍ਠਾਸੇ ਅਨਵਸੇਸਤੋ ਵਮਿ ਉਗ੍ਗਿਰਿ, ਅਨਪੇਕ੍ਖਪਰਿਚ੍ਚਾਗੇਨ ਛਡ੍ਡਯਿ। ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੇਤਂ ''ਯਂ ਤਂ, ਆਨਨ੍ਦ, ਚਤ੍ਤਂ ਵਨ੍ਤਂ ਮੁਤ੍ਤਂ ਪਹੀਨਂ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਟ੍ਠਂ, ਤਂ ਤਥਾਗਤੋ ਪੁਨ ਪਚ੍ਚਾਗਮਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਨੇਤਂ ਠਾਨਂ ਵਿਜ੍ਜਤੀ''ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੮੩)। ਏਵਮ੍ਪਿ ਭਾਗੇ ਵਮੀਤਿ **ਭਗਵਾ**। ਅਥ ਵਾ **ਭਾਗੇ ਵਮੀ**ਤਿ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਕੁਸਲਾਕੁਸਲੇ ਸਾਵਜ੍ਜਾਨਵਜ੍ਜੇ ਹੀਨਪਣੀਤੇ ਕਣ੍ਹਸੁਕ੍ਕਸਪ੍ਪਟਿਭਾਗੇ ਧਮ੍ਮੇ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਞਾਣਮੁਖੇਨ ਵਮਿ ਉਗ੍ਗਿਰਿ ਅਨਪੇਕ੍ਖੋ ਪਰਿਚ੍ਚਜਿ ਪਜਹਿ, ਪਰੇਸਞ੍ਚ ਤਥਤ੍ਤਾਯ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਸਿ। ਵੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਚੇਤਂ ''ਧਮ੍ਮਾਪਿ ਵੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਹਾਤਬ੍ਬਾ, ਪਗੇਵ ਅਧਮ੍ਮਾ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੪੦), ਕੁਲ੍ਲੂਪਮਂ ਵੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਸ੍ਸਾਮਿ ਨਿਤ੍ਥਰਣਤ੍ਥਾਯ, ਨੋ ਗਹਣਤ੍ਥਾਯਾ''ਤਿਆਦਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੪੦)। ਏਵਮ੍ਪਿ ਭਾਗੇ ਵਮੀਤਿ ਭਗਵਾ।

ਖਨ੍ਧਾਯਤਨਧਾਤਾਦਿ-ਧਮ੍ਮਭਾਗਾਮਹੇਸਿਨਾ।
ਕਣ੍ਹਸੁਕ੍ਕਾ ਯਤੋ ਵਨ੍ਤਾ, ਤਤੋਪਿ ਭਗਵਾ ਮਤੋਤਿ॥

ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ –

''ਭਾਗਵਾ ਭਤਵਾ ਭਾਗੇ, ਭਗੇ ਚ ਵਨਿ ਭਤ੍ਤਵਾ।
ਭਗੇ ਵਮਿ ਤਥਾ ਭਾਗੇ, ਵਮੀਤਿ ਭਗਵਾ ਜਿਨੋ''ਤਿ॥

ਧਮ੍ਮਸਰੀਰਂ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਂ ਕਰੋਤੀਤਿ ''ਯੋ ਵੋ, ਆਨਨ੍ਦ, ਮਯਾ ਧਮ੍ਮੋ ਚ ਵਿਨਯੋ ਚ ਦੇਸਿਤੋ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤੋ, ਸੋ ਵੋ ਮਮਚ੍ਚਯੇਨ ਸਤ੍ਥਾ''ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੨੧੬) ਵਚਨਤੋ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਸਤ੍ਥੁਭਾਵਪਰਿਯਾਯੋ ਵਿਜ੍ਜਤੀਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਵਜਿਰਸਙ੍ਘਾਤਸਮਾਨਕਾਯੋ** ਪਰੇਹਿ ਅਭੇਜ੍ਜਸਰੀਰਤ੍ਤਾ। ਨ ਹਿ ਭਗਵਤੋ ਰੂਪਕਾਯੇ ਕੇਨਚਿ ਸਕ੍ਕਾ ਅਨ੍ਤਰਾਯੋ ਕਾਤੁਨ੍ਤਿ।

ਦੇਸਨਾਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਂ ਨਿਦ੍ਦਿਸਤਿ ਵਕ੍ਖਮਾਨਸ੍ਸ ਸਕਲਸ੍ਸ ਸੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ''ਏਵ''ਨ੍ਤਿ ਨਿਦਸ੍ਸਨਤੋ। **ਸਾਵਕਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਂ ਨਿਦ੍ਦਿਸਤਿ** ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਪ੍ਪਤ੍ਤੇਨ ਪਞ੍ਚਸੁ ਠਾਨੇਸੁ ਭਗਵਤਾ ਏਤਦਗ੍ਗੇ ਠਪਿਤੇਨ ਮਯਾ ਮਹਾਸਾਵਕੇਨ ਸੁਤਂ, ਤਞ੍ਚ ਖੋ ਮਯਾਵ ਸੁਤਂ, ਨ ਅਨੁਸ੍ਸੁਤਿਕਂ, ਨ ਪਰਮ੍ਪਰਾਭਤਨ੍ਤਿ ਇਮਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਦੀਪਨਤੋ। **ਕਾਲਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਂ ਨਿਦ੍ਦਿਸਤਿ** ਭਗਵਾ-ਸਦ੍ਦਸਨ੍ਨਿਧਾਨੇ ਪਯੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਮਯ-ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਕਾਲਸ੍ਸ ਬੁਦ੍ਧੁਪ੍ਪਾਦਪਟਿਮਣ੍ਡਿਤਭਾਵਦੀਪਨਤੋ। ਬੁਦ੍ਧੁਪ੍ਪਾਦਪਰਮਾ ਹਿ ਕਾਲਸਮ੍ਪਦਾ। ਤੇਨੇਤਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ –

''ਕਪ੍ਪਕਸਾਯੇ ਕਲਿਯੁਗੇ, ਬੁਦ੍ਧੁਪ੍ਪਾਦੋ ਅਹੋ ਮਹਚ੍ਛਰਿਯਂ।
ਹੁਤਾਵਹਮਜ੍ਝੇ ਜਾਤਂ, ਸਮੁਦਿਤਮਕਰਨ੍ਦਮਰਵਿਨ੍ਦ''ਨ੍ਤਿ॥ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੧.੧; ਸਂ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੧.੧.੧; ਅ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੧.੧.੧ ਰੂਪਾਦਿਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ)।

ਭਗਵਾਤਿ ਦੇਸਕਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਂ ਨਿਦ੍ਦਿਸਤਿ ਗੁਣਵਿਸਿਟ੍ਠਸਤ੍ਤੁਤ੍ਤਮਗਰੁਗਾਰਵਾਧਿਵਚਨਭਾਵਤੋ।

ਮਙ੍ਗਲਦਿਵਸੋ ਸੁਖਣੋ ਸੁਨਕ੍ਖਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਅਜ੍ਜ ਮਙ੍ਗਲਦਿਵਸੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਸੁਨਕ੍ਖਤ੍ਤਂ, ਤਤ੍ਥਾਪਿ ਅਯਂ ਸੁਖਣੋ। **ਮਾ ਅਤਿਕ੍ਕਮੀ**ਤਿ ਮਾ ਰਤ੍ਤਿਵਿਭਾਯਨਂ ਅਨੁਦਿਕ੍ਖਨ੍ਤਾਨਂ ਰਤ੍ਤਿ ਅਤਿਕ੍ਕਮੀਤਿ ਏਵਂ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਉਕ੍ਕਾਸੁ ਠਿਤਾਸੁ ਠਿਤਾਤਿ **ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਾ** (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੧.੨੫੫; ਅ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੨.੪.੩੬)। ਉਕ੍ਕਾਸੁ ਵਿਜ੍ਜੋਤਲਨ੍ਤੀਸੁ ਠਿਤਾ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਾਤਿ ਮੂਲਵਿਭੁਜਾਦਿਪਕ੍ਖੇਪੇਨ (ਪਾਇਨਿ ੩.੨.੫) ਸਦ੍ਦਸਿਦ੍ਧਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਨਯੇਨ ਵਾ ਉਕ੍ਕਾਸੁ ਠਿਤਾਸੁ ਠਿਤਾ ਆਸੀਤਿ **ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਾ**। ਅਪਰੇ ਪਨ ਭਣਨ੍ਤਿ ''ਭੂਮਿਭਾਗਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਮਨੁਸ੍ਸਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਉਪਕਰਣਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਚ ਸਾ ਨਗਰੀ ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਗੁਣਯੋਗਤੋ 'ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਾ'ਤਿ ਨਾਮਂ ਲਭੀ''ਤਿ।

ਅਵਿਸੇਸੇਨਾਤਿ ਨ ਵਿਸੇਸੇਨ, ਵਿਹਾਰਭਾਵਸਾਮਞ੍ਞੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਇਰਿਯਾਪਥ...ਪੇ॰... ਵਿਹਾਰੇਸੂ**ਤਿ ਇਰਿਯਾਪਥਵਿਹਾਰੋ ਦਿਬ੍ਬਵਿਹਾਰੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਵਿਹਾਰੋ ਅਰਿਯਵਿਹਾਰੋਤਿ ਏਤੇਸੁ ਚਤੂਸੁ ਵਿਹਾਰੇਸੁ। **ਸਮਙ੍ਗਿਪਰਿਦੀਪਨ**ਨ੍ਤਿ ਸਮਙ੍ਗੀਭਾਵਪਰਿਦੀਪਨਂ। **ਏਤ**ਨ੍ਤਿ ''ਵਿਹਰਤੀ''ਤਿ ਏਤਂ ਪਦਂ। ਤਥਾ ਹਿ ਤਂ ''ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਗਿਹੀਹਿ ਸਂਸਟ੍ਠੋ ਵਿਹਰਤਿ ਸਹਨਨ੍ਦੀ ਸਹਸੋਕੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੪.੨੪੧) ਇਰਿਯਾਪਥਵਿਹਾਰੇ ਆਗਤਂ; ''ਯਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਵਿਵਿਚ੍ਚੇਵ ਕਾਮੇਹਿ...ਪੇ॰... ਪਠਮਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਧ॰ ਸ॰ ੧੬੦; ਵਿਭ॰ ੬੨੪) ਦਿਬ੍ਬਵਿਹਾਰੇ; ''ਸੋ ਮੇਤ੍ਤਾਸਹਗਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਏਕਂ ਦਿਸਂ ਫਰਿਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਤੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੫੫੬; ੩.੩੦੮; ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੭੭; ੨.੩੦੯; ੩.੨੩੦) ਬ੍ਰਹ੍ਮਵਿਹਾਰੇ; ''ਸੋ ਖੋ ਅਹਂ ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ ਤਸ੍ਸਾਯੇਵ ਕਥਾਯ ਪਰਿਯੋਸਾਨੇ ਤਸ੍ਮਿਂ ਏਵ ਪੁਰਿਮਸ੍ਮਿਂ ਸਮਾਧਿਨਿਮਿਤ੍ਤੇ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਮੇਵ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸਣ੍ਠਪੇਮਿ ਸਨ੍ਨਿਸਾਦੇਮਿ ਏਕੋਦਿਂ ਕਰੋਮਿ ਸਮਾਦਹਾਮਿ, ਯੇਨ ਸੁਦਂ ਨਿਚ੍ਚਕਪ੍ਪਂ ਵਿਹਰਾਮੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੩੮੭) ਅਰਿਯਵਿਹਾਰੇ।

ਤਤ੍ਥ ਇਰਿਯਨਂ ਵਤ੍ਤਨਂ ਇਰਿਯਾ, ਕਾਯਪ੍ਪਯੋਗੋ। ਤਸ੍ਸਾ ਪਵਤ੍ਤਨੁਪਾਯਭਾਵਤੋ ਠਾਨਾਦਿ ਇਰਿਯਾਪਥੋ। ਠਾਨਸਮਙ੍ਗੀ ਵਾ ਹਿ ਕਾਯੇਨ ਕਿਞ੍ਚਿ ਕਰੇਯ੍ਯ ਗਮਨਾਦੀਸੁ ਅਞ੍ਞਤਰਸਮਙ੍ਗੀ ਵਾ। ਅਥ ਵਾ ਇਰਿਯਤਿ ਪਵਤ੍ਤਤਿ ਏਤੇਨ ਅਤ੍ਤਭਾਵੋ, ਕਾਯਕਿਚ੍ਚਂ ਵਾਤਿ ਇਰਿਯਾ, ਤਸ੍ਸਾ ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਉਪਾਯਭਾਵਤੋ ਪਥੋਤਿ ਇਰਿਯਾਪਥੋ, ਠਾਨਾਦਿ ਏਵ। ਸੋ ਚ ਅਤ੍ਥਤੋ ਗਤਿਨਿਵਤ੍ਤਿਆਦਿਆਕਾਰੇਨ ਪਵਤ੍ਤੋ ਚਤੁਸਨ੍ਤਤਿਰੂਪਪਬਨ੍ਧੋ ਏਵ। ਵਿਹਰਣਂ, ਵਿਹਰਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ ਵਾ ਵਿਹਾਰੋ, ਇਰਿਯਾਪਥੋ ਏਵ ਵਿਹਾਰੋ **ਇਰਿਯਾਪਥਵਿਹਾਰੋ**। ਦਿਵਿ ਭਵੋਤਿ ਦਿਬ੍ਬੋ। ਤਤ੍ਥ ਬਹੁਲਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਪਾਰਿਸਜ੍ਜਾਦਿਦੇਵਲੋਕੇ ਭਵੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਤ੍ਥ ਯੋ ਦਿਬ੍ਬਾਨੁਭਾਵੋ, ਤਦਤ੍ਥਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਵਾ ਦਿਬ੍ਬੋ, ਅਭਿਞ੍ਞਾਭਿਨੀਹਾਰਵਸੇਨ ਮਹਾਗਤਿਕਤ੍ਤਾ ਵਾ ਦਿਬ੍ਬੋ, ਦਿਬ੍ਬੋ ਚ ਸੋ ਵਿਹਾਰੋ ਚਾਤਿ **ਦਿਬ੍ਬਵਿਹਾਰੋ,** ਚਤਸ੍ਸੋ ਰੂਪਾਵਚਰਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯੋ। ਆਰੁਪ੍ਪਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯੋਪਿ ਏਤ੍ਥੇਵ ਸਙ੍ਗਹਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਬ੍ਰਹ੍ਮਨ੍ਨਂ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਾਨੋ ਵਾ ਵਿਹਾਰਾ **ਬ੍ਰਹ੍ਮਵਿਹਾਰਾ**, ਚਤਸ੍ਸੋ ਅਪ੍ਪਮਞ੍ਞਾਯੋ। ਅਰਿਯਾਨਂ, ਅਰਿਯਾ ਵਾ ਵਿਹਾਰਾ **ਅਰਿਯਵਿਹਾਰਾ,** ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਸਾਮਞ੍ਞਫਲਾਨਿ। **ਸੋ ਹਿ ਭਗਵਾ ਏਕਂ ਇਰਿਯਾਪਥਬਾਧਨ**ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਯਦਿਪਿ ਭਗਵਾ ਏਕੇਨਪਿ ਇਰਿਯਾਪਥੇਨ ਚਿਰਤਰਂ ਕਾਲਂ ਅਤ੍ਤਭਾਵਂ ਪਵਤ੍ਤੇਤੁਂ ਸਕ੍ਕੋਤਿ, ਤਥਾਪਿ ''ਉਪਾਦਿਨ੍ਨਕਸਰੀਰਸ੍ਸ ਨਾਮ ਅਯਂ ਸਭਾਵੋ''ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਯਸ੍ਮਾ ਵਾ ਭਗਵਾ ਯਤ੍ਥ ਕਤ੍ਥਚਿ ਵਸਨ੍ਤੋ

ਵੇਨੇਯ੍ਯਜਾਨਂ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਨ੍ਤੋ, ਨਾਨਾਸਮਾਪਤ੍ਤੀਹਿ ਚ ਕਾਲਂ ਵੀਤਿਨਾਮੇਨ੍ਤੋ ਵਸਤੀਤਿ ਵੇਨੇਯ੍ਯਜਸਤ੍ਤਾਨਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਚ ਵਿਵਿਧਂ ਹਿਤਸੁਖਂ ਹਰਤਿ ਉਪਨੇਤਿ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਵਿਵਿਧਂ ਹਰਤੀਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਸੁਭਗਤ੍ਤਾਤਿ ਸਿਰੀਕਾਮਾਨਵਸੇਨ ਸੋਭਨਤ੍ਤਾ। ਤੇਨੇਵਾਹ “**ਸੁਨ੍ਦਰਸਿਰਿਕਤ੍ਤਾ ਸੁਨ੍ਦਰਕਾਮਤ੍ਤਾ ਚਾ**”ਤਿ। **ਛਣਸਮਜ੍ਜਉਸ੍ਸਵੇ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਛਣਂ** ਨਾਮ ਫਗ੍ਗੁਨਮਾਸਾਦੀਸੁ ਉਤ੍ਤਰਫਗ੍ਗੁਨਾਦਿ-ਅਭਿਲਕ੍ਖਿਤਦਿਵਸੇਸੁ ਸਪਰਿਜਨਾਨਂ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਮਙ੍ਗਲਕਰਣਂ। **ਸਮਜ੍ਜਂ** ਨਾਮ ਨਟਸਮਜ੍ਜਾਦਿ। **ਉਸ੍ਸਵੋ** ਨਕ੍ਖਤ੍ਤਂ। ਯਤ੍ਥ ਗਾਮਨਿਗਮਵਾਸਿਨੋ ਤਯੋ ਸਤ੍ਤ ਵਾ ਦਿਵਸੇ ਨਕ੍ਖਤ੍ਤਘੋਸਨਂ ਕਤ੍ਵਾ ਯਥਾਵਿਭਵਂ ਅਲਙ੍ਕਤਪਟਿਯਤ੍ਤਾ ਭੋਗੇ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤਾ ਨਕ੍ਖਤ੍ਤਕੀਲ਼ਨਂ ਕੀਲ਼ਨ੍ਤਿ। **ਤੇਸਂ ਤਂ ਤਥੇਵ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਤੇਸਂ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਤਂ ਪਤ੍ਥਨਂ ਤਨ੍ਨਿਵਾਸਿਦੇਵਤਾਨੁਭਾਵੇਨ ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਤਥੇਵ ਹੋਤਿ, ਪਤ੍ਥਨਾ ਸਮਿਜ੍ਝਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਬਹੁਜਨਕਨ੍ਤਤਾਯਾ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ‘‘ਸੁਨ੍ਦਰਕਾਮਤ੍ਤਾ’’ਤਿ ਏਤਸ੍ਸੇਵ ਪਦਸ੍ਸ ਪਕਾਰਨ੍ਤਰੇਨ ਅਤ੍ਥਂ ਵਿਭਾਵੇਤਿ। ਤਤ੍ਰਾਯਂ ਵਚਨਤ੍ਥੋ – ਕਮਨੀਯਟ੍ਠੇਨ ਸੁਟ੍ਠੁ ਭਜੀਯਤੀਤਿ **ਸੁਭਗਂ,** ਸੁਭਾ ਅਗਾ ਰੁਕ੍ਖਾ ਏਤ੍ਥਾਤਿ ਵਾ **ਸੁਭਗਂ,** ਸੁਨ੍ਦਰਕਿਤ੍ਤਿਯੋਗਤੋ ਵਾ “**ਸੁਭਗ**”ਨ੍ਤਿ ਏਵਮ੍ਪੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥਂ ਵਣ੍ਣੇਨ੍ਤਿ। ਕੇਚਿ ਪਨ ‘‘ਸੁਭਾਗਵਨੇ’’ਤਿ ਪਠਨ੍ਤਿ, ‘‘ਸੁਨ੍ਦਰਭੂਮਿਭਾਗੇ ਵਨੇ’’ਤਿ ਚਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਂ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਸੁਭਗਸ੍ਸ ਨਾਮ ਯਕ੍ਖਸ੍ਸ ਵਨਂ ਤੇਨ ਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਤ੍ਤਾਤਿ ‘‘ਸੁਭਗਵਨ’’ਨ੍ਤਿ ਅਞ੍ਞੇ। ਵਨਨਂ ਭਤ੍ਤੀਤਿਅਤ੍ਥੇ ਤਂ ਵਨਨਂ ਕਾਰੇਤੀਤਿ ਏਤਸ੍ਮਿਂ ਅਤ੍ਥੇ ਵਨਯਤੀਤਿ ਪਦਸਿਦ੍ਧਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਤੇਨੇਵਾਹ “**ਅਤ੍ਤਨਿ ਸਿਨੇਹਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤੀ**”ਤਿ। ਯਾਚਨਤ੍ਥੇ **ਵਨੁਤੇ ਇਤਿ** **ਵਨ**ਨ੍ਤਿ ਉਪਚਾਰਕਪ੍ਪਨਾਵਸੇਨ ਵਨ-ਸਦ੍ਦੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਉਜੁਵਂਸਾਤਿ ਉਜੁਭੂਤਵਿਟਪਾ। **ਮਹਾਸਾਲਾ**ਤਿ ਮਹਾਰੁਕ੍ਖਾ। **ਅਞ੍ਞਤਰਸ੍ਮਿਂ ਸਾਲਮੂਲੇ**ਤਿ ਅਞ੍ਞਤਰਸ੍ਸ ਰੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਮੂਲੇ। **ਵਨਪ੍ਪਤਿਜੇਟ੍ਠਕਰੁਕ੍ਖੋ**ਤਿ ਵਨਪ੍ਪਤਿਭੂਤੋ ਜੇਟ੍ਠਕਰੁਕ੍ਖੋ। **ਤਮੇਵ ਜੇਟ੍ਠਕਭਾਵ**ਨ੍ਤਿ ਵਨਪ੍ਪਤਿਭਾਵੇਨਾਗਤਂ ਸੇਟ੍ਠਭਾਵਂ ਪਧਾਨਭਾਵਂ। ਤੇਨ ਹਿ ਸੋ ‘‘ਸਾਲਰਾਜਾ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਉਪਗਤਾਨਂ ਰਞ੍ਜਨਟ੍ਠੇਨ ਰਾਜਾ, ਅਞ੍ਞਸ੍ਮਿਮ੍ਪਿ ਤਾਦਿਸੇ ਰੁਕ੍ਖੇ ਰਾਜਵੋਹਾਰਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ “**ਸੁਪਤਿਟ੍ਠਿਤਸ੍ਸਾ**”ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ **ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ ਧਮ੍ਮਿਕਾ**ਤਿ ਆਲਪਨਂ। ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਸਾਖਾਦਿਮਤੋ ਸਙ੍ਘਾਤਸ੍ਸ ਸੁਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਭਾਵਸਾਧਨੇ ਅਵਯਵਵਿਸੇਸੇ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨੋ ਮੂਲ-ਸਦ੍ਦੋ। ਯਸ੍ਮਾ ਤਂਸਦਿਸੇਸੁ ਤਨ੍ਨਿਸ੍ਸਯੇ ਪਦੇਸੇ ਚ ਰੁਲ੍ਹੀਵਸੇਨ ਪਰਿਯਾਯਤੋ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ‘‘ਮੂਲਾਨਿ ਉਦ੍ਧਰੇਯ੍ਯਾ’’ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯਮੂਲਂ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਨ੍ਤਿ ਏਕੇਨ ਮੂਲ-ਸਦ੍ਦੇਨ ਵਿਸੇਸੇਤ੍ਵਾ ਆਹ “**ਮੂਲਮੂਲੇ ਦਿਸ੍ਸਤੀ**”ਤਿ ਯਥਾ ‘‘ਦੁਕ੍ਖਦੁਕ੍ਖਂ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੪.੩੨੭), ਰੂਪਰੂਪ’’ਨ੍ਤਿ (ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ੨.੪੪੯) ਚ। **ਅਸਾਧਾਰਣਹੇਤੁਮ੍ਹੀ**ਤਿ ਅਸਾਧਾਰਣਕਾਰਣੇ। ਲੋਭਸਹਗਤਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦਾਨਂ ਏਵ ਆਵੇਣਿਕੇ ਨੇਸਂ ਸੁਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਭਾਵਸਾਧਨਤੋ ਮੂਲਟ੍ਠੇਨ ਉਪਕਾਰਕੇ ਪਚ੍ਚਯਧਮ੍ਮੇ ਦਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਤਤ੍ਥਾਤਿ ‘‘ਏਕਂ ਸਮਯਂ ਭਗਵਾ ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਾਯਂ ਵਿਹਰਤਿ ਸੁਭਗਵਨੇ ਸਾਲਰਾਜਮੂਲੇ’’ਤਿ ਯਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਵਾਕ੍ਯਂ, ਤਤ੍ਥ। **ਸਿਯਾ**ਤਿ ਕਸ੍ਸਚਿ ਏਵਂ ਪਰਿਵਿਤਕ੍ਕੋ ਸਿਯਾ, ਵਕ੍ਖਮਾਨਾਕਾਰੇਨ ਕਦਾਚਿ ਚੋਦੇਯ੍ਯ ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਥ ਤਤ੍ਥ ਵਿਹਰਤੀ**ਤਿ ਯਦਿ ਸੁਭਗਵਨੇ ਸਾਲਰਾਜਮੂਲੇ ਵਿਹਰਤਿ। **ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਨਾਨਾਠਾਨਭੂਤਤ੍ਤਾ ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਾਸੁਭਗਵਨਾਨਂ, ਏਕਂ ਸਮਯਨ੍ਤਿ ਚ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਇਦਾਨਿ ਚੋਦਕੋ ਤਮੇਵ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯਂ “**ਨ ਹਿ ਸਕ੍ਕਾ**”ਤਿਆਦਿਨਾ ਵਿਵਰਤਿ। ਇਤਰੋ ਸਬ੍ਬਮੇਤਂ ਅਵਿਪਰੀਤਂ ਅਤ੍ਥਂ ਅਜਾਨਨ੍ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ “**ਨ ਖੋ ਪਨੇਤਂ ਏਵਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬ**”ਨ੍ਤਿ ਆਹ। ਤਤ੍ਥ **ਏਤ**ਨ੍ਤਿ ‘‘ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਾਯਂ ਵਿਹਰਤਿ ਸੁਭਗਵਨੇ ਸਾਲਰਾਜਮੂਲੇ’’ਤਿ ਏਤਂ ਵਚਨਂ। ਏਵਨ੍ਤਿ ‘‘ਯਦਿ ਤਾਵ ਭਗਵਾ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਯਂ ਤਂ ਭਵਤਾ ਚੋਦਿਤਂ, ਤਂ ਅਤ੍ਥਤੋ ਏਵਂ ਨ ਖੋ ਪਨ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ, ਨ ਉਭਯਤ੍ਥ ਅਪੁਬ੍ਬਅਚਰਿਮਂ ਵਿਹਾਰਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਇਦਾਨਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਯਥਾਧਿਪ੍ਪੇਤਂ ਅਵਿਪਰੀਤਂ ਅਤ੍ਥਂ, ਤਸ੍ਸ ਚ ਪਟਿਕਚ੍ਚੇਵ ਵੁਤ੍ਤਭਾਵਂ, ਤੇਨ ਚ ਅਪ੍ਪਟਿਵਿਦ੍ਧਤਂ ਪਕਾਸੇਨ੍ਤੋ “**ਨਨੁ ਅਵੋਚੁਮ੍ਹ…ਪੇ॰… ਸਾਲਰਾਜਮੂਲੇ**”ਤਿ ਆਹ। ਏਵਮ੍ਪਿ ‘‘ਸੁਭਗਵਨੇ ਸਾਲਰਾਜਮੂਲੇ ਵਿਹਰਤੀ’’ਚ੍ਚੇਵ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ, ਨ ‘‘ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਾਯ’’ਨ੍ਤਿ ਚੋਦਨਂ ਮਨਸਿ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਂ “**ਗੋਚਰਗਾਮਨਿਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥ**”ਨ੍ਤਿਆਦਿ।

ਅਵਸ੍ਸੰ ਚੇਤ੍ਥ ਗੋਚਰਗਾਮਕਿਤ੍ਤਨੰ ਕਾਤਬ੍ਬੰ। ਤਥਾ ਹਿ ਤੰ ਯਥਾ ਸੁਭਗਵਨਾਦਿਕਿਤ੍ਤਨੰ ਪਬ੍ਬਜਿਤਾਨੁਗ੍ਗਹਕਰਣਾਦਿਅਨੇਕਪ੍ਪਯੋਜਨੰ, ਏਵੰ ਗਹਟ੍ਠਾਨੁਗ੍ਗਹਕਰਣਾਦਿਵਿਵਿਧਪ੍ਪਯੋਜਨਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਾਕਿਤ੍ਤਨੇਨਾ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ ਪਚ੍ਚਯਗ੍ਗਹਣੇਨ ਉਪਸਙ੍ਕਮਨਪਯਿਰੁਪਾਸਨਾਨੰ ਓਕਾਸਦਾਨੇਨ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਯ ਸਰਣੇਸੁ ਸੀਲੇਸੁ ਚ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪਨੇਨ ਯਥੂਪਨਿਸ੍ਸਯੰ ਉਪਰਿਵਿਸੇਸਾਧਿਗਮਾਵਹਨੇਨ ਚ **ਗਹਟ੍ਠਾਨੁਗ੍ਗਹਕਰਣੰ,** ਉਗ੍ਗਹਪਰਿਪੁਚ੍ਛਾਨੰ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਾਨੁਯੋਗਸ੍ਸ ਚ ਅਨੁਰੂਪਵਸਨਟ੍ਠਾਨਪਰਿਗ੍ਗਹੇਨੇਤ੍ਥ **ਪਬ੍ਬਜਿਤਾਨੁਗ੍ਗਹਕਰਣੰ** ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। **ਕਰੁਣਾਯ ਉਪਗਮਨੰ,** ਨ ਲਾਭਾਦਿਨਿਮਿਤ੍ਤੰ, **ਪਞ੍ਞਾਯ ਅਪਗਮਨੰ,** ਨ ਵਿਰੋਧਾਦਿਨਿਮਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਉਪਗਮਨਾਪਗਮਨਾਨੰ ਨਿਰੁਪਕ੍ਕਿਲੇਸਤੰ ਵਿਭਾਵੇਤਿ। **ਧਮ੍ਮਿਕਸੁਖੰ** ਨਾਮ ਅਨਵਜ੍ਜਸੁਖੰ। **ਦੇਵਾਨੰ ਉਪਕਾਰਬਹੁਲਤਾ** ਜਨਵਿਵਿਤ੍ਤਤਾਯ। ਪਚੁਰਜਨਵਿਵਿਤ੍ਤੰ ਹਿ ਠਾਨੰ ਦੇਵਾ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤਬ੍ਬੰ ਮਞ੍ਞਨ੍ਤਿ। **ਤਦਤ੍ਥਪਰਿਨਿਪ੍ਫਾਦਨ**ਨ੍ਤਿ ਲੋਕਤ੍ਥਨਿਪ੍ਫਾਦਨੰ, ਬੁਦ੍ਧਕਿਚ੍ਚਸਮ੍ਪਾਦਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਏਵਮਾਦਿਨਾ**ਤਿ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਾਕਿਤ੍ਤਨਤੋ ਰੂਪਕਾਯਸ੍ਸ ਅਨੁਗ੍ਗਣ੍ਹਨੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਸੁਭਗਵਨਾਦਿਕਿਤ੍ਤਨਤੋ ਧਮ੍ਮਕਾਯਸ੍ਸ। ਤਥਾ ਪੁਰਿਮੇਨ ਪਰਾਧੀਨਕਿਰਿਯਾਕਰਣੰ, ਦੁਤਿਯੇਨ ਅਤ੍ਤਾਧੀਨਕਿਰਿਯਾਕਰਣੰ। ਪੁਰਿਮੇਨ ਵਾ ਕਰੁਣਾਕਿਚ੍ਚੰ, ਇਤਰੇਨ ਪਞ੍ਞਾਕਿਚ੍ਚੰ। ਪੁਰਿਮੇਨ ਚਸ੍ਸ ਪਰਮਾਯ ਅਨੁਕਮ੍ਪਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਮੰ, ਪਚ੍ਛਿਮੇਨ ਪਰਮਾਯ ਉਪੇਕ੍ਖਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਮੰ ਦੀਪੇਤਿ। ਭਗਵਾ ਹਿ ਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤੇ ਪਰਮਾਯ ਅਨੁਕਮ੍ਪਾਯ ਅਨੁਕਮ੍ਪਤਿ, ਨ ਚ ਤਤ੍ਥ ਸਿਨੇਹਦੋਸਾਨੁਪਤਿਤੋ ਪਰਮੁਪੇਕ੍ਖਕਭਾਵਤੋ, ਉਪੇਕ੍ਖਕੋ ਚ ਨ ਚ ਪਰਹਿਤਸੁਖਕਰਣੇ ਅਪ੍ਪੋਸੁਕ੍ਕੋ ਮਹਾਕਾਰੁਣਿਕਭਾਵਤੋ।

ਤਸ੍ਸ ਮਹਾਕਾਰੁਣਿਕਤਾਯ ਲੋਕਨਾਥਤਾ, ਉਪੇਕ੍ਖਕਤਾਯ ਅਤ੍ਤਨਾਥਤਾ। ਤਥਾ ਹੇਸ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਭੂਤੋ ਮਹਾਕਰੁਣਾਯ ਸਞ੍ਚੋਦਿਤਮਾਨਸੋ ਸਕਲਲੋਕਹਿਤਾਯ ਉਸ੍ਸੁਕ੍ਕਮਾਪਨ੍ਨੋ ਮਹਾਭਿਨੀਹਾਰਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਤਦਤ੍ਥਨਿਪ੍ਫਾਦਨਤ੍ਥੰ ਪੁਞ੍ਞਞਾਣਸਮ੍ਭਾਰੇ ਸਮ੍ਪਾਦੇਨ੍ਤੋ ਅਪਰਿਮਿਤੰ ਕਾਲੰ ਅਨਪ੍ਪਕੰ ਦੁਕ੍ਖਮਨੁਭੋਸਿ, ਉਪੇਕ੍ਖਕਤਾਯ ਸਮ੍ਮਾ ਪਤਿਤੇਹਿ ਦੁਕ੍ਖੇਹਿ ਨ ਵਿਕਮ੍ਪਿ। ਤਥਾ ਮਹਾਕਾਰੁਣਿਕਤਾਯ ਸੰਸਾਰਾਭਿਮੁਖਤਾ, ਉਪੇਕ੍ਖਕਤਾਯ ਤਤੋ ਨਿਬ੍ਬਿਨ੍ਦਨਾ। ਤਥਾ ਉਪੇਕ੍ਖਕਤਾਯ ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਭਿਮੁਖਤਾ, ਮਹਾਕਾਰੁਣਿਕਤਾਯ ਤਦਧਿਗਮੋ। ਤਥਾ ਮਹਾਕਾਰੁਣਿਕਤਾਯ ਪਰੇਸੰ ਅਹਿੰਸਾਪਨੰ, ਉਪੇਕ੍ਖਕਤਾਯ ਸਯੰ ਪਰੇਹਿ ਅਭਾਯਨੰ। ਮਹਾਕਾਰੁਣਿਕਤਾਯ ਪਰੰ ਰਕ੍ਖਤੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਰਕ੍ਖਣੰ, ਉਪੇਕ੍ਖਕਤਾਯ ਅਤ੍ਤਾਨੰ ਰਕ੍ਖਤੋ ਪਰੇਸੰ ਰਕ੍ਖਣੰ। ਤੇਨਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਹਿਤਾਯ ਪਟਿਪਨ੍ਨਾਦੀਸੁ ਚਤੁਤ੍ਥਪੁਗ੍ਗਲਭਾਵੋ ਸਿਦ੍ਧੋ ਹੋਤਿ। ਤਥਾ ਮਹਾਕਾਰੁਣਿਕਤਾਯ ਸਚ੍ਚਾਧਿਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸ ਚਾਗਾਧਿਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸ ਚ ਪਾਰਿਪੂਰਿ, ਉਪੇਕ੍ਖਕਤਾਯ ਉਪਸਮਾਧਿਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸ ਪਞ੍ਞਾਧਿਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸ ਚ ਪਾਰਿਪੂਰਿ। ਏਵੰ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਾਸਯਪਯੋਗਸ੍ਸ ਮਹਾਕਾਰੁਣਿਕਤਾਯ ਲੋਕਹਿਤਤ੍ਥਮੇਵ ਰਜ੍ਜਸਮ੍ਪਦਾਦਿਭਵਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਉਪਗਮਨੰ, ਉਪੇਕ੍ਖਕਤਾਯ ਤਿਣਾਯਪਿ ਅਮਞ੍ਞਮਾਨਸ੍ਸ ਤਤੋ ਅਪਗਮਨੰ। ਇਤਿ ਸੁਵਿਸੁਦ੍ਧਉਪਗਮਾਪਗਮਸ੍ਸ ਮਹਾਕਾਰੁਣਿਕਤਾਯ ਲੋਕਹਿਤਤ੍ਥਮੇਵ ਦਾਨਵਸੇਨ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤੀਨੰ ਪਰਿਚ੍ਚਜਨਾ, ਉਪੇਕ੍ਖਕਤਾਯ ਚਸ੍ਸ ਫਲਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਪਚ੍ਚਾਸੀਸਨਾ। ਏਵੰ ਸਮੁਦਾਗਮਨਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਅਚ੍ਛਰਿਯਬ੍ਭੁਤਗੁਣਸਮਨ੍ਨਾਗਤਸ੍ਸ ਮਹਾਕਾਰੁਣਿਕਤਾਯ ਪਰੇਸੰ ਹਿਤਸੁਖਤ੍ਥੰ ਅਤਿਦੁਕ੍ਕਰਕਾਰਿਤਾ, ਉਪੇਕ੍ਖਕਤਾਯ ਕਾਯਮ੍ਪਿ ਅਨਲੰਕਾਰਿਤਾ।

ਤਥਾ ਮਹਾਕਾਰੁਣਿਕਤਾਯ ਚਰਿਮਤ੍ਤਭਾਵੇ ਜਿਣ੍ਣਾਤੁਰਮਤਦਸ੍ਸਨੇਨ ਸਞ੍ਜਾਤਸੰਵੇਗੋ, ਉਪੇਕ੍ਖਕਤਾਯ ਉਲ਼ਾਰੇਸੁ ਦੇਵਭੋਗਸਦਿਸੇਸੁ ਭੋਗੇਸੁ ਨਿਰਪੇਕ੍ਖੋ ਮਹਾਭਿਨਿਕ੍ਖਮਨੰ ਨਿਕ੍ਖਮਿ। ਤਥਾ ਮਹਾਕਾਰੁਣਿਕਤਾਯ ''ਕਿਚ੍ਛੰ ਵਤਾਯੰ ਲੋਕੋ ਆਪਨ੍ਨੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੫੭; ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੨.੪, ੧੦) ਕਰੁਣਾਮੁਖੇਨੇਵ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਰਮ੍ਭੋ , ਉਪੇਕ੍ਖਕਤਾਯ ਬੁਦ੍ਧਭੂਤਸ੍ਸ ਸਤ੍ਤ ਸਤ੍ਤਾਹਾਨਿ ਵਿਵੇਕਸੁਖੇਨੇਵ ਵੀਤਿਨਾਮਨੰ। ਮਹਾਕਾਰੁਣਿਕਤਾਯ ਧਮ੍ਮਗਮ੍ਭੀਰਤੰ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਯ ਅਪ੍ਪੋਸੁਕ੍ਕਤੰ ਆਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾਪਿ ਮਹਾਬ੍ਰਹ੍ਮੁਨੋ ਅਜ੍ਝੇਸਨਾਪਦੇਸੇਨ ਓਕਾਸਕਰਣੰ, ਉਪੇਕ੍ਖਕਤਾਯ ਪਞ੍ਚਵਗ੍ਗਿਯਾਦਿ ਵੇਨੇਯ੍ਯਜਾਨੰ ਅਨਨੁਰੂਪਸਮੁਦਾਚਾਰੇਪਿ ਅਨਞ੍ਞਥਾਭਾਵੋ। ਮਹਾਕਾਰੁਣਿਕਤਾਯ ਕਤ੍ਥਚਿ ਪਟਿਘਾਤਾਭਾਵੇਨਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਅਮਿਤ੍ਤਸਞ੍ਞਾਯ ਅਭਾਵੋ, ਉਪੇਕ੍ਖਕਤਾਯ ਕਤ੍ਥਚਿਪਿ ਅਨੁਰੋਧਾਭਾਵੇਨ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਸਿਨੇਹਸਨ੍ਥਵਾਭਾਵੋ। ਮਹਾਕਾਰੁਣਿਕਤਾਯ ਗਾਮਾਦੀਨੰ ਆਸਨ੍ਨਟ੍ਠਾਨੇ ਵਸਨ੍ਤਸ੍ਸਪਿ ਉਪੇਕ੍ਖਕਤਾਯ ਅਰਞ੍ਞਟ੍ਠਾਨੇ ਏਵ ਵਿਹਰਣੰ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ ''ਪੁਰਿਮੇਨ ਚਸ੍ਸ ਪਰਮਾਯ ਅਨ੍ਨੁਕਮ੍ਪਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਮੰ, ਪਚ੍ਛਿਮੇਨ ਪਰਮਾਯ ਉਪੇਕ੍ਖਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਮੰ ਦੀਪੇਤੀ''ਤਿ।

ਤਨ੍ਤਿ ‘‘ਤਤ੍ਰ’’ਤਿ ਪਦਂ। **ਦੇਸਕਾਲਪਰਿਦੀਪਨ**ਨ੍ਤਿ ਯੇ ਦੇਸਕਾਲਾ ਇਧ ਵਿਹਰਣਕਿਰਿਯਾਵਿਸੇਸਨਭਾਵੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਤੇਸਂ ਪਰਿਦੀਪਨਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **“ਯਂ ਸਮਯਂ…ਪੇ॰… ਦੀਪੇਤੀ”**ਤਿ ਆਹ। ਤਂ-ਸਦ੍ਦੋ ਹਿ ਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਪਟਿਨਿਦ੍ਦੇਸੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਇਧ ਕਾਲਸ੍ਸ, ਦੇਸਸ੍ਸ ਵਾ ਪਟਿਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਭਵਿਤੁਂ ਅਰਹਤਿ, ਨ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ। ਅਯਂ ਤਾਵ ਤਤ੍ਰ-ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਪਟਿਨਿਦ੍ਦੇਸਭਾਵੇ ਅਤ੍ਥਵਿਭਾਵਨਾ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਈਦਿਸੇਸੁ ਠਾਨੇਸੁ ਤਤ੍ਰ-ਸਦ੍ਦੋ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਵਿਸਿਟ੍ਠਂ ਦੇਸਂ ਕਾਲਞ੍ਚ ਵਿਭਾਵੇਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਂ **“ਭਾਸਿਤਬ੍ਬਯੁਤ੍ਤੇ ਵਾ ਦੇਸਕਾਲੇ ਦੀਪੇਤੀ”**ਤਿ। ਤੇਨ **ਤਤ੍ਰਾ**ਤਿ ਯਤ੍ਥ ਭਗਵਾ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਤ੍ਥਂ ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਲਪਿ ਅਭਾਸਿ, ਤਾਦਿਸੇ ਦੇਸੇ, ਕਾਲੇ ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਨ ਹੀ**ਤਿਆਦਿਨਾ ਤਮੇਵਤ੍ਥਂ ਸਮਤ੍ਥੇਤਿ। ਨਨੁ ਚ ਯਤ੍ਥ ਠਿਤੋ ਭਗਵਾ ‘‘ਅਕਾਲੋ ਖੋ ਤਾਵਾ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਬਾਹਿਯਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਂ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਿ, ਤਤ੍ਥੇਵ ਅਨ੍ਤਰਵੀਥਿਯਂ ਠਿਤੋ ਤਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਤੀਤਿ? ਸਚ੍ਚਮੇਤਂ, ਅਦੇਸੇਤਬ੍ਬਕਾਲੇ ਅਦੇਸਨਾਯ ਇਦਂ ਉਦਾਹਰਣਂ। ਤੇਨੇਵਾਹ **“ਅਕਾਲੋ ਖੋ ਤਾਵਾ”**ਤਿ। ਯਂ ਪਨ ਤਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਂ ‘‘ਅਨ੍ਤਰਘਰਂ ਪਵਿਟ੍ਠਮ੍ਹਾ’’ਤਿ (ਉਦਾ॰ ੧੦), ਤਮ੍ਪਿ ਤਸ੍ਸ ਅਕਾਲਭਾਵਸ੍ਸੇਵ ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਸ੍ਸ ਹਿ ਤਦਾ ਅਦ੍ਧਾਨਪਰਿਸ੍ਸਮੇਨ ਰੂਪਕਾਯੇ ਅਕਮ੍ਮਞ੍ਞਤਾ ਅਹੋਸਿ, ਬਲਵਪੀਤਿਵੇਗੇਨ ਨਾਮਕਾਯੇ, ਤਦੁਭਯਸ੍ਸ ਵੂਪਸਮਂ ਆਗਮੇਨ੍ਤੋ ਪਪਞ੍ਚਪਰਿਹਾਰਤ੍ਥਂ ਭਗਵਾ ‘‘ਅਕਾਲੋ ਖੋ’’ਤਿ ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਿ। ਅਦੇਸੇਤਬ੍ਬਦੇਸੇ ਅਦੇਸਨਾਯ ਪਨ ਉਦਾਹਰਣਂ ‘‘ਅਥ ਖੋ ਭਗਵਾ ਮਗ੍ਗਾ ਓਕ੍ਕਮ੍ਮ ਅਞ੍ਞਤਰਸ੍ਮਿਂ ਰੁਕ੍ਖਮੂਲੇ ਨਿਸੀਦਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੫੪), ਵਿਹਾਰਤੋ ਨਿਕ੍ਖਮਿਤ੍ਵਾ ਵਿਹਾਰਪਚ੍ਛਾਯਾਯਂ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤੇ ਆਸਨੇ ਨਿਸੀਦੀ’’ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੩੬੩) ਚ ਏਵਮਾਦਿਕਂ ਇਧ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਸਙ੍ਗਹਿਤਂ।

‘‘ਅਥ ਖੋ ਸੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਬਾਲੋ ਇਧ ਪੁਬ੍ਬੇ ਰਸਾਦੋ ਇਧ ਪਾਪਾਨਿ ਕਮ੍ਮਾਨਿ ਕਰਿਤ੍ਵਾ’’ਤਿਆਦੀਸੁ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੨੫੧) **ਪਦਪੂਰਣਮਤ੍ਤੇ ਖੋ-ਸਦ੍ਦੋ**, ‘‘ਦੁਕ੍ਖਂ ਖੋ ਅਗਾਰਵੋ ਵਿਹਰਤਿ ਅਪ੍ਪਤਿਸ੍ਸੋ’’ਤਿਆਦੀਸੁ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੨੧) **ਅਵਧਾਰਣੇ**, ‘‘ਕਿਤ੍ਤਾਵਤਾ ਨੁ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਸਤ੍ਥੁ ਪਵਿਵਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਹਰਤੋ ਸਾਵਕਾ ਵਿਵੇਕਂ ਨਾਨੁਸਿਕ੍ਖਨ੍ਤੀ’’ਤਿਆਦੀਸੁ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੩੧) **ਆਦਿਕਾਲਤ੍ਥੇ**। ਵਾਕ੍ਯਾਰਮ੍ਭੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਤ੍ਥ ਪਦਪੂਰਣੇਨ ਵਚਨਾਲਙ੍ਕਾਰਮਤ੍ਤਂ ਕਤਂ ਹੋਤਿ, ਆਦਿਕਾਲਤ੍ਥੇਨ ਵਾਕ੍ਯਸ੍ਸ ਉਪਞ੍ਞਾਸਮਤ੍ਤਂ, ਅਵਧਾਰਤ੍ਥੇਨ ਪਨ ਨਿਯਮਦਸ੍ਸਨਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਆਮਨ੍ਤੇਸਿ ਏਵਾਤਿ ਆਮਨ੍ਤਨੇ ਨਿਯਮੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋ ਹੋਤੀਤਿ।

‘‘ਭਗਵਾਤਿ ਲੋਕਗਰੁਦੀਪਨ’’ਨ੍ਤਿ ਕਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਨਨੁ ਪੁਬ੍ਬੇਪਿ ਭਗਵਾ-ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੋ ਵੁਤ੍ਤੋਤਿ? ਯਦਿਪਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਤਂ ਪਨਸ੍ਸ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇ ਠਾਨੇ ਵਿਹਰਣਕਿਰਿਯਾਯ ਕਤ੍ਤੁਵਿਸੇਸਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਕਤਂ, ਨ ਆਮਨ੍ਤਨਕਿਰਿਯਾਯ, ਇਧ ਪਨ ਆਮਨ੍ਤਨਕਿਰਿਯਾਯ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਦਤ੍ਥਂ ਪੁਨ ‘‘ਭਗਵਾ’’ਤਿ ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਤਸ੍ਸਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **“ਭਗਵਾਤਿ ਲੋਕਗਰੁਦੀਪਨ”**ਨ੍ਤਿ ਆਹ। **ਕਥਾਸਵਨਯੁਤ੍ਤਪੁਗ੍ਗਲਵਚਨ**ਨ੍ਤਿ ਵਕ੍ਖਮਾਨਾਯ ਮੂਲਪਰਿਯਾਯਦੇਸਨਾਯ ਸਵਨਯੋਗ੍ਯਪੁਗ੍ਗਲਵਚਨਂ। ਚਤੂਸੁਪਿ ਪਰਿਸਾਸੁ ਭਿਕ੍ਖੂ ਏਵ ਏਦਿਸਾਨਂ ਦੇਸਨਾਨਂ ਵਿਸੇਸੇਨ ਭਾਜਨਭੂਤਾ, ਇਤਿ ਸਾਤਿਸਯਸਾਸਨਸਮ੍ਪਟਿਗ੍ਗਾਹਕਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਇਧ ਭਿਕ੍ਖੁਗਹਣਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਸਦ੍ਦਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **“ਅਪਿਚਾ”**ਤਿਆਦਿਮਾਹ।

ਤਤ੍ਥ **ਭਿਕ੍ਖਕੋਤਿ ਭਿਕ੍ਖੂ**ਤਿ ਭਿਕ੍ਖਨਧਮ੍ਮਤਾਯ ਭਿਕ੍ਖੂਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਭਿਕ੍ਖਾਚਰਿਯਂ ਅਜ੍ਝੁਪਗਤੋ**ਤਿ ਬੁਦ੍ਧਾਦੀਹਿਪਿ ਅਜ੍ਝੁਪਗਤਂ ਭਿਕ੍ਖਾਚਰਿਯਂ ਉਞ੍ਛਾਚਰਿਯਂ ਅਜ੍ਝੁਪਗਤਤ੍ਤਾ ਅਨੁਟ੍ਠਿਤਤ੍ਤਾ **ਭਿਕ੍ਖੁ**। ਯੋ ਹਿ ਕੋਚਿ ਅਪ੍ਪਂ ਵਾ ਮਹਨ੍ਤਂ ਵਾ ਭੋਗਕ੍ਖਨ੍ਧਂ ਪਹਾਯ ਅਗਾਰਸ੍ਮਾ ਅਨਗਾਰਿਯਂ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ, ਸੋ ਕਸਿਗੋਰਕ੍ਖਾਦੀਹਿ ਜੀਵਿਕਾਕਪ੍ਪਨਂ ਹਿਤ੍ਵਾ ਲਿਙ੍ਗਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਨੇਨੇਵ ਭਿਕ੍ਖਾਚਰਿਯਂ ਅਜ੍ਝੁਪਗਤਤ੍ਤਾ **ਭਿਕ੍ਖੁ**, ਪਰਪਟਿਬਦ੍ਧਜੀਵਿਕਤ੍ਤਾ ਵਾ ਵਿਹਾਰਮਜ੍ਝੇ ਕਾਜਭਤ੍ਤਂ ਭੁਞ੍ਜਮਾਨੋਪਿ ਭਿਕ੍ਖਾਚਰਿਯਂ ਅਜ੍ਝੁਪਗਤੋਤਿ **ਭਿਕ੍ਖੁ**, ਪਿਣ੍ਡਿਯਾਲੋਪਭੋਜਨਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾਯ ਉਸ੍ਸਾਹਜਾਤਤ੍ਤਾ ਵਾ ਭਿਕ੍ਖਾਚਰਿਯਂ ਅਜ੍ਝੁਪਗਤੋਤਿ **ਭਿਕ੍ਖੂ**ਤਿ ਏਵਮ੍ਪੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। **ਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨਾ**ਤਿ ‘‘ਭਿਨ੍ਨਪਟਧਰੋਤਿ ਭਿਕ੍ਖੁ, ਭਿਨ੍ਦਤਿ ਪਾਪਕੇ ਅਕੁਸਲੇ ਧਮ੍ਮੇਤਿ ਭਿਕ੍ਖੁ, ਭਿਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਪਾਪਕਾਨਂ ਅਕੁਸਲਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਭਿਕ੍ਖੂ’’ਤਿਆਦਿਨਾ **ਵਿਭਙ੍ਗੇ** (ਵਿਭ॰ ੫੧੦) ਆਗਤਨਯੇਨ। **ਞਾਪਨੇ**ਤਿ ਅਵਬੋਧਨੇ, ਪਟਿਵੇਦਨੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਭਿਕ੍ਖਨਸੀਲਤਾਤਿਆਦੀਸੁ **ਭਿਕ੍ਖਨਸੀਲਤਾ** ਭਿਕ੍ਖਨੇਨ ਆਜੀਵਨਸੀਲਤਾ, ਨ ਕਸਿਵਣਿਜ੍ਜਾਦੀਹਿ ਆਜੀਵਨਸੀਲਤਾ। **ਭਿਕ੍ਖਨਧਮ੍ਮਤਾ** ''ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਅਰਿਯਾ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤੀ''ਤਿ (ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੧੫੩; ਮਿ॰ ਪ॰ ੪.੫.੯) ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਭਿਕ੍ਖਨਸਭਾਵਤਾ, ਨ ਸਮ੍ਭਾਵਨਾਕੋਹਞ੍ਞਸਭਾਵਤਾ। **ਭਿਕ੍ਖਨੇ ਸਾਧੁਕਾਰਿਤਾ** ''ਉਤ੍ਤਿਟ੍ਠੇ ਨਪ੍ਪਮਜ੍ਜੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ (ਧ॰ ਪ॰ ੧੬੮) ਵਚਨਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਿਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਅਪ੍ਪਮਜ੍ਜਨਾ। ਅਥ ਵਾ **ਸੀਲਂ** ਨਾਮ ਪਕਤਿਸਭਾਵੋ, ਇਧ ਪਨ ਤਦਧਿਟ੍ਠਾਨਂ। **ਧਮ੍ਮੋ**ਤਿ ਵਤਂ। ਅਪਰੇ ਪਨ **"ਸੀਲਂ** ਨਾਮ ਵਤਸਮਾਦਾਨਂ, **ਧਮ੍ਮੋ** ਨਾਮ ਪਵੇਣੀਆਗਤਂ ਚਾਰਿਤ੍ਤਂ, **ਸਾਧੁਕਾਰਿਤਾ**ਤਿ ਸਕ੍ਕਚ੍ਚਕਾਰਿਤਾ ਆਦਰਕਿਰਿਯਾ''ਤਿ ਵਣ੍ਣੇਨ੍ਤਿ। **ਹੀਨਾਧਿਕਜਨਸੇਵਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਯੇ ਭਿਕ੍ਖੁਭਾਵੇ ਠਿਤਾਪਿ ਜਾਤਿਮਦਾਦਿਵਸੇਨ ਉਦ੍ਧਤਾ ਉਨ੍ਨਲ਼ਾ। ਯੇ ਚ ਗਿਹਿਭਾਵੇ ਪਰੇਸੁ ਅਤ੍ਥਿਕਭਾਵਮ੍ਪਿ ਅਨੁਪਗਤਤਾਯ ਭਿਕ੍ਖਾਚਰਿਯਂ ਪਰਮਕਾਪਞ੍ਞਤਂ ਮਞ੍ਞਨ੍ਤਿ, ਤੇਸਂ ਉਭਯੇਸਮ੍ਪਿ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ ''ਭਿਕ੍ਖਵੋ''ਤਿ ਵਚਨੇਨ ਹੀਨਜਨੇਹਿ ਦਲਿਦ੍ਦੇਹਿ ਪਰਮਕਾਪਞ੍ਞਤਂ ਪਤ੍ਤੇਹਿ ਪਰਕੁਲੇਸੁ ਭਿਕ੍ਖਾਚਰਿਯਾਯ ਜੀਵਿਕਂ ਕਪ੍ਪੇਨ੍ਤੇਹਿ ਸੇਵਿਤਂ ਵੁਤ੍ਤਿਂ ਪਕਾਸੇਨ੍ਤੋ ਉਦ੍ਧਤਭਾਵਨਿਗ੍ਗਹਂ ਕਰੋਤਿ, ਅਧਿਕਜਨੇਹਿ ਉਲ਼ਾਰਭੋਗਖਤ੍ਤਿਯਕੁਲਾਦਿਤੋ ਪਬ੍ਬਜਿਤੇਹਿ ਬੁਦ੍ਧਾਦੀਹਿ ਆਜੀਵਵਿਸੋਧਨਤ੍ਥਂ ਸੇਵਿਤਂ ਵੁਤ੍ਤਿਂ ਪਕਾਸੇਨ੍ਤੋ ਦੀਨਭਾਵਨਿਗ੍ਗਹਂ ਕਰੋਤੀਤਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ। ਯਸ੍ਮਾ ''ਭਿਕ੍ਖਵੋ''ਤਿ ਵਚਨਂ ਆਮਨ੍ਤਨਭਾਵਤੋ ਅਭਿਮੁਖੀਕਰਣਂ, ਪਕਰਣਤੋ ਸਾਮਤ੍ਥਿਯਤੋ ਚ ਸੁਸ੍ਸੂਸਾਜਨਨਂ ਸਕ੍ਕਚ੍ਚਸਵਨਮਨਸਿਕਾਰਨਿਯੋਜਨਞ੍ਚ ਹੋਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਤਮਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਭਿਕ੍ਖਵੋਤਿ ਇਮਿਨਾ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ।

ਤਤ੍ਥ **ਸਾਧੁਕਸਵਨਮਨਸਿਕਾਰੇ**ਤਿ ਸਾਧੁਕਸਵਨੇ ਸਾਧੁਕਮਨਸਿਕਾਰੇ ਚ। ਕਥਂ ਪਨ ਪਵਤ੍ਤਿਤਾ ਸਵਨਾਦਯੋ ਸਾਧੁਕਂ ਪਵਤ੍ਤਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ? ''ਅਦ੍ਧਾ ਇਮਾਯ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਸਕਲਸਾਸਨਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ ਹਤ੍ਥਗਤਾ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਆਦਰਗਾਰਵਯੋਗੇਨ, ਕਥਾਦੀਸੁ ਅਪਰਿਭਵਨਾਦਿਨਾ ਚ। ਵੁਤ੍ਤਂ ਹਿ ''ਪਞ੍ਚਹਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਸੁਣਨ੍ਤੋ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਂ ਭਬ੍ਬੋ ਨਿਯਾਮਂ ਓਕ੍ਕਮਿਤੁਂ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਸਮ੍ਮਤ੍ਤਂ। ਕਤਮੇਹਿ ਪਞ੍ਚਹਿ? ਨ ਕਥਂ ਪਰਿਭੋਤਿ, ਨ ਕਥਿਕਂ ਪਰਿਭੋਤਿ, ਨ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਪਰਿਭੋਤਿ, ਅਵਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤੋ ਧਮ੍ਮਂ ਸੁਣਾਤਿ ਏਕਗ੍ਗਚਿਤ੍ਤੋ, ਯੋਨਿਸੋ ਚ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤਿ। ਇਮੇਹਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ , ਪਞ੍ਚਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਸੁਣਨ੍ਤੋ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਂ ਭਬ੍ਬੋ ਨਿਯਾਮਂ ਓਕ੍ਕਮਿਤੁਂ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਸਮ੍ਮਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੫.੧੫੧)। ਤੇਨੇਵਾਹ **"ਸਾਧੁਕਸਵਨਮਨਸਿਕਾਰਾਯਤ੍ਤਾ ਹਿ ਸਾਸਨਸਮ੍ਪਤ੍ਤੀ"**ਤਿ। **ਸਾਸਨਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ** ਨਾਮ ਸੀਲਾਦਿਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿ।

ਪਠਮਂ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਅਧਿਗਮਵਸੇਨ। **ਸਤ੍ਥੁਚਰਿਯਾਨੁਵਿਧਾਯਕਤ੍ਤਾ** ਸੀਲਾਦਿਗੁਣਾਨੁਟ੍ਠਾਨੇਨ। ਤਿਣ੍ਣਂ ਯਾਨਾਨਂ ਵਸੇਨ ਅਨੁਧਮ੍ਮਪਟਿਪਤ੍ਤਿਸਬ੍ਭਾਵਤੋ **ਸਕਲਸਾਸਨਪਟਿਗ੍ਗਾਹਕਤ੍ਤਾ। ਸਨ੍ਤਿਕਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਸਮੀਪਭਾਵਤੋ। **ਸਨ੍ਤਿਕਾਵਚਰਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਕਾਲਂ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਭਾਵਤੋ। **ਯਥਾਨੁਸਿਟ੍ਠ**ਨ੍ਤਿ ਅਨੁਸਾਸਨਿਅਨੁਰੂਪਂ, ਅਨੁਸਾਸਨਿਂ ਅਨਵਸੇਸਤੋ ਪਟਿਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਏਕਚ੍ਚੇ ਭਿਕ੍ਖੂਯੇਵ ਸਨ੍ਧਾਯਾ**ਤਿ ਯੇ ਸੁਤ੍ਤਪਰਿਯੋਸਾਨੇ ''ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਭਗਵਤੋ ਭਾਸਿਤਂ ਅਭਿਨਨ੍ਦੁ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ ਪਞ੍ਚਸਤਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਪਬ੍ਬਜਿਤਾ, ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ।

ਪੁਬ੍ਬੇ ਸਬ੍ਬਪਰਿਸਸਾਧਾਰਣਤ੍ਤੇਪਿ ਭਗਵਤੋ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਯ ''ਜੇਟ੍ਠਸੇਟ੍ਠਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਏਵ ਆਮਨ੍ਤਨੇ ਕਾਰਣਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਮਨ੍ਤੇਤ੍ਵਾਵ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਯ ਪਯੋਜਨਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਕਿਮਤ੍ਥਂ ਪਨ ਭਗਵਾ"**ਤਿ ਚੋਦਨਂ ਸਮੁਟ੍ਠਾਪੇਸਿ। ਤਤ੍ਥ **ਅਞ੍ਞਂ ਚਿਨ੍ਤੇਨ੍ਤਾ**ਤਿ ਅਞ੍ਞਵਿਹਿਤਾ। **ਵਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਅਸਮਾਹਿਤਚਿਤ੍ਤਾ। **ਧਮ੍ਮਂ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਨ੍ਤਾ**ਤਿ ਤਦਾ ਹਿਯ੍ਯੋ ਤਤੋ ਪਰਦਿਵਸੇਸੁ ਵਾ ਸੁਤਧਮ੍ਮਂ ਪਤਿ ਪਤਿ ਮਨਸਾ ਅਵੇਕ੍ਖਨ੍ਤਾ। ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਮਨ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਧਮ੍ਮੇ ਦੇਸਿਯਮਾਨੇ ਆਦਿਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਦੇਸਨਂ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਤੁਂ ਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤੀਤਿ ਇਮਮੇਵਤ੍ਥਂ ਬਜਤਿਰੇਕਮੁਖੇਨ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਤੇ ਅਨਾਮਨ੍ਤੇਤ੍ਵਾ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਭਿਕ੍ਖਵੋਤੀਤਿ ਚ ਸਨ੍ਧਿਵਸੇਨ ਇ-ਕਾਰਲੋਪੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ ''ਭਿਕ੍ਖਵੋ ਇਤੀ''ਤਿ। ਅਯਂ ਹਿ ਇਤਿ-ਸਦ੍ਦੋ ਹੇਤੁ-ਪਰਿਸਮਾਪਨਾਦਿਪਦਤ੍ਥਵਿਪਰਿਯਾਯ-ਪਕਾਰਾਵਧਾਰਣਨਿਦਸ੍ਸਨਾਦਿਅਨੇਕਤ੍ਥਪ੍ਪਭੇਦੋ। ਤਥਾ ਹੇਸ ''ਰੁਪ੍ਪਤੀਤਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਸ੍ਮਾ 'ਰੂਪ'ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੩.੭੯) ਹੇਤੁਅਤ੍ਥੇ ਦਿਸ੍ਸਤਿ; ''ਤਸ੍ਮਾ ਤਿਹ ਮੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮਦਾਯਾਦਾ ਭਵਥ, ਮਾ ਆਮਿਸਦਾਯਾਦਾ, ਅਤ੍ਥਿ ਮੇ ਤੁਮ੍ਹੇਸੁ ਅਨੁਕਮ੍ਪਾ 'ਕਿਨ੍ਤਿ ਮੇ ਸਾਵਕਾ ਧਮ੍ਮਦਾਯਾਦਾ ਭਵੇਯ੍ਯੁਂ, ਨੋ ਆਮਿਸਦਾਯਾਦਾ'ਤਿ''ਆਦੀਸੁ ਪਰਿਸਮਾਪਨੇ; ''ਇਤਿ ਵਾ, ਇਤਿ ਏਵਰੂਪਾ ਨਚ੍ਚਗੀਤਵਾਦਿਤਵਿਸੂਕਦਸ੍ਸਨਾ ਪਟਿਵਿਰਤੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੩)

ਆਦਿਅਤ੍ਥੇ; ''ਮਾਗਣ੍ਡਿਯੋਤਿ ਤਸ੍ਸ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਸਙ੍ਖਾ ਸਮਞ੍ਞਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਵੋਹਾਰੋ ਨਾਮਂ ਨਾਮਕਮ੍ਮਂ ਨਾਮਧੇਯ੍ਯਂ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਮਭਿਲਾਪੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਮਹਾਨਿ· ੭੩) ਪਦਤ੍ਥਵਿਪਰਿਯਾਯੇ; ''ਇਤਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਪ੍ਪਟਿਭਯੋ ਬਾਲੋ, ਅਪ੍ਪਟਿਭਯੋ ਪਣ੍ਡਿਤੋ, ਸਉਪਦ੍ਦਵੋ ਬਾਲੋ, ਅਨੁਪਦ੍ਦਵੋ ਪਣ੍ਡਿਤੋ, ਸਉਪਸਗ੍ਗੋ ਬਾਲੋ, ਅਨੁਪਸਗ੍ਗੋ ਪਣ੍ਡਿਤੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਮ· ਨਿ· ੩.੧੨੪) ਪਕਾਰੇ; ''ਅਤ੍ਥਿ ਇਦਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾ ਜਰਾਮਰਣਨ੍ਤਿ ਇਤਿ ਪੁਟ੍ਠੇਨ ਸਤਾ, ਆਨਨ੍ਦ, ਅਤ੍ਥੀਤਿਸ੍ਸ ਵਚਨੀਯਂ, ਕਿਂ ਪਚ੍ਚਯਾ ਜਰਾਮਰਣਨ੍ਤਿ ਇਤਿ ਚੇ ਵਦੇਯ੍ਯ, ਜਾਤਿਪਚ੍ਚਯਾ ਜਰਾਮਰਣਨ੍ਤਿ ਇਚ੍ਚਸ੍ਸ ਵਚਨੀਯ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ (ਦੀ· ਨਿ· ੨.੯੬) ਅਵਧਾਰਣੇ; ''ਸਬ੍ਬਮਤ੍ਥੀਤਿ ਖੋ, ਕਚ੍ਚਾਨ, ਅਯਮੇਕੋ ਅਨ੍ਤੋ, ਸਬ੍ਬਂ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਖੋ, ਕਚ੍ਚਾਨ, ਅਯਂ ਦੁਤਿਯੋ ਅਨ੍ਤੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਸਂ· ਨਿ· ੨.੧੫) ਨਿਦਸ੍ਸਨੇ। ਇਧਾਪਿ ਨਿਦਸ੍ਸਨੇਵ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਭਿਕ੍ਖਵੋਤਿ ਹਿ ਆਮਨ੍ਤਿਤਾਕਾਰੋ, ਤਮੇਸ ਇਤਿ-ਸਦ੍ਦੋ ਨਿਦਸ੍ਸੇਤਿ ''ਭਿਕ੍ਖਵੋਤਿ ਆਮਨ੍ਤੇਸੀ''ਤਿ। ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨ **"ਭਦ੍ਦਨ੍ਤੇ"**ਤਿਆਦੀਸੁਪਿ ਯਥਾਰਹਂ ਇਤਿ-ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਪੁਬ੍ਬੇ ''ਭਗਵਾ ਆਮਨ੍ਤੇਸੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ''ਭਗਵਤੋ ਪਚ੍ਚਸ੍ਸੋਸੁ''ਨ੍ਤਿ ਇਧ ''ਭਗਵਤੋ''ਤਿ ਸਾਮਿਵਚਨਂ ਆਮਨ੍ਤਨਮੇਵ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੀਅਨ੍ਤਰਂ ਅਪੇਕ੍ਖਤੀਤਿ ਇਮਿਨਾ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ **"ਭਗਵਤੋ ਆਮਨ੍ਤਨਂ ਪਟਿਅਸ੍ਸੋਸੁ"**ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ''ਭਗਵਤੋ''ਤਿ ਪਨ ਇਦਂ ਪਟਿਸ੍ਸਵਸਮ੍ਬਨ੍ਧੇਨ ਸਮ੍ਪਦਾਨਵਚਨਂ ਯਥਾ ''ਦੇਵਦਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਟਿਸ੍ਸੁਣੋਤੀ''ਤਿ।

ਯਂ ਨਿਦਾਨਂ ਭਾਸਿਤਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਏਤ੍ਥਾਹ – ਕਿਮਤ੍ਥਂ ਪਨ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯਸਙ੍ਗਹੇ ਕਰਿਯਮਾਨੇ ਨਿਦਾਨਵਚਨਂ, ਨਨੁ ਭਗਵਤਾ ਭਾਸਿਤਵਚਨਸ੍ਸੇਵ ਸਙ੍ਗਹੋ ਕਾਤਬ੍ਬੋਤਿ? ਵੁਚ੍ਚਤੇ – ਦੇਸਨਾਯ ਠਿਤਿਅਸਮ੍ਮੋਸਸਦ੍ਧੇਯ੍ਯਭਾਵਸਮ੍ਪਾਦਨਤ੍ਥਂ। ਕਾਲਦੇਸਦੇਸਕਨਿਮਿਤ੍ਤਪਰਿਸਾਪਦੇਸੇਹਿ ਉਪਨਿਬਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ ਠਪਿਤਾ ਹਿ ਦੇਸਨਾ ਚਿਰਟ੍ਠਿਤਿਕਾ ਹੋਤਿ ਅਸਮ੍ਮੋਸਧਮ੍ਮਾ ਸਦ੍ਧੇਯ੍ਯਾ ਚ, ਦੇਸਕਾਲਕਤ੍ਤੁਸੋਤੁਨਿਮਿਤ੍ਤੇਹਿ ਉਪਨਿਬਦ੍ਧੋ ਵਿਯ ਵੋਹਾਰਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ। ਤੇਨੇਵ ਚ ਆਯਸ੍ਮਤਾ ਮਹਾਕਸ੍ਸਪੇਨ ''ਮੂਲਪਰਿਯਾਯਸੁਤ੍ਤਂ ਆਵੁਸੋ, ਆਨਨ੍ਦ, ਕਤ੍ਥ ਭਾਸਿਤ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਦੇਸਾਦਿਪੁਚ੍ਛਾਸੁ ਕਤਾਸੁ ਤਾਸਂ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ ਕਰੋਨ੍ਤੇਨ ਧਮ੍ਮਭਣ੍ਡਾਗਾਰਿਕੇਨ ''ਏਵਂ ਮੇ ਸੁਤ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਇਮਸ੍ਸ ਸੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਨਿਦਾਨਂ ਭਾਸਿਤਂ। ਅਪਿਚ ਸਤ੍ਥੁਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਪਕਾਸਨਤ੍ਥਂ ਨਿਦਾਨਵਚਨਂ। ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਹਿ ਭਗਵਤੋ ਪੁਬ੍ਬਰਚਨਾਨੁਮਾਨਾਗਮਤਕ੍ਕਾਭਾਵਤੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਭਾਵਸਿਦ੍ਧਿ । ਨ ਹਿ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬਰਚਨਾਦੀਹਿ ਅਤ੍ਥੋ ਅਤ੍ਥਿ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਅਪ੍ਪਟਿਹਤਞਾਣਚਾਰਤਾਯ ਏਕਪ੍ਪਮਾਣਤ੍ਤਾ ਚ ਞੇਯ੍ਯਧਮ੍ਮੇਸੁ। ਤਥਾ ਆਚਰਿਯਮੁਟ੍ਠਿਧਮ੍ਮਮਚ੍ਛਰਿਯਸਾਸਨਸਾਵਕਾਨੁਰੋਧਾਭਾਵਤੋ ਖੀਣਾਸਵਭਾਵਸਿਦ੍ਧਿ। ਨ ਹਿ ਸਬ੍ਬਸੋ ਖੀਣਾਸਵਸ੍ਸ ਤੇ ਸਮ੍ਭਵਨ੍ਤੀਤਿ ਸੁਵਿਸੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਪਰਾਨੁਗ੍ਗਹਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿ। ਏਵਂ ਦੇਸਕਸਂਕਿਲੇਸਭੂਤਾਨਂ ਦਿਟ੍ਠਿਸੀਲਸਮ੍ਪਦਾਦੂਸਕਾਨਂ ਅਵਿਜ੍ਜਾਤਣ੍ਹਾਨਂ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਾਭਾਵਸਂਸੂਚਕੇਹਿ ਞਾਣਸਮ੍ਪਦਾਪਹਾਨਸਮ੍ਪਦਾਭਿਬ੍ਯਞ੍ਜਕੇਹਿ ਚ ਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਵਿਸੁਦ੍ਧਭਾਵੇਹਿ ਪੁਰਿਮਵੇਸਾਰਜ੍ਜਦ੍ਵਯਸਿਦ੍ਧਿ, ਤਤੋ ਏਵ ਚ ਅਨ੍ਤਰਾਯਿਕਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕਧਮ੍ਮੇਸੁ ਸਮ੍ਮੋਹਾਭਾਵਸਿਦ੍ਧਿਤੋ ਪਚ੍ਛਿਮਵੇਸਾਰਜ੍ਜਦ੍ਵਯਸਿਦ੍ਧੀਤਿ ਭਗਵਤੋ ਚਤੁਵੇਸਾਰਜ੍ਜਸਮਨ੍ਨਾਗਮੋ ਅਤ੍ਤਹਿਤਪਰਹਿਤਪਟਿਪਤ੍ਤਿ ਚ ਨਿਦਾਨਵਚਨੇਨ ਪਕਾਸਿਤਾ ਹੋਤਿ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਪਰਿਸਾਯ ਅਜ੍ਝਾਸਯਾਨੁਰੂਪਂ ਠਾਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕਪਟਿਭਾਨੇਨ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਦੀਪਨਤੋ, ਇਧ ਪਨ ਪਥਵੀਆਦੀਸੁ ਵਤ੍ਥੂਸੁ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾਨਂ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਵਿਭਾਗਵਤ੍ਥਾਪਕਦੇਸਨਾਦੀਪਨਤੋਤਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ ''ਸਤ੍ਥੁਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਪਕਾਸਨਤ੍ਥਂ ਨਿਦਾਨਵਚਨ''ਨ੍ਤਿ।

ਤਥਾ ਸਾਸਨਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਪਕਾਸਨਤ੍ਥਂ ਨਿਦਾਨਵਚਨਂ। ਞਾਣਕਰੁਣਾਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਸਬ੍ਬਕਿਰਿਯਸ੍ਸ ਹਿ ਭਗਵਤੋ ਨਤ੍ਥਿ ਨਿਰਤ੍ਥਿਕਾ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿ, ਅਤ੍ਤਹਿਤਤ੍ਥਾ ਵਾ। ਤਸ੍ਮਾ ਪਰੇਸਂ ਏਵ ਅਤ੍ਥਾਯ ਪਵਤ੍ਤਸਬ੍ਬਕਿਰਿਯਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਸਕਲਮ੍ਪਿ ਕਾਯਵਚੀਮਨੋਕਮ੍ਮਂ ਯਥਾਪਵਤ੍ਤਂ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨਂ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕਪਰਮਤ੍ਥੇਹਿ ਯਥਾਰਹਂ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਅਨੁਸਾਸਨਟ੍ਠੇਨ ਸਾਸਨਂ, ਨ ਕਬ੍ਯਰਚਨਾ, ਤਯਿਦਂ ਸਤ੍ਥੁਚਰਿਤਂ ਕਾਲਦੇਸਦੇਸਕਪਰਿਸਾਪਦੇਸੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਨਿਦਾਨਵਚਨੇਹਿ ਯਥਾਰਹਂ ਪਕਾਸੀਯਤਿ, ਇਧ ਪਨ ''ਪਥਵਿਯਾਦੀਸੁ ਵਤ੍ਥੂਸੂ''ਤਿ ਸਬ੍ਬਂ ਪੁਰਿਮਸਦਿਸਮੇਵ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ ''ਸਾਸਨਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਪਕਾਸਨਤ੍ਥਂ ਨਿਦਾਨਵਚਨ''ਨ੍ਤਿ। ਅਪਿਚ ਸਤ੍ਥੁਨੋ ਪਮਾਣਭਾਵਪ੍ਪਕਾਸਨੇਨ ਸਾਸਨਸ੍ਸ ਪਮਾਣਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਨਿਦਾਨਵਚਨਂ, ਤਞ੍ਚ ਦੇਸਕਪ੍ਪਮਾਣਭਾਵਦਸ੍ਸਨਂ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯਾਨੁਸਾਰੇਨ ''ਭਗਵਾ''ਤਿ ਚ ਇਮਿਨਾ ਪਦੇਨ ਵਿਭਾਵਿਤਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ''ਭਗਵਾ''ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ

ਰਾਗਦੋਸਮੋਹਾਦਿਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸਮਲਦੁਚ੍ਚਰਿਤਾਦਿਦੋਸਪ੍ਪਹਾਨਦੀਪਨੇਨ ਵਚਨੇਨ ਅਨਞ੍ਞਸਾਧਾਰਣਸੁਪਰਿਸੁਦ੍ਧਞਾਣਕਰੁਣਾਦਿਗੁਣਵਿਸੇਸਯੋਗਪਰਿਦੀਪਨੇਨ ਤਤੋ ਏਵ ਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤੁਤ੍ਤਮਭਾਵਦੀਪਨੇਨ ਅਯਮਤ੍ਥੋ ਸਬ੍ਬਥਾ ਪਕਾਸਿਤੋ ਹੋਤੀਤਿ ਇਦਮੇਤ੍ਥ ਨਿਦਾਨਵਚਨਪ੍ਪਯੋਜਨਸ੍ਸ ਮੁਖਮਤ੍ਤਦਸ੍ਸਨਂ।

ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰਨਿਦਾਨਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਸੁਤ੍ਤਨਿਕ੍ਖੇਪਵਣ੍ਣਨਾ

ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਸ੍ਸਾਤਿ ਦੇਸਿਤਸ੍ਸ। ਦੇਸਨਾਪਿ ਹਿ ਦੇਸੇਤਬ੍ਬਸ੍ਸ ਸੀਲਾਦਿਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਵਿਨੇਯ੍ਯਜਸਨ੍ਤਾਨੇਸੁ ਨਿਕ੍ਖਿਪਨਤੋ ''ਨਿਕ੍ਖੇਪੋ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਸੁਤ੍ਤਨਿਕ੍ਖੇਪਂ ਵਿਚਾਰੇਤ੍ਵਾ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨਾ ਪਾਕਟਾ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਸਾਮਞ੍ਞਤੋ ਭਗਵਤੋ ਦੇਸਨਾਸਮੁਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸ ਵਿਭਾਗਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ''ਏਤ੍ਥਾਯਂ ਦੇਸਨਾ ਏਵਂਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾ''ਤਿ ਦੇਸਨਾਯ ਸਮੁਟ੍ਠਾਨੇ ਦਸ੍ਸਿਤੇ ਸੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਨਿਦਾਨਪਰਿਜਾਨਨੇਨ ਵਣ੍ਣਨਾਯ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਤ੍ਤਾ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਏਵਞ੍ਹਿ ''ਅਸ੍ਸੁਤਵਾ ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ, ''ਯੋਪਿ ਸੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਰਹਂ ਖੀਣਾਸਵੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੮), ''ਤਥਾਗਤੋਪਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਰਹਂ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੨) ਚ ਪਵਤ੍ਤਦੇਸਨਾ ਅਨੁਸਨ੍ਧਿਦਸ੍ਸਨਸੁਖਤਾਯ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਯਥਾ ਅਨੇਕਸਤਅਨੇਕਸਹਸ੍ਸਭੇਦਾਨਿਪਿ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਾਨਿ ਸਂਕਿਲੇਸਭਾਗਿਯਾਦਿਪਧਾਨਨਯਵਸੇਨ ਸੋਲ਼ਸਵਿਧਤਂ ਨਾਤਿਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਏਵਂ ਅਤ੍ਤਜ੍ਝਾਸਯਾਦਿਸੁਤ੍ਤਨਿਕ੍ਖੇਪਵਸੇਨ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਭਾਵਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਹਿ ਸੁਤ੍ਤਨਿਕ੍ਖੇਪਾ"**ਤਿ।

ਏਤ੍ਥ ਚ ਯਥਾ ਅਤ੍ਤਜ੍ਝਾਸਯਸ੍ਸ ਅਟ੍ਠੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਚ ਪਰਜ੍ਝਾਸਯਪੁਚ੍ਛਾਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਂਸਗ੍ਗਭੇਦੋ ਸਮ੍ਭਵਤਿ ''ਅਤ੍ਤਜ੍ਝਾਸਯੋ ਚ ਪਰਜ੍ਝਾਸਯੋ ਚ, ਅਤ੍ਤਜ੍ਝਾਸਯੋ ਚ ਪੁਚ੍ਛਾਵਸਿਕੋ ਚ, ਅਟ੍ਠੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕੋ ਚ ਪਰਜ੍ਝਾਸਯੋ ਚ, ਅਟ੍ਠੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕੋ ਚ ਪੁਚ੍ਛਾਵਸਿਕੋ ਚਾ''ਤਿ ਅਜ੍ਝਾਸਯਪੁਚ੍ਛਾਨੁਸਨ੍ਧਿਸਬ੍ਭਾਵਤੋ, ਏਵਂ ਯਦਿਪਿ ਅਟ੍ਠੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਤ੍ਤਜ੍ਝਾਸਯੇਨਪਿ ਸਂਸਗ੍ਗਭੇਦੋ ਸਮ੍ਭਵਤਿ, ਅਤ੍ਤਜ੍ਝਾਸਯਾਦੀਹਿ ਪਨ ਪੁਰਤੋ ਠਿਤੇਹਿ ਅਟ੍ਠੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਸਂਸਗ੍ਗੋ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਨਯਿਧ ਨਿਰਵਸੇਸੋ ਵਿਤ੍ਥਾਰਨਯੋ ਸਮ੍ਭਵਤੀਤਿ ''ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸੁਤ੍ਤਨਿਕ੍ਖੇਪਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਦਨ੍ਤੋਗਧਤ੍ਤਾ ਵਾ ਸਮ੍ਭਵਨ੍ਤਾਨਂ ਸੇਸਨਿਕ੍ਖੇਪਾਨਂ ਮੂਲਨਿਕ੍ਖੇਪਵਸੇਨ ਚਤ੍ਤਾਰੋਵ ਦਸ੍ਸਿਤਾ। ਤਥਾਦਸ੍ਸਨਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਅਯਂ ਸਂਸਗ੍ਗਭੇਦੋ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋਤਿ।

ਤਤ੍ਰਾਯਂ ਵਚਨਤ੍ਥੋ – ਨਿਕ੍ਖਿਪੀਯਤੀਤਿ ਨਿਕ੍ਖੇਪੋ, ਸੁਤ੍ਤਂ ਏਵ ਨਿਕ੍ਖੇਪੋ **ਸੁਤ੍ਤਨਿਕ੍ਖੇਪੋ**। ਅਥ ਵਾ ਨਿਕ੍ਖਿਪਨਂ ਨਿਕ੍ਖੇਪੋ, ਸੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਨਿਕ੍ਖੇਪੋ **ਸੁਤ੍ਤਨਿਕ੍ਖੇਪੋ,** ਸੁਤ੍ਤਦੇਸਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਜ੍ਝਾਸਯੋ ਅਤ੍ਤਜ੍ਝਾਸਯੋ, ਸੋ ਅਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਿ ਕਾਰਣਭੂਤੋਤਿ **ਅਤ੍ਤਜ੍ਝਾਸਯੋ**। ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਜ੍ਝਾਸਯੋ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ ਵਾ **ਅਤ੍ਤਜ੍ਝਾਸਯੋ**। **ਪਰਜ੍ਝਾਸਯੇ**ਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਪੁਚ੍ਛਾਯ ਵਸੋ ਪੁਚ੍ਛਾਵਸੋ, ਸੋ ਏਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ **ਪੁਚ੍ਛਾਵਸਿਕੋ**। ਸੁਤ੍ਤਦੇਸਨਾਵਤ੍ਥੁਭੂਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿ, ਅਤ੍ਥੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯੇਵ ਅਟ੍ਠੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿ ਤ੍ਥ-ਕਾਰਸ੍ਸ ਟ੍ਠ-ਕਾਰਂ ਕਤ੍ਵਾ। ਸਾ ਏਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ **ਅਟ੍ਠੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕੋ**। ਅਥ ਵਾ ਨਿਕ੍ਖਿਪੀਯਤਿ ਸੁਤ੍ਤਂ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਸੁਤ੍ਤਨਿਕ੍ਖੇਪੋ,** ਅਤ੍ਤਜ੍ਝਾਸਯਾਦਿ ਏਵ। ਏਤਸ੍ਮਿਂ ਪਨ ਅਤ੍ਥਵਿਕਪ੍ਪੇ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਜ੍ਝਾਸਯੋ **ਅਤ੍ਤਜ੍ਝਾਸਯੋ**। ਪਰੇਸਂ ਅਜ੍ਝਾਸਯੋ **ਪਰਜ੍ਝਾਸਯੋ**। ਪੁਚ੍ਛੀਯਤੀਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾ, ਪੁਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬੋ ਅਤ੍ਥੋ। ਪੁਚ੍ਛਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਂ ਧਮ੍ਮਪਟਿਗ੍ਗਾਹਕਾਨਂ ਵਚਨਂ ਪੁਚ੍ਛਾਵਸਿਕਂ, ਤਦੇਵ ਨਿਕ੍ਖੇਪ-ਸਦ੍ਦਾਪੇਕ੍ਖਾਯ ਪੁਲ੍ਲਿਙ੍ਗਵਸੇਨ **"ਪੁਚ੍ਛਾਵਸਿਕੋ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਥਾ ਅਟ੍ਠੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿ ਏਵ **ਅਟ੍ਠੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕੋ**ਤਿ ਏਵਮ੍ਪੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਅਪਿਚੇਤ੍ਥ ਪਰੇਸਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਰਿਪਾਕਾਦਿਕਾਰਣਨਿਰਪੇਕ੍ਖਤ੍ਤਾ ਅਤ੍ਤਜ੍ਝਾਸਯਸ੍ਸ ਵਿਸੁਂ ਸੁਤ੍ਤਨਿਕ੍ਖੇਪਭਾਵੋ ਯੁਤ੍ਤੋ ਕੇਵਲਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਜ੍ਝਾਸਯੇਨੇਵ ਧਮ੍ਮਤਨ੍ਤਿਠਪਨਤ੍ਥਂ ਪਵਤ੍ਤਿਤਦੇਸਨਤ੍ਤਾ। ਪਰਜ੍ਝਾਸਯਪੁਚ੍ਛਾਵਸਿਕਾਨਂ ਪਨ ਪਰੇਸਂ ਅਜ੍ਝਾਸਯਪੁਚ੍ਛਾਨਂ ਦੇਸਨਾਪਵਤ੍ਤਿਹੇਤੁਭੂਤਾਨਂ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਂ ਪਵਤ੍ਤਿਤਾਨਂ ਕਥਮਟ੍ਠੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਂ ਅਨਵਰੋਧੋ, ਪੁਚ੍ਛਾਵਸਿਕਅਟ੍ਠੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕਾਨਂ ਵਾ ਪਰਜ੍ਝਾਸਯਾਨੁਰੋਧੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਕਾਨਂ ਕਥਂ ਪਰਜ੍ਝਾਸਯੇ ਅਨਵਰੋਧੋਤਿ? ਨ ਚੋਦੇਤਬ੍ਬਮੇਤਂ। ਪਰੇਸਞ੍ਹਿ ਅਭਿਨੀਹਾਰਪਰਿਪੁਚ੍ਛਾਦਿਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤਸ੍ਸੇਵ ਸੁਤ੍ਤਦੇਸਨਾਕਾਰਣੁਪ੍ਪਾਦਸ੍ਸ ਅਟ੍ਠੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਭਾਵੇਨ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ

ਪਰਜ੍ਝਾਸਯਪੁਚ੍ਛਾਵਸਿਕਾਨਂ ਵਸਿੁ ਗਹਣਂ। ਤਥਾ ਹਿ **ਬ੍ਰਹ੍ਮਜਾਲ** (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੧) **ਧਮ੍ਮਦਾਯਾਦਸੁਤ੍ਤਾ**ਦੀਨਂ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੯) ਵਣ੍ਣਾਵਣ੍ਣਆਮਿਸੁਪ੍ਪਾਦਾਦਿਦੇਸਨਾਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ''ਅਟ੍ਠੁਪ੍ਪਤ੍ਤੀ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਪਰੇਸਂ ਪੁਚ੍ਛਂ ਵਨਿਾ ਅਜ੍ਝਾਸਯਂ ਏਵ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਕਤ੍ਵਾ ਦੇਸਿਤੋ ਪਰਜ੍ਝਾਸਯੋ, ਪੁਚ੍ਛਾਵਸੇਨ ਦੇਸਿਤੋ ਪੁਚ੍ਛਾਵਸਿਕੋਤਿ ਪਾਕਟੋਯਮਤ੍ਥੋਤਿ।

ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਜ੍ਝਾਸਯੇਨੇਵ ਕਥੇਸਿ ਧਮ੍ਮਤਨ੍ਤਿਂ ਠਪਨਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। **ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਹਾਰਕੋ**ਤਿ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬੇਨ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਾਨਂ ਸਂਯੁਤ੍ਤਕੇ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤਾਨਂ ਸੁਤ੍ਤਾਨਂ ਆਵਲ਼ਿ। ਤਥਾ **ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਹਾਰਕਾ**ਦਯੋ।

ਵ**ਿਮੁਤ੍ਤਿਪਰਿਪਾਚਨੀਯਾ ਧਮ੍ਮਾ** ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਦਯੋ। **ਅਜ੍ਝਾਸਯ**ਨ੍ਤਿ ਅਧਿਮੁਤ੍ਤਿਂ। **ਖਨ੍ਤਿ**ਨ੍ਤਿ ਦਿਟ੍ਠਿਨਿਜ੍ਝਾਨਕ੍ਖਨ੍ਤਿਂ। **ਮਨ**ਨ੍ਤਿ ਚਿਤ੍ਤਂ। **ਅਭਿਨਿਹਾਰ**ਨ੍ਤਿ ਪਣਿਧਾਨਂ। **ਬੁਜ੍ਝਨਭਾਵ**ਨ੍ਤਿ ਬੁਜ੍ਝਨਸਭਾਵਂ, ਪਟਿਵਜਿ੍ਝਨਾਕਾਰਂ ਵਾ।

ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਮਾਨੇ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਇਤ੍ਥਿਲਿਙ੍ਗਾਦੀਨਿ **ਤੀਣਿ ਲਿਙ੍ਗਾਨਿ**। ਨਾਮਾਦੀਨਿ **ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਪਦਾਨਿ**। ਪਠਮਾਦਯੋ **ਸਤ੍ਤ ਵਭਿਤ੍ਤਿਯੋ**। **ਮੁਞ੍ਚਿਤ੍ਵਾ ਨ ਕਿਞ੍ਚਿ ਕਥੇਤਿ** ਸਭਾਵਨਿਰੁਤ੍ਤਿਯਾ ਤਥੇਵ ਪਵਤ੍ਤਨਤੋ। ਗਣ੍ਠਿਭੂਤਂ ਪਦਂ। ਯਥਾ ਹਿ ਰੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਗਣ੍ਠਿਟ੍ਠਾਨਂ ਦੁਬ੍ਬਿਨਿਬ੍ਬੇਧਂ ਦੁਤ੍ਤੁਚ੍ਛਿਤਞ੍ਚ ਹੋਤਿ, ਏਵਮੇਵਂ ਯਂ ਪਦਂ ਅਤ੍ਥਤੋ ਵਵਿਰਿਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕਾ, ਤਂ ''ਗਣ੍ਠਿਪਦ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਅਨੁਪਹਚ੍ਚਾ**ਤਿ ਅਨੁਦ੍ਧਰਿਤ੍ਵਾ।

ਯੇਨ ਯੇਨ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਅਨਵਸੇਸਤਂ ਦੀਪੇਤੀਤਿ ਇਮਿਨਾ ਇਮਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬ-ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਸਪ੍ਪਦੇਸਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਸਬ੍ਬ-ਸਦ੍ਦੋ ਹਿ ਸਬ੍ਬਸਬ੍ਬਂ ਪਦੇਸਸਬ੍ਬਂ ਆਯਤਨਸਬ੍ਬਂ ਸਕ੍ਕਾਯਸਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਚਤੂਸੁ ਵਸਿਯੇਸੁ ਦਿਟ੍ਠਪ੍ਪਯੋਗੋ। ਤਥਾ ਹੇਸ ''ਸਬ੍ਬੇ ਧਮ੍ਮਾ ਸਬ੍ਬਾਕਾਰੇਨ ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਞਾਣਮੁਖੇ ਆਪਾਥਮਾਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਮਹਾਨਿ॰ ੧੫੬; ਚੂਲ਼ਨਿ॰ ੮੫; ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੩.੬) ਸਬ੍ਬਸਬ੍ਬਸ੍ਮਿਂ ਆਗਤੋ। ''ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਵੋ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਸੁਭਾਸਿਤਂ ਪਰਿਯਾਯੇਨਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੩੪੫) ਪਦੇਸਸਬ੍ਬਸ੍ਮਿਂ। ''ਸਬ੍ਬਂ ਵੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦੇਸੇਸ੍ਸਾਮਿ...ਪੇ॰... ਚਕ੍ਖੁਞ੍ਚੇਵ ਰੂਪਾ ਚ...ਪੇ॰... ਮਨੋ ਚੇਵ ਧਮ੍ਮਾ ਚਾ''ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੪.੨੩) ਏਤ੍ਥ ਆਯਤਨਸਬ੍ਬਸ੍ਮਿਂ। ''ਸਬ੍ਬਂ ਸਬ੍ਬਤੋ ਸਞ੍ਜਾਨਾਤੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੫) ਸਕ੍ਕਾਯਸਬ੍ਬਸ੍ਮਿਂ। ਤਤ੍ਥ ਸਬ੍ਬਸਬ੍ਬਸ੍ਮਿਂ ਆਗਤੋ ਨਿਪ੍ਪਦੇਸੋ, ਇਤਰੇਸੁ ਤੀਸੁਪਿ ਆਗਤੋ ਸਪ੍ਪਦੇਸੋ, ਇਧ ਪਨ ਸਕ੍ਕਾਯਸਬ੍ਬਸ੍ਮਿਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਤਥਾ ਹਿ ਵਕ੍ਖਤਿ ''ਸਕ੍ਕਾਯਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾ ਪਨ ਤੇਭੂਮਕਧਮ੍ਮਾਵ ਅਨਵਸੇਸਤੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੧ ਸੁਤ੍ਤਨਿਕ੍ਖੇਪਵਣ੍ਣਨਾ)।

ਸਚ੍ਚੇਸੂਤਿ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚੇਸੁ। **ਏਤੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਧਮ੍ਮਾ**ਤਿ ਇਦਾਨਿ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨੇ ਸਚ੍ਚਾਦਿਕੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਧਮ੍ਮੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵਦਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਸਚ੍ਚ**ਨ੍ਤਿ ਵਚੀਸਚ੍ਚਂ। **ਠਿਤੀ**ਤਿ ਵੀਰਿਯਂ, ''ਧਿਤੀ''ਤਿ ਵਾ ਪਾਠੋ, ਸੋ ਏਵਤ੍ਥੋ। **ਚਾਗੋ**ਤਿ ਅਲੋਭੋ। **ਦਿਟ੍ਠਂ ਸੋ ਅਤਿਵਤ੍ਤਤੀ**ਤਿ ਯਸ੍ਮਿਂ ਏਤੇ ਸਚ੍ਚਾਦਯੋ ਧਮ੍ਮਾ ਉਪਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ, ਸੋ ਦਿਟ੍ਠਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਮਿਤ੍ਤਂ ਅਤਿਕ੍ਕਮਤਿ, ਨ ਤਸ੍ਸ ਹਤ੍ਥਤਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਅਥ ਖੋ ਨਂ ਅਭਿਭਵਤਿ ਏਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸਭਾਵੋ ਵਤ੍ਤਤਿ** ਅਸਭਾਵਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਕਾਰਣਾਸਮ੍ਭਵਤੋ। ਨ ਹਿ ਨਿਸ੍ਸਭਾਵਾ ਧਮ੍ਮਾ ਕੇਨਚਿ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੀਯਨ੍ਤਿ। **ਅਤ੍ਤਨੋ ਲਕ੍ਖਣਂ ਧਾਰੇਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਯਦਿਪਿ ਲਕ੍ਖਣਵਨਿਿਮੁਤ੍ਤਾ ਧਮ੍ਮਾ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਥਾਪਿ ਯਥਾ ਦਿਟ੍ਠਿਤਣ੍ਹਾਪਰਿਕਪ੍ਪਿਤਾਕਾਰਮਤ੍ਤਾ ਅਤ੍ਤਸੁਭਸੁਖਸਸ੍ਸਤਾਦਯੋ, ਪਕਤਿਯਾਦਯੋ, ਦਬ੍ਬਾਦਯੋ, ਜੀਵਾਦਯੋ, ਕਾਯਾਦਯੋ ਲੋਕਵੋਹਾਰਮਤ੍ਤਸਿਦ੍ਧਾ ਗਗਣਕੁਸੁਮਾਦਯੋਵ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਪਰਮਤ੍ਥਤੋ ਨ ਉਪਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ, ਨ ਏਵਮੇਤੇ, ਏਤੇ ਪਨ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਪਰਮਤ੍ਥਭੂਤਾ ਉਪਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ, ਤਤੋ ਏਵ ਸਤ੍ਤਾਦਿਵਸਿੇਸਵਰਿਹਤੋ ਧਮ੍ਮਮਤ੍ਤਾ ਸਭਾਵਵਨ੍ਤੋਤਿ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ''ਅਤ੍ਤਨੋ ਲਕ੍ਖਣਂ ਧਾਰੇਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ । ਭਵਤਿ ਹਿ ਭੇਦਾਭਾਵੇਪਿ ਸੁਖਾਵਬੋਧਨਤ੍ਥਂ ਉਪਚਾਰਮਤ੍ਤਸਿਦ੍ਧੇਨ ਭੇਦੇਨ ਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਯਥਾ ''ਸਿਲਾਪੁਤ੍ਤਕਸ੍ਸ ਸਰੀਰ''ਨ੍ਤਿ। ਧਾਰੀਯਨ੍ਤਿ ਵਾ ਯਥਾਸਭਾਵਤੋ ਅਵਧਾਰੀਯਨ੍ਤਿ ਞਾਯਨ੍ਤੀਤਿ **ਧਮ੍ਮਾ,** ਕਕ੍ਖਲ਼ਫੁਸਨਾਦਯੋ।

ਅਸਾਧਾਰਣਹੇਤੁਮ੍ਹੀਤਿ ਅਸਾਧਾਰਣਕਾਰਣੇ, ਸਕ੍ਕਾਯਧਮ੍ਮੇਸੁ ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਆਵੇਣਿਕਪਚ੍ਚਯੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਕਿਂ ਪਨ ਤਨ੍ਤਿ? ਤਣ੍ਹਾਮਾਨਦਿਟ੍ਠਿਯੋ, ਅਵਜਿ੍ਜਾਦਯੋਪਿ ਵਾ। ਯਥੇਵ ਹਿ ਪਥਵੀਆਦੀਸੁ ਮਞ੍ਞਨਾਵਤ੍ਥੂਸੁ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਾ ਤਣ੍ਹਾਦਯੋ ਮਞ੍ਞਨਾ ਤੇਸਂ ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਮੂਲਕਾਰਣਂ, ਏਵਂ ਅਵਜਿ੍ਜਾਦਯੋਪਿ। ਤਥਾ ਹਿ ''ਅਸ੍ਸੁਤਵਾ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ''ਅਪਰਿਞ੍ਞਾਤਂ ਤਸ੍ਸਾਤਿ

ਵਦਾਮੀ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨) ''ਨਨ੍ਦੀ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਮੂਲ''ਨ੍ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੩) ਚ ਅਨ੍ਵਯਤੋ, ''ਖਯਾ ਰਾਗਸ੍ਸ...ਪੇ॰... ਵੀਤਮੋਹਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਬਜਤਿਰੇਕਤੋ ਚ ਤੇਸਂ ਮੂਲਕਾਰਣਭਾਵੋ ਵਿਭਾਵਿਤੋ।

ਪਰਿਯਾਯੇਤਿ ਦੇਸੇਤਬ੍ਬਮਤ੍ਥਂ ਅਵਗਮੇਤਿ ਬੋਧਯਤੀਤਿ **ਪਰਿਯਾਯੋ,** ਦੇਸਨਾ। ਪਰਿਯਾਯਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਫਲਂ ਪਰਿਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਵਤ੍ਤਤਿ ਤਸ੍ਸ ਵਾ ਕਾਰਣਭਾਵਂ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ **ਪਰਿਯਾਯੋ,** ਕਾਰਣਂ। ਪਰਿਯਾਯਤਿ ਅਪਰਾਪਰਂ ਪਰਿਵਤ੍ਤਤੀਤਿ **ਪਰਿਯਾਯੋ,** ਵਾਰੋ। ਏਵਂ ਪਰਿਯਾਯਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਦੇਸਨਾਕਾਰਣਵਾਰੇਸੁ ਪਵਤ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਯਥਾਰੁਤਵਸੇਨ ਅਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਨਿਦ੍ਧਾਰੇਤ੍ਵਾ ਗਹੇਤਬ੍ਬਤ੍ਥਂ **ਨੇਯਜਤ੍ਥਂ। ਤੇਭੂਮਕਾ ਧਮ੍ਮਾਵ ਅਨਵਸੇਸਤੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ** ਮਞ੍ਞਨਾਵਤ੍ਥੁਭੂਤਾਨਂ ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਪਥਵੀਆਦਿਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਤਾ।

ਕਾਰਣਦੇਸਨਨ੍ਤਿ ਕਾਰਣਞਾਪਨਂ ਦੇਸਨਂ। **ਤਂ ਅਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਤਂ ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਾਨਂ ਮੂਲਕਾਰਣਸਙ੍ਖਾਤਂ, ਕਾਰਣਦੇਸਨਾਸਙ੍ਖਾਤਂ ਵਾ ਅਤ੍ਥਂ। ਤੇਨੇਵਾਹ **''ਤਂ ਕਾਰਣਂ ਤਂ ਦੇਸਨ''ਨ੍ਤਿ। ਏਕਤ੍ਥਮੇਤ**ਨ੍ਤਿ ਏਤਂ ਪਦਦ੍ਵਯਂ ਏਕਤ੍ਥਂ। ਸਾਧੁ-ਸਦ੍ਦੋ ਏਵ ਹਿ ਕ-ਕਾਰੇਨ ਵਡ੍ਢੇਤ੍ਵਾ ''ਸਾਧੁਕ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਤੇਨੇਵ ਹਿ ਸਾਧੁਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਂ ਵਦਨ੍ਤੇਨ ਅਤ੍ਥੁਦ੍ਧਾਰਵਸੇਨ ਸਾਧੁਕਸਦ੍ਦੋ ਉਦਾਹਟੋ। **ਧਮ੍ਮਰੁਚੀ**ਤਿ ਪੁਞ੍ਞਕਾਮੋ। **ਪਞ੍ਞਾਣਵਾ**ਤਿ ਪਞ੍ਞਵਾ। **ਅਦ੍ਦੁਬ੍ਭੋ**ਤਿ ਅਦ੍ਦੁਸਕੋ, ਅਨੁਪਘਾਤਕੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਇਧਾਪੀ**ਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਮੂਲਪਰਿਯਾਯਸੁਤ੍ਤੇਪਿ। **ਅਯ**ਨ੍ਤਿ ਸਾਧੁਕਸਦ੍ਦੋ। **ਏਤ੍ਥੇਵ ਦਲ੍ਹੀਕਮ੍ਮੇ**ਤਿ ਸਕ੍ਕਚ੍ਚਕਿਰਿਯਾਯਂ। **ਆਣਤ੍ਤਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਆਣਾਪਨੇ। ''ਸੁਣਾਥ ਸਾਧੁਕਂ ਮਨਸਿ ਕਰੋਥਾ''ਤਿ ਹਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ਸਾਧੁਕਸਦ੍ਦੇਨ ਸਵਨਮਨਸਿਕਾਰਾਨਂ ਸਕ੍ਕਚ੍ਚਕਿਰਿਯਾ ਵਿਯ ਤਦਾਣਾਪਨਮ੍ਪਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਆਯਾਚਨਤ੍ਥਤਾ ਵਿਯ ਚਸ੍ਸ ਆਣਾਪਨਤ੍ਥਤਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਇਦਾਨੇਤ੍ਥ ਏਵਂ ਯੋਜਨਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਸੋਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਵਿਕ੍ਖੇਪਵਾਰਣਂ** ਸਵਨੇ ਨਿਯੋਜਨਵਸੇਨ ਕਿਰਿਯਨ੍ਤਰਪਟਿਸੇਧਨਭਾਵਤੋ, ਸੋਤਂ ਓਦਹਥਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਮਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਵਿਕ੍ਖੇਪਨਿਵਾਰਣਂ** ਅਞ੍ਞਚਿਨ੍ਤਾਪਟਿਸੇਧਨਤੋ। **ਪੁਰਿਮ**ਨ੍ਤਿ ''ਸੁਣਾਥਾ''ਤਿ ਪਦਂ। **ਏਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਸੁਣਾਥ, ਮਨਸਿ ਕਰੋਥਾ''ਤਿ ਪਦਦ੍ਵਯੇ, ਏਤਸ੍ਮਿਂ ਵਾ ਅਧਿਕਾਰੇ। **ਬਜਞ੍ਜਨਵਿਪਲ੍ਲਾਸਗ੍ਗਾਹਵਾਰਣਂ** ਸੋਤਦ੍ਵਾਰੇ ਵਿਕ੍ਖੇਪਪਟਿਬਾਹਕਤ੍ਤਾ। ਨ ਹਿ ਯਾਥਾਵਤੋ ਸੁਣਨ੍ਤਸ੍ਸ ਸਦ੍ਦਤੋ ਵਿਪਲ੍ਲਾਸਗ੍ਗਾਹੋ ਹੋਤਿ। **ਅਤ੍ਥਵਿਪਲ੍ਲਾਸਗ੍ਗਾਹਵਾਰਣਂ** ਮਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਵਿਕ੍ਖੇਪਪਟਿਬਾਹਕਤ੍ਤਾ। ਨ ਹਿ ਸਕ੍ਕਚ੍ਚਂ ਧਮ੍ਮਂ ਉਪਧਾਰੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਤੋ ਵਿਪਲ੍ਲਾਸਗ੍ਗਾਹੋ ਹੋਤਿ। **ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨੇ ਨਿਯੋਜੇਤਿ** ਸੁਣਾਥਾਤਿ ਵਿਦਹਨਤੋ। **ਧਾਰਣੂਪਪਰਿਕ੍ਖਾਸੂ**ਤਿ ਉਪਪਰਿਕ੍ਖਗ੍ਗਹਣੇਨ ਤੁਲਨਤੀਰਣਾਦਿਕੇ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਚ ਸੁਪ੍ਪਟਿਵੇਧਂ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ।

ਸਬਜਞ੍ਜਨੇਤਿ ਏਤ੍ਥ ਯਥਾਧਿਪ੍ਪੇਤਮਤ੍ਥਂ ਬਜਞ੍ਜਯਤੀਤਿ ਬਜਞ੍ਜਨਂ, ਸਭਾਵਨਿਰੁਤ੍ਤਿ। ਸਹ ਬਜਞ੍ਜਨੇਨਾਤਿ ਸਬਜਞ੍ਜਨੋ, ਬਜਞ੍ਜਨਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਰਣੀਯਤੋ ਉਪਗਨ੍ਤਬ੍ਬਤੋ ਅਨੁਟ੍ਠਾਤਬ੍ਬਤੋ ਅਤ੍ਥੋ, ਚਤੁਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਸੀਲਾਦਿਕੋ। ਸਹ ਅਤ੍ਥੇਨਾਤਿ **ਸਾਤ੍ਥੋ,** ਅਤ੍ਥਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਧਮ੍ਮਗਮ੍ਭੀਰੋ**ਤਿਆਦੀਸੁ **ਧਮ੍ਮੋ** ਨਾਮ ਤਨ੍ਤਿ। **ਦੇਸਨਾ** ਨਾਮ ਤਸ੍ਸਾ ਮਨਸਾ ਵਵਤ੍ਥਾਪਿਤਾਯ ਤਨ੍ਤਿਯਾ ਦੇਸਨਾ। **ਅਤ੍ਥੋ** ਨਾਮ ਤਨ੍ਤਿਯਾ ਅਤ੍ਥੋ। **ਪਟਿਵੇਧੋ** ਨਾਮ ਤਨ੍ਤਿਯਾ ਤਨ੍ਤਿਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਚ ਯਥਾਭੂਤਾਵਬੋਧੋ। ਯਸ੍ਮਾ ਚੇਤੇ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਅਤ੍ਥਪਟਿਵੇਧਾ ਸਸਾਦੀਹਿ ਵਿਯ ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦੋ ਮਨ੍ਦਬੁਦ੍ਧੀਹਿ ਦੁਕ੍ਖੋਗਾਲ੍ਹਾ ਅਲਬ੍ਭਨੇਯ੍ਯਪਤਿਟ੍ਠਾ ਚ, ਤਸ੍ਮਾ ਗਮ੍ਭੀਰਾ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ **''ਯਸ੍ਮਾ ਅਯਂ ਧਮ੍ਮੋ...ਪੇ॰... ਸਾਧੁਕਂ ਮਨਸਿ ਕਰੋਥਾ''**ਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਪਟਿਵੇਧਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਕਰਭਾਵਤੋ ਧਮ੍ਮਤ੍ਥਾਨਂ ਦੇਸਨਾਞਾਣਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਕਰਭਾਵਤੋ ਦੇਸਨਾਯ ਦੁਕ੍ਖੋਗਾਹਤਾ, ਪਟਿਵੇਧਸ੍ਸ ਪਨ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤੁਂ ਅਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯਤ੍ਤਾ ਤਬ੍ਬਿਸਯਞਾਣੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਚ ਦੁਕ੍ਕਰਭਾਵਤੋ ਦੁਕ੍ਖੋਗਾਹਤਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਦੇਸਨਂ ਨਾਮ ਉਦ੍ਦਿਸਨਂ। ਤਸ੍ਸ ਨਿਦ੍ਦਿਸਨਂ ਭਾਸਨਨ੍ਤਿ ਇਧਾਧਿਪ੍ਪੇਤਨ੍ਤਿ ਆਹ **''ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋਪਿ ਨਂ ਭਾਸਿਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤੀ''**ਤਿ। ਪਰਿਬ੍ਯਤ੍ਤਂ ਕਥਨਂ ਵਾ ਭਾਸਨਂ। **ਸਾਲ੍ਹਿਕਾਯਿਵ ਨਿਗ੍ਘੋਸੋ**ਤਿ ਸਾਲ੍ਹਿਕਾਯ ਆਲਾਪੋ ਵਿਯ ਮਧੁਰੋ ਕਣ੍ਣਸੁਖੋ ਪੇਮਨੀਯੋ। **ਪਟਿਭਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਸਦ੍ਦੋ। **ਉਦੀਰਯੀ**ਤਿ ਉਚ੍ਚਾਰੀਯਤਿ, ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਵਾ।

ਏਵੰ ਵੁਤ੍ਤੇ ਉਸ੍ਸਾਹਜਾਤਾਤਿ ਏਵੰ ''ਸੁਣਾਥ ਸਾਧੁਕੰ ਮਨਸਿ ਕਰੋਥ ਭਾਸਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ਨ ਕਿਰ ਸਤ੍ਥਾ ਸਙ੍ਖੇਪੇਨੇਵ ਦੇਸੇਸ੍ਸਤਿ, ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਨਪਿ ਭਾਸਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਸਞ੍ਜਾਤੁਸ੍ਸਾਹਾ ਹਟ੍ਠਤੁਟ੍ਠਾ ਹੁਤ੍ਵਾ। **ਇਧਾ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨਅਧਿਕਰਣੰ ਤਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਟ੍ਠਾਨਭੂਤੰ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਨ੍ਤਿ ਆਹ **''ਦੇਸਾਪਦੇਸੇ ਨਿਪਾਤੋ**''ਤਿ। **ਲੋਕ**ਨ੍ਤਿ ਓਕਾਸਲੋਕੰ। **ਇਧ ਤਥਾਗਤੋ ਲੋਕੇ**ਤਿ ਹਿ ਜਾਤਿਖੇਤ੍ਤੰ, ਤਤ੍ਥਾਪਿ ਅਯੰ ਚਕ੍ਕਵਾਲੋ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ। **ਸਮਣੋ**ਤਿ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨੋ। **ਦੁਤਿਯੋ ਸਮਣੋ**ਤਿ ਸਕਦਾਗਾਮੀ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤੰ ''ਕਤਮੋ ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਮਣੋ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਤਿਣ੍ਣੰ ਸੰਯੋਜਨਾਨੰ ਪਰਿਕ੍ਖਯਾ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤੀ''ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੨੪੧) ''ਕਤਮੋ ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦੁਤਿਯੋ ਸਮਣੋ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਤਿਣ੍ਣੰ ਸੰਯੋਜਨਾਨੰ ਪਰਿਕ੍ਖਯਾ ਰਾਗਦੋਸਮੋਹਾਨੰ ਤਨੁਤ੍ਤਾ ਸਕਦਾਗਾਮੀ ਹੋਤੀ''ਤਿ ਚ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੨੪੧)। **ਇਧੇਵ ਤਿਟ੍ਠਮਾਨਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਏਵ ਇਨ੍ਦਸਾਲਗੁਹਾਯੰ ਤਿਟ੍ਠਮਾਨਸ੍ਸ।

੨. ਅਸ੍ਸੁਤਵਾਤਿ ਏਤ੍ਥ (ਅ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੧.੧.੫੧) **ਸੁਤ**ਨ੍ਤਿ ਸੋਤਦ੍ਵਾਰਾਨੁਸਾਰੇਨ ਉਪਧਾਰਿਤੰ, ਉਪਧਾਰਣੰ ਵਾ, ਸੁਤੰ ਅਸ੍ਸਤ੍ਥੀਤਿ ਸੁਤਵਾ। ਵਾ-ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਹਿ ਅਤ੍ਥੋ ਅਤ੍ਥਿਤਾਮਤ੍ਤਾਦਿਵਸੇਨ ਅਨੇਕਵਿਧੋ। ਤਥਾ ਹਿ ''ਅਨ੍ਤਵਾ ਅਯੰ ਲੋਕੋ ਪਰਿਵਟੁਮੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੫੪; ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੧.੧੪੦) ਅਤ੍ਥਿਤਾਮਤ੍ਤੰ ਅਤ੍ਥੋ। ''ਧਨਵਾ ਭੋਗਵਾ, ਲਾਭੀ ਅਨ੍ਨਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਚ ਆਦੀਸੁ ਬਹੁਭਾਵੋ। ''ਰੋਗਵਾ ਹੋਤਿ ਰੋਗਾਭਿਭੂਤੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਕਾਯਾਬਾਧੋ। ''ਕੁਟ੍ਠੀ ਕੁਟ੍ਠਚੀਵਰੇਨਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਨਿਨ੍ਦਾ, ''ਇਸ੍ਸੁਕੀ ਮਚ੍ਛਰੀ ਸਠੋ ਮਾਯਾਵਿਨੋ ਕੇਟੁਭਿਨੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਅਭਿਞ੍ਞਯੋਗੋ। ''ਦਣ੍ਡੀ ਛਤ੍ਤੀ ਅਲਮ੍ਬਰੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ੧.੧੪੨) ਸੰਸਗ੍ਗੋ। ''ਪਣ੍ਡਿਤੋ ਵਾਪਿ ਤੇਨ ਸੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਧ॰ ਪ॰ ੬੩) ਉਪਮਾਨੰ, ਸਦਿਸਭਾਵੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ''ਤੰ ਵਾਪਿ ਧੀਰਾ ਮੁਨਿੰ ਵੇਦਯਨ੍ਤੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੨੧੩) ਸਮੁਚ੍ਚਯੋ। ''ਕੇ ਵਾ ਇਮੇ ਕਸ੍ਸ ਵਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਪਾਰਾ॰ ੨੯੬) ਸੰਸਯੋ। ''ਅਯੰ ਵਾ ਇਮੇਸੰ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਨੰ ਸਬ੍ਬਬਾਲੋ ਸਬ੍ਬਮੂਲ੍ਹੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੮੧) ਵਿਭਾਵਨੋ। ''ਨ ਵਾਯੰ ਕੁਮਾਰੋ ਮਤ੍ਤਮਞ੍ਞਾਸੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੫੪) ਪਦਪੂਰਣੰ। ''ਯੇ ਹਿ ਕੇਚਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਮਣਾ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਵਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੭੦) ਵਿਕਪ੍ਪੋ। ''ਸਕਜਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਿਰੀਮਤੋ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੨੭੭), ਸੀਲਵਤੋ ਸੀਲਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਕਲਜਾਣੋ ਕਿਤ੍ਤਿਸਦ੍ਦੋ ਅਬ੍ਭੁਗ੍ਗਚ੍ਛਤੀ''ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੫੦; ੩.੩੧੬; ਅ॰ ਨਿ॰ ੫.੨੧੩; ਮਹਾਵ॰ ੨੮੫) ਚ ਆਦੀਸੁ ਪਸੰਸਾ। ''ਪਞ੍ਞਵਾ ਹੋਤਿ ਉਦਯਤ੍ਥਗਾਮਿਨਿਯਾ ਪਞ੍ਞਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਅਰਿਯਾਯ ਨਿਬ੍ਬੇਧਿਕਾਯ ਸਮ੍ਮਾ ਦੁਕ੍ਖਕ੍ਖਯਗਾਮਿਨਿਯਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੧੭, ੩੫੫) ਅਤਿਸਯੋ। ਇਧਾਪਿ ਅਤਿਸਯੋ, ਪਸੰਸਾ ਵਾ ਅਤ੍ਥੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਯਸ੍ਸ ਪਸੰਸਿਤੰ, ਅਤਿਸਯੇਨ ਵਾ ਸੁਤੰ ਅਤ੍ਥਿ, ਸੋ ਸੁਤਵਾਤਿ ਸੰਕਿਲੇਸਵਿਦ੍ਧੰਸਨਸਮਤ੍ਥੰ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨੰ, ਤੰ ਸੁਤ੍ਵਾ ਤਥਤ੍ਤਾਯ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿ ਚ ''ਸੁਤਵਾ''ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸਦ੍ਦੇਨ ਪਕਾਸਿਤਾ। ਅਥ ਵਾ ਸੋਤਬ੍ਬਯੁਤ੍ਤੰ ਸੁਤ੍ਵਾ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਸੁਣੀਤਿ ਸੁਤਵਾ, ਤਪ੍ਪਟਿਕ੍ਖੇਪੇਨ ਨ ਸੁਤਵਾਤਿ ਅਸ੍ਸੁਤਵਾ।

ਅਯਞ੍ਹਿ ਅ-ਕਾਰੋ ''ਅਹੇਤੁਕਾ ਧਮ੍ਮਾ (ਧ॰ ਸ॰ ੨.ਦੁਕਮਾਤਿਕਾ), ਅਭਿਕ੍ਖੁਕੋ ਆਵਾਸੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਪਾਚਿ॰ ੧੦੪੬, ੧੦੪੭) ਤੰਸਹਯੋਗਨਿਵਤ੍ਤਿਯੰ ਇਚ੍ਛਿਤੋ। ''ਅਪਚ੍ਚਯਾ ਧਮ੍ਮਾ''ਤਿ (ਧ॰ ਸ॰ ੭.ਦੁਕਮਾਤਿਕਾ) ਤੰਸਮ੍ਬਨ੍ਧੀਭਾਵਨਿਵਤ੍ਤਿਯੰ। ਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਨ੍ਨਞ੍ਹਿ ਪਚ੍ਚਯਸਮ੍ਬਨ੍ਧੀਤਿ ਅਪ੍ਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਅਤੰਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਤਾ ਏਤ੍ਥ ਜੋਤਿਤਾ। ''ਅਨਿਦਸ੍ਸਨਾ ਧਮ੍ਮਾ''ਤਿ (ਧ॰ ਸ॰ ੯.ਦੁਕਮਾਤਿਕਾ) ਤੰਸਭਾਵਨਿਵਤ੍ਤਿਯੰ। ਨਿਦਸ੍ਸਨਞ੍ਹਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਤਾ। ਅਥ ਵਾ ਪਸ੍ਸਤੀਤਿ ਨਿਦਸ੍ਸਨੰ, ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣੰ, ਤਗ੍ਗਹੇਤਬ੍ਬਭਾਵਨਿਵਤ੍ਤਿਯੰ ਯਥਾ ''ਅਨਾਸਵਾ ਧਮ੍ਮਾ''ਤਿ (ਧ॰ ਸ॰ ੧੫.ਦੁਕਮਾਤਿਕਾ), ''ਅਪ੍ਪਟਿਘਾ ਧਮ੍ਮਾ (ਧ॰ ਸ॰ ੧੦.ਦੁਕਮਾਤਿਕਾ), ਅਨਾਰਮ੍ਮਣਾ ਧਮ੍ਮਾ''ਤਿ (ਧ॰ ਸ॰ ੫੫.ਦੁਕਮਾਤਿਕਾ) ਤੰਕਿਚ੍ਚਨਿਵਤ੍ਤਿਯੰ, ''ਅਰੂਪਿਨੋ ਧਮ੍ਮਾ (ਧ॰ ਸ॰ ੧੧.ਦੁਕਮਾਤਿਕਾ) ਅਚੇਤਸਿਕਾ ਧਮ੍ਮਾ''ਤਿ (ਧ॰ ਸ॰ ੫੭.ਦੁਕਮਾਤਿਕਾ) ਤਬ੍ਭਾਵਨਿਵਤ੍ਤਿਯੰ। ਤਦਞ੍ਞਥਾ ਹਿ ਏਤ੍ਥ ਪਕਾਸਿਤਾ। ''ਅਮਨੁਸ੍ਸੋ''ਤਿ ਤਬ੍ਭਾਵਮਤ੍ਤਨਿਵਤ੍ਤਿਯੰ। ਮਨੁਸ੍ਸਮਤ੍ਤੰ ਨਤ੍ਥਿ, ਅਞ੍ਞੰ ਸਮਾਨਨ੍ਤਿ। ਸਦਿਸਤਾ ਹਿ ਏਤ੍ਥ ਸੂਚਿਤਾ। ''ਅਸ੍ਸਮਣੋ ਸਮਣਪਟਿਞ੍ਞੋ, ਅਨਰਿਯੋ''ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੩.੧੩) ਚ ਤੰਸਮ੍ਭਾਵਨੀਯਗੁਣਨਿਵਤ੍ਤਿਯੰ। ਗਰਹਾ ਹਿ ਇਧ ਞਾਯਤਿ। ''ਕਚ੍ਚਿ ਭੋਤੋ ਅਨਾਮਯੰ, ਅਨੁਦਰਾ ਕਞ੍ਞਾ''ਤਿ (ਜਾ॰ ੨.੨੦.੧੨੯) ਤਦਨਪ੍ਪਭਾਵਨਿਵਤ੍ਤਿਯੰ, ''ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਧਮ੍ਮਾ''ਤਿ (ਧ॰ ਸ॰ ੧੭.ਤਿਕਮਾਤਿਕਾ) ਤੰਸਦਿਸਭਾਵਨਿਵਤ੍ਤਿਯੰ। ਅਤੀਤਾਨਞ੍ਹਿ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਪੁਬ੍ਬਤ੍ਤਾ ਉਪ੍ਪਾਦਿਧਮ੍ਮਾਨਞ੍ਚ ਪਚ੍ਚਯੇਕਦੇਸਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿਯਾ ਆਰਦ੍ਧੁਪ੍ਪਾਦਿਭਾਵਤੋ ਕਾਲਵਿਮੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਚ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਤ੍ਤਾ

ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨੁਕੂਲਤਾ ਪਗੇਵ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਨ੍ਤਿ ਤਬ੍ਬਿਦੂਰਤਾਵ ਏਤ੍ਥ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤਿ ''ਅਸੇਕ੍ਖਾ ਧਮ੍ਮਾ''ਤਿ (ਧ॰ ਸ॰ ੧੧.ਤਿਕਮਾਤਿਕਾ) ਤਦਪਰਿਯੋਸਾਨਨਿਵਤ੍ਤਿਯਂ। ਤਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਨਞ੍ਹਿ ਏਤ੍ਥ ਪਕਾਸਿਤਨ੍ਤਿ। ਏਵਮਨੇਕੇਸਂ ਅਤ੍ਥਾਨਂ ਜੋਤਕੋ। ਇਧ ਪਨ ''ਅਰੂਪਿਨੋ ਧਮ੍ਮਾ ਅਚੇਤਸਿਕਾ ਧਮ੍ਮਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ ਤਬ੍ਭਾਵਨਿਵਤ੍ਤਿਯਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ, ਅਞ੍ਞਤ੍ਥੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਤੇਨਸ੍ਸ ਸੁਤਾਦਿਞਾਣਵਿਰਹਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਆਗਮਾਧਿਗਮਾਭਾਵਾ ਞੇਯ੍ਯੋ ਅਸ੍ਸੁਤਵਾ ਇਤੀ"**ਤਿ।

ਇਦਾਨਿ ਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਂ ਵਿਵਰਨ੍ਤੋ ਯਸ੍ਮਾ ਖਨ੍ਧਧਾਤ੍ਵਾਦਿਕੋਸਲ੍ਲੇਨਪਿ ਮਞ੍ਞਨਾਪਟਿਸੇਧਨਸਮਤ੍ਥਂ ਬਾਹੁਸਚ੍ਚਂ ਹੋਤਿ। ਯਥਾਹ ''ਕਿਤ੍ਤਾਵਤਾ ਨੁ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਬਹੁਸ੍ਸੁਤੋ ਹੋਤਿ? ਯਤੋ ਖੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਖਨ੍ਧਕੁਸਲੋ ਹੋਤਿ ਧਾਤੁ, ਆਯਤਨ, ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦਕੁਸਲੋ ਹੋਤਿ, ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਖੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਬਹੁਸ੍ਸੁਤੋ ਹੋਤੀ''ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ **"ਯਸ੍ਸ ਹਿ ਖਨ੍ਧਧਾਤੁਆਯਤਨਸਚ੍ਚਪਚ੍ਚਯਾਕਾਰਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾਦੀਸੂ**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ ਵਾਚੁਗ੍ਗਤਕਰਣਂ **ਉਗ੍ਗਹੋ**। ਅਤ੍ਥਪਰਿਪੁਚ੍ਛਨਂ **ਪਰਿਪੁਚ੍ਛਾ**। ਕੁਸਲੇਹਿ ਸਹ ਚੋਦਨਾਪਰਿਹਰਣਵਸੇਨ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯਕਰਣਂ **ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ**। ਮਗ੍ਗਫਲਨਿਬ੍ਬਾਨਾਨਿ **ਅਧਿਗਮੋ**।

ਬਹੂਨਂ (ਧ॰ ਸ॰ ਮੂਲਟੀ॰ ੧੦੦੭) ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਾਨਂ ਕਿਲੇਸਸਕ੍ਕਾਯਦਿਟ੍ਠੀਨਂ ਅਵਿਹਤਤ੍ਤਾ ਤਾ ਜਨੇਨ੍ਤਿ, ਤਾਹਿ ਵਾ ਜਨਿਤਾਤਿ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾ। ਅਵਿਘਾਤਮੇਵ ਵਾ ਜਨ-ਸਦ੍ਦੋ ਵਦਤਿ। **ਪੁਥੁ ਸਤ੍ਥਾਰਾਨਂ ਮੁਖਮੁਲ੍ਲੋਕਿਕਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪੁਥੁ ਜਨਾ ਸਤ੍ਥੁਪਟਿਞ੍ਞਾ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ **ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾ**ਤਿ ਵਚਨਤ੍ਥੋ। **ਪੁਥੁ ਸਬ੍ਬਗਤੀਹਿ ਅਵੁਟ੍ਠਿਤਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਜਨੇਤਬ੍ਬਾ, ਜਾਯਨ੍ਤਿ ਵਾ ਏਤ੍ਥ ਸਤ੍ਤਾਤਿ ਜਨਾ, ਨਾਨਾਗਤਿਯੋ, ਤਾ ਪੁਥੂ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ **ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾ**। ਇਤੋ ਪਰੇ ਜਾਯਨ੍ਤਿ ਏਤੇਹੀਤਿ ਜਨਾ, ਅਭਿਸਙ੍ਖਾਰਾਦਯੋ, ਤੇ ਏਤੇਸਂ ਪੁਥੂ ਵਿਜ੍ਜਨ੍ਤੀਤਿ **ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾ**। ਅਭਿਸਙ੍ਖਰਣਾਦਿਅਤ੍ਥੋ ਏਵ ਵਾ ਜਨ-ਸਦ੍ਦੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। **ਓਘਾ** ਕਾਮੋਘਾਦਯੋ। ਰਾਗਗ੍ਗਿਆਦਯੋ **ਸਨ੍ਤਾਪਾ**। ਤੇ ਏਵ, ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਵਾ ਕਿਲੇਸਾ **ਪਰਿਲ਼ਾਹਾ**। **ਪੁਥੁ ਪਞ੍ਚਸੁ ਕਾਮਗੁਣੇਸੁ ਰਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਜਾਯਤੀਤਿ ਜਨੋ, ਰਾਗੋ ਗੇਧੋਤਿ ਏਵਮਾਦਿਕੋ, ਪੁਥੁ ਜਨੋ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ **ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾ**। ਪੁਥੂਸੁ ਵਾ ਜਨਾ ਜਾਤਾ ਰਤ੍ਤਾਤਿ ਏਵਂ ਰਾਗਾਦਿਅਤ੍ਥੋ ਏਵ ਵਾ ਜਨਸਦ੍ਦੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। **ਰਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਵਤ੍ਥਂ ਵਿਯ ਰਙ੍ਗਜਾਤੇਨ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਪਰਿਣਾਮਕਰੇਨ ਛਨ੍ਦਰਾਗੇਨ ਰਤ੍ਤਾ ਸਾਰਤ੍ਤਾ। **ਗਿਦ੍ਧਾ**ਤਿ ਅਭਿਕਙ੍ਖਨਸਭਾਵੇਨ ਅਭਿਜ੍ਝਾਨੇਨ ਗਿਦ੍ਧਾ ਗੇਧਂ ਆਪਨ੍ਨਾ। **ਗਧਿਤਾ**ਤਿ ਗਨ੍ਥਿਤਾ ਵਿਯ ਦੁਮ੍ਮੋਚਨੀਯਭਾਵੇਨ ਤਤ੍ਥ ਪਟਿਬਦ੍ਧਾ। **ਮੁਚ੍ਛਿਤਾ**ਤਿ ਕਿਲੇਸਵਸੇਨ ਵਿਸਞ੍ਞੀਭੂਤਾ ਵਿਯ ਅਨਞ੍ਞਕਿਚ੍ਚਾ ਮੁਚ੍ਛਂ ਮੋਹਮਾਪਨ੍ਨਾ। **ਅਜ੍ਝੋਸਨ੍ਨਾ**ਤਿ ਅਨਞ੍ਞਸਾਧਾਰਣੇ ਵਿਯ ਕਤ੍ਵਾ ਗਿਲਿਤ੍ਵਾ ਪਰਿਨਿਟ੍ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਠਿਤਾ। **ਲਗ੍ਗਾ**ਤਿ ਵਙ੍ਕਦਣ੍ਡਕੇ ਵਿਯ ਆਸਤ੍ਤਾ ਮਹਾਪਲਿਪੇ ਵਾ ਯਾਵ ਨਾਸਿਕਗ੍ਗਾ ਪਲਿਪਨ੍ਨਪੁਰਿਸੋ ਵਿਯ ਉਦ੍ਧਰਿਤੁਂ ਅਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯਭਾਵੇਨ ਨਿਮੁਗ੍ਗਾ , **ਲਗਿਤਾ**ਤਿ ਮਕ੍ਕਟਾਲੇਪੇ ਆਲਗ੍ਗਭਾਵੇਨ ਪਞ੍ਚਙ੍ਡਿਤੋ ਵਿਯ ਮਕ੍ਕਟੋ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਂ ਵਸੇਨ ਆਲਗ੍ਗਿਤਾ। **ਪਲਿਬੁਦ੍ਧਾ**ਤਿ ਬਦ੍ਧਾ, ਉਪਦ੍ਦੁਤਾ ਵਾ। **ਆਵੁਟਾ**ਤਿ ਆਵੁਨਿਤਾ, **ਨਿਵੁਤਾ**ਤਿ ਨਿਵਾਰਿਤਾ। **ਓਵੁਤਾ**ਤਿ ਪਲਿਗੁਣ੍ਠਿਤਾ, ਪਰਿਯੋਨਦ੍ਧਾ ਵਾ। **ਪਿਹਿਤਾ**ਤਿ ਪਿਦਹਿਤਾ, **ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਾ**ਤਿ ਪਟਿਚ੍ਛਾਦਿਤਾ। **ਪਟਿਕੁਜ੍ਜਿਤਾ**ਤਿ ਹੇਟ੍ਠਾਮੁਖਜਾਤਾ। **ਪੁਥੂਨਂ ਵਾ ਗਣਨਪਥਮਤੀਤਾਨ**ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਪੁਥੁ ਜਨੋ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

''ਅਸ੍ਸੁਤਵਾ''ਤਿ ਏਤੇਨ ਅਵਿਜ੍ਜਨ੍ਧਤਾ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ ਆਹ **"ਅਨ੍ਧਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋ ਵੁਤ੍ਤੋ ਹੋਤੀ"**ਤਿ। **ਆਰਕਤ੍ਤਾ** (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੨.੩.੧) **ਕਿਲੇਸੇਹਿ** ਮਗ੍ਗੇਨ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਤ੍ਤਾ। **ਅਨਯੇ**ਤਿ ਅਵਡ੍ਢਿਯਂ, ਅਨਤ੍ਥੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਨਯੇ** ਵਾ ਅਨੁਪਾਯੇ। **ਨਇਰਿਯਨਤੋ** ਅਵਤ੍ਤਨਤੋ। **ਅਯੇ**ਤਿ ਵਡ੍ਢਿਯਂ, ਅਤ੍ਥੇ, ਉਪਾਯੇ ਵਾ। **ਅਰਣੀਯਤੋ**ਤਿ ਪਯਿਰੁਪਾਸਿਤਬ੍ਬਤੋ। ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਨਯੇਨ ਪਦਸਿਦ੍ਧਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ ਪੁਰਿਮੇਸੁ ਅਤ੍ਥਵਿਕਪ੍ਪੇਸੁ। ਪਚ੍ਛਿਮੇ ਪਨ ਸਦ੍ਦਸਤ੍ਥਵਸੇਨਪਿ। ਯਦਿਪਿ ਅਰਿਯ-ਸਦ੍ਦੋ ''ਯੇ ਹਿ ਵੋ ਅਰਿਯਾ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਕਾਯਕਮ੍ਮਨ੍ਤਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੩੫) ਵਿਸੁਦ੍ਧਾਸਯਪਯੋਗੇਸੁ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੇਸੁਪਿ ਵਤ੍ਤਤਿ। ਇਧ ਪਨ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਾਧਿਗਮੇਨ ਸਬ੍ਬਲੋਕੁਤ੍ਤਰਭਾਵੇਨ ਚ ਅਰਿਯਭਾਵੋ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ **"ਬੁਦ੍ਧਾ"**ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ **"ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧਾ ਤਥਾਗਤਸਾਵਕਾ ਚ ਸਪ੍ਪੁਰਿਸਾ"**ਤਿ ਇਦਂ ਅਰਿਯਾ ਸਪ੍ਪੁਰਿਸਾਤਿ ਇਧ ਵੁਤ੍ਤਪਦਾਨਂ ਅਤ੍ਥਂ ਅਸਙ੍ਕਰਤੋ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯਤੋ ਅਰਿਯਸਪ੍ਪੁਰਿਸਭਾਵਾ ਅਭਿਨ੍ਨਸਭਾਵਾ। ਤਸ੍ਮਾ **"ਸਬ੍ਬੇਵ ਵਾ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਏਤ੍ਤਾੵਤਾ ਹਿ ਬੁਦ੍ਧਸਾੵਕੋ ੵੁਤ੍ਤੋ। ਤਸ੍ਸ ਹਿ ਏਕਨ੍ਤੇਨ ਕਲਜਾਣਮਿਤ੍ਤੋ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬੋ ਪਰਤੋਘੋਸਮਨ੍ਤਰੇਨ ਪਠਮਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਅਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਨਤੋ। ੵਿਸੇਸਤੋ ਚਸ੍ਸ ਭਗੵਾੵ **ਕਲਜਾਣਮਿਤ੍ਤੋ** ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ। ੵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ ''ਮਮਞ੍ਹਿ, ਆਨਨ੍ਦ, ਕਲਜਾਣਮਿਤ੍ਤਂ ਆਗਮ੍ਮ ਜਾਤਿਧਮ੍ਮਾ ਸਤ੍ਤਾ ਜਾਤਿਯਾ ਪਰਿਮੁਚ੍ਚਨ੍ਤੀ''ਤਿਆਦਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੫.੨)। ਸੋ ਏੵ ਚ ਅੵੇਚ੍ਚਪਸਾਦਾਧਿਗਮੇਨ **ਦਲ੍ਹਭਤ੍ਤਿ** ਨਾਮ। ੵੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਚੇਤਂ ''ਯਂ ਮਯਾ ਸਾੵਕਾਨਂ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਂ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਂ, ਤਂ ਮਮ ਸਾੵਕਾ ਜੀੵਿਤਹੇਤੁਪਿ ਨਾਤਿਕ੍ਕਮਨ੍ਤੀ''ਤਿ (ਉਦਾ॰ ੪੫)। **ਕਤਞ੍ਞੁਤਾਦੀਹਿ ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧਾ ਬੁਦ੍ਧਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਕਤਂ ਜਾਨਾਤੀਤਿ **ਕਤਞ੍ਞੂ**। ਕਤਂ ੵਿਦਿਤਂ ਪਾਕਟਂ ਕਰੋਤੀਤਿ **ਕਤੵੇਦੀ**। ਅਨੇਕੇਸੁਪਿ ਹਿ ਕਪ੍ਪਸਤਸਹਸ੍ਸੇਸੁ ਕਤਂ ਉਪਕਾਰਂ ਜਾਨਨ੍ਤਿ ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧਾ ਪਾਕਟਞ੍ਚ ਕਰੋਨ੍ਤਿ ਸਤਿਜਨਨਆਮਿਸਪਟਿਗ੍ਗਹਣਾਦਿਨਾ , ਤਥਾ ਸਂਸਾਰਦੁਕ੍ਖਦੁਕ੍ਖਿਤਸ੍ਸ ਸਕ੍ਕਚ੍ਚਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ ਕਿਚ੍ਚਂ, ਯਂ ਅਤ੍ਤਨਾ ਕਾਤੁਂ ਸਕ੍ਕਾ। ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਪਨ ਕਪ੍ਪਾਨਂ ਅਸਙ੍ਖਜੇਯ੍ਯਸਹਸ੍ਸੇਸੁਪਿ ਕਤਂ ਉਪਕਾਰਂ ਮਗ੍ਗਫਲਾਨਂ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਞ੍ਚ ਜਾਨਾਤਿ, ਪਾਕਟਞ੍ਚ ਕਰੋਤਿ, ਸੀਹੋ ੵਿਯ ਚ ਏੵਂ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਸਕ੍ਕਚ੍ਚਮੇੵ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਂ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਬੁਦ੍ਧਕਿਚ੍ਚਂ ਕਰੋਤਿ। ਯਾਯ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਦਿਟ੍ਠਾ ਨਾਮ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਸਾ ਅਪ੍ਪਟਿਪਜ੍ਜਨਭਾੵੋ, ਤਤ੍ਥ ਚ ਆਦਰਾਭਾੵੋ ਅਰਿਯਾਨਂ ਅਦਸ੍ਸਨਸੀਲਤਾ ਚ, ਨ ਚ ਦਸ੍ਸਨੇ ਸਾਧੁਕਾਰਿਤਾ ਚ ੵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। **ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਅਦਸ੍ਸਾੵੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਚਕ੍ਖੁ** ਨਾਮ ਨ ਮਂਸਚਕ੍ਖੁ ਏੵ, ਅਥ ਖੋ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਪੀਤਿ ਆਹ "**ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਨਾ** ੵਾ"ਤਿ। **ਅਰਿਯਭਾੵੋ**ਤਿ ਯੇਹਿ ਯੋਗਤੋ ''ਅਰਿਯਾ''ਤਿ ੵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ਤੇ ਮਗ੍ਗਫਲਧਮ੍ਮਾ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ।

ਤਤ੍ਰਾਤਿ ਞਾਣਦਸ੍ਸਨਸ੍ਸੇੵ ਦਸ੍ਸਨਭਾੵੇ। **ੵਤ੍ਥ**ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਥਞਾਪਨਕਾਰਣਂ। **ਏੵਂ ੵੁਤ੍ਤੇਪੀ**ਤਿ ਏੵਂ ਅਞ੍ਞਾਪਦੇਸੇਨ ਅਤ੍ਥੁਪਨਾਯਿਕਂ ਕਤ੍ੵਾ ੵੁਤ੍ਤੇਪਿ। **ਧਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮਂ, ਚਤੁਸਚ੍ਚਧਮ੍ਮਂ ੵਾ। **ਅਰਿਯਕਰਧਮ੍ਮਾ** ਅਨਿਚ੍ਚਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਦਯੋ ੵਿਪਸ੍ਸਿਯਮਾਨਾ ਅਨਿਚ੍ਚਾਦਯੋ, ਚਤ੍ਤਾਰਿ ੵਾ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਾਨਿ।

ਅੵਿਨੀਤੋਤਿ ਨ ੵਿਨੀਤੋ, ਅਧਿਸੀਲਸਿਕ੍ਖਾਦਿੵਸੇਨ ਨ ਸਿਕ੍ਖਿਤੋ। ਯੇਸਂ ਸਂੵਰੵਿਨਯਾਦੀਨਂ ਅਭਾੵੇਨ ਅਯਂ ਅੵਿਨੀਤੋਤਿ ੵੁਚ੍ਚਤਿ, ਤੇ ਤਾੵ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ "**ਦੁੵਿਧੋ ੵਿਨਯੋ ਨਾਮਾ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਸੀਲਸਂੵਰੋ**ਤਿ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸਂੵਰੋ ੵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ, ਸੋ ਚ ਅਤ੍ਥਤੋ ਕਾਯਿਕੵਾਚਸਿਕੋ ਅੵੀਤਿਕ੍ਕਮੋ। **ਸਤਿਸਂੵਰੋ**ਤਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਰਕ੍ਖਾ, ਸਾ ਚ ਤਥਾਪੵਤ੍ਤਾ ਸਤਿ ਏੵ। **ਞਾਣਸਂੵਰੋ**ਤਿ ''ਸੋਤਾਨਂ ਸਂੵਰਂ ਬ੍ਰੂਮੀ''ਤਿ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੧੦੪੦) ੵਤ੍ੵਾ ''ਪਞ੍ਞਾਯੇਤੇ ਪਿਧੀਯਰੇ''ਤਿ ੵਚਨਤੋ ਸੋਤਸਙ੍ਖਾਤਾਨਂ ਤਣ੍ਹਾਦਿਟ੍ਠਿਦੁਚ੍ਚਰਿਤਅੵਿਜ੍ਜਾਅੵਸਿਟ੍ਠਕਿਲੇਸਾਨਂ ਸਂੵਰੋ ਪਿਦਹਨਂ ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਞਾਣਨ੍ਤਿ ੵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। **ਖਨ੍ਤਿਸਂੵਰੋ**ਤਿ ਅਧਿੵਾਸਨਾ, ਸਾ ਚ ਤਥਾਪੵਤ੍ਤਾ ਖਨ੍ਧਾ, ਅਦੋਸੋ ੵਾ। ਪਞ੍ਞਾਤਿ ਏਕੇ, ਤਂ ਅਟ੍ਠਕਥਾਯ ੵਿਰੁਜ੍ਝਤਿ। **ੵੀਰਿਯਸਂੵਰੋ** ਕਾਮੵਿਤਕ੍ਕਾਦੀਨਂ ੵਿਨੋਦਨੵਸੇਨ ਪੵਤ੍ਤਂ ੵੀਰਿਯਮੇੵ। ਤੇਨ ਤੇਨ ਗੁਣਙ੍ਗੇਨ ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਅਗੁਣਙ੍ਗਸ੍ਸ ਪਹਾਨਂ **ਤਦਙ੍ਗਪਹਾਨਂ**। ੵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨੇਨ ਪਹਾਨਂ ੵਿ**ਕ੍ਖਮ੍ਭਨਪਹਾਨਂ**। ਸੇਸਪਦਤ੍ਥਯੇਪਿ ਏਸੇੵ ਨਯੋ।

ਇਮਿਨਾ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸਂੵਰੇਨਾਤਿਆਦਿ ਸੀਲਸਂੵਰਾਦੀਨਂ ੵਿੵਰਣਂ। ਤਤ੍ਥ **ਸਮੁਪੇਤੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਇਤਿ**-ਸਦ੍ਦੋ ਆਦਿਸਤ੍ਥੋ। ਤੇਨ ''ਸਹਗਤੋ ਸਮੁਪਗਤੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ੵਿ**ਭਙ੍ਗੇ** (ੵਿਭ॰ ੫੧੧) ਆਗਤਂ ਸਂੵਰੵਿਭਙ੍ਗਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਏਸ ਨਯੋ ਸੇਸੇਸੁਪਿ। ਯਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ੵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ, ਤਂ ਅਨਨ੍ਤਰਸੁਤ੍ਤੇ ਆੵਿ ਭੵਿਸ੍ਸਤਿ।

ਕਾਯਦੁਚ੍ਚਰਿਤਾਦੀਨਨ੍ਤਿ ਦੁਸ੍ਸੀਲ੍ਯਸਙ੍ਖਾਤਾਨਂ ਕਾਯੵਚੀਦੁਚ੍ਚਰਿਤਾਦੀਨਂ ਮੁਟ੍ਠਸ੍ਸਚ੍ਚਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਪਮਾਦਸ੍ਸ ਅਭਿਜ੍ਝਾਦੀਨਂ ੵਾ ਅਕ੍ਖਨ੍ਤਿਅਞ੍ਞਾਣਕੋਸਜ੍ਜਾਨਞ੍ਚ। **ਸਂੵਰਣਤੋ**ਤਿ ਪਿਦਹਨਤੋ ਥਕਨਤੋ। **ੵਿਨਯਨਤੋ**ਤਿ ਕਾਯੵਾਚਾਚਿਤ੍ਤਾਨਂ ੵਿਰੂਪਪ੍ਪੵਤ੍ਤਿਯਾ ੵਿਨਯਨਤੋ ਅਪਨਯਨਤੋ, ਕਾਯਦੁਚ੍ਚਰਿਤਾਦੀਨਂ ੵਾ **ੵਿਨਯਨਤੋ,** ਕਾਯਾਦੀਨਂ ੵਾ ਜਿਮ੍ਹਪ੍ਪੵਤ੍ਤਿਂ ੵਿਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ੵਾ ਉਜੁਕਂ ਨਯਨਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਪਚ੍ਚਯਸਮੵਾਯੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਾਰਹਾਨਂ ਕਾਯਦੁਚ੍ਚਰਿਤਾਦੀਨਂ ਤਥਾ ਤਥਾ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਨਮੇੵ **ਸਂੵਰਣਂ ੵਿਨਯਨਞ੍ਚ** ੵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਯਂ ਪਹਾਨਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **"ਨਾਮਰੂਪਪਰਿਚ੍ਛੇਦਾਦੀਸੁ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣੇਸੂ"**ਤਿ ਕਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਨਨੁ ਨਾਮਰੂਪਪਰਿਚ੍ਛੇਦਪਚ੍ਚਯਪਰਿਗ੍ਗਹਕਙ੍ਖਾਵਿਤਰਣਾਨਿ ਨ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਾਨਿ ਸਮ੍ਮਸਨਾਕਾਰੇਨ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਨਤੋ? ਸਚ੍ਚਮੇਤਂ। ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਸ੍ਸ ਪਨ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਭਾਵਤੋ ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ''ਨਾਮਰੂਪਮਤ੍ਤਮਿਦਂ, ਨਤ੍ਥਿ ਏਤ੍ਥ ਅਤ੍ਤਾ ਵਾ ਅਤ੍ਤਨਿਯਂ ਵਾ''ਤਿ ਏਵਂ ਪਵਤ੍ਤਞਾਣਂ **ਨਾਮਰੂਪਵਵਤ੍ਥਾਨਂ**। ਸਤਿ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨੇ ਖਨ੍ਧਪਞ੍ਚਕਸਙ੍ਖਾਤੇ ਕਾਯੇ, ਸਯਂ ਵਾ ਸਤੀ ਤਸ੍ਮਿਂ ਕਾਯੇ ਦਿਟ੍ਠੀਤਿ **ਸਕ੍ਕਾਯਦਿਟ੍ਠਿ**। ''ਰੂਪਂ ਅਤ੍ਤਤੋ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੩.੮੧; ੪.੩੪੫) ਏਵਂ ਪਵਤ੍ਤਾ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿ। ਤਸ੍ਸੇਵ ਰੂਪਾਰੂਪਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਾਵਿਜ੍ਜਾਦਿਪਚ੍ਚਯਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨਞਾਣਂ **ਪਚ੍ਚਯਪਰਿਗ੍ਗਹੋ**। ''ਨਤ੍ਥਿ ਹੇਤੁ ਨਤ੍ਥਿ ਪਚ੍ਚਯੋ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਸਂਕਿਲੇਸਾਯਾ''ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੬੮) ਆਦਿਨਯਪ੍ਪਵਤ੍ਤਾ **ਅਹੇਤੁਕਦਿਟ੍ਠਿ**। ''ਇਸ੍ਸਰਪੁਰਿਸਪਜਾਪਤਿਪਕਤਿਅਣੁਕਾਲਾਦੀਹਿ ਲੋਕੋ ਪਵਤ੍ਤਤਿ ਨਿਵਤ੍ਤਤਿ ਚਾ''ਤਿ ਪਵਤ੍ਤਾ **ਵਿਸਮਹੇਤੁਦਿਟ੍ਠਿ**। **ਤਸ੍ਸੇਵਾ**ਤਿ ਪਚ੍ਚਯਪਰਿਗ੍ਗਹਸ੍ਸੇਵ। **ਕਙ੍ਖਾਵਿਤਰਣੇਨਾ**ਤਿ ਯਥਾ ਏਤਰਹਿ ਨਾਮਰੂਪਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਾਦਿਪਚ੍ਚਯਤੋ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿ, ਏਵਂ ਅਤੀਤਾਨਾਗਤੇਸੁਪੀਤਿ ਤੀਸੁਪਿ ਕਾਲੇਸੁ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਪਨਯਨਞਾਣੇਨ। **ਕਥਂਕਥੀਭਾਵਸ੍ਸਾ**ਤਿ ''ਅਹੋਸਿਂ ਨੁ ਖੋ ਅਹਮਤੀਤਮਦ੍ਧਾਨ''ਨ੍ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੮; ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੨.੨੦) ਆਦਿਨਯਪ੍ਪਵਤ੍ਤਾਯ ਸਂਸਯਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ। **ਕਲਾਪਸਮ੍ਮਸਨੇਨਾ**ਤਿ ''ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਰੂਪਂ ਅਤੀਤਾਨਾਗਤਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੩੬੧; ੨.੧੧੩; ੩.੮੬, ੮੯) ਖਨ੍ਧਪਞ੍ਚਕਂ ਏਕਾਦਸਸੁ ਓਕਾਸੇਸੁ ਪਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਮਸਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤੇਨ ਨਯਵਿਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣੇਨ । **ਅਹਂ ਮਮਾਤਿ ਗਾਹਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਤ੍ਤਨਿਯਗਹਣਸ੍ਸ। **ਮਗ੍ਗਾਮਗ੍ਗਵਵਤ੍ਥਾਨੇਨਾ**ਤਿ ਮਗ੍ਗਾਮਗ੍ਗਞਾਣਵਿਸੁਦ੍ਧਿਯਾ। **ਅਮਗ੍ਗੇ ਮਗ੍ਗਸਞ੍ਞਾਯਾ**ਤਿ ਓਭਾਸਾਦਿਕੇ ਅਮਗ੍ਗੇ ''ਮਗ੍ਗੋ''ਤਿ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਸਞ੍ਞਾਯ।

ਯਸ੍ਮਾ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ ਉਦਯਂ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ''ਏਵਮੇਵ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਅਨੁਰੂਪਕਾਰਣਤੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਨ ਪਨ ਉਚ੍ਛਿਜ੍ਜਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਉਦਯਦਸ੍ਸਨੇਨ ਉਚ੍ਛੇਦਦਿਟ੍ਠਿਯਾ"**ਤਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ ਵਯਂ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ''ਯਦਿਪਿਮੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਅਵਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾ ਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਪਨ ਅਪ੍ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨ੍ਤੇ ਵਾ''ਤਿ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਤਸ੍ਸੇਵਂ ਪਸ੍ਸਤੋ ਕੁਤੋ ਸਸ੍ਸਤਗ੍ਗਾਹੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਵਯਦਸ੍ਸਨੇਨ ਸਸ੍ਸਤਦਿਟ੍ਠਿਯਾ"**ਤਿ। **ਭਯਦਸ੍ਸਨੇਨਾ**ਤਿ ਭਯਤੁਪਟ੍ਠਾਨਞਾਣੇਨ। **ਸਭਯੇ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਭਯਾਨਂ ਆਕਰਭਾਵਤੋ ਸਕਲਦੁਕ੍ਖਵੂਪਸਮਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਪਰਮਸ੍ਸਾਸਸ੍ਸ ਪਟਿਪਕ੍ਖਭਾਵਤੋ ਚ ਸਭਯੇ ਖਨ੍ਧਪਞ੍ਚਕੇ। **ਅਭਯਸਞ੍ਞਾਯਾ**ਤਿ ''ਅਭਯਂ ਖੇਮ''ਨ੍ਤਿ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਸਞ੍ਞਾਯ। **ਅਸ੍ਸਾਦਸਞ੍ਞਾ** ਨਾਮ ਪਞ੍ਚੁਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧੇਸੁ ਅਸ੍ਸਾਦਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਸਞ੍ਞਾ, ਯਾ ''ਆਲਯਾਭਿਨਿਵੇਸੋ''ਤਿਪਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਅਭਿਰਤਿਸਞ੍ਞਾ** ਤਤ੍ਥੇਵ ਅਭਿਰਤਿਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਸਞ੍ਞਾ, ਯਾ ''ਨਨ੍ਦੀ''ਤਿਪਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਅਮੁਚ੍ਚਿਤੁਕਮਜਤਾ** ਆਦਾਨਂ। **ਅਨੁਪੇਕ੍ਖਾ** ਸਙ੍ਖਾਰੇਹਿ ਅਨਿਬ੍ਬਿਨ੍ਨਤਂ, ਸਾਲਯਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਧਮ੍ਮਟ੍ਠਿਤਿਯਂ** ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦੇ **ਪਟਿਲੋਮਭਾਵੋ** ਸਸ੍ਸਤੁਚ੍ਛੇਦਗ੍ਗਾਹੋ, ਪਚ੍ਚਯਾਕਾਰਪਟਿਚ੍ਛਾਦਕਮੋਹੋ ਵਾ, **ਨਿਬ੍ਬਾਨੇ ਪਟਿਲੋਮਭਾਵੋ** ਸਙ੍ਖਾਰੇਸੁ ਰਤਿ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਪਟਿਚ੍ਛਾਦਕਮੋਹੋ ਵਾ। **ਸਙ੍ਖਾਰਨਿਮਿਤ੍ਤਗ੍ਗਾਹੋ**ਤਿ ਯਾਦਿਸਸ੍ਸ ਕਿਲੇਸਸ੍ਸ ਅਪ੍ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਸਙ੍ਖਾਰਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਨ ਮੁਞ੍ਚਤਿ, ਸੋ ਕਿਲੇਸੋ, ਯੋ ''ਸਂਯੋਗਾਭਿਨਿਵੇਸੋ''ਤਿਪਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਸਙ੍ਖਾਰਨਿਮਿਤ੍ਤਗ੍ਗਹਣਸ੍ਸ ਅਤਿਕ੍ਕਮਨਮੇਵ ਵਾ **ਪਹਾਨਂ**।

ਪਵਤ੍ਤਿ **ਏਵ ਪਵਤ੍ਤਿਭਾਵੋ,** ਪਰਿਯੁਟ੍ਠਾਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਨੀਵਰਣਾਦਿਧਮ੍ਮਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਨੀਵਰਣਪਕ੍ਖਿਯਾ ਕਿਲੇਸਾ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਾਦਯੋ ਚ ਗਯ੍ਹਨ੍ਤਿ।

ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਾਨਂ ਭਾਵਿਤਤ੍ਤਾ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਂ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਭਾਵੇਨ ਯਂ ਪਹਾਨਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਕੇਨ ਪਹਾਨਨ੍ਤਿ? ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੇਹੇਵਾਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਯਮਾਨੋਯਮਤ੍ਥੋ ਤੇਸਂ ਭਾਵਿਤਤ੍ਤਾ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਵਚਨਤੋ। **ਸਮੁਦਯਪਕ੍ਖਿਕਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਚਤ੍ਤਾਰੋਪਿ ਮਗ੍ਗਾ ਚਤੁਸਚ੍ਚਾਭਿਸਮਯਾਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਤੇਹਿ ਪਹਾਤਬ੍ਬੇਨ ਤੇਨ ਤੇਨ ਸਮੁਦਯੇਨ ਸਹ ਪਹਾਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ ਸਮੁਦਯਸਭਾਗਤ੍ਤਾ, ਸਚ੍ਚਵਿਭਙ੍ਗੇ ਚ ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸਾਨਂ ਸਮੁਦਯਭਾਵਸ੍ਸ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ''ਸਮੁਦਯਪਕ੍ਖਿਕਾ''ਤਿ ਦਿਟ੍ਠਿਆਦਯੋ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। **ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਤ੍ਤਂ** ਵੂਪਸਨ੍ਤਤਾ। **ਸਙ੍ਖਤਨਿਸ੍ਸਟਤਾ** ਸਙ੍ਖਾਰਸਭਾਵਾਭਾਵੋ। **ਪਹੀਨਸਬ੍ਬਸਙ੍ਖਤ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਰਹਿਤਸਬ੍ਬਸਙ੍ਖਤਂ, ਵਿਸਙ੍ਖਾਰਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਪਹਾਨਞ੍ਚ ਤਂ ਵਿਨਯੋ ਚਾਤਿ **ਪਹਾਨਵਿਨਯੋ** ਪੁਰਿਮੇਨ ਅਤ੍ਥੇਨ, ਦੁਤਿਯੇਨ ਪਨ ਪਹੀਯਤੀਤਿ ਪਹਾਨਂ, ਤਸ੍ਸ ਵਿਨਯੋਤਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ।

ਭਿਨ੍ਨਸੰਵਰਤ੍ਤਾਤਿ ਨਟ੍ਠਸੰਵਰਤ੍ਤਾ, ਸੰਵਰਾਭਾਵਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨ ਅਸਮਾਦਿਨ੍ਨਸੰਵਰੋਪਿ ਸਙ੍ਗਹਿਤੋ ਹੋਤਿ। ਸਮਾਦਾਨੇਨ ਹਿ ਸਮ੍ਪਾਦੇਤਬ੍ਬੋ ਸੰਵਰੋ ਤਦਭਾਵੇ ਨ ਹੋਤੀਤਿ। ਏਵਞ੍ਹਿ ਲੋਕੇ ਵਤ੍ਤਾਰੋ ਹੋਨ੍ਤਿ ''ਮਹਾ ਵਤ ਨੋ ਭੋਗੋ, ਸੋ ਨਟ੍ਠੋ ਤਥਾ ਅਕਤਤ੍ਤਾ''ਤਿ। **ਅਰਿਯੋ**ਤਿ ਅਰਿਯੋ। ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਵਚਨਞ੍ਹੇਤੰ। **ਏਸੇਸੇ**ਤਿ ਏਸੋ ਸੋ ਏਵ, ਅਤ੍ਥਤੋ ਅਨਞ੍ਞੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਤਜ੍ਜਾਤੇ**ਤਿ ਅਤ੍ਥਤੋ ਤੰਸਭਾਵੋ, ਸਪ੍ਪੁਰਿਸੋ ਅਰਿਯਸਭਾਵੋ, ਅਰਿਯੋ ਚ ਸਪ੍ਪੁਰਿਸਸਭਾਵੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਤੰ ਅਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ''ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਮੂਲਪਰਿਯਾਯ''ਨ੍ਤਿ ਏਵੰ ਵੁਤ੍ਤਮਤ੍ਥੰ। ਕਸ੍ਮਾ ਪਨੇਤ੍ਥ ਪੁਗ੍ਗਲਾਧਿਟ੍ਠਾਨਾ ਦੇਸਨਾ ਕਤਾਤਿ? ਯਦੇਤ੍ਥ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੰ, ਤੰ ''ਯਸ੍ਮਾ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋ ਅਪਰਿਞ੍ਞਾਤਵਤ੍ਥੁਕੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਮ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੨) ਸਯਮੇਵ ਵਕ੍ਖਤਿ। ਧਮ੍ਮੋ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨੰ ਏਤਿਸ੍ਸਾਤਿ **ਧਮ੍ਮਾਧਿਟ੍ਠਾਨਾ,** ਸਭਾਵਧਮ੍ਮੇ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਪਵਤ੍ਤਿਤਦੇਸਨਾ। ਧਮ੍ਮਵਸੇਨੇਵ ਪਵਤ੍ਤਾ ਪਠਮਾ, ਪੁਗ੍ਗਲਵਸੇਨ ਉਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ ਪੁਗ੍ਗਲਵਸੇਨੇਵ ਗਤਾ ਤਤਿਯਾ, ਇਤਰਾ ਧਮ੍ਮਪੁਗ੍ਗਲਾਨੰ ਵੋਮਿਸ੍ਸਕਵਸੇਨ। ਕਸ੍ਮਾ ਪਨ ਭਗਵਾ ਏਵੰ ਵਿਭਾਗੇਨ ਧਮ੍ਮੰ ਦੇਸੇਤੀਤਿ? ਵੇਨੇਯ੍ਯਜ੍ਝਾਸਯੇਨ ਦੇਸਨਾਵਿਲਾਸੇਨ ਚ। ਯੇ ਹਿ ਵੇਨੇਯ੍ਯਾ ਧਮ੍ਮਾਧਿਟ੍ਠਾਨਾਯ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਯ ਸੁਖੇਨ ਅਤ੍ਥੰ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਨ੍ਤਿ, ਤੇਸੰ ਤਥਾ ਧਮ੍ਮੰ ਦੇਸੇਤਿ। ਏਸ ਨਯੋ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ। ਯਸ੍ਸਾ ਚ ਧਮ੍ਮਧਾਤੁਯਾ ਸੁਪ੍ਪਟਿਵਿਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਦੇਸਨਾਵਿਲਾਸਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ, ਸਾਯੰ ਸੁਪ੍ਪਟਿਵਿਦ੍ਧਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਦੇਸਨਾਵਿਲਾਸਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਧਮ੍ਮਿਸ੍ਸਰੋ ਧਮ੍ਮਰਾਜਾ ਯਥਾ ਯਥਾ ਇਚ੍ਛਤਿ, ਤਥਾ ਤਥਾ ਧਮ੍ਮੰ ਦੇਸੇਤੀਤਿ ਏਵੰ ਇਮਿਨਾ ਵੇਨੇਯ੍ਯਜ੍ਝਾਸਯੇਨ ਦੇਸਨਾਵਿਲਾਸੇਨ ਚ ਏਵੰ ਵਿਭਾਗੇਨ ਧਮ੍ਮੰ ਦੇਸੇਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਛਧਾਤੁਰੋਤਿ ਪਥਵਿਧਾਤੁ ਆਪੋ-ਤੇਜੋ-ਵਾਯੋ-ਆਕਾਸਧਾਤੁ ਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੂਤਿ ਇਮੇਸੰ ਛਨ੍ਨੰ ਧਾਤੂਨੰ ਵਸੇਨ ਛਧਾਤੁਰੋ। ''ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਰੂਪੰ ਦਿਸ੍ਵਾ ਸੋਮਨਸ੍ਸਟ੍ਠਾਨਿਯੰ ਰੂਪੰ ਉਪਵਿਚਰਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੨੪) ਵੁਤ੍ਤਾਨੰ ਛਨ੍ਨੰ ਸੋਮਨਸ੍ਸੂਪਵਿਚਾਰਾਨੰ, ਛਨ੍ਨੰ ਦੋਮਨਸ੍ਸਉਪੇਕ੍ਖੂਪਵਿਚਾਰਾਨਞ੍ਚ ਵਸੇਨ **ਅਟ੍ਠਾਰਸਮਨੋਪਵਿਚਾਰੋ**। ਸਚ੍ਚਾਧਿਟ੍ਠਾਨਾਦਿਵਸੇਨ **ਚਤੁਰਾਧਿਟ੍ਠਾਨੋ**। ਪਞ੍ਞਾਚਕ੍ਖੁਨਾ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕਸ੍ਸ ਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕਸ੍ਸ ਚ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਅਦਸ੍ਸਨਤੋ **ਅਨ੍ਧੋ,** ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕਸ੍ਸੇਵ ਦਸ੍ਸਨਤੋ **ਏਕਚਕ੍ਖੁ,** ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਦਸ੍ਸਨਤੋ **ਦ੍ਵਿਚਕ੍ਖੁ,** ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਸ੍ਵਾਯੰ ਨਿਦ੍ਦਿਸੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਸ੍ਵਾਯ**ਨ੍ਤਿ ਚ ਸੋ ਅਯੰ, ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਦੇਸਨਾਵਿਭਾਗਕੁਸਲੋ ਭਗਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਪਰਿਞ੍ਞਾਤਵਤ੍ਥੁਕੋ**ਤਿ ਤੀਹਿ ਪਰਿਞ੍ਞਾਹਿ ਅਪਰਿਞ੍ਞਾਤਕ੍ਖਨ੍ਧੋ। ਖਨ੍ਧਾ ਹਿ ਪਰਿਞ੍ਞਾਤਵਤ੍ਥੂ। **ਅਪਰਿਞ੍ਞਾਮੂਲਿਕਾ**ਤਿ ਪਰਿਜਾਨਨਾਭਾਵਨਿਮਿਤ੍ਤਾ ਤਸ੍ਮਿੰ ਸਤਿ ਭਾਵਤੋ। ਪਰਿਞ੍ਞਾਨਞ੍ਹਿ ਅਵਿਜ੍ਜਾਦਯੋ ਕਿਲੇਸਾ ਪਟਿਪਕ੍ਖਾ ਤਮ੍ਮੂਲਿਕਾ ਚ ਸਬ੍ਬਮਞ੍ਞਨਾਤਿ। **ਅਰਿਯਾਨੰ ਅਦਸ੍ਸਾਵੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਇਤਿ-ਸਦ੍ਦੋ ਆਦਿਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨ ''ਅਰਿਯਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਅਕੋਵਿਦੋ''ਤਿਆਦਿਕੰ ਪੁਥੁਜਨਸ੍ਸ ਵਿਸੇਸਨਭਾਵੇਨ ਪਵਤ੍ਤੰ ਪਾਲਿਸੇਸੰ ਗਣ੍ਹਾਤਿ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਨਿਦ੍ਦੇਸਭਾਵਤੋ। ਤੇਨਾਹ **"ਏਵੰ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੰ ਨਿਦ੍ਦਿਸੀ"**ਤਿ।

ਸੁਤ੍ਤਨਿਕ੍ਖੇਪਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਪਥਵੀਵਾਰਵਣ੍ਣਨਾ

ਤਸ੍ਸਾਤਿ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਸ੍ਸ। ਵਸਤਿ ਏਤ੍ਥ ਆਰਮ੍ਮਣਕਰਣਵਸੇਨਾਤਿ ਆਰਮ੍ਮਣਮ੍ਪਿ **ਵਤ੍ਥੂ**ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪਵਤ੍ਤਿਟ੍ਠਾਨਭਾਵਤੋਤਿ ਆਹ **"ਪਥਵੀਆਦੀਸੁ ਵਤ੍ਥੂਸੂ"**ਤਿ। ਸਕ੍ਕਾਯਧਮ੍ਮਾਨਮ੍ਪਿ ਆਰਮ੍ਮਣਾਦਿਨਾ ਸਤਿਪਿ ਮਞ੍ਞਨਾਹੇਤੁਭਾਵੇ ਮਞ੍ਞਨਾਹੇਤੁਕਤ੍ਤੇਨੇਵ ਤੇਸੰ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਤੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ **"ਸਬ੍ਬਸਕ੍ਕਾਯਧਮ੍ਮਜਨਿਤੰ ਮਞ੍ਞਨ"**ਨ੍ਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਪਥਵੀਧਾਤੁ ਸੇਸਧਾਤੂਨੰ ਸਸਮ੍ਭਾਰਾਸਮ੍ਭਾਰਭਾਵਾ ਸਤਿਪਿ ਪਮਾਣਤੋ ਸਮਭਾਵੇ ਸਾਮਤ੍ਥਿਯਤੋ ਅਧਿਕਾਨਧਿਕਭਾਵੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਸਮ੍ਭਾਰਨ੍ਤੀਤਿ **ਸਮ੍ਭਾਰਾ,** ਪਰਿਵਾਰਾ। ਤੰਤੰਕਲਾਪੇਹਿ ਲਕ੍ਖਣਪਥਵਿਯਾ ਸੇਸਧਮ੍ਮਾ ਯਥਾਰਹੰ ਪਚ੍ਚਯਭਾਵੇਨ ਪਰਿਵਾਰਭਾਵੇਨ ਚ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਤੇਨਾਹ **"ਸਾ ਹਿ ਵਣ੍ਣਾਦੀਹਿ ਸਮ੍ਭਾਰੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿੰ ਪਥਵੀਤਿ ਸਸਮ੍ਭਾਰਪਥਵੀ"**ਤਿ। **ਪਥਵਿਤੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪੁਥੁਲਟ੍ਠੇਨ ਪੁਥੁਵੀ, ਪੁਥੁਵੀ ਏਵ ਪਥਵੀ। ਸਾ ਹਿ ਸਤਿਪਿ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਵੁਤ੍ਤਿਯੰ ਸਬ੍ਬੇਸੰ ਸਕਲਾਪਭਾਵਾਨੰ ਆਧਾਰਭਾਵੇਨ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨਾ ਪੁਥੁਲਾ ਪਤ੍ਥਟਾ ਵਿਤ੍ਥਿਣ੍ਣਾਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਤੰ ਅਰਹਤਿ, ਨ ਪਨ ਤੰ ਅਨੁਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨਾ ਆਪਾਦਯੋ। ਸਸਮ੍ਭਾਰਪਥਵਿਯਾ ਪਨ ਪੁਥੁਲਭਾਵੇ

ਵਤ੍ਥੁਬ੍ਬਮੇਵ ਨਤ੍ਥਿ। ਆਰਮ੍ਮਣਪਥਵਿਯਂ ਵਡ੍ਢਨਫਰਣਟ੍ਠੇਹਿ ਪੁਥੁਲਟ੍ਠੋ, ਇਤਰਸ੍ਮਿਂ ਰੁਲ੍ਹਿਯਾਵ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। **ਆਰਮ੍ਮਣਪਥਵੀ**ਤਿ ਞਾਣਸ੍ਸ ਆਰਮ੍ਮਣਭੂਤਂ ਪਥਵੀਸਙ੍ਖਾਤਂ ਪਟਿਭਾਗਨਿਮਿਤ੍ਤਂ। ਤੇਨਾਹ “**ਨਿਮਿਤ੍ਤਪਥਵੀਤਿਪਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀ**”ਤਿ। **ਆਗਮਨਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਪਥਵੀਕਸਿਣਭਾਵਨਾਗਮਨਵਸੇਨ। ਤਥਾ ਹਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ‘‘ਆਪੋ ਚ ਦੇਵਾ ਪਥਵੀ, ਤੇਜੋ ਵਾਯੋ ਤਦਾਗਮੁ’’ਨ੍ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੩੪੦)।

ਸਬ੍ਬਾਪੀਤਿ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਾ ਪਥਵੀਪਿ। ਅਨੁਸ੍ਸਵਾਦਿਮਤ੍ਤੁਲਦ੍ਧਾ ਮਞ੍ਞਨਾ ਵਤ੍ਤ ਹੋਤਿਯੇਵ। ਤਥਾ ਹਿ ‘‘ਕਕ੍ਖਲ਼ਂ ਖਰਿਗਤ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ (ਵਿਭ॰ ੧੭੩) ਲਕ੍ਖਣਪਥਵੀਪਿ ਉਦ੍ਧਰੀਯਤਿ। ਯਂ ਪਨੇਕੇ ਵਦਨ੍ਤਿ ‘‘ਲਕ੍ਖਣੇ ਦਿਟ੍ਠੇ ਮਞ੍ਞਨਾ ਨਤ੍ਥਿ, ਸਞ੍ਜਾਨਾਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਸਞ੍ਞਾ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿਗ੍ਗਾਹਸ੍ਸ ਮੂਲਭੂਤਾ ਪਿਣ੍ਡਗ੍ਗਾਹਿਤਾ, ਸਾ ਲਕ੍ਖਣੇ ਨਕ੍ਖਮਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਲਕ੍ਖਣਪਥਵੀ ਨ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾ’’ਤਿ, ਤਦਯੁਤ੍ਤਂ ਲਕ੍ਖਣਪਟਿਵੇਧਸ੍ਸ ਇਧ ਅਨਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਤਾ। ਤੇਨਾਹ “**ਲੋਕਵੋਹਾਰਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ**”ਤਿ। ਨ ਚ ਸਬ੍ਬਸਞ੍ਞਾ ਪਿਣ੍ਡਗ੍ਗਾਹਿਕਾ , ਨਾਪਿ ਦਿਟ੍ਠਿਗ੍ਗਾਹਸ੍ਸੇਵ ਮੂਲਭੂਤਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਲਕ੍ਖਣਪਥਵਿਯਾਪਿ ਕਾਯਦ੍ਵਾਰਾਨੁਸਾਰੇਨ ਅਞ੍ਞਥਾ ਚ ਉਪਟ੍ਠਿਤਾਯ ਮਞ੍ਞਨਾ ਪਵਤ੍ਤਤੇਵ। ਤੇਨੇਵ ਚ ‘‘ਅਨੁਸ੍ਸਵਾਦਿਮਤ੍ਤੁਲਦ੍ਧਾ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਪਥਵਿਤੋ**ਤਿ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤੇ ਨਿਸ੍ਸਕ੍ਕਵਚਨਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ “**ਪਥਵੀਤਿ ਸਞ੍ਜਾਨਾਤੀ**”ਤਿ ਆਹ। ਯਸ੍ਮਾ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਮ੍ਪਿ ਪਥਵਿ ‘‘ਪਥਵੀ’ਤਿ ਸਞ੍ਜਾਨਨ੍ਤੋ ਤੇਨ ਤੇਨ ਨਯੇਨ ਪਥਵੀਕੋਟ੍ਠਾਸੇਨੇਵ ਸਞ੍ਜਾਨਾਤੀਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਨ ਆਪਾਦਿਕੋਟ੍ਠਾਸੇਨ, ਤਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਂ “**ਪਥਵਿਭਾਗੇਨ ਸਞ੍ਜਾਨਾਤੀ**”ਤਿ। **ਲੋਕਵੋਹਾਰਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਲੋਕਸਮਞ੍ਞਂ ਅਵਿਜਹਿਤ੍ਵਾ। ਏਤੇਨ ਲਕ੍ਖਣਪਥਵਿਯਮ੍ਪਿ ਵੋਹਾਰਮੁਖੇਨੇਵਸ੍ਸਾ ਪਵਤ੍ਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਯਦਿ ਲੋਕਵੋਹਾਰੇਨ ਤਤ੍ਥ ਪਵਤ੍ਤਿ, ਕੋ ਏਤ੍ਥ ਦੋਸੋ, ਨਨੁ ਅਰਿਯਾਪਿ ‘‘ਅਯਞ੍ਹਿ ਭਨ੍ਤੇ ਮਹਾਪਥਵੀ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਲੋਕਵੋਹਾਰੇਨ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ? ਨ ਏਤ੍ਥ ਵੋਹਾਰਮਤ੍ਤੇ ਅਵਟ੍ਠਾਨਂ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਂ, ਅਥ ਖੋ ਵੋਹਾਰਮੁਖੇਨ ਮਿਚ੍ਛਾਭਿਨਿਵੇਸੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ “**ਸਞ੍ਞਾਵਿਪਲ੍ਲਾਸੇਨ ਸਞ੍ਜਾਨਾਤੀ**”ਤਿ ਆਹ। ਤਸ੍ਸਤ੍ਥੋ – ਅਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰਸਮ੍ਭੂਤਾਯ ‘‘ਸੁਭ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਯਪ੍ਪਵਤ੍ਤਾਯ ਵਿਪਰੀਤਸਞ੍ਞਾਯ ਸਞ੍ਜਾਨਾਤੀਤਿ। ਏਤੇਨ ਦੁਬ੍ਬਲਾ ਤਣ੍ਹਾਮਾਨਦਿਟ੍ਠਿਮਞ੍ਞਨਾ ਦਸ੍ਸਿਤਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਯਦਿ ਏਵਂ ਕਸ੍ਮਾ ਸਞ੍ਞਾ ਗਹਿਤਾਤਿ? ਪਾਕਟਭਾਵਤੋ। ਯਥਾ ਨਾਮ ਅਗ੍ਗਿਮ੍ਹਿ ਮਥਿਯਮਾਨੇ ਯਦਾ ਧੂਮੋ ਉਪਲਬ੍ਭਤਿ, ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਤਦਾ ਵਿਜ੍ਜਤੇਵ ਪਾਵਕੋ ਅਵਿਨਾਭਾਵਤੋ, ਪਾਕਟਭਾਵਤੋ ਪਨ ਧੂਮੋ ਜਾਤੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਨ ਅਗ੍ਗਿ ਜਾਤੋਤਿ, ਏਵਂਸਮ੍ਪਦਮਿਦਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਯਦਿਪਿ ਤਤ੍ਥ ਮਞ੍ਞਨਾਕਿਚ੍ਚਂ ਅਤ੍ਥਿ, ਨ ਪਨ ਵਿਭੂਤਂ ਅਪਾਕਟਭਾਵਤੋ ਸਞ੍ਞਾਕਿਚ੍ਚਮੇਵ ਵਿਭੂਤਂ, ਤਂ ਪਨ ਮਞ੍ਞਨਾਨੁਕੂਲਂ ਮਞ੍ਞਨਾਸਹਿਤਂ ਚਾਤਿ ਆਹ “**ਸਞ੍ਞਾਵਿਪਲ੍ਲਾਸੇਨ ਸਞ੍ਜਾਨਾਤੀ**”ਤਿ। ਏਵਂ ਪਥਵੀਭਾਗਂ ਅਮੁਞ੍ਚਨ੍ਤੋਯੇਵ ਵਾ ਸਞ੍ਜਾਨਾਤੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਯੋ ਹਿ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਭੇਦਾਯ ਪਥਵਿਯਾ ਪਥਵਿਭਾਗਂ ਅਮੁਞ੍ਚਨ੍ਤੋਯੇਵ ਅਵਿਜਹਨ੍ਤੋਯੇਵ ਸੀਸਪਿਣ੍ਡੇ ਸੁਵਣ੍ਣਸਞ੍ਞੀ ਵਿਯ ਅਨਤ੍ਤਾਦਿਸਭਾਵਂਯੇਵ ਤਂ ਅਤ੍ਤਾਦਿਵਸੇਨ ਸਞ੍ਜਾਨਾਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ ‘‘ਪਥਵੀ’’ਤਿਆਦਿ। **ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ** ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਗ੍ਗਾਹਸ੍ਸ ਯੁਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗਨਨਿਵਾਰਣਤੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ “**ਉਮ੍ਮਤ੍ਤਕੋ ਵਿਯ…ਪੇ॰… ਗਣ੍ਹਾਤੀ**”ਤਿ । **ਅਰਿਯਾਨਂ ਅਦਸ੍ਸਾਵਿਤਾਦਿਭੇਦ**ਨ੍ਤਿ ਅਰਿਯਾਨਂ ਅਦਸ੍ਸਾਵਿਤਾਦਿਵਿਸੇਸਂ ਵਦਨ੍ਤੇਨ ਭਗਵਤਾਵ ਏਤ੍ਥ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਸਞ੍ਜਾਨਨੇ ਕਾਰਣਂ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਯੋਜਨਾ।

ਏਵਨ੍ਤਿ ‘‘ਪਥਵਿਭਾਗੇਨ ਸਞ੍ਜਾਨਾਤੀ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰੇਨ। **ਸਞ੍ਜਾਨਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਪੁਬ੍ਬਕਾਲਕਿਰਿਯਾਨਿਦ੍ਦੇਸੋਤਿ ਆਹ “**ਅਪਰਭਾਗੇ…ਪੇ॰… ਗਣ੍ਹਾਤੀ**”ਤਿ। **ਪਪਞ੍ਚਸਙ੍ਖਾ**ਤਿ ਪਪਞ੍ਚਕੋਟ੍ਠਾਸਾ। ਪਪਞ੍ਚੇਨ੍ਤਿ ਸਤ੍ਤਾ ਸਂਸਾਰੇ ਚਿਰਾਯਨ੍ਤਿ ਏਤੇਹੀਤਿ **ਪਪਞ੍ਚਾ,** ਮਞ੍ਞਨ੍ਤਿ ‘‘ਏਤਂ ਮਮਾ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਰਿਕਪ੍ਪੇਨ੍ਤਿ ਏਤਾਹੀਤਿ **ਮਞ੍ਞਨਾ**ਤਿ ਦ੍ਵੀਹਿਪਿ ਪਰਿਯਾਯੇਹਿ ਤਣ੍ਹਾਦਯੋਵ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ ਆਹ “**ਤਣ੍ਹਾਮਾਨਦਿਟ੍ਠਿਪਪਞ੍ਚੇਹਿ ਇਧ ਮਞ੍ਞਨਾਨਾਮੇਨ ਵੁਤ੍ਤੇਹੀ**”ਤਿ। ਅਜਞ੍ਞਸ੍ਸ ਜਞ੍ਞਤੋ, ਅਸੇਯਜਾਦਿਕਸ੍ਸ ਸੇਯਜਾਦਿਤੋ ਗਹਣਤੋ ਦਿਟ੍ਠਿਮਞ੍ਞਨਾ ਵਿਯ ਤਣ੍ਹਾਮਾਨਮਞ੍ਞਨਾਪਿ ਅਞ੍ਞਥਾ ਗਾਹੋ ਏਵਾਤਿ ਆਹ “**ਅਞ੍ਞਥਾ ਗਣ੍ਹਾਤੀ**”ਤਿ। ਆਰਮ੍ਮਣਾਭਿਨਿਰੋਪਨਾਦਿਨਾ ਭਿਨ੍ਨਸਭਾਵਾਨਮ੍ਪਿ ਵਿਤਕ੍ਕਾਦੀਨਂ ਸਾਧਾਰਣੋ ਉਪਨਿਜ੍ਝਾਯਨਸਭਾਵੋ ਵਿਯ ਅਨੁਗਿਜ੍ਝਨੁਣ੍ਣਤਿਪਰਾਮਸਨਸਭਾਵਾਨਮ੍ਪਿ ਤਣ੍ਹਾਦੀਨਂ ਸਾਧਾਰਣੇਨ ਆਰਮ੍ਮਣਪਰਿਕਪ੍ਪਨਾਕਾਰੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿ **ਮਞ੍ਞਨਾ**ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਤੇਨਾਹ “**ਤੀਹਿ ਮਞ੍ਞਨਾਹਿ ਮਞ੍ਞਤੀ**”ਤਿਆਦਿ। **ਅਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਸ੍ਸ, ਉਦਯਬ੍ਬਯਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਦੀਸੁ ਵਿਯ ਸੁਖੁਮਨਯੇਨਪਿ ਮਞ੍ਞਨਾਪਵਤ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਵਿਭਾਵਨਸੁਖਤਾਯ ਥੂਲਂਯੇਵ ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਕਾਮੋ “**ਓਲ਼ਾਰਿਕਨਯੇਨਾ**”ਤਿਆਹ। ਓਲ਼ਾਰਿਕੇ ਹਿ ਵਿਭਾਗੇ ਦਸ੍ਸਿਤੇ ਸੁਖੁਮਵਿਭਾਵਨਾ

ਸੁਕਰਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ ਅਯਮਤ੍ਥਯੋਜਨਾ ਵੁਚ੍ਚਤੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਾ**ਤਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਬਦ੍ਧਾ ਸਤ੍ਤਸਨ੍ਤਾਨਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾ ਨਿਯਕਜ੍ਝਤ੍ਤਾ **ਵੁਤ੍ਤਾ** ਵਿਭਙ੍ਗੇ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਮਗ੍ਗੇ ਚ।

ਵਿਭਙ੍ਗੇਤਿ ਧਾਤੁਵਿਭਙ੍ਗੇ (ਵਿਭ॰ ੧੭੩)। **ਬਾਹਿਰਾ**ਤਿ ਅਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਬਦ੍ਧਾ ਸਙ੍ਖਾਰਸਨ੍ਤਾਨਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾ। **ਕਕ੍ਖਲ਼**ਨ੍ਤਿ ਥਦ੍ਧਂ। **ਖਰਿਗਤ**ਨ੍ਤਿ ਫਰੁਸਂ। ਕਕ੍ਖਲ਼ਭਾਵੋ **ਕਕ੍ਖਲ਼ਤ੍ਤਂ**। **ਕਕ੍ਖਲ਼ਭਾਵ**ੋਤਿ ਕਕ੍ਖਲ਼ਸਭਾਵੋ। **ਬਹਿਦ੍ਧਾ**ਤਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਬਦ੍ਧਤੋ ਬਹਿਦ੍ਧਾਭੂਤਂ। **ਅਨੁਪਾਦਿਨ੍ਨ**ਨ੍ਤਿ ਨ ਉਪਾਦਿਨ੍ਨਂ। **ਅਯੋ**ਤਿ ਕਾਲ਼ਲੋਹਂ। **ਲੋਹ**ਨ੍ਤਿ ਜਾਤਿਲੋਹਂ ਵਿਜਾਤਿਲੋਹਂ ਕਿਤ੍ਤਿਮਲੋਹਂ ਪਿਸਾਚਲੋਹਨ੍ਤਿ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਂ। ਤਤ੍ਥ ਅਯੋ ਸਜ੍ਝੁ ਸੁਵਣ੍ਣਂ ਤਿਪੁ ਸੀਸਂ ਤਮ੍ਬਲੋਹਂ ਵੇਕਨ੍ਤਕਲੋਹਨ੍ਤਿ ਇਮਾਨਿ ਸਤ੍ਤ **ਜਾਤਿਲੋਹਾਨਿ** ਨਾਮ। ਨਾਗਨਾਸਿਕਾਲੋਹਂ **ਵਿਜਾਤਿਲੋਹਂ** ਨਾਮ। ਕਂਸਲੋਹਂ ਵਟ੍ਟਲੋਹਂ ਆਰਕੂਟਨ੍ਤਿ ਤੀਣਿ **ਕਿਤ੍ਤਿਮਲੋਹਾਨਿ** ਨਾਮ। ਮੋਰਕ੍ਖਕਂ ਪੁਥੁਕਂ ਮਲਿਨਕਂ ਚਪਲਕਂ ਸਲਕਂ ਆਟਲਂ ਭਤ੍ਤਕਂ ਦੂਸਿਲੋਹਨ੍ਤਿ ਅਟ੍ਠ **ਪਿਸਾਚਲੋਹਾਨਿ** ਨਾਮ। ਤੇਸੁ **ਵੇਕਨ੍ਤਕਲੋਹਂ** ਨਾਮ ਸਬ੍ਬਲੋਹਚ੍ਛੇਦਨਸਮਤ੍ਥਾ ਏਕਾ ਲੋਹਜਾਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਤਂ ਵਿਕਨ੍ਤਤਿ ਛਿਨ੍ਦਤੀਤਿ ਵਿਕਨ੍ਤਕਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਵਿਕਨ੍ਤਕਮੇਵ ਵੇਕਨ੍ਤਕਂ। **ਨਾਗਨਾਸਿਕਾਲੋਹਂ** ਲੋਹਸਦਿਸਂ ਲੋਹਵਿਜਾਤਿ ਹਲਿਦ੍ਦਾਦਿਵਿਜਾਤਿ ਵਿਯ। ਤਥਾ ਹਿ ਤਂ ਲੋਹਾਕਾਰਂ ਲੋਹਮਲਂ ਵਿਯ ਘਨਸਂਹਤਂ ਹੁਤ੍ਵਾ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਤਾਪੇਤ੍ਵਾ ਤਾਲ਼ਿਤਂ ਪਨ ਭਿਨ੍ਨਂ ਭਿਨ੍ਨਂ ਹੁਤ੍ਵਾ ਵਿਸਰਤਿ ਮੁਦੁ ਮਟ੍ਠਂ ਕਮ੍ਮਨਿਯਂ ਵਾ ਨ ਹੋਤਿ। ਤਿਪੁਤਮ੍ਬੇ ਮਿਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਕਤਂ **ਕਂਸਲੋਹਂ**। ਸੀਸਤਮ੍ਬੇ ਮਿਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਕਤਂ **ਵਟ੍ਟਲੋਹਂ**। ਜਸਤਮ੍ਬੇ ਮਿਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਕਤਂ **ਆਰਕੂਟਂ**। ਤੇਨੇਵ ਤਂ ਕਰਣੇਨ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਤ੍ਤਾ **ਕਿਤ੍ਤਿਮਲੋਹ**ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਯਂ ਪਨ ਕੇਵਲਂ ਰਸਕਧਾਤੁ ਵਿਨਿਗ੍ਗਤਂ, ਤਂ ''ਪਿਤ੍ਤਲ''ਨ੍ਤਿਪਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਤਂ ਇਧ ਨਾਧਿਪ੍ਪੇਤਂ, ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਂ ਮਿਸ੍ਸਕਮੇਵ ਕਤ੍ਵਾ ਯੋਜਿਤਂ **ਕਿਤ੍ਤਿਮ**ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਮੋਰਕ੍ਖਕਾ**ਦੀਨਿ ਏਵਂਨਾਮਾਨੇਵੇਤਾਨਿ। ਤੇਸੁ ਯਸ੍ਮਾ ਪਞ੍ਚ ਜਾਤਿਲੋਹਾਨਿ ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਵਿਸੁਂ ਵੁਤ੍ਤਾਨੇਵ, ਤਸ੍ਮਾ ਵੇਕਨ੍ਤਕਲੋਹੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਵੁਤ੍ਤਾਵਸੇਸਂ ਸਬ੍ਬਂ ਇਧ ਲੋਹਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਤਿਪੂਤਿ ਸੇਤਤਿਪੁ। **ਸੀਸ**ਨ੍ਤਿ ਕਾਲ਼ਤਿਪੁ। **ਸਜ੍ਝ**ਨ੍ਤਿ ਰਜਤਂ। **ਮੁਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਹਤ੍ਥਿਕੁਮ੍ਭਜਾਦਿਕਾ ਅਟ੍ਠਵਿਧਾਪਿ ਮੁਤ੍ਤਾ। ਤਥਾ ਹਿ ਹਤ੍ਥਿਕੁਮ੍ਭਂ ਵਰਾਹਦਾਠਾ ਭੁਜਙ੍ਗਸੀਸਂ ਵਲਾਹਕੂਟਂ ਵੇਲ਼ੁ ਮਚ੍ਛਸੀਰੋ ਸਙ੍ਖੋ ਸਿਪ੍ਪੀਤਿ ਅਟ੍ਠ ਮੁਤ੍ਤਾਯੋਨਿਯੋ। ਤਤ੍ਥ **ਹਤ੍ਥਿਕੁਮ੍ਭਜਾ** ਪੀਤਵਣ੍ਣਾ ਪਭਾਹੀਨਾ। **ਵਰਾਹਦਾਠਾ** ਵਰਾਹਦਾਠਵਣ੍ਣਾਵ। **ਭੁਜਙ੍ਗਸੀਸਜਾ** ਨੀਲਾਦਿਵਣ੍ਣਾ ਸੁਵਿਸੁਦ੍ਧਾ ਵਟ੍ਟਲਾ ਚ। **ਵਲਾਹਕਜਾ** ਭਾਸੁਰਾ ਦੁਬ੍ਬਿਭਾਗਰੂਪਾ ਰਤ੍ਤਿਭਾਗੇ ਅਨ੍ਧਕਾਰਂ ਵਿਧਮਨ੍ਤਿਯੋ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ, ਦੇਵੂਪਭੋਗਾ ਏਵ ਚ ਹੋਨ੍ਤਿ। **ਵੇਲ਼ੁਜਾ** ਕਰਕੁਪਲਸਮਾਨਵਣ੍ਣਾ ਨ ਭਾਸੁਰਾ, ਤੇ ਚ ਵੇਲ਼ੂ ਅਮਨੁਸ੍ਸਗੋਚਰੇ ਏਵ ਪਦੇਸੇ ਜਾਯਨ੍ਤਿ। **ਮਚ੍ਛਸੀਰਜਾ** ਪਾਠੀਨਪਿਟ੍ਠਿਸਮਾਨਵਣ੍ਣਾ ਵਟ੍ਟਲਾ ਲਘਵੋ ਚ ਹੋਨ੍ਤਿ ਪਭਾਵਿਹੀਨਾ, ਤੇ ਚ ਮਚ੍ਛਾ ਸਮੁਦ੍ਦਮਜ੍ਝੇ ਏਵ ਜਾਯਨ੍ਤਿ। **ਸਙ੍ਖਜਾ** ਸਙ੍ਖੋਦਰਚ੍ਛਵਿਵਣ੍ਣਾ ਕੋਲਪ੍ਪਮਾਣਾਪਿ ਹੋਨ੍ਤਿ ਪਭਾਵਿਹੀਨਾਵ। **ਸਿਪ੍ਪਿਜਾ** ਪਭਾਵਿਸੇਸਯੁਤ੍ਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਨਾਨਾਸਣ੍ਠਾਨਾ। ਏਵਂ ਜਾਤਿਤੋ ਅਟ੍ਠਵਿਧਾਸੁਪਿ ਮੁਤ੍ਤਾਸੁ ਯਾ ਮਚ੍ਛਸਙ੍ਖਸਿਪ੍ਪਿਜਾ, ਤਾ ਸਾਮੁਦ੍ਦਿਕਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਭੁਜਙ੍ਗਜਾਪਿ ਕਾਚਿ ਸਾਮੁਦ੍ਦਿਕਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਇਤਰਾ ਅਸਾਮੁਦ੍ਦਿਕਾ। ਯਸ੍ਮਾ ਬਹੁਲਂ ਸਾਮੁਦ੍ਦਿਕਾਵ ਮੁਤ੍ਤਾ ਲੋਕੇ ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਤਤ੍ਥਾਪਿ ਸਿਪ੍ਪਿਜਾਵ, ਇਤਰਾ ਕਾਦਾਚਿਕਾ। ਤਸ੍ਮਾ **ਸਮ੍ਮੋਹਵਿਨੋਦਨਿਯਂ** (ਵਿਭ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧੭੩) ''ਮੁਤ੍ਤਾਤਿ ਸਾਮੁਦ੍ਦਿਕਾ ਮੁਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਮਣੀਤਿ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਪਾਲ਼ਿਆਗਤੇ ਵੇਲ਼ੁਰਿਯਾਦਿਕੇ ਸੇਸੋ ਜੋਤਿਰਸਾਦਿਭੇਦੋ ਸਬ੍ਬੋਪਿ ਮਣਿ। **ਵੇਲ਼ੁਰਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਵਂਸਵਣ੍ਣਮਣਿ। **ਸਙ੍ਖੋ**ਤਿ ਸਾਮੁਦ੍ਦਿਕਸਙ੍ਖੋ। **ਸਿਲਾ**ਤਿ ਕਾਲ਼ਸਿਲਾ ਪਣ੍ਡੁਸਿਲਾ ਸੇਤਸਿਲਾਦਿਭੇਦਾ ਅਟ੍ਠਿਪਿ ਸਿਲਾ। **ਰਜਤ**ਨ੍ਤਿ ਕਹਾਪਣਾਦਿਕਂ ਵੁਤ੍ਤਾਵਸੇਸਂ ਰਜਤਸਮ੍ਮਤਂ। **ਜਾਤਰੂਪ**ਨ੍ਤਿ ਸੁਵਣ੍ਣਂ। **ਲੋਹਿਤਙ੍ਗੋ**ਤਿ ਰਤ੍ਤਮਣਿ। **ਮਸਾਰਗਲ੍ਲ**ਨ੍ਤਿ ਕਬਰਮਣਿ **ਤਿਣਾ**ਦੀਸੁ ਬਹਿਭਾਰਾ ਤਾਲਨਾਲ਼ਿਕੇਰਾਦਯੋਪਿ **ਤਿਣਂ** ਨਾਮ। ਅਨ੍ਤੋਸਾਰਂ ਖਦਿਰਾਦਿ ਅਨ੍ਤਮਸੋ ਦਾਰੁਖਣ੍ਡਮ੍ਪਿ **ਕਟ੍ਠਂ** ਨਾਮ। ਮੁਗ੍ਗਮਤ੍ਤਤੋ ਯਾਵ ਮੁਟ੍ਠਿਪ੍ਪਮਾਣਾ ਮਰੁਮ੍ਬਾ **ਸਕ੍ਖਰਾ** ਨਾਮ। ਮੁਗ੍ਗਮਤ੍ਤਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵਾਲਿਕਾ ਨਾਮ। **ਕਠਲ**ਨ੍ਤਿ ਕਪਾਲਖਣ੍ਡਂ। **ਭੂਮੀ**ਤਿ ਸਸਮ੍ਭਾਰਪਥਵੀ। **ਪਾਸਾਣੋ**ਤਿ ਅਨ੍ਤੋਮੁਟ੍ਠਿਯਂ ਅਸਣ੍ਠਹਨਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਯਾਵ ਹਤ੍ਥਿਪ੍ਪਮਾਣਂ ਪਾਸਾਣਂ, ਹਤ੍ਥਿਪ੍ਪਮਾਣਤੋ ਪਨ ਪਟ੍ਠਾਯ ਉਪਰਿ **ਪਬ੍ਬਤੋ**ਤਿ। ਅਯਂ ਅਯੋਆਦੀਸੁ ਵਿਭਾਗਨਿਦ੍ਦੇਸੋ। **ਨਿਮਿਤ੍ਤਪਥਵੀ**ਤਿ ਪਟਿਭਾਗਨਿਮਿਤ੍ਤਭੂਤਂ ਪਥਵੀਕਸਿਣਂ। ਤਮ੍ਪਿ ਹਿ ''ਰੂਪਾਵਚਰਤਿਕਚਤੁਕ੍ਕਜ੍ਝਾਨਂ ਕੁਸਲਤੋ ਚ ਵਿਪਾਕਤੋ ਚ ਕਿਰਿਯਤੋ ਚ ਚਤੁਤ੍ਥਸ੍ਸ ਝਾਨਸ੍ਸ ਵਿਪਾਕੋ ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਬਹਿਦ੍ਧਾਰਮ੍ਮਣਾ''ਤਿ ਵਚਨਤੋ ''ਬਾਹਿਰਾ ਪਥਵੀ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ **''ਯਾ ਚ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣਤ੍ਤਿਕੇ ਨਿਮਿਤ੍ਤਪਥਵੀ, ਤਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ**''ਤਿ। ਉਗ੍ਗਹਨਿਮਿਤ੍ਤਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਤਂਗਤਿਕਮੇਵ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ, ਨਿਮਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਤੋ ਪਨ ਪੁਬ੍ਬੇ ਭੂਮਿਗ੍ਗਹਣੇਨੇਵ ਗਹਿਤਨ੍ਤਿ।

ਤੀਹਿ ਮਞ੍ਞਨਾਹੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਮਞ੍ਞਨਾਤ੍ਤਯਂ ਸਪਰਸਨ੍ਤਾਨੇਸੁ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਅਹਂ ਪਥਵੀ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ **ਅਹਂ ਪਥਵੀ**ਤਿਆਦੀਨਾ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਵਿਸਯਂ ਦਿਟ੍ਠਿਮਞ੍ਞਨਂ ਮਾਨਮਞ੍ਞਨਞ੍ਚ ਦਸ੍ਸੇਤਿ ਅਤ੍ਤਾਭਿਨਿਵੇਸਾਹਂਕਾਰਦੀਪਨਤੋ। **ਮਮ ਪਥਵੀ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਤਣ੍ਹਾਮਞ੍ਞਨਂ ਮਾਨਮਞ੍ਞਨਮ੍ਪਿ ਵਾ ਪਰਿਗ੍ਗਹਭੂਤਾਯਪਿ ਪਥਵਿਯਾ ਸੇਯ੍ਯਾਦਿਤੋ ਮਾਨਜਪ੍ਪਨਤੋ। ਸੇਸਪਦਦ੍ਵਯੇਪਿ ਇਮਿਨਾਨਯੇਨ ਮਞ੍ਞਨਾਵਿਭਾਗੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਤਤ੍ਥ ਪਥਵੀਕਸਿਣਜ੍ਝਾਨਲਾਭੀ ਝਾਨਚਕ੍ਖੁਨਾ ਗਹਿਤਝਾਨਾਰਮ੍ਮਣਂ ''ਅਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਅਭਿਨਿਵਿਸਨ੍ਤੋ ਤਞ੍ਚ ਸੇਯ੍ਯਾਦਿਤੋ ਦਹਨ੍ਤੋ ਅਤ੍ਤਤੋ **"ਅਹਂ ਪਥਵੀ"ਤਿ ਮਞ੍ਞਤਿ** ਨਾਮ, ਤਮੇਵ ''ਅਯਂ ਮਯ੍ਹਂ ਅਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਗਹਣੇ ਪਨ **"ਮਮ ਪਥਵੀ"ਤਿ ਮਞ੍ਞਤਿ** ਨਾਮ। ਤਥਾ ਤਂ ''ਪਰਪੁਰਿਸੋ''ਤਿ ਵਾ ''ਦੇਵੋ''ਤਿ ਵਾ ਵਾਦਵਸੇਨ ''ਅਯਮੇਵ ਪਰੇਸਂ ਅਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਵਾ ਅਭਿਨਿਵਿਸਨ੍ਤੋ **"ਪਰੋ ਪਥਵੀ, ਪਰਸ੍ਸ ਪਥਵੀ"ਤਿ ਮਞ੍ਞਤਿ** ਨਾਮ। ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨ ਸੇਸਪਥਵੀਸੁਪਿ ਯਥਾਰਹਂ ਚਤੁਕ੍ਕਂ ਨਿਦ੍ਧਾਰੇਤਬ੍ਬਂ।

ਏਵਂ ''ਪਥਵਿਂ ਮਞ੍ਞਤੀ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਚਤੁਕ੍ਕਵਸੇਨ ਮਞ੍ਞਨਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਮਞ੍ਞਨਾਵਤ੍ਥੁਂ ਮਞ੍ਞਨਾਯੋ ਚ ਵਿਭਜਿਤ੍ਵਾ ਅਨੇਕਵਿਹਿਤਂ ਤਸ੍ਸ ਮਞ੍ਞਨਾਕਾਰਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਅਥ ਵਾ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਅਯ**ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੋ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋ। **ਛਨ੍ਦਰਾਗ**ਨ੍ਤਿ ਬਹਲਰਾਗਂ। **ਅਸ੍ਸਾਦੇਤੀ**ਤਿ ਨਿਕਾਮੇਤਿ, ''ਇਮੇ ਕੇਸਾ ਮੁਦੁਸਿਨਿਦ੍ਧਕੁਞ੍ਚਿਤਨੀਲੋਭਾਸਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਤਤ੍ਥ ਰਸਂ ਵਿਨ੍ਦਤਿ। **ਅਭਿਨਨ੍ਦਤੀ**ਤਿ ਸਪ੍ਪੀਤਿਕਾਯ ਤਣ੍ਹਾਯ ਅਭਿਮੁਖੋ ਨਨ੍ਦਤਿ ਪਮੋਦਤਿ। **ਅਭਿਵਦਤੀ**ਤਿ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਤਣ੍ਹਾਭਿਨਨ੍ਦਨਾਵੇਗਂ ਹਦਯੇਨ ਸਨ੍ਧਾਰੇਤੁਂ ਅਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤੋ ''ਅਹੋ ਮੇ ਕੇਸਾ''ਤਿ ਵਾਚਂ ਨਿਚ੍ਛਾਰੇਤਿ। **ਅਜ੍ਝੋਸਾਯ ਤਿਟ੍ਠਤੀ**ਤਿ ਬਲਵਤਣ੍ਹਾਭਿਨਿਵੇਸੇਨ ਗਿਲਿਤ੍ਵਾ ਪਰਿਨਿਟ੍ਠਾਪੇਤ੍ਵਾ ਤਿਟ੍ਠਤਿ। **ਅਞ੍ਞਤਰਂ ਵਾ ਪਨ ਰਜ੍ਜਨੀਯਵਤ੍ਥੁ**ਨ੍ਤਿ ਕੇਸਾਦਿਤੋ ਅਞ੍ਞਤਰਂ ਵਾ ਕਰਚਰਣਾਦਿਪ੍ਪਭੇਦਂ ਨਿਯਕਜ੍ਝਤ੍ਤਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਂ ਰਾਗੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਹੇਤੁਭੂਤਂ ਵਤ੍ਥੁਂ। **ਇਤੀ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸਿਨਿਦ੍ਧਾਦਿਪ੍ਪਕਾਰੇਨਾਤਿ ਪਤ੍ਥਯਿਤਬ੍ਬਾਕਾਰਂ ਪਰਾਮਸਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਨਨ੍ਦਿਂ ਸਮਨ੍ਨਾਨੇਤੀ**ਤਿ ਤੇਸੁ ਭਾਵੀਸੁ ਕੇਸਾਦੀਸੁ ਸਿਦ੍ਧਂ ਵਿਯ ਕਤ੍ਵਾ ਨਨ੍ਦਿਂ ਤਣ੍ਹਂ ਸਮਨ੍ਨਾਹਰਤਿ ਸਮੁਪਚਾਰੇਤਿ। **ਪਣਿਦਹਤੀ**ਤਿ ਪਤ੍ਥਨਂ ਠਪੇਤਿ।

ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ''ਸੇਯ੍ਯੋਹਮਸ੍ਮੀ''ਤਿ, ਵਿਪਤ੍ਤਿਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ''ਹੀਨੋਹਮਸ੍ਮੀ''ਤਿ ਮਾਨਂ ਜਨੇਤੀਤਿ ਯੋਜਨਾ। ਪਥਵੀਕੋਟ੍ਠਾਸਭੂਤਾਨਂ ਕੇਸਾਦੀਨਂ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਵਿਪਤ੍ਤੀਹਿ ਮਾਨਜਪ੍ਪਨਾ ਪਥਵਿਯਾ ਮਞ੍ਞਨਾ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ **"ਏਵਂ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਂ ਪਥਵਿਂ ਮਾਨਮਞ੍ਞਨਾਯ ਮਞ੍ਞਤੀ"**ਤਿ। ਅਵਯਵਬ੍ਯਤਿਰੇਕੇਨ ਸਮੁਦਾਯਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋ ਸਮੁਦਾਯੇ ਜੀਵਾਭਿਨਿਵੇਸੋ ਅਵਯਵੇਪਿ ਹੋਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਤਂ ਜੀਵਂ ਤਂ ਸਰੀਰਨ੍ਤਿ ਆਗਤਨਯੇਨ ਪਨ ਕੇਸਂ 'ਜੀਵੋ'ਤਿ ਅਭਿਨਿਵਿਸਤੀ"**ਤਿ ਆਹ। ''ਕੇਸਾ ਨਾਮੇਤੇ ਇਸ੍ਸਰਵਿਹਿਤਾ ਪਜਾਪਤਿਨਿਸ੍ਸਿਤਾ ਅਣੁਸਞ੍ਞੋਗੋ ਪਕਤਿਪਰਿਣਾਮੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨਪੇਤ੍ਥ **ਦਿਟ੍ਠਿਮਞ੍ਞਨਾ** ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਪਵਤ੍ਤਿਯਾਤਿ ਨਿਕਨ੍ਤਿਮਾਨਦਿਟ੍ਠੀਨਂ ਪਰਿਯਾਦਾਨਸਮੁਗ੍ਘਾਟਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ। ''ਏਤਂ ਮਮਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਯਦਿਪਿ ਤਿਸ੍ਸਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਮਞ੍ਞਨਾਨਂ ਸਮ੍ਭਵੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋ। ਤਣ੍ਹਾਮਾਨਮਞ੍ਞਨਾਨਂ ਪਨ ਹੇਟ੍ਠਾ ਦਸ੍ਸਿਤਤ੍ਤਾ ਦਿਟ੍ਠਿਮਞ੍ਞਨਾ ਏਵੇਤ੍ਥ ਵਿਸੇਸਤੋ ਉਦ੍ਧਟਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਤੇਨਾਹ **"ਏਵਮ੍ਪਿ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਂ ਪਥਵਿਂ ਦਿਟ੍ਠਿਮਞ੍ਞਨਾਯ ਮਞ੍ਞਤੀ"**ਤਿ।

ਬਾਹਿਰਮ੍ਪਿ ਪਥਵਿਂ ਤੀਹਿ ਮਞ੍ਞਨਾਹਿ ਮਞ੍ਞਤੀਤਿ ਯੋਜਨਾ। ਤਂ ਪਨ ਮਞ੍ਞਨਾਵਿਧਿਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਕਥ"**ਨ੍ਤਿ ਆਹ। ਤਸ੍ਸਤ੍ਥੋ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਅਯਂ ਜੀਵੋਤਿ ਅਯਂ ਕਾਲ਼ਲੋਹਂ ''ਜੀਵੋ ਅਤ੍ਤਾ''ਤਿ **ਅਭਿਨਿਵਿਸਤਿ** ਏਕਚ੍ਚੋ ਨਿਗਣ੍ਠੋ ਵਿਯ। **ਏਵਂ ਬਾਹਿਰਂ ਪਥਵਿਂ ਦਿਟ੍ਠਿਮਞ੍ਞਨਾਯ ਮਞ੍ਞਤੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ''ਯਾ ਚੇਵ ਖੋ ਪਨ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਾ ਪਥਵੀਧਾਤੁ, ਯਾ ਚ ਬਾਹਿਰਾ ਪਥਵੀਧਾਤੂ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ।

ਪਥਵੀਕਸਿਣਂ ਅਤ੍ਤਤੋ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤੀਤਿਆਦੀਸੁ ਯਂ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ, ਤਂ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਮੇਵ। ਅਯਮ੍ਪਿ ਚ ਨਯੋ ''ਰੂਪਂ ਅਤ੍ਤਤੋ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਏਤ੍ਥੇਵ ਅਨ੍ਤੋਗਧੋਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ ਕਸਿਣਾਨਮ੍ਪਿ ਰੂਪਸਮਞ੍ਞਾਸਮ੍ਭਵਤੋ। **ਪਥਵਿਂ ਮਞ੍ਞਤੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਯਾਦਿਸੋ

ਮਵ੍ਵਨਾਵਤ੍ਥੁਮਵ੍ਵਨਾਨੰ ਵਿਤ੍ਥਾਰਨਯੋ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਤਾਦਿਸੋ ਇਤੋ ਪਰੰ ਵੁਤ੍ਤਨਯੋਵਾਤਿ ਆਹ “**ਇਤੋ ਪਰੰ ਸਙ੍ਖੇਪੇਨੇਵ ਕਥਯਿਸ੍ਸਾਮਾ**”ਤਿ, ਅਤਾਦਿਸੋ ਪਨ ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋਪਿ ਕਥਯਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਤਸ੍ਮਾਤਿ ਯਸ੍ਮਾ ‘‘ਪਥਵਿਯਾ’’ਤਿ ਇਦੰ ਭੁਮ੍ਮਵਚਨੰ, ਤਸ੍ਮਾ, ਸੋ ਅਤ੍ਤੁਪਰਤ੍ਤੁਦੁਪਕਰਣਾਨੰ ਆਧਾਰਭਾਵੇਨ ਤੰ ਮਵ੍ਵਨਾਵਤ੍ਥੁੰ ਕਪ੍ਪੇਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨਾਹ “**ਅਹੰ ਪਥਵਿਯਾ**”ਤਿਆਦਿ। ਨਨੁ ਚ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਬਦ੍ਧਾਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਬਦ੍ਧਪਭੇਦਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਪ੍ਪਬਨ੍ਧਸ੍ਸ ਸਸਮ੍ਭਾਰਪਥਵੀ ਚ ਆਧਾਰਨਿਸ੍ਸਯੋ, ਇਤਰਾ ਆਰਮ੍ਮਣਨਿਸ੍ਸਯੋ ਤਦਾਰਮ੍ਮਣਸ੍ਸਾਤਿ ਏਤ੍ਥ ਨਿਬ੍ਬਿਰੋਧੋਤਿ? ਨ, ਮਵ੍ਵਨਾਵਤ੍ਥੁੰ ਨਿਸ੍ਸਯਭਾਵੇਨ ਪਰਿਕਪ੍ਪਨਤੋ। ਅਯਞ੍ਹਿ ‘‘ਅਹ’’ਨ੍ਤਿ ਦਿਟ੍ਠਿਮਵ੍ਵਨਾਯ ਮਾਨਮਵ੍ਵਨਾਯ ਚ ਵਤ੍ਥੁਭੂਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਥਵਿਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਯੰ ਕਤ੍ਵਾ “**ਅਹੰ ਪਥਵਿਯਾ”ਤਿ ਮਵ੍ਵਤਿ,** ਤਣ੍ਹਾਮਵ੍ਵਨਾਯ ਵਤ੍ਥੁਭੂਤਸ੍ਸ ਉਪਕਰਣਸ੍ਸ ਪਥਵਿ ਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਯੰ ਕਤ੍ਵਾ “**ਮਯ੍ਹੰ ਕਿਵ੍ਚਨੰ ਪਲਿਬੋਧੋ ਪਥਵਿਯਾ**”ਤਿ ਮਵ੍ਵਤਿ। **ਪਰੋ**ਤਿਆਦੀਸੁਪਿ ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਯ੍ਵਾਯੰ ਅਤ੍ਥਨਯੋਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਵੁਤ੍ਤੋ** ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਮਗ੍ਗੇ। **ਏਤੇਨੇਵ ਨਯੇਨਾ**ਤਿ ਯ੍ਵਾਯੰ ‘‘ਸੋ ਖੋ ਪਨ ਮੇ ਅਤ੍ਤਾ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਰੂਪੇ’’ਤਿ ਸਮੁਦਾਯਸ੍ਸ ਆਧਾਰਭਾਵਦੀਪਨੋ ਅਤ੍ਥਨਯੋ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਏਤੇਨੇਵ ਨਯੇਨ। ਨ ਹਿ ਅਵਯਵਬਜਤਿਰੇਕੇਨ ਸਮੁਦਾਯੋ ਲਬ੍ਭਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਮੁਦਾਯੇ ਵੁਤ੍ਤਵਿਧਿ ਅਵਯਵੇਪਿ ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਤੇਨਾਹ **ਸੋ ਖੋ ਪਨ ਮੇ ਅਯੰ ਅਤ੍ਤਾ ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਪਥਵਿਯਾਤਿ ਮਵ੍ਵਨ੍ਤੋ**ਤਿ। **ਤਸ੍ਮਿੰਯੇਵ ਪਨਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਨੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਅਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਸ੍ਸ। **ਤਸ੍ਮਿੰਯੇਵ ਅਤ੍ਤਨੀ**ਤਿ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਬਾਹਿਰਪਥਵੀਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਯੇ ਅਤ੍ਤਨਿ। ‘‘ਪਥਵਿਯਾ ਮਵ੍ਵਤੀ’’ਤਿ ਪਦਸ੍ਸਾਯੰ ਵਣ੍ਣਨਾ। ਏਵੰ ‘‘ਪਥਵਿਯਾ ਮਵ੍ਵਤੀ’’ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਅਤ੍ਤਵਸੇਨ ਦਿਟ੍ਠਿਮਾਨਤਣ੍ਹਾਮਵ੍ਵਨੰ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਪਰਵਸੇਨ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ “**ਯਦਾ ਪਨਾ**”ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤਤ੍ਥ **ਅਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਪਰਸ੍ਸ। **ਤਦਾ**ਤਿ ਪਰਵਸੇਨ ਮਵ੍ਵਨਾਯੰ। **ਦਿਟ੍ਠਿਮਵ੍ਵਨਾ ਏਵ ਯੁਜ੍ਜਤਿ** ਤਤ੍ਥ ਨਿਚ੍ਚਾਭਿਨਿਵੇਸਾਦਯੋ ਸਮ੍ਭਵਨ੍ਤੀਤਿ ਕਤ੍ਵਾ। ਅਵਧਾਰਣੇਨ ਮਾਨਤਣ੍ਹਾਮਵ੍ਵਨਾ ਨਿਵਤ੍ਤੇਤਿ। ਨ ਹਿ ‘‘ਸੇਯ੍ਯੋਹਮਸ੍ਮੀ’’ਤਿਆਦਿਨਾ, ‘‘ਮਯ੍ਹ’’ਨ੍ਤਿ ਚ ਪਵਤ੍ਤਲਕ੍ਖਣਾ ਮਾਨਤਣ੍ਹਾ ਪਰਸ੍ਮਿੰ ਪਰਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਕਭਾਵੇਨ ਗਹਿਤੇ ਚ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਇਤਰਾਯੋਪੀ**ਤਿ ਮਾਨਤਣ੍ਹਾਮਵ੍ਵਨਾਯੋਪਿ। **ਇਚ੍ਛਨ੍ਤਿ** ਅਟ੍ਠਕਥਾਚਰਿਯਾ। ਪਰਸ੍ਸਪਿ ਹਿ ਪਥਵੀਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਯੇਨ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਇਸ੍ਸਰਿਯਾਦਿਕਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਅਤ੍ਤਨਿ ਸੇਯ੍ਯਾਦਿਭਾਵੰ ਦਹਤੋ ਪਣਿਦਹਤੋ ਚ ਚਿਤ੍ਤੰ ਤਥਾਭਾਵਾਯ ਮਾਨਤਣ੍ਹਾਮਵ੍ਵਨਾ ਸਮ੍ਭਵਨ੍ਤੀਤਿ ਆਚਰਿਯਾਨੰ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ‘‘ਪਰੋ ਪਥਵੀ ਪਰਸ੍ਸ ਪਥਵੀ’’ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਇਮੇ ਦ੍ਵੇ ਪਕਾਰਾ ਸਾਧਿਪ੍ਪਾਯਾ ਨਿਦ੍ਧਾਰੇਤਬ੍ਬਾ।

‘‘ਪਥਵਿਤੋ ਸਵ੍ਜਾਨਾਤੀ’’ਤਿ, ‘‘ਆਦਿਤੋ’’ਤਿ ਚ ਆਦੀਸੁ ਅਨਿਸ੍ਸਕ੍ਕਵਚਨੇਪਿ ਤੋ-ਸਦ੍ਦੋ ਦਿਟ੍ਠੋਤਿ ਆਹ “**ਪਥਵਿਤੋਤਿ ਨਿਸ੍ਸਕ੍ਕਵਚਨ**”ਨ੍ਤਿ। **ਸਉਪਕਰਣਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਹਿਰਵ੍ਵਸੁਵਣ੍ਣਗਤਸ੍ਸ ਦਾਸਪੋਰਿਸਾਦਿਨਾ ਵਿਤ੍ਤੂਪਕਰਣੇਨ ਸਉਪਕਰਣਸ੍ਸ, ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਾ ਪਰਸ੍ਸ ਵਾ ਤੇਸੰ ਉਪਕਰਣਸ੍ਸ ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਭੇਦਤੋ**ਤਿ ਲਕ੍ਖਣਾਦਿਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਾਦਿਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰਵਿਭਾਗਤੋ। **ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿੰ ਵਾ ਨਿਗ੍ਗਮਨੰ** ਵਾਤਿ ‘‘ਤੰ ਅਣ੍ਡੰ ਅਹੋਸਿ ਹੇਮਮਯੰ, ਤਸ੍ਮਿੰ ਸਯੰ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ’’ਤਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਣ੍ਡਵਾਦਵਸੇਨ ਵਾ ‘‘ਦ੍ਵੀਹਿ ਅਣੂਹਿ ਦ੍ਵਿਅਣੁਕ’’ਨ੍ਤਿ ਏਵੰ ਪਵਤ੍ਤਅਣੁਕਵਾਦਵਸੇਨ ਵਾ ਪਥਵਿਤੋ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿੰ ਵਾ ‘‘ਸਬ੍ਬੋਯੰ ਲੋਕੋ ਇਸ੍ਸਰਤੋ ਵਿਨਿਗ੍ਗਤੋ’’ਤਿ ਇਸ੍ਸਰਵਾਦਵਸੇਨ ਇਸ੍ਸਰਕੁਤ੍ਤੋ ਪਥਵਿਤੋ ਨਿਗ੍ਗਮਨੰ ਵਾ ਮਵ੍ਵਮਾਨੋਤਿ ਯੋਜਨਾ। **ਪਥਵਿਤੋ ਵਾ ਅਵ੍ਵੋ** ਆਪਾਦਿਕੋ ਅਤ੍ਤਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਪੁਰਿਮਸ੍ਮਿੰ ਅਤ੍ਥਵਿਕਪ੍ਪੇ ਕਾਰਕਲਕ੍ਖਣੰ ਨਿਸ੍ਸਕ੍ਕਵਚਨੰ, ਦੁਤਿਯਸ੍ਮਿੰ ਉਪਪਦਲਕ੍ਖਣਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਰਿਗ੍ਗਹਭੂਤਪਥਵਿਤੋ ਸੁਖਪ੍ਪਤ੍ਤਿੰ ਤਤੋ ਏਵ ਚ ਪਰੇਹਿ ਸੇਯ੍ਯਾਦਿਭਾਵੰ ਕਪ੍ਪੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਵਸੇਨਪੇਤ੍ਥ **ਤਣ੍ਹਾਮਾਨਮਵ੍ਵਨਾ** ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। **ਅਪਰੇ**ਤਿ ਸਾਰਸਮਾਸਾਚਰਿਯਾ। **ਤਤੋ ਅਵ੍ਵੰ ਅਪ੍ਪਮਾਣੰ ਅਤ੍ਤਾਨੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਭਾਵਿਤਆਪਾਦਿਅਪ੍ਪਮਾਣਕਸਿਣਵਸੇਨ ਵਾ ਕਾਪਿਲਕਾਣਾਦਦਿਟ੍ਠਿਵਸੇਨ ਵਾ ਅਪ੍ਪਮਾਣੰ ਬਜਾਪਿਨੰ ਅਤ੍ਤਾਨੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ। **ਪਥਵਿਤੋ**ਤਿ ਪਚ੍ਛਾ ਅਭਾਵਿਤਅਵਡ੍ਢਿਤਪਥਵੀਕਸਿਣਸਙ੍ਖਾਤਪਥਵਿਤੋ। **ਬਹਿਦ੍ਧਾਪਿ ਮੇ ਅਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਇਤੋ ਪਥਵਿਤੋ ਬਹਿਪਿ ਮੇ ਅਤ੍ਤਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਕੇਵਲਨ੍ਤਿ ਅਨਵਸੇਸਂ। **ਮਹਾਪਥਵਿਂ ਤਣ੍ਹਾਵਸੇਨ ਮਮਾਯਤਿ**, ਅਯਞ੍ਹਿ ਨਯੋ ਚਤੁਦੀਪਿਸ੍ਸਰਿਯੇ ਠਿਤਸ੍ਸ ਦੀਪਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਨੋ ਚ ਲਬ੍ਭੇਯ੍ਯ, ਮਣ੍ਡਲਿਕਰਾਜਮਹਾਮਤ੍ਤਕੁਟੁਮ੍ਬਿਕਾਨਮ੍ਪਿ ਵਸੇਨ ਲਬ੍ਭਤੇਵ ਤੇਸਮ੍ਪਿ ਯਥਾਪਰਿਗ੍ਗਹਂ ਅਨਵਸੇਸੇਤ੍ਵਾ ਮਞ੍ਞਨਾਯ ਸਮ੍ਭਵਤੋ। ‘‘ਏਵਂ ਮਮਾ’’ਤਿ ਗਾਹਸ੍ਸ ‘‘ਏਸੋਹਮਸ੍ਮਿ, ਏਸੋ ਮੇ ਅਤ੍ਤਾ’’ਤਿ ਗਾਹਵਿਧੁਰਤਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ “**ਏਕਾ ਤਣ੍ਹਾਮਞ੍ਞਨਾ ਏਵ ਲਬ੍ਭਤੀ**”ਤਿ । **ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨਾ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਮਤਿਦੇਸਂ ਵਿਭਾਵੇਤੁਂ “**ਸਾ ਚਾਯ**”ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ **ਸਾ ਚਾਯ**ਨ੍ਤਿ ਸਾ ਚ ਅਯਂ ਤਣ੍ਹਾਮਞ੍ਞਨਾ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਾਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਯਥਾ ਪਨ ਦਿਟ੍ਠਿਮਞ੍ਞਨਾਮਞ੍ਞਿਤੇ ਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿਂ ਸਿਨੇਹਂ ਮਾਨਞ੍ਚ ਉਪ੍ਪਾਦਯਤੋ ਤਣ੍ਹਾਮਾਨਮਞ੍ਞਨਾ ਸਮ੍ਭਵਨ੍ਤਿ, ਏਵਂ ਤਣ੍ਹਾਮਞ੍ਞਨਾਮਞ੍ਞਿਤੇਨ ਵਤ੍ਥੁਨਾ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਸੇਯ੍ਯਾਦਿਤੋ ਦਹਤੋ ਤਞ੍ਚ ਅਤ੍ਤਨਿਯਂ ਨਿਚ੍ਚਂ ਤਥਾ ਤਂਸਾਮਿਭੂਤਂ ਅਤ੍ਤਾਨਞ੍ਚ ਪਰਿਕਪ੍ਪੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਇਤਰਮਞ੍ਞਨਾਪਿ ਸਮ੍ਭਵਨ੍ਤੀਤਿ ਸਕ੍ਕਾ ਵਿਞ੍ਞਾਤੁਂ। ‘‘ਮੇ’’ਤਿ ਹਿ ਇਮਿਨਾ ਅਤ੍ਤਗ੍ਗਹਣਮੁਖੇਨੇਵ ਅਤ੍ਤਨਿਯਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ ਪਕਾਸੀਯਤੀਤਿ।

ਅਭਿਨਨ੍ਦਤੀਤਿ ਇਮਿਨਾ ਤਣ੍ਹਾਦਿਟ੍ਠਾਭਿਨਿਵੇਸਾਨਂ ਸਙ੍ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ਤੇ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ “**ਅਸ੍ਸਾਦੇਤਿ ਪਰਾਮਸਤਿ ਚਾ**”ਤਿ ਆਹ। ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦਵਸੇਨ ਚੇਤਸ੍ਸ ਦ੍ਵਯਸ੍ਸ ਅਸਙ੍ਕਰਤੋ ਪਵਤ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ, ਏਕਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦੇਪਿ ਵਾ ਅਧਿਪਤਿਧਮ੍ਮਾਨਂ ਵਿਯ ਪੁਬ੍ਬਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਵਸੇਨ ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਬਲਵਭਾਵੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿ। **ਏਤਸ੍ਮਿਂ ਅਤ੍ਥੇ**ਤਿ ਤਣ੍ਹਾਦਿਟ੍ਠਿਵਸੇਨ ਅਭਿਨਨ੍ਦਨਤ੍ਥੇ। **ਏਤ**ਨ੍ਤਿ ‘‘ਪਥਵਿਂ ਅਭਿਨਨ੍ਦਤੀ’’ਤਿ ਏਤਂ ਪਦਂ। ਯੇਸਂ ਵਿਨੇਯ੍ਯਾਨਂ ਯੇਹਿ ਪਕਾਰਵਿਸੇਸੇਹਿ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਵਿਭਾਵਨੇ ਕਤੇ ਵਿਸੇਸਾਧਿਗਮੋ ਹੋਤਿ, ਤੇਸਂ ਤੇਹਿ ਪਕਾਰਵਿਸੇਸੇਹਿ ਧਮ੍ਮਵਿਭਾਵਨਂ। ਯੇਸਂ ਪਨ ਯੇਨ ਏਕੇਨੇਵ ਪਕਾਰੇਨ ਧਮ੍ਮਵਿਭਾਵਨੇ ਕਤੇ ਵਿਸੇਸਾਧਿਗਮੋ ਹੋਤਿ, ਤੇਸਮ੍ਪਿ ਤਂ ਵਤ੍ਵਾ ਧਮ੍ਮਿਸ੍ਸਰਤਾਯ ਤਦਞ੍ਞਨਿਰਵਸੇਸਪ੍ਪਕਾਰਵਿਭਾਵਨਞ੍ਚ **ਦੇਸਨਾਵਿਲਾਸੋ**। ਤੇਨਾਹ “**ਪੁਬ੍ਬੇ ਮਞ੍ਞਨਾਵਸੇਨ ਕਿਲੇਸੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਅਭਿਨਨ੍ਦਨਾਵਸੇਨ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ**”ਤਿ। **ਧਮ੍ਮਧਾਤੁਯਾ**ਤਿ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੋਧਿਯਾ। ਸਾ ਹਿ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੇਯ੍ਯਧਮ੍ਮਂ ਯਥਾਸਭਾਵਤੋ ਧਾਰੇਤਿ ਉਪਧਾਰੇਤਿ, ਸਕਲਞ੍ਚ ਵਿਨੇਯ੍ਯਸਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਤਧਮ੍ਮਪ੍ਪਬਨ੍ਧਂ ਅਪਾਯਦੁਕ੍ਖਸਂਸਾਰਦੁਕ੍ਖਪਤਨਤੋ ਧਾਰੇਤਿ, ਸਯਞ੍ਚ ਅਵਿਪਰੀਤਪਵਤ੍ਤਿਆਕਾਰਾ ਧਾਤੂਤਿ ਧਮ੍ਮਧਾਤੂਤਿ ਇਧਾਧਿਪ੍ਪੇਤਾ। ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਪਦਟ੍ਠਾਨਞ੍ਹਿ ਮਗ੍ਗਞ੍ਞਾਣਂ, ਮਗ੍ਗਞ੍ਞਾਣਪਦਟ੍ਠਾਨਞ੍ਚ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਂ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੋਧੀਤਿ। **ਸੁਪ੍ਪਟਿਵਿਦ੍ਧਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਸੁਟ੍ਠੁ ਪਟਿਵਿਦ੍ਧਭਾਵਤੋ, ਸਮ੍ਮਾ ਅਧਿਗਤਤ੍ਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਭਿਕਙ੍ਖਨਸਮ੍ਪਗ੍ਗਹਪਰਾਮਸਨਾਨਂ ਵਸੇਨ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਪਰਿਕਪ੍ਪਨਾਪਵਤ੍ਤਿ ਮਞ੍ਞਨਾ। ਤਤ੍ਥ ‘‘ਮਮਂ, ਅਹ’’ਨ੍ਤਿ ਚ ਅਭਿਨਿਵੇਸਨਂ **ਪਰਿਕਪ੍ਪਨਂ**। ਯੇਨ ਅਜ੍ਝੋਸਾਨਂ ਹੋਤਿ, ਅਯਂ **ਅਭਿਨਨ੍ਦਨਾ**ਤਿ ਅਯਮੇਤੇਸਂ ਵਿਸੇਸੋ। ਸੁਤ੍ਤਾਦਿਅਵਿਰੁਦ੍ਧਾਯੇਵ ਅਤ੍ਤਨੋਮਤਿ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਾ, ਨ ਇਤਰਾਤਿ ਸੁਤ੍ਤੇਨ ਤਸ੍ਸਾ ਸਙ੍ਗਹਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ “**ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤ**”ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਦੇਸਨਾਵਿਲਾਸਵਿਭਾਵਨਸ੍ਸ ਪਨ ਸਹੇਤੁਕਹੇਤੁਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਦੁਕਾਦਿਦੇਸਨਾਯ ਨਿਬਦ੍ਧਤਾ ਨਿਦ੍ਧਾਰੇਤਬ੍ਬਾ।

ਤਸ੍ਸਾਤਿ ਤੇਨ। ਞਾਤਸਦ੍ਦਸਮ੍ਬਨ੍ਧੇਨ ਹੇਤਂ ਕਤ੍ਤੁਰਿ ਸਾਮਿਵਚਨਂ। **ਤਸ੍ਮਾ**ਤਿ ਅਪਰਿਞ੍ਞਾਤਤ੍ਤਾ। ‘‘ਅਪਰਿਞ੍ਞਾਤ’’ਨ੍ਤਿ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪਮੁਖੇਨ ਯਂ ਪਰਿਜਾਨਨਂ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਂ ਅਤ੍ਥਤੋ ਤਿਵਿਧਾ ਪਰਿਞ੍ਞਾ ਹੋਤੀਤਿ ਤਂ ਸਰੂਪਤੋ ਪਵਤ੍ਤਿਆਕਾਰਤੋ ਚ ਵਿਭਾਵੇਨ੍ਤੋ “**ਯੋ ਹੀ**”ਤਿਆਦਿਮਾਹ।

ਤਤ੍ਥ ਯਾਯ ਪਞ੍ਞਾਯ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਭੂਮਿਂ ਪਰਿਜਾਨਾਤਿ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਦਤਿ, ਸਾ ਪਰਿਜਾਨਨਪਞ੍ਞਾ **ਞਾਤਪਰਿਞ੍ਞਾ**। ਸਾ ਹਿ ਤੇਭੂਮਕਧਮ੍ਮਜਾਤਂ ‘‘ਅਯਂ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਭੂਮੀ’’ਤਿ ਞਾਤਂ ਵਿਦਿਤਂ ਪਾਕਟਂ ਕਰੋਨ੍ਤੀਯੇਵ ਲਕ੍ਖਣਰਸਾਦਿਤੋ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਾਦਿਵਿਭਾਗਤੋ ਚ ਪਰਿਚ੍ਛਿਜ੍ਜ ਜਾਨਾਤਿ। ਇਧ ਪਨ ਪਥਵੀਧਾਤੁਵਸੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ “**ਪਥਵੀਧਾਤੁਂ ਪਰਿਜਾਨਾਤੀ**”ਤਿਆਦਿ। **ਤੀਰਣਪਰਿਞ੍ਞਾ**ਤਿ ਕੀਰਣਵਸੇਨ ਪਰਿਜਾਨਨਕਪਞ੍ਞਾ। ਸਾ ਹਿ ਪਰਿਵਾਰੇਹਿ ਅਨਿਚ੍ਚਤਾਦਿਆਕਾਰੇਹਿ ਅਨਿਚ੍ਚਤਾਦਿਸਭਾਵਸ੍ਸ ਉਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧਪਞ੍ਚਕਸ੍ਸ ਤੀਰਣਵਸੇਨ ਸਮ੍ਮਸਨਵਸੇਨ ਤਂ ਪਰਿਚ੍ਛਿਜ੍ਜ ਜਾਨਾਤਿ। **ਅਗ੍ਗਮਗ੍ਗੇਨਾ**ਤਿ ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੇਨ। ਸੋ ਹਿ ਅਨਵਸੇਸਤੋ ਛਨ੍ਦਰਾਗਂ ਪਜਹਤਿ। **ਅਗ੍ਗਮਗ੍ਗੇਨਾ**ਤਿ ਵਾ ਅਗ੍ਗਭੂਤੇਨ ਮਗ੍ਗੇਨ, ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਮਗ੍ਗੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਉਭਯਥਾਪਿ ਹਿ ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਪਹਾਨਕਾਰੀ ਏਵ ਪਞ੍ਞਾ ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਪਹਾਨਪਰਿਞ੍ਞਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਨਾਮਰੂਪਵਵਤ੍ਥਾਨਨ੍ତਿ ਏਤੇਨ ਪਚ੍ਚਯਪਰਿਗ੍ਗਹੋਪਿ ਸਙ੍ਗਹਿਤੋਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ ਨਾਮਰੂਪਸ੍ਸ ਹੇਤੁਵਵਤ੍ਥਾਨਭਾਵਤੋ। ਸੋਪਿ ਹਿ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਮੁਖੇਨ ਨਾਮਰੂਪਸ੍ਸ ਵਵਤ੍ਥਾਨਮੇਵਾਤਿ। ਕਲਾਪਸਮ੍ਮਸਨਾਦਿਵਸੇਨ **ਤੀਰਣਪਰਿਞ੍ਞਾ** ਅਨਿਚ੍ਚਾਦਿਵਸੇਨ ਸਮ੍ਮਸਨਭਾਵਤੋ। **ਤਸ੍ਮਾ**ਤਿ ਯਸ੍ਮਾ ਤਾ ਪਰਿਞ੍ਞਾਯੋ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਮਾ। ਅਥ ਵਾ **ਤਸ੍ਮਾ ਅਪਰਿਞ੍ਞਾਤਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਯਸ੍ਮਾ ਅਪਰਿਞ੍ਞਾਤਾ ਪਥਵੀ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਪਰਿਞ੍ਞਾਤਤ੍ਤਾ ਪਥਵਿਯਾ ਤਂ ਪਥਵਿਂ ਮਞ੍ਞਤਿ ਚ ਅਭਿਨਨ੍ਦਤਿ ਚਾਤਿ।

ਪਥਵੀਵਾਰਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਆਪੋਵਾਰਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ

ਆਪਂ ਆਪਤੋਤਿ ਏਤ੍ਥ ਅਪ੍ਪੋਤਿ, ਅਪ੍ਪਾਯਤੀਤਿ ਵਾ **ਆਪੋ,** ਯਸ੍ਮਿਂ ਸਙ੍ਘਾਤੇ ਸਯਂ ਅਤ੍ਥਿ, ਤਂ ਆਬਨ੍ਧਨਵਸੇਨ ਬਜਾਪੇਤ੍ਵਾ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਪਰਿਬ੍ਰੂਹੇਤੀਤਿ ਵਾ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਅਧਿ **ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ**। ਪਤਿ ਪਤਿ ਅਤ੍ਤਾਨਨ੍ਤਿ **ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਂ**। ਉਭਯੇਨਪਿ ਸਤ੍ਤਸਨ੍ਤਾਨਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਮੇਵ ਵਦਤਿ। **ਆਪੋ ਆਪੋਗਤ**ਨ੍ତਿਆਦੀਸੁ ਆਬਨ੍ਧਨਮੇਵ **ਆਪੋ,** ਤਦੇਵ ਆਪੋਸਭਾਵਂ ਗਤਤ੍ਤਾ **ਆਪੋਗਤਂ,** ਸਭਾਵੇਨੇਵ ਆਪਭਾਵਂ ਪਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸਿਨੇਹਨਵਸੇਨ **ਸਿਨੇਹੋ,** ਸੋਯੇਵ ਸਿਨੇਹਨਸਭਾਵਂ ਗਤਤ੍ਤਾ **ਸਿਨੇਹਗਤਂ**। **ਬਨ੍ਧਨਤ੍ਤਂ ਰੂਪਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਅਵਿਨਿਬ੍ਭੋਗਰੂਪਸ੍ਸ ਬਨ੍ਧਨਭਾਵੋ, ਅਵਿਪ੍ਪਕਿਰਣਵਸੇਨ ਸਮ੍ਪਿਣ੍ਡਨਨ੍ତਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਉਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਯਥਾਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨੇ ਆਪੋਮਣ੍ਡਲੇ ਯਥਾ ਉਗ੍ਗਹਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਉਪਲਬ੍ਭਤਿ, ਤਥਾ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ। **ਵੁਤ੍ਤੋ**ਤਿ ''ਆਪਸ੍ਮਿ''ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਆਪੋ। ਸੋ ਹਿ ਸਸਮ੍ਭਾਰਆਪੋ, ਨ ''ਆਪੋਕਸਿਣ''ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਆਪੋ। **ਸੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਆਰਮ੍ਮਣਸਮ੍ਮੁਤਿਆਪਾਨਂ ਸਰੂਪਵਿਭਾਵਨਂ। ''ਆਪਂ ਆਪਤੋ ਪਜਾਨਾਤੀ''ਤਿਆਦਿਪਾਲ਼ਿਯਾ ਅਤ੍ਥਵਿਭਾਵਨਞ੍ਚੇਵ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਮਞ੍ਞਨਾਵਿਭਾਗਦਸ੍ਸਨਞ੍ਚ **ਪਥਵਿਯਂ ਵੁਤ੍ਤਸਦਿਸਮੇ**ਵਾਤਿ। ਤਤ੍ਥ ''ਪਥਵੀਕਸਿਣਮੇਕੋ ਸਞ੍ਜਾਨਾਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੬੦; ਅ॰ ਨਿ॰ ੧੦.੨੫) ਵੁਤ੍ਤਂ, ਇਧ ''ਆਪੋਕਸਿਣਮੇਕੋ ਸਞ੍ਜਾਨਾਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ। ਤਤ੍ਥ ਚ ''ਪਥਵੀਤਿ ਸਞ੍ਜਾਨਾਤੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਇਧ ਪਨ ''ਆਪੋਤਿ ਸਞ੍ਜਾਨਾਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਏਵਮਾਦਿ ਏਵ ਵਿਸੇਸੋ। ਸੇਸਂ ਤਾਦਿਸਮੇਵ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ ''ਪਥਵਿਯਂ ਵੁਤ੍ਤਸਦਿਸਮੇਵਾ''ਤਿ। ਯੋ ਪਨੇਤ੍ਥ ਵਿਸੇਸੋ, ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਕੇਵਲ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ **ਮੂਲਰਸੋ**ਤਿ ਮੂਲਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਰਸੋ। **ਖਨ੍ਧਰਸਾ**ਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਖੀਰਾਦੀਨਿ** ਪਾਕਟਾਨੇਵ। ਯਥਾ ਪਨ ਭੇਸਜ੍ਜਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇ (ਪਾਰਾ॰ ੬੧੮-੬੨੫), ਨ ਏਵਮਿਧ ਨਿਯਮੋ ਅਤ੍ਥਿ। ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਖੀਰਂ **ਖੀਰ**ਮੇਵ। ਸੇਸੇਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਭੁਮ੍ਮਾਨੀ**ਤਿ ਆਵਾਟਾਦੀਸੁ ਠਿਤਉਦਕਾਨਿ। **ਅਨ੍ਤਲਿਕ੍ਖਾਨੀ**ਤਿ ਪਥਵਿਂ ਅਪ੍ਪਤ੍ਤਾਨਿ ਵਸ੍ਸੋਦਕਾਨਿ, ਪਤ੍ਤਾਨਿ ਪਨ ਭੁਮ੍ਮਾਨੇਵ। **ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਾ ਚਾ**ਤਿ **ਚ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਹਿਮੋਦਕਕਪ੍ਪਵਿਨਾਸਕਉਦਕਪਥਵਿਯਾਅਨ੍ਤੋਉਦਕਪਥਵੀਸਨ੍ਧਾਰਕਉਦਕਾਦਿਂ ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਵੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਸਮੁਚ੍ਚਿਨੋਤਿ।

ਤੇਜਂ ਤੇਜਤੋਤਿ ਏਤ੍ਥ ਤੇਜਨਟ੍ਠੇਨ **ਤੇਜੋ,** ਤੇਜਨਂ ਨਾਮ ਦਹਨਪਚਨਾਦਿਸਮਤ੍ਥਂ ਨਿਸਾਨਂ, ਯਂ ਉਣ੍ਹਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਯੇਨ ਚਾ**ਤਿ ਯੇਨ ਤੇਜੋਗਤੇਨ ਕੁਪਿਤੇਨ। **ਸਨ੍ਤਪ੍ਪਤੀ**ਤਿ ਅਯਂ ਕਾਯੋ ਸਮਨ੍ਤਤੋ ਤਪ੍ਪਤਿ ਏਕਾਹਿਕਜਰਾਦਿਭਾਵੇਨ ਉਸ੍ਮਜਾਤੋ ਹੋਤਿ। **ਯੇਨ ਚ ਜੀਰੀਯਤੀ**ਤਿ ਯੇਨ ਅਯਂ ਕਾਯੋ ਜੀਰੀਯਤਿ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਵੇਕਲ੍ਲਤਂ ਬਲਪਰਿਕ੍ਖਯਂ ਵਲਿਤਾਦਿਭਾਵਞ੍ਚ ਪਾਪੁਣਾਤਿ। **ਯੇਨ ਚ ਪਰਿਡਯ੍ਹਤੀ**ਤਿ ਯੇਨ ਕੁਪਿਤੇਨ ਅਯਂ ਕਾਯੋ ਪਰਿਤੋ ਡਯ੍ਹਤਿ, ਸੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਡਯ੍ਹਾਮੀਤਿ ਸਤਧੋਤਸਪ੍ਪਿਗੋਸੀਤਚਨ੍ਦਨਾਦਿਲੇਪਞ੍ਚੇਵ ਤਾਲਵਣ੍ਟਵਾਤਞ੍ਚ ਪਚ੍ਚਾਸੀਸਤਿ। **ਯੇਨ ਚ ਅਸਿਤਪੀਤਖਾਯਿਤਸਾਯਿਤਂ ਸਮ੍ਮਾ ਪਰਿਣਾਮਂ ਗਚ੍ਛਤੀ**ਤਿ ਯੇਨ ਅਸਿਤਂ ਵਾ ਓਦਨਾਦਿ, ਪੀਤਂ ਵਾ ਪਾਨਕਾਦਿ, ਖਾਯਿਤਂ ਵਾ ਪਿਠ੍ਠਖਜ੍ਜਕਾਦਿ, ਸਾਯਿਤਂ ਵਾ ਅਮ੍ਬਪਕ੍ਕਮਧੁਫਾਣਿਤਾਦਿ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਪਰਿਪਾਕਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਰਸਾਦਿਭਾਵੇਨ ਵਿਵੇਕਂ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਸਰੀਰਸ੍ਸ ਪਕਤਿਉਸ੍ਮਂ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਉਣ੍ਹਭਾਵੋ **ਸਨ੍ਤਾਪੋ,** ਸਰੀਰਦਹਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤੋ ਮਹਾਦਾਹੋ **ਪਰਿਦਾਹੋ,** ਸਤਵਾਰਂ ਤਾਪੇਤ੍ਵਾ ਉਦਕੇ ਪਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਉਦ੍ਧਟਸਪ੍ਪਿ **ਸਤਧੋਤਸਪ੍ਪਿ,** ਰਸਰੁਧਿਰਮਂਸਮੇਦਅਟ੍ਠਿਅਟ੍ਠਿਮਿਞ੍ਜਸੁਕ੍ਕਾ **ਰਸਾਦਯੋ**। ਤਤ੍ਥ ਪੁਰਿਮਾ ਤਯੋ ਤੇਜਾ ਚਤੁਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾ, ਪਚ੍ਛਿਮੋ ਕਮ੍ਮਸਮੁਟ੍ਠਾਨੋਵ।

ਤੇਜੋਭਾਵਂ ਗਤਤ੍ਤਾ **ਤੇਜੋਗਤਂ**। **ਉਸ੍ਮਾ**ਤਿ ਉਣ੍ਹਾਕਾਰੋ। ਉਸ੍ਮਾਵ ਉਸ੍ਮਾਭਾਵਂ ਗਤਤ੍ਤਾ **ਉਸ੍ਮਾਗਤਂ। ਉਸ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਚਣ੍ਡਉਸ੍ਮਂ। ਤਦੇਵ **ਉਸ੍ਮਗਤਂ,** ਸਭਾਵੇਨੇਵ ਉਸ੍ਮਭਾਵਂ ਪਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਕਟ੍ਠਗ੍ਗੀ**ਤਿ ਕਟ੍ਠੁਪਾਦਾਨੋ ਅਗ੍ਗਿ। **ਸਕਲਿਕਗ੍ਗੀ**ਆਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ।

ਸਙ੍ਕਾਰਗ੍ਗੀਤਿ ਕਚਵਰੰ ਪਟਿਚ੍ਚ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਅਗ੍ਗਿ। **ਇਨ੍ਦਗ੍ਗੀ**ਤਿ ਅਸਨਿਅਗ੍ਗਿ। **ਸਨ੍ਤਾਪੋ**ਤਿ ਜਾਲਾਯ ਵਾ ਵੀਤਚ੍ਚਿਤਙ੍ਗਾਰਾਨੰ ਵਾ ਸਨ੍ਤਾਪੋ। **ਸੂਰਿਯਸਨ੍ਤਾਪੋ**ਤਿ ਆਤਪੋ। **ਕਟ੍ਠਸਨ੍ਨਿਚਯਸਨ੍ਤਾਪੋ**ਤਿ ਕਟ੍ਠਰਾਸਿੰ ਪਟਿਚ੍ਚ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਸਨ੍ਤਾਪੋ। ਸੇਸੇਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਾ ਚਾਤਿ।** **ਚ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਪੇਤਗ੍ਗਿਕਪ੍ਪਵਿਨਾਸਕਗ੍ਗਿਨਿਰਯਗ੍ਗਿਆਦਿਕੇ ਅਵੁਤ੍ਤੇਪਿ ਸਮੁਚ੍ਚਿਨੋਤਿ।

ਵਾਯੰ ਵਾਯਤੋਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵਾਯਨਟ੍ਠੇਨ **ਵਾਯੋ**। ਕਿਮਿਦੰ ਵਾਯਨੰ ਨਾਮ? ਵਿਤ੍ਥਮ੍ਭਨੰ, ਸਮੁਦੀਰਣੰ ਵਾ, ਵਾਯਨੰ ਗਮਨਨ੍ਤਿ ਏਕੇ। **ਉਦ੍ਧਙ੍ਗਮਾ ਵਾਤਾ**ਤਿ ਉਗ੍ਗਾਰਹਿਕ੍ਕਾਦਿਪਵਤ੍ਤਕਾ ਉਦ੍ਧੰ ਆਰੋਹਨਵਾਤਾ। **ਅਧੋਗਮਾ ਵਾਤਾ**ਤਿ ਉਚ੍ਚਾਰਪਸ੍ਸਾਵਾਦਿਨੀਹਰਣਤਾ ਅਧੋ ਓਰੋਹਨਵਾਤਾ। **ਕੁਚ੍ਛਿਸਯਾ ਵਾਤਾ**ਤਿ ਅਨ੍ਤਾਨੰ ਬਹਿਵਾਤਾ। **ਕੋਟ੍ਠਾਸਯਾ ਵਾਤਾ**ਤਿ ਅਨ੍ਤਾਨੰ ਅਨ੍ਤੋਵਾਤਾ। **ਅਙ੍ਗਮਙ੍ਗਾਨੁਸਾਰਿਨੋ ਵਾਤਾ**ਤਿ ਧਮਨੀਜਾਲਾਨੁਸਾਰੇਨ ਸਕਲਸਰੀਰੇ ਅਙ੍ਗਮਙ੍ਗਾਨਿ ਅਨੁਸਟਾ ਸਮਿਞ੍ਜਨਪਸਾਰਣਾਦਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਕਾ ਵਾਤਾ। **ਸਤ੍ਥਕਵਾਤਾ**ਤਿ ਸਨ੍ਧਿਬਨ੍ਧਨਾਨਿ ਕਤ੍ਤਰਿਯਾ ਛਿਨ੍ਦਨ੍ਤਾ ਵਿਯ ਪਵਤ੍ਤਵਾਤਾ। **ਖੁਰਕਵਾਤਾ**ਤਿ ਖੁਰੇਨ ਵਿਯ ਹਦਯਮੰਸਛੇਦਨਫਾਲਨਕਵਾਤਾ। **ਉਪ੍ਪਲਕਵਾਤਾ**ਤਿ ਹਦਯਮੰਸਸ੍ਸ ਸਮੁਪ੍ਪਾਟਨਕਵਾਤਾ। **ਅਸ੍ਸਾਸੋ**ਤਿ ਅਨ੍ਤੋਪਵਿਸਨਕਨਾਸਿਕਾਵਾਤੋ। **ਪਸ੍ਸਾਸੋ**ਤਿ ਬਹਿਨਿਕ੍ਖਮਨਨਾਸਿਕਾਵਾਤੋ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਪੁਰਿਮਾ ਸਬ੍ਬੇ ਚਤੁਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾ, ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਾ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਵ।

ਵਾਯੋਗਤਨ੍ਤਿ ਵਾਯੋਵ ਵਾਯੋਗਤੰ, ਸਭਾਵੇਨੇਵ ਵਾਯੋਭਾਵਂ ਪਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਥਮ੍ਭਿਤਤ੍ਤੰ ਰੂਪਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਅਵਿਨਿਬ੍ਭੋਗਰੂਪਸ੍ਸ ਥਮ੍ਭਿਤਭਾਵੋ। **ਪੁਰਤ੍ਥਿਮਾ ਵਾਤਾ**ਤਿ ਪੁਰਤ੍ਥਿਮਦਿਸਤੋ ਆਗਤਾ ਵਾਤਾ। **ਪਚ੍ਛਿਮਾ**ਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਸਰਜਾ**ਦੀਸੁ ਸਹ ਰਜੇਨ **ਸਰਜਾ**, ਰਜਵਿਰਹਿਤਾ ਸੁਦ੍ਧਾ **ਅਰਜਾ**। ਸੀਤਉਤੁਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾ, ਸੀਤਵਲਾਹਕਨ੍ਤਰੇ ਵਾ ਜਾਤਾ **ਸੀਤਾ**। ਉਣ੍ਹਉਤੁਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾ, ਉਣ੍ਹਵਲਾਹਕਨ੍ਤਰੇ ਵਾ ਜਾਤਾ **ਉਣ੍ਹਾ**। **ਪਰਿਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਮਨ੍ਦਾ ਤਨੁਕਵਾਤਾ। **ਅਧਿਮਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਬਲਵਵਾਤਾ। **ਕਾਲ਼ਾਤਿ** ਕਾਲ਼ਵਲਾਹਕਨ੍ਤਰੇ ਸਮੁਟ੍ਠਿਤਾ। ਯੇਹਿ ਅਬ੍ਭਾਹਤੋ ਛਵਿਵਣ੍ਣੋ ਕਾਲ਼ਕੋ ਹੋਤਿ, ਤੇਸੰ ਏਤੰ ਅਧਿਵਚਨਨ੍ਤਿਪਿ ਏਕੇ। **ਵੇਰਮ੍ਭਵਾਤਾ**ਤਿ ਯੋਜਨਤੋ ਉਪਰਿ ਵਾਯਨਵਾਤਾ। **ਪਕ੍ਖਵਾਤਾ**ਤਿ ਅਨ੍ਤਮਸੋ ਮਕ੍ਖਿਕਾਯਪਿ ਪਕ੍ਖਾਯੂਹਨਵਾਤਾ। **ਸੁਪਣ੍ਣਵਾਤਾ**ਤਿ ਗਰੁਲ਼ਵਾਤਾ। ਕਾਮੰ ਚੇਤੇਪਿ ਪਕ੍ਖਵਾਤਾਵ, ਉਸ੍ਸਦਵਸੇਨ ਪਨ ਵਿਸੁੰ ਗਹਿਤਾ। **ਤਾਲਵਣ੍ਟਵਾਤਾ**ਤਿ ਤਾਲਵਣ੍ਟੇਹਿ ਕਤੇਨ, ਅਞ੍ਞੇਹਿ ਵਾ ਕਤੇਨ ਕੇਨਚਿ ਮਣ੍ਡਲਸਣ੍ਠਾਨੇਨ ਸਮੁਟ੍ਠਾਪਿਤਵਾਤਾ। **ਵਿਧੂਪਨਵਾਤਾ**ਤਿ ਬੀਜਨਪਤ੍ਤਕੇਨ ਸਮੁਟ੍ਠਾਪਿਤਵਾਤਾ। ਇਮਾਨਿ ਚ ਤਾਲਵਣ੍ਟਵਿਧੂਪਨਾਨਿ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਵਾਤੰ ਉਪ੍ਪਾਦੇਨ੍ਤਿ, ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਪਰਿਵਤ੍ਤੇਨ੍ਤਿ। ਇਧਾਪਿ **ਚ**-ਸਦ੍ਦੋ ਉਦਕਸਨ੍ਧਾਰਕਵਾਤਕਪ੍ਪਵਿਨਾਸਕਵਾਤਜਾਲਾਪੇਲ੍ਲਨਕਵਾਤਾਦਿਕੇ ਅਵੁਤ੍ਤੇਪਿ ਸਮੁਚ੍ਚਿਨੋਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ ''ਆਪੰ ਮਞ੍ਞਤੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਯਸ੍ਮਾ ਤੀਹਿ ਮਞ੍ਞਨਾਹਿ – ''ਅਹੰ ਆਪੋਤਿ ਮਞ੍ਞਤਿ, ਮਮ ਆਪੋਤਿ ਮਞ੍ਞਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਥਵੀਵਾਰੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਸਕ੍ਕਾ ਮਞ੍ਞਨਾਵਿਭਾਗੋ ਵਿਭਾਵੇਤੁਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ **"ਸੇਸੰ ਵੁਤ੍ਤਨਯਮੇਵਾ"**ਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਤਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਨਯਾਨੁਸਾਰੇਨ ਇਮੇਸੁ ਤੀਸੁ ਵਾਰੇਸੁ ਯਥਾਰਹੰ ਮਞ੍ਞਨਾਵਿਭਾਗੋ ਵਿਭਾਵੇਤਬ੍ਬੋ।

ਏਤ੍ਤਾਵਤਾਤਿ ਏਤ੍ਤਕੇਨ ਇਮਿਨਾ ਚਤੁਵਾਰਪਰਿਮਾਣੇਨ ਦੇਸਨਾਵਿਸੇਸੇਨ। **ਚ**-ਸਦ੍ਦੋ ਬਜਤਿਰੇਕੋ। ਤੇਨ ਵਕ੍ਖਮਾਨਂਯੇਵ ਵਿਸੇਸੰ ਜੋਤੇਤਿ। **ਯ੍ਵਾਯ**ਨ੍ਤਿ ਯੋ ਅਯੰ ਲਕ੍ਖਣੋ ਨਾਮ ਹਾਰੋ ਵੁਤ੍ਤੋਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਸੋ ਪਨ ਲਕ੍ਖਣਹਾਰੋ ਯੰਲਕ੍ਖਣੋ ਤਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਤੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ "**ਵੁਤ੍ਤਮ੍ਹੀ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤਤ੍ਥ **ਵੁਤ੍ਤਮ੍ਹਿ ਏਕਧਮ੍ਮੇ**ਤਿ ਕੁਸਲਾਦੀਸੁ ਖਨ੍ਧਾਦੀਸੁ ਵਾ ਯਸ੍ਮਿੰ ਕਸ੍ਮਿਞ੍ਚਿ ਏਕਧਮ੍ਮੇ ਸੁਤ੍ਤੇ ਸਰੂਪਤੋ ਨਿਦ੍ਧਾਰਣਵਸੇਨ ਵਾ ਕਥਿਤੇ। **ਯੇ ਧਮ੍ਮਾ ਏਕਲਕ੍ਖਣਾ ਤੇਨਾ**ਤਿ ਯੇ ਕੇਚਿ ਧਮ੍ਮਾ ਕੁਸਲਾਦਿਭਾਵੇਨ, ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਾਦਿਭਾਵੇਨ ਵਾ ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮੇਨ ਸਮਾਨਲਕ੍ਖਣਾ। **ਵੁਤ੍ਤਾ ਭਵਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬੇ**ਤਿ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਕੁਸਲਾਦਿਸਭਾਵਾ, ਖਨ੍ਧਾਦਿਸਭਾਵਾ ਵਾ ਧਮ੍ਮਾ ਸੁਤ੍ਤੇ ਅਵੁਤ੍ਤਾਪਿ ਤਾਯ ਸਮਾਨਲਕ੍ਖਣਤਾਯ ਵੁਤ੍ਤਾ ਭਵਨ੍ਤਿ, ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਸੰਵਣ੍ਣਨਵਸੇਨਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਏਤ੍ਥ ਚ ਏਕਲਕ੍ਖਣਾਤਿ ਸਮਾਨਲਕ੍ਖਣਾ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਤੇਨ ਸਹਚਰਿਤਾ ਸਮਾਨਕਿਚ੍ਚਤਾ ਸਮਾਨਹੇਤੁਤਾ ਸਮਾਨਫਲਤਾ ਸਮਾਨਾਰਮ੍ਮਣਤਾਤਿ ਏਵਮਾਦੀਹਿਪਿ ਅਵੁਤ੍ਤਾਨੰ ਵੁਤ੍ਤਾਨੰ ਵਿਯ ਨਿਦ੍ਧਾਰਣੰ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। **ਇਤੀ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਪਕਾਰੇਨ। ਤੇਨਾਹ "**ਏਵਂ ਨੇਤ੍ਤਿਯੰ ਲਕ੍ਖਣੋ ਨਾਮ ਹਾਰੋ ਵੁਤ੍ਤੋ**"ਤਿ, **ਨੇਤ੍ਤਿਪਾਲ਼ਿਯੰ** (ਨੇਤ੍ਤਿ॰ ੨੩) ਪਨ ''ਯੇ ਧਮ੍ਮਾ ਏਕਲਕ੍ਖਣਾ ਕੇਚਿ ਸੋ ਹਾਰੋ ਲਕ੍ਖਣੋ

ਨਾਮਾ''ਤਿ ਪਾਠੋ ਆਗਤੋ। **ਤਸ੍ਸ** ਵ**ਸੇਨਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਲਕ੍ਖਣਹਾਰਸ੍ਸ ਵਸੇਨ। **ਰੂਪਲਕ੍ਖਣੰ ਅਨਤੀਤਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਰੁਪ੍ਪਨਸਭਾਵ◌ੇਨ ਸਮਾਨਸਭਾਵਤ੍ਤਾ। ਵ**ਦਨ੍ਤੇਨ** ਭਗਵਤਾ। **ਏਤਾ**ਤਿ ''ਰੂਪੰ ਅਤ੍ਤਤੋ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਏਵ◌ ਵ◌ੁਤ੍ਤਦਿਟ੍ਠੀ। ਏਤ੍ਥ ਚ **ਸਕ੍ਕਾਯਦਿਟ੍ਠਿਮਞ੍ਞਨਾ**ਦਸ੍ਸਨੇਨੇਵ ਸਕਲਰੂਪਵਤ੍ਥੁਕਾ ਤਣ੍ਹਾਮਾਨਮਞ੍ਞਨਾਪਿ ਦਸ੍ਸਿਤਾ ਏਵ◌ਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। ਤਥਾ ਹਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤੰ ''ਤਸ੍ਮਿੰਯੇਵ ਪਨਸ੍ਸ ਦਿਟ੍ਠਿਮਞ੍ਞਨਾਯ ਮਞ੍ਞਿਤੇ ਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿੰ ਸਿਨੇਹੰ ਮਾਨਞ੍ਚ ਉਪ੍ਪਾਦਯਤੋ ਤਣ੍ਹਾਮਾਨਮਞ੍ਞਨਾਪਿ ਵ◌ੇਦਿਤਬ੍ਬਾ''ਤਿ। ਅਥ ਵ◌ਾ ਪਥਵ◌ਿ ਆਪੰ ਤੇਜੰ ਵ◌ਾਯੰ ਮੇਤਿ ਮਞ੍ਞਤਿ ਅਭਿਨਨ੍ਦਤੀਤਿ ਚ ਵਦਨ੍ਤੇਨ ਵ◌ੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਸਕਲਰੂਪਵਤ੍ਥੁਕਾ ਤਣ੍ਹਾਮਞ੍ਞਨਾ ਤਦਨੁਸਾਰੇਨ ਮਾਨਮਞ੍ਞਨਾਪਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਾਵ ਹੋਤੀਤਿ ਏਵਮ੍ਪੇਤ੍ਥ ਇਤਰਮਞ੍ਞਨਾਪਿ ਨਿਦ੍ਧਾਰੇਤਬ੍ਬਾ।

ਆਪੋਵ◌ਾਰਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਭੂਤਵ◌ਾਰਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ

੩. ''ਪਥਵ◌ਿ ਮਞ੍ਞਤਿ, ਪਥਵ◌ਿਯਾ ਮਞ੍ਞਤੀ''ਤਿਆਦੀਹਿ ਪਦੇਹਿ ''ਰੂਪੰ ਅਤ੍ਤਤੋ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ, ਰੂਪਸ੍ਮਿੰ ਅਤ੍ਤਾਨੰ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤੀ''ਤਿਆਦੀਨੰ ਸਕ੍ਕਾਯਦਿਟ੍ਠੀਨੰ ਨਿਦ੍ਧਾਰਿਤਤ੍ਤਾ ਵ◌ੁਤ੍ਤੰ **"ਏਵ◌ ਰੂਪਮੁਖੇਨ ਸਙ੍ਖਾਰਵਤ੍ਥੁਕੰ ਮਞ੍ਞਨੰ ਵਤ੍ਵ◌ਾ"**ਤਿ । **ਤੇਸੁ ਸਙ੍ਖਾਰੇਸੁ ਸਤ੍ਤੇਸੁਪੀ**ਤਿ ਤਦੁਪਾਦਾਨੇਸੁਪਿ ਸਤ੍ਤੇਸੁ । **ਧਾਤੂਸੂ**ਤਿ ਪਥਵ◌ੀਆਦੀਸੁ ਚਤੂਸੁ ਧਾਤੂਸੁ। ''ਜਾਤੰ ਭੂਤੰ ਸਙ੍ਖਤ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੨੦੭; ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੫.੩੭੯) ਭੂਤ-ਸਦ੍ਦੋ ਉਪ੍ਪਾਦੇ ਦਿਸ੍ਸਤਿ, ਸਉਪਸਗ੍ਗੋ ਪਨ ''ਪਭੂਤਮਰਿਯੋ ਪਕਰੋਤਿ ਪੁਞ੍ਞ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਵ◌ਿਪੁਲੇ, ''ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਭਿਕ੍ਖੂਨੰ ਪਰਿਭੂਤਰੂਪੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਹਿੰਸਨੇ, ''ਸਮ੍ਭੂਤੋ ਸਾਣਵ◌ਾਸੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਚੂਲ਼ਵ॰ ੪੫੦) ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯੰ, ''ਅਭਿਭੂਤੋ ਮਾਰੋ ਵ◌ਿਜਿਤੋ ਸਙ੍ਗਾਮੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਵ◌ਿਮਥਨੇ, ''ਪਰਾਭੂਤਰੂਪੋ ਖੋ ਅਯੰ ਅਚੇਲੋ ਪਾਥਿਕਪੁਤ੍ਤੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੨੩, ੨੫, ੩੧, ੩੨) ਪਰਾਜਯੇ, ''ਅਨੁਭੂਤੰ ਸੁਖਦੁਕ੍ਖ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਵ◌ੇਦਿਯਨੇ, ''ਵ◌ਿਭੂਤੰ ਵ◌ਿਭਾਵ◌ਿਤੰ ਪਞ੍ਞਾਯਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਪਾਕਟੀਕਰਣੇ ਦਿਸ੍ਸਤਿ। ਤੇ ਸਬ੍ਬੇ **ਰੁਕ੍ਖਾਦੀਸੂ**ਤਿ। **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ। ''ਕਾਲੋ ਘਸਤਿ ਭੂਤਾਨੀਤਿ (ਜਾ॰ ੧.੨.੧੯੦), ਭੂਤਾ ਲੋਕੇ ਸਮੁਸ੍ਸਯ''ਨ੍ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੨੨੦; ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੮੬) ਚ ਆਦੀਸੁ ਅਵ◌ਿਸੇਸੇਨ ਸਤ੍ਤਵ◌ਾਚਕੋਪਿ ਭੂਤਸਦ੍ਦੋ, ਉਪਰਿ ਦੇਵ◌ਾਦਿਪਦੇਹਿ ਸਤ੍ਤਵ◌ਿਸੇਸਾਨੰ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ਇਧ ਤਦਵਸਿਟ੍ਠਾ ਭੂਤਸਦ੍ਦੇਨ ਗਯ੍ਹਨ੍ਤੀਤਿ ਆਹ **"ਨੋ ਚ ਖੋ ਅਵ◌ਿਸੇਸੇਨਾ"**ਤਿ। ਤੇਨੇਵ◌ਾਹ – **"ਚਾਤੁਮਹਾਰਾਜਿਕਾਨਞ੍ਹਿ ਹੇਟ੍ਠਾ ਸਤ੍ਤਾ ਇਧ ਭੂਤਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾ"**ਤਿ। ਯੋ ਹਿ ਸਤ੍ਤਨਿਕਾਯੋ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਯੋਨਿਕੋ ਚਤੂਹਿਪਿ ਯੋਨੀਹਿ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨਾਰਹੋ, ਤਤ੍ਥਾਯੰ ਭੂਤਸਮਞ੍ਞਾ ਅਣ੍ਡਜਾਦਿਵਸੇਨ ਭਵਨਤੋ।

ਭੂਤੇਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤੁਦ੍ਦੇਸਆਦੇਸਿਤੇ ਭੂਤੇ। **ਭੂਤਤੋ ਸਞ੍ਜਾਨਾਤੀ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ''ਭੂਤਾ''ਤਿ ਲੋਕਵ◌ੋਹਾਰੰ ਗਹੇਤ੍ਵ◌ਾ ਯਥਾ ਤਤ੍ਥ ਤਣ੍ਹਾਦਿਮਞ੍ਞਨਾ ਸਮ੍ਭਵਨ੍ਤਿ, ਏਵ◌ ਵ◌ਿਪਰੀਤਸਞ੍ਞਾਯ ਸਞ੍ਜਾਨਨੰ ਪਕਾਸੀਯਤਿ। ਸ੍ਵ◌ਾਯਮਤ੍ਥੋ ਹੇਟ੍ਠਾ ''ਪਥਵ◌ਿਤੋ ਸਞ੍ਜਾਨਾਤੀ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵ◌ੁਤ੍ਤਨਯਾਨੁਸਾਰੇਨ ਸਕ੍ਕਾ ਜਾਨਿਤੁਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਵ◌ੁਤ੍ਤਨਯਮੇਵ◌ਾ"**ਤਿ। ਯਥਾ ਸੁਦ੍ਧਾਵ◌ਾਸਾ ਸਬ੍ਬਦਾ ਅਭਾਵਤੋ ਇਮੰ ਦੇਸਨੰ ਨਾਰੁਲ਼੍ਹਾ, ਏਵ◌ ਨੇਰਯਿਕਾਪਿ ਸਬ੍ਬਮਞ੍ਞਨਾਨਧਿਟ੍ਠਾਨਤੋ। ਏਤੇਨੇਵ ਏਕਚ੍ਚੇਪੇਤਾਨਮ੍ਪੇਤ੍ਥ ਅਸਙ੍ਗਹੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਅਪਰੇ ਪਨ ''ਦਿਟ੍ਠਿਮਞ੍ਞਨਾਧਿਟ੍ਠਾਨਤੋ ਤੇਸਮ੍ਪੇਤ੍ਥ ਸਙ੍ਗਹੋ ਇਚ੍ਛਿਤੋਯੇਵ◌ਾ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ''ਸਮਙ੍ਗਿਭੂਤੰ ਪਰਿਚਾਰੇਨ੍ਤ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਸੁਤ੍ਤੇ ਵ◌ੁ**ਤ੍ਤਨਯੇਨ**। **ਰਜ੍ਜਤੀ**ਤਿ ''ਸੁਭਾ ਸੁਖਿਤਾ''ਤਿ ਵ◌ਿਪਲ੍ਲਾਸਗ੍ਗਾਹੇਨ ਤਤ੍ਥ ਰਾਗੰ ਜਨੇਤਿ। ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਰਜ੍ਜਨ੍ਤੋ ਚ ਨ ਕੇਵਲੰ ਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨੇਵ, ਸਵਨਾਦਿਵਸੇਨਪਿ ਰਜ੍ਜਤੇਵ◌ਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਦਿਸ੍ਵ◌ਾਪਿ...ਪੇ॰... ਉਤ੍ਵ◌ਾਪੀ"**ਤਿ ਆਹ। ਤਤ੍ਥ ਘਾਯਨਾਦਿਵਸੇਨ ਰਜ੍ਜਨੰ ਤੇਹਿ ਅਨੁਭੂਤਗਨ੍ਧਮਾਲਾਦਿਵਸੇਨ ਚੇਵ ਵ◌ਿਸਭਾਗਵਤ੍ਥੁਭੂਤਾਨੰ ਤੇਸੰ ਪਰਿਭੋਗਵਸੇਨ ਚ ਯਥਾਨੁਭਵ◌ ਅਨੁਸ੍ਸਰਣਵਸੇਨ ਚ ਵ◌ੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। **ਏਵ◌ ਭੂਤੇ ਤਣ੍ਹਾਮਞ੍ਞਨਾਯ ਮਞ੍ਞਤੀ**ਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਭੂਤੇ ਪਟਿਚ੍ਚ ਛਨ੍ਦਰਾਗੰ ਜਨੇਨ੍ਤੋ ਤੇਸੰ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿੰ ਅਸ੍ਸਾਦੇਨ੍ਤੋ ਅਭਿਨਨ੍ਦਨ੍ਤੋ ਅਭਿਵਦਨ੍ਤੋ ਅਜ੍ਝੋਸਾਯ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤੋ ''ਈਦਿਸੀ ਅਵਤ੍ਥਾ ਮਮ ਅਨਾਗਤਮਦ੍ਧਾਨੰ ਸਿਯਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਵ◌ਾ ਪਨ ਨਯੇਨ ਤਤ੍ਥ ਨਨ੍ਦਿੰ ਸਮਨ੍ਨਾਨੇਨ੍ਤੋ ਭੂਤੇ ਤਣ੍ਹਾਮਞ੍ਞਨਾਯ ਮਞ੍ਞਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਪ੍ਪਟਿਲਦ੍ਧਸ੍ਸ** ਖਤ੍ਤਿਯਮਹਾਸਾਲਾਦਿਭਾਵਸ੍ਸ, **ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿੰ** ਵ◌ਿ**ਪਤ੍ਤਿ**ਨ੍ਤਿ ਜਾਤਿਵਸੇਨ ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਨਿਹੀਨਤੰ। **ਦਹਤੀ**ਤਿ ਠਪੇਤਿ। **ਯੋ ਏਵਰੂਪੋ ਮਾਨੋ**ਤਿ ਯੋ ਏਸੋ ''ਅਯੰ ਪੁਬ੍ਬੇ ਮਯਾ ਸਦਿਸੋ, ਇਦਾਨਿ ਅਯੰ ਸੇਟ੍ਠੋ ਅਯੰ

ਹੀਨਤਰੋ’’ਤਿ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਮਾਨੋ। **ਅਯਂ ਵ◌ੁਚ੍ਚਤਿ ਮਾਨਾਤਿਮਾਨੋ**ਤਿ ਅਯਂ ਭਾਰਾਤਿਭਾਰੋ ਵ◌ਿਯ ਪੁਰਿਮਂ ਸਦਿਸਮਾਨਂ ਉਪਾਦਾਯ ਮਾਨਾਤਿਮਾਨੋ ਨਾਮਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਨਿਚ੍ਚਾਤਿਆਦੀਸੁ ਉਪ੍ਪਾਦਾਭਾਵਤੋ **ਨਿਚ੍ਚਾ**, ਮਰਣਾਭਾਵਤੋ **ਧੁਵ◌ਾ**, ਸਬ੍ਬਦਾ ਭਾਵਤੋ **ਸਸ੍ਸਤਾ**। ਅਨਿਚ੍ਚਪਟਿਪਕ੍ਖਤੋ ਵ◌ਾ **ਨਿਚ੍ਚਾ**, ਥਿਰਭਾਵਤੋ **ਧੁਵ◌ਾ**, ਸਸ੍ਸਤਿਸਮਤਾਯ **ਸਸ੍ਸਤਾ**, ਜਰਾਦਿਵਸੇਨ ਵ◌ਿਪਰਿਣਾਮਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋ **ਅਵ◌ਿਪਰਿਣਾਮਧਮ੍ਮਾ**ਤਿ ਮਞ੍ਞਤਿ। **ਸਬ੍ਬੇ ਸਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਓਟ੍ਠਗੋਣਗਦ੍ਰਭਾਦਯੋ ਅਨਵਸੇਸਾ ਸਞ੍ਞਿਨਟ੍ਠੇਨ ਸਤ੍ਤਾ। **ਸਬ੍ਬੇ ਪਾਣਾ**ਤਿ ‘‘ਏਕਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੋ ਪਾਣੋ ਦ੍ਵ◌ਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੋ ਪਾਣੋ’’ਤਿਆਦਿਵਸੇਨ ਵ◌ੁਤ੍ਤਾ ਅਨਵਸੇਸਾ ਪਾਣਨਟ੍ਠੇਨ **ਪਾਣਾ। ਸਬ੍ਬੇ ਭੂਤਾ**ਤਿ ਅਨਵਸੇਸਾ ਅਣ੍ਡਕੋਸਾਦੀਸੁ ਭੂਤਾ ਸਞ੍ਜਾਤਾਤਿ **ਭੂਤਾ। ਸਬ੍ਬੇ ਜੀਵ◌ਾ**ਤਿ ਸਾਲਿਯਵਗੋਧੂਮਾਦਯੋ ਅਨਵਸੇਸਾ ਜੀਵਨਟ੍ਠੇਨ **ਜੀਵ◌ਾ**। ਤੇਸੁ ਹਿ ਸੋ ਵ◌ਿਰੂਹਭਾਵ◌ੇਨ ਜੀਵਸਞ੍ਞੀ। **ਅਵਸਾ ਅਬਲਾ ਅਵ◌ੀਰਿਯਾ**ਤਿ ਤੇਸਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਸੋ ਵ◌ਾ ਬਲਂ ਵ◌ਾ ਵ◌ੀਰਿਯਂ ਵ◌ਾ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਨਿਯਤਿਸਙ੍ਗਤਿਭਾਵਪਰਿਣਤਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਨਿਯਤੀ**ਤਿ। **ਨਿਯਤਤਾ**, ਅਚ੍ਛੇਜ੍ਜਸੁਤ੍ਤਾਵ◌ੁਤਅਭੇਜ੍ਜਮਣਿ ਵ◌ਿਯ ਅਵ◌ਿਜਹਿਤਪਕਤਿਤਾ। **ਸਙ੍ਗਤੀ**ਤਿ ਛਨ੍ਨਂ ਅਭਿਜਾਤੀਨਂ ਤਤ੍ਥ ਸਙ੍ਗਮੋ। **ਭਾਵ◌ੋ**ਤਿ ਸਭਾਵ◌ੋਯੇਵ, ਕਣ੍ਡਕਾਨਂ ਤਿਖਿਣਤਾ, ਕਪਿਟ੍ਠਫਲਾਦੀਨਂ ਪਰਿਮਣ੍ਡਲਾਦਿਤਾ, ਮਿਗਪਕ੍ਖੀਨਂ ਵ◌ਿਚਿਤ੍ਤਵਣ੍ਣਾਦਿਤਾਤਿ ਏਵਮਾਦਿਕੋ। ਏਵ◌ਂ ਨਿਯਤਿਯਾ ਚ ਸਙ੍ਗਤਿਯਾ ਚ ਭਾਵ◌ੇ ਚ ਪਰਿਣਤਾ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਤਂ ਪਤ੍ਤਾ। ਯੇਨ ਹਿ ਯਥਾ ਭਵ◌ਿਤਬ੍ਬਂ, ਸੋ ਤਥੇਵ ਭਵਤਿ। ਯੇਨ ਨ ਭਵ◌ਿਤਬ੍ਬਂ, ਸੋ ਨ ਭਵਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਛਸ੍ਵ◌ੇਵ◌ਾਭਿਜਾਤੀਸੂ**ਤਿ ਕਣ੍ਹਾਭਿਜਾਤਿਆਦੀਸੁ ਛਸੁ ਏਵ ਅਭਿਜਾਤੀਸੁ ਠਤ੍ਵ◌ਾ ਸੁਖਞ੍ਚ ਦੁਕ੍ਖਞ੍ਚ ਪਟਿਸਂਵ◌ੇਦੇਨ੍ਤਿ, ਅਞ੍ਞਾ ਸੁਖਦੁਕ੍ਖਭੂਮਿ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਵ◌ਾ-ਸਦ੍ਦੇਨ ਅਨ੍ਤਾਦਿਭੇਦੇ ਦਿਟ੍ਠਾਭਿਨਿਵ◌ੇਸੇ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ।

ਉਪਪਤ੍ਤਿਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਤਸ੍ਮਿਂ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਤ੍ਤਨਿਕਾਯੇ ਭੂਤਾਨਂ ਸਹਬਜਤਂ ਆਕਙ੍ਖਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਸੁਖੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿ**ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਪਨ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਸੁਖੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਂ। **ਏਕਚ੍ਚੇ ਭੂਤੇ ਨਿਚ੍ਚਾ**ਤਿਆਦਿਨਾ ਏਕਚ੍ਚਸਸ੍ਸਤਿਕਦਿਟ੍ਠਿਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਅਹਮ੍ਪਿ ਭੂਤੇਸੁ ਅਞ੍ਞਤਰੋਸ੍ਮੀ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਪਨ ਚਤੁਤ੍ਥਂ ਏਕਚ੍ਚਸਸ੍ਸਤਿਕਵ◌ਾਦਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਯਤੋ ਕੁਤੋਚੀਤਿ ਇਸ੍ਸਰਪੁਰਿਸਾਦਿਭੇਦਤੋ ਯਤੋ ਕੁਤੋਚਿ। **ਏਕਾ ਤਣ੍ਹਾਮਞ੍ਞਨਾਵ ਲਬ੍ਭਤੀ**ਤਿ ਇਧਾਪਿ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵ◌ੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਇਤਰਮਞ੍ਞਨਾਨਮ੍ਪਿ ਸਮ੍ਭਵ◌ੋ ਨਿਦ੍ਧਾਰੇਤਬ੍ਬੋ। ਵ◌ੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰੇਯੇਵ ਭੂਤੇ ਤਣ੍ਹਾਦਿਟ੍ਠੀਹਿ ਅਭਿਨਨ੍ਦਤੀਤਿਆਦਿਨਾ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ ਆਹ ‘‘ਵ◌ੁਤ੍ਤਨਯਮੇਵ◌ਾ’’ਤਿ। **ਯੋਜਨਾ ਕਾਤਬ੍ਬਾ**ਤਿ ‘‘ਯੋ ਭੂਤਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯਾ ਉਪਾਦਾਨਭੂਤੇ ਖਨ੍ਧੇ ਪਰਿਜਾਨਾਤਿ, ਸੋ ਤੀਹਿ ਪਰਿਞ੍ਞਾਹਿ ਪਰਿਜਾਨਾਤੀ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਯੋਜਨਾ ਕਾਤਬ੍ਬਾ। ਅਪਰੇ ਪਨੇਤ੍ਥ ਭੂਤਗਾਮੋਪਿ ਭੂਤ-ਸਦ੍ਦੇਨ ਸਙ੍ਗਹਿਤੋਤਿ ਰੁਕ੍ਖਾਦਿਵਸੇਨਪਿ ਮਞ੍ਞਨਾਵ◌ਿਭਾਗਂ ਯੋਜੇਤ੍ਵ◌ਾ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤਿ, ਤਥਾ ਮਹਾਭੂਤਵਸੇਨਪਿ, ਤਂ **ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ** ਨਤ੍ਥਿ।

ਭੂਮਿਵ◌ਿਸੇਸਾਦਿਨਾ ਭੇਦੇਨਾਤਿ ਭੂਮਿਵ◌ਿਸੇਸਉਪਪਤ੍ਤਿਵ◌ਿਸੇਸਾਦਿਵ◌ਿਭਾਗੇਨ। **ਇਦ੍ਧਿਯਾ**ਤਿ ਪੁਞ੍ਞਵ◌ਿਸੇਸਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਨ ਆਨੁਭਾਵ◌ੇਨ। ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਦੇਵ-ਸਦ੍ਦੋ ‘‘ਵ◌ਿਦ੍ਧਯੇ ਵ◌ਿਗਤਵਲਾਹਕੇ ਦੇਵ◌ੇ’’ਤਿਆਦੀਸੁ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੧੦; ੩.੧੦੨; ੫.੧੪੬-੧੪੮; ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੪੮੬; ਅ॰ ਨਿ॰ ੧੦.੧੫; ਇਤਿਵ◌ੁ॰ ੨੭) ਅਜਟਾਕਾਸੇ ਆਗਤੋ, ‘‘ਦੇਵ◌ੋ ਚ ਥੋਕਂ ਥੋਕਂ ਫੁਸਾਯਤੀ’’ਤਿਆਦੀਸੁ ਮੇਘੇ, ‘‘ਅਯਞ੍ਹਿ ਦੇਵ ਕੁਮਾਰੋ’’ਤਿਆਦੀਸੁ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੩੪, ੩੫, ੩੬) ਖਤ੍ਤਿਯੇ ਆਗਤੋ, ‘‘ਪਞ੍ਚਹਿ ਕਾਮਗੁਣੇਹਿ ਸਮਪ੍ਪਿਤੋ ਸਮਙ੍ਗਿਭੂਤੋ ਪਰਿਚਾਰੇਤਿ ਦੇਵ◌ੋ ਮਞ੍ਞੇ’’ਤਿਆਦੀਸੁ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੯੩; ਮ॰ ਨਿ॰ ੨.੨੧੧) ਵ◌ਿਯ ਇਧ ਉਪਪਤ੍ਤਿਦੇਵ◌ੇਸੁ ਆਗਤੋ, ਦੇਵ-ਸਦ੍ਦੇਨ ਪਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਸਤ੍ਤੇ ਅਨਵਸੇਸਤੋ ਉਦ੍ਧਰਿਤ੍ਵ◌ਾ ਤਤੋ ਇਧਾਧਿਪ੍ਪੇਤੇ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **“ਤੇ ਤਿਵ◌ਿਧਾ”**ਤਿਆਦਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ। **ਸੇਸਾ ਛ ਕਾਮਾਵਚਰਾ ਇਧ ਦੇਵ◌ਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾ** ਇਤਰੇਸਂ ਪਦਨ੍ਤਰੇਹਿ ਨਿਵ◌ਤ੍ਤਿਤਤ੍ਤਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਭੂਤਾ ਦੇਵ◌ਾਤਿ ਗਹਿਤੇਸੁ ਸਤ੍ਤੇਸੁ ਤਣ੍ਹਾਦਿਮਞ੍ਞਨਾਨਂ ਪਵਤ੍ਤਾਕਾਰੇਨਪਿ ਤਿਵ◌ਿਧਲਕ੍ਖਣਨ੍ਤਿ ਆਹ **“ਭੂਤਵ◌ਾਰੇ ਵ◌ੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਵ◌ੇਦਿਤਬ੍ਬਾ”**ਤਿ।

‘‘ਅਞ੍ਞਤਰਸ੍ਸ ਉਪਾਸਕਸ੍ਸ ਪਜਾਪਤਿ ਅਭਿਰੂਪਾ ਹੋਤੀ’’ਤਿਆਦੀਸੁ (ਪਾਰਾ॰ ੧੬੮) **ਪਜਾਪਤਿ**-ਸਦ੍ਦੋ ਘਰਣਿਯਂ ਆਗਤੋ, ‘‘ਪਜਾਪਤਿ ਕਾਮਦਾਯੀ ਸੁਵਣ੍ਣਵਣ੍ਣਾ ਮੇ ਪਜਾ ਹੋਤੂ’’ਤਿਆਦੀਸੁ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਿਕਪਰਿਕਪ੍ਪਿਤੇ, ‘‘ਪਜਾਪਤਿਸ੍ਸ ਦੇਵਰਾਜਸ੍ਸ ਧਜਗ੍ਗਂ

ਉਲ੍ਲੋਕੇਯਜਾਥਾ’’ਤਿਆਦੀਸੁ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੪੯) ਦੇਵਜੇਟ੍ਠਕੇ, ਇਧ ਪਨ ਅਧਿਪਤੀਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਤਂ ਉਪਰਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮੁਨੋ ਗਯ੍ਹਮਾਨਤ੍ਤਾ ਤੇਸਂ ਮਤਿਮਤ੍ਤਂ। **ਦੇਵਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਚਾਤੁਮਹਾਰਾਜਿਕਾਦਿਦੇਵਾਨਂ। **ਮਹਾਰਾਜਾਦੀਨ**ਨ੍ਤਿ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਸਕ੍ਕਸੁਯਾਮਸਨ੍ਤੁਸ੍ਸਿਤਸੁਨਿਮ੍ਮਿਤਵਸਵਤ੍ਤਿਨੋ ਗਹਿਤਾ। **ਤੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਮਹਾਰਾਜਾਦੀਨਂ। **ਸਤ੍ਤੁਸਙ੍ਖਾਤਾਯਾ**ਤਿ ਕਾਮਭੂਮਿਯਂ ਸਤ੍ਤੁਸਙ੍ਖਾਤਾਯ। **ਪਜਾਪਤਿ**ਨ੍ਤਿ ਪਜਾਪਤਿਭਾਵਂ। ਪਜਾਪਤਿਭਾਵੇਨ ਹਿ ਮਾਨਂ ਜਪ੍ਪੇਨ੍ਤੋ ਪਜਾਪਤਿਂ ਮਾਨਮਞ੍ਞਨਾਯ ਮਞ੍ਞਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ।

ਏਕਾ ਦਿਟ੍ਠਿਮਞ੍ਞਨਾਵ ਯੁਜ੍ਜਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਪਜਾਪਤਿਨੋ ਪਨ ਸਮਿਪਤਂ ਸਲੋਕਤਂ ਵਾ ਆਕਙ੍ਖਤੋ, ਤਥਾਭਾਵਾਯ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਣਿਦਹਤੋ, ਤਥਾਲਦ੍ਧਬ੍ਬਾਯ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸੇਯ੍ਯਾਦਿਭਾਵਂ ਦਹਤੋ ਚ ਤਣ੍ਹਾਮਾਨਮਞ੍ਞਨਾਪਿ ਸਮ੍ਭਵਨ੍ਤੀਤਿ ਸਕ੍ਕਾ ਵਿਞ੍ਞਾਤੁਂ। **ਯੇ ਚ ਧਮ੍ਮਾ**ਤਿ ਆਯੁਵਣ੍ਣਾਦਿਕੇ ਵਦਤਿ। **ਪਜਾਪਤਿ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਇਤਰਮਞ੍ਞਨਾਨਮ੍ਪਿ ਸਮ੍ਭਵੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਬ੍ਰੂਹਿਤੋਤਿ ਪਰਿਵੁਦ੍ਧੋ। **ਗੁਣਵਿਸੇਸੇਹੀ**ਤਿ ਝਾਨਾਦੀਹਿ ਵਿਸਿਟ੍ਠੇਹਿ ਗੁਣੇਹਿ ਉਤ੍ਤਰਿਮਨੁਸ੍ਸਧਮ੍ਮਤਾਯ। ਬ੍ਰਹ੍ਮ-ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਸਤਿਪਿ ਅਵਿਸੇਸਤੋ ਵਿਸਿਟ੍ਠਵਾਚਕਤ੍ਤੇ ਯਤ੍ਥ ਯਤ੍ਥ ਪਨਸ੍ਸ ਗੁਣਵਿਸੇਸਯੁਤ੍ਤਾਦਿਰੂਪਾ ਪਵਤ੍ਤਿ, ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **“ਅਪਿਚਾ”**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਸਹਸ੍ਸੋ**ਤਿ ਸਹਸ੍ਸਿਯਾ ਲੋਕਧਾਤੁਯਾ ਅਧਿਪਤਿਭੂਤੋ। **ਪਠਮਾਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਪਣੀਤੇਨ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨੇਨ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੋ, ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਭੂਮਿਯਂ ਵਾ ਪਠਮਂ ਅਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੋ। **ਗਹਿਤਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ** ਪਧਾਨਗ੍ਗਹਣੇਨ ਅਪ੍ਪਧਾਨਾਨਮ੍ਪਿ ਕੇਨਚਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੇਨ ਗਹਿਤਭਾਵਸਿਦ੍ਧਿਤੋ। ਏਤ੍ਥ ਚ **ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ**ਤਿ ਮਹਾਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ। ਸੋ ਹਿ ਵਣ੍ਣਵਨ੍ਤਤਾਯ ਚੇਵ ਦੀਘਾਯੁਕਤਾਯ ਚ ਬ੍ਰਹ੍ਮਪਾਰਿਸਜ੍ਜਾਦੀਹਿ ਮਹਨ੍ਤੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾਤਿ **ਮਹਾਬ੍ਰਹ੍ਮਾ**, ਤਸ੍ਸ ਪਨ ਪੁਰੋਹਿਤਟ੍ਠਾਨੇ ਠਿਤਾਤਿ **ਬ੍ਰਹ੍ਮਪੁਰੋਹਿਤਾ**, ਪਰਿਸਾਯਂ ਭਵਾ ਪਰਿਚਾਰਕਾਤਿ **ਬ੍ਰਹ੍ਮਪਾਰਿਸਜ੍ਜਾ**ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਉਕ੍ਕਟ੍ਠੇਕਪੁਗ੍ਗਲਭਾਵਤੋ ਪਜਾਪਤਿਸ੍ਮਿਂ ਵਿਯ ਬ੍ਰਹ੍ਮਨਿ ਮਞ੍ਞਨਾ ਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ **“ਪਜਾਪਤਿਵਾਰੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ”ਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਬਹੁਪੁਗ੍ਗਲਭਾਵਸਾਮਞ੍ਞਤੋ ਆਭਸ੍ਸਰਵਾਰਾਦੀਨਂ ਭੂਤਵਾਰਸਦਿਸਤਾ ਵੁਤ੍ਤਾ।**

ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਪਭਾਯ ਆਭਾਸਨਸੀਲਾ ਵਾ **ਆਭਸ੍ਸਰਾ। ਏਕਤਲਵਾਸਿਨੋ**ਤਿ ਇਦਂ ਝਾਨਨ੍ਤਰਭੂਮੀਨਂ ਵਿਯ ਹੇਟ੍ਠੁਪਰਿਭਾਵਾਭਾਵਤੋ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਠਾਨਾਨਿ ਪਨ ਨੇਸਂ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾਨੇਵ। ਆਭਸ੍ਸਰੇਹਿ ਪਰਿਤ੍ਤਾ ਆਭਾ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ **ਪਰਿਤ੍ਤਾਭਾ। ਅਪ੍ਪਮਾਣਾ ਆਭਾ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ ਅਪ੍ਪਮਾਣਾਭਾ।**

ਸੁਭਾਤਿ ਸੋਭਨਾ ਪਭਾ। ਕਞ੍ਚਨਪਿਣ੍ਡੋ ਵਿਯ ਸਸ੍ਸਿਰਿਕਾ **ਕਞ੍ਚਨਪਿਣ੍ਡਸਸ੍ਸਿਰਿਕਾ**। ਤਤ੍ਥ ਸੋਭਨਾਯ ਪਭਾਯ ਕਿਣ੍ਣਾ ਸੁਭਾਕਿਣ੍ਣਾਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ਭਾ-ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਰਸ੍ਸਤ੍ਤਂ, ਅਨ੍ਤਿਮ-ਣ-ਕਾਰਸ੍ਸ ਹ-ਕਾਰਞ੍ਚ ਕਤ੍ਵਾ **“ਸੁਭਕਿਣ੍ਹਾ”**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ। **ਸੁਭਾ**ਤਿ ਚ ਏਕਗ੍ਘਨਾ ਨਿਚ੍ਚਲਾ ਪਭਾ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਪਰਿਤ੍ਤਾ ਸੁਭਾ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ **ਪਰਿਤ੍ਤਸੁਭਾ**। ਅਪ੍ਪਮਾਣਾ ਸੁਭਾ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ **ਅਪ੍ਪਮਾਣਸੁਭਾ**।

ਵਿਪੁਲਫਲਾਤਿ ਵਿਪੁਲਸਨ੍ਤਸੁਖਾਯੁਵਣ੍ਣਾਦਿਫਲਾ।

ਸਤਿਪਿ ਦੇਵਬ੍ਰਹ੍ਮਾਦੀਨਂ ਪੁਞ੍ਞਫਲੇਨ ਝਾਨਫਲੇਨ ਚ ਪਟਿਪਕ੍ਖਾਭਿਭਵੇ ਯੇਸਂ ਪਨ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਅਸਞ੍ਞਸਤ੍ਤੇਸੁ ਅਭਿਭੂਵੋਹਾਰੋ ਪਾਕਟੋ ਨਿਰੁਲ੍ਲ੍ਹੋ ਚ, ਤੇਸਂ ਵਸੇਨਾਯਂ ਦੇਸਨਾ ਪਵਤ੍ਤਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ **“ਅਸਞ੍ਞਭਵਸ੍ਸੇਤਂ ਅਧਿਵਚਨ”**ਨ੍ਤਿ। ਯਥਾ ਪਜਾਪਤਿਵਾਰੇ ‘‘ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪਜਾਪਤਿਸ੍ਮਿਂਯੇਵਾ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਮਞ੍ਞਨਾਪਵਤ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸਿਤਾ, ਤਥਾ ਇਧਾਪਿ ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਸਕ੍ਕਾਤਿ ਆਹ **“ਸੇਸਂ ਪਜਾਪਤਿਵਾਰੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯਮੇਵਾ”**ਤਿ।

ਭੂਤਵਾਰਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਵਾਰਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ

੪. ਏਵ◌ੰ ਸਤ੍ਤੁਵਸੇਨ ਭੂਮਿਕ੍ਕਮਦਸ੍ਸਨੇ ਸੁਦ੍ਧਾਵ◌ਾਸਾਨੰ ਅਗ੍ਗਹਣੇ ਕਾਰਣੰ ਨਿਦ੍ਧਾਰੇਨ੍ਤੋ **"ਏਵ◌ੰ ਭਗਵ◌ਾ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਅਨਾਗਾਮਿਖੀਣਾਸਵ◌ਾ**ਤਿ ਅਨਾਗਾਮਿਨੋ ਚ ਖੀਣਾਸਵ◌ਾ ਚ। ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਸੁਦ੍ਧਾਵ◌ਾਸਾ ਅਤ੍ਥੇਵ ਅਨੇਕਕਪ੍ਪਸਹਸ੍ਸਾਯੁਕਾ, ਉਕ੍ਕੰਸਪਰਿਚ੍ਛੇਦਤੋ ਪਨ ਸੋਲ਼ਸਕਪ੍ਪਸਹਸ੍ਸਾਯੁਕਾਵ, ਨ ਤਤੋ ਪਰਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਕਤਿਪਯਕਪ੍ਪਸਹਸ੍ਸਾਯੁਕਾ"**ਤਿ। ਕਾਮਰੂਪਭਵ◌ੇਸੁ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨਾਪਿ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਾਦਿਧਮ੍ਮਾ ਅਰੂਪਾਵਚਰਭਾਵਤੋ ਤੰਭੂਮਿਕਵ◌ੋਹਾਰੰ ਨ ਲਭਨ੍ਤੀਤਿ **"ਤਤ੍ਰੂਪਪਨ੍ਨਾਯੇਵ◌ਾ"**ਤਿ ਅਵਧਾਰੇਤ੍ਵ◌ਾ ਵ◌ੁਤ੍ਤੰ। **ਅਭਿਭੂਵ◌ਾਰੇ ਵ◌ੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਵ◌ੇਦਿਤਬ੍ਬਾ** ਯਥਾਰਹਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਨ ਹੇਤ੍ਥ ਵਣ੍ਣਵਨ੍ਤਤਾਦਿ ਸਮ੍ਭਵਤੀਤਿ। **ਪਜਾਪਤਿਵ◌ਾਰੇ ਵ◌ੁਤ੍ਤਨਯੇਨਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ''ਅਹਮਸ੍ਮਿ ਅਰੂਪੋ ਪਹੀਨਰੂਪਪਟਿਘਸਦ੍ਦੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਮਾਨਮਞ੍ਞਨਾ ਵ◌ੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਵ◌ਾਰਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਦਿਟ੍ਠਸੁਤਵ◌ਾਰਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ

੫. ਰੂਪਮੁਖੇਨ ਮਞ੍ਞਨਾਵਤ੍ਥਦਸ੍ਸਨੰ ਸਙ੍ਖੇਪੋਤਿ ਕਤ੍ਵ◌ਾ ਵ◌ੁਤ੍ਤੰ **"ਵ◌ਿਤ੍ਥਾਰਤੋਪੀ"**ਤਿ। ਤਮ੍ਪਿ ਹਿ ''ਯਤ੍ਥ ਨੇਵ ਪਥਵ◌ੀ, ਨ ਆਪੋ, ਨ ਤੇਜੋ, ਨ ਵ◌ਾਯੋ, ਨ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਗ੍ਗਹਣੰ ਵ◌ਿਯ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਪਞ੍ਚਵ◌ੋਕਾਰਭਵਦਸ੍ਸਨੰ ਹੋਤੀਤਿ।

ਦਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ ਯੰ ਚਕ੍ਖੁਦ੍ਵ◌ਾਰੇਨ ਕਤਦਸ੍ਸਨਕਿਰਿਯਾਸਮਾਪਨੰ, ਯਞ੍ਚ ਚਕ੍ਖੁ ਦ੍ਵਯੰ ਪਸ੍ਸਤਿ ਪਸ੍ਸਿਸ੍ਸਤਿ ਸਤਿ ਸਮ੍ਭਵ◌ੇ ਪਸ੍ਸੇਯ੍ਯ, ਤੰ ਸਬ੍ਬਕਾਲਨ੍ਤਿ ਵ◌ਿਸੇਸਵਚਨਿਚ੍ਛਾਯ ਅਭਾਵਤੋ ਦਿਟ੍ਠਨ੍ਤੇਵ ਵ◌ੁਤ੍ਤੰ ਯਥਾ ''ਦੁਦ੍ਧ''ਨ੍ਤਿ। ਤੇਨਾਹ **"ਰੂਪਾਯਤਨਸ੍ਸੇਤੰ ਅਧਿਵਚਨ"**ਨ੍ਤਿ। ਅਯਞ੍ਚ ਨਯੋ **ਸੁਤਾਦੀ**ਸੁਪਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬੋ। **ਸਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਰੂਪਾਦੀਸੁ ਸਤ੍ਤਾ ਵ◌ਿਸਤ੍ਤਾਤਿ ਸਤ੍ਤਾ। ਸਞ੍ਜਨਟ੍ਠੇਨ ਸਾਮਞ੍ਞਸਦ੍ਦੋਪਿ ਚੇਸ ਸਤ੍ਤ-ਸਦ੍ਦੋ ''ਇਤ੍ਥਿਰੂਪੇ''ਤਿ ਵ◌ਿਸਯਵ◌ਿਸੇਸਿਤਤ੍ਤਾ ਇਧ ਪੁਰਿਸਵ◌ਾਚਕੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। **ਰਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਵਤ੍ਥੰ ਵ◌ਿਯ ਰਙ੍ਗਜਾਤੇਨ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵ◌ਿਪਰਿਣਾਮਕਾਰਕੇਨ ਛਨ੍ਦਰਾਗੇਨ ਰਤ੍ਤਾ ਸਾਰਤ੍ਤਾ। **ਗਿਦ੍ਧਾ**ਤਿ ਅਭਿਕਙ੍ਖਨਸਭਾਵ◌ੇਨ ਅਭਿਗਿਜ੍ਝਨੇਨ ਗਿਦ੍ਧਾ ਗੇਧੰ ਆਪਨ੍ਨਾ। **ਗਧਿਤਾ**ਤਿ ਗਨ੍ਥਿਤਾ ਵ◌ਿਯ ਲੋਭੇਨ ਦੁਮ੍ਮੋਚਨੀਯਭਾਵ◌ੇਨ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਪਟਿਬਦ੍ਧਾ। **ਮੁਚ੍ਛਿਤਾ**ਤਿ ਕਿਲੇਸਵਸੇਨ ਵ◌ਿਸਞ੍ਞੀਭੂਤਾ ਵ◌ਿਯ ਅਨਞ੍ਞਕਿਚ੍ਚਾ ਮੁਚ੍ਛੰ ਮੋਹੰ ਆਪਨ੍ਨਾ। **ਅਜ੍ਝੋਸਨ੍ਨਾ**ਤਿ ਵ◌ਿਸਯੇ ਅਞ੍ਞਸਾਧਾਰਣੇ ਵ◌ਿਯ ਕਤ੍ਵ◌ਾ ਗਿਲਿਤ੍ਵ◌ਾ ਪਰਿਨਿਟ੍ਠਾਪੇਤ੍ਵ◌ਾ ਵ◌ਿਯ ਠਿਤਾ। **ਇਮਿਨਾ**ਤਿ ਸੁਵਣ੍ਣਵਣ੍ਣਾਦਿਆਕਾਰੇਨ। **ਮਙ੍ਗਲੰ ਅਮਙ੍ਗਲ**ਨ੍ਤਿ ਈਦਿਸੰ ਦਿਟ੍ਠੰ ਮਙ੍ਗਲੰ, ਈਦਿਸੰ ਅਮਙ੍ਗਲਨ੍ਤਿ । **ਰੂਪਸ੍ਮਿੰ ਅਤ੍ਤਾਨੰ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਨਨਯੇਨਾ**ਤਿ ਇਦੰ ਵ◌ੇਦਨਾਦਿਅਰੂਪਧਮ੍ਮੇ, ਰੂਪਾਯਤਨਵ◌ਿਨਿਮੁਤ੍ਤਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮੇ ਵ◌ਾ ਅਤ੍ਤਤੋ ਗਹੇਤ੍ਵ◌ਾ ਤਤੋ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕੰ, ਬਾਹਿਰੰ ਵ◌ਾ ਰੂਪਾਯਤਨੰ ਤਸ੍ਸੋਕਾਸਭਾਵ◌ੇਨ ਪਰਿਕਪ੍ਪੇਤ੍ਵ◌ਾ ''ਸੋ ਖੋ ਪਨ ਮੇ ਅਯੰ ਅਤ੍ਤਾ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਰੂਪਾਯਤਨੇ''ਤਿ ਮਞ੍ਞਨ੍ਤੋ ਦਿਟ੍ਠਸ੍ਮਿੰ ਮਞ੍ਞਤੀਤਿ ਇਮੰ ਨਯੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵ◌ੁਤ੍ਤੰ। ''ਪਥਵ◌ਿਤੋ ਮਞ੍ਞਤੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਯਥਾ ''ਸਉਪਕਰਣਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵ◌ਾ ਪਰਸ੍ਸ ਵ◌ਾ''ਤਿਆਦਿਮਞ੍ਞਨਾਪਵਤ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸਿਤਾ, ਏਵ◌ੰ ''ਦਿਟ੍ਠਤੋ ਮਞ੍ਞਤੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਸਕ੍ਕਾ ਤੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਤੇਸੰ ਪਥਵ◌ੀਵ◌ਾਰੇ ਵ◌ੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵ◌ੇਦਿਤਬ੍ਬ"**ਨ੍ਤਿ।

ਆਹਚ੍ਚਾਤਿ ਵ◌ਿਸਯੰ ਅਨ੍ਵ◌ਾਯ, ਪਤ੍ਵ◌ਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨਾਹ **"ਉਪਗਨ੍ਤ੍ਵ◌ਾ"ਤਿ। ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਸੰਸਿਲੇਸੇ**ਤਿ ਚਕ੍ਖੁਰੂਪਸੋਤਸਦ੍ਦਾ ਵ◌ਿਯ ਦੂਰੇ ਅਹੁਤ੍ਵ◌ਾ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞੰ ਅਲ੍ਲਿਯਨੇ।

ਮਨਸਾ ਵ◌ਿਞ੍ਞਾਤੰ ਕੇਵਲਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਇਤਰਾਨਿਪਿ ਹਿ ਮਨਸਾ ਵ◌ਿਞ੍ਞਾਯਨ੍ਤੀਤਿ। ਸੇਸੇਹਿ ਸਤ੍ਤਹਿ ਆਯਤਨੇਹਿ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯਾ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ਤਮ੍ਪਿ ਸਙ੍ਗਹੇਤ੍ਵ◌ਾ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **"ਧਮ੍ਮਾਰਮ੍ਮਣਸ੍ਸ ਵ◌ਾ"**ਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤੰ। ਦ੍ਵ◌ੀਸੁਪਿ ਵ◌ਿਕਪ੍ਪੇਸੁ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾਨਮ੍ਪਿ ਸਙ੍ਗਹੋ ਆਪਨ੍ਨੋਤਿ ਆਹ **"ਇਧ ਪਨ ਸਕ੍ਕਾਯਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਮੇਵ ਲਬ੍ਭਤੀ"**ਤਿ। **ਵ◌ਿਤ੍ਥਾਰੋ**ਤਿ ਮਞ੍ਞਨਾਨੰ ਪਵਤ੍ਤਨਾਕਾਰਵ◌ਿਤ੍ਥਾਰੋ। **ਏਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਏਤੇਸੁ ਸੁਤਵ◌ਾਰਾਦੀਸੁ।

ਦਿਟ੍ਠਸੁਤਵ◌ਾਰਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਏਕਤ੍ਤੁਵਾਰਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ

੬. **ਸਮਾਪਨ੍ਨਕਵਾਰੇਨਾ**ਤਿ ਸਮਾਪਨ੍ਨਕਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ, ਰੂਪਾਵਚਰਾਰੂਪਾਵਚਰਞ੍ਞਾਣਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸਾ ਹਿ ਏਕਸ੍ਮਿੰਯੇਵ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਏਕਾਕਾਰੇਨ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ''ਏਕਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਏਵਞ੍ਚ ਕਤ੍ਵਾ ਵਿਪਾਕਜ੍ਝਾਨਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਪਿ ਇਧ ਸਮਾਪਨ੍ਨਕਵਾਰਗ੍ਗਹਣੇਨੇਵ ਗਹਿਤਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ। **ਅਸਮਾਪਨ੍ਨਕਵਾਰੇਨਾ**ਤਿ ਕਾਮਾਵਚਰਧਮ੍ਮਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ। ਉਪਚਾਰਜ੍ਝਾਨੇਨਪਿ ਹਿ ਚਿਤ੍ਤੰ ਨ ਸਮ੍ਮਾ **ਏਕਤ੍ਤੰ** ਗਤਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀਤਿ।

ਯੋਜਨਾਤਿ ਮਞ੍ਞਨਾਯੋਜਨਾ। **ਭਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਵਿਭਜਿਤ੍ਵਾ। **ਸਾਸਨਨਯੇਨਾ**ਤਿ ਪਾਲ਼ਿਨਯੇਨ। ਤਤ੍ਥ ''ਏਕਤ੍ਤੰ ਮਞ੍ਞਤੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ ''ਵੇਦਨੰ ਅਤ੍ਤਤੋ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ, ''ਨਾਨਤ੍ਤੰ ਮਞ੍ਞਤੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਪਨ ''ਰੂਪੰ ਅਤ੍ਤਤੋ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਵੁਤ੍ਤਵਿਧਿੰ ਅਨੁਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਮਞ੍ਞਨਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਪਥਵੀਵਾਰਾਦੀਸੁ ਵੁਤ੍ਤੇਨ ਚ ਅਟ੍ਠਕਥਾਨਯੇਨਾਤਿ ''ਅਹੰ ਵੇਦਨਾਤਿ ਮਞ੍ਞਤਿ, ਮਮ ਵੇਦਨਾਤਿ ਮਞ੍ਞਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ, ''ਅਹੰ ਰੂਪਨ੍ਤਿ ਮਞ੍ਞਤਿ, ਮਮ ਰੂਪਨ੍ਤਿ ਮਞ੍ਞਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਚਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨਾਹ **"ਯਥਾਨੁਰੂਪੰ ਵੀਮੰਸਿਤ੍ਵਾ"**ਤਿ, ਏਕਤ੍ਤਨਾਨਤ੍ਤਭਾਵੇਸੁ ਯੋ ਯੋਜਨਾਨਯੋ ਸਮ੍ਭਵਤਿ, ਤਦਨੁਰੂਪੰ ਵਿਚਾਰੇਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਕੇਚੀ**ਤਿ ਅਭਯਗਿਰਿਵਾਸਿਨੋ। **ਅਪਰੇ**ਤਿ ਸਾਰਸਮਾਸਾਚਰਿਯਾ। ਦਿਟ੍ਠਾਭਿਨਿਵੇਸੰ ਵਦਨ੍ਤੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਸ੍ਸ ਮਞ੍ਞਨਾ ਨਾਮ ਸਕ੍ਕਾਯੰ ਭਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾਵ ਯਥਾਉਪਟ੍ਠਿਤਵਿਸਯਵਸੇਨੇਵ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਨ ਤਤ੍ਥ ਅਯਮੇਕਤ੍ਤਨਯੋ ਅਯੰ ਨਾਨਤ੍ਤਨਯੋਤਿ ਵਿਭਾਗਵਸੇਨੇਵ, ਏਕਤ੍ਤਸਞ੍ਞੀ ਅਤ੍ਤਾ ਹੋਤੀਤਿਆਦੀਸੁ ਚ ਅਤ੍ਤਨੋ ਏਕਤ੍ਤਨਾਨਤ੍ਤਸਞ੍ਞਿਤਾ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਨ ਪਨ ਏਕਤ੍ਤੰ ਨਾਨਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਏਵੰ ਪਵਤ੍ਤਸ੍ਸ ਦਿਟ੍ਠਾਭਿਨਿਵੇਸਸ੍ਸ ਏਕਤ੍ਤਨਾਨਤ੍ਤਭਾਵੋਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਤਦੁਭਯਸ੍ਸ ਇਧ ਅਨਧਿਪ੍ਪੇਤਭਾਵੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ।

ਯੰ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋ ਅਨਵਸੇਸਤੋ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ ਗਹੇਤੁੰ ਸਕ੍ਕੋਤਿ, ਤੰ ਤਸ੍ਸ ਅਨਵਸੇਸਤੋ ਗਹੇਤਬ੍ਬਤੰ ਉਪਾਦਾਯ **"ਸਬ੍ਬ"**ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਤਮੇਵਾ"**ਤਿ ਆਹ, ਸਕ੍ਕਾਯਸਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸਬ੍ਬਸ੍ਮਿਮ੍ਪਿ ਤੇਭੂਮਕਧਮ੍ਮੇ ਆਦੀਨਵਦਸ੍ਸਨੇ ਅਸਤਿ ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਭਾਵਤੋ ਅਸ੍ਸਾਦਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ ਤਣ੍ਹਾ ਵਡ੍ਢਤੇਵਾਤਿ ਆਹ **"ਸਬ੍ਬੰ ਅਸ੍ਸਾਦੇਨ੍ਤੋ ਸਬ੍ਬੰ ਤਣ੍ਹਾਮਞ੍ਞਨਾਯ ਮਞ੍ਞਤੀ"**ਤਿ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤੰ ਭਗਵਤਾ – ''ਸੰਯੋਜਨਿਯੇਸੁ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਅਸ੍ਸਾਦਾਨੁਪਸ੍ਸਿਨੋ ਵਿਹਰਤੋ ਤਣ੍ਹਾ ਪਵਡ੍ਢਤੀ''ਤਿ (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੨.੫੩, ੫੭)। ''ਸਬ੍ਬਮਿਦੰ ਮਯਾ ਨਿਮ੍ਮਿਤ''ਨ੍ਤਿ ਤੇਨ ਨਿਮ੍ਮਿਤਮਞ੍ਞਨਾਯ ਅਤ੍ਤਾਨੰ ਸੇਯ੍ਯਾਦਿਤੋ ਦਹਨ੍ਤੋ ਤੇਨ ਮਾਨੇਨ ਨਿਮ੍ਮਿਤੰ ਮਞ੍ਞਤਿਯੇਵ ਨਾਮ ਨਿਮ੍ਮਿਤਮਞ੍ਞਨਾਯ ਵਿਨਾ ਤਥਾਮਾਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਭਾਵਤੋਤਿ ਆਹ **"ਅਤ੍ਤਨਾ ਨਿਮ੍ਮਿਤੰ ਮਞ੍ਞਨ੍ਤੋ ਸਬ੍ਬੰ ਮਾਨਮਞ੍ਞਨਾਯ ਮਞ੍ਞਤੀ"**ਤਿ। **ਸਬ੍ਬੰ ਨਤ੍ਥੀਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨਾ**ਤਿ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਨਿਯਤਿਵਾਦਾਦਿਕੇ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। **ਮਹਾ ਮੇ ਅਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸਬ੍ਬਤੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਿਭੂਤਿਪਵਤ੍ਤਿਵਾਦੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ''ਸਬ੍ਬੰ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਕ''ਨ੍ਤਿ ਦਿਟ੍ਠਿਵਸੇਨ – ''ਅਹੰ ਸਬ੍ਬਸ੍ਮਿੰ ਮਯ੍ਹੰ ਕਿਞ੍ਚਨੰ ਪਲਿਬੋਧੋ ਸਬ੍ਬਸ੍ਮਿੰ, ਪਰੋ ਸਬ੍ਬਸ੍ਮਿੰ ਪਰਸ੍ਸ ਕਿਞ੍ਚਨੰ ਪਲਿਬੋਧੋ ਸਬ੍ਬਸ੍ਮਿ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨਪੇਤ੍ਥ ਮਞ੍ਞਨਾ ਸਮ੍ਭਵਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ **"ਸੇਸੰ ਪਥਵੀਵਾਰੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬ"**ਨ੍ਤਿ। ਅਪਿਚ ''ਸਬ੍ਬੋਯੰ ਲੋਕੋ ਪੁਰਿਸਮਯੋ''ਤਿ ਏਵੰਦਿਟ੍ਠਿਕੋ ਪੁਰਿਸਸਙ੍ਖਾਤਤੋ ਸਬ੍ਬਤੋ, ਅਤ੍ਤਨੋ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿੰ ਵਾ ਨਿਗ੍ਗਮਨੰ ਵਾ ਮਞ੍ਞਨ੍ਤੋ ਦਿਟ੍ਠਿਮਞ੍ਞਨਾਯ ਸਬ੍ਬਤੋ ਮਞ੍ਞਤਿ, ਤਸ੍ਮਿੰਯੇਵ ਪਨ ਦਿਟ੍ਠਿਮਞ੍ਞਨਾਯ ਮਞ੍ਞਿਤੇ ਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿੰ ਸਿਨੇਹੰ ਮਾਨਞ੍ਚ ਉਪ੍ਪਾਦਯਤੋ ਤਣ੍ਹਾਮਞ੍ਞਨਾ ਮਾਨਮਞ੍ਞਨਾ ਚ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਤੰਯੇਵ ਪਨ ਸਬ੍ਬੰ ਮਯ੍ਹੰ ਅਤ੍ਤਾ ਕਤ੍ਤਾ ਸਾਮੀਤਿ ਵਾ ਮਞ੍ਞਨ੍ਤੋ ''ਸਬ੍ਬੰ ਮੇ''ਤਿ ਮਞ੍ਞਤਿ, ਤਥਾਯੰ ਦਿਟ੍ਠਿਤਣ੍ਹਾਭਿਨਨ੍ਦਨਾਹਿ ਅਭਿਨਨ੍ਦਨ੍ਤੋ ਸਬ੍ਬੰ ਅਭਿਨਨ੍ਦਤੀਤਿ ਏਵਮ੍ਪੇਤ੍ਥ ਮਞ੍ਞਨਾਨੰ ਪਵਤ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਤਨ੍ਤਿ ਸਕ੍ਕਾਯੰ। ਉਕ੍ਕੰਸਗਤਸੁਖਸਹਿਤਞ੍ਹਿ ਖਨ੍ਧਪਞ੍ਚਕੰ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਨਿਬ੍ਬਾਨਵਾਦੀ ਨਿਬ੍ਬਾਨਨ੍ਤਿ ਮਞ੍ਞਤਿ, ਤੰ ਪਨਤ੍ਥਤੋ ਸਕ੍ਕਾਯੋਯੇਵਾਤਿ। **ਏਕਧਾ**ਤਿ ਪਞ੍ਚਵਿਧਮ੍ਪਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਭਾਵੇਨ ਏਕਜ੍ਝੰ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਯਤੋ**ਤਿ ਯਸ੍ਮਾ। **ਪਞ੍ਚਹਿ ਕਾਮਗੁਣੇਹੀ**ਤਿ ਮਨਾਪਿਯਰੂਪਾਦੀਹਿ ਪਞ੍ਚਹਿ ਕਾਮਕੋਟ੍ਠਾਸੇਹਿ, ਬਨ੍ਧਨੇਹਿ ਵਾ। **ਸਮਪ੍ਪਿਤੋ** ਸੁਟ੍ਠੁ ਅਪ੍ਪਿਤੋ ਅਲ੍ਲੀਨੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਠਿਤੋ। **ਸਮਙ੍ਗਿਭੂਤੋ**ਤਿ

ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ। **ਪਰਿਚਾਰੇਤੀ**ਤਿ ਤੇਸੁ ਕਾਮਗੁਣੇਸੁ ਕਾਮਕੋਟ੍ਠਾਸੇਸੁ ਯਥਾਸੁਖਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਚਾਰੇਤਿ ਸਞ੍ਚਾਰੇਤਿ ਇਤੋ ਚਿਤੋ ਚ ਉਪਨੇਤਿ। ਅਥ ਵਾ ਲਲ਼ਤਿ ਰਮਤਿ ਕੀਲ਼ਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਦ੍ਵਿਧਾ ਕਾਮਗੁਣਾ ਮਾਨੁਸਕਾ ਚੇਵ ਦਿਬ੍ਬਾ ਚ। ਮਾਨੁਸਕਾ ਚ ਮਨ੍ਧਾਤੁਕਾਮਗੁਣਸਦਿਸਾ, ਦਿਬ੍ਬਾ ਪਰਨਿਮ੍ਮਿਤਵਸਵਤ੍ਤਿਦੇਵਰਾਜਸ੍ਸ ਕਾਮਗੁਣਸਦਿਸਾ। ਏਵਰੂਪੇ ਕਾਮੇ ਉਪਗਤਾਨਞ੍ਹਿ ਤੇ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਨਿਬ੍ਬਾਨਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਂ ਪਞ੍ਞਪੇਨ੍ਤਿ। ਤੇਨਾਹ **"ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਖੋ…ਪੇ॰… ਹੋਤੀ"**ਤਿ। **ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮੇ**ਤਿ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਧਮ੍ਮੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਪਟਿਲਦ੍ਧਤ੍ਤਭਾਵਸ੍ਸੇਤਂ ਅਧਿਵਚਨਂ, ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮੇ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਇਮਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਅਤ੍ਤਭਾਵੇ ਦੁਕ੍ਖਵੂਪਸਮਨਂ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਨਿਬ੍ਬਾਨਂ। ਪਰਮਂ ਉਤ੍ਤਮਂ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਨਿਬ੍ਬਾਨਨ੍ਤਿ **ਪਰਮਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਨਿਬ੍ਬਾਨਂ,** ਤਂ ਪਤ੍ਤੋ ਹੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਪਞ੍ਚਧਾ ਆਗਤ**ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਕਾਮਗੁਣਸੁਖਸ੍ਸ ਚੇਵ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਰੂਪਾਵਚਰਜ਼੍ਝਾਨਸੁਖਸ੍ਸ ਚ ਵਸੇਨ ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਪਞ੍ਚਪ੍ਪਕਾਰੇਨ ਆਗਤਂ। **ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਅਸ੍ਸਾਦੇਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਪਰਮਂ ਸੁਖਂ ਨਿਸ੍ਸਰਣਨ੍ਤਿ ਮਞ੍ਞਨਾਯ ਅਸ੍ਸਾਦੇਨ੍ਤੋ।

''ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨੇ ਪਤ੍ਤੇ ਨ ਜਾਯਤਿ, ਨ ਜੀਰਤਿ, ਨ ਮੀਯਤੀ''ਤਿ ਏਵਮ੍ਪਿ **ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਮਿਂ ਮਞ੍ਞਤਿ**। ''ਇਤੋ ਪਰਂ ਪਰਮਸ੍ਸਾਸਭੂਤਂ ਨਤ੍ਥੀ''ਤਿ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ **ਨਿਬ੍ਬਾਨਤੋ ਮਞ੍ਞਤਿ**। ਤਯਿਦਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਮਯਾ ਅਧਿਗਤਂ, ਤਸ੍ਮਾ **"ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਮੇ"**ਤਿ **ਮਞ੍ਞਤਿ**। ਤਤੋਯੇਵ ਤਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਦਿਟ੍ਠਾਭਿਨਨ੍ਦਨਾਯ ਅਭਿਨਨ੍ਦਤਿ। ਅਯਂ ਤਾਵੇਤ੍ਥ **ਦਿਟ੍ਠਿਮਞ੍ਞਨਾ**। ਤਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਪਨ ਦਿਟ੍ਠਿਮਞ੍ਞਨਾਯ ਮਞ੍ਞਿਤੇ ਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿਂ ਸਿਨੇਹਂ ਮਾਨਞ੍ਚ ਉਪ੍ਪਾਦਯਤੋ **ਤਣ੍ਹਾਮਾਨਮਞ੍ਞਨਾਪਿ** ਨਿਦ੍ਧਾਰੇਤਬ੍ਬਾ।

ਯਾਦਿਸੋਤਿ ਯਥਾਰੂਪੋ, ਯੇਹਿ ਜੇਗੁਚ੍ਛਾਦਿਸਭਾਵੇਹਿ ਪਸ੍ਸਿਤਬ੍ਬੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਏਸਾ**ਤਿ ਅਯਂ। ਤੇਨਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸੁਣਨ੍ਤਾਨਞ੍ਚ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਸਿਦ੍ਧਤਮਾਹ। ਅਸੁਭਾਦਿਸਭਾਵੇਨ ਸਹ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਾਨਂ ਰੂਪਾਦਿਧਮ੍ਮਾਨਂ ਕਾਯੋ ਸਮੂਹੋਤਿ **ਸਕ੍ਕਾਯੋ,** ਉਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧਾ। **ਤਥਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਭਾਵਭੂਤੇਨ ਪਟਿਕੂਲਤਾਦਿਪ੍ਪਕਾਰੇਨ। **ਸਬ੍ਬਮਞ੍ਞਨਾ**ਤਿ ਪਥਵੀਆਦਿਕੇ ਸਰੂਪਾਵਧਾਰਣਾਦਿਵਿਭਾਗਭਿਨ੍ਨੇ ਵਿਸਯੇ ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਅਨੇਕਵਿਹਿਤਾ ਸਬ੍ਬਾ ਤਣ੍ਹਾਮਞ੍ਞਨਾ।

ਜੇਗੁਚ੍ਛੋਤਿ ਜਿਗੁਚ੍ਛਨੀਯੋ। ਤੇਨਸ੍ਸ ਅਸੁਭਾਜਞ੍ਞਦੁਗ੍ਗਨ੍ਧਪਟਿਕੂਲਭਾਵਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਸਿਦੁਰੋ**ਤਿ ਖਣੇ ਖਣੇ ਭਿਜ੍ਜਨਸਭਾਵੋ। ਤੇਨਸ੍ਸ ਅਨਿਚ੍ਚਅਦ੍ਧੁਵਖਯਵਯਪਭਙ੍ਗੁਰਸਭਾਵਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਅਯ**ਨ੍ਤਿ ਸਕ੍ਕਾਯੋ। **ਦੁਕ੍ਖੋ**ਤਿ ਨ ਸੁਖੋ। ਤੇਨਸ੍ਸ ਕਿਚ੍ਛਕਸਿਰਾਬਾਧਦੁਕ੍ਖਵੁਤ੍ਤਿਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਅਪਰਿਣਾਯਕੋ**ਤਿ ਪਰਿਣਾਯਕਰਹਿਤੋ। ਤੇਨਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਸੁਞ੍ਞਅਸਾਰਵੁਤ੍ਤਿਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਤ**ਨ੍ਤਿ ਸਕ੍ਕਾਯਂ। **ਪਚ੍ਚਨੀਕਤੋ**ਤਿ ਸਭਾਵਪਟਿਪਕ੍ਖਤੋ, ਸੁਭਨਿਚ੍ਚਸੁਖਅਤ੍ਤਾਦਿਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਗਣ੍ਹ**ਨ੍ਤਿ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ, ਤਤ੍ਥ ਸੁਭਾਦਿਗਾਹਵਸੇਨ ਅਭਿਨਿਵਿਸਨ੍ਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਇਦਾਨਿ ਤਿਸ੍ਸੋਪਿ ਮਞ੍ਞਨਾ ਉਪਮਾਹਿ ਵਿਭਾਵੇਤੁਂ **"ਸੁਭਤੋ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ ਯਥਾ ਮਹਾਪਰਿਲ਼ਾਹੇ ਵਿਪੁਲਾਨਤ੍ਥਾਵਹੇ ਚ ਅਗ੍ਗਿਮ੍ਹਿ ਸਲਭਸ੍ਸ ਪਤਨਂ ਸੁਭਸੁਖਸਞ੍ਞਾਯ, ਏਵਂ ਤਾਦਿਸੇ ਸਕ੍ਕਾਯੇ ਸਲਭਸ੍ਸ ਤਣ੍ਹਾਮਞ੍ਞਨਾਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ **"ਸੁਭਤੋ…ਪੇ॰… ਤਣ੍ਹਾਯ ਮਞ੍ਞਨਾ"**ਤਿ ਇਮਿਨਾ।

ਗੂਥਾਦੀ ਕੀਟਕੋ ਗੂਥਰਾਸਿਂ ਲਦ੍ਧਾ ਅਸਮ੍ਪਨ੍ਨੇਪਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾਕਾਰਂ ਪਵਤ੍ਤਯਮਾਨੋ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਉਕ੍ਕਂਸੇਤਿ, ਏਵਮਨੇਕਾਦੀਨਵੇ ਏਕਨ੍ਤਭੇਦਿਨਿ ਸਕ੍ਕਾਯੇ ਨਿਚ੍ਚਸਞ੍ਞਂ ਉਪਟ੍ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਮਦੇਨ ਤਤ੍ਥ ਬਾਲੋ ਮਾਨਂ ਜਪ੍ਪੇਤੀਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥਮਾਹ **"ਨਿਚ੍ਚਸਞ੍ਞਂ…ਪੇ॰… ਮਾਨੇਨ ਮਞ੍ਞਨਾ"**ਤਿ।

ਯਥਾ ਬਾਲੋ ਮੁਦ੍ਧਧਾਤੁਕੋ ਸਮ੍ਮੂਲ਼੍ਹੋ ਕੋਚਿ ਆਦਾਸੇ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਟਿਬਿਮ੍ਬਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ''ਅਯਂ ਮਞ੍ਞੇ ਆਦਾਸਸਾਮਿਕੋ, ਯਦਿ ਅਹਮਿਮਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਤਿਟ੍ਠੇਯ੍ਯਂ, ਅਨਤ੍ਥਮ੍ਪਿ ਮੇ ਕਰੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ ਛਡ੍ਡੇਤ੍ਵਾ ਪਲਾਯਨ੍ਤੋ ਤਤ੍ਥ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨਮੇਵ ਕਿਞ੍ਚਿ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਂ ਕਤ੍ਵਾ ਗਣ੍ਹਿ, ਤਥੂਪਮੋ ਅਯਂ ਬਾਲੋ ਸਕ੍ਕਾਯੇ ਅਤ੍ਤਤ੍ਤਨਿਯਗਾਹਂ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥਂ ਦੀਪੇਤਿ **"ਅਤ੍ਤਾ…ਪੇ॰… ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਹੋਤਿ ਮਞ੍ਞਨਾ"**ਤਿ ਇਮਿਨਾ।

ਸੁਖੁਮं ਮਾਰਬਨ੍ਧਨं ਵੇਪਚਿਤ੍ਤਿਬਨ੍ਧਨਤੋਪਿ ਸੁਖੁਮਤਰਤ੍ਤਾ। ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ ''ਅਹੋ ਸੁਖੁਮਤਰं ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਮਾਰਬਨ੍ਧਨ''ਨ੍ਤਿ।

ਬਹੁਨ੍ਤਿ ਅਤਿਵਿਯ, ਅਨੇਕਕ੍ਖਤ੍ਤੁं ਵਾ। **ਵਿਪ੍ਫਨ੍ਦਮਾਨੋਪਿ ਸਕ੍ਕਾਯं ਨਾਤਿਵਤ੍ਤਤਿ** ਸंਸਾਰं ਨਾਤਿਵਤ੍ਤਨਤੋ। ਯਥਾਹ ''ਯੇ ਤੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਮਣਾ ਸਤੋ ਸਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਚ੍ਛੇਦं ਵਿਨਾਸं ਵਿਭਵं ਪਞ੍ਞਪੇਨ੍ਤਿ, ਤੇ, ਸਕ੍ਕਾਯਂਯੇਵ ਅਨੁਪਰਿਧਾਵਨ੍ਤਿ ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਸਾ ਗਦ੍ਦੂਲਬਨ੍ਧਨੋ''ਤਿਆਦਿ। ਯਥਾ ਹਿ ਸਤ੍ਤਸੁਪਿ ਉਚ੍ਛੇਦਵਿਕਪ੍ਪੇਸੁ ਸंਸਾਰਨਾਯਿਕਾਨं ਤਣ੍ਹਾਦਿਟ੍ਠੀਨं ਪਹਾਨं ਸਮ੍ਭਵਤਿ, ਏਵं ਸਸ੍ਸਤਵਿਕਪ੍ਪੇਸੁਪੀਤਿ ਕਥਞ੍ਚਿ ਪਨ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਿਕਸ੍ਸ ਭਵਵਿਪ੍ਪਮੋਕ੍ਖੋ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤं ''ਸਕ੍ਕਾਯं ਨਾਤਿਵਤ੍ਤਤੀ''ਤਿ।

ਸਸੋਤਿ ਸੋ ਏਸੋ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋ। **ਨਿਚ੍ਚਨ੍ਤਿ** ਸਬ੍ਬਕਾਲं।

ਤਨ੍ਤਿ ਤਸ੍ਮਾ ਸਕ੍ਕਾਯਮਲੀਨਸ੍ਸ ਜਾਤਿਯਾਦੀਨਮਨਤਿਵਤ੍ਤਨਤੋ। **ਅਸਾਤਤੋ**ਤਿ ਦੁਕ੍ਖਤੋ।

ਪਸ੍ਸं ਏਵਮਿਮਨ੍ਤਿ ਅਸੁਭਾਨਿਚ੍ਚਦੁਕ੍ਖਾਨਤ੍ਤਸਭਾਵं ਤं ਸਕ੍ਕਾਯं ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰੇਨ ਯਥਾਭੂਤਵਿਪਸ੍ਸਨਾਪਞ੍ਞਾਸਹਿਤਾਯ ਮਗ੍ਗਪਞ੍ਞਾਯ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ। **ਪਹਾਯਾ**ਤਿ ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਵਸੇਨ ਸਬ੍ਬਾ ਮਞ੍ਞਨਾਯੋ ਪਜਹਿਤ੍ਵਾ। **ਸਬ੍ਬਦੁਕ੍ਖਾ ਪਮੁਚ੍ਚਤੀ**ਤਿ ਸਕਲਸ੍ਮਾਪਿ ਵਟ੍ਟਦੁਕ੍ਖਤੋ ਪਮੁਚ੍ਚਤੀਤਿ।

ਏਕਤ੍ਤਵਾਰਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਪਠਮਨਯਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਸੇਕ੍ਖਵਾਰਦੁਤਿਯਨਯਵਣ੍ਣਨਾ

੭. ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਅਨਿਯਮੇਤ੍ਵਾ ਵਚਨं **ਉਦ੍ਦੇਸੋ,** ਨਿਯਮੇਤ੍ਵਾ ਵਚਨं **ਨਿਦ੍ਦੇਸੋ**ਤਿ ਆਹ **"ਯੋਤਿ ਉਦ੍ਦੇਸਵਚਨं, ਸੋਤਿ ਨਿਦ੍ਦੇਸਵਚਨ"**ਨ੍ਤਿ। **ਸਮ੍ਪਿਣ੍ਡਨਤ੍ਥੋ**ਤਿ ਸਮੁਚ੍ਚਯਤ੍ਥੋ। ਸਮ੍ਪਿਣ੍ਡਨਞ੍ਚ ਸਭਾਗਤਾਵਸੇਨ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ – **"ਆਰਮ੍ਮਣਸਭਾਗੇਨਾ"**ਤਿ, ਆਰਮ੍ਮਣਸ੍ਸ ਸਭਾਗਤਾਯ ਸਦਿਸਤਾਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸੇਕ੍ਖं ਦਸ੍ਸੇਤਿ** ਸਾਮਞ੍ਞਜੋਤਨਾਯ ਵਿਸੇਸੇ ਅਵਟ੍ਠਾਨਤੋ, ਸੇਕ੍ਖਵਿਸਯਤ੍ਤਾ ਚ ਤਸ੍ਸ ਵਚਨਸ੍ਸ।

ਕੇਨਟ੍ਠੇਨਾਤਿ ਯਸ੍ਮਾ ਞਾਣੇਨ ਅਰਣੀਯਤੋ ਅਤ੍ਥੋ ਸਭਾਵੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਕੇਨਟ੍ਠੇਨ ਕੇਨ ਸਭਾਵੇਨ ਕੇਨ ਲਕ੍ਖਣੇਨ ਸੇਕ੍ਖੋ ਨਾਮ ਹੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਸੇਕ੍ਖਧਮ੍ਮਾਧਿਗਮੇਨ ਪੁਗ੍ਗਲੇ ਸੇਕ੍ਖਵੋਹਾਰਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ **"ਸੇਕ੍ਖਧਮ੍ਮਪਟਿਲਾਭਤੋ ਸੇਕ੍ਖੋ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤं। **ਸੇਕ੍ਖਧਮ੍ਮਾ** ਨਾਮ ਚਤੂਸੁ ਮਗ੍ਗੇਸੁ, ਹੇਟ੍ਠਿਮੇਸੁ ਚ ਤੀਸੁ ਫਲੇਸੁ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਆਦਯੋ। ਤੇਨਾਹ **"ਸੇਕ੍ਖਾਯ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਯਾ…ਪੇ॰… ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਖੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸੇਕ੍ਖੋ ਹੋਤੀ"**ਤਿ। ਏਵं ਅਭਿਧਮ੍ਮਪਰਿਯਾਯੇਨ ਸੇਕ੍ਖਲਕ੍ਖਣं ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿਕਪਰਿਯਾਯੇਨਪਿ ਤं ਦਸ੍ਸੇਤੁं **"ਅਪਿਚਾ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤं। ਤਤ੍ਥ **ਸਿਕ੍ਖਤੀ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸਿਕ੍ਖਾਤ੍ਤਯਸਮਙ੍ਗੀ ਅਪਰਿਨਿਟ੍ਠਿਤਸਿਕ੍ਖੋ ਸੇਕ੍ਖੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਤੇਨਾਹ **"ਸਿਕ੍ਖਤੀ"**ਤਿਆਦਿ । ਸਿਕ੍ਖਾਹਿ ਨਿਚ੍ਚਸਮਾਯੋਗਦੀਪਨਤ੍ਥਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ''ਸਿਕ੍ਖਤਿ ਸਿਕ੍ਖਤੀ''ਤਿ ਆਮੇਡਿਤਵਚਨं। ਅਥ ਵਾ ਸਿਕ੍ਖਨं ਸਿਕ੍ਖਾ, ਸਾ ਏਤਸ੍ਸ ਸੀਲਨ੍ਤਿ **ਸੇਕ੍ਖੋ**। ਸੋ ਹਿ ਅਪਰਿਯੋਸਿਤਸਿਕ੍ਖਤ੍ਤਾ ਤਦਧਿਮੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਚ ਏਕਨ੍ਤੇਨ ਸਿਕ੍ਖਨਸੀਲੋ, ਨ ਅਸੇਕ੍ਖੋ ਵਿਯ ਪਰਿਨਿਟ੍ਠਿਤਸਿਕ੍ਖੋ ਤਤ੍ਥ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧੁਸ੍ਸੁਕ੍ਕੋ, ਨਾਪਿ ਵਿਸ੍ਸਟ੍ਠਸਿਕ੍ਖੋ ਪਚੁਰਜਨੋ ਵਿਯ ਤਤ੍ਥ ਅਨਧਿਮੁਤ੍ਤੋ। ਅਥ ਵਾ ਅਰਿਯਾਯ ਜਾਤਿਯਾ ਤੀਸੁ ਸਿਕ੍ਖਾਸੁ ਜਾਤੋ, ਤਤ੍ਥ ਵਾ ਭਵੋਤਿ **ਸੇਕ੍ਖੋ**। ਅਥ ਵਾ ਇਕ੍ਖਤਿ ਏਤਾਯਾਤਿ ਇਕ੍ਖਾ, ਮਗ੍ਗਫਲਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ। ਸਹ ਇਕ੍ਖਾਯਾਤਿ **ਸੇਕ੍ਖੋ**।

ਅਨੁਲੋਮਪਟਿਪਦਾਯ ਪਰਿਪੂਰਕਾਰੀਤਿ ਯਾ ਸਾ ਸੀਲਾਦਿਕਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਨ੍ਤਾ ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨਿਯਾ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾਯ ਪਟਿਪਦਾਯ ਅਨੁਲੋਮਨਤੋ ਅਨੁਲੋਮਪਟਿਪਦਾ, ਤਸ੍ਸਾ ਸਮ੍ਪਾਦਨੇਨ ਪਰਿਪੂਰਕਾਰੀਤਿ। ਇਦਾਨਿ ਤਂ ਪਟਿਪਦਂ ਪੁਗ੍ਗਲਾਧਿਟ੍ਠਾਨੇਨ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ "**ਸੀਲਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ **ਸੀਲਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ**ਤਿ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸਂਵਰਸੀਲੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ, ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸੀਲੋ ਵਾ। ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸੀਲਞ੍ਹਿ ਇਧ ''ਸੀਲ''ਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਂ ਪਧਾਨਭਾਵਤੋ। ਰੂਪਾਦਿਆਰਮ੍ਮਣੇਸੁ ਅਭਿਜ੍ਝਾਦੀਨਂ ਪਵਤ੍ਤਿਨਿਵਾਰਣਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਮਨਚ੍ਛਟ੍ਠਾਨਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਂ ਪਿਧਾਨੇਨ **ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਸੁ ਗੁਤ੍ਤਦ੍ਵਾਰੋ**। ਪਰਿਯੇਸਨਾਦਿਵਸੇਨ ਭੋਜਨੇ ਪਮਾਣਜਾਨਨੇਨ **ਭੋਜਨੇ ਮਤ੍ਤਞ੍ਞੂ**। ਵਿਗਤਥਿਨਮਿਦ੍ਧੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਰਤ੍ਤਿਨ੍ਦਿਵਂ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਮਨਸਿਕਾਰੇ ਯੁਤ੍ਤਤਾਯ **ਜਾਗਰਿਯਾਨੁਯੋਗਮਨੁਯੁਤ੍ਤੋ**। ਕਥਂ ਪਨ ਜਾਗਰਿਯਾਨੁਯੋਗੋ ਹੋਤੀਤਿ ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ "**ਪੁਬ੍ਬਰਤ੍ਤਾ...ਪੇ॰... ਵਿਹਰਤੀ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਯਥਾਹ ''ਕਥਞ੍ਚ ਪੁਬ੍ਬਰਤ੍ਤਾਪਰਰਤ੍ਤਂ ਜਾਗਰਿਯਾਨੁਯੋਗਮਨੁਯੁਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ? ਇਧ ਭਿਕ੍ਖੁ ਦਿਵਸਂ ਚਙ੍ਕਮੇਨ ਨਿਸਜ੍ਜਾਯ ਆਵਰਣੀਯੇਹਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਰਿਸੋਧੇਤਿ, ਰਤ੍ਤਿਯਾ ਪਠਮਂ ਯਾਮਂ ਚਙ੍ਕਮੇਨ...ਪੇ॰... ਸੋਧੇਤਿ, ਏਵਂ ਖੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਪੁਬ੍ਬਰਤ੍ਤਾਪਰਰਤ੍ਤਂ ਜਾਗਰਿਯਾਨੁਯੋਗਮਨੁਯੁਤ੍ਤੋ ਹੋਤੀ''ਤਿ (ਵਿਭ॰ ੫੧੯)। **ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਪਨਤ੍ਥੇ**ਤਿ ''ਮਞ੍ਞਤਿ, ਨ ਮਞ੍ਞਤੀ''ਤਿ ਚ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਭਾਵਸਙ੍ਖਾਤੇ ਅਤ੍ਥੇ। **ਨੋ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ** ''ਅਪ੍ਪਤ੍ਤਮਾਨਸੋ, ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਯੋਗਕ੍ਖੇਮਂ ਪਤ੍ਥਯਮਾਨੋ''ਤਿ ਚ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ।

ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਮਨਸਿ ਭਵੋਤਿ ਰਾਗੋ ਮਾਨਸੋ, ਮਨੋ ਏਵ ਮਾਨਸਨ੍ਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਚਿਤ੍ਤਂ **ਮਾਨਸਂ,** ਅਨਵਸੇਸਤੋ ਮਾਨਂ ਸੀਯਤਿ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਦਤੀਤਿ ਅਗ੍ਗਮਗ੍ਗੋ **ਮਾਨਸਂ,** ਤਨ੍ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਪਨ ਅਰਹਤ੍ਤਸ੍ਸ ਮਾਨਸਤਾ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ। **ਜਨੇਸੁਤਾ**ਤਿ ਜਨੇ ਸਕਲਸਤ੍ਤਲੋਕੇ ਵਿਸ੍ਸੁਤਾ, ਪਤ੍ਥਟਯਸਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਨਤ੍ਥਿ ਇਤੋ ਉਤ੍ਤਰਨ੍ਤਿ **ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ**। ਤਂ ਪਨ ਸਬ੍ਬਸੇਟ੍ਠਂ ਹੋਨ੍ਤਂ ਏਕਨ੍ਤਤੋ ਸਦਿਸਰਹਿਤਮੇਵ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਂ "**ਅਨੁਤ੍ਤਰਨ੍ਤਿ ਸੇਟ੍ਠਂ, ਅਸਦਿਸਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ**"ਤਿ। **ਪਤ੍ਥਯਮਾਨਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਤਣ੍ਹਾਯਨ੍ਤਸ੍ਸ। **ਪਜਪ੍ਪਿਤਾਨੀ**ਤਿ ਮਾਨਜਪ੍ਪਨਾਨਿ। ਯਸ੍ਮਿਞ੍ਹਿ ਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿਂ ਤਣ੍ਹਾਯਨਾ ਪਤ੍ਥਯਮਾਨਮਞ੍ਞਨਾ ਸਮ੍ਭਵਤਿ, ਤਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ''ਸੇਯ੍ਯੋਹਮਸ੍ਮੀ''ਤਿਆਦੀਨਿ ਪਜਪ੍ਪਿਤਾਨਿ ਸਮ੍ਭਵਨ੍ਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਪਵੇਧੀਤ**ਨ੍ਤਿ ਪਰਿਵਾਸਿਤਂ। **ਪਕਪ੍ਪਿਤੇਸੂ**ਤਿ ਤਣ੍ਹਾਦਿਟ੍ਠਿਕਪ੍ਪੇਹਿ ਪਰਿਕਪ੍ਪਿਤੇਸੁ ਆਰਮ੍ਮਣੇਸੁ। **ਸੋਤ**ਨ੍ਤਿ ਕਿਲੇਸਸੋਤਂ । ਤਸ੍ਮਿਞ੍ਹਿ ਛਿਨ੍ਨੇ ਇਤਰਸੋਤਂ ਛਿਨ੍ਨਮੇਵਾਤਿ। **ਵਿਦ੍ਧਸ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਨਾਸਿਤਂ। ਤਞ੍ਚ ਖੋ ਲੋਮਹਂਸਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਅਸੇਸੇਤ੍ਵਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ "**ਵਿਨਲ਼ੀਕਤ**"ਨ੍ਤਿ, ਵਿਗਤਾਵਸੇਸਂ ਕਤਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਧਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ ਇਧਾਧਿਪ੍ਪੇਤਪਤ੍ਥਨਾ ਪਾਕਟਾ ਹੋਤੀਤਿ "**ਤਨ੍ਨਿਨ੍ਨੋ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਨ ਪਨ ਕੁਸਲਚ੍ਛਨ੍ਦਸ੍ਸ ਅਧਿਮੁਤ੍ਤਿਭਾਵਤੋ। **ਅਧਿਮੁਚ੍ਚਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਓਕਪ੍ਪੇਨ੍ਤੋ।

ਸਬ੍ਬਾਕਾਰਵਿਪਰੀਤਾਯਾਤਿ ''ਸੁਭਂ ਸੁਖਂ ਨਿਚ੍ਚ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਨਂ ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਅਤ੍ਤਨਾ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਕਾਰਾਨਂ ਵਸੇਨ ਤਬ੍ਬਿਪਰੀਤਤਾਯ, ਅਨਵਸੇਸਤੋ ਧਮ੍ਮਸਭਾਵਵਿਪਰੀਤਾਕਾਰਗਾਹਿਨਿਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਭਿਵਿਸਿਟ੍ਠੇਨ ਞਾਣੇਨਾ**ਤਿ ਅਸਮ੍ਪਜਾਨਨਮਿਚ੍ਛਾਜਾਨਨਾਨਿ ਵਿਯ ਨ ਧਮ੍ਮਸਭਾਵਂ ਅਪ੍ਪਤ੍ਵਾ ਨਾਪਿ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ, ਅਥ ਖੋ ਅਵਿਰਜ੍ਝਿਤ੍ਵਾ ਧਮ੍ਮਸਭਾਵਸ੍ਸ ਅਭਿਮੁਖਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਭਿਵਿਸਿਟ੍ਠੇਨ ਞਾਣੇਨ, ਞਾਤਪਰਿਞ੍ਞਾਧਿਟ੍ਠਾਨਾਯ ਤੀਰਣਪਰਿਞ੍ਞਾਯ ਪਹਾਨਪਰਿਞ੍ਞੇਕਦੇਸੇਨ ਚਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨਾਹ "**ਪਥਵੀਤਿ...ਪੇ॰... ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤੀ**"ਤਿ। **ਪਥਵੀਭਾਵ**ਨ੍ਤਿ ਪਥਵਿਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਭਾਵਂ। ਲਕ੍ਖਣਪਥਵੀ ਹਿ ਇਧਾਧਿਪ੍ਪੇਤਾ, ਪਰਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਭਾਵੋ ਪਨਸ੍ਸਾ "**ਅਨਿਚ੍ਚਾਤਿਪੀ**"ਤਿਆਦਿਨਾ ਗਹਿਤੋਤਿ। **ਅਭਿਞ੍ਞਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਞਾਤਤੀਰਣਪਹਾਨਪਰਿਞ੍ਞਾਹਿ ਹੇਟ੍ਠਿਮਮਗ੍ਗਞਾਣੇਹਿ ਚ ਅਭਿਜਾਨਿਤ੍ਵਾ। **ਮਾਮਞ੍ਞੀ**ਤਿ ਅਪ੍ਪਹੀਨਾਨਂ ਮਞ੍ਞਨਾਨਂ ਵਸੇਨ ਮਾਤਿ ਮਞ੍ਞਤੀਤਿ ਮਾ, ਪਹੀਨਾਨਂ ਪਨ ਵਸੇਨ ਨ ਮਞ੍ਞਤੀਤਿ ਅਮਞ੍ਞੀ, ਮਾ ਚ ਸੋ ਅਮਞ੍ਞੀ ਚ ਮਾਮਞ੍ਞੀਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਪਦਵਿਭਾਗਤੋ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਤਤ੍ਥ ਯੇਨ ਭਾਗੇਨ ਅਮਞ੍ਞੀ, ਤੇਨ ਮਞ੍ਞੀਤਿ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ। ਯੇਨ ਪਨ ਭਾਗੇਨ ਮਞ੍ਞੀ, ਤੇਨ ਅਮਞ੍ਞੀਤਿ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋਤਿ। ਏਵਂ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪਪ੍ਪਧਾਨਂ ਅਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ "**ਮਞ੍ਞੀ ਚ ਨ ਮਞ੍ਞੀ ਚ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਪਟਿਕ੍ਖੇਪਪ੍ਪਧਾਨਤਾ ਚੇਤ੍ਥ ਲਬ੍ਭਮਾਨਾਨਮ੍ਪਿ ਮਞ੍ਞਨਾਨਂ ਦੁਬ੍ਬਲਭਾਵਤੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਤੇਨੇਵਾਹ – "**ਇਤਰਾ ਪਨ ਤਨੁਭਾਵਂ ਗਤਾ**"ਤਿ। ਮਾਤਿ ਚ ਨਿਪਾਤਪਦਮੇਤਂ, ਅਨੇਕਤ੍ਥਾ ਚ ਨਿਪਾਤਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ "**ਏਤਸ੍ਮਿਞ੍ਹਿ ਅਤ੍ਥੇ ਇਮਂ ਪਦਂ ਨਿਪਾਤੇਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤ**"ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਨਿਪਾਤੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਚ

ਪਕਤਿਆਦਿਵਿਭਾਗਨਿਦ੍ਧਾਰਣੇ ਅਨੁਮਾਨਨਯਂ ਮੁਞ੍ਚਿਤ੍ਵਾ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇ ਅਤ੍ਥੇ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਤੋਵ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੇ ਵਿਯਾ**ਤਿ ਏਤੇਨਸ੍ਸ ਉਪਰਿਮਗ੍ਗਵਜ੍ਝਤਣ੍ਹਾਮਾਨਵਸੇਨ ਮਞ੍ਞਨਾ ਨ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਾਤਿ ਦੀਪੇਤਿ।

ਅਥ ਵਾ **ਮਾ ਮਞ੍ਞੀ**ਤਿ ਪਰਿਕਪ੍ਪਕਿਰਿਯਾਪਟਿਕ੍ਖੇਪਵਚਨਮੇਤਂ ''ਮਾ ਰਨ੍ਧਯੁਂ, ਮਾ ਜੀਰੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ, ਨ ਮਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੋਤਿ। ਯਥਾ ਹਿ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋ ਸਬ੍ਬਸੋ ਅਪ੍ਪਹੀਨਮਞ੍ਞਨਤ੍ਤਾ ''ਮਞ੍ਞਤਿ''ਚ੍ਚੇਵ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ, ਯਥਾ ਚ ਖੀਣਾਸਵੋ ਸਬ੍ਬਸੋ ਪਹੀਨਮਞ੍ਞਨਤ੍ਤਾ ਨ ਮਞ੍ਞਤਿ ਏਵ, ਨ ਏਵਂ ਸੇਕ੍ਖੋ। ਤਸ੍ਸ ਹਿ ਏਕਚ੍ਚਾ ਮਞ੍ਞਨਾ ਪਹੀਨਾ, ਏਕਚ੍ਚਾ ਅਪ੍ਪਹੀਨਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਉਭਯਭਾਵਤੋ ਉਭਯਥਾਪਿ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ। ਨਨੁ ਚ ਉਭਯਭਾਵਤੋ ਉਭਯਥਾਪਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋਤਿ? ਨ। ਯਾ ਹਿ ਅਪ੍ਪਹੀਨਾ, ਤਾਪਿਸ੍ਸ ਤਨੁਭਾਵਂ ਗਤਾਤਿ ਤਾਹਿਪਿ ਸੋ ਨ ਮਞ੍ਞੇਯ੍ਯ ਵਿਭੂਤਤਰਾਯ ਮਞ੍ਞਨਾਯ ਅਭਾਵਤੋ, ਪਗੇਵ ਇਤਰਾਹਿ। ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ ''ਮਾ ਮਞ੍ਞੀ''ਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ ''ਮਾ ਮਞ੍ਞੀਤਿ ਪਰਿਕਪ੍ਪਕਿਰਿਯਾਪਟਿਕ੍ਖੇਪਵਚਨਮੇਤਂ 'ਮਾ ਰਨ੍ਧਯੁਂ, ਮਾ ਜੀਰੀ'ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ, ਨ ਮਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤੀ''ਤਿ। ਅਯਞ੍ਚਸ੍ਸ ਅਮਞ੍ਞਨਾ ਵਤ੍ਥੁਨੋ ਪਰਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਤ੍ਤਾ, ਨ ਅਸੇਕ੍ਖਸ੍ਸ ਵਿਯ ਪਰਿਞ੍ਞਾਤਤ੍ਤਾ। ਯਞ੍ਹਿ ਏਕਨ੍ਤੇਨ ਪਰਿਜਾਨਿਤਬ੍ਬਂ ਪਰਿਜਾਨਿਤੁਂ ਸਕ੍ਕਾ, ਨ ਤਤ੍ਥ ਤਬ੍ਬਿਧੁਰੇ ਵਿਯ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਸ੍ਸ ਮਞ੍ਞਨਾ ਸਮ੍ਭਵਨ੍ਤਿ। ਤੇਨਾਹ **"ਪਰਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ ਤਸ੍ਸਾਤਿ ਵਦਾਮੀ"**ਤਿ।

ਓਕ੍ਕਨ੍ਤਨਿਯਾਮਤ੍ਤਾਤਿ ਅਨੁਪਵਿਟ੍ਠਸਮ੍ਮਤ੍ਤਨਿਯਾਮਤ੍ਤਾ, ਓਤਿਣ੍ਣਮਗ੍ਗਸੋਤਤ੍ਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸਮ੍ਬੋਧਿਪਰਾਯਣਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਉਪਰਿਮਗ੍ਗਸਮ੍ਬੋਧਿਪਟਿਸਰਣਤ੍ਤਾ, ਤਦਧਿਗਮਾਯ ਨਿਨ੍ਨਪੋਣਪਬ੍ਭਾਰਭਾਵਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਉਭਯੇਨਪਿ ਤਸ੍ਸ ਅਵਸ੍ਸਂਭਾਵਿਨੀ ਸੇਸਪਰਿਞ੍ਞਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਪਰਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯ**ਨ੍ਤਿ ਪਰਿਜਾਨਿਤਬ੍ਬਭਾਵੇਨ ਠਿਤਂ, ਪਰਿਞ੍ਞਾਤੁਂ ਵਾ ਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯਂ। ਤਪ੍ਪਟਿਪਕ੍ਖਤੋ **ਅਪਰਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ**। **ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਸ੍ਸ ਵਿਯਾ**ਤਿ ਏਤੇਨ ਇਧਾਧਿਪ੍ਪੇਤਪੁਥੁਜ੍ਜਨਸ੍ਸ ਪਰਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਭਾਵਾਸਙ੍ਕਾ ਏਵ ਨਤ੍ਥਿ ਅਨਧਿਕਾਰਤੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **"ਮਾਭਿਨਨ੍ਦੀ"**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਇਮਿਨਾਵ ਨਯੇਨ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਸੇਕ੍ਖਵਾਰਦੁਤਿਯਨਯਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਖੀਣਾਸਵਵਾਰਤਤਿਯਾਦਿਨਯਵਣ੍ਣਨਾ

੮. **ਸਭਾਗੋ** ਦਿਟ੍ਠਸਚ੍ਚਤਾਦਿਸਾਮਞ੍ਞੇਨ। ਆਰਕਾ ਕਿਲੇਸੇਹਿ ਅਰਹਨ੍ਤਿ ਪਦਸ੍ਸ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਨਯੇਨ ਅਤ੍ਥਂ ਵਤ੍ਵਾ ਤਂ ਪਾਲ਼ਿਯਾ ਸਮਾਨੇਨ੍ਤੋ **"ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਚੇਤ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਪਾਪਕਾ**ਤਿ ਲਾਮਕਟ੍ਠੇਨ ਦੁਗ੍ਗਤਿਸਮ੍ਪਾਪਨਟ੍ਠੇਨ ਚ ਪਾਪਕਾ। ਸਾਵਜ੍ਜਟ੍ਠੇਨ ਅਕੋਸਲ੍ਲਸਮ੍ਭੂਤਟ੍ਠੇਨ ਚ **ਅਕੁਸਲਾ**। ਸਂਕਿਲੇਸਂ ਅਰਹਨ੍ਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਵਾ ਨਿਯੁਤ੍ਤਾਤਿ **ਸਂਕਿਲੇਸਿਕਾ**। ਪੁਨਬ੍ਭਵਸ੍ਸ ਕਰਣਸੀਲਾ, ਪੁਨਬ੍ਭਵਫਲਂ ਅਰਹਨ੍ਤੀਤਿ ਵਾ **ਪੋਨੋਭਵਿਕਾ**। ਸਹ ਦਰਥੇਨ ਪਰਿਲ਼ਾਹੇਨ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ **ਸਦਰਾ**। ਦੁਕ੍ਖੋ ਕਟੁਕੋ, ਦੁਕ੍ਖਮੋ ਵਾ ਵਿਪਾਕੋ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ **ਦੁਕ੍ਖਵਿਪਾਕਾ**। ਅਨਾਗਤੇ ਜਾਤਿਯਾ ਚੇਵ ਜਰਾਮਰਣਾਨਞ੍ਚ ਵਡ੍ਢਨੇਨ **ਜਾਤਿਜਰਾਮਰਣਿਯਾ**ਤਿ। ਏਵਮੇਤੇਸਂ ਪਦਾਨਂ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਕਾਮਞ੍ਚਾਯਂ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ, ਅਭਿਧਮ੍ਮਨਯੋ ਪਨ ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯੋਤਿ ਤੇਨ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਆਸਵਾ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਾ**ਤਿ ਨ ਕੇਵਲਂ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾ ਏਵ, ਅਥ ਖੋ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਾਪੀਤਿ ਮਗ੍ਗਕਿਚ੍ਚੇਨ ਸਦਿਸਂ ਫਲਕਿਚ੍ਚਮ੍ਪਿ ਨਿਦ੍ਧਾਰੇਤਿ।

ਸੀਲਵਿਸੋਧਨਾਦਿਨਾ ਗਰੂਨਂ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਨੁਕਰਣਂ **ਗਰੁਸਂਵਾਸੋ**। ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਪਟਿਪਤ੍ਤਿ ਏਵ **ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਸਂਵਾਸੋ**। **ਦਸ ਅਰਿਯਾਵਾਸਾ** ਨਾਮ ਪਞ੍ਚਙ੍ਗਵਿਪ੍ਪਹੀਨਤਾਦਯੋ। ਯੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ –

> ''ਦਸਯਿਮੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਰਿਯਾਵਾਸਾ, ਯੇ ਅਰਿਯਾ ਆਵਸਿਂਸੁ ਵਾ ਆਵਸਨ੍ਤਿ ਵਾ ਆਵਸਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਵਾ। ਕਤਮੇ ਦਸ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਪਞ੍ਚਙ੍ਗਵਿਪ੍ਪਹੀਨੋ ਹੋਤਿ ਛਲ਼ਙ੍ਗਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ, ਏਕਾਰਕ੍ਖੋ, ਚਤੁਰਾਪਸ੍ਸੇਨੋ,

ਪਨੁਣ੍ਣਪਚ੍ਚੇਕਸਚ੍ਚੋ, ਸਮਵਯਸਟ੍ਠੇਸਨੋ, ਅਨਾਵਿਲਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ, ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰੋ, ਸੁਵਿਮੁਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤੋ, ਸੁਵਿਮੁਤ੍ਤਪਞ੍ਞੋ। ਇਮੇ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦਸ ਅਰਿਯਾਵਾਸਾ''ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੧੦.੧੯)।

ਵੁਸ੍ਸਤੀਤਿ ਵਾ ਵੁਸਿਤੰ, ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੋ, ਅਰਿਯਫਲਞ੍ਚ, ਤੰ ਏਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਅਤਿਸਯਵਚਨਿਚ੍ਛਾਵਸੇਨ ਅਰਹਾ "**ਵੁਸਿਤਵਾ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ। **ਕਰਣੀਯ**ਨ੍ਤਿ ਪਰਿਞ੍ਞਾਪਹਾਨਭਾਵਨਾਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਮਾਹ। ਤੰ ਪਨ ਯਸ੍ਮਾ ਚਤੂਹਿ ਮਗ੍ਗੇਹਿ ਚਤੂਸੁ ਸਚ੍ਚੇਸੁ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ ਸੋਲ਼ਸਵਿਧਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। ਤੇਨਾਹ "**ਚਤੂਹਿ ਮਗ੍ਗੇਹਿ ਕਰਣੀਯ**"ਨ੍ਤਿ। **ਸਮ੍ਮਾਵਿਮੁਤ੍ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਅਗ੍ਗਮਗ੍ਗਫਲਪਞ੍ਞਾਹਿ ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧੀਨੰ ਵਸੇਨ ਸੁਟ੍ਠੁ ਵਿਮੁਤ੍ਤਸ੍ਸ। **ਸਨ੍ਤਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਤਤੋ ਏਵ ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸਦਰਥਪਰਿਲ਼ਾਹਾਨੰ ਵੂਪਸਨ੍ਤਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ। ਭਿਨ੍ਨਕਿਲੇਸਸ੍ਸ ਖੀਣਾਸਵਸ੍ਸ **ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ**। **ਕਤਸ੍ਸ** ਪਰਿਞ੍ਞਾਦਿਕਿਚ੍ਚਸ੍ਸ **ਪਟਿਚਯੋ** ਪੁਨ ਕਰਣੰ **ਨਤ੍ਥਿ,** ਤਤੋ ਏਵ **ਕਰਣੀਯੰ ਨ ਵਿਜ੍ਜਤਿ** ਨ ਉਪਲਬ੍ਭਤਿ।

ਭਾਰਾਤਿ ਓਸੀਦਾਪਨਟ੍ਠੇਨ ਭਾਰਾ ਵਿਯਾਤਿ ਭਾਰਾ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹਿ ''ਭਾਰਾ ਹਵੇ ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧਾ''ਤਿਆਦਿ (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੩.੨੨)। ਅਤ੍ਤਨੋ ਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰਾਯਤ੍ਤਨ੍ਤਿ **ਅਤ੍ਤੂਪਨਿਬਨ੍ਧੰ,** ਸਸਨ੍ਤਾਨਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਅਤ੍ਤਾਨੰ **ਅਵਿਜਹਨੰ**। ਤਯਿਦੰ ਯਦਿਪਿ ਸਬ੍ਬਸ੍ਮਿੰ ਅਨਵਜ੍ਜਧਮ੍ਮੇ ਸਮ੍ਭਵਤਿ, ਅਕੁਪ੍ਪਸਭਾਵਾਪਰਿਹਾਨਧਮ੍ਮੇਸੁ ਪਨ ਅਗ੍ਗਭੂਤੇ ਅਰਹਤ੍ਤੇ ਸਾਤਿਸਯੰ, ਨੇਤਰੇਸੂਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ "**ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਰਮਤ੍ਥਟ੍ਠੇਨ** ਵਾ"ਤਿ, ਉਤ੍ਤਮਟ੍ਠਭਾਵੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਨਯੋ ਨਾਮ ਪਰਿਯਾਯਨਯੋਤਿ ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯਨਯੇਨ ਸੰਯੋਜਨਾਨਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਭਵਰਾਗਇਸ੍ਸਾਮਚ੍ਛਰਿਯਸੰਯੋਜਨ**"ਨ੍ਤਿ ਆਹ, ਨ ਪਨ ''ਰੂਪਰਾਗੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ। **ਭਵੇਸੁ ਸੰਯੋਜਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਕਿਲੇਸਕਮ੍ਮਵਿਪਾਕਵਟ੍ਟਾਨੰ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਨਿਸ੍ਸਰਿਤੁੰ ਅਪ੍ਪਦਾਨਵਸੇਨ ਬਨ੍ਧਨ੍ਤਿ। ਸਤਿਪਿ ਹਿ ਅਞ੍ਞੇਸੰ ਤਪ੍ਪਚ੍ਚਯਭਾਵੇ ਨ ਵਿਨਾ ਸੰਯੋਜਨਾਨਿ ਤੇਸੰ ਤਪ੍ਪਚ੍ਚਯਭਾਵੋ ਅਤ੍ਥਿ, ਓਰਮ੍ਭਾਗਿਯਉਦ੍ਧਮ੍ਭਾਗਿਯਸਙ੍ਗਹਿਤੇਹਿ ਚ ਤੇਹਿ ਤੰਤੰਭਵਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਕਕਮ੍ਮਨਿਯਮੋ ਭਵਨਿਯਮੋ ਚ ਹੋਤਿ , ਨ ਚ ਉਪਚ੍ਛਿਨ੍ਨਸੰਯੋਜਨਸ੍ਸ ਕਤਾਨਿਪਿ ਕਮ੍ਮਾਨਿ ਭਵੰ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਨ੍ਤੀਤਿ ਤੇਸੰਯੇਵ ਸੰਯੋਜਨਟ੍ਠੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ।

ਸਮ੍ਮਾ ਅਞ੍ਞਾਯਾਤਿ ਆਜਾਨਨਭੂਤਾਯ ਅਗ੍ਗਮਗ੍ਗਪਞ੍ਞਾਯ ਸਮ੍ਮਾ ਯਥਾਭੂਤੰ ਦੁਕ੍ਖਾਦੀਸੁ ਯੋ ਯਥਾ ਜਾਨਿਤਬ੍ਬੋ, ਤੰ ਤਥਾ ਜਾਨਿਤ੍ਵਾ। **ਚਿਤ੍ਤਵਿਮੁਤ੍ਤਿ** ਸਬ੍ਬਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਸੰਕਿਲੇਸਸ੍ਸ ਵਿਸ੍ਸਗ੍ਗੋ। **ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਧਿਮੁਤ੍ਤਿ** ਨਿਬ੍ਬਾਨੇ ਅਧਿਮੁਚ੍ਚਨੰ ਤਤ੍ਥ ਨਿਨ੍ਨਪੋਣਪਬ੍ਭਾਰਤਾ। **ਤਨ੍ਤਿ** ਪਥਵੀਆਦਿਕੰ। **ਪਰਿਞ੍ਞਾਤੰ,** ਨ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਸ੍ਸ ਵਿਯ ਅਪਰਿਞ੍ਞਾਤੰ, ਸੇਕ੍ਖਸ੍ਸ ਵਿਯ ਪਰਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੰ ਵਾ। **ਤਸ੍ਮਾ**ਤਿ ਪਰਿਞ੍ਞਾਤਤ੍ਤਾ।

ਚਤੁਤ੍ਥਪਞ੍ਚਮਛਟ੍ਠਵਾਰਾ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਕਿਲੇਸਨਿਬ੍ਬਾਨਕਿਤ੍ਤਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਤ੍ਤਾ **ਨਿਬ੍ਬਾਨਵਾਰਾ** ਨਾਮ। ਤਤ੍ਥ ਪਥਵੀਆਦੀਨੰ ਪਰਿਞ੍ਞਾਤਤ੍ਤਾ ਅਮਞ੍ਞਨਾ, ਸਾ ਪਨ ਪਰਿਞ੍ਞਾ ਰਾਗਾਦੀਨੰ ਖਯੇਨ ਸਿਦ੍ਧਾਤਿ ਇਮਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਦੀਪਨਵਸੇਨ ਪਾਲ਼ਿ ਪਵਤ੍ਤਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਪਰਿਞ੍ਞਾਤੰ ਤਸ੍ਸਾਤਿ ਸਬ੍ਬਪਦੇਹਿ ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਖਯਾ ਰਾਗਸ੍ਸ ਵੀਤਰਾਗਤ੍ਤਾਤਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬੰ**। **ਏਸ ਨਯੋ ਇਤਰੇਸੂ**"ਤਿ ਆਹ। ਤਤ੍ਥ **ਇਤਰੇਸੂ**ਤਿ ਪਞ੍ਚਮਛਟ੍ਠਵਾਰੇਸੁ। ਯਦਿ ਏਵੰ ਕਸ੍ਮਾ ਪਾਲ਼ਿ ਏਵੰ ਨ ਦਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਆਹ "**ਦੇਸਨਾ ਪਨ ਏਕਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤੰ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਮੇਵ ਹੋਤੀਤਿ ਸੰਖਿਤ੍ਤਾ**"ਤਿ।

ਨ ਖਯਾ ਰਾਗਸ੍ਸ ਵੀਤਰਾਗੋ ਸਬ੍ਬਸੋ ਅਪ੍ਪਹੀਨਰਾਗਤ੍ਤਾ। ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਿਤਰਾਗੋ ਹਿ ਸੋਤਿ। **ਬਾਹਿਰਕ**ਗ੍ਗਹਣਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਤਥਾਭਾਵਸ੍ਸੇਵ ਤੇਸੁ ਲਬ੍ਭਨਤੋ, ਨ ਤੇਸੁ ਏਵ ਤਥਾਭਾਵਸ੍ਸ ਲਬ੍ਭਨਤੋ। ਇਦਾਨਿ ਯਾ ਸਾ ''ਪਰਿਞ੍ਞਾਤੰ ਤਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਸਬ੍ਬਪਦੇਹਿ ਯੋਜਨਾ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਤੰ ਵਿਨਾਪਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਵਾਰਅਤ੍ਥਯੋਜਨੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ "**ਯਥਾ ਚਾ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤਤ੍ਥ **ਮਞ੍ਞਨੰ ਨ ਮਞ੍ਞਤੀ**ਤਿ ਮਞ੍ਞਨਾ ਨਪ੍ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਮਞ੍ਞਨਾਯ ਮਞ੍ਞਿਤਬ੍ਬਤ੍ਤੇਪਿ ਤਸ੍ਸਾ ਪਤ੍ਥਅਨੋਗਧਤ੍ਤਾਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ।

ਯਦਿਪਿ ਪਰਿਵ੍ਵਾਤਪਦੰ ਅਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਨਿਬ੍ਬਾਨਵਾਰਦੇਸਨਾ ਪਵਤ੍ਤਾ, ਏਵਮ੍ਪਿ ''ਖਯਾ''ਤਿਆਦਿਪਦੇਹਿ ਪਰਿਵ੍ਵਾਸਿਦ੍ਧਿ ਏਵ ਪਕਾਸੀਯਤੀਤਿ ਕੋ ਤੇਸੰ ਵਿਸੇਸੋਤਿ ਚੋਦਨੰ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ **"ਏਤ੍ਥ ਚਾ"**ਤਿਆਦਿ। **ਮਗ੍ਗਭਾਵਨਾਪਾਰਿਪੂਰਿਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੰ ਵੁਤ੍ਤੋ**, ਮਗ੍ਗਕਿਚ੍ਚਨ੍ਤਾ ਹਿ ਪਰਿਵ੍ਵਾਯੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਇਤਰੇ…ਪੇ॰… ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ** ਵੀਤਰਾਗਾਦਿਕਿਤ੍ਤਨਤੋਤਿ। **ਦ੍ਵੀਹਿ ਵਾ ਕਾਰਣੇਹੀ**ਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਕਾਰਣਦ੍ਵਯੇਨ। **ਅਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਖੀਣਾਸਵਸ੍ਸ। **ਅਯੰ ਵਿਸੇਸੋ**ਤਿ ਇਦਾਨਿ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨੋ ਵਿਸੇਸੋ। ਯਦਿਪਿ ਖੀਣਾਸਵੋ ਏਕਨ੍ਤੇਨ ਵੀਤਰਾਗੋ ਵੀਤਦੋਸੋ ਵੀਤਮੋਹੋ ਏਵ ਚ ਹੋਤਿ, ਯਾਯ ਪਨ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਪਟਿਪਦਾਯ ਵੀਤਰਾਗਤਾਦਯੋ ਸਵਿਸੇਸਾਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਤੰ ਲਭਨ੍ਤਿ, ਤੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਤੀਸੁ ਹੀ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ''ਰਤ੍ਤੋ ਅਤ੍ਥੰ ਨ ਜਾਨਾਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਨੇਤ੍ਤਿ॰ ੧੧) ਰਾਗੇ ਆਦੀਨਵੰ ਪਸ੍ਸਤੋ ''ਰਾਗੋ ਚ ਨਾਮ ਸੁਖਾਭਿਸਙ੍ਗੇਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਸੁਖਞ੍ਚ ਵਿਪਰਿਣਾਮਤੋ ਦੁਕ੍ਖੰ। ਪਗੇਵ ਇਤਰ''ਨ੍ਤਿ ਸਹੇਤੁਕੇ ਰਾਗੇ ਆਦੀਨਵਦਸ੍ਸਨੰ ਦੁਕ੍ਖਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ ਨਿਮਿਤ੍ਤੰ, ਦੁਕ੍ਖਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਚ ਪਣਿਧਿਯਾ ਪਟਿਪਕ੍ਖਭਾਵਤੋ ਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤਵਿਮੋਕ੍ਖੰ ਪਰਿਪੂਰੇਤੀਤਿ ਆਹ **"ਰਾਗੇ…ਪੇ॰… ਵੀਤਰਾਗੋ ਹੋਤੀ"**ਤਿ। ਤਥਾ ''ਦੁਟ੍ਠੋ ਅਤ੍ਥੰ ਨ ਜਾਨਾਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਇਤਿਵੁ॰ ੮੮) ਦੋਸੇ ਆਦੀਨਵੰ ਪਸ੍ਸਤੋ ''ਦੋਸੋ ਚ ਨਾਮ ਦੁਕ੍ਖੰ ਪਟਿਚ੍ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਞ੍ਚ ਉਭਯੰ ਅਨਵਟ੍ਠਿਤੰ ਇਤ੍ਤਰੰ ਪਭਙ੍ਗੁ''ਤਿ ਸਹੇਤੁਕੇ ਦੋਸੇ ਆਦੀਨਵਦਸ੍ਸਨੰ ਅਨਿਚ੍ਚਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ ਨਿਮਿਤ੍ਤੰ, ਅਨਿਚ੍ਚਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਚ ਨਿਚ੍ਚਨਿਮਿਤ੍ਤਾਦੀਨੰ ਪਟਿਪਕ੍ਖਭਾਵਤੋ ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਵਿਮੋਕ੍ਖੰ ਪਰਿਪੂਰੇਤੀਤਿ ਆਹ **"ਦੋਸੇ…ਪੇ॰… ਹੋਤੀ"**ਤਿ। ਤਥਾ ''ਮੂਲ੍ਹੋ ਅਤ੍ਥੰ ਨ ਜਾਨਾਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਇਤਿਵੁ॰ ੮੮) ਮੋਹੇ ਆਦੀਨਵੰ ਪਸ੍ਸਤੋ ''ਮੋਹੋ ਨਾਮ ਯਥਾਸਭਾਵਗ੍ਗਹਣਸ੍ਸ ਪਰਿਬ੍ਭਮਨ੍ਤੋ''ਤਿ ਮੋਹਸ੍ਸ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨੰ ਅਨਤ੍ਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ ਨਿਮਿਤ੍ਤੰ, ਅਨਤ੍ਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ ਚ ਅਤ੍ਤਾਭਿਨਿਵੇਸਸ੍ਸ ਪਟਿਪਕ੍ਖਭਾਵਤੋ ਸੁਞ੍ਞਤੰ ਵਿਮੋਕ੍ਖੰ ਪਰਿਪੂਰੇਤੀਤਿ ਆਹ **"ਮੋਹੇ…ਪੇ॰… ਵੀਤਮੋਹੋ ਹੋਤੀ"**ਤਿ।

ਏਵੰ ਸਨ੍ਤੇਤਿ ਯਦਿ ਵੀਤਰਾਗਤਾਦਯੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖਵਿਭਾਗੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਏਵੰ ਸਨ੍ਤੇ। **ਤਸ੍ਮਾ**ਤਿ ਯਸ੍ਮਾ ਵਿਮੋਕ੍ਖਮੁਖਵਿਮੋਕ੍ਖਾਨੰ ਵਸੇਨ ਨਿਯਮੇਤ੍ਵਾ ਨ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਤਸ੍ਮਾ। ਯੰ ਕਿਞ੍ਚਿ ਅਰਹਤੋ ਸਮ੍ਭਵਨ੍ਤੰ ਵਿਭਜਿਤ੍ਵਾ ਵੁਚ੍ਚਤੀਤਿ ਵਾਰਤ੍ਤਯਦੇਸਨਾ ਕਤਾਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ **"ਯੰ ਅਰਹਤੋ"**ਤਿਆਦਿਨਾ।

ਏਵੰ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਵਿਭਾਗੇਨ ਖੀਣਾਸਵਸ੍ਸ ਵਿਭਾਗੰ ਵਾਰਤ੍ਤਯਦੇਸਨਾਨਿਬਨ੍ਧਨੰ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਅਵਿਭਾਗੇਨਪਿ ਤਤ੍ਥ ਪਰਿਞ੍ਞਾਵਿਸਯਸ੍ਸ ਅਨੁਸਯਵਿਸਯਸ੍ਸ ਚ ਵਿਭਾਗੰ ਤਸ੍ਸ ਨਿਬਨ੍ਧਨੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਅਵਿਸੇਸੇਨਾ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ ਉਪੇਕ੍ਖਾਵੇਦਨਾ ਵਿਸੇਸਤੋ ਸਙ੍ਖਾਰਦੁਕ੍ਖੰ ਸਮ੍ਮੋਹਾਧਿਟ੍ਠਾਨਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ **"ਸਙ੍ਖਾਰ…ਪੇ॰… ਮੋਹੋ"**ਤਿ। ਸੇਸੰ ਵੁਤ੍ਤਨਯਤ੍ਤਾ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਮੇਵ।

ਖੀਣਾਸਵਵਾਰਤਤਿਯਾਦਿਨਯਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਤਥਾਗਤਵਾਰਸਤ੍ਤਮਨਯਵਣ੍ਣਨਾ

੧੨. ਯੇਹਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਅਭਿ॰ ਟੀ॰ ੧.੭.ਚੂਲ਼ਸੀਲਵਣ੍ਣਨਾ; ਅ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੧.੧.੧੭੦) ਗੁਣਵਿਸੇਸੇਹਿ ਨਿਮਿਤ੍ਤਭੂਤੇਹਿ ਭਗਵਤਿ ''ਤਥਾਗਤੋ''ਤਿ ਅਯੰ ਸਮਞ੍ਞਾ ਪਵਤ੍ਤਾ, ਤੰ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੰ **"ਅਟ੍ਠਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਭਗਵਾ ਤਥਾਗਤੋ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਗੁਣਨੇਮਿਤ੍ਤਕਾਨੇਵ ਹਿ ਭਗਵਤੋ ਸਬ੍ਬਾਨਿ ਨਾਮਾਨਿ। ਯਥਾਹ –

> ''ਅਸਙ੍ਖ੍ਯੇਯ੍ਯਾਨਿ ਨਾਮਾਨਿ, ਸਗੁਣੇਨ ਮਹੇਸਿਨੋ।
> ਗੁਣੇਨ ਨਾਮਮੁਦ੍ਧੇਯ੍ਯੰ, ਅਪਿ ਨਾਮਸਹਸ੍ਸਤੋ''ਤਿ॥ (ਧ॰ ਸ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧੩੧੩; ਉਦਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੫੩; ਪਟਿ॰ ਮ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੭੬; ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਅਭਿ॰ ਟੀ॰ ੧.੭.ਚੂਲ਼ਸੀਲਵਣ੍ਣਨਾ; ਅ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੧.੧.੧੭੦) –

ਤਥਾ ਆਗਤੋਤਿ ਏਤ੍ਥ ਆਕਾਰਨਿਯਮਨਵਸੇਨ ਓਪਮ੍ਮਸਮ੍ਪਟਿਪਾਦਨਤ੍ਥੋ **ਤਥਾ**-ਸਦ੍ਦੋ। ਸਾਮਞ੍ਞਜੋਤਨਾ ਹਿ ਵਿਸੇਸੇ ਅਵਤਿਟ੍ਠਤੀਤਿ ਪਟਿਪਾਦਗਮਨਤ੍ਥੋ **ਆਗਤ**-ਸਦ੍ਦੋ, ਨ ਞਾਣਗਮਨਤ੍ਥੋ ''ਤਥਲਕ੍ਖਣੰ ਆਗਤੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੭; ਮ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੧੨;

ਸਂ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੩.੭੮; ਅ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੧.੧੭੦; ਉਦਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧੮; ਇਤਿਵੁ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੩੮; ਥੇਰਗਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੧.੩; ਬੁ॰ ਵਂ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.ਬਾਹਿਰਨਿਦਾਨ; ਮਹਾਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧੪) ਵਿਯ, ਨਾਪਿ ਕਾਯਗਮਨਾਦਿਅਤ੍ਥੋ ''ਆਗਤੋ ਖੋ ਮਹਾਸਮਣੋ, ਮਾਗਧਾਨਂ ਗਿਰਿਬ੍ਬਜ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ (ਮਹਾਵ॰ ੬੩) ਵਿਯ। ਤਤ੍ਥ ਯਦਾਕਾਰਨਿਯਮਨਵਸੇਨ ਓਪਮ੍ਮਸਮ੍ਪਟਿਪਾਦਨਤ੍ਥੋ ਤਥਾ-ਸਦ੍ਦੋ, ਤਂ ਕਰੁਣਾਪ੍ਪਧਾਨਤ੍ਤਾ ਮਹਾਕਰੁਣਾਮੁਖੇਨ ਪੁਰਿਮਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਆਗਮਨਪਟਿਪਦਂ ਉਦਾਹਰਣਵਸੇਨ ਸਾਮਞ੍ਞਤੋ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਯਂਤਂਸਦ੍ਦਾਨਂ ਏਕਨ੍ਤਸਮ੍ਬਨ੍ਧਭਾਵਤੋ **"ਯਥਾ ਸਬ੍ਬਲੋਕ…ਪੇ॰… ਆਗਤਾ"**ਤਿ ਸਾਧਾਰਣਤੋ ਵਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਤਂ ਪਟਿਪਦਂ **ਮਹਾਪਦਾਨਸੁਤ੍ਤਾ**ਦੀਸੁ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੪) ਸਮ੍ਬਹੁਲਨਿਦ੍ਦੇਸੇਨ ਸੁਪਾਕਟਾਨਂ ਆਸਨ੍ਨਾਨਞ੍ਚ ਵਿਪਸ੍ਸੀਆਦੀਨਂ ਛਨ੍ਨਂ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਵਸੇਨ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਯਥਾ ਵਿਪਸ੍ਸੀ ਭਗਵਾ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਯੇਨ ਅਭਿਨੀਹਾਰੇਨਾ**ਤਿ ਮਨੁਸ੍ਸਤ੍ਤ-ਲਿਙ੍ਗਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ-ਹੇਤੁ-ਸਤ੍ਥਾਰਦਸ੍ਸਨ-ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾ-ਅਭਿਞ੍ਞਾਦਿਗੁਣਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ-ਅਧਿਕਾਰ-ਛਨ੍ਦਾਨਂ ਵਸੇਨ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਸਮਨ੍ਨਾਗਤੇਨ ਕਾਯਪਣਿਧਾਨਮਹਾਪਣਿਧਾਨੇਨ। ਸਬ੍ਬੇਸਞ੍ਹਿ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਕਾਯਪਣਿਧਾਨਂ ਇਮਿਨਾਵ ਨੀਹਾਰੇਨ ਸਮਿਜ੍ਝਤੀਤਿ।

ਏਵਂ ਮਹਾਭਿਨੀਹਾਰਵਸੇਨ ''ਤਥਾਗਤੋ''ਤਿ ਪਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਂ ਵਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਪਾਰਮੀਪੂਰਣਵਸੇਨ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਅਥ ਵਾ ਯਥਾ ਵਿਪਸ੍ਸੀ ਭਗਵਾ…ਪੇ॰… ਯਥਾ ਕਸ੍ਸਪੋ ਭਗਵਾ ਦਾਨਪਾਰਮਿਂ ਪੂਰੇਤ੍ਵਾ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਪਨ ਠਾਨੇ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿਕਾਨਂ ਮਹਾਬੋਧਿਯਾਨਪਟਿਪਦਾਯ ਕੋਸਲ੍ਲਜਨਨਤ੍ਥਂ ਪਾਰਮੀਕਥਾ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾ, ਸਾ ਪਨ ਸਬ੍ਬਾਕਾਰਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾ **ਚਰਿਯਾਪਿਟਕਵਣ੍ਣਨਾਯ** (ਚਰਿਯਾ॰ ਪਕਿਣ੍ਣਕਕਥਾ) ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਤ੍ਥਿਕੇਹਿ ਤਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਯਥਾ ਪਨ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵਿਪਸ੍ਸੀਆਦਯੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਾ ਅਭਿਨੀਹਾਰਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਂ ਪਤਿਟ੍ਠਾਯ ਸੁਵਿਸੁਦ੍ਧਾਯ ਪਟਿਪਦਾਯ ਅਨਵਸੇਸਤੋ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਸਬ੍ਬਾ ਪਾਰਮਿਯੋ ਪਰਿਪੂਰੇਸੁਂ, ਏਵਂ ਅਮ੍ਹਾਕਮ੍ਪਿ ਭਗਵਾ ਪਰਿਪੂਰੇਸੀਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥਂ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ **"ਸਮਤ੍ਤਿਂ ਸਪਾਰਮਿਯੋ ਪੂਰੇਤ੍ਵਾ"**ਤਿ। ਸਤਿਪਿ ਅਙ੍ਗਪਰਿਚ੍ਚਾਗਾਦੀਨਂ ਦਾਨਪਾਰਮਿਭਾਵੇ ਪਰਿਚ੍ਚਾਗਵਿਸੇਸਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਞ੍ਚੇਵ ਸੁਦੁਕ੍ਕਰਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਞ੍ਚ **"ਪਞ੍ਚ ਮਹਾਪਰਿਚ੍ਚਾਗੇ"**ਤਿ ਵਿਸੁਂ ਗਹਣਂ, ਤਤੋਯੇਵ ਚ ਅਙ੍ਗਪਰਿਚ੍ਚਾਗਤੋ ਵਿਸੁਂ ਨਯਨਪਰਿਚ੍ਚਾਗਗ੍ਗਹਣਮ੍ਪਿ ਕਤਂ, ਪਰਿਗ੍ਗਹਪਰਿਚ੍ਚਾਗਭਾਵਸਾਮਞ੍ਞੇਪਿ ਧਨਰਜ੍ਜਪਰਿਚ੍ਚਾਗਤੋ ਪੁਤ੍ਤਦਾਰਪਰਿਚ੍ਚਾਗਗ੍ਗਹਣਞ੍ਚ ਕਤਂ।

ਗਤਪਚ੍ਚਾਗਤਿਕਵਤ੍ਤਪੂਰਣਾਦਿਕਾਯ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਪਟਿਪਦਾਯ ਸਦ੍ਧਿਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾਸਮਾਪਤ੍ਤਿਨਿਪ੍ਫਾਦਨਂ **ਪੁਬ੍ਬਯੋਗੋ,** ਦਾਨਾਦੀਸੁਯੇਵ ਸਾਤਿਸਯਪਟਿਪਤ੍ਤਿਨਿਪ੍ਫਾਦਨਂ **ਪੁਬ੍ਬਚਰਿਯਾ** , ਸਾ ਚਰਿਯਾਪਿਟਕਸਙ੍ਗਹਿਤਾ। ਅਭਿਨੀਹਾਰੋ **ਪੁਬ੍ਬਯੋਗੋ,** ਦਾਨਾਦਿਪਟਿਪਤ੍ਤਿ, ਕਾਯਵਿਵੇਕਵਸੇਨ ਏਕਚਰਿਯਾ ਵਾ **ਪੁਬ੍ਬਚਰਿਯਾ**ਤਿ ਕੇਚਿ। ਦਾਨਾਦੀਨਞ੍ਚੇਵ ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛਤਾਦੀਨਞ੍ਚ ਸਂਸਾਰਨਿਬ੍ਬਾਨੇਸੁ ਆਦੀਨਵਾਨਿਸਂਸਾਨਞ੍ਚ ਵਿਭਾਵਨਵਸੇਨ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਬੋਧਿਤ੍ਤਯੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪਨਪਰਿਪਾਚਨਵਸੇਨ ਚ ਪਵਤ੍ਤਾ ਕਥਾ **ਧਮ੍ਮਕ੍ਖਾਨਂ,** ਞਾਤੀਨਂ ਅਤ੍ਥਚਰਿਯਾ **ਞਾਤਤ੍ਥਚਰਿਯਾ,** ਸਾਪਿ ਕਰੁਣਾਯ ਵਸੇਨੇਵ। **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਲੋਕਤ੍ਥਚਰਿਯਾਦਯੋ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਕਮ੍ਮਸ੍ਸਕਤਞ੍ਞਾਣਵਸੇਨ, ਅਨਵਜ੍ਜਕਮ੍ਮਾਯਤਨਸਿਪ੍ਪਾਯਤਨਵਿਜ੍ਜਾਟ੍ਠਾਨਪਰਿਚਯਵਸੇਨ ਖਨ੍ਧਾਯਤਨਾਦਿਪਰਿਚਯਵਸੇਨ, ਲਕ੍ਖਣਤ੍ਤਯਤੀਰਣਵਸੇਨ ਚ ਞਾਣਚਾਰੋ **ਬੁਦ੍ਧਿਚਰਿਯਾ,** ਸਾ ਪਨ ਅਤ੍ਥਤੋ ਪਞ੍ਞਾਪਾਰਮੀਯੇਵ, ਞਾਣਸਮ੍ਭਾਰਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਵਿਸੁਂ ਗਹਣਂ। **ਕੋਟੀ**ਤਿ ਪਰਿਯਨ੍ਤੋ, ਉਕ੍ਕਂਸੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨੇ ਭਾਵੇਤ੍ਵਾ ਬ੍ਰੂਹੇਤ੍ਵਾਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਤਤ੍ਥ **ਭਾਵੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤ੍ਵਾ। **ਬ੍ਰੂਹੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਵਡ੍ਢੇਤ੍ਵਾ। **ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾ**ਦਿਗ੍ਗਹਣੇਨ ਆਗਮਨਪਟਿਪਦਂ ਮਤ੍ਥਕਂ ਪਾਪੇਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਸਹਗਤਾ ਏਵ ਵਾ **ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾ**ਦਯੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ। ਏਤ੍ਥ ਚ ''ਯੇਨ ਅਭਿਨੀਹਾਰੇਨਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਆਗਮਨਪਟਿਪਦਾਯ ਆਦਿਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ''ਦਾਨਪਾਰਮੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਮਜ੍ਝਂ, ''ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨੇ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਰਿਯੋਸਾਨਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਸਮ੍ਪਤਿਜਾਤੋਤਿ ਮੁਹੁਤ੍ਤਜਾਤੋ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਹਤ੍ਥਤੋ ਮੁਤ੍ਤਮਤ੍ਤੋ, ਨ ਮਾਤੁਕੁਚ੍ਛਿਤੋ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤਮਤ੍ਤੋ। ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤਮਤ੍ਤਞ੍ਹਿ ਮਹਾਸਤ੍ਤਂ ਪਠਮਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾਨੋ ਸੁਵਣ੍ਣਜਾਲੇਨ ਪਟਿਗ੍ਗਣ੍ਹਿਂਸੁ, ਤੇਸਂ ਹਤ੍ਥਤੋ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਮਹਾਰਾਜਾਨੋ ਅਜਿਨਪ੍ਪਵੇਣਿਯਾ, ਤੇਸਂ ਹਤ੍ਥਤੋ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਦੁਕੂਲਚੁਮ੍ਬਟਕੇਨ ਪਟਿਗ੍ਗਣ੍ਹਿਂਸੁ, ਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਹਤ੍ਥਤੋ ਮੁਚ੍ਚਿਤ੍ਵਾ ਪਥਵਿਯਂ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤੋਤਿ। **ਯਥਾਹ** ਭਗਵਾ ਮਹਾਪਦਾਨਦੇਸਨਾਯਂ।

ਸੇਤਮ੍ਹਿ ਛਤ੍ਤੇਤਿ ਦਿਬ੍ਬਸੇਤਚ੍ਛਤ੍ਤੇ। **ਅਨੁਧਾਰੀਯਮਾਨੇ**ਤਿ ਧਾਰੀਯਮਾਨੇ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਛਤ੍ਤਗ੍ਗਹਣੇਨੇਵ ਖਗ੍ਗਾਦੀਨਿ ਪਞ੍ਚ ਕਕੁਧਭਣ੍ਡਾਨਿਪਿ ਵੁਤ੍ਤਾਨੇਵਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਖਗ੍ਗਤਾਲਵਣ੍ਟਮੋਰਹਤ੍ਥਕਵਾਲਬੀਜਨੀਉਣ੍ਹੀਸਪਟ੍ਟਾਪਿ ਹਿ ਛਤ੍ਤੇਨ ਸਹ ਤਦਾ ਉਪਟ੍ਠਿਤਾ ਅਹੇਸੁਂ, ਛਤ੍ਤਾਦੀਨਿਯੇਵ ਚ ਤਦਾ ਪਞ੍ਞਾਯਿਂਸੁ, ਨ ਛਤ੍ਤਾਦਿਗ੍ਗਾਹਕਾ। **ਸਬ੍ਬਾ ਚ ਦਿਸਾ**ਤਿ ਦਸਪਿ ਦਿਸਾ। ਨਯਿਦਂ ਸਬ੍ਬਦਿਸਾਵਿਲੋਕਨਂ ਸਤ੍ਤਪਦਵੀਤਿਹਾਰੁਤ੍ਤਰਕਾਲਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਮਹਾਸਤ੍ਤੋ ਹਿ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਹਤ੍ਥਤੋ ਮੁਚ੍ਚਿਤ੍ਵਾ ਪੁਰਤ੍ਥਿਮਦਿਸਂ ਓਲੋਕੇਸਿ। ਤਤ੍ਥ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾ ਗਨ੍ਧਮਾਲਾਦੀਹਿ ਪੂਜਯਮਾਨਾ ''ਮਹਾਪੁਰਿਸ ਇਧ ਤੁਮ੍ਹੇਹਿ ਸਦਿਸੋਪਿ ਨਤ੍ਥਿ, ਕੁਤੋ ਉਤ੍ਤਰਿਤਰੋ''ਤਿ ਆਹਂਸੁ। ਏਵਂ ਚਤਸ੍ਸੋ ਦਿਸਾ, ਚਤਸ੍ਸੋ ਅਨੁਦਿਸਾ; ਹੇਟ੍ਠਾ, ਉਪਰੀਤਿ ਸਬ੍ਬਾ ਦਿਸਾ ਅਨੁਵਿਲੋਕੇਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਅਤ੍ਤਨਾ ਸਦਿਸਂ ਅਦਿਸ੍ਵਾ ''ਅਯਂ ਉਤ੍ਤਰਾ ਦਿਸਾ''ਤਿ ਤਤ੍ਥ ਸਤ੍ਤਪਦਵੀਤਿਹਾਰੇਨ ਅਗਮਾਸਿ। **ਆਸਭਿਨ੍ਤਿ** ਉਤ੍ਤਮਂ। **ਅਗ੍ਗੋ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਪਠਮੋ। **ਜੇਟ੍ਠੋ ਸੇਟ੍ਠੋ**ਤਿ ਚ ਤਸ੍ਸੇਵ ਵੇਵਚਨਂ। **ਅਯਮਨ੍ਤਿਮਾ ਜਾਤਿ, ਨਤ੍ਥਿ ਦਾਨਿ ਪੁਨਬ੍ਭਵ**ੋਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਅਤ੍ਤਭਾਵੇ ਪਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਬ੍ਯਾਕਾਸਿ।

ਅਨੇਕੇਸਂ ਵਿਸੇਸਾਧਿਗਮਾਨਂ ਪੁਬ੍ਬਨਿਮਿਤ੍ਤਭਾਵੇਨਾਤਿ ਸਂਖਿਤ੍ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਮਤ੍ਥਂ **"ਯਞ੍ਚੀ"**ਤਿਆਦਿਨਾ ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਏਤ੍ਥਾ**ਤਿ –

''ਅਨੇਕਸਾਖਞ੍ਚ ਸਹਸ੍ਸਮਣ੍ਡਲਂ,
ਛਤ੍ਤਂ ਮਰੂ ਧਾਰਯੁਮਨ੍ਤਲਿਕ੍ਖੇ।
ਸੁਵਣ੍ਣਦਣ੍ਡਾ ਵੀਤਿਪਤਨ੍ਤਿ ਚਾਮਰਾ,
ਨ ਦਿਸ੍ਸਰੇ ਚਾਮਰਛਤ੍ਤਗਾਹਕਾ''ਤਿ॥ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੬੯੩)।

ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਗਾਥਾਯ। ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਮੇਵ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਅਪ੍ਪਟਿਹਤਚਾਰਤਾਯ ਅਨਾਵਰਣਞ੍ਞਾਣਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਾਨਾਵਰਣਞ੍ਞਾਣਪਟਿਲਾਭਸ੍ਸਾ"**ਤਿ। **ਤਥਾ ਅਯਂ ਭਗਵਾਪਿ ਗਤੋ…ਪੇ॰… ਪੁਬ੍ਬਨਿਮਿਤ੍ਤਭਾਵੇਨਾ**ਤਿ ਏਤੇਨ ਅਭਿਜਾਤਿਯਂ ਧਮ੍ਮਤਾਵਸੇਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਕਵਿਸੇਸਾ ਸਬ੍ਬਬੋਧਿਸਤ੍ਤਾਨਂ ਸਾਧਾਰਣਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਪਾਰਮਿਤਾਨਿਸ੍ਸਨ੍ਦਾ ਹਿ ਤੇਤਿ।

ਵਿਕ੍ਕਮੀਤਿ ਅਗਮਾਸਿ। **ਮਰੂ**ਤਿ ਦੇਵਾ। **ਸਮਾ**ਤਿ ਵਿਲੋਕਨਸਮਤਾਯ ਸਮਾ ਸਦਿਸਿਯੋ। ਮਹਾਪੁਰਿਸੋ ਹਿ ਯਥਾ ਏਕਂ ਦਿਸਂ ਵਿਲੋਕੇਸਿ, ਏਵਂ ਸੇਸਦਿਸਾਪਿ, ਨ ਕਤ੍ਥਚਿ ਵਿਲੋਕਨੇ ਵਿਬਨ੍ਧੋ ਤਸ੍ਸ ਅਹੋਸੀਤਿ। **ਸਮਾ**ਤਿ ਵਾ ਵਿਲੋਕੇਤੁਂ ਯੁਤ੍ਤਾ, ਵਿਸਮਰਹਿਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਨ ਹਿ ਤਦਾ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਰੂਪਬੀਭਚ੍ਛਵਿਸਮਰੂਪਾਨਿ ਵਿਲੋਕੇਤੁਂ ਅਯੁਤ੍ਤਾਨਿ ਦਿਸਾਸੁ ਉਪਟ੍ਠਹਨ੍ਤੀਤਿ।

ਏਵਂ ''ਤਥਾ ਗਤੋ''ਤਿ ਕਾਯਗਮਨਟ੍ਠੇਨ ਗਤ-ਸਦ੍ਦੇਨ ਤਥਾਗਤ-ਸਦ੍ਦਂ ਨਿਦ੍ਦਿਸਿਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਞਾਣਗਮਨਟ੍ਠੇਨ ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਅਥ ਵਾ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮੇਨਾ**ਤਿ ਅਲੋਭਪ੍ਪਧਾਨੇਨ ਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦੇਨ । ਕੁਸਲਾ ਹਿ ਧਮ੍ਮਾ ਇਧ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਂ, ਨ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾਦਯੋ, ''ਪਠਮਜ੍ਝਾਨ''ਨ੍ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਅਭਿ॰ ਟੀ॰ ੧.੭.ਚੂਲਸੀਲਵਣ੍ਣਨਾ; ਅ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੧.੧.੧੭੦) ਚ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਪਹਾਯਾ**ਤਿ ਪਜਹਿਤ੍ਵਾ। **ਗਤੋ** ਅਧਿਗਤੋ, ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਉਤ੍ਤਰਿਵਿਸੇਸਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਪਹਾਯਾ**ਤਿ ਵਾ ਪਹਾਨਹੇਤੁ, ਪਹਾਨਲਕ੍ਖਣਂ ਵਾ। ਹੇਤੁਲਕ੍ਖਣਤ੍ਥੋ ਹਿ ਅਯਂ ਪਹਾਯ-ਸਦ੍ਦੋ। ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਾਦਿਪ੍ਪਹਾਨਹੇਤੁਕਂ ''ਗਤੋ''ਤਿ ਹੇਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਂ ਗਮਨਂ ਅਵਬੋਧੋ, ਪਟਿਪਤ੍ਤਿ ਏਵ ਵਾ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਾਦਿਪ੍ਪਹਾਨੇਨ ਚ ਲਕ੍ਖੀਯਤੀਤਿ। ਏਸ ਨਯੋ **ਪਦਾਲੇਤ੍ਵਾ**ਤਿਆਦੀਸੁਪਿ। **ਅਬ੍ਯਾਪਾਦੇਨਾ**ਤਿ ਮੇਤ੍ਤਾਯ। **ਆਲੋਕਸਞ੍ਞਾਯਾ**ਤਿ ਵਿਭੂਤਂ ਕਤ੍ਵਾ ਮਨਸਿਕਰਣੇਨ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਅਭਿ॰ ਟੀ॰ ੧.੭.ਚੂਲਸੀਲਵਣ੍ਣਨਾ) ਉਪਟ੍ਠਿਤਆਲੋਕਸਞ੍ਜਾਨਨੇਨ। **ਅਵਿਕ੍ਖੇਪੇਨਾ**ਤਿ ਸਮਾਧਿਨਾ। **ਧਮ੍ਮਵਵਤ੍ਥਾਨੇਨਾ**ਤਿ ਕੁਸਲਾਦਿਧਮ੍ਮਾਨਂ ਯਾਥਾਵਨਿਚ੍ਛਯੇਨ। ''ਸਪ੍ਪਚ੍ਚਯਨਾਮਰੂਪਵਵਤ੍ਥਾਨੇਨਾ''ਤਿਪਿ ਵਦਨ੍ਤਿ।

ਏਵਂ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਾਦਿਨੀਵਰਣਪ੍ਪਹਾਨੇਨ ''ਅਭਿਜ੍ਝਂ ਲੋਕੇ ਪਹਾਯਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਵਿਭ॰ ੫੦੮) ਵੁਤ੍ਤਾਯ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਪਟਿਪਦਾਯ ਭਗਵਤੋ ਤਥਾਗਤਭਾਵਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਸਹ ਉਪਾਯੇਨ ਅਟ੍ਠਹਿ ਸਮਾਪਤ੍ਤੀਹਿ ਅਟ੍ਠਾਰਸਹਿ ਚ ਮਹਾਵਿਪਸ੍ਸਨਾਹਿ ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਞਾਣੇਨਾ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਨਾਮਰੂਪਪਰਿਗ੍ਗਹਕਙ੍ਖਾਵਿਤਰਣਾਨਞ੍ਹਿ ਵਿਨਿਬਨ੍ਧਭੂਤਸ੍ਸ ਮੋਹਸ੍ਸ

ਦੂਰੀਕਰਣੇਨ ਞਾਤਪਰਿਞ੍ਞਾਯੰ ਠਿਤਸ੍ਸ ਅਨਿਚ੍ਚਸਞ੍ਞਾਦਯੋ ਸਿਜ੍ਝਨ੍ਤਿ, ਤਥਾ ਝਾਨਸਮਾਪਤ੍ਤੀਸੁ ਅਭਿਰਤਿਨਿਮਿਤ੍ਤੇਨ ਪਾਮੋਜ੍ਜੇਨ। ਤਤ੍ਥ ‘‘ਅਨਭਿਰਤਿਯਾ ਵਿਨੋਦਿਤਾਯ ਝਾਨਾਦੀਨੰ ਸਮਧਿਗਮੋ’’ਤਿ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਵਿਪਸ੍ਸਨਾਨੰ ਅਰਤਿਵਿਨੋਦਨਅਵਿਜ੍ਜਾਪਦਾਲਨਾਦੀਨਿ ਉਪਾਯੋ, ਉਪ੍ਪਟਿਪਾਟਿਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਪਨ ਨੀਵਰਣਸਭਾਵਾਯ ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਹੇਟ੍ਠਾ ਨਿਵਰਣੇਸੁਪਿ ਸਙ੍ਗਹਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਵਿਹਾਰਪ੍ਪਵੇਸਵਿਬਨ੍ਧਨੇਨ ਨੀਵਰਣਾਨਿ ਕਵਾਟਸਦਿਸਾਨੀਤਿ ਆਹ “**ਨੀਵਰਣਕਵਾਟੰ ਉਗ੍ਘਾਟੇਤ੍ਵਾ**”ਤਿ। ‘‘ਰਤ੍ਤਿੰ ਅਨੁਵਿਤਕ੍ਕੇਤ੍ਵਾ ਅਨੁਵਿਚਾਰੇਤ੍ਵਾ ਦਿਵਾ ਕਮ੍ਮਨ੍ਤੇ ਪਯੋਜੇਤੀ’’ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੫੧) ਵੁਤ੍ਤਟ੍ਠਾਨੇ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਾ ਧੂਮਾਯਨਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾਤਿ ਆਹ “**ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਧੂਮ**”ਨ੍ਤਿ। ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨੁਪਚਾਰੇਯੇਵ ਦੁਕ੍ਖੰ, ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨੁਪਚਾਰੇ ਚ ਸੁਖੰ ਪਹੀਯਤਿ, ਅਤਿਸਯਪ੍ਪਹਾਨੰ ਪਨ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ “**ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨੇਨ ਸੁਖਦੁਕ੍ਖੰ ਪਹਾਯਾ**”ਤਿ।

ਅਨਿਚ੍ਚਸ੍ਸ, ਅਨਿਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਚ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨਾ **ਅਨਿਚ੍ਚਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ,** ਤੇਭੂਮਕਧਮ੍ਮਾਨੰ ਅਨਿਚ੍ਚਤੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਾਯ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯੇਤੰ ਨਾਮੰ। **ਨਿਚ੍ਚਸਞ੍ਞ**ਨ੍ਤਿ ਸਙ੍ਖਤਧਮ੍ਮੇਸੁ ‘‘ਨਿਚ੍ਚਾ ਸਸ੍ਸਤਾ’’ਤਿ ਏਵੰਪਵਤ੍ਤੁਮਿਚ੍ਛਾਸਞ੍ਞੰ। ਸਞ੍ਞਾਸੀਸੇਨ ਦਿਟ੍ਠਿਚਿਤ੍ਤਾਨਮ੍ਪਿ ਗਹਣੰ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। ਏਸ ਨਯੋ ਇਤੋ ਪਰੇਸੁਪਿ। **ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯਾ**ਤਿ ਸਙ੍ਖਾਰੇਸੁ ਨਿਬ੍ਬਿਜ੍ਜਨਾਕਾਰੇਨ ਪਵਤ੍ਤਾਯ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ। **ਨਨ੍ਦਿ**ਨ੍ਤਿ ਸਪ੍ਪੀਤਿਕਤਣ੍ਹੰ। **ਵਿਰਾਗਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯਾ**ਤਿ ਸਙ੍ਖਾਰੇਸੁ ਵਿਰਜ੍ਜਨਾਕਾਰੇਨ ਪਵਤ੍ਤਾਯ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ। **ਨਿਰੋਧਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯਾ**ਤਿ ਸਙ੍ਖਾਰਾਨੰ ਨਿਰੋਧਸ੍ਸ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ। ਯਥਾ ਵਾ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿਯੇਵ, ਆਯਤਿੰ ਪੁਨਬ੍ਭਵਵਸੇਨ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਏਵੰ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨਾ **ਨਿਰੋਧਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ**। ਤੇਨੇਵਾਹ ‘‘ਨਿਰੋਧਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ ਨਿਰੋਧੇਤਿ, ਨੋ ਸਮੁਦੇਤੀ’’ਤਿ। ਮੁਚ੍ਚਿਤੁਕਮ੍ਯਤਾ ਹਿ ਅਯੰ ਬਲਪ੍ਪਤ੍ਤਾਤਿ। ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਾਕਾਰੇਨ ਪਵਤ੍ਤਾ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨਾ **ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ,** ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਨਾ ਹਿ ਅਯੰ। **ਆਦਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਚ੍ਚਾਦਿਵਸੇਨ ਗਹਣੰ। ਸਨ੍ਤਤਿਸਮੂਹਕਿਚ੍ਚਾਰਮ੍ਮਣਾਨੰ ਵਸੇਨ ਏਕਤ੍ਤਗ੍ਗਹਣੰ **ਘਨਸਞ੍ਞਾ।** **ਆਯੂਹਨੰ** ਅਭਿਸਙ੍ਖਰਣੰ। ਅਵਤ੍ਥਾਵਿਸੇਸਾਪਤ੍ਤਿ **ਵਿਪਰਿਣਾਮੋ। ਧੁਵਸਞ੍ਞ**ਨ੍ਤਿ ਥਿਰਭਾਵਗ੍ਗਹਣੰ। **ਨਿਮਿਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਸਮੂਹਾਦਿਘਨਵਸੇਨ ਸਕਿਚ੍ਚਪਰਿਚ੍ਛੇਦਤਾਯ ਚ ਸਙ੍ਖਾਰਾਨੰ ਸਵਿਗ੍ਗਹਗ੍ਗਹਣੰ। **ਪਣਿਧਿ**ਨ੍ਤਿ ਰਾਗਾਦਿਪਣਿਧਿੰ। ਸਾ ਪਨਤ੍ਥਤੋ ਤਣ੍ਹਾਵਸੇਨ ਸਙ੍ਖਾਰੇਸੁ ਨਿਨ੍ਨਤਾ। **ਅਭਿਨਿਵੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਤਾਨੁਦਿਟ੍ਠਿੰ।

ਅਨਿਚ੍ਚਦੁਕ੍ਖਾਦਿਵਸੇਨ ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਤੀਰਣੰ **ਅਧਿਪਞ੍ਞਾਧਮ੍ਮਵਿਪਸ੍ਸਨਾ**। **ਸਾਰਾਦਾਨਾਭਿਨਿਵੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਅਸਾਰੇਸੁ ਸਾਰਗ੍ਗਹਣਵਿਪਲ੍ਲਾਸੰ। ਇਸ੍ਸਰਕੁਤ੍ਤਾਦਿਵਸੇਨ ਲੋਕੋ ਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨੋਤਿ ਅਭਿਨਿਵੇਸੋ **ਸਮ੍ਮੋਹਾਭਿਨਿਵੇਸੋ**। ਕੇਚਿ ਪਨ ‘‘ਅਹੋਸਿੰ ਨੁ ਖੋ ਅਹੰ ਅਤੀਤਮਦ੍ਧਾਨਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੮; ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੨.੨੦) ਪਵਤ੍ਤਸੰਸਯਾਪਤ੍ਤਿ **ਸਮ੍ਮੋਹਾਭਿਨਿਵੇਸੋ**”ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਸਙ੍ਖਾਰੇਸੁ ਲੇਣਤਾਣਭਾਵਗ੍ਗਹਣੰ **ਆਲਯਾਭਿਨਿਵੇਸੋ**। ‘‘ਆਲਯਰਤਾ ਆਲਯਸਮ੍ਮੁਦਿਤਾ’’ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੬੪, ੬੭; ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੮੧; ੨.੩੩੭; ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੭੨; ਮਹਾਵ॰ ੭, ੮) ਵਚਨਤੋ ਆਲਯੋ ਤਣ੍ਹਾ, ਸਾਯੇਵ ਚਕ੍ਖਾਦੀਸੁ ਰੂਪਾਦੀਸੁ ਚ ਅਭਿਨਿਵਿਸਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ **ਆਲਯਾਭਿਨਿਵੇਸੋ**ਤਿ ਕੇਚਿ। ‘‘ਏਵੰਵਿਧਾ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜੀਯਨ੍ਤੀ’’ਤਿ ਪਵਤ੍ਤੰ ਞਾਣੰ **ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ**। ਵਟ੍ਟਤੋ ਵਿਗਤਤ੍ਤਾ ਵਿਵਟ੍ਟੰ, **ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ,** ਤਤ੍ਥ ਆਰਮ੍ਮਣਕਰਣਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ **ਵਿਵਟ੍ਟਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ,** ਗੋਤ੍ਰਭੂ। **ਸੰਯੋਗਾਭਿਨਿਵੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਸੰਯੁਜ੍ਜਨਵਸੇਨ ਸਙ੍ਖਾਰੇਸੁ ਨਿਵਿਸਨੰ। **ਦਿਟ੍ਠੇਕਟ੍ਠੇ**ਤਿ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਸਹਜਾਤੇਕਟ੍ਠੇ ਪਹਾਨੇਕਟ੍ਠੇ ਚ। **ਓਲ਼ਾਰਿਕੇ**ਤਿ ਉਪਰਿਮਗ੍ਗਵਜ੍ਝਕਿਲੇਸੇ ਅਪੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਅਞ੍ਞਥਾ ਦਸ੍ਸਨੇਨ ਪਹਾਤਬ੍ਬਾਪਿ ਦੁਤਿਯਮਗ੍ਗਵਜ੍ਝੇਹਿ ਓਲ਼ਾਰਿਕਾਤਿ। **ਅਣੁਸਹਗਤੇ**ਤਿ ਅਣੁਭੂਤੇ। ਇਦੰ ਹੇਟ੍ਠਿਮਮਗ੍ਗਵਜ੍ਝੇ ਅਪੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸੇ**ਤਿ ਅਵਸਿਟ੍ਠਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸੇ। ਨ ਹਿ ਪਠਮਾਦਿਮਗ੍ਗੇਹਿ ਪਹੀਨਾ ਕਿਲੇਸਾ ਪੁਨ ਪਹੀਯਨ੍ਤੀਤਿ।

ਕਕ੍ਖਲ਼ਤ੍ਤੰ ਕਥਿਨਭਾਵੋ। **ਪਗ੍ਘਰਣੰ** ਦ੍ਰਵਭਾਵੋ। ਲੋਕਿਯਵਾਯੁਨਾ ਭਸ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਯ ਯੇਨ ਵਾਯੁਨਾ ਤੰਤੰਕਲਾਪਸ੍ਸ ਉਦ੍ਧੁਮਾਯਨੰ, ਥਦ੍ਧਭਾਵੋ ਵਾ, ਤੰ **ਵਿਤ੍ਥਮ੍ਭਨੰ**। ਵਿਜ੍ਜਮਾਨੇਪਿ ਕਲਾਪਨ੍ਤਰਭੂਤਾਨੰ ਕਲਾਪਨ੍ਤਰਭੂਤੇਹਿ ਸਮ੍ਫੁਟ੍ਠਭਾਵੇ ਤੰਤੰਭੂਤਵਿਵਿਤ੍ਤਤਾ ਰੂਪਪਰਿਯਨ੍ਤੋ ਆਕਾਸੋਤਿ ਯੇਸੰ ਯੋ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ, ਤੇਹਿ ਸੋ ਅਸਮ੍ਫੁਟ੍ਠੋਵ, ਅਞ੍ਞਥਾ ਭੂਤਾਨੰ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਸਭਾਵੋ ਨ ਸਿਯਾ ਬ੍ਯਾਪੀਭਾਵਾਪਤ੍ਤਿਤੋ, ਅਬ੍ਯਾਪਿਤਾਵ ਅਸਮ੍ਫੁਟ੍ਠਤਾਤਿ ਯਸ੍ਮਿੰ ਕਲਾਪੇ ਭੂਤਾਨੰ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ, ਤੇਹਿ ਅਸਮ੍ਫੁਟ੍ਠਭਾਵੋ **ਅਸਮ੍ਫੁਟ੍ਠਲਕ੍ਖਣੰ**। ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ **ਆਕਾਸਧਾਤੁਨਿਦ੍ਦੇਸੇ** (ਧ॰ ਸ॰ ੬੩੭) ‘‘ਅਸਮ੍ਫੁਟ੍ਠੰ ਚਤੂਹਿ ਮਹਾਭੂਤੇਹੀ’’ਤਿ।

ਵਿਰੋਧਿਪਚ੍ਚਯਸਨ੍ਨਿਪਾਤੇ ਵਿਸਦਿਸੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿ **ਰੁਪ੍ਪਨੰ**। ਚੇਤਨਾਪਧਾਨਤ੍ਤਾ ਸਙ੍ਖਾਰਕ੍ਖਨ੍ਧਧਮ੍ਮਾਨੰ ਚੇਤਨਾਵਸੇਨੇਤੰ ਵੁਤ੍ਤੰ **"ਸਙ੍ਖਾਰਾਨੰ ਅਭਿਸਙ੍ਖਰਣਲਕ੍ਖਣ"**ਨ੍ਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ **ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਭਾਜਨੀਯੇ ਸਙ੍ਖਾਰਕ੍ਖਨ੍ਧਵਿਭਙ੍ਗੇ** (ਵਿਭ॰ ੯੨) ''ਚਕ੍ਖੁਸਮ੍ਫਸ੍ਸਜਾ ਚੇਤਨਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਚੇਤਨਾਵ ਵਿਭਤ੍ਤਾ। ਅਭਿਸਙ੍ਖਰਣਲਕ੍ਖਣਾ ਚ ਚੇਤਨਾ। ਯਥਾਹ ''ਤਤ੍ਥ ਕਤਮੋ ਪੁਞ੍ਞਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰੋ? ਕੁਸਲਾ ਚੇਤਨਾ ਕਾਮਾਵਚਰਾ''ਤਿਆਦਿ। **ਫਰਣੰ** ਸਵਿਪ੍ਫਾਰਿਕਤਾ। **ਅਸ੍ਸਦ੍ਧਿਯੇ**ਤਿ ਅਸਦ੍ਧਿਯਹੇਤੁ। ਨਿਮਿਤ੍ਤਤ੍ਥੇ ਭੁਮ੍ਮੰ। ਏਸ ਨਯੋ **ਕੋਸਜ੍ਜੇ**ਤਿਆਦੀਸੁ। **ਉਪਸਮਲਕ੍ਖਣ**ਨ੍ਤਿ ਕਾਯਚਿਤ੍ਤਪਰਿਲ਼ਾਹੂਪਸਮਲਕ੍ਖਣੰ। ਲੀਨੁਦ੍ਧਚ੍ਚਰਹਿਤੇ ਅਧਿਚਿਤ੍ਤੇ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨੇ ਪਗ੍ਗਹਨਿਗ੍ਗਹਸਮ੍ਪਹੰਸਨੇਸੁ ਅਬ੍ਯਾਵਟਤਾਯ ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਨੰ **ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਨੰ** ਪਕ੍ਖਪਾਤੁਪਚ੍ਛੇਦਤੋ।

ਮੁਸਾਵਾਦਾਦੀਨੰ ਵਿਸੰਵਾਦਨਾਦਿਕਿਚ੍ਚਤਾਯ ਲੂਖਾਨੰ ਅਪਰਿਗ੍ਗਾਹਕਾਨੰ ਪਟਿਪਕ੍ਖਭਾਵਤੋ ਪਰਿਗ੍ਗਾਹਕਸਭਾਵਾ ਸਮ੍ਮਾਵਾਚਾ ਸਿਨਿਦ੍ਧਭਾਵਤੋ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮੇ ਸਮ੍ਮਾਵਾਚਾਪਚ੍ਚਯਸੁਭਾਸਿਤਾਨੰ ਸੋਤਾਰਞ੍ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੰ ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤੀਤਿ ਤਸ੍ਸਾ **ਪਰਿਗ੍ਗਾਹਲਕ੍ਖਣੰ** ਵੁਤ੍ਤੰ। ਕਾਯਿਕਕਿਰਿਯਾ ਕਿਞ੍ਚਿ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬੰ ਸਮੁਟ੍ਠਾਪੇਤਿ, ਸਯਞ੍ਚ ਸਮੁਟ੍ਠਹਨੰ ਘਟਨੰ ਹੋਤੀਤਿ ਸਮ੍ਮਾਕਮ੍ਮਨ੍ਤਸ੍ਸ ਸਙ੍ਖਾਤਾਯ ਵਿਰਤਿਯਾ **ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਲਕ੍ਖਣੰ** ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾਨੰ ਵਾ ਉਕ੍ਖਿਪਨੰ **ਸਮੁਟ੍ਠਾਪਨੰ** ਕਾਯਿਕਕਿਰਿਯਾਯ ਭਾਰੁਕ੍ਖਿਪਨੰ ਵਿਯ। ਜੀਵਮਾਨਸ੍ਸ ਸਤ੍ਤਸ੍ਸ, ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾਨੰ ਵਾ ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ, ਆਜੀਵਸ੍ਸੇਵ ਵਾ ਸੁਦ੍ਧਿ **ਵੋਦਾਨੰ**। ਸਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸੰਕਿਲੇਸਪਕ੍ਖੇ ਪਤਿਤੁੰ ਅਦਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਪਗ੍ਗਣ੍ਹਨੰ **ਪਗ੍ਗਹੋ**।

''ਸਙ੍ਖਾਰਾ''ਤਿ ਇਧ ਚੇਤਨਾ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ **"ਸਙ੍ਖਾਰਾਨੰ ਚੇਤਨਾਲਕ੍ਖਣ"**ਨ੍ਤਿ। **ਨਮਨੰ** ਆਰਮ੍ਮਣਾਭਿਮੁਖਭਾਵੋ। **ਆਯਤਨੰ** ਪਵਤ੍ਤਨੰ। ਆਯਤਨਾਨੰ ਵਸੇਨ ਹਿ ਆਯਸਙ੍ਖਾਤਾਨੰ ਚਿਤ੍ਤਚੇਤਸਿਕਾਨੰ ਪਵਤ੍ਤਿ। **ਤਣ੍ਹਾਯ ਹੇਤੁਲਕ੍ਖਣ**ਨ੍ਤਿ ਵਟ੍ਟਸ੍ਸ ਜਨਕਹੇਤੁਭਾਵੋ, ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਪਨ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸਮ੍ਪਾਪਕਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਅਯਮੇਤੇਸੰ ਵਿਸੇਸੋ।

ਤਥਲਕ੍ਖਣੰ ਅਵਿਪਰੀਤਸਭਾਵੋ। **ਏਕਰਸੋ** ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਾਨਤਿਵਤ੍ਤਨੰ ਅਨੂਨਾਨਧਿਕਭਾਵੋ। **ਯੁਗਨਦ੍ਧਾ** ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਾਵ। ਸਦ੍ਧਾਪਞ੍ਞਾ ਪਗ੍ਗਹਾਵਿਕ੍ਖੇਪਾਤਿਪਿ ਵਦਨ੍ਤਿ।

ਖੀਣੋਤਿ ਕਿਲੇਸੇ ਖੇਪਤੀਤਿ **ਖਯੋ,** ਮਗ੍ਗੋ। ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਪਰਿਯੋਸਾਨਤਾਯ **ਅਨੁਪ੍ਪਾਦੋ,** ਫਲੰ। **ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿ** ਕਿਲੇਸਵੂਪਸਮੋ। **ਛਨ੍ਦਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਕਤ੍ਤੁਕਾਮਤਾਛਨ੍ਦਸ੍ਸ। **ਮੂਲਲਕ੍ਖਣੰ** ਪਤਿਟ੍ਠਾਭਾਵੋ। ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਭਾਵੋ **ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਲਕ੍ਖਣੰ** ਆਰਮ੍ਮਣਪਟਿਪਾਦਕਤਾਯ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾਨੰ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਹੇਤੁਤਾ। **ਸਮੋਧਾਨੰ** ਵਿਸਯਾਦਿਸਨ੍ਨਿਪਾਤੇਨ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਕਾਰੋ, ਯਾ ਸਙ੍ਗਤੀਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਸਮੰ ਸਹ ਓਦਹਨ੍ਤਿ ਅਨੇਨ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾਤਿ ਵਾ **ਸਮੋਧਾਨੰ,** ਫਸ੍ਸੋ। ਸਮੋਸਰਨ੍ਤਿ ਸਨ੍ਨਿਪਤਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ **ਸਮੋਸਰਣੰ**। ਵੇਦਨਾਯ ਵਿਨਾ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਮਾਨਾ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾ ਵੇਦਨਾਨੁਭਵਨਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਸਮੋਸਟਾ ਵਿਯ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਏਵੰ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਗੋਪਾਨਸੀਨੰ ਕੂਟੰ ਵਿਯ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਨੰ ਪਾਮੋਕ੍ਖਭਾਵੋ **ਪਮੁਖਲਕ੍ਖਣੰ**। ਤਤੋ, ਤੇਸੰ ਵਾ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾਨੰ ਉਤ੍ਤਰਿ ਪਧਾਨਨ੍ਤਿ **ਤਤੁਤ੍ਤਰਿ,** ਪਞ੍ਞੁਤ੍ਤਰਾ ਹਿ ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ। **ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ**ਤਿ ਫਲਸ੍ਸ। ਤਞ੍ਹਿ ਸੀਲਾਦਿਗੁਣਸਾਰਸ੍ਸ ਪਰਮੁਕ੍ਕੰਸਭਾਵੇਨ **ਸਾਰੰ**। ਅਯਞ੍ਚ ਲਕ੍ਖਣਵਿਭਾਗੋ ਛਧਾਤੁਪਞ੍ਚਝਾਨਙ੍ਗਾਦਿਵਸੇਨ ਤੰਤੰਸੁਤ੍ਤਪਦਾਨੁਸਾਰੇਨ ਪੋਰਾਣਟ੍ਠਕਥਾਯੰ ਆਗਤਨਯੇਨ ਚ ਕਤੋਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। ਤਥਾ ਹਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵੁਤ੍ਤੋਪਿ ਕੋਚਿ ਧਮ੍ਮੋ ਪਰਿਯਾਯਨ੍ਤਰਪਕਾਸਨਤ੍ਥੰ ਪੁਨ ਦਸ੍ਸਿਤੋ। ਤਤੋ ਏਵ ਚ ''ਛਨ੍ਦਮੂਲਕਾ ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਮਨਸਿਕਾਰਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾ ਫਸ੍ਸਸਮੋਧਾਨਾ ਵੇਦਨਾਸਮੋਸਰਣਾ''ਤਿ, ''ਪਞ੍ਞੁਤ੍ਤਰਾ ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ''ਤਿ, ''ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਸਾਰਮਿਦੰ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯ''ਨ੍ਤਿ, ''ਨਿਬ੍ਬਾਨੋਗਧਞ੍ਹਿ ਆਵੁਸੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨਪਰਿਯੋਸਾਨ''ਨ੍ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੪੬੬) ਚ ਸੁਤ੍ਤਪਦਾਨੰ ਵਸੇਨ **"ਛਨ੍ਦਸ੍ਸ ਮੂਲਲਕ੍ਖਣ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ।

ਤਥਧਮ੍ਮਾ ਨਾਮ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਾਨਿ ਅਵਿਪਰੀਤਸਭਾਵਤ੍ਤਾ। **ਤਥਾਨਿ** ਤੰਸਭਾਵਤ੍ਤਾ। **ਅਵਿਤਥਾਨਿ** ਅਮੁਸਾਸਭਾਵਤ੍ਤਾ। **ਅਨਞ੍ਞਥਾਨਿ** ਅਞ੍ਞਾਕਾਰਰਹਿਤਤ੍ਤਾ। **ਜਾਤਿਪਚ੍ਚਯਸਮ੍ਭੂਤਸਮੁਦਾਗਤਟ੍ਠੋ**ਤਿ ਜਾਤਿਪਚ੍ਚਯਾ ਸਮ੍ਭੂਤੰ ਹੁਤ੍ਵਾ ਸਹਿਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਚ੍ਚਯਾਨੁਰੂਪਸ੍ਸ ਉਦ੍ਧੰ ਆਗਤਭਾਵੋ, ਅਨੁਪਵਤ੍ਤਨਟ੍ਠੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਥ ਵਾ ਸਮ੍ਭੂਤਟ੍ਠੋ ਚ ਸਮੁਦਾਗਤਟ੍ਠੋ ਚ **ਸਮ੍ਭੂਤਸਮੁਦਾਗਤਟ੍ਠੋ,** ਨ ਜਾਤਿਤੋ ਜਰਾਮਰਣੰ ਨ ਹੋਤਿ, ਨ ਚ ਜਾਤਿੰ ਵਿਨਾ ਅਞ੍ਞਤੋ ਹੋਤੀਤਿ **ਜਾਤਿਪਚ੍ਚਯਸਮ੍ਭੂਤਟ੍ਠੋ**। ਇਤ੍ਥਞ੍ਚ ਜਾਤਿਤੋ ਸਮੁਦਾਗਚ੍ਛਤੀਤਿ

ਜਾਤਿਪਚ੍ਚਯਸਮੁਦਾਗਤਟ੍ਠੋ, ਯਾ ਯਾ ਜਾਤਿ ਯਥਾ ਯਥਾ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ, ਤਦਨੁਰੂਪਂ ਪਾਤੁਭਾਵੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ ਪਚ੍ਚਯਟ੍ਠੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਨ ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ ਪਚ੍ਚਯੋ ਨ ਹੋਤਿ, ਨ ਚ ਅਵਿਜ੍ਜਂ ਵਿਨਾ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਯਾ ਯਾ ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਯੇਸਂ ਯੇਸਂ ਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ ਯਥਾ ਯਥਾ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ, ਅਯਂ ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ ਪਚ੍ਚਯਟ੍ਠੋ ਪਚ੍ਚਯਭਾਵੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਭਗਵਾ ਤਂ ਸਬ੍ਬਾਕਾਰਤੋ ਜਾਨਾਤਿ ਪਸ੍ਸਤੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਤੇਨਾ**ਤਿ ਭਗਵਤਾ। ਤਂ ਵਿਭਜ੍ਜਮਾਨਨ੍ਤਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ। **ਤ**ਨ੍ਤਿ ਰੂਪਾਯਤਨਂ। **ਇਟ੍ਠਾਨਿਟ੍ਠਾਦੀ**ਤਿ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਮਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਤਥਾ ਅਤੀਤਾਨਾਗਤਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਪਰਿਤ੍ਤਅਜ੍ਝਤ੍ਤਬਹਿਦ੍ਧਾਤਦੁਭਯਾਦਿਭੇਦਂ। **ਲਬ੍ਭਮਾਨਕਪਦਵਸੇਨਾ**ਤਿ ''ਰੂਪਾਯਤਨਂ ਦਿਟ੍ਠਂ, ਸਦ੍ਦਾਯਤਨਂ ਸੁਤਂ, ਗਨ੍ਧਾਯਤਨਂ ਰਸਾਯਤਨਂ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਾਯਤਨਂ ਮੁਤਂ, ਸਬ੍ਬਂ ਰੂਪਂ ਮਨਸਾ ਵਿਞ੍ਞਾਤ''ਨ੍ਤਿ (ਧ॰ ਸ॰ ੯੬੬) ਵਚਨਤੋ ਦਿਟ੍ਠਪਦਞ੍ਚ ਵਿਞ੍ਞਾਤਪਦਞ੍ਚ ਰੂਪਾਰਮ੍ਮਣੇ ਲਬ੍ਭਤਿ, ਰੂਪਾਰਮ੍ਮਣਂ ਇਟ੍ਠਂ ਅਨਿਟ੍ਠਂ ਮਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਪਰਿਤ੍ਤਂ ਅਤੀਤਂ ਅਨਾਗਤਂ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਦਿਟ੍ਠਂ ਵਿਞ੍ਞਾਤਂ ਰੂਪਂ ਰੂਪਾਯਤਨਂ ਰੂਪਧਾਤੁ ਵਣ੍ਣਨਿਭਾ ਸਨਿਦਸ੍ਸਨਂ ਸਪ੍ਪਟਿਘਂ ਨੀਲਂ ਪੀਤਕਨ੍ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਹਿ **ਅਨੇਕੇਹਿ ਨਾਮੇਹਿ**।

ਤੇਰਸਹਿ ਵਾਰੇਹੀਤਿ ਰੂਪਕਣ੍ਡੇ (ਧ॰ ਸ॰ ੬੧੬) ਆਗਤੇ ਤੇਰਸ ਨਿਦ੍ਦੇਸਵਾਰੇ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ। ਏਕੇਕਸ੍ਮਿਞ੍ਚ ਵਾਰੇ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਵਵਤ੍ਥਾਪਨਨਯਾਨਂ ਵਸੇਨ **"ਦ੍ਵੇਪਞ੍ਞਾਸਾਯ ਨਯੇਹੀ"**ਤਿ ਆਹ। **ਤਥਮੇ**ਵ ਅਵਿਪਰੀਤਦਸ੍ਸਿਤਾਯ ਅਪ੍ਪਟਿਵਤ੍ਤਿਯਦੇਸਨਤਾਯ ਚ। **"ਜਾਨਾਮਿ ਅਭਿਞ੍ਞਾਸਿ"**ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਤਮਾਨਾਤੀਤਕਾਲੇਸੁ ਞਾਣਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਦਸ੍ਸਨੇਨ ਅਨਾਗਤੇਪਿ ਞਾਣਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾਯੇਵਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ। **ਵਿਦਿਤ**-ਸਦ੍ਦੋ ਅਨਾਮਟ੍ਠਕਾਲਵਿਸੇਸੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ ''ਦਿਟ੍ਠਂ ਸੁਤਂ ਮੁਤ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ (ਧ॰ ਸ॰ ੯੬੬) ਵਿਯ। **ਨ ਉਪਟ੍ਠਾਸੀ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਤ੍ਤਨਿਯਵਸੇਨ ਨ ਉਪਗਚ੍ਛਿ। ਯਥਾ ਰੂਪਾਰਮ੍ਮਣਾਦਯੋ ਧਮ੍ਮਾ ਯਂਸਭਾਵਾ ਯਂਪਕਾਰਾ ਚ, ਤਥਾ ਨੇ ਪਸ੍ਸਤਿ ਜਾਨਾਤਿ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ **ਤਥਾਗਤੋ**ਤਿ ਏਵਂ ਪਦਸਮ੍ਭਵੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਕੇਚਿ ਪਨ ''ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਨਯੇਨ ਪਿਸੋਦਰਾਦਿਪਕ੍ਖੇਪੇਨ (ਪਾਇਨਿ ੬.੩.੧੦੯) ਵਾ ਦਸ੍ਸਿ-ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਲੋਪਂ, ਆਗਤ-ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਚਾਗਮਂ ਕਤ੍ਵਾ **ਤਥਾਗਤੋ**"ਤਿ ਵਣ੍ਣੇਨ੍ਤਿ।

ਨਿਦ੍ਦੋਸਤਾਯ **ਅਨੁਪਵਜ੍ਜਂ**। ਪਕ੍ਖਿਪਿਤਬ੍ਬਾਭਾਵੇਨ **ਅਨੂਨਂ**। ਅਪਨੇਤਬ੍ਬਾਭਾਵੇਨ **ਅਨਧਿਕਂ**। ਅਤ੍ਥਬ੍ਯਞ੍ਜਨਾਦਿਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ **ਸਬ੍ਬਾਕਾਰਪਰਿਪੁਣ੍ਣਂ**। **ਨੋ ਅਞ੍ਞਥਾ**ਤਿ ''ਤਥੇਵਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਮੇਵਤ੍ਥਂ ਬ੍ਯਤਿਰੇਕੇਨ ਸਮ੍ਪਾਦੇਤਿ। ਤੇਨ ਯਦਤ੍ਥਂ ਭਾਸਿਤਂ, ਏਕਨ੍ਤੇਨ ਤਦਤ੍ਥਨਿਪ੍ਫਾਦਨਤੋ ਯਥਾ ਭਾਸਿਤਂ ਭਗਵਤਾ, ਤਥੇਵਾਤਿ ਅਵਿਪਰੀਤਦੇਸਨਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਗਦਅਤ੍ਥੋ**ਤਿ ਏਤੇਨ ਤਥਂ ਗਦਤੀਤਿ **ਤਥਾਗਤੋ**ਤਿ ਦ-ਕਾਰਸ੍ਸ ਤ-ਕਾਰੋ ਕਤੋ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਨਯੇਨਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਤਥਾ ਗਤਮਸ੍ਸਾਤਿ **ਤਥਾਗਤੋ। ਗਤ**ਨ੍ਤਿ ਚ ਕਾਯਵਾਚਾਪਵਤ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਤਥਾ**ਤਿ ਚ ਵੁਤ੍ਤੇ ਯਂਤਂਸਦ੍ਦਾਨਂ ਅਬ੍ਯਭਿਚਾਰਿਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਤਾਯ ਯਥਾਤਿ ਅਯਮਤ੍ਥੋ ਉਪਟ੍ਠਿਤੋਯੇਵ ਹੋਤਿ, ਕਾਯਵਚੀਕਿਰਿਯਾਨਞ੍ਚ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਾਨੁਲੋਮੇਨ ਵਚਨਿਚ੍ਛਾਯਂ ਕਾਯਸ੍ਸ ਵਾਚਾ, ਵਾਚਾਯ ਚ ਕਾਯੋ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੀਭਾਵੇਨ ਉਪਤਿਟ੍ਠਤੀਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ **"ਭਗਵਤੋ ਹੀ"**ਤਿਆਦਿ। ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਪਨ ਅਤ੍ਥੇ ਤਥਾਵਾਦੀਤਾਯ **ਤਥਾਗਤੋ**ਤਿ ਅਯਮ੍ਪਿ ਅਤ੍ਥੋ ਸਿਦ੍ਧੋ ਹੋਤਿ। ਸੋ ਪਨ ਪੁਬ੍ਬੇ ਪਕਾਰਨ੍ਤਰੇਨ ਦਸ੍ਸਿਤੋਤਿ ਆਹ **"ਏਵਂ ਤਥਾਕਾਰਿਤਾਯ ਤਥਾਗਤੋ"**ਤਿ।

ਤਿਰਿਯਂ ਅਪਰਿਮਾਣਾਸੁ ਲੋਕਧਾਤੂਸੂਤਿ ਏਤੇਨ ਯਦੇਕੇ ''ਤਿਰਿਯਂ ਵਿਯ ਉਪਰਿ ਅਧੋ ਚ ਸਨ੍ਤਿ ਲੋਕਧਾਤੁਯੋ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਤਂ ਪਟਿਸੇਧੇਤਿ। ਦੇਸਨਾਵਿਲਾਸੋਯੇਵ **ਦੇਸਨਾਵਿਲਾਸਮਯੋ** ਯਥਾ ''ਪੁਞ੍ਞਮਯਂ, ਦਾਨਮਯ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ।

ਨਿਪਾਤਾਨਂ ਵਾਚਕਸਦ੍ਦਸਨ੍ਨਿਧਾਨੇ ਤਦਤ੍ਥਜੋਤਨਭਾਵੇਨ ਪਵਤ੍ਤਨਤੋ ਗਤ-ਸਦ੍ਦੋਯੇਵ ਅਵਗਤਤ੍ਥਂ ਅਤੀਤਤ੍ਥਞ੍ਚ ਵਦਤੀਤਿ ਆਹ **"ਗਤੋਤਿ ਅਵਗਤੋ ਅਤੀਤੋ"**ਤਿ।

ਅਥ ਵਾ ਅਭਿਨੀਹਾਰਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਯਾਵ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੋਧਿ, ਏਤ੍ਥਨ੍ਤਰੇ ਮਹਾਬੋਧਿਯਾਨਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਹਾਨਟ੍ਠਾਨਸਂਕਿਲੇਸਨਿਵਤ੍ਤੀਨਂ ਅਭਾਵਤੋ ਯਥਾ ਪਣਿਧਾਨਂ, ਤਥਾ ਗਤੋ ਅਭਿਨੀਹਾਰਾਨੁਰੂਪਂ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋਤਿ **ਤਥਾਗਤੋ**। ਅਥ ਵਾ ਮਹਿਦ੍ਧਿਕਤਾਯ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਨਂ ਉਕ੍ਕਂਸਾਧਿਗਮੇਨ ਅਨਾਵਰਣਞਾਣਤਾਯ ਚ ਕਤ੍ਥਚਿਪਿ ਪਟਿਘਾਤਾਭਾਵਤੋ ਯਥਾ ਰੁਚਿ, ਤਥਾ ਕਾਯਵਚੀਚਿਤ੍ਤਾਨਂ ਗਤਾਨਿ ਗਮਨਾਨਿ ਪਵਤ੍ਤਿਯੋ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ **ਤਥਾਗਤੋ**। ਯਸ੍ਮਾ ਚ ਲੋਕੇ ਵਿਧ-ਯੁਤ੍ਤ-ਗਤ-ਪ੍ਪਕਾਰ-ਸਦ੍ਦਾ ਸਮਾਨਤ੍ਥਾ ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਯਥਾਵਿਧਾ ਵਿਪਸ੍ਸੀਆਦਯੋ ਭਗਵਨ੍ਤੋ, ਅਯਮ੍ਪਿ ਭਗਵਾ ਤਥਾਵਿਧੋਤਿ **ਤਥਾਗਤੋ** , ਯਥਾਯੁਤ੍ਤਾ ਚ ਤੇ ਭਗਵਨ੍ਤੋ, ਅਯਮ੍ਪਿ ਭਗਵਾ ਤਥਾਯੁਤ੍ਤੋਤਿ **ਤਥਾਗਤੋ**। ਅਥ ਵਾ ਯਸ੍ਮਾ ਸਚ੍ਚਂ ਤਚ੍ਛਂ ਤਥਨ੍ਤਿ ਞਾਣਸ੍ਸੇਤਂ ਅਧਿਵਚਨਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਥੇਨ ਞਾਣੇਨ ਆਗਤੋਤਿ **ਤਥਾਗਤੋ**। ਏਵਮ੍ਪਿ ਤਥਾਗਤ-ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਪਹਾਯ ਕਾਮਾਦਿਮਲੇ ਯਥਾ ਗਤਾ,
ਸਮਾਧਿਞਾਣੇਹਿ ਵਿਪਸ੍ਸਿਆਦਯੋ।
ਮਹੇਸਿਨੋ ਸਕ੍ਯਮੁਨੀ ਜੁਤਿਨ੍ਧਰੋ,
ਤਥਾ ਗਤੋ ਤੇਨ ਮਤੋ ਤਥਾਗਤੋ॥

ਤਥਞ੍ਚ ਧਾਤਾਯਤਨਾਦਿਲਕ੍ਖਣਂ,
ਸਭਾਵਸਾਮਞ੍ਞਵਿਭਾਗਭੇਦਤੋ।
ਸਯਮ੍ਭੁਞਾਣੇਨ ਜਿਨੋ ਸਮਾਗਤੋ,
ਤਥਾਗਤੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਸਕ੍ਯਪੁਙ੍ਗਵੋ॥

ਤਥਾਨਿ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਸਮਨ੍ਤਚਕ੍ਖੁਨਾ,
ਤਥਾ ਇਦਪ੍ਪਚ੍ਚਯਤਾ ਚ ਸਬ੍ਬਸੋ।
ਅਨਞ੍ਞਨੇਯ੍ਯੇਨ ਯਤੋ ਵਿਭਾਵਿਤਾ,
ਯਾਥਾਵਤੋ ਤੇਨ ਜਿਨੋ ਤਥਾਗਤੋ॥

ਅਨੇਕਭੇਦਾਸੁਪਿ ਲੋਕਧਾਤੁਸੁ,
ਜਿਨਸ੍ਸ ਰੂਪਾਯਤਨਾਦਿਗੋਚਰੇ।
ਵਿਚਿਤ੍ਤਭੇਦੇ ਤਥਮੇਵ ਦਸ੍ਸਨਂ,
ਤਥਾਗਤੋ ਤੇਨ ਸਮਨ੍ਤਲੋਚਨੋ॥

ਯਤੋ ਚ ਧਮ੍ਮਂ ਤਥਮੇਵ ਭਾਸਤਿ,
ਕਰੋਤਿ ਵਾਚਾਯਨੁਲੋਮਮਤ੍ਤਨੋ।
ਗੁਣੇਹਿ ਲੋਕਂ ਅਭਿਭੁਯ੍ਯਿਰੀਯਤਿ,
ਤਥਾਗਤੋ ਤੇਨਪਿ ਲੋਕਨਾਯਕੋ॥

ਯਥਾਭਿਨੀਹਾਰਮਤੋ ਯਥਾਰੁਚਿ,
ਪਵਤ੍ਤਵਾਚਾ ਤਨੁਚਿਤ੍ਤਭਾਵਤੋ।
ਯਥਾਵਿਧਾ ਯੇਨ ਪੁਰਾ ਮਹੇਸਿਨੋ,
ਤਥਾਵਿਧੋ ਤੇਨ ਜਿਨੋ ਤਥਾਗਤੋਤਿ॥ (ਇਤਿਵੁ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੩੮; ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੧.੭ ਚੂਲ਼ਸੀਲਵਣ੍ਣਨਾ)।

ਆਰਕਤ੍ਤਾਤਿਆਦੀਨਂ ਪਦਾਨਂ ਅਤ੍ਥੋ **ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗੇ** (ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ੧.੧੨੫) ਬੁਦ੍ਧਾਨੁਸ੍ਸਤਿਸਂਵਣ੍ਣਨਾਯ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਸਮ੍ਮਾ ਸਾਮਞ੍ਚ ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਾਨਂ ਬੁਦ੍ਧਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਇਮਿਨਾਸ੍ਸ ਪਰੋਪਦੇਸਰਹਿਤਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਾਕਾਰੇਨ ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਾਵਬੋਧਨਸਮਤ੍ਥਸ੍ਸ ਆਕਙ੍ਖਾਪਟਿਬਦ੍ਧਵੁਤ੍ਤਿਨੋ ਅਨਾਵਰਣਞਾਣਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਅਧਿਗਮੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋ।

ਨਨੁ ਚ (ਇਤਿਵੁ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੩੮) ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਤੋ ਅਞ੍ਞਂ ਅਨਾਵਰਣਞਾਣਂ, ਅਞ੍ਞਥਾ ਛ ਅਸਾਧਾਰਣਞਾਣਾਨਿ ਬੁਦ੍ਧਞਾਣਾਨੀਤਿ ਵਚਨਂ ਵਿਰੁਜ੍ਝੇਯ੍ਯਾਤਿ? ਨ ਵਿਰੁਜ੍ਝਤਿ ਵਿਸਯਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਭੇਦਵਸੇਨ ਅਞ੍ਞੇਹਿ ਅਸਾਧਾਰਣਞਾਣਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਏਕਸ੍ਸੇਵ ਞਾਣਸ੍ਸ ਦ੍ਵਿਧਾ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ। ਏਕਮੇਵ ਹਿ ਤਂ ਞਾਣਂ ਅਨਵਸੇਸਸਙ੍ਖਤਾਸਙ੍ਖਤਸਮ੍ਮੁਤਿਧਮ੍ਮਵਿਸਯਤਾਯ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਂ, ਤਤ੍ਥ ਚ ਆਵਰਣਾਭਾਵਤੋ ਨਿਸ੍ਸਙ੍ਗਚਾਰਮੁਪਾਦਾਯ ਅਨਾਵਰਣਞਾਣਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਯਥਾਹ **ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਯਂ** (ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੧.੧੧੯) ‘‘ਸਬ੍ਬਂ ਸਙ੍ਖਤਾਸਙ੍ਖਤਮਨਵਸੇਸਂ ਜਾਨਾਤੀਤਿ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਂ, ਤਤ੍ਥਾਵਰਣਂ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਅਨਾਵਰਣਞਾਣ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਨਤ੍ਥਿ ਨੇਸਂ ਅਤ੍ਥਤੋ ਭੇਦੋ, ਏਕਨ੍ਤੇਨ ਚੇਤਂ ਏਵਮਿਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਂ, ਅਞ੍ਞਥਾ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਾਨਾਵਰਣਞਾਣਾਨਂ ਸਾਵਰਣਤਾ ਅਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਾਰਮ੍ਮਣਤਾ ਚ ਆਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ। ਨ ਹਿ ਭਗਵਤੋ ਞਾਣਸ੍ਸ ਅਣੁਮਤਮ੍ਪਿ ਆਵਰਣਂ ਅਤ੍ਥਿ, ਅਨਾਵਰਣਞਾਣਸ੍ਸ ਚ ਅਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਾਰਮ੍ਮਣਭਾਵੇ ਯਤ੍ਥ ਤਂ ਨਪ੍ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਤਤ੍ਥਾਵਰਣਸਬ੍ਭਾਵਤੋ ਅਨਾਵਰਣਭਾਵੋਯੇਵ ਨ ਸਿਯਾ। ਅਥ ਵਾ ਪਨ ਹੋਤੁ ਅਞ੍ਞਮੇਵ ਅਨਾਵਰਣਞਾਣਂ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਤੋ, ਇਧ ਪਨ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਅਪ੍ਪਟਿਹਤਵੁਤ੍ਤਿਤਾਯ ਅਨਾਵਰਣਞਾਣਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਮੇਵ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਂ, ਤਸ੍ਸ ਚਾਧਿਗਮੇਨ ਭਗਵਾ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੂ ਸਬ੍ਬਵਿਦੂ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋਤਿ ਚ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਨ ਸਕਿਮੇਵ ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਾਵਬੋਧਤੋ। ਤਥਾ ਚ ਵੁਤ੍ਤਂ **ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਯਂ** (ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੧.੧੬੨) ‘‘ਵਿਮੋਕ੍ਖਨ੍ਤਿਕਮੇਤਂ ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਭਗਵਨ੍ਤਾਨਂ ਬੋਧਿਯਾ ਮੂਲੇ ਸਹ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਪਟਿਲਾਭਾ ਸਚ੍ਛਿਕਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਯਦਿਦਂ ਬੁਦ੍ਧੋ’’ਤਿ। ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਾਵਬੋਧਨਸਮਤ੍ਥਞਾਣਸਮਧਿਗਮੇਨ ਹਿ ਭਗਵਤੋ ਸਨ੍ਤਾਨੇ ਅਨਵਸੇਸਧਮ੍ਮੇ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਿਤੁਂ ਸਮਤ੍ਥਤਾ ਅਹੋਸੀਤਿ।

ਏਤ੍ਥਾਹ – ਕਿਂ ਪਨਿਦਂ ਞਾਣਂ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨਂ ਸਕਿਂਯੇਵ ਸਬ੍ਬਸ੍ਮਿਂ ਵਿਸਯੇ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਉਦਾਹੁ ਕਮੇਨਾਤਿ। ਕਿਞ੍ਚੇਤ੍ਥ – ਯਦਿ ਤਾਵ ਸਕਿਂਯੇਵ ਸਬ੍ਬਸ੍ਮਿਂ ਵਿਸਯੇ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਅਤੀਤਾਨਾਗਤਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਅਜ੍ਝਤ੍ਤਬਹਿਦ੍ਧਾਦਿਭੇਦੇਨ ਭਿਨ੍ਨਾਨਂ ਸਙ੍ਖਤਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਸਙ੍ਖਤਸਮ੍ਮੁਤਿਧਮ੍ਮਾਨਞ੍ਚ ਏਕਜ੍ਝਂ ਉਪਟ੍ਠਾਨੇ ਦੂਰਤੋ ਚਿਤ੍ਤਪਟਂ ਅਵੇਕ੍ਖਨ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਯ ਪਟਿਵਿਭਾਗੇਨਾਵਬੋਧੋ ਨ ਸਿਯਾ, ਤਥਾ ਚ ਸਤਿ ‘‘ਸਬ੍ਬੇ ਧਮ੍ਮਾ ਅਨਤ੍ਤਾ’’ਤਿ ਵਿਪਸ੍ਸਨ੍ਤਾਨਂ ਅਨਤ੍ਤਾਕਾਰੇਨ ਵਿਯ ਸਬ੍ਬੇ ਧਮ੍ਮਾ ਅਨਿਰੂਪਿਤਰੂਪੇਨ ਭਗਵਤੋ ਞਾਣਸ੍ਸ ਵਿਸਯਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਆਪਜ੍ਜਤਿ। ਯੇਪਿ ‘‘ਸਬ੍ਬਞੇਯ੍ਯਧਮ੍ਮਾਨਂ ਠਿਤਲਕ੍ਖਣਵਿਸਯਂ ਵਿਕਪ੍ਪਰਹਿਤਂ ਸਬ੍ਬਕਾਲਂ ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਞਾਣਂ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਤੇਨ ਤੇ ਸਬ੍ਬਵਿਦੂਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ਏਵਞ੍ਚ ਕਤ੍ਵਾ ‘ਚਰਂ ਸਮਾਹਿਤੋ ਨਾਗੋ, ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤੋਪਿ ਸਮਾਹਿਤੋ’ਤਿ ਇਦਮ੍ਪਿ ਵਚਨਂ ਸੁਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤੀ’’ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਤੇਸਮ੍ਪਿ ਵੁਤ੍ਤਦੋਸਾਨਤਿਵਤ੍ਤਿ। ਠਿਤਲਕ੍ਖਣਾਰਮ੍ਮਣਤਾਯ ਹਿ ਅਤੀਤਾਨਾਗਤਸਮ੍ਮੁਤਿਧਮ੍ਮਾਨਂ ਤਦਭਾਵਤੋ ਏਕਦੇਸਵਿਸਯਮੇਵ ਭਗਵਤੋ ਞਾਣਂ ਸਿਯਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਕਿਂਯੇਵ ਞਾਣਂ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਨ ਯੁਜ੍ਜਤਿ।

ਅਥ ਕਮੇਨ ਸਬ੍ਬਸ੍ਮਿਂ ਵਿਸਯੇ ਞਾਣਂ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਏਵਮ੍ਪਿ ਨ ਯੁਜ੍ਜਤਿ। ਨ ਹਿ ਜਾਤਿਭੂਮਿਸਭਾਵਾਦਿਵਸੇਨ ਦਿਸਾਦੇਸਕਾਲਾਦਿਵਸੇਨ ਚ ਅਨੇਕਭੇਦਭਿਨ੍ਨੇ ਞੇਯ੍ਯੇ ਕਮੇਨ ਗਯ੍ਹਮਾਨੇ ਤਸ੍ਸ ਅਨਵਸੇਸਪਟਿਵੇਧੋ ਸਮ੍ਭਵਤਿ ਅਪਰਿਯਨ੍ਤਭਾਵਤੋ ਞੇਯ੍ਯਸ੍ਸ। ਯੇ ਪਨ ‘‘ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਅਵਿਸਂਵਾਦਨਤੋ ਞੇਯ੍ਯਸ੍ਸ ਏਕਦੇਸਂ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਂ ਕਤ੍ਵਾ ਸੇਸੇਪਿ ਏਵਨ੍ਤਿ ਅਧਿਮੁਚ੍ਚਿਤ੍ਵਾ ਵਵਤ੍ਥਾਪਨੇਨ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੂ ਭਗਵਾ, ਤਞ੍ਚ ਞਾਣਂ ਅਨਨੁਮਾਨਿਕਂ ਸਂਸਯਾਭਾਵਤੋ। ਸਂਸਯਾਨੁਬਨ੍ਧਞ੍ਹਿ ਲੋਕੇ ਅਨੁਮਾਨਞਾਣ’’ਨ੍ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਤੇਸਮ੍ਪਿ ਤਂ ਨ ਯੁਤ੍ਤਂ। ਸਬ੍ਬਸ੍ਸ ਹਿ ਅਪ੍ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਭਾਵੇ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਅਵਿਸਂਵਾਦਨੇਨ ਞੇਯ੍ਯਸ੍ਸ ਏਕਦੇਸਂ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਂ ਕਤ੍ਵਾ ਸੇਸੇਪਿ ਏਵਨ੍ਤਿ ਅਧਿਮੁਚ੍ਚਿਤ੍ਵਾ ਵਵਤ੍ਥਾਪਨਸ੍ਸ ਅਸਮ੍ਭਵਤੋ। ਯਞ੍ਹਿ ਤਂ ਸੇਸਂ, ਤਂ ਅਪ੍ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਤਿ। ਅਥ ਤਮ੍ਪਿ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਂ, ਤਸ੍ਸ ਸੇਸਭਾਵੋ ਏਵ ਨ ਸਿਯਾਤਿ? ਸਬ੍ਬਮੇਤਂ ਅਕਾਰਣਂ। ਕਸ੍ਮਾ? ਅਵਿਸਯਵਿਚਾਰਣਭਾਵਤੋ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ ਭਗਵਤਾ ‘‘ਬੁਦ੍ਧਵਿਸਯੋ ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਚਿਨ੍ਤੇਯ੍ਯੋ ਨ ਚਿਨ੍ਤੇਤਬ੍ਬੋ, ਯੋ ਚਿਨ੍ਤੇਯ੍ਯ, ਉਮ੍ਮਾਦਸ੍ਸ ਵਿਘਾਤਸ੍ਸ ਭਾਗੀ ਅਸ੍ਸਾ’’ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੭੭)। ਇਦਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਨਂ – ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਭਗਵਤਾ ਞਾਤੁਂ ਇਚ੍ਛਿਤਂ ਸਕਲਮੇਕਦੇਸੋ ਵਾ, ਤਤ੍ਥ ਅਪ੍ਪਟਿਹਤਵੁਤ੍ਤਿਤਾਯ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਤੋ ਞਾਣਂ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਨਿਚ੍ਚਸਮਾਧਾਨਞ੍ਚ

ਵਿਕ੍ਖੇਪਾਭਾਵਤੋ, ਞਾਤੁਂ ਇਚ੍ਛਿਤਸ੍ਸ ਚ ਸਕਲਸ੍ਸ ਅਵਿਸਯਭਾਵੇ ਤਸ੍ਸ ਆਕਙ੍ਖਾਪਟਿਬਦ੍ਧਵੁਤ੍ତਿਤਾ ਨ ਸਿਯਾ, ਏਕਨ੍ਤੇਨੇਵ ਚ ਸਾ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਾ ''ਸਬ੍ਬੇ ਧਮ੍ਮਾ ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਆਵਜ੍ਜਨਪਟਿਬਦ੍ਧਾ ਆਕਙ੍ਖਪਟਿਬਦ੍ਧਾ ਮਨਸਿਕਾਰਪਟਿਬਦ੍ਧਾ ਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦਪਟਿਬਦ੍ਧਾ''ਤਿ (ਮਹਾਨਿ॰ ੬੯, ੧੫੬; ਚੂਲ਼ਨਿ॰ ੮੫; ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੩.੫) ਵਚਨਤੋ। ਅਤੀਤਾਨਾਗਤਵਿਸਯਮ੍ਪਿ ਭਗਵਤੋ ਞਾਣਂ ਅਨੁਮਾਨਾਗਮਤਕ੍ਕਗਹਣਵਿਰਹਿਤਤ੍ਤਾ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਮੇਵ।

ਨਨੁ ਚ ਏਤਸ੍ਮਿਮ੍ਪਿ ਪਕ੍ਖੇ ਯਦਾ ਸਕਲਂ ਞਾਤੁਂ ਇਚ੍ਛਿਤਂ, ਤਦਾ ਸਕਿਂਯੇਵ ਸਕਲਵਿਸਯਤਾਯ ਅਨਿਰੂਪਿਤਰੂਪੇਨ ਭਗਵਤੋ ਞਾਣਂ ਪਵਤ੍ਤੇਯ੍ਯਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਦੋਸਾਨਤਿਵਤ੍ਤਿਯੇਵਾਤਿ? ਨ, ਤਸ੍ਸ ਵਿਸੋਧਿਤਤ੍ਤਾ। ਵਿਸੋਧਿਤੋ ਹਿ ਸੋ ਬੁਦ੍ਧਵਿਸਯੋ ਅਚਿਨ੍ਤੇਯ੍ਯੋਤਿ। ਅਞ੍ਞਥਾ ਪਚੁਰਜਨਞਾਣਸਮਾਨਵੁਤ੍ਤਿਤਾਯ ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਭਗਵਨ੍ਤਾਨਂ ਞਾਣਸ੍ਸ ਅਚਿਨ੍ਤੇਯ੍ਯਤਾ ਨ ਸਿਯਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਕਲਧਮ੍ਮਾਰਮ੍ਮਣਮ੍ਪਿ ਤਂ ਏਕਧਮ੍ਮਾਰਮ੍ਮਣਂ ਵਿਯ ਸੁਵਵਤ੍ਥਾਪਿਤੇਯੇਵ ਤੇ ਧਮ੍ਮੇ ਕਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਇਦਮੇਤ੍ਥ ਅਚਿਨ੍ਤੇਯ੍ਯਂ, ਅਨਨ੍ਤਞ੍ਚ ਞਾਣਂ ਞੇਯ੍ਯਂ ਵਿਯ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ ''ਯਾਵਤਕਂ ਞੇਯ੍ਯਂ, ਤਾਵਤਕਂ ਞਾਣਂ। ਯਾਵਤਕਂ ਞਾਣਂ, ਤਾਵਤਕਂ ਞੇਯ੍ਯਂ। ਞੇਯ੍ਯਪਰਿਯਨ੍ਤਿਕਂ ਞਾਣਂ, ਞਾਣਪਰਿਯਨ੍ਤਿਕਂ ਞੇਯ੍ਯ''ਨ੍ਤਿ (ਮਹਾਨਿ॰ ੬੯, ੧੫੬; ਚੂਲ਼ਨਿ॰ ੮੫; ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੩.੫)। ਏਵਮੇਕਜ੍ਝਂ, ਵਿਸੁਂ ਸਕਿਂ, ਕਮੇਨ ਵਾ ਇਚ੍ਛਾਨੁਰੂਪਂ ਸਮ੍ਮਾ ਸਾਮਞ੍ਚ ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਾਨਂ ਬੁਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ।

ਤਨ੍ਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਂ ਪਥਵੀਆਦਿਭੇਦਂ। **ਪਰਿਞ੍ਞਾਤ**ਨ੍ਤਿ ਪਰਿਤੋ ਸਮਨ੍ਤਤੋ ਸਬ੍ਬਾਕਾਰਤੋ ਞਾਤਂ, ਤਂ ਪਰਿਜਾਨਿਤਬ੍ਬਭਾਵਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਅਸੇਸੇਤ੍ਵਾ ਞਾਤਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਯਮੇਵ ਹਿ ਅਤ੍ਥੋ ''ਪਰਿਞ੍ਞਾਤਨ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾਪਿ ਪਦੇਨ ਪਕਾਸਿਤੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਪਰਿਞ੍ਞਾਤਨ੍ਤਂ ਨਾਮਾ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਤੇਨ ਤੇਨ ਮਗ੍ਗੇਨ ਕਿਲੇਸਪ੍ਪਹਾਨੇਨ ਵਿਸੇਸੋ ਨਤ੍ਥੀ**ਤਿ ਇਦਂ ਤਂਤਂਮਗ੍ਗਵਜ੍ਝਕਿਲੇਸਾਨਂ ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਸਾਵਕਾਨਞ੍ਚ ਤੇਨ ਤੇਨ ਮਗ੍ਗੇਨੇਵ ਪਹਾਤਬ੍ਬਭਾਵਸਾਮਞ੍ਞਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਨ ਸਾਵਕੇਹਿ ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਕਿਲੇਸਪ੍ਪਹਾਨਵਿਸੇਸਾਭਾਵਤੋ। ਤਥਾ ਹਿ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਾ ਏਵ ਸਵਾਸਨਕਿਲੇਸੇ ਜਹਨ੍ਤਿ, ਨ ਸਾਵਕਾ। **ਏਕਦੇਸਮੇ**ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਨ੍ਤਾਨਗਤਮੇਵ। ਸਸਨ੍ਤਤਿਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਧਮ੍ਮਪਰਿਞ੍ਞਾਮਤ੍ਤੇਨਪਿ ਹਿ ਚਤੁਸਚ੍ਚਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਭਾਵਨਾ ਸਮਿਜ੍ਝਤਿ। ਤੇਨੇਵਾਹ – ''ਇਮਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਬ੍ਯਾਮਮਤ੍ਤੇ ਕਲ਼ੇਵਰੇ ਸਸਞ੍ਞਿਮ੍ਹਿ ਸਮਨਕੇ ਲੋਕਞ੍ਚ ਪਞ੍ਞਪੇਮਿ ਲੋਕਸਮੁਦਯਞ੍ਚ ਪਞ੍ਞਪੇਮੀ''ਤਿਆਦਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੦੭; ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੪੫)। **ਅਣੁਪ੍ਪਮਾਣਮ੍ਪਿ ...ਪੇ॰... ਨਤ੍ਥਿ,** ਯਤੋ ਛਤ੍ਤਿਂਸਕੋਟਿਸਤਸਹਸ੍ਸਮੁਖੇਨ ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਮਹਾਵਜਿਰਞਾਣਂ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ।

ਤਥਾਗਤਵਾਰਸਤ੍ਤਮਨਯਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਤਥਾਗਤਵਾਰਅਟ੍ਠਮਨਯਵਣ੍ਣਨਾ

੧੩. ਪੁਰਿਮਤਣ੍ਹਾਤਿ ਪੁਰਿਮਤਰੇਸੁ ਭਵੇਸੁ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਤ੍ਤਭਾਵਹੇਤੁਭੂਤਾ ਤਣ੍ਹਾ। ਤਗ੍ਗਹਣੇਨੇਵ ਚ ਅਤੀਤਦ੍ਧਸਙ੍ਗਹਾ ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਙ੍ਖਾਰਾ ਸਦ੍ਧਿਂ ਉਪਾਦਾਨੇਨ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ। **ਏਤ੍ਥਾ**ਤਿ ''ਭਵਾ ਜਾਤੀ''ਤਿ ਏਤਸ੍ਮਿਂ ਪਦੇ। **ਤੇਨ ਉਪਪਤ੍ਤਿਭਵੇਨਾ**ਤਿ ''ਭਵਾ ਜਾਤੀ''ਤਿ ਜਾਤਿਸੀਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਉਪਪਤ੍ਤਿਭਵੇਨ। **ਭੂਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਸ੍ਸ। ਸੋ ਪਨ ਯਸ੍ਮਾ ਸਤ੍ਤੋ ਨਾਮ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਸਤ੍ਤਸ੍ਸਾ"**ਤਿ। **ਏਵਞ੍ਚ ਜਾਨਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ **"ਭੂਤਸ੍ਸ ਜਰਾਮਰਣ"**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ''ਇਤਿ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ''ਤਿ ਇਦਂ ਪਦਂ ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਯਦਿਪਿ ਤੇਭੂਮਕਾ ਉਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧਾ ''ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਰੂਪ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ (ਵਿਭ॰ ੨; ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੪੪) ਏਕਾਦਸਸੁ ਓਕਾਸੇਸੁ ਪਕ੍ਖਿਪਿਤਬ੍ਬਾ ਸਮ੍ਮਸਿਤਬ੍ਬਾ ਚ, ਤੇ ਪਨ ਯਸ੍ਮਾ ਭਗਵਤਾ ''ਕਿਮ੍ਹਿ ਨੁ ਖੋ ਸਤਿ ਜਰਾਮਰਣਂ ਹੋਤਿ, ਕਿਂਪਚ੍ਚਯਾ ਜਰਾਮਰਣ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੫੭; ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੨.੪, ੧੦) ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦਮੁਖੇਨ ਸਮ੍ਮਸਿਤਾ, ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦੋ ਚ ਪਵਤ੍ਤਿਪਵਤ੍ਤਿਹੇਤੁਭਾਵਤੋ ਪੁਰਿਮਸਚ੍ਚਦ੍ਵਯਮੇਵ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਦਭਿਸਮਯਂ ''ਮਞ੍ਞਨਾਭਾਵਹੇਤੁ ਪਚ੍ਚਯਾਕਾਰਪਟਿਵੇਧੋ''ਤਿ ਵਿਭਾਵੇਨ੍ਤੋ **"ਯਂ ਬੋਧਿਰੁਕ੍ਖਮੂਲੇ...ਪੇ॰... ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ"**ਤਿ ਆਹ। ਸਂਖਿਪ੍ਪਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਅਵਿਜ੍ਜਾਦਯੋ ਵਿਞ੍ਞਾਣਾਦਯੋ ਚਾਤਿ ਸਙ੍ਖੇਪਾ, ਅਤੀਤੇ ਹੇਤੁਆਦਯੋ ''ਹੇਤੁ, ਫਲ''ਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਸਂਖਿਪ੍ਪਨ੍ਤੀਤਿ ਵਾ ਸਙ੍ਖੇਪਾ, ਅਵਿਜ੍ਜਾਦਯੋ ਵਿਞ੍ਞਾਣਾਦਯੋ ਚ। ਸਙ੍ਖੇਪ-ਸਦ੍ਦੋ

ਭਾਗਾਧਿਵਚਨਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਤੇਨਾਹ "**ਕੋਟ੍ਠਾਸਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ**"ਤਿ। ਤੇ ਪਨ ਅਤੀਤੇ ਹੇਤੁਸਙ੍ਖੇਪੋ, ਏਤਰਹਿ ਫਲਸਙ੍ਖੇਪੋ, ਏਤਰਹਿ ਹੇਤੁਸਙ੍ਖੇਪੋ, ਆਯਤਿੰ ਫਲਸਙ੍ਖੇਪੋਤਿ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਙ੍ਖੇਪਾ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ ਚਤੁਸਙ੍ਖੇਪੋ, ਤੰ **ਚਤੁਸਙ੍ਖੇਪੰ**। ਹੇਤੁਫਲਸਨ੍ਧਿ, ਫਲਹੇਤੁਸਨ੍ਧਿ, ਪੁਨ ਹੇਤੁਫਲਸਨ੍ਧੀਤਿ ਏਵੰ ਤਯੋ ਸਨ੍ਧੀ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ ਤਿਸਨ੍ਧਿ, ਤੰ **ਤਿਸਨ੍ਧਿੰ**। ਅਤੀਤਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਾਗਤਭੇਦਾ ਤਯੋ ਅਦ੍ਧਾ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ ਤਿਯਦ੍ਧੋ, ਤੰ **ਤਿਯਦ੍ਧੰ**। ਸਰੂਪਤੋ ਅਵੁਤ੍ਤਾਪਿ ਤਸ੍ਮਿੰ ਤਸ੍ਮਿੰ ਸਙ੍ਖੇਪੇ ਆਕਿਰੀਯਨ੍ਤਿ ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਙ੍ਖਾਰਾਦਿਗ੍ਗਹਣੇਹਿ ਪਕਾਸੀਯਨ੍ਤੀਤਿ **ਆਕਾਰਾ,** ਅਤੀਤਹੇਤੁਆਦੀਨੰ ਵਾ ਪਕਾਰਾ ਆਕਾਰਾ, ਤੇ ਏਕੇਕਸਙ੍ਖੇਪੇ ਪਞ੍ਚ ਪਞ੍ਚ ਕਤ੍ਵਾ ਵੀਸਤਿ ਆਕਾਰਾ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ ਵੀਸਤਾਕਾਰੋ, ਤੰ **ਵੀਸਤਾਕਾਰੰ**।

ਏਸ ਸਬ੍ਬੋਤਿ ਏਸ ਚਤੁਸਙ੍ਖੇਪਾਦਿਪਭੇਦੋ ਅਨਵਸੇਸੋ ਪਚ੍ਚਯੋ। **ਪਚ੍ਚਯਲਕ੍ਖਣੇਨਾ**ਤਿ ਪਚ੍ਚਯਭਾਵੇਨ ਅਤ੍ਤਨੋ ਫਲਸ੍ਸ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯਭਾਵੇਨ, ਅਵਿਨਾਭਾਵਲਕ੍ਖਣੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਯਥਾ ਹਿ ਤਣ੍ਹੰ ਵਿਨਾ ਅਵਿਜ੍ਜਾਦਯੋ ਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯਾ ਨ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਏਵੰ ਤਣ੍ਹਾਪਿ ਅਵਿਜ੍ਜਾਦਿਕੇ ਵਿਨਾਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਦੁਕ੍ਖਗ੍ਗਹਣੇਨ ਵਿਞ੍ਞਾਣਨਾਮਰੂਪਸਲ਼ਾਯਤਨਫਸ੍ਸਵੇਦਨਾਨੰ, ਭਵਗ੍ਗਹਣੇਨ ਚ ਤਣ੍ਹਾਸਙ੍ਖਾਰੁਪਾਦਾਨਾਨੰ ਗਹਿਤਤਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯਾ ਏਵਾਤਿ ਨ ਉਦ੍ਧਟਾ।

ਇਦਾਨਿ ਤੇ ਵੀਸਤਿ ਆਕਾਰੇ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਮਗ੍ਗਪਾਲ਼ਿਯਾ ਵਿਭਾਵੇਤੁੰ "**ਏਵਮੇਤੇ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤਤ੍ਥ (ਪਟਿ॰ ਮ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੪੭) **ਪੁਰਿਮਕਮ੍ਮਭਵਸ੍ਮਿ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਰਿਮੇ ਕਮ੍ਮਭਵੇ, ਅਤੀਤਜਾਤਿਯੰ ਕਮ੍ਮਭਵੇ ਕਯਿਰਮਾਨੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਮੋਹੋ ਅਵਿਜ੍ਜਾ**ਤਿ ਯੋ ਤਦਾ ਦੁਕ੍ਖਾਦੀਸੁ ਮੋਹੋ, ਯੇਨ ਮੂਲ਼੍ਹੋ ਕਮ੍ਮੰ ਕਰੋਤਿ, ਸਾ ਅਵਿਜ੍ਜਾ। **ਆਯੂਹਨਾ ਸਙ੍ਖਾਰਾ**ਤਿ ਤੰ ਤੰ ਕਮ੍ਮੰ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਦਾਨੁਪਕਰਣਾਦਿ ਸਜ੍ਜਨਾਦਿਵਸੇਨ ਯਾ ਪੁਰਿਮਚੇਤਨਾਯੋ, ਤੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ। ਪਟਿਗ੍ਗਾਹਕਾਨੰ ਪਨ ਹਤ੍ਥੇ ਦੇਯ੍ਯਧਮ੍ਮੰ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪਯਤੋ ਚੇਤਨਾ ਭਵੋ। ਏਕਾਵਜ੍ਜਨਜਵਨੇਸੁ ਵਾ ਪੁਰਿਮਾ ਚੇਤਨਾ ਆਯੂਹਨਾ ਸਙ੍ਖਾਰਾ, ਸਤ੍ਤਮਾ ਭਵੋ। ਯਾ ਕਾਚਿ ਵਾ ਪਨ ਚੇਤਨਾ ਭਵੋ, ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਆਯੂਹਨਾ ਸਙ੍ਖਾਰਾ। **ਨਿਕਨ੍ਤਿ ਤਣ੍ਹਾ**ਤਿ ਯਂ ਕਮ੍ਮੰ ਕਰੋਨ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪਪਤ੍ਤਿਭਵੇ ਤਸ੍ਸ ਫਲਸ੍ਸ ਨਿਕਾਮਨਾ ਪਤ੍ਥਨਾ, ਸਾ ਤਣ੍ਹਾ ਨਾਮ। **ਉਪਗਮਨੰ ਉਪਾਦਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਯਂ ਕਮ੍ਮਭਵਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯਭੂਤੰ ''ਇਦੰ ਕਮ੍ਮੰ ਕਤ੍ਵਾ ਅਸੁਕਸ੍ਮਿੰ ਨਾਮ ਠਾਨੇ ਕਾਮੇ ਸੇਵਿਸ੍ਸਾਮਿ ਉਚ੍ਛਿਜ੍ਜਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਪਵਤ੍ਤੰ ਉਪਗਮਨੰ ਗਹਣੰ ਪਰਾਮਸਨੰ, ਇਦੰ ਉਪਾਦਾਨੰ ਨਾਮ। **ਚੇਤਨਾ ਭਵੋ**ਤਿ ਦ੍ਵੀਸੁ ਅਤ੍ਥਵਿਕਪ੍ਪੇਸੁ ਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਆਯੂਹਨਸ੍ਸ ਅਵਸਾਨੇ ਵੁਤ੍ਤਚੇਤਨਾ, ਤਤਿਯੇ ਪਨ ਆਯੂਹਨਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਚੇਤਨਾ ਭਵੋ। **ਇਤਿ ਇਮੇ ਪਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਾ ਪੁਰਿਮਕਮ੍ਮਭਵਸ੍ਮਿੰ ਇਧ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਯਾ ਪਚ੍ਚਯਾ**ਤਿ ਇਮੇ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਾ ਮੋਹਾਦਯੋ ਪਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਾ ਅਤੀਤਕਮ੍ਮਭਵਸਿਦ੍ਧਾ ਏਤਰਹਿ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਯਾ ਪਚ੍ਚਯਭੂਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਇਧ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਵਿਞ੍ਞਾਣਨ੍ਤਿ ਯਂ ਭਵਨ੍ਤਰਪਟਿਸਨ੍ਧਾਨਵਸੇਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਪਟਿਸਨ੍ਧੀਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਤੰ ਵਿਞ੍ਞਾਣੰ। **ਓਕ੍ਕਨ੍ਤਿ ਨਾਮਰੂਪ**ਨ੍ਤਿ ਯਾ ਗਬ੍ਭੇ ਰੂਪਾਰੂਪਧਮ੍ਮਾਨੰ ਓਕ੍ਕਨ੍ਤਿ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਪਵਿਸਨ੍ਤੀ ਵਿਯ, ਇਦੰ ਨਾਮਰੂਪੰ। **ਪਸਾਦੋ ਆਯਤਨ**ਨ੍ਤਿ ਇਦੰ ਚਕ੍ਖਾਦਿਪਞ੍ਚਾਯਤਨਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਫੁਟ੍ਠੋ ਫਸ੍ਸੋ**ਤਿ ਯੋ ਆਰਮ੍ਮਣੰ ਫੁਟ੍ਠੋ ਫੁਸਨ੍ਤੋ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ, ਅਯੰ ਫਸ੍ਸੋ। **ਵੇਦਯਿਤੰ ਵੇਦਨਾ**ਤਿ ਯਂ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਵਿਞ੍ਞਾਣੇਨ ਵਾ ਸਲ਼ਾਯਤਨਪਚ੍ਚਯੇਨ ਵਾ ਫਸ੍ਸੇਨ ਸਹੁਪ੍ਪਨ੍ਨੰ ਵਿਪਾਕਵੇਦਯਿਤੰ, ਸਾ ਵੇਦਨਾ। **ਇਤਿ ਇਮੇ…ਪੇ॰… ਪਚ੍ਚਯਾ**ਤਿ ਇਮੇ ਵਿਞ੍ਞਾਣਾਦਯੋ ਪਞ੍ਚ ਕੋਟ੍ਠਾਸਿਕਾ ਧਮ੍ਮਾ ਪੁਰਿਮਭਵੇ ਕਤਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਵਟ੍ਟਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯਾ, ਪਚ੍ਚਯਭਾਵਤੋ ਤੰ ਪਟਿਚ੍ਚ ਇਧ ਏਤਰਹਿ ਉਪਪਤ੍ਤਿਭਵਸ੍ਮਿੰ ਉਪਪਤ੍ਤਿਭਵਭਾਵੇਨ ਵਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਇਧ ਪਰਿਪਕ੍ਕਤ੍ਤਾ ਆਯਤਨਾਨੰ ਮੋਹੋਤਿ ਪਰਿਪਕ੍ਕਾਯਤਨਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਕਰਣਕਾਲੇ ਅਸਮ੍ਮੋਹੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਦਹਰਸ੍ਸ ਹਿ ਚਿਤ੍ਤਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿ ਭਵਙ੍ਗਬਹੁਲਾ ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਭਵਨ੍ਤਰਜਨਕਕਮ੍ਮਾਯੂਹਨਸਮਤ੍ਥਾ ਨ ਹੋਤੀਤਿ। **ਕਮ੍ਮਕਰਣਕਾਲੇ**ਤਿ ਚ ਇਮਿਨਾ ਸਬ੍ਬੋ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯਭੂਤੋ ਸਮ੍ਮੋਹੋ ਗਹਿਤੋ, ਨ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋਵ। ਸੇਸੰ ਵੁਤ੍ਤਨਯਮੇਵ।

ਪਦਯੋਜਨਾਯਾਤਿ ''ਤਸ੍ਮਾ''ਤਿਆਦੀਨੰ ਪਦਾਨੰ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੇਨ ਸਹ। **ਅਤ੍ਥਨਿਗਮਨ**ਨ੍ਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਅਟ੍ਠਮਵਾਰੇ ਦੇਸਨਤ੍ਥਨਿਗਮਨੰ। **ਨਨ੍ਦੀਤਿ ਏਵੰ ਵੁਤ੍ਤਾਨੰ ਸਬ੍ਬਤਣ੍ਹਾਨ**ਨ੍ਤਿ ''ਨਨ੍ਦੀ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਮੂਲ''ਨ੍ਤਿ ਏਵੰ ਨਨ੍ਦਨਤ੍ਥਸਾਮਞ੍ਞਤੋ ਏਕਵਚਨੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾਨੰ ਸਬ੍ਬਤਣ੍ਹਾਨੰ

ਸਨ੍ਤਾਨਾਰਮ੍ਮਣਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਆਕਾਰਾਦਿਭੇਦੇਨ ਅਨੇਕਭੇਦਾਨਂ ਸਬ੍ਬਾਸਂ ਤਣ੍ਹਾਨਂ। **ਖਯਵੇਵਚਨਾਨੇ**ਵਾਤਿ ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਪਹਾਨਵੇਵਚਨਾਨੇਵ। ''ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਕ੍ਖਯਾ''ਤਿ ਹਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਚਤੁਮਗ੍ਗਕਿਚ੍ਚਸਾਧਾਰਣਮੇਤ**ਨ੍ਤਿ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਾਨਂ ਪਹਾਨਕਿਚ੍ਚਸ੍ਸ ਸਾਧਾਰਣਂ ਸਾਮਞ੍ਞਤੋ ਗਹਣਂ ਏਤਂ ਖਯਾਦਿਵਚਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਸਂ ਪਨ ਮਗ੍ਗਾਨਂ ਕਮੇਨ ਪਵਤ੍ਤਨਂ ਕਿਚ੍ਚਕਮੇਨੇਵ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ "**ਵਿਰਾਗਾ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਤਤੋ**...ਪੇ०... **ਯੋਜੇਤਬ੍ਬ**"ਨ੍ਤਿ ਆਹ। ਤਥਾ ਸਤਿਪਿ ਖਯਾਦਿਸਦ੍ਦਾਨਂ ਪਹਾਨਪਰਿਯਾਯਭਾਵੇ ਪਹਾਤਬ੍ਬਾਯ ਪਨ ਵਿਸਯਭੇਦਭਿਨ੍ਨਾਯ ਤਣ੍ਹਾਯ ਅਨਵਸੇਸਤੋ ਪਹੀਨਭਾਵਦੀਪਨਤ੍ਥਂ ਖਯਾਦਿਪਰਿਯਾਯਨ੍ਤਰਗ੍ਗਹਣਂ ਕਤਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਯਾਹੀ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਸਞ੍ਜਨਨਾਦਿਹੇਤੁਭੂਤਾਯ ਤਣ੍ਹਾਯ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ ਤਪ੍ਪਹਾਨਦੀਪਨਂ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨਂ ਖਯਾਦਿਵਚਨਂ ਨ ਕਥਞ੍ਚਿ ਧਮ੍ਮਤਂ ਵਿਲੋਮੇਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ "**ਨ ਕਿਞ੍ਚਿ ਵਿਰੁਜ੍ਝਤੀ**"ਤਿ।

ਉਤ੍ਤਰਵਿਰਹਿਤਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਉਤ੍ਤਰਿਤੁਂ ਸਮਤ੍ਥਤ੍ਤਾ ਉਤ੍ਤਰੇਨ ਅਧਿਕੇਨ ਵਿਰਹਿਤਂ। ਅਯਞ੍ਚਸ੍ਸ ਉਤ੍ਤਰਵਿਰਹਤਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸੇਟ੍ਠਭਾਵੇਨਾਤਿ ਆਹ "**ਸਬ੍ਬਸੇਟ੍ਠ**"ਨ੍ਤਿ। ਯਥਾ ਸਮ੍ਮਾ-ਸਂ-ਸਦ੍ਦਾ ''ਅਵਿਪਰੀਤਂ, ਸਾਮ''ਨ੍ਤਿ ਇਮੇਸਂ ਪਦਾਨਂ ਅਤ੍ਥਂ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਏਵਂ ਪਾਸਂਸਸੋਭਨਤ੍ਥੇਪੀਤਿ ਆਹ "**ਸਮ੍ਮਾ ਸਾਮਞ੍ਚ ਬੋਧਿਂ ਪਸਤ੍ਥਂ ਸੁਨ੍ਦਰਞ੍ਚ ਬੋਧਿ**"ਨ੍ਤਿ। ਬੁਜ੍ਝਿ ਏਤ੍ਥ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਾਨਿ, ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਵਾ ਨੇਯਜਨ੍ਤਿ ਰੁਕ੍ਖੋ **ਬੋਧਿ,** ਬੁਜ੍ਝਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ ਪਨ ਮਗ੍ਗੋ **ਬੋਧਿ,** ਤਥਾ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਂ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਪਨ ਬੁਜ੍ਝਿਤਬ੍ਬਤੋ **ਬੋਧੀ**ਤਿ ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਸਾਧਨਵਿਭਾਗੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਯਮ੍ਪਿ ਅਤ੍ਥੇਵ ਬੋਧਿ-ਸਦ੍ਦੋ ''ਬੋਧਿਰਾਜਕੁਮਾਰੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਮ० ਨਿ० ੨.੩੨੪; ਚੂਲ਼ਵ० ੨੬੮)। **ਅਪਰੇ**ਤਿ ਸਾਰਸਮਾਸਾਚਰਿਯਾ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਸਉਪਸਗ੍ਗਸ੍ਸ ਬੋਧਿ-ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੁਦ੍ਧਾਰੇ ਅਨੁਪਸਗ੍ਗਾਨਂ ਉਦਾਹਰਣੇ ਕਾਰਣਂ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਮੇਵ।

ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਭਾਵਤੋ ਵਾ ਤਤ੍ਥਾਪਿ ਹੇਟ੍ਠਿਮਮਗ੍ਗਾਨਂ ਵਿਯ ਤਤੁਤ੍ਤਰਿਮਗ੍ਗਾਭਾਵਤੋ ਚ ''ਸਿਯਾ ਨੁ ਖੋ ਅਨੁਤ੍ਤਰਾ ਬੋਧੀ''ਤਿ ਆਸਙ੍ਕਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਤਂ ਵਿਧਮਿਤੁਂ "**ਸਾਵਕਾਨ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਅਭਿਨੀਹਾਰਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਫਲਵਿਸੇਸਭੂਤੇਹਿ ਞਾਣਵਿਸੇਸੇਹਿ ਏਕਚ੍ਚੇਹਿ ਸਕਲੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਮਿਜ੍ਝਮਾਨੋ ਮਗ੍ਗੋ ਅਰਿਯਾਨਂ ਤਂ ਤਂ ਞਾਣਵਿਸੇਸਾਦਿਂ ਦੇਨ੍ਤੋ ਵਿਯ ਹੋਤੀਤਿ ਤਸ੍ਸ ਅਸਬ੍ਬਗੁਣਦਾਯਕਤ੍ਤਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤੇਨ ਅਨਞ੍ਞਸਾਧਾਰਣਾਭਿਨੀਹਾਰਸਮ੍ਪਦਾਸਿਦ੍ਧਸ੍ਸ ਨਿਰਤਿਸਯ-ਗੁਣਾਨੁਬਨ੍ਧਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੋ ਅਨੁਤ੍ਤਰਾ ਬੋਧਿ ਨਾਮ ਹੋਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਸਾਵਕਪਾਰਮਿਞਾਣਂ ਅਞ੍ਞੇਹਿ ਸਾਵਕੇਹਿ ਅਸਾਧਾਰਣਂ ਮਹਾਸਾਵਕਾਨਂਯੇਵ ਆਵੇਣਿਕਂ ਞਾਣਂ। **ਪਚ੍ਚੇਕਂ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਬੁਦ੍ਧਵਨ੍ਤੋਤਿ ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧਾ**। ਨਨੁ ਚ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਅਰਿਯਾ ਪਚ੍ਚੇਕਮੇਵ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਨ੍ਤਿ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਂ ਵੇਦਨੀਯਭਾਵਤੋਤਿ? ਸਚ੍ਚਂ, ਨਯਿਦਮੀਦਿਸਂ ਪਟਿਵੇਧਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਯਥਾ ਪਨ ਸਾਵਕਾ ਅਞ੍ਞਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਯੇਨ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਨ੍ਤਿ ਪਰਤੋਘੋਸੇਨ ਵਿਨਾ ਤੇਸਂ ਦਸ੍ਸਨਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਅਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਨਤੋ, ਯਥਾ ਚ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਅਞ੍ਞੇਸਂ ਨਿਸ੍ਸਯਭਾਵੇਨ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ, ਨ ਏਵਮੇਤੇ, ਏਤੇ ਪਨ ਅਪਰਨੇਯ੍ਯਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਅਪਰਿਣਾਯਕਭਾਵੇਨ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਨ੍ਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ "**ਪਚ੍ਚੇਕਂ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਬੁਦ੍ਧਵਨ੍ਤੋਤਿ ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧਾ**"ਤਿ।

ਇਤੀਤਿ ਕਰੀਯਤਿ ਉਚ੍ਚਾਰੀਯਤੀਤਿ **ਇਤਿਕਾਰੋ,** ਇਤਿ-ਸਦ੍ਦੋ। **ਕਾਰਣਤ੍ਥੋ** ਅਨਿਯਮਰੂਪੇਨਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ, ਤਸ੍ਮਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਤੇਨਾਹ "**ਯਸ੍ਮਾ ਚਾ**"ਤਿ। ਪੁਬ੍ਬੇ ਪਨ ਇਤਿ-ਸਦ੍ਦਂ ਪਕਾਰਤ੍ਥਂ ਕਤ੍ਵਾ ''ਏਵਂ ਜਾਨਿਤ੍ਵਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਇਦਾਪਿ ਤਂ ਪਕਾਰਤ੍ਥਮੇਵ ਕਤ੍ਵਾ ਅਥੋ ਯੁਜ੍ਜਤਿ। ਕਥਂ? **ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਹਿ ਪਦਂ ਹੇਤੁਅਤ੍ਥੇ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ ''ਪਞ੍ਞਾਯ ਚਸ੍ਸ ਦਿਸ੍ਵਾ''ਤਿ (ਮ० ਨਿ० ੧.੨੭੧), ''ਘਤਂ ਪਿਵਿਤ੍ਵਾ ਬਲਂ ਹੋਤੀ''ਤਿ ਚ ਏਵਮਾਦੀਸੁ ਵਿਯ, ਤਸ੍ਮਾ ਪਕਾਰਤ੍ਥੇਪਿ ਇਤਿ-ਸਦ੍ਦੇ ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦਸ੍ਸ ਵਿਦਿਤਤ੍ਤਾਤਿ ਅਯਂ ਅਤ੍ਥੋ ਲਬ੍ਭਤੇਵ। **ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦਂ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਹੇਤੁਅਤ੍ਥੇ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ-ਸਦ੍ਦੇ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਾ ਅਤ੍ਥਯੋਜਨਾ ਯੁਜ੍ਜਤੇਵ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਪਠਮਵਿਕਪ੍ਪੇ ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪਾਦਸ੍ਸ ਵਿਦਿਤਤ੍ਥਂ ਮਞ੍ਞਨਾਭਾਵਸ੍ਸ ਕਾਰਣਂ ਵਤ੍ਵਾ ਤਣ੍ਹਾਮੂਲਕਸ੍ਸ ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸਿਤਤ੍ਤਾ ਏਤ੍ਥ ਤਣ੍ਹਾਪ੍ਪਹਾਨਂ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੋਧਿਯਾ ਅਧਿਗਮਨਕਾਰਣਂ ਉਦ੍ਧਤਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸਿਤਂ, ਤਸ੍ਮਾ "**ਪਥਵਿਂ ਨ ਮਞ੍ਞਤੀ**"ਤਿਆਦਿ ਨਿਗਮਨਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਦੁਤਿਯਵਿਕਪ੍ਪੇ ਪਨ ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦਵੇਦਨਂ ਤਣ੍ਹਾਪ੍ਪਹਾਨਸ੍ਸ ਕਾਰਣਂ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਂ ਅਭਿਸਮ੍ਬੋਧਿਯਾ ਅਭਿਸਮ੍ਬੋਧਿਮਞ੍ਞਨਾਭਾਵਸ੍ਸਾਤਿ ਅਯਮਤ੍ਥੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋਤਿ ਅਯਮੇਤੇਸਂ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਅਤ੍ਥਵਿਕਪ੍ਪਾਨਂ ਵਿਸੇਸੋ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਨਨ੍ਦੀ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਮੂਲ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਤਂ ਕੁਤੋ ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ਚੋਦਨਂ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ “**ਯਤ੍ਥ ਯਤ੍ਥ ਹੀ**”ਤਿਆਦਿ। **ਸਾਸਨਯੁਤ੍ਤਿ** ਅਯਂ ਸਾਸਨੇਪਿ ਏਵਂ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ ਦਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਕਤ੍ਵਾ। ਲੋਕੇਪਿ ਹਿ ਯਂ-ਤਂ-ਸਦ੍ਦਾਨਂ ਅਬ੍ਯਭਿਚਾਰਿਸਮ੍ਬਨ੍ਧਤਾ ਸਿਦ੍ਧਾ।

ਏਵਂ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋਤਿ ਵਦਾਮੀਤਿ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਭਾਵਸ੍ਸ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ, ਅਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਨਾ ਏਵਂ ਦੇਸੇਤੁਂ ਅਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯਤ੍ਤਾ ਚ “**ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ**”ਤਿਆਦਿਮਾਹ।

ਵਿਚਿਤ੍ਰਨਯਦੇਸਨਾਵਿਲਾਸਯੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਵਾਰਾਦਿਵਿਭਾਗਭਿਨ੍ਨੇਹਿ ਵਿਚਿਤ੍ਰੇਹਿ ਤਨ੍ਤਿ ਨਯੇਹਿ, ਲਕ੍ਖਣਕਮ੍ਮਤਞ੍ਞਾਮਞ੍ਞਨਾਦਿਵਿਭਾਗਭਿਨ੍ਨੇਹਿ ਵਿਚਿਤ੍ਰੇਹਿ ਅਤ੍ਥਨਯੇਹਿ, ਅਭਿਨਨ੍ਦਨਪਚ੍ਚਯਾਕਾਰਾਦਿਵਿਸੇਸਾਪਦੇਸਸਿਦ੍ਧੇਨ ਦੇਸਨਾਵਿਲਾਸੇਨ ਚ ਯੁਤ੍ਤਂ। **ਯਥਾ ਤੇ ਨ ਜਾਨਨ੍ਤਿ, ਤਥਾ ਦੇਸੇਸੀ**ਤਿ ਇਮਿਨਾਪਿ ਭਗਵਤੋ ਦੇਸਨਾਵਿਲਾਸਂਯੇਵ ਵਿਭਾਵੇਤਿ। **ਤਂਯੇਵ ਕਿਰ ਪਥਵਿ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਥਵੀਗਹਣਂ ਉਪਲਕ੍ਖਣਮਤ੍ਤਂ ਆਪਾਦਿਵਸੇਨਪਿ, ਤਥਾ ‘‘ਕੀਦਿਸਾ ਨੁ ਖੋ ਇਧ ਪਥਵੀ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾ, ਕਸ੍ਮਾ ਚ ਭੂਤਰੂਪਾਨਿਯੇਵ ਗਹਿਤਾਨਿ, ਨ ਸੇਸਰੂਪਾਨੀ’’ਤਿਆਦਿਨਾਪਿ ਤੇਸਂ ਸਂਸਯੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿ ਨਿਦ੍ਧਾਰੇਤਬ੍ਬਾ। ਅਥ ਵਾ **ਕਥਂ ਨਾਮਿਦ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਇਤਿ**-ਸਦ੍ਦੋ ਪਕਾਰਤ੍ਥੋ। ਤੇਨ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਸੁਤ੍ਤੇ ਸਬ੍ਬਾਯਪਿ ਤੇਸਂ ਸਂਸਯੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ। **ਅਨ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਮਰਿਯਾਦਂ, ਦੇਸਨਾਯ ਅਨ੍ਤਂ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਯੋ ਅਨੁਸਨ੍ਧੀਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਕੋਟਿ**ਨ੍ਤਿ ਪਰਿਯਨ੍ਤਂ, ਦੇਸਨਾਯ ਪਰਿਯੋਸਾਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਉਭਯੇਨ ਸੁਤ੍ਤੇ ਅਜ੍ਝਾਸਯਾਨੁਸਨ੍ਧਿ ਯਥਾਨੁਸਨ੍ਧੀਤਿ ਵਦਤਿ।

ਅਨ੍ਤਰਾਕਥਾਤਿ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਮਨਸਿਕਾਰਉਦ੍ਦੇਸਪਰਿਪੁਚ੍ਛਾਦੀਨਂ ਅਨ੍ਤਰਾ ਅਞ੍ਞਾ ਏਕਾ ਤਥਾ। **ਵਿਪ੍ਪਕਥਾ**ਤਿ ਅਨਿਟ੍ਠਿਤਾ ਸਿਖਂ ਅਪ੍ਪਤ੍ਤਾ। **ਤਙ੍ਖਣਾਨੁਰੂਪੇਨਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਖਣੇ ਧਮ੍ਮਸਭਾਯਂ ਸਨ੍ਨਿਪਤਿਤਾਨਂ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਅਜ੍ਝਾਸਯਾਨੁਰੂਪੇਨ। **ਇਦ**ਨ੍ਤਿ ਇਦਾਨਿ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨਂ ਮੂਲਪਰਿਯਾਯਜਾਤਕਂ।

ਦਿਸਾਪਾਮੋਕ੍ਖੋਤਿ ਪਣ੍ਡਿਤਭਾਵੇਨ ਸਬ੍ਬਦਿਸਾਸੁ ਪਮੁਖਭੂਤੋ। **ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ**ਤਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਂ ਅਣਤੀਤਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ, ਮਨ੍ਤੇ ਸਜ੍ਝਾਯਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਤਿਣ੍ਣਂ ਵੇਦਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਇਰੁਵੇਦ-ਯਜੁਵੇਦ-ਸਾਮਵੇਦਾਨਂ। **ਪਾਰਗੂਤਿ** ਅਤ੍ਥਸੋ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਸੋ ਚ ਪਾਰਂ ਪਰਿਯਨ੍ਤਂ ਗਤੋ। ਸਹ ਨਿਘਣ੍ਡੁਨਾ ਚ ਕੇਟੁਭੇਨ ਚਾਤਿ **ਸਨਿਘਣ੍ਡੁਕੇਟੁਭਾ**, ਤੇਸਂ। **ਨਿਘਣ੍ਡੂ**ਤਿ ਰੁਕ੍ਖਾਦੀਨਂ ਵੇਵਚਨਪ੍ਪਕਾਸਕਂ ਸਤ੍ਥਂ। **ਕੇਟੁਭ**ਨ੍ਤਿ ਕਿਰਿਯਾਕਪ੍ਪਵਿਕਪ੍ਪੋ, ਕਵੀਨਂ ਉਪਕਾਰਾਵਹਂ ਸਤ੍ਥਂ। ਸਹ ਅਕ੍ਖਰਪ੍ਪਭੇਦੇਨਾਤਿ **ਸਾਕ੍ਖਰਪ੍ਪਭੇਦਾ**, ਤੇਸਂ, ਸਿਕ੍ਖਾਨਿਰੁਤ੍ਤਿਸਹਿਤਾਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਇਤਿਹਾਸਪਞ੍ਚਮਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਆਥਬ੍ਬਣਵੇਦਂ ਚਤੁਤ੍ਥਂ ਕਤ੍ਵਾ ‘‘ਇਤਿਹ ਅਸ, ਇਤਿਹ ਅਸਾ’’ਤਿ ਈਦਿਸਵਚਨਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤੋ ਪੁਰਾਣਕਥਾਸਙ੍ਖਾਤੋ ਇਤਿਹਾਸੋ ਪਞ੍ਚਮੋ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ ਇਤਿਹਾਸਪਞ੍ਚਮਾ, ਤੇਸਂ। ਪਦਂ ਤਦਵਸੇਸਞ੍ਚ ਬ੍ਯਾਕਰਣਂ ਕਾਯਤਿ ਅਜ੍ਝੇਤਿ ਵੇਦੇਤਿ ਚਾਤਿ **ਪਦਕੋ,** ਵੇਯ੍ਯਾਕਰਣੋ। **ਲੋਕਾਯਤਂ** ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਵਿਤਣ੍ਡਸਤ੍ਥਂ। ਮਹਾਪੁਰਿਸਾਨਂ ਬੁਦ੍ਧਾਦੀਨਂ ਲਕ੍ਖਣਦੀਪਨਗਨ੍ਥੋ **ਮਹਾਪੁਰਿਸਲਕ੍ਖਣਂ**। ਤੇਸੁ ਅਨੂਨੋ ਪਰਿਪੂਰਕਾਰੀਤਿ **ਅਨਵਯੋ**।

ਮਨ੍ਤੇਤਿ ਵੇਦੇ। ਯਦਿਪਿ ਵੇਦੋ ‘‘ਮਨ੍ਤੋ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਂ, ਕਪ੍ਪੋ’’ਤਿ ਤਿਵਿਧੋ, ਮਨ੍ਤੋ ਏਵ ਪਨ ਮੂਲਵੇਦੋ, ਤਦਤ੍ਥਵਿਵਰਣਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਂ, ਤਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਯਞ੍ਞਕਿਰਿਯਾਵਿਧਾਨਂ **ਕਪ੍ਪੋ**। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ ‘‘ਮਨ੍ਤੇਤਿ ਵੇਦੇ’’ਤਿ। **ਪਣ੍ਡਿਤਾ**ਤਿ ਪਞ੍ਞਾਵਨ੍ਤੋ। ਤਥਾ ਹਿ ਤੇ ਪੁਥੁਪਞ੍ਞਤਾਯ **ਬਹੁਂ** ਸਹਸ੍ਸਦ੍ਵਿਸਹਸ੍ਸਾਦਿਪਰਿਮਾਣਂ ਗਨ੍ਥਂ ਪਾਕਟਂ ਕਤ੍ਵਾ **ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਿ** ਉਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਿ, ਜਵਨਪਞ੍ਞਤਾਯ **ਲਹੁਂ** ਸੀਘਂ **ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਿ**, ਤਿਕ੍ਖਪਞ੍ਞਤਾਯ **ਸੁਟ੍ਠੁ** ਅਵਿਰਜ੍ਝਨ੍ਤਾ **ਉਪਧਾਰੇਨ੍ਤਿ,** ਸਤਿਨੇਪਕ੍ਕਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ **ਗਹਿਤਞ੍ਚ ਨੇਸਂ ਨ ਵਿਨਸ੍ਸਤਿ** ਨ ਸਮ੍ਮੁਸ੍ਸਤੀਤਿ। **ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਸਿਪ੍ਪ**ਨ੍ਤਿ ਅਟ੍ਠਾਰਸਵਿਜ੍ਜਾਟ੍ਠਾਨਾਦਿਭੇਦਂ ਸਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਟ੍ਠੇਨ ਸਿਪ੍ਪਨ੍ਤਿ ਸਙ੍ਖਂ ਗਤਂ ਸਬ੍ਬਂ ਬਾਹਿਰਕਸਤ੍ਥਂ ਮੋਕ੍ਖਾਵਹਸਮ੍ਮਤਮ੍ਪਿ ਨ ਮੋਕ੍ਖਂ ਆਵਹਤੀਤਿ ਆਹ “**ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਸਮ੍ਪਰਾਯਹਿਤ**”ਨ੍ਤਿ। **ਸਮ੍ਪਿਣ੍ਡਿਤਾ ਹੁਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਯਥਾ ਮਿਤ੍ਤਾ, ਤਥਾ ਪਿਣ੍ਡਿਤਵਸੇਨ ਸਨ੍ਨਿਪਤਿਤਾ ਹੁਤ੍ਵਾ। ‘‘ਏਵਂ ਗਯ੍ਹਮਾਨੇ ਆਦਿਨਾ ਵਿਰੁਜ੍ਝੇਯ੍ਯ, ਏਵਂ ਅਨ੍ਤੇਨਾ’’ਤਿ ਚਿਨ੍ਤੇਨ੍ਤਾ ਞਾਤੁਂ ਇਚ੍ਛਿਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬੇਨਾਪਰਂ ਅਵਿਰੁਦ੍ਧਂ ਨਿਚ੍ਛਯਂ ਗਹੇਤੁਂ ਅਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤਾ **ਨ ਆਦਿਂ,** ਨ ਅਨ੍ਤਂ ਅਦ੍ਦਸਂਸੁ।

ਲੋਮਸਾਨੀਤਿ ਲੋਮਵਨ੍ਤਾਨਿ, ਘਨਕੇਸਮਸ੍ਸੁਵਾਨੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਕੇਸਾਪਿ ਹਿ ਲੋਮਗ੍ਗਹਣੇਨ ਗਯ੍ਹਨ੍ਤਿ ਯਥਾ ''ਲੋਮਨਖਂ ਫੁਸਿਤ੍ਵਾ ਸੁਦ੍ਧਿ ਕਾਤਬ੍ਬਾ''ਤਿ। ਕਣ੍ਣਂ ਵਿਯਾਤਿ **ਕਣ੍ਣਂ,** ਪਵ੍ਵਾ, ਤਾਯ ਸੁਤ੍ਵਾ ਕਾਤਬ੍ਬਕਿਚ੍ਚਸਾਧਨਤੋ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਕਣ੍ਣਵਾਤਿ ਪਵ੍ਵਵਾ"**ਤਿ।

ਯਸ੍ਮਾ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੇ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੇ ਕਾਲੇ ਆਯੁਵਣ੍ਣਾਦਿਪਰਿਕ੍ਖਯੋ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਂ ਕਾਲੇਨ ਕਤਂ ਵਿਯ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਨੇਸਂ ਆਯੁ…ਪੇ॰… ਖਾਦਤੀਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀ"**ਤਿ।

ਅਭਿਵ੍ਵਾਯਾਤਿ ਕੁਸਲਾਦਿਭੇਦਂ ਖਨ੍ਧਾਦਿਭੇਦਞ੍ਚ ਦੇਸੇਤਬ੍ਬਂ ਧਮ੍ਮਂ, ਵੇਨੇਯ੍ਯਜਾਨਞ੍ਚ ਆਸਯਾਨੁਸਯਚਰਿਯਾਵਿਮੁਤ੍ਤਿਆਦਿਭੇਦਂ, ਤਸ੍ਸ ਚ ਨੇਸਂ ਦੇਸੇਤਬ੍ਬਪ੍ਪਕਾਰਂ ਯਾਥਾਵਤੋ ਅਭਿਜਾਨਿਤ੍ਵਾ। **ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਮੀ**ਤਿ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕਨਿਬ੍ਬਾਨਹਿਤਾਵਹਂ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਂ ਕਥਯਾਮਿ। **ਨੋ ਅਨਭਿਵ੍ਵਾਯਾ**ਤਿ ਯਥਾ ਬਾਹਿਰਕਾ ਅਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਵੁਤ੍ਤਵਿਧਿਂ ਅਜਾਨਨ੍ਤਾਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਤਕ੍ਕਪਰਿਯਾਹਤਂ ਵੀਮਂਸਾਨੁਚਰਿਤਂ ਸਯਂਪਟਿਭਾਨਂ ਕਥੇਨ੍ਤਿ, ਏਵਂ ਨ ਦੇਸੇਮੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸਨਿਦਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਸਕਾਰਣਂ, ਵੇਨੇਯ੍ਯਜਾਨਂ ਅਜ੍ਝਾਸਯਵਸੇਨ ਵਾ ਪੁਚ੍ਛਾਯ ਵਾ ਅਟ੍ਠੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਵਾ ਸਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਹੇਤੁਉਦਾਹਰਣਸਹਿਤਞ੍ਚਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸਪ੍ਪਾਟਿਹਾਰਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਸਨਿਸ੍ਸਰਣਂ ਸਪ੍ਪਟਿਹਰਣਂ, ਪਚ੍ਚਨੀਕਪਟਿਹਰਣੇਨ ਸਪ੍ਪਾਟਿਹਾਰਿਯਮੇਵ ਕਤ੍ਵਾ ਦੇਸੇਮੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਪਰੇ ਪਨ ''ਯਥਾਰਹਂ ਇਦ੍ਧਿਆਦੇਸਨਾਨੁਸਾਸਨਿਪਾਟਿਹਾਰਿਯਸਹਿਤ''ਨ੍ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਅਨੁਸਾਸਨਿਪਾਟਿਹਾਰਿਯਰਹਿਤਾ ਪਨ ਦੇਸਨਾ ਨਤ੍ਥੀਤਿ। ਹਿਤੂਪਦੇਸਨਾ **ਓਵਾਦੋ,** ਸਾ ਏਵ **ਅਨੁਸਾਸਨੀ**। ਅਨੋਤਿਣ੍ਣਵਤ੍ਥੁਵਿਸਯੋ ਵਾ **ਓਵਾਦੋ,** ਓਤਿਣ੍ਣਵਤ੍ਥੁਵਿਸਯਾ **ਅਨੁਸਾਸਨੀ**। ਪਠਮੂਪਦੇਸੋ ਵਾ **ਓਵਾਦੋ,** ਇਤਰਾ **ਅਨੁਸਾਸਨੀ। ਅਲਞ੍ਚ ਪਨਾ**ਤਿ ਯੁਤ੍ਤਮੇਵ। **ਨਿਟ੍ਠਮਗਮਾਸੀ**ਤਿ ਅਤ੍ਥਸਿਦ੍ਧਿਂ ਗਤਾ।

ਤਥਾਗਤਵਾਰਅਟ੍ਠਮਨਯਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਅਯਂ ਤਾਵੇਤ੍ਥ ਅਟ੍ਠਕਥਾਯ ਲੀਨਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾ।

ਨੇਤ੍ਤਿਨਯਵਣ੍ਣਨਾ

ਇਦਾਨਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੧.੧੪੯; ਸਂ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੧.੧.ਨੇਤ੍ਤਿਨਯਵਣ੍ਣਨਾ; ਅ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ਨੇਤ੍ਤਿਨਯਵਣ੍ਣਨਾ) ਪਕਰਣਨਯੇਨ ਪਾਲ਼ਿਯਾ ਅਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਂ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮ। ਸਾ ਪਨਾਯਂ ਅਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾ ਯਸ੍ਮਾ ਦੇਸਨਾਯ ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਪਯੋਜਨਭਾਜਨੇਸੁ ਪਿਣ੍ਡਤ੍ਥੇਸੁ ਚ ਨਿਦ੍ਧਾਰਿਤੇਸੁ ਸੁਤਰਾ ਹੋਤਿ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ ਚ, ਤਸ੍ਮਾ ਸੁਤ੍ਤਦੇਸਨਾਯ ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਦੀਨਿ ਪਠਮਂ ਨਿਦ੍ਧਾਰਯਿਸ੍ਸਾਮ। ਤਤ੍ਥ **ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਂ** ਤਾਵ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਮਾਨੁਪ੍ਪਾਦੋ, **ਪਯੋਜਨਂ**ਮਾਨਮਦ੍ਦਨਂ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹਿ ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ''ਸੁਤਪਰਿਯਤ੍ਤਿਂ…ਪੇ॰… ਆਰਭੀ''ਤਿ। ਅਪਿਚ ਵੇਨੇਯ੍ਯਜਾਨਂ ਪਥਵੀਆਦਿਭੂਤਾਦਿਭੇਦਭਿਨ੍ਨੇ ਸਕ੍ਕਾਯੇ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਸ੍ਸ ਸੇਕ੍ਖਾਦਿਅਰਿਯਸ੍ਸ ਚ ਸਦ੍ਧਿਂ ਹੇਤੁਨਾ ਮਞ੍ਞਨਾਮਞ੍ਞਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਵਿਭਾਗਾਨਵਬੋਧੋ **ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਂ,** ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਵਿਭਾਗਾਵਬੋਧੋ **ਪਯੋਜਨਂ,** ਵੇਨੇਯ੍ਯਜਾਨਞ੍ਹਿ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰੇ ਵਿਸਯੇ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਾਨਂ ਪੁਗ੍ਗਲਾਨਂ ਸਦ੍ਧਿਂ ਹੇਤੁਨਾ ਮਞ੍ਞਨਾਮਞ੍ਞਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਵਿਭਾਗਾਵਬੋਧੋ **ਪਯੋਜਨਂ**।

ਅਪਿਚ **ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਂ** ਨਾਮ ਦੇਸਨਾਨਿਦਾਨਂ। ਤਂ ਸਾਧਾਰਣਂ ਅਸਾਧਾਰਣਨ੍ਤਿ ਦੁਵਿਧਂ। ਤਤ੍ਥ ਸਾਧਾਰਣਮ੍ਪਿ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਬਾਹਿਰਭੇਦਤੋ ਦੁਵਿਧਂ। ਤਤ੍ਥ **ਸਾਧਾਰਣਂ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਸਮੁਟ੍ਠਾਨਂ** ਨਾਮ ਲੋਕਨਾਥਸ੍ਸ ਮਹਾਕਰੁਣਾ। ਤਾਯ ਹਿ ਸਮੁਸ੍ਸਾਹਿਤਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਵੇਨੇਯ੍ਯਜਾਨਂ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਯ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਦਪਾਦਿ। ਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ ''ਸਤ੍ਤੇਸੁ ਚ ਕਾਰੁਞ੍ਞਤਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਬੁਦ੍ਧਚਕ੍ਖੁਨਾ ਲੋਕਂ ਵੋਲੋਕੇਸੀ''ਤਿਆਦਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੮੩; ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੭੨; ਮਹਾਵ॰ ੯)। ਏਤ੍ਥ ਚ ਹੇਤਾਵਤ੍ਥਾਯਪਿ ਮਹਾਕਰੁਣਾਯ ਸਙ੍ਗਹੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ ਯਾਵਦੇਵ ਸਂਸਾਰਮਹੋਘਤੋ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਹਤ੍ਥਦਾਨੇਹਿ ਸਤ੍ਤਸਨ੍ਤਾਰਣਤ੍ਥਂ ਤਦੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਤੋ। ਯਥਾ ਚ ਮਹਾਕਰੁਣਾ, ਏਵਂ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਂ ਦਸਬਲਞ੍ਞਾਣਾਦੀਨਿ ਚ ਦੇਸਨਾਯ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰਸਮੁਟ੍ਠਾਨਭਾਵੇ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾਨਿ। ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਹਿ ਞੇਯ੍ਯਧਮ੍ਮਂ, ਤੇਸਂ ਦੇਸੇਤਬ੍ਬਪ੍ਪਕਾਰਂ, ਸਤ੍ਤਾਨਞ੍ਚ ਆਸਯਾਨੁਸਯਾਦਿਂ ਯਾਥਾਵਤੋ ਜਾਨਨ੍ਤੋ ਭਗਵਾ ਠਾਨਾਟ੍ਠਾਨਾਦੀਸੁ ਕੋਸਲ੍ਲੇਨ ਵੇਨੇਯ੍ਯਜ੍ਝਾਸਯਾਨੁਰੂਪਂ ਵਿਚਿਤ੍ਤਨਯਦੇਸਨਂ ਪਵਤ੍ਤੇਸੀਤਿ। **ਬਾਹਿਰਂ** ਪਨ **ਸਾਧਾਰਣਂ ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਂ** ਦਸਸਹਸ੍ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਪਰਿਵਾਰਿਤਸ੍ਸ ਸਹਮ੍ਪਤਿਮਹਾਬ੍ਰਹ੍ਮੁਨੋ ਅਜ੍ਝੇਸਨਂ। ਤਦਜ੍ਝੇਸਨੁਤ੍ਤਰਕਾਲਞ੍ਹਿ

ਧਮ੍ਮਗਮ੍ਭੀਰਤਾਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾਜਨਿਤੰ ਅਪ੍ਪੋਸ੍ਸੁਕ੍ਕਤੰ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਮ੍ਭੇਤ੍ਵਾ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਾਮੀ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਯ ਉਸ੍ਸਾਹਜਾਤੋ ਅਹੋਸਿ। ਅਸਾਧਾਰਣਮ੍ਪਿ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰਬਾਹਿਰਭੇਦਤੋ ਦੁਵਿਧਮੇਵ। ਤਤ੍ਥ **ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰੰ** ਯਾਯ ਮਹਾਕਰੁਣਾਯ ਯੇਨ ਚ ਦੇਸਨਾਞਾਣੇਨ ਇਦੰ ਸੁਤ੍ਤੰ ਪਵਤ੍ਤਿਤੰ, ਤਦੁਭਯੰ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। **ਬਾਹਿਰੰ** ਪਨ ਪਞ੍ਚਸਤਾਨੰ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਜਾਤਿਕਾਨੰ ਭਿਕ੍ਖੂਨੰ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿੰ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਮਾਨੁਪ੍ਪਾਦਨੰ, ਵੁਤ੍ਤਮੇਵ ਤੰ **ਅਟ੍ਠਕਥਾਯੰ**।

ਪਯੋਜਨਮ੍ਪਿ ਸਾਧਾਰਣੰ ਅਸਾਧਾਰਣਨ੍ਤਿ ਦੁਵਿਧੰ। ਤਤ੍ਥ **ਸਾਧਾਰਣੰ** ਅਨੁਕ੍ਕਮੇਨ ਯਾਵ ਅਨੁਪਾਦਾਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਰਸਤ੍ਤਾ ਭਗਵਤੋ ਦੇਸਨਾਯ। ਤੇਨੇਵਾਹ ''ਏਤਦਤ੍ਥਾ ਤਥਾ, ਏਤਦਤ੍ਥਾ ਮਨ੍ਤਨਾ''ਤਿਆਦਿ (ਪਰਿ॰ ੩੬੬)। ਏਤੇਨੇਵ ਚ ਸੰਸਾਰਚਕ੍ਕਨਿਵਤ੍ਤਿ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿ ਸਸ੍ਸਤਾਦਿਮਿਚ੍ਛਾਵਾਦਨਿਰਾਕਰਣੰ ਸਮ੍ਮਾਵਾਦਪੁਰੇਕ੍ਖਾਰੋ ਅਕੁਸਲਮੂਲਸਮੂਹਨਨੰ ਕੁਸਲਮੂਲਸੰਰੋਪਨੰ ਅਪਾਯਦ੍ਵਾਰਪਿਦਹਨੰ ਸਗ੍ਗਮੋਕ੍ਖਦ੍ਵਾਰਵਿਵਰਣੰ ਪਰਿਯੁਟ੍ਠਾਨਵੂਪਸਮਨੰ ਅਨੁਸਯਸਮੁਗ੍ਘਾਤਨੰ ''ਮੁਤ੍ਤੋ ਮੋਚੇਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ (ਉਦਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧੮; ਇਤਿਵੁ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੩੮) ਪੁਰਿਮਪਟਿਞ੍ਞਾਅਵਿਸੰਵਾਦਨੰ ਤਪ੍ਪਟਿਪਕ੍ਖਮਾਰਮਨੋਰਥਵਿਸੰਵਾਦਨੰ ਤਿਤ੍ਥਿਯਧਮ੍ਮਨਿਮ੍ਮਥਨੰ ਬੁਦ੍ਧਧਮ੍ਮਪਤਿਟ੍ਠਾਪਨਨ੍ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਨਮ੍ਪਿ ਪਯੋਜਨਾਨੰ ਸਙ੍ਗਹੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। **ਅਸਾਧਾਰਣੰ** ਪਨ ਤੇਸੰ ਭਿਕ੍ਖੂਨੰ ਮਾਨਮਦ੍ਦਨੰ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤੰ **ਅਟ੍ਠਕਥਾਯੰ** (ਮ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੧) ''ਦੇਸਨਾਕੁਸਲੋ ਭਗਵਾ ਮਾਨਭਞ੍ਜਨਤ੍ਥੰ 'ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਮੂਲਪਰਿਯਾਯ'ਨ੍ਤਿ ਦੇਸਨੰ ਆਰਭੀ''ਤਿ। ਉਭਯਮ੍ਪੇਤੰ ਬਾਹਿਯਮੇਵ। ਸਚੇ ਪਨ ਵੇਨੇਯਜਸਨ੍ਤਾਨਗਤਮ੍ਪਿ ਦੇਸਨਾਬਲਸਿਦ੍ਧਿਸਙ੍ਖਾਤੰ ਪਯੋਜਨੰ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯਸਮਿਜ੍ਝਨਭਾਵਤੋ ਯਥਾਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਥਸਿਦ੍ਧਿਯਾ ਯਥਾਕਾਰੁਣਿਕਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋਪਿ ਪਯੋਜਨਮੇਵਾਤਿ ਗਣ੍ਹੇਯਜ, ਇਮਿਨਾ ਪਰਿਯਾਯੇਨਸ੍ਸ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰਤਾਪਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਅਪਿਚ ਵੇਨੇਯਜਾਨੰ ਪਥਵੀਆਦਿਭੂਤਾਦਿਵਿਭਾਗਭਿਨ੍ਨੇ ਸਕ੍ਕਾਯੇ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਸ੍ਸ ਸੇਕ੍ਖਾਦਿਅਰਿਯਸ੍ਸ ਚ ਸਦ੍ਧਿੰ ਹੇਤੁਨਾ ਮਞ੍ਞਨਾਮਞ੍ਞਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਵਿਭਾਗਾਨਵਬੋਧੋ ਸਮੁਟ੍ਠਾਨੰ, ਇਮਸ੍ਸ ਸੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਵਿਭਾਗਾਵਬੋਧੋ ਪਯੋਜਨਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋਵਾਯਮਤ੍ਥੋ। ਵੇਨੇਯਜਾਨਞ੍ਹਿ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰੇ ਵਿਸਯੇ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਾਨੰ ਪੁਗ੍ਗਲਾਨੰ ਸਦ੍ਧਿੰ ਹੇਤੁਨਾ ਮਞ੍ਞਨਾਮਞ੍ਞਨਾਨੰ ਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਵਿਭਾਗਾਵਬੋਧੋ ਇਮੰ ਦੇਸਨੰ ਪਯੋਜੇਤਿ ''ਤਨ੍ਨਿਪ੍ਫਾਦਨਪਰਾਯੰ ਦੇਸਨਾ''ਤਿ ਕਤ੍ਵਾ। ਯਞ੍ਹਿ ਦੇਸਨਾਯ ਸਾਧੇਤਬ੍ਬੰ ਫਲੰ, ਤੰ ਆਕਙ੍ਖਿਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ ਦੇਸਕੰ ਦੇਸਨਾਯ ਪਯੋਜੇਤੀਤਿ ਪਯੋਜਨਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਤਥਾ ਵੇਨੇਯਜਾਨੰ ਸਬ੍ਬਸੋ ਏਕਦੇਸਤੋ ਚ ਮਞ੍ਞਨਾਨੰ ਅਪ੍ਪਹਾਨੰ, ਤਤ੍ਥ ਚ ਆਦੀਨਵਾਦਸ੍ਸਨੰ, ਨਿਰਙ੍ਕੁਸਾਨੰ ਮਞ੍ਞਨਾਨੰ ਅਨੇਕਾਕਾਰਵੋਹਾਰਸ੍ਸ ਸਕ੍ਕਾਯੇ ਪਵਤ੍ਤਿਵਿਸੇਸਸ੍ਸ ਅਜਾਨਨੰ, ਤਤ੍ਥ ਚ ਪਹੀਨਮਞ੍ਞਨਾਨੰ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਜਾਨਨੰ, ਤਣ੍ਹਾਮੁਖੇਨ ਪਚ੍ਚਯਾਕਾਰਸ੍ਸ ਚ ਅਨਵਬੋਧੋਤਿ ਏਵਮਾਦੀਨਿ ਚ ਪਯੋਜਨਾਨਿ ਇਧ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਨਿ।

ਭੂਮਿਤ੍ਤਯਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨੇਸੁ ਅਸਙ੍ਖਾਤਧਮ੍ਮਵਿਪ੍ਪਕਤਪਰਿਞ੍ਞਾਦਿਕਿਚ੍ਚਸਙ੍ਖਾਤਧਮ੍ਮਾਨੰ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਚ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿੰ ਅਜਾਨਨ੍ਤਾ ਅਸਦ੍ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨਧਾਰਣਪਰਿਚਯਮਨਸਿਕਾਰਪਰਾ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨ-ਧਾਰਣਪਰਿਚਯਪਟਿਵੇਧਵਿਮੁਖਾ ਚ ਵੇਨੇਯਜਾ ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਦੇਸਨਾਯ **ਭਾਜਨੰ। ਪਿਣ੍ਡਤ੍ਥਾ** ਪਨ ''ਅਸ੍ਸੁਤਵਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਅਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰਬਹੁਲੀਕਾਰੋ ਅਕੁਸਲਮੂਲ-ਸਮਾਯੋਗੋ ਓਲੀਯਨਾਤਿਧਾਵਨਾਪਰਿਗ੍ਗਹੋ ਉਪਾਯਵਿਨਿਬਦ੍ਧਾਨੁਬ੍ਰੂਹਨਾ ਮਿਚ੍ਛਾਭਿਨਿਵੇਸਸਮਨ੍ਨਾਗਮੋ ਅਵਿਜ੍ਜਾਤਣ੍ਹਾ-ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਿ ਵਟ੍ਟਤ੍ਤਯਾਨੁਪਰਮੋ ਆਸਵੋਘਯੋਗਗਨ੍ਥਾਗਤਿਤਣ੍ਹੁਪ੍ਪਾਦੁਪਾਦਾਨਾਵਿਯੋਗੋ ਚੇਤੋਖਿਲ-ਚੇਤੋਵਿਨਿਬਦ੍ਧਅਭਿਨਨ੍ਦਨ-ਨੀਵਰਣਸਙ੍ਗਾਨਤਿਕ੍ਕਮੋ ਵਿਵਾਦਮੂਲਾਪਰਿਚ੍ਚਾਗੋ ਅਨੁਸਯਾਨੁਪਚ੍ਛੇਦੋ ਮਿਚ੍ਛਤ੍ਤਾਨਤਿਵਤ੍ਤਨੰ ਤਣ੍ਹਾਮੂਲਧਮ੍ਮਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਯਤਾ ਅਕੁਸਲਕਮ੍ਮਪਥਾਨੁਯੋਗੋ ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸ-ਪਰਿਲ਼ਾਹਸਾਰਦ੍ਧਕਾਯਚਿਤ੍ਤਤਾਤਿ ਏਵਮਾਦਯੋ ਦੀਪਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ''ਪਥਵਿੰ ਪਥਵਿਤੋ ਸਞ੍ਜਾਨਾਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਤਣ੍ਹਾਵਿਚਰਿਤਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਮਾਨਜਪ੍ਪਨਾ ਵਿਪਰਿਯੇਸਾਭਿਨਿਵੇਸੋ ਸੰਕਿਲੇਸੋ ਸਕ੍ਕਾਯਪਰਿਗ੍ਗਹੋ ਬਾਲਲਕ੍ਖਣਾਪਦੇਸੋ ਵਙ੍ਕਤ੍ਤਯਵਿਭਾਵਨਾਨੁਯੋਗੋ ਬਹੁਕਾਰਪਟਿਪਕ੍ਖਦੀਪਨਾ ਤਿਵਿਧਨਿਸ੍ਸਯਸੰਸੂਚਨਾ ਆਸਵਕ੍ਖਯਕਥਨਨ੍ਤਿ ਏਵਮਾਦਯੋ ਦੀਪਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ।

ਸੋਲ਼ਸਹਾਰਵਣ੍ਣਨਾ

੧. ਦੇਸਨਾਹਾਰਵਣ੍ਣਨਾ

ਤਤ੍ਥ ਯੇ ਉਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧਧਮ੍ਮੇ ਉਪਾਦਾਯ ਪਥਵੀਆਦਿਭੂਤਾਦਿਭੇਦਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ, ਤੇ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਪਟਿਪਾਦਨਭਾਵੇਨ ਜਾਤਿਜਰਾਮਰਣਵਿਸੇਸਨਦੁਕ੍ਖਪਰਿਯਾਯੇਨ ਚ ਵੁਤ੍ਤਾ ਤਣ੍ਹਾਵਜ੍ਜਾ ਤੇਭੂਮਕਧਮ੍ਮਾ **ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚੰ**। ਮਞ੍ਞਨਾਭਿਨਨ੍ਦਨਨ੍ਦੀਪਰਿਯਾਯੇਹਿ ਵੁਤ੍ਤਾ ਤਣ੍ਹਾ **ਸਮੁਦਯਸਚ੍ਚੰ**। ਅਯੰ ਤਾਵ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਨਯੋ। ਅਭਿਧਮ੍ਮਨਯੇ ਪਨ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਤਣ੍ਹਾਯ ਸਦ੍ਧਿੰ ''ਅਸ੍ਸੁਤਵਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਦੀਪਿਤਾ ਅਵਿਜ੍ਜਾਦਯੋ, ਮਞ੍ਞਨਾਪਰਿਯਾਯੇਨ ਗਹਿਤਾ ਮਾਨਦਿਟ੍ਠਿਯੋ, ਭਵਪਦੇਨ ਗਹਿਤੋ ਕਮ੍ਮਭਵੋ ਚਾਤਿ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਕਿਲੇਸਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਾ **ਸਮੁਦਯਸਚ੍ਚੰ**। ਉਭਿਨ੍ਨੰ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿ **ਨਿਰੋਧਸਚ੍ਚੰ**। ਅਰਿਯਧਮ੍ਮਗ੍ਗਹਣੇਨ, ਪਰਿਞ੍ਞਾਭਿਕ੍ਖੁਸੇਕ੍ਖਾਭਿਞ੍ਞਾਗਹਣੇਹਿ, ਰਾਗਾਦਿਖਯਵਚਨੇਹਿ, ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੋਧਿਗਹਣੇਨ ਚ **ਮਗ੍ਗਸਚ੍ਚੰ**। ਕੇਚਿ ਪਨ ਤਣ੍ਹਾਕ੍ਖਯਾਦਿਵਚਨੇਹਿ ਨਿਰੋਧਸਚ੍ਚੰ ਉਦ੍ਧਰਨ੍ਤਿ, ਤੰ **ਅਟ੍ਠਕਥਾਯ** ਵਿਰੁਜ੍ਝਤਿ ਤਤ੍ਥ ਤਣ੍ਹਾਕ੍ਖਯਾਦੀਨੰ ਮਗ੍ਗਕਿਚ੍ਚਭਾਵਸ੍ਸ ਉਦ੍ਧਟਤ੍ਤਾ।

ਤਤ੍ਥ ਸਮੁਦਯੇਨ **ਅਸ੍ਸਾਦੋ,** ਦੁਕ੍ਖੇਨ **ਆਦੀਨਵੋ,** ਮਗ੍ਗਨਿਰੋਧੇਹਿ **ਨਿਸ੍ਸਰਣੰ,** ਤੇਸੰ ਭਿਕ੍ਖੂਨੰ ਮਾਨਭਞ੍ਜਨੰ **ਫਲੰ,** ਤਥਾ ''ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਵਿਭਾਗਾਵਬੋਧੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤੰ **ਪਯੋਜਨਞ੍ਚ**। ਤਸ੍ਸ ਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿਕਾਰਣਤ੍ਤਾ ਦੇਸਨਾਯ ਵਿਚਿਤ੍ਤਤਾ ਚਤੁਨ੍ਨੰ ਪੁਗ੍ਗਲਾਨੰ ਯਾਥਾਵਤੋ ਸਭਾਵੂਪਧਾਰਣਞ੍ਚ **ਉਪਾਯੋ** , ਪਥਵੀਆਦੀਸੁ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾਦੀਨੰ ਪਵਤ੍ਤਿਦਸ੍ਸਨਾਪਦੇਸੇਨ ਪਥਵੀਆਦਯੋ ਏਕਨ੍ਤੋ ਪਰਿਜਾਨਿਤਬ੍ਬਾ, ਮਞ੍ਞਨਾ ਚ ਪਹਾਤਬ੍ਬਾਤਿ ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਭਗਵਤੋ **ਆਣਤ੍ਤੀ**ਤਿ। ਅਯੰ **ਦੇਸਨਾਹਾਰੋ**।

੨. ਵਿਚਯਹਾਰਵਣ੍ਣਨਾ

ਮਞ੍ਞਨਾਨੰ ਸਕ੍ਕਾਯਸ੍ਸ ਅਵਿਸੇਸਹੇਤੁਭਾਵਤੋ, ਕਸ੍ਸਚਿਪਿ ਤਤ੍ਥ ਅਸੇਸਿਤਬ੍ਬਤੋ ਚ ਸਬ੍ਬਗਹਣੰ, ਸਭਾਵਧਾਰਣਤੋ ਨਿਸ੍ਸਤ੍ਤਨਿਜ੍ਜੀਵਤੋ ਚ ਧਮ੍ਮਗ੍ਗਹਣੰ, ਪਤਿਟ੍ਠਾਭਾਵਤੋ ਆਵੇਣਿਕਹੇਤੁਭਾਵਤੋ ਚ ਮੂਲਗ੍ਗਹਣੰ, ਕਾਰਣਭਾਵਤੋ ਦੇਸਨਤ੍ਥਸਮ੍ਭਵਤੋ ਚ ਪਰਿਯਾਯਗ੍ਗਹਣੰ, ਸਮ੍ਮੁਖਭਾਵਤੋ ਸਮ੍ਪਦਾਨਤ੍ਥਸਮ੍ਭਵਤੋ ਚ ''ਵੋ''ਤਿ ਵਚਨੰ, ਤਥਾਰੂਪਗੁਣਯੋਗਤੋ ਅਭਿਮੁਖੀਕਰਣਤੋ ਚ ''ਭਿਕ੍ਖਵੇ''ਤਿ ਆਲਪਨੰ। ਦੇਸੇਤੁੰ ਸਮਤ੍ਥਭਾਵਤੋ ਤੇਸੰ ਸਤੁਪ੍ਪਾਦਨਤ੍ਥਞ੍ਚ ''ਦੇਸੇਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਪਟਿਜਾਨਨੰ, ਦੇਸੇਤਬ੍ਬਤਾਯ ਪਟਿਞ੍ਞਾਤਭਾਵਤੋ, ਯਥਾਪਟਿਞ੍ਞਞ੍ਚ ਦੇਸਨਤੋ ''ਤ''ਨ੍ਤਿ ਪਚ੍ਚਾਮਸਨੰ, ਸੋਤਬ੍ਬਭਾਵਤੋ, ਸਵਨਤ੍ਥਸ੍ਸ ਚ ਏਕਨ੍ਤੇਨ ਨਿਪ੍ਫਾਦਨਤੋ ''ਸੁਣਾਥਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਸਕ੍ਕਾਤਬ੍ਬਤੋ, ਸਕ੍ਕਚ੍ਚਕਿਰਿਯਾਯ ਏਵ ਚ ਤਦਤ੍ਥਸਿਦ੍ਧਿਤੋ ''ਸਾਧੁਕ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਮਨਸਿਕਰਣੀਯਤੋ ਤਦਧੀਨਤ੍ਤਾ ਚ ਸਬ੍ਬਸਮ੍ਪਤ੍ਤੀਨੰ ''ਮਨਸਿ ਕਰੋਥਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਯਥਾਪਰਿਞ੍ਞਾਤਾਯ ਦੇਸਨਾਯ ਪਰਿਬ੍ਯਤ੍ਤਭਾਵਤੋ ਵਿਤ੍ਥਾਰਤ੍ਥਸਮ੍ਭਵਤੋ ਚ ''ਭਾਸਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਭਗਵਤੋ ਸਦੇਵਕੇਨ ਲੋਕੇਨ ਸਿਰਸਾ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਵਚਨਤ੍ਤਾ, ਤਸ੍ਸ ਚ ਯਥਾਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਥਸਾਧਨਤੋ ''ਏਵ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਸਤ੍ਥੁ ਉਤ੍ਤਮਗਾਰਵਟ੍ਠਾਨਭਾਵਤੋ, ਤਤ੍ਥ ਚ ਗਾਰਵਸ੍ਸ ਉਲ਼ਾਰਪੁਞ੍ਞਭਾਵਤੋ ''ਭਨ੍ਤੇ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਭਿਕ੍ਖੂਨੰ ਤਥਾਕਿਰਿਯਾਯ ਨਿਚ੍ਛਿਤਭਾਵਤੋ ਵਚਨਾਲਙ੍ਕਾਰਤੋ ਚ ''ਖੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਸਵਨਸ੍ਸ ਪਟਿਜਾਨਿਤਬ੍ਬਤੋ, ਤਥਾ ਤੇਹਿ ਪਟਿਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਚ ''ਪਚ੍ਚਸ੍ਸੋਸੁ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਭਾਵਤੋ, ਸਕਲਸ੍ਸਪਿ ਏਕਜ੍ਝੰ ਕਰਣਤੋ ''ਏਤ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ।

ਵੁਚ੍ਚਮਾਨਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਲੋਕਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਲੋਕਾਧਾਰਤ੍ਤਾ ਚ ਲੋਕੰ ਉਪਾਦਾਯ ''ਇਧਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਪਟਿਵੇਧਬਾਹੁਸਚ੍ਚਾਭਾਵਤੋ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਬਾਹੁਸਚ੍ਚਾਭਾਵਤੋ ਚ ''ਅਸ੍ਸੁਤਵਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਪੁਥੂਸੁ, ਪੁਥੁ ਵਾ ਜਨਭਾਵਤੋ ''ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਅਨਰਿਯਧਮ੍ਮਵਿਰਹਤੋ ਅਰਿਯਧਮ੍ਮਸਮਨ੍ਨਾਗਮਤੋ ਚ ''ਅਰਿਯਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਅਰਿਯਭਾਵਕਰਾਯ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਭਾਵਤੋ, ਤਤ੍ਥ ਕੋਸਲ੍ਲਦਮਥਾਭਾਵਤੋ ''ਅਰਿਯਾਨੰ ਅਦਸ੍ਸਾਵੀ''ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਅਸਨ੍ਤਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨਤੋ ਸਨ੍ਤਧਮ੍ਮਸਮਨ੍ਨਾਗਮਤੋ ਸਬ੍ਭਿ ਪਾਸੰਸਿਯਤੋ ਚ ''ਸਪ੍ਪੁਰਿਸਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਸਪ੍ਪੁਰਿਸਭਾਵਕਰਾਯ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਭਾਵਤੋ, ਤਤ੍ਥ ਚ ਕੋਸਲ੍ਲਦਮਥਾਭਾਵਤੋ ''ਸਪ੍ਪੁਰਿਸਾਨੰ ਅਦਸ੍ਸਾਵੀ''ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਪਥਵੀਵਤ੍ਥੁਕਾਨੰ ਮਞ੍ਞਨਾਨੰ, ਉਪਰਿ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨਾਨਞ੍ਚਮਞ੍ਞਨਾਨੰ ਮੂਲਕਤ੍ਤਾ ਪਪਞ੍ਚਸਙ੍ਖਾਨੰ ''ਪਥਵਿੰ ਪਥਵਿਤੋ ਸਞ੍ਜਾਨਾਤੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਅਨ੍ਧਪੁਥੁਜ੍ਜਨਸ੍ਸ ਅਹੰਕਾਰ-ਮਮੰਕਾਰਾਨੰ ਕਤ੍ਥਚਿਪਿ ਅਪ੍ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ ''ਪਥਵਿੰ ਮਞ੍ਞਤੀ''ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ।

ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਗ੍ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ, ਸਾਮਞ੍ਞਤੋ ਚ ਗਯ੍ਹਮਾਨਤ੍ਤਾ, ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਪਥਵੀਆਦਿਆਰਮ੍ਮਣਸਭਾਗਤਾਯ ਲਬ੍ਭਮਾਨਤ੍ਤਾ ਚ ''ਯੋਪੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ''ਯੋ''ਤਿ ਅਨਿਯਮੇਨ ਗਹਿਤਸ੍ਸ ਨਿਯਮੇਤਬ੍ਬਤੋ ਪਟਿਨਿਦ੍ਦਿਸਿਤਬ੍ਬਤੋ ਚ; ''ਸੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਸਾਤਿਸਯੰ ਸੰਸਾਰੇ ਭਯਸ੍ਸ ਇਕ੍ਖਨਤੋ ਕਿਲੇਸਭੇਦਨਸਮ੍ਭਵਤੋ ਚ ''ਭਿਕ੍ਖੂ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਸਿਕ੍ਖਾਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਮਤੋ ਸੇਕ੍ਖਧਮ੍ਮਪਟਿਲਾਭਤੋ ਚ ''ਸੇਕ੍ਖੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਮਨਸਾ ਲਦ੍ਧਬ੍ਬਸ੍ਸ ਅਰਹਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਨਧਿਗਤਤ੍ਤਾ ਅਧਿਗਮਨੀਯਤੋ ਚ ''ਅਪ੍ਪਤ੍ਤਮਾਨਸੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਅਪਰੇਨ ਅਨੁਤ੍ਤਰਣੀਯਤੋ, ਪਰੰ ਅਨੁਚ੍ਛਵਿਕਭਾਵੇਨ ਉਤ੍ਤਰਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤਤ੍ਤਾ ਚ ''ਅਨੁਤ੍ਤਰ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਯੋਗੇਨ ਭਾਵਨਾਯ ਕਾਮਯੋਗਾਦਿਤੋ ਚ ਖੇਮੰ ਸਿਵੰ ਅਨੁਪਦ੍ਦਵਨ੍ਤਿ ''ਯੋਗਕ੍ਖੇਮ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਛਨ੍ਦੁਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਉਸ੍ਸੁਕ੍ਕਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਚ ''ਪਤ੍ਥਯਮਾਨੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤਦਤ੍ਥਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਸੋ ਸਬ੍ਬਇਰਿਯਾਪਥਵਿਹਾਰਸ੍ਸ ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਾਵਿਹਾਰਸ੍ਸ ਦਿਬ੍ਬਵਿਹਾਰਸ੍ਸ ਚ ਵਸੇਨ ''ਵਿਹਰਤੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਸੇਕ੍ਖਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਸੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯਜਭਾਵਞ੍ਞੇਵ ਪਰਿਞ੍ਞੇਯਜਭਾਵਞ੍ਚ ਞਾਣੇਨ ਅਭਿਭਵਿਤ੍ਵਾ ਜਾਨਨਤੋ ''ਅਭਿਜਾਨਾਤੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਸੇਕ੍ਖਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਸੋ ਅਪ੍ਪਹੀਨਮਞ੍ਞਨਤਾਯ ਅਭਾਵਤੋ ''ਮਾ ਮਞ੍ਞੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਸੇਸੰ ਵੁਤ੍ਤਨਯਾਨੁਸਾਰੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨ ਇਤੋ ਪਰੰ ਸਬ੍ਬਪਦੇਸੁ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ ਕਾਤਬ੍ਬੋ। ਸਕ੍ਕਾ ਹਿ **ਅਟ੍ਠਕਥੰ** ਤਸ੍ਸਾ **ਲੀਨਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨ**ਞ੍ਚ ਅਨੁਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਅਯਮਤ੍ਥੋ ਵਿਞ੍ਞੂਹਿ ਵਿਭਾਵੇਤੁਨ੍ਤਿ ਅਤਿਵਿਤ੍ਥਾਰਭਯੇਨ ਨ ਵਿਤ੍ਥਾਰਯਿਮ੍ਹ। ਇਤਿ ਅਨੁਪਦਵਿਚਯਤੋ **ਵਿਚਯੋ ਹਾਰੋ**।

੩. ਯੁਤ੍ਤਿਹਾਰਵਣ੍ਣਨਾ

ਸਕ੍ਕਾਯਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਮਞ੍ਞਨਾਨੰ ਮੂਲਭਾਵੋ ਯੁਜ੍ਜਤਿ ਪਰਿਕਪ੍ਪਮਤ੍ਤਕਤ੍ਤਾ ਲੋਕਵਿਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ। ਬਜਾਹੁਸਚ੍ਚਦ੍ਵਯਰਹਿਤਸ੍ਸ ਅਨ੍ਧਪੁਥੁਜ੍ਜਨਭਾਵੋ ਯੁਜ੍ਜਤਿ ਪੁਥੁਕਿਲੇਸਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਜਨਨਾਦਿਸਭਾਵਤ੍ਤਾ। ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਪੁਥੁਜ੍ਜਨਸ੍ਸ ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰਬਾਹੁਸਚ੍ਚਾਭਾਵੋ ਯੁਜ੍ਜਤਿ ਤਸ੍ਮਿੰ ਸਤਿ ਸਬ੍ਭਾਵਤੋ। ਤਤ੍ਥ ਅਸ੍ਸੁਤਵਤੋ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਸ੍ਸ ਅਰਿਯਾਨੰ ਸਪ੍ਪੁਰਿਸਾਨਞ੍ਚ ਅਦਸ੍ਸਾਵਿਤਾਦਿ ਯੁਜ੍ਜਤਿ ਅਰਿਯਕਰਧਮ੍ਮਾਨੰ ਅਰਿਯਭਾਵਸ੍ਸ ਚ ਤੇਨ ਅਦਿਟ੍ਠਤ੍ਤਾ ਅਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਚ ਤਥਾ ਤਸ੍ਸ ਪਥਵਿਯਾ ''ਅਹੰ ਪਥਵੀ, ਮਮ ਪਥਵੀ, ਪਰੋ ਪਥਵੀ''ਤਿ ਸਞ੍ਜਾਨਨੰ ਯੁਜ੍ਜਤਿ ਅਹੰਕਾਰਮਮੰਕਾਰਾਨੰ ਸਬ੍ਬੇਨ ਸਬ੍ਬੰ ਅਪ੍ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ। ਤਥਾ ਸਞ੍ਜਾਨਤੋ ਚਸ੍ਸ ਪਥਵਿੰ ਕਮ੍ਮਾਦਿਕਰਣਾਦਿਵਸੇਨ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਤੋ ਮਞ੍ਞਨਾਪਵਤ੍ਤਿ ਯੁਜ੍ਜਤਿ ਸਞ੍ਞਾਨਿਦਾਨਤ੍ਤਾ ਪਪਞ੍ਚਸਙ੍ਖਾਨੰ। ਯੋ ਮਞ੍ਞਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਅਪਰਿਞ੍ਞਾਤਵਤ੍ਥੁਕਤਾ ਯੁਜ੍ਜਤਿ ਪਰਿਞ੍ਞਾਯ ਵਿਨਾ ਮਞ੍ਞਨਾਪਹਾਨਾਭਾਵਤੋ। ''ਆਪੰ ਆਪਤੋ ਸਞ੍ਜਾਨਾਤੀ''ਤਿਆਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਅਪਰਿਯੋਸਿਤਸਿਕ੍ਖਸ੍ਸ ਅਪ੍ਪਤ੍ਤਮਾਨਸਤਾ ਯੁਜ੍ਜਤਿ ਕਤਕਿਚ੍ਚਤਾਭਾਵਤੋ। ਸੇਕ੍ਖਸ੍ਸ ਸਤੋ ਯੋਗਕ੍ਖੇਮਪਤ੍ਥਨਾ ਯੁਜ੍ਜਤਿ ਤਦਧਿਮੁਤ੍ਤਭਾਵਤੋ। ਤਥਾ ਤਸ੍ਸ ਪਥਵਿਯਾ ਅਭਿਜਾਨਨਾ ਯੁਜ੍ਜਤਿ ਪਰਿਞ੍ਞਾਪਹਾਨੇਸੁ ਮਤ੍ਤਸੋ ਕਾਰਿਭਾਵਤੋ। ਤਤੋ ਏਵ ਚਸ੍ਸ ''ਮਾ ਮਞ੍ਞੀ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਤਾ ਯੁਜ੍ਜਤਿ ਵਤ੍ਥੁਪਰਿਞ੍ਞਾਯ ਵਿਯ ਮਞ੍ਞਨਾਪਹਾਨਸ੍ਸਪਿ ਵਿਪ੍ਪਕਤਭਾਵਤੋ। ਸੇਕ੍ਖਸ੍ਸ ਪਥਵਿਯਾ ਪਰਿਞ੍ਞੇਯਜਤਾ ਯੁਜ੍ਜਤਿ ਪਰਿਞ੍ਞਾਤੁੰ ਸਕ੍ਕੁਣੇਯਜਤ੍ਤਾ ਸਬ੍ਬਸੋ ਅਪਰਿਞ੍ਞਾਤਤ੍ਤਾ ਚ। ''ਆਪੰ ਆਪਤੋ''ਤਿਆਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਅਰਹਤ੍ਤਾਦਿਯੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਥਵਿਯਾਦੀਨੰ ਅਭਿਜਾਨਨਾ ਮਞ੍ਞਨਾਭਾਵੋ ਚ ਯੁਜ੍ਜਤਿ ਸਙ੍ਖਾਤਧਮ੍ਮਤ੍ਤਾ, ਸਬ੍ਬਸੋ ਕਿਲੇਸਾਨੰ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ, ਤਤੋ ਏਵ ਚਸ੍ਸ ਵੀਤਰਾਗਾਦਿਭਾਵੋ ਤਤੋ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਚ ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦਸ੍ਸ ਪਟਿਵਿਦ੍ਧਤਾਤਿ। ਅਯੰ **ਯੁਤ੍ਤਿਹਾਰੋ**।

੪. ਪਦਟ੍ਠਾਨਹਾਰਵਣ੍ਣਨਾ

ਕਿਸ੍ਸੋਪਿ ਮਞ੍ਞਨਾ ਸਕ੍ਕਾਯਸ੍ਸ ਪਦਟ੍ਠਾਨੰ, ਮਞ੍ਞਨਾਨੰ ਅਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰੋ ਪਦਟ੍ਠਾਨੰ, ਸੁਤਦ੍ਵਯਵਿਰਹੋ ਅਨ੍ਧਪੁਥੁਜ੍ਜਨਭਾਵਸ੍ਸ ਪਦਟ੍ਠਾਨੰ, ਸੋ ਅਰਿਯਾਨੰ ਅਦਸ੍ਸਾਵਿਤਾਯ ਪਦਟ੍ਠਾਨੰ, ਸਾ ਅਰਿਯਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਅਕੋਵਿਦਤਾਯ ਪਦਟ੍ਠਾਨੰ, ਸਾ ਅਰਿਯਧਮ੍ਮੇ ਅਵਿਨੀਤਤਾਯ ਪਦਟ੍ਠਾਨੰ। ''ਸਪ੍ਪੁਰਿਸਾਨੰ ਅਦਸ੍ਸਾਵੀ''ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਸਞ੍ਞਾਵਿਪਲ੍ਲਾਸੋ ਮਞ੍ਞਨਾਨੰ ਪਦਟ੍ਠਾਨੰ। ਸਞ੍ਞਾਨਿਦਾਨਾ ਹਿ ਪਪਞ੍ਚਸਙ੍ਖਾਤਿ। ਮਞ੍ਞਨਾਸੁ ਚ ਤਣ੍ਹਾਮਞ੍ਞਨਾ ਇਤਰਮਞ੍ਞਨਾਨੰ ਪਦਟ੍ਠਾਨੰ ''ਤਣ੍ਹਾਗਤਾਨੰ ਪਰਿਤਸ੍ਸਿਤਵਿਪ੍ਫਨ੍ਦਿਤ''ਨ੍ਤਿ, (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੦੫-੧੦੯) ''ਤਣ੍ਹਾਪਚ੍ਚਯਾ ਉਪਾਦਾਨ''ਨ੍ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੧੨੬; ਮਹਾਵ॰ ੧) ਚ ਵਚਨਤੋ, ਤਣ੍ਹਾਗਤਸ੍ਸੇਵ ਚ ''ਸੇਯ੍ਯੋਹਮਸ੍ਮਿ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਮਾਨਜਪ੍ਪਨਾਸਬ੍ਭਾਵਤਾ। ਸਬ੍ਬਾਪਿ ਵਾ ਮਞ੍ਞਨਾ ਸਬ੍ਬਾਸੰ ਮਞ੍ਞਨਾਨੰ

ਪਦਟ੍ਠਾਨਂ। ''ਉਪਾਦਾਨਪਚ੍ਚਯਾ ਤਣ੍ਹਾ''ਤਿ ਹਿ ਵਚਨਤੋ ਦਿਟ੍ਠਿਪਿ ਤਣ੍ਹਾਯ ਪਦਟ੍ਠਾਨਂ। ''ਅਹਮਸ੍ਮਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਮਹਾਬ੍ਰਹ੍ਮਾ''ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੪੨; ੩.੩੯) ਆਦਿਵਚਨਤੋ ਮਾਨੋਪਿ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਪਦਟ੍ਠਾਨਂ। ਤਥਾ ''ਅਸ੍ਮੀਤਿ ਸਤਿ ਇਤ੍ਥਂਸ੍ਮੀਤਿ ਹੋਤਿ, ਏਵਂਸ੍ਮੀਤਿ ਹੋਤਿ, ਅਞ੍ਞਥਾਸ੍ਮੀਤਿ ਹੋਤੀ''ਤਿਆਦਿਵਚਨਤੋ ਮਾਨਸ੍ਸਪਿ ਤਣ੍ਹਾਯ ਪਦਟ੍ਠਾਨਤਾ ਲਬ੍ਭਤੇਵ। ਸੇਕ੍ਖਾ ਧਮ੍ਮਾ ਸਪ੍ਪਦੇਸਤੋ ਮਞ੍ਞਨਾਪਹਾਨਸ੍ਸ ਪਦਟ੍ਠਾਨਂ। ਅਸੇਕ੍ਖਾ ਨਿਪ੍ਪਦੇਸਤੋ ਮਞ੍ਞਨਾਪਹਾਨਸ੍ਸ ਪਦਟ੍ਠਾਨਂ। ਕਮ੍ਮਭਵੋ ਚ ਜਾਤਿਯਾ ਪਦਟ੍ਠਾਨਂ। ਜਾਤਿ ਜਰਾਮਰਣਸ੍ਸ ਪਦਟ੍ਠਾਨਂ। ਪਚ੍ਚਯਾਕਾਰਸ੍ਸ ਯਥਾਭੂਤਾਵਬੋਧੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੋਧਿਯਾ ਪਦਟ੍ਠਾਨਨ੍ਤਿ। ਅਯਂ **ਪਦਟ੍ਠਾਨੋ ਹਾਰੋ**।

੫. ਲਕ੍ਖਣਹਾਰਵਣ੍ਣਨਾ

''ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਮੂਲਪਰਿਯਾਯ''ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਮੂਲਗ੍ਗਹਣੇਨ ਮੂਲਪਰਿਯਾਯਗ੍ਗਹਣੇਨ ਵਾ ਯਥਾ ਤਣ੍ਹਾਮਾਨਦਿਟ੍ਠਿਯੋ ਗਯ੍ਹਨ੍ਤਿ, ਏਵਂ ਦੋਸਮੋਹਾਦੀਨਮ੍ਪਿ ਸਕ੍ਕਾਯਮੂਲਧਮ੍ਮਾਨਂ ਸਙ੍ਗਹੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ ਸਕ੍ਕਾਯਸ੍ਸ ਮੂਲਭਾਵੇਨ ਏਕਲਕ੍ਖਣਤ੍ਤਾ। ''ਅਸ੍ਸੁਤਵਾ''ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਯਥਾ ਤਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਪਟਿਵੇਧਸਦ੍ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਭਾਵੋ ਗਯ੍ਹਤਿ, ਏਵਂ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਸਦ੍ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਪਿ ਅਭਾਵੋ ਗਯ੍ਹਤਿ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਭਾਵੇਨ ਏਕਲਕ੍ਖਣਤ੍ਤਾ। ਅਰਿਯਾਨਂ ਅਦਸ੍ਸਨਕਾਮਤਾਦਿਲਕ੍ਖਣਾ। ''ਅਰਿਯਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਅਕੋਵਿਦੋ''ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਅਰਿਯਧਮ੍ਮਾਧਿਗਮਸ੍ਸ ਵਿਬਨ੍ਧਭੂਤਂ ਅਞ੍ਞਾਣਂ। ''ਅਰਿਯਧਮ੍ਮੇ ਅਵਿਨੀਤੋ''ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਅਰਿਯਵਿਨਯਾਭਾਵੋ। ਸੋ ਪਨਤ੍ਥਤੋ ਅਰਿਯਵਿਨਯੇ ਅਪ੍ਪਟਿਪਤ੍ਤਿ ਏਵ ਵਾਤਿ ਤੀਹਿਪਿ ਪਦੇਹਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਵਿਸਯਾ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ ਚ ਗਹਿਤਾਵ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤਗ੍ਗਹਣੇਨ ਚ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾਵ ਹੋਨ੍ਤਿ ਸਂਕਿਲੇਸਲਕ੍ਖਣੇਨ ਏਕਲਕ੍ਖਣਤ੍ਤਾ। ''ਸਪ੍ਪੁਰਿਸਾਨਂ ਅਦਸ੍ਸਾਵੀ''ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ।

''ਪਥਵਿਂ ਪਥਵਿਤੋ ਸਞ੍ਜਾਨਾਤੀ''ਤਿ ਇਦਂ ਦਿਟ੍ਠਿਮਞ੍ਞਨਾਦੀਨਂ ਸਞ੍ਞਾਯ ਕਾਰਣਭਾਵਦਸ੍ਸਨਂ। ਤਤ੍ਥ ਯਥਾ ਸਞ੍ਞਾ, ਏਵਂ ਵਿਤਕ੍ਕਫਸ੍ਸਾਵਿਜ੍ਜਾਅਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰਾਦਯੋਪਿ ਤਾਸਂ ਕਾਰਣਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥਤੋ ਤੇਸਮ੍ਪੇਤ੍ਥ ਸਙ੍ਗਹੋ ਵੁਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ ਮਞ੍ਞਨਾਨਂ ਕਾਰਣਭਾਵੇਨ ਏਕਲਕ੍ਖਣਤ੍ਤਾ। ''ਮਞ੍ਞਤੀ''ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਮਞ੍ਞਨਾਕਿਚ੍ਚੇਨ ਤਣ੍ਹਾਮਾਨਦਿਟ੍ਠਿਯੋ ਗਹਿਤਾ ਤਾਸਂ ਕਿਲੇਸਸਭਾਵਤ੍ਤਾ। ਤਗ੍ਗਹਣੇਨੇਵ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਦਿਨਮ੍ਪਿ ਸਙ੍ਗਹੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ ਕਿਲੇਸਲਕ੍ਖਣੇਨ ਏਕਲਕ੍ਖਣਤ੍ਤਾ। ਤਥਾ ਤਣ੍ਹਾਯ ਹੇਤੁਸਭਾਵਤ੍ਤਾ ਤਗ੍ਗਹਣੇਨੇਵ ਅਵਸਿਟ੍ਠਾਕੁਸਲਹੇਤੂਨਂ ਸਙ੍ਗਹੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ ਹੇਤੁਲਕ੍ਖਣੇਨ ਏਕਲਕ੍ਖਣਤ੍ਤਾ। ਤਥਾ ਤਣ੍ਹਾਦਿਟ੍ਠੀਨਂ ਆਸਵਾਦਿਸਭਾਵਤ੍ਤਾ ਤਗ੍ਗਹਣੇਨੇਵ ਅਵਸਿਟ੍ਠਾਸਵੋਘਯੋਗਗਨ੍ਥਨੀਵਰਣਾਦੀਨਮ੍ਪਿ ਸਙ੍ਗਹੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ ਆਸਵਾਦਿਸਭਾਵਤ੍ਤਾ ਏਕਲਕ੍ਖਣਤ੍ਤਾ। ਤਥਾ ''ਪਥਵਿਂ ਮਞ੍ਞਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਥਵੀਆਦੀਨਂ ਰੂਪਸਭਾਵਤ੍ਤਾ ਤਬ੍ਬਿਸਯਾਨਞ੍ਚ ਮਞ੍ਞਨਾਨਂ ਰੂਪਵਿਸਯਤ੍ਤਾ ਤਗ੍ਗਹਣੇਨੇਵ ਸਕਲਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਵਿਸਯਾਪਿ ਮਞ੍ਞਨਾ ਦਸ੍ਸਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਰੂਪਵਿਸਯਲਕ੍ਖਣੇਨ ਆਸਂ ਏਕਲਕ੍ਖਣਤ੍ਤਾ। ਏਵਂ ਚਕ੍ਖਾਯਤਨਾਦਿਵਿਸਯਾਪਿ ਮਞ੍ਞਨਾ ਨਿਦ੍ਧਾਰੇਤਬ੍ਬਾ। ''ਅਪਰਿਞ੍ਞਾਤ''ਨ੍ਤਿ ਪਰਿਞ੍ਞਾਪਟਿਕ੍ਖੇਪੇਨ ਤਪ੍ਪਟਿਬਦ੍ਧਕਿਲੇਸਾਨਂ ਪਹਾਨਪਟਿਕ੍ਖੇਪੋਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ ਮਗ੍ਗਕਿਚ੍ਚਭਾਵੇਨ ਪਰਿਞ੍ਞਾਪਹਾਨਾਨਂ ਏਕਲਕ੍ਖਣਤ੍ਤਾ। ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨ ਸੇਸੇਸੁਪਿ ਯਥਾਰਹਂ ਏਕਲਕ੍ਖਣਾ ਨਿਦ੍ਧਾਰੇਤਬ੍ਬਾਤਿ। ਅਯਂ **ਲਕ੍ਖਣੋ ਹਾਰੋ**।

੬. ਚਤੁਬ੍ਯੂਹਹਾਰਵਣ੍ਣਨਾ

ਪਥਵੀਆਦੀਸੁ ਵਤ੍ਥੂਸੁ ਬਜਞ੍ਜਨਚ੍ਛਾਯਾਯ ਅਤ੍ਥਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਧਮ੍ਮਗਮ੍ਭੀਰਤਂ ਅਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਤ੍ਵਾ ਅਸਦ੍ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨਾਦਿਨਾ ਵਞ੍ਚਿਤਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨਧਾਰਣਪਰਿਚਯਮਨਸਿਕਾਰਵਿਮੁਖਾ ਪਥਵੀਆਦੀਸੁ ਵਤ੍ਥੂਸੁ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਸੇਕ੍ਖਾਸੇਕ੍ਖਤਥਾਗਤਾਨਂ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਵਿਸੇਸਂ ਅਜਾਨਨ੍ਤਾ ਚ ਵੇਨੇਯ੍ਯਜਾ ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਦੇਸਨਾਯ **ਨਿਦਾਨਂ**। ਤੇ ''ਕਥਂ ਨੁ ਖੋ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਦੋਸਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤਾ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਞ੍ਚ ਵਿਸੇਸਂ ਜਾਨਨ੍ਤਾ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਉਭਯਹਿਤਪਰਾਯਣਾ ਸਵੇਯ੍ਯੁ''ਨ੍ਤਿ ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਭਗਵਤੋ **ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ**। ਪਦਨਿਬ੍ਬਚਨਂ **ਨਿਰੁਤ੍ਤਂ,** ਤਂ ''ਏਵ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਿਦਾਨਪਦਾਨਂ, ''ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਮੂਲਪਰਿਯਾਯ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਪਾਲ਼ਿਪਦਾਨਞ੍ਚ **ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ,** ਤਸ੍ਸਾ **ਲੀਨਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾਯ**ਞ੍ਚੇਵ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਤ੍ਤਾ ਅਤਿਵਿਤ੍ਥਾਰਭਯੇਨ ਨ ਵਿਤ੍ਥਾਰਯਿਮ੍ਹ।

ਪਦਪਦਤ੍ਥਦੇਸਨਾਨਿਕ੍ਖੇਪਸੁਤ੍ਤਸਨ੍ਧਿਵਸੇਨ ਪਞ੍ਚਵਿਧਾ ਸਨ੍ਧਿ। ਤਤ੍ਥ ਪਦਸ੍ਸ ਪਦਨ੍ਤਰੇਨ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ **ਪਦਸਨ੍ਧਿ**, ਤਥਾ ਪਦਤ੍ਥਸ੍ਸ ਪਦਤ੍ਥਨ੍ਤਰੇਨ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ **ਪਦਤ੍ਥਸਨ੍ਧਿ**, ਯੋ ''ਕਿਰਿਯਾਕਾਰਕਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਨਾਨਾਨੁਸਨ੍ਧਿਕਸ੍ਸ ਸੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਤੰਤੰਅਨੁਸਨ੍ਧੀਹਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ, ਏਕਾਨੁਸਨ੍ਧਿਕਸ੍ਸ ਪਨ ਪੁਬ੍ਬਾਪਰਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ **ਦੇਸਨਾਸਨ੍ਧਿ**। ਯਾ **ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ** ''ਪੁਚ੍ਛਾਨੁਸਨ੍ਧਿ ਅਜ੍ਝਾਸਯਾਨੁਸਨ੍ਧਿ ਯਥਾਨੁਸਨ੍ਧੀ''ਤਿ ਤਿਧਾ ਵਿਭਤ੍ਤਾ। ਅਜ੍ਝਾਸਯੋ ਚੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਤਜ੍ਝਾਸਯੋ ਪਰਜ੍ਝਾਸਯੋਤਿ ਦ੍ਵਿਧਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਯਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ, ਤਂ ਹੇਟ੍ਠਾ ਨਿਦਾਨਵਣ੍ਣਨਾਯਂ ਵੁਤ੍ਤਮੇਵ। **ਨਿਕ੍ਖੇਪਸਨ੍ਧਿ** ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਸੁਤ੍ਤਨਿਕ੍ਖੇਪਾਨਂ ਵਸੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਸੁਤ੍ਤਸਨ੍ਧਿ** ਇਧ ਪਠਮਨਿਕ੍ਖੇਪਵਸੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਕਸ੍ਮਾ ਪਨੇਤ੍ਥ ਮੂਲਪਰਿਯਾਯਸੁਤ੍ਤਮੇਵ ਪਠਮਂ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ? ਨਾਯਮਨੁਯੋਗੋ ਕਤ੍ਥਚਿ ਨਪ੍ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਅਪਿਚ ਯਸ੍ਮਾ ਮਞ੍ਞਨਾਮੂਲਕਂ ਸਕ੍ਕਾਯਂ, ਸਬ੍ਬਮਞ੍ਞਨਾ ਚ ਤਤ੍ਥ ਏਵ ਅਨੇਕਭੇਦਭਿਨ੍ਨਾ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਨ ਤਸ੍ਸਾ ਸਵਿਸਯਾਯ ਲੇਸਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਸਾਰਂ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਪਥਵੀਆਦਿਵਿਭਾਗਭਿਨ੍ਨੇਸੁ ਮਞ੍ਞਨਾਸੁ ਚ ਸਾਤਿਸਯਂ ਨਿਬ੍ਬੇਧਵਿਰਾਗਸਞ੍ਜਨਨੀ ਉਪਰਿ ਸੇਕ੍ਖਾਸੇਕ੍ਖਤਥਾਗਤਗੁਣਵਿਭਾਵਨੀ ਚ ਅਯਂ ਦੇਸਨਾ। ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਦੇਸਨਾ ਚ ਵਿਸੇਸਤੋ ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਨਿਵੇਠਨਕਥਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਨਿਸ੍ਸਯਸ੍ਸ ਦਿਟ੍ਠਿਗ੍ਗਾਹਸ੍ਸ ਆਦਿਤੋ ਅਸਾਰਭਾਵਦੀਪਨਂ ਉਪਰਿ ਚ ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਅਰਿਯਾਨਂ ਗੁਣਵਿਸੇਸਵਿਭਾਵਨਮਿਦਂ ਸੁਤ੍ਤਂ ਪਠਮਂ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਂ। ਕਿਞ੍ਚ ਸਕ੍ਕਾਯੇ ਮਞ੍ਞਨਾਮਞ੍ਞਨਾਮੁਖੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਨਿਵਤ੍ਤੀਸੁ ਆਦੀਨਵਾਨਿਸਂਸਵਿਭਾਵਨਤੋ ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਪੁਗ੍ਗਲਾਨਂ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਵਿਭਾਗਤੋ ਚ ਇਦਮੇਵ ਸੁਤ੍ਤਂ ਪਠਮਂ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਂ।

ਯਂ ਪਨ ਏਕਿਸ੍ਸਾ ਦੇਸਨਾਯ ਦੇਸਨਨ੍ਤਰੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਂਸਨ੍ਦਨਂ, ਅਯਮ੍ਪਿ ਦੇਸਨਾਸਨ੍ਧਿ, ਸਾ ਏਵਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ''ਅਸ੍ਸੁਤਵਾ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋ...ਪੇ॰... ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਅਭਿਨਨ੍ਦਤੀ''ਤਿ ਅਯਂ ਦੇਸਨਾ। ''ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਸ੍ਸੁਤਵਾ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋ...ਪੇ॰... ਸਪ੍ਪੁਰਿਸਧਮ੍ਮੇ ਅਵਿਨੀਤੋ ਮਨਸਿਕਰਣੀਯੇ ਧਮ੍ਮੇ ਨਪ੍ਪਜਾਨਾਤਿ, ਅਮਨਸਿਕਰਣੀਯੇ ਚ ਧਮ੍ਮੇ ਨਪ੍ਪਜਾਨਾਤਿ, ਸੋ ਮਨਸਿਕਰਣੀਯੇ ਧਮ੍ਮੇ ਅਪ੍ਪਜਾਨਨ੍ਤੋ ਅਮਨਸਿਕਰਣੀਯੇ ਚ ਧਮ੍ਮੇ ਅਪ੍ਪਜਾਨਨ੍ਤੋ ਯੇ ਧਮ੍ਮਾ ਨ ਮਨਸਿਕਰਣੀਯਾ, ਤੇ ਧਮ੍ਮੇ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤਿ...ਪੇ॰... ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਵਾ ਕਾਮਾਸਵੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਵਾ ਕਾਮਾਸਵੋ ਪਵਡ੍ਢਤਿ। ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਵਾ ਭਵਾਸਵੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਵਾ ਭਵਾਸਵੋ ਪਵਡ੍ਢਤਿ, ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਵਾ ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਵੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਵਾ ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਵੋ ਪਵਡ੍ਢਤੀ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੭) ਇਮਾਯ ਦੇਸਨਾਯ ਸਂਸਨ੍ਦਤਿ। ਤਥਾ ''ਤਸ੍ਸੇਤਂ ਪਾਟਿਕਙ੍ਖਂ ਸੁਭਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਮਨਸਿ ਕਰਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਸੁਭਨਿਮਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਮਨਸਿਕਾਰਾ ਰਾਗੋ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਨੁਦ੍ਧਂਸੇਸ੍ਸਤਿ, ਸੋ ਸਰਾਗੋ ਸਦੋਸੋ ਸਮੋਹੋ ਸਾਙ੍ਗਣੋ ਸਂਕਿਲਿਟ੍ਠਚਿਤ੍ਤੋ ਕਾਲਂ ਕਰਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੫੯) ਇਮਾਯ ਦੇਸਨਾਯ ਸਂਸਨ੍ਦਤਿ। ਤਥਾ ''ਚਕ੍ਖੁਞ੍ਚਾਵੁਸੋ ਪਟਿਚ੍ਚ ਰੂਪੇ ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਂ, ਤਿਣ੍ਣਂ ਸਙ੍ਗਤਿ ਫਸ੍ਸੋ, ਫਸ੍ਸਪਚ੍ਚਯਾ ਵੇਦਨਾ। ਯਂ ਵੇਦੇਤਿ ਤਂ ਸਞ੍ਜਾਨਾਤਿ, ਯਂ ਸਞ੍ਜਾਨਾਤਿ ਤਂ ਵਿਤਕ੍ਕੇਤਿ, ਯਂ ਵਿਤਕ੍ਕੇਤਿ ਤਂ ਪਪਞ੍ਚੇਤਿ, ਯਂ ਪਪਞ੍ਚੇਤਿ ਤਤੋਨਿਦਾਨਂ ਪੁਰਿਸਂ ਪਪਞ੍ਚਸਞ੍ਞਾਸਙ੍ਖਾ ਸਮੁਦਾਚਰਨ੍ਤੀ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੦੪) ਇਮਾਯ ਦੇਸਨਾਯ ਸਂਸਨ੍ਦਤਿ। ਤਥਾ ''ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਸੁਤਵਾ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋ...ਪੇ॰... ਸਪ੍ਪੁਰਿਸਧਮ੍ਮੇ ਅਵਿਨੀਤੋ ਰੂਪਂ 'ਏਤਂ ਮਮ, ਏਸੋਹਮਸ੍ਮਿ, ਏਸੋ ਮੇ ਅਤ੍ਤਾ'ਤਿ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ। ਵੇਦਨਂ...ਪੇ॰..., ਸਞ੍ਞਂ...ਪੇ॰..., ਸਙ੍ਖਾਰੇ...ਪੇ॰..., ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ 'ਏਤਂ ਮਮ, ਏਸੋਹਮਸ੍ਮਿ, ਏਸੋ ਮੇ ਅਤ੍ਤਾ'ਤਿ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ। ਯਮ੍ਪਿ ਤਂ ਦਿਟ੍ਠਂ...ਪੇ॰... ਯਮ੍ਪਿ ਤਂ ਦਿਟ੍ਠਿਟ੍ਠਾਨਂ, ਸੋ ਲੋਕੋ ਸੋ ਅਤ੍ਤਾ ਸੋ ਪੇਚ੍ਚ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮਿ ਨਿਚ੍ਚੋ ਧੁਵੋ ਸਸ੍ਸਤੋ ਅਵਿਪਰਿਣਾਮਧਮ੍ਮੋ ਸਸ੍ਸਤਿਸਮਂ ਤਥੇਵ ਠਸ੍ਸਾਮੀਤਿ, ਤਮ੍ਪਿ 'ਏਤਂ ਮਮ, ਏਸੋਹਮਸ੍ਮਿ, ਏਸੋ ਮੇ ਅਤ੍ਤਾ'ਤਿ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੪੧) ਇਮਾਯ ਦੇਸਨਾਯ ਸਂਸਨ੍ਦਤਿ।

''ਯੋਪਿ ਸੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ...ਪੇ॰... ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਮਾਭਿਨਨ੍ਦੀ''ਤਿ ਅਯਂ ਦੇਸਨਾ। ''ਇਧ, ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਸੁਤਂ ਹੋਤਿ 'ਸਬ੍ਬੇ ਧਮ੍ਮਾ ਨਾਲਂ ਅਭਿਨਿਵੇਸਾਯਾ'ਤਿ, ਏਵਞ੍ਚੇਤਂ, ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਸੁਤਂ ਹੋਤਿ 'ਸਬ੍ਬੇ ਧਮ੍ਮਾ ਨਾਲਂ ਅਭਿਨਿਵੇਸਾਯਾ'ਤਿ, ਸੋ ਸਬ੍ਬਂ ਧਮ੍ਮਂ ਅਭਿਜਾਨਾਤਿ, ਸਬ੍ਬਂ ਧਮ੍ਮਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾਯ ਸਬ੍ਬਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਰਿਜਾਨਾਤਿ, ਸਬ੍ਬਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਰਿਞ੍ਞਾਯ ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਵੇਦਨਂ ਵੇਦੇਤਿ ਸੁਖਂ ਵਾ ਦੁਕ੍ਖਂ ਵਾ ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਂ ਵਾ, ਸੋ ਤਾਸੁ ਵੇਦਨਾਸੁ ਅਨਿਚ੍ਚਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਤਿ, ਵਿਰਾਗਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਤਿ, ਨਿਰੋਧਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਤਿ, ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਤੀ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੩੯੦) ਇਮਾਯ ਦੇਸਨਾਯ ਸਂਸਨ੍ਦਤਿ। ''ਯੋਪਿ ਸੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਰਹਂ...ਪੇ॰... ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋਤਿ ਵਦਾਮੀ''ਤਿ ਅਯਂ ਦੇਸਨਾ ''ਸੁਤਵਾ ਚ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ,

ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ...ਪੇ॰... ਸਪ੍ਪੁਰਿਸਧਮ੍ਮੇ ਸੁਵਿਨੀਤੋ ਰੂਪਂ 'ਨੇਤਂ ਮਮ, ਨੇਸੋਹਮਸ੍ਮਿ, ਨ ਮੇਸੋ ਅਤ੍ਤਾ'ਤਿ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ, ਵੇਦਨਂ... ਪੇ॰..., ਸਞ੍ਞਂ...ਪੇ॰..., ਸਙ੍ਖਾਰੇ...ਪੇ॰..., ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ 'ਨੇਤਂ ਮਮ, ਨੇਸੋਹਮਸ੍ਮਿ, ਨ ਮੇਸੋ ਅਤ੍ਤਾ'ਤਿ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ। ਯਮ੍ਪਿ ਤਂ ਦਿਟ੍ਠਂ ਸੁਤਂ ਵਿਞ੍ਞਾਤਂ ਪਤ੍ਤਂ ਪਰਿਯੇਸਿਤਂ ਅਨੁਵਿਚਰਿਤਂ ਮਨਸਾ, ਤਮ੍ਪਿ 'ਨੇਤਂ ਮਮ, ਨੇਸੋਹਮਸ੍ਮਿ, ਨ ਮੇਸੋ ਅਤ੍ਤਾ'ਤਿ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ। ਯਮ੍ਪਿ ਤਂ ਦਿਟ੍ਠਿਟ੍ਠਾਨਂ, ਸੋ ਲੋਕੋ ਸੋ ਅਤ੍ਤਾ ਸੋ ਪੇਚ੍ਚ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮਿ 'ਨਿਚ੍ਚੋ ਧੁਵੋ ਸਸ੍ਸਤੋ ਅਪਿ ਪਰਿਣਾਮਧਮ੍ਮੋ ਸਸ੍ਸਤਿਸਮਂ ਤਥੇਵ ਠਸ੍ਸਾਮੀ'ਤਿ, ਤਮ੍ਪਿ 'ਨੇਤਂ ਮਮ, ਨੇਸੋਹਮਸ੍ਮਿ, ਨ ਮੇਸੋ ਅਤ੍ਤਾ'ਤਿ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ। ਸੋ ਏਵਂ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਨ ਪਰਿਤਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੪੧) ਏਵਮਾਦਿਦੇਸਨਾਹਿ ਸਂਸਨ੍ਦਤੀਤਿ, ਅਯਂ **ਚਤੁਬ੍ਯੂਹੋ ਹਾਰੋ**।

੭. ਆਵਤ੍ਤਹਾਰਵਣ੍ਣਨਾ

''ਅਸ੍ਸੁਤਵਾ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋ''ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰਪਟਿਕ੍ਖੇਪਮੁਖੇਨ ਅਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰਪਰਿਗ੍ਗਹੋ ਦੀਪਿਤੋ। ''ਅਰਿਯਾਨਂ ਅਦਸ੍ਸਾਵੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਸਪ੍ਪੁਰਿਸੂਪਨਿਸ੍ਸਯਾਦਿਪਟਿਕ੍ਖੇਪਮੁਖੇਨ ਅਸਪ੍ਪੁਰਿਸੂਪਨਿਸ੍ਸਯਾਦਿਪਰਿਗ੍ਗਹੋ ਦੀਪਿਤੋ। ਤੇਸੁ ਪੁਰਿਮਨਯੇਨ ਆਸਯਵਿਪਤ੍ਤਿ ਕਿਤ੍ਤਿਤਾ, ਦੁਤਿਯੇਨ ਪਯੋਗਵਿਪਤ੍ਤਿ। ਪੁਰਿਮੇਨ ਚਸ੍ਸ ਕਿਲੇਸਵਟ੍ਟਂ, ਤਞ੍ਚ ਯਤੋ ਵਿਪਾਕਵਟ੍ਟਨ੍ਤਿ ਸਕਲਂ ਸਂਸਾਰਚਕ੍ਕਮਾਵਤ੍ਤਤਿ। ''ਪਥਵਿਂ ਮਞ੍ਞਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਤਤ੍ਥ ਤਿਸ੍ਸੋ ਮਞ੍ਞਨਾ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਤਾਸੁ ਤਣ੍ਹਾਮਞ੍ਞਨਾ ''ਏਤਂ ਮਮਾ''ਤਿ ਤਣ੍ਹਾਗ੍ਗਾਹੋ, ਮਾਨਮਞ੍ਞਨਾ ''ਏਸੋਹਮਸ੍ਮੀ''ਤਿ ਮਾਨਗ੍ਗਾਹੋ, ਦਿਟ੍ਠਿਮਞ੍ਞਨਾ ''ਏਸੋ ਮੇ ਅਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਦਿਟ੍ਠਿਗ੍ਗਾਹੋ। ਤਤ੍ਥ ਤਣ੍ਹਾਗ੍ਗਾਹੇਨ ''ਤਣ੍ਹਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਪਰਿਯੇਸਨਾ''ਤਿਆਦਿਕਾ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੦੩; ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੫੯; ਅ॰ ਨਿ॰ ੩.੨੩; ਵਿਭ॰ ੯੬੩) ਨਵ ਤਣ੍ਹਾਮੂਲਕਾ ਧਮ੍ਮਾ ਆਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਮਾਨਗ੍ਗਾਹੇਨ ''ਸੇਯ੍ਯੋਹਮਸ੍ਮੀ''ਤਿਆਦਿਕਾ ਨਵ ਮਾਨਵਿਧਾ ਆਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਦਿਟ੍ਠਿਗ੍ਗਾਹੇਨ ''ਰੂਪਂ ਅਤ੍ਤਤੋ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤੀ''ਤਿਆਦਿਕਾ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੪.੩੪੫) ਵੀਸਤਿਵਤ੍ਥੁਕਾ ਸਕ੍ਕਾਯਦਿਟ੍ਠਿ ਆਵਤ੍ਤਤਿ। ਤੀਸੁ ਚ ਗਾਹੇਸੁ ਯਾਯ ਸਞ੍ਞਾਯ ਤਣ੍ਹਾਗ੍ਗਾਹਸ੍ਸ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਾ, ਸਾ ਦੁਕ੍ਖਸਞ੍ਞਾ ਦੁਕ੍ਖਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ। ਯਾਯ ਸਞ੍ਞਾਯ ਮਾਨਗ੍ਗਾਹਸ੍ਸ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਾ, ਸਾ ਅਨਿਚ੍ਚਸਞ੍ਞਾ ਅਨਿਚ੍ਚਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ। ਯਾਯ ਪਨ ਸਞ੍ਞਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਗ੍ਗਾਹਸ੍ਸ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਾ, ਸਾ ਅਨਤ੍ਤਸਞ੍ਞਾ ਅਨਤ੍ਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ। ਤਤ੍ਥ ਪਠਮਗ੍ਗਾਹਵਿਸਭਾਗਤੋ ਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤਵਿਮੋਕ੍ਖਮੁਖਂ ਆਵਤ੍ਤਤਿ, ਦੁਤਿਯਗ੍ਗਾਹਵਿਸਭਾਗਤੋ ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਵਿਮੋਕ੍ਖਮੁਖਂ ਆਵਤ੍ਤਤਿ, ਤਤਿਯਗ੍ਗਾਹਵਿਸਭਾਗਤੋ ਸੁਞ੍ਞਤਵਿਮੋਕ੍ਖਮੁਖਂ ਆਵਤ੍ਤਤਿ।

ਸੇਕ੍ਖਗ੍ਗਹਣੇਨ ਅਰਿਯਾਯ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਸਙ੍ਗਹੋ, ਤਤੋ ਚ ਪਰਤੋਘੋਸਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰਾ ਦੀਪਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਪਰਤੋਘੋਸੇਨ ਚ ਸੁਤਵਾ ਅਰਿਯਸਾਵਕੋਤਿ ਆਵਤ੍ਤਤਿ, ਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰੇਨ ਨਵ ਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰਮੂਲਕਾ ਧਮ੍ਮਾ ਆਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਞ੍ਚ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਚਕ੍ਕਂ। ''ਮਾ ਮਞ੍ਞੀ''ਤਿ ਮਞ੍ਞਨਾਨਂ ਵਿਪ੍ਪਕਤਪ੍ਪਹਾਨਤਾਗਹਣੇਨ ਏਕਚ੍ਚਾਸਵਪਰਿਕ੍ਖਯੋ ਦੀਪਿਤੋ ਹੋਤਿ, ਤੇਨ ਚ ਸਦ੍ਧਾਵਿਮੁਤ੍ਤਦਿਟ੍ਠਿਪ੍ਪਤ੍ਤਕਾਯਸਕ੍ਖਿਭਾਵਾ ਆਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ''ਅਰਹਂ ਖੀਣਾਸਵੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਅਸੇਕ੍ਖਾ ਸੀਲਕ੍ਖਨ੍ਧਾਦਯੋ ਦਸ੍ਸਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸੀਲਕ੍ਖਨ੍ਧਾਦਿਪਾਰਿਪੂਰਿਯਾ ਚ ਦਸ ਨਾਥਕਰਣਾ ਧਮ੍ਮਾ ਆਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ''ਨ ਮਞ੍ਞਤੀ''ਤਿ ਮਞ੍ਞਨਾਪਟਿਕ੍ਖੇਪੇਨ ਪਞ੍ਚਸੁ ਉਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧੇਸੁ ''ਨੇਤਂ ਮਮ, ਨੇਸੋਹਮਸ੍ਮਿ, ਨ ਮੇਸੋ ਅਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਤ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸਿਤਾ, ਤਾਯ ਚ ਸਾਤਿਸਯਾ ਨਿਕਨ੍ਤਿਪਰਿਯਾਦਾਨਮਾਨਸਮੁਗ੍ਘਾਟਨਦਿਟ੍ਠਿਉਗ੍ਘਾਟਨਾਨਿ ਪਕਾਸਿਤਾਨੀਤਿ ਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤਾਨਿਮਿਤ੍ਤ-ਸੁਞ੍ਞਤਵਿਮੋਕ੍ਖਾ ਆਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ।

''ਤਥਾਗਤੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਗੁਣਾ ਵਿਭਾਵਿਤਾਤਿ ਤਦਵਿਨਾਭਾਵਤੋ ਦਸਬਲ-ਚਤੁਵੇਸਾਰਜ੍ਜਅਸਾਧਾਰਣਞਾਣਆਵੇਣਿਕਬੁਦ੍ਧਧਮ੍ਮਾ ਆਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ''ਨਨ੍ਦੀ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਮੂਲ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਸਦ੍ਧਿਂ ਹੇਤੁਨਾ ਵਟ੍ਟਵਿਵਟ੍ਟਂ ਕਥਿਤਨ੍ਤਿ ਪਵਤ੍ਤਿਨਿਵਤ੍ਤਿਤਦੁਭਯਹੇਤੁਵਿਭਾਵਨੇਨ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਾਨਿ ਆਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ''ਤਣ੍ਹਾਨਂ ਖਯਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਤਣ੍ਹਪ੍ਪਹਾਨਾਪਦੇਸੇਨ ਤਦੇਕਟ੍ਠਭਾਵਤੋ ਦਿਯਡ੍ਢਸ੍ਸ ਕਿਲੇਸਸਹਸ੍ਸਸ੍ਸ ਪਹਾਨਂ ਆਵਤ੍ਤਤਿ। ''ਸਬ੍ਬਸੋ ਤਣ੍ਹਾਨਂ ਖਯਾ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੋਧਿਂ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ''ਤਿ ਚ ਵਤ੍ਵਾ ''ਨਨ੍ਦੀ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਮੂਲ''ਨ੍ਤਿ, ''ਇਤਿ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਮਞ੍ਞਨਾਭਾਵਹੇਤੁਭੂਤਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯਾਕਾਰਵੇਦਨਸ੍ਸ ਸਾਵਕੇਹਿ ਅਸਾਧਾਰਣਞਾਣਚਾਰਭਾਵੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋ, ਤੇਨ ਚਤੁਵੀਸਤਿਕੋਟਿਸਤਸਹਸ੍ਸਸਮਾਪਤ੍ਤਿਸਞ੍ਚਾਰਿ ਭਗਵਤੋ ਮਹਾਵਜਿਰਞਾਣਂ ਆਵਤ੍ਤਤੀਤਿ। ਅਯਂ **ਆਵਤ੍ਤੋ ਹਾਰੋ**।

੮. ਵਿਭਤ੍ਤਿਹਾਰਵਣ੍ਣਨਾ

''ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਮੂਲਪਰਿਯਾਯ''ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਾ ਨਾਮ ਤੇਭੂਮਕਾ ਧਮ੍ਮਾ ਸਕ੍ਕਾਯਸ੍ਸ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਤਾ। ਤੇਸਂ ਮਞ੍ਞਨਾ ਪਦਟ੍ਠਾਨਂ ਪਪਞ੍ਚਸਙ੍ਖਾਨਿਮਿਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਲੋਕਵਿਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ। ਤਯਿਮੇ ਕੁਸਲਾ ਅਕੁਸਲਾ ਅਬ੍ਯਾਕਤਾਤਿ ਤਿਵਿਧਾ। ਤੇਸੁ ਕੁਸਲਾਨਂ ਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰਾਦਿ ਪਦਟ੍ਠਾਨਂ, ਅਕੁਸਲਾਨਂ ਅਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰਾਦਿ, ਅਬ੍ਯਾਕਤਾਨਂ ਕਮ੍ਮਭਵਆਵਜ੍ਜਨਭੂਤਰੂਪਾਦਿ ਪਦਟ੍ਠਾਨਂ। ਤਤ੍ਥ ਕੁਸਲਾ ਕਾਮਾਵਚਰਾਦਿਵਸੇਨ ਭੂਮਿਤੋ ਤਿਵਿਧਾ, ਤਥਾ ਅਬ੍ਯਾਕਤਾ ਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦਸਭਾਵਾ, ਅਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦਸਭਾਵਾ ਪਨ ਕਾਮਾਵਚਰਾਵ ਤਥਾ ਅਕੁਸਲਾ। ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਪਟਿਪਤ੍ਤਿਪਟਿਵੇਧਸੁਤਕਿਚ੍ਚਾਭਾਵੇਨ ਤਿਵਿਧੋ ਅਸ੍ਸੁਤਵਾ। ਅਨ੍ਧਕਲ੍ਯਾਣਵਿਭਾਗੇਨ ਦੁਵਿਧੋ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋ। ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧਸਾਵਕਭੇਦੇਨ ਤਿਵਿਧਾ ਅਰਿਯਾ। ਮਂਸਚਕ੍ਖੁਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਪਞ੍ਞਾਚਕ੍ਖੂਹਿ ਦਸ੍ਸਨਾਭਾਵੇਨ ਤਿਵਿਧੋ ਅਦਸ੍ਸਾਵੀ। ਮਗ੍ਗਫਲਨਿਬ੍ਬਾਨਭੇਦੇਨ ਤਿਵਿਧੋ, ਨਵਵਿਧੋ ਵਾ ਅਰਿਯਧਮ੍ਮੋ। ਸਵਨਧਾਰਣਪਰਿਚਯਮਨਸਿਕਾਰਪਟਿਵੇਧਵਸੇਨ ਪਞ੍ਚਵਿਧਾ ਅਰਿਯਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਕੋਵਿਦਤਾ। ਤਦਭਾਵਤੋ ਅਕੋਵਿਦੋ। ਸਂਵਰਪਹਾਨਭੇਦੇਨ ਦੁਵਿਧੋ, ਦਸਵਿਧੋ ਵਾ ਅਰਿਯਧਮ੍ਮਵਿਨਯੋ, ਤਦਭਾਵਤੋ ਅਰਿਯਧਮ੍ਮੇ ਅਵਿਨੀਤੋ। ਏਤ੍ਥ ਪਦਟ੍ਠਾਨਵਿਭਾਗੋ ਹੇਟ੍ਠਾ ਦਸ੍ਸਿਤੋਯੇਵ। ''ਸਪ੍ਪੁਰਿਸਾਨਂ ਅਦਸ੍ਸਾਵੀ''ਤਿਆਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ''ਪਥਵਿਂ ਮਞ੍ਞਤੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਮਞ੍ਞਨਾਵਤ੍ਥੁਵਿਭਾਗੋ ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਆਗਤੋਵ, ਤਥਾ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਬਾਹਿਰਾਦਿਕੋ ਚ ਅਨ੍ਤਰਵਿਭਾਗੋ।

ਮਞ੍ਞਨਾ ਪਨ ਤਣ੍ਹਾਮਾਨਦਿਟ੍ਠਿਵਸੇਨ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਤਿਵਿਧਾ, ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਪਨ ਤਣ੍ਹਾਮਞ੍ਞਨਾ ਤਾਵ ਕਾਮਤਣ੍ਹਾਦਿਵਸੇਨ ਅਟ੍ਠਸਤਵਿਧਾ, ਤਥਾ ''ਅਸ੍ਮੀਤਿ ਸਤਿ ਇਤ੍ਥਸ੍ਮੀਤਿ ਹੋਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ। ਏਵਂ ਮਾਨਮਞ੍ਞਨਾਪਿ। ''ਅਸ੍ਮੀਤਿ ਸਤਿ ਇਤ੍ਥਸ੍ਮੀਤਿ ਹੋਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਪਞ੍ਚਤ੍ਤਯਂ ਉਦ੍ਦਿਟ੍ਠਂ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਞ੍ਚਾਤਿ । ਏਤੇਨ ਦਿਟ੍ਠਿਮਞ੍ਞਨਾਯਪਿ ਅਟ੍ਠਸਤਵਿਧਤਾ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਅਪਿਚ ਸੇਯ੍ਯਸ੍ਸ ''ਸੇਯ੍ਯੋਹਮਸ੍ਮੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਮਾਨਮਞ੍ਞਨਾਯ ਨਵਵਿਧਤਾ ਤਦਨ੍ਤਰਭੇਦੇਨ ਅਨੇਕਵਿਧਤਾ ਚ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਅਯਞ੍ਚ ਅਤ੍ਥੋ ਹੀਨਤ੍ਤਿਕਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾਯ ਵਿਭਾਵੇਤਬ੍ਬੋ। ਦਿਟ੍ਠਿਮਞ੍ਞਨਾਯ ਪਨ **ਬ੍ਰਹ੍ਮਜਾਲੇ** ਆਗਤਨਯੇਨ ਦ੍ਵਾਸਟ੍ਠਿਵਿਧਤਾ ਤਦਨ੍ਤਰਭੇਦੇਨ ਅਨੇਕਵਿਧਤਾ ਚ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ''ਅਪਰਿਞ੍ਞਾਤ''ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਞਾਤਪਰਿਞ੍ਞਾਦਿਵਸੇਨ ਚੇਵ ਰੂਪਮੁਖਾਦਿਅਭਿਨਿਵੇਸਭੇਦਾਦਿਵਸੇਨ ਚ ਪਰਿਞ੍ਞਾਨਂ ਅਨੇਕਵਿਧਤਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਤਥਾ ਅਟ੍ਠਮਕਾਦਿਵਸੇਨ ਸੇਕ੍ਖਵਿਭਾਗੋ ਪਞ੍ਞਾਵਿਮੁਤ੍ਤਾਦਿਵਸੇਨ ਅਸੇਕ੍ਖਵਿਭਾਗੋ ਚ। ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਧਮ੍ਮਵਿਭਾਗੋ। ਪਦਟ੍ਠਾਨਵਿਭਾਗੋ ਚ ਭੂਮਿਵਿਭਾਗੋ ਚ ਵੁਤ੍ਤਨਯਾਨੁਸਾਰੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਤਿ। ਅਯਂ **ਵਿਭਤ੍ਤਿਹਾਰੋ**।

੯. ਪਰਿਵਤ੍ਤਹਾਰਵਣ੍ਣਨਾ

''ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਮੂਲਪਰਿਯਾਯ''ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ''ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਾ''ਤਿ ਪਞ੍ਚੁਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧਾ ਗਹਿਤਾ, ਤੇਸਂ ਮੂਲਕਾਰਣਨ੍ਤਿ ਚ ਤਣ੍ਹਾਮਾਨਦਿਟ੍ਠਿਯੋ। ਤਥਾ ਅਸ੍ਸੁਤਵਾ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋ...ਪੇ॰... ਸਪ੍ਪੁਰਿਸਧਮ੍ਮੇ ਅਵਿਨੀਤੋਤਿ। ਯਾਵਕੀਵਞ੍ਚ ਪਞ੍ਚਸੁ ਉਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧੇਸੁ ਸੁਭਤੋ ਸੁਖਤੋ ਨਿਚ੍ਚਤੋ ਅਤ੍ਤਤੋ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਨਵਸੇਨ ''ਏਤਂ ਮਮ, ਏਸੋਹਮਸ੍ਮਿ, ਏਸੋ ਮੇ ਅਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਤਣ੍ਹਾਮਾਨਦਿਟ੍ਠਿਗਾਹਾ ਨ ਸਮੁਚ੍ਛਿਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਤਾਵ ਨੇਸਂ ਪਬਨ੍ਧੂਪਰਮੋ ਸੁਪਿਨਨ੍ਤੇਪਿ ਨ ਕੇਨਚਿ ਲਦ੍ਧਪੁਬ੍ਬੋ। ਯਦਾ ਪਨ ਨੇਸਂ ਅਸੁਭਤੋ ਦੁਕ੍ਖਤੋ ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਅਨਤ੍ਤਤੋ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਨਵਸੇਨ ''ਨੇਤਂ ਮਮ, ਨੇਸੋਹਮਸ੍ਮਿ, ਨ ਮੇਸੋ ਅਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨਾ ਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤਾਨਿਮਿਤ੍ਤਸੁਞ੍ਞਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਉਸ੍ਸਕ੍ਕਿਤ੍ਵਾ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਾਧਿਗਮਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਅਥ ਨੇਸਂ ਪਬਨ੍ਧੂਪਰਮੋ ਹੋਤਿ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਕਭਾਵੂਪਗਮਨਤੋ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ ''ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਾਤਿ ਪਞ੍ਚੁਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧਾ ਗਹਿਤਾ, ਤੇਸਂ ਮੂਲਕਾਰਣਨ੍ਤਿ ਚ ਤਣ੍ਹਾਮਾਨਦਿਟ੍ਠਿਯੋ''ਤਿ। ਤਥਾ ਅਸ੍ਸੁਤਵਾ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋ... ਪੇ॰... ਸਪ੍ਪੁਰਿਸਧਮ੍ਮੇ ਅਵਿਨੀਤੋ ਤੀਹਿਪਿ ਮਞ੍ਞਨਾਹਿ ਪਥਵਿਂ ਮਞ੍ਞਤਿ ਯਾਵ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਅਭਿਨਨ੍ਦਤਿ, ਤੀਹਿਪਿ ਪਰਿਞ੍ਞਾਹਿ ਤਸ੍ਸ ਤਂ ਵਤ੍ਥੁ ਅਪਰਿਞ੍ਞਾਤਨ੍ਤਿ ਕਤ੍ਵਾ। ਯਸ੍ਸ ਪਨ ਤਂ ਵਤ੍ਥੁ ਤੀਹਿ ਪਰਿਞ੍ਞਾਹਿ ਪਰਿਞ੍ਞਾਤਂ, ਨ ਸੋ ਇਤਰੋ ਵਿਯ ਤਂ ਮਞ੍ਞਤਿ। ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ ''ਸੁਤਵਾ ਚ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ...ਪੇ॰... ਸਪ੍ਪੁਰਿਸਧਮ੍ਮੇ ਸੁਵਿਨੀਤੋ ਰੂਪਂ 'ਨੇਤਂ ਮਮ, ਨੇਸੋਹਮਸ੍ਮਿ, ਨ ਮੇਸੋ ਅਤ੍ਤਾ'ਤਿ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ, ਵੇਦਨਂ...ਪੇ॰... ਅਸਤਿ ਨ ਪਰਿਤਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੪੧)। ਸੇਕ੍ਖੋ ਪਥਵਿਂ ਮਾ ਮਞ੍ਞਿ, ਯਾਵ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਮਾਭਿਨਨ੍ਦਿ, ਅਰਹਾ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਚ ਪਥਵਿਂ ਨ ਮਞ੍ਞਤਿ, ਯਾਵ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਨਾਭਿਨਨ੍ਦਤਿ, ਮਞ੍ਞਨਾਮਞ੍ਞਿਤੇਸੁ ਵਤ੍ਥੂਸੁ

ਮਤ੍ਤਸੋ ਸਬ੍ਬਸੋ ਚ ਪਰਿਞ੍ਞਾਭਿਸਮਯਸਂਸਿਦ੍ਧਿਯਾ ਪਹਾਨਾਭਿਸਮਯਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਤੋ। ਯਸ੍ਸ ਪਨ ਤੇਸੁ ਵਤ੍ਥੂਸੁ ਸਬ੍ਬਸੋ ਮਤ੍ਤਸੋ ਵਾ ਪਰਿਞ੍ਞਾ ਏਵ ਨਤ੍ਥਿ, ਕੁਤੋ ਪਹਾਨਂ, ਸੋ ਯਥਾਪਰਿਕਪ੍ਪਂ ਨਿਰਙ੍ਕੁਸਾਹਿ ਮਞ੍ਞਨਾਹਿ ''ਏਤਂ ਮਮਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਮਞ੍ਞਤੇਵ। ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ ''ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਸ੍ਸੁਤਵਾ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋ...ਪੇ०... ਸਪ੍ਪੁਰਿਸਧਮ੍ਮੇ ਅਵਿਨੀਤੋ ਰੂਪਂ 'ਏਤਂ ਮਮ, ਏਸੋਹਮਸ੍ਮਿ, ਏਸੋ ਮੇ ਅਤ੍ਤਾ'ਤਿ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ, ਵੇਦਨਂ...ਪੇ०..., ਸਞ੍ਞ...ਪੇ०...''ਤ੍ਯਾਦਿ (ਮ० ਨਿ० ੧.੨੪੧)। ਅਯਂ **ਪਰਿਵਤ੍ਤੋ ਹਾਰੋ**।

੧੦. ਵੇਵਚਨਹਾਰਵਣ੍ਣਨਾ

''ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਾ ਸਕਲਧਮ੍ਮਾ ਅਨਵਸੇਸਧਮ੍ਮਾ''ਤਿ ਪਰਿਯਾਯਵਚਨਂ, ''ਮੂਲਪਰਿਯਾਯਂ ਮੂਲਕਾਰਣਂ ਅਸਾਧਾਰਣਹੇਤੁ''ਨ੍ਤਿ ਪਰਿਯਾਯਵਚਨਂ, ''ਮੂਲਪਰਿਯਾਯਨ੍ਤਿ ਵਾ ਮੂਲਦੇਸਨਂ ਕਾਰਣਤਥਨ''ਨ੍ਤਿ ਪਰਿਯਾਯਵਚਨਂ, ''ਵੋ ਤੁਮ੍ਹਾਕਂ ਤੁਮ੍ਹ''ਨ੍ਤਿ ਪਰਿਯਾਯਵਚਨਂ, ''ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਮਣਾ ਤਪਸ੍ਸਿਨੋ''ਤਿ ਪਰਿਯਾਯਵਚਨਂ, ''ਦੇਸੇਸ੍ਸਾਮੀ ਕਥੇਸ੍ਸਾਮੀ ਪਞ੍ਞਪੇਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਪਰਿਯਾਯਵਚਨਂ, ''ਸੁਣਾਥ ਸੋਤਂ ਓਦਹਥ ਸੋਤਦ੍ਵਾਰਾਨੁਸਾਰੇਨ ਉਪਧਾਰੇਥਾ''ਤਿ ਪਰਿਯਾਯਵਚਨਂ, ''ਸਾਧੁਕਂ ਸਮ੍ਮਾ ਸਕ੍ਕਚ੍ਚ''ਨ੍ਤਿ ਪਰਿਯਾਯਵਚਨਂ, ''ਮਨਸਿ ਕਰੋਥ ਚਿਤ੍ਤੇ ਠਪੇਥ ਸਮਨ੍ਨਾਹਰਥਾ''ਤਿ ਪਰਿਯਾਯਵਚਨਂ, ''ਭਾਸਿਸ੍ਸਾਮਿ ਬ੍ਯਤ੍ਤਂ ਕਥੇਸ੍ਸਾਮਿ ਵਿਭਜਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਪਰਿਯਾਯਵਚਨਂ, ''ਏਵਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸਾਧੁ ਸੁਟ੍ਠੁ ਭਨ੍ਤੇ''ਤਿ ਪਰਿਯਾਯਵਚਨਂ, ''ਪਚ੍ਚਸ੍ਸੋਸੁਂ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਿਂਸੁ ਸਮ੍ਪਟਿਗ੍ਗਹੇਸੁ''ਨ੍ਤਿ ਪਰਿਯਾਯਵਚਨਂ। ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨ ਸਬ੍ਬਪਦੇਸੁ ਵੇਵਚਨਂ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ। ਅਯਂ **ਵੇਵਚਨੋ ਹਾਰੋ**।

੧੧. ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਹਾਰਵਣ੍ਣਨਾ

''ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਮੂਲਪਰਿਯਾਯ''ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਾ ਨਾਮ ਸਕ੍ਕਾਯਧਮ੍ਮਾ, ਤੇ ਖਨ੍ਧਵਸੇਨ ਪਞ੍ਚਧਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਾ, ਆਯਤਨਵਸੇਨ ਦ੍ਵਾਦਸਧਾ, ਧਾਤੁਵਸੇਨ ਅਟ੍ਠਾਰਸਧਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਾ। ''ਮੂਲ''ਨ੍ਤਿ ਵਾ ''ਮੂਲਪਰਿਯਾਯ''ਨ੍ਤਿ ਵਾ ਮਞ੍ਞਨਾ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਤਾ ਤਣ੍ਹਾਮਾਨਦਿਟ੍ਠਿਵਸੇਨ ਤਿਧਾ ਅਨੁਰਭੇਦੇਨ ਅਨੇਕਧਾ ਚ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਾ। ਅਥ ਵਾ ''ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਾ''ਤਿ ਤੇਭੂਮਕਧਮ੍ਮਾਨਂ ਸਙ੍ਗਹਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ, ''ਮੂਲਪਰਿਯਾਯ''ਨ੍ਤਿ ਤੇਸਂ ਪਭਵਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ, ''ਵੋ''ਤਿ ਸਮ੍ਪਦਾਨਪਞ੍ਞਤਿ, ''ਦੇਸੇਸ੍ਸਾਮਿ ਭਾਸਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਪਟਿਞ੍ਞਾਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ, ''ਸੁਣਾਥ ਸਾਧੁਕਂ ਮਨਸਿ ਕਰੋਥਾ''ਤਿ ਚ ਆਣਾਪਨਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ, ''ਅਸ੍ਸੁਤਵਾ''ਤਿ ਪਟਿਵੇਧਵਿਮੁਖਤਾਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਚੇਵ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਵਿਮੁਖਤਾਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਚ, ''ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋ''ਤਿ ਅਨਰਿਯਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ, ਸਾ ਅਰਿਯਧਮ੍ਮਪਟਿਕ੍ਖੇਪਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਚੇਵ ਅਰਿਯਧਮ੍ਮਵਿਰਹਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਚ, ''ਅਰਿਯਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਅਸਮਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਚੇਵ ਸਮਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਚ। ਤਤ੍ਥ ਅਸਮਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਤਥਾਗਤਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ, ਸਮਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧਾਨਞ੍ਚੇਵ ਉਭਤੋਭਾਗਵਿਮੁਤ੍ਤਾਦੀਨਞ੍ਚ ਵਸੇਨ ਅਟ੍ਠਵਿਧਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ''ਅਰਿਯਾਨਂ ਅਦਸ੍ਸਾਵੀ''ਤਿਆਦਿ ਦਸ੍ਸਨਭਾਵਨਾਪਟਿਕ੍ਖੇਪਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ, ''ਪਥਵਿਂ ਮਞ੍ਞਤੀ''ਤਿਆਦਿ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਉਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਦ੍ਵਾਦਸਨ੍ਨਂ ਆਯਤਨਾਨਂ ਅਟ੍ਠਾਰਸਨ੍ਨਂ ਧਾਤੂਨਂ ਸਮ੍ਮਸਨੁਪਗਾਨਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਂ ਨਿਕ੍ਖੇਪਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਚੇਵ ਪਭਵਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਚ, ਤਥਾ ਵਿਪਲ੍ਲਾਸਾਨਂ ਕਿਚ੍ਚਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਪਰਿਯੁਟ੍ਠਾਨਂ ਦਸ੍ਸਨਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਕਿਲੇਸਾਨਂ ਫਲਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਅਭਿਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ ਵਿਰੂਹਨਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਤਣ੍ਹਾਯ ਅਸ੍ਸਾਦਨਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਵਿਪ੍ਫਨ੍ਦਨਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ, ''ਸੇਕ੍ਖਾ''ਤਿ ਸਦ੍ਧਾਨੁਸਾਰੀਸਦ੍ਧਾਵਿਮੁਤ੍ਤਦਿਟ੍ਠਿਪ੍ਪਤ੍ਤਕਾਯਸਕ੍ਖੀਨਂ ਦਸ੍ਸਨਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਚੇਵ ਭਾਵਨਾਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਚ ''ਅਪ੍ਪਤ੍ਤਮਾਨਸੋ''ਤਿ ਸੇਕ੍ਖਧਮ੍ਮਾਨਂ ਠਿਤਿਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ, ''ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਯੋਗਕ੍ਖੇਮਂ ਪਤ੍ਥਯਮਾਨੋ''ਤਿ ਪਞ੍ਞਾਯ ਅਭਿਨਿਬ੍ਬਿਦਾਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ, ''ਅਭਿਜਾਨਾਤੀ''ਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ, ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਪਰਿਞ੍ਞਾਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ, ਸਮੁਦਯਸ੍ਸ ਪਹਾਨਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ, ਨਿਰੋਧਸ੍ਸ ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ, ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਭਾਵਨਾਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ, ''ਮਾ ਮਞ੍ਞੀ''ਤਿ ਮਞ੍ਞਨਾਨਂ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ, ਸਮੁਦਯਸ੍ਸ ਪਹਾਨਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ। ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨ ਸੇਸਪਦੇਸੁਪਿ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਤਬ੍ਬਂ। ਅਯਂ **ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਹਾਰੋ**।

੧੨. ਓਤਰਣਹਾਰਵਣ੍ਣਨਾ

''ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਮੂਲਪਰਿਯਾਯ''ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਾ ਨਾਮ ਲੋਕਿਯਾ ਪਞ੍ਚੁਕ੍ਖਨ੍ਧਾ ਦ੍ਵਾਦਸਾਯਤਨਾਨਿ ਅਟ੍ਠਾਰਸ ਧਾਤੁਯੋ ਦ੍ਵੇ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਏਕੂਨਵੀਸਤਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਦ੍ਵਾਦਸਪਦਿਕੋ ਪਚ੍ਚਯਾਕਾਰੋਤਿ, ਅਯਂ ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਗ੍ਗਹਣੇਨ ਖਨ੍ਧਾਦਿਮੁਖੇਨ ਦੇਸਨਾਯ ਓਤਰਣਂ।

‘‘ਮੂਲ’’ਨ੍ਤਿ ਵਾ ‘‘ਮੂਲਪਰਿਯਾਯ’’ਨ੍ਤਿ ਵਾ ਮਞ੍ਞਨਾ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਤਾ ਅਤ੍ਥਤੋ ਤਣ੍ਹਾ ਮਾਨੋ ਦਿਟ੍ਠਿ ਚਾਤਿ ਤੇਸਂ ਸਙ੍ਖਾਰਕ੍ਖਨ੍ਧਸਙ੍ਗਹੋਤਿ ਅਯਂ ਖਨ੍ਧਮੁਖੇਨ ਓਤਰਣਂ। ਤਥਾ ‘‘ਧਮ੍ਮਾਯਤਨਧਮ੍ਮਧਾਤੂਹਿ ਸਙ੍ਗਹੋ’’ਤਿ ਅਯਂ ਆਯਤਨਮੁਖੇਨ ਧਾਤੁਮੁਖੇਨ ਚ ਓਤਰਣਂ। ‘‘ਅਸ੍ਸੁਤਵਾ’’ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸੁਤਸ੍ਸ ਵਿਬਨ੍ਧਭੂਤਾ ਅਵਿਜ੍ਜਾਦਯੋ ਗਹਿਤਾ, ‘‘ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋ’’ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਯੇਸਂ ਕਿਲੇਸਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ ਜਨਨਾਦਿਨਾ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਤੇ ਕਿਲੇਸਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਾਦਯੋ ਗਹਿਤਾ, ‘‘ਅਰਿਯਾਨਂ ਅਦਸ੍ਸਾਵੀ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਯੇਸਂ ਕਿਲੇਸਧਮ੍ਮਾਨਂ ਵਸੇਨ ਅਰਿਯਾਨਂ ਅਦਸ੍ਸਾਵਿਆਦਿਭਾਵੋ ਹੋਤਿ, ਤੇ ਦਿਟ੍ਠਿਮਾਨਾਵਿਜ੍ਜਾਦਯੋ ਗਹਿਤਾਤਿ ਸਬ੍ਬੇਹਿ ਤੇਹਿ ਸਙ੍ਖਾਰਕ੍ਖਨ੍ਧਸਙ੍ਗਹੋਤਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਓਤਰਣਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ‘‘ਸਞ੍ਜਾਨਾਤਿ ਮਞ੍ਞਤਿ ਅਭਿਜਾਨਾਤਿ ਨ ਮਞ੍ਞਤੀ’’ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਸਞ੍ਜਾਨਨਮਞ੍ਞਨਾਭਿਜਾਨਨਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਨਂ ਸਙ੍ਖਾਰਕ੍ਖਨ੍ਧਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਓਤਰਣਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਤਥਾ ਸੇਕ੍ਖਗ੍ਗਹਣੇਨ ਸੇਕ੍ਖਾ, ‘‘ਅਰਹ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਅਸੇਕ੍ਖਾ ਸੀਲਕ੍ਖਨ੍ਧਾਦਯੋ ਗਹਿਤਾਤਿ ਏਵਮ੍ਪਿ ਖਨ੍ਧਮੁਖੇਨ ਓਤਰਣਂ, ਆਯਤਨਧਾਤਾਦਿਮੁਖੇਨ ਚ ਓਤਰਣਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਤਥਾ ‘‘ਨ ਮਞ੍ਞਤੀ’’ਤਿ ਤਣ੍ਹਾਗਾਹਾਦਿਪਟਿਕ੍ਖੇਪੇਨ ਦੁਕ੍ਖਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਦਯੋ ਗਹਿਤਾ, ਤੇਸਂ ਵਸੇਨ ਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤਵਿਮੋਕ੍ਖਮੁਖਾਦੀਹਿ ਓਤਰਣਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ‘‘ਪਰਿਞ੍ਞਾਤ’’ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਪਰਿਜਾਨਨਕਿਚ੍ਚੇਨ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨਾ ਬੋਧਿਪਕ੍ਖਿਯਧਮ੍ਮਾ ਗਯ੍ਹਨ੍ਤੀਤਿ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾਦਿਮੁਖੇਨ ਓਤਰਣਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਨਨ੍ਦਿਗ੍ਗਹਣੇਨ ਭਵਗ੍ਗਹਣੇਨ ਤਣ੍ਹਾਗਹਣੇਨ ਚ ਸਮੁਦਯਸਚ੍ਚਂ, ਦੁਕ੍ਖਗ੍ਗਹਣੇਨ ਜਾਤਿਜਰਾਮਰਣਗ੍ਗਹਣੇਨ ਚ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਂ, ‘‘ਤਣ੍ਹਾਨਂ ਖਯਾ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਿਰੋਧਸਚ੍ਚਂ, ਅਭਿਸਮ੍ਬੋਧਿਯਾ ਗਹਣੇਨ ਮਗ੍ਗਸਚ੍ਚਂ ਗਹਿਤਨ੍ਤਿ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚੇਹਿ ਓਤਰਣਨ੍ਤਿ। ਅਯਂ **ਓਤਰਣੋ ਹਾਰੋ**।

੧੩. ਸੋਧਨਹਾਰਵਣ੍ਣਨਾ

‘‘ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਮੂਲਪਰਿਯਾਯਂ ਵੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ...ਪੇ॰... ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਸ੍ਸੁਤਵਾ...ਪੇ॰... ਪਥਵਿਂ ਪਥਵਿਤੋ ਸਞ੍ਜਾਨਾਤੀ’’ਤਿ ਆਰਮ੍ਭੋ। ‘‘ਪਥਵਿਂ ਪਥਵਿਯਾ ਸਞ੍ਞਤ੍ਵਾ ਪਥਵਿਂ ਮਞ੍ਞਤੀ’’ਤਿ ਪਦਸੁਦ੍ਧਿ, ਨੋ ਆਰਮ੍ਭਸੁਦ੍ਧਿ। ਤਥਾ ‘‘ਪਥਵਿਯਾ ਮਞ੍ਞਤਿ ਪਥਵਿਤੋ ਮਞ੍ਞਤਿ ਪਥਵਿਂ ਮੇਤਿ ਮਞ੍ਞਤਿ ਪਥਵਿਂ ਅਭਿਨਨ੍ਦਤੀ’’ਤਿ ਪਦਸੁਦ੍ਧਿ, ਨੋ ਆਰਮ੍ਭਸੁਦ੍ਧਿ। ‘‘ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ ਅਪਰਿਞ੍ਞਾਤਂ ਤਸ੍ਸਾਤਿ ਵਦਾਮੀ’’ਤਿ ਪਦਸੁਦ੍ਧਿ ਚੇਵ ਆਰਮ੍ਭਸੁਦ੍ਧਿ ਚ। ਸੇਸਵਾਰੇਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋਤਿ। ਅਯਂ **ਸੋਧਨੋ ਹਾਰੋ।**

੧੪. ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਹਾਰਵਣ੍ਣਨਾ

‘‘ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਮੂਲਪਰਿਯਾਯ’’ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਗ੍ਗਹਣਂ ਸਾਮਞ੍ਞਤੋ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਂ। ‘‘ਪਥਵਿਂ ਆਪ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਪਨ ਤਂ ਅਵਿਕਪ੍ਪੇਤ੍ਵਾ ਵਿਸੇਸਵਚਨਂ। ਤਥਾ ‘‘ਮੂਲਪਰਿਯਾਯ’’ਨ੍ਤਿ ਸਾਮਞ੍ਞਤੋ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਂ, ਤਂ ਅਵਿਕਪ੍ਪੇਤ੍ਵਾ ਵਿਸੇਸਵਚਨਂ ‘‘ਪਥਵਿਂ ਮਞ੍ਞਤਿ...ਪੇ॰... ਅਭਿਨਨ੍ਦਤੀ’’ਤਿ। ‘‘ਪਥਵਿਂ ਮਞ੍ਞਤੀ’’ਤਿ ਚ ਸਾਮਞ੍ਞਤੋ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਂ ਤਣ੍ਹਾਦਿਗ੍ਗਾਹਾਨਂ ਸਾਧਾਰਣਤ੍ਤਾ ਮਞ੍ਞਨਾਯ, ਤਂ ਅਵਿਕਪ੍ਪੇਤ੍ਵਾ ਵਿਸੇਸਵਚਨਂ ‘‘ਏਤਂ ਮਮ, ਏਸੋਹਮਸ੍ਮਿ, ਏਸੋ ਮੇ ਅਤ੍ਤਾ’’ਤਿ, ਏਵਂ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਰਪਦਾਨਿਪਿ ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਵਿਸੇਸਵਚਨਂ ਨਿਦ੍ਧਾਰੇਤਬ੍ਬਂ। ਸੇਸਵਾਰੇਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ‘‘ਸੇਕ੍ਖੋ’’ਤਿ ਸਾਮਞ੍ਞਤੋ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਂ, ਤਂ ਅਵਿਕਪ੍ਪੇਤ੍ਵਾ ਵਿਸੇਸਵਚਨਂ ‘‘ਕਾਯਸਕ੍ਖੀ ਦਿਟ੍ਠਿਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਸਦ੍ਧਾਵਿਮੁਤ੍ਤੋ ਸਦ੍ਧਾਨੁਸਾਰੀ ਧਮ੍ਮਾਨੁਸਾਰੀ’’ਤਿ। ਤਥਾ ‘‘ਸੇਕ੍ਖੋ’’ਤਿ ਸਾਮਞ੍ਞਤੋ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਂ, ਤਂ ਅਵਿਕਪ੍ਪੇਤ੍ਵਾ ਵਿਸੇਸਵਚਨਂ ‘‘ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸੇਕ੍ਖਾਯ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਹੋਤਿ...ਪੇ॰... ਸੇਕ੍ਖੇਨ ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿਨਾ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਹੋਤੀ’’ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੫.੧੩)। ‘‘ਅਰਹ’’ਨ੍ਤਿ ਸਾਮਞ੍ਞਤੋ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਂ, ਤਂ ਅਵਿਕਪ੍ਪੇਤ੍ਵਾ ਵਿਸੇਸਵਚਨਂ ‘‘ਉਭਤੋਭਾਗਵਿਮੁਤ੍ਤੋ ਪਞ੍ਞਾਵਿਮੁਤ੍ਤੋ (ਪੁ॰ ਪ॰ ੧੩.੨; ੧੫.੧ ਮਾਤਿਕਾ), ਤੇਵਿਜ੍ਜੋ ਛਲਭਿਞ੍ਞੋ’’ਤਿ (ਪੁ॰ ਪ॰ ੭.੨੬, ੨੭ ਮਾਤਿਕਾ) ਚ। ‘‘ਖੀਣਾਸਵੋ’’ਤਿ ਸਾਮਞ੍ਞਤੋ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਂ, ਤਂ ਅਵਿਕਪ੍ਪੇਤ੍ਵਾ ਵਿਸੇਸਵਚਨਂ ‘‘ਕਾਮਾਸਵਾਪਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਮੁਚ੍ਚਿਤ੍ਥ, ਭਵਾਸਵਾਪਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਮੁਚ੍ਚਿਤ੍ਥਾ’’ਤਿਆਦਿ (ਪਾਰਾ॰ ੧੪)। ਸੇਸਪਦੇਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ‘‘ਅਭਿਜਾਨਾਤੀ’’ਤਿ ਸਾਮਞ੍ਞਤੋ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਂ, ਤਂ ਅਵਿਕਪ੍ਪੇਤ੍ਵਾ ਵਿਸੇਸਵਚਨਂ ‘‘ਮਞ੍ਞਤੀ’’ਤਿ। ਮਞ੍ਞਨਾਭਾਵੋ ਹਿਸ੍ਸ ਪਹਾਨਪਟਿਵੇਧਸਿਦ੍ਧੋ, ਪਹਾਨਪਟਿਵੇਧੋ ਚ ਪਰਿਞ੍ਞਾਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਭਾਵਨਾਪਟਿਵੇਧੇਹਿ ਨ ਵਿਨਾਤਿ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਅਭਿਞ੍ਞਾਵਿਸੇਸਾ ਮਞ੍ਞਨਾਪਟਿਕ੍ਖੇਪੇਨ ਅਤ੍ਥਤੋ ਗਹਿਤਾਵ

ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ। ਤਥਾ ''ਅਰਹ''ਨ੍ਤਿ ਸਾਮਞ੍ਞਤੋ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਂ, ਤਂ ਅਵਿਕਪ੍ਪੇਤ੍ਵਾ ਵਿਸੇਸਵਚਨਂ ''ਵੀਤਰਾਗਤ੍ਤਾ ਵੀਤਦੋਸਤ੍ਤਾ ਵੀਤਮੋਹਤ੍ਤਾ''ਤਿ। ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨ ਸੇਸਪਦੇਸੁਪਿ ਸਾਮਞ੍ਞਵਿਸੇਸਨਿਦ੍ਧਾਰਣਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਅਯਂ **ਅਧਿਟ੍ਠਾਨੋ ਹਾਰੋ**।

੧੪. ਪਰਿਕ੍ਖਾਰਹਾਰਵਣ੍ਣਨਾ

''ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਮੂਲਪਰਿਯਾਯ''ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਾ ਨਾਮ ਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਧਮ੍ਮਾ, ਤੇ ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਾਬ੍ਯਾਕਤਭੇਦੇਨ ਤਿਵਿਧਾ। ਤੇਸੁ ਕੁਸਲਾਨਂ ਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰੋ ਅਲੋਭਾਦਯੋ ਚ ਹੇਤੂ, ਅਕੁਸਲਾਨਂ ਅਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰੋ ਲੋਭਾਦਯੋ ਚ ਹੇਤੂ, ਅਬ੍ਯਾਕਤੇਸੁ ਵਿਪਾਕਾਨਂ ਯਥਾਸਕਂ ਕਮ੍ਮਂ, ਇਤਰੇਸਂ ਭਵਙ੍ਗਮਾਵਜ੍ਜਨਸਮਨ੍ਨਾਹਾਰਾਦਿ ਚ ਹੇਤੂ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਸਪ੍ਪੁਰਿਸੂਪਨਿਸ੍ਸਯਾਦਿਕੋ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੇਤੁਮ੍ਹਿ ਏਵ ਸਮਵਰੁਲ੍ਹੋ, ਸੋ ਤਤ੍ਥ ਆਦਿ-ਸਦ੍ਦੇਨ ਸਙ੍ਗਹਿਤੋਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ''ਮੂਲ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾਨਂ ਮਞ੍ਞਨਾਨਂ ਹੇਤੁਭਾਵੋ ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਵੁਤ੍ਤੋ ਏਵ। ਮਞ੍ਞਨਾਸੁ ਪਨ ਤਣ੍ਹਾਮਞ੍ਞਨਾਯ ਅਸ੍ਸਾਦਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਹੇਤੁ। ''ਸਞ੍ਞੋਜਨਿਯੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਅਸ੍ਸਾਦਾਨੁਪਸ੍ਸਿਨੋ ਤਣ੍ਹਾ ਪਵਡ੍ਢਤੀ''ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੨.੫੨) ਹਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਮਾਨਮਞ੍ਞਨਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਲੋਭੋ ਹੇਤੁ ਕੇਵਲਂ ਸਂਸਗ੍ਗਵਸੇਨ ''ਅਹਮਸ੍ਮੀ''ਤਿ ਪਵਤ੍ਤਨਤੋ। ਦਿਟ੍ਠਿਮਞ੍ਞਨਾਯ ਏਕਤ੍ਤਨਯਾਦੀਨਂ ਅਯਾਥਾਵਗ੍ਗਾਹੋ ਹੇਤੁ, ਅਸ੍ਸੁਤਭਾਵੋ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਭਾਵਸ੍ਸ ਹੇਤੁ, ਸੋ ਅਰਿਯਾਨਂ ਅਦਸ੍ਸਨਸੀਲਤਾਯ, ਸਾ ਅਰਿਯਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਅਕੋਵਿਦਤਾਯ, ਸਾ ਅਰਿਯਧਮ੍ਮੇ ਅਵਿਨੀਤਤਾਯ ਹੇਤੁ, ਸਬ੍ਬਾ ਚਾਯਂ ਹੇਤੁਪਰਮ੍ਪਰਾ ਪਥਵੀਆਦੀਸੁ ''ਏਤਂ ਮਮ, ਏਸੋਹਮਸ੍ਮਿ, ਏਸੋ ਮੇ ਅਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਤਿਸ੍ਸਨ੍ਨਂ ਮਞ੍ਞਨਾਨਂ ਹੇਤੁ, ਸੇਕ੍ਖਾਰਹਾਦਿਭਾਵਾ ਪਨ ਮਤ੍ਤਸੋ ਸਬ੍ਬਸੋ ਚ ਮਞ੍ਞਨਾਭਾਵਸ੍ਸ ਹੇਤੂਤਿ। ਅਯਂ **ਪਰਿਕ੍ਖਾਰੋ ਹਾਰੋ**।

੧੬. ਸਮਾਰੋਪਨਹਾਰਵਣ੍ਣਨਾ

''ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਮੂਲਪਰਿਯਾਯ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਮੂਲਪਰਿਯਾਯਗ੍ਗਹਣੇਨ ਅਸ੍ਸੁਤਵਾਗਹਣੇਨ ਸਞ੍ਜਾਨਨਮਞ੍ਞਨਾਪਰਿਞ੍ਞਾਗਹਣੇਹਿ ਚ ਸਂਕਿਲੇਸਧਮ੍ਮਾ ਦਸ੍ਸਿਤਾ, ਤੇ ਚ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਤਿਵਿਧਾ ਤਣ੍ਹਾਸਂਕਿਲੇਸੋ ਦਿਟ੍ਠਿਸਂਕਿਲੇਸੋ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਸਂਕਿਲੇਸੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਤਣ੍ਹਾਸਂਕਿਲੇਸੋ ਤਣ੍ਹਾਸਂਕਿਲੇਸਸ੍ਸ, ਦਿਟ੍ਠਿਸਂਕਿਲੇਸਸ੍ਸ, ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਸਂਕਿਲੇਸਸ੍ਸ ਚ ਪਦਟ੍ਠਾਨਂ, ਤਥਾ ਦਿਟ੍ਠਿਸਂਕਿਲੇਸੋ ਦਿਟ੍ਠਿਸਂਕਿਲੇਸਸ੍ਸ, ਤਣ੍ਹਾਸਂਕਿਲੇਸਸ੍ਸ, ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਸਂਕਿਲੇਸਸ੍ਸ ਚ ਪਦਟ੍ਠਾਨਂ, ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਸਂਕਿਲੇਸੋਪਿ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਸਂਕਿਲੇਸਸ੍ਸ, ਤਣ੍ਹਾਸਂਕਿਲੇਸਸ੍ਸ, ਦਿਟ੍ਠਿਸਂਕਿਲੇਸਸ੍ਸ ਚ ਪਦਟ੍ਠਾਨਂ। ਤੇਸੁ ਤਣ੍ਹਾਸਂਕਿਲੇਸੋ ਅਤ੍ਥਤੋ ਲੋਭੋਵ, ਯੋ ''ਲੋਭੋ ਲੁਬ੍ਭਨਾ ਲੁਬ੍ਭਿਤਤ੍ਤਂ ਸਾਰਾਗੋ ਸਾਰਜ੍ਜਨਾ ਸਾਰਜ੍ਜਿਤਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ (ਧ॰ ਸ॰ ੩੮੯) ਅਨੇਕੇਹਿ ਪਰਿਯਾਯੇਹਿ ਵਿਭਤ੍ਤੋ। ਤਥਾ ਦਿਟ੍ਠਿਯੇਵ ਦਿਟ੍ਠਿਸਂਕਿਲੇਸੋ, ਯੋ ''ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਂ ਦਿਟ੍ਠਿਗਹਨਂ ਦਿਟ੍ਠਿਕਨ੍ਤਾਰੋ ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਸੂਕਂ ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਪ੍ਫਨ੍ਦਿਤ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ (ਧ॰ ਸ॰ ੧੧੦੫) ਅਨੇਕੇਹਿ ਪਰਿਯਾਯੇਹਿ, ''ਸਨ੍ਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਏਕੇ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੩੦) ਦ੍ਵਾਸਟ੍ਠਿਯਾ ਪਭੇਦੇਹਿ ਚ ਵਿਭਤ੍ਤੋ। ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਸਂਕਿਲੇਸੋ ਪਨ ਅਤ੍ਥਤੋ ਦੁਸ੍ਸੀਲ੍ਯਚੇਤਨਾ ਚੇਵ ਚੇਤਨਾਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾ ਚ, ਯਾ ''ਕਾਯਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ ਵਚੀਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ ਕਾਯਵਿਸਮਂ ਵਚੀਵਿਸਮ''ਨ੍ਤਿ (ਵਿਭ॰ ੯੧੩, ੯੨੪), ''ਪਾਣਾਤਿਪਾਤੋ ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨ''ਨ੍ਤਿ (ਵਿਭ॰ ੯੧੩) ਚ ਆਦਿਨਾ ਅਨੇਕੇਹਿ ਪਰਿਯਾਯੇਹਿ, ਅਨੇਕੇਹਿ ਪਭੇਦੇਹਿ ਚ ਵਿਭਤ੍ਤਾ।

ਤੇਸੁ ਤਣ੍ਹਾਸਂਕਿਲੇਸਸ੍ਸ ਸਮਥੋ ਪਟਿਪਕ੍ਖੋ, ਦਿਟ੍ਠਿਸਂਕਿਲੇਸਸ੍ਸ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ, ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਸਂਕਿਲੇਸਸ੍ਸ ਸੀਲਂ ਪਟਿਪਕ੍ਖੋ। ਤੇ ਪਨ ਸੀਲਾਦਯੋ ਧਮ੍ਮਾ ਇਧ ਪਰਿਞ੍ਞਾਗਹਣੇਨ ਸੇਕ੍ਖਗ੍ਗਹਣੇਨ ''ਅਰਹ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਅਰਿਯਤਾਦਿਗ੍ਗਹਣੇਨ ਚ ਗਹਿਤਾ। ਤਤ੍ਥ ਸੀਲੇਨ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਸਂਕਿਲੇਸਪ੍ਪਹਾਨਂ ਸਿਜ੍ਝਤਿ, ਤਥਾ ਤਦਙ੍ਗਪ੍ਪਹਾਨਂ ਵੀਤਿਕ੍ਕਮਪ੍ਪਹਾਨਞ੍ਚ, ਸਮਥੇਨ ਤਣ੍ਹਾਸਂਕਿਲੇਸਪ੍ਪਹਾਨਂ ਸਿਜ੍ਝਤਿ, ਤਥਾ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਪ੍ਪਹਾਨਂ ਪਰਿਯੁਟ੍ਠਾਨਪ੍ਪਹਾਨਞ੍ਚ। ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਸਂਕਿਲੇਸਪ੍ਪਹਾਨਂ ਸਿਜ੍ਝਤਿ, ਤਥਾ ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਪ੍ਪਹਾਨਂ ਅਨੁਸਯਪ੍ਪਹਾਨਞ੍ਚ। ਤਤ੍ਥ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੇ ਸੀਲੇ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਸ੍ਸ ਸਮਥੋ, ਸਮਥੇ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਸ੍ਸ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ, ਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਪਨ ਸਮਕਾਲਮੇਵ ਭਵਨ੍ਤਿ। ਪੁਬ੍ਬੇਯੇਵ ਹਿ ਸੁਪਰਿਸੁਦ੍ਧਕਾਯਵਚੀਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਸੁਪਰਿਸੁਦ੍ਧਾਜੀਵਸ੍ਸ ਚ ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਆਰਦ੍ਧਾ ਗਬ੍ਭਂ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਿਯੋ ਪਰਿਪਾਕਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿਯੋ ਵੁਟ੍ਠਾਨਗਾਮਿਨਿਵਿਪਸ੍ਸਨਂ ਪਰਿਬ੍ਰੂਹੇਨ੍ਤਿ, ਵੁਟ੍ਠਾਨਗਾਮਿਨਿਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਭਾਵਨਾਪਾਰਿਪੂਰਿਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀ ਮਗ੍ਗੇਨ

ਘਟੇਨ੍ਤਿ ਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਪਰਿਪੂਰੇਤਿ। ਅਥ ਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਾਭਾਵਨਾਪਾਰਿਪੂਰਿਯਾ ਅਨਵਸੇਸਸੰਕਿਲੇਸਧਮ੍ਮੰ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਦਨ੍ਤਿਯੋ ਨਿਰੋਧੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਸਚ੍ਛਿਕਰੋਨ੍ਤੀਤਿ। ਅਯੰ **ਸਮਾਰੋਪਨੋ ਹਾਰੋ**।

ਸੋਲ਼ਸਹਾਰਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਪਞ੍ਚਵਿਧਨਯਵਣ੍ਣਨਾ

੧. ਨਨ੍ਦਿਯਾਵਟ੍ਟਨਯਵਣ੍ਣਨਾ

‘‘ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਮੂਲਪਰਿਯਾਯ’’ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਮੂਲਗ੍ਗਹਣੇਨ ਮਞ੍ਞਨਾਗਹਣੇਨ ਚ ਤਣ੍ਹਾਮਾਨਦਿਟ੍ਠਿਯੋ ਗਹਿਤਾ। ਮਞ੍ਞਨਾਨਮ੍ਪਿ ਹਿ ਮਞ੍ਞਨਾ ਕਾਰਣਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸਿਤੋਯਮਤ੍ਥੋ। ‘‘ਅਸ੍ਸੁਤਵਾ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਅਵਿਜ੍ਜਾਮਾਨਦਿਟ੍ਠਿਯੋ ਗਹਿਤਾ, ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਵਾ ਸੰਕਿਲੇਸਧਮ੍ਮਾ, ਤਥਾ ਸਞ੍ਞਾਅਪਰਿਞ੍ਞਾਤਗ੍ਗਹਣੇਨ। ‘‘ਖੀਣਾਸਵੋ ਪਰਿਕ੍ਖੀਣਭਵਸਞ੍ਞੋਜਨੋ’’ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਨ ਆਸਵਾ ਸਞ੍ਞੋਜਨਾਨਿ ਚ ਸਰੂਪਤੋ ਗਹਿਤਾਨਿ, ਤਥਾ ਨਨ੍ਦਿਗ੍ਗਹਣੇਨ ਤਣ੍ਹਾਗਹਣੇਨ ਚ ਤਣ੍ਹਾ, ਏਵਮ੍ਪੇਤ੍ਥ ਸਰੂਪਤੋ ਪਰਿਯਾਯਤੋ ਚ ਤਣ੍ਹਾ ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਤਪ੍ਪਕ੍ਖਿਯਧਮ੍ਮਾ ਚ ਗਹਿਤਾ। ਤਤ੍ਥ ਤਣ੍ਹਾਯ ਵਿਸੇਸਤੋ ਰੂਪਧਮ੍ਮਾ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨੰ, ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਅਰੂਪਧਮ੍ਮਾ, ਤੇ ਪਨ ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਗ੍ਗਹਣੇਨ ਪਥਵੀਆਦਿਗ੍ਗਹਣੇਨ ਚ ਦਸ੍ਸਿਤਾ ਏਵ। ਤਾਸੰ ਸਮਥੋ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਚ ਪਟਿਪਕ੍ਖੋ, ਤੇਸਮੇਤ੍ਥ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਕਾਰੋ ਹੇਟ੍ਠਾ ਦਸ੍ਸਿਤੋ ਏਵ। ਸਮਥਸ੍ਸ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ ਫਲੰ , ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਪਞ੍ਞਾਵਿਮੁਤ੍ਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਤਾ ‘‘ਰਾਗਵਿਰਾਗਾ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਵਿਸੇਸੇਤ੍ਵਾ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ, ਇਮਾਸਮੇਤ੍ਥ ਗਹਣੰ ਸਮ੍ਮਦਞ੍ਞਾਵਿਮੁਤ੍ਤਵੀਤਰਾਗਾਦਿਵਚਨੇਹਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। ਤਤ੍ਥ ਤਣ੍ਹਾਵਿਜ੍ਜਾ ਸਮੁਦਯਸਚ੍ਚੰ, ਤਪ੍ਪਕ੍ਖਿਯਧਮ੍ਮਾ ਪਨ ਤਗ੍ਗਹਣੇਨੇਵ ਗਹਿਤਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਤੇਸੰ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਭੂਤਾ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਭੇਦਾ ਰੂਪਾਰੂਪਧਮ੍ਮਾ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚੰ, ਤੇਸੰ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿ ਨਿਰੋਧਸਚ੍ਚੰ, ਨਿਰੋਧਪਜਾਨਨਾ ਪਟਿਪਦਾ ਮਗ੍ਗਸਚ੍ਚੰ। ਤਣ੍ਹਾਗਹਣੇਨ ਚੇਤ੍ਥ ਮਾਯਾ-ਸਾਠੇਯ੍ਯ-ਮਾਨਾਤਿਮਾਨ-ਮਦਪ੍ਪਮਾਦ-ਪਾਪਿਚ੍ਛਤਾ-ਪਾਪਮਿਤ੍ਤਤਾ-ਅਹਿਰਿਕਾਨੋਤ੍ਤਪ੍ਪਾਦਿਵਸੇਨ ਅਕੁਸਲਪਕ੍ਖੋ ਨੇਤਬ੍ਬੋ, ਅਵਿਜ੍ਜਾਗਹਣੇਨ ਵਿਪਰੀਤਮਨਸਿਕਾਰ-ਕੋਧੁਪਨਾਹ-ਮਕ੍ਖ-ਪਲ਼ਾਸ-ਇਸ੍ਸਾ-ਮਚ੍ਛਰਿਯ- ਸਾਰਮ੍ਭਦੋਵਚਸ੍ਸਤਾ-ਭਵਦਿਟ੍ਠਿ-ਵਿਭਵਦਿਟ੍ਠਿਆਦਿਵਸੇਨ ਅਕੁਸਲਪਕ੍ਖੋ ਨੇਤਬ੍ਬੋ, ਵੁਤ੍ਤਵਿਪਰਿਯਾਯੇਨ ਅਮਾਯਾਅਸਾਠੇਯ੍ਯਾਦਿਅਵਿਪਰੀਤਮਨਸਿਕਾਰਾਦਿਵਸੇਨ, ਤਥਾ ਸਮਥਪਕ੍ਖਿਯਾਨੰ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਦੀਨੰ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਪਕ੍ਖਿਯਾਨੰ ਅਨਿਚ੍ਚਸਞ੍ਞਾਦੀਨਞ੍ਚ ਵਸੇਨ ਵੋਦਾਨਪਕ੍ਖੋ ਨੇਤਬ੍ਬੋਤਿ। ਅਯੰ **ਨਨ੍ਦਿਯਾਵਟ੍ਟਸ੍ਸ ਨ ਯਸ੍ਸ ਭੂਮਿ**।

੨. ਤਿਪੁਕ੍ਖਲਨਯਵਣ੍ਣਨਾ

ਤਥਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਸਰੂਪਤੋ ਪਰਿਯਾਯਤੋ ਚ ਗਹਿਤੇਸੁ ਤਣ੍ਹਾਵਿਜ੍ਜਾਤਪ੍ਪਕ੍ਖਿਯਧਮ੍ਮੇਸੁ ਤਣ੍ਹਾ ਲੋਭੋ, ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਮੋਹੋ, ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋ ਲੋਹਿਤੇ ਸਤਿ ਪੁਬ੍ਬੋ ਵਿਯ ਤਣ੍ਹਾਯ ਸਤਿ ਸਿਜ੍ਝਮਾਨੋ ਆਘਾਤੋ ਦੋਸੋ, ਇਤਿ ਤੀਹਿ ਅਕੁਸਲਮੂਲੇਹਿ ਗਹਿਤੇਹਿ, ਤਪ੍ਪਟਿਪਕ੍ਖਤੋ ਮਞ੍ਞਨਾਪਟਿਕ੍ਖੇਪਪਰਿਞ੍ਞਾਗਹਣਾਦੀਹਿ ਚ ਕੁਸਲਮੂਲਾਨਿ ਸਿਦ੍ਧਾਨਿਯੇਵ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਇਧਾਪਿ ‘‘ਲੋਭੋ ਸਬ੍ਬਾਨਿ ਵਾ ਸਾਸਵਕੁਸਲਾਕੁਸਲਮੂਲਾਨਿ ਸਮੁਦਯਸਚ੍ਚੰ, ਤੇਹਿ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾ, ਤੇਸੰ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਗੋਚਰਭੂਤਾ ਚ ਉਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧਾ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਸਚ੍ਚਯੋਜਨਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਫਲੰ ਪਨੇਤ੍ਥ ਤਯੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖਾ, ਤੀਹਿ ਪਨ ਅਕੁਸਲਮੂਲੇਹਿ ਤਿਵਿਧਦੁਚ੍ਚਰਿਤ-ਸੰਕਿਲੇਸਮਲ-ਵਿਸਮਅਕੁਸਲ-ਸਞ੍ਞਾ-ਵਿਤਕ੍ਕਾਦਿਵਸੇਨ ਅਕੁਸਲਪਕ੍ਖੋ ਨੇਤਬ੍ਬੋ। ਤਥਾ ਤੀਹਿ ਕੁਸਲਮੂਲੇਹਿ ਤਿਵਿਧਸੁਚਰਿਤ-ਸਮਕੁਸਲ-ਸਞ੍ਞਾ-ਵਿਤਕ੍ਕ-ਸਦ੍ਧਮ੍ਮ-ਸਮਾਧਿ-ਵਿਮੋਕ੍ਖਮੁਖ-ਵਿਮੋਕ੍ਖਾ-ਦਿਵਸੇਨ ਕੁਸਲਪਕ੍ਖੋ ਨੇਤਬ੍ਬੋਤਿ। ਅਯੰ **ਤਿਪੁਕ੍ਖਲਸ੍ਸ ਨਯਸ੍ਸ ਭੂਮਿ**।

੩. ਸੀਹਵਿਕ੍ਕੀਲ਼ਿਤਨਯਵਣ੍ਣਨਾ

ਤਥਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਸਰੂਪਤੋ ਪਰਿਯਾਯਤੋ ਚ ਗਹਿਤੇਸੁ ਤਣ੍ਹਾਵਿਜ੍ਜਾਤਪ੍ਪਕ੍ਖਿਯਧਮ੍ਮੇਸੁ ਵਿਸੇਸਤੋ ਤਣ੍ਹਾਦਿਟ੍ਠੀਨਂ ਵਸੇਨ ਅਸੁਭੇ ''ਸੁਭ''ਨ੍ਤਿ , ਦੁਕ੍ਖੇ ''ਸੁਖ''ਨ੍ਤਿ ਚ ਵਿਪਲ੍ਲਾਸਾ, ਅਵਿਜ੍ਜਾਦਿਟ੍ਠੀਨਂ ਵਸੇਨ ਅਨਿਚ੍ਚੇ ''ਨਿਚ੍ਚ''ਨ੍ਤਿ, ਅਨਤ੍ਤਨਿ ''ਅਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਚ ਵਿਪਲ੍ਲਾਸਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਤੇਸਂ ਪਟਿਪਕ੍ਖਤੋ ਮਵ੍ਵਨਾਪਟਿਕ੍ਖੇਪਪਰਿਵ੍ਵਾਗਹਣਾਦਿਸਿਦ੍ਧੇਹਿ ਸਤਿਵੀਰਿਯਸਮਾਧਿਪਵ੍ਵਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਹਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾਨਿ ਸਿਦ੍ਧਾਨੇਵ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਚਤੂਹਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਹਿ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਨਿਦ੍ਦਿਸਿਤਬ੍ਬਾ। ਕਥਂ? ਦੁਵਿਧੋ ਹਿ ਤਣ੍ਹਾਚਰਿਤੋ ਮੁਦਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੋ ਤਿਕ੍ਖਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੋਤਿ, ਤਥਾ ਦਿਟ੍ਠਿਚਰਿਤੋ। ਤੇਸਂ ਪਠਮੋ ਅਸੁਭੇ ''ਸੁਭ''ਨ੍ਤਿ ਵਿਪਰਿਯਾਸਗ੍ਗਾਹੀ ਸਤਿਬਲੇਨ ਯਥਾਭੂਤਂ ਕਾਯਸਭਾਵਂ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਨ੍ਤੋ ਤਂ ਵਿਪਲ੍ਲਾਸਂ ਸਮੁਗ੍ਘਾਟੇਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਮਤ੍ਤਨਿਯਾਮਂ ਓਕ੍ਕਮਤਿ। ਦੁਤਿਯੋ ਅਸੁਖੇ ''ਸੁਖ''ਨ੍ਤਿ ਵਿਪਰਿਯਾਸਗ੍ਗਾਹੀ ''ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਕਾਮਵਿਤਕ੍ਕਂ ਨਾਧਿਵਾਸੇਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੧੦; ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੬; ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੧੪, ੧੧੪; ਅ॰ ਨਿ॰ ੬.੫੮) ਵੁਤ੍ਤੇਨ ਵੀਰਿਯਸਂਵਰਭੂਤੇਨ ਵੀਰਿਯਬਲੇਨ ਤਂ ਵਿਪਲ੍ਲਾਸਂ ਵਿਧਮੇਨ੍ਤੋ ਸਮ੍ਮਤ੍ਤਨਿਯਾਮਂ ਓਕ੍ਕਮਤਿ। ਤਤਿਯੋ ਅਨਿਚ੍ਚੇ ''ਨਿਚ੍ਚ''ਨ੍ਤਿ ਅਯਾਥਾਵਗ੍ਗਾਹੀ ਸਮਾਧਿਬਲੇਨ ਸਮਾਹਿਤਚਿਤ੍ਤੋ ਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ ਖਣਿਕਭਾਵਸਲ੍ਲਕ੍ਖਣੇਨ ਤਂ ਵਿਪਲ੍ਲਾਸਂ ਸਮੁਗ੍ਘਾਟੇਨ੍ਤੋ ਅਰਿਯਭੂਮਿਂ ਓਕ੍ਕਮਤਿ। ਚਤੁਤ੍ਥੋ ਸਨ੍ਤਤਿਸਮੂਹਕਿਚ੍ਚਾਰਮ੍ਮਣਘਨਵਿਞ੍ਞਿਤਤਾਯ ਫਸ੍ਸਾਦਿਧਮ੍ਮਪੁਞ੍ਜਮਤ੍ਤੇ ਅਨਤ੍ਤਨਿ ''ਅਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਮਿਚ੍ਛਾਭਿਨਿਵੇਸੀ ਚਤੁਕੋਟਿਕਸੁਞ੍ਞਤਾਮਨਸਿਕਾਰੇਨ ਤਂ ਮਿਚ੍ਛਾਭਿਨਿਵੇਸਂ ਵਿਦ੍ਧਂਸੇਨ੍ਤੋ ਸਾਮਞ੍ਞਫਲਂ ਸਚ੍ਛਿਕਰੋਤਿ।

ਇਧਾਪਿ ਸੁਭਸਞ੍ਞਾਸੁਖਸਞ੍ਞਾਹਿ ਚਤੂਹਿਪਿ ਵਾ ਵਿਪਲ੍ਲਾਸੇਹਿ ਸਮੁਦਯਸਚ੍ਚਂ, ਤੇਸਂ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਾਰਮ੍ਮਣਭੂਤਾ ਪਞ੍ਚੁਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧਾ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਸਚ੍ਚਯੋਜਨਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਫਲਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਸਾਮਞ੍ਞਫਲਾਨਿ, ਚਤੂਹਿ ਚਿਤ੍ਤਵਿਪਲ੍ਲਾਸੇਹਿ ਚਤੁਰਾਸਵੋਘ-ਯੋਗ-ਕਾਯਗਨ੍ਥ-ਅਗਤਿ-ਤਣ੍ਹੁਪ੍ਪਾਦ-ਸਲ੍ਲੁਪਾਦਾਨ-ਵਿਞ੍ਞਾਣਟ੍ਠਿਤਿ-ਅਪਰਿਞ੍ਞਾਦਿਵਸੇਨ ਅਕੁਸਲਪਕ੍ਖੋ ਨੇਤਬ੍ਬੋ। ਤਥਾ ਚਤੂਹਿ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨੇਹਿ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਝਾਨ-ਵਿਹਾਰਾਧਿਟ੍ਠਾਨ-ਸੁਖਭਾਗਿਯਧਮ੍ਮ-ਅਪ੍ਪਮਞ੍ਞਾ-ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨ-ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਾ- ਦਿਵਸੇਨ ਵੋਦਾਨਪਕ੍ਖੋ ਨੇਤਬ੍ਬੋਤਿ। ਅਯਂ **ਸੀਹਵਿਕ੍ਕੀਲ਼ਿਤਸ੍ਸ ਨਯਸ੍ਸ ਭੂਮਿ**।

੪-੫. ਦਿਸਾਲੋਚਨ-ਅਙ੍ਕੁਸਨਯਦ੍ਵਯਵਣ੍ਣਨਾ

ਇਮੇਸਂ ਪਨ ਤਿਣ੍ਣਂ ਅਤ੍ਥਨਯਾਨਂ ਸਿਦ੍ਧਿਯਾ ਵੋਹਾਰੇਨ ਨਯਦ੍ਵਯਂ ਸਿਦ੍ਧਮੇਵ ਹੋਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਅਤ੍ਥਨਯਾਨਂ ਦਿਸਾਭੂਤਧਮ੍ਮਾਨਂ ਸਮਾਲੋਚਨਂ **ਦਿਸਾਲੋਚਨਂ,** ਤੇਸਂ ਸਮਾਨਯਨਂ **ਅਙ੍ਕੁਸੋ**ਤਿ ਪਞ੍ਚਪਿ ਨਯਾ ਨਿਯੁਤ੍ਤਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਪਞ੍ਚਵਿਧਨਯਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਸਾਸਨਪਟ੍ਠਾਨਵਣ੍ਣਨਾ

ਇਦਞ੍ਚ ਸੁਤ੍ਤਂ ਸੋਲ਼ਸਵਿਧੇ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਪਟ੍ਠਾਨੇ ਸਂਕਿਲੇਸਨਿਬ੍ਬੇਧਾਸੇਕ੍ਖਭਾਗਿਯਂ, ਸਬ੍ਬਭਾਗਿਯਮੇਵ ਵਾ ''ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਮੂਲਪਰਿਯਾਯ''ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਗ੍ਗਹਣੇਨ ਲੋਕਿਯਕੁਸਲਾਨਮ੍ਪਿ ਸਙ੍ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ। ਅਟ੍ਠਵੀਸਤਿਵਿਧੇਨ ਪਨ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਪਟ੍ਠਾਨੇ ਲੋਕਿਯਲੋਕੁਤ੍ਤਰਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਾਧਿਟ੍ਠਾਨਂ ਞਾਣਞੇਯ੍ਯਂ ਦਸ੍ਸਨਭਾਵਨਂ ਸਕਵਚਨਂ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੀਯਂ ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਂ ਅਨੁਞ੍ਞਾਤਂ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਂ ਚਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਨੇਤ੍ਤਿਨਯਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਮੂਲਪਰਿਯਾਯਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾਯ ਲੀਨਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨਾ ਸਮਤ੍ਤਾ।

੨. ਸਬ੍ਬਾਸਵਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੪. ਅਪੁਬ੍ਬਪਦਵਣ੍ਣਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥਸੰਵਣ੍ਣਨਾਵਸੇਨ ਹੇਟ੍ਠਾ ਅਗ੍ਗਹਿਤਤਾਯ ਅਪੁਬ੍ਬਸ੍ਸ ਅਭਿਨਵਸ੍ਸ ਪਦਸ੍ਸ ਵਣ੍ਣਨਾ ਅਤ੍ਥਵਿਭਜਨਾ। ''ਹਿਤ੍ਵਾ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਾਗਤਮਤ੍ਥੋ''ਨ੍ਤਿ ਹਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਨਿਵਾਸਟ੍ਠਾਨਭੂਤਾ** ਭੂਤਪੁਬ੍ਬਨਿਵਾਸਟ੍ਠਾਨਭੂਤਾ, ਨਿਵਾਸਟ੍ਠਾਨੇ ਵਾ ਭੂਤਾ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾ **ਨਿਵਾਸਟ੍ਠਾਨਭੂਤਾ,** ਤਤ੍ਥ ਮਾਪਿਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਯਥਾ ਕਾਕਨ੍ਦੀ ਮਾਕਨ੍ਦੀ ਕੋਸਮ੍ਬੀ**ਤਿ ਯਥਾ ਕਾਕਨ੍ਦਸ੍ਸ ਇਸਿਨੋ ਨਿਵਾਸਟ੍ਠਾਨੇ ਮਾਪਿਤਾ ਨਗਰੀ ਕਾਕਨ੍ਦੀ, ਮਾਕਨ੍ਦਸ੍ਸ ਨਿਵਾਸਟ੍ਠਾਨੇ ਮਾਪਿਤਾ ਮਾਕਨ੍ਦੀ, ਕੁਸਮ੍ਬਸ੍ਸਨਿਵਾਸਟ੍ਠਾਨੇ ਮਾਪਿਤਾ ਕੋਸਮ੍ਬੀਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਏਵੰ ਸਾਵਤ੍ਥੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਉਪਨੇਤ੍ਵਾ ਸਮੀਪੇ ਕਤ੍ਵਾ ਭੁਞ੍ਜਿਤਬ੍ਬਤੋ **ਉਪਭੋਗੋ,** ਸਵਿਞ੍ਞਾਣਕਵਤ੍ਥੁ। ਪਰਿਤੋ ਸਬ੍ਬਦਾ ਭੁਞ੍ਜਿਤਬ੍ਬਤੋ **ਪਰਿਭੋਗੋ,** ਨਿਵਾਸਨਪਾਰੁਪਨਾਦਿ ਅਵਿਞ੍ਞਾਣਕਵਤ੍ਥੁ। **ਸਬ੍ਬਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੀ**ਤਿ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਨਯੇਨ ਸਾਵਤ੍ਥੀ-ਸਦ੍ਦਸਿਦ੍ਧਿਮਾਹ। **ਸਤ੍ਥਸਮਾਯੋਗੇ**ਤਿ ਸਤ੍ਥਸ੍ਸ ਨਗਰਿਯਾ ਸਮਾਗਮੇ, ਸਤ੍ਥੇ ਤੰ ਨਗਰੰ ਉਪਗਤੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਪੁਚ੍ਛਿਤੇ** ਸਤ੍ਥਿਕਜਨੇਹਿ।

ਸਮੋਹਿਤਨ੍ਤਿ ਸਨ੍ਨਿਚਿਤੰ। ਰਮ੍ਮਨ੍ਤਿ ਅਨ੍ਤੋ ਬਹਿ ਚ ਭੂਮਿਭਾਗਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਚੇਵ ਆਰਾਮੁਯ੍ਯਾਨਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਚ ਰਮਣੀਯੰ। **ਦਸ੍ਸਨੇਯ੍ਯ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਸਿਖਾਸਨ੍ਨਿਵੇਸਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਚੇਵ ਪਾਸਾਦਕੂਟਾਗਾਰਾਦਿਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਚ ਦਸ੍ਸਨੀਯੰ ਪਸ੍ਸਿਤਬ੍ਬਯੁਤ੍ਤੰ। ਉਪਭੋਗਪਰਿਭੋਗਵਤ੍ਥੁਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਚੇਵ ਨਿਵਾਸਸੁਖਤਾਯ ਚ ਨਿਬਦ੍ਧਵਾਸੰ ਵਸਨ੍ਤਾਨੰ ਇਤਰੇਸਞ੍ਚ ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਮਨੰ ਰਮੇਤੀਤਿ **ਮਨੋਰਮੰ**। **ਦਸਹਿ ਸਦ੍ਦੇਹੀ**ਤਿ ਹਤ੍ਥਿਸਦ੍ਦੋ, ਅਸ੍ਸ-ਰਥ-ਭੇਰਿ-ਸਙ੍ਖ-ਮੁਦਿਙ੍ਗ-ਵੀਣਾ-ਗੀਤ ਸਮ੍ਮਤਾਲਸਦ੍ਦੋ, ਅਸ੍ਨਾਥ-ਪਿਵਥ-ਖਾਦਥਾਤਿ-ਸਦ੍ਦੋਤਿ ਇਮੇਹਿ ਦਸਹਿ ਸਦ੍ਦੇਹਿ। **ਅਵਿਵਿਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਨ ਵਿਵਿਤ੍ਤੰ, ਸਬ੍ਬਕਾਲੰ ਘੋਸਿਤਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਵੁਦ੍ਧਿੰ ਵੇਪੁਲ੍ਲਤੰ ਪਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਤਨ੍ਨਿਵਾਸੀ ਸਤ੍ਤਵੁਦ੍ਧਿਯਾ ਵੁਦ੍ਧਿੰ, ਤਾਯ ਪਰਿਵੁਦ੍ਧਿਤਾਯੇਵ ਵਿਪੁਲਭਾਵੰ ਪਤ੍ਤੰ, ਬਹੁਜਨੰ ਆਕਿਣ੍ਣਮਨੁਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਵਿਤ੍ਤੂਪਕਰਣਸਮਿਦ੍ਧਿਯਾ **ਇਦ੍ਧੰ**। ਸਬ੍ਬਕਾਲੰ ਸੁਭਿਕ੍ਖਭਾਵੇਨ **ਫੀਤੰ**। ਅਨੁਮਸੋ ਵਿਘਾਸਾਦੇ ਉਪਾਦਾਯ ਸਬ੍ਬੇਸੰ ਕਪਣਦ੍ਧਿਕਵਨਿਬ੍ਬਕਯਾਚਕਾਨਮ੍ਪਿ ਇਚ੍ਛਿ ਤਤ੍ਥਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿਯਾ ਮਨੁਞ੍ਞੰ ਜਾਤੰ, ਪਗੇਵ ਇਸ੍ਸਰਿਯੇ ਠਿਤਾਨਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੰ ਪੁਨ "**ਮਨੋਰਮ**"ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਅਲ਼ਕਮਨ੍ਦਾ**ਵਾਤਿ ਆਟਾਨਾਟਾਦੀਸੁ ਦਸਸੁ ਵੇਸ੍ਸਵਣਮਹਾਰਾਜਸ੍ਸ ਨਗਰੀਸੁ ਅਲ਼ਕਮਨ੍ਦਾ ਨਾਮ ਏਕਾ ਨਗਰੀ, ਯਾ ਲੋਕੇ ਅਲ਼ਾਕਾ ਏਵ ਵੁਚ੍ਚਤਿ । ਸਾ ਯਥਾ ਪੁਞ੍ਞਕਮ੍ਮੀਨੰ ਆਵਾਸਭੂਤਾ ਆਰਾਮਰਾਮਣੇਯ੍ਯਕਾਦਿਨਾ ਸੋਭਗ੍ਗਪ੍ਪਤ੍ਤਾ, ਏਵੰ ਸਾਵਤ੍ਥੀਪੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ''ਅਲ਼ਕਮਨ੍ਦਾਵਾ''ਤਿ। **ਦੇਵਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਵੇਸ੍ਸਵਣਪਕ੍ਖਿਯਾਨੰ ਚਾਤੁਮਹਾਰਾਜਿਕਦੇਵਾਨੰ।

ਜਿਨਾਤੀਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸੋਤ-ਸਦ੍ਦੋ ਵਿਯ ਕਤ੍ਤੁਸਾਧਨੋ ਜੇਤ-ਸਦ੍ਦੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਰਞ੍ਞਾ**ਤਿ ਪਸੇਨਦਿਕੋਸਲਰਾਜੇਨ। ਰਾਜਗਤੰ ਜਯੰ ਆਰੋਪੇਤ੍ਵਾ ਕੁਮਾਰੋ ਜਿਤਵਾਤਿ ਜੇਤੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ। **ਮਙ੍ਗਲਕਮ੍ਯਤਾਯਾ**ਤਿਆਦਿਨਾ ''ਜੇਯ੍ਯੋ''ਤਿ ਏਤਸ੍ਮਿੰ ਅਤ੍ਥੇ ''ਜੇਤੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਸਬ੍ਬਕਾਮਸਮਿਦ੍ਧਿਤਾਯਾ**ਤਿ ਸਬ੍ਬੇਹਿ ਉਪਭੋਗਪਰਿਭੋਗਵਤ੍ਥੂਹਿ ਫੀਤਭਾਵੇਨ ਵਿਭਵਸਮ੍ਪਨ੍ਨਤਾਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸਮਿਦ੍ਧਾਪਿ ਮਚ੍ਛਰਿਨੋ ਕਿਞ੍ਚਿ ਨ ਦੇਨ੍ਤੀਤਿ ਆਹ "**ਵਿਗਤਮਲਮਚ੍ਛੇਰਤਾਯਾ**"ਤਿ, ਰਾਗਦੋਸਾਦਿਮਲਾਨਞ੍ਚੇਵ ਮਚ੍ਛਰਿਯਸ੍ਸ ਚ ਅਭਾਵੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸਮਿਦ੍ਧਾ ਅਮਚ੍ਛਰਿਨੋਪਿ ਚ ਕਰੁਣਾਸਦ੍ਧਾਦਿਗੁਣਵਿਰਹਿਤਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਨ੍ਤਕੰ ਪਰੇਸੰ ਨ ਦਦੇਯ੍ਯੁਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਕਰੁਣਾਦਿਗੁਣਸਮਙ੍ਗਿਤਾਯ ਚਾ**"ਤਿ। **ਤੇਨਾ**ਤਿ ਅਨਾਥਾਨੰ ਪਿਣ੍ਡਦਾਨੇਨ। ਸਦ੍ਦਤ੍ਥਤੋ ਪਨ ਦਾਤਬ੍ਬਭਾਵੇਨ ਸਬ੍ਬਕਾਲੰ ਉਪਟ੍ਠਪਿਤੋ ਅਨਾਥਾਨੰ ਪਿਣ੍ਡੋ ਏਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ **ਅਨਾਥਪਿਣ੍ਡਿਕੋ**। **ਪਞ੍ਚਵਿਧਸੇਨਾਸਨਙ੍ਗਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ**ਤਿ ''ਨਾਤਿਦੂਰੰ ਨਚ੍ਚਾਸਨ੍ਨੰ ਗਮਨਾਗਮਨਸਮ੍ਪਨ੍ਨ''ਨ੍ਤਿ ਏਕੰ ਅਙ੍ਗੰ, ''ਦਿਵਾ ਅਪ੍ਪਾਕਿਣ੍ਣੰ ਰਤ੍ਤਿੰ ਅਪ੍ਪਸਦ੍ਦੰ ਅਪ੍ਪਨਿਗ੍ਘੋਸ''ਨ੍ਤਿ ਏਕੰ, ''ਅਪ੍ਪਡੰਸਮਕਸਵਾਤਾਤਪਸਰੀਸਪਸਮ੍ਫਸ੍ਸ''ਨ੍ਤਿ ਏਕੰ, ''ਤਸ੍ਮਿੰ ਖੋ ਪਨ ਸੇਨਾਸਨੇ ਵਿਹਰਨ੍ਤਸ੍ਸ ਅਪ੍ਪਕਸਿਰੇਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਚੀਵਰ...ਪੇ॰... ਪਰਿਕ੍ਖਾਰਾ''ਤਿ ਏਕੰ, ''ਤਸ੍ਮਿੰ ਖੋ ਪਨ ਸੇਨਾਸਨੇ ਥੇਰਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਵਿਹਰਨ੍ਤਿ ਬਹੁਸ੍ਸੁਤਾ''ਤਿ ਏਕੰ, ਏਵਮੇਤੇਹਿ ਪਞ੍ਚਵਿਧਸੇਨਾਸਨਙ੍ਗੇਹਿ ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਤਾਯ। ਯਦਿ ਜੇਤਵਨੰ ਤਥੰ ਅਨਾਥਪਿਣ੍ਡਿਕਸ੍ਸ ਆਰਾਮੋਤਿ ਆਹ "**ਸੋ ਹੀ**"ਤਿਆਦਿ।

ਕੀਤਕਾਲਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਅਨਾਥਪਿਣ੍ਡਿਕਸ੍ਸੇਵ ਤੰ ਵਨੰ, ਅਥ ਕਸ੍ਮਾ ਉਭਿਨ੍ਨੰ ਪਰਿਕਿਤ੍ਤਨਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਜੇਤਵਨੇ**"ਤਿਆਦਿ। ''ਯਦਿਪਿ ਸੋ ਭੂਮਿਭਾਗੋ ਕੋਟਿਸਨ੍ਥਰੇਨ ਮਹਾਸੇਟ੍ਠਿਨਾ ਕੀਤੋ, ਰੁਕ੍ਖਾ ਪਨ ਜੇਤੇਨ ਨ ਵਿਕ੍ਕੀਤਾਤਿ ਜੇਤਵਨਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਤੰ ਲਭੀ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ।

ਕਸ੍ਮਾ ਇਦਂ ਸੁਤ੍ਤਮਭਾਸੀਤਿ ਕਥੇਤੁਕਮ੍ਯਤਾਯ ਸੁਤ੍ਤਨਿਕ੍ਖੇਪਂ ਪੁਚ੍ਛਤਿ। ਸਾਮਞ੍ਞਤੋ ਹਿ ਭਗਵਤੋ ਦੇਸਨਾਕਾਰਣਂ ਪਾਕਟਮੇਵਾਤਿ। ਕੋ ਪਨਾਯਂ ਸੁਤ੍ਤਨਿਕ੍ਖੇਪੋਤਿ? ਅਤ੍ਤਜ੍ਝਾਸਯੋ। ਪਰੇਹਿ ਅਨਜ੍ਝਿਟ੍ਠੋ ਏਵ ਹਿ ਭਗਵਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਜ੍ਝਾਸਯੇਨ ਇਮਂ ਸੁਤ੍ਤਂ ਦੇਸੇਤੀਤਿ ਆਚਰਿਯਾ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨੇਸ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਉਪਕ੍ਕਿਲਿਟ੍ਠਚਿਤ੍ਤਤਂ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ ''ਇਮੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਇਮਾਯ ਦੇਸਨਾਯ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸਵਿਸੋਧਨਂ ਕਤ੍ਵਾ ਆਸਵਕ੍ਖਯਾਯ ਪਟਿਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਅਯਂ ਦੇਸਨਾ ਆਰਦ੍ਧਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਪਰਜ੍ਝਾਸਯੋਤਿ ਅਪਰੇ। ਉਭਯਮ੍ਪਿ ਪਨ ਯੁਤ੍ਤਂ। ਅਤ੍ਤਜ੍ਝਾਸਯਾਦੀਨਞ੍ਹਿ ਸਂਸਗ੍ਗਭੇਦਸ੍ਸ ਸਮ੍ਭਵੋ ਹੇਟ੍ਠਾ ਦਸ੍ਸਿਤੋਵਾਤਿ। **ਤੇਸਂ ਭਿਕ੍ਖੂਨ**ਨ੍ਤਿ ਤਦਾ ਧਮ੍ਮਪਟਿਗ੍ਗਾਹਕਭਿਕ੍ਖੂਨਂ। **ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸਵਿਸੋਧਨ**ਨ੍ਤਿ ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨੁਪਕ੍ਕਿਲੇਸਤੋ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਸੋਧਨਂ। ਪਠਮਞ੍ਹਿ ਭਗਵਾ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਿਕਥਾਦਿਨਾ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਸਂਕਿਲੇਸਂ ਨੀਹਰਿਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਛਾ ਸਾਮੁਕ੍ਕਂਸਿਕਂ ਦੇਸਨਂ ਦੇਸੇਤਿ ਖੇਤ੍ਤੇ ਖਾਣੁਕਣ੍ਟਕਗੁਮ੍ਬਾਦਿਕੇ ਅਵਹਰਿਤ੍ਵਾ ਕਸਨਂ ਵਿਯ, ਤਸ੍ਮਾ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਮੇਵ ਅਵਤ੍ਵਾ ਇਮਾਯ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਿਯਾ ਦੇਸਨਾ ਪਵਤ੍ਤਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਸਂਵਰਭੂਤਨ੍ਤਿ ਸੀਲਸਂਵਰਾਦਿਸਂਵਰਭੂਤਂ ਸਂਵਰਣਸਭਾਵਂ ਕਾਰਣਂ, ਤਂ ਪਨ ਅਤ੍ਥਤੋ ਦਸ੍ਸਨਾਦਿ ਏਵਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। **ਸਂਵਰਿਤਾ**ਤਿ ਪਵਤ੍ਤਿਤੁਂ ਅਪ੍ਪਦਾਨਵਸੇਨ ਸਮ੍ਮਾ, ਸਬ੍ਬਥਾ ਵਾ ਵਾਰਿਤਾ। ਏਵਂਭੂਤਾ ਚ ਯਸ੍ਮਾ ਪਵਤ੍ਤਿਦ੍ਵਾਰਪਿਧਾਨੇਨ ਪਿਹਿਤਾ ਨਾਮ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਵਿਦਹਿਤਾ ਹੁਤ੍ਵਾ"**ਤਿ। ਏਵਂ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਿਕਸ੍ਸ ਸਂਵਰਸ੍ਸ ਕਾਰਣਭੂਤਂ ਅਨਚ੍ਚਨ੍ਤਿਕਂ ਸਂਵਰਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਿਕਮੇਵ ਸਂਵਰਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਯਸ੍ਮਿਂ ਦਸ੍ਸਨਾਦਿਮ੍ਹਿ ਸਤਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਾਰਹਾ ਆਸਵਾ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਸੋ ਤੇਸਂ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦੋ ਨਿਰੋਧੋ ਖਯੋ ਪਹਾਨਨ੍ਤਿ ਚ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨੇ ਅਤ੍ਥਤੋ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਮਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਚ ਦਸ੍ਸਨਾਦਿ ਕਾਰਣਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਯੇਨ ਕਾਰਣੇਨ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਨਿਰੋਧਸਙ੍ਖਾਤਂ ਖਯਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ ਪਹੀਯਨ੍ਤਿ ਨਪ੍ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਤਂ ਕਾਰਣਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ"**ਤਿ।

ਚਕ੍ਖੁਤੋਪਿ...ਪੇ... ਮਨਤੋਪੀਤਿ (ਧ॰ ਸ॰ ਮੂਲਟੀ॰ ੧੪-੧੯) ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਾਦਿਵੀਥੀਸੁ ਤਦਨੁਗਤਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਵੀਥੀਸੁ ਚ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਕੁਸਲਾਦੀਨਮ੍ਪਿ ਪਵਤ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥਿ, ਕਾਮਾਸਵਾਦਯੋ ਏਵ ਪਨ ਵਣਤੋ ਯੂਸਂ ਵਿਯ ਪਗ੍ਘਰਣਕਅਸੁਚਿਭਾਵੇਨ ਸਨ੍ਦਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤੇ ਏਵ **"ਆਸਵਾ"**ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਹਿ ਪਗ੍ਘਰਣਅਸੁਚਿਮ੍ਹਿ ਨਿਰੁਲ੍ਹੋ ਆਸਵ-ਸਦ੍ਦੋਤਿ। **ਧਮ੍ਮਤੋ ਯਾਵ ਗੋਤ੍ਰਭੁ**ਨ੍ਤਿ ਤਤੋ ਪਰਂ ਮਗ੍ਗਫਲੇਸੁ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਨਤੋ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਏਤੇ ਹਿ ਆਰਮ੍ਮਣਵਸੇਨ ਧਮ੍ਮੇ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਾ ਤਤੋ ਪਰਂ ਨ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਨਨੁ ਤਤੋ ਪਰਂ ਭਵਙ੍ਗਾਦੀਨਿਪਿ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀਤਿ ਚੇ? ਨ, ਤੇਸਮ੍ਪਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਆਲਮ੍ਬਿਤੇਸੁ ਲੋਕਿਯਧਮ੍ਮੇਸੁ ਸਾਸਵਭਾਵੇਨ ਅਨ੍ਤੋਗਧਤ੍ਤਾ ਤਤੋ ਪਰਤਾਭਾਵਤੋ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਗੋਤ੍ਰਭੁਵਚਨੇਨ ਗੋਤ੍ਰਭੁਵੋਦਾਨਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿਪੁਰੇਚਾਰਿਕਪਰਿਕਮ੍ਮਾਨਿ ਵੁਤ੍ਤਾਨੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਨਿ। ਪਠਮਮਗ੍ਗਪੁਰੇਚਾਰਿਕਮੇਵ ਵਾ ਗੋਤ੍ਰਭੁ ਅਵਧਿਨਿਦਸ੍ਸਨਭਾਵੇਨ ਗਹਿਤਂ, ਤਤੋ ਪਰਂ ਪਨ ਮਗ੍ਗਫਲਸਮਾਨਤਾਯ ਅਞ੍ਞੇਸੁ ਮਗ੍ਗੇਸੁ ਮਗ੍ਗਵੀਥਿਯਂ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਵੀਥਿਯਂ ਨਿਰੋਧਾਨਨ੍ਤਰਞ੍ਚ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨੇਸੁ ਫਲੇਸੁ ਨਿਬ੍ਬਾਨੇ ਚ ਆਸਵਾਨਂ ਪਵਤ੍ਤਿ ਨਿਵਾਰਿਤਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। **ਸਵਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਆਰਮ੍ਮਣਕਰਣਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਵਧਿਅਤ੍ਥੋ ਆ-ਕਾਰੋ, ਅਵਧਿ ਚ ਮਰਿਯਾਦਾਭਿਵਿਧਿਭੇਦਤੋ ਦੁਵਿਧੋ। ਤਤ੍ਥ ਮਰਿਯਾਦਂ ਕਿਰਿਯਂ ਬਹਿ ਕਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਤਿ ਯਥਾ ''ਆਪਾਟਲਿਪੁਤ੍ਤਾ ਵੁਟ੍ਠੋ ਦੇਵੋ''ਤਿ। ਅਭਿਵਿਧਿ ਪਨ ਕਿਰਿਯਂ ਬ੍ਯਾਪੇਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਤਿ ਯਥਾ ''ਆਭਵਗ੍ਗਾ ਭਗਵਤੋ ਯਸੋ ਪਵਤ੍ਤਤੀ''ਤਿ। ਅਭਿਵਿਧਿਅਤ੍ਥੋ ਚਾਯਂ ਆ-ਕਾਰੋ ਇਧ ਗਹਿਤੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਅਨ੍ਤੋਕਰਣਤ੍ਥੋ"**ਤਿ।

ਮਦਿਰਾਦਯੋਤਿ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਸਿਨ੍ਧਵਕਾਦਮ੍ਬਰਿਕਾਪੋਤਿਕਾਦੀਨਂ ਸਙ੍ਗਹੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। **ਚਿਰਪਾਰਿਵਾਸਿਯਟ੍ਠੋ** ਚਿਰਪਰਿਵੁਤ੍ਥਤਾ ਪੁਰਾਣਭਾਵੋ। **ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਨਾਹੋਸੀਤਿਆਦੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ''ਪੁਰਿਮਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕੋਟਿ ਨ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ ਭਵਤਣ੍ਹਾਯਾ''ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੧੦.੬੨) ਇਦਂ ਸੁਤ੍ਤਂ ਸਙ੍ਗਹਿਤਂ। ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਵਭਵਾਸਵਾਨਂ ਚਿਰਪਰਿਵੁਤ੍ਥਤਾਯ ਦਸ੍ਸਿਤਾਯ ਤਬ੍ਭਾਵਭਾਵਿਨੋ ਕਾਮਾਸਵਸ੍ਸ ਚਿਰਪਰਿਵੁਤ੍ਥਤਾ ਦਸ੍ਸਿਤਾਵ ਹੋਤਿ। ਅਞ੍ਞੇਸੁ ਚ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇ ਧਮ੍ਮੇ ਓਕਾਸਞ੍ਚ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਕਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨੇਸੁ ਮਾਨਾਦੀਸੁ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨੇਸੁ ਅਤ੍ਤਤ੍ਤਨਿਯਾਦਿਗ੍ਗਾਹਵਸੇਨ ਅਭਿਬ੍ਯਾਪਨਂ ਮਦਕਰਣਵਸੇਨ ਆਸਵਸਦਿਸਤਾ ਚ ਏਤੇਸਂਯੇਵ, ਨ ਅਞ੍ਞੇਸਨ੍ਤਿ ਏਤੇਸ੍ਵੇਵ ਆਸਵ-ਸਦ੍ਦੋ ਨਿਰੁਲ੍ਹੋਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਨ ਚੇਤ੍ਥ ਦਿਟ੍ਠਾਸਵੋ ਨਾਗਤੋਤਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ ਭਵਤਣ੍ਹਾਯ ਵਿਯ ਭਵਦਿਟ੍ਠਿਯਾਪਿ ਭਵਾਸਵਗ੍ਗਹਣੇਨੇਵ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ। **ਆਯਤਂ** ਅਨਾਦਿਕਾਲਿਕਤ੍ਤਾ। **ਪਸਵਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਫਲਨ੍ਤਿ। ਨ ਹਿ ਤਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਸਂਸਾਰਦੁਕ੍ਖਂ ਅਤ੍ਥਿ, ਯਂ ਆਸਵੇਹਿ ਵਿਨਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ। **ਪੁਰਿਮਾਨਿ ਚੇਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਏਤੇਸੁ ਚਤੂਸੁ ਅਤ੍ਥਵਿਕਪ੍ਪੇਸੁ ਪੁਰਿਮਾਨਿ ਤੀਣਿ। **ਯਤ੍ਥਾ**ਤਿ

ਯੇਸੁ ਸੁਤ੍ਤਾਭਿਧਮ੍ਮਪਦੇਸੇਸੁ। **ਤਤ੍ਥ ਯੁਜ੍ਜਨ੍ਤਿ** ਕਿਲੇਸੇਸੁਯੇਵ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਤ੍ਤਯਸ੍ਸ ਸਮ੍ਭਵਤੋ। **ਪਚ੍ਛਿਮੰ** ''ਆਯਤੰ ਵਾ ਸੰਸਾਰਦੁਕ੍ਖੰ ਸਵਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨਿਬ੍ਬਚਨੰ। **ਕਮ੍ਮੇਪਿ ਯੁਜ੍ਜਤਿ** ਦੁਕ੍ਖਪ੍ਪਸਵਨਸ੍ਸ ਕਿਲੇਸਕਮ੍ਮਸਾਧਾਰਣਤ੍ਤਾ।

ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਾ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਭੂਤਾ ਖਨ੍ਧਾ, ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮੇ ਭਵਾ **ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕਾ**। **ਵਿਵਾਦਮੂਲਭੂਤਾ**ਤਿ ਵਿਵਾਦਸ੍ਸ ਮੂਲਕਾਰਣਭੂਤਾ ਕੋਧੂਪਨਾਹ-ਮਕ੍ਖ-ਪਲਾਸ-ਇਸ੍ਸਾ-ਮਚ੍ਛਰਿਯ-ਮਾਯਾ-ਸਾਠੇਯ੍ਯ-ਥਮ੍ਭ-ਸਾਰਮ੍ਭ-ਮਾਨਾਤਿਮਾਨਾ।

ਯੇਨ ਦੇਵੂਪਪਤ੍ਯਸ੍ਸਾਤਿ ਯੇਨ ਕਮ੍ਮਕਿਲੇਸਪ੍ਪਕਾਰੇਨ ਆਸਵੇਨ ਦੇਵੇਸੁ ਉਪਪਤ੍ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿ ਅਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਗਨ੍ਧਬ੍ਬੋ ਵਾ ਵਿਹਙ੍ਗਮੋ** ਆਕਾਸਚਾਰੀ ਅਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਵਿਭਤ੍ਤਿੰ ਪਰਿਣਾਮੇਤ੍ਵਾ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬੰ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਯਕ੍ਖਗਨ੍ਧਬ੍ਬਤਾਯ ਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤਾ ਸਬ੍ਬਾ ਦੇਵਗਤਿ ਦੇਵਗ੍ਗਹਣੇਨ ਗਹਿਤਾ। **ਅਵਸੇਸਾ ਚ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ**ਤਿ ਅਕੁਸਲਕਮ੍ਮਤੋ ਅਵਸੇਸਾ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਆਸਵਾਤਿ ਆਗਤਾਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ।

ਪਟਿਘਾਤਾਯਾਤਿ ਪਟਿਸੇਧਨਾਯ। **ਪਰੂਪਵਾ…ਪੇ॰… ਉਪਦ੍ਦਵਾ**ਤਿ ਇਦੰ ਯਦਿ ਭਗਵਾ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦੰ ਨ ਪਞ੍ਞਪੇਯ੍ਯ, ਤਤੋ ਅਸਦ੍ਧਮ੍ਮਪ੍ਪਟਿਸੇਵਨਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਦਿਹੇਤੁ ਯੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯੁੰ ਪਰੂਪਵਾਦਾਦਯੋ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕਾ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਾ ਅਨਤ੍ਥਾ, ਯੇ ਚ ਤਨ੍ਨਿਮਿਤ੍ਤਾ ਏਵ ਨਿਰਯਾਦੀਸੁ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਞ੍ਚਵਿਧਬਨ੍ਧਨਕਮ੍ਮਕਾਰਣਾਦਿਵਸੇਨ ਮਹਾਦੁਕ੍ਖਾਨੁਭਵਾਦਿਪ੍ਪਕਾਰਾ ਅਨਤ੍ਥਾ, ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਤੇ ਪਨੇਤੇ**ਤਿ ਏਤੇ ਕਾਮਰਾਗਾਦਿਕਿਲੇਸ-ਤੇਭੂਮਕਕਮ੍ਮਪਰੂਪਵਾਦਾਦਿਉਪਦ੍ਦਵਪ੍ਪਕਾਰਾ ਆਸਵਾ। **ਯਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਯਸ੍ਮਿੰ ਵਿਨਯਾਦਿਪਾਲ਼ਿਪਦੇਸੇ। **ਯਥਾ**ਤਿ ਯੇਨ ਦੁਵਿਧਾਦਿਪ੍ਪਕਾਰੇਨ ਅਞ੍ਞੇਸੁ ਚ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤੇਸੁ ਆਗਤਾਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ।

ਨਿਰਯੰ ਗਮੇਨ੍ਤੀਤਿ **ਨਿਰਯਗਾਮਿਨਿਯਾ। ਛਕ੍ਕਨਿਪਾਤੇ** ਆਹੁਨੇਯ੍ਯਸੁਤ੍ਤੇ। ਤਤ੍ਥ ਹਿ ਆਸਵਾ ਛਧਾ ਆਗਤਾ ਆਸਵ-ਸਦ੍ਦਾਭਿਧੇਯ੍ਯਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਪਭੇਦੋਪਚਾਰੇਨ ਆਸਵ-ਪਦੇ ਪਭੇਦੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਕੋਟ੍ਠਾਸਤ੍ਥੋ ਵਾ ਪਦ-ਸਦ੍ਦੋਤਿ **ਆਸਵਪਦੇ**ਤਿ ਆਸਵਪ੍ਪਕਾਰੇ ਸਦ੍ਦਕੋਟ੍ਠਾਸੇ ਅਤ੍ਥਕੋਟ੍ਠਾਸੇ ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਤਥਾ ਹੀਤਿ ਤਸ੍ਮਾ ਸੰਵਰਣੰ ਪਿਦਹਨੰ ਪਵਤ੍ਤਿਤੁੰ ਅਪ੍ਪਦਾਨੰ, ਤੇਨੇਵ ਕਾਰਣੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸੀਲਾਦਿਸੰਵਰੇ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੇ ਪਵਤ੍ਤਿਤੁੰ ਅਪ੍ਪਦਾਨਵਸੇਨ ਥਕਨਭਾਵਸਾਮਞ੍ਞਤੋ **ਦ੍ਵਾਰੰ ਸੰਵਰਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਗੇਹਦ੍ਵਾਰਸੰਵਰਣਮ੍ਪਿ ਉਦਾਹਟੰ। **ਸੀਲਸੰਵਰੋ**ਤਿਆਦਿ ਹੇਟ੍ਠਾ ਮੂਲਪਰਿਯਾਯਵਣ੍ਣਨਾਯ ਵੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਇਮਸ੍ਸ ਸੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨੰ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣੰ ਕਤ੍ਵਾ ਵਤ੍ਤੁਕਾਮੋ ਪੁਨ ਵਦਤਿ। ਯੁਤ੍ਤੰ ਤਾਵ ਸੀਲਸਤਿਞਾਣਾਨੰ ਸੰਵਰਤ੍ਥੋ ਪਾਲ਼ਿਯੰ ਤਥਾ ਆਗਤਤ੍ਤਾ, ਖਨ੍ਤਿਵੀਰਿਯਾਨੰ ਪਨ ਕਥਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਤੇਸਞ੍ਚਾ"**ਤਿਆਦਿ। ਤਸ੍ਸਤ੍ਥੋ – ਯਦਿਪਿ ''ਖਮੋ ਹੋਤਿ…ਪੇ॰… ਸੀਤਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੰ ਕਾਮਵਿਤਕ੍ਕੰ ਨਾਧਿਵਾਸੇਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਿਦ੍ਦੇਸੇ ਖਨ੍ਤਿਵੀਰਿਯਾਨੰ ਸੰਵਰਪਰਿਯਾਯੋ ਨਾਗਤੋ, ਉਦ੍ਦੇਸੇ ਪਨ ਸਬ੍ਬਾਸਵਸੰਵਰਪਰਿਯਾਯਨ੍ਤਿ ਸੰਵਰਪਰਿਯਾਯੇਨ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ਅਤ੍ਥੇਵ ਤੇਸੰ ਸੰਵਰਭਾਵੋਤਿ।

ਪੁਬ੍ਬੇ ਸੀਲਸਤਿਞਾਣਾਨੰ ਪਾਠਨ੍ਤਰੇਨ ਸੰਵਰਭਾਵੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋਤਿ ਇਦਾਨਿ ਤੰ ਇਮਿਨਾਪਿ ਸੁਤ੍ਤੇਨ ਗਹਿਤਭਾਵੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **"ਅਪਿਚਾ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਖਨ੍ਤਿਵੀਰਿਯਸੰਵਰਾ ਵੁਤ੍ਤਾਯੇਵ** ''ਖਮੋ ਹੋਤਿ ਸੀਤਸ੍ਸਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੪) ਪਾਲ਼ਿਯਾ ਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ। **"ਤਞ੍ਚ ਅਨਾਸਨੰ, ਤਞ੍ਚ ਅਗੋਚਰ"ਨ੍ਤਿ ਅਯੰ ਪਨੇਤ੍ਥ ਸੀਲਸੰਵਰੋ**ਤਿ ਤਞ੍ਚ ''ਯਥਾਰੂਪੇ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤੰ ਅਯੁਤ੍ਤੰ ਅਨਿਯਤਵਤ੍ਥੁਕੰ ਰਹੋ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਾਸਨੰ, ਤਞ੍ਚ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੰ ਅਯੁਤ੍ਤੰ ਵੇਸਿਯਾਦਿਗੋਚਰੰ, ''ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਯੋਨਿਸੋ ਪਰਿਵਜ੍ਜੇਤੀ''ਤਿ ਆਗਤੰ ਯੰ ਪਰਿਵਜ੍ਜਨੰ, ਅਯੰ ਪਨ ਏਤ੍ਥ ਏਤਸ੍ਮਿੰ ਸੁਤ੍ਤੇ ਆਗਤੋ ਸੀਲਸੰਵਰੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਨਾਸਨਪਰਿਵਜ੍ਜਨੇਨ ਹਿ ਅਨਾਚਾਰਪਰਿਵਜ੍ਜਨੰ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਅਨਾਚਾਰਾਗੋਚਰਪਰਿਵਜ੍ਜਨੰ ਚਾਰਿਤ੍ਤਸੀਲਤਾਯਸੀਲਸੰਵਰੋ। ਤਥਾ ਹਿ ਭਗਵਤਾ ''ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸੰਵਰਸੰਵੁਤੋ ਵਿਹਰਤੀ''ਤਿ (ਵਿਭ॰ ੫੦੮) ਸੀਲਸੰਵਰਵਿਭਜਨੇ ਆਚਾਰਗੋਚਰਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੇਨ ''ਅਤ੍ਥਿ ਅਨਾਚਾਰੋ, ਅਤ੍ਥਿ ਅਗੋਚਰੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਵਿਭ॰ ੫੧੩, ੫੧੪) ਅਨਾਚਾਰਾਗੋਚਰਾ ਵਿਭਜਿਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸਿਤਾ। ਇਦਞ੍ਚ ਏਕਦੇਸੇਨ ਸਮੁਦਾਯਨਿਦਸ੍ਸਨੰ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ ਸਮੁਦ੍ਦਪਬ੍ਬਤਨਿਦਸ੍ਸਨੰ ਵਿਯ।

ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਪਟਿਸਙ੍ਖਾ ਞਾਣਸਂਵਰੋਤਿ ਏਤ੍ਥ ‘‘ਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰੋ, ਪਟਿਸਙ੍ਖਾ ਞਾਣਸਂਵਰੋ’’ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ। ਨ ਹਿ ਦਸ੍ਸਨਪਹਾਤਬ੍ਬਨਿਦ੍ਦੇਸੇ ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਗਹਣਂ ਅਤ੍ਥਿ, ‘‘ਯੋਨਿਸੋ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤੀ’’ਤਿ ਪਨ ਵੁੱਤਂ। ਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਰਣਮ੍ਪਿ ਅਤ੍ਥਤੋ ਪਟਿਸਙ੍ਖਾ ਞਾਣਸਂਵਰਮੇਵਾਤਿ ਏਵਂ ਪਨ ਅਤ੍ਥੇ ਗਯ੍ਹਮਾਨੇ ਯੁਤ੍ਤਮੇਤਂ ਸਿਯਾ। ਕੇਚਿ ਪਨ ‘‘ਯਤ੍ਥ ਯਤ੍ਥ ‘ਇਧ ਪਟਿਸਙ੍ਖਾ ਯੋਨਿਸੋ’ਤਿ ਆਗਤਂ , ਤਂ ਸਬ੍ਬਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ‘ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਪਟਿਸਙ੍ਖਾ ਞਾਣਸਂਵਰੋ’ਤਿ ਵੁੱਤ’’ਨ੍ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਤੇਸਂ ਮਤੇਨ ‘‘ਇਦਂ ਦੁਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਯੋਨਿਸੋ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤੀ’’ਤਿਆਦਿਕਸ੍ਸ ਞਾਣਸਂਵਰੇਨ ਚ ਅਸਙ੍ਗਹੋ ਸਿਯਾ, ‘‘ਦਸ੍ਸਨਂ ਪਟਿਸੇਵਨਾ ਭਾਵਨਾ ਚ ਞਾਣਸਂਵਰੋ’’ਤਿ ਚ ਵਚਨਂ ਵਿਰੁਜ੍ਝੇਯ੍ਯ, ਤਸ੍ਮਾ ਵੁੱਤਨਯੇਨੇਵੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ‘‘ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਪਟਿਸਙ੍ਖਾ ਞਾਣਸਂਵਰੋ’’ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸਤ੍ਤਸੁਪਿ ਠਾਨੇਸੁ ਯਂ ਞਾਣਂ, ਸੋ ਞਾਣਸਂਵਰੋਤਿ ਪਰਿਵਜ੍ਜਨਾਦਿਵਸੇਨ ਵੁੱਤਾ ਸੀਲਾਦਯੋ ਸੀਲਸਂਵਰਾਦਯੋਤਿ ਅਯਮਤ੍ਥੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋ। ਏਵਂ ਸਤਿ ਸਂਵਰਾਨਂ ਸਙ੍ਕਰੋ ਵਿਯ ਹੋਤੀਤਿ ਤੇ ਅਸਙ੍ਕਰਤੋ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **‘‘ਅਗ੍ਗਹਿਤਗ੍ਗਹਣੇਨਾ’’**ਤਿ ਵੁੱਤਂ ਪਰਿਵਜ੍ਜਨਵਿਸੇਸਸਂਵਰਾਧਿਵਾਸਨਵਿਨੋਦਨਾਨਂ ਸੀਲਸਂਵਰਾਦਿਭਾਵੇਨ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ, ਤਥਾ ਅਗ੍ਗਹਿਤਾਨਂ ਗਹਣੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇ ਪਨ ਅਗ੍ਗਹਿਤੇ ਸਰੂਪਤੋ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **‘‘ਦਸ੍ਸਨਂ ਪਟਿਸੇਵਨਾ ਭਾਵਨਾ’’**ਤਿ ਆਹ।

ਏਤੇਨ ਸੀਲਸਂਵਰਾਦਿਨਾ ਕਰਣਭੂਤੇਨ, ਕਾਰਣਭੂਤੇਨ ਵਾ। **ਧਮ੍ਮਾ**ਤਿ ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਧਮ੍ਮਾ। ਸੀਲਸਂਵਰਾਦਿਨਾ ਹਿ ਸਹਜਾਤਕੋਟਿਯਾ, ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਕੋਟਿਯਾ ਵਾ ਪਚ੍ਚਯਭੂਤੇਨ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ **ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ** ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਤਥਾ ਅਨਿਰੁਦ੍ਧਾ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਨਿਰੋਧਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਪਨ ‘‘ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਚੇਵ ਆਸਵਾ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਚ ਆਸਵਾ ਪਹੀਯਨ੍ਤੀ’’ਤਿ ਅਕੁਸਲਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਪਹਾਨਾਨਿ ਏਵ ਵੁੱਤਾਨਿ, ਨ ਕੁਸਲਧਮ੍ਮਾਨਂ ਉਪ੍ਪਾਦਾਦਯੋਤਿ? ਨਯਿਦਮੇਵਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ, ‘‘ਯੋਨਿਸੋ ਚ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਕੁਸਲਧਮ੍ਮਾਨਮ੍ਪਿ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿ ਪਕਾਸਿਤਾਵ ਆਸਵਸਂਵਰਣਸ੍ਸ ਪਧਾਨਭਾਵੇਨ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ। ਤਥਾ ਹਿ ਪਰਿਯੋਸਾਨੇਪਿ ‘‘ਯੇ ਆਸਵਾ ਦਸ੍ਸਨਾ ਪਹਾਤਬ੍ਬਾ, ਤੇ ਦਸ੍ਸਨਾ ਪਹੀਨਾ ਹੋਨ੍ਤੀ’’ਤਿਆਦਿਨਾ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੮) ਆਸਵਪ੍ਪਹਾਨਮੇਵ ਪਧਾਨਂ ਕਤ੍ਵਾ ਨਿਗਮਿਤਂ।

੧੫. ਜਾਨਤੋ ਪਸ੍ਸਤੋਤਿ ਏਤ੍ਥ ਦਸ੍ਸਨਮ੍ਪਿ ਪਞ੍ਞਾਚਕ੍ਖੁਨਾਵ ਦਸ੍ਸਨਂ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਂ, ਨ ਮਂਸਚਕ੍ਖੁਨਾ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਨਾ ਵਾਤਿ ਆਹ **‘‘ਦ੍ਵੇਪਿ ਪਦਾਨਿ ਏਕਤ੍ਥਾਨੀ’’**ਤਿ। **ਏਵਂ ਸਨ੍ਤੇਪੀ**ਤਿ ਪਦਦ੍ਵਯਸ੍ਸ ਏਕਤ੍ਥਤ੍ਤੇਪਿ। **ਞਾਣਲਕ੍ਖਣ**ਨ੍ਤਿ ਞਾਣਸ੍ਸ ਸਭਾਵਂ, ਵਿਸਯਸ੍ਸ ਯਥਾਸਭਾਵਾਵਬੋਧਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨਾਹ **‘‘ਜਾਨਨਲਕ੍ਖਣਞ੍ਹਿ ਞਾਣ’’**ਨ੍ਤਿ। **ਞਾਣਪ੍ਪਭਾ**ਵਨ੍ਤਿ ਞਾਣਾਨੁਭਾਵਂ, ਞਾਣਕਿਚ੍ਚਂ ਵਿਸਯੋਭਾਸਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨੇਵਾਹ **‘‘ਞਾਣੇਨ ਵਿਵਟੇ ਧਮ੍ਮੇ’’**ਤਿ। **‘‘ਜਾਨਤੋ ਪਸ੍ਸਤੋ’’**ਤਿ ਚ ਜਾਨਨਦਸ੍ਸਨਮੁਖੇਨ ਪੁਗ੍ਗਲਾਧਿਟ੍ਠਾਨਾ ਦੇਸਨਾ ਪਵਤ੍ਤਾਤਿ ਆਹ **‘‘ਞਾਣਲਕ੍ਖਣਂ ਞਾਣਪ੍ਪਭਾਵਂ ਉਪਾਦਾਯ ਪੁਗ੍ਗਲਂ ਨਿਦ੍ਦਿਸਤੀ’’**ਤਿ। **ਜਾਨਤੋ ਪਸ੍ਸਤੋ**ਤਿ ‘‘ਯੋਨਿਸੋ ਚ ਮਨਸਿਕਾਰਂ ਅਯੋਨਿਸੋ ਚ ਮਨਸਿਕਾਰ’’ਨ੍ਤਿ ਵਕ੍ਖਮਾਨਤ੍ਤਾ ਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰਵਿਸਯਜਾਨਨਂ, ਅਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰਵਿਸਯਦਸ੍ਸਨਂ। ਤਞ੍ਚ ਖੋ ਪਨ ਨੇਸਂ ਆਸਵਾਨਂ ਖਯੂਪਾਯਸਭਾਵਸ੍ਸ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਤਾ ਉਪ੍ਪਾਦਨਾਨੁਪ੍ਪਾਦਨਵਸੇਨ ਨ ਆਰਮ੍ਮਣਮਤ੍ਤੇਨਾਤਿ ਅਯਮਤ੍ਥੋ ਯੁਤ੍ਤੋਤਿ ਆਹ **‘‘ਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰਂ...ਪੇ॰... ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਸਾਰੋ’’**ਤਿ।

‘‘ਜਾਨਤੋ’’ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਜਾਨਨਞ੍ਚ ਅਨੁਸ੍ਸਵਾਕਾਰਪਟਿਵਿਤਕ੍ਕਮਤ੍ਤਵਸੇਨ ਨ ਇਧਾਧਿਪ੍ਪੇਤਂ, ਅਥ ਖੋ ਰੂਪਾਦਿ ਵਿਯ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣੇਨ ਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰਾਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰੇ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖੇ ਕਤ੍ਵਾ ਤੇਸਂ ਉਪ੍ਪਾਦਵਸੇਨ ਦਸ੍ਸਨਨ੍ਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥਂ ਵਿਭਾਵੇਤੁਂ ‘‘ਪਸ੍ਸਤੋ’’ਤਿ ਵੁੱਤਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਵਾ ਏਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਅਞ੍ਞਤ੍ਥਾਪਿ ਹਿ ‘‘ਏਵਂ ਜਾਨਤੋ ਏਵਂ ਪਸ੍ਸਤੋ (ਇਤਿਵੁ॰ ੧੦੨), ਜਾਨਂ ਜਾਨਾਤਿ ਪਸ੍ਸਂ ਪਸ੍ਸਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੦੩), ਏਵਂ ਜਾਨਨ੍ਤਾ ਏਵਂ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਾ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੪੦੭), ਅਜਾਨਤਂ ਅਪਸ੍ਸਤ’’ਨ੍ਤਿ ਚ ਆਦੀਸੁ ਞਾਣਕਿਚ੍ਚਸ੍ਸ ਸਾਮਞ੍ਞਵਿਸੇਸਦੀਪਨਵਸੇਨੇਤਂ ਪਦਦ੍ਵਯਂ ਆਗਤਨ੍ਤਿ। **ਕੇਚੀ**ਤਿ ਅਭਯਗਿਰਿਵਾਸਿਸਾਰਸਮਾਸਾਚਰਿਯਾ। ਤੇ ਹਿ ‘‘ਸਮਾਧਿਨਾ ਜਾਨਤੋ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਪਸ੍ਸਤੋ ਜਾਨਂ ਜਾਨਾਤਿ ਪਸ੍ਸਂ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਏਵਂ ਜਾਨਨਾ ਸਮਥੋ, ਪਸ੍ਸਨਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ’’ਤਿ ਚ ਆਦਿਨਾ ਪਪਞ੍ਚੇਨ੍ਤਿ। **ਤੇ**ਤਿ ਪਪਞ੍ਚਾ। **ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਅਤ੍ਥੇ**ਤਿ ‘‘ਜਾਨਤੋ’’ਤਿਆਦਿਨਯਪ੍ਪਵਤ੍ਤੇ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਸੁਤ੍ਤਪਦਅਤ੍ਥੇ ਨਿਦ੍ਧਾਰਿਯਮਾਨੇ। **ਨ ਯੁਜ੍ਜਨ੍ਤਿ** ਜਾਨਨਦਸ੍ਸਨਾਨਂ ਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰਾਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰਵਿਸਯਭਾਵਸ੍ਸ ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਵੁੱਤਤ੍ਤਾ।

ਆਸਵਪ੍ਪਹਾਨੰ ਆਸਵ◌ਾਨੰ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਪ੍ਪਹਾਨੰ। ਸੋ ਪਨ ਨੇਸੰ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦੋ ਸਬ੍ਬੇਨ ਸਬ੍ਬੰ ਖੀਣਤਾ ਅਭਾਵ◌ੋ ਏਵ◌ਾਤਿ ਆਹ **"ਆਸਵ◌ਾਨੰ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਖਯਮਸਮੁਪ੍ਪਾਦੰ ਖੀਣਾਕਾਰੰ ਨਤ੍ਥਿਭਾਵ"**ਨ੍ਤਿ। **ਉਜੁਮਗ੍ਗਾਨੁਸਾਰਿਨੋ**ਤਿ ਕਿਲੇਸਵਙ੍ਕਸ੍ਸ ਕਾਯਵਙ੍ਕਾਦੀਨਞ੍ਚ ਪਹਾਨੇਨ ਉਜੁਭੂਤੇ ਸਵ◌ਿਪਸ੍ਸਨੇ ਹੇਟ੍ਠਿਮਮਗ੍ਗੇ ਅਨੁਸ੍ਸਰਨ੍ਤਸ੍ਸ। ਤਦੇਵ ਹਿਸ੍ਸ ਸਿਕ੍ਖਨੰ। **ਖਯਸ੍ਮਿੰ ਪਠਮੰ ਞਾਣੰ**। **ਤਤੋ ਅਞ੍ਞਾ ਅਨਨ੍ਤਰਾ**ਤਿ ਖਯਸਙ੍ਖਾਤੇ ਅਗ੍ਗਮਗ੍ਗੇ ਤਪ੍ਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਮੇਵ ਞਾਣੰ ਪਠਮੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ , ਤਦਨਨ੍ਤਰੰ ਪਨ ਅਞ੍ਞੰ ਅਰਹਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਯਦਿਪਿ ਗਾਥਾਯੰ ''ਖਯਸ੍ਮਿੰ''ਇਚ੍ਚੇਵ ਵ◌ੁਤ੍ਤੰ, ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਵਸੇਨ ਪਨ ਆਸਵ◌ੇਹਿ ਖੀਣੇਤੀਤਿ ਮਗ੍ਗੋ ਖਯੋਤਿ ਵ◌ੁਚ੍ਚਤੀਤਿ ਆਹ **"ਮਗ੍ਗੋ ਆਸਵਕ੍ਖਯੋਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤੋ"**ਤਿ। **ਸਮਣੋ**ਤਿ ਸਮਿਤਪਾਪੋ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ। ਸੋ ਪਨ ਖੀਣਾਸਵ◌ੋ ਹੋਤੀਤਿ **"ਆਸਵ◌ਾਨੰ ਖਯਾ"**ਤਿ ਇਮਸ੍ਸ ਫਲਪਰਿਯਾਯਤਾ ਵ◌ੁਤ੍ਤਾ, ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਪਨ ਆਸਵਕ੍ਖਯੋ ਮਗ੍ਗੋ, ਤੇਨ ਪਤ੍ਤਬ੍ਬਤੋ ਫਲੰ। ਏਤੇਨੇਵ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸਪਿ ਆਸਵਕ੍ਖਯਭਾਵ◌ੋ ਵ◌ੁਤ੍ਤੋਤਿ ਵ◌ੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

"ਜਾਨਤੋ ਪਸ੍ਸਤੋ"ਤਿ ਜਾਨਤੋ ਏਵ ਪਸ੍ਸਤੋ ਏਵ◌ਾਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਨਿਯਮੋ ਇਚ੍ਛਿਤੋ, ਨ ਅਞ੍ਞਥਾ ਵ◌ਿਸੇਸਾਭਾਵਤੋ ਅਨਿਟ੍ਠਸਾਧਨਤੋ ਚਾਤਿ ਤਸ੍ਸ ਨਿਯਮਸ੍ਸ ਫਲੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **"ਨੋ ਅਜਾਨਤੋ ਨੋ ਅਪਸ੍ਸਤੋ"**ਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਯੋ ਪਨ ਨ ਜਾਨਾਤਿ ਨ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਨੇਵ ਵਦਾਮੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ"**ਤਿ। ਇਮਿਨਾ ਦੂਰੀਕਤਾਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰੋ ਇਧਾਧਿਪ੍ਪੇਤੋ, ਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰੋ ਚ ਆਸਵਕ੍ਖਯਸ੍ਸ ਏਕਨ੍ਤਿਕਕਾਰਣਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਏਤੇਨਾ**ਤਿ ''ਨੋ ਅਜਾਨਤੋ ਨੋ ਅਪਸ੍ਸਤੋ''ਤਿ ਵਚਨੇਨ। **ਤੇ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਕੇ ਪਨ ਤੇਤਿ? ''ਬਾਲੇ ਚ ਪਣ੍ਡਿਤੇ ਚ ਸਨ੍ਧਾਵ◌ਿਤ੍ਵ◌ਾ ਸੰਸਰਿਤ੍ਵ◌ਾ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸਨ੍ਤੰ ਕਰਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੬੮; ਮ॰ ਨਿ॰ ੨.੨੨੮), ਅਹੇਤੂ ਅਪਚ੍ਚਯਾ ਸਤ੍ਤਾ ਵ◌ਿਸੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀ''ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੬੮; ਮ॰ ਨਿ॰ ੨.੨੨੭) ਏਵਮਾਦਿਵ◌ਾਦਾ। ਤੇਸੁ ਹਿ ਕੇਚਿ ਅਭਿਜਾਤਿਸਙ੍ਕਨ੍ਤਿਮਤ੍ਤੇਨ ਭਵਸਙ੍ਕਨ੍ਤਿਮਤ੍ਤੇਨ ਚ ਸੰਸਾਰਸੁਦ੍ਧਿੰ ਪਟਿਜਾਨਨ੍ਤਿ, ਅਞ੍ਞੇ ਇਸ੍ਸਰਪਜਾਪਤਿਕਾਲਾਦਿਵਸੇਨ, ਤਯਿਦੰ ਸਬ੍ਬੰ ''ਸੰਸਾਰਾਦੀਹੀ''ਤਿ ਏਤ੍ਥੇਵ ਸਙ੍ਗਹਿਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ।

ਪੁਰਿਮੇਨ ਵ◌ਾ ਪਦਦ੍ਵਯੇਨਾਤਿ ''ਜਾਨਤੋ, ਪਸ੍ਸਤੋ''ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਪਦਦ੍ਵਯੇਨ। **ਉਪਾਯੋ ਵ◌ੁਤ੍ਤੋ** ''ਆਸਵਕ੍ਖਯਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਅਧਿਕਾਰਤੋ ਵ◌ਿਞ੍ਞਾਯਤਿ। **ਇਮਿਨਾ**ਤਿ ''ਨੋ ਅਜਾਨਤੋ, ਨੋ ਅਪਸ੍ਸਤੋ''ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਪਦਦ੍ਵਯੇਨ। ਅਨੁਪਾਯੋ ਏਵ ਹਿ ਆਸਵ◌ਾਨੰ ਖਯਸ੍ਸ ਯਦਿਦੰ ਯੋਨਿਸੋ ਚ ਅਯੋਨਿਸੋ ਚ ਮਨਸਿਕਾਰਸ੍ਸ ਅਜਾਨਨੰ ਅਦਸ੍ਸਨਞ੍ਚ, ਤੇਨ ਤਥਤ੍ਤਾਯ ਅਪ੍ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਤੋ ਮਿਚ੍ਛਾਪਟਿਪਤ੍ਤਿਤੋ ਚ। ਨਨੁ ''ਪਸ੍ਸਤੋ''ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਅਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰੋ ਯਥਾ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਏਵ◌ੰ ਦਸ੍ਸਨੇ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੇ ਪੁਰਿਮੇਨੇਵ ਅਨੁਪਾਯਪਟਿਸੇਧੋ ਵ◌ੁਤ੍ਤੋ ਹੋਤੀਤਿ? ਨ ਹੋਤਿ, ਅਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰਾਨੁਪ੍ਪਾਦਨਸ੍ਸਪਿ ਉਪਾਯਭਾਵਤੋ ਸਤਿਬਲੇਨ ਸੰਵ◌ੁਤਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਦਿਤਾ ਵ◌ਿਯ ਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਬਲੇਨੇਵ ਨਿਚ੍ਚਾਦਿਵਸੇਨ ਅਭੂਤਜਾਨਨਾਭਾਵ◌ੋ ਹੋਤੀਤਿ। ਤੇਨਾਹ **"ਸਙ੍ਖੇਪੇਨ…ਪੇ॰… ਹੋਤੀ"**ਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਸਙ੍ਖੇਪੇਨਾਤਿ** ਸਮਾਸੇਨ, ਅਨ੍ਵਯਤੋ ਬ੍ਯਤਿਰੇਕਤੋ ਚ ਵ◌ਿਤ੍ਥਾਰੰ ਅਕਤ੍ਵ◌ਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਞਾਣੰ…ਪੇ॰… ਦਸ੍ਸਿਤੰ ਹੋਤਿ** ''ਜਾਨਤੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਞਾਣਸ੍ਸੇਵ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ। ਯਦਿ ਏਵ◌ੰ ''ਸ੍ਵ◌ਾਯੰ ਸੰਵਰੋ''ਤਿਆਦਿ ਕਥੰ ਨੀਯਤੀਤਿ? ਞਾਣਸ੍ਸ ਪਧਾਨਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੰ ਏਵਮਯੰ ਦੇਸਨਾ ਕਤਾਤਿ ਨਾਯੰ ਦੋਸੋ, ਤਥਾ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰਾਪਿ ''ਅਰਿਯੰ ਵ◌ੋ ਭਿਕ੍ਖਵ◌ੇ ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿੰ ਦੇਸੇਸ੍ਸਾਮਿ ਸਉਪਨਿਸੰ ਸਪਰਿਕ੍ਖਾਰ''ਨ੍ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੧੩੬) ਵ◌ਿਤ੍ਥਾਰੋ।

ਦਬ੍ਬਜਾਤਿਕੋਤਿ ਦਬ੍ਬਰੂਪੋ। ਸੋ ਹਿ ਦ੍ਰਬ੍ਯੋਤਿ ਵ◌ੁਚ੍ਚਤਿ ''ਦ੍ਰਬ੍ਯੰ ਵ◌ਿਨਸ੍ਸਤਿ ਨਾਦ੍ਰਬ੍ਯ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ। **ਦਬ੍ਬਜਾਤਿਕੋ** ਵ◌ਾ ਸਾਰਸਭਾਵ◌ੋ, ਸਾਰੁਪ੍ਪਸੀਲਾਚਾਰੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਯਥਾਹ ''ਨ ਖੋ ਦਬ੍ਬ ਦਬ੍ਬਾ ਏਵ◌ੰ ਨਿਬ੍ਬੇਠੇਨ੍ਤੀ''ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ੩੮੪, ੩੯੧; ਚੂਲਵ॰ ੧੯੩)। **ਵਤ੍ਤਸੀਸੇ ਠਤ੍ਵ◌ਾ**ਤਿ ਵਤ੍ਤੰ ਉਤ੍ਤਮਙ੍ਗੰ, ਧੁਰੰ ਵ◌ਾ ਕਤ੍ਵ◌ਾ। ਯੋ ਹਿ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਾਜੀਵ◌ੋ ਕਾਤੁੰ ਅਜਾਨਨ੍ਤਾਨੰ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀਨੰ, ਅਤ੍ਤਨੋ ਵ◌ਾ ਵ◌ਾਤਾਤਪਾਦਿਪਟਿਬਾਹਨਤ੍ਥੰ ਛਤ੍ਤਾਦੀਨਿ ਕਰੋਤਿ, ਸੋ ਵਤ੍ਤਸੀਸੇ ਠਤ੍ਵ◌ਾ ਕਰੋਤਿ ਨਾਮ। **ਪਦਟ੍ਠਾਨੰ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾ** ਨਾਥਕਰਣਧਮ੍ਮਭਾਵ◌ੇਨ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਭਾਵਤੋ। ਵ◌ੁਤ੍ਤਞ੍ਹਿ ''ਯਾਨਿ ਤਾਨਿ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀਨੰ ਉਚ੍ਚਾਵਚਾਨਿ ਕਿਚ੍ਚਕਰਣੀਯਾਨਿ, ਤਤ੍ਥ ਦਕ੍ਖੋ ਹੋਤੀ''ਤਿਆਦਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੪੯੭)।

ਉਪਾਯਮਨਸਿਕਾਰੋਤਿ ਕੁਸਲਧਮ੍ਮਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਕਾਰਣਭੂਤੋ ਮਨਸਿਕਾਰੋ। **ਪਥਮਨਸਿਕਾਰੋ**ਤਿ ਤਸ੍ਸਾ ਏਵ ਮਗ੍ਗਭੂਤੋ ਮਨਸਿਕਾਰੋ। **ਅਨਿਚ੍ਚਾਦੀਸੁ ਅਨਿਚ੍ਚਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ**ਤਿ ਅਨਿਚ੍ਚਦੁਕ੍ਖਅਸੁਭਅਨਤ੍ਤਸਭਾਵੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ''ਅਨਿਚ੍ਚਂ ਦੁਕ੍ਖਂ ਅਸੁਭਂ ਅਨਤ੍ਤਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਏਵ ਨਯੇਨ, ਅਵਿਪਰੀਤਸਭਾਵੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸਚ੍ਚਾਨੁਲੋਮਿਕੇਨ** ਵਾਤਿ ਸਚ੍ਚਾਭਿਸਮਯਸ੍ਸ ਅਨੁਲੋਮਵਸੇਨ। **ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਆਵਟ੍ਟਨਾ**ਤਿਆਦਿਨਾ ਆਵਟ੍ਟਨਾਯ ਪਚ੍ਚਯਭੂਤਾ ਤਤੋ ਪੁਰਿਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਮਨੋਦ੍ਵਾਰਿਕਾ ਕੁਸਲਜਵਨਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿ ਫਲਵੋਹਾਰੇਨ ਤਥਾ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਤਸ੍ਸਾ ਹਿ ਵਸੇਨ ਸਾ ਕੁਸਲੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯੋ ਹੋਤਿ। ਆਵਜ੍ਜਨਾ ਹਿ ਭਵਙ੍ਗਚਿਤ੍ਤਂ ਆਵਟ੍ਟਯਤੀਤਿ **ਆਵਟ੍ਟਨਾ**। ਅਨੁ ਅਨੁ ਆਵਟ੍ਟੇਤੀਤਿ **ਅਨ੍ਵਾਵਟ੍ਟਨਾ**। ਭਵਙ੍ਗਾਰਮ੍ਮਣਤੋ ਅਞ੍ਞਂ ਆਭੁਜਤੀਤਿ **ਆਭੋਗੋ**। ਸਮਨ੍ਨਾਹਰਤੀਤਿ **ਸਮਨ੍ਨਾਹਾਰੋ**। ਤਦੇਵਾਰਮ੍ਮਣਂ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਅਨੁਬਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਂ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤਿ ਠਪੇਤੀਤਿ **ਮਨਸਿਕਾਰੋ**। **ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤੀ**ਤਿ ਅਯਂ ਉਪਾਯਪਥਮਨਸਿਕਾਰਲਕ੍ਖਣੋ ਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰੋ ਨਾਮ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਯਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਦੁਕ੍ਖਾਦੀਨਿ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਆਵਜ੍ਜਿਤੁਂ ਸਕ੍ਕੋਤਿ । ਅਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰੇ **ਸਚ੍ਚਪਟਿਕੂਲੇਨਾ**ਤਿ ਸਚ੍ਚਾਭਿਸਮਯਸ੍ਸ ਅਨਨੁਲੋਮਵਸੇਨ। ਸੇਸਂ ਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰੇ ਵੁਤ੍ਤਵਿਪਰਿਯਾਯੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਯੁਤ੍ਤਿਨ੍ਤਿ ਉਪਪਤ੍ਤਿਸਾਧਨਯੁਤ੍ਤਿਂ, ਹੇਤੁਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨੇਵਾਹ **"ਯਸ੍ਮਾ"**ਤਿਆਦਿ। **ਏਤ੍ਥਾ**ਤਿ ''ਅਯੋਨਿਸੋ ਭਿਕ੍ਖਵੇ…ਪੇ॰… ਪਹੀਯਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਏਤਸ੍ਮਿਂ ਪਾਠੇ। **ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਵਾਕ੍ਯੋਪਞ੍ਞਾਸਨਂ। ਕਸ੍ਮਾ ਪਨੇਤ੍ਥ ਅਯਮੁਦ੍ਦੇਸਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਪਰਿਵਤ੍ਤੋਤਿ ਚੋਦਨਂ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ **"ਯੋਨਿਸੋ"**ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ ਮਨਸਿਕਾਰਪਦਂ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਸਾਧਾਰਣਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ **"ਯੋਨਿਸੋ ਅਯੋਨਿਸੋਤਿ ਇਮੇਹਿ ਤਾਵ ਦ੍ਵੀਹਿ ਪਦੇਹੀ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਯੋਨਿਸੋ**ਤਿ ਹਿ ਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰੋ, **ਅਯੋਨਿਸੋ**ਤਿ ਚ ਅਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰੋ ਤਤ੍ਥ ਅਨੁਵਤ੍ਤਨਤੋ ਵਕ੍ਖਮਾਨਤ੍ਤਾ ਚ। ਸਤਿਪਿ ਅਨਤ੍ਥੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਸਾਮਞ੍ਞੇ ਭਵਾਦੀਸੁ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਬਹੁਲਿਸਾਮਞ੍ਞਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਤਂ ਪਰਿਵਤ੍ਤਿਤ੍ਵਾ ਵਿਸੇਸਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ **ਨਾਵਾਦਿ** ਉਪਮਾਤ੍ਤਯਗ੍ਗਹਣਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। **ਚਕ੍ਕਯਨ੍ਤਂ** ਆਹਟਘਟੀਯਨ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ।

ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਤਿ ਅਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾ। ਆਰਮ੍ਮਣਵਿਸੇਸਵਸੇਨ ਤਸ੍ਸ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ, ਨ ਰੂਪਾਰਮ੍ਮਣਾਦਿਆਰਮ੍ਮਣਸਾਮਞ੍ਞੇਨ, ਨਾਪਿ ਆਸਵਵਸੇਨ। ਤੇਨਾਹ **"ਅਨਨੁਭੂਤਪੁਬ੍ਬਂ ਆਰਮ੍ਮਣਂ…ਪੇ॰… ਅਞ੍ਞਥਾ ਹਿ ਅਨਮਤਗ੍ਗੇ ਸਂਸਾਰੇ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਨਾਮ ਆਸਵਾ ਨ ਸਨ੍ਤੀ"**ਤਿ। ਵਤ੍ਥੁਨ੍ਤਿ ਸਵਿਞ੍ਞਾਣਕਾਵਿਞ੍ਞਾਣਕਪ੍ਪਭੇਦਂ ਆਸਵੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕਾਰਣਂ। **ਆਰਮ੍ਮਣਂ** ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯਭੂਤਰੂਪਾਦੀਨਿ । ਇਦਾਨਿ ਆਸਵਵਸੇਨਪਿ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਪਰਿਯਾਯੋ ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਅਨੁਭੂਤਪੁਬ੍ਬੇਪੀ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਪਕਤਿਸੁਦ੍ਧਿਯਾ**ਤਿ ਪੁਬ੍ਬਚਰਿਯਤੋ ਕਿਲੇਸਦੂਰੀਭਾਵਸਿਦ੍ਧਾਯ ਸੁਦ੍ਧਿਪਕਤਿਤਾਯ। ਪਾਲ਼ਿਯਾ ਉਦ੍ਦਿਸਨਂ **ਉਦ੍ਦੇਸੋ,** ਅਤ੍ਥਕਥਨਂ **ਪਰਿਪੁਚ੍ਛਾ**। ਅਜ੍ਝਯਨਂ **ਪਰਿਯਤ੍ਤਿ,** ਚੀਵਰਸਿਬ੍ਬਾਦਿ **ਨਵਕਮ੍ਮਂ,** ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਾਨੁਯੋਗੋ **ਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰੋ**। **ਤਾਦਿਸੇਨਾ**ਤਿ ਯਾਦਿਸੇਨ ''ਮਨੁਞ੍ਞਵਤ੍ਥੁ''ਤਿਮਨਸਿਕਾਰਾਦਿਨਾ ਕਾਮਾਸਵਾਦਯੋ ਸਮ੍ਭਵੇਯ੍ਯੁਂ, ਤਾਦਿਸੇਨ। ਆਸਵਾਨਂ ਵਡ੍ਢਿ ਨਾਮ ਪਰਿਯੁਟ੍ਠਾਨਤਿਬ੍ਬਤਾਯ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ, ਸਾ ਚ ਅਭਿਣ੍ਹੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਬਹੁਲੀਕਾਰਤੋਤਿ ਤੇ ਲਦ੍ਧਾਸੇਵਨਾ ਬਹੁਲਭਾਵਂ ਪਤ੍ਤਾ ਮਦ੍ਦਨ੍ਤਾ ਫਰਨ੍ਤਾ ਛਾਦੇਨ੍ਤਾ ਅਨ੍ਧਾਕਾਰਂ ਕਰੋਨ੍ਤਾ ਅਪਰਾਪਰਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਾ ਏਕਸਨ੍ਤਾਨਨਯੇਨ **"ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਪਵਡ੍ਢਨ੍ਤੀ"ਤਿ** ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਾ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਪਵਡ੍ਢਨ੍ਤੀਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤੀ"**ਤਿ। **ਇਤੋ ਅਞ੍ਞਥਾ**ਤਿ ਇਤੋ ਅਪਰਾਪਰੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਂ ਏਕਤ੍ਤਗ੍ਗਹਣਤੋ ਅਞ੍ਞਥਾ ਵ**ਡ੍ਢਿ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ** ਖਣਿਕਭਾਵਤੋ।

ਸੋ ਚ ਜਾਨਾਤੀਤਿ ਧਮ੍ਮੁਦ੍ਧਚ੍ਚਵਿਗ੍ਗਹਾਭਾਵਮਾਹ। **ਕਾਰਕਸ੍ਸੇ**ਵਾਤਿ ਯੁਤ੍ਤਯੋਗਸ੍ਸੇਵ। **ਯਸ੍ਸ ਪਨਾ**ਤਿਆਦਿਨਾ ਅਨੁਦ੍ਦੇਸਿਕਂ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਮਤ੍ਥਂ ਪੁਰਾਤਨਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਾਤਿਸਯਸ੍ਸ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਦਸ੍ਸਨੇਨ ਪਾਕਟਤਰਂ ਕਾਤੁਂ **"ਮਣ੍ਡਲਾਰਾਮਵਾਸੀਮਹਾਤਿਸ੍ਸਭੂਤਤ੍ਥੇਰਸ੍ਸ ਵਿਯਾ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਞ੍ਹਿ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀਨਂ ਆਯਤਿਂ ਤਥਾਪਟਿਪਤ੍ਤਿਕਾਰਣਂ ਹੋਤਿ, ਯਤੋ ਏਦਿਸਂ ਵਤ੍ਥੁ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਤਸ੍ਮਿਂ ਯੇ**ਵਾਤਿ ਮਣ੍ਡਲਾਰਾਮੇਯੇਵ। **ਆਚਰਿਯਂ ਆਪੁਚ੍ਛਿਤ੍**ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਉਦ੍ਦੇਸਾਚਰਿਯਂ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਗ੍ਗਹਣਤ੍ਥਂ ਗਨ੍ਤੁਂ ਆਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ। **ਆਚਰਿਯਂ ਵਨ੍ਦਿਤ੍**ਵਾਤਿ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਦਾਯਕਂ ਮਹਾਰਕ੍ਖਿਤਤ੍ਥੇਰਂ ਵਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ। **ਉਦ੍ਦੇਸਮਗ੍ਗ**ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਆਰਦ੍ਧਂ ਉਦ੍ਦੇਸਪਬਨ੍ਧਂ। ਤਦਾ ਕਿਰ ਮੁਖਪਾਠੇਨੇਵ ਬਹੂ ਏਕਜ੍ਝਂ ਉਦ੍ਦਿਸਾਪੇਤ੍ਵਾ ਮਨੋਸਜ੍ਝਾਯਵਸੇਨ ਧਮ੍ਮਂ ਸਜ੍ਝਾਯਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥਾਯਂ ਥੇਰੋ ਪਞ੍ਞਵਨ੍ਤਤਾਯ ਉਦ੍ਦੇਸਂ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਾਨਂ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਧੋਰਯ੍ਹੋ, ਸੋ ''ਇਦਾਨਾਹਂ ਅਨਾਗਾਮੀ, ਕਿਂ ਮਯ੍ਹਂ ਉਦ੍ਦੇਸੇਨਾ''ਤਿ

ਸਙ੍ਕੋਚਂ ਅਨਾਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਦੁਤਿਯਦਿਵਸੇ ਉਦ੍ਦੇਸਕਾਲੇ ਆਚਰਿਯਂ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿ। ‘‘ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਪਹੀਯਨ੍ਤੀ’’ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਸਦਿਸਾ ‘‘ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਨ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾ। ਨ ਹਿ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇਸੁ ਆਸਵੇਸੁ ਮਗ੍ਗੇਨ ਪਹਾਨਂ ਸਮ੍ਭਵਤੀਤਿ ਆਹ **“ਯੇ ਪਨ...ਪੇ॰... ਨਤ੍ਥੀ”**ਤਿ। **ਵਤ੍ਤਮਾਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾ** ਖਣਤ੍ਤਯਸਮਙ੍ਗਿਨੋ। **ਤੇਸਂ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਪਹਾਨਂ ਨਤ੍ਥਿ** ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਾਰਹਾਨਂ ਪਚ੍ਚਯਘਾਤੇਨ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਨਮੇਵ ਤਾਯ ਪਹਾਨਨ੍ਤਿ।

੧੬. ਯਦਿ ਏਵਂ ਦੁਤਿਯਪਦਂ ਕਿਮਤ੍ਥਿਯਨ੍ਤਿ? ਪਦਦ੍ਵਯਗ੍ਗਹਣਂ ਆਸਵਾਨਂ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਭਾਵਸਮ੍ਭਵਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਞ੍ਚੇਵ ਪਹਾਯਕਵਿਭਾਗੇਨ ਪਹਾਤਬ੍ਬਵਿਭਾਗਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਞ੍ਚ। ਤੇਨਾਹ **“ਇਦਮੇਵ ਪਦਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ”**ਤਿ। **ਅਞ੍ਞਮ੍ਪੀ**ਤਿ ਞਾਣਤੋ ਅਞ੍ਞਮ੍ਪਿ ਸਤਿਸਂਵਰਾਦਿਂ। **ਦਸ੍ਸਨਾ**ਤਿ ਇਦਂ ਹੇਤੁਮ੍ਹਿ ਨਿਸ੍ਸਕ੍ਕਵਚਨਨ੍ਤਿ **ਦਸ੍ਸਨੇਨਾ**ਤਿ ਹੇਤੁਮ੍ਹਿ ਕਰਣਵਚਨੇਨ ਤਦਤ੍ਥਂ ਵਿਵਰਤਿ। **ਏਸ ਨਯੋ**ਤਿ ਤਮੇਵਤ੍ਥਂ ਅਤਿਦਿਸਤਿ। **ਦਸ੍ਸਨੇਨਾ**ਤਿ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗੇਨ। ਸੋ ਹਿ ਪਠਮਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਦਸ੍ਸਨਤੋ ‘‘ਦਸ੍ਸਨ’’ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਯਦਿਪਿ ਤਂ ਗੋਤ੍ਰਭੁ ਪਠਮਤਰਂ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਦਿਸ੍ਵਾ ਪਨ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਕਿਚ੍ਚਸ੍ਸ ਕਿਲੇਸਪ੍ਪਹਾਨਸ੍ਸ ਅਕਰਣਤੋ ਨ ਤਂ ਦਸ੍ਸਨਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਆਵਜ੍ਜਨਟ੍ਠਾਨਿਯਞ੍ਹਿ ਤਂ ਞਾਣਂ ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਰਮ੍ਮਣਤ੍ਤਸਾਮਞ੍ਞੇਨ ਚੇਤਂ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਨ ਨਿਬ੍ਬਾਨਪਟਿਵਿਜ੍ਝਨੇਨ, ਤਸ੍ਮਾ ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਖੁ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨੇਨ ਭਾਵਨਂ ਅਪ੍ਪਤ੍ਤਂ ਦਸ੍ਸਨਂ ਨਾਮ, ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਖੁਞ੍ਚ ਪਰਿਞ੍ਞਾਦਿਕਿਚ੍ਚਕਰਣਵਸੇਨ ਚਤੁਸਚ੍ਚਧਮ੍ਮਦਸ੍ਸਨਂ ਤਦਭਿਸਮਯੋਤਿ ਨੁਤ੍ਤੇਤ੍ਥ ਗੋਤ੍ਰਭੁਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸਨਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤਿ । ਅਯਞ੍ਚ ਵਿਚਾਰੋ ਪਰਤੋ **ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਮੇਵ** (ਮ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੨੨) ਆਗਮਿਸ੍ਸਤਿ। **ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਾ**ਤਿ ‘‘ਸਂਵਰਾ ਪਹਾਤਬ੍ਬਾ’’ਤਿਆਦੀਸੁ। **ਸਂਵਰਾ**ਤਿ ਸਂਵਰੇਨ, ‘‘ਸਂਵਰੋ’’ਤਿ ਚੇਤ੍ਥ ਸਤਿਸਂਵਰੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਪਟਿਸੇਵਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਪਟਿਸੇਵਨਂ,** ਪਚ੍ਚਯੇਸੁ ਇਦਮਤ੍ਥਿਕਤਾਞਾਣਂ। ਅਧਿਵਾਸੇਤਿ ਖਮਤਿ ਏਤਾਯਾਤਿ **ਅਧਿਵਾਸਨਾ,** ਸੀਤਾਦੀਨਂ ਖਮਨਾਕਾਰੇਨ ਪਵਤ੍ਤੋ ਅਦੋਸੋ, ਤਪ੍ਪਧਾਨਾ ਵਾ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਕੁਸਲਕ੍ਖਨ੍ਧਾ। ਪਰਿਵਜ੍ਜੇਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਪਰਿਵਜ੍ਜਨਂ,** ਵਾਲ਼ਮਿਗਾਦੀਨਂ ਪਰਿਹਰਣਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਾ ਚੇਤਨਾ, ਤਥਾਪਵਤ੍ਤਾ ਵਾ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਕੁਸਲਕ੍ਖਨ੍ਧਾ। ਕਾਮਵਿਤਕ੍ਕਾਦਿਕੇ ਵਿਨੋਦੇਤਿ ਵਿਤੁਦਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਵਿਨੋਦਨਂ,** ਕੁਸਲਵੀਰਿਯਂ। ਪਠਮਮਗ੍ਗੇਨ ਦਿਟ੍ਠੇ ਚਤੁਸਚ੍ਚਧਮ੍ਮੇ ਭਾਵਨਾਵਸੇਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਤੋ **ਭਾਵਨਾ,** ਸੇਸਮਗ੍ਗਤ੍ਤਯਂ। ਨ ਹਿ ਤਂ ਅਦਿਟ੍ਠਪੁਬ੍ਬਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਏਵਂ ਦਸ੍ਸਨਾਦੀਨਂ ਵਚਨਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਦਸ੍ਸਨਾਪਹਾਤਬ੍ਬਆਸਵਵਣ੍ਣਨਾ

੧੭. ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਧਮ੍ਮੇਹਿ ਆਲਮ੍ਬਿਯਮਾਨਾਪਿ ਆਰਮ੍ਮਣਧਮ੍ਮਾ ਆਵਜ੍ਜਨਮੁਖੇਨੇਵ ਤਬ੍ਭਾਵਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **“ਮਨਸਿਕਰਣੀਯੇ”**ਤਿ ਪਦਸ੍ਸ **“ਆਵਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬੇ”**ਤਿ ਅਤ੍ਥਮਾਹ। ਹਿਤਸੁਖਾਵਹਭਾਵੇਨ ਮਨਸਿਕਰਣਂ ਅਰਹਨ੍ਤੀਤਿ ਮਨਸਿਕਰਣੀਯਾ, ਤਪ੍ਪਟਿਪਕ੍ਖਤੋ ਅਮਨਸਿਕਰਣੀਯਾਤਿ ਆਹ **“ਅਮਨਸਿਕਰਣੀਯੇਤਿ ਤਬ੍ਬਿਪਰੀਤੇ”**ਤਿ। **ਸੇਸਪਦੇਸੂ**ਤਿ ‘‘ਮਨਸਿਕਰਣੀਯੇ ਧਮ੍ਮੇ ਅਪ੍ਪਜਾਨਨ੍ਤੋ’’ਤਿਆਦੀਸੁ। ਯਸ੍ਮਾ ਕੁਸਲਧਮ੍ਮੇਸੁਪਿ ਸੁਭਸੁਖਨਿਚ੍ਚਾਦਿਵਸੇਨ ਮਨਸਿਕਾਰੋ ਅਸ੍ਸਾਦਨਾਦਿਹੇਤੁਤਾਯ ਸਾਵਜ੍ਜੋ ਅਹਿਤਦੁਕ੍ਖਾਵਹੋ ਅਕੁਸਲਧਮ੍ਮੇਸੁਪਿ ਅਨਿਚ੍ਚਾਦਿਵਸੇਨ ਮਨਸਿਕਾਰੋ ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਦਿਹੇਤੁਤਾਯ ਅਨਵਜ੍ਜੋ ਹਿਤਸੁਖਾਵਹੋ, ਤਸ੍ਮਾ **“ਧਮ੍ਮਤੋ ਨਿਯਮੋ ਨਤ੍ਥੀ”**ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ **“ਆਕਾਰਤੋ ਪਨ ਅਤ੍ਥੀ”**ਤਿ ਆਹ।

ਵਾ-ਸਦ੍ਦੋ ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ‘‘ਮਮਂ ਵਾ ਹਿ ਭਿਕ੍ਖਵੇ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੫, ੬), ਦੇਵੋ ਵਾ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮਿ ਦੇਵਞ੍ਞਤਰੋ ਵਾ’’ਤਿਆਦੀਸੁ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੮੬; ਮ॰ ਨਿ॰ ੨.੭੯, ੮੦) ਵਿਕਪ੍ਪਤ੍ਥੇ ਦਿਟ੍ਠੋ, ਨ ਸਮੁਚ੍ਚਯਤ੍ਥੇਤਿ ਤਤ੍ਥ ਸਮੁਚ੍ਚਯਤ੍ਥੇ ਪਯੋਗਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **“ਯਥਾ”**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਏਵਞ੍ਚ ਕਤ੍ਵਾ ਸਮੁਚ੍ਚਯਤ੍ਥਦੀਪਕਂ ਪਨੇਤਂ ਸੁਤ੍ਤਪਦਂ ਸਮੁਦਾਹਟਂ।

ਕਾਮਾਸਵੋਤਿ ਪਞ੍ਚਕਾਮਗੁਣਸਙ੍ਖਾਤੇ ਕਾਮੇ ਆਸਵੋ ਕਾਮਾਸਵੋ। ਤੇਨਾਹ **“ਪਞ੍ਚਕਾਮਗੁਣਿਕੋ ਰਾਗੋ”**ਤਿ। ਭਵਾਸਵਂ ਪਨ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬੋ ਲੋਭੋ ਕਾਮਾਸਵੋਤਿ ਯੁਤ੍ਤਂ ਸਿਯਾ। **ਰੂਪਾਰੂਪਭਵੇਤਿ** ਕਮ੍ਮੁਪਪਤ੍ਤਿਭੇਦਤੋ ਦੁਵਿਧੇਪਿ ਰੂਪਾਰੂਪਭਵੇ **ਛਨ੍ਦਰਾਗੋ। ਝਾਨਨਿਕਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਝਾਨਸ੍ਸਾਦੋ। ‘‘ਸੁਨ੍ਦਰਮਿਦਂ ਠਾਨਂ ਨਿਚ੍ਚਂ ਧੁਵ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਅਸ੍ਸਾਦੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨੋ ਸਸ੍ਸਤੁਚ੍ਛੇਦਦਿਟ੍ਠਿਸਹਗਤੋ ਰਾਗੋ ਭਵੇ ਆਸਵੋਤਿ **ਭਵਾਸਵੋ। ਏਵ**ਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬਦਿਟ੍ਠੀਨਂ ਸਸ੍ਸਤੁਚ੍ਛੇਦਦਿਟ੍ਠਿਸਙ੍ਗਹਤੋ

ਭਵਾਸਵੇਨੇਵ ਦਿਟ੍ਠਾਸਵੋ ਗਹਿਤੋ ਤੰਸਹਗਤਰਾਗਤਾਯਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਅਪਰੇ ਪਨ ''ਦਿਟ੍ਠਾਸਵੋ ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਵੇਨ ਚ ਸਙ੍ਗਹਿਤੋ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ ''ਭਵਾਸਵੋ ਚਤੂਸੁ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਲੋਭਸਹਗਤਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦੇਸੁ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ''ਤਿ (ਧ॰ ਸ॰ ੧੪੬੫) ਵਚਨਤੋ ਦਿਟ੍ਠਿਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਰਾਗਸ੍ਸ ਭਵਾਸਵਭਾਵੋ ਵਿਚਾਰੇਤਬ੍ਬੋ, ਅਥ ''ਕਾਮਸਹਗਤਾ ਸਞ੍ਞਾਮਨਸਿਕਾਰਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੪.੩੩੨) ਵਿਯ ਆਰਮ੍ਮਣਕਰਣਤ੍ਥੋ ਸਹਗਤਤ੍ਥੋ, ਏਵਂ ਸਤਿ ਭਵਾਸਵੋ ਦਿਟ੍ਠਾਸਵਸ੍ਸ ਸਮੋਧਾਨਗਮਨੰ ਕਤੰ ਨ ਸਿਯਾ। ਨ ਹਿ ਤਮ੍ਪਯੋਗਤਬ੍ਭਾਵਾਦਿਕੇ ਅਸਤਿ ਤੰਸਙ੍ਗਹੋ ਯੁਤ੍ਤੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਪਾਲ਼ਿੰ ਅਨੁਸਾਰੇਨ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਲੋਭੋਪਿ ਕਾਮਾਸਵੋਤਿ ਯੁਤ੍ਤੰ ਸਿਯਾ। ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕਦੁਕ੍ਖਾਨਞ੍ਹਿ ਕਾਰਣਭੂਤਾ ਕਾਮਾਸਵਾਦਯੋਪਿ ਦ੍ਵਿਧਾ ਵੁਤ੍ਤਾ।

ਅਭਿਧਮ੍ਮੇ (ਧ॰ ਸ॰ ੧੧੦੩) ਚ ਕਾਮਾਸਵਨਿਦ੍ਦੇਸੇ ''ਕਾਮੇਸੂਤਿ ਕਾਮਰਾਗਦਿਟ੍ਠਿਰਾਗਾਦੀਨੰ ਆਰਮ੍ਮਣਭੂਤੇਸੁ ਤੇਭੂਮਕੇਸੁ ਵਤ੍ਥੁਕਾਮੇਸੂ''ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਸਮ੍ਭਵਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਹਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਾ ਸਾ ਤਣ੍ਹਾ ਸਬ੍ਬਾਪਿ ਨ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਾਦਿਨਾਮੰ ਨ ਲਭਤੀਤਿ। ਯਦਿ ਪਨ ਲੋਭੋ ਕਾਮਾਸਵਭਵਾਸਵਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤੋਪਿ ਸਿਯਾ, ਸੋ ਯਦਾ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇਸੁ ਚਿਤ੍ਤੇਸੁ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਦਾ ਤੇਨ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋ ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਵੋ ਆਸਵਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋਤਿ ਦੋਮਨਸ੍ਸਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛੁਦ੍ਧਚ੍ਚਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਯ ਤਸ੍ਸਪਿ ਆਸਵਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਤਾ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾ ਸਿਯਾ ''ਚਤੂਸੁ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਲੋਭਸਹਗਤਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦੇਸੁ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਮੋਹੋ ਸਿਯਾ ਆਸਵਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋ, ਸਿਯਾ ਆਸਵਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋ''ਤਿ। ''ਕਾਮਾਸਵੋ ਅਟ੍ਠਸੁ ਲੋਭਸਹਗਤਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦੇਸੁ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ'ਤਿ (ਧ॰ ਸ॰ ੧੪੬੫), ''ਕਾਮਾਸਵੰ ਪਟਿਚ੍ਚ ਦਿਟ੍ਠਾਸਵੋ ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਵੋ''ਤਿ (ਪਟ੍ਠਾ॰ ੩.੩.੧੦੯) ਚ ਵਚਨਤੋ ਦਿਟ੍ਠਿਸਹਗਤਰਾਗੋ ਕਾਮਾਸਵੋ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਵਤ੍ਤੁੰ। ਕਿਞ੍ਚ ਅਭਿਜ੍ਝਾਕਾਮਰਾਗਾਨੰ ਵਿਸੇਸੋ ਆਸਵਦ੍ਵਯਏਕਾਸਵਭਾਵੋ ਸਿਯਾ, ਨ ਅਭਿਜ੍ਝਾਯ ਚ ਨੋਆਸਵਭਾਵੋਤਿ ਨੋਆਸਵਲੋਭਸ੍ਸ ਸਬ੍ਭਾਵੋ ਵਿਚਾਰੇਤਬ੍ਬੋ। ਨ ਹਿ ਅਤ੍ਥਿ **ਅਭਿਧਮ੍ਮੇ** ''ਆਸਵੋ ਚ ਨੋਆਸਵੋ ਚ ਧਮ੍ਮਾ ਆਸਵਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਆਸਵਸ੍ਸ ਚ ਨੋਆਸਵਸ੍ਸ ਚ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯੋ''ਤਿ (ਪਟ੍ਠਾ॰ ੩.੩.੧੬-੧੭) ਸਤ੍ਤਮੋ ਨਵਮੋ ਚ ਪਞ੍ਹੋ। ਗਣਨਾਯਞ੍ਚ ''ਹੇਤੁਯਾ ਸਤ੍ਤਾ''ਤਿ (ਪਟ੍ਠਾ॰ ੩.੩.੪੦) ਵੁਤ੍ਤੰ, ਨੋ ''ਨਵਾ''ਤਿ। ਦਿਟ੍ਠਿਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇ ਪਨ ਲੋਭੇ ਨੋਆਸਵੇ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨੇ ਸਤ੍ਤਮਨਵਮਾਪਿ ਪਞ੍ਹਾ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੰ ਲਭੇਯ੍ਯੁੰ, ਗਣਨਾਯ ਚ ''ਹੇਤੁਯਾ ਨਵਾ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੰ ਸਿਯਾ, ਨ ਪਨ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇ ਚ ਲੋਭੇ ਨੋਆਸਵੇ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨੇ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੰ ਵੁਤ੍ਤਮੇਵ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਦੇਸਨਾ ਨਾਮ ਪਰਿਯਾਯਕਥਾ, ਨ ਅਭਿਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾ ਵਿਯ ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯਕਥਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਬਲਵਕਾਮਰਾਗਸ੍ਸੇਵ ਕਾਮਾਸਵੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **''ਕਾਮਾਸਵੋਤਿ ਪਞ੍ਚਕਾਮਗੁਣਿਕੋ ਰਾਗੋ''**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਤਥਾ ਭਵਾਭਿਨਨ੍ਦਨਨ੍ਤਿ।

ਸਾਮਞ੍ਞੇਨ ਭਵਾਸਵੋ ਦਿਟ੍ਠਾਸਵੰ ਅਨ੍ਤੋਗਧੰ ਕਤ੍ਵਾ ਇਧ ਤਯੋ ਏਵ ਆਸਵਾ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ ਤਸ੍ਸ ਤਦਨ੍ਤੋਗਧਤੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **''ਏਵੰ ਦਿਟ੍ਠਾਸਵੋ''**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤਥਾ ਹਿ ਵਕ੍ਖਤਿ ਭਵਾਸਵਸ੍ਸ ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਵਿਮੋਕ੍ਖਪਟਿਪਕ੍ਖਤੰ। **ਚਤੂਸੁ ਸਚ੍ਚੇਸੁ ਅਞ੍ਞਾਣ**ਨ੍ਤਿ ਇਦੰ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਨਯੰ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਸੰਵਣ੍ਣਨਾ ਹੇਸਾਤਿ, ਤਦਨ੍ਤੋਗਧਤ੍ਤਾ ਵਾ ਪੁਬ੍ਬਨ੍ਤਾਦੀਨੰ। ਯਥਾ ਅਤ੍ਥਤੋ ਕਾਮਾਸਵਾਦਯੋ ਵਵਤ੍ਥਾਪਿਤਾ, ਤਥਾ ਨੇਸੰ ਉਪ੍ਪਾਦਵਡ੍ਢਿਯੋ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **''ਕਾਮਗੁਣੇ''**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਅਸ੍ਸਾਦਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ**ਤਿ ''ਸੁਭਸੁਖਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਅਸ੍ਸਾਦਨਵਸੇਨ ਮਨਸਿ ਕਰੋਨ੍ਤਸ੍ਸ। **ਚਤੁਵਿਪਲ੍ਲਾਸਪਦਟ੍ਠਾਨਭਾਵੇਨਾ**ਤਿ ਸੁਭਸਞ੍ਞਾਦੀਨੰ ਵਤ੍ਥੁਭਾਵੇਨ। **ਵੁਤ੍ਤਨਯਪਚ੍ਚਨੀਕਤੋ**ਤਿ ''ਕਾਮਾ ਨਾਮੇਤੇ ਅਨਿਚ੍ਚਾ ਦੁਕ੍ਖਾ ਵਿਪਰਿਣਾਮਧਮ੍ਮਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਕਾਮਗੁਣੇਸੁ ਆਦੀਨਵਦਸ੍ਸਨਪੁਬ੍ਬਕਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਪਟਿਪਤ੍ତਿਯਾ ਛਨ੍ਦਰਾਗੰ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਯਤੋ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਦਨ੍ਤਸ੍ਸ ਚ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਚ ਕਾਮਾਸਵੋ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਚ ਪਹੀਯਤਿ। ਤਥਾ ਮਹਗ੍ਗਤਧਮ੍ਮੇਸੁ ਚੇਵ ਸਕਲਤੇਭੂਮਕਧਮ੍ਮੇਸੁ ਚ ਆਦੀਨਵਦਸ੍ਸਨਪੁਬ੍ਬਕਅਨਿਚ੍ਚਾਦਿਮਨਸਿਕਾਰਵਸੇਨ ਨਿਸ੍ਸਰਣਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਚ ਭਵਾਸਵਅਵਿਜ੍ਜਾਸਵਾ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਚ ਪਹੀਯਨ੍ਤੀਤਿ ਏਵੰ ਤਣ੍ਹਾਪਕ੍ਖੇ ਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਨਯਸ੍ਸ ਪਟਿਪਕ੍ਖਤੋ **ਸੁਕ੍ਕਪਕ੍ਖੇ ਵਿਤ੍ਥਾਰੋ** ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਤਯੋ ਏਵਾਤਿ ਅਭਿਧਮ੍ਮੇ ਵਿਯ ''ਚਤ੍ਤਾਰੋ''ਤਿ ਅਵਤ੍ਵਾ ਕਸ੍ਮਾ ਤਯੋ ਏਵ ਆਸਵਾ ਇਧ ਇਮਿਸ੍ਸੰ ਦਸ੍ਸਨਾਪਹਾਤਬ੍ਬਕਥਾਯੰ ਵੁਤ੍ਤਾ? ਤਤ੍ਥ ਕਾਮਾਸਵਸ੍ਸ ਤਣ੍ਹਾਪਣਿਧਿਭਾਵਤੋ **ਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤਵਿਮੋਕ੍ਖਪਟਿਪਕ੍ਖਤਾ** ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਭਵੇਸੁ ਨਿਚ੍ਚਗ੍ਗਾਹਾਨੁਸਾਰਤੋ ਯੇਭੁਯ੍ਯਤੋ ਭਵਰਾਗਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਤੋ ਭਵਾਸਵਸ੍ਸ **ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਵਿਮੋਕ੍ਖਪਟਿਪਕ੍ਖਤਾ**, ਭਵਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਪਨ

ਭਵਾਸਵਭਾਵੇ ਵਤ੍ਤੁਬ੍ਬਮੇਵ ਨਤ੍ਥਿ, ਅਨਤ੍ਤੁਸਵ੍ਵਾਯ ਞਾਣਾਨੁਭਾਵਸਿਦ੍ਧਿਤੋ ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਵਸ੍ਸ **ਸੁਞ੍ਞਤਵਿਮੋਕ੍ਖਪਟਿਪਕ੍ਖਤਾ**। **ਏਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਏਤਿਸ੍ਸਂ ਆਸਵਕਥਾਯਂ। **ਵਣ੍ਣਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਕਥਿਤਂ। **ਅਭੇਦਤੋ**ਤਿ ਸਾਮਞ੍ਞਤੋ।

੧੮. ਕਾਮਾਸਵਾਦੀਨਨ੍ਤਿ ਮਨੁਸ੍ਸਲੋਕਦੇਵਲੋਕਗਮਨੀਯਾਨਂ ਕਾਮਾਸਵਾਦੀਨਂ। ਨਿਰਯਾਦਿਗਮਨੀਯਾ ਪਨ ਕਾਮਾਸਵਾਦਯੋ ''ਦਸ੍ਸਨਾ ਪਹਾਤਬ੍ਬੋ ਆਸਵੋ''ਤਿ ਏਤ੍ਥੇਵ **ਸਮਾਰੂਲ੍ਹਾ**। ਅਥ ਵਾ ਯਦਗ੍ਗੇਨ ਸੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋਦਸ੍ਸਨਾਪਹਾਤਬ੍ਬਾਨਂ ਆਸਵਾਨਂ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਂ, ਤਦਗ੍ਗੇਨ **ਕਾਮਾਸਵਾਦੀਨਮ੍ਪਿ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਂ**। ਨ ਹਿ ਸਮਞ੍ਞਾਭੇਦੇਨ ਵਤ੍ਥੁਭੇਦੋ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤੇਨੇਵਾਹ **"ਸਾਮਞ੍ਞਤੋ ਵੁਤ੍ਤਾਨ"**ਨ੍ਤਿ। ਕਸ੍ਮਾ ਪਨੇਤ੍ਥ ਦਸ੍ਸਨਾਪਹਾਤਬ੍ਬੇਸੁ ਆਸਵੇਸੁ ਦਸ੍ਸੇਤਬ੍ਬੇਸੁ ''ਅਹੋਸਿਂ ਨੁ ਖੋ ਅਹ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ ਦਸ੍ਸਿਤਾਤਿ ਆਹ **"ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਸੀਸੇਨ ਚੇਤ੍ਥਾ"**ਤਿਆਦਿ। **ਏਵ**ਨ੍ਤਿ ਯਥਾ ਸੋਲ਼ਸਵਤ੍ਥੁਕਾ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਏਵਂ ਅਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰੋਤਿ।

ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਤਂ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨਤਞ੍ਚਾਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੨.੨.੨੦) ਸਸ੍ਸਤਾਸਙ੍ਕਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ''ਅਹੋਸਿਂ ਨੁ ਖੋ ਅਹਮਤੀਤਮਦ੍ਧਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਅਤੀਤੇ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਤਂ, ਅਧਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਆਸਙ੍ਕਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ''ਯਤੋ ਪਭੁਤਿ ਅਹਂ, ਤਤੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਨ ਨੁ ਖੋ ਅਹੋਸਿ''ਨ੍ਤਿ ਅਤੀਤੇ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨਤਞ੍ਚ ਕਙ੍ਖਤਿ। ਕਸ੍ਮਾ? ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਯ ਆਕਾਰਦ੍ਵਯਾਵਲਮ੍ਬਨਤੋ। ਤਸ੍ਸਾ ਪਨ ਅਤੀਤਵਤ੍ਥੁਤਾਯ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ਸਸ੍ਸਤਾਧਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਆਕਾਰਨਿਸ੍ਸਯਤਾ ਦਸ੍ਸਿਤਾ। ਏਵਂ ਆਸਪ੍ਪਨਪਰਿਸਪ੍ਪਨਾਪਵਤ੍ਤਿਕਂ ਕਞ੍ਚਿਪਿ ਅਪ੍ਪਟਿਵਤ੍ਤਿਹੇਤੁਭੂਤਂ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਂ ਕਸ੍ਮਾ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤੀਤਿ ਨ ਚੋਦੇਤਬ੍ਬਮੇਤਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ **"ਕਿਂ ਕਾਰਣਨ੍ਤਿ ਨ ਵਤ੍ਤੁਬ੍ਬ"**ਨ੍ਤਿ। **ਸ੍ਵਾਯ**ਂ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਭਾਵੋ ਏਵ। ਯਦਿ ਏਵਂ ਤਸ੍ਸ ਅਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰੇਨੇਵ ਭਵਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਆਪਨ੍ਨਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਨਨੁ ਚ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋਪਿ ਯੋਨਿਸੋ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤੀ"**ਤਿ। **ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਰਣੇ।

ਜਾਤਿਲਿਙ੍ਗੁਪਪਤ੍ਤਿਯੋਤਿ ਖਤ੍ਤਿਯਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਦਿਜਾਤਿਂ ਗਹਟ੍ਠਪਬ੍ਬਜਿਤਾਦਿਲਿਙ੍ਗਂ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਦਿਉਪਪਤ੍ਤਿਞ੍ਚ। **ਨਿਸ੍ਸਾਯਾ**ਤਿ ਉਪਾਦਾਯ।

ਤਸ੍ਮਿਂ ਕਾਲੇ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਮਜ੍ਝਿਮਪ੍ਪਮਾਣਂ, ਤੇਨ ਯੁਤ੍ਤੋ **ਪਮਾਣਿਕੋ,** ਤਦਭਾਵਤੋ, ਤਤੋ ਅਤੀਤਭਾਵਤੋ ਵਾ **ਅਪ੍ਪਮਾਣਿਕੋ** ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਕੇਚੀ**ਤਿ ਸਾਰਸਮਾਸਾਚਰਿਯਾ। ਤੇ ਹਿ ''ਕਥਂ ਨੁ ਖੋਤਿ ਇਸ੍ਸਰੇਨ ਵਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮੁਨਾ ਵਾ ਪੁਬ੍ਬਕਤੇਨ ਵਾ ਅਹੇਤੁਤੋ ਵਾ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੋਤਿ ਚਿਨ੍ਤੇਤੀ''ਤਿ ਆਹੁ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਹੇਤੁਤੋ ਕਙ੍ਖਤੀਤਿ ਵਦਨ੍ਤੀ"**ਤਿ। ਅਹੇਤੁਤੋ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਕਙ੍ਖਾਪਿ ਹਿ ਹੇਤੁਪਰਾਮਸਨਮੇਵਾਤਿ।

ਪਰਮ੍ਪਰਨ੍ਤਿ ਪੁਬ੍ਬਾਪਰਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਂ। **ਅਦ੍ਧਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਕਾਲਾਧਿਵਚਨਂ, ਤਞ੍ਚ ਭੁਮ੍ਮਤ੍ਥੇ ਉਪਯੋਗਵਚਨਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਤਂ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨਤਞ੍ਚਾਤਿ ਸਸ੍ਸਤਾਸਙ੍ਕਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ''ਭਵਿਸ੍ਸਾਮਿ ਨੁ ਖੋ ਅਹਮਨਾਗਤਮਦ੍ਧਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਅਨਾਗਤੇ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਤਂ, ਉਚ੍ਛੇਦਾਸਙ੍ਕਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ''ਯਸ੍ਮਿਞ੍ਚ ਅਤ੍ਤਭਾਵੇ ਅਹਂ, ਤਤੋ ਪਰਂ ਨ ਨੁ ਖੋ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਅਨਾਗਤੇ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨਤਞ੍ਚ ਕਙ੍ਖਤੀਤਿ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ।

ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਮਦ੍ਧਾਨਨ੍ਤਿ ਅਦ੍ਧਾਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਇਧਾਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਤਾ **"ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਂ ਆਦਿਂ ਕਤ੍ਵਾ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ''ਇਦਂ ਕਥਂ ਇਦਂ ਕਥ''ਨ੍ਤਿ ਪਵਤ੍ਤਨਤੋ ਕਥਂਕਥਾ, ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ, ਸਾ ਅਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ **ਕਥਂਕਥੀ**ਤਿ ਆਹ ''**ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛੀ ਹੋਤੀ**''ਤਿ। **ਕਾ ਏਤ੍ਥ ਚਿਨ੍ਤਾ**, ਉਮ੍ਮਤ੍ਤਕੋ ਵਿਯ ਹਿ ਬਾਲਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋਤਿ ਪਟਿਕਚ੍ਚੇਵ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਤਂ ਮਹਾਮਾਤਾਯ **ਪੁਤ੍ਤਂ**। ਮੁਣ੍ਡੇਸੁਨ੍ਤਿ ਮੁਣ੍ਡੇਨ ਅਨਿਚ੍ਛਨ੍ਤਂ ਜਾਗਰਣਕਾਲੇ ਨ ਸਕ੍ਕਾਤਿ ਸੁਤ੍ਤਂ ਮੁਣ੍ਡੇਸੁਂ ਕੁਲਧਮ੍ਮਤਾਯ ਯਥਾ ਤਂ ਏਕਚ੍ਚੇ ਕੁਲਤਾਪਸਾ, ਰਾਜਭਯੇਨਾਤਿ ਚ ਵਦਨ੍ਤਿ।

ਸੀਤਿਭੂਤਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ਮਧੁਰਕਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਕਾਰਣਵਚਨਂ। ''ਸੇਤਿਭੂਤ''ਨ੍ਤਿਪਿ ਪਾਠੋ, ਉਦਕੇ ਚਿਰਟ੍ਠਾਨੇਨ ਸੇਤਭਾਵਂ ਪਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਅਤ੍ਤਨੋ ਖਤ੍ਤਿਯਭਾਵਂ ਕਙ੍ਖਤਿ ਕਣ੍ਣੇ ਵਿਯ ਸੂਤਪੁਤ੍ਤਸਵ੍ਵੀ। ਜਾਤਿਯਾ ਵਿਭਾਵਿਯਮਾਨਾਯ ''ਅਹ''ਨ੍ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਰਾਮਸਨਂ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ ''ਏਵਞ੍ਹਿ ਸਿਯਾ ਕਙ੍ਖਾ''ਤਿ। **ਮਨੁਸ੍ਸਾਪਿ ਚ ਰਾਜਾਨੋ ਵਿਯਾ**ਤਿ ਮਨੁਸ੍ਸਾਪਿ ਕੇਚਿ ਏਕਚ੍ਚੇ ਰਾਜਾਨੋ ਵਿਯਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਵੁਤ੍ਤਨਯਮੇਵ ''ਸਣ੍ਠਾਨਾਕਾਰਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ। **ਏਤ੍ਥਾ**ਤਿ ''ਕਥਂ ਨੁ ਖੋਸ੍ਮੀ''ਤਿ ਪਦੇ। **ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ ਜੀਵੋ**ਤਿ ਪਰਪਰਿਕਪ੍ਪਿਤਂ ਅਨ੍ਤਰਤ੍ਤਾਨਂ ਵਦਤਿ। **ਸੋਲ਼ਸਂਸਾਦੀਨ**ਨ੍ਤਿ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਸਰੀਰ-ਪਰਿਮਾਣ-ਪਰਿਮਣ੍ਡਲ-ਅਙ੍ਗੁਟ੍ਠਯਵਪਰਮਾਣੁ-ਪਰਿਮਾਣਤਾਦਿਕੇ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ।

''ਸਤ੍ਤਪਦ੍ਵਤ੍ਤਿ ਜੀਵਵਿਸਯਾ''ਤਿ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਿਕਾਨਂ ਮਤਿਮਤ੍ਤਂ, ਪਰਮਤ੍ਥਤੋ ਪਨ ਸਾ ਅਤ੍ਤਭਾਵਵਿਸਯਾਵਾਤਿ ਆਹ "**ਅਤ੍ਤਭਾਵਸ੍ਸ ਆਗਤਿਗਤਿਟ੍ਠਾਨ**"ਨ੍ਤਿ, ਯਤਾਯਂ ਆਗਤੋ, ਯਤ੍ਥ ਚ ਗਮਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਂ ਠਾਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

੧੯. ਯਥਾ ਅਯਂ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ ਅਯਂ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਭੇਦਾ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ ਯਥਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਏਵਂ ਅਯੋਨਿਸੋ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ। ਏਤੇਨ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਯ ਅਤ੍ਤਾਭਿਨਿਵੇਸਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਯਤਮਾਹ। ਯਥਾ ਹਿ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ ਅਤ੍ਤਾਭਿਨਿਵੇਸਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਯਤੋ ਸਾ ਸਸ੍ਸਤਾਧਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਸਸ੍ਸਤੁਚ੍ਛੇਦਾਕਾਰਾਵਲਮ੍ਬਿਨੀ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਏਵਂ ਅਤ੍ਤਾਭਿਨਿਵੇਸੋਪਿ ਤਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਪਵਤ੍ਤਤਿ ''ਅਹੋਸਿਂ ਨੁ ਖੋ ਅਹ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਅਨੁੱਗਧਾਹਂਕਾਰਸ੍ਸ ਕਥਂਕਥਿਭਾਵਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਗ੍ਗਾਹਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਯਭਾਵਤੋ। ਤੇਨੇਵਾਹ "**ਸਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਸ੍ਸ ਅਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰਸ੍ਸ ਥਾਮਗਤਤ੍ਤਾ**"ਤਿ। **ਵਿਕਪ੍ਪਤ੍ਥੋ**ਤਿ ਅਨਿਯਮਤ੍ਥੋ। ''ਅਞ੍ਞਤਰਾ ਦਿਟ੍ਠਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ''ਤਿ ਹਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਸੁਟ੍ਠੁ ਦਲ਼੍ਹਭਾਵੇਨਾ**ਤਿ ਅਭਿਨਿਵੇਸਸ੍ਸ ਅਤਿਵਿਯ ਥਾਮਗਤਭਾਵੇਨ। **ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਭਵੇ। **ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਮੇਵਾ**ਤਿ ਅਵਧਾਰਣੇਨ ਅਨਾਗਤੇ ਅਤ੍ਥਿਭਾਵਂ ਨਿਵਤ੍ਤੇਤਿ, ਨ ਅਤੀਤੇ ਤਤ੍ਥਾਪਿ ਸਤਿ ਅਤ੍ਥਿਤਾਯ ਉਚ੍ਛੇਦਗ੍ਗਾਹਸ੍ਸ ਸਬ੍ਭਾਵਤੋ। **ਅਤੀਤੇ ਏਵ ਨਤ੍ਥਿ,** ਨ ਅਨਾਗਤੇਪੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਸਞ੍ਞਾਕ੍ਖਨ੍ਧਸੀਸੇਨਾਤਿ ਸਞ੍ਞਾਕ੍ਖਨ੍ਧਪਮੁਖੇਨ, ਸਞ੍ਞਾਕ੍ਖਨ੍ਧਂ ਪਮੁਖਂ ਕਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਖਨ੍ਧੇ**ਤਿ ਪਞ੍ਚਪਿ ਖਨ੍ਧੇ। **ਅਤ੍ਤਾਤਿ ਗਹੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ''ਸਞ੍ਜਾਨਨਸਭਾਵੋ ਮੇ ਅਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਅਭਿਨਿਵਿਸ੍ਸ। ਪਕਾਸੇਤਬ੍ਬਂ ਵਤ੍ਥੁਂ ਵਿਯ, ਅਤ੍ਤਾਨਮ੍ਪਿ ਪਕਾਸੇਨ੍ਤੋ ਪਦੀਪੋ ਵਿਯ, ਸਞ੍ਜਾਨਿਤਬ੍ਬਂ ਨੀਲਾਦਿਆਰਮ੍ਮਣਂ ਵਿਯ ਅਤ੍ਤਾਨਮ੍ਪਿ ਸਞ੍ਜਾਨਾਤੀਤਿ ਏਵਂਦਿਟ੍ਠਿਤੋਪਿ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਿਕੋ ਹੋਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ "**ਅਤ੍ਤਨਾਵ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਸਞ੍ਜਾਨਾਮੀ**"ਤਿ। ਸ੍ਵਾਯਮਤ੍ਥੋ ਸਞ੍ਞਂ ਤਦਞ੍ਞਤਰਧਮ੍ਮੇ ਚ ''ਅਤ੍ਤਾ ਅਨਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਚ ਗਹਣਵਸੇਨ ਹੋਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ "**ਸਞ੍ਞਾਕ੍ਖਨ੍ਧਸੀਸੇਨਾ**"ਤਿਆਦਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਖਨ੍ਧਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤੋ ਅਤ੍ਤਾਤਿ ਗਣ੍ਹਤੋ ਸਸ੍ਸਤਦਿਟ੍ਠਿ, ਖਨ੍ਧਂ ਪਨ ''ਅਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਗਣ੍ਹਤੋ ਉਚ੍ਛੇਦਦਿਟ੍ਠੀਤਿ ਆਹ "**ਸਬ੍ਬਾਪਿ ਸਸ੍ਸਤੁਚ੍ਛੇਦਦਿਟ੍ਠਿਯੋਵਾ**"ਤਿ।

ਅਭਿਨਿਵੇਸਾਕਾਰਾਤਿ ਵਿਪਰਿਯੇਸਾਕਾਰਾ। **ਵਦਤੀ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਕਾਰਕਵੇਦਕਸਤ੍ਤਾਨਂ ਹਿਤਸੁਖਾਵਬੋਧਨਸਮਤ੍ਥਤਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਦੀਪੇਤਿ। ਤੇਨਾਹ "**ਵਚੀਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਕਾਰਕੋ**"ਤਿ। ਵੇਦੇਤੀਤਿ ਵੇਦਿਯੋ, ਵੇਦਿਯੋਵ **ਵੇਦੇਯ੍ਯੋ**। ਈਦਿਸਾਨਞ੍ਹਿ ਪਦਾਨਂ ਬਹੁਲਾ ਕਤ੍ਤੁਸਾਧਨਤਂ ਸਦ੍ਦਸਤ੍ਥਵਿਦੂ ਮਞ੍ਞਨ੍ਤਿ। ਉਪ੍ਪਾਦਵਤੋ ਏਕਨ੍ਤੇਨੇਵ ਵਯੋ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬੋ, ਸਤਿ ਚ ਉਦਯਬ੍ਬਯਤ੍ਤੇ ਨੇਵ ਨਿਚ੍ਚਤਾਤਿ "**ਨਿਚ੍ਚੋ**"ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਸ੍ਸ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯਂ ਵਿਵਰਨ੍ਤੋ ਆਹ "**ਉਪ੍ਪਾਦਵਯਰਹਿਤੋ**"ਤਿ। **ਸਾਰਭੂਤੋ**ਤਿ ਨਿਚ੍ਚਤਾਯ ਏਵ ਸਾਰਭਾਵੋ। **ਸਬ੍ਬਕਾਲਿਕੋ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਸ੍ਮਿਂ ਕਾਲੇ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨੋ। **ਪਕਤਿਭਾਵ**ਨ੍ਤਿ ਸਭਾਵਭੂਤਂ ਪਕਤਿਂ, ''ਵਦੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਂ ਪਕਤਿਸਙ੍ਖਾਤਂ ਸਭਾਵਂ। **ਸਸ੍ਸਤਿਸਮ**ਨ੍ਤਿ ਸਸ੍ਸਤਿਯਾ ਸਮਂ ਸਸ੍ਸਤਿਸਮਂ, ਥਾਵਰਂ ਨਿਚ੍ਚਕਾਲਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਤਥੇਵ ਠਸ੍ਸਤੀ**ਤਿ ਯੇਨਾਕਾਰੇਨ ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਟ੍ਠਾਸਿ, ਏਤਰਹਿ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਤਥੇਵ ਤੇਨਾਕਾਰੇਨ ਅਨਾਗਤੇਪਿ ਠਸ੍ਸਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਨਿਦਸ੍ਸਨਂ ਇਦਂ-ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਆਸਨ੍ਨਪਚ੍ਚਕ੍ਖਭਾਵਂ ਕਤ੍ਵਾ। **ਦਿਟ੍ਠਿਯੇਵ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤ**ਨ੍ਤਿ ਗਤ-ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਪਦਵਡ੍ਢਨਮਤ੍ਤਤਂ ਆਹ। **ਦਿਟ੍ਠੀਸੁਗਤ**ਨ੍ਤਿ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠੀਸੁ ਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨੇਵਾਹ "**ਦ੍ਵਾਸਟ੍ਠਿਦਿਟ੍ਠਿਅਨ੍ਤੋਗਧਤ੍ਤਾ**"ਤਿ। **ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਗਮਨਮਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਗਹਣਮਤ੍ਤਂ। ਯਥਾ ਪਨ ਪਬ੍ਬਤਜਲਵਿਦੁਗ੍ਗਾਨਿ ਦੁਨ੍ਨਿਗ੍ਗਮਨਾਨਿ, ਏਵਂ ਦਿਟ੍ਠਿਗ੍ਗਾਹੋਪੀਤਿ ਆਹ "**ਦੁਨ੍ਨਿਗ੍ਗਮਨਟ੍ਠੇਨ ਗਹਨ**"ਨ੍ਤਿ।

ਤੰ ਨਾਮ ਉਦਕੰ, ਤੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਤੰ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤਬ੍ਬਤੋ **ਕਨ੍ਤਾਰੋ,** ਨਿਰੁਦਕਵਨੰ, ਤੰ ਪਵਨਨ੍ਤਿਪਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਅਞ੍ਞੋ ਪਨ ਅਰਞ੍ਞਪਦੇਸੋ ਦੁਰਤਿਕ੍ਕਮਨਟ੍ਠੇਨ ਕਨ੍ਤਾਰੋ ਵਿਯਾਤਿ, ਏਵੰ ਦਿਟ੍ਠਿਪੀਤਿ ਆਹ **"ਦੁਰਤਿਕ੍ਕਮਨਟ੍ਠੇਨਾ"**ਤਿਆਦਿ। **ਵਿਨਿਵਿਜ੍ਝਨੰ** ਵਿਤੁਦਨੰ। **ਵਿਲੋਮਨੰ** ਵਿਪਰਿਣਾਮਭਾਵੋ। ਅਨਵਟ੍ਠਿਤਸਭਾਵਤਾਯ ਵਿਚਲਿਤੰ **ਵਿਪ੍ਫਨ੍ਦਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਕਦਾਚੀ"**ਤਿਆਦਿ। ਅਨੁਬਨ੍ਧਨਾਦਿਵਿਯ ਨਿਸ੍ਸਰਿਤੁੰ ਅਪ੍ਪਦਾਨਵਸੇਨ ਅਸੇਰਿਭਾਵਕਰਣੰ **ਬਨ੍ਧਨਟ੍ਠੋ,** ਕਿਲੇਸਕਮ੍ਮਵਿਪਾਕਵਟ੍ਟਾਨੰ ਪਚ੍ਚਯਭਾਵੇਨ ਦੂਰਗਤਮ੍ਪਿ ਆਕਡ੍ਢਿਤ੍ਵਾ ਸੰਯੋਜਨੰ **ਸੰਯੋਜਨਟ੍ਠੋ,** ਦਿਟ੍ਠਿਪਿ ਤਥਾਰੂਪਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ **"ਦਿਟ੍ਠਿਸੰਯੋਜਨ"**ਨ੍ਤਿ। **ਬਨ੍ਧਨਤ੍ਤੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ** ਕਿਚ੍ਚਸਿਦ੍ਧਿਯਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਤੇਨੇਵਾਹ **"ਦਿਟ੍ਠਿਸੰਯੋਜਨੇਨ...ਪੇ॰... ਮੁਚ੍ਚਤੀ"**ਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਏਤੇਹੀ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਜਾਤਿਆਦਿਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯਭਾਵਮਾਹ। ਜਾਤਿਆਦਿਕੇ ਦੁਕ੍ਖਧਮ੍ਮੇ ਸਰੂਪਤੋ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾਪਿ ''ਨ ਪਰਿਮੁਚ੍ਚਤਿ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਮਾ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤੇਨ ਭਗਵਤਾ ਦਿਟ੍ਠਿਸੰਯੋਜਨੰ ਨਾਮ ਸਬ੍ਬਾਨਤ੍ਥਕਰੰ ਮਹਾਸਾਵਜ੍ਜੰ ਸਬ੍ਬਸ੍ਸਪਿ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਮੂਲਭੂਤਨ੍ਤਿ ਅਯਮਤ੍ਥੋ ਵਿਭਾਵਿਤੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **"ਕਿੰ ਵਾ ਬਹੁਨਾ, ਸਕਲਵਟ੍ਟਦੁਕ੍ਖਤੋਪਿ ਨ ਮੁਚ੍ਚਤੀ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ।

੨੦. ਨਨੁ ਚੇਤ੍ਥ ਦਿਟ੍ਠਿਸੰਯੋਜਨਦਸ੍ਸਨੇਨ ਸੀਲਬ੍ਬਤਪਰਾਮਾਸੋਪਿ ਦਸ੍ਸੇਤਬ੍ਬੋ, ਏਵਞ੍ਹਿ ਦਸ੍ਸਨੇਨ ਪਹਾਤਬ੍ਬਾ ਆਸਵਾ ਅਨਵਸੇਸਤੋ ਦਸ੍ਸਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਚੋਦਨੰ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ **"ਯਸ੍ਮਾ"**ਤਿਆਦਿ। **ਸੀਲਬ੍ਬਤਪਰਾਮਾਸੋ ਕਾਮਾਸਵਾਦਿਗ੍ਗਹਣੇਨੇਵ ਗਹਿਤੋ ਹੋਤਿ** ਕਾਮਾਸਵਾਦਿਹੇਤੁਕਤ੍ਤਾ ਤਸ੍ਸ। ਅਪ੍ਪਹੀਨਕਾਮਰਾਗਾਦਿਕੋ ਹਿ ਕਾਮਸੁਖਤ੍ਥੰ ਵਾ ਭਵਸੁਦ੍ਧਤ੍ਥੰ ਵਾ ਏਵੰ ਭਵਵਿਸੁਦ੍ਧਿ ਹੋਤੀਤਿ **ਸੀਲਬ੍ਬਤਾਨਿ ਪਰਾਮਸਨ੍ਤਿ,** ''ਇਮਿਨਾਹੰ ਸੀਲੇਨ ਵਾ ਵਤੇਨ ਵਾ ਤਪੇਨ ਵਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੇਨ ਵਾ ਦੇਵੋ ਵਾ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮਿ ਦੇਵਞ੍ਞਤਰੋ ਵਾ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੮੬; ਮ॰ ਨਿ॰ ੨.੭੯), ''ਤਤ੍ਥ ਨਿਚ੍ਚੋ ਧੁਵੋ ਸਸ੍ਸਤੋ ਅਵਿਪਰਿਣਾਮਧਮ੍ਮੋ ਸਸ੍ਸਤਿਸਮੰ ਤਥੇਵ ਠਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੯), ''ਸੀਲੇਨ ਸੁਦ੍ਧਿ ਵਤੇਨ ਸੁਦ੍ਧਿ ਸੀਲਬ੍ਬਤੇਨ ਸੁਦ੍ਧੀ''ਤਿ (ਧ॰ ਸ॰ ੧੨੨੨) ਚ **ਸੁਤ੍ਤੇ**ਵੁਤ੍ਤੰ ਸੀਲਬ੍ਬਤੰ ਪਰਾਮਸਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਭਵਸੁਖਭਵਵਿਸੁਦ੍ਧਿਅਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਭਵਸੁਖਤ੍ਥਞ੍ਚ ਭਵਵਿਸੁਦ੍ਧਿਅਤ੍ਥਞ੍ਚ। **ਤਸ੍ਸ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਸੀਲਬ੍ਬਤਪਰਾਮਾਸਸ੍ਸ ਦਿਟ੍ਠਿਗ੍ਗਹਣੇਨ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ਯਥਾ ''ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਾਨੰ ਪਹਾਨਾਯਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਧ॰ ਸ॰ ੨੭੭)। **ਤੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸਨਪਹਾਤਬ੍ਬਾਨੰ। **ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ** ਪੁਗ੍ਗਲਾਧਿਟ੍ਠਾਨਾਯ ਦੇਸਨਾਯ। **ਤਬ੍ਬਿਪਰੀਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਕਲ੍ਯਾਣਪੁਥੁਜ੍ਜਨਸ੍ਸ।

ਤਸ੍ਸਾਤਿ ''ਸੁਤਵਾ''ਤਿਆਦਿਪਾਠਸ੍ਸ। **ਤਾਵਾ**ਤਿ ''ਸੁਤਵਾ''ਤਿ ਇਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਯਾਵ ''ਸੋ ਇਦੰ ਦੁਕ੍ਖ''ਨ੍ਤਿ ਪਦੰ, ਤਾਵ ਇਮੰ ਪਦੰ ਅਵਧਿੰ ਕਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨਾ**ਤਿ ਅਰਿਯਸਪ੍ਪੁਰਿਸ-ਅਰਿਯਧਮ੍ਮ-ਸਪ੍ਪੁਰਿਸਧਮ੍ਮ-ਮਨਸਿਕਰਣੀਯ-ਅਮਨਸਿਕਰਣੀਯਪਦਾਨੰ ਯਥਾਕ੍ਕਮੰ ਮੂਲਪਰਿਯਾਯੇ ਇਧ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਵੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਨੀਕਤੋ**ਤਿ ''ਸੁਤਵਾ ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ, ਅਰਿਯਾਨੰ ਦਸ੍ਸਾਵੀ, ਸਪ੍ਪੁਰਿਸਾਨੰ ਦਸ੍ਸਾਵੀ''ਤਿ ਏਤੇਸੰ ਪਦਾਨੰ ਸਬ੍ਬਾਕਾਰੇਨ ਵੁਤ੍ਤਵਿਪਰੀਤਤੋ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ, ਕੋਵਿਦਵਿਨੀਤਪਦਾਨੰ ਪਨ ਨ ਸਬ੍ਬਪ੍ਪਕਾਰੇਨ ਵੁਤ੍ਤਵਿਪਰੀਤਤੋ। ਅਰਹਾ ਹਿ ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਅਰਿਯਧਮ੍ਮੇ ਕੋਵਿਦੋ ਅਰਿਯਧਮ੍ਮੇ ਸੁਵਿਨੀਤੋ ਚ ਨਾਮ। ਤੇਨਾਹ **"ਪਚ੍ਚਨੀਕਤੋ ਚ ਸਬ੍ਬਾਕਾਰੇਨ...ਪੇ॰... ਅਰਿਯਸਾਵਕੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ"**ਤਿ। ਸਙ੍ਖਾਰੁਪੇਕ੍ਖਾਞਾਣੰ **ਸਿਖਾਪ੍ਪਤ੍ਤਵਿਪਸ੍ਸਨਾ**। ਕੇਚਿ ਪਨ ''ਭਙ੍ਗਞਾਣਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਸਿਖਾਪਤ੍ਤਵਿਪਸ੍ਸਨਾ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਤਦਯੁਤ੍ਤੰ । **ਤਦਨੁਰੂਪੇਨ ਅਤ੍ਥੇਨਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਅਨੁਰੂਪੇਨ ਅਰਿਯਟ੍ਠੇਨ, ਨ ਪਟਿਵੇਧਵਸੇਨਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਕਲ੍ਯਾਣਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋ ਹਿ ਅਯੰ। ਯਥਾ ਚਸ੍ਸ ''ਯੋਪਿ ਕਲ੍ਯਾਣਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋ''ਤਿ ਆਰਭਿਤ੍ਵਾ ''ਸੋਪਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਸਿਕ੍ਖਤੀਤਿ ਸੇਕ੍ਖੋ''ਤਿ ਪਰਿਯਾਯੇਨ **ਸੇਕ੍ਖਸੁਤ੍ਤੇ** (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੫.੧੩) ਸੇਕ੍ਖਭਾਵੋ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਏਵੰ ਇਧ ਅਰਿਯਸਾਵਕਭਾਵੋ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਵੁਟ੍ਠਾਨਗਾਮਿਨੀਵਿਪਸ੍ਸਨਾਲਕ੍ਖਣੇਹਿ ਯੇ ਅਰਿਯਸਪ੍ਪੁਰਿਸਧਮ੍ਮਵਿਨਯਸਙ੍ਖਾਤਾ ਬੋਧਿਪਕ੍ਖਿਯਧਮ੍ਮਾ ਤਿਸ੍ਸੋ ਸਿਕ੍ਖਾ ਏਵ ਵਾ ਸਮ੍ਭਵਨ੍ਤਿ, ਤੇਸੰ ਵਸੇਨ ਇਮਸ੍ਸ ਅਰਿਯਸਾਵਕਾਦਿਭਾਵੋ ਵੁਤ੍ਤੋ । ਤੇਨਾਹ **"ਤਦਨੁਰੂਪੇਨ ਅਤ੍ਥੇਨਾ"**ਤਿ। ਅਰਿਯਸ੍ਸ ਸਾਵਕੋਤਿ ਵਾ ਅਰਿਯਸਾਵਕਤ੍ਥੇਨ ਏਵ ਵੁਤ੍ਤੋ ਯਥਾ ''ਅਗਮਾ ਰਾਜਗਹੰ ਬੁਦ੍ਧੋ''ਤਿ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੪੧੦)। ਸਿਖਾਪ੍ਪਤ੍ਤਵਿਪਸ੍ਸਨਾਗ੍ਗਹਣਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਵਿਪਸ੍ਸਨੰ ਉਸ੍ਸੁਕ੍ਕਾਪੇਤ੍ਵਾ ਅਨਿਵਤ੍ਤਿਪਟਿਪਦਾਯੰ ਠਿਤਸ੍ਸ ਗਹਣਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਾ ਅਤ੍ਥਸੰਵਣ੍ਣਨਾ ਸੁਟ੍ਠੁਤਰੰ ਯੁਜ੍ਜਤੇਵ।

੨੧. ਯਥਾ ਧਾਤੁਮੁਖੇਨ ਵਿਪਸ੍ਸਨੰ ਅਭਿਨਿਵਿਟ੍ਠੋ ਧਾਤੁਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਿਕੋ ਆਯਤਨਾਦਿਮੁਖੇਨ ਅਭਿਨਿਵਿਟ੍ਠੋ ਆਯਤਨਾਦਿਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਿਕੋ, ਏਵੰ ਸਚ੍ਚਮੁਖੇਨ ਅਭਿਨਿਵਿਟ੍ਠੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ **"ਚਤੁਸਚ੍ਚਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਿਕੋ"**ਤਿ। ਚਤੁਰੋਘਨਿਤ੍ਥਰਣਤ੍ਥਿਕੇਹਿ

ਕਾਤਬ੍ਬਤੋ ਕਮ੍ਮਂ, ਭਾਵਨਾ। ਕਮ੍ਮਮੇਵ ਵਿਸੇਸਾਧਿਗਮਸ੍ਸ ਠਾਨਂ ਕਾਰਣਨ੍ਤਿ, ਕਮ੍ਮੇ ਵਾ ਯਥਾਵੁੱਤੁਨਟ੍ਠੇਨ ਠਾਨਂ ਅਵਟ੍ਠਾਨਂ ਭਾਵਨਾਰਮ੍ਭੋਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ, ਤਦੇਵ ਚਤੁਸਚ੍ਚਮੁਖੇਨ ਪਵਤ੍ਤਂ ਏਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ **ਚਤੁਸਚ੍ਚਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਿਕੋ**। ਉਭਯਂ ਨਪ੍ਪਵਤ੍ਤਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ **ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿ**। **ਉਗ੍ਗਹਿਤਚਤੁਸਚ੍ਚਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੇ**ਤਿ ਚ ਚਤੁਸਚ੍ਚਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਪਾਲ਼ਿਤੋ ਅਤ੍ਥਤੋ ਚ ਉਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਮਨਸਿਕਾਰਯੋਗ੍ਗਂ ਕਤ੍ਵਾ ਠਿਤੋ। **ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਮਗ੍ਗਂ ਸਮਾਰੂਲ਼੍ਹੋ**ਤਿ ਸਪ੍ਪਚ੍ਚਯਨਾਮਰੂਪਦਸ੍ਸਨੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਯ ਤਦੇਵ ਨਾਮਰੂਪਂ ਅਨਿਚ੍ਚਾਦਿਤੋ ਸਮ੍ਮਸਨ੍ਤੋ। **ਸਮਨ੍ਨਾਹਰਤੀ**ਤਿ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਵਜ੍ਜਨਂ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ, ਤਸ੍ਮਾ ਯਥਾ ''ਇਦਂ ਦੁਕ੍ਖ''ਨ੍ਤਿ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਂ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਏਵਂ ਸਮਨ੍ਨਾਹਰਤਿ ਆਵਜ੍ਜਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਕਥਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ''ਮਨਸਿ ਕਰੋਤੀ''ਤਿ ਇਮਿਨਾ ''ਵਿਪਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਅਯਮਤ੍ਥੋ ਵੁੱਤੋ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ **"ਏਤ੍ਥ...ਪੇ॰... ਵੁੱਤਾ"**ਤਿ। **ਏਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਚ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਸੁਤ੍ਤੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਵਿਪਸ੍ਸਤੀ**ਤਿ ਚ ਯਥਾ ਉਪਰਿ ਵਿਸੇਸਾਧਿਗਮੋ ਹੋਤਿ, ਏਵਂ ਞਾਣਚਕ੍ਖੁਨਾ ਵਿਪਸ੍ਸਤਿ, ਓਲੋਕੇਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਮਗ੍ਗੋਪਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ। ਪੁਰਿਮਞ੍ਹਿ ਸਚ੍ਚਦ੍ਵਯਂ ਗਮ੍ਭੀਰਤ੍ਤਾ ਦੁਦ੍ਦਸਂ, ਇਤਰਂ ਦੁਦ੍ਦਸਤ੍ਤਾ ਗਮ੍ਭੀਰਂ।

ਅਭਿਨਿਵੇਸੋਤਿ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਭਿਨਿਵੇਸੋ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਪਟਿਪਤ੍ਤਿ। **ਤਦਾਰਮ੍ਮਣੇ**ਤਿ ਤਂ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਂ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਕਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤੇ। **ਯਾਥਾਵਸਰਸਲਕ੍ਖਣਂ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਅਵਿਪਰੀਤਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਸਭਾਵਚ੍ਛੇਦਨਾਦਿਕਿਚ੍ਚਞ੍ਚੇਵ ਅਞ੍ਞਾਣਾਦਿਲਕ੍ਖਣਞ੍ਚ ਅਸਙ੍ਕਰਤੋ ਹਦਯੇ ਠਪੇਤ੍ਵਾ। ਇਮਿਨਾ ਪੁਬ੍ਬੇ ਨਾਮਰੂਪਪਰਿਚ੍ਛੇਦੇ ਕਤੇਪਿ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਸਲਕ੍ਖਣਵਵਤ੍ਥਾਪਨਂ ਪਚ੍ਚਯਪਰਿਗ੍ਗਹੇਨ ਸੁਵਵਤ੍ਥਾਪਿਤਂ ਨਾਮ ਹੋਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ ਯਥਾ ''ਦ੍ਵਿਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ ਬਦ੍ਧਂ ਸੁਬਦ੍ਧ''ਨ੍ਤਿ। ਏਵਞ੍ਹਿ ਞਾਤਪਰਿਞ੍ਞਾਯ ਕਿਚ੍ਚਂ ਸਿਦ੍ਧਂ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਪਚ੍ਚਯਤੋ ਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਨ੍ਨਤੋ ਚ ਵਵਤ੍ਥਾਪਿਤਤ੍ਤਾ ਪਾਕਟਭਾਵੇਨ ਸਿਦ੍ਧੇਨਪਿ ਸਿਦ੍ਧਭਾਵੋ ਪਾਕਟੋ ਹੋਤੀਤਿ ਵੁੱਤਂ **"ਅਹੁਤ੍ਵਾ ਹੋਨ੍ਤੀ"**ਤਿ। **ਅਨਿਚ੍ਚਲਕ੍ਖਣਂ ਆਰੋਪੇਤੀ**ਤਿ ਅਸਤੋ ਹਿ ਉਪ੍ਪਾਦੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ, ਨ ਸਤੋ, ਉਪ੍ਪਾਦਵਨ੍ਤਤੋ ਚ ਨੇਸਂ ਏਕਨ੍ਤੇਨ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਾ ਪਚ੍ਚਯਾਯਤ੍ਤਵੁੱਤਿਭਾਵਤੋ, ਸਤਿ ਉਪ੍ਪਾਦੇ ਅਵਸ੍ਸਂਭਾਵੀ ਨਿਰੋਧੋਤਿ ਨਤ੍ਥੇਵ ਨਿਚ੍ਚਤਾਵਕਾਸੋਤਿ। ਸੁਪਟ੍ਠਿਤਾਨਿਚ੍ਚਤਾਯ ਚ ਉਦਯਬ੍ਬਯਧਮ੍ਮੇਹਿ ਅਭਿਣ੍ਹਪਟਿਪੀਲ਼ਨਤੋ ਦੁਕ੍ਖਮਨਟ੍ਠੇਨ ਦੁਕ੍ਖਂ। ਤੇਨਾਹ **"ਉਦਯਬ੍ਬਯਪਟਿਪੀਲ਼ਿਤਤ੍ਤਾ ਦੁਕ੍ਖਾਤਿ ਦੁਕ੍ਖਲਕ੍ਖਣਂ ਆਰੋਪੇਤੀ"**ਤਿ। ਕਤ੍ਥਚਿਪਿ ਸਙ੍ਖਾਰਗਤੇ ''ਮਾ ਜੀਰਿ ਮਾ ਬਜਾਯਿਯੀ''ਤਿ ਅਲਬ੍ਭਨਤੋ ਨਤ੍ਥਿ ਵਸਵਤ੍ਤਨਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਅਵਸਵਤ੍ਤਨਤੋ ਅਨਤ੍ਤਾਤਿ ਅਨਤ੍ਤਲਕ੍ਖਣਂ ਆਰੋਪੇਤੀ"**ਤਿ। **ਪਟਿਪਾਟਿਯਾ**ਤਿ ਉਦਯਬ੍ਬਯਞਾਣਾਦਿਪਰਮ੍ਪਰਾਯ।

ਤਸ੍ਮਿਂ ਖਣੇਤਿ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ। **ਏਕਪਟਿਵੇਧੇਨੇਵਾ**ਤਿ ਏਕਞਾਣੇਨੇਵ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਨੇਨ। ਪਟਿਵੇਧੋ ਪਟਿਘਾਤਾਭਾਵੇਨ ਵਿਸਯੇ ਨਿਸ੍ਸਙ੍ਗਚਾਰਸਙ੍ਖਾਤਂ ਨਿਬ੍ਬਿਜ੍ਝਨਂ। **ਅਭਿਸਮਯੋ** ਅਵਿਰਜ੍ਝਿਤ੍ਵਾ ਵਿਸਯਸ੍ਸ ਅਧਿਗਮਸਙ੍ਖਾਤੋ **ਅਵਬੋਧੋ**। ''ਇਦਂ ਦੁਕ੍ਖਂ, ਏਤ੍ਤਕਂ ਦੁਕ੍ਖਂ, ਨ ਇਤੋ ਭਿਯ੍ਯੋ''ਤਿ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਜਾਨਨਮੇਵ ਵੁੱਤਨਯੇਨ ਪਟਿਵੇਧੋਤਿ **ਪਰਿਞ੍ਞਾਪਟਿਵੇਧੋ**। ਅਯਂ ਯਥਾ ਞਾਣੇ ਪਵਤ੍ਤੇ ਪਚ੍ਛਾ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਸਰੂਪਾਦਿਪਰਿਚ੍ਛੇਦੇ ਸਮ੍ਮੋਹੋ ਨ ਹੋਤਿ, ਤਥਾ ਪਵਤ੍ਤਿਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਵੁੱਤੋ, ਨ ਪਨ ਮਗ੍ਗਞਾਣਸ੍ਸ ''ਇਦਂ ਦੁਕ੍ਖ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾਪਿ ਵਤ੍ਤਨਤੋ। ਤੇਨਾਹ **"ਨ ਹਿਸ੍ਸ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ"**ਤਿਆਦਿ। ਪਹੀਨਸ੍ਸ ਪੁਨ ਅਪ੍ਪਹਾਤਬ੍ਬਤਾਯ ਪਕਟ੍ਠਂ ਹਾਨਂ ਚਜਨਂ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਦਨਂ ਪਹਾਨਂ, ਪਹਾਨਮੇਵ ਵੁੱਤਨਯੇਨ ਪਟਿਵੇਧੋਤਿ **ਪਹਾਨਪਟਿਵੇਧੋ**। ਅਯਮ੍ਪਿ ਯੇਨ ਕਿਲੇਸੇਨ ਅਪ੍ਪਹੀਯਮਾਨੇਨ ਮਗ੍ਗਭਾਵਨਾਯ ਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ, ਅਸਤਿ ਚ ਮਗ੍ਗਭਾਵਨਾਯ ਯੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ, ਤਸ੍ਸ ਕਿਲੇਸਸ੍ਸ ਪਦਘਾਤਂ ਕਰੋਨ੍ਤਸ੍ਸ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮਤਂ ਆਪਾਦੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਞਾਣਸ੍ਸ ਤਥਾਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਪਟਿਘਾਤਾਭਾਵੇਨ ਨਿਸ੍ਸਙ੍ਗਚਾਰਂ ਉਪਾਦਾਯ ਏਵਂ ਵੁੱਤੋ। ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਕਰਣਂ, ਅਨੁਸ੍ਸਵਾਕਾਰਪਰਿਵਿਤਕ੍ਕਾਦਿਕੇ ਮੁਞ੍ਚਿਤ੍ਵਾ ਸਰੂਪਤੋ ਆਰਮ੍ਮਣਕਰਣਂ ਇਦਂ ਤਨ੍ਤਿ ਯਥਾਸਭਾਵਤੋ ਗਹਣਂ, ਸਾ ਏਵ ਵੁੱਤਨਯੇਨ ਪਟਿਵੇਧੋਤਿ **ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਪਟਿਵੇਧੋ**। ਅਯਂ ਪਨ ਯਸ੍ਸ ਆਵਰਣਸ੍ਸ ਅਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਞਾਣਂ ਨਿਰੋਧਂ ਆਲਮ੍ਬਿਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਤਂ ਸਰੂਪਤੋ ਵਿਭਾਵਿਤਮੇਵ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਏਵਂ ਵੁੱਤੋ।

ਭਾਵਨਾ ਉਪ੍ਪਾਦਨਾ ਵਡ੍ਢਨਾ ਚ, ਤਤ੍ਥ ਪਠਮਮਗ੍ਗੇ ਉਪ੍ਪਾਦਨਟ੍ਠੇਨ, ਦੁਤਿਯਾਦੀਸੁ ਵਡ੍ਢਨਟ੍ਠੇਨ, ਉਭਯਤ੍ਥਾਪਿ ਵਾ ਉਭਯਥਾਪਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਪਠਮਮਗ੍ਗੋਪਿ ਹਿ ਯਥਾਰਹਂ ਵੁਟ੍ਠਾਨਗਾਮਿਨਿਯਂ ਪਵਤ੍ਤਂ ਪਰਿਜਾਨਨਾਦਿਂ ਵਡ੍ਢੇਨ੍ਤੋ ਪਵਤ੍ਤੋਤਿ ਤਤ੍ਥਾਪਿ ਵਡ੍ਢਨਟ੍ਠੇਨ ਭਾਵਨਾ ਸਕ੍ਕਾ ਵਿਞ੍ਞਾਤੁਂ। ਦੁਤਿਯਾਦੀਸੁਪਿ ਅਪ੍ਪਹੀਨਕਿਲੇਸਪ੍ਪਹਾਨਤੋ ਪੁਗ੍ਗਲਨ੍ਤਰਸਾਧਨਤੋ ਉਪ੍ਪਾਦਨਟ੍ਠੇਨ ਭਾਵਨਾ, ਸਾ ਏਵ ਵੁੱਤਨਯੇਨ

ਪਟਿਵੇਧੋਤਿ **ਭਾਵਨਾ ਪਟਿਵੇਧੋ**। ਅਯਮ੍ਪਿ ਹਿ ਯਥਾ ਞਾਣੇ ਪਵਤ੍ਤੇ ਪਚ੍ਛਾ ਮਗ੍ਗਧਮ੍ਮਾਨਂ ਸਰੂਪਪਰਿਚ੍ਛੇਦੇ ਸਮ੍ਮੋਹੋ ਨ ਹੋਤਿ, ਤਥਾ ਪਵਤ੍ਤਿਮੇਵ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਤਿਟ੍ਠਤੁ ਤਾਵ ਯਥਾਧਿਗਤਮਗ੍ਗਧਮ੍ਮਂ ਯਥਾਪਵਤ੍ਤੇਸੁ ਫਲਧਮ੍ਮੇਸੁਪਿ ਅਯਂ ਯਥਾਧਿਗਤਸਚ੍ਚਧਮ੍ਮੇਸੁ ਵਿਯ ਵਿਗਤਸਮ੍ਮੋਹੋਵ ਹੋਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ ''ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮੋ ਪਤ੍ਤਧਮ੍ਮੋ ਵਿਦਿਤਧਮ੍ਮੋ ਪਰਿਯੋਗਾਲ੍ਹਧਮ੍ਮੋ''ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੯੯, ੩੫੬; ਮਹਾਵ॰ ੨੭, ੫੭)। ਯਤੋ ਚਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਤਾਸਞ੍ਚੋਦਿਤਾ ਯਥਾਧਿਗਤਸਚ੍ਚਧਮ੍ਮਾਵਲਮ੍ਬਿਨਿਯੋ ਮਗ੍ਗਵੀਥਿਤੋ ਪਰਤੋ ਮਗ੍ਗਫਲਪਹੀਨਾਵਸਿਟ੍ਠਕਿਲੇਸਨਿਬ੍ਬਾਨਾਨਂ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਧਮ੍ਮਾ ਹਿ ਸਕ੍ਕਾਯਦਿਟ੍ਠਿਆਦਯੋ। ਅਯਞ੍ਚ ਅਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾ ''ਪਰਿਞ੍ਞਾਭਿਸਮਯੇਨਾ''ਤਿਆਦੀਸੁਪਿ ਵਿਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ। **ਏਕਾਭਿਸਮਯੇਨ ਅਭਿਸਮੇਤੀ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਮੇਵਤ੍ਥਂ ਵਿਭੂਤਤਰਂ ਕਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **''ਨੋ ਚ ਖੋ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞੇਨ ਞਾਣੇਨਾ''**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਵਿਤਣ੍ਡਵਾਦੀ ਪਨਾਹ ''ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਞਾਣਂ ਚਤੂਸੁ ਸਚ੍ਚੇਸੁ ਨਾਨਾਭਿਸਮਯਵਸੇਨ ਕਿਚ੍ਚਕਰਣਂ, ਨ ਏਕਾਭਿਸਮਯਵਸੇਨ। ਤਞ੍ਹਿ ਕਾਲੇਨ ਦੁਕ੍ਖਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਕਾਲੇਨ ਸਮੁਦਯਂ ਪਜਹਤਿ, ਕਾਲੇਨ ਨਿਰੋਧਂ ਸਚ੍ਛਿਕਰੋਤਿ, ਕਾਲੇਨ ਮਗ੍ਗਂ ਭਾਵੇਤਿ, ਅਞ੍ਞਥਾ ਏਕਸ੍ਸ ਞਾਣਸ੍ਸ ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਖਣੇ ਚਤੁਕਿਚ੍ਚਕਰਣਂ ਨ ਯੁਜ੍ਜਤਿ। ਨ ਹਿਦਂ ਕਤ੍ਥਚਿ ਦਿਟ੍ਠਮ੍ਪਿ ਸੁਤ੍ਤਂ ਅਤ੍ਥੀ''ਤਿ। ਸੋ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ – ਯਦਿ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਞਾਣਂ ਨਾਨਾਭਿਸਮਯਵਸੇਨ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਅਭਿਸਮੇਤਿ, ਨ ਏਕਾਭਿਸਮਯਵਸੇਨ, ਏਵਂ ਸਨ੍ਤੇ ਪਚ੍ਚੇਕਮ੍ਪਿ ਸਚ੍ਚੇਸੁ ਨਾਨਕ੍ਖਣੇਨੇਵ ਪਵਤ੍ਤੇਯ੍ਯ, ਨ ਏਕਕ੍ਖਣੇਨ, ਤਥਾ ਸਤਿ ਦੁਕ੍ਖਾਦੀਨਂ ਏਕਦੇਸੇਕਦੇਸਮੇਵ ਪਰਿਜਾਨਾਤਿ ਪਜਹਤੀਤਿ ਆਪਜ੍ਜਤੀਤਿ ਨਾਨਾਭਿਸਮਯੇ ਪਠਮਮਗ੍ਗਾਦੀਹਿ ਪਹਾਤਬ੍ਬਾਨਂ ਸਞ੍ਞੋਜਨਤ੍ਤਯਾਦੀਨਂ ਏਕਦੇਸੇਕਦੇਸਪ੍ਪਹਾਨਂ ਸਿਯਾਤਿ ਏਕਦੇਸਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗਟ੍ਠਾਦਿਤਾ, ਤਤੋ ਏਵ ਏਕਦੇਸਸੋਤਾਪਨ੍ਨਾਦਿਤਾ ਚ ਆਪਜ੍ਜਤਿ ਅਨਨ੍ਤਰਫਲਤ੍ਤਾ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਕੁਸਲਾਨਂ, ਨ ਚ ਤਂ ਯੁਤ੍ਤਂ। ਨ ਹਿ ਕਾਲਭੇਦੇਨ ਵਿਨਾ ਸੋ ਏਵ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨੋ ਚ ਅਸੋਤਾਪਨ੍ਨੋ ਚਾਤਿ ਸਕ੍ਕਾ ਵਿਞ੍ਞਾਤੁਂ।

ਅਪਿਚਾਯਂ ਨਾਨਾਭਿਸਮਯਵਾਦੀ ਏਵਂ ਪੁਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬੋ ''ਮਗ੍ਗਞਾਣਂ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਨ੍ਤਂ ਕਿਂ ਆਰਮ੍ਮਣਤੋ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਤਿ, ਉਦਾਹੁ ਕਿਚ੍ਚਤੋ''ਤਿ? ਜਾਨਮਾਨੋ ''ਕਿਚ੍ਚਤੋ''ਤਿ ਵਦੇਯ੍ਯ, ''ਕਿਚ੍ਚਤੋ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਨ੍ਤਸ੍ਸ ਕਿਂ ਨਾਨਾਭਿਸਮਯੇਨਾ''ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਪਟਿਪਾਟਿਯਾਨਿਦਸ੍ਸਨੇਨ ਸਞ੍ਞਾਪੇਤਬ੍ਬੋ। ਅਥ ''ਆਰਮ੍ਮਣਤੋ''ਤਿ ਵਦੇਯ੍ਯ, ਏਵਂ ਸਨ੍ਤੇ ਤਸ੍ਸ ਞਾਣਸ੍ਸ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਸ੍ਸ ਵਿਯ ਦੁਕ੍ਖਸਮੁਦਯਾਨਂ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਪਰਿਞ੍ਞਾਸਮੁਚ੍ਛੇਦਾ ਨ ਯੁਤ੍ਤਾ ਅਨਿਸ੍ਸਟਤ੍ਤਾ। ਤਥਾ ਮਗ੍ਗਦਸ੍ਸਨਂ। ਨ ਹਿ ਮਗ੍ਗੋ ਸਯਮੇਵ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਆਰਬ੍ਭ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਯੁਤ੍ਤਂ, ਮਗ੍ਗਨ੍ਤਰਪਰਿਕਪ੍ਪਨਾਯ ਪਨ ਅਨਵਟ੍ਠਾਨਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤੀਣਿ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਕਿਚ੍ਚਤੋ, ਨਿਰੋਧਂ ਕਿਚ੍ਚਤੋ ਚ ਆਰਮ੍ਮਣਤੋ ਚ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਤੀਤਿ ਏਵਂ ਅਸਮ੍ਮੋਹਤੋ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਨ੍ਤਸ੍ਸ ਮਗ੍ਗਞਾਣਸ੍ਸ ਨਤ੍ਥੇਵ ਨਾਨਾਭਿਸਮਯੋ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ ''ਯੋ ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਦੁਕ੍ਖਂ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਦੁਕ੍ਖਸਮੁਦਯਮ੍ਪਿ ਸੋ ਪਸ੍ਸਤੀ''ਤਿਆਦਿ। ਨ ਚੇਤਂ ਕਾਲਨ੍ਤਰਦਸ੍ਸਨਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ ''ਯੋ ਨੁ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਦੁਕ੍ਖਂ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਦੁਕ੍ਖਸਮੁਦਯਮ੍ਪਿ ...ਪੇ॰... ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨਿਪਟਿਪਦਮ੍ਪਿ ਸੋ ਪਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੫.੧੧੦੦) ਏਕਚ੍ਚਦਸ੍ਸਨਸਮਙ੍ਗਿਨੋ ਅਞ੍ਞਸਚ੍ਚਦਸ੍ਸਨਸਮਙ੍ਗਿਭਾਵਵਿਚਾਰਣਾਯਂ ਤਦਤ੍ਥਸਾਧਨਤ੍ਥਂ ਆਯਸ੍ਮਤਾ ਗਵਮ੍ਪਤਿਤ੍ਥੇਰੇਨ ਆਭਤਤ੍ਤਾ, ਪਚ੍ਚੇਕਞ੍ਚ ਸਚ੍ਚਤ੍ਤਯਦਸ੍ਸਨਸ੍ਸ ਯੋਜਿਤਤ੍ਤਾ, ਅਞ੍ਞਥਾ ਪੁਰਿਮਦਿਟ੍ਠਸ੍ਸ ਪੁਨ ਅਦਸ੍ਸਨਤੋ ਸਮੁਦਯਾਦਿਦਸ੍ਸਨਮਯੋਜਨਿਯਂ ਸਿਯਾ। ਨ ਹਿ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਮਗ੍ਗੋ ਲੋਕਿਯਮਗ੍ਗੋ ਵਿਯ ਕਤਕਾਰੀਭਾਵੇਨ ਪਵਤ੍ਤਤਿ ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਕਤ੍ਤਾ, ਤਥਾ ਯੋਜਨੇਨ ਚ ਸਬ੍ਬਦਸ੍ਸਨਂ ਦਸ੍ਸਨਨ੍ਤਰਪਰਮਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸਨਾਨੁਪਰਮੋ ਸਿਯਾਤਿ ਏਵਂ ਆਗਮਤੋ ਯੁਤ੍ਤਿਤੋ ਚ ਨਾਨਾਭਿਸਮਯੋ ਨ ਯੁਜ੍ਜਤੀਤਿ ਸਞ੍ਞਾਪੇਤਬ੍ਬੋ। ਏਵਂ ਚੇ ਸਞ੍ਞਤ੍ਤਿਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਇਚ੍ਚੇਤਂ ਕੁਸਲਂ। ਨੋ ਚੇ ਗਚ੍ਛਤਿ, **ਅਭਿਧਮ੍ਮੇ** (ਕਥਾ॰ ੨੭੪) ਓਧਿਸੋਕਥਾਯ ਸਞ੍ਞਾਪੇਤਬ੍ਬੋਤਿ।

ਨਿਰੋਧਂ ਆਰਮ੍ਮਣਤੋਤਿ ਨਿਰੋਧਮੇਵ ਆਰਮ੍ਮਣਤੋਤਿ ਨਿਯਮੋ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ, ਨ ਆਰਮ੍ਮਣਤੋਵਾਤਿ। ਤੇਨ ਨਿਰੋਧੇ ਕਿਚ੍ਚਤੋਪਿ ਪਟਿਵੇਧੋ ਸਿਦ੍ਧੋ ਹੋਤਿ। **ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ**ਤਿ ਸਚ੍ਚਾਨਂ ਅਭਿਸਮਯੇ। **ਵੀਸਤਿਵਤ੍ਥੁਕਾ**ਤਿਆਦਿ ''ਤੀਣਿ ਸਞ੍ਞੋਜਨਾਨੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾਨਂ ਸਰੂਪਦਸ੍ਸਨਂ। **ਚਤੂਸੁ ਆਸਵੇਸੂ**ਤਿ ਇਦਂ ਅਭਿਧਮ੍ਮਨਯੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਨ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਨਯੇਨ। ਨ ਹਿ ਸੁਤ੍ਤੇ ਕਤ੍ਥਚਿ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਆਸਵਾ ਆਗਤਾ ਅਤ੍ਥਿ। ਯਦਿ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ ਨ ਆਸਵੋ, ਅਥ ਕਸ੍ਮਾ ''ਸਕ੍ਕਾਯਦਿਟ੍ਠਿ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ ਸੀਲਬ੍ਬਤਪਰਾਮਾਸੋ, ਇਮੇ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਆਸਵਾ ਦਸ੍ਸਨਾ ਪਹਾਤਬ੍ਬਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਆਹ **''ਦਸ੍ਸਨਾ ਪਹਾਤਬ੍ਬਾ''**ਤਿਆਦਿ। **ਏਤ੍ਥ ਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਏਤੇਨ ਸਮ੍ਮਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪਸ੍ਸ ਵਿਯ ਪਞ੍ਞਾਕ੍ਖਨ੍ਧੇ ਕਿਚ੍ਚਸਭਾਗਤਾਯ ਇਧ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਯ ਆਸਵਸਙ੍ਗਹੋ ਕਤੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਸਬ੍ਬੋ ਅਤ੍ਤਗ੍ਗਾਹੋ ਸਕ੍ਕਾਯਦਿਟ੍ਠਿਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤੋ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ "**ਛਨ੍ਨਂ ਦਿਟ੍ਠੀਨਂ...ਪੇ॰... ਵਿਭਤ੍ਤਾ**"ਤਿ। ਸਾ ਹਿ ਦਿਟ੍ਠਿ ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦੇ ਸਨ੍ਤਾਨੇ ਚ ਠਿਤਂ ਏਕਟ੍ਠਂ, ਤਤ੍ਥ ਪਠਮਂ ਸਹਜਾਤੇਕਟ੍ਠਂ, ਇਤਰਂ ਪਹਾਨੇਕਟ੍ਠਂ, ਤਦੁਭਯਮ੍ਪਿ ਨਿਦ੍ਧਾਰੇਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ "**ਦਿਟ੍ਠਾਸਵੇਹੀ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਸਬ੍ਬਥਾਪੀ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਪ੍ਪਕਾਰੇਨ, ਸਹਜਾਤੇਕਟ੍ਠਪਹਾਨੇਕਟ੍ਠਪ੍ਪਕਾਰੇਹੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਵਸੇਸਾ**ਤਿ ਦਿਟ੍ਠਾਸਵਤੋ ਅਵਸਿਟ੍ਠਾ। **ਤਯੋਪਿ ਆਸਵਾ**ਤਿ ਕਾਮਾਸਵਭਵਾਸਵਅਵਿਜ੍ਜਾਸਵਾ। ਤਥਾ ਹਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ''ਚਤੂਸੁ ਆਸਵੇਸੂ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਤਸ੍ਮਾ**ਤਿ ਯਸ੍ਮਾ ਬਹੂ ਏਵੇਤ੍ਥ ਆਸਵਾ ਪਹਾਤਬ੍ਬਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਬਹੁਵਚਨਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਕਤੋ ''ਇਮੇ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਆਸਵਾ ਦਸ੍ਸਨਾ ਪਹਾਤਬ੍ਬਾ''ਤਿ। **ਪੋਰਾਣਾ**ਨ੍ਤਿ ਅਟ੍ਠਕਥਾਚਰਿਯਾਨਂ, ''ਪੁਰਾਤਨਾਨਂ ਮਜ੍ਝਿਮਭਾਣਕਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਚ ਵਦਨ੍ਤਿ।

ਦਸ੍ਸਨਾ ਪਹਾਤਬ੍ਬਾਤਿਆਦੀਸੁ ਯਂ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ, ਤਂ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਮੇਵ।

ਦਸ੍ਸਨਾਪਹਾਤਬ੍ਬਆਸਵਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਸਂਵਰਾਪਹਾਤਬ੍ਬਆਸਵਵਣ੍ਣਨਾ

੨੨. **ਸਂਵਰਾਦੀਹੀ**ਤਿ ਸਂਵਰਪਟਿਸੇਵਨਅਧਿਵਾਸਨਪਰਿਵਜ੍ਜਨਵਿਨੋਦਨੇਹਿ। **ਸਬ੍ਬੇਸਮ੍ਪੀ**ਤਿ ਚਤੁਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਾਨਂ। **ਅਯ**ਨ੍ਤਿ ਸਂਵਰਾਪਹਾਤਬ੍ਬਾਦਿਕਥਾ **ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਪਟਿਪਦਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ**। ਤਥਾ ਹਿ ਹੇਟ੍ਠਾ ''ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸਵਿਸੋਧਨਂ ਆਦਿਂ ਕਤ੍ਵਾ ਆਸਵਕ੍ਖਯਪਟਿਪਤ੍ਤਿਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥ''ਨ੍ਤਿ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਦੇਸਨਾਯ ਪਯੋਜਨਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਨ ਹਿ ਸਕ੍ਕਾ ਆਦਿਤੋ ਏਵ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਂ ਭਾਵੇਤੁਂ, ਅਥ ਖੋ ਸਮਾਦਿਨ੍ਨਸੀਲੋ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਸੁ ਗੁਤ੍ਤਦ੍ਵਾਰੋ ''ਸਙ੍ਖਾਯੇਕਂ ਪਟਿਸੇਵਤਿ, ਸਙ੍ਖਾਯੇਕਂ ਅਧਿਵਾਸੇਤਿ, ਸਙ੍ਖਾਯੇਕਂ ਪਰਿਵਜ੍ਜੇਤਿ, ਸਙ੍ਖਾਯੇਕਂ ਵਿਨੋਦੇਤੀ''ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੪੮; ਮ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੬੮) ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਚਤੁਰਾਪਸ੍ਸੇਨਪਟਿਪਤ੍ਤਿਂ ਪਟਿਪਜ੍ਜਮਾਨੋ ਸਮ੍ਮਸਨਵਿਧਿਂ ਓਤਰਿਤ੍ਵਾ ਅਨੁਕ੍ਕਮੇਨ ਵਿਪਸ੍ਸਨਂ ਉਸ੍ਸੁਕ੍ਕਾਪੇਤ੍ਵਾ ਮਗ੍ਗਪਟਿਪਾਟਿਯਾ ਆਸਵੇ ਖੇਪੇਤਿ। ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ ''ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦੋ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਨਿਨ੍ਨੋ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਪੋਣੋ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਪਬ੍ਭਾਰੋ, ਨ ਆਯਤਕੇਨੇਵ ਪਪਾਤੋ, ਏਵਂ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯੇ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਸਿਕ੍ਖਾ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਕਿਰਿਯਾ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਪਟਿਪਦਾ, ਨ ਆਯਤਕੇਨੇਵ ਅਞ੍ਞਾਪਟਿਵੇਧੋ''ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੮.੨੦; ਉਦਾ॰ ੪੫; ਚੂਲ਼ਵ॰ ੩੮੫)।

ਇਧਾਤਿ ਅਯਂ **ਇਧ**-ਸਦ੍ਦੋ ਸਬ੍ਬਾਕਾਰਤੋ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸਂਵਰਸਂਵੁਤਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਯਭੂਤਸਾਸਨਪਰਿਦੀਪਨੋ, ਅਞ੍ਞਸਾਸਨਸ੍ਸ ਤਥਾਭਾਵਪਟਿਸੇਧਨੋ ਚਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ "**ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਸਾਸਨੇ**"ਤਿ। **ਆਦੀਨਵਪਟਿਸਙ੍ਖਾ**ਤਿ ਆਦੀਨਵਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾ। **ਸਮ੍ਪਲਿਮਟ੍ਠ**ਨ੍ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੩.੬.੫੮) ਘਂਸਿਤਂ। **ਅਨੁਬ੍ਯਞ੍ਜਨਸੋ**ਤਿ ਹਤ੍ਥਪਾਦਹਸਿਤਕਥਿਤਵਿਲੋਕਿਤਾਦਿਪ੍ਪਕਾਰਭਾਗਸੋ। ਤਞ੍ਹਿ ਅਯੋਨਿਸੋ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਕਿਲੇਸਾਨਂ ਅਨੁ ਅਨੁ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਤੋ ''ਅਨੁਬ੍ਯਞ੍ਜਨ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਨਿਮਿਤ੍ਤਗ੍ਗਾਹੋ**ਤਿ ਇਤ੍ਥਿਪੁਰਿਸਨਿਮਿਤ੍ਤਾਦਿਕਸ੍ਸ ਵਾ ਕਿਲੇਸਵਤ੍ਥੁਭੂਤਸ੍ਸ ਵਾ ਨਿਮਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਗਾਹੋ। **ਆਦਿਤ੍ਤਪਰਿਯਾਯਨਯੇਨਾ**ਤਿ ਆਦਿਤ੍ਤਪਰਿਯਾਯੇ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੪.੨੮; ਮਹਾਵ॰ ੫੪) ਆਗਤਨਯੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ ਆਦੀਨਵਪਟਿਸਙ੍ਖਾਤਿ ਯੋਜਨਾ। ਯਥਾ ਇਤ੍ਥਿਯਾ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਨ੍ਤਿ ਇਤ੍ਥਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਨ ਏਵਮਿਦਂ, ਇਦਂ ਪਨ **ਚਕ੍ਖੁਮੇਵ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਨ੍ਤਿ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਨ੍ਤਿ**। **ਤਿਤ੍ਥਕਾਕੋ ਵਿਯਾ**ਤਿ ਤਿਤ੍ਥੇ ਕਾਕੋ ਤਿਤ੍ਥਕਾਕੋ, ਨਦਿਯਾ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਨਤਿਤ੍ਥੇ ਨਿਯਤਟ੍ਠਿਤਿਕੋ। **ਆਵਾਟਕਚ੍ਛਪੋ**ਤਿਆਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ।

ਏਵਂ ਤਪ੍ਪਟਿਬਦ੍ਧਵੁਤ੍ਤਿਤਾਯ **ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇ** ਨਿਯਤਟ੍ਠਾਨੇ **ਸਂਵਰੋ** ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸਂਵਰੋ। **ਮੁਟ੍ਠਸ੍ਸਚ੍ਚਂ** ਸਤਿਪਟਿਪਕ੍ਖਾ ਅਕੁਸਲਧਮ੍ਮਾ। ਯਦਿਪਿ ਅਞ੍ਞਤ੍ਥ ਅਸਙ੍ਖੇਯ੍ਯਮ੍ਪਿ ਭਵਙ੍ਗਚਿਤ੍ਤਂ ਨਿਰਨ੍ਤਰਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਪਸਾਦਘਟ੍ਟਨਾਵਜ੍ਜਨੁਪ੍ਪਾਦਾਨਂ ਪਨ ਅਨ੍ਤਰੇ ਦ੍ਵੇ ਏਵ ਭਵਙ੍ਗਚਿਤ੍ਤਾਨਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀਤਿ ਅਯਂ ਚਿਤ੍ਤਨਿਯਾਮੋਤਿ ਆਹ **ਭਵਙ੍ਗੇ "ਦ੍ਵਿਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਨਿਰੁਦ੍ਧੇ**"ਤਿ।

ਜਵਨਕ੍ਖਣੇ ਪਨ ਸਚੇ ਦੁਸ੍ਸੀਲ੍ਯਂ ਵਾਤਿਆਦਿ (ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ਟੀ॰ ੧.੧੫; ਧ॰ ਸ॰ ਮੂਲਟੀ॰ ੧੩੫੨) ਪੁਨ ਅਵਚਨਤ੍ਥਂ ਇਧੇਵ ਸਬ੍ਬਂ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਛਸੁ ਦ੍ਵਾਰੇਸੁ ਯਥਾਸਮ੍ਭਵਂ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ। ਨ ਹਿ ਪਞ੍ਚਦ੍ਵਾਰੇ ਕਾਯਵਚੀਦੁਚ੍ਚਰਿਤਸਙ੍ਖਾਤੋ ਦੁਸ੍ਸੀਲ੍ਯਸਂਵਰੋ

ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਸੋ ਮਨੋਦ੍ਵਾਰਵਸੇਨ, ਇਤਰੋ ਛਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਦ੍ਵਾਰਾਨਂ ਵਸੇਨ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬੋ। ਮੁਟ੍ਠਸ੍ਸਚ੍ਚਾਦੀਨਞ੍ਹਿ ਸਤਿਪਟਿਪਕ੍ਖਾਦਿਲਕ੍ਖਣਾਨਂ ਅਕੁਸਲਧਮ੍ਮਾਨਂ ਸਿਯਾ ਪਞ੍ਚਦ੍ਵਾਰੇ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿ, ਨ ਤ੍ਵੇਵ ਕਾਯਿਕਵਾਚਸਿਕਵੀਤਿਕ੍ਕਮਭੂਤਸ੍ਸ ਦੁਸ੍ਸੀਲਜਸ੍ਸ ਤਤ੍ਥ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿ ਪਞ੍ਚਦ੍ਵਾਰਿਕਜਵਨਾਨਂ ਅਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿਜਨਕਤ੍ਤਾਤਿ।

ਯਥਾ ਕਿਨ੍ਤਿ ਯੇਨ ਪਕਾਰੇਨ ਜਵਨੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨੇ ਅਸਂਵਰੋ ''ਚਕ੍ਖੁਦ੍ਵਾਰੇ ਅਸਂਵਰੋ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਤਂ ਨਿਦਸ੍ਸਨਂ ਕਿਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਯਥਾ**ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਗਰਦ੍ਵਾਰੇ ਅਸਂਵਰੇ ਸਤਿ ਤਂਸਮ੍ਬਨ੍ਧਾਨਂ ਘਰਾਦੀਨਂ ਅਸਂਵੁਤਤਾ ਵਿਯ ਜਵਨੇ ਅਸਂਵਰੇ ਸਤਿ ਤਂਸਮ੍ਬਨ੍ਧਾਨਂ ਦ੍ਵਾਰਾਦੀਨਂ ਅਸਂਵੁਤਤਾਤਿ ਅਞ੍ਞਾਸਂਵਰੇ ਅਞ੍ਞਾਸਂਵੁਤਤਾਸਾਮਞ੍ਞਮੇਵ ਨਿਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਨ ਪੁਬ੍ਬਾਪਰਸਾਮਞ੍ਞਂ, ਅਨ੍ਤੋਬਹਿਸਾਮਞ੍ਞਂ ਵਾ। ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ ਚ ਜਵਨੇਨ ਦ੍ਵਾਰਾਦੀਨਂ ਏਕਸਨ੍ਤਤਿਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਤਾਯ ਏਵ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਪਚ੍ਚਯਭਾਵੇਨ ਪੁਰਿਮਨਿਪ੍ਫਨ੍ਨਂ ਜਵਨਕਾਲੇ ਅਸਨ੍ਤਮ੍ਪਿ ਭਵਙ੍ਗਾਦਿ ਫਲਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿਯਾ ਚਕ੍ਖਾਦਿ ਵਿਯ ਸਨ੍ਤਂਯੇਵ ਨਾਮ। ਨ ਹਿ ਧਰਮਾਨਂਯੇਵ ''ਸਨ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਤਿ ਦ੍ਵਾਰਭਵਙ੍ਗਾਦਿਕੇ ਪਚ੍ਛਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਂ ਜਵਨਂ ਬਾਹਿਰਂ ਵਿਯ ਕਤ੍ਵਾ ਨਗਰਦ੍ਵਾਰਸਮਾਨਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਇਤਰਞ੍ਚ ਅਨ੍ਤੋਨਗਰਘਰਾਦਿਸਮਾਨਂ। ਜਵਨਸ੍ਸ ਹਿ ਪਰਮਤ੍ਥਤੋ ਅਸਤਿਪਿ ਬਾਹਿਰਭਾਵੇ ਇਤਰਸ੍ਸ ਚ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰਭਾਵੇ ''ਪਭਸ੍ਸਰਮਿਦਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਚਿਤ੍ਤਂ, ਤਞ੍ਚ ਖੋ ਆਗਨ੍ਤੁਕੇਹਿ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸੇਹਿ ਉਪਕ੍ਕਿਲਿਟ੍ਠ''ਨ੍ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੧.੪੯) ਆਦਿਵਚਨਤੋ ਆਗਨ੍ਤੁਕਭੂਤਸ੍ਸ ਕਦਾਚਿ ਕਦਾਚਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਸ੍ਸ ਜਵਨਸ੍ਸ ਬਾਹਿਰਭਾਵੋ, ਤਬ੍ਬਿਧੁਰਸਭਾਵਸ੍ਸ ਇਤਰਸ੍ਸ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰਭਾਵੋ ਚ ਪਰਿਯਾਯਤੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਜਵਨੇ ਵਾ ਅਸਂਵਰੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਤਤੋ ਪਰਂ ਦ੍ਵਾਰਭਵਙ੍ਗਾਦੀਨਂ ਅਸਂਵਰਹੇਤੁਭਾਵਾਪਤ੍ਤਿਤੋ ਨਗਰਦ੍ਵਾਰਸਦਿਸੇਨ ਜਵਨੇਨ ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਦੁਸ੍ਸੀਲਜਾਦਿਚੋਰਾਨਂ ਦ੍ਵਾਰਭਵਙ੍ਗਾਦੀਸੁ ਮੁਸਨਂ ਕੁਸਲਭਣ੍ਡਵਿਨਾਸਨਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਹਿ ਅਸਂਵਰੇ ਦ੍ਵਾਰਾਦੀਨਂ ਤਸ੍ਸ ਹੇਤੁਭਾਵੋ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ, ਸੋ ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨੇਯੇਵ ਦ੍ਵਾਰਾਦੀਨਂ ਸਂਵਰੂਪਨਿਸ੍ਸਯਭਾਵਂ ਪਟਿਬਾਹੇਨ੍ਤੋਯੇਵ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਅਯਞ੍ਹੇਤ੍ਥ ਅਸਂਵਰਾਦੀਨਂ ਪਵਤ੍ਤਿਨਯੋ। ਪਞ੍ਚਦ੍ਵਾਰੇ ਰੂਪਾਦਿਆਰਮ੍ਮਣੇ ਆਪਾਥਗਤੇ ਯਥਾਪਚ੍ਚਯਂ ਅਕੁਸਲਜਵਨੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਭਵਙ੍ਗਂ ਓਤਿਣ੍ਣੇ ਮਨੋਦ੍ਵਾਰਿਕਜਵਨਂ ਤਂਯੇਵ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਕਤ੍ਵਾ ਭਵਙ੍ਗਂ ਓਤਰਤਿ, ਪੁਨ ਤਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਦ੍ਵਾਰੇ ''ਇਤ੍ਥੀ ਪੁਰਿਸੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਵਿਸਯਂ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤ੍ਵਾ ਜਵਨਂ ਭਵਙ੍ਗਂ ਓਤਰਤਿ, ਪੁਨ ਵਾਰੇ ਰਜ੍ਜਨਾਦਿਵਸੇਨ ਜਵਨਂ ਜਵਤਿ, ਪੁਨਪਿ ਯਦਿ ਤਾਦਿਸਂ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਆਪਾਥਮਾਗਚ੍ਛਤਿ, ਤਂਸਦਿਸਮੇਵ ਪਞ੍ਚਦ੍ਵਾਰੇ ਰੂਪਾਦੀਸੁ ਜਵਨਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ **“ਏਵਮੇਵ ਜਵਨੇ ਦੁਸ੍ਸੀਲਜਾਦੀਸੁ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇਸੁ ਤਸ੍ਮਿਂ ਅਸਂਵਰੇ ਸਤਿ ਦ੍ਵਾਰਮ੍ਪਿ ਅਗੁਤ੍ਤ**”ਨ੍ਤਿਆਦਿ। ਅਯਂ ਤਾਵ ਅਸਂਵਰਪਕ੍ਖੇ ਅਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾ।

ਸਂਵਰਪਕ੍ਖੇਪਿ ਇਮਿਨਾਵ ਨਯੇਨ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਸਂਵਰੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸਂਵੁਤੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋਤਿ ਆਹ “**ਉਪੇਤੋਤਿ** ਵੁਤ੍ਤਂ **ਹੋਤੀ**”ਤਿ। **ਏਕਜ੍ਝਂ ਕਤ੍**ਵਾਤਿ ''ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸਂਵਰਸਂਵੁਤੋ''ਤਿ ਪਦਞ੍ਚ ਅਤ੍ਥਤੋ ਅਭਿਨ੍ਨਂ ਸਮਾਨਂ ਕਤ੍ਵਾ। **ਅਯਮੇ**ਵ **ਚੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਸੁਨ੍ਦਰਤਰੋ** ਉਪਰਿਪਾਲ਼ਿਯਾ ਸਂਸਨ੍ਦਨਤੋ। ਤੇਨਾਹ “**ਤਥਾਹੀ**”ਤਿਆਦਿ। **ਯਨ੍ਤਿ ਆਦੇਸੋ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਲਿਙ੍ਗਵਿਪਲ੍ਲਾਸੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਵਚਨਵਿਪਲ੍ਲਾਸੋ ਕਤੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਨਿਪਾਤਪਦਂ ਵਾ ਏਤਂ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਪੁਥੁਵਚਨਤ੍ਥਂ। **ਵਿਘਾਤਕਰਾ**ਤਿ ਚਿਤ੍ਤਵਿਘਾਤਕਰਣਾ ਚਿਤ੍ਤਦੁਕ੍ਖਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਕਾ ਚ। ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਕਿਲੇਸਹੇਤੁਕਾ ਦਾਹਾਨੁਬਨ੍ਧਾ ਵਿਪਾਕਾ ਏਵ **ਵਿਪਾਕਪਰਿਲ਼ਾਹਾ**। ਯਥਾ ਪਨੇਤ੍ਥ ਆਸਵਾ ਅਞ੍ਞੇ ਚ ਵਿਘਾਤਕਰਾ ਕਿਲੇਸਵਿਪਾਕਪਰਿਲ਼ਾਹਾ ਸਮ੍ਭਵਨ੍ਤਿ, ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ “**ਚਕ੍ਖੁਦ੍ਵਾਰੇਹੀ**”ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਂ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯਜਮੇਵ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਸਂਵਰਣੂਪਾਯੋ, ਸਂਵਰਿਤਬ੍ਬਂ, ਸਂਵਰੋ, ਯਤੋ ਸੋ ਸਂਵਰੋ, ਯਤ੍ਥ ਸਂਵਰੋ, ਯਞ੍ਚ ਸਂਵਰਫਲਨ੍ਤਿ ਅਯਂ ਵਿਭਾਗੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਕਥਂ? ਪਟਿਸਙ੍ਖਾ ਯੋਨਿਸੋਤਿ ਹਿ **ਸਂਵਰਣੂਪਾਯੋ**। ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ **ਸਂਵਰਿਤਬ੍ਬਂ**। ਸਂਵਰਗ੍ਗਹਣੇਨ ਗਹਿਤਾ ਸਤਿ **ਸਂਵਰੋ**। ਅਸਂਵੁਤਸ੍ਸਾਤਿ **ਸਂਵਰਣਾਵਧਿ**। ਅਸਂਵਰਤੋ ਹਿ ਸਂਵਰਣਂ। ਸਂਵਰਿਤਬ੍ਬਗ੍ਗਹਣੇਨ ਸਿਦ੍ਧੋ ਇਧ **ਸਂਵਰਵਿਸਯੋ**। ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਞ੍ਹਿ ਸਂਵਰਵਾਣਂ ਰੂਪਾਰਮ੍ਮਣੇ ਸਂਵਰੀਯਤੀਤਿ ਅਵੁਤ੍ਤਸਿਦ੍ਧੋਯਮਤ੍ਥੋ। ਆਸਵਤਨ੍ਨਿਮਿਤ੍ਤਕਿਲੇਸਾਦਿਪਰਿਲ਼ਾਹਾਭਾਵੋ **ਫਲਂ**। ਏਵਂ ਸੋਤਦ੍ਵਾਰਾਦੀਸੁਪਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ। **ਸਬ੍ਬਤ੍ਥੇ**ਵਾਤਿ ਮਨੋਦ੍ਵਾਰੇ ਪਞ੍ਚਦ੍ਵਾਰੇ ਚਾਤਿ ਸਬ੍ਬਸ੍ਮਿਂ ਦ੍ਵਾਰੇ।

ਸਂਵਰਾਪਹਾਤਬ੍ਬਆਸਵਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਪਟਿਸੇਵਨਾਪਹਾਤਬ੍ਬਆਸਵਵਣ੍ਣਨਾ

੨੩. ਪਟਿਸਙ੍ਖਾ ਯੋਨਿਸੋ ਚੀਵਰਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ‘‘ਸੀਤਸ੍ਸ ਪਟਿਘਾਤਾਯਾ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤਂ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਮੇਵ ਯੋਨਿਸੋ ਪਟਿਸਙ੍ਖਾ। **ਈਦਿਸ**ਨ੍ਤਿ ਏਵਰੂਪਂ ਇਟ੍ਠਾਰਮ੍ਮਣਂ। **ਭਵਪਤ੍ਥਨਾਯ ਅਸ੍ਸਾਦਯਤੋ**ਤਿ ਭਵਪਤ੍ਥਨਾਮੁਖੇਨ ਭਾਵਿਤਂ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਅਸ੍ਸਾਦੇਨ੍ਤਸ੍ਸ। **ਚੀਵਰ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਵਾਸਨਾਦਿ ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਚੀਵਰਂ। **ਪਟਿਸੇਵਤੀ**ਤਿ ਨਿਵਾਸਨਾਦਿਵਸੇਨ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਤਿ। **ਯਾਵਦੇਵਾ**ਤਿ ਪਯੋਜਨਪਰਿਮਾਣਨਿਯਮਨਂ। ਸੀਤਪਟਿਘਾਤਾਦਿਯੇਵ ਹਿ ਯੋਗਿਨੋ ਚੀਵਰਪਟਿਸੇਵਨੇ ਪਯੋਜਨਂ। **ਸੀਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਧਾਤੁਕ੍ਖੋਭਤੋ ਵਾ ਉਤੁਪਰਿਣਾਮਤੋ ਵਾ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਸੀਤਸ੍ਸ। **ਪਟਿਘਾਤਾਯਾ**ਤਿ ਪਟਿਬਾਹਨਤ੍ਥਂ ਤਪ੍ਪਚ੍ਚਯਸ੍ਸ ਵਿਕਾਰਸ੍ਸ ਵਿਨੋਦਨਤ੍ਥਂ। **ਉਣ੍ਹਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਅਗ੍ਗਿਸਨ੍ਤਾਪਤੋ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਉਣ੍ਹਸ੍ਸ। **ਡਂਸਾ**ਦਯੋ ਪਾਕਟਾਯੇਵ। ਪੁਨ **ਯਾਵਦੇਵਾ**ਤਿ ਨਿਯਤਪਯੋਜਨਪਰਿਮਾਣਨਿਯਮਨਂ। ਨਿਯਤਞ੍ਹਿ ਪਯੋਜਨਂ ਚੀਵਰਪਟਿਸੇਵਨਸ੍ਸ ਹਿਰਿਕੋਪੀਨਪਟਿਚ੍ਛਾਦਨਂ, ਇਤਰਂ ਕਦਾਚਿ ਕਦਾਚਿ । **ਹਿਰਿਕੋਪੀਨ**ਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਬਾਧਟ੍ਠਾਨਂ । ਯਸ੍ਮਿਞ੍ਹਿ ਅਙ੍ਗੇ ਵਿਵਟੇ ਹਿਰੀਕੁਪ੍ਪਤਿ ਵਿਨਸ੍ਸਤਿ, ਤਂ ਹਿਰਿਯਾ ਕੋਪਨਤੋ ਹਿਰਿਕੋਪੀਨਂ, ਤਸ੍ਸ ਪਟਿਚ੍ਛਾਦਨਤ੍ਥਂ ਚੀਵਰਂ ਪਟਿਸੇਵਤਿ।

ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਨ੍ਤਿ ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਆਹਾਰਂ। ਸੋ ਹਿ ਪਿਣ੍ਡੋਲਜੇਨ ਭਿਕ੍ਖਨਾਯ ਪਤ੍ਤੇ ਪਤਨਤੋ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਲਦ੍ਧਭਿਕ੍ਖਾਪਿਣ੍ਡਾਨਂ ਪਾਤੋ ਸਨ੍ਨਿਪਾਤੋਤਿ ‘‘ਪਿਣ੍ਡਪਾਤੋ’’ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਨੇਵ ਦਵਾਯਾ**ਤਿ ਨ ਕੀਲ਼ਨਾਯ। **ਨ ਮਦਾਯਾ**ਤਿ ਨ ਬਲਮਦਮਾਨਮਦਪੁਰਿਸਮਦਤ੍ਥਂ। **ਨ ਮਣ੍ਡਨਾਯਾ**ਤਿ ਨ ਅਙ੍ਗਪਚ੍ਚਙ੍ਗਾਨਂ ਪੀਣਨਭਾਵਤ੍ਥਂ। **ਨ ਵਿਭੂਸਨਾਯਾ**ਤਿ ਨ ਤੇਸਂਯੇਵ ਸੋਭਨਤ੍ਥਂ, ਛਵਿਸਮ੍ਪਤਿਅਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਇਮਾਨਿ ਚ ਪਦਾਨਿ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ ਮੋਹ-ਦੋਸ-ਸਣ੍ਠਾਨ-ਵਣ੍ਣ-ਰਾਗੂਪਨਿਸ੍ਸਯ-ਪਹਾਨਤ੍ਥਾਨਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਨਿ। ਪੁਰਿਮਂ ਵਾ ਦ੍ਵਯਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਂਕਿਲੇਸੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਨਿਸੇਧਨਤ੍ਥਂ, ਇਤਰਂ ਪਰਸ੍ਸਪਿ। ਚਤ੍ਤਾਰਿਪਿ ਕਾਮਸੁਖਲ੍ਲਿਕਾਨੁਯੋਗਸ੍ਸ ਪਹਾਨਤ੍ਥਂ ਵੁਤ੍ਤਾਨੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਨਿ। **ਕਾਯਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਰੂਪਕਾਯਸ੍ਸ। **ਠਿਤਿਯਾ ਯਾਪਨਾਯਾ**ਤਿ ਪਬਨ੍ਧਟ੍ਠਿਤਤ੍ਥਞ੍ਚੇਵ ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਅਵਿਚ੍ਛੇਦਨਤ੍ਥਞ੍ਚ ਚਿਰਕਾਲਟ੍ਠਿਤਤ੍ਥਂ ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਾਪਨਤ੍ਥਂ। **ਵਿਹਿਂਸੂਪਰਤਿਯਾ**ਤਿ ਜਿਘਚ੍ਛਾਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਉਪਰਮਣਤ੍ਥਂ। **ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਾਨੁਗ੍ਗਹਾਯਾ**ਤਿ ਸਾਸਨਮਗ੍ਗਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਾਨਂ ਅਨੁਗ੍ਗਹਤ੍ਥਂ। **ਇਤੀ**ਤਿ ਏਵਂ ਇਮਿਨਾ ਉਪਾਯੇਨ। **ਪੁਰਾਣਞ੍ਚ ਵੇਦਨਂ ਪਟਿਹਙ੍ਖਾਮੀ**ਤਿ ਪੁਰਾਣਂ ਅਭੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਕਵੇਦਨਂ ਪਟਿਹਨਿਸ੍ਸਾਮਿ। **ਨਵਞ੍ਚ ਵੇਦਨਂ ਨ ਉਪ੍ਪਾਦੇਸ੍ਸਾਮੀ**ਤਿ ਨਵਂ ਭੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਕਵੇਦਨਂ ਨ ਉਪ੍ਪਾਦੇਸ੍ਸਾਮੀਤਿ। ਤਸ੍ਸਾ ਹਿ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਯ ਅਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਨਤ੍ਥਮੇਵ ਆਹਾਰਂ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਅਭੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਕਵੇਦਨਾ ਨਾਮ ਯਥਾਪਵਤ੍ਤਾ ਜਿਘਚ੍ਛਾਨਿਮਿਤ੍ਤਾ ਵੇਦਨਾ। ਸਾ ਹਿ ਅਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤਸ੍ਸ ਭਿਯਜੋ ਭਿਯਜੋ ਪਵਡ੍ਢਨਵਸੇਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਭੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਕਵੇਦਨਾਪਿ ਖੁਦਾਨਿਮਿਤ੍ਤਾਵ ਅਙ੍ਗਦਾਹਸੂਲਾਦਿਵੇਦਨਾ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਾ। ਸਾ ਹਿ ਭੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਾ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਵ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤੀਤਿ। ਵਿਹਿਂਸਾਨਿਮਿਤ੍ਤਤਾ ਚੇਤਾਸਂ ਵਿਹਿਂਸਾਯ ਵਿਸੇਸੋ।

ਯਾਤ੍ਰਾ ਚ ਮੇ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਯਾਪਨਾ ਚ ਮੇ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਇਰਿਯਾਪਥਾਨਂ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ। **ਯਾਪਨਾਯਾ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਯਾਪਨਾ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਇਧ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਇਰਿਯਾਪਥਾਨਂ ਅਵਿਚ੍ਛੇਦਸਙ੍ਖਾਤਾ ਯਾਪਨਾਤਿ ਅਯਮੇਤਾਸਂ ਵਿਸੇਸੋ। **ਅਨਵਜ੍ਜਤਾ ਚ ਫਾਸੁਵਿਹਾਰੋ ਚਾ**ਤਿ ਅਯੁਤ੍ਤਪਰਿਯੇਸਨਪਟਿਗ੍ਗਹਣਪਰਿਭੋਗਪਰਿਵਜ੍ਜਨੇਨ ਅਨਵਜ੍ਜਤਾ, ਪਰਿਮਿਤਪਰਿਭੋਗੇਨ ਫਾਸੁਵਿਹਾਰੋ। ਅਸਪ੍ਪਾਯਾਪਰਿਮਿਤਭੋਜਨਪਚ੍ਚਯਾ ਅਰਤਿਤਨ੍ਦੀਵਿਜਮ੍ਭਿਤਾਵਿਞ੍ਞੂਗਰਹਾਦਿਦੋਸਾਭਾਵੇਨ ਵਾ ਅਨਵਜ੍ਜਤਾ, ਸਪ੍ਪਾਯਪਰਿਮਿਤਭੋਜਨਪਚ੍ਚਯਾ ਕਾਯਬਲਸਮ੍ਭਵੇਨ ਫਾਸੁਵਿਹਾਰੋ। ਯਾਵਦਤ੍ਥਉਦਰਾਵਦੇਹਕਭੋਜਨਪਰਿਵਜ੍ਜਨੇਨ ਸੇਯਜਸੁਖਪਸ੍ਸਸੁਖਮਿਦ੍ਧਸੁਖਾਦੀਨਂ ਅਭਾਵਤੋ ਅਨਵਜ੍ਜਤਾ, ਚਤੁਪਞ੍ਚਾਲੋਪਮਤ੍ਤੂਨਭੋਜਨੇਨ ਚਤੁਇਰਿਯਾਪਥਯੋਗਜਤਾਪਾਦਨਤੋ ਫਾਸੁਵਿਹਾਰੋ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ –

‘‘ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਪਞ੍ਚ ਆਲੋਪੇ, ਅਭੁਤ੍ਵਾ ਉਦਕਂ ਪਿਵੇ।
ਅਲਂ ਫਾਸੁਵਿਹਾਰਾਯ, ਪਹਿਤਤ੍ਤਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ’’ਤਿ॥ (ਥੇਰਗਾ॰ ੯੮੩)।

ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਪਯੋਜਨਪਰਿਗ੍ਗਹੋ, ਮਜ੍ਝਿਮਾ ਚ ਪਟਿਪਦਾ ਦੀਪਿਤਾ ਹੋਤਿ।

ਸੇਨਾਸਨਨ੍ਤਿ ਸਯਨਞ੍ਚ ਆਸਨਞ੍ਚ। ਯਤ੍ਥ ਹਿ ਵਿਹਾਰਾਦਿਕੇ ਸੇਤਿ ਨਿਪਜ੍ਜਤਿ, ਆਸਤਿ ਨਿਸੀਦਤਿ, ਤੰ ਸੇਨਾਸਨੰ। **ਉਤੁਪਰਿਸ੍ਸਯਵਿਨੋਦਨਪਟਿਸਲ੍ਲਾਨਾਰਾਮਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਉਤੁਯੇਵ ਪਰਿਸਹਨਟ੍ਠੇਨ ਪਰਿਸ੍ਸਯੋ, ਸਰੀਰਾਬਾਧਚਿਤ੍ਤਵਿਕ੍ਖੇਪਕਰੋ, ਅਥ ਵਾ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੋ ਉਤੁ ਚ ਸੀਹਬ੍ਯਗ੍ਘਾਦਿਪਾਕਟਪਰਿਸ੍ਸਯੋ ਚ ਰਾਗਦੋਸਾਦਿਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਪਰਿਸ੍ਸਯੋ ਚ ਉਤੁਪਰਿਸ੍ਸਯੋ, ਤਸ੍ਸ ਵਿਨੋਦਨਤ੍ਥਞ੍ਚੇਵ ਏਕੀਭਾਵਸੁਖਤ੍ਥਞ੍ਚ। ਇਦਞ੍ਚ ਚੀਵਰਪਟਿਸੇਵਨੇ ਹਿਰਿਕੋਪੀਨਪਟਿਚ੍ਛਾਦਨੰ ਵਿਯ ਤਸ੍ਸ ਨਿਯਤਪਯੋਜਨਨ੍ਤਿ ਪੁਨ "**ਯਾਵਦੇਵਾ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ।

ਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰਨ੍ਤਿ ਰੋਗਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਨੀਕਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯੋ, ਤਤੋ ਏਵ ਭਿਸਕ੍ਕਸ੍ਸ ਅਨੁਞ੍ਞਾਤਵਤ੍ਥੁਤਾਯ ਭੇਸਜ੍ਜੰ, ਜੀਵਿਤਸ੍ਸ ਪਰਿਵਾਰਸਮ੍ਭਾਰਭਾਵੇਹਿ ਪਰਿਕ੍ਖਾਰੋ ਚਾਤਿ **ਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰੋ**, ਤੰ। **ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਜਾਤਾਨੰ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾਨੰ। **ਵੇਯ੍ਯਾਬਾਧਿਕਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਬ੍ਯਾਬਾਧਤੋ ਧਾਤੁਕ੍ਖੋਭਤੋ ਚ ਤਨ੍ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਰੋਗਤੋ ਚ ਜਾਤਾਨੰ। **ਵੇਦਨਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਦੁਕ੍ਖਵੇਦਨਾਨੰ। **ਅਬ੍ਯਾਬਜ੍ਝਪਰਮਤਾਯਾ**ਤਿ ਨਿਦ੍ਦੁਕ੍ਖਪਰਮਭਾਵਾਯ ਪਟਿਸੇਵਾਮੀਤਿ ਯੋਜਨਾ। ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਸਙ੍ਖੇਪੇਨੇਵ ਪਾਲਿਵਣ੍ਣਨਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। **ਨਵਵੇਦਨੁਪ੍ਪਾਦਨਤੋਪੀ**ਤਿ ਨ ਕੇਵਲੰ ਆਯਤਿੰ ਏਵ ਵਿਪਾਕਪਰਿਲਾਹਾ, ਅਥ ਖੋ ਅਤਿਭੋਜਨਪਚ੍ਚਯਾ ਅਲੰਸਾਟਕਾਦੀਨੰ ਵਿਯ ਨਵਵੇਦਨੁਪ੍ਪਾਦਨਤੋਪਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਪਟਿਸੇਵਨਾਪਹਾਤਬ੍ਬਆਸਵਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਅਧਿਵਾਸਨਾਪਹਾਤਬ੍ਬਆਸਵਵਣ੍ਣਨਾ

੨੪. **ਖਮੋ**ਤਿ ਖਮਨਕੋ। ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਿਕਸ੍ਸ ਚਲਨੰ ਨਾਮ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਪਰਿਚ੍ਚਾਗੋਤਿ ਆਹ "**ਚਲਤਿ ਕਮ੍ਪਤਿ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੰ ਵਿਜਹਤੀ**"ਤਿ। **ਅਧਿਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਉਣ੍ਹੰ ਸਹਤਿ,** ਸਹਨ੍ਤੋ ਚ ਨ ਨਗ੍ਗਸਮਣਾਦਯੋ ਵਿਯ ਸਹਤਿ, ਅਥ ਖੋ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਾਵਿਜਹਨੇਨਾਤਿ ਆਹ "**ਸ੍ਵੇਵ ਥੇਰੋ ਵਿਯਾ**"ਤਿ। **ਬਹਿਚਙ੍ਕਮੇ**ਤਿ ਲੇਣਤੋ ਬਹਿ ਚਙ੍ਕਮੇ। **ਉਣ੍ਹਭਯੇਨੇ**ਵਾਤਿ ਨਰਕਗ੍ਗਿਉਣ੍ਹਭਯੇਨੇਵ। ਤੇਨਾਹ "**ਅਵੀਚਿਮਹਾਨਿਰਯੰ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ**"ਤਿ, ਤਮ੍ਪਿ ''ਮਯਾ ਅਨੇਕਕ੍ਖਤ੍ਤੁੰ ਅਨੁਭੂਤੰ, ਇਦੰ ਪਨ ਤਤੋ ਮੁਦੁਤਰ''ਨ੍ਤਿ ਏਵੰ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ। **ਏਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਏਤਸ੍ਮਿੰ ਠਾਨੇ। **ਅਗ੍ਗਿਸਨ੍ਤਾਪੋ**ਵ **ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ** ਸੂਰਿਯਸਨ੍ਤਾਪਸ੍ਸ ਪਰਤੋ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨਤ੍ਤਾ।

ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਸੀਲੋਹਮਸ੍ਮੀਤਿ ਸਬ੍ਬਥਾਪਿ ''ਵਿਸੁਦ੍ਧਸੀਲੋਹਮਸ੍ਮੀ''ਤਿ ਮਰਣੰ ਅਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਅਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰਮੂਲਿਕੰ ਪੀਤਿੰ ਉਪ੍ਪਾਦੇਸਿ। **ਸਹ ਪੀਤੁਪ੍ਪਾਦਾ**ਤਿ ਫਰਣਪੀਤਿਯਾ ਉਪ੍ਪਾਦੇਨ ਸਹੇਵ। **ਵਿਸੰ ਨਿਵਤ੍ਤਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਪੀਤਿਵੇਗੇਨ ਅਜ੍ਝੋਤ੍ਥਤੰ ਦਟ੍ਠਮੁਖੇਨੇਵ ਭਸ੍ਸਿਤ੍ਵਾ। **ਤਤ੍ਥੇ**ਵਾਤਿ ਸਪ੍ਪੇਨ ਦਟ੍ਠਟ੍ਠਾਨੇਯੇਵ। **ਚਿਤ੍ਤੇਕਗ੍ਗਤੰ ਲਭਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ''ਪੀਤਿਮਨਸ੍ਸ ਕਾਯੋ ਪਸ੍ਸਮ੍ਭਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੪੬੬; ੩.੩੫੯; ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੫.੩੭੬; ਅ॰ ਨਿ॰ ੩.੯੬; ੧੧.੧੨) ਨਯੇਨ ਸਮਾਧਾਨੰ ਪਾਪੁਣਿਤ੍ਵਾ।

ਪਚ੍ਚਯੇਸੁ ਸਨ੍ਤੋਸੋ ਭਾਵਨਾਯ ਚ ਆਰਮਿਤਬ੍ਬਟ੍ਠਾਨਤਾਯ ਆਰਾਮੋ ਅਸ੍ਸਾਤਿ ਪਚ੍ਚਯਸਨ੍ਤੋਸਭਾਵਨਾਰਾਮੋ, ਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋ **ਪਚ੍ਚਯ...ਪੇ॰... ਰਾਮਤਾ**, ਤਾਯ। **ਮਹਾਥੇਰੋ**ਤਿ ਵੁਡ੍ਢਤਰੋ ਥੇਰੋ। ਵਚਨਮੇਵ ਤਦਤ੍ਥੰ ਞਾਪੇਤੁਕਾਮਾਨੰ ਪਥੋਤਿ **ਵਚਨਪਥੋ**।

ਅਸੁਖਟ੍ਠੇਨ ਵਾ **ਤਿਬ੍ਬਾ**। ਯਞ੍ਹਿ ਨ ਸੁਖੰ, ਤੰ ਅਨਿਟ੍ਠੰ ''ਤਿਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਏਵੰਸਭਾਵੋ**ਤਿ ''ਅਧਿਵਾਸਨਜਾਤਿਯੋ''ਤਿ ਪਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਮਾਹ। **ਮੁਹੁਤ੍ਤੇਨ** ਖਣੇਵ ਵਾਤੇ ਹਦਯੰ ਫਾਲੇਤ੍ਵਾ ਆਰਦ੍ਧੇਯੇਵ। **ਅਨਾਗਾਮੀ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯੀ**ਤਿ ਅਰਹਤ੍ਤੰ ਪਤ੍ਵਾ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਿ।

ਏਵੰ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਾਤਿ ''ਉਣ੍ਹੇਨ ਫੁਟ੍ਠਸ੍ਸ ਸੀਤੰ ਪਤ੍ਥਯਤੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਉਣ੍ਹਾਦਿਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਕਾਮਾਸਵੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ, ਸੀਤੰ ਵਾ ਉਣ੍ਹੰ ਵਾ ਅਨਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਅਤ੍ਤਗ੍ਗਾਹੇ ਸਤਿ ਅਤ੍ਤਨਿਯਗ੍ਗਾਹੋਤਿ ਆਹ "**ਮਯ੍ਹੰ ਸੀਤੰ ਉਣ੍ਹਨ੍ਤਿ ਗਾਹੋ ਦਿਟ੍ਠਾਸਵੋ**"ਤਿ।

ਸੀਤਾਦਿਕੇ ਉਪਗਤੇ ਸਹਨ੍ਤੀ ਖਮਨ੍ਤੀ ਤੇ ਅਤ੍ਤਨੋ ਉਪਰਿ ਵਾਸੇਨ੍ਤੀ ਵਿਯ ਹੋਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ **“ਆਰੋਪੇਤ੍ਵਾ ਵਾਸੇਤਿਯੇਵਾ”**ਤਿ । **ਨ ਨਿਰਸ੍ਸਤੀ**ਤਿ ਨ ਵਿਧੁਨਤਿ। ਯੋ ਹਿ ਸੀਤਾਦਿਕੇ ਨ ਸਹਤਿ, ਸੋ ਤੇ ਨਿਰਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਵਿਧੁਨਨ੍ਤੋ ਵਿਯ ਹੋਤੀਤਿ।

ਅਧਿਵਾਸਨਾਪਹਾਤਬ੍ਬਆਸਵਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਪਰਿਵਜ੍ਜਨਾਪਹਾਤਬ੍ਬਆਸਵਵਣ੍ਣਨਾ

੨੫. **ਅਹਂ ਸਮਣੋ**ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੩.੬.੫੮) ‘‘ਅਹਂ ਸਮਣੋ, ਕਿਂ ਮਮ ਜੀਵਿਤੇਨ ਵਾ ਮਰਣੇਨ ਵਾ’’ਤਿ ਏਵਂ ਅਚਿਨ੍ਤੇਤ੍ਵਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਗਾਮਪ੍ਪਦੇਸਂ ਪਯੋਜਨਾਦਿਞ੍ਚ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ। **ਪਟਿਕ੍ਕਮਤੀ**ਤਿ ਹਤ੍ਥਿਆਦੀਨਂ ਸਮੀਪਗਮਨਤੋ ਅਪਕ੍ਕਮਤਿ। ਕਣ੍ਟਕਾ ਯਤ੍ਥ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ, ਤਂ **ਕਣ੍ਟਕਟ੍ਠਾਨਂ**। **ਅਮਨੁਸ੍ਸਦੁਟ੍ਠਾਨੀ**ਤਿ ਅਮਨੁਸ੍ਸਸਞ੍ਚਾਰੇਨ ਦੂਸਿਤਾਨਿ, ਸਪਰਿਸ੍ਸਯਾਨੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸਮਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਸਮਂ, ਅਵਿਸਮਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਕਾਸਿ** ਵਾ ਤਾਦਿਸਂ ਅਨਾਚਾਰਂ।

ਸੀਲਸਂਵਰਸਙ੍ਖਾਤੇਨਾਤਿ ‘‘ਕਥਂ ਪਰਿਵਜ੍ਜਨਂ ਸੀਲ’’ਨ੍ਤਿ ਯਦੇਤ੍ਥ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ, ਤਂ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਮੇਵ। ਅਪਿਚ ‘‘ਚਣ੍ਡਂ ਹਤ੍ਥਿਂ ਪਰਿਵਜ੍ਜੇਤੀ’’ਤਿ ਵਚਨਤੋ ਹਤ੍ਥਿਆਦਿਪਰਿਵਜ੍ਜਨਮ੍ਪਿ ਭਗਵਤੋ ਵਚਨਾਨੁਟ੍ਠਾਨਨ੍ਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਆਚਾਰਸੀਲਮੇਵਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਪਰਿਵਜ੍ਜਨਾਪਹਾਤਬ੍ਬਆਸਵਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਵਿਨੋਦਨਾਪਹਾਤਬ੍ਬਆਸਵਵਣ੍ਣਨਾ

੨੬. **ਇਤਿਪੀ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਕਾਰਣੇਨ, ਅਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰਸਮੁਟ੍ਠਿਤਤ੍ਤਾਪਿ ਲੋਭਾਦਿਸਹਗਤਤ੍ਤਾਪਿ ਕੁਸਲਪਟਿਪਕ੍ਖਤੋਪੀਤਿਆਦੀਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਅਯਂ ਵਿਤਕ੍ਕੋ ਅਕੁਸਲੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨ **ਸਾਵਜ੍ਜੋ**ਤਿਆਦੀਸੁਪਿ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਏਤ੍ਥ ਚ **ਅਕੁਸਲੋ**ਤਿਆਦਿਨਾ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕਂ ਕਾਮਵਿਤਕ੍ਕਸ੍ਸ ਆਦੀਨਵਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, **ਦੁਕ੍ਖਵਿਪਾਕੋ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕਂ। **ਅਤ੍ਤਬ੍ਯਾਬਾਧਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਤੀ**ਤਿਆਦੀਸੁਪਿ ਇਮਿਨਾਵ ਨਯੇਨ ਆਦੀਨਵਵਿਭਾਵਨਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਕਾਮਵਿਤਕ੍ਕਸ੍ਸ ਅਨਧਿਵਾਸਨਂ ਨਾਮ ਪੁਨ ਤਾਦਿਸਸ੍ਸ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਨਂ, ਤਂ ਪਨਸ੍ਸ ਪਹਾਨਂ ਵਿਨੋਦਨਂ ਬ੍ਯਨ੍ਤਿਕਰਣਂ ਅਨਭਾਵਗਮਨਨ੍ਤਿ ਚ ਵਤ੍ਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤੀਤਿ ਪਾਲਿਯਂ ‘‘ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਕਾਮਵਿਤਕ੍ਕਂ ਨਾਧਿਵਾਸੇਤੀ’’ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ‘‘ਪਜਹਤੀ’’ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਤਮਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **“ਅਨਧਿਵਾਸੇਨ੍ਤੋ ਕਿਂ ਕਰੋਤੀਤਿ ਪਜਹਤੀ”**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਪਹਾਨਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਮੇਵ, ਨ ਸਮੁਚ੍ਛੇਦੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **“ਵਿਨੋਦੇਤੀ”**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਵਸੇਨੇਵ ਅਤ੍ਥੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋ।

ਕਾਮਵਿਤਕ੍ਕੋਤਿ ਸਮ੍ਪਯੋਗਤੋ ਆਰਮ੍ਮਣਤੋ ਚ ਕਾਮਸਹਗਤੋ ਵਿਤਕ੍ਕੋ। ਤੇਨਾਹ **“ਕਾਮਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤੋ ਤਕ੍ਕੋ”**ਤਿਆਦਿ। **ਕਾਮਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਹਿ ਕਾਮਰਾਗਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਕਾਮੇਨ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋ ਵਤ੍ਥੁਕਾਮਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਪਟਿਬਦ੍ਧੋ ਚ। **ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇ**ਤਿ ਤੇਸਂ ਪਾਪਵਿਤਕ੍ਕਾਨਂ ਉਪ੍ਪਾਦਾਵਤ੍ਥਾਗਹਣਂ ਵਾ ਕਤਂ ਸਿਯਾ ਅਨਵਸੇਸਗ੍ਗਹਣਂ ਵਾ। ਤੇਸੁ ਪਠਮਂ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ **“ਉਪਨ੍ਨਮਤ੍ਤੇ”**ਤਿ, ਸਮ੍ਪਤਿਜਾਤੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਨਵਸੇਸਗ੍ਗਹਣਂ ਬ੍ਯਾਪਨਿਚ੍ਛਾਯ ਹੋਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **“ਸਤਕ੍ਖਤ੍ਤੁਮ੍ਪਿ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇ”**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਞਾਤਿਵਿਤਕ੍ਕੋ**ਤਿ ‘‘ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਞਾਤਯੋ ਸੁਖਜੀਵਿਨੋ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯੁਤ੍ਤਾ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਗੇਹਸ੍ਸਿਤਪੇਮਵਸੇਨ ਞਾਤਕੇ ਆਰਬ੍ਭ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਵਿਤਕ੍ਕੋ। **ਜਨਪਦਵਿਤਕ੍ਕੋ**ਤਿ ‘‘ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਜਨਪਦੋ ਸੁਭਿਕ੍ਖੋ ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਸਸ੍ਸੋ ਰਮਣੀਯੋ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਗੇਹਸ੍ਸਿਤਪੇਮਵਸੇਨੇਵ ਜਨਪਦਂ ਆਰਬ੍ਭ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਵਿਤਕ੍ਕੋ। ਉਕ੍ਕੁਟਿਕਪ੍ਪਧਾਨਾਦੀਹਿ ਦੁਕ੍ਖੇ ਨਿਜ੍ਜਿਣ੍ਣੇ ਸਮ੍ਪਰਾਯੇ ਅਤ੍ਤਾ ਸੁਖੀ ਹੋਤਿ ਅਮਰੋਤਿ ਦੁਕ੍ਕਰਕਾਰਿਕਾਯ ਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤੋ ਅਮਰਤ੍ਥਾਯ ਵਿਤਕ੍ਕੋ, ਤਂ ਵਾ ਆਰਬ੍ਭ ਅਮਰਾਵਿਕ੍ਖੇਪਦਿਟ੍ਠਿਸਹਗਤੋ ਅਮਰੋ ਚ ਸੋ ਵਿਤਕ੍ਕੋ ਚਾਤਿ **ਅਮਰਵਿਤਕ੍ਕੋ। ਪਰਾਨੁਦ੍ਦਯਤਾਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਪਰੇਸੁ ਉਪਟ੍ਠਾਕਾਦੀਸੁ ਸਹਨਨ੍ਦਿਕਾਦਿਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤੋ ਅਨੁਦ੍ਦਯਤਾਪਤਿਰੂਪਕੋ ਗੇਹਸ੍ਸਿਤਪੇਮੇਨ ਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤੋ ਵਿਤਕ੍ਕੋ। **ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰਸਿਲੋਕਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਚੀਵਰਾਦਿਲਾਭੇਨ ਚੇਵ ਸਕ੍ਕਾਰੇਨ ਚ ਕਿਤ੍ਤਿਸਦ੍ਦੇਨ ਚ

ਆਰਮ੍ਮਣਕਰਣਵਸੇਨ ਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤੋ। **ਅਨਵਞ੍ਞਤ੍ਤਿਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤੋ**ਤਿ ''ਅਹੋ ਵਤ ਮਂ ਪਰੇ ਨ ਅਵਜਾਨੇਯ੍ਯੁਂ, ਨ ਹੇਟ੍ਠਾ ਕਤ੍ਵਾ ਮਞ੍ਞੇਯ੍ਯੁਂ, ਪਾਸਾਣਚ੍ਛਤ੍ਤਂ ਵਿਯ ਗਰੁਂ ਕਰੇਯ੍ਯੁ''ਨ੍ਤਿ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਵਿਤਕ੍ਕੋ।

ਕਾਮਵਿਤਕ੍ਕੋ ਕਾਮਸਙ੍ਕਪ੍ਪਨਸਭਾਵਤ੍ਤਾ ਕਾਮਸਙ੍ਕਪ੍ਪਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਸਾਤਿਸਯਤ੍ਤਾ ਚ ਕਾਮਨਾਕਾਰੋਤਿ ਆਹ "**ਕਾਮਵਿਤਕ੍ਕੋ ਪਨੇਤ੍ਥ ਕਾਮਾਸ**ਵੋ"ਤਿ। **ਤਬ੍ਬਿਸੇਸੋ**ਤਿ ਕਾਮਾਸਵਵਿਸੇਸੋ, ਰਾਗਸਹਵੁਤ੍ਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਕਾਮਵਿਤਕ੍ਕਾਦਿਕੇ ਵਿਨੋਦੇਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਨ੍ਤਾਨਤੋ ਨੀਹਰਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਵਿਨੋਦਨਂ,** ਵੀਰਿਯਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਵੀਰਿਯਸਂਵਰਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਵਿਨੋਦਨੇਨਾ**"ਤਿ।

ਵਿਨੋਦਨਾਪਹਾਤਬ੍ਬਆਸਵਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਭਾਵਨਾਪਹਾਤਬ੍ਬਆਸਵਵਣ੍ਣਨਾ

੨੭. ''ਸਤ੍ਤ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ ਭਾਵਿਤਾ ਬਹੁਲੀਕਤਾ ਵਿਜ੍ਜਾਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯੋ ਪਰਿਪੂਰੇਨ੍ਤੀ''ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੫.੧੮੭) ਵਚਨਤੋ ਵਿਜ੍ਜਾਵਿਮੁਤ੍ਤੀਨਂ ਅਨਧਿਗਮੋ ਤਤੋ ਚ ਸਕਲਵਟ੍ਟਦੁਕ੍ਖਾਨਤਿਵਤ੍ਤਿ **ਅਭਾਵਨਾਯ ਆਦੀਨ**ਵੋ, ਵੁਤ੍ਤਵਿਪਰਿਯਾਯੇਨ ਭਗਵਤੋ ਓਰਸਪੁਤ੍ਤਭਾਵਾਦਿਵਸੇਨ ਚ **ਭਾਵਨਾਯ ਆਨਿਸਂਸੋ** ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਉਪਰਿਮਗ੍ਗਤ੍ਤਯਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਦੁਤਿਯਾਦਿਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਜਾਤਾ, ਭਾਵਨਾਧਿਕਾਰਤੋ ਦੁਤਿਯਮਗ੍ਗਾਦਿਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਨਨੁ ਚ ਤੇ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾ ਏਵ, ਕਸ੍ਮਾ ਵਿਸੇਸਨਂ ਕਤਨ੍ਤਿ? ਨਯਿਦਂ ਵਿਸੇਸਨਂ, ਵਿਸੇਸਿਤਬ੍ਬਂ ਪਨੇਤਂ, ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ ਏਵ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾ, ਤੇ ਚ ਖੋ ਉਪਰਿਮਗ੍ਗਤ੍ਤਯਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਤਿ। **ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੇਸੁ ਅਸਮ੍ਮੋਹਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਮਗ੍ਗਫਲਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੇਸੁ ਸਮ੍ਮੋਹਾਭਾਵਤ੍ਥਂ। ਮਿਸ੍ਸਕਨਯੇਨ ਹਿ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੇਸੁ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨੇਸੁ ਤਦਙ੍ਗਾਦਿਵਿਵੇਕਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾਦਯੋ ਵਿਭਜਿਤ੍ਵਾ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ, ਨ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਤਲੋਕੁਤ੍ਤਰਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ ਏਵਾਤਿ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੇਸੁ ਸਮ੍ਮੋਹੋ ਨ ਹੋਤਿ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਭਾਵਨਾਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਚ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਪਕਾਸਿਤਤ੍ਤਾ। **ਇਧ ਪਨਾ**ਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਸੁਤ੍ਤੇ, ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਵਾ ਅਧਿਕਾਰੇ। **ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਨਯੋ ਏਵ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ** ਭਾਵਨਾਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਅਧਿਕਤਤ੍ਤਾ।

ਆਦਿਪਦਾਨਨ੍ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੧.੧.੪੧੮) ''ਸਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗ''ਨ੍ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਨਂ ਤਸ੍ਮਿਂ ਤਸ੍ਮਿਂ ਵਾਕ੍ਯੇ ਆਦਿਭੂਤਾਨਂ ਪਦਾਨਂ। **ਅਤ੍ਥਤੋ**ਤਿ ਵਿਸੇਸਵਸੇਨ ਸਾਮਞ੍ਞਵਸੇਨ ਚ ਪਦਤ੍ਥਤੋ। **ਲਕ੍ਖਣਾਦੀਹੀ**ਤਿ ਲਕ੍ਖਣਰਸਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਤੋ। **ਕਮਤੋ**ਤਿ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਿਤੋ। **ਅਨੂਨਾਧਿਕਤੋ**ਤਿ ਤਾਵਤ੍ਤਕਤੋ। **ਵਿਭਾਵਿਨਾ**ਤਿ ਵਿਞ੍ਞੁਨਾ।

ਸਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੇਤਿ ਸਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਪਦੇ। **ਸਰਣਟ੍ਠੇਨਾ**ਤਿ ਅਨੁਸ੍ਸਰਣਟ੍ਠੇਨ। ਚਿਰਕਤਾਦਿਭੇਦਂ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਉਪਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਠਾਨਂ, ਅਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ ਵਾ **ਉਪਟ੍ਠਾਨਂ**। ਉਦਕੇ ਅਲਾਬੁ ਵਿਯ ਪਿਲਵਿਤ੍ਵਾ ਗਨ੍ਤੁਂ ਅਦਤ੍ਵਾ ਪਾਸਾਣਸ੍ਸ ਵਿਯ ਨਿਚ੍ਚਲਸ੍ਸ ਆਰਮ੍ਮਣਸ੍ਸ ਠਪਨਂ ਸਾਰਣਂ ਅਸਮ੍ਮੁਟ੍ਠਤਾਕਰਣਂ **ਅਪਿਲਾਪਨਂ।** ਵੁ**ਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਹੇਤਂ** ਮਿਲਿਨ੍ਦਪਞ੍ਹੇ। **ਭਣ੍ਡਾਗਾਰਿਕੋ**ਤਿ ਭਣ੍ਡਗੋਪਕੋ। ਅਪਿਲਾਪੇ ਕਰੋਤਿ **ਅਪਿਲਾਪੇਤਿ। ਥੇਰੇਨਾ**ਤਿ ਨਾਗਸੇਨਤ੍ਥੇਰੇਨ। ਸਮ੍ਮੋਸਪਚ੍ਚਨੀਕਂ ਕਿਚ੍ਚਂ **ਅਸਮ੍ਮੋਸੋ,** ਨ ਸਮ੍ਮੋਸਾਭਾਵਮਤ੍ਤਂ। **ਗੋਚਰਾਭਿਮੁਖਭਾਵਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਾ**ਤਿ ਕਾਯਾਦਿਆਰਮ੍ਮਣਾਭਿਮੁਖਭਾਵਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਾ।

ਬੋਧਿਯਾ ਧਮ੍ਮਸਾਮਗ੍ਗਿਯਾ, **ਅਙ੍ਗੋ** ਅਵਯਵੋ, **ਬੋਧਿਸ੍ਸ** ਵਾ ਅਰਿਯਸਾਵਕਸ੍ਸ **ਅਙ੍ਗੋ** ਕਾਰਣਂ। **ਪਤਿਟ੍ਠਾਨਾਯੂਹਨਾ** ਓਘਤਰਣਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾਯਂ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੧.੧) –

> ''ਕਿਲੇਸਵਸੇਨ ਪਤਿਟ੍ਠਾਨਂ, ਅਭਿਸਙ੍ਖਾਰਵਸੇਨ ਆਯੂਹਨਾ। ਤਣ੍ਹਾਦਿਟ੍ਠੀਹਿ ਪਤਿਟ੍ਠਾਨਂ, ਅਵਸੇਸਕਿਲੇਸਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰੇਹਿ ਆਯੂਹਨਾ। ਤਣ੍ਹਾਵਸੇਨ ਪਤਿਟ੍ਠਾਨਂ, ਦਿਟ੍ਠਿਵਸੇਨ ਆਯੂਹਨਾ। ਸਸ੍ਸਤਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਪਤਿਟ੍ਠਾਨਂ, ਉਚ੍ਛੇਦਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਆਯੂਹਨਾ। ਲੀਨਵਸੇਨ ਪਤਿਟ੍ਠਾਨਂ, ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਵਸੇਨ ਆਯੂਹਨਾ। ਕਾਮਸੁਖਾਨੁਯੋਗਵਸੇਨ ਪਤਿਟ੍ਠਾਨਂ, ਅਤ੍ਤਕਿਲਮਥਾਨੁਯੋਗਵਸੇਨ ਆਯੂਹਨਾ। ਸਬ੍ਬਾਕੁਸਲਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਵਸੇਨ ਪਤਿਟ੍ਠਾਨਂ, ਸਬ੍ਬਲੋਕਿਯਕੁਸਲਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਵਸੇਨ ਆਯੂਹਨਾ''ਤਿ –

ਵੁਤ੍ਤੇਸੁ ਪਕਾਰੇਸੁ ਇਧ ਅਵੁਤ੍ਤਾਨੰ ਵਸੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਯਾ ਹਿ ਅਯਂ ਬੋਧੀਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀਤਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ । ''ਬੁਜ੍ਝਤੀ''ਤਿ ਪਦਸ੍ਸ ਪਟਿਬੁਜ੍ਝਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋਤਿ ਆਹ "**ਕਿਲੇਸਸਨ੍ਤਾਨਨਿਦ੍ਦਾਯ ਉਟ੍ਠਹਤੀ**"ਤਿ। ਤਂ ਪਨ ਪਟਿਬੁਜ੍ਝਨਂ ਅਤ੍ਥਤੋ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਸਚ੍ਚਾਨਂ ਪਟਿਵੇਧੋ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸੇਵ ਵਾ ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਤਿ ਆਹ "**ਚਤ੍ਤਾਰੀ**"ਤਿਆਦਿ। **ਝਾਨਙ੍ਗਮਗ੍ਗਙ੍ਗਾਦਯੋ ਵਿਯਾ**ਤਿ ਯਥਾ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਏਵ ਝਾਨਮਗ੍ਗਾ, ਨ ਅਙ੍ਗਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤਾ, ਏਵਮਿਧਾਪੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸੇਨਙ੍ਗਰਥਙ੍ਗਾਦਯੋ ਵਿਯਾ**ਤਿ ਏਤੇਨ ਪੁਗ੍ਗਲਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯਾ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਭਾਵਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਬੋਧਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾਤਿ ਇਦਂ ਕਾਰਣਤ੍ਥੇ ਅਙ੍ਗ-ਸਦ੍ਦੇਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ ਬੋਧਿਯੋ, ਬੋਧਿਯੋ ਏਵ ਅਙ੍ਗਾਤਿ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ "**ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ**"ਤਿ। **ਅਨੁਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਦੀਨਂ ਕਾਰਣਾਨਂ ਬੁਜ੍ਝਿਤਬ੍ਬਾਨਞ੍ਚ ਸਚ੍ਚਾਨਂ ਅਨੁਰੂਪਂ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ। **ਪਟਿਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਕਿਲੇਸਨਿਦ੍ਦਾਯ ਉਟ੍ਠਹਨਤੋ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਭਾਵੇਨ ਵਾ ਪਟਿਮੁਖਂ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ। **ਸਮ੍ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਅਵਿਪਰੀਤਭਾਵੇਨ ਸਮ੍ਮਾ ਚ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ। ਏਵਂ ਉਪਸਗ੍ਗਾਨਂ ਅਤ੍ਥਵਿਸੇਸਦੀਪਨਤਾ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ। ਬੋਧਿ-ਸਦ੍ਦੋ ਹਿ ਸਬ੍ਬਵਿਸੇਸਯੁਤ੍ਤਂ ਬੁਜ੍ਝਨਂ ਸਾਮਞ੍ਞੇਨ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਠਿਤੋ।

ਵਿਚਿਨਾਤੀਤਿ ''ਤਯਿਦਂ ਦੁਕ੍ਖ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਵੀਮਂਸਤਿ। **ਓਭਾਸਨਂ** ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਯਥਾਭੂਤਸਭਾਵਪਟਿਚ੍ਛਾਦਕਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮੋਹਸ੍ਸ ਵਿਦ੍ਧਂਸਨਂ ਯਥਾ ਆਲੋਕੋ ਅਨ੍ਧਕਾਰਸ੍ਸ। ਯਸ੍ਮਿਂ ਧਮ੍ਮੇ ਸਤਿ ਵੀਰੋ ਨਾਮ ਹੋਤਿ, ਸੋ ਧਮ੍ਮੋ **ਵੀਰਭਾਵੋ। ਈਰਯਿਤਬ੍ਬਤੋ**ਤਿ ਪਵਤ੍ਤੇਤਬ੍ਬਤੋ। ਕੋਸਜ੍ਜਪਕ੍ਖਤੋ ਪਤਿਤੁਂ ਅਪ੍ਪਦਾਨਵਸੇਨ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਨਂ ਪਗ੍ਗਣ੍ਹਨਂ **ਪਗ੍ਗਹੋ। ਉਪਤ੍ਥਮ੍ਭਨਂ** ਅਨੁਬਲਪ੍ਪਦਾਨਂ। ਓਸੀਦਨਂ ਲਯਾਪਤ੍ਤਿ, ਤਪ੍ਪਟਿਪਕ੍ਖਤੋ **ਅਨੋਸੀਦਨਂ** ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। **ਪੀਣਯਤੀ**ਤਿ ਤਪ੍ਪੇਤਿ ਵਡ੍ਢੇਤਿ ਵਾ। **ਫਰਣਂ** ਪਣੀਤਰੂਪੇਹਿ ਕਾਯਸ੍ਸ ਬ੍ਯਾਪਨਂ। **ਤੁਟ੍ਠਿ** ਨਾਮ ਪੀਤਿ। ਉਦਗ੍ਗਭਾਵੋ **ਓਦਗ੍ਯਂ,** ਕਾਯਚਿਤ੍ਤਾਨਂ ਉਕ੍ਖਿਪਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਕਾਯਚਿਤ੍ਤਦਰਥਪਸ੍ਸਮ੍ਭਨਤੋ**ਤਿ ਕਾਯਦਰਥਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਦਰਥਸ੍ਸ ਚ ਪਸ੍ਸਮ੍ਭਨਤੋ ਵੂਪਸਮਨਤੋ। **ਕਾਯੋਤਿ** ਚੇਤ੍ਥ ਵੇਦਨਾਦਯੋ ਤਯੋ ਖਨ੍ਧਾ। **ਦਰਥੋ** ਸਾਰਮ੍ਭੋ, ਦੁਕ੍ਖਦੋਮਨਸ੍ਸਪਚ੍ਚਯਾਨਂ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਾਦਿਕਿਲੇਸਾਨਂ, ਤਪ੍ਪਧਾਨਾਨਂ ਵਾ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਅਧਿਵਚਨਂ। ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਾਦਿਕਿਲੇਸਪਟਿਪਕ੍ਖਭਾਵੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ, ਏਵਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਯਾ **ਅਪਰਿਪ੍ਫਨ੍ਦਨਸੀਤਿਭਾਵੋ** ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ ਅਸਾਰਦ੍ਧਭਾਵਤੋ। ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ ''ਪਸ੍ਸਦ੍ਧੋ ਕਾਯੋ ਅਸਾਰਦ੍ਧੋ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੫੨)।

ਸਮਾਧਾਨਤੋਤਿ ਸਮ੍ਮਾ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਆਧਾਨਤੋ ਠਪਨਤੋ। **ਅਵਿਕ੍ਖੇਪੋ** ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਨਂ ਅਵਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਤਾ, ਯੇਨ ਸਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਧਮ੍ਮਾ ਅਵਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸੋ ਧਮ੍ਮੋ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪੋਤਿ। **ਅਵਿਸਾਰੋ** ਅਤ੍ਤਨੋ ਏਵ ਅਵਿਸਰਣਸਭਾਵੋ। **ਸਮ੍ਪਿਣ੍ਡਨਂ** ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਨਂ ਅਵਿਪ੍ਪਕਿਣ੍ਣਭਾਵਾਪਾਦਨਂ ਨ੍ਹਾਨੀਯਚੁਣ੍ਣਾਨਂ ਉਦਕਂ ਵਿਯ। **ਚਿਤ੍ਤਟ੍ਠਿਤਿਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨੋ**ਤਿ ''ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਠਿਤੀ''ਤਿ (ਧ॰ ਸ॰ ੧੧) ਵਚਨਤੋ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਬਨ੍ਧਠਿਤਿਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨੋ। **ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਨਤੋ**ਤਿ ਉਦਾਸੀਨਭਾਵਤੋ। **ਸਾ**ਤਿ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੁਪੇਕ੍ਖਾ । ਸਮਪ੍ਪਵਤ੍ਤੇ ਧਮ੍ਮੇ ਪਟਿਸਙ੍ਖਿਕ੍ਖਤਿ ਉਪਪਤ੍ਤਿਤੋ ਇਕ੍ਖਤਿ ਤਦਾਕਾਰਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ **ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਨਲਕ੍ਖਣਾ,** ਏਵਞ੍ਚ ਕਤ੍ਵਾ ''ਪਟਿਸਙ੍ਖਾ ਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਨਾ ਗਹਣੇ ਮਜ੍ਝਤ੍ਤਤਾ''ਤਿ ਉਪੇਕ੍ਖਾਕਿਚ੍ਚਾਧਿਮਤ੍ਤਤਾਯ ਸਙ੍ਖਾਰੁਪੇਕ੍ਖਾ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾਨਂ ਯਥਾਸਕਕਿਚ੍ਚਕਰਣਵਸੇਨ ਸਮਂ ਪਵਤ੍ਤਨਪਚ੍ਚਯਤਾ **ਸਮਵਾਹਿਤਾ**। ਅਲੀਨਾਨੁਦ੍ਧਤਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਪਚ੍ਚਯਤਾ **ਊਨਾਧਿਕਤਾਨਿਵਾਰਣਂ**। ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਨਂ ਅਸਮਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਹੇਤੁਕਪਕ੍ਖਪਾਤਂ ਉਪਚ੍ਛਿਨ੍ਦਨ੍ਤੀ ਵਿਯ ਹੋਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ "**ਪਕ੍ਖਪਾਤੁਪਚ੍ਛੇਦਰਸਾ**"ਤਿ। ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਨਮੇਵ **ਮਜ੍ਝਤ੍ਤਭਾਵੋ**।

ਸਬ੍ਬਸ੍ਮਿਂ ਲੀਨਪਕ੍ਖੇ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਪਕ੍ਖੇ ਚ ਅਤ੍ਥਿਕਾ ਪਤ੍ਥਨੀਯਾ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਾਤਿ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਿਕਾ, ਤਂ **ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਿਕਂ**। ਸਮਾਨਕ੍ਖਣਪਵਤ੍ਤੀਸੁ ਸਤ੍ਤਸੁਪਿ ਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੇਸੁ ਵਾਚਾਯ ਕਮਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਤੋ ਪਟਿਪਾਟਿਯਾ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇਸੁ ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਪਠਮਂ ਅਵਤ੍ਵਾ ਸਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਸ੍ਸੇਵ ਪਠਮਂ ਵਚਨਸ੍ਸ ਕਾਰਣਂ ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਉਪਕਾਰਕਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ "**ਸਬ੍ਬੇਸ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿ। **ਸਬ੍ਬੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਚ ਲੀਨੁਦ੍ਧਚ੍ਚਪਕ੍ਖਿਕਾਨਂ, ਅਞ੍ਞਥਾ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਪਚ੍ਚਯਾਤਿ।

"**ਕਸ੍ਮਾ ਸਤ੍ਤੇਵ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ ਵੁਤ੍ਤਾ**"ਤਿ ਚੋਦਕੋ ਸਦ੍ਧਾਲੋਭਾਦੀਨਮ੍ਪਿ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਭਾਵਂ ਆਸਙ੍ਕਤਿ, ਇਤਰੋ ਸਤਿਆਦੀਨਂਯੇਵ ਭਾਵਨਾਯ ਉਪਕਾਰਤਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਲੀਨੁਦ੍ਧਚ੍ਚਪਟਿਪਕ੍ਖਤੋ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਿਕਤੋ ਚਾ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਲੀਨਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਅਤਿਸਿਥਿਲਵੀਰਿਯਤਾਦੀਹਿ ਭਾਵਨਾਵੀਥਿਂ ਅਨੋਤਰਿਤ੍ਵਾ ਸਂਕੁਟਿਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ। ਤਦਾ ਹਿ ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਸਮਾਧਿਉਪੇਕ੍ਖਾਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ ਨ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ। ਤਞ੍ਹਿ ਏਤੇਹਿ ਅਲ੍ਲਤਿਣਾਦੀਹਿ ਵਿਯ ਪਰਿਤ੍ਤੋ ਅਗ੍ਗਿ ਦੁਸ੍ਸਮੁਟ੍ਠਾਪਿਯਂ ਹੋਤੀਤਿ। ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ ''ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪੁਰਿਸੋ ਪਰਿਤ੍ਤਂ ਅਗ੍ਗਿਂ ਉਜ੍ਜਾਲੇਤੁਕਾਮੋ ਅਸ੍ਸ, ਸੋ ਤਤ੍ਥ ਅਲ੍ਲਾਨਿ ਚੇਵ ਤਿਣਾਨਿ ਪਕ੍ਖਿਪੇਯ੍ਯਾ''ਤਿਆਦਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੫.੨੩੪)। ਧਮ੍ਮਵਿਚਯਵੀਰਿਯਪੀਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ ਪਨ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ, ਸੁਕ੍ਖਤਿਣਾਦੀਹਿ ਵਿਯ ਪਰਿਤ੍ਤੋ ਅਗ੍ਗਿ ਲੀਨਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਏਤੇਹਿ ਸੁਸਮੁਟ੍ਠਾਪਿਯਂ ਹੋਤੀਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ "**ਯਸ੍ਮਿਞ੍ਹਿ ਖੋ**"ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ ਯਥਾਸਕਂ ਆਹਾਰਵਸੇਨ ਧਮ੍ਮਵਿਚਯਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾਦੀਨਂ ਭਾਵਨਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ ''ਅਤ੍ਥਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ...ਪੇ॰... ਪੀਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਸ੍ਸ ਭਿਯ੍ਯੋਭਾਵਾਯ...ਪੇ॰... ਸਂਵਤ੍ਤਤੀ''ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੫.੨੩੨)। ਤਤ੍ਥ ਸਭਾਵਸਾਮਞ੍ਞਲਕ੍ਖਣਪਟਿਵੇਧਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਮਨਸਿਕਾਰੋ...ਪੇ॰... ਧਮ੍ਮਵਿਚਯਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾਦਯੋ ਭਾਵੇਤਿ ਨਾਮ।

ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਸ੍ਸਾਤਿ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਚ੍ਚਾਰਦ੍ਧਵੀਰਿਯਤਾਦੀਹਿ ਸੀਤਿਭਾਵਪਤਿਟ੍ਠਿਤਭਾਵਂ ਅਨੋਤਿਣ੍ਣਤਾਯ, ਤਦਾ ਧਮ੍ਮਵਿਚਯਵੀਰਿਯਪੀਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ ਨ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ। ਤਞ੍ਹਿ ਏਤੇਹਿ ਸੁਕ੍ਖਤਿਣਾਦੀਹਿ ਵਿਯ ਅਗ੍ਗਿਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਦੁਵੂਪਸਮਯਂ ਹੋਤਿ। ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ ''ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪੁਰਿਸੋ ਮਹਨ੍ਤਂ ਅਗ੍ਗਿਕ੍ਖਨ੍ਧਂ ਨਿਬ੍ਬਾਪੇਤੁਕਾਮੋ ਅਸ੍ਸ, ਸੋ ਤਤ੍ਥ ਸੁਕ੍ਖਾਨਿ ਚੇਵ ਤਿਣਾਨਿ ਪਕ੍ਖਿਪੇਯ੍ਯਾ''ਤਿਆਦਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੫.੨੩੪)। ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਸਮਾਧਿਉਪੇਕ੍ਖਾਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ ਪਨ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ, ਅਲ੍ਲਤਿਣਾਦੀਹਿ ਵਿਯ ਅਗ੍ਗਿਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਉਦ੍ਧਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਏਤੇਹਿ ਸੁਵੂਪਸਮਯਂ ਹੋਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ "**ਯਸ੍ਮਿਞ੍ਹਿ ਖੋ**"ਤਿਆਦਿ। ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਯਥਾਸਕਂ ਆਹਾਰਵਸੇਨ ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾਦੀਨਂ ਭਾਵਨਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ ''ਅਤ੍ਥਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕਾਯਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿ ਚਿਤ੍ਤਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿ... ਪੇ॰... ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਸ੍ਸ ਭਿਯ੍ਯੋਭਾਵਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਤੀ''ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੫.੨੩੨)। ਤਤ੍ਥ ਯਥਾਸ੍ਸ ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਆਦਯੋ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਪੁਬ੍ਬਾ, ਤਂ ਆਕਾਰਂ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਤ੍ਵਾ ਤੇਸਂ ਉਪ੍ਪਾਦਨਵਸੇਨ ਤਥਾ ਮਨਸਿਕਰੋਨ੍ਤੋਵ ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾਦਯੋ ਭਾਵੇਤਿ ਨਾਮ। ਸਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ ਪਨ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਬਹੂਪਕਾਰੋ। ਸੋ ਹਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਲੀਨਪਕ੍ਖਿਕਾਨਂ ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਆਦੀਨਂ ਵਸੇਨ ਲਯਾਪਤ੍ਤਿਤੋ, ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਪਕ੍ਖਿਕਾਨਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਵਿਚਯਾਦੀਨਂ ਵਸੇਨ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਪਾਤਤੋ ਰਕ੍ਖਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਸੋ ਲੋਣਧੂਪਨਂ ਵਿਯ ਸਬ੍ਬਬ੍ਯਞ੍ਜਨੇਸੁ ਸਬ੍ਬਕਮ੍ਮਿਕਅਮਚ੍ਚੋ ਵਿਯ ਚ ਰਾਜਕਿਚ੍ਚੇਸੁ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬੋ। ਤੇਨਾਹ "**ਸਤਿਞ੍ਚ ਖ੍ਵਾਹਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਿਕਂ ਵਦਾਮੀ**"ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੫.੨੩੪)।

ਞਤ੍ਵਾ ਞਾਤਬ੍ਬਾਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੧.੧.੧੨੯) ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਵਡ੍ਢਿ** ਨਾਮ ਵੇਪੁਲ੍ਲਂ ਭਿਯ੍ਯੋਭਾਵੋ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਉਪ੍ਪਾਦੋ ਏਵਾਤਿ ਆਹ "**ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਜਨੇਤੀ**"ਤਿ। **ਅਭਿਵੁਦ੍ਧਿਂ ਪਾਪੇਨ੍ਤੋ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਤਿ। ਵਿਵਿਤ੍ਤਤਾ**ਤਿ ਵਿਵਿਤ੍ਤਭਾਵੋ। ਯੋ ਹਿ ਵਿਵੇਚਨੀਯਤੋ ਵਿਵਿਚ੍ਚਤਿ, ਯਂ ਵਿਵਿਚ੍ਚਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤਂ, ਤਦੁਭਯਂ ਇਧ ਵਿਵਿਤ੍ਤਭਾਵਸਾਮਞ੍ਞੇਨ ''ਵਿਵਿਤ੍ਤਤਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤੇਸੁ ਪੁਰਿਮੋ ਵਿਵੇਚਨੀਯਤੋ ਵਿਵਿਚ੍ਚਮਾਨਤਾਯ ਵਿਵੇਕਸਙ੍ਖਾਤਾਯ ਵਿਵਿਚ੍ਚਨਕਿਰਿਯਾਯ ਸਮਙ੍ਗੀ ਧਮ੍ਮਸਮੂਹੋ ਤਾਯ ਏਵ ਵਿਵਿਚ੍ਚਨਕਿਰਿਯਾਯ ਵਸੇਨ ਵਿਵੇਕੋਤਿ ਗਹਿਤੋ। ਇਤਰੋ ਸਬ੍ਬਸੋ ਤਤੋ ਤਤੋ ਵਿਵਿਤ੍ਤਸਭਾਵਤਾਯ। ਤਤ੍ਥ ਯਸ੍ਮਿਂ ਧਮ੍ਮਪੁਞ੍ਜੇ ਸਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ ਵਿਵਿਚ੍ਚਨਕਿਰਿਯਾਯ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਤਂ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਾਯ ਵਿਵਿਚ੍ਚਮਾਨਤਾਯ ਵਿਵੇਕਸਙ੍ਖਾਤਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯੇਵ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਇਤਰਂ ਪਨ ਤਨ੍ਨਿਨ੍ਨਤਾਤਦਾਰਮ੍ਮਣਤਾਹੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ "**ਵਿਵੇਕੇ ਨਿਸ੍ਸਿਤ**"ਨ੍ਤਿ। ਯਥਾ ਵਾ ਵਿਵੇਕਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਂ ਝਾਨਂ ''ਵਿਵੇਕਜ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਏਵਂ ਵਿਵੇਕਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤੋ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ ''ਵਿਵੇਕਨਿਸ੍ਸਿਤੋ''ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਨਿਸ੍ਸਯਟ੍ਠੋ ਚ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਮਗ੍ਗਾਨਂ ਵਸੇਨ ਮਗ੍ਗਫਲਾਨਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਅਸਤਿਪਿ ਪੁਬ੍ਬਾਪਰਭਾਵੇ ''ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦਾ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਚ੍ਚਯਾਨਂ ਸਮੁਪ੍ਪਾਦਨਂ ਵਿਯ ਅਭਿਨ੍ਨਧਮ੍ਮਾਧਾਰਾ ਨਿਸ੍ਸਯਨਭਾਵਨਾ ਸਮ੍ਭਵਨ੍ਤੀਤਿ। **ਅਯਮੇ**ਵਾਤਿ ਵਿਵੇਕੋ ਏਵ। ਵਿਵੇਕੋ ਹਿ ਪਹਾਨਵਿਨਯਵਿਰਾਗਨਿਰੋਧਾ ਚ ਸਮਾਨਤ੍ਥਾ।

ਤਦਙ੍ਗਸਮੁਚ੍ਛੇਦਨਿਸ੍ਸਰਣਵਿਵੇਕਨਿਸ੍ਸਿਤਤੰ ਵਤ੍ਵਾ ਪਟਿਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਵਿਵੇਕਨਿਸ੍ਸਿਤਤਾਯ ਅਵਚਨੰ ''ਸਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੰ ਭਾਵੇਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾਨੰ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾਨੰ ਇਧ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ। ਭਾਵਿਤਬ੍ਬਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਸ੍ਸ ਹਿ ਯੇ ਸਚ੍ਛਿਕਾਤਬ੍ਬਾ ਫਲਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ, ਤੇਸੰ ਕਿਚ੍ਚੰ ਪਟਿਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਵਿਵੇਕੋ। **ਅਜ੍ਝਾਸਯਤੋ**ਤਿ ''ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਸਚ੍ਛਿਕਰਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਮਹਨ੍ਤਅਜ੍ਝਾਸਯਤੋ। ਯਦਿਪਿ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਕ੍ਖਣੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾਰਮ੍ਮਣੰ ਚਿਤ੍ਤੰ, ਸਙ੍ਖਾਰੇਸੁ ਪਨ ਆਦੀਨਵੰ ਸੁਟ੍ਠੁ ਦਿਸ੍ਵਾ ਤਪ੍ਪਟਿਪਕ੍ਖੇ ਨਿਬ੍ਬਾਨੇ ਅਧਿਮੁਤ੍ਤਤਾਯ ਅਜ੍ਝਾਸਯਤੋ ਨਿਸ੍ਸਰਣਵਿਵੇਕਨਿਸ੍ਸਿਤਤਾ ਦਾਹਾਭਿਭੂਤਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਸੀਤਨਿਨ੍ਨਚਿਤ੍ਤਤਾ ਵਿਯ। **ਨ ਪਟਿਸਿਦ੍ਧਾ** ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਪਾਦਕੇਸੁ ਕਸਿਣਾਰਮ੍ਮਣਾਦਿਝਾਨੇਸੁ ਸਤਿਆਦੀਨੰ ਨਿਬ੍ਬੇਧਭਾਗਿਯਤ੍ਤਾ। ਅਨੁਦ੍ਧਰਨ੍ਤਾ ਪਨ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਵਿਯ ਬੋਧਿਯਾ ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਆਸਨ੍ਨਕਾਰਣੰ ਝਾਨੰ ਨ ਹੋਤਿ, ਨਾਪਿ ਤਥਾ ਏਕਨ੍ਤਿਕੰ ਕਾਰਣੰ, ਨ ਚ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਕਿਚ੍ਚਸ੍ਸ ਵਿਯ ਝਾਨਕਿਚ੍ਚਸ੍ਸ ਨਿਟ੍ਠਾਨੰ ਮਗ੍ਗੋਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਨ ਉਦ੍ਧਰਨ੍ਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਕਸਿਣਗ੍ਗਹਣੇਨ ਤਦਾਯਤ੍ਤਾਨਿ ਆਰੁਪ੍ਪਾਨਿਪਿ ਗਹਿਤਾਨੀਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾਨਿ। ਤਾਨਿਪਿ ਹਿ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਪਾਦਕਾਨਿ ਨਿਬ੍ਬੇਧਭਾਗਿਯਾਨਿ ਚ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਵਤ੍ਤੁੰ ਵਟ੍ਟਤਿ ਤਨ੍ਨਿਨ੍ਨਭਾਵਸਬ੍ਭਾਵਤੋ। ਯਦਗ੍ਗੇਨ ਹਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਨਿਨ੍ਨਤਾ, ਤਦਗ੍ਗੇਨ ਫਲਨਿਨ੍ਨਤਾਪਿ ਸਿਯਾ। ''ਕੁਦਾਸ੍ਸੁ ਨਾਮਾਹੰ ਤਦਾਯਤਨੰ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰੇਯ੍ਯ''ਨ੍ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੪੬੫) ਆਦਿਵਚਨਮ੍ਪੇਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਸਾਧਕੰ।

ਵੋਸ੍ਸਗ੍ਗ-ਸਦ੍ਦੋ ਪਰਿਚ੍ਚਾਗਤ੍ਥੋ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਨਤ੍ਥੋ ਚਾਤਿ ਵੋਸ੍ਸਗ੍ਗਸ੍ਸ ਦੁਵਿਧਤਾ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਵੋਸ੍ਸਜ੍ਜਨਞ੍ਹਿ ਪਹਾਨੰ, ਵਿਸ੍ਸਟ੍ਠਭਾਵੇਨ ਨਿਰਾਸਙ੍ਕਪਵਤਿ ਚ, ਤਸ੍ਮਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਕ੍ਖਣੇ ਤਦਙ੍ਗਵਸੇਨ, ਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਵਸੇਨ ਪਟਿਪਕ੍ਖਸ੍ਸ ਪਹਾਨੰ ਵੋਸ੍ਸਗ੍ਗੋ, ਤਥਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਕ੍ਖਣੇ ਤਨ੍ਨਿਨ੍ਨਭਾਵੇਨ, ਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਆਰਮ੍ਮਣਕਰਣੇਨ ਵਿਸ੍ਸਟ੍ਠਸਭਾਵਤੋ ਵੋਸ੍ਸਗ੍ਗੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। **ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇਨ ਪਕਾਰੇਨਾ**ਤਿ ਤਦਙ੍ਗਸਮੁਚ੍ਛੇਦਪਕਾਰੇਨ ਤਨ੍ਨਿਨ੍ਨਤਦਾਰਮ੍ਮਣਕਰਣਪਕਾਰੇਨ ਚ। ਪੁਬ੍ਬੇ ਵੋਸ੍ਸਗ੍ਗ-ਪਦਸ੍ਸੇਵ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਆਹ **"ਸਕਲੇਨ ਵਚਨੇਨਾ"**ਤਿ। **ਪਰਿਣਮਨ੍ਤੰ** ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਕ੍ਖਣੇ, **ਪਰਿਣਤੰ** ਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ। ਪਰਿਣਾਮੋ ਨਾਮ ਪਰਿਪਾਕੋਤਿ ਆਹ **"ਪਰਿਪਚ੍ਚਨ੍ਤੰ ਪਰਿਪਕ੍ਕਞ੍ਚਾ"**ਤਿ। ਪਰਿਪਾਕੋ ਚ ਆਸੇਵਨਲਾਭੇਨ ਆਹਿਤਸਾਮਤ੍ਥਿਯਸ੍ਸ ਕਿਲੇਸਸ੍ਸ ਪਰਿਚ੍ਚਜਿਤੁੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨਞ੍ਚ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਿਤੁੰ ਤਿਕ੍ਖਵਿਸਦਸਭਾਵੋ। ਤੇਨਾਹ **"ਅਯਞ੍ਹੀ"**ਤਿਆਦਿ। **ਏਸ ਨਯੋ**ਤਿ ਯ੍ਵਾਯੰ ''ਤਦਙ੍ਗਵਿਵੇਕਨਿਸ੍ਸਿਤ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਸਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੇ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਸੇਸੇਸੁ ਧਮ੍ਮਵਿਚਯਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾਦੀਸੁਪਿ ਏਸ ਨਯੋਤਿ ਏਵੰ ਤਤ੍ਥ ਨੇਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਏਵੰ ਆਦਿਕਮ੍ਮਿਕਾਨੰ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੇਸੁ ਅਸਮ੍ਮੋਹਤ੍ਥੰ ਮਿਸ੍ਸਕਨਯੰ ਵਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਤਲੋਕੁਤ੍ਤਰਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਵਸੇਨ ਅਤ੍ਥੰ ਵਿਭਾਵੇਤੁੰ **"ਇਧ ਪਨਾ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਇਧ ਪਨਾ**ਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਸਬ੍ਬਾਸਵਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤੇ। **ਮਗ੍ਗੋ ਏਵ ਵੋਸ੍ਸਗ੍ਗਵਿਪਰਿਣਾਮੀ** ਭਾਵਨਾਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਇਧ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਤਾ। **ਤਞ੍ਚ ਖੋ**ਤਿ ਸਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੰ। **ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਤੋ**ਤਿ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਦਨਤੋ।

ਦਿਟ੍ਠਾਸਵਸ੍ਸ ਪਠਮਮਗ੍ਗਵਜ੍ਝਤ੍ਤਾ **"ਤਯੋ ਆਸਵਾ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤੇਪਿ ਅਨਪਾਯਗਮਨੀਯਾ ਏਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ ਅਪਾਯਗਮਨੀਯਾਨੰ ਦਸ੍ਸਨੇਨੇਵ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ। ਸਤਿਪਿ ਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾਨੰ ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਮਗ੍ਗਭਾਵੇ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਸਭਾਵਾਨੰ ਮਗ੍ਗਧਮ੍ਮਾਨੰ ਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਮਗ੍ਗਤ੍ਤਯਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾਤਿ ਪਚ੍ਚੇਕਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੇ ''ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਭਾਵਨਾਯਾ''ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ **"ਮਗ੍ਗਤ੍ਤਯਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਯਾ"**ਤਿ ਆਹ।

ਭਾਵਨਾਪਹਾਤਬ੍ਬਆਸਵਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੨੮. ਥੋਮੇਨ੍ਤੋਤਿ ਆਸਵਪ੍ਪਹਾਨਸ੍ਸ ਸੁਦੁਕ੍ਕਰਤ੍ਤਾ ਤਾਯ ਏਵ ਦੁਕ੍ਕਰਕਿਰਿਯਾਯ ਤੰ ਅਭਿਤ੍ਥਵਨ੍ਤੋ। **ਅਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਪਹੀਨਾਸਵਭਿਕ੍ਖੁਨੋ। **ਆਨਿਸੰਸ**ਨ੍ਤਿ ਤਣ੍ਹਾਚ੍ਛੇਦਾਦਿਦੁਕ੍ਖਕ੍ਖਯਪਰਿਯੋਸਾਨੰ ਉਦ੍ਰਯੰ। **ਏਤੇਹਿ** ਪਹਾਨਾਦਿਸੰਕਿਤ੍ਤਨੇਹਿ। **ਉਸ੍ਸੁਕ੍ਕੰ ਜਨੇਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਏਵੰ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਾਮਿਨਾਪਿ ਅਭਿਤ੍ਥਵਨੀਯੰ ਮਹਾਨਿਸੰਸਞ੍ਚ ਆਸਵਪ੍ਪਹਾਨਨ੍ਤਿ ਤਤ੍ਥ ਆਦਰਸਹਿਤੰ ਉਸ੍ਸਾਹੰ ਉਪ੍ਪਾਦੇਨ੍ਤੋ। **ਦਸ੍ਸਨੇਨੇ**ਵ **ਪਹੀਨਾ**ਤਿ ਦਸ੍ਸਨੇਨ ਪਹੀਨਾ ਏਵ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ **"ਨ ਅਪ੍ਪਹੀਨੇਸੁਯੇ**ਵ **ਪਹੀਨਸਞ੍ਞੀ"**ਤਿ।

ਸਬ੍ਬ-ਸਦ੍ਦੇਨ ਆਸਵਾਨਂ, ਆਸਵਸਂਵਰਾਨਞ੍ਚ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਵਸੇਨ ਦੁਤਿਯਪਠਮਵਿਕਪ੍ਪਾਨਂ ਭੇਦੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। **ਦਸ੍ਸਨਾਭਿਸਮਯਾ**ਤਿ ਪਰਿਞ੍ਞਾਭਿਸਮਯਾ ਪਰਿਞ੍ਞਾਕਿਚ੍ਚਸਿਦ੍ਧਿਯਾ। ਤੇਨਾਹ "**ਕਿਚ੍ਚਵਸੇਨਾ**"ਤਿ, ਅਸਮ੍ਮੋਹਪਟਿਵੇਧੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸਮੁਸ੍ਸਯੋ** ਕਾਯੋ, ਅਤ੍ਤਭਾਵੋ ਵਾ।

ਅਨਵਜ੍ਜਪੀਤਿਸੋਮਨਸ੍ਸਸਹਿਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ''ਅਤ੍ਤਨੋ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਤਂ ਅਰਹਤਿ ਅਤ੍ਥਾਵਹਤ੍ਤਾ, ਨ ਤਬ੍ਬਿਪਰੀਤਂ ਅਨਤ੍ਥਾਵਹਤ੍ਤਾਤਿ ਪੀਤਿਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ "**ਅਤ੍ਤਮਨਾਤਿ ਸਕਮਨਾ**"ਤਿ। ਤੇਨਾਹ "**ਤੁਟ੍ਠਮਨਾ**"ਤਿ। **ਅਤ੍ਤਮਨਾ**ਤਿ ਵਾ ਪੀਤਿਸੋਮਨਸ੍ਸੇਹਿ ਗਹਿਤਮਨਾ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਤੇਹਿ ਗਹਿਤਤਾ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਤਾਵ, ਤਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਂ "**ਪੀਤਿਸੋਮਨਸ੍ਸੇਹਿ ਵਾ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਮਨਾ**"ਤਿ। ਯਦੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥਤੋ ਨ ਵਿਭਤ੍ਤਂ, ਤਂ ਵੁਤ੍ਤਨਯਤ੍ਤਾ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਤ੍ਤਾ ਚਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਸਬ੍ਬਾਸਵਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾਯ ਲੀਨਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨਾ ਸਮਤ੍ਤਾ।

੩. ਧਮ੍ਮਦਾਯਾਦਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੨੯. ਤਸ੍ਮਾ ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾਤਿ ਯਸ੍ਮਾ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਸੁਤ੍ਤਨਿਕ੍ਖੇਪਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨਾ ਪਾਕਟਾ ਹੋਤਿ, ਯਸ੍ਮਾ ਚਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਦਾਯਾਦਸੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਟ੍ਠੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕੋ ਨਿਕ੍ਖੇਪੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਂ ਨਿਕ੍ਖੇਪਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ, ਕਥੇਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰੇ**ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੨.੨.੬੩) ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰਸਙ੍ਖਾਤਾਯ ਅਟ੍ਠੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾਤਿ ਕੇਚਿ, ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰੇ ਵਾ ਅਟ੍ਠੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾਤਿ ਅਪਰੇ। ਯਾ ਹਿ ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਤਦਾ ਭਿਕ੍ਖੂਸੁ ਪਚ੍ਚਯਬਾਹੁਲ੍ਲਿਕਤਾ ਜਾਤਾ, ਤਂ ਅਟ੍ਠੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਂ ਕਤ੍ਵਾ ਭਗਵਾ ਇਮਂ ਦੇਸੇਸੀਤਿ। **ਯਮਕਮਹਾਮੇਘੋ**ਤਿ ਹੇਟ੍ਠਾਓਲਮ੍ਬਨਉਪਰਿਉਗ੍ਗਮਨਵਸੇਨ ਸਤਪਟਲੋ ਸਹਸ੍ਸਪਟਲੋ ਯੁਗਲ਼ਮਹਾਮੇਘੋ। **ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ ਚੇਵ** ਭਗਵਤਿ ਕਤ੍ਥਚਿ ਨਿਬਦ੍ਧਵਾਸਂ ਵਸਨ੍ਤੇ, ਚਾਰਿਕਂ ਪਨ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੇ **ਅਨੁਬਨ੍ਧਨ੍ਤਿ ਚ**। ਭਿਕ੍ਖੂਨਮ੍ਪਿ ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਕਪ੍ਪਸਤਸਹਸ੍ਸਂ ਤਤੋ ਭਿਯ੍ਯੋਪਿ ਪੂਰਿਤਦਾਨਪਾਰਮਿਸਞ੍ਚਯਤ੍ਤਾ ਤਦਾ ਮਹਾਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ "**ਏਵਂ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘਸ੍ਸਪੀ**"ਤਿ।

ਸਕ੍ਕਤੋਤਿ ਸਕ੍ਕਾਰਪ੍ਪਤ੍ਤੋ। **ਗਰੁਕਤੋ**ਤਿ ਗਰੁਕਾਰਪ੍ਪਤ੍ਤੋ। **ਮਾਨਿਤੋ**ਤਿ ਬਹੁਮਤੋ ਮਨਸਾ ਪਿਯਾਯਿਤੋ ਚ। **ਪੂਜਿਤੋ**ਤਿ ਮਾਲਾਦਿਪੂਜਾਯ ਚੇਵ ਚਤੁਪਚ੍ਚਯਾਭਿਪੂਜਾਯ ਚ ਪੂਜਿਤੋ। **ਅਪਚਿਤੋ**ਤਿ ਅਪਚਾਯਨਪ੍ਪਤ੍ਤੋ। ਯਸ੍ਸ ਹਿ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਪਚ੍ਚਯੇ ਸਕ੍ਕਤ੍ਵਾਪਿ ਅਭਿਸਙ੍ਖਤੇ ਪਣੀਤਪਣੀਤੇ ਉਪਨੇਨ੍ਤਿ, ਸੋ ਸਕ੍ਕਤੋ। ਯਸ੍ਮਿਂ ਗਰੁਭਾਵਂ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਤੇ ਦੇਨ੍ਤਿ, ਸੋ ਗਰੁਕਤੋ। ਯਂ ਮਨਸਾ ਪਿਯਾਯਨ੍ਤਿ ਬਹੁਮਞ੍ਞਨ੍ਤਿ ਚ, ਸੋ ਬਹੁਮਤੋ। ਯਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਮੇਤਂ ਪੂਜਾਵਸੇਨ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਸੋ ਪੂਜਿਤੋ। ਯਸ੍ਸ ਅਭਿਵਾਦਨਪਚ੍ਚੁਟ੍ਠਾਨਞ੍ਜਲਿਕਮ੍ਮਾਦਿਵਸੇਨ ਪਰਮਨਿਪਚ੍ਚਕਾਰਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਸੋ ਅਪਚਿਤੋ। ਭਗਵਤਿ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘੇ ਚ ਲੋਕੋ ਏਵਂ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ ''ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ...ਪੇ॰... ਪਰਿਕ੍ਖਾਰਾਨ''ਨ੍ਤਿ। **ਲਾਭਗ੍ਗਯਸਗ੍ਗਪਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਲਾਭਸ੍ਸ ਚ ਯਸਸ੍ਸ ਚ ਅਗ੍ਗਂ ਉਕ੍ਕਂਸਂ ਪਤ੍ਤਂ।

ਪਚ੍ਚਯਾ ਚੀਵਰਾਦਯੋ ਗਰੁਕਾਤਬ੍ਬਾ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ **ਪਚ੍ਚਯਗਰੁਕਾ**, ਆਮਿਸਚਕ੍ਖੁਕਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਪਚ੍ਚਯੇਸੁ ਗਿਦ੍ਧਾ ਗਧਿਤਾ ਪਚ੍ਚਯਾਨਂ ਬਹੁਲਭਾਵਾਯ ਪਟਿਪਨ੍ਨਾਤਿ **ਪਚ੍ਚਯਬਾਹੁਲਿਕਾ**। **ਭਗਵਤੋਪਿ ਪਾਕਟਾ ਅਹੋਸਿ** ਪਕਤਿਚਾਰਿਤ੍ਤਵਸੇਨਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ ਅਞ੍ਞਥਾ ਅਪਾਕਟਸ੍ਸੇਵ ਅਭਾਵਤੋ। ਧਮ੍ਮਸਭਾਵਚਿਨ੍ਤਾਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਂ ਸਹੋਤ੍ਤਪ੍ਪਞ੍ਞਾਣਂ **ਧਮ੍ਮਸਂਵੇਗੋ,** ਇਧ ਪਨ ਸੋ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਲਾਭਗਰੁਤਾਧਮ੍ਮਵਸੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਸਮਣਧਮ੍ਮਵੁਤ੍ਤੀ**ਤਿ ਸਮਣਧਮ੍ਮਕਰਣਂ। **ਸਾ**ਤਿ ਧਮ੍ਮਦਾਯਾਦਦੇਸਨਾ। ਪਟਿਬਿਮ੍ਬਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ ਸਬ੍ਬਕਾਯਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸਨਯੋਗ੍ਗੋ ਆਦਾਸੋਤਿ **ਸਬ੍ਬਕਾਯਿਕਆਦਾਸੋ**।

ਪਿਤੁ-ਦਾਯਂ, ਤੇਨ ਦਾਤਬ੍ਬਂ, ਤਤੋ ਲਦ੍ਧਬ੍ਬਂ ਅਰਹਭਾਵੇਨ ਆਦਿਯਨ੍ਤੀਤਿ **ਦਾਯਾਦਾ,** ਪੁਤ੍ਤਾ। ਤਞ੍ਚ ਲੋਕੇ ਆਮਿਸਮੇਵ, ਸਾਸਨੇ ਪਨ ਧਮ੍ਮੋਪੀਤਿ ਤਤ੍ਥ ਯਂ ਸਾਵਜ੍ਜਂ ਅਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕਞ੍ਚ, ਤਂ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ, ਯਂ ਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕਂ ਅਨਵਜ੍ਜਞ੍ਚ, ਤਤ੍ਥ ਭਿਕ੍ਖੂ ਨਿਯੋਜੇਨ੍ਤੋ ਭਗਵਾ ਅਵੋਚ "**ਧਮ੍ਮਦਾਯਾਦਾ ਮੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਵਥ, ਮਾ ਆਮਿਸਦਾਯਾਦਾ**"ਤਿ। **ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਮੇ ਦਾਯਾਦਾ**ਤਿ ਮਮ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਓਗਾਹਿਨੋ, ਧਮ੍ਮਭਾਗਭਾਗਿਨੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਥਾ ਹਿ ਵਕ੍ਖਤਿ ''ਧਮ੍ਮਕੋਟ੍ਠਾਸਸ੍ਸੇਵ ਸਾਮਿਨੋ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰੧.੨੯)।

ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਤਧਮ੍ਮੋਤਿ ਅਸਂਕਿਲੇਸਿਕਾਨੁਤ੍ਤਰਾਦਿਭਾਵੇਨ ਧਮ੍ਮਸਾਮਞ੍ਞਤੋ ਨਿਦ੍ਧਾਰਿਤਧਮ੍ਮੋ। ਪਰਿਯਾਯੇਤਿ ਸਭਾਵਤੋ ਪਰਿਵਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਞਾਪੇਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਪਰਿਯਾਯੋ**, ਲੇਸੋ, ਲੇਸਕਾਰਣਂ ਵਾ। ਤਦਭਾਵਤੋ **ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯਧਮ੍ਮੋ** ਮਗ੍ਗਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਪਾਯਪਤਨਾਦਿਤੋ ਅਚੂਨੁਮੇਵ ਵਾਰਣਤੋ। ਇਤਰੋ ਵੁਤ੍ਤਵਿਪਰਿਯਾਯਤੋ **ਪਰਿਯਾਯਧਮ੍ਮੋ** ਅਚੂਨੁਂ ਅਪਾਯਦੁਕ੍ਖਵਟ੍ਟਦੁਕ੍ਖਪਾਤਨਤੋ ਪਰਮ੍ਪਰਾਯ ਵਾਰਣਤੋ। ਯਥਾ ਹਿ ਲੋਕਿਯਂ ਕੁਸਲਂ ਦਾਨਸੀਲਾਦਿ ਵਿਵਟ੍ਟਂ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਤਂ, ਅਥਂ ਤਂ ਅਸਮ੍ਪਾਦੇਨ੍ਤਮ੍ਪਿ ਤਂ ਸਮ੍ਪਾਪਕਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਕਾਰਣਭਾਵਪਰਿਯਾਯੇਨ ਪਰਿਯਾਯਧਮ੍ਮੋ ਨਾਮ ਹੋਤਿ, ਏਵਂ ਤਂ ਵਟ੍ਟਂ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਤਂ, ਯਂ ਤਣ੍ਹਾਦੀਹਿ ਸਵਿਸੇਸਂ ਆਮਸਿਤਬ੍ਬਤੋ ਆਮਿਸਨ੍ਤਿ ਲੋਕੇ ਪਾਕਟਂ ਅਚ੍ਛਾਦਨਭੋਜਨਾਦਿ, ਤਸ੍ਸ, ਤਂਸਦਿਸਸ੍ਸ ਚ ਫਲਵਿਸੇਸਸ੍ਸ ਨਿਮਿਤ੍ਤਭਾਵਪਰਿਯਾਯੇਨ ਪਰਿਯਾਯਾਮਿਸਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ **"ਯਂ ਪਨਿਦਂ…ਪੇ॰… ਇਦਂ ਪਰਿਯਾਯਾਮਿਸਂ ਨਾਮਾ"**ਤਿ।

''ਸਕਲਮੇਵ ਹਿਦਂ, ਆਨਨ੍ਦ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਸ੍ਸ ਯਦਿਦਂ ਕਲ੍ਯਾਣਮਿਤ੍ਤਤਾ''ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੫.੨, ੩) ਆਦਿਵਚਨਤੋ ਸਾਵਕੇਹਿ ਅਧਿਗਤੋਪਿ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮੋ ਸਤ੍ਥੁਯੇਵਾਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਤਂ ਅਰਹਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯਧਮ੍ਮੋਪਿ ਭਗਵਤੋਯੇਵ ਸਨ੍ਤਕੋ"**ਤਿ। ਸਾਵਕਾਨਞ੍ਹਿ ਧਮ੍ਮਦਿਟ੍ਠਿਪਚ੍ਚਯਸ੍ਸਪਿ ਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰਸ੍ਸ ਵਿਸੇਸਪਚ੍ਚਯੋ ਪਰਤੋਘੋਸੋ ਚ ਤਥਾਗਤਾਧੀਨੋਤਿ ਤੇਹਿ ਪਟਿਵਿਦ੍ਧੋਪਿ ਧਮ੍ਮੋ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਾਮਿਨੋਯੇਵਾਤਿ ਵਤ੍ਤੁਂ ਯੁਤ੍ਤਂ। ਤੇਨਾਹ **"ਭਗਵਤਾ ਹੀ"**ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ **ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਮਗ੍ਗਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਕਸ੍ਸਪਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਸਾਸਨਨ੍ਤਰਧਾਨਤੋ ਪਭੁਤਿ ਯਾਵ ਇਮਸ੍ਮਾ ਬੁਦ੍ਧੁਪ੍ਪਾਦਾ ਅਸਮ੍ਬੋਧਵਸੇਨ ਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਸ੍ਸ। **ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਾ**ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਤਾ। ਤਂ ਪਨੇਤਂ ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨਂ, ਨ ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਵਿਯ ਸਸਨ੍ਤਾਨੇਯੇਵ, ਅਥ ਖੋ ਪਰਸਨ੍ਤਾਨੇਪੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਅਸਞ੍ਜਾਤਸ੍ਸ ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਸਞ੍ਜਨੇਤਾ, ਅਨਕ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਅਕ੍ਖਾਤਾ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਯਿਦਂ ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਨਂ ਸਞ੍ਜਾਨਨਞ੍ਚ ਅਤ੍ਥਤੋ ਜਾਨਨਞ੍ਞੇਵ ਅਸਮ੍ਮੋਹਪਟਿਵੇਧਭਾਵਤੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਮਗ੍ਗਞ੍ਞੂ ਮਗ੍ਗਵਿਦੂ"**ਤਿ। ਅਕ੍ਖਾਨਂ ਪਨਸ੍ਸ ਸੁਕੁਸਲਭਾਵੇਨਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਮਗ੍ਗਕੋਵਿਦੋ"**ਤਿ। ਸਤ੍ਥਾਰਾ ਯਥਾਗਤਂ ਮਗ੍ਗਂ ਅਨੁਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀਤਿ **ਮਗ੍ਗਾਨੁਗਾ** ਭਗਵਤੋ ਏਵ ਤਂ ਮਗ੍ਗਂ ਸੁਟ੍ਠੁ ਅਧਿਗਮਨਤੋ। ਪਚ੍ਛਾ ਪਰਤੋ ਸਮ੍ਮਾ ਅਨੁ ਅਨੁ ਆਗਤਾ ਪਟਿਪਨ੍ਨਾਤਿ **ਪਚ੍ਛਾ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ**।

ਜਾਨਂ ਜਾਨਾਤੀਤਿ ਜਾਨਿਤਬ੍ਬਮੇਵ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾਦਿਭੇਦਂ ਜਾਨਾਤਿ ਏਕਨ੍ਤਹਿਤਪਟਿਪਤ੍ਤਿਤੋ। **ਪਸ੍ਸਂ ਪਸ੍ਸਤੀ**ਤਿ ਤਥਾ ਪਸ੍ਸਿਤਬ੍ਬਮੇਵ ਪਸ੍ਸਤਿ। ਅਥ ਵਾ **ਜਾਨਂ ਜਾਨਾਤੀ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣੇਨ ਜਾਨਿਤਬ੍ਬਂ ਜਾਨਾਤਿਯੇਵ। ਨ ਹਿ ਪਦੇਸਞਾਣੇਨ ਜਾਨਿਤਬ੍ਬਂ ਸਬ੍ਬਂ ਏਕਨ੍ਤਤੋ ਜਾਨਾਤਿ। **ਪਸ੍ਸਂ ਪਸ੍ਸਤੀ**ਤਿ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁ ਪਞ੍ਞਾਚਕ੍ਖੁ ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਖੁ ਬੁਦ੍ਧਚਕ੍ਖੁ ਸਮਨ੍ਤਚਕ੍ਖੁਸਙ੍ਖਾਤੇਹਿ ਪਞ੍ਚਹਿ ਚਕ੍ਖੂਹਿ ਪਸ੍ਸਿਤਬ੍ਬਂ ਪਸ੍ਸਤਿਯੇਵ। ਅਥ ਵਾ **ਜਾਨਂ ਜਾਨਾਤੀ**ਤਿ ਯਥਾ ਅਞ੍ਞੇ ਸਵਿਪਲ੍ਲਾਸਾ ਕਾਮਰੂਪਪਰਿਞ੍ਞਾਵਾਦਿਨੋ ਜਾਨਨ੍ਤਾਪਿ ਵਿਪਲ੍ਲਾਸਵਸੇਨ ਜਾਨਨ੍ਤਿ, ਨ ਏਵਂ ਭਗਵਾ। ਭਗਵਾ ਪਨ ਪਹੀਨਵਿਪਲ੍ਲਾਸਤ੍ਤਾ ਜਾਨਨ੍ਤੋ ਜਾਨਾਤਿਯੇਵ, ਦਿਟ੍ਠਿਦਸ੍ਸਨਸ੍ਸ ਚ ਅਭਾਵਾ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਪਸ੍ਸਤਿਯੇਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਚਕ੍ਖੁਭੂਤੋ**ਤਿ ਪਞ੍ਞਾਚਕ੍ਖੁਮਯਤ੍ਤਾ ਤਸ੍ਸ ਚ ਪਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਸਤ੍ਤੇਸੁ ਚ ਤਦੁਪ੍ਪਾਦਨਤੋ ਦਸ੍ਸਨਪਰਿਣਾਯਕਟ੍ਠੇਨ ਲੋਕਸ੍ਸ ਚਕ੍ਖੁ ਵਿਯ ਭੂਤੋ। **ਞਾਣਭੂਤੋ**ਤਿ ਏਤਸ੍ਸ ਚ ਏਵਮੇਵ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਧਮ੍ਮਾ ਬੋਧਿਪਕ੍ਖਿਯਾ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਮਗ੍ਗੋ, ਤੇਹਿ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ, ਤੇਸਂਵਾ ਪਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਅਧਿਗਤਤ੍ਤਾ, ਲੋਕਸ੍ਸ ਚ ਤਦੁਪ੍ਪਾਦਨਤੋ **"ਧਮ੍ਮਭੂਤੋ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਭੂਤੋ"**ਤਿ ਚ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਵਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਚਤੁਸਚ੍ਚਧਮ੍ਮਂ ਵਦਤੀਤਿ ਵਤ੍ਤਾ। ਚਿਰਂ ਸਚ੍ਚਪ੍ਪਟਿਵੇਧਂ ਪਵਤ੍ਤੇਨ੍ਤੋ ਵਦਤੀਤਿ **ਪਵਤ੍ਤਾ**। **ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਨਿਨ੍ਨੇਤਾ**ਤਿ ਧਮ੍ਮਤਾਸਙ੍ਖਾਤਂ ਪਰਮਤ੍ਥਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਞ੍ਚ ਨਿਦ੍ਧਾਰੇਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤਾ, ਪਾਪਯਿਤਾ ਵਾ। **ਅਮਤਸ੍ਸ ਦਾਤਾ**ਤਿ ਅਮਤਂ ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਂ ਸਤ੍ਤੇਸੁ ਉਪ੍ਪਾਦੇਨ੍ਤੋ ਅਮਤਂ ਦਦਾਤੀਤਿ ਅਮਤਸ੍ਸ ਦਾਤਾ। ਬੋਧਿਪਕ੍ਖਿਯਧਮ੍ਮਾਨਂ ਤਦਾਯਤ੍ਤਭਾਵਤੋ **ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਾਮੀ**।

''ਯਾ ਚ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ, ਸਬ੍ਬਮੇਤੇਨ ਲਬ੍ਭਤਿ।
ਸੁਖੋ ਵਿਪਾਕੋ ਪੁਞ੍ਞਾਨਂ, ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ ਸਮਿਜ੍ਝਤਿ॥ (ਪੇਟਕੋ॰ ੨੩)।

ਨਿਬ੍ਬਾਨਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤੋ, ਸਬ੍ਬਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਦਾਯਕੋ''ਤਿ –

ਏਵਮਾਦਿਂ ਭਗਵਤੋ ਵਚਨਂ ਸੁਤ੍ਵਾ ਏਵ ਭਿਕ੍ਖੂ ਦਾਨਾਦਿਪੁਞ੍ਞਾਨਂ ਵਿਵਟ੍ਟਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਯਤਂ ਜਾਨਨ੍ਤਿ, ਨ ਅਞ੍ਞਥਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਪਰਿਯਾਯਧਮ੍ਮੋਪਿ...ਪੇ॰... ਪਟਿਲਭਤੀ"**ਤਿ। ''ਏਦਿਸਂ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਿਤਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿ ਕਪ੍ਪਿਯਸ੍ਸ ਚ ਚੀਵਰਾਦਿਪਚ੍ਚਯਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਵਚਨੇਨ ਵਿਨਾ ਪਟਿਗ੍ਗਹੋਪਿ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਨ ਸਮ੍ਭਵਤਿ, ਕੁਤੋ ਪਰਿਭੋਗੋਤਿ ਆਹ **"ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯਾਮਿਸਮ੍ਪੀ"**ਤਿਆਦਿ।

ਪਰਿਯਾਯਾਮਿਸਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਸਨ੍ਤਕਭਾਵੋ ਪਰਿਯਾਯਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਤਬ੍ਭਾਵੇਨੇਵ ਦੀਪਿਤੋ। ਤਦੇਵ ਸਾਮਿਭਾਵਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਤਸ੍ਮਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਾਧੀਨਪਟਿਲਾਭਪਟਿਗ੍ਗਹਤਾਯ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਨ੍ਤਕਤ੍ਤਾ ਚ। **ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਧਮ੍ਮਾਮਿਸੇ।

ਪਚ੍ਚਯਾ ਚੀਵਰਾਦਯੋ ਪਰਮਾ ਪਾਪੁਣਿਤਬ੍ਬਭਾਵੇਨ ਉਤ੍ਤਮਮਰਿਯਾਦਾ ਏਤਸ੍ਸ ਨ ਉਤ੍ਤਰਿਮਨੁਸ੍ਸਧਮ੍ਮਾ ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛਤਾਦਯੋ ਚਾਤਿ **ਪਚ੍ਚਯਪਰਮੋ**, ਲਾਭਗਰੂਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਤਣ੍ਹੁਪ੍ਪਾਦੇਸੂ**ਤਿ ''ਚੀਵਰਹੇਤੁ ਵਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਤਣ੍ਹਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਸੇਨਾਸਨਇਤਿਭਵਾਭਵਹੇਤੁ ਵਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਤਣ੍ਹਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ''ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੧੧; ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੯; ਇਤਿਵੁ॰ ੧੦੫) ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇਸੁ ਚਤੂਸੁ ਤਣ੍ਹੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕੋਟ੍ਠਾਸੇਸੁ। ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛਤਾਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠਿਸਲ੍ਲੇਖਪਵਿਵੇਕਾਦਯੋ **ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛਤਾਦਯੋ**।

ਤਤ੍ਥਾਤਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਓਵਾਦੇ, ਤੇਸੁ ਵਾ ਧਮ੍ਮਪਟਿਗ੍ਗਾਹਕੇਸੁ ਭਿਕ੍ਖੂਸੁ। ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਵਾ ਯੇਸਂ ਤਤ੍ਥਾਤਿ ਯੋਜਨਾ। ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਪਕ੍ਖੇ **ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਓਵਾਦੇ ਇਚ੍ਚੇਵ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। **ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ** ਆਮਿਸਦਾਯਾਦਤਾਯ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਕਅਨਤ੍ਥਾਨੁਪ੍ਪਾਦਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਦਾਯਾਦਤਾਯ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਕਅਟ੍ਠੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਚ ਆਕਙ੍ਖਾ। ਤੇਨਾਹ **"ਪਸ੍ਸਤੀ"**ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ **ਆਮਿਸੇ ਉਪਕ੍ਖਲਿਤਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਆਮਿਸਹੇਤੁ ਵਿਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨਾਨਂ। **ਅਤੀਤਕਾਲੇ**ਤਿ ਕਸ੍ਸਪਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਕਾਲੇ। **ਕਪਿਲਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ** ਵਤ੍ਥੁ ਕਪਿਲਸੁਤ੍ਤੇਨ, **"ਸਙ੍ਘਾਟਿਪਿਆਦਿਤ੍ਤਾ ਹੋਤੀ"**ਤਿਆਦਿਨਾ ਲਕ੍ਖਣਸੁਤ੍ਤੇਨ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੨.੨੧੮) ਚ ਵਿਭਾਵੇਤਬ੍ਬਂ। ਆਮਿਸਗਰੁਕੋ ਅਪ੍ਪਗਘਭਾਵੇਨ ਕੂਟਕਹਾਪਣੋ ਵਿਯ ਨਿਤ੍ਤੇਜੋ ਸਮਣਤੇਜੇਨ ਅਨੁਜ੍ਜਲਤੋ ਨਿਬ੍ਬੁਤਙ੍ਗਾਰੋ ਵਿਯ ਨਿਪ੍ਪਭੋ ਚ ਹੋਤੀਤਿ ਯੋਜਨਾ। **ਤਤੋ**ਤਿ ਪਚ੍ਚਯਗਰੁਕਭਾਵਤੋ। **ਵਿਵਤ੍ਤਿਤਚਿਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਵਿਨਿਵਤ੍ਤਿਤਮਾਨਸੋ, ਸਲ੍ਲੇਖਵੁਤ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਧਮ੍ਮਦਾਯਾਦਾਤਿ ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਅਨ੍ਤੋਗਧਾਵਧਾਰਣਂ ਵਚਨਨ੍ਤਿ ਤੇਨ ਅਵਧਾਰਣੇਨ ਨਿਵਤ੍ਤਿਤਮਤ੍ਥਂ ਵਿਭਾਵੇਤੁਂ **"ਮਾ ਆਮਿਸਦਾਯਾਦਾ"**ਤਿ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋ। ਤਥੇਵ ਚ ਵਿਭਾਵੇਤੁਂ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯਾਨਿਸਂਸਵਿਭਾਵਨੇਸੁਪਿ ਦਸ੍ਸਿਤੋ, ਤਥਾ ਆਦੀਨਵਵਿਭਾਵਨੇਨ ਧਮ੍ਮਦਾਯਾਦਤਾਪਟਿਕ੍ਖੇਪੋ। **ਅਪਦਿਸਿਤਬ੍ਬਾ**ਤਿ ਹੇਟ੍ਠਾ ਕਤ੍ਵਾ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾਤਿ। **ਆਦਿਯਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਯਸ੍ਮਾ **ਆ**-ਕਾਰੋ ਮਰਿਯਾਦਤ੍ਥੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਧਮ੍ਮਦਾਯਾਦਤਾਵਿਧੁਰੇਨ ਆਮਿਸਦਾਯਾਦਭਾਵੇਨ ਹੇਤੁਭੂਤੇਨ, ਕਰਣਭੂਤੇਨ ਵਾ ਆਦਿਯਂ ਵਿਵੇਚਨਂ ਵਿਞ੍ਞੂਹਿ ਵਿਸੁਂ ਕਰਣਂ ਵਵਤ੍ਥਾਨਸ੍ਸ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ **"ਵਿਸੁਂ ਕਾਤਬ੍ਬਾ"**ਤਿ। ਤੇਨਾਹ **"ਵਿਞ੍ਞੂਹਿ ਗਾਰਯ੍ਹਾ ਭਵੇਯ੍ਯਾਥਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤੀ"**ਤਿ।

''ਅਤ੍ਥਿ ਮੇ ਤੁਮ੍ਹੇਸੁ ਅਨੁਕਮ੍ਪਾ...ਪੇ॰... ਨੋ ਆਮਿਸਦਾਯਾਦਾ''ਤਿ ਭਿਕ੍ਖੂਸੁ ਅਤ੍ਤਨੋ ਕਰੁਣਾਯਨਾਕਿਤ੍ਤਨਂ ਤੇਸਂ ਮੁਦੁਕਰਣਂ, ''ਅਹਮ੍ਪਿ ਤੇਨਾ''ਤਿਆਦਿ ਪਨ ਤਤੋਪਿ ਸਵਿਸੇਸਂ ਮੁਦੁਕਰਣਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਅਤੀਵ ਮੁਦੁਕਰਣਤ੍ਥ"**ਨ੍ਤਿ।

ਨਾਲ਼ਕਪਟਿਪਦਾਦਯੋ ਨਾਲ਼ਕਸੁਤ੍ਤਾਦੀਸੁ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੬੮੪-੭੨੮) ਆਗਤਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯੋ। ਤਾ ਪਨ ਯਸ੍ਮਾ ਨਾਲ਼ਕਤ੍ਥੇਰਾਦੀਹਿ ਪਟਿਪਨ੍ਨਾ ਪਰਮਸਲ੍ਲੇਖਵੁਤ੍ਤਿਭੂਤਾ ਅਤਿਉਕ੍ਕਟ੍ਠਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਇਧ ਧਮ੍ਮਦਾਯਾਦਪਟਿਪਦਾਯ ਉਦਾਹਰਣਭਾਵੇਨ ਉਦ੍ਧਟਾ। **ਸਕ੍ਖਿਭੂਤਾ**ਤਿ ਤਾਯ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨਾਯ ''ਕਿਂ ਮੇ ਵਿਨਾ ਪਟਿਪਜ੍ਜਨਕੋ ਅਤ੍ਥੀ''ਤਿ ਅਸਦ੍ਦਹਨ੍ਤਾਨਂ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਕਰਣੇਨ ਸਕ੍ਖਿਭੂਤਾ। **ਇਮਸ੍ਮਿ**ਨ੍ਤਿ ''ਤੁਮ੍ਹੇ ਚ ਮੇ ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਧਮ੍ਮਦਾਯਾਦਾ''ਤਿਆਦਿਕੇ ਵਾਕ੍ਯੇ। **ਸੇਸ**ਨ੍ਤਿ ''ਤੁਮ੍ਹੇ ਚ ਮੇ''ਤਿਆਦਿਕਂ ਸੁਕ੍ਕਪਕ੍ਖੇ ਆਗਤਂ ਪਾਲ਼ਿਪਦਂ। **ਵੁਤ੍ਤਨਯਪਚ੍ਚਨੀਕੇਨਾ**ਤਿ ''ਤੇਨ ਧਮ੍ਮਦਾਯਾਦਭਾਵੇਨ ਨੋ ਆਮਿਸਦਾਯਾਦਭਾਵੇਨਾ''ਤਿ ਏਵਂ ਕਣ੍ਹਪਕ੍ਖੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯਸ੍ਸ ਪਟਿਪਕ੍ਖੇਨ।

੩੦. **ਥੋਮਨਂ ਸੁਤ੍ਵ◌ਾ**ਤਿ ਪਟਿਪਜ੍ਜਨਕਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਪਸਂਸਨਂ ਸੁਤ੍ਵ◌ਾ ਯਥਾ ਤਂ ਸਪਰਿਸਸ੍ਸ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਉਪਸੇਨਸ੍ਸ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਸੀਲਥੋਮਨਂ ਸੁਤ੍ਵ◌ਾ। **ਨਿਪਾਤਪਦ**ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਇਧ-ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਅਨਤ੍ਥਕਤਮਾਹ। **ਪਵ◌ਾਰਿਤੋ**ਤਿ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪਿਤੋ। ਯੋ ਹਿ ਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤੋ ਭੋਜਨੇਨ ਤਿਤ੍ਤੋ ਪਰਿਵ◌ੇਸਕੇਨ ਉਪਨੀਤਭੋਜਨਂ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ, ਸੋ ਤੇਨ ਪਵ◌ਾਰਿਤੇਨ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪਿਤੋ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤੇਨਾਹ "**ਪਵ◌ਾਰਿਤੋਤਿ...ਪੇ॰... ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤੀ**"ਤਿ। ਪਕਾਰੇਹਿ ਦਿਟ੍ਠਾਦੀਹਿ ਵ◌ਾਰੇਤਿ ਸਙ੍ਘਾਦਿਕੇ ਯਾਚਾਪੇਤਿ ਭਤ੍ਤੇ ਕਰੋਤਿ ਏਤਾਯਾਤਿ **ਪਵ◌ਾਰਣਾ**, ਆਪਤ੍ਤਿਵ◌ਿਸੋਧਨਾਯ ਅਤ੍ਤਵ◌ੋਸ੍ਸਗ੍ਗੋ ਓਕਾਸਦਾਨਂ। ਸਾ ਪਨ ਯਸ੍ਮਾ ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਵਸ੍ਸਂਵ◌ੁਤ੍ਥੇਹਿ ਕਾਤਬ੍ਬਾ ਵ◌ੁਤ੍ਤਾ, ਤਸ੍ਮਾ "**ਵਸ੍ਸਂਵ◌ੁਤ੍ਥਪਵ◌ਾਰਣਾ**"ਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ। ਪਵ◌ਾਰੇਤਿ ਪਚ੍ਚਯੇ ਇਚ੍ਛਾਪੇਤਿ ਏਤਾਯਾਤਿ **ਪਵ◌ਾਰਣਾ**, ਚੀਵਰਾਦੀਹਿ ਉਪਨਿਮਨ੍ਤਨਾ। ਪਕਾਰਯੁਤ੍ਤਾ ਵ◌ਾਰਣਾਤਿ **ਪਵ◌ਾਰਣਾ**, ਵ◌ਿਪ੍ਪਕਤਭੋਜਨਤਾਦਿਚਤੁਰਙ੍ਗਸਹਿਤੋ ਭੋਜਨਪਟਿਕ੍ਖੇਪੋ। ਸਾ ਪਨ ਯਸ੍ਮਾ ਅਨਤਿਰਿਤ੍ਤਭੋਜਨਨਿਮਿਤ੍ਤਾਯ ਆਪਤ੍ਤਿਯਾ ਕਾਰਣਂ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ "**ਅਨਤਿਰਿਤ੍ਤਪਵ◌ਾਰਣਾ**"ਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਾ। ਯਾਵਦਤ੍ਥਭੋਜਨਸ੍ਸ ਪਵ◌ਾਰਣਾ **ਯਾਵਦਤ੍ਥਪਵ◌ਾਰਣਾ**, ਪਰਿਯੋਸਿਤਭੋਜਨਸ੍ਸ ਉਪਨੀਤਾਹਾਰਪਟਿਕ੍ਖੇਪੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

''ਭੁਤ੍ਤਾਵ◌ੀ''ਤਿ ਵਚਨਤੋ ਭੋਜਨਪਾਰਿਪੂਰਿਤਾ ਇਧਾਧਿਪ੍ਪੇਤਾਤਿ ਆਹ "**ਪਰਿਪੁਣ੍ਣੋਤਿ ਭੋਜਨੇਨ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣੋ**"ਤਿ। **ਪਰਿਯੋਸਿਤੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ ''ਭੋਜਨੇਨ ਭੋਜਨਕਿਰਿਯਾਯ ਪਰਿਯੋਸਿਤੋ''ਤਿ। **ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ** ਪਨ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਥਂ ਪਾਕਟਂ ਕਤ੍ਵ◌ਾ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਭੋਜਨ-ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਲੋਪੋ ਵ◌ੁਤ੍ਤੋ। **ਧਾਤੋ**ਤਿ ਤਿਤ੍ਤੋ। **ਸਾਧਕਾਨੀ**ਤਿ ਞਾਪਕਾਨਿ। ਪਰਿਯੋਸਿਤਭੋਜਨਂ ਸੁਹਿਤਯਾਵਦਤ੍ਥਤਾਗਹਣੇਹਿ ਭੁਤ੍ਤਾਵ◌ਿਤਾਦਯੋ, ਭੁਤ੍ਤਾਵ◌ਿਤਾਦਿਗ੍ਗਹਣੇਹਿ ਵ◌ਾ ਇਤਰੇ ਬੋਧਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਨੇਸਂ ਞਾਪਕਞਾਪੇਤਬ੍ਬਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ "**ਯੋ ਹੀ**"ਤਿਆਦਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ। ਏਵ◌ਂ ਛਹਿਪਿ ਪਦੇਹਿ ਉਦਰਾਵਦੇਹਕਂ ਭੋਜਨਂ ਦਸ੍ਸਿਤਂ , ਤਞ੍ਚ ਖੋ ਪਰਿਕਪ੍ਪਨਾਵਸੇਨ। ਨ ਹਿ ਭਗਵ◌ਾ ਏਵ◌ਂ ਭੁਞ੍ਜਤਿ। ਤੇਨਾਹ "**ਸਬ੍ਬਞ੍ਚੇਤਂ ਪਰਿਕਪ੍ਪੇਤ੍ਵ◌ਾ ਵ◌ੁਤ੍ਤ**"ਨ੍ਤਿ।

''ਸਿਯਾ ਏਵ, ਨਾਪਿ ਸਿਯਾ''ਤਿ ਚ ਇਦਂ ਅਤ੍ਥਦ੍ਵਯਮ੍ਪਿ ਇਧ ਸਮ੍ਭਵਤੀਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ "**ਇਧ ਉਭਯਮ੍ਪਿ ਵਟ੍ਟਤੀ**"ਤਿ। **ਅਥਾ**ਤਿ ਅਨਨ੍ਤਰਂ, ਮਮ ਭੋਜਨਸਮਨਨ੍ਤਰਮੇਵ◌ਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਂ ਪਨ ਯਸ੍ਮਾ ਯਥਾਵ◌ੁਤ੍ਤਕਾਲਪਚ੍ਚਾਮਸਨਂ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ "**ਤਮ੍ਹਿ ਕਾਲੇ**"ਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ। **ਅਪ੍ਪਰੁਲ਼੍ਹਹਰਿਤੇ**ਤਿ ਰੁਹਮਾਨਤਿਣਾਦਿਹਰਿਤਰਹਿਤੇ। ਅਭਾਵਤ੍ਥੋ ਚ ਅਯਂ **ਅਪ੍ਪ**-ਸਦ੍ਦੋ ''ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੫੨, ੩੩੬; ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੪੮) ਵ◌ਿਯ।

ਕਥਿਤੇਪੀਤਿ **ਪਿ**-ਸਦ੍ਦੋ ਅਵ◌ੁਤ੍ਤਸਮੁਚ੍ਚਯਤ੍ਥੋ। ਤੇਨ ਵ◌ਾਪਸਮੀਕਰਣਾਦਿਂ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਤਥਾ ਹੇਸ **ਵ◌ੁਤ੍ਤ**-ਸਦ੍ਦੋ ''ਨੇ ਚ ਖੋ ਪਟਿਵ◌ੁਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ (ਪਾਰਾ॰ ੨੮੯) ਵ◌ਾਪਸਮੀਕਰਣੇ ਦਿਸ੍ਸਤਿ, ''ਪਨ੍ਨਲੋਮੋ ਪਰਦਤ੍ਤਵ◌ੁਤ੍ਤੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਚੂਲ਼ਵ॰ ੩੩੨) ਜੀਵ◌ਿਤਵ◌ੁਤ੍ਤਿਯਂ, ''ਪਣ੍ਡੁਪਲਾਸੋ ਬਨ੍ਧਨਾ ਪਵ◌ੁਤ੍ਤੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਪਾਰਾ॰ ੯੨; ਪਾਚਿ॰ ੬੬੬; ਮਹਾਵ॰ ੧੨੯; ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੫੯) ਅਪਗਮੇ, ''ਗੀਤਂ ਪਵ◌ੁਤ੍ਤਂ ਸਮਿਹਿਤ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੮੫) ਪਾਵਚਨਭਾਵ◌ੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਤੇ, ਲੋਕੇ ਪਨ ''ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ ਪਰਾਯਣ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ (ਮਹਾਭਾਸ ੭.੨.੨੬) ਅਜ੍ਝੇਨੇ ਦਿਸ੍ਸਤੀਤਿ।

ਨ ਏਤ੍ਥ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਭੋਜਨੇਨ ਧਮ੍ਮਦਾਯਾਦਤਾ ਨਿਵ◌ਾਰਿਤਾ, ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਭੋਜਨਂ ਪਨ ਅਨਾਦਰਿਤ੍ਵ◌ਾ ਧਮ੍ਮਾਨੁਧਮ੍ਮਪਟਿਪਤ੍ਤੀਤਿ ਏਤ੍ਥ ਕਾਰਣਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ "**ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਂ...ਪੇ॰... ਵ◌ੀਤਿਨਾਮੇਯ੍ਯਾ**"ਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਵ◌ੀਤਿਨਾਮੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਾਨੁਯੋਗੇਨ ਖੇਪੇਯ੍ਯ। ਤੇਨਾਹ "**ਆਦਿਤ੍ਤਸੀਸੂਪਮਂ ਪਚ੍ਚਵ◌ੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵ◌ਾ**"ਤਿ। **ਆਦਿਤ੍ਤਸੀਸੂਪਮ**ਨ੍ਤਿ ਆਦਿਤ੍ਤਸੀਸੂਪਮਸੁਤ੍ਤਂ।

ਕਿਞ੍ਚਾਪੀਤਿ ਅਯਂ ''ਯਦਿਪੀ''ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸਮਾਨਤ੍ਥੋ ਨਿਪਾਤੋ। ਨਿਪਾਤੋ ਚ ਨਾਮ ਯਤ੍ਥ ਯਤ੍ਥ ਵ◌ਾਕ੍ਯੇ ਪਯੁਜ੍ਜਤਿ, ਤੇਨ ਤੇਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਤ੍ਥਜੋਤਕੋ ਹੋਤੀਤਿ ਇਧ ''ਪਿਣ੍ਡਪਾਤ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਅਨੁਞ੍ਞਾਪਸਂਸਾਵਸੇਨ ਵ◌ੁਚ੍ਚਮਾਨਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਜੋਤਕੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ "**ਅਨੁਜਾਨਨਪਸਂਸਨਤ੍ਥੋ ਨਿਪਾਤੋ**"ਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ, ਅਨੁਞ੍ਞਾਪਸਂਸਾਰਮ੍ਭੇ ਪਨ ''ਅਸਮ੍ਭਾਵਨਤ੍ਥੋ''ਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ ਸਿਯਾ ਪੁਰਿਮੇਯੇਵ ਸਮ੍ਭਾਵਨਾਵ◌ਿਭਾਵਨਤੋ ਅਧਿਕਤ੍ਤਾਨੁਲੋਮਤੋ ਚ।

ਏਕਵਾਰੰ ਪਵਤ੍ਤੁੰ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਪਟਿਕ੍ਖਿਪਨੰ ਕਥੰ ਦੀਘਰਤ੍ਤੁੰ ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛਤਾਦੀਨੰ ਕਾਰਣੰ ਹੋਤੀਤਿ ਚੋਦਨੰ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ **"ਤਸ੍ਸ ਹੀ"**ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ **ਅਤ੍ਰਿਚ੍ਛਤਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਰ ਇਚ੍ਛਤੀਤਿ ਅਤ੍ਰਿਚ੍ਛੋ, ਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋ ਅਤ੍ਰਿਚ੍ਛਤਾ, ਅਤ੍ਥਤੋ ਪਰਲਾਭਪਤ੍ਥਨਾ। ਤਥਾ ਹਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ''ਪੁਰਿਮੇਯੇਵ ਸਕਲਾਭੇਨ ਅਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠਿ, ਪਰਲਾਭੇ ਚ ਪਤ੍ਥਨਾ, ਏਤੰ ਅਤ੍ਰਿਚ੍ਛਤਾਲਕ੍ਖਣ''ਨ੍ਤਿ (ਵਿਭ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੮੪੯)। **ਪਾਪਿਚ੍ਛਤਾ**ਤਿ ਅਸਨ੍ਤਗੁਣਸਮ੍ਭਾਵਨਾਧਿਪ੍ਪਾਯਤਾ। ਪਾਪਾ ਇਚ੍ਛਾ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ ਪਾਪਿਚ੍ਛੋ, ਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋ ਪਾਪਿਚ੍ਛਤਾ। ਯਥਾਹ ''ਅਸਨ੍ਤਗੁਣਸਮ੍ਭਾਵਨਤਾ ਪਟਿਗ੍ਗਹਣੇ ਚ ਅਮਤ੍ਤਞ੍ਞੁਤਾ, ਏਤੰ ਪਾਪਿਚ੍ਛਲਕ੍ਖਣ''ਨ੍ਤਿ (ਵਿਭ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੮੫੧)। ਮਹਨ੍ਤਾਨਿ ਵਤ੍ਥੂਨਿ ਇਚ੍ਛਤਿ, ਮਹਤੀ ਵਾ ਤਸ੍ਸ ਇਚ੍ਛਾਤਿ ਮਹਿਚ੍ਛੋ, ਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋ **ਮਹਿਚ੍ਛਤਾ**। ਯੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤੰ ''ਸਨ੍ਤਗੁਣਸਮ੍ਭਾਵਨਤਾ ਪਟਿਗ੍ਗਹਣੇ ਚ ਅਮਤ੍ਤਞ੍ਞੁਤਾ, ਏਤੰ ਮਹਿਚ੍ਛਲਕ੍ਖਣ''ਨ੍ਤਿ। ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਮਾਨੋ ਨਿਵਾਰੇਸ੍ਸਤੀਤਿ ਯੋਜਨਾ। **ਅਸ੍ਸ** ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ **ਸੰਵਤ੍ਤਿਸ੍ਸਤਿ** ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਪਟਿਕ੍ਖੇਪੋ।

ਮਹਿਚ੍ਛੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਯਥਾ ਪਚ੍ਚਯਦਾਨਵਸੇਨ ਪਚ੍ਚਯਦਾਯਕੇਹਿ ਭਰਿਤੁੰ ਅਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯੋ, ਏਵੰ ਪਚ੍ਚਯਪਰਿਯੇਸਨਵਸੇਨ ਅਤ੍ਤਨਾਪੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ **"ਅਤ੍ਤਨੇਪਿ ਉਪਟ੍ਠਾਕਾਨਮ੍ਪਿ ਦੁਬ੍ਭਰੋ ਹੋਤੀ"**ਤਿ। ਸਦ੍ਧਾਦੇਯ੍ਯਸ੍ਸ ਵਿਨਿਪਾਤਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ **ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਘਰੇ ਛਡ੍ਡੇਨ੍ਤੋ**। **ਰਿਤ੍ਤਪਤ੍ਤੋ**ਵਾਤਿ ਯੇਸੁ ਕੁਲੇਸੁ ਪਟਿਪਿਣ੍ਡਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਤੇਸੰ ਸਬ੍ਬਪਚ੍ਛਿਮੰ ਅਤ੍ਤਨੋ ਯਥਾਲਦ੍ਧੰ ਦਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਕਿਞ੍ਚਿ ਅਲਦ੍ਧਾ ਰਿਤ੍ਤਪਤ੍ਤੋ **ਵਿਹਾਰੰ ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਨਿਪਜ੍ਜਤਿ** ਜਿਘਚ੍ਛਾਦੁਬ੍ਬਲ੍ਯੇਨਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਯਥਾਲਦ੍ਧਪਚ੍ਚਯਪਰਿਭੋਗੇਨ, ਪੁਨ ਪਰਿਯੇਸਨਾਨਾਪਜ੍ਜਨੇਨ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸੁਭਰਤਾ, ਯਥਾਲਦ੍ਧਪਚ੍ਚਯੇਨ ਅਞ੍ਞੰ ਅਕਤ੍ਵਾ ਸਨ੍ਤੋਸਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਉਪਟ੍ਠਾਕਾਨੰ ਸੁਭਰਤਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਕਥਾਵਤ੍ਥੂਨੀਤਿ ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛਤਾਦਿਪਟਿਸੰਯੁਤ੍ਤਾਨੰ ਕਥਾਨੰ ਵਤ੍ਥੂਨੀਤਿ ਕਥਾਵਤ੍ਥੂਨਿ, ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛਤਾਦਯੋ ਏਵ। **ਤੀਣੀ**ਤਿ ਤੀਣਿ ਕਥਾਵਤ੍ਥੂਨਿ। **ਅਭਿਸਲ੍ਲੇਖਿਕਾ**ਤਿ ਅਤਿਵਿਯ ਕਿਲੇਸੇ ਸਲ੍ਲਿਖਤੀਤਿ ਅਭਿਸਲ੍ਲੇਖੋ, ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛ ਤਾਦਿਗੁਣਸਮੁਦਾਯੋ, ਸੋ ਏਤਿਸ੍ਸਾ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਅਭਿਸਲ੍ਲੇਖਿਕਾ, ਮਹਿਚ੍ਛਤਾਦੀਨੰ ਤਨੁਭਾਵਾਯ ਯੁਤ੍ਤਰੂਪਾ ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛਤਾਦਿਪਟਿਸੰਯੁਤ੍ਤਾ। **ਚੇਤੋਵਿਨੀਵਰਣਸਪ੍ਪਾਯਾ**ਤਿ ਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਨਿਵਾਰਕਾਨੰ ਨੀਵਰਣਾਨੰ ਦੂਰੀਭਾਵਕਰਣੇਨ ਚੇਤੋਵਿਨੀਵਰਣਸਙ੍ਖਾਤਾਨੰ ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਾਨੰ ਸਪ੍ਪਾਯਾ। ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਾਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸੇਵ ਵਾ ਵਿਭੂਤਿਭਾਵਕਰਣਾਯ ਸਪ੍ਪਾਯਾ ਉਪਕਾਰਿਕਾਤਿ **ਚੇਤੋਵਿਨੀਵਰਣਸਪ੍ਪਾਯਾ**। **ਏਕਨ੍ਤਨਿਬ੍ਬਿਦਾਯਾ**ਤਿਆਦਿ ਯੇਨ ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਦਿਆਨਿਸੰਸੇਨ ਅਯੰ ਕਥਾ ਅਭਿਸਲ੍ਲੇਖਿਕਾ ਚੇਤੋਵਿਨੀਵਰਣਸਪ੍ਪਾਯਾ ਚ ਨਾਮ ਹੋਤਿ, ਤੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤਤ੍ਥ **ਏਕਨ੍ਤਨਿਬ੍ਬਿਦਾਯਾ**ਤਿ ਏਕੰਸੇਨ ਵਟ੍ਟਦੁਕ੍ਖਤੋ ਨਿਬ੍ਬਿਨ੍ਦਨਤ੍ਥਾਯ। **ਵਿਰਾਗਾਯ ਨਿਰੋਧਾਯਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਸੇਵ ਵਿਰਜ੍ਜਨਤ੍ਥਞ੍ਚ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨਤ੍ਥਞ੍ਚ। **ਉਪਸਮਾਯਾ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸਵੂਪਸਮਾਯ। **ਅਭਿਞ੍ਞਾਯਾ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਸ੍ਸਪਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਸ੍ਸ ਅਭਿਜਾਨਨਾਯ। **ਸਮ੍ਬੋਧਾਯਾ**ਤਿ ਚਤੁਮਗ੍ਗਸਮ੍ਬੋਧਾਯ। **ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਯਾ**ਤਿ ਅਨੁਪਾਦਿਸੇਸਨਿਬ੍ਬਾਨਾਯ। ਏਤੇਸੁ ਹਿ ਆਦਿਤੋ ਤੀਹਿ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਪੁਨ ਤੀਹਿ ਮਗ੍ਗੋ, ਇਤਰੇਨ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ। ਤੇਨ ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਆਦਿੰ ਕਤ੍ਵਾ ਨਿਬ੍ਬਾਨਪਰਿਯੋਸਾਨੋ ਅਯੰ ਸਬ੍ਬੋ ਉਤ੍ਤਰਿਮਨੁਸ੍ਸਧਮ੍ਮੋ ਦਸਕਥਾਵਤ੍ਥੁਲਾਭਿਨੋ ਸਮ੍ਭਵਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਪਰਿਪੂਰੇਸ੍ਸਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਤੰਸਭਾਵਤੋ ਉਪਕਾਰਤੋ ਚ ਸੰਵਤ੍ਤਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛਤਾਦਯੋ ਹਿ ਏਕਵਾਰਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਉਪਰਿ ਤਦਤ੍ਥਾਯ ਸੰਵਤ੍ਤਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਕਥਾਵਤ੍ਥੁਪਰਿਪੂਰਣੰ ਸਿਕ੍ਖਾਪਰਿਪੂਰਣਞ੍ਚ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ।

ਅਮਤੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨਨ੍ਤਿ ਅਨੁਪਾਦਿਸੇਸਨਿਬ੍ਬਾਨਧਾਤੁੰ। ਇਤਰਾ ਪਨ ਸੇਕ੍ਖਾਸੇਕ੍ਖਧਮ੍ਮਪਾਰਿਪੂਰਿਯਾ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਾ। ਨਿਬ੍ਬਾਨਪਾਰਿਪੂਰਿ ਚੇਤ੍ਥ ਤਦਾਵਹਧਮ੍ਮਪਾਰਿਪੂਰਿਵਸੇਨ ਪਰਿਯਾਯਤੋ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਇਦਾਨਿ ਯਾਯੰ ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛਤਾਦੀਨੰ ਅਨੁਕ੍ਕਮਪਰਿਵੁਦ੍ਧਿਯਾ ਗੁਣਪਾਰਿਪੂਰਿਤਾ, ਤੰ ਉਪਮਾਯ ਸਾਧੇਨ੍ਤੋ **"ਸੇਯ੍ਯਥਾਪੀ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਪਾਵੁਸ੍ਸਕੋ**ਤਿ ਵਸ੍ਸਾਨਮਾਸੇ ਉਟ੍ਠਿਤੋ। ਸੋ ਹਿ ਚਿਰਾਨੁਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿ ਹੋਤਿ। **ਪਬ੍ਬਤਕਨ੍ਦਰਾ** ਪਬ੍ਬਤੇਸੁ ਉਪਚ੍ਚਕਾਧਿਚ੍ਚਕਾਪਭਵਨਿਜ੍ਝਰਾਦਿਨਦਿਯੋ। **ਸਰਸਾਖਾ**ਤਿ ਯਤ੍ਥ ਉਪਰਿਉਨ੍ਨਤਪਦੇਸਤੋ ਉਦਕੰ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਚੇਵ ਸਨ੍ਦਤਿ ਚ, ਤੇ। **ਕੁਸੋਬ੍ਭਾ** ਖੁਦ੍ਦਕਤਲਾਕਾ। **ਕੁਨ੍ਨਦਿਯੋ**ਤਿ ਪਬ੍ਬਤਪਾਦਤੋ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤਾ ਖੁਦ੍ਦਕਨਦਿਯੋ। ਤਾ ਹਿ ਮਹਾਨਦਿਯੋ ਓਤਰਨ੍ਤਿਯੋ ਪਰਿਪੂਰੇਨ੍ਤਿ। **ਪਰਮਧਮ੍ਮਦਾਯਾਦ**ਨ੍ਤਿ ਪਰਮੰ ਉਤ੍ਤਮੰ ਧਮ੍ਮਦਾਯਾਦਭਾਵੰ, ਪਰਮੰ ਧਮ੍ਮਦਾਯਜ੍ਜੰ ਵਾ। **ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ**ਤਿ ਤੇ ਧਮ੍ਮਪਟਿਗ੍ਗਾਹਕੇ ਭਿਕ੍ਖੂ। **ਸਨ੍ਨਿਯੋਜੇਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਮੂਲਗੁਣੇਹਿ ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛਤਾਦੀਹਿ ਯੋਜੇਨ੍ਤੋ।

ਉਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥਤੋ ਬਜਞ੍ਜਨਤੋ ਚ ਉਪਧਾਰਣਵਸੇਨ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਅਵਿਪਰੀਤਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ। **ਸਂਸਨ੍ਦੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਮਮ ਦੇਸਨਾਨੁਸਾਰੇਨ ਮਮਜ੍ਝਾਸਯਂ ਅਵਿਰਜ੍ਝਿਤ੍ਵਾ। ਯਥਾ ਇਧੇਵ **ਚਿਨ੍ਤੇਸੀ**ਤਿ ਯਥਾ ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਧਮ੍ਮਦਾਯਾਦਦੇਸਨਾਯ ਚਿਨ੍ਤੇਸਿ, ਏਵਂ ਅਞ੍ਞਤ੍ਥਾਪਿ ਧਮ੍ਮਥੋਮਨਤ੍ਥਂ ਗਨ੍ਧਕੁਟਿਂ ਪਵਿਸਨ੍ਤੋ ਚਿਨ੍ਤੇਸਿ। **ਏਕਜ੍ਝਾਸਯਾਯਾ**ਤਿ ਸਮਾਨਾਧਿਪ੍ਪਾਯਾਯ। **ਮਤਿਯਾ**ਤਿ ਪਞ੍ਞਾਯ। **ਅਯਂ ਦੇਸਨਾ ਅਗ੍ਗਾ**ਤਿਆਦਿ ਭਗਵਾ ਧਮ੍ਮਸੇਨਾਪਤਿਂ ਗੁਣਤੋ ਏਵ ਪਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤੀਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਚਿਤ੍ਤਗਤਿਯਾਤਿ ਚਿਤ੍ਤਵਸੇਨ ਕਾਯਸ੍ਸ ਪਰਿਣਾਮਨੇਨ ''ਅਯਂ ਕਾਯੋ ਇਦਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਯ ਹੋਤੂ''ਤਿ ਕਾਯਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਸਮਾਨਗਤਿਕਤਾਧਿਟ੍ਠਾਨੇਨ। ਕਥਂ ਪਨ ਕਾਯੋ ਦਨ੍ਧਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਕੋ ਲਹੁਪਰਿਵਤ੍ਤਨਚਿਤ੍ਤੇਨ ਸਮਾਨਗਤਿਕੋ ਹੋਤੀਤਿ? ਨ ਸਬ੍ਬਥਾ ਸਮਾਨਗਤਿਕੋ। ਯਥੇਵ ਹਿ ਕਾਯਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤਪਰਿਣਾਮਨੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸਬ੍ਬਥਾ ਕਾਯੇਨ ਸਮਾਨਗਤਿਕਂ ਨ ਹੋਤਿ। ਨ ਹਿ ਤਦਾ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸਭਾਵਸਿਦ੍ਧੇਨ ਅਤ੍ਤਨੋ ਖਣੇਨ ਅਵਤ੍ਤਿਤ੍ਵਾ ਦਨ੍ਧਵੁਤ੍ਤਿਕਸ੍ਸ ਰੂਪਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਖਣੇਨ ਵਤ੍ਤਿਤੁਂ ਸਕ੍ਕੋਤਿ, ''ਇਦਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਯਂ ਕਾਯੋ ਵਿਯ ਹੋਤੂ''ਤਿ ਪਨ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨੇਨ ਦਨ੍ਧਗਤਿਕਸ੍ਸ ਕਾਯਸ੍ਸ ਅਨੁਵਤ੍ਤਨਤੋ ਯਾਵ ਇਚ੍ਛਿਤਟ੍ਠਾਨਪ੍ਪਤ੍ਤਿ, ਤਾਵ ਕਾਯਗਤਿਂ ਅਨੁਲੋਮੇਨ੍ਤਮੇਵ ਹੁਤ੍ਵਾ ਸਨ੍ਤਾਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਕਾਯਗਤਿਕਂ ਕਤ੍ਵਾ ਪਰਿਣਾਮਿਤਂ ਨਾਮ ਹੋਤਿ, ਏਵਂ ''ਅਯਂ ਕਾਯੋ ਇਦਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਯ ਹੋਤੂ''ਤਿ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨੇਨ ਪਗੇਵ ਲਹੁਸਞ੍ਞਾਯ ਸੁਖੁਮਸਞ੍ਞਾਯ ਚ ਸਮ੍ਪਾਦਿਤਤ੍ਤਾ ਅਭਾਵਿਤਿਦ੍ਧਿਪਾਦਾਨਂ ਵਿਯ ਦਨ੍ਧਂ ਅਵਤ੍ਤਿਤ੍ਵਾ ਯਥਾ ਲਹੁਂ ਕਤਿਪਯਚਿਤ੍ਤਵਾਰੇਹੇਵ ਇਚ੍ਛਿਤਟ੍ਠਾਨਪ੍ਪਤ੍ਤਿ ਹੋਤਿ , ਏਵਂ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨੋ ਕਾਯੋ ਚਿਤ੍ਤਗਤਿਕਭਾਵੇਨੇਵ ਪਰਿਣਾਮਿਤੋ ਨਾਮ ਹੋਤਿ, ਨ ਏਕਚਿਤ੍ਤਕ੍ਖਣੇਨੇਵ ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ। ਏਵਞ੍ਚ ਕਤ੍ਵਾ ਬਾਹੁਸਮਿਞ੍ਜਨਪ੍ਪਸਾਰਣੂਪਮਾਪਿ ਉਪਚਾਰੇਨ ਵਿਨਾ ਸੁਟ੍ਠੁਤਰਂ ਯੁਤ੍ਤਾ ਹੋਤਿ, ਅਞ੍ਞਥਾ ਧਮ੍ਮਤਾਵਿਲੋਮਿਤਾ ਸਿਯਾ। ਨ ਹਿ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਲਕ੍ਖਣਞ੍ਞਥਤ੍ਤਂ ਇਦ੍ਧਿਬਲੇਨ ਕਾਤੁਂ ਸਕ੍ਕਾ, ਭਾਵਞ੍ਞਥਤ੍ਤਮੇਵ ਪਨ ਸਕ੍ਕਾਤਿ।

੩੧. ਭਗਵਤੋ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯਾਨੁਰੂਪਂ ਭਿਕ੍ਖੂਨਞ੍ਚ ਅਜ੍ਝਾਸਯਂ ਞਤ੍ਵਾਤਿ ਵਚਨਸੇਸੋ। ਦੇਸਕਾਲੇ ਵਿਯ ਭਾਜਨਮ੍ਪਿ ਓਲੋਕੇਤ੍ਵਾ ਏਵ ਮਹਾਥੇਰੋ ਧਮ੍ਮਂ ਕਥੇਤਿ। **ਪਕ੍ਕਨ੍ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਇਦਂ ਅਨਾਦਰੇ ਸਾਮਿਵਚਨਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਪਕ੍ਕਨ੍ਤਸ੍ਸ ਸਤੋ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਕਿਤ੍ਤਕੇਨਾ**ਤਿ ਕੇਨ ਪਰਿਮਾਣੇਨ। ਤਂ ਪਨ ਪਰਿਮਾਣਂ ਯਸ੍ਮਾ ਪਰਿਮੇਯਜਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਦਨਂ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ **"ਕਿਤ੍ਤਾਵਤਾਤਿ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਵਚਨ"**ਨ੍ਤਿ ਆਹ। **ਨੁਕਾਰੋ ਪੁਚ੍ਛਾਯ**ਨ੍ਤਿ ਅਯਂ ਨੁ-ਸਦ੍ਦੋ ਇਧੇਵ ਪੁਚ੍ਛਾਯਂ ਆਗਤੋਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਨੁ-ਸਦ੍ਦੇਨ ਹੇਤ੍ਥ ਜੋਤਿਯਮਾਨੇ ਅਤ੍ਥੇ ਕਿਂ-ਸਦ੍ਦੇਨ ਪਰਿਮਾਣੇ ਅਤ੍ਥੇ ਪਰਿਮੇਯਜਤ੍ਥੇ ਚ। ਏਤ੍ਥ ਸਂਕਿਲੇਸਪਕ੍ਖੋ ਵਿਵੇਕਸ੍ਸ ਅਨਨੁਸਿਕ੍ਖਨਂ ਆਮਿਸਦਾਯਾਦਤਾ, ਵੋਦਾਨਪਕ੍ਖੋ ਤਸ੍ਸ ਅਨੁਸਿਕ੍ਖਨਂ ਧਮ੍ਮਦਾਯਾਦਤਾਤਿ। **ਤੀਹਿ ਵਿਵੇਕੇਹੀ**ਤਿ ਵਿਵੇਕਤ੍ਤਯਗ੍ਗਹਣਂ ਤਦਨ੍ਤੋਗਧਤ੍ਤਾ ਵਿਵੇਕਪਞ੍ਚਕਸ੍ਸ। ਵਿਵੇਕਪਞ੍ਚਕਗ੍ਗਹਣੇ ਪਨਸ੍ਸ ਸਰੂਪੇਨ ਕਾਯਵਿਵੇਕੋ ਗਹਿਤੋ ਨ ਸਿਯਾ, ਤਦਾਯਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਵਾ ਸਤ੍ਥਾਰਾ ਤਦਾ ਪਯੁਜ੍ਜਮਾਨਵਿਵੇਕਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ **"ਤੀਹਿ ਵਿਵੇਕੇਹੀ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਅਞ੍ਞਤਰਮ੍ਪੀ**ਤਿ ਕਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਨ ਹਿ ਕਾਯਵਿਵੇਕਮਤ੍ਤੇਨ ਧਮ੍ਮਦਾਯਾਦਭਾਵੋ ਸਿਜ੍ਝਤੀਤਿ? ਨ, ਵਿਵੇਕਦ੍ਵਯਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਯਸ੍ਸੇਵ ਕਾਯਵਿਵੇਕਸ੍ਸ ਇਧਾਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਤਾ। ਏਵਞ੍ਚ ਕਤ੍ਵਾ ਚਿਤ੍ਤਵਿਵੇਕਗ੍ਗਹਣਮ੍ਪਿ ਸਮਤ੍ਥਿਤਂ ਹੋਤਿ। ਨ ਹਿ ਲੋਕਿਯਜ੍ਝਾਨਾਧਿਗਮਮਤ੍ਤੇਨ ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯਤੋ ਸਤ੍ਥੁਧਮ੍ਮਦਾਯਾਦਭਾਵੋ ਇਚ੍ਛਿਤੋ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਧਿਗਮੇਨ ਪਨ ਸੋ ਇਚ੍ਛਿਤੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਬ੍ਬਾਪਿ ਸਾਸਨੇ ਵਿਵੇਕਾਨੁਸਿਕ੍ਖਨਾ ਨਿਬ੍ਬਾਨਪੋਣਾ ਨਿਬ੍ਬਾਨਪਬ੍ਭਾਰਾ ਨਿਬ੍ਬਾਨੋਗਧਾ ਚਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਤਿਣ੍ਣਂ ਵਿਵੇਕਾਨਂ ਅਞ੍ਞਤਰਮ੍ਪੀ"**ਤਿ। ਅਸਤਿ ਆਲੋਕੇ ਅਨ੍ਧਕਾਰੋ ਵਿਯ ਅਸਤਿ ਧਮ੍ਮਦਾਯਾਦਤਾਯ ਏਕਂਸਿਯਾ ਆਮਿਸਦਾਯਾਦਤਾਤਿ ਆਹ **"ਆਮਿਸਦਾਯਾਦਾਵ ਹੋਨ੍ਤੀ"**ਤਿ। **ਏਸ ਨਯੋ ਸੁਕ੍ਕਪਕ੍ਖੇਪੀ**ਤਿ ਕਣ੍ਹਪਕ੍ਖਤੋ ਸਾਧਾਰਣਵਸੇਨ ਲਬ੍ਭਮਾਨਂ ਅਤ੍ਥਸਾਮਞ੍ਞਂ ਅਤਿਦਿਸਤਿ, ਨ ਅਤ੍ਥਵਿਸੇਸਂ ਤਸ੍ਸ ਵਿਸਦਿਸਤ੍ਤਾ, ਅਤ੍ਥਵਿਸੇਸਮੇਵ ਵਾ ਅਤਿਦਿਸਤਿ ਵਿਸਦਿਸੂਦਾਹਰਣੂਪਾਯਞ੍ਞਾਯੇਨ। ''ਤਿਣ੍ਣਂ ਵਿਵੇਕਾਨਂ ਅਞ੍ਞਤਰ''ਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ਇਧ ਨ ਲਬ੍ਭਤਿ। ਤਯੋਪਿ ਹਿ ਵਿਵੇਕਾ, ਤੇਸੁ ਏਕੋ ਵਾ ਇਤਰਦ੍ਵਯਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਯੋ ਇਧ ਲਬ੍ਭਤਿ।

ਦੂਰਤੋਪੀਤਿ ਦੂਰਟ੍ਠਾਨਤੋਪਿ। ਤੇਨਾਹ **"ਤਿਰੋਰਟ੍ਠਤੋਪੀ"**ਤਿਆਦਿ। ਕਾਮਂ ''ਪਟਿਭਾਤੂ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਟਿ-ਸਦ੍ਦਾਪੇਕ੍ਖਾਯ ''ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ ਉਪਯੋਗਵਚਨਂ, ਅਤ੍ਥੋ ਪਨ ਸਾਮਿਵਚਨਵਸੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ **"ਆਯਸ੍ਮਤੋਯੇਵ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸਾ"**ਤਿ। **ਭਾਗੋ ਹੋਤੂ**ਤਿ ਇਮਿਨਾਭਾਗਤ੍ਥੋ ਪਟਿ-ਸਦ੍ਦੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ ਲਕ੍ਖਣਾਦਿਅਤ੍ਥਾਨਂ ਇਧ ਅਯੁਜ੍ਜਨਤੋ। ਤੇਨਾਹ **"ਏਵਂ ਸਦ੍ਦਲਕ੍ਖਣੇਨ**

ਸਮੇਤੀ”ਤਿ। **ਦਿਸ੍ਸਤੂ**ਤਿ ਞਾਣੇਨ ਦਿਸ੍ਸਤੁ, ਪਸ੍ਸਤੂਤਿ ਵਾ ਅਤ੍ਥੋ। **ਉਪਟ੍ਠਾਤੂ**ਤਿ ਞਾਣਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚੁਪਤਿਟ੍ਠਤੁ। **ਉਗ੍ਗਹੇਸ੍ਸਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਵਾਚੁਗ੍ਗਤੰ ਕਰਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਵਾਚੁਗ੍ਗਤਕਰਣਞ੍ਹਿ ਉਗ੍ਗਹੋ। **ਪਰਿਯਾਪੁਣਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਤਸ੍ਸੇਵ ਵੇਵਚਨੰ। ਪੁਰਿਪੁਚ੍ਛਨਾਦਿਨਾ ਵਾ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤੇ ਆਪਾਦਨੰ ਪਟ੍ਠਪਨੰ ਪਰਿਯਾਪੁਣਨੰ। **ਕਾਰਣਵਚਨ**ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਕਾਰਣਭਾਵੇਨ ਵਚਨੰ ‘‘ਹੇਤੁਮ੍ਹਿ ਕਰਣਵਚਨ’’ਨ੍ਤਿ ਕਤ੍ਵਾ। ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਥਪਚ੍ਚਾਮਸਨੰ ਤੰ-ਸਦ੍ਦੇਨ ਕਰੀਯਤੀਤਿ। ਤੇਨਾਹ **“ਯਸ੍ਮਾ”**ਤਿਆਦਿ।

ਏਕੇਨੇਵਾਕਾਰੇਨਾਤਿ ਆਮਿਸਦਾਯਾਦਤਾਸਿਦ੍ਧੇਨ ਆਦਿਯਤਾਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਏਕੇਨੇਵ ਪਕਾਰੇਨ। ਤਮੇਵ ਹਿ ਆਕਾਰੰ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ **“ਭਗਵਤਾ ਵੁਤ੍ਤਮਤ੍ਥ”**ਨ੍ਤਿ। ਅਞ੍ਞਥਾ ‘‘ਸਤ੍ਥੁ ਪਵਿਵਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਹਰਤੋ ਸਾਵਕਾ ਵਿਵੇਕੰ ਨਾਨੁਸਿਕ੍ਖਨ੍ਤੀ’ਤਿ ਏਕੇਨੇਵ ਆਕਾਰੇਨ ਸੋ ਅਤ੍ਥੋ ਥੇਰੇਨਪਿ ਵੁਤ੍ਤੋ। **ਤੀਹਿ ਆਕਾਰੇਹੀ**ਤਿ ਆਮਿਸਦਾਯਾਦਪਟਿਪਦਾਭੂਤੇਹਿ ਤਿਣ੍ਣੰ ਵਿਵੇਕਾਨੰ ਅਨਨੁਸਿਕ੍ਖਨਾਕਾਰੇਹਿ। **ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ**ਤਿ **“ਇਧਾਵੁਸੋ...ਪੇ॰... ਨਾਨੁਸਿਕ੍ਖਨ੍ਤੀ”**ਤਿ ਏਤ੍ਤਕੇਨ ਕਣ੍ਹਪਕ੍ਖੇ ਉਦ੍ਦੇਸਪਾਠੇਨ।

ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਸੁਵਿਭਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ ਅਨਵਸੇਸਤੋ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਤ੍ਤਾ। ਨਨੁ ਚ ਉਦ੍ਦੇਸੇ ਸਤ੍ਥਨੋਪਿ ਆਦਿਯਤਾ ਭਗਵਤਾ ਗਹਿਤਾ, ਸਾ ਨ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਾਤਿ ਅਨੁਯੋਗੰ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ **“ਸੋ ਚ ਖੋ”**ਤਿਆਦਿ। **ਸਾਵਕੇ ਅਨੁਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ‘‘ਆਮਿਸਦਾਯਾਦਾ ਸਤ੍ਥੁ ਸਾਵਕਾ’’ਤਿ ਸਤ੍ਥੁ ਪਰਪ੍ਪਵਾਦਪਰਿਹਰਣਤ੍ਥਮ੍ਪਿ ‘‘ਤੁਮ੍ਹੇ ਹਿ ਧਮ੍ਮਦਾਯਾਦੇਹਿ ਭਵਿਤਬ੍ਬ’’ਨ੍ਤਿ ਏਵੰ ਸਾਵਕੇ ਅਨੁਕਮ੍ਪਮਾਨਸ੍ਸ। ਸਾਵਕਾਨੰ ਤੰ ਨ ਯੁਤ੍ਤੰ ਸਾਮੀਚਿਅਭਾਵਤੋਤਿ ਯੋਜਨਾ। **ਏਸ ਨਯੋ**ਤਿ ਯਦਿਦੰ ‘‘ਏਤ੍ਤਾਵਤਾਯੰ ਭਗਵਾ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਕਣ੍ਹਪਕ੍ਖੇ ਉਦ੍ਦੇਸਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਵਿਭਾਗਦਸ੍ਸਨਮੁਖੇਨ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਦਸ੍ਸਨੰ, ਏਸ ਨਯੋ ਸੁਕ੍ਕਪਕ੍ਖੇਪਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਦਸ੍ਸਨੇਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਤੇਨਾਹ **“ਅਯੰ ਤਾਵੇਤ੍ਥ ਅਨੁਸਨ੍ਧਿਕ੍ਕਮਯੋਜਨਾ”**ਤਿ, ਸਤ੍ਥਾਰਾ ਦੇਸਿਤਾਯ ਉਦ੍ਦੇਸਦੇਸਨਾਯ ਮਹਾਥੇਰੇਨ ਦੇਸਿਤਾਯ ਚ ਅਨੁਸਨ੍ਧਿਕ੍ਕਮੇਨ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਯਥਾਨੁਸਨ੍ਧਿ ਏਵ ਚੇਤ੍ਥ ਅਨੁਸਨ੍ਧਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਅਚ੍ਚੁਨ੍ਤਪਵਿਵਿਤ੍ਤਸ੍ਸਾਤਿ ਏਕਨ੍ਤਉਪਧਿਵਿਵੇਕੋ ਵਿਯ ਇਤਰੇਪਿ ਵਿਵੇਕੋ ਸਤ੍ਥੁ ਏਕਨ੍ਤਿਕਾਵਾਤਿ। ਅਨੁਸਿਕ੍ਖਨੰ ਨਾਮ ਅਨੁ ਅਨੁ ਪੂਰਣਨ੍ਤਿ ਤਪ੍ਪਟਿਕ੍ਖੇਪੇਨ ਆਹ **“ਨ ਪਰਿਪੂਰੇਨ੍ਤੀ”**ਤਿ, ਨ ਪਰਿਬ੍ਰੂਹੇਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, **ਨ ਪਰਿਪੂਰੇਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਵਾ ਨ ਪਰਿਪਾਲੇਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਯਦਗ੍ਗੇਨ ਹਿ ਵਿਵੇਕੰ ਨਾਨੁਸਿਕ੍ਖਨ੍ਤਿ, ਤਦਗ੍ਗੇਨ ਨ ਪਰਿਬ੍ਰੂਹੇਨ੍ਤਿ, ਨ ਪਰਿਪਾਲੇਨ੍ਤੀਤਿ ਵਾ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਤੰ ਲਭਨ੍ਤੀਤਿ। ਕਸ੍ਮਾ ਪਨੇਤ੍ਥ ‘‘ਵਿਵੇਕੰ ਨਾਨੁਸਿਕ੍ਖਨ੍ਤੀ’’ਤਿ ਉਦ੍ਦੇਸੇ ਵਿਯ ਅਵਿਸੇਸਵਚਨੇ ਕਾਯਵਿਵੇਕਸ੍ਸੇਵ ਗਹਣੰ ਕਤਨ੍ਤਿ ਚੋਦਨੰ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ **“ਯਦਿ ਪਨਾ”**ਤਿਆਦਿ। **ਪੁਚ੍ਛਾਯਾ**ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾਤੋ ਅਵਿਸੇਸੋ ਸਿਯਾ ਵਿਭਾਗਸ੍ਸ ਅਲਬ੍ਭਮਾਨਤ੍ਤਾ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਸ੍ਸ। ਨਨੁ ਚ ‘‘ਵਿਵੇਕੰ ਨਾਨੁਸਿਕ੍ਖਨ੍ਤੀ’’ਤਿ ਅਵਿਸੇਸਵਚਨਤੋ ਪਾਲਿਯੰ ਵਿਭਾਗੋ ਨ ਲਬ੍ਭਤੇਵਾਤਿ? ਨ, ਪਦਨ੍ਤਰੇਨ ਵਿਭਾਵਿਤਤ੍ਤਾ। ਤੇਨਾਹ **“ਯੇਸਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਾਨ”**ਨ੍ਤਿਆਦਿ। **ਬ੍ਯਾਕਰਣਪਕ੍ਖੋ**ਤਿ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਪਕ੍ਖੋ। ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਞ੍ਚ ਨ ਪੁਚ੍ਛਾ ਵਿਯ ਅਵਿਸੇਸਜੋਤਨਾ , ਅਥ ਖੋ ਯਥਾਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਥਵਿਭਜਨਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਇਮਿਨਾ ਪਦੇਨਾ**ਤਿ ‘‘ਵਿਵੇਕੰ ਨਾਨੁਸਿਕ੍ਖਨ੍ਤੀ’’ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਪਦੇਨ ਕਾਯਵਿਵੇਕੰ ਅਪਰਿਪੂਰਿਯਮਾਨੰ ਦਸ੍ਸੇਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਚਿਤ੍ਤਵਿਵੇਕੰ ਉਪਧਿਵਿਵੇਕ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ।

ਏਤ੍ਥ ਚ ਨਪ੍ਪਜਹਨ੍ਤੀਤਿ ਪਹਾਤਬ੍ਬਧਮ੍ਮਾਨੰ ਪਹਾਨਾਭਾਵਵਚਨੰ ਪਹਾਨਲਕ੍ਖਣਵਿਵੇਕਾਭਾਵਦੀਪਨੰ, ਤੰ ਵਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ‘‘ਵਿਵੇਕੇ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਧੁਰਾ’’ਤਿ ਵਚਨੰ ਤਤੋ ਸਾਤਿਸਯਵਿਵੇਕਾਭਾਵਦੀਪਨਨ੍ਤਿ ਤਦੁਭਯਵਿਵੇਕਾਭਾਵਦਸ੍ਸਨੇਨ ‘‘ਯੇਸਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਾਨ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾਵ ਪਾਰਿਸੇਸਞ੍ਞਾਯੇਨ ‘‘ਵਿਵੇਕੰ ਨਾਨੁਸਿਕ੍ਖਨ੍ਤੀ’’ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਵਿਵੇਕਦ੍ਵਯਮੂਲਭੂਤਕਾਯਵਿਵੇਕਾਭਾਵਦਸ੍ਸਨੰ ਕਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। ਅਵਿਗਤਤਣ੍ਹਤਾਯ ਤੰ ਤੰ ਪਰਿਕ੍ਖਾਰਜਾਤੰ ਬਹੁੰ ਲਨ੍ਤਿ ਆਦਿਯਨ੍ਤੀਤਿ ਬਹੁਲਾ, ਬਹੁਲਾ ਏਵ **ਬਾਹੁਲਿਕਾ** ਯਥਾ ‘‘ਵੇਨਯਿਕੋ’’ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੪੬; ਅ॰ ਨਿ॰ ੮.੧੧; ਪਾਰਾ॰ ੮)। ਤੇ ਪਨ ਯਸ੍ਮਾ ਪਚ੍ਚਯਬਹੁਲਭਾਵਾਯ ਯੁਤ੍ਤਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਨਾਮ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਆਹ **“ਚੀਵਰਾਦਿਬਾਹੁਲ੍ਲਾਯ ਪਟਿਪਨ੍ਨਾ”**ਤਿ। ਸਿਕ੍ਖਾਯ ਆਦਰਭਾਵਾਭਾਵਤੋ ਸਿਥਿਲੰ ਅਦਲ੍ਹੰ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੀਤਿ **“ਸਾਥਲਿਕਾ”**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਸਿਥਿਲ**ਨ੍ਤਿ ਭਾਵਨਪੁੰਸਕਨਿਦ੍ਦੇਸੋ, ਸਿਥਿਲ-ਸਦ੍ਦੇਨ ਵਾ ਸਮਾਨਤ੍ਥਸ੍ਸ ਸਾਥਲ-ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਵਸੇਨ **“ਸਾਥਲਿਕਾ”**ਤਿ ਪਦਸਿਦ੍ਧਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। **ਅਵਗਮਨਟ੍ਠੇਨਾ**ਤਿ ਅਧੋਗਮਨਟ੍ਠੇਨ ,

ਓਰਮ੍ਭਾਗਿਯਭਾਵੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਉਪਧਿਵਿਵੇਕੋ**ਤਿ ਸਬ੍ਬੂਪਧਿਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਤਾਯ ਉਪਧੀਹਿ ਵਿਵਿਤ੍ਤੋ। **ਓਰੋਪਿਤਧੁਰਾ**ਤਿ ਉਜ੍ਝਿਤੁਸ੍ਸਾਹਾ।

ਅਨਿਯਮੇਨੇਵਾਤਿ ਕਿਞ੍ਚਿ ਵਿਸੇਸੰ ਅਨਾਮਸਿਤ੍ਵਾ ''ਸਾਵਕਾ''ਤਿ ਅਵਿਸੇਸੇਨੇਵ। **ਨਿਯਮੇਨੋ**''ਥੇਰਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ। **ਦਸਵਸ੍ਸੇ ਉਪਾਦਾਯਾ**ਤਿ ਦਸਵਸ੍ਸਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ। **ਇਸ੍ਸਰਿਯੇ**ਤਿ ''ਸੇਟ੍ਠਿਟ੍ਠਾਨੰ ਸੇਨਾਪਤਿਟ੍ਠਾਨ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ। ਅਚਿਰਕ੍ਖਣੋਭਾਸੇਨ ਲਕ੍ਖਵੇਧਕੋ **ਅਕ੍ਖਣਵੇਧਿ**। **ਠਿਤਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਅਵਟ੍ਠਾਨੇ। **ਠਾਨਸੋ**ਤਿ ਤਙ੍ਖਣੇਯੇਵ। **ਤਿਟ੍ਠਤੀ**ਤਿ ਆਧਾਰਾਧੇਯ੍ਯਭਾਵੇਨਾਤਿ ਆਹ **"ਤਦਾਯਤ੍ਤਵੁਤ੍ਤਿਭਾਵੇਨਾ"**ਤਿ। ਉਪੇਕ੍ਖਾਨੁਬ੍ਰੂਹਨਾ ਸਤ੍ਤੁਸਙ੍ਖਾਰੇਸੁ ਉਦਾਸੀਨਤਾਪਿ ਅਸਙ੍ਖਤਾਧਿਗਮਸ੍ਸ ਉਪਾਯੋਤਿ ਤਬ੍ਬਿਪਰਿਯਾਯਤੋ ਚੀਵਰਾਦਿਮਣ੍ਡਨਾ ਨ ਉਪਧਿਵਿਵੇਕਪਾਰਿਪੂਰਿਯਾ ਸੰਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਆਹ **"ਚੀਵਰਪਤ੍ਤ…ਪੇ॰… ਅਪੂਰਯਮਾਨਾ"**ਤਿ। **ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਥੇਰਵਾਰੇ। **ਇਧਾ**ਤਿ ਮਜ੍ਝਿਮਨਵਕਵਾਰੇਸੁ। ਤਥਾ ਹਿ **"ਮਜ੍ਝਿਮਥੇਰਕਾਲੇ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ।

੩੨. **ਇਮਸ੍ਮਿਞ੍ਚ ਕਣ੍ਹਪਕ੍ਖੇ**ਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿਞ੍ਚ ਨਿਦ੍ਦੇਸਵਾਰੇ ਕਣ੍ਹਪਕ੍ਖੇ, ਨ ਉਦ੍ਦੇਸਵਾਰੇ ਕਣ੍ਹਪਕ੍ਖੇ। ਉਦ੍ਦੇਸਵਾਰੇ ਪਨ ਕਣ੍ਹਪਕ੍ਖੇ ਵੁਤ੍ਤਵਿਪਰਿਯਾਯੇਨ ਗਹੇਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ ''ਏਸ ਨਯੋ ਸੁਕ੍ਕਪਕ੍ਖੇਪੀ''ਤਿ ਅਤਿਦੇਸੇਨ ਦਸ੍ਸਿਤੋ। **ਵੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਨੀਕਨਯੇਨਾ**ਤਿ ''ਕਾਯਵਿਵੇਕੰ ਨਾਨੁਸਿਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਨ ਪਰਿਪੂਰੇਨ੍ਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਨੀਕਨਯੇਨ, ''ਕਾਯਵਿਵੇਕੰ ਅਨੁਸਿਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਪਰਿਪੂਰੇਨ੍ਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ। **ਏਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਏਤਸ੍ਮਿੰ ਸੁਕ੍ਕਪਕ੍ਖੇ। **ਸਙ੍ਖੇਪੋ**ਤਿ ਅਤ੍ਥਸਙ੍ਖੇਪੋ। **ਯੋਜਨਪਰਮ੍ਪਰਾਯਾ**ਤਿ ਗਾਮਨ੍ਤਤੋ ਦੂਰਭਾਵੇਨ ਏਕੰ ਦ੍ਵੇ ਤੀਣੀਤਿ ਏਵੰ ਯੋਜਨਾਨੰ ਪਟਿਪਾਟਿਯਾ। **ਅਰਞ੍ਞਵਨਪਤ੍ਥਾਨੀ**ਤਿ ਅਰਞ੍ਞੇਸੁ ਵਨਸਣ੍ਡਭੂਤਾਨਿ। **ਪਨ੍ਤਾਨੀ**ਤਿ ਪਰਿਯਨ੍ਤਾਨਿ। **ਉਪਗਨ੍ਤੁੰ ਯੁਤ੍ਤਕਾਲੇ** ਜਰਾਜਿਣ੍ਣਕਾਲੇ ਗੋਚਰਗਾਮੇ ਦੂਰੇ ਗਮਨਾਗਮਨਸਮਤ੍ਥਤਾਭਾਵਤੋ। ''ਏਵੰ ਗੁਣਵਨ੍ਤੇਸੁ ਦਿਨ੍ਨੰ ਅਹੋ ਸੁਦਿਨ੍ਨ''ਨ੍ਤਿ **ਪਚ੍ਚਯਦਾਯਕਾਨੰ ਪਸਾਦੰ ਜਨੇਨ੍ਤਿ**। **ਪਾਸੰਸਾ**ਤਿ ਪਸੰਸਿਤਬ੍ਬਾ। **ਅਯਮ੍ਪਿ ਮਹਾਥੇਰੋ**ਤਿਆਦਿ ਏਕੰ ਅਪ੍ਪਮਾਦਵਿਹਾਰਿਨੰ ਵੁਦ੍ਧਤਰੰ ਨਿਦ੍ਦਿਸਿਤ੍ਵਾ ਵਦਨ੍ਤਾਨੰ ਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਪਵਿਟ੍ਠੋ** ਵਿਵੇਕਟ੍ਠਾਨੰ। **ਸਾਯੰ ਨਿਕ੍ਖਮਤਿ** ਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰੰ ਉਪਬ੍ਰੂਹੇਤ੍ਵਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਕਸਿਣਪਰਿਕਮ੍ਮੰ ਕਰੋਤਿ,** ਨ ਯੰ ਕਿਞ੍ਚਿ ਕਿਚ੍ਚਨ੍ਤਰੰ। **ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯੋ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਤਿ,** ਨ ਮੋਘਮਨਸਿਕਾਰੰ। **ਸਬ੍ਬਥਾ**ਤਿਆਦਿਤੋ ਤਾਵ ਤਦਙ੍ਗਵਸੇਨ ਕਿਲੇਸੇਹਿ ਚਿਤ੍ਤੰ ਵਿਵੇਚੇਨ੍ਤੋ ਤਤੋ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਵਸੇਨ ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਵਸੇਨ ਪਟਿਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਵਸੇਨਾਤਿ ਸਬ੍ਬਪ੍ਪਕਾਰੇਨ ਚਿਤ੍ਤਵਿਵੇਕੰ ਪੂਰੇਤਿ। **ਪੰਸੁਕੂਲਾਨਿ ਧਾਰੇਤੀ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਬਾਹੁਲਿਕਤਾਭਾਵੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, **ਅਸਿਥਿਲੰ ਸਾਸਨੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸਾਥਲਿਕਤਾਭਾਵੰ, **ਵਿਗਤਨੀਵਰਣੋ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਓਕ੍ਕਮਨੇ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਧੁਰਤੰ, **ਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿਨ੍ਤਿ**ਆਦਿਨਾ ਪਵਿਵੇਕਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮਤੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

੩੩. **ਤਤ੍ਰਾਵੁਸੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਇਤਿ**-ਸਦ੍ਦੋ ਆਦਿਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨ ''ਲੋਭੋ ਚ ਪਾਪਕੋ''ਤਿਆਦਿਨਯਪ੍ਪਵਤ੍ਤੰ ਉਪਰਿਦੇਸਨੰ ਅਨਵਸੇਸਤੋ ਪਰਿਯਾਦਿਯਤਿ। **ਕੋ ਅਨੁਸਨ੍ਧੀ**ਤਿ ਯਾ ਸਾ ਭਗਵਤਾ ਸੰਕਿਲੇਸਪਕ੍ਖੇਨ ਸਹ ਧਮ੍ਮਦਾਯਾਦਪਟਿਪਤ੍ਤਿਭਾਵਿਨੀ ''ਧਮ੍ਮਦਾਯਾਦਾ ਮੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਵਥ, ਮਾ ਆਮਿਸਦਾਯਾਦਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਦੇਸਨਾ ਉਦ੍ਦਿਟ੍ਠਾ, ਤੰ ''ਸਤ੍ਥੁ ਪਵਿਵਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਹਰਤੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਆਰਭਿਤ੍ਵਾ ਅਟ੍ਠਾਰਸਵਾਰਪਟਿਮਣ੍ਡਿਤਾਯ ਨਿਦ੍ਦੇਸਦੇਸਨਾਯ ਵਿਭਜਿਤ੍ਵਾ ਤਤੋ ਪਰੰ ''ਤਤ੍ਰਾਵੁਸੋ ਲੋਭੋ ਚ ਪਾਪਕੋ''ਤਿਆਦਿਨਯਾਯ ਉਪਰਿਦੇਸਨਾਯ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੰ ਪੁਚ੍ਛਤਿ। **ਏਵ**ਨ੍ਤਿ ਸੰਕਿਲੇਸਪਕ੍ਖੇ ''ਨਪ੍ਪਜਹਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਪਹਾਨਾਭਾਵਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ, ਵੋਦਾਨਪਕ੍ਖੇ ''ਪਜਹਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਪਹਾਨਸਬ੍ਭਾਵਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨਾਤਿ ਏਵੰ। ਅਨਿਦ੍ਧਾਰਿਤਸਰੂਪਾ ਯੰ-ਤੰ-ਸਦ੍ਦੇਹਿ ਧਮ੍ਮ-ਸਦ੍ਦੇਨ ਸਾਮਞ੍ਞਤੋ ਯੇ ਪਹਾਤਬ੍ਬਧਮ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਤੇ ਸਰੂਪਤੋ ਦਸ੍ਸੇਤੁਨ੍ਤਿ ਯੋਜਨਾ। **ਇਮੇ ਤੇਤਿ** ਏਤ੍ਥ ਕਸ੍ਮਾ ਲੋਭਾਦਯੋ ਏਵ ਪਹਾਤਬ੍ਬਧਮ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਨਨੁ ਇਤੋ ਅਞ੍ਞੇਪਿ ਮੋਹਦਿਟ੍ਠਿਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਦਯੋ ਪਹਾਤਬ੍ਬਧਮ੍ਮਾ ਸਨ੍ਤੀਤਿ? ਸਚ੍ਚੰ ਸਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਪਨ ਲੋਭਾਦੀਹਿ ਤਦੇਕਟ੍ਠਤਾ ਗਹਿਤਾ ਏਵ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਅਥ ਵਾ ਇਮੇਸੰਯੇਵੇਤ੍ਥ ਗਹਣੇ ਕਾਰਣੰ ਪਰਤੋ ਆਵਿ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ।

ਇਦਾਨਿ ਉਪਚਯੇਨ ਅਨੁਸਨ੍ਧਿੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **"ਅਪਿਚਾ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤਤ੍ਥ ਸਾਵਕਾਨੰ ਯਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਦਾਯਾਦਭਾਵੋ ਸਤ੍ਥਾ ਅਭਿਰੁਚਿਤੋ, ਸੋ ''ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨੇ ਭਾਵੇਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਅਕਤ੍ਥੇਤ੍ਵਾ ''ਵਿਵੇਕੰ ਅਨੁਸਿਕ੍ਖਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਚ ਧਮ੍ਮੇ ਪਜਹਨ੍ਤਿ, ਨ ਚ ਬਾਹੁਲਿਕਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਕਥਿਤਤ੍ਤਾ **ਹੇਟ੍ਠਾ ਪਰਿਯਾਯੇਨੇਵ ਧਮ੍ਮੋ ਕਥਿਤੋ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ''ਤੇ ਚ ਧਮ੍ਮੇ ਨਪ੍ਪਜਹਨ੍ਤਿ, ਓਕ੍ਕਮਨੇ

ਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ **ਆਮਿਸਂ ਪਰਿਯਾਯੇਨਪਿ ਕਥਿਤਂ**। ''ਸਿਯਾ ਚ ਮੇ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ, ''ਬਾਹੁਲਿਕਾ ਚ ਹੋਨ੍ਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਚ **ਆਮਿਸਂ ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯੇਨਪਿ ਕਥਿਤਂ**। ਅਥ ਵਾ ਯਾਯਂ ਭਗਵਤਾ ਆਮਿਸਦਾਯਾਦਪਟਿਕ੍ਖੇਪਨਾ ਧਮ੍ਮਦਾਯਾਦਤਾ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਯਞ੍ਚ ਤਦਤ੍ਥਂ ਵਿਭਜਨ੍ਤੇਨ ਮਹਾਥੇਰੇਨ ਅਤ੍ਤਨਾ ਵਿਵੇਕਾਨੁਸਿਕ੍ਖਨਾਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਦੁਭਯਂ ਹੇਤੁਵਸੇਨ ਵਿਭਾਵੇਤੁਂ **"ਤਤ੍ਰਾਵੁਸੋ, ਲੋਭੋ ਚਾ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਹੇਤੁਨਿਰੋਧੇਨ ਹਿ ਸਂਕਿਲੇਸਪਕ੍ਖਸ੍ਸ, ਨਿਰੋਧਹੇਤੁਸਮ੍ਪਾਦਨੇਨ ਚ ਵੋਦਾਨਪਕ੍ਖਸ੍ਸ ਤਪ੍ਪਾਪਕਤਾ।

ਅਤੀਤਦੇਸਨਾਨਿਦਸ੍ਸਨਨ੍ਤਿ ਅਤੀਤਾਯ ਥੇਰੇਨ ਯਥਾਦੇਸਿਤਾਯ ਦੇਸਨਾਯ ਚ ਪਚ੍ਚਾਮਸਨਂ। ਤੇਨੇਵਾਹ **"ਸਤ੍ਥ ਪਵਿਵਿਤ੍ਤਸ੍ਸ... ਪੇ॰... ਦੇਸਨਾਯਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤੀ"**ਤਿ। **ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਯਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਵਿਸੇਸਤੋ ''ਯੇਸਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਸਤ੍ਥਾ ਪਹਾਨਮਾਹਾ''ਤਿ, ਏਤਸ੍ਮਿਂ ਪਦੇ। ਤਤ੍ਥ ਹਿ ਪਹਾਤਬ੍ਬਧਮ੍ਮਾ ਲੋਭਾਦਯੋ ਸਾਮਞ੍ਞਤੋ ਵੁਤ੍ਤਾ। **ਲਾਮਕਾ**ਤਿ ਨਿਹੀਨਾ। ਲੋਭਦੋਸਾ ਹਿ ਹੇਤੁਤੋ ਪਚ੍ਚਯਤੋ ਸਭਾਵਤੋ ਫਲਤੋ ਨਿਸ੍ਸਨ੍ਦਤੋ ਸਂਕਿਲਿਟ੍ਠਪਕਤਿਕਾ, ਆਯਤਿਂ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਪਾਪਨਟ੍ਠੇਨ ਵਾ ਪਾਪਕਾ। **ਲੁਬ੍ਭਨਲਕ੍ਖਣੋ**ਤਿ ਆਰਮ੍ਮਣਸ੍ਸ ਅਭਿਗਿਜ੍ਝਨਲਕ੍ਖਣੋ। ਤਥਾ ਹਿ ਸੋ ਲੁਬ੍ਭਨ੍ਤਿ ਤੇਨ, ਸਯਂ ਵਾ ਲੁਬ੍ਭਤਿ, ਲੁਬ੍ਭਨਮਤ੍ਤਮੇਵ ਵਾ ਤਨ੍ਤਿ ''ਲੋਭੋ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਰਸਾਦੀਸੁ ਅਭਿਸਙ੍ਗਰਸੋ, ਅਪਰਿਚ੍ਚਾਗਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨੋ, ਸਂਯੋਜਨਿਯੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਅਸ੍ਸਾਦਦਸ੍ਸਨਪਦਟ੍ਠਾਨੋ। **ਦੁਸ੍ਸਨਲਕ੍ਖਣੋ**ਤਿ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਬ੍ਯਾਪਜ੍ਜਨਲਕ੍ਖਣੋ। ਤਥਾ ਹਿ ਸੋ ਦੁਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਤੇਨ, ਸਯਂ ਵਾ ਦੁਸ੍ਸਤਿ, ਦੁਸ੍ਸਨਮਤ੍ਤਮੇਵ ਵਾ ਤਨ੍ਤਿ ''ਦੋਸੋ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਰਸਾਦੀਸੁ ਵਿਸਪ੍ਪਨਰਸੋ, ਸਨਿਸ੍ਸਯਦਹਨਰਸੋ ਵਾ, ਦੁਸ੍ਸਨਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨੋ, ਆਘਾਤਵਤ੍ਥੁਪਦਟ੍ਠਾਨੋ।

ਤੇਸੂਤਿਆਦਿਨਾ ਦਸ੍ਸਨੇਨ ਲੋਭਦੋਸਾਨਂ ਏਕਨ੍ਤਤੋ ਪਹਾਤਬ੍ਬਤਾਦਸ੍ਸਨਂ। **ਆਮਿਸਦਾਯਾਦਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯਾਨਂ ਲਾਭੇ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਇਦਂ ਲੋਭਸ੍ਸ ਆਰਮ੍ਮਣਗ੍ਗਹਣਸਭਾਵਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਣ੍ਹਾਯ ਵਸੇਨ ਪਨ ਅਨੁਗਿਜ੍ਝਨਂ ਸਨ੍ਧਾਯ **"ਅਲਦ੍ਧਂ ਪਤ੍ਥੇਤੀ"**ਤਿ ਆਹ। ਅਲਾਭੇ ਪਚ੍ਚਯਾਨਂ ਆਮਿਸਦਾਯਾਦਸ੍ਸ ਹੋਤੀਤਿ ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਯੋਜਨਾ। **ਅਲਭਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ''ਪਚ੍ਚਯੇ''ਤਿ ਵਿਭਤ੍ਤਿਂ ਪਰਿਣਾਮੇਤ੍ਵਾ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ। **ਵਿਘਾਤ**ਵਾਤਿ ''ਯਮ੍ਪਿਚ੍ਛਂ ਨ ਲਭਤਿ, ਤਮ੍ਪਿ ਦੁਕ੍ਖ''ਨ੍ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੨੦; ਵਿਭ॰ ੧੯੦) ਵਚਨਤੋ ਇਚ੍ਛਾਵਿਘਾਤਵਾ। ਲੋਭੋ ਚ ਦੇਯ੍ਯਧਮ੍ਮੇ ਹੋਤਿ ਆਮਿਸਦਾਯਾਦਸ੍ਸਾਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਏਸ ਨਯੋ ਅਨਨ੍ਤਰਪਦੇਪਿ। **ਦੇਯ੍ਯਧਮ੍ਮੇ**ਤਿ ਚ ਇਦਂ ਨਿਦਸ੍ਸਨਮਤ੍ਤਂ ਸਤ੍ਤੁਕੇਲਾਯਨਾਦਿਵਸੇਨਪਿ ਤਸ੍ਸ ਲੋਭੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਸਬ੍ਭਾਵਤੋ। ''ਤਣ੍ਹਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਪਰਿਯੇਸਨਾ, ਪਰਿਯੇਸਨਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਲਾਭੋ''ਤਿ ਏਵਮਾਦਯੋ **ਨਵ ਤਣ੍ਹਾਮੂਲਕਾ। ਪਰਿਪੂਰੇਤਿ** ਆਮਿਸਦਾਯਾਦੋਤਿ ਵਿਭਤ੍ਤਿਵਿਪਰਿਣਾਮੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਆਵਾਸਮਚ੍ਛਰਿਯਾਦੀਨਿ **ਪਞ੍ਚ ਮਚ੍ਛਰਿਯਾਨਿ**।

ਮਗ੍ਗੋਨ੍ਤਿ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਂ। ਸੋ ਹਿ ਕਿਲੇਸੇ ਮਾਰੇਨ੍ਤੋ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਤ੍ਥਿਕੇਹਿ ਚ ਮਗ੍ਗੀਯਤਿ, ਸਯਂ ਵਾ ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਭਿਸਮਯਵਸੇਨ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਮਗ੍ਗਤੀਤਿ ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯੇਨ ''ਮਗ੍ਗੋ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਏਕੋ ਅਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਇਤਰੇਨ ਅਸਮ੍ਮਿਸ੍ਸੋ ਏਕੋ ਕੋਟ੍ਠਾਸੋ, ਹੀਨਤਾਯ ਵਾ ਲਾਮਕਟ੍ਠੇਨ **ਏਕੋ ਅਨ੍ਤੋ**। ਕਾਮਂ ਅਞ੍ਞੇਪਿ ਕੁਸਲਧਮ੍ਮਾ ਏਤੇ ਅਨ੍ਤੇ ਅਸਮ੍ਪਯੋਗਤੋ ਨ ਉਪੇਨ੍ਤਿ, ਤੇਹਿ ਵਿਮੁਤ੍ਤਾ ਏਵ, ਅਯਂ ਪਨ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ ਨ ਉਪੇਤੀਤਿ ਆਹ **"ਵਿਮੁਤ੍ਤੋ ਏਤੇਹਿ ਅਨ੍ਤੇਹੀ"**ਤਿ। **ਤਸ੍ਮਾ**ਤਿ ਅਨ੍ਤਦ੍ਵਯਵਿਮੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ। **ਏਤੇਸਂ ਮਜ੍ਝੇ ਭਵਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਇਦਂ ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਉਭਯਨ੍ਤਵਿਮੁਤ੍ਤਤਾਯ ਏਵ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਨ ਤਪ੍ਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਤਾਯ, ਵਟ੍ਟਦੁਕ੍ਖਨਿਸ੍ਸਰਣਤ੍ਥਿਕੇਹਿ ਪਟਿਪਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬਤੋ ਚ। **ਤਥਾ**ਤਿ ਯਥਾ ਇਤਰੇਨ ਅਸਮ੍ਮਿਸ੍ਸਟ੍ਠੇਨ ਲਾਮਕਟ੍ਠੇਨ ਚ ਲੋਭੋ ਏਕੋ ਅਨ੍ਤੋ, ਤਥਾ **ਕਾਮਸੁਖਲ੍ਲਿਕਾਨੁਯੋਗੋ**ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਸ ਨਯੋ ਸੇਸੇਸੁਪਿ। ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਅਨੁਪਗਮਨਞ੍ਚ ਨੇਸਂ ਅਨ੍ਤਾਨਂ ਸਬ੍ਬਸੋ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਕਰਣੇਨੇਵ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। **ਪੁਰਿਮਨਯੇਨਾ**ਤਿ ''ਏਤੇ ਦ੍ਵੇ ਅਨ੍ਤੇ ਨ ਉਪੇਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ।

ਸਚ੍ਚਾਨਨ੍ਤਿ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਾਨਂ। **ਦਸ੍ਸਨਪਰਿਣਾਯਕਟ੍ਠੇਨਾ**ਤਿ ਦਸ੍ਸਨਸ੍ਸ ਪਰਿਞ੍ਞਾਭਿਸਮਯਾਦਿਭੇਦਸ੍ਸ ਪਰਿਤੋ ਸਬ੍ਬਥਾ ਨਯਨਟ੍ਠੇਨ ਪਵਤ੍ਤਨਟ੍ਠੇਨ। **ਚਕ੍ਖੁਕਰਣੀ**ਤਿ ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਖੁਸ੍ਸ ਕਰਣੀ ਨਿਪ੍ਫਾਦਿਕਾ। ਤਯਿਦਂ ਸਤਿਪਿ ਪਟਿਪਦਾਯ ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਖੁਤੋ ਅਨਞ੍ਞਤ੍ਤੇ ਅਵਯਵਸੇਨ ਸਿਜ੍ਝਮਾਨੋ ਅਤ੍ਥੋ ਸਮੁਦਾਯੇਨ ਕਤੋ ਨਾਮ ਹੋਤੀਤਿ ਉਪਚਾਰਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਤਥਾ ਹਿ ਵਕ੍ਖਤਿ **"ਮਗ੍ਗੋਯੇਵ ਹਿ ਮਗ੍ਗਤ੍ਥਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਤਿ ਮਗ੍ਗੇਨ ਕਾਤਬ੍ਬਕਿਚ੍ਚਕਰਣਤੋ"**ਤਿ। **ਞਾਣਾਯਾ**ਤਿ ਯਾਥਾਵਤੋ ਜਾਨਨਾਯ। ਤੇਨਾਹ

“**ਵਿਦਿਤਕਰਣਟ੍ਠੇਨਾ**”ਤਿ। ਵਿਸੇਸਵਾਤਭਾਵਾਪਾਦਨਞ੍ਹਿ ਵਿਦਿਤਕਰਣੰ। **ਵੂਪਸਮਨਤੋ**ਤਿ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਵਸੇਨ ਵੂਪਸਮਨਤੋ। ਦੁਕ੍ਖਾਦੀਨੰ ਪਰਿਞ੍ਞੇਯਜਾਦਿਭਾਵੋ ਵਿਯ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯਜਭਾਵੋਪਿ ਮਗ੍ਗਵਸੇਨੇਵ ਪਾਕਟੋ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ “**ਚਤੁਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਸਚ੍ਚਾਨੰ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯਜਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤੋ**”ਤਿ, ਵਿਭਾਵਨਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸਮ੍ਬੋਧੋਤਿ ਮਗ੍ਗੋ** ‘‘ਸਮ੍ਬੁਜ੍ਝਤਿ ਏਤੇਨਾ’’ਤਿ ਕਤ੍ਵਾ। **ਤਸ੍ਸਤ੍ਥਾਯਾ**ਤਿ ਮਗ੍ਗਕਿਚ੍ਚਤ੍ਥਾਯ। ਨ ਹਿ ਮਗ੍ਗਤੋ ਅਞ੍ਞੋ ਮਗ੍ਗਕਿਚ੍ਚਕਰੋ ਅਤ੍ਥਿ। ਤੇਨਾਹ “**ਮਗ੍ਗੋਯੇਵ ਹੀ**”ਤਿਆਦਿ। ਅਥ ਵਾ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਾ ਸਹਜਾਤਾਦਿਪਚ੍ਚਯਭਾਵੇਨ ਇਤਰੇ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਿ, ਏਵਂ ਸੇਸਮਗ੍ਗਧਮ੍ਮਾਪੀਤਿ ਏਵਮ੍ਪਿ ਮਗ੍ਗਤ੍ਥਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਨੰ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। **ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਯ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਕਮ੍ਮਾਯਾ**ਤਿ ਸਚ੍ਛਿਕਰਣਸਙ੍ਖਾਤਪਚ੍ਚਕ੍ਖਕਮ੍ਮਾਯ। **ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਯਾ**ਤਿ ਵਾ ਅਨੁਪਾਦਿਸੇਸਨਿਬ੍ਬਾਨਾਯ। **ਉਪਸਮਾਯਾਤਿ** ਇਮਿਨਾ ਸਉਪਾਦਿਸੇਸਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਗਹਿਤਨ੍ਤਿ। **ਅਯਨ੍ਤਿ** ‘‘ਸਾ ਹਿ ਸਚ੍ਚਾਨ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੋ ਅਤ੍ਥਨਯੋ। **ਏਤ੍ਥਾ**ਤਿ ‘‘ਚਕ੍ਖੁਕਰਣੀ’’ਤਿਆਦੀਸੁ ਪਦੇਸੁ। **ਸਾਰੋ** ਸੁਨ੍ਦਰੋ ਅਨਪਨੀਤੋ। **ਇਤੋ ਅਞ੍ਞਥਾ**ਤਿ ‘‘ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਪਰਿਞ੍ਞਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਸੁਦ੍ਧਿਂ ਕਰੋਤੀਤਿ ਚਕ੍ਖੁਕਰਣੀ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਅਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾਪਪਞ੍ਚੋ ਕੇਵਲੰ ਵਿਤ੍ਥਾਰਤ੍ਥਾਯ।

ਅਯਮੇਵਾਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਅਯ**ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਞ੍ਞੇਸਞ੍ਚ ਤਸ੍ਸੰ ਪਰਿਸਾਯੰ ਅਰਿਯਾਨੰ ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਭਾਵਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਆਸਨ੍ਨਪਚ੍ਚਕ੍ਖਵਾਚੀ ਹਿ ਅਯੰ-ਸਦ੍ਦੋ। **ਅਞ੍ਞਮਗ੍ਗਪਟਿਸੇਧਨਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਨਿਬ੍ਬਾਨਗਾਮਿਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਿਭਾਵਪਟਿਸੇਧਨਤ੍ਥੰ। ਸਤ੍ਤਾਪਟਿਕ੍ਖੇਪੋ ਹਿ ਇਧ ਪਟਿਸੇਧਨੰ ਅਲਬ੍ਭਮਾਨਤ੍ਤਾ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ। ਬੁਦ੍ਧਾਦੀਨੰ ਸਾਧਾਰਣਭਾਵੋ ਅਨਞ੍ਞਤਾ। ਤੇਨਾਹ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਸਹਮ੍ਪਤਿ –

‘‘ਏਕਾਯਨੰ ਜਾਤਿਖਯਨ੍ਤਦਸ੍ਸੀ,
ਮਗ੍ਗਂ ਪਜਾਨਾਤਿ ਹਿਤਾਨੁਕਮ੍ਪੀ।
ਏਤੇਨ ਮਗ੍ਗੇਨ ਤਰਿਂਸੁ ਪੁਬ੍ਬੇ,
ਤਰਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਯੇ ਚ ਤਰਨ੍ਤਿ ਓਘ’’ਨ੍ਤਿ॥ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੫.੩੮੪, ੪੦੯; ਮਹਾਨਿ॰ ੧੯੧; ਚੂਲਨਿ॰ ੧੦੭, ੧੨੧; ਨੇਤ੍ਤਿ॰ ੧੭੦)।

ਆਰਕਤ੍ਤਾਤਿ ਇਮਿਨਾ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਨਯੇਨ ਅਰਿਯ-ਸਦ੍ਦਸਿਦ੍ਧਿਮਾਹ। **ਅਰਿਪਹਾਨਾਯਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਥਵਚਨਮਤ੍ਤੰ। ਅਰਯੋ ਪਾਪਧਮ੍ਮਾ ਯਨ੍ਤਿ ਅਪਗਮਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਅਰਿਯੋ**। **ਅਰਿਯੇਨ ਦੇਸਿਤੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਅਰਿਯਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਅਯਨ੍ਤਿ **ਅਰਿਯੋ**। **ਅਰਿਯਭਾਵਪ੍ਪਟਿਲਾਭਾਯਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਅਰਿਯਕਰੋ **ਅਰਿਯੋ**ਤਿ ਉਤ੍ਤਰਪਦਲੋਪੇਨ ਅਰਿਯ-ਸਦ੍ਦਸਿਦ੍ਧਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਯਸ੍ਮਾ ਮਗ੍ਗਙ੍ਗਸਮੁਦਾਯੇ ਮਗ੍ਗਵੋਹਾਰੋ ਹੋਤਿ, ਸਮੁਦਾਯੋ ਚ ਸਮੁਦਾਯੀਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਨਾਮ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ “**ਅਟ੍ਠਹਿ ਅਙ੍ਗੇਹਿ ਉਪੇਤਤ੍ਤਾ**”ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਵਯਵਭੂਤਾਨਿ ਅਟ੍ਠ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਏਤਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤੀਤਿ **ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੋ**। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਪਰਮਤ੍ਥਤੋ ਅਙ੍ਗਾਨਿਯੇਵ ਮਗ੍ਗੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤੰ “**ਨ ਚ ਅਙ੍ਗਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤੋ**”ਤਿ ਯਥਾ ‘‘ਛਲਙ੍ਗੋ ਵੇਦੋ’’ਤਿ। ਸਦਿਸੂਦਾਹਰਣੰ ਪਨ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ “**ਪਞ੍ਚਙ੍ਗਿਕਤੂਰਿਯਾਦੀਨਿ ਵਿਯਾ**”ਤਿ ਆਹ। **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਚਤੁਰਙ੍ਗਿਨੀ ਸੇਨਾਤਿ ਏਵਮਾਦੀਨੰ ਸਙ੍ਗਹੋ। **ਮਾਰੇਨ੍ਤੋ ਗਚ੍ਛਤੀ**ਤਿ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਨਯੇਨ ਸਦ੍ਦਸਿਦ੍ਧਿਮਾਹ। **ਮਗ੍ਗਤੀ**ਤਿ ਗਵੇਸਤਿ। ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੋ ਹਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਆਰਮ੍ਮਣੰ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਤਂ ਗਵੇਸਨ੍ਤੋ ਵਿਯ ਹੋਤੀਤਿ। **ਮਗ੍ਗੀਯਤਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਤ੍ਥਿਕੇਹਿ** ਵਿਵਟ੍ਟੂਪਨਿਸ੍ਸਯਪੁਞ੍ਞਕਰਣਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਤਦਤ੍ਥੰ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਤੋ। **ਗਮ੍ਮਤੀ**ਤਿ ਏਤੇਨ ਆਦਿਅਨ੍ਤਵਿਪਰਿਯਾਯੇਨ ਸਦ੍ਦਸਿਦ੍ਧਿਮਾਹ ਯਥਾ ‘‘ਕਕ੍ਕੂ’’ਤਿ। “**ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਨ੍ਤਿ ਨਿਪਾਤੋ**”ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਲਿਙ੍ਗਵਿਭਤ੍ਤਿਵਚਨਸਾਧਾਰਣਤਾਯ “**ਕਤਮਾਨਿ ਤਾਨਿ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਾਨੀ**”ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਨਨੁ ਚ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਸਮੁਦਿਤਾਨਿ ਮਗ੍ਗੋ ਅਨੁਮਸੋ ਸਤ੍ਤਙ੍ਗਵਿਕਲਸ੍ਸ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋਤਿ? ਸਚ੍ਚਮੇਤੰ ਸਚ੍ਚਪਟਿਵੇਧੇਨ, ਮਗ੍ਗਪਚ੍ਚਯਤਾਯ ਪਨ ਯਥਾਸਕੰ ਕਿਚ੍ਚਕਰਣੇਨ ਪਚ੍ਚੇਕਮ੍ਪਿ ਤਾਨਿ ਮਗ੍ਗੋਯੇਵਾਤਿ ਆਹ “**ਏਕਮੇਕਞ੍ਹਿ ਅਙ੍ਗੰ ਮਗ੍ਗੋਯੇਵਾ**”ਤਿ, ਅਞ੍ਞਥਾ ਸਮੁਦਿਤਾਨਮ੍ਪਿ ਨੇਸੰ ਮਗ੍ਗਕਿਚ੍ਚਂ ਨ ਸਮ੍ਭਵੇਯ੍ਯਾਤਿ। ਇਦਾਨਿ ਤਮੇਵਤ੍ਥੰ ਪਾਲ਼ਿਯਾ ਸਮਤ੍ਥੇਤੁੰ “**ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਮਗ੍ਗੋ ਚੇਵ ਹੇਤੁ ਚਾ**”ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ।

ਸਮ੍ਮਾ ਅਵਿਪਰੀਤੰ ਪਰਿਞ੍ਞਾਭਿਸਮਯਾਦਿਵਸੇਨ ਚਤੁਨ੍ਨੰ ਸਚ੍ਚਾਨੰ ਦਸ੍ਸਨੰ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਨੰ ਲਕ੍ਖਣੰ ਏਤਿਸ੍ਸਾਤਿ **ਸਮ੍ਮਾਦਸ੍ਸਨਲਕ੍ਖਣਾ**। ਸਮ੍ਮਾ ਅਵਿਪਰੀਤੰ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮੇ ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਰਮ੍ਮਣੇ ਅਭਿਨਿਰੋਪਨੰ ਅਪ੍ਪਨਾਲਕ੍ਖਣੰ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ **ਸਮ੍ਮਾਅਭਿਨਿਰੋਪਨਲਕ੍ਖਣੋ** ਮੁਸਾਵਾਦਾਦੀਨੰ ਵਿਸਂਵਾਦਨਾਦਿਕਿਚ੍ਚਤਾਯ ਲੂਖਾਨੰ ਅਪਰਿਗ੍ਗਾਹਕਾਨੰ ਪਟਿਪਕ੍ਖਭਾਵਤੋ

ਸਿਨਿਦ੍ਧਸਭਾਵਤ੍ਤਾ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮੇ, ਸਮ੍ਮਾਵਾਚਪ੍ਪਚ੍ਚਯਸੁਭਾਸਿਤਸੋਤਾਰਞ੍ਚ ਜਨਂ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤੀਤਿ ਸਮ੍ਮਾਵਾਚਾ ਸਮ੍ਮਾਪਰਿਗ੍ਗਹੋ ਲਕ੍ਖਣਂ ਏਤਿਸ੍ਸਾਤਿ **ਸਮ੍ਮਾਪਰਿਗ੍ਗਹਲਕ੍ਖਣਾ**। ਯਥਾ ਕਾਯਿਕਾ ਕਿਰਿਯਾ ਕਿਞ੍ਚਿ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਸਮੁਟ੍ਠਾਪੇਤਿ, ਸਯਞ੍ਚ ਸਮੁਟ੍ਠਹਨਂ ਘਟਨਂ ਹੋਤਿ, ਤਥਾ ਸਮ੍ਮਾਕਮ੍ਮਨ੍ਤਸਙ੍ਖਾਤਾ ਵਿਰਤਿਪੀਤਿ **ਸਮ੍ਮਾਸਮੁਟ੍ਠਾਨਲਕ੍ਖਣੋ ਸਮ੍ਮਾਕਮ੍ਮਨ੍ਤੋ**। ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾਨਂ ਵਾ ਉਕ੍ਖਿਪਨਂ **ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਂ** ਕਾਯਿਕਕਿਰਿਯਾਯ ਭਾਰੁਕ੍ਖਿਪਨਂ ਵਿਯ। ਜੀਵਮਾਨਸ੍ਸ ਸਤ੍ਤਸ੍ਸ, ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾਨਂ ਵਾ ਸੁਦ੍ਧਿ ਵੋਦਾਨਂ, ਆਜੀਵਸ੍ਸੇਵ ਵਾ ਜੀਵਿਤਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਸੁਦ੍ਧਿ ਵੋਦਾਨਂ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਸਮ੍ਮਾਵੋਦਾਨਲਕ੍ਖਣੋ ਸਮ੍ਮਾਆਜੀਵੋ**। ਕੋਸਜ੍ਜਪਕ੍ਖੇ ਪਤਿਤੁਂ ਅਦਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾਨਂ ਪਗ੍ਗਣ੍ਹਨਂ ਅਨੁਬਲਪ੍ਪਦਾਨਂ **ਪਗ੍ਗਹੋ**। ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਉਪਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਠਾਨਂ, ਤਸ੍ਸ ਵਾ ਅਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ **ਉਪਟ੍ਠਾਨਂ**। ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾਨਂ ਸਮ੍ਮਾ, ਸਮਂ ਵਾ ਆਧਾਨਂ **ਸਮਾਧਾਨਂ**। ਸਮ੍ਮਾ ਸਙ੍ਕਪ੍ਪੇਤਿ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮੇ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਅਭਿਨਿਰੋਪੇਤੀਤਿ **ਸਮ੍ਮਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ**। ਸਮ੍ਮਾ ਵਦਤਿ ਏਤਾਯਾਤਿ **ਸਮ੍ਮਾਵਾਚਾ**। ਸਮ੍ਮਾ ਕਰੋਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ ਸਮ੍ਮਾਕਮ੍ਮਂ, ਤਦੇਵ **ਸਮ੍ਮਾਕਮ੍ਮਨ੍ਤੋ**। ਸਮ੍ਮਾ ਆਜੀਵਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਸਮ੍ਮਾਆਜੀਵੋ**। ਸਮ੍ਮਾ ਵਾਯਮਤਿ ਉਸ੍ਸਹਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਸਮ੍ਮਾਵਾਯਾਮੋ**। ਸਮ੍ਮਾ ਸਰਤਿ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤੀਤਿ **ਸਮ੍ਮਾਸਤਿ** । ਸਮ੍ਮਾ ਸਮਾਧਿਯਤਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧੀ**ਤਿ ਏਵਂ ਸਮ੍ਮਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪਾਦੀਨਂ ਨਿਬ੍ਬਚਨਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਮਿਚ੍ਛਾਦਸ੍ਸਨਂ। **ਤਪ੍ਪਚ੍ਚਨੀਯਕਿਲੇਸੇ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਤਂ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ। ਨ ਹਿ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਕਿਲੇਸਾ ਪਚ੍ਚਨੀਯਾ, ਅਥ ਖੋ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਯਾ। **ਅਵਿਜ੍ਜਞ੍ਚਾ**ਤਿ ਅਵਿਜ੍ਜਾਗ੍ਗਹਣਂ ਤਸ੍ਸਾ ਸਂਕਿਲੇਸਧਮ੍ਮਾਨਂ ਪਮੁਖਭਾਵਤੋ। ਤੇਨਾਹ ''ਅਵਿਜ੍ਜਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮਾ ਅਕੁਸਲਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ''ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੫.੧)। ਦਸ੍ਸਨਨਿਵਾਰਕਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮੋਹਸ੍ਸ ਸਮੁਗ੍ਘਾਤੇਨ **ਅਸਮ੍ਮੋਹਤੋ**। ਏਤ੍ਥ ਚ **ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਂ...ਪੇ॰... ਪਜਹਤੀ**ਤਿ ਏਤੇਨ ਪਹਾਨਾਭਿਸਮਯਂ, **ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਕਰੋਤੀ**ਤਿ ਏਤੇਨ ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਭਿਸਮਯਂ, **ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮੇ**ਤਿਆਦਿਨਾ ਭਾਵਨਾਭਿਸਮਯਂ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਕਿਚ੍ਚਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਪਰਿਞ੍ਞਾਭਿਸਮਯੋ ਪਨ ਨਾਨਨ੍ਤਰਿਯਤਾਯ ਅਤ੍ਥਤੋ ਵੁਤ੍ਤੋ ਏਵ ਹੋਤੀਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ।

ਕਥਂ ਪਨ ਏਕਮੇਵ ਞਾਣਂ ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਖਣੇ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਕਿਚ੍ਚਾਨਿ ਸਾਧੇਨ੍ਤਂ ਪਵਤ੍ਤਤਿ। ਨ ਹਿ ਤਾਦਿਸਂ ਲੋਕੇ ਦਿਟ੍ਠਂ, ਨ ਆਗਮੋ ਵਾ ਤਾਦਿਸੋ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ। ਯਥਾ ਹਿ ਪਦੀਪੋ ਏਕਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਖਣੇ ਵਟ੍ਟਿਂ ਦਹਤਿ, ਸ੍ਨੇਹਂ ਪਰਿਯਾਦਿਯਤਿ, ਅਨ੍ਧਕਾਰਂ ਵਿਧਮਤਿ, ਆਲੋਕਞ੍ਚ ਵਿਦਂਸੇਤਿ, ਏਵਮੇਤਂ ਞਾਣਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਮਗ੍ਗਸਮਙ੍ਗਿਸ੍ਸ ਞਾਣਂ ਦੁਕ੍ਖੇਪੇਤਂ ਞਾਣਂ, ਦੁਕ੍ਖਸਮੁਦਯੇਪੇਤਂ ਞਾਣਂ , ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧੇਪੇਤਂ ਞਾਣਂ, ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨਿਯਾ ਪਟਿਪਦਾਯਪੇਤਂ ਞਾਣਨ੍ਤਿ **ਸੁਤ੍ਤਪਦਂ** (ਵਿਭ॰ ੧੫੪) ਏਤ੍ਥ ਉਦਾਹਰਿਤਬ੍ਬਂ। ਯਥਾ ਚ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੇ ਦੁਕ੍ਖਾਦੀਸੁ ਵਿਸੁਂ ਵਿਸੁਂ ਪਵਤ੍ਤਿਤ੍ਵਾ ਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਏਕਾਵ ਚਤੂਨ੍ਨਂ ਞਾਣਾਨਂ ਕਿਚ੍ਚਂ ਸਾਧੇਨ੍ਤੀ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਏਵਂ ਸਮ੍ਮਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪਾਦਯੋ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੇ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਸਙ੍ਕਪ੍ਪਾਦਿਨਾਮਕਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਕਾਮਸਙ੍ਕਪ੍ਪਾਦੀਨਂ ਪਜਹਨਵਸੇਨ ਵਿਸੁਂ ਵਿਸੁਂ ਪਵਤ੍ਤਿਤ੍ਵਾ ਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਤਿਣ੍ਣਂ ਚਤੁਨ੍ਨਞ੍ਚ ਕਿਚ੍ਚਂ ਸਾਧੇਨ੍ਤਾ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿ ਪਨ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੇਪਿ ਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇਪਿ ਨਾਨਾਯੇਵ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਕਾਮਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਪਾਪਧਮ੍ਮਾ ਪਟਿਪਕ੍ਖਾ, ਉਜੁਵਿਪਚ੍ਚਨੀਕਤਾਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ ਪਨ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਕਿਚ੍ਚਨਿਦ੍ਦੇਸੇ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਗ੍ਗਹਣਂ ਕਤਂ। ਤੇਨੇਵ ਚ "**ਤਪ੍ਪਚ੍ਚਨੀਯਕਿਲੇਸੇ ਚਾ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਯੇਸਂ ਕਿਲੇਸਾਨਂ ਅਨੁਪਚ੍ਛਿਨ੍ਨਤ੍ਤੇ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ, ਤੇ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਸਹਜੇਕਟ੍ਠਤਾਯ ਤਦੇਕਟ੍ਠਾਵ ਤਪ੍ਪਚ੍ਚਨੀਯਕਿਲੇਸਾ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ। ਸਮ੍ਮਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪਾਦੀਨਂ ਕਿਚ੍ਚਨਿਦ੍ਦੇਸੇਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗਾਦਿਵਸੇਨ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਮਗ੍ਗਭਾਵਸਾਮਞ੍ਞੇਨ ਏਕਤੋ ਕਤ੍ਵਾ। ਲੋਭਦੋਸਾ ਸਮੁਦਯਸਚ੍ਚਂ, ਯਸ੍ਸ ਪਨ ਸੋ ਸਮੁਦਯੋ ਤਂ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਂ, ਪਹਾਨਭਾਵੋ ਮਗ੍ਗਸਚ੍ਚਂ, ਯਤ੍ਥ ਤਂ ਪਹਾਨਂ, ਤਂ ਨਿਰੋਧਸਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਇਮਾਨਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਸਚ੍ਚਾਨਿ। ਕਸ੍ਮਾ ਪਨੇਤ੍ਥ ਲੋਭਦੋਸਾਨਂ ਵਿਸੁਂ ਆਦਿਤੋ ਚ ਗਹਣਂ? ਵਿਸੁਂ ਗਹਣਂ ਤਾਵ ਤਥਾਬੁਜ੍ਝਨਕਾਨਂ ਪੁਗ੍ਗਲਾਨਂ ਅਜ੍ਝਾਸਯਵਸੇਨ, ਇਮੇਹਿ ਲੋਭਦੋਸੇਹਿ ਆਮਿਸਦਾਯਾਦਤਾ, ਤਪ੍ਪਹਾਨੇਨ ਚ ਧਮ੍ਮਦਾਯਾਦਤਾਤਿ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ, ਤਦਨੁਸਾਰੇਨ ਚਤੁਸਚ੍ਚਯੋਜਨਾਯ ਏਵਂ ਏਕੇਕਸ੍ਸ ਨਿਯ੍ਯਾਨਮੁਖਂ ਹੋਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਞ੍ਚ। ਸੇਸਵਾਰੇਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਆਦਿਤੋ ਗਹਣਂ ਪਨ ਅਤਿਵਿਯ ਓਲ਼ਾਰਿਕਤਾਯ ਸੁਪਾਕਟਭਾਵਤੋ ਵਕ੍ਖਮਾਨਾਨਂ ਅਞ੍ਞੇਸਞ੍ਚ ਪਾਪਧਮ੍ਮਾਨਂ ਮੂਲਭਾਵਤੋ ਤਦੇਕਟ੍ਠਤਾਯ ਚ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਕੁਜ੍ਝਨਲਕ੍ਖਣੋਤਿ ਕੁਪ੍ਪਨਸਭਾਵੋ, ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਬ੍ਯਾਪਜ੍ਜਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਚਣ੍ਡਿਕ੍ਕਂ** ਲੁਦ੍ਦਤਾ, ਕੁਰੂਰਭਾਵੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਆਘਾਤਕਰਣਰਸੋ**ਤਿ ''ਅਨਤ੍ਥਂ ਮੇ ਅਚਰੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਚਿਤ੍ਤੇ ਆਘਾਤਸ੍ਸ ਕਰਣਰਸੋ। **ਦੁਸ੍ਸਨਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨੋ**ਤਿ ਸਪਰਸਨ੍ਤਾਨਸ੍ਸ ਵਿਨਾਸਨਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨੋ ਲਦ੍ਧੋਕਾਸੋ ਵਿਯ ਸਪਤ੍ਤੋ। **ਉਪਨਨ੍ਧਨਂ** ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਸ੍ਸ ਉਪਰੂਪਰਿ ਨਨ੍ਧਨਂ ਵਿਯ ਹੋਤੀਤਿ ਕਤ੍ਵਾ। ਤਥਾ ਹੇਸ "**ਵੇਰਅਪ੍ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਰਸੋ, ਕੋਧਾਨੁਪਬਨ੍ਧਭਾਵਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨੋ**"ਤਿ ਚ ਵੁਤ੍ਤੋ। **ਅਪਰਕਾਲੇ ਉਪਨਾਹੋਤਿਆਦੀ**ਤਿ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ''ਉਪਨਯ੍ਹਨਾ ਉਪਨਯ੍ਹਿਤਤ੍ਤਂ ਆਠਪਨਾ ਠਪਨਾ ਸਣ੍ਠਪਨਾ ਅਨੁਸਂਸਨ੍ਦਨਾ ਅਨੁਪ੍ਪਬਨ੍ਧਨਾ ਦਲ੍ਹੀਕਮ੍ਮ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਨਂ (ਵਿਭ॰ ੮੯੧) ਨਿਦ੍ਦੇਸਪਦਾਨਂ ਅਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਂ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਉਪਨਾਹਸਮਙ੍ਗੀ ਹਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਵੇਰਸ੍ਸ ਅਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਤੋ ਆਦਿਤ੍ਤਪੂਤਿਅਲਾਤਂ ਵਿਯ ਜਲਤਿ ਏਵ, ਚਿਤ੍ਤਞ੍ਚਸ੍ਸ ਧੋਵਿਯਮਾਨਂ ਅਚ੍ਛਚਮ੍ਮਂ ਵਿਯ, ਮਸਿਮਕ੍ਖਿਤਪਿਲੋਤਿਕਾ ਵਿਯ ਚ ਨ ਸੁਜ੍ਝਤੇਵ।

ਪਰਗੁਣਮਕ੍ਖਨਲਕ੍ਖਣੋਤਿ ਉਦਕਪੁਞ੍ਛਨਿਯਾ ਉਦਕਂ ਵਿਯ ਪਰੇਸਂ ਗੁਣਾਨਂ ਮਕ੍ਖਨਸਭਾਵੋ। ਤਥਾਭੂਤੋ ਚਾਯਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਕਾਰਕਂ ਗੂਥੇਨ ਪਹਰਨ੍ਤਂ ਗੂਥੋ ਵਿਯ ਪਠਮਤਰਂ ਮਕ੍ਖੇਤਿ ਏਵਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਤਥਾ ਹੇਸ੍ਸ ਸਪਰਸਨ੍ਤਾਨੇਸੁ ਗੁਣਂ ਮਕ੍ਖੇਤੀਤਿ **ਮਕ੍ਖੋ**ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਯੁਗਗ੍ਗਾਹੋ** ਸਮਧੁਰਗ੍ਗਹਣਂ ਅਸਮਾਨਸ੍ਸਪਿ ਅਭੂਤਸ੍ਸ ਸਮਾਰੋਪਨਂ। ਸਮਭਾਵਕਰਣਂ **ਸਮੀਕਰਣਂ**। ਪਰੇਸਂ ਗੁਣਪ੍ਪਮਾਣੇਨ ਅਤ੍ਤਨੋ ਗੁਣਾਨਂ ਉਪਟ੍ਠਾਨਂ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਪੇਤੀਤਿ ਆਹ "**ਪਰੇਸਂ ਗੁਣਪ੍ਪਮਾਣੇਨ ਉਪਟ੍ਠਾਨਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨੋ**"ਤਿ। ਤਥਾ ਹੇਸ ਪਰੇਸਂ ਗੁਣੇ ਡਂਸਿਤ੍ਵਾ ਵਿਯ ਅਤ੍ਤਨੋ ਗੁਣੇਹਿ ਸਮੇ ਕਰੋਤੀਤਿ **ਪਲ਼ਾਸੋ**ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

ਪਰਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਖੀਯਨਂ ਪਰਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਉਸੂਯਨਂ। ਇਸ੍ਸਤਿ ਪਰਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਂ ਨ ਸਹਤੀਤਿ **ਇਸ੍ਸਾ**। ਤਥਾ ਹੇਸਾ "**ਪਰਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਕ੍ਖਮਨਲਕ੍ਖਣਾ**"ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਪਰਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਂ। **ਅਨਭਿਰਤਿਰਸਾ** ਅਭਿਰਤਿਪਟਿਪਕ੍ਖਕਿਚ੍ਚਾ। **ਵਿਮੁਖਭਾਵਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਾ** ਪਰਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਂ ਪਸ੍ਸਿਤੁਮ੍ਪਿ ਅਪ੍ਪਦਾਨਤੋ। **ਨਿਗੂਹਨਲਕ੍ਖਣਂ** ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਪਰੇਹਿ ਸਾਧਾਰਣਭਾਵਾਸਹਨਤੋ। **ਅਸੁਖਾਯਨਂ** ਨ ਸੁਖਨਂ ਦੁਕ੍ਖਨਂ, ਅਰੋਚਨਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਕਤਸ੍ਸ ਕਾਯਦੁਚ੍ਚਰਿਤਾਦਿਪਾਪਸ੍ਸ ਪਟਿਚ੍ਛਾਦਨਂ **ਕਤਪਾਪਪਟਿਚ੍ਛਾਦਨਂ**। ਤਸ੍ਸ ਪਾਪਸ੍ਸ ਆਵਰਣਭਾਵੇਨ ਪਚ੍ਚੁਪਤਿਟ੍ਠਤੀਤਿ **ਤਦਾਵਰਣਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਾ**, ਮਾਯਾ, ਯਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਭਸ੍ਮਛਨ੍ਨੋ ਵਿਯ ਅਙ੍ਗਾਰੋ, ਉਦਕਛਨ੍ਨੋ ਵਿਯ ਖਾਣੁ, ਪਿਲੋਤਿਕਪਟਿਚ੍ਛਾਦਿਤਂ ਵਿਯ ਚ ਸਤ੍ਥਂ ਹੋਤਿ। **ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨਗੁਣਪ੍ਪਕਾਸਨਂ** ਅਤ੍ਤਨਿ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨਸੀਲਾਦਿਗੁਣਵਿਭਾਵਨਂ, ਯੇਨ ਸਾਠੇਯ੍ਯੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਅਸਨ੍ਤਗੁਣਸਮ੍ਭਾਵਨੇਨ ਚਿਤ੍ਤਾਨੁਰੂਪਕਿਰਿਯਾਵਿਹਰਤੋ ''ਏਵਂਚਿਤ੍ਤੋ, ਏਵਂਕਿਰਿਯੋ''ਤਿ ਦੁਬ੍ਬਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਤ੍ਤਾ ਕੁਚ੍ਛਿਂ ਵਾ ਪਿਟ੍ਠਿਂ ਵਾ ਜਾਨਿਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕਾ। ਯਤੋ –

> ''ਵਾਮੇਨ ਸੂਕਰੋ ਹੋਤਿ, ਦਕ੍ਖਿਣੇਨ ਅਜਾਮਿਗੋ।
> ਸਰੇਨ ਨੇਲਕੋ ਹੋਤਿ, ਵਿਸਾਣੇਨ ਜਰਗ੍ਗਵੋ''ਤਿ॥ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੨੯੬; ਵਿਭ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੮੯੪; ਮਹਾਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧੬੬)
> –

ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਯਕ੍ਖਸੂਕਰਸਦਿਸੋ ਹੋਤਿ।

ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਦ੍ਧੁਮਾਤਭਾਵੋ ਥਦ੍ਧਲੂਖਭਾਵੋ। **ਅਪ੍ਪਤਿਸ੍ਸਯਵੁਤ੍ਤੀ**ਤਿ ਅਨਿਵਾਤਵੁਤ੍ਤਿ। ਅਮਦ੍ਦਵਾਕਾਰੇਨ ਪਚ੍ਚੁਪਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਅਮਦ੍ਦਵਤਂ ਵਾ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਪੇਤੀਤਿ **ਅਮਦ੍ਦਵਤਾਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨੋ**, ਥਮ੍ਭੋ, ਯੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਗਿਲਿਤਨਙ੍ਗਲਸੀਸੋ ਵਿਯ ਅਜਗਰੋ, ਵਾਤਭਰਿਤਭਸ੍ਤਾ ਵਿਯ ਚ ਥਦ੍ਧੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਗਰੁਟ੍ਠਾਨਿਯੇ ਚ ਦਿਸ੍ਵਾ ਓਨਮਿਤੁਮ੍ਪਿ ਨ ਇਚ੍ਛਤਿ, ਪਰਿਯਨ੍ਤੇਨੇਵ ਚਰਤਿ। ਕਰਣਸ੍ਸ ਉਤ੍ਤਰਕਿਰਿਯਾ **ਕਰਣੁਤ੍ਤਰਿਯਂ**। ਵਿਸੇਸਤੋ ਪਚੁਨੀਕਭਾਵੋ **ਵਿਪਚ੍ਚਨੀਕਤਾ**। ਪਰੇਨ ਹਿ ਕਿਸ੍ਮਿਞ੍ਚਿ ਕਤੇ ਤਦ੍ਦਿਗੁਣਂ ਕਰਣਵਸੇਨ **ਸਾਰਮ੍ਭੋ** ਪਵਤ੍ਤਤਿ।

ਸੇਯ੍ਯਾਦਿਆਕਾਰੇਹਿ ਉਨ੍ਨਮਨਂ **ਉਨ੍ਨਤਿ**। ਓਮਾਨੇਪਿ ਹਿ ਏਵਂ ਕਰਣਮੁਖੇਨ ਸਮ੍ਪਗ੍ਗਹਵਸੇਨੇਵ ਪਵਤ੍ਤਤਿ। ''ਅਹਮਸ੍ਮਿ ਸੇਯ੍ਯੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਅਹਂਕਰਣਂ ਸਮ੍ਪਗ੍ਗਹੋ **ਅਹਙ੍ਕਾਰੋ**। ਪਰੇ ਅਭਿਭਵਿਤ੍ਵਾ ਅਧਿਕਂ ਉਨ੍ਨਮਨਂ **ਅਬ੍ਭੁਨ੍ਨਤਿ** । ਯਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ ''ਪੁਬ੍ਬਕਾਲੇ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਹੀਨਤੋ ਦਹਤਿ ਅਪਰਕਾਲੇ ਸੇਯ੍ਯਤੋ''ਤਿ (ਵਿਭ· ੮੭੭)।

ਮਤ੍ਤਭਾਵੋ ਜਾਤਿਆਦਿਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਮਜ੍ਜਨਾਕਾਰੋ, ਯਸ੍ਸ ਵਾ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਮਤ੍ਤੋ ਨਾਮ ਹੋਤਿ, ਸੋ ਧਮ੍ਮੋ **ਮਤ੍ਤਭਾਵੋ। ਮਦਗ੍ਗਾਹਣਰਸੋ** ਮਦਸ੍ਸ ਗਾਹਣਕਿਚ੍ਚੋ। ਮਦੋ ਹਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਮਜ੍ਜਨਾਕਾਰਂ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮੇ ਗਾਹੇਨ੍ਤੋ ਵਿਯ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨੋ ਤਂਸਮਙ੍ਗਿਂ ਪੁਗ੍ਗਲਮ੍ਪਿ ਤਥਾ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਵਿਯ ਹੋਤਿ। ਅਹਙ੍ਕਾਰਵਸੇਨ ਪੁਗ੍ਗਲਂ ਅਨਿਟ੍ਠਂ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਮ੍ਮਾਦਭਾਵੋ ਵਿਯ ਹੋਤੀਤਿ **ਉਮ੍ਮਾਦਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨੋ**। ਸਤਿਯਾ ਅਨਿਗ੍ਗਣ੍ਹਿਤ੍ਵਾ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵੋਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ **ਚਿਤ੍ਤਵੋਸ੍ਸਗ੍ਗੋ,** ਸਤਿਵਿਰਹਿਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵੋਸ੍ਸਗ੍ਗਸ੍ਸ ਅਨੁਪ੍ਪਦਾਨਂ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ **ਵੋਸ੍ਸਗ੍ਗਾਨੁਪ੍ਪਦਾਨਂ**। **ਇਮੇਸਂ** ਕੋਧਾਦੀਨਂ ਲੋਭਾਦੀਨਮ੍ਪਿ ਵਾ। **ਲਕ੍ਖਣਾਦੀਨੀ**ਤਿ ਲਕ੍ਖਣਰਸਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਾਨਿ। ਪਦਟ੍ਠਾਨਂ ਪਨ ਧਮ੍ਮਨ੍ਤਰਤਾਯ ਨ ਗਹਿਤਂ। ਨਿਬ੍ਬਚਨਂ ''ਕੁਜ੍ਝਤੀਤਿ **ਕੋਧੋ,** ਉਪਨਯ੍ਹਤੀਤਿ **ਉਪਨਾਹੋ**''ਤਿਆਦਿਨਾ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਮੇਵਾਤਿ ਨ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਅਤ੍ਥਤੋ ਪਨ ਕੋਧੋ ਦੋਸੋ ਏਵ, ਤਥਾ ਉਪਨਾਹੋ। ਪਵਤ੍ਤਿਆਕਾਰਮਤ੍ਤਤੋ ਹਿ ਕਤੋ ਨੇਸਂ ਭੇਦੋ, ਮਕ੍ਖਪਲ਼ਾਸਸਾਰਮ੍ਭਾ ਤਦਾਕਾਰਪ੍ਪਵਤ੍ਤਾ ਪਟਿਘਸਹਗਤਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦਧਮ੍ਮਾ, ਮਾਯਾਸਾਠੇਯ੍ਯਥਮ੍ਭਮਦਪ੍ਪਮਾਦਾ ਤਦਾਕਾਰਪ੍ਪਵਤ੍ਤਾ ਲੋਭਸਹਗਤਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦਧਮ੍ਮਾ। **ਥਮ੍ਭੋ** ਵਾ ਮਾਨਵਿਸੇਸੋ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਥਦ੍ਧਭਾਵੇਨ ਗਹੇਤਬ੍ਬਤੋ, ਤਥਾ **ਮਦੋ**। ਤਥਾ ਹਿ ਸੋ ''ਮਾਨੋ ਮਞ੍ਞਨਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ **ਵਿਭਙ੍ਗੇ** (ਵਿਭ· ੮੭੮) ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠੋ। ਇਧ ਪਨ ਮਾਨਾਤਿਮਾਨਾਨਂ ਵਿਸੁਂ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ਮਜ੍ਜਨਾਕਾਰੇਨ ਪਵਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾ ਏਵ "**ਮਦੋ**"ਤਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾ। ਸੇਸਾਨਂ ਧਮ੍ਮਨ੍ਤਰਭਾਵੋ ਪਾਕਟੋ ਏਵ।

ਕਸ੍ਮਾ ਪਨੇਤ੍ਥ ਏਤੇ ਏਵ ਅਟ੍ਠ ਦੁਕਾ ਗਹਿਤਾ, ਕਿਮਿਤੋ ਅਞ੍ਞੇਪਿ ਕਿਲੇਸਧਮ੍ਮਾ ਨਤ੍ਥੀਤਿ? ਨੋ ਨਤ੍ਥਿ, ਇਮੇ ਪਨ ਆਮਿਸਦਾਯਾਦਸ੍ਸ ਸਵਿਸੇਸਂ ਕਿਲੇਸਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ ਤਂ ਵਿਸੇਸਂ ਵਿਭਾਵੇਨ੍ਤੇਨ ਆਮਿਸਦਾਯਾਦਸ੍ਸ ਲੋਭਾਦੀਨਂ ਪਵਤ੍ਤਨਾਕਾਰਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ "**ਵਿਸੇਸਤੋ**"ਤਿਆਦਿ ਆਰਦ੍ਧਂ। ਤਤ੍ਥ **ਏਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਏਤੇਸੁ ਲੋਭਾਦੀਸੁ। **ਅਲਭਨ੍ਤੋ** ਆਮਿਸਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਤਤ੍ਤੁਰਿ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਕੋਧੋਤਿ ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਤਬ੍ਬਂ। **ਸਨ੍ਤੇਪੀ**ਤਿ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨੇਪਿ। **ਇਸ੍ਸਤੀ**ਤਿ ਇਸ੍ਸਂ ਜਨੇਤਿ। **ਪਦੁਸ੍ਸਤੀ**ਤਿ ਤਸ੍ਸੇਵ ਵੇਵਚਨਂ। ਤਥਾ ਹਿ ਸਾ ''ਇਸ੍ਸਤਿ ਦੁਸ੍ਸਤਿ ਪਦੁਸ੍ਸਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਾ। ਯਸ੍ਮਾ ਵਾ ਇਸ੍ਸਂ ਜਨੇਨ੍ਤੋ ਏਕਂਸਤੋ ਪਦੁਟ੍ਠਚਿਤ੍ਤੋ ਏਵ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ "**ਪਦੁਸ੍ਸਤੀ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਅਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਆਮਿਸਦਾਯਾਦਸ੍ਸ। **ਏਵਂ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ**ਤਿ ਏਵਂ ਅਸਨ੍ਤਗੁਣਪ੍ਪਕਾਸਨਂ ਪਟਿਪਦਂ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ। **ਓਵਦਿਤੁਂ ਅਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯੋ**ਤਿ ਏਤੇਨ ਥਮ੍ਭੋ ਨਾਮ ਦੋਵਚਸ੍ਸਕਰਣੋ ਧਮ੍ਮੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਕਿਞ੍ਚਿ ਵਦਤਿ** ਓਵਾਦਦਾਨਵਸੇਨ। **ਥਮ੍ਭੇਨ... ਪੇ·... ਮਞ੍ਞਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਚ ਥਮ੍ਭਸ੍ਸ ਮਾਨਵਿਸੇਸਭਾਵਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਥਮ੍ਭੇਨ ਵਾ ਹੇਤੁਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਮਤ੍ਤੋ ਸਮਾਨੋ**ਤਿ ਮਤ੍ਤੋ ਹੋਨ੍ਤੋ। **ਕਾਮ...ਪੇ·... ਪਮਜ੍ਜਤੀ**ਤਿ ਏਤੇਨ ਮਦਵਸੇਨ ਏਕਂਸਤੋ ਪਮਾਦਮਾਪਜ੍ਜਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਏਵਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਆਮਿਸਦਾਯਾਦਸ੍ਸ ਲੋਭਾਦੀਨਂ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕ੍ਕਮਦਸ੍ਸਨੇਨੇਵ ਇਧ ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਨੇਸਂ ਦੇਸਨਾਕ੍ਕਮੋਪਿ ਦਸ੍ਸਿਤੋਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਨ ਕੇਵਲਂ ਇਮੇਹੇਵ, ਅਥ ਖੋ ਅਞ੍ਞੇਹਿ ਚ ਏਵਰੂਪੇਹਿ ਪਾਪਕੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਅਪਰਿਮੁਤ੍ਤੋ ਹੋਤੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਕੇ ਪਨ ਤੇਤਿ? ਅਤ੍ਰਿਚ੍ਛਤਾਮਹਿਚ੍ਛਤਾਦਯੋਤਿ। ਏਵਂ ਮਹਾਦੀਨਵਾ ਆਮਿਸਦਾਯਾਦਤਾਤਿ ਤਤੋ ਬਲਵਤਰੋ ਸਂਵੇਗੋ ਜਨੇਤਬ੍ਬੋਤਿ ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਓਵਾਦੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਏਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਏਤਸ੍ਮਿਂ ਸੁਤ੍ਤੇ। **ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਸਬ੍ਬੇਸੁ ਵਾਰੇਸੁ। **ਨਿਬ੍ਬਿਸੇਸੋਯੇ**ਵਾਤਿ ਏਤੇਨੇਵ ਪਠਮਤਰਂ ਇਧ ਦਸ੍ਸਿਤਸਚ੍ਚਯੋਜਨਾਨਯੇਨ ਸਬ੍ਬਵਾਰੇਸੁ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਞਾਣਪਰਿਚਯਪਾਟਵਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਸਤ੍ਤਙ੍ਗਤਾਦਿਵਿਸੇਸਵਿਭਾਵਨਾਯ ਞਾਣਸ੍ਸ ਆਸੇਵਨਟ੍ਠੇਨ ਪਰਿਚਯੋ ਞਾਣਪਰਿਚਯੋ, ਤਸ੍ਸ ਪਟੁਭਾਵਤ੍ਥਂ ਕੋਸਲ੍ਲਤ੍ਥਂ। **ਏਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੇ। **ਭੇਦੋ**ਤਿ ਵਿਸੇਸੋ। **ਕਮੋ**ਤਿ ਅਙ੍ਗਾਨਂ ਦੇਸਨਾਨੁਪੁਬ੍ਬੀ। **ਭਾਵਨਾਨਯੋ**ਤਿ ਭਾਵਨਾਵਿਧਿ। "**ਕਦਾਚਿ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੋ, ਕਦਾਚਿ ਸਤ੍ਤਙ੍ਗਿਕੋ**"ਤਿ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਵੁਤ੍ਤਮਤ੍ਥਂ ਵਿਵਰਨ੍ਤੋ ਪੁਨ "**ਅਯਂ ਹੀ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਪਠਮਜ੍ਝਾਨਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਸ੍ਸ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਸ੍ਸ ਵਸੇਨ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਕੇਚਿ ਝਾਨਧਮ੍ਮਾ ਮਗ੍ਗਸਭਾਵਾਤਿ ਏਕਨ੍ਤਤੋ ਝਾਨਂ ਮਗ੍ਗਤੋ ਵਿਸੁਂ ਕਤ੍ਵਾ ਵਤ੍ਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕਾਤਿ ''ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਪਠਮਜ੍ਝਾਨਸਹਿਤੋ''ਤਿ ਅਵਤ੍ਵਾ ''ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਪਠਮਜ੍ਝਾਨਵਸੇਨ''ਇਚ੍ਚੇਵ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਅਥ ਵਾ **ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਪਠਮਜ੍ਝਾਨਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਸ੍ਸ ਵਸੇਨਾਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੋ ਹਿ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਪਾਦਕਭੂਤਸ੍ਸ, ਸਮ੍ਮਸਿਤਸ੍ਸ ਵਾ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੋ ਹੋਤਿ। ਅਥ ਵਾ ਅਜ੍ਝਾਨਲਾਭਿਨੋ ਸੁਕ੍ਖਵਿਪਸ੍ਸਕਸ੍ਸ, ਝਾਨਲਾਭਿਨੋ ਵਾ ਪਾਦਕਮਕਤ੍ਵਾ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਸ੍ਸ, ਪਕਿਣ੍ਣਕਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ ਵਾ ਸਮ੍ਮਸਨੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੋ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੋ ਹੋਤਿ, ਸ੍ਵਾਸ੍ਸ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕਭਾਵੋ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਿਕਭਾਵੇਨਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਵਸੇਨਾ**"ਤਿ ਆਹ। ਏਵਂ "**ਅਵਸੇਸਜ੍ਝਾਨਵਸੇਨਾ**"ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਯਥਾਰਹਂ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਯਦਿ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੋ ਸਤ੍ਤਙ੍ਗਿਕੋਪਿ ਹੋਤਿ, ਅਥ ਕਸ੍ਮਾ ਪਾਲ਼ਿਯਂ ''ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੋ''ਇੱਚੇਵ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਨਿਦ੍ਦੇਸਤੋ**"ਤਿਆਦਿ। ਯਥਾ ਚੇਤ੍ਥ ਪਟਿਪਦਾਯ ਮਗ੍ਗਵਸੇਨ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕਸਤ੍ਤਙ੍ਗਿਕਭੇਦੋ , ਏਵਂ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਵਸੇਨ ਸਤ੍ਤਙ੍ਗਿਕਛਲ਼ਙ੍ਗਿਕਭੇਦੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ ਅਪ੍ਪੀਤਿਕਜ੍ਝਾਨਵਸੇਨ ਛਲ਼ਙ੍ਗਿਕਤ੍ਤਾ, ਮਗ੍ਗਵਸੇਨ ਪਨ ਦੇਸਨਾ ਆਗਤਾਤਿ ਸ੍ਵਾਯਂ ਭੇਦੋ ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ਨ ਉਦ੍ਧਟੋ। **ਇਤੋ ਪਰ**ਨ੍ਤਿ ਇਤੋ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਤੋ ਪਰਂ ਉਕ੍ਕਂਸਤੋ, ਅਵਕਂਸਤੋ ਪਨ ਸਤ੍ਤਙ੍ਗਤੋ ਪਰਂ ਮਗ੍ਗਙ੍ਗਂ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥੀਤਿ। **ਨਨੁ ਮਗ੍ਗਵਿਭਙ੍ਗੇ** (ਵਿਭ॰ ੪੯੩-੫੦੨) ਪਞ੍ਚਙ੍ਗਿਕਵਾਰੇ ਪਞ੍ਚੇਵ ਮਗ੍ਗਙ੍ਗਾਨਿ ਉਦ੍ਧਟਾਨਿ, **ਮਹਾਸਲ਼ਾਯਤਨੇ** (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੪੩੧) ਚ ''ਯਾ ਤਥਾਭੂਤਸ੍ਸ ਦਿਟ੍ਠਿ, ਯੋ ਤਥਾਭੂਤਸ੍ਸ ਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ, ਯੋ ਤਥਾਭੂਤਸ੍ਸ ਵਾਯਾਮੋ, ਯਾ ਤਥਾਭੂਤਸ੍ਸ ਸਤਿ, ਯੋ ਤਥਾਭੂਤਸ੍ਸ ਸਮਾਧਿ, ਸ੍ਵਾਸ੍ਸ ਹੋਤਿ ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧੀ''ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਵਸੇਨ ਪਨ ''ਪੁਬ੍ਬੇਵ ਖੋ ਪਨਸ੍ਸ ਕਾਯਕਮ੍ਮਂ ਵਚੀਕਮ੍ਮਂ ਆਜੀਵੋ ਸੁਪਰਿਸੁਦ੍ਧੋ ਹੋਤੀ''ਤਿ ਸਮ੍ਮਾਵਾਚਾਦਯੋ ਆਗਤਾਤਿ? ਸੱਚਮੇਤਂ, ਤਂ ਪਨ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਆਦੀਨਂ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਕਾਰਾਪਕਙ੍ਗਾਨਂ ਅਤਿਰੇਕਕਿੱਚਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਨ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੋ ਸਮ੍ਮਾਵਾਚਾਦਿਵਿਰਹਿਤੋ ਅਤ੍ਥੀਤਿ "**ਇਤੋ ਪਰਮ੍ਪਿ ਮਗ੍ਗਙ੍ਗਂ ਨਤ੍ਥੀ**"ਤਿ ਸੁਵੁਤ੍ਤਮੇਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

ਸਬ੍ਬਕੁਸਲਾਨਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਕੁਸਲਧਮ੍ਮਾਨਂ। ਨਿਦ੍ਧਾਰਣੇ ਚੇਤਂ ਸਾਮਿਵਚਨਂ। ਕਾਮਾਵਚਰਾਦਿਵਸੇਨ ਤਂਤਂਕੁਸਲਧਮ੍ਮੇਸੁ ਸਾ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ ਸੇਟ੍ਠਾ। ਤਸ੍ਸਾ ਸੇਟ੍ਠਭਾਵੇਨ ਹਿ ''ਪਞ੍ਞਾਜੀਵਿਂ ਜੀਵਿਤਮਾਹੁ ਸੇਟ੍ਠ''ਨ੍ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੪੬; ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੧੮੪) ਵੁਤ੍ਤਂ, ਮਗ੍ਗਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਪਨ ਸਬ੍ਬਸੇਟ੍ਠਭਾਵੇ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਮੇਵ ਨਤ੍ਥਿ। **ਕੁਸਲਵਾਰੇ**ਤਿ ਕੁਸਲੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਸਮਯੇ। **ਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮਾ** ਕੁਸਲਾਦਿਧਮ੍ਮਾਨਂ ਯਾਥਾਵਸਭਾਵਬੋਧੇਨ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾਨਂ ਪਰਿਣਾਯਕਭਾਵਤੋ। ਤੇਨੇਵਾਹ "**ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਂ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠੀਤਿ ਪਜਾਨਾਤੀ**"ਤਿਆਦਿ। ਸਾ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ ਪਭਵੋ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ ਤਪ੍ਪਭਵੋ, ਸਮ੍ਮਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ। ਸਮ੍ਮਾਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ ਹਿ ਸਮ੍ਮਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ ਹੋਤਿ। ਤਤੋ ਅਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾਨੀਤਿ **ਤਪ੍ਪਭਵਾਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾਨਿ**। ਤਪ੍ਪਭਵਾਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾਨਿਪਿ ''ਤਦਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾਨੀ''ਤਿ ਵੁੱਚਨ੍ਤਿ ਕਾਰਣਕਾਰਣੇਪਿ ਕਾਰਣੂਪਚਾਰਤੋਤਿ ਆਹ "**ਤਪ੍ਪਭਵਾਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾਨਿ ਸੇਸਙ੍ਗਾਨੀ**"ਤਿ। ਤੇਨਾਹ "**ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਸ੍ਸਾ**"ਤਿਆਦਿ। ਯਥਾ ਹਿ ਸਮ੍ਮਾਦਸ੍ਸਨਂ ਸਮ੍ਮਾਵਿਤਕ੍ਕਨਸ੍ਸ ਵਿਸੇਸਪੱਚਯੋ, ਏਵਂ ਸਮ੍ਮਾਵਿਤਕ੍ਕਨਂ ਸਮ੍ਮਾਪਰਿਗ੍ਗਹਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮਾਪਰਿਗ੍ਗਹੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮੁਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸ, ਸਮ੍ਮਾਸਮੁਟ੍ਠਾਨਂ ਸਮ੍ਮਾਵੋਦਾਨਸ੍ਸ, ਸਮ੍ਮਾਵੋਦਾਨਂ ਸਮ੍ਮਾਵਾਯਾਮਸ੍ਸ, ਸਮ੍ਮਾਵਾਯਾਮੋ ਸਮ੍ਮਾਉਪਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸ, ਸਮ੍ਮਾਉਪਟ੍ਠਾਨਂ ਸਮ੍ਮਾਧਾਨਸ੍ਸ ਵਿਸੇਸਪੱਚਯੋ, **ਤਸ੍ਮਾ** ''ਪੁਰਿਮਂ ਪੁਰਿਮਂ ਪੱਛਿਮਸ੍ਸ ਪੱਛਿਮਸ੍ਸ ਵਿਸੇਸਪੱਚਯੋ ਹੋਤੀ''ਤਿ **ਇਮਿਨਾ** ਵਿਸੇਸਪੱਚਯਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੇਨ **ਕਮੇਨ ਏਤਾਨਿ** ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਆਦੀਨਿ **ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਵੁਤ੍ਤਾਨੀ**ਤਿ ਦਸ੍ਸਿਤਾਨਿ।

ਭਾਵਨਾਨਯੋਤਿ ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਾਨਂ ਯੁਗਨਦ੍ਧਭਾਵੇਨ ਪਵਤ੍ਤੋ ਭਾਵਨਾਵਿਧਿ। ਅਯਞ੍ਹਿ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਭਾਵਨਾਵਿਧਿ। ਤਸ੍ਸ ਪਨ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੇ ਭਾਵਨਾਨਯੋ ਕਸ੍ਸਚਿ ਸਮਥਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮੋ ਹੋਤਿ , ਕਸ੍ਸਚਿ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮੋਤਿ। ਤਂ ਵਿਧਿਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ "**ਕੋਚੀ**"ਤਿਆਦਿ ਆਰਦ੍ਧਂ। ਤਤ੍ਥ ਪਠਮੋ ਸਮਥਯਾਨਿਕਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਦੁਤਿਯੋ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯਾਨਿਕਸ੍ਸ। ਤੇਨਾਹ "**ਇਧੇਕੱਚੋ**"ਤਿਆਦਿ। **ਤ**ਨ੍ਤਿ ਸਮਥਂ ਸਮਾਧਿਂ, ਝਾਨਧਮ੍ਮੇਤਿ ਵਾ ਅਤ੍ਥੋ। **ਤਂਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇ**ਤਿ ਸਮਾਧਿਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇ, ਝਾਨਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇ ਵਾ ਧਮ੍ਮੇ। ਅਯਞ੍ਚ ਨਯੋ ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਸਮਥਯਾਨਿਕਾ ਅਰੂਪਮੁਖੇਨ, ਤਤ੍ਥਾਪਿ ਝਾਨਮੁਖੇਨ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਭਿਨਿਵੇਸਂ ਕਰੋਨ੍ਤੀਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤੋ। **ਵਿਪਸ੍ਸਨਂ ਭਾਵਯਤੋ**ਤਿ ਪਟਿਪਦਾਞਾਣਦਸ੍ਸਨਵਿਸੁਦ੍ਧਿਂ ਆਰਭਿਤ੍ਵਾ ਯਥਾਧਿਗਤਂ ਤਰੁਣਵਿਪਸ੍ਸਨਂ ਵਡ੍ਢੇਨ੍ਤਸ੍ਸ। **ਮਗ੍ਗੋ ਸਞ੍ਜਾਯਤੀ**ਤਿ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਿਯੋ ਲੋਕਿਯਮਗ੍ਗੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। **ਆਸੇਵਤਿ** ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਵਸੇਨ। **ਭਾਵੇਤਿ** ਮੁਞ੍ਚਿਤੁਕਮ੍ਯਤਾਵਸੇਨ।

ਬਹੁਲੀਕਰੋਤਿ ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਵਸੇਨ। **ਆਸੇਵਤਿ** ਵਾ ਭਯਤੂਪਟ੍ਠਾਨਞਾਣਵਸੇਨ। **ਬਹੁਲੀਕਰੋਤਿ** ਵੁਟ੍ਠਾਨਗਾਮਿਨਿਵਿਪਸ੍ਸਨਾਵਸੇਨ। **ਸਂਯੋਜਨਾਨਿ ਪਹੀਯਨ੍ਤਿ, ਅਨੁਸਯਾ ਬਜਨ੍ਤੀ ਹੋਨ੍ਤਿ** ਮਗ੍ਗਪਟਿਪਾਟਿਯਾ।

ਸਮਥਂ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦੇਤ੍ਵਾਵਾਤਿ ਅਵਧਾਰਣੇਨ ਉਪਚਾਰਸਮਾਧਿਂ ਨਿਵਤ੍ਤੇਤਿ, ਨ ਖਣਿਕਸਮਾਧਿਂ। ਨ ਹਿ ਖਣਿਕਸਮਾਧਿਂ ਵਿਨਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਸਮ੍ਭਵਤਿ। **ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਪਾਰਿਪੂਰਿਯਾ**ਤਿ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਤਾਯ ਵੁਟ੍ਠਾਨਗਾਮਿਨਿਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ। **ਤਤ੍ਥਜਾਤਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਂ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਆਦੀਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ। ਨਿਦ੍ਧਾਰਣੇ ਚੇਤਂ ਸਾਮਿਵਚਨਂ। ਵਵ**ਸ੍ਸਗ੍ਗਾਰਮ੍ਮਣਤੋ**ਤਿ ਵਵਸ੍ਸਗ੍ਗਸ੍ਸ ਆਰਮ੍ਮਣਤਾਯ। ਵਵਸ੍ਸਗ੍ਗੋ ਵੋਸ੍ਸਗ੍ਗੋ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗੋਤਿ ਚ ਅਪਵਗ੍ਗੋਤਿ ਚ ਅਤ੍ਥਤੋ ਏਕਂ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸ ਆਰਮ੍ਮਣਕਰਣੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਏਕਗ੍ਗਤਾ**ਤਿ ਮਗ੍ਗਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿਮਾਹ। ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੋ ਹਿ ਏਕਨ੍ਤ ਸਮਾਹਿਤੋ ਅਸਮਾਧਾਨਹੇਤੂਨਂ ਕਿਲੇਸਾਨਂ ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਨਤੋ। ਸੇਸਂ ਵੁਤ੍ਤਨਯਮੇਵ।

ਯੁਗਨਦ੍ਧਾਵ ਹੋਨ੍ਤਿ ਤਦਾ ਸਮਾਧਿਪਞ੍ਞਾਨਂ ਸਮਰਸਤਾਯ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਤੋ। ਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਹਿ ਨ ਸਮਥਭਾਵਨਾਯਂ ਵਿਯ ਸਮਾਧਿ, ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਭਾਵਨਾਯਂ ਵਿਯ ਚ ਪਞ੍ਞਾ ਕਿਚ੍ਚਤੋ ਅਧਿਕਾ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਾ, ਸਮਰਸਤਾਯ ਪਨ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਸ੍ਸ ਅਨਤਿਵਤ੍ਤਨਟ੍ਠੇਨ ਦ੍ਵੇਪਿ ਯੁਗਨਦ੍ਧਾ ਵਿਯ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਯੁਗਨਦ੍ਧਾਵ ਹੋਨ੍ਤੀ"**ਤਿ।

ਧਮ੍ਮਦਾਯਾਦਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾਯ ਲੀਨਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨਾ ਸਮਤ੍ਤਾ।

੪. ਭਯਭੇਰਵਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੩੪. ਏਵਂ ਮੇ ਸੁਤਨ੍ਤਿ ਭਯਭੇਰਵਸੁਤ੍ਤਂ। ਕੋ ਨਿਕ੍ਖੇਪੋ? ਕੇਚਿ ਤਾਵ ਏਵਮਾਹੁ ''ਪੁਚ੍ਛਾਵਸਿਕੋ ਨਿਕ੍ਖੇਪੋ''ਤਿ। ਦੁਵਿਧਾ ਹਿ ਪੁਚ੍ਛਾ ਪਾਕਟਾਪਾਕਟਭੇਦਤੋ। ਤਤ੍ਥ ਯਸ੍ਸਾ ਦੇਸਨਾਯ ਨਿਮਿਤ੍ਤਭੂਤੋ ਞਾਤੁਂ ਇਚ੍ਛਿਤੋ ਅਤ੍ਥੋ ਕਿਂ-ਸਦ੍ਦਪੁਬ੍ਬਕੇਨ ਪਕਾਸੀਯਤਿ, ਸਾ **ਪਾਕਟਾ ਪੁਚ੍ਛਾ** ਯਥਾ ''ਕਿਂਸੂਧ ਵਿਤ੍ਤਂ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਸੇਟ੍ਠ''ਨ੍ਤਿ ਏਵਮਾਦਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੪੬; ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੧੮੩)। ਯਸ੍ਸਾ ਪਨ ਦੇਸਨਾਯ ਨਿਮਿਤ੍ਤਭੂਤੋ ਞਾਤੁਂ ਇਚ੍ਛਿਤੋ ਅਤ੍ਥੋ ਕਿਂ-ਸਦ੍ਦਰਹਿਤੇਨ ਕੇਵਲੇਨੇਵ ਸਦ੍ਦੁਪਯੋਗੇਨ ਪਕਾਸੀਯਤਿ, ਸਾ **ਅਪਾਕਟਾ ਪੁਚ੍ਛਾ**। ਞਾਤੁਂ ਇਚ੍ਛਿਤੋ ਹਿ ਅਤ੍ਥੋ ''ਪਞ੍ਹਾ, ਪੁਚ੍ਛਾ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਤਸ੍ਮਾਯੇਵ ਇਧ ''ਯੇ ਮੇ ਭੋ ਗੋਤਮਾ''ਤਿਆਦਿਕਾ ਅਪਾਕਟਾਤਿ ''ਪੁਚ੍ਛਾਵਸਿਕੋ ਨਿਕ੍ਖੇਪੋ''ਤਿ। ਤਯਿਦਂ ਅਕਾਰਣਂ, ਯਸ੍ਮਾ ਸੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ''ਯੇਮੇ ਭੋ ਗੋਤਮਾ''ਤਿਆਦੀਨਿ ਵਦਨ੍ਤੋ ਨ ਤਤ੍ਥ ਕਙ੍ਖੀ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛੀ ਸਂਸਯਮਾਪਨ੍ਨੋ ਅਵੋਚ, ਅਥ ਖੋ ਅਤ੍ਤਨਾ ਯਥਾਨਿਚ੍ਛਿਤਮਤ੍ਥਂ ਭਗਵਤਿ ਪਸਾਦਭਾਵਬਹੁਮਾਨਂ ਪਵੇਦੇਨ੍ਤੋ ਕਥੇਸਿ। ਤੇਨਾਹ **"ਭਗਵਤਿ ਪਸਾਦਂ ਅਲਤ੍ਥਾ"**ਤਿਆਦਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੩੪)। **ਵਿਹਾਰੇ**ਤਿ ਵਿਹਾਰਕੇ ਨਿਵਾਸੇ। **ਅਵਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨੇਯੇਵਾ**ਤਿ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨੇਯੇਵ। ਪਦਦ੍ਵਯਸ੍ਸਪਿ ਵਸਨ੍ਤੋ ਏਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਏਤਂ ਪੁਰੋਹਿਤਟ੍ਠਾਨਂ** ਉਣ੍ਹੀਸਾਦਿਕਕੁਧਭਣ੍ਡੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਲਦ੍ਧਂ, ਤਥਾ ਚ ''ਅਸ੍ਸ ਰਞ੍ਞਾ ਦਿਨ੍ਨ''ਨ੍ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਤੇਨਾਹ **"ਤਂ ਤਸ੍ਸ ਰਞ੍ਞਾ ਦਿਨ੍ਨ"**ਨ੍ਤਿ। ਬ੍ਰਹ੍ਮਨ੍ਤਿ ਵੇਦਂ। ਸੋ ਪਨ ਮਨ੍ਤਬ੍ਰਹ੍ਮਕਪ੍ਪਵਸੇਨ ਤਿਵਿਧੋ। ਤਤ੍ਥ ਮਨ੍ਤਾ ਪਧਾਨਂ ਮੂਲਭਾਵਤੋ, ਯੇ ਅਟ੍ਠਕਾਦੀਹਿ ਪਵੁਤ੍ਤਾ, ਇਤਰੇ ਤਨ੍ਨਿਸ੍ਸਯੇਨ ਜਾਤਾ, ਤੇਨ ਤੇਸਂਯੇਵ ਗਹਣਂ **"ਮਨ੍ਤੇ ਸਜ੍ਝਾਯਤੀ"**ਤਿ । ਤੇ ਹਿ ਗੁਤ੍ਤਭਾਸਿਤਬ੍ਬਤਾਯ **"ਮਨ੍ਤਾ"**ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। **ਇਦਮੇਵ ਹੀ**ਤਿ ਅਵਧਾਰਣੇਨ ''ਬ੍ਰਹ੍ਮਤੋ ਜਾਤਾ''ਤਿਆਦਿਕਂ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਂ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ।

ਯੇਨ ਵਾ ਕਾਰਣੇਨਾਤਿ (ਸਾਰਤ੍ਥ॰ ਟੀ॰ ਵੇਰਞ੍ਜਕਣ੍ਡਵਣ੍ਣਨਾਯਂ ੨; ਸਂ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੧.੧.੧; ਅ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੨.੨.੧੬) ਹੇਤੁਮ੍ਹਿ ਇਦਂ ਕਰਣਵਚਨਂ। ਹੇਤੁਅਤ੍ਥੋ ਹਿ ਕਿਰਿਯਾਕਾਰਣਂ, ਨ ਕਰਣਂ ਵਿਯ ਕਿਰਿਯਤ੍ਥੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਗੁਣਵਿਸੇਸਾਧਿਗਮਤ੍ਥਾ ਇਧ ਉਪਸਙ੍ਕਮਨਕਿਰਿਯਾਤਿ ''ਅਨ੍ਨੇਨ ਵਸਤੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ ਹੇਤੁਅਤ੍ਥਮੇਵੇਤਂ ਕਰਣਵਚਨਂ ਯੁਤ੍ਤਂ, ਨ ਕਰਣਤ੍ਥਂ ਤਸ੍ਸ ਅਯੁਜ੍ਜਮਾਨਤ੍ਤਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ''ਯੇਨ ਵਾ ਕਾਰਣੇਨਾ''ਤਿਆਦਿ। ਭਗਵਤੋ ਸਤਤਪ੍ਪਵਤ੍ਤਨਿਰਤਿਸਯਸਾਦੁਵਿਪੁਲਾਮਤਰਸਸਦ੍ਧਮ੍ਮਫਲਤਾਯ ਸਾਦੁਫਲਨਿਚ੍ਚਫਲਿਤਮਹਾਰੁਕ੍ਖੇਨ ਭਗਵਾ ਉਪਮਿਤੋ, ਸਾਦੁਫਲੂਪਭੋਗਾਧਿਪ੍ਪਾਯਗ੍ਗਹਣੇਨੇਵ ਹਿ ਮਹਾਰੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਸਾਦੁਫਲਤਾ ਗਹਿਤਾਤਿ।

ਉਪਸਙ੍ਕਮੀਤਿ ਉਪਸਙ੍ਕਨ੍ਤੋ। ਸਮ੍ਪਤ੍ਤੁਕਾਮਤਾਯ ਹਿ ਕਿਞ੍ਚਿ ਠਾਨੰ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਤੰਤੰਪਦੇਸਾਤਿਕ੍ਕਮਨੇਨ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿ, ਉਪਸਙ੍ਕਨ੍ਤੋਤਿ ਵਾ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਤੰ ਲਭਤਿ। ਤੇਨਾਹ "**ਗਤੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤੀ**"ਤਿ, ਉਪਗਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਪੁਬ੍ਬਕਾਲਕਿਰਿਯਾਨਿਦ੍ਦੇਸੋਤਿ ਆਹ "**ਉਪਸਙ੍ਕਮਨਪਰਿਯੋਸਾਨਦੀਪਨ**"ਨ੍ਤਿ। **ਤਤੋਤਿ** ਯੰ ਠਾਨੰ ਪਤ੍ਤੋ ''ਉਪਸਙ੍ਕਮੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਤਤੋ ਉਪਗਤਟ੍ਠਾਨਤੋ। **ਯਥਾ ਖਮਨੀਯਾਦੀਨਿ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤੋ**ਤਿ (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੧.੧.੧੧੨) ਯਥਾ ਭਗਵਾ ''ਕਚ੍ਚਿ ਤੇ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ ਖਮਨੀਯੰ, ਕਚ੍ਚਿ ਯਾਪਨੀਯ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਖਮਨੀਯਾਦੀਨਿ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਤੇਨ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੇਨ ਸਦ੍ਧਿੰ ਸਮਪ੍ਪਵਤ੍ਤਮੋਦੋ ਅਹੋਸਿ ਪੁਬ੍ਬਭਾਸਿਤਾਯ, ਤਦਨੁਕਰਣੇਨ ਏਵੰ ਸੋਪਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਭਗਵਤਾ ਸਦ੍ਧਿੰ ਸਮਪ੍ਪਵਤ੍ਤਮੋਦੋ ਅਹੋਸੀਤਿ ਯੋਜਨਾ। ਤੰ ਪਨ ਸਮਪ੍ਪਵਤ੍ਤਮੋਦਤੰ ਉਪਮਾਯ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ "**ਸੀਤੋਦਕੰ ਵਿਯਾ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤਤ੍ਥ **ਸਮ੍ਮੋਦਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਸੰਸਨ੍ਦਿਤੰ। **ਏਕੀਭਾਵ**ਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਮੋਦਨਕਿਰਿਯਾਯ ਸਮਾਨਤੰ ਏਕਰੂਪਤੰ। **ਖਮਨੀਯ**ਨ੍ਤਿ ''ਇਦੰ ਚਤੁਚਕ੍ਕੰ ਨਵਦ੍ਵਾਰੰ ਸਰੀਰਯਨ੍ਤੰ ਖਣਭਙ੍ਗੁਰਤਾਯ ਸਭਾਵਤੋ ਦੁਸ੍ਸਹੰ, ਕਚ੍ਚਿ ਖਮਿਤੁੰ ਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯ''ਨ੍ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਤਿ। **ਯਾਪਨੀਯ**ਨ੍ਤਿ ਪਚ੍ਚਯਾਯਤ੍ਤਵੁਤ੍ਤਿਕੰ ਚਿਰਪ੍ਪਬਨ੍ਧਸਙ੍ਖਾਤਾਯ ਯਾਪਨਾਯ ਕਚ੍ਚਿ ਯਾਪੇਤੁੰ ਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯੰ। ਸੀਸਰੋਗਾਦਿਆਬਾਧਾਭਾਵੇਨ **ਕਚ੍ਚਿ ਅਪ੍ਪਾਬਾਧੰ। ਦੁਕ੍ਖਜੀਵਿਕਾਭਾਵੇਨ ਕਚ੍ਚਿ ਅਪ੍ਪਾਤਙ੍ਕੰ**। ਤੰਤੰਕਿਚ੍ਚਕਰਣੇ ਉਟ੍ਠਾਨਸੁਖਤਾਯ **ਕਚ੍ਚਿ ਲਹੁਟ੍ਠਾਨੰ**। ਤਦਨਰੂਪਬਲਯੋਗਤੋ **ਕਚ੍ਚਿ ਬਲੰ**। ਸੁਖਵਿਹਾਰਸਬ੍ਭਾਵੇਨ **ਕਚ੍ਚਿ ਫਾਸੁਵਿਹਾਰੋ** ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਕਚ੍ਚਿ-ਸਦ੍ਦੋ ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਬਲਵਪ੍ਪਤ੍ਤਾ ਪੀਤਿ **ਪੀਤਿ**ਯੇਵ। ਤਰੁਣਪੀਤਿ **ਪਾਮੋਜ੍ਜੰ**। ਸਮ੍ਮੋਦਨੰ ਜਨੇਤਿ ਕਰੋਤੀਤਿ ਸਮ੍ਮੋਦਨਿਕੰ, ਤਦੇਵ **ਸਮ੍ਮੋਦਨੀਯ**ਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਸਮ੍ਮੋਦਜਨਨਤੋ**"ਤਿ। ਸਮ੍ਮੋਦਿਤਬ੍ਬਤੋ **ਸਮ੍ਮੋਦਨੀਯ**ਨ੍ਤਿ ਇਮੰ ਪਨ ਅਤ੍ਥੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਸਮ੍ਮੋਦਿਤੁੰ ਯੁਤ੍ਤਭਾਵਤੋ**"ਤਿ ਆਹ। **ਸਰਿਤਬ੍ਬਭਾਵਤੋ**ਤਿ ਅਨੁਸ੍ਸਰਿਤਬ੍ਬਭਾਵਤੋ। ''ਸਰਣੀਯ''ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ਦੀਘੰ ਕਤ੍ਵਾ "**ਸਾਰਣੀਯਾ**"ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਸੁਯ੍ਯਮਾਨਸੁਖਤੋ**ਤਿ ਆਪਾਥਮਧੁਰਤੰ ਆਹ, **ਅਨੁਸ੍ਸਰਿਯਮਾਨਸੁਖਤੋ**ਤਿ ਵਿਮਦ੍ਦਰਮਣੀਯਤੰ। **ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਪਰਿਸੁਦ੍ਧਤਾਯਾ**ਤਿ ਸਭਾਵਨਿਰੁਤ੍ਤਿਭਾਵੇਨ ਤਸ੍ਸਾ ਕਥਾਯ ਵਚਨਚਾਤੁਰਿਯਮਾਹ, **ਅਤ੍ਥਪਰਿਸੁਦ੍ਧਤਾਯਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਨਿਰੁਪਕ੍ਕਿਲੇਸਤੰ। **ਅਨੇਕੇਹਿ ਪਰਿਯਾਯੇਹੀ**ਤਿ ਅਨੇਕੇਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ।

ਅਭਿਦੂਰਅਚ੍ਚਾਸਨ੍ਨਪਟਿਕ੍ਖੇਪੇਨ ਨਾਤਿਦੂਰਨਾਚ੍ਚਾਸਨ੍ਨੰ ਨਾਮ ਗਹਿਤੰ, ਤੰ ਪਨ ਅਵਕੰਸਤੋ ਉਭਿਨ੍ਨੰ ਪਸਾਰਿਤਹਤ੍ਥਸਙ੍ਘਟ੍ਟਨੇਨ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। **ਗੀਵੰ ਪਸਾਰੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਗੀਵੰ ਪਰਿਵਤ੍ਤਨਵਸੇਨ ਪਸਾਰੇਤ੍ਵਾ।

ਯੇਮੇਤਿ ਏਤ੍ਥ ਸਨ੍ਧਿਵਸੇਨ ਇਕਾਰਲੋਪੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਯੇ ਇਮੇ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਉਚ੍ਚਾਕੁਲੀਨਤਾਯ ਜਾਤਿਵਸੇਨ ਅਭਿਜਾਤਾ **ਜਾਤਿਕੁਲਪੁਤ੍ਤਾ**। ਤੇਨਾਹ "**ਉਚ੍ਚਾਕੁਲਪ੍ਪਸੁਤਾ**"ਤਿ। ਆਚਾਰਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਭਿਜਾਤਾ **ਆਚਾਰਕੁਲਪੁਤ੍ਤਾ**। ਤੇਨਾਹ "**ਆਚਾਰਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾ**"ਤਿ। **ਯਤ੍ਥ ਕਤ੍ਥਚਿ** ਅਪਾਕਟੇਪਿ **ਕੁਲੇ**। ਤੇਨ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੇਨ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾ ਭਿਕ੍ਖੂਸੁ ਦੁਵਿਧਾਪਿ ਸੰਵਿਜ੍ਜਨ੍ਤੀਤਿ ਆਹ "**ਇਧ ਪਨ ਦ੍ਵੀਹਿਪਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤਾਯੇਵਾ**"ਤਿ।

ਸਦ੍ਧਾਤਿ ਇਦੰ ਕਰਣਤ੍ਥੇ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਵਚਨਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਸਦ੍ਧਾਯਾ**"ਤਿ, **ਸਦ੍ਧਾ**ਤਿ ਵਾ ਸਦ੍ਦਹਿਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਪਕ੍ਖੇ ਪਾਲ਼ਿਯੰ ਯ-ਕਾਰਲੋਪੇਨ ਨਿਦ੍ਦੇਸੋਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। **ਅਗਾਰਤੋ**ਤਿ ਅਗਾਰਵਾਸਤੋ, ਉਤ੍ਤਰਪਦਲੋਪੇਨ, ਨਿਸ੍ਸਯੂਪਚਾਰੇਨ ਵਾ ਅਯੰ ਨਿਦ੍ਦੇਸੋਤਿ। ਭਿਕ੍ਖਨਸੀਲਤਾਦਿਲਕ੍ਖਣੋ ਭਿਕ੍ਖੁਭਾਵੋ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾਸਹਚਰਿਤਾਯ ਸਦ੍ਧਿੰ ਭਿਕ੍ਖੁਭਾਵੰ ਅਨ੍ਵਾਚਿਨਨ੍ਤੋਤਿ ਆਹ "**ਪਬ੍ਬਜ੍ਜੰ ਭਿਕ੍ਖੁਭਾਵਞ੍ਚਾ**"ਤਿ। ਕਮ੍ਮਵਾਚਾਲਕ੍ਖਣੇ ਪਨ ਭਿਕ੍ਖੁਭਾਵੇ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੇ ਸਮੁਚ੍ਚਯਤ੍ਥੋ **ਚ**-ਸਦ੍ਦੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। **ਅਨਗਾਰਸ੍ਸ ਭਾਵੋ**ਤਿ ਏਤੇਨ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾਨਿਸ੍ਸਿਤੋ ਸੁਵਿਸੁਦ੍ਧੋ ਸੀਲਾਚਾਰਗੁਣਵਿਸੇਸੋ ਗਹਿਤੋ, ਕਸਿਗੋਰਕ੍ਖਾਦਿਕਮ੍ਮਪਟਿਕ੍ਖੇਪੋ ਇਧ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਾਦੀਹਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਸੇਸਗ੍ਗਹਣੇ ਪਨ ਸਰਣਗਮਨਾਦਿਵਸੇਨ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾਯ, ਸਰਣਗਮਨਾਦਿਵਸੇਨ ਉਪਸਮ੍ਪਦਾਯ ਚ ਅਨੇਕਭੇਦਤ੍ਤਾ ਆਹ "**ਸਬ੍ਬਥਾਪੀ**"ਤਿ, ਤੇਨ ਤੇਨ ਪਕਾਰੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਪੁਰਤੋਗਾਮਿਤਾ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਗਮਨੇਨ, ਨ ਕਾਯਗਮਨੇਨਾਤਿ ਆਹ "**ਨਾਯਕੋ**"ਤਿ , ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸਮ੍ਪਾਪਕੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਹਿਤਕਿਰਿਯਾਯਾ**ਤਿ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕਾਦਿਹਿਤਚਰਿਯਾਯ। **ਗਾਹਣੰ** ਅਧਿਸੀਲਾਦੀਸੁ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਾਯ ਨਿਯੋਜਨੰ, ਨ ਕਥਨਮਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਗਾਹੇਤਾ**"ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ "**ਸਿਕ੍ਖਾਪੇਤਾ**"ਤਿ ਆਹ। **ਦਿਟ੍ਠਾਨੁਗਤਿ**ਨ੍ਤਿ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ

ਅਨੁਗਮਨਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਦਸ੍ਸਨਾਨੁਗਤਿ**"ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਸਿਕ੍ਖਾਤ੍ਤਯਸਙ੍ਗਹਂ ਭਗਵਤੋ ਸਾਸਨਂ ਤੇਨ ਦਿਟ੍ਠਤ੍ਤਾ ਦਿਟ੍ਠਿ, ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸੇਵ ਖਮਨਵਸੇਨ ਖਨ੍ਤਿ, ਰੁਚ੍ਚਨਵਸੇਨ ਰੁਚਿ, ਤਂਦਿਟ੍ਠਿਖਨ੍ਤਿਰੁਚਿਕਾਵ ਭਗਵਤੋ ਸਾਵਕਾਤਿ ਆਹ "**ਯਂਦਿਟ੍ਠਿਕੋ**"ਤਿਆਦਿ।

ਏਸ ਕਿਰ ਅਲਤ੍ਥਾਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਦੇਵਪੁਤ੍ਤੋ ਵਿਯਾ**ਤਿਆਦਿ ਕਸ੍ਸਚਿ ਪਾਰਿਜੁਞ੍ਞਸ੍ਸ ਅਭਾਵਦੀਪਨਤੋ ''ਸਦ੍ਧਾਯਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਬ੍ਬਜਿਤਭਾਵਸ੍ਸ ਪਾਕਟੀਕਰਣਂ। **ਸਦ੍ਧਾਯ ਘਰਾ ਨਿਕ੍ਖਮ੍ਮ ਪਬ੍ਬਜਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਇਦਂ ਹਟ੍ਠਪਹਟ੍ਠਾਦਿਭਾਵਸ੍ਸ ਕਾਰਣਵਚਨਂ। **ਘਾਸਚ੍ਛਾਦਨਪਰਮਤਾਯ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠੋ**ਤਿ ਇਦਂ ਅਨੁਸ੍ਸਙ੍ਕਿਤਾਪਰਿਸਙ੍ਕਿਤਤਾਯ ਕਾਰਣਵਚਨਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

ਏਵਮੇਤਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਆਮੇਡਿਤਵਚਨਂ ਸਮ੍ਪਹਂਸਨਵਸੇਨ, ਪਸਾਦਵਸੇਨ ਵਾ ਕਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਤਥਾ ਹਿ ਏਵਂ-ਸਦ੍ਦੋ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਨਤ੍ਥੋ ਅਬ੍ਭਨੁਮੋਦਨਤ੍ਥੋ ਚ ਵੁਤ੍ਤੋ। **ਮਮ**ਨ੍ਤਿ ਉਪਯੋਗਤ੍ਥੇ ਸਾਮਿਵਚਨਂ, ਨਿਪਾਤਪਦਂ ਵਾ ਏਤਂ ''ਮ''ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸਮਾਨਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। **ਆਦੀਨੀ**ਤਿ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਨਜੀਵਿਕਾਪਕਤਾਦਿਂ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ **ਈਦਿਸਾਨਂਯੇਵਾ**ਤਿ ਸਦ੍ਧਾਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾਯ ਵਿਭਾਵਿਤਅਨਭਿਜ੍ਝਾਲੁਆਦਿਸਭਾਵਾਨਂਯੇਵ, ਨ ਇਤਰੇਸਂ ਅਭਿਜ੍ਝਾਲੁਸਭਾਵਾਨਂ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ –

> ''ਸਙ੍ਘਾਟਿਕਣ੍ਣੇ ਚੇਪਿ ਮੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਪਿਟ੍ਠਿਤੋ ਪਿਟ੍ਠਿਤੋ ਅਨੁਬਨ੍ਧੋ ਅਸ੍ਸ ਪਦੇ ਪਦਂ ਨਿਕ੍ਖਿਪਨ੍ਤੋ, ਸੋ ਚ ਹੋਤਿ ਅਭਿਜ੍ਝਾਲੁ ਕਾਮੇਸੁ ਤਿਬ੍ਬਸਾਰਾਗੋ ਬਜਾਪਨ੍ਨਚਿਤ੍ਤੋ ਪਦੁਟ੍ਠਮਨਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ ਮੁਟ੍ਠਸ੍ਸਤਿ ਅਸਮ੍ਪਜਾਨੋ ਅਸਮਾਹਿਤੋ ਵਿਬ੍ਭਨ੍ਤਚਿਤ੍ਤੋ ਪਾਕਟਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੋ, ਅਥ ਖੋ ਆਰਕਾਵ ਮਮ ਅਹਞ੍ਚ ਤਸ੍ਸਾ''ਤਿ (ਇਤਿਵੁ॰ ੯੨)।

ਅਜ੍ਝੋਗਾਹੇਤ੍ਵਾ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਥਂ ਸਮ੍ਭਵਿਤੁਂ ਸਾਧੇਤੁਂ ਦੁਕ੍ਖਾਨੀਤਿ **ਦੁਰਭਿਸਮ੍ਭਵਾਨਿ**। ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ਪਨ ਤਤ੍ਥ ਨਿਵਾਸੋਯੇਵ ਦੁਕ੍ਖੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ "**ਸਮ੍ਭਵਿਤੁਂ ਦੁਕ੍ਖਾਨਿ ਦੁਸ੍ਸਹਾਨੀ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਅਰਞ੍ਞਵਨਪਤ੍ਥਾਨੀ**ਤਿ ਅਰਞ੍ਞਲਕ੍ਖਣਪ੍ਪਤ੍ਤਾਨਿ ਵਨਸਣ੍ਡਾਨਿ। ਵਨਪਤ੍ਥ-ਸਦ੍ਦੋ ਹਿ ਸਣ੍ਡਭੂਤੇ ਰੁਕ੍ਖਸਮੂਹੇਪਿ ਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਅਰਞ੍ਞਗ੍ਗਹਣਂ। **ਕਿਞ੍ਚਾਪੀ**ਤਿ ਅਨੁਜਾਨਨਸਮ੍ਭਾਵਨਤ੍ਥੇ ਨਿਪਾਤੋ। ਕਿਂ ਅਨੁਜਾਨਾਤਿ? ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯਤੋ ਅਰਞ੍ਞਭਾਵਂ ''ਗਾਮਤੋ ਬਹਿ ਅਰਞ੍ਞ''ਨ੍ਤਿ। ਤੇਨਾਹ "**ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯੇਨਾ**"ਤਿਆਦਿ। ਕਿਂ ਸਮ੍ਭਾਵੇਤਿ? ਆਰਞ੍ਞਕਙ੍ਗਨਿਪ੍ਫਾਦਕਤ੍ਤਂ। ਯਞ੍ਹਿ ਆਰਞ੍ਞਕਙ੍ਗਨਿਪ੍ਫਾਦਕਂ, ਤਂ ਵਿਸੇਸਤੋ ''ਅਰਞ੍ਞ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਤੇਨੇਵਾਹ "**ਯਂ ਤਂ ਪਞ੍ਚਧਨੁਸਤਿਕ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿ। **ਨਿਕ੍ਖਮਿਤ੍ਵਾ ਬਹਿ ਇਨ੍ਦਖੀਲਾ**ਤਿ ਇਨ੍ਦਖੀਲਤੋ ਬਹਿ ਨਿਕ੍ਖਮਿਤ੍ਵਾ, ਤਤੋ ਬਹਿ ਪਟ੍ਠਾਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਬਹਿ ਇਨ੍ਦਖੀਲਾ**ਤਿ ਯਤ੍ਥ ਦ੍ਵੇ ਤੀਣਿ ਇਨ੍ਦਖੀਲਾਨਿ, ਤਤ੍ਥ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਇਨ੍ਦਖੀਲਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ, ਯਤ੍ਥ ਤਂ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਤ੍ਥ ਤਦਰਹਟ੍ਠਾਨਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯਾਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਬਹਿ ਇਨ੍ਦਖੀਲਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਮਨੁਸ੍ਸੂਪਚਾਰੇ ਭਯਭੇਰਵਂ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਇਧ ਨਾਧਿਪ੍ਪੇਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

ਗਾਮਨ੍ਤਨ੍ਤਿ ਗਾਮਸਮੀਪਂ। **ਅਨੁਪਚਾਰਟ੍ਠਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਚ੍ਚਕਿਚ੍ਚਵਸੇਨ ਨੁਪਚਰਿਤਬ੍ਬਟ੍ਠਾਨਂ। ਤੇਨਾਹ "**ਯਤ੍ਥ ਨ ਕਸੀਯਤਿ ਨ ਵਪੀਯਤੀ**"ਤਿ। **ਪਨ੍ਤਾਨੀ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ''ਪਰਿਯਨ੍ਤਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਇਮਸ੍ਸ ਪਰਿਯਾਯਸ੍ਸ ਇਧ ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ਵੁਤ੍ਤਂ "**ਪਰਿਯਨ੍ਤਾਨਨ੍ਤਿ ਇਮਮੇਕਂ ਪਰਿਯਾਯਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ**"ਤਿ। **ਦੂਰਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਪਨ ਅਯਂ ਪਰਿਯਾਯੋ ਠਪੇਤਬ੍ਬੋ ਸਿਯਾ ਤਸ੍ਸਾਪਿ ''ਪਨ੍ਤਾਨੀ''ਤਿ ਇਮਿਨਾਵ ਅਤ੍ਥਤੋ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ, ਤਥਾ ਸਤਿ ''ਨ ਮਨੁਸ੍ਸੂਪਚਾਰਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਏਦਿਸਾਨਮ੍ਪਿ ਠਪੇਤਬ੍ਬਤਾ ਆਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਦ੍ਦਤੋ ਏਵ ਠਪਨਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। **ਪਵਿਵੇਕ**ਨ੍ਤਿ ਪਕਾਰਤੋ, ਪਕਾਰੇਹਿ ਵਾ ਵਿਵੇਚਨਂ, ਰੂਪਾਦਿਪੁਥੁਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣੇ ਪਕਾਰਤੋ ਗਮਨਾਦਿਇਰਿਯਾਪਥਪ੍ਪਕਾਰੇਹਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਕਾਯਸ੍ਸ ਵਿਵੇਚਨਂ ਗਚ੍ਛਤੋਪਿ ਤਿਟ੍ਠਤੋਪਿ ਨਿਸਜ੍ਜਤੋਪਿ ਏਕਸ੍ਸੇਵ ਪਵਤ੍ਤਿ। ਤੇਨੇਵ ਹਿ ਵਿਵੇਚੇਤਬ੍ਬਾਨਂ ਵਿਵੇਚਨਾਕਾਰਸ੍ਸ ਚ ਭੇਦਤੋ ਬਹੁਵਿਧਤ੍ਤਾ ਤੇ ਏਕਤ੍ਤੇਨ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ''ਪਵਿਵੇਕ''ਨ੍ਤਿ ਏਕਵਚਨੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਦੁਕ੍ਕਰਂ ਪਵਿਵੇਕ**ਨ੍ਤਿ ਵਾ ਪਵਿਵੇਕਂ ਕਤ੍ਤੁਂ ਨ ਸੁਖਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਏਕੀਭਾਵੇ**ਤਿ ਏਕਿਕਭਾਵੇ। **ਦ੍ਵਯਂਦ੍ਵਯਾਰਾਮੋ**ਤਿ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਭਾਵਾਭਿਰਤੋ। **ਹਰਨ੍ਤਿ ਵਿਯਾ**ਤਿ ਸਂਹਰਨ੍ਤਿ ਵਿਯ ਵਿਘਾਤੁਪ੍ਪਾਦਨੇਨ। ਤੇਨਾਹ "**ਘਸਨ੍ਤਿ ਵਿਯਾ**"ਤਿ, ਭਯਸਨ੍ਤਾਸੁਪ੍ਪਾਦਨੇਨ ਖਾਦਿਤੁਂ ਆਗਤਾ ਯਕ੍ਖਰਕ੍ਖਸਪਿਸਾਚਾਦਯੋ ਵਿਯਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਈਦਿਸਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਅਲਦ੍ਧਸਮਾਧਿਨੋ। **ਤਿਣਪਣ੍ਣਮਿਗਾਦਿਸਦ੍ਦੇਹੀ**ਤਿ

ਵਾਤੇਰਿਤਾਨੰ ਤਿਣਪਣ੍ਣਾਦੀਨੰ ਮਿਗਪਕ੍ਖਿਆਦੀਨਞ੍ਚ ਭਿੰਸਨਕੇਹਿ ਭੇਰਵੇਹਿ ਸਦ੍ਦੇਹਿ **ਵਿਵਿਧੇਹਿ ਚ** ਅਞ੍ਞੇਹਿ ਖਾਣੁਆਦੀਹਿ ਯਕ੍ਖਾਦਿਆਕਾਰੇਹਿ ਉਪਟ੍ਠਿਤੇਹਿ **ਭਿੰਸਨਕੇਹਿ**। ਏਵੰ ਦੁਕ੍ਕਰੰ ਦੁਰਭਿਸਮ੍ਭਵੰ ਨਾਮ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਅਹੋ ਅਚ੍ਛਰਿਯਾ ਏਤੇਤਿ **ਵਿਮ੍ਹਿਤੋ**।

ਕਾਯਕਮ੍ਮਨ੍ਤਵਾਰਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੩੫. **ਸੋਲ਼ਸਸੁ ਠਾਨੇਸੂ**ਤਿ ‘‘ਯੇ ਖੋ ਕੇਚੀ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਾਲ਼ਿਯੰ ਵਕ੍ਖਮਾਨੇਸੁ ਸੋਲ਼ਸਸੁ ਕਾਰਣੇਸੁ। ਅਪਰਿਸੁਦ੍ਧਕਾਯਕਮ੍ਮਨ੍ਤਤਾਦਯੋ ਅਰਞ੍ਞੇ ਵਿਹਰਨ੍ਤਾਨੰ ਚਿਤ੍ਤੁਤ੍ਰਾਸਨਿਮਿਤ੍ਤਤਾਯ ਵਿਸੇਸਤੋ ਵਿਕ੍ਖੇਪਾਵਹਾ, ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਕਾਯਕਮ੍ਮਨ੍ਤਤਾਦਯੋ ਪਨ ਤਦਭਾਵਤੋ ਤੇਸੰ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਾਵਹਾ। ਤੇਨਾਹ **“ਅਪਰਿਸੁਦ੍ਧਕਾਯਕਮ੍ਮਨ੍ਤਸਨ੍ਦੋਸਹੇਤੂ”**ਤਿਆਦਿ। **ਸੋਲ਼ਸਸੂ**ਤਿ ਚ ਵੋਦਾਨਪਕ੍ਖੰਯੇਵ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਸੰਕਿਲੇਸਗ੍ਗਹਣਮ੍ਪਿ ਯਾਵਦੇਵ ਵੋਦਾਨਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਨ੍ਤਿ। **ਆਰਮ੍ਮਣਪਰਿਗ੍ਗਹਰਹਿਤਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਪਰਿਸੁਦ੍ਧਕਾਯਕਮ੍ਮਨ੍ਤਾਦਿਕਸ੍ਸ ਅਰਞ੍ਞੇ ਦਿਟ੍ਠਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਆਰਮ੍ਮਣਸ੍ਸ **“ਯੇ ਖੋ ਕੇਚੀ”**ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਾਲ਼ਿਯੰ ਆਗਤਨਯੇਨ ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨਞਾਣਰਹਿਤਾਨੰ। **ਆਰਮ੍ਮਣਪਰਿਗ੍ਗਹਯੁਤ੍ਤਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਵਿਪਰਿਯਾਯੇਨ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਅਤ੍ਤਨਾ**ਤਿ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵਦਤਿ, ਸਯਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਤਾਦਿਸੋ**ਤਿ ਆਰਮ੍ਮਣਪਰਿਗ੍ਗਹਯੁਤ੍ਤੋ।

ਸਮ੍ਬੁਜ੍ਝਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਸਮ੍ਬੋਧੋ,** ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੋਤਿ ਆਹ **“ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਪ੍ਪਤ੍ਤਿਤੋ”**ਤਿ। ਅਗ੍ਗਮਗ੍ਗਾਧਿਗਮਾਧੀਨੋ ਬੁਦ੍ਧਾਨੰ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਾਧਿਗਮੋਤਿ ਆਹ **“ਅਨਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸਾਤਿ ਅਪ੍ਪਟਿਵਿਦ੍ਧਚਤੁਸਚ੍ਚਸ੍ਸਾ”**ਤਿ। ਅਨਵਸੇਸਤੋ ਞੇਯ੍ਯੰ, ਬੁਜ੍ਝਿਤੁੰ ਅਰਹਤੀਤਿ **ਬੋਧਿ,** ਮਹਾਵੀਰਿਯਤਾਦਿਨਾ ਤਤ੍ਥ ਵਿਸੇਸਯੋਗਤੋ ਸਤ੍ਤੋਤਿ ਆਹ **“ਬੁਜ੍ਝਨਕਸਤ੍ਤਸ੍ਸਾ”**ਤਿ। ਤੇਨਾਹ **“ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੋਧਿ”**ਨ੍ਤਿਆਦਿ। ਨਿਯਤਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤਿਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਮਹਾਸਤ੍ਤਾ ਯਥਾ ਮਹਾਬੋਧਿਯਾਨਪਟਿਪਦਾ ਹਾਨਭਾਗਿਯਾ, ਠਿਤਿਭਾਗਿਯਾ ਵਾ ਨ ਹੋਤਿ, ਅਥ ਖੋ ਵਿਸੇਸਭਾਗਿਯਾ ਨਿਬ੍ਬੇਧਭਾਗਿਯਾ ਚ ਹੋਤਿ, ਤਥਾ ਪਟਿਪਜ੍ਜਨਤੋ ਬੋਧਿਯੰ ਨਿਨ੍ਨਗੋਣਪਬ੍ਭਾਰਾ ਏਵਾਤਿ ਆਹ **“ਬੋਧਿਯਾ ਵਾ ਸਤ੍ਤਸ੍ਸੇਵ ਲਗ੍ਗਸ੍ਸੇਵਾ”**ਤਿ। ਤੇਨਾਹ **“ਦੀਪਙ੍ਕਰਸ੍ਸ ਹੀ”**ਤਿਆਦਿ। **ਅਟ੍ਠਧਮ੍ਮਸਮੋਧਾਨੇਨਾ**ਤਿ –

‘‘ਮਨੁਸ੍ਸਤ੍ਤੰ ਲਿਙ੍ਗਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ, ਹੇਤੁ ਸਤ੍ਥਾਰਦਸ੍ਸਨੰ।
ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾ ਗੁਣਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ, ਅਧਿਕਾਰੋ ਚ ਛਨ੍ਦਤਾ’’ਤਿ॥ (ਬੁ॰ ਵੰ॰ ੨.੫੯) –

ਇਮੇਸੰ ਅਭਿਨੀਹਾਰਸ੍ਸ ਅਙ੍ਗਭੂਤਾਨੰ ਅਟ੍ਠਨ੍ਨੰ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਸਮੋਧਾਨੇਨ ਸਮਵਧਾਨੇਨ।

ਪਬ੍ਬਜ੍ਜੂਪਗਤਾਤਿ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜੰ ਉਪਗਤਾ। ਤੇਨ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾਮਤ੍ਤੇਨ ਸਮਣਾ, ਨ ਸਮਿਤਪਾਪਤਾਯਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਜਾਤਿਮਤ੍ਤੇਨ ਇਧ **ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ**ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾਤਿ ਆਹ **“ਭੋਵਾਦਿਨੋ ਵਾ”**ਤਿ। ਤੇ ਹਿ ‘‘ਭੋ ਭੋ’’ਤਿ ਵਦਨਸੀਲਾ, ਤੇਨਾਹ ‘‘ਭੋਵਾਦੀ ਨਾਮ ਸੋ ਹੋਤਿ, ਸਚੇ ਹੋਤਿ ਸਕਿਞ੍ਚਨੋ’’ਤਿ (ਧ॰ ਪ॰ ੩੯੬; ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੬੨੫)। **ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਦਿਨਾ**ਤਿ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨੰ ਅਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਞ੍ਚ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। **ਅਪਰਿਸੁਦ੍ਧੇਨਾ**ਤਿ ਚ ਵਿਸੇਸਨੰ ਕਾਯਕਮ੍ਮਨ੍ਤਾਪੇਕ੍ਖਾਯ, ਨ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਦਿਅਪੇਕ੍ਖਾਯ। ਨ ਹਿ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਦਿਕੋ ਤਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਪਯੋਗੋ ਚ ਕੋਚਿ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੋ ਨਾਮ ਅਤ੍ਥਿ। ਭਾਯਨਟ੍ਠੇਨ **ਭਯੰ,** ਭੀਰੁਤਾਵਹਟ੍ਠੇਨ **ਭੇਰਵੰ**। **ਸਨ੍ਦੋਸਹੇਤੂ**ਤਿ ਸਦੋਸਹੇਤੁ। ਸ-ਸਦ੍ਦੋ ਹਿ ਇਧ ਸਾਨੁਸਾਰੋ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਤੇਨਾਹ **“ਅਤ੍ਤਨੋ ਦੋਸਸ੍ਸ ਹੇਤੂ”**ਤਿ। ਏਕਨ੍ਤੇਨ ਚਿਤ੍ਤੁਤ੍ਰਾਸਲਕ੍ਖਣਸ੍ਸ ਭਯਸ੍ਸ ਵਸੇਨ **“ਸਾਵਜ੍ਜਾ”**ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਚਿਤ੍ਤੁਤ੍ਰਾਸੋ ਹਿ ਏਕਨ੍ਤਸਾਵਜ੍ਜੋ ਭਾਯਨਟ੍ਠੇਨ ਭਯਞ੍ਚਾਤਿ। **ਅਕ੍ਖੇਮ**ਨ੍ਤਿ ਇਦੰ ਉਭਯਵਸੇਨ। ਚਿਤ੍ਤੁਤ੍ਰਾਸੋਪਿ ਹਿ ਸਰੀਰਚਿਤ੍ਤਾਨੰ ਅਨਤ੍ਥਾਵਹਤੋ ਅਕ੍ਖੇਮੰ, ਤਥਾ **ਭਯਾਨਕਾਰਮ੍ਮਣਮ੍ਪੀ**ਤਿ। ਅਟ੍ਠਕਥਾਯੰ ਪਨ ਅਤ੍ਥਦ੍ਵਯੰ ਯਥਾਸਙ੍ਖ੍ਯੰ ਯੋਜਿਤੰ। ਸਯੰ ਪਰਿਕਪ੍ਪਿਤਭਯਾਨਕਾਰਮ੍ਮਣਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਚਿਤ੍ਤੁਤ੍ਰਾਸਸਮੁਪ੍ਪਾਦਨਵਸੇਨ ਆਨੇਨ੍ਤਾ ਭਯਭੇਰਵੰ ਅਵ੍ਹਾਯਨ੍ਤਿ ਵਿਯ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ **“ਅਵ੍ਹਾਯਨ੍ਤੀਤਿ ਪਕ੍ਕੋਸਨ੍ਤੀ”**ਤਿ। **ਤੇ**ਤਿ ਮਾਰਿਤਮਨੁਸ੍ਸਾਨੰ ਞਾਤਿਮਿਤ੍ਤਾਦਯੋ। **ਗਚ੍ਛੰ** ਗਹਨਭੂਤੰ ਮਹਨ੍ਤੰ ਕਣ੍ਟਕਸਣ੍ਡੰ, **ਗੁਮ੍ਬੰ** ਨਾਤਿਮਹਨ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਗਚ੍ਛ**ਨ੍ਤਿ ਪਨ ਤਿਣਵਨੰ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ, ‘‘ਗਚ੍ਛੇ ਰੁਲ਼੍ਹਤਿਣੇ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ, **ਗੁਮ੍ਬੰ** ਕਣ੍ਟਕਲਤਾਦਿਭਰਿਤਾਵਿਰੁਲ਼੍ਹੰ। **ਬਦ੍ਧਾ ਵਧਿਤਾ ਵਿਯਾ**ਤਿ ਬਦ੍ਧਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਤਾਲ਼ਿਯਮਾਨਾ ਵਿਯ।

"ਨ ਖੋ ਪਨਾਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਖੋ**ਤਿ ਅਵਧਾਰਣਤ੍ਥੇ ਨਿਪਾਤੋ, **ਪਨਾ**"ਤਿ ਵਿਸੇਸਤ੍ਥੇ। ਤੇਨੇਤੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ ''ਅਞ੍ਞੇ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਵਿਯ ਅਹੰ ਅਪਰਿਸੁਦ੍ਧਕਾਯਕਮ੍ਮਨ੍ਤੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਅਰਞ੍ਞਵਨਪਤ੍ਥਾਨਿ ਪਨ੍ਤਾਨਿ ਸੇਨਾਸਨਾਨਿ ਨ ਖੋ ਪਨ ਪਟਿਸੇਵਾਮਿ, ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਕਾਯਕਮ੍ਮਨ੍ਤੋਯੇਵ ਪਨ ਹੁਤ੍ਵਾ ਤਾਨਿ ਪਟਿਸੇਵਾਮੀ''ਤਿ। ਏਵੰ ਵਾ ਏਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥਯੋਜਨਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ''ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਕਾਯਕਮ੍ਮਨ੍ਤੋਹਮਸ੍ਮੀ''ਤਿ ਹਿ ਤੇਨ ਅਵਧਾਰਣੇਨ ਵਿਭਾਵਿਤਤ੍ਥਦਸ੍ਸਨੰ। **ਤੇਸਮਹੰ ਅਞ੍ਞਤਰੋ**ਤਿ ਤਾਯ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਕਾਯਕਮ੍ਮਤਾਯ ਤੇਸੰ ਅਰਿਯਾਨੰ ਅਹੰ ਅਞ੍ਞਤਰੋਤਿ ਕਾਯਕਮ੍ਮਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਯਾ ਮਹਾਸਤ੍ਤੋ ਅਤ੍ਤਾਨੰ ਅਰਿਯੇਸੁ ਪਕ੍ਖਿਪਤਿ। ਪਰਮਸਲ੍ਲੇਖਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤਾ ਹਿ ਤਦਾ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਸ੍ਸ ਕਾਯਕਮ੍ਮਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿ , ਤਥਾ ਵਚੀਕਮ੍ਮਾਦਿਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿ, ਯਤੋ ਮਾਰੋ ਰਨ੍ਧਗਵੇਸੀ ਹੁਤ੍ਵਾ ਛਬ੍ਬਸ੍ਸਾਨਿ ਨਿਰਨ੍ਤਰੰ ਅਨੁਬਨ੍ਧੋ ਅਨ੍ਤਰੰ ਨ ਲਭਤਿ। ਤੇਨਾਹ –

''ਸਤ੍ਤ ਵਸ੍ਸਾਨਿ ਭਗਵਨ੍ਤੰ, ਅਨੁਬਨ੍ਧਿੰ ਪਦਾਪਦੰ।
ਓਤਾਰੰ ਨਾਧਿਗਚ੍ਛਿਸ੍ਸੰ, ਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਸਤੀਮਤੋ''ਤਿ॥ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੪੪੮)।

ਭਿਯ੍ਯੋਤਿ ਅਧਿਕੰ ਸਵਿਸੇਸੰ, ਉਪਰੂਪਰਿ ਵਾ। ਭੀਤਤਸਿਤਾ ਭਯੂਪਦ੍ਦਵੇਨ ਛਮ੍ਭਿਤਸਰੀਰਾ ਹਟ੍ਠਲੋਮਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਭੀਤਾਤਸਿਤਾ ਪਨ ਭਯੂਪਦ੍ਦਵਾਭਾਵਤੋ ਅਹਟ੍ਠਲੋਮਾ ਖੇਮੇਨ ਸੋਤ੍ਥਿਨਾ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤੀਤਿ ਤੇਸੰ ਖੇਮਪ੍ਪਤ੍ਤਿ ਸੋਤ੍ਥਿਭਾਵੋ ਵਾ ਪਨ੍ਨਲੋਮਤਾਯ ਪਾਕਟੋ ਹੋਤੀਤਿ ਪਾਲ਼ਿਯੰ ''ਪਲ੍ਲੋਮ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤੇਨਾਹ **"ਪਨ੍ਨਲੋਮਤਾ**"ਤਿਆਦਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ **ਭਿਯ੍ਯੋ ਪਲ੍ਲੋਮਮਾਪਾਦਿੰ ਅਰਞ੍ਞੇ ਵਿਹਾਰਾਯਾ**ਤਿ ਪਟਿਞ੍ਞਾਨਿਦ੍ਦੇਸੋ। **ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਕਾਯਕਮ੍ਮਨ੍ਤੋਹਮਸ੍ਮੀ**ਤਿ ਹੇਤੁਦਸ੍ਸਨੰ। **"ਯੇ ਹਿ ਵੋ ਅਰਿਯਾ**"ਤਿ ਸਦਿਸੂਦਾਹਰਣਦਸ੍ਸਨੰ। **ਯੇ ਖੋ ਕੇਚਿ ਸਮਣਾ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਵਾ**ਤਿ ਵਿਸਦਿਸੂਦਾਹਰਣਦਸ੍ਸਨੰ। ਸੇਸਾਨਿ ਅਨ੍ਵਯਬ੍ਯਤਿਰੇਕਵਿਭਾਵਨਾਨੀਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾਨਿ ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਯੁਤ੍ਤਿਵਿਭਾਵਨਾ। ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨ ਸੇਸਵਾਰੇਸੁਪਿ ਯੁਤ੍ਤਿਵਿਭਾਵਨਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਕਾਯਕਮ੍ਮਨ੍ਤਵਾਰਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਵਚੀਕਮ੍ਮਨ੍ਤਵਾਰਾਦਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੩੬. ਅਪਰਿਸੁਦ੍ਧੇਨ ਮੁਸਾਵਾਦਾਦਿਨਾਤਿ ਏਤ੍ਥ ਯੰ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੰ, ਤੰ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯਮੇਵ। **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਪਨ ਸਙ੍ਗਹਿਤੰ ਤੇਸਞ੍ਚ ਮੁਸਾਵਾਦਾਦੀਨੰ ਪਵਤ੍ਤਿਭੇਦੰ ਭਯਭੇਰਵਾਵਹਨਮੁਖੇਨ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **"ਕਥਾ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤਤ੍ਥ ਯੰ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੰ, ਤੰ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਮੇਵ।

ਭਣ੍ਡੇਸੂਤਿ ਸਵਿਞ੍ਞਾਣਕਾਵਿਞ੍ਞਾਣਕੇਸੁ ਭਣ੍ਡੇਸੁ। **ਉਪ੍ਪਾਦੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਰਿਣਾਮਵਸੇਨ ਅਭਿਜ੍ਝਾਸਙ੍ਖਾਤੰ ਵਿਸਮਲੋਭੰ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤ੍ਵਾ। **ਕੁਜ੍ਝਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਵਿਨਾਸਚਿਨ੍ਤਾਵਸੇਨ ਪਰਸ੍ਸ ਕੁਜ੍ਝਿਤ੍ਵਾ। ਏਵਞ੍ਹਿ ਨੇਸੰ ''ਯੇਸੰ ਅਪਰਜ੍ਝਿਮ੍ਹਾ, ਤੇ ਇਦਾਨਿ ਅਨੁਬਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਚ੍ਛਾ ਆਸਙ੍ਕੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿ ਸਿਯਾ। ''ਏਤੇ ਅਮ੍ਹਾਕੰ ਪਰਿਗ੍ਗਹਵਤ੍ਥੁੰ ਗਹੇਤੁਕਾਮਾ ਮਞ੍ਞੇ, ਵਿਨਾਸੰ ਕਾਤੁਕਾਮਾ ਮਞ੍ਞੇ''ਤਿ ਯਥਾ ਪਰੇ ਪਰਤੋ ਤੇਸੰ ਅਭਿਜ੍ਝਾਬ੍ਯਾਪਾਦਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿੰ ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਿ, ਤਾਦਿਸੰ ਮਨੋਕਮ੍ਮਨ੍ਤੰ ਸਨ੍ਧਾਯ **"ਤੇ ਪਰੇਸ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। ਕਾਮੰ ਅਕੁਸਲਕਾਯਕਮ੍ਮਵਚੀਕਮ੍ਮਪਵਤ੍ਤਿਕਾਲੇਪਿ ਅਭਿਜ੍ਝਾਦਯੋ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿਯੇਵ, ਤਦਾ ਪਨ ਤੇ ਚੇਤਨਾਪਕ੍ਖਿਕਾ ਵਾ ਅਬ੍ਬੋਹਾਰਿਕਾ ਵਾਤਿ ਮਨੋਕਮ੍ਮਨ੍ਤਵਾਰੇ ਏਵ ਅਭਿਜ੍ਝਾਦਿਵਸੇਨ ਯੋਜਨਾ ਕਤਾ। ਅਥ ਵਾ ਦ੍ਵਾਰਨ੍ਤਰੇ ਪਵਤ੍ਤਾਨਮ੍ਪਿ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਦੀਨੰ ਵਚੀਕਮ੍ਮਾਦਿਭਾਵਾਭਾਵੋ ਵਿਯ ਦ੍ਵਾਰਨ੍ਤਰੇ ਪਵਤ੍ਤਾਨਮ੍ਪਿ ਅਭਿਜ੍ਝਾਦੀਨੰ ਕਾਯਕਮ੍ਮਾਦਿਭਾਵਾਭਾਵੋ, ਮਨੋਕਮ੍ਮਭਾਵੋ ਏਵ ਪਨ ਸਿਦ੍ਧੋਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਮਨੋਕਮ੍ਮਨ੍ਤਵਾਰੇ ਏਵ ਅਭਿਜ੍ਝਾਦਯੋ ਉਦ੍ਧਟਾ। ਤਥਾ ਹਿ ਵੁਤ੍ਤੰ –

''ਦ੍ਵਾਰੇ ਚਰਨ੍ਤਿ ਕਮ੍ਮਾਨਿ, ਨ ਦ੍ਵਾਰਾ ਦ੍ਵਾਰਚਾਰਿਨੋ।
ਤਸ੍ਮਾ ਦ੍ਵਾਰੇਹਿ ਕਮ੍ਮਾਨਿ, ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞੰ ਵਵਤ੍ਥਿਤਾ''ਤਿ॥ (ਧ॰ ਸ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.ਕਾਯਕਮ੍ਮਦ੍ਵਾਰ)।

ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਅਟ੍ਠਕਥਾਯੰ ਸਾਸਨੇ ਪਬ੍ਬਜਿਤਵਸੇਨ ਆਜੀਵਵਾਰੇ ਭਯਭੇਰਵਾਵਹਨੰ ਯੋਜਿਤੰ, ''ਯੇ ਖੋ ਕੇਚਿ ਸਮਣਾ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਵਾ''ਤਿ ਪਨ ਵਚਨਤੋ ਬਾਹਿਰਕਵਸੇਨ ਗਹਟ੍ਠਵਸੇਨ ਚ ਯੋਜਨਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਗਹਟ੍ਠਾਨਮ੍ਪਿ ਹਿ ਜਾਤਿਧਮ੍ਮਕੁਲਧਮ੍ਮਦੇਸਧਮ੍ਮਵਿਲੋਮਨਵਸੇਨ ਅਞ੍ਞਥਾਪਿ ਮਿਚ੍ਛਾਜੀਵੋ ਲਬ੍ਭਤੇਵ, ਤਾਯ ਏਵ ਚ ਆਜੀਵਵਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਞ੍ਞਥਾ ਵਾ ਨੇਸੰ ਅਰਞ੍ਞਵਾਸੋ ਸਮ੍ਭਵੇਯ੍ਯਾਤਿ।

੩੭. ਏਵੰ ਆਜੀਵਟ੍ਠਮਕਸੀਲਵਸੇਨ ਭਯਭੇਰਵੰ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਤਤੋ ਪਰੰ ਨੀਵਰਣਪ੍ਪਹਾਨਾਦਿਵਸੇਨ ਤੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ ਦੇਸਨਾ ਵਡ੍ਢਿਤਾਤਿ ਤਦਤ੍ਥੰ ਵਿਵਰਨ੍ਤੋ **"ਇਤੋ ਪਰ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਨੀਵਰਣਵਸੇਨ ਪੁਨ ਵੁਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਅਯਮਧਿਪ੍ਪਾਯੋ – ਏਵੰ ਸੀਲਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਅਰਞ੍ਞੇ ਵਿਹਰਤੋ ਭਯਭੇਰਵਾਭਾਵੰ ਆਵਹਤਿ, ਕਿਮਙ੍ਗ ਪਨ ਨੀਵਰਣਾਨਿ ਪਹਾਯ ਅਪ੍ਪਨਾਸਮਾਧਿੰ, ਉਪਚਾਰਸਮਾਧਿਮੇਵ ਵਾ ਸਮ੍ਪਾਦਯਤੋਤਿ ਸਮਾਧਿਸਮ੍ਪਦਾਯ ਭਯਭੇਰਵਾਭਾਵਹੇਤੁਕੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ ਉਪਰਿ ਦੇਸਨਾ ਵਡ੍ਢਿਤਾਤਿ ਅਕੁਸਲਮਨੇਕਮ੍ਮਨੁਭਾਵੇਨ ਗਹਿਤਾਪਿ ਅਭਿਜ੍ਝਾਬ੍ਯਾਪਾਦਾ ਨੀਵਰਣਵਸੇਨ ਪੁਨ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਅਭਿ-ਪੁਬ੍ਬੋ ਝਾ-ਸਦ੍ਦੋ ਅਭਿਜ੍ਝਾਯਨਤ੍ਥੋਤਿ ਆਹ **"ਪਰਭਣ੍ਡਾਦਿਅਭਿਜ੍ਝਾਯਨਸੀਲਾ"**ਤਿ। **ਵਤ੍ਥੁਕਾਮੇਸੂ**ਤਿ ਰੂਪਾਦੀਸੁ ਕਿਲੇਸਕਾਮਸ੍ਸ ਵਤ੍ਥੁਭੂਤੇਸੁ ਕਾਮੇਸੁ। **ਬਹਲਕਿਲੇਸਰਾਗਾ**ਤਿ ਥਿਰਮੂਲਦੁਮ੍ਮੋਚਨੀਯਤਾਹਿ ਅਜ੍ਝੋਸਾਨੇ ਪਭੂਤਕਿਲੇਸਕਾਮਾ। ਅਭਿਜ੍ਝਾ ਚੇਤ੍ਥ ਅਪ੍ਪਤ੍ਤਵਿਸਯਪਤ੍ਥਨਾ, ਤਿਬ੍ਬਸਾਰਾਗੋ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਵਿਸਯਾਭਿਨਿਵੇਸੋ। ਤੇ ਹਿ ਲੋਭਾਭਿਭੂਤਾ ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਅਤ੍ਤਨਿ ਤਿਬ੍ਬਸਾਪੇਕ੍ਖਤਾਯ ਏਵ ਲੋਭਾਭਿਭੂਤਤਾਯ ਅਵਵਤ੍ਥਿਤਾਰਮ੍ਮਣਾ ਅਵਿਨਿਚ੍ਛਿਤਵਿਸਯਾ ਅਰਞ੍ਞੇ ਤੰ ਤੰ ਵਿਸਯੰ ਅਨੁਪਧਾਰਿਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਨ੍ਤਿ, ਰਜ੍ਜੁਆਦੀਨਿ ਯਾਥਾਵਤੋ ਨ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਨ੍ਤਿ। ਤੇਨਾਹ **"ਤੇਸ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿ। **ਉਪਟ੍ਠਾਤਿ** ਸਨ੍ਤੁਚਿਤ੍ਤਤਾਯ। ਤਥਾ ਹਿ ਵੁਤ੍ਤੰ **"ਆਕੁਲਚਿਤ੍ਤਾ"**ਤਿ। ''ਇਦਾਨਿਮ੍ਹ ਨਟ੍ਠਾ''ਤਿ ਤਸਨ੍ਤਿ ਵਿਤਸਨ੍ਤਿ, ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਬਾਧਿਯਮਾਨਾ ਵਿਯ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਏਵੰ ਤੰ ਭਯਭੇਰਵੰ ਅਤ੍ਤਨਿ ਸਮਾਰੋਪਨਟ੍ਠੇਨ ਅਵ੍ਹਾਯਨ੍ਤਿ ਪਕ੍ਕੋਸਨ੍ਤੀਤਿ ਯੋਜਨੰ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ **"ਸੇਸੰ ਤਾਦਿਸਮੇਵਾ"**ਤਿ। **"ਅਨਭਿਜ੍ਝਾਲੁਹਮਸ੍ਮੀ"**ਤਿ ਪਾਲ਼ਿਪਦੇ ਚਿਰਪਰਿਚਿਤਅਲੋਭਜ੍ਝਾਸਯਤਾਯ ਕਮਲਦਲੇ ਜਲਬਿਨ੍ਦੁ ਵਿਯ ਅਲਗ੍ਗਮਾਨਸਤ੍ਤਾ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਅਨਪੇਕ੍ਖੋਹਮਸ੍ਮੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

੩੮. **ਪਕਤਿਭਾਵਵਿਜਹਨੇਨਾ**ਤਿ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਭਾਵਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਚ ਪਕਤਿਭਾਵਸ੍ਸ ਵਿਜਹਨੇਨ। ਸਾਵਜ੍ਜਧਮ੍ਮਸਮੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਹਿ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਨਵਜ੍ਜਭਾਵੋ ਜਹਿਤੋ ਹੋਤੀਤਿ। **ਵਿਪਨ੍ਨਚਿਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਕਿਲੇਸਾਸੁਚਿਦੂਸਿਤਤਾਯ ਕੁਥਿਤਚਿਤ੍ਤਾ। ਤੇਨਾਹ **"ਕਿਲੇਸਾਨੁਗਤੰ... ਪੇ... ਪੂਤਿਕੰ ਹੋਤੀ"**ਤਿ। **ਪਦੁਟ੍ਠਮਨਸਙ੍ਕਪ੍ਪਾ**ਤਿ ਵਿਸਸੰਸਟ੍ਠਮੁਤ੍ਤੰ ਵਿਯ ਦੋਸੇਨ ਪਦੂਸਿਤਚਿਤ੍ਤਸਙ੍ਕਪ੍ਪਾ। **ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵਾ**ਤਿ ''ਤੇ ਅਵਵਤ੍ਥਿਤਾਰਮ੍ਮਣਾ ਹੋਨ੍ਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਅਭਿਜ੍ਝਾਲੁਵਾਰੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ। ਯਥਾ ਹਿ ਲੋਭਵਸੇਨ, ਏਵੰ ਦੋਸਾਦਿਵਸੇਨਪਿ ਅਵਵਤ੍ਥਿਤਾਰਮ੍ਮਣਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ। **ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਹੇਟ੍ਠਾ ਉਪਰਿ ਚਾਤਿ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਠਾਨੇਸੁ ਵਣ੍ਣੇਤਬ੍ਬਾ।

੩੯. ''ਯਾ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਕਲ੍ਲਤਾ ਅਕਮ੍ਮਞ੍ਞਤਾ''ਤਿ ਵਚਨਤੋ ਥਿਨੰ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਗੇਲਞ੍ਞਭਾਵੇਨ ਗਹਣੰ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਆਹ **"ਚਿਤ੍ਤਗੇਲਞ੍ਞਭੂਤੇਨ ਥਿਨੇਨਾ"**ਤਿ। ਤਥਾ ''ਯਾ ਕਾਯਸ੍ਸ ਅਕਲ੍ਲਤਾ ਅਕਮ੍ਮਞ੍ਞਤਾ''ਤਿ (ਧ॰ ਸ॰ ੧੧੬੩) ਵਚਨਤੋ ਮਿਦ੍ਧੰ ਵਿਸੇਸਤੋ ਨਾਮਕਾਯਸ੍ਸ ਗੇਲਞ੍ਞਭਾਵੇਨ ਗਹਣੰ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਆਹ **"ਸੇਸਨਾਮਕਾਯਗੇਲਞ੍ਞਭੂਤੇਨ ਮਿਦ੍ਧੇਨਾ"**ਤਿ। ਸੇਸਗ੍ਗਹਣਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਚਿਤ੍ਤਨਿਵਤ੍ਤਨਤ੍ਥੰ। ਇਦਞ੍ਚ ਮਿਦ੍ਧੰ ਰੂਪਕਾਯਸ੍ਸਪਿ ਗੇਲਞ੍ਞਾਵਹਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ ਨਿਦ੍ਦਾਯ ਹੇਤੁਭਾਵਤੋ। ਤਥਾ ਹਿ ਤੰ ''ਨਿਦ੍ਦਾ ਚਪਲਾਯਿਕਾ''ਤਿ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠੰ। ਤੇਨਾਹ **"ਤੇ ਨਿਦ੍ਦਾਬਹੁਲਾ ਹੋਨ੍ਤੀ"**ਤਿ।

੪੦. **ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਪਕਤਿਕਾ**ਤਿ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਸੀਲਾ ਅਨਵਟ੍ਠਿਤਸਭਾਵਾ। ਅਨਵਟ੍ਠਾਨਰਸਞ੍ਹਿ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚੰ। ਤੇਨਾਹ **"ਵਿਪ੍ਫਨ੍ਦਮਾਨਚਿਤ੍ਤਾ"**ਤਿਆਦਿ। **ਇਧਾ**ਤਿ ''ਅਵੂਪਸਨ੍ਤਚਿਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਪਦੇ। **ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚੰ ਗਹੇਤੁੰ ਵਟ੍ਟਤਿ** ਸੰਵਣ੍ਣਨਾਵਸੇਨ ਪਚ੍ਛਾਨੁਤਾਪਸ੍ਸਪਿ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਵੂਪਸਮਕਰਤ੍ਤਾ। ਉਦ੍ਧਚ੍ਚੰ ਪਨ ਸਰੂਪੇਨੇਵ ਗਹਿਤਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

੪੧. **ਏਕਮੇਵਿਦੰ ਪਞ੍ਚਮੰ ਨੀਵਰਣੰ** ਯਦਿਦੰ ਕਙ੍ਖਾ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਤਿ ਚ। ਯਦਿ ਏਵੰ ਕਸ੍ਮਾ ਦ੍ਵਿਧਾ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਕਿੰ ਨੁ ਖੋ"**ਤਿਆਦਿ। **ਕਙ੍ਖਨਤੋ**ਤਿ ਸੰਸਯਨਤੋ। **ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ** ''ਧਮ੍ਮਸਭਾਵੰ ਵਿਚਿਨਨ੍ਤੋ ਏਤਾਯ ਕਿਚ੍ਛਤਿ,

ਵ◌ਿਗਤਾ ਤਿਕਿਚ੍ਛਾ ਵ◌ਾ''ਤਿ ਕਤ੍ਵ◌ਾ।

੪੨. ਏਵ◌ੰ ਨੀਵਰਣਾਭਾਵਕਿਤ੍ਤਨਮੁਖੇਨ ਸਮਾਧਿਸਮ੍ਪਦਾਯ ਭਯਭੇਰਵ◌ਾਭਾਵ◌ੰ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵ◌ਾ ਇਦਾਨਿ ਅਤ੍ਤੁਕ੍ਕੰਸਨਾਦਿਅਭਾਵਕਿਤ੍ਤਨਮੁਖੇਨ ਪਞ੍ਞਾਸਮ੍ਪਦਾਯ ਭਯਭੇਰਵ◌ਾਭਾਵ◌ੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ ''ਯੇ ਖੋ ਕੇਚੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਉਪਰਿ ਦੇਸਨਾ ਵਡ੍ਢਿਤਾ, ਤਦਤ੍ਥੰ ਵ◌ਿਵਰਿਤੁੰ **"ਅਤ੍ਤੁਕ੍ਕੰਸਨਕਾ"**ਤਿਆਦਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤੰ। **ਉਕ੍ਕੰਸੇਨ੍ਤਿ** ਮਾਨਵਸੇਨ ਪਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੇਨ। ਤੇਨਾਹ **"ਉਚ੍ਚੇ ਠਾਨੇ ਠਪੇਨ੍ਤੀ"**ਤਿ। ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਉਦ੍ਧਚ੍ਚਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਵ◌ਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਵ◌ਾਰੇਸੁ ਗਯ੍ਹਮਾਨੰ ਅਭਿਜ੍ਝਾਲੁਵ◌ਾਰਸਦਿਸਨ੍ਤਿ ਤਤ੍ਥ ਤੰ ਅਨਾਮਸਿਤ੍ਵ◌ਾ ਅਤ੍ਤੁਕ੍ਕੰਸਕਵ◌ਾਰੇ ਕਿਞ੍ਚਿ ਵ◌ਿਸਦਿਸੰ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਤੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **"ਤੇ ਕਥ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤੰ।

੪੩. ਛਮ੍ਭਨੰ ਛਮ੍ਭੋ, ਕਾਯਸ੍ਸ ਛਮ੍ਭਿਤਤ੍ਤਹੇਤੁਭੂਤੋ ਬਲਵਚਿਤ੍ਤੁਤ੍ਰਾਸੋ। ਸੋ ਏਤੇਸੰ ਅਤ੍ਥੀਤਿ **ਛਮ੍ਭੀ**। ਤੇਨਾਹ **"ਕਾਯਥਮ੍ਭਨਾ"**ਤਿਆਦਿ। **ਭੀਰੁਕਜਾਤਿਕਾ**ਤਿ ਭਾਯਨਕਸੀਲਾ। ਏਕਮੇਵ ਚੇਤੰ ਸਾਵਜ੍ਜਭਯੰ ਕਾਯੇ ਛਮ੍ਭਿਤਤ੍ਤਸ੍ਸ, ਚਿਤ੍ਤੇ ਚ ਕਾਯੇ ਚ ਥਦ੍ਧਭਾਵਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਨਵਸੇਨ ''ਛਮ੍ਭੋ ਭੀਰੁਤਾ''ਤਿ ਚ ਵ◌ੁਚ੍ਚਤੀਤਿ ਤੰਸਮਙ੍ਗਿਨੋ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ''ਛਮ੍ਭੀ ਭੀਰੁਕਜਾਤਿਕਾ''ਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਾ, ਇਧ ਭਯਭੇਰਵ◌ੰ ਸਰੂਪੇਨੇਵ ਗਹਿਤੰ।

੪੪. **ਲਬ੍ਭਤਿ ਪਾਪੁਣੀਯਤੀ**ਤਿ ਲਾਭਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਸਾਧਨਤ੍ਤਮਾਹ। ਸਕ੍ਕਚ੍ਚੰ ਕਾਤਬ੍ਬੋ ਦਾਤਬ੍ਬੋਤਿ **ਸਕ੍ਕਾਰੋ। ਤਦਤ੍ਥਦੀਪਕ**ਨ੍ਤਿ ਲਾਭਾਦਿੰ ਪਹਾਯ ਅਰਞ੍ਞੇ ਵਸਤੋ ਭਯਭੇਰਵ◌ਾਵ◌ਹਯਨੰ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਦੀਪਕੰ। ਸੋ ਕਿਰ ਲਾਭਗਰੁਤਾਯੇਵ ਪਿਯੋ ਗਾਮੋ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ **"ਪਿਯਗਾਮਿਕੋ"**ਤਿ ਨਾਮੰ ਲਭਤਿ। **ਕਮ੍ਮਮੁਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਜਰਾਜਿਣ੍ਣਤ੍ਤਾ ਕਮ੍ਮੰ ਕਾਤੁੰ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤੀਤਿ ਸਾਮਿਕੇਹਿ ਵ◌ਿਸ੍ਸਟ੍ਠੋ।

੪੫. ਅਲਸਭਾਵ◌ੇਨ ਸਮ੍ਮਾਵ◌ਾਯਾਮਸ੍ਸ ਅਕਰਣਤੋ ਕੁਚ੍ਛਿਤੰ ਸੀਦਨ੍ਤੀਤਿ **ਕੁਸੀਤਾ**। ਵ◌ੀਰਸ੍ਸ ਭਾਵ◌ੋ, ਕਮ੍ਮੰ ਵ◌ਾ ਵ◌ੀਰਿਯੰ, ਵ◌ਿਧਿਨਾ ਵ◌ਾ ਈਰੇਤਬ੍ਬੰ ਪਵਤ੍ਤੇਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਵ◌ੀਰਿਯੰ, ਸਮ੍ਮਾਵ◌ਾਯਾਮੋ। ਤੇਨ ਹੀਨਾ **ਹੀਨਵ◌ੀਰਿਯਾ**। ਕਾਯਵ◌ਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯਾ ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਵ◌ੀਰਿਯੰ **ਕਾਯਿਕਵ◌ੀਰਿਯੰ,** ਵਤ੍ਤਕਰਣਚਙ੍ਕਮਨਾਦੀਸੁ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। ਨਿਸਜ੍ਜ ਸਯਿਤ੍ਵ◌ਾ ਚ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਮਨਸਿਕਾਰਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਵ◌ੀਰਿਯੰ **ਚੇਤਸਿਕਵ◌ੀਰਿਯੰ**। ਤਤ੍ਥ ਪੁਰਿਮੰ ਵ◌ਿਸੇਸਤੋ ਕੋਸਜ੍ਜਪਟਿਪਕ੍ਖਤਾਵਸੇਨ, ਦੁਤਿਯੰ ਵ◌ੀਰਿਯਾਰਮ੍ਭਤਾਵਸੇਨ ਪਾਕਟੰ ਹੋਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਕੁਸੀਤਾ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤੇ ਹਿ ਹੀਨਵ◌ੀਰਿਯਾ ਅਲਸਤਾਯੇਵ ਆਰਮ੍ਮਣਵਵਤ੍ਥਾਨਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਕਾਤੁੰ ਨ ਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤਿ।

੪੬. **ਨਟ੍ਠਸ੍ਸਤੀ**ਤਿ ਅਲਬ੍ਭਮਾਨਸ੍ਸਤਿ, ਪਚ੍ਚਯਵ◌ੇਕਲ੍ਲੇਨ ਵ◌ਿਜ੍ਜਮਾਨਾਯਪਿ ਸਤਿਯਾ ਸਤਿਕਿਚ੍ਚੰ ਕਾਤੁੰ ਅਸਮਤ੍ਥਤਾਯ ਏਵ◌ੰ ਵ◌ੁਤ੍ਤੰ। ਨ ਸਮ੍ਪਜਾਨਾਤਿ ਅਸਮ੍ਪਜਾਨਾ। ਤੰਯੋਗਨਿਵਤ੍ਤਿਯਞ੍ਹਾਯੰ **ਅ**-ਕਾਰੋ ''ਅਹੇਤੁਕਾ ਧਮ੍ਮਾ (ਧ॰ ਸ॰ ੨.ਦੁਕਮਾਤਿਕਾ), ਅਭਿਕ੍ਖੁਕੋ ਆਵ◌ਾਸੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਚੂਲਵ॰ ੭੬) ਵ◌ਿਯਾਤਿ ਆਹ **"ਪਞ੍ਞਾਰਹਿਤਾ"**ਤਿ। ਨਨੁ ਸੋਲ਼ਸਮੇ ਪਞ੍ਞਾਵ◌ਾਰੇ, ਅਯੰ ਸਤਿਵ◌ਾਰੋ, ਤਤ੍ਥ ਕਸ੍ਮਾ ਸੰਕਿਲੇਸਪਕ੍ਖੇ ਪਞ੍ਞਾ ਗਹਿਤਾਤਿ ਚੋਦਨੰ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ **"ਇਮਸ੍ਸ ਚਾ"**ਤਿਆਦਿ। **ਸਤਿਭਾਜਨੀਯਮੇਵ◌ੇਤੰ,** ਯਦਿਦੰ ਚੁਦ੍ਦਸਮੋ ਵ◌ਾਰੋ, ਪਞ੍ਞਾ ਪਨੇਤ੍ਥ ਚੁਦ੍ਦਸਮੇ ਵ◌ਾਰੇ ਕੇਵਲਾ ਸਤਿ ਦੁਬ੍ਬਲਾਤਿ **ਸਤਿਦੁਬ੍ਬਲਜਦੀਪਨਤ੍ਥੰ** ''ਅਸਮ੍ਪਜਾਨਾ''ਤਿ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪਮੁਖੇਨ **ਵ◌ੁਤ੍ਤਾ**। ਇਦਾਨਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਮੇਵਤ੍ਥੰ ਪਾਕਟਤਰੰ ਕਾਤੁੰ **"ਦੁਵ◌ਿਧਾ ਹੀ"**ਤਿਆਦਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤੰ।

੪੭. ਅਪ੍ਪਨਾਸਮਾਧਿਨਾ, ਉਪਚਾਰਸਮਾਧਿਨਾ ਵ◌ਾ ਚਿਤ੍ਤੰ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਸਮੰ, ਸਮ੍ਮਾ ਵ◌ਾ ਆਹਿਤੰ ਨਾਮ ਹੋਤਿ, ਨਾਞ੍ਞਥਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਅਸਮਾਹਿਤਾਤਿ ਉਪਚਾਰਪ੍ਪਨਾਸਮਾਧਿਵ◌ਿਰਹਿਤਾ"**ਤਿ ਆਹ । ਵ◌ਿ**ਬ੍ਭਨ੍ਤਚਿਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਅਨਵਟ੍ਠਿਤਚਿਤ੍ਤਾ। ਪੁਬ੍ਬੇ ਨੀਵਰਣਭਾਵਸਾਮਞ੍ਞੇਨ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚੰ ਗਹਿਤੰ **"ਉਦ੍ਧਤਾ ਅਵ◌ੂਪਸਨ੍ਤਚਿਤ੍ਤਾ"**ਤਿ, ਇਧ ਸਮਾਧਾਨਾਭਾਵ◌ੇਨ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਹੇਤੁਕੋ ਚਿਤ੍ਤਵ◌ਿਬ੍ਭਮੋ ਵ◌ੁਤ੍ਤੋ **"ਅਸਮਾਹਿਤਾ ਵ◌ਿਬ੍ਭਨ੍ਤਚਿਤ੍ਤਾ"**ਤਿ, ਅਯਮੇਤੇਸੰ ਵ◌ਿਸੇਸੋ। **ਪੁਬ੍ਬੇ ਵ◌ੁਤ੍ਤਨਯੇਨਾ**ਤਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ''ਉਦ੍ਧਚ੍ਚੇਨ ਹਿ ਏਕਾਰਮ੍ਮਣੇ ਚਿਤ੍ਤੰ ਵ◌ਿਪ੍ਫਨ੍ਦਤਿ ਧਜਯਟ੍ਠਿਯੰ ਵ◌ਾਤੇਨ ਪਟਾਕਾ ਵ◌ਿਯਾ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੪੦) ਵ◌ੁਤ੍ਤਨਯੇਨ। **ਸਬ੍ਬੰ ਪੁਬ੍ਬਸਦਿਸਮੇਵ◌ਾ**ਤਿ ਭਯਭੇਰਵ◌ਾਵ◌ਹਯਨਸ੍ਸ ਅਭਿਜ੍ਝਾਲੁਵ◌ਾਰੇ ਵ◌ੁਤ੍ਤਸਦਿਸਤੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵਦਤਿ।

੪੮. ਦੁਪ੍ਪਞ੍ਞਾਤਿ ਏਤ੍ਥ ਦੁ-ਸਦ੍ਦੋ ''ਦੁਸ੍ਸੀਲੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ ਅਭਾਵਤ੍ਥੋ, ਨ ''ਦੁਗ੍ਗਤਿ, ਦੁਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ ਗਰਹਤ੍ਥੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **"ਨਿਪ੍ਪਞ੍ਞਾਨਮੇਤੰ ਅਧਿਵਚਨ"**ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ **"ਪਞ੍ਞਾ ਪਨ ਦੁਟ੍ਠਾ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥੀ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਤੇ**ਤਿ ਦੁਪ੍ਪਞ੍ਞਾ। **ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਚਤੂਸੁਪਿ ਪਾਠਵਿਕਪ੍ਪੇਸੁ। **ਏਲ**ਨ੍ਤਿ ਵਾ ਦੋਸੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਤੇਨਾਹ ''ਯਾ ਸਾ ਵਾਚਾ ਨੇਲਾ ਕਣ੍ਣਸੁਖਾ''ਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਸੀਲੰ ''ਨੇਲਙ੍ਗੋ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਦੁਪ੍ਪਞ੍ਞਾ ਚ ਕਥੇਨ੍ਤਾ ਸਦੋਸਮੇਵ ਕਥੰ ਕਥੇਨ੍ਤਿ ਅਪਣ੍ਡਿਤਭਾਵਤੋ। ਤੇਨੇਵਾਹ ''ਦੁਬ੍ਭਾਸਿਤਭਾਸੀ''ਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਏਲਸਬ੍ਭਾਵਤੋ ਏਲੰ ਮੁਖੰ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ ਏਲਮੂਗਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ ਏਵਮ੍ਪਿ ਵਾ ਏਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਯਾਯ ਪਞ੍ਞਾਯ ਵਸੇਨ ''ਪਞ੍ਞਾਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਤੰ ਬ੍ਯਤਿਰੇਕਮੁਖੇਨ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **"ਨੋ ਚ ਖੋ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਨਨੁ ਚ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਾ ਬਹੁਲਵਿਪਸ੍ਸਨਾਪਞ੍ਞਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ? ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਦਾ ਪਨ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੇਨ ਨ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਰਮ੍ਭੋ ਕਤੋ, ਨੋ ਚ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਪਞ੍ਞਾ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ **"ਨੋ ਚ ਖੋ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਪਞ੍ਞਾਯਾ"**ਤਿ।

ਕੇਚਿ ਪਨੇਤ੍ਥ ''ਸਦ੍ਧਾਵਿਰਹਿਤਾ ਅਪਰਿਸੁਦ੍ਧਕਾਯਕਮ੍ਮਨ੍ਤਾਦਯੋ ਵਿਯ ਭਯਭੇਰਵਾਵ੍ਹਾਯਨਸ੍ਸ ਵਿਸੇਸਕਾਰਣੰ, ਨਾਪਿ ਸਦ੍ਧਾਲੁਤਾ ਪਲ੍ਲੋਮਤਾਯਾਤਿ ਸਦ੍ਧਾਵਾਰੋ ਅਨੁਦ੍ਧਟੋ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਤੰ ਅਕਾਰਣੰ। ਕਮ੍ਮਫਲੇ ਹਿ ਸਦ੍ਦਹਨ੍ਤੋ ਕਮ੍ਮਪਟਿਸਰਣਤੰਯੇਵ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਭਯਭੇਰਵੰ ਤਿਣਾਯਪਿ ਅਮਞ੍ਞਮਾਨੋ ਪਲ੍ਲੋਮਤਮਾਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਵੀਰਿਯਾਦਯੋ ਸਦ੍ਧਾਯ ਵਿਨਾ ਨਪ੍ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ ਤੇਸੰ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਭੂਤਾ ਸਹਜਾਤਾ ਚ ਸਾ ਤਗ੍ਗਹਣੇਨੇਵ ਗਹਿਤਾ ਹੋਤੀਤਿ ਵਿਸੁੰ ਨ ਉਦ੍ਧਟਾ। ਤਥਾ ਹਿ ਸਾ ਞਾਣਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਪਟਿਪਦਾਯਮ੍ਪਿ ਨ ਉਦ੍ਧਟਾ, ਕਿੰ ਵਾ ਏਤਾਯ ਸਦ੍ਧਾਯ, ਅਦ੍ਧਾ ਸਾ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਆਰਮ੍ਮਣਪਰਿਗ੍ਗਹਟ੍ਠਾਨੇ ਨ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਵ, ਤਤੋ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਾਮਿਨਾ ਇਧ ਨ ਉਦ੍ਧਟਾ, ਏਵੰ ਅਞ੍ਞੇਸੁਪਿ ਏਦਿਸੇਸੁ ਠਾਨੇਸੁ ਨਿਚ੍ਛਯੋ ਕਾਤਬ੍ਬੋ। ਯਥਾਨੁਲੋਮਦੇਸਨਾ ਹਿ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਕਥਾਤਿ।

ਵਚੀਕਮ੍ਮਨ੍ਤਵਾਰਾਦਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਸੋਲ਼ਸਟ੍ਠਾਨਾਰਮ੍ਮਣਪਰਿਗ੍ਗਹੋ ਨਿਟ੍ਠਿਤੋ।

ਭਯਭੇਰਵਸੇਨਾਸਨਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ

੪੯. ਸੋਲ਼ਸਾਰਮ੍ਮਣਾਨੀਤਿ ਸੋਲ਼ਸਟ੍ਠਾਨਾਨਿ ਆਰਮ੍ਮਣਾਨਿ। **ਏਵਰੂਪਾਸੁ ਰਤ੍ਤੀਸੂ**ਤਿ ਚਾਤੁਦ੍ਦਸੀਆਦਿਕਾ ਉਪਰਿ ਵਕ੍ਖਮਾਨਾ ਰਤ੍ਤਿਯੋ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵਦਤਿ । **ਏਵਰੂਪੇ ਸੇਨਾਸਨੇ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਯਾ**ਤਿ ਅਨਿਯਮਤੋ ਉਦ੍ਦਿਟ੍ਠਾਨੰ ਪੁਨ ''ਤਾ''ਤਿ ਵਚਨੰ ਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਵਿਯ ਹੋਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ **"ਯਾ ਤਾਤਿ ਉਭਯਮੇਤੰ ਰਤ੍ਤੀਨੰਯੇਵ ਉਦ੍ਦੇਸਨਿਦ੍ਦੇਸਵਚਨ"**ਨ੍ਤਿ। **ਅਭੀਤਿ ਲਕ੍ਖਣਤ੍ਥੇ** ''ਅਞ੍ਞੇ ਚ ਅਭਿਞ੍ਞਾਤਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਮਹਾਸਾਲਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ। ਕਥੰ ਪਨੇਤ੍ਥ ਲਕ੍ਖਣਤ੍ਥਤਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ? ਲਕ੍ਖੀਯਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ ਲਕ੍ਖਣਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਚਨ੍ਦਪਾਰਿਪੂਰਿਯਾ"**ਤਿਆਦਿ। ਪੁਣ੍ਣਮਾਸਿਯੰ **ਚਨ੍ਦਪਾਰਿਪੂਰਿਯਾ** ਅਮਾਵਾਸਿਯੰ **ਚਨ੍ਦਪਰਿਕ੍ਖਯੇਨ**। **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਚਨ੍ਦਸ੍ਸ ਉਪਡ੍ਢਮਣ੍ਡਲਤਾਰਾਹੁਗ੍ਗਹਤਾਦੀਨੰ ਸਙ੍ਗਹੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। **ਉਪਸਗ੍ਗਮਤ੍ਤਮੇਵ** ਅਭਿ-ਸਦ੍ਦੋ ਲਕ੍ਖਿਤਸਦ੍ਦੇਨੇਵ ਲਕ੍ਖਣਤ੍ਥਸ੍ਸ ਵਿਞ੍ਞਾਯਮਾਨਤ੍ਤਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਪਠਮਦਿਵਸਤੋ ਪਭੁਤੀਤਿ ਪਠਮਪਾਟਿਪਦਦਿਵਸਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ। ਯਸ੍ਮਾ ਚੋਦਕੋ ਭਗਵਤੋ ਕਾਲੇ ਅਨਭਿਲਕ੍ਖਿਤਾਪਿ ਅਪਰਭਾਗੇ ਅਭਿਲਕ੍ਖਿਤਾ ਜਾਤਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਤੰ ਅਭਿਲਕ੍ਖਣੀਯਤੰ ਉਪਾਦਾਯ **"ਸਬ੍ਬਦਸ੍ਸਿਨਾ ਭਗਵਤਾ ਪਞ੍ਚਮੀ ਕਸ੍ਮਾ ਨ ਗਹਿਤਾ"**ਤਿ ਚੋਦੇਤਿ, ਇਤਰੋ ਸਬ੍ਬਕਾਲਿਕਾਸੁ ਚਾਤੁਦ੍ਦਸੀਆਦੀਸੁ ਗਯ੍ਹਮਾਨਾਸੁ ਅਸਬ੍ਬਕਾਲਿਕਾਯ ਕਥੰ ਗਹਣਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ **"ਅਸਬ੍ਬਕਾਲਿਕਤ੍ਤਾ"**ਤਿ ਪਰਿਹਰਤਿ।

ਤਥਾਵਿਧਾਸੂਤਿ ''ਅਭਿਞ੍ਞਾਤਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਯਥਾ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਤਥਾਵਿਧਾਸੁ। ਦੇਵਤਾਧਿਟ੍ਠਿਤਭਾਵੇਨ ਆਰਾਮਾਦੀਨੰ ਲੋਕਸ੍ਸ ਚੇਤਿਯਭਾਵੋਤਿ ਆਹ **"ਪੂਜਨੀਯਟ੍ਠਾਨਾ"**ਤਿ। ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਗਾਮਾਦੀਨੰ ਦ੍ਵਾਰੇਸੁ ਤਥਾਰੂਪੇ ਰੁਕ੍ਖੇ ਚੇਤਿਯਟ੍ਠਾਨਿਯੇ ਕਤ੍ਵਾ

ਵੋਹਰਨ੍ਤੀਤਿ ਆਹ “**ਗਾਮਨਿਗਮਾਦਿਦ੍ਵਾਰੇਸੂ**”ਤਿਆਦਿ। ਦਸ੍ਸਨਮਤ੍ਤੇਨਪਿ ਸਵਨਮਤ੍ਤੇਨਪਿ ਭਯੁਪ੍ਪਾਦਨੇਨ ਪਾਕਤਿਕਸਤ੍ਤੇ ਭਿੰਸੇਨ੍ਤੀਤਿ **ਭਿੰਸਨਕਾਨਿ**। ਤੇਨਾਹ “**ਭਯਜਨਕਾਨੀ**”ਤਿਆਦਿ। ਭਾਯਤਿ ਏਤਸ੍ਮਾਤਿ **ਭਯਂ,** ਅਤਿਵਿਯ ਸਪ੍ਪਟਿਭਯਂ **ਭੇਰਵਂ**।

ਆਯਾਚਨਉਪਹਾਰਕਰਣਾਰਹਨ੍ਤਿ ਤਂਤਂਬਲਿਕਮ੍ਮਪਣਿਧਿਕਮ੍ਮਕਰਣਯੋਗ੍ਗਂ। **ਪੁਪ੍ਫਧੂਪ...ਪੇ॰... ਧਰਣਿਤਲ**ਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ਯਥਾਪਟਿਸੂਤੇਨ ਸੁਪ੍ਪਾਦਿਨਾ ਉਪਹਾਰਕਰਣਦਸ੍ਸਨਂ। **ਕੋਟ੍ਟੇਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਪਹਰਨ੍ਤੋ, ਸਿਙ੍ਗਪ੍ਪਹਾਰਖੁਰਪ੍ਪਹਾਰੇਹਿ ਸਦ੍ਦਂ ਕਰੋਨ੍ਤੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਸਬ੍ਬਚਤੁਪ੍ਪਦਾਨਂ ਇਧ ਮਗੋਤਿ ਨਾਮਂ,** ਨ ‘‘ਅਚ੍ਛਚਮ੍ਮਂ ਮਿਗਚਮ੍ਮਂ ਏਲਕਚਮ੍ਮ’’ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ (ਮਹਾਵ॰ ੨੫੯) ਵਿਯ, ਰੋਹਿਤੋਤਿਆਦਿ ਮਿਗਵਿਸੇਸਾਨਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਚਾਲੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਅਗ੍ਗਮਦ੍ਦਨੇਨ ਚਾਲੇਤ੍ਵਾ। ਮੋਰਗ੍ਗਹਣਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਉਪਲਕ੍ਖਣਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ “**ਇਧ ਸਬ੍ਬਪਕ੍ਖਿਗਹਣਂ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤ**”ਨ੍ਤਿ। **ਏਸ ਨਯੋ**ਤਿ ਇਦਂ ਯਥਾ ‘‘ਮੋਰੋ ਵਾ’’ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵਾ-ਸਦ੍ਦੋ ਅਵੁਤ੍ਤਵਿਕਪ੍ਪਨਤ੍ਥੋ, ਏਵਂ ‘‘ਮਿਗੋ ਵਾ’’ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪੀਤਿ ਮਿਗਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਵਿਸੇਸਤ੍ਥਵੁਤ੍ਤਿਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ। **ਇਤੋ ਪਭੁਤੀ**ਤਿ ‘‘ਯਂਨੂਨਾਹਂ ਯਾ ਤਾ ਰਤ੍ਤਿਯੋ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਭਯਭੇਰਵਸ੍ਸ ਗਵੇਸਨਚਿਨ੍ਤਨਤੋ ਪਭੁਤਿ, ਨ ਗਵੇਸਨਾਰਮ੍ਭਤੋ ਪਭੁਤਿ। ‘‘ਅਪ੍ਪੇਵ ਨਾਮਾਹਂ ਭਯਭੇਰਵਂ ਪਸ੍ਸੇਯਜ’’ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਹਿ **ਆਰਮ੍ਮਣਮੇਵ ਭਯਭੇਰਵਂ**। **ਸੁਖਾਰਮ੍ਮਣਂ ਰੂਪਂ ਸੁਖਮਿਵ** ‘‘ਰੂਪਂ ਸੁਖਂ ਸੁਖਾਨੁਪਤਿਤਂ ਸੁਖਾਵਕ੍ਕਨ੍ਤੁ’’ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੩.੬੦)। ਕਥਂ ਭਯਗ੍ਗਹਣੇਨ ਚ ਰੂਪਾਰਮ੍ਮਣਗ੍ਗਹਣਨ੍ਤਿ ਆਹ “**ਪਰਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਚਾ**”ਤਿਆਦਿ। ‘‘ਆਗਚ੍ਛਤੀ’’ਤਿ ਵਚਨਤੋ ਗਵੇਸਨਾਰਮ੍ਭਤੋ ਪਭੁਤਿ ‘‘ਏਤਂ ਭਯ’’ਨ੍ਤਿ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਨ੍ਤਿ ਕੇਚਿ ‘‘ਤਂ ਨ ਪਸ੍ਸੇਯਜ’’ਨ੍ਤਿ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਦਸ੍ਸਨਸ੍ਸ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਤਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਅਤ੍ਥੋ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ। **ਭਯਂ ਆਕਙ੍ਖਮਾਨੋ**ਤਿ ਉਪਪਰਿਕ੍ਖਨਵਸੇਨ ਅਹਂ ਭਯਵਤ੍ਥੁਂ ਆਕਙ੍ਖਨ੍ਤੋ ਵਿਹਰਾਮਿ, ਤਂ ਕਿਮਤ੍ਥਿਯਂ, ਏਤ੍ਤਕੋਪਿ ਭਯਸਮਨ੍ਨਾਹਾਰੋ ਮਯ੍ਹਂ ਅਯੁਤ੍ਤੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਯਂ ਪਕਾਰਂ ਭੂਤੋ ਯਥਾਭੂਤੋ, ਸੋ ਪਨੇਤ੍ਥ ਪਕਾਰੋ ਇਰਿਯਾਪਥਵਸੇਨ ਯੁਤ੍ਤੋ ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਤਥਾ ਆਗਤਤ੍ਤਾਤਿ ਆਹ “**ਯੇਨ ਯੇਨ ਇਰਿਯਾਪਥੇਨ ਭੂਤਸ੍ਸਾ**”ਤਿ। **ਭਵਿਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਇਦਂ ‘‘ਭੂਤਸ੍ਸਾ’’ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸਮਾਨਤ੍ਥਂ ਪਦਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ‘‘ਸਮਙ੍ਗੀਭੂਤਸ੍ਸਾ’’ਤਿ ਪਦਂ ਪੁਰਿਮਪਦਲੋਪੇਨ **ਭੂਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ “**ਸਮਙ੍ਗੀਭੂਤਸ੍ਸ ਵਾ**”ਤਿ ਆਹ। **ਭਯਭੇਰਵਾਰਮ੍ਮਣੇ**ਤਿ ਭਯਭੇਰਵਾਭਿਮਤੇ ਆਰਮ੍ਮਣੇ। **ਨੇਵ ਮਹਾਸਤ੍ਤੋ ਤਿਟ੍ਠਤੀ**ਤਿਆਦਿ ‘‘ਤਥਾਭੂਤੋ ਚ ਤਂ ਪਟਿਵਿਨੇਯਜ’’ਨ੍ਤਿ ਯਥਾ ਚਿਨ੍ਤਿਤਂ, ਤਥਾ ਪਟਿਪਨ੍ਨਭਾਵਦਸ੍ਸਨਂ। **ਇਰਿਯਾਪਥਪਟਿਪਾਟਿ** ਨਾਮ ਠਾਨਗਮਨਨਿਸਜ੍ਜਾਨਿਪਜ੍ਜਾਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਉਪ੍ਪਟਿਪਾਟਿ ਪਨ ਪਠਮਂ ਨਿਪਜ੍ਜਾ, ਪੁਨ ਨਿਸਜ੍ਜਾ, ਪੁਨ ਠਾਨਂ, ਪਚ੍ਛਾ ਗਮਨਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। **ਆਸਨ੍ਨਪਟਿਪਾਟਿਯਾ**ਤਿ ਗਮਨਸ੍ਸ ਤਾਵ ਠਾਨਂ ਆਸਨ੍ਨਂ, ਠਾਨਸ੍ਸ ਨਿਸਜ੍ਜਾ ਗਮਨਞ੍ਚ, ਨਿਸਜ੍ਜਾਯ ਨਿਪਜ੍ਜਾ ਠਾਨਞ੍ਚ, ਨਿਪਜ੍ਜਾਯ ਨਿਸਜ੍ਜਾ ਆਸਨ੍ਨਾ। ਇਧ ਪਨ ਗਮਨਸ੍ਸ ਠਾਨਂ, ਠਾਨਸ੍ਸ ਚ ਗਮਨਂ, ਨਿਸਜ੍ਜਾਯ ਚ ਨਿਪਜ੍ਜਾ, ਨਿਪਜ੍ਜਾਯ ਚ ਨਿਸਜ੍ਜਾ ਆਸਨ੍ਨਭਾਵੇਨ ਗਹਿਤਾ, ਇਤਰੇ ਪਰਮ੍ਪਰਾਵਸੇਨਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਭਿਕ੍ਖੁਸ੍ਸ ਪਨ ਇਰਿਯਾਪਥਾ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤੁਪਟਿਪਾਟਿਯਾ ਵਿਯ ਅਪਰਾਪਰੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ।

ਭਯਭੇਰਵਸੇਨਾਸਨਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਅਸਮ੍ਮੋਹਵਿਹਾਰਵਣ੍ਣਨਾ

੫੦. ਅਯਞ੍ਚ ਮੇ ਸਬ੍ਬਸੋ ਭਯਭੇਰਵਾਭਾਵੋ ਵਿਸੇਸਤੋ ਅਸਮ੍ਮੋਹਧਮ੍ਮਤ੍ਤਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ “**ਸਨ੍ਤਿ ਖੋ ਪਨਾ**”ਤਿਆਦਿਨਾ ਉਪਰਿ ਦੇਸਨਾ ਵਡ੍ਢਿਤਾਤਿ ਅਯਂ ਵਾ ਏਤ੍ਥ ਅਨੁਸਨ੍ਧਿ। **ਞਾਯੀਨਂ ਸਮ੍ਮੋਹਟ੍ਠਾਨੇਸੂ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਅਜ੍ਝਾਯੀਨਂ ਸਮ੍ਮੋਹਟ੍ਠਾਨੇਸੁ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਮੇਵ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਅਤ੍ਥੀ**ਤਿ ਇਦਂ ਨਿਪਾਤਪਦਂ ਪੁਥੁਵਚਨਮ੍ਪਿ ਹੋਤਿ ‘‘ਅਤ੍ਥਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਕਾਯੇ ਕੇਸਾ’’ਤਿਆਦੀਸੁ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੩੭੩-੩੭੪; ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੧੦; ੩.੧੫੪; ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੪.੧੨੭; ਖੁ॰ ਪਾ॰ ੩.ਦ੍ਵਤਿਂਸਾਕਾਰ) ਵਿਯਾਤਿ ‘‘ਸਨ੍ਤੀ’’ਤਿ ਪਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਕਿਂ ਖਣਤ੍ਤਯਸਮਙ੍ਗਿਤਾਯ ਤੇ ਅਤ੍ਥਿ, ਨੋਤਿ ਆਹ “**ਸਂਵਿਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਉਪਲਬ੍ਭਨ੍ਤੀ**”ਤਿ, ਮਹਤਿ ਲੋਕਸਨ੍ਨਿਵਾਸੇ ਏਦਿਸਾਪਿ **ਸਂਵਿਜ੍ਜਨ੍ਤਿ** ਞਾਣੇਨ ਗਹੇਤਬ੍ਬਤਾਯ **ਉਪਲਬ੍ਭਨ੍ਤੀ**ਤਿ। **ਓਦਾਤਕਸਿਣਲਾਭੀ**ਤਿ ਅਪ੍ਪਮਾਣਓਦਾਤਕਸਿਣਲਾਭੀ। ਏਵਂ ਹਿਸ੍ਸ ਸਮਨ੍ਤਤੋ ਆਲੋਕੋ ਵਿਯ ਉਪਟ੍ਠਾਤਿ। **ਪਰਿਕਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਪੁਬ੍ਬਭਾਗਮਾਹ। ਏਤ੍ਤਕਂ ਸੂਰਿਯੇ ਗਤੇ ਵੁ**ਟ੍ਠਹਾਮੀਤਿ, ਨੇ ਚ ਖੋ**

ਅਦ੍ਧਾਨਪਰਿਚ੍ਛੇਦੇ ਕੁਸਲੋ ਹੋਤਿ, ਕੇਵਲਂ ''ਦਿਵਾ ਏਵ ਵੁਟ੍ਠਹਾਮੀ''ਤਿ ਮਨਸਿਕਾਰਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਸਿ। **ਵਿਸਦਂ ਹੋਤਿ** ਸਬ੍ਬਂ ਆਰਮ੍ਮਣਜਾਤਂ, ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਨਾ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਯ ਵਿਭੂਤਂ। **ਅਵਿਸਦ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਵਿਪਰਿਯਾਯੇਨ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਏਵਂਸਞ੍ਞਿਨੋ**ਤਿ ਰਤ੍ਤਿਂ ''ਦਿਵਾ''ਤਿ, ਦਿਵਾ ਚ ''ਰਤ੍ਤੀ''ਤਿ ਏਵਂਸਞ੍ਞਿਨੋ।

ਅਨ੍ਤੋਸੇਨਾਸਨੇ ਰਤ੍ਤਿਂ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਹੋਤੀਤਿ ਰਤ੍ਤਿ-ਸਦ੍ਦੋ ਅਜ੍ਝਾਹਰਿਤਬ੍ਬੋ। ਪਰਿਤ੍ਤਾਸਨਾਦੀਹਿ, ਅਞ੍ਞੇਹਿ ਵਾ **ਕਾਰਣੇਹਿ**। **ਗਮ੍ਭੀਰਾਯ** ਭੂਮਿਗਬ੍ਭਸਦਿਸਾਯ **ਘਨਵਨਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਾਯ** ਬਹਲਤਰਜਾਲਵਨਪਟਲਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਾਯ। **ਅਨ੍ਤੁਰਹਿਤਸੂਰਿਯਾਲੋਕੇ ਕਾਲੇ**ਤਿ ਏਤੇਨੇਵ ਦਿਵਾਤਿ ਅਵੁਤ੍ਤਸਿਦ੍ਧੋ। ਸਮ੍ਮੋਹਵਿਹਾਰੋ ਨਾਮ ਬਹੁਵਿਧੋਤਿ ਆਹ "**ਸਮ੍ਮੋਹਵਿਹਾਰਾਨਂ ਅਞ੍ਞਤਰ**"ਨ੍ਤਿ।

ਪਾਕਟੋ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਸ੍ਸ ਰਤ੍ਤਿਨ੍ਦਿਵਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ ਅਨੁਮਸੋ ਲਵਤੁਟਿਖਣਸ੍ਸਪਿ ਉਪਾਦਾਯ ਸੁਵਵਤ੍ਥਿਤਤ੍ਤਾ, ਤਥਾ ਰਤ੍ਤਿਦਿਵਸਕੋਟ੍ਠਾਸਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ ਅਤ੍ਤਨਾ ਕਾਤਬ੍ਬਕਿਚ੍ਚਵਸੇਨ ਕਾਲਞ੍ਞਾਣਵਸੇਨ ਚ।

ਕਾਲਥਮ੍ਭੇ ਲਦ੍ਧਬ੍ਬਛਾਯਾਵਸੇਨ **ਦ੍ਵਙ੍ਗੁਲਕਾਲੇ**। **ਯਾਮਘਣ੍ਟਿਕਂ ਪਹਰਤਿ** ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਤਂਤਂਵਤ੍ਤਕਰਣਤ੍ਥਂ। **ਮੁਗ੍ਗਰ**ਨ੍ਤਿ ਘਣ੍ਟਿਕਪ੍ਪਹਰਣਮੁਗ੍ਗਰਂ। **ਯਾਮਯਨ੍ਤਂ ਪਤਤਿ** ਅਞ੍ਞੇਹਿ ਭਿਕ੍ਖੂਹਿ ਯੋਜਿਤਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਯਾਵ ਅਞ੍ਞੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਭੋਜਨਸਾਲਂ ਉਪਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਤਾਵ ਦਿਵਾਵਿਹਾਰਟ੍ਠਾਨਂ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਸਮਣਧਮ੍ਮਂ ਕਰੋਤਿ।

ਯਂ ਖੋ ਤਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਯ**ਨ੍ਤਿ ਅਨਿਯਮੁਦ੍ਦੇਸੋ, **ਖੋ**ਤਿ ਅਵਧਾਰਣੇ, ਯਮੇਵ ਪੁਗ੍ਗਲਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਤ**ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨਾਕਾਰਵਚਨਂ। **ਮਮੇ**ਵਾਤਿ ਮਂ ਏਵ। **ਅਸਮ੍ਮੋਹਸਭਾ**ਵੋਤਿ ਸਭਾਵਭੂਤਅਸਮ੍ਮੋਹੋ। ''ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ "**ਮਨੁਸ੍ਸਲੋਕੇ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਪਞ੍ਞਾਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ**ਤਿ ਯਾਥਾਵਤੋ ਹਿਤਸ੍ਸ ਜਾਨਨਸਮਤ੍ਥੇਨ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਞ੍ਞਾਗੁਣੇਨ, ਨ ਕੇਵਲਂ ਅਜ੍ਝਾਸਯੇਨੇਵ ਹਿਤੇਸਿਤਾ, ਅਥ ਖੋ ਪਯੋਗੇਨਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਹਿਤੂਪਦੇਸਕੋ**"ਤਿ ਆਹ। ਅਜ੍ਝਾਸਯੇਨ ਪਨ ਹਿਤੇਸਿਤਾ "**ਲੋਕਾਨੁਕਮ੍ਪਾਯਾ**"ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਦਸ੍ਸਿਤਾ। ਉਪਕਰਣੇਹਿ ਵਿਨਾ ਨ ਕਦਾਚਿ ਭੋਗਸੁਖਂ ਉਪਕਰਣਦਾਨਞ੍ਚ ਚਾਗਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਹੇਤੁਕਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਚਾਗਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ...ਪੇ॰... ਦਾਯਕੋ**"ਤਿ। **ਮੇਤ੍ਤਾਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ** ਹਿਤੂਪਸਂਹਾਰੇਨ **ਰਕ੍ਖਿਤਾ। ਕਰੁਣਾਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ** ਦੁਕ੍ਖਾਪਨਯਨੇਨ **ਗੋਪਾਯਿਤਾ**। ਨਨੁ ਚ ਪੁਬ੍ਬੇਪਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ''ਹਿਤਾਯ ਸੁਖਾਯਾ''ਤਿ, ਅਥ ਕਸ੍ਮਾ ਪੁਨ ਤਂ ਗਹਿਤਨ੍ਤਿ ਚੋਦਨਂ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ "**ਇਧ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਗ੍ਗਹਣੇਨਾ**"ਤਿਆਦਿ। ਤੇਨ ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਵਿਸੇਸਤੋ ਹਿਤਾਦੀਨਿ ਦਸ੍ਸਿਤਾਨਿ, ਇਦਾਨਿ ਵਿਸੇਸਤੋ ਸਹ ਪਯੋਜਨੇਨ ਤਾਨਿ ਦਸ੍ਸਿਤਾਨੀਤਿ ਦੀਪੇਤਿ। ਨਿਬ੍ਬਾਨਤੋ ਪਰੋ ਪਰਮੋ ਅਤ੍ਥੋ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਆਹ "**ਪਰਮਤ੍ਥਤ੍ਤਾਯਾ**"ਤਿ। ਹਿਨੋਤਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ **ਹਿਤਂ,** ਮਗ੍ਗੋ। ਉਕ੍ਕਂਸਤੋ ਸੁਖਤ੍ਥਂ ਅਰਿਯਫਲਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਤਤੋ ਉਤ੍ਤਰਿ ਸੁਖਾਭਾਵਤੋ**"ਤਿ।

ਅਸਮ੍ਮੋਹਵਿਹਾਰਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਪਟਿਪਦਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ

੫੧. ਅਸਮ੍ਮੋਹਵਿਹਾਰਨ੍ਤਿ ਅਸਮ੍ਮੋਹਵੁਤ੍ਤਿਂ, ਅਸਮ੍ਮੋਹਸਮ੍ਬੋਧਿਨ੍ਤਿ ਵਾ ਅਤ੍ਥੋ। **ਤ**ਨ੍ਤਿ ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਾਭਾਵਨਾਸਙ੍ਖਾਤਂ ਪਟਿਪਦਂ। **ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਤੋ ਪਭੁਤੀ**ਤਿ ਭਾਵਨਾਯ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਵੀਰਿਯਾਰਮ੍ਭਾਦਿਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ। **ਕੇਚੀ**ਤਿ ਉਤ੍ਤਰਵਿਹਾਰਵਾਸਿਨੋ।

ਬੋਧਿਮਣ੍ਡੇਤਿ (ਸਾਰਤ੍ਥ॰ ਟੀ॰ ੧.੧੧.ਵੇਰਞ੍ਜਕਣ੍ਡਵਣ੍ਣਨਾ; ਅ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੩.੮.੧੧) ਬੋਧਿਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਞਾਣਸ੍ਸ ਮਣ੍ਡਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤੇ ਠਾਨੇ। **ਚਤੁਰਙ੍ਗ**ਨ੍ਤਿ ''ਕਾਮਂ ਤਚੋ ਚ ਨ੍ਹਾਰੁ ਚ, ਅਟ੍ਠਿ ਚ ਅਵਸਿਸ੍ਸਤੂ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੮੪; ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੨.੨੩੭; ਅ॰ ਨਿ॰ ੨.੫; ੮.੧੩; ਮਹਾਨਿ॰ ੧੭, ੧੯੬) ਵੁਤ੍ਤਚਤੁਰਙ੍ਗਸਮਨ੍ਨਾਗਤਂ। **ਪਗ੍ਗਹਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਆਰਮ੍ਭਂ ਸਿਥਿਲਂ ਅਕਤ੍ਵਾ ਦਲ੍ਹਪਰਕ੍ਕਮਸਙ੍ਖਾਤੁਸ੍ਸਹਨਭਾਵੇਨ ਗਹਿਤਂ। ਤੇਨਾਹ "**ਅਸਿਥਿਲਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਤਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤੀ**"ਤਿ। **ਅਸਲ੍ਲੀਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਸਙ੍ਕੁਚਿਤਂ ਕੋਸਜ੍ਜਵਸੇਨ ਸਙ੍ਕੋਚਂ ਅਨਾਪਨ੍ਨਂ।

ਉਪਟ੍ਠਿਤਾਤਿ ਓਗਾਹਨਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਅਪਿਲਾਪਨਭਾਵੇਨ ਆਰਮ੍ਮਣੰ ਉਪਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਠਿਤਾ। ਤੇਨਾਹ “**ਆਰਮ੍ਮਣਾਭਿਮੁਖੀਭਾਵੇਨਾ**”ਤਿ। ਸਮ੍ਮੋਸਸ੍ਸ ਵਿਦ੍ਧੰਸਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਨ ਸਮ੍ਮੁਟ੍ਠਾਤਿ **ਅਸਮ੍ਮੁਟ੍ਠਾ**। ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਚਿਤ੍ਤਮਿਵ ਚਿਤ੍ਤਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਵਸੇਨ ਕਾਯਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਵਸੇਨੇਵ ਕਾਯੋ ਪਸ੍ਸਦ੍ਧੋ ਹੋਤਿ, ਤਥਾਪਿ ਯਸ੍ਮਾ ਕਾਯਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਾ ਚਿਤ੍ਤਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਯਾ ਸਹੇਵ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਨ ਵਿਨਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤੰ “**ਕਾਯਚਿਤ੍ਤਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਸਮ੍ਭਵੇਨਾ**”ਤਿ । **ਰੂਪਕਾਯੋਪਿ ਪਸ੍ਸਦ੍ਧੋਯੇਵ ਹੋਤਿ** ਕਾਯਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਯਾ ਉਭਯੇਸਮ੍ਪਿ ਕਾਯਾਨੰ ਪਸ੍ਸਮ੍ਭਨਾਵਹਤ੍ਤਾ। **ਸੋ ਚ ਖੋ** ਕਾਯੋ। **ਵਿਗਤਦਰਥੋ**ਤਿ ਵਿਗਤਕਿਲੇਸਦਰਥੋ। ਨਾਮਕਾਯੇ ਹਿ ਵਿਗਤਦਰਥੇ ਰੂਪਕਾਯੋਪਿ ਵੂਪਸਨ੍ਤਦਰਥਪਰਿਲ਼ਾਹੋ ਹੋਤਿ। **ਸਮ੍ਮਾ ਆਹਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਨਾਨਾਰਮ੍ਮਣੇਸੁ ਵਿਧਾਵਨਸਙ੍ਖਾਤਵਿਕ੍ਖੇਪੰ ਵਿਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਏਕਸ੍ਮਿੰਯੇਵ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਅਵਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਭਾਵਾਪਾਦਾਨੇਨ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਆਹਿਤੰ। ਤੇਨਾਹ “**ਸੁਟ੍ਠੁ ਠਪਿਤ**”ਨ੍ਤਿਆਦਿ। ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਨੇਕਗ੍ਗਭਾਵੋ ਵਿਕ੍ਖੇਪਵਸੇਨ ਚਞ੍ਚਲਤਾ, ਸਾ ਸਤਿ ਏਕਗ੍ਗਤਾਯ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ “**ਏਕਗ੍ਗੰ ਅਚਲੰ ਨਿਪ੍ਫਨ੍ਦਨ**”ਨ੍ਤਿ। **ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ**ਤਿ ‘‘ਆਰਦ੍ਧੰ ਖੋ ਪਨਾ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਵੀਰਿਯਸਤਿਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਸਮਾਧੀਨੰ ਕਿਚ੍ਚਸਿਦ੍ਧਿਦਸ੍ਸਨੇਨ। ਨਨੁ ਚ ਸਦ੍ਧਾਪਞ੍ਞਾਨਮ੍ਪਿ ਕਿਚ੍ਚਸਿਦ੍ਧਿ ਝਾਨਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬਪਟਿਪਦਾਯ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਾਤਿ? ਸਚ੍ਚੰ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਾ, ਸਾ ਪਨ ਨਾਨਨ੍ਤਰਿਯਭਾਵੇਨ ਅਵੁਤ੍ਤਸਿਦ੍ਧਾਤਿ ਨ ਗਹਿਤਾ। ਅਸਤਿ ਹਿ ਸਦ੍ਧਾਯ ਵੀਰਿਯਾਰਮ੍ਭਾਦੀਨੰ ਅਸਮ੍ਭਵੋਯੇਵ, ਪਞ੍ਞਾਪਰਿਗ੍ਗਹੇ ਚ ਨੇਸੰ ਅਸਤਿ ਪਞ੍ਞਾਯਾਰਮ੍ਭਾਦਿਭਾਵੋ ਨ ਸਿਯਾ। ਤਥਾ ਅਸਲ੍ਲੀਨਾਸਮ੍ਮੋਸਤਾਦਯੋ ਵੀਰਿਯਾਦੀਨਨ੍ਤਿ ਅਸਲ੍ਲੀਨਤਾਦਿਗ੍ਗਹਣੇਨੇਵੇਤ੍ਥ ਪਞ੍ਞਾਕਿਚ੍ਚਸਿਦ੍ਧਿ ਗਹਿਤਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। ਝਾਨਭਾਵਨਾਯੰ ਵਾ ਸਮਾਧਿਕਿਚ੍ਚੰ ਅਧਿਕੰ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ ਸਮਾਧਿਪਰਿਯੋਸਾਨਾਵ **ਝਾਨਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬਪਟਿਪਦਾ ਕਥਿਤਾ**ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ।

ਵੁਤ੍ਤੰ, ਤਸ੍ਮਾ ਇਧ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੰ। **ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗੇ** ਹਿ ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਸੰਵਣ੍ਣਨਾਯ ਏਕਦੇਸਭੂਤੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋਵਾਯਮਤ੍ਥੋਤਿ। **ਵਿਹਰਤੀਤਿ ਆਗਤੰ** ਪਰੁਦ੍ਦੇਸਿਕਤ੍ਤਾ ਵਿਹਾਰਸ੍ਸ। **ਇਧ ਵਿਹਾਸਿਨ੍ਤਿ ਆਗਤੰ** ਅਤ੍ਤੁਦ੍ਦੇਸਿਕਤ੍ਤਾ। ਇਦੰ ਕਿਰ ਸਬ੍ਬਬੁਦ੍ਧਾਨੰ ਅਵਿਜਹਿਤਨ੍ਤਿ ਆਹ “**ਆਨਾਪਾਨਸ੍ਸਤਿਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨ**”ਨ੍ਤਿ। ਰੂਪਵਿਰਾਗਭਾਵਨਾਵਸੇਨ (ਸਾਰਤ੍ਥ॰ ਟੀ॰ ੧.੧੨.ਨੇਰਞ੍ਜਕਣ੍ਡਵਣ੍ਣਨਾ) ਪਵਤ੍ਤੋ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧੋਪਿ ਅਰੂਪਜ੍ਝਾਨਵਿਸੇਸੋ ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਸਙ੍ਗਹੋ ਏਵਾਤਿ ਆਹ “**ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਝਾਨਾਨੀ**”ਤਿ। ਯੁਤ੍ਤੰ ਤਾਵ ਚਿਤ੍ਤੇਕਗ੍ਗਤਾ ਭਵੋਕ੍ਕਮਨਤ੍ਥਤਾ ਵਿਯ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਪਾਦਕਤਾਪਿ ਚਤੁਨ੍ਨੰ ਝਾਨਾਨੰ ਸਾਧਾਰਣਾਤਿ ਤੇਸੰ ਵਸੇਨ ‘‘ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਝਾਨਾਨੀ’’ਤਿ ਵਚਨੰ, ਅਭਿਞ੍ਞਾਪਾਦਕਤਾ ਪਨ ਨਿਰੋਧਪਾਦਕਤਾ ਚ ਚਤੁਤ੍ਥਸ੍ਸੇਵ ਝਾਨਸ੍ਸ ਆਵੇਣਿਕਾ, ਸਾ ਕਥੰ ਚਤੁਨ੍ਨੰ ਝਾਨਾਨੰ ਸਾਧਾਰਣਾ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ? ਪਰਮ੍ਪਰਾਧਿਟ੍ਠਾਨਭਾਵਤੋ। ਪਦਟ੍ਠਾਨਪਦਟ੍ਠਾਨਮ੍ਪਿ ਹਿ ਪਦਟ੍ਠਾਨਨ੍ਤ੍ਵੇਵ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਕਾਰਣਕਾਰਣਮ੍ਪਿ ਕਾਰਣਨ੍ਤਿ ਯਥਾ ‘‘ਤਿਣੇਹਿ ਸਤ੍ਤੰ ਸਿਦ੍ਧ’’ਨ੍ਤਿ, ਏਵਞ੍ਚ ਕਤ੍ਵਾ ਪਯੋਜਨਨਿਦ੍ਦੇਸੇ ਅਟ੍ਠਸਮਾਪਤ੍ਤਿਗ੍ਗਹਣੰ ਸਮਤ੍ਥਿਤੰ ਹੋਤਿ। **ਚਿਤ੍ਤੇਕਗ੍ਗਤਤ੍ਥਾਨੀ**ਤਿ ਚਿਤ੍ਤਸਮਾਧਾਨਤ੍ਥਾਨਿ, ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਸੁਖਵਿਹਾਰਤ੍ਥਾਨੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਚਿਤ੍ਤੇਕਗ੍ਗਤਾਸੀਸੇਨ ਹਿ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਸੁਖਵਿਹਾਰੋ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਸੁਕ੍ਖਵਿਪਸ੍ਸਕਖੀਣਾਸਵਵਸੇਨ ਚੇਤੰ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤੇਨਾਹ “**ਏਕਗ੍ਗਚਿਤ੍ਤਾ ਸੁਖੰ ਦਿਵਸੰ ਵਿਹਰਿਸ੍ਸਾਮਾ**”ਤਿ। **ਭਵੋਕ੍ਕਮਨਤ੍ਥਾਨੀ**ਤਿ ਭਵੇਸੁ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਅਤ੍ਥਾਨਿ।

ਯਸ੍ਮਾ (ਸਾਰਤ੍ਥ॰ ਟੀ॰ ੧.੧੨.ਨੇਰਞ੍ਜਕਣ੍ਡਵਣ੍ਣਨਾ) ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੇਨ ਬੋਧਿਮਣ੍ਡੂਪਸਙ੍ਕਮਨਤੋ ਪੁਬ੍ਬੇਪਿ ਚਰਿਮਭਵੇ ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨੰ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਤਪੁਬ੍ਬੰ, ਤਦਾ ਪਨ ਤੰ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਤਮਤ੍ਤਮੇਵ ਅਹੋਸਿ, ਨ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਦਿਪਾਦਕੰ , ਤਸ੍ਮਾ “**ਬੋਧਿਰੁਕ੍ਖਮੂਲੇ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਤ**”ਨ੍ਤਿ ਤਤੋ ਵਿਸੇਸੇਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਪਾਦਕ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਰਮ੍ਭੇ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਪਾਦਕੰ। **ਅਭਿਞ੍ਞਾਪਾਦਕ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਬੁਦ੍ਧਾਨਞ੍ਹਿ ਪਠਮਾਰਮ੍ਭੇ ਏਵ ਪਾਦਕਜ੍ਝਾਨੇਨ ਪਯੋਜਨੰ ਅਹੋਸਿ, ਨ ਤਤੋ ਪਰੰ ਉਪਰਿਮਗ੍ਗਾਧਿਗਮਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿਅਭਿਞ੍ਞਾਵਲ਼ਞ੍ਜਨਾਦਿਅਤ੍ਥੰ। ਅਭਿਸਮ੍ਬੋਧਿਸਮਧਿਗਮਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਹਿ ਸਬ੍ਬੰ ਞਾਣਸਮਾਧਿਕਿਚ੍ਚੰ ਆਕਙ੍ਖਮਤ੍ਤਪਟਿਬਦ੍ਧਮੇਵਾਤਿ। **ਸਬ੍ਬਕਿਚ੍ਚਸਾਧਕ**ਨ੍ਤਿ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਵਿਹਾਰਾਦਿਸਬ੍ਬਕਿਚ੍ਚਸਾਧਕੰ। **ਸਬ੍ਬਲੋਕਿਯਲੋਕੁਤ੍ਤਰਗੁਣਦਾਯਕ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਭਿਞ੍ਞਾਪਾਦਕਤ੍ਤਾ ਏਵ ਚਤੁਤ੍ਥਸ੍ਸ ਝਾਨਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਸਬ੍ਬਲੋਕਿਯਲੋਕੁਤ੍ਤਰਗੁਣਦਾਯਕਤਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਪਦਟ੍ਠਾਨਞ੍ਹਿ ਮਗ੍ਗਞਾਣੰ, ਮਗ੍ਗਞਾਣਪਦਟ੍ਠਾਨਞ੍ਚ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣੰ ਅਭਿਸਮ੍ਬੋਧਿ, ਤਦਧਿਗਮਸਮਕਾਲਮੇਵ ਭਗਵਤੋ ਸਬ੍ਬੇ ਬੁਦ੍ਧਗੁਣਾ ਹਤ੍ਥਗਤਾ ਅਹੇਸੁੰ, ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਯੋ ਚ ਮਗ੍ਗਾਧਿਗਮੋਤਿ।

ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਪਟਿਪਦਾਦਿਵ◌ਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵ◌ਾਸਕਥਾਵ◌ਣ੍ਣਨਾ

੫੨. ਦ੍ਵ◌ਿਨ੍ਨਂ ਵ◌ਿਜ੍ਜਾਨਨ੍ਤਿ ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵ◌ਾਸਞਾਣਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਞਾਣਸਙ੍ਖਾਤਾਨਂ ਦ੍ਵ◌ਿਨ੍ਨਂ ਵ◌ਿਜ੍ਜਾਨਂ। **ਅਨੁਪਦਵ◌ਣ੍ਣਨਾ**ਤਿ ਤਾਸਂ ਵ◌ਿਜ੍ਜਾਨਂ ਨਿਦ੍ਦੇਸਪਾਲ਼ਿਯਾ ਅਨੁਪਦਵ◌ਣ੍ਣਨਾ। **ਭਾਵ◌ਨਾਨਯੋ**ਤਿ ਉਪ੍ਪਾਦਨਵ◌ਿਧਿ। **"ਸੋ"**ਤਿ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਵ◌ਚਨਸ੍ਸ ਅਹਂ-ਸਦ੍ਦੇਨ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਨੇ ਕਾਰਣਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਅਭਿਨਿਨ੍ਨਾਮੇਸਿ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ। ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਵ◌ਾ ''ਅਭਿਨਿਨ੍ਨਾਮੇਸਿ''ਨ੍ਤਿ ਉਤ੍ਤਮਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਯੋਗੋਤਿ ਅਹਂ-ਸਦ੍ਦੇਨ ਆਨੇਤ੍ਵ◌ਾ ਵ◌ੁਚ੍ਚਮਾਨੇ ਤਦਤ੍ਥੋ ਪਾਕਟੋ ਹੋਤੀਤਿ **"ਸੋ ਅਹ"**ਨ੍ਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ। **ਅਭਿਨੀਹਰਿ**ਨ੍ਤਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਞਾਣਾਰਮ੍ਮਣਤੋ ਅਪਨੇਤ੍ਵ◌ਾ ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵ◌ਾਸਾਭਿਮੁਖਂ ਪੇਸੇਸਿਂ, ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵ◌ਾਸਨਿਨ੍ਨਂ ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵ◌ਾਸਪੋਣਂ ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵ◌ਾਸਪਬ੍ਭਾਰਂ ਅਕਾਸਿਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਪੁਬ੍ਬੇਅਤੀਤਜਾਤੀਸੁ ਨਿਵ◌ੁਤ੍ਥਕ੍ਖਨ੍ਧਾ ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵ◌ਾਸੋ। **ਨਿਵ◌ੁਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਚ ਅਜ੍ਝਾਵ◌ੁਤ੍ਥਾ ਅਨੁਭੂਤਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਨ੍ਤਾਨੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵ◌ਾ ਨਿਰੁਦ੍ਧਾ, ਗੋਚਰਨਿਵ◌ਾਸੇਨ ਨਿਵ◌ੁਤ੍ਥਧਮ੍ਮਾ ਵ◌ਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵ◌ਿਞ੍ਞਾਣੇਨਵ◌ਿਞ੍ਞਾਤਾ, ਪਰਵ◌ਿਞ੍ਞਾਣਵ◌ਿਞ੍ਞਾਤਾਪਿ ਵ◌ਾ ਛਿਨ੍ਨਵ◌ਟੁਮਕਾਨੁਸ੍ਸਰਣਾਦੀਸੁ, ਤਂ ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵ◌ਾਸਂ ਯਾਯ ਸਤਿਯਾ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤਿ, ਤਾਯ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਂ ਞਾਣਂ **ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵ◌ਾਸਾਨੁਸ੍ਸਤਿਞ੍ਞਾਣਂ**। **ਪਟਿਨਿਵ◌ਤ੍ਤੁਨੁਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵ◌ਾਸਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਣਵ◌ਸੇਨ ਯਾਵ◌ਦਿਚ੍ਛਕਂ ਗਨ੍ਤ੍ਵ◌ਾ ਪਚ੍ਚਾਗਚ੍ਛਨ੍ਤਸ੍ਸ। **ਤਸ੍ਮਾ**ਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਸ੍ਸੇਵ◌ਤ੍ਥਸ੍ਸ ਕਾਰਣਭਾਵ◌ੇਨ ਪਚ੍ਚਾਮਸਨਂ, ਪਟਿਨਿਵ◌ਤ੍ਤੁਨੁਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਵ◌ੇਕ੍ਖਣਭਾਵ◌ਤੋਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਇਧੂਪਪਤ੍ਤਿਯਾ**ਤਿ ਇਧ ਚਰਿਮਭਵ◌ੇ ਉਪਪਤ੍ਤਿਯਾ। **ਅਨਨ੍ਤਰ**ਨ੍ਤਿ ਅਤੀਤਾਨਨ੍ਤਰਮਾਹ। **ਅਮੁਤ੍ਰਾ**ਤਿ ਅਮੁਕਸ੍ਮਿਂ ਭਵ◌ੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਉਦਪਾਦਿ**ਨ੍ਤਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਂ। **ਤਾਹਿ ਦੇਵ◌ਤਾਹੀ**ਤਿ ਤੁਸਿਤਾਦੇਵ◌ਤਾਹਿ। **ਏਕਗੋਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਤੁਸਿਤਗੋਤ੍ਤੇਨ ਏਕਗੋਤ੍ਤੋ। ਮਹਾਬੋਧਿਸਤ੍ਤਾਨਂ ਸਨ੍ਤਾਨਸ੍ਸ ਪਰਿਯੋਸਾਨਾਵ◌ਤ੍ਥਾਯ ਦੇਵ◌ਲੋਕੂਪਪਤ੍ਤਿਜਨਕਂ ਨਾਮ ਅਕੁਸਲੇਨ ਕਮ੍ਮੁਨਾ ਅਨੁਪਦ੍ਦੁਤਮੇਵ◌ ਹੋਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ **"ਦੁਕ੍ਖਂ ਪਨ ਸਙ੍ਖਾਰਦੁਕ੍ਖਮੇਵ◌ਾ"**ਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ। ਮਹਾਪੁਞ੍ਞਾਨਮ੍ਪਿ ਪਨ ਦੇਵ◌ਪੁਤ੍ਤਾਨਂ ਪੁਬ੍ਬਨਿਮਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕਾਲਾਦੀਸੁ ਅਨਿਟ੍ਠਾਰਮ੍ਮਣਸਮਾਯੋਗੋ ਹੋਤਿਯੇਵ◌ਾਤਿ ''ਕਦਾਚਿ ਦੁਕ੍ਖਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸਪਿ ਸਮ੍ਭਵ◌ੋ ਨਤ੍ਥੀ''ਤਿ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਵ◌ਤ੍ਤੁਂ। **ਸਤ੍ਤਪਞ੍ਞਾਸ...ਪੇ॰... ਪਰਿਯਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਇਦਂ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਵ◌ਸ੍ਸਗਣਨਾਵ◌ਸੇਨ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ ਦੇਵ◌ਾਨਂ ਵ◌ਸ੍ਸਗਣਨਾਯ ਪਨ ਚਤੁਸਹਸ੍ਸਮੇਵ◌।

ਅਤੀਤਭਵ◌ੇ (ਸਾਰਤ੍ਥ॰ ਟੀ॰ ੧.੧੨.ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵ◌ਾਸਕਥਾਯਂ) ਖਨ੍ਧਾ ਤਪ੍ਪਟਿਬਦ੍ਧਨਾਮਗੋਤ੍ਤਾਨਿ ਚ ਸਬ੍ਬਂ ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵ◌ਾਸਨ੍ਤੇਵ◌ ਸਙ੍ਗਹਿਤਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਕਿਂ ਵ◌ਿਦਿਤਂ ਕਰੋਤਿ? ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵ◌ਾਸ"**ਨ੍ਤਿ। **ਮੋਹੋ ਪਟਿਚ੍ਛਾਦਕਟ੍ਠੇਨ "ਤਮੋ"ਤਿ ਵ◌ੁਚ੍ਚਤਿ** ''ਤਮੋ ਵ◌ਿਯਾ''ਤਿ ਕਤ੍ਵ◌ਾ। **ਓਭਾਸਕਰਣਟ੍ਠੇਨਾ**ਤਿ ਕਾਤਬ੍ਬਤੋ ਕਰਣਂ, ਓਭਾਸੋਵ◌ ਕਰਣਂ, ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਚ੍ਚਯੇਨ ਓਭਾਸਭਾਵ◌ੇਨ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਤਬ੍ਬਟ੍ਠੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸੇਸਂ ਪਸਂਸਾਵ◌ਚਨ**ਨ੍ਤਿ ਪਟਿਪਕ੍ਖਵ◌ਿਧਮਨਪਵ◌ਤ੍ਤਿਵ◌ਿਸੇਸਾਨਂ ਬੋਧਨਤੋ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ। **ਅਵ◌ਿਜ੍ਜਾ ਵ◌ਿਹਤਾ**ਤਿ ਏਤੇਨ ਵ◌ਿਜ੍ਜਨਟ੍ਠੇਨ ਵ◌ਿਜ੍ਜਾਤਿ ਅਯਮ੍ਪਿ ਅਤ੍ਥੋ ਦੀਪਿਤੋਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। **ਯਸ੍ਮਾ ਵ◌ਿਜ੍ਜਾ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ**ਤਿ ਏਤੇਨ ਵ◌ਿਜ੍ਜਾਪਟਿਪਕ੍ਖਾ ਅਵ◌ਿਜ੍ਜਾ, ਪਟਿਪਕ੍ਖਤਾ ਚਸ੍ਸਾ ਪਹਾਤਬ੍ਬਭਾਵ◌ੇਨ ਵ◌ਿਜ੍ਜਾਯ ਚ ਪਹਾਯਕਭਾਵ◌ੇਨਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਏਸ ਨਯੋ ਇਤਰਸ੍ਮਿਮ੍ਪਿ ਪਦਦ੍ਵ◌ਯੇਤਿ** ਇਮਿਨਾ ਤਮੋ ਵ◌ਿਹਤੋ ਵ◌ਿਨਟ੍ਠੋ। ਕਸ੍ਮਾ? ਯਸ੍ਮਾ ਆਲੋਕੋ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥਂ ਅਤਿਦਿਸਤਿ। **ਪੇਸਿਤਤ੍ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਯਥਾਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਥਸਿਦ੍ਧਿਂ ਪਤਿ ਵ◌ਿਸ੍ਸਟ੍ਠਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ। **ਯਥਾ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸਪਿ ਕਸ੍ਸਚਿ ਮਾਦਿਸਸ੍ਸਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵ◌ਾਸਕਥਾਵ◌ਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਞਾਣਕਥਾਵ◌ਣ੍ਣਨਾ

੫੩. ਇਧਾਤਿ ਭਯਭੇਰਵ◌ਸੁਤ੍ਤੇ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ। ਇਧ ਅਯਂ ਵ◌ਿਸੇਸੋਤਿ ਯੋਜਨਾ। **ਵ◌ੁਤ੍ਤਸਦਿਸਮੇਵ◌** ''ਮੇਤਿ ਮਯਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ। **ਪਰਿਕਮ੍ਮਕਿਚ੍ਚ**ਨ੍ਤਿ ''ਅਭਿਞ੍ਞਾਪਾਦਕਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਤੋ ਵ◌ੁਟ੍ਠਾਯ ਸਬ੍ਬਪਚ੍ਛਿਮਾ ਨਿਸਜ੍ਜਾ ਆਵ◌ਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ, ਕਸਿਣਾਰਮ੍ਮਣਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾਪਾਦਕਜ੍ਝਾਨਂ ਸਬ੍ਬਾਕਾਰੇਨ ਅਭਿਨੀਹਾਰਕ੍ਖਮਂ ਕਤ੍ਵ◌ਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਚ ਵ◌ੁਤ੍ਤੇਨ ਪਰਿਕਮ੍ਮੇਨ ਕਿਚ੍ਚਂ

ਪਯੋਜਨं ਨਤ੍ਥਿ। **ਨ ਤੇਨ ਇਧ ਅਤ੍ਥੋ**ਤਿ ਤੇਨ ਭਾਵਨਾਨਯੇਨ ਇਧ ਪਾਲ਼ਿਯਾ ਅਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾਯं ਅਤ੍ਥੋ ਨਤ੍ਥਿ ਤਥਾਭਾਵਨਾਯ ਇਧ ਅਨਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਤਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਞਾਣਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਆਸਵਕ੍ਖਯਞਾਣਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੫੪. **ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਪਾਦਕ**ਨ੍ਤਿ (ਸਾਰਤ੍ਥ॰ ਟੀ॰ ੧.੧੪.ਆਸਵਕ੍ਖਯਞਾਣਕਥਾਯं; ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੧.੨੪੮; ਅ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੨.੩.੫੯) ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਪਦਟ੍ਠਾਨਭੂਤं। ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਚ ਤਿਵਿਧਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਕਪੁਗ੍ਗਲਭੇਦੇਨ। ਮਹਾਬੋਧਿਸਤ੍ਤਾਨਞ੍ਹਿ ਪਚ੍ਚੇਕਬੋਧਿਸਤ੍ਤਾਨਞ੍ਚ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਚਿਨ੍ਤਾਮਯਞਾਣਸंਵਦ੍ਧਿਤਤ੍ਤਾ ਸਯਮ੍ਭੁਞਾਣਭੂਤਾ, ਇਤਰੇਸं ਸੁਤਮਯਞਾਣਸंਵਦ੍ਧਿਤਤ੍ਤਾ ਪਰੋਪਦੇਸਸਮ੍ਭੂਤਾ, ਸਾ ''ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨं ਅਵਸੇਸਰੂਪਾਰੂਪਜ੍ਝਾਨਾਨं ਅਞ੍ਞਤਰਤੋ ਵੁਟ੍ਠਾਯਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਅਨੇਕਧਾ ਅਰੂਪਮੁਖਵਸੇਨ ਚਤੁਧਾਤੁਵਵਤ੍ਥਾਨੇ ਵੁਤ੍ਤਾਨं ਤੇਸं ਤੇਸं ਧਾਤੁਪਰਿਗ੍ਗਹਮੁਖਾਨं ਅਞ੍ਞਤਰਮੁਖਵਸੇਨ ਅਨੇਕਧਾਵ **ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗੇ** (ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ੧.੩੦੬) ਨਾਨਾਨਯਤੋ ਵਿਭਾਵਿਤਾ। ਮਹਾਬੋਧਿਸਤ੍ਤਾਨं ਪਨ ਚਤੁਵੀਸਤਿਕੋਟਿਸਤਸਹਸ੍ਸਮੁਖੇਨ ਪਭੇਦਗਮਨਤੋ ਨਾਨਾਨਯं ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਯਸ੍ਸ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਞਾਣਸ੍ਸ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਭੂਤं ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਞਾਣਗਬ੍ਭं ਗਣ੍ਹਾਪੇਨ੍ਤं ਪਰਿਪਾਕं **ਗਚ੍ਛਨ੍ਤं** ਪਰਮਗਮ੍ਭੀਰਸਣ੍ਹਸੁਖੁਮਤਰं ਅਨਞ੍ਞਸਾਧਾਰਣं ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣं ਹੋਤਿ, ਯं **ਅਟ੍ਠਕਥਾਸੁ** ਮਹਾਵਜਿਰਞਾਣਨ੍ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਯਸ੍ਸ ਚ ਪਵਤ੍ਤਿਵਿਭਾਗੇਨ ਚਤੁਵੀਸਤਿਕੋਟਿਸਤਸਹਸ੍ਸਪ੍ਪਭੇਦਸ੍ਸ ਪਾਦਕਭਾਵੇਨ ਸਮਾਪਜ੍ਜਿਯਮਾਨਾ ਚਤੁਵੀਸਤਿਕੋਟਿਸਤਸਹਸ੍ਸਸਙ੍ਖਾ ਦੇਵਸਿਕं ਸਤ੍ਥੁ ਵਲ਼ਞ੍ਜਨਕਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯੋ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ, ਸ੍ਵਾਯं ਬੁਦ੍ਧਾਨं ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਚਾਰੋ ਪਰਮਤ੍ਥਮਞ੍ਜੂਸਾਯ **ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗਸंਵਣ੍ਣਨਾਯ** (ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ਮਹਾਟੀ॰ ੧.੧੪੪) ਉਦ੍ਦੇਸਤੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋ, ਅਤ੍ਥਿਕੇਹਿ ਤਤੋ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋਤਿ।

ਆਸਵਾਨं ਖੇਪਨਤੋ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਦਨਤੋ ਆਸਵਕ੍ਖਯੋ, ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੋ, ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਨਿਦ੍ਦੇਸਵਸੇਨ ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗਗ੍ਗਹਣं। ਆਸਵਾਨं ਖਯੇ ਞਾਣं **ਆਸਵਕ੍ਖਯਞਾਣ**ਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਤਤ੍ਰ ਚੇਤं ਞਾਣ"**ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਖਯੇਤਿ ਚ ਆਧਾਰੇ ਭੁਮ੍ਮं, ਨ ਵਿਸਯੇਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ''ਤਪ੍ਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਆਹ। **ਇਦं ਦੁਕ੍ਖ**ਨ੍ਤਿ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਸ੍ਸ ਤਦਾ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਤੋ ਗਹਿਤਭਾਵਦਸ੍ਸਨं। **ਏਤ੍ਤਕं ਦੁਕ੍ਖ**ਨ੍ਤਿ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਸ੍ਸ ਤਦਾ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਤੋ ਗਹਿਤਭਾਵਦਸ੍ਸਨं। **ਏਤ੍ਤਕं ਦੁਕ੍ਖ**ਨ੍ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਪਰਿਚ੍ਛਿਜ੍ਜ ਗਹਿਤਭਾਵਦਸ੍ਸਨं। **ਨ ਇਤੋ ਭਿਯ੍ਯੋ**ਤਿ ਅਨਵਸੇਸੇਤ੍ਵਾ ਗਹਿਤਭਾਵਦਸ੍ਸਨं। ਤੇਨਾਹ **"ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿ। **ਸਰਸਲਕ੍ਖਣਪਟਿਵੇਧੇਨਾ**ਤਿ ਸਭਾਵਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਲਕ੍ਖਣਸ੍ਸ ਅਸਮ੍ਮੋਹਤੋ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਨੇਨ। **ਅਸਮ੍ਮੋਹਪਟਿਵੇਧੋ**ਤਿ ਚ ਯਥਾ ਤਸ੍ਮਿं ਞਾਣੇ ਪਵਤ੍ਤੇ ਪਚ੍ਛਾ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਸਰੂਪਾਦਿਪਰਿਚ੍ਛੇਦੇ ਸਮ੍ਮੋਹੋ ਨ ਹੋਤਿ, ਤਥਾ ਪਵਤ੍ਤਿ। ਤੇਨਾਹ **"ਯਥਾਭੂਤं ਅਬ੍ਭਞ੍ਞਾਸਿ"**ਨ੍ਤਿ। **ਯं ਠਾਨं ਪਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਯं ਨਿਬ੍ਬਾਨं ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯਟ੍ਠੇਨ ਕਾਰਣਭੂਤं ਆਗਮ੍ਮ। ਤਦੁਭਯਵਤੋ ਹਿ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਪਤ੍ਤਿ ਤਦੁਭਯਸ੍ਸ ਪਤ੍ਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤं। **ਪਤ੍ਵਾਤਿ** ਵਾ ਪਾਪੁਣਨਹੇਤੁ। **ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿ**ਨ੍ਤਿ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਨਿਮਿਤ੍ਤं। ਤੇ ਵਾ ਨਪ੍ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ **ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿ,** ਨਿਬ੍ਬਾਨं। **ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧਸ੍ਸ। **ਸਮ੍ਪਾਪਕ**ਨ੍ਤਿ ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਵਸੇਨ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਪਾਪਕं।

ਕਿਲੇਸਵਸੇਨਾਤਿ ਆਸਵਸਙ੍ਖਾਤਕਿਲੇਸਵਸੇਨ। ਯਸ੍ਮਾ ਆਸਵਾਨं ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਪਰਿਯਾਯੋ ਤਪ੍ਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ, ਸੇਸਸਚ੍ਚਾਨਞ੍ਚ ਤंਸਮੁਦਯਾਦਿਪਰਿਯਾਯੋ ਅਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤं। **"ਪਰਿਯਾਯਤੋ"**ਤਿ। ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਸਚ੍ਚਾਨੀਤਿ ਯੋਜਨਾ। ਆਸਵਾਨंਯੇਵ ਚੇਤ੍ਥ ਗਹਣं ''ਆਸਵਾਨं ਖਯਞਾਣਾਯਾ''ਤਿ ਆਰਦ੍ਧਤ੍ਤਾ। ਤਥਾ ਹਿ ਆਸਵਵਿਮੁਤ੍ਤਿ ਸੀਸੇਨੇਵ ਸਬ੍ਬਸंਕਿਲੇਸਵਿਮੁਤ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ। **"ਇਦं ਦੁਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਯਥਾਭੂਤं ਅਬ੍ਭਞ੍ਞਾਸਿ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਮਿਸ੍ਸਕਮਗ੍ਗੋ ਇਧ ਕਥਿਤੋਤਿ **"ਸਹ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਕੋਟਿਪ੍ਪਤ੍ਤं ਮਗ੍ਗं ਕਥੇਤੀ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤं। ਏਤ੍ਥ ਚ ਸਚ੍ਚਪਟਿਵੇਧਸ੍ਸ ਤਦਾ ਅਤੀਤਕਾਲ਼ਿਕਤ੍ਤਾ ''ਯਥਾਭੂਤं ਅਬ੍ਭਞ੍ਞਾਸਿ''ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਵਾਪਿ ਅਭਿਸਮਯਕਾਲੇ ਤਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਤं ਉਪਾਦਾਯ ''ਏਵं ਜਾਨਤੋ ਏਵं ਪਸ੍ਸਤੋ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਮਾਨਕਾਲੇਨ ਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਕਤੋ। ਸੋ ਚ ਕਾਮं ਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣਤੋ ਪਰं ਯਾਵਜ੍ਜਤਨਾ

ਅਤੀਤਕਾਲਿਕੋ ਏਵ, ਸਬ੍ਬਪਠਮਂ ਪਨਸ੍ਸ ਅਤੀਤਕਾਲਿਕਤ੍ਤਂ ਫਲਕ੍ਖਣੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਆਹ “**ਵਿਮੁਚ੍ਚਿਤ੍ਥਾਤਿ ਇਮਿਨਾ ਫਲਕ੍ਖਣਂ ਦਸ੍ਸੇਤੀ**”ਤਿ। **ਜਾਨਤੋ ਪਸ੍ਸਤੋ**ਤਿ ਵਾ ਹੇਤੁਨਿਦ੍ਦੇਸੋਯਂ। ਜਾਨਨਹੇਤੁ ਦਸ੍ਸਨਹੇਤੁ ਕਾਮਾਸਵਾ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਮੁਚ੍ਚਿਤ੍ਥਾਤਿ ਯੋਜਨਾ। ਭਵਾਸਵਗ੍ਗਹਣੇਨੇਵ ਚੇਤ੍ਥ ਭਵਰਾਗਸ੍ਸ ਵਿਯ ਭਵਦਿਟ੍ਠਿਯਾਪਿ ਸਮਵਰੋਧੋਤਿ ਦਿਟ੍ਠਾਸਵਸ੍ਸਪਿ ਸਙ੍ਗਹੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ।

ਖੀਣਾਜਾਤੀਤਿਆਦੀਹਿ ਪਦੇਹਿ। **ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਞਾਣਸ੍ਸ। **ਭੂਮੀ**ਨ੍ਤਿ ਪਵਤ੍ਤਿਟ੍ਠਾਨਂ। **ਨ ਤਾਵਸ੍ਸ ਅਤੀਤਾ ਜਾਤਿ ਖੀਣਾ** ਮਗ੍ਗਭਾਵਨਾਯਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਤਤ੍ਥ ਕਾਰਣਮਾਹ “**ਪੁਬ੍ਬੇਵ ਖੀਣਤ੍ਤਾ**”ਤਿ। ਨ ਅਨਾਗਤਾ ਅਸ੍ਸਜਾਤਿ ਖੀਣਾਤਿ ਯੋਜਨਾ। **ਨ ਅਨਾਗਤਾ**ਤਿ ਚ ਅਨਾਗਤਤ੍ਤਸਾਮਞ੍ਞਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਲੇਸੇਨ ਚੋਦੇਤਿ। ਤੇਨਾਹ “**ਅਨਾਗਤੇ ਵਾਯਾਮਾਭਾਵਤੋ**”ਤਿ, ਅਨਾਗਤਵਿਸੇਸੋ ਪਨੇਤ੍ਥ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ, ਤਸ੍ਸ ਚ ਖੇਪਨੇ ਵਾਯਾਮੋਪਿ ਲਬ੍ਭਤੇਵ। ਤੇਨਾਹ “**ਯਾ ਪਨ ਮਗ੍ਗਸ੍ਸਾ**”ਤਿਆਦਿ। **ਏਕਚਤੁਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰਭਵੇਸੂ**ਤਿ ਭਵਤ੍ਤਯਗ੍ਗਹਣਂ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਅਨਵਸੇਸਤੋ ਜਾਤਿਯਾ ਖੀਣਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ। **ਤ**ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਂ ਜਾਤਿਂ। **ਸੋ**ਤਿ ਭਗਵਾ।

ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਵਾਸੋ ਨਾਮ ਇਧ ਮਗ੍ਗਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਸ੍ਸ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨਮੇਵਾਤਿ ਆਹ “**ਨਿਟ੍ਠਿਤ**”ਨ੍ਤਿ। ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਚਤੂਸੁ ਸਚ੍ਚੇਸੁ ਪਰਿਞ੍ਞਾਦਿਕਿਚ੍ਚਸਾਧਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨਾਯ ਸਮ੍ਮਾ ਸਙ੍ਕਪ੍ਪਾਦੀਨਮ੍ਪਿ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚੇ ਪਰਿਞ੍ਞਾਭਿਸਮਯਾਨੁਗੁਣਾ ਪਵਤ੍ਤਿ, ਇਤਰਸਚ੍ਚੇਸੁ ਚ ਨੇਸਂ ਪਹਾਨਾਭਿਸਮਯਾਦਿਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿ ਪਾਕਟਾ ਏਵ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ “**ਚਤੂਹਿ ਮਗ੍ਗੇਹਿ ਪਰਿਞ੍ਞਾਪਹਾਨਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਭਾਵਨਾਵਸੇਨਾ**”ਤਿ। **ਇਤ੍ਥਤ੍ਤਾਯਾ**ਤਿ ਇਮੇ ਪਕਾਰਾ ਇਤ੍ਥਂ, ਤਬ੍ਭਾਵੋ ਇਤ੍ਥਤ੍ਤਂ, ਤਦਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਤੇ ਪਨ ਪਕਾਰਾ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਬ੍ਯਾਪਾਰਭੂਤਾ ਪਰਿਞ੍ਞਾਦਯੋ ਇਧਾਧਿਪ੍ਪੇਤਾਤਿ ਆਹ “**ਏਵਂਸੋਲ਼ਸਕਿਚ੍ਚਭਾਵਾਯਾ**”ਤਿ। ਤੇ ਹਿ ਮਗ੍ਗਂ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਤੋ ਮਗ੍ਗਾਨੁਭਾਵੇਨ ਪਾਕਟਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਉਪਟ੍ਠਹਨ੍ਤਿ, ਪਰਿਞ੍ਞਾਦੀਸੁ ਚ ਪਹਾਨਮੇਵ ਪਧਾਨਂ ਤਦਤ੍ਥਤ੍ਤਾ ਇਤਰੇਸਨ੍ਤਿ ਆਹ “**ਕਿਲੇਸਕ੍ਖਯਾਯ**ਵਾ”ਤਿ। ਪਹੀਨਕਿਲੇਸਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਵਸੇਨ ਵਾ ਏਤਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਇਤ੍ਥਤ੍ਤਾਯਾ**ਤਿ ਨਿਸ੍ਸਕ੍ਕੇ ਸਮ੍ਪਦਾਨਵਚਨਨ੍ਤਿ ਆਹ “**ਇਤ੍ਥਭਾਵਤੋ**”ਤਿ। **ਅਪਰਂ** ਅਨਾਗਤਂ। **ਇਮੇ ਪਨ** ਚਰਿਮਤ੍ਤਭਾਵਸਙ੍ਖਾਤਾ **ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧਾ। ਪਰਿਞ੍ਞਾਤਾ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਏਤੇਨ ਤੇਸਂ ਅਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਅਪਰਿਞ੍ਞਾਮੂਲਕਾ ਹਿ ਪਤਿਟ੍ਠਾ। ਯਥਾਹ ‘‘ਕਬਲ਼ੀਕਾਰੇ ਚੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਆਹਾਰੇ ਅਤ੍ਥਿ ਰਾਗੋ ਅਤ੍ਥਿ ਨਨ੍ਦੀ ਅਤ੍ਥਿ ਤਣ੍ਹਾ, ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਂ ਤਤ੍ਥ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਵਿਰੂਲ਼੍ਹ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੨.੬੪; ਮਹਾਨਿ॰ ੭; ਕਥਾ॰ ੨੯੬)। ਤੇਨੇਵਾਹ “**ਛਿਨ੍ਨਮੂਲਕਾ ਰੁਕ੍ਖਾ ਵਿਯਾ**”ਤਿਆਦਿ।

ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਞਾਣਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਂ, ਨ ਪਠਮਦੁਤਿਯਞਾਣਦ੍ਵਯਾਧਿਗਮਂ ਵਿਯ ਕੇਵਲਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ** ਨਿਗਮਨਵਸੇਨਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਸਰੂਪਤੋ ਹਿ ਤਂ ਪੁਬ੍ਬੇ ਦਸ੍ਸਿਤਮੇਵਾਤਿ। ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸਞਾਣੇਨ ਅਤੀਤਾਰਮ੍ਮਣਸਭਾਗਤਾਯ ਤਬ੍ਭਾਵੀਭਾਵਤੋ ਚ ਅਤੀਤਂਸਞਾਣਂ ਸਙ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾਤਿ ਯੋਜਨਾ। ਤਤ੍ਥ **ਅਤੀਤਂਸਞਾਣ**ਨ੍ਤਿ ਅਤੀਤਖਨ੍ਧਾਯਤਨਧਾਤੁਸਙ੍ਖਾਤੇ ਅਤੀਤਕੋਟ੍ਠਾਸੇ ਅਪ੍ਪਟਿਹਤਂ ਞਾਣਂ। **ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਨਾ**ਤਿ ਸਪਰਿਭਣ੍ਡੇਨ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਞਾਣੇਨ। ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂਸੇ ਚ ਅਨਾਗਤਂਸੇ ਚ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਾਗਤਂਸਂ, ਤਤ੍ਥ ਞਾਣਂ **ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਾਗਤਂਸਞਾਣਂ। ਸਕਲਲੋਕਿਯਲੋਕੁਤ੍ਤਰਗੁਣ**ਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨ ਸਬ੍ਬਂ ਲੋਕਂ ਉਤ੍ਤਰਿਤ੍ਵਾ ਅਭਿਭੁਯ੍ਯ ਠਿਤਤ੍ਤਾ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਵਿਯ ਸੇਸਾਸਾਧਾਰਣਞਾਣਸ੍ਸ ਬਲਞਾਣਆਵੇਣਿਕਬੁਦ੍ਧਧਮ੍ਮਾਦੀਨਮ੍ਪਿ ਅਨਞ੍ਞਸਾਧਾਰਣਾਨਂ ਬੁਦ੍ਧਗੁਣਾਨਂ ਸਙ੍ਗਹੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਤੇਨਾਹ “**ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਗੁਣੇ ਸਙ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ**”ਤਿ।

ਆਸਵਕ੍ਖਯਞਾਣਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਅਰਞ੍ਞਵਾਸਕਾਰਣਵਣ੍ਣਨਾ

੫੫. ਸਿਯਾ ਖੋ ਪਨ ਤੇ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਸਿਯਾ**ਤਿ ‘‘ਅਪ੍ਪੇਵਾ’’ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸਮਾਨਤ੍ਥੋ ਨਿਪਾਤੋ , ਤਸ੍ਮਾ ‘ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਅਪ੍ਪੇਵ ਖੋ ਪਨ ਤੇ ਏਵਮਸ੍ਸਾ’ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਯਂ ਪਨ **ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ “ਕਦਾਚੀ**”ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਮ੍ਪਿ ਇਮਮੇਵਤ੍ਥਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ ਅਕਾਰਣਂ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੇਨ ਪਰਿਕਪ੍ਪਿਤਮਤ੍ਥਂ ਪਟਿਪਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਂ ਕਾਰਣਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ। ਅਤ੍ਥੋਵ ਫਲਂ ਤਦਧੀਨਵੁਤ੍ਤਿਤਾਯ ਵਸੋ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ **ਅਤ੍ਥਵਸੋ,** ਹੇਤੂਤਿ ਏਵਂ ਵਾ ਏਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। **ਅਤ੍ਤਨੋ ਚ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਸੁਖਵਿਹਾਰ**ਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨ ਸਤ੍ਥਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਿਵੇਕਾਭਿਰਤਿਂ

ਪਕਾਸੇਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **“ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮੋ ਨਾਮਾ”**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਇਰਿਯਾਪਥਵਿਹਾਰਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਇਰਿਯਾਪਥਪਵਤ੍ତੀਨੰ। ਤਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯੋ ਹਿ ਏਕਸ੍ਮਿੰ ਇਰਿਯਾਪਥੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਦੁਕ੍ਖੰ ਅਞ੍ਞੇਨ ਇਰਿਯਾਪਥੇਨ ਵਿਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਹਰਣਤੋ ਵਿਹਾਰਾਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। **ਪਚ੍ਛਿਮਞ੍ਚ ਜਨਤੰ ਅਨੁਕਮ੍ਪਮਾਨੇ**ਤਿ ਏਤੇਨ ਯੋ ਆਦਿਤੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੇਨ ‘‘ਭਵੰ ਤੇਸੰ ਗੋਤਮੋ ਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮੋ...ਪੇ॰... ਦਿਟ੍ਠਾਨੁਗਤਿੰ ਆਪਜ੍ਜਤੀ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਯੋ ਚ ਤਥਾ ‘‘ਏਵਮੇਤੰ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਅਤ੍ਤਨਾ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਿਤੋ, ਤਮੇਵ ਅਤ੍ਥੰ ਨਿਗਮਨਵਸੇਨ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਯਥਾਨੁਸਨ੍ਧਿਨਾਵ ਸਤ੍ਥਾ ਦੇਸਨੰ ਨਿਟ੍ਠਾਪੇਸਿ।

ਅਰਞ੍ਞਵਾਸਕਾਰਣਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਦੇਸਨਾਨੁਮੋਦਨਾਵਣ੍ਣਨਾ

੫੬. ਏਵੰ ਨਿਟ੍ਠਾਪਿਤਾਯ ਦੇਸਨਾਯ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਤਤ੍ਥ ਭਗਵਤਿ ਪਸਾਦੰ ਪਵੇਦੇਨ੍ਤੋ **“ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤ”**ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾ**ਤਿ (ਸਾਰਤ੍ਥ॰ ਟੀ॰ ੧.੧੫.ਦੇਸਨਾਨੁਮੋਦਨਕਥਾ; ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੧.੨੫੦; ਸੰ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੧.੧.੧; ਅ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੨.੨.੧੬) ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾ, ਵਿਗਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋਤਿ ਆਹ **“ਖਯੇ ਦਿਸ੍ਸਤੀ”**ਤਿ। ਤੇਨੇਵ ਹਿ **“ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤੋ ਪਠਮੋ ਯਾਮੋ”**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਤਰੋ**ਤਿ ਅਤਿਵਿਯ ਕਨ੍ਤਤਰੋ ਮਨੋਰਮੋ। ਤਾਦਿਸੋ ਚ ਸੁਨ੍ਦਰੋ ਭਦ੍ਦਕੋ ਨਾਮ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ **“ਸੁਨ੍ਦਰੇ ਦਿਸ੍ਸਤੀ”**ਤਿ।

ਕੋਤਿ ਦੇਵਨਾਗਯਕ੍ਖਗਨ੍ਧਬ੍ਬਾਦੀਸੁ ਕੋ ਕਤਮੋ। **ਮੇ**ਤਿ ਮਮ। **ਪਾਦਾਨੀ**ਤਿ ਪਾਦੇ। **ਇਦ੍ਧਿਯਾ**ਤਿ ਇਮਾਯ ਏਵਰੂਪਾਯ ਦੇਵਿਦ੍ਧਿਯਾ। **ਯਸਸਾ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਏਦਿਸੇਨ ਪਰਿਵਾਰੇਨ ਪਰਿਜਨੇਨ। **ਜਲ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਜ੍ਜੋਤਮਾਨੋ। **ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤੇਨਾ**ਤਿ ਅਤਿਵਿਯ ਕਨ੍ਤੇਨ ਕਮਨੀਯੇਨ ਅਭਿਰੂਪੇਨ। **ਵਣ੍ਣੇਨਾ**ਤਿ ਛਵਿਵਣ੍ਣੇਨ ਸਰੀਰਵਣ੍ਣਨਿਭਾਯ। **ਸਬ੍ਬਾ ਓਭਾਸਯਂ ਦਿਸਾ**ਤਿ ਦਸਪਿ ਦਿਸਾ ਓਭਾਸੇਨ੍ਤੋ ਪਭਾਸੇਨ੍ਤੋ, ਚਨ੍ਦੋ ਵਿਯ ਸੂਰਿਯੋ ਵਿਯ ਚ ਏਕੋਭਾਸੰ ਏਕਾਲੋਕੰ ਕਰੋਨ੍ਤੋਤਿ ਗਾਥਾਯ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਭਿਰੂਪੇ**ਤਿ ਉਲ਼ਾਰਰੂਪੇ ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਰੂਪੇ।

‘‘ਚੋਰੋ ਚੋਰੋ, ਸਪ੍ਪੋ ਸਪ੍ਪੋ’’ਤਿਆਦੀਸੁ **ਭਯੇ ਆਮੇਡਿਤੰ**। ‘‘ਵਿਜ੍ਝ ਵਿਜ੍ਝ, ਪਹਰ ਪਹਰਾ’’ਤਿਆਦੀਸੁ **ਕੋਧੇ,** ‘‘ਸਾਧੁ ਸਾਧੂਤਿਆਦੀਸੁ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੩੨੭; ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੨੭; ੩.੩੫; ੫.੧੦੮੫) **ਪਸੰਸਾਯਂ,** ‘‘ਗਚ੍ਛ ਗਚ੍ਛ, ਲੁਨਾਹਿ ਲੁਨਾਹੀ’’ਤਿਆਦੀਸੁ **ਤੁਰਿਤੇ,** ‘‘ਆਗਚ੍ਛ ਆਗਚ੍ਛਾ’’ਤਿਆਦੀਸੁ **ਕੋਤੂਹਲੇ,** ‘‘ਬੁਦ੍ਧੋ ਬੁਦ੍ਧੋਤਿ ਚਿਨ੍ਤੇਨ੍ਤੋ’’ਤਿਆਦੀਸੁ (ਬੁ॰ ਵੰ॰ ੨.੪੪) **ਅਚ੍ਛਰੇ,** ‘‘ਅਭਿਕ੍ਕਮਥਾਯਸ੍ਮਨ੍ਤੋ, ਅਭਿਕ੍ਕਮਥਾਯਸ੍ਮਨ੍ਤੋ’’ਤਿਆਦੀਸੁ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੨੦; ਅ॰ ਨਿ॰ ੯.੧੧) **ਹਾਸੇ,** ‘‘ਕਹਂ ਏਕਪੁਤ੍ਤਕ, ਕਹਂ ਏਕਪੁਤ੍ਤਕਾ’’ਤਿਆਦੀਸੁ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੨.੩੫੩; ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੨.੬੩) **ਸੋਕੇ,** ‘‘ਅਹੋ ਸੁਖੰ ਅਹੋ ਸੁਖ’’ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ (ਉਦਾ॰ ੨੦; ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੦੫; ਚੂਲ਼ਵ॰ ੩੩੨) **ਪਸਾਦੇ**। **ਚ**-ਸਦ੍ਦੋ ਅਵੁਤ੍ਤਸਮੁਚ੍ਚਯਤ੍ਥੋ। ਤੇਨ ਗਰਹਾਅਸਮ੍ਮਾਨਾਦੀਨੰ ਸਙ੍ਗਹੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਤਤ੍ਥ ‘‘ਪਾਪੋ ਪਾਪੋ’’ਤਿਆਦੀਸੁ **ਗਰਹਾਯਂ**। ‘‘ਅਭਿਰੂਪਕ ਅਭਿਰੂਪਕਾ’’ਤਿਆਦੀਸੁ **ਅਸਮ੍ਮਾਨੇ** ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

ਨਯਿਦੰ ਆਮੇਡਿਤਵਸੇਨ ਦ੍ਵਿਕ੍ਖਤ੍ਤੁੰ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਅਥ ਖੋ ਅਤ੍ਥਦ੍ਵਯਵਸੇਨਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **“ਅਥ ਵਾ”**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਵਚਨੰ ਅਪੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਨਪੁਂਸਕਲਿਙ੍ਗਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਤੰ ਪਨ ਭਗਵਤੋ ਵਚਨੰ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਦੇਸਨਾਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਤਥਾ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਅਤ੍ਥਮਤ੍ਤਦਸ੍ਸਨੰ ਵਾ ਏਤੰ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਤ੍ਥਵਸੇਨ ਲਿਙ੍ਗਵਿਭਤ੍ਤਿਵਿਪਰਿਣਾਮੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਦੁਤਿਯਪਦੇਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਦੋਸਨਾਸਨਤੋ**ਤਿ ਰਾਗਾਦਿਕਿਲੇਸਦੋਸਵਿਧਮਨਤੋ, **ਗੁਣਾਧਿਗਮਨਤੋ**ਤਿ ਸੀਲਾਦਿਗੁਣਾਨੰ ਸਮ੍ਪਾਪਨਤੋ। ਯੇ ਗੁਣੇ ਦੇਸਨਾ ਅਧਿਗਮੇਤਿ, ਤੇਸੁ ਪਧਾਨਭੂਤਾ ਦਸ੍ਸੇਤਬ੍ਬਾਤਿ ਤੇ ਪਧਾਨਭੂਤੇ ਤਾਵ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **“ਸਦ੍ਧਾਜਨਨਤੋ ਪਞ੍ਞਾਜਨਨਤੋ”**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਸਦ੍ਧਾਪਮੁਖਾ ਹਿ ਲੋਕਿਯਾ ਗੁਣਾ, ਪਞ੍ਞਾਪਮੁਖਾ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾ। ਸੀਲਾਦਿਅਤ੍ਥਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ **ਸਾਤ੍ਥਤੋ,** ਸਭਾਵਨਿਰੁਤ੍ਤਿਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ **ਸਬ੍ਯਞ੍ਜਨਤੋ**। ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯਯਸਦ੍ਦਪਯੋਗਤਾਯ **ਉਤ੍ਤਾਨਪਦਤੋ,** ਸਣ੍ਹਸੁਖੁਮਭਾਵੇਨ ਦੁਬ੍ਬਿਞ੍ਞੇਯਤ੍ਥਤਾਯ **ਗਮ੍ਭੀਰਤ੍ਥਤੋ**। ਸਿਨਿਦ੍ਧਮੁਦੁਮਧੁਰਸਦ੍ਦਪਯੋਗਤਾਯ **ਕਣ੍ਣਸੁਖਤੋ,** ਵਿਪੁਲਵਿਸੁਦ੍ਧਪੇਮਨੀਯਤ੍ਥਤਾਯ **ਹਦਯਙ੍ਗਮਤੋ**। ਮਾਨਾਤਿਮਾਨਵਿਧਮਨੇਨ **ਅਨਤ੍ਤੁਕ੍ਕਂਸਨਤੋ,** ਥਮ੍ਭਸਾਰਮ੍ਭਮਦ੍ਦਨੇਨ **ਅਪਰਵਮ੍ਭਨਤੋ**। ਹਿਤਾਧਿਪ੍ਪਾਯਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਪਰੇਸੰ ਰਾਗਪਰਿਲ਼ਾਹਾਦਿਵੂਪਸਮਨੇਨ ਚ **ਕਰੁਣਾਸੀਤਲਤੋ,** ਕਿਲੇਸਨ੍ਧਕਾਰਵਿਧਮਨੇਨ **ਪਞ੍ਞਾਵਦਾਤਤੋ**। ਕਰਵੀਕਰੁਤਮਞ੍ਜੁਤਾਯ **ਆਪਾਥਰਮਣੀਯਤੋ,** ਪੁਬ੍ਬਾਪਰਾਵਿਰੁਦ੍ਧਸੁਵਿਸੁਦ੍ਧਤ੍ਥਤਾਯ **ਵਿਮਦ੍ਦਕ੍ਖਮਤੋ**।

ਆਪਾਥਰਮਣੀਯਤਾਯ ਏਵ **ਸੁਯਜਮਾਨਸੁਖਤੋ,** ਵਿਮਦ੍ਦੂਕ੍ਖਮਤਾਯ ਹਿਤਜ੍ਝਾਸਯਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਤਤਾਯ ਚ **ਵੀਮੰਸਿਯਮਾਨਹਿਤਤੋ। ਏਵਮਾਦੀਹੀ**ਤਿ **ਆਦਿ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਸੰਸਾਰਚਕ੍ਕਨਿਵਤ੍ਤਨਤੋ, ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਪ੍ਪਵਤ੍ਤਨਤੋ, ਮਿਚ੍ਛਾਵਾਦਵਿਧਮਨਤੋ, ਸਮ੍ਮਾਵਾਦਪਤਿਟ੍ਠਾਪਨਤੋ, ਅਕੁਸਲਮੂਲਸਮੁਦ੍ਧਰਣਤੋ, ਕੁਸਲਮੂਲਸੰਰੋਪਨਤੋ, ਅਪਾਯਦ੍ਵਾਰਪਿਧਾਨਤੋ, ਸਗ੍ਗਮਗ੍ਗਦ੍ਵਾਰਵਿਵਰਣਤੋ, ਪਰਿਯੁਟ੍ਠਾਨਵੂਪਸਮਨਤੋ, ਅਨੁਸਯਸਮੁਗ੍ਘਾਤਨਤੋਤਿ ਏਵਮਾਦੀਨੰ ਸਙ੍ਗਹੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ।

ਅਧੋਮੁਖਟ੍ਠਪਿਤਨ੍ਤਿ ਕੇਨਚਿ ਅਧੋਮੁਖਂ ਠਪਿਤਂ। **ਹੇਟ੍ਠਾਮੁਖਜਾਤ**ਨ੍ਤਿ ਸਭਾਵੇਨੇਵ ਹੇਟ੍ਠਾਮੁਖਜਾਤਂ। **ਉਗ੍ਘਾਟੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਵਿਵਟਂ ਕਰੇਯ੍ਯ। **ਹਤ੍ਥੇ ਗਹੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ''ਪੁਰਤ੍ਥਾਭਿਮੁਖੋ, ਉਤ੍ਤਰਾਭਿਮੁਖੋ ਵਾ ਗਚ੍ਛਾ''ਤਿਆਦੀਨਿ ਅਵਤ੍ਵਾ ਹਤ੍ਥੇ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ''ਨਿਸ੍ਸਨ੍ਦੇਹਂ ਏਸ ਮਗ੍ਗੋ, ਏਵਂ ਗਚ੍ਛਾ''ਤਿ ਵਦੇਯ੍ਯ। **ਕਾਲ਼ਪਕ੍ਖਚਾਤੁਦ੍ਦਸੀ**ਤਿ ਕਾਲ਼ਪਕ੍ਖੇ ਚਾਤੁਦ੍ਦਸੀ।

ਨਿਕੁਜ੍ਜਿਤਂ ਆਧੇਯ੍ਯਸ੍ਸ ਅਨਾਧਾਰਭੂਤਂ ਭਾਜਨਂ ਆਧਾਰਭਾਵਾਪਾਦਨਵਸੇਨ **ਉਕ੍ਕੁਜ੍ਜੇਯ੍ਯ**। ਹੇਟ੍ਠਾਮੁਖਜਾਤਤਾਯ **ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਵਿਮੁਖਂ,** ਅਧੋਮੁਖਟ੍ਠਪਿਤਤਾਯ **ਅਸਦ੍ਧਮ੍ਮੇ ਪਤਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਪਦਦ੍ਵਯਂ ਯਥਾਰਹਂ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ, ਨ ਯਥਾਸਙ੍ਖ੍ਯਂ। ਕਾਮਂ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਾਦਯੋਪਿ ਪਟਿਚ੍ਛਾਦਕਾ, ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿ ਪਨ ਸਵਿਸੇਸਂ ਪਟਿਚ੍ਛਾਦਿਕਾਤਿ ਆਹ **"ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਗਹਨਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨ"**ਨ੍ਤਿ। ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ ''ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਪਰਮਾਹਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਵਜ੍ਜਂ ਵਦਾਮੀ''ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੧.੩੧੦)। ਸਬ੍ਬੋ ਅਪਾਯਗਾਮਿਮਗ੍ਗੋ **ਕੁਮ੍ਮਗ੍ਗੋ** ''ਕੁਚ੍ਛਿਤੋ ਮਗ੍ਗੋ''ਤਿ ਕਤ੍ਵਾ। ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਆਦੀਨਂ ਉਜੁਪਟਿਪਕ੍ਖਤਾਯ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਆਦਯੋ ਅਟ੍ਠ ਮਿਚ੍ਛਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾ **ਮਿਚ੍ਛਾਮਗ੍ਗੋ**। ਤੇਨੇਵ ਹਿ ਤਦੁਭਯਪਟਿਪਕ੍ਖਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯ **"ਸਗ੍ਗਮੋਕ੍ਖਮਗ੍ਗਂ ਆਚਿਕ੍ਖਨ੍ਤੇਨਾ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਸਪ੍ਪਿਆਦਿਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਯੋ ਪਦੀਪੋ ਨ ਤਥਾ ਉਜ੍ਜਲੋ, ਯਥਾ ਤੇਲਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਯੋਤਿ **ਤੇਲਪਜ੍ਜੋਤਗ੍ਗਹਣਂ। ਏਤੇਹਿ ਪਰਿਯਾਯੇਹੀ**ਤਿ ਏਤੇਹਿ ਨਿਕੁਜ੍ਜਿਤੁਕ੍ਕੁਜ੍ਜਨਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਵਿਵਰਣਾਦਿਉਪਮੋਪਮਿਤਬ੍ਬਪਕਾਰੇਹਿ, **ਏਤੇਹਿ** ਵਾ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇਹਿ ਸੋਲ਼ਸਾਰਮ੍ਮਣਪਰਿਗ੍ਗਹਅਸਮ੍ਮੋਹਵਿਹਾਰਦਿਬ੍ਬਵਿਹਾਰਵਿਭਾਵਨਪਰਿਯਾਯੇਹਿ ਵਿਜ੍ਜਾਤ੍ਤਯਵਿਭਾਵਨਾਪਦੇਸੇਨ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਗੁਣਵਿਭਾਵਨਪਰਿਯਾਯੇਹਿ ਚ। ਤੇਨਾਹ **"ਅਨੇਕਪਰਿਯਾਯੇਨ ਧਮ੍ਮੋ ਪਕਾਸਿਤੋ"**ਤਿ।

ਦੇਸਨਾਨੁਮੋਦਨਾਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਪਸਨ੍ਨਕਾਰਵਣ੍ਣਨਾ

ਪਸਨ੍ਨਕਾਰਨ੍ਤਿ ਪਸਨ੍ਨੇਹਿ ਕਾਤਬ੍ਬਂ ਸਕ੍ਕਾਰਂ। **ਸਰਣ**ਨ੍ਤਿ ਪਟਿਸਰਣਂ। ਤੇਨਾਹ **"ਪਰਾਯਣ"**ਨ੍ਤਿ। ਪਰਾਯਣਭਾਵੋ ਚ ਅਨਤ੍ਥਨਿਸੇਧਨੇਨ ਅਤ੍ਥਸਮ੍ਪਟਿਪਾਦਨੇਨ ਚ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ **"ਅਘਸ੍ਸ ਤਾਤਾ ਹਿਤਸ੍ਸ ਚ ਵਿਧਾਤਾ"**ਤਿ। **ਅਘਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਦੁਕ੍ਖਤੋਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਪਾਪਤੋਤਿ ਪਨ ਯੁਤ੍ਤਂ। ਨਿਸ੍ਸਕ੍ਕੇ ਚੇਤਂ ਸਾਮਿਵਚਨਂ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਨਾਯਂ ਗਮਿ-ਸਦ੍ਦੋ ਨੀ-ਸਦ੍ਦਾਦਯੋ ਵਿਯ ਦ੍ਵਿਕਮ੍ਮਕੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਯਥਾ ''ਅਜਂ ਗਾਮਂ ਨੇਤੀ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਏਵਂ ''ਗੋਤਮਂ ਸਰਣਂ ਗਚ੍ਛਾਮੀ''ਤਿ ਵਤ੍ਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕਾ, ''ਸਰਣਨ੍ਤਿ ਗਚ੍ਛਾਮੀ''ਤਿ ਪਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ। ਇਤਿ-ਸਦ੍ਦੋ ਚੇਤ੍ਥ ਲੁਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠੋ, ਤਸ੍ਸ ਚਾਯਮਤ੍ਥੋ – ਗਮਨਞ੍ਚ ਤਦਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ ਭਜਨਂ, ਤਥਾ ਜਾਨਨਂ ਵਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਇਤਿ ਇਮਿਨਾ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨਾ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ । ਤਤ੍ਥ **ਭਜਾਮੀ**ਤਿਆਦੀਸੁ ਪੁਰਿਮਸ੍ਸ ਪੁਰਿਮਸ੍ਸ ਪਚ੍ਛਿਮਂ ਪਚ੍ਛਿਮਂ ਅਤ੍ਥਵਚਨਂ। **ਭਜਨਂ** ਵਾ ਸਰਣਾਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ ਉਪਸਙ੍ਕਮਨਂ, **ਸੇਵਨਂ** ਸਨ੍ਤਿਕਾਵਚਰਤਾ, **ਪਯਿਰੁਪਾਸਨਂ** ਵਤ੍ਤਪਟਿਵਤ੍ਤਕਰਣੇਨ ਉਪਟ੍ਠਾਨਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਸਬ੍ਬਥਾਪਿ ਅਨਞ੍ਞਸਰਣਤਂਯੇਵ ਦੀਪੇਤਿ। **"ਗਚ੍ਛਾਮੀ"**ਤਿ ਪਦਸ੍ਸ ਕਥਂ ''ਬੁਜ੍ਝਾਮੀ''ਤਿ ਅਯਮਤ੍ਥੋ ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ਆਹ **"ਯੇਸਞ੍ਹੀ"**ਤਿਆਦਿ।

ਅਧਿਗਤਮਗ੍ਗੇ, ਸਚ੍ਛਿਕਤਨਿਰੋਧੇਤਿ ਪਦਦ੍ਵਯੇਨਪਿ ਫਲਟ੍ਠਾ ਏਵ ਦਸ੍ਸਿਤਾ, ਨ ਮਗ੍ਗਟ੍ਠਾਤਿ ਤੇ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਯਥਾਨੁਸਿਟ੍ਠਂ ਪਟਿਪਜ੍ਜਮਾਨੇ ਚਾ"**ਤਿ ਆਹ। ਨਨੁ ਚ ਕਲ੍ਯਾਣਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋਪਿ ਯਥਾਨੁਸਿਟ੍ਠਂ ਪਟਿਪਜ੍ਜਤੀਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀਤਿ? ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਪਨ ਮਗ੍ਗਟ੍ਠਾ ਏਵ ਤਥਾ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾ, ਨ ਇਤਰੇ ਨਿਯਾਮੋਕ੍ਕਮਨਾਭਾਵਤੋ। ਤਥਾ ਹਿ ਤੇ ਏਵ **"ਅਪਾਯੇਸੁ ਅਪਤਮਾਨੇ ਧਾਰੇਤੀ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਸਮ੍ਮਤ੍ਤਨਿਯਾਮੋਕ੍ਕਮਨੇਨ ਹਿ ਅਪਾਯਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤਿਸਮ੍ਭਵੋ। **ਅਕ੍ਖਾਯਤੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਇਤਿ**-ਸਦ੍ਦੋ ਆਦਿਅਤ੍ਥੋ, ਪਕਾਰਤ੍ਥੋ ਵਾ। ਤੇਨ ''ਯਾਵਤਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮਾ ਸਙ੍ਖਤਾ ਵਾ ਅਸਙ੍ਖਤਾ ਵਾ, ਵਿਰਾਗੋ ਤੇਸਂ ਅਗ੍ਗਮਕ੍ਖਾਯਤੀ''ਤਿ **ਸੁਤ੍ਤਪਦਂ**

(ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੩੪; ਇਤਿਵੁ॰ ੯੦) ਸਙ੍ਖ੍ਯਾਤਿ, **ਵਿਤ੍ਥਾਰੋ**ਤਿ ਵਾ ਇਮਿਨਾ। ਏਤ੍ਥ ਚ **ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੋ** ਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕਤਾਯ, **ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ** ਤਸ੍ਸ ਤਦਤ੍ਥਸਿਦ੍ਧਿਹੇਤੁਤਾਯਾਤਿ ਉਭਯਮੇਵੇਤ੍ਥ ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਧਮ੍ਮੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਨਿਬ੍ਬਾਨਞ੍ਹਿ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯਭੂਤਂ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਤਦਤ੍ਥਸਿਦ੍ਧਿ, ਅਰਿਯਫਲਾਨਂ ''ਯਸ੍ਮਾ ਤਾਯ ਸਦ੍ਧਾਯ ਅਵੂਪਸਨ੍ਤਾਯਾ''ਤਿਆਦਿਵਚਨਤੋ ਮਗ੍ਗੇਨ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾਨਂ ਕਿਲੇਸਾਨਂ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਪਹਾਨਕਿਚ੍ਚਤਾਯ ਨਿਯ੍ਯਾਨਾਨੁਗੁਣਤਾਯ ਨਿਯ੍ਯਾਨਪਰਿਯੋਸਾਨਤਾਯ ਚ। ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਪਨ ਨਿਯ੍ਯਾਨਧਮ੍ਮਸਮਧਿਗਮਹੇਤੁਤਾਯਾਤਿ ਇਮਿਨਾ ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਧਮ੍ਮਭਾਵੋ ਲਬ੍ਭਤਿ ਏਵ, ਸ੍ਵਾਯਮਤ੍ਥੋ ਪਾਠਾਰੁਲ੍ਹੋ ਏਵਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ''ਨ ਕੇਵਲ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ।

ਕਾਮਰਾਗੋ ਭਵਰਾਗੋਤਿ ਏਵਮਾਦਿਭੇਦੋ ਸਬ੍ਬੋਪਿ ਰਾਗੋ ਵਿਰਜ੍ਜਤਿ ਪਹੀਯਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਰਾਗਵਿਰਾਗੋਤਿ ਮਗ੍ਗੋ ਕਥਿਤੋ**। ਏਜਾਸਙ੍ਖਾਤਾਯ ਤਣ੍ਹਾਯ ਅਨ੍ਤੋਨਿਜ੍ਝਾਨਲਕ੍ਖਣਸ੍ਸ ਸੋਕਸ੍ਸ ਚ ਤਦੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਂ ਸਬ੍ਬਸੋ ਪਰਿਕ੍ਖੀਣਤ੍ਤਾ **ਅਨੇਜਮਸੋਕਨ੍ਤਿ ਫਲਂ ਕਥਿਤਂ।** **ਅਪ੍ਪਟਿਕੂਲ**ਨ੍ਤਿ ਅਵਿਰੋਧਦੀਪਨਤੋ ਕੇਨਚਿ ਅਵਿਰੁਦ੍ਧਂ, ਇਟ੍ਠਂ ਪਣੀਤਨ੍ਤਿ ਵਾ ਅਤ੍ਥੋ। ਪਗੁਣਰੂਪੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਤਤ੍ਤਾ, ਪਕਟ੍ਠਗੁਣਵਿਭਾਵਨਤੋ ਵਾ **ਪਗੁਣਂ**। ਯਥਾਹ ''ਵਿਹਿਂਸਸਞ੍ਞੀ ਪਗੁਣਂ ਨ ਭਾਸਿਂ, ਧਮ੍ਮਂ ਪਣੀਤਂ ਮਨੁਜੇਸੁ ਬ੍ਰਹ੍ਮੇ''ਤਿ। ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਕ੍ਖਨ੍ਧਾ ਕਥਿਤਾਤਿ ਯੋਜਨਾ।

ਦਿਟ੍ਠਿਸੀਲਸਙ੍ਘਾਤੇਨਾਤਿ ''ਯਾਯਂ ਦਿਟ੍ਠਿ ਅਰਿਯਾ ਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕਾ ਨਿਯ੍ਯਾਤਿ ਤਕ੍ਕਰਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮਾ ਦੁਕ੍ਖਕ੍ਖਯਾਯ, ਤਥਾਰੂਪਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਦਿਟ੍ਠਿਸਾਮਞ੍ਞਗਤੋ ਵਿਹਰਤੀ''ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੨੪, ੩੫੬; ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੪੯੨; ੩.੫੪) ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ, ''ਯਾਨਿ ਤਾਨਿ ਸੀਲਾਨਿ ਅਖਣ੍ਡਾਨਿ ਅਚ੍ਛਿਦ੍ਦਾਨਿ ਅਸਬਲਾਨਿ ਅਕਮ੍ਮਾਸਾਨਿ ਭੁਜਿਸ੍ਸਾਨਿ ਵਿਞ੍ਞੁਪ੍ਪਸਤ੍ਥਾਨਿ ਅਪਰਾਮਟ੍ਠਾਨਿ ਸਮਾਧਿਸਂਵਤ੍ਤਨਿਕਾਨਿ , ਤਥਾਰੂਪੇਹਿ ਸੀਲੇਹਿ ਸੀਲਸਾਮਞ੍ਞਗਤੋ ਵਿਹਰਤੀ''ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੨੪; ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੪੯੨; ੩.੫੪; ਅ॰ ਨਿ॰ ੬.੧੨; ਪਰਿ॰ ੨੭੪) ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਾਨਂ ਸੀਲਾਨਞ੍ਚ ਸਂਹਤਭਾਵੇਨ, ਦਿਟ੍ਠਿਸੀਲਸਾਮਞ੍ਞੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸਂਹਤੋ**ਤਿ ਘਟਿਤੋ। ਅਰਿਯਪੁਗ੍ਗਲਾ ਹਿ ਯਤ੍ਥ ਕਤ੍ਥਚਿ ਦੂਰੇ ਠਿਤਾਪਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਗੁਣਸਾਮਗ੍ਗਿਯਾ ਸਂਹਤਾ ਏਵ। **ਅਟ੍ਠ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲ ਧਮ੍ਮਦਸਾ ਤੇ**ਤਿ ਤੇ ਪੁਰਿਸਯੁਗਵਸੇਨ ਚਤ੍ਤਾਰੋਪਿ ਪੁਗ੍ਗਲਵਸੇਨ ਅਟ੍ਠੇਵ ਅਰਿਯਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਦਸ੍ਸਾਵਿਤਾਯ ਧਮ੍ਮਦਸਾ। ਤੀਣਿ ਵਤ੍ਥੂਨਿ ਸਰਣਨ੍ਤਿ ਗਮਨੇਨ ਤਿਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ ਗਮਨੇਨ ਚ **ਤੀਣਿ ਸਰਣਗਮਨਾਨਿ**। **ਪਟਿਵੇਦੇਸੀ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਹਦਯਗਤਂ ਵਾਚਾਯ ਪਵੇਦੇਸਿ।

ਪਸਨ੍ਨਕਾਰਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਸਰਣਗਮਨਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

ਸਰਣਗਮਨਸ੍ਸ ਵਿਸਯਪਭੇਦਫਲਸਂਕਿਲੇਸਭੇਦਾਨਂ ਵਿਯ ਕਤ੍ਤੁ ਚ ਵਿਭਾਵਨਾ ਤਤ੍ਥ ਕੋਸਲ੍ਲਾਯ ਹੋਤੀਤਿ "**ਸਰਣਗਮਨੇਸੁ ਕੋਸਲ੍ਲਤ੍ਥਂ ਸਰਣਂ...ਪੇ॰... ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਤੇਨ ਵਿਨਾ ਸਰਣਗਮਨਸ੍ਸੇਵ ਅਸਮ੍ਭਵਤੋ। ਕਸ੍ਮਾ ਪਨੇਤ੍ਥ ਵੋਦਾਨਂ ਨ ਗਹਿਤਂ, ਨਨੁ ਵੋਦਾਨਵਿਭਾਵਨਾਪਿ ਤਤ੍ਥ ਕੋਸਲ੍ਲਾਵਹਾਤਿ? ਸਚ੍ਚਮੇਤਂ, ਤਂ ਪਨ ਸਂਕਿਲੇਸਗ੍ਗਹਣੇਨੇਵ ਅਤ੍ਥਤੋ ਦੀਪਿਤਂ ਹੋਤੀਤਿ ਨ ਗਹਿਤਂ। ਯਾਨਿ ਹਿ ਤੇਸਂ ਸਂਕਿਲੇਸਕਾਰਣਾਨਿ ਅਞ੍ਞਾਣਾਦੀਨਿ, ਤੇਸਂ ਸਬ੍ਬੇਨ ਸਬ੍ਬਂ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਂ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਨੇਨ, ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਞ੍ਚ ਪਹਾਨੇਨ ਵੋਦਾਨਂ ਹੋਤੀਤਿ। ਹਿਂਸਤ੍ਥਸ੍ਸ ਸਰ-ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਵਸੇਨੇਤਂ ਪਦਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਨ੍ਤਿ "**ਹਿਂਸਤੀਤਿ ਸਰਣ**"ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਤਂ ਪਨ ਹਿਂਸਨਂ ਕੇਸਂ, ਕਥਂ, ਕਸ੍ਸ ਵਾਤਿ ਚੋਦਨਂ ਸੋਧੇਨ੍ਤੋ "**ਸਰਣਗਤਾਨ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਭਯ**ਨ੍ਤਿ ਵਟ੍ਟਭਯਂ। **ਸਨ੍ਤਾਸ**ਨ੍ਤਿ ਚਿਤ੍ਤੁਤ੍ਰਾਸਂ। ਤੇਨੇਵ ਚੇਤਸਿਕਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ **ਦੁਕ੍ਖ**ਨ੍ਤਿ ਇਧ ਕਾਯਿਕਂ ਦੁਕ੍ਖਂ। **ਦੁਗ੍ਗਤਿਪਰਿਕਿਲੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਦੁਗ੍ਗਤਿਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਂ ਸਬ੍ਬਂ ਦੁਕ੍ਖਂ। ਤਯਿਦਂ ਸਬ੍ਬਂ ਪਰਤੋ ਫਲਕਥਾਯਂ ਆਵਿ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ। **ਏਤ**ਨ੍ਤਿ ''ਸਰਣ''ਨ੍ਤਿ ਪਦਂ।

ਏਵਂ ਅਵਿਸੇਸਤੋ ਸਰਣਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਵਿਸੇਸਤੋ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ "**ਅਥ ਵਾ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਹਿਤੇ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨੇਨਾ**ਤਿ ''ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਸੀਲਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਵਿਹਰਥਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੬੪, ੬੯) ਅਤ੍ਥੇ ਨਿਯੋਜਨੇਨ। **ਅਹਿਤਾ ਚ ਨਿਵਤ੍ਤਨੇਨਾ**ਤਿ "**ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਸ੍ਸ ਖੋ ਪਾਪਕੋ ਵਿਪਾਕੋ ਪਾਪਕਂ ਅਭਿਸਮ੍ਪਰਾਯ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਆਦੀਨਵਦਸ੍ਸਨਾਦਿਮੁਖੇਨ ਅਨਤ੍ਥਤੋ

ਵਿਨਿਵਤ੍ਤਨੇਨ। **ਭਯੰ ਹਿੰਸਤੀ**ਤਿ ਹਿਤਾਹਿਤੇਸੁ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਪਵਤ੍ਤਿਹੇਤੁਕੰ ਬਜਸਨੰ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਕਰਣੇਨ ਵਿਨਾਸੇਤਿ । **ਭਵਕਨ੍ਤਾਰਾ ਉਤ੍ਤਾਰਣੇਨ** ਮਗ੍ਗਸਙ੍ਖਾਤੋ ਧਮ੍ਮੋ, ਇਤਰੋ **ਅਸ੍ਸਾਸਦਾਨੇਨ** ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਭਯੰ ਹਿੰਸਤੀਤਿ ਯੋਜਨਾ। **ਕਾਰਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਦਾਨਵਸੇਨ ਪੂਜਾਵਸੇਨ ਚ ਉਪਨੀਤਾਨੰ ਸਕ੍ਕਾਰਾਨੰ। **ਵਿਪੁਲਫਲਪਟਿਲਾਭਕਰਣੇਨ** ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਭਯੰ ਹਿੰਸਤਿ ਅਨੁਤ੍ਤਰਦਕ੍ਖਿਣੇਯ੍ਯਭਾਵਤੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਇਮਿਨਾਪਿ ਪਰਿਯਾਯੇਨਾ**ਤਿ ਇਮਿਨਾਪਿ ਵਿਭਜਿਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤੇਨ ਕਾਰਣੇਨ।

''ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਭਗਵਾ, ਸ੍ਵਾਕ੍ਖਾਤੋ ਧਮ੍ਮੋ, ਸੁਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਸਙ੍ਘੋ''ਤਿ ਏਵੰ ਪਵਤ੍ਤੋ ਤਤ੍ਥ ਰਤਨਤ੍ਤਯੇ ਪਸਾਦੋ ਤਪ੍ਪਸਾਦੋ, ਤਦੇਵ ਰਤਨਤ੍ਤਯੰ ਗਰੁ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ ਤਗ੍ਗਰੁ, ਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋ ਤਗ੍ਗਰੁਤਾ, ਤਪ੍ਪਸਾਦੋ ਚ ਤਗ੍ਗਰੁਤਾ ਚ **ਤਪ੍ਪਸਾਦਤਗ੍ਗਰੁਤਾ,** ਤਾਹਿ। ਵਿਧੁਤਦਿਟ੍ਠਿਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਸਮ੍ਮੋਹਅਸ੍ਸਦ੍ਧਿਯਾਦਿਤਾਯ **ਵਿਹਤਕਿਲੇਸੋ**। ''ਤਦੇਵ ਰਤਨਤ੍ਤਯੰ ਪਰਾਯਣੰ ਗਤਿ ਤਾਣੰ ਲੇਣ''ਨ੍ਤਿ ਏਵੰ ਆਕਾਰੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ **ਤਪ੍ਪਰਾਯਣਤਾਕਾਰਪਵਤ੍ਤੋ ਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦੋ ਸਰਣਗਮਨੰ** ''ਸਰਣਨ੍ਤਿ ਗਚ੍ਛਤਿ ਏਤੇਨਾ''ਤਿ। **ਤੰਸਮਙ੍ਗੀ**ਤਿ ਤੇਨ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ। **ਏਵੰ ਉਪੇਤੀ**ਤਿ ਏਵੰ ਭਜਤਿ ਸੇਵਤਿ ਪਯਿਰੁਪਾਸਤਿ, ਏਵੰ ਵਾ ਜਾਨਾਤਿ ਬੁਜ੍ਝਤੀਤਿ ਏਵਮਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਪਸਾਦਗ੍ਗਹਣੇਨ ਲੋਕਿਯਸਰਣਗਮਨਮਾਹ। ਤਞ੍ਹਿ ਪਸਾਦਪ੍ਪਧਾਨੰ, ਨ ਞਾਣਪ੍ਪਧਾਨੰ। ਗਰੁਤਾਗਹਣੇਨ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰੰ। ਅਰਿਯਾ ਹਿ ਰਤਨਤ੍ਤਯੰ ਗੁਣਾਭਿਞ੍ਞਾਤਾਯ ਪਾਸਾਣਚ੍ਛਤ੍ਤੰ ਵਿਯ ਗਰੁੰ ਕਤ੍ਵਾ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਪ੍ਪਸਾਦੇਨ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਵਸੇਨ ਵਿਹਤਕਿਲੇਸੋ ਤਗ੍ਗਰੁਤਾਯ ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਵਸੇਨਾਤਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬੰ। ਤਪ੍ਪਰਾਯਣਤਾ ਪਨੇਤ੍ਥ ਤਗ੍ਗਤਿਕਤਾਤਿ ਤਾਯ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਮ੍ਪਿ ਵਕ੍ਖਮਾਨੰ ਸਰਣਗਮਨੰ ਗਹਿਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। ਅਵਿਸੇਸੇਨ ਵਾ ਪਸਾਦਗਰੁਤਾ ਜੋਤਿਤਾਤਿ ਪਸਾਦਗ੍ਗਹਣੇਨ ਅਵੇਚ੍ਚਪ੍ਪਸਾਦਸ੍ਸ ਇਤਰਸ੍ਸ ਚ ਗਹਣੰ, ਤਥਾ ਗਰੁਤਾਗਹਣੇਨਾਤਿ ਉਭਯੇਨਪਿ ਉਭਯੰ ਸਰਣਗਮਨੰ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬੰ।

ਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਇਜ੍ਝਤੀਤਿ ਯੋਜਨਾ। **ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਰਮ੍ਮਣੰ ਹੁਤ੍**ਵਾਤਿ ਏਤੇਨ ਅਤ੍ਥਤੋ ਚਤੁਸਚ੍ਚਾਧਿਗਮੋਯੇਵ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰੰ ਸਰਣਗਮਨਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਹਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਧਮ੍ਮੋ ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਭਿਸਮਯਵਸੇਨ, ਮਗ੍ਗਧਮ੍ਮੋ ਭਾਵਨਾਭਿਸਮਯਵਸੇਨ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਿਯਮਾਨੋਯੇਵ ਸਰਣਗਮਨਤ੍ਤੰ ਸਾਧੇਤਿ, ਬੁਦ੍ਧਗੁਣਾ ਪਨ ਸਾਵਕਗੋਚਰਭੂਤਾ ਪਰਿਞ੍ਞਾਭਿਸਮਯਵਸੇਨ, ਤਥਾ ਅਰਿਯਸਙ੍ਘਗੁਣਾ। ਤੇਨਾਹ **"ਕਿਚ੍ਚਤੋ ਸਕਲੇਪਿ ਰਤਨਤ੍ਤਯੇ ਇਜ੍ਝਤੀ"**ਤਿ, ਇਜ੍ਝਨ੍ਤਞ੍ਚ ਸਹੇਵ ਇਜ੍ਝਤਿ, ਨ ਲੋਕਿਯੰ ਵਿਯ ਪਟਿਪਾਟਿਯਾ ਅਸਮ੍ਮੋਹਪਟਿਵੇਧੇਨ ਪਟਿਵਿਦ੍ਧਤ੍ਤਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਯੇ ਪਨ ਵਦਨ੍ਤਿ ''ਨ ਸਰਣਗਮਨੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਰਮ੍ਮਣੰ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਅਧਿਗਤਤ੍ਤਾ ਪਨ ਅਧਿਗਤਮੇਵ ਹੋਤਿ ਏਕਚ੍ਚਾਨੰ ਤੇਵਿਜ੍ਜਾਦੀਨੰ ਲੋਕਿਯਵਿਜ੍ਜਾਦਯੋ ਵਿਯਾ''ਤਿ, ਤੇਸੰ ਲੋਕਿਯਮੇਵ ਸਰਣਗਮਨੰ ਸਿਯਾ, ਨ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰੰ, ਤਞ੍ਚ ਅਯੁਤ੍ਤੰ ਦੁਵਿਧਸ੍ਸਪਿ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ। **ਤ**ਨ੍ਤਿ ਲੋਕਿਯਸਰਣਗਮਨੰ। **ਸਦ੍ਧਾਪਟਿਲਾਭੋ** ''ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਭਗਵਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ। **ਸਦ੍ਧਾਮੂਲਿਕਾ**ਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਸਦ੍ਧਾਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮਾ **ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ** ਬੁਦ੍ਧਸੁਬੁਦ੍ਧਤੰ ਧਮ੍ਮਸੁਧਮ੍ਮਤੰ ਸਙ੍ਘਸੁਪ੍ਪਟਿਪਤਿਞ੍ਚ ਲੋਕਿਯਾਵਬੋਧਵਸੇਨੇਵ ਸਮ੍ਮਾ ਞਾਯੇਨ ਦਸ੍ਸਨਤੋ। ''ਸਦ੍ਧਾਮੂਲਿਕਾ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠੀ''ਤਿ ਏਤੇਨ ਸਦ੍ਧੂਪਨਿਸ੍ਸਯਾ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਲਕ੍ਖਣਾ ਪਞ੍ਞਾ ਲੋਕਿਯਸਰਣਗਮਨਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਤੇਨਾਹ **"ਦਿਟ੍ਠਿਜੁਕਮ੍ਮਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀ"**ਤਿ ''ਦਿਟ੍ਠਿ ਏਵ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਉਜੁੰ ਕਰੀਯਤੀ''ਤਿ ਕਤ੍ਵਾ। ਦਿਟ੍ਠਿ ਵਾ ਉਜੁੰ ਕਰੀਯਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਦਿਟ੍ਠਿਜੁਕਮ੍ਮੰ,** ਤਥਾ ਪਵਤ੍ਤੋ ਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦੋ । ਏਵਞ੍ਚ ਕਤ੍ਵਾ ''ਤਪ੍ਪਰਾਯਣਤਾਕਾਰਪਵਤ੍ਤੋ ਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦੋ''ਤਿ ਇਦਞ੍ਚ ਵਚਨੰ ਸਮਤ੍ਥਿਤੰ ਹੋਤਿ। ਸਦ੍ਧਾਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਗ੍ਗਹਣੰ ਪਨ ਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦਸ੍ਸ ਤਪ੍ਪਧਾਨਤਾਯਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। ''ਸਦ੍ਧਾਪਟਿਲਾਭੋ''ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਮਾਤਾਦੀਹਿ ਉਸ੍ਸਾਹਿਤਦਾਰਕਾਦੀਨੰ ਵਿਯ ਞਾਣਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਸਰਣਗਮਨੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ''ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠੀ''ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਞਾਣਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਸਰਣਗਮਨੰ।

ਤਯਿਦੰ ਲੋਕਿਯੰ ਸਰਣਗਮਨੰ। **ਅਤ੍ਤਾ** ਸਨ੍ਨਿਯ੍ਯਾਤੀਯਤਿ ਅਪ੍ਪੀਯਤਿ ਪਰਿਚ੍ਚਜੀਯਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਅਤ੍ਤਸਨ੍ਨਿਯ੍ਯਾਤਨੰ,** ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੰ ਦਿਟ੍ਠਿਜੁਕਮ੍ਮੰ। ਤੰ ਰਤਨਤ੍ਤਯੰ ਪਰਾਯਣੰ ਪਟਿਸਰਣੰ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ ਤਪ੍ਪਰਾਯਣੋ, ਪੁਗ੍ਗਲੋ, ਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦੋ ਵਾ, ਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋ **ਤਪ੍ਪਰਾਯਣਤਾ,** ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਦਿਟ੍ਠਿਜੁਕਮ੍ਮਮੇਵ। ਸਰਣਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ ਸਿਸ੍ਸਭਾਵੰ ਅਨ੍ਤੇਵਾਸਿਕਭਾਵੰ ਉਪਗਚ੍ਛਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਸਿਸ੍ਸਭਾਵੂਪਗਮਨੰ**। ਸਰਣਗਮਨਾਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨੇਵ ਪਣਿਪਤਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਪਣਿਪਾਤੋ**। ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਦਿਟ੍ਠਿਜੁਕਮ੍ਮਵਸੇਨੇਵ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਅਤ੍ਤਪਰਿਚ੍ਚਜਨ**ਨ੍ਤਿ ਸੰਸਾਰਦੁਕ੍ਖਨਿਤ੍ਥਰਣਤ੍ਥੰ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਤ੍ਤਭਾਵਸ੍ਸ ਪਰਿਚ੍ਚਜਨੰ। ਏਸ ਨਯੋ ਸੇਸੇਸੁਪਿ। **ਬੁਦ੍ਧਾਦੀਨੰਯੇ**ਵਾਤਿ ਅਵਧਾਰਣੰ ਇਤਰੇਸੁਪਿ ਸਰਣਗਮਨਵਿਸੇਸੇਸੁ ਯਥਾਰਹੰ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੰ। ਏਵਞ੍ਹਿ ਤਦਞ੍ਞਨਿਵਤ੍ਤਨੰ ਕਤੰ ਹੋਤਿ।

ਏਵੰ ਅਤ੍ਤਸਨ੍ਨਿਯਾਤਨਾਦੀਨਿ ਏਕੇਨ ਪਕਾਰੇਨ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਅਪਰੇਹਿਪਿ ਪਕਾਰੇਹਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **"ਅਪਿਚਾ"**ਤਿਆਦਿ ਆਰਦ੍ਧੰ। ਤੇਨ ਪਰਿਯਾਯਨ੍ਤਰੇਹਿਪਿ ਅਤ੍ਤਸਨ੍ਨਿਯ੍ਯਾਤਨਾਦਿ ਕਤਮੇਵ ਹੋਤਿ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਅਭਿਨ੍ਨਤ੍ਤਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਆਲ਼ਵਕਾਦੀਨ**ਨ੍ਤਿ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਸਾਤਾਗਿਰਿਹੇਮਵਤਾਦੀਨੰ ਸਙ੍ਗਹੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਨਨੁ ਚੇਤੇ ਆਲ਼ਵਕਾਦਯੋ ਮਗ੍ਗੇਨੇਵ ਆਗਤਸਰਣਗਮਨਾ, ਕਥੰ ਤੇਸੰ ਤਪ੍ਪਰਾਯਣਤਾਸਰਣਗਮਨੰ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ? ਮਗ੍ਗੇਨਾਗਤਸਰਣਗਮਨੇਹਿਪਿ ''ਸੋ ਅਹੰ ਵਿਚਰਿਸ੍ਸਾਮਿ ਗਾਮਾ ਗਾਮ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੪੬) ਤੇਹਿ ਤਪ੍ਪਰਾਯਣਤਾਕਾਰਸ੍ਸ ਪਵੇਦਿਤਤ੍ਤਾ ਤਥਾ ਵੁਤ੍ਤੰ।

ਞਾਤਿ...ਪੇ॰... ਵਸੇਨਾਤਿ ਏਤ੍ਥ ਞਾਤਿਵਸੇਨ ਭਯਵਸੇਨ ਆਚਰਿਯਵਸੇਨ ਦਕ੍ਖਿਣੇਯ੍ਯਵਸੇਨਾਤਿ ਪਚ੍ਚੇਕੰ ''ਵਸੇਨਾ''ਤਿ ਪਦੰ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬੰ। ਤਤ੍ਥ **ਞਾਤਿਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਞਾਤਿਭਾਵਵਸੇਨ। ਏਵੰ ਸੇਸੇਸੁਪਿ। **ਦਕ੍ਖਿਣੇਯ੍ਯਪਣਿਪਾਤੇਨਾ**ਤਿ ਦਕ੍ਖਿਣੇਯ੍ਯਤਾਹੇਤੁਕੇਨ ਪਣਿਪਾਤੇਨ। **ਇਤਰੇਹੀ**ਤਿ ਞਾਤਿਭਾਵਾਦਿਵਸਪ੍ਪਵਤ੍ਤੇਹਿ ਤੀਹਿ ਪਣਿਪਾਤੇਹਿ। **ਇਤਰੇਹੀ**ਤਿਆਦਿਨਾ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਵੁਤ੍ਤਮਤ੍ਥੰ ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **"ਤਸ੍ਮਾ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਵਨ੍ਦਤੀ**ਤਿ ਪਣਿਪਾਤਸ੍ਸ ਲਕ੍ਖਣਵਚਨੰ। **ਏਵਰੂਪ**ਨ੍ਤਿ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵਦਤਿ। ਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕਞ੍ਹਿ ਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕੰ ਵਾ ਅਨੁਸਾਸਨੰ ਪਚ੍ਚਾਸੀਸਨ੍ਤੋ ਦਕ੍ਖਿਣੇਯ੍ਯਪਣਿਪਾਤਮੇਵ ਕਰੋਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਸਰਣਗਮਨਪ੍ਪਭੇਦੋ**ਤਿ ਸਰਣਗਮਨਵਿਭਾਗੋ।

ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੋਯੇਵ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਸਰਣਗਮਨਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਸਾਮਞ੍ਞਫਲਾਨਿ ਵਿਪਾਕਫਲ"**ਨ੍ਤਿ। **ਸਬ੍ਬਦੁਕ੍ਖਕ੍ਖਯੋ**ਤਿ ਸਕਲਸ੍ਸ ਵਟ੍ਟਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਨਿਰੋਧੋ। **ਏਤ**ਨ੍ਤਿ ''ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਾਨਿ, ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਞ੍ਞਾਯ ਪਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ (ਧ॰ ਪ॰ ੧੯੦) ਏਵੰ ਵੁਤ੍ਤੰ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਦਸ੍ਸਨੰ।

ਨਿਚ੍ਚਤੋ ਅਨੁਪਗਮਨਾਦਿਵਸੇਨਾਤਿ ਨਿਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਅਗ੍ਗਹਣਾਦਿਵਸੇਨ। **ਅਟ੍ਠਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਹੇਤੁਪਟਿਕ੍ਖੇਪੋ। **ਅਨਵਕਾਸੋ**ਤਿ ਪਚ੍ਚਯਪਟਿਕ੍ਖੇਪੋ। ਉਭਯੇਨਪਿ ਕਾਰਣਮੇਵ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। **ਯ**ਨ੍ਤਿ ਯੇਨ ਕਾਰਣੇਨ। **ਦਿਟ੍ਠਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ**ਤਿ ਮਗ੍ਗਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨੋ। **ਕਞ੍ਚਿ ਸਙ੍ਖਾਰ**ਨ੍ਤਿ ਚਤੁਭੂਮਕੇਸੁ ਸਙ੍ਖਤਸਙ੍ਖਾਰੇਸੁ ਏਕਸਙ੍ਖਾਰਮ੍ਪਿ। **ਨਿਚ੍ਚਤੋ ਉਪਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ''ਨਿਚ੍ਚੋ''ਤਿ ਗਣ੍ਹੇਯ੍ਯ। **ਸੁਖਤੋ ਉਪਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ''ਏਕਨ੍ਤਸੁਖੀ ਅਤ੍ਤਾ ਹੋਤਿ ਅਰੋਗੋ ਪਰੰ ਮਰਣਾ''ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੭੬) ਏਵੰ ਅਤ੍ਤਦਿਟ੍ਠਿਵਸੇਨ ਸੁਖਤੋ ਗਾਹੰ ਸਨ੍ਧਾਯੇਤੰ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤੇਨ ਪਨ ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਪਰਿਲਾਹਵੂਪਸਮਨਤ੍ਥੰ ਮਤ੍ਤਹਤ੍ਥਿਪਰਿਤ੍ਤਾਸਿਤੋ ਵਿਯ ਚੋਕ੍ਖਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਉਕ੍ਕਾਰਭੂਮਿੰ ਕਞ੍ਚਿ ਸਙ੍ਖਾਰੰ ਸੁਖਤੋ ਉਪਗਚ੍ਛਤਿ। ਅਤ੍ਤਵਾਰੇ ਕਸਿਣਾਦਿਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਸਙ੍ਗਹਣਤ੍ਥੰ ''ਸਙ੍ਖਾਰ''ਨ੍ਤਿ ਅਵਤ੍ਵਾ **"ਕਞ੍ਚਿ ਧਮ੍ਮ"**ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਇਮੇਸੁਪਿ ਵਾਰੇਸੁ ਚਤੁਭੂਮਕਵਸੇਨੇਵ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ ਤੇਭੂਮਕਵਸੇਨੇਵ ਵਾ। ਯੰ ਯਞ੍ਹਿ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋ ਗਾਹਵਸੇਨ ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਤਤੋ ਤਤੋ ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਗਾਹੰ ਵਿਨਿਵੇਠੇਤਿ। **ਮਾਤਰ**ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਜਨਿਕਾ ਮਾਤਾ, ਜਨਕੋ ਪਿਤਾ, ਮਨੁਸ੍ਸਭੂਤੋ ਖੀਣਾਸਵੋ **ਅਰਹਾ**ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ। ਕਿੰ ਪਨ ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਅਞ੍ਞੰ ਜੀਵਿਤਾ ਵੋਰੋਪੇਯ੍ਯਾਤਿ? ਏਤਮ੍ਪਿ ਅਟ੍ਠਾਨੰ, ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਭਾਵਸ੍ਸ ਪਨ ਮਹਾਸਾਵਜ੍ਜਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੰ ਅਰਿਯਸਾਵਕਸ੍ਸ ਫਲਦੀਪਨਤ੍ਥਞ੍ਚੇਵੰ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਦੁਟ੍ਠਚਿਤ੍ਤੋ** ਵਧਕਚਿਤ੍ਤੇਨ ਪਦੁਟ੍ਠਚਿਤ੍ਤੋ। **ਲੋਹਿਤੰ ਉਪ੍ਪਾਦੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਜੀਵਮਾਨਕਸਰੀਰੇ ਖੁਦ੍ਦਕਮਕ੍ਖਿਕਾਯ ਪਿਵਨਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਲੋਹਿਤੰ ਉਪ੍ਪਾਦੇਯ੍ਯ। **ਸਙ੍ਘੰ ਭਿਨ੍ਦੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਸਮਾਨਸੰਵਾਸਕੰ ਸਮਾਨਸੀਮਾਯੰ ਠਿਤੰ ਸਙ੍ਘੰ 'ਕਮ੍ਮੇਨ ਉਦ੍ਦੇਸੇਨ ਵੋਹਰਨ੍ਤੋ ਅਨੁਸ੍ਸਾਵਨੇਨ ਸਲਾਕਗ੍ਗਾਹੇਨਾ''ਤਿ (ਪਰਿ॰ ੪੫੮) ਏਵੰ ਵੁਤ੍ਤੇਹਿ ਪਞ੍ਚਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਭਿਨ੍ਦੇਯ੍ਯ । **ਅਞ੍ਞੰ ਸਤ੍ਥਾਰ**ਨ੍ਤਿ ਅਞ੍ਞੰ ਤਿਤ੍ਥਕਰੰ ''ਅਯੰ ਮੇ ਸਤ੍ਥਾ''ਤਿ ਏਵੰ ਗਣ੍ਹੇਯ੍ਯਾਤਿ **ਨੇਤੰ ਠਾਨੰ ਵਿਜ੍ਜਤੀ**ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਨ ਤੇ ਗਮਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਅਪਾਯਭੂਮਿਨ੍ਤਿ ਤੇ ਬੁਦ੍ਧੰ ਸਰਣੰ ਗਤਾ ਤਨ੍ਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਅਪਾਯਭੂਮਿੰ ਨ ਗਮਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, **ਦੇਵਕਾਯੰ** ਪਨ **ਪਰਿਪੂਰੇਸ੍ਸਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਦਸਹਿ ਠਾਨੇਹੀਤਿ ਦਸਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ। **ਅਧਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਅਧਿਭਵਨ੍ਤਿ। **ਵੇਲਾਮਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਸੇਨਾਪੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ''ਚਤੁਰਾਸੀਤਿਸਹਸ੍ਸਸਙ੍ਖਾਨੰ ਸੁਵਣ੍ਣਪਾਤਿਰੂਪਿਯਪਾਤਿਕੰਸਪਾਤੀਨੰ ਯਥਾਕ੍ਕਮੰ ਰੂਪਿਯਸੁਵਣ੍ਣਹਿਰਞ੍ਞਪੂਰਾਨੰ ਕਰੀਸਸ੍ਸ ਚਤੁਤ੍ਥਭਾਵਪ੍ਪਮਾਣਾਨੰ ਸਬ੍ਬਾਲਙ੍ਕਾਰਪਟਿਮਣ੍ਡਿਤਾਨੰ ਚਤੁਰਾਸੀਤਿਯਾ ਹਤ੍ਥਿਸਹਸ੍ਸਾਨੰ ਚਤੁਰਾਸੀਤਿਯਾ ਅਸ੍ਸਸਹਸ੍ਸਾਨੰ

ਚਤੁਰਾਸੀਤਿਯਾ ਰਥਸਹਸ੍ਸਾਨੰ ਚਤੁਰਾਸੀਤਿਯਾ ਧੇਨੁਸਹਸ੍ਸਾਨੰ ਚਤੁਰਾਸੀਤਿਯਾ ਕਞ੍ਞਾਸਹਸ੍ਸਾਨੰ ਚਤੁਰਾਸੀਤਿਯਾ ਪਲ੍ਲਙ੍ਕਸਹਸ੍ਸਾਨੰ ਚਤੁਰਾਸੀਤਿਯਾ ਵਤ੍ਥਕੋਟਿਸਹਸ੍ਸਾਨੰ ਅਪਰਿਮਾਣਸ੍ਸ ਚ ਖਜ੍ਜਭੋਜ੍ਜਾਦਿਭੇਦਸ੍ਸ ਆਹਾਰਸ੍ਸ ਪਰਿਚ੍ਚਜਨਵਸੇਨ ਸਤ੍ਤਮਾਸਾਧਿਕਾਨਿ ਸਤ੍ਤ ਸੰਵਚ੍ਛਰਾਨਿ ਨਿਰਨ੍ਤਰੰ ਪਵਤ੍ਤਵੇਲਾਮਮਹਾਦਾਨਤੋ ਏਕਸ੍ਸ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਦਿਨ੍ਨਦਾਨੰ ਮਹਪ੍ਫਲਤਰੰ, ਤਤੋ ਸਤੰ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਾਨੰ ਦਿਨ੍ਨਦਾਨਤੋ ਏਕਸ੍ਸ ਸਕਦਾਗਾਮਿਸ੍ਸ, ਤਤੋ ਏਕਸ੍ਸ ਅਨਾਗਾਮਿਸ੍ਸ, ਤਤੋ ਏਕਸ੍ਸ ਅਰਹਤੋ, ਤਤੋ ਏਕਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ, ਤਤੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ, ਤਤੋ ਬੁਦ੍ਧਪ੍ਪਮੁਖਸ੍ਸ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਦਿਨ੍ਨਦਾਨੰ ਮਹਪ੍ਫਲਤਰੰ, ਤਤੋ ਚਾਤੁਦ੍ਦਿਸੰ ਸਙ੍ਘੰ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਵਿਹਾਰਕਰਣੰ, ਤਤੋ ਸਰਣਗਮਨੰ ਮਹਪ੍ਫਲਤਰ''ਨ੍ਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥੰ ਦੀਪੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਵੇਲਾਮਸੁਤ੍ਤਸ੍ਸ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੯.੨੦) ਵਸੇਨ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤੰ ''ਯੰ ਗਹਪਤਿ, ਵੇਲਾਮੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਦਾਨੰ ਅਦਾਸਿ ਮਹਾਦਾਨੰ, ਯੋ ਏਕੰ ਦਿਟ੍ਠਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨੰ ਭੋਜੇਯ੍ਯ, ਇਦੰ ਤਤੋ ਮਹਪ੍ਫਲਤਰ''ਨ੍ਤਿਆਦਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੯.੨੦)। **ਵੇਲਾਮਸੁਤ੍ਤਾਦੀ**ਤਿ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਅਗ੍ਗਪ੍ਪਸਾਦਸੁਤ੍ਤਾਦੀਨੰ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੩੪; ਇਤਿਵੁ॰ ੯੦) ਸਙ੍ਗਹੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ।

ਅਞ੍ਞਾਣੰ ਵਤ੍ਥੁਤ੍ਤਯਸ੍ਸ ਗੁਣਾਨੰ ਅਜਾਨਨੰ ਤਤ੍ਥ ਸਮ੍ਮੋਹੋ, ''ਬੁਦ੍ਧੋ ਨੁ ਖੋ, ਨ ਨੁ ਖੋ ਬੁਦ੍ਧੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ **ਸੰਸਯੋ, ਮਿਚ੍ਛਾਞਾਣੰ** ਤਸ੍ਸ ਗੁਣਾਨੰ ਅਗੁਣਭਾਵਪਰਿਕਪ੍ਪਨੇਨ ਵਿਪਰੀਤਗ੍ਗਾਹੋ। **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਅਨਾਦਰਾਗਾਰਵਾਦੀਨੰ ਸਙ੍ਗਹੋ। **ਨ ਮਹਾਜੁਤਿਕ**ਨ੍ਤਿ ਨ ਉਜ੍ਜਲੰ, ਅਪਰਿਸੁਦ੍ਧੰ ਅਪਰਿਯੋਦਾਤਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਨ ਮਹਾਵਿਪ੍ਫਾਰ**ਨ੍ਤਿ ਅਨੁਲਾਰੰ। **ਸਾਵਜ੍ਜੋ**ਤਿ ਦਿਟ੍ਠਿਤਣ੍ਹਾਦਿਵਸੇਨ ਸਦੋਸੋ। ਲੋਕਿਯੰ ਸਰਣਗਮਨੰ ਸਿਕ੍ਖਾਸਮਾਦਾਨੰ ਵਿਯ ਅਗ੍ਗਹਿਤਕਾਲਪਰਿਚ੍ਛੇਦੰ ਜੀਵਿਤਪਰਿਯਨ੍ਤਮੇਵ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਸ੍ਸ ਖਨ੍ਧਭੇਦੇਨ ਭੇਦੋਤਿ ਆਹ "**ਅਨਵਜ੍ਜੋ ਕਾਲਕਿਰਿਯਾਯਾ**"ਤਿ। **ਸੋ**ਤਿ ਅਨਵਜ੍ਜੋ ਸਰਣਗਮਨਭੇਦੋ। ਸਤਿਪਿ ਅਨਵਜ੍ਜਤ੍ਤੇ ਇਟ੍ਠਫਲੋਪਿ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ "**ਅਫਲੋ**"ਤਿ।

ਸਰਣਗਮਨਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਉਪਾਸਕਵਿਧਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

ਕੋ ਉਪਾਸਕੋਤਿ ਸਰੂਪਪੁਚ੍ਛਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਕਿੰਲਕ੍ਖਣੋ ਉਪਾਸਕੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। **ਕਸ੍ਮਾ**ਤਿ ਹੇਤੁਪੁਚ੍ਛਾ। ਤੇਨ ਕੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਨਿਮਿਤ੍ਤੇਨ ਉਪਾਸਕਸਦ੍ਦੋ ਤਸ੍ਮਿੰ ਪੁਗ੍ਗਲੇ ਨਿਰੁਲ੍ਹੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਕਿਮਸ੍ਸ ਸੀਲ**ਨ੍ਤਿ ਕੀਦਿਸੰ ਅਸ੍ਸ ਉਪਾਸਕਸ੍ਸ ਸੀਲੰ, ਕਿਤ੍ਤਕੇਨ ਸੀਲੇਨਾਯੰ ਸੀਲਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਨਾਮ ਹੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਕੋ ਆਜੀਵੋ**ਤਿ ਕੋ ਅਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮਾਆਜੀਵੋ, ਸੋ ਪਨ ਮਿਚ੍ਛਾਜੀਵਸ੍ਸ ਪਰਿਵਜ੍ਜਨੇਨ ਹੋਤੀਤਿ ਸੋਪਿ ਵਿਭਜੀਯਤੀਤਿ। **ਕਾ ਵਿਪਤ੍ਤੀ**ਤਿ ਕਾ ਅਸ੍ਸ ਸੀਲਸ੍ਸ, ਆਜੀਵਸ੍ਸ ਵਾ ਵਿਪਤ੍ਤਿ। ਅਨਨ੍ਤਰਸ੍ਸ ਹਿ ਵਿਧਿ ਵਾ ਪਟਿਸੇਧੋ ਵਾ। **ਕਾ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ।

ਯੋ ਕੋਚੀਤਿ ਖਤ੍ਤਿਯਾਦੀਸੁ ਯੋ ਕੋਚਿ। ਤੇਨ ਸਰਣਗਮਨਮੇਵੇਤ੍ਥ ਕਾਰਣੰ, ਨ ਜਾਤਿਆਦਿਵਿਸੇਸੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਉਪਾਸਨਤੋ**ਤਿ ਤੇਨੇਵ ਸਰਣਗਮਨੇਨ ਤਤ੍ਥ ਚ ਸਕ੍ਕਚ੍ਚਕਾਰਿਤਾਯ ਆਦਰਗਾਰਵਬਹੁਮਾਨਾਦਿਯੋਗੇਨ ਪਯਿਰੁਪਾਸਨਤੋ। **ਵੇਰਮਣਿਯੋ**ਤਿ ਵੇਰੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਦਿਦੁਸ੍ਸੀਲ੍ਯੰ, ਤਸ੍ਸ ਮਣਨਤੋ ਹਨਨਤੋ ਵਿਨਾਸਨਤੋ ਵੇਰਮਣਿਯੋ, ਪਞ੍ਚ ਵਿਰਤਿਯੋ ਵਿਰਤਿਪ੍ਪਧਾਨਤ੍ਤਾ ਤਸ੍ਸ ਸੀਲਸ੍ਸ। ਤੇਨੇਵਾਹ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ "**ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਹੋਤੀ**"ਤਿ।

ਮਿਚ੍ਛਾਵਣਿਜ੍ਜਾਤਿ ਨ ਸਮ੍ਮਾਵਣਿਜ੍ਜਾ ਅਯੁਤ੍ਤਵਣਿਜ੍ਜਾ ਅਸਾਰੁਪ੍ਪਵਣਿਜ੍ਜਾ। **ਪਹਾਯਾ**ਤਿ ਅਕਰਣੇਨੇਵ ਪਜਹਿਤ੍ਵਾ। **ਧਮ੍ਮੇਨਾ**ਤਿ ਧਮ੍ਮਤੋ ਅਨਪੇਤੇਨ। ਤੇਨ ਅਞ੍ਞਮ੍ਪਿ ਅਧਮ੍ਮਿਕੰ ਜੀਵਿਕੰ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। **ਸਮੇਨਾ**ਤਿ ਅਵਿਸਮੇਨ। ਤੇਨ ਕਾਯਵਿਸਮਾਦਿਦੁਚ੍ਚਰਿਤੰ ਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਕਾਯਸਮਾਦਿਨਾ ਸੁਚਰਿਤੇਨ ਜੀਵਨੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਸਤ੍ਥਵਣਿਜ੍ਜਾ**ਤਿ ਆਵੁਧਭਣ੍ਡੰ ਕਤ੍ਵਾ ਵਾ ਕਾਰੇਤ੍ਵਾ ਵਾ ਯਥਾਕਤੰ ਵਾ ਪਟਿਲਭਿਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਸ ਵਿਕ੍ਕਯੋ। **ਸਤ੍ਤਵਣਿਜ੍ਜਾ**ਤਿ ਮਨੁਸ੍ਸਵਿਕ੍ਕਯੋ । **ਮੰਸਵਣਿਜ੍ਜਾ**ਤਿ ਸੂਨਕਾਰਾਦਯੋ ਵਿਯ ਮਿਗਸੂਕਰਾਦਿਕੇ ਪੋਸੇਤ੍ਵਾ ਮੰਸੰ ਸਮ੍ਪਾਦੇਤ੍ਵਾ ਵਿਕ੍ਕਯੋ। **ਮਜ੍ਜਵਣਿਜ੍ਜਾ**ਤਿ ਯੰ ਕਿਞ੍ਚਿ ਮਜ੍ਜੰ ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਸ ਵਿਕ੍ਕਯੋ। **ਵਿਸਵਣਿਜ੍ਜਾ**ਤਿ ਵਿਸੰ ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ, ਵਿਸੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਵਾ ਤਸ੍ਸ ਵਿਕ੍ਕਯੋ। ਤਤ੍ਥ ਸਤ੍ਥਵਣਿਜ੍ਜਾ

ਪਰੋਪਰੋਧਨਿਮਿਤ੍ਤਤਾਯ ਅਕਰਣੀਯਾ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਸਤ੍ਤਵਣਿਜ੍ਜਾ ਅਭੁਜਿਸ੍ਸਭਾਵਕਰਣਤੋ, ਮਂਸਵਿਸਵਣਿਜ੍ਜਾ ਵਧਹੇਤੁਤੋ, ਮਜ੍ਜਵਣਿਜ੍ਜਾ ਪਮਾਦਟ੍ਠਾਨਤੋ।

ਤਸ੍ਸੇਵਾਤਿ ਪਞ੍ਚਵੇਰਮਣਿਲਕ੍ਖਣਸ੍ਸ ਸੀਲਸ੍ਸ ਚੇਵ ਪਞ੍ਚਮਿਚ੍ਛਾਵਣਿਜ੍ਜਾਲਕ੍ਖਣਸ੍ਸ ਆਜੀਵਸ੍ਸ ਚ। **ਵਿਪਤ੍ਤੀ**ਤਿ ਭੇਦੋ ਪਕੋਪੋ ਚ। **ਯਾਯਾ**ਤਿ ਯਾਯ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ। **ਚਣ੍ਡਾਲੋ**ਤਿ ਉਪਾਸਕਚਣ੍ਡਾਲੋ। **ਮਲ**ਨ੍ਤਿ ਉਪਾਸਕਮਲਂ। **ਪਤਿਕਿਟ੍ਠੋ**ਤਿ ਉਪਾਸਕਨਿਹੀਨੋ। ਬੁਦ੍ਧਾਦੀਸੁ ਕਮ੍ਮਕਮ੍ਮਫਲੇਸੁ ਚ ਸਦ੍ਧਾਵਿਪਰਿਯਾਯੋ ਅਸ੍ਸਦ੍ਧਿਯਂ ਮਿਚ੍ਛਾਧਿਮੋਕ੍ਖੋ। ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇਨ ਅਸ੍ਸਦ੍ਧਿਯੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ **ਅਸ੍ਸਦ੍ਧੋ**। ਯਥਾਵੁਤ੍ਤ ਸੀਲਵਿਪਤ੍ਤਿ ਆਜੀਵਵਿਪਤ੍ਤਿਵਸੇਨ **ਦੁਸ੍ਸੀਲੋ**। ''ਇਮਿਨਾ ਦਿਟ੍ਠਾਦਿਨਾ ਇਦਂ ਨਾਮ ਮਙ੍ਗਲਂ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਏਵਂ ਬਾਲਜਨਪਰਿਕਪ੍ਪਿਤਕੋਤੂਹਲਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਦਿਟ੍ਠਸੁਤਮੁਤਮਙ੍ਗਲੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ **ਕੋਤੂਹਲਮਙ੍ਗਲਿਕੋ**। **ਮਙ੍ਗਲਂ ਪਚ੍ਚੇਤੀ**ਤਿ ਦਿਟ੍ਠਮਙ੍ਗਲਾਦਿਭੇਦਂ ਮਙ੍ਗਲਮੇਵ ਪਤ੍ਤਿਯਾਯਤਿ। **ਨੋ ਕਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸਕਤਂ ਨੋ ਪਤ੍ਤਿਯਾਯਤਿ। **ਇਤੋ ਬਹਿਦ੍ਧਾ**ਤਿ ਇਤੋ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਬੁਦ੍ਧਸਾਸਨਤੋ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਬਾਹਿਰਕਸਮਯੇ। **ਦਕ੍ਖਿਣੇਯ੍ਯਂ ਪਰਿਯੇਸਤੀ**ਤਿ ਦੁਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨਂ ਦਕ੍ਖਿਣਾਰਹਸਞ੍ਞੀ ਗਵੇਸਤਿ। **ਪੁਬ੍ਬਕਾਰਂ ਕਰੋਤੀ**ਤਿ ਦਾਨਮਾਨਨਾਦਿਕਂ ਕੁਸਲਕਿਰਿਯਂ ਪਠਮਂ ਕਰੋਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਦਕ੍ਖਿਣੇਯ੍ਯਪਰਿਯੇਸਨਪੁਬ੍ਬਕਾਰੇ ਏਕਂ ਕਤ੍ਵਾ ਪਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਵਿਪਤ੍ਤਿਯਂ ਵੁਤ੍ਤਵਿਪਰਿਯਾਯੇਨ **ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ** ਞਾਤਬ੍ਬਾ। ਅਯਂ ਪਨ ਵਿਸੇਸੋ – ਚਤੁਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਪਰਿਸਾਨਂ ਰਤਿਜਨਨਟ੍ਠੇਨ ਉਪਾਸਕੋਵ ਰਤਨਂ **ਉਪਾਸਕਰਤਨਂ**। ਗੁਣਸੋਭਾਕਿਤ੍ਤਿਸਦ੍ਦਸੁਗਨ੍ਧਤਾਹਿ ਉਪਾਸਕੋਵ ਪਦੁਮਂ **ਉਪਾਸਕਪਦੁਮਂ**। ਤਥਾ **ਉਪਾਸਕਪੁਣ੍ਡਰੀਕੋ**।

ਆਦਿਮ੍ਹੀਤਿ ਆਦਿਅਤ੍ਥੇ। **ਕੋਟਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਪਰਿਯਨ੍ਤਕੋਟਿਯਂ। **ਵਿਹਾਰਗ੍ਗੇਨਾ**ਤਿ ਓਵਰਕਕੋਟ੍ਠਾਸੇਨ, ''ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਗਬ੍ਭੇ ਵਸਨ੍ਤਾਨਂ ਇਦਂ ਨਾਮ ਪਨਸਫਲਂ ਪਾਪੁਣਾਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਤਂਤਂਵਸਨਟ੍ਠਾਨਕੋਟ੍ਠਾਸੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਜ੍ਜਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਜ੍ਜਇਚ੍ਚੇਵ ਅਤ੍ਥੋ।

ਪਾਣੇਹਿ ਉਪੇਤਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਤਸ੍ਸ ਸਰਣਗਮਨਸ੍ਸ ਆਪਾਣਕੋਟਿਕਤਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਯਾਵ ਮੇ ਜੀਵਿਤਂ ਪਵਤ੍ਤਤੀ"**ਤਿਆਦਿਨਾ ਵਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਜੀਵਿਤੇਨ ਤਂ ਵਤ੍ਥੁਤ੍ਤਯਂ ਪਟਿਪੂਜੇਨ੍ਤੋ ''ਸਰਣਗਮਨਂ ਰਕ੍ਖਾਮੀ''ਤਿ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਤਸ੍ਸ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯਂ ਵਿਭਾਵੇਨ੍ਤੋ **"ਅਹਞ੍ਹੀ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਪਾਣੇਹਿ ਉਪੇਤ**ਨ੍ਤਿ ਹਿ ਯਾਵ ਮੇ ਪਾਣਾ ਧਰਨ੍ਤਿ, ਤਾਵ ਸਰਣਂ ਉਪੇਤਂ, ਉਪੇਨ੍ਤੋ ਚ ਨ ਵਾਚਾਮਤ੍ਤੇਨ, ਨ ਏਕਵਾਰਂ ਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦਨਮਤ੍ਤੇਨ, ਅਥ ਖੋ ਪਾਣੇ ਪਰਿਚ੍ਚਜਿਤ੍ਵਾਪਿ ਯਾਵਜੀਵਂ ਉਪੇਤਨ੍ਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋਤਿ।

ਉਪਾਸਕਵਿਧਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਭਯਭੇਰਵਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾਯ ਲੀਨਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨਾ ਸਮਤ੍ਤਾ।

੫. ਅਨਙ੍ਗਣਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੫੭. ਆਯਸ੍ਮਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਇਤਿ**-ਸਦ੍ਦੋ ਆਦਿਅਤ੍ਥੋ, ਏਵਮਾਦਿਕਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨ ''ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਮਨ੍ਤੇਸੀ''ਤਿਆਦਿਕਂ ਸਬ੍ਬਂ ਸੁਤ੍ਤਂ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਤੇਨਾਹ **"ਅਨਙ੍ਗਣਸੁਤ੍ਤ"**ਨ੍ਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਕੋ ਨਿਕ੍ਖੇਪੋ? ਅਤ੍ਤਜ੍ਝਾਸਯੋ। ਪਰੇਹਿ ਅਨਜ੍ਝਿਟ੍ਠੋਯੇਵ ਹਿ ਮਹਾਥੇਰੋ ਇਮਂ ਦੇਸਨਂ ਆਰਭਿ। ਕੇਚਿ ਪਨਾਹੁ ''ਏਕਚ੍ਚੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਸਂਕਿਲਿਟ੍ਠਚਿਤ੍ਤੇ ਦਿਸ੍ਵਾ ਤੇਸਂ ਚਿਤ੍ਤਸਂਕਿਲੇਸਪ੍ਪਹਾਨਾਯ ਚੇਵ ਏਕਚ੍ਚਾਨਂ ਆਯਤਿਂ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਨਾਯ ਚ ਅਯਂ ਦੇਸਨਾ ਆਰਦ੍ਧਾ''ਤਿ। **ਏਵਂ ਸਬ੍ਬਸੁਤ੍ਤੇਸੂ**ਤਿ ਯਥਾ ਏਤ੍ਥ ਅਨਙ੍ਗਣਸੁਤ੍ਤੇ, ਏਵਂ ਇਤੋ ਪਰੇਸੂਤਿ ਸਬ੍ਬੇਸੁਪਿ ਸੁਤ੍ਤੇਸੁ ਅਨੁਤ੍ਤਾਨਅਪੁਬ੍ਬਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਏਵ ਕਰੀਯਤਿ। ਤੇਨਾਹ **"ਤਸ੍ਮਾ"**ਤਿਆਦਿ। **ਗਣਨਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ**ਤਿ ਗਣਨੇਨ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਨਂ। ਇਦਞ੍ਹਿ ਅਪ੍ਪਰਜਕ੍ਖਮਹਾਰਜਕ੍ਖਤਾਵਸੇਨ ਦੁਵਿਧੇ ਸਤ੍ਤੇ ਪਚ੍ਚੇਕਂ ਅਤ੍ਥਞ੍ਞੁਤਾਨਤ੍ਥਞ੍ਞੁਤਾਵਸੇਨ ਦ੍ਵਿਧਾ ਕਤ੍ਵਾ ''ਚਤ੍ਤਾਰੋ''ਤਿ ਅਨਵਸੇਸਪਰਿਯਾਦਾਨਂ। ਵਜ੍ਜੀਪੁਤ੍ਤਕਾਦਯੋ ਵਿਯ ਪੁਗ੍ਗਲਵਾਦੀਤਿ ਨ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ ਲੋਕਸਮਞ੍ਞਾਨੁਸਾਰੇਨ ਅਤ੍ਥਂ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਿਤੁਂ ਸਮਤ੍ਥਾਨਂ ਵਸੇਨ ਦੇਸਨਾਯ ਆਰਦ੍ਧਤ੍ਤਾ, ਅਯਞ੍ਚ ਦੇਸਨਾਨਯੋ ਸਤ੍ਥੁ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਏਵਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਅਯਞ੍ਹੀ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ।

ਸਮ੍ਮੁਤਿਪਰਮਤ੍ਥਦੇਸਨਾਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

ਤਤ੍ਥ (ਅ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੧.੧.੧੭੦) ਸਮ੍ਮੁਤਿਯਾ ਦੇਸਨਾ **ਸਮ੍ਮੁਤਿਦੇਸਨਾ,** ਪਰਮਤ੍ਥਸ੍ਸ ਦੇਸਨਾ **ਪਰਮਤ੍ਥਦੇਸਨਾ**। **ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਸਮ੍ਮੁਤਿਪਰਮਤ੍ਥਦੇਸਨਾਸੁ, ਨ ਸਮ੍ਮੁਤਿਪਰਮਤ੍ਥੇਸੁ। ਤੇਨਾਹ **"ਏਵਰੂਪਾ ਸਮ੍ਮੁਤਿਦੇਸਨਾ, ਏਵਰੂਪਾ ਪਰਮਤ੍ਥਦੇਸਨਾ"**ਤਿ। ਤਤ੍ਰਿਦਂ ਸਮ੍ਮੁਤਿਪਰਮਤ੍ਥਾਨਂ ਲਕ੍ਖਣਂ – ਯਸ੍ਮਿਂ ਭਿਨ੍ਨੇ, ਬੁਦ੍ਧਿਯਾ ਅਵਯਵਵਿਨਿਬ੍ਭੋਗੇ ਵਾ ਕਤੇ ਨ ਤਂਸਮਞ੍ਞਾ, ਸਾ ਘਟਪਟਾਦਿਪ੍ਪਭੇਦਾ ਸਮ੍ਮੁਤਿ, ਤਬ੍ਬਿਪਰਿਯਾਯਤੋ ਪਰਮਤ੍ਥੋ। ਨ ਹਿ ਕਕ੍ਖਲਫੁਸਨਾਦਿਸਭਾਵੇ ਅਯਂ ਨਯੋ ਲਬ੍ਭਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਰੂਪਾਦਿਧਮ੍ਮੇ ਸਮੂਹਸਨ੍ਤਾਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨੇ ਉਪਾਦਾਯ ਪੁਗ੍ਗਲਵੋਹਾਰੋਤਿ ਆਹ **"ਪੁਗ੍ਗਲੋਤਿ ਸਮ੍ਮੁਤਿਦੇਸਨਾ"**ਤਿ। ਸੇਸਪਦੇਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਉਪ੍ਪਾਦਵਯਵਨ੍ਤੋ ਸਭਾਵਧਮ੍ਮਾ ਨ ਨਿਚ੍ਚਾਤਿ ਆਹ **"ਅਨਿਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਪਰਮਤ੍ਥਦੇਸਨਾ"**ਤਿ। ਏਸ ਨਯੋ ਸੇਸਪਦੇਸੁਪਿ। ਨਨੁ ਖਨ੍ਧਦੇਸਨਾਪਿ ਸਮ੍ਮੁਤਿਦੇਸਨਾਵ। ਖਨ੍ਧਟ੍ਠੋ ਹਿ ਰਾਸਟ੍ਠੋ, ਕੋਟ੍ਠਾਸਟ੍ਠੋ ਵਾਤਿ? ਸਚ੍ਚਮੇਤਂ, ਅਯਂ ਪਨ ਖਨ੍ਧਸਮਞ੍ਞਾ ਫਸ੍ਸਾਦੀਸੁ ਤਜ੍ਜਾਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਵਿਯ ਪਰਮਤ੍ਥਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਯਾ ਤਸ੍ਸ ਆਸਨ੍ਨਤਰਾ, ਪੁਗ੍ਗਲਸਮਞ੍ਞਾਦਯੋ ਵਿਯ ਨ ਦੂਰੇਤਿ ਪਰਮਤ੍ਥਸਙ੍ਗਹਤਾ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਖਨ੍ਧਸੀਸੇਨ ਵਾ ਤਦੁਪਾਦਾਨਾ ਸਭਾਵਧਮ੍ਮਾ ਏਵ ਗਹਿਤਾ। ਨਨੁ ਚ ਸਭਾਵਧਮ੍ਮਾ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਸਮ੍ਮੁਤਿਮੁਖੇਨੇਵ ਦੇਸਨਂ ਆਰੋਹਨ੍ਤਿ, ਨ ਸਮੁਖੇਨਾਤਿ ਸਬ੍ਬਾਪਿ ਦੇਸਨਾ ਸਮ੍ਮੁਤਿਦੇਸਨਾਵ ਸਿਯਾਤਿ? ਨਯਿਦਮੇਵਂ ਦੇਸੇਤਬ੍ਬਧਮ੍ਮਵਿਭਾਗੇਨ ਦੇਸਨਾਵਿਭਾਗਸ੍ਸ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਤਾ, ਨ ਚ ਸਦ੍ਦੋ ਕੇਨਚਿ ਪਵਤ੍ਤਿਨਿਮਿਤ੍ਤੇਨ ਵਿਨਾ ਅਤ੍ਥਂ ਪਕਾਸੇਤੀਤਿ।

ਸਮ੍ਮੁਤਿਵਸੇਨ ਦੇਸਨਂ ਸੁਤ੍ਵਾਤਿ ''ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਤ੍ਤਨ੍ਤਪੋ ਹੋਤਿ ਅਤ੍ਤਪਰਿਤਾਪਾਨੁਯੋਗਮਨੁਯੁਤ੍ਤੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੨.੪੧੩; ਪੁ॰ ਪ॰ ੧੦.੨੫ ਮਾਤਿਕਾ) ਸਮ੍ਮੁਤਿਮੁਖੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਤਂ ਦੇਸਨਂ ਸੁਤਮਯਞਾਣੁਪ੍ਪਾਦਨਵਸੇਨ ਸੁਤ੍ਵਾ। **ਅਤ੍ਥਂ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਤਦਨੁਸਾਰੇਨ ਚਤੁਸਚ੍ਚਸਙ੍ਖਾਤਂ ਅਤ੍ਥਂ ਸਹ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਮਗ੍ਗੇਨ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਿਤ੍ਵਾ। **ਮੋਹਂ ਪਹਾਯਾ**ਤਿ ਤਦੇਕਟ੍ਠੇਹਿ ਕਿਲੇਸੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਅਨਵਸੇਸਂ ਮੋਹਂ ਪਜਹਿਤ੍ਵਾ। **ਵਿਸੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸਙ੍ਖਾਤਂ ਅਰਹਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਤਞ੍ਚ ਵਿਸੇਸਂ। **ਤੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਤਾਦਿਸਾਨਂ ਵਿਨੇਯਜਾਨਂ। **ਪਰਮਤ੍ਥਵਸੇਨਾ**ਤਿ ''ਪਞ੍ਚਿਮਾਨਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੫.੪੭੨-੪੭੪) ਪਰਮਤ੍ਥਧਮ੍ਮਵਸੇਨ। ਸੇਸਂ ਅਨਨ੍ਤਰਨਯੇ ਵੁਤ੍ਤਸਦਿਸਮੇਵ। **ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਸਂ ਸਮ੍ਮੁਤਿਵਸੇਨ ਪਰਮਤ੍ਥਵਸੇਨ ਚ ਦੇਸਨਾਯਂ। **ਦੇਸਭਾਸਾਕੁਸਲੋ**ਤਿ ਨਾਨਾਦੇਸਭਾਸਾਸੁ ਕੁਸਲੋ। **ਤਿਣ੍ਣਂ ਵੇਦਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਦਸ੍ਸਨਮਤ੍ਤਂ, ਤਿਣ੍ਣਂ ਵੇਦਾਨਂ ਸਿਪ੍ਪਗਨ੍ਥਾਨਮ੍ਪੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ ਸਿਪ੍ਪੁਗ੍ਗਹਣਞ੍ਹਿ ਪਰਤੋ ਵਕ੍ਖਤਿ। ਸਿਪ੍ਪਾਨਿ ਵਾ ਵੇਦਨ੍ਤੋਗਧੇ ਕਤ੍ਵਾ **"ਤਿਣ੍ਣਂ ਵੇਦਾਨ"**ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਕਥੇਤਬ੍ਬਭਾਵੇਨ ਠਿਤਾਨਿ,** ਨ ਕਤ੍ਥਚਿ ਸਨ੍ਨਿਹਿਤਭਾਵੇਨਾਤਿ ਵੇਦਾਨਮ੍ਪਿ ਕਥੇਤਬ੍ਬਭਾਵੇਨੇਵ ਅਵਟ੍ਠਾਨਂ ਦੀਪੇਨ੍ਤੋ ''ਗੁਯ੍ਹਾ ਤਯੀ ਨਿਹਿਤਾ ਗਯ੍ਹਤੀ''ਤਿ ਮਿਚ੍ਛਾਵਾਦਂ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। ਨਾਨਾਵਿਧਾ ਦੇਸਭਾਸਾ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ **ਨਾਨਾਦੇਸਭਾਸਾ**।

ਪਰਮੋ ਉਤ੍ਤਮੋ ਅਤ੍ਥੋ **ਪਰਮਤ੍ਥੋ,** ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਯਥਾਭੂਤਸਭਾਵੋ। ਲੋਕਸਙ੍ਕੇਤਮਤ੍ਤਸਿਦ੍ਧਾ **ਸਮ੍ਮੁਤਿ**। ਯਦਿ ਏਵਂ ਕਥਂ ਸਮ੍ਮੁਤਿਕਥਾਯ ਸਚ੍ਚਤਾਤਿਆਹ **"ਲੋਕਸਮ੍ਮੁਤਿਕਾਰਣਾ"**ਤਿ, ਲੋਕਸਮਞ੍ਞਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਪਵਤ੍ਤਨਤੋ। ਲੋਕਸਮਞ੍ਞਾਯ ਹਿ ਅਭਿਨਿਵੇਸੇਨ ਵਿਨਾ ਞਾਪਨਾ ਏਕਚ੍ਚਸ੍ਸ ਸੁਤਸ੍ਸ ਸਾਵਨਾ ਵਿਯ ਨ ਮੁਸਾ ਅਨਤਿਧਾਵਿਤਬ੍ਬਤੋ ਤਸ੍ਸਾ। ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ ''ਜਨਪਦਨਿਰੁਤ੍ਤਿਂ ਨਾਭਿਨਿਵੇਸੇਯ੍ਯ, ਸਮਞ੍ਞਂ ਨਾਤਿਧਾਵੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੩੨)। **ਧਮ੍ਮਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਸਭਾਵਧਮ੍ਮਾਨਂ। **ਭੂਤਕਾਰਣਾ**ਤਿ ਯਥਾਭੂਤਸਭਾਵਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਪਵਤ੍ਤਨਤੋ। **ਸਮ੍ਮੁਤਿਂ ਵੋਹਰਨ੍ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ''ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸਤ੍ਤੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਲੋਕਸਮਞ੍ਞਂ ਕਥੇਨ੍ਤਸ੍ਸ।

ਹਿਰੋਤ੍ਤਪ੍ਪਦੀਪਨਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਲੋਕਪਾਲਨਕਿਚ੍ਚੇ ਹਿਰੋਤ੍ਤਪ੍ਪਧਮ੍ਮੇ ਕਿਚ੍ਚਤੋ ਪਕਾਸੇਤੁਂ। ਤੇਸਞ੍ਹਿ ਕਿਚ੍ਚਂ ਸਤ੍ਤਸਨ੍ਤਾਨੇਯੇਵ ਪਾਕਟਂ ਹੋਤੀਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲਾਧਿਟ੍ਠਾਨਾਯ ਕਥਾਯ ਤਂ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ। ਏਸ ਨਯੋ ਸੇਸੇਸੁਪਿ। ਯਸ੍ਮਿਞ੍ਹਿ ਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦੇ ਕਮ੍ਮਂ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ, ਤਂਸਨ੍ਤਾਨੇ ਏਵ ਤਸ੍ਸ ਫਲਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿ **ਕਮ੍ਮਸ੍ਸਕਤਾ**। ਏਵਞ੍ਹਿ ਕਤਵਿਞ੍ਞਾਣਨਾਸੋ ਅਕਤਾਗਮੋ ਵਾ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਸਾ ਪੁਗ੍ਗਲਾਧਿਟ੍ਠਾਨਾਯ ਏਵ ਕਥਾਯ ਦੀਪੇਤਬ੍ਬਾ। ਤੇਹਿ ਸਤ੍ਤੇਹਿ ਕਾਤਬ੍ਬਾ ਪੁਞ੍ਞਾਦਿਕਿਰਿਯਾ **ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਪੁਰਿਸਕਾਰੋ**ਪਿ ਸਨ੍ਤਾਨਵਸੇਨ ਨਿਪ੍ਫਾਦੇਤਬ੍ਬਤੋ ਪੁਗ੍ਗਲਾਧਿਟ੍ਠਾਨਾਯ ਏਵ ਕਥਾਯ ਦੀਪੇਤਬ੍ਬੋ।

ਆਨਨ੍ਤਰਿਯਦੀਪਨਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਚੁਤਿਅਨਨ੍ਤਰਂ ਫਲਂ ਅਨਨ੍ਤਰਂ ਨਾਮ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਅਨਨ੍ਤਰੇ ਨਿਯੁਤ੍ਤਾਨਿ, ਤਨ੍ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨੇਨ ਅਨਨ੍ਤਰਕਰਣਸੀਲਾਨਿ, ਅਨਨ੍ਤਰਪਯੋਜਨਾਨਿ ਵਾਤਿ **ਆਨਨ੍ਤਰਿਯਾਨਿ,** ਮਾਤੁਘਾਤਾਦੀਨਿ, ਤੇਸਂ ਦੀਪਨਤ੍ਥਂ। ਤਾਨਿਪਿ ਹਿ ਸਨ੍ਤਾਨਵਸੇਨ ਨਿਪ੍ਫਾਦੇਤਬ੍ਬਤੋ ''ਮਾਤਰਂ ਜੀਵਿਤਾ ਵੋਰੋਪੇਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਪਟ੍ਠਾ॰ ੧.੧.੪੨੩) ਪੁਗ੍ਗਲਾਧਿਟ੍ਠਾਨਾਯ ਏਵ ਕਥਾਯ ਦੀਪੇਤਬ੍ਬਾਨਿ, ਤਥਾ ''ਸੋ ਮੇਤ੍ਤਾਸਹਗਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਏਕਂ ਦਿਸਂ ਫਰਿਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੫੫੬; ੩.੩੦੮; ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੭੭; ੨.੩੦੯; ੩.੨੩੦; ਵਿਭ॰ ੬੪੨, ੬੪੩) ''ਸੋ ਅਨੇਕਵਿਹਿਤਂ ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤਿ ਏਕਮ੍ਪਿ ਜਾਤਿ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੪੪, ੨੪੫; ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੪੮, ੩੮੪, ੪੩੧; ਪਾਰਾ॰ ੧੨) ''ਅਤ੍ਥਿ ਦਕ੍ਖਿਣਾ ਦਾਯਕਤੋ ਵਿਸੁਜ੍ਝਤਿ, ਨੋ ਪਟਿਗ੍ਗਾਹਕਤੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੮੧) ਚ ਪਵਤ੍ਤਾ **ਬ੍ਰਹ੍ਮਵਿਹਾਰਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸਦਕ੍ਖਿਣਾਵਿਸੁਦ੍ਧਿਕਥਾ** ਪੁਗ੍ਗਲਾਧਿਟ੍ਠਾਨਾਯ ਏਵ ਕਥਾਯ ਦੀਪੇਤਬ੍ਬਾ ਸਤ੍ਤਸਨ੍ਤਾਨਵਿਸਯਤ੍ਤਾ। ''ਅਟ੍ਠ ਪੁਰਿਸਪੁਗ੍ਗਲਾ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੪੯), ਨ ਸਮਯਵਿਮੁਤ੍ਤੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਪੁ॰ ਪ॰ ੧) ਚ ਪਰਮਤ੍ਥਂ ਕਥੇਨ੍ਤੋਪਿ ਲੋਕਸਮ੍ਮੁਤਿਯਾ ਅਪ੍ਪਹਾਨਤ੍ਥਂ ਪੁਗ੍ਗਲਕਥਂ ਕਥੇਸਿ। ਏਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾਵਸੇਸਾਯ ਕਥਾਯ ਪੁਗ੍ਗਲਾਧਿਟ੍ਠਾਨਭਾਵੇ ਪਯੋਜਨਂ ਸਾਮਞ੍ਞਵਸੇਨ ਸਙ੍ਗਹਿਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਕਾਮਞ੍ਚੇਤਂ ਸਬ੍ਬਂ ਅਪਰਿਞ੍ਞਾਤਵਤ੍ਥੁਕਾਨਂ ਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਪਰਿਞ੍ਞਾਤਵਤ੍ਥੁਕਾਨਮ੍ਪਿ ਪਨ ਏਵਂ ਦੇਸਨਾ ਸੁਖਾਵਹਾ ਹੋਤਿ।

ਮਹਾਜਨੇਤਿ ਲੋਕਿਯਮਹਾਜਨੇ। **ਨ ਜਾਨਾਤਿ** ਘਨਵਿਨਿਬ੍ਭੋਗਾਭਾਵੇਨ ਧਮ੍ਮਕਿਚ੍ਚਸ੍ਸ ਅਸਲ੍ਲਕ੍ਖਣੇਨ। ਤਤ੍ਥ ''ਕਿਂ ਨਾਮੇਤਂ, ਕਥਂ ਨਾਮੇਤ''ਨ੍ਤਿ ਸਂਸਯਪਕ੍ਖਨ੍ਦਤਾਯ **ਸਮ੍ਮੋਹਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿ**। ਵਿਰੁਦ੍ਧਾਭਿਨਿਵੇਸਿਤਾਯ **ਪਟਿਸਤ੍ਤੁ ਹੋਤਿ**। **ਜਾਨਾਤਿ** ਚਿਰਪਰਿਚਿਤਤ੍ਤਾ ਵੋਹਾਰਕਥਾਯ। ਤਤੋ ਏਵ ਨ **ਸਮ੍ਮੋਹਮਾਪਜ੍ਜਤਿ,** ਨ ਪਟਿਸਤ੍ਤੁ ਹੋਤਿ।

ਨਪ੍ਪਜਹਨ੍ਤਿ ਵੋਹਾਰਮੁਖੇਨ ਪਰਮਤ੍ਥਸ੍ਸ ਦੀਪਨਤੋ। ਸਮਞ੍ਞਾਗਹਣਵਸੇਨ ਲੋਕੇਨ ਞਾਯਤਿ ਸਮਞ੍ਞਾਯਤਿ ਵੋਹਰੀਯਤੀਤਿ ਲੋਕਸਮਞ੍ਞਾ, ਤਾਯ **ਲੋਕਸਮਞ੍ਞਾਯ**। ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਵਿਭਾਵਨੇ ਲੋਕੇਨ ਨਿਚ੍ਛਿਤਂ, ਨਿਯਤਂ ਵਾ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਵੋਹਰੀਯਤੀਤਿ ਲੋਕਨਿਰੁਤ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਸਂ **ਲੋਕਨਿਰੁਤ੍ਤਿਯਂ**। ਤਥਾ ਲੋਕੇਨ ਅਭਿਲਪੀਯਤੀਤਿ ਲੋਕਸਮਞ੍ਞਤਾਯ ਲੋਕਾਭਿਲਾਪੋ, ਤਸ੍ਮਿਂ **ਲੋਕਾਭਿਲਾਪੇ ਠਿਤਾਯੇ**ਵ ਅਪ੍ਪਹਾਨਤੋ। ਪੁਗ੍ਗਲਵਾਦਿਨੋ ਵਿਯ **ਪਰਮਤ੍ਥਵਸੇਨ ਅਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ**।

ਸਨ੍ਤੋਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਸਨ੍ਤ**ਸਦ੍ਦੋ ''ਦੀਘਂ ਸਨ੍ਤਸ੍ਸ ਯੋਜਨ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ (ਧ॰ ਪ॰ ੬੦) ਕਿਲਨ੍ਤਭਾਵੇ ਆਗਤੋ, ''ਅਯਞ੍ਚ ਵਿਤਕ੍ਕੋ ਅਯਞ੍ਚ ਵਿਚਾਰੋ ਸਨ੍ਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਸਮਿਤਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਵਿਭ॰ ੫੭੬) ਨਿਰੁਦ੍ਧਭਾਵੇ ਆਗਤੋ, ''ਅਧਿਗਤੋ ਖੋ ਮ੍ਯਾਯਂ ਧਮ੍ਮੋ ਗਮ੍ਭੀਰੋ ਦੁਦ੍ਦਸੋ ਦੁਰਨੁਬੋਧੋ ਸਨ੍ਤੋ ਪਣੀਤੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੬੭; ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੮੧; ੨.੩੩੭; ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੭੨; ਮਹਾਵ॰ ੭) ਸਨ੍ਤਞਾਣਗੋਚਰਤਾਯ, ''ਉਪਸਨ੍ਤਸ੍ਸ ਸਦਾ ਸਤੀਮਤੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਉਦਾ॰ ੨੭) ਕਿਲੇਸਵੂਪਸਮੇ, ''ਸਨ੍ਤੋ ਹਵੇ ਸਬ੍ਭਿ ਪਵੇਦਯਨ੍ਤੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਧ॰ ਪ॰ ੧੫) ਸਾਧੂਸੁ, ''ਪਞ੍ਚਿਮੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਮਹਾਚੋਰਾ ਸਨ੍ਤੋ ਸਂਵਿਜ੍ਜਮਾਨਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਪਾਰਾ॰ ੧੯੫) ਅਤ੍ਥਿਭਾਵੇ, ਇਧਾਪਿ ਅਤ੍ਥਿਭਾਵੇਯੇਵ। ਸੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲਸਮ੍ਬਨ੍ਧੇਨ ਵੁਤ੍ਤੁਤ੍ਤਾ ਲੋਕਸਮਞ੍ਞਾਵਸੇਨਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਲੋਕਸਙ੍ਕੇਤਵਸੇਨ ਅਤ੍ਥੀ"**ਤਿ ਆਹ। **ਅਤ੍ਥੀ**ਤਿ ਚੇਤਂ ਨਿਪਾਤਪਦਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ ''ਅਤ੍ਥਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਕਾਯੇ ਕੇਸਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੩੭੩-੩੭੪; ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੧੦; ੩.੧੫੪; ਅ॰ ਨਿ॰ ੬.੨੯; ੧੦.੬੦) ਵਿਯ। **ਸਂਵਿਜ੍ਜਮਾਨਾ**ਤਿ ਪਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਉਪਲਬ੍ਭਮਾਨਾ"**ਤਿ ਆਹ। ਯਞ੍ਹਿ ਸਂਵਿਜ੍ਜਤਿ, ਤਂ ਉਪਲਬ੍ਭਤੀਤਿ। ਅਙ੍ਗਨ੍ਤਿ ਏਤੇਹਿ ਤਂਸਮਙ੍ਗਿਪੁਗ੍ਗਲਾ ਨਿਹੀਨਭਾਵਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀਤਿ **ਅਙ੍ਗਣਾਨਿ,** ਰਾਗਾਦਯੋ। ਅਞ੍ਜਤਿ ਮਕ੍ਖੇਤੀਤਿ **ਅਙ੍ਗਣਂ,** ਮਲਾਦਿ। ਅਞ੍ਜੇਤਿ ਤਤ੍ਥ ਠਿਤਂ ਅਹੁਨ੍ਦਤਾਯ ਅਭਿਬ੍ਯਞ੍ਜੇਤੀਤਿ **ਅਙ੍ਗਣਂ,** ਵਿਵਟੋ ਭੂਮਿਪਦੇਸੋ। ਦੋਸਾਦੀਨਂ ਪਵਤ੍ਤਿਆਕਾਰਵਿਸੇਸਤਾਯ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਾ ਬਹੁਲਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ **ਤਿਬ੍ਬਕਿਲੇਸਾ। ਪਾਪਕਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਲਾਮਕਾਨਂ। **ਅਕੁਸਲਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਕੋਸਲ੍ਲਸਮ੍ਭੂਤਾਨਂ। **ਇਚ੍ਛਾਵਚਰਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਇਚ੍ਛਾਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਾਨਂ। **ਸਹ ਅਙ੍ਗਣੇਨਾ**ਤਿ ਅਙ੍ਗਣਨ੍ਤਿ ਲਦ੍ਧਨਾਮੇਨ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਕਿਲੇਸੇਨ ਸਹ ਵਤ੍ਤਤਿ।

ਅਤ੍ਥੀਤਿਪਿ ਨ ਜਾਨਾਤਿ ਤਾਦਿਸਸ੍ਸ ਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰਸ੍ਸ ਅਭਾਵਾ। ਯੇਸਂ ਕਿਲੇਸਾਨਂ ਅਤ੍ਥਿਤਾ, ਤੇਸਂ ਸਪ੍ਪਟਿਭਯਤਾ ਵਿਸੇਸਤੋ ਜਾਨਿਤਬ੍ਬਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਇਮੇ ਕਿਲੇਸਾ ਨਾਮਾ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ **ਕਕ੍ਖਲ਼ਾ**ਤਿ ਫਰੁਸਾ। **ਵਾਲ਼ਾ**ਤਿ ਕੁਰੂਰਾ। **ਨ**

ਗਹਿਤਬ੍ਬਾ**ਤਿ ਨ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਬ੍ਬਾ। **ਯਾਥਾਵਸਰਸਤੋ**ਤਿ ਯਥਾਭੂਤਸਭਾਵਤੋ। **ਏਵਞ੍ਚਾ**ਤਿ ''ਇਮੇ ਕਿਲੇਸਾ ਨਾਮਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰੇਨ। **ਯੇਨ ਵਾ ਤੇਨ ਵਾ**ਤਿ ਨਵਕਮ੍ਮੇਸੁ ਵਾ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਧੁਤਙ੍ਗਾਦੀਸੁ ਵਾ ਯੇਨ ਵਾ ਤੇਨ ਵਾ। **ਤਤ੍ਰਾ**ਤਿ ਨਿਦ੍ਧਾਰਣੇ ਭੁਮ੍ਮੰ। ਤੰ ਪਨ ਨਿਦ੍ਧਾਰਣੰ ਸਙ੍ਗਣਾਨਙ੍ਗਣਸਮੁਦਾਯਤੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਚਤੂਸੁ ਪੁਗ੍ਗਲੇਸੂ"**ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਤਦੇਕਦੇਸਤੋ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਤੇਸੁ ਵਾ ਦ੍ਵੀਸੁ ਸਾਙ੍ਗਣੇਸੂ"**ਤਿ ਆਹ। ਤਞ੍ਹਿ ਦ੍ਵਯੰ ਪਠਮੰ ਹੀਨਸੇਟ੍ਠਭਾਵੇਨ ਨਿਦ੍ਧਾਰੀਯਤਿ ਪਠਮੰ ਉਦ੍ਦਿਟ੍ਠਤ੍ਤਾ। ਨਿਦ੍ਧਾਰਣਞ੍ਹਿ ਕ੍ਵਚਿ ਕੁਤੋਚਿ ਕੇਨਚਿ ਹੋਤੀਤਿ।

੫੮. ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਅਞ੍ਞਤ੍ਥ ''ਜਨਕੋ ਹੇਤੁ, ਪਰਿਗ੍ਗਾਹਕੋ ਪਚ੍ਚਯੋ, ਅਸਾਧਾਰਣੋ ਹੇਤੁ, ਸਾਧਾਰਣੋ ਪਚ੍ਚਯੋ, ਸਭਾਗੋ ਹੇਤੁ, ਅਸਭਾਗੋ ਪਚ੍ਚਯੋ, ਪੁਬ੍ਬਕਾਲਿਕੋ ਹੇਤੁ, ਸਹਪ੍ਪਵਤ੍ਤੋ ਪਚ੍ਚਯੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾ ਵਿਭਜ੍ਜ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ, ਇਧ ਪਨ ''ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਮਹਾਭੂਤਾ ਹੇਤੂ, ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਮਹਾਭੂਤਾ ਪਚ੍ਚਯਾ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ ਪਞ੍ਞਾਪਨਾਯਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੮੫) ਵਿਯ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਸਦ੍ਦਾ ਸਮਾਨਤ੍ਥਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **"ਉਭਯੇਨਪਿ ਕਾਰਣਮੇਵ ਪੁਚ੍ਛਤੀ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤਤ੍ਥ **ਉਭਯੇਨਾ**ਤਿ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਵਚਨਦ੍ਵਯੇਨ। **ਪੁਚ੍ਛਤਿ** ਆਯਸ੍ਮਾ ਮਹਾਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨੋ ਦੇਸਨੰ ਵਡ੍ਢੇਤੁਕਾਮੋ। **ਕਿਞ੍ਚਾਪੀ**ਤਿ ਅਨੁਜਾਨਨਸਮ੍ਭਾਵਨਤ੍ਥੇ ਨਿਪਾਤੋ। ਕਿੰ ਅਨੁਜਾਨਾਤਿ? ਸਮਾਨੇਪਿ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨੰ ਸਾਙ੍ਗਣਭਾਵੇ ਤਸ੍ਸਾ ਪਜਾਨਨਾਪ੍ਪਜਾਨਨਹੇਤੁਕਤੰ ਤੇਸੰ ਸੇਟ੍ਠਹੀਨਤੰ। ਕਿੰ ਸਮ੍ਭਾਵੇਤਿ? ਥੇਰਸ੍ਸ ਵਿਚਿਤ੍ਤਪਟਿਭਾਨਤਾਯ ਨਾਨਾਹੇਤੂਪਮਾਹਿ ਅਲਙ੍ਕਤ੍ਵਾ ਯਥਾਪੁਚ੍ਛਿਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਪਾਕਟਕਰਣੰ। ਤੇਨਾਹ **"ਨਪ੍ਪਜਾਨਾਤੀ"**ਤਿਆਦਿ। **ਹੇਤੁ ਚੇਵ ਪਚ੍ਚਯੋ ਚ** ਸੇਟ੍ਠਹੀਨਭਾਵੇ। ਤਥਾਅਕ੍ਖਾਤਬ੍ਬਤਾਪਿ ਹਿ ਤੇਸੰ ਤਨ੍ਨਿਮਿਤ੍ਤਾ ਏਵਾਤਿ।

੫੯. **ਤ**ਨ੍ਤਿ ਤੇਸੰ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨੰ ਪੁਗ੍ਗਲਾਨੰ ਹੀਨਸੇਟ੍ਠਤਾਯ ਕਾਰਣੰ। ਉਪਮ੍ਮੇਹਿ **ਪਾਕਟਤਰੰ ਕਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ। ਏਤ**ਨ੍ਤਿ ਸੁਤ੍ਤੇ ਅਨਨ੍ਤਰੰ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨੰ ਵੀਰਿਯਾਰਮ੍ਭਾਭਾਵੇਨ ਅਙ੍ਗਣਸ੍ਸ ਅਪ੍ਪਹਾਨੰ। ਤੇਨਾਹ **"ਨ ਛਨ੍ਦੰ...ਪੇ॰... ਸਨ੍ਧਾਯਾਹਾ"**ਤਿ। **ਕਤ੍ਤੁਕਮਜਤਾਛਨ੍ਦ**ਨ੍ਤਿ ਕਤ੍ਤੁਕਮਜਤਾਸਙ੍ਖਾਤੰ ਅਙ੍ਗਣਸ੍ਸ ਪਹਾਤੁਕਮਜਤਾਵਸੇਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਕਕੁਸਲਧਮ੍ਮਚ੍ਛਨ੍ਦੰ। **ਨ ਜਨੇਸ੍ਸਤੀ**ਤਿ ਨ ਉਪ੍ਪਾਦੇਸ੍ਸਤਿ। ਕੁਸਲੋ ਵਾਯਾਮੋ ਨਾਮ ਛਨ੍ਦਤੋ ਬਲਵਾਤਿ ਆਹ **"ਤਤੋ ਬਲਵਤਰੰ ਵਾਯਾਮੰ ਨ ਕਰਿਸ੍ਸਤੀ"**ਤਿ, ਛਨ੍ਦਮ੍ਪਿ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦੇਨ੍ਤੋ ਕਥੰ ਤਜ੍ਜੰ ਵਾਯਾਮੰ ਕਰਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਥਾਮਗਤਵੀਰਿਯੰ** ਉਸ੍ਸੋਲ੍ਹੀਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤੰ ਦਲ੍ਹੰ ਵੀਰਿਯੰ। ਸਾਙ੍ਗਣਗ੍ਗਹਣੇਨੇਵ ਅਙ੍ਗਣਾਨੰ ਕਿਲੇਸਵਤ੍ਥੁਤਾਯ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸੰਕਿਲਿਟ੍ਠਤਾਯ ਸਦ੍ਧਾਯ ਪੁਨ ਸੰਕਿਲਿਟ੍ਠਗ੍ਗਹਣੰ ਸਵਿਸੇਸੰ ਕਿਲਿਟ੍ਠਭਾਵਵਿਭਾਵਨਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਸੁਟ੍ਠਤਰੰ ਕਿਲਿਟ੍ਠਚਿਤ੍ਤੋ"**ਤਿ। **ਮਲਿਨਚਿਤ੍ਤੋ**ਤਿਆਦੀਸੁਪਿ ''ਤੇਹਿਯੇਵਾ''ਤਿ ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਤਬ੍ਬੰ। ਉਕ੍ਖਲਿਪੁਚ੍ਛਨਚੋਲਕਸ੍ਸ ਵਿਯ ਵਸਾਪੀਤਪਿਲੋਤਿਕਾ ਵਿਯ ਚ ਦੁਮ੍ਮੋਚਨੀਯਭਾਵੇਨ ਮਲਗ੍ਗਹਣੰ **ਮਲੀਨਤਾ,** ਪੀਲ਼ਨੰ ਹਿੰਸਨੰ ਅਵਿਪ੍ਫਾਰਿਕਤਾਕਰਣੰ **ਵਿਬਾਧਨੰ** ਦਰਥਪਰਿਲ਼ਾਹੁਪ੍ਪਾਦਨੇਨ ਪਰਿਦਹਨੰ ਉਪਤਾਪਨੰ, **ਕਾਲ**ਨ੍ਤਿ ਕਾਲਨੰ, ਯਥਾਗਹਿਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਭਾਵਸ੍ਸ ਖੇਪਨੰ ਆਯੁਕ੍ਖਯਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਕਰਿਸ੍ਸਤੀ**ਤਿ ਪਵਤ੍ਤੇਸ੍ਸਤਿ, ਪਾਪੁਣਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। ਤਥਾਭੂਤੋ ਚ ਪਾਣੰ ਚਜਿਸ੍ਸਤਿ ਨਾਮਾਤਿ ਆਹ **"ਮਰਿਸ੍ਸਤੀ"**ਤਿ।

ਸੇਯ੍ਯਥਾਪੀਤਿ ਉਪਮਾਨਿਦਸ੍ਸਨੇ ਨਿਪਾਤੋ। ਤਦਤ੍ਥੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਯਥਾ ਨਾਮਾ"**ਤਿ ਆਹ। **ਪੰਸੁਆਦਿਨਾ**ਤਿ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਜਲ੍ਲ਼ਾਦੀਨੰ ਸਙ੍ਗਹੋ, **ਘੰਸਨਾਦੀਹੀ**ਤਿ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਛਾਰਿਕਾਪਰਿਮਜ੍ਜਨਾਦੀਨੰ ਸਙ੍ਗਹੋਤਿ। ''ਅਭਿਰੂਪਾਯ ਕਞ੍ਞਾ ਦਾਤਬ੍ਬਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ ਅਨ੍ਤਰੇਨਪਿ ਅਤਿਸਯਤ੍ਥਬੋਧਕਸਦ੍ਦੇਨ ਅਤਿਸਯਤ੍ਥੋ ਞਾਯਤੀਤਿ ਆਹ **"ਮਲਗ੍ਗਹਿਤਤਰਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤੀ"**ਤਿ। **ਪਟਿਪੁਚ੍ਛਾਵਚਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਨੁਮਤਿਪੁਚ੍ਛਾਵਿਸੇਸੋ। **ਏਵੰ ਕਰਿਯਮਾਨਾ**ਤਿ ਅਪਰਿਭੋਗ-ਅਪਰਿਯੋਦਪਨਰਜੋਪਥਨਿਕ੍ਖਿਪਨੇਹਿ ਕਿਲਿਟ੍ਠਭਾਵੰ ਆਪਾਦਿਯਮਾਨਾ। **ਉਪਮ੍ਮੰ ਸਮ੍ਪਟਿਪਾਦੇਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਯਥੂਪਨੀਤੰ ਉਪਮੰ ਉਪਮੇਯਤ੍ਥੇਨ ਸਮੰ ਕਤ੍ਵਾ ਪਟਿਪਾਦੇਨ੍ਤੋ, ਸੰਸਨ੍ਦੇਨ੍ਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸਾਙ੍ਗਣੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ**ਤਿ ਸਾਙ੍ਗਣੋ ਤਸ੍ਮਿੰ ਅਤ੍ਤਭਾਵੇ ਅਸੁਜ੍ਝਨਕਪੁਗ੍ਗਲੋ। ਆਪਣਾਦਿਤੋ ਕੁਲਘਰੰ ਆਨੀਤਸ੍ਸ ਮਲਗ੍ਗਹਿਤਕੰਸਭਾਜਨਸ੍ਸ ਤਤ੍ਥ ਲਦ੍ਧਬ੍ਬਾਯ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਯਾ ਅਲਾਭਤੋ ਯਥਾ ਅਨੁਕ੍ਕਮੇਨ ਸੰਕਿਲਿਟ੍ਠਤਰਭਾਵੋ, ਏਵੰ ਘਰਤੋ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾਯ ਲਦ੍ਧਬ੍ਬਾਯ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਯਾ ਅਲਾਭਤੋ ਅਨੁਕ੍ਕਮੇਨ ਸੰਕਿਲਿਟ੍ਠਤਰਭਾਵੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਸੰਕਿਲਿਟ੍ਠਕੰਸਪਾਤਿਯਾ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਸੰਕਿਲਿਟ੍ਠਤਰਭਾਵੋ ਚ ਨਾਮ ਪਬ੍ਬਜਿਤਸ੍ਸ ਆਜੀਵਵਿਪਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਵਾ ਸਿਯਾ ਆਚਾਰਦਿਟ੍ਠਿਸੀਲਵਿਪਤ੍ਤੀਸੁ ਅਞ੍ਞਤਰਵਸੇਨ ਵਾਤਿ ਤੰ ਸਬ੍ਬੰ ਸਙ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **"ਤਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸਾ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯਵੀਤਿਕ੍ਕਮਨਗ੍ਗਹਣੇਨ ਹਿ ਏਕਚ੍ਚਦਿਟ੍ਠਿਵਿਪਤ੍ਤਿਯਾਪਿ ਸਙ੍ਗਹੋ ਹੋਤੀਤਿ। **ਏਤ੍ਥ ਠਿਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਏਤਿਸ੍ਸੰ ਆਜੀਵਵਿਪਤ੍ਤਿਯੰ

ਠਿਤਸ੍ਸ। ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨ ਸੇਸੇਸੁਪਿ ਯਥਾਰਹਂ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ। ਸਬ੍ਬਪਰਿਸਸਾਧਾਰਣਾ ਮਹਾਥੇਰਸ੍ਸ ਦੇਸਨਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਗਹਪਤਿਵਸੇਨਪਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ। ਤਤ੍ਥ ਉਕ੍ਕਂਸਗਤਸਂਕਿਲਿਟ੍ਠਤਰਭਾਵੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਮਾਤੁਘਾਤਾਦਿਆਨਨ੍ਤਰਿਯਕਰਣ"**ਨ੍ਤਿ ਆਹ। **ਅਵਿਸੋਧੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਯਥਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸੀਲੇ ਵਾ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਵਾ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ ਹੋਤਿ, ਏਵਂ ਕਿਲੇਸਮਲਿਨਚਿਤ੍ਤਸਨ੍ਤਾਨਂ ਅਵਿਸੋਧੇਤ੍ਵਾ।

ਭਬ੍ਬਪੁਗ੍ਗਲੋਤਿ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਾਦਿਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਤਸ੍ਮਿਂ ਅਤ੍ਤਭਾਵੇ ਵਿਸੁਦ੍ਧਪੁਗ੍ਗਲੋ। **ਆਦਿਂ ਕਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਧੋਵਨਘਂਸਨਾਦੀਹਿ ਪਰਿਯੋਦਪਨਂ ਆਦਿਮਨ੍ਤਂ ਕਤ੍ਵਾ ਵਦਤਿ। **ਸੁਦ੍ਧਟ੍ਠਾਨਂ** ਯਤ੍ਥ ਵਾ ਨ ਰਜੇਨ ਓਕਿਰੀਯਤਿ। **ਦਣ੍ਡਕਮ੍ਮਂ ਕਤ੍ਵਾ**ਤਿ ''ਏਤ੍ਤਕਾ ਉਦਕਾ, ਵਾਲੁਕਾ ਵਾ ਆਨੇਤਬ੍ਬਾ''ਤਿ ਦਣ੍ਡਕਮ੍ਮਂ ਕਤ੍ਵਾ। **ਏਤ੍ਥ ਠਿਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੇ ਸੀਲੇ ਠਿਤਸ੍ਸ। ਸਮ੍ਮਾਵਤ੍ਤਪਟਿਪਤ੍ਤਿਸੀਲੇਹਿ ਸੀਲਵਿਸੁਦ੍ਧਿ ਦਸ੍ਸਿਤਾ। ਵਤ੍ਤਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾਪਿ ਹਿ ਅਙ੍ਗਣਾਨਂ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਂ ਸਿਯਾ। ਤਥਾ ਹਿਸ੍ਸਾ ਸਂਕਿਲਿਟ੍ਠਕਂਸਪਾਤਿਯਾ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਪਰਿਯੋਦਾਤਭਾਵੋ ਉਪਮਾਭਾਵੇਨ ਵੁਤ੍ਤੋ। **ਪਨੁਸੇਨਾਸਨਵਾਸੋ** ਕਿਲੇਸਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਂ ਕਿਲੇਸਾਨਂ ਤਦਙ੍ਗਨਿਵਾਰਣਂ। **ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਫਲਾਧਿਗਮੋ...ਪੇ॰... ਅਰਹਤ੍ਤਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾ**ਤਿ ਸਤ੍ਤਸੁਪਿ ਠਾਨੇਸੁ ''ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਪਰਿਯੋਦਾਤਭਾਵੋ ਵਿਯਾ''ਤਿ ਪਦਂ ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਤਬ੍ਬਂ। ਪਬ੍ਬਜਿਤਸ੍ਸ ਹਿ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ ਨਾਮ ਹੇਟ੍ਠਿਮਨ੍ਤੇਨ ਸੀਲਵਿਸੁਦ੍ਧਿਯਾ ਵਾ ਸਿਯਾ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਾਨੁਯੋਗਵਸੇਨ ਵਿਵੇਕਵਾਸੇਨ ਝਾਨਸ੍ਸਾਧਿਗਮੇਨ ਵਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਭਾਵਨਾਯ ਵਾ ਸਾਮਞ੍ਞਫਲਾਧਿਗਮੇਨ ਵਾਤਿ।

ਰਾਗਟ੍ਠਾਨਿਯਨ੍ਤਿ ਰਾਗੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਹੇਤੁਭੂਤਂ। ਵਿਸਭਾਗਾਰਮ੍ਮਣਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵਦਤਿ **"ਇਟ੍ਠਾਰਮ੍ਮਣ"**ਨ੍ਤਿ। **ਤਸ੍ਮਿ**ਨ੍ਤਿ ਇਟ੍ਠਾਰਮ੍ਮਣੇ। **ਵਿਪਨ੍ਨਸ੍ਸਤੀ**ਤਿ ਮੁਟ੍ਠਸ੍ਸਤਿ। **ਤਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਸੁਭਨਿਮਿਤ੍ਤਂ। **ਆਵਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤੀ**ਤਿ ਅਯੋਨਿਸੋ ਆਵਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤਿ। **ਸਯਮੇ**ਵ ਅਞ੍ਞੇਨ ਅਵੋਮਿਸ੍ਸੋ। ਕੁਸਲਵਾਰਪਚ੍ਛਿਨ੍ਨੂਨਮੇਵ ਚੇਤ੍ਥ **ਅਨੁਦ੍ਧਂਸਨਂ** ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। **ਸੇਸ**ਨ੍ਤਿ ''ਸਾਙ੍ਗਣੋ ਸਂਕਿਲਿਟ੍ਠਚਿਤ੍ਤੋ''ਤਿਆਦਿ। **ਵੁਤ੍ਤਨਯਾਨੁਸਾਰੇਨਾ**ਤਿ ਪਠਮਵਾਰੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯਾਨੁਸਾਰੇਨ। **ਸਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਮਾਤੁਘਾਤਾਦਿਆਨਨ੍ਤਰਿਯਕਰਣਪਰਿਯੋਸਾਨਂ ਸਬ੍ਬਂ ਉਪਮਾਸਂਸਨ੍ਦਨਵਚਨਂ।

ਅਤਿਵਿਰਹਾਭਾਵਤੋਤਿ ਸਤਿਸਮ੍ਮੋਸਾਭਾਵਤੋ, ਉਪਟ੍ਠਿਤਸ੍ਸਤਿ ਭਾਵਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸੇਸ**ਨ੍ਤਿ ''ਸੋ ਅਰਾਗੋ''ਤਿਆਦਿ। ''ਧੋਵਨਘਂਸਨਸਣ੍ਹਛਾਰਿਕਾਪਰਿਮਜ੍ਜਨਾਦੀਹੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ **ਦੁਤਿਯਵਾਰਾਨੁਸਾਰੇਨ**। ''ਕੋ ਨੁ ਖੋ''ਤਿਆਦਿ ਪੁਚ੍ਛਾਵਸੇਨ ਆਗਤਂ, ਇਦਂ ਨਿਗਮਨਵਸੇਨਾਤਿ ਅਯਮੇਵ ਵਿਸੇਸੋ।

੬੦. **ਅਙ੍ਗਣ**ਨ੍ਤਿ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਨਾਮਤੋ ਏਵ ਵਿਭਾਵਿਤਂ, ਨ ਪਨ ਸਭਾਵਤੋ, ਪਭੇਦਤੋ ਵਾਤਿ ਸਭਾਵਾਦਿਤੋ ਵਿਭਾਵਨਂ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ **"ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਤੋ ਪਾਕਟਂ ਕਾਰਾਪੇਤੁਕਾਮੇਨਾ"**ਤਿ। **ਇਚ੍ਛਾਯ ਅਵਚਰਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਇਚ੍ਛਾਵਸੇਨ ਅਵਚਰਣਾਨਂ। **ਓਤਿਣ੍ਣਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਚਿਤ੍ਤਸਨ੍ਤਾਨਂ ਅਨੁਪਵਿਟ੍ਠਾਨਂ। ਤੇ ਪਨ ਤਤ੍ਥ ਪਚ੍ਚਯਵਸੇਨ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨ੍ਤਾ ਪਵਤ੍ਤਾ ਨਾਮ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਆਹ **"ਪਵਤ੍ਤਾਨ"ਨ੍ਤਿ। ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਸਯਭੇਦੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਆਕਾਰਭੇਦੇਨ ਚ ਨਾਨਾਵਿਧਾਨਂ। **ਯੇਨ**ਕਾਰਣੇਨ। ਨ ਕੇਵਲਂ ਲਾਭਤ੍ਥਿਕਤਾ ਏਵ, ਅਥ ਖੋ ਪੁਞ੍ਞਵਨ੍ਤਤਾ ਸਕ੍ਕਤਗਰੁਕਤਾ ਚ ਏਤ੍ਥ ਕਾਰਣਭਾਵੇਨ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਪਕਤਿਯਾਪਿ ਚਾ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤੇਨ ਲਾਭਤ੍ਥਿਕੋਪਿ ਨ ਯੋ ਕੋਚਿ ਏਵਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਿ ਪੁਞ੍ਞਵਾ ਸਮ੍ਭਾਵਨੀਯੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਥੇਰਾ** ਅਵਜ੍ਜਪਟਿਚ੍ਛਾਦਨਭਯੇਨ **ਮਜ੍ਝਿਮਾਨਂ ਆਰੋਚੇਨ੍ਤਿ,** ਤਥਾ ਮਜ੍ਝਿਮਾ **ਨਵਕਾਨਂ,** ਨਵਕਾ ਪਨ ਅਤ੍ਤਨੋ ਨਵਕਭਾਵੇਨ **ਵਿਘਾਸਾਦਾਦੀਨਂ ਆਰੋਚੇਨ੍ਤਿ** ''ਪਸ੍ਸਥ ਤੁਮ੍ਹਾਕਂ ਥੇਰਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮ''ਨ੍ਤਿ। ਵਿਘਾਸਾਦਾਦਯੋ ਨਾਮ ''ਈਦਿਸਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਓਵਾਦਤ੍ਥਂ ਤੁਮ੍ਹੇ ਆਗਤਾ''ਤਿ **ਭਿਕ੍ਖੁਨੀਨਂ ਆਰੋਚੇਨ੍ਤਿ। ਨ ਚ ਮਂ ਭਿਕ੍ਖੂ ਜਾਨੇਯ੍ਯੁ**ਨ੍ਤਿ ਨ ਚ ਵਤ ਮਂ ਭਿਕ੍ਖੂ ਜਾਨੇਯ੍ਯੁਂ, ਅਹੋ ਵਤ ਮਂ ਭਿਕ੍ਖੂ ਨ ਜਾਨੇਯ੍ਯੁਨ੍ਤਿ ਯੋਜਨਾ। **ਠਾਨਂ ਖੋ ਪਨੇਤ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਖੋ**-ਸਦ੍ਦੋ ਅਵਧਾਰਣਤ੍ਥੋ, **ਪਨ**-ਸਦ੍ਦੋ ਵਚਨਾਲਙ੍ਕਾਰੋਤਿ ਆਹ **"ਅਤ੍ਥਿਯੇਵਾ"**ਤਿ। **ਪੁਬ੍ਬੇ** ਇਚ੍ਛੁਪ੍ਪਾਦਵਾਰਵਣ੍ਣਨਾਯ **ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ। ਇਤਿ**-ਸਦ੍ਦੋ ਇਧ ਆਸਨ੍ਨਕਾਰਣਤ੍ਥੋਤਿ ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਇਮਿਨਾ ਕਾਰਣੇਨਾ"**ਤਿ ਆਹ । **ਇਦਞ੍ਚ** ਕੋਪਅਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾਨਮੇਵ ਗਹਣਂ। **ਤਾਦਿਸਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਕੋਪਅਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾਧਿਭੂਤਾਨਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਅਨੁਰਹੋਤਿ ਅਨੁਰੂਪੇ ਰਹਸਿ। ਏਵਮੇਵ ਹਿ ਅਤ੍ਥੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ "**ਵਿਹਾਰਪਚ੍ਚੂਨ੍ਤੇ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਪੁਰਿਮਸਦਿਸਮੇ**ਵਾਤਿ ''ਲਾਭਤ੍ਥਿਕੋ ਹੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤੇਨ ਪੁਰਿਮੇਨ ਯੋਜਨਾਨਯੇਨ ਸਦਿਸਮੇਵ।

ਚੋਦਨਾਯ ਪਟਿਪੁਗ੍ਗਲਭਾਵੋ, ਚੋਦਨਾ ਚ ਆਪਤ੍ਤਿਯਾਤਿ ਚੁਦਿਤਕੇਨ ਚੋਦਕਸ੍ਸ ਸਮਾਨਭਾਵੋ ਆਪਤ੍ਤਿਆਪਨ੍ਨਤਾਯਾਤਿ ਆਹ "**ਸਮਾਨੇਤਿ ਸਾਪਤ੍ਤਿਕੋ**"ਤਿ। ਸਪ੍ਪਟਿਪੁਗ੍ਗਲੇਨੇਵਸ੍ਸ ਚੋਦਨਿਚ੍ਛਾਯ ਕਾਰਣੰ ਵਿਭਾਵੇਤੁੰ "**ਅਯ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਨ ਚਾਯੰ ਸਾਪਤ੍ਤਿਕਤਾਯ ਏਵ ਸਮਾਨਤੰ ਇਚ੍ਛਤਿ, ਅਥ ਖੋ ਅਞ੍ਞਥਾਪੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਅਪਿਚਾ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਅਞ੍ਞੇਨ ਵਾ ਪਟਿਪੁਗ੍ਗਲੇਨ **ਸਪ੍ਪਟਿਪੁਗ੍ਗਲੋ**। ਅਯਞ੍ਹਿ ''ਸਪ੍ਪਟਿਪੁਗ੍ਗਲੋਵ ਮੰ ਚੋਦੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ ਇਚ੍ਛਤਿ ''ਏਵਾਹੰ ਤਸ੍ਸ ਪਟਿਪੁਗ੍ਗਲੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿੰ ਏਕਜ੍ਝਾਸਯੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਸ ਉਪਰਿ ਕਿਞ੍ਚਿ ਵਤ੍ਤੁੰ ਕਾਤੁੰ ਵਾ ਲਭਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ **ਮਞ੍ਞਮਾਨੋ** । ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਪਨ ਪਕ੍ਖੇ **ਨੋ ਅਪ੍ਪਟਿਪੁਗ੍ਗਲੋ**ਤਿ ਨਤ੍ਥਿ ਏਤਸ੍ਸ ਪਟਿਪੁਗ੍ਗਲੋਤਿ **ਅਪ੍ਪਟਿਪੁਗ੍ਗਲੋ**ਤਿ ਏਵਮਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

''ਅਹੋ ਵਤਾ''ਤਿ ਇਦੰ ਪਦੰ ਦਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ, ਇਮਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਇਚ੍ਛਾਚਾਰੇ ਠਿਤਤ੍ਤਾ ਭਿਕ੍ਖੂਨੰ ਧਮ੍ਮੰ ਦੇਸੇਯ੍ਯਾਤਿ ਵਚਨਤੋ "**ਤਞ੍ਚ ਖੋ ਅਨੁਮਤਿਪੁਚ੍ਛਾਯਾ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਨ ਹੇਸ ''ਸਚ੍ਚੰ ਕਿਰ ਤ੍ਵੰ ਭਿਕ੍ਖੂ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਕਿਞ੍ਚਿ ਵੀਤਿਕ੍ਕਮੰ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਭਗਵਤਾ ਪੁਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਤੰ ਇਚ੍ਛਤਿ। **ਨੋ ਮਗ੍ਗੰ ਵਾ ਫਲੰ ਵਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨੰ ਵਾ ਅਨੁਰੰ ਕਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਮਗ੍ਗਭਾਵਨੰ ਵਾ ਫਲਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯੰ ਵਾ ਸਿਖਾਪ੍ਪਤ੍ਤਵਿਪਸ੍ਸਨਾਨੁਯੋਗੰ ਵਾ ਨਿਰੋਧਸਮਾਪਜ੍ਜਨੰ ਵਾ ਝਾਨਸਮਾਪਜ੍ਜਨਮੇਵ ਵਾ ਅਨੁਰੰ ਕਾਰਣੰ ਕਤ੍ਵਾ ਭਗਵਤਾ ਅਤ੍ਤਾਨੰ ਪਟਿਪੁਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬੰ ਨੋ ਇਚ੍ਛਤਿ। **ਨਿਚ੍ਚੰ ਅਨਿਚ੍ਚ**ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਅਨੁਮਤਿਗ੍ਗਹਣਵਸੇਨ ਪੁਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬੰ ਇਚ੍ਛਤਿ, ਉਤ੍ਤਾਨਮੇਵ ਕਤ੍ਵਾ ਪੁਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬੰ ਇਚ੍ਛਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਉਪਹਰਨ੍ਤੇ ਪਸ੍ਸਤੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਅਭਬ੍ਬਟ੍ਠਾਨਭਿਕ੍ਖੁਤਾਯ **ਨਿਹਰਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ** ਸਾਸਨਤੋ।

ਤੰ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਨ੍ਤਿ ਪਰਿਵਾਰਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਞ੍ਚੇਵ ਭਿਕ੍ਖੂਹਿ ਕਰਿਯਮਾਨੰ ਸਕ੍ਕਾਰਗਰੁਕਾਰਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਞ੍ਚ। **ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤਿ** ਮਯਾ ਸੰਵਿਭਾਗੇ ਕਰਿਯਮਾਨੇ। **ਸਯਮੇਵ ਪਞ੍ਞਾਯਤੀ**ਤਿ ਸਯਮੇਵ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਭਿਕ੍ਖੂਨੰ ਪੁਰਤੋ ਅਤ੍ਤਾਨੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਪੁਰਤੋ ਵਸਨ੍ਤੰ ਪਨ ਭਿਕ੍ਖੁ ਪੁਰਕ੍ਖਤ੍ਵਾ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿਯੇਵਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਦਕ੍ਖਿਣੋਦਕਨ੍ਤਿ ਅਗ੍ਗਤੋ ਉਪਨੀਯਮਾਨੰ ਦਕ੍ਖਿਣੋਦਕੰ। ਯਤੋ ਏਵ-ਕਾਰੋ, ਤਤੋ ਅਞ੍ਞਤ੍ਥ ਨਿਯਮੋ ਇਚ੍ਛਿਤੋ। ਅਵਧਾਰਣਤ੍ਥੰ ਵਾ ਏਵ-ਕਾਰਗ੍ਗਹਣਨ੍ਤਿ ਕਤ੍ਵਾ **ਅਹਮੇਵ ਲਭੇਯ੍ਯ**ਨ੍ਤਿ ਅਹੰ ਲਭੇਯ੍ਯਮੇਵਾਤਿ ਏਵਮੇਤੰ ਅਵਧਾਰਣੰ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨਾਹ "**ਅਹਮੇਵ ਲਭੇਯ੍ਯਨ੍ਤਿ ਇਚ੍ਛਾ ਨਾਤਿਮਹਾਸਾਵਜ੍ਜਾ**"ਤਿ, ਅਞ੍ਞਥਾ ਯਥਾਰੁਤਵਸੇਨ ਅਵਧਾਰਣੇ ਗਯ੍ਹਮਾਨੇ ''ਨ ਅਞ੍ਞੇ ਲਭੇਯ੍ਯੁ''ਨ੍ਤਿ ਅਯਮੇਵਤ੍ਥੋ ਅਤ੍ਥੋ ਸਿਯਾਤਿ। **ਪਾਸਾਦਿਕੋ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਇਦੰ ਤਸ੍ਸ ਅਗ੍ਗਾਸਨਾਦਿਪਚ੍ਚਾਸੀਸਨਾਯ ਕਾਰਣਦਸ੍ਸਨੰ।

ਅਨੁਮੋਦਨਨ੍ਤਿ ਮਙ੍ਗਲਾਮਙ੍ਗਲੇਸੁ ਅਨੁਮੋਦਨਾਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤੇਤਬ੍ਬਧਮ੍ਮਕਥੰ। **ਖਣ੍ਡਾਨੁਮੋਦਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਨੁਮੋਦਨੇਕਦੇਸੰ। ''ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਨੁਮੋਦਿਤਪੁਬ੍ਬੋ ਅਨੁਮੋਦਤੂ''ਤਿ ਅਵਤ੍ਵਾ **ਥੇਰੇਨ ਵੁਤ੍ਤੁਮਤ੍ਤੇਯੇ**ਵ।

ਤਾਦਿਸੇਸੁ ਠਾਨੇਸੂਤਿ ਤਾਦਿਸੇਸੁ ਪੇਸਲਾਨੰ ਬਹੁਸ੍ਸੁਤਾਨੰ ਵਸਨਟ੍ਠਾਨੇਸੁ। ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਰਤਿੰ ਪਵਤ੍ਤਨਤੋ **ਸਬ੍ਬਰਤ੍ਤਿਕਾਨਿ**। **ਵਿਨਿਚ੍ਛਯਕੁਸਲਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਨੇਕਵਿਹਿਤੇਸੁ ਕਙ੍ਖਟ੍ਠਾਨਿਯੇਸੁ ਕਙ੍ਖਾਵਿਨਯਨਾਯ ਤੰ ਤੰ ਪਞ੍ਹਾਨੰ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੇ ਕੁਸਲਾਨੰ ਛੇਕਾਨੰ। ਤੇਸੁ ਤੇਸੁ ਧਮ੍ਮਕਥਿਕੇਸੁ ਅਜ੍ਝਿਟ੍ਠੇਸੁ ਵਾਰੇਨ ਧਮ੍ਮੰ ਕਥੇਨ੍ਤੇਸੁ ''ਅਯੰ ਬਜਤ੍ਤੋ''ਤਿ ਧਮ੍ਮਜ੍ਝੇਸਕੇਨ ਅਜ੍ਝਿਟ੍ਠਤ੍ਤਾ **ਓਕਾਸੰ ਅਲਭਮਾਨੇ**।

ਸਕ੍ਕਚ੍ਚਞ੍ਚ ਕਰੇਯ੍ਯਨ੍ਤਿ ਭਿਕ੍ਖੂ ਯੰ ਮਮ ਅਭਿਵਾਦਨਪਚ੍ਚੁਟ੍ਠਾਨਞ੍ਜਲਿਕਮ੍ਮਸਾਮੀਚਿਕਮ੍ਮਾਦਿੰ ਕਰੋਨ੍ਤਿ। ਤੰ ਆਦਰੇਨੇਵ ਕਰੇਯ੍ਯੁੰ, ਯਞ੍ਚ ਮੇ ਪਰਿਕ੍ਖਾਰਜਾਤੰ ਪਟਿਯਾਦੇਨ੍ਤਿ, ਤਮ੍ਪਿ ਸੁਨ੍ਦਰੰ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਅਭਿਸਙ੍ਖਤੰ ਕਰੇਯ੍ਯੁਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਭਾਰਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਪਾਸਾਣਚ੍ਛਤ੍ਤੰ ਵਿਯ ਗਰੁਕਾਤਬ੍ਬੰ। **ਏਤੰ ਵਿਧਿ**ਨ੍ਤਿ ਏਤੰ ''ਸਕ੍ਕਰੇਯ੍ਯੁ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤਸਕ੍ਕਾਰਾਦਿਵਿਧਿੰ। **ਤੇਨਾ**ਤਿ ਤੇਨ ਕਾਰਣੇਨ, ਬਾਹੁਸਚ੍ਚਾਦਿਗੁਣਵਿਸੇਸਵਤੋ ਏਵ ਸਕ੍ਕਾਰਾਦੀਨੰ ਅਰਹਤ੍ਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਏਵਰੂਪਨ੍ਤਿ** ਈਦਿਸੰ ''ਪਿਯੋ ਗਰੂ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੭.੩੭)

ਵੁੱਤੁਪ੍ਪਕਾਰੰ। **ਏਵੰ ਕਰੇਯ੍ਯੁ**ਨ੍ਤਿ ਏਵੰ ''ਸਕ੍ਕਰੇਯ੍ਯੁ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਵੁੱਤੁਪ੍ਪਕਾਰੰ ਸਕ੍ਕਾਰਾਦਿੰ ਕਰੇਯ੍ਯੁੰ। **ਏਸ ਨਯੋ**ਤਿ ਯੋਯੰ ਭਿਕ੍ਖੁਵਾਰੇ ਵੁੱਤੁਵਿਧਿ, ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਇਤੋ ਪਰੇਸੁ** ਭਿਕ੍ਖੁਨੀਵਾਰਾਦੀਸੁ **ਵਾਰੇਸੁ**।

ਅਹਮੇਵ ਲਾਭੀ ਅਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁੱਤਨਯੇਨੇਵ ਅਵਧਾਰਣੰ ਗਹੇਤਬ੍ਬੰ। ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਸ੍ਸ ਪਣੀਤਤਾ ਉਪਸੇਚਨਾਦਿਵਸੇਨਾਤਿ ਆਹ "**ਸਪ੍ਪਿਤੇਲਮਧੁਸਕ੍ਖਰਾਦਿਪੂਰਿਤਾਨ**"ਨ੍ਤਿ । **ਮਞ੍ਚਪੀਠਾਦੀਨ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਦਸ੍ਸਨਮਤ੍ਤੰ ਉਤ੍ਤੁਸਪ੍ਪਾਯਾਨੰ ਨਿਵਾਤਾਨੰ ਫਸ੍ਸਿਤਤਲਾਨੰ ਪਿਹਿਤਦ੍ਵਾਰਕਵਾਲ਼ਵਾਤਪਾਨਾਦੀਨਮ੍ਪਿ ਪਣੀਤਸੇਨਾਸਨਭਾਵਤੋ। **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਵਾ ਤੇਸਮ੍ਪਿ ਗਹਣੰ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। **ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਾਪੀ**ਤਿ ਸਬ੍ਬੇਸੁ ਤੇਸੁ ਚਤੂਸੁਪਿ ਪਚ੍ਚਯਵਾਰੇਸੁ।

੬੧. ਕਾਯਕਮ੍ਮੰ ਦਿਸ੍ਵਾਤਿ ਇਦੰ ਨ ਕਾਯਕਮ੍ਮੰ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੰ, ਕਾਯਕਮ੍ਮੁਨਾ ਪਨ ਸਹ ਪਵਤ੍ਤੰ ਓਟ੍ਠਪਰਿਪ੍ਫਨ੍ਦਨੰ ਭਾਕੁਟਿਕਰਣੰ ਕਾਯਙ੍ਗਾਦਿਦਸ੍ਸਨੰ ਕਾਯਕਮ੍ਮਦਸ੍ਸਨੰ ਵਿਯ ਹੋਤੀਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁੱਤੰ। **ਵਚੀਕਮ੍ਮੰ ਸੁਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਕਾਯਵਿਕਾਰਜਨਕਾ ਧਮ੍ਮਾ ''ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਵੁੱਤਾ, ਵਚੀਵਿਕਾਰਜਨਕਾ ''ਸੂਯਨ੍ਤੀ''ਤਿ। ਤਤੋ ਏਵ ਚ ਤੇ **ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਕਾਲੇ** ਸਮ੍ਮੁਖਕਾਲੇ **ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ** ਨਾਮ। **ਤਿਰੋਕ੍ਖਕਾਲੇ** ਅਸਮ੍ਮੁਖਕਾਲੇ **ਸੂਯਨ੍ਤਿ** ਨਾਮ। ਅਨੁਰੂਪਤੋ ਗਹਣੰ **ਅਨੁਗ੍ਗਹੋ**। **ਆਰਞ੍ਞਿਕਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਧੁਤਗੁਣਤ੍ਤਾਨੁਰੂਪਤੋ ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਤੇਨਾਹ "**ਆਰਞ੍ਞਿਕਤ੍ਤੰ ਅਨੁਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤੀ**"ਤਿ। ਅਰਞ੍ਞੇ ਨਿਵਾਸੋ ਅਸ੍ਸਾਤਿ **ਆਰਞ੍ਞਿਕੋ**। ਪਨ੍ਤੰ ਪਰਿਯਨ੍ਤੰ ਦੂਰਤਰੰ ਸੇਨਾਸਨੰ ਅਸ੍ਸਾਤਿ **ਪਨ੍ਤਸੇਨਾਸਨੋ**। ਤੰ ਪਨ ਅਤ੍ਥਮਤ੍ਤੇਨ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੇਨ "**ਪਨ੍ਤਸੇਨਾਸਨੇ ਵਸਤੀ**"ਤਿ ਵੁੱਤੰ। ਭਿਕ੍ਖਾਸਙ੍ਖਾਤਾਨੰ ਪਿਣ੍ਡਾਨੰ ਪਾਤੋ ਪਿਣ੍ਡਾਪਾਤੋ, ਤੰ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤੰ ਉਞ੍ਛਤਿ ਗਵੇਸਤੀਤਿ **ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਿਕੋ**। ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਪਤਿਤੁੰ ਚਰਿਤੁੰ ਵਤਮੇਤਸ੍ਸਾਤਿ ਵਾ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਿ, ਸੋ ਏਵ **ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਿਕੋ**। ਦਾਨਤੋ ਅਵਖਣ੍ਡਨਤੋ ਅਪੇਤੰ ਅਪਦਾਨੰ, ਸਹ ਅਪਦਾਨੇਨ ਸਪਦਾਨੰ, ਅਨਵਖਣ੍ਡਨੰ। ਅਨੁਘਰੰ ਚਰਣਸੀਲੋ **ਸਪਦਾਨਚਾਰੀ**। ਉਨ੍ਨਤਭਾਵੇਨ ਪੰਸੁਕੂਲੰ ਵਿਯ ਪੰਸੁਕੂਲੰ, ਪੰਸੁ ਵਿਯ ਵਾ ਕੁਚ੍ਛਿਤਭਾਵੰ ਉਲਤਿ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਪੰਸੁਕੂਲੰ, ਤਸ੍ਸ ਧਾਰਣੰ ਇਧ ਪੰਸੁਕੂਲੰ, ਤੰ ਸੀਲਮਸ੍ਸਾਤਿ **ਪੰਸੁਕੂਲਿਕੋ**।

ਤੀਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਲੂਖੰ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ ਅਗ੍ਘਫਸ੍ਸਵਣ੍ਣਪਰਿਹਾਨਿਤੋ ਅਪੰਸੁਕੂਲਮ੍ਪਿ, ਕੋ ਪਨ ਵਾਦੋ ਪੰਸੁਕੂਲਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਥੂਲਦੀਘਸੁਤ੍ਤਕੇਨਾ**ਤਿ ਥੂਲੇਨ ਓਲਮ੍ਬਮਾਨੇਨ ਦੀਘਸੁਤ੍ਤਕੇਨ। **ਵਣ੍ਣੇਨਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਫਸ੍ਸੇਨਪਿ ਪਰਿਹਾਯਤੀਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੰ। ਤਞ੍ਹਿ ਤਤ੍ਥ ਖਰਫਸ੍ਸਮ੍ਪਿ ਹੋਤਿਯੇਵਾਤਿ। ਕਸ੍ਮਾ ਪਨ ਪਾਲ਼ਿਯੰ ਆਰਞ੍ਞਿਕਾਦਿਗ੍ਗਹਣੇਨ ਚਤ੍ਤਾਰੋਵ ਧੁਤਗੁਣਾ ਵੁੱਤਾਤਿ? ਪਧਾਨਤ੍ਤਾ, ਤਗ੍ਗਹਣੇਨੇਵ ਚ ਇਤੋ ਪਰੇਸਮ੍ਪਿ ਸੁਖਪਰਿਭੋਗਤਾਯ ਗਹਣਸਮ੍ਭਵਤੋ। ਯੋ ਹਿ ਆਰਞ੍ਞਿਕੋ ਪਨ੍ਤਸੇਨਾਸਨੋ, ਤਸ੍ਸ ਅਬ੍ਭੋਕਾਸਿਕ-ਰੁਕ੍ਖਮੂਲਿਕ-ਨੇਸਜ੍ਜਿਕ-ਯਥਾਸਨ੍ਥਤਿਕ-ਸੋਸਾਨਿਕਙ੍ਗਾਨਿ ਸੁਪਰਿਪੂਰਾਨਿ। ਯੋ ਚ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਿਕੋ ਸਪਦਾਨਚਾਰੀ ਚ, ਤਸ੍ਸ ਪਤ੍ਤਪਿਣ੍ਡਿਕਖਲੁਪਚ੍ਛਾਭਤ੍ਤਿਕਏਕਾਸਨਿਕਙ੍ਗਾਨਿ। ਯੋ ਪਨ ਪੰਸੁਕੂਲਿਕੋ, ਤਸ੍ਸ ਤੇਚੀਵਰਿਕਙ੍ਗੰ ਸੁਪਰਿਹਰਮੇਵਾਤਿ। ਪਧਾਨਤ੍ਤਾ ਹਿ ਭਗਵਤਾਪਿ ''ਕਦਾਹੰ ਨਨ੍ਦੰ ਪਸ੍ਸੇਯ੍ਯੰ, ਆਰਞ੍ਞੰ ਪੰਸੁਕੂਲਿਕ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੨.੨੪੨; ਨੇਤ੍ਤਿ॰ ੧੦੦) ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਆਰਞ੍ਞਿਕਾਦਯੋ ਏਵ ਗਯ੍ਹਨ੍ਤਿ। **ਏਤ੍ਤਕਾ**ਤਿ ਪਾਲ਼ਿਯੰ ਆਗਤਾਨੰ ਪਰਿਚ੍ਛਿਜ੍ਜ ਗਹਣਮੇਤੰ, ਨ ਏਤ੍ਤਕਾ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਏਕਸ੍ਸ ਏਕੰਸਤੋ ਸਮ੍ਭਵਨ੍ਤਿ, ਨਾਪਿ ਏਤ੍ਤਕਾਯੇਵ ਪਾਪਧਮ੍ਮਾ ਪਹਾਤਬ੍ਬਾ। ਨ ਹਿ ਮਕ੍ਖਪਲ਼ਾਸਾਦੀਨੰ ਅਪ੍ਪਹੀਨਭਾਵੇਪਿ **ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀ ਨੇਵ ਸਕ੍ਕਰੋਨ੍ਤਿ...ਪੇ॰... ਨ ਪੂਜੇਨ੍ਤੀ**ਤਿ।

ਤਮਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ''ਯਸ੍ਸ ਕਸ੍ਸਚੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਵੁੱਤਮਤ੍ਥੰ। **ਉਪਮਾਯ ਪਾਕਟੰ ਕਰੋਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਅਨ੍ਵਯਤੋ ਬ੍ਯਤਿਰੇਕਤੋ ਚ ਉਦਾਹਰਣੇਨ ਵਿਭਾਵੇਨ੍ਤੋ। **ਅਹਿਕੁਣਪਾਦੀਨੰ ਅਤਿਪਟਿਕ੍ਕੂਲਜਿਗੁਚ੍ਛਨੀਯਤਾ** ਅਤਿਵਿਯ ਦੁਗ੍ਗਨ੍ਧਤਾਯ। ਸਾ ਚ ਅਹੀਨੰ ਤਿਖਿਣਕੋਪਤਾਯ, ਕੁਕ੍ਕੁਰਮਨੁਸ੍ਸਾਨੰ ਓਦਨਕੁਮ੍ਮਾਸੂਪਚਯਤਾਯ ਸਰੀਰਸ੍ਸ ਹੋਤੀਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਇਮੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਅਹਿਆਦੀਨੰ। **ਵਡ੍ਢੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਉਪਰੂਪਰਿ ਖਿਪਨੇਨ ਰਚਿਤੰ ਕਤ੍ਵਾ। ਤੰ ਪਨ ਵਡ੍ਢਿਤੰ ਤੇਨ ਚ ਭਾਜਨੰ ਪੂਰਿਤੰ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ "**ਵਡ੍ਢੇਤ੍ਵਾ ਪਰਿਪੂਰੇਤ੍ਵਾ**"ਤਿ। ਜਨਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸਨਯੋਗ੍ਯੰ ਦਸ੍ਸਨੀਯੰ **ਜਞ੍ਞੰ,** ਤੰ ਪਰਮਪਰਿਸੁਦ੍ਧੰ ਮਨੋਹਰਞ੍ਚ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ "**ਚੋਕ੍ਖਚੋਕ੍ਖ**"ਨ੍ਤਿ। ਅਭਿਨਵਨਿਵਿਟ੍ਠਾ ਮਹਾਮਾਤਾ **ਵਧੁਕਾ**। ਸਾ ਪਨ ਪੁਤ੍ਤਲਾਭਯੋਗ੍ਯਤੰ ਉਪਾਦਾਯ ਮਙ੍ਗਲਵਚਨੇਨ ''ਜਨੀ''ਤਿ ਵੁੱਚਤਿ, ਤਸ੍ਸਾ ਨਿਯ੍ਯਮਾਨੰ ਪਣ੍ਣਾਕਾਰੰ ਜਨਿਯਾ ਹਰਤੀਤਿ **ਜਞ੍ਞੰ**। **ਉਭਯਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਥਦ੍ਵਯੇ। **ਪੁਨਰੁਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਆਮੇਡਿਤਵਚਨਮਾਹ। ਨ ਮਨਾਪੰ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ ਅਮਨਾਪੋ, ਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋ

ਅਮਨਾਪਤਾ, ਤਥਾਪਵਤ੍ਤੋ ਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦੋਤਿ ਆਹ "**ਅਮਨਾਪੰ ਇਦਨ੍ਤਿ...ਪੇ॰... ਅਧਿਵਚਨ**"ਨ੍ਤਿ। ਬੁਦ੍ਧਵੇਸਤ੍ਤਾ ਲਿਙ੍ਗਸ੍ਸ **ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਕੰਸਪਾਤਿਸਦਿਸਕਾ**। **ਕੁਣਪਰਚਨੰ ਵਿਯ** ਇਚ੍ਛਾਵਚਰੇਹਿ ਸਨ੍ਤਾਨਸ੍ਸ ਭਰਿਤਭਾਵੋ। ਸੋ ਪਨ ਤੇਸੰ ਅਪ੍ਪਹੀਨਤਾਯਾਤਿ ਆਹ "**ਇਚ੍ਛਾਵਚਰਾਨੰ ਅਪ੍ਪਹਾਨ**"ਨ੍ਤਿ।

੬੨. ''ਤੇਨ ਗਾਮਨ੍ਤਵਿਹਾਰੰ ਅਨੁਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤੀ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ "**ਆਰਞ੍ਞਿਕਤ੍ਤ**"ਨ੍ਤਿ ਪਨ ਪੋਤ੍ਥਕੇ ਲਿਖਿਤੰ। ਨ ਹਿ ਸੁਕ੍ਕਪਕ੍ਖੇ ਪਾਲ਼ਿਯੰ ਆਰਞ੍ਞਿਕਗ੍ਗਹਣੰ ਅਤ੍ਥਿ, ਸਤਿ ਚ ਇਚ੍ਛਾਵਚਰਪ੍ਪਹਾਨੇ ਗਾਮਨ੍ਤਵਿਹਾਰੋ ਏਕਨ੍ਤੇਨ ਨ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਿਤਬ੍ਬੋ, ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬੋਵ ਤਾਦਿਸਾਨੰ ਉਤ੍ਤਰਿਮਨੁਸ੍ਸਧਮ੍ਮਪਟਿਚ੍ਛਾਦਨਤੋ । ਤਥਾ ਹਿ ਵਕ੍ਖਤਿ "**ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛਤਾਸਮੁਟ੍ਠਾਨੇਹੀ**"ਤਿਆਦਿ। **ਸਾਲਿਵਰਭਤ੍ਤਰਚਨੰ ਵਿਯ ਇਚ੍ਛਾਵਚਰਪ੍ਪਹਾਨੰ** ਮਨੁਞ੍ਞਭਾਵਤੋ ਤਿਤ੍ਤਿਹੇਤੁਤੋ ਚ।

੬੩. **ਮੰ ਤ**ਨ੍ਤਿ ਚ ਉਪਯੋਗਵਚਨੰ ਪਟਿ-ਸਦ੍ਦਯੋਗੇਨ, ਅਤ੍ਥੋ ਪਨ ਸਮ੍ਪਦਾਨਮੇਵਾਤਿ ਆਹ "**ਮਯ੍ਹੰ ਤੁਯ੍ਹ**"ਨ੍ਤਿ ਚ। "**ਸਮਯੇ**"ਤਿ **ਭੁਮ੍ਮਤ੍ਥੇ** ''ਸਮਯ''ਨ੍ਤਿ **ਉਪਯੋਗਵਚਨੰ**। ਗਿਜ੍ਝਕੂਟਪਣ੍ਡਵਇਸਿਗਿਲਿਵੇਭਾਰਵੇਪੁਲ੍ਲਪਬ੍ਬਤਾਨੰ ਵਸੇਨ **ਸਮਨ੍ਤਤੋ ਗਿਰਿਪਰਿਕ੍ਖੇਪੇਨ**। **ਰਾਜਗਹੇ**ਤਿ ਸਮੀਪਤ੍ਥੇ ਭੁਮ੍ਮਵਚਨਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਤੰ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਵਿਹਰਾਮੀ**"ਤਿ।

ਪੁਰਾਣਯਾਨਕਾਰਪੁਤ੍ਤੋਤਿ ਪੁਰਾਣੇ ਪਬ੍ਬਜਿਤਤੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਯਾਨਕਾਰਪੁਤ੍ਤੋ ਤਥਾਪਞ੍ਞਾਤੋ। **ਜਿਮ੍ਹ**ਨ੍ਤਿ ਗੋਮੁਤ੍ਤਕੁਟਿਲੰ। ਤੇਨਾਹ "**ਸਪ੍ਪਗਤਮਗ੍ਗਸਦਿਸ**"ਨ੍ਤਿ। **ਸੋ**ਤਿ ਪਣ੍ਡੁਪੁਤ੍ਤੋ। **ਇਤਰੋ**ਤਿ ਸਮਿਤਿ। **ਚਿਨ੍ਤਿਤਟ੍ਠਾਨਮੇ**ਵਾਤਿ ਚਿਨ੍ਤਿਤਚਿਨ੍ਤਿਤਟ੍ਠਾਨਮੇਵ ਤਚ੍ਛਤਿ, ਤਞ੍ਚ ਖੋ ਨ ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਾਨੁਸਾਰੇਨ, ਅਥ ਖੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸੁਤ੍ਤਾਨੁਸਾਰੇਨ ਤਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਯਾਨਕਾਰਪੁਤ੍ਤੋ। **ਚਿਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਮਮ ਚਿਤ੍ਤੰ ਜਾਨਿਤ੍ਵਾ ਵਿਯ।

''ਨ ਸਦ੍ਧਾਯ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ''ਤਿ ਇਮਿਨਾਵ ਕਮ੍ਮਫਲਸਦ੍ਧਾਯ ਅਭਾਵੋ ਨੇਸੰ ਪਕਾਸਿਤੋਤਿ ਆਹ "**ਅਸ੍ਸਦ੍ਧਾਤਿ ਬੁਦ੍ਧਧਮ੍ਮਸਙ੍ਘੇਸੁ ਸਦ੍ਧਾਵਿਰਹਿਤਾ**"ਤਿ। ਪਬ੍ਬਜਿਤਾਨੰ ਜੀਵਿਕਾ ਅਤ੍ਥੋ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ **ਜੀਵਿਕਤ੍ਥਾ**। ਤੇਨਾਹ "**ਇਣਭਯਾਦੀਹੀ**"ਤਿਆਦਿ। **ਕੇਰਾਟਿਕੰ** ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਸਾਠੇਯ੍ਯੰ। ਸਠਾਨੰ ਗੁਣਵਾਣਿਜਕਾਨੰ ਕਮ੍ਮੰ ਸਾਠੇਯ੍ਯਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਸਾਠੇਯ੍ਯਞ੍ਚੀ**"ਤਿਆਦਿ। ਤੁਚ੍ਛਸਭਾਵੇਨ ਮਾਨੋ ਨਲ਼ੋ ਵਿਯਾਤਿ ਨਲ਼ੋ, ਮਾਨਸਙ੍ਖਾਤੋ ਉਗ੍ਗਤੋ ਨਲ਼ੋ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ **ਉਨ੍ਨਲ਼ਾ**। ਤੇਨਾਹ "**ਉਟ੍ਠਿਤਤੁਚ੍ਛਮਾਨਾ**"ਤਿ। ਲਹੁਕਤਾਯ ਵਾ **ਚਪਲਾ**। ਫਰੁਸਵਚਨਤਾਯ **ਖਰਵਚਨਾ**। ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਕਥਾਬਹੁਲਤਾਯ **ਨਿਰਤ੍ਥਕਵਚਨਪਲਾਪਿਨੋ**। **ਅਸੰਵੁਤਕਮ੍ਮਦ੍ਵਾਰਾ**ਤਿ ਇਦੰ ਕਮ੍ਮਦ੍ਵਾਰਾਦੀਨੰ ਅਸੰਵੁਤਭਾਵੋ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਦ੍ਵਾਰਾਨੰ ਅਸੰਵੁਤਤਾਯ ਏਵ ਹੋਤੀਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਅਥ ਵਾ **ਛਸੁ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਸੂ**ਤਿ ਨਿਮਿਤ੍ਤੇ ਭੁਮ੍ਮੰ, ਛਸੁ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਸੁ ਨਿਮਿਤ੍ਤਭੂਤੇਸੁ ਅਸੰਵੁਤਕਮ੍ਮਦ੍ਵਾਰਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਯਾ ਮਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਭੋਜਨੇ ਅਯੁਤ੍ਤਪਰਿਯੇਸਨ-ਅਯੁਤ੍ਤਪਟਿਗ੍ਗਹਣ-ਅਯੁਤ੍ਤਪਰਿਭੋਗੇ ਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਯੁਤ੍ਤਪਰਿਯੇਸਨ-ਯੁਤ੍ਤਪਟਿਗ੍ਗਹਣ-ਯੁਤ੍ਤਪਰਿਭੋਗਸਙ੍ਖਾਤਾ ਯਾ ਮਤ੍ਤਾ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤੇਹਿ **ਜਾਨਿਤਬ੍ਬਾ**। ਤੇਨਾਹ "**ਯੁਤ੍ਤਤਾ**"ਤਿ। **ਜਾਗਰੇ**ਤਿ ਰਤ੍ਤਿਨ੍ਦਿਵੰ ਆਵਰਣਿਯੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਚਿਤ੍ਤਪਰਿਸੋਧਨਸਙ੍ਖਾਤੇ ਜਾਗਰੇ। ਤੇਸੰ ਜਾਗਰਿਤਾਯ ਅਧਿਸੀਲਸਿਕ੍ਖਾਯ ਗਾਰਵਰਹਿਤਾਨੰ ਇਤਰਸਿਕ੍ਖਾਸੁ ਪਤਿਟ੍ਠਾ ਏਵ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇਸੁ ਬਹੁਲਗਾਰਵਾ ਨ ਹੋਨ੍ਤੀ**"ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਤਮੇਵ ਗਾਰਵਾਭਾਵੰ ਸਰੂਪੇਨ ਵਿਭਾਵੇਨ੍ਤੋ "**ਆਪਤ੍ਤਿਵੀਤਿਕ੍ਕਮਬਹੁਲਾ**"ਤਿ ਆਹ।

ਪਕਤਿਯਾਪਿ ਸਿਦ੍ਧਾਯ ਰਤਨਤ੍ਤਯਸਦ੍ਧਾਯ ਕਮ੍ਮਫਲਸਦ੍ਧਾਯ ਚ **ਸਦ੍ਧਾ**। **ਪਿਵਨ੍ਤਿ ਮਞ੍ਞੇ** ਯਥਾ ਤੰ ਦ੍ਰਵਭੂਤੰ ਅਮਤੰ ਲਦ੍ਧਾ। **ਘਸਨ੍ਤਿ ਮਞ੍ਞੇ** ਯਥਾ ਤੰ ਬਹਲਪਿਣ੍ਡਿਕਸੁਧਾਭੋਜਨੰ ਲਦ੍ਧਾ। **ਅਤ੍ਤਮਨਵਾਚੰ ਨਿਚ੍ਛਾਰੇਨ੍ਤਾ** ''ਸਾਧੁ ਸਾਧੂ''ਤਿ। ਤਮੇਵ ਪਨ ਸਾਧੁਕਾਰੰ ਹਦਯੇ ਠਪੇਤ੍ਵਾ **ਅਬ੍ਭਨੁਮੋਦਨ੍ਤਾ।** ਏਤ੍ਥ ਚ ਅਤ੍ਤਮਨਵਾਚਾਨਿਚ੍ਛਾਰਣੰ ਪਿਵਨਸਦਿਸੰ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤੰ ਬਹਿਦ੍ਧਾਭਾਵਤੋ, ਮਨਸਾ ਅਬ੍ਭਨੁਮੋਦਨੰ ਪਨ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰਭਾਵਤੋ ਘਸਨਸਦਿਸੰ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਸਙ੍ਖਾਦਨਜ੍ਝੋਹਰਣਞ੍ਹਿ ਘਸਨਨ੍ਤਿ। ਰਸ੍ਸਞ੍ਚ ਏਕਵਚਨੰ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ "**ਰਸ੍ਸੇ ਸਤਿ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪਰਿ ਹੋਤੀ**"ਤਿ। ਦੀਘਞ੍ਚ ਬਹੁਵਚਨੰ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ "**ਦੀਘੇ ਸਤਿ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀਨ**"ਨ੍ਤਿ। ''ਉਪਰਿ ਹੋਤੀ''ਤਿ ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਆਲਸਿਯਬ੍ਯਸਨਾਦੀਹੀ**ਤਿ ਆਲਸਿਯੇਨ ਵਾ ਞਾਤਿਬ੍ਯਸਨਾਦੀਹਿ ਵਾ। "**ਮਹਾਨਾਗਾਤਿ**

ਵੁ**ਚ੍ਚਨ੍ਤੀ**"ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਕਾਰਣੰ ਵਿਭਾਵੇਨ੍ਤੋ **"ਤਤ੍ਰਾ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ ''ਨ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀਤਿ ਨਾਗਾ, ਨ ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀਤਿ ਨਾਗਾ, ਨ ਆਗੁਂ ਕਰੋਨ੍ਤੀਤਿ ਨਾਗਾ''ਤਿ ਯੋ ਵਿਵਿਧੋ ਵਚਨਤ੍ਥੋ ਇਚ੍ਛਿਤੋ, ਤਂ ਵਿਚਾਰੇਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਛਨ੍ਦਾਦੀਹੀ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਂ ਪਨ ਞੇਯ੍ਯਜਾਵਬੋਧਾਯ ਵਚਨਤੋ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਕਾਰਣਂ।

ਸਯਮੇਵ **ਆਗੁਂ ਨ ਕਰੋਤਿ** ਸਬ੍ਬਥਾ ਮਗ੍ਗੇਨ ਪਹੀਨਆਗੁਤ੍ਤਾ। ਸੋ ਕਾਮਯੋਗਾਦਿਕੇ **ਸਬ੍ਬਸਂਯੋਗੇ** ਦਸਵਿਧਸਂਯੋਜਨਪ੍ਪਭੇਦਾਨਿ ਚ ਸਬ੍ਬਬਨ੍ਧਨਾਨਿ **ਵਿਸਜ੍ਜ** ਜਹਿਤ੍ਵਾ **ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ** ਯਕ੍ਖਾਦੀਸੁ, ਸਬ੍ਬੇਸੁ ਵਾ ਭਵੇਸੁ ਕੇਨਚਿ ਸਙ੍ਗੇਨ **ਨ ਸਜ੍ਜਤਿ** ਤੀਹਿ ਚ ਵਿਮੁਤ੍ਤੀਹਿ **ਵਿਮੁਤ੍ਤੋ,** ਤਤੋ ਏਵ ਇਟ੍ਠਾਦੀਸੁ ਤਾਦਿਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ **ਤਾਦਿ,** ਸੋ ਵੁਤ੍ਤਲਕ੍ਖਣੇਨ **ਤਥਤ੍ਤਾ** ਤਂਸਭਾਵਤ੍ਤਾ **ਨਾਗੋ ਪਵੁਚ੍ਚਤੇ**ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਤੇਨਾਹ **"ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ**"ਤਿ। **ਅਞ੍ਞੇਹਿ ਖੀਣਾਸਵਨਾਗੇਹਿ** ਅਗ੍ਗਸਾਵਕਤ੍ਤਾ ਗੁਣਵਿਸੇਸਯੋਗਤੋ **ਪੁਜ੍ਜਤਰਾ ਚ ਪਾਸਂਸਤਰਾ ਚ। ਸਮਂ ਅਨੁਮੋਦਿਸੁ**ਨ੍ਤਿ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਸ੍ਸ ਸੁਭਾਸਿਤਤੋ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਨੇਨ ਸਮਪ੍ਪਵਤ੍ਤਮੋਦਤਾਯ ਸਮਂ ਸਦਿਸਂ ਅਬ੍ਭਨੁਮੋਦਿਂਸੁ। ਤਂ ਪਨ ਸਮਨੁਮੋਦਨਂ **"ਤਤ੍ਥਾ**"ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਾਲ਼ਿਵਸੇਨੇਵ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਸਮ੍ਮੁਤਿਪਰਮਤ੍ਥਦੇਸਨਾਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਅਨਙ੍ਗਣਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾਯ ਲੀਨਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨਾ ਸਮਤ੍ਤਾ।

੬. ਆਕਙ੍ਖੇਯ੍ਯਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੬੪. ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਨ੍ਤਿ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਂ, ਸਮਨ੍ਤਤੋ ਪਨ੍ਨਂ ਪਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਂ। ਤੇਨਾਹ **"ਇਦਂ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਸਮ੍ਪਨ੍ਨਂ ਨਾਮਾ**"ਤਿ। **ਨ**ਨ੍ਤਿ ''ਸੁਵਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਸੁਵਗਣਂ। **ਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ**ਤਿ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਪਨ੍ਨੋ ਗਤੋ ਉਪਗਤੋ। ਤੇਨਾਹ **"ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ**"ਤਿ। **ਸਮ੍ਪਨ੍ਨ**ਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯੁਤ੍ਤਂ। ਸਾ ਪਨੇਤ੍ਥ ਰਸਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾ ਸਾਮਞ੍ਞਜੋਤਨਾਯ ਵਿਸੇਸੇ ਅਵਟ੍ਠਾਨਤੋ। ਤੇਨਾਹ **"ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਖੁਦ੍ਦਮਧੁਂ ਅਨੇਲ਼ਕ**"ਨ੍ਤਿ, ਨਿਦ੍ਦੋਸਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਇਦਂ ਮਧੁਰਸਮ੍ਪਨ੍ਨਂ ਨਾਮਾ**"ਤਿ। ਸੀਲਸ੍ਸ ਅਨਵਸੇਸਸਮਾਦਾਨੇਨ ਅਖਣ੍ਡਾਦਿਭਾਵਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਚ **ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਸੀਲਾ**। ਸਮਾਦਾਨਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਅਚ੍ਛਿਨ੍ਨਤਤੋ **ਸੀਲਸਮਙ੍ਗਿਨੋ**। ਸਮਾਦਾਨਤੋ ਹਿ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਵਿਰੋਧਿਧਮ੍ਮਾਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਸੀਲਸਮਙ੍ਗਿਤਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ, ਚੇਤਨਾਦੀਨਂ ਪਨ ਸੀਲਨਲਕ੍ਖਣਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਪਵਤ੍ਤਿਕ੍ਖਣੇ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਮੇਵ ਨਤ੍ਥਿ। **ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗੇ** (ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ੧.੯) **ਵੁਤ੍ਤਾ,** ਤਸ੍ਮਾ ਤਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵਿਤ੍ਥਾਰਕਥਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਖੇਤ੍ਤਪਾਰਿਪੂਰੀਤਿ ਨਿਸ੍ਸਿਤਪਾਰਿਪੂਰਿਯਾ ਨਿਸ੍ਸਯਪਾਰਿਪੂਰਿਮਾਹ ਨਿਸ੍ਸਿਤਕਮ੍ਮਵਿਪਤ੍ਤਿਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਵਿਸਯਤ੍ਤਾ ਯਥਾ ''ਮਞ੍ਚਾ ਉਕ੍ਕੁਟ੍ਠਿਂ ਕਰੋਨ੍ਤੀ''ਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਖੇਤ੍ਤੇਨ ਖਣ੍ਡਪੂਤਿਆਦਿਦੋਸੋ ਵੁਤ੍ਤੋ। **ਖੇਤ੍ਤਂ ਖਣ੍ਡਂ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਅਪਰਿਪੂਰਂ ਹੋਤਿ ਸਸ੍ਸਪਾਰਿਪੂਰਿਯਾ ਅਭਾਵਤੋ। ਤੇਨੇਵਾਹ **"ਸਸ੍ਸਂ ਨ ਉਟ੍ਠੇਤੀ**"ਤਿ। ਪਾਦਮਤ੍ਤਸ੍ਸਪਿ ਅਨੇਕਮ੍ਬਣਫਲਨਤੋ **ਮਹਪ੍ਫਲਂ ਹੋਤਿ**। ਕਿਸਲਯਪਲਾਲਾਦਿਬਹੁਤਾਯ **ਮਹਾਨਿਸਂਸਂ**। **ਏਵਮੇ**ਵਨ੍ਤਿ ਯਥਾ ਖਿਤ੍ਤਂ ਬੀਜਂ ਖਣ੍ਡਾਦਿਚਤੁਦੋਸਵਸੇਨ ਅਪਰਿਪੁਣ੍ਣਂ ਹੋਤਿ, ਤਦਭਾਵੇਨ ਚ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਂ, ਏਵਂ ਸੀਲਂ ਖਣ੍ਡਾਦਿਚਤੁਦੋਸਵਸੇਨ ਅਪਰਿਪੁਣ੍ਣਂ ਹੋਤਿ, ਤਦਭਾਵੇਨ ਚ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਨ੍ਤਿ, ਚਤੁਦੋਸਤਦਭਾਵਸਾਮਞ੍ਞਮੇਵ ਨਿਦਸ੍ਸਨਨਿਦਸ੍ਸਿਤਬ੍ਬਵਿਪਤ੍ਤਿਸਮ੍ਪਤ੍ਤੀਸੁ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਮਹਪ੍ਫਲਂ ਹੋਤਿ** ਵਿਪਾਕਫਲੇਨ। **ਮਹਾਨਿਸਂਸ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਪੁਲਾਨਿਸਂਸਂ। ਸ੍ਵਾਯਂ ਆਨਿਸਂਸੋ ਇਧ ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰੇਨ ਵਿਤ੍ਥਾਰੀਯਤਿ।

ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਕਿਰਾਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੨.੨.੩੭; ਅ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੩.੧੦.੭੧-੭੪) **ਕਿਰ**-ਸਦ੍ਦੋ ਅਰੁਚਿਸੂਚਨਤ੍ਥੋ। ਤੇਨੇਤ੍ਥ ਆਚਰਿਯਵਾਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਰੁਚ੍ਚਨਭਾਵਂ ਦੀਪੇਤਿ। **ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਸੀਲਾ**ਤਿ ਅਨਾਮਟ੍ਠਵਿਸੇਸਂ ਸਾਮਞ੍ਞਤੋ ਸੀਲਸਙ੍ਖੇਪੇਨ ਗਹਿਤਂ। ਤਞ੍ਚ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਨ੍ਤਿ ਆਚਰਿਯਤ੍ਥੇਰੋ **"ਚਤੁਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਸੀਲਂ ਉਦ੍ਦਿਸਿਤ੍ਵਾ**"ਤਿ ਆਹ। **ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਚਤੁਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਸੀਲੇ। **ਜੇਟ੍ਠਕਸੀਲ**ਨ੍ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੩.੫.੪੧੨) ਪਧਾਨਸੀਲਂ। **ਉਭਯਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਉਦ੍ਦੇਸਨਿਦ੍ਦੇਸੇ। ਇਧ ਨਿਦ੍ਦੇਸੇ ਵਿਯ ਉਦ੍ਦੇਸੇਪਿ **ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸਂਵਰੋ ਭਗਵਤਾ ਵੁਤ੍ਤੋ** ''ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਸੀਲਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ । ਸੀਲਗ੍ਗਹਣਞ੍ਹਿ ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸਂਵਰਵਸੇਨ ਆਗਤਂ। ਤੇਨਾਹ

“**ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸੰਵਰੋਯੇਵਾ**”ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ ਅਵਧਾਰਣੇਨ ਇਤਰੇਸੰ ਤਿਣ੍ਣੰ ਏਕਦੇਸੇਨ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਨ੍ਤੋਗਧਭਾਵਂ ਦੀਪੇਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਅਨੋਲੋਕਿਯੋਲੋਕਨੇ ਆਜੀਵਹੇਤੁ ਛਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵੀਤਿਕ੍ਕਮੇ ਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯਸ੍ਸ ਅਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਿਤਪਰਿਭੋਗੇ ਚ ਆਪਤ੍ਤਿ ਵਿਹਿਤਾਤਿ। **ਤੀਣੀ**ਤਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸੰਵਰਸੀਲਾਦੀਨਿ। **ਸੀਲਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਟ੍ਠਾਨੰ ਨਾਮ ਅਤ੍ਥੀ**ਤਿ ਸੀਲਪਰਿਯਾਯੇਨ ਤੇਸੰ ਕਤ੍ਥਚਿ ਸੁਤ੍ਤੇ ਗਹਿਤਟ੍ਠਾਨੰ ਨਾਮ ਕਿੰ ਅਤ੍ਥਿ ਯਥਾ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸੰਵਰੋਤਿ ਆਚਰਿਯਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮੁਖਤ੍ਤਾ ਅਪਟਿਕ੍ਖਿਪਨ੍ਤੋਵ ਉਪਚਾਰੇਨ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਵਿਯ ਵਦਤਿ। ਤੇਨਾਹ “**ਅਨਨੁਜਾਨਨ੍ਤੋ**”ਤਿ। **ਛਦ੍ਵਾਰਰਕ੍ਖਾਮਤ੍ਤਕਮੇਵਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਸਲ੍ਲਹੁਕਭਾਵਮਾਹ ਚਿਤ੍ਤਾਧਿਟ੍ਠਾਨਮਤ੍ਤੇਨ ਪਟਿਪਾਕਤਿਕਭਾਵਾਪਤ੍ਤਿਤੋ। ਇਤਰਦ੍ਵਯੇਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਮਤ੍ਤਕ**ਨ੍ਤਿ ਫਲੇਨ ਹੇਤੁੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਉਪ੍ਪਾਦਨਹੇਤੁਕਾ ਹਿ ਪਚ੍ਚਯਾਨੰ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿ। **ਇਦਮਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਇਦੰ ਪਯੋਜਨੰ ਇਮਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯਸ੍ਸ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਨੇਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯੇਨਾ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸੰਵਰਾਦੀਨਿ ਤੀਣਿ ਪਧਾਨਸ੍ਸ ਸੀਲਸ੍ਸ ਪਰਿਵਾਰਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਪਰਿਯਾਯਸੀਲਾਨਿ ਨਾਮਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਇਦਾਨਿ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸੰਵਰਸ੍ਸੇਵ ਪਧਾਨਭਾਵਂ ਬਜਤਿਰੇਕਤੋ ਅਨ੍ਵਯਤੋ ਚ ਉਪਮਾਯ ਵਿਭਾਵੇਤੁੰ “**ਯਸ੍ਸਾ**”ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਸੋ**ਤਿ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸੰਵਰੋ। **ਸੇਸਾਨੀ**ਤਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸੰਵਰਾਦੀਨਿ। **ਤਸ੍ਸੇਵਾ**ਤਿ ‘‘ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਸੀਲਾ’’ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਯੰ ਸੀਲੰ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਤਸ੍ਸੇਵ। **ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਗ੍ਗਹਣੇਨ **ਵੇਵਚਨੰ ਵਤ੍ਵਾ ਤੰ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਤ੍ਵਾ...ਪੇ॰... ਆਦਿਮਾਹ**। ਯਥਾ ਅਞ੍ਞਥਾਪਿ ‘‘ਇਧ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸੀਲਵਾ ਹੋਤੀ’’ਤਿ (ਮਹਾਨਿ॰ ੧੯੯) ਪੁਗ੍ਗਲਾਧਿਟ੍ਠਾਨਾਯ ਦੇਸਨਾਯ ਉਦ੍ਦਿਟ੍ਠੰ ਸੀਲੰ ‘‘ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸੰਵਰਸੰਵੁਤੋ ਵਿਹਰਤੀ’’ਤਿ (ਵਿਭ॰ ੫੦੮; ਮਹਾਨਿ॰ ੧੯੯) ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠੰ।

ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸੰਵਰਸੰਵੁਤਾਤਿ ਯੋ ਨੰ ਪਾਤਿ ਰਕ੍ਖਤਿ, ਤੰ ਮੋਕ੍ਖੇਤਿ ਮੋਚੇਤਿ ਆਪਾਯਿਕਾਦੀਹਿ ਦੁਕ੍ਖੇਹੀਤਿ ‘‘ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖ’’ਨ੍ਤਿ ਲਦ੍ਧਨਾਮੇਨ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਸੀਲੇਨ ਪਿਹਿਤਕਾਯਵਚੀਦ੍ਵਾਰਾ। ਤੇ ਪਨ ਯਸ੍ਮਾ ਏਵਂਭੂਤਾ ਤੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ ਨਾਮ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤੰ “**ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸੰਵਰੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ**”ਤਿ।

ਅਪਰੋ ਨਯੋ (ਉਦਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੩੧; ਇਤਿਵੁ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੯੭) – ਕਿਲੇਸਾਨੰ ਬਲਵਭਾਵਤੋ, ਪਾਪਕਿਰਿਯਾਯ ਸੁਕਰਭਾਵਤੋ, ਪੁਞ੍ਞਕਿਰਿਯਾਯ ਚ ਦੁਕ੍ਕਰਭਾਵਤੋ ਬਹੁਕ੍ਖਤ੍ਤੁੰ ਅਪਾਯੇਸੁ ਪਤਨਸੀਲੋਤਿ ਪਾਤੀ, ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋ। ਅਨਿਚ੍ਚਤਾਯ ਵਾ ਭਵਾਦੀਸੁ ਕਮ੍ਮਵੇਗਕ੍ਖਿਤ੍ਤੋ ਘਟੀਯਨ੍ਤੰ ਵਿਯ ਅਨਵਟ੍ਠਾਨੇਨ ਪਰਿਬ੍ਭਮਨਤੋ ਗਮਨਸੀਲੋਤਿ ਪਾਤੀ, ਮਰਣਵਸੇਨ ਵਾ ਤਮ੍ਹਿ ਤਮ੍ਹਿ ਸਤ੍ਤਨਿਕਾਯੇ ਅਤ੍ਤਭਾਵਸ੍ਸ ਪਾਤਨਸੀਲੋਤਿ ਪਾਤੀ, ਸਤ੍ਤਸਨ੍ਤਾਨੋ, ਚਿਤ੍ਤਮੇਵ ਵਾ, ਤੰ ਪਾਤਿੰ ਸੰਸਾਰਦੁਕ੍ਖਤੋ ਮੋਕ੍ਖੇਤੀਤਿ **ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖੰ**। ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਹਿ ਵਿਮੋਕ੍ਖੇਨ ਸਤ੍ਤੋ ਵਿਮੁਤ੍ਤੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹਿ ‘‘ਚਿਤ੍ਤਵੋਦਾਨਾ ਵਿਸੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀ’’ਤਿ, ‘‘ਅਨੁਪਾਦਾਯ ਆਸਵੇਹਿ ਚਿਤ੍ਤੰ ਵਿਮੁਤ੍ਤ’’ਨ੍ਤਿ (ਮਹਾਵ॰ ੨੮) ਚ।

ਅਥ ਵਾ ਅਵਿਜ੍ਜਾਦਿਨਾ ਹੇਤੁਨਾ ਸੰਸਾਰੇ ਪਤਤਿ ਗਚ੍ਛਤਿ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਪਾਤੀ। ‘‘ਅਵਿਜ੍ਜਾਨੀਵਰਣਾਨੰ ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਤਣ੍ਹਾਸੰਯੋਜਨਾਨੰ ਸਨ੍ਧਾਵਤੰ ਸੰਸਰਤ’’ਨ੍ਤਿ (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੨੫) ਹਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤਸ੍ਸ ਪਾਤਿਨੋ ਸਤ੍ਤਸ੍ਸ ਤਣ੍ਹਾਦਿਸੰਕਿਲੇਸਤ੍ਤਯਤੋ ਮੋਕ੍ਖੋ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖੋ**। ‘‘ਕਣ੍ਠੇਕਾਲੋ’’ਤਿਆਦੀਨੰ ਵਿਯ ਸਮਾਸਸਿਦ੍ਧਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਅਥ ਵਾ ਪਾਤੇਤਿ ਵਿਨਿਪਾਤੇਤਿ ਦੁਕ੍ਖੇਤਿ ਪਾਤਿ, ਚਿਤ੍ਤੰ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹਿ ‘‘ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਨੀਯਤਿ ਲੋਕੋ, ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਪਰਿਕਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿ (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੧.੬੨)। ਤਸ੍ਸ ਪਾਤਿਨੋ ਮੋਕ੍ਖੋ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖੋ**। ਪਤਤਿ ਵਾ ਏਤੇਨ ਅਪਾਯਦੁਕ੍ਖੇ ਸੰਸਾਰਦੁਕ੍ਖੇ ਚਾਤਿ ਪਾਤੀ, ਤਣ੍ਹਾਦਿਸੰਕਿਲੇਸੋ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹਿ ‘‘ਤਣ੍ਹਾ ਜਨੇਤਿ ਪੁਰਿਸੰ (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੧.੫੭), ਤਣ੍ਹਾਦੁਤਿਯੋ ਪੁਰਿਸੋ’’ਤਿ (ਇਤਿਵੁ॰ ੧੫, ੧੦੫; ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੯) ਚ ਆਦਿ। ਤਤੋ ਪਾਤਿਤੋ ਮੋਕ੍ਖੋਤਿ **ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖੋ**।

ਅਥ ਵਾ ਪਤਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ ਪਾਤੀ, ਛ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਬਾਹਿਰਾਨਿ ਆਯਤਨਾਨਿ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹਿ ‘‘ਛਸੁ ਲੋਕੋ ਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨੋ, ਛਸੁ ਕੁਬ੍ਬਤਿ ਸਨ੍ਥਵ’’ਨ੍ਤਿ (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੧.੭੦; ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੧੭੧)। ਤਤੋ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਬਾਹਿਰਾਯਤਨਸਙ੍ਖਾਤਤੋ ਪਾਤਿਤੋ ਮੋਕ੍ਖੋਤਿ **ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖੋ**। ਅਥ ਵਾ ਪਾਤੋ ਵਿਨਿਪਾਤੋ ਅਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਪਾਤੀ, ਸੰਸਾਰੋ। ਤਤੋ ਮੋਕ੍ਖੋਤਿ **ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖੋ**। ਅਥ ਵਾ ਸਬ੍ਬਲੋਕਾਧਿਪਤਿਭਾਵਤੋ ਧਮ੍ਮਿਸ੍ਸਰੋ

ਭਗਵਾ ''ਪਤੀ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਮੁਚ੍ਚਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ ਮੋਕ੍ਖੋ, ਪਤਿਨੋ ਮੋਕ੍ਖੋ ਤੇਨ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਤ੍ਤਾਤਿ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖੋ । ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖੋ ਏਵ **ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖੋ**। ਸਬ੍ਬਗੁਣਾਨੰ ਵਾ ਮੂਲਭਾਵਤੋ ਉਤ੍ਤਮਟ੍ਠੇਨ ਪਤਿ ਚ ਸੋ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਟ੍ਠੇਨ ਮੋਕ੍ਖੋ ਚਾਤਿ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖੋ। ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖੋ ਏਵ **ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖੋ**। ਤਥਾ ਹਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ''ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਨ੍ਤਿਆਦਿਮੇਤੰ ਮੁਖਮੇਤੰ ਪਮੁਖਮੇਤ''ਨ੍ਤਿ (ਮਹਾਵ॰ ੧੩੫) ਵਿਤ੍ਥਾਰੋ।

ਅਥ ਵਾ **ਪ**-ਇਤਿ ਪਕਾਰੇ, **ਅਤੀ**ਤਿ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਤ੍ਥੇ ਨਿਪਾਤੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਪਕਾਰੇਹਿ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤੰ ਮੋਕ੍ਖੇਤੀਤਿ **ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖੋ**। ਇਦਞ੍ਹਿ ਸੀਲੰ ਸਯੰ ਤਦਙ੍ਗਵਸੇਨ, ਸਮਾਧਿਸਹਿਤੰ ਪਞ੍ਞਾਸਹਿਤਞ੍ਚ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਵਸੇਨ, ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਵਸੇਨ ਚ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤੰ ਮੋਕ੍ਖੇਤਿ ਮੋਚੇਤੀਤਿ **ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖੋ**। ਪਤਿ ਪਤਿ ਮੋਕ੍ਖੋਤਿ ਵਾ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖੋ, ਤਮ੍ਹਾ ਤਮ੍ਹਾ ਵੀਤਿਕ੍ਕਮਦੋਸਤੋ ਪਚ੍ਚੇਕੰ ਮੋਕ੍ਖੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖੋ ਏਵ **ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖੋ**। ਮੋਕ੍ਖੋ ਵਾ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ, ਤਸ੍ਸ ਮੋਕ੍ਖਸ੍ਸ ਪਤਿਬਿਮ੍ਬਭੂਤੋਤਿ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖੋ । ਸੀਲਸੰਵਰੋ ਹਿ ਨਿਬ੍ਬੇਧਭਾਗਿਯੋ ਸੂਰਿਯਸ੍ਸ ਅਰੁਣੁਗ੍ਗਮਨੰ ਵਿਯ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸ ਉਦਯਭੂਤੋ ਤਪ੍ਪਟਿਭਾਗੋ ਵਿਯ ਹੋਤਿ ਯਥਾਰਹੰ ਕਿਲੇਸਨਿਬ੍ਬਾਪਨਤੋਤਿ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖੋ। ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖੋਯੇਵ **ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖੋ**। ਅਥ ਵਾ ਮੋਕ੍ਖੰ ਪਤਿ ਵਤ੍ਤਤਿ ਮੋਕ੍ਖਾਭਿਮੁਖਨ੍ਤਿ ਵਾ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖੰ। ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਮੇਵ **ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖ**ਨ੍ਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਆਚਾਰਗੋਚਰਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾਤਿ ਕਾਯਿਕਵਾਚਸਿਕਅਵੀਤਿਕ੍ਕਮਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਆਚਾਰੇਨ ਚੇਵ ਨਵੇਸਿਯਗੋਚਰਤਾਦਿਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਗੋਚਰੇਨ ਚ ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾ, ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਆਚਾਰਗੋਚਰਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤੇਸੂ**ਤਿ ਅਤਿਪਰਿਤ੍ਤਕੇਸੁ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿਗਮਨੀਯੇਸੁ, ਦੁਕ੍ਕਟਦੁਬ੍ਭਾਸਿਤਮਤ੍ਤੇਸੂਤਿ ਅਪਰੇ। **ਵਜ੍ਜੇਸੂ**ਤਿ ਗਾਰਯ੍ਹੇਸੁ। ਤੇ ਪਨ ਏਕਨ੍ਤਤੋ ਅਕੁਸਲਸਭਾਵਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਆਹ "**ਅਕੁਸਲਧਮ੍ਮੇਸੂ**"ਤਿ। **ਭਯਦਸ੍ਸਿਨੇ**ਤਿ ਭਯਤੋ ਦਸ੍ਸਨਸੀਲਾ, ਪਰਮਾਣੁਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਵਜ੍ਜੰ ਸਿਨੇਰੁਪ੍ਪਮਾਣੰ ਵਿਯ ਕਤ੍ਵਾ ਭਾਯਨਸੀਲਾ। **ਸਮ੍ਮਾ ਆਦਿਯਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਸਕ੍ਕਚ੍ਚੰ ਸਬ੍ਬਸੋ ਚ ਆਦਿਯਿਤ੍ਵਾ। **ਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇਸੂ**ਤਿ ਨਿਦ੍ਧਾਰਣੇ ਭੁਮ੍ਮਨ੍ਤਿ ਸਮੁਦਾਯਤੋ ਅਵਯਵਨਿਦ੍ਧਾਰਣੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇਸੁ ਤੰ ਤੰ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦੰ ਸਮਾਦਿਯਿਤ੍ਵਾ ਸਿਕ੍ਖਥਾ**"ਤਿ ਅਤ੍ਥਮਾਹ। ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਮੇਵ ਹਿ ਸਮਾਦਾਤਬ੍ਬੰ ਸਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਞ੍ਚਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਯੰ ਕਿਞ੍ਚਿ ਸਿਕ੍ਖਾਕੋਟ੍ਠਾਸੇਸੂ**ਤਿ ਸਿਕ੍ਖਾਕੋਟ੍ਠਾਸੇਸੁ ਮੂਲਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਅਨੁਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਸਬ੍ਬਤ੍ਥਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਪਦੇਸਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਆਦਿਭੇਦੰ ਯੰ ਕਿਞ੍ਚਿ ਸਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬੰ ਪਟਿਪਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬੰ ਪੂਰੇਤਬ੍ਬੰ ਸੀਲੰ। ਤੰ ਪਨ ਦ੍ਵਾਰਵਸੇਨ ਦੁਵਿਧਮੇਵਾਤਿ ਆਹ "**ਕਾਯਿਕੰ ਵਾਚਸਿਕਞ੍ਚਾ**"ਤਿ। ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਅਤ੍ਥਵਿਕਪ੍ਪੇ **ਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇਸੂ**ਤਿ ਆਧਾਰੇ ਭੁਮ੍ਮੰ ਸਿਕ੍ਖਾਭਾਗੇਸੁ ਕਸ੍ਸਚਿ ਵਿਸੁੰ ਅਗ੍ਗਹਣਤੋ। ਤੇਨਾਹ "**ਤੰ ਸਬ੍ਬ**"ਨ੍ਤਿ।

੬੫. **ਕਸ੍ਮਾ ਆਰਦ੍ਧ**ਨ੍ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੩.੧੦.੭੧-੭੪) ਦੇਸਨਾਯ ਕਾਰਣਪੁਚ੍ਛਾ। **ਸੀਲਾਨਿਸੰਸਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਪਯੋਜਨਨਿਦ੍ਦੇਸੋ। ਕੋ ਅਤ੍ਥੋ ਕ੍ਵ ਅਤ੍ਥੋ ਕ੍ਵ ਨਿਪਾਤਿਤਾਤਿ? ਨਯਿਦਮੇਵੰ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। **ਸੀਲਾਨਿਸੰਸਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਹਿ ਏਤ੍ਥ ਬਜਤਿਰੇਕਤੋ ਯੰ ਸੀਲਾਨਿਸੰਸਸ੍ਸ ਅਦਸ੍ਸਨੰ, ਤੰ ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਦੇਸਨਾਯ ਕਾਰਣਨ੍ਤਿ ਕਸ੍ਮਾ ਆਰਦ੍ਧਨ੍ਤਿ ਵਿਨੇਯਜਾਨੰ ਸੀਲਾਨਿਸੰਸਸ੍ਸ ਅਦਸ੍ਸਨਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥਤੋ ਆਪਨ੍ਨੋ ਏਵ ਹੋਤੀਤਿ। ਤੇਨਾਹ "**ਸਚੇਪੀ**"ਤਿਆਦਿ। **ਸੀਲਾਨਿਸੰਸਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਪਨ ਇਮਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੰ ਵਿਵਰਿਤੁੰ "**ਤੇਸ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਆਨਿਸੰਸੋ**ਤਿ ਉਦਯੋ। ''ਸੀਲਵਾ ਸੀਲਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰੰ ਮਰਣਾ ਸੁਗਤਿੰ ਸਗ੍ਗਲੋਕੰ ਉਪਪਜ੍ਜਤੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੫੦; ੩.੩੧੬; ਅ॰ ਨਿ॰ ੫.੨੧੩; ਮਹਾਵ॰ ੨੮੫) ਪਨ ਵਿਪਾਕਫਲਮ੍ਪਿ ''ਆਨਿਸੰਸੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਕੋ ਵਿਸੇਸੋ**ਤਿ ਕੋ ਫਲਵਿਸੇਸੋ। **ਕਾ ਵਡ੍ਢੀ**ਤਿ ਕੋ ਅਬ੍ਭੁਦਯੋ। ਵਿਜ੍ਜਮਾਨੋਪਿ ਗੁਣੋ ਯਾਥਾਵਤੋ ਵਿਭਾਵਿਤੋ ਏਵ ਅਭਿਰੁਚਿੰ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਿ, ਨ ਅਵਿਭਾਵਿਤੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਏਕਨ੍ਤਤੋ ਆਨਿਸੰਸਕਿਤ੍ਤਨੰ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਮੇਵਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **ਵਿਸਕਣ੍ਟਕਵਾਣਿਜੋ** ਉਦਾਹਟੋ।

ਤਤ੍ਥ **ਗੁਲ਼ੋ** ਨਾਮ ਉਚ੍ਛੁਰਸੰ ਪਚਿਤ੍ਵਾ ਚੁਣ੍ਣਾਦੀਹਿ ਮਿਸ੍ਸਿਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਪਿਣ੍ਡਨੇ ਪਿਣ੍ਡੀਭੂਤੰ। **ਫਾਣਿਤੰ** ਅਪਿਣ੍ਡਿਤੰ ਦ੍ਰਵੀਭੂਤੰ। **ਖਣ੍ਡੰ** ਭਿਜ੍ਜਨਕ੍ਖਮੰ। **ਸਕ੍ਖਰਾ** ਨਾਮ ਫਲਿਕਸਦਿਸਾ। **ਸਕ੍ਖਰਾਦੀਨੀ**ਤਿ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਮਚ੍ਛਣ੍ਡਿਕਾਨੰ ਸਙ੍ਗਹੋ। ਤਸ੍ਮਿੰ ਕਾਲੇ ਗੁਲ਼ਾਦੀਸੁ ਵਿਸਕਣ੍ਟਕਵੋਹਾਰੋ ਅਪਚ੍ਚਨ੍ਤਦੇਸੇ ਪਚੁਰੋਤਿ "**ਪਚ੍ਚਨ੍ਤਗਾਮੰ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਦਾਰਕੇ ਚ ਪਲਾਪੇਸੁੰ** ''ਵਿਸਕਣ੍ਟਕੰ ਮਾ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੂ''ਤਿ।

ਪਿਯੋਤਿ ਪਿਯਾਯਿਤਬ੍ਬੋ। ਪਿਯਸ੍ਸ ਨਾਮ ਦਸ੍ਸਨਂ ਏਕਨ੍ਤਤੋ ਅਭਿਨਨ੍ਦਿਤਬ੍ਬਂ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ "**ਵਿਯਚਕ੍ਖੂਹਿ ਸਮ੍ਪਸ੍ਸਿਤਬ੍ਬੋ**"ਤਿ। ਪੀਤਿਸਮੁਟ੍ਠਾਨਪਸਨ੍ਨਸੋਮ੍ਮਰੂਪਪਰਿਗ੍ਗਹਞ੍ਹਿ ਚਕ੍ਖੁ ''ਪਿਯਚਕ੍ਖੂ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਤੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀਨਂ। **ਮਨਵਡ੍ਢਨਕੋ**ਤਿ ਪੀਤਿਮਨਸ੍ਸ ਪਰਿਬ੍ਰੂਹਨਤੋ ਉਪਰੂਪਰਿ ਪੀਤਿਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਕੋ। **ਗਰੁਟ੍ਠਾਨਿਯੋ**ਤਿ ਗਰੁਕਰਣਸ੍ਸ ਠਾਨਭੂਤੋ। **ਜਾਨਂ ਜਾਨਾਤੀ**ਤਿ ਞਾਣੇਨ ਜਾਨਿਤਬ੍ਬਂ ਜਾਨਾਤਿ। ਯਥਾ ਵਾ ਅਞ੍ਞੇ ਅਜਾਨਨ੍ਤਾਪਿ ਜਾਨਨ੍ਤਾ ਵਿਯ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਨ ਏਵਮਯਂ, ਅਯਂ ਪਨ ਜਾਨਨ੍ਤੋ ਏਵ ਜਾਨਾਤਿ । **ਪਸ੍ਸਂ ਪਸ੍ਸਤੀ**ਤਿ ਦਸ੍ਸਨਭੂਤੇਨ ਪਞ੍ਞਾਚਕ੍ਖੁਨਾ ਪਸ੍ਸਿਤਬ੍ਬਂ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਏਵ ਵਾ ਪਸ੍ਸਤਿ। **ਏਵਂ ਸਮ੍ਭਾਵਨੀਯੋ**ਤਿ ਏਵਂ ਵਿਞ੍ਞੁਤਾਯ ਪਣ੍ਡਿਤਭਾਵੇਨ ਸਮ੍ਭਾਵੇਤਬ੍ਬੋ।

ਸੀਲੇਸ੍ਵੇਵਸ੍ਸ ਪਰਿਪੂਰਕਾਰੀਤਿ ਸੀਲੇਸੁ ਪਰਿਪੂਰਕਾਰੀ ਏਵ ਭਵੇਯ੍ਯਾਤਿ ਏਵਂ ਉਤ੍ਤਰਪਦਾਵਧਾਰਣਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਏਵਞ੍ਹਿ ਇਮਿਨਾ ਪਦੇਨ ਉਪਰਿਸਿਕ੍ਖਾਦ੍ਵਯਂ ਅਨਿਵਤ੍ਤਿਤਮੇਵ ਹੋਤਿ। ਯਥਾ ਪਨ ਸੀਲੇਸੁ ਪਰਿਪੂਰਕਾਰੀ ਨਾਮ ਹੋਤਿ, ਤਂ ਫਲੇਨ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ "**ਅਜ੍ਝਤ੍ਤ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਧਿਟ੍ਠਾਨਸਮਾਧਿਸਂਵਤ੍ਤਨਿਕਤਾਯ ਹਿ ਇਧ ਸੀਲਸ੍ਸ ਪਾਰਿਪੂਰੀ, ਨ ਕੇਵਲਂ ਅਖਣ੍ਡਾਦਿਭਾਵਮਤ੍ਤਂ। ਤੇਨਾਹ ''ਯਾਨਿ ਖੋ ਪਨ ਤਾਨਿ ਅਖਣ੍ਡਾਨਿ...ਪੇ॰... ਸਮਾਧਿਸਂਵਤ੍ਤਨਿਕਾਨੀ''ਤਿ। ਏਵਞ੍ਚ ਕਤ੍ਵਾ ਉਪਰਿ ਸਿਕ੍ਖਾਦ੍ਵਯਂ ਸੀਲਸ੍ਸ ਸਮ੍ਭਾਰਭਾਵੇਨ ਗਹਿਤਨ੍ਤਿ ਸੀਲਸ੍ਸੇਵੇਤ੍ਥ ਪਧਾਨਗ੍ਗਹਣਂ ਸਿਦ੍ਧਂ ਹੋਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਚਿਤ੍ਤੇਕਗ੍ਗਤਾਸਙ੍ਖਾਰਪਰਿਗ੍ਗਹਾਨਂ ਸੀਲਸ੍ਸਾਨੁਰਕ੍ਖਣਭਾਵਂ ਵਕ੍ਖਤਿ। ਯਂ ਪਨ ਵਕ੍ਖਤਿ ''ਸਿਕ੍ਖਤ੍ਤਯਦੇਸਨਾ ਜਾਤਾ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੬੫), ਤਂ ਇਤਰਾਸਮ੍ਪਿ ਸਿਕ੍ਖਾਨਂ ਇਧ ਗਹਿਤਤਾਮਤ੍ਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਨ ਪਧਾਨਭਾਵੇਨ ਗਹਿਤਤਂ। ਯਦਿ ਏਵਂ ਕਥਂ ਸੀਲਸ੍ਸ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਕਤਾਵਚਨਂ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ ''ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਕਂ ਖੋ ਪਨੇਤਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਓਰਮਤ੍ਤਕ''ਨ੍ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੭)। ਤਂ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਗੋਚਰਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਥਾ ਹਿ ਤਤ੍ਥ ਨ ਨਿਪ੍ਪਦੇਸਤੋ ਸੀਲਂ ਵਿਭਤ੍ਤਂ, ਏਵਂ ਕਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਸੀਲਮਤ੍ਤਕਨ੍ਤਿ ਮਤ੍ਤਗ੍ਗਹਣਂ ਸਮਤ੍ਥਿਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। **ਅਨੂਨੇਨਾ**ਤਿ ਅਖਣ੍ਡਾਦਿਭਾਵੇਨ, ਕਸ੍ਸਚਿ ਵਾ ਅਹਾਪਨੇਨ ਉਪਪਨ੍ਨੇਨ। **ਆਕਾਰੇਨਾ**ਤਿ ਕਰਣੇਨ ਸਮ੍ਪਾਦਨੇਨ। **ਚਿਤ੍ਤਸਮਥੋ**ਤਿ ਚਿਤ੍ਤਸਮਾਧਾਨੋ। **ਯੁਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਅਵਿਯੁਤ੍ਤੋ ਪਸੁਤੋ। ਯੋ ਸਬ੍ਬੇਨ ਸਬ੍ਬਂ ਝਾਨਭਾਵਨਂ ਅਨਨੁਯੁਤ੍ਤੋ, ਸੋ ਤਂ ਬਹਿ ਨੀਹਰਤਿ ਨਾਮ। ਯੋ ਆਰਭਿਤ੍ਵਾ ਅਨ੍ਤਰਾ ਸਙ੍ਕੋਚਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿ , ਸੋ ਤਂ ਵਿਨਾਸੇਤਿ ਨਾਮ। ਯੋ ਪਨ ਈਦਿਸੋ ਅਹੁਤ੍ਵਾ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ, ਸੋ **ਅਨਿਰਾਕਤਜ੍ਝਾਨੋ**ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਬਹਿ ਅਨੀਹਟਜ੍ਝਾਨੋ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ।

ਅਨਿਚ੍ਚਸ੍ਸ ਤੇਭੂਮਕਧਮ੍ਮਸ੍ਸ, ਅਨਿਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਵਾ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨਾ **ਅਨਿਚ੍ਚਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ**। ਤਥਾ **ਦੁਕ੍ਖਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਅਨਤ੍ਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ** ਚ। ਤਸ੍ਸੇਵ ਨਿਬ੍ਬਿਨ੍ਦਨਾਕਾਰੇਨ ਪਵਤ੍ਤਾ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨਾ **ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ**। ਵਿਰਜ੍ਜਨਾਕਾਰੇਨ ਪਵਤ੍ਤਾ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨਾ **ਵਿਰਾਗਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ**। ਨਿਰੋਧਸ੍ਸ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨਾ **ਨਿਰੋਧਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ**। ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਾ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨਾ **ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ**। ਸੁਞ੍ਞਾਗਾਰਗਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਤਤ੍ਥ ਲਦ੍ਧਕਾਯਵਿਵੇਕਤਾਯ ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਾਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤਵਿਵੇਕਂ ਪਰਿਬ੍ਰੂਹੇਨ੍ਤੋ ਯਥਾਨੁਸਿਟ੍ਠਂ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਲੋਕਂ ਸਾਸਨਞ੍ਚ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਿਸੇਸਾਧਿਗਮਟ੍ਠਾਨਭੂਤਂ ਸੁਞ੍ਞਾਗਾਰਞ੍ਚ ਉਪਸੋਭਯਮਾਨੋ ਗੁਣਵਿਸੇਸਾਧਿਟ੍ਠਾਨਭਾਵਾਪਾਦਨੇਨ ਵਿਞ੍ਞੂਨਂ ਅਤ੍ਥਤੋ ਤਂ ਬ੍ਰੂਹੇਨ੍ਤੋ ਨਾਮ ਹੋਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ "**ਬ੍ਰੂਹੇਤਾ ਸੁਞ੍ਞਾਗਾਰਾਨ**"ਨ੍ਤਿ। ਤੇਨਾਹ "**ਏਤ੍ਥ ਚਾ**"ਤਿਆਦਿ। ਅਯਮੇਵ ਸੁਞ੍ਞਾਗਾਰਾਨੁਬ੍ਰੂਹਨਵਿਞ੍ਞੁਪ੍ਪਸਤ੍ਥਾਨਂ ਭਾਜਨਂ, ਨ ਸੇਨਾਸਨਪਤਿਟ੍ਠਾਪਨਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ "**ਏਕਭੂਮਕਾਦਿ... ਪੇ॰... ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ**"ਤਿ। **ਸੁਞ੍ਞਾਗਾਰ**ਗ੍ਗਹਣੇਨ ਚੇਤ੍ਥ ਅਰਞ੍ਞਰੁਕ੍ਖਮੂਲਾਦਿ ਸਬ੍ਬਂ ਪਧਾਨਾਨੁਯੋਗਕ੍ਖਮਂ ਸੇਨਾਸਨਂ ਗਹਿਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

ਤਣ੍ਹਾਵਿਚਰਿਤਦੇਸਨਾਤਿ ''ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਸ੍ਸ ਉਪਾਦਾਯਾ''ਤਿ (ਵਿਭ॰ ੯੩੭) ਆਦਿਨਯਪ੍ਪਵਤ੍ਤਂ ਤਣ੍ਹਾਵਿਚਰਿਤਸੁਤ੍ਤਂ। **ਤਣ੍ਹਾਪਦਟ੍ਠਾਨਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਤਣ੍ਹਾਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਯਤ੍ਤਾ। ਨ ਹਿ ਤਣ੍ਹਾਵਿਰਹਿਤਾ ਮਾਨਦਿਟ੍ਠਿਪਵਤ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥਿ। **ਮਾਨਦਿਟ੍ਠਿਯੋ ਓਸਰਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਬ੍ਬਤਾਯ ਮਾਨਦਿਟ੍ਠਿਯੋ ਓਗਾਹੇਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਗਹਣਤ੍ਥਮੇਵ ਹਿ ਦੇਸੇਤਬ੍ਬਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਦੇਸਨਾਯ ਓਸਰਣਂ। **ਤਣ੍ਹਾਮਾਨਦਿਟ੍ਠਿਯੋ ਪਪਞ੍ਚਤ੍ਤਯਂ** ਸਤ੍ਤਸਨ੍ਤਾਨਸ੍ਸ ਸਂਸਾਰੇ ਪਪਞ੍ਚਨਤੋ ਅਨੁਪ੍ਪਬਨ੍ਧਨਵਸੇਨ ਵਿਤ੍ਥਾਰਣਤੋ। **ਸੀਲਪਦਟ੍ਠਾਨਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਸੀਲਾਧਿਟ੍ਠਾਨਤ੍ਤਾ।

ਅਧਿਚਿਤ੍ਤਸਿਕ੍ਖਾ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਵਸੇਨ ਸੁਞ੍ਞਾਗਾਰਵਡ੍ਢਨੇਤਿ ਯੋਜਨਾ। **ਦ੍ਵੇਪਿ ਸਿਕ੍ਖਾ**ਤਿ ਅਧਿਚਿਤ੍ਤਾਧਿਪਞ੍ਞਾਸਿਕ੍ਖਾ। **ਸਙ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਅਧਿਸੀਲਸਿਕ੍ਖਾਯ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਙ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਯਦਿ ਏਵਮਯਂ ਸਿਕ੍ਖਤ੍ਤਯਦੇਸਨਾ

ਜਾਤਾਤਿ ਸਿਕ੍ਖਤ੍ਤਯਾਨਿਸਂਸਪ੍ਪਕਾਸਨੀ ਸਿਯਾਤਿ ਅਨੁਯੋਗਂ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ "**ਏਤ੍ਥ ਚਾ**"ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ ਯਂ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ, ਤਂ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਮੇਵ। ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸਂਵਰੋ ਵਿਯ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸਂਵਰਸ੍ਸ ਚਤੁਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਸੀਲਸ੍ਸ ਆਰਕ੍ਖਭੂਤਾ ਚਿਤ੍ਤੇਕਗ੍ਗਤਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਚ ਇਧ ਗਹਿਤਾਤਿ ਤਦੁਭਯਂ ਅਪ੍ਪਧਾਨਂ, ਸੀਲਮੇਵ ਪਨ ਪਧਾਨਭਾਵੇਨ ਗਹਿਤਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਤੇਨਾਹ "**ਸੀਲਾਨੁਰਕ੍ਖਿਕਾ ਏਵਾ**"ਤਿਆਦਿ।

ਬਲਵਤਰਸੁਖਨ੍ਤਿ ਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਬ੍ਯਾਧਿਦੁਕ੍ਖਤੋ ਬਲਵਤਰਂ, ਤਂ ਅਭਿਭਵਿਤੁਂ ਸਮਤ੍ਥਂ ਝਾਨਸੁਖਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। **ਬਲਵਮਮਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ,** ਤੇਨ ਦਲ੍ਹਅਤ੍ਤਸਿਨੇਹੇਨ ਵਿਲੁਤ੍ਤਹਦਯੋ ਕੁਸਲਧਮ੍ਮੇ ਛਡ੍ਡੇਨ੍ਤੋ **ਸੋ ਤਥਾਰੂਪੇਸੁ...ਪੇ॰... ਪੋਸੇਤਾ ਹੋਤਿ। ਬਲਵਮਮਤ੍ਤਂ ਵਾ ਸਿਨੇਹੋ ਨ ਹੋਤਿ** ''ਸੁਦ੍ਧੋ ਸਙ੍ਖਾਰਪੁਞ੍ਜੋ''ਤਿ ਯਾਥਾਵਦਸ੍ਸਨੇਨ ਅਹਂਕਾਰਮਮਂਕਾਰਾਭਾਵਤੋ। ਦੁਬ੍ਭਿਕ੍ਖਭਯੇ ਖੁਦਾਭਿਭਵਂ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ "**ਸਚੇਪਿਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤਾਨਿ ਬਹਿ ਨਿਕ੍ਖਮਨ੍ਤੀ**"ਤਿ। ਬ੍ਯਾਧਿਭਯਂ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ ''ਉਸ੍ਸੁਸ੍ਸਤਿ ਵਿਸੁਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ। ਆਦਿ-ਸਦ੍ਦੇਨ ਗਹਿਤਂ ਚੋਰਭਯਂ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ "**ਖਣ੍ਡਾਖਣ੍ਡਿਕੋ ਵਾ**"ਤਿ। **ਉਭਯਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਾਦ੍ਵਯਸ੍ਸ। ਏਤ੍ਥ ਚ ''ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਚੇਤੋ...ਪੇ॰... ਸੁਞ੍ਞਾਗਾਰਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਇਮੇਹਿ ਵਿਸੇਸਨਿਬ੍ਬੇਧਭਾਗਿਯਭਾਵਾਪਾਦਨੇਨ ਸੀਲਂ ਰਕ੍ਖਿਤੁਂ ਸਮਤ੍ਥਾ ਏਵ ਚਿਤ੍ਤੇਕਗ੍ਗਤਾਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਗਹਿਤਾ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਰਤੋ ਝਾਨਵਿਮੋਕ੍ਖਫਲਾਭਿਞ੍ਞਾਣਅਧਿਟ੍ਠਾਨਭਾਵੋ ਸੀਲਸ੍ਸ ਉਦ੍ਧਟੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਸ੍ਸ ਭਿਯ੍ਯੋਪਿ ਸਮ੍ਭਾਰਭੂਤਾ ਏਵ ਚਿਤ੍ਤੇਕਗ੍ਗਤਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਗਹਿਤਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਸੀਲਾਦੀਤਿ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤੇਕਗ੍ਗਤਾਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਸੀਲਸ੍ਸ ਵਾ ਮੂਲਕਾਰਣਭੂਤਂ ਸਬ੍ਬਂ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸਕਤਞਾਣਞ੍ਚ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ ਕਮ੍ਮਪਥਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਂ ਵਾ। ਸੀਲਞ੍ਹਿ ਤਦਞ੍ਞਮ੍ਪਿ ਪੁਞ੍ਞਕਿਰਿਯਾਵਤ੍ਥੁ ਤੇਨੇਵ ਪਰਿਸੋਧਿਤਂ ਮਹਪ੍ਫਲਂ ਹੋਤਿ ਮਹਾਨਿਸਂਸਨ੍ਤਿ। **ਲਾਭੀ ਅਸ੍ਸ**ਨ੍ਤਿ ਲਾਭਾ ਸਾਯ ਸਂਵਰਣਸੀਲਪਰਿਪੂਰਣਂ ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਆਗਤਂ ਕਿਮੀਦਿਸਂ ਭਗਵਾ ਅਨੁਜਾਨਾਤੀਤਿ? ਨ ਭਗਵਾ ਸਭਾਵੇਨ ਈਦਿਸਂ ਅਨੁਜਾਨਾਤਿ, ਮਹਾਕਾਰੁਣਿਕਤਾਯ ਪਨ ਪੁਗ੍ਗਲਜ੍ਝਾਸਯੇਨ ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਨ ਚੇਤ੍ਥਾ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਘਾਸੇਸਨਂ ਛਿਨ੍ਨਕਥੋ ਨ** ਵਾਚਂ **ਪਯੁਤ੍ਤਂ ਭਣੇ**ਤਿ ਛਿਨ੍ਨਕਥੋ ਮੂਗੋ ਵਿਯ ਹੁਤ੍ਵਾ ਓਭਾਸਪਰਿਕਥਾਨਿਮਿਤ੍ਤਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿਪਯੁਤ੍ਤਂ ਘਾਸੇਸਨਂ ਵਾਚਂ ਨ ਭਣੇ ਨ ਕਥੇਯ੍ਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਪੁਗ੍ਗਲਜ੍ਝਾਸਯਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਵੁਤ੍ਤਮਤ੍ਥਂ ਵਿਵਰਨ੍ਤੋ "**ਯੇਸਞ੍ਹੀ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਰਸੋ ਸਭਾਵਭੂਤੋ ਆਨਿਸਂਸੋ **ਰਸਾਨਿਸਂਸੋ**।

ਪਚ੍ਚਯਦਾਨਕਾਰਾਤਿ ਚੀਵਰਾਦਿਪਚ੍ਚਯਵਸੇਨ ਦਾਨਕਾਰਾ। "**ਦੇਵਾਨਂ ਵਾ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਵਚਨਂ ਪਾਕਟੀਕਾਤੁਮਾਹ "**ਦੇਵਾਪੀ**"ਤਿਆਦਿ। ''ਪਞ੍ਚਿਮੇ ਗਹਪਤਯੋ ਆਨਿਸਂਸਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੫੦) ਅਨਿਸਂਸਸਦ੍ਦੋ ਫਲਪਰਿਯਾਯੋਪਿ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ "**ਉਭਯਮੇਤਂ ਅਤ੍ਥਤੋ ਏਕ**"ਨ੍ਤਿ।

ਸਸ੍ਸੁਸਸੁਰਾ ਚ ਤਪ੍ਪਕ੍ਖਿਕਾ ਚ **ਸਸ੍ਸੁਸਸੁਰਪਕ੍ਖਿਕਾ**। ਤੇ ਞਾਤਿਯੋਨਿਸਮ੍ਬਨ੍ਧੇਨ ਆਵਾਹਵਿਵਾਹਸਮ੍ਬਨ੍ਧਵਸੇਨ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਾ **ਞਾਤੀ**। **ਸਾਲੋਹਿਤਾ**ਤਿ ਯੋਨਿਸਮ੍ਬਨ੍ਧਵਸੇਨ। **ਏਕਲੋਹਿਤਸਮ੍ਬਦ੍ਧਾ**ਤਿ ਏਕੇਨ ਸਮਾਨੇਨ ਲੋਹਿਤਸਮ੍ਬਨ੍ਧੇਨ ਸਮ੍ਬਦ੍ਧਾ। **ਪੇਚ੍ਚਭਾਵਂ ਗਤਾ**ਤਿ ਪੇਤੂਪਪਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਂ ਉਪਗਤਾ। ਤੇ ਪਨ ਯਸ੍ਮਾ ਇਧ ਕਤਕਾਲਕਿਰਿਯਾ ਕਾਲੇਨ ਕਤਜੀਵਿਤੁਪਚ੍ਛੇਦਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਂ "**ਕਾਲਕਤਾ**"ਤਿ। **ਪਸਨ੍ਨਚਿਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਪਸਨ੍ਨਚਿਤ੍ਤਕੋ। ਕਾਲਕਤੋ ਪਿਤਾ ਵਾ ਮਾਤਾ ਵਾ ਪੇਤਯੋਨਿਂ ਉਪਪਨ੍ਨੋਤਿ ਅਧਿਕਾਰਤੋ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ "**ਮਹਾਨਿਸਂਸਮੇਵ ਹੋਤੀ**"ਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਤਥਾ ਸੀਲਸਮ੍ਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਅਰਿਯਭਾਵੇ ਪਨ ਸਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਮੇਵ ਨਤ੍ਥਿ। ਤੇਨਾਹ "**ਅਨੇਕਾਨਿ ਕਪ੍ਪਸਤਸਹਸ੍ਸਾਨੀ**"ਤਿਆਦਿ। **ਬਹੁਕਾਰ**ਨ੍ਤਿ ਬਹੁਪਕਾਰਂ। **ਉਪਸਙ੍ਕਮਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਭਿਵਾਦਨਾਦਿਵਸੇਨ ਉਪਗਮਨਂ। **ਪਯਿਰੁਪਾਸਨ**ਨ੍ਤਿ ਉਪਟ੍ਠਾਨਨ੍ਤਿ।

੬੬. **ਅਜ੍ਝੋਤ੍ਥਰਿਤਾ**ਤਿ ਮਦ੍ਦਿਤਾ। **ਉਕ੍ਕਣ੍ਠਾ**ਤਿ ਰਿਞ੍ਚਨਾ ਅਨਭਿਰਤਿ ਅਨਨੁਯੋਗੋ। ਸੀਲਵਾ ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸੀਲਖਣ੍ਡਭਯੇਨ ਸਮਾਹਿਤੋ ਵਿਪਸ੍ਸਕੋ ਚ ਪਚ੍ਚਯਘਾਤੇਨ ਅਰਤਿਯਾ ਰਤਿਯਾ ਚ ਸਹਿਤਾ ਅਭਿਭਵਿਤਾਵ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ "**ਸੀਲਾਦਿਗੁਣਯੁਤ੍ਤੋਨੇਵਾ**"ਤਿਆਦਿ।

ਚਿਤ੍ਤੁਤ੍ਰਾਸੋ ਭਾਯਤੀਤਿ **ਭਯਂ**। **ਆਰਮ੍ਮਣਂ** ਭਾਯਤਿ ਏਤਸ੍ਮਾਤਿ **ਭਯਂ**। ਪੁਰਿਮਵਾਰਸਦਿਸਤ੍ਤਾ **ਵੁਤ੍ਤਨਯਮੇ**ਵਾਤਿ ਅਤਿਦਿਸਿਤ੍ਵਾਪਿ ਪੁਨ ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਸੀਲਾਦਿਗੁਣਯੁਤ੍ਤੋ ਹੀ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਥੇਰਸ੍ਸ ਹੇਟ੍ਠਾ ਨਿਸਿਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਦੇਵਤਾਯ **ਦਾਰਕਾ ਸਕਭਾਵੇਨ ਸਣ੍ਠਾਤੁਂ** ਸੁਖੇਨ ਵਤ੍ਤਿਤੁਂ **ਅਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤਾ** ਅਸਮਤ੍ਥਾ।

ਅਧਿਕਂ ਚੇਤੋਤਿ **ਅਭਿਚੇਤੋ,** ਉਪਚਾਰਜ੍ਝਾਨਚਿਤ੍ਤਂ। ਤਸ੍ਸ ਪਨ ਅਧਿਕਤਾ ਪਾਕਤਿਕਕਾਮਾਵਚਰਚਿਤ੍ਤੇਹਿ ਸੁਨ੍ਦਰਤਾਯ ਸਪਟਿਪਕ੍ਖਤੋ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਯਾ ਚਾਤਿ ਆਹ **"ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਂ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਚਿਤ੍ਤ"**ਨ੍ਤਿ। **ਅਧਿਚਿਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਸਮਾਧਿਮਾਹ, ਸੋ ਚ ਉਪਚਾਰਸਮਾਧਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਵਿਵੇਕਜਂ ਪੀਤਿਸੁਖਂ, ਸਮਾਧਿਜਂ ਪੀਤਿਸੁਖਂ, ਅਪੀਤਿਜਂ ਝਾਨਸੁਖਂ, ਸਤਿਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਜਂ ਝਾਨਸੁਖਨ੍ਤਿ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਮ੍ਪਿ ਝਾਨਸੁਖਂ ਪਟਿਪਕ੍ਖਤੋ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤਂ ਉਪਾਦਾਯ ''ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਸੁਖ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀਤਿ ਆਹ **"ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਸੁਖਂ ਵਿਨ੍ਦਨ੍ਤੀ"**ਤਿ। **ਇਚ੍ਛਿਤਿਚ੍ਛਿਤਕ੍ਖਣੇ ਸਮਾਪਜ੍ਜਿਤੁਂ ਸਮਤ੍ਥੋਤਿ** ਇਮਿਨਾ ਤੇਸੁ ਝਾਨੇਸੁ ਸਮਾਪਜ੍ਜਨਵਸੀਭਾਵਮਾਹ, ''ਨਿਕਾਮਲਾਭੀ''ਤਿ ਪਨ ਵਚਨਤੋ ਆਵਜ੍ਜਨਾਧਿਟ੍ਠਾਨਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਵਸਿਯੋਪਿ ਵੁਤ੍ਤਾ ਏਵਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। **ਸੁਖੇਨੇਵ ਪਚ੍ਚਨੀਕਧਮ੍ਮੇ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭੇਤ੍**ਵਾਤਿ ਏਤੇਨ ਤੇਸਂ ਝਾਨਸੁਖਖਿਪ੍ਪਾਭਿਵ੍ਵਤਵ੍ਚ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਵਿਪੁਲਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਵੇਪੁਲ੍ਲਂ ਪਾਪਿਤਾਨਂ। ਝਾਨਾਨਂ ਵਿਪੁਲਤਾ ਨਾਮ ਸੁਭਾਵਿਤਭਾਵੇਨ ਚਿਰਤਰਪ੍ਪਤ੍ਤਿ, ਸਾ ਚ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਾਨੁਰੂਪਾਵ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਾਤਿ ''ਵਿਪੁਲਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ **"ਯਥਾਪਰਿਚ੍ਛੇਦੇਯੇਵ ਵੁਟ੍ਠਾਤੁਂ ਸਮਤ੍ਥੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤੀ"**ਤਿ ਆਹ। ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਕਾਲਞ੍ਹਿ ਅਪ੍ਪਤ੍ਵਾਵ ਵੁਟ੍ਠਹਨ੍ਤੋ ਅਕਸਿਰਲਾਭੀ ਨ ਹੋਤਿ ਯਾਵਦਿਚ੍ਛਕਂ ਪਵਤ੍ਤੇਤੁਂ ਅਸਮਤ੍ਥਤ੍ਤਾ। ਇਦਾਨਿ ਤੇਯੇਵ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇ ਸਮਾਪਜ੍ਜਨਾਦਿਵਸੀਭਾਵੇ ਬ੍ਯਤਿਰੇਕਵਸੇਨ ਵਿਭਾਵੇਤੁਂ **"ਏਕਚ੍ਚੋ ਹੀ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ **ਲਾਭੀਯੇਵ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਇਦਂ ਪਟਿਲਦ੍ਧਮਤ੍ਤਸ੍ਸ ਝਾਨਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਤਥਾ**ਤਿ ਇਚ੍ਛਿਤਿਚ੍ਛਿਤਕ੍ਖਣੇ। **ਪਾਰਿਬਨ੍ਧਿਕੇ**ਤਿ ਵਸੀਭਾਵਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਨੀਕਧਮ੍ਮੇ। ਝਾਨਾਧਿਗਮਸ੍ਸ ਪਨ ਪਚ੍ਚਨੀਕਧਮ੍ਮਾ ਪਗੇਵ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਿਤਾ, ਅਞ੍ਞਥਾ ਝਾਨਾਧਿਗਮੋ ਏਵ ਨ ਸਿਯਾ। **ਕਿਚ੍ਛੇਨ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭੇਤੀ**ਤਿ ਕਿਚ੍ਛੇਨ ਵਿਸੋਧੇਤਿ। ਕਾਮਾਦੀਨਵਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾਦੀਹਿ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਾਦੀਨਂ ਵਿਯ ਅਞ੍ਞੇਸਮ੍ਪਿ ਸਮਾਧਿਪਾਰਿਬਨ੍ਧਿਕਾਨਂ ਦੂਰਸਮੁਸ੍ਸਾਰਣਂ ਇਧ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਂ ਵਿਸੋਧਨਞ੍ਚਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। **ਨਾਲ਼ਿਕਾਯਨ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਕਾਲਮਾਨਨਾਲ਼ਿਕਾਯਨ੍ਤਂ ਆਹ।

ਵਿਸੇਸੇਨ ਰੂਪਾਵਚਰਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਂ ਸਬ੍ਬਸੋ ਵਸੀਭਾਵਾਪਾਦਿਤਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾਪਾਦਕਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨਾਹ **"ਅਭਿਞ੍ਞਾਪਾਦਕੇ ਝਾਨੇ ਵੁਤ੍ਤੇ"**ਤਿ। ਅਰੂਪਜ੍ਝਾਨਮ੍ਪਿ ਪਨ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਤਾਯ ਪਾਦਕਮੇਵ ਚੁਦ੍ਦਸਧਾ ਚਿਤ੍ਤਪਰਿਦਮਨੇਨ ਵਿਨਾ ਤਦਭਾਵਤੋ। ''ਏਵਮਭਿਞ੍ਞਾਪਾਦਕੇ ਰੂਪਾਵਚਰਜ੍ਝਾਨੇ ਵੁਤ੍ਤੇ ਰੂਪਾਵਚਰਤਾਯ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਅਭਿਞ੍ਞਾਨਂ ਲੋਕਿਯਵਾਰੋ ਆਗਤੋ''ਤਿ ਅਯਞ੍ਹੇਤ੍ਥ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞਾਵਾਰਂ। **ਚਤ੍ਤਾਰਿ...ਪੇ॰... ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਾ ਸੀਲਾਨਂ ਆਨਿਸਂਸੋ** ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਸੀਲਸ੍ਸੇਵ ਲਾਭਤੋ। **ਪਰਿਯਾਦਿਯਿਤ੍**ਵਾਤਿ ਗਹੇਤ੍ਵਾ।

ਅਙ੍ਗਸਨ੍ਤਤਾਯਾਤਿ ਨੀਵਰਣਾਦੀਨਂ ਪਚ੍ਚਨੀਕਧਮ੍ਮਾਨਂ ਸੁਦੂਰਤਰਭਾਵੇਨ ਝਾਨਙ੍ਗਾਨਂ ਵੂਪਸਨ੍ਤਤਾਯ, ਨਿਬ੍ਬੁਤਸਬ੍ਬਦਰਥਪਰਿਲ਼ਾਹਤਾਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਯਤੋ ਤੇਸਂ ਝਾਨਾਨਂ ਪਣੀਤਤਰਾਦਿਭਾਵੋ। **ਆਰਮ੍ਮਣਸਨ੍ਤਤਾਯਾ**ਤਿ ਰੂਪਪਟਿਘਾਦਿਵਿਗਮਨੇਨ ਸਣ੍ਹਸੁਖੁਮਾਦਿਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤਸਨ੍ਤਭਾਵੇਨ। ਯਦਗ੍ਗੇਨ ਹਿ ਨੇਸਂ ਭਾਵਨਾਭਿਸਮਯਸਬ੍ਭਾਵਿਤਸਣ੍ਹਸੁਖੁਮਾਕਾਰਾਨਿ ਆਰਮ੍ਮਣਾਨਿ ਸਨ੍ਤਾਨਿ, ਤਦਗ੍ਗੇਨ ਝਾਨਙ੍ਗਾਨਂ ਸਨ੍ਤਤਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਆਰਮ੍ਮਣਸਨ੍ਤਤਾਯ ਸਨ੍ਤਤਾ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮਾਰਮ੍ਮਣਾਹਿ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾਹਿ ਦੀਪੇਤਬ੍ਬਾ। ਵਿਮੁਤ੍ਤਾ ਵਿਸੇਸੇਨ ਮੁਤ੍ਤਾ। ਯੇ ਹਿ ਝਾਨਧਮ੍ਮਾ ਤਥਾਪਵਤ੍ਤਪੁਬ੍ਬਭਾਗਭਾਵਨਾਹਿ ਤਬ੍ਬਿਸੇਸਤਾਯ ਸਾਤਿਸਯਂ ਪਟਿਪਕ੍ਖਧਮ੍ਮੇਹਿ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਤਤੋ ਏਵ ਤਥਾਵਿਮੁਤ੍ਤਤਾਯ ਪਿਤੁ ਅਙ੍ਕੇ ਵਿਸ੍ਸਟ੍ਠਅਙ੍ਗਪਚ੍ਚਙ੍ਗੋ ਵਿਯ ਕੁਮਾਰੋ ਨਿਰਾਸਙ੍ਕਭਾਵੇਨ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਅਧਿਮੁਤ੍ਤਾ ਚ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਵਿਮੋਕ੍ਖਾਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ਤੇਨਾਹ **"ਵਿਮੋਕ੍ਖਾਤਿ ਪਚ੍ਚਨੀਕਧਮ੍ਮੇਹਿ ਵਿਮੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਚ ਅਧਿਮੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ"**ਤਿ । ਯਦਿਪਿ ਆਰਮ੍ਮਣਸਮਤਿਕ੍ਕਮਵਸੇਨ ਪਤ੍ਤਬ੍ਬਾਨਿ ਆਰੁਪ੍ਪਾਨਿ, ਨ ਅਙ੍ਗਾਤਿਕ੍ਕਮਵਸੇਨ, ਤਥਾਪਿ ਯਸ੍ਮਾ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਅਵਿਰਤ੍ਤਸ੍ਸ ਝਾਨਸਮਤਿਕ੍ਕਮੋ ਨ ਹੋਤਿ, ਸਮਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੇਸੁ ਚ ਝਾਨੇਸੁ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਮੇਵ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਆਰਮ੍ਮਣਸਮਤਿਕ੍ਕਮਂ ਅਵਤ੍ਵਾ **"ਰੂਪਾਵਚਰਜ੍ਝਾਨੇ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍**ਵਾ"ਤਿ ਇਚ੍ਚੇਵ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਅਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਰੂਪੇ**ਤਿ ਪਾਲ਼ਿਯਂ ''ਸਮ੍ਪਾਦੇਤਬ੍ਬਾ, ਪਸ੍ਸਿਤਬ੍ਬਾ''ਤਿ ਵਾ ਕਿਞ੍ਚਿ ਪਦਂ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਂ, ਅਸ੍ਸੁਤਪਰਿਕਪ੍ਪਨੇਨ

ਪਨ ਪਯੋਜਨੰ ਨਤ੍ਥੀਤਿ “**ਸਨ੍ਤਾਤਿ ਪਦਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ**”ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਏਵਞ੍ਚ ਕਤ੍ਵਾ ਤੇਨ ਵਿਰਾਗਭਾਵੇਨ ਤੇਸੰ ਸਨ੍ਤਾਤਿ ਅਯਮ੍ਪਿ ਅਤ੍ਥੋ ਵਿਭਾਵਿਤੋ ਹੋਤਿ। ਰੂਪਜ੍ਝਾਨਾਦੀਨੰ ਵਿਯ ਨਤ੍ਥਿ ਏਤੇਸੰ ਆਰਮ੍ਮਣਭੂਤੰ ਵਾ ਫਲਭੂਤੰ ਵਾ ਰੂਪਨ੍ਤਿ ਅਰੂਪਾ। ਅਰੂਪਾ ਏਵ **ਆਰੁਪ੍ਪਾ**। ਤੇਨਾਹ “**ਆਰਮ੍ਮਣਤੋ ਚ ਵਿਪਾਕਤੋ ਚ ਰੂਪਵਿਰਹਿਤਾ**”ਤਿ। **ਨਾਮਕਾਯੇਨਾ**ਤਿ ਸਹਜਾਤਨਾਮਸਮੂਹੇਨ।

੬੭. **ਸੰਯੋਜੇਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਬਨ੍ਧਨ੍ਤਿ। ਕੇਹੀਤਿ ਆਹ “**ਖਨ੍ਧਗਤੀ**”ਤਿਆਦਿ। ਅਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਰਾਗਾਦਿਕਸ੍ਸ ਹਿ ਖਨ੍ਧਾਦੀਨੰ ਆਯਤਿੰ ਖਨ੍ਧਾਦੀਹਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ, ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਰਾਗਾਦਿਕਸ੍ਸ ਪਨ ਤੰ ਨਤ੍ਥਿ ਕਤਾਨਮ੍ਪਿ ਕਮ੍ਮਾਨੰ ਅਸਮਤ੍ਥਭਾਵਾਪਤ੍ਤਿਤੋਤਿ। ਰਾਗਾਦੀਨੰ ਅਨ੍ਵਯਤੋ ਚ ਸੰਯੋਜਨਟ੍ਠੋ ਸਿਦ੍ਧੋਤਿ ਆਹ “**ਖਨ੍ਧਗਤਿ…ਪੇ॰… ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤੀ**”ਤਿ। **ਪਰਿਕ੍ਖਯੇਨਾ**ਤਿ ਸਮੁਚ੍ਛੇਦੇਨ ਸਬ੍ਬਸੋ ਆਯਤਿੰ ਅਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਨੇਨ। ਪਟਿਪਕ੍ਖਧਮ੍ਮਾਨੰ ਅਨਵਸੇਸਤੋ ਸਵਨਤੋ ਪੀਲਨਤੋ **ਸੋਤੋ**, ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੋਤਿ ਆਹ “**ਸੋਤੋਤਿ ਚ ਮਗ੍ਗਸ੍ਸੇਤੰ ਅਧਿਵਚਨ**”ਨ੍ਤਿ। ਤੰ ਸੋਤੰ ਆਦਿਤੋ ਪਨ੍ਨੋ ਅਧਿਗਚ੍ਛੀਤਿ **ਸੋਤਾਪਨ੍ਨੋ,** ਅਟ੍ਠਮਕੋ। ਤੇਨਾਹ “**ਤੰਸਮਙ੍ਗੀਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸਾ**”ਤਿ, ਪਠਮਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਇਧ ਪਨ **ਪਨ੍ਨ**-ਸਦ੍ਦੋ ‘‘ਫਲਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਯ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ’’ਤਿਆਦੀਸੁ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੮.੫੯) ਵਿਯ ਵਤ੍ਤਮਾਨਕਾਲਿਕੋਤਿ ਆਹ “**ਮਗ੍ਗੇਨ ਫਲਸ੍ਸ ਨਾਮੰ ਦਿਨ੍ਨ**”ਨ੍ਤਿ। ਅਭੀਤਕਾਲਿਕਤ੍ਤੇ ਪਨ ਸਰਸਤੋਵ ਨਾਮਲਾਭੋ ਸਿਯਾ। ਵਿਰੂਪੰ ਸਦੁਕ੍ਖੰ ਸਉਪਾਯਾਸੰ ਨਿਪਾਤੇਤੀਤਿ **ਵਿਨਿਪਾਤੋ,** ਅਪਾਯਦੁਕ੍ਖੇ ਖਿਪਨਕੋ। **ਧਮ੍ਮੋ**ਤਿ ਸਭਾਵੋ। ਤੇਨਾਹ “**ਅਤ੍ਤਾਨ**”ਨ੍ਤਿਆਦਿ। **ਕਸ੍ਮਾ**ਤਿ ਅਵਿਨਿਪਾਤਧਮ੍ਮਤਾਯ ਕਾਰਣੰ ਪੁਚ੍ਛਤਿ। ਅਪਾਯੰ ਗਮੇਨ੍ਤੀਤਿ ਅਪਾਯਗਮਨੀਯਾ। ਸਮ੍ਬੁਜ੍ਝਤੀਤਿ **ਸਮ੍ਬੋਧਿ**, ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੋ। ਸੋ ਪਨ ਪਠਮਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਅਧਿਗਤਤ੍ਤਾ ਅਵਸਿਟ੍ਠੋ ਏਵ ਅਧਿਗਨ੍ਤਬ੍ਬਭਾਵੇਨ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬੋਤਿ ਆਹ “**ਉਪਰਿਮਗ੍ਗਤ੍ਤਯ**”ਨ੍ਤਿ।

ਵਣ੍ਣਭਣਨਤ੍ਥੰ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ,ਨ ਪਹਾਤਬ੍ਬਾਨੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਓਲ਼ਾਰਿਕਾਨੰ ਰਾਗਾਦੀਨੰ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨੇ ਦੁਤਿਯਮਗ੍ਗੇ ਅਵਸਿਟ੍ਠਾਨੰ ਤੇਸੰ ਤਨੁਭਾਵਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਨਾਮ ਹੋਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ “**ਰਾਗਦੋਸਮੋਹਾਨੰ ਤਨੁਤ੍ਤਾ**”ਤਿ। **ਅਧਿਚ੍ਚੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ**ਤਿ ਕਦਾਚਿ ਕਰਹਚਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨੇਨ। **ਪਰਿਯੁਟ੍ਠਾਨਮਨ੍ਦਤਾਯਾ**ਤਿ ਸਮੁਦਾਚਾਰਮੁਦੁਤਾਯ। **ਅਭਿਣ੍ਹੰ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ** ਤਜ੍ਜਸ੍ਸ ਅਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰਸ੍ਸ ਅਨਿਬਦ੍ਧਭਾਵਤੋ। **ਮਨ੍ਦਮਨ੍ਦਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ** ਵਿਪਲ੍ਲਾਸਾਨੰ ਤਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾਨਞ੍ਚ ਮੋਹਮਾਨਾਦੀਨੰ ਮੁਦੁਤਰਭਾਵਤੋ। **ਬਹਲਾਵ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ** ਵਤ੍ਥੁਪਟਿਸੇਵਨਤੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਤੇਨਾਹ “**ਤਥਾ ਹੀ**”ਤਿਆਦਿ।

ਸਕਿੰ ਆਗਮਨਧਮ੍ਮੋਤਿ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਵਸੇਨ ਸਕਿਂਯੇਵ ਆਗਮਨਸਭਾਵੋ। **ਏਕਵਾਰੰਯੇਵ…ਪੇ॰… ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਪਞ੍ਚਸੁ ਸਕਦਾਗਾਮੀਸੁ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਏਕੋਯੇਵ ਗਹਿਤੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ “**ਯੋਪਿ ਹੀ**”ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ ਯ੍ਵਾਯੰ ਪਞ੍ਚਮਕੋ ਸਕਦਾਗਾਮੀ ‘‘ਇਧ ਮਗ੍ਗੰ ਭਾਵੇਤ੍ਵਾ ਦੇਵਲੋਕੇ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੋ, ਤਤ੍ਥ ਯਾਵਤਾਯੁਕੰ ਠਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਇਧੂਪਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਤੀ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਤਸ੍ਸ ਏਕਬੀਜਿਨਾ ਸਦ੍ਧਿੰ ਕਿੰ ਨਾਨਾਕਰਣਨ੍ਤਿ? ਏਕਬੀਜਿਸ੍ਸ ਏਕਾ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿ, ਸਕਦਾਗਾਮਿਸ੍ਸ ਦ੍ਵੇ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਯੋਤਿ ਇਦੰ ਤੇਸੰ ਨਾਨਾਕਰਣੰ। ਯਸ੍ਸ ਹਿ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਏਕੰਯੇਵ ਖਨ੍ਧਬੀਜੰ, ਨ ਏਕੰ ਅਤ੍ਤਭਾਵਗ੍ਗਹਣੰ, ਸੋ ਏਕਬੀਜੀਤਿ।

ਹੇਟ੍ਠਾਤਿ ‘‘ਅਮਹਗ੍ਗਤਭੂਮਿਯ’’ਨ੍ਤਿ ਹੇਟ੍ਠਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਨੇਨ। ਹੇਟ੍ਠਾਭਾਗਸ੍ਸ ਹਿਤਾਤਿ **ਹੇਟ੍ਠਾਭਾਗਿਯਾ,** ਤੇਸੰ। **ਤਾਨੀਤਿ** ਓਰਬ੍ਭਾਗਿਯਸੰਯੋਜਨਾਨਿ। **ਕਾਮਾਵਚਰੇ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਯੇ**ਵ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਸੰਯੋਜਨਤ੍ਤਾ। ਤਥਾ ਹੇਸ ਦੂਰਤੋਪਿ ਆਵਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮੋ ਏਵਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ ਗਿਲਬਲ਼ਿਸਮਚ੍ਛਾਦਯੋ ਉਪਮਾਭਾਵੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾ। **ਓਪਪਾਤਿਕੋ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਗਬ੍ਭਵਾਸਦੁਕ੍ਖਾਭਾਵਮਾਹ। **ਤਤ੍ਥ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯੀ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸੇਸਦੁਕ੍ਖਾਭਾਵੰ। ਤਤ੍ਥ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਤਾ ਚਸ੍ਸ ਕਾਮਲੋਕੇ ਖਨ੍ਧਬੀਜਸ੍ਸ ਅਪੁਨਾਰੋਹਵਸੇਨੇਵਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ “**ਅਨਾਵਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮੋ**”ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ।

੬੮. **ਕੇਵਲਾ**ਤਿ ਲੋਕਿਯਾਭਿਞ੍ਞਾਹਿ ਅਸਮ੍ਮਿਸ੍ਸਾ। **ਲੋਕਿਯਪਞ੍ਚਾਭਿਞ੍ਞਾਯੋਪਿ ਸੀਲਾਨੰ ਆਨਿਸੰਸੋ** ਤਦਵਿਨਾਭਾਵਤੋ। ਤਾਪਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ ਆਕਙ੍ਖੇਯ੍ਯ ਚੇ…ਪੇ॰… ਏਵਮਾਦਿਮਾਹਾਤਿ ਯੋਜਨਾ। ਆਸਵਾਨੰ ਅਨਵਸੇਸਪ੍ਪਹਾਨਤੋ ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੋਯੇਵ ਵਿਸੇਸਤੋ ‘‘ਆਸਵਕ੍ਖਯੋ’’ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਤੰ ਅਰਹਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ “**ਆਸਵਕ੍ਖਯੇ ਕਥਿਤੇ**”ਤਿ, ਅਞ੍ਞਥਾ ਸਬ੍ਬਾਪਿ ਛਲ਼ਭਿਞ੍ਞਾ ਆਸਵਕ੍ਖਯੋ ਏਵਾਤਿ। **ਇਮੇਸੰ ਗੁਣਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਲੋਕਿਯਾਭਿਞ੍ਞਾਨੰ । ਯਥਾ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਮੁਣ੍ਡਿਤੰ ਸੀਸੰ ਸਿਖਾਵਿਰਹਿਤਤ੍ਤਾ ਨ ਸੋਭਤਿ, ਏਵੰ ਦੇਸਨਾਯ

ਸੀਸਭੂਤਾਪਿ ਅਗ੍ਗਮਗ੍ਗਕਥਾ ਲੋਕਿਯਾਭਿਵ੍ਵਾਰਹਿਤਾ ਨ ਸੋਭਤੀਤਿ ਆਹ “**ਅਯਂ ਕਥਾ ਮੁਣ੍ਡਾਭਿਵ੍ਵਾਕਥਾ ਨਾਮ ਭਵ◌ੇਯਜਾ**”ਤਿ। **ਇਦ੍ਧਿਵ◌ਿਕੁਬ੍ਬਨਾ**ਤਿ ਇਦ੍ਧਿ ਚ ਵ◌ਿਕੁਬ੍ਬਨਾ ਚ। ਵ◌ਿਕੁਬ੍ਬਨਗ੍ਗਹਣੇਨ ਚੇਤ੍ਥ ਵ◌ਿਕੁਬ੍ਬਨਿਦ੍ਧਿਮਾਹ, ਇਦ੍ਧਿਗ੍ਗਹਣੇਨ ਤਦਵ੍ਵਂ ਸਬ੍ਬਵ੍ਹੁ ਅਭਿਵ੍ਵਾਕਿਚ੍ਚਂ। **ਯੁਤ੍ਤਟ੍ਠਾਨੇਯੇ**ਵ◌ਾਤਿ ਲੋਕਿਯਾਭਿਵ੍ਵਾਨਂ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨਸ੍ਸ ਵ◌ਿਯ ਦੇਸਨਾਯ ਯੁਤ੍ਤਟ੍ਠਾਨੇਯੇਵ। ਏਤੇਨ ਨ ਕੇਵਲਂ ਦੇਸਨਕ੍ਕਮੇਨੇਵ◌ਾਯਂ ਦੇਸਨਾ, ਅਥ ਖੋ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਕ੍ਕਮੇਨਪੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਵ◌ਿ**ਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗੇ** (ਵ◌ਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ੨.੩੬੯) ਵ◌ੁ**ਤ੍ਤਾ**, ਤਸ੍ਮਾ ਤਤ੍ਥ ਵ◌ੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵ◌ੇਦਿਤਬ੍ਬਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

੬੯. ਆਸਵ◌ਾਨਂ ਖਯਾਤਿ ਹੇਟ੍ਠਿਮਮਗ੍ਗੇਨ ਖੇਪਿਤਾਵਸਿਟ੍ਠਾਨਂ ਆਸਵ◌ਾਨਂ ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੇਨ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਤ੍ਤਾ। ਯਸ੍ਮਾ ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੋ ਨ ਕੇਵਲਂ ਆਸਵ◌ੇਯੇਵ ਖੇਪੇਤਿ, ਅਥ ਖੋ ਅਵਸਿਟ੍ਠੇ ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸੇਪਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਆਹ “**ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸਾਨਂ ਖਯਾ**”ਤਿ। ਲਕ੍ਖਣਮਤ੍ਤਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਆਸਵਗ੍ਗਹਣਂ, ਆਸਵ◌ਾਨਂ ਆਰਮ੍ਮਣਭਾਵਸ੍ਸਪਿ ਅਨੁਪਗਮਨਤੋ ਅਨਾਸਵ◌ਂ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਤਤ੍ਥ ਆਸਵ◌ਾਨਂ ਲੇਸੋਪਿ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ “**ਆਸਵਵ◌ਿਰਹਿਤ**”ਨ੍ਤਿ। **ਸਮਾਧਿ** ਵ◌ੁ**ਤ੍ਤੋ** ਚੇਤੋਸੀਸੇਨ ਯਥਾ ‘‘ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਞ੍ਞਞ੍ਚ ਭਾਵਯ’’ਨ੍ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੩, ੧੯੨; ਪੇਟਕੋ॰ ੨੨; ਮਿ॰ ਪ॰ ੨.੧.੯) ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਰਾਗਤੋ ਵ◌ਿਮੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਅਵ◌ਿਜ੍ਜਾਯ ਵ◌ਿਮੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਇਦਂ ਉਜੁਵ◌ਿਪਚ੍ਚਨੀਕਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਦਸ੍ਸਨਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ, ਨ ਤਦਞ੍ਞੇਸਂ ਪਾਪਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਪ੍ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਤ੍ਤਾ। ਇਦਾਨਿ ਤਮੇਵ ਸਮਾਧਿਪਞ੍ਞਾਨਂ ਰਾਗਾਵ◌ਿਜ੍ਜਾਪਟਿਪਕ੍ਖਤਂ ਆਗਮੇਨ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਤਂ “ਵ◌ੁ**ਤ੍ਤਂ ਚੇਤ**”ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ। **ਸਮਥਫਲ**ਨ੍ਤਿ ਸਮਥਸ੍ਸ ਫਲਂ ਲੋਕਿਯਸਮਥਭਾਵਨਾਯ ਹਿ ਵ◌ਿਪਸ੍ਸਨਾਗਤਾਯ ਆਹਿਤਫਲਸ੍ਸ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਸਮਥਸ੍ਸ ਸਰਿਕ੍ਖਕਫਲੋ **ਚੇਤੋਵ◌ਿਮੁਤ੍ਤਿ**। ਵ◌ਿ**ਪਸ੍ਸਨਾਫਲ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਅਤ੍ਤਨੇਯੇ**ਵ◌ਾਤਿ ਸੁਤਮਯਞ੍ਞਾਣਾਦਿਨਾ ਵ◌ਿਯ ਪਰਪਚ੍ਚਯਤਂ ਨਯਗ੍ਗਾਹਞ੍ਚ ਮੁਞ੍ਚਿਤ੍ਵ◌ਾ ਪਰਤੋਘੋਸਾਨੁਗਤਭਾਵਨਾਧਿਗਮਭੂਤਤਾਯ ਅਤ੍ਤਨੋਯੇਵ **ਪਞ੍ਞਾਯ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਂ ਕਤ੍ਵ◌ਾ** ਸਯਮ੍ਭੁਞ੍ਞਾਣਭੂਤਾਯਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਤੇਨਾਹ “**ਅਪਰਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇਨ ਞਤ੍ਵ◌ਾ**”ਤਿ।

ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਤਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਸਤ੍ਤਰਸਵ◌ਿਧਂ ਤਂ ਯਥਾਵ◌ੁਤ੍ਤਂ ਸੀਲਾਨਿਸਂਸਂ। ਯਥਾ ਆਨਿਸਂਸਵਨ੍ਤੇ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਸਮ੍ਪਾਦਿਤੇ ਤਦਾਨਿਸਂਸਾ ਦਸ੍ਸਿਤਾ ਏਵ ਹੋਨ੍ਤਿ ਤਦਾਯਤ੍ਤਭਾਵਤੋ, ਏਵ◌ਂ ਆਨਿਸਂਸਪਧਾਨਯੋਗਜਭਾਵ◌ੇਨ ਦਸ੍ਸਿਤੇ ਤਦਾਨਿਸਂਸਾ ਦਸ੍ਸਿਤਾ ਏਵ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਆਹ “**ਸਮ੍ਪਿਣ੍ਡੇਤ੍ਵ◌ਾ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ**”ਤਿ। ਵ◌ੁਤ੍ਤਸ੍ਸੇਵ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਪੁਨਵਚਨਂ ਨਿਗਮਨਨ੍ਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ “**ਨਿਗਮਨਂ ਆਹਾ**”ਤਿ। **ਪੁਬ੍ਬੇ**ਤਿ ਦੇਸਨਾਰਮ੍ਭੇ। **ਏਵ◌ਂ** ਵ◌ੁ**ਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ‘‘ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਸੀਲਾ’’ਤਿ ਏਵਮਾਦਿਨਾ ਆਕਾਰੇਨ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ। **ਇਦਂ ਸਬ੍ਬਮ੍ਪੀ**ਤਿ ਇਦਂ ‘‘ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਸੀਲਾ’’ਤਿਆਦਿਕਂ ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਵਚਨਂ। **ਏਤਂ ਪਟਿਚ੍ਚਾ**ਤਿ ਏਤਂ ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਸੀਲਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਯਥਾਵ◌ੁਤ੍ਤਸਤ੍ਤਰਸਵ◌ਿਧਾਨਿਸਂਸਭਾਗਿਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ। ਇਦਮੇਵ ਹਿ ‘‘ਇਤਿ ਯਂ ਤਂ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ, ਇਦਮੇਤਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਵ◌ੁਤ੍ਤ’’ਨ੍ਤਿ ਵਚਨਂ ਸਨ੍ਧਾਯ “**ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਤਂ ਸੀਲਾਨਿਸਂਸਂ ਸਮ੍ਪਿਣ੍ਡੇਤ੍ਵ◌ਾ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ**”ਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ। ਏਤ੍ਥਾਦਿਤੋ ਛਹਿ ਆਨਿਸਂਸੇਹਿ ਪਰਿਤ੍ਤਭੂਮਿਕਾ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ ਗਹਿਤਾ, ਤਦਨ੍ਤਰਂ ਪਞ੍ਚਹਿ ਲੋਕਿਯਾਭਿਞ੍ਞਾਹਿ ਚ ਮਹਗ੍ਗਤਭੂਮਿਕਾ, ਇਤਰੇਹਿ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਭੂਮਿਕਾਤਿ ਏਵ◌ਂ ਚਤੁਭੂਮਿਕਸਮ੍ਪਦਾਨਿਸਂਸਸੀਲਂ ਨਾਮੇਤਂ ਮਹਨ੍ਤਂ ਮਹਾਨੁਭਾਵ◌ਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਂਸਮ੍ਪਾਦਨੇ ਸਕ੍ਕਚ੍ਚਕਾਰਿਤਾ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤੇਨ ਭਵ◌ਿਤਬ੍ਬਂ।

ਆਕਙ੍ਖੇਯ੍ਯਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾਯ ਲੀਨਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨਾ ਸਮਤ੍ਤਾ।

੭. ਵਤ੍ਥਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੭੦. ਛਾਦੇਤਬ੍ਬਂ ਠਾਨਂ ਵਸਤਿ ਪਟਿਚ੍ਛਾਦੇਤੀਤਿ **ਵਤ੍ਥਂ**। ਯਂ ਸਮਾਨਂ ਵ◌ਿਯ ਨ ਸਬ੍ਬਸੋ ਮਿਨੋਤਿ, ਮਾਨਸ੍ਸ ਪਨ ਸਮੀਪੇ, ਤਂ ਉਪਮਾਨਂ। ਉਪਮੀਯਤਿ ਏਤਾਯਾਤਿ ਉਪਮਾ, ਉਪਮਾਯ ਬੋਧਕਵਚਨਂ **ਉਪਮਾਵਚਨਂ**। **ਕਤ੍ਥਚਿ** ਸੁਤ੍ਤੇ। **ਅਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਉਪਮਿਯਤ੍ਥਂ। ਪਠਮਂ ਉਪਮਂ ਵਤ੍ਵ◌ਾ ਤਦਨਨ੍ਤਰਂ ਅਤ੍ਥਂ ਵਤ੍ਵ◌ਾ ਪੁਨ ਉਪਮਂ ਵਦਨ੍ਤੋ “**ਉਪਮਾਯ ਅਤ੍ਥਂ ਪਰਿਵ◌ਾਰੇਤ੍ਵ◌ਾ ਦਸ੍ਸੇਤੀ**”ਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤੋ। **ਅਤ੍ਥੇਨ ਉਪਮਂ ਪਰਿਵ◌ਾਰੇਤ੍ਵ◌ਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਇਦਾਨਿ ਤੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋਪਿ ਪਕਾਰੇ ਸੁਤ੍ਤੇ ਆਗਤਨਯੇਨੇਵ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ “**ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿਸ੍ਸੁ, ਭਿਕ੍ਖਵ◌ੇ**”ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਦ੍ਵ◌ੇ ਅਗਾਰਾ**ਤਿ ਦ੍ਵ◌ੇ ਪਟਿਵ◌ਿਸ੍ਸਕਘਰਾ। **ਸਦ੍ਵ◌ਾਰਾ**ਤਿ ਸਮ੍ਮੁਖਦ੍ਵ◌ਾਰਾ।

ਸ੍ਵਾਯਨ੍ਤਿ ਸੋ ਅਯੰ ਏਵੰ ਉਪਮਾਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨਪਿ ਨਾਨਾਨਯੇਨਪਿ ਧਮ੍ਮਦੇਸਕੋ ਭਗਵਾ। ਏਕਚ੍ਚਾਨੰ ਵਿਨੇਯਜਾਨੰ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਸੁਖਾਵਬੋਧੋ ਪਠਮੰ ਉਪਮਾਦਸ੍ਸਨੇ ਹੇਤੁ, ਏਵੰ ਪਠਮੰ ਅਤ੍ਥਦਸ੍ਸਨੇ, ਉਪਮਾਯ ਅਤ੍ਥਪਰਿਵਾਰਣੇ, ਅਤ੍ਥੇਨ ਉਪਮਾਪਰਿਵਾਰਣੇ ਚਾ''ਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ **"ਏਸ ਨਯੋ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਾ"**ਤਿ ਇਮਿਨਾ। **ਧਮ੍ਮਧਾਤੁਯਾ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ। ਤਞ੍ਹਿ ਧਮ੍ਮਧਾਤੁਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮੇ ਚ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਞੇਯਜਧਮ੍ਮੇ ਚ ਪਦਹਤਿ ਯਥਾਸਭਾਵਤੋ ਬੁਜ੍ਝਤਿ ਬੋਧੇਤਿ ਚਾਤਿ ਧਾਤੁ, ਧੀਯਨ੍ਤਿ ਵਾ ਧਮ੍ਮਾ ਏਤਾਯ ਸਬ੍ਬਾਕਾਰਤੋ ਞਾਯਨ੍ਤਿ ਞਾਪਿਯਨ੍ਤਿ ਚਾਤਿ ਧਮ੍ਮਧਾਤੁ। ਤਸ੍ਸਾ ਪਨ ਸੁਟ੍ਠੁ ਸਚ੍ਚਸਮ੍ਪਟਿਵੇਧਵਸੇਨ ਲਦ੍ਧਤ੍ਤਾ **ਸੁਪ੍ਪਟਿਵਿਦ੍ਧਤ੍ਤਾ**ਤਿ, ਯਦਗ੍ਗੇਨ ਵਾ ਞੇਯਜੰ ਤਾਯ ਸੁਪ੍ਪਟਿਵਿਦ੍ਧੰ, ਤਦਗ੍ਗੇਨ ਸਾਪਿਸ੍ਸ ਸੁਪ੍ਪਟਿਵਿਦ੍ਧਾ ਏਵਾਤਿ ਆਹ **"ਸੁਪ੍ਪਟਿਵਿਦ੍ਧਤ੍ਤਾ"**ਤਿ।

ਪਕਤਿਪਰਿਯੋਦਾਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਆਗਨ੍ਤੁਕੇਹਿ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸੇਹਿ ਉਪਕ੍ਕਿਲਿਟ੍ਠਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੰ ਸੰਕਿਲਿਟ੍ਠਵਤ੍ਥਦਸ੍ਸਨਨ੍ਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤੰ **"ਪਕਤਿਪਰਿਸੁਦ੍ਧੰ ਵਤ੍ਥ"**ਨ੍ਤਿ। **ਰਜਾਦਿਨਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਰਜੋ ਨਾਮ ਰੇਣੁ। **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਅਣੁਤਜ੍ਜਾਰਿਧੂਮਾਦਿਕੰ ਵਤ੍ਥਸ੍ਸ ਅਪਰਿਸੁਦ੍ਧਿਕਾਰਣੰ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਸਬ੍ਬਸੋ ਕਿਲਿਸ੍ਸਤਿ ਵਿਨਸ੍ਸਤਿ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ ਏਤੇਨਾਤਿ ਸੰਕਿਲੇਸੋ, ਤੇਨ **ਸੰਕਿਲੇਸੇਨ ਪੰਸੁਰਜਾਦਿਨਾ ਸੰਕਿਲਿਟ੍ਠੰ** ਵਣ੍ਣਵਿਨਾਸਨੇਨ ਵਿਦੂਸਿਤੰ। **ਮਲੰ** ਮਸਿ। **ਜਲ੍ਲਿਕਾ** ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਲੋਣਪਟਲਾਦਿ ਛਵਿਯਾ ਉਪਰਿ ਠਿਤੰ ਸਰੀਰਮਲੰ। **ਆਦਿ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਸਰੀਰਜਲ੍ਲਮੇਵ ਅਸ੍ਸੁਖੇਲ਼ਸਿਙ੍ਘਾਣਿਕਾਦਿਕੰ ਤਦਞ੍ਞਮਲੰ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। **ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਪਰਿਯੋਨਨ੍ਧਨਵਸੇਨ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ। ਰਜਨ੍ਤਿ ਸਤ੍ਤਾ ਤੇਨਾਤਿ ਰਙ੍ਗੰ, ਰਙ੍ਗਮੇਵ **ਰਙ੍ਗਜਾਤੰ** ਯਥਾ ਕੋਪਮੇਵ ਕੋਪਜਾਤੰ। **ਉਪਨਾਮੇਯਜਾ**ਤਿ ਪਕ੍ਖਿਪੇਯਜ। **ਨੀਲਕਤ੍ਥਾਯਾ**ਤਿ ਨੀਲਵਣ੍ਣਤ੍ਥਾਯ। **ਪਲਾਸਨੀਲਾਦਿਕੇਤਿ ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਕਾਲ਼ਸਾਮਾਦਿੰ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਹਲਿਦ੍ਦਿਕਕੁਧਸੇਲਾਦਿਕੇ **ਪੀਤਕਰਙ੍ਗੇ**। ਲਾਖਾਪਤ੍ਤਙ੍ਗਰਸਾਦਿਕੇ **ਲੋਹਿਤਕਰਙ੍ਗੇ**। ਮਹਾਰਜਨਲੋਦ੍ਦਕਨ੍ਦੂਲਾਦਿਕੇ **ਮਨ੍ਦੂਰਤ੍ਤਰਙ੍ਗੇ**। ਦੁਟ੍ਠੁ ਰਜਿਤਵਣ੍ਣੰ ਅਪਭਸ੍ਸਰੰ। ਤੇਨਾਹ **"ਅਪਰਿਸੁਦ੍ਧਵਣ੍ਣਮੇਵਸ੍ਸਾ"**ਤਿ। **ਈਦਿਸ**ਨ੍ਤਿ ਦੁਰਤ੍ਤਵਣ੍ਣੰ। ਤਸ੍ਮਿੰ ਵਤ੍ਥੇ ਰਙ੍ਗਜਾਤੰ ਸਯੰ ਸੁਪਰਿਸੁਦ੍ਧੰ ਸਮਾਨੰ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ ਕੇਨ ਰਤ੍ਤਵਣ੍ਣੰ ਅਪਰਿਸੁਦ੍ਧੰ ਹੋਤੀਤਿ ਰਙ੍ਗਜਾਤਸ੍ਸ ਨਿਦ੍ਦੋਸਤੰ ਵਦਤਿ। ਤੇਨਾਹ **"ਯਸ੍ਮਾ ਪਨਾ"**ਤਿਆਦਿ।

ਸੰਕਿਲੇਸਪਕ੍ਖੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੇਨ ਅਸੰਕਿਲਿਟ੍ਠਮੇਵ ਵਤ੍ਥੰ ਉਦਾਹਰਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਪਾਕਟੋਯਮਤ੍ਥੋ, ਸੰਕਿਲਿਟ੍ਠਵਤ੍ਥਨਿਦਸ੍ਸਨੇਨ ਪਨ ''ਸਿਯਾ ਨੁ ਖੋ ਅਞ੍ਞੋਪਿ ਕੋਚਿ ਵਿਸੇਸੋ''ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ ਪੁਚ੍ਛਤਿ **"ਕਸ੍ਮਾ ਪਨਾ"**ਤਿਆਦਿਨਾ। ਇਤਰੋ ਅਤ੍ਥਵਿਸੇਸੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਵਾਯਾਮਮਹਪ੍ਫਲਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਸੰਕਿਲਿਟ੍ਠਚਿਤ੍ਤਵਿਸੋਧਨਵਿਧਾਨੇ ਸੰਕਿਲਿਟ੍ਠਵਤ੍ਥੰ ਨਿਦਸ੍ਸਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਪਟਿਞ੍ਞਾ, ਵਾਯਾਮਮਹਪ੍ਫਲਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਹੇਤੁਅਤ੍ਥੋ। **ਯਥਾ ਹੀ**ਤਿਆਦਿ ਅਨ੍ਵਯਤ੍ਥੋ। **ਨ ਤਤ੍ਥ ਜਾਤਿਕਾਲ਼ਕੇ ਵਿਯਾ**ਤਿਆਦਿ ਬ੍ਯਤਿਰੇਕਤ੍ਥੋ। ਸਦਿਸੂਦਾਹਰਣੰ ਪਨ ਮਲਗ੍ਗਹਿਤਕੰਸਪਾਤਿਆਦਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। **ਏਵੰ ਚਿਤ੍ਤਮ੍ਪੀ**ਤਿਆਦਿ ਓਪਮ੍ਮਤ੍ਥਸ੍ਸ ਉਪਮੇਯਜਉਪਨਯਨੰ। ਤਤ੍ਥ **ਪਕਤਿਯਾ**ਤਿ ਅਕਿਤ੍ਤਿਮੇਨ ਸਭਾਵੇਨ। ਤਨ੍ਤਿ ਚਿਤ੍ਤੰ। ਸਾਮਞ੍ਞਗ੍ਗਹਣਞ੍ਞੇਤੰ ਚਿਤ੍ਤਭਾਵਾਵਿਸੇਸਤੋ। ਤੇਨਾਹ **"ਸਕਲੇਪੀ"**ਤਿ। **ਪਣ੍ਡਰਮੇਵ** ਨ ਸੰਕਿਲਿਟ੍ਠੰ ਸੰਕਿਲੇਸੇਹਿ ਅਸਮਨ੍ਨਾਗਤਭਾਵਤੋ। ਨਨੁ ਕਿਰਿਯਾਮਯਚਿਤ੍ਤੇਹਿ ਵਿਪਾਕਸਨ੍ਤਾਨੇ ਵਿਸੇਸਾਧਾਨੰ ਲਬ੍ਭਤਿ, ਅਞ੍ਞਥਾ ਕਤਵਿਨਾਸਾ ਕਤਬ੍ਭਾਗਮਾ ਆਪਜ੍ਜੇਯਜੁੰ? ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਲਬ੍ਭਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਸੰਕਿਲੇਸੋ ਵਟ੍ਟੂਪਨਿਸ੍ਸਯੋ, ਅਸੁਦ੍ਧਿ ਵਾ ਨ ਹੋਤਿ, ਅਸੰਕਿਲੇਸੋ ਵਿਵਟ੍ਟੂਪਨਿਸ੍ਸਯੋ, ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ ਵਾ ਨ ਹੋਤਿ ਏਵ। **ਉਪਕ੍ਕਿਲਿਟ੍ਠ**ਨ੍ਤਿ ਪਨੇਤੰ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸਨਾਰਹਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਨ ਵਿਪਾਕਪਬਨ੍ਧਸ੍ਸ। ਤੇਨਾਹ **"ਪਭਸ੍ਸਰਮਿਦੰ ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਚਿਤ੍ਤ"**ਨ੍ਤਿ, **"ਪਣ੍ਡਰਮੇਵਾ"**ਤਿ ਚ। **ਤਞ੍ਚ ਖੋ**ਤਿ ਪਨ ਸਕਸਨ੍ਤਤਿਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਤਾਯ ਨੇਸੰ ਕੇਵਲੰ ਏਕਤ੍ਤਨਯਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਨ ਵਿਪਾਕਧਮ੍ਮਾਨੰ ਕਿਲੇਸਾਸਮਙ੍ਗਿਭਾਵਤੋ। ਅਥ ਵਾ **ਉਪਕ੍ਕਿਲਿਟ੍ਠ**ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸਹੇਤੁ ਤਤ੍ਥ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨੰ ਵਿਸੇਸਾਧਾਨਮਾਹ, ਨ ''ਸੰਕਿਲਿਟ੍ਠਾ ਧਮ੍ਮਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਧ॰ ਸ॰ ੧੧.ਦੁਕਮਾਤਿਕਾ) ਵਿਯ ਤੰਸਮਙ੍ਗਿਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। **ਵਿਸੋਧਿਯਮਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਪਞ੍ਞਾਯ ਅਨੁਕ੍ਕਮੇਨ ਸਬ੍ਬੁਪਕ੍ਕਿਲੇਸੇਹਿ ਵਿਮੋਚਿਯਮਾਨੰ। **ਸਕ੍ਕਾ** ਅਗ੍ਗਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ **ਪਭਸ੍ਸਰਤਰੰ ਕਾਤੁੰ,** ਯਤੋ ਨ ਪੁਨ ਉਪਕ੍ਕਿਲਿਸ੍ਸਤਿ। **ਏਵ**ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸੇਵਤ੍ਥਸ੍ਸ ਨਿਗਮਨੰ।

ਦੁਟ੍ਠਗਤਿਪਰਿਪੂਰਣਵਸੇਨ ਪਟਿਪਜ੍ਜਨੰ **ਪਟਿਪਤ੍ਤਿ**। ਸਾ ਏਵ ਕਿਲੇਸਦਰਥਪਰਿਲ਼ਾਹਾਦਿਵਸੇਨ ਉਪਾਯਾਸਦੁਕ੍ਖਾ, ਕੁਚ੍ਛਿਤਾ ਵਾ ਗਤਿ ਪਵਤ੍ਤਿ, ਦੁਗ੍ਗਤਿਹੇਤੂਤਿ ਵਾ **ਦੁਗ੍ਗਤਿ,** ਦੁਗ੍ਗਤਿਯਾ ਪਨ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਗਨ੍ਧਬ੍ਬਤੋ, ਤਸ੍ਸਾ ਵਾ ਨਿਪ੍ਫਨ੍ਨਭਾਵਤੋ ਕੁਚ੍ਛਿਤੋ, ਦੁਕ੍ਖਾ ਚ ਗਤੀਤਿ **ਦੁਗ੍ਗਤਿ**। **ਸੰਕਿਲਿਟ੍ਠਚਿਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਇਦੰ ਤਸ੍ਸਾ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਦੁਗ੍ਗਤਿਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੰ, ਨ ਵਿਸੇਸਨਤ੍ਥੰ। ਨ ਹਿ

ਅਸੰਕਿਲਿਟ੍ਠਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਾਣਘਾਤਾਦਿਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿ। **ਸੰਕਿਲਿਟ੍ਠਚਿਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਲਾਭਾਸਾਯ ਸਬ੍ਬਸੋ ਕਿਲਿਟ੍ਠਚਿਤ੍ਤੋ। **ਦੂਤੇਯਜਪਹਿਣਗਮਨ**ਨ੍ਤਿ ਦੂਤੇਯਜੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਦੂਤਕਮ੍ਮੰ, ਗਿਹੀਨੰ ਪਣ੍ਣੰ ਵਾ ਸਾਸਨੰ ਵਾ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਗਮਨੰ, ਪਹਿਣਗਮਨੰ ਘਰਾਘਰੰ ਪੇਸਿਤਸ੍ਸ ਖੁਦ੍ਦਕਗਮਨੰ, ਦੂਤੇਯਜਗਮਨੰ ਪਹਿਣਗਮਨਞ੍ਚ ਗਚ੍ਛਤਿ। **ਵੇਜ੍ਜਕਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਅਨਨੁਞ੍ਞਾਤੇ ਠਾਨੇ ਲਾਭਾਸਾਯ ਗਹਟ੍ਠਾਨੰ ਭੇਸਜ੍ਜੰ ਕਰੋਤਿ। **ਸਙ੍ਘਭੇਦ**ਕਥਾ ਪਰਤੋ ਆਗਮਿਸ੍ਸਤਿ। **ਵੇਲੁਦਾਨਾਦੀਹੀ**ਤਿ ਵੇਲੁਦਾਨਪਤ੍ਤਦਾਨਪੁਪ੍ਫਦਾਨਾਦੀਹਿ ਮਿਚ੍ਛਾਜੀਵੇਨ **ਜੀਵਿਕੰ ਕਪ੍ਪੇਤਿ**। **ਸਕਲਮ੍ਪੀ**ਤਿ ''ਅਤ੍ਥਿ ਅਨਾਚਾਰੋ, ਅਤ੍ਥਿ ਅਗੋਚਰੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ **ਵਿਭਙ੍ਗੇ** (ਵਿਭ॰ ੫੧੩, ੫੧੪) ਆਗਤੰ ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਅਨਾਚਾਰੰ ਅਗੋਚਰਞ੍ਚ ਚਰਣਵਸੇਨ ਪਰਿਪੂਰੇਤਿ।

"**ਨਿਰਯਮ੍ਪਿ ...ਪੇ॰... ਪੇਤ੍ਤਿਵਿਸਯਮ੍ਪਿ ਗਚ੍ਛਤੀ**"ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਪੇਤ੍ਤਿਵਿਸਯਗਮਨੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਸਮਣਯਕ੍ਖੋ ਨਾਮ ਹੋਤੀ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ।

ਸੁਕ੍ਕਪਕ੍ਖੇ **ਪਰਿਸੁਦ੍ਧ**ਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬਸੋ ਵਿਸੁਦ੍ਧੰ ਅਸੰਕਿਲਿਟ੍ਠੰ। ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਏਵ **ਪਰਿਯੋਦਾਤੰ,** ਪਭਸ੍ਸਰਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸੁਰਤ੍ਤਵਣ੍ਣਮੇਵਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਸੁਟ੍ਠੁ ਰਤ੍ਤਵਣ੍ਣਮੇਵ ਅਸ੍ਸ। **ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਵਣ੍ਣਮੇਵਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਨੀਲਵਣ੍ਣੋਪਿਸ੍ਸ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੋ ਚ ਭਵੇਯ੍ਯਾਤਿ ਏਵਮਾਦਿੰ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ "**ਕਣ੍ਹਪਕ੍ਖੇ ਵੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਨੀਕੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ**"ਤਿ। **ਰਙ੍ਗਜਾਤ**ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਪਨ ਤਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਵਸੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। **ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਸੁਗਤਿ**ਆਦੀਸੁ ਯੰ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੰ, ਤੰ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਦੁਗ੍ਗਤਿਆਦੀਸੁ ਵੁਤ੍ਤਵਿਪਰਿਯਾਯੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। **ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਚਿਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਸੁਦ੍ਧਾਸਯੋ। **ਦਸ ਕੁਸਲਕਮ੍ਮਪਥੇ ਪਰਿਪੂਰੇਤੀ**ਤਿ ਇਦੰ ਕਣ੍ਹਪਕ੍ਖੇ ''ਦਸ ਅਕੁਸਲਕਮ੍ਮਪਥੇ ਪਰਿਪੂਰੇਤੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਟਿਪਕ੍ਖਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਯਥਾ ਹਿ ਤਤ੍ਥ ਅਭਿਜ੍ਝਾਬ੍ਯਾਪਾਦਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਗ੍ਗਹਣੇਨ ਕਮ੍ਮਪਥਸੰਸਨ੍ਦਨਨਯੇਨ ਕਮ੍ਮਪਥੰ ਅਪ੍ਪਤ੍ਤਾਯ ਚ ਅਗਾਰਿਯਸ੍ਸ ਤਥਾਰੂਪਾਯ ਮਿਚ੍ਛਾਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਸਙ੍ਗਹੋ ਇਚ੍ਛਿਤੋ, ਏਵੰ ਇਧਾਪਿ ਅਨਭਿਜ੍ਝਾਅਬ੍ਯਾਪਾਦਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਗ੍ਗਹਣੇਨ ਅਲੋਭਾਦੋਸਾਮੋਹਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਾ ਅਗਾਰਿਯਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਤ੍ਤਿ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ, ਨ ਕਮ੍ਮਪਥਪ੍ਪਤ੍ਤਾਵਾਤਿ। **ਮਨੁਸ੍ਸਮਹਨ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਜਾਤਿਰੂਪਭੋਗਾਧਿਪਤੇਯ੍ਯਾਦਿਵਸੇਨ ਮਨੁਸ੍ਸੇਸੁ ਮਹਨ੍ਤਭਾਵੰ। ਦਸਹਿ ਠਾਨੇਹਿ ਅਞ੍ਞੇਸੰ ਦੇਵਾਨੰ ਅਭਿਭਵੋ **ਦੇਵਮਹਨ੍ਤਤਾ**। ਪਟਿਪਤ੍ਤਿ ਸੁਗਤਿਯਾ ਭਾਜਿਯਮਾਨਤ੍ਤਾ "**ਅਨਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗੰ ਭਾਵੇਤੀ**"ਤਿ ਤਥਾ ਅਨਾਗਾਮਿਭਾਵਨੰ ਪਾਪੇਤ੍ਵਾ ਠਪਿਤਾ। ਗਹਿਤਗ੍ਗਹਣੇਨ ਸੁਖਾਨੁਭਵਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਤਾ ਤਦਭਾਵਤੋ ਅਸਞ੍ਞਿਭਵੰ ਅਨਾਦਿਯਨ੍ਤੋ "**ਦਸਸੁ ਵਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਭਵਨੇਸੂ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ।

੭੧. **ਸਕਭਣ੍ਡੇ ਛਨ੍ਦਰਾਗੋ** ਅਭਿਜ੍ਝਾਯਨਟ੍ਠੇਨ **ਅਭਿਜ੍ਝਾ,** ਅਭਿਜ੍ਝਾਯਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਪਰਭਣ੍ਡੇ ਛਨ੍ਦਰਾਗੋ** ਵਿਸਮੰ ਲੁਬ੍ਭਤੀਤਿ **ਵਿਸਮਲੋਭੋ**। ਏਵਮ੍ਪਿ ਅਭਿਜ੍ਝਾਵਿਸਮਲੋਭਾਨੰ ਵਿਸੇਸੋ ਹੋਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਅਥ ਵਾ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਨ੍ਤਕੰ ਤੰਸਦਿਸਞ੍ਚ **ਯੁਤ੍ਤਟ੍ਠਾਨੰ**। ਯੰ ਯਾਚਿਤੰ, ਅਪ੍ਪਕਸਿਰੇਨ ਵਾ ਸਕ੍ਕਾ ਲਦ੍ਧੁੰ, ਤੰ **ਪਤ੍ਤਟ੍ਠਾਨੰ**। ਪਰਦਾਰਗਰੁਦਾਰਾਤਿ **ਅਯੁਤ੍ਤਟ੍ਠਾਨੰ**। ਯੰ ਅਪਤ੍ਥਨਿਯੰ, ਯਸ੍ਸ ਵਾ ਪਤ੍ਥਨਾਯ ਬ੍ਯਸਨੰ ਆਪਜ੍ਜਤਿ, ਤੰ **ਅਪ੍ਪਤ੍ਤਟ੍ਠਾਨੰ**। **ਥੇਰੋ**ਤਿ **ਮਹਾਸਙ੍ਘਰਕ੍ਖਿਤਤ੍ਥੇਰੋ,** ਯੇਨ **ਅਟ੍ਠਕਥਾ** ਪੋਤ੍ਥਕੰ ਆਰੋਪਿਤਾ। ਸੋ ਹਿ ਅਨ੍ਤੇਵਾਸਿਕੇਸੁ ਸਾਕਚ੍ਛਨ੍ਤੇਸੁ ਏਵਮਾਹ। ਸੋਪਿ ਇਮਸ੍ਮਿੰਯੇਵ ਸੁਤ੍ਤੇ ਵਿਨਿਬ੍ਭੋਗੋ ਨ ਲਬ੍ਭਤਿ ਚਿਤ੍ਤਸੰਕਿਲੇਸਸ੍ਸ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਤਾ। ਤੇਨਾਹ "**ਯੁਤ੍ਤੇ ਵਾ**"ਤਿਆਦਿ। ਅਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰਵਸੇਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਤੋ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ ਆਯਤਿਞ੍ਚ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸੇਵ ਉਪ੍ਪਾਦਨਤੋ **ਨ ਕੋਚਿ ਲੋਭੋ ਅਵਿਸਮੋ ਨਾਮ**। **ਅਭਿਜ੍ਝਾਯਨਟ੍ਠੇਨਾ**ਤਿ ਯਸ੍ਸ ਕਸ੍ਸਚਿ ਆਰਮ੍ਮਣਸ੍ਸ ਯੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਯੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਪ੍ਪਤ੍ਤਸ੍ਸ ਚ ਅਭਿਜ੍ਜਾਯਨਵਸੇਨ ਅਭਿਪਤ੍ਥਨਾਵਸੇਨ ਚ ਪਵਤ੍ਤਾ ਤਣ੍ਹਾ **ਅਭਿਜ੍ਝਾ**ਤਿ ਲੋਭਤੋ ਨਿਬ੍ਬਿਸੇਸਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਤੇਨਾਹ "**ਏਕਤ੍ਥਮੇਤੰ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਮੇਵ ਨਾਨ**"ਨ੍ਤਿ। **ਦੂਸੇਤੀ**ਤਿ ਸਭਾਵਸਨ੍ਤੰ ਅਸੰਕਿਲੇਸੰ ਵਿਨਾਸੇਤਿ ਅਵਿਸੁਦ੍ਧੰ ਕਰੋਤਿ। ਤੇਨਾਹ "**ਓਭਾਸਿਤੁੰ ਨ ਦੇਤੀ**"ਤਿ। ''ਇਮੇ ਸਤ੍ਤਾ ਉਚ੍ਛਿਜ੍ਜਨ੍ਤੁ ਵਿਨਸ੍ਸਨ੍ਤੂ''ਤਿ ਸਤ੍ਤੇਸੁ ਬ੍ਯਾਪਜ੍ਜਨਾਕਾਰਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ **ਬ੍ਯਾਪਾਦੋ ਨਵਵਿਧਆਘਾਤਵਤ੍ਥੁਸਮ੍ਭਵੋ** ਵੁਤ੍ਤੋ। ਕੋਧੋ ਪਨ ਸਙ੍ਖਾਰੇਸੁਪਿ ਪਵਤ੍ਤਨਤੋ ਦਸਵਿਧਆਘਾਤਵਤ੍ਥੁਸਮ੍ਭਵੋ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਉਭਯਮ੍ਪਿ ਪਟਿਘਮੇਵ, ਪਵਤ੍ਤਨਾਨਤ੍ਤਤੋ ਭਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਕੁਜ੍ਝਨਵਸੇਨੇਵ **ਚਿਤ੍ਤਪਰਿਯੋਨਨ੍ਧਨੇ** ''ਅਕ੍ਕੋਚ੍ਛਿ ਮੰ ਅਵਧਿ ਮ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ।

ਸੁਟ੍ਠੁ ਕਤੰ ਕਰਣੰ **ਸੁਕਤੰ,** ਤਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬਕਾਰਿਤਾਲਕ੍ਖਣਸ੍ਸ ਗੁਣਸ੍ਸ **ਵਿਨਾਸਨੇ** ਉਦਕਪੁਞ੍ਛਨਿਯਾ ਵਿਯ ਸਰੀਰਾਨੁਗਤੰ ਉਦਕੰ ਪੁਞ੍ਛਨ੍ਤੋ **ਮਕ੍ਖੋ**। ਤਥਾ ਹਿ ਸੋ ਪਰੇਸੰ ਗੁਣਾਨੰ ਮਕ੍ਖਨਟ੍ਠੇਨ ''ਮਕ੍ਖੋ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਇਦਾਨਿ **ਅਨਗਾਰਿਯਸ੍ਸ** ਵਾਤਿਆਦਿਨਾ ਸਙ੍ਖੇਪੇਨ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਥੰ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਨ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **"ਅਨਗਾਰਿਯੋਪੀ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਨਿਸਿਨ੍ਨਕਥਾਪਰਿਕਥਾਦਿਵਸੇਨ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਕਥਾ ਧਮ੍ਮਕਥਾਨਯੋ, ਏਕਤ੍ਤਾਦਿਧਮ੍ਮਨੀਤਿ ਏਵ ਵਾ। ਪਕਰਣੰ ਸਤ੍ਤ ਪਕਰਣਾਨਿ, ਤਤ੍ਥ ਕੋਸਲ੍ਲੰ **ਧਮ੍ਮਕਥਾਨਯਪਕਰਣਕੋਸਲ੍ਲੰ**। **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਵਿਨਯਕ੍ਕਮੇ ਚਤੂਸੁ ਮਹਾਨਿਕਾਯੇਸੁ ਚ ਕੋਸਲ੍ਲੰ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। **ਅਚਿਤ੍ਤੀਕਤੋ**ਤਿ ਚਿਤ੍ਤੀਕਾਰਰਹਿਤੋ। **ਯਥਾ ਚਾਯ**ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਯਥਾਯੰ ਮਕ੍ਖੋ ਚਿਤ੍ਤੰ ਦੂਸੇਤਿ, ਏਵੰ ਪਲਾਸੋਪਿ ਚਿਤ੍ਤੰ ਦੂਸੇਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਅਨਿਯਤਾ ਗਤਿ ਨਿਯਾਮੋਕ੍ਕਮਨਾਭਾਵਤੋ।** **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ''ਰਤ੍ਤਞ੍ਞੂ ਚਿਰਪਬ੍ਬਜਿਤੇ ਪੁਗ੍ਗਲੇ ਅਜ੍ਝੋਤ੍ਥਰਿਤ੍ਵਾ 'ਤ੍ਵਮ੍ਪਿ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਸਾਸਨੇ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ, ਅਹਮ੍ਪਿ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ, ਤ੍ਵਮ੍ਪਿ ਸੀਲਮਤ੍ਤੇ ਠਿਤੋ ਅਹਮ੍ਪੀ'ਤਿ'' ਏਵਮਾਦੀਨੰ ਸਙ੍ਗਹੋ। **ਯੁਗਗ੍ਗਾਹਗਾਹੀ**ਤਿ ''ਤਵ ਵਾ ਮਮ ਵਾ ਕੋ ਵਿਸੇਸੋ''ਤਿ ਅਸਮਮ੍ਪਿ ਸਮੰ ਕਤ੍ਵਾ ਸਮਧੁਰਗ੍ਗਾਹਗਣ੍ਹਨਕੋ। **ਖੀਯਨਾ** ਉਸੂਯਨਾ। ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਨਿਗੂਹਨੰ ਤਸ੍ਸ ਪਰੇਹਿ ਸਾਧਾਰਣਭਾਵਾਸਹਨੇਨ ਹੋਤੀਤਿ **"ਪਰੇਹਿ ਸਾਧਾਰਣਭਾਵੰ ਅਸਹਮਾਨੰ"**ਇਚ੍ਚੇਵ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਕਾਰਣੇ ਹਿ ਗਹਿਤੇ ਫਲਮ੍ਪਿ ਗਹਿਤਮੇਵ ਹੋਤੀਤਿ। ਅਞ੍ਞਥਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਵੇਦਨਕਪੁਗ੍ਗਲੋ **ਕੇਰਾਟਿਕੋ,** ''ਨੇਕਤਿਕਵਾਣਿਜੋ''ਤਿਪਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਸਪ੍ਪਮੁਖਾ ਮਚ੍ਛਵਾਲਾ ਏਕਾ ਮਚ੍ਛਜਾਤਿ ਆਯਤਨਮਚ੍ਛੋ। ਤੇਨਾਹ **"ਆਯਤਨਮਚ੍ਛੋ ਨਾਮਾ"**ਤਿਆਦਿ। **ਬਦ੍ਧਚਰੋ**ਤਿ ਅਨ੍ਤੇਵਾਸੀ।

ਸਬ੍ਬਸੋ ਅਮਦ੍ਦਿਤਸਭਾਵੇਨ ਵਾ ਤਭਰਿਤਭਤ੍ਤਸਦਿਸਸ੍ਸ ਥਦ੍ਧਭਾਵਸ੍ਸ ਅਨੋਨਮਿਤਦਣ੍ਡਸਦਿਸਤਾਯ ਪਗ੍ਗਹਿਤਸਿਰਅਨਿਵਾਤਵੁਤ੍ਤਿਕਾਰਸ੍ਸ ਚ ਕਰਣਤੋ ਵਾ **ਤਭਰਿਤ...ਪੇ॰... ਕਰਣੋ।** **ਤਦੁਤ੍ਤਰਿਕਰਣੋ**ਤਿ ਯੰ ਯੇਨ ਕਤੰ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤੰ ਵਾ ਸੁਚਰਿਤੰ ਵਾ, ਤਦੁਤ੍ਤਰਿ, ਤਸ੍ਸ ਦ੍ਵਿਗੁਣੰ ਵਾ ਕਰਣੋ। ਅਤ੍ਤਨੋ ਮਣ੍ਡਨਾਦਿਅਤ੍ਥੰ **ਪਰੇਨ ਕਤੰ ਅਲਙ੍ਕਾਰਾਦਿੰ**। **ਪਰਿਯਾਪੁਣਾਤਿ ਵਾ ਕਥੇਤਿ ਵਾ** ਅਤ੍ਤਨੋ ਬਲਾਨੁਰੂਪੰ। ਕਾਮੰ ਨਿਕਾਯਦ੍ਵਯਗ੍ਗਹਣਾਦਿਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤੋ ਸੇਵਿਤਬ੍ਬਮਾਨੋ ਏਵ, ਤਥਾਪਿਸ੍ਸ ਸੰਕਿਲੇਸਪਕ੍ਖਤ੍ਤਾ ਵੁਤ੍ਤੰ **"ਮਾਨੰ ਅਨਿਸ੍ਸਾਯਾ"**ਤਿ।

ਉਣ੍ਣਤਿਵਸੇਨਾਤਿ ''ਸੇਯਯੋਹਮਸ੍ਮੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਗ੍ਗਹਣਵਸੇਨ। ਪੁਬ੍ਬੇ ਕੇਨਚਿ ਅਤ੍ਤਾਨੰ ਸਦਿਸੰ ਕਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਛਾ ਤਤੋ ਅਧਿਕਤੋ ਦਹਨਤੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਕੋ **ਅਤਿਮਾਨੋ**। **ਮਦਗ੍ਗਹਣਾਕਾਰੋ** ਜਾਤਿਆਦਿੰ ਪਟਿਚ੍ਚ ਮਜ੍ਜਨਾਕਾਰੋ, ਸੋਪਿ ਅਤ੍ਥਤੋ ਮਾਨੋ ਏਵ। **ਪਮਾਦੋ** ਤਥਾਪਵਤ੍ਤੋ ਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦੋ।

ਤਸ੍ਮਾ ਲੋਭਮਾਦਿੰ ਕਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤੀਤਿ ਲੋਭਸ੍ਸ ਆਦਿਤੋ ਗਹਣੇ ਕਾਰਣੰ ਵਿਭਾਵੇਤੁਕਾਮੋ ਪੁਚ੍ਛਤਿ। **ਪਠਮੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਤੋ**ਤਿ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਭਵੇ ਸਬ੍ਬਪਠਮੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਤੋ। ਸਤ੍ਤਾਨਞ੍ਹਿ ਯਥਾਧਿਗਤੰ ਝਾਨਾਦਿਵਿਸੇਸੰ ਆਰਬ੍ਭ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾ ਵਿਯ ਯਥਾਲਦ੍ਧੰ ਉਪਪਤਿਭਵੰ ਆਰਬ੍ਭ ਨਿਕਨ੍ਤਿ ਏਵ। ਤੇਨਾਹ **"ਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤਾਨ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿ। **ਯਥਾਸਮ੍ਭਵੰ ਇਤਰੇ**ਤਿ ਇਤਰੇ ਬਯਾਪਾਦਾਦਯੋ ਯਥਾਪਚ੍ਚਯੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਲੋਭਸ੍ਸ ਵਿਯ ਆਦਿਤੋ ਅਸੁਕਸ੍ਸ ਅਨਨ੍ਤਰੰ ਅਸੁਕੋਤਿ ਵਾ ਨ ਨੇਸੰ ਨਿਯਮੋ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਕਿੰ ਪਨ ਏਤੇ ਸੋਲਸੇਵ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸਾ, ਉਦਾਹੁ ਅਞ੍ਞੇਪਿ ਸਨ੍ਤੀਤਿ ਅਨੁਯੋਗੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਅਞ੍ਞੇਪਿ ਸਨ੍ਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਨ ਚ ਏਤੇ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਯਦਿ ਏਵੰ ਕਸ੍ਮਾ ਏਤ੍ਤਕਾ ਏਵ ਇਧ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ। ਨਯਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ **"ਏਤੇਨ ਪਨ...ਪੇ॰... ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ"**ਤਿ। ਤੇਨ ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਉਦ੍ਧਚ੍ਚਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚ-ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ-ਅਤ੍ਤੁਕ੍ਕੰਸਨ-ਪਰਵਬ੍ਭਨਛਮ੍ਭਿਤਤ੍ਤਾ- ਭੀਰੁਕਤਾ- ਅਹਿਰਿਕਾਨੋਤ੍ਤਪ੍ਪ-ਅਤ੍ਰਿਚ੍ਛਤਾ-ਪਾਪਿਚ੍ਛਤਾ-ਮਹਿਚ੍ਛਤਾਦਯੋ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ।

੧੨. **ਸੰਕਿਲੇਸੰ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਸੰਕਿਲਿਟ੍ਠਵਤ੍ਥੁਨਿਦਸ੍ਸਨੇਨ ਸਙ੍ਖੇਪੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ ਸੰਕਿਲੇਸੰ ਵਿਭਾਗੇਨ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ। **ਵੋਦਾਨੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਏਵੰ ਜਾਨਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ''ਅਭਿਜ੍ਝਾ ਵਿਸਮਲੋਭੋ ਏਕਨ੍ਤੇਨੇਵ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਕ੍ਕਿਲੇਸੋ''ਤਿ ਸਭਾਵਤੋ ਸਮੁਦਯਤੋ ਨਿਰੋਧਤੋ ਨਿਰੋਧੂਪਾਯਤੋ ਚ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਪਞ੍ਞਾਯ ਚੇਵ ਹੇਟ੍ਠਿਮਮਗ੍ਗਦ੍ਵਯਪਞ੍ਞਾਯ ਚ ਜਾਨਿਤ੍ਵਾ। **ਪਜਹਤੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਪ੍ਪਹਾਨਮੇਵ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਪ੍ਪਹਾਨਵਸੇਨ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੇਨ ਪਜਹਤੀ"**ਤਿ ਆਹ। **ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੇਨਾ**ਤਿ ਅਨਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗੇਨ। ਤੇਨ ਹਿ ਪਹਾਨੰ ਇਧ ਸਬ੍ਬਵਾਰੇਸੁ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੰ। **ਕਿਲੇਸਪਟਿਪਾਟਿ** ਇਧ ਕਿਲੇਸਾਨੰ ਦੇਸਨਾਕ੍ਕਮੋ।

ਮਗ੍ਗਪਟਿਪਾਟਿਪਨ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਾਨਂ ਦੇਸਨਾਕ੍ਕਮੋਪਿ ਤਾਯ ਦੇਸਨਾਯ ਪਟਿਪਜ੍ਜਨਕ੍ਕਮੋਪਿ ਤਾਯ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕ੍ਕਮੋਪਿ। ਤਤ੍ਥ ਯੇ ਯੇ ਕਿਲੇਸਾ ਯੇਨ ਯੇਨ ਮਗ੍ਗੇਨ ਪਹੀਯਨ੍ਤਿ, ਮਗ੍ਗਪਟਿਪਾਟਿਂ ਅਨੋਲੋਕੇਤ੍ਵਾ ਤੇਸਂ ਤੇਸਂ ਕਿਲੇਸਾਨਂ ਤੇਨ ਤੇਨ ਮਗ੍ਗੇਨ ਪਹਾਨਦਸ੍ਸਨਂ ਕਿਲੇਸਪਟਿਪਾਟਿ ਨ ਕਿਲੇਸਾਨਂ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕ੍ਕਮੋ ਇਧ ਦੇਸਨਾਕ੍ਕਮੋ ਚਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **“ਅਭਿਜ੍ਝਾ ਵਿਸਮਲੋਭੋ”**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਯੇਨ ਯੇਨ ਪਨ ਮਗ੍ਗੇਨ ਯੇ ਯੇ ਕਿਲੇਸਾ ਪਹੀਯਨ੍ਤਿ ਮਗ੍ਗਾਨੁਪੁਬ੍ਬਿਯਾ, ਤੇਨ ਤੇਨ ਮਗ੍ਗੇਨ ਤੇਸਂ ਤੇਸਂ ਕਿਲੇਸਾਨਂ ਪਹਾਨਦਸ੍ਸਨਂ ਮਗ੍ਗਪਟਿਪਾਟਿਯਾ ਪਹਾਨਦਸ੍ਸਨਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **“ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗੇਨਾ”**ਤਿਆਦਿਮਾਹ।

ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਪਨ ਠਾਨੇਤਿ ‘‘ਸ ਖੋ ਸੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੂ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਆਗਤੇ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਪਹਾਨਵਾਰੇ। **ਇਮੇ ਕਿਲੇਸਾ**ਤਿ ਇਮੇ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਾ ਕਿਲੇਸਾ। **ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗਵਜ੍ਝਾ ਵਾ ਹੋਨ੍ਤੁ ਸੇਸਮਗ੍ਗਵਜ੍ਝਾ** ਵਾਹੇਟ੍ਠਾ ਦਸ੍ਸਿਤਮਗ੍ਗਪਟਿਪਾਟਿਵਸੇਨ। ਤਤ੍ਥ ਪਨ ਯੇ ਤਤਿਯਮਗ੍ਗਵਜ੍ਝਾ, ਤੇਸਂ ਅਨਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗੇਨੇਵ ਪਹਾਨੇ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਨਤ੍ਥਿ, ਯੇਸਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਹੇਟ੍ਠਿਮਮਗ੍ਗਵਜ੍ਝਾਨਂ ਇਧ ਸਙ੍ਗਹੇ ਕਾਰਣਂ ਪਚ੍ਛਾ ਵਤ੍ਤੁਕਾਮੇਨ ਅਗ੍ਗਮਗ੍ਗਵਜ੍ਝਾਨਂ ਅਨਾਦਿਯਿਤ੍ਵਾ ਕਸ੍ਮਾ ਤਤਿਯਮਗ੍ਗਵਜ੍ਝਾਨਮੇਵ ਗਹਣਂ ਕਤਨ੍ਤਿ ਆਹ **“ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਪਵੇਣਿਮਗ੍ਗਾਗਤੋ ਸਮ੍ਭਵੋ”**ਤਿ, ਅਯਂ ਇਮਸ੍ਸ ਸੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਏਤਸ੍ਮਿਂ ਠਾਨੇ ਆਚਰਿਯਪਵੇਣਿਯਾ ਕਥਾਮਗ੍ਗੋ ਤਤੋ ਆਗਤੋ ਅਤ੍ਥਸਮ੍ਭਵੋ ਅਤ੍ਥਤਤ੍ਵਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਤ੍ਥ ਹੇਟ੍ਠਿਮਮਗ੍ਗਵਜ੍ਝਾਨਂ ਇਧ ਸਙ੍ਗਹੇ ਕਾਰਣਂ ਪਚ੍ਛਾ ਵਤ੍ਤੁਕਾਮੋ ਅਗ੍ਗਮਗ੍ਗਵਜ੍ਝਾਨਂ ਅਗ੍ਗਹਣੇ ਯੁਤ੍ਤਿਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **“ਸੋ ਚਾ”**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਤੇਨਾ**ਤਿ ਚਤੁਤ੍ਥਮਗ੍ਗੇਨ। **ਸੇਸਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਬ੍ਯਾਪਾਦਾਦੀਨਂ । **ਯੇਪੀ**ਤਿ ਮਕ੍ਖਾਦਿਕੇ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ। **ਤਂਸਮੁਟ੍ਠਾਪਕਚਿਤ੍ਤਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਤੇਸਂ ਮਕ੍ਖਾਦੀਨਂ ਸਮੁਟ੍ਠਾਪਕਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦਾਨਂ। ਤਤ੍ਥ ਮਕ੍ਖ-ਪਲਾਸ-ਇਸ੍ਸਾ-ਮਚ੍ਛਰਿਯ-ਸਮੁਟ੍ਠਾਪਕਂ ਪਟਿਘਦ੍ਵਯਚਿਤ੍ਤਂ, ਵਿਸੇਸਤੋ ਪਞ੍ਚਕਾਮਗੁਣਲੋਭੇਨ ਸਠੋ ਮਾਯਾਵੀ ਚ ਹੋਤਿ, ਪਞ੍ਚਕਾਮਗੁਣਿਕਰਾਗੋ ਚ ਅਨਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗੇਨੇਵ ਨਿਰਵਸੇਸਤੋ ਪਹੀਯਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਂ **“ਤਂਸਮੁਟ੍ਠਾਪਕਚਿਤ੍ਤਾਨਂ ਅਪ੍ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ”**ਤਿ। ਤੇਪਿ ਸੁਪ੍ਪਹੀਨਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਤ**ਨ੍ਤਿ ਪਠਮਮਗ੍ਗੇਨੇਵ ਪਹਾਨਂ **ਪੁਬ੍ਬਾਪਰੇਨ ਨ ਸਨ੍ਧਿਯਤਿ** ‘‘ਯਥੋਧਿ ਖੋ’’ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਓਧਿਵਚਨਸ੍ਸ ਮਗ੍ਗਤ੍ਤਯਵਾਚਕਤ੍ਤਾ। ਰਤਨਤ੍ਤਯੇ ਅਵੇਚ੍ਚਪ੍ਪਸਾਦੋ ਨਾਮ ਅਰਿਯਕਨ੍ਤਸੀਲਂ ਵਿਯ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਅਙ੍ਗਾਨਿ, ਤੇ ਚ ਪਹਾਨਤੋ ਪਚ੍ਛਾ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਇਧ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਹਾਨਂ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਪਹਾਨਮੇਵਾਤਿ ਕੇਚਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਤੇਸਂ ਇਚ੍ਛਾਮਤ੍ਤਮੇ**ਵ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਪਹਾਨਸ੍ਸੇਵ ਵਸੇਨ ਅਵੇਚ੍ਚਪ੍ਪਸਾਦਾਨਂ ਓਧਿਸੋ ਪਹਾਨਸ੍ਸ ਵਿਭਾਵਿਤਤ੍ਤਾ, ਸ੍ਵਾਯਮਤ੍ਥੋ ਹੇਟ੍ਠਾ ਯੁਤ੍ਤਿਤੋਪਿ ਪਕਾਸਿਤੋਯੇਵ।

੧੪. **ਏਕਮੇਕੇਨ ਪਦੇਨ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ,** ਯਤੋ ਏਕਮੇਕਸ੍ਸਪਿ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸਸ੍ਸ ਸਭਾਵਾਦਿਤੋ ਦਸ੍ਸਨਂ ਨਿਯ੍ਯਾਨਮੁਖਂ ਹੋਤਿ, ਤਥਾ ਚੇਵ ਹੇਟ੍ਠਾ ਸਂਵਣ੍ਣਿਤਂ। ਅਨਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗਵਸੇਨ ਪਹਾਨਂ ਵਤ੍ਵਾ ਪਸਾਦਸ੍ਸ ਉਦ੍ਧਟਤ੍ਤਾ ਵੁਤ੍ਤਂ **“ਅਨਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗੇਨ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਪ੍ਪਸਾਦੋ ਆਗਤੋ”**ਤਿ। ਯਦਿ ਏਵਂ ਕਸ੍ਮਾ ‘‘ਲੋਕਿਯੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ? ‘‘ਇਤਿਪਿ ਸੋ ਭਗਵਾ’’ਤਿਆਦਿਨਯਪ੍ਪਵਤ੍ਤਸ੍ਸ ਲੋਕਿਯਤ੍ਤਾ। ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਰਮ੍ਮਣੋ ਏਵ ਹਿ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰੋ ਪਸਾਦੋ। ‘‘ਇਤਿਪਿ ਸੋ ਭਗਵਾ’’ਤਿਆਦਿਵਚਨੇਨ ਲੋਕਿਯਂ, ਅਵੇਚ੍ਚਪ੍ਪਸਾਦਵਚਨੇਨ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਨ੍ਤਿ **ਲੋਕਿਯਲੋਕੁਤ੍ਤਰਮਿਸ੍ਸਕਂ ਪਸਾਦਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ**। ਅਵੇਚ੍ਚ ਰਤਨਤ੍ਤਯਗੁਣੇ ਯਾਥਾਵਤੋ ਞਤ੍ਵਾ ਪਸਾਦੋ **ਅਵੇਚ੍ਚਪ੍ਪਸਾਦੋ**। ਸੋ ਪਨ ਯਸ੍ਮਾ ਮਗ੍ਗੇਨਾਗਤਤ੍ਤਾ ਕੇਨਚਿ ਅਕਮ੍ਪਨਿਯੋ ਅਪ੍ਪਧਂਸਿਯੋ ਚ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਂ **“ਅਚਲੇਨ ਅਚ੍ਚੁਤੇਨਾ”**ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰੋ ਸਬ੍ਬਸੋ ਬੁਦ੍ਧਗੁਣਾਦੀਸੁ ਸਮ੍ਮੋਹਂ ਵਿਦ੍ਧਂਸੇਨ੍ਤੋ ਤਤ੍ਥ ਕਿਚ੍ਚਤੋ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਇਤਰੋ ਆਰਮ੍ਮਣਵਸੇਨ ਤੇ ਆਰਬ੍ਭ। **ਤਂ ਵਿਧਿ**ਨ੍ਤਿ ਤਂ ਤਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਪ੍ਪਕਾਰਂ। **ਅਨੁਸ੍ਸਤਿਟ੍ਠਾਨਾਨੀ**ਤਿ ਅਨੁਸ੍ਸਤਿਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਾਨਿ।

੧੫. **ਸੋਮਨਸ੍ਸਾਦੀ**ਤਿ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਞਾਣਾਦੀਨਿ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਚੋਰਾਨਂ ਅਭਿਣ੍ਹਂ ਸਞ੍ਚਰਣਟ੍ਠਾਨਤਾਯ **ਪਚ੍ਚਨ੍ਤ**ਗ੍ਗਹਣਂ। **ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਤੋ**ਤਿ ‘‘ਅਸੁਕਸ੍ਮਿਞ੍ਚ ਠਾਨੇ ਇਮੇ ਚਿਮੇ ਚੋਰਾ ਏਵਞ੍ਚ ਏਵਞ੍ਚ ਵਿਨਾਸਿਤਾ’’ਤਿ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਤੋ **ਰਞ੍ਞੋ ਵਿਯ**।

ਯੋ ਯੋ ਓਧਿ **ਯਥੋਧਿ**। ਯਥਾ-ਸਦ੍ਦੋ ਬ੍ਯਾਪਨਿਚ੍ਛਾਯਂ, ਖੋ ਸਦ੍ਦੋ ਅਵਧਾਰਣੇਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **“ਸਕਸਕਓਧਿਵਸੇਨ ਚਤ੍ਤਮੇਵ ਹੋਤੀ”**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤੇਨ ‘‘ਵਨ੍ਤ’’ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁਪਿ ਅਵਧਾਰੇਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਸਕਸਕਓਧਿਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਵੁਤ੍ਤਮਤ੍ਥਂ ਵਿਵਰਿਤੁਂ **“ਦ੍ਵੇ ਓਧੀ”**ਤਿਆਦਿ ਆਰਦ੍ਧਂ। ਤਤ੍ਥ **ਯਂਮਗ੍ਗਵਜ੍ਝਾ**ਤਿ ਯੇਨ ਮਗ੍ਗੇਨ ਅਨਵਸੇਸਤੋ ਪਹਾਤਬ੍ਬਾ। ਅਨਵਸੇਸਪ੍ਪਹਾਨਵਸੇਨ ਹਿ ਤਂਤਂਮਗ੍ਗਵਜ੍ਝਾਨਂ ਕਿਲੇਸਾਨਂ ਤਦਞ੍ਞਮਗ੍ਗਵਜ੍ਝੇਹਿ ਅਸਮ੍ਮਿਸ੍ਸਤਾ, ਅਞ੍ਞਥਾ ਯੇ ਸਕਸਕਓਧਿਵਸੇਨ ਉਪਰਿਮਗ੍ਗਵਜ੍ਝਾ, ਤੇ

ਹੇਟ੍ਠਿਮਮਗ੍ਗੇਹਿ ਪਹੀਨਾਪਾਯਗਮਨੀਯਾਦਿਸਭਾਵਾ ਏਵ ਤੇਹਿ ਪਹੀਯਨ੍ਤੀਤਿ ਪਹਾਨਵਸੇਨ ਸਮ੍ਮਿਸ੍ਸਾ ਸਿਯੁਂ। **ਤੇਨ ਤੇਯੇਵ ਪਹੀਨਾ ਹੋਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਤਤੁਤ੍ਤਰਿਪੀ**ਤਿ ਤਤੋ ਪਹਾਨਨਿਮਿਤ੍ਤਸੋਮਨਸ੍ਸੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਤੋ ਉਦ੍ਧਮ੍ਪਿ। ਪਟਿਪਕ੍ਖੇਸੁ ਓਧਿਸੋ ਪਵਤ੍ਤਿਕਿਚ੍ਚਤ੍ਤਾ **ਓਧੀਤਿ ਹੇਟ੍ਠਾ ਤਯੋ ਮਗ੍ਗਾ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ਤੇ ਹੀ**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸੇਵਤ੍ਥਸ੍ਸ ਵਿਵਰਣਂ। **ਇਮਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ**ਤਿ ਅਨਾਗਾਮਿਂ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ "**ਹੇਟ੍ਠਾਮਗ੍ਗਤ੍ਤਯੇਨ ਚਤ੍ਤ**"ਨ੍ਤਿ।

ਕੇਚਿ ਚਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਿ, ਨਯਿਦਮੇਵਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ "**ਵਨ੍ਤ**"ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਨ ਹਿ ਯਂ ਯੇਨ ਵਨ੍ਤਂ, ਸੋ ਪੁਨ ਤਂ ਆਦਿਯਤਿ। ਤੇਨਾਹ "**ਅਨਾਦਿਯਨਭਾਵਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨਾ**"ਤਿ। ਵਨ੍ਤਮ੍ਪਿ ਕਿਞ੍ਚਿ ਸਸਨ੍ਤਤਿਲਗ੍ਗਂ ਸਿਯਾ, ਨਯਿਦਮੇਵਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ "**ਮੁਤ੍ਤ**"ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤੇਨਾਹ "**ਸਨ੍ਤਤਿਤੋ ਵਿਨਿਮੋਚਨਵਸੇਨਾ**"ਤਿ। ਮੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਕਿਞ੍ਚਿ ਮੁਤ੍ਤਬਨ੍ਧਨਾ ਵਿਯ ਫਲਂ ਕੁਹਿਞ੍ਚਿ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਨ ਏਵਮਿਦਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ "**ਪਹੀਨ**"ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤੇਨਾਹ "**ਕ੍ਵਚਿ ਅਨਵਟ੍ਠਾਨਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨਾ**"ਤਿ। ਯਥਾ ਕਿਞ੍ਚਿ ਦੁਨ੍ਨਿਸ੍ਸਟ੍ਠਂ ਪੁਨ ਆਦਾਯ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਨਿਸ੍ਸਟ੍ਠਂ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਟ੍ਠਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਏਵਂ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਨਿਸ੍ਸਟ੍ਠਂ ਆਦਿਨ੍ਨਸਦਿਸਂ ਮਗ੍ਗੇਨ ਪਹੀਨਂ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਟ੍ਠਂ ਨਾਮ ਹੋਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ "**ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਟ੍ਠ**"ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤੇਨਾਹ "**ਆਦਿਨ੍ਨਪੁਬ੍ਬਸ੍ਸ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨਾ**"ਤਿ। ਨ ਕਾਪੁਰਿਸੇਨ ਵਿਯ ਪਰਮ੍ਮੁਖੇਨ ਨਿਸ੍ਸਟ੍ਠਂ , ਅਥ ਖੋ ਅਭਿਮੁਖੇਨੇਵ ਨਿਸ੍ਸਟ੍ਠਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ "**ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਟ੍ਠ**"ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤੇਨਾਹ "**ਪਟਿਮੁਖਂ ਵਾ**"ਤਿਆਦਿ। **ਉਪਗਨ੍ਤਬ੍ਬਤੋ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਹਿਤਸੁਖਂ ਪਚ੍ਚਾਸੀਸਨ੍ਤੇਨ ਏਕਨ੍ਤੇਨ ਅਧਿਗਨ੍ਤਬ੍ਬਤੋ। **ਧਾਰਣਤੋ**ਤਿ ਤਂਸਮਙ੍ਗੀਨਂ ਅਪਾਯਪਾਤਤੋ ਸਨ੍ਧਾਰਣੇਨ। **ਗਨ੍ਥੋ "ਵੇਦੋ"ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ** ''ਵਿਦਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨਾ''ਤਿ, ਵੇਦੇਹਿ ਞਾਣੇਹਿ ਗਤੋ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋਤਿ **ਵੇਦਗੂ। ਅਭਿਜਞ੍ਞਾ**ਤਿ ਜਾਨੇਯ੍ਯ। **ਵੇਦਜਾਤਾ**ਤਿ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਸੋਮਨਸ੍ਸਾ। **ਞਾਣਂ "ਵੇਦੋ"ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ** ''ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ ਵੇਦੇਤੀ''ਤਿ। **ਸੋਮਨਸ੍ਸਂ "ਵੇਦੋ"ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ** ਆਰਮ੍ਮਣਰਸਂ ਵਿਨ੍ਦਤਿ ਅਨੁਭਵਤੀਤਿ।

ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਨ੍ਤਿ ਅਵੇਚ੍ਚਪ੍ਪਸਾਦਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ। **ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰਮੇਵ ਵੇਦ**ਨ੍ਤਿ ''ਸੋਮਨਸ੍ਸਂ ਸੋਮਨਸ੍ਸਮਯਞਾਣਞ੍ਚਾ''ਤਿ ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰਮੇਵ। **ਅਤ੍ਥਵੇਦ**ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੇ ਹੇਤੁਫਲੇ ਵੇਦਂ। **ਧਮ੍ਮਵੇਦ**ਨ੍ਤਿ ਧਮ੍ਮੇ ਹੇਤੁਮ੍ਹਿ ਵੇਦਂ। ਤੇਨਾਹ "**ਅਵੇਚ੍ਚਪ੍ਪਸਾਦਸ੍ਸ ਹੇਤੁ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿ। ਇਧ ਧਮ੍ਮਤ੍ਥਸਦ੍ਦਾ ਹੇਤੁਫਲਪਰਿਯਾਯਾਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥਂ ਪਾਲ਼ਿਯਾ ਏਵ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ "**ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਤਮੇਵ ਅਤ੍ਥਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਞ੍ਚਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਧਮ੍ਮੋਤਿ ਚ ਵੁਤ੍ਤਂ ਅਵੇਚ੍ਚਪ੍ਪਸਾਦਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਂ ਕਿਲੇਸਪ੍ਪਹਾਨਞ੍ਚ। **ਅਤ੍ਥਧਮ੍ਮਾਨਿਸਂਸਭੂਤਂ ਵੇਦ**ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਅਤ੍ਥਧਮ੍ਮਾਨਿਸਂਸਭੂਤਂ ਸੋਮਨਸ੍ਸਮਯਞਾਣਸਙ੍ਖਾਤਂ ਵੇਦਞ੍ਚ। **ਪਾਮੋਜ੍ਜ**ਨ੍ਤਿ ਤਰੁਣਪੀਤਿਂ ਆਹ। **ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾਕਾਰਪ੍ਪਵਤ੍ਤੇਨਾ**ਤਿ ਏਤੇਨ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾ ਏਵੇਤ੍ਥ ਅਨਵਜ੍ਜਸਭਾਵਤਾਯ ਧਮ੍ਮੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। **ਪੀਤਿ ਜਾਯਤੀ**ਤਿ ਪਰਪ੍ਪਚ੍ਚਯਂ ਬਲਵਪੀਤਿਮਾਹ। **ਪੀਣਿਤਮਨਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਆਵਹੇਹਿ ਉਲ਼ਾਰੇਹਿ ਪੀਤਿਵੇਗੇਹਿ ਤਿਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ। **ਕਾਯੋ**ਤਿ ਨਾਮਕਾਯੋ। **ਵੂਪਸਨ੍ਤਦਰਥੋ**ਤਿ ਕਿਲੇਸਪਰਿਲ਼ਾਹਾਨਂ ਦੂਰੀਭਾਵੇਨ ਸੁਟ੍ਠੁ ਉਪਸਨ੍ਤਦਰਥੋ। ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਹੇਤੁਕਂ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਮਾਧਾਨਂ ਇਧ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਅਪ੍ਪਿਤਂ ਵਿਯ ਅਚਲਂ ਤਿਟ੍ਠਤੀ**"ਤਿ।

੧੬. ਕਾਮਂ ''ਬੁਦ੍ਧੇ ਅਵੇਚ੍ਚਪ੍ਪਸਾਦੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋਮ੍ਹਿ, ਧਮ੍ਮੇ ਸਙ੍ਘੇ ਅਵੇਚ੍ਚਪ੍ਪਸਾਦੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋਮ੍ਹੀ''ਤਿ ਇਦਮ੍ਪਿ ਤਸ੍ਸਾ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾਯ ਪਵਤ੍ਤਿਆਕਾਰਪਕਾਸਨਮੇਵ, ਇਦਂ ਪਨ ਵਿਸੇਸਤੋ ਰਤਨਤ੍ਤਯੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਸੋਮਨਸ੍ਸਾਦਿਪ੍ਪਕਾਸਨਪਦਂ। ''ਯਥੋਧਿ ਖੋ ਪਨਾ''ਤਿ ਇਦਮ੍ਪਿ ਸਵਿਸੇਸਂ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾਕਾਰਪ੍ਪਕਾਸਨਪਦਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ "**ਇਦਾਨਿ ਯਥੋਧਿ...ਪੇ॰... ਪਕਾਸੇਤੁਂ ਵਾ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਚਤ੍ਤਾਰੋਪਿ ਪਨ ਵਾਰਾ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾਕਾਰਪ੍ਪਕਾਸਨਵਸੇਨ ਚੇਵ ਸੋਮਨਸ੍ਸਾਦਿਆਨਿਸਂਸਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ ਚ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ ਸਕ੍ਕਾ ਵਿਞ੍ਞਾਤੁਂ ਉਭਯਤ੍ਥਾਪਿ ਉਭਯਸ੍ਸ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ। ਯਦਿਪਿ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੋ ਏਕਚਿਤ੍ਤਕ੍ਖਣਿਕੋ ਨ ਪੁਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਪਟਿਪਕ੍ਖਸ੍ਸ ਪਨ ਤੇਨ ਸੁਪ੍ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ ਤਂਸਮਙ੍ਗੀ ਅਪਰਿਹਾਨਧਮ੍ਮੋ ਤਂਸੀਲਾਦਿਭਾਵੇਨੇਵ ਵੁਚ੍ਚਤੀਤਿ ਆਹ "**ਤਸ੍ਸ ਅਨਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਂ ਸੀਲਕ੍ਖਨ੍ਧਂ ਦਸ੍ਸੇਤੀ**"ਤਿਆਦਿ। ''ਏਵਂਧਮ੍ਮਾ ਤੇ ਭਗਵਨ੍ਤੋ ਅਹੇਸੁ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੩; ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੧੯੭-੧੯੮; ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੫.੩੭੮) ਵਿਯ ਇਧ ਧਮ੍ਮ-ਸਦ੍ਦੋ ਸਮਾਧਿਪਰਿਯਾਯੋਤਿ ਆਹ "**ਸਮਾਧਿਕ੍ਖਨ੍ਧਂ ਪਞ੍ਞਾਕ੍ਖਨ੍ਧਞ੍ਚ ਦਸ੍ਸੇਤੀ**"ਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਸੋ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮੇ ਏਕਾਰਮ੍ਮਣੇ ਅਵਿਕ੍ਖਿਪਮਾਨੇ ਅਵਿਪ੍ਪਕਿਣ੍ਣੇ ਅਵਿਸਟੇ ਕਤ੍ਵਾ ਸਮਂ, ਸਮ੍ਮਾ ਚ ਆਦਹਨ੍ਤੋ ਤਥਾ ਤੇ ਧਾਰੇਤੀਤਿ ਚ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਤਂ ਅਰਹਤੀਤਿ ਧਮ੍ਮੋਤਿ ਚ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਅਨੇਕਰੂਪਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਨੇਕਪ੍ਪਕਾਰਾਨਂ। ਅਨ੍ਤਰਾਯੋ ਨਾਮ ਅਪ੍ਪਟਿਲਦ੍ਧਸ੍ਸ ਵਾ ਅਲਬ੍ਭਨਵਸੇਨ,

ਪਟਿਲਦ੍ਧਸ੍ਸ ਵਾ ਪਰਿਹਾਨਵਸੇਨ, ਤਦੁਭਯਮ੍ਪਿ ਇਧ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ** ਵਾ"ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਨੇਵਸ੍ਸ ਤਂ ਹੋਤਿ ਅਨੁਰਾਯਾਯਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਅਨਾਗਾਮਿਨੋ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਭੋਜਨਂ ਨੇਵ ਹੋਤਿ ਅਨੁਰਾਯਾਯ ਉਕ੍ਕਂਸਗਤਾਯ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾਯ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਨਤੋ। ਤਞ੍ਚਸ੍ਸਾ ਉਕ੍ਕਂਸਗਮਨਂ ਹਤਪਟਿਪਕ੍ਖਤ੍ਤਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਮਗ੍ਗੇਨ ਵਿਸੁਦ੍ਧਚਿਤ੍ਤਤ੍ਤਾ"**ਤਿ ਆਹ।

ਏਤ੍ਥਾਤਿ ਏਤਸ੍ਮਿਂ ਅਨੁਰਾਯਾਭਾਵੇ। **ਏਤਦੇਵ** ਵਿਸੁਦ੍ਧਚਿਤ੍ਤਤ੍ਤਮੇਵ **ਕਾਰਣਂ**। ਏਤ੍ਥ ਚ ''ਨੇਵਸ੍ਸ ਤਂ ਹੋਤਿ ਅਨੁਰਾਯਾਯਾ''ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਹਾਨਂ ਅਨਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗੇਨੇਵਾਤਿ ਸਿਦ੍ਧਂ ਹੋਤਿ। ਅਨਾਗਾਮਿਨੋ ਹਿ ਸਬ੍ਬਸੋ ਕਾਮਰਾਗੋ ਪਹੀਨੋ ਹੋਤਿ, ਰਸਤਣ੍ਹਾਯ ਅਭਾਵਤੋ ਤਾਦਿਸਪਿਣ੍ਡਪਾਤਪਰਿਭੋਗੋ ਅਗ੍ਗਮਗ੍ਗਾਧਿਗਮੇ ਕਥਞ੍ਚਿਪਿ ਅਨੁਰਾਯਾਯ ਨ ਹੋਤੀਤਿ। ''ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਵਤ੍ਥ''ਨ੍ਤਿ ਵਦਨ੍ਤੋ ਭਗਵਾ ਆਦਿਮ੍ਹਿ ਅਤ੍ਤਨਾ ਉਪਨੀਤਵਤ੍ਥੂਪਮਂ ਅਨੁਸਨ੍ਧੇਤਿ। ਉਦਕਸ੍ਸ ਅਚ੍ਛਭਾਵੋ ਪਙ੍ਕਸੇਵਾਲਪਣਕਾਦਿਮਲਾਭਾਵੇਨ ਪਸਨ੍ਨਤਾਯ, ਤਬ੍ਬਿਪਰਿਯਾਯਤੋ ਬਹਲਤਾਤਿ ਆਹ **"ਅਚ੍ਛਨ੍ਤਿ ਵਿਪ੍ਪਸਨ੍ਨ"**ਨ੍ਤਿ। ਵਣ੍ਣਨਿਭਾਯ ਵਿਗਤਸਂਕਿਲੇਸਤਾਯ ਸਮੁਜ੍ਜਲਨਂ ਪਭਸ੍ਸਰਤਾਯ ਵਤ੍ਥਸ੍ਸ, ਤਂ ਪਰਿਯੋਦਾਤਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਤਂ ਲਭਤੀਤਿ ਆਹ **"ਪਰਿਯੋਦਾਤਂ ਪਭਸ੍ਸਰਤਾਯਾ"**ਤਿ। **ਉਕ੍ਕਂ ਬਨ੍ਧੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਅਙ੍ਗਾਰਕਪਲ੍ਲਂ ਯਥਾ ਦਾਰੁਘਟਿਕਙ੍ਗਾਰਾਦਿਕੇਨ ਨ ਭਿਜ੍ਜਤਿ, ਏਵਂ ਤਨੁਮਤ੍ਤਿਕਾਲੇਪਾਦਿਨਾ ਬਨ੍ਧੇਯ੍ਯ। ਮੇਘਪਟਲਤੋ ਵੇਰਮ੍ਭਵਾਤਧਾਰਾਸਙ੍ਘਟ੍ਟਨਤੋ ਵਿਜ੍ਜੁਤਾ ਵਿਯ ਕੇਵਲਂ ਵਾਤਧਾਰਾਸਙ੍ਘਟ੍ਟਨਜਨਿਤਾ ਪਭਾ ਉਕ੍ਕਾਪਭਾ, ਸਾ ਪਨ ਯਸ੍ਮਾ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਵਾਤਧਾਰਾਨਂ ਵੇਗਸਮ੍ਭੂਤਸਙ੍ਘਟ੍ਟਨਹੇਤੁਕਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਕਾਰਣਵਸੇਨ **"ਵਾਤਵੇਗੋ ਉਕ੍ਕਾ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

੭੭. ਯਥਾਨੁਸਨ੍ਧਿਵਸੇਨਾਤਿਆਦਿਮ੍ਹਿ ਉਟ੍ਠਿਤਦੇਸਨਾਯ ਅਨੁਰੂਪਾ ਅਨੁਸਨ੍ਧਿ ਯਥਾਨੁਸਨ੍ਧਿ, ਤਸ੍ਸਾ ਵਸੇਨ। ਬ੍ਯਤਿਰੇਕਦਸ੍ਸਨਂ ਵਿਯ ਹਿ ਸਾਧੇਤਬ੍ਬਸ੍ਸ ਆਦਿਮ੍ਹਿ ਉਟ੍ਠਿਤਦੇਸਨਾਯ ਪਟਿਪਕ੍ਖਦਸ੍ਸਨਮ੍ਪਿ ਅਨੁਰੂਪਦੇਸਨਾਵ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪਨਭਾਵਤੋ, ਯਥਾ ਤਂ ਆਵਤ੍ਤਹਾਰਯੋਜਨਾਯਂ ਵਿਸਭਾਗਧਮ੍ਮਾਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। **"ਯਥਾਨੁਸਨ੍ਧਿਵਸੇਨ ਦੇਸਨਾ ਆਗਤਾ"**ਤਿ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਵੁਤ੍ਤਮਤ੍ਥਂ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਨ੍ਤੋ ਤਪ੍ਪਸਙ੍ਗੇਨ ਇਤਰੇਪਿ ਅਨੁਸਨ੍ਧੀ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਤਯੋ ਹੀ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਬਹਿਦ੍ਧਾ**ਤਿ ਬਾਹਿਰੇਸੁ ਵਤ੍ਥੂਸੁ। **ਅਸਤਿ ਪਰਿਤਸ੍ਸਨਾ**ਤਿ ਤਣ੍ਹਾਦਿਟ੍ਠਿਪਰਿਤਸ੍ਸਨਾਭਾਵੋ। **ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤਸੁਤ੍ਤਵਸੇਨਾ**ਤਿ ''ਇਧ ਭਿਕ੍ਖੁ ਏਕਚ੍ਚਸ੍ਸਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੪੨) ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤਸੁਤ੍ਤਵਸੇਨ। **ਯੇਨ ਧਮ੍ਮੇਨਾ**ਤਿ ਸੀਲਾਦਿਵੋਦਾਨਧਮ੍ਮੇਸੁ ਅਕ੍ਖਨ੍ਤਿਯਾਦਿਸਂਕਿਲੇਸਧਮ੍ਮੇਸੁ ਚ ਯੇਨ ਯੇਨ ਧਮ੍ਮੇਨ। **ਛ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਆਗਤਾ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ''ਅਨੁਰੂਪਧਮ੍ਮਵਸੇਨ ਵਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਵਿਕਪ੍ਪਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਸੇਸੇਹਿ ''ਪਟਿਪਕ੍ਖਵਸੇਨ ਵਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਵਿਕਪ੍ਪਂ। ਅਕ੍ਖਨ੍ਤਿਯਾ ਹਿ ਕਕਚੂਪਮੋਵਾਦੋ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੨੨) ਪਟਿਪਕ੍ਖੋ, ਤਥਾ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ''ਨੇਤਂ ਮਮ, ਨੇਸੋਹਮਸ੍ਮਿ, ਨ ਮੇਸੋ ਅਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਏਵਂ ਪਟਿਭਾਗਾ ਸੁਞ੍ਞਤਾਕਾਰੇਨ। ਸੇਸਦ੍ਵਯੇਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ''ਚਿਤ੍ਤੇ ਸਂਕਿਲਿਟ੍ਠੇ ਦੁਗ੍ਗਤਿ ਪਾਟਿਕਙ੍ਖਾ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੭੦) ਹੇਟ੍ਠਾ ਕਿਲੇਸਦੇਸਨਾ ਆਗਤਾ। **ਸਬ੍ਬੋ**ਤਿ ਅਨਵਸੇਸੋ। **ਸਬ੍ਬਾਕਾਰੇਨਾ**ਤਿ ਆਦੀਨਵਾਨਿਸਂਸਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਪੁਗ੍ਗਲਦੋਸਜਾਨਨਾਦਿਨਾ ਸਬ੍ਬਪ੍ਪਕਾਰੇਨ।

੭੮. ''ਮੇਤ੍ਤਾ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ ਬ੍ਯਾਪਾਦਸ੍ਸ ਪਹਾਨਾਯਾ''ਤਿਆਦਿਵਚਨਤੋ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੯.੧) ਮੇਤ੍ਤਾਦਯੋ ਬ੍ਯਾਪਾਦਵਿਹੇਸਾਰਤਿਰਾਗਾਨਂ ਪਟਿਪਕ੍ਖਾ। ਯਸ੍ਮਾ ''ਸੋ ਅਤ੍ਥੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਭਗਵਤਾ ਅਨਾਗਾਮਿਨੋ ਅਗ੍ਗਮਗ੍ਗਾਧਿਗਮਨਂ ਚਤੁਸਚ੍ਚਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਮਤ੍ਥਕਂ ਪਾਪੇਤ੍ਵਾ ਕਥਿਤਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਇਦਾਨਿਸ੍ਸਾ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ।

ਬ੍ਰਹ੍ਮਵਿਹਾਰਧਮ੍ਮੇਤਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਵਿਹਾਰੇ ਚੇਵ ਬ੍ਰਹ੍ਮਵਿਹਾਰਸਹਗਤਧਮ੍ਮੇ ਚ। ਤੇਨਾਹ **"ਨਾਮਵਸੇਨਾ"**ਤਿ। ਵਵਤ੍ਥਪੇਤ੍ਵਾਤਿ ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਤਬ੍ਬਂ। ਨਾਮਨ੍ਤਿਪਿ ਹਿ ਈਦਿਸੇਸੁ ਠਾਨੇਸੁ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਅਰੂਪਿਨੋ ਖਨ੍ਧਾ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। **ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨਾ**ਤਿ ਏਤੇਨ ਭੂਤਨਿਸ੍ਸਿਤਾਨਂ ਸੇਸੁਪਾਦਾਯਧਮ੍ਮਾਨਂ ਸਬ੍ਬੇਸਮ੍ਪਿ ਪਹਾਤਬ੍ਬਤਣ੍ਹਾਵਜ੍ਜਾਨਂ ਤੇਭੂਮਕਧਮ੍ਮਾਨਂ ਪਰਿਗ੍ਗਹਵਿਧਿਂ ਉਲ੍ਲਿਙ੍ਗੇਤਿ। ਸਭਾਵਤੋ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਂ ਤਂ ਅਤ੍ਤਪਚ੍ਚਕ੍ਖਂ ਕਤ੍ਵਾ ਞਾਣੇਨ ਯਾਥਾਵਤੋ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਿਯਮਾਨਤਂ ਉਪਾਦਾਯ ''ਅਤ੍ਥਿ ਇਦ''ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਵਵਤ੍ਥਾਪਿਤਂ ਨਾਮਰੂਪਂ। ਤੇਨੇਵਾਹ **"ਏਤ੍ਤਾਵਤਾਨੇਨ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਵਵਤ੍ਥਾਨਂ ਕਤਂ ਹੋਤੀ"**ਤਿ। ਸਾਵਧਾਰਣਞ੍ਚੇਤਂ ਵਚਨਂ, ਲੋਕਸਮਞ੍ਞਾਸਿਦ੍ਧਂ ਸਤ੍ਤਇਤ੍ਥਿਪੁਰਿਸਾਦਿ ਵਿਯ, ਇਤੋ ਬਾਹਿਰਕਪਰਿਕਪ੍ਪਿਤਂ ਪਕਤਿਆਦਿ ਦ੍ਰਬ੍ਯਾਦਿ ਜੀਵਾਦਿ ਕਾਯਾਦਿ ਵਿਯ ਚ ਨ ਪਰਮਤ੍ਥਤੋ ਨਤ੍ਥਿ, ਅਤ੍ਥੇਵਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਪਜਾਨਾਤੀ**ਤਿ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੇ ਤਾਵ ਲਕ੍ਖਣਰਸਾਦਿਵਸੇਨ ਚੇਵ ਪਟਿਗ੍ਗਹਵਿਭਾਗਵਸੇਨ ਚ

ਪਕਾਰਤੋ ਜਾਨਾਤਿ, ਅਪਰਭਾਗੇ ਪਨ ਪਰਿਞ੍ਞਾਭਿਸਮਯਵਸੇਨ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਨ੍ਤੋ ਜਾਨਾਤਿ। ਏਕਨ੍ਤਹੀਨਾ ਨਾਮ ਅਕੁਸਲਧਮ੍ਮਾ ਸਮ੍ਪਤਿ ਆਯਤਿਞ੍ਚ ਦੁਕ੍ਖਮੂਲਤ੍ਤਾ, ਤਞ੍ਚਾਪਿ ਵਿਸੇਸਤੋ ਤਣ੍ਹਾਤਿ ਆਹ **"ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਸਮੁਦਯਂ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਨ੍ਤੋ ਅਤ੍ਥਿ ਹੀਨਨ੍ਤਿ ਪਜਾਨਾਤੀ"**ਤਿ। ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਪਧਾਨਭਾਵਂ ਨੀਤਤ੍ਤਾ ਪਣੀਤਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਅਤ੍ਥੇਨ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੋਵ ''ਪਣੀਤ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀਤਿ ਆਹ **"ਪਹਾਨੁਪਾਯਂ ਵਿਚਿਨਨ੍ਤੋ ਅਤ੍ਥਿ ਪਣੀਤਨ੍ਤਿ ਪਜਾਨਾਤੀ"**ਤਿ। ''ਉਤ੍ਤਮਟ੍ਠੇਨ ਚ ਪਣੀਤ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨੇ ਨਿਰੋਧਸਚ੍ਚਸ੍ਸਪਿ ਸਙ੍ਗਹੋ ਸਿਯਾ, ਤਸ੍ਸ ਪਨ ਪਦਨ੍ਤਰੇਨ ਸਙ੍ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਅਪ੍ਪਮਞ੍ਞਾਮੁਖੇਨ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਭਿਨਿਵੇਸਸ੍ਸੇਵ ਕਤਤ੍ਤਾ **"ਬ੍ਰਹ੍ਮਵਿਹਾਰਸਞ੍ਞਾਗਤਸ੍ਸਾ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ''ਸਬ੍ਬਸ੍ਸਪਿ ਤੇਭੂਮਕਸ੍ਸ ਸਞ੍ਞਾਗਤਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਵਤ੍ਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿਯੇਵ। ਨ ਚੇਤ੍ਥ ਅਸਙ੍ਗਹੋ ਤਸ੍ਸਾਪਿ ਸਞ੍ਞਾਯ ਆਗਤਭਾਵਤੋ। ਲੋਕਂ ਉਤ੍ਤਰਿਤ੍ਵਾ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਨਿਸ੍ਸਰਿਤ੍ਵਾ ਵਿਸਂਯੁਤ੍ਤਂ ਹੁਤ੍ਵਾ ਠਿਤਤ੍ਤਾ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਉਤ੍ਤਰਿ ਨਿਸ੍ਸਰਣਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨ"**ਨ੍ਤਿ।

ਚਤੂਹਿ ਆਕਾਰੇਹੀਤਿ ''ਅਤ੍ਥਿ ਹੀਨ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਹਿ ਚਤੂਹਿ ਪਕਾਰੇਹਿ। ਅਨ੍ਵਯਞ੍ਞਾਣਤਾਯ ਅਨੁਬੋਧਭੂਤਾਯ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਪਞ੍ਞਾਯ ਜਾਨਨ੍ਤੋ ਧਮ੍ਮਞ੍ਞਾਣਤਾਯ ਪਟਿਵੇਧਭੂਤਾਯ ਮਗ੍ਗਪਞ੍ਞਾਯ ਦਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਸਭਾਵਸਿਦ੍ਧੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਪਞ੍ਞਾਯ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਜਾਨਨਤੋ ਮਗ੍ਗਪਞ੍ਞਾਯ ਪਸ੍ਸਤੋ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਭਯਭੇਰਵੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇ**ਵਾਤਿ ਭਯਭੇਰਵਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾਯਂ ਅਤ੍ਤਨਾ ਵੁਤ੍ਤਅਤ੍ਥਵਚਨਤ੍ਥਪਾਠੇਨ ਇਧ ਪਾਠਸ੍ਸ ਸਦਿਸਤ੍ਤਾ ਅਤਿਦਿਸਨ੍ਤੋ **"ਕਾਮਾਸਵਾਪਿ...ਪੇ॰... ਪਜਾਨਾਤੀ"**ਤਿ ਆਹ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਯਸ੍ਮਾ ''ਕਾਮਾਸਵਾਪਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਮੁਚ੍ਚਤਿ...ਪੇ॰... ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਵਾਪਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਮੁਚ੍ਚਤੀ''ਤਿ ''ਖੀਣਾ ਜਾਤੀ''ਤਿਆਦੀਨਿ ਵਦਤਾ ਭਗਵਤਾ ਚਤੁਤ੍ਥਮਗ੍ਗੋ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਯਂ ਹੇਟ੍ਠਾ **ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ** ਵੁਤ੍ਤਂ ''ਸੋ ਚ ਉਪਰਿ ਚਤੁਤ੍ਥਮਗ੍ਗਸ੍ਸੇਵ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਤ੍ਤਾ ਯੁਜ੍ਜਤੀ''ਤਿ, ਤਂ ਸੁਵੁਤ੍ਤਮੇਵਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

ਤਸ੍ਸ ਚੋਦਨਤ੍ਥਾਯਾਤਿ ਤਸ੍ਸ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਭਗਵਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਚੋਦਨਤ੍ਥਾਯ ''ਪੁਚ੍ਛ ਮਂ ਤ੍ਵਂ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ ਯਦੇਤ੍ਥ ਤਯਾ ਮਨਸਾਭਿਸਮੀਹਿਤ''ਨ੍ਤਿ ਚੋਦਨਾਯ, ਓਕਾਸਦਾਨਤ੍ਥਾਯਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਦੇਸਨਾਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਯੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਤਥਾਰੂਪੋ ਏਤ੍ਥ ਅਜ੍ਝਾਸਯੋਪਿ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਅਨੁਸਨ੍ਧਿਤ੍ਤਯਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ **"ਪਾਟਿਯੇਕ੍ਕਂ ਅਨੁਸਨ੍ਧਿਂ ਆਹਾ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਚਿਤ੍ਤਗਤਤ੍ਤਾ **ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇਨ**। **ਕਿਲੇਸਵੁਟ੍ਠਾਨਸਿਨਾਨੇਨਾ**ਤਿ ਕਿਲੇਸਮਲਪਵਾਹਨੇਨ ਰਾਗਪਰਿਲ਼ਾਹਾਦਿਵੂਪਸਮਕਰੇਨ ਚ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕਅਰਿਯਮਗ੍ਗਸਲਿਲਸਿਨਾਨੇਨ।

੭੮. ਧਮ੍ਮਸਭਾਮਣ੍ਡਪਂ ਤਾਵਦੇਵ ਉਪਗਤਤ੍ਤਾ ਬਾਹੁਕਾ ਨਦਿਤੋ **ਆਗਤਂ ਵਿਯ ਮਞ੍ਞਮਾਨੋ**। ਅਰਿਯਫਲਮਦ੍ਦਨਚੁਣ੍ਣਾਦਯੋ ਤੇਲਸਿਨੇਹਸ੍ਸ ਵਿਵੇਚਨੇਨ । ਲੂਖਭਾਵੋ ਲੋਕਂ, ਤਂ ਏਤਿਸ੍ਸਾ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਲੋਕਾਤਿ ਸਮ੍ਮਤਾ। **ਲੋਕ੍ਖਸਮ੍ਮਤ**ਗ੍ਗਹਣੇਨ ''ਤਥਾ ਸਾ ਨਦੀ ਲੋਕੇ ਪਾਕਟਾ''ਤਿ ਏਵਂ ਪਵਤ੍ਤਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਮਿਚ੍ਛਾਗਾਹਂ ਦੀਪੇਤਿ। ਤੇਨਾਹ **"ਵਿਸੁਦ੍ਧਭਾਵਂ ਦੇਤੀਤਿ ਏਵਂ ਸਮ੍ਮਤਾ"**ਤਿ। ਪਾਪਪਵਾਹਨੇਨ ਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕਾਦਿਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਆਵਹਤੋ ਲੋਕਸ੍ਸ ਹਿਤਾ **ਲੋਕਜਾ**। ਲੋਕਜਾਤਿ ਸਮ੍ਮਤਾਤਿ ਸਬ੍ਬਂ ਪੁਰਿਮਸਦਿਸਂ। ਤੇਨਾਹ **"ਸੇਟ੍ਠਂ ਲੋਕਂ ਗਮਯਤੀਤਿ ਏਵਂ ਸਮ੍ਮਤਾ"**ਤਿ। **ਪੁਞ੍ਞਸਮ੍ਮਤਾ**ਤਿ ਪੁਜ੍ਜਭਵਫਲਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨੇਨ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਪੁਨਨੇਨ ਵਿਸੋਧਨੇਨ ਪੁਞ੍ਞਾਤਿ ਸਮ੍ਮਤਾ। **ਤਦਤ੍ਥਦੀਪਨਤ੍ਥਮੇ**ਵਾਤਿ ਤਸ੍ਸਾ ਪੁਬ੍ਬੇ ਆਗਤਦੇਸਨਾਯ ਅਤ੍ਥਦੀਪਨਤ੍ਥਮੇਵ। ਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸੇਵਤ੍ਥਸ੍ਸ ਪੁਨ ਦੀਪਨਂ ਕਿਮਤ੍ਥਿਯਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਗਾਥਾਰੁਚਿਕਾਨ"**ਨ੍ਤਿ। ਚੁਣ੍ਣਿਕਵਚਨਂ ਅਸਮ੍ਭਾਵੇਨ੍ਤਾ ਤਥਾ ਚ ਵੁਤ੍ਤੇ ਅਤ੍ਥਮਬੁਜ੍ਝਨਕਾ ਪਜ੍ਜਵਚਨਂ ਸਮ੍ਭਾਵੇਨ੍ਤਾ ਤਥਾ ਚ ਵੁਤ੍ਤੇ ਬੁਜ੍ਝਨਕਾ ਗਾਥਾਰੁਚਿਕਾ। **ਵਿਸੇਸਤ੍ਥਦੀਪਨਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਸਿਟ੍ਠਦੀਪਨਤ੍ਥਂ, ਪੁਰਿਮਦੇਸਨਾਯ ਅਞ੍ਞਦੀਪਨਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

''ਗਚ੍ਛਤਿ ਪਨ ਭਵਂ ਗੋਤਮੋ ਬਾਹੁਕਂ ਨਦਿਂ ਸਿਨਾਯਿਤੁ''ਨ੍ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੭੮) ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ **ਬਾਹੁਕਨ੍ਤਿ ਇਦਮੇਵ ਏਤ੍ਥ ਤਦਤ੍ਥਦੀਪਕਂ**। **ਸੇਸਾਨਿ** ਅਧਿਕਕ੍ਕਾਦਿਵਚਨਾਨਿ ਤਤੋ ਵਿਸਿਟ੍ਠਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਬੋਧਨਤੋ **ਵਿਸੇਸਤ੍ਥਦੀਪਕਾਨਿ**। ਕਸ੍ਮਾ ਪਨੇਤ੍ਥ ਭਗਵਤਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੇਨ ਅਵੁਤ੍ਤਾਨਿ ਅਧਿਕਕ੍ਕਾਦੀਨਿ ਗਹਿਤਾਨੀਤਿ ਆਹ **"ਯਥੇਵ ਹੀ"**ਤਿਆਦਿ। ਕਕ੍ਕਨ੍ਤਿ ਨ੍ਹਾਨਪਿਣ੍ਡਂ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਂ, ਨ੍ਹਾਯਿਤ੍ਵਾ ਅਧਿਕਂ ਕਕ੍ਕਂ ਏਤ੍ਥ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੀਤਿ **ਅਧਿਕਕ੍ਕਂ**। ਤੇਨਾਹ **"ਨ੍ਹਾਨਸਮ੍ਭਾਰਵਸੇਨਾ"**ਤਿਆਦਿ। **ਮਣ੍ਡਲਵਾਪਿਸਣ੍ਠਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਵਟ੍ਟਪੋਕ੍ਖਰਣੀਸਣ੍ਠਾਨਂ। **ਨਦਿਯੋ**ਤਿ ਵਿਸੁਂ ਨਦਿਯੋ, ਨ ਅਧਿਕਕ੍ਕਾਦੀਨਿ ਵਿਯ ਤਿਤ੍ਥਮਤ੍ਤਂ।

ਤੀਹਿ ਪਦੇਹੀਤਿ ਸੁਨ੍ਹਰਿਕਾਪਯਾਗਬਾਹੁਕਾਪਦੇਹਿ। **ਚਤ੍ਤਾਰੀ**ਤਿ ਅਧਿਕਕ੍ਕਾਦੀਨਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ। ਵ**ੁਤ੍ਤਾਨੇ**ਵ **ਹੋਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਲੋਕਸਮ੍ਮਤਾਲਕ੍ਖਣੇਨ ਏਕਲਕ੍ਖਣਤਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ, ਪਰਮਤ੍ਥਤੋ ਪਨ ਪਾਪਪਵ੍ਾਹਲਕ੍ਖਣੇਨ ਏਕਲਕ੍ਖਣਤ੍ਤਾ। ਤੇਨਾਹ **"ਤਸ੍ਮਾ"**ਤਿਆਦਿ। **ਕਿਞ੍ਚਿ** ਪਾਪਸੁਦ੍ਧਿਂ **ਨ ਕਰੋਨ੍ਤਿ**ਯੇਵ। **ਨ ਹਿ ਨਂ ਸੋਧਯੇ**ਤਿ ਨਂ ਪੁਗ੍ਗਲਂ ਨ ਸੋਧਯੇ। ਵ**ੇਰਕਿਬ੍ਬਿਸਭਾ**ਵ**ਂ ਅਪ੍ਪਤ੍ਤਾ** ਨਾਮ ਕਮ੍ਮਪਥਭਾਵਂ ਅਪ੍ਪਤ੍ਤਾ। ਤੇਨਾਹ **"ਖੁਦ੍ਦਕੇਹੀ"**ਤਿ।

ਪਟਿਹਨਨ੍ਤੋਤਿ ਅਯੁਤ੍ਤਭਾਵਦਸ੍ਸਨੇਨ ਤਂ ਦਿਟ੍ਠਿਂ ਪਟਿਬਾਹਨ੍ਤੋ। ਤਤ੍ਥਾਯਂ ਪਟਿਬਾਹਨਵ੍ਿਧਿ ਯਥਾ ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਉਦਕੋਰੋਹਨਂ ਨ ਪਾਪਪਵ੍ਾਹਨਂ, ਏਵਂ ਯੋ ਕੋਚਿ ਨਕ੍ਖਤ੍ਤਯੋਗੋ ਪਾਪਹੇਤੂਨਂ ਪਟਿਪਕ੍ਖਾਭਾਵਤੋ। ਯਞ੍ਹਿ ਵ੍ਿਨਾਸੇਤਿ, ਸੋ ਤਸ੍ਸ ਪਟਿਪਕ੍ਖੋ। ਯਥਾ ਆਲੋਕੋ ਅਨ੍ਧਕਾਰਸ੍ਸ ਵ੍ਿਜ੍ਜਾ ਚ ਅਵ੍ਿਜ੍ਜਾਯ, ਨ ਏਵਂ ਉਦਕੋਰੋਹਨਂ ਨਕ੍ਖਤ੍ਤਯੋਗੋ ਵ੍ਾ ਪਾਪਹੇਤੂਨਂ ਲੋਭਾਦੀਨਂ ਪਟਿਪਕ੍ਖੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਨਿਟ੍ਠਮੇਤ੍ਥ ਗਨ੍ਤਬ੍ਬਂ ''ਨ ਉਦਕੋਰੋਹਨਾਦਿ ਪਾਪਪਵ੍ਾਹਨ''ਨ੍ਤਿ। **ਨਿਚ੍ਚਂ ਫਗ੍ਗੁਨੀਨਕ੍ਖਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਸੁਦ੍ਧਸੀਲਾਦਿਕਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਕਾਲਂ ਮਙ੍ਗਲਦਿਵਸੋ ਏਵ੍ਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਇਤਰੋ**ਤਿ ਸੀਲਾਦਿਵਸੇਨ ਅਸੁਦ੍ਧੋ। **ਨਿਚ੍ਚਮੇ**ਵ **ਉਪੋਸਥੋ** ਅਰਿਯੁਪੋਸਥੇਨ ਉਪਵ੍ੁਤ੍ਥਭਾਵਤੋ। **ਸੁਦ੍ਧਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਮਨੋਸਮਾਚਾਰਸ੍ਸ। **ਸੁਚਿਕਮ੍ਮਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਕਾਯਵਚੀਸਮਾਚਾਰਸ੍ਸ। ਤੇਨਾਹ **"ਨਿਕ੍ਕਿਲੇਸਤਾਯਾ"**ਤਿਆਦਿ। **ਕੁਸਲੂਪਸਞ੍ਹਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਨਵਜ੍ਜਭਾਵ੍ੂਪਗਤਂ। ਵ**ਤਸਮਾਦਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਧੁਤਧਮ੍ਮਸਮਾਦਾਨਾਦਿ **ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਮੇ**ਵ **ਹੋਤਿ,** ਨਾਸ੍ਸ ਵ੍ਿਪਤ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਮਮ ਸਾਸਨੇਯੇ**ਵ **ਸਿਨਾਹਿ,** ਯਦਿ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਮੇਵ ਸੁਦ੍ਧਿਂ ਇਚ੍ਛਸੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਤੇਨਾਹ **"ਸਚੇ"**ਤਿਆਦਿ। **ਖੇਮਤ**ਨ੍ਤਿ ਖੇਮਭਾਵਂ। ਯਥਾ ਸਬ੍ਬਭੂਤਾਨਿ ਤਪਵਸੇਨ ਖੇਮਪ੍ਪਤ੍ਤਾਨਿ ਅਭਯਪ੍ਪਤ੍ਤਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਏਵਂ ਕਰੋਹੀਤਿ ਤਂ ਹੇਟ੍ਠਾ ਦਸ੍ਸਿਤਂ ਮੇਤ੍ਤਾਦਿਭਾਵਨਂ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਸਙ੍ਖੇਪੇਨ ਉਪਦਿਸਨ੍ਤੇਨਸ੍ਸ ਏਕਚ੍ਚਸਮਾਧਿਸਮ੍ਪਦਾ ਤਦਵ੍ਿਨਾਭਾਵ੍ਿਨੀ ਪਞ੍ਞਾਸਮ੍ਪਦਾ ਚ ਦਸ੍ਸਿਤਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਤੇਨਾਹ **"ਮਨੋਦ੍ਵ੍ਾਰਸੁਦ੍ਧਿ ਦਸ੍ਸਿਤਾ"**ਤਿ।

ਤਸ੍ਸ ਪਨ ਸਮ੍ਪਦਾਦ੍ਵਯਸ੍ਸ ਨਿਸ੍ਸਯਭੂਤਂ ਸੀਲਸਮ੍ਪਦਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਸਚੇ ਮੁਸਾ ਨ ਭਣਸੀ"**ਤਿਆਦਿ ਵ੍ੁਤ੍ਤਂ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਯਥਾ ''ਸਚੇ ਮੁਸਾ ਨ ਭਣਸੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਮੁਸਾਵ੍ਾਦ-ਪਾਣਾਤਿਪਾਤ-ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨ-ਪਟਿਵ੍ਿਰਤਿਵਚਨੇਨ ਅਵਸੇਸਕਾਯਵਚੀਦੁਚ੍ਚਰਿਤਵ੍ਿਰਤੀਪਿ ਵ੍ੁਤ੍ਤਾ ਏਵ ਹੋਤਿ ਲਕ੍ਖਣਹਾਰਨਯੇਨ, ਏਵਂ ''ਸਦ੍ਦਹਾਨੋ ਅਮਚ੍ਛਰੀ''ਤਿ ਸਦ੍ਧਾਦਿਧਨਸਮ੍ਪਦਾਨਿਯੋਜਨੇਨੇਵ ਅਵਸੇਸਅਰਿਯਧਨਸਮ੍ਪਦਾਨਿਯੋਜਨਮ੍ਪਿ ਸਿਦ੍ਧਮੇਵ ਹੋਤੀਤਿ ਸਦ੍ਧਾਦਯੋ ਵ੍ਿਮੁਤ੍ਤਿਪਰਿਪਾਚਨੀਯਧਮ੍ਮਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਪਕਾਸਿਤਾ ਏਵ੍ਾਤਿ ਵ੍ੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਤੇਨੇਵ੍ਾਹ **"ਇਮਾਯ ਏਵ ਪਟਿਪਤ੍ତਿਯਾ ਕਿਲੇਸਸੁਦ੍ਧੀ"**ਤਿ। **ਗਯਾ ਸਮ੍ਮਤਤਰਾ** ਬਾਹੁਕਾਦੀਹਿਪੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

੮੦. **ਏਕੋ**ਤਿ ਅਸਹਾਯੋ, ਏਸਾ ਪਨਸ੍ਸ ਅਸਹਾਯਤਾ ਏਕੀਭਾਵ੍ੇਨਾਤਿ। ਨ ਹਿਸ੍ਸ ਤਾਵ ਤਣ੍ਹਾਦੁਤਿਯਤਾ ਵ੍ਿਗਤਾ। ਤੇਨੇਵ੍ਾਹ **"ਨ ਚਿਰਸ੍ਸੇ**ਵ੍**ਾ"**ਤਿਆਦਿ। ਏਕਗ੍ਗਹਣੇਨੇਵ ਕਾਯੇਨ ਵ੍ੂਪਕਟ੍ਠਤਾ ਵ੍ੁਤ੍ਤਾਤਿ ਆਹ **"ਵ੍ੁਪਕਟ੍ਠੋ ਚਿਤ੍ਤਵ੍ਿਵ੍ੇਕੇਨਾ"**ਤਿ। ਤੇਨ ''ਦਿਵ੍ਾ ਚਙ੍ਕਮੇਨ ਨਿਸਜ੍ਜਾਯਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੪੨੩; ੩.੭੫; ਵ੍ਿਭ॰ ੫੧੯; ਮਹਾਨਿ॰ ੧੬੧) ਆਗਤਂ ਜਾਗਰਿਯਾਨੁਯੋਗਮਾਹ। ਤਥਾਭੂਤਸ੍ਸ ਚਸ੍ਸ ਏਕਾਦਸਹਿ ਅਗ੍ਗੀਹਿ ਆਦਿਤ੍ਤੇ ਤਯੋ ਭਵ੍ੇ ਪਸ੍ਸਤੋ ਯਥਾ ਪਮਾਦਸ੍ਸ ਲੇਸੋਪਿ ਨਾਹੋਸਿ, ਏਵਂ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਬ੍ਰੂਹੇਨ੍ਤੋ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਪਦਹਤਿ। ਕਤ੍ਥਚਿ ਸਙ੍ਖਾਰਗਤੇ ਅਨਪੇਕ੍ਖਚਿਤ੍ਤੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਧਿਮੁਤ੍ਤੋ ਏਵ ਵ੍ਿਹਾਸੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤੋ"**ਤਿਆਦਿ ਵ੍ੁਤ੍ਤਂ। **ਖੀਣਾ ਜਾਤੀ**ਤਿਆਦੀਸੁ ਯਂ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ, ਤਂ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵ੍ੁਤ੍ਤਮੇਵ। ਸੇਸਂ ਸੁਵ੍ਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਮੇਵ।

ਵਤ੍ਥਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾਯ ਲੀਨਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨਾ ਸਮਤ੍ਤਾ।

੮. ਸਲ੍ਲੇਖਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੮੧. ''ਚੁਨ੍ਦੋ''ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਮਹਾਥੇਰਸ੍ਸ ਨਾਮਂ, ਪੂਜਾਵਸੇਨ ਪਨ **ਮਹਾਚੁਨ੍ਦੋ**ਤਿ ਵ੍ੁਚ੍ਚਤਿ ਯਥਾ **"ਮਹਾਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨੋ"**ਤਿ। ਅਤ੍ਤਨੋ ਵ੍ਾ ਚੁਨ੍ਦਂ ਨਾਮ ਭਾਗਿਨੇਯ੍ਯਤ੍ਥੇਰਂ ਉਪਾਦਾਯ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਤ੍ਥੇਰਸ੍ਸ ਭਾਤਾ ਅਯਂ ਮਹਾਥੇਰੋ **"ਮਹਾਚੁਨ੍ਦੋ"**ਤਿ ਪਞ੍ਞਾਯਿਤ੍ਥ ਯਥਾ ''ਮਹਾਪਨ੍ਥਕੋ''ਤਿ। **ਸਾਯਨ੍ਹਸਮਯ**ਨ੍ਤਿ ਭੁਮ੍ਮਤ੍ਥੇ ਏਕਂ ਉਪਯੋਗਵਚਨਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਸਾਯਨ੍ਹਕਾਲੇ"**ਤਿ। ਨ ਹੇਤ੍ਥ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤ ਸਂਯੋਗੋ ਸਮ੍ਭਵਤੀਤਿ।

ਸਤ੍ਤੁਸਙ੍ਖਾਰੇਹੀਤਿ ਸਦ੍ਧਿਵ◌ਿਹਾਰਿਕਅਨ੍ਤੇਵ◌ਾਸਿਕਉਪਾਸਕਾਦਿਸਤ੍ਤੇਹਿ ਚੇਵ ਰੂਪਾਰਮ੍ਮਣਾਦਿਸਙ੍ਖਾਰੇਹਿ ਚ। **ਪਟਿਨਿਵਤ੍ਤਿਤ੍ਵ**◌ਾਤਿ ਅਪਸਕ੍ਕਿਤ੍ਵ◌ਾ। **ਨਿਲੀਯਨ**ਨ੍ਤਿ ਵ◌ਿਵ◌ੇਚਨੰ ਕਾਯਚਿਤ੍ਤੇਹਿ ਤਤੋ ਵ◌ਿਵ◌ਿਤ੍ਤਤਾ। **ਏਕੀਭਾਵ**◌ੋਤਿ ਹਿ ਕਾਯਵ◌ਿਵ◌ੇਕਮਾਹ, **ਪਵ◌ਿਵ◌ੇਕੋ**ਤਿ ਚਿਤ੍ਤਵ◌ਿਵ◌ੇਕੰ। **ਤਤੋ ਵ◌ੁਟ੍ਠਿਤੋ**ਤਿ ਤਤੋ ਦੁਵ◌ਿਧਵ◌ਿਵ◌ੇਕਤੋ ਭਵਙ੍ਗੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ, ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀਹਿ ਸਮਾਗਮੇਨ ਚ ਅਪੇਤੋ। **ਅਭਿਵ◌ਾਦਾਪੇਤ੍ਵ**◌ਾਤਿ ਅਭਿਵ◌ਾਦੰ ਕਾਰੇਤ੍ਵ◌ਾ। **ਏਵ**ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਵ◌ੁਤ੍ਤਅਭਿਵ◌ਾਦਵਸੇਨ। ਪਗ੍ਗਯ੍ਹਾਤਿ ਉਨ੍ਨਾਮੇਤ੍ਵ◌ਾ। ਅਨੁਪਚ੍ਛਿਨ੍ਨਭਵਮੂਲਾਨੰ ਤਾਵ ਏਵ◌ੰ ਅਭਿਵ◌ਾਦੋ ਹੋਤੁ, ਉਚ੍ਛਿਨ੍ਨਭਵਮੂਲਾਨੰ ਕਿਮਤ੍ਥਿਯੋਤਿ ਆਹ **"ਏਤੰ ਆਚਿਣ੍ਣੰ ਤਥਾਗਤਾਨ"**ਨ੍ਤਿ। ਤੇਨ ਨ ਤਥਾਗਤਾ ਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕੰਯੇਵ ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਸੁਖੰ ਆਸੀਸਨ੍ਤਿ, ਅਥ ਖੋ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕਮ੍ਪੀਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। ਕਸ੍ਮਾ ਏਵ◌ੰ ਤਥਾਗਤਾ ਅਭਿਵਦਨ੍ਤੀਤਿ ਤਤ੍ਥ ਕਾਰਣਮਾਹ **"ਸੁਖਕਾਮਾ ਹੀ"**ਤਿਆਦਿ। **ਪੁਥੁਕਾਯਾ**ਤਿ ਬਹੂ ਸਤ੍ਤਕਾਯਾ। **ਯਕ੍ਖਾ**ਤਿ ਦੇਵ◌ਾ। ਤੇ ਹਿ ਪੂਜਨੀਯਤਾਯ ''ਯਕ੍ਖਾ''ਤਿ ਵ◌ੁ**ਚ੍ਚਨ੍ਤਿ**। **ਅਭਿਵਦਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਆਸੀਸਿਤਮੇਵਤ੍ਥੰ ਵ੍ਯਾਣਕਰੁਣਾਹਿ ਅਭਿਮੁਖੰ ਕਤ੍ਵ◌ਾ ਵਦਨ੍ਤਿ।

ਯਾਤਿ ਅਨਿਯਮਤੋ ਗਹਿਤਾ ਨਿਯਮਤੋ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਇਮਾ"**ਤਿ ਆਹ। **ਇਮਾ**ਤਿ ਚ ਆਸਨ੍ਨਪਚ੍ਚਕ੍ਖਵਚਨਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਅਭਿਮੁਖੰ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਵ◌ਿਯਾ"**ਤਿ , ਤੰ ਤੰ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਿਕੰ ਚਿਤ੍ਤਗਤੰ ਸਮ੍ਮੁਖਾ ਵ◌ਿਯ ਕਰੋਨ੍ਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਦਿਟ੍ਠਿਯੋ**ਤਿ ਪੁਰਿਮਪਦਲੋਪੇਨ ਪਾਲ਼ਿਯੰ ਵ◌ੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਯੋ"**ਤਿ ਆਹ। ਸਤ੍ਤੇਸੁ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦੇਸੁ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਾ, ਸਤ੍ਤੇਸੁ ਵ◌ਾ ਵ◌ਿਸਯਭੂਤੇਸੁ ਆਰਬ੍ਭ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਾ **"ਸਤ੍ਤੇਸੁ ਪਾਤੁਭਵਨ੍ਤੀ"**ਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਾ। **ਅਤ੍ਤਵ◌ਾਦੇਨਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਾਨੰ ਆਰਬ੍ਭ ਪਵਤ੍ਤੇਨ ਵਚਨੇਨ। **ਪਟਿਸੰਯੁਤ੍ਤਾ**ਤਿ ''ਅਤ੍ਥਿ ਅਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਗਾਹੇ ਗਾਹਣੇ ਚ ਵ◌ਿਸਯਭਾਵ◌ੇਨ ਪਟਿਸੰਯੁਤ੍ਤਾ। ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਿਕੇਨ ਦਿਟ੍ਠਿੰ ਗਾਹਨ੍ਤੇਹਿ ਗਹਣੇ ਗਾਹਾਪਣੇ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿ ਦਿਟ੍ਠਿਵ◌ਾਦਸ੍ਸ ਵ◌ਿਸਯੋਤਿ ਤੇਨ ਪਟਿਸੰਯੁਤ੍ਤਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ''ਅਤ੍ਥਿ ਅਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਏਵ◌ੰ ਪਵਤ੍ਤਾ ਦਿਟ੍ਠਿ ਇਧ ਅਤ੍ਤਵ◌ਾਦਪਟਿਸੰਯੁਤ੍ਤਾ, ਨ ਤਸ੍ਸਾ ਵ◌ਿਸਯਭੂਤੋ ਅਤ੍ਤਾ। ਸਾ ਚ ਵ◌ਿਸਯਭਾਵਤੋ ਤਥਾਪਵਤ੍ਤੇਨ ਵ◌ਾਦੇਨ ਪਟਿਸੰਯੁਤ੍ਤਾ। **ਲੋਕਵ◌ਾਦਪ੍ਪਟਿਸੰਯੁਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਵ◌**ੀਸਤਿ ਭਵਨ੍ਤਿ** ਤਤੋ ਪਰੰ ਅਤ੍ਤਵ◌ਾਦਵਤ੍ਥੁਨੋ ਅਭਾਵ◌ਾ । ਪਞ੍ਚਪਿ ਹਿ ਉਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧੇ ਪਚ੍ਚੇਕੰ ''ਅਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਤੇ ਚ ਅਤ੍ਤਨੋ ਨਿਸ੍ਸਯਭਾਵ◌ੇਨ ਗਣ੍ਹਤੋ ਏਤਾਸੰ ਦਿਟ੍ਠੀਨੰ ਸਮ੍ਭਵ◌ੋ, ਤਬ੍ਬਿਨਿਮੁਤ੍ਤੋ ਪਨਾਯੰ ਵ◌ਿਸਯੋ ਅਤ੍ਤਗ੍ਗਹਣਾਕਾਰੋ ਚ ਨਤ੍ਥੀਤਿ। **ਸਸ੍ਸਤੋ ਅਤ੍ਤਾ ਚ ਲੋਕੋ ਚਾ**ਤਿ ਰੂਪਾਦੀਸੁ ਅਞ੍ਞਤਰੰ ''ਅਤ੍ਤਾ''ਤਿ, ''ਲੋਕੋ''ਤਿ ਵ◌ਾ ਗਹੇਤ੍ਵ◌ਾ ਤੰ ਸਸ੍ਸਤੋ ਸਬ੍ਬਕਾਲਭਾਵ◌ੀ ਨਿਚ੍ਚੋ ਧੁਵ◌ੋਤਿ। ਯਥਾਹ ''ਰੂਪੀ ਅਤ੍ਤਾ ਚੇਵ ਲੋਕੋ ਚ ਸਸ੍ਸਤੋ ਚਾਤਿ ਅਤ੍ਤਾਨਞ੍ਚ ਲੋਕਞ੍ਚ ਪਞ੍ਞਪੇਤੀ''ਤਿਆਦਿ। **ਸਸ੍ਸਤੋ**ਤਿਆਦੀਸੁ ਪਠਮੋ ਸਸ੍ਸਤਵ◌ਾਦਵਸੇਨ ਅਤ੍ਤਗ੍ਗਾਹੋ, ਦੁਤਿਯੋ ਉਚ੍ਛੇਦਵ◌ਾਦਵਸੇਨ, ਤਤਿਯੋ ਏਕਚ੍ਚਸਸ੍ਸਤਵ◌ਾਦਵਸੇਨ, ਚਤੁਤ੍ਥੋ ਤਕ੍ਕੀਵ◌ਾਦਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤੋ, ਅਮਰਾਵ◌ਿਕ੍ਖੇਪਵਸੇਨ ਵ◌ਾ ਪਵਤ੍ਤੋ ਅਤ੍ਤਗ੍ਗਾਹੋ। **ਅਨ੍ਤਵ**◌ਾਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਤਾਵਸੇਨ। **ਅਨਨ੍ਤਵ**◌ਾਤਿ ਅਪਰਿਚ੍ਛੇਦਤਾਵਸੇਨ। **ਅਨ੍ਤਵ◌ਾ ਚ ਅਨਨ੍ਤਵ◌ਾ ਚਾ**ਤਿ ਤਦੁਭਯਵਸੇਨ, ਇਤਰੋ ਤਕ੍ਕੀਵ◌ਾਦਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤੋ ਅਤ੍ਤਗ੍ਗਾਹੋ। ਏਵ◌ੰ ਪਵਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਅਟ੍ਠ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਯੋਜਨਾ।

ਆਦਿਮੇਵ◌ਾਤਿ ਆਦਿਮਨਸਿਕਾਰਮੇਵ। ਤੰ ਪਨ ਸਰੂਪਤੋ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਵ◌ਿਪਸ੍ਸਨਾਮਿਸ੍ਸਕਪਠਮਮਨਸਿਕਾਰਮੇਵ◌ਾ"**ਤਿ ਆਹ। **ਅਪ੍ਪਤ੍ਵ◌ਾਪਿ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗ**ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਅਵਧਾਰਣੇਨ ਨਿਵਤ੍ਤਿਤੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਨਾਮਰੂਪਪਰਿਚ੍ਛੇਦਤੋ ਪਭੁਤਿ ਯਾਵ ਉਦਯਬ੍ਬਯਦਸ੍ਸਨੰ, ਅਯੰ ਇਧ ਆਦਿਮਨਸਿਕਾਰੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ ਪਞ੍ਞਾਭਾਵਨਾਯ ਆਰਮ੍ਭਭਾਵਤੋ। ਉਦਯਬ੍ਬਯਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਸਹਿਤਤਾਯ ਚਸ੍ਸ ਵ◌ਿ**ਪਸ੍ਸਨਾਮਿਸ੍ਸਕਤਾ** ਵਚਨੰ। **ਏਵ**ਨ੍ਤਿ ਇਮਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਵਚਨੰ **"ਏਤ੍ਤਕੇਨੇਵ ਉਪਾਯੇਨਾ"**ਤਿ , ਯਥਾਵ◌ੁਤ੍ਤਆਦਿਮਨਸਿਕਾਰੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਏਤਾਸ**ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਵ◌ੁਤ੍ਤਾਨੰ ਅਤ੍ਤਵ◌ਾਦਲੋਕਵ◌ਾਦਪਟਿਸੰਯੁਤ੍ਤਾਨੰ ਦਿਟ੍ਠੀਨੰ। ਕਾਮਞ੍ਚ ਤਾਸੰ ਤੇਨ ਤਦਙ੍ਗਵਸੇਨ ਪਹਾਨੰ ਹੋਤਿਯੇਵ, ਤੰ ਪਨ ਨਾਧਿਪ੍ਪੇਤੰ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਵਸੇਨ ਪਹਾਨੰ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗੋ ਚ ਹੋਤੀਤਿ ਪੁਚ੍ਛਤਿ। ਸਬ੍ਬਸੋ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਸੰਯੋਜਨਤਾਯ **ਅਨਧਿਮਾਨਿਕੋਪਿ ਸਮਾਨੋ**। ''ਅਰਿਯਧਮ੍ਮੋ ਅਧਿਗਤੋ''ਤਿ ਮਾਨੋ ਅਧਿਮਾਨੋ, ਸੋ ਯੇਸੰ ਅਤ੍ਥਿ ਤੇ **ਅਧਿਮਾਨਿਕਾ,** ਤੇਸੰ ਉਦਯਬ੍ਬਯਞਾਣਾਧਿਗਮੇਨ ਅਧਿਮਾਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿ ਤਦਵਸਾਨੇ ਚ ਮਨਸਿਕਾਰੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ। ਤੇਨ ਦਿਟ੍ਠੀਨੰ ਪਹਾਨੰ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਕਥਾਪਨਤ੍ਥੰ ਅਯੰ ਪੁਚ੍ਛਾਤਿ ਆਹ **"ਅਧਿਮਾਨਪ੍ਪਹਾਨਤ੍ਥੰ ਪੁਚ੍ਛਤੀ"**ਤਿ। ''ਆਦਿਮੇਵ ਨੁ ਖੋ...ਪੇ॰... ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗੋ ਹੋਤੀ''ਤਿ ਅਨਭਿਸਮੇਤਾਵ◌ੀ ਵ◌ਿਯ ਵਦਨ੍ਤੋ ਅਧਿਮਾਨੇ ਠਿਤੋ ਵ◌ਿਯ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ **"ਅਧਿਮਾਨਿਕੋ ਵ◌ਿਯ ਹੁਤ੍ਵ◌ਾ"**ਤਿ। **ਸੋ**ਤਿ ਥੇਰੋ। **ਤੇਸੰ ਅਤ੍ਥਾਯਾ**ਤਿ ਤੇਸੰ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਨ੍ਤੇਵ◌ਾਸਿਕਾਨੰ ਭਗਵਤਾ ਏਤਸ੍ਸ ਮਿਚ੍ਛਾਗਾਹਸ੍ਸ ਵ◌ਿਵ◌ੇਚਨਤ੍ਥਾਯ। ਥੇਰੋ ਕਿਰ ਧਮ੍ਮਸੇਨਾਪਤਿ ਵ◌ਿਯ ਸਦ੍ਧਿੰ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਨ੍ਤੇਵ◌ਾਸਿਕੇਹਿ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿ।

੮੨. **ਯਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਵਿਸਯੇ ਭੁਮ੍ਮਾ। ਦਿਟ੍ਠੀਨਞ੍ਹਿ ਆਰਮ੍ਮਣਨਿਦਸ੍ਸਨਮੇਤਨ੍ਤਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਦਿਟ੍ਠੀਨਂ ਅਨੁਸਯਨਭੂਮਿਪਿ ਸਮੁਦਾਚਰਣਟ੍ਠਾਨਮ੍ਪਿ ਖਨ੍ਧਾ ਏਵ, ਤਸ੍ਮਾ ਆਹ "**ਯਤ੍ਥ ਚੇਤਾ ਦਿਟ੍ਠਿਯੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀ ਤਿਆਦਿ ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤ**"ਨ੍ਤਿ। **ਰੂਪਂ ਅਭਿਨਿਵਿਸ੍ਸਾ**ਤਿ ''ਇਦਂ ਰੂਪਂ ਮਮ ਅਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਦਿਟ੍ਠਾਭਿਨਿਵੇਸਵਸੇਨ ਅਭਿਨਿਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਆਰਬ੍ਭ। ਅਭਿਨਿਵਿਸਮਾਨਾ ਏਵ ਹਿ ਦਿਟ੍ਠਿ ਨਂ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਕਤ੍ਵਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। "**ਸੋ ਅਤ੍ਤਾ**"ਤਿਆਦੀਸੁ ਯਦਿਦਂ ਚਕ੍ਖਾਦਿਸਙ੍ਖਾਤਂ ਰੂਪਂ, ਸਹਬੁਦ੍ਧਿਨਿਬਨ੍ਧਨਤਾਯ **ਸੋ ਮੇ ਅਤ੍ਤਾ**, ਸੁਖਾਸੁਖਂ ਏਤ੍ਥ ਲੋਕਿਯਤੀਤਿ **ਸੋ ਲੋਕੋ**। "**ਸੋ**ਏਵਾਹਂ **ਪੇਚ੍ਚ** ਪਰਲੋਕੇ **ਭਵਿਸ੍ਸਾਮੀ**ਤਿ ਤਥਾਭਾਵੇਨ **ਨਿਚ੍ਚੋ**, ਥਿਰਭਾਵੇਨ **ਧੁਵੋ**, ਸਬ੍ਬਦਾਭਾਵਿਤਾਯ **ਸਸ੍ਸਤੋ**, ਨਿਬ੍ਬਿਕਾਰਤਾਯ **ਅਵਿਪਰਿਣਾਮਧਮ੍ਮੋ**ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਯਦਿ ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਕਥਮੇਕਵਚਨਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਆਰਮ੍ਮਣਵਸੇਨਾ**"ਤਿਆਦਿ। ਨਾਨਾ ਕਰੀਯਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਨਾਨਾਕਰਣਂ**, ਵਿਸੇਸੋ। **ਜਾਤਿਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਵਸੇਨ। ਯੇ ਹਿ ਅਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਪੁਬ੍ਬਾ ਸਮਾਨਾਵਤ੍ਥਾ, ਤੇ ਉਪ੍ਪਾਦਸਙ੍ਖਾਤਵਿਕਾਰਸਮਙ੍ਗਿਤਾਯ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀਤਿ ਸਮਞ੍ਞਂ ਲਭਨ੍ਤਿ। ਤੇਨਾਹ "**ਜਾਤਿਵਸੇਨਾ**"ਤਿਆਦਿ। **ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਆਸੇਵਿਤਾ**ਤਿ ਅਨਾਦਿਮਤਿ ਸਂਸਾਰੇ ਅਪਰਾਪਰੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਲਦ੍ਧਾਸੇਵਨਾ। ਏਤੇਨ ਕਿਲੇਸਾਨਂ ਭਾਵਨਟ੍ਠੇਨ ਅਨੁਸਯਤ੍ਥਂ ਵਿਸੇਸੇਤਿ । **ਥਾਮਗਤਾ**ਤਿ ਥਾਮਭਾਵਂ ਉਪਗਤਾ। ਏਤੇਨ ਅਨੁਸਯੇ ਸਭਾਵਤੋ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਥਾਮਗਮਨ**ਨ੍ਤਿ ਚ ਕਾਮਰਾਗਾਦੀਨਂ ਅਞ੍ਞਸਾਧਾਰਣੋ ਸਭਾਵੋ। ਤਥਾ ਹਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ''ਥਾਮਗਤੋ ਅਨੁਸਯੇ ਪਜਹਤੀ''ਤਿ (ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੩.੨੧)। **ਅਪ੍ਪਟਿਵਿਨੀਤਾ**ਤਿ ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਵਿਨਯਵਸੇਨ ਨ ਪਟਿਵਿਨੀਤਾ। ਅਪ੍ਪਹੀਨਾ ਹਿ ਥਾਮਗਤਾ ਕਿਲੇਸਾ ਅਨੁਸੇਨ੍ਤੀਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ਏਤੇਨ ਤੇਸਂ ਕਾਰਣਲਾਭੇ ਸਤਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਾਰਹਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਸਮੁਦਾਚਰਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਅਭਿਭਵਨ੍ਤਿ। ਏਤੇਨ ਤੇਸਂ ਵੀਤਿਕ੍ਕਮਪ੍ਪਤ੍ਤਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਪਨ ਇਮਿਨਾਵ ਪਰਿਯੁਟ੍ਠਾਨਾਵਤ੍ਥਾ ਦਸ੍ਸਿਤਾ।

ਤਂ ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧਪ੍ਪਭੇਦਂ ਆਰਮ੍ਮਣਨ੍ਤਿ ਯਂ ਤਂ ''ਯਤ੍ਥ ਚੇਤਾ ਦਿਟ੍ਠਿਯੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤਂ ਰੂਪੁਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧਾਦਿਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧਪਭੇਦਂ ਦਿਟ੍ਠੀਨਂ ਆਰਮ੍ਮਣਂ। **ਏਤਂ ਮਯ੍ਹਂ ਨ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਏਤਂ ਖਨ੍ਧਪਞ੍ਚਕਂ ਮਯ੍ਹਂ ਸਨ੍ਤਕਂ ਨ ਹੋਤਿ ਮਮ ਕਿਞ੍ਚਨਪਲਿਬੋਧਭਾਵੇਨ ਗਹੇਤਬ੍ਬਤਾਯ ਅਭਾਵਤੋ। ਤੇਨਸ੍ਸ ਪਰਮਤ੍ਥਤੋ ਤਣ੍ਹਾਵਤ੍ਥੁਭਾਵਂ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ ਤਾਵਕਾਲਿਕਾਦਿਭਾਵਤੋ। **ਅਹਮ੍ਪਿ ਏਸੋ ਨ ਅਸ੍ਮੀ**ਤਿ ਏਸੋ ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧਪਭੇਦੋ ਅਹਮ੍ਪਿ ਨ ਅਸ੍ਮਿ, ਅਹਨ੍ਤਿ ਸੋ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਤੇਨਸ੍ਸ ਮਾਨਵਤ੍ਥੁਭਾਵਂ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ ਅਨਿਚ੍ਚਦੁਕ੍ਖਜੇਗੁਚ੍ਛਾਦਿਭਾਵਤੋ। **ਏਸੋ ਮੇ ਅਤ੍ਤਾਪਿ ਨ ਹੋਤਿ** ਅਤ੍ਤਸਭਾਵਸ੍ਸ ਤਤ੍ਥ ਅਭਾਵਤੋ ਮਮਞ੍ਞਸ੍ਸ ਕਿਞ੍ਚਨਪਲਿਬੋਧਭਾਵੇਨ ਗਹੇਤਬ੍ਬਤਾਯ ਅਭਾਵਤੋ।

ਤਣ੍ਹਾਵ ਮਮਨ੍ਤਿ ਗਣ੍ਹਾਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਤਣ੍ਹਾਗਾਹੋ। ਤਂ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਤਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਨ੍ਤੋ। ਤੇਨਾਹ "**ਤਣ੍ਹਾਪਪਞ੍ਚਂ ਗਣ੍ਹਾਤੀ**"ਤਿ। ਪਪਞ੍ਚੇਤਿ ਸਨ੍ਤਾਨਂ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਨ੍ਤੋ ਸਤ੍ਤੇ ਸਂਸਾਰੇ ਚਿਰਾਯਤੀਤਿ **ਪਪਞ੍ਚੋ**। **ਯਥਾ ਵੁਤ੍ਤਪਭੇਦ**ਨ੍ਤਿ ਅਟ੍ਠਸਤਤਣ੍ਹਾਵਿਚਰਿਤਪਭੇਦਂ। **ਤਣ੍ਹਾਪਪਞ੍ਚਂ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ** ਖਨ੍ਧਪਞ੍ਚਕਸ੍ਸ ਤਣ੍ਹਾਵਤ੍ਥੁਕਾਭਾਵਵਿਭਾਵਨੇਨਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਪਰਤੋ ਪਦਦ੍ਵਯੇਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਦਿਟ੍ਠੇਕਟ੍ਠਾ**ਤਿ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਪਹਾਨੇਕਟ੍ਠਾ। ਤੇਨ ਤੇਸਂ ਪਠਮਮਗ੍ਗਵਜ੍ਝਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਸਹਜੇਕਟ੍ਠਾ ਪਨ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਤਣ੍ਹਾ ਏਵ, ਨ ਮਾਨੋ, ਸਾ ਚ ਖੋ ਅਪਾਯਗਮਨੀਯਾ। **ਯਥਾ ਅਤ੍ਥੀ**ਤਿ ਯੇਨ ਅਨਿਚ੍ਚਦੁਕ੍ਖਾਸੁਭਾਨਤ੍ਤਾਕਾਰੇਨ ਅਤ੍ਥਿ, ਤਥਾ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਸ੍ਸਤਿ ਨਾਮ। ਤੇਨਾਹ "**ਖਨ੍ਧਪਞ੍ਚਕਞ੍ਹੀ**"ਤਿਆਦਿ। **ਏਤੇਨੇਵ ਆਕਾਰੇਨਾ**ਤਿ ਰੁਪ੍ਪਨਾਦਿਅਨਿਚ੍ਚਾਦਿਆਕਾਰੇਨੇਵ। **ਗਯ੍ਹਮਾਨਮ੍ਪਿ** ਅਪ੍ਪਹੀਨਵਿਪਲ੍ਲਾਸੇਹਿ। **ਤੇਨਾਕਾਰੇਨਾ**ਤਿ ''ਏਤਂ ਮਮ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਆਕਾਰੇਨ। **ਨੇਵਤ੍ਥਿ** ਯਥਾਭੂਤਦਸ੍ਸਨਵਿਪਲ੍ਲਾਸਾਨਂ ਤਦਭਾਵਤੋ। **ਸੁਟ੍ਠੁ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਯਥਾ ਪੁਨ ਤਥਾ ਨ ਪਸ੍ਸਿਤਬ੍ਬਂ, ਏਵਂ ਸੁਟ੍ਠੁ ਸਾਤਿਸਯਂ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਸ੍ਸ।

ਨ ਆਦਿਮਨਸਿਕਾਰੇਨੇਵ ਦਿਟ੍ਠਿਪ੍ਪਹਾਨਂ ਹੋਤਿ, ਅਧਿਮਾਨਿਕਾਨਂ ਪਨ ਅਧਿਮਾਨਮਤ੍ਤਮੇਤਂ ਦਸ੍ਸਨਂ। ਮਗ੍ਗੇਨੇਵ ਤਂ ਹੋਤੀਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥਂ ਵਿਭਾਵੇਨ੍ਤੋ "**ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗੇਨ ਦਿਟ੍ਠਿਪ੍ਪਹਾਨਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ**"ਤਿ ਆਹ। **ਵਿਭਜਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਅਧਿਮਾਨਿਕਾਨਂ ਝਾਨਾਨਿ ਅਸਲ੍ਲੇਖਭਾਵੇਨ ਵਿਭਜਨ੍ਤੋ। **ਬਾਲਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾਨਂ ਨੇਵ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ** ਅਕਾਰਕਭਾਵਤੋ। **ਨ ਅਰਿਯਸਾਵਕਾਨਂ** ਪਹੀਨਾਧਿਮਾਨਪਚ੍ਚਯਤ੍ਤਾ। **ਨ ਅਟ੍ਠਾਨਨਿਯੋਜਕੋ** ਸਪ੍ਪਾਯਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੇਯੇਵ ਨਿਯੋਜਨਤੋ।

ਥੇਰੋ ‘‘ਯਦਤ੍ਥਂ ਸਙ੍ਘੋ ਪਕ੍ਕੋਸਤਿ, ਸੋ ਅਤ੍ਥੋ ਤਤ੍ਥ ਵਾਸੀਨਂ ਆਗਤਾਗਤਾਨਂ ਇਧ ਇਜ੍ਝਤੀ’’ਤਿ ਤਂ ਉਦਿਕ੍ਖਨ੍ਤੋ ਸਙ੍ਘੇਨ ਯਾਵਤਤਿਯਂ ਪਹਿਤੋਪਿ ਨ ਗਤੋ ਨ ਅਗਾਰਵੇਨ। ਤੇਨਾਹ “**ਕਿਮੇਤ**”ਨ੍ਤਿਆਦਿ। ਪਣ੍ਡਿਤੋ ਹਿ ਤਤ੍ਥ ਅਤ੍ਤਨੋ ਕਿਚ੍ਚਮੇਵ ਕਰੋਤੀਤਿ **ਅਞ੍ਞਤਰਂ ਵੁਡ੍ਢਪਬ੍ਬਜਿਤਂ ਪਾਹੇਸਿ**। **ਕਿਮੇਤ**ਨ੍ਤਿ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਆਣਾਯ ਅਕਰਣਂ ਨਾਮ ਕਿਮੇਤਨ੍ਤਿ ਕਰਣੇ ਆਦਰਂ ਦੀਪੇਨ੍ਤੋ ਏਵਮਾਹ। **ਸਟ੍ਠਿਵਸ੍ਸਾਤੀਤੋ**ਤਿ ਅਪ੍ਪਤ੍ਤੇ ਪਤ੍ਤਸਞ੍ਞੀ ਏਵ ਸਟ੍ਠਿਵਸ੍ਸਾਤੀਤੋ। ਯਸ੍ਮਾ ਪੇਸਲਾ ਪੇਸਲੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਂਸਨ੍ਦਨ੍ਤਿ ਸਮਾਨਾਧਿਮੁਤ੍ਤਿਤਾਯ, ਤਸ੍ਮਾ ਥੇਰੋ “**ਸਾਧਾਵੁਸੋ**”ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਹਤ੍ਥਿਮਾਪਨਾਦਿਂ ਸਬ੍ਬਂ ਅਕਾਸਿ।

ਤਾਦਿਸੋਵਾਤਿ ਅਨਨ੍ਤਰਂ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਥੇਰਸਦਿਸੋਵ ਅਪ੍ਪਤ੍ਤੇ ਪਤ੍ਤਸਞ੍ਞੀ ਏਵ ਸਟ੍ਠਿਵਸ੍ਸਾਤੀਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਪਦੁਮਗੁਮ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਕਮਲਸਣ੍ਡਂ। **ਪਾਸਾਦਂ ਪਾਵਿਸਿ** ਵਿਸ੍ਸਟ੍ਠਂ ਓਲੋਕਨੇਨਸ੍ਸ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਭਾਵੋ ਅਤ੍ਤਨਾਵ ਪਞ੍ਞਾਯਿਸ੍ਸਤੀਤਿ। ਤਿਸ੍ਸਮਹਾਵਿਹਾਰੇ ਕਿਰ ਥੇਰਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਤਦਾ ‘‘ਸਕਚਿਤ੍ਤਂ ਪਸੀਦਤੀ’’ਤਿ ਵਚਨਂ ਪੂਜੇਨ੍ਤਾ ਕਾਲਸ੍ਸੇਵ ਚੇਤਿਯਙ੍ਗਣਂ ਸਮ੍ਮਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਏਤ੍ਤਕਾਰਮ੍ਮਣਮੇਵ ਬੁਦ੍ਧਾਰਮ੍ਮਣਪੀਤਿਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤ੍ਵਾ ਦਿਵਸੇ ਦਿਵਸੇ ਤਥਾ ਕਰੋਨ੍ਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ “**ਤਸ੍ਮਿਞ੍ਚ ਸਮਯੇ**”ਤਿਆਦਿ। ‘‘ਧਮ੍ਮਦਿਨ੍ਨ, ਇਧ ਪਤ੍ਤਚੀਵਰਂ ਠਪੇਤੀ’’ਤਿ **ਵਤ੍ਤਾਪਿ** ਪਟਿਸਨ੍ਥਾਰਵਸੇਨ ਕਿਞ੍ਚਿ **ਪੁਚ੍ਛਿਤਾਪਿ ਨਾਹੋਸਿ। ਗੁਣਂ ਜਾਨਾਤੀ**ਤਿ ਨਿਮੁਜ੍ਜਨਾਦੀਸੁ ਵਿਵਰਦਾਨਾਦਿਨਾ ਗੁਣਂ ਜਾਨਾਤਿ ਵਿਯ। **ਤੁਮ੍ਹੇ ਪਨ ਨ ਜਾਨਿਤ੍ਥ** ਆਗਨ੍ਤੁਕਵਤ੍ਤਸ੍ਸਪਿ ਅਕਰਣਤੋ। ਸਤ੍ਥਾਣਾਵਿਲਙ੍ਘਿਨੀ ਕੀਦਿਸੀ ਸਾ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਕਤਿਕਾ? ਕਤਿਕਾ ਚ ਨਾਮ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਵਿਰੋਧੇਨ ਅਨੁਵਤ੍ਤੇਤਬ੍ਬਾ, ਏਤ੍ਤਕਮ੍ਪਿ ਅਜਾਨਨ੍ਤੇਹਿ ਮੇ ਸਂਵਾਸੋ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਆਕਾਸੇ ਅਬ੍ਭੁਕ੍ਕਮਿ।

ਯਂ ਤਸ੍ਸ ਏਵਮਸ੍ਸ ਸਲ੍ਲੇਖੇਨ ਵਿਹਰਾਮੀਤਿ ਯੋ ‘‘ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰੇਯ੍ਯਾ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਤਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਯਂ ‘‘ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਸਙ੍ਖਾਤਂ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਵਿਧਾਨਂ ਕਿਲੇਸੇ ਸਲ੍ਲੇਖਤਿ, ਤੇਨ ਸਲ੍ਲੇਖੇਨ ਅਹਂ ਵਿਹਰਾਮੀ’’ਤਿ ਅਧਿਮਾਨਵਸੇਨ ਏਵਮਸ੍ਸ ਏਵਂ ਭਵੇਯ੍ਯ ਠਾਨਮੇਤਂ ਵਿਜ੍ਜਤੀਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਤਂ ਨ ਯੁਜ੍ਜਤੀ**ਤਿ ਤਂ ਅਧਿਮਾਨਿਕਸ੍ਸ ‘‘ਯਥਾਵਿਭਙ੍ਗਂ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਂ ਸਲ੍ਲੇਖੋ’’ਤਿ ਪਰਿਵਿਤਕ੍ਕਿਤਂ ਨ ਯੁਜ੍ਜਤਿ ਯੁਤ੍ਤਂ ਨ ਹੋਤਿ। ਤੇਨਾਹ “**ਨ ਹੀ**”ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ ਸਮ੍ਮਾ ਸਬ੍ਬਸੋ ਚ ਕਿਲੇਸੇ ਲਿਖਤੀਤਿ **ਸਲ੍ਲੇਖੋ,** ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੋ। ਤਦੁਪਾਯਵਿਪਸ੍ਸਨਾ **ਸਲ੍ਲੇਖਪਟਿਪਦਾ**। ਯਂ ਪਨ ਝਾਨਂ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਪਾਦਕਂ, ਤਮ੍ਪਿ ਝਾਨਂ ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਮਗ੍ਗਪਾਦਕਂ ਹੋਤਿਯੇਵ। ਤੇਨਾਹ “**ਅਵਿਪਸ੍ਸਨਾਪਾਦਕਤ੍ਤਾ**”ਤਿਆਦਿ।

ਝਾਨਧਮ੍ਮਵਸੇਨਾਤਿ ਵਿਤਕ੍ਕਾਦਿਪਞ੍ਚਕਜ੍ਝਾਨਧਮ੍ਮਵਸੇਨ। ਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦਵਸੇਨ ਅਨੇਕਵਾਰਂ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨਮ੍ਪਿ ਝਾਨਂ ਏਕਾਵਜ੍ਜਨਤਾਯ ਏਕਵੀਥਿਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਏਕਾ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿ ਏਵਾਤਿ “**ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਵਸੇਨਾ**”ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਅਰੂਪਜ੍ਝਾਨਾਨਿ ਯਥਾਸਕਂ ਏਕੇਕਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ ਆਹ “**ਆਰਮ੍ਮਣਭੇਦਾਭਾਵਤੋ**”ਤਿ। **ਪੁਰਿਮਕਾਰਣਦ੍ਵਯਵਸੇਨੇ**ਵਾਤਿ ‘‘ਝਾਨਧਮ੍ਮਵਸੇਨ, ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਵਸੇਨਾ’’ਤਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰਕਾਰਣਦ੍ਵਯਵਸੇਨੇਵ।

ਤੇਸਂ ਅਰੂਪਜ੍ਝਾਨਾਨਂ ਕਿਲੇਸਪਰਿਲਾਹਾਭਾਵੇਨ **ਨਿਬ੍ਬੁਤਾਨਿ** ਅਙ੍ਗਾਨਿ, ਭਾਵਨਾਵਿਸੇਸਵਸੇਨ **ਸੁਖੁਮਾਨਿ** ਆਰਮ੍ਮਣਾਨਿ। **ਤਸ੍ਮਾ ਤਾਨੀ**ਤਿ ਤੇਸਂ ਵਸੇਨ ਤਾਨਿ ਝਾਨਾਨਿ ਸਨ੍ਤਾਨਿ, ਤਸ੍ਮਾ “**ਸਨ੍ਤਾ ਏਤੇ ਵਿਹਾਰਾ**”ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਤੇਸਂ ਚਤੁਨ੍ਨਮ੍ਪੀ**ਤਿ ਚਤੁਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਤੇਸਂ ਅਰੂਪਜ੍ਝਾਨਾਨਂ।

੮੩. ਸੋਤਿ ਅਧਿਮਾਨਿਕੋ ਭਿਕ੍ਖੁ, ਅਞ੍ਞੋ ਵਾ ਇਤੋ ਬਾਹਿਰਕੋ ਤਾਪਸਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਾਦਿਕੋ ਨ ਹਿ ਸਮ੍ਮਸਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਅਧਿਮਾਨਿਕੋ ਅਪ੍ਪਤ੍ਤੇ ਪਤ੍ਤਸਞ੍ਞਿਤਾਯ ਨ ਸਮ੍ਮਸਤਿ, ਇਤਰੋ ਅਵਿਸਯਤਾਯ। **ਯਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਯਸ੍ਮਿਂ ਸਲ੍ਲੇਖਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿਂ, ਅਵਿਹਿਂਸਕਤਾਦੀਹਿ **ਚਤੁਚਤ੍ਤਾਲੀਸਾਯ ਆਕਾਰੇਹਿ**।

ਅਟ੍ਠ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯੋ ਨਾਮ ਕਿਲੇਸਾਨਂ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਾ ਉਤ੍ਤਰੁਤ੍ਤਰਿ ਸਨ੍ਤਪਣੀਤਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਨ ਤਥਾ ਲੋਕਿਯਾ ਅਵਿਹਿਂਸਾਦਯੋ। ਤਤ੍ਥ ਕਥਂ ਅਵਿਹਿਂਸਾਦਯੋ ਏਵ ਸਲ੍ਲੇਖਭਾਵੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਨ ਇਤਰਾਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥਂ ਵਿਭਾਵੇਨ੍ਤੋ ਚੋਦਕੋ “**ਕਸ੍ਮਾ ਪਨਾ**”ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਇਤਰੋ ਕਾਮਂ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯੋ ਸਨ੍ਤਪਣੀਤਸਭਾਵਾ, ਵਟ੍ਟਪਾਦਕਤਾਯ ਪਨ ਕਿਲੇਸਾਨਂ ਸਲ੍ਲੇਖਪਟਿਪਦਾ ਨ ਹੋਨ੍ਤਿ,

ਅਵਿਹਿੰਸਾਦਯੋ ਪਨ ਵਿਵਟ੍ਟਪਾਦਕਾ ਸਲ੍ਲੇਖਪਟਿਪਦਾਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥਂ ਵਿਭਾਵੇਨ੍ਤੋ "**ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਪਾਦਕਤ੍ਤਾ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਇਮਿਨਾਯੇਵ ਅਟ੍ਠਸਮਾਪਤ੍ਤੀਹਿ ਅਵਿਹਿੰਸਾਦੀਨਂ ਵਿਸੇਸਦੀਪਕੇਨ ਸੁਤ੍ਤੇਨ ਯਥਾ ਮਹਪ੍ਫਲਤਰਂ ਹੋਤਿ, ਤਂ ਪਕਾਰਜਾਤਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਇਦਞ੍ਹਿ ਦਕ੍ਖਿਣੇਯ੍ਯਤਰਤਾਯ ਦਕ੍ਖਿਣਾਯ ਮਹਪ੍ਫਲਤਰਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਨਨੁ ਤਤ੍ਥ ''ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਫਲਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਯ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ''ਤਿ ਆਗਤਂ, ਨ ''ਸਰਣਗਤੋ''ਤਿ ਚੋਦਨਂ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ "**ਸਰਣਗਮਨਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯਾ**"ਤਿਆਦਿ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ **ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ** (ਮ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੩.੩੭੯) ''ਹੇਟ੍ਠਿਮਕੋਟਿਯਾ ਤਿਸਰਣਂ ਗਤੋ ਉਪਾਸਕੋਪਿ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਫਲਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਯ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਨਾਮਾ''ਤਿ। ਯੋ ਹਿ ਵਟ੍ਟਦੁਕ੍ਖਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਿਤੁਕਾਮੋ ਪਸਨ੍ਨਚਿਤ੍ਤੋ ਰਤਨਤ੍ਤਯਂ ਸਰਣਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਤਂ ਅਧਿਸੀਲਾਦੀਨਂ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਅਨੁਕ੍ਕਮੇਨ ਦਸ੍ਸਨਮਗ੍ਗਾਧਿਗਮਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤੇਯ੍ਯਾਤਿ।

ਵਿਹਿੰਸਾਦਿਵਤ੍ਥੂਨ੍ਤਿ ਯਦੇਤਂ ਵਿਹਿੰਸਾਦੀਨਂ ਵਤ੍ਥੁਂ ਵਦਾਮ, ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਵਿਹਿੰਸਾਦਿਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿਂ। **ਅਨ੍ਤੁਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਞ੍ਚ ਮਿਚ੍ਛਤ੍ਤਾਨਂ ਆਦਿਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਞ੍ਚਾ**ਤਿ ਇਦਂ ਦੇਸਨਾਕ੍ਕਮਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਮਿਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਭਾਵਸਾਮਞ੍ਞੇਨ ਏਕਜ੍ਝਂ ਕਤ੍ਵਾ। **ਤਥਾ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਯਥਾ ਕਮ੍ਮਪਥਮਿਚ੍ਛਤ੍ਤਾਨਂ ਅਨ੍ਤੇ ਆਦਿਮ੍ਹਿ ਚ ਵੁਤ੍ਤਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਂ ਮਿਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਏਕਜ੍ਝਂ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਥਾ ਤੇਸਂ ਅਨ੍ਤੇ ਵੁਤ੍ਤਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠੀਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥਂ ਉਪਸਂਹਰਤਿ।

ਪਾਣਨ੍ਤਿ ਵੋਹਾਰਤੋ ਸਤ੍ਤਂ, ਪਰਮਤ੍ਥਤੋ ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ। **ਅਤਿਪਾਤੇਨ੍ਤਿ** ਸਰਸੇਨੇਵ ਪਤਨਸਭਾਵਂ ਅਤਿਚ੍ਚ ਅਨ੍ਤਰਾ ਏਵ ਪਾਤੇਨ੍ਤਿ, ਅਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਵਾ ਸਤ੍ਥਾਦੀਹਿ ਅਭਿਭਵਿਤ੍ਵਾ ਪਾਤੇਨ੍ਤਿ। **ਅਦਿਨ੍ਨ**ਨ੍ਤਿ ਪਰਸਨ੍ਤਕਂ। **ਆਦਿਯਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਿ। **ਸਲ੍ਲੇਖਤੀ**ਤਿ ਸਮਂ ਲੇਖਤਿ, ਪਜਹਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਕਮ੍ਮਪਥਕਥਾ ਏਸਾਤਿ "**ਅਤ੍ਥਭਞ੍ਜਨਕ**"ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਪਿਯਸੁਞ੍ਞਕਰਣਤੋ **ਪਿਸੁਣਾ,** ਪਿਸਤਿ ਪਰੇ ਸਤ੍ਤੇ ਹਿਂਸਤੀਤਿ ਵਾ **ਪਿਸੁਣਾ। ਫਰੁਸਾ**ਤਿ ਲੂਖਾ, ਨਿਟ੍ਠੁਰਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਨਿਰਤ੍ਥਕ**ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥਰਹਿਤਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਰੇਸਞ੍ਚ ਹਿਤਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤਂ। **ਮਿਚ੍ਛਾ**ਤਿ ਵਿਪਰੀਤਾ ਨਿਚ੍ਚਾਦਿਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ। **ਪਾਪਿਕਾ**ਤਿ ਲਾਮਿਕਾ। ਏਕਨ੍ਤਾਕੁਸਲਤਾਯ **ਵਿਞ੍ਞੂਹਿ** ਬੁਦ੍ਧਾਦੀਹਿ **ਗਰਹਿਤਾ। ਨਤ੍ਥਿ ਦਿਨ੍ਨਨ੍ਤਿ ਆਦਿਵਤ੍ਥੁਕਾਯਾ**ਤਿ ਦਸਵਤ੍ਥੁਕਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਮਾਹ। ਨਤ੍ਥਿਕਭਾਵਾਭਿਨਿਵੇਸਨਵਸੇਨ ਕਮ੍ਮਪਥਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯੇਵਸ੍ਸਾ **ਕਮ੍ਮਪਥਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਤਾ**। ''ਰੂਪਂ ਅਤ੍ਤਾ'''ਤਿਆਦਿਨਯਪ੍ਪਵਤ੍ਤਾ ਅਤ੍ਤਦਿਟ੍ਠਿ ਮਗ੍ਗਨ੍ਤਰਾਯਕਰਤ੍ਤਾ **ਅਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕਦਿਟ੍ਠਿ**। ਅਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕਤ੍ਤਾ ਏਵ ਹਿਸ੍ਸਾ ਮਿਚ੍ਛਤ੍ਤਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਤਾ। **ਸਮ੍ਮਾ**ਤਿ ਅਵਿਪਰੀਤਾ, ਤਤੋ **ਏਵ ਸੋਭਨਾ** ਸੁਨ੍ਦਰਾ, ਬੁਦ੍ਧਾਦੀਹਿ ਪਸਤ੍ਥਤ੍ਤਾ **ਵਿਞ੍ਞੁਪ੍ਪਸਤ੍ਥਾ**। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਯਂ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਅਸੁਭਾਦੀਸੁ ਸੁਭਾਦਿਆਕਾਰਗ੍ਗਹਣਤੋ **ਅਯਾਥਾਵਅਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕਾ** ਅਯੋਨਿਸੋ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ। **ਅਕੁਸਲਾ**ਤਿ ਅਯਾਥਾਵਅਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕਾ ਅਕੁਸਲਾ ਸਙ੍ਕਪ੍ਪਾ। **ਏਸ ਨਯੋ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ''ਅਯਾਥਾਵਾ ਅਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕਾ ਅਕੁਸਲਾ ਵਾਚਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਅਯਾਥਾਵਾਦਿਅਤ੍ਥਂ ਅਤਿਦਿਸਤਿ। **ਵਾਚਾ**ਤਿ ਚੇਤਨਾ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾ, ਤਥਾ **ਕਮ੍ਮਨ੍ਤਾਜੀਵਾਸਤਿ** ਚ। ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਅਤੀਤਾਨੁਸ੍ਸਰਣਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਤੋ "**ਅਤੀਤਂ ਚਿਨ੍ਤਯਤੋ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਥਾ ਹਿ ਲੋਕੇ ਏਵਂ ਵਦਨ੍ਤਿ ''ਯਂ ਮੇ ਪਹੂਤਂ ਧਨਂ ਅਹੋਸਿ, ਤਂ ਪਮਾਦਵਸੇਨ ਪਨ ਬਹੁਂ ਖੀਣ''ਨ੍ਤਿ। **ਸਤਿਪਤਿਰੂਪਕੇਨਾ**ਤਿ ''ਚਿਰਕਤਮ੍ਪਿ ਚਿਰਭਾਸਿਤਮ੍ਪਿ ਸਰਿਤਾ''ਤਿ ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਸਤੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਪਤਿਰੂਪਕੇਨ। **ਉਪ੍ਪਤ੍ਤੀ**ਨ੍ਤਿ ਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਂ। ਤਥਾਪਵਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦੋ ਹਿ ਮਿਚ੍ਛਾਸਤਿ। ਸਾ ਪਨ ਕੋਧਵਸੇਨ ਵਾ ''ਅਕ੍ਕੋਚ੍ਛਿ ਮਂ ਅਵਧਿ ਮ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ (ਧ॰ ਪ॰ ੩) ਉਪਨਯ੍ਹਨ੍ਤਸ੍ਸ, ਰਾਗਵਸੇਨ ਵਾ ''ਯਾਨਿਸ੍ਸ ਤਾਨਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਮਾਤੁਗਾਮੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਹਸਿਤਲਪਿਤਕੀਲ਼ਿਤਾਨਿ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤੀ''ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੭.੫੦) ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਸੁਭਤੋ ਅਨੁਸ੍ਸਰਨ੍ਤਸ੍ਸ, ਦਿਟ੍ਠਿਵਸੇਨ ਵਾ ''ਸੋ ਖੋ ਪਨ ਮੇ ਅਤ੍ਤਾ ਨਿਚ੍ਚੋ ਧੁਵੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਮਿਚ੍ਛਾਅਭਿਨਿਵਿਸਨ੍ਤਸ੍ਸਾਤਿ ਏਵਮਾਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਉਪਾਯਚਿਨ੍ਤਾਵਸੇਨਾਤਿ ਖਿਪ੍ਪਜਾਲਕੁਮਿਨਾਦੁਹਲਾਦਿਉਪਕਰਣਸਂਵਿਧਾਨਾਦੀਸੁ ਯੁਤ੍ਤਿਚਿਨ੍ਤਨਾਦਿਵਸੇਨ **ਪਾਪਂ ਕਤ੍ਵਾ** ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰਨਿਮਿਤ੍ਤਂ, "**ਸੁਕਤਂ ਮਯਾ**"ਤਿ ਪਾਮੋਜ੍ਜਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਕਤ੍ਵਾ **ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾਕਾਰੇਨ ਮੋਹੋ** ਅਞ੍ਞਾਣਂ। ਤਤ੍ਥ ਪਨ ''ਅਸਿਵੇ ਸਿਵਾ''ਤਿ ਵੋਹਾਰੋ ਵਿਯ ਞਾਣਵੋਹਾਰੋ। ਮਿਚ੍ਛਾਸਭਾਵਤ੍ਤਾ ਪਨ **ਮਿਚ੍ਛਾਞਾਣਂ**ਤ੍ਵੇਵ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਏਕੂਨਵੀਸਤਿਭੇਦਂ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਞਾਣਂ ਸਮ੍ਮਾ ਪੇਕ੍ਖਿਤਤ੍ਤਾ **ਸਮ੍ਮਾਞਾਣਂ** ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਇਤਰਂ ਪਨ ਝਾਨਾਦਿਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਞਾਣਂ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਯਾਵ ਸਙ੍ਗਯ੍ਹਤਿ।

ਰੂਪਾਰੂਪਸਮਾਪਤ੍ਤਿਲਾਭਿਤਾਮਤ੍ਤੇਨ ਵਟ੍ਟਤੋ **ਅਵਿਮੁਤ੍ਤਾਯੇਵ ਸਮਾਨਾ** "**ਵਿਮੁਤ੍ਤਾ ਮਯਾ**"ਨ੍ਤਿ **ਏਵਂਸਵ੍ਵਿਨੋ**। ਪਕਤਿਪੁਰਿਸਨ੍ਤਰਵ੍ਵਾਣਸਙ੍ਖਾਤਾਯਂ, ਗੁਣਵਿਯੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਕਤ੍ਤਨਿ ਅਵਟ੍ਠਾਨਸਙ੍ਖਾਤਾਯਂ, ਅਤ੍ਤਨੋ ਮਹਾਬ੍ਰਹ੍ਮੁਨਾ ਸਲੋਕਤਾ ਤਸ੍ਸ ਸਮੀਪਤਾਸਂਯੁਜ੍ਜਨਸਙ੍ਖਾਤਾਯਂ ਵਾ ਅਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਂ **ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਸਵ੍ਵਿਨੋ**। ਏਕਨ੍ਤਾਕੁਸਲਤਾਯ ਹੀਨਤ੍ਤਾ **ਪਾਪਿਕਾ**। ਅਯਾਥਾਵਤਾਯ **ਵਿਪਰੀਤਾ। ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇਨਾ**ਤਿ ''ਅਵਿਮੁਤ੍ਤਾਯੇਵ ਸਮਾਨਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰੇਨ। ''ਮਯਮੇਤ੍ਥ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਫਲਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਆਦੀਨਿਪਿ ਮਗ੍ਗਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਆਦਿਪਕ੍ਖਿਕਾਨੇਵਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ "**ਫਲਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਨਿ...ਪੇ॰... ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਪਨ ਫਲਧਮ੍ਮੇ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਕ੍ਖਨ੍ਧਸਙ੍ਗਹਤੋ ''ਵਿਮੁਤ੍ਤੀ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨੇ ਨ ਕੋਚਿ ਵਿਰੋਧੋ। ਏਤ੍ਥ ਸਮ੍ਮਾਵਿਮੁਤ੍ਤਿਸਙ੍ਖਾਤੇ ਸਲ੍ਲੇਖਵਤ੍ਥੁਮ੍ਹਿ।

ਯਦਿ **ਨੀਵਰਣਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ,** ਤਸ੍ਮਾ ਤੀਣੇਵ ਵੁਤ੍ਤਾਨੀਤਿ ਆਹ "**ਅਭਿਜ੍ਝਾਲੂ**"ਤਿਆਦਿ। ਪਰਿਯੁਟ੍ਠਾਨਪ੍ਪਤ੍ਤਾ **ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਪਰਿਯੁਟ੍ਠਿਤਾ**। ਯਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਿਤਾਯ ਉਦ੍ਧਤਾ ਨਾਮ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸੋ ਧਮ੍ਮੋ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਉਦ੍ਧਚ੍ਚੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾਤਿ ਉਦ੍ਧਤਾ**"ਤਿ। **ਵਿਚਿਨਨ੍ਤਾ**ਤਿ ਧਮ੍ਮੋਤਿ ਵਾ ਅਧਮ੍ਮੋਤਿ ਵਾ ਆਦਿਨਾ ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਸਭਾਵਂ ਵਿਨਿਚ੍ਛਿਨਨ੍ਤਾ। **ਉਪਨਾਹਨਸੀਲਾ**ਤਿ ਪਰਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਨੋ ਚਿਤ੍ਤੇ ਅਨੁਬਨ੍ਧਨਸੀਲਾ। **ਇਸ੍ਸਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਉਸੂਯਨ੍ਤਿ। **ਸਠਯਨ੍ਤੀਤਿ ਸਠਾ** ਅਵ੍ਵਥਾ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਅਵ੍ਵਥਾ ਪਵੇਦਨਕਾ। ਤੇ ਪਨ ਯਸ੍ਮਾ ਨ ਯਥਾਭੂਤਵਾਦਿਨੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਆਹ "**ਨ ਸਮ੍ਮਾ ਭਾਸਨ੍ਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤੀ**"ਤਿ। **ਵੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਨੀਕਨਯੇਨਾ**ਤਿ ''ਨ ਕੋਧਨਾ ਅਕ੍ਕੋਧਨਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤਅਤ੍ਥਪਟਿਪਕ੍ਖਨਯੇਨ।

ਦੁਕ੍ਖਂ ਵਚੋ ਏਤੇਸੁ ਵਿਪ੍ਪਟਿਕੂਲਗ੍ਗਾਹਿਤਾਯ ਵਿਪਚ੍ਚਨੀਕਗਾਹੇਸੂਤਿ **ਦੁਬ੍ਬਚਾ**। ਤੇ ਪਨ ਵਚਨਕ੍ਖਮਾ ਨ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਆਹ "**ਵਤ੍ਤੁਂ ਦੁਕ੍ਖਾ**"ਤਿਆਦਿ। ਹੀਨਾਚਾਰਤਾਯ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਵਾ ਸਮ੍ਪਾਪਕਤਾਯ **ਪਾਪਕਾ**। **ਅਸਦ੍ਧਮ੍ਮਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਅਸਪ੍ਪੁਰਿਸਧਮ੍ਮਵਸੇਨ। ਅਤ੍ਤਨਾ ਵਿਸੇਸਿਤਬ੍ਬਵਸੇਨ ਕਾਯਵਿਵ੍ਵਤ੍ਤਿਆਦੀਨਂ ਕਾਯਕਮ੍ਮਦ੍ਵਾਰਾਦਿਭਾਵੋ ਵਿਯ ਅਸ੍ਸਦ੍ਧਿਯਾਦਿਅਸਦ੍ਧਮ੍ਮਸਮਨ੍ਨਾਗਮੇਨਅਸਤਂ ਅਸਪ੍ਪੁਰਿਸਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਨ੍ਤਿ ਤਾਨਿਯੇਵ ਅਸ੍ਸਦ੍ਧਿਯਾਦੀਨਿ ਅਸਦ੍ਧਮ੍ਮਾ ਨਾਮ, ਤੇਸਂ ਵਸੇਨਾਹ "**ਸਦ੍ਧਾ ਏਤੇਸਂ ਨਤ੍ਥੀ**"ਤਿ ਯਥਾ ਤਂ ''ਦੁਪ੍ਪਵ੍ਵਾ''ਤਿ। ਸੁਤ੍ਤਗੇਯ੍ਯਾਦਿ **ਅਪ੍ਪਂ ਸੁਤਂ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ ਅਪ੍ਪਸ੍ਸੁਤਾ,** ਸੁਤੇਨ ਅਨੁਪਪਨ੍ਨਾ। **ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਅਭਾਵਤ੍ਥੋ ਅਯਂ ਅਪ੍ਪ-ਸਦ੍ਦੋ ''ਅਪ੍ਪਡਂਸਮਕਸਵਾਤਾਤਪਸਰੀਸਪਸਮ੍ਫਸ੍ਸਾਨ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੧੦.੧੧) ਵਿਯਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਨਾਰਮ੍ਭਨਤੋ **ਕੁਚ੍ਛਿਤਾ** ਗਾਰਯ੍ਹਾ **ਸੀਦਨ੍ਤਿ** ਓਸੀਦਨ੍ਤਿ ਸਂਕਿਲੇਸਪਕ੍ਖੇਤਿ **ਕੁਸੀਤਾ** ਦ-ਕਾਰਸ੍ਸ ਤ-ਕਾਰਂ ਕਤ੍ਵਾ। ਅਕੁਸਲਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਪਹਾਨਾਯ ਕੁਸਲਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਦਾਯ **ਆਰਦ੍ਧਂ** ਪਗ੍ਗਹਿਤਂ **ਵੀਰਿਯਂ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ ਆਰਦ੍ਧਵੀਰਿਯਾ**। ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਨੇਨ **ਮੁਟ੍ਠਾ** ਨਟ੍ਠਾ ਸਤਿ **ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ ਮੁਟ੍ਠਸ੍ਸਤੀ**। **ਦੁਟ੍ਠਾ**ਤਿ ਦੂਸਿਤਾ। ਦੁਪ੍ਪਵ੍ਵਾ ਨਾਮ ਦੂਸਿਤਭਾਵੋ ਪਟਿਪਕ੍ਖੇਨ ਵਿਨਾਸਿਤਭਾਵੋਤਿ ਆਹ "**ਨਟ੍ਠਪਵ੍ਵਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤੀ**"ਤਿ। ਹੇਟ੍ਠਾ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਗ੍ਗਹਣੇਨ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸਕਤਾਪਵ੍ਵਾਯ ਮਗ੍ਗਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਚ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ਸੁਬ੍ਬਚਕਲ੍ਯਾਣਮਿਤ੍ਤਤਾਪਰਿਵਾਰਾਹਿ ਇਧ ਸਦ੍ਧਾਦੀਹਿ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਸਮ੍ਭਾਰਸ੍ਸ ਉਦ੍ਧਟਤ੍ਤਾ ਚ ਵੁਤ੍ਤਂ "**ਇਧ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਪਵ੍ਵਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ**"ਤਿ। ਤੇਨਾਹ "**ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਸਮ੍ਭਾਰੋ ਹੀ**"ਤਿਆਦਿ। ਯੁਤ੍ਤਿਂ ਅਨਪੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾਪਿ ਅਯਮਤ੍ਥੋ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ "**ਪੋਰਾਣਾਨਂ ਆਣਾ**"ਤਿ।

ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਗੁਣਾਨਂ ਅਨ੍ਤਰਾਯਕਰਨ੍ਤਿ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਗੁਣਾਨਂ ਅਧਿਗਮਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤਰਾਯਕਰਂ। **ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿ**ਨ੍ਤਿ ਸਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਦਿਟ੍ਠਿਂ, ਯਂ ਵਾ ਤਂ ਵਾ ਅਤ੍ਤਨਾ ਯਥਾਗਹਿਤਦਿਟ੍ਠਿਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸਭਾਵਂ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਪਰਤੋ ਆਮਸਨਤੋ **ਪਰਾਮਾਸੀ। ਦਲ੍ਹਗ੍ਗਾਹੀ**ਤਿ ''ਇਦਮੇਵ ਸਚ੍ਚ''ਨ੍ਤਿ ਥਿਰਗ੍ਗਾਹਗ੍ਗਾਹੀ। **ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗੀ**ਤਿ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਕੋ। **ਕੁਮ੍ਮੋਵਾ**ਤਿ ਯਥਾ ਕਚ੍ਛਪੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਾਦਾਦਿਕੇ ਅਙ੍ਗੇ ਕੇਨਚਿ ਘਟ੍ਟਿਤੋ ਸਬ੍ਬਾਨਿ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਕਪਾਲੇਯੇਵ ਸਮੋਦਹਤਿ, ਨ ਬਹਿ ਨੀਹਰਤਿ, ਏਵਮਯਮ੍ਪਿ ''ਨ ਸੁਨ੍ਦਰੋ ਤਵ ਗਾਹੋ, ਛਡ੍ਡੇਹਿ ਨ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ ਤਂ ਨ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤਿ। **ਅਨ੍ਤੋਯੇ**ਵ ਅਤ੍ਤਨੋ ਹਦਯੇ ਏਵ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਤਂ ਵਦਤਿ। **ਕੁਮ੍ਭੀਲਗ੍ਗਾਹ**ਨ੍ਤਿ ਸਂਸੁਮਾਰਗ੍ਗਾਹਂ। **ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਯਥਾ ਸਂਸੁਮਾਰਾ ਗਹਿਤਂ ਨ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਨ੍ਤਿ, ਏਵਂ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਿ।

੮੪. ਏਵੰ ਚਤੁਚਤ੍ਤਾਲੀਸਾਯ ਆਕਾਰੇਹੀਤਿ ਅਵਿਹਿੰਸਨਾਦੀਹਿ ਚਤੁਅਧਿਕਚਤ੍ਤਾਲੀਸਪ੍ਪਕਾਰੇਹਿ। ਕਸ੍ਮਾ ਪਨੇਤ੍ਥ ਅਵਿਹਿੰਸਾ ਆਦਿਤੋ ਵੁਤ੍ਤਾ? ਸਬ੍ਬਗੁਣਾਨੰ ਮੂਲਭਾਵਤੋ। ਅਵਿਹਿੰਸਾਤਿ ਹਿ ਕਰੁਣਾਯੇਤੰ ਅਧਿਵਚਨੰ, ਸਾ ਚ ਵਿਸੇਸਤੋ ਸੀਲਸ੍ਸ ਮੂਲਕਾਰਣੰ ਪਰੂਪਘਾਤਲਕ੍ਖਣਾ ਦੁਸ੍ਸੀਲ੍ਯਾ ਓਰਮਾਪਨਤੋ। ਯਥਾ ਹਿ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤੋ ਪਰੂਪਘਾਤਲਕ੍ਖਣੋ, ਤਥਾ ਪਰੇਸੰ ਸਾਪਤੇਯ੍ਯਾਵਹਰਣੰ, ਸਤ੍ਥਿਪ੍ਪਹਾਰਤੋਪਿ ਧਨਸ੍ਸਾਵਹਾਰੋ ਗਰੁਤਰੋਤਿ। ਤਥਾ ਅਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੰ ਗਬ੍ਭਧਾਰਣਾਦਿਦੁਕ੍ਖਾਵਹਨਤੋ, ਪਰਦਾਰਾਤਿਕ੍ਕਮੇ ਪਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਮੇਵ ਨਤ੍ਥਿ। ਪਰੇਸੰ ਵਿਸੰਵਾਦਨਭੇਦਨਮਮ੍ਮਘਟ੍ਟਨਾਨੰ ਪਰੂਪਘਾਤਭਾਵੋ ਪਾਕਟੋ ਏਵ, ਸਮ੍ਫਪ੍ਪਲਾਪੋ ਅਤ੍ਥਗ੍ਗਾਹਾਪਨਤੋ ਅਨਤ੍ਥੁਪ੍ਪਾਦਨਤੋ, ਅਭਿਜ੍ਝਾ ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨਾਦਿਹੇਤੁਤੋ, ਬ੍ਯਾਪਾਦੋ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਦਿਹੇਤੁਤੋ, ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿ ਸਬ੍ਬਾਨਤ੍ਥਹੇਤੁਤੋ ਪਰੂਪਘਾਤਲਕ੍ਖਣਾ, ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿ ਧਮ੍ਮਿਕਪਟਿਵ੍ਵੋਪਿ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਦੀਨਿ ਕਰੋਤਿ, ਪਰੇ ਚ ਤਤ੍ਥ ਨਿਯੋਜੇਤਿ, ਕਿਮਙ੍ਗੰ ਪਨ ਇਤਰੇ। ਵਿਹਿੰਸਲਕ੍ਖਣਾ ਦੁਸ੍ਸੀਲ੍ਯਾ ਓਰਮਾ ਅਵਿਹਿੰਸਲਕ੍ਖਣਾ ਵਿਸੇਸਤੋ ਸੀਲਸ੍ਸ ਬਲਵਕਾਰਣੰ। ਸੀਲਪਦਟ੍ਠਾਨੋ ਚ ਸਮਾਧਿ, ਸਮਾਧਿਪਦਟ੍ਠਾਨਾ ਚ ਪਞ੍ਞਾਤਿ ਸਬ੍ਬਗੁਣਾਨੰ ਮੂਲਭੂਤਾ ਅਵਿਹਿੰਸਾ। ਅਪਿਚ ਉਲ਼ਾਰਜ੍ਝਾਸਯਾਨੰ ਨਿਸਮ੍ਮਕਾਰੀਨੰ ਧੀਰਾਨੰ ਉਤ੍ਤਮਪੁਰਿਸਾਨੰ ਸੀਲੰ ਵਿਯ ਸਮਾਧਿਪਞ੍ਞਾਪਿ ਪਰੇਸੰ ਹਿਤਸੁਖਾਵਹਾਵ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀਤਿ ਏਵਮ੍ਪਿ ਕਰੁਣਾ ਸਬ੍ਬਗੁਣਾਨੰ ਮੂਲਨ੍ਤਿ ਸਾ ਆਦਿਤੋ ਵੁਤ੍ਤਾ।

ਤਤੋ ਪਰੰ ਵਿਸੇਸਤੋ ''ਅਵਿਹਿੰਸਾਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾ ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ''ਤਿ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੰ ਕੁਸਲਕਮ੍ਮਪਥਧਮ੍ਮਾ ਗਹਿਤਾ। ਤਤੋ ਇਦੰ ਗੁਣਾਨੰ ਮੂਲਭੂਤੰ ਸੀਲੰ, ਏਤ੍ਥ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤੇਨ ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਬ੍ਬਾਤਿ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੰ ਅਟ੍ਠ ਸਮ੍ਮਤ੍ਤਾ ਗਹਿਤਾ। ਤੇਸੰ ਵਿਸੋਧਨਾਯ ਪਟਿਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਆਦਿਤੋ ਏਵੰ ਹੋਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੰ ਨੀਵਰਣਵਿਵੇਕੋ ਗਹਿਤੋ, ਆਦਿਤੋ ਨੀਵਰਣਦ੍ਵਯਸ੍ਸ ਅਗ੍ਗਹਣੇ ਗਹਿਤਾਗਹਿਤਕਾਰਣੰ **ਅਟ੍ਠਕਥਾਯ** ਵੁਤ੍ਤਮੇਵ। ਕੋਧਸ੍ਸ ਪਨ ਬ੍ਯਾਪਾਦਤੋ ਭੇਦੋ **ਵਤ੍ਥਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾਯੰ** (ਮ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੭੧) ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਕੋਧਾਦਿਪ੍ਪਹਾਨੇਨ ਚੇਤ੍ਥ ਸਲ੍ਲੇਖਸਿਦ੍ਧੀਤਿ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੰ ਤਤੋ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸਵਿਸੁਦ੍ਧਿ ਗਹਿਤਾ। ਸਾ ਚ ਸੁਬ੍ਬਚਕਲ੍ਯਾਣਮਿਤ੍ਤਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਤਾਹਿ ਸਿਜ੍ਝਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੰ ਪਕਿਣ੍ਣਕਾ ਗਹਿਤਾ। ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਸੋਵਚਸ੍ਸਤਾਦਿਗੁਣਸ੍ਸ ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਪਾਰਿਪੂਰਿੰ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਵਿਪਸ੍ਸਨੰ ਪਰਿਬ੍ਰੂਹੇਤ੍ਵਾ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਾਧਿਗਮਾਯ ਸੰਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੰ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਾ ਗਹਿਤਾ। ਏਵੰਭੂਤਸ੍ਸ ਅਯੰ ਮਿਚ੍ਛਾਗਾਹੋ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਗੁਣਾਧਿਗਮਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤਰਾਯਕਰੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਸੋ ਦੂਰਤੋ ਵਜ੍ਜੇਤਬ੍ਬੋ, ਏਵੰ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਾਯ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੰ ਅਧਿਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਸਲ੍ਲੇਖੰ ਮਤ੍ਥਕੰ ਪਾਪੇਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੰ ''ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਪਰਾਮਾਸੀ''ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਏਵਮੇਤੇਸੰ ਚਤੁਚਤ੍ਤਾਲੀਸਾਯ ਸਲ੍ਲੇਖਾਕਾਰਾਨੰ ਗਹਣਪਯੋਜਨੰ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬੀ ਚ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਪਯੋਗਤੋ ਸਲ੍ਲੇਖਪਟਿਪਦੰ ਪਟਿਪਜ੍ਜਿਤੁੰ ਅਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤਾਨੰ ਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦੋਪਿ ਬਹੂਪਕਾਰੋਤਿ ਆਹ **"ਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦਸ੍ਸਪਿ ਬਹੂਪਕਾਰਤੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁ**"ਨ੍ਤਿ।

ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੂਤਿ ਅਵਿਹਿੰਸਾਦੀਸੁ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਅਨਵਜ੍ਜਧਮ੍ਮੇਸੁ। **ਅਨੁਵਿਧਿਯਨਾ**ਤਿ ਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦਸ੍ਸ ਕਾਯਵਾਚਾਹਿ ਅਨੁਵਿਧਾਨਾ। **ਤੇਸੰ ਧਮ੍ਮਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਵਿਹਿੰਸਾਦਿਧਮ੍ਮਾਨੰ, ਤੇਸੰ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾਨੰ। ਇਦਾਨਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮੰ ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **"ਕਸ੍ਮਾ ਪਨਾ"**ਤਿਆਦਿ ਆਰਦ੍ਧੰ। ਸਰਣਗਮਨੰ ਵਾਚਾਯ ਵਿਞ੍ਞਾਪੇਤੁੰ ਅਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ **"ਕਾਯੇਨ ਵਾ"**ਤਿ। ''ਸੀਲੰ ਕਾਯੇਨ ਸਮਾਦਿਯਤੀ''ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਤਥਾ ਤਥਾ ਪਵਤ੍ਤਸਲ੍ਲਹੁਕਕਾਮਾਵਚਰਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿੰ ਉਪਾਦਾਯ ਤਥਾਰੂਪਕੁਸਲਕਾਯਵਚੀਕਮ੍ਮਾਨੰ ਬਹੂਪਕਾਰਤਾ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ ਨ ਸਭਾਵਤੋ ਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦਸ੍ਸ ਬਹੂਪਕਾਰਤੰ ਞਾਯਤੀਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ।

੮੫. ਹਿਤਾਧਿਗਮਾਯਾਤਿ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕਾਦਿਹਿਤਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ, ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਾਧਿਗਮਾਯ ਏਵ ਵਾ। ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੋ ਹਿ ਏਕਨ੍ਤਹਿਤਤ੍ਤਾ ਹਿਤੋ ਨਾਮ। ਪਰਿਵਜ੍ਜਨਵਸੇਨ ਕਮਨੰ ਪਵਤ੍ਤਿ ਪਰਿਕ੍ਕਮਨਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਪਰਿਕ੍ਕਮਨਾਯ ਪਰਿਵਜ੍ਜਨਤ੍ਥਾਯਾ"**ਤਿ। ਸਮ੍ਮਾਦਸ੍ਸਨੁਪਾਯਸੰਵਿਧਾਨੇਨ **ਅਵਿਹਿੰਸਾ ਪਟਿਯਤ੍ਤਾ** ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੇਨ। **ਸੁਖੇਨੇ**ਵਾਤਿ ਅਕਿਚ੍ਛੇਨੇਵ। ਏਤੇਨੇਵ **ਉਪਾਯੇਨਾ**ਤਿ ਏਤੇਨੇਵ ਅਵਿਹਿੰਸਾਪਦੇ ਵੁਤ੍ਤੇਨ ਵਿਧਿਨਾ। **ਸਬ੍ਬਪਦਾਨੀ**ਤਿ ਸੇਸਾਨਿ ਤੇਚਤ੍ਤਾਲੀਸ ਪਦਾਨਿ।

੮੬. ਅਕੁਸਲਾ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਅਜਨਕਾ ਨਾਮ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਸਹਗਤਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦਧਮ੍ਮਾ ਅਞ੍ਞੇਪਿ ਪਵਤ੍ਤਿਵਿਪਾਕਮਤ੍ਤਦਾਯਿਨੋ, **ਦਿਨ੍ਨਾਯ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਯਾ ਵਿਪਾਕਜਨਕਾ,** ਪਚ੍ਚਯਵੇਕਲ੍ਲੇਨ ਵਿਪਚ੍ਚਿਤੁੰ ਅਲਦ੍ਧੋਕਾਸਾ ਅਹੋਸਿਕਮ੍ਮਾਦਯੋ ਵਾ **ਅਜਨਕਾ**। **ਜਾਤਿਵਸੇਨਾ**ਤਿ

ਅਕੁਸਲਜਾਤਿਵਸੇਨ। **ਅਧੋਭਾਗਙ੍ਗਮਨੀਯਾ**ਤਿ ਅਪਾਯਗਮਨੀਯਾ। **ਏਵੰਨਾਮਾ**ਤਿ ਨਾਮਗ੍ਗਹਣੇਨ ਸਭਾਵੰ ਉਪਲਕ੍ਖੇਤਿ ਸਤਿ ਪਚ੍ਚਯਸਮਵਾਯੇ ਤੰਸਭਾਵਾਨਤਿਵਤ੍ਤਨਤੋ। ਤੇਨਾਹ “**ਵਿਪਾਕਕਾਲੇ ਅਨਿਟ੍ਠਾਕਨ੍ਤਵਿਪਾਕਤ੍ਤਾ**”ਤਿ। ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਕੁਸਲਪਕ੍ਖੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਅਯੰ ਪਨ ਵਿਸੇਸੋ, ਇਧ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਅਜਨਕਾ ਅਭਿਜ੍ਝਾਸਹਗਤਧਮ੍ਮਾ, ਸੇਸੰ ਵੁਤ੍ਤਸਦਿਸਮੇਵ। **ਸਬ੍ਬੇ ਅਕੁਸਲਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵਿਹਿੰਸਮੇਕੰ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਇਤਰੇ ਸਬ੍ਬੇ ਅਕੁਸਲਾ ਉਪਮਾਭੂਤਾ। ਵਿਹਿੰਸਾ ਹਿ ਉਪਮੇਯ੍ਯਂ। **ਸਬ੍ਬੇ ਕੁਸਲਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਏਤੇਨੇਵ ਉਪਾਯੇਨਾ**ਤਿ ਯਥਾ ਵਿਹਿੰਸਾਨੰ ਉਪਮੇਯ੍ਯਤਾ, ਤਦਵਸੇਸਾਨੰ ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਾਨੰ ਉਪਮਾਭਾਵੋ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨ ਅਕੁਸਲੰ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਦਿਅਕੁਸਲੇਨ ਇਤਰੇਨ, ਕੁਸਲਞ੍ਚ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਪਟਿਵਿਰਤਿਆਦਿਕੁਸਲੇਨ ਇਤਰੇਨ ਉਪਮੇਤਬ੍ਬੰ।

੮੭. **ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਪਨੇ**ਤਿ ਕਿਲੇਸਪਰਿਲਾਹਵੂਪਸਮਨੇ। ਪਰਿਤੋ ਲਿਮ੍ਪਨਟ੍ਠੇਨ ਪਲਿਪੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਮਹਾਕਦ੍ਦਮੰ, ਤੰ ਪਨ ਏਕਨ੍ਤਤੋ ਗਮ੍ਭੀਰਮ੍ਪਿ ਹੋਤੀਤਿ “**ਗਮ੍ਭੀਰਕਦ੍ਦਮੇ ਨਿਮੁਗ੍ਗੋ**”ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਪਲਿਪੰ ਵਿਯ **ਪਲਿਪਨ੍ਤਿ ਪਞ੍ਚ ਕਾਮਗੁਣਾ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਏਵੰ** ਇਦਾਨਿ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨੇਨ ਉਪਮੋਪਮੇਯ੍ਯਸੰਸਨ੍ਦਨਨਯੇਨ **ਏਤ੍ਥ** ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਠਾਨੇ **ਅਤ੍ਥਯੋਜਨਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ**। **ਨ ਹਿ ਤੰ ਕਾਰਣ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਕਾਰਣੰ ਨਾਮ ਹਤ੍ਥਸ੍ਸ ਵਾ ਪਾਦਸ੍ਸ ਵਾ ਅਪਲਿਪਨ੍ਨਭਾਵੋ, ਸੋ ਪਨ ਨਤ੍ਥਿ। ਏਸ ਨਯੋ ਉਪਮੇਯ੍ਯੇਪਿ।

ਤਤ੍ਥ ਸਿਯਾ ਕਸ੍ਸਚਿ ਪਰਿਵਿਤਕ੍ਕੋ ‘‘ਭਗਵਤੋ ਦੇਸਨਾਨੁਭਾਵੇਨ ਭਿਕ੍ਖੁਆਦਯੋ ਕਥੇਨ੍ਤੀ’’ਤਿ। “**ਭਗਵਾਯੇਵ ਹਿ ਤਤ੍ਥ ਉਦ੍ਧਰਤੀ**”ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਉਪਮਾਯ ਤਦਤ੍ਥੰ ਵਿਭਾਵੇਤੁੰ “**ਰਞ੍ਞੋ**”ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾ ਤਾਵਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤੁ, ਸਾਵਕਸਿਖਾਪ੍ਪਤ੍ਤਵਿਸੇਸਾਨਮ੍ਪਿ ਅਰਿਯਾਨੰ ਦੇਸਨਾ ਸਤ੍ਥੁਯੇਵ ਦੇਸਨਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ “**ਕਿਞ੍ਚਾਪੀ**”ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਥਾ ਹਿ ਤੇਹਿ ਦੇਸਿਤਸੁਤ੍ਤਾਨਿ ਬੁਦ੍ਧਵਚਨਮੇਵ, ਤੇਸੰ ਦੇਸਨਾਯ ਲਦ੍ਧਵਿਸੇਸਾਪਿ ਅਰਿਯਾ ਬੁਦ੍ਧਪੁਤ੍ਤਾਯੇਵਾਤਿ।

ਅਨਿਬ੍ਬਿਸਤਾਯਾਤਿ ਅਨਿਬ੍ਬਿਸੇਵਨਤਾਯ। **ਅਸਿਕ੍ਖਿਤਵਿਨਯਤਾਯਾ**ਤਿ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨੰ ਵਿਨਯਾਨੰ ਸਾਦਰੰ ਅਸਿਕ੍ਖਿਤਭਾਵੇਨ। ਤੇ ਪਨ ਵਿਨਯਾ ਤਿਸ੍ਸਨ੍ਨੰ ਸਿਕ੍ਖਾਨੰ ਸਿਕ੍ਖਾਪਨੇਨ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ “**ਤਿਸ੍ਸੋ ਸਿਕ੍ਖਾ ਸਿਕ੍ਖਾਪੇਸ੍ਸਤੀ**”ਤਿ। **ਕਿੰ ਪਨ ਤ**ਨ੍ਤਿ? ‘‘ਠਾਨਮੇਤੰ ਵਿਜ੍ਜਤੀ’’ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤੰ ਕਿੰ ਪਨ ਠਾਨਨ੍ਤਿ ਆਹ “**ਅਪਲਿਪਪਲਿਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ**”ਨ੍ਤਿਆਦਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਾਲ਼ਿਯੰ ‘‘ਸੋ ਵਤ ਚੁਨ੍ਦਾ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਸਾਮਞ੍ਞਤ੍ਥੰ ਉਪਮਾਭਾਵੇਨ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਵਿਸੇਸਤ੍ਥੋ ਉਪਮੇਯ੍ਯਭਾਵੇਨ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਮਤ੍ਥੰ “**ਏਵਮਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ**”ਤਿਆਦਿਨਾ ਸਾਧਾਰਣਤੋ ਵਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਅਸਾਧਾਰਣਤੋ ਵਿਵਰਨ੍ਤੋ “**ਕਿੰ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤੀ**”ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਪਰਸ੍ਸ ਵਿਹਿੰਸਾਚੇਤਨੰ ਨਿਬ੍ਬਾਪੇਸ੍ਸਤੀ**ਤਿ ਇਦੰ ਯੋ ਅਵਿਹਿੰਸਾਸਙ੍ਖਾਤੰ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਤ੍ਤਿੰ ਦਿਸ੍ਵਾ ਦਿਟ੍ਠਾਨੁਗਤਿੰ ਆਪਜ੍ਜਨ੍ਤੋ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਯ ਪਰੋ ਅਵਿਹਿੰਸਕੋ ਹੋਤਿ, ਤਾਦਿਸੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਆਦੇਸਨਞ੍ਹਿ ਤਸ੍ਸ ਵਚਨਨ੍ਤਿ। ਤੇਨਾਹ “**ਅਯੰ ਯਾ ਏਸਾ ਵਿਹਿੰਸਕਸ੍ਸਾ**”ਤਿ। ਪੁਬ੍ਬੇ **ਵਿਹਿੰਸਕਸ੍ਸ** ਮਿਚ੍ਛਾਪਟਿਪਜ੍ਜਨ੍ਤਸ੍ਸ। **ਵਿਹਿੰਸਾਪਹਾਨਾਯ ਮਗ੍ਗੰ ਭਾਵਯਤੋ**ਤਿਆਦਿਨਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਏਵ ਅਵਿਹਿੰਸਾਯ ਵਿਹਿੰਸਾਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਾਯ ਸੰਵਤ੍ਤਨਮਾਹ। ਤੇਨਾਹ “**ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤੋ ਵਿਯਾ**”ਤਿਆਦਿ। **ਸਬ੍ਬਪਦੇਸੂ**ਤਿ ‘‘ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਿਸ੍ਸਾ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਆਗਤੇਸੁ ਤੇਚਤ੍ਤਾਲੀਸਾਯ ਪਦੇਸੁ।

੮੮. **ਏਵ**ਨ੍ਤਿ ਦੇਸਿਤਾਕਾਰਪਰਾਮਸਨੰ। **ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਸਲ੍ਲੇਖਸ੍ਸ। ‘‘ਅਤ੍ਥਿ ਖ੍ਵੇਸ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਪਰਿਯਾਯੋ’’ਤਿਆਦੀਸੁ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੮.੧੧; ਪਾਰਾ॰ ੩-੧੦) ਵਿਯ **ਪਰਿਯਾਯ**-ਸਦ੍ਦੋ ਕਾਰਣਤ੍ਥੋਤਿ ਆਹ “**ਸਲ੍ਲੇਖਕਾਰਣ**”ਨ੍ਤਿ। **ਤੇਸੰ ਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਸਲ੍ਲੇਖਾਨੰ ਵਸੇਨ। ਮੇਤ੍ਤਾਯ ਉਪਸੰਹਰਣਵਸੇਨ **ਹਿਤੰ ਏਸਨ੍ਤੇਨ**। ਕਰੁਣਾਯ ਵਸੇਨ **ਅਨੁਕਮ੍ਪਮਾਨੇਨ**। **ਪਰਿਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਪਰਿਤੋ ਗਹੇਤ੍ਵਾ, ਪਰਿਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਪਰਿਚ੍ਚਾ**ਤਿ ਪਰਿਤੋ ਇਤ੍ਵਾ, ਸਮਨ੍ਤਤੋ ਫਰਿਤ੍ਵਾ ਇਚ੍ਚੇਵ ਅਤ੍ਥੋ। **ਮਾ ਪਮਜ੍ਜਿਤ੍ਥਾ**ਤਿ ‘‘ਝਾਯਥਾ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਾਨੰ ਅਞ੍ਞਾਣੇਨ, ਅਞ੍ਞੇਨ ਵਾ ਕੇਨਚਿ ਪਮਾਦਕਾਰਣੇਨ ਮਾ ਪਮਾਦੰ ਆਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥ। ਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕਸਾਸਨੇ ਹਿ ਅਕਤ੍ਤਬ੍ਬਕਰਣਮ੍ਪਿ ਪਮਾਦੋਤਿ। **ਵਿਪਤ੍ਤਿਕਾਲੇ**ਤਿ ਸਤ੍ਤਅਸਪ੍ਪਾਯਾਦਿਵਿਪਤ੍ਤਿਯੁਤ੍ਤਕਾਲੇ। ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਾ ਪਞ੍ਚ ਪਰਿਯਾਯਾ ਅਞ੍ਞੇਪਿ ਸਬ੍ਬੇ ਸਾਸਨਗੁਣਾ ਇਧੇਵ ਸਙ੍ਗਹੰ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀਤਿ ਆਹ “**ਝਾਯਥ, ਮਾ ਪਮਾਦਤ੍ਥਾਤਿ ਤੁਮ੍ਹਾਕੰ ਅਨੁਸਾਸਨੀ**”ਤਿ।

ਸਲ੍ਲੇਖਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾਯ ਲੀਨਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨਾ ਸਮਤ੍ਤਾ।

੯. ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੮੯. ਕਥੇਤੁਕਮਜਤਾਪੁਚ੍ਛਾ ਏਵਾਤਿ ਅਵਧਾਰਣੇਨ ਇਤਰਾ ਚਤਸ੍ਸੋ ਪੁਚ੍ਛਾ ਨਿਵਤ੍ਤੇਤਿ ਇਤਰਾਸਂ ਅਸਮ੍ਭਵਤੋ, ਤਤ੍ਥ ਯਥਾਪੁਚ੍ਛਿਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਤੋ ਚ ''ਅਯਂ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠੀ''ਤਿ ਯਾਥਾਵਤੋ ਅਜਾਨਨ੍ਤਾਪਿ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾ ਬਾਹਿਰਕਤਾਪਸਾਦਯੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਮਾਨਸੀਲੇ ਠਿਤਂ **ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠੀਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ**। **ਅਨੁਸ੍ਸਵਾਦਿਵਸੇਨਾਪੀ**ਤਿ ਅਨੁਸ੍ਸਵਾਕਾਰਪਰਿਵਿਤਕ੍ਕਦਿਟ੍ਠਿਨਿਜ੍ਝਾਨਕ੍ਖਨ੍ਤਿਵਸੇਨਪਿ। ਯਥਾਸਮਞ੍ਞਿਤਾਕਾਰਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਏਵਮੇਤਨ੍ਤਿ ਨਿਜ੍ਝਾਨਕ੍ਖਮਾਪਨਤੋ ਏਕਨ੍ਤੇਨ ਯਾਥਾਵਗ੍ਗਾਹੋ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ "**ਅਤ੍ਤਪਚ੍ਚਕ੍ਖੇਨਪੀ**"ਤਿ, ਯਾਥਾਵਤੋ ਲਕ੍ਖਣਸ੍ਸ ਪਟਿਵਿਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਭਾਵੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਬਹੂਨਂ ਵਚਨਂ ਉਪਾਦਾਯਾ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸਾਸਨੇ ਲੋਕੇ ਚ ਨਿਰੁਲ੍ਲ੍ਹਤਾਯ ਅਯਂ ਆਮੇਡਿਤਪਯੋਗੋਤਿ ਸਾਸਨਸ੍ਸ ਨਿਰੁਲ੍ਲ੍ਹਤਾਯ ਚ ਸਮ੍ਪਸਾਦਂ ਉਪਾਦਾਯਪਿ ਤਦੁਭਯਿਕੋ ਆਮੇਡਿਤਪਯੋਗੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। **ਅਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਵਚਨਤ੍ਥਂ। **ਲਕ੍ਖਣ**ਨ੍ਤਿ ਸਭਾਵਂ। **ਉਪਾਦਾਯਾ**ਤਿ ਗਹੇਤ੍ਵਾ। **ਸੋਭਨਾਯਾ**ਤਿ ਸੁਨ੍ਦਰਾਯ। **ਪਸਤ੍ਥਾਯਾ**ਤਿ ਪਸਂਸਾਯ। ਤੇਸੁ ਪੁਰਿਮੇਨ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਯਥਾਸਭਾਵਾਵਬੋਧਸਙ੍ਖਾਤਂ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਸਭਾਵਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਤੇਨ ਹਿ ਸਾ ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮੇ ਅਭਿਭਵਿਤ੍ਵਾ ਸੋਭਤਿ। ਦੁਤਿਯੇਨ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮੇਸੁ ਪਰਿਣਾਯਿਕਭਾਵਂ। ਤੇਨ ਹਿ ਸਾ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮੇ ਞਾਣਮਯੇ ਵਿਯ ਤਂਸਮਙ੍ਗਿਨਞ੍ਚ ਪੁਗ੍ਗਲਂ ਞਾਣਪਿਣ੍ਡਂ ਵਿਯ ਕਰੋਤਿ, ਤਸ੍ਸ ''ਪਣ੍ਡਿਤੋ ਨਿਪੁਣੋ ਛੇਕੋ ਵਿਞ੍ਞੂ ਵਿਭਾਵੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਦਿਸਾਸੁ ਪਸਂਸਾ ਪਤ੍ਥਰਤਿ।

ਕਮ੍ਮਸ੍ਸਕਤਾਞਾਣਨ੍ਤਿ ਕਮ੍ਮਂ ਸਕੋ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸਕੋ, ਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸਕਤਾ, ਤਤ੍ਥ ਞਾਣਂ ''ਇਦਂ ਕਮ੍ਮਂ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਸਕਂ, ਇਦਂ ਨੋ ਸਕ''ਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਜਾਨਨਞਾਣਂ। **ਸਚ੍ਚਾਨੁਲੋਮਿਕਞਾਣ**ਨ੍ਤਿ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਾਨਂ ਪਟਿਵੇਧਸ੍ਸ ਅਨੁਲੋਮਤੋ ਸਚ੍ਚਾਨੁਲੋਮਿਕਂ ਞਾਣਂ, ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਂ। **ਨੋ ਸਚ੍ਚਾਨੁਲੋਮਿਕਾਯਾ**ਤਿ ਬਾਹਿਰਕੋ ਸਚ੍ਚਾਨੁਲੋਮਿਕਾਯ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਨੋ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ ਸਬ੍ਬੇਨ ਸਬ੍ਬਂ ਤਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋ। ਤਤ੍ਥ ਕਾਰਣਮਾਹ "**ਅਤ੍ਤਦਿਟ੍ਠਿਪਰਾਮਾਸਕਤ੍ਤਾ**"ਤਿ। ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਕਤਾਦਿਟ੍ਠਿ ਪਨ ਬਾਹਿਰਕਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਦਿਟ੍ਠਿਂ ਅਨੁਰੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀ ਪਵਤ੍ਤਤਿ ''ਅਤ੍ਥਿ ਦਿਨ੍ਨ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਯਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਤੋ। **ਸਾਸਨਿਕੋ ਦ੍ਵੀਹਿਪੀ**ਤਿ ਸਾਸਨਿਕੋ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸਕਤਾਞਾਣਾਦੀਹਿ ਦ੍ਵੀਹਿਪਿ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ। ਓਕ੍ਕਨ੍ਤਸਮ੍ਮਤ੍ਤਨਿਯਾਮਤ੍ਤਾ "**ਸੇਕ੍ਖੋ ਨਿਯਤਾਯਾ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਅਸੇਕ੍ਖਾਯ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠੀਤਿ ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਤਬ੍ਬਂ। ਤੀਸੁਪਿ ਪੁਗ੍ਗਲੇਸੁ ਸੇਕ੍ਖੋ ਇਧ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਨਿਯਤਾਯ ਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕਾਯਾ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ।

ਇਦਾਨਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਮਤ੍ਥਂ ਪਾਲ਼ਿਯਾ ਵਿਭਾਵੇਤੁਂ "**ਤੇਨੇਵਾਹਾ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਅਨ੍ਤਦ੍ਵਯ**ਨ੍ਤਿ ''ਸਸ੍ਸਤਂ, ਉਚ੍ਛੇਦਂ, ਕਾਮਸੁਖਂ, ਅਤ੍ਤਕਿਲਮਥ''ਨ੍ਤਿ ਏਤਂ ਅਨ੍ਤਦ੍ਵਯਂ। ਲੀਨੁਦ੍ਧਚ੍ਚਪਤਿਟ੍ਠਾਨਾਯੂਹਨਨ੍ਤਦ੍ਵਯਸ੍ਸ ਅਨੁਪਗਮਨਂ ਅਤ੍ਥਸਿਦ੍ਧਮੇਵ। **ਉਜੁਭਾਵੇਨਾ**ਤਿ ਉਜੁਸਭਾਵੇਨ ਮਗ੍ਗੇਨ, ਮਜ੍ਝਿਮਾਯ ਪਟਿਪਤ੍ତਿਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਧਮ੍ਮੇ ਪਸਾਦਗ੍ਗਹਣੇਨ ਸਤ੍ਥਰਿ ਸਙ੍ਘੇ ਚ ਪਸਾਦੋਪਿ ਗਹਿਤੋਯੇਵ ਹੋਤੀਤਿ "**ਧਮ੍ਮੇ**"ਇਚ੍ਚੇਵ ਵੁਤ੍ਤੋ ਤਦਵਿਨਾਭਾਵਤੋ। ਯਸ੍ਮਾ ਏਸ ਨਿਯਤਾਯ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ, ਤਞ੍ਚ ਵਟ੍ਟਤੋ ਨਿਯ੍ਯਾਨਂ ਵਿਵਟ੍ਟਾਧਿਗਮੇਨ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ "**ਆਗਤੋ ਇਮਂ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮ**"ਨ੍ਤਿ। ਨਿਬ੍ਬਾਨਞ੍ਹਿ ਸਨ੍ਤੋ ਸਦਾ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨੋ ਧਮ੍ਮੋਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮੋਤਿ ਇਮਂ ਫਲੇਹਿ ਅਸਾਧਾਰਣੇਨ ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਤਂ ਲਭਤਿ। ਤਯਿਦਮਸ੍ਸ ਆਗਮਂ ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਭਿਸਮਯੋ, ਸੋ ਚ ਪਹਾਨਾਭਿਸਮਯਾਦੀਹਿ ਸਹੇਵ ਇਧ ਇਜ੍ਝਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਸਬ੍ਬਦਿਟ੍ਠਿਗਹਨਾਨੀ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਸਬ੍ਬਦਿਟ੍ਠਿਗਹਨਾਨਿ ਵਿਨਿਬ੍ਬੇਠੇਨ੍ਤੋ ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸੇ ਪਜਹਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਪਦਦ੍ਵਯੇਨ ਪਨ ਪਹਾਨਾਭਿਸਮਯਮਾਹ, **ਜਾਤਿਸਂਸਾਰਾ ਨਿਕ੍ਖਮਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਪਰਿਞ੍ਞਾਭਿਸਮਯਂ। ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਤ੍ਥੋ ਹਿ ਪਰਿਞ੍ਞਤ੍ਥੋ। **ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਂ ਪਰਿਨਿਟ੍ਠਪੇਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਭਾਵਨਾਭਿਸਮਯਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

ਕਾਲਪਰਿਚ੍ਛੇਦਵਚਨਨ੍ਤਿ ਪਰਿਚ੍ਛਿਜ੍ਜਤੀਤਿ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ, ਕਾਲੋ ਏਵ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ ਕਾਲਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ, ਯੋ ਸੋ ਅਕੁਸਲਪਜਾਨਨਾਦਿਨਾ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨੋ ਮਗ੍ਗਵੁਟ੍ਠਾਨਕਾਲੋ ਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੋ, ਤਸ੍ਸ ਵਚਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨਾਹ "**ਯਸ੍ਮਿਂ ਕਾਲੇ**"ਤਿ। **ਅਕੁਸਲਞ੍ਚਾਤਿ ਚ**-ਸਦ੍ਦੋ ਸਮੁਚ੍ਚਯਤ੍ਥੋ। ਤੇਨ ਵਕ੍ਖਮਾਨਂ ਅਕੁਸਲਮੂਲਾਦਿਂ ਸਮੁਚ੍ਚਿਨੋਤਿ। **ਦਸਾਕੁਸਲਕਮ੍ਮਪਥ**ਨ੍ਤਿ ਕੁਤੋਯਂ ਵਿਸੇਸੋ, ਯਾਵਤਾ ਅਨਿਦ੍ਧਾਰਿਤਵਿਸੇਸਂ ਅਕੁਸਲਂ ਗਹਿਤਨ੍ਤਿ? ਨ ਸਾਮਞ੍ਞਜੋਤਨਾਯ ਵਿਸੇਸੇ ਅਵਟ੍ਠਾਨਤੋ। ਕਿਂ ਵਾ ਇਮਾਯ ਯੁਤ੍ਤਿਚਿਨ੍ਤਾਯ, ਯਸ੍ਮਾ

ਪਠਮਵਾਰੇਨ ਉਦ੍ਦੇਸਵਸੇਨ ਦੇਸਿਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਵਿਤ੍ਥਾਰਦੇਸਨਾ ਦੁਤਿਯਵਾਰੋ। ਤੇਨੇਵਾਹ **"ਕਤਮੰ ਪਨਾਵੁਸੋ"**ਤਿਆਦਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ ਇਧ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਨਿਰੋਧਾਰਮ੍ਮਣਾਯ ਪਜਾਨਨਾਯ ਮਗ੍ਗਪਞ੍ਞਾਯ ਕਿਚ੍ਚਵਸੇਨ ਸਮ੍ਮੋਹਤੋ ''ਇਦਂ ਦੁਕ੍ਖ''ਨ੍ਤਿ ਦਸਅਕੁਸਲਕਮ੍ਮਪਥਂ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਨ੍ਤੋ **"ਅਕੁਸਲਂ ਪਜਾਨਾਤੀ"**ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਅਕੁਸਲਕਮ੍ਮਪਥਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ। **ਤੇਨੇਵ ਪਕਾਰੇਨਾ**ਤਿ ''ਨਿਰੋਧਾਰਮ੍ਮਣਾਯ ਪਜਾਨਨਾਯ ਕਿਚ੍ਚਵਸੇਨਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰੇਨ।

ਕੁਸਲਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਯਂ ਵਚਨਤ੍ਥੋ – ਕੁਚ੍ਛਿਤੇ ਪਾਪਧਮ੍ਮੇ ਸਲਯਤਿ ਚਲਯਤਿ ਕਮ੍ਪੇਤੀਤਿ **ਕੁਸਲਂ,** ਕੁਚ੍ਛਿਤੇਨ ਵਾ ਆਕਾਰੇਨ ਸਯਨ੍ਤੀਤਿ ਕੁਸਾ, ਪਾਪਕਾ ਧਮ੍ਮਾ। ਤੇ ਕੁਸੇ ਲੁਨਾਤਿ ਛਿਨ੍ਦਤੀਤਿ **ਕੁਸਲਂ**। ਕੁਚ੍ਛਿਤਾਨਂ ਵਾ ਸਾਨਤੋ ਤਨੁਕਰਣਤੋ ਞਾਣਂ ਕੁਸਂ ਨਾਮ, ਤੇਨ ਲਾਤਬ੍ਬਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ ਪਵਤ੍ਤੇਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ **ਕੁਸਲਂ**। ਯਥਾ ਵਾ ਕੁਸੋ ਉਭਯਭਾਗਗਤਂ ਹਤ੍ਥਪਦੇਸਂ ਲੁਨਾਤਿ, ਏਵਮਿਦਂ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਵਸੇਨ ਉਭਯਭਾਗਗਤਂ ਸਂਕਿਲੇਸਪਕ੍ਖਂ ਲੁਨਾਤਿ ਛਿਨ੍ਦਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਕੁਸੋ ਵਿਯ ਲੁਨਾਤੀਤਿ **ਕੁਸਲਂ**। ਕੁਚ੍ਛਿਤਾਨਂ ਵਾ ਸਾਵਜ੍ਜਧਮ੍ਮਾਨਂ ਸਲਨਤੋ ਸਂਵਰਣਤੋ **ਕੁਸਲਂ**। ਕੁਸਲਧਮ੍ਮਵਸੇਨ ਹਿ ਅਕੁਸਲਾ ਮਨਚ੍ਛਟ੍ਠੇਸੁ ਦ੍ਵਾਰੇਸੁ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ତਿਯਾ ਸਂਵੁਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਕੁਚ੍ਛਿਤੇ ਵਾ ਪਾਪਧਮ੍ਮੇ ਸਲਯਤਿ ਗਮੇਤਿ ਅਪਨੇਤੀਤਿ **ਕੁਸਲਂ**। ਕੁਚ੍ਛਿਤਾਨਂ ਵਾ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਦੀਨਂ ਸਾਨਤੋ ਨਿਸਾਨਤੋ ਤੇਜਨਤੋ ਕੁਸਾ, ਦੋਸਲੋਭਾਦਯੋ। ਸਾਦੀਨਵਵਸੇਨ ਚੇਤਨਾਯ ਤਿਕ੍ਖਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਦੀਨਂ ਮਹਾਸਾਵਜ੍ਜਤਾ। ਤੇ ਕੁਸੇ ਲੁਨਾਤਿ ਛਿਨ੍ਦਤੀਤਿ **ਕੁਸਲਂ**। ਕੁਚ੍ਛਿਤਾਨਂ ਵਾ ਸਾਨਤੋ ਅਨ੍ਤਕਰਣਤੋ ਵਿਨਾਸਨਤੋ ਕੁਸਾਨਿ, ਪੁਞ੍ਞਕਿਰਿਯਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਾਨਿ ਸਦ੍ਧਾਦੀਨਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ। ਤੇਹਿ ਲਾਤਬ੍ਬਂ ਪਵਤ੍ਤੇਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ **ਕੁਸਲਂ**। ''ਕੁ''ਇਤਿ ਵਾ ਭੂਮਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਭਾਵੇਨ ਤਂਸਦਿਸਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਨੋ ਨਿਸ੍ਸਯਭੂਤਸ੍ਸ ਰੂਪਾਰੂਪਪਬਨ੍ਧਸ੍ਸ ਸਮ੍ਪਤਿ ਆਯਤਿਞ੍ਚ ਅਨੁਦਹੇਨ ਵਿਨਾਸਨਤੋ ਕੁਂ ਸਸਨ੍ਤੀਤਿ ਕੁਸਾ, ਰਾਗਾਦਯੋ। ਤੇ ਵਿਯ ਅਤ੍ਤਨੋ ਨਿਸ੍ਸਯਸ੍ਸ ਲਵਨਤੋ ਛਿਨ੍ਦਨਤੋ **ਕੁਸਲਂ**। ਪਯੋਗਸਮ੍ਪਾਦਿਤਾ ਹਿ ਕੁਸਲਧਮ੍ਮਾ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਮੇਵ ਰੂਪਾਰੂਪਧਮ੍ਮੇ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਕਰਣੇਨ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਦਨ੍ਤਿ। ਕੁਸਲਸ੍ਸ ਮੂਲਨ੍ਤਿ **ਕੁਸਲਮੂਲਂ,** ਸੁਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਭਾਵਸਾਧਨੇਨ ਕੁਸਲਸ੍ਸ ਪਤਿਟ੍ਠਾ ਨਿਦਾਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਕੁਸਲਮੂਲ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ।

ਅਕੁਸਲਨ੍ਤਿ ਪਨ ਨ ਕੁਸਲਂ ਅਕੁਸਲਂ, ਕੁਸਲਧਮ੍ਮਾਨਂ ਪਟਿਪਕ੍ਖਵਸੇਨ ਅਕੁਸਲਨ੍ਤਿ ਪਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਏਵਞ੍ਹਿ ਆਰੋਗ੍ਯਾਨਵਜ੍ਜਸੁਖਵਿਪਾਕਕੋਸਲ੍ਲਸਮ੍ਭੂਤਟ੍ਠੇਨ ਕੁਸਲਂ ਵੁਚ੍ਚਤੀਤਿ। ਯਥਾ ਯਂ ਧਮ੍ਮਜਾਤਂ ਨ ਅਰੋਗਂ ਨ ਅਵਜ੍ਜਂ ਨ ਸੁਖਵਿਪਾਕਂ ਨ ਚ ਕੋਸਲ੍ਲਸਮ੍ਭੂਤਂ, ਤਂ ਅਕੁਸਲਨ੍ਤਿ ਅਯਮਤ੍ਥੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋ ਹੋਤਿ। ਏਵਂ ਯਂ ਨ ਕੁਚ੍ਛਿਤਾਨਂ ਸਲਨਸਭਾਵਂ, ਨ ਕੁਸੇਨ, ਕੁਸੇਹਿ ਵਾ ਪਵਤ੍ਤੇਤਬ੍ਬਂ, ਨ ਚ ਕੁਸੋ ਵਿਯ ਲਵਨਕਂ, ਤਂ ਅਕੁਸਲਂ ਨਾਮਾਤਿ ਅਯਮ੍ਪਿ ਅਤ੍ਥੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਵਤ੍ਥੁਪਜਾਨਨਾ**ਤਿ ਦੁਕ੍ਖਾਦਿਵਤ੍ਥੂਨੋ ਪਜਾਨਨਾ ਪਟਿਵੇਧੋ। ਤਥਾ ਬੁਜ੍ਝਨਕਪੁਗ੍ਗਲਾਨਂ ਅਜ੍ਝਾਸਯਵਸੇਨ ਦੇਸਨਾ ਪਵਤ੍ਤਾਤਿ ਆਹ **"ਅਕੁਸਲਾਦਿਪਜਾਨਨੇਨਾਪੀ"**ਤਿ। ਤੇਨੇਵ ਚ ਸਂਖਿਤ੍ਤੇਨ ਦੇਸਨਾ ਪਵਤ੍ਤਾ। ਭਾਵਨਾਮਨਸਿਕਾਰੋ ਪਨ ''ਸਬ੍ਬਂ ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯ''ਨ੍ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੪.੪੬; ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੧.੩) ਵਚਨਤੋ ਅਨਵਸੇਸਤੋ ਰੂਪਾਰੂਪਧਮ੍ਮਾਨਂ ਪਰਿਗ੍ਗਹਵਸੇਨੇਵ ਪਵਤ੍ਤਤਿ। ਤੇਨਾਹ **"ਦੇਸਨਾਯੇਵਾ"**ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ **ਮਨਸਿਕਾਰਪਟਿਵੇਧੋ**ਤਿ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੇ ਪਵਤ੍ਤਵਿਪਸ੍ਸਨਾਮਨਸਿਕਾਰੋ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਪਟਿਵੇਧੋ ਚ। ਕਸ੍ਮਾ? ਅਕੋਪਨਤੋ ਵਿਤ੍ਥਾਰਵਸੇਨੇਵ ਵੁਤ੍ਤਂ ਵਿਪਸ੍ਸਨਂ ਅਨੁਯੁਞ੍ਜਨ੍ਤਾ ਮਗ੍ਗਂ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਨ੍ਤਾਪਿ ਵਿਤ੍ਥਾਰਨਯੇਨੇਵ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਕ੍ਕਮਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋ।

ਭਿਕ੍ਖੂਤਿ ਮਹਾਵਿਹਾਰੇ ਧਮ੍ਮਸਙ੍ਗੀਤਿਵਸੇਨ ਪਞ੍ਚਨਿਕਾਯਮਣ੍ਡਲੇ ਨਿਸਿਨ੍ਨਭਿਕ੍ਖੂ। **ਥੇਰੋ**ਤਿ ਤਤ੍ਥ ਸਙ੍ਘਤ੍ਥੇਰੋਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਵਤ੍ਥੁਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾਯਂ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਪਨ ਮਹਾਸਙ੍ਘਰਕ੍ਖਿਤਤ੍ਥੇਰਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤੇਵਾਸਿਕਭਿਕ੍ਖੂ ਸਨ੍ਧਾਯ **"ਆਹਂਸੂ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਥੇਰੋ**ਤਿ ਪਨ ਮਹਾਸਙ੍ਘਰਕ੍ਖਿਤਤ੍ਥੇਰੋ। ਸੋ ਹਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਮਜ੍ਝਿਮਨਿਕਾਯੇ ਤਂ ਤਂ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯਂ ਕਥੇਸਿ। **ਰਾਸਿਤੋ**ਤਿ ਪਿਣ੍ਡਤੋ, ਏਕਜ੍ਝਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਅਕੁਸਲਕਮ੍ਮਪਥਵਣ੍ਣਨਾ

ਅਕੋਸਲ੍ਲਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯਾਤਿ ਕੋਸਲ੍ਲਪਟਿਪਕ੍ਖਤੋ ਅਕੋਸਲ੍ਲਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਅਞ੍ਞਾਣਂ, ਤਤੋ ਪਵਤ੍ਤਨਤੋ, ਅਕੋਸਲ੍ਲਸਮ੍ਭੂਤਤ੍ਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਞਾਣਪਟਿਪਕ੍ਖੋ ਅਞ੍ਞਾਣਂ ਮਿਤ੍ਤਪਟਿਪਕ੍ਖੋ ਅਮਿਤ੍ਤੋ ਵਿਯ ਕੁਸਲਪਟਿਪਕ੍ਖੋ ਅਕੁਸਲਂ ਕੁਸਲੇਨ ਪਹਾਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ, ਨ ਪਨ ਕੁਸਲਾਨਂ

ਪਹਾਯਤਤ੍ਤਾ। ਕੁਸਲਮੇਵ ਹਿ ਪਯੋਗਸਮ੍ਪਾਦਿਤਂ ਅਕੁਸਲਂ ਪਜਹਤਿ। ਸਹ ਅਵਜ੍ਜੇਹਿ ਲੋਭਾਦੀਹਿ ਵਤ੍ਤਤੀਤਿ **ਸਾਵਜ੍ਜਂ**। ਦੁਕ੍ਖੋ ਅਨਿਟ੍ਠੋ ਚਤੁਕ੍ਖਨ੍ਧ-ਸਙ੍ਖਾਤੋ ਵਿਪਾਕੋ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ **ਦੁਕ੍ਖਵਿਪਾਕਂ**। ਤਤ੍ਥ ਸਾਵਜ੍ਜਵਚਨੇਨ ਅਕੁਸਲਾਨਂ ਪਵਤ੍ਤਿਦੁਕ੍ਖਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਦੁਕ੍ਖਵਿਪਾਕਵਚਨੇਨ ਵਿਪਾਕਦੁਕ੍ਖਤਂ। ਪੁਰਿਮਞ੍ਹਿ ਪਵਤ੍ਤਿਸਮ੍ਭਵਵਸੇਨ ਅਕੁਸਲਸ੍ਸ ਲਕ੍ਖਣਵਚਨਂ, ਪਚ੍ਛਿਮਂ ਤਾਲਨ੍ਤਰੇ ਵਿਪਾਕੁਪ੍ਪਾਦਨਸਮਤ੍ਥਤਾਵਸੇਨ। ਤਥਾ ਪੁਰਿਮੇਨ ਅਕੁਸਲਸ੍ਸ ਅਵਿਸੁਦ੍ਧਸਭਾਵਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਪਚ੍ਛਿਮੇਨ ਅਵਿਸੁਦ੍ਧਵਿਪਾਕਤਂ। ਪੁਰਿਮੇਨ ਅਕੁਸਲਂ ਕੁਸਲਸਭਾਵਤੋ ਨਿਵਤ੍ਤੇਤਿ, ਪਚ੍ਛਿਮੇਨ ਅਬਜਾਕਤਸਭਾਵਤੋ ਸਵਿਪਾਕਤ੍ਤਦੀਪਕਤ੍ਤਾ ਪਚ੍ਛਿਮਸ੍ਸ। ਪੁਰਿਮੇਨ ਵਾ ਅਵਜ੍ਜਵਨ੍ਤਤਾਦਸ੍ਸਨਤੋ ਕਿਚ੍ਚਟ੍ਠੇਨ ਰਸੇਨ ਅਨਤ੍ਥਜਨਨਰਸਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਪਚ੍ਛਿਮੇਨ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਅਤ੍ਥੇਨ ਅਨਿਟ੍ਠਵਿਪਾਕਰਸਤਂ। ਪੁਰਿਮੇਨ ਚ ਉਪਟ੍ਠਾਨਾਕਾਰਟ੍ਠੇਨ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨੇਨ ਸਂਕਿਲੇਸਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਤਂ, ਪਚ੍ਛਿਮੇਨ ਫਲਟ੍ਠੇਨ ਦੁਕ੍ਖਵਿਪਾਕਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਤਂ। ਪੁਰਿਮੇਨ ਚ ਅਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰਂ ਅਕੁਸਲਸ੍ਸ ਪਦਟ੍ਠਾਨਂ ਪਕਾਸੇਤਿ। ਤਤੋ ਹਿ ਤਂ ਸਾਵਜ੍ਜਂ ਜਾਤਂ, ਪਚ੍ਛਿਮੇਨ ਅਕੁਸਲਸ੍ਸ ਅਞ੍ਞੇਸਂ ਪਦਟ੍ਠਾਨਭਾਵਂ ਵਿਭਾਵੇਤਿ। ਤਞ੍ਹਿ ਦੁਕ੍ਖਵਿਪਾਕਸ੍ਸ ਕਾਰਣਨ੍ਤਿ। **ਸਂਕਿਲਿਟ੍ਠ**ਨ੍ਤਿ ਸਂਕਿਲੇਸੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਂ, ਦਸਹਿ ਕਿਲੇਸਵਤ੍ਥੂਹਿ ਵਿਬਾਧਿਤਂ, ਉਪਤਾਪਿਤਂ ਵਾ ਤੇਹਿ ਵਿਦੂਸਿਤਂ ਮਲੀਨਕਤਞ੍ਚਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਇਦਞ੍ਚਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖਵਿਪਾਕਤਞ੍ਚਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਇਦਞ੍ਚ ਦੁਕ੍ਖਵਿਪਾਕਤਂ ਅਪਚ੍ਚਕ੍ਖਤਾਯ ਅਸਦ੍ਦਹਨ੍ਤਾਨਂ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਤੋ ਆਦੀਨਵਦਸ੍ਸਨੇਨ ਸਂਵੇਜਨਤ੍ਥਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਸਾਧਾਰਣਾ** ਸਬ੍ਬਸ੍ਸਪਿ ਅਕੁਸਲਸ੍ਸ।

ਸਰਸੇਨੇਵ (ਧ॰ ਸ॰ ਮੂਲਟੀ॰ ੧) ਪਤਨਸਭਾਵਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤਰਾ ਏਵ ਅਤੀਵ ਪਾਤਨਂ **ਅਤਿਪਾਤੋ,** ਸਣਿਕਂ ਪਤਿਤੁਂ ਅਦਤ੍ਵਾ ਸੀਘਂ ਪਾਤਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮਵਾ ਸਤ੍ਥਾਦੀਹਿ ਅਭਿਭਵਿਤ੍ਵਾ ਪਾਤਨਂ **ਅਤਿਪਾਤੋ**। ਪਯੋਗਵਤ੍ਥੁਮਹਨ੍ਤਤਾਦੀਹਿ **ਮਹਾਸਾਵਜ੍ਜਤਾ** ਤੇਹਿ ਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਾਯ ਚੇਤਨਾਯ ਬਲਵਭਾਵਤੋ। ਏਕਸ੍ਸ ਹਿ ਪਯੋਗਸ੍ਸ ਸਹਸਾ ਨਿਪ੍ਫਾਦਨਵਸੇਨ ਸਕਿਚ੍ਚਸਾਧਿਕਾਯ ਬਹੁਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ ਪਵਤ੍ਤਜਵਨੇਹਿ ਲਦ੍ਧਾਸੇਵਨਾਯ ਚ ਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਪਕਚੇਤਨਾਯ ਵਸੇਨ ਪਯੋਗਸ੍ਸ ਮਹਨ੍ਤਭਾਵੋ। ਸਤਿਪਿ ਕਦਾਚਿ ਖੁਦ੍ਦਕੇ ਚੇਵ ਮਹਨ੍ਤੇ ਚ ਪਾਣੇ ਪਯੋਗਸ੍ਸ ਸਮਭਾਵੇ ਮਹਨ੍ਤਂ ਹਨਨ੍ਤਸ੍ਸ ਚੇਤਨਾ ਤਿਬ੍ਬਾਕਾਰਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ ਵਤ੍ਥੁਸ੍ਸ ਮਹਨ੍ਤਭਾਵੋ। ਇਤਿ ਉਭਯਮ੍ਪੇਤਂ ਚੇਤਨਾਯ ਬਲਵਭਾਵੇਨੇਵ ਹੋਤੀਤਿ। ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਪਰਿਯਾਯੇਪਿ ਤਂਤਂਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਚੇਤਨਾਯ ਬਲਵਤਾਯ ਏਵ ਮਹਾਸਾਵਜ੍ਜਭਾਵੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਪਯੋਗਵਤ੍ਥੁਆਦਿਪਚ੍ਚਯਾਨਞ੍ਹਿ ਅਮਹਤ੍ਤੇਪਿ ਹਨ੍ਤਬ੍ਬਸ੍ਸ ਗੁਣਵਨ੍ਤਤਾਯ ਮਹਾਸਾਵਜ੍ਜਤਾ, ਤਬ੍ਬਿਪਰਿਯਾਯੇਨ ਅਪ੍ਪਸਾਵਜ੍ਜਤਾ ਚ ਵਤ੍ਥੁਸ੍ਸ ਮਹਤ੍ਤਾਮਹਤ੍ਤੇਸੁ ਵਿਯ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ। ਕਿਲੇਸਾਨਂ ਉਪਕ੍ਕਮਾਨਂ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਞ੍ਚ ਮੁਦੁਤਾਯ ਤਿਬ੍ਬਤਾਯ ਚ ਅਪ੍ਪਸਾਵਜ੍ਜਤਾ ਮਹਾਸਾਵਜ੍ਜਤਾਪਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਾ। ਪਾਣੋ ਪਾਣਸਞ੍ਞਿਤਾ ਵਧਕਚਿਤ੍ਤਞ੍ਚ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਿਯਾਪਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਉਪਕ੍ਕਮੋ ਵਧਕਚੇਤਨਾਸਮੁਟ੍ਠਾਪਿਤੋ। ਪਞ੍ਚ ਸਮ੍ਭਾਰਾ ਹਿ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਚੇਤਨਾਤਿ ਸਾ ਪਞ੍ਚਸਮ੍ਭਾਰਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤਾ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ। ਅਯਞ੍ਚ ਵਿਚਾਰੋ ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨਾਦੀਸੁਪਿ ਯਥਾਰਹਂ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ। ਵਿਜ੍ਝਨਪਹਰਣਾਦਿਵਸੇਨ ਸਹਤ੍ਥੇਨਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੋ **ਸਾਹਤ੍ਥਿਕੋ,** ਆਣਾਪਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤੋ **ਆਣਤ੍ਤਿਕੋ,** ਉਸੁਸਤ੍ਤਿਯਨ੍ਤਪਾਸਾਣਾਦਿਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤੋ **ਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਿਯੋ,** ਅਦੁਹਲਸਜ੍ਜਨਾਦਿਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤੋ **ਥਾਵਰੋ,** ਆਥਬ੍ਬਣਿਕਾਦੀਨਂ ਵਿਯ ਮਨ੍ਤਪਰਿਜਪ੍ਪਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤੋ **ਵਿਜ੍ਜਾਮਯੋ,** ਕਮ੍ਮਵਿਪਾਕਜਿਦ੍ਧਿਮਯੋ **ਇਦ੍ਧਿਮਯੋ** ਦਾਠਾਕੋਟਨਾਦੀਨਿ ਵਿਯ।

ਯਦਿ ''ਮਮ ਇਦ''ਨ੍ਤਿ ਪਰੇਨ ਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਂ ਅਦਿਨ੍ਨਂ, ਉਤ੍ਤਾਨਸੇਯਜਕਦਾਰਕਸਨ੍ਤਕੇ ਕਥਂ ਤਸ੍ਸ ਪਰਿਗ੍ਗਹਸਞ੍ਞਾਯ ਏਵ ਅਭਾਵਤੋਤਿ ਆਹ **"ਯਤ੍ਥ ਪਰੋ"**ਤਿਆਦਿ। ਪਰੋ ਨਾਮ ਵਿਞ੍ਞੂ ਵਾ ਅਵਿਞ੍ਞੂ ਵਾ ਅਤ੍ਥਿ ਤਸ੍ਸ ਵਤ੍ਥੁਸ੍ਸ ਸਾਮਿਕੋ। ਅਵਿਞ੍ਞੂਪਿ ਹਿ ਵਿਞ੍ਞੂਕਾਲੇ ਯਥਾਕਾਮਂ ਕਰੋਨ੍ਤੋ **ਅਦਣ੍ਡਾਰਹੋ**ਤਿ। ਮਨ੍ਤਪਰਿਜਪ੍ਪਨੇਨ ਪਰਸਨ੍ਤਕਹਰਣਂ ਵਿਜ੍ਜਾਮਯੋ, ਵਿਨਾ ਮਨ੍ਤੇਨ ਪਰਸਨ੍ਤਕਸ੍ਸ ਕਾਯਵਚੀਪਯੋਗੇਹਿ ਪਰਿਕਡ੍ਢਨਂ ਤਾਦਿਸੇਨਿਦ੍ਧਿਵਸੇਨ ਇਦ੍ਧਿਮਯੋ ਪਯੋਗੋਤਿ ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨੇ **ਛ ਪਯੋਗਾ ਸਾਹਤ੍ਥਿਕਾਦਯੋ** ਵੁਤ੍ਤਾ। **ਯਥਾਨੁਰੂਪ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਸਾਹਤ੍ਥਿਕੋ ਤਾਵ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਅਵਹਾਰਾਨਂ ਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਤਥਾ ਆਣਤ੍ਤਿਯੋ ਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਿਯੋ ਚ। ਥਾਵਰੋ ਥੇਯਜਾਵਹਾਰਪਸਯ੍ਹਾਵਹਾਰਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਾਵਹਾਰਵਸੇਨ। ਤਥਾ ਸੇਸਾਪੀਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

ਮੇਥੁਨਸਮਾਚਾਰੇਸੂਤਿ ਸਦਾਰਸਨ੍ਤੋਸ-ਪਰਦਾਰਗਮਨਵਸੇਨ ਦੁਵਿਧੇਸੁ ਮੇਥੁਨਸਮਾਚਾਰੇਸੁ। ਅਯਮੇਵਹਿ ਭੇਦੋ ਇਧਾਧਿਪ੍ਪੇਤੋ। **ਗੋਤ੍ਤਰਕ੍ਖਿਤਾ** ਸਗੋਤ੍ਤੇਹਿ ਰਕ੍ਖਿਤਾ। **ਧਮ੍ਮਰਕ੍ਖਿਤਾ** ਸਹਧਮ੍ਮਿਕੇਹਿ ਰਕ੍ਖਿਤਾ। **ਸਾਰਕ੍ਖਾ** ਸਸਾਮਿਕਾ। ਯਸ੍ਸਾ ਗਮਨੇ ਰਞ੍ਞਾ ਦਣ੍ਡੋ ਠਪਿਤੋ, ਸਾ **ਸਪਰਿਦਣ੍ਡਾ**। ਭਰਿਯਭਾਵਤ੍ਥਂ ਧਨੇਨ ਕੀਤਾ **ਧਨਕ੍ਕੀਤਾ**। ਛਨ੍ਦੇਨ ਵਸਨ੍ਤੀ **ਛਨ੍ਦਵਾਸਿਨੀ**। ਭੋਗਤ੍ਥਂ ਵਸਨ੍ਤੀ

ਭੋਗਵਾਸਿਨੀ। ਪਟਞ੍ਚ ਵਸਨ੍ਤੀ **ਪਟਵਾਸਿਨੀ**। ਉਦਕਪਤ੍ਤਂ ਆਮਸਿਤ੍ਵਾ ਗਹਿਤਾ **ਓਦਪਤ੍ਤਕਿਨੀ**। ਚੁਮ੍ਬਟਕਂ ਅਪਨੇਤ੍ਵਾ ਗਹਿਤਾ **ਓਭਟਚੁਮ੍ਬਟਾ**। ਕਰਮਰਾਨੀਤਾ **ਧਜਾਹਤਾ**। ਤਙ੍ਖਣਿਕਾ **ਮੁਹੁਤ੍ਤਿਕਾ**। ਅਭਿਭਵਿਤ੍ਵਾ ਵੀਤਿਕ੍ਕਮੇ ਮਿਚ੍ਛਾਚਾਰੋ ਮਹਾਸਾਵਜ੍ਜੋ, ਨ ਤਥਾ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਸਮਾਨਛਨ੍ਦਤਾਯ। ਅਭਿਭਵਿਤ੍ਵਾ ਵੀਤਿਕ੍ਕਮਨੇ ਸਤਿਪਿ ਮਗ੍ਗੇਨਮਗ੍ਗਪਟਿਪਤ੍ਤਿਅਧਿਵਾਸਨੇ ਪੁਰਿਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਸੇਵਨਾਭਿਸਨ੍ਧਿਪਯੋਗਾਭਾਵਤੋ ਮਿਚ੍ਛਾਚਾਰੋ ਨ ਹੋਤਿ ਅਭਿਭੁਯ੍ਯਮਾਨਸ੍ਸਾਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਸੇਵਨਾਚਿਤ੍ਤੇ ਸਤਿ ਪਯੋਗਾਭਾਵੋ ਅਪ੍ਪਮਾਣਂ ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਇਤ੍ਥਿਯਾ ਸੇਵਨਾਪਯੋਗਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋ। ਤਥਾ ਸਤਿ ਪੁਰੇਤਰਂ ਸੇਵਨਾਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪਟ੍ਠਾਨੇਪਿ ਤਸ੍ਸਾ ਮਿਚ੍ਛਾਚਾਰੋ ਨ ਸਿਯਾ, ਤਥਾ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸਪਿ ਸੇਵਨਾਪਯੋਗਾਭਾਵੇਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਰੁਚਿਯਾ ਪਵਤ੍ਤਿਤਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਤਯੋ, ਬਲਕ੍ਕਾਰੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਤਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਤਯੋਤਿ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਅਗ੍ਗਹਿਤਗ੍ਗਹਣੇਨ **ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਮ੍ਭਾਰਾ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਅਤ੍ਥਭਞ੍ਜਕੋਤਿ ਕਮ੍ਮਪਥਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਕਮ੍ਮਪਥਕਥਾ ਹੇਸਾਤਿ। **ਅਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਵਿਸਂਵਾਦਕਸ੍ਸ। ਮੁਸਾ ਵਦਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਚੇਤਨਾ ਮੁਸਾਵਾਦੋ,** ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਪਕ੍ਖੇ ਅਤਥਾਕਾਰੇਨ ਵਤ੍ਥਨੋ ਵਿਞ੍ਞਾਪਨਪਯੋਗੋ ਮੁਸਾ, ਤਂਸਮੁਟ੍ਠਾਪਿਕਾ ਚੇਤਨਾਮੁਸਾਵਾਦੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਤਤੋ ਅਞ੍ਞਥਾ ਵਤ੍ਤੁਂ **"ਅਪਰੋ ਨਯੋ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਨ੍ਤਕਂ ਅਦਾਤੁਕਾਮਤਾਯਾ**ਤਿਆਦਿ ਮੁਸਾਵਾਦਸਾਮਞ੍ਞੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਹਸਾਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨਪਿ ਵਿਸਂਵਾਦਨਪੁਰਕ੍ਖਾਰਸ੍ਸ ਮੁਸਾਵਾਦੋ। **ਪਰਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਵਿਸਂਵਾਦਨਵਸੇਨ ਵਿਞ੍ਞਾਪੇਤਬ੍ਬਸ੍ਸ। **ਸੋ**ਤਿ ਮੁਸਾਵਾਦਪਯੋਗੋ।

ਸੁਞ੍ਞਭਾਵਨ੍ਤਿ ਪੀਤਿਵਿਰਹਿਤਤਾਯ ਰਿਤ੍ਤਭਾਵਂ। ਫਰੁਸਸਦ੍ਦਤਾਯ **ਨੇਵ ਕਣ੍ਣਸੁਖਾ**। ਅਤ੍ਥਵਿਪਨ੍ਨਤਾਯ **ਨ ਹਦਯਸੁਖਾ**। **ਸਂਕਿਲਿਟ੍ਠਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਦੋਸੇਨ, ਲੋਭੇਨ ਵਾ ਦੂਸਿਤਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ।

ਏਕਨ੍ਤਫਰੁਸਾ ਚੇਤਨਾਤਿ ਏਤੇਨ ਦੁਟ੍ਠਚਿਤ੍ਤਤਂਯੇਵ ਵਿਭਾਵੇਤਿ, ਦੁਟ੍ਠਚਿਤ੍ਤਤਾ ਚਸ੍ਸ ਅਮਰਣਾਧਿਪ੍ਪਾਯਵਸੇਨ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ। ਸਤਿ ਹਿ ਮਰਣਾਧਿਪ੍ਪਾਯੇ ਅਤ੍ਥਸਿਦ੍ਧਿ, ਤਦਭਾਵੇ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਬ੍ਯਾਪਾਦਾ ਸਿਯੁਨ੍ਤਿ। ਯਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਫਰੁਸਵਾਚਾ ਪਯੁਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮੁਖਾਵ ਸੀਸਂ ਏਤਿ। ਪਰਮ੍ਮੁਖਾਪਿ ਸੀਸਂ ਏਤਿ ਏਵਾਤਿ ਅਪਰੇ। ਤਤ੍ਥਾਯਂ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ ਯੁਤ੍ਤੋ ਸਿਯਾ – ਸਮ੍ਮੁਖਾ ਪਯੋਗੇ ਅਗਾਰਵਾਦੀਨਂ ਬਲਵਭਾਵਤੋ ਸਿਯਾ ਚੇਤਨਾ ਬਲਵਤੀ, ਪਰਸ੍ਸ ਚ ਤਦਤ੍ਥਵਿਞ੍ਞਾਪਨਂ, ਨ ਤਥਾ ਅਸਮ੍ਮੁਖਾਤਿ। ਯਥਾ ਚ ਅਕ੍ਕੋਸਿਤੇ ਮਤੇ ਆਲ਼ਹਨੇ ਕਤਾ ਖਮਾਪਨਾ ਉਪਵਾਦਨ੍ਤਰਾਯਂ ਨਿਵਤ੍ਤੇਤਿ, ਏਵਂ ਪਰਮ੍ਮੁਖਾ ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਫਰੁਸਵਾਚਾ ਹੋਤਿਯੇਵਾਤਿ ਸਕ੍ਕਾ ਵਿਞ੍ਞਾਤੁਂ। **ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਏਕਨ੍ਤਫਰੁਸਚੇਤਨਾਯ ਏਵ ਫਰੁਸਵਾਚਾਭਾਵਸ੍ਸ ਆਵਿਭਾਵਤ੍ਥਂ। **ਮਮ੍ਮਚ੍ਛੇਦਕੋ** ਸਵਨਫਰੁਸਤਾਯਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਚਿਤ੍ਤਸਣ੍ਹਤਾਯ ਫਰੁਸਵਾਚਾ ਨ ਹੋਤਿ** ਕਮ੍ਮਪਥਾ'ਪ੍ਪਤ੍ਤਤ੍ਤਾ, ਕਮ੍ਮਭਾਵਂ ਪਨ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਵਾਰੇਤੁਂ। ਏਵਂ ਅਨ੍ਵਯਵਸੇਨ ਚੇਤਨਾਫਰੁਸਤਾਯ ਫਰੁਸਵਾਚਂ ਸਾਧੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਤਮੇਵ ਬ੍ਯਤਿਰੇਕਵਸੇਨ ਸਾਧੇਤੁਂ **"ਵਚਨਸਣ੍ਹਤਾਯਾ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਏਸਾ**ਤਿ ਫਰੁਸਵਾਚਾ। ਕਮ੍ਮਪਥਭਾਵਂ ਅਪ੍ਪਤ੍ਤਾ **ਅਪ੍ਪਸਾਵਜ੍ਜਾ,** ਇਤਰਾ **ਮਹਾਸਾਵਜ੍ਜਾ**। ਤਥਾ ਕਿਲੇਸਾਨਂ ਮੁਦੁਤਿਬ੍ਬਤਾਭੇਦੇਹਿ ਸਬ੍ਬਂ ਪੁਰਿਮਸਦਿਸਂ।

ਆਸੇਵਨਂ ਬਹੁਲੀਕਰਣਂ। ਯਂ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਿਤੋ, ਤੇਨ ਅਗ੍ਗਹਿਤੇ **ਅਪ੍ਪਸਾਵਜ੍ਜੋ,** ਗਹਿਤੇ **ਮਹਾਸਾਵਜ੍ਜੋ** ਕਮ੍ਮਪਥਪ੍ਪਤ੍ਤਿਤੋ। ਯੋ ਕੋਚਿ ਪਨ ਸਮ੍ਫਪ੍ਪਲਾਪੋ ਦ੍ਵੀਹਿ ਸਮ੍ਭਾਰੇਹਿ ਸਿਜ੍ਝਤਿ। ਕਿਲੇਸਾਨਂ ਮੁਦੁਤਿਬ੍ਬਤਾਵਸੇਨਪਿ ਅਪ੍ਪਸਾਵਜ੍ਜਮਹਾਸਾਵਜ੍ਜਤਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਰਿਣਾਮਨਂ ਚਿਤ੍ਤੇਨੇਵਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। **ਹਿਤਸੁਖਂ ਬ੍ਯਾਪਾਦਯਤੀ**ਤਿ ਯੋ ਤਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਹਿਤਸੁਖਂ ਵਿਨਾਸੇਤਿ। **ਅਹੋ ਵਤਾ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਵਿਨਾਸਚਿਨ੍ਤਨਂ ਦੀਪੇਤਿ। ਏਵਂ ਹਿਸ੍ਸ ਦਾਰੁਣਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਕਮ੍ਮਪਥਪ੍ਪਤ੍ਤਿ। **ਯਥਾਭੁਚ੍ਚਗਹਣਾਭਾਵੇਨਾ**ਤਿ ਯਾਥਾਵਗ੍ਗਾਹਸ੍ਸ ਅਭਾਵੇਨ ਅਨਿਚ੍ਚਾਦਿਸਭਾਵਸ੍ਸ ਨਿਚ੍ਚਾਦਿਤੋ ਗਹਣੇਨ। **ਮਿਚ੍ਛਾ ਪਸ੍ਸਤੀ**ਤਿ ਵਿਤਥਂ ਪਸ੍ਸਤਿ। **ਸਮ੍ਫਪ੍ਪਲਾਪੋ ਵਿਯਾ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਆਸੇਵਨਸ੍ਸ ਮਨ੍ਦਤਾਯ ਅਪ੍ਪਸਾਵਜ੍ਜਤਂ, ਮਹਨ੍ਤਤਾਯ ਮਹਾਸਾਵਜ੍ਜਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਗਹਿਤਾਕਾਰਵਿਪਰੀਤਤਾ**ਤਿ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਗਹਿਤਾਕਾਰਸ੍ਸ ਵਿਪਰੀਤਭਾਵੋ। **ਵਤ੍ਥੁਨੋ**ਤਿ ਤਸ੍ਸਾ ਅਯਥਾਭੂਤਸਭਾਵਮਾਹ। **ਤਥਾਭਾਵੇਨਾ**ਤਿ ਗਹਿਤਾਕਾਰੇਨੇਵ **ਤਸ੍ਸ** ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਿਕਸ੍ਸ, **ਤਸ੍ਸ** ਵਾ ਵਤ੍ਥੁਨੋ **ਉਪਟ੍ਠਾਨਂ** ਏਵਮੇਤਂ, ਨ ਇਤੋ ਅਞ੍ਞਥਾਤਿ।

ਧਮ੍ਮਤੋਤਿ ਸਭਾਵਤੋ। **ਕੋਟ੍ਠਾਸਤੋ**ਤਿ ਫਸ੍ਸਪਞ੍ਚਮਕਾਦੀਸੁ ਚਿਤ੍ਤਙ੍ਗਕੋਟ੍ਠਾਸੇਸੁ ਯੰ ਕੋਟ੍ਠਾਸਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਚੇਤਨਾਧਮ੍ਮਾ**ਤਿ ਚੇਤਨਾਸਭਾਵਾ।

ਪਟਿਪਾਟਿਯਾ ਸਤ੍ਤਾਤਿ ਏਤ੍ਥ ਨਨੁ ਚੇਤਨਾ ਅਭਿਧਮ੍ਮੇ ਕਮ੍ਮਪਥੇਸੁ ਨ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ ਪਟਿਪਾਟਿਯਾ ਸਤ੍ਤਨ੍ਨੰ ਕਮ੍ਮਪਥਭਾਵੋ ਨ ਯੁਤ੍ਤੋਤਿ? ਨ, ਅਵਚਨਸ੍ਸ ਅਞ੍ਞਹੇਤੁਕਤ੍ਤਾ। ਨ ਹਿ ਤਤ੍ਥ ਚੇਤਨਾਯ ਅਕਮ੍ਮਪਥਤ੍ਤਾ ਕਮ੍ਮਪਥਰਾਸਿਮ੍ਹਿ ਅਵਚਨੰ, ਕਦਾਚਿ ਪਨ ਕਮ੍ਮਪਥੋ ਹੋਤਿ, ਨ ਸਬ੍ਬਦਾਤਿ ਕਮ੍ਮਪਥਭਾਵਸ੍ਸ ਅਨਿਯਤਤ੍ਤਾ ਅਵਚਨੰ। ਯਦਾ ਪਨ ਕਮ੍ਮਪਥੋ ਹੋਤਿ, ਤਦਾ ਕਮ੍ਮਪਥਰਾਸਿਸਙ੍ਗਹੋ ਨ ਨਿਵਾਰਿਤੋ। ਏਤ੍ਥਾਹ – ਯਦਿ ਚੇਤਨਾਯ ਸਬ੍ਬਦਾ ਕਮ੍ਮਪਥਭਾਵਾਭਾਵਤੋ ਅਨਿਯਤੋ ਕਮ੍ਮਪਥਭਾਵੋਤਿ ਕਮ੍ਮਪਥਰਾਸਿਮ੍ਹਿ ਅਵਚਨੰ, ਨਨੁ ਅਭਿਜ੍ਝਾਦੀਨੰ ਕਮ੍ਮਪਥਭਾਵੰ ਅਪ੍ਪਤ੍ਤਾਨੰ ਅਤ੍ਥਿਤਾਯ ਅਨਿਯਤੋ ਕਮ੍ਮਪਥਭਾਵੋਤਿ ਤੇਸਮ੍ਪਿ ਕਮ੍ਮਪਥਰਾਸਿਮ੍ਹਿ ਅਵਚਨੰ ਆਪਜ੍ਜਤੀਤਿ? ਨਾਪਜ੍ਜਤਿ ਕਮ੍ਮਪਥਤਾਤੰਸਭਾਗਤਾਹਿ ਤੇਸੰ ਤਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ। ਯਦਿ ਏਵੰ ਚੇਤਨਾਪਿ ਤਤ੍ਥ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾ ਸਿਯਾ? ਸਚ੍ਚਮੇਤੰ, ਸਾ ਪਨ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਦਿਕਾਤਿ ਪਾਕਟੋ, ਤਸ੍ਸਾ ਕਮ੍ਮਪਥਭਾਵੋਤਿ ਨ ਵੁਤ੍ਤਾ ਸਿਯਾ। ਚੇਤਨਾਯ ਹਿ – ‘‘ਚੇਤਨਾਹੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕਮ੍ਮੰ ਵਦਾਮਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੬.੬੩; ਕਥਾ॰ ੫੩੯), ਤਿਵਿਧਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕਾਯਸਞ੍ਚੇਤਨਾ ਅਕੁਸਲੰ ਕਾਯਕਮ੍ਮ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿਵਚਨਤੋ (ਕਥਾ॰ ੫੩੯) ਕਮ੍ਮਭਾਵੋ ਪਾਕਟੋ, ਕਮ੍ਮੰਯੇਵ ਚ ਸੁਗਤਿਦੁਗ੍ਗਤੀਨੰ ਤਤ੍ਥ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਕਸੁਖਦੁਕ੍ਖਾਨਞ੍ਚ ਪਥਭਾਵੇਨ ਪਵਤ੍ਤੰ ਕਮ੍ਮਪਥੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀਤਿ ਪਾਕਟੋ ਤਸ੍ਸਾ ਕਮ੍ਮਪਥਭਾਵੋ, ਅਭਿਜ੍ਝਾਦੀਨੰ ਪਨ ਚੇਤਨਾਸਮੀਹਨਭਾਵੇਨ ਸੁਚਰਿਤਦੁਚ੍ਚਰਿਤਭਾਵੋ ਚੇਤਨਾਜਨਿਤਪਿਟ੍ਠਿਵਟ੍ਟਕਭਾਵੇਨ ਸੁਗਤਿਦੁਗ੍ਗਤਿਤਦੁਪ੍ਪਜ੍ਜਨਕਸੁਖਦੁਕ੍ਖਾਨੰ ਪਥਭਾਵੋ ਚਾਤਿ ਨ ਤਥਾ ਪਾਕਟੋ ਕਮ੍ਮਪਥਭਾਵੋਤਿ ਤੇਯੇਵ ਤੇਨ ਸਭਾਵੇਨ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **ਅਭਿਧਮ੍ਮੇ** ਚੇਤਨਾ ਕਮ੍ਮਪਥਰਾਸਿਭਾਵੇਨ ਨ ਵੁਤ੍ਤਾ , ਅਤਥਾਜਾਤਿਯਕਤ੍ਤਾ ਵਾ ਚੇਤਨਾ ਤੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿੰ ਨ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। **ਮੂਲੰ ਪਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਮੂਲਦੇਸਨੰ ਪਤ੍ਵਾ, ਮੂਲਸਭਾਵੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨੇਸੂਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨੰ ਸਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣਨ੍ਤਿ ਇਦੰ ‘‘ਪਞ੍ਚ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾ ਪਰਿਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣਾ ਏਵ ਵਾ’’ਤਿ ਇਮਾਯ ਪਞ੍ਹਪੁਚ੍ਛਕਪਾਲ਼ਿਯਾ ਵਿਰੁਜ੍ਝਤਿ। ਯਞ੍ਹਿ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਦਿਦੁਸ੍ਸੀਲਜਸ੍ਸ ਆਰਮ੍ਮਣੰ, ਤਦੇਵ ਤੰ ਵੇਰਮਣਿਯਾ ਆਰਮ੍ਮਣੰ। ਵੀਤਿਕ੍ਕਮਿਤਬ੍ਬਵਤ੍ਥੁਤੋ ਏਵ ਹਿ ਵਿਰਤੀਤਿ। **ਸਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣ**ਨ੍ਤਿ ਵਾ ਸਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਤੰ ਸਙ੍ਖਾਰਾਰਮ੍ਮਣਮੇਵ ਉਪਾਦਾਯ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਨਾਯੰ ਵਿਰੋਧੋ। ਤਥਾ ਹਿ ਵੁਤ੍ਤੰ **ਸਮ੍ਮੋਹਵਿਨੋਦਨਿਯੰ** (ਵਿਭ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੭੧੪) ‘‘ਯਾਨਿ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਨਿ ਏਤ੍ਥ ਸਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣਾਨੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ, ਤਾਨਿ ਯਸ੍ਮਾ ਸਤ੍ਤੋਤਿ ਸਙ੍ਖਜੰ ਗਤੰ ਸਙ੍ਖਾਰਮੇਵ ਆਰਮ੍ਮਣੰ ਕਰੋਨ੍ਤੀ’’ਤਿ। ਵਿਸਭਾਗਵਤ੍ਥੁਨੋ ‘‘ਇਤ੍ਥੀ, ਪੁਰਿਸੋ’’ਤਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਤੋ **ਸਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣੋਤਿ ਏਕੇ**। ‘‘ਏਕੋ ਦਿਟ੍ਠੋ, ਦ੍ਵੇ ਸੁਤਾ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਸਮ੍ਫਪ੍ਪਲਪਨੇ **ਦਿਟ੍ਠਸੁਤਮੁਤਵਿਞ੍ਞਾਤਵਸੇਨ**। **ਤਥਾ ਅਭਿਜ੍ਝਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਤਥਾ**-ਸਦ੍ਦੋ ‘‘ਦਿਟ੍ਠਸੁਤਮੁਤਵਿਞ੍ਞਾਤਵਸੇਨਾ’’ਤਿ ਇਦਮ੍ਪਿ ਉਪਸੰਹਰਤਿ, ਨ ਸਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਰਾਰਮ੍ਮਣਤੰ ਏਵ ਦਸ੍ਸਨਾਦਿਵਸੇਨ ਅਭਿਜ੍ਝਾਯਨਤੋ। ‘‘ਨਤ੍ਥਿ ਸਤ੍ਤਾ ਓਪਪਾਤਿਕਾ’’ਤਿ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨਾਪਿ **ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿ** ਤੇਭੂਮਕਧਮ੍ਮਵਿਸਯਾਵਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨਸ੍ਸਾ **ਸਙ੍ਖਾਰਾਰਮ੍ਮਣਤਾ** ਵੁਤ੍ਤਾ। ਕਥੰ ਪਨ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਸਬ੍ਬੇ ਤੇਭੂਮਕਧਮ੍ਮਾ ਆਰਮ੍ਮਣੰ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ? ਸਾਧਾਰਣਤੋ। ‘‘ਨਤ੍ਥਿ ਸੁਕਤਦੁਕ੍ਕਟਾਨੰ ਕਮ੍ਮਾਨੰ ਫਲੰ ਵਿਪਾਕੋ’’ਤਿ ਹਿ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨਾਯ ਅਤ੍ਥਤੋ ਰੂਪਾਰੂਪਾਵਚਰਧਮ੍ਮਾਪਿ ਗਹਿਤਾ ਏਵ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ।

ਸੁਖਬਹੁਲਤਾਯ ਰਾਜਾਨੋ ਹਸਮਾਨਾਪਿ ‘‘ਚੋਰੰ ਘਾਤੇਥਾ’’ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਹਾਸੋ ਪਨ ਤੇਸੰ ਅਞ੍ਞਵਿਸਯੋਤਿ ਆਹ **‘‘ਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਪਕ…ਪੇ॰… ਹੋਤੀ**’’ਤਿ।

ਕੇਸਞ੍ਚੀਤਿ ਸਹਜਾਤਾਨੰ ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨਾਦੀਨੰ। **ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਭਾਵਕਟ੍ਠੇਨਾ**ਤਿ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇ ਹੁਤ੍ਵਾ ਉਪ੍ਪਾਦਕਟ੍ਠੇਨ। **ਕੇਸਞ੍ਚੀ**ਤਿ ਅਸਹਜਾਤਾਨੰ। **ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯਟ੍ਠੇਨਾ**ਤਿ ਏਤੇਨ ਮੂਲਟ੍ਠੇਨ ਲੋਭਸ੍ਸ ਉਪਕਾਰਤੰ ਨਿਵਤ੍ਤੇਤਿ। ਸੁਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਭਾਵਸਾਧਨਟ੍ਠੋ ਹਿ ਮੂਲਟ੍ਠੋ, ਸੋ ਚ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਤਾਅਵਿਨਾਭਾਵੀ, ਤੇਨ ਚੇਤ੍ਥ ਮੂਲਮਿਵ ਮੂਲਨ੍ਤਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬੰ, ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯਤੋ ਪਨ ਪੁਬ੍ਬੇ ‘‘ਕੇਸਞ੍ਚੀ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾਨੰ ਸਹਜਾਤਾਨੰ ਮੂਲਭਾਵੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਰਤ੍ਤੋ ਖੋ**ਤਿਆਦਿਨਾ ਸੁਤ੍ਤਪਦੇਨਪਿ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਦੀਨੰ ਅਕੁਸਲਾਨੰ ਲੋਭਸ੍ਸ ਮੂਲਕਾਰਣਤੰ ਵਿਭਾਵੇਤਿ, ਨ ਮੂਲਟ੍ਠੇਨੁਪਕਾਰਤ੍ਥੰ ਅਵਿਸੇਸਤੋ ਤੇਸੰ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਤ੍ਤਾਭਾਵਤੋ।

ਅਕੁਸਲਕਮ੍ਮਪਥਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਕੁਸਲਕਮ੍ਮਪਥਵਣ੍ਣਨਾ

ਵੇਰਨ੍ਤਿ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਦਿਪਾਪਧਮ੍ਮਂ। ਸੋ ਹਿ ਵੇਰਹੇਤੁਤਾਯ ''ਵੇਰ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਤਂ **ਮਣਤਿ** ''ਮਯਿ ਇਧ ਠਿਤਾਯ ਕਥਮਾਗਚ੍ਛਸੀ''ਤਿ ਤਜ੍ਜੇਨ੍ਤੀ ਵਿਯ ਨਿਵਾਰੇਤੀਤਿ **ਵੇਰਮਣੀ**। ਤੇਨਾਹ **"ਪਜਹਤੀ"**ਤਿ। ''ਵਿਰਮਣੀ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਨਯੇਨ ਏਵ-ਕਾਰਂ ਕਤ੍ਵਾ ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਵਿਭਙ੍ਗੇ** (ਵਿਭ॰ ੭੦੩, ੭੦੪) ਏਵ ਨਿਦ੍ਦਿਸਨਵਸੇਨ ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਅਸਮਾਦਿਨ੍ਨਸੀਲਸ੍ਸ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਤੋ ਯਥਾਉਪਟ੍ਠਿਤਵੀਤਿਕ੍ਕਮਿਤਬ੍ਬਵਤ੍ਥੁਤੋ ਵਿਰਤਿ **ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਵਿਰਤਿ,** ਸਮਾਦਾਨਵਸੇਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਵਿਰਤਿ **ਸਮਾਦਾਨਵਿਰਤਿ,** ਸਮਾਦਾਨਵਸੇਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਵਿਰਤਿ **ਸਮਾਦਾਨਵਿਰਤਿ,** ਕਿਲੇਸਾਨਂ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਾਵਿਰਤਿ **ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਵਿਰਤਿ**।

ਜੀਵਮਾਨਸਸਸ੍ਸ ਮਂਸਰੁਧਿਰਸਮ੍ਮਿਸ੍ਸਤਾਯ **ਅਲ੍ਲਸਸਮਂਸਂ**। **ਮੁਞ੍ਚਿ** ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਸਮਕਰੁਣਤਾਯ। **ਸਚ੍ਚਂ ਵਤ੍ਵਾ** ''ਏਤੇਨ ਸਚ੍ਚਵਜ੍ਜੇਨ ਮਯ੍ਹਂ ਮਾਤੁ ਰੋਗੋ ਸਮ੍ਮਤੂ''ਤਿ **ਅਧਿਟ੍ਠਾਸਿ**।

ਮਹਾਸਪ੍ਪੋਤਿ ਅਜਗਰੋ। **ਮੁਞ੍ਚਿਤ੍ਵਾ ਅਗਮਾਸਿ** ਸੀਲਤੇਜੇਨ।

ਕੋਸਲ੍ਲਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਞਾਣਂ, ਕੋਸਲ੍ਲੇਨ, ਕੋਸਲ੍ਲਤੋ ਵਾ **ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ** ਉਪਗਮਨਤੋ। **ਕੁਚ੍ਛਿਤਸਯਨਤੋ**ਤਿ ਕੁਚ੍ਛਿਤੇਨਾਕਾਰੇਨ ਸਯਨਤੋ ਅਨੁਸਯਨਤੋ, ਪਵਤ੍ਤਨਤੋ ਵਾ। ''ਵੇਰਮਣਿਕੁਸਲਾ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾਪਿ ਪੁਚ੍ਛਾਨੁਰੂਪਂ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਨ੍ਤਿ ''ਕੁਸਲਾ''ਤਿ ਨ ਵੁਤ੍ਤਾ, ''ਕੁਸਲ''ਨ੍ਤ੍ਵੇਵ ਵੁਤ੍ਤਾ।

ਕਾਮਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਪਾਲਿਯਂ ਵਿਰਤਿਯੋਵ ਆਗਤਾ, ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਿਭਙ੍ਗੇ (ਵਿਭ॰ ੭੦੪) ਪਨ ਚੇਤਨਾਪਿ ਆਹਰਿਤ੍ਵਾ ਦੀਪਿਤਾਤਿ ਤਦੁਭਯਮ੍ਪਿ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ **"ਚੇਤਨਾਪਿ ਵਟ੍ਟਨ੍ਤਿ ਵਿਰਤਿਯੋਪੀ"**ਤਿ ਆਹ।

ਅਨਭਿਜ੍ਝਾ ਹਿ ਮੂਲਂ ਪਤ੍ਵਾ ਕਮ੍ਮਪਥਕੋਟ੍ਠਾਸਂ ਪਤ੍ਵਾ ਅਨਭਿਜ੍ਝਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮੋ ਮੂਲਤੋ ਅਲੋਭੋ ਕੁਸਲਮੂਲਂ ਹੋਤੀਤਿ ਏਵਮਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਸੇਸਪਦਦ੍ਵਯੇਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ।

ਦੁਸ੍ਸੀਲ੍ਯਾਰਮ੍ਮਣਾ ਤਦਾਰਮ੍ਮਣਾ ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਦਿਆਰਮ੍ਮਣਾ ਕਥਂ ਦੁਸ੍ਸੀਲ੍ਯਾਨਿ ਪਜਹਨ੍ਤੀਤਿ ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਯਥਾ ਪਨਾ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਅਨਭਿਜ੍ਝਾ ...ਪੇ॰... ਵਿਰਮਨ੍ਤਸ੍ਸਾਤਿ ਅਭਿਜ੍ਝਂ ਪਜਹਨ੍ਤਸ੍ਸਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਨ ਹਿ ਮਨੋਦੁਚ੍ਚਰਿਤਤੋ ਵਿਰਤਿ ਅਤ੍ਥਿ ਅਨਭਿਜ੍ਝਾਦੀਹੇਵ ਤਪ੍ਪਹਾਨਸਿਦ੍ਧਿਤੋ। **ਤੇਸੁ ਅਲੋਭੋ**ਤਿਆਦੀਸੁ ਯਂ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ, ਤਂ ਅਕੁਸਲਮੂਲੇਸੁ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਅਪ੍ਪਨਾਵਾਰਨ੍ਤਿ ਨਿਗਮਨਵਾਰਂ। **ਏਕੇਨ ਨਯੇਨਾ**ਤਿ ਵੇਦਨਾਦਿਵਸੇਨ ਅਰੂਪਮੁਖੇਨੇਵ ਅਨੇਕਵਿਧੇਸੁ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੇਸੁ ਏਕੇਨ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਨਯੇਨ। **"ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਅਭਿਜ੍ਝਂ ਨਵ ਅਕੁਸਲਕਮ੍ਮਪਥਾ"**ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ। **ਦਸਾ**ਤਿ ਵਾ ਇਦਂ ''ਕੁਸਲਕਮ੍ਮਪਥਾ''ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਤਬ੍ਬਂ ''ਅਕੁਸਲਕਮ੍ਮਪਥਾ ਚ ਦਸ ਕੁਸਲਕਮ੍ਮਪਥਾ ਚਾ''ਤਿ। ''ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਅਭਿਜ੍ਝ''ਨ੍ਤਿ ਹਿ ਇਮਿਨਾਵ ਅਕੁਸਲਕਮ੍ਮਪਥਾਨਂ ਨਵਭਾਵੋ ਵੁਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ। ਅਥ ਵਾ **ਦਸਾ**ਤਿ ਇਦਂ ਉਭਯਥਾਪਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਤਬ੍ਬਂ। ਅਭਿਜ੍ਝਾ ਹਿ ਪਹਾਤਬ੍ਬਾਪਿ ਸਤਿ ਪਰਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਤਂ ਨਾਤਿਵਤ੍ਤਤੀਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ''ਰੂਪਤਣ੍ਹਾ ਪਿਯਰੂਪਂ ਸਾਤਰੂਪ''ਨ੍ਤਿਆਦਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਾ ਤਾਯ ਪਰਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਤਾਯ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚੇਪਿ ਸਙ੍ਗਹਂ ਲਭਤੇਵ, ਪਹਾਤਬ੍ਬਂ ਪਨ ਉਪਾਦਾਯ ''ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਅਭਿਜ੍ਝ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤੇਨੇਵਾਹ **"ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਪਨ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਕਮ੍ਮਪਥਾ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚ"**ਨ੍ਤਿ। ਅਭਿਜ੍ਝਾਲੋਭਾਨਂ ਪਵਤ੍ਤਿਆਕਾਰਸਿਦ੍ਧਭੇਦਂ ਉਪਾਦਾਯ **"ਇਮੇ ਦ੍ਵੇ**

ਧਮ੍ਮਾ"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਨਯੇਨ ਤਣ੍ਹਾ ''ਸਮੁਦਯਸਚ੍ਚ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ ਆਹ "**ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਸਮੁਦਯਸਚ੍ਚ**"ਨ੍ਤਿ। **ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤੀ**ਤਿ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਨਿਮਿਤ੍ਤਮਾਹ ਯਥਾ ''ਰਾਗਕ੍ਖਯੋ ਦੋਸਕ੍ਖਯੋ''ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੪.੩੧੪)। ਸਪ੍ਪਚ੍ਚਯਤਾਯ ਸਙ੍ਖਤਸਭਾਵੇ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚੇ ਗਹਿਤੇ ਅਪ੍ਪਚ੍ਚਯਤਾਯ ਅਸਙ੍ਖਤਂ ਨਿਰੋਧਸਚ੍ਚਂ ਪਟਿਪਕ੍ਖਤੋ ਆਵਤ੍ਤਤਿ, ਏਕਨ੍ਤਸਾਵਜ੍ਜੇ ਆਚਯਗਾਮਿਲਕ੍ਖਣੇ ਸਮੁਦਯਸਚ੍ਚੇ ਗਹਿਤੇ ਸਾਵਜ੍ਜਾਵਿਗਮਨਂ ਅਪਚਯਗਾਮਿਲਕ੍ਖਣਂ ਮਗ੍ਗਸਚ੍ਚਂਪਟਿਪਕ੍ਖਤੋ ਆਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਦ੍ਵੇ ਆਵਤ੍ਤਹਾਰਵਸੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਨੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤੇਨੇਵਾਹ **ਨੇਤ੍ਤਿਯਂ** (ਨੇਤ੍ਤਿ॰ ੪.ਨਿਦ੍ਦੇਸਵਾਰ) –

''ਏਕਮ੍ਹਿ ਪਦਟ੍ਠਾਨੇ, ਪਰਿਯੇਸਤਿ ਸੇਸਕਂ ਪਦਟ੍ਠਾਨਂ।
ਆਵਤ੍ਤਤਿ ਪਟਿਪਕ੍ਖੇ, ਆਵਤ੍ਤੋ ਨਾਮ ਸੋ ਹਾਰੋ''ਤਿ॥

ਸਬ੍ਬਾਕਾਰੇਨਾਤਿ ਕਾਮਰਾਗਰੂਪਰਾਗਾਦਿਸਬ੍ਬਪ੍ਪਕਾਰੇਹਿ, ਸਬ੍ਬਤੋ ਵਾ ਅਪਾਯਗਮਨੀਯਾਦਿਆਕਾਰਤੋ, ਤਤ੍ਥ ਕਿਞ੍ਚਿਪਿ ਅਨਵਸੇਸੇਤ੍ਵਾ ਵਾ। **ਸਬ੍ਬਾਕਾਰੇਨੇਵਾ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਾਕਾਰਤੋ। **ਨੀਹਰਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਅਪਨੇਤ੍ਵਾ, ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾਇਚ੍ਚੇਵ ਅਤ੍ਥੋ। **ਕਞ੍ਚਿ ਧਮ੍ਮਂ ਅਨਵਕਾਰੀਕਰਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਰੂਪਵੇਦਨਾਦੀਸੁ ਕਞ੍ਚਿ ਏਕਧਮ੍ਮਮ੍ਪਿ ਅਵਿਨਿਬ੍ਭੋਗਂ ਕਤ੍ਵਾ, ਏਕੇਕਤੋ ਅਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਸਮੂਹਤੋਵ ਗਹੇਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਸ੍ਮੀ**ਤਿ ਅਹਮਸ੍ਮੀਤਿ ਮਾਨਗ੍ਗਾਹਵਸੇਨ। ਸੋ ਪਨ ਯਸ੍ਮਾ ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧੇ ਨਿਰਵਸੇਸਤੋ ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਂ "**ਸਮੂਹਗ੍ਗਹਣਾਕਾਰੇਨਾ**"ਤਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਚੇਤ੍ਥ ਅਗ੍ਗਮਗ੍ਗਚਿਤ੍ਤਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਆਹ "**ਦਿਟ੍ਠਿਸਦਿਸਂ ਮਾਨਾਨੁਸਯ**"ਨ੍ਤਿ। ''ਯਂ ਰੂਪਂ ਤਂ ਅਹ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਯਥਾ ਦਿਟ੍ਠਿ ਰੂਪਾਦਿਂ ''ਅਹਮਸ੍ਮੀ''ਤਿ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੀ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਏਵਂ ਮਾਨੋਪਿ ''ਸੇਯ੍ਯੋਹਮਸ੍ਮੀ''ਤਿਆਦਿਨਾਤਿ ਆਹ "**ਮਾਨਾਨੁਸਯੋ ਅਸ੍ਮੀਤਿ ਪਵਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਦਿਟ੍ਠਿਸਦਿਸੋ**"ਤਿ। **ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਕਰੋ**ਤਿ ਓਸਾਨਪਰਿਚ੍ਛੇਦਕਰੋ ਇਤੋ ਪਰਂ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸਾਭਾਵਕਰਣਤੋ। **ਕਮ੍ਮਪਥਦੇਸਨਾਯਾ**ਤਿ ਕਮ੍ਮਪਥਮੁਖੇਨ ਪਵਤ੍ਤਚਤੁਸਚ੍ਚਦੇਸਨਾਯ। **ਮਨਸਿਕਾਰਪ੍ਪਟਿਵੇਧਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਮਨਸਿਕਾਰਮਗ੍ਗਪ੍ਪਟਿਵੇਧਵਸੇਨ।

ਕੁਸਲਕਮ੍ਮਪਥਵਾਰਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਆਹਾਰਵਾਰਵਣ੍ਣਨਾ

੯੦. **ਆਹਰਤੀ**ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੨.੨.੧੧) ਆਨੇਤਿ, ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਿ ਉਪਤ੍ਥਮ੍ਭੇਤਿ ਚਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਪਸੁਤਾ। ਤਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਹਿ ਲੋਕੇ ਜਾਤਵੋਹਾਰੋ। ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਗ੍ਗਹਣਤੋ ਪਨ ਪਟ੍ਠਾਯ ਯਾਵ ਮਾਤੁਕੁਚ੍ਛਿਤੋ ਨਿਕ੍ਖਮਨਂ, ਤਾਵ ਸਮ੍ਭਵੇਸਿਨੋ। ਏਸ ਤਾਵ ਗਬ੍ਭਸੇਯ੍ਯਕੇਸੁ ਭੂਤਸਮ੍ਭਵੇਸਿਵਿਭਾਗੋ, ਇਤਰੇਸੁ ਪਨ ਪਠਮਚਿਤ੍ਤਾਦਿਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੋ। **ਸਮ੍ਭਵ**-ਸਦ੍ਦੋ ਚੇਤ੍ਥ ਗਬ੍ਭਸੇਯ੍ਯਕਾਨਂ ਵਸੇਨ ਪਸੂਤਿਪਰਿਯਾਯੋ, ਇਤਰੇਸਂ ਵਸੇਨ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਪਰਿਯਾਯੋ। ਪਠਮਚਿਤ੍ਤਪਠਮਇਰਿਯਾਪਥਕ੍ਖਣੇਸੁ ਹਿ ਤੇ ਸਮ੍ਭਵਂ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਂ ਏਸਨ੍ਤਿ ਉਪਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ ਨਾਮ, ਨ ਤਾਵ ਭੂਤਾ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਨ ਸੁਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਤ੍ਤਾ। **ਭੂਤਾਯੇਵ** ਸਬ੍ਬਸੋ ਭਵੇਸਨਾਯ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਤ੍ਤਾ। **ਨ ਪੁਨ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀਤਿ** ਅਵਧਾਰਣੇਨ ਨਿਵਤ੍ਤਿਤਮਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ''ਯੋ ਚ ਕਾਲਘਸੋ ਭੂਤੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਜਾ॰ ੧.੨.੧੯੦) ਭੂਤ-ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਖੀਣਾਸਵਵਾਚਿਤਾ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ। ਵਾ**-ਸਦ੍ਦੋ ਚੇਤ੍ਥ ਸਮ੍ਪਿਣ੍ਡਨਤ੍ਥੋ** ''ਅਗ੍ਗਿਨਾ ਵਾ ਉਦਕੇਨ ਵਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਉਦਾ॰ ੭੬) ਵਿਯ।

ਯਥਾਸਕਂ ਪਚ੍ਚਯਭਾਵੇਨ ਅਤ੍ਤਭਾਵਸ੍ਸ ਪਟ੍ਠਪਨਮੇਵੇਤ੍ਥਆਹਾਰੇਹਿ ਕਾਤਬ੍ਬਅਨੁਗ੍ਗਹੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨਾਹ "ਵ**ਚਨਭੇਦੋ...ਪੇ॰... ਏਕੋਯੇਵਾ**"ਤਿ। **ਸਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਧਮ੍ਮਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਸਤ੍ਤਸ੍ਸਸਨ੍ਤਾਨੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਧਮ੍ਮਾਨਂ। ਯਥਾ ''ਵਸ੍ਸਸਤਂ ਤਿਟ੍ਠਤੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ਅਨੁਪ੍ਪਬਨ੍ਧਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਏਵਂ **ਠਿਤਿਯਾ**ਤਿ ਅਨੁਪ੍ਪਬਨ੍ਧਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਸਾ ਪਨ ਅਵਿਚ੍ਛੇਦੋਤਿ ਆਹ "**ਅਵਿਚ੍ਛੇਦਾਯਾ**"ਤਿ। ਅਨੁਪ੍ਪਬਨ੍ਧਧਮ੍ਮੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਸਤ੍ਤਸਨ੍ਤਾਨੋ ਅਨੁਗ੍ਗਹਿਤੋ ਨਾਮ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ "**ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਂ ਉਪ੍ਪਾਦਾਯਾ**"ਤਿ। **ਏਤਾਨੀ**ਤਿ ਠਿਤਿਅਨੁਗ੍ਗਹਪਦਾਨਿ। **ਉਭਯਤ੍ਥ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾਨਿ,** ਨ ਯਥਾਸਙ੍ਖ੍ਯਂ।

ਵਤ੍ਥੁਗਤਾ ਓਜਾ ਵਤ੍ਥੁ ਵਿਯ ਤੇਨ ਸਦ੍ਧਿੰ ਆਹਰਿਤਬ੍ਬਤੰ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ "**ਅਜ੍ਝੋਹਰਿਤਬ੍ਬਤੋ ਆਹਾਰੋ**"ਤਿ। ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਤਓਜੰ ਪਨ ਸਨ੍ਧਾਯ ''ਕਬਲ਼ੀਕਾਰਾਹਾਰੋ ਓਜਟ੍ਠਮਕਰੂਪਾਨਿ ਆਹਰਤੀ''ਤਿ ਵਕ੍ਖਤਿ। **ਓਲ਼ਾਰਿਕਤਾ** ਅਪ੍ਪੋਜਤਾਯ, ਨ ਵਤ੍ਥੁਨੋ ਥੂਲਤਾਯ, ਕਥਿਨਤਾਯ ਵਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਯਸ੍ਮਿੰ ਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿੰ ਪਰਿਤ੍ਤਾ ਓਜਾ ਹੋਤਿ, ਤੰ ਓਲ਼ਾਰਿਕੰ। ਸਪ੍ਪਾਦਯੋ ਦੁਕ੍ਖੁਪ੍ਪਾਦਕਤਾਯ ਓਲ਼ਾਰਿਕਾਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਵਿਸਾਣਾਦੀਨੰ ਤਿਵਸ੍ਸਛਡ੍ਡਿਤਾਨੰ ਪੂਤਿਭੂਤ੍ਤਾ ਮੁਦੁਕਤਾਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਤਰਚ੍ਛਖੇਲ਼ਤੇਮਿਕਤਾਯ ਪਨ ਤਥਾਭੂਤਾਨੰ ਤੇਸੰ ਮੁਦੁਕਤਾ। ਧਮ੍ਮਸਭਾਵੋ ਹੇਸ। **ਸਸਾਨੰ ਆਹਾਰੋ ਸੁਖੁਮੋ** ਤਰੁਣਤਿਣਸਸ੍ਸਖਾਦਨਤੋ। **ਸਕੁਣਾਨੰ ਆਹਾਰੋ ਸੁਖੁਮੋ** ਤਿਣਬੀਜਾਦਿਖਾਦਨਤੋ। **ਪਚ੍ਚਨ੍ਤਵਾਸੀਨੰ ਸੁਖੁਮੋ,** ਤੇਸਞ੍ਹਿ ਸਾਕਪਣ੍ਣਸੁਕ੍ਖਕੁਰਪਦੁਮਪਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਆਹਾਰੋਤਿ। **ਤੇਸੰ** ਪਰਨਿਮ੍ਮਿਤਵਸਵਤ੍ਤੀਨੰ। **ਸੁਖੁਮੋਤ੍ਵੇਵਾ**ਤਿ ਨ ਕਿਞ੍ਚਿ ਉਪਾਦਾਯ, ਅਥ ਖੋ ਸੁਖੁਮੋ ਇਚ੍ਚੇਵ **ਨਿਟ੍ਠੰ ਪਤ੍ਤੋ** ਤਤੋ ਪਰੰ ਸੁਖੁਮਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋ।

ਵਤ੍ਥੁਵਸੇਨ ਪਨੇਤ੍ਥ ਆਹਾਰਸ੍ਸ ਓਲ਼ਾਰਿਕਸੁਖੁਮਤਾ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਸਾ ਚਸ੍ਸ ਅਪ੍ਪੋਜਮਹੋਜਤਾਹਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ "**ਏਤ੍ਥ ਚਾ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਪਰਿਸ੍ਸਮ**ਨ੍ਤਿ ਖੁਦਾਵਸੇਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੰ ਸਰੀਰਖੇਦੰ। **ਵਿਨੋਦੇਤੀ**ਤਿ ਵਤ੍ਥੁ ਤਸ੍ਸ ਵਿਨੋਦਨਮਤ੍ਤੰ ਕਰੋਤਿ। **ਨ ਪਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ ਪਾਲੇਤੁ**ਨ੍ਤਿ ਸਰੀਰੰ ਯਾਪੇਤੁੰ ਨਪ੍ਪਹੋਤਿ ਨਿਸ੍ਸਾਰਤ੍ਤਾ। **ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ ਪਰਿਸ੍ਸਮੰ ਵਿਨੋਦੇਤੁੰ** ਆਮਾਸਯਸ੍ਸ ਅਪੂਰਣਤੋ।

ਛਬ੍ਬਿਧੋਪੀਤਿ ਇਮਿਨਾ ਕਸ੍ਸਚਿਪਿ ਫਸ੍ਸਸ੍ਸ ਅਨਵਸੇਸਿਤਬ੍ਬਤਮਾਹ। ਆਹਾਰਸ੍ਸਦੇਸਨਾਕ੍ਕਮੇਨੇਵੇਤ੍ਥ ਫਸ੍ਸਾਦੀਨੰ ਦੁਤਿਯਾਦਿਤਾ, ਨ ਅਞ੍ਞੇਨ ਕਾਰਣੇਨਾਤਿ ਆਹ "**ਦੇਸਨਾਨਯੋ ਏਵਾ**"ਤਿਆਦਿ। ਮਨਸੋ ਸਞ੍ਚੇਤਨਾ, ਨ ਸਤ੍ਤਸ੍ਸਾਤਿ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੰ ਮਨੋਗਹਣੰ ਯਥਾ ''ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਠਿਤਿ (ਧ॰ ਸ॰ ੧੧), ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ ਚਾ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੬੯) ਆਹ "**ਮਨੋਸਞ੍ਚੇਤਨਾਤਿ ਚੇਤਨਾ ਏਵਾ**"ਤਿ। **ਚਿਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਯੰ ਕਿਞ੍ਚਿ ਚਿਤ੍ਤੰ, ਨ ਵਿਪਾਕਵਿਞ੍ਞਾਣਮੇਵ।

ਪੁਬ੍ਬੇ ''ਆਹਾਰਨ੍ਤਿ ਪਚ੍ਚਯ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ "**ਯਦਿ ਪਚ੍ਚਯਟ੍ਠੋ ਆਹਾਰਟ੍ਠੋ**"ਤਿਆਦਿਨਾ ਚੋਦੇਤਿ। **ਅਥ ਕਸ੍ਮਾ ਇਮੇਯੇਵ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਵੁਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਅਥ ਕਸ੍ਮਾ ਚਤ੍ਤਾਰੋਵ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਇਮੇ ਏਵ ਚ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ ਯੋਜਨਾ। **ਵਿਸੇਸਪਚ੍ਚਯਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਏਤੇਨ ਯਥਾ ਅਞ੍ਞੇ ਪਚ੍ਚਯਧਮ੍ਮਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯਾਵ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਇਮੇ ਪਨ ਤਥਾ ਚ ਹੋਨ੍ਤਿ ਅਞ੍ਞਥਾ ਚਾਤਿ ਸਮਾਨੇਪਿ ਪਚ੍ਚਯਤ੍ਤੇ ਅਤਿਰੇਕਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਆਹਾਰਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਇਦਾਨਿ ਤੰ ਅਤਿਰੇਕਪਚ੍ਚਯਤੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ "**ਵਿਸੇਸਪਚ੍ਚਯੋ ਹੀ**"ਤਿਆਦਿ ਆਰਦ੍ਧੰ। **ਵਿਸੇਸਪਚ੍ਚਯੋ ਰੂਪਕਾਯਸ੍ਸ ਕਬਲ਼ੀਕਾਰੋ ਆਹਾਰੋ** ਉਪਤ੍ਥਮ੍ਭਕਭਾਵਤੋ। ਤੇਨਾਹ **ਅਟ੍ਠਕਥਾਯੰ** (ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ੨.੭੦੮; ਪਟ੍ਠਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ਪਚ੍ਚਯੁਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ) ''ਰੂਪਾਰੂਪਾਨੰ ਉਪਤ੍ਥਮ੍ਭਕਤ੍ਤੇਨ ਉਪਕਾਰਕਾ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਆਹਾਰਾ ਆਹਾਰਪਚ੍ਚਯੋ''ਤਿ। ਉਪਤ੍ਥਮ੍ਭਕਤ੍ਤਞ੍ਹਿ ਸਤਿਪਿ ਜਨਕਤ੍ਤੇ ਅਰੂਪੀਨੰ ਆਹਾਰਾਨੰ ਆਹਾਰਜਰੂਪਸਮੁਟ੍ਠਾਪਕਰੂਪਾਹਾਰਸ੍ਸ ਚ ਹੋਤਿ, ਅਸਤਿ ਪਨ ਉਪਤ੍ਥਮ੍ਭਕਤ੍ਤੇ ਆਹਾਰਾਨੰ ਜਨਕਤ੍ਤੰ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਉਪਤ੍ਥਮ੍ਭਕਤ੍ਤੰ ਪਧਾਨੰ। ਜਨਯਮਾਨੇਪਿ ਹਿ ਆਹਾਰੋ ਅਵਿਚ੍ਛੇਦਵਸੇਨ ਉਪਤ੍ਥਮ੍ਭਯਮਾਨੋ ਏਵ ਜਨੇਤੀਤਿ ਉਪਤ੍ਥਮ੍ਭਕਭਾਵੋ ਏਵ ਆਹਾਰਭਾਵੋ। **ਵੇਦਨਾਯ ਫਸ੍ਸੋ ਵਿਸੇਸਪਚ੍ਚਯੋ**। ''ਫਸ੍ਸਪਚ੍ਚਯਾ ਵੇਦਨਾ''ਤਿ ਹਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ''ਸਙ੍ਖਾਰਪਚ੍ਚਯਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣ''ਨ੍ਤਿ (ਉਦਾ॰ ੧; ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੧੨੬) ਵਚਨਤੋ **ਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸਮਨੋਸਞ੍ਚੇਤਨਾ**। ''ਚੇਤਨਾ ਤਿਵਿਧੰ ਭਵੰ ਜਨੇਤੀ''ਤਿ ਹਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ''ਵਿਞ੍ਞਾਣਪਚ੍ਚਯਾ ਨਾਮਰੂਪ''ਨ੍ਤਿ ਪਨ ਵਚਨਤੋ **ਨਾਮਰੂਪਸ੍ਸ ਵਿਞ੍ਞਾਣੰ ਵਿਸੇਸਪਚ੍ਚਯਾ**। ਨ ਹਿ ਓਕ੍ਕਨ੍ਤਿਵਿਞ੍ਞਾਣਾਭਾਵੇ ਨਾਮਰੂਪਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਸਮ੍ਭਵੋ। ਯਥਾਹ ''ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚ ਹਿ, ਆਨਨ੍ਦ, ਮਾਤੁਕੁਚ੍ਛਿਸ੍ਮਿੰ ਨ ਓਕ੍ਕਮਿਸ੍ਸਥ, ਅਪਿ ਨੁ ਖੋ ਨਾਮਰੂਪੰ ਮਾਤੁਕੁਚ੍ਛਿਸ੍ਮਿੰ ਸਮੁਚ੍ਚਿਸ੍ਸਥਾ''ਤਿਆਦਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੧੫)। ਵੁਤ੍ਤਮੇਵਤ੍ਥੰ ਸੁਤ੍ਤੇਨ ਸਾਧੇਤੁੰ "**ਯਥਾਹਾ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ।

ਏਵੰ ਯਦਿਪਿ ਪਚ੍ਚਯਟ੍ਠੋ ਆਹਾਰਟ੍ਠੋ, ਵਿਸੇਸਪਚ੍ਚਯਤਾਯ ਪਨ ਇਮੇ ਏਵ ਆਹਾਰਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ ਤੰ ਨੇਸੰ ਵਿਸੇਸਪਚ੍ਚਯਤੰ ਅਵਿਭਾਗਤੋ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਵਿਭਾਗਤੋ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ "**ਕੋ ਪਨੇਤ੍ਥਾ**"ਤਿਆਦਿ ਆਰਦ੍ਧੰ। **ਮੁਖੇ ਠਪਿਤਮਤ੍ਤੋਯੇਵ** ਅਸਙ੍ਖਾਦਿਤੋ, ਤਤ੍ਤਕੇਨਪਿ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰਸ੍ਸ ਆਹਾਰਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ ਏਵ। ਤੇਨਾਹ "**ਅਟ੍ਠ ਰੂਪਾਨਿ ਸਮੁਟ੍ਠਾਪੇਤੀ**"ਤਿ। ਸੁਖਵੇਦਨਾਯ ਹਿਤੋ **ਸੁਖਵੇਦਨਿਯੋ। ਸਬ੍ਬਥਾਪੀ**ਤਿ ਚਕ੍ਖੁਸਮ੍ਫਸ੍ਸਾਦਿਵਸੇਨ। ਯਤ੍ਤਕਾ ਫਸ੍ਸਸ੍ਸ ਪਕਾਰਭੇਦਾ, ਤੇਸੰ ਵਸੇਨ ਸਬ੍ਬਪ੍ਪਕਾਰੋਪਿ **ਫਸ੍ਸਾਹਾਰੋ**। ਯਥਾਰਹੰ **ਤਿਸ੍ਸੋ ਵੇਦਨਾ ਆਹਰਤਿ,** ਅਨਾਹਾਰਕੋ ਨਤ੍ਥਿ।

ਸਬ੍ਬਥਾਪੀਤਿ ਇਧਾਪਿ ਫਸ੍ਸਾਹਾਰੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯਾਨੁਸਾਰੇਨ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਤਿਸਨ੍ਤਤਿਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਕਾਯਦਸਕਂ ਭਾਵਦਸਕਂ ਵਤ੍ਥੁਦਸਕਨ੍ਤਿ ਤਿਵਿਧਸਨ੍ਤਤਿਵਸੇਨ। **ਸਹਜਾਤਾਦਿਪਚ੍ਚਯਨਯੇਨਾ**ਤਿ ਸਹਜਾਤਾਦਿਪਚ੍ਚਯਵਿਧਿਨਾ। ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਹਿ ਅਤ੍ਤਨਾ ਸਹਜਾਤਨਾਮਸ੍ਸ ਸਹਜਾਤਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਨਿਸ੍ਸਯਵਿਪਾਕਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਅਤ੍ਥਿਅਵਿਗਤਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਨ੍ਤੋਯੇਵ ਆਹਾਰਪਚ੍ਚਯਤਾਯ ਤਂ ਆਹਾਰੇਤੀ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਸਹਜਾਤਰੂਪੇਸੁ ਪਨ ਵਤ੍ਥੁਨੋ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯੇਨ, ਸੇਸਰੂਪਸ੍ਸ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯਞ੍ਚ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵਯੋਜਨਾ ਕਾਤਬ੍ਬਾ। **ਤਾਨੀ**ਤਿ ਨਪੁਂਸਕਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਅਨਪੁਂਸਕਾਨਮ੍ਪਿ ਨਪੁਂਸਕੇਹਿ ਸਹ ਵਚਨਤੋ।

ਸਾਸਵਾ ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਚੇਤਨਾਵ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਵਿਸੇਸਪਚ੍ਚਯਭਾਵਦਸ੍ਸਨਂ ਹੇਤਨ੍ਤਿ। ਤੇਨਾਹ "**ਅਵਿਸੇਸੇਨ ਪਨਾ**"ਤਿਆਦਿ। **ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਵਿਞ੍ਞਾਣਮੇ**ਵ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਯਥਾ ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਫਲਸ੍ਸ ਵਿਸੇਸਤੋ ਪਚ੍ਚਯਤਾਯ ਏਤੇਸਂ ਆਹਾਰਟ੍ਠੋ, ਏਵਂ ਅਵਿਸੇਸਤੋਪੀਤਿ ਦਸ੍ਸਨ੍ਤੇਨ "**ਅਵਿਸੇਸੇਨ ਪਨਾ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ **ਤਂਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਤਂਸਮੁਟ੍ਠਾਨਧਮ੍ਮਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਤੇਹਿ ਫਸ੍ਸਾਦੀਹਿ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾਨਞ੍ਚੇਵ ਤਂਸਮੁਟ੍ਠਾਨਰੂਪਧਮ੍ਮਾਨਞ੍ਚ। ਤਤ੍ਥ **ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤ**ਗ੍ਗਹਣਂ ਯਥਾਰਹਤੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ, **ਸਮੁਟ੍ਠਾਨ**ਗ੍ਗਹਣਂ ਪਨ ਅਵਿਸੇਸਤੋ।

ਉਪਤ੍ਥਮ੍ਭੇਨ੍ਤੋ ਆਹਾਰਕਿਚ੍ਚਂ ਸਾਧੇਤੀਤਿ ਉਪਤ੍ਥਮ੍ਭੇਨ੍ਤੋਯੇਵ ਰੂਪਂ ਸਮੁਟ੍ਠਾਪੇਤਿ, ਓਜਟ੍ਠਮਕਰੂਪਸਮੁਟ੍ਠਾਪਨੇਨੇਵ ਪਨਸ੍ਸ ਉਪਤ੍ਥਮ੍ਭਨਕਿਚ੍ਚਸਿਦ੍ਧਿ। **ਫੁਸਨ੍ਤੋਯੇਵਾ**ਤਿ ਫੁਸਨਕਿਚ੍ਚਂ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਏਵ। **ਆਯੂਹਮਾਨਾਵਾ**ਤਿ ਚੇਤਯਮਾਨਾ ਏਵ ਅਭਿਸਨ੍ਦਹਨ੍ਤੀ ਏਵ। **ਵਿਜਾਨਨ੍ਤਮੇਵਾ**ਤਿ ਉਪਪਤ੍ਤਿਪਰਿਕਪ੍ਪਨਵਸੇਨ ਵਿਜਾਨਨ੍ਤਮੇਵ ਆਹਾਰਕਿਚ੍ਚਂ ਸਾਧੇਤੀਤਿ ਯੋਜਨਾ। ਸੇਸਪਦਦ੍ਵਯੇਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਆਹਾਰਕਿਚ੍ਚਸਾਧਨਞ੍ਚ ਤੇਸਂ ਵੇਦਨਾਦਿਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਹੇਤੁਤਾਯ ਅਤ੍ਤਭਾਵਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਨਮੇਵ।

ਕਾਯਟ੍ਠਪਨੇਨਾਤਿ ਕਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਂ? ਨਨੁ ਕਮ੍ਮਜਾਦਿਰੂਪਂ ਕਮ੍ਮਾਦਿਨਾਵ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਚੋਦਨਂ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ "**ਕਮ੍ਮਜਨਿਤੋਪੀ**"ਤਿਆਦਿ। ਉਪਾਦਿਨ੍ਨਰੂਪਸਨ੍ਤਤਿਯਾ ਉਪਤ੍ਥਮ੍ਭਨੇਨੇਵ ਉਤੁਚਿਤ੍ਤਜਰੂਪਸਨ੍ਤਤੀਨਮ੍ਪਿ ਉਪਤ੍ਥਮ੍ਭਨਸਿਦ੍ਧਿ ਹੋਤੀਤਿ "**ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਰੂਪਸਨ੍ਤਤੀਨ**"ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਉਪਤ੍ਥਮ੍ਭਨਮੇਵ ਸਨ੍ਧਾਯ "**ਅਨੁਪਾਲਕੋ ਹੁਤ੍ਵਾ**"ਤਿ ਚ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਰੂਪਕਾਯਸ੍ਸ ਠਿਤਿਹੇਤੁਤਾ ਹਿ ਯਾਪਨਾ ਅਨੁਪਾਲਨਾ।

ਸੁਖਾਦਿਵਤ੍ਥੁਭੂਤਨ੍ਤਿ ਸੁਖਾਦੀਨਂ ਪਵਤ੍ਤਿਟ੍ਠਾਨਭੂਤਂ। ਆਰਮ੍ਮਣਮ੍ਪਿ ਹਿ ਵਸਤਿ ਏਤ੍ਥ ਆਰਮ੍ਮਣਕਰਣਵਸੇਨ ਤਦਾਰਮ੍ਮਣਾ ਧਮ੍ਮਾਤਿ ਵਤ੍ਥੂਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਫੁਸਨ੍ਤੋਯੇਵਾ**ਤਿ ਇਦਂ ਫਸ੍ਸਸ੍ਸ ਫੁਸਨਸਭਾਵਤ੍ਤਾ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਨ ਹਿ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਸਭਾਵੇਨ ਵਿਨਾ ਪਵਤ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥਿ। ਵੇਦਨਾਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਵਿਨਾ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਸਨ੍ਧਾਵਨਤਾ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਆਹ "**ਸੁਖਾਦਿ...ਪੇ॰... ਹੋਤੀ**"ਤਿ, ਨ ਚੇਤ੍ਥ ਸਞ੍ਞੀਭਵਕਥਾਯਂ ਅਸਞ੍ਞੀਭਵੋ ਦਸ੍ਸੇਤਬ੍ਬੋ, ਤਸ੍ਸਾਪਿ ਵਾ ਕਾਰਣਭੂਤਵੇਦਨਾਪਵਤ੍ਤਿਵਸੇਨੇਵ ਠਿਤਿਯਾ ਹੇਤੁਨੋ ਅਬਜਾਪਿਤਾ। ਤਥਾ ਹਿ "**ਮਨੋਸਞ੍ਚੇਤਨਾ...ਪੇ॰... ਭਵਮੂਲਨਿਪ੍ਫਾਦਨਤੋ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਠਿਤਿਯਾ ਹੋਤੀ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਤਤੋ ਏਵ ''ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਵਿਜਾਨਨ੍ਤਮੇਵਾਤਿ ਉਪਪਤ੍ਤਿਪਰਿਕਪ੍ਪਨਵਸੇਨ ਵਿਜਾਨਨ੍ਤਮੇਵਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋਵਾਯਮਤ੍ਥੋਤਿ।

ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਭਯਾਨਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾਨਿ ਆਦੀਨਵਵਿਭਾਵਨਤੋ। **ਨਿਕਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਨਿਕਾਮਨਾ। ਰਸਤਣ੍ਹਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵਦਤਿ। ਸਾ ਹਿ ਕਬਲੀਕਾਰੇ ਆਹਾਰੇ ਬਲਵਤੀ। ਤੇਨੇਵ ਤਤ੍ਥ ਅਵਧਾਰਣਂ ਕਤਂ। ਭਾਯਤਿ ਏਤਸ੍ਮਾਤਿ **ਭਯਂ, ਨਿਕਨ੍ਤਿਯੇਵਭਯਂ** ਮਹਾਨਤ੍ਥਹੇਤੁਤੋ। **ਉਪਗਮਨਂ** ਵਿਸਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਵਿਞ੍ਞਾਣੇਸੁ ਵਿਸਯਵਿਞ੍ਞਾਣੇਸੁ ਏਵ ਚ ਸਙ੍ਗਤਿਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿ, ਤਂ ਵੇਦਨਾਦਿਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਹੇਤੁਤਾਯ "**ਭਯ**"ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਅਵਧਾਰਣੇ ਪਯੋਜਨਂ ਵੁਤ੍ਤਨਯਮੇਵ। ਸੇਸਦ੍ਵਯੇਪਿ ਏਸੇਵਨਯੋ। **ਆਯੂਹਨਂ** ਅਭਿਸਨ੍ਦਹਨਂ, ਸਂਵਿਧਾਨਨ੍ਤਿਪਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਤਂ ਭਵੂਪਪਤ੍ਤਿਹੇਤੁਤਾਯ "**ਭਯ**"ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਅਭਿਨਿਪਾਤੋ** ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਭਵੇ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਗ੍ਗਹਣਵਸੇਨ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿ। ਸੋ ਭਵੂਪਪਤ੍ਤਿਹੇਤੁਕਾਨਂ ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਅਨਤ੍ਥਾਨਂ ਮੂਲਕਾਰਣਤ੍ਤਾ "**ਭਯ**"ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਇਦਾਨਿ ਨਿਕਨ੍ਤਿਆਦੀਨਂ ਸਪ੍ਪਟਿਭਯਤਂ ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ "**ਕਿਂਕਾਰਣਾ**"ਤਿਆਦਿ ਆਰਦ੍ਧਂ। ਤਤ੍ਥ **ਨਿਕਨ੍ਤਿਂ ਕਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਆਲਯਂ ਜਨੇਤ੍ਵਾ, ਤਣ੍ਹਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਫਸ੍ਸ ਉਪਗਚ੍ਛਨ੍ਤਾਤਿ ਚਕ੍ਖੁਸਮ੍ਫਸ੍ਸਾਦਿਭੇਦਂ ਫਸ੍ਸਂ ਪਵਤ੍ਤੇਨ੍ਤਾ। **ਫਸ੍ਸਸ੍ਸਾਦਿਨੋ**ਤਿ ਕਾਯਸਮ੍ਫਸ੍ਸਵਸੇਨ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਫਸ੍ਸਸ੍ਸ ਅਸ੍ਸਾਦਨਸੀਲਾ। ਕਾਯਸਮ੍ਫਸ੍ਸਵਸੇਨ ਹਿ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਤਣ੍ਹਾ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਫਸ੍ਸਾਹਾਰਾਦੀਨਵਦਸ੍ਸਨੇ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਾਰਮ੍ਮਣਂ ਉਦ੍ਧਟਂ "**ਪਰੇਸਂ ਰਕ੍ਖਿਤਗੋਪਿਤੇਸੂ**"ਤਿਆਦਿਨਾ। **ਫਸ੍ਸਸ੍ਸਾਦਿਨੋ**ਤਿ ਵਾ ਫਸ੍ਸਾਹਾਰਸ੍ਸਾਦਿਨੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸਤਿ ਹਿ ਫਸ੍ਸਾਹਾਰੇ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਫਸ੍ਸਾਰਮ੍ਮਣੇ ਅਸ੍ਸਾਦੋ, ਨਾਸਤੀਤਿ। ਤੇਨਾਹ "**ਫਸ੍ਸਸ੍ਸਾਦਮੂਲਕ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿ।

ਜਾਤਿਨਿਮਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਭਯਸ੍ਸ ਅਭਿਨਿਪਾਤਸਭਾਵੇਨ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ "**ਤਮ੍ਮੂਲਕ**"ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਕਮ੍ਮਾਯੂਹਨਨਿਮਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਅਭਿਨਿਪਤਤੀਤਿ ਅਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਤਿ। ਪਠਮਾਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿ ਹਿ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਅਙ੍ਗਾਰਕਾਸੁਸਦਿਸੇ ਭਵੇ ਅਭਿਨਿਪਾਤਸਦਿਸੀਤਿ। **ਤਮ੍ਮੂਲਕਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਨਾਮਰੂਪਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਮੂਲਕਤ੍ਤਾ।

ਤਤ੍ਰਾਤਿ ਤਾਸੁ ਉਪਮਾਸੁ। **ਭੂਤਮਤ੍ਥਂ ਕਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਨ ਪਰਿਕਪ੍ਪਿਤਮਤ੍ਥਂ, ਅਥ ਖੋ ਭੂਤਂ ਭੂਤਪੁਬ੍ਬਂ ਅਤ੍ਥਂ ਕਤ੍ਵਾ। ਪਾਥੇਯ੍ਯਜਹਤ੍ਥੇਸੁ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੇਸੁ ਪਾਥੇਯ੍ਯਂ, ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਂ ਵਿਯ ਹੋਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ "**ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਪਾਥੇਯ੍ਯਂ ਨਿਟ੍ਠਾਸੀ**"ਤਿ। **ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਵਾਗਮਨਹੇਤੂਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਖੁਪ੍ਪਿਪਾਸਾਤੁਰਤਾਯ ਘਨਚ੍ਛਾਯਂ ਰੁਕ੍ਖਂ ਉਪਗਨ੍ਤੁਂ ਅਸਮਤ੍ਥਾ **ਵਿਰਲ਼ਚ੍ਛਾਯਾਯਂ ਨਿਸੀਦਿਂਸੁ। ਨ ਦਾਨਿ ਸਕ੍ਕਾ ਤਂ ਮਯਾ ਕਾਤੁਂ** ਅਤਿਦੁਬ੍ਬਲਭਾਵਤੋ। ਪਰਿਕ੍ਖਲਿਤਗਤਿਤਰੁਣਦਾਰਕੋ ਖੁਪ੍ਪਿਪਾਸਾਭਿਭੂਤੋ ਚ, ਤਸ੍ਮਾ **ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋਯੇਵ ਮਤੋ**।

ਸਜਾਤਿਮਂਸਤਾਯਾਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੨.੨.੬੩) ਸਮਾਨਜਾਤਿਮਂਸਤਾਯ, ਮਨੁਸ੍ਸਮਂਸਤਾਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਯਂ ਮਨੁਸ੍ਸਮਂਸਂ, ਤਞ੍ਹਿ ਲੋਕੇ ਜਿਗੁਚ੍ਛਨੀਯਤ੍ਤਾ ਪਟਿਕੂਲਂ। ਤਥਾ ਹਿ ਤਂ ਵਿਞ੍ਞੂਹਿ ਵਜ੍ਜਿਤਂ, ਮਨੁਸ੍ਸਮਂਸੇਸੁਪਿ ਞਾਤਿਮਂਸਂ ਅਯੁਤ੍ਤਪਰਿਭੋਗਤਾਯ ਪਟਿਕੂਲਂ, ਤਤ੍ਥਾਪਿ ਪੁਤ੍ਤਮਂਸਂ, ਤਤ੍ਥਾਪਿ ਪਿਯਪੁਤ੍ਤਮਂਸਂ, ਤਤ੍ਥਾਪਿ ਤਰੁਣਮਂਸਂ, ਤਤ੍ਥਾਪਿ ਆਮਕਮਂਸਂ, ਤਤ੍ਥਾਪਿ ਅਗੋਰਸਾਭਿਸਙ੍ਖਤਂ, ਤਤ੍ਥਾਪਿ ਅਲੋਣਂ, ਤਤ੍ਥਾਪਿ ਅਧੂਪਿਤਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਹੇਟ੍ਠਿਮਤੋ ਉਤ੍ਤਰੁਤ੍ਤਰਸ੍ਸ ਪਟਿਕੂਲਤਰਭਾਵਕਾਰਣਤਾ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ। **ਪੁਤ੍ਤਮਂਸਸਦਿਸ**ਨ੍ਤਿ ਪਟਿਕੂਲਤਾਉਪਟ੍ਠਾਪਨੇਨ ਪੁਤ੍ਤਮਂਸਸਦਿਸਂ ਕਤ੍ਵਾ ਪਸ੍ਸਤਿ। **ਤਤ੍ਥ ਨਿਕਨ੍ਤਿਂ ਪਰਿਯਾਦਿਯਤੀ**ਤਿ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੇਨ ਆਹਾਰੇ ਸਾਪੇਕ੍ਖਂ ਖੇਪੇਤਿ।

ਸਾ ਗਾਵੀਤਿ ''ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਗਾਵੀ''ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੨.੬੩) ਏਵਂ ਸੁਤ੍ਤੇ ਵੁਤ੍ਤਗਾਵੀ। **ਉਦ੍ਦਾਲੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਉਪ੍ਪਾਟੇਤ੍ਵਾ। **ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਤਿਟ੍ਠਤੀ**ਤਿ ਪਟਿਚ੍ਚੁਪਚ੍ਚਯਂ ਕਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਤਿ। ਦੁਕ੍ਖਦੁਕ੍ਖਤਾਦਿਵਸੇਨ ਤਿਣ੍ਣਮ੍ਪਿ ਵੇਦਯਿਤਾਨਂ ਦੁਕ੍ਖਭਾਵਂ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ "**ਵੇਦਯਿਤਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸਾ**"ਤਿ।

ਸਾਧੁਸਮ੍ਮਤਾਪਿ ਗਤਿ ਵਿਪਰਿਣਾਮਸਙ੍ਖਾਰਦੁਕ੍ਖਤਾਵਸੇਨ ਕਿਲੇਸਦੁਕ੍ਖਵਸੇਨ ਚ ਮਹਾਪਰਿਲ਼ਾਹਾਯੇਵਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ "**ਮਹਾਪਰਿਲ਼ਾਹਟ੍ਠੇਨ ਤਯੋ ਭਵਾ**"ਤਿ। **ਯਥਾ ਉਪਕਡ੍ਢਕਾ ਦ੍ਵੇ ਪੁਰਿਸਾ,** ਏਵਂ ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਵਸੇਨ ਦ੍ਵੇ ਮਨੋਸਞ੍ਚੇਤਨਾ। ਯਥਾ ਮਨੋਸਞ੍ਚੇਤਨਾ ਨ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਤਥਾ ਪਟਿਪਜ੍ਜਨ੍ਤੋ ਤਤ੍ਥ ਨਿਕਨ੍ਤਿਂ ਪਰਿਯਾਦਿਯਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਸਤ੍ତਿਸਤੇਨ ਹਤਾ **ਏਵ** ਉਪਮਾ ਸਤ੍ਤਿਸਤਹਤੂਪਮਾ, ਤਸ੍ਸਂ **ਸਤ੍ਤਿਸਤਹਤੂਪਮਾਯਂ**। **ਤਂ** ਸਤ੍ਤਿਸਤਂ। **ਅਸ੍ਸ** ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ। **ਪਤਿਤੋਕਾਸੇ**ਤਿ ਪੁਰਿਮਸਤ੍ਤੀਹਿ ਪਤਿਤਪ੍ਪਦੇਸੇ। **ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਪਮਾਣਂ ਨਤ੍ਥਿ** ਅਨੇਕਸ੍ਸ ਅਪਰਾਪਰਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਤੋ। **ਖਨ੍ਧਜਨਨ**ਨ੍ਤਿ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਅਪਰਾਪਰੁਪ੍ਪਾਦੋ, ਪਠਮਾਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿ ਪਨ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿ ਏਵ। **ਆਗੁਚਾਰੀ ਪੁਰਿਸੋ ਵਿਯ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਵਿਞ੍ਞਾਣਂ** ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਦੁਕ੍ਖੁਪ੍ਪਾਦਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਯਤੋ, ਤੇਹਿ ਚ ਦੁਕ੍ਖੇਹਿ ਉਪਗਨ੍ਤਬ੍ਬਤੋ। ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾਨਂ ਪਮੁਖਭਾਵੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ "**ਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖੁਪ੍ਪਾਦੋ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਤਥਾ ਹਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ''ਮਨੋਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮਾ ਧਮ੍ਮਾ''ਤਿ (ਧ॰ ਪ॰ ੧, ੨) ਯਥਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਆਯਤਿਂ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਵਸੇਨ ਨ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਏਵਂ ਕਰਣਂ ਤਤ੍ਥ ਨਿਕਨ੍ਤਿਪਰਿਯਾਦਾਨਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

ਪਰਿਞ੍ਞਾਤੰ ਵਤ੍ਥੂਤਿ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਮਾਹ। **ਪਞ੍ਚਕਾਮਗੁਣਿਕੋ ਰਾਗੋ**ਤਿ ਪਞ੍ਚਕਾਮਗੁਣਾਰਮ੍ਮਣੋ ਰਾਗੋ। **ਪਰਿਞ੍ਞਾਤੋ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਪਰਿਚ੍ਛਿਜ੍ਜ ਜਾਨਨੇਨ ਸਮਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੋ ਹੋਤਿ। ਰਸਤਣ੍ਹਾਯ ਹਿ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਵਿਗਤਾਯ ਰੂਪਤਣ੍ਹਾਦਯੋਪਿ ਵਿਗਤਾਯੇਵ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤਥਾ ਚ ਸਤਿ ਕਾਮਰਾਗਸੰਯੋਜਨੰ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਮੇਵ ਹੋਤਿ, ਏਵੰ ਕਰਣੰ ਤਤ੍ਥ ਨਿਕਨ੍ਤਿਪਰਿਯਾਦਾਨੰ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। ਪਰਿਞ੍ਞਾਭਿਸਮਯੇ ਹਿ ਸਿਦ੍ਧੇ ਪਹਾਨਾਭਿਸਮਯੋ ਸਿਦ੍ਧੋ ਏਵਾਤਿ। ਪਹੀਨੇ ਚ ਕਾਮਰਾਗਸੰਯੋਜਨੇ ਓਰਮ੍ਭਾਗਿਯਸੰਯੋਜਨਾਨੰ ਲੇਸੋਪਿ ਨਾਵਸਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ "**ਨਤ੍ਥਿ ਤੰ ਸੰਯੋਜਨ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿ। ਤੇਨ ਕਬਲ਼ੀਕਾਰਾਹਾਰਪਰਿਞ੍ਞਾ ਅਨਾਗਾਮਿਤੰ ਪਾਪੇਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਸੇਸਾਹਾਰਪਰਿਞ੍ਞਾ ਪਨ ਅਰਹਤ੍ਤਨਿਟ੍ਠਾ ਏਵਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਫਸ੍ਸੇ ਭਿਕ੍ਖਵੇ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਤਿਸ੍ਸੋ ਤਣ੍ਹਾ**ਤਿ ਕਾਮਤਣ੍ਹਾ ਰੂਪਤਣ੍ਹਾ ਅਰੂਪਤਣ੍ਹਾਤਿ ਇਮਾ ਤਿਸ੍ਸੋ ਤਣ੍ਹਾ।

"**ਪੁਰਿਮਤਣ੍ਹਾਸਮੁਦਯਾ**"ਤਿ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਵੁਤ੍ਤਮਤ੍ਥੰ ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ "**ਕਥ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਆਰਦ੍ਧੰ। ਤਤ੍ਥ **ਤਣ੍ਹਾਪਚ੍ਚਯਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਤਣ੍ਹਾਪਚ੍ਚਯਾ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾ। ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕ੍ਖਣੇ ਪੁਰਿਮਤਣ੍ਹਾਸਮੁਦਯਾ ਆਹਾਰਾਨੰ ਸਮੁਦਯਦਸ੍ਸਨੇਨੇਵ ਪਵਤ੍ਤਿਕ੍ਖਣੇਪਿ ਉਪਾਦਿਨ੍ਨਕਆਹਾਰਸਮੁਦਯੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋ ਹੋਤੀਤਿ ਤੰ ਅਨਾਮਸਿਤ੍ਵਾ ਅਨੁਪਾਦਿਨ੍ਨਕਾਨੰ ਤਣ੍ਹਾਸਮੁਦਯੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ "**ਯਸ੍ਮਾ ਪਨਾ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਇਧਾ**ਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਸੁਤ੍ਤੇ **ਮਿਸ੍ਸਿਤ੍ਵਾ ਕਥਿਤਾ** ਅਵਿਸੇਸਿਤਤ੍ਤਾ। **ਸਹਜਾਤਤਣ੍ਹਾਪਚ੍ਚਯਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਸਹਜਾਤ**ਗ੍ਗਹਣੰ ਅਸਹਜਾਤਤਣ੍ਹਾਪਚ੍ਚਯਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੋਪਿ ਅਨੁਪਾਦਿਨ੍ਨਕਆਹਾਰੋ ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੰ। ਸੋ ਪਨ ਅਸਹਜਾਤਤਣ੍ਹਾਪਚ੍ਚਯਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਤਾਸਾਮਞ੍ਞੇਨਪਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਉਪਾਦਿਨ੍ਨਕਾਹਾਰੇਨ ਸੰਸਯੰ ਜਨੇਯ੍ਯਾਤਿ ਨ ਉਦ੍ਧਟੋ, ਨ ਚ ਏਤੰ ਕਾਰਣੰ ''ਰਾਗੰ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯ ਦੋਮਨਸ੍ਸੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ''ਤਿ ਵਚਨਤੋ, ਤਣ੍ਹੂਪਨਿਸ੍ਸਯਪਟਿਘਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਯ ਚ ਓਜਾਯ ਵਸੇਨ ਅਨੁਪਾਦਿਨ੍ਨਕਆਹਾਰਸ੍ਸ ਲਬ੍ਭਨਤੋ। ਕਥੰ ਪਨ ਤਣ੍ਹਾ ਓਜਾਯ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯੋ; ਨ ਹਿ **ਪਟ੍ਠਾਨੇ** ਕਤ੍ਥਚਿ ਰੂਪਸ੍ਸ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯੋ ਵੁਤ੍ਤੋ ਅਤ੍ਥੀਤਿ। ਨਾਯੰ ਵਿਰੋਧੋ ''ਯਸ੍ਮਿੰ ਸਤਿ ਯੰ ਹੋਤਿ, ਸੋ ਤਸ੍ਸ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯੋ''ਤਿ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਨਯਸ੍ਸ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਤਾ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਤ੍ਥਸਮ੍ਭਵਤੋ। ਤੇਨੇਵਾਹ "**ਇਮਿਸ੍ਸਾ...ਪੇ॰... ਤਣ੍ਹਾਯ ਨਿਰੋਧੇਨਾ**"ਤਿ।

ਕਾਰਣੇ ਸਬ੍ਬਸੋ ਨਿਰੁਦ੍ਧੇ ਫਲਮ੍ਪਿ ਸਬ੍ਬਸੋ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤੀਤਿ ਆਹ "**ਆਹਾਰਨਿਰੋਧੋ ਪਞ੍ਞਾਯਤੀ**"ਤਿ। ਆਹਾਰਾਨੰ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚੇਕਦੇਸਤ੍ਤਾ ਆਹਾਰਗ੍ਗਹਣੰ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਗ੍ਗਹਣਮੇਵ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ "**ਇਧ ਚਤ੍ਤਾਰਿਪਿ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਸਰੂਪੇਨੇਵ ਵੁਤ੍ਤਾਨੀ**"ਤਿ। ਸਚ੍ਚਦੇਸਨਾ ਦੁਕ੍ਖਾਦੀਨੰ ਯਾਵਦੇਵ ਪਰਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾਦਿਭਾਵਸਨ੍ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਜਰਾਮਰਣਾਦੀਸੁ ਪਰਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾਦਿਭਾਵੋ ਅਸਮ੍ਮੋਹਤੋ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਤਬ੍ਬੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਅਸਮ੍ਮੁਯ੍ਹਨ੍ਤੇਨ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਉਦ੍ਧਰਿਤਬ੍ਬਾਨੀ**"ਤਿ ਆਹ।

ਆਹਾਰਵਾਰਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਸਚ੍ਚਵਾਰਵਣ੍ਣਨਾ

੯੧. **ਯੇਨ ਯੇਨ ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਬ੍ਯਾਕਰੋਤੀ**ਤਿ ਯੇਨ ਯੇਨ ਦੁਕ੍ਖਾਦਿਜਰਾਮਰਣਾਦਿਪਰਿਯਾਯੇਨ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਾਨਿ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਚ ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਚ ਕਥੇਤਿ। **ਦੁਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚੰ** ਦੁਕ੍ਖੰ, ਨ ਦੁਕ੍ਖਮਤ੍ਤੰ।

ਸਚ੍ਚਵਾਰਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਜਰਾਮਰਣਵਾਰਵਣ੍ਣਨਾ

੯੨. **ਤੇਸੰ ਤੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਬ੍ਯਾਪਨਿਚ੍ਛਾਵਸੇਨਾਯੰ ਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਕਤੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਯਥਾ ''ਗਾਮੋ ਗਾਮੋ ਰਮਣੀਯੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ਰਮਣੀਯਤਾਯ ਤਾਦਿਸਾ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਗਾਮਾ ਸਙ੍ਗਹੰ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਏਵੰ ''ਤੇਸੰ ਤੇਸੰ ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਜਾਤੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ਜਾਤਿਸਙ੍ਖਾਤਵਿਕਾਰਵਸੇਨ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਸਤ੍ਤਾ ਸਙ੍ਗਹੰ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਤੇਨਾਹ "**ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਅਨੇਕੇਸੰ ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਸਾਧਾਰਣਨਿਦ੍ਦੇਸੋ**"ਤਿ।

ਗਤਿਜਾਤਿਵਸੇਨਾਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੨.੧.੨) ਪਞ੍ਚਗਤਿਵਸੇਨ, ਤਤ੍ਥਾਪਿ ਏਕੇਕਾਯ ਗਤਿਯਾ ਖਤ੍ਤਿਯਾਦਿਭੁਮ੍ਮਦੇਵਾਦਿਹਤ੍ਥਿਆਦਿਜਾਤਿਵਸੇਨ ਚ। ਨਿਕਿਯਜਨ੍ਤਿ ਸਤ੍ਤਾ ਏਤ੍ਥ, ਏਤੇਨ ਵਾਤਿ **ਨਿਕਾਯੋ**, ਗੋਤ੍ਤਚਰਣਾਦਿਵਿਭਾਗੋ। ਜਰਾਯ ਸਭਾਵੋ ਨਾਮ ਵਯੋਹਾਨਿ, ਤਸ੍ਮਾ **ਜਰਾ**ਤਿ ਵਯੋਹਾਨਿਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਸਭਾਵਸ੍ਸ ਨਿਦ੍ਦੇਸੋ, ਪਾਕਟਜਰਾਵਸੇਨ ਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਖਣ੍ਡਿਚ੍ਚਾਦਿਵਸੇਨ ਗਹਣਤੋ। ਜੀਰਣਮੇਵ **ਜੀਰਣਤਾ**, ਜੀਰਨ੍ਤਸ੍ਸ ਵਾ ਆਕਾਰੋ ਤਾ-ਸਦ੍ਦੇਨ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਤੇਨਾਹ **"ਅਯਂ ਆਕਾਰਨਿਦ੍ਦੇਸੋ"**ਤਿ। ਦਨ੍ਤਾਦੀਨਂ ਵਸੇਨ ਖਣ੍ਡਂ ਜਾਤਂ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ ਖਣ੍ਡਿਤੋ, ਪੁਗ੍ਗਲੋ। ਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋ **ਖਣ੍ਡਿਚ੍ਚਂ**। ਪਲਿਤਂ ਏਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਪਲਿਤੋ, ਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋ **ਪਾਲਿਚ੍ਚਂ**। ਵਲਿ ਤਚੋ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ ਵਲਿਤ੍ਤਚੋ, ਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋ **ਵਲਿਤ੍ਤਚਤਾ**। **ਇਮੇ** ਖਣ੍ਡਿਚ੍ਚਾਦਯੋ ਜਰਾ। **ਵਿਕਾਰਾਨਂ ਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਵਿਪਤ੍ਤਿਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ। **ਵਾਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਮਹਤੋ ਵਾਤਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ। **ਖਣ੍ਡਿਚ੍ਚਾਦਿਵਸੇਨ ਗਤਮਗ੍ਗੋ ਪਾਕਟੋ**, ਤਸ੍ਮਾ ਖਣ੍ਡਿਚ੍ਚਾਦਿਗ੍ਗਹਣਂ ਜਰਾਯ ਕਿਚ੍ਚਨਿਦ੍ਦੇਸੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਨ ਚ ਖਣ੍ਡਿਚ੍ਚਾਦੀਨੇਵ ਜਰਾ**ਤਿ ਕਲਲਕਾਲਤੋ ਪਭੁਤਿ ਪੁਰਿਮਰੂਪਾਨਂ ਜਰਾਪਤ੍ਤਕ੍ਖਣੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਾਨਿ ਪਚ੍ਛਿਮਰੂਪਾਨਿ ਪਰਿਪਕ੍ਕਰੂਪਾਨੁਰੂਪਾਨਿ ਪਰਿਣਤਪਰਿਣਤਾਨਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀਤਿ ਅਨੁਕ੍ਕਮੇਨ ਸੁਪਰਿਣਤਰੂਪਾਨਂ ਪਰਿਪਾਕਕਾਲੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਾਨਿ ਖਣ੍ਡਿਚ੍ਚਾਦਿਸਭਾਵਾਨਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਤਾਨਿ ਉਦਕਾਦਿਮਗ੍ਗੇਸੁ ਤਿਣਰੁਕ੍ਖਸਂਭਗ੍ਗਤਾਦਯੋ ਵਿਯ ਪਰਿਪਾਕਗਤਮਗ੍ਗਸਙ੍ਖਾਤੇਸੁ ਪਰਿਪਕ੍ਕਰੂਪੇਸੁ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਿ ''ਜਰਾਯ ਗਤੋ ਮਗ੍ਗੋ''ਇਚ੍ਚੇਵ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ, ਨ ਜਰਾਤਿ।

ਪਕਤਿਯਾਤਿ ਫਲਵਿਪਚ੍ਚਨਪਕਤਿਯਾ, ਜਰਾਯ ਵਾ ਪਾਪੁਣਿਤਬ੍ਬਂ ਫਲਮੇਵਪਕਤਿ, ਤਾਯ ਜਰਾ ਦੀਪਿਤਾ। **ਸੁਪ੍ਪਸਨ੍ਨਾਨੀ**ਤਿ ਸੁਟ੍ਠੁ ਪਸਨ੍ਨਾਨਿ। ਤਮੇਵ ਸੁਪ੍ਪਸਨ੍ਨਤਂ ਕਿਚ੍ਚਤੋ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਸੁਖੁਮਮ੍ਪੀ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਿਕ੍ਖਵਿਸਦਤਾ ਹਿ ਤੇਸਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਂ ਸੁਪ੍ਪਸਨ੍ਨਤਾ। **ਆਲੁਲ਼ਿਤਾਨੀ**ਤਿ ਆਕੁਲਾਨਿ। **ਅਵਿਸਦਾਨੀ**ਤਿ ਅਬਜਤ੍ਤਾਨਿ।

ਕਾਮਂ ਰੂਪਧਮ੍ਮੇਸੁਪਿ ਖਣਿਕਜਰਾ ਦੁਰੂਪਲਕ੍ਖਿਤਾ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਾਵ, ਸਾ ਪਨ ਯਸ੍ਮਾ ਸਨ੍ਤਾਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਪਰਿਬਜਤ੍ਤਾਵ ਹੋਤੀਤਿ **"ਪਾਕਟਜਰਾ"**ਇਚ੍ਚੇਵ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਅਵੀਚਿ ਨਿਰਨ੍ਤਰਾ ਜਰਾ **ਅਵੀਚਿਜਰਾ** ਸਤਿ ਸਨ੍ਤਾਨੇ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਅਨੁਪ੍ਪਬਨ੍ਧਤੋ। **ਤਤੋ ਅਞ੍ਞੇਸੂ**ਤਿ ਮਨ੍ਦਸਕਾਦੀਸੁ ਪੁਬ੍ਬਦਸਕਾਦਿਪਰਿਚ੍ਛੇਦਤੋ ਅਞ੍ਞੇਸੁ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇਸੁ। **ਅਨ੍ਤਰਨ੍ਤਰਾ**ਤਿ ਤੇਸੁ ਏਵ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰੇਸੁ ਪੁਰਿਮਦਸਕਾਦਿਤੋ ਪਚ੍ਛਿਮਦਸਕਾਦੀਨਂ ਅਨ੍ਤਰਨ੍ਤਰਾ। **ਵਣ੍ਣਵਿਸੇਸਾਦੀਨ**ਨ੍ਤਿ ਵਣ੍ਣਵਿਸੇਸਸਣ੍ਠਾਨਵਿਸੇਸਸਮ੍ਫਸ੍ਸਵਿਸੇਸਾਦੀਨਂ।

ਵਚਨਕਵਸੇਨਾਤਿ ਕ-ਕਾਰੇਨ ਹਿ ਪਦਂ ਵਡ੍ਢੇਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਚਵਨਂ ਚੁਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਤਂ ਪਨ ਏਕਚਤੁਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰਭਵੇਸੁ ਚੁਤਿਯਾ ਅਵਿਸੇਸਤੋ ਗਹਣਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਏਕਚਤੁਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਸਾਮਞ੍ਞਵਚਨ"**ਨ੍ਤਿ। **ਚਵਨਕਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਵਾ ਚਵਨਕਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਵਸੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਚਵਨਮੇਵ **ਚਵਨਤਾ**ਤਿ ਆਹ **"ਭਾਵਵਚਨੇਨਾ"**ਤਿ। **ਲਕ੍ਖਣਨਿਦਸ੍ਸਨ**ਨ੍ਤਿ ਵਯਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਲਕ੍ਖਣਸ੍ਸ ਨਿਦਸ੍ਸਨਂ। ਚਵਨ੍ਤਸ੍ਸ ਵਾ ਆਕਾਰੋ ਤਾ-ਸਦ੍ਦੇਨ ਵੁਤ੍ਤੋ **"ਚਵਨਤਾ"**ਤਿ। ਭਿਜ੍ਜਨਂ **ਭੇਦੋ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਚੁਤਿਕ੍ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਭਙ੍ਗੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਪਰਿਦੀਪਨ"**ਨ੍ਤਿ। ਯਥਾ ਭਿਨ੍ਨਸ੍ਸ ਘਟਸ੍ਸ ਕੇਨਚਿ ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਘਨਘਟਭਾਵੇਨ ਠਾਨਂ ਨਤ੍ਥਿ, ਏਵਂ ਭਿਨ੍ਨਾਨਂ ਖਨ੍ਧਾਨਨ੍ਤਿ ਚਵਨਂ ਅਨ੍ਤਰਹਿਤਂ ਨਾਮਾਤਿ ਆਹ **"ਅਨ੍ਤਰਧਾਨਨ੍ਤਿ…ਪੇ॰… ਪਰਿਦੀਪਨ"**ਨ੍ਤਿ। ਯੋ ਮਚ੍ਚਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਭੇਦੋ, ਯਞ੍ਚ ਮਰਣਂ ਪਾਣਚਾਗੋ, ਤਦੁਭਯਂ ਏਕਜ੍ਝਂ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਮਚ੍ਚੁ ਮਰਣ"**ਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਵਾ ਏਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਕਾਲਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤਕਸ੍ਸ ਕਿਰਿਯਾਤਿ ਯਾ ਲੋਕੇ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਸਾ ਚੁਤਿ, ਮਰਣਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਚਵਨਕਾਲੋ ਏਵ ਵਾ ਅਨਤਿਕ੍ਕਮਨੀਯਤ੍ਤਾ ਵਿਸੇਸੇਨ ਕਾਲੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋਤਿ ਤਸ੍ਸ ਕਿਰਿਯਾ ਅਤ੍ਥਤੋ ਚੁਤਿਕ੍ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਭੇਦਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯੇਵ। ''ਚੁਤਿ ਚਵਨਤਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵੋਹਾਰਮਿਸ੍ਸਕੇਨ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਂ।

ਇਦਾਨਿ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਤਪਰਮਤ੍ਥਨਯੇਨੇਵ ਨਿਦ੍ਦੇਸੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਪਰਮਤ੍ਥੇਨ ਦੀਪੇਤੁ"**ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ''ਚਵਨਕਵਸੇਨਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਹਿ ਪੁਗ੍ਗਲਵਸੇਨ ਚ ਵੋਹਾਰਾਧਿਟ੍ਠਾਨਾ ਸਂਵਣ੍ਣਨਾ ਕਤਾ। **ਨ ਕਿਞ੍ਚਿ** ਕਲੇਵਰਂ **ਨਿਕ੍ਖਿਪਕਿ** ਓਪਪਾਤਿਕਾਨਂ ਚੁਤਿਕ੍ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਅਨ੍ਤਰਧਾਨਮੇਵਹੋਤਿ, ਤਤੋ ਪਰਂ ਉਤ੍ਤੁਸਮੁਟ੍ਠਾਨਰੂਪਸਨ੍ਤਤਿ ਨ ਪਵਤ੍ਤਤਿ। ''ਜਾਤਿਸਮੁਦਯਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਯਂ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ, ਤਂ ''ਤਣ੍ਹਾਸਮੁਦਯਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਸਕ੍ਕਾ ਵਿਞ੍ਞਾਤੁਨ੍ਤਿ ਨ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਜਰਾਮਰਣਵਾਰਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਜਾਤਿਵ◌ਾਰਵਣ੍ਣਨਾ

੯੩. **ਜਾਯਨਟ੍ਠੇਨਾ**ਤਿਆਦਿ ਆਯਤਨਵਸੇਨ ਯੋਨਿਵਸੇਨ ਚ ਦ੍ਵ◌ੀਹਿ ਦ੍ਵ◌ੀਹਿ ਪਦੇਹਿ ਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤੇ ਪਰਿਯਾਦਿਯਿਤ੍ਵ◌ਾ ਜਾਤਿਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ। **ਸਮ੍ਮੋਹਵ◌ਿਨੋਦਨਿਯਂ** (ਵ◌ਿਭ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧੯੧) ਪਨ ''ਜਾਯਮਾਨਕਵਸੇਨ **ਜਾਤਿ,** ਸਞ੍ਜਾਯਨਵਸੇਨ ਸਞ੍ਜਾਤੀ''ਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਤਤ੍ਥ ਏਕੇਕੇਨੇਵ ਪਦੇਨ ਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤੇ ਪਰਿਯਾਦਿਯਿਤ੍ਵ◌ਾ ਜਾਤਿਂ ਦਸ੍ਸੇਤੀਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਸਮ੍ਪੁਣ੍ਣਾ ਜਾਤਿ **ਸਞ੍ਜਾਤੀ**ਤਿ ਕਤ੍ਵ◌ਾ **"ਸਾ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਾਯਤਨਵਸੇਨ ਯੁਤ੍ਤਾ"**ਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ। ਏਤੇਨੇਵ ਕੇਵਲਂ ਜਾਤਿਸਦ੍ਦੇਨ ਵ◌ੁਤ੍ਤਾਯ ਜਾਤਿਯਾ ਅਪਰਿਪੁਣ੍ਣਾਯਤਨਤਾ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ। ਅਭਿਬ੍ਯਤ੍ਤਾ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿ **ਅਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿ,** ਪਾਕਟਾ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ''ਤੇਸਂ ਤੇਸਂ ਸਤ੍ਤਾਨਂ...ਪੇ॰... ਅਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੀ''ਤਿ ਸਤ੍ਤਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਵ◌ੋਹਾਰਦੇਸਨਾ।

ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥਾਤਿ ਏਤ੍ਥ ਚਤੁਵ◌ੋਕਾਰਭਵ◌ੇ ਦ੍ਵ◌ਿਨ੍ਨਂ, ਏਕਵ◌ੋਕਾਰਭਵ◌ੇ ਦ੍ਵ◌ਿਨ੍ਨਂ, ਸੇਸਰੂਪਧਾਤੁਯਂ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕ੍ਖਣੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਾਨਂ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ, ਕਾਮਧਾਤੁਯਂ ਵ◌ਿਕਲਾਵ◌ਿਕਲਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਵਸੇਨ ਸਤ੍ਤਨ੍ਨਂ ਨਵਨ੍ਨਂ ਦਸਨ੍ਨਂ, ਪੁਨ ਦਸਨ੍ਨਂ, ਏਕਾਦਸਨ੍ਨਞ੍ਚ ਆਯਤਨਾਨਂ ਵਸੇਨ ਸਙ੍ਗਹੋ ਵ◌ੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਯਦਿਪਿ ਚੁਤਿਕ੍ਖਨ੍ਧਾ ਅਨਨ੍ਤਰਾਨਂ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਨਨ੍ਤਰਾਦਿਨਾ ਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਯੇ ਪਨ ਸਮੁਦਯਾ ਅਜਨਕਾ, ਤੇ ਏਤ੍ਥ ਉਪਪਤ੍ਤਿਭਵ◌ੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾ। ਜਨਕੋ ਏਵ ਭਵ◌ੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਜਾਤਿਯਾ ਪਚ੍ਚਯਭੂਤੋ ਕਮ੍ਮਭਵ◌ੋ ਵ◌ੇਦਿਤਬ੍ਬੋ"**ਤਿ ਆਹ।

ਜਾਤਿਵ◌ਾਰਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਭਵਵ◌ਾਰਵਣ੍ਣਨਾ

੯੪. ਭਾਵਨਭਵਨਟ੍ਠੇਨ ਭਵ◌ੋ ਦੁਵ◌ਿਧੋ। ਤਤ੍ਥ ਕਮ੍ਮਭਵ◌ੋ ''ਭਵਤਿ ਏਤਸ੍ਮਾ ਉਪਪਤ੍ਤਿਭਵ◌ੋ''ਤਿ ਭਾਵਨਟ੍ਠੇਨ **ਭਵ◌ੋ। ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ** ਪਨ ਉਪਪਤ੍ਤਿਭਵ◌ੇ ''ਭਵਤੀਤਿ ਭਵ◌ੋ''ਤਿ ਵਤ੍ਵ◌ਾ ਤਸ੍ਸ ਕਾਰਣਤ੍ਤਾ ਕਮ੍ਮਂ ਫਲੂਪਚਾਰੇਨ ਭਵ◌ੋਤਿ ਅਯਮਤ੍ਥੋ ਵ◌ੁਤ੍ਤੋ, ਉਭਯਤ੍ਥਾਪਿ ਉਪਪਤ੍ਤਿਭਵਹੇਤੁਭਾਵਨੇਤ੍ਥ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਭਵਪਰਿਯਾਯੋਤਿ ਦਸ੍ਸਿਤਂ ਹੋਤਿ। **ਸਬ੍ਬਥਾਪੀ**ਤਿ ਭਾਵਨਭਵਨਕੁਸਲਾਕੁਸਲਉਪਪਤ੍ਤਿਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਭਵਹੀਨਪਣੀਤਾਦਿਨਾ ਸਬ੍ਬਪ੍ਪਕਾਰੇਨਪਿ। **ਕਾਮਭਵ◌ੋਤਿ** ਵ◌ੁ**ਤ੍ਤਂ** ਕਾਮਤਣ੍ਹਾਹੇਤੁਕਤੋ ਕਾਮਤਣ੍ਹਾਯ ਆਰਮ੍ਮਣਭਾਵਤੋ ਚ। ਰੂਪਭਵ◌ੂਪਗਕਮ੍ਮਂ ਰੂਪਭਵ◌ੋ, ਤਥਾ ਅਰੂਪਭਵ◌ੂਪਗਕਮ੍ਮਂ ਅਰੂਪਭਵ◌ੋ, ਤਂਤਂਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਕ੍ਖਨ੍ਧਾ ਰੂਪਾਰੂਪੁਪਪਤ੍ਤਿਭਵ◌ਾ, ਰੂਪਾਰੂਪਭਵਭਾਵ◌ੋ ਪਨ ਤੇਸਂ ''ਕਾਮਭਵ◌ੋ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵ◌ੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵ◌ੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਭਵਵ◌ਾਰਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਉਪਾਦਾਨਵ◌ਾਰਵਣ੍ਣਨਾ

੯੫. **ਉਪਾਦਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਮ੍ਪਿ ਉਪਾਦਾਨਂ। ਯਥਾ ਹਿ ਕਾਮਸ੍ਸਾਦਵਸੇਨ, ਭਵਸ੍ਸਾਦਵਸੇਨ ਵ◌ਾ ਤਂਤਂਸੁਗਤਿਭਵ◌ੂਪਗਂ ਕਮ੍ਮਂ ਕਰੋਨ੍ਤਸ੍ਸ ਕਾਮੁਪਾਦਾਨਂ, ਏਵ◌ਂ ਉਚ੍ਛੇਦਾਦਿਮਿਚ੍ਛਾਭਿਨਿਵ◌ੇਸਵਸੇਨਾਤਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿਪਿ ਉਪਾਦਾਨਾਨਿ ਯਥਾਰਹਂ ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਕੁਸਲਕਮ੍ਮਭਵਸ੍ਸ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਵਸੇਨੇਵ ਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਕੁਸਲਕਮ੍ਮਭਵਸ੍ਸ ਅਸਹਜਾਤਸ੍ਸ ਅਨਨ੍ਤਰਸ੍ਸ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਵਸੇਨਪਿ ਆਰਮ੍ਮਣਵਸੇਨਪਿ । ਸਹਜਾਤਸ੍ਸ ਕਾਮੁਪਾਦਾਨਂ ਸਹਜਾਤ-ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞ-ਨਿਸ੍ਸਯ-ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤ-ਅਤ੍ਥਿ-ਅਵ◌ਿਗਤ-ਹੇਤੁ-ਵਸੇਨ ਸਤ੍ਤਧਾ, ਸੇਸਉਪਾਦਾਨਾਨਿ ਤਤ੍ਥ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਭਾਵ◌ਂ ਪਹਾਯ ਮਗ੍ਗਪਚ੍ਚਯਂ ਪਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵ◌ਾ ਸਤ੍ਤਧਾਵ ਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਅਨਨ੍ਤਰਸ੍ਸ ਪਨ ਅਨਨ੍ਤਰਸਮਨਨ੍ਤਰਅਨਨ੍ਤਰੂਪਨਿਸ੍ਸਯਨਤ੍ਥਿਵ◌ਿਗਤਾਸੇਵਨਵਸੇਨ ਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤਸ੍ਸਿਦਮ੍ਪਿ **ਸਹਜਾਤਾਦੀ**ਤਿ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਸਙ੍ਗਹਿਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। **ਵਤ੍ਥੁਕਾਮਂ ਉਪਾਦਿਯਤਿ** ਚਿਤ੍ਤਂ, ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਵ◌ਾ **ਏਤੇਨਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਤ**ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਥੁਕਾਮਂ। ਕਾਮੇਤੀਤਿ ਕਾਮੋ ਚ ਸੋ ਉਪਾਦਿਯਤੀਤਿ ਉਪਾਦਾਨਞ੍ਚਾਤਿ ਯੋਜਨਾ। ਵ◌ੁ**ਤ੍ਤਨਯੇਨਾਤਿ ਅਭਿਧਮ੍ਮੇ** ਵ◌ੁਤ੍ਤਨਯੇਨ।

ਸਸ੍ਸਤੋ ਅਤ੍ਤਾਤਿ ਇਦੰ ਪੁਰਿਮਦਿਟ੍ਠਿੰ ਉਪਾਦਿਯਮਾਨੰ ਉੱਤਰਦਿਟ੍ਠਿੰ ਨਿਦਸ੍ਸੇਤੁੰ ਵੁੱਤੰ। ਯਥਾ ਏਸਾ ਦਿਟ੍ਠਿ ਦਲ੍ਹੀਕਰਣਵਸੇਨ ਪੁਰਿਮੰ ਪੁਰਿਮੰ ਉੱਤਰਾ ਉੱਤਰਾ ਉਪਾਦਿਯਤਿ, ਏਵੰ ''ਨੱਤ੍ਥਿ ਦਿੰਨ''ੰਤਿਆਦਿਕਾਪੀਤਿ। **ਅੱਤ**ਗ੍ਗਹਣੰ ਪਨ ਅੱਤਵਾਦੁਪਾਦਾਨੰਤਿ ਨਯਿਦੰ ਦਿਟ੍ਠੁਪਾਦਾਨਦਸ੍ਸਨੰਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। **ਲੋਕੋ ਚਾ**ਤਿ ਅੱਤਗ੍ਗਹਣਵਿਨਿਮੁੱਤਗਹਣੰ ਦਿਟ੍ਠੁਪਾਦਾਨਭੂਤੰ ਇਧ ਪੁਰਿਮਦਿਟ੍ਠਿਉੱਤਰਦਿਟ੍ਠਿਵਚਨੇਹਿ ਵੁੱਤੰਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। **ਸਬ੍ਬਦਿਟ੍ਠਿਗਤਸ੍ਸ** ''ਦਿਟ੍ਠੁਪਾਦਾਨ''ੰਤਿ **ਏਤੰ ਅਧਿਵਚਨੰ** ''ਸਬ੍ਬਾਪਿ ਦਿਟ੍ਠਿ ਦਿਟ੍ਠੁਪਾਦਾਨ''ੰਤਿ ਵਚਨਤੋ।

ਸੀਲਬ੍ਬਤੰ ਉਪਾਦਿਯਨ੍ਤੀਤਿ ਸੀਲਬ੍ਬਤੰ ''ਸੁਦ੍ਧਿਮੱਗੋ''ਤਿ ਉਪਾਦਿਯਨ੍ਤਿ। **ਏਤੇਨ** ਮਿੱਛਾਭਿਨਿਵੇਸੇਨ। **ਸਯੰ ਵਾ ਤੰ** ਮਿੱਛਾਭਿਨਿਵੇਸਸਹਗਤੰ। ਸੀਲਬ੍ਬਤਸਹਚਰਣਤੋ **ਸੀਲਬ੍ਬਤਞ੍ਚ ਤੰ** ਦਲ੍ਹਗ੍ਗਾਹਭਾਵਤੋ **ਉਪਾਦਾਨਞ੍ਚਾਤਿ ਸੀਲਬ੍ਬਤੁਪਾਦਾਨੰ। ਏਵੰ ਸੁਦ੍ਧੀਤਿ ਅਭਿਨਿਵੇਸਤੋ**ਤਿ ਏਵੰ ਗੋਸੀਲਗੋਵਤਾਦਿਚਰਣੇਨ ਸੰਸਾਰਸੁਦ੍ਧੀਤਿ ਅਭਿਨਿਵੇਸਭਾਵਤੋ। ਏਤੇਨ ਤੰ ਸਹਚਰਣਤੋ ਅਭਿਨਿਵੇਸਸ੍ਸ ਤੰਸਦ੍ਵਾਰਹਤੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਵਦਨ੍ਤੀਤਿ ''ਅੱਤ੍ਥਿ ਮੇ ਅੱਤਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਵੋਹਰਨ੍ਤਿ। **ਏਤੇਨ** ਦਿਟ੍ਠਿਗਤੇਨ। **ਅੱਤਵਾਦਮੱਤਮੇਵਾ**ਤਿ ਅੱਤਾਤਿ ਵਾਚਾਮੱਤਮੇਵ। ਏਤੇਨ ਵਾਚਾਵੱਤ੍ਥੁਮੱਤਮੇਤੰ, ਯਦਿਦੰ ਬਾਹਿਰਕਪਰਿਕਪ੍ਪਿਤੋ ਅੱਤਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਤਣ੍ਹਾ ਕਾਮੁਪਾਦਾਨਸ੍ਸਾਤਿ ਏਤ੍ਥ ''ਤੱਤ੍ਥ ਕਤਮੰ ਕਾਮੁਪਾਦਾਨੰ? ਯੋ ਕਾਮੇਸੁ ਕਾਮੱਛਨ੍ਦੋ ਕਾਮਰਾਗੋ ਕਾਮਨਨ੍ਦੀ ਕਾਮਤਣ੍ਹਾ ਕਾਮਸ੍ਨੇਹੋ ਕਾਮਪਰਿਲ਼ਾਹੋ ਕਾਮਮੁੱਛਾ ਕਾਮਜ੍ਝੋਸਾਨੰ। ਇਦੰ ਵੁੱਚਤਿ ਕਾਮੁਪਾਦਾਨ''ੰਤਿ ਵਚਨਤੋ ਤਣ੍ਹਾਦਲ੍ਹੱਤੰ ਕਾਮੁਪਾਦਾਨੰ। **ਤਣ੍ਹਾਦਲ੍ਹੱਤ**ੰਤਿ ਚ ਪੁਰਿਮਤਣ੍ਹਾਉਪਨਿਸ੍ਸਯਪੱਚਯਤੋ ਦਲ੍ਹਭੂਤਾ ਉੱਤਰਤਣ੍ਹਾ ਏਵ। ਕੇਚਿ ਪਨਾਹੁ –

''ਅਪ੍ਪੱਤਵਿਸਯਪੱਤ੍ਥਨਾ ਤਣ੍ਹਾ ਅਨ੍ਧਕਾਰੇ ਚੋਰਸ੍ਸਹੱਤ੍ਥਪ੍ਪਸਾਰਣੰ ਵਿਯ, ਸਮ੍ਪੱਤਵਿਸਯਗ੍ਗਹਣੰ ਉਪਾਦਾਨੰ ਤਸ੍ਸੇਵ ਭਣ੍ਡਗ੍ਗਹਣੰ ਵਿਯਾ''ਤਿ। ਅਪ੍ਪਿੱਛਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠਿਪਟਿਪੱਕ੍ਖਾ ਏਤੇ ਧੱਮਾ ਪਰਿਯੇਸਨਾਰੱਕ੍ਖਦੁੱਕ੍ਖਮੂਲਾਨਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਵੁੱਤਲੱਕ੍ਖਣਾ ਤਣ੍ਹਾ ਵੁੱਤਲੱਕ੍ਖਣਸ੍ਸੇਵ ਉਪਾਦਾਨਸ੍ਸ ਅਨਾਨਨ੍ਤਰਸ੍ਸ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਵਸੇਨ ਪੱਚਯੋ, ਆਰੱਮਣਾਦਿਵਸੇਨਪਿ ਪੱਚਯੋ ਹੋਤਿਯੇਵ, ਅਨਨ੍ਤਰਾਦੀਨੰ ਪਨ ਅਨਨ੍ਤਰਾਦਿਵਸੇਨ ਪੱਚਯੋ। ਸਬ੍ਬਸ੍ਸਪਿ ਹਿ ਲੋਭਸ੍ਸ ਤਣ੍ਹਾਪਰਿਯਾਯੋਪਿ ਕਾਮੁਪਾਦਾਨਪਰਿਯਾਯੋਪਿ ਲਬ੍ਭਤੇਵਾਤਿ। **ਅਵਸੇਸਾਨ**ੰਤਿ ਦਿਟ੍ਠੁਪਾਦਾਨਾਦੀਨੰ। **ਸਹਜਾਤਾਦਿਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਸਹਜਾਤਾਨੰ ਸਹਜਾਤਾਦਿਵਸੇਨ, ਅਸਹਜਾਤਾਨੰ ਅਨਨ੍ਤਰਉਪਨਿਸ੍ਸਯਾਦਿਵਸੇਨਾਤਿ ਸਬ੍ਬੰ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁੱਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ।

ਉਪਾਦਾਨਵਾਰਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਤਣ੍ਹਾਵਾਰਵਣ੍ਣਨਾ

੯੬. ''ਚੱਕ੍ਖੁਸਮ੍ਫਸ੍ਸੋ''ਤਿਆਦਿ ਫਸ੍ਸਸ੍ਸ ਮਾਤਿਤੋ ਨਾਮੰ ਵਿਯ ਪੁੱਤਸ੍ਸ ਵੱਤ੍ਥੁਤੋ ਤਸ੍ਸ ਨਿਸ੍ਸਯਭਾਵੇਨ ਉਪ੍ਪੱਤਿਹੇਤੁੱਤਾ, ਆਰੱਮਣੰ ਪਨ ਕੇਵਲੰ ਉਪ੍ਪੱਤਿਹੇਤੂਤਿ ਵੁੱਤੰ **"ਸੇਟ੍ਠਿ...ਪੇ॰... ਨਾਮਾ"**ਤਿ। **ਕਾਮਰਾਗਭਾਵੇਨਾ**ਤਿ ਵੱਤ੍ਥੁਕਾਮਸ੍ਸ ਰਜ੍ਜਨਵਸੇਨ। **ਰੂਪੰ ਅਸ੍ਸਾਦੇਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਰੂਪਾਰੱਮਣੰ ਤਣ੍ਹਾਭਿਨਨ੍ਦਨਾਵਸੇਨ ਅਭਿਰਮਮਾਨਾ ਏਵ ਅਸ੍ਸਾਦੇਨ੍ਤਿ। **ਨਿਚ੍ਚ**ੰਤਿਆਦਿਨਾ ਦਿਟ੍ਠਾਭਿਨਨ੍ਦਨਾਮੁਖੇਨ ਰੂਪੰ ਅਭਿਰਮਨ੍ਤਿ। **ਪੇਚ੍ਚ ਨ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ**ਤਿ ਭਿਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਨ ਹੋਤਿ ਪੁਨ ਅਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਨਤੋ। **ਤਥਾ ਸਦ੍ਦਤਣ੍ਹਾਦਯੋਪੀ**ਤਿ ਯਥਾ ਰੂਪਤਣ੍ਹਾ ਕਾਮਰਾਗਭਾਵੇਨ ਸਸ੍ਸਤਰਾਗਵਸੇਨ ਉੱਛੇਦਰਾਗਵਸੇਨਾਤਿ ਚ ਪਵੱਤਿਯਾ ਤਿਸ੍ਸੋ ਤਣ੍ਹਾ, ਤਥਾ ਸਦ੍ਦਤਣ੍ਹਾ ਗਨ੍ਧਰਸਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਧੱਮਤਣ੍ਹਾਪਿ। **ਤਣ੍ਹਾਵਿਚਰਿਤਾਨੀ**ਤਿ ਤਣ੍ਹਾਸਮੁਦਾਚਾਰਾ, ਸਮੁਦਾਚਾਰਵਸੇਨ ਪਵੱਤਤਣ੍ਹਾਤਿ ਅੱਤ੍ਥੋ।

ਅਜ੍ਝੱਤਿਕਸ੍ਸੁਪਾਦਾਯਾਤਿ (ਵਿਭ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੯੭੩; ਸੰ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੨.੨.੨) ਅਜ੍ਝੱਤਿਕੰ ਖਨ੍ਧਪਞ੍ਚਕੰ ਉਪਾਦਾਯ। ਉਪਯੋਗੱਤ੍ਥੇ ਹਿ ਇਦੰ ਸਾਮਿਵਚਨੰ। **ਅਸ੍ਮੀਤਿ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਯਦੇਤੰ ਅਜ੍ਝੱਤੰ ਖਨ੍ਧਪਞ੍ਚਕੰ ਉਪਾਦਾਯ ਤਣ੍ਹਾਮਾਨਦਿਟ੍ਠਿਵਸੇਨ ਸਮੂਹਗਾਹਤੋ ਅਸ੍ਮੀਤਿ ਏਵੰ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਿੰ ਸਤੀਤਿ ਅੱਤ੍ਥੋ। **ਇੱਤ੍ਥਸ੍ਮੀਤਿ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਖੱਤਿਯਾਦੀਸੁ ''ਇਦੰਪਕਾਰੋ ਅਹ''ੰਤਿ ਏਵੰ ਤਣ੍ਹਾਮਾਨਦਿਟ੍ਠਿਵਸੇਨ ਹੋਤੀਤਿ

ਇਦਮੇਤ੍ਥ ਅਨੁਪਨਿਧਾਯ ਗਹਣਂ। **ਏਵਮਾਦਿਨਾਤਿ ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ''ਏਵ◌ਂਸ੍ਮੀਤਿ, ਅਞ੍ਞਥਾਸ੍ਮੀਤਿ, ਭਵ◌ਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਇਤ੍ਥਂ ਭਵ◌ਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਏਵ◌ਂ ਭਵ◌ਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਅਞ੍ਞਥਾ ਭਵ◌ਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਅਸਸ੍ਮੀਤਿ, ਸਤਸ੍ਮੀਤਿ, ਸਿਯਨ੍ਤਿ, ਇਤ੍ਥਂ ਸਿਯਨ੍ਤਿ, ਏਵ◌ਂ ਸਿਯਨ੍ਤਿ, ਅਞ੍ਞਥਾ ਸਿਯਨ੍ਤਿ, ਅਪਾਹਂ ਸਿਯਨ੍ਤਿ, ਅਪਾਹਂ ਇਤ੍ਥਂ ਸਿਯਨ੍ਤਿ, ਅਪਾਹਂ ਏਵ◌ਂ ਸਿਯਨ੍ਤਿ, ਅਪਾਹਂ ਅਞ੍ਞਥਾ ਸਿਯ''ਨ੍ਤਿ (ਵ◌ਿਭ॰ ੯੭੩) ਇਮੇਸਂ ਤਣ੍ਹਾਵ◌ਿਚਰਿਤਾਨਂ ਗਹਣਂ। ਤਤ੍ਥ **ਏਵ◌ਂਸ੍ਮੀ**ਤਿ ਇਦਂ ਸਮਤੋ ਉਪਨਿਧਾਯ ਗਹਣਂ, ਯਥਾ ਅਯਂ ਖਤ੍ਤਿਯੋ, ਯਥਾ ਅਯਂ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ, ਏਵ◌ਂ ਅਹਮ੍ਪੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਞ੍ਞਥਾਸ੍ਮੀ**ਤਿ ਇਦਂ ਅਸਮਤੋ ਉਪਨਿਧਾਯ ਗਹਣਂ, ਯਥਾ ਅਯਂ ਖਤ੍ਤਿਯੋ, ਯਥਾ ਅਯਂ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ, ਤਤੋ ਅਞ੍ਞਥਾ ਅਹਂ ਹੀਨੋ ਵ◌ਾ ਅਧਿਕੋ ਵ◌ਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਇਤਿ ਇਮਾਨਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵ◌ੁਤ੍ਤਾਨਿ ਦ੍ਵ◌ੇਤਿ ਏਤਾਨਿ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਵਸੇਨ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਤਣ੍ਹਾਵ◌ਿਚਰਿਤਾਨਿ। **ਭਵ◌ਿਸ੍ਸ**ਨ੍ਤਿਆਦੀਨਿ ਪਨ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਅਨਾਗਤਵਸੇਨ ਵ◌ੁਤ੍ਤਾਨਿ। ਤੇਸਂ ਪੁਰਿਮਚਤੁਕ੍ਕੇ ਵ◌ੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਅਤ੍ਥੋ ਵ◌ੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਅਸਸ੍ਮੀ**ਤਿ ਅਸਤੀਤਿ ਅਸਂ। ਨਿਚ੍ਚਸ੍ਸੇਤਂ ਅਧਿਵਚਨਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਸ੍ਸਤੋ ਅਸ੍ਮੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸਤਸ੍ਮੀ**ਤਿ ਸੀਦਤੀਤਿ ਸਤਂ। ਅਨਿਚ੍ਚਸ੍ਸੇਤਂ ਅਧਿਵਚਨਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਸਸ੍ਸਤੋ ਅਸ੍ਮੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਇਤਿ ਇਮਾਨਿ ਦ੍ਵ◌ੇ ਸਸ੍ਸਤੁਚ੍ਛੇਦਵਸੇਨ ਵ◌ੁਤ੍ਤਾਨਿ। ਇਤੋ ਪਰਾਨਿ **ਸਿਯ**ਨ੍ਤਿਆਦੀਨਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਸਂਸਯਪਰਿਵ◌ਿਤਕ੍ਕਵਸੇਨ ਵ◌ੁਤ੍ਤਾਨਿ, ਤਾਨਿ ਪੁਰਿਮਚਤੁਕ੍ਕੇ ਵ◌ੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਅਤ੍ਥਤੋ ਵ◌ੇਦਿਤਬ੍ਬਾਨਿ। **ਅਪਾਹਂ ਸਿਯ**ਨ੍ਤਿਆਦੀਨਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ''ਅਪਿ ਨਾਮਾਹਂ ਭਵ◌ੇਯ੍ਯ''ਨ੍ਤਿ ਏਵ◌ਂ ਪਤ੍ਥਨਾਕਪ੍ਪਨਵਸੇਨ ਵ◌ੁਤ੍ਤਾਨਿ, ਤਾਨਿ ਪੁਰਿਮਚਤੁਕ੍ਕੇ ਵ◌ੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵ◌ੇਦਿਤਬ੍ਬਾਨਿ।

ਏਤ੍ਥ ਚ ਸਸ੍ਸਤੁਚ੍ਛੇਦਵਸੇਨ ਵ◌ੁਤ੍ਤਾ ਦ੍ਵ◌ੇ ਦਿਟ੍ਠਿਸੀਸਾ ਨਾਮ, ਅਸ੍ਮਿ, ਭਵ◌ਿਸ੍ਸਂ, ਸਿਯਂ, ਅਪਾਹਂ ਸਿਯਨ੍ਤਿ ਏਤੇ ਪਨ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸੁਦ੍ਧਸੀਸਾ ਏਵ, ''ਇਤ੍ਥਸ੍ਮੀ''ਤਿਆਦਯੋ ਤਯੋ ਤਯੋਤਿ ਦ੍ਵ◌ਾਦਸ ਸੀਸਮੂਲਕਾ ਨਾਮ। ਏਵਮੇਤਾਨਿ ਦ੍ਵ◌ੇ ਦਿਟ੍ਠਿਸੀਸਾ, ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸੁਦ੍ਧਸੀਸਾ, ਦ੍ਵ◌ਾਦਸ ਸੀਸਮੂਲਕਾਤਿ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਸ੍ਸੁਪਾਦਾਯ ਅਟ੍ਠਾਰਸ੍ਸ ਤਣ੍ਹਾਵ◌ਿਚਰਿਤਾਨਿ ਵ◌ੇਦਿਤਬ੍ਬਾਨਿ।

ਬਾਹਿਰਸ੍ਸੁਪਾਦਾਯਾਤਿ ਬਾਹਿਰਂ ਖਨ੍ਧਪਞ੍ਚਕਂ ਉਪਾਦਾਯ। ਇਦਮ੍ਪਿ ਹਿ ਉਪਯੋਗਤ੍ਥੇ ਸਾਮਿਵਚਨਂ। **ਇਮਿਨਾ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਰੂਪੇਨ ਵ◌ਾ...ਪੇ॰... ਵ◌ਿਞ੍ਞਾਣੇਨ ਵ◌ਾਤਿ ਏਵ◌ਂ ਰੂਪਾਦੀਸੁ ਏਕਮੇਵ ''ਅਹ''ਨ੍ਤਿ, ਇਤਰਂ ਕਿਞ੍ਚਨਪਲਿਬੋਧਭਾਵ◌ੇਨ ਗਹੇਤ੍ਵ◌ਾ ਤਣ੍ਹਾਦਿਵਸੇਨ ''ਅਸ੍ਮੀ''ਤਿ ਅਭਿਨਿਵ◌ਿਸਤਿ, ''ਇਮਿਨਾ''ਤਿ ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਵ◌ਿਸੇਸੋ। **ਅਸ੍ਮੀ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਖਗ੍ਗੇਨ ਵ◌ਾ ਛਤ੍ਤੇਨ ਵ◌ਾ ਅਭਿਸੇਕੇਨ ਵ◌ਾ ''ਖਤ੍ਤਿਯੋਹਮਸ੍ਮੀ''ਤਿ ਅਭਿਨਿਵ◌ਿਸਤਿ। **ਬਾਹਿਰਰੂਪਾਦਿਨਿਸ੍ਸਿਤਾਨੀ**ਤਿ ਬਾਹਿਰਾਨਿ ਪਰਸਨ੍ਤਤਿਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾਨਿ ਰੂਪਵ◌ੇਦਨਾਦੀਨਿ ਨਿਸ੍ਸਿਤਾਨਿ। **ਅਟ੍ਠਾਰਸਾ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ''ਅਸ੍ਮੀ''ਤਿਆਦਿਨਯਪ੍ਪਵਤ੍ਤਾਨਿ ਅਟ੍ਠਾਰਸ, ਤਾਨਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵ◌ੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵ◌ੇਦਿਤਬ੍ਬਾਨਿ। ''ਇਮਿਨਾ''ਤਿ ਹਿ ਅਯਮੇਵ◌ੇਤ੍ਥ ਵ◌ਿਸੇਸੋ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਦ੍ਵ◌ੇ ਦਿਟ੍ਠਿਸੀਸਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਵ◌ੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਨਿਦ੍ਧਾਰੇਤ੍ਵ◌ਾ ਵ◌ੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਉਭਯਂ ਪਨ ਏਕਜ੍ਝਂ ਕਤ੍ਵ◌ਾ ਆਹ **"ਛਤ੍ਤਿਂਸਾ"**ਤਿ।

ਨਿਦ੍ਦੇਸਤ੍ਥੇਨਾਤਿ ''ਛयिਮੇ ਆਵ◌ੁਸੋ ਤਣ੍ਹਾਕਾਯਾ''ਤਿਆਦਿਨਿਦ੍ਦੇਸਪਾਲ਼ਿਯਾ ਅਤ੍ਥਵਚਨੇਨ। **ਨਿਦ੍ਦੇਸਵ◌ਿਤ੍ਥਾਰਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਚ ਨਿਦ੍ਦੇਸਸ੍ਸ ਅਟ੍ਠਸਤਤਣ੍ਹਾਵ◌ਿਚਰਿਤਵਸੇਨ ਵ◌ਿਤ੍ਥਾਰੇਨ। **ਵ◌ਿਤ੍ਥਾਰਸ੍ਸ ਚ ਪੁਨ ਸਙ੍ਗਹਤੋ**ਤਿ ਦ੍ਵ◌ੀਹਿ ਆਕਾਰੇਹਿ ਵ◌ਿਤ੍ਥਾਰਿਤਸ੍ਸ ਅਟ੍ਠਾਰਸਤਣ੍ਹਾਵ◌ਿਚਰਿਤਪਭੇਦਸ੍ਸ ਛਲੇਵ ਤਿਸ੍ਸੋਯੇਵ◌ਾਤਿ ਚ ਪੁਨ ਸਙ੍ਗਹਣਤੋ ਚ।

ਵ◌ਿਪਾਕਵ◌ੇਦਨਾ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾ ਵ◌ਿਸੇਸਤੋ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਅਸ੍ਸਾਦੇਤਬ੍ਬਤੋ। ਤਮੇਵ ਹਿਸ੍ਸਾ ਅਸ੍ਸਾਦੇਤਬ੍ਬਤਂ ਪਕਾਸੇਤੁਂ **"ਕਥ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ। **ਅਸ੍ਸਾਦਨੇਨਾ**ਤਿ ਅਭਿਰਤਿਯਾ। **ਮਮਾਯਨ੍ਤਾ**ਤਿ ਧਨਾਯਨ੍ਤਾ। **ਚਿਤ੍ਤਕਾਰਾਦੀਨ**ਨ੍ਤਿ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਇਟ੍ਠਵਣ੍ਣਾਰਮ੍ਮਣਦਾਯਕਾਨਂ ਸਙ੍ਗਹੋ। **ਸਿਪ੍ਪਸਨ੍ਤੁਸ੍ਸਨਕਾਦੀਨ**ਨ੍ਤਿ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਵ◌ੇਜ੍ਜਾਦੀਨਂ ਸਙ੍ਗਹੋ। ਵ◌ੇਜ੍ਜਾ ਹਿ ਰਸਾਯਤਨੋਜਾਵਸੇਨ ਤਦੁਪਤ੍ਥਮ੍ਭਿਤਵਸੇਨ ਚ ਧਮ੍ਮਾਰਮ੍ਮਣਸ੍ਸ ਦਾਯਕਾ। ਸ੍ਵ◌ਾਯਂ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੋ ''ਵ◌ੀਣਾਵ◌ਾਦਕਾਦੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਚ੍ਚੇਕਞ੍ਚ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬੋ, **ਪੁਤ੍ਤਂ ਮਮਾਯਨ੍ਤਾ**ਤਿ ਪੁਤ੍ਤਂ ਸਮ੍ਪਿਯਾਯਨ੍ਤਾ। ਪੁਤ੍ਤੋ ਵ◌ਿਯ ਚੇਤ੍ਥ ਵ◌ੇਦਨਾ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ, ਸਪ੍ਪਾਯਸਪ੍ਪਿਖੀਰਾਦੀਨਿ ਵ◌ਿਯ ਵ◌ੇਦਨਾਯ ਪਚ੍ਚਯਭੂਤਾਨਿ ਇਟ੍ਠਰੂਪਾਦਿਆਰਮ੍ਮਣਾਨਿ, ਧਾਤਿ ਵ◌ਿਯ ਰੂਪਾਦਿਛਲ਼ਾਰਮ੍ਮਣਦਾਯਕਾ ਚਿਤ੍ਤਕਾਰਾਦਯੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ।

ਤਣ੍ਹਾਵ◌ਾਰਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਵ◌ੇਦਨਾਵ◌ਾਰਵਣ੍ਣਨਾ

੯੭. ਚਕ੍ਖੁਸਮ੍ਫਸ੍ਸਜਾ ਏਵ ਵੇਦਨਾ ਅਤੀਤਾਦਿਭੇਦਭਿੰਨਾ ਰਾਸਿਵਸੇਨ ਏਕਜ੍ਝੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਏਕੋ ਵੇਦਨਾਕਾਯੋ ਯਥਾ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ, ਏਵੰ ਸੋਤਸਮ੍ਫਸ੍ਸਜਾਦਿਕਾਤਿ ਪਾਲ਼ਿਯਂ ''ਛਯਿਮੇ ਆਵੁਸੋ ਵੇਦਨਾਕਾਯਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੁਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਵੇਦਨਾਕਾਯਾਤਿ ਵੇਦਨਾਸਮੂਹਾ**"ਤਿ। ਚਕ੍ਖੁਸਮ੍ਫਸ੍ਸਤੋ ਜਾਤਾ **ਚਕ੍ਖੁਸਮ੍ਫਸ੍ਸਜਾ ਵੇਦਨਾ**। ਸਾ ਪਨ ਉਪਾਦਿੰਨਾਪਿ ਅਨੁਪਾਦਿੰਨਾਪਿ, ਤਦੁਭਯਸ੍ਸਪਿ ਸਙ੍ਗਹਣੁਨ੍ਤੇਨ ਅਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾਯ ਕਤਤ੍ਤਾ ਆਹ "**ਅਯਂ ਤਾਵੇਤ੍ਥ ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਗਾਹਿਕਕਥਾ**"ਤਿ। ਇਦਾਨਿ ''ਵਿਪਾਕਵਿਧਿ ਅਯ''ਨ੍ਤਿ ਉਪਾਦਿੰਨਯੇਵ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ "**ਵਿਪਾਕਵਸੇਨਾ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਮਨੋਦ੍ਵਾਰੇ ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਤਦਾਰਮ੍ਮਣਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ।

ਅਵਸੇਸਾਨਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਨਾਦਿਵੇਦਨਾਨਂ। **ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਾਦੀ**ਤਿ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਅਨਨ੍ਤਰਾਦੀਨਂ ਸਙ੍ਗਹੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਅਨਨ੍ਤਰਾਨਞ੍ਹਿ ਅਨਨ੍ਤਰਾਦਿਵਸੇਨ, ਇਤਰੇਸਂ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਵਸੇਨ ਫਸ੍ਸੋ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ, ਮਨੋਦ੍ਵਾਰੇ ਪਨ ਤਦਾਰਮ੍ਮਣਵੇਦਨਾਨਂ ਮਨੋਸਮ੍ਫਸ੍ਸੋ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਵਸੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ। **ਅਦ੍ਵਾਰਿਕਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਦ੍ਵਾਰਰਹਿਤਾਨਂ। ਨ ਹਿ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਆਦਿਵੇਦਨਾਨਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਦ੍ਵਾਰਂ ਅਤ੍ਥਿ। **ਸਹਜਾਤਮਨੋਸਮ੍ਫਸ੍ਸਸਮੁਦਯਾ**ਤਿ ਏਤੇਨਸ੍ਸ ਤਾਸਂ ਸਹਜਾਤਕੋਟਿਯਾ ਪਚ੍ਚਯਭਾਵਮਾਹ।

ਵੇਦਨਾਵਾਰਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਫਸ੍ਸਵਾਰਵਣ੍ਣਨਾ

੯੮. ਚਕ੍ਖੁਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਸਮ੍ਫਸ੍ਸੋ **ਚਕ੍ਖੁਸਮ੍ਫਸ੍ਸੋ**। **ਪਞ੍ਚਵਤ੍ਥੁਕਾ**ਤਿ ਚਕ੍ਖਾਦਿਪਞ੍ਚਵਤ੍ਥੁਕਾ ਚਕ੍ਖਾਦਿਪਞ੍ਚਵਤ੍ਥੁਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਯਾ। ''ਉਪਾਦਿੰਨਕਕਥਾ ਏਸਾ''ਤਿ **ਬਾਵੀਸਤਿ**ਗ੍ਗਹਣਂ, ਪਵਤ੍ਤਿਕਥਾਭਾਵਤੋ **ਲੋਕਿਯ**ਗ੍ਗਹਣਂ। **ਵਿਪਾਕਮਨਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਫਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਵਿਪਾਕਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਫਸ੍ਸਾ। ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇਨ ਵਿਯ ਪਚ੍ਚਯੇਨਪਿ ਉਪਾਦਿੰਨਕੇਨੇਵ ਭਵਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ "**ਛੰਨਂ ਚਕ੍ਖਾਦੀਨਂ ਆਯਤਨਾਨ**"ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਫਸ੍ਸਵਾਰਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਸਲ਼ਾਯਤਨਵਾਰਵਣ੍ਣਨਾ

੯੯. ਨਿਦਸ੍ਸਨਮਤ੍ਤਞ੍ਚੇਤਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਯਥਾ ਏਤ੍ਥ ਅਰੂਪਲੋਕਾਪੇਕ੍ਖਾਯ ਛਟ੍ਠਾਯਤਨਞ੍ਚ ਸਲ਼ਾਯਤਨਞ੍ਚ ਸਲ਼ਾਯਤਨਨ੍ਤਿ ਏਕਸੇਸੋ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬੋ, ਏਵਂ ਯੇਸਂ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਉਪਾਦਿੰਨੋ, ਪਚ੍ਚਯੋ ਪਨ ਅਨੁਪਾਦਿੰਨੋਤਿਪਿ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬੋ। ਤੇਸਂ ਮਤੇਨ ਬਾਹਿਰਾਯਤਨਵਸੇਨਪਿ ਏਕਸੇਸੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ ''ਛਟ੍ਠਾਯਤਨਞ੍ਚ ਸਲ਼ਾਯਤਨਞ੍ਚ ਸਲ਼ਾਯਤਨਞ੍ਚ ਸਲ਼ਾਯਤਨ''ਨ੍ਤਿ। ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗੋਪਿ ਇਮਸ੍ਸ ਆਗਮਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸਂਵਣ੍ਣਨਾਤਿ ਆਹ "**ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗੇ…ਪੇ॰… ਵੁਤ੍ਤਨਯਮੇਵਾ**"ਤਿ। ਏਸ ਨਯੋ ਅਞ੍ਞਤ੍ਥਾਪਿ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗਗ੍ਗਹਣੇ।

ਸਲ਼ਾਯਤਨਵਾਰਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਨਾਮਰੂਪਵਾਰਵਣ੍ਣਨਾ

੧੦੦. **ਨਮਨਲਕ੍ਖਣ**ਨ੍ਤਿ ਆਰਮ੍ਮਣਾਭਿਮੁਖਂ ਨਮਨਸਭਾਵਂ ਤੇਨ ਵਿਨਾ ਅਪਵਤ੍ਤਨਤੋ। **ਰੁਪ੍ਪਨਂ** ਸੀਤਾਦਿਵਿਰੋਧਿਪਚ੍ਚਯਸਨ੍ਨਿਪਾਤੇ ਵਿਸਦਿਸੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿ। ਇਮੇ ਪਨ **ਤਯੋ**ਤਿਆਦਿਨਾ ਸਬ੍ਬਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦਸਾਧਾਰਣਵਸੇਨੇਵ ਤਂਸਙ੍ਖਾਰਕ੍ਖਨ੍ਧਗ੍ਗਹਣਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਯੇ ਯਤ੍ਥ ਅਸਾਧਾਰਣਾ, ਤੇਪਿ ਅਤ੍ਥਤੋ ਗਹਿਤਾਯੇਵਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਉਪਾਦਿਯਿਤ੍ਵਾਤਿ ਪਚ੍ਚਯੇ ਕਤ੍ਵਾ। ਪਚ੍ਚਯਕਰਣਮੇਵ ਹਿ ਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯਭੂਤਧਮ੍ਮਾਨਂ ਉਪਾਦਿਯਨਂ। ਸਮੂਹਸਮ੍ਬਨ੍ਧੇ ਸਾਮਿਵਚਨਂ ਏਤਨ੍ਤਿ "**ਸਮੂਹਤ੍ਥੇ ਏਤਂ ਸਾਮਿਵਚਨ**"ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਤੇਨ ਵਿਨਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋ। **ਤੇਨਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਮਾ। **ਤਂ ਸਬ੍ਬਮ੍ਪੀ**ਤਿ ਤਂ ਭੂਤੁਪਾਦਾਯਪਭੇਦਂ ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਸਤ੍ਤਵੀਸਤਿਵਿਧਂ। **ਯਸ੍ਸ ਨਾਮਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਚਤੁਵੋਕਾਰਭਵੇ ਨਾਮਸ੍ਸ। **ਵਿਞ੍ਞਾਣ**ਮ੍ਪਿ ਤਪ੍ਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਮੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। **ਰੂਪਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਏਕਵੋਕਾਰਭਵੇ ਰੂਪਸ੍ਸ। **ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ** ਪਨ ਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰਭਵੇ ਸਙ੍ਖਾਰਵਿਞ੍ਞਾਣਮੇਵ। **ਯਸ੍ਸ** ਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰਭਵੇ ਨਾਮਰੂਪਸ੍ਸ। **ਤਸ੍ਸ ਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਸਹਜਾਤਸ੍ਸ ਸਹਜਾਤਾਦਿਵਸੇਨ, ਅਨਨ੍ਤਰਸ੍ਸ ਅਨਨ੍ਤਰਾਦਿਵਸੇਨ, ਇਤਰਸ੍ਸ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਾਦਿਵਸੇਨ ਤਸ੍ਸ ਨਾਮਸ੍ਸ ਯਥਾਰਹਂ ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯਭਾਵੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਨਾਮਰੂਪਵਾਰਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਵਿਞ੍ਞਾਣਵਾਰਵਣ੍ਣਨਾ

੧੦੧. **ਤੇਭੂਮਕਵਿਪਾਕ**ਗ੍ਗਹਣੇ ਕਾਰਣਂ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਮੇਵ। **ਸਙ੍ਖਾਰੋ ਯਸ੍ਸ ਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਅਟ੍ਠਵਿਧੋਪਿ ਕਾਮਾਵਚਰਪੁਞ੍ਞਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰੋ ਸੋਲ਼ਸਵਿਧਸ੍ਸ ਕਾਮਾਵਚਰਵਿਪਾਕਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ, ਪਞ੍ਚਵਿਧੋਪਿ ਰੂਪਾਵਚਰਪੁਞ੍ਞਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰੋ ਪਞ੍ਚਵਿਧਸ੍ਸ ਰੂਪਾਵਚਰਵਿਪਾਕਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ, ਦ੍ਵਾਦਸਵਿਧੋਪਿ ਅਪੁਞ੍ਞਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰੋ ਸਤ੍ਤਵਿਧਸ੍ਸ ਅਕੁਸਲਵਿਪਾਕਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ, ਚਤੁਬ੍ਬਿਧੋਪਿ ਆਨੇਞ੍ਜਾਭਿਸਙ੍ਕਾਰੋ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਸ੍ਸ ਅਰੂਪਾਵਚਰਵਿਪਾਕਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਯਥਾਰਹਂ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਪਵਤ੍ਤੀਸੁ ਕਮ੍ਮਪਚ੍ਚਯੇਨ ਚੇਵ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯੇਨ ਚ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਸਙ੍ਖੇਪੋ, ਵਿਤ੍ਥਾਰੋ ਪਨ **ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗੇ** (ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ੨.੬੨੦) ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਵਿਞ੍ਞਾਣਵਾਰਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਸਙ੍ਖਾਰਵਾਰਵਣ੍ਣਨਾ

੧੦੨. **ਅਭਿਸਙ੍ਖਰਣਲਕ੍ਖਣੋ**ਤਿ ਅਭਿਸਞ੍ਚੇਤਯਿਤਸਭਾਵੋ, ਆਯੂਹਨਲਕ੍ਖਣੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਚੋਪਨਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਕਾਯਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿਸਙ੍ਖਾਤਚੋਪਨਵਸੇਨ। ਤੇਨ ਪਞ੍ਚਦ੍ਵਾਰਿਕਚੇਤਨਾ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। **ਵਚਨਭੇਦਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਵਾਚਾਨਿਚ੍ਛਾਰਣਵਸੇਨ। ਵਚੀਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿਸਮੁਟ੍ਠਾਪਨਵਸੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਾ ਵੀਸਤਿ, ਨਵ ਮਹਗ੍ਗਤਕੁਸਲਚੇਤਨਾ ਚਾਤਿ **ਏਕੂਨਤਿਂਸ ਮਨੋਸਞ੍ਚੇਤਨਾ**। "**ਕੁਸਲਾਨਂ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਵਸੇਨਾ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਏਕਚ੍ਚਾਨਂ ਆਰਮ੍ਮਣਵਸੇਨਪੀਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ। **ਸਹਜਾਤਾਦਿਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਸਹਜਾਤ-ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞ-ਨਿਸ੍ਸਯ-ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤ-ਅਤ੍ਥਿ-ਅਵਿਗਤਹੇਤੁਵਸੇਨ, ਅਨਨ੍ਤਰਾਨਂ ਅਨਨ੍ਤਰਸਮਨਨ੍ਤਰਅਨਨ੍ਤਰੂਪਨਿਸ੍ਸਯਨਤ੍ਥਿਵਿਗਤਾਸੇਵਨਸੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ। **ਅਪਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਂ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ।

ਸਙ੍ਖਾਰਵਾਰਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਅਵਿਜ੍ਜਾਵਾਰਵਣ੍ਣਨਾ

੧੦੩. "**ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚੇਅਞ੍ਞਾਣ**"ਨ੍ਤਿ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਵੁਤ੍ਤਮਤ੍ਥਂ ਵਿਵਰਿਤੁਂ "**ਤਤ੍ਥਾ**"ਤਿਆਦਿ ਆਰਦ੍ਧਂ। **ਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਞ੍ਞਾਣਂ। ਸਤਿਪਿ ਪਹਾਤਬ੍ਬਤ੍ਤੇ ਪਰਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਤ੍ਤਵਸੇਨ **ਅਨ੍ਤੋਗਧਂ**। **ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਞ੍ਚਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਵਤ੍ਥੁਸਙ੍ਖਾਤਂ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਖਨ੍ਧਸਙ੍ਖਾਤਞ੍ਚ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਂ ਅਸ੍ਸ ਅਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ। ਤਂ ਹਿਸ੍ਸ ਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। **ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਸ੍ਸ। **ਯਾਥਾਵਲਕ੍ਖਣਪਟਿਵੇਧਨਿਵਾਰਣੇਨਾ**ਤਿ ਸਙ੍ਖਤਅਵਿਪਰੀਤਸਭਾਵਪਟਿਵਿਜ੍ਝਨਸ੍ਸ ਨਿਵਾਰਣੇਨ। ਏਤੇਨਸ੍ਸ ਪਰਿਞ੍ਞਾਭਿਸਮਯਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਪਟਿਵੇਧਸ੍ਸ

ਵਿਬਨ੍ਧਕਭਾਵਮਾਹ। **ਞਾਣਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ**ਤਿ ‘‘ਇਦਂ ਦੁਕ੍ਖਂ, ਏਤ੍ਤਕਂ ਦੁਕ੍ਖ’’ਨ੍ਤਿ ਅਨੁਬੁਜ੍ਝਨਾਕਾਰਾਯ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਞਾਣਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ। **ਏਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚੇ। **ਅਪ੍ਪਦਾਨੇਨਾ**ਤਿ ਅਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੇਨ। ਏਤੇਨਸ੍ਸਾ ਅਨੁਬੋਧਞਾਣਸ੍ਸਪਿ ਵਿਬਨ੍ਧਕਤਮਾਹ।

ਤੀਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ ਅਨ੍ਤੋਗਧਾਭਾਵਤੋ। ਇਧ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਖਨ੍ਧਵਸੇਨੇਵ ਵਤ੍ਥੁਤੋ ਸਮੁਦਯੇ ਅਞ੍ਞਾਣਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। **ਏਕੇਨੇਵਾ**ਤਿ ਇਤਰਂ ਕਾਰਣਤ੍ਤਯਂ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। ਯਦਿਪਿ ਅਞ੍ਞਾਣਂ ਨਿਰੋਧਮਗ੍ਗੇ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਨ ਕਰੋਤਿ, ਕੁਤੋ ਤਦਨ੍ਤੋਗਧਤਬ੍ਬਤ੍ਥੁਤਾ, ਤੇ ਪਨ ਜਾਨਿਤੁਕਾਮਸ੍ਸ ਤਪ੍ਪਟਿਚ੍ਛਾਦਨਵਸੇਨ ਅਨਿਰੋਧਮਗ੍ਗੇਸੁ ਨਿਰੋਧਮਗ੍ਗਗ੍ਗਾਹਹੇਤੁਤਾਵਸੇਨ ਚ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨਂ **“ਨਿਰੋਧੇ ਪਟਿਪਦਾਯਞ੍ਚ ਅਞ੍ਞਾਣ**”ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਤੇਨਾਹ **“ਪਟਿਚ੍ਛਾਦਨਤੋ**”ਤਿਆਦਿ। ਤਸ੍ਸਤ੍ਥੋ ਵੁਤ੍ਤੋਯੇਵ। **ਗਮ੍ਭੀਰਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਸਭਾਵੇਨੇਵ ਗਮ੍ਭੀਰਤ੍ਤਾ। ਅਗਾਧਅਪਤਿਟ੍ਠਾਭਾਵੇਨ ਤਂਵਿਸਯਸ੍ਸ ਞਾਣਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤੁਂ ਅਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯਤ੍ਤਾ **ਦੁਦ੍ਦਸਂ। ਪੁਰਿਮਂ ਪਨ** ਸਚ੍ਚਦ੍ਵਯਂ। **ਵਞ੍ਚਨੀਯਟ੍ਠੇਨਾ**ਤਿ ਵਞ੍ਚਕਭਾਵੇਨ ਅਯਾਥਾਵਭਾਵੇਨ ਉਪਟ੍ਠਾਨਤੋ **ਦੁਦ੍ਦਸਤ੍ਤਾ ਗਮ੍ਭੀਰਂ,** ਨ ਸਭਾਵਤੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਂਵਿਸਯਂ ਅਞ੍ਞਾਣਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। **ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਪੁਰਿਮਸਚ੍ਚਦ੍ਵਯੇ ਅਨਿਚ੍ਚਾਦਿਸਭਾਵਲਕ੍ਖਣਸ੍ਸ ਦੁਦ੍ਦਸਤ੍ਤਾ ਏਵ ਨਿਚ੍ਚਾਦਿਵਿਪਲ੍ਲਾਸਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਤਿ ਅਞ੍ਞਾਣਨ੍ਤਿ ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਤਬ੍ਬਂ।

ਇਦਾਨਿ ਨਿਦ੍ਦੇਸਵਿਭਾਗੇਨਪਿ ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਸਚ੍ਚੇਸੁ ਪਵਤ੍ਤਿਵਿਭਾਗਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **“ਅਪਿਚਾ**”ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ **ਦੁਕ੍ਖੇ**ਤਿ ਏਤ੍ਤਕੇਨ ਭੁਮ੍ਮਨਿਦ੍ਦੇਸੇਨ। **ਸਙ੍ਗਹਤੋ**ਤਿ ਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਤਾਯ ਦੁਕ੍ਖੇਨ ਸਙ੍ਗਹੇਤਬ੍ਬਤੋ। ਤੇਨ ਨਿਦ੍ਧਾਰਣਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਮਿਞ੍ਹਿ ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਨਿਦ੍ਧਾਰੀਯਤਿ, ਨ ਅਞ੍ਞਸ੍ਮਿਂ। **ਵਤ੍ਥੁਤੋ**ਤਿ ਆਧਾਰਤ੍ਥਂ। ਦੁਕ੍ਖਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਯਾ ਹਿ ਅਵਿਜ੍ਜਾ। **ਆਰਮ੍ਮਣਤੋ**ਤਿ ਵਿਸਯਤ੍ਥਂ ਤਂ ਆਰਬ੍ਭ ਪਵਤ੍ਤਨਤੋ। **ਕਿਚ੍ਚਤੋ**ਤਿ ਬਜਾਪਨਤ੍ਥਂ ਛਾਦਨਵਸੇਨ ਤਂ ਬਜਾਪੇਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਨਤੋ। ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨ ਸੇਸੇਸੁਪਿ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਅਵਿਸੇਸਤੋ**ਤਿ ਵਿਸੇਸਾਭਾਵਤੋ, ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਦੁਕ੍ਖਾਦੀਸੁ ਪਵਤ੍ਤਿਆਕਾਰਵਿਸੇਸਂ ਅਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸਭਾਵਤੋ**ਤਿ ਸਰਸਲਕ੍ਖਣਤੋ। ਚਤੁਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਸਚ੍ਚਾਨਂ ਅਜਾਨਨਸਭਾਵਾ ਹਿ ਅਵਿਜ੍ਜਾ। ਕਾਮਰਾਗਭਵਰਾਗਾ ਕਾਮਾਸਵਭਵਾਸਵਾਤਿ ਆਹ **“ਸਹਜਾਤਾਦਿਵਸੇਨਾ**”ਤਿ। ਨਨੁ ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਏਵ ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਵੋ, ਸੋ ਕਥਂ ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਪਚ੍ਚਯੋਤਿ ਆਹ **“ਪੁਬ੍ਬੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾ**”ਤਿਆਦਿ।

ਅਵਿਜ੍ਜਾਵਾਰਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਆਸਵਵਾਰਵਣ੍ਣਨਾ

੧੦੪. ਆਸਵਵਾਰੇ ਆਸਵ-ਸਦ੍ਦਤ੍ਥੋ ਆਸਵਵਿਚਾਰੋ ਚ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤੋਯੇਵ। ਕਸ੍ਮਾ ਪਨਾਯਂ ਵਾਰੋ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਨਨੁ ਅਵਿਜ੍ਜਾਦਿਕਾਵ ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦਦੇਸਨਾਤਿ ਚੋਦਨਂ ਸਨ੍ਧਾਯ **“ਅਯਂ ਵਾਰੋ**”ਤਿਆਦਿ ਆਰਦ੍ਧਂ। **ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦਪਦੇਸੂ**ਤਿ ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦਕੋਟ੍ਠਾਸੇਸੁ। ਦ੍ਵਾਦਸਕੋਟ੍ਠਾਸਾ ਹਿ ਸਤ੍ਥੁ ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦਦੇਸਨਾ। **ਤਸ੍ਸਾਪਿ ਪਚ੍ਚਯਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਨਾਯਂ ਕਾਪਿਲਾਨਂ ਮੂਲਪਕਤਿ ਵਿਯ ਅਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾ, ਅਥ ਖੋ ਸਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾਤਿ ਅਵਿਜ੍ਜਾਯਪਿ ਪਚ੍ਚਯਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ। **ਆਸਵਸਮੁਦਯੇਨਾ**ਤਿ ਅਤੀਤਭਵੇ ਆਸਵਾਨਂ ਸਮੁਦਯੇਨ ਏਤਰਹਿ ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਸਮੁਦਯੋ, ਏਤਰਹਿ ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਸਮੁਦਯੇਨ ਅਨਾਗਤੇ ਆਸਵਸਮੁਦਯੋਤਿ ਏਵਂ ਆਸਵਾਵਿਜ੍ਜਾਨਂ ਪਚ੍ਚਯਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਨ੍ਨਕਭਾਵੇਨ ਅਪਰਾਪਰਂ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨਂ ਆਦਿਕੋਟਿਅਭਾਵੇਨੇਵ ਤਨ੍ਨਿਮਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਂਸਾਰਸ੍ਸ ਆਦਿਕੋਟਿਅਭਾਵਤੋ ਅਨਮਤਗ੍ਗਤਾਸਿਦ੍ਧਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਦ੍ਵਤ੍ਤਿਂਸ ਠਾਨਾਨੀਤਿ ਦ੍ਵਤ੍ਤਿਂਸ ਸਚ੍ਚਪ੍ਪਟਿਵੇਧਕਾਰਣਾਨਿ, ਦ੍ਵਤ੍ਤਿਂਸ ਵਾ ਚਤੁਸਚ੍ਚਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਾਨਿ। **ਇਮਮ੍ਹਾ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਸੁਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਯਾਯ ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ ਨਾਮ ਹੋਤਿ, ਸਾ ਅਰਿਯਾ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ ਏਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਸੁਤ੍ਤਂ, ਇਤੋ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਸੁਤ੍ਤਤੋ।

ਚਤੁਸਚ੍ਚਪਰਿਯਾਯੇਹੀਤਿ ਚਤੁਸਚ੍ਚਾਧਿਗਮਕਾਰਣੇਹਿ। **ਅਰਹਤ੍ਤਪਰਿਯਾਯੇਹੀ**ਤਿ ‘‘ਸੋ ਸਬ੍ਬਸੋ ਰਾਗਾਨੁਸਯਂ ਪਹਾਯਾ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਅਰਹਤ੍ਤਾਧਿਗਮਕਾਰਣੇਹਿ। ਤੇਨਾਹ **“ਚਤੁਸਟ੍ਠਿਯਾ ਕਾਰਣੇਹੀ**”ਤਿ।

ਆਸਵਵਾਰਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾਯ ਲੀਨਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨਾ ਸਮਤ੍ਤਾ।

੧੦. ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੦੫. ਜਾਨਪਦਿਨੋਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੨.੯੫) ਜਨਪਦਵਨ੍ਤੋ, ਜਨਪਦਸ੍ਸ ਵਾ ਇਸ੍ਸਰਾ **ਰਾਜਕੁਮਾਰਾ**। ਗੋਤ੍ਤਵਸੇਨ **ਕੁਰੂ** ਨਾਮ। ਤੇਸਂ ਨਿਵਾਸੋ ਯਦਿ ਏਕੋ ਜਨਪਦੋ, ਕਥਂ ਬਹੁਵਚਨਨ੍ਤਿ ਆਹ **“ਰੁਲ੍ਹੀਸਦ੍ਦੇਨਾ”**ਤਿ। ਅਕ੍ਖਰਚਿਨ੍ਤਕਾ ਹਿ ਈਦਿਸੇਸੁ ਠਾਨੇਸੁ ਯੁਤ੍ਤੇ ਵਿਯ ਸਲਿਙ੍ਗਵਚਨਾਨਿ (ਪਾਇਨਿ ੧.੨੫੧) ਇਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਰੁਲ੍ਹੀ ਯਥਾ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰਾਪਿ ‘‘ਅਙ੍ਗੇਸੁ ਵਿਹਰਤਿ, ਮਲ੍ਲੇਸੁ ਵਿਹਰਤੀ’’ਤਿ ਚ। ਤਬ੍ਬਿਸੇਸਨੇ ਪਨ ਜਨਪਦ-ਸਦ੍ਦੇ ਜਾਤਿ-ਸਦ੍ਦੇ ਏਕਵਚਨਮੇਵ। **ਅਟ੍ਠਕਥਾਚਰਿਯਾ ਪਨਾ**ਤਿ **ਪਨ**-ਸਦ੍ਦੋ ਵਿਸੇਸਤ੍ਥਜੋਤਨੋ। ਤੇਨ ਪੁਥੁਅਤ੍ਥਵਿਸਯਤਾਯ ਏਵਂ ਤਂ ਬਹੁਵਚਨਨ੍ਤਿ ‘‘ਬਹੁਕੇ ਪਨਾ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਵਕ੍ਖਮਾਨਂ ਵਿਸੇਸਂ ਦੀਪੇਤਿ। **ਸੁਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਮਨ੍ਧਾਤੁਮਹਾਰਾਜਸ੍ਸ ਆਨੁਭਾਵਦਸ੍ਸਨਾਨੁਸਾਰੇਨ ਪਰਮ੍ਪਰਾਗਤਂ ਕਥਂ ਸੁਤ੍ਵਾ। **ਅਨੁਸਂਯਾਯਨ੍ਤੇਨਾ**ਤਿ ਅਨੁਵਿਚਰਨ੍ਤੇਨ। **ਏਤੇਸਂ ਠਾਨਨ੍ਤਿ** ਚਨ੍ਦਿਮਸੂਰਿਯਮੁਖੇਨ ਚਾਤੁਮਹਾਰਾਜਿਕਭਵਨਮਾਹ। ਤੇਨਾਹ **“ਤਤ੍ਥ ਅਗਮਾਸੀ”**ਤਿਆਦਿ। **ਸੋਤਿ** ਮਨ੍ਧਾਤੁਮਹਾਰਾਜਾ। **ਤਨ੍ਤਿ** ਚਾਤੁਮਹਾਰਾਜਿਕਰਜ੍ਜਂ। **ਗਹੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ। **ਪੁਨ ਪੁਚ੍ਛਿ** ਪਰਿਣਾਯਕਰਤਨਂ। **ਦੋਵਾਰਿਕਭੂਮਿਯਂ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ** ਸੁਧਮ੍ਮਾਯ ਦੇਵਸਭਾਯ ਦੇਵਪੁਰਸ੍ਸ ਚ ਚਤੂਸੁ ਦ੍ਵਾਰੇਸੁ ਆਰਕ੍ਖਾਯ ਅਧਿਕਤਤ੍ਤਾ। **ਦਿਬ੍ਬਰੁਕ੍ਖਸਹਸ੍ਸਪਟਿਮਣ੍ਡਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ‘‘ਚਿਤ੍ਤਲਤਾਵਨ’’ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁਪਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ।

ਪਥਵਿਯਂ ਪਤਿਟ੍ਠਾਸੀਤਿ ਭਸ੍ਸਿਤ੍ਵਾ ਪਥਵਿਯਾ ਆਸਨ੍ਨੇ ਠਾਨੇ ਅਟ੍ਠਾਸਿ, ਠਤ੍ਵਾ ਚ ਨਚਿਰਸ੍ਸੇਵ ਅਨ੍ਤਰਧਾਯਿ ਤੇਨਤ੍ਤਭਾਵੇਨ ਰਞ੍ਞੋ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਸ੍ਸਰਿਯਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋ। ‘‘ਚਿਰਤਰਂ ਕਾਲਂ ਠਤ੍ਵਾ’’ਤਿ ਅਪਰੇ। **ਦੇਵਭਾਵੋ ਪਾਤੁਰਹੋਸਿ** ਦੇਵਲੋਕੇ ਪਵਤ੍ਤਿਵਿਪਾਕਦਾਯਿਨੋ ਅਪਰਾਪਰਿਯਾਯਵੇਦਨੀਯਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਕਤੋਕਾਸਤ੍ਤਾ। ਅਵਯਵੇ ਸਿਦ੍ਧੋ ਵਿਸੇਸੋ ਸਮੁਦਾਯਸ੍ਸ ਵਿਸੇਸਕੋ ਹੋਤੀਤਿ **ਏਕਮ੍ਪਿ ਰਟ੍ਠਂ ਬਹੁਵਚਨੇਨ ਵੋਹਰੀਯਤਿ**।

ਦ-ਕਾਰੇਨ ਅਤ੍ਥਂ ਵਣ੍ਣਯਨ੍ਤਿ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਨਯੇਨ। **ਕਮ੍ਮਾਸੋ**ਤਿ ਕਮ੍ਮਾਸਪਾਦੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਉਤ੍ਤਰਪਦਲੋਪੇਨ ਯਥਾ ‘‘ਰੂਪਭਵੋ ਰੂਪ’’ਨ੍ਤਿ। ਕਥਂ ਪਨ ਸੋ ਕਮ੍ਮਾਸਪਾਦੋਤਿ ਆਹ **“ਤਸ੍ਸ ਕਿਰਾ”**ਤਿਆਦਿ। **ਦਮਿਤੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਕੀਦਿਸਂ ਦਮਨਂ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਨ੍ਤਿ ਆਹ **“ਪੋਰਿਸਾਦਭਾਵਤੋ ਪਟਿਸੇਧਿਤੋ”**ਤਿ। **ਇਮੇ ਪਨ ਥੇਰਾ**ਤਿ ਮਜ੍ਝਿਮਭਾਣਕੇ ਵਦਤਿ, ਤੇ ਪਨ ਚੂਲ਼ਕਮ੍ਮਾਸਦਮ੍ਮਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਤਥਾ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਯਕ੍ਖਿਨਿਪੁਤ੍ਤੋ ਹਿ ਕਮ੍ਮਾਸਪਾਦੋ ਅਲੀਨਸਤ੍ਤੁਕੁਮਾਰਕਾਲੇ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੇਨ ਤਤ੍ਥ ਦਮਿਤੋ, ਸੁਤਸੋਮਕਾਲੇ ਪਨ ਬਾਰਾਣਸਿਰਾਜਾ ਪੋਰਿਸਾਦਭਾਵਪਟਿਸੇਧਨੇਨ ਯਤ੍ਥ ਦਮਿਤੋ, ਤਂ ਮਹਾਕਮ੍ਮਾਸਦਮ੍ਮਂ ਨਾਮ। **ਪੁਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ **ਅਤ੍ਰਜੋ**ਤਿ ਵਚਨਂ ਓਰਸਪੁਤ੍ਤਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ।

ਯੇਹਿ ਆਵਸਿਤਪਦੇਸੋ ਕੁਰੁਰਟ੍ਠਨ੍ਤਿ ਨਾਮਂ ਲਭਿ, ਤੇ ਉਤ੍ਤਰਕੁਰੁਤੋ ਆਗਤਾ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਤਤ੍ਥ ਰਕ੍ਖਿਤਨਿਯਾਮੇਨੇਵ ਪਞ੍ਚ ਸੀਲਾਨਿ ਰਕ੍ਖਿਂਸੁ, ਤੇਸਂ ਦਿਟ੍ਠਾਨੁਗਤਿਯਾ ਪਚ੍ਛਿਮਾ ਜਨਤਾਤਿ, ਸੋ ਦੇਸਧਮ੍ਮਵਸੇਨ ਅਵਿਚ੍ਛੇਦਤੋ ਵਤ੍ਤਮਾਨੋ **ਕੁਰੁਵਤ੍ਤਧਮ੍ਮੋ**ਤਿ ਪਞ੍ਞਾਯਿਤ੍ਥ, ਅਯਞ੍ਚ ਅਤ੍ਥੋ **ਕੁਰੁਧਮ੍ਮਜਾਤਕੇਨ** (ਜਾ॰ ੧.੩.੭੬-੭੮) ਦੀਪੇਤਬ੍ਬੋ। ਸੋ ਅਪਰਭਾਗੇ ਯਤ੍ਥ ਪਠਮਂ ਸਂਕਿਲਿਟ੍ਠੋ ਜਾਤੋ, ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **“ਕੁਰੁਰਟ੍ਠਵਾਸੀਨ”**ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਯਤ੍ਥ ਭਗਵਤੋ ਵਸਨੋਕਾਸੋ ਕੋਚਿ ਵਿਹਾਰੋ ਨ ਹੋਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਕੇਵਲਂ ਗੋਚਰਗਾਮਕਿਤ੍ਤਨਂ ਨਿਦਾਨਕਥਾਯ ਪਕਤਿ, ਯਥਾ ਤਂਸਕ੍ਕੇਸੁ ਵਿਹਰਤਿ ਦੇਵਦਹਂ ਨਾਮ ਸਕ੍ਕਾਨਂ ਨਿਗਮੋਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **“ਅਵਸਨੋਕਾਸਤੋ”**ਤਿਆਦਿਮਾਹ।

ਉਦ੍ਦੇਸਵਾਰਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੧੦੬. ਕਸ੍ਮਾ ਭਗਵਾ ਇਮਂ ਸੁਤ੍ਤਮਭਾਸੀਤਿ ਅਸਾਧਾਰਣਸਮੁਟ੍ਠਾਨਂ ਪੁਚ੍ਛਤਿ, ਸਾਧਾਰਣਂ ਪਨ ਪਾਕਟਨ੍ਤਿ ਅਨਾਮਟ੍ਠਂ, ਤੇਨ ਸੁਤ੍ਤਨਿਕ੍ਖੇਪੋ ਪੁਚ੍ਛਿਤੋਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਇਤਰੋ "**ਕੁਰੁਰਟ੍ਠਵਾਸੀਨ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਅਪਰਜ੍ਝਾਸਯੋਯਂ ਸੁਤ੍ਤਨਿਕ੍ਖੇਪੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਏਤੇਨ ਬਾਹਿਰਸਮੁਟ੍ਠਾਨਂ ਵਿਭਾਵਿਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਂ ਪਨ ਅਸਾਧਾਰਣਞ੍ਚ **ਮੂਲਪਰਿਯਾਯਸੁਤ੍ਤਾਦਿਟੀਕਾਯਂ** ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਕੁਰੁਰਟ੍ਠਂ ਕਿਰ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੨.੩੭੩) ਤਦਾ ਤਨ੍ਨਿਵਾਸੀਨਂ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰਵਨ੍ਤਤਾਯ ਪੁਬ੍ਬੇ ਚ ਕਤਪੁਞ੍ਞਤਾਬਲੇਨ ਉਤੁਆਦਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨਮੇਵ ਅਹੋਸਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ "**ਉਤੁਪਚ੍ਚਯਾਦਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ**"ਤਿ। **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਭੋਜਨਾਦਿਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਂ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਕੇਚਿ ਪਨ ''ਪੁਬ੍ਬੇ ਕੁਰੁਵਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾਨੁਟ੍ਠਾਨਵਾਸਨਾਯ ਉਤ੍ਤਰਕੁਰੁ ਵਿਯ ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਉਤੁਆਦਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨਮੇਵ ਹੋਨ੍ਤਂ ਭਗਵਤੋ ਕਾਲੇ ਸਾਤਿਸਯਂ ਉਤੁਸਪ੍ਪਾਯਾਦਿਯੁਤ੍ਤਂ ਤਂ ਰਟ੍ਠਂ ਅਹੋਸੀ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਚਿਤ੍ਤਸਰੀਰਕਲ੍ਲਤਾਯਾ**ਤਿ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਰੀਰਸ੍ਸ ਚ ਅਰੋਗਤਾਯ। **ਅਨੁਗ੍ਗਹਿਤਪਞ੍ਞਾਬਲਾ**ਤਿ ਲਦ੍ਧੁਪਕਾਰਞਾਣਾਨੁਭਾਵਾ, ਅਨੁ ਅਨੁ ਵਾ ਆਚਿਣ੍ਣਪਞ੍ਞਾਤੇਜਾ। **ਏਕਵੀਸਤਿਯਾ ਠਾਨੇਸੂ**ਤਿ ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਵਸੇਨ ਚੁਦ੍ਦਸਸੁ ਠਾਨੇਸੁ, ਵੇਦਨਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਵਸੇਨ ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਠਾਨੇ, ਤਥਾ ਚਿਤ੍ਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਵਸੇਨ, ਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਵਸੇਨ ਪਞ੍ਚਸੁ ਠਾਨੇਸੂਤਿ ਏਵਂ ਏਕਵੀਸਤਿਯਾ ਠਾਨੇਸੁ। **ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਅਰਹਤ੍ਤੇ ਪਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਚਤੁਸਚ੍ਚਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਯਥਾ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਪਾਪੇਤਿ, ਏਵਂ ਦੇਸਨਾਵਸੇਨ ਅਰਹਤ੍ਤੇ ਪਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ। ਸੁਵਣ੍ਣਚਙ੍ਕੋਟਕਸੁਵਣ੍ਣਮਞ੍ਜੂਸਾਸੁ ਪਕ੍ਖਿਤ੍ਤਾਨਿ ਸੁਮਨਚਮ੍ਪਕਾਦਿਨਾਨਾਪੁਪ੍ਫਾਨਿ ਮਣਿਪੁਤ੍ਤਾਦਿਸਤ੍ਤਰਤਨਾਨਿ ਚ ਯਥਾ ਭਾਜਨਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਸਵਿਸੇਸਂ ਸੋਭਨ੍ਤਿ, ਕਿਚ੍ਚਕਰਾਨਿ ਚ ਹੋਨ੍ਤਿ ਮਨੁਞ੍ਞਭਾਵਤੋ, ਏਵਂ ਸੀਲਦਸ੍ਸਨਾਦਿਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਭਾਜਨਵਿਸੇਸਭੂਤਾਯ ਕੁਰੁਰਟ੍ਠਵਾਸਿਪਰਿਸਾਯ ਦੇਸਿਤਾ ਚ ਭਗਵਤੋ ਅਯਂ ਦੇਸਨਾ ਭਿਯ੍ਯੋਸੋਮਤ੍ਤਾਯ ਸੋਭਤਿ, ਕਿਚ੍ਚਕਾਰੀ ਚ ਹੋਤੀਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ "**ਯਥਾ ਹਿ ਪੁਰਿਸੋ**"ਤਿਆਦਿਨਾ। **ਏਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਕੁਰੁਰਟ੍ਠੇ।

ਪਕਤਿਯਾਤਿ ਸਰਸਤੋ, ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਸੁਤ੍ਤਦੇਸਨਾਯ ਪੁਬ੍ਬੇਪੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਅਨੁਯੁਤ੍ਤਾ ਵਿਹਰਨ੍ਤਿ** ਸਤ੍ਥੁ ਦੇਸਨਾਨੁਸਾਰਤੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਵਿਸ੍ਸਟ੍ਠਅਤ੍ਤਭਾਵਨਾ**ਤਿ ਅਨਿਚ੍ਛਾਦਿਵਸੇਨ ਕਿਸ੍ਮਿਞ੍ਚਿ ਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਨਿਯੋਜੇਤ੍ਵਾ ਰੂਪਾਦਿਆਰਮ੍ਮਣੇ ਅਭਿਰਤਿਵਸੇਨ ਵਿਸ੍ਸਟ੍ਠਚਿਤ੍ਤੇਨ **ਭਵਿਤੁਂ ਨ ਵਟ੍ਟਤਿ,** ਪਮਾਦਵਿਹਾਰਂ ਪਹਾਯ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਏਕਾਯਨੋਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਅਯਨ**-ਸਦ੍ਦੋ ਮਗ੍ਗਪਰਿਯਾਯੋ। ਨ ਕੇਵਲਮਯਨਮੇਵ, ਅਥ ਖੋ ਅਞ੍ਞੇਪਿ ਬਹੂ ਮਗ੍ਗਪਰਿਯਾਯਾਤਿ ਪਦੁਦ੍ਧਾਰਂ ਕਰੋਨ੍ਤੋ "**ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਹੀ**"ਤਿਆਦਿ ਵਤ੍ਵਾ ਯਦਿ ਮਗ੍ਗਪਰਿਯਾਯੋ ਅਯਨ-ਸਦ੍ਦੋ, ਕਸ੍ਮਾ ਪੁਨ ਮਗ੍ਗੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਚੋਦਨਂ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ "**ਤਸ੍ਮਾ**"ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ ਏਕਮਗ੍ਗੋਤਿ ਏਕੋ ਏਵ ਮਗ੍ਗੋ। ਨ ਹਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਗਾਮੀ ਮਗ੍ਗੋ ਅਞ੍ਞੋ ਅਤ੍ਥੀਤਿ। ਨਨੁ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਂ ਇਧ ''ਮਗ੍ਗੋ''ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਂ, ਤਦਞ੍ਞੇ ਚ ਬਹੂ ਮਗ੍ਗਧਮ੍ਮਾ ਅਤ੍ਥੀਤਿ? ਸਚ੍ਚਂ ਅਤ੍ਥਿ, ਤੇ ਪਨ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਗ੍ਗਹਣੇਨੇਵ ਗਹਿਤਾ ਤਦਵਿਨਾਭਾਵਤੋ। ਤਥਾ ਹਿ ਞਾਣਵੀਰਿਯਾਦਯੋ ਨਿਦ੍ਦੇਸੇ ਗਹਿਤਾ। ਉਦ੍ਦੇਸੇ ਪਨ ਸਤਿਯਾ ਏਵ ਗਹਣਂ ਵੇਨੇਯ੍ਯਜ੍ਝਾਸਯਵਸੇਨਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। **ਨ ਦ੍ਵੇਧਾਪਥਭੂਤੋ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਇਮਸ੍ਸ ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਅਨੇਕਮਗ੍ਗਤਾਭਾਵਂ ਵਿਯ ਅਨਿਬ੍ਬਾਨਗਾਮਿਭਾਵਾਭਾਵਞ੍ਚ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਏਕੇਨਾ**ਤਿ ਅਸਹਾਯੇਨ। ਅਸਹਾਯਤਾ ਚ ਦੁਵਿਧਾ ਅਤ੍ਤਦੁਤਿਯਤਾਭਾਵੇਨ ਵਾ, ਯਾ ''ਵੂਪਕਟ੍ਠਕਾਯਤਾ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਤਣ੍ਹਾਦੁਤਿਯਤਾਭਾਵੇਨ ਵਾ, ਯਾ ''ਪਵਿਵਿਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤਤਾ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਤੇਨਾਹ "**ਵੂਪਕਟ੍ਠੇਨ ਪਵਿਵਿਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤੇਨਾ**"ਤਿ। ਸੇਟ੍ਠੋਪਿ ਲੋਕੇ ''ਏਕੋ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ''ਯਾਵ ਪਰੇ ਏਕਤੋ ਕਰੋਸੀ''ਤਿਆਦੀਸੂਤਿ ਆਹ "**ਏਕਸ੍ਸਾਤਿ ਸੇਟ੍ਠਸ੍ਸਾ**"ਤਿ। ਯਦਿ ਸਂਸਾਰਤੋ ਨਿਸ੍ਸਰਣਟ੍ਠੋ ਅਯਨਟ੍ਠੋ ਅਞ੍ਞੇਸਮ੍ਪਿ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾਨਂ ਸਾਧਾਰਣੋ ਕਥਂ ਭਗਵਤੋਤਿ ਆਹ "**ਕਿਞ੍ਚਾਪੀ**"ਤਿਆਦਿ। **ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਖੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਖੋ**-ਸਦ੍ਦੋ ਅਵਧਾਰਣੇ, ਤਸ੍ਮਾ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਯੇਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਦੇਸਨਾਭੇਦੋਯੇਵ ਹੇਸੋ,** ਯਦਿਦਂ ਮਗ੍ਗੋਤਿ ਵਾ ਅਯਨੋਤਿ ਵਾ। ਤੇਨਾਹ "**ਅਤ੍ਥੋ ਪਨੇਕੋ**"ਤਿ।

ਨਾਨਾਮੁਖਭਾਵਨਾਨਯਪ੍ਪਵਤ੍ਤੋਤਿ ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਦਿਮੁਖੇਨ ਤਤ੍ਥਾਪਿ ਆਨਾਪਾਨਾਦਿਮੁਖੇਨ ਭਾਵਨਾਨਯੇਨ ਪਵਤ੍ਤੋ। **ਏਕਾਯਨ**ਨ੍ਤਿ ਏਕਗਾਮਿਨਂ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਗਾਮਿਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਨਿਬ੍ਬਾਨਞ੍ਹਿ ਅਦੁਤਿਯਤ੍ਤਾ ਸੇਟ੍ਠਤ੍ਤਾ ਚ ''ਏਕ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਯਥਾਹ ''ਏਕਞ੍ਹਿ ਸਚ੍ਚਂ ਨ ਦੁਤੀਯਮਤ੍ਥੀ''ਤਿ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੮੯੦) ''ਯਾਵਤਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮਾ ਸਙ੍ਖਤਾ ਵਾ ਅਸਙ੍ਖਤਾ ਵਾ, ਵਿਰਾਗੋ ਤੇਸਂ ਅਗ੍ਗਮਕ੍ਖਾਯਤੀ''ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੩੪; ਇਤਿਵੁ॰ ੯੦) ਚ। ਖਯੋ ਏਵ ਅਨ੍ਤੋਤਿ ਖਯਨ੍ਤੋ , ਜਾਤਿਯਾ ਖਯਨ੍ਤਂ ਦਿਟ੍ਠਵਾਤਿ

ਜਾਤਿਖਯਨ੍ਤਦਸ੍ਸੀ। ਅਵਿਭਾਗੇਨ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਸਤ੍ਤੇ ਹਿਤੇਨ ਅਨੁਕਮ੍ਪਤੀਤਿ **ਹਿਤਾਨੁਕਮ੍ਪੀ**। **ਅਤਰਿਂਸੂ**ਤਿ ਤਰਿਂਸੁ। **ਪੁਬ੍ਬੇ**ਤਿ ਪੁਰਿਮਕਾ ਬੁਦ੍ਧਾ, **ਪੁਬ੍ਬੇ** ਵਾ ਅਤੀਤਕਾਲੇ।

ਤਨ੍ਤਿ ਤਂ ਤੇਸਂ ਵਚਨਂ, **ਤਂ** ਵਾ ਕਿਰਿਯਾਵੁਤ੍ਤਿਵਾਚਕਤ੍ਤਂ ਨ ਯੁਜ੍ਜਤਿ। ਨ ਹਿ ਸਙ੍ਖੇਯ੍ਯਪ੍ਪਧਾਨਤਾਯ ਸਤ੍ਤਵਾਚਿਨੋ ਏਕ-ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਕਿਰਿਯਾਵੁਤ੍ਤਿਵਾਚਕਤਾ ਅਤ੍ਥਿ। ''ਸਕਿਮ੍ਪਿ ਉਦ੍ਧਂ ਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੭.੭੨) ਵਿਯ **"ਸਕਿਂ ਅਯਨੇ"ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ**। **ਏਵਂ ਅਤ੍ਥਂ ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਏਵਂ ਪਦਤ੍ਥਂ ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ। **ਉਭਯਥਾਪੀ**ਤਿ ਪੁਰਿਮਨਯੇਨ ਪਚ੍ਛਿਮਨਯੇਨ ਚ। **ਨ ਯੁਜ੍ਜਤਿ** ਇਧਾਧਿਪ੍ਪੇਤਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਅਨੇਕਵਾਰਂ ਪਵਤ੍ਤਿਸਬ੍ਭਾਵਤੋ। ਤੇਨਾਹ **"ਕਸ੍ਮਾ"**ਤਿਆਦਿ। **ਅਨੇਕਵਾਰਮ੍ਪਿ ਅਯਤੀ**ਤਿ ਪੁਰਿਮਨਯਸ੍ਸ, ਅਨੇਕਞ੍ਞਸ੍ਸ ਅਯਨਂ **ਹੋਤੀ**ਤਿ ਪਚ੍ਛਿਮਨਯਸ੍ਸ ਚ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪੋ।

ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਪਦੇਤਿ ''ਏਕਾਯਨੋ ਅਯਂ ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਮਗ੍ਗੋ''ਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਵਾਕ੍ਯੇ, ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਵਾ ''ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਮਗ੍ਗੋ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਮਗ੍ਗੋ''ਤਿ ਸਂਸਯਟ੍ਠਾਨੇ। **ਮਿਸ੍ਸਕਮਗ੍ਗੋ**ਤਿ ਲੋਕਿਯੇਨ ਮਿਸ੍ਸਕੋ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਮਗ੍ਗੋ। ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਆਦੀਨਂ ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯਹੇਤੁਂ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ ਆਚਰਿਯਤ੍ਥੇਰੋ ''ਮਿਸ੍ਸਕਮਗ੍ਗੋ''ਤਿ ਆਹ, ਇਤਰੋ ਪਰਿਯਾਯਹੇਤੁ ਇਧਾਧਿਪ੍ਪੇਤੋਤਿ **"ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਮਗ੍ਗੋ"**ਤਿ।

ਸਦ੍ਦਂ ਸੁਤ੍ਵਾਵਾਤਿ ''ਕਾਲੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨਾਯਾ''ਤਿ ਕਾਲਾਰੋਚਨਸਦ੍ਦਂ ਸੁਤ੍ਵਾ। **ਏਵਂ ਉਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ। ਏਵਂ ''ਮਧੁਰਂ ਇਮਂ ਕੁਹਿਂ ਛਡ੍ਡੇਮਾ''ਤਿ ਅਛਡ੍ਡੇਨ੍ਤਾ ਉਚ੍ਛੁਭਾਰਂ ਵਿਯ ਪਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਨ ਵਿਚਰਨ੍ਤਿ। **ਆਲੁਲ਼ੇਤੀ**ਤਿ ਵਿਲੁਲ਼ਿਤੋ ਆਕੁਲੋ ਹੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਏਕਾਯਨਮਗ੍ਗੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਮਗ੍ਗੋ**ਤਿ। ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਇਧਾਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਥੇ ਸਿਦ੍ਧੇ ਤਸ੍ਸੇਵ ਅਲਙ੍ਕਾਰਤ੍ਥਂ ਸੋ ਪਨ ਯਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਮਗ੍ਗੋ, ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਮਗ੍ਗਾਨਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੋ"**ਤਿਆਦਿਕਾ ਗਾਥਾਪਿ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਮਗ੍ਗਤੋਵ ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਠਪਿਤਾ।

ਨਿਬ੍ਬਾਨਗਮਨਟ੍ਠੇਨਾਤਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਗਚ੍ਛਤਿ ਅਧਿਗਚ੍ਛਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਗਮਨਂ, ਸੋ ਏਵ ਅਵਿਪਰੀਤਸਭਾਵਤਾਯ ਅਤ੍ਥੋ, ਤੇਨ ਨਿਬ੍ਬਾਨਗਮਨਟ੍ਠੇਨ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਧਿਗਮੁਪਾਯਤਾਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਮਗ੍ਗਨੀਯਟ੍ਠੇਨਾ**ਤਿ ਗਵੇਸਿਤਬ੍ਬਤਾਯ, **"ਗਮਨੀਯਟ੍ਠੇਨਾ"**ਤਿ ਵਾ ਪਾਠੋ, ਉਪਗਨ੍ਤੁਬ੍ਬਤ੍ਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਰਾਗਾਦੀਹੀਤਿ**। ਇਮਿਨਾ ਰਾਗਦੋਸਮੋਹਾਨਂਯੇਵ ਗਹਣਂ ''ਰਾਗੋ ਮਲਂ, ਦੋਸੋ ਮਲਂ, ਮੋਹੋ ਮਲ''ਨ੍ਤਿ (ਵਿਭ॰ ੯੨੪) ਵਚਨਤੋ। ''ਅਭਿਜ੍ਝਾਵਿਸਮਲੋਭਾਦੀਹੀ''ਤਿ ਪਨ ਇਮਿਨਾ ਸਬ੍ਬੇਸਮ੍ਪਿ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸਾਨਂ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਨਤ੍ਥਂ ਤੇ ਵਿਸੁਂ ਉਦ੍ਧਟਾ। **ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਯਾ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਏਕਨ੍ਤਿਕਤਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਤਥਾ ਹੀ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਕਾਮਂ ''ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਯਾ''ਤਿ ਸਾਮਞ੍ਞਜੋਤਨਾ, ਚਿਤ੍ਤਵਿਸੁਦ੍ਧਿ ਏਵ ਪਨੇਤ੍ਥ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਰੂਪਮਲਵਸੇਨ ਪਨਾ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਨ ਕੇਵਲਂ **ਅਟ੍ਠਕਥਾ**ਵਚਨਮੇਵ, ਅਥ ਖੋ ਇਦਮੇਤ੍ਥ ਆਹਚ੍ਚਭਾਸਿਤਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਤਥਾ ਹੀ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ।

ਸਾ ਪਨਾਯਂ ਚਿਤ੍ਤਵਿਸੁਦ੍ਧਿ ਸਿਜ੍ਝਮਾਨਾ ਯਸ੍ਮਾ ਸੋਕਾਦੀਨਂ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਸੋਕਪਰਿਦੇਵਾਨਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਾਯਾ"**ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ ਸੋਚਨਂ ਞਾਤਿਬ੍ਯਸਨਾਦਿਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਚੇਤਸੋ ਸਨ੍ਤਾਪੋ ਅਨ੍ਤੋਨਿਜ੍ਝਾਨਂ **ਸੋਕੋ**। ਞਾਤਿਬ੍ਯਸਨਾਦਿਨਿਮਿਤ੍ਤਮੇਵ ਸੋਕਾਧਿਕਤਾਯ ''ਕਹਂ, ਏਕਪੁਤ੍ਤਕ, ਕਹਂ, ਏਕਪੁਤ੍ਤਕਾ''ਤਿ ਪਰਿਦੇਵਵਸੇਨ ਲਪਨਂ **ਪਰਿਦੇਵੋ**, ਆਯਤਿਂ ਅਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਨਂ ਇਧ **ਸਮਤਿਕ੍ਕਮੋ**ਤਿ ਆਹ **"ਪਹਾਨਾਯਾ"**ਤਿ। ਤਂ ਪਨਸ੍ਸ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਾਵਹਤਂ ਨਿਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਅਯਂ ਹੀ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ।

ਤਤ੍ਥ **ਯਂ ਪੁਬ੍ਬੇ ਤਂ ਵਿਸੋਧੇਹੀ**ਤਿ ਅਤੀਤੇਸੁ ਖਨ੍ਧੇਸੁ ਤਣ੍ਹਾਸਂਕਿਲੇਸਵਿਸੋਧਨਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਪਚ੍ਛਾ**ਤਿ ਪਰਤੋ। **ਤੇ**ਤਿ ਤੁਯ੍ਹਂ। **ਮਾਹੂ**ਤਿ ਮਾ ਅਹੁ। **ਕਿਞ੍ਚਨ**ਨ੍ਤਿ ਰਾਗਾਦਿਕਿਞ੍ਚਨਂ। ਏਤੇਨ ਅਨਾਗਤੇਸੁ ਖਨ੍ਧੇਸੁ ਸਂਕਿਲੇਸਵਿਸੋਧਨਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਮਜ੍ਝੇ**ਤਿ ਤਦੁਭਯਵੇਮਜ੍ਝੇ। **ਨੋ ਚੇ ਗਹੇਸ੍ਸਸੀ**ਤਿ ਨ ਉਪਾਦਿਯਿਸ੍ਸਸਿ ਚੇ। ਏਤੇਨ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਖਨ੍ਧਪਬਨ੍ਧੇ ਉਪਾਦਾਨਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ। **ਉਪਸਨ੍ਤੋ ਚਰਿਸ੍ਸਸੀ**ਤਿ ਏਵਂ ਅਦ੍ਧਤ੍ਤਯਗਤਸਂਕਿਲੇਸਵਿਸੋਧਨੇ ਸਤਿ ਨਿਬ੍ਬੁਤਸਬ੍ਬਪਰਿਲ਼ਾਹਤਾਯ ਉਪਸਨ੍ਤੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਿਸ੍ਸਸੀਤਿ ਅਰਹਤ੍ਤਨਿਕੂਟੇਨ ਗਾਥਂ ਨਿਟ੍ਠਪੇਸਿ। ਤੇਨਾਹ **"ਇਮਂ ਗਾਥ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿ।

ਪੁਤ੍ਤਾਤਿ ਓਰਸਾ, ਅਦ੍ਵੇਪਿ ਵਾ ਯੇ ਕੇਚਿ। **ਪਿਤਾ**ਤਿ ਜਨਕੋ। **ਬਨ੍ਧਵਾ**ਤਿ ਞਾਤਕਾ। ਅਯਞ੍ਹੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ – ਪੁਤ੍ਤਾ ਵਾ ਪਿਤਾ ਵਾ ਬਨ੍ਧਵਾ ਵਾ **ਅਨ੍ਤਕੇਨ** ਮਚ੍ਚੁਨਾ **ਅਧਿਪਨ੍ਨਸ੍ਸ** ਅਭਿਭੂਤਸ੍ਸ ਮਰਣਤੋ ਤਾਣਾਯ ਨ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ **ਨਤ੍ਥਿ ਞਾਤੀਸੁ ਤਾਣਤਾ**ਤਿ। ਨ ਹਿ ਞਾਤੀਨੰ ਵਸੇਨ ਮਰਣਤੋ ਆਰਕ੍ਖਾ ਅਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਪਟਾਚਾਰੇ ''ਉਭੋ ਪੁਤ੍ਤਾ ਕਾਲਕਤਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਅਪ॰ ਥੇਰੀ ੨.੨.੪੯੮) ਮਾ ਨਿਰਤ੍ਥਕੰ ਪਰਿਦੇਵਿ, ਧਮ੍ਮੰਯੇਵ ਪਨ ਯਾਥਾਵਤੋ ਪਸ੍ਸਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਫਲੇ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਾਤਿ ਯਥਾਨੁਲੋਮੰ ਪਵਤ੍ਤਿਤਾਯ ਸਾਮੁਕ੍ਕੰਸਿਕਾਯ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਯ ਪਰਿਯੋਸਾਨੇ ਸਹਸ੍ਸਨਯਪਟਿਮਣ੍ਡਿਤੇ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਫਲੇ ਪਤਿਟ੍ਠਹਿ। ਕਥੰ ਪਨਾਯੰ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਮਗ੍ਗਵਸੇਨ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਫਲੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਸੀਤਿ ਆਹ **"ਯਸ੍ਮਾ ਪਨਾ"**ਤਿਆਦਿ। ਨ ਹਿ ਚਤੁਸਚ੍ਚਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਕਥਾਯ ਵਿਨਾ ਸਾਵਕਾਨੰ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਾਧਿਗਮੋ ਅਤ੍ਥਿ। **"ਇਮੰ ਗਾਥੰ ਸੁਤ੍ਵਾ"**ਤਿ ਪਨ ਇਦੰ ਸੋਕਵਿਨੋਦਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਤਾਯ ਗਾਥਾਯ ਪਠਮੰ ਸੁਤਤ੍ਤਾ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਏਸ ਨਯੋ ਇਤਰਗਾਥਾਯਪਿ। **ਭਾਵਨਾ**ਤਿ ਪਞ੍ਞਾਭਾਵਨਾ। ਸਾ ਹਿ ਇਧਾਧਿਪ੍ਪੇਤਾ। **ਤਸ੍ਮਾ**ਤਿ ਯਸ੍ਮਾ ਰੂਪਾਦੀਨੰ ਅਨਿਚ੍ਚਾਦਿਤੋ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨਾਪਿ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਭਾਵਨਾ, ਤਸ੍ਮਾ। **ਤੇਪੀ**ਤਿ ਸਨ੍ਤਤਿਮਹਾਮਤ੍ਤਪਟਾਚਾਰਾ।

ਪਞ੍ਚਸਤੇ ਚੋਰੇਤਿ ਸਤਸਤਚੋਰਪਰਿਵਾਰੇ ਪਞ੍ਚ ਚੋਰੇ ਪਟਿਪਾਟਿਯਾ ਪੇਸੇਸਿ। ਤੇ ਅਰਞ੍ਞੰ ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਥੇਰੰ ਪਰਿਯੇਸਨ੍ਤਾ ਅਨੁਕ੍ਕਮੇਨ ਥੇਰਸ੍ਸ ਸਮੀਪੇ ਸਮਾਗਚ੍ਛਿੰਸੁ। ਤੇਨਾਹ **"ਤੇ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਥੇਰੰ ਪਰਿਵਾਰੇਤ੍ਵਾ ਨਿਸੀਦਿੰਸੂ"**ਤਿ। ਵੇਦਨੰ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭੇਤ੍ਵਾ ਪੀਤਿਪਾਮੋਜ੍ਜੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਥੇਰਸ੍ਸ ਹਿ ਸੀਲੰ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਤੋ ਸੁਪਰਿਸੁਦ੍ਧੰ ਸੀਲੰ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਉਲ਼ਾਰੰ ਪੀਤਿਪਾਮੋਜ੍ਜੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨੰ ਊਰੁਟ੍ਠਿਭੇਦਜਨਿਤੰ ਦੁਕ੍ਖਵੇਦਨੰ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭੇਸਿ। **ਪਾਦਾਨੀ**ਤਿ ਪਾਦੇ। **ਸਞ੍ਞਪੇਸ੍ਸਾਮੀ**ਤਿ ਸਞ੍ਞਤ੍ਤਿੰ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮਿ। **ਅਟ੍ਟਿਯਾਮੀ**ਤਿ ਜਿਗੁਚ੍ਛਾਮਿ। **ਹਰਾਯਾਮੀ**ਤਿ ਲਜ੍ਜਾਮਿ। **ਵਿਪਸ੍ਸਿਸ**ਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਮਸਿ।

ਪਚਲਾਯਨ੍ਤਾਨ੍ਤਿ ਪਚਲਾਯਨੰ ਨਿਦ੍ਦੰ ਉਪਗਤਾਨੰ। **ਵਤਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ**ਤਿ ਧੁਤਚਰਣਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ। **ਪਮਾਦ**ਨ੍ਤਿ ਪਚਲਾਯਨੰ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ। **ਓਰੁਦ੍ਧਮਾਨਸੋ**ਤਿ ਉਪਰੁਦ੍ਧਅਧਿਚਿਤ੍ਤੋ। **ਪਞ੍ਜਰਸ੍ਮਿ**ਨ੍ਤਿ ਸਰੀਰੇ। ਸਰੀਰਞ੍ਹਿ ਨ੍ਹਾਰੁਸਮ੍ਬਨ੍ਧਅਟ੍ਠਿਸਙ੍ਘਾਤਤਾਯ ਇਧ ''ਪਞ੍ਜਰ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ।

ਪੀਤਵਣ੍ਣਾਯ ਪਟਾਕਾਯ ਪਰਿਹਰਣਤੋ ਮਲ੍ਲਯੁਦ੍ਧਚਿਤ੍ਤਕਤਾਯ ਚ **ਪੀਤਮਲ੍ਲੋ। ਤੀਸੁ ਰਜ੍ਜੇਸੂ**ਤਿ ਪਣ੍ਡੁਚੋਲ਼ਗੋਲ਼ਰਜ੍ਜੇਸੁ। ਮਲ੍ਲਾ ਸੀਹਲ਼ਦੀਪੇ ਸਕ੍ਕਾਰਸਮ੍ਮਾਨੰ ਲਭਨ੍ਤੀਤਿ **ਤਮ੍ਬਪਣ੍ਣਿਦੀਪੰ ਆਗਮ੍ਮ**। **ਤੰਯੇਵ ਅਙ੍ਕੁਸੰ ਕਤ੍ਵਾ**ਤਿ ''ਰੂਪਾਦਯੋ 'ਮਮਾ'ਤਿ ਨ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾ''ਤਿ ਨ ਤੁਮ੍ਹਾਕਵਗ੍ਗੇਨ (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੩-੩੪) ਪਕਾਸਿਤਮਤ੍ਥੰ ਅਤ੍ਤਨੋ ਚਿਤ੍ਤਮਤ੍ਤਹਤ੍ਥਿਨੋ ਅਙ੍ਕੁਸੰ ਕਤ੍ਵਾ। **ਜਣ੍ਣੁਕੇਹਿ ਚਙ੍ਕਮਤਿ** ''ਨਿਸਿਨ੍ਨੇ ਨਿਦ੍ਦਾਯ ਅਵਸਰੋ ਹੋਤੀ''ਤਿ। **ਬਜਾਕਰਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵੀਰਿਯਾਰਮ੍ਭਸ੍ਸ ਸਫਲਤਾਪਵੇਦਨਮੁਖੇਨ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀਨੰ ਉਸ੍ਸਾਹੰ ਜਨੇਨ੍ਤੋ ਅਞ੍ਞੰ ਬਜਾਕਰਿਤ੍ਵਾ। **ਭਾਸਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਵਚਨੰ। ਕਸ੍ਸ ਪਨ ਤਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਬੁਦ੍ਧਸੇਟ੍ਠਸ੍ਸ, ਸਬ੍ਬਲੋਕਗ੍ਗਵਾਦਿਨੋ"**ਤਿ। **ਨ ਤੁਮ੍ਹਾਕ**ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਤਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਿਆਕਾਰਦਸ੍ਸਨੰ। ਤਯਿਦੰ ਮੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾਨੰ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਵੂਪਸਮਕਾਰਣਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਅਨਿਚ੍ਚਾ ਵਤਾ"**ਤਿ ਗਾਥੰ ਆਹਰਿ। ਤੇਨ ਇਦਾਨਾਹੰ ਸਙ੍ਖਾਰਾਨੰ ਖਣੇ ਖਣੇ ਭਙ੍ਗਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਰੋਗਸ੍ਸ ਅਭਾਵੇਨ ਅਰੋਗੋ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਅਸ੍ਸਾਤਿ ਸਕ੍ਕਸ੍ਸ। **ਉਪਪਤ੍ਤੀ**ਤਿ ਦੇਵੂਪਪਤ੍ਤਿ। **ਪੁਨਪਾਕਤਿਕਾਵ ਅਹੋਸਿ** ਸਕ੍ਕਭਾਵੇਨੇਵ ਉਪਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ। **ਸੁਬ੍ਰਹ੍ਮਾ**ਤਿ ਏਵੰ ਨਾਮੋ। ਅਚ੍ਛਰਾਨੰ ਨਿਰਯੂਪਪਤ੍ਤਿੰ ਦਿਸ੍ਵਾ ਤਤੋ ਪਭੁਤਿ ਸਤਤੰ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨੰ ਅਤ੍ਤਨੋ ਚਿਤ੍ਤੁਤ੍ਰਾਸੰ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ **"ਨਿਚ੍ਚੰ ਉਤ੍ਰਸ੍ਤਮਿਦੰ ਚਿਤ੍ਤ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ **ਉਤ੍ਰਸ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਸਨ੍ਤਸ੍ਤੰ ਭੀਤੰ। **ਉਬ੍ਬਿਗ੍ਗ**ਨ੍ਤਿ ਸੰਵਿਗ੍ਗੰ। **ਉਤ੍ਰਸ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਵਾ ਸੰਵਿਗ੍ਗੰ। **ਉਬ੍ਬਿਗ੍ਗ**ਨ੍ਤਿ ਭਯਵਸੇਨ ਸਹ ਕਾਯੇਨ ਸਞ੍ਚਲਿਤੰ। **ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇਸੂ**ਤਿ ਅਨਾਗਤੇਸੁ। **ਕਿਚ੍ਛੇਸੂ**ਤਿ ਦੁਕ੍ਖੇਸੁ। ਨਿਮਿਤ੍ਤਤ੍ਥੇ ਭੁਮ੍ਮਵਚਨੰ, ਭਾਵੀਦੁਕ੍ਖਪਵਤ੍ਤਿਨਿਮਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਉਪ੍ਪਤਿਤੇਸੂ**ਤਿ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇਸੁ ਕਿਚ੍ਛੇਸੂਤਿ ਯੋਜਨਾ, ਤਦਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਰਿਵਾਰਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਦੁਕ੍ਖਨਿਮਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਬੋਜ੍ਝਾਤਿ ਬੋਧਿਤੋ, ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਞ੍ਞਤ੍ਰਾ**ਤਿ ਚ ਪਦੰ ਅਪੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਨਿਸ੍ਸਕ੍ਕਵਚਨੰ, ਤਸ੍ਮਾ ਬੋਧਿੰ ਠਪੇਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਸ ਨਯੋ ਸੇਸੇਸੁਪਿ। **ਤਪਸਾ**ਤਿ ਤਪੋਕਮ੍ਮਤੋ। ਤੇਨ ਮਗ੍ਗਾਧਿਗਮਸ੍ਸ ਉਪਾਯਭੂਤੰ ਧੁਤਙ੍ਗਸੇਵਨਾਦਿਸਲ੍ਲੇਖਪਟਿਪਦੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸਂਵਰਾਤਿ ਮਨਚ੍ਛਟ੍ਠਾਨਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਂ ਸਂਵਰਣਤੋ। ਏਤੇਨ ਸਤਿਸਂਵਰਸੀਸੇਨ ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਸਂਵਰਸੀਲਂ, ਲਕ੍ਖਣਹਾਰਨਯੇਨ ਵਾ ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਚਤੁਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਸੀਲਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਸਬ੍ਬਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਾ**ਤਿ ਸਬ੍ਬੁਪਧਿਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਤੋ ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸਪ੍ਪਹਾਨਤੋ। ਕਿਲੇਸੇਸੁ ਹਿ ਨਿਸ੍ਸਟ੍ਠੇਸੁ ਕਮ੍ਮਵਟ੍ਟਂ ਵਿਪਾਕਵਟ੍ਟਞ੍ਚ ਨਿਸ੍ਸਟ੍ਠਮੇਵ ਹੋਤੀਤਿ। **ਸੋਤ੍ਥਿ**ਨ੍ਤਿ ਖੇਮਂ ਅਨੁਪਦ੍ਦੁਤਂ।

ਞਾਯਤਿ ਨਿਚ੍ਛਯੇਨ ਕਮਤਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ, ਤਂ ਵਾ ਞਾਯਤਿ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝੀਯਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਞਾਯੋ,** ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੋਤਿ ਆਹ **"ਞਾਯੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਅਰਿਯੋ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੋ ਮਗ੍ਗੋ"**ਤਿ । **ਤਣ੍ਹਾਵਾਨਵਿਰਹਿਤਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਤਣ੍ਹਾਸਙ੍ਖਾਤਵਾਨਵਿਵਿਤ੍ਤਤ੍ਤਾ। ਤਣ੍ਹਾ ਹਿ ਖਨ੍ਧੇਹਿ ਖਨ੍ਧਂ, ਕਮ੍ਮੁਨਾ ਵਾ ਫਲਂ, ਸਤ੍ਤੇਹਿ ਵਾ ਦੁਕ੍ਖਂ ਵਿਨਤਿ ਸਂਸਿਬ੍ਬਤੀਤਿ ਵਾਨਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਤਯਿਦਂ ਨਤ੍ਥਿ ਏਤ੍ਥ ਵਾਨਂ, ਨ ਵਾ ਏਤਸ੍ਮਿਂ ਅਧਿਗਤੇ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਵਾਨਨ੍ਤਿ **ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ,** ਅਸਙ੍ਖਤਾ ਧਾਤੁ। ਪਰਪਚ੍ਚਯੇਨ ਵਿਨਾ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਕਰਣਂ ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਤਿ ਆਹ **"ਅਤ੍ਤਪਚ੍ਚਕ੍ਖਤਾਯਾ"**ਤਿ।

ਨਨੁ ''ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਯਾ''ਤਿ ਚਿਤ੍ਤਵਿਸੁਦ੍ਧਿਯਾ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਤਾ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਗ੍ਗਹਣੇਨੇਵੇਤ੍ਥ ਸੋਕਸਮਤਿਕ੍ਕਮਾਦਯੋਪਿ ਗਹਿਤਾ ਏਵ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਪੁਨ ਕਸ੍ਮਾ ਗਹਿਤਾਤਿ ਅਨੁਯੋਗਂ ਸਨ੍ਧਾਯ **"ਤਤ੍ਥ ਕਿਞ੍ਚਾਪੀ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਸਾਸਨਯੁਤ੍ਤਿਕੋਵਿਦੇ**ਤਿ ਸਚ੍ਚਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦਾਦਿਲਕ੍ਖਣਾਯਂ ਧਮ੍ਮਨੀਤਿਯਂ ਛੇਕੇ। **ਤਂ ਤਂ ਅਤ੍ਥਂ ਞਾਪੇਤੀ**ਤਿ ਯੇ ਯੇ ਬੋਧਨੇਯ੍ਯਪੁਗ੍ਗਲਾ ਸਙ੍ਖੇਪਵਿਤ੍ਥਾਰਾਦਿਵਸੇਨ ਯਥਾ ਯਥਾ ਬੋਧੇਤਬ੍ਬਾ, ਅਤ੍ਤਨੋ ਦੇਸਨਾਵਿਲਾਸੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇ ਤੇ ਤਥਾ ਤਥਾ ਬੋਧੇਨ੍ਤੋ ਤਂ ਤਮਤ੍ਥਂ ਞਾਪੇਤਿ। **ਤਂ ਤਂ ਪਾਕਟਂ ਕਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਅਤ੍ਥਾਪਤ੍ਤਿਂ ਅਗਣੇਨ੍ਤੋ ਤਂ ਤਂ ਅਤ੍ਥਂ ਪਾਕਟਂ ਕਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ। ਨ ਹਿ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਾ ਅਤ੍ਥਾਪਤ੍ਤਿਞਾਪਕਾਦਿਸਾਧਨੀਯਵਚਨਾਤਿ। **ਸਂਵਤ੍ਤਤੀ**ਤਿ ਜਾਯਤਿ, ਹੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਯਸ੍ਮਾ ਅਨਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਸੋਕਪਰਿਦੇਵਸ੍ਸ ਨ ਕਦਾਚਿ ਚਿਤ੍ਤਵਿਸੁਦ੍ਧਿ ਅਤ੍ਥਿ ਸੋਕਪਰਿਦੇਵਸਮਤਿਕ੍ਕਮਮੁਖੇਨੇਵ ਚਿਤ੍ਤਵਿਸੁਦ੍ਧਿਯਾ ਇਜ੍ਝਨਤੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਆਹ **"ਸੋਕਪਰਿਦੇਵਾਨਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮੇਨ ਹੋਤੀ"**ਤਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਦੋਮਨਸ੍ਸਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਦੁਕ੍ਖਧਮ੍ਮੇਹਿ ਪੁਟ੍ਠਂ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਂ ਸੋਕਾਦਯੋ ਅਭਿਭਵਨ੍ਤਿ, ਪਰਿਞ੍ਞਾਤੇਸੁ ਚ ਤੇਸੁ ਤੇ ਨ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਸੋਕਪਰਿਦੇਵਾਨਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮੋ ਦੁਕ੍ਖਦੋਮਨਸ੍ਸਾਨਂ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮੇਨਾ"**ਤਿ। **ਞਾਯਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਅਗ੍ਗਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਤਤਿਯਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਚ। ਤਦਧਿਗਮੇਨ ਹਿ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ ਦੁਕ੍ਖਦੋਮਨਸ੍ਸਾਨਂ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮੋ। ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਭਿਸਮਯਸਹਭਾਵੀਪਿ ਇਤਰਾਭਿਸਮਯੋ ਤਦਵਿਨਾਭਾਵਤੋ ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਭਿਸਮਯਹੇਤੁਕੋ ਵਿਯ ਵੁਤ੍ਤੋ **"ਞਾਯਸ੍ਸਾਧਿਗਮੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸ ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਯਾ"**ਤਿ। ਫਲਞਾਣੇਨ ਵਾ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਕਰਣਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸ ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਯਾ"**ਤਿ। ਸਮ੍ਪਦਾਨਵਚਨਞ੍ਚੇਤਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

ਵ**ਣ੍ਣਭਣਨ**ਨ੍ਤਿ ਪਸਂਸਾਵਚਨਂ। ਤਯਿਦਂ ਨ ਇਧੇਵ, ਅਥ ਖੋ ਅਞ੍ਞਤ੍ਥਾਪਿ ਸਤ੍ਥਾ ਅਕਾਸਿਯੇਵਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਯਥੇਵ ਹੀ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥਆਦਿਮ੍ਹਿ ਕਲ੍ਯਾਣਂ, ਆਦਿ ਵਾ ਕਲ੍ਯਾਣਂ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ **ਆਦਿਕਲ੍ਯਾਣਂ**। ਸੇਸਪਦਦ੍ਵਯੇਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਅਤ੍ਥਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ **ਸਾਤ੍ਥਂ**। ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ **ਸਬ੍ਯਞ੍ਜਨਂ**। ਸੀਲਾਦਿਪਞ੍ਚਧਮ੍ਮਕ੍ਖਨ੍ਧਪਾਰਿਪੂਰਿਤੋ ਉਪਨੇਤਬ੍ਬਸ੍ਸ ਅਭਾਵਾ ਚ **ਕੇਵਲਪਰਿਪੁਣ੍ਣਂ**। ਨਿਰੁਪਕ੍ਕਿਲੇਸਤੋ ਅਪਨੇਤਬ੍ਬਸ੍ਸ ਅਭਾਵਾ ਚ **ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਂ**। ਸੇਟ੍ਠਚਰਿਯਭਾਵਤੋ ਸਾਸਨ **ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਮਗ੍ਗਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਞ੍ਚ** ਵੋ **ਪਕਾਸੇਸ੍ਸਾਮੀ**ਤਿ ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਸਙ੍ਖੇਪੋ, ਵਿਤ੍ਥਾਰੋ ਪਨ ਵਿ**ਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗੇ** (ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ੧.੧੪੭) ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਅਰਿਯਵਂਸਾ**ਤਿ ਅਰਿਯਾਨਂ ਬੁਦ੍ਧਾਦੀਨਂ ਵਂਸਾ ਪਵੇਣਿਯੋ। **ਅਗ੍ਗਞ੍ਞਾ**ਤਿ ''ਅਗ੍ਗਾ''ਤਿ ਜਾਨਿਤਬ੍ਬਾ ਸਬ੍ਬਵਂਸੇਹਿ ਸੇਟ੍ਠਭਾਵਤੋ। **ਰਤ੍ਤਞ੍ਞਾ**ਤਿ ''ਚਿਰਰਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਜਾਨਿਤਬ੍ਬਾ। ਵ**ਂਸਞ੍ਞਾ**ਤਿ ''ਬੁਦ੍ਧਾਦੀਨਂ ਵਂਸਾ''ਤਿ ਜਾਨਿਤਬ੍ਬਾ। **ਪੋਰਾਣਾ**ਤਿ ਪੁਰਾਤਨਾ ਅਨਧੁਨਾਤਨਤ੍ਤਾ। **ਅਸਂਕਿਣ੍ਣਾ**ਤਿ ਅਵਿਕਿਣ੍ਣਾ ਅਨਪਨੀਤਾ। **ਅਸਂਕਿਣ੍ਣਪੁਬ੍ਬਾ**ਤਿ ''ਕਿਂ ਇਮੇਹੀ''ਤਿ ਅਰਿਯੇਹਿ ਨ ਅਪਨੀਤਪੁਬ੍ਬਾ। **ਨ ਸਂਕੀਯਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਇਦਾਨਿਪਿ ਤੇਹਿ ਨ ਅਪਨੀਯਨ੍ਤਿ। **ਨ ਸਂਕੀਯਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਅਨਾਗਤੇਪਿ ਤੇਹਿ ਨ ਅਪਨੀਯਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। **ਅਪ੍ਪਟਿਕੁਟ੍ਠਾ...ਪੇ॰... ਵਿਞ੍ਞੂਹੀ**ਤਿ ਯੇ ਲੋਕੇ ਵਿਞ੍ਞੂ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ, ਤੇਹਿ ਅਪਚ੍ਚਕ੍ਖਤਾ ਅਨਿਨ੍ਦਿਤਾ, ਅਗਰਹਿਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਵਿ**ਸੁਦ੍ਧਿਯਾਤਿਆਦੀਹੀ**ਤਿ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਯਾਦਿਦੀਪਨੇਹਿ। **ਪਦੇਹੀ**ਤਿ ਵਾਕ੍ਯੇਹਿ, ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਅਤ੍ਥਤਾਦਿਭੇਦਭਿਨ੍ਨੇਹਿ ਵਾ ਧਮ੍ਮਕੋਟ੍ਠਾਸੇਹਿ।

ਉਪਦ੍ਦਵੋਤਿ ਅਨਤ੍ਥੋ। **ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਸੁਜ੍ਝਨਂ ਸਂਕਿਲੇਸਪ੍ਪਹਾਨਂ। ਵਾਚੁਗ੍ਗਤਕਰਣਂ **ਉਗ੍ਗਹੋ**। **ਪਰਿਯਾਪੁਣਨਂ** ਪਰਿਚਯੋ। ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਹਦਯੇ ਠਪਨਂ **ਧਾਰਣਂ**। ਪਰਿਵਤ੍ਤਨਂ **ਵਾਚਨਂ**। **ਗਨ੍ਧਾਰਕੋ**ਤਿ ਗਨ੍ਧਾਰਦੇਸੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ। **ਪਹੋਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤਿ ਅਨਿਯ੍ਯਾਨਮਗ੍ਗਾਤਿ ਮਿਚ੍ਛਾਮਗ੍ਗਾ, ਮਿਚ੍ਛਤ੍ਤਨਿਯਤਾਨਿਯਤਮਗ੍ਗਾਪਿ ਵਾ। ਸੁਵਣ੍ਣਨ੍ਤਿ ਕੂਟਸੁਵਣ੍ਣਮ੍ਪਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਪਣੀ**ਤਿ ਕਾਚਮਣਿਪਿ। **ਮੁਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਵੇਲ਼ੁਜਾਪਿ। **ਪਵਾਲ਼**ਨ੍ਤਿ ਪਲ੍ਲਵੋਪਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀਤਿ **ਰਤ੍ਤਜਮ੍ਬੁਨਦਾ**ਦਿਪਦੇਹਿ ਤੇ ਵਿਸੇਸਿਤਾ।

ਨ ਤਤੋ ਹੇਟ੍ਠਾਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੨.੫.੩੬੭; ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੨.੩੭੩) ਇਧਾਧਿਪ੍ਪੇਤਕਾਯਾਦੀਨਂ ਵੇਦਨਾਦਿਸਭਾਵਤ੍ਤਾਭਾਵਾ, ਕਾਯਵੇਦਨਾਚਿਤ੍ਤਵਿਮੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਤੇਭੂਮਕਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਵਿਸੁਂ ਵਿਪਲ੍ਲਾਸਵਤ੍ਥਨ੍ਤਰਭਾਵੇਨ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ਚ ਹੇਟ੍ਠਾਗਹਣੇਸੁ ਵਿਪਲ੍ਲਾਸਵਤ੍ਥੂਨਂ ਅਨਿਟ੍ਠਾਨਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਪਞ੍ਚਮਸ੍ਸ ਪਨ ਵਿਪਲ੍ਲਾਸਵਤ੍ਥੁਨੋ ਅਭਾਵਾ **“ਨ ਉਦ੍ਧ”**ਨ੍ਤਿ ਆਹ। ਆਰਮ੍ਮਣਵਿਭਾਗੇਨ ਹੇਤ੍ਥ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਵਿਭਾਗੋਤਿ। **ਤਯੋ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾ**ਤਿ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੁਦ੍ਧਾਰਦਸ੍ਸਨਂ, ਨ ਇਧ ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਦਸ੍ਸਨਨ੍ਤਿ। **ਆਦੀਸੁ ਹਿ ਸਤਿਗੋਚਰੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ‘‘ਫਸ੍ਸਸਮੁਦਯਾ ਵੇਦਨਾਨਂ ਸਮੁਦਯੋ, ਨਾਮਰੂਪਸਮੁਦਯਾ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਮੁਦਯੋ, ਮਨਸਿਕਾਰਸਮੁਦਯਾ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਸਮੁਦਯੋ’’ਤਿ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾਨਂ ਸਤਿਗੋਚਰਾਨਂ ਪਕਾਸਕੇ ਸੁਤ੍ਤਪਦੇਸੇ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਏਵਂ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਪਾਲ਼ਿਯਮ੍ਪਿ (ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੩.੩੪) ਅਵਸੇਸਪਾਲ਼ਿਪ੍ਪਦੇਸਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੋ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। **ਸਤਿਯਾ ਪਟ੍ਠਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਸਤਿਯਾ ਪਤਿਟ੍ਠਾਤਬ੍ਬਟ੍ਠਾਨਂ। ਦਾਨਾਦੀਨਿ ਸਤਿਯਾ ਕਰੋਨ੍ਤਸ੍ਸ ਰੂਪਾਦੀਨਿ ਕਸਿਣਾਦੀਨਿ ਚ ਸਤਿਯਾ ਠਾਨਂ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਤਂਨਿਵਾਰਣਤ੍ਥਮਾਹ **“ਪਧਾਨਂ ਠਾਨ”**ਨ੍ਤਿ। ਪ-ਸਦ੍ਦੋ ਹਿ ਇਧ ‘‘ਪਣੀਤਾ ਧਮ੍ਮਾ’’ਤਿਆਦੀਸੁ (ਧ॰ ਸ॰ ੧੪ ਤਿਕਮਾਤਿਕਾ) ਵਿਯ ਪਧਾਨਤ੍ਥਦੀਪਕੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਅਰਿਯੋਤਿ ਅਰਿਯਂ ਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤਸੇਟ੍ਠਂ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਮਾਹ। **ਏਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਏਤਸ੍ਮਿਂ ਸਲ਼ਾਯਤਨਵਿਭਙ੍ਗਸੁਤ੍ਤੇ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੧੧)। ਸੁਤ੍ਤੇਕਦੇਸੇਨ ਹਿ ਸੁਤ੍ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਹਿ –

> ‘‘ਤਯੋ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾ ਯਦਰਿਯੋ…ਪੇ॰… ਮਰਹਤੀਤਿ ਇਤਿ ਖੋ ਪਨੇਤਂ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਕਿਞ੍ਚੇਤਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਤ੍ਥਾ ਸਾਵਕਾਨਂ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਤਿ ਅਨੁਕਮ੍ਪਕੋ ਹਿਤੇਸੀ ਅਨੁਕਮ੍ਪਂ ਉਪਾਦਾਯ ‘‘ਇਦਂ ਵੋ ਹਿਤਾਯ ਇਦਂ ਵੋ ਸੁਖਾਯਾ’ਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਸਾਵਕਾ ਨ ਸੁਸ੍ਸੂਸਨ੍ਤਿ, ਨ ਸੋਤਂ ਓਦਹਨ੍ਤਿ, ਨ ਅਞ੍ਞਾ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪਟ੍ਠਪੇਨ੍ਤਿ, ਵੋਕ੍ਕਮ੍ਮ ਚ ਸਤ੍ਥੁਸਾਸਨਾ ਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਥਾਗਤੋ ਨ ਚੇਵ ਅਨਤ੍ਤਮਨੋ ਹੋਤਿ, ਨ ਚ ਅਨਤ੍ਤਮਨਤਂ ਪਟਿਸਂਵੇਦੇਤਿ, ਅਨਵਸ੍ਸੁਤੋ ਚ ਵਿਹਰਤਿ ਸਤੋ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ। ਇਦਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਠਮਂ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਂ, ਯਦਰਿਯੋ…ਪੇ॰… ਅਰਹਤਿ।
>
> ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਤ੍ਥਾ…ਪੇ॰… ਇਦਂ ਵੋ ਸੁਖਾਯਾਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਏਕਚ੍ਚੇ ਸਾਵਕਾ ਨ ਸੁਸ੍ਸੂਸਨ੍ਤਿ…ਪੇ॰… ਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਏਕਚ੍ਚੇ ਸਾਵਕਾ ਸੁਸ੍ਸੂਸਨ੍ਤਿ…ਪੇ॰… ਨ ਚ ਵੋਕ੍ਕਮ੍ਮ ਸਤ੍ਥੁਸਾਸਨਾ ਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਥਾਗਤੋ ਨ ਚੇਵ ਅਨਤ੍ਤਮਨੋ ਹੋਤਿ, ਨ ਚ ਅਨਤ੍ਤਮਨਤਂ ਪਟਿਸਂਵੇਦੇਤਿ, ਨ ਚੇਵ ਅਤ੍ਤਮਨੋ ਹੋਤਿ, ਨ ਚ ਅਤ੍ਤਮਨਤਂ ਪਟਿਸਂਵੇਦੇਤਿ। ਅਨਤ੍ਤਮਨਤਞ੍ਚ ਅਤ੍ਤਮਨਤਞ੍ਚ ਤਦੁਭਯਂ ਅਭਿਨਿਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਉਪੇਕ੍ਖਤੋ ਵਿਹਰਤਿ ਸਤੋ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ। ਇਦਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦੁਤਿਯਂ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਂ…ਪੇ॰… ਅਰਹਤਿ।
>
> ਪੁਨ ਚਪਰਂ…ਪੇ॰… ਸੁਖਾਯਾਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਸਾਵਕਾ ਸੁਸ੍ਸੂਸਨ੍ਤਿ…ਪੇ॰… ਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਥਾਗਤੋ ਅਤ੍ਤਮਨੋ ਚੇਵ ਹੋਤਿ, ਅਤ੍ਤਮਨਤਞ੍ਚ ਪਟਿਸਂਵੇਦੇਤਿ, ਅਨਵਸ੍ਸੁਤੋ ਚ ਵਿਹਰਤਿ ਸਤੋ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ । ਇਦਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਤਿਯਂ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਂ…ਪੇ॰… ਅਰਹਤੀ’’ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੧੧) –

ਏਵਂ ਪਟਿਘਾਨੁਨਯੇਹਿ ਅਨਵਸ੍ਸੁਤਤਾ, ਨਿਚ੍ਚਂ ਉਪਟ੍ਠਿਤਸ੍ਸਤਿਤਾਯ ਤਦੁਭਯਵੀਤਿਵਤ੍ਤਤਾ ‘‘ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨ’’ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਬੁਦ੍ਧਾਨਂਯੇਵ ਹਿ ਨਿਚ੍ਚਂ ਉਪਟ੍ਠਿਤਸ੍ਸਤਿਤਾ ਹੋਤਿ ਆਵੇਣਿਕਧਮ੍ਮਭਾਵਤੋ, ਨ ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧਾਦੀਨਂ। **ਪ**-ਸਦ੍ਦੋ ਆਰਮ੍ਭਂ ਜੋਤੇਤਿ, ਆਰਮ੍ਭੋ

ਚ ਪਵਤ੍ਤੀਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਆਹ “**ਪਵਤ੍ਤਯਿਤਬ੍ਬਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ**”ਤਿ। **ਸਤਿਯਾ** ਕਰਣਭੂਤਾਯ **ਪਟ੍ਠਾਨੰ** ਪਟ੍ਠਪੇਤਬ੍ਬੰ **ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨੰ**। ਅਨ-ਸਦ੍ਦੋ ਹਿ ਬਹੁਲਵਚਨੇਨ ਕਮ੍ਮਤ੍ਥੋਪਿ ਹੋਤੀਤਿ।

ਤਥਾਸ੍ਸ ਕਤ੍ਤੁਅਤ੍ਥੋਪਿ ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ “**ਪਤਿਟ੍ਠਾਤੀਤਿ ਪਟ੍ਠਾਨ**”ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤਤ੍ਥ **ਪ**-ਸਦ੍ਦੋ ਭੁਸਤ੍ਥਵਿਸਿਟ੍ਠੰ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਨੰ ਦੀਪੇਤੀਤਿ “**ਓਕ੍ਕਨ੍ਤਿਤ੍ਵਾ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ**”ਤਿ ਆਹ। ਪੁਨ ਭਾਵਤ੍ਥੰ ਸਤਿ-ਸਦ੍ਦੰ ਪਟ੍ਠਾਨ-ਸਦ੍ਦਞ੍ਚ ਵਣ੍ਣੇਨ੍ਤੋ “**ਅਥ ਵਾ**”ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤੇਨ ਪੁਰਿਮਵਿਕਪ੍ਪੇ ਸਤਿ-ਸਦ੍ਦੋ ਪਟ੍ਠਾਨ-ਸਦ੍ਦੋ ਚ ਕਤ੍ਤੁਅਤ੍ਥੋਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤਿ। **ਸਰਣਟ੍ਠੇਨਾ**ਤਿ ਚਿਰਕਤਸ੍ਸ ਚਿਰਭਾਸਿਤਸ੍ਸ ਚ ਅਨੁਸ੍ਸਰਣਟ੍ਠੇਨ। **ਇਦਨ੍**ਤਿ ਯੰ ‘‘ਸਤਿਯੇਵ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨ’’ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਇਦੰ **ਇਧ** ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਸੁਤ੍ਤਪਦੇਸੇ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੰ।

ਯਦਿ ਏਵਨ੍ਤਿ ਯਦਿ ਸਤਿ ਏਵ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨੰ, ਸਤਿ ਨਾਮ ਏਕੋ ਧਮ੍ਮੋ, ਏਵੰ ਸਨ੍ਤੇ ਕਸ੍ਮਾ “**ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾ**”ਤਿ ਬਹੁਵਚਨਨ੍ਤਿ ਆਹ “**ਸਤਿਬਹੁਤ੍ਤਾ**”ਤਿਆਦਿ। ਯਦਿ ਬਹੁਕਾ ਏਤਾ ਸਤਿਯੋ, ਅਥ ਕਸ੍ਮਾ ‘‘ਮਗ੍ਗੋ’’ਤਿ ਏਕਵਚਨਨ੍ਤਿ ਯੋਜਨਾ। **ਮਗ੍ਗਟ੍ਠੇਨਾ**ਤਿ ਨਿਯ੍ਯਾਨਟ੍ਠੇਨ। ਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕੋ ਹਿ ਮਗ੍ਗਧਮ੍ਮੋ, ਤੇਨੇਵ ਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕਭਾਵੇਨ ਏਕਤ੍ਤੁਪਗਤੋ ਏਕਨ੍ਤੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਅਤ੍ਥਿਕੇਹਿ ਚ ਤਦਤ੍ਥੰ ਮਗ੍ਗੀਯਤੀਤਿ ਅਤ੍ਤਨਾਵ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵੁਤ੍ਤੰ ਪਚ੍ਚਾਹਰਤਿ “**ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤ**”ਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਚਤਸ੍ਸੋਪਿ ਚੇਤਾ**ਤਿ ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਦਿਵਸੇਨ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਾਪਿ ਚ ਏਤਾ ਸਤਿਯੋ। **ਅਪਰਭਾਗੇ**ਤਿ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ। **ਕਿਚ੍ਚੰ ਸਾਧਯਮਾਨਾ**ਤਿ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੇ ਕਾਯਾਦੀਸੁ ਆਰਮ੍ਮਣੇਸੁ ਸੁਭਸਞ੍ਞਾਦਿਵਿਧਮਨੇਨ ਵਿਸੁੰ ਵਿਸੁੰ ਪਵਤ੍ਤਿਤ੍ਵਾ ਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਸਕਿੰਯੇਵ ਤਤ੍ਥ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਸ੍ਸਪਿ ਵਿਪਲ੍ਲਾਸਸ੍ਸ ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਵਸੇਨ ਪਹਾਨਕਿਚ੍ਚੰ ਸਾਧਯਮਾਨਾ ਆਰਮ੍ਮਣਕਰਣਵਸੇਨ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਕਿਚ੍ਚਸਾਧਨੇਨੇਵ ਹੇਤ੍ਥ ਬਹੁਵਚਨਨਿਦ੍ਦੇਸੋ। **ਏਵਞ੍ਚ ਸਤੀ**ਤਿ ਮਗ੍ਗਟ੍ਠੇਨ ਏਕਤ੍ਤੰ ਉਪਾਦਾਯ ‘‘ਮਗ੍ਗੋ’’ਤਿ ਏਕਵਚਨੇਨ ਆਰਮ੍ਮਣਭੇਦੇਨ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਤੰ ਉਪਾਦਾਯ ‘‘ਚਤ੍ਤਾਰੋ’’ਤਿ ਚ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਤਾਯ ਸਤਿਵਿਜ੍ਜਮਾਨਤ੍ਤਾ। **ਵਚਨਾਨੁਸਨ੍ਧਿਨਾ** ‘‘ਏਕਾਯਨੋ ਅਯ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿਕਾ ਦੇਸਨਾ **ਸਾਨੁਸਨ੍ਧਿਕਾ**ਵ, ਨ ਅਨਨੁਸਨ੍ਧਿਕਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਵੁਤ੍ਤਮੇਵਤ੍ਥੰ ਨਿਦਸ੍ਸਨੇਨ ਪਟਿਪਾਦੇਤੁੰ “**ਮਾਰਸੇਨਪ੍ਪਮਦ੍ਦਨ**”ਨ੍ਤਿ ਸੁਤ੍ਤਪਦੰ (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੫.੨੨੪) ਆਨੇਤ੍ਵਾ “**ਯਥਾ**”ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਿਦਸ੍ਸਨੰ ਸੰਸਨ੍ਦੇਤਿ। **ਤਸ੍ਮਾ**ਤਿਆਦਿ ਨਿਗਮਨੰ।

ਵਿਸੇਸਤੋ ਕਾਯੋ ਚ ਵੇਦਨਾ ਚ ਅਸ੍ਸਾਦਸ੍ਸਕਾਰਣਨ੍ਤਿ ਤਪ੍ਪਹਾਨਤ੍ਥੰ ਤੇਸੁ ਤਣ੍ਹਾਵਤ੍ਥੂਸੁ ਓਲ਼ਾਰਿਕਸੁਖੁਮੇਸੁ ਅਸੁਭਦੁਕ੍ਖਭਾਵਦਸ੍ਸਨਾਨਿ ਮਨ੍ਦਤਿਕ੍ਖਪਞ੍ਞੇਹਿ ਤਣ੍ਹਾਚਰਿਤੇਹਿ ਸੁਕਰਾਨੀਤਿ ਤਾਨਿ ਤੇਸੰ ‘‘ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗੋ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ ਤਥਾ ‘‘ਨਿਚ੍ਚੰ ਅਤ੍ਤਾ’’ਤਿ ਅਭਿਨਿਵੇਸਵਤ੍ਥੁਤਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਵਿਸੇਸਕਾਰਣੇਸੁ ਚਿਤ੍ਤਧਮ੍ਮੇਸੁ ਅਨਿਚ੍ਚਾਨਤ੍ਤਤਾਦਸ੍ਸਨਾਨਿ ਸਰਾਗਾਦਿਵਸੇਨ ਸਞ੍ਞਾਫਸ੍ਸਾਦਿਵਸੇਨ ਨੀਵਰਣਾਦਿਵਸੇਨ ਚ ਨਾਤਿਪ੍ਪਭੇਦਅਤਿਪ੍ਪਭੇਦਗਤੇਸੁ ਤੇਸੁ ਤਪ੍ਪਹਾਨਤ੍ਥੰ ਮਨ੍ਦਤਿਕ੍ਖਪਞ੍ਞਾਨੰ ਦਿਟ੍ਠਿਚਰਿਤਾਨੰ ਸੁਕਰਾਨੀਤਿ ਤੇਸੰ ਤਾਨਿ ‘‘ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗੋ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਯਥਾ ਚਿਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾਨਮ੍ਪਿ ਤਣ੍ਹਾਯ ਵਤ੍ਥੁਭਾਵੋ ਸਮ੍ਭਵਤਿ, ਤਥਾ ਕਾਯਵੇਦਨਾਨਮ੍ਪਿ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾਤਿ ਸਤਿਪਿ ਨੇਸੰ ਚਤੁਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਤਣ੍ਹਾਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਵਤ੍ਥੁਭਾਵੇ ਯੋ ਯਸ੍ਸ ਸਾਤਿਸਯਪਚ੍ਚਯੋ, ਤੰਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੰ ਵਿਸੇਸਗ੍ਗਹਣੰ ਕਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। ਤਿਕ੍ਖਪਞ੍ਞਸਮਥਯਾਨਿਕੋ ਓਲ਼ਾਰਿਕਾਰਮ੍ਮਣੰ ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ ਤਤ੍ਥ ਅਟ੍ਠਤ੍ਵਾ ਝਾਨੰ ਸਮਾਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਵੁਟ੍ਠਾਯ ਵੇਦਨੰ ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। “**ਓਲ਼ਾਰਿਕਾਰਮ੍ਮਣੇ ਅਸਣ੍ਠਹਨਤੋ**”ਤਿ। ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯਾਨਿਕਸ੍ਸ ਪਨ ਸੁਖੁਮੇ ਚਿਤ੍ਤੇ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਚ ਚਿਤ੍ਤੰ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਤੀਤਿ ਚਿਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਨੰ ਮਨ੍ਦਤਿਕ੍ਖਪਞ੍ਞਾਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯਾਨਿਕਾਨੰ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗਤਾ ਵੁਤ੍ਤਾ।

ਤੇਸੰ ਤਤ੍ਥਾਤਿ ਏਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ-ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ‘‘ਪਹਾਨਤ੍ਥ’’ਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨ ਯੋਜਨਾ। ਪਰਤੋ **ਤੇਸੰ ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਪਞ੍ਚ ਕਾਮਗੁਣਾ ਸਵਿਸੇਸਾ ਕਾਯੇ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤੀਤਿ ਵਿਸੇਸੇਨ ਕਾਯੋ ਕਾਮੋਘਸ੍ਸ ਵਤ੍ਥੁ, ਭਵੇਸੁ ਸੁਖਗ੍ਗਹਣਵਸੇਨ ਭਵਸ੍ਸਾਦੋ ਹੋਤਿ ਭਵੋਘਸ੍ਸ ਵੇਦਨਾ ਵਤ੍ਥੁ, ਸਨ੍ਤਤਿਘਨਗਹਣਵਸੇਨ ਵਿਸੇਸਤੋ ਚਿਤ੍ਤੇ ਅਤ੍ਤਾਭਿਨਿਵੇਸੋ ਹੋਤੀਤਿ ਦਿਟ੍ਠੋਘਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤੰ ਵਤ੍ਥੁ, ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਵਿਨਿਬ੍ਭੋਗਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਕਰਤ੍ਤਾ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਧਮ੍ਮਮਤ੍ਤਤਾਯ ਦੁਪ੍ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਤ੍ਤਾ ਸਮ੍ਮੋਹੋ ਹੋਤੀਤਿ ਅਵਿਜ੍ਜੋਘਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਾ ਵਤ੍ਥੁ, ਤਸ੍ਮਾ ਤੇਸੰ ਪਹਾਨਤ੍ਥੰ **ਚਤ੍ਤਾਰੋ**ਵ **ਵੁਤ੍ਤਾ।**

ਯਦਗ੍ਗੇਨ ਚ ਕਾਯੋ ਕਾਮੋਘਸ੍ਸ ਵਤ੍ਥੁ, ਤਦਗ੍ਗੇਨ ਅਭਿਜ੍ਝਾਕਾਯਗਨ੍ਥਸ੍ਸ ਵਤ੍ਥੁ, ਦੁਕ੍ਖਾਯ ਵੇਦਨਾਯ ਪਟਿਘਾਨੁਸਯੋ ਅਨੁਸੇਤੀਤਿ ਦੁਕ੍ਖਦੁਕ੍ਖਵਿਪਰਿਣਾਮਦੁਕ੍ਖਸਙ੍ਖਾਰਦੁਕ੍ਖਭੂਤਾ ਵੇਦਨਾ ਵਿਸੇਸੇਨ ਬ੍ਯਾਪਾਦਕਾਯਗਨ੍ਥਸ੍ਸ ਵਤ੍ਥੁ, ਚਿਤ੍ਤੇ ਨਿਚ੍ਚਗ੍ਗਹਣਵਸੇਨ ਸਸ੍ਸਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸੀਲੇਨ ਸੁਦ੍ਧੀਤਿਆਦਿ ਪਰਾਮਸਨਂ ਹੋਤੀਤਿ ਸੀਲਬ੍ਬਤਪਰਾਮਾਸਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਤ੍ਥੁ, ਨਾਮਰੂਪਪਰਿਚ੍ਛੇਦੇਨ ਭੂਤਂ ਭੂਤਤੋ ਅਪਸ੍ਸਨ੍ਤਸ੍ਸ ਭਵਵਿਭਵਦਿਟ੍ਠਿਸਙ੍ਖਾਤੋ ਇਦਂਸਚ੍ਚਾਭਿਨਿਵੇਸੋ ਹੋਤੀਤਿ ਤਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਾ ਵਤ੍ਥੁ, ਸੁਖਵੇਦਨਾਸ੍ਸਾਦਵਸੇਨ ਪਰਲੋਕਨਿਰਪੇਕ੍ਖੋ ‘‘ਨਤ੍ਥਿ ਦਿਨ੍ਨ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿਕਂ ਪਰਾਮਾਸਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤੀਤਿ ਦਿਟ੍ਠੁਪਾਦਾਨਸ੍ਸ ਵੇਦਨਾ ਵਤ੍ਥੁ ਸਨ੍ਤਤਿਘਨਗਹਣਵਸੇਨ ਸਰਾਗਾਦਿਚਿਤ੍ਤੇ ਸਮ੍ਮੋਹੋ ਹੋਤੀਤਿ ਮੋਹਾਗਤਿਯਾ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਤ੍ਥੁ, ਧਮ੍ਮਸਭਾਵਾਨਵਬੋਧੇਨ ਭਯਂ ਹੋਤੀਤਿ ਭਯਾਗਤਿਯਾ ਧਮ੍ਮਾ ਵਤ੍ਥੁ। ਯੇ ਪਨੇਤ੍ਥ ਅਵੁਤ੍ਤਾ, ਤੇਸਂ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਵਤ੍ਥੁਭਾਵੋ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬੋ। ਤਥਾ ਹਿ ਓਘੇਸੁ ਵੁਤ੍ਤਨਯਾ ਏਵ ਯੋਗਾਸਵੇਸੁਪਿ ਯੋਜਨਾ ਅਤ੍ਥਤੋ ਅਭਿਨ੍ਨਤ੍ਤਾ। ਤਥਾ ਪਠਮੋਘਤਤਿਯਚਤੁਤ੍ਥਗਨ੍ਥਯੋਜਨਾਯ ਵੁਤ੍ਤਨਯਾ ਏਵ ਕਾਯਚਿਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾਨਂ ਇਤਰੂਪਾਦਾਨਵਤ੍ਥੁਤਾ ਯੋਜਨਾ, ਤਥਾ ਕਾਮੋਘਬ੍ਯਾਪਾਦਕਾਯਗਨ੍ਥਯੋਜਨਾਯ ਵੁਤ੍ਤਨਯਾ ਏਵ ਕਾਯਵੇਦਨਾਨਂ ਛਨ੍ਦਦੋਸਾਗਤਿ ਵਤ੍ਥੁਤਾ ਯੋਜਨਾ ਵਾ।

‘‘ਆਹਾਰਸਮੁਦਯਾ ਕਾਯਸਮੁਦਯੋ, ਫਸ੍ਸਸਮੁਦਯਾ ਵੇਦਨਾਸਮੁਦਯੋ, (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੫.੪੦੮) ਸਙ੍ਖਾਰਪਚ੍ਚਯਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ, ਵਿਞ੍ਞਾਣਪਚ੍ਚਯਾ ਨਾਮਰੂਪ’’ਨ੍ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੧੨੬; ਉਦਾ॰ ੧; ਵਿਭ॰ ੨੨੫) ਵਚਨਤੋ ਕਾਯਾਦੀਨਂ ਸਮੁਦਯਭੂਤਾ ਕਬਲ਼ੀਕਾਰਾਹਾਰਫਸ੍ਸਮਨੋਸਞ੍ਚੇਤਨਾਵਿਞ੍ਞਾਣਾਹਾਰਾ ਕਾਯਾਦਿਪਰਿਜਾਨਨੇਨ ਪਰਿਞ੍ਞਾਤਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਆਹ **‘‘ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਾਹਾਰਪਰਿਞ੍ਞਤ੍ਥ’’**ਨ੍ਤਿ **ਪਕਰਣਨਯੋ**ਤਿ **ਨੇਤ੍ਤਿਪਕਰਣਵਸੇਨ** ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਸਂਵਣ੍ਣਨਾਨਯੋ।

ਸਰਣਵਸੇਨਾਤਿ ਕਾਯਾਦੀਨਂ ਕੁਸਲਾਦਿਧਮ੍ਮਾਨਞ੍ਚ ਉਪਧਾਰਣਵਸੇਨ। ਸਰਨ੍ਤਿ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਏਤਾਯਾਤਿ ਸਤੀਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਅਤ੍ਥੇ ਏਕਤ੍ਤੇ ਏਕਸਭਾਵੇ ਨਿਬ੍ਬਾਨੇ ਸਮੋਸਰਣਂ ਸਮਾਗਮੋ **ਏਕਤ੍ਤਸਮੋਸਰਣਂ**। ਏਤਦੇਵ ਹਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **‘‘ਯਥਾ ਹੀ’’**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਏਕਨਿਬ੍ਬਾਨਪਵੇਸਹੇਤੁਭੂਤਾ ਵਾ ਸਮਾਨਤਾ ਏਕੋ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸ ਭਾਵੋ ਏਕਤ੍ਤਂ, ਤਤ੍ਥ ਸਮੋਸਰਣਂ ਤਂਸਭਾਗਤਾ **ਏਕਤ੍ਤਸਮੋਸਰਣਂ**। ਏਕਨਿਬ੍ਬਾਨਪਵੇਸਹੇਤੁਭਾਵਂ ਪਨ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **‘‘ਯਥਾ ਹੀ’’**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਏਤਸ੍ਮਿਂ ਅਤ੍ਥੇ ਸਰਣੇਕਤ੍ਤਸਮੋਸਰਣਾਨਿ ਸਹੇਵ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨੇਕਭਾਵਸ੍ਸ ਕਾਰਣਤ੍ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾਨੀਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾਨਿ, ਪੁਰਿਮਸ੍ਮਿਂ ਵਿਸੁਂ। **ਸਰਣਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਵਾ ‘‘ਗਮਨਵਸੇਨਾ’’ਤਿ ਅਤ੍ਥੇ ਸਤਿ ਤਦੇਵ ਗਮਨਂ ਸਮੋਸਰਣਨ੍ਤਿ, ਸਮੋਸਰਣੇ ਵਾ ਸਤਿਸਦ੍ਦਤ੍ਥਵਸੇਨ ਅਵੁਚ੍ਚਮਾਨੇ ਧਾਰਣਤਾਵ ਸਤੀਤਿ ਸਤਿਸਦ੍ਦਤ੍ਥਨ੍ਤਰਾਭਾਵਾ ਪੁਰਿਮਂ ਸਤਿਭਾਵਸ੍ਸ ਕਾਰਣਂ, ਪਚ੍ਛਿਮਂ ਏਕਭਾਵਸ੍ਸਾਤਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸਮੋਸਰਣੇਪਿ ਸਹਿਤਾਨੇਵ ਤਾਨਿ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨੇਕਭਾਵਸ੍ਸ ਕਾਰਣਾਨਿ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ। **ਚੁਦ੍ਦਸਵਿਧੇਨ, ਨਵਵਿਧੇਨ, ਸੋਲ਼ਸਵਿਧੇਨ, ਪਞ੍ਚਵਿਧੇਨਾ**ਤਿ ਇਦਂ ਉਪਰਿ ਪਾਲ਼ਿਯਂ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੦੭) ਆਗਤਾਨਂ ਆਨਾਪਾਨਪਬ੍ਬਾਦੀਨਂ ਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤੇਸਂ ਪਨ ਅਨ੍ਤਰਭੇਦਵਸੇਨ ਤਦਨੁਗਤਭੇਦਵਸੇਨ ਚ ਭਾਵਨਾਯ ਅਨੇਕਵਿਧਤਾ ਲਬ੍ਭਤਿਯੇਵ। ਚਤੂਸੁ ਦਿਸਾਸੁ ਉਟ੍ਠਾਨਕਭਣ੍ਡਸਦਿਸਤਾ ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਦਿਤਂਤਂਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਭਾਵਨਾਨੁਭਾਵਸ੍ਸ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ।

‘‘ਗੋਚਰੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਚਰਥ ਸਕੇ ਪੇਤ੍ਤਿਕੇ ਵਿਸਯੇ’’ਤਿਆਦਿਵਚਨਤੋ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੮੦; ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੫.੩੭੨) ਭਿਕ੍ਖੁਗੋਚਰਾ ਏਤੇ ਧਮ੍ਮਾ, ਯਦਿਦਂ ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਦਯੋ। ਤਤ੍ਥ ਯਸ੍ਮਾ ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਦਿਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਭਿਕ੍ਖੁ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ‘‘ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਤੀ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਭਿਕ੍ਖੁਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਭਿਕ੍ਖੁਮ੍ਹਿ ਤਂ ਨਿਯਮਤੋਤਿ ਆਹ **‘‘ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਭਿਕ੍ਖੁਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤੋ’’**ਤਿ। ਸਤ੍ਥੁ ਚਰਿਯਾਨੁਵਿਧਾਯਕਤ੍ਤਾ ਸਕਲਸਾਸਨਸਮ੍ਪਟਿਗ੍ਗਾਹਕਤ੍ਤਾ ਚ **ਸਬ੍ਬਪ੍ਪਕਾਰਾਯ ਅਨੁਸਾਸਨਿਯਾ ਭਾਜਨਭਾਵੋ**।

ਸਮਂ ਚਰੇਯ੍ਯਾਤਿ ਕਾਯਾਦਿਵਿਸਮਚਰਿਯਂ ਪਹਾਯ ਕਾਯਾਦੀਹਿ ਸਮਂ ਚਰੇਯ੍ਯ। ਰਾਗਾਦਿਵੂਪਸਮੇਨ **ਸਨ੍ਤੋ**। ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਦਮੇਨ **ਦਨ੍ਤੋ**। ਚਤੁਮਗ੍ਗਨਿਯਾਮੇਨ **ਨਿਯਤੋ**। ਸੇਟ੍ਠਚਰਿਤਾਯ **ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀ**। ਕਾਯਦਣ੍ਡਾਦਿਓਰੋਪਨੇਨ **ਨਿਧਾਯ ਦਣ੍ਡਂ**। ਅਰਿਯਭਾਵੇ ਠਿਤੋ **ਸੋ** ਏਵਰੂਪੋ ਬਾਹਿਤਪਾਪਸਮਿਤਪਾਪਭਿਨ੍ਨਕਿਲੇਸਤਾਹਿ **ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਸਮਣੋ ਭਿਕ੍ਖੂ**ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

‘‘ਅਯਞ੍ਚੇਵ ਕਾਯੋ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਚ ਨਾਮਰੂਪ’’ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੨.੩੭੩) ਖਨ੍ਧਪਞ੍ਚਕਂ, ‘‘ਸੁਖਞ੍ਚ ਕਾਯੇਨ ਪਟਿਸਂਵੇਦੇਤੀ’’ਤਿਆਦੀਸੁ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੭੧, ੨੮੭; ਪਾਰਾ॰ ੧੧) ਨਾਮਕਾਯੋ ਕਾਯੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀਤਿ ਤਤੋ ਵਿਸੇਸਨਤ੍ਥਂ **‘‘ਕਾਯੇਤਿ**

ਰੂਪਕਾਯੇ”ਤਿ ਆਹ।

ਅਸਮ੍ਮਿਸ੍ਸਤੋਤਿ ‘‘ਵੇਦਨਾਦਯੋਪਿ ਏਤ੍ਥ ਸਿਤਾ ਏਤ੍ਥ ਪਟਿਬਦ੍ਧਾ’’ਤਿ ਕਾਯੇ ਵੇਦਨਾਦਿਅਨੁਪਸ੍ਸਨਾਪਸਙ੍ਗੇਪਿ ਆਪਨ੍ਨੇ ਤਤੋ ਅਸਮ੍ਮਿਸ੍ਸਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸਮੂਹਵਿਸਯਤਾਯ ਚਸ੍ਸ ਕਾਯ-ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਸਮੁਦਾਯੁਪਾਦਾਨਤਾਯ ਚ ਅਸੁਭਾਕਾਰਸ੍ਸ ‘‘ਕਾਯੇ’’ਤਿ ਏਕਵਚਨੰ, ਤਥਾ ਆਰਮ੍ਮਣਾਦਿਵਿਭਾਗੇਨ ਅਨੇਕਭੇਦਭਿਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਚਿਤ੍ਤੰ ਚਿਤ੍ਤਭਾਵਸਾਮਞ੍ਞੇਨ ਏਕਜ੍ਝੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ‘‘ਚਿਤ੍ਤੇ’’ਤਿ ਏਕਵਚਨੰ, ਵੇਦਨਾ ਪਨ ਸੁਖਾਦਿਭੇਦਭਿਨ੍ਨਾ ਵਿਸੁੰ ਵਿਸੁੰ ਅਨੁਪਸ੍ਸਿਤਬ੍ਬਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੇਨ ‘‘ਵੇਦਨਾਸੂ’’ਤਿ ਬਹੁਵਚਨੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਤਥੇਵ ਚ ਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਪਵਤ੍ਤਿਤੋ, ਧਮ੍ਮਾ ਚ ਪਰੋਪਣ੍ਣਾਸਭੇਦਾ ਅਨੁਪਸ੍ਸਿਤਬ੍ਬਾਕਾਰੇਨ ਚ ਅਨੇਕਭੇਦਾ ਏਵਾਤਿ ਤੇਪਿ ਬਹੁਵਚਨਵਸੇਨੇਵ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਅਵਯਵੀਗਾਹ-ਸਮਞ੍ਞਾਤਿਧਾਵਨ-ਸਾਰਾਦਾਨਾਭਿਨਿਵੇਸਨਿਸੇਧਨਤ੍ਥੰ ਕਾਯੰ ਅਙ੍ਗਪਚ੍ਚਙ੍ਗੇਹਿ, ਤਾਨਿ ਚ ਕੇਸਾਦੀਹਿ, ਕੇਸਾਦਿਕੇ ਚ ਭੂਤੁਪਾਦਾਯਰੂਪੇਹਿ ਵਿਨਿਬ੍ਭੁਜਨ੍ਤੋ **“ਤਥਾ ਨ ਕਾਯੇ”**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਪਾਸਾਦਾਦਿਨਗਰਾਵਯਵਸਮੂਹੇ ਅਵਯਵੀਵਾਦਿਨੋਪਿ ਅਵਯਵੀਗਾਹੰ ਨ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਨਗਰੰ ਨਾਮ ਕੋਚਿ ਅਤ੍ਥੋ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਪਨ ਕੇਸਞ੍ਚਿ ਸਮਞ੍ਞਾਤਿਧਾਵਨੰ ਸਿਯਾਤਿ ਇਤ੍ਥਿਪੁਰਿਸਾਦਿਸਮਞ੍ਞਾਤਿਧਾਵਨੇ ਨਗਰਨਿਦਸ੍ਸਨੰ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਅਙ੍ਗਪਚ੍ਚਙ੍ਗਸਮੂਹੋ, ਕੇਸਲੋਮਾਦਿਸਮੂਹੋ ਭੂਤੁਪਾਦਾਯਸਮੂਹੋ ਚ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਸਮੂਹੇ ਤਬ੍ਬਿਨਿਮੁਤ੍ਤੋ ਕਾਯੋਪਿ ਨਾਮ ਕੋਚਿ ਨਤ੍ਥਿ, ਪਗੇਵ ਇਤ੍ਥਿਆਦਯੋਤਿ ਆਹ **“ਕਾਯੋ ਵਾ…ਪੇ॰… ਦਿਸ੍ਸਤੀ”**ਤਿ। **ਕੋਚਿ ਧਮ੍ਮੋ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸਤ੍ਤਜੀਵਾਦਿੰ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ, ਅਵਯਵੀ ਪਨ ਕਾਯਪਟਿਕ੍ਖੇਪੇਨੇਵ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੋਤਿ। ਯਦਿ ਏਵੰ ਕਥੰ ਕਾਯਾਦਿਸਞ੍ਞਾਭਿਧਾਨਾਨੀਤਿਆਹ **“ਯਥਾਵੁਤ੍ਤ…ਪੇ॰… ਕਰੋਨ੍ਤੀ”**ਤਿ।

ਯੰ ਪਸ੍ਸਤਿ ਇਤ੍ਥਿੰ ਪੁਰਿਸੰ ਵਾ। ਨਨੁ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਇਤ੍ਥਿਪੁਰਿਸਦਸ੍ਸਨੰ ਨਤ੍ਥੀਤਿ? ਸਚ੍ਚਮੇਤੰ, ‘‘ਇਤ੍ਥਿੰ ਪਸ੍ਸਾਮਿ, ਪੁਰਿਸੰ ਪਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ ਪਨ ਪਵਤ੍ਤਸਞ੍ਞਾਯ ਵਸੇਨ ‘‘ਯੰ ਪਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਮਿਚ੍ਛਾਦਸ੍ਸਨੇਨ ਵਾ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ **ਯੰ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਨ ਤੰ ਦਿਟ੍ਠੰ, ਤੰ** ਰੂਪਾਯਤਨੰ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਵਿਪਰੀਤਗ੍ਗਾਹਵਸੇਨ ਮਿਚ੍ਛਾਪਰਿਕਪ੍ਪਿਤਰੂਪਤ੍ਤਾ। ਅਥ ਵਾ ਤੰ ਕੇਸਾਦਿਭੂਤੁਪਾਦਾਯਸਮੂਹਸਙ੍ਖਾਤੰ ਦਿਟ੍ਠੰ ਨ ਹੋਤਿ ਅਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਤ੍ਤਾ, ਦਿਟ੍ਠੰ ਵਾ ਤੰ ਨ ਹੋਤਿ। **ਯੰ ਦਿਟ੍ਠੰ ਤੰ ਨ ਪਸ੍ਸਤੀ**ਤਿ ਯੰ ਰੂਪਾਯਤਨੰ ਕੇਸਾਦਿਭੂਤੁਪਾਦਾਯਸਮੂਹਸਙ੍ਖਾਤੰ ਦਿਟ੍ਠੰ, ਤੰ ਪਞ੍ਞਾਚਕ੍ਖੁਨਾ ਭੂਤਤੋ ਨ ਪਸ੍ਸਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਪਸ੍ਸੰ ਬਜ੍ਝਤੇ**ਤਿ ਇਮੰ ਅਤ੍ਤਭਾਵੰ ਯਥਾਭੂਤੰ ਪਞ੍ਞਾਚਕ੍ਖੁਨਾ ਅਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ‘‘ਏਤੰ ਮਮ, ਏਸੋਹਮਸ੍ਮਿ, ਏਸੋ ਮੇ ਅਤ੍ਤਾ’’ਤਿ ਕਿਲੇਸਬਨ੍ਧਨੇਨ ਬਜ੍ਝਤਿ।

ਨ ਅਞ੍ਞਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸੀਤਿ ਨ ਅਞ੍ਞਸਭਾਵਾਨੁਪਸ੍ਸੀ, ਅਸੁਭਾਦਿਤੋ ਅਞ੍ਞਾਕਾਰਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਕਿੰ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤੀ**ਤਿਆਦਿਨਾ ਤਮੇਵਤ੍ਥੰ ਪਾਕਟੰ ਕਰੋਤਿ। **ਪਥਵੀਕਾਯ**ਨ੍ਤਿ ਕੇਸਾਦਿਕੋਟ੍ਠਾਸਪਥਵਿੰ ਧਮ੍ਮਸਮੂਹਤ੍ਤਾ ‘‘ਕਾਯੋ’’ਤਿ ਵਦਤਿ, ਲਕ੍ਖਣਪਥਵਿਮੇਵ ਵਾ ਅਨੇਕਪ੍ਪਭੇਦੰ ਸਕਲਸਰੀਰਗਤੰ ਪੁਬ੍ਬਾਪਰਿਯਭਾਵੇਨ ਚ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨੰ ਸਮੂਹਵਸੇਨ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ‘‘ਕਾਯੋ’’ਤਿ ਵਦਤਿ। **ਆਪੋਕਾਯ**ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ।

ਏਵੰ ਗਹੇਤਬ੍ਬਸ੍ਸਾਤਿ ‘‘ਅਹੰ ਮਮ’’ਨ੍ਤਿ ਏਵੰ ਅਤ੍ਤਤ੍ਤਨਿਯਭਾਵੇਨ ਅਨ੍ਧਬਾਲੇਹਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਸ੍ਸ। ਇਦਾਨਿ ਸਤ੍ਤਨ੍ਨੰ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨਾਕਾਰਾਨਮ੍ਪਿ ਵਸੇਨ ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸਨੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **“ਅਪਿਚਾ”**ਤਿਆਦਿ ਆਰਦ੍ਧੰ। ਤਤ੍ਥ **ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਅਨੁਪਸ੍ਸਤੀ**ਤਿ ਚਤੁਸਮੁਟ੍ਠਾਨਿਕਕਾਯੰ ‘‘ਅਨਿਚ੍ਚ’’ਨ੍ਤਿ ਅਨੁਪਸ੍ਸਤਿ, ਏਵੰ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਏਵੰ ਚਸ੍ਸ ਅਨਿਚ੍ਚਾਕਾਰਮ੍ਪਿ ਅਨੁਪਸ੍ਸਤੀਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਤਥਾਭੂਤਸ੍ਸ ਚਸ੍ਸ ਨਿਚ੍ਚਗ੍ਗਾਹਸ੍ਸ ਲੇਸੋਪਿ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ **“ਨੋ ਨਿਚ੍ਚਤੋ”**ਤਿ ਤਥਾਹੇਸ ‘‘ਨਿਚ੍ਚਸਞ੍ਞੰ ਪਜਹਤੀ’’ਤਿ (ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੩.੩੫) ਵੁਤ੍ਤੋ। ਏਤ੍ਥ ਚ ‘‘ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਏਵ ਅਨੁਪਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿ ਏਵ-ਕਾਰੋ ਲੁਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠੋਤਿ ਤੇਨ ਨਿਵਤ੍ਤਿਤਮਤ੍ਥੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **“ਨੋ ਨਿਚ੍ਚਤੋ”**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਨ ਚੇਤ੍ਥ ਦੁਕ੍ਖਤੋ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨਾਦਿਨਿਵਤ੍ਤਨਮਾਸਙ੍ਕਿਤਬ੍ਬੰ ਪਟਿਯੋਗੀਨਿਵਤ੍ਤਨਪਰਤ੍ਤਾ ਏਵ-ਕਾਰਸ੍ਸ, ਉਪਰਿਦੇਸਨਾਰੁਲ੍ਹਤ੍ਤਾ ਚ ਤਾਸੰ।

ਦੁਕ੍ਖਤੋ ਅਨੁਪਸ੍ਸਤੀਤਿਆਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਅਯੰ ਪਨ ਵਿਸੇਸੋ – ਅਨਿਚ੍ਚਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖਤ੍ਤਾ ਤਮੇਵ ਕਾਯੰ ਦੁਕ੍ਖਤੋ ਅਨੁਪਸ੍ਸਤਿ, ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਅਨਤ੍ਤਤ੍ਤਾ **ਅਨਤ੍ਤਤੋ ਅਨੁਪਸ੍ਸਤਿ**। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਯੰ ਅਨਿਚ੍ਚੰ ਦੁਕ੍ਖੰ ਅਨਤ੍ਤਾ, ਤੰ ਅਨਭਿਨਨ੍ਦਿਤਬ੍ਬੰ, ਨ ਤਤ੍ਥ

ਰਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬੰ, ਤਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤੰ **"ਨਿਬ੍ਬਿਨ੍ਦਤਿ ਨੋ ਨਨ੍ਦਤਿ, ਵਿਰਜ੍ਜਤਿ ਨੋ ਰਜ੍ਜਤੀ"**ਤਿ। ਸੋ ਏਵੰ ਅਰਜ੍ਜਨ੍ਤੋ ਰਾਗੰ **ਨਿਰੋਧੇਤਿ ਨੋ ਸਮੁਦੇਤਿ,** ਸਮੁਦਯੰ ਨ ਕਰੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਵੰ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਚ **ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਤਿ ਨੋ ਆਦਿਯਤਿ**। ਅਯਞ੍ਹਿ ਅਨਿਚ੍ਚਾਦਿਅਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਤਦਙ੍ਗਵਸੇਨ ਸਦ੍ਧਿੰ ਕਾਯਤਨ੍ਨਿਸ੍ਸਯਖਨ੍ਧਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰੇਹਿ ਕਿਲੇਸਾਨੰ ਪਰਿਚ੍ਚਜਨਤੋ, ਸਙ੍ਖਤਦੋਸਦਸ੍ਸਨੇਨ ਤਬ੍ਬਿਪਰੀਤੇ ਨਿਬ੍ਬਾਨੇ ਤਨ੍ਨਿਨ੍ਨਤਾਯ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਨਤੋ ''ਪਰਿਚ੍ਚਾਗਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗੋ ਚੇਵ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਨਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗੋ ਚਾ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਕਿਲੇਸੇ ਚ ਪਰਿਚ੍ਚਜਤਿ, ਨਿਬ੍ਬਾਨੇ ਚ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਤਿ , ਤਥਾਭੂਤੋ ਚ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨਵਸੇਨ ਕਿਲੇਸੇ ਨ ਆਦਿਯਤਿ, ਨਾਪਿ ਅਦੋਸਦਸ੍ਸਿਤਾਵਸੇਨ ਸਙ੍ਖਤਾਰਮ੍ਮਣੰ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ **"ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਤਿ ਨੋ ਆਦਿਯਤੀ"**ਤਿ। ਇਦਾਨਿਸ੍ਸ ਤਾਹਿ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨਾਹਿ ਯੇਸੰ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਪਹਾਨੰ ਹੋਤਿ, ਤੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **"ਸੋ ਤੰ ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਨਿਚ੍ਚਸਞ੍ਞੰ ਪਜਹਤੀ"**ਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਨਿਚ੍ਚਸਞ੍ਞ**ਨ੍ਤਿ ''ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਨਿਚ੍ਚਾ''ਤਿ ਏਵੰ ਪਵਤ੍ਤਵਿਪਰੀਤਸਞ੍ਞੰ। ਦਿਟ੍ਠਿਚਿਤ੍ਤਵਿਪਲ੍ਲਾਸਪਹਾਨਮੁਖੇਨੇਵ ਸਞ੍ਞਾਵਿਪਲ੍ਲਾਸਪ੍ਪਹਾਨਨ੍ਤਿ ਸਞ੍ਞਾਗਹਣੰ, ਸਞ੍ਞਾਸੀਸੇਨ ਵਾ ਤੇਸਮ੍ਪਿ ਗਹਣੰ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। **ਨਨ੍ਦਿ**ਨ੍ਤਿ ਸਪ੍ਪੀਤਿਕਤਣ੍ਹੰ। ਸੇਸੰ ਵੁਤ੍ਤਨਯਮੇਵ।

ਵਿਹਰਤੀਤਿ ਇਮਿਨਾ ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਸਮਙ੍ਗਿਨੋ ਇਰਿਯਾਪਥਵਿਹਾਰੋ ਵੁਤ੍ਤੋਤਿ ਆਹ **"ਇਰਿਯਤੀ"**ਤਿ ਇਰਿਯਾਪਥੰ ਪਵਤ੍ਤੇਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਆਰਮ੍ਮਣਕਰਣਵਸੇਨ ਅਭਿਬ੍ਯਾਪਨਤੋ **"ਤੀਸੁ ਭਵੇਸੂ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਵਸੇਨ ਪਨ ਕਿਲੇਸਾ ਪਰਿਤ੍ਤਭੂਮਕਾ ਏਵਾਤਿ। ਯਦਿਪਿ ਕਿਲੇਸਾਨੰ ਪਹਾਨੰ ਆਤਾਪਨਨ੍ਤਿ ਤੰ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਆਦੀਨਮ੍ਪਿ ਅਤ੍ਥੇਵ, ਆਤਾਪ-ਸਦ੍ਦੋ ਪਨ ਵੀਰਿਯੇਯੇਵ ਨਿਰੁਲ੍ਹੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ **"ਵੀਰਿਯਸ੍ਸੇਤੰ ਨਾਮ"**ਨ੍ਤਿ। ਅਥ ਵਾ ਪਟਿਪਕ੍ਖਪਹਾਨੇ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾਨੰ ਅਬ੍ਭੁਸ੍ਸਹਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨਸ੍ਸ ਵੀਰਿਯਸ੍ਸ ਸਾਤਿਸਯੰ ਤਦਾਤਾਪਨਨ੍ਤਿ ਵੀਰਿਯਮੇਵ ਤਥਾ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਨ ਅਞ੍ਞੇ ਧਮ੍ਮਾ। **ਆਤਾਪੀ**ਤਿ ਚਾਯਮੀਕਾਰੋ ਪਸੰਸਾਯ, ਅਤਿਸਯਸ੍ਸ ਵਾ ਦੀਪਕੋਤਿ ਆਤਾਪੀਗਹਣੇਨ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਸਮਙ੍ਗਿਤੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਸਮ੍ਮਾ, ਸਮਨ੍ਤਤੋ, ਸਾਮਞ੍ਚ ਪਜਾਨਨ੍ਤੋ **ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ,** ਅਸਮ੍ਮਿਸ੍ਸਤੋ ਵਵਤ੍ਥਾਨੇ ਅਞ੍ਞਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸਿਤਾਭਾਵੇਨ ਸਮ੍ਮਾ ਅਵਿਪਰੀਤੰ, ਸਬ੍ਬਾਕਾਰਪਜਾਨਨੇਨ ਸਮਨ੍ਤਤੋ, ਉਪਰੂਪਰਿ ਵਿਸੇਸਾਵਹਭਾਵੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਸਯੰ ਪਜਾਨਨ੍ਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਯਦਿ ਪਞ੍ਞਾਯ ਅਨੁਪਸ੍ਸਤਿ, ਕਥੰ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਤਾਤਿ ਆਹ **"ਨ ਹੀ"**ਤਿਆਦਿ। **ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਿਕ**ਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਭਵੰ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਲੀਨੇ ਉਦ੍ਧਤੇ ਚ ਚਿਤ੍ਤੇ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਵਾ ਲੀਨੇ ਉਦ੍ਧਤੇ ਚ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ ਅਤ੍ਥਿਕਾ ਏਤਾਯਾਤਿ **ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਿਕਾ**। ਸਤਿਯਾ ਲਦ੍ਧੂਪਕਾਰਾਯ ਏਵ ਪਞ੍ਞਾਯ ਏਤ੍ਥ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇ **ਕਾਯੇ** ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਿਕੋ ਭਿਕ੍ਖੁ **ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਤਿ। ਅਨ੍ਤੋਸਙ੍ਖੇਪੋ** ਅਨ੍ਤੋ ਓਲੀਯਨੋ, ਕੋਸਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਉਪਾਯਪਰਿਗ੍ਗਹੇਤਿ** ਏਤ੍ਥ ਸੀਲਵਿਸੋਧਨਾਦਿ ਗਣਨਾਦਿ ਉਗ੍ਗਹਕੋਸਲ੍ਲਾਦਿ ਚ **ਉਪਾਯੋ,** ਤਬ੍ਬਿਪਰਿਯਾਯਤੋ **ਅਨੁਪਾਯੋ** ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਯਸ੍ਮਾ ਚ ਉਪਟ੍ਠਿਤਸ੍ਸਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਉਪਾਯੰ ਨ ਪਰਿਚ੍ਚਜਤਿ, ਅਨੁਪਾਯਞ੍ਚ ਨ ਉਪਾਦਿਯਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤੰ **"ਮੁਟ੍ਠਸ੍ਸਤਿ...ਪੇ॰... ਅਸਮਤ੍ਥੋ ਹੋਤੀ"**ਤਿ। **ਤੇਨਾ**ਤਿ ਉਪਾਯਾਨੁਪਾਯਾਨੰ ਪਰਿਗ੍ਗਹਪਰਿਵਜ੍ਜਨੇਸੁ ਅਪਰਿਚ੍ਚਾਗਾਪਰਿਗ੍ਗਹੇਸੁ ਚ ਅਸਮਤ੍ਥਭਾਵੇਨ **ਅਸ੍ਸ** ਯੋਗਿਨੋ।

ਯਸ੍ਮਾ ਸਤਿਯੇਵੇਤ੍ਥ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨੰ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਤਸ੍ਮਾਸ੍ਸ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਧਮ੍ਮਾ ਵੀਰਿਯਾਦਯੋ ਅਙ੍ਗਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਸਮ੍ਪਯੋਗਙ੍ਗਞ੍ਚਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ"**ਤਿ। ਅਙ੍ਗ-ਸਦ੍ਦੋ ਚੇਤ੍ਥ ਕਾਰਣਪਰਿਯਾਯੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ, ਸਤਿਗ੍ਗਹਣੇਨੇਵ ਚੇਤ੍ਥ ਸਮਾਧਿਸ੍ਸਤਿ ਗਹਣੰ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ ਤਸ੍ਸਾ ਸਮਾਧਿਕ੍ਖਨ੍ਧੇ ਸਙ੍ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ। ਯਸ੍ਮਾ ਵਾ ਸਤਿਸੀਸੇਨਾਯੰ ਦੇਸਨਾ। ਨ ਹਿ ਕੇਵਲਾਯ ਸਤਿਯਾ ਕਿਲੇਸਪ੍ਪਹਾਨੰ ਹੋਤਿ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਧਿਗਮੋ ਵਾ, ਨ ਚ ਕੇਵਲਾ ਸਤਿ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਤਸ੍ਮਾਸ੍ਸ ਞਾਣਦੇਸਨਾਯੰ ਸਵਿਤਕ੍ਕਾਦਿਵਚਨਸ੍ਸ ਵਿਯ ਸਮ੍ਪਯੋਗਙ੍ਗਦਸ੍ਸਨਤਾਤਿ ਅਙ੍ਗ-ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਅਵਯਵਪਰਿਯਾਯਤਾ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ। **ਪਹਾਨਙ੍ਗ**ਨ੍ਤਿ ''ਵਿਵਿਚ੍ਚੇਵ ਕਾਮੇਹੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੨੬; ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੭੧, ੨੮੭; ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੫੨; ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੧੨੩; ਪਾਰਾ॰ ੧੧) ਵਿਯ ਪਹਾਤਬ੍ਬਙ੍ਗੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ। ਯਸ੍ਮਾ ਏਤ੍ਥ ਲੋਕਿਯਮਗ੍ਗੋ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ, ਨ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਮਗ੍ਗੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਿਯਮੇਵ ਵਿਨਯੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਤਦਙ੍ਗਵਿਨਯੇਨ ਵਾ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਵਿਨਯੇਨ ਵਾ"**ਤਿ ਆਹ। **ਤੇਸੰ ਧਮ੍ਮਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਵੇਦਨਾਦਿਧਮ੍ਮਾਨੰ। ਤੇਸਞ੍ਹਿ ਤਤ੍ਥ ਅਨਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਤਾ **"ਅਤ੍ਥੁਦ੍ਧਾਰਨਯੇਨੇਤੰ ਵੁਤ੍ਤ"**ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ।

ਅਵਿਸੇਸੇਨ ਦ੍ਵੀਹਿਪਿ ਨੀਵਰਣਪ੍ਪਹਾਨੰ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਏਕੇਕੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ ਪਹਾਨਵਿਸੇਸੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **"ਵਿਸੇਸੇਨਾ"**ਤਿ ਆਹ। ਅਥ ਵਾ ''ਵਿਨੇਯ੍ਯ ਨੀਵਰਣਾਨੀ''ਤਿ ਅਵਤ੍ਵਾ ਅਭਿਜ੍ਝਾਦੋਮਨਸ੍ਸਵਚਨਸ੍ਸ ਪਯੋਜਨੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਵਿਸੇਸੇਨਾ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਭਾਵਨਾਯ ਹਿ ਉਜੁਵਿਪਚ੍ਚਨੀਕਾਨੰ ਅਨੁਰੋਧਾਦੀਨੰ ਪਹਾਨੰ ਦਸ੍ਸਨੰ ਏਤਸ੍ਸ ਪਯੋਜਨਨ੍ਤਿ।

ਕਾਯਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਮੂਲਕਸ੍ਸਾਤਿ ਰੂਪ-ਬਲ-ਯੋਬ੍ਬਨਾਰੋਗਜਾਦਿ-ਸਰੀਰਸਮ੍ਪਦਾ-ਨਿਮਿਤ੍ਤਸ੍ਸ। ਵੁਤ੍ਤਵਿਪਰਿਯਾਯਤੋ **ਕਾਯਵਿਪਤ੍ਤਿਮੂਲਕੋ ਵਿਰੋਧੋ** ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਕਾਯਭਾਵਨਾਯਾ**ਤਿ ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਭਾਵਨਾਯ। ਸਾ ਹਿ ਇਧ ''ਕਾਯਭਾਵਨਾ''ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾ। **ਤੇਨਾ**ਤਿ ਅਨੁਰੋਧਾਦਿਪ੍ਪਹਾਨਵਚਨੇਨ। **ਯੋਗਾਨੁਭਾਵੋ ਹੀ**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸੇਵਤ੍ਥਸ੍ਸ ਪਾਕਟਕਰਣੰ।

ਸਤਿਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞੇਨਾਤਿ ਅਤਿਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਗ੍ਗਹਣੇਨ। **ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਿਕਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਬੁਦ੍ਧਾਨੁਸ੍ਸਤਿ ਮੇਤ੍ਤਾ ਮਰਣਸ੍ਸਤਿ ਅਸੁਭਭਾਵਨਾ ਚ। ਇਦਞ੍ਹਿ ਚਤੁਕ੍ਕੰ ਯੋਗਿਨਾ ਪਰਿਹਰਿਯਮਾਨੰ ''ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਿਕਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਅਤਿਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਬਲੇਨ ਅਵਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਪਰਿਹਰਿਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ, **ਸਤਿਯਾ ਵਾ ਸਮਥੋ ਵੁਤ੍ਤੋ** ਤਸ੍ਸਾ ਸਮਾਦ੍ਧਿਕ੍ਖਨ੍ਧੇਨ ਸਙ੍ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ।

ਤੇਨਾਤਿ ਸਦ੍ਦਤ੍ਥੰ ਅਨਾਦਿਯਿਤ੍ਵਾ ਭਾਵਤ੍ਥਸ੍ਸੇਵ ਵਿਭਜਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤੇਨ ਵਿਭਙ੍ਗਪਾਠੇਨ ਸਹ। **ਅਟ੍ਠਕਥਾਨਯੋ**ਤਿ ਸਦ੍ਦਤ੍ਥਸ੍ਸਪਿ ਵਿਵਰਣਵਸੇਨ ਯਥਾਰਹੰ ਵੁਤ੍ਤੋ ਅਤ੍ਥਸੰਵਣ੍ਣਨਾਨਯੋ। **ਯਥਾ ਸੰਸਨ੍ਦਤੀ**ਤਿ ਯਥਾ ਅਤ੍ਥਤੋ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯਤੋ ਚ ਅਵਿਲੋਮੇਨ੍ਤੋ ਅਞ੍ਞਦਤ੍ਥੁ ਸੰਸਨ੍ਦਤਿ ਸਮੇਤਿ, ਏਵੰ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਵੇਦਨਾਦੀਨੰ ਪੁਨ ਵਚਨੇਤਿ ਏਤ੍ਥ ਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯਭਾਵਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾਨੰ ਵੇਦਨਾਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਤ੍ਤਾ ਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰਭਵੇ ਅਰੂਪਧਮ੍ਮਾਨੰ ਰੂਪਪਟਿਬਦ੍ਧਵੁਤ੍ਤਿਤੋ ਚ ਵੇਦਨਾਯ ਕਾਯਾਦਿਅਨੁਪਸ੍ਸਨਾਪਸਙ੍ਗੇਪਿ ਆਪਨ੍ਨੇ ਤਦਸਮ੍ਮਿਸ੍ਸਤੋ ਵਵਤ੍ਥਾਨਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੰ ਘਨਵਿਨਿਬ੍ਭੋਗਾਦਿਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਞ੍ਚ ਦੁਤਿਯਵੇਦਨਾਗਹਣੰ। ਤੇਨ ਨ ਵੇਦਨਾਯੰ ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸੀ, ਚਿਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਾ, ਅਥ ਖੋ ਵੇਦਨਾਨੁਪਸ੍ਸੀਯੇਵਾਤਿ ਵੇਦਨਾਸਙ੍ਖਾਤੇ ਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿੰ ਵੇਦਨਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਕਾਰਸ੍ਸੇਵ ਦਸ੍ਸਨੇਨ ਅਸਮ੍ਮਿਸ੍ਸਤੋ ਵਵਤ੍ਥਾਨੰ ਦਸ੍ਸਿਤੰ ਹੋਤਿ। ਤਥਾ ''ਯਸ੍ਮਿੰ ਸਮਯੇ ਸੁਖਾ ਵੇਦਨਾ, ਨ ਤਸ੍ਮਿੰ ਸਮਯੇ ਦੁਕ੍ਖਾ ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਾ ਵਾ ਵੇਦਨਾ। ਯਸ੍ਮਿੰ ਵਾ ਪਨ ਸਮਯੇ ਦੁਕ੍ਖਾ ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਾ ਵਾ ਵੇਦਨਾ, ਨ ਤਸ੍ਮਿੰ ਸਮਯੇ ਇਤਰਾ ਵੇਦਨਾ''ਤਿ ਵੇਦਨਾਭਾਵਸਾਮਞ੍ਞੇ ਅਟ੍ਠਤ੍ਵਾ ਤੰ ਤੰ ਵੇਦਨੰ ਵਿਨਿਬ੍ਭੁਜਿਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸਨੇਨ ਘਨਵਿਨਿਬ੍ਭੋਗੋ ਧੁਵਭਾਵਵਿਵੇਕੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋ ਹੋਤਿ। ਤੇਨ ਤਾਸੰ ਖਣਮਤ੍ਤਾਵਟ੍ਠਾਨਦਸ੍ਸਨੇਨ ਅਨਿਚ੍ਚਤਾਯ ਤਤੋ ਏਵ ਦੁਕ੍ਖਤਾਯ ਅਨਤ੍ਤਤਾਯ ਚ ਦਸ੍ਸਨੰ ਵਿਭਾਵਿਤੰ ਹੋਤਿ। **ਘਨਵਿਨਿਬ੍ਭੋਗਾਦੀ**ਤਿ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਅਯਮ੍ਪਿ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਅਯਞ੍ਹਿ ਵੇਦਨਾਯੰ ਵੇਦਨਾਨੁਪਸ੍ਸੀਯੇਵ, ਨ ਅਞ੍ਞਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸੀ। ਕਿੰ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ – ਯਥਾ ਨਾਮ ਬਾਲੋ ਅਮਣਿਸਭਾਵੇਪਿ ਉਦਕਬੁਬ੍ਬੁਲਕੇ ਮਣਿਆਕਾਰਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਹੋਤਿ, ਨ ਏਵਮਯੰ ਠਿਤਿਰਮਣੀਯੇਪਿ ਵੇਦਯਿਤੇ, ਪਗੇਵ ਇਤਰਸ੍ਮਿੰ ਮਨੁਞ੍ਞਾਕਾਰਾਨੁਪਸ੍ਸੀ, ਅਥ ਖੋ ਖਣਭਙ੍ਗੁਰਤਾਯ ਅਵਸਵਤ੍ਤਿਤਾਯ ਕਿਲੇਸਾਸੁਚਿਪਗ੍ਘਰਣਤਾਯ ਚ ਅਨਿਚ੍ਚਅਨਤ੍ਤਅਸੁਭਾਕਾਰਾਨੁਪਸ੍ਸੀ, ਵਿਪਰਿਣਾਮਦੁਕ੍ਖਤਾਯ ਸਙ੍ਖਾਰਦੁਕ੍ਖਤਾਯ ਚ ਵਿਸੇਸਤੋ ਦੁਕ੍ਖਾਨੁਪਸ੍ਸੀਯੇਵਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। ਏਵੰ ਚਿਤ੍ਤਧਮ੍ਮੇਸੁਪਿ ਯਥਾਰਹੰ ਪੁਨ ਵਚਨੇ ਪਯੋਜਨੰ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੰ। **''ਕੇਵਲੰ ਪਨਿਧਾ''**ਤਿਆਦਿਨਾ ਇਧ 'ਏਤ੍ਤਕੰ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਪਰਿਚ੍ਛੇਦੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਏਸ ਨਯੋ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਯਥਾ ਚਿਤ੍ਤੰ ਧਮ੍ਮਾ ਚ ਅਨੁਪਸ੍ਸਿਤਬ੍ਬਾ, ਤਥਾ ਤਾਨਿ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ''ਚਿਤ੍ਤੇ ਚਿਤ੍ਤਾਨੁਪਸ੍ਸੀ, ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸੀ''ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥੰ ਅਤਿਦਿਸਤਿ।

ਯੋ ਸੁਖੰ ਦੁਕ੍ਖਤੋ ਅਦ੍ਦਾਤਿ ਯੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸੁਖਵੇਦਨੰ ਵਿਪਰਿਣਾਮਦੁਕ੍ਖਤਾਯ ''ਦੁਕ੍ਖ''ਨ੍ਤਿ ਪਞ੍ਞਾਚਕ੍ਖੁਨਾ ਅਦ੍ਦਕ੍ਖਿ। **ਦੁਕ੍ਖਮਦ੍ਦਕ੍ਖਿ ਸਲ੍ਲਤੋ**ਤਿ ਦੁਕ੍ਖਵੇਦਨੰ ਪੀਲਾਜਨਨਤੋ ਅਨ੍ਤੋਤੁਦਨਤੋ ਦੁਨ੍ਨੀਹਰਣਤੋ ਚ ਸਲ੍ਲਨ੍ਤਿ ਅਦ੍ਦਕ੍ਖਿ ਪਸ੍ਸਿ। **ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖ**ਨ੍ਤਿ ਉਪੇਕ੍ਖਾਵੇਦਨੰ। **ਸਨ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਸੁਖਦੁਕ੍ਖਾਨਿ ਵਿਯ ਅਨੋਲਾਰਿਕਤਾਯ ਪਚ੍ਚਯਵਸੇਨ ਵੂਪਸਨ੍ਤਸਭਾਵਤਾਯ ਚ ਸਨ੍ਤੰ। **ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ**ਤਿ ਹੁਤ੍ਵਾ ਅਭਾਵਤੋ ਉਦਯਬ੍ਬਯਵਨ੍ਤਤੋ ਤਾਵਕਾਲਿਕਤੋਨਿਚ੍ਚਪਟਿਕ੍ਖੇਪਤੋ ਚ ''ਅਨਿਚ੍ਚ''ਨ੍ਤਿ ਯੋ ਅਦ੍ਦਕ੍ਖਿ। **ਸ ਵੇ ਸਮ੍ਮਦ੍ਦਸੋ ਭਿਕ੍ਖੁ** ਏਕੰਸੇਨ ਪਰਿਬ੍ਬਜਤ੍ਤੁ ਵਾ ਵੇਦਨਾਯ ਸਮ੍ਮਾ ਪਸ੍ਸਨਕੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਦੁਕ੍ਖਾਤਿਪੀਤਿ ਸਙ੍ਖਾਰਦੁਕ੍ਖਤਾਯ ਦੁਕ੍ਖਾ ਇਤਿਪਿ। **ਸਬ੍ਬੰ ਤੰ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਮਿ**ਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬੰ ਤੰ ਵੇਦਯਿਤੰ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਮਿੰ ਅਨ੍ਤੋਗਧੰ ਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨੰ ਵਦਾਮਿ ਸਙ੍ਖਾਰਦੁਕ੍ਖਤਾਨਤਿਵਤ੍ਤਨਤੋ। **ਸੁਖਦੁਕ੍ਖਤੋਪਿ ਚਾ**ਤਿ ਸੁਖਾਦੀਨੰ ਠਿਤਿਵਿਪਰਿਣਾਮਞ੍ਞਾਣਸੁਖਤਾਯ ਵਿਪਰਿਣਾਮਠਿਤਿਅਞ੍ਞਾਣਦੁਕ੍ਖਤਾਯ ਚ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਤਿਸ੍ਸੋਪਿ ਸੁਖਤੋ, ਤਿਸ੍ਸੋਪਿ ਚ ਦੁਕ੍ਖਤੋ ਅਨੁਪਸ੍ਸਿਤਬ੍ਬਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਰੂਪਾਦਿ-

ਆਰਮ੍ਮਣਛਨ੍ਦਾਦਿ-**ਅਧਿਪਤਿ**-ਞਾਣਾਦਿ-**ਸਹਜਾਤ-** ਕਾਮਾਵਚਰਾਦਿ-**ਭੂਮਿ**ਨਾਨਤ੍ਤਭੇਦਾਨਂ ਕੁਸਲਾਕੁਸਲ-ਤਂਵਿਪਾਕਕਿਰਿਯਾ-ਨਾਨਤ੍ਤਾਦਿਭੇਦਾਨਞ੍ਚ, ਆਦਿ-ਸਦ੍ਦੇਨ ਸਙ੍ਖਾਰਿਕਾਸਙ੍ਖਾਰਿਕਸ-ਵਤ੍ਥੁਕਾਵਤ੍ਥੁਕਾਦਿ-ਨਾਨਤ੍ਤਭੇਦਾਨਞ੍ਚ ਵਸੇਨਾਤਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ। **ਸੁਞ੍ਞਤਧਮ੍ਮਸ੍ਸਾ**ਤਿ ''ਧਮ੍ਮਾ ਹੋਨ੍ਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਧ॰ ਸ॰ ੧੨੧) ਸੁਞ੍ਞਤਵਾਰੇ ਆਗਤਸੁਞ੍ਞਤਸਭਾਵਸ੍ਸ ਵਸੇਨ। **"ਕਾਮਞ੍ਚੇਤ੍ਥਾ"**ਤਿਆਦਿਨਾ ਪੁਬ੍ਬੇ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ ਪੁਨ ਪਹਾਨਂ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਚੋਦਨਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਮਗ੍ਗਚਿਤ੍ਤਕ੍ਖਣੇ ਵਾ ਏਕਤ੍ਥ ਪਹੀਨਂ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਪਹੀਨਮੇਵ ਹੋਤੀਤਿ ਵਿਸੁਂ ਵਿਸੁਂ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਪੁਰਿਮਾਯ ਚੋਦਨਾਯ ਨਾਨਾਪੁਗ੍ਗਲਪਰਿਹਾਰੋ, ਪਚ੍ਛਿਮਾਯ ਨਾਨਾਚਿਤ੍ਤਕ੍ਖਣਿਕਪਰਿਹਾਰੋ। ਲੋਕਿਯਭਾਵਨਾਯ ਹਿ ਕਾਯੇ ਪਹੀਨਂ ਨ ਵੇਦਨਾਦੀਸੁ ਪਹੀਨਂ ਹੋਤਿ ਯਦਿਪਿ ਨ ਪਵਤ੍ਤੇਯ੍ਯ, ਨ ਪਟਿਪਕ੍ਖਭਾਵਨਾਯ ਤਤ੍ਥ ਸਾ ਅਭਿਜ੍ਝਾਦੋਮਨਸ੍ਸਸ੍ਸ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿ ਹੋਤੀਤਿ ਪੁਨ ਤਪ੍ਪਹਾਨਂ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਮੇਵਾਤਿ। **ਏਕਤ੍ਥ ਪਹੀਨਂ ਸੇਸੇਸੁਪਿ ਪਹੀਨਂ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਮਗ੍ਗਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਭਾਵਨਂ, ਲੋਕਿਯਭਾਵਨਾਯ ਵਾ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਮਤ੍ਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ। ''ਪਞ੍ਚਪਿ ਖਨ੍ਧਾ ਲੋਕੋ''ਤਿ ਹਿ ਵਿਭਙ੍ਗੇ (ਵਿਭ॰ ੩੬੨, ੩੬੪, ੩੬੬, ੩੭੩) ਚਤੂਸੁਪਿ ਠਾਨੇਸੁ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ।

ਉਦ੍ਦੇਸਵਾਰਵਣ੍ਣਨਾਯ ਲੀਨਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨਾ ਸਮਤ੍ਤਾ।

ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਵਣ੍ਣਨਾ

ਆਨਾਪਾਨਪਬ੍ਬਵਣ੍ਣਨਾ

੧੦੭. ਬਾਹਿਰਕੇਸੁਪਿ ਇਤੋ ਏਕਦੇਸਸ੍ਸ ਸਮ੍ਭਵਤੋ ਸਬ੍ਬਪ੍ਪਕਾਰਗ੍ਗਹਣਂ ਕਤਂ **"ਸਬ੍ਬਪ੍ਪਕਾਰਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਕਸ੍ਸਾ"**ਤਿ। ਤੇਨ ਯੇ ਇਮੇ ਆਨਾਪਾਨਪਬ੍ਬਾਦਿਵਸੇਨ ਆਗਤਾ ਚੁਦ੍ਦਸਪ੍ਪਕਾਰਾ, ਤਦਨ੍ਤੋਗਧਾ ਚ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਾਦਿਅਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਪਕਾਰਾ, ਤਥਾ **ਕਾਯਗਤਾਸਤਿਸੁਤ੍ਤੇ** (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੧੫੪) ਵੁਤ੍ਤਾ ਕੇਸਾਦਿਵਣ੍ਣਸਣ੍ਠਾਨਕਸਿਣਾਰਮ੍ਮਣਚਤੁਕ੍ਕਜ੍ਝਾਨਪ੍ਪਕਾਰਾ, ਲੋਕਿਯਾਦਿਪ੍ਪਕਾਰਾ ਚ, ਤੇ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਅਨਵਸੇਸਤੋ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਇਮੇ ਚ ਪਕਾਰਾ ਇਮਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਸਾਸਨੇ, ਨ ਇਤੋ ਬਹਿਦ੍ਧਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਸਬ੍ਬਪ੍ਪਕਾਰ…ਪੇ॰… ਪਟਿਸੇਧਨੋ ਚਾ"**ਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਤਥਾਭਾਵਪਟਿਸੇਧਨੋ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਪ੍ਪਕਾਰਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਕਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਅਞ੍ਞਸਾਸਨਸ੍ਸ ਨਿਸ੍ਸਯਭਾਵਪਟਿਸੇਧਨੋ। ਏਤੇਨ ''ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਇਧ-ਸਦ੍ਦੋ ਅਨ੍ਤੋਗਧਏਵਸਦ੍ਦਤ੍ਥੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ । ਸਨ੍ਤਿ ਹਿ ਏਕਪਦਾਨਿਪਿ ਸਾਵਧਾਰਣਾਨਿ ਯਥਾ ''ਵਾਯੁਭਕ੍ਖੋ''ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੨.੩੭੪)। ਤੇਨਾਹ **"ਇਧੇਵ ਸਮਣੋ"**ਤਿਆਦਿ। ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਸਮਣਕਰਣਧਮ੍ਮੋ ਹਿ ਸੋ, ਯੋ ਸਬ੍ਬਪ੍ਪਕਾਰਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਕੋ। **ਪਰਪ੍ਪਵਾਦਾ**ਤਿ ਪਰੇਸਂ ਅਞ੍ਞਤਿਤ੍ਥਿਯਾਨਂ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਾ ਵਾਦਾ ਤਿਤ੍ਥਾਯਤਨਾਨਿ।

ਅਰਞ੍ਞਾਦਿਕਸ੍ਸੇਵ ਭਾਵਨਾਨੁਰੂਪਸੇਨਾਸਨਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਇਮਸ੍ਸ ਹੀ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਦੁਦ੍ਦਮੋ ਦਮਥਂ ਅਨੁਪਗਤੋ ਗੋਣੋ **ਕੂਟਗੋਣੋ**। ਦੋਹਨਕਾਲੇ ਯਥਾ ਥਨੇਹਿ ਅਨਵਸੇਸਤੋ ਖੀਰਂ ਨ ਪਗ੍ਘਰਤਿ, ਏਵਂ ਦੋਹਪਟਿਬਨ੍ਧਿਨੀ **ਕੂਟਧੇਨੁ**। ਰੂਪਸਦ੍ਦਾਦਿਕੇ ਪਟਿਚ੍ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਕਅਸ੍ਸਾਦੋ **ਰੂਪਾਰਮ੍ਮਣਾਦਿਰਸੋ। ਪੁਬ੍ਬੇ ਆਚਿਣ੍ਣਾਰਮ੍ਮਣ**ਨ੍ਤਿ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾਤੋ ਪੁਬ੍ਬੇ, ਅਨਾਦਿਮਤਿ ਵਾ ਸਂਸਾਰੇ ਪਰਿਚਿਤਾਰਮ੍ਮਣਂ।

ਨਿਬਨ੍ਧੇਯ੍ਯਾਤਿ ਬਨ੍ਧੇਯ੍ਯ। **ਸਤਿਯਾ**ਤਿ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖਣਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਾਯ ਸਤਿਯਾ। **ਆਰਮ੍ਮਣੇ**ਤਿ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਾਰਮ੍ਮਣੇ। ਦਲ੍ਹਨ੍ਤਿ ਥਿਰਂ, ਯਥਾ ਸਤੋਕਾਰਿਸ੍ਸ ਉਪਚਾਰਪ੍ਪਨਾਭੇਦੋ ਸਮਾਧਿ ਇਜ੍ਝਤਿ, ਤਥਾ ਥਾਮਗਤਂ ਕਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਵਿਸੇਸਾਧਿਗਮਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਸੁਖਵਿਹਾਰਪਦਟ੍ਠਾਨਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ, ਏਕਚ੍ਚਾਨਂ ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧਾਨਂ, ਬੁਦ੍ਧਸਾਵਕਾਨਞ੍ਚ ਵਿਸੇਸਾਧਿਗਮਸ੍ਸ, ਅਞ੍ਞੇਨ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੇਨ ਅਧਿਗਤਵਿਸੇਸਾਨਂ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਸੁਖਵਿਹਾਰਸ੍ਸ ਚ ਪਦਟ੍ਠਾਨਭੂਤਂ। **ਵਤ੍ਥੁਵਿਜ੍ਜਾਚਰਿਯੋ ਵਿਯ ਭਗਵਾ** ਯੋਗੀਨਂ ਅਨੁਰੂਪਨਿਵਾਸਟ੍ਠਾਨੁਪਦਿਸਨਤੋ। **ਭਿਕ੍ਖੁ ਦੀਪਿਸਦਿਸੋ** ਅਰਞ੍ਞੇ ਏਕਾਕੀ

ਵਿਹਰਿਤ੍ਵਾ ਪਟਿਪਕ੍ਖਨਿਮ੍ਮਥਨੇਨ ਇਚ੍ਛਿਤਤ੍ਥਸਾਧਨਤੋ। **ਫਲਮੁਤ੍ਤਮ**ਨ੍ਤਿ ਸਾਮਞ੍ਞਫਲਂ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ। **ਪਰਕ੍ਕਮਜਵਯੋਗ੍ਗਭੂਮਿ**ਨ੍ਤਿ ਭਾਵਨੁਸ੍ਸਾਹਜਵਸ੍ਸ ਯੋਗ੍ਗਕਰਣਭੂਮਿਭੂਤਂ।

ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਾਨਂ ਵਸੇਨ ਸਿਕ੍ਖਤੋਤਿ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਾਨਂ ਦੀਘਰਸ੍ਸਤਾਪਜਾਨਨ-ਸਬ੍ਬਕਾਯਪਟਿਸਂਵੇਦਨ-ਓਲ਼ਾਰਿਕੋਲ਼ਾਰਿਕਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਮ੍ਭਨਵਸੇਨ ਭਾਵਨਾਨੁਯੋਗਂ ਸਿਕ੍ਖਤੋ, ਤਥਾਭੂਤੋ ਵਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਤਿਸ੍ਸੋ ਸਿਕ੍ਖਾ ਪਵਤ੍ਤਯਤੋ। **ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਨਿਮਿਤ੍ਤੇ**ਤਿ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਯੇਨ ਉਪਟ੍ਠਿਤਪਟਿਭਾਗਨਿਮਿਤ੍ਤੇ। **ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸੇ ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ** ਰੂਪਮੁਖੇਨ ਵਿਪਸ੍ਸਨਂ ਅਭਿਨਿਵਿਸਨ੍ਤੋ, ਯੋ ''ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਕਮ੍ਮਿਕੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ। **ਝਾਨਙ੍ਗਾਨਿ ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ** ਅਰੂਪਮੁਖੇਨ ਵਿਪਸ੍ਸਨਂ ਅਭਿਨਿਵਿਸਨ੍ਤੋ। **ਵਤ੍ਥੁ ਨਾਮ ਕਰਜਕਾਯੋ** ਚਿਤ੍ਤਚੇਤਸਿਕਾਨਂ ਪਵਤ੍ਤਿਟ੍ਠਾਨਭਾਵਤੋ। **ਅਞ੍ਞੋ ਸਤ੍ਤੋ ਵਾ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਵਾ ਨਤ੍ਥੀ**ਤਿ ਵਿਸੁਦ੍ਧਦਿਟ੍ਠਿ ''ਤਯਿਦਂ ਧਮ੍ਮਮਤ੍ਤਂ ਨ ਅਹੇਤੁਕਂ, ਨਾਪਿ ਇਸ੍ਸਰਾਦਿਵਿਸਮਹੇਤੁਕਂ, ਅਥ ਖੋ ਅਵਿਜ੍ਜਾਦੀਹਿ ਏਵ ਸਹੇਤੁਕ''ਨ੍ਤਿ ਅਦ੍ਧਤ੍ਤਯੇਪਿ ਕਙ੍ਖਾਵਿਤਰਣੇਨ **ਵਿਤਿਣ੍ਣਕਙ੍ਖੋ** ''ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਰੂਪ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੩੬੧; ਮ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੧੩; ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੮੬; ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੧੮੧; ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੧.੪੮) ਕਲਾਪਸਮ੍ਮਸਨਵਸੇਨ **ਤਿਲਕ੍ਖਣਂ ਆਰੋਪੇਤ੍ਵਾ** ਉਦਯਬ੍ਬਯਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਦਿਵਸੇਨ **ਵਿਪਸ੍ਸਨਂ ਵਡ੍ਢੇਨ੍ਤੋ ਅਨੁਕ੍ਕਮੇਨ** ਮਗ੍ਗਪਟਿਪਾਟਿਯਾ।

ਪਰਸ੍ਸ ਵਾ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਕਾਯੇਤਿ ਇਦਂ ਸਮ੍ਮਸਨਚਾਰਵਸੇਨਾਯਂ ਪਾਲ਼ਿ ਪਵਤ੍ਤਾਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਸਮਥਵਸੇਨ ਪਨ ਪਰਸ੍ਸ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਕਾਯੇ ਅਪ੍ਪਨਾਨਿਮਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿ ਏਵ ਨਤ੍ਥੀਤਿ। **ਇਦਂ ਉਭਯਂ ਨ ਲਬ੍ਭਤੀ**ਤਿ ''ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ, ਬਹਿਦ੍ਧਾ''ਤਿ ਚ ਵੁਤ੍ਤਂ ਇਦਂ ਧਮ੍ਮਦ੍ਵਯਘਟਿਤਂ ਏਕਤੋ ਆਰਮ੍ਮਣਭਾਵੇਨ ਨ ਲਬ੍ਭਤਿ।

ਸਮੁਦੇਤਿ ਏਤਸ੍ਮਾਤਿ ਸਮੁਦਯੋ, ਸੋ ਏਵ ਕਾਰਣਟ੍ਠੇਨ ਧਮ੍ਮੋਤਿ ਸਮੁਦਯਧਮ੍ਮੋ, ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਾਨਂ ਪਵਤ੍ਤਿਹੇਤੁਕਰਜਕਾਯਾਦਿ। ਤਸ੍ਸ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨਸੀਲੋ **ਸਮੁਦਯਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸੀ**। ਤਂ ਪਨ ਸਮੁਦਯਧਮ੍ਮਂ ਉਪਮਾਮੁਖੇਨ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਯਥਾ ਨਾਮਾ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਭਸ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਰੁਤ੍ਤਿਂ। **ਗਗ੍ਗਰਨਾਲ਼ਿ**ਨ੍ਤਿ ਉਕ੍ਕਾਪਨਾਲ਼ਿਂ। **ਤੇ**ਤਿ ਕਰਜਕਾਯਾਦਿਕੇ। ਯਥਾ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਕਾਯੋ ਕਰਜਕਾਯਾਦਿਸਮ੍ਬਨ੍ਧੀ ਫਲਭਾਵੇਨ, ਏਵਂ ਤੇਪਿ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਕਾਯਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਨੋ ਹੇਤੁਭਾਵੇਨਾਤਿ ''ਸਮੁਦਯਧਮ੍ਮਾ ਕਾਯਸ੍ਮਿ''ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਤਂ ਲਭਨ੍ਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਸਮੁਦਯ…ਪੇ॰… ਵੁਚ੍ਚਤੀ"**ਤਿ। ਪਕਤਿਵਾਚੀ ਵਾ **ਧਮ੍ਮ**-ਸਦ੍ਦੋ ''ਜਾਤਿਧਮ੍ਮਾਨ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੩੧; ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੭੩; ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੧.੩੩) ਵਿਯਾਤਿ ਕਾਯਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯਸਮਵਾਯੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਪਕਤਿਕਾਨੁਪਸ੍ਸੀ **"ਸਮੁਦਯਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸੀ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਤੇਨਾਹ – ''ਕਰਜਕਾਯਞ੍ਚਾ''ਤਿਆਦਿ। ਏਵਞ੍ਚ ਕਤ੍ਵਾ **ਕਾਯਸ੍ਮਿ**ਨ੍ਤਿ ਭੁਮ੍ਮਵਚਨਞ੍ਚ ਸਮਤ੍ਥਿਤਂ ਹੋਤਿ। **ਵਯਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਅਹੇਤੁਕਤ੍ਤੇਪਿ ਵਿਨਾਸਸ੍ਸ ਯੇਸਂ ਹੇਤੁਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਭਾਵੇ ਯਂ ਨ ਹੋਤਿ, ਤਦਭਾਵੋ ਤਸ੍ਸ ਅਭਾਵਸ੍ਸ ਹੇਤੁ ਵਿਯ ਵੋਹਰੀਯਤੀਤਿ ਉਪਚਾਰਤੋ ਕਰਜਕਾਯਾਦਿਅਭਾਵੋ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਕਾਯਸ੍ਸ ਵਯਕਾਰਣਂ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਤੇਨਾਹ **"ਯਥਾ ਭਸ੍ਤਾਯਾ"**ਤਿਆਦਿ। ਅਯਂ ਤਾਵੇਤ੍ਥ ਪਠਮਵਿਕਪ੍ਪਵਸੇਨ ਅਤ੍ਥਵਿਭਾਵਨਾ। ਦੁਤਿਯਵਿਕਪ੍ਪਵਸੇਨ ਪਨ ਉਪਚਾਰੇਨ ਵਿਨਾਯੇਵ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਬਹਿਦ੍ਧਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਵਿਯ ਭਿਨ੍ਨਵਤ੍ਥੁਵਿਸਯਤਾਯ ਸਮੁਦਯਵਯਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਪਿ ਏਕਕਾਲੇ ਨ ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ਆਹ **"ਕਾਲੇਨ ਸਮੁਦਯਂ ਕਾਲੇਨ ਵਯਂ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ"**ਤਿ।

ਅਤ੍ਥਿ ਕਾਯੋਤਿ ਏਵ-ਸਦ੍ਦੋ ਲੁਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠੋਤਿ **"ਕਾਯੋਵ ਅਤ੍ਥੀ"**ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਅਵਧਾਰਣੇਨ ਨਿਵਤ੍ਤਿਤਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਨ ਸਤ੍ਤੋ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਸ੍ਸਤ੍ਥੋ – ਯੋ ਰੂਪਾਦੀਸੁ ਸਤ੍ਤਵਿਸਤ੍ਤਤਾਯ ਪਰੇਸਞ੍ਚ ਸਜ੍ਜਾਪਨਟ੍ਠੇਨ, ਸਤ੍ਤਵਗੁਣਯੋਗਤੋ ਵਾ **"ਸਤ੍ਤੋ"**ਤਿ ਪਰੇਹਿ ਪਰਿਕਪ੍ਪਿਤੋ। ਤਸ੍ਸ ਸਤ੍ਤਨਿਕਾਯਸ੍ਸ ਪੂਰਣਤੋ ਚ ਚਵਨੁਪਪਜ੍ਜਨਧਮ੍ਮਤਾਯ ਗਲਨਤੋ ਚ **"ਪੁਗ੍ਗਲੋ"**ਤਿ। ਥੀਯਤਿ ਸਂਹਞ੍ਞਤਿ ਏਤ੍ਥ ਗਬ੍ਭੋਤਿ **"ਇਤ੍ਥੀ"**ਤਿ। ਪੁਰਿ ਪੁਰੇ ਭਾਗੇ ਸੇਤਿ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ **"ਪੁਰਿਸੋ"**ਤਿ। ਆਹਿਤੋ ਅਹਂਮਾਨੋ ਏਤ੍ਥਾਤਿ **"ਅਤ੍ਤਾ"**ਤਿ, ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਨ੍ਤਕਭਾਵੇਨ **"ਅਤ੍ਤਨਿਯ"**ਨ੍ਤਿ। ਪਰੋ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਕਤ੍ਵਾ **"ਅਹ"**ਨ੍ਤਿ, ਮਮ ਸਨ੍ਤਕਨ੍ਤਿ ਕਤ੍ਵਾ **"ਮਮ"**ਨ੍ਤਿ। ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤੋ ਅਞ੍ਞੋਤਿ ਕਤ੍ਵਾ **"ਕੋਚੀ"**ਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਕਭਾਵੇਨ **"ਕਸ੍ਸਚੀ"**ਤਿ ਪਰਿਕਪ੍ਪੇਤਬ੍ਬੋ ਕੋਚਿ ਨਤ੍ਥਿ, ਕੇਵਲਂ ਕਾਯੋ ਏਵ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਅਤ੍ਤਤ੍ਤਨਿਯਸੁਞ੍ਞਤਮੇਵ ਕਾਯਸ੍ਸ ਵਿਭਾਵੇਤਿ। **ਏਵ**ਨ੍ਤਿ ''ਕਾਯੋਵ ਅਤ੍ਥੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰੇਨ। **ਞਾਣਪਮਾਣਤ੍ਥਾਯਾ**ਤਿ ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਪਰਂ ਪਮਾਣਂ

ਪਾਪਨਤ੍ਥਾਯ। **ਸਤਿਪਮਾਣਤ੍ਥਾਯਾ**ਤਿ ਕਾਯਪਰਿਗ੍ਗਾਹਿਕਸਤਿਪਵਤ੍ਤਂ ਸਤਿਪਰਂ ਪਮਾਣਂ ਪਾਪਨਤ੍ਥਾਯ। ਇਮਸ੍ਸ ਹਿ ਵਤ੍ਥੁਨਯੇਨ ''ਅਤ੍ਥਿ ਕਾਯੋ''ਤਿ ਅਪਰਾਪਰੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਿਤਾ ਸਤਿ ਭਿਯ੍ਯੋਸੋ ਮਤ੍ਤਾਯ ਤਤ੍ਥ ਞਾਣਸ੍ਸ ਸਤਿਯਾ ਚ ਪਰਿਬ੍ਰੂਹਨਾਯ ਹੋਤਿ। ਤੇਨਾਹ "**ਸਤਿਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਾਨਂ ਵਡ੍ਢਤ੍ਥਾਯਾ**"ਤਿ।

ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਭਾਵਨਾਯ ਤਣ੍ਹਾਦਿਟ੍ਠਿਗਾਹਾਨਂ ਉਜੁਪਟਿਪਕ੍ਖਤ੍ਤਾ ਵੁਤ੍ਤਂ "**ਤਣ੍ਹਾ...ਪੇ॰... ਵਿਹਰਤੀ**"ਤਿ। ਤਥਾਭੂਤੋ ਚ ਲੋਕੇ ਕਿਞ੍ਚਿ ''ਅਹ''ਨ੍ਤਿ ਵਾ ''ਮਮ''ਨ੍ਤਿ ਵਾ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ ਨ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਕੁਤੋ ਗਣ੍ਹੇਯ੍ਯ। ਤੇਨਾਹ "**ਨ ਚ ਕਿਞ੍ਚੀ**"ਤਿਆਦਿ। **ਏਵਮ੍ਪੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਪਿ**-ਸਦ੍ਦੋ ਹੇਟ੍ਠਾ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਸ੍ਸ ਤਾਦਿਸਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋ ਅਵੁਤ੍ਤਸਮੁਚ੍ਚਯਤ੍ਥੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਉਪਰਿ ਅਤ੍ਥਂ ਉਪਾਦਾਯਾ**"ਤਿ ਆਹ। "**ਏਵ**"ਨ੍ਤਿ ਪਨ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਾਕਾਰਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਾਮਸਨਂ ਨਿਗਮਨਵਸੇਨ ਕਤਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਇਮਿਨਾ ਪਨ...ਪੇ॰... ਦਸ੍ਸੇਤੀ**"ਤਿ। ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸ ਇਧਾਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਤਾ ਵੁਤ੍ਤਂ "**ਸਤਿ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚ**"ਨ੍ਤਿ। ਸਾ ਪਨ ਸਤਿ ਯਸ੍ਮਿਂ ਅਤ੍ਤਭਾਵੇ, ਤਸ੍ਸ ਸਮੁਟ੍ਠਾਪਿਕਾ ਤਣ੍ਹਾ ਤਸ੍ਸਾਪਿ ਸਮੁਟ੍ਠਾਪਿਕਾ ਏਵ ਨਾਮ ਹੋਤਿ ਤਦਭਾਵੇ ਅਭਾਵਤੋਤਿ ਆਹ "**ਤਸ੍ਸਾ ਸਮੁਟ੍ਠਾਪਿਕਾ ਪੁਰਿਮਤਣ੍ਹਾ**"ਤਿ। **ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤੀ**ਤਿ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਨਿਮਿਤ੍ਤਂ, ਨ ਪਵਤ੍ਤਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ ਵਾ **ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿ**। **ਚਤੁਸਚ੍ਚਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਚਤੁਸਚ੍ਚਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਵਸੇਨ। **ਉਸ੍ਸਕ੍ਕਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਪਰਮ੍ਪਰਾਯ ਆਰੁਹਿਤ੍ਵਾ, ਭਾਵਨਂ ਉਪਰਿ ਨੇਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਨਿਯ੍ਯਾਨਮੁਖ**ਨ੍ਤਿ ਵਟ੍ਟਦੁਕ੍ਖਤੋ ਨਿਸ੍ਸਰਣੂਪਾਯੋ।

ਆਨਾਪਾਨਪਬ੍ਬਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਇਰਿਯਾਪਥਪਬ੍ਬਵਣ੍ਣਨਾ

੧੦੮. **ਇਰਿਯਾਪਥਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਇਰਿਯਨਂ ਇਰਿਯਾ, ਕਿਰਿਯਾ, ਇਧ ਪਨ ਕਾਯਿਕਪਯੋਗੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਇਰਿਯਾਨਂ ਪਥੋ ਪਵਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗੋਤਿ ਇਰਿਯਾਪਥੋ, ਗਮਨਾਦਿਸਰੀਰਾਵਤ੍ਥਾ। ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਵਾ ਹਿ ਸਤ੍ਤੋ ਕਾਯੇਨ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਕਿਰਿਯਂ ਕਰੇਯ੍ਯ ਠਿਤੋ ਵਾ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਵਾ ਨਿਪਨ੍ਨੋ ਵਾਤਿ। ਤੇਸਂ ਵਸੇਨ, ਇਰਿਯਾਪਥਵਿਭਾਗੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਪੁਨ ਚਪਰ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਨ ਚ ਅਪਰਂ, ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਆਨਾਪਾਨਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਤੋ ਭਿਯ੍ਯੋਪਿ ਅਞ੍ਞਂ ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਕਥੇਮਿ, ਸੁਣਾਥਾਤਿ ਵਾ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ** ਵਾਤਿਆਦਿ ਗਮਨਾਦਿਮਤ੍ਤਜਾਨਨਸ੍ਸ ਗਮਨਾਦਿਗਤਵਿਸੇਸਜਾਨਨਸ੍ਸ ਚ ਸਾਧਾਰਣਵਚਨਂ। ਤਤ੍ਥ ਗਮਨਾਦਿਮਤ੍ਤਜਾਨਨਂ ਇਧ ਨਾਧਿਪ੍ਪੇਤਂ, ਗਮਨਾਦਿਗਤਵਿਸੇਸਜਾਨਨਂ ਪਨ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਨ੍ਤਿ ਤਂ ਵਿਭਜਿਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ "**ਤਤ੍ਥ ਕਾਮ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਸਤ੍ਤੂਪਲਦ੍ਧਿ**ਨ੍ਤਿ ਸਤ੍ਤੋ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਉਪਲਦ੍ਧਿਂ ਸਤ੍ਤਗ੍ਗਾਹਂ **ਨ ਜਹਤਿ** ਨ ਪਰਿਚ੍ਚਜਤਿ ''ਅਹਂ ਗਚ੍ਛਾਮਿ, ਮਮ ਗਮਨ''ਨ੍ਤਿ ਗਾਹਸਬ੍ਭਾਵਤੋ। ਤਤੋ ਏਵ **ਅਤ੍ਤਸਞ੍ਞਂ** ''ਅਤ੍ਥਿ ਅਤ੍ਤਾ ਕਾਰਕੋ ਵੇਦਕੋ''ਤਿ ਏਵਂ ਪਵਤ੍ਤਂ ਵਿਪਰੀਤਸਞ੍ਞਂ ਨ **ਉਗ੍ਘਾਟੇਤਿ** ਨਾਪਨੇਤਿ ਅਪਟਿਪਕ੍ਖਭਾਵਤੋ, ਅਨਨੁਬ੍ਰੂਹਨਤੋ ਵਾ। ਏਵਂ ਭੂਤਸ੍ਸ ਚਸ੍ਸ ਕੁਤੋ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਾਦਿਭਾਵੋਤਿ ਆਹ "**ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਵਾ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਭਾਵਨਾ ਵਾ ਨ ਹੋਤੀ**"ਤਿ। **ਇਮਸ੍ਸ ਪਨਾ**ਤਿਆਦਿਸੁਕ੍ਕਪਕ੍ਖਸ੍ਸ ਵੁਤ੍ਤਵਿਪਰਿਯਾਯੇਨ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਤਮੇਵ ਹਿ ਅਤ੍ਥਂ ਵਿਵਰਿਤੁਂ "**ਇਦਂ ਹੀ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ **ਕੋ ਗਚ੍ਛਤੀ**ਤਿ ਗਮਨਕਿਰਿਯਾਯ ਕਤ੍ਤੁਪੁਚ੍ਛਾ, ਸਾ ਕਤ੍ਤੁਭਾਵਵਿਸਿਟ੍ਠਅਤ੍ਤਪਟਿਕ੍ਖੇਪਤ੍ਥਾ ਧਮ੍ਮਮਤ੍ਤਸ੍ਸੇਵ ਗਮਨਸਿਦ੍ਧਿਦਸ੍ਸਨਤੋ। **ਕਸ੍ਸ ਗਮਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਕਤ੍ਤੁਤਾਵਿਸਿਟ੍ਠਅਤ੍ਤਗ੍ਗਾਹਪਟਿਕ੍ਖੇਪਤ੍ਥਾ। **ਕਿਂਕਾਰਣਾ**ਤਿ ਪਨ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਕਤ੍ਤੁਕਾਯ ਗਮਨਕਿਰਿਯਾਯ ਅਵਿਪਰੀਤਕਾਰਣਪੁਚ੍ਛਾ ''ਗਮਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਤਾ ਮਨਸਾ ਸਂਯੁਜ੍ਜਤਿ, ਮਨੋ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਹਿ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਅਤ੍ਥੇਹੀ''ਤਿ ਏਵਮਾਦਿਗਮਨਕਾਰਣਪਟਿਕ੍ਖੇਪਨਤੋ। ਤੇਨਾਹ "**ਤਤ੍ਥਾ**"ਤਿਆਦਿ।

ਨ ਕੋਚਿ ਸਤ੍ਤੋ ਵਾ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਵਾ ਗਚ੍ਛਤਿ ਧਮ੍ਮਮਤ੍ਤਸ੍ਸੇਵ ਗਮਨਸਿਦ੍ਧਿਤੋ ਤਬ੍ਬਿਨਿਮੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਚ ਕਸ੍ਸਚਿ ਅਭਾਵਤੋ। ਇਦਾਨਿ ਧਮ੍ਮਮਤ੍ਤਸ੍ਸੇਵ ਗਮਨਸਿਦ੍ਧਿਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ "**ਚਿਤ੍ਤਕਿਰਿਯਵਾਯੋਧਾਤੁਵਿਪ੍ਫਾਰੇਨਾ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ ਚਿਤ੍ਤਕਿਰਿਯਾ ਚ ਸਾ ਵਾਯੋਧਾਤੁਯਾ ਵਿਪ੍ਫਾਰੋ ਵਿਪ੍ਫਨ੍ਦਨਞ੍ਚਾਤਿ **ਚਿਤ੍ਤਕਿਰਿਯਵਾਯੋਧਾਤੁਵਿਪ੍ਫਾਰੋ,** ਤੇਨ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਚਿਤ੍ਤਕਿਰਿਯਗ੍ਗਹਣੇਨ ਅਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਬਦ੍ਧਵਾਯੋਧਾਤੁਵਿਪ੍ਫਾਰਂ ਨਿਵਤ੍ਤੇਤਿ, ਵਾਯੋਧਾਤੁਵਿਪ੍ਫਾਰਗ੍ਗਹਣੇਨ ਚੇਤਨਾਵਚੀਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿਭੇਦਂ ਚਿਤ੍ਤਕਿਰਿਯਂ ਨਿਵਤ੍ਤੇਤਿ, ਉਭਯੇਨ ਪਨ ਕਾਯਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿਂ ਵਿਭਾਵੇਤਿ। "**ਗਚ੍ਛਤੀ**"ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਯਥਾ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨੇ ਕਾਯੇ ''ਗਚ੍ਛਤੀ''ਤਿ ਵੋਹਾਰੋ ਹੋਤਿ, ਤਂ

ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ “**ਤਸ੍ਮਾ**”ਤਿਆਦਿ ਵ◌ੁੱਤੁੰ। **ਤਨ੍ਤਿ** ਗਨ੍ਤੁਕਾਮਤਾਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤੁੰ। ਵ◌ਾ**ਯੰ ਜਨੇਤੀ**ਤਿ ਵ◌ਾਯੋਧਾਤੁਅਧਿਕੰ ਰੂਪਕਲਾਪੰ ਜਨੇਤਿ, ਅਧਿਕਤਾ ਚੇਤ੍ਥ ਸਾਮਤ੍ਥਿਯਤੋ, ਨ ਪਮਾਣਤੋ। ਗਮਨਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਿਤੰ ਸਹਜਾਤਰੂਪਕਾਯਸ੍ਸ ਥਮ੍ਭਨਸਨ੍ਧਾਰਣਚਲਨਾਨੰ ਪਚ੍ਚਯਭੂਤੇਨ ਆਕਾਰਵ◌ਿਸੇਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨੰ ਵ◌ਾਯੋਧਾਤੁੰ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ “**ਵ◌ਾਯੋ ਵ◌ਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿੰ ਜਨੇਤੀ**”ਤਿ। ਅਧਿਪ੍ਪਾਯਸਹਭਾਵ◌ੀ ਹਿ ਵ◌ਿਕਾਰੋ ਵ◌ਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿ, ਯਥਾਵ◌ੁਤ੍ਤਅਧਿਕਭਾਵ◌ੇਨੇਵ ਚ ਵ◌ਾਯੋਗਹਣੰ, ਨ ਵ◌ਾਯੋਧਾਤੁਯਾ ਏਵ ਜਨਕਭਾਵਤੋ, ਅਞ੍ਞਥਾ ਵ◌ਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯਾ ਉਪਾਦਾਯਰੂਪਭਾਵ◌ੋ ਦੁਰੁਪਪਾਦੋ ਸਿਯਾ। **ਪੁਰਤੋ ਅਭਿਨੀਹਾਰੋ** ਪੁਰਤੋਭਾਗੇਨ ਕਾਯਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਨੰ, ਯੋ ‘‘ਅਭਿਕ੍ਕਮੋ’’ਤਿ ਵ◌ੁਚ੍ਚਤਿ।

“**ਏਸੇਵ ਨਯੋ**”ਤਿ ਅਤਿਦੇਸਵਸੇਨ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਵਤ੍ਵ◌ਾ ਤਮੇਵਤ੍ਥੰ ਵ◌ਿਵਰਿਤੁੰ “**ਤਤ੍ਰਾਪਿ ਹੀ**”ਤਿਆਦਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤੁੰ। **ਕੋਟਿਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯਾ**ਤਿ ਹੇਟ੍ਠਿਮਕੋਟਿਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ। **ਉਸ੍ਸਿਤਭਾਵ◌ੋ**ਤਿ ਉਬ੍ਬਿਦ੍ਧਭਾਵ◌ੋ।

ਏਵ◌ੰ ਪਜਾਨਤੋਤਿ ਏਵ◌ੰ ਚਿਤ੍ਤਕਿਰਿਯਵ◌ਾਯੋਧਾਤੁਵ◌ਿਪ੍ਫਾਰੇਨੇਵ ਗਮਨਾਦਿਭਾਵ◌ੋ ਹੋਤੀਤਿ ਪਜਾਨਤੋ ਤਸ੍ਸ ਏਵ◌ੰ ਪਜਾਨਨਾਯ ਨਿਚ੍ਛਯਗਮਨਤ੍ਥੰ “**ਏਵ◌ੰ ਹੋਤੀ**”ਤਿ ਵ◌ਿਚਾਰਣਾ ਵ◌ੁ**ਚ੍ਚ**ਤਿ ਲੋਕੇ ਯਥਾਭੂਤੰ ਅਜਾਨਨ੍ਤੇਹਿ ਮਿਚ੍ਛਾਭਿਨਿਵ◌ੇਸਵਸੇਨ, ਲੋਕਵ◌ੋਹਾਰਵਸੇਨ ਵ◌ਾ। **ਅਤ੍ਥਿ ਪਨਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਏਵ ਵ◌ੀਮੰਸਨਵਸੇਨ ਪੁਚ੍ਛਾਵਚਨੰ। **ਨਤ੍ਥੀ**ਤਿ ਨਿਚ੍ਛਯਵਸੇਨ ਸਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪਵਚਨੰ। **ਯਥਾ ਪਨਾ**ਤਿਆਦਿ ਤਸ੍ਸੇਵਤ੍ਥਸ੍ਸ ਉਪਮਾਯ ਵ◌ਿਭਾਵਨੰ।

ਨਾਵ◌ਾ ਮਾਲੁਤਵ◌ੇਗੇਨਾਤਿ **ਯਥਾ** ਅਚੇਤਨਾ ਨਾਵ◌ਾ ਵ◌ਾਤਵ◌ੇਗੇਨ ਦੇਸਨ੍ਤਰੰ **ਯਾਤਿ, ਯਥਾ** ਚ ਅਚੇਤਨੋ **ਤੇਜਨੰ** ਕਣ੍ਡੋ **ਜਿਯਾਵ◌ੇਗੇਨ** ਦੇਸਨ੍ਤਰੰ **ਯਾਤਿ,** ਤਥਾ ਅਚੇਤਨੋ **ਕਾਯੋ ਵ◌ਾਤਾਹਤੋ** ਯਥਾਵ◌ੁਤ੍ਤਵ◌ਾਯੁਨਾ ਨੀਤੋ ਦੇਸਨ੍ਤਰੰ **ਯਾਤੀ**ਤਿ ਏਵ◌ੰ ਉਪਮਾਸੰਸਨ੍ਦਨੰ ਵ◌ੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। ਸਚੇ ਪਨ ਕੋਚਿ ਵਦੇਯ੍ਯ ‘‘ਯਥਾ ਨਾਵ◌ਾਯ ਤੇਜਨਸ੍ਸ ਚ ਪੇਲ੍ਲਕਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਦੇਸਨ੍ਤਰਗਮਨੰ, ਏਵ◌ੰ ਕਾਯਸ੍ਸਾਪੀ’’ਤਿ, ਹੋਤੁ, ਏਵ◌ੰ ਇਚ੍ਛਿਤੋਵ◌ਾਯਮਤ੍ਥੋ। ਯਥਾ ਹਿ ਨਾਵ◌ਾ ਤੇਜਨਾਨੰ ਸੰਹਤਲਕ੍ਖਣਸ੍ਸੇਵ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਗਮਨੰ, ਨ ਅਸੰਹਤਲਕ੍ਖਣਸ੍ਸ, ਏਵ◌ੰ ਕਾਯਸ੍ਸਾਪੀਤਿ ਕਾ ਨੋ ਹਾਨਿ, ਭਿਯ੍ਯੋਪਿ ਧਮ੍ਮਮਤ੍ਤਤਾਵ ਪਤਿਟ੍ਠੰ ਲਭਤਿ, ਨ ਪੁਰਿਸਵ◌ਾਦੋ। ਤੇਨਾਹ “**ਯਨ੍ਤੰ ਸੁਤ੍ਤਵਸੇਨਾ**”ਤਿਆਦਿ।

ਤਤ੍ਥ **ਪਯੁਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵ◌ੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਗਮਨਾਦਿਕਿਰਿਯਾਵਸੇਨ ਪਯੋਜਿਤੰ। **ਠਾਤੀ**ਤਿ ਤਿਟ੍ਠਤਿ। **ਏਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਲੋਕੇ। **ਵ◌ਿਨਾ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯੇ**ਤਿ ਗਨ੍ਤੁਕਾਮਤਾਚਿਤ੍ਤ-ਤੰਸਮੁਟ੍ਠਾਨ-ਵ◌ਾਯੋਧਾਤੁ-ਆਦਿਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਵ◌ਿਨਾ। **ਤਿਟ੍ਠੇ**ਤਿ ਤਿਟ੍ਠੇਯ੍ਯ। **ਵਜੇ**ਤਿ ਵਜੇਯ੍ਯ ਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ ਕੋ ਨਾਮਾਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਪਟਿਕ੍ਖੇਪਤ੍ਥੋ ਚੇਤ੍ਥ **ਕਿੰ**-ਸਦ੍ਦੋਤਿ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਵ◌ਿਰਹੇਨ ਠਾਨਗਮਨਪਟਿਕ੍ਖੇਪਮੁਖੇਨ ਸਬ੍ਬਾਯਪਿ ਧਮ੍ਮਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਪਚ੍ਚਯਾਧੀਨਵ◌ੁਤ੍ਤਿਤਾਵ◌ਿਭਾਵਨੇਨ ਅਤ੍ਤਸੁਞ੍ਞਤਾ ਵ◌ਿਯ ਅਨਿਚ੍ਚਦੁਕ੍ਖਤਾਪਿ ਵ◌ਿਭਾਵ◌ਿਤਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ।

ਪਣਿਹਿਤੋਤਿ ਯਥਾ ਯਥਾ ਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਪਕਾਰਤੋ ਨਿਹਿਤੋ ਠਪਿਤੋ। **ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਗਾਹਿਕਵਚਨ**ਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬੇਸੰ ਚਤੁਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਇਰਿਯਾਪਥਾਨੰ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਨਵਚਨੰ, ਪੁਬ੍ਬੇ ਵ◌ਿਸੁੰ ਵ◌ਿਸੁੰ ਇਰਿਯਾਪਥਾਨੰ ਵ◌ੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਇਦੰ ਤੇਸੰ ਏਕਜ੍ਝੰ ਗਹੇਤ੍ਵ◌ਾ ਵਚਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਪੁਰਿਮਨਯੋ ਵ◌ਾ ਇਰਿਯਾਪਥਪ੍ਪਧਾਨੋ ਵ◌ੁਤ੍ਤੋਤਿ ਤਤ੍ਥ ਕਾਯੋ ਅਪ੍ਪਧਾਨੋ ਅਨੁਨਿਪ੍ਫਾਦੀਤਿ ਇਧ ਕਾਯੰ ਪਧਾਨੰ ਅਪ੍ਪਧਾਨਞ੍ਚ ਇਰਿਯਾਪਥੰ ਅਨੁਨਿਪ੍ਫਾਦੰ ਕਤ੍ਵ◌ਾ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ ਦੁਤਿਯਨਯੋ ਵ◌ੁਤ੍ਤੋਤਿ ਏਵਮ੍ਪੇਤ੍ਥ ਦ੍ਵ◌ਿਨ੍ਨੰ ਨਯਾਨੰ ਵ◌ਿਸੇਸੋ ਵ◌ੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਠਿਤੋ**ਤਿ ਪਵਤ੍ਤੋ।

ਇਰਿਯਾਪਥਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨਮ੍ਪਿ ਇਰਿਯਾਪਥਵਤੋ ਕਾਯਸ੍ਸੇਵ ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨੰ ਤਸ੍ਸ ਅਵਤ੍ਥਾਵ◌ਿਸੇਸਭਾਵਤੋਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤੰ “**ਇਰਿਯਾਪਥਪਰਿਗ੍ਗਹਣੇਨ ਕਾਯੇ ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵ◌ਿਹਰਤੀ**”ਤਿ। ਤੇਨੇਵ◌ੇਤ੍ਥ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਵਸੇਨੇਵ ਸਮੁਦਯਾਦਯੋ ਉਦ੍ਧਟਾ। ਏਸ ਨਯੋ ਸੇਸਵ◌ਾਰੇਸੁਪਿ। **ਆਦਿਨਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਯਥਾ ‘‘ਤਣ੍ਹਾਸਮੁਦਯਾ ਕਮ੍ਮਸਮੁਦਯਾ ਆਹਾਰਸਮੁਦਯਾ’’ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਲਕ੍ਖਣੰ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋਪਿ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ ਉਦਯੰ ਪਸ੍ਸਤੀਤਿ ਇਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਆਹਾਰਾ ਸਙ੍ਗਯ੍ਹਨ੍ਤਿ, ਏਵ◌ੰ ‘‘ਅਵ◌ਿਜ੍ਜਾਨਿਰੋਧਾ ਰੂਪਨਿਰੋਧਾ’’ਤਿਆਦਯੋਪਿ ਪਞ੍ਚ ਆਕਾਰਾ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਸੇਸੰ ਵ◌ੁਤ੍ਤਨਯਮੇਵ।

ਇਰਿਯਾਪਥਪਬ੍ਬਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਚਤੁਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਪਬ੍ਬਵਣ੍ਣਨਾ

੧੦੯. ਚਤੁਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਵਸੇਨਾਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੧.੨੮੪; ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੫.੩੬੮; ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਅਭਿ॰ ਟੀ॰ ੨.੨੧੪) ਸਮਨ੍ਤਤੋ ਪਕਾਰੇਹਿ, ਪਕਟ੍ਠਂ ਵਾ ਸਵਿਸੇਸਂ ਜਾਨਾਤੀਤਿ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ, ਸਮ੍ਪਜਾਨਸ੍ਸ ਭਾਵੋ **ਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਂ,** ਤਥਾਪਵਤ੍ਤਂ ਞਾਣਂ। ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਾਨਿ ਸਮਾਹਟਾਨਿ **ਚਤੁਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਂ,** ਤਸ੍ਸ ਵਸੇਨ। ਅਭਿਕ੍ਕਮਨਂ **ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਗਮਨ"**ਨ੍ਤਿ। ਤਥਾ ਪਟਿਕ੍ਕਮਨਂ **ਪਟਿਕ੍ਕਨ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਪਟਿਕ੍ਕਨ੍ਤਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਨਿਵਤ੍ਤਨ"**ਨ੍ਤਿ। **ਨਿਵਤ੍ਤਨ**ਨ੍ਤਿ ਚ ਨਿਵਤ੍ਤਿਮਤ੍ਤਂ, ਨਿਵਤ੍ਤਿਤ੍ਵਾ ਪਨ ਗਮਨਂ ਗਮਨਮੇਵ। **ਅਭਿਹਰਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਗਮਨਵਸੇਨ ਕਾਯਂ ਉਪਨੇਨ੍ਤੋ।

ਸਮ੍ਮਾ ਪਜਾਨਨਂ ਸਮ੍ਪਜਾਨਂ, ਤੇਨ ਅਤ੍ਤਨਾ ਕਾਤਬ੍ਬਸ੍ਸ ਕਰਣਸੀਲੋ **ਸਮ੍ਪਜਾਨਕਾਰੀ**ਤਿ ਆਹ **"ਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞੇਨ ਸਬ੍ਬਕਿਚ੍ਚਕਾਰੀ"**ਤਿ। ਸਮ੍ਪਜਾਨਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਪਰਿਯਾਯਤਾ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵੁਤ੍ਤਾਯੇਵ। **ਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਂ ਕਰੋਤੇ**ਵਾਤਿ ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾਦੀਸੁ ਅਸਮ੍ਮੋਹਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਿ ਏਵ। ਸਮ੍ਪਜਾਨਸ੍ਸ ਵਾ ਕਾਰੋ ਏਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ **ਸਮ੍ਪਜਾਨਕਾਰੀ**। ਧਮ੍ਮਤੋ ਵਡ੍ਢਿਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਸਹ ਅਤ੍ਥੇਨ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਸਾਤ੍ਥਕਂ, ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾਦਿ। ਸਾਤ੍ਥਕਸ੍ਸ ਸਮ੍ਪਜਾਨਨਂ **ਸਾਤ੍ਥਕਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਂ**। ਸਪ੍ਪਾਯਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਨੋ ਉਪਕਾਰਾਵਹਸ੍ਸ ਹਿਤਸ੍ਸ ਸਮ੍ਪਜਾਨਨਂ **ਸਪ੍ਪਾਯਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਂ** ਅਭਿਕ੍ਕਮਾਦੀਸੁ ਭਿਕ੍ਖਾਚਾਰਗੋਚਰੇ, ਅਞ੍ਞਤ੍ਥਾਪਿ ਚ ਪਵਤ੍ਤੇਸੁ ਅਵਿਜਹਿਤੇ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਸਙ੍ਖਾਤੇ ਗੋਚਰੇ ਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਂ **ਗੋਚਰਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਂ**। ਅਭਿਕ੍ਕਮਾਦੀਸੁ ਅਸਮ੍ਮੁਯ੍ਹਨਮੇਵ ਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਂ **ਅਸਮ੍ਮੋਹਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਂ**। **ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਯ।

ਤਸ੍ਮਿਨ੍ਤਿ ਸਾਤ੍ਥਕਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਵਸੇਨ ਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਅਤ੍ਥੇ। ਅਤ੍ਥੋ ਨਾਮ ਧਮ੍ਮਤੋ ਵਡ੍ਢੀਤਿ ਯਂ ਸਾਤ੍ਥਕਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਂ ਗਮਨਂ, ਤਂ ਸਪ੍ਪਾਯਮੇਵਾਤਿ ਸਿਯਾ ਕਸ੍ਸਚਿ ਆਸਙ੍ਕਾਤਿ ਤਨ੍ਨਿਵਤ੍ਤਨਤ੍ਥਂ **"ਚੇਤਿਯਦਸ੍ਸਨਂ ਤਾਵਾ"**ਤਿਆਦਿ ਆਰਦ੍ਧਂ। **ਚਿਤ੍ਤਕਮ੍ਮਰੂਪਕਾਨਿ ਵਿਯਾ**ਤਿ ਚਿਤ੍ਤਕਮ੍ਮਕਤਪਟਿਮਾਯੋ ਵਿਯ, ਯਨ੍ਤਪਯੋਗੇਨ ਵਾ ਵਿਚਿਤ੍ਤਕਮ੍ਮਪਟਿਮਾਯੋ ਵਿਯ। **ਅਸਮਪੇਕ੍ਖਨਂ** ਗੇਹਸਿਤਅਞ੍ਞਾਣੁਪੇਕ੍ਖਾਵਸੇਨ ਆਰਮ੍ਮਣਸ੍ਸ ਅਯੋਨਿਸੋ ਗਹਣਂ। ਯਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ ''ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਰੂਪਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਉਪੇਕ੍ਖਾ ਬਾਲਸ੍ਸ ਮੂਲ੍ਹਸ੍ਸ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਸ੍ਸਾ''ਤਿਆਦਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੦੮)। ਹਤ੍ਥਿਆਦਿਸਮ੍ਮਦ੍ਦੇਨ **ਜੀਵਿਤਨ੍ਤਰਾਯੋ,** ਵਿਸਭਾਗਰੂਪਦਸ੍ਸਨਾਦਿਨਾ **ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਨ੍ਤਰਾਯੋ**।

ਪਬ੍ਬਜਿਤਦਿਵਸਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਅਨੁਵਤ੍ਤਨਕਥਾ ਆਚਿਣ੍ਣਾ, ਅਨਨੁਵਤ੍ਤਨਕਥਾ ਪਨ ਤਸ੍ਸਾ ਦੁਤਿਯਾ ਨਾਮ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ **"ਦ੍ਵੇ ਕਥਾ ਨਾਮ ਨ ਕਥਿਤਪੁਬ੍ਬਾ"**ਤਿ।

ਏਵਨ੍ਤਿ ''ਸਚੇ ਪਨਾ''ਤਿਆਦਿਕਂ ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਵੁਤ੍ਤਾਕਾਰਂ ਪਚ੍ਚਾਮਸਤਿ, ਨ ''ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਮਾਤੁਗਾਮਾਸੁਭ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਕਂ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨਂ। ਯੋਗਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਿਟ੍ਠਾਨਤਾਯ ਭਾਵਨਾਯ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀਤਿ ਆਹ **"ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਸਙ੍ਖਾਤਂ ਗੋਚਰ"**ਨ੍ਤਿ। **ਉਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਯਥਾ ਉਗ੍ਗਹਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਏਵਂ ਉਗ੍ਗਹਕੋਸਲ੍ਲਸ੍ਸ ਸਮ੍ਪਾਦਨਵਸੇਨ ਉਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ। **ਹਰਤੀ**ਤਿ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਪਵਤ੍ਤੇਤਿ, ਯਾਵ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਪਟਿਕ੍ਕਮਾ ਅਨੁਯੁਞ੍ਜਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਨ ਪਚ੍ਚਾਹਰਤੀ**ਤਿ ਆਹਾਰੂਪਭੋਗਤੋ ਯਾਵ ਦਿਵਾਟ੍ਠਾਨੁਪਸਙ੍ਕਮਨਾ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਨ ਪਟਿਨੇਤਿ।

ਸਰੀਰਪਰਿਕਮ੍ਮਨ੍ਤਿ ਮੁਖਧੋਵਨਾਦਿਸਰੀਰਪਟਿਜਗ੍ਗਨਂ। **ਦ੍ਵੇ ਤਯੋ ਪਲ੍ਲਙ੍ਕੇ**ਤਿ ਦ੍ਵੇ ਤਯੋ ਨਿਸਜ੍ਜਾਵਾਰੇ, ਦ੍ਵੇ ਤੀਣਿ ਉਣ੍ਹਾਸਨਾਨਿ। ਤੇਨਾਹ **"ਉਸੁਮਂ ਗਾਹਾਪੇਨ੍ਤੋ"**ਤਿ। **ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਸੀਸੇਨੇ**ਵਾਤਿ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਗ੍ਗੇਨੇਵ, ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਪਧਾਨਂ ਕਤ੍ਵਾ ਏਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨ ''ਪਤ੍ਤੋਪਿ ਅਚੇਤਨੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਮ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੧੦੯) ਵਕ੍ਖਮਾਨਂ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ, ਯਥਾਪਰਿਹਰਿਯਮਾਨਂ ਵਾ ਅਵਿਜਹਿਤ੍ਵਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ''ਪਰਿਭੋਗਚੇਤਿਯਤੋ ਸਰੀਰਚੇਤਿਯਂ ਗਰੁਤਰ''ਨ੍ਤਿ ਕਤ੍ਵਾ **"ਚੇਤਿਯਂ ਵਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ"**ਤਿ ਪੁਬ੍ਬਕਾਲਕਿਰਿਯਾਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਥਾ ਹਿ **ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ** (ਵਿਭ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੮੦੯; ਮ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੩.੧੨੮; ਅ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੧.੨੭੫) ''ਚੇਤਿਯਂ ਬਾਧਯਮਾਨਾ ਬੋਧਿਸਾਖਾ ਹਰਿਤਬ੍ਬਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਜਨਸਙ੍ਗਹਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ''ਮਯਿ ਅਕਥੇਨ੍ਤੇ ਏਤੇਸਂ ਕੋ ਕਥੇਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਧਮ੍ਮਾਨੁਗ੍ਗਹੇਨ ਜਨਸਙ੍ਗਹਤ੍ਥਂ। **ਤਸ੍ਮਾ**ਤਿ। ਯਸ੍ਮਾ ''ਧਮ੍ਮਕਥਾ ਨਾਮ ਕਥੇਤਬ੍ਬਾਯੇਵਾ''ਤਿ **ਅਟ੍ਠਕਥਾਚਰਿਯਾ** ਵਦਨ੍ਤਿ, ਯਸ੍ਮਾ ਚ ਧਮ੍ਮਕਥਾ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤਾ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਮਾ। **ਅਨੁਮੋਦਨਂ ਕਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ''ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਸੀਸੇਨੇਵਾ''ਤਿ ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਸਮ੍ਪਤ੍ਤੁਪਰਿਚ੍ਛੇਦੇਨੇਵਾ**ਤਿ ''ਪਰਿਚਿਤੋ ਅਪਰਿਚਿਤੋ''ਤਿਆਦਿਵਿਭਾਗਂ ਅਕਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤੁਕੋਟਿਯਾਵ। **ਭਯੇ**ਤਿ ਪਰਚਕ੍ਕਾਦਿਭਯੇ।

ਕਮ੍ਮਜਤੇਜੋਤਿ ਗਹਣਿਂ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ। **ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਵੀਥਿਂ ਨਾਰੋਹਤਿ** ਖੁਦਾਪਰਿਸ੍ਸਮੇਨ ਕਿਲਨ੍ਤਕਾਯਤ੍ਤਾ ਸਮਾਧਾਨਾਭਾਵਤੋ। **ਅਵਸੇਸਟ੍ਠਾਨੇ**ਤਿ ਯਾਗੁਯਾ ਅਗ੍ਗਹਿਤਟ੍ਠਾਨੇ। **ਪੋਙ੍ਖਾਨੁਪੋਙ੍ਖ**ਨ੍ਤਿ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੁਪਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸ ਅਵਿਚ੍ਛੇਦਦਸ੍ਸਨਵਚਨਮੇਤਂ, ਯਥਾ ਪੋਙ੍ਖਾਨੁਪੋਙ੍ਖਪਵਤ੍ਤਾਯ ਸਰਪਟਿਪਾਟਿਯਾ ਅਵਿਚ੍ਛੇਦੋ, ਏਵਮੇਤਸ੍ਸਾਪੀਤਿ।

ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਧੁਰੋ ਭਾਵਨਾਨੁਯੋਗੇ। ਵਤ੍ਤਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਪੂਰਣੇਨ **ਸਬ੍ਬਵਤ੍ਤਾਨਿ ਭਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ**। ''ਕਾਮੇ ਅਵੀਤਰਾਗੋ ਹੋਤਿ, ਕਾਯੇ ਅਵੀਤਰਾਗੋ, ਰੂਪੇ ਅਵੀਤਰਾਗੋ, ਯਾਵਦਤ੍ਥਂ ਉਦਰਾਵਦੇਹਕਂ ਭੁਞ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਸੇਯਜਸੁਖਂ ਪਸ੍ਸਸੁਖਂ ਮਿਦ੍ਧਸੁਖਂ ਅਨੁਯੁਤ੍ਤੋ ਵਿਹਰਤਿ, ਅਞ੍ਞਤਰਂ ਦੇਵਨਿਕਾਯਂ ਪਣਿਧਾਯ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਚਰਤੀ''ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੨੦; ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੮੬) ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤ **ਪਞ੍ਚਵਿਧਚੇਤੋਖਿਲਵਿਨਿਬਨ੍ਧਚਿਤ੍ਤੋ। ਚਰਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਪਵਤ੍ਤਿਤ੍ਵਾ।

ਅਤ੍ਤਕਾਮਾਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਹਿਤਸੁਖਂ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤਾ, ਧਮ੍ਮਚ੍ਛਨ੍ਦਵਨ੍ਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਧਮ੍ਮੋਤਿ ਹਿ ਹਿਤਂ, ਤਨ੍ਨਿਮਿਤ੍ਤਕਞ੍ਚ ਸੁਖਨ੍ਤਿ। ਅਥ ਵਾ ਵਿਞ੍ਞੂਨਂ ਨਿਬ੍ਬਿਸੇਸਤ੍ਤਾ ਅਤ੍ਤਭਾਵਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਚ ਅਤ੍ਤਾ ਨਾਮ ਧਮ੍ਮੋ, ਤਂ ਕਾਮੇਨ੍ਤਿ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਤਕਾਮਾ। **ਉਸਭਂ** ਨਾਮ ਵੀਸਤਿ ਯਟ੍ਠਿਯੋ। **ਤਾਯ ਸਞ੍ਞਾਯਾ**ਤਿ ਤਾਯ ਪਾਸਾਣਸਞ੍ਞਾਯ, ਏਤ੍ਤਕਂ ਠਾਨਂ ਆਗਤਾਤਿ ਜਾਨਨ੍ਤਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਸੋਯੇਵ ਨਯੋ**ਤਿ ''ਅਯਂ ਭਿਕ੍ਖੂ''ਤਿਆਦਿਕੋ ਯੋ ਠਾਨੇ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਸੋ ਏਵ ਨਿਸਜ੍ਜਾਯਪਿ ਨਯੋ। ਪਚ੍ਛਤੋ ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤਾਨਂ ਛਿਨ੍ਨਭਤ੍ਤਭਾਵਭਯੇਨਪਿ ਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰਂ ਪਰਿਬ੍ਰੂਹੇਤਿ।

ਬਹਾਪਧਾਨਂ ਪੂਜੇਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਅਤ੍ਥਾਯ ਲੋਕਨਾਥੇਨ ਛ ਵਸ੍ਸਾਨਿ ਕਤਂ ਦੁਕ੍ਕਰਚਰਿਯਂ ਏਵਾਹਂ ਯਥਾਸਤ੍ਤਿ ਪੂਜੇਸ੍ਸਾਮੀਤਿ। ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਪੂਜਾ ਹਿ ਸਤ੍ਥੁਪੂਜਾ, ਨ ਆਮਿਸਪੂਜਾ। **ਠਾਨਚਙ੍ਕਮਨਮੇਵਾ**ਤਿ ਅਧਿਟ੍ਠਾਤਬ੍ਬਇਰਿਯਾਪਥਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਨ ਭੋਜਨਾਦਿਕਾਲੇਸੁ ਅਵਸ੍ਸਂ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਨਿਸਜ੍ਜਾਯ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪਵਸੇਨ।

ਵੀਥਿਂ ਓਤਰਿਤ੍ਵਾ ਇਤੋ ਚਿਤੋ ਚ ਅਨੋਲੋਕੇਤ੍ਵਾ ਪਠਮਮੇਵ ਵੀਥਿਯੋ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਤਬ੍ਬਾਤਿ ਆਹ "**ਵੀਥਿਯੋ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਤ੍ਵਾ**"ਤਿ। ਯਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ''ਪਾਸਾਦਿਕੇਨ ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤੇਨਾ''ਤਿ, ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ "**ਤਤ੍ਥ ਚਾ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਪਚ੍ਚੇਕਬੋਧਿਂ ਸਚ੍ਛਿਕਰੋਤਿ, ਯਦਿ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਏਵਂ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਇਤੋ ਪਰੇਸੁਪਿ। ਤਤ੍ਥ ਪਚ੍ਚੇਕਬੋਧਿਯਾ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਸਮ੍ਪਦਾ ਕਪ੍ਪਾਨਂ ਦ੍ਵੇ ਅਸਙ੍ਖਜੇਯਜਾਨਿ ਸਤਸਹਸ੍ਸਞ੍ਚ ਤਜ੍ਜਂ ਪੁਞ੍ਞਞਾਣਸਮ੍ਭਰਣਂ, ਸਾਵਕਬੋਧਿਯਂ ਅਗ੍ਗਸਾਵਕਾਨਂ ਏਕਂ ਅਸਙ੍ਖਜੇਯਜਂ ਕਪ੍ਪਸਤਸਹਸ੍ਸਞ੍ਚ, ਮਹਾਸਾਵਕਾਨਂ ਕਪ੍ਪਸਤਸਹਸ੍ਸਮੇਵ, ਇਤਰੇਸਂ ਅਤੀਤਾਸੁ ਜਾਤੀਸੁ ਵਿਵਟ੍ਟਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਯਵਸੇਨ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਤਂ ਨਿਬ੍ਬੇਧਭਾਗਿਯਂ ਕੁਸਲਂ। **ਬਾਹਿਯੋ ਦਾਰੁਚੀਰਿਯੋ**ਤਿ ਬਹਿ ਵਿਸਯੇ ਸਞ੍ਜਾਤਸਂਵਡ੍ਢਤਾਯ ਬਾਹਿਯੋ, ਦਾਰੁਚੀਰਪਰਿਹਰਣੇਨ ਦਾਰੁਚੀਰਿਯੋਤਿ ਚ ਸਮਞ੍ਞਾਤੋ। ਸੋ ਹਿ ਆਯਸ੍ਮਾ –

> ''ਤਸ੍ਮਾ ਤਿਹ ਤੇ, ਬਾਹਿਯ, ਏਵਂ ਸਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਂ 'ਦਿਟ੍ਠੇ ਦਿਟ੍ਠਮਤ੍ਤਂ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ, ਸੁਤੇ... ਮੁਤੇ... ਵਿਞ੍ਞਾਤੇ ਵਿਞ੍ਞਾਤਮਤ੍ਤਂ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ'ਤਿ। ਯਤੋ ਖੋ ਤੇ, ਬਾਹਿਯ, ਦਿਟ੍ਠੇ ਦਿਟ੍ਠਮਤ੍ਤਂ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ, ਸੁਤੇ... ਮੁਤੇ... ਵਿਞ੍ਞਾਤੇ ਵਿਞ੍ਞਾਤਮਤ੍ਤਂ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਤੋ ਤ੍ਵਂ, ਬਾਹਿਯ, ਨ ਤੇਨ। ਯਤੋ ਤ੍ਵਂ, ਬਾਹਿਯ, ਨ ਤੇਨ, ਤਤੋ ਤ੍ਵਂ, ਬਾਹਿਯ, ਨ ਤਤ੍ਥ। ਯਤੋ ਤ੍ਵਂ, ਬਾਹਿਯ, ਨ ਤਤ੍ਥ, ਤਤੋ ਤ੍ਵਂ, ਬਾਹਿਯ, ਨੇਵਿਧ ਨ ਹੁਰਂ ਨ ਉਭਯਮਨ੍ਤਰੇਨ, ਏਸੇਵਨ੍ਤੋ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸਾ''ਤਿ (ਉਦਾ॰ ੧੦) – ਏਤ੍ਤਕਾਯ ਦੇਸਨਾਯ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਸਚ੍ਛਾਕਾਸਿ।

ਤਨ੍ਤਿ ਅਸਮ੍ਮੁਯ੍ਹਨਂ। **ਏ**ਵਨ੍ਤਿ ਇਦਾਨਿ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨਾਕਾਰੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। **ਅਤ੍ਤਾ ਅਭਿਕ੍ਕਮਤੀ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਅਨ੍ਧਪੁਥੁਜ੍ਜਨਸ੍ਸ ਦਿਟ੍ਠਿਗ੍ਗਾਹਵਸੇਨ ਅਭਿਕ੍ਕਮੇ ਸਮ੍ਮੁਯ੍ਹਨਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਅਹਂ **ਅਭਿਕ੍ਕਮਾਮੀ**ਤਿ ਪਨ ਇਮਿਨਾ ਮਾਨਗ੍ਗਾਹਵਸੇਨ, ਤਦੁਭਯਂ ਪਨ ਤਣ੍ਹਾਯ ਵਿਨਾ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਤਣ੍ਹਾਗ੍ਗਾਹਵਸੇਨਪਿ ਸਮ੍ਮੁਯ੍ਹਨਂ ਦਸ੍ਸਿਤਮੇਵ ਹੋਤਿ। **"ਤਥਾ ਅਸਮ੍ਮੁਯ੍ਹਨ੍ਤੋ"**ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਤਂ ਅਸਮ੍ਮੁਯ੍ਹਨਂ ਯੇਨ ਘਨਵਿਨਿਬ੍ਭੋਗੇਨ ਹੋਤਿ, ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਅਭਿਕ੍ਕਮਾਮੀ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ ਯਸ੍ਮਾ ਵਾਯੋਧਾਤੁਯਾ ਅਨੁਗਤਾ ਤੇਜੋਧਾਤੁ ਉਦ੍ਧਰਣਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯੋ। ਉਦ੍ਧਰਣਗਤਿਕਾ ਹਿ ਤੇਜੋਧਾਤੂਤਿ ਉਦ੍ਧਰਣੇ ਵਾਯੋਧਾਤੁਯਾ ਤਸ੍ਸਾ ਅਨੁਗਤਭਾਵੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਇਮਾਸਂ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਮੇਤ੍ਥ ਸਾਮਤ੍ਥਿਯਤੋ ਅਧਿਮਤ੍ਤਤਾ, ਇਤਰਾਸਞ੍ਚ ਓਮਤ੍ਤਤਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਏਕੇਕ...ਪੇ॰... ਬਲਵਤਿਯੋ"**ਤਿ ਆਹ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਤੇਜੋਧਾਤੁਯਾ ਅਨੁਗਤਾ ਵਾਯੋਧਾਤੁ ਅਤਿਹਰਣਵੀਤਿਹਰਣਾਨਂ ਪਚ੍ਚਯੋ। ਤਿਰਿਯਗਤਿਕਾਯ ਹਿ ਵਾਯੋਧਾਤੁਯਾ ਅਤਿਹਰਣਵੀਤਿਹਰਣੇਸੁ ਸਾਤਿਸਯੋ ਬ੍ਯਾਪਾਰੋਤਿ ਤੇਜੋਧਾਤੁਯਾ ਤਸ੍ਸਾ ਅਨੁਗਤਭਾਵੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਇਮਾਸਂ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਮੇਤ੍ਥ ਸਾਮਤ੍ਥਿਯਤੋ ਅਧਿਮਤ੍ਤਤਾ, ਇਤਰਾਸਞ੍ਚ ਓਮਤ੍ਤਤਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਤਥਾ ਅਤਿਹਰਣਵੀਤਿਹਰਣੇਸੂ"**ਤਿ ਆਹ। ਸਤਿਪਿ ਅਨੁਗਮਨਾਨੁਗਨ੍ਤਬ੍ਬਤਾਵਿਸੇਸੇ ਤੇਜੋਧਾਤੁ-ਵਾਯੋਧਾਤੁ-ਭਾਵਮਤ੍ਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯ **ਤਥਾ**-ਸਦ੍ਦਗ੍ਗਹਣਂ। ਤਤ੍ਥ ਅਕ੍ਕਨ੍ਤਟ੍ਠਾਨਤੋ ਪਾਦਸ੍ਸ ਉਕ੍ਖਿਪਨਂ **ਉਦ੍ਧਰਣਂ,** ਠਿਤਟ੍ਠਾਨਂ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਪੁਰਤੋ ਹਰਣਂ **ਅਤਿਹਰਣਂ** ਖਾਣੁਆਦਿਪਰਿਹਰਣਤ੍ਥਂ, ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਪਾਦਘਟ੍ਟਨਪਰਿਹਰਣਤ੍ਥਂ ਵਾ ਪਸ੍ਸੇਨ ਹਰਣਂ **ਵੀਤਿਹਰਣਂ,** ਯਾਵ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਪਾਦੋ, ਤਾਵ ਆਹਰਣਂ **ਅਤਿਹਰਣਂ,** ਤਤੋ ਪਰਂ ਹਰਣਂ **ਵੀਤਿਹਰਣ**ਨ੍ਤਿ ਅਯਂ ਵਾ ਏਤੇਸਂ ਵਿਸੇਸੋ।

ਯਸ੍ਮਾ ਪਥਵੀਧਾਤੁਯਾ ਅਨੁਗਤਾ ਆਪੋਧਾਤੁ ਵੋਸ੍ਸਜ੍ਜਨਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯੋ। ਗਰੁਤਰਸਭਾਵਾ ਹਿ ਆਪੋਧਾਤੂਤਿ ਵੋਸ੍ਸਜ੍ਜਨੇ ਪਥਵੀਧਾਤੁਯਾ ਤਸ੍ਸਾ ਅਨੁਗਤਭਾਵੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਾਸਂ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਮੇਤ੍ਥ ਸਾਮਤ੍ਥਿਯਤੋ ਅਧਿਮਤ੍ਤਤਾ, ਇਤਰਾਸਞ੍ਚ ਓਮਤ੍ਤਤਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ **"ਵੋਸ੍ਸਜ੍ਜਨੇ...ਪੇ॰... ਬਲਵਤਿਯੋ"**ਤਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਆਪੋਧਾਤੁਯਾ ਅਨੁਗਤਾ ਪਥਵੀਧਾਤੁ ਸਨ੍ਨਿਕ੍ਖੇਪਨਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯੋ, ਪਤਿਟ੍ਠਾਭਾਵੇ ਵਿਯ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪਨੇਪਿ ਤਸ੍ਸਾ ਸਾਤਿਸਯਕਿਚ੍ਚਤ੍ਤਾ ਆਪੋਧਾਤੁਯਾ ਤਸ੍ਸਾ ਅਨੁਗਤਭਾਵੋ, ਤਥਾ ਘਟ੍ਟਨਕਿਰਿਯਾਯ ਪਥਵੀਧਾਤੁਯਾ ਵਸੇਨ ਸਨ੍ਨਿਰੁਮ੍ਭਨਸ੍ਸ ਸਿਜ੍ਝਨਤੋ ਤਤ੍ਥਾਪਿ ਪਥਵੀਧਾਤੁਯਾ ਆਪੋਧਾਤੁਅਨੁਗਤਭਾਵੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਤਥਾ ਸਨ੍ਨਿਕ੍ਖੇਪਨਸਨ੍ਨਿਰੁਮ੍ਭਨੇਸੂ"**ਤਿ। **ਤਤ੍ਰਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਅਭਿਕ੍ਕਮਨੇ, ਤੇਸੁ ਵਾ ਵੁਤ੍ਤੇਸੁ ਉਦ੍ਧਰਣਾਦੀਸੁ ਛਸੁ ਕੋਟ੍ਠਾਸੇਸੁ। **ਉਦ੍ਧਰਣੇ**ਤਿ ਉਦ੍ਧਰਣਕ੍ਖਣੇ। **ਰੂਪਾਰੂਪਧਮ੍ਮਾ**ਤਿ ਉਦ੍ਧਰਣਾਕਾਰੇਨ ਪਵਤ੍ਤਾ ਰੂਪਧਮ੍ਮਾ, ਤਂਸਮੁਟ੍ਠਾਪਕਾ ਅਰੂਪਧਮ੍ਮਾ ਚ **ਅਤਿਹਰਣਂ ਨ ਪਾਪੁਣਨ੍ਤਿ** ਖਣਮਤ੍ਤਾਵਟ੍ਠਾਨਤੋ। **ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥੇਵਾ**ਤਿ ਯਤ੍ਥ ਯਤ੍ਥ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ, ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥੇਵ। ਨ ਹਿ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਦੇਸਨ੍ਤਰਸਙ੍ਕਮਨਂ ਅਤ੍ਥਿ। **ਪਬ੍ਬਂ ਪਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਉਦ੍ਧਰਣਾਦਿਕੋਟ੍ਠਾਸੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਂ ਸਭਾਗਸਨ੍ਤਤਿਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਅਤਿਇਤ੍ਤਰੋ ਹਿ ਰੂਪਧਮ੍ਮਾਨਮ੍ਪਿ ਪਵਤ੍ਤਿਕ੍ਖਣੋ ਗਮਨਸ੍ਸਾਦਾਨਂ ਦੇਵਪੁਤ੍ਤਾਨਂ ਹੇਟ੍ਠੂਪਰਿਯੇਨ ਪਟਿਮੁਖਂ ਧਾਵਨ੍ਤਾਨਂ ਸਿਰਸਿ ਪਾਦੇ ਚ ਬਦ੍ਧਖੁਰਧਾਰਾਸਮਾਗਮਤੋਪਿ ਸੀਘਤਰੋ। ਯਥਾ ਤਿਲਾਨਂ ਭਜ੍ਜਿਯਮਾਨਾਨਂ ਪਟਪਟਾਯਨੇਨ ਭੇਦੋ ਲਕ੍ਖੀਯਤਿ, ਏਵਂ ਸਙ੍ਖਤਧਮ੍ਮਾਨਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਨਾਤਿ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ **"ਪਟਪਟਾਯਨ੍ਤਾ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਹਿ ਏਕਨ੍ਤਤੋ ਭਿਜ੍ਜਨ੍ਤੀਤਿ।

ਸਦ੍ਧਿਂ ਰੂਪੇਨਾਤਿ ਇਦਂ ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਨਿਰੋਧੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨਕਰੂਪਧਮ੍ਮਾਨਂ ਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਯਂ ਤਤੋ ਸਤ੍ਤਰਸਮਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਕ੍ਖਣੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ। ਅਞ੍ਞਥਾ ਯਦਿ ਰੂਪਾਰੂਪਧਮ੍ਮਾ ਸਮਾਨਕ੍ਖਣਾ ਸਿਯੁਂ, ''ਰੂਪਂ ਗਰੁਪਰਿਣਾਮਂ ਦਨ੍ਧਨਿਰੋਧ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਵਚਨੇਹਿ (ਵਿਭ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨੬) ਵਿਰੋਧੋ ਸਿਯਾ, ਤਥਾ ''ਨਾਹਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਞ੍ਞਂ ਏਕਧਮ੍ਮਮ੍ਪਿ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਾਮਿ, ਯਂ ਏਵਂ ਲਹੁਪਰਿਵਤ੍ਤਂ, ਯਥਯਿਦਂ ਚਿਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ ਏਵਮਾਦਿਪਾਲ਼ਿਯਾ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੧.੪੮)। ਚਿਤ੍ਤਚੇਤਸਿਕਾ ਹਿ ਸਾਰਮ੍ਮਣਸਭਾਵਾ ਯਥਾਬਲਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯਭੂਤਮਤ੍ਥਂ ਵਿਭਾਵੇਨ੍ਤੋ ਏਵ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀਤਿ ਤੇਸਂ ਤਂਸਭਾਵਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿਅਨਨ੍ਤਰਂ ਨਿਰੋਧੋ, ਰੂਪਧਮ੍ਮਾ ਪਨ ਅਨਾਰਮ੍ਮਣਾ ਪਕਾਸੇਤਬ੍ਬਾ, ਏਵਂ ਤੇਸਂ ਪਕਾਸੇਤਬ੍ਬਭਾਵਨਿਵਤ੍ਤਿ ਸੋਲ਼ਸਹਿ ਚਿਤ੍ਤੇਹਿ ਹੋਤੀਤਿ ਤਙ੍ਖਣਾਯੁਕਤਾ ਤੇਸਂ ਇਚ੍ਛਿਤਾ, ਲਹੁਵਿਞ੍ਞਾਣਵਿਸਯਸਙ੍ਗਤਿਮਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਤਾਯ ਤਿਣ੍ਣਂ ਖਨ੍ਧਾਨਂ, ਵਿਸਯਸਙ੍ਗਤਿਮਤ੍ਤਤਾਯ ਚ ਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਲਹੁਪਰਿਵਤ੍ਤਿਤਾ, ਦਨ੍ਧਮਹਾਭੂਤਪਚ੍ਚਯਤਾਯ ਰੂਪਧਮ੍ਮਾਨਂ ਦਨ੍ਧਪਰਿਵਤ੍ਤਿਤਾ, ਨਾਨਾਧਾਤੁਯਾ ਯਥਾਭੂਤਞ੍ਞਾਣਂ ਖੋ ਪਨ

ਤਥਾਗਤਸ੍ਸੇਵ, ਤੇਨ ਚ ਪੁਰੇਜਾਤਪਚ੍ਚਯੋ ਰੂਪਧਮ੍ਮੋਵ ਵ◌ੁੱਤੋ, ਪਚ੍ਛਾਜਾਤਪਚ੍ਚਯੋ ਚ ਤਸ੍ਸੇਵ◌ਾਤਿ ਰੂਪਾਰੂਪਧਮ੍ਮਾਨੰ ਸਮਾਨਕ੍ਖਣਤਾ ਨ ਯੁਜ੍ਜਤੇਵ, ਤਸ੍ਮਾ ਵ◌ੁੱਤਨਯੇਨੇਵ◌ੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਵ◌ੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਅਞ੍ਞੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੇ ਚਿਤ੍ਤੰ, ਅਞ੍ਞੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤੀਤਿ ਯੰ ਪੁਰਿਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨੰ ਚਿਤ੍ਤੰ, ਤੰ ਅਞ੍ਞੰ, ਤੰ ਪਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨ੍ਤੰ ਅਪਰਸ੍ਸ ਅਨਨ੍ਤਰਾਦਿਪਚ੍ਚਯਭਾਵ◌ੇਨੇਵ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤੀਤਿ ਤਤੋ ਲਦ੍ਧਪਚ੍ਚਯੰ ਅਞ੍ਞੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੇ ਚਿਤ੍ਤੰ। ਯਦਿ ਏਵ◌ਂ ਤੇਸੰ ਅਨ੍ਤਰੋ ਲਬ੍ਭੇਯਜਾਤਿ ਨੋਤਿ ਆਹ "**ਅਵ◌ੀਚਿਮਨੁਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ**"ਤਿ, ਯਥਾ ਵ◌ੀਚਿ ਅਨ੍ਤਰੋ ਨ ਲਬ੍ਭਤਿ, ਤਦੇਵ◌ੇਤਨ੍ਤਿ ਅਵ◌ਿਸੇਸਵ◌ਿਦੂ ਮਞ੍ਞਨ੍ਤਿ, ਏਵ◌ਂ ਅਨੁ ਅਨੁ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ ਚਿਤ੍ਤਸਨ੍ਤਾਨੇ ਰੂਪਸਨ੍ਤਾਨੇ ਚ **ਨਦੀਸੋਤੋ**ਵ ਨਦਿਯੰ ਉਦਕਪ੍ਪਵ◌ਾਹੋ ਵ◌ਿਯ ਵਤ੍ਤਤਿ।

ਅਭਿਮੁਖੰ ਲੋਕਿਤੰ ਆਲੋਕਿਤਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਪੁਰਤੋਪੇਕ੍ਖਨ**"ਨ੍ਤਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਯੰਦਿਸਾਭਿਮੁਖੋ ਗਚ੍ਛਤਿ ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਨਿਸੀਦਤਿ ਵ◌ਾ, ਤਦਭਿਮੁਖੰ ਪੇਕ੍ਖਨੰ ਆਲੋਕਿਤੰ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਦਨੁਗਤੰ ਵ◌ਿਦਿਸਾਲੋਕਨੰ ਵ◌ਿਲੋਕਿਤਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਵ◌ਿਲੋਕਿਤੰ ਨਾਮ ਅਨੁਦਿਸਾਪੇਕ੍ਖਨ**"ਨ੍ਤਿ। ਸਮ੍ਮਜ੍ਜਨਪਰਿਭਣ੍ਡਾਦਿਕਰਣੇ ਓਲੋਕਿਤਸ੍ਸ, ਉਲ੍ਲੋਕਹਰਣਾਦੀਸੁ ਉਲ੍ਲੋਕਿਤਸ੍ਸ, ਪਚ੍ਛਤੋ ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤਪਰਿਸ੍ਸਯਸ੍ਸ ਪਰਿਵਜ੍ਜਨਾਦੀਸੁ ਅਪਲੋਕਿਤਸ੍ਸ ਸਿਯਾ ਸਮ੍ਭਵ◌ੋਤਿ ਆਹ "**ਇਮਿਨਾ ਵ◌ਾ ਮੁਖੇਨ ਸਬ੍ਬਾਨਿਪਿ ਤਾਨਿ ਗਹਿਤਾਨੇਵ◌ਾ**"ਤਿ।

ਕਾਯਸਕ੍ਖਿਨ੍ਤਿ ਕਾਯੇਨ ਸਚ੍ਛਿਕਤਵਨ੍ਤੰ, ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਕਾਰਿਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸੋ ਹਿ ਆਯਸ੍ਮਾ ਵ◌ਿਪਸ੍ਸਨਾਕਾਲੇ ਏਵ ''ਯਮੇਵ◌ਾਹੰ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਸੁ ਅਗੁਤ੍ਤਦ੍ਵ◌ਾਰਤੰ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਸਾਸਨੇ ਅਨਭਿਰਤਿਆਦਿਵ◌ਿਪ੍ਪਕਾਰੰ ਪਤ੍ਤੋ, ਤਮੇਵ ਸੁਟ੍ਠੁ ਨਿਗ੍ਗਣ੍ਹਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਉਸ੍ਸਾਹਜਾਤੋ ਬਲਵਹਿਰੋਤ੍ਤਪ੍ਪੋ, ਤਤ੍ਥ ਚ ਕਤਾਧਿਕਾਰਤ੍ਤਾ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸੰਵਰੇ ਉਕ੍ਕੰਸਪਾਰਮਿਪ੍ਪਤ੍ਤੋ, ਤੇਨੇਵ ਨੰ ਸਤ੍ਥਾ ''ਏਤਦਗ੍ਗੰ, ਭਿਕ੍ਖਵ◌ੇ, ਮਮ ਸਾਵਕਾਨੰ ਭਿਕ੍ਖੂਨੰ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਸੁ ਗੁਤ੍ਤਦ੍ਵ◌ਾਰਾਨੰ ਯਦਿਦੰ ਨਨ੍ਦੋ''ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੩੫) ਏਤਦਗ੍ਗੇ ਠਪੇਸਿ।

ਸਾਤ੍ਥਕਤਾ ਚ ਸਪ੍ਪਾਯਤਾ ਚ ਆਲੋਕਿਤਵ◌ਿਲੋਕਿਤਸ੍ਸ **ਵ◌ੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਤਸ੍ਮਾ**ਤਿ ''ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਾਵ◌ਿਜਹਨਸ੍ਸੇਵ ਗੋਚਰਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਭਾਵਤੋ''ਤਿ ਵ◌ੁੱਤਮੇਵਤ੍ਥੰ ਹੇਤੁਭਾਵ◌ੇਨ ਪਚ੍ਚਾਮਸਤਿ। **ਅਤ੍ਤਨੋ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਵਸੇਨੇਵ ਆਲੋਕਨਵ◌ਿਲੋਕਨੰ ਕਾਤਬ੍ਬੰ,** ਖਨ੍ਧਾਦਿਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਾ ਅਞ੍ਞੋ ਉਪਾਯੋ ਨ ਗਵ◌ੇਸਿਤਬ੍ਬੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਆਲੋਕਿਤਾਦਿਸਮਞ੍ਞਾਪਿ ਯਸ੍ਮਾ ਧਮ੍ਮਮਤ੍ਤਸ੍ਸੇਵ ਪਵਤ੍ਤਿਵ◌ਿਸੇਸੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਸ੍ਸ ਯਾਥਾਵਤੋ ਜਾਨਨੰ ਅਸਮ੍ਮੋਹਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ "**ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ**"ਤਿਆਦਿ ਵ◌ੁੱਤੰ।

"**ਪਠਮਜਵਨੇਪਿ ...ਪੇ॰... ਨ ਹੋਤੀ**"ਤਿ ਇਦੰ ਪਞ੍ਚਦ੍ਵ◌ਾਰਵ◌ਿਞ੍ਞਾਣਵ◌ੀਥਿਯੰ ''ਇਤ੍ਥੀ ਪੁਰਿਸੋ''ਤਿ ਰਜ੍ਜਨਾਦੀਨੰ ਅਭਾਵ◌ਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵ◌ੁੱਤੰ। ਤਤ੍ਥ ਹਿ ਆਵਜ੍ਜਨਵ◌ੋਟ੍ਠਬ੍ਬਨਾਨੰ ਅਯੋਨਿਸੋ ਆਵਜ੍ਜਨਵ◌ੋਟ੍ਠਬ੍ਬਨਵਸੇਨ ਇਟ੍ਠੇ ਇਤ੍ਥਿਰੂਪਾਦਿਮ੍ਹਿ ਲੋਭੋ, ਅਨਿਟ੍ਠੇ ਚ ਪਟਿਘੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਮਨੋਦ੍ਵ◌ਾਰੇ ਪਨ ''ਇਤ੍ਥੀ ਪੁਰਿਸੋ''ਤਿ ਰਜ੍ਜਨਾਦਿ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਪਞ੍ਚਦ੍ਵ◌ਾਰਜਵਨੰ ਮੂਲੰ, ਯਥਾਵ◌ੁੱਤੰ ਵ◌ਾ ਸਬ੍ਬੰ ਭਵਙ੍ਗਾਦਿ, ਏਵ◌ਂ ਮਨੋਦ੍ਵ◌ਾਰਜਵਨਸ੍ਸ ਮੂਲਵਸੇਨ ਮੂਲਪਰਿਞ੍ਞਾ ਵ◌ੁੱਤਾ। ਆਗਨ੍ਤੁਕਤਾਵਕਾਲਿਕਤਾ ਪਨ ਪਞ੍ਚਦ੍ਵ◌ਾਰਜਵਨਸ੍ਸੇਵ ਅਪੁਬ੍ਬਭਾਵਵਸੇਨ ਇਤ੍ਤਰਭਾਵਵਸੇਨ ਚ ਵ◌ੁੱਤਾ। **ਹੇਟ੍ਠੁਪਰਿਯਵਸੇਨ ਭਿਜ੍ਜਿਤ੍ਵ◌ਾ ਪਤਿਤੇਸੂ**ਤਿ ਹੇਟ੍ਠਿਮਸ੍ਸ ਉਪਰਿਮਸ੍ਸ ਚ ਅਪਰਾਪਰੰ ਭਙ੍ਗਪ੍ਪਤ੍ਤਿਮਾਹ। **ਤ**ਨ੍ਤਿ ਜਵਨੰ। ਤਸ੍ਸ ਨ ਯੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਆਗਨ੍ਤੁਕੋ** ਅਬ੍ਭਾਗਤੋ। ਉਦਯਬ੍ਬਯਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨੋ ਤਾਵਤਕੋ ਕਾਲੋ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ **ਤਾਵਕਾਲਿਕਾਨਿ**।

ਏਤੰ ਅਸਮ੍ਮੋਹਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞੰ। **ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧਵਸੇਨ ਆਲੋਕਨਵ◌ਿਲੋਕਨੇ ਪਞ੍ਞਾਯਮਾਨੇ ਤਬ੍ਬਿਨਿਮੁਤ੍ਤੋ **ਕੋ ਏਕੋ ਆਲੋਕੇਤਿ, ਕੋ ਵ◌ਿਲੋਕੇਤਿ। ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯੋ**ਤਿ ਇਦੰ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਨਯੇਨ ਪਰਿਯਾਯਤੋ ਵ◌ੁੱਤੰ। **ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯੋ**ਤਿ ਨਿਦਸ੍ਸਨਮਤ੍ਤਮੇਤੰ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞ-ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤ-ਅਤ੍ਥਿਅਵ◌ਿਗਤਾਦਿਪਚ੍ਚਯਾਨਮ੍ਪਿ ਲਬ੍ਭਨਤੋ।

ਮਣਿਸਪ੍ਪੋ ਨਾਮ ਏਕਾ ਸਪ੍ਪਜਾਤੀਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਲਲ਼ਨ**ਨ੍ਤਿ ਕਮ੍ਪਨਨ੍ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਲੀਲ਼ਾਕਰਣੰ ਵ◌ਾ ਲਲ਼ਨੰ।

ਉਣ੍ਹਪਕਤਿਕੋ ਪਰਿਲ਼ਾਹਬਹੁਲੋ। ਸੀਲਸ੍ਸ ਵਿਦੂਸਨੇਨ ਅਹਿਤਾਵਹਤ੍ਤਾ **ਮਿਚ੍ਛਾਜੀਵਵਸੇਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਅਸਪ੍ਪਾਯਂ**। **ਚੀਵਰਮ੍ਪਿ ਅਚੇਤਨ**ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਚੀਵਰਸ੍ਸ ਵਿਯ **"ਕਾਯੋਪਿ ਅਚੇਤਨੋ"**ਤਿ ਕਾਯਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਸੁਞ੍ਞਤਾਵਿਭਾਵਨੇਨ **"ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ"**ਤਿਆਦਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤਮੇਵਤ੍ਥਂ ਵਿਭਾਵੇਨ੍ਤੋ ਇਤਰੀਤਰਸਨ੍ਤੋਸਸ੍ਸ ਕਾਰਣਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਤੇਨਾਹ **"ਤਸ੍ਮਾ"**ਤਿਆਦਿ। **ਚਤੁਪਞ੍ਚਗਣ੍ਠਿਕਾਹਤੋ**ਤਿ ਆਹਤਚਤੁਪਞ੍ਚਗਣ੍ਠਿਕੋ, ਚਤੁਪਞ੍ਚਗਣ੍ਠਿਕਾਹਿ ਵਾ ਹਤਸੋਭੋ।

ਅਟ੍ਠਵਿਧੋਪਿ ਅਤ੍ਥੋਤਿ ਅਟ੍ਠਵਿਧੋਪਿ ਪਯੋਜਨਵਿਸੇਸੋ। ਪਥਵੀਸਨ੍ਧਾਰਕਜਲਸ੍ਸ ਤਂਸਨ੍ਧਾਰਕਵਾਯੁਨਾ ਵਿਯ ਪਰਿਭੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਆਹਾਰਸ੍ਸ ਵਾਯੋਧਾਤੁਨਾਵ ਆਸਯੇ ਅਵਟ੍ਠਾਨਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਵਾਯੋਧਾਤੁਵਸੇਨੇਵ ਤਿਟ੍ਠਤੀ"**ਤਿ। **ਅਤਿਹਰਤੀ**ਤਿ ਯਾਵ ਮੁਖਾ ਅਭਿਹਰਤਿ। **ਵੀਤਿਹਰਤੀ**ਤਿ ਤਤੋ ਯਾਵ ਕੁਚ੍ਛਿ, ਤਾਵ ਹਰਤਿ। **ਅਤਿਹਰਤੀ**ਤਿ ਵਾ ਮੁਖਦ੍ਵਾਰਂ ਅਤਿਕ੍ਕਾਮੇਨ੍ਤੋ ਹਰਤਿ। **ਵੀਤਿਹਰਤੀ**ਤਿ ਕੁਚ੍ਛਿਗਤਂ ਪਸ੍ਸਤੋ ਹਰਤਿ। **ਪਰਿਵਤ੍ਤੇਤੀ**ਤਿ ਅਪਰਾਪਰਂ ਚਾਰੇਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਆਹਾਰਸ੍ਸ ਧਾਰਣਪਰਿਵਤ੍ਤਨਸਂਚੁਣ੍ਣਨਵਿਸੋਸਨਾਨਿ ਪਥਵੀਧਾਤੁਸਹਿਤਾ ਏਵ ਵਾਯੋਧਾਤੁ ਕਰੋਤਿ, ਨ ਕੇਵਲਾਤਿ ਤਾਨਿ ਪਥਵੀਧਾਤੁਯਾਪਿ ਕਿਚ੍ਚਭਾਵੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ। **ਅਲ੍ਲਤ੍ਤਞ੍ਚ ਅਨੁਪਾਲੇਤੀ**ਤਿ ਵਾਯੁਆਦੀਹਿ ਅਤਿਸੋਸਨਂ ਯਥਾ ਨ ਹੋਤਿ, ਤਥਾ ਅਨੁਪਾਲੇਤਿ ਅਲ੍ਲਆਦੀਹਿ ਅਤਿਸੋਸਨਂ ਯਥਾ ਨ ਹੋਤਿ, ਤਥਾ ਅਨੁਪਾਲੇਤਿ ਅਲ੍ਲਭਾਵਂ। **ਤੇਜੋਧਾਤੂ**ਤਿ ਗਹਣੀਸਙ੍ਖਾਤਾ ਤੇਜੋਧਾਤੁ। ਸਾ ਹਿ ਅਨ੍ਤੋ ਪਵਿਟ੍ਠਂ ਆਹਾਰਂ ਪਰਿਪਾਚੇਤਿ। **ਅਞ੍ਜਸੋ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਆਹਾਰਸ੍ਸ ਪਵੇਸਨਾਦੀਨਂ ਮਗ੍ਗੋ ਹੋਤਿ। **ਆਭੁਜਤੀ**ਤਿ ਪਰਿਯੇਸਨਜ੍ਝੋਹਰਣਜਿਣ੍ਣਾਜਿਣ੍ਣਤਾਦਿਂ ਆਵਜ੍ਜੇਤਿ, ਵਿਜਾਨਾਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਂਤਂਵਿਜਾਨਨਨਿਪ੍ਫਾਦਕੋਯੇਵ ਹਿ ਪਯੋਗੋ ''ਸਮ੍ਮਾਪਯੋਗੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਯੇਨ ਹਿ ਪਯੋਗੇਨ ਪਰਿਯੇਸਨਾਦਿ ਨਿਪ੍ਫਜ੍ਜਤਿ, ਸੋ ਤਬ੍ਬਿਸਯਵਿਜਾਨਨਮ੍ਪਿ ਨਿਪ੍ਫਾਦੇਤਿ ਨਾਮ ਤਦਵਿਨਾਭਾਵਤੋ। ਅਥ ਵਾ **ਸਮ੍ਮਾਪਯੋਗਂ** ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਤ੍ਤਿਂ **ਅਨ੍ਵਾਯ** ਆਗਮ੍ਮ **ਆਭੁਜ**ਤਿ ਸਮਨ੍ਨਾਹਰਤਿ। ਆਭੋਗਪੁਬ੍ਬਕੋ ਹਿ ਸਬ੍ਬੋਪਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਬ੍ਯਾਪਾਰੋਤਿ ਤਥਾ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਗਮਨਤੋਤਿ ਭਿਕ੍ਖਾਚਾਰਵਸੇਨ ਗੋਚਰਗਾਮਂ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਗਮਨਤੋ। **ਪਰਿਯੇਸਨਤੋ**ਤਿ ਗੋਚਰਗਾਮੇ ਭਿਕ੍ਖਤ੍ਥਂ ਆਹਿਣ੍ਡਨਤੋ। **ਪਰਿਭੋਗਤੋ**ਤਿ ਆਹਾਰਸ੍ਸ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਨਤੋ। **ਆਸਯਤੋ**ਤਿ ਪਿਤ੍ਤਾਦਿਆਸਯਤੋ। ਆਸਯਤਿ ਏਤ੍ਥ ਏਕਜ੍ਝਂ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨੋਪਿ ਕਮ੍ਮਬਲਵਤ੍ਥਿਤੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਮਰਿਯਾਦਵਸੇਨ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਅਸਙ੍ਕਰਤੋ ਸਯਤਿ ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ **ਆਸਯੋ,** ਆਮਾਸਯਸ੍ਸ ਉਪਰਿ ਤਿਟ੍ਠਨਕੋ ਪਿਤ੍ਤਾਦਿਕੋ। ਮਰਿਯਾਦਤ੍ਥੋ ਹਿ ਅਯਮਾਕਾਰੋ। ਨਿਧੇਤਿ ਯਥਾਭੁਤ੍ਤੋ ਆਹਾਰੋ ਨਿਚਿਤੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ ਨਿਧਾਨਂ, ਆਮਾਸਯੋ। ਤਤੋ **ਨਿਧਾਨਤੋ**। **ਅਪਰਿਪਕ੍ਕਤੋ**ਤਿ ਗਹਣੀਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਕਮ੍ਮਜਤੇਜੇਨ ਅਵਿਪਕ੍ਕਤੋ। **ਪਰਿਪਕ੍ਕਤੋ**ਤਿ ਯਥਾਭੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਆਹਾਰਸ੍ਸ ਵਿਪਕ੍ਕਭਾਵਤੋ। **ਫਲਤੋ**ਤਿ ਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿਤੋ। **ਨਿਸ੍ਸਨ੍ਦਤੋ**ਤਿ ਇਤੋ ਚਿਤੋ ਚ ਵਿਸ੍ਸਨ੍ਦਨਤੋ। **ਸਮ੍ਮਕ੍ਖਨਤੋ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਸੋ ਮਕ੍ਖਨਤੋ। ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਸਙ੍ਖੇਪੋ, ਵਿਤ੍ਥਾਰੋ ਪਨ **ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗਸਂਵਣ੍ਣਨਾਯ** (ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ਮਹਾਟੀ॰ ੧.੨੯੪) ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ।

ਅਞ੍ਞੇ ਚ ਰੋਗਾ ਕਣ੍ਣਸੂਲਭਗਨ੍ਦਰਾਦਯੋ। **ਅਟ੍ਠਾਨੇ**ਤਿ ਮਨੁਸ੍ਸਾਮਨੁਸ੍ਸਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤੇ ਅਯੁਤ੍ਤੇ ਠਾਨੇ ਖੇਤ੍ਤਦੇਵਾਯਤਨਾਦਿਕੇ। ਨਿਸ੍ਸਟ੍ਠਤ੍ਤਾ **ਨੇਵ ਅਤ੍ਤਨੋ** ਕਸ੍ਸਚਿ ਅਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤਤ੍ਤਾ ਜਿਗੁਚ੍ਛਨੀਯਤ੍ਤਾ ਚ **ਨ ਪਰਸ੍ਸ**। **ਉਦਕਤੁਮ੍ਬਤੋ**ਤਿ ਵੇਲ਼ੁਨਾਲ਼ਿਆਦਿਉਦਕਭਾਜਨਤੋ। **ਤਨ੍ਤਿ** ਛਡ੍ਡਿਤਉਦਕਂ।

ਅਦ੍ਧਾਨਇਰਿਯਾਪਥਾ ਚਿਰਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਕਾ ਦੀਘਕਾਲਿਕਾ ਇਰਿਯਾਪਥਾ। **ਮਜ੍ਝਿਮਾ** ਭਿਕ੍ਖਾਚਰਣਾਦਿਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਾ। **ਚੁਣ੍ਣਿਕਇਰਿਯਾਪਥਾ** ਵਿਹਾਰੇ ਅਞ੍ਞਤ੍ਥਾਪਿ ਇਤੋ ਚਿਤੋ ਚ ਪਰਿਵਤ੍ਤਨਾਦਿਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਾਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ''ਗਤੇਤਿ ਗਮਨੇ''ਤਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਭਿਕ੍ਕਮਪਟਿਕ੍ਕਮਗ੍ਗਹਣੇਨ ਗਮਨੇਨਪਿ ਪੁਰਤੋ ਪਚ੍ਛਤੋ ਚ ਕਾਯਸ੍ਸ ਅਤਿਹਰਣਂ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਇਧ ਗਮਨਮੇਵ ਗਹਿਤਨ੍ਤਿ ਕੇਚਿ।

ਯਸ੍ਮਾ ਮਹਾਸੀਵਤ੍ਥੇਰਵਾਦੇ ਅਨਨ੍ਤਰੇ ਅਨਨ੍ਤਰੇ ਇਰਿਯਾਪਥੇ ਪਵਤ੍ਤਰੂਪਾਰੂਪਧਮ੍ਮਾਨਂ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥੇਵ ਨਿਰੋਧਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ ਸਮ੍ਪਜਾਨਕਾਰਿਤਾ ਗਹਿਤਾ, ਇਦਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਵਿਪਸ੍ਸਨਾਚਾਰਵਸੇਨ ਆਗਤਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਤਯਿਦਂ ਮਹਾਸੀਵਤ੍ਥੇਰੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ ਅਸਮ੍ਮੋਹਧੁਰਂ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਭੁਤ੍ਤੇ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾ"**ਨ੍ਤਿ। **ਸਾਮਞ੍ਞਫਲੇ** (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੧੪; ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੨੧੪; ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੧.੨੧੪) **ਪਨ ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਂ ਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਂ ਲਬ੍ਭਤਿ** ਯਾਵਦੇਵ ਸਾਮਞ੍ਞਫਲਵਿਸੇਸਦਸ੍ਸਨਪਰਤ੍ਤਾ ਤਸ੍ਸਾ ਦੇਸਨਾਯ।

ਸਤਿਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਸ੍ਸੇਵਾਤਿ ਇਦਂ ਯਥਾ ਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਕਿਚ੍ਚਸ੍ਸ ਪਧਾਨਤਾ, ਏਵਂ ਸਤਿਕਿਚ੍ਚਸ੍ਸਾਪੀਤਿ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ, ਨ ਸਤਿਯਾ ਸਬ੍ਭਾਵਮਤ੍ਤਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ। ਨ ਹਿ ਕਦਾਚਿ ਸਤਿਰਹਿਤਾ ਞਾਣਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥਿ। **ਏਤਾਨਿ ਪਦਾਨੀ**ਤਿ ਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਪਦਾਨਿ। **ਵਿਭਤ੍ਤਾਨੇਵਾ**ਤਿ ਵਿਸੁਂ ਵਿਭਤ੍ਤਾਨੇਵ। ਇਮਿਨਾਪਿ ਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਸ੍ਸ ਵਿਯ ਸਤਿਯਾਪਿ ਪਧਾਨਤਂਯੇਵ ਵਿਭਾਵੇਤਿ।

ਅਪਰੋ ਨਯੋ – ਏਕੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਅਞ੍ਞਂ ਚਿਨ੍ਤੇਨ੍ਤੋ ਅਞ੍ਞਂ ਵਿਤਕ੍ਕੇਨ੍ਤੋ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਏਕੋ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਅਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾਵ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਤਥਾ ਏਕੋ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤੋ ਨਿਸੀਦਨ੍ਤੋ ਸਯਨ੍ਤੋ ਅਞ੍ਞਂ ਚਿਨ੍ਤੇਨ੍ਤੋ ਅਞ੍ਞਂ ਵਿਤਕ੍ਕੇਨ੍ਤੋ ਸਯਤਿ, ਏਕੋ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਅਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾਵ ਸਯਤਿ, ਏਤ੍ਤਕੇਨ ਪਨ ਨ ਪਾਕਟਂ ਹੋਤੀਤਿ ਚਙ੍ਕਮਨੇਨ ਦੀਪੇਨ੍ਤਿ। ਯੋ ਹਿ ਭਿਕ੍ਖੁ ਚਙ੍ਕਮਨਂ ਓਤਰਿਤ੍ਵਾ ਚਙ੍ਕਮਨਕੋਟਿਯਂ ਠਿਤੋ ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ ''ਪਾਚੀਨਚਙ੍ਕਮਨਕੋਟਿਯਂ ਪਵਤ੍ਤਾ ਰੂਪਾਰੂਪਧਮ੍ਮਾ ਪਚ੍ਛਿਮਚਙ੍ਕਮਨਕੋਟਿਂ ਅਪ੍ਪਤ੍ਵਾ ਏਤ੍ਥੇਵ ਨਿਰੁਦ੍ਧਾ, ਪਚ੍ਛਿਮਚਙ੍ਕਮਨਕੋਟਿਯਂ ਪਵਤ੍ਤਾਪਿ ਪਾਚੀਨਚਙ੍ਕਮਨਕੋਟਿਂ ਅਪ੍ਪਤ੍ਵਾ ਏਤ੍ਥੇਵ ਨਿਰੁਦ੍ਧਾ, ਚਙ੍ਕਮਨਮਜ੍ਝੇ ਪਵਤ੍ਤਾ ਉਭੋ ਕੋਟਿਯੋ ਅਪ੍ਪਤ੍ਵਾ ਏਤ੍ਥੇਵ ਨਿਰੁਦ੍ਧਾ, ਚਙ੍ਕਮੇ ਪਵਤ੍ਤਾ ਰੂਪਾਰੂਪਧਮ੍ਮਾ ਠਾਨਂ ਅਪ੍ਪਤ੍ਵਾ ਏਤ੍ਥੇਵ ਨਿਰੁਦ੍ਧਾ, ਠਾਨੇ ਪਵਤ੍ਤਾ ਨਿਸਜ੍ਜਂ, ਨਿਸਜ੍ਜਾਯ ਪਵਤ੍ਤਾ ਸਯਨਂ ਅਪ੍ਪਤ੍ਵਾ ਏਤ੍ਥੇਵਨਿਰੁਦ੍ਧਾ''ਤਿ, ਏਵਂ ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋਯੇਵ ਚਿਤ੍ਤਂ ਭਵਙ੍ਗਂ ਓਤਾਰੇਤਿ, ਉਟ੍ਠਹਨ੍ਤੋ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾਵ ਉਟ੍ਠਹਤਿ, ਅਯਂ ਭਿਕ੍ਖੁ **ਗਤਾਦੀਸੁ ਸਮ੍ਪਜਾਨਕਾਰੀ** ਨਾਮ ਹੋਤਿ, ਏਵਮ੍ਪਿ ਸੁਤ੍ਤੇ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਅਵਿਭੂਤਂ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਯੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਯਾਵ ਸਕ੍ਕੋਤਿ, ਤਾਵ ਚਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਠਤ੍ਵਾ ਨਿਸੀਦਿਤ੍ਵਾ ਸਯਮਾਨੋ ਏਵਂ ਪਰਿਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਸਯਤਿ ''ਕਾਯੋ ਅਚੇਤਨੋ, ਮਞ੍ਚੋ ਅਚੇਤਨੋ, ਕਾਯੋ ਨ ਜਾਨਾਤਿ ''ਅਹਂ ਮਞ੍ਚੇ ਸਯਿਤੋ'ਤਿ, ਮਞ੍ਚੋ ਨ ਜਾਨਾਤਿ ''ਮਯਿ ਕਾਯੋ ਸਯਿਤੋ''ਤਿ, ਅਚੇਤਨੋ ਕਾਯੋ ਅਚੇਤਨੇ ਮਞ੍ਚੇ ਸਯਿਤੋ''ਤਿ, ਏਵਂ ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋਯੇਵ ਚਿਤ੍ਤਂ ਭਵਙ੍ਗਂ ਓਤਾਰੇਤਿ, ਪਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੋ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾਵ ਪਬੁਜ੍ਝਤਿ, ਅਯਂ **ਸੁਤ੍ਤੇ ਸਮ੍ਪਜਾਨਕਾਰੀ** ਨਾਮ ਹੋਤੀਤਿ।

ਕਾਯਾਦਿਕਿਰਿਯਾਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨੇਨ ਤਮ੍ਮਯਤ੍ਤਾ ਆਵਜ੍ਜਨਕਿਰਿਯਾਸਮੁਟ੍ਠਿਤਤ੍ਤਾ ਚ ਜਵਨਂ, ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਵਾ ਛਦ੍ਵਾਰਪ੍ਪਵਤ੍ਤਂ ਕਿਰਿਯਾਮਯਪਵਤ੍ਤਂ ਨਾਮ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਤਿ ਜਾਗਰਿਤਂ ਨਾਮ ਹੋਤੀਤਿ ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ **ਜਾਗਰਿਤੇ ਸਮ੍ਪਜਾਨਕਾਰੀ** ਨਾਮ। ਅਪਿਚ ਰਤ੍ਤਿਨ੍ਦਿਵਂ ਛ ਕੋਟ੍ਠਾਸੇ ਕਤ੍ਵਾ ਪਞ੍ਚ ਕੋਟ੍ਠਾਸੇ ਜਗ੍ਗਨ੍ਤੋਪਿ **ਜਾਗਰਿਤੇ ਸਮ੍ਪਜਾਨਕਾਰੀ** ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਵਿਮੁਤ੍ਤਾਯਤਨਸੀਸੇਨ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਨ੍ਤੋਪਿ ਬਾਤ੍ਤਿਂਸਤਿਰਚ੍ਛਾਨਕਥਂ ਪਹਾਯ ਦਸਕਥਾਵਤ੍ਥੁਨਿਸ੍ਸਿਤਂ ਸਪ੍ਪਾਯਕਥਂ ਕਥੇਨ੍ਤੋਪਿ **ਭਾਸਿਤੇ ਸਮ੍ਪਜਾਨਕਾਰੀ** ਨਾਮ। ਅਟ੍ਠਤਿਂਸਾਯ ਆਰਮ੍ਮਣੇਸੁ ਚਿਤ੍ਤਰੁਚਿਯਂ ਮਨਸਿਕਾਰਂ ਪਵਤ੍ਤੇਨ੍ਤੋਪਿ ਦੁਤਿਯਂ ਝਾਨਂ ਸਮਾਪਨ੍ਨੋਪਿ **ਤੁਣ੍ਹੀਭਾਵੇ ਸਮ੍ਪਜਾਨਕਾਰੀ** ਨਾਮ। ਦੁਤਿਯਞ੍ਹਿ ਝਾਨਂ ਵਚੀਸਙ੍ਖਾਰਵਿਰਹਤੋ ਵਿਸੇਸਤੋ ਤੁਣ੍ਹੀਭਾਵੋ ਨਾਮ। ਰੂਪਧਮ੍ਮਸ੍ਸੇਵ ਪਵਤ੍ਤਿਆਕਾਰਵਿਸੇਸਾ ਅਭਿਕ੍ਕਮਾਦਯੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸੇਵ ਸਮੁਦਯੋ ਚ ਵਯੋ ਚ ਨੀਹਰਿਤਬ੍ਬੋ"**ਤਿ। ਸੇਸਂ ਵੁਤ੍ਤਨਯਮੇਵ।

ਚਤੁਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਪਬ੍ਬਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਪਟਿਕ੍ਕੂਲਮਨਸਿਕਾਰਪਬ੍ਬਵਣ੍ਣਨਾ

੧੧੦. ਪਟਿਕ੍ਕੂਲਮਨਸਿਕਾਰਵਸੇਨਾਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੨.੩੭੭) ਜਿਗੁਚ੍ਛਨੀਯਤਾਯ। ਪਟਿਕ੍ਕੂਲਮੇਵ ਪਟਿਕ੍ਕੂਲਂ ਯੋ ਪਟਿਕ੍ਕੂਲਸਭਾਵੋ ਪਟਿਕ੍ਕੂਲਾਕਾਰੋ, ਤਸ੍ਸ ਮਨਸਿਕਰਣਵਸੇਨ। ਅਨ੍ਤਰੇਨਪਿ ਹਿ ਭਾਵਵਾਚਿਨਂ ਸਦ੍ਦਂ ਭਾਵਤ੍ਥੋ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤਿ ਯਥਾ ''ਪਟਸ੍ਸ ਸੁਕ੍ਕ''ਨ੍ਤਿ। ਯਸ੍ਮਾ **ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗੇ** (ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ੧.੧੮੨-੧੮੩) ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਤ੍ਥ ਤਂਸਂਵਣ੍ਣਨਾਯਞ੍ਚ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਵਤ੍ਥਾਦੀਹਿ ਪਸਿਬ੍ਬਕਾਕਾਰੇਨ ਬਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ ਕਤਂ ਆਵਟਨਂ **ਪੁਤੋਲ਼ਿ। ਵਿਭੂਤਾਕਾਰੋ**ਤਿ ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਅਸੁਭਭਾਵਸ੍ਸ ਉਪਟ੍ਠਿਤਾਕਾਰੋ। ਇਤਿ-ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਆਕਾਰਤ੍ਥਤਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਏਵ"**ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਤਂ ਕਾਰਣਂ ਸਰੂਪਤੋ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਕੇਸਾਦਿਪਰਿਗ੍ਗਹਣੇਨਾ"**ਤਿ ਆਹ।

ਪਟਿਕ੍ਕੂਲਮਨਸਿਕਾਰਪਬ੍ਬਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਧਾਤੁਮਨਸਿਕਾਰਪਬ੍ਬਵਣ੍ਣਨਾ

੧੧੧. **ਧਾਤੁਮਨਸਿਕਾਰਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਪਥਵੀਧਾਤੁਆਦਿਕਾ ਚਤਸ੍ਸੋ ਧਾਤੁਯੋ ਆਰਬ੍ਭ ਪਵਤ੍ਤਭਾਵਨਾਮਨਸਿਕਾਰਵਸੇਨ, ਚਤੁਧਾਤੁਵਵਤ੍ਥਾਨਵਸੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਧਾਤੁਮਨਸਿਕਾਰੋ ਧਾਤੁਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਚਤੁਧਾਤੁਵਵਤ੍ਥਾਨਨ੍ਤਿ ਹਿ ਅਤ੍ਥਤੋ ਏਕਂ। **ਗੋਘਾਤਕੋ**ਤਿ ਜੀਵਿਕਤ੍ਥਾਯ ਗੁਨ੍ਨਂ ਘਾਤਕੋ। **ਅਨ੍ਤੇਵਾਸਿਕੋ**ਤਿ ਕਮ੍ਮਕਰਣਵਸੇਨ ਤਸ੍ਸ ਸਮੀਪਵਾਸੀ। **ਠਿਤ**-ਸਦ੍ਦੋ ''ਠਿਤੋ ਵਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੬੩; ਅ॰ ਨਿ॰ ੫.੨੮) ਠਾਨਸਙ੍ਖਾਤਇਰਿਯਾਪਥਸਮਙ੍ਗਿਤਾਯ, **ਠਾ**-ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਵਾ ਗਤਿਨਿਵਤ੍ਤਿਅਤ੍ਥਤਾਯ ਅਞ੍ਞਤ੍ਥ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਗਮਨਂ ਸੇਸਇਰਿਯਾਪਥਸਮਙ੍ਗਿਤਾਯ ਬੋਧਕੋ, ਇਧ ਪਨ ਯਥਾ ਤਥਾ ਰੂਪਕਾਯਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਿਆਕਾਰਬੋਧਕੋ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋਤਿ ਆਹ **"ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਇਰਿਯਾਪਥਾਨਂ ਯੇਨ ਕੇਨਚਿ ਆਕਾਰੇਨ ਠਿਤਤ੍ਤਾ ਯਥਾਠਿਤ**"ਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਆਕਾਰੇਨਾ**ਤਿ ਠਾਨਾਦਿਨਾ ਰੂਪਕਾਯਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਿਆਕਾਰੇਨ। ਠਾਨਾਦਯੋ ਹਿ ਇਰਿਯਾਪਥਸਙ੍ਖਾਤਾਯ ਕਾਯਿਕਕਿਰਿਯਾਯ ਪਥੋ ਪਵਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗੋਤਿ ''ਇਰਿਯਾਪਥੋ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। **ਯਥਾਠਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਪਵਤ੍ਤਂ। ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਟ੍ਠਾਨਮੇਵੇਤ੍ਥ ''ਪਣਿਧਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਯਥਾਠਿਤਤ੍ਤਾ ਚ ਯਥਾਪਣਿਹਿਤ**"ਨ੍ਤਿ। **ਠਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਵਾ ਕਾਯਸ੍ਸ ਠਾਨਸਙ੍ਖਾਤਇਰਿਯਾਪਥਸਮਾਯੋਗਪਰਿਦੀਪਨਂ। **ਪਣਿਹਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਤਦਞ੍ਞਇਰਿਯਾਪਥਸਮਾਯੋਗਪਰਿਦੀਪਨਂ। **ਠਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਵਾ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਤਾਨਂ ਰੂਪਧਮ੍ਮਾਨਂ ਤਸ੍ਮਿਂ ਤਸ੍ਮਿਂ ਖਣੇ ਸਕਿਚ੍ਚਵਸੇਨ ਅਵਟ੍ਠਾਨਪਰਿਦੀਪਨਂ। **ਪਣਿਹਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਪਚ੍ਚਯਕਿਚ੍ਚਵਸੇਨ ਤੇਹਿ ਤੇਹਿ ਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਪਕਾਰਤੋ ਨਿਹਿਤਂ ਪਣਿਹਿਤਨ੍ਤਿ ਏਵਮ੍ਪੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਤੀ**ਤਿ ਪਤਿ ਪਤਿ ਅਵੇਕ੍ਖਤਿ, ਞਾਣਚਕ੍ਖੁਨਾ ਵਿਨਿਬ੍ਭੁਜਿਤ੍ਵਾ ਵਿਸੁਂ ਵਿਸੁਂ ਪਸ੍ਸਤਿ।

ਇਦਾਨਿ ਵੁਤ੍ਤਮੇਵਤ੍ਥਂ ਭਾਵਤ੍ਥਵਿਭਾਵਨਵਸੇਨ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਯਥਾ ਗੋਘਾਤਕਸ੍ਸਾ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ **ਪੋਸੇਨ੍ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਮਂਸੂਪਚਯਪਰਿਬ੍ਰੂਹਨਾਯ ਕੁਣ੍ਡਕਭਤ੍ਤਕਪ੍ਪਾਸਟ੍ਠਿਆਦੀਹਿ ਸਂਵਡ੍ਢੇਨ੍ਤਸ੍ਸ। **ਵਧਿਤਂ ਮਤ**ਨ੍ਤਿ ਹਿਂਸਿਤਂ ਹੁਤ੍ਵਾ ਮਤਂ। **ਮਤ**ਨ੍ਤਿ ਚ ਮਤਮਤ੍ਤਂ। ਤੇਨੇਵਾਹ **"ਤਾਵਦੇਵਾ**"ਤਿ। **ਗਾਵੀਤਿ ਸਞ੍ਞਾ ਨ ਅਨ੍ਤਰਧਾਯਤਿ** ਯਾਨਿ ਅਙ੍ਗਪਚ੍ਚਙ੍ਗਾਨਿ ਯਥਾਸਨ੍ਨਿਵਿਟ੍ਠਾਨਿ ਉਪਾਦਾਯ ਗਾਵੀਸਮਞ੍ਞਾ ਮਤਮਤ੍ਤਾਯਪਿ ਗਾਵਿਯਾ, ਤੇਸਂ ਤਂਸਨ੍ਨਿਵੇਸਸ੍ਸ ਅਵਿਨਟ੍ਠਤ੍ਤਾ। ਵਿਲੀਯਨ੍ਤਿ ਭਿਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਵਿਭੁਜ੍ਜਨ੍ਤੀਤਿ **ਬੀਲਾ** ਭਾਗਾ ਵ-ਕਾਰਸ੍ਸ ਬ-ਕਾਰਂ, ਇ-ਕਾਰਸ੍ਸ ਈ-ਕਾਰਂ ਕਤ੍ਵਾ। **ਬੀਲਸੋ**ਤਿ ਬੀਲਂ ਬੀਲਂ ਕਤ੍ਵਾ। **ਵਿਭਜਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਅਟ੍ਠਿਸਙ੍ਘਾਟਤੋ ਮਂਸਂ ਵਿਵੇਚੇਤ੍ਵਾ, ਤਤੋ ਵਾ ਵਿਵੇਚਿਤਮਂਸਂ ਭਾਗਸੋ ਕਤ੍ਵਾ। ਤੇਨੇਵਾਹ **"ਮਂਸਸਞ੍ਞਾ ਪਵਤ੍ਤਤੀ**"ਤਿ। **ਪਬ੍ਬਜਿਤਸ੍ਸ**ਪਿ ਅਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸ। **ਘਨਵਿਨਿਬ੍ਭੋਗ**ਨ੍ਤਿ ਸਨ੍ਤਤਿਸਮੂਹਕਿਚ੍ਚਘਨਾਨਂ ਵਿਨਿਬ੍ਭੁਜਨਂ ਵਿਵੇਚਨਂ। **ਧਾਤੁਸੋ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਤੋ**ਤਿ ਘਨਵਿਨਿਬ੍ਭੋਗਕਰਣੇਨ ਧਾਤੁਂ ਧਾਤੁਂ ਪਥਵੀਆਦਿਧਾਤੁਂ ਵਿਸੁਂ ਵਿਸੁਂ ਕਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਨ੍ਤਸ੍ਸ। **ਸਤ੍ਤਸਞ੍ਞਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਾਨੁਦਿਟ੍ਠਿਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਾ ਸਞ੍ਞਾਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਵੋਹਾਰਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਸਤ੍ਤਸਞ੍ਞਾਯਪਿ ਤਦਾ ਅਨ੍ਤਰਧਾਨਂ ਯੁਤ੍ਤਮੇਵ ਯਾਥਾਵਤੋ ਘਨਵਿਨਿਬ੍ਭੋਗਸ੍ਸ ਸਮ੍ਪਾਦਨਤੋ। ਏਵਞ੍ਹਿ ਸਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਉਪਮ੍ਮਤ੍ਥੇਨ ਉਪਮੇਯਜਤ੍ਥੋ ਅਞ੍ਞਦਤ੍ਥੁ ਸਂਸਨ੍ਦਤਿ ਸਮੇਤਿ। ਤੇਨੇਵਾਹ **"ਧਾਤੁਵਸੇਨੇਵ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਤੀ**"ਤਿ। **ਦਕ੍ਖੋ**ਤਿ ਛੇਕੋ ਤਂਤਂਸਮਞ੍ਞਾਯ ਕੁਸਲੋ, ਯਥਾਜਾਤੇ ਸੂਨਸ੍ਮਿਂ ਨਙ੍ਗੁਟ੍ਠਖੁਰਵਿਸਾਣਾਦਿਵਨ੍ਤੇ ਅਟ੍ਠਿਮਂਸਾਦਿਅਵਯਵਸਮੁਦਾਯੇ ਅਵਿਭਤ੍ਤੇ ਗਾਵੀਸਮਞ੍ਞਾ, ਨ ਵਿਭਤ੍ਤੇ, ਵਿਭਤ੍ਤੇ ਪਨ ਅਟ੍ਠਿਮਂਸਾਦਿਅਵਯਵਸਮਞ੍ਞਾਤਿ ਜਾਨਨਕੋ। **ਚਤੁਮਹਾਪਥੇ ਵਿਯ ਚਤੁਇਰਿਯਾਪਥੇ**ਤਿ ਗਾਵਿਯਾ ਠਿਤਚਤੁਮਹਾਪਥੋ ਵਿਯ ਕਾਯਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗਭੂਤੋ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧੋ ਇਰਿਯਾਪਥੋ। ਯਸ੍ਮਾ **ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗੇ** (ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ੧.੩੦੬) **ਵਿਤ੍ਥਾਰਿਤਾ,** ਤਸ੍ਮਾ ਤਤ੍ਥ **ਤਂਸਂਵਣ੍ਣਨਾਯਞ੍ਚ** (ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ਮਹਾਟੀ॰ ੧.੩੦੬) ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਧਾਤੁਮਨਸਿਕਾਰਪਬ੍ਬਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਨਵਸਿਵਥਿਕਪਬ੍ਬਵਣ੍ਣਨਾ

੧੧੨. ਸਿਵਥਿਕਾਯ ਅਪਵਿਦ੍ਧਉਦ੍ਧੁਮਾਤਕਾਦਿਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤਾਨਂ ਓਧਿਸੋ ਪਵਤ੍ਤਾਨਂ ਕਥਾਨਂ ਤਦਭਿਧੇਯਜਾਨਞ੍ਚ ਉਦ੍ਧੁਮਾਤਕਾਦਿਅਸੁਭਭਾਗਾਨਂ ਸਿਵਥਿਕਪਬ੍ਬਾਨੀਤਿ ਸਙ੍ਗੀਤਿਕਾਰੇਹਿ ਗਹਿਤਸਮਞ੍ਞਾ। ਤੇਨਾਹ **"ਸਿਵਥਿਕਪਬ੍ਬੇਹਿ**

ਵਿਭਜਿਤੁ”ਨ੍ਤਿ। **ਉਦ੍ਧਂ ਜੀਵਿਤਪਰਿਯਾਦਾਨਾ**ਤਿ ਜੀਵਿਤਕ੍ਖਯਤੋ ਉਪਰਿ ਮਰਣਤੋ ਪਰਂ। **ਸਮੁਗ੍ਗਤੇਨਾ**ਤਿ ਉਟ੍ਠਿਤੇਨ। **ਉਦ੍ਧੁਮਾਤਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਉਦ੍ਧਂ ਉਦ੍ਧਂ ਧੁਮਾਤਤ੍ਤਾ ਸੂਨਤ੍ਤਾ। ਸੇਤਰਤ੍ਤੇਹਿ ਵਿਪਰਿਭਿਨ੍ਨਂ ਵਿਮਿਸ੍ਸਿਤਂ ਨੀਲਂ ਵਿਨੀਲਂ, ਪੁਰਿਮਵਣ੍ਣਵਿਪਰਿਣਾਮਭੂਤਂ ਵਾ ਨੀਲਂਵਿਨੀਲਂ, ਵਿਨੀਲਮੇਵ **ਵਿਨੀਲਕ**ਨ੍ਤਿ ਕ-ਕਾਰੇਨ ਪਦਵਡ੍ਢਨਮਾਹ ਅਨਤ੍ਥਨ੍ਤਰਤੋ ਯਥਾ ‘‘ਪੀਤਕਂ ਲੋਹਿਤਕ’’ਨ੍ਤਿ (ਧ॰ ਸ॰ ੬੧੬)। **ਪਟਿਕੂਲਕਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਜਿਗੁਚ੍ਛਨੀਯਤ੍ਤਾ। **ਕੁਚ੍ਛਿਤਂ ਵਿਨੀਲਂ ਵਿਨੀਲਕ**ਨ੍ਤਿ ਕੁਚ੍ਛਨਤ੍ਥੋ ਵਾ ਅਯਂ ਕ-ਕਾਰੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਯਥਾ ‘‘ਪਾਪਕੋ ਕਿਤ੍ਤਿਸਦ੍ਦੋ ਅਬ੍ਭੁਗ੍ਗਚ੍ਛਤੀ’’ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੧੬; ਅ॰ ਨਿ॰ ੫.੨੧੩; ਮਹਾਵ॰ ੨੮੫)। **ਪਰਿਭਿਨ੍ਨਟ੍ਠਾਨੇਹਿ** ਕਾਕਕਙ੍ਕਾਦੀਹਿ। **ਵਿਸ੍ਸਨ੍ਦਮਾਨਂ ਪੁਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਸ੍ਸਵਨ੍ਤਂ ਪੁਬ੍ਬਂ, ਤਹਂ ਤਹਂ ਪਗ੍ਘਰਨ੍ਤਪੁਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਤਥਾਭਾਵ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਸ੍ਸਨ੍ਦਮਾਨਪੁਬ੍ਬਭਾਵਂ।

ਸੋ ਭਿਕ੍ਖੂਤਿ ਯੋ ‘‘ਪਸ੍ਸੇਯ੍ਯ ਸਰੀਰਂ ਸਿਵਥਿਕਾਯ ਛਡ੍ਡਿਤ’’ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਸੋ ਭਿਕ੍ਖੁ। **ਉਪਸਂਹਰਤਿ** ਸਦਿਸਤਂ। **ਅਯਮ੍ਪਿ ਖੋ**ਤਿਆਦਿ ਉਪਸਂਹਰਣਾਕਾਰਦਸ੍ਸਨਂ । **ਆਯੂ**ਤਿ ਰੂਪਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਅਰੂਪਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਵਿਞ੍ਞਾਣਗਤਿਕਮੇਵ। **ਉਸ੍ਮਾ**ਤਿ ਕਮ੍ਮਜਤੇਜੋ। **ਏਵਂਪੂਤਿਕਸਭਾਵ**ੋਤਿ ਏਵਂ ਅਤਿਵਿਯ ਪੂਤਿਕਸਭਾਵੋ, ਨ ਆਯੁਆਦੀਨਂ ਅਵਿਗਮੇ ਵਿਯ ਮਤ੍ਤਸੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਏਦਿਸੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀਤਿ **ਏਵਂਭਾਵੀ**ਤਿ ਆਹ **“ਏਵਂਉਦ੍ਧੁਮਾਤਾਦਿਭੇਦੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ**”ਤਿ।

ਲੁਞ੍ਚਿਤ੍ਵਾ ਲੁਞ੍ਚਿਤ੍ਵਾਤਿ ਉਪ੍ਪਾਟੇਤ੍ਵਾ ਉਪ੍ਪਾਟੇਤ੍ਵਾ। **ਸੇਸਾਵਸੇਸਮਂਸਲੋਹਿਤਯੁਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬਸੋ ਅਖਾਦਿਤਤ੍ਤਾ ਤਹਂ ਤਹਂ ਸੇਸੇਨ ਅਪ੍ਪਾਵਸੇਸੇਨ ਮਂਸਲੋਹਿਤੇਨ ਯੁਤ੍ਤਂ। **ਅਞ੍ਞੇਨ ਹਤ੍ਥਟ੍ਠਿਕ**ਨ੍ਤਿ ਅਵਿਸੇਸੇਨ ਹਤ੍ਥਟ੍ਠਿਕਾਨਂ ਵਿਪ੍ਪਕਿਣ੍ਣਤਾ ਜੋਤਿਤਾਤਿ ਅਨਵਸੇਸਤੋ ਤੇਸਂ ਵਿਪ੍ਪਕਿਣ੍ਣਤਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **“ਚਤੁਸਟ੍ਠਿਭੇਦਮ੍ਪੀ**”ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਤੇਰੋਵਸ੍ਸਿਕਾਨੀ**ਤਿ ਤਿਰੋਵਸ੍ਸਂ ਗਤਾਨਿ। ਤਾਨਿ ਪਨ ਸਂਵਚ੍ਛਰਂ ਵੀਤਿਵਤ੍ਤਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਆਹ **“ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਸਂਵਚ੍ਛਰਾਨੀ**”ਤਿ। ਪੁਰਾਣਤਾਯ ਘਨਭਾਵਵਿਗਮੇਨ ਵਿਚੁਣ੍ਣਤਾ ਇਧ ਪੂਤਿਭਾਵੋਤਿ ਸੋ ਯਥਾ ਹੋਤਿ, ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **“ਅਬ੍ਭੋਕਾਸੇ**”ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਖਜ੍ਜਮਾਨਤਾਦਿਵਸੇਨ ਦੁਤਿਯਸਿਵਥਿਕਪਬ੍ਬਾਦੀਨਂ ਵਵਤ੍ਥਿਤਤ੍ਤਾ ਵੁਤ੍ਤਂ **“ਖਜ੍ਜਮਾਨਾਦੀਨਂ ਵਸੇਨ ਯੋਜਨਾ ਕਾਤਬ੍ਬਾ**”ਤਿ।

ਨਵਸਿਵਥਿਕਪਬ੍ਬਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਇਮਾਨੇਵ ਦ੍ਵੇਤਿ ਅਵਧਾਰਣੇਨ ਅਪ੍ਪਨਾਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਤਤ੍ਥ ਨਿਯਮੇਤਿ ਅਞ੍ਞਪਬ੍ਬੇਸੁ ਤਦਭਾਵਤੋ। ਯਤੋ ਹਿ ਏਵ-ਕਾਰੋ, ਤਤੋ ਅਞ੍ਞਤ੍ਥ ਨਿਯਮੇਤਿ, ਤੇਨ ਪਬ੍ਬਦ੍ਵਯਸ੍ਸ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਤਾਪਿ ਅਪ੍ਪਟਿਸਿਦ੍ਧਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ ਅਨਿਚ੍ਚਾਦਿਦਸ੍ਸਨਤੋ। ਸਙ੍ਖਾਰੇਸੁ ਆਦੀਨਵਵਿਭਾਵਨਾਨਿ ਸਿਵਥਿਕਪਬ੍ਬਾਨੀਤਿ ਆਹ **“ਸਿਵਥਿਕਾਨਂ ਆਦੀਨਵਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ**”ਤਿ। ਇਰਿਯਾਪਥਪਬ੍ਬਾਦੀਨਂ ਅਨਪ੍ਪਨਾਵਹਤਾ ਪਾਕਟਾ ਏਵਾਤਿ **“ਸੇਸਾਨਿ ਦ੍ਵਾਦਸਾਪੀ**”ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਯਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥਤੋ ਅਵਿਭਤ੍ਤਂ, ਤਂ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਮੇਵਾਤਿ।

ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਵੇਦਨਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਵਣ੍ਣਨਾ

੧੧੩. **ਸੁਖਂ ਵੇਦਨ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਸੁਖਯਤੀਤਿ **ਸੁਖਾ,** ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮੇ ਕਾਯਞ੍ਚ ਲਦ੍ਧਸ੍ਸਾਦੇ ਕਰੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸੁਟ੍ਠੁ ਵਾ ਖਾਦਤਿ, ਖਨਤਿ ਵਾ ਕਾਯਿਕਂ ਚੇਤਸਿਕਞ੍ਚ ਆਬਾਧਨ੍ਤਿ **ਸੁਖਾ**। ਸੁਕਰਂ ਓਕਾਸਦਾਨਂ ਏਤਿਸ੍ਸਾਤਿ **ਸੁਖਾ**ਤਿ ਅਪਰੇ। ਵੇਦਯਤਿ ਆਰਮ੍ਮਣਰਸਂ ਅਨੁਭਵਤੀਤਿ **ਵੇਦਨਾ। ਵੇਦਯਮਾਨੋ**ਤਿ ਅਨੁਭਵਮਾਨੋ। **ਕਾਮ**ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਯਂ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ, ਤਂ ਇਰਿਯਾਪਥਪਬ੍ਬੇ ਵੁਤ੍ਤਮੇਵ। ਸਮ੍ਪਜਾਨਸ੍ਸ ਵੇਦਿਯਨਂ **ਸਮ੍ਪਜਾਨਵੇਦਿਯਨਂ**।

“**ਵੋਹਾਰਮਤ੍ਤੰ ਹੋਤੀ**”ਤਿ ਏਤੇਨ ‘‘ਸੁਖੰ ਵੇਦਨੰ ਵੇਦਯਮਾਨੋ ਸੁਖੰ ਵੇਦਨੰ ਵੇਦਯਾਮੀ’’ਤਿ ਇਦੰ ਵੋਹਾਰਮਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਵਤ੍ਥੁਆਰਮ੍ਮਣਾ**ਤਿ ਰੂਪਾਦਿਆਰਮ੍ਮਣਾ। ਰੂਪਾਦਿਆਰਮ੍ਮਣਞ੍ਹਿ ਵੇਦਨਾਯ ਪਵਤ੍ਤਿਟ੍ਠਾਨਤਾਯ ‘‘ਵਤ੍ਥੂ’’ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੰ। **ਅਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਭਵੇਯ੍ਯ। ਧਮ੍ਮਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਕਤ੍ਤੁ ਅਭਾਵਤੋ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸੇਵ ਕਤ੍ਤੁਭਾਵੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ “**ਵੇਦਨਾ ਵੇਦਯਤੀ**”ਤਿ ਆਹ। **ਨਿਤ੍ਥੁਨਨ੍ਤੋ**ਤਿ। ਬਲਵਤੋ ਵੇਦਨਾਵੇਗਸ੍ਸ ਨਿਰੋਧਨੇ ਆਦੀਨਵੰ ਦਿਸ੍ਵਾ ਤਸ੍ਸ ਅਵਸਰਦਾਨਵਸੇਨ ਨਿਤ੍ਥੁਨਨ੍ਤੋ। **ਵੀਰਿਯਸਮਤੰ ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਅਧਿਵਾਸਨਵੀਰਿਯਸ੍ਸ ਅਧਿਮਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਤਸ੍ਸ ਹਾਪਨਵਸੇਨ ਸਮਾਧਿਨਾ ਸਮਰਸਤਾਪਾਦਨੇਨ ਵੀਰਿਯਸਮਤੰ ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ। **ਸਹ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਹੀ**ਤਿ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਹਿ ਸਹ। ਲੋਕਿਯਾਨਮ੍ਪਿ ਵਾ ਸਤਿ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕਾਲੇ ਤਤ੍ਥ ਸਮਤ੍ਤੰ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ “**ਸਹ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਹੀ**”**ਤਿ**। **ਸਮਸੀਸੀ**ਤਿ ਵਾਰਸਮਸੀਸੀ ਹੁਤ੍ਵਾ, ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਵਾਰਸ੍ਸ ਅਨਨ੍ਤਰਵਾਰੇ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਯਥਾ ਚ ਸੁਖੰ, ਏਵੰ ਦੁਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਯਥਾ ‘‘ਸੁਖੰ ਵੇਦਯਤੀ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਸਮ੍ਪਜਾਨਵੇਦਿਯਨੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਏਵੰ ਦੁਕ੍ਖਮ੍ਪਿ। ਤਤ੍ਥ ਦੁਕ੍ਖਯਤੀਤਿ **ਦੁਕ੍ਖਾ**, ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮੇ ਕਾਯਞ੍ਚ ਪੀਲ਼ੇਤਿ ਵਿਬਾਧਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਦੁਟ੍ਠੁ ਵਾ ਖਾਦਤਿ, ਖਨਤਿ ਵਾ ਕਾਯਿਕੰ ਚੇਤਸਿਕਞ੍ਚ ਸਾਤਨ੍ਤਿ **ਦੁਕ੍ਖਾ**। ਦੁਕ੍ਕਰੰ ਓਕਾਸਦਾਨੰ ਏਤਿਸ੍ਸਾਤਿ **ਦੁਕ੍ਖਾ**ਤਿ ਅਪਰੇ। **ਅਰੂਪਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਰੂਪਪਰਿਗ੍ਗਹੰ, ਅਰੂਪਧਮ੍ਮਮੁਖੇਨ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਭਿਨਿਵੇਸਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਰੂਪਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੇਨ ਪਨ ਸਮਥਾਭਿਨਿਵੇਸੋਪਿ ਸਙ੍ਗਯ੍ਹਤਿ, ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਭਿਨਿਵੇਸੋ ਪਨ ਇਧਾਧਿਪ੍ਪੇਤੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ। “**ਰੂਪਪਰਿਗ੍ਗਹੋ ਅਰੂਪਪਰਿਗ੍ਗਹੋਤਿਪਿ ਏਤਦੇਵ ਵੁਚ੍ਚਤੀ**”ਤਿ। **ਚਤੁਧਾਤੁਵਵਤ੍ਥਾਨੰ ਕਥੇਸੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ‘‘ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨਾ’’ਤਿ ਪਦੰ ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਤਬ੍ਬੰ। **ਤਦੁਭਯ**ਨ੍ਤਿ ਚਤੁਧਾਤੁਵਵਤ੍ਥਾਨਸ੍ਸ ਸਙ੍ਖੇਪਵਿਤ੍ਥਾਰਦ੍ਵਯਮਾਹ। **ਸਙ੍ਖੇਪਮਨਸਿਕਾਰਵਸੇਨ** ਮਹਾਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨੇ, **ਵਿਤ੍ਥਾਰਮਨਸਿਕਾਰਵਸੇਨ** ਰਾਹੁਲੋਵਾਦ- (ਮ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੧੫-੧੧੭) ਧਾਤੁਵਿਭਙ੍ਗਾਦੀਸੁ (ਵਿਭ॰ ੧੭੪-੧੭੫)।

ਯੇਭੁਯ੍ਯਗ੍ਗਹਣੇਨ ਤਦਞ੍ਞਧਮ੍ਮਵਸੇਨਪਿ ਅਰੂਪਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਕਥਾਯ ਅਤ੍ਥਿਤਾ ਦੀਪਿਤਾਤਿ ਤੰ ਵਿਭਾਗੇਨ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ “**ਤਿਵਿਧੋ ਹੀ**”ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤਤ੍ਥ **ਅਭਿਨਿਵੇਸੋ**ਤਿ ਅਨੁਪ੍ਪਵੇਸੋ, ਆਰਮ੍ਭੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਆਰਮ੍ਭੇ ਏਵ ਹਿ ਅਯੰ ਵਿਭਾਗੋ, ਸਮ੍ਮਸਨੰ ਪਨ ਅਨਵਸੇਸਤੋਵ ਧਮ੍ਮੇ ਪਰਿਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਤਿ। **ਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤੇ ਰੂਪਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੇ**ਤਿ ਇਦੰ ਰੂਪਮੁਖੇਨ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਭਿਨਿਵੇਸੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਅਰੂਪਮੁਖੇਨ ਪਨ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਭਿਨਿਵੇਸੋ ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਸਮਥਯਾਨਿਕਸ੍ਸ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬੋ, ਸੋ ਚ ਪਠਮੰ ਝਾਨਙ੍ਗਾਨਿ ਪਰਿਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਤਤੋ ਪਰੰ ਸੇਸਧਮ੍ਮੇ ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। **ਪਠਮਾਭਿਨਿਪਾਤੋ**ਤਿ ਸਬ੍ਬੇ ਚੇਤਸਿਕਾ ਚਿਤ੍ਤਾਯਤ੍ਤਾ ਚਿਤ੍ਤਕਿਰਿਯਭਾਵੇਨ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤੀਤਿ ਫਸ੍ਸੋ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਠਮਾਭਿਨਿਪਾਤੋ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਫਸ੍ਸੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ, ਚਿਤ੍ਤਚੇਤਸਿਕਰਾਸਿ ਵਾ ਆਰਮ੍ਮਣੇਨ ਫੁਟ੍ਠੋ ਫਸ੍ਸਸਹਜਾਤਾਯ ਵੇਦਨਾਯ ਤੰਸਮਕਾਲਮੇਵ ਵੇਦੇਤਿ, ਫਸ੍ਸੋ ਪਨ ਓਭਾਸਸ੍ਸ ਵਿਯ ਪਦੀਪੋ ਵੇਦਨਾਦੀਨੰ ਪਚ੍ਚਯਵਿਸੇਸੋ ਹੋਤੀਤਿ ਪੁਰਿਮਕਾਲੋ ਵਿਯ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਯਾ ਤਸ੍ਸ ਆਰਮ੍ਮਣਾਭਿਨਿਰੋਪਨਲਕ੍ਖਣਤਾ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਫੁਸਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਆਰਮ੍ਮਣਸ੍ਸ ਫੁਸਨਾਕਾਰੇਨ। ਅਯਞ੍ਹਿ ਅਰੂਪਧਮ੍ਮਤਾ ਏਕਦੇਸੇਨ ਅਨਲ੍ਲੀਯਮਾਨੋਪਿ ਰੂਪੰ ਵਿਯ ਚਕ੍ਖੁ, ਸਦ੍ਦੋ ਵਿਯ ਚ ਸੋਤੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਆਰਮ੍ਮਣਞ੍ਚ ਫੁਸਨ੍ਤੋ ਵਿਯ ਸਙ੍ਘਟ੍ਟੇਨ੍ਤੋ ਵਿਯ ਚ ਪਵਤ੍ਤਤਿ। ਤਥਾਹੇਸ ‘‘ਸਙ੍ਘਟ੍ਟਨਰਸੋ’’ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

ਆਰਮ੍ਮਣੰ ਅਨੁਭਵਨ੍ਤੀਤਿ ਇਸ੍ਸਰਵਤਾਯ ਵਿਸਵਿਤਾਯ ਸਾਮਿਭਾਵੇਨ ਆਰਮ੍ਮਣਰਸੰ ਅਨੁਭਵਨ੍ਤੀ। ਫਸ੍ਸਾਦੀਨਞ੍ਹਿ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾਨੰ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਏਕਦੇਸੇਨੇਵ ਪਵਤ੍ਤਿ ਫੁਸਨਾਦਿਮਤ੍ਤਭਾਵਤੋ, ਵੇਦਨਾਯ ਪਨ ਇਟ੍ਠਾਕਾਰਸਮ੍ਭੋਗਾਦਿਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਨਤੋ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਨਿਪ੍ਪਦੇਸਤੋ ਪਵਤ੍ਤਿ। ਫੁਸਨਾਦਿਭਾਵੇਨ ਹਿ ਆਰਮ੍ਮਣਗ੍ਗਹਣੰ ਏਕਦੇਸਾਨੁਭਵਨੰ, ਵੇਦਯਿਤਭਾਵੇਨ ਗਹਣੰ ਯਥਾਕਾਮੰ ਸਬ੍ਬਾਨੁਭਵਨੰ ਏਵੰਸਭਾਵਾਨੇਵ ਤਾਨਿ ਗਹਣਾਨੀਤਿ ਨ ਵੇਦਨਾਯ ਵਿਯ ਫਸ੍ਸਾਦੀਨਮ੍ਪਿ ਯਥਾਸਕੰ ਕਿਚ੍ਚਕਰਣੇਨ ਸਾਮਿਭਾਵਾਨੁਭਵਨੰ ਚੋਦੇਤਬ੍ਬੰ। **ਵਿਜਾਨਨ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਵਸੇਨ ਵਿਸੇਸਤੋ ਜਾਨਨ੍ਤੰ। ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਹਿ ਮਿਨਿਤਬ੍ਬਵਤ੍ਥੁੰ ਨਾਲ਼ਿਯਾ ਮਿਨਨ੍ਤੋ ਪੁਰਿਸੋ ਵਿਯ ਆਰਮ੍ਮਣੰ ਪਰਿਚ੍ਛਿਜ੍ਜ ਵਿਭਾਵੇਨ੍ਤੰ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਨ ਸਞ੍ਞਾ ਵਿਯ ਸਞ੍ਜਾਨਨਮਤ੍ਤੰ ਹੁਤ੍ਵਾ। ਤਥਾ ਹਿ ਅਨੇਨ ਕਦਾਚਿ ਲਕ੍ਖਣਤ੍ਤਯਵਿਭਾਵਨਾਪਿ ਹੋਤਿ। ਇਮੇਸੰ ਪਨ ਫਸ੍ਸਾਦੀਨੰ ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਪਾਕਟਭਾਵੋ ਪਚ੍ਚਯਵਿਸੇਸਸਿਦ੍ਧਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬਾਭੋਗਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਏਵਂ ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸੇਵ ਪਾਕਟਭਾਵੇਪਿ ‘‘ਸਬ੍ਬਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯ’’ਨ੍ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੪.੪੬; ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੧.੩) ‘‘ਸਬ੍ਬਞ੍ਚ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਭਿਜਾਨ’’ਨ੍ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੪.੨੬) ਚ ਏਵਮਾਦਿਵਚਨਤੋ ਸਬ੍ਬੇ ਸਮ੍ਮਸਨੁਪਗਾ ਧਮ੍ਮਾ ਪਰਿਗ੍ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **‘‘ਤਤ੍ਥ ਯਸ੍ਸਾ’’**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਫਸ੍ਸਪਞ੍ਚਮਕੇਯੇਵਾ**ਤਿ ਅਵਧਾਰਣਂ ਤਦਨ੍ਤੋਗਧਤ੍ਤਾ ਤਗ੍ਗਹਣੇਨੇਵ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਅਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਾਨਂ। ਫਸ੍ਸਪਞ੍ਚਮਕਗ੍ਗਹਣਞ੍ਹਿ ਤਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦਸਾਧਾਰਣਭਾਵਤੋ, ਤਤ੍ਥ ਚ ਫਸ੍ਸਚੇਤਨਾਗ੍ਗਹਣੇਨ ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਖਾਰਕ੍ਖਨ੍ਧਧਮ੍ਮਸਙ੍ਗਹੋ ਚੇਤਨਾਪਧਾਨਤ੍ਤਾ ਤੇਸਂ। ਤਥਾ ਹਿ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਭਾਜਨੀਯੇ **ਸਙ੍ਖਾਰਕ੍ਖਨ੍ਧਵਿਭਙ੍ਗੇ** (ਵਿਭ॰ ੧੨) ‘‘ਚਕ੍ਖੁਸਮ੍ਫਸ੍ਸਜਾ ਚੇਤਨਾ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਚੇਤਨਾਵ ਵਿਭਤ੍ਤਾ, ਇਤਰੇ ਪਨ ਖਨ੍ਧਾ ਸਰੂਪੇਨੇਵ ਗਹਿਤਾ।

ਵਤ੍ਥੁਂ ਨਿਸ੍ਸਿਤਾਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵਤ੍ਥੁ-ਸਦ੍ਦੋ ਕਰਜਕਾਯਵਿਸਯੋਤਿ ਕਥਮਿਦਂ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤੀਤਿ ਆਹ **‘‘ਯਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤ’’**ਨ੍ਤਿਆਦਿ। ਕਤ੍ਥ ਪਨ ਵੁਤ੍ਤਂ? **ਸਾਮਞ੍ਞਫਲੇ। ਸੋ**ਤਿ ਕਰਜਕਾਯੋ। **ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤਂ ਨਾਮਰੂਪਂ ਨਤ੍ਥੀ**ਤਿ ਇਦਂ ਅਧਿਕਾਰਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਅਞ੍ਞਥਾ ਹਿ ਖਨ੍ਧਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਨਾਮਂ ਅਤ੍ਥੇਵਾਤਿ। **ਅਵਿਜ੍ਜਾਦਿਹੇਤੁਕਾ**ਤਿ ਅਵਿਜ੍ਜਾਤਣ੍ਹੁਪਾਦਾਨਾਦਿਹੇਤੁਕਾ। **ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਪਟਿਪਾਟਿਯਾ...ਪੇ॰... ਵਿਚਰਤੀ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਬਲਵਵਿਪਸ੍ਸਨਂ ਵਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਤਸ੍ਸ ਉਸ੍ਸੁਕ੍ਕਾਪਨਂ ਵਿਸੇਸਾਧਿਗਮਨਞ੍ਚ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **‘‘ਸੋ’’**ਤਿਆਦਿਮਾਹ।

ਇਧਾਤਿ ਇਮਿਸ੍ਸਂ ਦੁਤਿਯਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਦੇਸਨਾਯਂ, ਤਸ੍ਸਾ ਪਨ ਵੇਦਨਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਵਸੇਨ ਕਥੇਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ **ਭਗਵਾ ਵੇਦਨਾਵਸੇਨ ਕਥੇਸਿ**। ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇਸੁ ਚ ਤੀਸੁ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਾਭਿਨਿਵੇਸੇਸੁ ਵੇਦਨਾਵਸੇਨ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਾਭਿਨਿਵੇਸੋ ਸੁਕਰੋ ਵੇਦਨਾਨਂ ਵਿਭੂਤਭਾਵਤੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **‘‘ਫਸ੍ਸਵਸੇਨ ਹੀ’’**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਨ ਪਾਕਟਂ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਇਦਂ ਤਾਦਿਸੇ ਪੁਗ੍ਗਲੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਯੇਸਂ ਆਦਿਤੋ ਵੇਦਨਾਵ ਵਿਭੂਤਤਰਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਉਪਟ੍ਠਾਤਿ। ਏਵਞ੍ਹਿ ਯਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ‘‘ਫਸ੍ਸੋ ਪਾਕਟੋ ਹੋਤਿ, ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਪਾਕਟਂ ਹੋਤੀ’’ਤਿ, ਤਂ ਅਵਿਰੋਧਿਤਂ ਹੋਤਿ। **ਵੇਦਨਾਨਂ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਪਾਕਟਤਾਯਾ**ਤਿ ਚ ਇਦਂ ਸੁਖਦੁਕ੍ਖਵੇਦਨਾਨਂ ਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਾਸਞ੍ਹਿ ਪਵਤ੍ਤਿ ਓਲ਼ਾਰਿਕਾ, ਨ ਇਤਰਾਯ। ਤਦੁਭਯਗ੍ਗਹਣਮੁਖੇਨ ਵਾ ਗਹੇਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ ਇਤਰਾਯਪਿ ਪਵਤ੍ਤਿ ਵਿਞ੍ਞੂਨਂ ਪਾਕਟਾ ਏਵਾਤਿ **‘‘ਵੇਦਨਾਨ’’**ਨ੍ਤਿ ਅਵਿਸੇਸਗ੍ਗਹਣਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। **ਯਦਾ ਸੁਖਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ**ਤਿਆਦਿ ਸੁਖਵੇਦਨਾਯ ਪਾਕਟਭਾਵਵਿਭਾਵਨਂ। **ਨੇਵ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਦੁਕ੍ਖਂ ਵੇਦਨਂ ਵੇਦੇਤੀ**ਤਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸੁਖਵੇਦਨਾਸਮਙ੍ਗਿਸਮਯੇ ਨੇਵ ਦੁਕ੍ਖਂ ਵੇਦਨਂ ਵੇਦੇਤਿ ਨਿਰੁਦ੍ਧਤ੍ਤਾ, ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਚ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ ਅਤੀਤਾਨਾਗਤਾਨਂ , ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਯ ਪਨ ਅਸਮ੍ਭਵੋ ਵੁਤ੍ਤੋਯੇਵ। ਸਕਿਚ੍ਚਕ੍ਖਣਮਤ੍ਤਾਵਟ੍ਠਾਨਤੋ **ਅਨਿਚ੍ਚਾ**। ਸਮੇਚ੍ਚਸਮ੍ਭੁਯ੍ਯ ਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਕਤਤ੍ਤਾ **ਸਙ੍ਖਤਾ**। ਵਤ੍ਥਾਰਮ੍ਮਣਾਦਿਪਚ੍ਚਯਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ **ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾ**। ਖਯਵਯਪਲੁਜ੍ਜਨਨਿਰੁਜ੍ਝਨਪਕਤਿਤਾਯ **ਖਯਧਮ੍ਮਾ...ਪੇ॰... ਨਿਰੋਧਧਮ੍ਮਾ**ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ।

ਕਿਲੇਸੇਹਿ ਆਮਸਿਤਬ੍ਬਤੋ ਆਮਿਸਂ ਨਾਮ ਪਞ੍ਚ ਕਾਮਗੁਣਾ, ਆਰਮ੍ਮਣਕਰਣਵਸੇਨ ਸਹ ਆਮਿਸੇਹੀਤਿ **ਆਮਿਸਾ**। ਤੇਨਾਹ **‘‘ਪਞ੍ਚਕਾਮਗੁਣਾਮਿਸਨਿਸ੍ਸਿਤਾ’’**ਤਿ। **ਇਤੋ ਪਰ**ਨ੍ਤਿ ‘‘ਅਤ੍ਥਿ ਵੇਦਨਾ’’ਤਿ ਏਵਮਾਦਿਪਾਲ਼ਿਂ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ **‘‘ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯਂ ਵੁਤ੍ਤਨਯਮੇਵਾ’’**ਤਿ।

ਵੇਦਨਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਚਿਤ੍ਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਵਣ੍ਣਨਾ

੧੧੪. ਸਮ੍ਪਯੋਗਵਸੇਨ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੨.੩੮੧) ਪਵਤ੍ਤਮਾਨੇਨ ਸਹ ਰਾਗੇਨਾਤਿ **ਸਰਾਗਂ**। ਤੇਨਾਹ **‘‘ਲੋਭਸਹਗਤ’’**ਨ੍ਤਿ। **ਵੀਤਰਾਗ**ਨ੍ਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਕਾਮਂ ਸਰਾਗਪਦਪਟਿਯੋਗਿਨਾ ਵੀਤਰਾਗਵਸੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ, ਸਮ੍ਮਸਨਚਾਰਸ੍ਸ ਪਨ ਇਧਾਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਤਾ ਤੇਭੂਮਕਸ੍ਸੇਵ ਗਹਣਨ੍ਤਿ **‘‘ਲੋਕਿਯਕੁਸਲਾਬ੍ਯਾਕਤ’’**ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ‘‘ਇਦਂ ਪਨਾ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਤਮੇਵ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯਂ ਵਿਵਰਤਿ। ਸੇਸਾਨਿ ਦ੍ਵੇ ਦੋਸਮੂਲਾਨਿ, ਦ੍ਵੇ ਮੋਹਮੂਲਾਨੀਤਿ **ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਅਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤਾਨਿ**। ਤੇਸਞ੍ਹਿ ਰਾਗੇਨ ਸਮ੍ਪਯੋਗਾਭਾਵਤੋ ਨਤ੍ਥੇਵ ਸਰਾਗਤਾ, ਤਨ੍ਨਿਮਿਤ੍ਤਕਤਾਯ ਪਨ ਸਿਯਾ ਤਂਸਹਿਤਤਾਲੇਸੋਤਿ ਨਤ੍ਥੇਵ ਵੀਤਰਾਗਤਾਪੀਤਿ ਦੁਕਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤਤਾ ਏਵੇਤ੍ਥ ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ਆਹ **‘‘ਨੇਵ

ਪੁਰਿਮਪਦੰ, ਨ ਪਚ੍ਛਿਮਪਦੰ ਭਜਨ੍ਤੀ”ਤਿ। ਯਦਿ ਏਵੰ ਪਦੇਸਿਕੰ ਪਜਾਨਨੰ ਆਪਜ੍ਜਤੀਤਿ? ਨਾਪਜ੍ਜਤਿ ਦੁਕਨ੍ਤਰਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਤੇਸੰ। ਅਕੁਸਲਮੂਲੇਸੁ ਸਹ ਮੋਹੇਨੇਵ ਵਤ੍ਤਤੀਤਿ **ਸਮੋਹਨ੍ਤਿ** ਆਹ “**ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਸਹਗਤਞ੍ਚੇਵ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਸਹਗਤਞ੍ਚਾ**”ਤਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਚੇਤ੍ਥ ਸਹੇਵ ਮੋਹੇਨਾਤਿ ਸਮੋਹਨ੍ਤਿ ਪੁਰਿਮਪਦਾਵਧਾਰਣਮ੍ਪਿ ਲਬ੍ਭਤਿਯੇਵ, ਤਸ੍ਮਾ ਵੁੱਤੰ “**ਯਸ੍ਮਾ ਪਨਾ**”ਤਿਆਦਿ। ਯਥਾ ਪਨ ਅਤਿਮੂਲ੍ਹਤਾਯ ਪਾਟਿਪੁਗ੍ਗਲਿਕਨਯੇਨ ਸਵਿਸੇਸੰ ਮੋਹਵਨ੍ਤਤਾਯ ਮੋਮੂਹਚਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਤੋ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛੁਦ੍ਧਚ੍ਚਸਹਗਤਦ੍ਵਯੰ ਵਿਸੇਸਤੋ ‘‘ਸਮੋਹ’’ਨ੍ਤਿ ਵੁੱਚਤਿ, ਨ ਤਥਾ ਸੇਸਾਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤਾਨੀਤਿ “**ਵਟ੍ਟਨ੍ਤਿਯੇਵਾ**”ਤਿ ਵੁੱਤੰ। ਸਮ੍ਪਯੋਗਵਸੇਨ ਥਿਨਮਿਦ੍ਧੇਨ ਅਨੁਪਤਿਤੰ ਅਨੁਗਤਨ੍ਤਿ ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਾਨੁਪਤਿਤੰ ਪਞ੍ਚਵਿਧੰ ਸਸਙ੍ਖਾਰਿਕਾਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤੰ **ਸਙ੍ਕੁਟਿਤਚਿਤ੍ਤੰ**। **ਸਙ੍ਕੁਟਿਤਚਿਤ੍ਤੰ ਨਾਮ** ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਸਙ੍ਕੋਚਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਨਤੋ। ਪਚ੍ਚਯਵਿਸੇਸਵਸੇਨ ਥਾਮਜਾਤੇਨ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚੇਨ ਸਹਗਤੰ ਪਵਤ੍ਤੰ ਸੰਸਟ੍ਠਨ੍ਤਿ **ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਸਹਗਤੰ,** ਅਞ੍ਞਥਾ ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਅਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤੰ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਸਹਗਤਮੇਵਾਤਿ। **ਪਸਟਚਿਤ੍ਤੰ ਨਾਮ** ਸਾਤਿਸਯੰ ਵਿਕ੍ਖੇਪਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਨਤੋ।

ਕਿਲੇਸਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਸਮਤ੍ਥਤਾਯ ਵਿਪੁਲਫਲਤਾਯ ਦੀਘਸਨ੍ਤਾਨਤਾਯ ਚ ਮਹਨ੍ਤਭਾਵੰ ਗਤੰ, ਮਹਨ੍ਤੇਹਿ ਵਾ ਉਲ੍ਹਾਰਚ੍ਛਨ੍ਦਾਦੀਹਿ ਗਤੰ ਪਟਿਪਨ੍ਨਨ੍ਤਿ **ਮਹਗ੍ਗਤੰ**। ਤੰ ਪਨ ਰੂਪਾਰੂਪਭੂਮਿਕੰ ਤਤੋ ਮਹਨ੍ਤਸ੍ਸ ਲੋਕੇ ਅਭਾਵਤੋ। ਤੇਨਾਹ “**ਰੂਪਾਰੂਪਾਵਚਰ**”ਨ੍ਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਚੇਤ੍ਥ ਪਟਿਯੋਗੀ ਪਰਿਤ੍ਤਮੇਵਾਤਿ ਆਹ “**ਅਮਹਗ੍ਗਤਨ੍ਤਿ ਕਾਮਾਵਚਰ**”ਨ੍ਤਿ। ਅਤ੍ਤਾਨੰ ਉਤ੍ਤਰਿਤੁੰ ਸਮਤ੍ਥੇਹਿ ਸਹ ਉਤ੍ਤਰੇਹੀਤਿ **ਸਉਤ੍ਤਰੰ,** ਤਪ੍ਪਟਿਪਕ੍ਖੇਨ **ਅਨੁਤ੍ਤਰੰ,** ਤਦੁਭਯੰ ਉਪਾਦਾਯ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਆਹ “**ਸਉਤ੍ਤਰਨ੍ਤਿ ਕਾਮਾਵਚਰ**”ਨ੍ਤਿਆਦਿ। ਪਟਿਪਕ੍ਖਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਸਮਤ੍ਥੇਨ ਸਮਾਧਿਨਾ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਆਹਿਤੰ **ਸਮਾਹਿਤੰ**। ਤੇਨਾਹ “**ਯਸ੍ਸਾ**”ਤਿਆਦਿ। **ਯਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਯਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ। ਯਥਾਵੁੱਤੇਨ ਸਮਾਧਿਨਾ ਨ ਸਮਾਹਿਤਨ੍ਤਿ **ਅਸਮਾਹਿਤੰ**। ਤੇਨਾਹ “**ਉਭਯਸਮਾਧਿਰਹਿਤ**”ਨ੍ਤਿ। ਤਦਙ੍ਗਵਿਮੁਤ੍ତਿਯਾ ਵਿ**ਮੁਤ੍ਤੰ,** ਕਾਮਾਵਚਰੰ ਕੁਸਲੰ। ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ ਵਿ**ਮੁਤ੍ਤੰ,** ਮਹਗ੍ਗਤਨ੍ਤਿ ਤਦੁਭਯੰ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ “**ਤਦਙ੍ਗਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਵਿਮੁਤ੍ਤੀਹਿ ਵਿਮੁਤ੍ਤ**”ਨ੍ਤਿ। ਯਤ੍ਥ ਤਦੁਭਯਵਿਮੁਤ੍ਤਿ ਨਤ੍ਥਿ, ਤੰ ਉਭਯਵਿਮੁਤ੍ਤਿਰਹਿਤਨ੍ਤਿ ਗਯ੍ਹਮਾਨੇ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਚਿਤ੍ਤੇਪਿ ਸਿਯਾ ਆਸਙ੍ਕਾਤਿ ਤਨ੍ਨਿਵਤ੍ਤਨਤ੍ਥੰ “**ਸਮੁਚ੍ਛੇਦ... ਪੇ॰... ਓਕਾਸੋਵ ਨਤ੍ਥੀ**”ਤਿ ਆਹ। ਓਕਾਸਾਭਾਵੋ ਚ ਸਮ੍ਮਸਨਚਾਰਸ੍ਸ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਤਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਯੰ ਪਨੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥਤੋ ਅਵਿਭਤ੍ਤੰ, ਤੰ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁੱਤਨਯਮੇਵਾਤਿ।

ਚਿਤ੍ਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਵਣ੍ਣਨਾ

ਨੀਵਰਣਪਬ੍ਬਵਣ੍ਣਨਾ

੧੧੫. ਪਹਾਤਬ੍ਬਾਦਿਧਮ੍ਮਵਿਭਾਗਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ ਪਞ੍ਚਧਾ ਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਾਤਿ ਅਯਮਤ੍ਥੋ ਪਾਲ੍ਹਿਤੋ ਏਵ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤੀਤਿ ਤਮਤ੍ਥੰ ਉਲ੍ਲਿਙ੍ਗੇਨ੍ਤੋ “**ਪਞ੍ਚਵਿਧੇਨ ਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸਨੰ ਕਥੇਤੁ**”ਨ੍ਤਿ ਵੁੱਤੰ। ਯਦਿ ਏਵੰ ਕਸ੍ਮਾ ਨੀਵਰਣਾਦਿਵਸੇਨੇਵ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ? ਵੇਨੇਯ੍ਯਜ੍ਝਾਸਯਤੋ। ਯੇਸਞ੍ਹਿ ਵੇਨੇਯ੍ਯਾਨੰ ਪਹਾਤਬ੍ਬਧਮ੍ਮੇਸੁ ਪਠਮੰ ਨੀਵਰਣਾਨਿ ਵਿਭਾਗੇਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾਨਿ, ਤੇਸੰ ਵਸੇਨੇਤ੍ਥ ਭਗਵਤਾ ਪਠਮੰ ਨੀਵਰਣੇਸੁ ਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਕਥਿਤਾ। ਤਥਾ ਹਿ ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਪਿ ਸਮਥਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮਾ ਦੇਸਿਤਾ, ਤਤੋ ਪਰਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੇਸੁ ਖਨ੍ਧੇਸੁ ਆਯਤਨੇਸੁ, ਭਾਵੇਤਬ੍ਬੇਸੁ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੇਸੁ ਪਰਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾਦਿਵਿਭਾਗੇਸੁ ਸਚ੍ਚੇਸੁ ਚ ਉਤ੍ਤਰਾ ਦੇਸਨਾ ਦੇਸਿਤਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਚੇਤ੍ਥ ਸਮਥਭਾਵਨਾਪਿ ਯਾਵਦੇਵ ਵਿਪਸ੍ਸਨਤ੍ਥੰ ਇਚ੍ਛਿਤਾ, ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਪਧਾਨਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਬਹੁਲਾ ਚ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਦੇਸਨਾਤਿ ਤਸ੍ਸਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਭਿਨਿਵੇਸਵਿਭਾਗੇਨ ਦੇਸਿਤਭਾਵੰ ਵਿਭਾਵੇਨ੍ਤੋ “**ਅਪਿਚਾ**”ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ ਖਨ੍ਧਾਯਤਨਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਵਸੇਨ ਮਿਸ੍ਸਕਪਰਿਗ੍ਗਹਕਥਨੰ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। **ਸਞ੍ਞਾਸਙ੍ਖਾਰਕ੍ਖਨ੍ਧਪਰਿਗ੍ਗਹਮ੍ਪੀਤਿ ਪਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਸਕਲਪਞ੍ਚੁਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧਪਰਿਗ੍ਗਹੰ ਸਮ੍ਪਿਣ੍ਡੇਤਿ ਇਤਰੇਸੰ ਤਦਨ੍ਤੋਗਧਤ੍ਤਾ। ‘‘ਕਣ੍ਹਸੁਕ੍ਕਾਨੰ ਯੁਗਨ੍ਧਤਾ ਨਤ੍ਥੀ’’ਤਿ ਪਜਾਨਨਕਾਲੇ ਅਭਾਵਾ “**ਅਭਿਣ੍ਹਸਮੁਦਾਚਾਰਵਸੇਨਾ**”ਤਿ ਵੁੱਤੰ। **ਯਥਾ**ਤਿ ਯੇਨਾਕਾਰੇਨ। ਸੋ ਪਨ ‘‘ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦੋ ਹੋਤੀ’’ਤਿ ਵੁੱਤਤ੍ਤਾ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਸ੍ਸ ਕਾਰਣਾਕਾਰੋਵ, ਅਤ੍ਥਤੋ ਕਾਰਣਮੇਵਾਤਿ ਆਹ “**ਯੇਨ ਕਾਰਣੇਨਾ**”ਤਿ। **ਚ**-ਸਦ੍ਦੋ ਵਕ੍ਖਮਾਨਤ੍ਥਸਮੁਚ੍ਚਯਤ੍ਥੋ।

ਤਤ੍ਥਾਤਿ ‘‘ਯਥਾ ਚਾ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਵੁੱਤੁਪਦੇ। **ਸੁਭਮ੍ਪੀ**ਤਿ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦੋਪਿ। ਸੋ ਹਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਗਹਣਾਕਾਰੇਨ **“ਸੁਭ”**ਨ੍ਤਿ ਵੁੱਚ੍ਚਤਿ, ਤੇਨਾਕਾਰੇਨ ਪਵੱਤਨਕਸ੍ਸ ਅਵ੍ਹਯਸ੍ਸ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਸ੍ਸ ਨਿਮਿਤ੍ਤਤ੍ਤਾ **“ਸੁਭਨਿਮਿਤ੍ਤ”**ਨ੍ਤਿ ਚ। ਇਟ੍ਠੰ, ਇਟ੍ਠਾਕਾਰੇਨ ਵਾ ਗਯ੍ਹਮਾਨੰ ਰੂਪਾਦਿ **ਸੁਭਾਰਮ੍ਮਣੰ**। ਆਕਙ੍ਖਿਤਸ੍ਸ ਹਿਤਸੁਖਸ੍ਸ ਅਨੁਪਾਯਭੂਤੋ ਮਨਸਿਕਾਰੋ **ਅਨੁਪਾਯਮਨਸਿਕਾਰੋ। ਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰੰ। **ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਨਿਪ੍ਫਾਦੇਤਬ੍ਬੇ ਆਰਮ੍ਮਣਭੂਤੇ ਚ ਦੁਵਿਧੇਪਿ ਸੁਭਨਿਮਿਤ੍ਤੇ। **ਆਹਾਰੋ**ਤਿ ਪਚ੍ਚਯੋ।

ਅਸੁਭਮ੍ਪੀਤਿ ਅਸੁਭਜ੍ਝਾਨਮ੍ਪਿ ਉੱਤਰਪਦਲੋਪੇਨ। ਤੰ ਪਨ ਦਸਸੁ ਅਵਿਞ੍ਞਾਣਕਾਸੁਭੇਸੁ, ਕੇਸਾਦੀਸੁ ਚ ਪਵੱਤੰ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। ਕੇਸਾਦੀਸੁ ਹਿ ਸਞ੍ਞਾ ਅਸੁਭਸਞ੍ਞਾਤਿ **ਗਿਰਿਮਾਨਨ੍ਦਸੁਤ੍ਤੇ** (ਅ॰ ਨਿ॰ ੧੦.੬੦) ਵੁੱਤ੍ਤਾਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਸ੍ਸ ਅਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰਸ੍ਸ ਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰਸ੍ਸ ਚ ਗਹਣੰ ਨਿਰਵਸੇਸਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੰ ਕਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। ਤੇਸੁ ਪਨ ਅਸੁਭੇ ‘‘ਸੁਭ’’ਨ੍ਤਿ, ‘‘ਅਸੁਭ’’ਨ੍ਤਿ ਚ ਮਨਸਿਕਾਰੋ ਇਧਾਧਿਪ੍ਪੇਤੋ, ਤਦਨੁਕੂਲਤ੍ਤਾ ਵਾ ਇਤਰੇਪੀਤਿ।

ਏਕਾਦਸਸੁ (ਅ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੧.੧.੧੬) ਅਸੁਭੇਸੁ ਪਟਿਕੂਲਾਕਾਰਸ੍ਸ ਉਗ੍ਗਣ੍ਹਨੰ, ਯਥਾ ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਉਗ੍ਗਹਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਥਾ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿ **ਅਸੁਭਨਿਮਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਗ੍ਗਹੋ**। ਉਪਚਾਰਪ੍ਪਨਾਵਹਾਯ ਅਸੁਭਭਾਵਨਾਯ ਅਨੁਯੁਞ੍ਜਨੰ **ਅਸੁਭਭਾਵਨਾਨੁਯੋਗੋ**। ਭੋਜਨੇ ਮਤ੍ਤਞ੍ਞੁਨੋ ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਾਭਿਭਵਾਭਾਵਾ ਓਤਾਰੰ ਅਲਭਮਾਨੋ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦੋ ਪਹੀਯਤੀਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਭੋਜਨਨਿਸ੍ਸਿਤੰ ਪਨ ਆਹਾਰੇ ਪਟਿਕੂਲਸਞ੍ਞੰ, ਤਬ੍ਬਿਪਰਿਣਾਮਸ੍ਸ, ਤਦਾਧਾਰਸ੍ਸ, ਤਸ੍ਸ ਚ ਉਦਰਿਯਭੂਤਸ੍ਸ ਅਸੁਭਤਾਦਸ੍ਸਨੰ, ਕਾਯਸ੍ਸ ਆਹਾਰਟ੍ਠਿਤਿਕਤਾਦਸ੍ਸਨਞ੍ਚ ਯੋ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਜਾਨਾਤਿ, ਸੋ ਵਿਸੇਸਤੋ **ਭੋਜਨੇ ਮਤ੍ਤਞ੍ਞੂ** ਨਾਮ, ਤਸ੍ਸ ਚ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦੋ ਪਹੀਯਤੇਵ। **ਅਸੁਭਕਮ੍ਮਿਕਤਿਸ੍ਸਤ੍ਥੇਰੋ** ਦਨ੍ਤਟ੍ਠਿਦਸ੍ਸਾਵੀ। **ਅਭਿਧਮ੍ਮਪਰਿਯਾਯੇਨ** (ਧ॰ ਸ॰ ੧੧੫੯, ੧੫੦੩) ਸਬ੍ਬੋਪਿ ਲੋਭੋ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਨੀਵਰਣਨ੍ਤਿ ਆਹ **“ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੇਨਾ”**ਤਿ।

ਪਟਿਘਮ੍ਪਿ ਪੁਰਿਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨੰ **ਪਟਿਘਨਿਮਿਤ੍ਤੰ** ਪਰਤੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਕਪਟਿਘਸ੍ਸ ਕਾਰਣਨ੍ਤਿ ਕਤ੍ਵਾ। ਮੇਜ੍ਜਤਿ ਹਿਤਫਰਣਵਸੇਨ ਸਿਨਿਯ੍ਹਤੀਤਿ ਮਿਤ੍ਤੋ, ਤਸ੍ਮਿੰ ਮਿਤ੍ਤੇ ਭਵਾ, ਮਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਾ ਏਸਾਤਿ ਮੇਤ੍ਤਾ, ਤਸ੍ਸਾ **ਮੇਤ੍ਤਾਯ**।

ਮੇਤ੍ਤਾਯਨਸ੍ਸ ਸਤ੍ਤੇਸੁ ਹਿਤਫਰਣਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਨੰ ਪਵੱਤਨੰ **ਮੇਤ੍ਤਾਨਿਮਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਗ੍ਗਹੋ**। **ਓਧਿਸਕਅਨੋਧਿਸਕਦਿਸਾਫਰਣਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਤਅਤਿਪਿਯਸਹਾਯਮਜ੍ਝਤ੍ਤਵੇਰੀਵਸੇਨ ਓਧਿਸਕਤਾ, ਸੀਮਾਸਮ੍ਭੇਦੇ ਕਤੇ ਅਨੋਧਿਸਕਤਾ, ਏਕਾਦਿਦਿਸਾਫਰਣਵਸੇਨ ਦਿਸਾਫਰਣਤਾ ਮੇਤ੍ਤਾਯ ਉਗ੍ਗਹਣੇ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਵਿਹਾਰਰਚ੍ਛਾਗਾਮਾਦਿਵਸੇਨ ਵਾ ਓਧਿਸਕਦਿਸਾਫਰਣੰ, ਵਿਹਾਰਾਦਿਉਦ੍ਦੇਸਰਹਿਤੰ ਪੁਰਤ੍ਥਿਮਾਦਿਦਿਸਾਵਸੇਨ ਅਨੋਧਿਸਕਦਿਸਾਫਰਣਨ੍ਤਿ ਏਵੰ ਵਾ ਦ੍ਵਿਧਾ ਉਗ੍ਗਹਣੰ ਸਨ੍ਧਾਯ **“ਓਧਿਸਕਅਨੋਧਿਸਕਦਿਸਾਫਰਣਾਨ”**ਨ੍ਤਿ ਵੁੱਤੰ। ਉਗ੍ਗਹੋ ਚ ਯਾਵ ਉਪਚਾਰਾ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ, ਉਗ੍ਗਹਿਤਾਯ ਆਸੇਵਨਾ ਭਾਵਨਾ। ਤਤ੍ਥ ‘‘ਸਬ੍ਬੇ ਸੱਤਾ, ਪਾਣਾ, ਭੂਤਾ, ਪੁਗ੍ਗਲਾ, ਅੱਤਭਾਵਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾ’’ਤਿ ਏਤੇਸੰ ਵਸੇਨ ਪਞ੍ਚਵਿਧਾ, ਏਕੇਕਸ੍ਮਿੰ ‘‘ਅਵੇਰਾ ਹੋਨ੍ਤੁ, ਅਬ੍ਯਾਪਜ੍ਜਾ, ਅਨੀਘਾ, ਸੁਖੀ ਅੱਤਾਨੰ ਪਰਿਹਰਨ੍ਤੂ’’ਤਿ ਚਤੁਧਾ ਪਵੱਤਿਤੋ ਵੀਸਤਿਵਿਧਾ ਅਨੋਧਿਸਕਫਰਣਾ ਮੇਤ੍ਤਾ, ‘‘ਸਬ੍ਬਾ ਇਤ੍ਥਿਯੋ, ਪੁਰਿਸਾ, ਅਰਿਯਾ, ਅਨਰਿਯਾ, ਦੇਵਾ, ਮਨੁਸ੍ਸਾ, ਵਿਨਿਪਾਤਿਕਾ’’ਤਿ ਸੱਤੋਧਿਕਰਣਵਸੇਨ ਪਵੱਤਾ ਸੱਤਵਿਧਾ ਅਟ੍ਠਵੀਸਤਿਵਿਧਾ ਵਾ, ਦਸਹਿ ਦਿਸਾਹਿ ਦਿਸੋਧਿਕਰਣਵਸੇਨ ਪਵੱਤਾ ਦਸਵਿਧਾ ਚ, ਏਕੇਕਾਯ ਵਾ ਦਿਸਾਯ ਸੱਤਾਦਿਇਤ੍ਥਾਦਿਅਵੇਰਾਦਿਭੇਦੇਨ ਅਸੀਤਾਧਿਕਚਤੁਸਤਪ੍ਪਭੇਦਾ ਚ ਓਧਿਭੋਫਰਣਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਯੇਨ ਅਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰੇਨ ਅਰਤਿਆਦਿਕਾਨਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਸੋ ਅਰਤਿਆਦੀਸੁ **ਅਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰੋ,** ਤੇਨ। ਨਿਪ੍ਫਾਦੇਤਬ੍ਬੇ ਹਿ ਇਦੰ ਭੁਮ੍ਮੰ। ਏਸ ਨਯੋ ਇਤੋ ਪਰੇਸੁਪਿ। **ਉਕ੍ਕਣ੍ਠਿਤਾ** ਪਨ੍ਤਸੇਨਾਸਨੇਸੁ ਅਧਿਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਭਾਵਰਿਞ੍ਚਨਾ। **ਕਾਯਵਿਨਾਮਨਾ**ਤਿ ਕਾਯਸ੍ਸ ਵਿਰੂਪੇਨਾਕਾਰੇਨ ਨਾਮਨਾ।

ਕੁਸਲਧਮ੍ਮਸਮ੍ਪਟਿਪੱਤਿਯਾ ਪਟ੍ਠਪਨਸਭਾਵਤਾਯ, ਤਪ੍ਪਟਿਪਕ੍ਖਾਨੰ ਵਿਸੋਸਨਸਭਾਵਤਾਯ ਚ ਆਰਮ੍ਭਧਾਤੁਆਦਿਤੋ ਪਵੱਤਵੀਰਿਯਨ੍ਤਿ ਆਹ **“ਪਠਮਾਰਮ੍ਭਵੀਰਿਯ”**ਨ੍ਤਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਠਮਾਰਮ੍ਭਮੱਤਸ੍ਸ ਕੋਸਜ੍ਜਵਿਧਮਨੰ ਥਾਮਗਮਨਞ੍ਚ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਮਾ

ਵੁਤ੍ਤਂ “**ਕੋਸਜ੍ਜਤੋ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤਤਾਯ ਤਤੋ ਬਲਵਤਰਾ**”ਤਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਅਪਰਾਪਰੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਲਦ੍ਧਾਸੇਵਨਂ ਉਪਰੂਪਰਿਵਿਸੇਸਂ ਆਵਹਨ੍ਤਂ ਅਤਿਵਿਯ ਥਾਮਗਤਮੇਵ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਂ “**ਪਰਂ ਪਰਂ ਠਾਨਂ ਅਕ੍ਕਮਨ੍ਤੋ ਤਤੋਪਿ ਬਲਵਤਰਾ**”ਤਿ।

ਅਤਿਭੋਜਨੇ ਨਿਮਿਤ੍ਤਗ੍ਗਾਹੋਤਿ ਅਤਿਭੋਜਨੇ ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਸ੍ਸ ਨਿਮਿਤ੍ਤਗ੍ਗਾਹੋ, ‘‘ਏਤ੍ਤਕੇ ਭੁਤ੍ਤੇ ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਸ੍ਸ ਕਾਰਣਂ ਹੋਤਿ, ਏਤ੍ਤਕੇ ਨ ਹੋਤੀ’’ਤਿ ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਸ੍ਸ ਕਾਰਣਾਕਾਰਣਗ੍ਗਾਹੋ ਹੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਦਿਵਾ ਸੂਰਿਯਾਲੋਕ**ਨ੍ਤਿ ਦਿਵਾ ਗਹਿਤਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਸੂਰਿਯਾਲੋਕਂ ਰਤ੍ਤਿਯਂ ਮਨਸਿਕਰੋਨ੍ਤਸ੍ਸਪੀਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਧੁਤਙ੍ਗਾਨਂ ਵੀਰਿਯਨਿਸ੍ਸਿਤਤ੍ਤਾ ਵੁਤ੍ਤਂ “**ਧੁਤਙ੍ਗਨਿਸ੍ਸਿਤਸਪ੍ਪਾਯਕਥਾਯਪੀ**”ਤਿ।

ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਮ੍ਪਿ ਕਤਾਕਤਾਨੁਸੋਚਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨਂ ਚੇਤਸੋ ਅਵੂਪਸਮਾਵਹਤਾਯ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚੇਨ ਸਮਾਨਲਕ੍ਖਣਮੇਵਾਤਿ “**ਅਵੂਪਸਮੋ ਨਾਮ ਅਵੂਪਸਨ੍ਤਾਕਾਰੋ, ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਮੇਵੇਤਂ ਅਤ੍ਥਤੋ**”ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਬਹੁਸ੍ਸੁਤਸ੍ਸ ਗਨ੍ਥਤੋ ਅਤ੍ਥਤੋ ਚ ਸੁਤ੍ਤਾਦੀਨਿ ਵਿਚਾਰੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਵੇਦਾਦਿਪਟਿਲਾਭਸਬ੍ਭਾਵਤੋ ਵਿਕ੍ਖੇਪੋ ਨ ਹੋਤਿ, ਯਥਾਵਿਧਿਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਯਥਾਨੁਰੂਪਪਟਿਕਾਰਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਚ ਕਤਾਕਤਾਨੁਸੋਚਨਞ੍ਚ ਨ ਹੋਤੀਤਿ “**ਬਾਹੁਸਚ੍ਚੇਨਪਿ...ਪੇ॰... ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਂ ਪਹੀਯਤੀ**”ਤਿ ਆਹ। ਯਦਗ੍ਗੇਨ ਬਾਹੁਸਚ੍ਚੇਨ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਂ ਪਹੀਯਤਿ, ਤਦਗ੍ਗੇਨ ਪਰਿਪੁਚ੍ਛਕਤਾਵਿਨਯਪਕਤਞ੍ਞੁਤਾਹਿਪਿ ਤਂ ਪਹੀਯਤੀਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਬੁਦ੍ਧਸੇਵਿਤਾ ਚ ਬੁਦ੍ਧਸੀਲਿਤਂ ਆਵਹਤੀਤਿ ਚੇਤਸੋ ਵੂਪਸਮਕਰਤ੍ਤਾ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਪਹਾਨਕਾਰੀ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਬੁਦ੍ਧਤ੍ਤਂ ਪਨ ਅਨਪੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਵਿਨਯਧਰਾ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਵਿਨੋਦਕਾ ਕਲ੍ਯਾਣਮਿਤ੍ਤਾ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ। ਵਿਕ੍ਖੇਪੋ ਚ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਹੇਤੁਕੋ ਹੋਤੀਤਿ “**ਕਪ੍ਪਿਯਾਕਪ੍ਪਿਯਪਰਿਪੁਚ੍ਛਾਬਹੁਲਸ੍ਸਾ**”ਤਿਆਦਿਨਾ ਵਿਨਯਨਯੇਨੇਵ ਪਰਿਪੁਚ੍ਛਕਤਾਦਯੋ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਾ। **ਪਹੀਨੇ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚੇ**ਤਿ ਨਿਦ੍ਧਾਰਣੇ ਭੁਮ੍ਮਂ। **ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਸ੍ਸ** ਦੋਮਨਸ੍ਸਸਹਗਤਤ੍ਤਾ **ਅਨਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗੇਨ ਆਯਤਿਂ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦੋ** ਵੁਤ੍ਤੋ।

ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਪਵਤ੍ਤਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ ਠਾਨੀਯਾ, ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਯ ਠਾਨੀਯਾ **ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਟ੍ਠਾਨੀਯਾ,** ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਯ ਕਾਰਣਭੂਤਾ ਧਮ੍ਮਾ। ਤਿਟ੍ਠਤੀਤਿ ਵਾ ਠਾਨੀਯਾ, ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ ਠਾਨੀਯਾ ਏਤਿਸ੍ਸਾਤਿ **ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਟ੍ਠਾਨੀਯਾ,** ਅਤ੍ਥਤੋ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ ਏਵ। ਸਾ ਹਿ ਪੁਰਿਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਪਰਤੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਕਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਯ ਸਭਾਗਹੇਤੁਤਾਯ ਅਸਾਧਾਰਣਂ।

ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਾਤਿ ਕੋਸਲ੍ਲਸਮ੍ਭੂਤਟ੍ਠੇਨ ਕੁਸਲਾ, ਤਪ੍ਪਟਿਪਕ੍ਖਤੋ ਅਕੁਸਲਾ। ਯੇ ਅਕੁਸਲਾ, ਤੇ **ਸਾਵਜ੍ਜਾ ਅਸੇਵਿਤਬ੍ਬਾ ਹੀਨਾ ਚ**। ਯੇ ਕੁਸਲਾ, ਤੇ **ਅਨਵਜ੍ਜਾ ਸੇਵਿਤਬ੍ਬਾ ਪਣੀਤਾ ਚ**। ਕੁਸਲਾਪਿ ਵਾ ਹੀਨੇਹਿ ਛਨ੍ਦਾਦੀਹਿ ਆਰਦ੍ਧਾ **ਹੀਨਾ,** ਪਣੀਤੇਹਿ **ਪਣੀਤਾ। ਕਣ੍ਹਾ**ਤਿ ਕਾਲਕਾ, ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਪਭਸ੍ਸਰਭਾਵਕਰਣਾ। **ਸੁਕ੍ਕਾ**ਤਿ ਓਦਾਤਾ, ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਭਸ੍ਸਰਭਾਵਕਰਣਾ। ਕਣ੍ਹਾਭਿਜਾਤਿਹੇਤੁਤੋ ਵਾ **ਕਣ੍ਹਾ,** ਸੁਕ੍ਕਾਭਿਜਾਤਿਹੇਤੁਤੋ **ਸੁਕ੍ਕਾ**। ਤੇ ਏਵ **ਸਪ੍ਪਟਿਭਾਗਾ**। ਕਣ੍ਹਾ ਹਿ ਉਜੁਵਿਪਚ੍ਚਨੀਕਤਾਯ ਸੁਕ੍ਕੇਹਿ ਸਪ੍ਪਟਿਭਾਗਾ, ਤਥਾ ਸੁਕ੍ਕਾਪਿ ਇਤਰੇਹਿ। ਅਥ ਵਾ ਕਣ੍ਹਸੁਕ੍ਕਾ ਚ ਸਪ੍ਪਟਿਭਾਗਾ ਚ **ਕਣ੍ਹਸੁਕ੍ਕਸਪ੍ਪਟਿਭਾਗਾ**। ਸੁਖਾ ਹਿ ਵੇਦਨਾ ਦੁਕ੍ਖਾਯਵੇਦਨਾਯ ਸਪ੍ਪਟਿਭਾਗਾ, ਦੁਕ੍ਖਾ ਚ ਵੇਦਨਾ ਸੁਖਾਯ ਵੇਦਨਾਯ ਸਪ੍ਪਟਿਭਾਗਾਤਿ।

ਕਾਮਂ ਬਾਹੁਸਚ੍ਚਪਰਿਪੁਚ੍ਛਕਤਾਹਿ ਅਟ੍ਠਵਤ੍ਥੁਕਾਪਿ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ ਪਹੀਯਤਿ, ਤਥਾਪਿ ਰਤਨਤ੍ਤਯਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਮੂਲਿਕਾ ਸੇਸਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਆਹ “**ਤੀਣਿ ਰਤਨਾਨਿ ਆਰਬ੍ਭਾ**”ਤਿ। ਰਤਨਤ੍ਤਯਗੁਣਾਵਬੋਧੇ ਹਿ ‘‘ਸਤ੍ਥਰਿ ਕਙ੍ਖਤੀ’’ਤਿ (ਧ॰ ਸ॰ ੧੦੦੮, ੧੧੨੩, ੧੧੬੭, ੧੨੪੧, ੧੨੬੩, ੧੨੭੦; ਵਿਭ॰ ੯੧੫) ਆਦਿਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਯ ਅਸਮ੍ਭਵੋਤਿ। ਵਿਨਯੇ ਪਕਤਞ੍ਞੁਤਾ ‘‘ਸਿਕ੍ਖਾਯ ਕਙ੍ਖਤੀ’’ਤਿ (ਧ॰ ਸ॰ ੧੦੦੮, ੧੧੨੩, ੧੧੬੭, ੧੨੪੧, ੧੨੬੩, ੧੨੭੦; ਵਿਭ॰ ੯੧੫) ਵੁਤ੍ਤਾਯ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਯ ਪਹਾਨਂ ਕਰੋਤੀਤਿ ਆਹ “**ਵਿਨਯੇ ਚਿਣ੍ਣਵਸੀਭਾਵਸ੍ਸਪੀ**”ਤਿ। **ਓਕਪ੍ਪਨੀਯਸਦ੍ਧਾਸਙ੍ਖਾਤਅਧਿਮੋਕ੍ਖਬਹੁਲਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਸਦ੍ਧੇਯ੍ਯਵਤ੍ਥੁਨੋ ਅਨੁਪਵਿਸਨਸਦ੍ਧਾਸਙ੍ਖਾਤਅਧਿਮੋਕ੍ਖੇਨ ਅਧਿਮੁਚ੍ਚਨਬਹੁਲਸ੍ਸ । ਅਧਿਮੁਚ੍ਚਨਞ੍ਚ ਅਧਿਮੋਕ੍ਖੁਪ੍ਪਾਦਨਮੇਵਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਸਦ੍ਧਾਯ ਵਾ ਨਿਨ੍ਨਪੋਣਤਾ ਅਧਿਮੁਤ੍ਤਿ ਅਧਿਮੋਕ੍ਖੋ।

ਸੁਭਨਿਮਿਤ੍ਤਅਸੁਭਨਿਮਿਤ੍ਤਾਦੀਸੂਤਿ ''ਸੁਭਨਿਮਿਤ੍ਤਾਦੀਸੁ ਅਸੁਭਨਿਮਿਤ੍ਤਾਦੀਸੂ''ਤਿ ਆਦਿ-ਸਦ੍ਦੋ ਪਚ੍ਚੇਕਂ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬੋ। ਤਤ੍ਥ ਪਠਮੇਨ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਪਟਿਘਨਿਮਿਤ੍ਤਾਦੀਨਂ ਸਙ੍ਗਹੋ, ਦੁਤਿਯੇਨ ਮੇਤ੍ਤਾਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿਆਦੀਨਂ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਯਂ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ, ਤਂ ਵੁਤ੍ਤਨਯਮੇਵਾਤਿ।

ਨੀਵਰਣਪਬ੍ਬਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਖਨ੍ਧਪਬ੍ਬਵਣ੍ਣਨਾ

੧੧੬. ਉਪਾਦਾਨੇਹਿ ਆਰਮ੍ਮਣਕਰਣਾਦਿਵਸੇਨ ਉਪਾਦਾਤਬ੍ਬਾ ਵਾ ਖਨ੍ਧਾ **ਉਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧਾ। ਇਤਿ ਰੂਪ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਇਤਿ**-ਸਦ੍ਦੋ ਇਦਂ-ਸਦ੍ਦੇਨ ਸਮਾਨਤ੍ਥੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨਾਹ "**ਇਦਂ ਰੂਪ**"ਨ੍ਤਿ। ਤਯਿਦਂ ਸਰੂਪਤੋ ਅਨਵਸੇਸਪਰਿਯਾਦਾਨਂ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ – "**ਏਤ੍ਤਕਂ ਰੂਪਂ, ਨ ਇਤੋ ਪਰਂ ਰੂਪਂ ਅਤ੍ਥੀ**"ਤਿ। **ਇਤੀ**ਤਿ ਵਾ ਪਕਾਰਤ੍ਥੇ ਨਿਪਾਤੋ, ਤਸ੍ਮਾ "**ਇਤਿ ਰੂਪ**"ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਭੂਤੁਪਾਦਾਦਿਵਸੇਨ ਯਤ੍ਤਕੋ ਰੂਪਸ੍ਸ ਭੇਦੋ, ਤੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਰੂਪਂ ਅਨਵਸੇਸਤੋ ਪਰਿਯਾਦਿਯਿਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਸਭਾਵਤੋ**ਤਿ ਰੁਪ੍ਪਨਸਭਾਵਤੋ ਚਕ੍ਖਾਦਿਵਣ੍ਣਾਦਿਸਭਾਵਤੋ ਚ। **ਵੇਦਨਾਦੀਸੁਪੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ''ਅਯਂ ਵੇਦਨਾ, ਏਤ੍ਤਕਾ ਵੇਦਨਾ, ਨ ਇਤੋ ਪਰਂ ਵੇਦਨਾ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਸਭਾਵਤੋ ਵੇਦਨਂ ਪਜਾਨਾਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ, **ਸਭਾਵਤੋ**ਤਿ ਚ ਅਨੁਭਵਨਸਭਾਵਤੋ ਸਾਤਾਦਿਸਭਾਵਤੋ ਚਾਤਿ ਏਵਮਾਦਿਨਾ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ।

ਖਨ੍ਧਪਬ੍ਬਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਆਯਤਨਪਬ੍ਬਵਣ੍ਣਨਾ

੧੧੭. **ਛਸੁ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਬਾਹਿਰੇਸੂ**ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੨.੩੮੪) ''ਛਸੁ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕੇਸੁ ਛਸੁ ਬਾਹਿਰੇਸੂ''ਤਿ "**ਛਸੂ**"ਤਿ ਪਦਂ ਪਚ੍ਚੇਕਂ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ। ਕਸ੍ਮਾ ਪਨੇਤਾਨਿ ਉਭਯਾਨਿ ਛਲੇਵ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ? ਛਵਿਞ੍ਞਾਣਕਾਯੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਦ੍ਵਾਰਾਰਮ੍ਮਣਵਵਤ੍ਥਾਨਤੋ। ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਵੀਥਿਯਾ ਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਹਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਕਾਯਸ੍ਸ ਚਕ੍ਖਾਯਤਨਮੇਵ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਦ੍ਵਾਰਂ, ਰੂਪਾਯਤਨਮੇਵ ਚ ਆਰਮ੍ਮਣਂ, ਤਥਾ ਇਤਰਾਨਿ ਇਤਰੇਸਂ, ਛਟ੍ਠਸ੍ਸ ਪਨ ਭਵਙ੍ਗਮਨਸਙ੍ਖਾਤੋ ਮਨਾਯਤਨੇਕਦੇਸੋ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਦ੍ਵਾਰਂ, ਅਸਾਧਾਰਣਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਾਯਤਨਂ ਆਰਮ੍ਮਣਂ। ਚਕ੍ਖਤੀਤਿ **ਚਕ੍ਖੁ,** ਰੂਪਂ ਅਸ੍ਸਾਦੇਤਿ ਵਿਭਾਵੇਤਿ ਚਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸੁਣਾਤੀਤਿ **ਸੋਤਂ**। ਘਾਯਤੀਤਿ **ਘਾਨਂ**। ਜੀਵਿਤਨਿਮਿਤ੍ਤਤਾਯ ਰਸੋ ਜੀਵਿਤਂ, ਤਂ ਜੀਵਿਤਮਵ੍ਹਾਯਤੀਤਿ **ਜਿਵ੍ਹਾ**। ਕੁਚ੍ਛਿਤਾਨਂ ਸਾਸਵਧਮ੍ਮਾਨਂ ਆਯੋ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਦੇਸੋਤਿ **ਕਾਯੋ**। ਮੁਨਾਤਿ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਵਿਜਾਨਾਤੀਤਿ **ਮਨੋ**। ਰੂਪਯਤਿ ਵਣ੍ਣਵਿਕਾਰਂ ਆਪਜ੍ਜਮਾਨਂ ਹਦਯਙ੍ਗਤਭਾਵਂ ਪਕਾਸੇਤੀਤਿ **ਰੂਪਂ**। ਸਪ੍ਪਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਹਰੀਯਤਿ ਸੋਤਵਿਞ੍ਞੇਯਭਾਵਂ ਗਮੀਯਤੀਤਿ **ਸਦ੍ਦੋ**। ਗਨ੍ਧਯਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਤ੍ਥੁਂ ਸੂਚੇਤੀਤਿ **ਗਨ੍ਧੋ**। ਰਸਨ੍ਤਿ ਤਂ ਸਤ੍ਤਾ ਅਸ੍ਸਾਦੇਨ੍ਤੀਤਿ **ਰਸੋ**। ਫੁਸੀਯਤੀਤਿ **ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਂ**। ਅਤ੍ਤਨੋ ਲਕ੍ਖਣਂ ਧਾਰੇਨ੍ਤੀਤਿ **ਧਮ੍ਮਾ**। ਸਬ੍ਬਾਨਿ ਪਨ ਆਯਾਨਂ ਤਨਨਾਦਿਅਤ੍ਥੇਨ **ਆਯਤਨਾਨਿ**। ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਸਙ੍ਖੇਪੋ, ਵਿਤ੍ਥਾਰੋ ਪਨ **ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗੇ** (ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ੨.੫੧੦-੫੧੨) **ਤਂਸਂਵਣ੍ਣਨਾਯ** (ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ਮਹਾਟੀ॰ ੨.੫੧੦) ਚ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਚਕ੍ਖੁਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤੀਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਚਕ੍ਖੁ** ਨਾਮ ਪਸਾਦਚਕ੍ਖੁ, ਨ ਸਸਮ੍ਭਾਰਚਕ੍ਖੁ, ਨਾਪਿ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਆਦਿਕਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਚਕ੍ਖੁਪਸਾਦ**"ਨ੍ਤਿ। ਯਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ ''ਯਂ ਚਕ੍ਖੁ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਮਹਾਭੂਤਾਨਂ ਉਪਾਦਾਯ ਪਸਾਦੋ''ਤਿ (ਧ॰ ਸ॰ ੫੯੬-੫੯੯)। **ਚ**-ਸਦ੍ਦੋ ਵਕ੍ਖਮਾਨਤ੍ਥਸਮੁਚ੍ਚਯਤ੍ਥੋ। **ਯਾਥਾਵਸਰਸਲਕ੍ਖਣਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਅਵਿਪਰੀਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਨੋ ਰਸਸ੍ਸ ਚੇਵ ਲਕ੍ਖਣਸ੍ਸ ਚ ਵਸੇਨ, ਰੂਪੇਸੁ ਆਵਿਞ੍ਛਨਕਿਚ੍ਚਸ੍ਸ ਚੇਵ ਰੂਪਾਭਿਘਾਤਾਰਹਭੂਤਪਸਾਦਲਕ੍ਖਣਸ੍ਸ ਚ ਵਸੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ''ਚਕ੍ਖੁਞ੍ਚ ਪਟਿਚ੍ਚ ਰੂਪੇ ਚਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੦੪, ੪੦੦; ੩.੪੨੧, ੪੨੫-੪੨੬; ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੨.੪੩-੪੫; ੪.੫੪-੫੫; ਕਥਾ॰ ੪੬੫, ੪੬੭) ਸਮੁਦਿਤਾਨਿਯੇਵ ਰੂਪਾਯਤਨਾਨਿ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਹੇਤੁ, ਨ ਵਿਸੁਂ ਵਿਸੁਨ੍ਤਿ ਇਮਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ "**ਰੂਪੇ ਚਾ**"ਤਿ ਪੁਥੁਵਚਨਗ੍ਗਹਣਂ, ਤਾਯ ਏਵ ਚ ਦੇਸਨਾਗਤਿਯਾ ਕਾਮਂ ਇਧਾਪਿ ''ਰੂਪੇ ਚ ਪਜਾਨਾਤੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਰੂਪਭਾਵਸਾਮਞ੍ਞੇਨ ਪਨ ਸਬ੍ਬਂ ਏਕਜ੍ਝਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ "**ਬਹਿਦ੍ਧਾ**

ਚਤੁਸਮੁਟ੍ਠਾਨਿਕਰੂਪਵ੍ਹਾ”ਤਿ ਏਕਵਚਨਵਸੇਨ ਅਤ੍ਥੋ ਵੁਤ੍ਤੋ। **ਸਰਸਲਕ੍ਖਣਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਵਿਸਯਭਾਵਕਿਚ੍ਚਸ੍ਸ ਚੇਵ ਚਕ੍ਖੁਪਟਿਹਨਨਲਕ੍ਖਣਸ੍ਸ ਚ ਵਸੇਨਾਤਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ।

ਉਭਯਂ ਪਟਿਚ੍ਚਾਤਿ ਚਕ੍ਖੁਂ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯਵਸੇਨ ਪਚ੍ਚਯਭੂਤਂ, ਰੂਪੇ ਆਰਮ੍ਮਣਾਧਿਪਤਿਆਰਮ੍ਮਣੂਪਨਿਸ੍ਸਯਵਸੇਨ ਪਚ੍ਚਯਭੂਤੇ ਚ ਪਟਿਚ੍ਚ। ਕਾਮਞ੍ਚਾਯਂ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਸਂਵਣ੍ਣਨਾ , ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯਕਥਾ ਨਾਮ ਅਭਿਧਮ੍ਮਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਾ ਏਵਾਤਿ ਅਭਿਧਮ੍ਮਨਯੇਨੇਵ ਸਂਯੋਜਨਾਨਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ “**ਕਾਮਰਾਗ...ਪੇ॰... ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਂਯੋਜਨ**”ਨ੍ਤਿ ਆਹ। ਤਤ੍ਥ ਕਾਮੇਸੁ ਰਾਗੋ, ਕਾਮੋ ਚ ਸੋ ਰਾਗੋ ਚਾਤਿ **ਕਾਮਰਾਗੋ,** ਸੋ ਏਵ ਬਨ੍ਧਨਟ੍ਠੇਨ **ਸਂਯੋਜਨਂ**। ਅਯਞ੍ਹਿ ਯਸ੍ਸ ਸਂਵਿਜ੍ਜਤਿ, ਤਂ ਪੁਗ੍ਗਲਂ ਵਟ੍ਟਸ੍ਮਿਂ ਸਂਯੋਜੇਤਿ ਬਨ੍ਧਤਿ, ਇਤਿ ਦੁਕ੍ਖੇਨ ਸਤ੍ਤਂ, ਭਵਾਦਿਕੇ ਵਾ ਭਵਨ੍ਤਰਾਦੀਹਿ, ਕਮ੍ਮੁਨਾ ਵਾ ਵਿਪਾਕਂ ਸਂਯੋਜੇਤਿ ਬਨ੍ਧਤੀਤਿ **ਸਂਯੋਜਨਂ**। ਏਵਂ ਪਟਿਘਸਂਯੋਜਨਾਦੀਨਮ੍ਪਿ ਯਥਾਰਹਂ ਅਤ੍ਥੋ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ। **ਸਰਸਲਕ੍ਖਣਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਨ ਸਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਟ੍ਟਤੋ ਅਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਨੋ ਕਿਚ੍ਚਸ੍ਸ ਚੇਵ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਬਨ੍ਧਨਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਲਕ੍ਖਣਸ੍ਸ ਚ ਵਸੇਨਾਤਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ।

ਭਵਸ੍ਸਾਦ-ਦਿਟ੍ਠਸ੍ਸਾਦ-ਨਿਵਤ੍ਤਨਤ੍ਥਂ **ਕਾਮਸ੍ਸਾਦ**ਗ੍ਗਹਣਂ। **ਅਸ੍ਸਾਦਯਤੋ**ਤਿ ਅਭਿਰਮਨ੍ਤਸ੍ਸ। **ਅਭਿਨਨ੍ਦਤੋ**ਤਿ ਸਪ੍ਪੀਤਿਕਤਣ੍ਹਾਵਸੇਨ ਨਨ੍ਦਨ੍ਤਸ੍ਸ। ਪਦਦ੍ਵਯੇਨਪਿ ਬਲਵਤੋ ਕਾਮਰਾਗਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯਭੂਤਾ ਕਾਮਰਾਗੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਏਸ ਨਯੋ ਸੇਸੇਸੁਪਿ। **ਏਤਂ ਆਰਮ੍ਮਣ**ਨ੍ਤਿ ਏਤਂ ਏਵਂਸੁਖੁਮਂ ਏਵਂਦੁਬ੍ਬਿਭਾਗਂ ਆਰਮ੍ਮਣਂ। **ਨਿਚ੍ਚਂ ਧੁਵ**ਨ੍ਤਿ ਏਤਂ ਨਿਦਸ੍ਸਨਮਤ੍ਤਂ, ‘‘ਉਚ੍ਛਿਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤਿ ਵਿਨਸ੍ਸਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਗਣ੍ਹਤੋ’’ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਨਮ੍ਪਿ ਸਙ੍ਗਹੋ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬੋ। **ਭਵਂ ਪਤ੍ਥੇਨ੍ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ‘‘ਈਦਿਸੇ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਭਵੇ ਯਸ੍ਮਾ ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਇਦਂ ਇਟ੍ਠਾਰਮ੍ਮਣਂ ਸੁਲਭਂ ਜਾਤਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਆਯਤਿਮ੍ਪਿ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਭਵੋ ਭਵੇਯ੍ਯਾ’’ਤਿ ਭਵਂ ਨਿਕਾਮੇਨ੍ਤਸ੍ਸ। ਏਵਰੂਪਂ ਸਕ੍ਕਾ ਲਦ੍ਧੁਨ੍ਤਿ ਯੋਜਨਾ। **ਉਸੂਯਤੋ**ਤਿ ਉਸੂਯਂ ਇਸ੍ਸਂ ਉਪ੍ਪਾਦਯਤੋ। **ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਮਚ੍ਛਰਾਯਤੋ**ਤਿ ਅਞ੍ਞੇਨ ਅਸਾਧਾਰਣਭਾਵਕਰਣੇਨ ਮਚ੍ਛਰਿਯਂ ਕਰੋਤੋ। **ਸਬ੍ਬੇਹੇਵ** ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇਹਿ ਨਵਹਿ ਸਂਯੋਜਨੇਹਿ।

ਤਞ੍ਚ ਕਾਰਣਨ੍ਤਿ ਸੁਭਨਿਮਿਤ੍ਤਪਟਿਘਨਿਮਿਤ੍ਤਾਦਿਵਿਭਾਵਂ ਇਟ੍ਠਾਨਿਟ੍ਠਾਦਿਰੂਪਾਰਮ੍ਮਣਞ੍ਚੇਵ ਤਜ੍ਜਾਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰਞ੍ਚਾਤਿ ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਸਂਯੋਜਨਸ੍ਸ ਕਾਰਣਂ। ਅਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਿਤਅਸਮੂਹਤਭੂਮਿਲਦ੍ਧੁਪ੍ਪਨ੍ਨਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯ “**ਅਪ੍ਪਹੀਨਟ੍ਠੇਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸਾ**”ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਵਤ੍ਤਮਾਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਤਾ **ਸਮੁਦਾਚਾਰ**ਗ੍ਗਹਣੇਨੇਵ ਗਹਿਤਾ। **ਯੇਨ ਕਾਰਣੇਨਾ**ਤਿ ਯੇਨ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਸਮਥਭਾਵਨਾਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਕਾਰਣੇਨ। **ਤਞ੍ਹਿ** ਤਸ੍ਸ ਤਦਙ੍ਗਵਸੇਨ ਚੇਵ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਵਸੇਨ ਚ ਪਹਾਨਕਾਰਣਂ। ਇਸ੍ਸਾਮਚ੍ਛਰਿਯਾਨਂ ਅਪਾਯਗਮਨੀਯਤਾਯ ਪਠਮਮਗ੍ਗਵਜ੍ਝਤਾ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਯਦਿ ਏਵਂ ‘‘ਤਿਣ੍ਣਂ ਸਂਯੋਜਨਾਨਂ ਪਰਿਕ੍ਖਯਾ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤੀ’’ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੨੪੧) ਸੁਤ੍ਤਪਦਂ ਕਥਨ੍ਤਿ? ਤਂ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਪਰਿਯਾਯੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਯਥਾਨੁਲੋਮਸਾਸਨਞ੍ਹਿ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਦੇਸਨਾ, ਅਯਂ ਪਨ ਅਭਿਧਮ੍ਮਨਯੇਨ ਸਂਵਣ੍ਣਨਾਤਿ ਨਾਯਂ ਦੋਸੋ। **ਓਲ਼ਾਰਿਕਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਥੂਲਸ੍ਸ, ਯਤੋ ਅਭਿਣ੍ਹਸਮੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਪਰਿਯੁਟ੍ਠਾਨਤਿਬ੍ਬਤਾਵ ਹੋਤਿ। **ਅਣੁਸਹਗਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰਓਲ਼ਾਰਿਕਾਭਾਵੇਨ ਅਣੁਭਾਵਂ ਸੁਖੁਮਭਾਵਂ ਗਤਸ੍ਸ। ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਸਂਯੋਜਨਸ੍ਸਪੇਤ੍ਥ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦੋ ਵੁਤ੍ਤੋਯੇਵ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਸਂਯੋਜਨੇਹਿ ਅਵਿਨਾਭਾਵਤੋ। ਸੋਤਾਦੀਨਂ ਸਭਾਵਸਰਸਲਕ੍ਖਣਵਸੇਨ ਪਜਾਨਨਾ, ਤਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾਨਂ ਸਂਯੋਜਨਾਨਂ ਉਪ੍ਪਾਦਾਦਿਪਜਾਨਨਾ ਚ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ “**ਏਸੇਵ ਨਯੋ**”ਤਿ ਅਤਿਦਿਸਤਿ।

ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਾ ਧਮ੍ਮੇਸੂਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਾਯਤਨਧਮ੍ਮੇਸੁ, ਅਤ੍ਤਨੋ ਉਭਯਧਮ੍ਮੇਸੁ ਵਾ। ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਪਕ੍ਖੇ **ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਾਯਤਨਪਰਿਗ੍ਗਹਣੇਨਾ**ਤਿ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਾਯਤਨਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨਮੁਖੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਏਵਞ੍ਚ ਅਨਵਸੇਸਤੋ ਸਪਰਸਨ੍ਤਾਨੇਸੁ ਆਯਤਨਾਨਂ ਪਰਿਗ੍ਗਹੋ ਸਿਦ੍ਧੋ ਹੋਤਿ। **ਪਰਸ੍ਸ ਵਾ ਧਮ੍ਮੇਸੂ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਰੂਪਾਯਤਨਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਅਡ੍ਢੇਕਾਦਸਪਭੇਦਰੂਪਸਭਾਵਸ੍ਸ ਆਯਤਨਸ੍ਸ। ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਨੀਹਰਿਤਬ੍ਬਾਤਿ ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਤਬ੍ਬਂ। **ਸੇਸਖਨ੍ਧੇਸੂ**ਤਿ ਵੇਦਨਾਸਞ੍ਞਾਸਙ੍ਖਾਰਕ੍ਖਨ੍ਧੇਸੁ। **ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨਾ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਅਤਿਦੇਸੇਨ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੇ ਆਹਾਰਸਮੁਦਯਾਤਿ, ਵਿਞ੍ਞਾਣਕ੍ਖਨ੍ਧੇ ਨਾਮਰੂਪਸਮੁਦਯਾਤਿ, ਸੇਸਕ੍ਖਨ੍ਧੇਸੁ ਫਸ੍ਸਸਮੁਦਯਾਤਿ ਇਮਂ ਵਿਸੇਸਂ ਵਿਭਾਵੇਤਿ, ਇਤਰਂ ਪਨ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਸਮਾਨਨ੍ਤਿ। ਖਨ੍ਧਪਬ੍ਬੇ ਵਿਯ ਆਯਤਨਪਬ੍ਬੇਪਿ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਨਿਵਤ੍ਤਨਂ ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਗਹਿਤਂ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਆਹ “**ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮਾ ਨ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾ**”ਤਿ।

ਆਯਤਨਪਬ੍ਬਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਪਬ੍ਬਵਣ੍ਣਨਾ

੧੧੮. ਬੁਜ੍ਝਨਕਸਤ੍ਤੁਸ੍ਸਾਤਿ ਕਿਲੇਸਨਿਦ੍ਦਾਯ ਪਟਿਬੁਜ੍ਝਨਕਸਤ੍ਤੁਸ੍ਸ, ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਾਨਂ ਵਾ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਨਕਸਤ੍ਤੁਸ੍ਸ। **ਅਙ੍ਗੇਸੂ**ਤਿ ਕਾਰਣੇਸੁ, ਅਵਯਵੇਸੁ ਵਾ। ਉਦਯਬ੍ਬਯਞਾਣੁਪ੍ਪਾਦਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਸਮ੍ਬੋਧਿਪਟਿਪਦਾਯਂ ਠਿਤੋ ਨਾਮ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ "**ਆਰਦ੍ਧਵਿਪਸ੍ਸਕਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਯੋਗਾਵਚਰੋਤਿ ਸਮ੍ਬੋਧੀ**"ਤਿ।

"**ਸਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਟ੍ਠਾਨੀਯਾ**"ਤਿ ਪਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੋ ''ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਟ੍ਠਾਨੀਯਾ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਤਨ੍ਤਿ** ਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰਂ। **ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਸਤਿਯਂ। ਨਿਪ੍ਫਾਦੇਤਬ੍ਬੇ ਚੇਤਂ ਭੁਮ੍ਮਂ।

ਸਤਿ ਚ ਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਞ੍ਚ **ਸਤਿਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਂ** (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੨.੩੮੫; ਸਂ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੨.੫.੨੩੨; ਅ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੧.੧.੪੧੮)। ਅਥ ਵਾ ਸਤਿਪਧਾਨਂ ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾਦਿਸਾਤ੍ਥਕਭਾਵਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨਞਾਣਂ **ਸਤਿਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਂ**। ਤਂ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਸਤੋਕਾਰਿਭਾਵਾਵਹਤ੍ਤਾ ਸਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਾਯ ਹੋਤਿ। ਯਥਾ ਪਚ੍ਚਨੀਕਧਮ੍ਮਾਨਂ ਪਹਾਨਂ ਅਨੁਰੂਪਧਮ੍ਮਸੇਵਨਾ ਚ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਂ ਕੁਸਲਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਉਪ੍ਪਾਦਾਯ ਹੋਤਿ, ਏਵਂ ਸਤਿਰਹਿਤਪੁਗ੍ਗਲਵਿਵਜ੍ਜਨਾ, ਸਤੋਕਾਰੀਪੁਗ੍ਗਲਸੇਵਨਾ, ਤਤ੍ਥ ਚ ਯੁਤ੍ਤਪਯੁਤ੍ਤਤਾ ਸਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਾਯ ਹੋਤੀਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ "**ਸਤਿਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ।

ਧਮ੍ਮਾਨਂ, ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਵਾ ਵਿਚਯੋ ਧਮ੍ਮਵਿਚਯੋ, ਸੋ ਏਵ ਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ, ਤਸ੍ਸ **ਧਮ੍ਮਵਿਚਯਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਸ੍ਸ**। "**ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ**"ਤਿਆਦੀਸੁ ਯਂ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ, ਤਂ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਮੇਵ। ਤਤ੍ਥ **ਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰਬਹੁਲੀਕਾਰੋ**ਤਿ ਕੁਸਲਾਦੀਸੁ ਤਂਤਂਸਭਾਵਰਸਲਕ੍ਖਣਾਦਿਕਸ੍ਸ ਯਾਥਾਵਤੋ ਅਵਬੁਜ੍ਝਨਵਸੇਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਞਾਣਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦੋ। ਸੋ ਹਿ ਅਵਿਪਰੀਤਮਨਸਿਕਾਰਤਾਯ ''ਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਤਦਾਭੋਗਤਾਯ ਆਵਜ੍ਜਨਾਪਿ ਤਗ੍ਗਤਿਕਾਵ, ਤਸ੍ਸ ਅਭਿਣ੍ਹਪਵਤ੍ਤਨਂ ਬਹੁਲੀਕਾਰੋ। **ਭਿਯ੍ਯੋਭਾਵਾਯਾ**ਤਿ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਭਾਵਾਯ। **ਵੇਪੁਲ੍ਲਾਯਾ**ਤਿ ਵਿਪੁਲਭਾਵਾਯ। **ਪਾਰਿਪੂਰਿਯਾ**ਤਿ ਪਰਿਬ੍ਰੂਹਨਾਯ।

ਪਰਿਪੁਚ੍ਛਕਤਾਤਿ ਪਰਿਯੋਗਾਹੇਤ੍ਵਾ ਪੁਚ੍ਛਕਭਾਵੋ। ਆਚਰਿਯੇ ਪਯਿਰੁਪਾਸਿਤ੍ਵਾ ਪਞ੍ਚਪਿ ਨਿਕਾਯੇ ਸਹ ਅਟ੍ਠਕਥਾਯ ਪਰਿਯੋਗਾਹੇਤ੍ਵਾ ਯਂ ਯਂ ਤਤ੍ਥ ਗਣ੍ਠਿਟ੍ਠਾਨਭੂਤਂ, ਤਂ ਤਂ ''ਇਦਂ ਭਨ੍ਤੇ ਕਥਂ, ਇਮਸ੍ਸ ਕੋ ਅਤ੍ਥੋ''ਤਿ ਖਨ੍ਧਾਯਤਨਾਦਿਅਤ੍ਥਂ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਵਿਚਯਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਤੇਨਾਹ "**ਖਨ੍ਧਧਾਤੁ...ਪੇ॰... ਬਹੁਲਤਾ**"ਤਿ।

ਵਤ੍ਥੁਵਿਸਦਕਿਰਿਯਾਤਿ ਏਤ੍ਥ ਚਿਤ੍ਤਚੇਤਸਿਕਾਨਂ ਪਵਤ੍ਤਿਟ੍ਠਾਨਭਾਵਤੋ ਸਰੀਰਂ, ਤਪ੍ਪਟਿਬਦ੍ਧਾਨਿ ਚੀਵਰਾਦੀਨਿ ਚ ਇਧ ''ਵਤ੍ਥੂਨੀ''ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾਨਿ। ਤਾਨਿ ਯਥਾ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸੁਖਾਵਹਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਥਾ ਕਰਣਂ ਤੇਸਂ ਵਿਸਦਭਾਵਕਰਣਂ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ "**ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਬਾਹਿਰਾਨ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿ। **ਉਸ੍ਸਨ੍ਨਦੋਸ**ਨ੍ਤਿ ਵਾਤਾਦਿਉਸ੍ਸਨ੍ਨਦੋਸਂ। **ਸੇਦਮਲਮਕ੍ਖਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਸੇਦੇਨ ਚੇਵ ਜਲ੍ਲਿਕਾਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਸਰੀਰਮਲੇਨ ਚ ਮਕ੍ਖਿਤਂ। **ਚ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਅਞ੍ਞਮ੍ਪਿ ਸਰੀਰਸ੍ਸ ਪੀਲਾਵਹਂ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। **ਸੇਨਾਸਨਂ** ਵਾਤਿ **ਵਾ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਪਤ੍ਤਾਦੀਨਂ ਸਙ੍ਗਹੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। **ਅਵਿਸਦੇ** ਸਤਿ, ਵਿਸਯਭੂਤੇ ਵਾ। ਕਥਂ ਭਾਵਨਮਨੁਯੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਤਾਨਿ ਵਿਸਯੋ? ਅਨ੍ਤਰਨ੍ਤਰਾ ਪਵਤ੍ਤਨਕਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦਵਸੇਨੇਵਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤੇ ਹਿ ਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦਾ ਚਿਤ੍ਤੇਕਗ੍ਗਤਾਯ ਅਪਰਿਸੁਦ੍ਧਭਾਵਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। **ਚਿਤ੍ਤਚੇਤਸਿਕੇਸੁ** ਨਿਸ੍ਸਯਾਦਿਪਚ੍ਚਯਭੂਤੇਸੁ। **ਞਾਣਮ੍ਪੀਤਿ ਪਿ**-ਸਦ੍ਦੋ ਸਮ੍ਪਿਣ੍ਡਨਤ੍ਥੋ। ਤੇਨ ਨ ਕੇਵਲਂ ਤਂ ਵਤ੍ਥੁਯੇਵ, ਅਥ ਖੋ ਤਸ੍ਮਿਂ ਅਪਰਿਸੁਦ੍ਧੇ ਞਾਣਮ੍ਪਿ ਅਪਰਿਸੁਦ੍ਧਂ ਹੋਤੀਤਿ ਨਿਸ੍ਸਯਾਪਰਿਸੁਦ੍ਧਿਯਾ ਤਂਨਿਸ੍ਸਿਤਾਪਰਿਸੁਦ੍ਧਿ ਵਿਯ ਵਿਸਯਸ੍ਸ ਅਪਰਿਸੁਦ੍ਧਤਾਯ ਵਿਸਯੀਨਂ ਅਪਰਿਸੁਦ੍ਧਿਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਸਮਭਾਵਕਰਣਨ੍ਤਿ ਕਿਚ੍ਚਤੋ ਅਨੂਨਾਧਿਕਭਾਵਕਰਣੰ। ਯਥਾਪਚ੍ਚਯੰ ਸਦ੍ਧੇਯ੍ਯਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿੰ ਅਧਿਮੋਕ੍ਖਕਿਚ੍ਚਸ੍ਸ ਪਟੁਤਰਭਾਵੇਨ ਪਞ੍ਞਾਯ ਅਵਿਸਦਤਾਯ ਵੀਰਿਯਾਦੀਨਞ੍ਚ ਸਿਥਿਲਤਾਦਿਨਾ **ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ ਬਲਵੰ ਹੋਤਿ**। ਤੇਨਾਹ "**ਇਤਰਾਨਿ ਮਨ੍ਦਾਨੀ**"ਤਿ। **ਤਤੋ**ਤਿ ਤਸ੍ਮਾ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਬਲਵਭਾਵਤੋ ਇਤਰੇਸਞ੍ਚ ਮਨ੍ਦਤ੍ਤਾ। ਕੋਸਜ੍ਜਪਕ੍ਖੇ ਪਤਿਤੁੰ ਅਦਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾਨੰ ਪਗ੍ਗਣ੍ਹਨੰ ਅਨੁਬਲਪ੍ਪਦਾਨੰ ਪਗ੍ਗਹੋ, ਪਗ੍ਗਹੋਵ ਕਿਚ੍ਚੰ **ਪਗ੍ਗਹਕਿਚ੍ਚੰ**। ''ਕਾਤੁੰ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤੀ''ਤਿ ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਤਬ੍ਬੰ। ਆਰਮ੍ਮਣੰ ਉਪਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਠਾਨੰ, ਅਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੰ ਵਾ **ਉਪਟ੍ਠਾਨੰ**। ਵਿਕ੍ਖੇਪਪਟਿਪਕ੍ਖੋ, ਯੇਨ ਵਾ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਅਵਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸੋ **ਅਵਿਕ੍ਖੇਪੋ**। ਰੂਪਗਤੰ ਵਿਯ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਯੇਨ ਯਾਥਾਵਤੋ ਵਿਸਯਸਭਾਵੰ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਤੰ **ਦਸ੍ਸਨਕਿਚ੍ਚੰ ਕਾਤੁੰ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ** ਬਲਵਤਾ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਨ ਅਭਿਭੂਤਤ੍ਤਾ। ਸਹਜਾਤਧਮ੍ਮੇਸੁ ਇਨ੍ਦਟ੍ਠੰ ਕਾਰੇਨ੍ਤਾਨੰ ਸਹਪਵਤ੍ਤਮਾਨਾਨੰ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਏਕਰਸਤਾਵਸੇਨੇਵ ਅਤ੍ਥਸਿਦ੍ਧਿ, ਨ ਅਞ੍ਞਥਾ।

ਤਸ੍ਮਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਮੇਵਤ੍ਥੰ ਕਾਰਣਭਾਵੇਨ ਪਚ੍ਚਾਮਸਤਿ। **ਤ**ਨ੍ਤਿ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ। **ਧਮ੍ਮਸਭਾਵਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣੇਨਾ**ਤਿ ਯਸ੍ਸ ਸਦ੍ਧੇਯ੍ਯਵਤ੍ਥੁਨੋ ਉਲ਼ਾਰਤਾਦਿਗੁਣੇ ਅਧਿਮੁਚ੍ਚਨਸ੍ਸ ਸਾਤਿਸਯਪ੍ਪਵਤ੍ତਿਯਾ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ ਬਲਵੰ ਜਾਤੰ, ਤਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਨ੍ਨਤਾਦਿਵਿਭਾਗਤੋ ਯਾਥਾਵਤੋ ਵੀਮੰਸਨੇਨ। ਏਵਞ੍ਹਿ ਏਵੰਧਮ੍ਮਤਾਨਯੇਨ ਸਭਾਵਸਰਸਤੋ ਪਰਿਗ੍ਗਯ੍ਹਮਾਨੇ ਸਵਿਪ੍ਫਾਰੋ ਅਧਿਮੋਕ੍ਖੋ ਨ ਹੋਤਿ ''ਅਯੰ ਇਮੇਸੰ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਸਭਾਵੋ''ਤਿ ਪਰਿਜਾਨਨਵਸੇਨ ਪਞ੍ਞਾਬ੍ਯਾਪਾਰਸ੍ਸ ਸਾਤਿਸਯਤ੍ਤਾ। ਧੁਰਿਯਧਮ੍ਮੇਸੁ ਹਿ ਯਥਾ ਸਦ੍ਧਾਯ ਬਲਵਭਾਵੇ ਪਞ੍ਞਾਯ ਮਨ੍ਦਭਾਵੋ ਹੋਤਿ, ਏਵੰ ਪਞ੍ਞਾਯ ਬਲਵਭਾਵੇ ਸਦ੍ਧਾਯ ਮਨ੍ਦਭਾਵੋ ਹੋਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ "**ਤੰ ਧਮ੍ਮਸਭਾਵਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣੇਨ...ਪੇ॰... ਹਾਪੇਤਬ੍ਬ**"ਨ੍ਤਿ। **ਤਥਾ ਅਮਨਸਿਕਾਰੇਨਾ**ਤਿ ਯੇਨਾਕਾਰੇਨ ਭਾਵਨਮਨੁਯੁਞ੍ਜਨ੍ਤਸ੍ਸ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ ਬਲਵੰ ਜਾਤੰ, ਤੇਨਾਕਾਰੇਨ ਭਾਵਨਾਯ ਅਨਨੁਯੁਞ੍ਜਨਤੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। ਇਧ ਦੁਵਿਧੇਨ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਬਲਵਭਾਵੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਾ ਪਚ੍ਚਯਵਿਸੇਸਵਸੇਨ ਕਿਚ੍ਚੁਤ੍ਤਰਿਯਤੋ ਵੀਰਿਯਾਦੀਨੰ ਵਾ ਮਨ੍ਦਕਿਚ੍ਚਤਾਯ। ਤਤ੍ਥ ਪਠਮਵਿਕਪ੍ਪੇ ਹਾਪਨਵਿਧਿ ਦਸ੍ਸਿਤੋ, ਦੁਤਿਯਵਿਕਪ੍ਪੇ ਪਨ ਯਥਾ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਵੀਰਿਯਾਦੀਨੰ ਮਨ੍ਦਕਿਚ੍ਚਤਾਯ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ ਬਲਵੰ ਜਾਤੰ, ਤਥਾ ਅਮਨਸਿਕਾਰੇਨ, ਵੀਰਿਯਾਦੀਨੰ ਪਟੁਕਿਚ੍ਚਭਾਵਾਵਹੇਨ ਮਨਸਿਕਾਰੇਨ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ ਤੇਹਿ ਸਮਰਸੰ ਕਰੋਨ੍ਤੇਨ ਹਾਪੇਤਬ੍ਬੰ। ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨ ਸੇਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਸੁਪਿ ਹਾਪਨਵਿਧਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਵਕ੍ਕਲਿਤ੍ਥੇਰਵਤ੍ਥੂਤਿ ਸੋ ਹਿ ਆਯਸ੍ਮਾ ਸਦ੍ਧਾਧਿਮੁਤ੍ਤਾਯ ਕਤਾਧਿਕਾਰੋ ਸਤ੍ਥੁ ਰੂਪਕਾਯਦਸ੍ਸਨਪਸੁਤੋ ਏਵ ਹੁਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਨ੍ਤੋ ਸਤ੍ਥਾਰਾ ''ਕਿੰ ਤੇ, ਵਕ੍ਕਲਿ, ਇਮਿਨਾ ਪੂਤਿਕਾਯੇਨ ਦਿਟ੍ਠੇਨ, ਯੋ ਖੋ, ਵਕ੍ਕਲਿ, ਧਮ੍ਮੰ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਸੋ ਮੰ ਪਸ੍ਸਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੩.੮੭) ਓਵਦਿਤ੍ਵਾ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੇ ਨਿਯੋਜਿਤੋਪਿ ਤੰ ਅਨਨੁਯੁਞ੍ਜਨ੍ਤੋ ਪਣਾਮਿਤੋ ਅਤ੍ਤਾਨੰ ਵਿਨਿਪਾਤੇਤੁੰ ਪਪਾਤਟ੍ਠਾਨੰ ਅਭਿਰੁਹਿ। ਅਥ ਨੰ ਸਤ੍ਥਾ ਯਥਾਨਿਸਿਨ੍ਨੋਵ ਓਭਾਸਗਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੇਨ ਅਤ੍ਤਾਨੰ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ –

> ''ਪਾਮੋਜ੍ਜਬਹੁਲੋ ਭਿਕ੍ਖੁ, ਪਸਨ੍ਨੋ ਬੁਦ੍ਧਸਾਸਨੇ।
> ਅਧਿਗਚ੍ਛੇ ਪਦੰ ਸਨ੍ਤੰ, ਸਙ੍ਖਾਰੂਪਸਮੰ ਸੁਖ''ਨ੍ਤਿ॥ (ਧ॰ ਪ॰ ੩੮੧)।

ਗਾਥੰ ਵਤ੍ਵਾ ''ਏਹਿਵਕ੍ਕਲੀ''ਤਿ ਆਹ। ਸੋ ਤੇਨ ਅਮਤੇਨੇਵ ਅਭਿਸਿਤ੍ਤੋ ਹਟ੍ਠਤੁਟ੍ਠੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨੰ ਪਟ੍ਠਪੇਸਿ, ਸਦ੍ਧਾਯ ਪਨ ਬਲਵਭਾਵਤੋ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਵੀਥਿੰ ਨ ਓਤਰਤਿ। ਤੰ ਞਤ੍ਵਾ ਭਗਵਾ ਤਸ੍ਸ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸਮਤ੍ਤਪਟਿਪਾਦਨਾਯ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੰ ਸੋਧੇਤ੍ਵਾ ਅਦਾਸਿ। ਸੋ ਸਤ੍ਥਾਰਾ ਦਿਨ੍ਨਨਯੇਨ ਵਿਪਸ੍ਸਨੰ ਉਸ੍ਸੁਕ੍ਕਾਪੇਤ੍ਵਾ ਮਗ੍ਗਪਟਿਪਾਟਿਯਾ ਅਰਹਤ੍ਤੰ ਪਾਪੁਣਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ "**ਵਕ੍ਕਲਿਤ੍ਥੇਰਵਤ੍ਥੁ ਚੇਤ੍ਥ ਨਿਦਸ੍ਸਨ**"ਨ੍ਤਿ।

ਇਤਰਕਿਚ੍ਚਭੇਦਨ੍ਤਿ ਉਪਟ੍ਠਾਨਾਦਿਕਿਚ੍ਚਵਿਸੇਸੰ। **ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਾਦੀ**ਤਿ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਸਮਾਧਿਉਪੇਕ੍ਖਾਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾਨੰ ਸਙ੍ਗਹੋ। **ਹਾਪੇਤਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਯਥਾ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਬਲਵਭਾਵੋ ਧਮ੍ਮਸਭਾਵਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣੇਨ ਹਾਯਤਿ, ਏਵੰ ਵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਅਧਿਮਤ੍ਤਤਾ ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਆਦਿਭਾਵਨਾਯ ਹਾਯਤਿ ਸਮਾਧਿਪਕ੍ਖਿਯਤ੍ਤਾ ਤਸ੍ਸਾ। ਤਥਾਹਿ ਸਾ ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਅਧਿਮਤ੍ਤਤੰ ਕੋਸਜ੍ਜਪਾਤਤੋ ਰਕ੍ਖਨ੍ਤੀ

ਵੀਰਿਯਾਦਿਭਾਵਨਾ ਵਿਯ ਵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਅਧਿਮਤ੍ਤਤੰ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਪਾਤਤੋ ਰਕ੍ਖਨ੍ਤੀ ਏਕੰਸਤੋ ਹਾਪੇਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ **“ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਾਦਿਭਾਵਨਾਯ ਹਾਪੇਤਬ੍ਬ”**ਨ੍ਤਿ। **ਸੋਣਤ੍ਥੇਰਸ੍ਸ ਵਤ੍ਥੂ**ਤਿ ਸੁਖੁਮਾਲਸੋਣਤ੍ਥੇਰਸ੍ਸ ਵਤ੍ਥੁ। ਸੋ ਹਿ ਆਯਸ੍ਮਾ, ਸਤ੍ਥੁ, ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਸੀਤਵਨੇ ਵਿਹਰਨ੍ਤੋ ‘‘ਮਮ ਸਰੀਰਂ ਸੁਖੁਮਾਲਂ, ਨ ਚ ਸਕ੍ਕਾ ਸੁਖੇਨੇਵ ਸੁਖਂ ਅਧਿਗਨ੍ਤੁਂ, ਕਾਯਂ ਕਿਲਮੇਤ੍ਵਾਪਿ ਸਮਣਧਮ੍ਮੋ ਕਾਤਬ੍ਬੋ’’ਤਿ ਠਾਨਚਙ੍ਕਮਮੇਵ ਅਧਿਟ੍ਠਾਯ ਪਧਾਨਮਨੁਯੁਞ੍ਜਨ੍ਤੋ ਪਾਦਤਲੇਸੁ ਫੋਟੇਸੁ ਉਟ੍ਠਿਤੇਸੁਪਿ ਵੇਦਨਂ ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਦਲ੍ਹਵੀਰਿਯਂ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਅਚ੍ਚਾਰਦ੍ਧਵੀਰਿਯਤਾਯ ਵਿਸੇਸਂ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਤੁਂ ਨਾਸਕ੍ਖਿ। ਸਤ੍ਥਾ ਤਤ੍ਥ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਵੀਣੂਪਮੋਵਾਦੇਨ ਓਵਦਿਤ੍ਵਾ ਵੀਰਿਯਸਮਤਾਯੋਜਨਵਿਧਿਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਸੋਧੇਤ੍ਵਾ ਗਿਜ੍ਝਕੂਟਂ ਗਤੋ। ਥੇਰੋਪਿ ਸਤ੍ਥਾਰਾ ਦਿਨ੍ਨਨਯੇਨ ਵੀਰਿਯਸਮਤਂ ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ ਭਾਵੇਨ੍ਤੋ ਵਿਪਸ੍ਸਨਂ ਉਸ੍ਸੁਕ੍ਕਾਪੇਤ੍ਵਾ ਅਰਹਤ੍ਤੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਸਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ **“ਸੋਣਤ੍ਥੇਰਸ੍ਸ ਵਤ੍ਥੁ ਦਸ੍ਸੇਤਬ੍ਬ”**ਨ੍ਤਿ। **ਸੇਸੇਸੁਪੀ**ਤਿ ਸਤਿਸਮਾਧਿਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਸੁਪਿ।

ਸਮਤਨ੍ਤਿ ਸਦ੍ਧਾਪਞ੍ਞਾਨਂ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਅਨੂਨਾਨਧਿਕਭਾਵਂ, ਤਥਾ ਸਮਾਧਿਵੀਰਿਯਾਨਂ। ਯਥਾ ਹਿ ਸਦ੍ਧਾਪਞ੍ਞਾਨਂ ਵਿਸੁਂ ਵਿਸੁਂ ਧੁਰਿਯਧਮ੍ਮਭੂਤਾਨਂ ਕਿਚ੍ਚਤੋ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਾਨਾਤਿਵਤ੍ਤਨਂ ਵਿਸੇਸਤੋ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਂ, ਯਤੋ ਨੇਸਂ ਸਮਧੁਰਤਾਯ ਅਪ੍ਪਨਾ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਏਵਂ ਸਮਾਧਿਵੀਰਿਯਾਨਂ ਕੋਸਜ੍ਜੁਦ੍ਧਚ੍ਚਪਕ੍ਖਿਕਾਨਂ ਸਮਰਸਤਾਯ ਸਤਿ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞੂਪਤ੍ਥਮ੍ਭਨਤੋ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਨੁਦ੍ਵਯਪਾਤਾਭਾਵੇਨ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਅਪ੍ਪਨਾ ਇਜ੍ਝਤੀਤਿ। **ਬਲਵਸਦ੍ਧੋ**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸੇਵਤ੍ਥਸ੍ਸ ਬ੍ਯਤਿਰੇਕਮੁਖੇਨ ਸਮਤ੍ਥਨਂ। ਤਸ੍ਸਤ੍ਥੋ – ਯੋ ਬਲਵਤਿਯਾ ਸਦ੍ਧਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਅਵਿਸਦਞਾਣੋ, ਸੋ **ਮੁਧਾਪਸਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ, ਨ** ਅਵੇਚ੍ਚਪ੍ਪਸਨ੍ਨੋ। ਤਥਾ ਹਿ ਸੋ **ਅਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿਂ ਪਸੀਦਤਿ** ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਤਿਤ੍ਥਿਯਸਾਵਕਾ। **ਕੇਰਾਟਿਕਪਕ੍ਖ**ਨ੍ਤਿ ਸਾਠੇਯ੍ਯਪਕ੍ਖਂ ਭਜਤਿ। ਸਦ੍ਧਾਹੀਨਾਯ ਪਞ੍ਞਾਯ ਅਤਿਧਾਵਨ੍ਤੋ ‘‘ਦੇਯ੍ਯਵਤ੍ਥੁਪਰਿਚ੍ਚਾਗੇਨ ਵਿਨਾ ਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦਮਤ੍ਤੇਨਪਿ ਦਾਨਮਯਂ ਪੁਞ੍ਞਂ ਹੋਤੀ’’ਤਿਆਦੀਨਿ ਪਰਿਕਪ੍ਪੇਤਿ ਹੇਤੁਪਤਿਰੂਪਕੇਹਿ ਵਞ੍ਚਿਤੋ, ਏਵਂਭੂਤੋ ਚ ਸੁਕ੍ਖਤਕ੍ਕਵਿਲੁਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤੋ ਪਣ੍ਡਿਤਾਨਂ ਵਚਨਂ ਨਾਦਿਯਤਿ, ਸਞ੍ਞਤ੍ਤਿਂ ਨ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਤੇਨਾਹ **“ਭੇਸਜ੍ਜਸਮੁਟ੍ਠਿਤੋ ਵਿਯ ਰੋਗੋ ਅਤੇਕਿਚ੍ਛੋ ਹੋਤੀ”**ਤਿ। ਯਥਾ ਚੇਤ੍ਥ ਸਦ੍ਧਾਪਞ੍ਞਾਨਂ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਸਮਭਾਵੋ ਅਤ੍ਥਾਵਹੋ, ਅਨਤ੍ਥਾਵਹੋ ਵਿਸਮਭਾਵੋ, ਏਵਂ ਸਮਾਧਿਵੀਰਿਯਾਨਂ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਾਵਹੋ ਸਮਭਾਵੋ, ਇਤਰੋ ਵਿਕ੍ਖੇਪਾਵਹੋ ਚਾਤਿ। **ਕੋਸਜ੍ਜਂ ਅਧਿਭਵਤਿ,** ਤੇਨ ਅਪ੍ਪਨਂ ਨ ਪਾਪੁਣਾਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ । **ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਂ ਅਧਿਭਵਤੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਤਦੁਭਯ**ਨ੍ਤਿ ਸਦ੍ਧਾਪਞ੍ਞਾਦ੍ਵਯਂ ਸਮਾਧਿਵੀਰਿਯਦ੍ਵਯਞ੍ਚ। **ਸਮਂ ਕਾਤਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਸਮਰਸਂ ਕਾਤਬ੍ਬਂ।

ਸਮਾਧਿਕਮ੍ਮਿਕਸ੍ਸਾਤਿ ਸਮਥਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਿਕਸ੍ਸ। **ਏਵ**ਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਸਨ੍ਤੇ, ਸਦ੍ਧਾਯ ਥੋਕਂ ਬਲਵਭਾਵੇ ਸਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸਦ੍ਦਹਨ੍ਤੋ**ਤਿ ‘‘ਪਥਵੀਤਿ ਮਨਸਿਕਾਰਮਤ੍ਤੇਨ ਕਥਂ ਝਾਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤੀ’’ਤਿ ਅਚਿਨ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ‘‘ਅਦ੍ਧਾ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੇਨ ਵੁਤ੍ਤਵਿਧਿ ਇਜ੍ਝਿਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿ ਸਦ੍ਦਹਨ੍ਤੋ ਸਦ੍ਧਂ ਜਨੇਨ੍ਤੋ। **ਓਕਪ੍ਪੇਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਅਨੁਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਵਿਯ ਅਧਿਮੁਚ੍ਚਨਵਸੇਨ ਅਵਕਪ੍ਪੇਨ੍ਤੋ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਨ੍ਤੋ। **ਏਕਗ੍ਗਤਾ ਬਲਵਤੀ ਵਟ੍ਟਤਿ** ਸਮਾਧਿਪ੍ਪਧਾਨਤ੍ਤਾ ਝਾਨਸ੍ਸ। **ਉਭਿਨ੍ਨ**ਨ੍ਤਿ ਸਮਾਧਿਪਞ੍ਞਾਨਂ। ਸਮਾਧਿਕਮ੍ਮਿਕਸ੍ਸ ਸਮਾਧਿਨੋ ਅਧਿਮਤ੍ਤਤਾਯ ਪਞ੍ਞਾਯ ਅਧਿਮਤ੍ਤਤਾਪਿ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਾਤਿ ਆਹ **“ਸਮਤਾਯਪੀ”**ਤਿ, ਸਮਭਾਵੇਨਪੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਪ੍ਪਨਾ**ਤਿ ਲੋਕਿਯਅਪ੍ਪਨਾ। ਤਥਾ ਹਿ **“ਹੋਤਿਯੇਵਾ”**ਤਿ ਸਾਸਙ੍ਕਂ ਵਦਤਿ। ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਪ੍ਪਨਾ ਪਨ ਤੇਸਂ ਸਮਭਾਵੇਨੇਵ ਇਚ੍ਛਿਤਾ। ਯਥਾਹ ‘‘ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਂ ਯੁਗਨਦ੍ਧਂ ਭਾਵੇਤੀ’’ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੧੭; ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੨.੫)। ਯਦਿ ਵਿਸੇਸਤੋ ਸਦ੍ਧਾਪਞ੍ਞਾਨਂ ਸਮਾਧਿਵੀਰਿਯਾਨਞ੍ਚ ਸਮਤਾ ਇਚ੍ਛਿਤਾ, ਕਥਂ ਸਤੀਤਿ ਆਹ **“ਸਤਿ ਪਨ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਬਲਵਤੀ ਵਟ੍ਟਤੀ”**ਤਿ। **ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਲੀਨੁਦ੍ਧਚ੍ਚਪਕ੍ਖਿਕੇਸੁ ਪਞ੍ਚਸੁ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਸੁ। ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਪਕ੍ਖਿਕੇਕਦੇਸੇ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ **“ਸਦ੍ਧਾਵੀਰਿਯਪਞ੍ਞਾਨ”**ਨ੍ਤਿ ਆਹ। ਅਞ੍ਞਥਾ ਪੀਤਿ ਚ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾ ਸਿਯਾ। ਤਥਾ ਹਿ **“ਕੋਸਜ੍ਜਪਕ੍ਖਿਕੇਨ ਸਮਾਧਿਨਾ”**ਇਚ੍ਚੇਵ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਨ ‘‘ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਸਮਾਧਿਉਪੇਕ੍ਖਾਹੀ’’ਤਿ। **ਸਾ**ਤਿ ਸਤਿ। ਸਬ੍ਬੇਸੁ ਰਾਜਕਮ੍ਮੇਸੁ ਨਿਯੁਤ੍ਤੋ **ਸਬ੍ਬਕਮ੍ਮਿਕੋ। ਤੇਨਾ**ਤਿ ਤੇਨਾ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਤ੍ਥੇਨ ਕਾਰਣੇਨ। **ਆਹ** ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ। ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਨਿਯੁਤ੍ਤਾ **ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਿਕਾ**, ਸਬ੍ਬੇਨ ਵਾ ਲੀਨੁਦ੍ਧਚ੍ਚਪਕ੍ਖਿਯੇਨ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੇਨ ਅਤ੍ਥੇਤਬ੍ਬਾ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਿਯਾ, ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਿਯਾਵ **ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਿਕਾ**। **ਚਿਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤਂ। ਤਸ੍ਸ ਹਿ **ਸਤਿ ਪਟਿਸਰਣਂ** ਪਰਾਯਣਂ ਅਪ੍ਪਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਨਧਿਗਤਸ੍ਸ ਅਧਿਗਮਾਯ। ਤੇਨਾਹ **“ਆਰਕ੍ਖਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਾ”**ਤਿਆਦਿ।

ਖਨ੍ਧਾਦਿਭੇਦੇ ਅਨੇਗਾਲ੍ਹਪਵ੍ਵਾਨਨ੍ਤਿ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਬਾਹੁਸਚ੍ਚਵਸੇਨਪਿ ਖਨ੍ਧਾਯਤਨਾਦੀਸੁ ਅਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਬੁਦ੍ਧੀਨਂ। ਬਹੁਸ੍ਸੁਤਸੇਵਨਾ ਹਿ ਸੁਤਮਯਵਾਣਾਵਹਾ। ਤਰੁਣਵਿਪਸ੍ਸਨਾਸਮਙ੍ਗੀਪਿ ਭਾਵਨਾਮਯਵਾਣੇ ਠਿਤਤ੍ਤਾ ਏਕੰਸਤੋ ਪਵ੍ਵਵਾ ਏਵ ਨਾਮ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ **“ਸਮਪਵ੍ਵਾਸ...ਪੇ॰... ਪੁਗ੍ਗਲਸੇਵਨਾ”**ਤਿ। ਵੇਯ੍ਯਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਗਮ੍ਭੀਰਭਾਵਵਸੇਨ ਤਪ੍ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਕਵਾਣਸ੍ਸ ਗਮ੍ਭੀਰਭਾਵਗ੍ਗਹਣਨ੍ਤਿ ਆਹ **“ਗਮ੍ਭੀਰੇਸੁ ਖਨ੍ਧਾਦੀਸੁ ਪਵਤ੍ਤਾਯ ਗਮ੍ਭੀਰਪਵ੍ਵਾਯਾ”**ਤਿ। ਤਞ੍ਹਿ ਵੇਯ੍ਯਜਂ ਤਾਦਿਸਾਯ ਪਵ੍ਵਾਯ ਚਰਿਤਬ੍ਬਤੋ ਗਮ੍ਭੀਰਵਾਣਚਰਿਯਂ, ਤਸ੍ਸਾ ਵਾ ਪਵ੍ਵਾਯ ਤਤ੍ਥ ਪਭੇਦਤੋ ਪਵਤ੍ਤਿ ਗਮ੍ਭੀਰਵਾਣਚਰਿਯਾ, ਤਸ੍ਸਾ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾਤਿ ਆਹ **“ਗਮ੍ਭੀਰਪਵ੍ਵਾਯ ਪਭੇਦਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾ”**ਤਿ। ਯਥਾ ਸਤਿਵੇਪੁਲ੍ਲਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਨਾਮ ਅਰਹਾ ਏਵ, ਏਵਂ ਸੋ ਏਵ ਪਵ੍ਵਾਵੇਪੁਲ੍ਲਪ੍ਪਤ੍ਤੋਪੀਤਿ ਆਹ **“ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੇਨ ਭਾਵਨਾਪਾਰਿਪੂਰੀ ਹੋਤੀ”**ਤਿ। **ਵੀਰਿਯਾਦੀਸੁ**ਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ।

‘‘ਤਤ੍ਤਂ ਅਯੋਖਿਲਂ ਹਤ੍ਥੇ ਗਮੇਨ੍ਤੀ’’ਤਿਆਦਿਨਾ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੨੫੦, ੨੬੭; ਅ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੬) ਪਞ੍ਚਵਿਧਬਨ੍ਧਨਕਮ੍ਮਕਾਰਣਂ ਨਿਰਯੇ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਸਤ੍ਤਸ੍ਸ ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਸਬ੍ਬਪਠਮਂ ਕਰੋਨ੍ਤੀਤਿ ਦੇਵਦੂਤਸੁਤ੍ਤਾਦੀਸੁ ਤਸ੍ਸਾ ਆਦਿਤੋ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਚ ਆਹ **“ਪਞ੍ਚਵਿਧਬਨ੍ਧਨਕਮ੍ਮਕਾਰਣਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯਾ”**ਤਿ। **ਸਕਟਵਾਹਨਾਦਿਕਾਲੇ**ਤਿ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਤਦਞ੍ਞਂ ਮਨੁਸ੍ਸੇਹਿ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨੇਹਿ ਚ ਵਿਬਾਧਿਯਮਾਨਕਾਲਂ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। **ਏਕਂ ਬੁਦ੍ਧਨ੍ਤਰ**ਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ਅਪਰਾਪਰਂ ਪੇਤੇਸੁਯੇਵ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਕਸਤ੍ਤਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਏਕਚ੍ਚਾਨਂ ਵਾ ਪੇਤਾਨਂ ਏਕਚ੍ਚਤਿਰਚ੍ਛਾਨਾਨਂ ਵਿਯ ਤਥਾ ਦੀਘਾਯੁਕਭਾਵਤੋ। ਤਥਾ ਹਿ ਕਾਲ਼ੋ ਨਾਗਰਾਜਾ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਅਧਿਗਤਰੂਪਦਸ੍ਸਨੋ।

ਏਵਂ ਆਨਿਸਂਸਦਸ੍ਸਾਵਿਨੋਤਿ ਵੀਰਿਯਾਯਤ੍ਤੋ **ਏਵ** ਸਬ੍ਬੋ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰੋ ਲੋਕਿਯੋ ਚ ਵਿਸੇਸਾਧਿਗਮੋਤਿ ਏਵਂ ਵੀਰਿਯੇ ਆਨਿਸਂਸਦਸ੍ਸਨਸੀਲਸ੍ਸ। **ਗਮਨਵੀਥਿ**ਨ੍ਤਿ ਸਪੁਬ੍ਬਭਾਗਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਗਾਮਿਨਿਂ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਪਟਿਪਦਂ। ਸਾ ਹਿ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਵਟ੍ਟਨਿਸ੍ਸਰਣਾਯ ਗਨ੍ਤਬ੍ਬਾ ਪਟਿਪਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬਾ ਪਟਿਪਦਾਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਗਮਨਵੀਥਿ ਨਾਮ। **ਕਾਯਦਲ਼੍ਹੀਬਹੁਲੋ**ਤਿ ਯਥਾ ਤਥਾ ਕਾਯਸ੍ਸ ਦਲ਼੍ਹੀਕਮ੍ਮਪਸੁਤੋ। **ਪਿਣ੍ਡ**ਨ੍ਤਿ ਰਟ੍ਠਪਿਣ੍ਡਂ। ਪਚ੍ਚਯਦਾਯਕਾਨਂ ਅਤ੍ਤਨਿ ਕਾਰਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਮਹਪ੍ਫਲਭਾਵਸ੍ਸ ਕਰਣੇਨ ਪਿਣ੍ਡਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖਾਯ ਪਟਿਪੂਜਨਾ **ਪਿਣ੍ਡਾਪਚਾਯਨਂ**।

ਨੀਹਰਨ੍ਤੋਤਿ ਪਤ੍ਤਤ੍ਥਵਿਕਤੋ ਨੀਹਰਨ੍ਤੋ। **ਤਂ ਸਦ੍ਦਂ ਸੁਤ੍ਵਾਤਿ ਤਂ** ਉਪਾਸਿਕਾਯ ਵਚਨਂ ਪਣ੍ਣਸਾਲਦ੍ਵਾਰੇ ਠਿਤੋਵ ਪਞ੍ਚਾਭਿਞ੍ਞਤਾਯ ਦਿਬ੍ਬਸੋਤੇਨ ਸੁਤ੍ਵਾ। ਮਨੁਸ੍ਸਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ ਦਿਬ੍ਬਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ ਅਨ੍ਤੇ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸਮ੍ਪਤ੍ਤੀਤਿ **ਤਿਸ੍ਸੋ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯੋ** । **ਦਾਤੁਂ ਸਕ੍ਖਿਸ੍ਸਸੀ**ਤਿ ‘‘ਤਯਿ ਕਤੇਨ ਦਾਨਮਯੇਨ ਵੇਯ੍ਯਾਵਚ੍ਚਮਯੇਨ ਚ ਪੁਞ੍ਞਕਮ੍ਮੇਨ ਖੇਤ੍ਤਵਿਸੇਸਭਾਵੂਪਗਮਨੇਨ ਅਪਰਾਪਰਂ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯੋ ਅਨ੍ਤੇ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਞ੍ਚ ਦਾਤੁਂ ਸਕ੍ਖਿਸ੍ਸਸੀ’’ਤਿ ਥੇਰੋ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਪੁਚ੍ਛਤਿ। **ਸਿਤਂ ਕਰੋਨ੍ਤੋ**ਵਾਤਿ ‘‘ਅਕਿਚ੍ਛੇਨੇਵ ਮਯਾ ਵਟ੍ਟਦੁਕ੍ਖਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤ’’ਨ੍ਤਿ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾਵਸਾਨੇ ਸਞ੍ਜਾਤਪਾਮੋਜ੍ਜਵਸੇਨ ਸਿਤਂ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਏਵ।

ਵਿਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨਨ੍ਤਿ ਜਾਤਿਧਮ੍ਮਕੁਲਧਮ੍ਮਾਦਿਲਙ੍ਘਨੇਨ ਅਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਨ੍ਨਂ। **ਏਵਂ** ਯਥਾ ਅਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਪੁਤ੍ਤੋ ਤਾਯ ਏਵ ਅਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਕੁਲਸਨ੍ਤਾਨਤੋ ਬਾਹਿਰੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਿਤੁ ਸਨ੍ਤਿਕਾ ਦਾਯਜ੍ਜਸ੍ਸ ਨ ਭਾਗੀ, ਏਵਂ **ਕੁਸੀਤੋਪਿ** ਤੇਨੇਵ ਕੁਸੀਤਭਾਵੇਨ ਅਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਸਤ੍ਥੁ ਸਨ੍ਤਿਕਾ ਲਦ੍ਧਬ੍ਬਅਰਿਯਧਨਦਾਯਜ੍ਜਸ੍ਸ ਨ ਭਾਗੀ। **ਆਰਦ੍ਧਵੀਰਿਯੋਵ ਲਭਤਿ** ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਜ੍ਜਨਤੋ। ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਵੀਰਿਯਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋਤਿ ਯੋਜਨਾ। ਏਵਂ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ।

ਮਹਾਤਿ ਸੀਲਾਦੀਹਿ ਗੁਣੇਹਿ ਮਹਨ੍ਤੋ ਵਿਪੁਲੋ ਅਨਞ੍ਞਸਾਧਾਰਣੋ। ਤਂ ਪਨਸ੍ਸ ਗੁਣਮਹਤ੍ਤਂ ਦਸਸਹਸ੍ਸਿਲੋਕਧਾਤੁਕਮ੍ਪਨੇਨ ਲੋਕੇ ਪਾਕਟਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **“ਸਤ੍ਥੁਨੋ ਹੀ”**ਤਿਆਦਿਮਾਹ।

ਯਸ੍ਮਾ ਸਤ੍ਥੁਸਾਸਨੇ ਪਬ੍ਬਜਿਤਸ੍ਸ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜੁਪਗਮੇਨ ਸਕ੍ਯਪੁਤ੍ਤਿਯਭਾਵੋ ਸਮ੍ਪਜਾਯਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਬੁਦ੍ਧਪੁਤ੍ਤਭਾਵਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **“ਅਸਮ੍ਭਿਨ੍ਨਾਯਾ”**ਤਿਆਦਿਮਾਹ।

ਅਲਸਾਨੰ ਭਾਵਨਾਯ ਨਾਮਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਅਜਾਨਨ੍ਤਾਨੰ ਕਾਯਦਲ੍ਹੀਬਹੁਲਾਨੰ ਯਾਵਦਤ੍ਥੰ ਭੁਞ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਸੇਯ੍ਯਸੁਖਾਦਿਅਨੁਯੁਞ੍ਜਨਕਾਨੰ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਕਥਿਕਾਨੰ ਪੁਗ੍ਗਲਾਨੰ ਦੂਰਤੋ ਵਜ੍ਜਨਾ **ਕੁਸੀਤਪੁਗ੍ਗਲਪਰਿਵਜ੍ਜਨਾ**। ''ਦਿਵਸੰ ਚਙ੍ਕਮੇਨ ਨਿਸਜ੍ਜਾਯਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੪੨੩; ੩.੭੫; ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੪.੧੨੦; ਅ॰ ਨਿ॰ ੩.੧੬; ਵਿਭ॰ ੫੧੯; ਮਹਾਨਿ॰ ੧੬੧) ਭਾਵਨਾਰਮ੍ਭਵਸੇਨ ਆਰਦ੍ਧਵੀਰਿਯਾਨੰ ਦਲ੍ਹਪਰਕ੍ਕਮਾਨੰ ਕਾਲੇਨ ਕਾਲੰ ਉਪਸਙ੍ਕਮਨਾ **ਆਰਦ੍ਧਵੀਰਿਯਪੁਗ੍ਗਲਸੇਵਨਾ**। ਤੇਨਾਹ – "**ਕੁਚ੍ਛਿਂ ਪੂਰੇਤ੍ਵਾ**"ਤਿਆਦਿ। **ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗੇ** ਪਨ ਜਾਤਿਮਹਤ੍ਤਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰਿਮਹਤ੍ਤਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾਤਿ ਇਦੰ ਦ੍ਵਯੰ ਨ ਗਹਿਤੰ, ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਵਿਨੋਦਨਤਾ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਤਾਤਿ ਇਦੰ ਦ੍ਵਯੰ ਗਹਿਤੰ। ਤਤ੍ਥ ਆਨਿਸੰਸਦਸ੍ਸਾਵਿਤਾਯ ਏਵ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾ ਗਹਿਤਾ ਹੋਤਿ ਲੋਕਿਯਲੋਕੁਤ੍ਤਰਵਿਸੇਸਾਧਿਗਮਸ੍ਸ ਵੀਰਿਯਾਯਤ੍ਤਤਾਦਸ੍ਸਨਭਾਵਤੋ। ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਵਿਨੋਦਨੰ ਤਦਧਿਮੁਤ੍ਤਤਾਯ ਏਵ ਗਹਿਤੰ, ਵੀਰਿਯੁਪ੍ਪਾਦਨੇ ਯੁਤ੍ਤਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਵਿਨੋਦਨੰ ਅਤ੍ਥਸਿਦ੍ਧਮੇਵ। ਤਤ੍ਥ ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਵਿਨੋਦਨ-ਕੁਸੀਤਪੁਗ੍ਗਲਪਰਿਵਜ੍ਜਨ-ਆਰਦ੍ਧਵੀਰਿਯਪੁਗ੍ਗਲਸੇਵਨ-ਤਦਧਿਮੁਤ੍ਤਤਾ ਪਟਿਪਕ੍ਖਵਿਧਮਨਪਚ੍ਚਯੂਪਸੰਹਾਰਵਸੇਨ, ਅਪਾਯਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾਦਯੋ ਸਮੁਤ੍ਤੇਜਨਵਸੇਨ ਵੀਰਿਯਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਕਾ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ।

ਪੁਰਿਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਪੀਤਿ ਪਰਤੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਕਪੀਤਿਯਾ ਕਾਰਣਭਾਵਤੋ "**ਪੀਤਿਯੇਵ ਪੀਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਟ੍ਠਾਨੀਯਾ ਧਮ੍ਮਾ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਤਸ੍ਸਾ ਪਨ ਬਹੁਸੋ ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਪੁਥੁਤ੍ਤੰ ਉਪਾਦਾਯ ਬਹੁਵਚਨਨਿਦ੍ਦੇਸੋ, ਯਥਾ ਸਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਏਵੰ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿ, **ਤਸ੍ਸਾ ਉਪ੍ਪਾਦਕਮਨਸਿਕਾਰੋ**।

ਬੁਦ੍ਧਾਨੁਸ੍ਸਤਿਯਾ ਉਪਚਾਰਸਮਾਧਿਨਿਟ੍ਠਤ੍ਤਾ ਵੁਤ੍ਤੰ "**ਯਾਵ ਉਪਚਾਰਾ**"ਤਿ। **ਸਕਲਸਰੀਰੰ ਫਰਮਾਨੋ**ਤਿ ਪੀਤਿਸਮੁਟ੍ਠਾਨੇਹਿ ਪਣੀਤਰੂਪੇਹਿ ਸਕਲਸਰੀਰੰ ਫਰਮਾਨੋ। ਧਮ੍ਮਗੁਣੇ ਅਨੁਸ੍ਸਰਨ੍ਤਸ੍ਸਪਿ ਯਾਵ ਉਪਚਾਰਾ ਸਕਲਸਰੀਰੰ ਫਰਮਾਨੋ ਪੀਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ। ਏਵੰ ਸੇਸਅਨੁਸ੍ਸਤੀਸੁ ਪਸਾਦਨੀਯਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾਯਞ੍ਚ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬੰ ਤਸ੍ਸਾਪਿ ਵਿਮੁਤ੍ਤਾਯਤਨਭਾਵੇਨ ਤਗ੍ਗਤਿਕਤ੍ਤਾ। **ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ...ਪੇ॰... ਸਮੁਦਾਚਰਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਇਦਞ੍ਚ ਉਪਸਮਾਨੁਸ੍ਸਤਿਦਸ੍ਸਨੰ। ਸਙ੍ਖਾਰਾਨਞ੍ਹਿ ਸਪ੍ਪਦੇਸਵੂਪਸਮੇਪਿ ਨਿਪ੍ਪਦੇਸਵੂਪਸਮੇ ਵਿਯ ਤਥਾ ਪਞ੍ਞਾਯ ਪਵਤ੍ਤਿਤੋ ਭਾਵਨਾਮਨਸਿਕਾਰੋ ਕਿਲੇਸਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਸਮਤ੍ਥੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਉਪਚਾਰਸਮਾਧਿਂ ਆਵਹਨ੍ਤੋ ਤਥਾਰੂਪਪੀਤਿਸੋਮਨਸ੍ਸਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਪੀਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਾਯ ਹੋਤੀਤਿ। ਪਸਾਦਨੀਯੇਸੁ ਠਾਨੇਸੁ ਪਸਾਦਸਿਨੇਹਾਭਾਵੇਨ ਥੁਸਸਮਹਦਯਤਾ ਲੂਖਤਾ, ਸਾ ਤਤ੍ਥ ਆਦਰਗਾਰਵਾਕਰਣੇਨ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤੀਤਿ ਆਹ "**ਅਸਕ੍ਕਚ੍ਚਕਿਰਿਯਾਯ ਸਂਸੂਚਿਤਲੂਖਭਾਵੇ**"ਤਿ।

ਕਾਯਚਿਤ੍ਤਦਰਥਵੂਪਸਮਲਕ੍ਖਣਾ ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿ ਏਵ ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ, ਤਸ੍ਸ **ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਸ੍ਸ**।

ਪਣੀਤਭੋਜਨਸੇਵਨਤਾਤਿ ਪਣੀਤਸਪ੍ਪਾਯਭੋਜਨਸੇਵਨਤਾ। **ਉਤੁਇਰਿਯਾਪਥਸੁਖ**ਗ੍ਗਹਣੇਨ ਸਪ੍ਪਾਯਉਤੁਇਰਿਯਾਪਥਗ੍ਗਹਣੰ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। ਤਞ੍ਹਿ ਤਿਵਿਧਂ ਸਪ੍ਪਾਯਂ ਸੇਵਿਯਮਾਨੰ ਕਾਯਸ੍ਸ ਕਲ੍ਲਤਾਪਾਦਨਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਕਲ੍ਲਤੰ ਆਵਹਨ੍ਤੰ ਦੁਵਿਧਾਯਪਿ ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਯਾ ਕਾਰਣੰ ਹੋਤਿ। ਅਹੇਤੁਕੰ ਸਤ੍ਤੇਸੁ ਲਬ੍ਭਮਾਨੰ ਸੁਖੰ ਦੁਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਅਯਮੇਕੋ ਅਨ੍ਤੋ, ਇਸ੍ਸਰਾਦਿਵਿਸਮਹੇਤੁਕਨ੍ਤਿ ਪਨ ਅਯਂ ਦੁਤਿਯੋ, ਏਤੇ ਉਭੋ ਅਨ੍ਤੇ ਅਨੁਪਗਮ੍ਮ ਯਥਾਸਕੰ ਕਮ੍ਮੁਨਾ ਹੋਤੀਤਿ ਅਯਂ ਮਜ੍ਝਿਮਾ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿ। ਮਜ੍ਝਤ੍ਤੋ ਪਯੋਗੋ ਯਸ੍ਸ ਹੋਤਿ ਮਜ੍ਝਤ੍ਤਪਯੋਗੋ, ਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋ **ਮਜ੍ਝਤ੍ਤਪਯੋਗਤਾ**। ਅਯਞ੍ਹਿ ਪਹਾਯ ਸਾਰਦ੍ਧਕਾਯਤੰ ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਕਾਯਤਾਯ ਕਾਰਣੰ ਹੋਨ੍ਤੀ ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਦ੍ਵਯੰ ਆਵਹਤਿ, ਏਤੇਨੇਵ ਸਾਰਦ੍ਧਕਾਯਪੁਗ੍ਗਲਪਰਿਵਜ੍ਜਨਪਸ੍ਸਦ੍ਧਕਾਯਪੁਗ੍ਗਲਵਸੇਨਾਨੰ ਤਦਾਵਹਨਤਾ ਸਂਵਣ੍ਣਿਤਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ।

ਯਥਾਸਮਾਹਿਤਾਕਾਰਸਲ੍ਲਕ੍ਖਣਵਸੇਨ ਗਯ੍ਹਮਾਨੋ ਪੁਰਿਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਸਮਥੋ ਏਵ **ਸਮਥਨਿਮਿਤ੍ਤਂ**। ਨਾਨਾਰਮ੍ਮਣੇ ਪਰਿਬ੍ਭਮਨੇਨ ਵਿਵਿਧਂ ਅਗ੍ਗਂ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ ਬਜਗ੍ਗੋ, ਵਿਕ੍ਖੇਪੋ। ਤਥਾ ਹਿ ਸੋ ਅਨਵਟ੍ਠਾਨਰਸੋ ਭਨ੍ਤਤਾਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨੋ ਚ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਏਕਗ੍ਗਤਾਭਾਵਤੋ

ਬਜਗ੍ਗਪਟਿਪਕ੍ਖੋਤਿ **ਅਬਜਗ੍ਗੋ,** ਸਮਾਧਿ। ਸੋ ਏਵ ਨਿਮਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵਿਯ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ। ਤੇਨਾਹ **“ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਟ੍ਠੇਨ ਚ ਅਬਜਗ੍ਗਨਿਮਿਤ੍ਤ”**ਨ੍ਤਿ।

ਵਤ੍ਥਵਿਸਦਕਿਰਿਯਾ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸਮਤ੍ਤਪਟਿਪਾਦਨਾ ਚ ਪਞ੍ਞਾਵਹਾ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਸਮਾਧਾਨਾਵਹਾਪਿ ਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਸਮਾਧਾਨਾਵਹਭਾਵੇਨੇਵ ਪਞ੍ਞਾਵਹਭਾਵਤੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ **“ਵਤ੍ਥਵਿਸਦ...ਪੇ॰... ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ”**ਤਿ।

ਕਰਣਭਾਵਨਾਕੋਸਲ੍ਲਾਨਂ ਅਵਿਨਾਭਾਵਤੋ, ਰਕ੍ਖਣਕੋਸਲ੍ਲਸ੍ਸ ਚ ਤਮ੍ਮੂਲਕਤ੍ਤਾ **“ਨਿਮਿਤ੍ਤਕੁਸਲਤਾ ਨਾਮ ਕਸਿਣਨਿਮਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਗ੍ਗਹਣਕੁਸਲਤਾ”**ਇਚ੍ਚੇਵ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਕਸਿਣਨਿਮਿਤ੍ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਚ ਨਿਦਸ੍ਸਨਮਤ੍ਤਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਅਸੁਭਨਿਮਿਤ੍ਤਸ੍ਸਾਦਿਕਸ੍ਸਪਿ ਹਿ ਯਸ੍ਸ ਕਸ੍ਸਚਿ ਞਾਣੁਪ੍ਪਤ੍ତਿਨਿਮਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਗ੍ਗਹਣਕੋਸਲ੍ਲਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤਕੁਸਲਤਾ ਏਵਾਤਿ।

ਅਤਿਸਿਥਿਲਵੀਰਿਯਤਾਦੀਹੀਤਿ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਪਞ੍ਞਾਪਯੋਗਮਨ੍ਦਤਂ ਪਮੋਦਵੇਕਲ੍ਲਞ੍ਚ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। **ਤਸ੍ਸ ਪਗ੍ਗਹਣ**ਨ੍ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਲੀਨਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਵਿਚਯਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾਦਿਸਮੁਟ੍ਠਾਪਨੇਨ ਲਯਾਪਤ੍ਤਿਤੋ ਸਮੁਦ੍ਧਰਣਂ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ ਭਗਵਤਾ –

> ‘‘ਯਸ੍ਮਿਞ੍ਚ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਮਯੇ ਲੀਨਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਕਾਲੋ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਧਮ੍ਮਵਿਚਯਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਸ੍ਸ ਭਾਵਨਾਯ, ਕਾਲੋ ਵੀਰਿਯਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਸ੍ਸ ਭਾਵਨਾਯ, ਕਾਲੋ ਪੀਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਸ੍ਸ ਭਾਵਨਾਯ । ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਲੀਨਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਚਿਤ੍ਤਂ, ਤਂ ਏਤੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸੁਸਮੁਟ੍ਠਾਪਯਂ ਹੋਤਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪੁਰਿਸੋ ਪਰਿਤ੍ਤਂ ਅਗ੍ਗਿਂ ਉਜ੍ਜਾਲੇਤੁਕਾਮੋ ਅਸ੍ਸ, ਸੋ ਤਤ੍ਥ ਸੁਕ੍ਖਾਨਿ ਚੇਵ ਤਿਣਾਨਿ ਪਕ੍ਖਿਪੇਯ੍ਯ, ਸੁਕ੍ਖਾਨਿ ਚ ਗੋਮਯਾਨਿ ਪਕ੍ਖਿਪੇਯ੍ਯ, ਸੁਕ੍ਖਾਨਿ ਚ ਕਟ੍ਠਾਨਿ ਪਕ੍ਖਿਪੇਯ੍ਯ, ਮੁਖਵਾਤਞ੍ਚ ਦਦੇਯ੍ਯ, ਨ ਚ ਪਂਸੁਕੇਨ ਓਕਿਰੇਯ੍ਯ, ਭਬ੍ਬੋ ਨੁ ਖੋ ਸੋ ਪੁਰਿਸੋ ਪਰਿਤ੍ਤਂ ਅਗ੍ਗਿਂ ਉਜ੍ਜਾਲੇਤੁਨ੍ਤਿ? ਏਵਂ ਸਨ੍ਤੇ’’ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੫.੨੩੪)।

ਏਤ੍ਥ ਚ ਯਥਾਸਕਂ ਆਹਾਰਵਸੇਨ ਧਮ੍ਮਵਿਚਯਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾਦੀਨਂ ਭਾਵਨਾ ਸਮੁਟ੍ਠਾਪਨਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ, ਸਾ ਅਨਨ੍ਤਰਂ ਵਿਭਾਵਿਤਾ ਏਵ।

ਅਚ੍ਚਾਰਦ੍ਧਵੀਰਿਯਤਾਦੀਹੀਤਿ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਪਞ੍ਞਾਪਯੋਗਬਲਵਤਂ ਪਮੋਦੁਪ੍ਪਿਲਾਵਨਞ੍ਚ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। **ਤਸ੍ਸ ਨਿਗ੍ਗਹਣ**ਨ੍ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਉਦ੍ਧਤਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਮਾਧਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾਦਿਸਮੁਟ੍ਠਾਪਨੇਨ ਉਦ੍ਧਤਾਪਤ੍ਤਿਤੋ ਨਿਸੇਧਨਂ। ਵੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਚੇਤਂ ਭਗਵਤਾ –

> ‘‘ਯਸ੍ਮਿਞ੍ਚ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਮਯੇ ਉਦ੍ਧਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਕਾਲੋ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਸ੍ਸ ਭਾਵਨਾਯ, ਕਾਲੋ ਸਮਾਧਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਸ੍ਸ ਭਾਵਨਾਯ, ਕਾਲੋ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਸ੍ਸ ਭਾਵਨਾਯ। ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਉਦ੍ਧਤਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਚਿਤ੍ਤਂ, ਤਂ ਏਤੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸੁਵੂਪਸਮਯਂ ਹੋਤਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪੁਰਿਸੋ ਮਹਨ੍ਤਂ ਅਗ੍ਗਿਕ੍ਖਨ੍ਧਂ ਨਿਬ੍ਬਾਪੇਤੁਕਾਮੋ ਅਸ੍ਸ, ਸੋ ਤਤ੍ਥ ਅਲ੍ਲਾਨਿ ਚੇਵ ਤਿਣਾਨਿ...ਪੇ॰... ਪਂਸੁਕੇਨ ਚ ਓਕਿਰੇਯ੍ਯ, ਭਬ੍ਬੋ ਨੁ ਖੋ ਸੋ ਪੁਰਿਸੋ ਮਹਨ੍ਤਂ ਅਗ੍ਗਿਕ੍ਖਨ੍ਧਂ ਨਿਬ੍ਬਾਪੇਤੁਨ੍ਤਿ? ਏਵਂ ਭਨ੍ਤੇ’’ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੫.੨੩੪)।

ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਯਥਾਸਕਂ ਆਹਾਰਵਸੇਨ ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾਦੀਨਂ ਭਾਵਨਾ ਸਮੁਟ੍ਠਾਪਨਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਤਤ੍ਥ ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਸ੍ਸ ਭਾਵਨਾ ਵੁਤ੍ਤਾ ਏਵ, ਸਮਾਧਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਸ੍ਸ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨਾ, ਇਤਰਸ੍ਸ ਅਨਨ੍ਤਰਂ ਵਕ੍ਖਤਿ।

ਪਞ੍ਞਾਪਯੋਗਮਨ੍ਦਤਾਯਾਤਿ ਪਞ੍ਞਾਬ੍ਯਾਪਾਰਸ੍ਸ ਅਪ੍ਪਭਾਵੇਨ। ਯਥਾ ਹਿ ਦਾਨਂ ਅਲੋਭਪ੍ਪਧਾਨਂ, ਸੀਲਂ ਅਦੋਸਪ੍ਪਧਾਨਂ, ਏਵਂ ਭਾਵਨਾ ਅਮੋਹਪ੍ਪਧਾਨਾ। ਤਤ੍ਥ ਯਦਾ ਪਞ੍ਞਾ ਨ ਬਲਵਤੀ ਹੋਤਿ, ਤਦਾ ਭਾਵਨਾ ਪੁਬ੍ਬੇਨਾਪਰਂ ਵਿਸੇਸਾਵਹਾ ਨ ਹੋਤਿ, ਅਨਭਿਸਙ੍ਖਤੋ ਵਿਯ ਆਹਾਰੋ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਯੋਗਿਨੋ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਭਿਰੁਚਿਂ ਨ ਜਨੇਤਿ, ਤੇਨ ਤਂ ਨਿਰਸ੍ਸਾਦਂ ਹੋਤਿ, ਤਥਾ ਭਾਵਨਾਯ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਅਵੀਥਿਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਉਪਸਮਸੁਖਂ ਨ ਵਿਨ੍ਦਤਿ, ਤੇਨਾਪਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨਿਰਸ੍ਸਾਦਂ ਹੋਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ **“ਪਞ੍ਞਾਪਯੋਗ...ਪੇ॰... ਨਿਰਸ੍ਸਾਦਂ**

ਹੋਤੀ"ਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਸੰਵੇਗੁਪ੍ਪਾਦਨਂ ਪਸਾਦੁਪ੍ਪਾਦਨਞ੍ਚ ਤਿਕਿਚ੍ਛਨਨ੍ਤਿ ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਅਟ੍ਠ ਸਂਵੇਗਵਤ੍ਥੂਨੀ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ ਜਾਤਿਜਰਾਬ੍ਯਾਧਿਮਰਣਾਨਿ ਯਥਾਰਹਂ ਸੁਗਤਿਯਂ ਦੁਗ੍ਗਤਿਯਞ੍ਚ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਤਦਞ੍ਞਮੇਵ ਪਞ੍ਚਵਿਧਬਨ੍ਧਨਾਦਿ-ਖੁਪ੍ਪਿਪਾਸਾਦਿ-ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਵਿਬਾਧਨਾਦਿਹੇਤੁਕਂ ਅਪਾਯਦੁਕ੍ਖਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ, ਤਯਿਦਂ ਸਬ੍ਬਂ ਤੇਸਂ ਤੇਸਂ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਭਵਨਿਸ੍ਸਿਤਂ ਗਹਿਤਨ੍ਤਿ ਅਤੀਤੇ ਅਨਾਗਤੇ ਚ ਕਾਲੇ ਵਟ੍ਟਮੂਲਕਦੁਕ੍ਖਾਨਿ ਇਮਿਸੁਂ ਗਹਿਤਾਨਿ। ਯੇ ਪਨ ਸਤ੍ਤਾ ਆਹਾਰੂਪਜੀਵਿਨੋ, ਤਤ੍ਥ ਚ ਉਟ੍ਠਾਨਫਲੂਪਜੀਵਿਨੋ, ਤੇਸਂ ਅਞ੍ਞੇਹਿ ਅਸਾਧਾਰਣਂ ਜੀਵਿਕਦੁਕ੍ਖਂ ਅਟ੍ਠਮਂ ਸਂਵੇਗਵਤ੍ਥੁ ਗਹਿਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। **ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਸਮਯੇ ਸਮ੍ਪਹਂਸਨਤਾ**ਤਿ ਅਯਂ ਸਮ੍ਪਹਂਸਿਤਬ੍ਬਸਮਯੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਤੇਨ ਸਂਵੇਜਨਵਸੇਨ ਚੇਵ ਪਸਾਦੁਪ੍ਪਾਦਨਵਸੇਨ ਚ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਪਹਂਸਨਾ, ਸਂਵੇਗਜਨਨਪੁਬ੍ਬਕਪਸਾਦੁਪ੍ਪਾਦਨੇਨ ਭਾਵਨਾਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਤੋਸਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਤ੍ਤਿਂ ਆਗਮ੍ਮਾਤਿ ਲੀਨੁਦ੍ਧਚ੍ਚਵਿਰਹੇਨ ਸਮਥਵੀਥਿਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਚ ਸਮ੍ਮਾ ਅਵਿਸਮਂ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਭਾਵਨਾਪਟਿਪਤ੍ਤਿਂ ਆਗਮ੍ਮ। **ਅਲੀਨ**ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਕੋਸਜ੍ਜਪਕ੍ਖਿਯਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਨਧਿਮਤ੍ਤਤਾਯ **ਅਲੀਨਂ,** ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਪਕ੍ਖਿਯਾਨਂ ਅਨਧਿਮਤ੍ਤਤਾਯ **ਅਨੁਦ੍ਧਤਂ,** ਪਞ੍ਞਾਪਯੋਗਸਤ੍ਤਿਯਾ ਉਪਸਮਸੁਖਾਧਿਗਮੇਨ ਚ **ਅਨਿਰਸ੍ਸਾਦਂ,** ਤਤੋ ਏਵ **ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਸਮਪ੍ਪਵਤ੍ਤਂ ਸਮਥਵੀਥਿਪਟਿਪਨ੍ਨਞ੍ਚ**। ਤਤ੍ਥ ਅਲੀਨਤਾਯ **ਪਗ੍ਗਹੇ,** ਅਨੁਦ੍ਧਤਤਾਯ **ਨਿਗ੍ਗਹੇ,** ਅਨਿਰਸ੍ਸਾਦਤਾਯ **ਸਮ੍ਪਹਂਸਨੇ ਨ ਬ੍ਯਾਪਾਰਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿ,** ਅਲੀਨਾਨੁਦ੍ਧਤਤਾਹਿ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਸਮਪ੍ਪਵਤ੍ਤਂ, ਅਨਿਰਸ੍ਸਾਦਤਾਯ ਸਮਥਵੀਥਿਪਟਿਪਨ੍ਨਂ। ਸਮਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਵਾ **ਅਲੀਨਂ ਅਨੁਦ੍ਧਤਂ,** ਸਮਥਵੀਥਿਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ **ਅਨਿਰਸ੍ਸਾਦ**ਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। **ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਸਮਯੇ ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਨਤਾ**ਤਿ ਅਯਂ ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਸਮਯੇ ਭਾਵਨਾਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਗ੍ਗਹਨਿਗ੍ਗਹਸਮ੍ਪਹਂਸਨੇਸੁ ਬ੍ਯਾਵਟਤਾਸਙ੍ਖਾਤਂ ਪਟਿਪਕ੍ਖਂ ਅਭਿਭੁਯ੍ਯ ਪੇਕ੍ਖਨਾ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

ਪਟਿਪਕ੍ਖਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਤੋ ਵੂਪਸ੍ਸਨਾਯ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਭਾਵੂਪਗਮਨਤੋ ਚ ਉਪਚਾਰਜ੍ਝਾਨਮ੍ਪਿ ਸਮਾਦਾਨਕਿਚ੍ਚਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿਯਾ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਸਮਾਹਿਤਭਾਵਸਾਧਨਮੇਵਾਤਿ ਤਤ੍ਥ ਸਮਧੁਰਭਾਵੇਨਾਹ "**ਉਪਚਾਰਂ ਵਾ ਅਪ੍ਪਨਂ ਵਾ**"ਤਿ।

ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਟ੍ਠਾਨੀਯਾ ਧਮ੍ਮਾਤਿ ਏਤ੍ਥ ਯਂ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ, ਤਂ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਾਨੁਸਾਰੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਅਨੁਰੋਧਵਿਰੋਧਵਿਪ੍ਪਹਾਨਵਸੇਨ ਮਜ੍ਝਤ੍ਤਭਾਵੋ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਸ੍ਸ ਕਾਰਣਂ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਤਿ ਸਿਜ੍ਝਨਤੋ, ਅਸਤਿ ਚ ਅਸਿਜ੍ਝਨਤੋ, ਸੋ ਚ ਮਜ੍ਝਤ੍ਤਭਾਵੋ ਵਿਸਯਵਸੇਨ ਦੁਵਿਧੋਤਿ ਆਹ "**ਸਤ੍ਤਮਜ੍ਝਤ੍ਤਤਾ ਸਙ੍ਖਾਰਮਜ੍ਝਤ੍ਤਤਾ**"ਤਿ। ਤਦੁਭਯੇ ਚ ਵਿਰੁਜ੍ਝਨਂ ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਭਾਵਨਾਯ ਏਵ ਦੂਰੀਕਤਨ੍ਤਿ ਅਨੁਰੁਜ੍ਝਨਸ੍ਸੇਵ ਪਹਾਨਵਿਧਿਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੇਨ "**ਸਤ੍ਤਮਜ੍ਝਤ੍ਤਤਾ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤੇਨੇਵਾਹ "**ਸਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਰਕੇਲਾਯਨਪੁਗ੍ਗਲਪਰਿਵਜ੍ਜਨਤਾ**"ਤਿ। ਉਪੇਕ੍ਖਾਯ ਹਿ ਵਿਸੇਸਤੋ ਰਾਗੋ ਪਟਿਪਕ੍ਖੋ। ਤਥਾ ਚਾਹ ''ਉਪੇਕ੍ਖਾ ਰਾਗਬਹੁਲਸ੍ਸ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗੋ''ਤਿ (ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ੧.੨੬੯)।

ਦ੍ਵੀਹਾਕਾਰੇਹੀਤਿ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸਕਤਾਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਂ ਅਤ੍ਤਸੁਞ੍ਞਤਾਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਨ੍ਤਿ ਇਮੇਹਿ ਦ੍ਵੀਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ। **ਦ੍ਵੀਹੇ**ਵਾਤਿ ਅਵਧਾਰਣਂ ਸਙ੍ਖ੍ਯਾਸਮਾਨਤਾਯ। **ਅਸ੍ਸਾਮਿਕਭਾਵੋ** ਅਨਤ੍ਤਨਿਯਤਾ। ਸਤਿ ਹਿ ਅਤ੍ਤਨਿ ਤਸ੍ਸ ਕਿਞ੍ਚਨਭਾਵੇਨ ਚੀਵਰਂ ਅਞ੍ਞਞ੍ਚ ਕਿਞ੍ਚਿ ਅਤ੍ਤਨਿਯਂ ਨਾਮ ਸਿਯਾ, ਸੋ ਪਨ ਕੋਚਿ ਨਤ੍ਥੇਵਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਅਨਦ੍ਧਨਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਨ ਅਦ੍ਧਾਨਕ੍ਖਮਂ, ਨ ਚਿਰਟ੍ਠਾਯਿ ਇਤ੍ਤਰਂ ਅਨਿਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਤਾਵਕਾਲਿਕ**ਨ੍ਤਿ ਤਸ੍ਸੇਵ ਵੇਵਚਨਂ।

ਮਮਾਯਤੀਤਿ ਮਮਤ੍ਤਂ ਕਰੋਤਿ, ''ਮਮ''ਨ੍ਤਿ ਤਣ੍ਹਾਯ ਪਰਿਗ੍ਗਯ੍ਹ ਤਿਟ੍ਠਤਿ। **ਧਨਾਯਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਧਨਂ ਦ੍ਰਬ੍ਯਂ ਕਰੋਨ੍ਤਾ।

ਅਯਂ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਦੇਸਨਾ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਮਗ੍ਗਵਸੇਨ ਦੇਸਿਤਾਤਿ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਿਯਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੇ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ "**ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਪਰਿਗ੍ਗਾਹਿਕਾ ਸਤਿ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚ**"ਨ੍ਤਿ।

ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਪਬ੍ਬਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਚਤੁਸਚ੍ਚਪਬ੍ਬਵਣ੍ਣਨਾ

੧੧੯. **ਯਥਾਸਭਾਵਤੋ**ਤਿ ਅਵਿਪਰੀਤਸਭਾਵਤੋ ਬਾਧਨਲਕ੍ਖਣਤੋ, ਯੋ ਯੋ ਵਾ ਸਭਾਵੋ **ਯਥਾਸਭਾਵੋ**, ਤਤੋ, ਰੁਪ੍ਪਨਾਦਿਕਕ੍ਖਲ਼ਾਦਿਸਭਾਵਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਜਨਿਕਂ ਸਮੁਟ੍ਠਾਪਿਕ**ਨ੍ਤਿ ਪਵਤ੍ਤਲਕ੍ਖਣਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਜਨਿਕਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤਲਕ੍ਖਣਸ੍ਸ ਸਮੁਟ੍ਠਾਪਿਕਂ। **ਪੁਰਿਮਤਣ੍ਹ**ਨ੍ਤਿ ਦੁਕ੍ਖਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਤੋ ਪੁਰੇਤਰਸਿਦ੍ਧਂ ਤਣ੍ਹਂ।

ਸਸਨ੍ਤਤਿਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾਨਂ ਦੁਕ੍ਖਸਮੁਦਯਾਨਂ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਭਾਵੇਨ ਪਰਿਗ੍ਗਯ੍ਹਮਾਨੋ ਨਿਰੋਧੋਪਿ ਸਸਨ੍ਤਤਿਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨੋ ਵਿਯ ਹੋਤੀਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਾ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਸਚ੍ਚਾਨੀ**"ਤਿ। **ਪਰਸ੍ਸ** ਵਾਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ – ''ਇਮਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਬ੍ਯਾਮਮਤ੍ਤੇ ਕਲ਼ੇਵਰੇ ਸਸਞ੍ਞਿਮ੍ਹਿ ਸਮਨਕੇ ਲੋਕਞ੍ਚ ਪਞ੍ਞਪੇਮਿ, ਲੋਕਸਮੁਦਯਞ੍ਚ ਪਞ੍ਞਪੇਮਿ, ਲੋਕਨਿਰੋਧਞ੍ਚ ਪਞ੍ਞਪੇਮਿ, ਲੋਕਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨਿਪਟਿਪਦਞ੍ਚ ਪਞ੍ਞਪੇਮੀ''ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੦੭)। ਕਥਂ ਪਨ ਆਦਿਕਮ੍ਮਿਕੋ ਨਿਰੋਧਸਚ੍ਚਾਨਿ ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤੀਤਿ? ਅਨੁਸ੍ਸਵਾਦਿਸਿਦ੍ਧਮਾਕਾਰਂ ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਏਵਞ੍ਚ ਕਤ੍ਵਾ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੇ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸਪਿ ਪਰਿਗ੍ਗਹੋ ਨ ਵਿਰੁਜ੍ਝਤਿ। **ਯਥਾਸਮ੍ਭਵਤੋ**ਤਿ ਸਮ੍ਭਵਾਨੁਰੂਪਂ, ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਨਿਰੋਧਸਚ੍ਚਂ ਸੇਸਸਚ੍ਚਵਸੇਨ ਸਮੁਦਯਵਯਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਚਤੁਸਚ੍ਚਪਬ੍ਬਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

''ਅਟ੍ਠਿਕਸਙ੍ਖਲਿਕਂ ਸਮਂਸ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਕਾ ਸਤ੍ਤ ਸਿਵਥਿਕਾ ਅਟ੍ਠਿਕਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਤਾਯ ਇਤਰਾਸਂ ਉਦ੍ਧੁਮਾਤਕਾਦੀਨਂ ਸਭਾਵੇਨੇਵਾਤਿ ਨਵਨ੍ਨਂ ਸਿਵਥਿਕਾਨਂ ਅਪ੍ਪਨਾਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਤਾ ਵੁਤ੍ਤਾ। **ਦ੍ਵੇਯੇ**ਵਾਤਿ ''ਆਨਾਪਾਨਂ, ਦ੍ਵਤ੍ਤਿਂਸਾਕਾਰੋ''ਤਿ ਇਮਾਨਿ ਦ੍ਵੇਯੇਵ। **ਅਭਿਨਿਵੇਸੋ**ਤਿ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਭਿਨਿਵੇਸੋ, ਸੋ ਪਨ ਸਮ੍ਮਸਨੀਯਧਮ੍ਮੇ ਪਰਿਗ੍ਗਹੋ। ਇਰਿਯਾਪਥਾ ਆਲੋਕਿਤਾਦਯੋ ਚ ਰੂਪਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਵਤ੍ਥਾਵਿਸੇਸਮਤ੍ਤਤਾਯ ਨ ਸਮ੍ਮਸਨੁਪਗਾ ਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿਆਦਯੋ ਵਿਯ। ਨੀਵਰਣਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ ਆਦਿਤੋ ਨ ਪਰਿਗ੍ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਇਰਿਯਾਪਥ...ਪੇ॰... ਨ ਜਾਯਤੀ**"ਤਿ। ਕੇਸਾਦਿਅਪਦੇਸੇਨ ਤਦੁਪਾਦਾਨਧਮ੍ਮਾ ਵਿਯ ਇਰਿਯਾਪਥਾਦਿਅਪਦੇਸੇਨ ਤਦਵਤ੍ਥਾ ਰੂਪਧਮ੍ਮਾ ਪਰਿਗ੍ਗਯ੍ਹਨ੍ਤਿ, ਨੀਵਰਣਾਦਿਮੁਖੇਨ ਚ ਤਂ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਤਂਨਿਸ੍ਸਯਧਮ੍ਮਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ ਮਹਾਸੀਵਤ੍ਥੇਰੋ **"ਇਰਿਯਾਪਥਾਦੀਸੁਪਿ ਅਭਿਨਿਵੇਸੋ ਜਾਯਤੀ**"ਤਿ ਆਹ। **ਅਤ੍ਥਿ ਨੁ ਖੋ ਮੇ**ਤਿਆਦਿ ਪਨ ਸਭਾਵਤੋ ਇਰਿਯਾਪਥਾਦੀਨਂ ਆਦਿਕਮ੍ਮਿਕਸ੍ਸ ਅਨਿਚ੍ਛਿਤਭਾਵਦਸ੍ਸਨਂ। ਅਪਰਿਞ੍ਞਾਪੁਬ੍ਬਿਕਾ ਹਿ ਪਰਿਞ੍ਞਾਤਿ।

੧੩੭. ਕਾਮਂ ''ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੂ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਉਦ੍ਦੇਸਨਿਦ੍ਦੇਸੇਸੁ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਭਿਕ੍ਖੁਗ੍ਗਹਣਂ ਕਤਂ, ਤਂ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਭਿਕ੍ਖੁਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ, ਦੇਸਨਾ ਪਨ ਸਬ੍ਬਸਾਧਾਰਣਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਯੋ ਹਿ ਕੋਚਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ**"ਇਚ੍ਚੇਵ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਨ ਭਿਕ੍ਖੁਯੇਵਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਯੋ ਹਿ ਕੋਚਿ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਵਾ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਦਸ੍ਸਨ**ਮਗ੍ਗੇਨ ਞਾਤਮਰਿਯਾਦਂ ਅਨਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਜਾਨਨ੍ਤੀ ਸਿਖਾਪ੍ਪਤ੍ਤਾ ਅਗ੍ਗਮਗ੍ਗਪਞ੍ਞਾ ਅਞ੍ਞਾ ਨਾਮ, ਤਸ੍ਸ ਫਲਭਾਵਤੋ ਅਗ੍ਗਫਲਮ੍ਪੀਤਿ ਆਹ **"ਅਞ੍ਞਾਤਿ ਅਰਹਤ੍ਤ**"ਨ੍ਤਿ। ਅਪ੍ਪਤਰੇਪਿ ਕਾਲੇ ਸਾਸਨਸ੍ਸ ਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕਭਾਵਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋਤਿ ਯੋਜਨਾ।

੧੩੮. **ਨਿਯ੍ਯਾਤੇਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਨਿਗਮੇਨ੍ਤੋ।

ਪਪਞ੍ਚਸੂਦਨਿਯਾ ਮਜ੍ਝਿਮਨਿਕਾਯਟ੍ਠਕਥਾਯ

ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾਯ ਲੀਨਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨਾ ਸਮਤ੍ਤਾ।

ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ ਚ ਮੂਲਪਰਿਯਾਯਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ।

ਪਠਮੋ ਭਾਗੋ ਨਿਟ੍ਠਿਤੋ।

॥ ਨਮੋ ਤਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਅਰਹਤੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ॥

ਮਜ੍ਝਿਮਨਿਕਾਯੇ

ਮੂਲਪਣ੍ਣਾਸ-ਟੀਕਾ

(ਦੁਤਿਯੋ ਭਾਗੋ)

੨. ਸੀਹਨਾਦਵਗ੍ਗੋ

੧. ਚੂਲ਼ਸੀਹਨਾਦਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੩੯. ਸੁਤ੍ਤਦੇਸਨਾਵਤ੍ਥੁਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿ ਅਟ੍ਠੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿ, ਸਾ ਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ **ਅਟ੍ਠੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕੋ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋਵਾਯਮਤ੍ਥੋ। **ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰਪਚ੍ਚਯਾ**ਤਿ ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰਨਿਮਿਤ੍ਤੰ, ਭਗਵਤੋ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਚ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰਹੇਤੁ, ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਾ ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰੁਪ੍ਪਾਦਨਹੇਤੁ। **ਤਿਤ੍ਥਿਯਪਰਿਦੇਵਿਤੇ**ਤਿ ਤਿਤ੍ਥਿਯਾਨੰ ''ਕਿਂ ਭੋ ਸਮਣੋਯੇਵ ਗੋਤਮੋ ਸਮਣੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਵਿਪ੍ਪਲਪਨਿਮਿਤ੍ਤੰ। **"ਮਹਾਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੀ**"ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਸਮਨ੍ਨੁਪਾਸਾਦਿਕਤ੍ਥੰ ਤਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕਾਰਣੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਚਤੁਪ੍ਪਮਾਣਿਕੋ ਹੀ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਪਮਾਣਾਨਿ ਚਤੁਪ੍ਪਮਾਣਾਨਿ, ਚਤੁਪ੍ਪਮਾਣਾਨਿ ਏਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ **ਚਤੁਪ੍ਪਮਾਣਿਕੋ**। ਲੋਕੋਯੇਵ ਸਙ੍ਗਮ੍ਮ ਸਮਾਗਮ੍ਮ ਵਸਨਟ੍ਠੇਨ **ਲੋਕਸਨ੍ਨਿਵਾਸੋ,** ਸਤ੍ਤਕਾਯੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਪਮਿਨਾਤਿ ਉਲ੍ਲਾਰਤਾਦਿਵਿਸੇਸੰ ਏਤੇਨਾਤਿ ਪਮਾਣੰ (ਅ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੨.੪.੬੫) ਰੂਪੰ ਰੂਪਕਾਯੋ ਪਮਾਣੰ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ **ਰੂਪਪ੍ਪਮਾਣੋ**। ਤਤੋ ਏਵ ਰੂਪੇ ਪਸਨ੍ਨੋਤਿ **ਰੂਪਪ੍ਪਸਨ੍ਨੋ**। ਸੇਸਪਦੇਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ । **ਘੋਸੋ**ਤਿ ਪਵਤ੍ਤੁਥੁਤਿਘੋਸੋ (ਅ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੨.੪.੬੫)। **ਲੂਖ**ਨ੍ਤਿ ਪਚ੍ਚਯਲੂਖਤਾ। **ਧਮ੍ਮੋ**ਤਿ ਸੀਲਾਦਯੋ ਗੁਣਧਮ੍ਮਾ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾ।

ਤੇਸਂ ਪੁਗ੍ਗਲਾਨਂ। **ਆਰੋਹ**ਨ੍ਤਿ ਉਚ੍ਚਤੰ। ਸਾ ਚ ਖੋ ਤਸ੍ਮਿਂ ਤਸ੍ਮਿਂ ਕਾਲੇ ਪਮਾਣਯੁਤ੍ਤਾ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ। **ਪਰਿਣਾਹ**ਨ੍ਤਿ ਨਾਤਿਕਿਸਨਾਤਿਥੂਲਤਾਵਸੇਨ ਮਿਤਪਰਿਣਾਹੰ। **ਸਣ੍ਠਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਤੇਸਂ ਤੇਸਂ ਅਙ੍ਗਪਚ੍ਚਙ੍ਗਾਨਂ ਸੁਸਣ੍ਠਿਤਤੰ। **ਪਾਰਿਪੂਰਿ**ਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਸਰੀਰਾਵਯਵਾਨਂ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਤਂ ਅਵੇਕਲ੍ਲਤਂ। **ਤਤ੍ਥ ਪਮਾਣਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਰੂਪੇ ਰੂਪਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਂ ਪਮਾਣਭਾਵਂ ਉਪਾਦਾਯ। **ਪਸਾਦਂ ਜਨੇਤੀ**ਤਿ ਅਧਿਮੋਕ੍ਖਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਿ।

ਪਰਵਣ੍ਣਨਾਯਾਤਿ ''ਅਮੁਕੋ ਏਦਿਸੋ ਚ ਏਦਿਸੋ ਚਾ''ਤਿ ਯਸਗੁਣਵਚਨੇਨ। **ਪਰਥੋਮਨਾਯਾ**ਤਿ ਸਮ੍ਮੁਖਾਵ ਪਰਸ੍ਸ ਸਿਲਾਘੁਪ੍ਪਾਦਨੇਨ ਅਭਿਤ੍ਥਵਨੇਨ। **ਪਰਪਸਂਸਨਾਯਾ**ਤਿ ਪਰਮ੍ਮੁਖਾ ਪਰਸ੍ਸ ਗੁਣਸਂਕਿਤ੍ਤਨੇਨ। **ਪਰਵਣ੍ਣਹਾਰਿਕਾਯਾ**ਤਿ ਪਰਮ੍ਪਰਵਣ੍ਣਹਾਰਿਕਾਯ ਪਰਮ੍ਪਰਾਯ ਪਰਸ੍ਸ ਕਿਤ੍ਤਿਸਦ੍ਦੂਪਸਂਹਾਰੇਨ। **ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਥੁਤਿਘੋਸੇ।

ਚੀਵਰਲੂਖਨ੍ਤਿ ਥੂਲਜਿਣ੍ਣਬਹੁਤੁਨ੍ਨਕਤਾਦਿਂ ਚੀਵਰਸ੍ਸ ਲੂਖਭਾਵਂ। **ਪਤ੍ਤਲੂਖ**ਨ੍ਤਿ ਅਨੇਕਗਣ੍ਠਿਕਾਹਤਾਦਿਂ ਪਤ੍ਤਸ੍ਸ ਲੂਖਭਾਵਂ। **ਵਿਵਿਧਂ ਵਾ ਦੁਕ੍ਕਰਕਾਰਿਕ**ਨ੍ਤਿ ਧੁਤਙ੍ਗਸੇਵਨਾਦਿਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਂ ਨਾਨਾਵਿਧਂ ਦੁਕ੍ਕਰਚਰਿਯਂ।

ਸੀਲਂ ਵਾ ਪਸ੍ਸਿਤ੍ਵਾਤਿ ਸੀਲਪਾਰਿਪੂਰਿਵਸੇਨ ਵਿਸੁਦ੍ਧਂ ਕਾਯਵਚੀਸੁਚਰਿਤਂ ਞਾਣਚਕ੍ਖੁਨਾ ਪਸ੍ਸਿਤ੍ਵਾ। ਝਾਨਾਦਿਅਧਿਗਮਸਿਦ੍ਧਂ **ਸਮਾਧਿਂ** ਵਾ। ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਭਿਞ੍ਞਾਸਙ੍ਖਾਤਂ **ਪਞ੍ਞਂ** ਵਾ।

ਭਗਵਤੋ ਸਰੀਰਂ ਦਿਸ੍ਵਾਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਰੂਪਪ੍ਪਮਾਣੋਪਿ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੇਯੇਵ ਪਸੀਦਤਿ** ਅਪਰਿਮਿਤਕਾਲਸਮੁਪਚਿਤਪੁਞ੍ਞਾਨੁਭਾਵਨਿਪ੍ਫਨ੍ਨਾਯ ਸਬ੍ਬਸੋ ਅਨਵਜ੍ਜਾਯ ਸਬ੍ਬਾਕਾਰਪਰਿਪੁਣ੍ਣਾਵਯਵਾਯ ਰੂਪਕਾਯਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਸਮਨ੍ਨੁਪਾਸਾਦਿਕਤ੍ਤਾ, ਯਸ੍ਸਾ ਰੁਚਿਰਭਾਵੋ ਵਿਸੁਦ੍ਧੇ ਵਿਗਤਵਲਾਹਕੇ ਦੇਵੇ ਪੁਣ੍ਣਮਾਸਿਯਂ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਕਲਾਭਾਗਮਣ੍ਡਲਂ ਚਨ੍ਦਮਣ੍ਡਲਂ ਅਭਿਭਵਿਤ੍ਵਾ ਅਤਿਰੋਚਤਿ, ਪਭਸ੍ਸਰਭਾਵੋ ਸਰਦਸਮਯਂ ਸਂਵਦ੍ਧਿਤਦਿਗੁਣਤੇਜਕਿਰਣਜਾਲਸਮੁਜ੍ਜਲਂ ਸੂਰਿਯਮਣ੍ਡਲਂ ਅਭਿਭਵਤਿ, ਸੋਮ੍ਮਕਿਰਣਰਸਸਮੁਜ੍ਜਲਭਾਵੇਹਿ ਤਦੁਭਯੇਹਿ ਅਭਿਭੁਯ੍ਯ ਵਤ੍ਤਮਾਨਂ ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਖਣੇ ਦਸਸਹਸ੍ਸਿਲੋਕਧਾਤੁਂ ਵਿਜ੍ਜੋਤਨਸਮਤ੍ਥਂ ਮਹਾਬ੍ਰਹ੍ਮੁਨੋ ਪਭਾਸਮੁਦਯਂ ਅਭਿਵਿਹਚ੍ਚ ਭਾਸਤੇ ਤਪਤੇ ਵਿਰੋਚਤਿ ਚ।

ਸਤਿਪਿ ਅਙ੍ਗਪਰਿਚ੍ਚਾਗਾਦੀਨਂ ਦਾਨਪਾਰਮਿਭਾਵੇ ਪਰਿਚ੍ਚਾਗਵਿਸੇਸਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਞ੍ਚੇਵ ਸੁਦੁਕ੍ਕਰਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਞ੍ਚ **ਅਙ੍ਗਪਰਿਚ੍ਚਾਗਾ**ਦਿਗ੍ਗਹਣਂ, ਤਤ੍ਥਾਪਿ ਚ ਅਙ੍ਗਪਰਿਚ੍ਚਾਗਤੋ ਵਿਸੁਂ **ਨਯਨਪਰਿਚ੍ਚਾਗ**ਗ੍ਗਹਣਂ, ਪਰਿਚ੍ਚਾਗਭਾਵਸਾਮਞ੍ਞੇਪਿ ਰਜ੍ਜਪਰਿਚ੍ਚਾਗਤੋ **ਪੁਤ੍ਤਦਾਰਪਰਿਚ੍ਚਾਗ**ਗ੍ਗਹਣਞ੍ਚ ਕਤਂ। **ਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨਾ**ਤਿ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਪੁਬ੍ਬਯੋਗਪੁਬ੍ਬਚਰਿਯਾਦਿਹੇਤੁਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ, ''ਇਤਿਪਿ ਸੋ

ਭਗਵਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੫੭, ੨੫੫) ਵੁੱਤ੍ਤਾਯ ਫਲਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ, ''ਸੋ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੫੫) ਵੁੱਤ੍ਤਾਯ ਸਤ੍ਤੁਪਕਾਰਕਿਰਿਯਾਯ ਚ ਸਙ੍ਗਹੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। **ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੇਯੇਵ ਪਸੀਦਤਿ** ਯਥਾਵੁੱਤ੍ਤਗੁਣਾਨਂ ਅਨਞ੍ਞਸਾਧਾਰਣਭਾਵਤੋ ਅਚ੍ਛਰਿਯਬ੍ਭੁਤਭਾਵਤੋ ਚ। ਸੇਸੇਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ।

''ਚੀਵਰਲੂਖਂ ਦਿਸ੍ਵਾ''ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **''ਸਚੇ ਭਗਵਾ''**ਤਿਆਦਿ ਵੁੱਤ੍ਤਂ। **ਸਾਣਪਂਸੁਕੂਲਚੀਵਰੇਨਾ**ਤਿ ਮਤਕਲ਼ੇਵਰਂ ਪਲਿਵੇਠੇਤ੍ਵਾ ਛਡ੍ਡਿਤੇਨ ਤੁਮ੍ਬਮਤ੍ਤੇ ਕਿਮੀ ਪਪ੍ਫੋਟੇਤ੍ਵਾ ਗਹਿਤੇਨ ਸਾਣਪਂਸੁਕੂਲਚੀਵਰੇਨ। **ਭਾਰਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਗਰੁਕਂ, ਦੁਕ੍ਕਰਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਵਧੁਯੁਵਤੀਮਜ੍ਝਿਮਿਤ੍ਥਿਵਸੇਨ, ਬਾਲਯੋਬ੍ਬਨਪੁਰਾਣਵਸੇਨ ਵਾ **ਤਿਵਿਧਨਾਟਕਤਾ। ਹਰੇਣੁਯੂਸਂ** ਮਣ੍ਡਲਕਲਾਯਰਸੋ। ''ਯਾਪੇਸ੍ਸਤਿ ਨਾਮਾ''ਤਿ ਨਾਮ-ਸਦ੍ਦੋ ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਨਾਮ-ਸਦ੍ਦਯੋਗੇਨ ਹਿ ਅਨਾਗਤਕਾਲਸ੍ਸ ਵਿਯ ਪਯੋਗੋ, ਯਾਪੇਤਿ ਇਚ੍ਚੇਵ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਪ੍ਪਾਣਕ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਰਸ੍ਸਾਸਂ ਨਿਰੋਧਿਤਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਂ।

ਸਮਾਧਿਗੁਣਨ੍ਤਿ ਸਾਧਾਰਣਤੋ ਵੁੱਤ੍ਤਮਤ੍ਥਂ ਵਿਵਰਤਿ ਞਾਨਾਦਿਗ੍ਗਹਣੇਨ। ਮਾਨਦਬ੍ਬਨਿਮ੍ਮਦਨੇਨ ਨਿਬ੍ਬਿਸੇਵਨਭਾਵਾਪਾਦਨਮ੍ਪਿ ਦਮਨਮੇਵਾਤਿ ਵੁੱਤ੍ਤਂ **''ਪਾਥਿਕਪੁਤ੍ਤਦਮਨਾਦੀਨੀ''**ਤਿ। **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਸਚ੍ਚਕਾਲ਼ਵਕਬਕਦਮਨਾਦੀਨਂ ਸਙ੍ਗਹੋ। **ਬਾਵੇਰੁ**ਨ੍ਤਿ ਏਵਂਨਾਮਕਂ ਵਿਸਯਂ। **ਸਰਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ**ਤਿ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਸਮਨ੍ਨਾਗਤੇਨ ਸਰੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ। ਤੇਨ ਬ੍ਰਹ੍ਮਸ੍ਸਰਤਾਕਰਵੀਕਭਾਣਿਤਾਦਸ੍ਸਨੇਨ ਲਕ੍ਖਣਹਾਰਨਯੇਨ ਅਵਸੇਸਲਕ੍ਖਣਪਾਰਿਪੂਰਿਂ ਵਿਯ ਤਦਵਿਨਾਭਾਵਤੋ ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਦੇਸਨਾਵਿਲਾਸਞ੍ਚ ਵਿਭਾਵੇਤਿ।

ਹਤਪ੍ਪਭਾਤਿ ਬੁਦ੍ਧਾਨੁਭਾਵੇਨ ਵਿਗਤਤੇਜਾ। **ਕਾਲ਼ਪਕ੍ਖੂਪਮੇ**ਤਿ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਬਜਾਮੋਹਨ੍ਧਕਾਰਾਭਿਭਵੇਨ ਕਾਲ਼ਪਕ੍ਖਰਤ੍ਤੂਪਮੇ। **ਸੂਰਿਯੇ**ਤਿ ਸੂਰਿਯੇ ਉਦਯਿਤ੍ਵਾ ਓਭਾਸੇਨ੍ਤੇਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਸਿਙ੍ਘਾਟਕੇਤਿ ਤਿਕੋਣਰਚ੍ਛਾਯਂ। **ਚਤੁਕ੍ਕੇ**ਤਿ ਸਨ੍ਧਿਯਂ। **ਪਰਿਦੇਵਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਅਨੁਤ੍ਥੁਨਨਵਸੇਨ ਵਿਪ੍ਪਲਪਨ੍ਤਿ। ਸੋਕਾਧਿਕਕਤੋ ਹਿ ਵਚੀਪਲਾਪੋ ਪਰਿਦੇਵੋ। **ਲੋਕੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨੇਯੇਵ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਦਿਟ੍ਠਿਵਾਦਸ੍ਸ ਪੁਰਾਤਨਭਾਵਂ ਦੀਪੇਨ੍ਤਿ।

ਸੇਸਪਦੇਸੁਪੀਤਿ ''ਇਧ ਦੁਤਿਯੋ ਸਮਣੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਸੇਸਵਾਰੇਸੁਪਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੨.੪.੨੪੧-੨੪੨) ਯਥਾ ਹਿ ''ਵਿਵਿਚ੍ਚੇਵ ਕਾਮੇਹੀ''ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ੧੧; ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੨੬; ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੫੨; ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੧੨੩) ਏਤ੍ਥ ਕਤੋ ਨਿਯਮੋ ''ਵਿਵਿਚ੍ਚ ਅਕੁਸਲੇਹੀ''ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ੧੧; ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੨੬; ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੫੨; ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੧੨੩) ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਕਤੋਯੇਵ ਹੋਤਿ ਸਾਵਧਾਰਣਸ੍ਸੇਵ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ, ਏਵਮਿਧਾਪੀਤਿ। ਤੇਨਾਹ **''ਦੁਤਿਯਾਦਯੋਪੀ''**ਤਿਆਦਿ। ਸਾਮਞ੍ਞਫਲਾਧਿਗਮਵਸੇਨ ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯਤੋ ਸਮਣਭਾਵੋਤਿ ਤੇਸਂ ਵਸੇਨੇਤ੍ਥ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਮਣਾ ਦੇਸਿਤਾਤਿ ਤਮਤ੍ਥਂ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਰੇਨ ਸਮਤ੍ਥੇਤੁਂ **''ਤੇਨੇਵਾਹਾ''**ਤਿਆਦਿ ਵੁੱਤ੍ਤਂ। ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਕ੍ਕਮੇਨ ਦੇਸਨਾਕ੍ਕਮੇਨ ਚ ਸਕਦਾਗਾਮਿਆਦੀਨਂ ਦੁਤਿਯਾਦਿਤਾ ਵੁੱਤ੍ਤਾਤਿ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਪਠਮਤਾ ਅਵੁੱਤ੍ਤਸਿਦ੍ਧਾਤਿ ਨ ਚੋਦਿਤਾ। **ਫਲਟ੍ਠਕਸਮਣਾਵ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾ** ਸਮਿਤਪਾਪਸਮਣਗ੍ਗਹਣਤੋ। ਕਸ੍ਮਾ ਪਨੇਤ੍ਥ **ਮਹਾਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨੇ** ਵਿਯ ਮਗ੍ਗਟ੍ਠਾ ਤਦਤ੍ਥਾਯ ਪਟਿਪਨ੍ਨਾ ਚ ਨ ਗਹਿਤਾਤਿ? ਵੇਨੇਯਜ੍ਝਾਸਯਤੋ। ਤਤ੍ਥ ਹਿ ਮਗ੍ਗਾਧਿਗਮਤ੍ਥਾਯ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਪਿ ਇਤੋ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਨਤ੍ਥਿ, ਕੁਤੋ ਮਗ੍ਗਫਲਾਨੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੇਨ ਭਗਵਤਾ ''ਞਾਯਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਪਦੇਸਵਤ੍ਤੀ, ਇਤੋ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਸਮਣੋਪਿ ਨਤ੍ਥੀ''ਤਿ ਵੁੱਤ੍ਤਂ। ਇਧ ਪਨ ਨਿਟ੍ਠਾਨਪ੍ਪਤ੍ਤਮੇਵ ਤਂਤਂਸਮਣਭਾਵਂ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੇਨ ਫਲਟ੍ਠਕਸਮਣਾਵ ਗਹਿਤਾ ''ਮਗ੍ਗਟ੍ਠਤੋ ਫਲਟ੍ਠੋ ਸਵਿਸੇਸਂ ਦਕ੍ਖਿਣੇਯ੍ਯੋ''ਤਿ। ਸ੍ਵਾਯਮਤ੍ਥੋ ਦ੍ਵੀਸੁ ਸੁਤ੍ਤੇਸੁ ਦੇਸਨਾਭੇਦੇਨੇਵ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤੀਤਿ।

ਰਿਤ੍ਤਾਤਿ ਵਿਵਿਤ੍ਤਾ। **ਤੁਚ੍ਛਾ**ਤਿ ਨਿਸ੍ਸਾਰਾ ਪਟਿਪਨ੍ਨਕਸਾਰਾਭਾਵਤੋ। ਪਵਦਨ੍ਤਿ ਏਤੇਹੀਤਿ **ਪਵਾਦਾ,** ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਿਕਾਨਂ ਨਾਨਾਦਿਟ੍ਠਿਦੀਪਕਾ ਸਮਯਾਤਿ ਆਹ **''ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਸ੍ਸਤਵਾਦਾ''**ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ ਯਂ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ, ਤਂ ਪਰਤੋ ਆਗਮਿਸ੍ਸਤਿ। **ਤੇ**ਤਿ ਯਥਾਵੁੱਤ੍ਤਸਮਣਾ। **ਏਤ੍ਥਾ**ਤਿ ''ਪਰਪ੍ਪਵਾਦਾ''ਤਿ ਵੁੱਤ੍ਤੇ ਬਾਹਿਰਕਸਮਯੇ।

ਯਨ੍ਤਿ ਯਸ੍ਮਿਂ। ਭੁਮ੍ਮਤ੍ਥੇ ਹਿ ਇਦਂ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਵਚਨਂ। ਞਾਯੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਸਹ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੋ। ਤੇਨ ਹਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਞਾਯਤਿ ਗਮ੍ਮਤਿ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਤੀਤਿ। ਸੋ ਏਵ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸਮ੍ਪਾਪਕਹੇਤੁਤਾਯ ਧਮ੍ਮੋਤਿ ਆਹ "**ਞਾਯਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਾ**"ਤਿ।

ਤੇਸਂ ਪਰਪ੍ਪਵਾਦਸਾਸਨਾਨਂ **ਅਖੇਤ੍ਤਤਾ ਖੇਤ੍ਤਤਾ ਚ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਸ੍ਸ** ਅਭਾਵਭਾਵਾ ਸੁਪਰਿਸੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਸੀਲਸ੍ਸ ਸੁਪਰਿਸੁਦ੍ਧਾਯ ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ **ਅਭਾਵਤੋ ਸਾਵਤੋ ਚ**। ਤਦੁਭਯਞ੍ਚ ਦੁਰਕ੍ਖਾਤਸ੍ਵਾਕ੍ਖਾਤਭਾਵਹੇਤੁਕਂ, ਸੋ ਚ ਅਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਪਵੇਦਿਤਤਾਯਾਤਿ ਪਰਾਜਿਕਾਯ ਸਤ੍ਥੁ ਵਿਪਤ੍ਤਿਹੇਤੁਤਾਯ ਸਾਸਨਸ੍ਸ ਅਨਿਯ੍ਯਾਨਭਾਵੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਇਦਾਨਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਮਤ੍ਥਂ ਪਰਿਯਾਯਤੋ ਚ ਪਾਲਿਯਾ ਚ ਸਮਤ੍ਥੇਤੁਂ "**ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ**"ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਾਲਿਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਉਪਮਾਪਦੇਸੇਨ ਤਤ੍ਥ ਸੁਤ੍ਤਂ ਵਿਭਾਵੇਨ੍ਤੋ "**ਯਸ੍ਮਾ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ ਯਸ੍ਮਾ ਏਕਚ੍ਚਾਨਂ ਵਿਸੇਸਤੋ ਸੀਹਾਨਂ ਪੁਰਿਮਂ ਪਾਦਦ੍ਵਯਂ ਹਤ੍ਥਕਿਚ੍ਚਮ੍ਪਿ ਕਰੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਆਹ "**ਸੁਰਤ੍ਤਹਤ੍ਥਪਾਦੋ**"ਤਿ। **ਸੀਹਸ੍ਸ ਕੇਸਾ** ਨਾਮ ਕੇਸਰਾਯਤਨਾ ਖਨ੍ਧਲੋਮਾ। **ਗੋਚਰਿਯਹਤ੍ਥਿਕੁਲਂ** ਨਾਮ ਪਕਤਿਹਤ੍ਥਿਕੁਲਂ, ਯਂ ''ਕਾਲਾਵਕ''ਨ੍ਤਿਪਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਘੋਟਕੋ** ਨਾਮ ਅਸ੍ਸਖਲੁਙ੍ਕੋ। ਸਿਨੇਰੁਪਰਿਭਣ੍ਡੇ ਸਿਮ੍ਬਲਿਰੁਕ੍ਖੇਹਿ ਸਞ੍ਛਾਦਿਤੋ ਪਞ੍ਞਾਸਯੋਜਨੋ ਦਹੋ ਸਿਮ੍ਬਲਿਦਹੋ, ਤਂ ਪਰਿਵਾਰੇਤ੍ਵਾ ਮਹਨ੍ਤਂ ਸਿਮ੍ਬਲਿਵਨਂ, ਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ "**ਸਿਮ੍ਬਲਿਦਹਵਨੇ**"ਤਿ। ਅਞ੍ਞਤਿਤ੍ਥਾਵਾਸਭੂਮਿਯਂ ਇਮੇਸੁ ਸਮਣੇਸੁ ਏਕਚ੍ਚੋ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਈਦਿਸੋ ਪਨੇਤ੍ਥ ਵਿਕਪ੍ਪੋ ਨਤ੍ਥਿ, ਸਬ੍ਬੇਨ ਸਬ੍ਬਂ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੇਵਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਏਕਸਮਣੋਪੀ**"ਤਿ ਆਹ। **ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਪਰਿਕ੍ਖਤੇ**ਤਿ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਭਿਸਙ੍ਖਤੇ, ਯਦਾ ਸਾਸਨਿਕਾਨਂ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੋ ਦਿਬ੍ਬਤਿ, ਤਦਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਸਮ੍ਮਾਤਿ ਸੁਟ੍ਠੁ। ਸੁਟ੍ਠੁ ਨਦਨਂ ਨਾਮ ਹੇਤੁਯੁਤ੍ਤਂ ਸੁਟ੍ਠੁ ਕਤ੍ਵਾ ਕਥਨਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਹੇਤੁਨਾ**"ਤਿ। ਸੋ ਚ ਹੇਤੁ ਅਵਿਪਰੀਤੋ ਏਵ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬੋਤਿ ਆਹ "**ਨਯੇਨਾ**"ਤਿ, ਞਾਯੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਵਂਭੂਤੋ ਚ ਸੋ ਯਥਾਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਥਂ ਕਰੋਤਿ ਸਾਧੇਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ "**ਕਾਰਣੇਨਾ**"ਤਿ। ਯਦਿ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਸੀਹਸ੍ਸ ਨਾਦੋ ਸਬ੍ਬਤਿਰਚ੍ਛਾਨਏਕਚ੍ਚਮਨੁਸ੍ਸਾਮਨੁਸ੍ਸਨਾਦਤੋ ਸੇਟ੍ਠਤ੍ਤਾ ਸੇਟ੍ਠਨਾਦੋ, ਕਿਮਙ੍ਗਂ ਪਨ ਤਥਾਗਤਸੀਹਨਾਦੋਤਿ ਆਹ "**ਸੀਹਨਾਦਨ੍ਤਿ ਸੇਟ੍ਠਨਾਦ**"ਨ੍ਤਿ। ਯਦਿ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਸੀਹਨਾਦਸ੍ਸ ਸੇਟ੍ਠਨਾਦਤਾ ਨਿਬ੍ਭਯਤਾਯ ਅਪ੍ਪਟਿਸਤ੍ਤੁਤਾਯ ਇਚ੍ਛਿਤਾ, ਤਥਾਗਤਸੀਹਨਾਦਸ੍ਸੇਵ ਅਯਮਤ੍ਥੋ ਸਾਤਿਸਯੋਤਿ ਆਹ "**ਅਭੀਤਨਾਦਂ ਅਪ੍ਪਟਿਨਾਦ**"ਨ੍ਤਿ। ਇਦਾਨਿਸ੍ਸ ਸੇਟ੍ਠਨਾਦਭਾਵਂ ਕਾਰਣੇਨ ਪਟਿਪਾਦੇਨ੍ਤੋ "**ਇਮੇਸਞ੍ਹੀ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤੇਨ ''ਸਮ੍ਮਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਮਤ੍ਥਂ ਸਮਤ੍ਥੇਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਅਤ੍ਥਿਤਾਯਾ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸੀਹਨਾਦਸ੍ਸ ਉਤ੍ਤਮਤ੍ਥਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਭੂਤਟ੍ਠੋ ਹਿ ਉਤ੍ਤਮਟ੍ਠੋ। ਤਾਯ ਏਵ ਭੂਤਟ੍ਠਤਾਯ ਅਭੀਤਨਾਦਤਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਇਮੇ ਸਮਣਾ... ਪੇ॰... ਨਾਮ ਹੋਤੀ**"ਤਿ ਆਹ। ਅਭੂਤਞ੍ਹਿ ਵਦਤੋ ਕੁਤੋਚਿ ਭਯਂ ਵਾ ਆਸਙ੍ਕਾ ਵਾ ਸਿਯਾਤਿ ''ਇਧੇਵਾ''ਤਿ ਨਿਯਮਸ੍ਸ ਅਵਿਪਰੀਤਤਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਅਮ੍ਹਾਕਮ੍ਪਿ...ਪੇ॰... ਅਪ੍ਪਟਿਨਾਦੋ ਨਾਮ ਹੋਤੀ**"ਤਿ ਆਹ। ਯਞ੍ਹਿ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰਾਪਿ ਅਤ੍ਥਿ, ਤਂ ਇਧੇਵਾਤਿ ਅਵਧਾਰੇਤੁਂ ਨ ਯੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ।

੧੪੦. ਖੋਤਿ ਅਵਧਾਰਣੇ। ਤੇਨ ਵਿਜ੍ਜਤਿ ਏਵਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਯਨ੍ਤਿ ਕਰਣਤ੍ਥੇ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਯੇਨ ਕਾਰਣੇਨਾ**"ਤਿ। **ਤਿਤ੍ਥਂ ਨਾਮ ਦ੍ਵਾਸਟ੍ਠਿ ਦਿਟ੍ਠਿਯੋ** ਤਬ੍ਬਿਨਿਮੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਕਸ੍ਸਚਿ ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਪ੍ਫਨ੍ਦਿਤਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋ। ਪਾਰਗਮਨਸਙ੍ਖਾਤਂ ਤਰਣਂ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਿਕਾਨਂ (ਅ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੨.੩.੬੨) ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥੇਵ ਅਪਰਾਪਰਂ ਉਮ੍ਮੁਜ੍ਜਨਨਿਮੁਜ੍ਜਨਵਸੇਨ ਪਿਲਵਨਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਤਰਨ੍ਤਿ ਉਪ੍ਪਲਵਨ੍ਤੀ**"ਤਿ। **ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਾ**ਤਿ ਪੂਰਣਾਦਿਕੋ। ਤਿਤ੍ਥੇ ਜਾਤਾਤਿ **ਤਿਤ੍ਥਿਯਾ,** ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਂ ਵਾ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਸਙ੍ਖਾਤਂ ਤਿਤ੍ਥਂ ਏਤੇਸਂ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਤਿਤ੍ਥਿਕਾ, ਤਿਤ੍ਥਿਕਾ ਏਵ **ਤਿਤ੍ਥਿਯਾ**। ਅਸ੍ਸਸਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ, ਏਤੇਨਾਤਿ ਵਾ **ਅਸ੍ਸਾਸੋ,** ਅਵਸ੍ਸਯੋ।

ਪਕਤਤ੍ਥਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਯਂ-ਤਂ-ਸਦ੍ਦੋਤਿ ਤਸ੍ਸ ''ਭਗਵਤਾ''ਤਿਆਦੀਹਿ ਪਦੇਹਿ ਸਮਾਨਾਧਿਕਰਣਭਾਵੇਨ ਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਯੇਨ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਭਾਵੇਨ ਭਗਵਾ ਪਕਤੋ ਸਤ੍ਥਭਾਵੇਨ ਅਧਿਗਤੋ ਸੁਪਾਕਟੋ ਚ, ਤਂ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਭਾਵਂ ਸਦ੍ਧਿਂ ਆਗਮਨਪਟਿਪਦਾਯ ਅਤ੍ਥਭਾਵੇਨ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਯੋ ਸੋ...ਪੇ॰... ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ**"ਤਿ ਆਹ। ਸਤਿਪਿ ਞਾਣਦਸ੍ਸਨਸਦ੍ਦਾਨਂ ਇਧ ਪਞ੍ਞਾਵੇਵਚਨਭਾਵੇ ਤੇਨ ਤੇਨ ਵਿਸੇਸੇਨ ਨੇਸਂ ਸਵਿਸਯੇ ਵਿਸੇਸਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ (ਸਾਰਤ੍ਥ॰ ਟੀ॰ ਪਰਿਵਾਰ ੩.੧) ਅਸਾਧਾਰਣਵਿਸੇਸਵਸੇਨ

ਵਿਜ੍ਜਾਤ੍ਤਯਵਸੇਨ ਵਿਜ੍ਜਾਭਿਞ੍ਞਾਨਾਵਰਣਵਸੇਨ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਮੰਸਚਕ੍ਖੁਵਸੇਨ ਪਟਿਵੇਧਦੇਸਨਾਞਾਣਵਸੇਨ ਚ ਤੇ ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਤੇਸੰ ਤੇਸ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਆਸਯਾਨੁਸਯੰ ਜਾਨਤਾ** ਆਸਯਾਨੁਸਯਞਾਣੇਨ, **ਸਬ੍ਬੰ ਞੇਯ੍ਯਧਮ੍ਮੰ ਪਸ੍ਸਤਾ** ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਾਨਾਵਰਣਞਾਣੇਹਿ। **ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸਾਦੀਹੀ**ਤਿ ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸਾਸਵਕ੍ਖਯਞਾਣੇਹਿ। ਅਨਞ੍ਞਸਾਧਾਰਣਪੁਞ੍ਞਾਨੁਭਾਵਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੋ ਅਨੁਤ੍ਤਰਞਾਣਾਧਿਗਮਲਦ੍ਧਪੁਰਾਵਤ੍ਤਕੋ ਚ ਭਗਵਤੋ ਰੂਪਕਾਯੋ ਅਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮੇਵ ਦੇਵਾਨੰ ਦੇਵਾਨੁਭਾਵੰ ਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਆਹ "**ਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤਾਨੰ...ਪੇ॰... ਪਸ੍ਸਤਾ**"ਤਿ। **ਪਟਿਵੇਧਪਞ੍ਞਾਯਾ**ਤਿ ਮਗ੍ਗਪਞ੍ਞਾਯ। ਤਾਯ ਹਿ ਸਬ੍ਬਸੋ ਞੇਯ੍ਯਧਮ੍ਮੇਸੁ ਸਮ੍ਮੋਹਸ੍ਸ ਵਿਧਮਿਤਤ੍ਤਾ ਪਚ੍ਛਾ ਪਵਤ੍ਤਜਾਨਨੰ ਤਸ੍ਸ ਜਾਨਨੰ ਵਿਯ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

ਅਰੀਨਨ੍ਤਿ ਕਿਲੇਸਾਰੀਨੰ, ਪਞ੍ਚਵਿਧਮਾਰਾਨੰ ਵਾ ਸਾਸਨਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕਾਨੰ ਵਾ ਅਞ੍ਞਤਿਤ੍ਥਿਯਾਨੰ, ਤੇਸੰ ਹਨਨੰ ਪਾਟਿਹਾਰਿਯੇਹਿ ਅਭਿਭਵਨੰ ਅਪ੍ਪਟਿਭਾਨਤਾਕਰਣੰ ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਨੰ ਵਾ। **ਕੇਸਿਵਿਨਯਸੁਤ੍ਤ**ਞ੍ਚੇਤ੍ਥ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੧੧੧) ਨਿਦਸ੍ਸਨੰ। ਤਥਾ ਚ ਠਾਨਾਟ੍ਠਾਨਾਦੀਨਿ ਵਾ **ਜਾਨਤਾ**, ਯਥਾਕਮ੍ਮੁਪਗੇ ਸਤ੍ਤੇ **ਪਸ੍ਸਤਾ**, ਸਵਾਸਨਾਨਮਾਸਵਾਨੰ ਖੀਣਤ੍ਤਾ **ਅਰਹਤਾ**, ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾਦਿਭੇਦੇ ਧਮ੍ਮੇ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾਦਿਤੋ ਅਵਿਪਰੀਤਾਵਬੋਧੇਨ **ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੇਨ**। ਅਥ ਵਾ ਤੀਸੁ ਕਾਲੇਸੁ ਅਪ੍ਪਟਿਹਤਞਾਣਤਾਯ **ਜਾਨਤਾ**, ਕਾਯਕਮ੍ਮਾਦੀਨੰ ਞਾਣਾਨੁਪਰਿਵਤ੍ਤਨੇਨ ਨਿਸਮ੍ਮਕਾਰਿਤਾਯ **ਪਸ੍ਸਤਾ**, ਰਵਾਦੀਨਮ੍ਪਿ (ਸਾਰਤ੍ਥ॰ ਟੀ॰ ਪਰਿਵਾਰ ੩.੧) ਅਭਾਵਸਾਧਿਕਾਯ ਪਹਾਨਸਮ੍ਪਦਾਯ **ਅਰਹਤਾ**, ਛਨ੍ਦਾਦੀਨੰ ਅਹਾਨਿਹੇਤੁਭੂਤਾਯ ਅਕ੍ਖਯਪਟਿਭਾਨਸਾਧਿਕਾਯ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਾਯ **ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੇਨ**। ਏਵੰ ਦਸਬਲਅਟ੍ਠਾਰਸਾਵੇਣਿਕਬੁਦ੍ਧਧਮ੍ਮਵਸੇਨਪਿ ਯੋਜਨਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। **ਯੇ**ਤਿ ਚਤੁਰੋ ਧਮ੍ਮੇ। **ਅਤ੍ਤਨੀ**ਤਿ ਅਮ੍ਹੇਸੁ। ਨ ਰਾਜਰਾਜਮਹਾਮਤ੍ਤਾਦੀਸੁ ਉਪਤ੍ਥਮ੍ਭੰ ਸਮ੍ਪਸ੍ਸਮਾਨਾ, ਨ ਕਾਯਬਲੰ ਸਮ੍ਪਸ੍ਸਮਾਨਾਤਿ ਯੋਜਨਾ।

ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਪਸਾਦੋਤਿ ਅਵੇਚ੍ਚਪ੍ਪਸਾਦੰ ਵਦਤਿ। ਵਕ੍ਖਤਿ ਹਿ ''ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਕਥਿਤਾਨੀ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੧੪੦)। ਕਾਮੰ ਅਸੇਕ੍ਖਾਪਿ ਅਸੇਕ੍ਖਾਯ ਸਮਸਿਕ੍ਖਤਾਯ ਸਹਧਮ੍ਮਿਕਾ ਏਵ, ਚਿਣ੍ਣਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਤਾਯ ਪਨ ਸਹਧਮ੍ਮੰ ਚਰਨ੍ਤੀਤਿ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾਤਿ ਅਸੇਕ੍ਖਵਾਰੋ ਨ ਗਹਿਤੋ। **ਸਬ੍ਬੇਪੇਤੇ**ਤਿ ਏਤੇ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਾ ਭਿਕ੍ਖੁਆਦਯੋ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਾਦਯੋ ਚ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾ ਅਰਿਯਾ ਚਾਤਿ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਏਤੇ ਤੰਤੰਸਿਕ੍ਖਾਹਿ ਸਮਾਨਧਮ੍ਮਤ੍ਤਾ ਸਹਧਮ੍ਮਤ੍ਤਾ "**ਸਹਧਮ੍ਮਿਕਾ**"ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ਇਦਾਨਿ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਤਅਰਿਯਧਮ੍ਮਵਸੇਨੇਵ ਸਹਧਮ੍ਮਿਕੇ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਅਪਿਚਾ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਮਗ੍ਗਦਸ੍ਸਨਮ੍ਹੀ**ਤਿ ਪਰਿਞ੍ਞਾਭਿਸਮਯਾਦਿਵਸੇਨ ਸਚ੍ਚਪਟਿਵੇਧੇਨ ''ਨਵ ਮਗ੍ਗਙ੍ਗਾਨਿ, ਅਟ੍ਠ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾਨੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਵਿਵਾਦੋ ਨਤ੍ਥਿ। **ਏਕਧਮ੍ਮਚਾਰਿਤਾਯਾ**ਤਿ ਸਮਾਨਧਮ੍ਮਚਾਰਿਤਾਯ। ਨ ਹਿ ਪਟਿਵਿਦ੍ਧਸਚ੍ਚਾਨੰ ''ਮਯਾ ਧਮ੍ਮੋ ਸੁਦਿਟ੍ਠੋ, ਤਯਾ ਦੁਦ੍ਦਿਟ੍ਠੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਵਿਵਾਦੋ ਅਤ੍ਥਿ। ਦਿਟ੍ਠਿਸੀਲਸਾਮਞ੍ਞੇਨ ਸਙ੍ਘਾਤਾ ਹਿ ਤੇ ਉਤ੍ਤਮਪੁਰਿਸਾ। **ਇਮਿਨਾ**ਤਿ ''ਸਹਧਮ੍ਮਿਕਾ ਖੋ ਪਨਾ''ਤਿਆਦਿਵਚਨੇਨ। ਤਤ੍ਥ **ਪਿਯਮਨਾਪ**ਗ੍ਗਹਣੇਨ ਸੀਲੇਸੁ ਪਰਿਪੂਰਕਾਰਿਤਾਪਦੇਸੇਨ ਏਕਦੇਸੇਨ ਗਹਿਤੰ ਸਙ੍ਘਸੁਪ੍ਪਟਿਪਤ੍ਤਿੰ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣੰ ਕਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਯੇ ਹਿ ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਸੀਲਾ ਸੁਵਿਸੁਦ੍ਧਦਸ੍ਸਨਾ, ਤੇ ਵਿਞ੍ਞੂਨੰ ਪਿਯਾ ਮਨਾਪਾਤਿ। **ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ**ਤਿ ''ਅਤ੍ਥਿ ਖੋ ਨੋ ਆਵੁਸੋ''ਤਿਆਦਿਨਯਪ੍ਪਵਤ੍ਤੇਨ ਰਤਨਤ੍ਤਯਪਸਾਦਜੋਤਨੇਨ **ਅਕ੍ਖਾਤਾ** ਤੇਸੁ ਤੇਸੁ ਸੁਤ੍ਤਪਦੇਸੇਸੁ।

੧੪੧. ਸਤ੍ਥਰਿ ਪਸਾਦੋਤਿ **ਪਸਾਦ**ਗ੍ਗਹਣੇਨ ''ਭਗਵਤਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਵਾ ਪਸਾਦਨੀਯਾ ਧਮ੍ਮਾ ਗਹਿਤਾ। ਤੇਨ ਬੁਦ੍ਧਸੁਬੁਦ੍ਧਤੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਤਥਾ "**ਧਮ੍ਮੇ ਪਸਾਦੋ**"ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਧਮ੍ਮਸੁਧਮ੍ਮਤੰ, ਇਤਰੇਨ ਸਙ੍ਘਸੁਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨਤੰ। ਯੇਨ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਅਞ੍ਞਤ੍ਥ ਅਨੁਪਲਬ੍ਭਮਾਨੇਨ ਸਾਸਨੇਯੇਵ ਸਮਣੋ ਇਤੋ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਅਯਮਤ੍ਥੋ, ਸਮ੍ਮਦੇਵ, ਪਤਿਟ੍ਠਾਪਿਤੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। ਤਤ੍ਰਾਯੰ ਯੋਜਨਾ – ਯਸ੍ਮਾ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਅਮ੍ਹਾਕੰ ਸਤ੍ਥਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਤ੍ਥਿ ਖੋ ਨੋ, ਆਵੁਸੋ, ਸਤ੍ਥਰਿ ਪਸਾਦੋ, ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਚਸ੍ਸ ਸ੍ਵਾਕ੍ਖਾਤੋ ਧਮ੍ਮੋਤਿ ਅਤ੍ਥਿ ਧਮ੍ਮੇ ਪਸਾਦੋ, ਤਤੋ ਏਵ ਚ ਅਤ੍ਥਿ ਸੀਲੇਸੁ ਪਰਿਪੂਰਕਾਰਿਤਾਤਿ ਸਹਧਮ੍ਮਿਕਾ...ਪੇ॰... ਪਬ੍ਬਜਿਤਾ ਚਾਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਸਤ੍ਥਰਿ ਪਸਾਦੇਨ ਧਮ੍ਮੇ ਪਸਾਦੋ, ਤੇਨ ਸਙ੍ਘਸੁਪ੍ਪਟਿਪਤ੍ਤੀਤਿ ਅਯਞ੍ਚ ਨਯੋ ਲੇਸੇਨਪਿ ਪਰਪ੍ਪਵਾਦੇਸੁ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਇਧੇਵ ਸਮਣੋ...ਪੇ॰... ਸਮਣੇਹਿ ਅਞ੍ਞੇਹੀਤਿ।

ਪਟਿਵਿਦ੍ਧਸਚ੍ਚਾਨੰ ਪਹੀਨਾਨੁਰੋਧਾਨੰ ਗੇਹਸ੍ਸਿਤਪੇਮਸ੍ਸ ਅਸਮ੍ਭਵੋ ਏਵਾਤਿ "**ਇਦਾਨੀ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਯਦਿ ਏਵੰ ''ਉਪਜ੍ਝਾਯੇਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਦ੍ਧਿਵਿਹਾਰਿਕਮ੍ਹਿ ਪੁਤ੍ਤਪੇਮੰ ਉਪਟ੍ਠਪੇਤਬ੍ਬ''ਤਿਆਦਿਵਚਨੰ (ਮਹਾਵ॰ ੬੫) ਕਥਨ੍ਤਿ? ਨਯਿਦੰ

ਗੇਹਸ੍ਸਿਤਪੇਮਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਂਸਦਿਸਤ੍ਤਾ ਪਨ ਪੇਮਮੁਖੇਨ ਵੁਤ੍ਤੋ ਮੇਤ੍ਤਾਸ੍ਨੇਹੋ। ਨ ਹਿ ਭਗਵਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਸਂਕਿਲੇਸੇ ਨਿਯੋਜੇਤਿ। **ਏਵਰੂਪਂ ਪੇਮਂ ਸਨ੍ਧਾਯਾ**ਤਿ ਪਸਾਦਾਵਹਗੁਣਾਵਹਤੋ ਪੂਰਣਾਦੀਸੁ ਭਤ੍ਤਿ ਪਸਾਦੋ ਨ ਹੋਤਿ, ਪਸਾਦਪਤਿਰੂਪਕਾ ਪਨ ਲੋਭਪਵਤ੍ਤੀਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ। **ਥੇਰੋ**ਤਿ ਮਹਾਸਙ੍ਘਰਕ੍ਖਿਤਤ੍ਥੇਰੋ। ਯੇਨ **ਅਟ੍ਠਕਥਾ** ਪੋਤ੍ਥਕਂ ਆਰੋਪਿਤਾ। **ਏਕੋਵ ਸਤ੍ਥਾ** ਅਨਞ੍ਞਸਾਧਾਰਣਗੁਣਤ੍ਤਾ, ਅਞ੍ਞਥਾ ਅਨਚ੍ਛਰਿਯਤ੍ਤਾ ਸਤ੍ਥੁਲਕ੍ਖਣਮੇਵ ਨ ਪਰਿਪੂਰੇਯ੍ਯ। **ਵਿਸੁਂ ਕਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਅਞ੍ਞੇਹਿ ਵਿਵੇਚੇਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਆਵੇਣਿਕਂ ਕਤ੍ਵਾ। ''ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਸਤ੍ਥਾ''ਤਿ ਬ੍ਯਾਵਦਨ੍ਤਾਨਂ ਅਞ੍ਞੇਸਂ ਸਤ੍ਥਾ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥਤੋ ਆਪਨ੍ਨਮੇਵ ਹੋਤਿ, ਤਥਾ ਚ ਪਦੇਸਵਤ੍ਤਿਨਿਂ ਤਸ੍ਸ ਸਤ੍ਥੁਤਂ ਪਟਿਜਾਨਨ੍ਤਾ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਲਕ੍ਖਣਸਤ੍ਥੁਤਂ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤਾਨਮ੍ਪਿ ਤਤੋ ਵਿਰੁਦ੍ਧਾ ਸਤ੍ਥੁਭਾਵਪਰਿਯੇਸਨੇਨ ਪਰਾਜਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। **ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮੇ**ਤਿ ਅਧਿਕਬ੍ਰਹ੍ਮਗੁਣਸੁਤ੍ਤਗੇਯ੍ਯਾਦਿਪ੍ਪਭੇਦਸਮਯੇ। ਤਤ੍ਥ **ਅਜਸੀਲ...ਪੇ॰... ਕੁਕ੍ਕੁਰਸੀਲਾਦੀਸੂ**ਤਿ ਇਦਂ ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਅਞ੍ਞਤਿਤ੍ਥਿਯਾਨਂ ਤਾਦਿਸਂ ਵਤਸਮਾਦਾਨਸਬ੍ਭਾਵਤੋ ਵੁਤ੍ਤਂ, **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਯਮਨਿਯਮਚਾਤੁਯਾਮਸਂਵਰਾਦੀਨਂ ਸਙ੍ਗਹੋਤਿ। **ਅਧਿਪ੍ਪਯਾਸੋ**ਤਿ ਅਧਿਕਂ ਪਯਸਤਿ ਪਯੁਜ੍ਜਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਯਾਸੋ, ਸਵਿਸੇਸਂ ਅਧਿਕਤ੍ਤਬ੍ਬਕਿਰਿਯਾ (ਅ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੨.੩.੧੧੭)। ਤੇਨਾਹ **"ਅਧਿਕਪ੍ਪਯੋਗੋ"**ਤਿ।

ਤਸ੍ਸ ਪਸਾਦਸ੍ਸ ਪਰਿਯੋਸਾਨਭੂਤਾਤਿ ਤਸ੍ਸ ਸਤ੍ਥਰਿ ਧਮ੍ਮੇ ਚ ਪਸਾਦਸ੍ਸ ਨਿਟ੍ਠਾਨਭੂਤਾ। **ਨਿਟ੍ਠਾ**ਤਿ ਮੋਕ੍ਖੋ। ਸਮਯਵਾਦੀਨਞ੍ਹਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਤਦੁਪਦੇਸਕੇ ਚ ਪਸਾਦੋ ਯਾਵਦੇਵ ਮੋਕ੍ਖਾਧਿਗਮਨਟ੍ਠੋ। ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਿਕਾ ਤਥਾ ਤਥਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਲਦ੍ਧਿਵਸੇਨ ਨਿਟ੍ਠਂ ਪਰਿਕਪ੍ਪੇਨ੍ਤਿ ਯੇਵਾਤਿ ਆਹ **"ਨਿਟ੍ਠਂ ਅਪਞ੍ਞਪੇਨ੍ਤੋ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥੀ"**ਤਿ। **ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਵਾਦੀਨਂ। ਤੇਸਂ ਏਕਚ੍ਚੇ ਬ੍ਰਹ੍ਮੁਨਾ ਸਲੋਕਤਾ ਨਿਟ੍ਠਾਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਏਕਚ੍ਚੇ ਤਸ੍ਸ ਸਮੀਪਤਾ, ਏਕਚ੍ਚੇ ਤੇਨ ਸਂਯੋਗੋ ਨਿਟ੍ਠਾਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਯੇ ਸਲੋਕਤਾਵਾਦਿਨੋ ਸਮੀਪਤਾਵਾਦਿਨੋ ਚ, ਤੇ ਦ੍ਵੇਧਾਵਾਦਿਨੋ, ਇਤਰੇ ਅਦ੍ਵੇਧਾਵਾਦਿਨੋ। ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਤੇ ਅਤ੍ਥਤੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕੁਪਪਤ੍ਤਿਯਂਯੇਵ ਨਿਟ੍ਠਾਸਞ੍ਞਿਨੋ। ਤਤ੍ਥ ਹਿ ਨੇਸਂ ਨਿਚ੍ਚਾਭਿਨਿਵੇਸੋ ਯਥਾ ਤਂ ਬਕਸ੍ਸ ਬ੍ਰਹ੍ਮੁਨੋ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕੇ ਨਿਟ੍ਠਾ"**ਤਿ। **ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕੋ**ਤਿ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਭੂਮਿ। **ਮਹਾਤਾਪਸਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਵੇਖਨਸਾਦਿਤਾਪਸਾਨਂ। ਮਹਾਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਵਿਯ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਭੂਮਿਯਂ ਆਭਸ੍ਸਰੇਸੁ ਏਕੋ ਸਬ੍ਬਸੇਟ੍ਠੋ ਨਤ੍ਥੀਤਿ **"ਆਭਸ੍ਸਰਾ"**ਤਿ ਪੁਥੁਵਚਨਂ। **ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਸਞ੍ਚਯਾਦਿਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਾਨਂ। ਅਨ੍ਤੋ ਚ ਮਨੋ ਚ ਏਤਸ੍ਸ ਨਤ੍ਥੀਤਿ **ਅਨਨ੍ਤਮਾਨਸੋ**। ਆਜੀਵਕਾਨਞ੍ਹਿ ਸਬ੍ਬਦਾਭਾਵਤੋ ਅਨਨ੍ਤੋ, ਸੁਖਦੁਕ੍ਖਾਦਿਸਮਤਿਕ੍ਕਮਨਤੋ ਅਮਾਨਸੋ। ਇਮਿਨਾ ਅਟ੍ਠਹਿ ਲੋਕਧਮ੍ਮੇਹਿ ਉਪਕ੍ਕਿਲਿਟ੍ਠਚਿਤ੍ਤਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਪਪਞ੍ਚੇ ਯਂ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ, ਤਂ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਮੇਵ। **ਤਣ੍ਹਾਦਿਟ੍ਠਿਯੋਵ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾ** ਮਮਙ੍ਕਾਰਅਹਙ੍ਕਾਰਵਿਗਮਸ੍ਸ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਤਾ। ਯਥਾ ਪਞ੍ਚਸੁ ਠਾਨੇਸੁ ਏਕੋਵ ਕਿਲੇਸੋ ਲੋਭੋ ਆਗਤੋ, ਏਵਂ ਦ੍ਵੀਸੁ ਠਾਨੇਸੁ ਤਯੋ ਕਿਲੇਸਾ ਆਗਤਾ ''ਦੋਸੋ ਮੋਹੋ ਦਿਟ੍ਠੀ''ਤਿ। ''ਸਦੋਸਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਹਿ ਵੁਤ੍ਤਟ੍ਠਾਨੇ ਪਟਿਘਂ ਅਕੁਸਲਮੂਲਂ ਗਹਿਤਂ, ''ਪਟਿਵਿਰੁਦ੍ਧਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਵਿਰੋਧੋ, ''ਸਮੋਹਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਮੋਹੋ ਅਕੁਸਲਮੂਲਂ, ''ਅਵਿਦ੍ਦਸੁਨੋ''ਤਿ ਮਲਜਂ, ਅਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਂ ਵਾ, ''ਸਉਪਾਦਾਨਸ੍ਸਾ''ਤਿ ''ਨਤ੍ਥਿ ਦਿਨ੍ਨ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਗਹਣਂ, ''ਪਪਞ੍ਚਾਰਾਮਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਪਪਞ੍ਚੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਵਸੇਨ।

ਆਕਾਰਤੋਤਿ ਪਵਤ੍ਤਿਆਕਾਰਤੋ। ਪਦਨ੍ਤਰੇਨ ਰਾਗਵਿਸੇਸਸ੍ਸ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨਤ੍ਤਾਆਦਿਤੋ ਵੁਤ੍ਤਂ ਸਰਾਗਵਚਨਂ ਓਲ਼ਾਰਿਕਂ ਰਾਗਵਿਸਯਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਪਞ੍ਚਕਾਮਗੁਣਿਕਰਾਗਵਸੇਨਾ"**ਤਿ। **ਗਹਣਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਦਲ਼੍ਹਗ੍ਗਹਣਵਸੇਨ। ''ਅਨੁਰੁਦ੍ਧਪਟਿਵਿਰੁਦ੍ਧਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਏਕਪਦਵਸੇਨ ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਆਗਤਤ੍ਤਾ ਏਕਜ੍ਝਂ ਪਦੁਦ੍ਧਾਰੋ ਕਤੋ। ਤਤ੍ਥ ਪਨ ''ਅਨੁਰੁਦ੍ਧਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਸੁਭਵਸੇਨਾਤਿ ਏਵਮਤ੍ਥੋ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ। ਨ ਹਿ ਪਟਿਵਿਰੁਜ੍ਝਨਂ ਸੁਭਵਸੇਨ ਹੋਤਿ। **ਪਪਞ੍ਚੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਕਿਲੇਸਕਮ੍ਮਵਿਪਾਕਾਨਂ ਅਪਰਾਪਰੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਪਚ੍ਚਯਤਾਯ ਸਂਸਾਰਸ੍ਸ ਪਪਞ੍ਚਨਂ ਪਪਞ੍ਚੋ, ਤਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਹੇਤੁਭਾਵਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ। ਤਣ੍ਹਾ ਹਿ ਭਵੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਵਿਸੇਸਪਚ੍ਚਯੋ। **ਤਣ੍ਹਾਪਚ੍ਚਯਾ ਉਪਾਦਾਨਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਤਣ੍ਹਾਪਚ੍ਚਯਸ੍ਸ ਉਪਾਦਾਨਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ, ਯਦਵਤ੍ਥਾ ਤਣ੍ਹਾ ਉਪਾਦਾਨਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯੋ, ਤਦਵਤ੍ਥਾਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ। ਫਲੇਨ ਹਿ ਹੇਤੁਵਿਸੇਸਕਿਤ੍ਤਨਮੇਤਨ੍ਤਿ। **ਏਵਂ ਵਿਦ੍ਧਂਸੇਥਾ**ਤਿ ਕਾਮਰਾਗਭਵਤਣ੍ਹਾਦਿਵਸੇਨ ਲੋਭਂ ਕਸ੍ਮਾ ਏਵਂ ਵਿਪ੍ਪਕਿਰੇਥ। **ਤਣ੍ਹਾਕਰਣਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਤਣ੍ਹਾਯਨਕਰਣਵਸੇਨ ਸੁਭਾਕਾਰਗ੍ਗਹਣਵਸੇਨ। ਸੁਭਨ੍ਤਿ ਹਿ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਪਵਤ੍ਤੋ ਰਾਗੋ ''ਸੁਭ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ।

੧੪੨. ਵਦਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਵਾਦੋ,** ਦਿਟ੍ਠਿਵਾਦੋ। ਦਿਟ੍ਠਿਵਸੇਨ ਹਿ ''ਸਸ੍ਸਤੋ ਅਤ੍ਤਾ ਚ ਲੋਕੋ ਚ, ਅਸਸ੍ਸਤੋ ਅਤ੍ਤਾ ਚ ਲੋਕੋ ਚਾ''ਤਿ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਿਕਾ ਪਞ੍ਞਪੇਨ੍ਤਿ। ਤੇਨਾਹ "**ਦ੍ਵੇਮਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦਿਟ੍ਠਿਯੋ**"ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੪੨)। ਤਣ੍ਹਾਰਹਿਤਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਅਭਾਵਤੋ ਤਣ੍ਹਾਵਸੇਨੇਵ ਚ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਸ੍ਸਤਭਾਵਾਭਿਨਿਵੇਸੋਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤੰ "**ਤਣ੍ਹਾਦਿਟ੍ਠਿਵਸੇਨਾ**"ਤਿ। **ਅਲ੍ਲੀਨਾ**ਤਿ ਨਿਸ੍ਸਿਤਾ। **ਉਪਗਤਾ**ਤਿ ਅਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਵਸੇਨ ਏਕਿਭਾਵਮਿਵ ਗਤਾ। **ਅਜ੍ਝੋਸਿਤਾ**ਤਿ ਤਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਗਿਲਿਤ੍ਵਾ ਪਰਿਨਿਟ੍ਠਾਪਿਤਾ ਵਿਯ ਤਦਨ੍ਤੋਗਧਾ। ਤੇਨਾਹ "**ਅਨੁਪਵਿਟ੍ਠਾ**"ਤਿ। ਯਥਾ ਗਹਟ੍ਠਾਨੰ ਕਾਮਜ੍ਝੋਸਾਨੰ ਵਿਵਾਦਮੂਲੰ, ਏਵੰ ਪਬ੍ਬਜਿਤਾਨੰ ਦਿਟ੍ਠਜ੍ਝੋਸਾਨਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਵਿਭਵਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਤੇ ਪਟਿਵਿਰੁਦ੍ਧਾ**"ਤਿ। ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਰੋਧੇਨ ਹਿ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਿਕਵਿਰੋਧੋ।

ਖਣਿਕਸਮੁਦਯੋ ਉਪ੍ਪਾਦਕ੍ਖਣੋਤਿ ਆਹ "**ਦਿਟ੍ਠੀਨੰ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੀ**"ਤਿ। ਦਿਟ੍ਠਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਗ੍ਗਹਣੇਨੇਵ ਚੇਤ੍ਥ ਯਥਾ ਦਿਟ੍ਠੀਨੰ ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਤਾ ਵਿਭਾਵਿਤਾ, ਏਵੰ ਦਿਟ੍ਠਿਵਤ੍ਥੂਨੋਪੀਤਿ ਉਭਯੇਸਮ੍ਪਿ ਅਨਿਚ੍ਚਤਾ ਦੁਕ੍ਖਤਾ ਅਨਤ੍ਤਤਾ ਚ ਵਿਭਾਵਿਤਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਯਾਨਿ **ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਨਯੇਨ** (ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੧.੧੨੨) ''ਪਚ੍ਚਯਸਮੁਦਯੋ ਅਟ੍ਠ ਠਾਨਾਨੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ, ਤਾਨਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਖਨ੍ਧਾਪੀ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ ਖਨ੍ਧਾਪਿ ਦਿਟ੍ਠਿਟ੍ਠਾਨੰ ਆਰਮ੍ਮਣਟ੍ਠੇਨ ''ਰੂਪਂ ਅਤ੍ਤਤੋ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤੀ''ਤਿਆਦਿਵਚਨਤੋ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੩.੮੧; ੪.੩੪੫)। **ਅਵਿਜ੍ਜਾਪਿ ਦਿਟ੍ਠਿਟ੍ਠਾਨੰ** ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਾਦਿਵਸੇਨ ਪਚ੍ਚਯਭਾਵਤੋ। ਯਥਾਹ – ''ਅਸ੍ਸੁਤਵਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋ ਅਰਿਯਾਨੰ ਅਦਸ੍ਸਾਵੀ ਅਰਿਯਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਅਕੋਵਿਦੋ''ਤਿਆਦਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨, ੪੬੧; ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੩.੧, ੭)। **ਫਸ੍ਸੋਪਿ ਦਿਟ੍ਠਿਟ੍ਠਾਨੰ**। ਯਥਾ ਚਾਹ ''ਤਦਪਿ ਫਸ੍ਸਪਚ੍ਚਯਾ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੧੮-੧੩੦), ਫੁਸ੍ਸ ਫੁਸ੍ਸ ਪਟਿਸਂਵੇਦਿਯਨ੍ਤੀ''ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੪੪) ਚ । **ਸਞ੍ਞਾਪਿ ਦਿਟ੍ਠਿਟ੍ਠਾਨੰ**। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ ''ਸਞ੍ਞਾਨਿਦਾਨਾ ਹਿ ਪਪਞ੍ਚਸਙ੍ਖਾਤਿ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੮੮੦), ਪਥਵਿਂ ਪਥਵਿਤੋ ਸਞ੍ਞਤ੍ਵਾ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨) ਚ ਆਦਿ। **ਵਿਤਕ੍ਕੋਪਿ ਦਿਟ੍ਠਿਟ੍ਠਾਨੰ**। ਵੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਚੇਤਂ ''ਤਕ੍ਕਞ੍ਚ ਦਿਟ੍ਠੀਸੁ ਪਕਪ੍ਪਯਿਤ੍ਵਾ, ਸਚ੍ਚਂ ਮੁਸਾਤਿ ਦ੍ਵਯਧਮ੍ਮਮਾਹੂ''ਤਿ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੮੯੨; ਮਹਾਨਿ॰ ੧੨੧) ''ਤਕ੍ਕੀ ਹੋਤਿ ਵੀਮਂਸੀ''ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੩੪) ਚ ਆਦਿ। **ਅਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰੋਪਿ ਦਿਟ੍ਠਿਟ੍ਠਾਨੰ**। ਯਥਾਹ ਭਗਵਾ ''ਤਸ੍ਸੇਵ ਅਯੋਨਿਸੋ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਛਨ੍ਨਂ ਦਿਟ੍ਠੀਨੰ ਅਞ੍ਞਤਰਾ ਦਿਟ੍ਠਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਅਤ੍ਥਿ ਮੇ ਅਤ੍ਤਾਤਿ ਅਸ੍ਸ ਸਚ੍ਚਤੋ ਥੇਤਤੋ ਦਿਟ੍ਠਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ''ਤਿਆਦਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੯)। ਸਮੁਟ੍ਠਾਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ ਸਮੁਟ੍ਠਾਨੰ, ਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋ **ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੋ**, ਤੇਨ। **ਖਣਿਕਤ੍ਥਙ੍ਗਮੋ** ਖਣਿਕਨਿਰੋਧੋ। **ਪਚ੍ਚਯਤ੍ਥਙ੍ਗਮੋ** ਅਵਿਜ੍ਜਾਦੀਨੰ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਨਿਰੋਧੋ। ਸੋ ਪਨ ਯੇਨ ਹੋਤਿ, ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗੋ**"ਤਿ ਆਹ। ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਹਿ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਾ ਯਥਾਰਹਂ ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਸਙ੍ਖਾਰਗਤਸ੍ਸ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਨਿਰੋਧਹੇਤੁ, ਖਣਿਕਨਿਰੋਧੋ ਪਨ ਅਹੇਤੁਕੋ।

ਆਨਿਸਂਸਨ੍ਤਿ ਉਦਯਂ। ਸੋ ਪਨ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕਵਸੇਨ ਦੁਵਿਧੋ। ਤਤ੍ਥ ਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕੋ ਦੁਗ੍ਗਤਿਪਰਿਕਿਲੇਸਤਾਯਆਦੀਨਵਪਕ੍ਖਿਕੋ ਏਵਾਤਿ ਇਤਰਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਯਂ ਸਨ੍ਧਾਯਾ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਆਦੀਨਵਮ੍ਪਿ** ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕਮੇਵ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਦਿਟ੍ਠਿਗ੍ਗਹਣਮੂਲਕਂ ਉਪਦ੍ਦਵ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਸੋ**ਤਿਆਦੀਨਵੋ। **ਆਦੀਨ**ਨ੍ਤਿ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਨਗ੍ਗਿਯਾਨਸਨਸਙ੍ਕਟਿਵਤਾਦੀਨਂ ਸਙ੍ਗਹੋ। ਨਿਸ੍ਸਰਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ ਨਿਸ੍ਸਰਣਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨੇ ਦਸ੍ਸਨਮਗ੍ਗੋ ਏਵ ਦਿਟ੍ਠੀਨੰ ਨਿਸ੍ਸਰਣਂ ਸਿਯਾ, ਤਸ੍ਸ ਪਨ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮਪਰਿਯਾਯੇਨ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਖਤਨਿਸ੍ਸਟਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਦਿਟ੍ਠੀਹਿਪਿ ਨਿਸ੍ਸਟਨ੍ਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਂ "**ਦਿਟ੍ਠੀਨੰ ਨਿਸ੍ਸਰਣਂ ਨਾਮ ਨਿਬ੍ਬਾਨ**"ਨ੍ਤਿ। **ਇਮਿਨਾ**ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਅਨੁਯੋਗਵਤ੍ਤੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯਮੇਵ।

੧੪੩. **ਦਿਟ੍ਠਿਚ੍ਛੇਦਨਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਸਬ੍ਬੁਪਾਦਾਨਪਰਿਞ੍ਞਾਵਾਦਸ੍ਸਨੇਨ ਸਬ੍ਬਸੋ ਦਿਟ੍ਠੀਨੰ ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਵਿਧਿਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ। ਵੁਤ੍ਤਾਯੇਵਾਤਿ –

''ਉਪਾਦਾਨਾਨਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ, ਤਾਨਿ ਅਤ੍ਥਵਿਭਾਗਤੋ।
ਧਮ੍ਮਸਙ੍ਖੇਪਵਿਤ੍ਥਾਰਾ, ਕਮਤੋ ਚ ਵਿਭਾਵਯੇ''ਤਿ॥ (ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ੨.੬੪੫) –

ਗਾਥੰ ਉਦ੍ਦਿਸਿਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਥਵਿਭਾਗਾਦਿਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾਯੇਵ। ਕਾਮਂ ਇਤੋ ਬਾਹਿਰਕਾਨਂ ''ਇਮਾਨਿ ਉਪਾਦਾਨਾਨਿ ਏਤ੍ਤਕਾਨਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ, ਨ ਇਤੋ ਭਿਯ੍ਯੋ''ਤਿ ਈਦਿਸਂ ਞਾਣਂ ਨਤ੍ਥਿ, ਕੇਵਲਂ ਪਨ ਕੇਚਿ ''ਕਾਮਾ ਪਹਾਤਬ੍ਬਾ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਕੇਚਿ ''ਨਤ੍ਥਿ ਪਰੋ ਲੋਕੋਤਿ ਚ, ਮਿਚ੍ਛਾ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਅਪਰੇ ''ਸੀਲਬ੍ਬਤੇਨ ਸੁਦ੍ਧੀਤਿ ਚ, ਮਿਚ੍ਛਾ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਅਤ੍ਤਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਪਨ ਮਿਚ੍ਛਾਭਾਵਂ ਸਬ੍ਬਸੋ ਨ ਜਾਨਨ੍ਤਿ ਏਵ। ਯਤ੍ਤਕਂ ਪਨ ਜਾਨਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਸਪਿ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਪ੍ਪਹਾਨਂ ਨ ਜਾਨਨ੍ਤਿ, ਤਥਾਪਿ ਸਬ੍ਬਸ੍ਸ ਪਰਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਸ੍ਸ ਪਰਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ ਪਞ੍ਞਪੇਮਇਚ੍ਚੇਵ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ। ਏਵਂਭੂਤਾਨਂ ਪਨ ਨੇਸਂ ਤਤ੍ਥ ਯਾਦਿਸੀ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿ, ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਸਤ੍ਥਾ **"ਸਨ੍ਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਸਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਸਂਵਿਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਤੇਨ ਤੇਸਂ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਿਕਾਨਂ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਤਾਯ ਅਵਿਚ੍ਛੇਦਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਏਕੇ**ਤਿ ਏਕਚ੍ਚੇ। **ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ**ਤਿ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜੁਪਗਮਨੇਨ ਸਮਣਾ, ਜਾਤਿਮਤ੍ਤੇਨ ਚ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ। **ਸਬ੍ਬੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਅਨਵਸੇਸਾਨਂ ਉਪਾਦਾਨਾਨਂ **ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਂ** ਪਹਾਨਂ। **ਸਮ੍ਮਾ ਨ ਪਞ੍ਞਪੇਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਯੇਸਂ ਪਞ੍ਞਪੇਨ੍ਤਿ, ਤੇਸਮ੍ਪਿ ਸਮ੍ਮਾ ਪਰਿਞ੍ਞਂ ਨ ਪਞ੍ਞਪੇਨ੍ਤਿ। ਇਦਾਨਿ ਤਂ ਅਤ੍ਥਂ ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਕੇਚੀ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ ਹੋਤਿਕ-ਕੁਟੀਚਕ-ਬਹੂਦਕ-ਹਂਸ-ਪਰਮਹਂਸ-ਕਾਜਕ-ਤਿਦਣ੍ਡ-ਮੋਨਵਤ-ਸੇਵ-ਪਾਰੁਪਕ-ਪਞ੍ਚਮਰਤ੍ਤਿਕ- ਸੋਮਕਾਰਕ-ਮੁਗਬ੍ਬਤ-ਚਰਬਾਕ-ਤਾਪਸ-ਨਿਗਣ੍ਠ-ਜੀਵਕ-ਇਸਿ-ਪਾਰਾਯਨਿਕ-ਪਞ੍ਚਾਤਪਿਕ-ਕਾਪਿਲ- ਕਾਣਾਦ-ਸਂਸਾਰਮੋਚਕ-ਅਗ੍ਗਿਭਤ੍ਤਿਕ-ਮਗਵਤਿਕ-ਗੋਵਤਿਕ-ਕੁਕ੍ਕੁਰਵਤਿਕ-ਕਾਮਣ੍ਡਲੁਕ- ਵਗ੍ਗੁਲਿਵਤਿਕ-ਏਕਸਾਟਕ-ਓਦਕਸੁਦ੍ਧਿਕ-ਸਰੀਰਸਨ੍ਤਾਪਕ-ਸੀਲਸੁਦ੍ਧਿਕ-ਝਾਨਸੁਦ੍ਧਿਕ-ਚਤੁਬ੍ਬਿਧ- ਸਸ੍ਸਤਵਾਦਾਦਯੋ ਛਨ੍ਨਵੁਤਿ ਤਣ੍ਹਾਪਾਸੇਨ ਡਂਸਨਤੋ, ਅਰਿਯਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਵਾ ਵਿਬਾਧਨਤੋ **ਪਾਸਣ੍ਡਾ।** **ਵਤ੍ਥੁਪਟਿਸੇਵਨਂ ਕਾਮ**ਨ੍ਤਿ ਬਜਾਪਾਰਸ੍ਸ ਵਤ੍ਥੁਨੋ ਪਟਿਸੇਵਨਸਙ੍ਖਾਤਂ ਕਾਮਂ। **ਥੇਯਜੇਨ ਸੇਵਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਪਟਿਹਤ੍ਥਾਦਿਸਮਞ੍ਞਾਯ ਲੋਕਸ੍ਸ ਵਚਨਵਸੇਨ ਸੇਵਨ੍ਤਿ। **ਤੀਣਿ ਕਾਰਣਾਨੀ**ਤਿ ''ਨਤ੍ਥਿ ਦਿਨ੍ਨ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਯਪ੍ਪਵਤ੍ਤਾਨਿ ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਸੇਸਭੂਤਾਨਿ ਵਤ੍ਕਾਰਣਾਨਿ।

ਅਤ੍ਥਸਲ੍ਲਾਪਿਕਾਤਿ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਸਲ੍ਲਾਪਿਕਾ, ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਥਸਲ੍ਲਾਪਵਿਭਾਵਿਨੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਞ੍ਹਿ ਵਚਨਂ ਸਲ੍ਲਾਪੋ। ਤੇਨਾਹ **"ਪਥਵੀ ਕਿਰਾ"**ਤਿਆਦਿ।

ਯੋ ਤਿਤ੍ਥਿਯਾਨਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਤ੍ਥਰਿ ਧਮ੍ਮੇ ਸਹਧਮ੍ਮਿਕੇਸੁ ਚ ਪਸਾਦੋ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਤਸ੍ਸ ਅਨਾਯਤਨਗਤਤ੍ਤਾ ਅਪ੍ਪਸਾਦਕਭਾਵਦਸ੍ਸਨਂ ਪਸਾਦਪਚ੍ਛੇਦੋ। ਤਥਾਪਵਤ੍ਤੋ ਵਾਦੋ **ਪਸਾਦਪਚ੍ਛੇਦਵਾਦੋ** ਵੁਤ੍ਤੋ। **ਏਵਰੂਪੇ**ਤਿ ਈਦਿਸੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਕਿਲੇਸਾਨਂ ਅਨੁਪਸਮਸਂਵਤ੍ਤਨਿਕੇ। **ਧਮ੍ਮੇ**ਤਿ ਧਮ੍ਮਪਤਿਰੂਪਕੇ। **ਵਿਨਯੇ**ਤਿ ਵਿਨਯਪਤਿਰੂਪਕੇ। ਤਿਤ੍ਥਿਯਾ ਹਿ ਕੋਹਞ੍ਞੇ ਠਤ੍ਵਾ ਲੋਕਂ ਵਞ੍ਚੇਨ੍ਤਾ ਧਮ੍ਮਂ ਕਥੇਮਾਤਿ ''ਸਤ੍ਤਿਮੇ ਕਾਯਾ ਅਕਟਾ ਅਕਟਵਿਧਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੭੪) ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਕਥੇਤ੍ਵਾ ਤਥਾ ''ਵਿਨਯਂ ਪਞ੍ਞਪੇਮਾ''ਤਿ ਗੋਸੀਲਵਗ੍ਗੁਲਿਵਤਾਦੀਨਿ ਪਞ੍ਞਪੇਤ੍ਵਾ ਤਾਦਿਸਂ ਸਾਵਕੇ ਸਿਕ੍ਖਾਪੇਤ੍ਵਾ ''ਧਮ੍ਮਵਿਨਯੋ''ਤਿ ਕਥੇਨ੍ਤਿ, ਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯੇਤਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ''ਧਮ੍ਮਵਿਨਯੇ''ਤਿ। ਤੇਨਾਹ **"ਉਭਯੇਨਪਿ ਅਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕਂ ਸਾਸਨਂ ਦਸ੍ਸੇਤੀ"**ਤਿ। ਪਰਿਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਨਾਮ ਪੁਞ੍ਞਂ ਕਾਤੁਕਾਮਂ ਮਚ੍ਛੇਰਮਲਾਭਿਭੂਤਤਾਯ ਨਿਵਾਰੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਅਨੁਰਾਯਂ ਤਸ੍ਸ ਕਰੋਤੋ ਦਿਟ੍ਠੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਵਿਞ੍ਞੂਹਿ ਗਰਹਿਤਬ੍ਬਤਾ ਸਮ੍ਪਰਾਯੇ ਚ ਦੁਗ੍ਗਤਿ ਪਾਟਿਕਙ੍ਖਾ, ਕਿਮਙ੍ਗਂ ਪਨ ਸਕਲਵਟ੍ਟਦੁਕ੍ਖਨਿਸ੍ਸਰਣਾਵਹੇ ਜਿਨਚਕ੍ਕੇ ਪਹਾਰਦਾਯਿਨੋ ਤਿਤ੍ਥਕਰਸ੍ਸ ਤਦੋਵਾਦਕਰਸ੍ਸ ਚਾਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਅਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕਸਾਸਨਮ੍ਹਿ ਹੀ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਯਥਾ ਸੋ ਪਸਾਦੋ ਸਮ੍ਪਰਾਯੇ ਨ ਸਮ੍ਮਗ੍ਗਤੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਵਤ੍ਤਿਵਸੇਨਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਕਞ੍ਚਿ ਕਾਲਂ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾਪਿ ਪਚ੍ਛਾ ਵਿਨਸ੍ਸਤਿ ਯੇਵਾ"**ਤਿ ਆਹ, ਅਵੇਚ੍ਚਪ੍ਪਸਾਦੋ ਵਿਯ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਿਕੋ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਾ ਯਥਾਵਿਧਿਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ **ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਯੋਨਿਂ ਆਵਹਤਿ**। ਕਮ੍ਮਸਰਿਕ੍ਖਕੇਨ ਹਿ ਵਿਪਾਕੇਨੇਵ ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ। **ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਕਾਰਣਭੇਦ**ਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਂ ਤਿਤ੍ਥਕਰਾਨਂ ਸਾਵਕਾਨਂ ਅਪਾਯਦੁਕ੍ਖਾਵਹਂ ਮਿਚ੍ਛਾਪਟਿਪਤ੍ਤਿਸਙ੍ਖਾਤਂ ਕਾਰਣਵਿਸੇਸਂ। **ਸੋ ਪਨੇਸ** ਪਸਾਦੋ **ਨ ਨਿਯ੍ਯਾਤਿ** ਮਿਚ੍ਛਤ੍ਤਪਕ੍ਖਿਕਤ੍ਤਾ ਸੁਰਾਪੀਤਸਿਙ੍ਗਾਲੇ ਪਸਾਦੋ ਵਿਯ। ਸੁਰਂ ਪਰਿਸ੍ਸਾਵੇਤ੍ਵਾ ਛਡ੍ਡਿਤਕਸਟਂ **ਸੁਰਾਜਲ੍ਲਿਕਂ**। ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਨਾਮ ਧਨਲੁਦ੍ਧਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨਾਹ **"ਇਮਂ ਵਞ੍ਚੇਸ੍ਸਾਮੀ"**ਤਿ। **ਕਂਸਸਤਾ**ਤਿ ਕਹਾਪਣਸਤਾ।

੧੪੪. **ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਪਸਾਦਸ੍ਸ। ਸਬ੍ਬੋਪਿ ਲੋਭੋ ਕਾਮੁਪਾਦਾਨਨ੍ਤੇਵ ਵੁਚ੍ਚਤੀਤਿ ਆਹ **"ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੇਨ ਕਾਮੁਪਾਦਾਨਸ੍ਸ ਪਹਾਨਪਰਿਞ੍ਞ"**ਨ੍ਤਿ। **ਏਵਰੂਪੇ**ਤਿ ਈਦਿਸੇ ਸਬ੍ਬਸੋ ਕਿਲੇਸਾਨਂ ਉਪਸਮਸਂਵਤ੍ਤਨਿਕੇ। ਯਥਾਨੁਸਿਟ੍ਠਂ ਪਟਿਪਜ੍ਜਮਾਨਾਨਂ ਅਪਾਯੇਸੁ ਅਪਤਨਵਸੇਨ ਧਾਰਣਟ੍ਠੇਨ **ਧਮ੍ਮੇ**। ਸਬ੍ਬਸੋ ਵਿਨਯਨਟ੍ਠੇਨ **ਵਿਨਯੇ**। ਤਤ੍ਥ ਭਵਦੁਕ੍ਖਨਿਸ੍ਸਰਣਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਨੇ।

ਨਮਸ੍ਸਮਾਨੇ ਅਟ੍ਠਾਸਿ ਦ੍ਵੇ ਅਸਙ੍ਖਜੇਯਜਾਨਿ ਪਚ੍ਚੇਕਬੋਧਿਪਾਰਮੀਨੰ ਪੂਰਣੇਨ ਤਤ੍ਥ ਬੁਦ੍ਧਸਾਸਨੇ ਪਰਿਚਯੇਨ ਚ ਭਗਵਤਿ ਪਸਨ੍ਨਚਿਤ੍ਤਤਾਯ ਚ। "**ਉਲੂਕਾ**"ਤਜਾਦਿਗਾਥਾ ਰੁਕ੍ਖਦੇਵਤਾਯ ਭਾਸਿਤਾ। **ਕਾਲੁਟ੍ਠਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਸਾਯਨ੍ਹਕਾਲੇ ਦਿਵਾਵਿਹਾਰਤੋ ਉਟ੍ਠਿਤੰ। **ਦੁਗ੍ਗਤੇਸੋ ਨ ਗਚ੍ਛਤੀ**ਤਿ ਦੁਗ੍ਗਤਿੰ ਏਸੋ ਨ ਗਮਿਸ੍ਸਤਿ। **ਮੋਰਜਿਕੋ** ਮੁਰਜਵਾਦਕੋ। **ਮਹਾਭੇਰਿਵਾਦਕਵਤ੍ਥੁ**ਆਦੀਨਿਪਿ ਸਿਤਪਾਤੁਕਰਣੰ ਆਦਿੰ ਕਤ੍ਵਾ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਤਬ੍ਬਾਨਿ।

ਪਰਮਤ੍ਥੇਤਿ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮੇ। **ਕਿੰ ਪਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਧਮ੍ਮੇਪਿ ਪਰਮਤ੍ਥੇ ਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਸੁਣਨ੍ਤਾਨੰ। **ਸਾਮਣੇਰਵਤ੍ਥੂ**ਤਿ ਪਬ੍ਬਜਿਤਦਿਵਸੇਯੇਵ ਸਪ੍ਪੇਨ ਦਟ੍ਠੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਕਾਲੰ ਕਤ੍ਵਾ ਦੇਵਲੋਕੰ ਉਪਪਨ੍ਨਸਾਮਣੇਰਵਤ੍ਥੁ।

ਖੀਰੋਦਨਨ੍ਤਿ ਖੀਰੇਨ ਸਦ੍ਧਿੰ ਸਮ੍ਮਿਸ੍ਸੰ ਓਦਨੰ। **ਤਿਮ੍ਬਰੁਸਕ**ਨ੍ਤਿ ਤਿਨ੍ਦੁਕਫਲੰ। ਤਿਪੁਸਸਦਿਸਾ ਏਕਾ ਵਲ੍ਲਿਜਾਤਿ ਤਿਮ੍ਬਰੁਸੰ, ਤਸ੍ਸ ਫਲੰ ਤਿਮ੍ਬਰੁਸਕਨ੍ਤਿ ਚ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਕਕ੍ਕਾਰਿਕ**ਨ੍ਤਿ ਖੁਦ੍ਦਕਏਲਾਲੁਕੰ। ਮਹਾਤਿਪੁਸਨ੍ਤਿ ਚ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਵਲ੍ਲਿਪਕ੍ਕ**ਨ੍ਤਿ ਖੁਦ੍ਦਕਤਿਪੁਸਵਲ੍ਲਿਯਾ ਫਲੰ। **ਹਤ੍ਥਪਤਾਪਕ**ਨ੍ਤਿ ਮਨ੍ਦਮੁਖਿ। **ਅਮ੍ਬਕਞ੍ਜਿਕ**ਨ੍ਤਿ ਅਮ੍ਬਿਲਕਞ੍ਜਿਕੰ। ਖਲ਼ਯਾਗੁਨ੍ਤਿਪਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਦੋਣਿਨਿਮ੍ਮਜ੍ਜਨਿ**ਨ੍ਤਿ ਸਤੇਲੰ ਤਿਲਪਿਞ੍ਞਾਕੰ। **ਵਿਧੁਪਨ**ਨ੍ਤਿ ਚਤੁਰਸ੍ਸਬੀਜਨਿੰ । **ਤਾਲਵਣ੍ਟ**ਨ੍ਤਿ ਤਾਲਪਤ੍ਤੇਹਿ ਕਤਮਣ੍ਡਲਬੀਜਨਿੰ। **ਮੋਰਹਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਮੋਰਪਿਞ੍ਛੇਹਿ ਕਤੰ ਮਕਸਬੀਜਨਿੰ।

ਵੁਤ੍ਤਨਯਾਨੁਸਾਰੇਨੇਵਾਤਿ ਯਸ੍ਮਾ ਇਧਾਪਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੰ ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਕਾਰਣਭੇਦੰ ਏਕਤੋ ਕਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਸਤ੍ਥਾ ''ਤੰ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੂ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਤ੍ਥ ਅਨਿਯਜਾਨਿਕਸਾਸਨੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯਸ੍ਸ ਅਨੁਸ੍ਸਰਣਵਸੇਨ ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ।

੧੪੫. ਪਰਿਞ੍ਞਨ੍ਤਿ ਪਹਾਨਪਰਿਞ੍ਞੰ। **ਤੇਸੰ ਪਚ੍ਚਯੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁ**ਨ੍ਤਿ ਉਪਾਦਾਨਾਨੰ ਪਰਿਞ੍ਞਾ ਨਾਮ ਪਹਾਨਪਰਿਞ੍ਞਾ। ਤੇਸੰ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਨਿਰੋਧੋ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ, ਸੋ ਚ ਪਚ੍ਚਯਨਿਰੋਧੇਨ ਹੋਤੀਤਿ ਤੇਸੰ ਪਚ੍ਚਯੰ ਮੂਲਕਾਰਣਤੋ ਪਭੁਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ। **ਅਯ**ਨ੍ਤਿ ਇਦਾਨਿ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨੋ **ਏਤ੍ਥ** ''ਇਮੇ ਚਾ''ਤਿਆਦਿਪਾਠੇ ''ਕਿੰ ਨਿਦਾਨਾ''ਤਿਆਦਿਸਮਾਸਪਦਾਨੰ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸਬ੍ਬਪਦੇਸੂ**ਤਿ ''ਤਣ੍ਹਾਸਮੁਦਯਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਸਬ੍ਬੇਸੁ ਪਦੇਸੁ। ਇਮਿਨਾ ਏਵ ਚ ਸਬ੍ਬਗ੍ਗਹਣੇਨ ''ਫਸ੍ਸਨਿਦਾਨਾ''ਤਿਆਦੀਨਮ੍ਪਿ ਪਦਾਨੰ ਸਙ੍ਗਹੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਇਮੇ ਅਞ੍ਞਤਿਤ੍ਥਿਯਾ ਉਪਾਦਾਨਾਨਮ੍ਪਿ ਸਮੁਦਯੰ ਨ ਜਾਨਨ੍ਤਿ, ਕੁਤੋ ਨਿਰੋਧੰ, ਤਥਾਗਤੋ ਪਨ ਤੇਸੰ ਤਪ੍ਪਚ੍ਚਯਪਚ੍ਚਯਾਨਮ੍ਪਿ ਸਮੁਦਯਞ੍ਚ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮਞ੍ਚ ਯਾਥਾਵਤੋ ਜਾਨਾਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ – ''ਇਧੇਵ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਮਣੋ...ਪੇ॰... ਸੁਞ੍ਞਾ ਪਰਪ੍ਪਵਾਦਾ ਸਮਣੇਭਿ ਅਞ੍ਞੇਹੀ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੩੯) ਯਥਾਰਦ੍ਧਸੀਹਨਾਦੰ ਮਤ੍ਥਕੰ ਪਾਪੇਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ''ਇਮੇ ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਉਪਾਦਾਨਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੪੫) ਨਯੇਨ ਦੇਸਨੰ ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦਮੁਖੇਨ ਓਤਾਰੇਨ੍ਤੋ ਵਟ੍ਟੰ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ''ਯਤੋ ਚ ਖੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਵਿਵਟ੍ਟੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਅਰਹਤ੍ਤੇਨ ਦੇਸਨਾਯ ਕੂਟੰ ਗਣ੍ਹਿ, ਤਮਤ੍ਥੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਭਗਵਾ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤੰ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯਜਮੇਵ।

ਚੂਲ਼ਸੀਹਨਾਦਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾਯ ਲੀਨਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨਾ ਸਮਤ੍ਤਾ।

੨. ਮਹਾਸੀਹਨਾਦਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

ਵੇਸਾਲੀਨਗਰਵਣ੍ਣਨਾ

੧੪੬. ਅਪਰਾਪਰਨ੍ਤਿ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨੰ। **ਵਿਸਾਲੀਭੂਤਤਾਯਾ**ਤਿ ਗਾਵੁਤਨ੍ਤਰੰ ਗਾਵੁਤਨ੍ਤਰੰ ਪੁਥੁਭੂਤਤਾਯ। **ਤਤ੍ਰਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਸੰ ਵਿਸਾਲੀਭੂਤਤਾਯੰ। **ਛਡ੍ਡਿਤਮਤ੍ਤੇ**ਤਿ ਵਿਸ੍ਸਟ੍ਠਮਤ੍ਤੇ। **ਊਮਿਭਯਾਦੀਹੀ**ਤਿ ਊਮਿਕੁਮ੍ਭੀਲਆਵਟ੍ਟਸੰਸੁਕਾਭਯੇਹਿ। ਉਦਕਪ੍ਪਵਾਹੇਨਾਗਤਸ੍ਸਪਿ ਚ ਉਸ੍ਮਾ ਨ ਵਿਗਚ੍ਛਤਿ, ਉਸ੍ਮਾ ਚ ਨਾਮ ਈਦਿਸਸ੍ਸ ਸਵਿਞ੍ਞਾਣਕਤਾਯ ਭਵੇਯਜਾਤਿ **"ਸਿਯਾ ਗਬ੍ਭੋ"**ਤਿ ਚਿਨ੍ਤੇਸਿ। **ਤਥਾ** ਹੀਤਿਆਦਿ ਤਤ੍ਥ ਕਾਰਣਚਿਨ੍ਤਾ। ਪੁਞ੍ਞਵਨ੍ਤਤਾਯ **ਦੁਗ੍ਗਨ੍ਧੰ** ਨਾਹੋਸਿ, ਸਉਸੁਮਤਾਯ **ਪੂਤਿਕਭਾਵੋ**। ਦਾਰਕਾਨੰ ਪੁਞ੍ਞੂਪਨਿਸ੍ਸਯਤੋ **ਅਙ੍ਗੁਟ੍ਠਕਤੋ ਚਸ੍ਸ ਖੀਰੰ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿ,** ਖੀਰਭਤ੍ਤਞ੍ਚ ਲਭਿ। ਚਰਿਮਕਭਵੇ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੇ ਕੁਚ੍ਛਿਗਤੇ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਮਾਤੁ

ਵਿਯ ਉਦਰਚ੍ਛਵਿਯਾ ਅਚ੍ਛਵਿਪ੍ਪਸਨ੍ਨਤਾਯ ਨਿਚ੍ਛਵਿ ਵਿਯਾਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਆਹ "**ਨਿਚ੍ਛਵੀ ਅਹੇਸੁ**"ਨ੍ਤਿ। **ਤੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਦਾਰਕਾਨਂ। **ਮਾਤਾਪਿਤਰੋ**ਤਿ ਪੋਸਕਮਾਤਾਪਿਤਰੋ। **ਅਭਿਸਿਞ੍ਚਿਤ੍ਵਾ ਰਾਜਾਨਂ ਅਕਂਸੁ** ਰਜ੍ਜਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਦਾਯਕਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਕਤਤ੍ਤਾ, ਅਸਮ੍ਭਿਨ੍ਨੇ ਏਵ ਰਾਜਕੁਲੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਚ। ਕੁਮਾਰਸ੍ਸ ਪੁਞ੍ਞਾਨੁਭਾਵਸਞ੍ਚੋਦਿਤਾ ਦੇਵਤਾਧਿਗ੍ਗਹਿਤਾਤਿ ਕੇਚਿ।

ਪੁਰਸ੍ਸ ਅਪਰੇਤਿ ਪੁਰਸ੍ਸ ਅਪਰਦਿਸਾਯ ਗਾਵੁਤਮਤ੍ਤੇ ਠਾਨੇ ਜੀਵਕਮ੍ਬਵਨਂ ਵਿਯ ਸਪਾਕਾਰਮਨ੍ਤਿਰਕੇ। **ਅਚਿਰਪਕ੍ਕਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਨ ਦੇਸਨ੍ਤਰਪਕ੍ਕਮਨਂ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਂ, ਅਥ ਖੋ ਸਾਸਨਤੋ ਅਪਕ੍ਕਮਨਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਵਿਬ੍ਭਮਿਤ੍ਵਾ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤੇਨੇਵਾਹ ''ਇਮਸ੍ਮਾ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯਾ''ਤਿ। **ਪਰਿਸਤੀ**ਤਿ ਪਰਿਸਾਯਂ, ਜਨਸਮੂਹੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਜਨਸਮੂਹਗਤੋ ਪਨ "**ਪਰਿਸਮਜ੍ਝੇ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਭਾਵਨਾਮਨਸਿਕਾਰੇਨ ਵਿਨਾ ਪਕਤਿਯਾਵ ਮਨੁਸ੍ਸੇਹਿ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਤਬ੍ਬੋ ਧਮ੍ਮੋਤਿ **ਮਨੁਸ੍ਸਧਮ੍ਮੋ,** ਮਨੁਸ੍ਸਤ੍ਤਭਾਵਾਵਹੋ ਵਾ ਧਮ੍ਮੋ **ਮਨੁਸ੍ਸਧਮ੍ਮੋ,** ਅਨੁਲ਼ਾਰਂ ਪਰਿਤ੍ਤਕੁਸਲਂ। ਯਂ ਅਸਤਿਪਿ ਬੁਦ੍ਧੁਪ੍ਪਾਦੇ ਵਤ੍ਤਤਿ, ਯਞ੍ਚ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ ''ਹੀਨੇਨ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੇਨ, ਖਤ੍ਤਿਯੇ ਉਪਪਜ੍ਜਤੀ''ਤਿ। ''ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਬੁਦ੍ਧੋ''ਤਿ ਬੁਦ੍ਧੇ ਮਮਤ੍ਤਕਾਰਿਨੋ **ਬੁਦ੍ਧਮਾਮਕਾ**। ਸੇਸਪਦਦ੍ਵਯੇਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ।

ਉਤ੍ਤਰਿਮਨੁਸ੍ਸਧਮ੍ਮਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ

ਅਲਂ ਅਰਿਯਾਯ ਅਰਿਯਭਾਵਾਯਾਤਿ **ਅਲਮਰਿਯੋ,** ਰੂਪਾਯਤਨਂ ਜਾਨਾਤਿ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਵਿਯ ਪਸ੍ਸਤਿ ਚਾਤਿ **ਞਾਣਦਸ੍ਸਨਂ,** ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁ। ਸਮ੍ਮਸਨੁਪਗੇ ਚ ਪਨ ਧਮ੍ਮੇ ਲਕ੍ਖਣਤ੍ਤਯਞ੍ਚ ਤਥਾ ਜਾਨਾਤਿ ਪਸ੍ਸਤਿ ਚਾਤਿ **ਞਾਣਦਸ੍ਸਨਂ,** ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ। ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ, ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਵਾ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਅਸਮ੍ਮੋਹਪਟਿਵੇਧਤੋ ਜਾਨਾਤਿ ਪਸ੍ਸਤਿ ਚਾਤਿ **ਞਾਣਦਸ੍ਸਨਂ,** ਮਗ੍ਗੋ। ਫਲਂ ਪਨ ਨਿਬ੍ਬਾਨਵਸੇਨੇਵ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ। ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾ ਮਗ੍ਗਾਧਿਗਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਤੋ ਜਾਨਨਟ੍ਠੇਨ **ਞਾਣਦਸ੍ਸਨਂ,** ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਾ ਅਨਾਵਰਣਤਾਯ ਸਮਨ੍ਤਚਕ੍ਖੁਤਾਯ ਚ **ਞਾਣਦਸ੍ਸਨਂ। ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਮਗ੍ਗੋ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ,** ਤਸ੍ਮਿਞ੍ਹਿ ਪਟਿਸਿਦ੍ਧੇ ਸਬ੍ਬੇਸਮ੍ਪਿ ਬੁਦ੍ਧਗੁਣਾਨਂ ਅਸਮ੍ਭਵੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਤੇਨਾਹ "**ਤਞ੍ਹਿ ਸੋ ਭਗਵਤੋ ਪਟਿਸੇਧੇਤੀ**"ਤਿ।

ਸੁਖੁਮਂ ਧਮ੍ਮਨ੍ਤਰਂ ਨਾਮ ਝਾਨਵਿਪਸ੍ਸਨਾਦਿਕਂ ਆਚਰਿਯਾਨੁਗ੍ਗਹੇਨ **ਗਹਿਤਂ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ। ਤਕ੍ਕਪਰਿਯਾਹਤ**ਨ੍ਤਿ ''ਇਤਿ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ, ਏਵਂ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਤਂਤਂਦਸ੍ਸੇਤਬ੍ਬਮਤ੍ਥਤਕ੍ਕਨੇਨ ਵਿਤਕ੍ਕਨਮਤ੍ਤੇਨ ਪਰਿਤੋ ਆਹਤਂ ਪਰਿਵਤ੍ਤਿਤਂ ਕਤ੍ਵਾ। ਤੇਨਾਹ "**ਤਕ੍ਕੇਤ੍ਵਾ**"ਤਿਆਦਿ। **ਲੋਕਿਯਪਞ੍ਞਂ ਅਨੁਜਾਨਾਤਿ** ਉਪਨਿਸਿਨ੍ਨਪਰਿਸਾਯ ਅਨੁਕੂਲਧਮ੍ਮਕਥਨਤੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਤੇਨਾਹ "**ਸਮਣੋ ਗੋਤਮੋ**"ਤਿਆਦਿ। ਪਟਿਭਾਤੀਤਿ ਪਟਿਭਾਨਂ, ''ਇਤਿ ਵਕ੍ਖਾਮੀ''ਤਿ ਏਵਂਪਵਤ੍ਤਂ ਕਥਨਚਿਤ੍ਤਂ, ਤਤੋ ਪਟਿਭਾਨਤੋ ਜਾਨਨਂ ਪਟਿਭਾਨਂ, ਆਗਮਾਭਾਵਤੋ ਸਯਮੇਵ ਉਪਟ੍ਠਿਤਤ੍ਤਾ **ਸਯਂਪਟਿਭਾਨਂ**। ਤੇਨਾਹ "**ਇਮਿਨਾਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਭਾਵਂ ਪਟਿਬਾਹਤੀ**"ਤਿ। **ਸੁਫੁਸਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਿਵਰਂ। ਅਫੁਸਿਤਤ੍ਤੇ ਹਿ ਸੁਖੇਨ ਵਚੀਘੋਸੋ ਨ ਨਿਚ੍ਛਰਤਿ। **ਦਨ੍ਤਾਵਰਣ**ਨ੍ਤਿ ਓਟ੍ਠਦ੍ਵਯਂ। ਜਿਵ੍ਹਾਪਿ ਥਦ੍ਧਤਾਯ ਸੁਖੇਨ ਵਚੀਘੋਸੋ ਨ ਨਿਚ੍ਛਰਤੀਤਿ ਆਹ "**ਮੁਦੁਕਾ ਜਿਵ੍ਹਾ**"ਤਿ। ਕਰਵੀਕਰੁਤਮਞ੍ਜੁਤਾਯ **ਮਧੁਰੋ ਸਰੋ**। ਏਲਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਦੋਸੋ, ਏਲਂ ਗਲ਼ਤੀਤਿ ਏਲਗਲ਼ਾ, ਨ ਏਲਗਲ਼ਾ **ਅਨੇਲਗਲ਼ਾ,** ਨਿਦ੍ਦੋਸਾ, ਨ ਰੁਜ੍ਝਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸਬ੍ਬਮੇਤਂ ਰਞ੍ਜਨਸ੍ਸੇਵ ਕਾਰਣਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਵਦਤਿ।

ਪਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਾਤਿ ਗਮ੍ਭੀਰਞਾਣਚਰਿਯਭੂਤਾਨਂ ਖਨ੍ਧਾਦੀਨਂ ਉਗ੍ਗਹਣ-ਸਵਨ-ਧਾਰਣ-ਪਰਿਚਯ-ਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰੇ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ। **ਤਕ੍ਕਰਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮਾ ਦੁਕ੍ਖਕ੍ਖਯਾਯਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਸਮ੍ਮਾ**-ਸਦ੍ਦੋ ਉਭਯਤ੍ਥਾਪਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬੋ ''ਸਮ੍ਮਾ ਤਕ੍ਕਰਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮਾ ਦੁਕ੍ਖਕ੍ਖਯਾਯਾ''ਤਿ। ਯੋ ਹਿ ਸਮ੍ਮਾ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਸੇਵ ਸਮ੍ਮਾ ਦੁਕ੍ਖਕ੍ਖਯੋ ਹੋਤਿ। ਯੋ ਪਨ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਤਕ੍ਕਰੋ, ਤਸ੍ਸ ਨਿਯ੍ਯਾਨਂ ਅਤ੍ਥਤੋ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸੇਵ ਨਿਯ੍ਯਾਨਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਸੋ ਧਮ੍ਮੋ…ਪੇ॰… ਨਿਯ੍ਯਾਤਿ ਗਚ੍ਛਤੀ**"ਤਿ।

੧੪੭. ਕੋਧਨੇਤਿ ਕੁਜ੍ਝਨਸੀਲੋ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਸੁਨਕ੍ਖਤ੍ਤੋ ਕੋਧਵਸੇਨ ਕੁਰੂਰੋ ਫਰੁਸਵਚਨੋ ਚ, ਤਸ੍ਮਾ ਆਹ "**ਕੋਧਨੇਤਿ ਚਣ੍ਡੋ ਫਰੁਸੋ ਚਾ**"ਤਿ। **ਤਸ੍ਮਿਂ ਅਤ੍ਤਭਾਵੇ ਮਗ੍ਗਫਲਾਨਂ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯੋ ਨਤ੍ਥੀ**ਤਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਅਤ੍ਤਭਾਵੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਾਰਹਾਨਂ ਮਗ੍ਗਫਲਾਨਂ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯੋ ਨਤ੍ਥਿ। **ਤਂ ਬੁਦ੍ਧਾ "ਮੋਘਪੁਰਿਸੋ"ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ** ਯਥਾ ਤਂ ਸੁਦਿਨ੍ਨਲਾਲੁਦਾਯਿਆਦਿਕੇ। **ਉਪਨਿਸ੍ਸਯੇ ਸਤਿਪਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਖਣੇ ਮਗ੍ਗੇ ਵਾ ਫਲੇ ਵਾ ਅਸਤਿ "ਮੋਘਪੁਰਿਸੋ"ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ** ਯਥਾ ਤਂ ਧਨਿਯੂਪਸੇਨਤ੍ਥੇਰਾਦਿਕੇ। ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨੋਪਨਿਸ੍ਸਯੇ ਪਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਮੇਵ

ਨਤ੍ਥਿ। ਯਥਾ ''ਮਕ੍ਖਲਿ ਮੋਘਪੁਰਿਸੋ ਮਨੁਸ੍ਸਖਿਪ੍ਪਂ ਮਞ੍ਞੇ''ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੧.੩੧੧) ਤਥਾ ਸੁਨਕ੍ਖਤ੍ਤੋਪੀਤਿ ਆਹ "**ਇਮਸ੍ਸ ਪਨਾ**"ਤਿਆਦਿ। **ਅਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਏਤੇਨ। ਕਤ੍ਤੁਰਿ ਹਿਦਂ ਸਾਮਿਵਚਨਂ। **ਕੋਧੇਨਾ**ਤਿ ਕੋਧਹੇਤੁਨਾ।

ਭਗਵਤੋਤਿ ਸਮ੍ਪਦਾਨਵਚਨਂ ਕੁਦ੍ਧਪਦਾਪੇਕ੍ਖਾਯ। **ਪੁਬ੍ਬੇ**ਤਿ ਭਿਕ੍ਖੁਕਾਲੇ। **ਸਦ੍ਦਂ ਸੋਤੁਕਾਮੋ**ਤਿ ਸੋ ਕਿਰ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਨਾ ਤਾਵਤਿਂਸਭਵਨੇ ਦੇਵਤਾਨਂ ਰੂਪਂ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਓਟ੍ਠਚਲਨਂ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਨ ਪਨ ਸਦ੍ਦਂ ਸੁਣਾਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਾਸਂ ਸਦ੍ਦਂ ਸੋਤੁਕਾਮੋ ਅਹੋਸਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ "**ਸਦ੍ਦਂ ਸੋਤੁਕਾਮੋ…ਪੇ॰… ਪੁਚ੍ਛੀ**"ਤਿ। ਸੋ ਚ ਅਤੀਤੇ ਏਕਂ ਸੀਲਵਨ੍ਤਂ ਭਿਕ੍ਖੁਂ ਕਣ੍ਣਸਕ੍ਖਲਿਯਂ ਪਹਰਿਤ੍ਵਾ ਬਧਿਰਮਕਾਸਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਪਰਿਕਮ੍ਮਂ ਕਰੋਨ੍ਤੋਪਿ ਅਭਬ੍ਬੋਵ ਦਿਬ੍ਬਸੋਤਾਧਿਗਮਾਯ। ਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ "**ਉਪਨਿਸ੍ਸਯੋ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਞਤ੍ਵਾ ਪਰਿਕਮ੍ਮਂ ਨ ਕਥੇਸੀ**"ਤਿ। **ਚਿਨ੍ਤੇਸੀ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਮਿਚ੍ਛਾਪਰਿਵਿਤਕ੍ਕਿਤੇਨ ਅਯੋਨਿਸੋ ਉਮ੍ਮੁਜ੍ਜਨ੍ਤੋ ਚਿਨ੍ਤੇਸਿ।

ਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕਤ੍ਤਾਵਬੋਧਨਤੋ ਅਭੇਦੋਪਚਾਰੇਨ "**ਦੇਸਨਾਧਮ੍ਮੋ ਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕੋ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਨਿਯ੍ਯਾਨੋ ਵਾ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੋ ਬੋਧੇਤਬ੍ਬੋ ਏਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ **ਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕੋ ਦੇਸਨਾਧਮ੍ਮੋ। ਅਤ੍ਤਨਿ ਅਤ੍ਥਿਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ** ਕਿਚ੍ਚਸਿਦ੍ਧਿਦਸ੍ਸਨੇਨ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਪਾਕਟੀਕਤਤ੍ਤਾ, ਨ ਪਟਿਞ੍ਞਾਮਤ੍ਤੇਨ। ਤਥਾ ਹਿ ਯਥਾਪਰਾਧਂ ਤਂਤਂਸਿਕ੍ਖਾਪਦਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯਾ ਯਥਾਧਮ੍ਮਂ ਵੇਨੇਯ੍ਯਜ੍ਝਾਸਯਾਨੁਰੂਪਞ੍ਚ ਅਵਿਪਰੀਤਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਯ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸੇਹਿ ਯਥਾਭਿਸਙ੍ਖਤਪਞ੍ਹਾਨਂ ਤਦਜ੍ਝਾਸਯਾਨੁਕੂਲਂ ਠਾਨਸੋ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੇਨ ਚ ਭਗਵਤੋ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਅਪ੍ਪਟਿਹਤਞਾਣਚਾਰਭਾਵੇਨ **ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਂ** ਵਿਞ੍ਞੂਨਂ ਪਾਕਟਂ, ਤਥਾ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਯਮਕਪਾਟਿਹਾਰਿਯਕਰਣਾਦੀਸੁ **ਇਦ੍ਧਿਵਿਧਞਾਣਾਦੀਨੀ**ਤਿ। ਤੇਨਾਹ "**ਮਯ੍ਹਞ੍ਚਾ**"ਤਿਆਦਿ। ਅਨ੍ਵੇਤਿ ਯਥਾਗਹਿਤਸਙ੍ਕੇਤਸ੍ਸ ਅਨੁਗਮਨਵਸੇਨ ਏਤਿ ਜਾਨਾਤੀਤਿ **ਅਨ੍ਵਯੋ**। ਤੇਨਾਹ "**ਅਨੁਬੁਜ੍ਝਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ**"ਤਿ। ਸਙ੍ਕੇਤਾਨੁਗਮਨਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ''ਯਥਾਪਰਾਧਂ ਤਂਤਂਸਿਕ੍ਖਾਪਦਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯਮੇਵ। **ਏਵਂ ਯੋਜਨਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ**ਤਿ ਯਥਾ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣੇਨ ਯੋਜਨਾ ਕਤਾ, ਏਵਂ ''ਏਵਰੂਪਮ੍ਪਿ ਨਾਮ ਮਯ੍ਹਂ ਇਦ੍ਧਿਵਿਧਞਾਣਸਙ੍ਖਾਤਂ ਉਤ੍ਤਰਿਮਨੁਸ੍ਸਧਮ੍ਮ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਯੋਜਨਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਉਤ੍ਤਰਿਮਨੁਸ੍ਸਧਮ੍ਮਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਦਸਬਲਞਾਣਵਣ੍ਣਨਾ

੧੪੮. ਯਦਿਪਿ ਆਦਿਤੋ ਅਭਿਞ੍ਞਾਤ੍ਤਯਵਸੇਨ ਦੇਸਨਾਯ ਆਗਤਤ੍ਤਾ ਚੇਤੋਪਰਿਯਞਾਣਾਨਨ੍ਤਰਂ ਉਪਰਿ ਤਿਸ੍ਸੋ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾ ਸਿਯੁਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਸਿਯਾ, ਅਤ੍ਥਤੋ ਪਨ ਵਿਜ੍ਜਾਤ੍ਤਯਂ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਅਭਿਞ੍ਞਾਤ੍ਤਯਮੇਵਾਤਿ ਕਤ੍ਵਾ "**ਤਿਸ੍ਸੋ ਵਿਜ੍ਜਾ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾ ਸਿਯੁ**"ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਕਸ੍ਮਾ ਪਨੇਤ੍ਥ "**ਤਾਸੁ ਵੁਤ੍ਤਾਸੁ ਉਪਰਿ ਦਸਬਲਞਾਣਂ ਨ ਪਰਿਪੂਰਤੀ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਨਨੁ ਇਮਾਨਿ ਞਾਣਾਨਿ ਸੇਸਾਭਿਞ੍ਞਾ ਵਿਯ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਿਸਯਸ੍ਸ ਅਭਿਜਾਨਨਟ੍ਠਂ ਉਪਾਦਾਯ ਅਭਿਞ੍ਞਾਸੁ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾਨਿ, ਅਕਮ੍ਪਿਯਟ੍ਠਂ ਪਨ ਉਪਤ੍ਥਮ੍ਭਨਟ੍ਠਞ੍ਚ ਉਪਾਦਾਯ ਬਲਞਾਣੇਸੁ ਯਥਾ ਸਮ੍ਮਾਸਤਿਆਦਯੋ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਬਲਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਮਗ੍ਗਙ੍ਗੇਸੂਤਿ? ਨਯਿਦਮੇਵਂ। ਤਤ੍ਥ ਹਿ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਧਮ੍ਮਕਿਚ੍ਚਵਿਸੇਸਵਿਭਾਵਨਪਰਾਯ ਦੇਸਨਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਇਧ ਪਨ ਸਤ੍ਥੁ ਗੁਣਵਿਸੇਸਵਿਭਾਵਨਪਰਾਯ ਦੇਸਨਾਯ ਤਥਾ ਵਤ੍ਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਅਤ੍ਥਤੋ ਅਨਞ੍ਞਤ੍ਤਾ, ਏਕਚ੍ਚਾਨਂ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾਨਂ ਏਵਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ ''ਕਿਮਿਦਂ ਭਗਵਾ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਗੁਣੇ ਪੁਨਪਿ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ ਗੁਣਾਧਿਕਦਸ੍ਸਨਂ ਕਰੋਤੀ''ਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਸੁਵੁਤ੍ਤਮੇਤਂ ''ਉਪਰਿ ਦਸਬਲਞਾਣਂ ਨ ਪਰਿਪੂਰਤੀ''ਤਿ।

ਅਞ੍ਞੇਹਿ ਅਸਾਧਾਰਣਾਨੀਤਿ ਕਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਂ (ਅ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੩.੧੦.੨੧), ਨਨੁ ਚੇਤਾਨਿ ਸਾਵਕਾਨਮ੍ਪਿ ਏਕਚ੍ਚਾਨਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀਤਿ? ਕਾਮਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਯਾਦਿਸਾਨਿ ਪਨ ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਠਾਨਾਟ੍ਠਾਨਞਾਣਾਦੀਨਿ, ਨ ਤਾਦਿਸਾਨਿ ਤਦਞ੍ਞੇਸਂ ਕਦਾਚਿਪਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀਤਿ ਅਞ੍ਞੇਹਿ ਅਸਾਧਾਰਣਾਨੀਤਿ। ਤੇਨਾਹ "**ਤਥਾਗਤਸ੍ਸੇਵ ਬਲਾਨੀ**"ਤਿ। ਇਮਮੇਵ ਹਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਲੇਸਂ ਅਪੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਤਦਭਾਵਤੋ ਆਸਯਾਨੁਸਯਞਾਣਾਦੀਸੁ ਏਵ ਅਸਾਧਾਰਣਗੁਣਸਮਞ੍ਞਾ ਨਿਰੂਲ੍ਹਾ। ਕਾਮਂ ਞਾਣਬਲਾਨਂ ਞਾਣਸਮ੍ਭਾਰੋ ਵਿਸੇਸਪਚ੍ਚਯੋ, ਪੁਞ੍ਞਸਮ੍ਭਾਰੋਪਿ ਪਨ ਨੇਸਂ ਪਚ੍ਚਯੋ ਏਵ , ਞਾਣਸਮ੍ਭਾਰਸ੍ਸਪਿ ਵਾ ਪੁਞ੍ਞਸਮ੍ਭਾਰਭਾਵਤੋ "**ਪੁਞ੍ਞੁਸ੍ਸਯਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਆਗਤਾਨੀ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਪਕਤਿਹਤ੍ਥਿਕੁਲਨ੍ਤਿ (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੨.੨੨) ਗਿਰਿਚਰਨਦੀਚਰਵਨਚਰਾਦਿਪ੍ਪਭੇਦਾ ਗੋਚਰਿਯਕਾਲਾਵਕਨਾਮਾ ਸਬ੍ਬਾਪਿ ਬਲੇਨ ਪਾਕਤਿਕਾ ਹਤ੍ਥਿਜਾਤਿ। **ਦਸਨ੍ਨੰ ਪੁਰਿਸਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਥਾਮਮਜ੍ਝਿਮਾਨੰ ਦਸਨ੍ਨੰ ਪੁਰਿਸਾਨੰ। ਏਕਸ੍ਸ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਕਾਯਬਲਨ੍ਤਿ ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਏਕਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਚ ਤਥਾ ਹੇਟ੍ਠਾਕਥਾਯੰ ਆਗਤਤ੍ਤਾ ਦੇਸਨਾਸੋਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਨਾਰਾਯਨਸਙ੍ਘਾਤਬਲ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਨਾਰਾ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਰਸ੍ਮਿਯੋ, ਤਾ ਬਹੂ ਨਾਨਾਵਿਧਾ ਇਤੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀਤਿ **ਨਾਰਾਯਨੰ,** ਵਜਿਰੰ, ਤਸ੍ਮਾ ਨਾਰਾਯਨਸਙ੍ਘਾਤਬਲਨ੍ਤਿ ਵਜਿਰਸਙ੍ਘਾਤਬਲਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਞਾਣਬਲੰ ਪਨ ਪਾਲ਼ਿਯੰ ਆਗਤਮੇਵ,** ਨ ਕਾਯਬਲੰ ਵਿਯ ਅਟ੍ਠਕਥਾਰੁਲ਼੍ਹਮੇਵਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **"ਸੰਯੁਤ੍ਤਕੇ ਆਗਤਾਨਿ ਤੇਸਤ੍ਤਤਿ ਞਾਣਾਨਿ ਸਤ੍ਤਸਤ੍ਤਤਿ ਞਾਣਾਨੀ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ (ਵਿਭੰ॰ ਮੂਲਟੀ॰ ੭੬੦), ਤਤ੍ਥ ਪਨ ਨਿਦਾਨਵਗ੍ਗੇ ਸਤ੍ਤਸਤ੍ਤਤਿ ਆਗਤਾਨਿ ਚਤੁਚਤ੍ਤਾਰੀਸਞ੍ਚ, ਤੇਸਤ੍ਤਤਿ ਪਨ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਮਗ੍ਗੇ (ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੧.੭੩ ਮਾਤਿਕਾ) ਸੁਤਮਯਾਦੀਨਿ ਆਗਤਾਨਿ ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਨ ਸੰਯੁਤ੍ਤਕੇ। **ਅਞ੍ਞਾਨਿਪੀ**ਤਿ ਏਤੇਨ ਞਾਣਵਤ੍ਥੁਵਿਭਙ੍ਗੇ ਏਕਕਾਦਿਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ, ਅਞ੍ਞਤ੍ਥ ਚ ''ਪੁਬ੍ਬਨ੍ਤੇ ਞਾਣ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ (ਧ॰ ਸ॰ ੧੦੭੬) ਬ੍ਰਹ੍ਮਜਾਲਾਦੀਸੁ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੩੬) ਚ ''ਤਯਿਦੰ ਤਥਾਗਤੋ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਇਮਾਨਿ ਦਿਟ੍ਠਿਟ੍ਠਾਨਾਨਿ ਏਵੰ ਗਹਿਤਾਨੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ ਅਨੇਕਾਨਿ ਞਾਣਪ੍ਪਭੇਦਾਨਿ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਯਾਥਾਵਪਟਿਵੇਧਤੋ ਸਯਞ੍ਚ ਅਕਮ੍ਪਿਯੰ ਪੁਗ੍ਗਲਞ੍ਚ ਤੰਸਮਙ੍ਗਿੰ ਨੇਯ੍ਯੇਸੁ ਅਧਿਬਲੰ ਕਰੋਤੀਤਿ ਆਹ **"ਅਕਮ੍ਪਿਯਟ੍ਠੇਨ ਉਪਤ੍ਥਮ੍ਭਨਟ੍ਠੇਨ ਚਾ"**ਤਿ।

ਉਸਭਸ੍ਸ ਇਦਨ੍ਤਿ **ਆਸਭੰ,** (ਅ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੨.੪.੮) ਸੇਟ੍ਠੰ ਠਾਨੰ। ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਪਟਿਜਾਨਨਵਸੇਨ ਅਭਿਮੁਖੰ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਅਟ੍ਠ ਵਾ ਪਰਿਸਾ ਉਪਸਙ੍ਕਮਨ੍ਤੀਤਿ **ਆਸਭਾ,** ਪੁਬ੍ਬਬੁਦ੍ਧਾ। **ਇਦੰ ਪਨਾ**ਤਿ ਬੁਦ੍ਧਾਨੰ ਠਾਨੰ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਮੇਵ ਵਦਤਿ। **ਤਿਟ੍ਠਮਾਨੇ**ਵਾਤਿ ਅਵਦਨ੍ਤੋਪਿ (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੨.੨.੨੨) ਤਿਟ੍ਠਮਾਨੋਵ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ ਨਾਮਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਉਪਗਚ੍ਛਤੀ**ਤਿ ਅਨੁਜਾਨਾਤਿ।

ਅਟ੍ਠਸੁ ਪਰਿਸਾਸੂਤਿ ''ਅਭਿਜਾਨਾਮਿ ਖੋ ਪਨਾਹੰ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਅਨੇਕਸਤੰ ਖਤ੍ਤਿਯਪਰਿਸੰ...ਪੇ॰... ਤਤ੍ਰ ਵਤ ਮੰ ਭਯੰ ਵਾ ਸਾਰਜ੍ਜੰ ਵਾ ਓਕ੍ਕਮਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਨਿਮਿਤ੍ਤਮੇਤੰ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਨ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੫੧) ਵੁਤ੍ਤਾਸੁ ਅਟ੍ਠਸੁ ਪਰਿਸਾਸੁ। **ਅਭੀਤਨਾਦੰ ਨਦਤੀ**ਤਿ ਪਰਤੋ ਦਸ੍ਸਿਤਞਾਣਯੋਗੇਨ ਦਸਬਲੋਹਨ੍ਤਿ ਅਭੀਤਨਾਦੰ ਨਦਤਿ। **ਸੀਹਨਾਦਸੁਤ੍ਤੇਨ ਖਨ੍ਧਵਗ੍ਗੇ** (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੩.੭੮) ਆਗਤੇਨ।

''ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਨੰ ਚਤ੍ਤਚਕ੍ਕੰ ਵਤ੍ਤਤੀ''ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੩੧) ਸੁਤ੍ਤਸੇਸੇਨ ਸਪ੍ਪੁਰਿਸੂਪਸ੍ਸਯਾਦੀਨੰ ਫਲਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਪਵਤ੍ਤਿ, ਪੁਰਿਮਸਪ੍ਪੁਰਿਸੂਪਸ੍ਸਯਾਦਿੰ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯ ਪਚ੍ਛਿਮਸਪ੍ਪੁਰਿਸੂਪਸ੍ਸਯਾਦੀਨੰ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਪਵਤ੍ਤਿ ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ ਆਦਿ-ਸਦ੍ਦੇਨ ਤਤ੍ਥ ਚ ਚਕ੍ਕ-ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਗਹਣੰ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। ਵਿਚਕ੍ਕਸਣ੍ਠਾਨਾ ਅਸਨਿ ਏਵ **ਅਸਨਿਵਿਚਕ੍ਕੰ। ਉਰਚਕ੍ਕਾਦੀਸੂ**ਤਿ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਆਣਾਸਮੂਹਾਦੀਸੁਪਿ ਚਕ੍ਕ-ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ''ਸਙ੍ਘਭੇਦੰ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮ ਚਕ੍ਕਭੇਦ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ (ਪਾਰਾ॰ ੪੦੯; ਚੂਲ਼ਵ॰ ੩੪੩) ਹਿ ਆਣਾ ''ਚਕ੍ਕ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ, ''ਦੇਵਚਕ੍ਕੰ ਅਸੁਰਚਕ੍ਕ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ (ਅ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੨.੪.੮) ਸਮੂਹੋਤਿ। ਪਟਿਵੇਧਨਿਟ੍ਠਤ੍ਤਾ ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗਞਾਣੰ ਪਟਿਵੇਧੋਤਿ **"ਫਲਕ੍ਖਣੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੰ ਨਾਮਾ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤੇਨ ਪਟਿਲਦ੍ਧਸ੍ਸਪਿ ਦੇਸਨਾਞਾਣਸ੍ਸ ਕਿਚ੍ਚਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿ ਪਰਸ੍ਸ ਬੁਜ੍ਝਨਮਤ੍ਤੇਨ ਹੋਤੀਤਿ **"ਅਞ੍ਞਾਤਕੋਣ੍ਡਞ੍ਞਸ੍ਸ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿ...ਪੇ॰... ਫਲਕ੍ਖਣੇ ਪਵਤ੍ਤੰ ਨਾਮਾ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤਤੋ ਪਰੰ ਪਨ ਯਾਵ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਾ ਦੇਸਨਾਞਾਣਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿ ਤਸ੍ਸੇਵ ਪਵਤ੍ਤਿਤਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਸ੍ਸ ਠਾਨਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ ਪਵਤ੍ਤਿਤਚਕ੍ਕਸ੍ਸ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਨੋ ਚਕ੍ਕਰਤਨਸ੍ਸ ਠਾਨੰ ਵਿਯ।

"ਤਿਟ੍ਠਤੀ"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਕਿੰ ਭੂਮਿਯੰ ਪੁਰਿਸੋ ਵਿਯ? ਨੋਤਿ ਆਹ **"ਤਦਾਯਤ੍ਤਵੁਤ੍ਤਿਤਾਯਾ"**ਤਿ। **ਠਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਚੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਤਲਾਭੋ ਧਰਮਾਨਤਾ ਚ, ਨ ਗਤਿਨਿਵਤ੍ਤੀਤਿ ਆਹ **"ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਚੇਵ ਪਵਤ੍ਤਤਿ ਚਾ"**ਤਿ । ਯਤ੍ਥ ਪਨੇਤੰ ਦਸਬਲਞਾਣੰ ਵਿਤ੍ਥਾਰਿਤੰ, ਤੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਅਭਿਧਮ੍ਮੇ ਪਨਾ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਸੇਸੇਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ।

ਸਮਾਦਿਯਨ੍ਤੀਤਿ **ਸਮਾਦਾਨਾਨਿ,** ਤਾਨਿ ਪਨ ਸਮਾਦਿਯਿਤ੍ਵਾ ਕਤਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਆਹ **"ਸਮਾਦਿਯਿਤ੍ਵਾ ਕਤਾਨਾ"**ਨ੍ਤਿ। **ਕਮ੍ਮਮੇ**ਵ ਵਾ **ਕਮ੍ਮਸਮਾਦਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨ ਸਮਾਦਾਨਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਅਪੁਬ੍ਬਤ੍ਥਾਭਾਵੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ ਮੁਤ੍ਤਗਤਸਦ੍ਦੇ ਗਤਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਵਿਯ। **ਗਤੀ**ਤਿ

ਨਿਰਯਾਦਿਗਤਿਯੋ। **ਉਪਧੀ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਭਾਵੋ। **ਕਾਲੇ**ਤਿ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਵਿਪਚ੍ਚਨਾਰਹਕਾਲੋ। **ਪਯੋਗੋ**ਤਿ ਵਿਪਾਕੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਪਚ੍ਚਯਭੂਤਾ ਕਿਰਿਯਾ।

ਅਗਤਿਗਾਮਿਨਿਨ੍ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਗਾਮਿਨਿਂ। ਵਕ੍ਖਤਿ ਹਿ ''ਨਿਬ੍ਬਾਨਞ੍ਚਾਹਂ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਪਜਾਨਾਮਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਗਾਮਿਞ੍ਚ ਮਗ੍ਗਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਗਾਮਿਨਿਞ੍ਚ ਪਟਿਪਦ''ਨ੍ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੫੩)। ਬਹੂਸੁਪਿ ਮਨੁਸ੍ਸੇਸੁ ਏਕਮੇਵ ਪਾਣਂ ਘਾਤੇਨ੍ਤੇਸੁ ਕਾਮਂ ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਚੇਤਨਾ ਤਸ੍ਸੇਵੇਕਸ੍ਸ ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਰਮ੍ਮਣਾ, ਤਂ ਪਨ ਕਮ੍ਮਂ ਤੇਸਂ ਨਾਨਾਕਾਰਂ। ਤੇਸੁ (ਵਿਭ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੮੧੧) ਹਿ ਏਕੋ ਆਦਰੇਨ ਛਨ੍ਦਜਾਤੋ ਕਰੋਤਿ, ਏਕੋ ''ਏਹਿ ਤ੍ਵਮ੍ਪਿ ਕਰੋਹੀ''ਤਿ ਪਰੇਹਿ ਨਿਪ੍ਪੀਲ਼ਿਤੋ ਕਰੋਤਿ, ਏਕੋ ਸਮਾਨਚ੍ਛਨ੍ਦੋ ਵਿਯ ਹੁਤ੍ਵਾ ਅਪ੍ਪਟਿਬਾਹਮਾਨੋ ਵਿਚਰਤਿ। ਤੇਸੁ ਏਕੋ ਤੇਨੇਵ ਕਮ੍ਮੇਨ ਨਿਰਯੇ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਤਿ, ਏਕੋ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਯੋਨਿਯਂ, ਏਕੋ ਪੇਤ੍ਤਿਵਿਸਯੇ। ਤਂ ਤਥਾਗਤੋ ਆਯੂਹਨਕ੍ਖਣੇ ਏਵ – ''ਇਮਿਨਾ ਨੀਹਾਰੇਨ ਆਯੂਹਿਤਤ੍ਤਾ ਏਸ ਨਿਰਯੇ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਸ੍ਸਤਿ, ਏਸ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਯੋਨਿਯਂ, ਏਸ ਪੇਤ੍ਤਿਵਿਸਯੇ''ਤਿ ਜਾਨਾਤਿ। ਨਿਰਯੇ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਮਾਨਮ੍ਪਿ – ''ਏਸ ਮਹਾਨਿਰਯੇ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਸ੍ਸਤਿ, ਏਸ ਉਸ੍ਸਦਨਿਰਯੇ''ਤਿ ਜਾਨਾਤਿ। ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਯੋਨਿਯਂ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਮਾਨਮ੍ਪਿ – ''ਏਸ ਅਪਾਦਕੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ, ਏਸ ਦ੍ਵਿਪਾਦਕੋ, ਏਸ ਚਤੁਪ੍ਪਦੋ, ਏਸ ਬਹੁਪ੍ਪਦੋ''ਤਿ ਜਾਨਾਤਿ। ਪੇਤ੍ਤਿਵਿਸਯੇ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਮਾਨਮ੍ਪਿ – ''ਏਸ ਨਿਜ੍ਝਾਮਤਣ੍ਹਿਕੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ, ਏਸ ਖੁਪ੍ਪਿਪਾਸਿਕੋ, ਏਸ ਪਰਦਤ੍ਤੂਪਜੀਵੀ''ਤਿ ਜਾਨਾਤਿ। ਤੇਸੁ ਚ ਕਮ੍ਮੇਸੁ – ''ਇਦਂ ਕਮ੍ਮਂ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਮਾਕਡ੍ਢਿਸ੍ਸਤਿ, ਇਦਂ ਅਞ੍ਞੇਨ ਦਿਨ੍ਨਾਯ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਯਾ ਉਪਧਿਵੇਪਕ੍ਕਂ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਜਾਨਾਤਿ।

ਤਥਾ ਸਕਲਗਾਮਵਾਸਿਕੇਸੁ ਏਕਤੋ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਂ ਦਦਮਾਨੇਸੁ ਕਾਮਂ ਸਬ੍ਬੇਸਮ੍ਪਿ ਚੇਤਨਾ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਾਰਮ੍ਮਣਾਵ, ਤਂ ਪਨ ਕਮ੍ਮਂ ਤੇਸਂ ਨਾਨਾਕਾਰਂ। ਤੇਸੁ ਹਿ ਏਕੋ ਆਦਰੇਨ ਕਰੋਤੀਤਿ ਸੇਸਂ ਪੁਰਿਮਸਦਿਸਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਤੇਸੁ ਕੇਚਿ ਦੇਵਲੋਕੇ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਕੇਚਿ ਮਨੁਸ੍ਸਲੋਕੇ, ਤਂ ਤਥਾਗਤੋ ਆਯੂਹਨਕ੍ਖਣੇਯੇਵ ਜਾਨਾਤਿ – ''ਇਮਿਨਾ ਨੀਹਾਰੇਨ ਆਯੂਹਿਤਤ੍ਤਾ ਏਸ ਮਨੁਸ੍ਸਲੋਕੇ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਸ੍ਸਤਿ, ਏਸ ਦੇਵਲੋਕੇ, ਤਤ੍ਰਾਪਿ ਏਸ ਖਤ੍ਤਿਯਕੁਲੇ, ਏਸ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਕੁਲੇ, ਏਸ ਵੇਸ੍ਸਕੁਲੇ, ਏਸ ਸੁਦ੍ਦਕੁਲੇ, ਏਸ ਪਰਨਿਮ੍ਮਿਤਵਸਵਤ੍ਤੀਸੁ, ਏਸ ਨਿਮ੍ਮਾਨਰਤੀਸੁ, ਏਸ ਤੁਸਿਤੇਸੁ, ਏਸ ਯਾਮੇਸੁ, ਏਸ ਤਾਵਤਿਂਸੇਸੁ, ਏਸ ਚਾਤੁਮਹਾਰਾਜਿਕੇਸੁ, ਏਸ ਭੁਮ੍ਮਦੇਵੇਸੂ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਹੀਨਪਣੀਤਸੁਵਣ੍ਣਦੁਬ੍ਬਣ੍ਣਅਪ੍ਪਪਰਿਵਾਰਮਹਾਪਰਿਵਾਰਤਾਦਿਭੇਦਂ ਤਂ ਤਂ ਵਿਸੇਸਂ ਆਯੂਹਨਕ੍ਖਣੇਯੇਵ ਜਾਨਾਤਿ।

ਤਥਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਂ ਪਟ੍ਠਪੇਨ੍ਤੇਸੁਯੇਵ – ''ਇਮਿਨਾ ਨੀਹਾਰੇਨ ਏਸ ਕਿਞ੍ਚਿ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਖਿਸ੍ਸਤਿ, ਏਸ ਮਹਾਭੂਤਮਤ੍ਤਮੇਵ ਵਵਤ੍ਥਪੇਸ੍ਸਤਿ, ਏਸ ਰੂਪਪਰਿਗ੍ਗਹੇਯੇਵ ਠਸ੍ਸਤਿ, ਏਸ ਅਰੂਪਪਰਿਗ੍ਗਹੇਯੇਵ, ਏਸ ਨਾਮਰੂਪਪਰਿਗ੍ਗਹੇਯੇਵ , ਏਸ ਪਚ੍ਚਯਪਰਿਗ੍ਗਹੇ ਏਵ, ਏਸ ਲਕ੍ਖਣਾਰਮ੍ਮਣਿਕਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਏਵ, ਏਸ ਪਠਮਫਲੇਯੇਵ, ਏਸ ਦੁਤਿਯਫਲੇ ਏਵ, ਏਸ ਤਤਿਯਫਲੇ ਏਵ, ਏਸ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਪਾਪੁਣਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਜਾਨਾਤਿ। ਕਸਿਣਪਰਿਕਮ੍ਮਂ ਕਰੋਨ੍ਤੇਸੁਪਿ – ''ਇਮਸ੍ਸ ਪਰਿਕਮ੍ਮਮਤ੍ਤਮੇਵ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ, ਏਸ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਸ੍ਸਤਿ, ਏਸ ਅਪ੍ਪਨਂ ਏਵ ਪਾਪੁਣਿਸ੍ਸਤਿ, ਏਸ ਝਾਨਂ ਪਾਦਕਂ ਕਤ੍ਵਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਂ ਪਟ੍ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਗਣ੍ਹਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਜਾਨਾਤਿ। ਤੇਨਾਹ "**ਇਮਸ੍ਸ ਚੇਤਨਾ**"ਤਿਆਦਿ।

ਕਾਮਨਤੋ, ਕਾਮੇਤਬ੍ਬਤੋ, ਕਾਮਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤਤੋ ਚ ਕਾਮੋ ਧਾਤੁ **ਕਾਮਧਾਤੁ। ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਬ੍ਯਾਪਾਦਧਾਤੁ-ਰੂਪਧਾਤੁ-ਆਦੀਨਂ ਸਙ੍ਗਹੋ। **ਵਿਲਕ੍ਖਣਤਾਯਾ**ਤਿ ਵਿਸਦਿਸਸਭਾਵਤਾਯ। **ਖਨ੍ਧਾਯਤਨਧਾਤੁਲੋਕ**ਨ੍ਤਿ ਅਨੇਕਧਾਤੁਂ ਨਾਨਾਧਾਤੁਂ ਖਨ੍ਧਲੋਕਂ ਆਯਤਨਲੋਕਂ ਧਾਤੁਲੋਕਂ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤੀਤਿ ਯੋਜਨਾ। ''ਅਯਂ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਨਾਮ...ਪੇ॰... ਅਯਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਨਾਮ। ਤੇਸੁਪਿ ਏਕਵਿਧੇਨ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ, ਏਕਾਦਸਵਿਧੇਨ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ (ਵਿਭ॰ ੩੩)। ਏਕਵਿਧੇਨ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ, ਬਹੁਵਿਧੇਨ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ (ਵਿਭ॰ ੩੪-੬੧)। ਏਕਵਿਧੇਨ ਸਞ੍ਞਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ, ਬਹੁਵਿਧੇਨ ਸਞ੍ਞਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ (ਵਿਭ॰ ੬੨-੯੧)। ਏਕਵਿਧੇਨ ਸਙ੍ਖਾਰਕ੍ਖਨ੍ਧੋ, ਬਹੁਵਿਧੇਨ ਸਙ੍ਖਾਰਕ੍ਖਨ੍ਧੋ (ਵਿਭ॰ ੯੨-੧੨੦)। ਏਕਵਿਧੇਨ ਵਿਞ੍ਞਾਣਕ੍ਖਨ੍ਧੋ, ਬਹੁਵਿਧੇਨ ਵਿਞ੍ਞਾਣਕ੍ਖਨ੍ਧੋ''ਤਿ (ਵਿਭ॰ ੧੨੧-੧੪੯) ਏਵਂ ਤਾਵ ਖਨ੍ਧਲੋਕਸ੍ਸ, ''ਇਦਂ ਚਕ੍ਖਾਯਤਨਂ ਨਾਮ...ਪੇ॰... ਇਦਂ ਧਮ੍ਮਾਯਤਨਂ ਨਾਮ। ਤਤ੍ਥ ਦਸਾਯਤਨਾ ਕਾਮਾਵਚਰਾ, ਦ੍ਵੇ ਚਾਤੁਭੂਮਕਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਵਿਭ॰ ੧੫੬-੧੭੧) ਆਯਤਨਲੋਕਸ੍ਸ, ''ਅਯਂ ਚਕ੍ਖੁਧਾਤੁ ਨਾਮ...ਪੇ॰... ਅਯਂ

ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁ ਨਾਮ, ਤਤ੍ਥ ਸੋਲ਼ਸ ਧਾਤੁਯੋ ਕਾਮਾਵਚਰਾ, ਦ੍ਵੇ ਚਾਤੁਭੂਮਕਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਵਿਭੰ॰ ੧੭੨-੧੮੮) ਧਾਤੁਲੋਕਸ੍ਸ ਅਨੇਕਸਭਾਵਂ ਨਾਨਾਸਭਾਵਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ। ਨ ਕੇਵਲਂ ਉਪਾਦਿਨ੍ਨਕਸਙ੍ਖਾਰਲੋਕਸ੍ਸੇਵ, ਅਥ ਖੋ ਅਨੁਪਾਦਿਨ੍ਨਕਸਙ੍ਖਾਰਲੋਕਸ੍ਸਪਿ – ''ਇਮਾਯ ਨਾਮ ਧਾਤੁਯਾ ਉਸ੍ਸਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਇਮਸ੍ਸ ਰੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਖਨ੍ਧੋ ਸੇਤੋ, ਇਮਸ੍ਸ ਕਾਲ਼ੋ, ਇਮਸ੍ਸ ਮਟ੍ਠੋ, ਇਮਸ੍ਸ ਸਕਣ੍ਟਕੋ, ਇਮਸ੍ਸ ਬਹਲਤ੍ਤਚੋ, ਇਮਸ੍ਸ ਤਨੁਤ੍ਤਚੋ, ਇਮਸ੍ਸ ਪਤ੍ਤਂ ਵਣ੍ਣਸਣ੍ਠਾਨਾਦਿਵਸੇਨ ਏਵਰੂਪਂ, ਇਮਸ੍ਸ ਪੁਪ੍ਫਂ ਨੀਲਂ ਪੀਤਂ ਲੋਹਿਤਂ ਓਦਾਤਂ ਸੁਗਨ੍ਧਂ ਦੁਗ੍ਗਨ੍ਧਂ, ਇਮਸ੍ਸ ਫਲਂ ਖੁਦ੍ਦਕਂ ਮਹਨ੍ਤਂ ਦੀਘਂ ਰਸ੍ਸਂ ਵਟ੍ਟਂ ਸੁਸਣ੍ਠਾਨਂ ਦੁਸ੍ਸਣ੍ਠਾਨਂ ਮੁਦੁਕਂ ਫਰੁਸਂ ਸੁਗਨ੍ਧਂ ਦੁਗ੍ਗਨ੍ਧਂ ਮਧੁਰਂ ਤਿਤ੍ਤਕਂ ਕਟੁਕਂ ਅਮ੍ਬਿਲਂ ਕਸਾਵਂ, ਇਮਸ੍ਸ ਕਣ੍ਟਕੋ ਤਿਖਿਣੋ ਕੁਣ੍ਠੋ ਉਜੁਕੋ ਕੁਟਿਲੋ ਤਮ੍ਬੋ ਕਾਲ਼ੋ ਓਦਾਤੋ ਹੋਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਜਾਨਾਤਿ। ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਬੁਦ੍ਧਾਦੀਨਂ ਏਵ ਹਿ ਏਤਂ ਬਲਂ, ਨ ਅਞ੍ਞੇਸਂ।

ਨਾਨਾਧਿਮੁਤ੍ਤਿਕਤਨ੍ਤਿ ਨਾਨਾਅਜ੍ਝਾਸਯਤਂ। ਅਧਿਮੁਤ੍ਤਿ ਨਾਮ ਅਜ੍ਝਾਸਯਧਾਤੁ ਅਜ੍ਝਾਸਯਸਭਾਵੋ। ਸੋ ਪਨ ਹੀਨਪਣੀਤਤਾਸਾਮਞ੍ਞੇਨ ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਦ੍ਵਿਧਾਵ ਵੁਤ੍ਤੋਪਿ ਹੀਨਪਣੀਤਾਦਿਭੇਦੇਨ ਅਨੇਕਵਿਧੋਤਿ ਆਹ **"ਹੀਨਾਦੀਹਿ ਅਧਿਮੁਤ੍ਤੀਹਿ ਨਾਨਾਧਿਮੁਤ੍ਤਿਕਭਾਵ"**ਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਯੇ ਯੇ ਸਤ੍ਤਾ ਯਂਯਂਅਧਿਮੁਤ੍ਤਿਕਾ, ਤੇ ਤੇ ਤਂਤਦਧਿਮੁਤ੍ਤਿਕੇ ਏਵ ਸੇਵਨ੍ਤਿ ਭਜਨ੍ਤਿ ਪਯਿਰੁਪਾਸਨ੍ਤਿ ਧਾਤੁਸਭਾਗਤੋ। ਯਥਾ ਗੂਥਾਦੀਨਂ ਧਾਤੁਸਭਾਵੋ ਏਸੋ, ਯਂ ਗੂਥਾਦੀਹਿ ਏਵ ਸਂਸਨ੍ਦਨ੍ਤਿ ਸਮੇਨ੍ਤਿ, ਏਵਂ (ਪੁਗ੍ਗਲਾਨਂ ਅਜ੍ਝਾਸਯਸ੍ਸੇਵੇਸ ਸਭਾਵੋ, ਯਂ) (ਵਿਭੰ॰ ਮੂਲਟੀ॰ ੮੧੩) ਹੀਨਜ੍ਝਾਸਯਾ ਦੁਸ੍ਸੀਲਾਦੀਹਿ ਏਵ ਸਂਸਨ੍ਦਨ੍ਤਿ ਸਮੇਨ੍ਤਿ, ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਸੀਲਾਦਯੋ ਚ ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਸੀਲਾਦੀਹੇਵ। ਤਂ ਨੇਸਂ ਨਾਨਾਧਿਮੁਤ੍ਤਿਕਤਂ ਭਗਵਾ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤੀਤਿ।

ਵ**ੁਦ੍ਧਿਞ੍ਚ ਹਾਨਿਞ੍ਚਾ**ਤਿ ਪਚ੍ਚਯਵਿਸੇਸੇਨ ਸਾਮਤ੍ਥਿਯਤੋ ਅਧਿਕਤਂ ਅਨਧਿਕਤਞ੍ਚ। ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਰੋਪਰਿਯਤ੍ਤਞਾਣਨਿਦ੍ਦੇਸੇ (ਵਿਭੰ॰ ੮੧੪; ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੧.੧੧੩) ''ਆਸਯਂ ਜਾਨਾਤਿ ਅਨੁਸਯਂ ਜਾਨਾਤੀ''ਤਿ ਆਸਯਾਦਿਜਾਨਨਂ ਕਸ੍ਮਾ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ? ਆਸਯਜਾਨਨਾਦਿਨਾ ਯੇਹਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਹਿ ਪਰੋਪਰੇਹਿ ਸਤ੍ਤਾ ਕਲ੍ਯਾਣਪਾਪਾਸਯਾਦਿਕਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤੇਸਂ ਜਾਨਨਸ੍ਸ ਵਿਭਾਵਨਤੋ। ਏਵਞ੍ਚ ਕਤ੍ਵਾ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਰੋਪਰਿਯਤ੍ਤਆਸਯਾਨੁਸਯਞਾਣਾਨਂ ਵਿਸੁਂ ਅਸਾਧਾਰਣਤਾ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਰੋਪਰਿਯਤ੍ਤਨਾਨਾਧਿਮੁਤ੍ਤਿਕਤਾਞਾਣਾਨਂ ਵਿਸੁਂ ਬਲਤਾ ਚ ਸਿਦ੍ਧਾ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਆਸਯਨ੍ਤਿ ਯਤ੍ਥ ਸਤ੍ਤਾ ਨਿਵਸਨ੍ਤਿ, ਤਂ ਤੇਸਂ ਨਿਵਾਸਟ੍ਠਾਨਂ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਂ ਵਾ ਯਥਾਭੂਤਞਾਣਂ ਵਾ **ਆਸਯੋ। ਅਨੁਸਯੋ** ਅਪ੍ਪਹੀਨਭਾਵੇਨ ਥਾਮਗਤੋ ਕਿਲੇਸੋ। ਤਂ ਪਨ ਭਗਵਾ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਆਸਯਂ ਜਾਨਨ੍ਤੋ ਤੇਸਂ ਤੇਸਂ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਾਨਂ, ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਮਗ੍ਗਞਾਣਾਨਞ੍ਚ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਕ੍ਖਣੇਪਿ ਜਾਨਾਤਿ। ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੇਤਂ –

> ''ਕਾਮਂ ਸੇਵਨ੍ਤਂਯੇਵ ਭਗਵਾ ਜਾਨਾਤਿ 'ਅਯਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਕਾਮਗਰੁਕੋ ਕਾਮਾਸਯੋ ਕਾਮਾਧਿਮੁਤ੍ਤੋ'ਤਿ। ਕਾਮਂ ਸੇਵਨ੍ਤਞ੍ਞੇਵ ਜਾਨਾਤਿ 'ਅਯਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਗਰੁਕੋ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਾਸਯੋ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਾਧਿਮੁਤ੍ਤੋ'ਤਿ। ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਂ ਸੇਵਨ੍ਤਞ੍ਞੇਵ ਜਾਨਾਤਿ। ਬ੍ਯਾਪਾਦਂ, ਅਬ੍ਯਾਪਾਦਂ, ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਂ, ਆਲੋਕਸਞ੍ਞਂ ਸੇਵਨ੍ਤਂਯੇਵ ਜਾਨਾਤਿ 'ਅਯਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਗਰੁਕੋ ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਾਸਯੋ ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਾਧਿਮੁਤ੍ਤੋ'ਤਿ'' (ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੧.੧੧੩)।

ਪਠਮਾਦੀਨਂ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਝਾਨਾਨਨ੍ਤਿ ਰੂਪਾਵਚਰਾਨਂ ਪਠਮਾਦੀਨਂ ਪਚ੍ਚਨੀਕਝਾਪਨਟ੍ਠੇਨ ਆਰਮ੍ਮਣੂਪਨਿਜ੍ਝਾਨਟ੍ਠੇਨ ਚ ਝਾਨਾਨਂ। ਚਤੁਕ੍ਕਨਯੇਨ ਹੇਤਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਅਟ੍ਠਨ੍ਨਂ ਵਿਮੋਕ੍ਖਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਟਿਪਾਟਿਯਾ ਸਤ੍ਤ ਅਪ੍ਪਿਤਪ੍ਪਿਤਕ੍ਖਣੇ ਪਚ੍ਚਨੀਕਧਮ੍ਮੇਹਿ ਵਿਮੁਚ੍ਚਨਤੋ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਚ ਅਧਿਮੁਚ੍ਚਨਤੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖਾ ਨਾਮ, ਅਟ੍ਠਮੋ ਪਨ ਸਬ੍ਬਸੋ ਸਞ੍ਞਾਵੇਦਯਿਤੇਹਿ ਵਿਮੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਅਪਗਮਵਿਮੋਕ੍ਖੋ ਨਾਮ। ਚਤੁਕ੍ਕਨਯਪਞ੍ਚਕਨਯੇਸੁ ਪਠਮਜ਼ਾਨਸਮਾਧਿ ਸਵਿਤਕ੍ਕਸਵਿਚਾਰੋ ਨਾਮ, ਪਞ੍ਚਕਨਯੇ ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨਸਮਾਧਿ ਅਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਮਤ੍ਤੋ, ਨਯਦ੍ਵਯੇਪਿ ਉਪਰਿ ਤੀਸੁ ਝਾਨੇਸੁ ਸਮਾਧਿ ਅਵਿਤਕ੍ਕਅਵਿਚਾਰੋ, ਸਮਾਪਤ੍ਤੀਸੁ ਪਟਿਪਾਟਿਯਾ ਅਟ੍ਠਨ੍ਨਂ ਸਮਾਧੀਤਿਪਿ ਨਾਮਂ, ਸਮਾਪਤ੍ਤੀਤਿਪਿ ਚਿਤ੍ਤੇਕਗ੍ਗਤਾਸਬ੍ਭਾਵਤੋ, ਨਿਰੋਧਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਤਦਭਾਵਤੋ ਨ ਸਮਾਧੀਤਿ ਨਾਮਂ। **ਹਾਨਭਾਗਿਯਧਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਅਪ੍ਪਗੁਣੇਹਿ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਾਦੀਹਿ ਵੁਟ੍ਠਿਤਸ੍ਸ ਸਞ੍ਞਾਮਨਸਿਕਾਰਾਨਂ ਕਾਮਾਦਿਅਨੁਪਕ੍ਖਨ੍ਦਨਂ। **ਵਿਸੇਸਭਾਗਿਯਧਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਪਗੁਣੇਹਿ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਾਦੀਹਿ ਵੁਟ੍ਠਿਤਸ੍ਸ ਸਞ੍ਞਾਮਨਸਿਕਾਰਾਨਂ ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨਾਦਿਪਕ੍ਖਨ੍ਦਨਂ। ਇਤਿ ਸਞ੍ਞਾਮਨਸਿਕਾਰਾਨਂ ਕਾਮਾਦਿਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨਾਦਿਪਕ੍ਖਨ੍ਦਨਾਨਿ ਹਾਨਭਾਗਿਯਵਿਸੇਸਭਾਗਿਯਧਮ੍ਮਾਤਿ ਦਸ੍ਸਿਤਾਨਿ, ਤੇਹਿ ਪਨ

ਞਾਣਾਨਂ ਤਂਸਭਾਵਤਾ ਧਮ੍ਮ-ਸਦ੍ਦੇਨ ਵੁੱਤਾ। **ਤਸ੍ਮਾ**ਤਿ ਵੁੱਤਮੇਵਤ੍ਥਂ ਹੇਤੁਭਾਵੇਨ ਪਚ੍ਚਾਮਸਤਿ। **ਵੋਦਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਪਗੁਣਤਾਸਙ੍ਖਾਤਂ ਵੋਦਾਨਂ। ਤਞ੍ਹਿ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਾਦੀਹਿ ਵੁੱਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨਾਦਿਅਧਿਗਮਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯਤ੍ਤਾ "**ਵੁੱਟ੍ਠਾਨ**"ਨ੍ਤਿ ਵੁੱਤਂ। ਯੇ (ਅ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੩.੧੦.੨੧) ਪਨ ''ਨਿਰੋਧਤੋ ਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਵੁੱਟ੍ਠਾਨਨ੍ਤਿ ਪਾਲ਼ਿ ਨਤ੍ਥੀ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਤੇ ''ਨਿਰੋਧਾ ਵੁੱਟ੍ਠਹਨ੍ਤਸ੍ਸ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਂ ਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਨਨ੍ਤਰਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ''ਤਿ ਇਮਾਯ **ਪਾਲ਼ਿਯਾ** (ਪਟ੍ਠਾ॰ ੧.੧.੪੧੭) ਪਟਿਸੇਧੇਤਬ੍ਬਾ। ਯੋ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਲਾਭੀ ਸਮਾਨੋ ਏਵ "**ਨ** ਲਭਾਮਹ''ਨ੍ਤਿ, ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਸਮਾਨਂ ਏਵ ''ਨ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਸਞ੍ਞੀ ਹੋਤਿ, ਸੋ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਂਯੇਵ ਸਮਾਨਂ ''ਵਿਪਤ੍ਤੀ''ਤਿ ਪਚ੍ਚੇਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

੧੪੯. ਅਪ੍ਪਨਨ੍ਤਿ ਨਿਗਮਨਂ। **ਨ ਤਥਾ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਯਥਾ ਪਰਵਾਦਿਨਾ ਵੁੱਤਂ, ਤਥਾ ਨ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। **ਸਕਸਕਕਿਚ੍ਚਮੇਵ ਜਾਨਾਤੀ**ਤਿ ਠਾਨਾਟ੍ਠਾਨਜਾਨਨਾਦਿਂ ਸਕਂ ਸਕਂਯੇਵ ਕਿਚ੍ਚਂ ਕਾਤੁਂ ਜਾਨਾਤਿ, ਯਥਾਸਕਮੇਵ ਵਿਸਯਂ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਤਮ੍ਪੀ**ਤਿ ਤੇਹਿ ਦਸਬਲਞਾਣੇਹਿ ਜਾਨਿਤਬ੍ਬਮ੍ਪਿ। **ਕਮ੍ਮਨ੍ਤਰਵਿਪਾਕਨ੍ਤਰਮੇਵਾ**ਤਿ ਕਮ੍ਮਨ੍ਤਰਸ੍ਸਵਿਪਾਕਨ੍ਤਰਮੇਵ ਜਾਨਾਤਿ, ਚੇਤਨਾਚੇਤਨਾਸਮ੍ਪਯੁੱਤਧਮ੍ਮੇ ਨਿਰਯਾਦਿਨਿਬ੍ਬਾਨਗਾਮਿਨਿਪਟਿਪਦਾਭੂਤੇ ਕਮ੍ਮਨ੍ਤਿ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਆਹ "**ਕਮ੍ਮਪਰਿਚ੍ਛੇਦਮੇਵਾ**"ਤਿ। ਧਾਤੁਨਾਨਤ੍ਤਞ੍ਚ ਧਾਤੁਨਾਨਤ੍ਤਕਾਰਣਞ੍ਚ **ਧਾਤੁਨਾਨਤ੍ਤਕਾਰਣ**ਨ੍ਤਿ ਏਕਦੇਸਸਰੂਪੇਕਸੇਸੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਤਞ੍ਹਿ ਞਾਣਂ ਤਦੁਭਯਮ੍ਪਿ ਜਾਨਾਤਿ, ''ਇਮਾਯ ਨਾਮ ਧਾਤੁਯਾ ਉਸ੍ਸਨ੍ਨਤ੍ਤਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਵਿਭ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੮੧੨) ਤਥਾ ਚੇਵ ਸਂਵਣ੍ਣਿਤਂ। **ਸਚ੍ਚਪਰਿਚ੍ਛੇਦਮੇਵਾ**ਤਿ ਪਰਿਞ੍ਞਾਭਿਸਮਯਾਦਿਵਸੇਨ ਸਚ੍ਚਾਨਂ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਨਮੇਵ। **ਅਪ੍ਪੇਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ** ਅਟ੍ਠਮਨਵਮਬਲਾਨਿ ਵਿਯ ਤਂਸਦਿਸਂ ਇਦ੍ਧਿਵਿਧਞਾਣਂ ਵਿਯ **ਵਿਕੁਬ੍ਬਿਤੁਂ**। ਏਤੇਨਸ੍ਸ ਬਲਸਦਿਸਤਞ੍ਚ ਨਿਵਾਰੇਤਿ। ਞਾਨਾਦਿਞਾਣਂ ਵਿਯ ਵਾ **ਅਪ੍ਪੇਤੁਂ ਵਿਕੁਬ੍ਬਿਤੁ**ਞ੍ਚ। ਯਦਿਪਿ ਹਿ ''ਞਾਨਾਦਿਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾਞਾਣਂ ਸਤ੍ਤਮਬਲ''ਨ੍ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਸਵਿਤਕ੍ਕਸਵਿਚਾਰਤਾ ਵੁੱਤਾ, ਤਥਾਪਿ ''ਞਾਨਾਦੀਹਿ ਵਿਨਾ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾ ਨਤ੍ਥੀ''ਤਿ ਞਾਨਾਦਿਸਹਗਤਂ ਞਾਣਂ ਤਦਨ੍ਤੋਗਧਂ ਕਤ੍ਵਾ ਏਵਂ ਵੁੱਤਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਅਥ ਵਾ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਂ ਞਾਨਾਦਿਕਿਚ੍ਚਂ ਵਿਯ ਨ ਸਬ੍ਬਂ ਬਲਕਿਚ੍ਚਂ ਕਾਤੁਂ ਸਕ੍ਕੋਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ "**ਞਾਨਂ ਹੁਤ੍ਵਾ ਅਪ੍ਪੇਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ ਇਦ੍ਧਿ ਹੁਤ੍ਵਾ ਵਿਕੁਬ੍ਬਿਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤੀ**"ਤਿ ਵੁੱਤਂ, ਨ ਪਨ ਕਸ੍ਸਚਿ ਬਲਸ੍ਸ ਞਾਨਇਦ੍ਧਿਭਾਵਤੋਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਏਵਂ ਕਿਚ੍ਚਵਿਸੇਸਵਸੇਨਪਿ ਦਸਬਲਞਾਣਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਾਨਂ ਵਿਸੇਸਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਵਿਤਕ੍ਕਤ੍ਤਿਕਭੂਮਨ੍ਤਰਵਸੇਨਪਿ ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ "**ਅਪਿਚਾ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁੱਤਂ। **ਪਟਿਪਾਟਿਯਾ**ਤਿਆਦਿਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਪਟਿਪਾਟਿਯਾ।

ਅਨੁਪਦਵਣ੍ਣਨਂ ਕਤ੍ਵਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਨੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਕਿਲੇਸਾਵਰਣਂ ਨਿਯਤਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿ, ਕਿਲੇਸਾਵਰਣਸ੍ਸ ਅਭਾਵੋ ਆਸਵਕ੍ਖਯਾਧਿਗਮਸ੍ਸ ਠਾਨਂ, ਤਬ੍ਭਾਵੋ ਅਟ੍ਠਾਨਂ, ਅਨਧਿਗਮਸ੍ਸ ਪਨ ਤਦੁਭਯਂ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ ਅਟ੍ਠਾਨਞ੍ਚ ਠਾਨਞ੍ਚਾਤਿ ਤਤ੍ਥ ਕਾਰਣਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਲੋਕਿਯ...ਪੇ॰... ਦਸ੍ਸਨਤੋ ਚਾ**"ਤਿ ਆਹ। ਤਤ੍ਥ ਲੋਕਿਯਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਠਿਤਿ ਆਸਵਕ੍ਖਯਾਧਿਗਮਸ੍ਸ ਠਾਨਂ ਕਿਲੇਸਾਵਰਣਾਭਾਵਸ੍ਸ ਕਾਰਣਤ੍ਤਾ। ਸਾ ਹਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਤਿ ਨ ਹੋਤਿ, ਅਸਤਿ ਚ ਹੋਤਿ। ਏਤੇਨ ਤਸ੍ਸਾ ਅਟ੍ਠਿਤਿਯਾ ਤਸ੍ਸ ਅਟ੍ਠਾਨਤਾ ਵੁੱਤਾ ਏਵ। **ਨੇਸਂ** ਵੇਨੇਯ੍ਯਜਸਤ੍ਤਾਨਂ। **ਧਾਤੁਵੇਮਤ੍ਤਦਸ੍ਸਨਤੋ**ਤਿ ਕਾਮਧਾਤੁਆਦੀਨਂ ਪਵਤ੍ਤਿਭੇਦਦਸ੍ਸਨਤੋ। ਯਦਗ੍ਗੇਨ ਧਾਤੁਵੇਮਤ੍ਤਂ ਜਾਨਾਤਿ, ਤਦਗ੍ਗੇਨ ਚਰਿਯਾਵਿਸੇਸਮ੍ਪਿ ਜਾਨਾਤਿ। **ਧਾਤੁਵੇਮਤ੍ਤਦਸ੍ਸਨਤੋ**ਤਿ ਵਾ ਧਮ੍ਮਧਾਤੁਵੇਮਤ੍ਤਦਸ੍ਸਨਤੋ। ਸਬ੍ਬਾਪਿ ਹਿ ਚਰਿਯਾ ਧਮ੍ਮਧਾਤੁਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾ ਏਵਾਤਿ। **ਪਯੋਗਂ ਅਨਾਦਿਯਿਤ੍ਵਾਪਿ** ਸਨ੍ਤਤਿਮਹਾਮਤ੍ਤਾਦੀਨਂ (ਧ॰ ਪ॰ ੧੪੨) ਵਿਯ। **ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਞਾਣਾਨੁਭਾਵਤੋ ਪਤ੍ਤਬ੍ਬੇਨਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਨਾ ਪਰਸ੍ਸ ਹਦਯਵਤ੍ਥੁਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਯਲੋਹਿਤਵਣ੍ਣਦਸ੍ਸਨਮੁਖੇਨ ਤਦਾ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨਚਿਤ੍ਤਜਾਨਨਤ੍ਥਂ ਪਰਿਕਮ੍ਮਕਰਣਂ ਨਾਮ ਸਾਵਕਾਨਂ, ਤਞ੍ਚ ਖੋ ਆਦਿਕਮ੍ਮਿਕਾਨਂ, ਯਤੋ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਆਨੁਭਾਵਤੋ ਚੇਤੋਪਰਿਯਞਾਣਸ੍ਸ ਪਤ੍ਤਬ੍ਬਤਾ ਸਿਯਾ, ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਪਨ ਯਦਿਪਿ ਆਸਵਕ੍ਖਯਞਾਣਾਧਿਗਮਤੋ ਪਗੇਵ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਞਾਣਾਧਿਗਮੋ, ਤਥਾਪਿ ਤਥਾ ਪਰਿਕਮ੍ਮਕਰਣਂ ਨਤ੍ਥਿ ਵਿਜ੍ਜਾਤ੍ਤਯਸਿਦ੍ਧਿਯਾ ਸਿਜ੍ਝਨਤੋ। ਸੇਸਾਭਿਞ੍ਞਾਤ੍ਤਯੇ ਚੇਤੋਪਰਿਯਞਾਣਂ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਞਾਣਾਧਿਗਮੇਨ ਪਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਚ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਤਂ ਲਭਤੀਤਿ ਤਥਾ ਵੁੱਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

ਪੁਨ ਏਵਰੂਪਿਂ ਵਾਚਂ ਨ ਵਕ੍ਖਾਮੀਤਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਨ੍ਤੋ ਤਂ ਵਾਚਂ ਪਜਹਤਿ ਨਾਮ। ਵਾਚਾਯ ਪਨ ਸੋ ਅਤ੍ਥੋ ਪਾਕਟੋ ਹੋਤੀਤਿ "**ਵਦਨ੍ਤੋ**"ਤਿ ਵੁੱਤਂ। **ਦਿਟ੍ਠਿਂ ਨ ਗਣ੍ਹਿਸ੍ਸਾਮੀ**ਤਿ ਦਿਟ੍ਠਿਗ੍ਗਾਹਪਟਿਕ੍ਖੇਪੋ। ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਨਂ ਪਜਹਨਮੇਵਾਤਿ ਆਹ "**ਪਜਹਨ੍ਤੋ**"ਤਿ।

ਸੋ ਅਰਿਯੂਪਵਾਦੀ **ਨਿਰਯੇ ਠਪਿਤੋਯੇਵ**, ਨਾਸ੍ਸ ਨਿਰਯੂਪਪਤ੍ତਿਯਾ ਕੋਚਿ ਵਿਬਨ੍ਧੋ ਏਕਂਸਿਕੋ ਅਯਮਤ੍ਥੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਅਸ੍ਸਾਤਿ ਏਕਂਸਿਕਭਾਵਸ੍ਸ। ਸਿਕ੍ਖਾਹਿ ਸੀਲਸਮਾਧਿਪਞ੍ਞਾਹਿ, ਤਦਤ੍ਥਾਯ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਚ ਵਿਨਾ ਅਞ੍ਞਾਰਾਧਨਸ੍ਸ ਅਸਮ੍ਭਵਤੋ **"ਲੋਕਿਯਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾ ਸੀਲਸਮਾਧਿਪਞ੍ਞਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ"**ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਆਸਨ੍ਨਤਰੇ ਸੀਲਾਦਿਕੇ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਵਸੇਨੇਵ ਵਿਨਿਵਤ੍ਤੇਤੁਮ੍ਪਿ ਵਟ੍ਟਤੀ"**ਤਿ ਆਹ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਗ੍ਗਮਗ੍ਗਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾ ਸੀਲਾਦਯੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਅਗ੍ਗਮਗ੍ਗਟ੍ਠਸ੍ਸ ਹਿ ਦਿਟ੍ਠੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਏਕਂਸਿਕਾ ਅਞ੍ਞਾਰਾਧਨਾ, ਇਤਰੇਸਂ ਅਨੇਕਂਸਿਕਾਤਿ। ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਨਂ **ਸਮ੍ਪਦਾ**, ਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਤਸ੍ਮਾ **ਏਵਂਸਮ੍ਪਦ**ਨ੍ਤਿ ਏਵਂਅਵਿਰਜ੍ਝਨਕਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿਕਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਤੇਨਾਹ **"ਇਮਮ੍ਪਿ ਕਾਰਣ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ **ਕਾਰਣ**ਨ੍ਤਿ ਯੁਤ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਰਾਯਂ ਯੁਤ੍ਤਿਨਿਦ੍ਧਾਰਣਾ ''ਨਿਰਯੂਪਗੋ ਅਰਿਯੂਪਵਾਦੀ ਤਦਾਦਾਯਸ੍ਸ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨਤੋ ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠੀ''ਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ ''ਤਂ ਵਾਚਂ ਅਪ੍ਪਹਾਯਾ''ਤਿਆਦਿਵਚਨੇਨ ਤਦਾਦਾਯਸ੍ਸ ਅਪ੍ਪਹਾਨੇਨ ਚ ਅਰਿਯੂਪਵਾਦੋ ਅਨ੍ਤਰਾਯਿਕੋ ਅਨਤ੍ਥਾਵਹੋ ਚ, ਪਹਾਨੇਨ ਪਨ ਅਚ੍ਚਯਂ ਦੇਸੇਤ੍ਵਾ ਖਮਾਪਨੇਨ ਅਨਨ੍ਤਰਾਯਿਕੋ ਅਤ੍ਥਾਵਹੋ ਚ ਯਥਾ ਤਂ ਵੁਟ੍ਠਿਤਾ ਦੇਸਿਤਾ ਚ ਆਪਤ੍ਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਦਸਬਲਞਾਣਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਚਤੁਵੇਸਾਰਜ੍ਜਞਾਣਵਣ੍ਣਨਾ

੧੫੦. ਬ੍ਯਾਮੋਹਭਯਵਸੇਨ (ਅਂ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੨.੪.੮) ਸਰਣਪਰਿਯੇਸਨਂ ਸਾਰਜ੍ਜਨਂ ਸਾਰਦੋ, ਬ੍ਯਾਮੋਹਭਯਂ, ਵਿਗਤੋ ਸਾਰਦੋ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ ਵਿਸਾਰਦੋ, ਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋ **ਵੇਸਾਰਜ੍ਜਂ**। ਤਂ ਪਨ ਞਾਣਸਮ੍ਪਦਂ ਪਹਾਨਸਮ੍ਪਦਂ ਦੇਸਨਾਵਿਸੇਸਸਮ੍ਪਦਂ ਖੇਮਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਪਵਤ੍ਤਂ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਂ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਞਾਣਂ। ਤੇਨਾਹ **"ਚਤੂਸੁ ਠਾਨੇਸੂ"**ਤਿਆਦਿ। **ਦਸ੍ਸਿਤਧਮ੍ਮੇਸੂ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮੇਸੁ। ਵਚਨਮਤ੍ਤਮੇਵ ਹਿ ਤੇਸਂ, ਨ ਪਨ ਦਸ੍ਸਨਂ ਤਾਦਿਸਸ੍ਸੇਵ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋ। ਭਗਵਤਾ ਏਵ ਵਾ ''ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਅਨਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਾ''ਤਿ ਪਰਸ੍ਸ ਵਚਨਵਸੇਨ **ਦਸ੍ਸਿਤਧਮ੍ਮੇਸੁ**। ''ਧਮ੍ਮਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਵਿਭ॰ ੭੧੮) ਵਿਯ **ਧਮ੍ਮ**-ਸਦ੍ਦੋ ਹੇਤੁਪਰਿਯਾਯੋਤਿ ਆਹ **"ਸਹਧਮ੍ਮੇਨਾਤਿ ਸਹੇਤੁਨਾ"**ਤਿ। **ਹੇਤੂ**ਤਿ ਚ ਉਪਪਤ੍ਤਿਸਾਧਨਹੇਤੁ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ, ਨ ਕਾਰਕੋ ਸਮ੍ਪਾਪਕੋ ਚ। **ਅਪ੍ਪਮਾਣ**ਨ੍ਤਿ ਅਨਿਦਸ੍ਸਨਂ। ਨਿਦਸ੍ਸਨਞ੍ਹਿ ਅਨ੍ਵਯਤੋ ਬ੍ਯਤਿਰੇਕਤੋ ਪਮਾਣਙ੍ਗਤਾਯ ''ਪਮਾਣ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਨਿਮਿਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਚੋਦਨਾਯ ਕਾਰਣਂ। ਤਤ੍ਥ ਚੋਦਕੋ ਚੋਦਨਂ ਕਰੋਤੀਤਿ **ਕਾਰਣਂ,** ਧਮ੍ਮੋ ਚੋਦਨਂ ਕਰੋਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਕਾਰਣਂ**। ਤੇਨਾਹ **"ਪੁਗ੍ਗਲੋਪੀ"**ਤਿਆਦਿ। **ਖੇਮ**ਨ੍ਤਿ ਕੇਨਚਿ ਅਪ੍ਪਟਿਬਨ੍ਧਿਯਭਾਵੇਨ ਅਨੁਪਦ੍ਦੁਤਤਂ।

ਅਨ੍ਤਰਾਯੋ ਏਤੇਸਂ ਅਤ੍ਥਿ, ਅਨ੍ਤਰਾਯੇ ਵਾ ਯੁਤ੍ਤਾਤਿ **ਅਨ੍ਤਰਾਯਿਕਾ**। ਏਵਂਭੂਤਾ ਪਨ ਤੇ ਯਸ੍ਮਾ ਅਨ੍ਤਰਾਯਕਰਾ ਨਾਮ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਆਹ **"ਅਨ੍ਤਰਾਯਂ ਕਰੋਨ੍ਤੀਤਿ ਅਨ੍ਤਰਾਯਿਕਾ"**ਤਿ। ਅਸਞ੍ਚਿਚ੍ਚ ਵੀਤਿਕ੍ਕਮੇ ਨ ਤਥਾ ਸਾਵਜ੍ਜੋਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਸਞ੍ਚਿਚ੍ਚ ਵੀਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾ"**ਤਿ। **ਸਤ੍ਤ ਆਪਤ੍ਤਿਕ੍ਖਨ੍ਧਾ**ਤਿਆਦਿ ਨਿਦਸ੍ਸਨਮਤ੍ਤਂ ਇਤਰੇਸਮ੍ਪਿ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ''ਅਨ੍ਤਰਾਯਿਕਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾਨਂ ਤਬ੍ਭਾਵੇ ਬ੍ਯਭਿਚਾਰਾਭਾਵਤੋ। **ਇਧ ਪਨ ਮੇਥੁਨਧਮ੍ਮੋ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ**ਤਿ ਇਦਂ ਅਟ੍ਠੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ **ਅਰਿਟ੍ਠਸਿਕ੍ਖਾਪਦਂ** (ਪਾਚਿ॰ ੪੧੭-੪੨੨) ਵਿਯ। ਯਸ੍ਮਾ ਤਙ੍ਖਣਮ੍ਪਿ ਕਾਮੇਸੁ (ਅਂ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੨.੪.੮) ਆਦੀਨਵਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਵਿਰਤ੍ਤੋ (ਅਂ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੨.੪.੮) ਹੋਤਿ ਚੇ, ਵਿਸੇਸਂ ਅਧਿਗਚ੍ਛਤਿ, ਨ ਕਾਮੇਸੁ ਆਸਤ੍ਤੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਮੇਥੁਨਂ...ਪੇ॰... ਅਨ੍ਤਰਾਯੋ ਹੋਤੀ"**ਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਯਸ੍ਸ ਕਸ੍ਸਚੀ**ਤਿ ਨ ਕੇਵਲਂ ਪਬ੍ਬਜਿਤਸ੍ਸੇਵ, ਅਥ ਖੋ ਯਸ੍ਸ ਕਸ੍ਸਚਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ''ਮੇਥੁਨਮਨੁਯੁਤ੍ਤਸ੍ਸ, ਮੁਸ੍ਸਤੇਵਾਪਿ ਸਾਸਨ''ਨ੍ਤਿ। **ਤਸ੍ਮਿਂ ਅਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕਧਮ੍ਮੇ**ਤਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਪਰੇਨ ਪਰਿਕਪ੍ਪਿਤਅਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕਧਮ੍ਮਨਿਮਿਤ੍ਤਂ। ਨਿਮਿਤ੍ਤਤ੍ਥੇ ਹਿ ਇਦਂ ਕਮ੍ਮਸਂਯੋਗੇ ਭੁਮ੍ਮਂ।

ਚਤੁਵੇਸਾਰਜ੍ਜਞਾਣਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਅਟ੍ਠਪਰਿਸਵਣ੍ਣਨਾ

੧੫੧. ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਸੂਰਤਰਭਾਵੋ ਨਾਮ ਸਙ੍ਗਾਮੇ ਪਾਕਟੋ ਹੋਤਿ, ਨ ਗੇਹੇ ਨਿਸਿਨ੍ਨਕਾਲੇ, ਏਵੰ ਵੇਸਾਰਜ੍ਜਞਾਣਸ੍ਸ ਆਨੁਭਾਵੋ ਪਣ੍ਡਿਤਪਰਿਸਾਸੁ ਯਤ੍ਥ ਕਤ੍ਥਚੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਵੇਸਾਰਜ੍ਜਞਾਣਸ੍ਸ ਬਲਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥ**"ਨ੍ਤਿ ਆਹ। **ਸਨ੍ਨਿਪਤਿਤ੍ਵਾ ਨਿਸਿਨ੍ਨਟ੍ਠਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਠਾਨਸੀਸੇਨ ਸਨ੍ਨਿਪਤਿਤਖਤ੍ਤਿਯਪਰਿਸਮੇਵ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਏਸੇਵ ਨਯੋ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਅਤਿਦੇਸੇਨ ਆਵਿਭਾਵਿਤਮਤ੍ਥੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ "**ਮਾਰਕਾਯਿਕਾਨ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਸਦਿਸਤ੍ਥਵਿਸਯਤ੍ਤਾ ਅਤਿਦੇਸਸ੍ਸ। ਯਥਾ ਹਿ ਖਤ੍ਤਿਯਾਨੰ ਸਮੂਹੋ ਖਤ੍ਤਿਯਪਰਿਸਾਤਿ ਅਯਮਤ੍ਥੋ ਲਬ੍ਭਤਿ, ਨ ਏਵੰ ''ਮਾਰਪਰਿਸਾ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ, ਮਾਰਸ੍ਸ ਪਰਿਸਾਤਿ ਪਨ ਮਾਰਪਰਿਸਾਤਿ ਅਯਮਤ੍ਥੋ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ। ਤੇਨਾਹ "**ਮਾਰਕਾਯਿਕਾਨੰ...ਪੇ॰... ਨ ਮਾਰਾਨ**"ਨ੍ਤਿ। **ਮਾਰਕਾਯਿਕਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਮਾਰਪਕ੍ਖਿਯਾਨੰ। **ਉਗ੍ਗਟ੍ਠਾਨਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਸਾਰਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬਟ੍ਠਾਨਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ, ਏਵੰ ਉਗ੍ਗਾ ਖਤ੍ਤਿਯਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪੁਞ੍ਞਤੇਜੇਨਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਤੀਸੁ ਵੇਦੇਸੂ**ਤਿ ਇਦੰ ਇਤਰੇਸੰ ਅਵਿਸਯਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਵੇਦੇ ਸਜ੍ਝਾਯਨ੍ਤਾਪਿ ਹਿ ਖਤ੍ਤਿਯਾ ਵੇਸ੍ਸਾ ਚ ਤਦਤ੍ਥਵਿਚਾਰਣਾਯ ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਅਸਮਤ੍ਥਾ ਏਵਾਤਿ। ਕਸ੍ਮਾ ਪਨੇਤ੍ਥ ਯਾਮਾਦਿਪਰਿਸਾ ਨ ਗਹਿਤਾਤਿ? ਭੁਸੰ ਕਾਮਾਭਿਗਿਦ੍ਧਤਾਯ ਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰਵਿਰਹਤੋ। ਯਾਮਾਦਯੋ ਹਿ ਉਲ਼ਾਰੁਲ਼ਾਰੇ ਕਾਮੇ ਪਟਿਸੇਵਨ੍ਤਾ ਤਤ੍ਥਾਭਿਗਿਦ੍ਧਤਾਯ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨਾਯ ਸਭਾਵੇਨ ਚਿਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਨ ਉਪ੍ਪਾਦੇਨ੍ਤਿ, ਮਹਾਬੋਧਿਸਤ੍ਤਾਨੰ ਪਨ ਬੁਦ੍ਧਾਨਞ੍ਚ ਆਨੁਭਾਵੇਨ ਆਕਡ੍ਢਿਯਮਾਨਾ ਕਦਾਚਿ ਤੇਸੰ ਪਯਿਰੁਪਾਸਨਾਦੀਨਿ ਕਰੋਨ੍ਤਿ ਤਾਦਿਸੇ ਮਹਾਸਮਯੇ। ਤੇਨੇਵ ਹਿ ਵਿਮਾਨਵਤ੍ਥੁਦੇਸਨਾਪਿ ਤਨ੍ਨਿਮਿਤ੍ਤਾ ਬਹੁਲਾ ਨਾਹੋਸਿ। ਮਨੁਸ੍ਸਾਨੰ ਵਸੇਨਾਯੰ ਕਤਾ।

ਪਰਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ੇਸੁ ਚ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨੰ ਵਿਸੇਸਾਧਿਗਮੋ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਪੁਚ੍ਛਤਿ "**ਕਿੰ ਪਨ ਭਗਵਾ ਅਞ੍ਞਾਨਿ ਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ਾਨਿਪਿ ਗਚ੍ਛਤੀ**"ਤਿ। ਇਤਰੋ ਯਦਿਪਿ ਤੇਸੰ ਅਰਿਯਧਮ੍ਮਾਧਿਗਮੋ ਨਤ੍ਥਿ, ਵਾਸਨਾਯ ਪਨ ਤਤ੍ਥ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਧਮ੍ਮੰ ਦੇਸੇਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਆਮ ਗਚ੍ਛਤੀ**"ਤਿ ਆਹ। **ਕੇਯੂਰੰ** ਨਾਨਾਵਿਧਰਤਨਪਰਿਸਿਬ੍ਬਿਤਸੁਵਣ੍ਣਜਾਲਵਿਨਦ੍ਧੰ ਭੁਜਾਭਰਣੰ। **ਅਙ੍ਗਦੰ** ਨਾਨਾਗਨ੍ਧਗਨ੍ਧਿਤੰ, ਕੇਵਲੰ ਵਾ ਸੁਵਣ੍ਣਮਯੰ ਬਾਹੁਵਲਯੰ। **ਛਿਨ੍ਨਸ੍ਸਰਾ**ਤਿ ਦ੍ਵਿਧਾਭੂਤਸ੍ਸਰਾ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੨.੧੭੨) **ਗਗ੍ਗਰਸ੍ਸਰਾ**ਤਿ ਗਗ੍ਗਰਿਕਾਯ ਵਿਯ ਗਗ੍ਗਰਾਯਮਾਨਖਰਸ੍ਸਰਾ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੨.੧੭੨; ਅ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੩.੮.੬੯)। **ਭਾਸਨ੍ਤਰ**ਨ੍ਤਿ ਤੇਸੰ ਭਾਸੰ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੨.੧੭੨; ਅ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੩.੮.੬੯) ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ। "**ਵੀਮੰਸਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ**"ਤਿ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਵੁਤ੍ਤੰ ਵਿਵਰਿਤੁੰ "**ਇਦੰ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤੀ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ।

ਸਙ੍ਗਮ੍ਮਾਤਿ ਸਮਾਗਨ੍ਤ੍ਵਾ। ਆਦਿਤੋ ਲਾਪੋ **ਆਲਾਪੋ,** ਵਚਨਪਟਿਵਚਨਵਸੇਨ ਸਮੰ ਲਾਪੋ **ਸਲ੍ਲਾਪੋ**। ਸਮ੍ਮਾ, ਸਮਞ੍ਞਾ ਵਾ ਕਥਾ ਸੰਕਥਾ, ਸੰਕਥਾਵ **ਸਾਕਚ੍ਛਾ**।

ਅਟ੍ਠਪਰਿਸਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਚਤੁਯੋਨਿਵਣ੍ਣਨਾ

੧੫੨. ਯਵਨ੍ਤਿ ਤਾਯ ਸਤ੍ਤਾ ਅਮਿਸ੍ਸਿਤਾਪਿ ਸਮਾਨਜਾਤਿਤਾਯ ਮਿਸ੍ਸਿਤਾ ਵਿਯ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ **ਯੋਨਿ**। ਸਾ ਪਨ ਅਤ੍ਥਤੋ ਅਣ੍ਡਾਦਿਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਟ੍ਠਾਨਵਿਸਿਟ੍ਠੋ ਖਨ੍ਧਾਨੰ ਭਾਗਸੋ ਪਵਤ੍ਤਿਵਿਸੇਸੋਤਿ ਆਹ "**ਖਨ੍ਧਕੋਟ੍ਠਾਸੋ ਯੋਨਿ ਨਾਮਾ**"ਤਿ। **ਅਣ੍ਡੇ ਜਾਤਾ**ਤਿ ਪਠਮਾਯ ਜਾਤਿਯਾ ਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਦੁਤਿਯਾਯ ਪਨ ਅਣ੍ਡਤੋ, ਅਣ੍ਡੇ ਵਾ ਭਿਜ੍ਜਮਾਨੇ ਜਾਤਾਤਿ ਏਵਮਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਤੇਨਾਹ "**ਅਭਿਨਿਬ੍ਭਿਜ੍ਜ ਜਾਯਨ੍ਤੀ**"ਤਿ। **ਵਿਨਾ**ਤਿ ਏਤੇਹਿ ਅਣ੍ਡਾਦੀਹਿ ਬਾਹਿਰਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਵਿਨਾ। **ਉਪ੍ਪਤਿਤ੍ਵਾ ਵਿਯਾ**ਤਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਵਸੇਨ ਪਤਿਤ੍ਵਾ ਵਿਯ। ਬਾਹਿਰਪਚ੍ਚਯਨਿਰਪੇਕ੍ਖਤ੍ਤਾਯੇਵ ਵਾ ਉਪਪਤਨੇ ਸਾਧੁਕਾਰਿਨੋ ਓਪਪਾਤਿਕਾ, ਤੇ ਏਵ ਇਧ **ਓਪਪਾਤਿਕਾ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ। **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਗਬ੍ਭਮਲੇ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਮਹਾਪਦੁਮਕੁਮਾਰਾਦੀਨੰ ਸਙ੍ਗਹੋ। ਨਿਜ੍ਝਾਮਤਣ੍ਹਿਕਪੇਤਾਨੰ ਨਿਚ੍ਚੰ ਦੁਕ੍ਖਾਤੁਰਤਾਯ ਕਾਮਸੇਵਨਾ ਨਤ੍ਥਿ , ਤਸ੍ਮਾ ਤੇ ਗਬ੍ਭਸੇਯ੍ਯਕਾ ਨ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਜਾਲਵਨ੍ਤਤਾਯ ਨ ਤਾਸੰ ਕੁਚ੍ਛਿਯੰ ਗਬ੍ਭੋ ਸਣ੍ਠਾਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤੇ ਓਪਪਾਤਿਕਾਯੇਵ ਸੰਸੇਦਜਤ੍ਤਾਯਪਿ ਅਸਮ੍ਭਵਤੋ। **ਨੇਰਯਿਕਾ ਵਿਯਾ**ਤਿ ਨਿਦਸ੍ਸਨਾਪਦੇਸੇਨ ਤੇਸਮ੍ਪਿ ਓਪਪਾਤਿਕਤ੍ਤੰ ਦੀਪੇਤਿ।

ਅਵਸੇਸਾਤਿ ਨਿਜ੍ਝਾਮਤਣ੍ਹਿਕਨੇਰਯਿਕੇ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਅਵਸੇਸਾ ਵਿਨਿਪਾਤਿਕਾ। ਯਕ੍ਖਾਨਂ ਚਾਤੁਮਹਾਰਾਜਿਕਤਾਯ ਓਪਪਾਤਿਕਭਾਵੋ ਏਵ ਆਪਨ੍ਨੋ ਤਂ ਨਿਵਤ੍ਤੇਤੁਂ "**ਏਵਂ ਯਕ੍ਖਾਪੀ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਥਾ ਹਿ ਤੇ ਨ ਭੁਮ੍ਮਦੇਵਾ ਨ ਚ ਵਿਨਿਪਾਤਿਕਾਤਿ।

ਚਤੁਯੋਨਿਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਪਞ੍ਚਗਤਿਵਣ੍ਣਨਾ

੧੫੩. ਗਨ੍ਤਬ੍ਬਾਤਿ ਉਪਪਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬਾ। ਯਥਾ ਹਿ ਕਮ੍ਮਭਵੋ ਪਰਮਤ੍ਥਤੋ ਅਸਤਿਪਿ ਕਾਰਕੇ ਪਚ੍ਚਯਸਾਮਗ੍ਗਿਯਾ ਸਿਦ੍ਧੋ ਤਂਸਮਙ੍ਗਿਨਾ ਸਨ੍ਤਾਨਲਕ੍ਖਣੇਨ ਸਤ੍ਤੇਨ ਕਤੋਤਿ ਵੋਹਰੀਯਤਿ, ਤਥਾ ਉਪਪਤ੍ਤਿਭਵਲਕ੍ਖਣਾ ਗਤਿਯੋ ਪਰਮਤ੍ਥਤੋ ਅਸਤਿਪਿ ਗਮਕੇ ਤਂਤਂਕਮ੍ਮਵਸੇਨ ਯੇਸਂ ਤਾਨਿ ਕਮ੍ਮਾਨਿ, ਤੇਹਿ ਗਨ੍ਤਬ੍ਬਾਤਿ ਵੋਹਰੀਯਨ੍ਤੀਤਿ। ਏਵਂ ਸਦ੍ਦਤ੍ਥਤੋ ਗਤਿਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਥੁਦ੍ਧਾਰਨਯੇਨਪਿ ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ "**ਅਪਿਚਾ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਯੇਸੁ ਨਿਰਯਾਦਿਭੇਦੇਸੁ ਉਪਪਤ੍ਤਿਭਵੇਸੁ ਗਤਿ-ਸਦ੍ਦੋ ਨਿਰੂਲ੍ਹੋ, ਤਤੋ ਅਞ੍ਞਤ੍ਥਾਪਿ ਗਤਿਸਦ੍ਦਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥਿ, ਤਂ ਏਕੇਨ ਗਤਿ-ਸਦ੍ਦੇਨ ਵਿਸੇਸੇਤ੍ਵਾ ਆਹ "**ਗਤਿਗਤੀ**"ਤਿ ਯਥਾ ''ਦੁਕ੍ਖਦੁਕ੍ਖਂ, (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੪.੩੨੭) ਰੂਪਰੂਪ''ਨ੍ਤਿ (ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ੨.੪੪੯) ਚ। ਉਪ੍ਪਾਦਾਵਤ੍ਥਾਯ ਗਮਨਂ ਉਪਗਮਨਨ੍ਤਿ "**ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਗਤੀ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ। **ਗਤਿ**ਨ੍ਤਿ ਚਿਤ੍ਤਗਤਿਂ। ਤੇਨਾਹ "**ਅਜ੍ਝਾਸਯਗਤਿ ਨਾਮਾ**"ਤਿ, ਅਜ੍ਝਾਸਯਪ੍ਪਵਤ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਤਦਟ੍ਠਕਥਾਯਂ** (ਮ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੫੦੩) ਪਨ ''ਗਤਿਨ੍ਤਿ ਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿ''ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਬ੍ਰਹ੍ਮਨਿਮਨ੍ਤਨਸੁਤ੍ਤੇ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੫੦੩) ਹਿ ਅਯਂ ਪਾਲ਼ੀਤਿ। **ਜੁਤਿ**ਨ੍ਤਿ ਆਨੁਭਾਵਂ। **ਵਿਭਵੋ**ਤਿ ਵਿਨਾਸੋ। ਸੋ ਹਿ ਵਿਗਮੋਤਿ ਅਤ੍ਥੇਨ ਗਤਿ। ਤੇਨੇਵ **ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਅਰਹਤੋ ਗਤੀ**ਤਿ (ਪਰਿ॰ ੩੩੯) ਅਨੁਪਾਦਿਸੇਸਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਅਰਹਤੋ ਗਤਿ ਵਿਗਮੋ ਵਿਭਵੋਤਿ ਅਨੇਕਤ੍ਥਤ੍ਤਾ ਧਾਤੂਨਂ। **ਦ੍ਵੇਯੇਵ ਗਤਿਯੋ**ਤਿ ਦ੍ਵੇਵ ਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿਯੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋਤਿ ਆਹ "**ਅਯਂ ਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿਗਤਿ ਨਾਮਾ**"ਤਿ।

ਯਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਂ ਬ੍ਰੂਹੇਨ੍ਤੋ ਏਵ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ ਅਯੋ, ਸੁਖਂ। ਨਤ੍ਥਿ ਏਤ੍ਥ ਅਯੋਤਿ **ਨਿਰਯੋ**। ਤਤੋ ਏਵ ਰਮਿਤਬ੍ਬਂ ਅਸ੍ਸਾਦੇਤਬ੍ਬਂ ਤਤ੍ਥ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ "**ਨਿਰਤਿਅਤ੍ਥੇਨ ਨਿਰਸ੍ਸਾਦਟ੍ਠੇਨ ਨਿਰਯੋ**"ਤਿ। **ਤਿਰਿਯਂ ਅਞ੍ਚਿਤਾ**ਤਿ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਦਯੋ ਵਿਯ ਉਦ੍ਧਂ ਦੀਘਾ ਅਹੁਤ੍ਵਾ ਤਿਰਿਯਂ ਦੀਘਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਪਕਟ੍ਠਤੋ ਸੁਖਤੋ ਅਯਨਂ ਅਪਗਮੋ **ਪੇਚ੍ਚਭਾਵੋ**, ਤਂ ਪੇਚ੍ਚਭਾਵਂ **ਪਤ੍ਤਾਨਂ ਵਿਸਯੋ**ਤਿ ਪੇਤਯੋਨਿਮੇਵ ਵਦਤਿ। **ਮਨਸੋ ਉਸ੍ਸਨ੍ਨਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਸਤਿਸੂਰਭਾਵਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਯੋਗ੍ਯਤਾਦਿਗੁਣਵਸੇਨ ਉਪਚਿਤਮਾਨਸਤਾਯ ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਗੁਣਚਿਤ੍ਤਤਾਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਯਂ ਪਨਤ੍ਥੋ ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯਤੋ ਜਮ੍ਬੁਦੀਪਵਾਸੀਵਸੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਯਥਾਹ – ''ਤੀਹਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਠਾਨੇਹਿ ਜਮ੍ਬੁਦੀਪਿਕਾ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਉਤ੍ਤਰਕੁਰੁਕੇ ਮਨੁਸ੍ਸੇ ਅਧਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਿ ਦੇਵੇ ਚ ਤਾਵਤਿਂਸੇ। ਕਤਮੇਹਿ ਤੀਹਿ? ਸੂਰਾ ਸਤਿਮਨ੍ਤੋ ਇਧ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਵਾਸੋ''ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੯.੨੧)। ਤੇਹਿ ਪਨ ਸਮਾਨਰੂਪਾਦਿਤਾਯ ਸਦ੍ਧਿਂ ਪਰਿਤ੍ਤਦੀਪਵਾਸੀਹਿ ਇਤਰਮਹਾਦੀਪਵਾਸਿਨੋਪਿ ਮਨੁਸ੍ਸਾਤੇਵ ਪਞ੍ਞਾਯਿਂਸੁ। ਲੋਕਿਯਾ ਪਨ ''ਮਨੁਨੋ ਅਪਚ੍ਚਭਾਵੇਨ ਮਨੁਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਸਙ੍ਖੇਪੋ, ਵਿਤ੍ਥਾਰੋ ਪਨ ਪਰਮਤ੍ਥਦੀਪਨਿਯਂ **ਵਿਮਾਨਵਤ੍ਥੁਸਂਵਣ੍ਣਨਾਯਂ** (ਵਿ॰ ਵ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੩) ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ। **ਆਨੁਭਾਵੇਹੀ**ਤਿ ਦੇਵਾਨੁਭਾਵਸਙ੍ਖਾਤੇਹਿ ਇਦ੍ਧਿਵਿਸੇਸੇਹਿ। ਤਤ੍ਥ ਕਾਮਾ ਦੇਵਾ ਕਾਮਗੁਣੇਹਿ ਚੇਵ ਇਦ੍ਧਿਵਿਸੇਸੇਹਿ ਚ ਇਤਰੇ ਇਦ੍ਧਿਵਿਸੇਸੇਹੇਵ **ਦਿਬ੍ਬਨ੍ਤਿ** ਕੀਲ਼ਨ੍ਤਿ ਜੋਤਨ੍ਤਿ, ਸਰਣਨ੍ਤਿ ਵਾ ਗਮ੍ਮਨ੍ਤਿ, ਅਭਿਤ੍ਥਵਿਯਨ੍ਤੀਤਿ ਵਾ **ਦੇਵਾ**ਤਿ।

ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਯੋਨਿਞ੍ਚਾਤਿਆਦੀਸੁਤਿ ਏਤ੍ਥ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਯੋਨਿਪੇਤ੍ਤਿਵਿਸਯਗ੍ਗਹਣੇਨ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਏਵ ਗਹਣਂ ਤੇਸਂ ਤਾਦਿਸਸ੍ਸ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਸ੍ਸ ਓਕਾਸਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋ। ਯਤ੍ਥ ਵਾ ਤੇ ਅਰਞ੍ਞਸਮੁਦ੍ਦਪਬ੍ਬਤਾਦਿਕੇ ਨਿਬਦ੍ਧਵਾਸਂ ਵਸਨ੍ਤਿ, ਤਾਦਿਸਸ੍ਸ ਠਾਨਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਓਕਾਸੋਪਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ। ਨਿਰਯੂਪਗਾਦੀਹਿ ਸਤ੍ਤੇਹਿ ਮਗ੍ਗਿਤਬ੍ਬਤੋ **ਮਗ੍ਗੋ** ਪਟਿਪਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬਾ **ਪਟਿਪਦਾ** ਚਾਤਿ ਤਂ ਤਂ ਕਮ੍ਮਮੇਵ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਉਭਯੇਨਪੀ**"ਤਿਆਦਿ। **ਯਥਾ ਚ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਤਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਕਤੂਪਚਿਤਾਕਾਰਮਾਹ। ਏਤ੍ਥ ਚ **ਨਿਰਯਗਾਮਿਞ੍ਚ ਮਗ੍ਗਂ ਨਿਰਯਗਾਮਿਨਿਞ੍ਚ ਪਟਿਪਦ**ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸਾਧਾਰਣਤੋ ਨਿਰਯਸਂਵਤ੍ਤਨਿਯਂ ਕਮ੍ਮਂ ਵਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਤਂ ਤਂ ਸਨ੍ਤਾਨਪਤਿਤਤਾਯ ਅਸਾਧਾਰਣਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ "**ਯਥਾਪਟਿਪਨ੍ਨੋ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। **ਵਿਨਿਪਤਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਵਿਵਸਾ, ਵਿਰੂਪਂ ਵਾ

ਨਿਪਤਨ੍ਤਿ। ਕਸ੍ਮਾ ਪਨੇਤ੍ਥ ਪਞ੍ਚਗਤਿਪਰਿਚ੍ਛੇਦਕਞਾਣਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਭਗਵਾ ''ਨਿਬ੍ਬਾਨਞ੍ਚਾਹ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹਾਤਿ ਅਨੁਯੋਗਂ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ **"ਇਦਂ ਪਨਾ"**ਤਿਆਦਿ। ਨ ਹਿ ਭਗਵਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਬੁਦ੍ਧਸੁਬੁਦ੍ਧਤਂ ਵਿਭਾਵੇਨ੍ਤੋ ਸਾਵਸੇਸਂ ਕਤ੍ਵਾ ਦੇਸਨਂ ਦੇਸੇਤਿ।

ਪਞ੍ਚਗਤਿਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਞਾਣਪਵਤ੍ਤਾਕਾਰਵਣ੍ਣਨਾ

੧੫੪. ਞਾਣਪ੍ਪਵਤ੍ਤਾਕਾਰਨ੍ਤਿ ਞਾਣਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਿਆਕਾਰਂ, ਞਾਣਸ੍ਸ ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਿਪਕਾਰਂ। **ਏਕਨ੍ਤਦੁਕ੍ਖਾ**ਤਿ ਏਕਨ੍ਤੇਨ ਦੁਕ੍ਖਾ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਦੁਕ੍ਖਾ। ਤਾ ਪਨ ਸਬ੍ਬਕਾਲਂ ਦੁਕ੍ਖਾ ਸੁਖਾਲਯੇਨਪਿ ਅਸਮ੍ਮਿਸ੍ਸਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ **"ਨਿਚ੍ਚਦੁਕ੍ਖਾ ਨਿਰਨ੍ਤਰਦੁਕ੍ਖਾ"**ਤਿ। **ਬਹਲਾ**ਤਿ ਅਤਨੁਕਾ, ਮਹਨ੍ਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ । **ਤਿਬ੍ਬਾ**ਤਿ ਵਾ ਤਿਖਿਣਾ। **ਖਰਾ**ਤਿ ਕਕ੍ਖਲ਼ਾ। **ਕਟੁਕਾ**ਤਿ ਵਾ ਅਨਿਟ੍ਠਾ। ਕਸ੍ਸਤਿ ਖਣੀਯਤੀਤਿ **ਕਾਸੁ,** ਆਵਾਟੋ। ਕਸੀਯਤਿ ਚੀਯਤੀਤਿ **ਕਾਸੁ,** ਰਾਸਿ। **ਫੁਨਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਦ੍ਵੀਹਿ ਹਤ੍ਥੇਹਿ ਅਙ੍ਗਾਰਾਨਿ ਉਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਪਟਿਵਾਤਂ ਓਫੁਨਨ੍ਤਿ, ਤੇਨ ਤੇਸਂ ਸਕਲਸਰੀਰਂ ਡਯ੍ਹਤਿ। ਤੇਨਾਹ **"ਪਰਿਦਡ੍ਢਗਤ੍ਤਾ"**ਤਿ। ਪੁਰਿਸਪ੍ਪਮਾਣਂ **ਪੋਰਿਸਂ। ਏਕਪਥੇਨੇ**ਵਾਤਿ ਏਕਮਗ੍ਗਭੂਤੇਨੇਵ। **ਅਨੁਕ੍ਕਮਨੀਯੇਨਾ**ਤਿ ਉਕ੍ਕਮਿਤੁਂ ਅਪਕ੍ਕਮਿਤੁਂ ਅਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯੇਨ।

ਨਨੁ ਚ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਞਾਣਂ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਵਣ੍ਣਾਰਮ੍ਮਣਂ, ਤੇਨ ਕਥਂ ਰੂਪਨ੍ਤਰਸਮਙ੍ਗਿਂ ਨਿਰਯੇ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਸਤ੍ਤਂ ''ਅਯਂ ਸੋ''ਤਿ ਜਾਨਾਤੀਤਿ ਚੋਦਨਂ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ **"ਤਤ੍ਥ ਕਿਞ੍ਚਾਪੀ"**ਤਿਆਦਿ। ਯਥਾਕਮ੍ਮੂਪਗਞਾਣੇਨ ''ਅਯਂ ਸੋ''ਤਿ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਪਨ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਆਨੁਭਾਵੇਨ ਪਤ੍ਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ **"ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਬਲਂ ਨਾਮ ਏਤ**ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਪੁਰਿਮਨਯੇਨੇਵਾਤਿ ''ਗੂਥਕੂਪੋ ਵਿਯ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਯੋਨਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਅਙ੍ਗਾਰਕਾਸੁਪਮਾਯਂ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ। ਦੁਕ੍ਖਾ ਵੇਦਨਾ ਬਹੁਲਾ ਏਤਾਸੂਤਿ **ਦੁਕ੍ਖਬਹੁਲਾ। ਬਹਲਪਤ੍ਤਪਲਾਸੋ**ਤਿ ਅਵਿਰਲ਼ਤਨੁਵਿਪੁਲਪਣ੍ਣੋ। ਸੁਖਪਰਿਭੋਗਂ ਮਹਾਪਾਸਾਦਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਦੀਘਪਾਸਾਦੋ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਚਤੁਰਸ੍ਸਪਾਸਾਦਾਦੀਨਂ ਖੁਦ੍ਦਕਤ੍ਤਾ। **ਉਣ੍ਣਾਮਯਅਤ੍ਥਰਣੇਨਾ**ਤਿ ਉਣ੍ਣਾਮਯਲੋਹਿਤਅਤ੍ਥਰਣੇਨ। ਉਤ੍ਤਰਂ ਉਪਰਿਭਾਗਂ ਛਾਦੇਤੀਤਿ **ਉਤ੍ਤਰਚ੍ਛਦੋ,** ਵਿਤਾਨਂ। ਤਂ ਪਨ ਲੋਹਿਤਵਿਤਾਨਂ ਇਧਾਧਿਪ੍ਪੇਤਨ੍ਤਿ **"ਰਤ੍ਤਵਿਤਾਨੇਨਾ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਅਪਰਭਾਗਯੋਜਨਾਤਿ ਪਾਲ਼ਿਯਂ ''ਅਪਰੇਨ ਸਮਯੇਨਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਪਰਭਾਗਸ੍ਸ ਯੋਜਨਾ। ਸਾ ਪਨ ਏਕਦੇਸੇਨ ਪੁਰਿਮਭਾਗੇ ਵੁਤ੍ਤੇ ਏਵ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ ਹੋਤੀਤਿ **"ਯਥਾ ਸੋ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਮਗ੍ਗਾਰੁਲ਼੍ਹਮੇ**ਵਾਤਿ ਮਗ੍ਗਂ ਉਪਗਤਮਤ੍ਤਮੇਵ।

ਨਿਯਮਾਭਾਵਾਤਿ ''ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਨਾਵ ਪਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਨਿਯਮਸ੍ਸ ਅਭਾਵਾ। **"ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਨਾਪਿ ਪਸ੍ਸਿਸ੍ਸਤੀ"**ਤਿ ਇਦਂ ਨ ਅਨੁਤ੍ਤਰਸੁਖਾਨੁਭਵਨਸ੍ਸ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਗੋਚਰਤ੍ਤਾ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਅਨਾਗਤਸ੍ਸ ਪਨ ਤਸ੍ਸ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਪਰਿਭਣ੍ਡਭੂਤੇਨ ਅਨਾਗਤਂਸਞਾਣੇਨ ਦਸ੍ਸਨਮੇਵਾਤਿ ਕਾਰਣੂਪਚਾਰੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਪਨ ''ਚੇਤਸਾ ਚੇਤੋ ਪਰਿਚ੍ਚ ਪਜਾਨਾਮਿ''ਚ੍ਚੇਵ ਵੁਤ੍ਤਂ। **"ਅਤ੍ਥਤੋ ਪਨ ਨਾਨਾ ਹੋਤੀ"**ਤਿ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਵੁਤ੍ਤਮਤ੍ਥਂ ਵਿਵਰਿਤੁਂ **"ਦੇਵਲੋਕਸੁਖਂ ਹੀ"**ਤਿਆਦਿਂ ਵਤ੍ਵਾ ਯਥਾਦਸ੍ਸਿਤਉਪਮਾਹਿਪਿ ਅਯਮਤ੍ਥੋ ਪਾਕਟੋ ਏਵਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਉਪਮਾਯਮ੍ਪੀ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਗੋਤ੍ਰਭੁਞਾਣੁਪ੍ਪਾਦਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਨਿਰੋਧਂ ਪਸ੍ਸਿਤ੍ਵਾ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਮਗ੍ਗਫਲਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਵਸੇਨ ਚੇਵ ਪਰਤੋ ਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿਸਮਾਪਜ੍ਜਨਵਸੇਨ ਚ ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਨਿਰੋਧੇ ਸਯਿਤੋ ਵਿਯ ਹੋਤਿ ਤਦਪਸ੍ਸਯੇਨੇਵ ਪਵਤ੍ਤਨਤੋਤਿ ਆਹ **"ਨਿਰੋਧਸਯਨਵਰਗਤ"**ਨ੍ਤਿ। ਤੇਨਾਹ **"ਨਿਬ੍ਬਾਨਾ...ਪੇ॰... ਪਸ੍ਸਤੀ"**ਤਿ।

ਞਾਣਪਵਤ੍ਤਾਕਾਰਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਦੁਕ੍ਕਰਕਾਰਿਕਾਦਿਸੁਦ੍ਧਿਵਣ੍ਣਨਾ

੧੫੫. ਪੁਚ੍ਛਾਨੁਸਨ੍ਧਿਆਦਿਅਨੁਸਨ੍ਧਿਤ੍ਤਯਤੋ ਅਞ੍ਞਤ੍ਤਾ **“ਪਾਟਿਯੇਕ੍ਕੰ ਅਨੁਸਨ੍ਧਿਵਸੇਨਾ”**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਨ ਕੇਵਲੰ ‘‘ਦੁਕ੍ਕਰਕਾਰਿਕਾਯ ਸੁਦ੍ਧਿ ਹੋਤੀ’’ਤਿ ਏਵੰਲਦ੍ਧਿਕੋ ਏਵ, ਅਥ ਖੋ ਦੁਕ੍ਕਰਚਾਰੀਸੁ ਅਭਿਪ੍ਪਸਨ੍ਨੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **“ਅਪਿਚਾ”**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਚਤੁਕੁਣ੍ਡਿਕੋ**ਤਿ ਦ੍ਵੀਹਿ ਪਾਦੇਹਿ ਹਤ੍ਥੇਹੀਤਿ ਚਤੂਹਿ ਅਙ੍ਗੇਹਿ ਕੁਣ੍ਡਨਕੋ ਆਹਿਣ੍ਡਨਕੋ। **ਛਮਾਨਿਕਿਣ੍ਣ**ਨ੍ਤਿ ਭੂਮਿਯੰ ਖਿਤ੍ਤੰ। **ਭਕ੍ਖਸ**ਨ੍ਤਿ ਆਹਾਰੰ।

ਮਚ੍ਛਰਿਯਮਲਾਦਿਪਾਪਧਮ੍ਮਵਿਗਮਨਤੋ ਮੇਤ੍ਤਾਦਿਗੁਣਾਨੁਬ੍ਰੂਹਨਤੋ ਚ ਬ੍ਰਹ੍ਮੰ ਸੇਟ੍ਠੰ ਚਰਿਯਨ੍ਤਿ **ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੰ**, ਦਾਨੰ। ਤਥਾ ਹਿ ਤੰ ਭਗਵਤਾ ਪਣ੍ਡਿਤਪਞ੍ਞਤ੍ਤੰ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਏਵੰ ਸੇਸੇਸੁਪਿ ਯਥਾਰਹੰ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਪਰਿਯਾਯੋ ਨਿਦ੍ਧਾਰੇਤ੍ਵਾ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ। **ਕਿ**ਨ੍ਤਿ ਕੀਦਿਸੰ। **ਵਤ**ਨ੍ਤਿ ਸਮਾਦਿਨ੍ਨਵਤੰ। **ਸੁਚਿਣ੍ਣਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਸੁਟ੍ਠੁ ਚਿਣ੍ਣਸ੍ਸ ਪੁਞ੍ਞਸ੍ਸ। **ਇਦ੍ਧੀ**ਤਿ ਆਨੁਭਾਵੋ। **ਜੁਤੀ**ਤਿ ਵਤ੍ਥਾਭਰਣੋਭਾਸਸਮੁਜ੍ਜਲਾ ਸਰੀਰਪ੍ਪਭਾ। **ਬਲਵੀਰਿਯੂਪਪਤ੍ਤੀ**ਤਿ ਕਾਯਬਲੇਨ ਚੇਵ ਉਸ੍ਸਾਹੇਨ ਚ ਸਮਨ੍ਨਾਗਮੋ।

ਤੇਨ ਪਾਣਿ ਕਾਮਦਦੋਤਿ ਤੇਨ ਅਦ੍ਧਿਕਾਨੰ ਉਪਗਚ੍ਛਨ੍ਤਾਨੰ ਹਤ੍ਥੰ ਪਸਾਰੇਤ੍ਵਾ ਅਸਯ੍ਹਸੇਟ੍ਠਿਨੋ ਦਾਨਟ੍ਠਾਨਦਸ੍ਸਨਮਯੇਨ ਪੁਞ੍ਞੇਨ ਇਦਾਨਿ ਮਯ੍ਹੰ ਹਤ੍ਥੋ ਕਪ੍ਪਰੁਕ੍ਖੋ ਵਿਯ ਕਾਮਦਦੋ ਇਚ੍ਛਿਤਿਚ੍ਛਿਤਦਾਯੀ, ਕਾਮਦਦੋ ਹੋਨ੍ਤੋ ਚ ਮਧੁਸ੍ਸਵੋ ਇਟ੍ਠਵਤ੍ਥੁਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਕੋ ਜਾਤੋ। **ਤੇਨ ਮੇ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੇਨਾ**ਤਿ ਤੇਨ ਮਮ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਕਾਯਵੇਯ੍ਯਾਵਟਿਯਕਮ੍ਮਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਸੇਟ੍ਠਚਰਿਯੇਨ। **ਪੁਞ੍ਞ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਞ੍ਞਫਲੰ। ਤਮ੍ਪਿ ਹਿ ਪੁਜ੍ਜਸਭਾਵਤੋ, ਉਤ੍ਤਰਪਦਲੋਪੇਨ ਵਾ ‘‘ਏਵਮਿਦੰ ਪੁਞ੍ਞੰ ਪਵਡ੍ਢਤੀ’’ਤਿਆਦੀਸੁ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੮੦) ‘‘ਪੁਞ੍ਞ’’ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

ਪਞ੍ਚ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਨਿ ਸਮਾਹਟਾਨਿ **ਪਞ੍ਚਸਿਕ੍ਖਾਪਦੰ** ਯਥਾ ‘‘ਤਿਭਵੰ, ਤਿਸਕਟ’’ਨ੍ਤਿ ਚ। **ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਸ੍ਮਿ**ਨ੍ਤਿ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਯ। ਸਾ ਹਿ ਵਿਨੇਯ੍ਯਜਾਨੰ ਬ੍ਰਹ੍ਮਭਾਵਾਵਹਨਤੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮੰ ਸੇਟ੍ਠੰ ਚਰਿਯੰ, ਬ੍ਰਹ੍ਮੁਨੋ ਵਾ ਭਗਵਤੋ ਵਾਚਸਿਕੰ ਚਰਿਯਨ੍ਤਿ ‘‘ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯ’’ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

ਸਹਸ੍ਸੰ ਮਚ੍ਚੁਹਾਯਿਨਨ੍ਤਿ ਸਹਸ੍ਸਮਤ੍ਤਾ ਅਰਹਤ੍ਤਸਮਧਿਗਮੇਨ ਮਚ੍ਚੁਵਿਸਯਾਤਿਕ੍ਕਮੇਨ ਮਚ੍ਚੁਪਹਾਯਿਨੋ ਜਾਤਾ। **ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਯੇਨ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੇਨ ਤੇ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰਿਨੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ, ਤੰ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੰ ਨਿਦ੍ਧਾਰੇਤ੍ਵਾ ਆਹ **“ਮੇਥੁਨਵਿਰਤਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ”**ਤਿ।

ਨਾਤਿਕ੍ਕਮਾਮਾਤਿ ਨ ਅਤਿਚਰਾਮ ਅਗਮਨੀਯਟ੍ਠਾਨੇਪਿ ਇਤਰਤ੍ਥਾਪਿ ਨ ਵੀਤਿਕ੍ਕਮਾਮ। ਤੇਨਾਹ **“ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਤਾਹਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੰ ਚਰਾਮਾ”**ਤਿ। **ਅਮ੍ਹ**ਨ੍ਤਿ ਅਮ੍ਹਾਕੰ।

ਅਤ੍ਤਦਮਨਵਸੇਨਾਤਿ ਯਥਾਪਟਿਞ੍ਞੰ ਅਰਹਨ੍ਤਾਨੰ ਅਨੁਕਰਣਾਕਾਰੇਨ ਪਵਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤਦਮਨਵਸੇਨ, ਮਨਚ੍ਛਟ੍ਠਾਨੰ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨੰ ਦਮਨੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸਿਖਾਪ੍ਪਤ੍ਤਸੇਟ੍ਠਚਰਿਯਤਾਯ **ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੰ**। ਬ੍ਰਹ੍ਮੰ ਸੇਟ੍ਠੰ ਚਰਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੰ**, ਸਤ੍ਥੁਸਾਸਨੰ।

ਅਤਰਮਾਨਾਨਨ੍ਤਿ ਨ ਤਰਮਾਨਾਨੰ ਦੇਸਕਾਲੰ ਉਦਿਕ੍ਖਨ੍ਤਾਨੰ। **ਫਲਾਸਾਵ ਸਮਿਜ੍ਝਤੀ**ਤਿ ਸੁਦੁਲ੍ਲਭਫਲੇਪਿ ਆਸਾ ਸਮ੍ਮਾਪਯੋਗਮਨ੍ਵਾਯ ਸਮਿਜ੍ਝਤਿ ਏਵ। **ਵਿਪਕ੍ਕਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੋਸ੍ਮੀ**ਤਿ ਵਿਸੇਸੇਨ ਨਿਪ੍ਫਨ੍ਨਪਣੀਤਜ੍ਝਾਸਯੋ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਉਲ਼ਾਰਮਨੋਰਥੋ। ਸੋ ਹਿ ਸੇਟ੍ਠਮਨੋਸਮਾਚਾਰਤਾਯ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਪਰਿਯਾਯੇਨ ਵੁਤ੍ਤੋ।

ਇਦਮੇਵ ਸੁਤ੍ਤੰ ਆਗਤਟ੍ਠਾਨਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ ਤੇਪਿਟਕੇ ਬੁਦ੍ਧਵਚਨੇ ਇਦਮੇਵ ਸੁਤ੍ਤਪਦੰ ‘‘ਵੀਰਿਯੰ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯ’’ਨ੍ਤਿ ਆਗਤਟ੍ਠਾਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਵੀਰਿਯਞ੍ਹਿ ਤਸ੍ਮਿੰ ਵਿਸਯੇ ਉਤ੍ਤਮੰ ਪਰਮੁਕ੍ਕੰਸਗਤੰ ਤਾਦਿਸਚਰਿਯਾਹੇਤੁ ਚਾਤਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਨ੍ਤਿ ਇਧ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਚਤੁਰਙ੍ਗਸਮਨ੍ਨਾਗਤ**ਨ੍ਤਿ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਦੁਕ੍ਕਰਕਿਰਿਯਾਯ ਸਾਧਕਸ੍ਸ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਵਤ੍ਤਿਆਕਾਰਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਚਤੁਰਙ੍ਗਸਮਨ੍ਨਾਗਤੰ।

ਕੋਚਿ ਛਿਨ੍ਨਭਿਨ੍ਨਪਟਪਿਲੋਤਿਕਧਰੋ ਦਸਨੁਯੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਤ੍ਥਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋ ਨਿਚ੍ਚੋਲੋਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਤਂ ਲਭੇਯ੍ਯਾਤਿ ਤਂ ਨਿਵਤ੍ਤੇਨ੍ਤੋ ਆਹ **"ਨਗ੍ਗੋ"**ਤਿ। **ਏਵ◌ਂ ਅਕਾਸਿਂ,** ਏਵਮ੍ਪਿ ਸਤ੍ਤਪੀਲ਼ਾ ਮਾ ਅਹੋਸੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਯਥਾ ''ਅਭਿਹਟਂ ਨ ਸਾਦਿਯਾਮੀ''ਤਿਆਦਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੫੫) ਭਿਕ੍ਖਾਪਰਿਯੇਸਨੇ ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਚਾਰਿਤਾਦਸ੍ਸਨਂ, ਏਵ◌ਂ ''ਨਏਹਿ ਭਦ੍ਦਨ੍ਤਿਕਾਦਿਭਾਵ◌ੋਪੀ''ਤਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ। **ਪੁਰਿਸਨ੍ਤਰਗਤਾਯਾ**ਤਿ ਪੁਰਿਸਸਮੀਪਗਤਾਯ। ਸਂਕਿਤ੍ਤੀਯਨ੍ਤਿ ਏਤਾਯਾਤਿ **ਸਂਕਿਤ੍ਤਿ,** ਗਾਮਵ◌ਾਸਿਆਦੀਹਿ ਸਮੁਦਾਯਵਸੇਨ ਕਰਿਯਮਾਨਕਿਰਿਯਾ। ਇਧ ਪਨ ਭਤ੍ਤਸਂਕਿਤ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾਤਿ ਆਹ **"ਸਂਕਿਤ੍ਤੇਤ੍ਵ◌ਾ ਕਤਭਤ੍ਤੇਸੂ"**ਤਿ। ਦਦਨ੍ਤਿ ਤਾਯਾਤਿ **ਦਤ੍ਤਿ**। ਏਕਾਹਂ ਅਨ੍ਤਰਭੂਤਂ ਏਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ **ਏਕਾਹਿਕਂ**। ਏਸ ਨਯੋ ਸੇਸਪਦੇਸੁਪਿ। **ਏਕਾਹਵ◌ਾਰੇਨਾ**ਤਿ ਏਕਾਹਿਕਵ◌ਾਰੇਨ। ''ਏਕਾਹਿਕ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਵ◌ੁਤ੍ਤਵ◌ਿਧਿਮੇਵ ਪਟਿਪਾਟਿਯਾ ਪਵਤ੍ਤਭਾਵ◌ਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਪੁਨ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ। ਤੇਨਾਹ **"ਇਤਿ ਏਵਰੂਪ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿ।

ਏਰਕਤਿਣਾਦੀਨਿ ਵ◌ਾਤਿ ਏਰਕਤਿਣਾਦੀਨਿ ਗਨ੍ਥਿਤ੍ਵ◌ਾ ਕਤਨਿਵ◌ਾਸਨਾਨਿ ਛਵਦੁਸ੍ਸਾਨਿ, ਨਿਹੀਨਦੁਸ੍ਸਾਨੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਤਨ੍ਤਾਵ◌ੁਤਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਤਨ੍ਤਂ ਪਸਾਰੇਤ੍ਵ◌ਾ ਵ◌ੀਤਾਨਂ। **ਪਕਤਿਕਣ੍ਣਕੇ**ਤਿ ਸਲਾਕਕਣ੍ਣਕੇ।

੧੫੬. ਨੇਕਵਸ੍ਸਗਣਸਞ੍ਜਾਤਨ੍ਤਿ ਅਨੇਕਵਸ੍ਸਸਮੂਹਸਞ੍ਜਾਤਂ। ਨਨੁ ਚ ਇਦਾਨੇਵ ''ਸਾਯਤਤਿਯਕਮ੍ਪਿ ਉਦਕੋਰੋਹਨਾਨੁਯੋਗਮਨੁਯੁਤ੍ਤੋ''ਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ, ''ਨੇਕਵਸ੍ਸਗਣਿਕਂ ਰਜੋਜਲ੍ਲਂ ਕਾਯੇ ਸਨ੍ਨਿਚਿਤ''ਨ੍ਤਿ ਚ, ਤਦੁਭਯਂ ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਕਥਂ ਸਮ੍ਭਵਤੀਤਿ ਆਹ **"ਇਦਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਰਜੋਜਲ੍ਲਕਵਤਸਮਾਦਾਨਕਾਲਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵਦਤੀ"**ਤਿ। ਏਤੇਨੇਵ ''ਅਚੇਲਕੋ ਹੋਮੀ''ਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਅਚੇਲਕਪਟਿਞ੍ਞਾ, ''ਸਾਣਾਨਿਪਿ ਧਾਰੇਮੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਵ◌ੁਤ੍ਤਛਨ੍ਨਕਪਟਿਞ੍ਞਾ, ਤਤ੍ਥਾਪਿ ਸਾਣ-ਮਸਾਣ-ਛਵਦੁਸ੍ਸਾਦਿ-ਨਿਵਤ੍ਥ-ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਚ ਅਵ◌ਿਰੁਦ੍ਧਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ ਤਸ੍ਮਿਂ ਤਸ੍ਮਿਂ ਕਾਲੇ ਤਥਾ ਤਥਾ ਪਟਿਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ। **ਤੇ**ਤਿ ਅਚੇਲਕਾ। **ਸਙ੍ਘਾਤ**ਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬਸੋ ਘਾਤਂ। ਤੇਨਾਹ **"ਵਧ"**ਨ੍ਤਿ। **ਸੀਲਵ◌ਾ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ** ''ਅਨਭਿਸਨ੍ਧਿਕਮ੍ਪਿ ਪਾਪਂ ਹੋਤੀ''ਤਿ ਏਵ◌ਂ ਲਦ੍ਧਿਕਤ੍ਤਾ। **ਸੀਲਂ ਅਧਿਟ੍ਠਾਯਾ**ਤਿ ਇਦਂ ਪਟਿਕ੍ਕਮਨਕਿਰਿਯਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ।

ਪਾਸਣ੍ਡਪਰਿਗ੍ਗਹਣਤ੍ਥਾਯਾਤਿ ਪਾਸਣ੍ਡੇਸੁ ਅਸਾਰਸਾਰਭਾਵਵ◌ੀਮਂਸਨਤ੍ਥਾਯ। **ਤਂ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜ**ਨ੍ਤਿ ਆਜੀਵਕਪਬ੍ਬਜ੍ਜਂ। **ਵ◌ਿਕਟਭੋਜਨੇ**ਤਿ ਵ◌ਿਕਤਭੋਜਨੇ ਵ◌ਿਰੂਪਭੋਜਨੇ। ਤੇਨਾਹ **"ਅਪਕਤਿਭੋਜਨੇ"**ਤਿ।

੧੫੭. ਭਿਂਸਨਕਤਸ੍ਮਿਨ੍ਤਿ ਭਾਵਸਾਧਨਭਾਵ◌ੀ ਇਦਂ ਪਦਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਭਿਂਸਨਕਤਸ੍ਮਿਂ ਭਿਂਸਨਕਕਿਰਿਯਾਯਾ"**ਤਿ। ''ਭਿਂਸਨਕਤ੍ਤਸ੍ਮਿ''ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ਏਕਸ੍ਸ ਤ-ਕਾਰਸ੍ਸ ਲੋਪੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਯੇਭੁਯ੍ਯਗ੍ਗਹਣਂ ਲੋਮਵਨ੍ਤਵਸੇਨਪਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ, ਨ ਲੋਮਵਸੇਨਾਤਿ ਆਹ **"ਬਹੁਤਰਾਨਂ ਵ◌ਾ"**ਤਿਆਦਿ।

ਸੁ-ਸਦ੍ਦੇ ਉ-ਕਾਰਸ੍ਸ ਓ-ਕਾਰਂ ਕਤ੍ਵ◌ਾ ਪਾਲ਼ਿਯਂ ''ਸੋਤਤ੍ਤੋ''ਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਤਦਤ੍ਥਂ ਵ◌ਿਵਰਨ੍ਤੋ **"ਸੁਤਤ੍ਤੋ"**ਤਿ ਆਹ। ਸੁਟ੍ਠੁ ਅਵਤਤ੍ਤੋਤਿ ਵ◌ਾ **ਸੋਤਤ੍ਤੋ। ਸੋਸਿਨ੍ਨੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਸੁਦ੍ਧਿਵਸਨਤ੍ਥਾਯਾ**ਤਿ ਸਂਸਾਰਸੁਦ੍ਧਿਗਵ◌ੇਸਨਤ੍ਥਾਯ।

ਵ◌ਿਹਾਰਸ੍ਮਿਨ੍ਤਿ ਪਚ੍ਚੁਤ੍ਤੇ ਭੁਮ੍ਮਵਚਨਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਵ◌ਿਹਾਰੋ ਏਵ ਹਿ 'ਵ◌ਿਹਾਰਸ੍ਮਿ'ਨ੍ਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤੋ"**ਤਿ। **ਤੇਨੇ**ਵ **ਚਾ**ਤਿ ਤੇਨੇਵ ਵ◌ਿਭਤ੍ਤਿਵ◌ਿਪਲ੍ਲਾਸਵਸੇਨ। **ਏਵ◌ਂ ਅਤ੍ਥੋ**ਤਿ ਅਯਂ ਏਵ◌ਂ ਲਿਙ੍ਗਵ◌ਿਪਲ੍ਲਾਸਵਸੇਨ ਅਤ੍ਥੋ ਵ◌ੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਦੁਕ੍ਖਪ੍ਪਤ੍ਤੋਤਿ ਆਨੇਤ੍ਵ◌ਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਸੁਖਦੁਕ੍ਖੇ ਲਾਭਾਲਾਭਾਦਿਕੇ ਚ। **ਤੁਲਿਤੋ**ਤਿ ਤੁਲਾਸਦਿਸੋ।

ਦੁਕ੍ਕਰਕਾਰਿਕਾਦਿਸੁਦ੍ਧਿਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਆਹਾਰਸੁਦ੍ਧਿਵਣ੍ਣਨਾ

੧੫੮. ਸੁਜ੍ਝਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਸਂਸਾਰਤੋ ਸੁਜ੍ਝਿਤੁਂ।

੧੫੯. **ਆਸੀਤਿਕਪਬ੍ਬਾਨੀ**ਤਿ ਆਸੀਤਿਕਪਿਟ੍ਠਿਪਬ੍ਬਾਨਿ, ''ਕਾਲ਼ਪਬ੍ਬਾਨੀ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਪਬ੍ਬਾਨਂ **ਮਜ੍ਝੇ। ਉਨ੍ਨਤੁਨ੍ਨਤਾਨੀ**ਤਿ ਮਂਸੇ ਮਿਲਾਤੇ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਸਨ੍ਧੀਨਂ ਅਨ੍ਤਰੇ ਵਾਤੇਨੁਦ੍ਧੁਮਾਤਧਮਨੀਜਾਲਤਾਯ ਉਨ੍ਨਤਾਨਿ ਉਨ੍ਨਤਾਨੀਤਿ। **ਆਨਿਸਦ**ਨ੍ਤਿ ਆਨਿਸਦਟ੍ਠਾਨਂ। **ਨਿਸਿਨ੍ਨਟ੍ਠਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਪਂਸੂਹਿ, ਵਾਲਿਕਾਹਿ ਵਾ ਨਿਚਿਤਂ ਨਿਸਿਨ੍ਨਟ੍ਠਾਨਂ। **ਸਰਪੋਙ੍ਖੇਨਾ**ਤਿ ਸਰਸ੍ਸ ਪੋਙ੍ਖਪ੍ਪਦੇਸੇਨ, ਸਰਪੋਙ੍ਖਸਞ੍ਞਿਤੇਨ ਵਾ ਮਗ੍ਗੇਨ। **ਅਕ੍ਕਨ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਕ੍ਕਨ੍ਤਟ੍ਠਾਨਂ। ਤਕ੍ਕਗੋਲ਼ਿਕਸਦਿਸਾਨਂ, ਸਰੀਰਘਂਸਨਤ੍ਥਂ ਕਤ ਕੁਰੁਵਿਨ੍ਦਗੋਲ਼ਕਾਨਂ ਵਾ **ਆਵਲ਼ਿ** ਵਟ੍ਟਨਾਹਾਰੋ। **ਵਸਤੋ**ਤਿ ਪਿਟ੍ਠਿਵਂਸਤੋ। **ਮਣ੍ਡਲੇ**ਤਿ ਭਿਤ੍ਤਿਪਾਦਾਨਂ ਮਤ੍ਥਕੇ ਠਪਿਤਮਣ੍ਡਲਕੇ ਸੀਸਗ੍ਗੇਨ **ਪਤਿਟ੍ਠਹਨ੍ਤਿ। ਨ ਏਵਂ ਫਾਸੁਲ਼ਿਯੋ**ਤਿ ਯਥਾ ਯਥਾ ਵੁਤ੍ਤਗੋਪਾਨਸਿਯੋ ਪਪਤਾ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ, ਨ ਏਵਂ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਸ੍ਸ ਫਾਸੁਕਾਪਿ ਪਪਤਾ ਠਿਤਾ।

ਓਕ੍ਖਾਯਿਕਾਤਿ ਅਵਕ੍ਖਾਯਿਕਾ, ਹੇਟ੍ਠਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਨਿਨ੍ਨਭਾਵੇਨ ਪਞ੍ਞਾਯਮਾਨਾ। **ਏਵਰੂਪਾ**ਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਰੂਪਾ, ਨਿਨ੍ਨਤਰਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਯਾਵ ਪਿਟ੍ਠਿਕਣ੍ਟਕਂ ਅਲ੍ਲੀਨਾ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਮਯ੍ਹਂ ਉਦਰਚ੍ਛਵਿ ਯਾਵ ਪਿਟ੍ਠਿਕਣ੍ਟਕਂ, ਤਾਵ ਤਂ ਆਹਚ੍ਚ ਠਿਤਤ੍ਤਾ ਅਲ੍ਲੀਨਾ ਹੋਤਿ ਉਦਰਿਯਸ੍ਸ ਪਰਿਕ੍ਖਯੇਨ ਅਨ੍ਤਾਨਞ੍ਚ ਸੁਟ੍ਠੁਮਿਲਾਤਤਾਯ। **ਭਾਰਿਯਭਾਰਿਯਾ**ਤਿ ਗਰੁਤਰਾ। ਸਹਉਦਰਚ੍ਛਵਿ ਪਿਟ੍ਠਿਕਣ੍ਟਕਂ, ਸਹਪਿਟ੍ਠਿਕਣ੍ਟਕਂ ਉਦਰਚ੍ਛਵਿਨ੍ਤਿ ਯੋਜਨਾ। **ਨੇਵ ਨਿਕ੍ਖਮਤਿ** ਆਹਾਰਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਯਆਪੋਧਾਤੁਯਾ ਸਬ੍ਬਸੋ ਵਿਸੁਕ੍ਖਤ੍ਤਾ। **ਪੂਤਿਮੂਲਾਨੀ**ਤਿ ਲੋਮਮੂਲਾਨਂ ਪਰਿਬ੍ਰੂਹਨਕੇ ਮਂਸੇ ਲੋਹਿਤੇ ਚ ਪਰਿਕ੍ਖੀਣੇ ਤਾਨਿ ਸੁਕ੍ਖਾਨਿ ਠਾਨਤੋ ਭਟ੍ਠਾਨਿ ਅਭਾਵੇਨੇਵ ''ਪੂਤਿਮੂਲਾਨੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ। ਤੇਨਾਹ "**ਤਸ੍ਸ ਪਨਾ**"ਤਿਆਦਿ।

ਅਧਿਗਤਾਤਿ ਇਦਾਨਿ ਅਧਿਗਤਾ। **ਯਥਾ ਏਤਰਹਿ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਪਞ੍ਞਾਯ ਅਧਿਗਤਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਮਹਾਬੋਧਿਸਤ੍ਤਾ ਪਰਿਪਾਕਗਤਞਾਣਾ ਵਸੀਭੂਤਜ੍ਝਾਨਾਭਿਞ੍ਞਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਪਰਿਕਮ੍ਮਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਯਥਾ ਚ ਨੇਸਂ ਚਰਿਮਭਵੇ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਚਾਰੋ, ਨ ਤਥਾ ਤਦਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਏਤਦੇਵਾ**ਤਿ ਯਂ ਯੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ ਅਤ੍ਥਜਾਤਂ, ਏਤਦੇਵ **ਏਤ੍ਥ** ਏਤਸ੍ਮਿਂ ਪਾਠਪਦੇਸੇ **ਯੁਤ੍ਤਂ** ਪੁਬ੍ਬੇਨਾਪਰਂ ਅਵਿਰੁਜ੍ਝਨਤੋ। **ਇਤਰਥਾ**ਤਿ ਭਿਕ੍ਖੂਹਿ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰੇਨ **ਅਨਨੁਰੂਪੋ ਸਿਯਾ** ''ਇਮਿਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾਯ ਅਞ੍ਞਤ੍ਤੇ।

ਆਹਾਰਸੁਦ੍ਧਿਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਸਂਸਾਰਸੁਦ੍ਧਿਆਦਿਵਣ੍ਣਨਾ

੧੬੦. **ਸਂਸਾਰੇਨਾ**ਤਿ ਅਪਰਾਪਰਂ ਚਵਨੁਪਪਜ੍ਜਨਵਸੇਨ ਭਵੇਸੁ ਸਂਸਰਣੇਨ। ਯਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ –

''ਖਨ੍ਧਾਨਞ੍ਚ ਪਟਿਪਾਟਿ, ਧਾਤੁਆਯਤਨਾਨ ਚ।
ਅਬ੍ਬੋਚ੍ਛਿਨ੍ਨਂ ਵਤ੍ਤਮਾਨਾ, ਸਂਸਾਰੋਤਿ ਪਵੁਚ੍ਚਤੀ''ਤਿ॥ (ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ੨.੬੧੯; ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੯੫; ਸਂ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੨.੬੦; ਅ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੪.੧੯੯; ਧ॰ ਸ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ਨਿਦਾਨਕਥਾ; ਵਿਭ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨੨੬; ਸੁ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੫੨੩; ਉਦਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੩੯; ਇਤਿਵੁ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧੪, ੫੮; ਥੇਰਗਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੬੭, ੯੯; ਬੁ॰ ਵਂ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੫੮; ਚੂਲ਼ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੬; ਪਟਿ॰ ਮ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੧.੧੧੭; ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ਮਹਾਟੀ॰ ੧.੧੨੭; ਅ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੨.੪.੯; ਸਾਰਤ੍ਥ॰ ਟੀ॰ ੧.੧)।

ਬਹੁਕਨ੍ਤਿ ਬਹੁਕਾਲਂ ਬਹੁਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ। **ਉਪਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਭਵੇ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਤ੍ਵਾ। **ਆਵਾਸੇਨਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਤ੍ਤਾਵਾਸੇ ਆਵਸਨੇਨ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਤ੍ਵਾ ਜੀਵਨੇਨ। **ਖਨ੍ਧਾਯੇਵ ਵੁਤ੍ਤਾ** ਤੇਸਂਯੇਵ ਪਵਤ੍ਤਿਵਿਸੇਸਸ੍ਸ ਤੇਨ ਤੇਨ ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ। **ਬਹੁਯਾਗੇ**ਤਿ ਅਜਸੂਕਰਗੋਮਾਯੁਵਾਦਿਕੇ ਬਹੁਵਿਧੇ ਮਹਾਯਞ੍ਞੇ। **ਬਹੁਅਗ੍ਗੀ**ਤਿ ਵਾਚਾਪੇਯਜਾਦਿਵਸੇਨ ਅਨੁਮਸੋ ਪਾਕਯਞ੍ਞਾਦਿਵਸੇਨ ਚ ਬਹੁਕੇਪਿ ਅਗ੍ਗੀ ਪਰਿਚਰਣੇਨ।

੧੬੧. ਬਾਲਦਾਰਕੋਪਿ ''ਦਹਰੋ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀਤਿ ਤਤੋ ਵਿਸੇਸਨਤ੍ਥਂ "**ਯੁਵਾ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਪਠਮਵਯਾ ਸਤ੍ਤਾ ਸਭਾਵੇਨ ਪਲਿਤਸਿਰਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਪਠਮਵਯੇ ਠਿਤਭਾਵਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ "**ਸੁਸੁਕਾਲ਼ਕੇਸੋ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਜਰਾਜਿਣ੍ਣੋ**ਤਿ ਜਰਾਯ ਜਿਣ੍ਣੋ, ਨ ਅਕਾਲਿਕੇਨ

ਜਰਾਯ ਅਭਿਭੂਤੋ। ਉਕ੍ਕੰਸਗਤਬੁਦ੍ਧਤਾਯ **ਵੁਦ੍ਧੋ**। ਤੇਨਾਹ “**ਵਡ੍ਢਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤਅਙ੍ਗਪਚ੍ਚਙ੍ਗੋ**”ਤਿ, ਆਰੋਹਪਰਿਣਾਹਵਸੇਨ ਵੁਦ੍ਧਿਰਹਿਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਜਾਤਿਮਹਲ੍ਲਕੋ**ਤਿ ਜਾਤਿਯਾ ਮਹਲ੍ਲਕੋ, ਨ ਭੋਗਪਰਿਵਾਰਾਦੀਹੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਦ੍ਧਗਤੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਅਦ੍ਧ**-ਸਦ੍ਦੋ ਦੀਘਕਾਲਵਾਚੀਤਿ ਆਹ “**ਬਹੁਅਦ੍ਧਾਨਂ ਗਤੋ**”ਤਿ। **ਵਯੋ**ਤਿਆਦਿਪਦਲੋਪੇਨਾਯਂ ਨਿਦ੍ਦੇਸੋਤਿ ਆਹ “**ਪਚ੍ਛਿਮਵਯ**”ਨ੍ਤਿ। **ਪਦਸਤਮ੍ਪਿ… ਪੇ॰… ਸਮਤ੍ਥਤਾ**ਤਿ ਪਦਸਤਮ੍ਪਿ ਪਦਸਹਸ੍ਸਮ੍ਪਿ ਸੋਤਪਥਮਾਗਚ੍ਛਨ੍ਤਮੇਵ ਉਗ੍ਗਹਣਸਮਤ੍ਥਤਾ ਪਰਿਗ੍ਗਹੇਤੁਂ ਸਮਤ੍ਥਤਾ। ਅਯਞ੍ਚ ਗਤਿਯਾ ਬ੍ਯਾਪਾਰੋਤਿ ਸਕ੍ਕਾ ਵਿਞ੍ਞਾਤੁਂ ਗਹਣਮਤ੍ਤਭਾਵਤੋ। **ਤਦੇਵਾ**ਤਿ ਪਦਸਤਮ੍ਪਿ ਪਦਸਹਸ੍ਸਮ੍ਪਿ। **ਆਧਾਰਣਂ** ਅਪਿਲਾਪਨਵਸੇਨ ਹਦਯੇ ਧਾਰਣਂ। **ਉਪਨਿਬਨ੍ਧਨਂ** ਯਥਾ ਨ ਪਮੁਟ੍ਠਂ ਹੋਤਿ, ਤਥਾ ਉਪੇਚ੍ਚ ਅਪਰਾਪਰਂ ਨਿਬਨ੍ਧਨਂ। ਅਯਂ ਪਨ ਸਤਿਯਾ ਬ੍ਯਾਪਾਰੋਤਿ ਸਕ੍ਕਾ ਵਿਞ੍ਞਾਤੁਂ। ਪਾਲ਼ਿਯਞ੍ਚ ‘‘ਪਰਮਾਯ ਗਤਿਯਾ ਚ ਸਤਿਯਾ ਚ ਧਿਤਿਯਾ ਚਾ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਪਰਤੋ ਚ ‘‘ਏਵਂ ਅਧਿਮਤ੍ਤਗਤਿਮਨ੍ਤੋ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਸਮਤ੍ਥਵੀਰਿਯਂ ਧਿਤਿ ਨਾਮਾ**ਤਿ ਵਿਸਿਟ੍ਠਵਿਸਯਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਸਤਿਸਮਾਯੋਗਂ ਤਸ੍ਸ ਦੀਪੇਤਿ। **ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਗਤਿਸਤਿਧਿਤੀਹਿ ਸੁਭਧਾਤਵਚੀਪਰਿਚਿਤਸ੍ਸ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਆਗਮਵਸੇਨ ਅਤ੍ਥਦਸ੍ਸਨਸਮਤ੍ਥਤਾ ਯੁਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਕਾਰਣਦਸ੍ਸਨਸਮਤ੍ਥਤਾ।

ਦਲ੍ਹਂ (ਅ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੩.੯.੩੮) ਥਿਰਂ ਧਨੁ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ ਦਲ੍ਹਧਨ੍ਵਾ, ਸੋ ਏਵ ਇਧ “**ਦਲ੍ਹਧਮ੍ਮਾ**”ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਪਟਿਸਤ੍ਤੁਵਿਧਮਨਤ੍ਥਂ ਧਨੁਂ ਗਣ੍ਹਾਤੀਤਿ **ਧਨੁਗ੍ਗਹੋ,** ਸੋ ਏਵ ਉਸੁਂ ਸਰਂ ਅਸਤਿ ਖਿਪਤੀਤਿ **ਇਸ੍ਸਾਸੋ**ਤਿ ਆਹ “**ਧਨੁਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਠਿਤੋ ਇਸ੍ਸਾਸੋ**”ਤਿ। ਦ੍ਵਿਸਹਸ੍ਸਪਲਂ ਲੋਹਾਦਿਭਾਰਂ ਵਹਿਤੁਂ ਸਮਤ੍ਥਂ **ਦ੍ਵਿਸਹਸ੍ਸਥਾਮਂ**। ਤੇਨਾਹ “**ਦ੍ਵਿਸਹਸ੍ਸਥਾਮਂ ਨਾਮਾ**”ਤਿਆਦਿ। **ਦਣ੍ਡੇ**ਤਿ ਧਨੁਦਣ੍ਡੇ। **ਯਾਵ ਕਣ੍ਡਪ੍ਪਮਾਣਾ**ਤਿ ਦੀਘਤੋ ਯਤ੍ਤਕਂ ਕਣ੍ਡਸ੍ਸ ਪਮਾਣਂ, ਤਤ੍ਤਕੇ ਧਨੁਦਣ੍ਡੇ ਉਕ੍ਖਿਤ੍ਤਮਤ੍ਤੇ ਆਰੋਪਿਤੋ ਚੇਵ ਹੋਤਿ ਜਿਯਾਦਣ੍ਡੋ, ਸੋ ਚ ਭਾਰੋ ਪਥਵਿਤੋ ਮੁਚ੍ਚਤਿ, ਏਵਂ ਇਦਂ ‘‘ਦ੍ਵਿਸਹਸ੍ਸਥਾਮਂ ਨਾਮ ਧਨੂਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। **ਉਗ੍ਗਹਿਤਸਿਪ੍ਪੋ**ਤਿ ਉਗ੍ਗਹਿਤਧਨੁਸਿਪ੍ਪੋ। **ਕਤਹਤ੍ਥੋ**ਤਿ ਥਿਰਤਰਂ ਲਕ੍ਖੇਸੁ ਅਵਿਰਜ੍ਝਨਸਰਕ੍ਖੇਪੋ। ਈਦਿਸੋ ਪਨ ਤਤ੍ਥ ਵਸੀਭੂਤੋ ਕਤਹਤ੍ਥੋ ਨਾਮ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ “**ਚਿਣ੍ਣਵਸੀਭਾਵੋ**”ਤਿ। ਕਤਂ ਰਾਜਕੁਲਾਦੀਸੁ ਉਪੇਚ੍ਚ ਅਸਨਂ ਏਤੇਨ ਸੋ **ਕਤੂਪਾਸਨੋ**ਤਿ ਆਹ “**ਰਾਜਕੁਲਾਦੀਸੁ ਦਸ੍ਸਿਤਸਿਪ੍ਪੋ**”ਤਿ। **ਏਵਂ ਕਤ**ਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਅਨ੍ਤੇਸੁਸਿਰਕਰਣਾਦਿਨਾ ਸਲ੍ਲਹੁਕਂ ਕਤਂ।

ਓਲੋਕੇਤੀਤਿ ਉਦਿਕ੍ਖਤਿ। **ਏਵਂ ਸਨ੍ਤੇਪਿ ਤੇਸਂ ਵਾਰੋ ਪਞ੍ਞਾਯਤੀ**ਤਿ ਤੇਸਂ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ‘‘ਅਯਂ ਪਠਮਂ ਪੁਚ੍ਛਤਿ, ਅਯਂ ਦੁਤਿਯ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਪੁਚ੍ਛਨਵਾਰੋ ਤਾਦਿਸਸ੍ਸ ਪਞ੍ਞਵਤੋ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ ਸੁਖੁਮਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤਰਸ੍ਸ ਲਬ੍ਭਨਤੋ। **ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਪਨ ਵਾਰੋ**ਤਿ ਈਦਿਸੇ ਠਾਨੇ ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਦੇਸਨਾਵਾਰੋ ਅਞ੍ਞੇਸਂ ਨਪਞ੍ਞਾਯਨਤੋ ਬੁਦ੍ਧਾਨਂਯੇਵ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ। ਇਦਾਨਿ ਤਮੇਵ ਪਞ੍ਞਾਯਨਤਂ ਯੁਤ੍ਤਿਤੋ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ “**ਵਿਦਤ੍ਥਿਚਤੁਰਙ੍ਗੁਲਛਾਯ**”ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਅਚ੍ਛਰਾਸਙ੍ਘਾਟਮਤ੍ਤੇ ਖਣੇ ਅਨੇਕ-ਕੋਟਿਸਹਸ੍ਸ-ਚਿਤ੍ਤਪਵਤ੍ਤਿਸਮ੍ਭਵਤੋ “**ਵਿਦਤ੍ਥਿਚਤੁਰਙ੍ਗੁਲਛਾਯਂ ਅਤਿਕ੍ਕਮਨਤੋ ਪੁਰੇਤਰਂਯੇਵ ਭਗਵਾ…ਪੇ॰… ਕਥੇਤੀ**”ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਤਤੋ ਲਹੁਤਰਾਪਿ ਸਤ੍ਥੁ ਦੇਸਨਾਪਵਤ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੇਵਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ “**ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤੁ ਵਾ ਤਾਵ ਏਤੇ**”ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਇਦਾਨਿ ਤਤ੍ਥ ਕਾਰਣਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ “**ਕਸ੍ਮਾ**”ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਸੋਲ਼ਸ ਪਦਾਨਿ ਕਥੇਤੀ**ਤਿ ਏਤੇਨ ਲੋਕਿਯਜਨਸ੍ਸ ਏਕਪਦੁਚ੍ਚਾਰਣਕ੍ਖਣੇ ਭਗਵਾ ਅਟ੍ਠਵੀਸਸਤਪਦਾਨਿ ਕਥੇਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਇਦਾਨਿ ਤਸ੍ਸਪਿ ਕਾਰਣਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ “**ਕਸ੍ਮਾ**”ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਧਮ੍ਮੋਤਿ ਪਾਲ਼ਿ। ਪਜ੍ਜਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਪਦਂ,** ਤਦਤ੍ਥੋ। ਅਤ੍ਥਂ ਬ੍ਯਞ੍ਜੇਤੀਤਿ **ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਂ,** ਅਕ੍ਖਰਂ। ਤਞ੍ਹਿ ਪਦਵਾਕ੍ਯਕ੍ਖਰਭਾਵੇਹਿ ਪਰਿਚ੍ਛਿਜ੍ਜਮਾਨਂ ਤਂ ਤਂ ਅਤ੍ਥਂ ਬ੍ਯਞ੍ਜੇਤਿ ਪਕਾਸੇਤਿ। ਤੇਨਾਹ “**ਧਮ੍ਮਪਦਬ੍ਯਞ੍ਜਨਨ੍ਤਿ ਪਾਲ਼ਿਯਾ ਪਦਬ੍ਯਞ੍ਜਨਂ, ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਕਂ ਅਕ੍ਖਰ**”ਨ੍ਤਿ। ਏਤੇਨ ਅਪਰਾਪਰੇਹਿ ਪਦਬ੍ਯਞ੍ਜਨੇਹਿ ਸੁਚਿਰਮ੍ਪਿ ਕਾਲਂ ਕਥੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਨ ਕਦਾਚਿ ਤੇਸਂ ਪਰਿਯਾਦਾਨਂ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਪਞ੍ਹਂ ਬ੍ਯਾਕਰੋਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਪਞ੍ਹਬ੍ਯਾਕਰਣਂ,** ਤਥਾਪਵਤ੍ਤਪਟਿਭਾਨਂ। ਅਪਰਿਕ੍ਖਯਪਟਿਭਾਨਾ ਹਿ ਬੁਦ੍ਧਾ ਭਗਵਨ੍ਤੋ, ਯਤੋ ਵੁਤ੍ਤਂ ‘‘ਨਤ੍ਥਿ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਯ ਹਾਨੀ’’ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੩.੧੪੧, ੩੦੫; ਵਿਭ॰ ਮੂਲਟੀ॰ ੧.ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਭਾਜਨੀਯਵਣ੍ਣਨਾ)। ਤੇਨਾਹ “**ਇਮਿਨਾ ਕਿਂ ਦਸ੍ਸੇਤੀ**”ਤਿਆਦਿ। ਤਥਾ ਆਸਨ੍ਨਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸਪਿ ਭਗਵਤੋ ਦੇਸਨਾਯ ਇਤਰਾਯ ਚ ਵਿਸੇਸਾਭਾਵੋਤਿ ਪਠਮਬੁਦ੍ਧਵਚਨਮ੍ਪਿ ਮਜ੍ਝਿਮਬੁਦ੍ਧਵਚਨਮ੍ਪਿ ਪਚ੍ਛਿਮਬੁਦ੍ਧਵਚਨਮ੍ਪਿ ਸਦਿਸਮੇਵ। ਆਸੀਤਿਕਵਸ੍ਸਤੋ ਪਰਂ **ਪਞ੍ਚਮੋ ਆਯੁਕੋਟ੍ਠਾਸੋ**।

੧੬੨. ਕਾਮਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਭਗਵਤਾ ਨਾਗਸਮਾਲਤ੍ਥੇਰਸ੍ਸ ਅਚ੍ਛਰਿਯਅਬ੍ਭੁਤਪਵੇਦਨਮੁਖੇਨ ਅਤ੍ਤਨੋ ਲੋਮਾਨਂ ਹਟ੍ਠਭਾਵਸ੍ਸ ਪਵੇਦਿਤਤ੍ਤਾ “**ਲੋਮਹਂਸਨਪਰਿਯਾਯੋ**”ਤਿ ਨਾਮਂ ਗਹਿਤਂ, ਤਥਾਪਿ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਾਦਿ-ਅਨਞ੍ਞਸਾਧਾਰਣਞਾਣਾਨੁਭਾਵ-ਵਿਭਾਵਨਾਦਿਵਸੇਨ ਸੋਲ਼ਸਸਮੂਹਤੋ ਸੀਹਨਾਦਸ੍ਸ ਨਦਨੇਨ ਦੇਸਨਾਯ ਪਵਤ੍ਤਿਤਤ੍ਤਾ ‘‘ਮਹਾਸੀਹਨਾਦੋ’’ਤ੍ਵੇਵ ਸਙ੍ਗੀਤਿਕਾਰਮਹਾਥੇਰੇਹਿ ਨਾਮਂ ਠਪਿਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

ਮਹਾਸੀਹਨਾਦਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾਯ ਲੀਨਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨਾ ਸਮਤ੍ਤਾ।

੩. ਮਹਾਦੁਕ੍ਖਕ੍ਖਨ੍ਧਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੬੩. **ਤਤੋ ਪਰ**ਨ੍ਤਿ ਤਿਣ੍ਣਂ ਜਨਾਨਂ ਉਪਰਿ ਸਙ੍ਘੋ ਚਤੁਵਗ੍ਗਕਰਣੀਯਾਦਿਕਮ੍ਮੇਹਿ ਪਟਿਕਮ੍ਮਪ੍ਪਤ੍ਤਤ੍ਤਾ। **ਗਾਮਂ ਗਤੋਤਿ** ਵੁ**ਚ੍ਚਤਿ** ਗਾਮਂ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਗਤਤ੍ਤਾ, ਏਵਂ ਸਾਵਤ੍ਥਿਂ ਪਵਿਸਿਤੁਂ ਵਿਹਾਰਤੋ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤਾ ‘‘ਪਵਿਸਿਂਸੂ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ। **ਪਰਿਞ੍ਞ**ਨ੍ਤਿ ਪਹਾਨਪਰਿਞ੍ਞਂ। ਸਾ ਹਿ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮੋ, ਨ ਇਤਰਾ। **ਰੂਪਵੇਦਨਾਸੁਪੀ**ਤਿ ‘‘ਰੂਪਾਨਂ ਪਰਿਞ੍ਞਂ, ਵੇਦਨਾਨਂ ਪਰਿਞ੍ਞ’’ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ। ਕਾਮਂ ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਤਿਤ੍ਥਿਯਾਨਂ ਕਾਮਾਦਿਪਰਿਞ੍ਞਾਪਞ੍ਞਾਪਨਹੇਤੁਭੂਤੋ ਸਮਯੋ ਨਤ੍ਥਿ, ਯੇਸਂ ਪਨ ਅਤ੍ਥਿ, ਤੇ ਉਪਾਦਾਯ “**ਸਕਸਮਯਂ ਜਾਨਨ੍ਤਾ**”ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ‘‘ਯਤੋ ਯਤੋ ਖੋ ਭੋ ਅਯਂ ਭਿਕ੍ਖੁ ਵਿਵਿਚ੍ਚੇਵ ਕਾਮੇਹਿ...ਪੇ॰... ਪਠਮਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ, ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਖੋ ਭੋ ਕਾਮਾਨਂ ਪਰਿਞ੍ਞਾ ਹੋਤੀ’’ਤਿ ਏਵਂ ਸਰੂਪਤੋ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਂ ਵਿਭਾਵੇਤੁਂ ਅਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤਾਪਿ ਕੇਵਲਂ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਪ੍ਪਹਾਨਸਞ੍ਞਾਯ **ਕਾਮਾਨਂ ਪਰਿਞ੍ਞਂ ਪਞ੍ਞਪੇਯ੍ਯੁਂ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਂ ਵਦਮਾਨਾ**। ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਤਾਦਿਸਸ੍ਸ ਆਗਮਾਧਿਗਮਸ੍ਸਾਭਾਵਤੋ। **ਰੂਪਵੇਦਨਾਪਰਿਞ੍ਞਾਸੁ**ਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਵੁ**ਚ੍ਚੇਥਾ**ਤਿ ਵੁਚ੍ਚੇਯ੍ਯ। **ਦੁਤਿਯਪਦੇਪੀ**ਤਿ ‘‘ਅਨੁਸਾਸਨਿਯਾ ਵਾ ਅਨੁਸਾਸਨਿ’’ਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਵਾਕ੍ਯੇਪਿ। **ਤੇ** ਕਿਰ ਭਿਕ੍ਖੂ।

੧੬੫. **ਨ ਚੇਵ ਸਮ੍ਪਾਯਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਨ ਚੇਵ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਪਕਾਰੇਹਿ ਗਮੇਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਞਾਪੇਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਤੇਨਾਹ “**ਸਮ੍ਪਾਦੇਤ੍ਵਾ ਕਥੇਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਖਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀ**”ਤਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਅਵਿਸਯੇ ਪਞ੍ਹੋ ਪੁਚ੍ਛਿਤੋ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਆਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀਤਿ ਯੋਜਨਾ। **ਸਦੇਵਕੇ**ਤਿ ਅਰੂਪਦੇਵਗ੍ਗਹਣਂ। ਤੇ ਹਿ ਲੋਕਿਯਦੇਵੇਹਿ ਦੀਘਾਯੁਕਤਾਦਿਨਾ ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਾ। **ਸਮਾਰਕੇ**ਤਿ ਕਾਮਾਵਚਰਦੇਵਗ੍ਗਹਣਂ। **ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਕੇਤਿ** ਰੂਪਾਵਚਰਬ੍ਰਹ੍ਮਗ੍ਗਹਣਂ। **ਸਸ੍ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਿਯਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਸਮਣ**ਗ੍ਗਹਣੇਨ ਪਬ੍ਬਜਿਤੇ, **ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ**ਗ੍ਗਹਣੇਨ ਜਾਤਿਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੇ, ਪੁਨ **ਦੇਵ**ਗ੍ਗਹਣੇਨ ਸਮ੍ਮੁਤਿਦੇਵੇ, ਮਨੁਸ੍ਸਗ੍ਗਹਣੇਨ ਅਵਸਿਟ੍ਠਮਨੁਸ੍ਸਕਾਯਂ ਪਰਿਯਾਦਿਯਤਿ। **ਲੋਕਪਜਾ**ਗ੍ਗਹਣੇਨ ਪਨ ਪਯੋਜਨਂ ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ਦਸ੍ਸਿਤਮੇਵ। **ਅਞ੍ਞਥਾ ਆਰਾਧਨਂ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥੀ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਕਾਮਰੂਪਵੇਦਨਾਸੁ ਅਸ੍ਸਾਦਾਦੀਨਂ ਯਾਥਾਵਤੋ ਅਵਬੋਧੋ ਏਵ ਇਤੋ ਬਾਹਿਰਕਾਨਂ ਨਤ੍ਥਿ, ਕੁਤੋ ਪਵੇਦਨਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

੧੬੬. **ਚਿਤ੍ਤਾਰਾਧਨ**ਨ੍ਤਿ ਯਾਥਾਵਪਵੇਦਨੇਨ ਪਰੇਸਂ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਰਿਤੋਸਨਂ। **ਬਨ੍ਧਨਟ੍ਠੇਨ ਗੁਣਾਤਿ** ਕਾਮਰਾਗਸਂਯੋਜਨਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯਭਾਵੇਨ ਵਤ੍ਥੁਕਾਮੇਸੁਪਿ ਬਨ੍ਧਨਟ੍ਠੋ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਕੋਟ੍ਠਾਸਟ੍ਠੋ ਵਾ ਗੁਣਟ੍ਠੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। **ਤਰਯਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਤਰਮਾਨਾ ਯਨ੍ਤਿ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਅਤੀਤਾਦਿਭਿਨ੍ਨਪਠਮਾਦਿਵਯਾ ਏਵ ਚਿਤ੍ਤਤਾ ਰਾਸਿਭਾਵੇਨ ਵਯੋਗੁਣਾਤਿ ਗਹਿਤਾਤਿ ਆਹ “**ਰਾਸਟ੍ਠੋ ਗੁਣਟ੍ਠੋ**”ਤਿ। **ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਵਾ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਤਂਦ੍ਵਾਰਿਕਵਿਞ੍ਞਾਣੇਹਿ ਵਿਜਾਨਿਤਬ੍ਬਾ। **ਸੋਤਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ**ਤਿਆਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਇਟ੍ਠਾਰਮ੍ਮਣਭੂਤਾ**ਤਿ ਸਭਾਵੇਨੇਵ ਇਟ੍ਠਾਰਮ੍ਮਣਜਾਤਿਕਾ, ਇਟ੍ਠਾਰਮ੍ਮਣਭਾਵਂ ਵਾ ਪਤ੍ਤਾ। **ਕਮਨੀਯਾ**ਤਿ ਕਾਮੇਤਬ੍ਬਾ। **ਮਨਵਡ੍ਢਨਕਾ**ਤਿ ਮਨੋਹਰਾ। ਏਤੇਨ ਪਰਿਕਪ੍ਪਨਤੋਪਿ ਇਟ੍ਠਭਾਵਂ ਗਣ੍ਹਾਤਿ। **ਪਿਯਜਾਤਿਕਾ**ਤਿ ਪਿਯਾਯਿਤਬ੍ਬਸਭਾਵਾ। **ਕਾਮੂਪਸਂਹਿਤਾ**ਤਿ ਕਾਮਰਾਗੇਨ ਉਪੇਚ੍ਚ ਸਨ੍ਧਾਨਿਯਾ ਸਮ੍ਬਦ੍ਧਾ (ਅ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੩.੬.੬੩) ਕਾਤਬ੍ਬਾਤਿ ਆਹ “**ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਕਤ੍ਵਾ**”ਤਿ।

੧੬੭. **ਸਞ੍ਞਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ‘‘ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਅਙ੍ਗੁਲਿਕਾਦਿਪਬ੍ਬੇ ਗਹਿਤੇ ਸਤਂ ਹੋਤਿ, ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਸਹਸ੍ਸ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਸਞ੍ਞਾਣਂ ਕਤ੍ਵਾ ਗਣਨਾ। **ਅਚ੍ਛਿਦ੍ਦਗਣਨਾ**ਤਿ ‘‘ਏਕਂ ਦ੍ਵੇ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਵਨ੍ਤਵਿਧਿਨਾ ਨਿਰਨ੍ਤਰਗਣਨਾ। **ਪਿਣ੍ਡਗਣਨਾ**ਤਿ ਸਙ੍ਕਲਨਪਟੁਪ੍ਪਾਦਨਾਦਿਨਾ ਪਿਣ੍ਡਿਤ੍ਵਾ ਗਣਨਾ। ਤੇਨਾਹ “**ਖੇਤ੍ਤਂ ਓਲੋਕੇਤ੍ਵਾ**”ਤਿਆਦਿ। ਕਸਨਂ **ਕਸੀ**ਤਿ ਕਸਿਗ੍ਗਹਣੇਨ ਸਬ੍ਬੋ

ਕਸਿਪਟਿਬਦ੍ਧੋ ਜੀਵਿਕੂਪਾਯੋ ਗਹਿਤੋਤਿ ਆਹ “**ਕਸੀਤਿ ਕਸਿਕਮ੍ਮ**”ਨ੍ਤਿ। **ਜਙ੍ਘਵਣਿਜ੍ਜਾ**ਤਿ ਜਙ੍ਘਸਤ੍ਥਵਸੇਨ ਵਣਿਜ੍ਜਂ ਆਹ, **ਥਲਵਣਿਜ੍ਜਾ**ਤਿ ਸਕਟਸਤ੍ਥਵਸੇਨ। **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਨਾਵਾਪਣਾਦਿਵਸੇਨ ਵੋਹਾਰਂ। **ਵਣਿਪ੍ਪਥੋ**ਤਿ ਵਣਿਜਮਗ੍ਗੋ, ਦਾਨਗ੍ਗਹਣਵਸੇਨ ਸਂਵੋਹਾਰੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਉਸੂਨਂ ਅਸਨਕਮ੍ਮਂ **ਇਸ੍ਸਤ੍ਤਂ,** ਧਨੁਸਿਪ੍ਪੇਨ ਜੀਵਿਕਾ, ਇਧ ਪਨ ਇਸ੍ਸਤ੍ਤਂ ਵਿਯਾਤਿ **ਇਸ੍ਸਤ੍ਤਂ,** ਸਬ੍ਬਆਵੁਧਜੀਵਿਕਾਤਿ ਆਹ “**ਆਵੁਧਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਉਪਟ੍ਠਾਨਕਮ੍ਮ**”ਨ੍ਤਿ। ਪੋਰੋਹਿਚ੍ਚਾਮਚ੍ਚਕਮ੍ਮਾਦਿ **ਰਾਜਕਮ੍ਮਂ। ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਰਥਸਿਪ੍ਪਖਤ੍ਤਵਿਜ੍ਜਾਸਿਪ੍ਪਾਦਿ-ਵੁਤ੍ਤਾਵਸੇਸਂ ਮਹਾਸਿਪ੍ਪਂ ਖੁਦ੍ਦਕਸਿਪ੍ਪਞ੍ਚ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। **ਸੀਤਸ੍ਸ ਪੁਰਕ੍ਖਤੋ**ਤਿ ਸੀਤਸ੍ਸ ਪੁਰਤੋ ਕਤੋ। ਯੋ ਹਿ ਸੀਤਕਾਲੇ ਜੀਵਿਕਾਹੇਤੁ ਸੀਤਲਪਦੇਸਂ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਤਿ, ਸੋ ਵਾਲਮਿਗਾਦੀਹਿ ਵਿਯ ਸੀਤੇਨ ਪਰਿਪਾਤਿਯਮਾਨੋ ਤੇਨ ਪੁਰਤੋ ਕਤੋ ਵਿਯ ਹੋਤਿ। ਤੇਨਾਹ “**ਸੀਤੇਨ ਬਾਧਿਯਮਾਨੋ**”ਤਿ। **ਉਣ੍ਹਸ੍ਸ ਪੁਰਕ੍ਖਤੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਸਰਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਸਂਸਪ੍ਪਿਤ੍ਵਾ। **ਘਟ੍ਟਿਯਮਾਨੋ**ਤਿ ਹਿਂਸਿਯਮਾਨੋ ਬਾਧਿਯਮਾਨੋ। ਆਬਾਧਨਂ **ਆਬਾਧੋ,** ਪੀਲਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਕਾਮਹੇਤੁ**ਨ੍ਤਿ ਵਾ ਭਾਵਨਪੁਂਸਕਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਯਥਾ ‘‘ਵਿਸਮਂ ਚਨ੍ਦਿਮਸੂਰਿਯਾ ਪਰਿਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀ’’ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੭੦)। ਤਥਾ ਸੇਸਪਦਦ੍ਵਯੇਪਿ। ਤੇਨੇਵਾਹ “**ਕਾਮਾਨਮੇਵ ਹੇਤੂ**”ਤਿ। **ਕਾਮਾਨਂ ਹੇਤੂ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪੁਰਿਮਪਦਾਵਧਾਰਣਮਯੁਤ੍ਤਂ ਤਦਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯਪਟਿਕ੍ਖੇਪਾਪਤ੍ਤਿਤੋ, ਤਥਾ ਉਤ੍ਤਰਪਦਾਵਧਾਰਣਂ ਕਾਮਾਨਂ ਕਦਾਚਿ ਅਹੇਤੁਭਾਵਸ੍ਸਪਿ ਸਮ੍ਭਵਤੋ, ਤਸ੍ਮਾ “**ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿਯੇਵਾ**”ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਉਟ੍ਠਹਤੋਤਿ ਇਮਿਨਾ ਉਟ੍ਠਾਨਵੀਰਿਯਂ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਆਹ “**ਆਜੀਵਸਮੁਟ੍ਠਾਪਕਵੀਰਿਯੇਨਾ**”ਤਿ। **ਤਂ ਵੀਰਿਯਨ੍ਤਿ** ਆਜੀਵਿਕਸਮੁਟ੍ਠਾਪਕਵੀਰਿਯਂ। **ਪੁਬ੍ਬੇਨਾਪਰਂ ਘਟੇਨ੍ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਆਰਮ੍ਭਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਨਿਰਨ੍ਤਰਂ ਪਵਤ੍ਤੇਨ੍ਤਸ੍ਸ। **ਚਿਤ੍ਤੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਬਲਵਸੋਕੇਨ ਸੋਚਤੀ**ਤਿ ਚਿਤ੍ਤਸਨ੍ਤਾਪੇਨ ਅਨ੍ਤੋ ਨਿਜ੍ਝਾਯਤਿ। **ਕਾਯੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਦੁਕ੍ਖੇਨਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਸੇਵ ਸੋਕਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਕਾਯੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਦੁਕ੍ਖੇਨ। ਸੋਕੁਦ੍ਦੇਸੇਨ ਤਂ ਤਂ ਵਿਪ੍ਪਲਪੇਨ੍ਤੋ ਵਾ **ਪਰਿਦੇਵਤਿ। ਉਰਂ ਤਾਲ਼ੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਵਕ੍ਖਪ੍ਪਦੇਸਂ ਪਹਰਿਤ੍ਵਾ। “**ਮੋਘ**”ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਪਰਿਦੇਵਨਾਕਾਰਦਸ੍ਸਨਞ੍ਚੇਵ ਸਮ੍ਮੋਹਾਪਜ੍ਜਨਾਕਾਰਦਸ੍ਸਨਞ੍ਚ। **ਮੇ**ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਪੁਨ **ਨੋ**ਤਿ ਪੁਥੁਵਚਨਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਉਭਯਥਾਪਿ ਵੋਹਰਿਤਬ੍ਬਤੋ, ਬਜਾਮੂਲ਼੍ਹਵਚਨਂ ਵਾ ਸੋਕਵਸੇਨ।

੧੬੮. ਇਧ ਕਾਮਗ੍ਗਹਣੇਨ ਵਿਸੇਸਤੋ ਵਤ੍ਥੁਕਾਮਾ ਗਹਿਤਾਤਿ ਕਾਮਾਦਿਗ੍ਗਹਣਂ ਕਤਂ, ਨਾਨਨ੍ਤਰਿਯਤਾਯ ਪਨ ਕਿਲੇਸਕਾਮੋਪਿ ਗਹਿਤੋ ਏਵ। **ਅਸਿਚਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਚਮ੍ਮ**ਗ੍ਗਹਣੇਨ ਨ ਕੇਵਲਂ ਚਮ੍ਮਮਯਸ੍ਸ, ਚਮ੍ਮਪਰਿਸਿਬ੍ਬਿਤਸ੍ਸੇਵ ਵਾ ਗਹਣਂ, ਅਥ ਖੋ ਸਬ੍ਬਸ੍ਸਪਿ ਆਵੁਧਬਾਧਕਸ੍ਸ ਗਹਣਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ “**ਖੇਟਕਫਲਕਾਦੀਨੀ**”ਤਿ ਆਹ। **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਸਰਾਦਿਸਙ੍ਗਹੋ। **ਧਨੁਕਲਾਪਂ ਸਨ੍ਨਯ੍ਹਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਧਨੁਞ੍ਚੇਵ ਖੁਰਪ੍ਪਤੂਣਿਞ੍ਚ ਸਨ੍ਨਯ੍ਹਿਤ੍ਵਾ, ਧਨੁਦਣ੍ਡਸ੍ਸ ਜਿਯਾਯ ਤਥਾਭਾਵਕਰਣਾਦਿਪਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੩.੫.੭੬) ਧਨੁਨੋ ਸਨ੍ਨਯ੍ਹਨਨ੍ਤਿ। ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਸੇਨਾਨਂ ਬਜੂਹਸਂਵਿਧਾਨੇਨ ਵਾ **ਉਭਤੋਬਜੂਲ਼੍ਹਂ। ਵਿਜ੍ਜੋਤਲਨ੍ਤੇਸੂ**ਤਿ ਨਿਸਿਤਪੀਤਫਲਤਾਯ ਵਿਜ੍ਜੋਤਨਵਸੇਨ ਪਰਿਵਤ੍ਤਮਾਨੇਸੁ।

ਪਾਕਾਰਸਮੀਪਾਤਿਸਙ੍ਖਾਰਤਾਯ ਪਾਕਾਰਪਾਦਾ **ਉਪਕਾਰਿਯੋ,** ਯਾ ‘‘ਉਦ੍ਦਾਪਾ’’ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। **ਸਤਦਨ੍ਤੇਨਾ**ਤਿ ਅਨੇਕਸਤਦਨ੍ਤੁਕੇਨ, ਯਸ੍ਸ ਤਿਖਿਣਦਨ੍ਤਾਨਿ ਅਨੇਕਸਤਾਨਿ ਮੂਲਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਅਤਿਭਾਰਤਾਯ ਦਸਵੀਸਮਤ੍ਤਾਪਿ ਜਨਾ ਉਕ੍ਖਿਪਿਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤਿ, ਯਨ੍ਤਵਸੇਨ ਪਨ ਉਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਬਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ ਠਪੇਨ੍ਤਿ। ਤੇਨਾਹ “**ਅਟ੍ਟਦਨ੍ਤਾਕਾਰੇਨਾ**”ਤਿਆਦਿ। **ਓਮਦ੍ਦਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਓਟ੍ਠਪੇਨ੍ਤਿ।

੧੬੯. **ਸਨ੍ਧਿਮ੍ਪਿ ਛਿਨ੍ਦਨ੍ਤਿ** ਚੋਰਿਕਾਯ ਜੀਵਿਤੁਕਾਮਾ। **ਨਿਲ੍ਲੋਪ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਸ੍ਸੇਸਵਿਲੋਪਂ, ਏਕਂ ਪਰਿਤ੍ਤਂ ਗਾਮਂ ਪਰਿਵਾਰੇਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਕਿਞ੍ਚਿਪਿ ਗਯ੍ਹੂਪਗਂ ਅਸੇਸੇਤ੍ਵਾ ਕਰਮਰਗ੍ਗਹਣਂ। ਤੇਨਾਹ “**ਮਹਾਵਿਲੋਪ**”ਨ੍ਤਿ। **ਪਨ੍ਥਦੁਹਨਕਮ੍ਮਂ** ਅਟਵਿਮਗ੍ਗੇ ਠਤ੍ਵਾ ਅਦ੍ਧਿਕਾਨਂ ਵਿਲੁਮ੍ਪਨਂ। **ਪਹਾਰਸਾਧਨਤ੍ਥਂ** (ਅ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੨.੨.੧) ਦਣ੍ਡਪ੍ਪਹਾਰਸ੍ਸ ਸੁਖਸਿਦ੍ਧਿਯਤ੍ਥਂ। ਕਞ੍ਜਿਤੋ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਂ ਕਞ੍ਜਿਯਂ, ਆਰਨਾਲਂ। ਯਂ ‘‘ਬਿਲਙ੍ਗ’’ਨ੍ਤਿਪਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਤਂ ਯਤ੍ਥ ਸਿਞ੍ਚਤਿ, ਸਾ **ਕਞ੍ਜਿਯਉਕ੍ਖਲਿਕਾ**। ਬਿਲਙ੍ਗਥਾਲਿਕਸਦਿਸਕਰਣਂ **ਬਿਲਙ੍ਗਥਾਲਿਯਂ। ਸੀਸਕਪਾਲਂ ਉਪ੍ਪਾਟੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਅਯੋਗੁਲ਼ਪਵੇਸਨਪ੍ਪਮਾਣਂ ਛਿਦ੍ਦਂ ਕਤ੍ਵਾ। **ਸਙ੍ਖਮੁਣ੍ਡਕਮ੍ਮਕਾਰਣ**ਨ੍ਤਿ ਸਙ੍ਖਂ ਵਿਯ ਮੁਣ੍ਡਕਮ੍ਮਕਾਰਣਂ।

ਰਾਹੁਮੁਖਕਮ੍ਮਕਾਰਣਨ੍ਤਿ ਰਾਹੁਮੁਖਗਤ-ਸੂਰਿਯਸਦਿਸ-ਕਮ੍ਮਕਾਰਣੰ। **ਜੋਤਿਮਾਲਿਕ**ਨ੍ਤਿ ਜੋਤਿਮਾਲਵਨ੍ਤੰ ਕਮ੍ਮਕਾਰਣੰ। **ਹਤ੍ਥਪਜ੍ਜੋਤਿਕ**ਨ੍ਤਿ ਹਤ੍ਥਪਜ੍ਜੋਤਨਕਮ੍ਮਕਾਰਣੰ। **ਏਰਕਵਤ੍ਤਕਮ੍ਮਕਾਰਣ**ਨ੍ਤਿ ਏਰਕਵਤ੍ਤਸਦਿਸੇ ਸਰੀਰਤੋ ਬਦ੍ਧੇ ਉਪ੍ਪਾਟਨਕਮ੍ਮਕਾਰਣੰ। **ਚੀਰਕਵਾਸਿਕਕਮ੍ਮਕਾਰਣ**ਨ੍ਤਿ ਸਰੀਰਤੋ ਉਪ੍ਪਾਟਿਤਬਦ੍ਧਚੀਰਕਾਹਿ ਨਿਵਾਸਾਪਨਕਮ੍ਮਕਾਰਣੰ। ਤੰ ਕਰੋਨ੍ਤਾ ਯਥਾ ਗੀਵਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਬਦ੍ਧੇ ਕਨ੍ਤਿਤ੍ਵਾ ਕਟਿਯਮੇਵ ਠਪੇਨ੍ਤਿ, ਏਵੰ ਗੋਪ੍ਫਕਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਕਨ੍ਤਿਤ੍ਵਾ ਕਟਿਯਮੇਵ ਠਪੇਨ੍ਤਿ। **ਅਟ੍ਠਕਥਾਯੰ** ਪਨ "**ਕਟਿਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਕਨ੍ਤਿਤ੍ਵਾ ਗੋਪ੍ਫਕੇਸੁ ਠਪੇਨ੍ਤੀ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਏਣੇਯ੍ਯਕਕਮ੍ਮਕਾਰਣ**ਨ੍ਤਿ ਏਣੀਮਿਗਸਦਿਸਕਮ੍ਮਕਾਰਣੰ । **ਅਯਵਲਯਾਨਿ ਦਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਅਯਵਲਯਾਨਿ ਪਟਿਮੁਞ੍ਚਿਤ੍ਵਾ। **ਅਯਸੂਲਾਨਿ ਕੋਟ੍ਟੇਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਕਪ੍ਪਰਜਣ੍ਣੁਕਕੋਟੀਸੁ ਅਯਸੂਲਾਨਿ ਪਵੇਸੇਨ੍ਤਿ। ਨ੍ਤਿ ਤੰ ਤਥਾਕਤਕਮ੍ਮਕਾਰਣੰ ਸਤ੍ਤੰ।

ਬਲ਼ਿਸਮੰਸਿਕਨ੍ਤਿ ਬਲ਼ਿਸੇਹਿ ਮੰਸੁਪ੍ਪਾਟਨਕਮ੍ਮਕਾਰਣੰ। **ਕਹਾਪਣਿਕ**ਨ੍ਤਿ ਕਹਾਪਣਮਤ੍ਤਸੋ ਛਿਨ੍ਦਨਕਮ੍ਮਕਾਰਣੰ। **ਕੋਟ੍ਟੇਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਛਿਨ੍ਦਨ੍ਤਿ। **ਖਾਰਾਪਤਚ੍ਛਿਕ**ਨ੍ਤਿ ਤਚ੍ਛੇਤ੍ਵਾ ਖਾਰਾਵਸਿਞ੍ਚਨਕਮ੍ਮਕਾਰਣੰ। **ਪਲਿਘਪਰਿਵਤ੍ਤਿਕ**ਨ੍ਤਿ ਪਲਿਘਸ੍ਸ ਵਿਯ ਪਰਿਵਤ੍ਤਨਕਮ੍ਮਕਾਰਣੰ। **ਏਕਾਬਦ੍ਧੰ ਕਰੋਨ੍ਤਿ** ਅਯਸੂਲਸ੍ਸ ਕੋਟ੍ਟਨੇਨ। **ਪਲਾਲਪੀਠਕ**ਨ੍ਤਿ ਪਲਾਲਪੀਠਸ੍ਸ ਵਿਯ ਸਰੀਰਸ੍ਸ ਸੰਵੇਲ੍ਲਨਕਮ੍ਮਕਾਰਣੰ। **ਕਾਰਣਿਕਾ**ਤਿ ਘਾਤਨਕਾਰਕਾ। **ਪਲਾਲਵਟ੍ਟਿੰ ਵਿਯ ਕਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਯਥਾ ਪਲਾਲਪੀਠੰ ਕਰੋਨ੍ਤਾ ਪਲਾਲਵਟ੍ਟਿੰ ਕਤ੍ਵਾ ਸੰਵੇਲ੍ਲਨਵਸੇਨ ਨੰ (ਅ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੨.੨.੧) ਵੇਠੇਨ੍ਤਿ, ਏਵੰ ਕਰੋਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਛਾਤਕੇਹੀ**ਤਿ ਬੁਭੁਕ੍ਖਿਤੇਹਿ ਕੋਲੇਯ੍ਯਕਸੁਨਖੇਹਿ। ਬਲਵਨ੍ਤੋ ਹਿ ਤੇ ਜਵਯੋਗ੍ਗਾ ਸੂਰਾ ਚ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਕਮ੍ਮਵਸੇਨ ਸਮ੍ਪਰੇਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ ਸਮ੍ਪਰਾਯੋ, ਪਰਲੋਕੋ। ਤਤ੍ਥ ਭਵੋਤਿ **ਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕੋ**।

੧੭੦. ਛਨ੍ਦਰਾਗੋ ਵਿਨੀਯਤਿ ਚੇਵ ਪਹੀਯਤਿ ਚ ਏਤ੍ਥਾਤਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ **ਛਨ੍ਦਰਾਗਵਿਨਯੋ ਛਨ੍ਦਰਾਗਪ੍ਪਹਾਨਞ੍ਚਾ**ਤਿ। ਤੇਨਾਹ "**ਨਿਬ੍ਬਾਨਞ੍ਹੀ**"ਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਆਗਮ੍ਮਾ**ਤਿ ਇਦੰ ਯੋ ਛਨ੍ਦਰਾਗੰ ਵਿਨੇਤਿ ਪਜਹਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਆਰਮ੍ਮਣੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਤੀਹਿ ਪਰਿਵ੍ਵਾਹੀ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਞਾਤਤੀਰਣਪਰਿਵ੍ਵਾਹਿ ਪਰਿਜਾਨਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀਤਿ ਨੇਤੰ ਠਾਨੰ ਵਿਜ੍ਜਤਿ। ਕੋ ਪਨ ਵਾਦੋ ਪਹਾਨਪਰਿਵ੍ਵਾਯਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ? **ਤਥਭਾਵਾਯਾ**ਤਿ ਪਰਿਜਾਨਨਕਭਾਵਾਯ।

੧੭੧. ਅਪਰਿਤ੍ਤੇਨਾਤਿ ਅਹੀਨੇਨ। **ਵਿਪੁਲੇਨਾ**ਤਿ ਮਹਤਾ। ਯਦਿ ਵਣ੍ਣਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੰ, ਵਣ੍ਣਦਸਕੰ ਕਸ੍ਮਾ ਨ ਗਹਿਤਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਮਾਤੁਗਾਮਸ੍ਸ ਹੀ**"ਤਿਆਦਿ। ਭੋਜਨਸਮ੍ਪਦਾਦੀਨੰ ਅਲਾਭੇਪੀਤਿ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥ "**ਦੁਗ੍ਗਤਕੁਲੇ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਸ੍ਸਾਪੀ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਥੋਕੰ ਥੋਕੰ ਵਣ੍ਣਾਯਤਨੰ ਪਸੀਦਤਿ** ਮੰਸਸ੍ਸ ਪਰਿਬ੍ਰੂਹਨਤੋ ਥਨਮੰਸਾਨਿ ਵਡ੍ਢਨ੍ਤਿ ਜਾਯਨ੍ਤਿ। ਵਣ੍ਣੇਤਿ ਹਦਯਙ੍ਗਤਭਾਵੰ ਪਕਾਸੇਨ੍ਤੋ ਵਿਯ ਹੋਤੀਤਿ **ਵਣ੍ਣੋ**। ਸੋ ਏਵ ਸਾਮਗ੍ਗੋਪਭੋਗਾਦਿਨਾ ਨਿਭਾਤੀਤਿ **ਨਿਭਾ**। ਤੇਨਾਹ "**ਵਣ੍ਣਨਿਭਾਤਿ ਵਣ੍ਣੋਯੇਵਾ**"ਤਿ।

ਭੋਗ੍ਗਨ੍ਤਿ ਅਤਿਵਿਯ ਵਙ੍ਕਤਾਯ ਭੋਗ੍ਗੰ। ਤਾਦਿਸੰ ਪਨ ਸਰੀਰੰ ਭਗ੍ਗੰ ਵਿਯ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ "**ਭਗ੍ਗ**"ਨ੍ਤਿ। ਤੇਨਾਹ "**ਇਮਿਨਾਪਿਸ੍ਸ ਵਙ੍ਕਭਾਵਮੇਵ ਦੀਪੇਤੀ**"ਤਿ। ਦਨ੍ਤਾਨੰ ਛਿਨ੍ਨਭਿਨ੍ਨਤਾਯ ਏਕਚ੍ਚਾਨੰ ਪਤਨੇਨ ਚ **ਖਣ੍ਡਿਤਦਨ੍ਤੰ**। ਕੇਸਾਨੰ ਸੇਤਵਣ੍ਣਤਾਯ ਪਲਿਤਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਪਣ੍ਡਰਕੇਸ**"ਨ੍ਤਿ। ਕੇਸਾਨੰ ਮਤ੍ਤਸੋ ਸਿਯਨੇ ਖਲ੍ਲਾਟਵੋਹਾਰੋਤਿ ਬਹੁਸੋ ਸਿਯਨੰ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ "**ਮਹਾਖਲ੍ਲਾਟਸੀਸ**"ਨ੍ਤਿ। ਵਸ੍ਸਸਤਿਕਕਾਲੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਤਿਲਕਾਨਿ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ "**ਤਿਲਕਾਹਤਗਤ੍ਤ**"ਨ੍ਤਿ। ਤਾਨਿ ਪਨ ਕਾਨਿਚਿ ਸੇਤਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ ਕਾਨਿਚਿ ਕਾਲ਼ਾਨੀਤਿ ਆਹ "**ਸੇਤਕਾਲ਼ਤਿਲਕੇਹੀ**"ਤਿ। **ਬਜਾਧਿਕ**ਨ੍ਤਿ ਸਞ੍ਜਾਤਬਜਾਧਿੰ। **ਬਾਲ਼੍ਹਗਿਲਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਮਾਰਣਨ੍ਤਿ ਕਗੇਲਞ੍ਞੇਨ ਗਿਲਾਨੰ।

੧੭੩. ਤਸ੍ਮਿੰ ਸਮਯੇਤਿ ਤਸ੍ਮਿੰ ਞਾਨੰ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਣਸਮਯੇ। **ਨ ਚੇਤੇਤੀ**ਤਿ ਨ ਅਭਿਸਨ੍ਦਹਤਿ। ਬਜਾਬਾਧਨਟ੍ਠੇਨ ਬਜਾਬਾਧੋ, ਬਜਾਬਾਧੋਵ ਬਜਾਬਜ੍ਝੰ, ਨਤ੍ਥਿ ਏਤ੍ਥ ਬਜਾਬਜ੍ਝਨ੍ਤਿ **ਅਬਜਾਬਜ੍ਝੰ,** ਦੁਕ੍ਖਰਹਿਤੰ। ਤੇਨਾਹ "**ਨਿਦ੍ਦੁਕ੍ਖਮੇਵਾ**"ਤਿ।

੧੭੪. ਅਨਿਚ੍ਚਾਦਿਆਕਾਰੋਤਿ ਅਨਿਚ੍ਚਾਕਾਰੋ ਦੁਕ੍ਖਾਕਾਰੋ ਵਿਪਰਿਣਾਮਾਕਾਰੋ ਚਲਾਦਿਆਕਾਰੋ ਚ।

ਮਹਾਦੁਕ੍ਖਕ੍ਖਨ੍ਧਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾਯ ਲੀਨਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨਾ ਸਮਤ੍ਤਾ।

੪. ਚੂਲ਼ਦੁਕ੍ਖਕ੍ਖਨ੍ਧਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੭੫. **ਸਕ੍ਕੇਸੂ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਯਂ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ, ਤਂ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾਯਂ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਤਂ ਏਕਦੇਸੇਨ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਸੋ ਹੀ"**ਤਿ ਆਹ। ਤਤ੍ਥ ਯੇਨ ਰਾਜਕੁਮਾਰਾ ਸਕ੍ਯਾ ਨਾਮ ਜਾਤਾ, ਯਤੋ ਤੇਸਂ ਨਿਵਾਸਟ੍ਠਾਨਤਾਯ ਜਨਪਦੋ ਤਥਾ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਤਂ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਸਕ੍ਯਾਨਂ ਪਨ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿ ਅਮ੍ਬਟ੍ਠਸੁਤ੍ਤੇ ਆਗਤਾਵਾ"**ਤਿ। **ਕਪਿਲਵਤ੍ਥੁਤਿ** **ਵੁਤ੍ਤਂ** ਪੁਰਿਮਸਵ੍ਵਾਵਸੇਨ।

ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਕਨ੍ਤਿ ''ਲੋਭਧਮ੍ਮਾ''ਤਿ ਬਹੁਵਚਨਸ੍ਸ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਵਦਤਿ। ਲੋਭੋ ਹਿ ਤੇਨ ਤੇਨ ਅਵਤ੍ਥਾਵਿਸੇਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਆਕਾਰਭੇਦੇਨ ''ਛਨ੍ਦੋ ਰਾਗੋਤਣ੍ਹਾ ਆਸਤ੍ਤਿ ਅਪੇਕ੍ਖਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਅਨੇਕਪ੍ਪਭੇਦੋ, ਲੁਬ੍ਭਨਲਕ੍ਖਣੇਨ ਪਨ ''ਲੋਭੋ''ਤ੍ਵੇਵ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਤੇਨਾਹ **"ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਕਂ ਲੋਭਂਯੇਵਾ"**ਤਿ। ਤਥਾ ''ਦੋਸੋ ਪਟਿਘੋ ਕੋਧੋ ਉਪਨਾਹੋ ਵਿਰੋਧੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ, ''ਮੁਯ੍ਹਨਂ ਅਸਮਪੇਕ੍ਖਨਂ ਅਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾ ਦੁਮ੍ਮੇਜ੍ਝਂ ਬਾਲ੍ਯ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ (ਧ॰ ਸ॰ ੩੯੦) ਚ ਦੋਸਮੋਹਾਨਂ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ **"ਇਤਰੇਸੁਪਿ ਦ੍ਵੀਸੁ ਏਸੇਵ ਨਯੋ"**ਤਿ। **ਪਰਿਯਾਦਿਯਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਪਰਿਤੋ ਸਬ੍ਬਸੋ ਆਦਾਯ। ਗਹੇਤ੍ਵਾਤਿ ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋਤਿ ਆਹ **"ਗਹਣੇ ਆਗਤ"**ਨ੍ਤਿ। **ਪਰਿਯਾਦਿਯਤੀ**ਤਿ ਪਰਿਕ੍ਖੀਣੋਤਿ। ਦੀ-ਸਦ੍ਦਞ੍ਹਿ ਸਦ੍ਦਵਿਦੂ ਖਯਤ੍ਥਂ ਵਦਨ੍ਤਿ।

ਏਕਦਾਤਿ ਆਮੇਡਿਤਲੋਪੇਨ ਨਿਦ੍ਦੇਸੋਤਿ ਆਹ **"ਏਕੇਕਸ੍ਮਿਂ ਕਾਲੇ"**ਤਿ। **ਲੋਭਦੋਸਮੋਹਾ**ਤਿ ਪਠਮਮਗ੍ਗੇਨ ਪਹੀਨਾਵਸੇਸਾ ਲੋਭਦੋਸਮੋਹਾ। **ਨਿਰਵਸੇਸਾ ਪਹੀਯਨ੍ਤਿ**, ਅਞ੍ਞਥਾ ਦੁਤਿਯਮਗ੍ਗੇਨ ਕਿਂ ਕਤਂ ਸਿਯਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਸਮੁਦਾਚਾਰਪ੍ਪਤ੍ਤਂ ਪਨ ਦਿਸ੍ਵਾ **"ਅਪ੍ਪਹੀਨਂ ਮੇ ਅਤ੍ਥੀ"ਤਿਪਿ ਜਾਨਾਤਿ**। ਏਵਂ ਕਥਂ ਨਿਰਵਸੇਸਪ੍ਪਹਾਨਸਞ੍ਞਾਤਿ ਆਹ **"ਅਪ੍ਪਹੀਨਕਂ...ਪੇ॰... ਸਞ੍ਞੀ ਹੋਤੀ"**ਤਿ। ਏਵਂ ਪਠਮਮਗ੍ਗੇਨੇਵ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਸਂਸਯਸ੍ਸ ''ਕੋ ਸੁ ਨਾਮ ਮੇ ਧਮ੍ਮੋ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਅਪ੍ਪਹੀਨੋਤਿ **ਏਵਂ ਸਨ੍ਦੇਹੋ ਕਥਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ"**ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ **"ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਯਾ ਅਕੋਵਿਦਤ੍ਤਾ"**ਤਿ ਕਾਰਣਮਾਹ। ਵਿਨਯਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਂ ਵਿਯ ਹਿ ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਯਂ ਅਕੁਸਲਤਾਯ ਅਰਿਯਾਨਮ੍ਪਿ ਕਤ੍ਥਚਿ ਵਿਮਤਿਮਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਯਥਾ ਤਂ ਸਬ੍ਬਸੋ ਅਪ੍ਪਹੀਨਸਮ੍ਮੋਹਾਨਨ੍ਤਿ। ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਵਿਸਯੇ ਅਨਭਿਜਾਨਨਂ ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਕੋਸਲ੍ਲੇਨ ਕਿਮੇਤ੍ਥ ਪਯੋਜਨਂ, ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾਮਤ੍ਤੇਨ ਅਯਮਤ੍ਥੋ ਸਿਜ੍ਝਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਕਿਂ ਤਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾ ਨਤ੍ਥੀ"**ਤਿ ਆਹ। ਇਤਰੋ ''ਨਤ੍ਥੀ''ਤਿ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਵਤ੍ਤੁਨ੍ਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ''ਅਤ੍ਥੀ''ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਲਬ੍ਭਮਾਨਵਿਭਾਗਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਸਾ ਪਨਾ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਸਾ**ਤਿ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾ। **ਸਬ੍ਬੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਅਰਿਯਾਨਂ। ਯਥਾ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਾ ਨ ਹੋਤਿ, ਨ ਏਵਂ ਸਬ੍ਬਸੋ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ **"ਇਮਾਸੁ ਪਨਾ"**ਤਿਆਦਿ।

੧੭੬. **ਅਜ੍ਝਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਯਕਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਤਵ ਸਨ੍ਤਾਨੇ"**ਤਿ। **ਅਪ੍ਪਹੀਨੋ**ਤਿ ਅਨਵਸੇਸਤੋ ਅਪ੍ਪਹੀਨੋ। **ਦੁਵਿਧੇ**ਤਿ ਵਤ੍ਥੁਕਾਮਕਿਲੇਸਕਾਮੇ। ਕਿਲੇਸਕਾਮੋਪਿ ਹਿ ਯਦਗ੍ਗੇਨ ਅਸ੍ਸਾਦੀਯਤਿ, ਤਦਗ੍ਗੇਨ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜੀਯਤਿ।

੧੭੭. ਅਸ੍ਸਾਦੀਯਤੀਤਿ ਅਸ੍ਸਾਦੋ, ਸੁਖਂ। ਅਪ੍ਪੋ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਕੋ ਅਸ੍ਸਾਦੋ ਏਤੇਸੂਤਿ **ਅਪ੍ਪਸ੍ਸਾਦਾ**। ਤੇਨਾਹ **"ਪਰਿਤ੍ਤਸੁਖਾ"**ਤਿ। ਪਰਿਯੇਸਨਦੁਕ੍ਖਾਦਿਹੇਤੁਕਂ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕਂ ਤਤ੍ਥ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਚਰਣੇਨ ਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕਞ੍ਚ ਦੁਕ੍ਖਮੇਤ੍ਥ ਕਾਮੇਸੁ ਬਹੁਕਨ੍ਤਿ **ਬਹੁਦੁਕ੍ਖਾ। ਬਹੁਪਾਯਾਸਾ**ਤਿ ਬਹੁਪਰਿਕ੍ਕਿਲੇਸਾ। ਤੇ ਪਨ ਪਰਿਕ੍ਕਿਲੇਸਾ ਵਕ੍ਖਮਾਨਨਯੇਨ ਬਹੂਯੇਵੇਤ੍ਥ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕਾਪੀਤਿ ਆਹ **"ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕ...ਪੇ॰... ਬਹੂ"**ਤਿ। ਤੇ ਚ ਪਰਿਕ੍ਕਿਲੇਸਾ ਯਸ੍ਮਾ ਤਂਸਮਙ੍ਗਿਨੋ ਹਿਤਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਨ੍ਤਰਾਯਕਰਾ ਇਧ ਚੇਵ ਪਰਲੋਕੇ ਚ ਆਦੀਨਵਕਾਰਣਞ੍ਚ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕ...ਪੇ॰... ਬਹੂ"**ਤਿ। **ਏਵਂ ਚੇਪੀ**ਤਿ ਏਵਂ ''ਅਪ੍ਪਸ੍ਸਾਦਾ ਕਾਮਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਆਕਾਰੇਨ। **ਨਯੇਨਾ**ਤਿ ਧਮ੍ਮੇਨ। **ਕਾਰਣੇਨਾ**ਤਿ ਯੁਤ੍ਤਿਯਾ। ਸੁਟ੍ਠੁ ਦਿਟ੍ਠਂ ਹੋਤੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਪਞ੍ਞਾਯਾ**ਤਿ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਪਞ੍ਞਾਯ। ਸਾ ਚਤ੍ਤਾਰਿਪਿ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਵਿਸੇਸਤੋ ਪਸ੍ਸਤੀਤਿ **ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ**ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾ। ਤੇਨਾਹ **"ਹੇਟ੍ਠਾਮਗ੍ਗਦ੍ਵਯਞ੍ਞਾਣੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ"**ਤਿ। **ਪੀਤਿਸੁਖ**ਨ੍ਤਿ ਪੀਤਿਸੁਖਵਨ੍ਤਂ ਝਾਨਦ੍ਵਯਂ। **ਦ੍ਵੇ ਮਗ੍ਗੇ**ਤਿ ਹੇਟ੍ਠਾਮਗ੍ਗੇ। ਆਵਟ੍ਟਨਸੀਲੋ ਆਭੁਜਨਸੀਲੋ ਨ ਹੋਤੀਤਿ **ਅਨਾਵਟ੍ਟੀ ਨੇਵ ਹੋਤਿ** ਸਬ੍ਬਸੋ ਅਪ੍ਪਹੀਨਕਾਮਰਾਗਛਨ੍ਦੋ। ਤੇਨਾਹ **"ਕਸ੍ਮਾ"**ਤਿਆਦਿ। **ਓਰੋਧਨਾਟਕਾ ਪਜਹਨਪਞ੍ਞਾ**ਤਿ ਆਦੀਨਵਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਞ੍ਞਾਣਮਾਹ।

੧੭੯. ਅਸ੍ਸਾਦੋਪਿ ਕਥਿਤੋ, ''ਅਪ੍ਪਸ੍ਸਾਦਾ''ਤਿ ਹਿ ਇਮਿਨਾ ਯਾਵਤਕੋ ਕਾਮੇਸੁ ਅਸ੍ਸਾਦੋ, ਤਂ ਸਬ੍ਬਂ ਅਨਵਸੇਸਤੋ ਪਰਿਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਚਸ੍ਸ ਪਰਿਤ੍ਤਭਾਵੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋਤਿ **ਆਦੀਨਵੋਪਿ ਕਥਿਤੋ** ਸਙ੍ਖੇਪੇਨੇਵ ਸੇਸਸ੍ਸਆਦੀਨਵਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸਿਤਤ੍ਤਾ। **ਤਂ ਕਥੇਤੁ**ਨ੍ਤਿ ਤਂ ਨਿਸ੍ਸਰਣਂ ''ਏਕਨ੍ਤਸੁਖਪਟਿਸਂਵੇਦੀ''ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਕਥੇਤੁਂ। **ਇਮੇਹਿ ਅਨ੍ਤੇਹੀ**ਤਿ ''ਪਞ੍ਚਿਮੇ, ਮਹਾਨਾਮ, ਕਾਮਗੁਣਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਕਾਮਗੁਣਦਸ੍ਸਨਮੁਖੇਨ ਕਾਮਸੁਖਲ੍ਲਿਕਾਨੁਯੋਗਂ ''ਉਬ੍ਭਟ੍ਠਕਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਆਸਨਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਅਤ੍ਤਕਿਲਮਥਾਨੁਯੋਗਞ੍ਚ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਮੇਹਿ ਦ੍ਵੀਹਿ ਅਨ੍ਤੇਹਿ ਮੁਤ੍ਤਂ ਮਮ ਸਾਸਨਨ੍ਤਿ, ਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿਪਰਿਯੋਸਾਨਤ੍ਤਾ ਸਾਸਨਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ "**ਉਪਰਿਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿਸੀਸੇਨ ਸਕਲਸਾਸਨਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁ**"ਨ੍ਤਿ ਆਹ। ਗਿਜ੍ਝਸਦਿਸੋ ਕੂਟੋਤਿ ਮਜ੍ਝੇਪਦਲੋਪੀਸਮਾਸੋ ਯਥਾ ''ਸਾਕਪਤ੍ਥਿਵੋ''ਤਿ (ਪਾਣਿਨਿ॰ ੨.੧.੬੦)। ਦੁਤਿਯੇ ਪਨੇਤ੍ਥ ਗਿਜ੍ਝਵਨ੍ਤਤਾਯ ਗਿਜ੍ਝਾ ਕੂਟੇ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ **ਗਿਜ੍ਝਕੂਟੋ**। ਉਦ੍ਧਂਯੇਵ ਤਿਟ੍ਠਨਕਾ ਨਿਸਜ੍ਜਾਯ ਵੁਟ੍ਠਿਤਕਾਲਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਏਕਟ੍ਠਾਨੇਨੇਵ ਤਿਟ੍ਠਨਕਾ। ਤੇਨਾਹ "**ਅਨਿਸਿਨ੍ਨਾ**"ਤਿ। **ਨਿਗਣ੍ਠਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਨਾਟਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ। ਨਤ੍ਥਿ ਏਤਸ੍ਸ ਪਰਿਸੇਸਨ੍ਤਿ **ਅਪਰਿਸੇਸਂ**। ਏਵਂ ਸਙ੍ਖਾਭਵਚਨਮਤ੍ਤਮਸ੍ਸਾਤਿ ਆਹ "**ਅਪਰਿਸੇਸਸਙ੍ਖਾਤ**"ਨ੍ਤਿ। ਨਿਚ੍ਚਟ੍ਠੇਨ ਸਤਤ-ਸਦ੍ਦੇਨ ਅਭਿਣ੍ਹਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿ ਜੋਤਿਤਾ ਸਿਯਾਤਿ "**ਸਮਿਤ**"ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤੇਨ ਨਿਰਨ੍ਤਰਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਂ ਦਸ੍ਸੇਤੀਤਿ ਏਵਂ ਵਾ ਏਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ।

੧੮੦. ਯਂ ਕਰੋਤਿ, ਤਂ ਜਾਨਾਤੀਤਿ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਨਿਜ੍ਜਰਣਖੇਪਨਂ ਨਾਮ ਵਿਞ੍ਞੂਨਂ ਕਿਚ੍ਚਂ, ਵਿਞ੍ਞੁਨਾ ਚ ਪੁਰਿਸੇਨ ਕਤਾਕਤਂ ਜਾਨਿਤਬ੍ਬਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਤੁਮ੍ਹੇਹਿ ਪੁਰਾਣਾਨਂ ਕਮ੍ਮਾਨਂ ਬਜਨ੍ਤਿਭਾਵਂ ਕਰੋਨ੍ਤੇਹਿ ਪਠਮਂ ਤਾਵ ਏਤ੍ਤਕਾਨਿ ਪੁਰਾਣਾਨਿ ਕਮ੍ਮਾਨੀਤਿ ਜਾਨਿਤਬ੍ਬਾਨਿ, ਤਤੋ ''ਏਤ੍ਤਕਂ ਕਾਲਂ ਕਤੇਨ ਤਪਸਾ ਏਤ੍ਤਕਾਨਿ ਤਾਨਿ ਬਜਨ੍ਤਿਕਤਾਨਿ, ਇਦਾਨਿ ਏਤ੍ਤਕਾਨਿ ਕਾਤਬ੍ਬਾਨੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਅਯਂ ਵਿਧਿ ਪੁਰਿਸੇਨ ਵਿਯ ਅਤ੍ਤਨਾ ਕਾਤਬ੍ਬਕਿਚ੍ਚਂ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਤੇਨਾਹ "**ਤੁਮ੍ਹੇਹਿਪਿ ਤਥਾ ਞਾਤਬ੍ਬਂ ਸਿਯਾ**"ਤਿ। **ਸੁਦ੍ਧਨ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਸੁਦ੍ਧਕੋਟ੍ਠਾਸਂ, ਆਯਤਿਂ ਅਨਵਸ੍ਸਵਸਿਦ੍ਧਂ ਕਮ੍ਮਕ੍ਖਯਂ, ਤਤੋ ਵਾ ਦੁਕ੍ਖਕ੍ਖਯਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸੁਦ੍ਧਨ੍ਤਂ ਪਤ੍ਤੋ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਪੁਚ੍ਛਤੀ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਅਕੁਸਲਾਨਂ ਪਹਾਨਂ, ਕੁਸਲਾਨਂ ਭਾਵਨਾ ਚ ਸਬ੍ਬੇਨ ਸਬ੍ਬਂ ਨਿਗਣ੍ਠਸਮਯੇ ਨਤ੍ਥਿ ਸਬ੍ਬਸੋ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਭਾਵਨਾਯ ਅਭਾਵਤੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਕੁਤੋ ਦੁਕ੍ਖਕ੍ਖਯਸ੍ਸ ਸਮ੍ਭਵੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਏਵਂ ਅਜਾਨਨਭਾਵੇ ਸਤੀਤਿ ''ਅਹੁਵਮ੍ਹੇਵ ਮਯ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰਸ੍ਸ ਅਜਾਨਨੇ ਸਤਿ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਤੁਮ੍ਹੇਹਿ ਅਞ੍ਞਾਯਮਾਨੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਲੁਦ੍ਦਾ**ਤਿ ਘੋਰਾ। ਤੇ ਪਨ ਯਸ੍ਮਾ ਕਾਯਵਾਚਾਹਿ ਨਿਹੀਨਮੇਵ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਂ "**ਲੁਦ੍ਦਾਚਾਰਾ**"ਤਿ। **ਲੋਹਿਤਪਾਣਿਤ੍ਵੇਵ ਵੁਚ੍ਚਤਿ** ਤਜ੍ਜਾਕਿਰਿਯਾਚਰਣਤੋ। ਮਾਗਵਿਕਕੇਵਟ੍ਟਚੋਰਘਾਤਕਾਦਯੋ **ਮਾਗਵਿਕਾਦਯੋ। ਕਕ੍ਖਲ਼ਕਮ੍ਮਾ**ਤਿ ਫਰੁਸਕਮ੍ਮਾ। **ਤੇ ਨਿਗਣ੍ਠੇਸੁ ਪਬ੍ਬਜਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਮਹਾਦੁਕ੍ਖਸਂਵਤ੍ਤਨਿਯਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਕਤਤ੍ਤਾ ਹਿ ਤੁਮ੍ਹੇ ਏਤਰਹਿ ਈਦਿਸਂ ਮਹਾਦੁਕ੍ਖਂ ਪਚ੍ਚਨੁਭਵਥਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਵਾਦੇਤਿ ਦਿਟ੍ਠਿਯਂ, ਸਮਯੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸੁਖੇਨ ਸੁਖ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਸੁਖੇਨਾ**ਤਿ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਸੁਖੇਨ, ਸੁਖਾਯ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸੁਖ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਮੋਕ੍ਖਸੁਖਂ, ਇਧ ਲੋਕੇ ਸੁਖਂ ਅਧਿਗਚ੍ਛਨ੍ਤਾ ਕਸਿਵਣਿਜ੍ਜਾਦਿਦੁਕ੍ਖਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾਵ ਅਧਿਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਏਵਂ ਮੋਕ੍ਖਸੁਖਮ੍ਪੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਸਰੀਰਾਵਯਵਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾਪਿ ਬਿਮ੍ਬਿਨੋ ਸਾਰੋਤਿ **ਬਿਮ੍ਬਿਸਾਰੋ। ਤੇ ਨਿਗਣ੍ਠਾ…ਪੇ॰… ਸਨ੍ਧਾਯ ਵਦਨ੍ਤਿ,** ਨ ਪਨ ਭਗਵਤੋ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਸਨ੍ਤਪਣੀਤਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸੁਖਪਟਿਵੇਦਨਂ ਜਾਨਨ੍ਤਿ। **ਸਹਸਾ**ਤਿ ਰਵਾ। **ਅਪ੍ਪਟਿਸਙ੍ਖਾ**ਤਿ ਨ ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਯ ਅਵਿਚਾਰੇਤ੍ਵਾ। ਤੇਨਾਹ "**ਸਾਹਸਂ ਕਤ੍ਵਾ**"ਤਿਆਦਿ।

ਅਞ੍ਞਾਹਿ ਵੇਦਨਾਹਿ ਅਵੋਮਿਸ੍ਸਂ ਏਕਨ੍ਤਂ ਸੁਖਂ **ਏਕਨ੍ਤਸੁਖਂ,** ਤਸ੍ਸ ਪਟਿਸਂਵੇਦੀ। ਤੇਨਾਹ "**ਨਿਰਨ੍ਤਰਸੁਖਪਟਿਸਂਵੇਦੀ**"ਤਿ। **ਕਥਾਪਤਿਟ੍ਠਾਪਨਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ''ਏਕਨ੍ਤਸੁਖਪਟਿਸਂਵੇਦੀ''ਤਿ ਏਵਂ ਆਰਦ੍ਧਕਥਾਯ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪਨਤ੍ਥਂ। **ਰਾਜਵਾਰੇ**ਤਿ ਰਾਜਾਨਂ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਆਗਤਦੇਸਨਾਵਾਰੇ। **ਸੁਖਂ ਪੁਚ੍ਛਿਤੁਂ ਹੋਤੀਤਿ** ''ਯਦਿ ਸਤ੍ਤ ਰਤ੍ਤਿਨ੍ਦਿਵਾਨਿ ਨਪ੍ਪਹੋਤਿ, ਕਿਂ ਛ ਰਤ੍ਤਿਨ੍ਦਿਵਾਨਿ ਪਹੋਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਪੁਚ੍ਛਨਸੁਖਂ ਹੋਤਿ। ''ਅਹਂ ਖੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਵਤ੍ਤੋ **ਸੁਦ੍ਧਵਾਰੋ** ਸੁਦ੍ਧਨਿਸ੍ਸਨ੍ਦਸ੍ਸ ਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿਸੁਖਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਆਗਤਤ੍ਤਾ। **ਅਨਚ੍ਛਰਿਯਂ ਹੋਤਿ,** ਸਤ੍ਤ ਰਤ੍ਤਿਨ੍ਦਿਵਾਨਿ ਪਹੋਨ੍ਤਸ੍ਸ ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਰਤ੍ਤਿਨ੍ਦਿਵੇ ਕਿਂ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ। **ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਮੇਵ** ਵੁਤ੍ਤਨਯਤ੍ਤਾ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯਤ੍ਤਾ।

ਚੂਲ਼ਦੁਕ੍ਖਕ੍ਖਨ੍ਧਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾਯ ਲੀਨਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨਾ ਸਮਤ੍ਤਾ।

੫. ਅਨੁਮਾਨਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੮੧. **ਵੁਤ੍ਤਾਨੁਸਾਰੇਨਾ**ਤਿ ''ਕੁਰੂਸੁ, ਸਕ੍ਕੇਸੂ''ਤਿ ਚ ਏਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਨਯਾਨੁਸਾਰੇਨ, ''ਭਗ੍ਗਾ ਨਾਮ ਜਾਨਪਦਿਨੋ ਰਾਜਕੁਮਾਰਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਵਚਨਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਵਤ੍ਥੁਪਰਿਗ੍ਗਹਦਿਵਸੇ**ਤਿ ਨਗਰਮਾਪਨਤ੍ਥੰ ਵਤ੍ਥੁਵਿਜ੍ਜਾਚਰਿਯੇਨ ਨਗਰਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸ ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨਦਿਵਸੇ। **ਅਥਾ**ਤਿ ਪਚ੍ਛਾ। **ਨਗਰੇ ਨਿਮ੍ਮਿਤੇ**ਤਿ ਤਤ੍ਥ ਅਨਨ੍ਤਰਾਯੇਨ ਨਗਰੇ ਮਾਪਿਤੇ। ਤਮੇਵ ਸੁਸੁਮਾਰਗਿਰਣੰ ਸੁਭਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਕਤ੍ਵਾ **"ਸੁਸੁਮਾਰਗਿਰਿ"ਤ੍ਵੇਵ ਅਸ੍ਸ ਨਾਮੰ ਅਕੰਸੁ**। ਸੁਸੁਮਾਰਸਣ੍ਠਾਨਤ੍ਤਾ ਸੁਸੁਮਾਰੋ ਨਾਮ ਏਕੋ ਗਿਰਿ, ਸੋ ਤਸ੍ਸ ਨਗਰਸ੍ਸ ਸਮੀਪੇ, ਤਸ੍ਮਾ ਤੰ ਸੁਸੁਮਾਰਗਿਰਿ ਏਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ **"ਸੁਸੁਮਾਰਗਿਰੀ"**ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀਤਿ ਕੇਚਿ। **ਭੇਸਕਲ਼ਾ**ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਘਮ੍ਮਣ੍ਡਗਚ੍ਛੰ, ਕੇਚਿ ''ਸੇਤਰੁਕ੍ਖ''ਨ੍ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਤੇਸੰ ਬਹੁਲਤਾਯ ਪਨ ਤੰ ਵਨੰ ਭੇਸਕਲਾਵਨਨ੍ਤੇਵ ਪਞ੍ਞਾਯਿਤ੍ਥ। **ਭੇਸੋ** ਨਾਮ ਏਕੋ ਯਕ੍ਖੋ ਅਯੁਤ੍ਤਕਾਰੀ, ਤਸ੍ਸ ਤਤੋ ਗਲ਼ਿਤਟ੍ਠਾਨਤਾਯ ਤੰ ਵਨੰ **ਭੇਸਗਲ਼ਾਵਨੰ** ਨਾਮ ਜਾਤਨ੍ਤਿ ਕੇਚਿ। **ਅਭਯਦਿਨ੍ਨਟ੍ਠਾਨੇ ਜਾਤੰ** ਵਿਰੂਲ਼ੰ, ਸੰਵਦ੍ਧਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਇਚ੍ਛਾਪੇਤੀਤਿ ਯੰ ਕਿਞ੍ਚਿ ਅਤ੍ਤਨਿ ਗਰਹਿਤਬ੍ਬੰ ਵਤ੍ਥੁੰ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀਨੰ ਇਚ੍ਛੰ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਿ, ਤਦਤ੍ਥਾਯ ਤੇਸੰ ਅਤ੍ਤਾਨੰ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਪਠਮੰ ਦਿਨ੍ਨੋ ਹਿਤੂਪਦੇਸੋ **ਓਵਾਦੋ**, ਅਪਰਾਪਰੰ ਦਿਨ੍ਨੋ **ਅਨੁਸਾਸਨੀ**। ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਤੀਤਵਿਸਯੋ ਵਾ **ਓਵਾਦੋ,** ਅਨਾਗਤਵਿਸਯੋ **ਅਨੁਸਾਸਨੀ**। ਓਤਿਣ੍ਣਵਤ੍ਥੁਕੋ **ਓਵਾਦੋ,** ਇਤਰੋ **ਅਨੁਸਾਸਨੀ। ਸੋ ਚਾ**ਤਿ ਏਵੰ ਪਵਾਰੇਤਾ ਸੋ ਭਿਕ੍ਖੁ। ਦੁਕ੍ਖੰ ਵਚੋ ਏਤਸ੍ਮਿੰ ਵਿਪ੍ਪਟਿਕੂਲਗ੍ਗਾਹੇ ਵਿਪਚ੍ਚਨੀਕਸਾਤੇ ਅਨਾਦਰੇ ਪੁਗ੍ਗਲੇਤਿ **ਦੁਬ੍ਬਚੋ**। ਤੇਨਾਹ **"ਦੁਕ੍ਖੇਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ"**ਤਿ। **ਉਪਰਿ ਆਗਤੇਹੀ**ਤਿ ''ਪਾਪਿਚ੍ਛੋ ਹੋਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੮੧) ਆਗਤੇਹਿ ਸੋਲ਼ਸਹਿ ਪਾਪਧਮ੍ਮੇਹਿ। ਪਕਾਰੇਹਿ ਆਵਹੰ ਪਦਕ੍ਖਿਣੰ, ਤਤੋ ਪਦਕ੍ਖਿਣਤੋ ਗਹਣਸੀਲੋ ਪਦਕ੍ਖਿਣਗ੍ਗਾਹੀ, ਨ ਪਦਕ੍ਖਿਣਗ੍ਗਾਹੀ **ਅਪ੍ਪਦਕ੍ਖਿਣਗ੍ਗਾਹੀ। ਵਾਮਤੋ**ਤਿ ਅਪਸਬ੍ਬਜਤੋ, ਵੁਤ੍ਤਵਿਪਰਿਯਾਯਤੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਅਸਨ੍ਤੁਸਮ੍ਭਾਵਨਪਤ੍ਥਨਾਨਨ੍ਤਿ ਅਸਨ੍ਤੇਹਿ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨੇਹਿ ਗੁਣੇਹਿ ਸਮ੍ਭਾਵਨਸ੍ਸ ਪਤ੍ਥਨਾਭੂਤਾਨੰ। ਪਟਿ-ਸਦ੍ਦੋ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਿਕਪਰਿਯਾਯੋ, ਫਰਣੰ ਵਾਯਮਨੰ ਇਧ ਤਥਾਵਟ੍ਠਾਨਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਪਟਿਪ੍ਫਰਤੀਤਿ ਪਟਿਵਿਰੁਦ੍ਧੋ ਪਚ੍ਚਨੀਕੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਤਿਟ੍ਠਤੀ"**ਤਿ। **ਅਪਸਾਦੇਤੀ**ਤਿ ਖਿਪੇਤਿ ਤਜ੍ਜੇਤਿ। ਤਥਾਭੂਤੋ ਚ ਪਰੰ ਘਟ੍ਟੇਨ੍ਤੋ ਨਾਮ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ **"ਘਟ੍ਟੇਤੀ"**ਤਿ। **ਪਟਿਆਰੋਪੇਤੀ**ਤਿ ਯਾਦਿਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਤਸ੍ਸ ਪਟਿਭਾਗਭੂਤੰ ਦੋਸੰ ਚੋਦਕਸ੍ਸ ਉਪਰਿ ਆਰੋਪੇਤਿ।

ਪਟਿਚਰਤੀਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੨.੩.੬੮) ਪਟਿਚ੍ਛਾਦਨਵਸੇਨ ਚਰਤਿ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਪਟਿਚ੍ਛਾਦਨਤ੍ਥੋ ਏਵ ਵਾ ਚਰਤਿ-ਸਦ੍ਦੋ ਅਨੇਕਤ੍ਥਤ੍ਤਾ ਧਾਤੂਨਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਪਟਿਚ੍ਛਾਦੇਤੀ"**ਤਿ। **ਅਞ੍ਞੇਨਞ੍ਞ**ਨ੍ਤਿ ਪਟਿਚ੍ਛਾਦਨਾਕਾਰਦਸ੍ਸਨਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਅਞ੍ਞੇਨ ਕਾਰਣੇਨਾ"**ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ **ਅਞ੍ਞੰ ਕਾਰਣੰ ਵਚਨੰ** ਵਾਤਿ ਯੰ ਚੋਦਕੇਨ ਚੁਦਿਤਕਸ੍ਸ ਦੋਸਵਿਭਾਵਨੰ ਕਾਰਣੰ, ਵਚਨੰ ਵਾ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਤਤੋ ਅਞ੍ਞੇਨੇਵ ਕਾਰਣੇਨ, ਵਚਨੇਨ ਵਾ ਪਟਿਚ੍ਛਾਦੇਤਿ। **ਕਾਰਣੇਨਾ**ਤਿ ਚੋਦਨਾਯ ਅਮੂਲਿਕਭਾਵਦੀਪਨਿਯਾ ਯੁਤ੍ਤਿਯਾ। **ਵਚਨੇਨਾ**ਤਿ ਤਦਤ੍ਥਬੋਧਨੇਨ। **ਕੋ ਆਪਨ੍ਨੋ**ਤਿਆਦਿਨਾ ਚੋਦਨੰ ਅਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਵਿਕ੍ਖੇਪਾਪਜ੍ਜਨੰ ਅਞ੍ਞੇਨਞ੍ਞੰ ਪਟਿਚਰਣਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਕਥਾਅਪਨਾਮਨੰ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾਤਿ ਅਯਮੇਵ ਤੇਸੰ ਵਿਸੇਸੋ। ਤੇਨਾਹ **"ਇਤ੍ਥਨ੍ਨਾਮ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿ।

ਅਪਦੀਯਨ੍ਤਿ ਦੋਸਾ ਏਤੇਨ ਰਕ੍ਖੀਯਨ੍ਤਿ, ਲੂਯਨ੍ਤਿ, ਛਿਜ੍ਜਨ੍ਤੀਤਿ ਵਾ **ਅਪਦਾਨੰ,** (ਅ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੨.੩.੨) ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਸਮ੍ਮਾ, ਮਿਚ੍ਛਾ ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਪਯੋਗੋ। ਤੇਨਾਹ **"ਅਤ੍ਤਨੋ ਚਰਿਯਾਯਾ"**ਤਿ।

੧੮੩. **ਅਨੁਮਿਨਿਤਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਅਨੁ ਅਨੁ ਮਿਨਿਤਬ੍ਬੋ ਜਾਨਿਤਬ੍ਬੋ। **ਅਤ੍ਤਾਨੰ ਅਨੁਮਿਨਿਤਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਚ ਇਦੰ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤੇ ਉਪਯੋਗਵਚਨੰ। ਤੇਨਾਹ **"ਅਨੁਮਿਨਿਤਬ੍ਬੋ ਤੁਲੇਤਬ੍ਬੋ ਤੀਰੇਤਬ੍ਬੋ"**ਤਿ। **ਅਤ੍ਤਾਨੰ ਅਨੁਮਿਨਿਤਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਵਾ ਅਤ੍ਤਨਿ ਅਨੁਮਾਨਞਾਣੰ ਪਵਤ੍ਤੇਤਬ੍ਬੰ।

ਤਤ੍ਰਾਯਂ ਨਯੋ – ਅਪ੍ਪਿਯਭਾਵਾਵਹਾ ਮਯਿ ਪਵਤ੍ਤਾ ਪਾਪਿਚ੍ਛਤਾ ਪਾਪਿਚ੍ਛਾਭਾਵਤੋ ਪਰਸ੍ਮਿਂ ਪਵਤ੍ਤਪਾਪਿਚ੍ਛਤਾ ਵਿਯ। ਏਸ ਨਯੋ ਸੇਸਧਮ੍ਮੇਸੁਪਿ। ਅਪਰੋ ਨਯੋ – ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀਨਂ ਪਿਯਭਾਵਂ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤੇਨ ਪਾਪਿਚ੍ਛਤਾ ਪਹਾਤਬ੍ਬਾ ਸੀਲਵਿਸੁਦ੍ਧਿਹੇਤੁਭਾਵਤੋ ਅਤ੍ਤੁਕ੍ਕਂਸਨਾਦਿਪ੍ਪਹਾਨਂ ਵਿਯ। ਸੇਸਧਮ੍ਮੇਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ।

੧੮੪. **ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬੋ**ਤਿ ''ਨ ਪਾਪਿਚ੍ਛੋ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਨ ਪਾਪਿਕਾਨਂ ਇਚ੍ਛਾਨਂ ਵਸਂ ਗਤੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਤਿ ਪਤਿ ਦਿਵਸਸ੍ਸ ਤਿਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ ਵਾ ਞਾਣਚਕ੍ਖੁਨਾ ਅਵੇਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਂ, ਞਾਣਂ ਪਵਤ੍ਤੇਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਪਾਪਿਚ੍ਛਤਾਦੀਨਂ ਪਹਾਨਂ ਪਤਿ ਅਵੇਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਂ, ਅਯਞ੍ਚ ਅਤ੍ਥੋ ਤਬ੍ਬ-ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਭਾਵਤ੍ਥਤਾਵਸੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ, ਕਮ੍ਮਤ੍ਥਤਾਵਸੇਨ ਪਨ **ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ “ਅਤ੍ਤਾਨ”**ਨ੍ਤਿ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤੇ ਉਪਯੋਗਵਚਨਂ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਸਿਕ੍ਖਨ੍ਤੇਨਾ**ਤਿ ਤਿਸ੍ਸੋਪਿ ਸਿਕ੍ਖਾ ਸਿਕ੍ਖਨ੍ਤੇਨ। ਤੇਨਾਹ “**ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੂ**”ਤਿ।

ਤਿਲਕਨ੍ਤਿ ਕਾਲਤਿਲਸੇਤਤਿਲਾਦਿਤਿਲਕਂ। **ਸਬ੍ਬਪ੍ਪਹਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬਪ੍ਪਕਾਰਪ੍ਪਹਾਨਂ। **ਫਲੇ ਆਗਤੇ**ਤਿ ਫਲੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇ। **ਨਿਬ੍ਬਾਨੇ ਆਗਤੇ**ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸ ਅਧਿਗਤਤ੍ਤਾ। **ਭਿਕ੍ਖੁਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖ**ਨ੍ਤਿ ''ਸੋ ਸਮਣੋ, ਸ ਭਿਕ੍ਖੂ''ਤਿ ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਂ, ਨ ਉਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾਨਂ ਏਵ ਨ ਪਬ੍ਬਜਿਤਾਨਂ ਏਵਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਯਸ੍ਮਾ ਚਿਦਂ ਭਿਕ੍ਖੁਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਂ “**ਇਦਂ ਦਿਵਸਸ੍ਸ ਤਿਕ੍ਖਤ੍ਤੁ**”ਨ੍ਤਿਆਦਿ। **ਅਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਿਤੁਂ ਨ ਵਟ੍ਟਤਿ** ਅਤ੍ਤਵਿਸੁਦ੍ਧਿਯਾ ਏਕਨ੍ਤਹੇਤੁਭਾਵਤੋ।

ਅਨੁਮਾਨਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾਯ ਲੀਨਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨਾ ਸਮਤ੍ਤਾ।

੬. ਚੇਤੋਖਿਲਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੮੫. ਚੇਤੋ ਤੇਹਿ ਖਿਲਯਤਿ ਥਦ੍ਧਭਾਵਂ ਆਪਜ੍ਜਤੀਤਿ **ਚੇਤੋਖਿਲਾ**। ਤੇਨਾਹ “**ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਥਦ੍ਧਭਾਵਾ**”ਤਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਤੇਹਿ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇਹਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਕ੍ਲਾਪੀਜਾਤਂ ਠਾਨਂ ਵਿਯ ਅਮਨੁਞ੍ਞਂ ਖੇਤ੍ਤਂ ਵਿਯ ਚ ਖਾਣੁਕਨਿਚਿਤਂ ਅਮਹਪ੍ਫਲਂ ਹੋਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ “**ਕਚਵਰਭਾਵਾ ਖਾਣੁਕਭਾਵਾ**”ਤਿ। ''ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਤਬ੍ਬਂ। **ਚਿਤ੍ਤਂ ਬਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਤਣ੍ਹਾਪਵਤ੍ਤਿਭਾਵਤੋ ਕੁਸਲਚਾਰਸ੍ਸ ਅਵਸਰਚਜਨਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤਂ ਬਦ੍ਧਂ ਵਿਯ ਸਮੋਰੋਧੇਤ੍ਵਾ। ਤੇਨਾਹ “**ਮੁਟ੍ਠਿਯਂ ਕਤ੍ਵਾ ਵਿਯ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੀ**”ਤਿ। ਸਦ੍ਦਤ੍ਥਤੋ ਪਨ ਚੇਤੋ ਵਿਰੂਪਂ ਨਿਬਨ੍ਧੀਯਤਿ ਸਂਯਮੀਯਤਿ ਏਤੇਹੀਤਿ **ਚੇਤਸੋ ਵਿਨਿਬਨ੍ਧਾ** ਯਸ੍ਸ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਂ ਸੀਲਂ ਅਖਣ੍ਡਾਦਿਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਸੁਪਰਿਸੁਦ੍ਧਂ ਵਿਸੇਸਭਾਗਿਯਤ੍ਤਾ ਅਪ੍ਪਕਸਿਰੇਨੇਵ ਮਗ੍ਗਫਲਾਵਹਂ ਮਹਾਸਙ੍ਘਰਕ੍ਖਿਤਤ੍ਥੇਰਸ੍ਸ ਵਿਯ, ਸੋ ਤਾਦਿਸੇਨ ਸੀਲੇਨ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯੇ ਵੁਦ੍ਧਿਂ ਆਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਆਹ “**ਸੀਲੇਨ ਵੁਦ੍ਧਿ**”ਨ੍ਤਿ। ਯਸ੍ਸ ਪਨ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੋ ਵਿਰੂਲ੍ਹਮੂਲੋ ਵਿਯ ਪਾਦਪੋ ਸੁਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਿਤੋ, ਸੋ ਸਾਸਨੇ ਵਿਰੂਲ੍ਹਿਂ ਆਪਨ੍ਨੋਤਿ ਆਹ “**ਮਗ੍ਗੇਨ ਵਿਰੂਲ੍ਹਿ**”ਨ੍ਤਿ। ਯੋ ਸਬ੍ਬਸੋ ਕਿਲੇਸਨਿਬ੍ਬਾਨਪ੍ਪਤ੍ਤੋ, ਸੋ ਅਰਹਾ ਸੀਲਾਦਿਧਮ੍ਮਕ੍ਖਨ੍ਧਪਾਰਿਪੂਰਿਯਾ ਸਤਿਵੇਪੁਲ੍ਲਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ “**ਨਿਬ੍ਬਾਨੇਨ ਵੇਪੁਲ੍ਲ**”ਨ੍ਤਿ। ਦੁਤਿਯਵਿਕਪ੍ਪੇ ਅਤ੍ਥੋ ਵੁਤ੍ਤਨਯਾਨੁਸਾਰੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਧਮ੍ਮਕਾਯੋ ਵਿਯ ਰੂਪਕਾਯੋਪਿ ਅਨਞ੍ਞਸਾਧਾਰਣਤਾਯ ਅਨੁਤ੍ਤਰਗੁਣਾਧਿਟ੍ਠਾਨਤਾਯ ਚ ਅਪਚ੍ਚਕ੍ਖਕਾਰੀਨਂ ਸਂਸਯਵਤ੍ਥੁ ਹੋਤਿਯੇਵਾਤਿ “**ਸਰੀਰੇ ਵਾ ਗੁਣੇ ਵਾ ਕਙ੍ਖਤੀ**”ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ ਯਥਾ ਮਹਾਪੁਰਿਸਲਕ੍ਖਣੇਨ ਅਨੁਬ੍ਯਞ੍ਜਨਾਦਯੋ ਰੂਪਕਾਯਗੁਣਾ ਗਹਿਤਾ ਏਵ ਹੋਨ੍ਤਿ ਅਵਿਨਾਭਾਵਤੋਤਿ “**ਦ੍ਵਤ੍ਤਿਂਸਵਰਲਕ੍ਖਣਪ੍ਪਟਿਮਣ੍ਡਿਤ**”ਮਿਚ੍ਚੇਵ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਏਵਂ ਅਨਾਵਰਣਞਾਣੇਨ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਅਨਨ੍ਤਾਪਰਿਮੇਯ੍ਯਭੇਦਾ ਧਮ੍ਮਕਾਯਗੁਣਾ ਗਹਿਤਾ ਏਵ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ **ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਗ੍ਗਹਣਮੇ**ਵ ਕਤਂ ਨਾਨਨ੍ਤਰਿਯਭਾਵਤੋਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। **ਕਙ੍ਖਤੀ**ਤਿ ''ਅਹੋ ਵਤ ਤੇ ਗੁਣਾ ਨ ਭਵੇਯ੍ਯੁਂ, ਭਵੇਯ੍ਯੁਂ ਵਾ''ਤਿ ਪਤ੍ਥਨੁਪ੍ਪਾਦਨਵਸੇਨ ਕਙ੍ਖਤਿ। ਪੁਰਿਮੋ ਹਿ ਵਿਪਰੀਤਜ੍ਝਾਸਯੋ, ਇਤਰੋ ਯਥਾਭੂਤਞਾਣਜ੍ਝਾਸਯੋ। **ਵਿਚਿਨਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਵਿਚਯਭੂਤਾਯ ਪਞ੍ਞਾਯ ਤੇ ਵਿਵੇਚੇਤੁਕਾਮੋ ਤਦਭਾਵਤੋ ਕਿਚ੍ਛਂ ਦੁਕ੍ਖਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿ, ਕਿਚ੍ਛਪ੍ਪਤ੍ਤਿ ਚ ਤਤ੍ਥ ਨਿਚ੍ਛੇਤੁਂ ਅਸਮਤ੍ਥਤਾਯੇਵਾਤਿ ਆਹ “**ਵਿਨਿਚ੍ਛੇਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤੀ**”ਤਿ। ਵਿਗਤਾ ਚਿਕਿਚ੍ਛਾਤਿ **ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ। ਅਧਿਮੋਕ੍ਖਂ ਨ ਪਟਿਲਭਤੀ**ਤਿ ''ਏਵਮੇਤ''ਨ੍ਤਿ ਓਕਪ੍ਪਨਵਸੇਨ ਗੁਣੇਸੁ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯਂ ਨਾਧਿਗਚ੍ਛਤਿ। **ਓਤਰਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਞਾਣੇਨ ਅਨੁਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ। **ਪਸੀਦਿਤੁ**ਨ੍ਤਿ ''ਪਸਨ੍ਨਰੂਪਧਮ੍ਮਕਾਯਗੁਣੇਹਿ ਭਗਵਾ''ਤਿ ਪਸੀਦਿਤੁਂ। **ਅਨਾਵਿਲੇ**

ਅਕਾਲੁਸ੍ਸੋ ਹੋਤੁਂ **ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ**। ‘‘ਕਙ੍ਖਤੀ’’ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਦੁਬ੍ਬਲਾ ਵਿਮਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ, ‘‘ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਤੀ’’ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਮਜ੍ਝਿਮਾ, ‘‘ਨਾਧਿਮੁਚ੍ਚਤੀ’’ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਬਲਵਤੀ, ‘‘ਨ ਸਮ੍ਪਸੀਦਤੀ’’ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਤਿਵਿਧਾਯਪਿ ਵਿਮਤਿਯਾ ਵਸੇਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਚਿਤ੍ਤਕਾਲੁਸ੍ਸਿਯਂ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

ਆਤਪ੍ਪਾਯਾਤਿਆਦਿਤੋ ਤਪਤਿ ਸਨ੍ਤਪਤਿ ਕਿਲੇਸੇਤਿ **ਆਤਪ੍ਪਂ,** ਆਰਮ੍ਭਧਾਤੁ, ਤਦਤ੍ਥਾਯ। **ਅਨੁਯੋਗਾਯਾ**ਤਿ ਯਥਾ ਸਂਕਿਲੇਸਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਵਸਰੋ ਨ ਹੋਤਿ, ਏਵਂ ਅਨੁ ਅਨੁ ਯੁਞ੍ਜਨਂ **ਅਨੁਯੋਗੋ,** ਨਿਕ੍ਕਮਧਾਤੁ, ਤਦਤ੍ਥਾਯ। ਤੇਨਾਹ **“ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਯੋਗਾਯਾ”**ਤਿ। **ਸਾਤਚ੍ਚਾਯਾ**ਤਿ ਯਥਾ ਉਪਰੂਪਰਿ ਵਿਸੇਸਾਧਿਗਮੋ ਹੋਤਿ, ਤਥਾ ਸਤਤਸ੍ਸ ਨਿਰਨ੍ਤਰਪਵਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਨੁਯੋਗਸ੍ਸ ਭਾਵੋ **ਸਾਤਚ੍ਚਂ,** ਪਰਕ੍ਕਮਧਾਤੁ, ਤਦਤ੍ਥਾਯ। **ਪਧਾਨਾਯਾ**ਤਿ ਸਨ੍ਤਮੇਵਂ ਤਿਵਿਧਧਾਤੁਸਂਵਡ੍ਢਿਤਾਨੁਭਾਵਂ ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸਵਿਦ੍ਧਂਸਨਸਮਤ੍ਥਂ ਪਧਾਨਸਙ੍ਖਾਤਂ ਵੀਰਿਯਂ, ਤਦਤ੍ਥਾਯ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਆਤਪ੍ਪਾਯ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਨਮਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਕਙ੍ਖਾਵਸੇਨ, ਪਗੇਵ ਅਨੁਯੋਗਾਦਿਅਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਚਤ੍ਤਾਰਿਪਿ ਪਦਾਨਿ ਗਹਿਤਾਨਿ, ਅਨਵਸੇਸਵਿਸੇਸਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਵਾ। ਕੇਚਿ ਪਨ ‘‘ਆਤਪ੍ਪਵੇਵਚਨਾਨੇਵ ਅਨੁਯੋਗਾਦਿਪਦਾਨੀ’’ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਭਗਵਾ ਸਤ੍ਥਰਿ ਕਙ੍ਖਾਯ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਥਦ੍ਧਕਚਵਰਖਾਣੁਕਭਾਵੇਨ ਅਕੁਸਲਭਾਵਾਦਿਆਪਾਦਨਤੋ ਚੇਤੋਖਿਲਭਾਵਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਸੇਸੇਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ।

ਸਿਕ੍ਖਾਗ੍ਗਹਣੇਨ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਸਦ੍ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ਵੁਤ੍ਤਂ **“ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮੇ ਚ ਪਟਿਵੇਧਧਮ੍ਮੇ ਚਾ”**ਤਿ। ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮੇ ਯਤ੍ਥ ਕਙ੍ਖਾਯ ਸਮ੍ਭਵੋ, ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **“ਚਤੁਰਾਸੀਤਿ ਧਮ੍ਮਕ੍ਖਨ੍ਧਸਹਸ੍ਸਾਨੀ”**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਯਿਦਂ ਨਿਦਸ੍ਸਨਮਤ੍ਤਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ ਪਰਮ੍ਪਰਾਯ ਪਟਿਵੇਧਾਵਹਭਾਵਾਦਿਵਸੇਨਪਿ ਏਕਚ੍ਚਾਨਂ ਤਤ੍ਥ ਸਂਸਯੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਤੋ। ਯਥਾ ਚ ਪਟਿਵੇਧੇ ਕਙ੍ਖਾ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਏਵਂ ਅਧਿਗਮਧਮ੍ਮੇਪਿ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਤਥਾ ਹਿ ਏਕਚ੍ਚੇ ‘‘ਕਸਿਣਾਦਿਭਾਵਨਾਯ ਝਾਨਾਨਿ ਇਜ੍ਝਨ੍ਤੀ’’ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ‘‘ਕਸਿਣਨਿਸ੍ਸਨ੍ਦੋ ਆਰੁਪ੍ਪਾਤਿ, ਮੇਤ੍ਤਾਦਿਨਿਸ੍ਸਨ੍ਦੋ ਚਤੁਤ੍ਥਬ੍ਰਹ੍ਮਵਿਹਾਰੋ’’ਤਿ ਏਵਮਾਦਿਨਾ ਕਙ੍ਖਤਿਯੇਵਾਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਨਵਲੋਕੁਤ੍ਤਰੇਸੁ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯਂਯੇਵ ਕਙ੍ਖਾਪਵਤ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ ਅਸਂਕਿਲੇਸਿਕਤ੍ਤਾ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮਾਨਂ।

ਏਵਰੂਪਨ੍ਤਿ ਏਦਿਸਂ ਸੁਪ੍ਪਟਿਪਤ੍ਤਿ-ਉਜੁਪ੍ਪਟਿਪਤ੍ਤਿ-ਞਾਯਪ੍ਪਟਿਪਤ੍ਤਿ-ਸਾਮੀਚਿਪ੍ਪਟਿਪਤ੍ਤਿ-ਸਙ੍ਖਾਤਂ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਦਂ। **ਅਧਿਸੀਲਸਿਕ੍ਖਾ**ਦਯੋ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਅਨੁਧਮ੍ਮਭੂਤਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਏਵਞ੍ਹਿ ਮਗ੍ਗਫਲਸਿਕ੍ਖਾਹਿ ਇਮਾਸਂ ਵਿਸੇਸੋ ਸਿਦ੍ਧੋ ਹੋਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ‘‘ਸਿਕ੍ਖਾਗ੍ਗਹਣੇਨ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਸਦ੍ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ’’ਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਯਥਾ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ ਵਤ੍ਥੁਤ੍ਤਯਸ੍ਸ ਸਿਕ੍ਖਾਯ ਚ ਗੁਣੇਸੁ ਅਨਧਿਮੁਚ੍ਚਨਅਸਮ੍ਪਸੀਦਨਵਸੇਨ ਅਪ੍ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਭਾਵਤੋ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਥਦ੍ਧਭਾਵੋ ਆਸਪ੍ਪਨਪਰਿਸਪ੍ਪਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਕਚਵਰਖਾਣੁਕਭਾਵੋ ਚ, ਏਵਂ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀਸੁ ਆਘਾਤਚਣ੍ਡਿਕ੍ਕਾਦਿਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਥਦ੍ਧਭਾਵੋ ਚ ਉਪਹਨਨਵਿਰੁਜ੍ਝਨਾਦਿਵਸੇਨ ਕਚਵਰਖਾਣੁਕਭਾਵੋ ਚ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਅਰਿਯਸਙ੍ਘਵਿਸਯਾ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ, ਪੁਗ੍ਗਲਵਿਸਯਾ ਕਾਚਿ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਸਙ੍ਘਵਿਸਯਾਵ ਗਹਿਤਾ, ਸਾਸਨਿਕਵਸੇਨ ਚਾਯਂ ਚੇਤੋਖਿਲਦੇਸਨਾਤਿ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀਵਿਸਯੋਵ ਕੋਪੋ ਗਹਿਤੋ।

੧੮੬. ਯਥਾ ਵਤ੍ਥੁਕਾਮੋ, ਏਵਂ ਕਿਲੇਸਕਾਮੋਪਿ ਅਸ੍ਸਾਦਨੀਯੋ ਏਵਾਤਿ **“ਕਿਲੇਸਕਾਮੇਪੀ”**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ ‘‘ਰੂਪਤਣ੍ਹਾ ਲੋਕੇ ਪਿਯਰੂਪਂ ਸਾਤਰੂਪਂ, ਏਤ੍ਥੇਸਾ ਤਣ੍ਹਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਏਤ੍ਥ ਨਿਵਿਸਮਾਨਾ ਨਿਵਿਸਤੀ’’ਤਿਆਦਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੪੦੦; ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੩੩; ਵਿਭ॰ ੨੦੩)। **ਕਾਮਨਿਦ੍ਦੇਸੇ** (ਮਹਾਨਿ॰ ੧) ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਤੇਭੂਮਕਾ ਧਮ੍ਮਾ ਕਾਮਨੀਯਟ੍ਠੇਨ **“ਕਾਮਾ”**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਬਲਵਕਾਮਰਾਗਵਤ੍ਥੁਭੂਤਾਯੇਵੇਤ੍ਥ ਕਾਮਗ੍ਗਹਣੇਨ ਗਹਿਤਾਤਿ। ਵਿਨਿਬਦ੍ਧਵਤ੍ਥੁਭਾਵੇਨ ਯਥਾ ਵਿਸੁਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਕਾਯੋ ਗਹਿਤੋ, ਤਥਾ ਪਰੇਸਂ ਤਥਾਰੂਪਾ ਰੂਪਧਮ੍ਮਾ ਸਮੂਹਟ੍ਠੇਨਾਤਿ ਆਹ **“ਰੂਪੇਤਿ ਬਹਿਦ੍ਧਾਰੂਪੇ”**ਤਿ। ਯਥਾ ਹਿ ਪਞ੍ਚਕਾਮਗੁਣਿਕੋ ਰਾਗੋ ਝਾਨਾਦਿਵਿਸੇਸਾਧਿਗਮਸ੍ਸ ਵਿਨਿਬਦ੍ਧਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਤਿ, ਏਵਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਕਾਯੇ ਅਪੇਕ੍ਖਾ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਚ ਸਕਪਰਿਕ੍ਖਾਰਞਾਤਿਮਿਤ੍ਤਾਦੀਸੁ ਅਪੇਕ੍ਖਾਤਿ। ਕੇਚਿ ਪਨੇਤ੍ਥ ‘‘ਰੂਪੇਤਿ ਰੂਪਜ੍ਝਾਨੇ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਪਞ੍ਚੇਨ੍ਤਿ। ਤਦਯੁਤ੍ਤਂ ਝਾਨਾਧਿਗਮਵਿਨਿਬਦ੍ਧਾਨਂ ਸੀਲਸ੍ਸ ਚ ਸਂਕਿਲੇਸਭੂਤਾਨਂ ਚੇਤੋਵਿਨਿਬਦ੍ਧਭਾਵੇਨ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ।

ਯਾਵਦਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਯਾਵ ਅਤ੍ਥੋਤਿ ਅਭਿਕਙ੍ਖਤਿ, ਤਾਵ। ਤੇਨਾਹ "**ਯਤ੍ਤਕਂ ਇਚ੍ਛਤਿ, ਤਤ੍ਤਕ**"ਨ੍ਤਿ। ਨ੍ਤਿ ਯਾਵਦਤ੍ਥਂ ਉਦਰਪੂਰਂ ਭੁਤ੍ਤਂ। **ਅਵਦੇਹਨਤੋ** ਪੂਰਣਤੋ। **ਸੇਯ੍ਯਸੁਖ**ਨ੍ਤਿ ਸੇਯ੍ਯਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਕਸੁਖਂ। **ਪਸ੍ਸਸੁਖ**ਨ੍ਤਿ ਪਸ੍ਸਾਨਂ ਸਮ੍ਪਰਿਵਤ੍ਤਨੇਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਕਸੁਖਂ। **ਨਿਦ੍ਦਾਸੁਖ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਦ੍ਦਾਯਨੇਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਕਸੁਖਂ।

ਸੀਲੇਨਾਤਿਆਦਿ ਪਤ੍ਤਨਾਕਾਰਦਸ੍ਸਨਂ। ਵ**ਤਸਮਾਦਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਧੁਤਙ੍ਗਾਦਿਵਤਾਨੁਟ੍ਠਾਨਂ। **ਤਪੋ**ਤਿ ਵੀਰਿਯਾਰਮ੍ਭੋ। ਸੋ ਹਿ ਕਿਲੇਸਾਨਂ ਤਪਨਟ੍ਠੇਨ ਨਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨਟ੍ਠੇਨ **ਤਪਚਰਣ**ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

੧੮੯. ਛਨ੍ਦਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯਾਤਿ ਛਨ੍ਦਂ ਧੁਰਂ, ਛਨ੍ਦਂ ਜੇਟ੍ਠਕਂ, ਛਨ੍ਦਂ ਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮਂ ਕਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਛਨ੍ਦਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ। ਜੇਟ੍ਠਕਟ੍ਠੇਨ ਪਧਾਨਭੂਤਾ, ਪਧਾਨਭਾਵਂ ਵਾ ਪਤ੍ਤਾਤਿ **ਪਧਾਨਭੂਤਾ। ਤੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹੀ**ਤਿ ਛਨ੍ਦਨਿਸ੍ਸਯੇਨ ਪਵਤ੍ਤਸਮਾਧਿਨਾ ਚੇਵ ''ਪਧਾਨਸਙ੍ਖਾਰੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਵੀਰਿਯੇਨ ਚ। **ਉਪੇਤ**ਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਂ। ਇਜ੍ਝਨਟ੍ਠੇਨ **ਇਦ੍ਧਿ,** ਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿਅਤ੍ਥੇਨ ਪਟਿਲਾਭਟ੍ਠੇਨ ਚਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਤਸ੍ਸਾ **ਇਦ੍ਧਿਯਾ ਪਾਦਂ** ਪਾਦਕਂ ਪਦਟ੍ਠਾਨਭੂਤਂ। ਅਥ ਵਾ ਇਜ੍ਝਨ੍ਤਿ ਤਾਯ ਇਦ੍ਧਾ ਵੁਦ੍ਧਾ ਉਕ੍ਕਂਸਗਤਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ **ਇਦ੍ਧਿ,** ਸਾਵ ਉਪਰਿਵਿਸੇਸਾਨਂ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਭਾਵਤੋ **ਪਾਦੋ**। ਤੇਨਾਹ "**ਇਦ੍ਧਿਭੂਤਂ ਵਾ ਪਾਦਨ੍ਤਿ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦ**"ਨ੍ਤਿ। **ਸੇਸੇਸੁਪੀ**ਤਿ ਵੀਰਿਯਿਦ੍ਧਿਪਾਦਾਦੀਸੁਪਿ। **ਅਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਸ੍ਸ। **ਅਤ੍ਥੋ ਦੀਪਿਤੋ**ਤਿ ਦੀਪਨਤ੍ਥਂ ਕਤਂ, ਤਸ੍ਮਾ **ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗਸਂਵਣ੍ਣਨਾਯਂ** (ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ਮਹਾਟੀ॰ ੨.੩੬੯) ਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਵਿਚਾਰੋ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ। ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਾਨਂ ਸਮਾਧਿਪਧਾਨਤ੍ਤਾ ਵੁਤ੍ਤਂ "**ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਪ੍ਪਹਾਨਂ ਕਥਿਤ**"ਨ੍ਤਿ। ਤੇਸਂ ਤੇਸਂ ਕੁਸਲਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਂ ਉਪ੍ਪਾਦਨਕਿਰਿਯਾਯ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਂ ਪਰਿਬ੍ਰੂਹਨਕਿਰਿਯਾਯ ਉਸ੍ਸਹਨਤੋ **ਉਸ੍ਸੋਲ੍ਹੀ,** ਥਾਮਪ੍ਪਤ੍ਤਾ ਪਰਕ੍ਕਮਧਾਤੁ। ਸਾ ਪਨ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਾਨਂ ਵਿਸੇਸਪਚ੍ਚਯਭੂਤਾ ਤੇ ਉਪਾਦਾਯ "**ਪਞ੍ਚਮੀ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਸਾ ਚ ਯਸ੍ਮਾ ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਾਭਾਵਨਾਸੁ ਤਤ੍ਥ ਚਆਦਿਮਜ੍ਝਪਰਿਯੋਸਾਨੇਸੁ ਸਾਧੇਤਬ੍ਬਂ ਵੀਰਿਯਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਆਹ "**ਉਸ੍ਸੋਲ੍ਹੀਤਿ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਵੀਰਿਯਂ ਦਸ੍ਸੇਤੀ**"ਤਿ। ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਿਯਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਾਸਾਧਨਂ ਪਹਾਤਬ੍ਬਧਮ੍ਮਵਿਭਾਗੇਨ ਭਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਆਹ "**ਪਞ੍ਚ ਚੇਤੋਖਿਲਪ੍ਪਹਾਨਾਨਿ ਪਞ੍ਚ ਵਿਨਿਬਨ੍ਧਪ੍ਪਹਾਨਾਨੀ**"ਤਿ। **ਭਬ੍ਬੋ**ਤਿ ਯੁਤ੍ਤੋ ਅਰਹਤਿ ਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿਯਾ। **ਞਾਣੇਨਾ**ਤਿ ਮਗ੍ਗਞਾਣੇਨ। **ਕਿਲੇਸਭੇਦਾਯਾ**ਤਿ ਕਿਲੇਸਾਨਂ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਦਨਾਯ। **ਖੇਮਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਅਨੁਪਦ੍ਦਵਸ੍ਸ।

ਸਮ੍ਭਾਵਨਤ੍ਥੇਤਿ (ਸਾਰਤ੍ਥ॰ ਟੀ॰ ੧.੧੧; ਅ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੩.੭.੭੧) ''ਅਪਿ ਨਾਮੇਵਂ ਸਿਯਾ''ਤਿ ਵਿਕਪ੍ਪਨਤ੍ਥੋ ਸਮ੍ਭਾਵਨਤ੍ਥੋ। ਏਵਂ ਹੀਤਿ ਏਵਂ ਏਕਮੇਵ ਸਙ੍ਖ੍ਯਂ ਅਵਤ੍ਵਾ ਅਪਰਾਯ ਸਙ੍ਖ੍ਯਾਯ ਸਦ੍ਧਿਂ ਵਚਨਂ ਲੋਕੇ ਸਿਲਿਟ੍ਠਵਚਨਂ ਹੋਤਿ ਯਥਾ ''ਦ੍ਵੇ ਵਾ ਤੀਣਿ ਵਾ ਉਦਕਫੁਸਿਤਾਨੀ''ਤਿ। **ਸਮ੍ਮਾ ਅਧਿਸਯਿਤਾਨੀ**ਤਿ ਪਾਦਾਦੀਹਿ ਅਤ੍ਤਨਾ ਨੇਸਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਉਪਘਾਤਂ ਅਕਰੋਨ੍ਤਿਯਾ ਬਹਿਵਾਤਾਦਿਪਰਿਸ੍ਸਯਪਰਿਹਰਣਤ੍ਥਂ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਉਪਰਿ ਸਯਿਤਾਨਿ। **ਉਤੁਂ ਗਾਹਾਪੇਨ੍ਤਿਯਾ**ਤਿ ਤੇਸਂ ਅਲ੍ਲਸਿਨੇਹਪਰਿਯਾਦਾਨਤ੍ਥਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਕਾਯੁਸ੍ਮਾਵਸੇਨ ਉਤੁਂ ਗਣ੍ਹਾਪੇਨ੍ਤਿਯਾ। ਤੇਨਾਹ "**ਉਸ੍ਮੀਕਤਾਨੀ**"ਤਿ। **ਸਮ੍ਮਾ ਪਰਿਭਾਵਿਤਾਨੀ**ਤਿ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਸਬ੍ਬਸੋ ਕੁਕ੍ਕੁਟਵਾਸਨਾਯ ਵਾਸਿਤਾਨਿ। ਤੇਨਾਹ "**ਕੁਕ੍ਕੁਟਗਨ੍ਧਂ ਗਾਹਾਪਿਤਾਨੀ**"ਤਿ। ਅਯਞ੍ਚ ਕੁਕ੍ਕੁਟਗਨ੍ਧਪਰਿਭਾਵਨਾ ਸਮ੍ਮਾਅਧਿਸਯਨਸਮ੍ਮਾਪਰਿਸੇਦਨਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿਯਾ "**ਅਨੁਨਿਪ੍ਫਾਦੀ**"ਤਿ (ਸਾਰਤ੍ਥ॰ ਟੀ॰ ੧.੧੧) ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ। ਤੇਹਿ ਪਨ ਸਦ੍ਧਿਂਯੇਵ ਇਜ੍ਝਨਤੋ ਵੁਤ੍ਤਂ "**ਤਿਵਿਧਕਿਰਿਯਾਕਰਣੇਨਾ**"ਤਿ। ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਨ ਏਵਂ ''ਅਹੋ ਵਤਿਮੇ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਇਚ੍ਛਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ, ਕਾਰਣਸ੍ਸ ਪਨ ਸਮ੍ਪਾਦਿਤਤ੍ਤਾ ਅਥ ਖੋ ਭਬ੍ਬਾਵ ਅਭਿਨਿਬ੍ਭਿਜ੍ਜਿਤੁਨ੍ਤਿ ਯੋਜਨਾ । ਕਸ੍ਮਾ ਭਬ੍ਬਾਤਿ ਆਹ "**ਤੇ ਹਿ ਯਸ੍ਮਾ ਤਾਯਾ**"ਤਿਆਦਿ। ਏਤ੍ਥ ਯਥਾ ਕਪਾਲਸ੍ਸ ਤਨੁਤਾ ਆਲੋਕਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤੋ ਪਞ੍ਞਾਯਮਾਨਸ੍ਸ ਕਾਰਣਂ, ਤਥਾ ਕਪਾਲਸ੍ਸ ਤਨੁਤਾਯ ਨਖਸਿਖਾਮੁਖਤੁਣ੍ਡਕਾਨਂ ਖਰਤਾਯ ਚ ਅਲ੍ਲਸਿਨੇਹਸ੍ਸ ਪਰਿਯਾਦਾਨਂ ਕਾਰਣਵਚਨਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ, **ਤਸ੍ਮਾ**ਤਿ ਆਲੋਕਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤੋ ਪਞ੍ਞਾਯਮਾਨਤੋ, ਸਯਞ੍ਚ ਪਰਿਪਾਕਗਤਤ੍ਤਾ।

ਓਪਮ੍ਮਸਮ੍ਪਟਿਪਾਦਨਨ੍ਤਿ ਓਪਮ੍ਮਤ੍ਥਸ੍ਸ ਉਪਮੇਯ੍ਯੇਨ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਪਟਿਪਾਦਨਂ। **ਅਤ੍ਥੇਨਾ**ਤਿ ਉਪਮੇਯ੍ਯਤ੍ਥੇਨ। ਯਥਾ ਕੁਕ੍ਕੁਟਿਯਾ ਅਣ੍ਡੇਸੁ ਤਿਵਿਧਕਿਰਿਯਾਯ ਕਰਣਂ ਕੁਕ੍ਕੁਟਚ੍ਛਾਪਕਾਨਂ ਅਣ੍ਡਕੋਸਤੋ ਨਿਕ੍ਖਮਨਸ੍ਸ ਮੂਲਕਾਰਣਂ, ਏਵਂ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਉਸ੍ਸੋਲ੍ਹੀਪਨ੍ਨਰਸਾਨਿ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਅਵਿਜ੍ਜਣ੍ਡਕੋਸਤੋ ਨਿਕ੍ਖਮਨਸ੍ਸ ਮੂਲਕਾਰਣਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਤਸ੍ਸਾ ਕੁਕ੍ਕੁਟਿਯਾ...ਪੇ॰...**

ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਭਾਵੋ”ਤਿ। ਪਟਿਚ੍ਛਾਦਨਸਾਮਞ੍ਞੇਨ ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਅਣ੍ਡਕੋਸਸਦਿਸਤਾਯ ਬਲਵਵਿਪਸ੍ਸਨਾਵਸੇਨ ਅਵਿਜ੍ਜਣ੍ਡਕੋਸਸ੍ਸ ਤਨੁਭਾਵੋ, ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਸ੍ਸ ਪਰਿਣਾਮਕਾਲੇ ਵੁਟ੍ਠਾਨਗਾਮਿਨਿਭਾਵਾਪਤ੍ਤਿ, ਤਦਾ ਚ ਸਾ ਮਗ੍ਗਞਾਣਗਬ੍ਭੰ ਧਾਰੇਨ੍ਤੀ ਵਿਯ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ “**ਗਬ੍ਭਗ੍ਗਹਣਕਾਲੋ**”ਤਿ। **ਅਭਿਞ੍ਞਾਪਕ੍ਖੇ**ਤਿ ਲੋਕਿਯਾਭਿਞ੍ਞਾਪਕ੍ਖੇ। ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾਭਿਞ੍ਞਾ ਹਿ ਅਵਿਜ੍ਜਣ੍ਡਕੋਸੰ ਪਦਾਲਿਕਾਤਿ। **ਗਾਥਾਯ ਅਵਿਜ੍ਜਣ੍ਡਕੋਸੰ ਪਹਰਤੀ**ਤਿ ਦੇਸਨਾਵਿਲਾਸੇਨ ਵਿਨੇਯ੍ਯਜਸਨ੍ਤਾਨਗਤੰ ਅਵਿਜ੍ਜਣ੍ਡਕੋਸੰ ਘਟ੍ਟੇਤਿ, ਯਥਾਠਾਨੇ ਠਾਤੁੰ ਨ ਦੇਤਿ।

ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਨਪ੍ਪਹਾਨਨ੍ਤਿ ਤਦਙ੍ਗਪ੍ਪਹਾਨਪੁਬ੍ਬਕੰ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਪ੍ਪਹਾਨੰ। ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਿਯਾ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਾ ਪਾਲ਼ਿਯੰ ਗਹਿਤਾਤਿ “**ਇਦ੍ਧਿਪਾਦੇਹਿ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਪ੍ਪਹਾਨ**”ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ‘‘ਉਸ੍ਸੋਲ਼੍ਹਿਪਨ੍ਨਰਸਙ੍ਗਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਭਬ੍ਬੋ ਅਭਿਨਿਬ੍ਬਿਦਾਯਾ’’ਤਿਆਦਿਵਚਨਤੋ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੮੯) ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਿਦ੍ਧਿਪਾਦਾ ਪਨ ਸਮ੍ਬੋਧਗ੍ਗਹਣੇਨੇਵ ਗਹਿਤਾ। **ਮਗ੍ਗੇ ਆਗਤੇ**ਤਿ ਉਸ੍ਸੋਲ਼੍ਹੀਪਨ੍ਨਰਸਙ੍ਗਸਮਨ੍ਨਾਗਤਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਵਿਪਸ੍ਸਨੰ ਉਸ੍ਸੁਕ੍ਕਾਪਯਤੋ ਮਗ੍ਗੇ ਆਗਤੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇ, ਪਾਲ਼ਿਯੰ ਵਾ ਅਭਿਨਿਬ੍ਭਿਦਾਸਮ੍ਬੋਧਗ੍ਗਹਣੇਹਿ **ਮਗ੍ਗੇ ਆਗਤੇ। ਫਲੇ ਆਗਤੇ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸ ਪਨ ਪਾਲ਼ਿਯੰ ਅਨਾਗਤਤ੍ਤਾ ਨਿਸ੍ਸਰਣਪ੍ਪਹਾਨੰ ਨ ਗਹਿਤੰ। ਸੇਸੰ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਮੇਵ।

ਚੇਤੋਖਿਲਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾਯ ਲੀਨਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨਾ ਸਮਤ੍ਤਾ।

੭. ਵਨਪਤ੍ਥਪਰਿਯਾਯਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੯੦. ਵਨੀਯਤਿ ਵਿਵੇਕਕਾਮੇਹਿ ਭਜੀਯਤਿ, ਵਨੁਤੇ ਵਾ ਤੇ ਅਤ੍ਤਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਵਸਨਤ੍ਥਾਯ ਯਾਚਨ੍ਤੋ ਵਿਯ ਹੋਤੀਤਿ ਵਨੰ, ਪਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵਿਵੇਕਕਾਮਾ ਯਥਾਧਿਪ੍ਪੇਤਵਿਸੇਸਾਧਿਗਮੇਨਾਤਿ ਪਤ੍ਥੰ, ਵਨੇਸੁ ਪਤ੍ਥੰ ਗਹਨਟ੍ਠਾਨੇ ਸੇਨਾਸਨੰ **ਵਨਪਤ੍ਥੰ**। ਪਰਿਯਾਯਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਫਲੰ ਪਰਿਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਵਤ੍ਤਤੀਤਿ **ਪਰਿਯਾਯੋ**, ਕਾਰਣਨ੍ਤਿ ਆਹ “**ਵਨਪਤ੍ਥਪਰਿਯਾਯਨ੍ਤਿ ਵਨਪਤ੍ਥਕਾਰਣ**”ਨ੍ਤਿ। ਵਨਪਤ੍ਥਞ੍ਹਿ ਤੰ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯ ਵਿਹਰਤੋ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਕਾਰਣੰ। ਤੇਨਾਹ ‘‘ਵਨਪਤ੍ਥੰ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯ ਵਿਹਰਤੀ’’ਤਿ। ਪਰਿਯਾਯਤਿ ਦੇਸੇਤਬ੍ਬਮਤ੍ਥੰ ਪਤਿਟ੍ਠਪੇਤੀਤਿ **ਪਰਿਯਾਯੋ**, ਦੇਸਨਾ। ਵਨਪਤ੍ਥੰ ਆਰਬ੍ਭ ਪਵਤ੍ਤਾ ਦੇਸਨਾ **ਵਨਪਤ੍ਥਦੇਸਨਾ**, ਤੰ, ਉਭਯਤ੍ਥਾਪਿ ਵਨਪਤ੍ਥਗ੍ਗਹਣੰ ਲਕ੍ਖਣਮਤ੍ਤੰ ਗਾਮਾਦੀਨਮ੍ਪੇਤ੍ਥ ਕਾਰਣਭਾਵਸ੍ਸ, ਦੇਸਨਾਯ ਵਿਸਯਭਾਵਸ੍ਸ ਚ ਲਬ੍ਭਮਾਨਤ੍ਤਾ।

੧੯੧. **ਨਿਸ੍ਸਾਯਾ**ਤਿ ਅਪਸ੍ਸਾਯ, ਵਿਵੇਕਵਾਸਸ੍ਸ ਅਪਸ੍ਸਯੰ ਕਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਨ ਉਪਟ੍ਠਾਤੀ**ਤਿਆਦੀਹਿ ਤਸ੍ਮਿੰ ਵਨਪਤ੍ਥੇ ਸੇਨਾਸਨਸਪ੍ਪਾਯਾਭਾਵੰ, ਉਤੁਪੁਗ੍ਗਲਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨਸਪ੍ਪਾਯਾਭਾਵਮ੍ਪਿ ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਜੀਵਿਤਸਮ੍ਭਾਰਾ**ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੩.੯.੬) ਜੀਵਿਤਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਸਮ੍ਭਾਰਾ ਪਚ੍ਚਯਾ। **ਸਮੁਦਾਨੇਤਬ੍ਬਾ**ਤਿ ਸਮ੍ਮਾ ਞਾਯੇਨ ਅਨਵਜ੍ਜਉਞ੍ਛਾਚਰਿਯਾਦਿਨਾ ਉਦ੍ਧੰ ਉਦ੍ਧੰ ਆਨੇਤਬ੍ਬਾ ਪਾਪੁਣਿਤਬ੍ਬਾ। ਤੇ ਪਨ ਤਥਾ ਸਮੁਦਾਨਿਤਾ ਸਮਾਹਟਾ ਨਾਮ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਆਹ “**ਸਮਾਹਰਿਤਬ੍ਬਾ**”ਤਿ। **ਦੁਕ੍ਖੇਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਸੁਲਭੁਪ੍ਪਾਦਾ ਨ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਏਤੇਨ ਭੋਜਨਸਪ੍ਪਾਯਾਦਿਅਭਾਵੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਰਤ੍ਤਿਭਾਗੰ ਵਾ ਦਿਵਸਭਾਗੰ** ਵਾਤਿ ਭੁਮ੍ਮਤ੍ਥੇ ਉਪਯੋਗਵਚਨਨ੍ਤਿ ਆਹ “**ਰਤ੍ਤਿਕੋਟ੍ਠਾਸੇ ਵਾ ਦਿਵਸਕੋਟ੍ਠਾਸੇ ਵਾ**”ਤਿ। **ਰਤ੍ਤਿੰਯੇਵ ਪਕ੍ਕਮਿਤਬ੍ਬੰ** ਸਮਣਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਤਤ੍ਥ ਅਨਿਪ੍ਫਜ੍ਜਨਤੋ।

੧੯੨-੩. **ਸਙ੍ਖਾਪੀ**ਤਿ ‘‘ਯਦਤ੍ਥਮਹੰ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ, ਨ ਮੇਤੰ ਇਧ ਨਿਪ੍ਫਜ੍ਜਤਿ, ਚੀਵਰਾਦਿ ਪਨ ਸਮੁਦਾਗਚ੍ਛਤਿ, ਨਾਹੰ ਤਦਤ੍ਥੰ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ, ਕਿੰ ਮੇ ਇਧ ਵਾਸੇਨਾ’’ਤਿ ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਯਪਿ। ਅਨਨ੍ਤਰਵਾਰੇ **ਸਙ੍ਖਾਪੀ**ਤਿ ‘‘ਯਦਤ੍ਥਮਹੰ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ, ਤੰ ਮੇ ਇਧ ਨਿਪ੍ਫਜ੍ਜਤਿ, ਚੀਵਰਾਦਿ ਪਨ ਨ ਸਮੁਦਾਗਚ੍ਛਤਿ, ਨਾਹੰ ਤਦਤ੍ਥੰ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ’’ਤਿ ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਯਪੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨਾਹ “**ਸਮਣਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਨਿਪ੍ਫਜ੍ਜਨਭਾਵੰ ਜਾਨਿਤ੍ਵਾ**”ਤਿ।

੧੯੫-੭. ਸੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਨਾਪੁਚ੍ਛਾ ਪਕ੍ਕਮਿਤਬ੍ਬਂ, ਨਾਨੁਬਨ੍ਧਿਤਬ੍ਬੋਤਿ ''ਸੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ''ਤਿ ਪਦਸ੍ਸ ''ਨਾਨੁਬਨ੍ਧਿਤਬ੍ਬੋ''ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਯਸ੍ਸ ਯੇਨ ਹਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ, ਦੂਰਟ੍ਠੇਨਪਿ ਸੋ ਭਵਤਿ। **ਤਂ ਪੁਗ੍ਗਲ**ਨ੍ਤਿ ''ਸੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ''ਤਿ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਵਚਨਂ ਉਪਯੋਗਵਸੇਨ ਪਰਿਣਾਮੇਤ੍ਵਾ ਤਂ ਪੁਗ੍ਗਲਂ ਅਨਾਪੁਚ੍ਛਾ ਪਕ੍ਕਮਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਤ੍ਥਵਸੇਨ ਹਿ ਵਿਭਤ੍ਤਿਵਿਪਰਿਣਾਮੋਤਿ। **ਤਂ ਆਪੁਚ੍ਛਾ ਪਕ੍ਕਮਿਤਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਆਪੁਚ੍ਛਾ ਪਕ੍ਕਮਿਤਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਚ ਕਤਞ੍ਞੁਤਕਤਵੇਦਿਤਾਯ ਨਿਯੋਜਨਂ।

੧੯੮. ਏਵਰੂਪੋਤਿ ਯਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਗੁਣੇਹਿ ਵੁਦ੍ਧਿਯੇਵ ਪਾਟਿਕਙ੍ਖਾ, ਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਚ ਨ ਪਰਿਸ੍ਸਮੋ, ਏਵਰੂਪੋ ਦਣ੍ਡਕਮ੍ਮਾਦੀਹਿ ਨਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ ਚੇਪਿ, ਨ ਪਰਿਚ੍ਚਜਿਤਬ੍ਬੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ **"ਸਚੇਪੀ"**ਤਿਆਦਿਨਾ।

ਵਨਪਤ੍ਥਪਰਿਯਾਯਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾਯ ਲੀਨਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨਾ ਸਮਤ੍ਤਾ।

੮. ਮਧੁਪਿਣ੍ਡਿਕਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੯੯. ਜਾਤਿਵਨਨ੍ਤਿ ਸਯਂਜਾਤਂ ਵਨਂ। ਤੇਨਾਹ **"ਅਰੋਪਿਮ"**ਨ੍ਤਿ। **ਪਟਿਸਲ੍ਲਾਨਤ੍ਥਾਯਾ**ਤਿ ਏਕੀਭਾਵਤ੍ਥਾਯ, ਪੁਥੁਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣਤੋ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਟਿਨਿਵਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਸਨ੍ਤੇ ਨਿਬ੍ਬਾਨੇ ਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਅਲ੍ਲੀਯਾਪਨਤ੍ਥਂ। ਦਣ੍ਡੋ ਪਾਣਿਮ੍ਹਿ ਅਸ੍ਸਾਤਿ **ਦਣ੍ਡਪਾਣਿ**। ਯਥਾ ਸੋ ''ਦਣ੍ਡਪਾਣੀ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਅਯਞ੍ਹੀ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਦਣ੍ਡਵਿਤ੍ਤਤਾਯਾ**ਤਿ ਦਣ੍ਡੇ ਸੋਣ੍ਡਤਾਯ। ਸੋ ਹਿ ਦਣ੍ਡਪਸੁਤੋ ਦਣ੍ਡਸਿਪ੍ਪੇ ਚ ਸੁਕੁਸਲੋ ਤਤ੍ਥ ਪਾਕਟੋ ਪਞ੍ਞਾਤੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਦਣ੍ਡਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾਵ ਵਿਚਰਤਿ। **ਜਙ੍ਘਾਕਿਲਮਥਵਿਨੋਦਨਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਰਾਜਸਭਾਯ ਚਿਰਨਿਸਜ੍ਜਾਯ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਜਙ੍ਘਾਪਰਿਸ੍ਸਮਸ੍ਸ ਅਪਨਯਨਤ੍ਥਂ। **ਅਧਿਚ੍ਚਨਿਕ੍ਖਮਨੋ**ਤਿ ਯਾਦਿਚ੍ਛਕਨਿਕ੍ਖਮਨੋ, ਨ ਅਭਿਣ੍ਹਨਿਕ੍ਖਮਨੋ। **ਓਲੁਬ੍ਭਾ**ਤਿ ਸਨ੍ਨਿਰੁਮ੍ਭਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤੋ। ਯਥਾ ਸੋ ''ਓਲੁਬ੍ਭਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਗੋਪਾਲਕਦਾਰਕੋ ਵਿਯਾ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

੨੦੦. ਵਦਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਵਾਦੋ**, ਦਿਟ੍ਠੀਤਿ ਆਹ **"ਕਿਂ ਵਾਦੀਤਿ, ਕਿਂ ਦਿਟ੍ਠਿਕੋ"**ਤਿ? **ਕਿਮਕ੍ਖਾਯੀ**ਤਿ ਕਿਮਾਚਿਕ੍ਖਕੋ, ਕੀਦਿਸਧਮ੍ਮਕਥੋ? **ਅਚਿਤ੍ਤੀਕਾਰੇਨਾ**ਤਿ ਅਨਾਦਰੇਨ। ਤਥਾਪੁਚ੍ਛਨੇ ਕਾਰਣਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਕਸ੍ਮਾ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਨਸ੍ਸਤੇਤ**ਨ੍ਤਿ ਨਸ੍ਸਤੁ ਏਤਂ ਕੁਲਂ।

ਅਤ੍ਥਂ ਨ ਜਾਨਾਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥਂ ਚੇ ਏਕਦੇਸੇਨ ਜਾਨੇਯ੍ਯ, ਤਂ ਮਿਚ੍ਛਾ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਪਟਿਪ੍ਫਰਿਤ੍ਵਾਪਿ ਤਿਟ੍ਠੇਯ੍ਯ। ਤਸ੍ਸ ਦੀਘਰਤ੍ਤਂ ਅਹਿਤਾਯ ਦੁਕ੍ਖਾਯਾਤਿ ਤਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਾਜਾਨਨਂ ਭਗਵਤਾ ਇਚ੍ਛਿਤਂ। **ਵਿਗ੍ਗਾਹਿਕਕਥ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਗ੍ਗਹਕਥਂ, ਸਾਰਮ੍ਭਕਥਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਨਨੁ ਭਗਵਤਾ ਸਦ੍ਧਿਂ ਲੋਕੇ ਪੁਥੂ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਨਾਨਾਵਾਦਾ ਸਨ੍ਤੀਤਿ ਚੋਦਨਂ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ **"ਤਥਾਗਤੋ ਹੀ"**ਤਿਆਦਿ। **ਨ ਵਿਵਦਤਿ** ਵਿਵਾਦਹੇਤੁਕਾਨਂ ਕਾਮਦਿਟ੍ਠਿਜ੍ਝੋਸਾਨਾਨਂ ਮਗ੍ਗੇਨੇਵ ਸਮੁਗ੍ਘਾਤਿਤਤ੍ਤਾ, ਤਦਭਾਵਤੋ ਪਨ **ਲੋਕੋ ਤਥਾਗਤੇਨ ਵਿਵਦਤਿ**। ਧਮ੍ਮਵਾਦੀ ਯਥਾਭੂਤਵਾਦੀ ਧਮ੍ਮਵਾਦੀਹਿ ਨ ਵਿਵਦਤਿ ਤੇਸਂ ਵਿਵਦਿਤੁਕਾਮਤਾਯ ਏਵ ਅਭਾਵਤੋ, ਅਧਮ੍ਮਵਾਦੀ ਪਨ ਤਿਣਾਯਪਿ ਨਮਞ੍ਞਮਾਨੋ ਤੇਹਿ ਕਿਞ੍ਚਿ ਵਿਵਦਤਿ। ਤੇਨਾਹ **"ਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮਵਾਦੀ ਕੇਨਚਿ ਲੋਕਸ੍ਮਿਂ ਵਿਵਦਤੀ"**ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੩.੯੪)। ਅਧਮ੍ਮਵਾਦੀ ਪਨ ਅਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਵਿਵਾਦਹੇਤੁਕਤ੍ਤਾ ਵਿਵਦਤੇਵ। ਤਥਾ ਚਾਹ **"ਅਧਮ੍ਮਵਾਦੀਵ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਵਿਵਦਤੀ"**ਤਿ।

ਯਥਾ ਚ ਪਨਾਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਯਥਾ**-ਸਦ੍ਦੋ ''ਯਥਾ ਚ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦੋ ਹੋਤਿ, ਤਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਅਂ॰ ਨਿ॰ ੩.੧੨੨) ਵਿਯ ਕਾਰਣਤ੍ਥੋਤਿ ਆਹ **"ਯੇਨ ਕਾਰਣੇਨਾ"**ਤਿ। ਕਾਰਣਾਕਾਰੋ ਵਾ ਇਧ ਯਥਾ-ਸਦ੍ਦੇਨ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਸੋ ਪਨ ਅਤ੍ਥਤੋ ਕਾਰਣਮੇਵਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਯੇਨ ਕਾਰਣੇਨਾ"**ਤਿ। ''ਇਦਂ ਕਥਂ ਇਦਂ ਕਥਂ''ਤਿ ਪਵਤ੍ਤਨਤੋ ਕਥਂਕਥਾ, ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ। ਸਾ ਯਸ੍ਸ ਨਤ੍ਥਿ, ਸੋ ਅਕਥਂਕਥੀ, ਤਂ **ਅਕਥਂਕਥਿਂ**। ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਂ ਭਗਵਤਾ ਅਨਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗੇਨੇਵ ਛਿਨ੍ਨਂ, ਹਤ੍ਥਪਾਦਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਂ ਅਗ੍ਗਮਗ੍ਗੇਨ ਆਵੇਣਿਕਧਮ੍ਮਾਧਿਗਮਤੋ। ਅਪਰਾਪਰਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਕਭਵੋ **"ਭਵਾਭਵੋ"**ਤਿ ਇਧਾਧਿਪ੍ਪੇਤੋਤਿ ਆਹ **"ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਬ੍ਭਵੇ"**ਤਿ।

ਸਂਵਰਾਸਂਵਰੋ ਫਲਾਫਲਂ ਵਿਯ ਖੁਦ੍ਦਕਮਹਨ੍ਤੋ ਭਵੋ **“ਭਵਾਭਵੋ”**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋਤਿ ਆਹ **“ਹੀਨਪਣੀਤੋ ਵਾ ਭਵੋ”**ਤਿ। ਭਵੋ ਵੁਡ੍ਢਿਪ੍ਪਤ੍ਤੋ **“ਅਭਵੋ”**ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਯਥਾ ‘‘ਅਸੇਕ੍ਖਾ ਧਮ੍ਮਾ’’ਤਿ (ਧ॰ ਸ॰ ੧੧.ਤਿਕਮਾਤਿਕਾ)। **ਕਿਲੇਸਸਵ੍ਵਾ**ਤਿ ਕਾਮਸਵ੍ਵਾਦਿਕੇ ਵਦਤਿ। ਕਿਲੇਸਾ ਏਵ ਵਾ ਸਵ੍ਵਾਨਾਮੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾ ‘‘ਸਵ੍ਵਾ ਪਹਾਯ ਅਮਤਂ ਏਵ ਪਾਪੁਣਾਤੀ’’ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ। **ਅਤ੍ਤਨੋ ਖੀਣਾਸਵਭਾਵਂ ਦੀਪੇਤੀ**ਤਿ ਇਮਿਨਾਵ ਪਰੇਸਞ੍ਚ ਤਥਤ੍ਤਾਯ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਤੀਤਿ ਅਯਮ੍ਪਿ ਅਤ੍ਥੋ ਵਿਭਾਵਿਤੋਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। **ਨੀਹਰਿਤ੍ਵਾ ਕੀਲ਼ਾਪੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਨੀਹਰਿਤ੍ਵਾ ਚੇਵ ਕੀਲ਼ਾਪੇਤ੍ਵਾ ਚ, ਨੀਹਰਣਵਸੇਨ ਵਾ ਕੀਲ਼ਾਪੇਤ੍ਵਾ। **ਤਿਵਿਸਾਖ**ਨ੍ਤਿ ਤਿਭਙ੍ਗਭਾਕੁਟਿ ਵਿਯ ਨਲਾਟੇ ਜਾਤਤ੍ਤਾ **ਨਲਾਟਿਕਂ**।

੨੦੧. **ਕਿਨ੍ਤਿ ਨੁ ਖੋ**ਤਿ ਕਿਂ ਕਾਰਣੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਨੁਸਨ੍ਧਿਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾਨੁਸਨ੍ਧਿਂ ਉਟ੍ਠਪੇਤ੍ਵਾ। **ਯਤੋਨਿਦਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਯਂਨਿਦਾਨਂ, ਯਂਕਾਰਣਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਪੁਰਿਮਪਦੇ ਹਿ ਵਿਭਤ੍ਤਿ ਅਲੋਪਂ ਕਤ੍ਵਾ ਨਿਦ੍ਦੇਸੋ, ਛਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਬਾਹਿਰਾਯਤਨਾਦਿਨਿਦਾਨਨ੍ਤਿ ਅਯਮੇਵ ਅਤ੍ਥੋ। ਸਙ੍ਖਾਯਨ੍ਤਿ ਸਙ੍ਖਾਭਾਵੇਨ ਞਾਯਨ੍ਤੀਤਿ **ਸਙ੍ਖਾ**ਤਿ ਆਹ **“ਸਙ੍ਖਾਤਿ ਕੋਟ੍ਠਾਸਾ”**ਤਿ। ਕਾਮਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਮਾਨੋਪਿ ਪਪਞ੍ਚੋ, ਅਭਿਨਨ੍ਦਨਸਭਾਵੋ ਏਵ ਪਨ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ **“ਤਣ੍ਹਾਮਾਨਦਿਟ੍ਠਿਪਪਞ੍ਚਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ”**ਤਿ ਆਹ। ਤਥਾ ਹਿ ਵਕ੍ਖਤਿ ‘‘ਅਭਿਨਨ੍ਦਿਤਬ੍ਬ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿ। **ਸਮੁਦਾਚਰਨ੍ତੀ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਸੋ ਉਦ੍ਧਂ ਉਦ੍ਧਂ ਪਰਿਯਾਦਾਯ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਮਰਿਯਾਦਤ੍ਥੋ ਹਿ ਅਯਮਾਕਾਰੋ, ਤੇਨ ਚ ਯੋਗੇਨ **ਪੁਰਿਸ**ਨ੍ਤਿ ਉਪਯੋਗਵਚਨਂ ਯਥਾ ‘‘ਤਥਾਗਤਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਰਹਨ੍ਤਂ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਂ ਦ੍ਵੇ ਵਿਤਕ੍ਕਾ ਸਮੁਦਾਚਰਨ੍ਤੀ’’ਤਿ (ਇਤਿਵੁ॰ ੩੮)। ਤਣ੍ਹਾਦਯੋ ਚ ਯਥਾਸਕਂ ਪਵਤ੍ਤਿਆਕਾਰਂ ਅਵਿਲਙ੍ਘਨ੍ਤਿਯੋ ਆਸੇਵਨਵਸੇਨ ਉਪਰੂਪਰਿ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਤਾ ‘‘ਪਪਞ੍ਚਸਙ੍ਖਾ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ।

ਕਾਰਣੇਤਿ ਪਵਤ੍ਤਿਪਚ੍ਚਯੇ। **ਏਕਾਯਤਨਮ੍ਪਿ ...ਪੇ॰... ਨਤ੍ਥੀ**ਤਿ ਚਕ੍ਖਾਯਤਨਾਦਿ ਏਕਮ੍ਪਿ ਆਯਤਨਂ ਅਭਿਨਨ੍ਦਿਤਬ੍ਬਂ ਅਭਿਵਦਿਤਬ੍ਬਂ ਅਜ੍ਝੋਸਿਤਬ੍ਬਞ੍ਚ ਨਤ੍ਥਿ ਚੇ, ਨਨੁ ਨਤ੍ਥਿ ਏਵ, ਕਸ੍ਮਾ ‘‘ਨਤ੍ਥਿ ਚੇ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ? ਸਚ੍ਚਂ ਨਤ੍ਥਿ, ਅਪ੍ਪਹੀਨਾਭਿਨਨ੍ਦਨਾਭਿਵਦਨਅਜ੍ਝੋਸਾਨਾਨਂ ਪਨ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾਨਂ ਅਭਿਨਨ੍ਦਿਤਬ੍ਬਾਦਿਪ੍ਪਕਾਰਾਨਿ ਆਯਤਨਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਤੇਸਂ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਵਤ੍ਤੁ, ਪਹੀਨਾਭਿਨਨ੍ਦਨਾਦੀਨਂ ਪਨ ਸਬ੍ਬਥਾ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ‘‘ਨਤ੍ਥਿ ਚੇ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਅਹਂ ਮਮਨ੍ਤਿ ਅਭਿਨਨ੍ਦਿਤਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਦਿਟ੍ਠਾਭਿਨਨ੍ਦਨਾਯ ‘‘ਅਹ’’ਨ੍ਤਿ ਤਣ੍ਹਾਭਿਨਨ੍ਦਨਾਯ ‘‘ਮਮ’’ਨ੍ਤਿ ਰੋਚੇਤਬ੍ਬਂ। **ਅਭਿਵਦਿਤਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਅਭਿਨਿਵਿਸਨਸਮੁਟ੍ਠਾਪਨਵਸੇਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ। ਤੇਨਾਹ **“ਅਹਂ ਮਮਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬ”**ਨ੍ਤਿ। **ਅਜ੍ਝੋਸਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਦਿਟ੍ਠਿ ਤਣ੍ਹਾ ਵਤ੍ਥੁਂ ਅਨੁਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਗਾਹਦ੍ਵਯਂ ਅਨਞ੍ਞਸਾਧਾਰਣਂ ਵਿਯ ਕਤ੍ਵਾ। ਤੇਨਾਹ **“ਗਿਲਿਤ੍ਵਾ ਪਰਿਨਿਟ੍ਠਪੇਤ੍ਵਾ”**ਤਿ। **ਏਤੇਨਾ**ਤਿ ‘‘ਏਤ੍ਥ ਚੇ ਨਤ੍ਥੀ’’ਤਿਆਦਿਵਚਨੇਨ। **ਏਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਆਯਤਨੇਸੁ। ਤਣ੍ਹਾਦੀਨਂ ਅਵਤ੍ਥੁਭਾਵਦਸ੍ਸਨਮੁਖੇਨ **ਤਣ੍ਹਾਦੀਨਂਯੇਵ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਂ** ਕਿਲੇਸਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਕਥਿਤਨ੍ਤਿ। ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ **“ਏਸੇਵਨ੍ਤੋ”**ਤਿਆਦਿ, ਅਯਮੇਵ ਅਭਿਨਨ੍ਦਨਾਦੀਨਂ ਨਤ੍ਥਿਭਾਵਕਰੋ ਮਗ੍ਗੋ, ਤਪ੍ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਭੂਤਂ ਫਲਂ, ਤਂਨਿਸ੍ਸਰਣਂ ਵਾ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਰਾਗਾਨੁਸਯਾਦੀਨਂ ਅਨ੍ਤੋ ਅਵਸਾਨਂ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨਾਹ **“ਅਯਂ ...ਪੇ॰... ਅਨ੍ਤੋ”**ਤਿ। **ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਾ**ਤਿ ‘‘ਏਸੇਵਨ੍ਤੋ ਪਟਿਘਾਨੁਸਯਾਨਂ’’ਤਿਆਦੀਸੁ ਸਬ੍ਬਪਦੇਸੁ।

ਆਦਿਯਤੀਤਿ ਪਹਾਰਦਾਨਾਦਿਵਸੇਨ ਗਯ੍ਹਤਿ। **ਮਤ੍ਥਕਪ੍ਪਤ੍ਤਂ ਕਲਹ**ਨ੍ਤਿ ਭਣ੍ਡਨਾਦਿਮਤ੍ਤੇ ਅਟ੍ਠਤ੍ਵਾ ਮੁਖਸਤ੍ਤੀਹਿ ਵਿਤੁਦਨਾਦਿਵਸੇਨ ਮਤ੍ਥਕਪ੍ਪਤ੍ਤਂ ਕਲਹਂ। ਯਾਯ ਕਰੋਤੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਸੇਸਪਦੇਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਵਿਰੁਦ੍ਧਗ੍ਗਾਹਵਸੇਨ **ਨਾਨਾਗਾਹਮਤ੍ਤਂ**, ਤਥਾ ਵਿਰੁਦ੍ਧਵਾਦਵਸੇਨ **ਨਾਨਾਵਾਦਮਤ੍ਤਂ। ਏਵਂ ਪਵਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਗਰੁਕਾਤਬ੍ਬੇਸੁਪਿ ਗਾਰਵਂ ਅਕਤ੍ਵਾ ‘‘ਤੁਵਂ ਤੁਵ’’ਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਪਵਤ੍ਤਂ ਸਾਰਮ੍ਭਕਥਂ, ਯਾਯ ਚੇਤਨਾਯ ਯਂ ਕਰੋਤਿ, ਸਾ ਤੁਵਂ ਤੁਵਂ। **ਨਿਸ੍ਸਾਯਾ**ਤਿ ਪਟਿਚ੍ਚ, ਨਿਸ੍ਸਯਾਦਿਪਚ੍ਚਯੇ ਕਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਕਿਲੇਸਾਨਂ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਨਿਮਿਤ੍ਤਤਾ ਤਾਵ ਆਯਤਨਾਨਂ ਹੋਤੁ ਤਬ੍ਭਾਵੇ ਭਾਵਤੋ, ਨਿਰੋਧਨਿਮਿਤ੍ਤਤਾ ਪਨ ਕਥਂ। ਨ ਹੇਤ੍ਥ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮਾਨਂ ਸਙ੍ਗਹੋ ਲੋਕਿਯਾਨਂਯੇਵ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਤਾਤਿ ਚੋਦਨਂ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ **“ਨਿਰੁਜ੍ਝਮਾਨਾਪੀ”**ਤਿਆਦਿ। ਨਾਮਮਤ੍ਤੇਨ ਨਿਮਿਤ੍ਤਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **“ਯਤ੍ਥੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾ, ਤਤ੍ਥੇਵ ਨਿਰੁਦ੍ਧਾ ਹੋਨ੍ਤੀ”**ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਤਮਤ੍ਥਂ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਰੇਨ ਸਾਧੇਨ੍ਤੋ **“ਸ੍ਵਾਯਮਤ੍ਥੋ”**ਤਿਆਦਿਮਾਹ।

ਤਤ੍ਥ **ਸਮੁਦਯਸਚ੍ਚਪਞ੍ਹੇਨਾ**ਤਿ ਮਹਾਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨੇ ਸਮੁਦਯਸਚ੍ਚਨਿਦ੍ਦੇਸੇਨ। ਸੋ ਹਿ “**ਕਤ੍ਥ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਾ**”ਤਿਆਦਿਨਾ ਪੁਚ੍ਛਾਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਪਞ੍ਹੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਨਨੁ ਤਤ੍ਥ ਤਣ੍ਹਾਯ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਨਿਰੋਧਾ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਨ ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸਾਨਨ੍ਤਿ ਈਦਿਸੀ ਚੋਦਨਾ ਅਨਵਕਾਸਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ “**ਯਥੇਵ ਚਾ**”ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਲਦ੍ਧਵੋਹਾਰੇ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਰਾਗਾਦੀਨਂ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਨਿਮਿਤ੍ਤਤਾਯ ਅਨ੍ਤੋਤਿ ਸਮਞ੍ਞਾ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਏਤੇਨੇਵ ਅਭਿਨਨ੍ਦਨਾਦੀਨਂ ਅਭਾਵੋਤਿ ਚ ਇਦਂ ਸਂਵਣ੍ਣਿਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਕਥਂ ਪਨ ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਖਤਵਿਨਿਸ੍ਸਟੇ ਨਿਬ੍ਬਾਨੇ ਅਕੁਸਲਧਮ੍ਮਾਨਂ ਨਿਰੋਧਸਮ੍ਭਵੋਤਿ ਆਹ “**ਯਞ੍ਚ ਯਤ੍ਥ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਂ ਤਤ੍ਥ ਨਿਰੁਦ੍ਧਂ ਨਾਮ ਹੋਤੀ**”ਤਿ। ਯ੍ਵਾਯਂ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯਂ ਨਿਰੋਧਵੋਹਾਰੋ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਸ੍ਵਾਯਮਤ੍ਥੋ ਨਿਰੋਧਪਞ੍ਹੇਨ ਦੀਪੇਤਬ੍ਬੋ। ਨ ਹਿ ਤਤ੍ਥ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਨਿਰੁਦ੍ਧਾ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਾ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਅਥ ਖੋ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਾ ਏਵਾਤਿ।

੨੦੩. **ਏਵਂਸਮ੍ਪਦ**ਨ੍ਤਿ ਏਵਂਸਮ੍ਪਜ੍ਜਨਕਂ ਏਵਂ ਪਸ੍ਸਿਤਬ੍ਬਂ ਇਦਂ ਮਮ ਅਜ੍ਝੇਸਨਂ। ਤੇਨਾਹ “**ਈਦਿਸਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ**”ਤਿ। **ਜਾਨਂ ਜਾਨਾਤੀ**ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੩.੧੦.੧੧੩-੧੧੬) ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣੇਨ ਜਾਨਿਤਬ੍ਬਂ ਸਬ੍ਬਂ ਜਾਨਾਤਿ। ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਨਿਦ੍ਦੇਸੇਨ ਹਿ ਅਵਿਸੇਸਗ੍ਗਹਣੇਨ ਚ ‘‘ਜਾਨ’’ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਨਿਰਵਸੇਸਂ ਞੇਯ੍ਯਜਾਤਂ ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤੀਤਿ ਤਬ੍ਬਿਸਯਾਯ ਜਾਨਨਕਿਰਿਯਾਯ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਮੇਵ ਕਰਣਂ ਭਵਿਤੁਂ ਯੁਤ੍ਤਂ। ਅਥ ਵਾ ਪਕਰਣਵਸੇਨ ‘‘ਭਗਵਾ’’ਤਿ ਸਦ੍ਦਨ੍ਤਰਸਨ੍ਨਿਧਾਨੇਨ ਚਾਯਮਤ੍ਥੋ ਵਿਭਾਵੇਤਬ੍ਬੋ। **ਪਸ੍ਸਿਤਬ੍ਬਮੇਵ ਪਸ੍ਸਤੀ**ਤਿ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁ-ਪਞ੍ਞਾਚਕ੍ਖੁ-ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਖੁ-ਬੁਦ੍ਧਚਕ੍ਖੁ-ਸਮਨ੍ਤਚਕ੍ਖੁ-ਸਙ੍ਖਾਤੇਹਿ ਞਾਣਚਕ੍ਖੂਹਿ ਪਸ੍ਸਿਤਬ੍ਬਂ ਪਸ੍ਸਤਿ ਏਵ। ਅਥ ਵਾ **ਜਾਨਂ ਜਾਨਾਤੀ**ਤਿ ਯਥਾ ਅਞ੍ਞੇ ਸਵਿਪਲ੍ਲਾਸਾ ਕਾਮਰੂਪਪਰਿਞ੍ਞਾਵਾਦਿਨੋ ਜਾਨਨ੍ਤਾਪਿ ਵਿਪਲ੍ਲਾਸਵਸੇਨ ਜਾਨਨ੍ਤਿ, ਨ ਏਵਂ ਭਗਵਾ। ਭਗਵਾ ਪਨ ਪਹੀਨਵਿਪਲ੍ਲਾਸਤ੍ਤਾ ਜਾਨਨ੍ਤੋ ਜਾਨਾਤਿ ਏਵ, ਦਿਟ੍ਠਿਦਸ੍ਸਨਸ੍ਸ ਚ ਅਭਾਵਾ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਪਸ੍ਸਤਿਯੇਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਦਸ੍ਸਨਪਰਿਣਾਯਕਟ੍ਠੇਨਾ**ਤਿ ਯਥਾ ਚਕ੍ਖੁ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਪਰਿਣੇਤਿ, ਏਵਂ ਲੋਕਸ੍ਸ ਯਾਥਾਵਦਸ੍ਸਨਸਾਧਨਤੋ ਦਸ੍ਸਨਕਿਚ੍ਚਪਰਿਣਾਯਕਟ੍ਠੇਨ **ਚਕ੍ਖੁਭੂਤੋ,** ਪਞ੍ਞਾਚਕ੍ਖੁਮਯਤ੍ਤਾ ਵਾ ਸਯਮ੍ਭੁਞਾਣੇਨ ਪਞ੍ਞਾਚਕ੍ਖੁਂ ਭੂਤੋ ਪਤ੍ਤੋਤਿ ਵਾ **ਚਕ੍ਖੁਭੂਤੋ। ਞਾਣਭੂਤੋ**ਤਿ ਏਤਸ੍ਸ ਚ ਏਵਮੇਵ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। **ਧਮ੍ਮਾ ਵਾ** ਬੋਧਿਪਕ੍ਖਿਯਾ ਤੇਹਿ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਲੋਕਸ੍ਸ ਚ ਤਦੁਪ੍ਪਾਦਨਤੋ, ਅਨਞ੍ਞਸਾਧਾਰਣਂ ਵਾ ਧਮ੍ਮਂ ਪਤ੍ਤੋਤਿ **ਧਮ੍ਮਭੂਤੋ। ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ** ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਮਗ੍ਗੋ ਤੇਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਲੋਕਸ੍ਸ ਚ ਤਦੁਪ੍ਪਾਦਨਤ੍ਤਾ, ਤਞ੍ਚ ਸਯਮ੍ਭੁਞਾਣੇਨ ਪਤ੍ਤੋਤਿ **ਬ੍ਰਹ੍ਮਭੂਤੋ**। ਚਤੁਸਚ੍ਚਧਮ੍ਮਂ ਵਦਤੀਤਿ **ਵਤ੍ਤਾ**। ਚਿਰਂ ਸਚ੍ਚਪਟਿਵੇਧਂ ਪਵਤ੍ਤੇਨ੍ਤੋ ਵਦਤੀਤਿ **ਪਵਤ੍ਤਾ। ਅਤ੍ਥਂ ਨੀਹਰਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਦੁਕ੍ਖਾਦਿਅਤ੍ਥਂ ਤਤ੍ਥਾਪਿ ਪੀਲਨਾਦਿਅਤ੍ਥਂ ਉਦ੍ਧਰਿਤ੍ਵਾ। ਪਰਮਤ੍ਥਂ ਵਾ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਪਾਪਯਿਤਾ, ਅਮਤਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਂ ਸਤ੍ਤੇਸੁ ਉਪ੍ਪਾਦੇਨ੍ਤੋ ਅਮਤਂ ਦਦਾਤੀਤਿ **ਅਮਤਸ੍ਸ ਦਾਤਾ।** ਬੋਧਿਪਕ੍ਖਿਯਧਮ੍ਮਾਨਂ ਤਦਾਯਤ੍ਤਭਾਵਤੋ **ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਾਮੀ**।

੨੦੪. ਸੋ ਵਾ ਉਦ੍ਦੇਸੋ ਅਤ੍ਥਤੋਪਿ ਹੋਤੀਤਿ ਥੇਰੋ “**ਯਂ ਖੋ ਨੋ**”ਤਿ ਆਹ। ਸਬ੍ਬਲੋਕਸਾਧਾਰਣਾ ਹਿ ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਦੇਸਨਾਤਿ। ਇਦਾਨਿ ਯੇਹਿ ਦ੍ਵਾਰਾਰਮ੍ਮਣੇਹਿ ਪੁਰਿਸਂ ਪਪਞ੍ਚਸਞ੍ਞਾਸਙ੍ਖਾ ਸਮੁਦਾਚਰਨ੍ਤਿ, ਤਾਨਿ ਤਾਵ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਪਪਞ੍ਚਸਞ੍ਞਾਸਙ੍ਖਾ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਯੇਨ ਸਲ਼ਾਯਤਨਵਿਭਙ੍ਗੇਨ ਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਕਤੋ, ਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ “**ਚਕ੍ਖੁਞ੍ਚਾ**”ਤਿਆਦਿ ਆਰਦ੍ਧਂ। ਤਤ੍ਥ **ਨਿਸ੍ਸਯਭਾਵੇਨਾ**ਤਿ ਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯਭਾਵੇਨ। ਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯੋ ਚ ਪਸਾਦਚਕ੍ਖੁਯੇਵ ਹੋਤਿ, ਨ ਚੁਦ੍ਦਸਸਮ੍ਭਾਰਂ, ਚਤੁਚਤ੍ਤਾਲੀਸਸਮ੍ਭਾਰਂ ਵਾ ਸਸਮ੍ਭਾਰਚਕ੍ਖੁਨ੍ਤਿ ਆਹ “**ਚਕ੍ਖੁਪਸਾਦਞ੍ਚ ਪਟਿਚ੍ਚਾ**”ਤਿ। **ਆਰਮ੍ਮਣਭਾਵੇਨਾ**ਤਿ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯਭਾਵੇਨ। ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯੋ ਚ ਚਤੁਸਮੁਟ੍ਠਾਨਿਕਰੂਪੇਸੁ ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ “**ਚਤੁਸਮੁਟ੍ਠਾਨਿਕਰੂਪੇ ਚ ਪਟਿਚ੍ਚਾ**”ਤਿ।

ਏਤ੍ਥ ਚਕ੍ਖੁ ਏਕਮ੍ਪਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ, ਰੂਪਾਯਤਨਂ ਪਨ ਅਨੇਕਮੇਵ ਸਂਹਤਨ੍ਤਿ ਇਮਸ੍ਸ ਵਿਸੇਸਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਨਿਸ੍ਸਯਭਾਵੇਨ “**ਚਕ੍ਖੁਪਸਾਦਞ੍ਚ ਆਰਮ੍ਮਣਭਾਵੇਨ ਚਤੁਸਮੁਟ੍ਠਾਨਿਕਰੂਪੇ ਚਾ**”ਤਿ ਵਚਨਭੇਦੋ ਕਤੋ। ਕਿਂ ਪਨ ਕਾਰਣਂ ਚਕ੍ਖੁ ਏਕਮ੍ਪਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ, ਰੂਪਂ ਪਨ ਅਨੇਕਮੇਵਾਤਿ? ਪਚ੍ਚਯਭਾਵਵਿਸੇਸਤੋ। ਚਕ੍ਖੁ ਹਿ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਨਿਸ੍ਸਯਪੁਰੇਜਾਤਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਨ੍ਤਂ ਅਤ੍ਥਿਭਾਵੇਨੇਵ ਹੋਤਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਤਿ ਤਸ੍ਸ ਭਾਵਤੋ, ਅਸਤਿ ਅਭਾਵਤੋ, ਯਤੋ ਤਂ ਅਤ੍ਥਿਅਵਿਗਤਪਚ੍ਚਯੇਹਿਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤੀਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਤਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਤਾ ਚਸ੍ਸ ਨ ਏਕਦੇਸੇਨ ਅਲ੍ਲੀਯਨਵਸੇਨ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਾ

ਅਰੂਪਭਾਵਤੋ। ਅਥ ਖੋ ਗਰੁਰਾਜਾਦੀਸੁ ਸਿਸ੍ਸਰਾਜਪੁਰਿਸਾਦੀਨਂ ਵਿਯ ਤਪ੍ਪਟਿਬਦ੍ਧਵੁਤ੍ਤਿਤਾਯ, ਇਤਰੇ ਪਨ ਪਚ੍ਚਯਾ ਤੇਨ ਤੇਨ ਵਿਸੇਸੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਸਚਾਯਂ ਪਚ੍ਚਯਭਾਵੋ ਨ ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਨ ਸਮ੍ਭਵਤੀਤਿ ਏਕਮ੍ਪਿ ਚਕ੍ਖੁ ਚਕ੍ਖੁਵਿਵ੍ਵਾਣਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਪਾਲ਼ਿਯਂ **"ਚਕ੍ਖੁਵ੍ਚਾਵੁਸੋ, ਪਟਿਚ੍ਚਾ"**ਤਿ ਏਕਵਚਨਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਰੂਪਂ ਪਨ ਯਦਿਪਿ ਚਕ੍ਖੁ ਵਿਯ ਪੁਰੇਜਾਤਅਤ੍ਥਿ-ਅਵਿਗਤਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ ਪੁਰੇਤਰਂ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਹੁਤ੍ਵਾ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਕ੍ਖਣੇ ਏਵ ਉਪਕਾਰਕਤ੍ਤਾ ਤਥਾਪਿ ਅਨੇਕਮੇਵ ਸਂਹਤਂ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ ਆਰਮ੍ਮਣਭਾਵਤੋ। ਯਞ੍ਹਿ ਪਚ੍ਚਯਧਮ੍ਮਂ ਸਭਾਵਭੂਤਂ, ਪਰਿਕਪ੍ਪਿਤਾਕਾਰਮਤ੍ਤਂ ਵਾ ਵਿਵ੍ਵਾਣਂ ਵਿਭਾਵੇਨ੍ਤਂ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਤਦਞ੍ਞੇਸਞ੍ਚ ਸਤਿਪਿ ਪਚ੍ਚਯਭਾਵੇ ਸੋ ਤਸ੍ਸ ਸਾਰਮ੍ਮਣਸਭਾਵਤਾਯ ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਅਨਾਲਮ੍ਭਿਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਿਤੁਂ ਅਸਮਤ੍ਥਸ੍ਸ ਓਲੁਬ੍ਭਪਵਤ੍ਤਿਕਾਰਣਭਾਵੇਨ ਆਲਮ੍ਬਨੀਯਤੋ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਨਾਮ, ਤਸ੍ਸ ਯਸ੍ਮਾ ਯਥਾ ਤਥਾ ਸਭਾਵੂਪਲਦ੍ਧਿ ਵਿਵ੍ਵਾਣਸ੍ਸ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯਲਾਭੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਚਕ੍ਖੁਵਿਵ੍ਵਾਣਂ ਰੂਪਂ ਆਰਬ੍ਭ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨਂ ਤਸ੍ਸ ਸਭਾਵਂ ਵਿਭਾਵੇਨ੍ਤਮੇਵ ਪਵਤ੍ਤਤਿ। ਸਾ ਚਸ੍ਸ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਧੀਨਵੁਤ੍ਤਿਕਸ੍ਸ ਆਰਮ੍ਮਣਸਭਾਵੂਪਲਦ੍ਧਿ ਨ ਏਕਦ੍ਵਿਕਲਾਪਗਤਵਣ੍ਣਵਸੇਨ ਹੋਤਿ, ਨਾਪਿ ਕਤਿਪਯਕਲਾਪਗਤਵਣ੍ਣਵਸੇਨ, ਅਥ ਖੋ ਆਭੋਗਾਨੁਰੂਪਂ ਆਪਾਥਗਤਵਣ੍ਣਵਸੇਨਾਤਿ ਅਨੇਕਮੇਵ ਰੂਪਂ ਸਂਹਚ੍ਚਕਾਰਿਤਾਯ ਵਿਵ੍ਵਾਣਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਰੂਪੇ ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਚਕ੍ਖੁਵਿਵ੍ਵਾਣ"**ਨ੍ਤਿ ਬਹੁਵਚਨਵਸੇਨਾਹ।

ਯਂ ਪਨ **ਪਟ੍ਠਾਨੇ** (ਪਟ੍ਠਾ॰ ੧.੧.੨ ਪਚ੍ਚਯਨਿਦ੍ਦੇਸ) ''ਰੂਪਾਯਤਨਂ ਚਕ੍ਖੁਵਿਵ੍ਵਾਣਧਾਤੁਯਾ ਤਂਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕਾਨਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਂ ਯਾਦਿਸਂ ਰੂਪਾਯਤਨਂ ਚਕ੍ਖੁਵਿਵ੍ਵਾਣਸ੍ਸ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯੋ, ਤਾਦਿਸਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਕੀਦਿਸਂ ਪਨ ਤਨ੍ਤਿ ? ਸਮੁਦਿਤਨ੍ਤਿ ਪਾਕਟੋਯਮਤ੍ਥੋ। ਏਵਞ੍ਚ ਕਤ੍ਵਾ ਯਦੇਕੇ ਵਦਨ੍ਤਿ ''ਆਯਤਨਸਲ੍ਲਕ੍ਖਣਵਸੇਨ ਚਕ੍ਖੁਵਿਵ੍ਵਾਣਾਦਯੋ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖਣਵਿਸਯਾ, ਨ ਦ੍ਰਬ੍ਬਸਲ੍ਲਕ੍ਖਣਵਸੇਨਾ''ਤਿ, ਤਮ੍ਪਿ ਸੁਵੁਤ੍ਤਮੇਵ ਹੋਤਿ। ਨ ਚੇਤ੍ਥ ਸਮੁਦਾਯਾਰਮ੍ਮਣਤਾ ਆਸਙ੍ਕਿਤਬ੍ਬਾ ਸਮੁਦਾਯਾਭੋਗਸ੍ਸੇਵ ਅਭਾਵਤੋ, ਸਮੁਦਿਤਾ ਪਨ ਵਣ੍ਣਧਮ੍ਮਾ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਕਥਂ ਪਨ ਪਚ੍ਚੇਕਂ ਅਸਮਤ੍ਥਾ ਸਮੁਦਿਤਾ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਨ ਹਿ ਪਚ੍ਚੇਕਂ ਦਟ੍ਠੁਂ ਅਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤਾ ਅਨ੍ਧਾ ਸਮੁਦਿਤਾ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੀਤਿ? ਨਯਿਦਮੇਕਨ੍ਤਿਕਂ ਵਿਸੁਂ ਵਿਸੁਂ ਅਸਮਤ੍ਥਾਨਮ੍ਪਿ ਸਿਵਿਕਾਵਹਨਾਦੀਸੁ ਸਮਤ੍ਥਤਾਯ ਦਸ੍ਸਨਤੋ। ਕੇਸਾਦੀਨਞ੍ਚ ਯਸ੍ਮਿਂ ਠਾਨੇ ਠਿਤਾਨਂ ਪਚ੍ਚੇਕਂ ਵਣ੍ਣਂ ਗਹੇਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕਾ, ਤਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਠਾਨੇ ਸਮੁਦਿਤਾਨਂ ਤਂ ਗਹੇਤੁਂ ਸਕ੍ਕਾਤਿ ਭਿਯ੍ਯੋਪਿ ਤੇਸਂ ਸਂਹਚ੍ਚਕਾਰਿਤਾ ਪਰਿਬ੍ਯਤ੍ਤਾ। ਏਤੇਨ ਕਿਂ ਚਕ੍ਖੁਵਿਵ੍ਵਾਣਸ੍ਸ ਪਰਮਾਣੁਰੂਪਂ ਆਰਮ੍ਮਣਂ, ਉਦਾਹੁ ਤਂਸਮੁਦਾਯੋਤਿਆਦਿਕਾ ਚੋਦਨਾ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। **"ਸੋਤਞ੍ਚ, ਆਵੁਸੋ, ਪਟਿਚ੍ਚਾ"**ਤਿਆਦੀਸੁਪਿ ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਚਕ੍ਖੁਵਿਵ੍ਵਾਣਂ ਨਾਮਾ**ਤਿ ਚਕ੍ਖੁਨਿਸ੍ਸਿਤਰੂਪਵਿਜਾਨਨਲਕ੍ਖਣਂ ਚਕ੍ਖੁਵਿਵ੍ਵਾਣਂ ਨਾਮ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ।

ਤਿਣ੍ਣਂ ਸਙ੍ਗਤਿਯਾਤਿ ਚਕ੍ਖੁ, ਰੂਪਂ, ਚਕ੍ਖੁਵਿਵ੍ਵਾਣਨ੍ਤਿ ਇਮੇਸਂ ਤਿਣ੍ਣਂ ਸਙ੍ਗਤਿਯਾ ਸਮੋਧਾਨੇਨ। **ਫਸ੍ਸੋ ਨਾਮਾ**ਤਿ ਅਰੂਪਧਮ੍ਮੋਪਿ ਸਮਾਨੋ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਫੁਸਨਾਕਾਰੇਨੇਵ ਪਵਤ੍ਤਨਤੋ ਫੁਸਨਲਕ੍ਖਣੋ ਫਸ੍ਸੋ ਨਾਮ ਧਮ੍ਮੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। **ਸਹਜਾਤਾਦਿਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਚਕ੍ਖੁਵਿਵ੍ਵਾਣਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਯ ਸਹਜਾਤਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਾਦਿਵਸੇਨ, ਅਨਨ੍ਤਰਾਯ ਅਨਨ੍ਤਰਾਦਿਵਸੇਨ, ਇਤਰਾਯ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਵਸੇਨ ਪਚ੍ਚਯਭਾਵਤੋ **ਫਸ੍ਸਪਚ੍ਚਯਾ** ਫਸ੍ਸਕਾਰਣਾ **ਵੇਦਨਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ**। ਅਨੁਭਵਨਸਮਕਾਲਮੇਵ ਆਰਮ੍ਮਣਸ੍ਸ ਸਞ੍ਜਾਨਨਂ ਹੋਤੀਤਿ **"ਤਾਯ ਵੇਦਨਾਯ ਯਂ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਵੇਦੇਤਿ, ਤਦੇਵ ਸਞ੍ਞਾ ਸਞ੍ਜਾਨਾਤੀ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਚਕ੍ਖੁਦ੍ਵਾਰਿਕਾ ਧਮ੍ਮਾ ਇਧਾਧਿਪ੍ਪੇਤਾਤਿ ਤਦਨੁਸਾਰੇਨ ਪਨ ਅਪਰਾਪਰੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਂ ਵੇਦਨਾਦੀਨਂ ਗਹਣੇ ਸਤਿ, ਯਨ੍ਤਿ ਵਾ ਕਾਰਣਵਚਨਂ, ਯਸ੍ਮਾ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਵੇਦੇਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਂ ਸਞ੍ਜਾਨਾਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਨ ਹਿ ਅਸਤਿ ਵੇਦਯਿਤੇ ਕਦਾਚਿ ਸਞ੍ਞੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥਿ। ਸੇਸਪਦੇਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਸਞ੍ਞਾਯ ਹਿ ਯਥਾਸਞ੍ਞਾਤਂ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਂ, ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨਂ ਵਾ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਵਿਤਕ੍ਕਵਸੇਨ ਪਰਿਕਪ੍ਪੇਤਿ, ਯਥਾਪਰਿਕਪ੍ਪਿਤਞ੍ਚ ਤਂ ਦਿਟ੍ਠਿਤਣ੍ਹਾਮਾਨਮਞ੍ਞਨਾਹਿ ਮਞ੍ਞਮਾਨੋ ਪਪਞ੍ਚੇਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਤੇਨੇਵਾਹ ''ਪਥਵਿਂ ਪਥਵਿਤੋ ਸਞ੍ਜਾਨਾ''ਤਿ, ''ਪਥਵਿਂ ਪਥਵਿਤੋ ਸਞ੍ਞਤ੍ਵਾ ਪਥਵਿਂ ਮਞ੍ਞਤੀ''ਤਿਆਦਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨), ''ਤਕ੍ਕਞ੍ਚ ਦਿਟ੍ਠੀਸੁ ਪਕਪ੍ਪਯਿਤ੍ਵਾ, ਸਚ੍ਚਂ ਮੁਸਾਤਿ ਦ੍ਵਯਧਮ੍ਮਮਾਹੂ''ਤਿ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੮੯੨; ਮਹਾਨਿ॰ ੧੨੧) ਚ। ਬਲਪ੍ਪਤ੍ਤਪਪਞ੍ਚਵਸੇਨੇਵਾਯਮਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾ ਕਤਾ, **ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ** ਪਨ ਪਰਿਦੁਬ੍ਬਲਵਸੇਨ।

ਚਕ੍ਖੁਰੂਪਾਦੀਹਿ ਕਾਰਣੇਹੀਤਿ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਫਸ੍ਸਵੇਦਨਾਸਞ੍ਞਾਵਿਤਕ੍ਕੇਹਿ ਕਾਰਣਭੂਤੇਹਿ। ਅਕਾਰਣਭੂਤਾਨਮ੍ਪਿ ਤੇਸੰ ਅਤ੍ਥਿਤਾਯ ਕਾਰਣਗ੍ਗਹਣੰ। ਪਰਿਞ੍ਞਾਤਾ ਹਿ ਤੇ ਅਕਾਰਣੰ। ਤੇਨਾਹ "**ਅਪਰਿਞ੍ਞਾਤਕਾਰਣ**"ਨ੍ਤਿ। ਤੀਹਿਪਿ ਪਰਿਞ੍ਞਾਹਿ ਅਪਰਿਞ੍ਞਾਤਵਤ੍ਥੁਕੰ। **ਅਭਿਭਵਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਅਜ੍ਝੋਤ੍ਥਰਨ੍ਤਿ। **ਸਹਜਾਤਾ ਹੋਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ''ਚਕ੍ਖੁਸਮ੍ਫਸ੍ਸਪਚ੍ਚਯਾ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਅਤ੍ਥਿ ਕੁਸਲੋ'ਤਿਆਦਿਵਚਨਤੋ ਵੇਦਨਾਸਞ੍ਞਾ ਅਸਹਜਾਤਾਪਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾ। **ਯਦਿ ਏਵ**ਨ੍ਤਿ ''ਪਪਞ੍ਚੇਤੀ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਯਦਿ ਪਞ੍ਚਦ੍ਵਾਰਜਵਨਸਹਜਾਤਾ ਪਪਞ੍ਚਸਞ੍ਞਾ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾ ਤਾਸੰ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਵਿਸਯਤ੍ਤਾ, **ਕਸ੍ਮਾ ਅਤੀਤਾਨਾਗਤਗ੍ਗਹਣੰ ਕਤ**ਨ੍ਤਿ ਚੋਦੇਤਿ। ਇਤਰੋ "**ਤਥਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਤੋ**"ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਰਿਹਰਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਤਥਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਤੋ**ਤਿ ਯਥਾ ਵਤ੍ਤਮਾਨਕਾਲੇ, ਏਵੰ ਅਤੀਤਕਾਲੇ ਅਨਾਗਤਕਾਲੇ ਚ ਚਕ੍ਖੁਦ੍ਵਾਰੇ ਪਪਞ੍ਚਸਞ੍ਞਾਨੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਤੋ ਅਤੀਤਾਨਾਗਤਗ੍ਗਹਣੰ ਕਤੰ, ਨ ਅਤੀਤੇਸੁ, ਅਨਾਗਤੇਸੁ ਵਾ ਚਕ੍ਖੁਰੂਪੇਸੁ ਚਕ੍ਖੁਦ੍ਵਾਰਿਕਾਨੰ ਤਾਸੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਤੋ।

ਮਨਞ੍ਚਾਵੁਸੋ, ਪਟਿਚ੍ਚਾਤਿ ਏਤ੍ਥ ਦੁਵਿਧੰ ਮਨੰ ਕੇਵਲੰ ਭਵਙ੍ਗੰ, ਸਾਵਜ੍ਜਨੰ ਵਾ। ਦੁਵਿਧਾ ਹਿ ਕਥਾ। ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਦ੍ਵਾਰਕਥਾਯੰ ਦ੍ਵਿਕ੍ਖਤ੍ਤੁੰ ਚਲਿਤੰ ਭਵਙ੍ਗੰ ਮਨੋਦ੍ਵਾਰੰ ਨਾਮ, ਚਕ੍ਖਾਦਿ ਵਿਯ ਰੂਪਾਦਿਨਾ ਯੇਨ ਤੰ ਘਟ੍ਟਿਤੰ ਤਤ੍ਥ ਉਪਰਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਦ੍ਵਾਰਭਾਵਤੋ। ਪਚ੍ਚਯਕਥਾਯੰ ਸਾਵਜ੍ਜਨਭਵਙ੍ਗੰ, ''ਮਨੋਸਮ੍ਫਸ੍ਸਪਚ੍ਚਯਾ ਅਤ੍ਥਿ ਕੁਸਲੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਹਿ ਸਾਵਜ੍ਜਨਮਨੋਸਮ੍ਫਸ੍ਸੋ ਇਚ੍ਛਿਤੋ, ਨ ਭਵਙ੍ਗਮਨੋਸਮ੍ਫਸ੍ਸੋ ਅਸਮ੍ਭਵਤੋ। ਤਤ੍ਥ ਪਠਮਨਯੰ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ "**ਮਨਨ੍ਤਿ ਭਵਙ੍ਗਚਿਤ੍ਤ**"ਨ੍ਤਿ। **ਧਮ੍ਮੇਤਿ ਤੇਭੂਮਕਧਮ੍ਮਾਰਮ੍ਮਣ**ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸਭਾਵਧਮ੍ਮੇਸੁ ਏਵ ਕਿਲੇਸੁਪ੍ਪਤ੍ਤੀਤਿ ਕੇਚਿ, ਤਦਯੁਤ੍ਤੰ ਤਦੁਪਾਦਾਨਾਯਪਿ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯਾ ਧਮ੍ਮਾਰਮ੍ਮਣਤਾਯ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ। ਇਧ ਪਨ ਤੇਭੂਮਕਾਪਿ ਧਮ੍ਮਾ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੰ "**ਤੇਭੂਮਕਧਮ੍ਮਾਰਮ੍ਮਣ**"ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਨ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯਾ ਅਨਾਰਮ੍ਮਣਤ੍ਤਾ। ਏਵਞ੍ਚੇਤੰ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬੰ, ਅਞ੍ਞਥਾ ਅਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦਾ ਅਨਾਰਮ੍ਮਣਾ ਨਾਮ ਸਿਯੁੰ। ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਦ੍ਵਾਰਕਥਾਯੰ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਾਦਿ ਵਿਯ ਆਵਜ੍ਜਨਮ੍ਪਿ ਦ੍ਵਾਰਪਕ੍ਖਿਕਮੇਵਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ "**ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਨ੍ਤਿ ਆਵਜ੍ਜਨੰ ਵਾ**"ਤਿ। ਪਚ੍ਚਯਕਥਾਯੰ ਪਨ ਆਵਜ੍ਜਨੰ ਗਹਿਤਨ੍ਤਿ "**ਜਵਨੰ ਵਾ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਨਯਦ੍ਵਯੇ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਸਹਜਾਤਵਿਭਾਗੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ "**ਆਵਜ੍ਜਨੇ ਗਹਿਤੇ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਯੁਤ੍ਤਮੇਵਾ**ਤਿ ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯਤੋ ਯੁਤ੍ਤਮੇਵ।

ਸੋ ਯਾਵ ਨ ਪਚ੍ਚਯਪਟਿਵੇਧੋ ਸਮ੍ਭਵਤਿ, ਤਾਵ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਮੁਖੇਨੇਵ ਸਭਾਵਧਮ੍ਮਾ ਪਞ੍ਞਾਯਨ੍ਤਿ ਪਚ੍ਚੇਕੰ ਅਪਞ੍ਞਾਪਨੇਤਿ ਆਹ "**ਫਸ੍ਸੋ ਨਾਮ ਏਕੋ ਧਮ੍ਮੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ**"ਤਿ। **ਏਵੰ ਫਸ੍ਸਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿੰ ਪਞ੍ਞਪੇਸ੍ਸਤੀ**ਤਿ ਪਞ੍ਞਪੇਤ੍ਵਾ ਤਬ੍ਬਿਸਯਦਸ੍ਸਨੰ ਞਾਣੰ ਉਪ੍ਪਾਦੇਸ੍ਸਤਿ। **ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਸਤਿ ਇਦੰ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਚਕ੍ਖੁਆਦਿਕੇ ਪਚ੍ਚਯੇ ਸਤਿ ਇਦੰ ਫਸ੍ਸਾਦਿਕੰ ਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਨ੍ਨੰ ਹੋਤਿ। **ਦ੍ਵਾਦਸਾਯਤਨਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਦ੍ਵਾਦਸਨ੍ਨੰ ਆਯਤਨਾਨੰ ਵਸੇਨ ਆਗਤੇਨ ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦਨਯਵਸੇਨ। **ਦ੍ਵਾਦਸਾਯਤਨਪਟਿਕ੍ਖੇਪਵਸੇਨਾ**ਤਿ ''ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਅਸਤਿ ਇਦੰ ਨ ਹੋਤੀ''ਤਿ ਪਚ੍ਚਯਾਭਾਵਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਭਾਵਦਸ੍ਸਨਕ੍ਕਮੇ ਦ੍ਵਾਦਸਨ੍ਨੰ ਆਯਤਨਾਨੰ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪਵਸੇਨ।

ਸਾਵਕੇਨ ਪਞ੍ਹੋ ਕਥਿਤੋਤਿ ਅਯੰ ਪਞ੍ਹੋ ਸਾਵਕੇਨ ਕਥਿਤੋ, ਇਤਿ ਇਮਿਨਾ ਕਾਰਣੇਨ ਮਾ ਨਿਕ੍ਕਙ੍ਖਾ ਅਹੁਵਤ੍ਥ। ਅਥ ਵਾ ਸੰਖਿਤ੍ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਮਤ੍ਥੰ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਨ ਵਿਭਜਨ੍ਤੇਨ ਏਤਦਗ੍ਗੇ ਠਪਿਤੇਨ ਮਹਾਸਾਵਕੇਨ ਪਞ੍ਹੋ ਕਥਿਤੋਤਿ ਇਮਿਨਾ ਕਾਰਣੇਨ ਏਤਸ੍ਮਿੰ ਪਞ੍ਹੇ ਮਾ ਨਿਕ੍ਕਙ੍ਖਾ ਅਹੁਵਤ੍ਥ, ਹੇਰਞ੍ਞਿਕੇ ਸਤਿ ਕਹਾਪਣੰ ਸਯੰ ਨਿਚ੍ਛਿਨਨ੍ਤਾ ਵਿਯ ਅਹੁਤ੍ਵਾ ਭਗਵਤੋ ਏਵ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਨਿਕ੍ਕਙ੍ਖਾ ਹੋਥ।

੨੦੫. ਆਕਰੋਨ੍ਤਿ ਫਲੰ ਤਾਯ ਤਾਯ ਮਰਿਯਾਦਾਯ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਨ੍ਤੀਤਿ **ਆਕਾਰਾ**, ਕਾਰਣਾਨਿ। **ਪਾਟਿਯੇਕ੍ਕਕਾਰਣੇਹੀ**ਤਿ ਛਨ੍ਨੰ ਦ੍ਵਾਰਾਨੰ ਵਸੇਨ ਵਿਸੁੰ ਵਿਸੁੰ ਪਪਞ੍ਚਕਾਰਣਸ੍ਸ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਤ੍ਤਾ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਅਥ ਵਾ ਯਦਿਪਿ ਯਤ੍ਤਕੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਯੰ ਫਲੰ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਤਿ, ਤੇਸੰ ਸਮੁਦਿਤਾਨੰਯੇਵ ਕਾਰਣਭਾਵੋ ਸਾਮਗ੍ਗਿਯਾਵ ਫਲੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਤੋ, ਤਥਾਪਿ ਪਚ੍ਚੇਕੰ ਤਸ੍ਸ ਕਾਰਣਮੇਵਾਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤੰ "**ਪਾਟਿਯੇਕ੍ਕਕਾਰਣੇਹੀ**"ਤਿ। **ਪਦੇਹੀ**ਤਿ ਨਾਮਾਦਿਪਦੇਹਿ ਚੇਵ ਤੰਸਮੁਦਾਯਭੂਤੇਹਿ ਵਾਕਜੇਹਿ ਚ। ਤੇਨਾਹ "**ਅਕ੍ਖਰਸਮ੍ਪਿਣ੍ਡਨੇਹੀ**"ਤਿ। ਅਕ੍ਖਰਾਨਿਯੇਵ ਹਿ ਅਤ੍ਥੇਸੁ ਯਥਾਵਚ੍ਚੰ ਪਦਵਾਕਜਭਾਵੇਨ ਪਰਿਚ੍ਛਿਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। **ਬਜਞ੍ਜਨੇਹੀ**ਤਿ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਅਭਿਬਜਞ੍ਜਨਤੋ ਬਜਞ੍ਜਨਸਞ੍ਞਿਤੇਹਿ ਵਣ੍ਣੇਹਿ। ਤਾਨਿ ਪਨ ਯਸ੍ਮਾ ਪਰਿਯਾਯਸ੍ਸ ਅਕ੍ਖਰਣਤੋ ''ਅਕ੍ਖਰਾਨੀ''ਤਿ

ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਆਹ “**ਅਕ੍ਖਰੇਹੀ**”ਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਇਮੇਹਿ ਆਕਾਰੇਹਿ ਇਮੇਹਿ ਪਦਬ੍ਯਞ੍ਜਨੇਹਿ ਪਪਞ੍ਚਸਮੁਦਾਚਾਰਸ੍ਸ ਵਟ੍ਟਸ੍ਸ ਚ ਵਿਵਟ੍ਟਸ੍ਸ ਚ ਦਸ੍ਸਨਅਤ੍ਥੋ ਵਿਭਤ੍ਤੋਤਿ ਯੋਜਨਾ। **ਪਣ੍ਡਿਚ੍ਚੇਨਾ**ਤਿ ਪਞ੍ਞਾਯ। ‘‘ਕਿਤ੍ਤਾਵਤਾ ਨੁ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਪਣ੍ਡਿਤੋ ਹੋਤਿ ? ਯਤੋ ਖੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਧਾਤੁਕੁਸਲੋ ਚ ਹੋਤੀ’’ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੧੨੪) ਆਦਿਸੁਤ੍ਤਪਦਵਸੇਨ ਪਣ੍ਡਿਤਲਕ੍ਖਣਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ “**ਚਤੂਹਿ ਵਾ ਕਾਰਣੇਹੀ**”ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਸਚ੍ਚਪਟਿਵੇਧਵਸੇਨ ਪਣ੍ਡਿਚ੍ਚਂ ਦਸ੍ਸਿਤਨ੍ਤਿ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਵਸੇਨ ਮਹਾਪਞ੍ਞਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ “**ਮਹਨ੍ਤੇ ਅਤ੍ਥੇ**”ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਗੁਲ਼ਪੂਵਨ੍ਤਿ ਗੁਲ਼ੇ ਮਿਸ੍ਸਿਤ੍ਵਾ ਕਤਪੂਵਂ। **ਬਦ੍ਧਸਤ੍ਤੁਗੁਲ਼ਕ**ਨ੍ਤਿ ਮਧੁਸਕ੍ਖਰਾਹਿ ਪਿਣ੍ਡੀਕਤਂ ਸਤ੍ਤੁਪਿਣ੍ਡਂ। **ਅਸੇਚਿਤਬ੍ਬਕਂ** ਮਧੁਆਦਿਨਾ ਪਗੇਵ ਤੇਹਿ ਸਮਯੋਜਿਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ। **ਚਿਨ੍ਤਕਜਾਤਿਕੋ**ਤਿ ਧਮ੍ਮਚਿਨ੍ਤਾਯ ਚਿਨ੍ਤਕਸਭਾਵੋ। **ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣੇਨੇਵਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣੇਨੇਵ ਅਸ੍ਸ ਸੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਗੁਣਂ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਨਾਮਂ ਗਣ੍ਹਾਪੇਸ੍ਸਾਮਿ।

ਮਧੁਪਿਣ੍ਡਿਕਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾਯ ਲੀਨਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨਾ ਸਮਤ੍ਤਾ।

੯. ਦ੍ਵੇਧਾਵਿਤਕ੍ਕਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੨੦੬. ਦ੍ਵੇ ਦ੍ਵੇ ਭਾਗੇਤਿ ਦ੍ਵੇ ਦ੍ਵੇ ਕੋਟ੍ਠਾਸੇ ਕਤ੍ਵਾ। ਕਾਮਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ‘‘ਇਮਂ ਏਕਂ ਭਾਗਮਕਾਸਿਂ, ਇਮਂ ਦੁਤਿਯਭਾਗਮਕਾਸਿ’’ਨ੍ਤਿ ਵਚਨਤੋ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਵਿਤਕ੍ਕਾ ਸਂਕਿਲੇਸਵੋਦਾਨਵਿਭਾਗੇਨ ਦ੍ਵੇਵ ਭਾਗਾ ਕਤਾ, ਅਪਰਾਪਰੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਪਨੇਤੇਸਂ ਅਭਿਣ੍ਹਾਚਾਰਂ ਉਪਾਦਾਯ ਪਾਲ਼ਿਯਂ ‘‘ਦ੍ਵਿਧਾ ਕਤ੍ਵਾ’’ਤਿ ਆਮੇਡਿਤਵਚਨਨ੍ਤਿ “**ਦ੍ਵੇ ਦ੍ਵੇ ਭਾਗੇ ਕਤ੍ਵਾ**”ਤਿ ਆਮੇਡਿਤਵਚਨਵਸੇਨੇਵ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਅਥ ਵਾ ਭਾਗਦ੍ਵਯਸ੍ਸ ਸਪ੍ਪਟਿਭਾਗਤਾਯ ਤਤ੍ਥ ਯਂ ਯਂ ਦ੍ਵਯਮ੍ਪਿ ਖੋ ਉਜੁਵਿਪਚ੍ਚਨੀਕਂ, ਤਂ ਤਂ ਵਿਸੁਂ ਵਿਸੁਂ ਗਹੇਤੁਕਾਮੋ ਭਗਵਾ ਆਹ ‘‘ਦ੍ਵਿਧਾ ਕਤ੍ਵਾ ਵਿਤਕ੍ਕੇ ਵਿਹਰੇਯਜ’’ਨ੍ਤਿ। ਏਵਂ ਪਨ ਚਿਨ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਮਿਚ੍ਛਾਵਿਤਕ੍ਕਾਨਂ ਸਮ੍ਮਾਵਿਤਕ੍ਕਾਨਞ੍ਚ ਅਨਵਸੇਸਂ ਅਸਙ੍ਕਰਤੋ ਚ ਗਹਿਤਭਾਵਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ “**ਇਮਂ ਏਕਂ ਭਾਗਮਕਾਸਿਂ, ਇਮਂ ਦੁਤਿਯਭਾਗਮਕਾਸਿ**”ਨ੍ਤਿ ਅਵੋਚ। **ਕਾਮਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਕਾਮਰਾਗਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਕਾਮੇਨ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋ, ਕਾਮੇਨ ਪਟਿਬਦ੍ਧੋ ਵਾ। ਸੇਸੇਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਅਯਂ ਪਨ ਵਿਸੇਸੋ – ਬ੍ਯਾਪਜ੍ਜਤਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਬ੍ਯਾਪਾਦੋ,** ਦੋਸੋ। ਵਿਹਿਂਸਤਿ ਏਤਾਯ ਸਤ੍ਤੇ, ਵਿਹਿਂਸਨਂ ਵਾ ਤੇਸਂ ਏਤਨ੍ਤਿ **ਵਿਹਿਂਸਾ,** ਪਰੇਸਂ ਵਿਹੇਠਨਾਕਾਰੇਨ ਪਵਤ੍ਤਸ੍ਸ ਕਰੁਣਾਪਟਿਪਕ੍ਖਸ੍ਸ ਪਾਪਧਮ੍ਮਸ੍ਸੇਤਂ ਅਧਿਵਚਨਂ। **ਅਜ੍ਝਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾਰਮ੍ਮਣਮਾਹ। **ਬਹਿਦ੍ਧਾ**ਤਿ ਬਾਹਿਰਧਮ੍ਮਾਰਮ੍ਮਣਂ। **ਓਲ਼ਾਰਿਕੋ**ਤਿ ਬਹਲਕਾਮਰਾਗਾਦਿਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤੋ। ਤਬ੍ਬਿਪਰਿਯਾਯੇਨ **ਸੁਖੁਮੋ। ਵਿਤਕ੍ਕੋ ਅਕੁਸਲਪਕ੍ਖਿਕੋਯੇ**ਵਾਤਿ ਇਮਿਨਾ ਵਿਤਕ੍ਕਭਾਵਸਾਮਞ੍ਞੇਨ ਤਤ੍ਥਾਪਿ ਅਕੁਸਲਭਾਵਸਾਮਞ੍ਞੇਨ ਏਕਭਾਗਕਰਣਂ, ਨ ਏਕਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਤਾਦਿਵਸੇਨਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਲੋਭਾਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਤ੍ਤਾ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਂ, ਸਬ੍ਬਾਕੁਸਲੇਹਿ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤਤ੍ਤਾ ਸਬ੍ਬਂ ਕੁਸਲਂ। ਇਧ ਪਨ ਕਾਮਵਿਤਕ੍ਕਪਟਿਪਕ੍ਖਸ੍ਸ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਤਾ ਆਹ “**ਕਾਮੇਹਿ ਨਿਸ੍ਸਟੋ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤੋ ਵਿਤਕ੍ਕੋ**”ਤਿ। **ਸੋ**ਤਿ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਵਿਤਕ੍ਕੋ। **ਯਾਵ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਾ**ਤਿ ਪਠਮਸਮਨ੍ਨਾਹਾਰਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਯਾਵ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਂ ਏਤ੍ਥੁਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਵਿਤਕ੍ਕੋ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਵਿਤਕ੍ਕੋਯੇਵ। **ਪਠਮਜ੍ਝਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਚ ਇਦਂ ਤਤੋ ਪਰਂ ਵਿਤਕ੍ਕਾਭਾਵਤੋ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਨ ਬ੍ਯਾਪਜ੍ਜਤਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਏਤੇਨ, ਬ੍ਯਾਪਾਦਸ੍ਸ ਵਾ ਪਟਿਪਕ੍ਖੋਤਿ **ਅਬ੍ਯਾਪਾਦੋ,** ਮੇਤ੍ਤਾਪੁਬ੍ਬਭਾਗੋ ਮੇਤ੍ਤਾਭਾਵਨਾਰਮ੍ਭੋ। ਨ ਵਿਹਿਂਸਨ੍ਤਿ ਏਤਾਯ, ਵਿਹਿਂਸਾਯ ਵਾ ਪਟਿਪਕ੍ਖੋਤਿ **ਅਵਿਹਿਂਸਾ,** ਕਰੁਣਾਪੁਬ੍ਬਭਾਗੋ ਕਰੁਣਾਭਾਵਨਾਰਮ੍ਭੋ।

ਮਹਾਬੋਧਿਸਤ੍ਤਾਨਂ ਮਹਾਭਿਨਿਕ੍ਖਮਨਂ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤਕਾਲਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਲਦ੍ਧਾਵਸਰਾ ਸਮ੍ਮਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪਾ ਉਪਰੂਪਰਿ ਸਵਿਸੇਸਂ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ ਆਹ “**ਛਬ੍ਬਸ੍ਸਾਨਿ...ਪੇ॰... ਪਵਤ੍ਤਿਂਸੂ**”ਤਿ। ਞਾਣਸ੍ਸ ਅਪਰਿਪਕ੍ਕਤ੍ਤਾ ਪੁਬ੍ਬਵਾਸਨਾਵਸੇਨ ਸਤਿਸਮ੍ਮੋਸਤੋ ਕਦਾਚਿ ਮਿਚ੍ਛਾਵਿਤਕ੍ਕਲੇਸੋਪਿ ਹੋਤਿਯੇਵਾਤਿ ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ “**ਸਤਿਸਮ੍ਮੋਸੇਨ...ਪੇ॰... ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤੀ**”ਤਿ ਆਹ। ਯਥਾ ਨਿਚ੍ਚਪਿਹਿਤੇਪਿ ਗੇਹੇ ਕਦਾਚਿ ਵਾਤਪਾਨੇ ਵਿਵਟਮਤ੍ਤੇ ਲਦ੍ਧਾਵਸਰੋ ਵਾਤੋ ਅਨ੍ਤੋ ਪਵਿਸੇਯ੍ਯ, ਏਵਂ ਗੁਤ੍ਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਪਿ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਸਨ੍ਤਾਨੇ ਸਤਿਸਮ੍ਮੋਸਵਸੇਨ

ਲਦ੍ਧਾਵਸਰੋ ਅਕੁਸਲਵਿਤਕ੍ਕੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿ, ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਚ ਕੁਸਲਵਾਰਂ ਪਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਅਟ੍ਠਾਸਿ, ਅਥ ਮਹਾਸਤ੍ਤੋ ਤਂਮੁਹੁਤ੍ਤੁਪ੍ਪਨ੍ਨਮੇਵ ਪਟਿਵਿਨੋਦੇਤ੍ਵਾ ਤੇਸਂ ਆਯਤਿਂ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਾਯ ‘‘ਇਮੇ ਮਿਚ੍ਛਾਵਿਤਕ੍ਕਾ, ਇਮੇ ਸਮ੍ਮਾਵਿਤਕ੍ਕਾ’’ਤਿ ਯਾਥਾਵਤੋ ਤੇ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਮਿਚ੍ਛਾਵਿਤਕ੍ਕਾਨਂ ਅਵਸਰਂ ਅਦੇਨ੍ਤੋ ਸਮ੍ਮਾਵਿਤਕ੍ਕੇ ਪਰਿਵਡ੍ਢੇਸਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ **“ਮਯ੍ਹਂ ਇਮੇ”**ਤਿਆਦਿ।

੨੦੭. ਪਮਾਦੋ ਨਾਮ ਸਤਿਵਿਪ੍ਪਵਾਸੋਤਿ ਆਹ **“ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਸ੍ਸਾਤਿ ਸਤਿਯਾ ਅਵਿਪ੍ਪਵਾਸੇ ਠਿਤਸ੍ਸਾ”**ਤਿ। **ਆਤਾਪਵੀਰਿਯਵਨ੍ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਕਿਲੇਸਾਨਂ ਨਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨਵੀਰਿਯਵਤੋ। **ਪੇਸਿਤਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਭਵਵਿਮੋਕ੍ਖਾਯ ਵਿਸ੍ਸਟ੍ਠਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਕਾਯੇ ਚ ਜੀਵਿਤੇ ਚ ਨਿਰਪੇਕ੍ਖਸ੍ਸ। **“ਏਵਂ ਪਟਿਪਾਕਤਿਕੋ ਜਾਤੋ”**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਤ੍ਤਭਾਵਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਪਵਤ੍ਤਂ ਸੋਮਨਸ੍ਸਾਕਾਰਂ ਗੇਹਸ੍ਸਿਤਸੋਮਨਸ੍ਸਪਕ੍ਖਿਕਂ ਅਕਾਸਿ, ਪਞ੍ਞਾਮਹਨ੍ਤਤਾਯ ਸੁਖੁਮਦਸ੍ਸਿਤਾ।

ਅਪਰਿਞ੍ਞਾਯਂ ਠਿਤਸ੍ਸਾਤਿ ਨ ਪਰਿਞ੍ਞਾਯਂ ਠਿਤਸ੍ਸ, ਅਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਪਰਿਞ੍ਞਸ੍ਸਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਵਿਤਕ੍ਕੋ…ਪੇ॰… ਏਤਾਨਿ ਤੀਣਿ ਨਾਮਾਨਿ ਲਭਤੀ**ਤਿ ਤਾਦਿਸਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਮਿਚ੍ਛਾਵਿਤਕ੍ਕੋ ਯਥਾਰਹਂ ਅਤ੍ਤਬ੍ਯਾਬਾਧਕੋ ਉਭਯਬ੍ਯਾਬਾਧਕੋ ਚ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ ਤਂ ਸਭਾਵਾਨਤਿਵਤ੍ਤਨਤੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨੁਪ੍ਪਾਦਉਪ੍ਪਨ੍ਨਪਰਿਹਾਨਿਨਿਮਿਤ੍ਤਤਾਯ ਪਞ੍ਞਂ ਨਿਰੋਧੇਤੀਤਿ **ਪਞ੍ਞਾਨਿਰੋਧਿਕੋ**। ਤੇਨਾਹ **“ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਯਾ”**ਤਿਆਦਿ। **ਨਤ੍ਥਿਭਾਵਂ ਗਚ੍ਛਤੀ**ਤਿ ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਨਬਲੇਨ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਪ੍ਪਹਾਨਮਾਹ। **ਨਿਰੁਜ੍ਝਤੀ**ਤਿਆਦੀਹਿਪਿ ਤਦੇਵ ਵਦਤਿ। **ਵਿਗਤਨ੍ਤ**ਨ੍ਤਿਆਦੀਹਿ ਪਨ ਸਮੂਲਂ ਉਦ੍ਧਟਂ ਵਿਯ ਤਦਾ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਨਕਂ ਅਕਾਸਿਨ੍ਤਿ ਵਦਤਿ।

੨੦੮. **ਚਿਤ੍ਤਵਿਪਰਿਣਾਮਭਾਵੋ** ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਞ੍ਞਥਤ੍ਤਂ ਪਕਤਿਚਿਤ੍ਤਵਿਗਮੋ। **ਅਨੇਕਗ੍ਗਤਾਕਾਰੋ** ਵਿਕ੍ਖੇਪੋ। ਤਤ੍ਥ ਵਿਤਕ੍ਕੇਨ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਹਞ੍ਞਮਾਨਂ ਵਿਯ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ **“ਤਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਵਿਹਿਂਸਾਵਿਤਕ੍ਕਂ ਅਕਾਸੀ”**ਤਿ। **ਕਾਰੁਞ੍ਞ**ਨ੍ਤਿ ਪਰਦੁਕ੍ਖਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਖੇਦਂ ਵਦਤਿ। ਤੇਨੇਵਾਹ – ‘‘ਪਰਦੁਕ੍ਖੇ ਸਤਿ ਸਾਧੂਨਂ ਮਨਂ ਕਮ੍ਪੇਤੀਤਿ ਕਰੁਣਾ’’ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੧.੧; ਸਂ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੧.੧.੧)। ਨ੍ਤਿ ਕਰੁਣਾਯਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤਪਕਮ੍ਪਨਂ ਸਨ੍ਧਾਯ **“ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਵਿਹਿਂਸਾਵਿਤਕ੍ਕੋ”ਤਿ ਆਹ,** ਨ ਸਤ੍ਤੇਸੁ ਵਿਹਿਂਸਾ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਤੇਨ ਤੇਨ ਚਸ੍ਸਾਕਾਰੇਨਾਤਿ ਯੇਨ ਯੇਨ ਆਕਾਰੇਨ ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਅਨੁਵਿਤਕ੍ਕਿਤਂ ਅਨੁਵਿਚਾਰਿਤਂ, ਤੇਨ ਤੇਨ ਆਕਾਰੇਨਸ੍ਸ **ਚੇਤਸੋ ਨਤਿ ਹੋਤਿ**। ਤੇਨੇਵਾਹ **“ਕਾਮਵਿਤਕ੍ਕਾਦੀਸੂ”**ਤਿਆਦਿ। **ਪਹਾਸੀ**ਤਿ ਕਾਲਵਿਪਲ੍ਲਾਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਆਹ **“ਪਜਹਤੀ”**ਤਿ। ਪਹਾਨਂ ਪਨਸ੍ਸ ਸਿਦ੍ਧਮੇਵ ਪਟਿਪਕ੍ਖਸ੍ਸ ਸਿਦ੍ਧਤ੍ਤਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **“ਪਹਾਸੀ”**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਯਥਾ ‘‘ਅਸਾਮਿਭੋਗੇ ਗਾਮਿਕਾਆਦੀਯਿਂਸੂ’’ਤਿ। **ਬਹੁਲਮਕਾਸੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਏਵਮੇਵਂ ਨਮਤੀ**ਤਿ ਕਾਮਵਿਤਕ੍ਕਸਮ੍ਪਯੋਗਾਕਾਰਮੇਵ ਹੋਤਿ, ਕਾਮਵਿਤਕ੍ਕਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਕਾਰੇਨ ਵਾ ਪਰਿਣਮਤਿ। ਕਸਨਂ **ਕਿਟ੍ਠਂ,** ਕਸੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਤਨ੍ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਪਨ ਕਾਰਣੂਪਚਾਰੇਨ ਸਸ੍ਸਂ ‘‘ਕਿਟ੍ਠ’’ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਆਹ **“ਸਸ੍ਸਸਮ੍ਬਾਧੇ”**ਤਿ। **ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਭਯਾਨੀ**ਤਿ ਵਧਬਨ੍ਧਜਾਨਿਗਰਹਾਨਿ। **ਉਪਦ੍ਦਵ**ਨ੍ਤਿ ਅਨਤ੍ਥੁਪ੍ਪਾਦਭਾਵਂ। **ਲਾਮਕ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਹੀਨਭਾਵਂ। **ਧਨ੍ਧਪੇਸੂ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਖਨ੍ਧੇਸੁ। **ਓਤਾਰ**ਨ੍ਤਿ ਅਨੁਪ੍ਪਵੇਸਂ ਕਿਲੇਸਾਨਂ। ਸਂਕਿਲੇਸਤੋ ਵਿਸੁਜ੍ਝਨਂ **ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ,** ਸਾ ਏਵ **ਵੋਦਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਆਹ **“ਵੋਦਾਨਪਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ਤਸ੍ਸੇਵ ਵੇਵਚਨ”**ਨ੍ਤਿ।

੨੦੯. **ਸਬ੍ਬਕੁਸਲਂ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਂ** ਸਬ੍ਬਾਕੁਸਲਪਟਿਪਕ੍ਖਤਾਯ ਤਤੋ ਨਿਸ੍ਸਟਤ੍ਤਾ। **ਨਿਬ੍ਬਾਨਮੇਵ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਂ** ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸਤੋ ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਖਤਤੋ ਚ ਨਿਸ੍ਸਟਤ੍ਤਾ। **ਕਿਟ੍ਠਸਮ੍ਬਾਧਂ ਵਿਯ ਰੂਪਾਦਿਆਰਮ੍ਮਣਂ** ਪਮਾਦੇ ਸਤਿ ਅਨਤ੍ਥੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਟ੍ਠਾਨਭਾਵਤੋ। **ਕੂਟਗਾਵੋ ਵਿਯ ਕੂਟਚਿਤ੍ਤਂ** ਦੁਦ੍ਦਮਭਾਵਤੋ। **ਪਣ੍ਡਿਤਗੋਪਾਲਕੋ ਵਿਯ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੋ** ਉਪਾਯਕੋਸਲ੍ਲਯੋਗਤੋ। **ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਭਯਂ ਵਿਯ ਮਿਚ੍ਛਾਵਿਤਕ੍ਕਾ** ਸਪ੍ਪਟਿਭਯਭਾਵਤੋ। ਪਞ੍ਞਾਯ ਵੁਦ੍ਧਿ ਏਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ **ਪਞ੍ਞਾਵੁਦ੍ਧਿਕੋ**। ਵਿਹਞ੍ਞਤਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਏਤੇਨਾਤਿ ਵਿਘਾਤੋ, ਚੇਤੋਦੁਕ੍ਖਂ, ਤਪ੍ਪਕ੍ਖਿਕੋ ਵਿਘਾਤਪਕ੍ਖਿਕੋ, ਨ ਵਿਘਾਤਪਕ੍ਖਿਕੋਤਿ **ਅਵਿਘਾਤਪਕ੍ਖਿਕੋ। ਨਿਬ੍ਬਾਨਸਂਵਤ੍ਤਨਿਕੋ** ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਵਹੋ। **ਉਗ੍ਘਾਤੀਯੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਉਦ੍ਧਤਂ ਸਿਯਾ ਵਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਞ੍ਞੁ ਭਵੇਯ੍ਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸਣ੍ਠਪੇਮੀ**ਤਿ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਪਟ੍ਠਪੇਮਿ। ਯਥਾ ਪਨ

ਠਪਿਤਂ ਸਣ੍ਠਪਿਤਂ ਨਾਮ ਹੋਤਿ, ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ “**ਸਨ੍ਨਿਸੀਦਾਪੇਮੀ**”ਤਿਆਦਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ। **ਸਨ੍ਨਿਸੀਦਾਪੇਮੀ**ਤਿ ਸਮਾਧਿਪਟਿਪਕ੍ਖੇ ਕਿਲੇਸੇ ਸਨ੍ਨਿਸੀਦਾਪੇਨ੍ਤੋ ਚਿਤ੍ਤਂ ਗੋਚਰਜ੍ਝਤ੍ਤੇ ਸਨ੍ਨਿਸੀਦਾਪੇਮਿ। ਅਬਜਗ੍ਗਭਾਵ◌ਾਪਾਦਕੇਨ **ਏਕਗ੍ਗਂ ਕਰੋਮਿ**, ਯਥਾ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਸੁਟ੍ਠੁ ਅਪ੍ਪਿਤਂ ਹੋਤਿ, **ਏਵ◌ਂ ਸਮ੍ਮਾ** ਸਮ੍ਮਦੇਵ **ਆਦਹਾਮਿ** ਸਮਾਹਿਤਂ ਕਰੋਮਿ, ਯਸ੍ਮਾ ਤਥਾਸਮਾਹਿਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸੁਟ੍ਠੁ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਆਰੋਪਿਤਂ ਨਾਮ ਹੋਤਿ, ਨ ਤਤੋ ਪਰਿਪਤਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ “**ਸੁਟ੍ਠੁ ਆਰੋਪੇਮੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ**”ਤਿ। **ਮਾ ਉਗ੍ਘਾਤੀਯਿਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਮਾ ਹਞ੍ਞਿਤ੍ਥ, ਮਾ ਊਹਤਂ ਅਹੋਸੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

੨੧੦. ਸੋਯੇਵ...ਪੇ◌ਂ... ਵ◌ੁਤ੍ਤੋਤਿ ਇਮਿਨਾ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਏਕਂਯੇਵ ਕੁਸਲਵ◌ਿਤਕ੍ਕਂ ਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਵ◌ਿਯ ਤਿਵ◌ਿਧਤ੍ਤੁਸਮ੍ਭਵਤੋ ਤਿਵ◌ਿਧਨਾਮਿਕਂ ਕਤ੍ਵ◌ਾ ਦਸ੍ਸਿਤਂ ਵ◌ਿਯ ਹੋਤਿ, ਨ ਖੋ ਪਨੇਤਂ ਏਵ◌ਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਪਬਨ੍ਧਪਵਤ੍ਤਿਞ੍ਹਿ ਉਪਾਦਾਯ ਏਕਤ੍ਤਨਯੇਨ “**ਸੋਯੇਵ ਬਜਾਪਾਦਪਚ੍ਚੁਨੀਕਟ੍ਠੇਨਾ**”ਤਿਆਦਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ। ਏਕਜਾਤਿਯੇਸੁ ਹਿ ਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤੇਸੁ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਵ◌ਿਤਕ੍ਕੋ ਸਮਾਨਾਕਾਰਤਾਯ ਸੋ ਏਵ◌ਾਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਤਂ ਲਭਤਿ ਯਥਾ ‘‘ਸਾ ਏਵ ਤਿਤ੍ਤਿਰੀ, ਤਾਨਿ ਏਵ ਓਸਧਾਨੀ’’ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੨.੨.੧੯)। ਨ ਹਿ ਤਦਾ ਮਹਾਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਅਸੁਭਮੇਤ੍ਤਾਕਰੁਣਾਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਯਾ ਤੇ ਵ◌ਿਤਕ੍ਕਾ ਏਵ◌ਂ ਵ◌ੁਤ੍ਤਾਤਿ।

ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯਾਤਿ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਂ ਸਮਾਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵ◌ਾ, ਤਤੋ ਵ◌ੁਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵ◌ਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਵ◌ਿਪਸ੍ਸਨਾਪਿ ਤਰੁਣਾਤਿ ਯੋਜਨਾ। **ਕਾਯੋ ਕਿਲਮਤਿ** ਸਮਥਵ◌ਿਪਸ੍ਸਨਾਨਂ ਤਰੁਣਤਾਯ ਭਾਵਨਾਯ ਪੁਬ੍ਬੇਨਾਪਰਂ ਵ◌ਿਸੇਸਸ੍ਸ ਅਲਬ੍ਭਮਾਨਤ੍ਤਾ। ਤੇਨਾਹ “**ਚਿਤ੍ਤਂ ਹਞ੍ਞਤਿ ਵ◌ਿਹਞ੍ਞਤੀ**”ਤਿ। **ਵ◌ਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਬਹੂਪਕਾਰਾ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿ,** ਤਥਾ ਹਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ – ‘‘ਸਮਾਧਿਂ, ਭਿਕ੍ਖਵ◌ੇ, ਭਾਵ◌ੇਥ, ਸਮਾਹਿਤੋ ਯਥਾਭੂਤਂ ਜਾਨਾਤਿ ਪਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੩.੫; ੪.੯੯; ੫.੧੦੭੧)।

ਯਥਾ ਵ◌ਿਸ੍ਸਮਟ੍ਟਾਨਂ ਯੋਧਾਨਂ ਪਰਿਸ੍ਸਮਂ ਵ◌ਿਨੋਦੇਤਿ, ਤਥਾ ਪਰਿਸ੍ਸਮਵ◌ਿਨੋਦਨਤ੍ਥਂ ਫਲਕੇਹਿ ਕਾਤਬ੍ਬਂ ਵ◌ਿਸ੍ਸਮਟ੍ਟਾਨਂ ਫਲਕਕੋਟ੍ਠਕੋ, ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਪਨ ਵ◌ਿਪਸ੍ਸਨਾ ਬਹੁਕਾਰਤਰਾ ਸਮਾਧਿਪਰਿਪਨ੍ਥਕਾਨਂ, ਸਬ੍ਬੇਸਮ੍ਪਿ ਵ◌ਾ ਕਿਲੇਸਾਨਂ ਵ◌ਿਮਥਨੇਨ ਦੁਬ੍ਬਲਭਾਵ◌ਾਪਜ੍ਜਨਤੋ। ਤੇਨਾਹ “**ਵ◌ਿਪਸ੍ਸਨਾ ਥਾਮਜਾਤਾ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਮ੍ਪਿ ਰਕ੍ਖਤਿ, ਥਾਮਜਾਤਂ ਕਰੋਤੀ**”ਤਿ। ਨਨੁ ਚੇਵ◌ਂ ਇਤਰੀਤਰਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਯਦੋਸੋ ਆਪਜ੍ਜਤੀਤਿ? ਨਯਿਦਮੇਕਨ੍ਤਿਕਂ, ਇਤਰੀਤਰਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਯਾਪਿ ਕਿਚ੍ਚਸਿਦ੍ਧਿ ਲੋਕੇ ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ “**ਯਥਾ ਹੀ**”ਤਿਆਦਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ।

ਗਾਮਨ੍ਤਂ ਆਹਟੇਸੂਤਿ ਗਾਮਸਮੀਪਂ ਉਪਨੀਤੇਸੁ। **ਏਤਾਗਾਵ◌ੋਤਿ ਸਤਿ ਉਪ੍ਪਾਦਨਮਤ੍ਤਮੇਵ ਕਾਤਬ੍ਬਂ** ਯਥਾ ਗਾਵ◌ੋ ਰਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਾ, ਤਦਭਾਵਤੋ। **ਤਦਾਤਿ** ਸਮਥਵ◌ਿਪਸ੍ਸਨਾਨਂ ਥਾਮਜਾਤਕਾਲੇ। ਅਨੁਪਸ੍ਸਨਾਨਂ ਲਹੁਂ ਲਹੁਂ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਂ ਸਨ੍ਧਾਯ “**ਏਕਪ੍ਪਹਾਰੇਨੇਵ ਆਰੁਲ੍ਹੋਵ ਹੋਤੀ**”ਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ, ਕਮੇਨੇਵ ਪਨ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨਾਪਟਿਪਾਟਿਂ ਆਰੋਹਤਿ।

੨੧੫. ਏਵ◌ਂ ਭਗਵ◌ਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਪ੍ਪਮਾਦਪਟਿਪਦਂ, ਤਾਯ ਚ ਲਦ੍ਧਂ ਅਨਞ੍ਞਸਾਧਾਰਣਂ ਵ◌ਿਸੇਸਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਹੇਤੁਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਸਦ੍ਧਿਂ ਫਲਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵ◌ਾ ਇਦਾਨਿ ਸਤ੍ਤੁਪਕਾਰਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ “**ਸੇਯਜਥਾਪੀ**”ਤਿਆਦਿਮਾਹਾਤਿ ਏਵ◌ਂ ਏਤ੍ਥ ਅਨੁਸਨ੍ਧਿ ਵ◌ੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਅਰਞ੍ਞਲਕ੍ਖਣਯੋਗ੍ਗਮਤ੍ਤੇਨ **ਅਰਞ੍ਞੇ**। ਮਹਾਵਨਤਾਯ **ਪਵਨੇ**। ਪਵਦ੍ਧਞ੍ਹਿ ਵਨਂ ਪਵਨਂ। **ਚਤੂਹਿ ਯੋਗੇਹੀ**ਤਿ ਜਿਘਚ੍ਛਾਪਿਪਾਸਾਭਯਪਟਿਪਤ੍ਤਿਸਙ੍ਖਾਤਯੋਗੇਹਿ। **ਖੇਮਂ** ਅਨੁਪਦ੍ਦੁਵਤਂ। ਸੁਵਤ੍ਥਿਂ ਅਨੁਪਦ੍ਦੁਵ◌ਂ ਆਵਹਤੀਤਿ **ਸੋਵਤ੍ਥਿਕੋ**। ਪੀਤਿਂ ਕੁਟ੍ਠਿਂ ਗਮੇਤਿ ਉਪਨੇਤੀਤਿ **ਪੀਤਿਗਮਨੀਯੋ**। ਪੀਤਂ ਪਾਨਤਿਤ੍ਥਂ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ **ਪੀਤਗਮਨੀਯੋ। ਸਾਖਾਦੀਹੀ**ਤਿ ਕਣ੍ਟਕਸਾਖਾਕਣ੍ਟਕਲਤਾਵਨੇਹਿ। ਅਨਾਸਯਗਾਮਿਤਾਯ ਉਦਕਸਨ੍ਨਿਰੁਦ੍ਧੋਪਿ **ਅਮਗ੍ਗੋ** ਵ◌ੁਤ੍ਤੋ, ਇਤਰਾਨਿ ਅਪੀਤਿਗਮਨੀਯਤਾਯਪਿ। **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਗਹਨਂ ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਓਕੇਮਿਗਲੁਦ੍ਦਕਸ੍ਸ ਗੋਚਰੇ ਚਰਤੀਤਿ **ਓਕਚਰੋ,** ਦੀਪਕਮਿਗੋ। ਅਰਞ੍ਞੇ ਮਿਗੇ ਦਿਸ੍ਵ◌ਾ ਤੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਪਲਾਯੇਯਜਾਤਿ **ਦੀਘਰਜ੍ਜੁਬਨ੍ਧਨਂ**।

ਇਧ ਵਸਨ੍ਤੀਤਿ ਮਿਗਾਨਂ ਆਸਯਂ ਵਦਤਿ, ਤਤੋ ਆਸਯਤੋ **ਇਮਿਨਾ ਮਗ੍ਗੇਨ ਨਿਕ੍ਖਮਨ੍ਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਚਰਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਏਤਸ੍ਮਿਂ ਠਾਨੇ ਗੋਚਰਂ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਿ। **ਏਤ੍ਥ ਪਿਵਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਏਤਸ੍ਮਿਂ ਨਿਪਾਨਤਿਤ੍ਥੇ ਉਦਕਂ ਪਿਵਨ੍ਤਿ। **ਇਮਿਨਾ ਮਗ੍ਗੇਨ ਪਵ◌ਿਸਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਮਗ੍ਗੇਨ ਨਿਪਾਨਤਿਤ੍ਥਂ ਪਵ◌ਿਸਨ੍ਤਿ। **ਮਗ੍ਗਂ ਪਿਧਾਯਾ**ਤਿ ਪਕਤਿਮਗ੍ਗਂ ਪਿਦਹਿਤ੍ਵ◌ਾ। **ਨ ਤਾਵ ਕਿਞ੍ਚਿ ਕਰੋਤਿ** ਅਨਵਸੇਸੇ ਵਨਮਿਗੇ ਘਾਤੇਤੁਕਾਮੋ।

ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਅਞ੍ਞਾਣਾ ਹੁਤ੍ਵਾਤਿ ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਨਿਵੁਤਤ੍ਤਾ ਞਾਣਰਹਿਤਾ ਹੁਤ੍ਵਾ, ਨਨ੍ਦੀਰਾਗੇਨ ਉਪਨੀਤਾ ਰੂਪਾਰਮ੍ਮਣਾਦੀਨਿ ਆਬਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ। ਪਲੋਭਨਤੋ **ਓਕਚਰਂ ਨਨ੍ਦੀਰਾਗੋ**ਤਿ। ਬਜ਼ਾਮੋਹਨਤੋ **ਓਕਚਾਰਿਕਂ ਅਵਿਜ੍ਜਾਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਤੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਓਕਚਰੋਕਚਾਰਿਕਾਨਂ। **ਸਾਖਾਭਙ੍ਗੇਨਾ**ਤਿ ਤਾਦਿਸੇਨ ਲੂਖਤਰਗਨ੍ਧੇਨ ਸਾਖਾਭਙ੍ਗੇਨ। **ਮਨੁਸ੍ਸਗਨ੍ਧਂ ਅਪਨੇਤ੍ਵਾ** ਤਸ੍ਸ ਸਾਖਾਭਙ੍ਗਸ੍ਸ ਗਨ੍ਧੇਨ। **ਸਮ੍ਮਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਸਮ੍ਮਜ੍ਜਿਤੋ ਬਜ਼ਾਮੁਵ੍ਛੋ।

ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਖੇਮਮਗ੍ਗਵਿਚਰਣਂ ਕੁਮ੍ਮਗ੍ਗਪਿਧਾਨਞ੍ਚ **ਸਬ੍ਬਲੋਕਸਾਧਾਰਣਮ੍ਪਿ** ਅਤ੍ਥਤੋ ਵੇਨੇਯ੍ਯਜਪੁਗ੍ਗਲਾਪੇਕ੍ਖਮੇਵਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਅਞ੍ਞਾਤਕੋਣ੍ਡਞ੍ਞਾਦੀਨਂ ਭਬ੍ਬਪੁਗ੍ਗਲਾਨ**"ਨ੍ਤਿ ਆਹ। **ਊਹਤੋ**ਤਿ ਸਮੂਹਤੋ ਨੀਹਤੋਤਿ ਆਹ "**ਦ੍ਵੇਧਾ ਛੇਤ੍ਵਾ ਪਾਤਿਤੋ**"ਤਿ। **ਨਾਸਿਤਾ**ਤਿ ਅਦਸ੍ਸਨਂ ਗਮਿਤਾਤਿ ਆਹ "**ਸਬ੍ਬੇਨ ਸਬ੍ਬਂ ਸਮੁਗ੍ਘਾਟਿਤਾ**"ਤਿ। **ਹਿਤੂਪਚਾਰ**ਨ੍ਤਿ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਹਿਤਚਰਿਯਂ।

ਦ੍ਵੇਧਾਵਿਤਕ੍ਕਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾਯ ਲੀਨਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨਾ ਸਮਤ੍ਤਾ।

੧੦. ਵਿਤਕ੍ਕਸਣ੍ਠਾਨਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੨੧੬. **ਦਸਕੁਸਲਕਮ੍ਮਪਥਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਇਦਂ ਨਿਦਸ੍ਸਨਮਤ੍ਤਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ ਵਟ੍ਟਪਾਦਕਸਮਾਪਤ੍ਤਿਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸਪਿ ਇਧ ਅਧਿਚਿਤ੍ਤਭਾਵੇਨ ਅਨਿਚ੍ਛਿਤਤ੍ਤਾ। ਤੇਨਾਹ "**ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਪਾਦਕਅਟ੍ਠਸਮਾਪਤ੍ਤਿਚਿਤ੍ਤ**"ਨ੍ਤਿ। ਅਥ ਵਾ ਅਨੁਤ੍ਤਰਿਮਨੁਸ੍ਸਧਮ੍ਮਸਙ੍ਗਹਿਤਮੇਵ ਕੇਵਲਂ ''ਪਕਤਿਚਿਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਦਸਕੁਸਲਕਮ੍ਮਪਥਵਸੇਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਮੇਵਾ**"ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਯਦੇਤ੍ਥ ਅਧਿਚਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਂ, ਤਂ ਤਦੇਵ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਪਾਦਕਅਟ੍ਠਸਮਾਪਤ੍ਤਿਚਿਤ੍ਤ**"ਨ੍ਤਿ ਆਹ। ਇਤਰਸ੍ਸ ਪਨੇਤ੍ਥ ਵਿਧਿ ਨ ਪਟਿਸੇਧੇਤੀਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਂ ਅਧਿਚਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਕੇਚਿ। **ਅਨੁਯੁਤ੍ਤੇਨਾ**ਤਿ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਨਵਸੇਨ, ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਪਰਿਬ੍ਰੂਹਨਵਸੇਨ ਅਨੁ ਅਨੁ ਯੁਤ੍ਤੇਨ। **ਮੂਲਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਪਾਰਿਹਾਰਿਯਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ। **ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਭਾਵਨਂ ਅਨੁਯੁਞ੍ਜਨ੍ਤੋ। ਭਾਵਨਾਯ ਅਪ੍ਪਨਂ ਅਪ੍ਪਤ੍ਤੋਪਿ ਅਧਿਚਿਤ੍ਤਮਨੁਯੁਤ੍ਤੋਯੇਵ ਤਦਤ੍ਥੋਪਿ ਤਂਸਦ੍ਦਵੋਹਾਰਤੋ।

ਯੇਹਿ ਫਲਂ ਨਾਮ ਯਥਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਟ੍ਠਾਨੇ ਪਕਪ੍ਪਿਯਮਾਨਂ ਵਿਯ ਹੋਤਿ, **ਤਾਨਿ ਨਿਮਿਤ੍ਤਾਨਿ**। ਤੇਨਾਹ "**ਕਾਰਣਾਨੀ**"ਤਿ। **ਕਾਲੇਨ ਕਾਲ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਕਾਲੇਨਾ**ਤਿ ਭੁਮ੍ਮਤ੍ਥੇ ਕਰਣਵਚਨਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਸਮਯੇ ਸਮਯੇ**"ਤਿ। **ਨਨੁ ਚ…ਪੇ॰… ਨਿਰਨ੍ਤਰਂ ਮਨਸਿ ਕਾਤਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਕਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਨਨੁ ਚ ਭਾਵਨਾਯ ਵੀਥਿਪਟਿਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਅਬ੍ਬੁਦਨੀਹਰਣਵਿਧਿਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੇਨ ਭਗਵਤਾ "**ਪਞ੍ਚ ਨਿਮਿਤ੍ਤਾਨਿ ਕਾਲੇਨ ਕਾਲਂ ਮਨਸਿ ਕਾਤਬ੍ਬਾਨੀ**"ਤਿ ਅਯਂ ਦੇਸਨਾ ਆਰਦ੍ਧਾਤਿ? ''ਅਧਿਚਿਤ੍ਤਮਨੁਯੁਤ੍ਤੇਨਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਅਵਿਚ੍ਛੇਦਵਸੇਨ ਭਾਵਨਾਯ ਯੁਤ੍ਤਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋ ਅਧਿਚਿਤ੍ਤਮਨੁਯੁਤ੍ਤੋ ਨਾਮਾਤਿ ਚੋਦਕਸ੍ਸ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਇਤਰੋ ਭਾਵਨਂ ਅਨੁਯੁਞ੍ਜਨ੍ਤਸ੍ਸਆਦਿਕਮ੍ਮਿਕਸ੍ਸ ਕਦਾਚਿ ਭਾਵਨੁਪਕ੍ਕਿਲੇਸਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯੁਂ, ਤਤੋ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਸੋਧਨਤ੍ਥਾਯ ਯਥਾਕਾਲਂ ਇਮਾਨਿ ਨਿਮਿਤ੍ਤਾਨਿ ਮਨਸਿ ਕਾਤਬ੍ਬਾਨੀਤਿ ''ਕਾਲੇਨ ਕਾਲ''ਨ੍ਤਿ ਸਤ੍ਥਾ ਅਵੋਚਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਪਾਲ਼ਿਯਞ੍ਹੀ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਇਮਾਨੀ**ਤਿ ਇਮਾਨਿ ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਆਗਤਾਨਿ ਪਞ੍ਚ ਨਿਮਿਤ੍ਤਾਨਿ। **ਅਬ੍ਬੁਦ**ਨ੍ਤਿ ਉਪਦ੍ਦਵਂ।

ਛਨ੍ਦਸਹਗਤਾ ਰਾਗਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਤਿ ਤਣ੍ਹਾਛਨ੍ਦਸਹਗਤਾ ਕਾਮਰਾਗਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ। **ਇਟ੍ਠਾਨਿਟ੍ਠਅਸਮਪੇਕ੍ਖਿਤੇਸੂ**ਤਿ ਇਟ੍ਠੇਸੁ ਪਿਯੇਸੁ, ਅਨਿਟ੍ਠੇਸੁ ਅਪ੍ਪਿਯੇਸੁ, ਅਸਮਂ ਅਸਮ੍ਮਾ ਪੇਕ੍ਖਿਤੇਸੁ। **ਅਸਮਪੇਕ੍ਖਨ**ਨ੍ਤਿ ਗੇਹਸ੍ਸਿਤਅਞ੍ਞਾਣੁਪੇਕ੍ਖਾਵਸੇਨ ਆਰਮ੍ਮਣਸ੍ਸ ਅਯੋਨਿਸੋ ਗਹਣਂ। ਯਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ – ''ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਰੂਪਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਉਪੇਕ੍ਖਾ ਬਾਲਸ੍ਸ ਮੂਲ਼੍ਹਸ੍ਸ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਸ੍ਸਾ''ਤਿਆਦਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੦੮)। **ਤੇ** ਪਰਿਵਿਤਕ੍ਕਾ। **ਤਤੋ ਨਿਮਿਤ੍ਤਤੋ ਅਞ੍ਞ**ਨ੍ਤਿ ਤਤੋ ਛਨ੍ਦੂਪਸਂਹਿਤਾਦਿਅਕੁਸਲਵਿਤਕ੍ਕੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕਾਰਣਤੋ ਅਞ੍ਞਂ ਨਵਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ। ''ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ''ਤਿ ਹਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਆਰਮ੍ਮਣਂ, ਤਾਦਿਸੋ ਪੁਰਿਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਆਕਾਰੋ ਵਾ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ। **ਕੁਸਲਨਿਸ੍ਸਿਤਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਕਾਰਣਂ **ਮਨਸਿ ਕਾਤਬ੍ਬਂ** ਚਿਤ੍ਤੇ ਠਪੇਤਬ੍ਬਂ, ਭਾਵਨਾਵਸੇਨ ਚਿਨ੍ਤੇਤਬ੍ਬਂ, ਚਿਤ੍ਤਸਨ੍ਤਾਨੇ ਵਾ ਸਙ੍ਕਮਿਤਬ੍ਬਂ। ਅਸੁਭਞ੍ਹਿ ਅਸੁਭਨਿਮਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਸਙ੍ਖਾਰੇਸੁ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਛਨ੍ਦੂਪਸਂਹਿਤੇ ਵਿਤਕ੍ਕੇਤਿ ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਤਬ੍ਬਂ। ਏਵਂ

"ਦੋਸੂਪਸਞ੍ਹਿਤੇ"ਤਿਆਦੀਸੁ ਯਥਾਰਹਂ ਤਂ ਤਂ ਪਦਂ ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਤਬ੍ਬਂ। **ਯਤ੍ਥ ਕਤ੍ਥਚੀ**ਤਿ ''ਸਤ੍ਤੇਸੁ ਸਙ੍ਖਾਰੇਸੂ''ਤਿ ਯਤ੍ਥ ਕਤ੍ਥਚਿ। **ਪਞ੍ਚਧਮ੍ਮੂਪਨਿਸ੍ਸਯੋ**ਤਿ ਪਞ੍ਚਵਿਧੋ ਧਮ੍ਮੂਪਸਂਹਿਤੋ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯੋ।

ਏਵਂ **"ਛਨ੍ਦੂਪਸਞ੍ਹਿਤੇ"**ਤਿਆਦਿਨਾ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਵੁਤ੍ਤਮਤ੍ਥਂ ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਇਮਸ੍ਸ ਹਤ੍ਥਾ ਵਾ ਸੋਭਨਾ"**ਤਿਆਦਿ ਆਰਦ੍ਧਂ। ਤਤ੍ਥ **"ਅਸੁਭਤੋ ਉਪਸਂਹਰਿਤਬ੍ਬ"**ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਉਪਸਂਹਰਣਾਕਾਰਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸਨਂ **"ਕਿਮ੍ਹਿ ਸਾਰਤ੍ਤੋਸੀ"**ਤਿ। **ਛਵਿਰਾਗੇਨਾ**ਤਿ ਛਵਿਰਾਗਤਾਯ ਕਾਲ਼ਸਾਮਾਦਿਵਣ੍ਣਨਿਭਾਯ। **ਕੁਫਲ਼ਪੂਰਿਤੋ**ਤਿ ਪਕ੍ਕੇਹਿ ਕੁਣਪਫਲੇਹਿ ਪੁਣ੍ਣੋ। ''ਕਲਿਫਲਪੂਰਿਤੋ''ਤਿ ਵਾ ਪਾਠੋ।

ਅਸ੍ਸਾਮਿਕਤਾਵਕਾਲਿਕਭਾਵਵਸੇਨਾਤਿ ਇਦਂ ਪਤ੍ਤਂ ਅਨੁਕ੍ਕਮੇਨ ਵਣ੍ਣਵਿਕਾਰਞ੍ਚੇਵ ਜਿਣ੍ਣਭਾਵਞ੍ਚ ਪਤ੍ਵਾ ਛਿਦ੍ਦਾਵਛਿਦ੍ਦਂ ਭਿਨ੍ਨਂ ਵਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਕਪਾਲਨਿਟ੍ਠਂ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ। ਇਦਂ ਚੀਵਰਂ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬੇਨ ਵਣ੍ਣਵਿਕਾਰਂ ਜਿਣ੍ਣਤਞ੍ਚ ਉਪਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਪਾਦਪੁਞ੍ਛਨਚੋਲ਼ਕਂ ਹੁਤ੍ਵਾ ਯਟ੍ਠਿਕੋਟਿਯਾ ਛਡ੍ਡਨੀਯਂ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ। ਸਚੇ ਪਨ ਨੇਸਂ ਸਾਮਿਕੋ ਭਵੇਯ੍ਯ, ਨ ਨੇਸਂ ਏਵਂ ਵਿਨਸ੍ਸਿਤੁਂ ਦਦੇਯ੍ਯਾਤਿ ਏਵਂ ਅਸ੍ਸਾਮਿਕਭਾਵਵਸੇਨ, ''ਅਨਦ੍ਧਨਿਯਂ ਇਦਂ ਤਾਵਕਾਲਿਕ''ਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਤਾਵਕਾਲਿਕਭਾਵਵਸੇਨ ਚ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ।

ਆਘਾਤਵਿਨਯ...ਪੇ॰... ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾਤਿ – ''ਪਞ੍ਚਿਮੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਆਘਾਤਪਟਿਵਿਨਯਾ। ਯਤ੍ਥ ਹਿ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਆਘਾਤੋ ਸਬ੍ਬਸੋ ਪਟਿਵਿਨੇਤਬ੍ਬੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਆਗਤਸ੍ਸ **ਆਘਾਤਵਿਨਯਸੁਤ੍ਤਸ੍ਸ** (ਅ॰ ਨਿ॰ ੫.੧੬੧) ਚੇਵ **ਕਕਚੂਪਮੋਵਾਦ**(ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੨੨-੨੩੩) **ਛਵਾਲਾਤੂਪਮਾ**ਦੀਨਞ੍ਚ (ਇਤਿਵੁ॰ ੯੧) ਵਸੇਨ ਆਘਾਤਂ ਪਟਿਵਿਨੇਦੇਤ੍ਵਾ ਮੇਤ੍ਤਾ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ।

ਗਰੁਸਂਵਾਸੋਤਿ ਗਰੂਂ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯ ਵਾਸੋ। **ਉਦ੍ਦੇਸੋ**ਤਿ ਪਰਿਯਤ੍ତਿਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਉਦ੍ਦਿਸਾਪਨਞ੍ਚੇਵ ਉਦ੍ਦਿਸਨਞ੍ਚ। **ਉਦ੍ਦਿਟ੍ਠਪਰਿਪੁਚ੍ਛਨ**ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਉਗ੍ਗਹਿਤਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਪਰਿਪੁਚ੍ਛਾ। **ਪਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮੂਪਨਿਸ੍ਸਾਯਾ**ਤਿ ਗਰੁਸਂਵਾਸਾਦਿਕੇ ਪਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮੇ ਪਟਿਚ੍ਚ। **ਮੋਹਧਾਤੂ**ਤਿ ਮੋਹੋ।

ਉਪਨਿਸ੍ਸਿਤਬ੍ਬਾਤਿ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਿਤਬ੍ਬਾ, ਅਯਮੇਵ ਵਾ ਪਾਠੋ। **ਯਤ੍ਤਪ੍ਪਟਿਯਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਯਤ੍ਤੋ ਚ ਗਾਮਪ੍ਪਵੇਸਨਾਪੁਚ੍ਛਾਕਰਣੇਸੁ ਉਸ੍ਸੁਕ੍ਕਂ ਆਪਨ੍ਨੋ ਸਜ੍ਜਿਤੋ ਚ ਹੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਥਸ੍ਸ ਮੋਹੋ ਪਹੀਯਤੀ**ਤਿ ਅਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਏਵਂ ਤਤ੍ਥ ਯੁਤ੍ਤਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਚ੍ਛਾ ਸੋ ਮੋਹੋ ਵਿਗਚ੍ਛਤਿ। **ਏਵਮ੍ਪੀ**ਤਿ ਏਵਂ ਉਦ੍ਦੇਸੇ ਅਪ੍ਪਮਜ੍ਜਨੇਨਪਿ। ਪੁਨ **ਏਵਮ੍ਪੀ**ਤਿ ਅਤ੍ਥਪਰਿਪੁਚ੍ਛਾਯ ਕਙ੍ਖਾਵਿਨੋਦਨੇਪਿ। **ਤੇਸੁ ਤੇਸੁ ਠਾਨੇਸੁ ਅਤ੍ਥੋ ਪਾਕਟੋ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਸੁਯ੍ਯਮਾਨਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਤੇਸੁ ਤੇਸੁ ਪਦੇਸੁ ''ਇਧ ਸੀਲਂ ਕਥਿਤਂ, ਇਧ ਸਮਾਧਿ, ਇਧ ਪਞ੍ਞਾ''ਤਿ ਸੋ ਸੋ ਅਤ੍ਥੋ ਵਿਭੂਤੋ ਹੋਤਿ। ਇਦਂ ਚਕ੍ਖੁਰੂਪਾਲੋਕਾਦਿ **ਇਮਸ੍ਸ** ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ **ਕਾਰਣਂ, ਇਦਂ** ਸਾਲਿਬੀਜਭੂਮਿਸਲਿਲਾਦਿ **ਇਮਸ੍ਸ** ਸਾਲਿਅਙ੍ਕੁਰਸ੍ਸ **ਕਾਰਣਂ। ਇਦਂ ਨ ਕਾਰਣ**ਨ੍ਤਿ ਤਦੇਵ ਚਕ੍ਖੁਰੂਪਾਲੋਕਾਦਿ ਸੋਤਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ, ਤਦੇਵ ਸਾਲਿਬੀਜਾਦਿ ਕੁਦ੍ਰੂਸਕਙ੍ਕੁਰਸ੍ਸ ਨ ਕਾਰਣਨ੍ਤਿ ਠਾਨਾਟ੍ਠਾਨਵਿਨਿਚ੍ਛਯੇ ਛੇਕੋ ਹੋਤਿ।

ਆਰਮ੍ਮਣੇਸੂਤਿ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੇਸੁ। **ਇਮੇ ਵਿਤਕ੍ਕਾ**ਤਿ ਕਾਮਵਿਤਕ੍ਕਾਦਯੋ। ਸਬ੍ਬੇ ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਸਬ੍ਬਾਕੁਸਲਪਟਿਪਕ੍ਖਾਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ''ਪਹੀਯਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ਨ ਸਬ੍ਬੇ ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਉਜੁਵਿਪਚ੍ਚਨੀਕਭੂਤਾਤਿ ''ਪਹੀਯਨ੍ਤਿ ਏਵਾ''ਤਿ ਸਾਸਙ੍ਕਂ ਵਦਤਿ। ਤੇਨਾਹ **"ਇਮਾਨੀ"**ਤਿਆਦਿ।

ਕੁਸਲਨਿਸ੍ਸਿਤਨ੍ਤਿ ਕੁਸਲੇਨ ਨਿਸ੍ਸਿਤਂ ਨਿਸ੍ਸਯਿਤਬ੍ਬਂ। **ਕੁਸਲਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯਭੂਤ**ਨ੍ਤਿ ਤਸ੍ਸੇਵ ਵੇਵਚਨਂ, ਕੁਸਲੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕਾਰਣਂ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਅਸੁਭਨਿਮਿਤ੍ਤਾਦਿਮੇਵ ਵਦਤਿ। **ਸਾਰਫਲਕੇ**ਤਿ ਚਨ੍ਦਨਮਯੇ ਸਾਰਫਲਕੇ। **ਵਿਸਮਾਣਿ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਸਮਾਕਾਰੇਨ ਤਤ੍ਥ ਠਿਤਂ ਆਣਿਂ। **ਹਨੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਪਹਰੇਯ੍ਯ ਨਿਕ੍ਖਾਮੇਯ੍ਯ।

੨੧੭. **ਅਟ੍ਟੋ**ਤਿ ਆਤੁਰੋ, ਦੁਗ੍ਗਨ੍ਧਬਾਧਤਾਯ ਪੀਲਿਤੋ। **ਦੁਕ੍ਖਿਤੋ**ਤਿ ਸਞ੍ਜਾਤਦੁਕ੍ਖੋ। **ਇਮਿਨਾਪਿ ਕਾਰਣੇਨਾ**ਤਿ ਅਕੋਸਲ੍ਲਸਮ੍ਭੂਤਤਾਯ ਕੁਸਲਪਟਿਪਕ੍ਖਤਾਯ ਗੇਹਸ੍ਸਿਤਰੋਗੇਨ ਸਰੋਗਤਾਯ ਚ **ਏਤੇ ਅਕੁਸਲਾ** ਵਿਞ੍ਞੂਗਰਹਿਤਬ੍ਬਤਾਯ ਜਿਗੁਚ੍ਛਨੀਯਤਾਯ ਚ **ਸਾਵਜ੍ਜਾ** ਅਨਿਟ੍ਠਫਲਤਾਯ ਨਿਰਸ੍ਸਾਦਸਂਵਤ੍ਤਨਿਯਤਾਯ ਚ **ਦੁਕ੍ਖਵਿਪਾਕਾ**ਤਿ ਏਵਂ ਤੇਨ ਤੇਨ ਕਾਰਣੇਨ ਅਕੁਸਲਾਦਿਭਾਵਂ **ਉਪਪਰਿਕ੍ਖਤੋ**।

> ''ਆਤੁਰਂ ਅਸੁਚਿਂ ਪੂਤਿਂ, ਪਸ੍ਸ ਨਨ੍ਦੇ ਸਮੁਸ੍ਸਯਂ।
> ਉਗ੍ਘਰਨ੍ਤਂ ਪਗ੍ਘਰਨ੍ਤਂ, ਬਾਲਾਨਂ ਅਭਿਨਨ੍ਦਿਤ''ਨ੍ਤਿ॥ (ਅਪ॰ ਥੇਰੀ ੨.੪.੧੫੭) –

ਏਵਮਾਦਿ **ਕਾਯਵਿਚ੍ਛਨ੍ਦਨੀਯਕਥਾਦੀਹਿ** ਵਾ। **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ –

> ''ਤਸ੍ਸੇਵ ਤੇਨ ਪਾਪਿਯੋ, ਯੋ ਕੁਦ੍ਧਂ ਪਟਿਕੁਜ੍ਝਤਿ।
> ਕੁਦ੍ਧਂ ਅਪ੍ਪਟਿਕੁਜ੍ਝਨ੍ਤੋ, ਸਙ੍ਗਾਮਂ ਜੇਤਿ ਦੁਜ੍ਜਯ''ਨ੍ਤਿ॥ (ਥੇਰਗਾ॰ ੪੪੨) –

ਏਵਮਾਦਿ ਪਟਿਘਵੂਪਸਮਨਕਥਾਦਿਕਾਪਿ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ।

੨੧੮. ਨ ਸਰਣਂ **ਅਸਤਿ,** ਅਨਨੁਸ੍ਸਰਣਂ। ਅਮਨਸਿਕਰਣਂ **ਅਮਨਸਿਕਾਰੋ। ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਨਿਸੀਦਿਤਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਮਨਸਿਕਾਰੇਨੇਵ ਨਿਸੀਦਿਤਬ੍ਬਂ। **ਉਗ੍ਗਹਿਤੋ ਧਮ੍ਮਕਥਾਪਬਨ੍ਧੋ**ਤਿ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸ ਉਪਕਾਰੋ ਧਮ੍ਮਕਥਾਪਬਨ੍ਧੋ। **ਮੁਟ੍ਠਿਪੋਤ੍ਥਕੋ**ਤਿ ਮੁਟ੍ਠਿਪ੍ਪਮਾਣੋ ਪਾਰਿਹਾਰਿਯਪੋਤ੍ਥਕੋ। **ਸਮਨ੍ਨਾਨੇਨ੍ਤੇਨਾ**ਤਿ ਸਮਨ੍ਨਾਹਰਨ੍ਤੇਨ। **ਓਕਾਸੋ ਨ ਹੋਤਿ** ਆਰਦ੍ਧਸ੍ਸ ਪਰਿਯੋਸਾਪੇਤਬ੍ਬਤੋ। ਆਰਦ੍ਧਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤੁਗਮਨਂ ਅਨਾਰਮ੍ਭੋਵਾਤਿ ਥੇਰਵਾਦੋ। **ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਉਪਜ੍ਝਾਯਸ੍ਸ। **ਪਬ੍ਭਾਰਸੋਧਨਂ** ਕਾਯਕਮ੍ਮਂ, ਆਰਭਨ੍ਤੋ ਏਵ ਵਿਤਕ੍ਕਨਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨਤ੍ਥਂ ਸਂਯੁਤ੍ਤਨਿਕਾਯਸਜ੍ਝਾਯਨਂ ਵਚੀਕਮ੍ਮਂ, ਦਸ੍ਸਨਕਿਚ੍ਚਪੁਬ੍ਬਕਮ੍ਮਕਰਣਤ੍ਥਂ ਤੇਜੋਕਸਿਣਪਰਿਕਮ੍ਮਨ੍ਤਿ ਤੀਣਿ ਕਮ੍ਮਾਨਿ ਆਚਿਨੇਤਿ। ਥੇਰੋ ਤਸ੍ਸ ਆਸਯਂ ਕਸਿਣਞ੍ਚ ਸਵਿਸੇਸਂ ਜਾਨਿਤ੍ਵਾ "**ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਵਿਹਾਰੇ**"ਤਿਆਦਿਮਵੋਚ। ਤੇਨਸ੍ਸ ਯਥਾਧਿਪ੍ਪਾਯਂ ਸਬ੍ਬਂ ਸਮ੍ਪਾਦਿਤਂ। **ਅਸਤਿਪਬ੍ਬਂ ਨਾਮ** ਅਸਤਿਯਾ ਵਿਤਕ੍ਕਨਿਗ੍ਗਹਣਵਿਭਾਵਨਤੋ।

੨੧੯. **ਵਿਤਕ੍ਕਮੂਲਭੇਦਂ ਪਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਤਕ੍ਕਮੂਲਸ੍ਸ ਤਮ੍ਮੂਲਸ੍ਸ ਚ ਭੇਦਵਿਭਾਵਨਂ ਵਿਤਕ੍ਕਮੂਲਭੇਦਂ ਪਬ੍ਬਂ। ਵਿਤਕ੍ਕਂ ਸਙ੍ਖਰੋਤੀਤਿ ਵਿਤਕ੍ਕਸਙ੍ਖਾਰੋ, ਵਿਤਕ੍ਕਪਚ੍ਚਯੋ ਸੁਭਨਿਮਿਤ੍ਤਾਦੀਸੁਪਿ ਸੁਭਾਦਿਨਾ ਅਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰੋ। ਸੋ ਪਨ ਵਿਤਕ੍ਕਸਙ੍ਖਾਰੋ ਸਤਿਟ੍ਠਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ **ਵਿਤਕ੍ਕਸਙ੍ਖਾਰਸਣ੍ਠਾਨਂ,** ਅਸੁਭੇ ਸੁਭਨ੍ਤਿਆਦਿ ਸਞ੍ਞਾਵਿਪਲ੍ਲਾਸੋ। ਤੇਨਾਹ "**ਵਿਤਕ੍ਕਾਨਂ ਮੂਲਞ੍ਚ ਮੂਲਮੂਲਞ੍ਚ ਮਨਸਿ ਕਾਤਬ੍ਬ**"ਨ੍ਤਿ। **ਵਿਤਕ੍ਕਾਨਂ ਮੂਲਮੂਲਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਉਪਪਰਿਕ੍ਖਨਵਸੇਨ ਮਿਚ੍ਛਾਵਿਤਕ੍ਕਾਨਂ ਮੂਲਂ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕਾਰਣਂ ਞਾਣਗਤਿਯਾ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਸ੍ਸ। ਯਾਥਾਵਤੋ ਜਾਨਨ੍ਤਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵਿਯ ਵਿਤਕ੍ਕਾ ਅਭਿਣ੍ਹਂ ਨਪ੍ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ ਆਹ "**ਵਿਤਕ੍ਕਚਾਰੋ ਸਿਥਿਲੋ ਹੋਤੀ**"ਤਿ। **ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਿਥਿਲੀਭੂਤੇ ਮਤ੍ਥਕਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੇ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਵਿਤਕ੍ਕਚਾਰੋ ਸਿਥਿਲਭੂਤੋ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਵਿਤਕ੍ਕਾਨਂ ਮੂਲਗਮਨੇ ਅਨੁਕ੍ਕਮੇਨ ਥਿਰਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਮਤ੍ਥਕਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੇ। **ਵਿਤਕ੍ਕਾ ਸਬ੍ਬਸੋ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਮਿਚ੍ਛਾਵਿਤਕ੍ਕਾ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ ਨ ਸਮੁਦਾਚਰਨ੍ਤਿ, ਭਾਵਨਾਪਾਰਿਪੂਰਿਯਾ ਵਾ ਅਨਵਸੇਸਾ ਪਹੀਯਨ੍ਤਿ।

ਕਣ੍ਣਮੂਲੇ ਪਤਿਤਨ੍ਤਿ ਸਸਕਸ੍ਸ ਕਣ੍ਣਸਮੀਪੇ ਕਣ੍ਣਸਕ੍ਖਲਿਂ ਪਹਰਨ੍ਤਂ ਵਿਯ ਉਪਪਤਿਤਂ। ਤਸ੍ਸ ਕਿਰ ਸਸਕਸ੍ਸ ਹੇਟ੍ਠਾ ਮਹਾਮੂਸਿਕਾਹਿ ਖਤਮਹਾਵਾਟਂ ਉਮਙ੍ਗਸਦਿਸਂ ਅਹੋਸਿ, ਤੇਨਸ੍ਸ ਪਾਤੇਨ ਮਹਾਸਦ੍ਦੋ ਅਹੋਸਿ। **ਪਲਾਯਿਂਸੁ** ''ਪਥਵੀ ਉਦ੍ਰੀਯਤੀ''ਤਿ। **ਮੂਲਮੂਲਂ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਅਨੁਵਿਜ੍ਜੇਯਜ**ਨ੍ਤਿ ''ਪਥਵੀ ਭਿਜ੍ਜਤੀ''ਤਿ ਯਤ੍ਥਾਯਂ ਸਸੋ ਉਟ੍ਠਿਤੋ, ਤਤ੍ਥ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਸ ਮੂਲਕਾਰਣਂ ਯਂਨੂਨ ਵੀਮਂਸੇਯਜਂ। ਪਥਵਿਯਾ ਭਿਜ੍ਜਨਟ੍ਠਾਨਂ ਗਤੇ ''ਕੋ ਜਾਨਾਤਿ, ਕਿਂ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਸਸੋ ''ਨ ਸਕ੍ਕੋਮਿ ਸਾਮੀ''ਤਿ ਆਹ। ਆਧਿਪਚ੍ਚਵਤੋ ਹਿ ਯਾਚਨਂ ਸਣ੍ਹਮੁਦੁਕਂ। **ਦੁਦ੍ਦੂਭਾਯਤੀ**ਤਿ ਦੁਦ੍ਦੂਭਾਤਿ ਸਦ੍ਦਂ ਕਰੋਤਿ। ਅਨੁਰਵਦਸ੍ਸਨਞ੍ਹੇਤਂ। **ਭਦ੍ਦਨ੍ਤੇ**ਤਿ ਮਿਗਰਾਜਸ੍ਸ

ਪਿਯਸਮੁਦਾਚਾਰੋ, ਮਿਗਰਾਜ, ਭਦ੍ਦੰ ਤੇ ਅਤ੍ਥੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਕਿਮੇਤ**ਨ੍ਤਿ ਕਿੰ ਏਤੰ, ਕਿੰ ਤਸ੍ਸ ਮੂਲਕਾਰਣੰ? **ਦੁਦ੍ਦੁਭ**ਨ੍ਤਿ ਇਦਮ੍ਪਿ ਤਸ੍ਸ ਅਨੁਰਵਦਸ੍ਸਨਮੇਵ। ਏਵਨ੍ਤਿ ਯਥਾ ਸਸਕਸ੍ਸ ਮਹਾਪਥਵੀਭੇਦਨੰ ਰਵਨਾਯ ਮਿਚ੍ਛਾਗਾਹਸਮੁਟ੍ਠਾਨੰ ਅਮੂਲੰ, ਏਵੰ ਵਿਤਕ੍ਕਚਾਰੋਪਿ ਸਦ੍ਵਾਵਿਪਲ੍ਲਾਸਸਮੁਟ੍ਠਾਨੋ ਅਮੂਲੋ। ਤੇਨਾਹ "**ਵਿਤਕ੍ਕਾਨ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿ।

੨੨੦. **ਅਭਿਦਨ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਭਿਭਵਨਦਨ੍ਤੰ, ਉਪਰਿਦਨ੍ਤਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨਾਹ "**ਉਪਰਿਦਨ੍ਤ**"ਨ੍ਤਿ। ਸੋ ਹਿ ਇਤਰੰ ਮੁਸਲੰ ਵਿਯ ਉਦੁਕ੍ਖਲੰ ਵਿਸੇਸਤੋ ਕਸ੍ਸਚਿ ਖਾਦਨਕਾਲੇ ਅਭਿਭੁਯ੍ਯ ਵਤ੍ਤਤਿ। **ਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤੇਨਾ**ਤਿ ਬਲਵਸਮ੍ਮਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇਨ। **ਅਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਕਾਮਵਿਤਕ੍ਕਾਦਿਸਹਿਤੰ ਅਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤੰ। **ਅਭਿਨਿਗ੍ਗਣ੍ਹਿਤਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਯਥਾ ਤਸ੍ਸ ਆਯਤਿੰ ਸਮੁਦਾਚਾਰੋ ਨ ਹੋਤਿ, ਏਵੰ ਅਭਿਭਵਿਤ੍ਵਾ ਨਿਗ੍ਗਹੇਤਬ੍ਬੰ, ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮਤਾ ਆਪਾਦੇਤਬ੍ਬਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਕੇ ਚ ਤੁਮ੍ਹੇ** ਸਤਿਪਿ ਚਿਰਕਾਲਭਾਵਨਾਯ ਏਵੰ ਅਦੁਬ੍ਬਲਾ **ਕੋ ਚਾਹੰ** ਮਮ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਲਦ੍ਧਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠੋ ਵਿਯ ਠਿਤੋਪਿ ਇਦਾਨੇਵ ਅਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠੋ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਇਤਿ ਏਵੰ **ਅਭਿਭਵਿਤ੍ਵਾ**। ਤੰ ਪਨ ਅਭਿਭਵਨਾਕਾਰੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਕਾਮੰ ਤਚੋ ਚਾ**"ਤਿਆਦਿਨਾ ਚਤੁਰਙ੍ਗਸਮਨ੍ਨਾਗਤਵੀਰਿਯਪਗ੍ਗਣ੍ਹਨਮਾਹ। **ਅਤ੍ਥਦੀਪਿਕ**ਨ੍ਤਿ ਏਕਨ੍ਤਤੋ ਵਿਤਕ੍ਕਨਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨਤ੍ਥਜੋਤਕੰ। **ਉਪਮ**ਨ੍ਤਿ ''ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਬਲਵਾ ਪੁਰਿਸੋ''ਤਿਆਦਿਕੰ ਉਪਮੰ।

੨੨੧. **ਪਰਿਯਾਦਾਨਭਾਜਨੀਯ**ਨ੍ਤਿ ਯੰ ਤੰ ਆਦਿਤੋ ''ਅਧਿਚਿਤ੍ਤਮਨੁਯੁਤ੍ਤੇਨ ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਪਞ੍ਚ ਨਿਮਿਤ੍ਤਾਨਿ ਕਾਲੇਨ ਕਾਲੰ ਮਨਸਿ ਕਾਤਬ੍ਬਾਨੀ''ਤਿ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠੰ, ਤਤ੍ਥ ਤਸ੍ਸ ਨਿਮਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਮਨਸਿਕਰਣਕਾਲਪਰਿਯਾਦਾਨਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਵਿਭਜਨੰ। ਨਿਗਮਨੰ ਵਾ ਏਤੰ, ਯਦਿਦੰ ''ਯਤੋ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ''ਤਿਆਦਿ। ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਹਿ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਪੁਨ ਵਚਨੰ ਨਿਗਮਨਨ੍ਤਿ। ਤਥਾਪਟਿਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਵਾ ਵਸੀਭਾਵਵਿਸੁਦ੍ਧਿਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੰ "**ਯਤੋ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਸਤ੍ਥਾਚਰਿਯੋ**ਤਿ ਧਨੁਬ੍ਬੇਦਾਚਰਿਯੋ। ਯਥਾ ਹਿ ਸਸਨਤੋ ਅਸਤ੍ਥਮ੍ਪਿ ਸਤ੍ਥਗ੍ਗਹਣੇਨੇਵ ਸਙ੍ਗਯ੍ਹਤਿ, ਏਵੰ ਧਨੁਸਿਪ੍ਪਮ੍ਪਿ ਧਨੁਬ੍ਬੇਦਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਮੇਵਾਤਿ।

ਪਰਿਯਾਯਤਿ ਪਰਿਵਿਤਕ੍ਕੇਤੀਤਿ **ਪਰਿਯਾਯੋ**। ਵਾਰੋਤਿ ਆਹ "**ਵਿਤਕ੍ਕਵਾਰਪਥੇਸੂ**"ਤਿ, ਵਿਤਕ੍ਕਾਨੰ ਵਾਰੇਨ ਪਵਤ੍ਤਨਮਗ੍ਗੇਸੁ। **ਚਿਣ੍ਣਵਸੀ**ਤਿ ਆਸੇਵਿਤਵਸੀ। **ਪਗੁਣਵਸੀ**ਤਿ ਸੁਭਾਵਿਤਵਸੀ। ਸਮ੍ਮਾਵਿਤਕ੍ਕੰਯੇਵ ਯਥਿਚ੍ਛਿਤੰ ਤਥਾਵਿਤਕ੍ਕਨਤੋ, ਇਤਰਸ੍ਸ ਪਨਸ੍ਸ ਸੇਤੁਘਾਤੋਯੇਵਾਤਿ।

ਵਿਤਕ੍ਕਸਣ੍ਠਾਨਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾਯ ਲੀਨਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨਾ ਸਮਤ੍ਤਾ।

ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ ਚ ਸੀਹਨਾਦਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ।

੩. ਓਪਮ੍ਮਵਗ੍ਗੋ

੧. ਕਕਚੂਪਮਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੨੨੨. **ਮੋਲ਼ਿ**ਨ੍ਤਿ ਕੇਸਰਚਨਂ। ਵੇ**ਹਾਯਸ**ਨ੍ਤਿ ਆਕਾਸੇ। **ਰਤਨਚਙ੍ਕੋਟਵਰੇਨਾ**ਤਿ ਰਤਨਸਿਲਾਮਯਵਰਚਙ੍ਕੋਟਕੇਨ ਸਹਸ੍ਸਨੇਤ੍ਤੋ ਸਿਰਸਾ ਪਟਿਗ੍ਗਹਿ। ''ਸੁਵਣ੍ਣਚਙ੍ਕੋਟਕਵਰੇਨਾ''ਤਿਪਿ (ਬੁ॰ ਵਂ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨੩ ਦੂਰੇਨਿਦਾਨਕਥਾ; ਜਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੨ ਅਵਿਦੂਰੇਨਿਦਾਨਕਥਾ) ਪਾਠੋ।

ਸਾਤਿ ਮੋਲ਼ਿ। ਮੋਲ਼ਿ ਏਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਮੋਲ਼ਿਕੋ, ਮੋਲ਼ਿਕੋ ਏਵ **ਮੋਲ਼ਿਯੋ। ਫਗ੍ਗੁਨੋ**ਤਿ ਪਨ ਨਾਮਂ। **ਸਙ੍ਖਾ**ਤਿ ਸਮਞ੍ਞਾ। ਵੇਲੀਯਤਿ ਖਣਮੁਹੁਤ੍ਤਾਦਿਵਸੇਨ ਉਪਦਿਸੀਯਤੀਤਿ **ਵੇਲਾ,** ਕਾਲੋਤਿ ਆਹ **"ਤਾਯਂ ਵੇਲਾਯਂ...ਪੇ॰... ਅਯਂ ਕਾਲਵੇਲਾ ਨਾਮਾ"**ਤਿ। ਵੇਲਯਤਿ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਵਸੇਨ ਤਿਟ੍ਠਤੀਤਿ **ਵੇਲਾ,** ਸੀਮਾ। ਵੇਲਯਤਿ ਸਂਕਿਲੇਸਪਕ੍ਖਂ ਚਾਲਯਤੀਤਿ **ਵੇਲਾ,** ਸੀਲਂ। ਅਨਤਿਕ੍ਕਮਨਟ੍ਠੋਪਿ ਚਸ੍ਸ ਸਂਕਿਲੇਸਧਮ੍ਮਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਅਚਲਨਮੇਵ। ਵਿਞ੍ਞੁਪੁਰਿਸਾਭਾਵੇ ਛਪਞ੍ਚਵਾਚਾਮਤ੍ਤਂ **ਓਵਾਦੇ ਪਮਾਣਂ ਨਾਮ। ਦਵਸਹਗਤਂ ਕਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਕੀਲ਼ਾਸਹਿਤਂ ਕਤ੍ਵਾ।

ਮਿਸ੍ਸੀਭੂਤੋਤਿ ਅਨਨੁਲੋਮਿਕਸਂਸਗ੍ਗਵਸੇਨ ਮਿਸ੍ਸੀਭੂਤੋ। **"ਅਵਣ੍ਣਂ ਭਾਸਤੀ"**ਤਿ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਵੁਤ੍ਤਂ ਵਿਵਰਿਤੁਂ ''ਤਾਪਨਪਚਨਕੋਟ੍ਟਨਾਦੀਨੀ''ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਅਧਿਕਰਣਮ੍ਪਿ ਕਰੋਤੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਯਥਾ ਸੋ ਅਧਿਕਰਣਾਯ ਪਰਿਸਕ੍ਕਤਿ, ਤਂਦਸ੍ਸਨਂ **"ਇਮੇਸਂ ਭਿਕ੍ਖੂਨ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿ। **ਅਧਿਕਰਣਂ ਆਕਡ੍ਢਤੀ**ਤਿ ਅਧਿਕਰਣਂ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਕਡ੍ਢਤਿ, ਅਧਿਕਰਣਂ ਵਾ ਤੇਸੁ ਉਪ੍ਪਾਦੇਨ੍ਤੋ ਆਕਡ੍ਢਤਿ। **ਉਦ੍ਦੇਸਪਦਂ ਵਾ**ਤਿ ਪਦਸੋ ਉਦ੍ਦੇਸਮਤ੍ਤਂ ਵਾ। **ਨੇਵ ਪਿਯਕਮ੍ਯਤਾਯਾ**ਤਿ ਨੇਵ ਅਤ੍ਤਨਿ ਸਤ੍ਥੁਨੋ ਪਿਯਭਾਵਕਾਮਤਾਯ। **ਨ ਭੇਦਾਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨਾ**ਤਿ ਨ ਸਤ੍ਥੁਨੋ ਤੇਨ ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਭੇਦਾਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ। **ਅਤ੍ਥਕਾਮਤਾਯਾ**ਤਿ ਮੋਲ਼ਿਯਫਗ੍ਗੁਨਸ੍ਸ ਹਿਤਕਾਮਤਾਯ।

੨੨੪. **ਅਵਣ੍ਣਭਾਸਨੇ**ਤਿ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀਨਂ ਅਗੁਣਕਥਨੇ। ਛਨ੍ਦਾਦੀਨਂ ਵਤ੍ਥੁਭਾਵਤੋ ਕਾਮਗੁਣਾ ਗੇਹਂ ਵਿਯ ਗੇਹਂ, ਤੇ ਚ ਤੇ ਸਿਤਾ ਨਿਸ੍ਸਿਤਾਤਿ **ਗੇਹਸ੍ਸਿਤਾ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਤਣ੍ਹਾਛਨ੍ਦਾਪਿ ਤਾਸਂ ਕਤ੍ਤੁਕਾਮਤਾਪੀਤਿ ਉਭਯੇਪਿ **ਤਣ੍ਹਾਛਨ੍ਦਾ, ਪਟਿਘਛਨ੍ਦਾ** ਪਨ ਤੇਸਂ ਕਤ੍ਤੁਕਾਮਤਾ ਏਵ। ਫਲਿਕਮਣਿ ਵਿਯ ਪਕਤਿਪਭਸ੍ਸਰਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਸਨ੍ਤਾਨਸ੍ਸ ਉਪਸਙ੍ਗੋ ਵਿਯ ਵਿਪਰਿਣਾਮਕਾਰਣਂ ਰਾਗਾਦਯੋਤਿ ਆਹ **"ਰਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਪਰਿਣਤ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿ। **ਹਿਤਾਨੁਕਮ੍ਪੀ**ਤਿ ਕਰੁਣਾਯ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਪਨਮਾਹ। ''ਯਸ੍ਸਨ੍ਤਰਤੋ ਨ ਸਨ੍ਤਿ ਕੋਪਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਉਦਾ॰ ੨੦) ਵਿਯ **ਅਨ੍ਤਰ**-ਸਦ੍ਦੋ ਚਿਤ੍ਤਪਰਿਯਾਯੋਤਿ ਆਹ **"ਦੋਸਨ੍ਤਰੋਤਿ ਦੋਸਚਿਤ੍ਤੋ"**ਤਿ।

੨੨੫. ਦੁਬ੍ਬਚਤਾਯ ਓਵਾਦਂ ਅਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਚਿਤ੍ਤੇਨੇਵ **ਪਟਿਵਿਰੁਦ੍ਧੋ ਅਟ੍ਠਾਸਿ। ਗਣ੍ਹਿਂਸੁ** ਚਿਤ੍ਤਂ, ਹਦਯਗਾਹਿਨਿਂ ਪਟਿਪਜ੍ਜਿਂਸੂਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਪੂਰਯਿਂਸੁ** ਅਜ੍ਝਾਸਯਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ** ਪਠਮਬੋਧਿਯਂ। ਏਕਾਸਨਂ ਭੋਜਨਸ੍ਸ **ਏਕਾਸਨਭੋਜਨਂ,** ਏਕਵੇਲਾਯਮੇਵ ਭੋਜਨਂ। ਤਞ੍ਚ ਖੋ ਪੁਬ੍ਬਣ੍ਹੇ ਏਵਾਤਿ ਆਹ **"ਏਕਂ ਪੁਰੇਭਤ੍ਤਭੋਜਨ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿ। ਸਤ੍ਤਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ ਭੁਤ੍ਤਭੋਜਨਮ੍ਪਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਸੁਤ੍ਤੇ ਏਕਾਸਨਭੋਜਨਨ੍ਤੇਵ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਂ, ਨ ਏਕਾਸਨਿਕਤਾਯ ਏਕਾਯ ਏਵ ਨਿਸਜ੍ਜਾਯ ਭੋਜਨਂ। ''ਅਪ੍ਪਡਂਸ...ਪੇ॰... ਸਮ੍ਫਸ੍ਸ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ **ਅਪ੍ਪ**-ਸਦ੍ਦੋ ਅਭਾਵਤ੍ਥੋਤਿ ਆਹ **"ਨਿਰਾਬਾਧਤਂ, ਨਿਦ੍ਦੁਕ੍ਖਤ"**ਨ੍ਤਿ। ਪਧਾਨਾਦਿਵਸੇਨ ਸਲ੍ਲਹੁਕਂ ਅਕਿਚ੍ਛਂ ਉਟ੍ਠਾਨਂ **ਸਲ੍ਲਹੁਕਉਟ੍ਠਾਨਂ। ਨ ਏਕਪ੍ਪਹਾਰੇਨਾ**ਤਿ ਨ ਏਕਵਾਰੇਨ, ਨ ਏਕਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਕਾਲੇਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਦ੍ਵੇ ਭੋਜਨਾਨੀ**ਤਿ ''ਅਪਰਣ੍ਹੇ ਰਤ੍ਤਿਯ''ਨ੍ਤਿ ਕਾਲਵਸੇਨ ਦ੍ਵੇ ਭੋਜਨਾਨਿ। **ਪਞ੍ਚ ਗੁਣੇ**ਤਿ ਅਪ੍ਪਾਬਾਧਾਦਿਕੇ ਪਞ੍ਚ ਆਨਿਸਂਸੇ। **ਸਤੁਪ੍ਪਾਦਕਰਣੀਯਮਤ੍ਤਮੇਵਾ**ਤਿ ਸਤੁਪ੍ਪਾਦਮਤ੍ਤਕਰਣੀਯਮੇਵ, ਨਿਵਾਰੇਤਬ੍ਬਸ੍ਸ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਸਮਾਦਪਨਞ੍ਚ ਨਾਹੋਸਿ।

ਮਣ੍ਡਭੂਮੀਤਿ ਓਜਵਨ੍ਤਭੂਮਿ, ਯਤ੍ਥ ਪਰਿਸਿਞ੍ਚਨੇਨ ਵਿਨਾ ਸਸ੍ਸਾਨਿ ਕਿਟ੍ਠਾਨਿ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਯੁਗੇ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਾਨਿ ਯੋਗ੍ਗਾਨਿ, ਤੇਸਂ ਆਚਰਿਯੋ **ਯੋਗ੍ਗਾਚਰਿਯੋ,** ਤੇਸਂ ਸਿਕ੍ਖਾਪਨਕੋ। ਗਾਮਣਿਹਤ੍ਥਿਆਦਯੋਪਿ ''ਯੋਗ੍ਗਾ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤੀਤਿ ਆਹ ਪਾਲ਼ਿਯਂ "**ਅਸ੍ਸਦਮ੍ਮਸਾਰਥੀ**"ਤਿ। ਚਤੂਸੁ ਮਗ੍ਗੇਸੁ **ਯੇਨ ਯੇਨ ਮਗ੍ਗੇਨ ਇਚ੍ਛਤਿ**। ਜਵਸਮਗਾਦਿਭੇਦਾਸੁ ਗਤੀਸੁ **ਯਂ ਯਂ ਗਤਿਂ। ਤਂ ਤਂ** ਮਗ੍ਗਂ **ਆਰੁਲ਼੍ਹਾ**ਵ ਓਤਿਣ੍ਣਾਯੇਵ। **ਨੇਵ ਵਾਰੇਤਬ੍ਬਾ** ਰਸ੍ਮਿਵਿਨਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨੇਨ। **ਨ ਵਿਜ੍ਝਿਤਬ੍ਬਾ** ਪਤੋਦਲਟ੍ਠਿਯਾ। **ਗਮਨਮੇ**ਵਾਤਿ ਇਮੇ ਯੁਤ੍ਤਾ ਮਮ ਇਚ੍ਛਾਨੁਰੂਪਂ ਮਨ੍ਦਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਸਮਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਸੀਘਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀਤਿ ਖੁਰੇਸੁ ਨਿਮਿਤ੍ਤਗ੍ਗਹਣਂ ਪਟ੍ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਸਾਰਥਿਨਾ ਤੇਸਂ ਗਮਨਮੇਵ ਪਸ੍ਸਿਤਬ੍ਬਂ ਹੋਤਿ, ਨ ਤਤ੍ਥ ਨਿਯੋਜਨਂ । **ਤੇਹਿਪਿ** ਭਿਕ੍ਖੂਹਿ। **ਪਜਹਿਂਸੁ** ਪਜਹਿਤਬ੍ਬਂ। **ਸਾਲਦੂਸਨਾ**ਤਿ ਸਾਲਰੁਕ੍ਖਵਿਨਾਸਕਾ। **ਅਞ੍ਞਾ ਚ ਵਲ੍ਲਿਯੋ** ਸਾਲਰੁਕ੍ਖੇ ਵਿਨਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤਾ। **ਬਹਿ ਨੀਹਰਣੇਨਾ**ਤਿ ਸਾਲਵਨਤੋ ਬਹਿ ਛਡ੍ਡਨੇਨ। **ਸੁਸਣ੍ਠਿਤਾ**ਤਿ ਸਣ੍ਠਾਨਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾ, **ਮਰਿਯਾਦਂ ਬਨ੍ਧਿਤ੍**ਵਾਤਿ ਆਲਵਾਲਸਮ੍ਪਾਦਨਵਸੇਨ ਮਰਿਯਾਦਂ ਬਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ। **ਕਿਪਿਲ੍ਲਪੁਟਕਂ** ਤਮ੍ਬਕਿਪਿਲ੍ਲਕਪੁਟਕਂ। **ਸੁਕ੍ਖਦਣ੍ਡਕਹਰਣਂ** ਆਲਵਾਲਬ੍ਭਨ੍ਤਰਾ।

੨੨੬. ਵਿਦੇਹਰਟ੍ਠੇ ਜਾਤਸਂਵਡ੍ਢਤਾਯ **ਵੇਦੇਹਿਕਾ**। ਪਣ੍ਡਾ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪਞ੍ਞਾ, ਤਾਯ ਇਤਾ ਗਤਾ ਪਵਤ੍ਤਾਤਿ **ਪਣ੍ਡਿਤਾ। ਗਹਪਤਾਨੀ**ਤਿ ਗੇਹਸਾਮਿਨੀ। **ਸੋਰਚ੍ਚੇਨਾ**ਤਿ ਸਂਯਮੇਨ। **ਨਿਵਾਤਵੁਤ੍ਤੀ**ਤਿ ਪਣਿਪਾਤਕਾਰੀ। **ਨਿਬ੍ਬੁਤਾ**ਤਿ ਨਿਬ੍ਬੁਤਦੁਚ੍ਚਰਿਤਪਰਿਲ਼ਾਹਾ। **ਉਟ੍ਠਾਹਿਕਾ**ਤਿ ਉਟ੍ਠਾਨਵੀਰਿਯਵਤੀ। **ਕਿਬ੍ਬਿਸਾ**ਤਿ ਕੁਰੂਰਾ।

੨੨੭. **ਏਵਂ ਅਕ੍ਖਨ੍ਤਿਯਾ ਦੋਸਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍**ਵਾਤਿ ''ਗੁਣਵਨ੍ਤੋ''ਤਿ ਲੋਕੇ ਪਤ੍ਥਟਕਿਤ੍ਤਿਸਦ੍ਦਾਨਮ੍ਪਿ ਅਕ੍ਖਨ੍ਤਿਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਅਯਸੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਗੁਣਪਰਿਹਾਨਿਆਦਿਂ ਅਕ੍ਖਮਤਾਯਆਦੀਨਵਂ ਪਕਾਸੇਤ੍ਵਾ। **ਵਚਨਪਥੇ**ਤਿ ਵਚਨਮਗ੍ਗੇ ਯੁਤ੍ਤਕਾਲਾਦਿਕੇ। ਸਞ੍ਞਾਭਾਵੋਪਿ ਹਿ ਵਚਨਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਿਆਕਾਰੋਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ''ਵਚਨਪਥੋ'' ਤ੍ਵੇਵ ਵੁਤ੍ਤੋ। **ਤੇਸਂਯੇ**ਵ ਕਾਲਾਦੀਨਂ। ਮੇਤ੍ਤਾ ਏਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਮੇਤ੍ਤਂ, ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਮੇਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤਂ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ **ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਮੇਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤਾ**। ਪੁਨ ''ਕਾਲੇਨ ਵਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ''ਤਿਆਦਿ (ਪਰਿ॰ ੩੬੨, ੩੬੩) ਪਾਲ਼ਿ ਧਮ੍ਮਸਭਾਵਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਾ ''ਪਰਂ ਚੋਦਨਾਵਸੇਨ ਵਦਨ੍ਤਾ ਨਾਮ ਇਮੇਹਿ ਆਕਾਰੇਹਿ ਵਦਨ੍ਤੀ''ਤਿ। **ਅਧਿਮੁਞ੍ਚਿਤ੍**ਵਾਤਿ ਅਭਿਰਤਿਵਸੇਨ ਤਸ੍ਮਿਂ ਪੁਗ੍ਗਲੇ ਭਾਵਨਾਚਿਤ੍ਤਂ ਮੁਞ੍ਚਿਤ੍ਵਾ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ। ਸੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ **ਤਦਾਰਮ੍ਮਣਂ,** ਮੇਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤਂ। ਯਦਿ ਏਵਂ ਪਦੇਸਵਿਸਯਂ ਤਂ ਕਥਂ ਨਿਪ੍ਪਦੇਸਵਿਸਯਂ ਵਿਯ ਹੋਤੀਤਿ ਚੋਦੇਨ੍ਤੋ "**ਕਥਂ ਤਦਾਰਮ੍ਮਣਂ ਸਬ੍ਬਾਵਨ੍ਤਂ ਲੋਕਂ ਕਰੋਤੀ**"ਤਿ ਆਹ, ਇਤਰੋ "**ਪਞ੍ਚ ਵਚਨਪਥੇ**"ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਰਿਹਰਤਿ। ਇਧ **ਤਦਾਰਮ੍ਮਣਞ੍ਚਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਸੇਵ ਮੇਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਕਤ੍ਵਾਤਿ ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਵਚਨਸੇਸੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਤੇਨਾਹ "**ਪੁਨ ਤਸ੍ਸੇ**ਵਾ"ਤਿਆਦਿ। ਸਬ੍ਬਾ ਸਤ੍ਤਕਾਯਸਙ੍ਖਾਤਾ ਪਜਾ ਏਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ **ਸਬ੍ਬਾਵਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਸਬ੍ਬਾਵਨ੍ਤ**"ਨ੍ਤਿ ਆਹ। **ਵਿਪੁਲੇਨਾ**ਤਿ ਮਹਾਜਨਾਰਮ੍ਮਣੇਨ। ਮਹਨ੍ਤਪਰਿਯਾਯੋ ਹਿ ਵਿਪੁਲ-ਸਦ੍ਦੋ, ਮਹਤ੍ਤਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਬਹੁਕਭਾਵੋ। ਤੇਨਾਹ "**ਅਨੇਕਸਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣੇਨਾ**"ਤਿ। **ਤਞ੍ਚ ਪੁਗ੍ਗਲ**ਨ੍ਤਿ ਪਞ੍ਚ ਵਚਨਪਥੇ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਆਗਤਪੁਗ੍ਗਲਂ। **ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਮੇਤ੍ਤਾਸਹਗਤਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਮੇਤ੍ਤਾਸਹਗਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਵਿਹਰਿਸ੍ਸਾਮਾਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਤਤ੍ਥ ਕਥਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਤਞ੍ਚ ਪੁਗ੍ਗਲਂ ਸਬ੍ਬਞ੍ਚ ਲੋਕਂ ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਕਤ੍ਵਾ ਅਧਿਮੁਚ੍ਚਿਤ੍**ਵਾ"ਤਿ।

੨੨੮. **ਤਦਤ੍ਥਦੀਪਿਕ**ਨ੍ਤਿ ਯਾ ਮੇਤ੍ਤਂ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਭਾਵੇਤ੍ਵਾ ਠਿਤਸ੍ਸ ਨਿਬ੍ਬਿਕਾਰਤੋ ਕੇਨਚਿ ਵਿਕਾਰਂ ਨ ਆਪਾਦੇਤਬ੍ਬਤਾ, ਤਦਤ੍ਥਜੋਤਿਕਂ। **ਅਪਥਵਿ**ਨ੍ਤਿ ਪਥਵੀ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਅਪਥਵੀ। **ਨਿਪ੍ਪਥਵਿ**ਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬੇਨ ਸਬ੍ਬਂ ਪਥਵੀਭਾਵਾਭਾਵਂ। **ਤਿਰਿਯਂ ਪਨ ਅਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾ**ਤਿ ਕਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਨਨੁ ਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ਪਬ੍ਬਤੇਹਿ ਤਂ ਤਂ ਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ਂ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਨ੍ਤਿ? ਨ, ਤਦਞ੍ਞਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ਪਥਵਿਯਾ ਏਕਾਬਦ੍ਧਭਾਵਤੋ। ਤਿਣ੍ਣਞ੍ਹਿ ਚਕ੍ਕਾਨਂ ਅਨ੍ਤਰਸਦਿਸੇ ਤਿਣ੍ਣਂ ਤਿਣ੍ਣਂ ਲੋਕਧਾਤੂਨਂ ਅਨ੍ਤਰੇਯੇਵ ਪਥਵੀ ਨਤ੍ਥਿ ਲੋਕਨ੍ਤਰਨਿਰਯਭਾਵਤੋ। ਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ਪਬ੍ਬਤਨ੍ਤਰੇਹਿ ਸਮ੍ਬਦ੍ਧਟ੍ਠਾਨੇ ਪਥਵੀ ਏਕਾਬਦ੍ਧਾਵ। ਵਿਵਟ੍ਟਕਾਲੇ ਹਿ ਸਣ੍ਠਹਮਾਨਾਪਿ ਪਥਵੀ ਯਥਾਸਣ੍ਠਿਤਪਥਵਿਯਾ ਏਕਾਬਦ੍ਧਾਵ ਸਣ੍ਠਹਤਿ। ਤੇਨਾਹ "**ਤਿਰਿਯਂ ਪਨ ਅਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾ**"ਤਿ। ਇਮਿਨਾਵ ਗਮ੍ਭੀਰਭਾਵੇਨ ਵਤ੍ਥੁਪਰਿਮਾਣਤੋ ਪਰਂ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਦੀਪਿਤਂ ਹੋਤਿ।

੨੨੯. **ਹਲਿਦ੍ਦੀ**ਤਿ ਹਲਿਦ੍ਦਿਵਣ੍ਣਂ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਨ੍ਤਿ ਆਹ “**ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਪੀਤਕਵਣ੍ਣ**”ਨ੍ਤਿ। ਵਣ੍ਣਸਙ੍ਖਾਤਂ ਰੂਪਂ ਅਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਰੂਪੀ, ਨ ਰੂਪੀਤਿ **ਅਰੂਪੀ**ਤਿ ਆਹ “**ਅਰੂਪੋ**”ਤਿ। ਤੇਨੇਵਾਹ “**ਸਨਿਦਸ੍ਸਨਭਾਵਪਟਿਕ੍ਖੇਪਤੋ**”ਤਿ।

੨੩੦. **ਪਞ੍ਚ ਯੋਜਨਸਤਾਨੀ**ਤਿ ਹਿਮਵਨ੍ਤਤੋ ਸਮੁਦ੍ਦਂ ਪਵਿਟ੍ਠਟ੍ਠਾਨਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਨ ਅਨੋਤਤ੍ਤਦਹਮੁਖਤੋ। ਅਞ੍ਞਾ ਨਦਿਯੋ ਉਪਾਦਾਯ ਲਬ੍ਭਮਾਨਂ ਗਮ੍ਭੀਰਤਂ ਅਪ੍ਪਮੇਯ੍ਯਉਦਕਤਞ੍ਚ ਗਹੇਤ੍ਵਾ “**ਗਮ੍ਭੀਰਾ ਅਪ੍ਪਮੇਯ੍ਯਾ**”ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ** ਪਨ ਤਿਣੁਕ੍ਕਾਯ ਤਾਪੇਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾਭਾਵਦਸ੍ਸਨਪਰਮੇਤਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ “**ਏਤੇਨ ਪਯੋਗੇਨਾ**”ਤਿਆਦਿ।

੨੩੧. ਤੂਲਿਨੀ ਵਿਯ **ਤੂਲਿਨੀ**ਤਿ ਆਹ “**ਸਿਮ੍ਬਲਿਤੂਲਲਤਾਤੂਲਸਮਾਨਾ**”ਤਿ। ਸਸ੍ਸਰਨ੍ਤਿ ਏਵਂਪਵਤ੍ਤੋ ਸਦ੍ਦੋ **ਸਸ੍ਸਰਸਦ੍ਦੋ**। ਅਨੁਰਵਦਸ੍ਸਨਞ੍ਹੇਤਂ। ਤਥਾ **ਭਬ੍ਭਰਸਦ੍ਦੋ**। ਸਬ੍ਬਮੇਤਂ ਮੇਤ੍ਤਾਵਿਹਾਰਿਨੋ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਦੂਸੇਤੁਂ ਅਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯਭਾਵਦਸ੍ਸਨਪਰਂ। ਅਯਞ੍ਹੇਤ੍ਥ ਸਙ੍ਖੇਪਤ੍ਥੋ – ਯਥਾ ਮਹਾਪਥਵੀ ਕੇਨਚਿ ਪੁਰਿਸੇਨ ਅਪਥਵਿਂ ਕਾਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕਾ, ਯਥਾ ਆਕਾਸੇ ਕਿਞ੍ਚਿ ਰੂਪਂ ਪਟ੍ਠਪੇਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕਾ, ਯਥਾ ਗਙ੍ਗਾਯ ਉਦਕਂ ਤਿਣੁਕ੍ਕਾਯ ਤਾਪੇਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕਾ, ਯਥਾ ਚ ਬਿਲ਼ਾਰਭਸ੍ਤਂ ਥਦ੍ਧਂ ਫਰੁਸਞ੍ਚ ਸਮ੍ਫਸ੍ਸਂ ਕਾਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕਾ, ਏਵਮੇਵਂ ਮੇਤ੍ਤਾਯ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ ਆਸੇਵਿਤਾਯ ਭਾਵਿਤਾਯ ਬਹੁਲੀਕਤਾਯ ਪਞ੍ਚ ਵਚਨਪਥੇ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਆਗਤਪੁਰਿਸੇਨ ਕੇਨਚਿ ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਞ੍ਞਥਤ੍ਤਂ ਕਾਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕਾਤਿ।

੨੩੨. **ਓਚਰਕਾ**ਤਿ ਪਰੂਪਘਾਤਵਸੇਨ ਹੀਨਕਮ੍ਮਕਾਰਿਨੋ। ਤੇਨਾਹ “**ਨੀਚਕਮ੍ਮਕਾਰਕਾ**”ਤਿ। **ਅਨਧਿਵਾਸਨੇਨਾ**ਤਿ ਅਕ੍ਖਮਨੇਨ। **ਮਯ੍ਹਂ ਓਵਾਦਕਰੋ ਨ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਪਰਸ੍ਮਿਂ ਅਨਤ੍ਥਕਾਰਿਮ੍ਹਿ ਚਿਤ੍ਤਪਦੋਸਨੇਨ ਆਘਾਤੁਪ੍ਪਾਦਨੇਨ ਮਮ ਸਾਸਨੇ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਜ੍ਜਮਾਨੋ ਨਾਮ ਨ ਹੋਤਿ।

੨੩੩. **ਅਣੁ**ਨ੍ਤਿ ਅਪ੍ਪਕਂ ਤਨੁ ਪਰਿਤ੍ਤਕਂ। **ਥੂਲ**ਨ੍ਤਿ ਮਹਨ੍ਤਂ ਓਲ਼ਾਰਿਕਂ। ਵਚਨਪਥਸ੍ਸ ਪਨ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਤਾ ਤਂ ਸਾਵਜ੍ਜਵਿਭਾਗੇਨ ਗਹੇਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਆਹ “**ਅਪ੍ਪਸਾਵਜ੍ਜਂ ਵਾ ਮਹਾਸਾਵਜ੍ਜਂ ਵਾ**”ਤਿ। ਖਨ੍ਤਿਯਾ ਇਦਂ ਭਾਰਿਯਂ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਅਵੋਚੁਂ “**ਅਨਧਿ…ਪੇ॰… ਪਸ੍ਸਾਮਾ**”ਤਿ। **ਦੀਘਰਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਚਿਰਕਾਲਂ, ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਮੇਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਞ੍ਚ ਹਿਤਸੁਖਂ ਨਾਮ ਅਞ੍ਞਾਧਿਗਮੇਨੇਵਾਤਿ ਆਹ “**ਅਰਹਤ੍ਤੇਨ ਕੂਟਂ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ**”ਤਿ।

ਕਕਚੂਪਮਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾਯ ਲੀਨਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨਾ ਸਮਤ੍ਤਾ।

੨. ਅਲਗਦ੍ਦੂਪਮਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੨੩੪. **ਬਾਧਯਿਂਸੂ**ਤਿ (ਸਾਰਤ੍ਥ॰ ਟੀ॰ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯ ੩.੪੧੭) ਹਨਿਂਸੁ। ਤਂਤਂਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਵਿਬਨ੍ਧਨਵਸੇਨ ਸਤ੍ਤਸਨ੍ਤਾਨਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤਰੇ ਵੇਮਜ੍ਝੇ ਏਤਿ ਆਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਅਨ੍ਤਰਾਯੋ, ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕਾਦਿਅਨਤ੍ਥੋ, ਅਨਤਿਕ੍ਕਮਨਟ੍ਠੇਨ ਤਸ੍ਮਿਂ ਅਨ੍ਤਰਾਯੇ ਨਿਯੁਤ੍ਤਾ, ਅਨ੍ਤਰਾਯਂ ਵਾ ਫਲਂ ਅਰਹਨ੍ਤਿ, ਅਨ੍ਤਰਾਯਸ੍ਸ ਵਾ ਕਰਣਸੀਲਾਤਿ **ਅਨ੍ਤਰਾਯਿਕਾ।** ਤੇਨਾਹ “**ਅਨ੍ਤਰਾਯਂ ਕਰੋਨ੍ਤੀਤਿ ਅਨ੍ਤਰਾਯਿਕਾ**”ਤਿ। **ਆਨਨ੍ਤਰਿਯਧਮ੍ਮਾ**ਤਿ ਆਨਨ੍ਤਰਿਯਸਭਾਵਚੇਤਨਾਧਮ੍ਮਾ। ਤਤ੍ਰਾਯਂ ਵਚਨਤ੍ਥੋ – ਚੁਤਿਅਨਨ੍ਤਰਫਲਂ ਅਨਨ੍ਤਰਂ ਨਾਮ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਅਨਨ੍ਤਰੇ ਨਿਯੁਤ੍ਤਾ, ਤਨ੍ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨੇਨ ਅਨਨ੍ਤਰਕਰਣਸੀਲਾ, ਅਨਨ੍ਤਰਪਯੋਜਨਾਤਿ ਵਾ ਆਨਨ੍ਤਰਿਕਾ, ਤੇ ਏਵ **ਆਨਨ੍ਤਰਿਯਾ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਕਮ੍ਮਾਨਿ ਏਵ ਅਨ੍ਤਰਾਯਿਕਾਤਿ **ਕਮ੍ਮਨ੍ਤਰਾਯਿਕਾ। ਮੋਕ੍ਖਸ੍ਸੇਵ ਅਨ੍ਤਰਾਯਂ ਕਰੋਤਿ, ਨ ਸਗ੍ਗਸ੍ਸ** ਮਿਚ੍ਛਾਚਾਰਲਕ੍ਖਣਾਭਾਵਤੋ। ਨ ਹਿ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯਾ ਧਮ੍ਮਰਕ੍ਖਿਤਭਾਵੋ ਅਤ੍ਥਿ। ਪਾਕਤਿਕਭਿਕ੍ਖੁਨੀਵਸੇਨ ਚੇਤਂ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਅਰਿਯਾਯ ਪਨ ਪਵਤ੍ਤਂ ਅਪਾਯਸਂਵਤ੍ਤਨਿਯਮੇਵ। ਨਨ੍ਦਮਾਣਵਕੋ ਚੇਤ੍ਥ ਨਿਦਸ੍ਸਨਂ। ਉਭਿਨ੍ਨਂ ਸਮਾਨਚ੍ਛਨ੍ਦਤਾਵਸੇਨ ਵਾ ਅਸਗ੍ਗਨ੍ਤਰਾਯਿਕਤਾ, ਮੋਕ੍ਖਨ੍ਤਰਾਯਿਕਤਾ ਪਨ ਮੋਕ੍ਖਤ੍ਥਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਵਿਦੂਸਨਤੋ, ਅਭਿਭਵਿਤ੍ਵਾ ਪਨ ਪਵਤ੍ਤਿਯਂ ਸਗ੍ਗਨ੍ਤਰਾਯਿਕਤਾਪਿ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਨਿਵਾਰੇਤੁਨ੍ਤਿ। ਅਹੇਤੁਕਦਿਟ੍ਠਿਅਕਿਰਿਯਦਿਟ੍ਠਿਨਤ੍ਥਿਕਦਿਟ੍ਠਿਯੋਵ ਨਿਯਤਭਾਵਂ ਪਤ੍ਤਾ **ਨਿਯਤਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਧਮ੍ਮਾ। ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਧਮ੍ਮਾ**ਤਿ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦਮਾਹ। ਪਣ੍ਡਕਾਦਿਗ੍ਗਹਣਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਨਿਦਸ੍ਸਨਮਤ੍ਤਂ ਸਬ੍ਬਾਯਪਿ ਅਹੇਤੁਕਪਟਿਸਨ੍ਧਿਯਾ ਵਿਪਾਕਨ੍ਤਰਾਯਿਕਭਾਵਤੋ।

ਯਾ ਹਿ ਅਰਿਯੇ ਉਪਵਦਤਿ, ਸਾ ਚੇਤਨਾ **ਅਰਿਯੂਪਵਾਦਧਮ੍ਮਾ। ਤਤੋ ਪਰ**ਨ੍ਤਿ ਖਮਾਪਨਤੋ ਉਪਰਿ। ਯਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ, ਤਂ ਮਹਾਸੀਹਨਾਦਸ੍ਸ ਲੀਨਤ੍ਥਪਕਾਸਨੇ ਵੁਤ੍ਤਮੇਵ। **ਯਾਵ ਭਿਕ੍ਖੁਭਾਵੇ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ** ਪਾਰਾਜਿਕਂ ਆਪਨ੍ਨੋ। **ਨ ਵੁਟ੍ਠਾਤਿ** ਸੇਸਂ ਗਰੁਕਾਪਤ੍ਤਿਂ। **ਨ ਦੇਸੇਤਿ** ਲਹੁਕਾਪਤ੍ਤਿਂ।

ਅਯਂ ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਰਿਟ੍ਠੋ। **ਰਸੇਨ ਰਸਂ ਸਂਸਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਅਨਵਜ੍ਜੇਨ ਪਚ੍ਚਯਪਰਿਭੁਞ੍ਜਨਰਸੇਨ ਸਾਵਜ੍ਜਂ ਕਾਮਗੁਣਪਰਿਭੋਗਰਸਂ ਸਮਾਨੇਤ੍ਵਾ। **ਉਪਨੇਨ੍ਤੋ ਵਿਯਾ**ਤਿ ਬਨ੍ਧਨਂ ਉਪਨੇਨ੍ਤੋ ਵਿਯ। ''ਘਟੇਨ੍ਤੋ ਵਿਯਾ''ਤਿਪਿ ਪਾਠੋ। **ਉਪਸਂਹਰਨ੍ਤੋ ਵਿਯਾ**ਤਿ ਸਦਿਸਤਂ ਉਪਸਂਹਰਨ੍ਤੋ ਵਿਯ ਏਕਨ੍ਤਸਾਵਜ੍ਜੇ ਅਨਵਜ੍ਜਭਾਵਪਕ੍ਖੇਪੇਨ। **ਪਾਪਕ**ਨ੍ਤਿ ਲਾਮਕਟ੍ਠੇਨ ਦੁਗ੍ਗਤਿਸਮ੍ਪਾਪਨਟ੍ਠੇਨ ਚ ਪਾਪਕਂ। ਸੇਤੁਕਰਣਵਸੇਨ **ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦਂ ਬਨ੍ਧਨ੍ਤੇਨ ਵਿਯ। ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣੇਨ** ''ਸਾਵਜ੍ਜ''ਨ੍ਤਿ ਦਿਟ੍ਠਂ ''ਅਨਵਜ੍ਜ''ਨ੍ਤਿ ਗਹਣੇਨ ਤੇਨ **ਪਟਿਵਿਰੁਜ੍ਝਨ੍ਤੋ**। ਏਕਨ੍ਤਤੋ ਅਨਨ੍ਤਰਾਯਿਕਨ੍ਤਿ ਗਹਣੇਨ **ਵੇਸਾਰਜ੍ਜਞਾਣਂ ਪਟਿਬਾਹਨ੍ਤੋ**। ਕਾਮਕਣ੍ਟਕੇਹਿ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਤ੍ਤਿ ਨ ਉਪਕ੍ਕਿਲਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਵਦਨ੍ਤੋ **"ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੇ ਖਾਣੁਕਣ੍ਟਕਾਦੀਨਿ ਪਕ੍ਖਿਪਨ੍ਤੋ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਪਠਮਪਾਰਾਜਿਕਸਿਕ੍ਖਾਪਦਸਙ੍ਖਾਤੇ, ''ਅਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਪਹਾਯਾ''ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੮, ੧੯੪) ਆਦਿਦੇਸਨਾਸਙ੍ਖਾਤੇ ਚ **ਆਣਾਚਕ੍ਕੇ**।

ਪੁਚ੍ਛਮਾਨਾ **ਸਮਨੁਯੁਞ੍ਜਨ੍ਤਿ ਨਾਮ**। ਪੁਚ੍ਛਾ ਹਿ ਅਨੁਯੋਗੋਤਿ। ਤੇਨਾਧਿਗਤਾਯ ਲਦ੍ਧਿਯਾ ਅਨੁਵਜ੍ਜਨਤ੍ਥਂ ਪਚ੍ਚਨੁਭਾਸਨੇਨ ਪੁਨ ਪਟਿਜਾਨਾਪਨਂ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪਨਂ, ਤਂ ਪਨਸ੍ਸ ਆਦਾਯ ਸਮਾਦਾਪਨਂ ਵਿਯ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ **"ਸਮਨੁਗਾਹਨ੍ਤਿ ਨਾਮਾ"**ਤਿ। ਤਸ੍ਸਾ ਪਨ ਲਦ੍ਧਿਯਾ ਅਨੁਯੁਞ੍ਜਿਤਾਯ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨਮ੍ਪਿ ਕਾਰਣਂ ਕਾਰਣਪਤਿਰੂਪਕਮੇਵਾਤਿ ਤਸ੍ਸ ਪੁਚ੍ਛਨਂ **ਸਮਨੁਭਾਸਨਂ। ਅਨੁਦਹਨਟ੍ਠੇਨ** ਅਨੁਪਾਯਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਸਮ੍ਪਤਿ ਆਯਤਿਞ੍ਚ ਅਨੁਦਹਨਟ੍ਠੇਨ। **ਮਹਾਭਿਤਾਪਨਟ੍ਠੇਨ** ਅਨਵਟ੍ਠਿਤਸਭਾਵਤਾਯ। **ਇਤ੍ਤਰਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੇਨ** ਮੁਹੁਤ੍ਤਰਮਣੀਯਤਾਯ। **ਤਾਵਕਾਲਿਕਟ੍ਠੇਨ** ਪਰੇਹਿ ਅਭਿਭਵਨੀਯਤਾਯ। **ਸਬ੍ਬਙ੍ਗਪਚ੍ਚਙ੍ਗਪਲਿਭਞ੍ਜਨਟ੍ਠੇਨ** ਛੇਦਨਭੇਦਨਾਦਿਅਧਿਕਰਣਭਾਵੇਨ। ਉਗ੍ਘਾਟਸਦਿਸਤਾਯ **ਅਧਿਕੁਟ੍ਟਨਟ੍ਠੇਨ**। ਅਵਣੇ ਵਣਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤ੍ਵਾ ਅਨ੍ਤੋ ਅਨੁਪਵਿਸਨਸਭਾਵਤਾਯ **ਵਿਨਿਵਿਜ੍ਝਨਟ੍ਠੇਨ**। ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕਅਨਤ੍ਥਨਿਮਿਤ੍ਤਤਾਯ **ਸਾਸਙ੍ਕਸਪ੍ਪਟਿਭਯਟ੍ਠੇਨ। ਦਿਟ੍ਠਿਥਾਮੇਨਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਸਾ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਥਾਮਗਤਭਾਵੇਨ। **ਦਿਟ੍ਠਿਪਰਾਮਾਸੇਨਾ**ਤਿ ਦਿਟ੍ਠਿਸਙ੍ਖਾਤਪਰਾਮਸਨੇਨ। ਦਿਟ੍ਠਿਯੇਵ ਹਿ ਧਮ੍ਮਸਭਾਵਂ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਪਰਤੋ ਆਮਸਨੇਨ ਪਰਾਮਾਸੋ। **ਅਭਿਨਿਵਿਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਤਣ੍ਹਾਭਿਨਿਵੇਸਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮੇਨ ਦਿਟ੍ਠਾਭਿਨਿਵੇਸੇਨ ''ਇਦਮੇਵੇਤ੍ਥ ਤਥ''ਨ੍ਤਿ ਅਭਿਨਿਵਿਸਿਤ੍ਵਾ। **ਯਸ੍ਮਾ ਹਿ ਅਭਿਨਿਵੇਸਨਂ ਤਤ੍ਥ ਅਭਿਨਿਵਿਟ੍ਠਂ ਨਾਮ ਹੋਤਿ।** ਤਸ੍ਮਾ ਆਹ **"ਅਧਿਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ"**ਤਿ।

੨੩੫. **ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਵਤ੍ਤੁਕਾਮੋਪੀ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਲਦ੍ਧਿਂ ਨਿਗੁਹੇਤੁਕਾਮਤਾਯ ਅਵਜਾਨਿਤੁਕਾਮੋਪਿ। **ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਤਿ** ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ। **ਦ੍ਵੇ ਕਥਾਤਿ** ਵਿਸਂਵਾਦਨਕਥਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵਦਤਿ। ਅਭੂਤਕਥਾ ਹਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਪਵਤ੍ਤਾ ਭੂਤਕਥਾਯ ਵਸੇਨ ਦ੍ਵੇ ਕਥਾਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

੨੩੬. **ਕਸ੍ਸ ਖੋ ਨਾਮਾ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸਤ੍ਥਾ ''ਨ ਮਮ ਤੁਯ੍ਹਂ ਤਾਦਿਸਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਾਯ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾ ਨਾਮ ਭੂਤਪੁਬ੍ਬਾ''ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਤੇਨਾਹ **"ਖਤ੍ਤਿਯਸ੍ਸ ਵਾ"**ਤਿਆਦਿ।

ਞਾਣਮਯਾ ਉਸ੍ਮਾ ਏਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਉਸ੍ਮੀ, ਤਥਾਰੂਪੇਹਿ ਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਅਨੁਸ੍ਮੀਕਤੋ ਤਸ੍ਮਿਂ ਅਤ੍ਤਭਾਵੇ ਪਟਿਵੇਧਗਬ੍ਭੋਅਪਿ **ਉਸ੍ਮੀਕਤੋ**ਤਿ ਵਿਕਤਭਾਵਤੋ ਪਞ੍ਞਾਬੀਜਮਸ੍ਸ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯੇ ਅਪਿ ਨੁ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਭਗਵਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਪੁਚ੍ਛਤਿ। ਤੇ **ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਨ੍ਤਾ ਵਦਨ੍ਤਿ** ਠਾਨਗਤੇਨ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤੇਨ ਞਾਣੂਪਹਤਭਾਵਂ ਸਮ੍ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਾ। **ਨਿਤ੍ਤੇਜਭੂਤੋ**ਤਿ ਨਿਤ੍ਤੇਜਂ ਭੂਤੋ ਤੇਜੋਹਾਨਿਪ੍ਪਤ੍ਤੋ। ਤਤੋ ਏਵ ਭਿਕ੍ਖੂਨਮ੍ਪਿ ਸਮ੍ਮੁਖਾ ਓਲੋਕੇਤੁਂ ਅਸਮਤ੍ਥਤਾਯ **ਪਤ੍ਤਕ੍ਖਨ੍ਧੋ** ਅਧੋਮੁਖੋ। ਸਹਧਮ੍ਮਿਕਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਵਤ੍ਤੁਂ ਅਵਿਸਹਨ੍ਤੋ **ਅਪ੍ਪਟਿਭਾਨੋ। ਸਮ੍ਪਤ੍ਤੂਪਗਨ੍ਤਿ** ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਆਵਹਂ। **ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਮ੍ਭੇਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਪਟਿਸੇਧੇਨ੍ਤੋ।

੨੩੭. ਅਨ੍ਤਰਾਯਕਰਲਦ੍ਧਿਯਾ ਸਭਾਵਵਿਭਾਵਨੇਨ **ਪਰਿਸਂ ਸੋਧੇਤਿ। ਨਿਸ੍ਸਾਰੇਤਿ** ਨੀਹਰਤਿ ਅਵਿਸੁਦ੍ਧਦਿਟ੍ਠਿਤਾਯ। **ਕਸ੍ਸਚਿ** ਬੁਦ੍ਧਾਨੁਭਾਵਂ ਅਜਾਨਨ੍ਤਸ੍ਸ। ਤਸ੍ਸ ਹਿ ਏਵਂ ਭਵੇਯ੍ਯ ''ਸਹਸਾ ਕਥਿਤ''ਨ੍ਤਿ। ਨ ਹਿ ਕਦਾਚਿ ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਸਹਸਾ ਕਿਰਿਯਾ

ਨਾਮ ਅਤ੍ਥਿ। **ਅਸ੍ਸਾਤਿ** ''ਕਸ੍ਸਚੀ''ਤਿ වੁਤ੍ਤਭਿਕ੍ਖੁਸ੍ਸ। **ਸੁਤ੍වਾਪਿ ਤੁਣ੍ਹੀਭਾවਂ ਆਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਅਥਾਪਿ ਸਿਯਾਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਤਂ ਸਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ''ਸਚੇ ਹੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ වੁਤ੍ਤਂ ਸਬ੍ਬਂ ਪਰਿਕਪ੍ਪਨਂ। **ਨ ਕਰਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਪਰਿਸਾਯ ਲਦ੍ਧਿਂ ਸੋਧੇਤੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਲਦ੍ਧਿਂ ਪਕਾਸੇਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਮਹਾਸਾවਜ੍ਜਤਾවਸੇਨ ਪਕਾਸੇਨ੍ਤੋ। **ਸਦ੍ਦවਿਤਕ੍ਕੇਹੀ**ਤਿ ਸੁਭਨਿਮਿਤ੍ਤਾਨੁਬ੍ਯਞ੍ਜਨਗ੍ਗਾਹਾਦਿවਸੇਨ ਪවਤ੍ਤੇਹਿ ਸਦ੍ਦවਿਤਕ੍ਕੇਹਿ। ਤੇਨਾਹ "**ਕਿਲੇਸਕਾਮਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇਹੀ**"ਤਿ। **ਮੇਥੁਨਸਮਾਚਾਰ**ਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ਅਧਿਕਾਰවਸੇਨ වੁਤ੍ਤਂ। ਤਦਞ੍ਞਮ੍ਪਿ ਪਨ – ''ਅਪਿਚ ਖੋ ਮਾਤੁਗਾਮਸ੍ਸ ਉਚ੍ਛਾਦਨਂ ਪਰਿਮਦ੍ਦਨਂ ਨਹਾਪਨਂ ਸਮ੍ਬਾਹਨਂ ਸਾਦਿਯਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੭.੫੦) ਆਗਤਂ වਿਸਭਾਗවਤ੍ਥੁවਿਸਯਂ ਆਮਿਸਪਰਿਭੋਗਂ। ''ਅਞ੍ਞਤ੍ਰੇව ਕਾਮੇਹਿ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਕਾਮਸਞ੍ਞਾਹਿ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਕਾਮවਿਤਕ੍ਕੇਹਿ ਸਮਾਚਰਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ **ਨੇਤਂ ਠਾਨਂ වਿਜ੍ਜਤਿ**।

੨੩੮. ਯੋਨਿਸੋ ਪਚ੍ਚවੇਕ੍ਖਣੇਨ ਨਤ੍ਥਿ ਏਤ੍ਥ ਛਨ੍ਦਰਾਗੋਤਿ ਨਿਚ੍ਛਨ੍ਦਰਾਗੋ, ਤਂ **ਨਿਚ੍ਛਨ੍ਦਰਾਗਂ**। ਕਦਾਚਿ ਉਪੋਸਥਿਕਭਾවੇਨ ਸਮਾਦਿਨ੍ਨਸੀਲਾਪਿ ਹੋਨ੍ਤਿ ਕਦਾਚਿ ਨੋਤਿ **ਅਨਿਬਦ੍ਧਸੀਲਾਨਂ ਗਹਟ੍ਠਾਨਂ**। ਸੀਲਸਮਾਦਾਨਭਾවਤੋ **ਅਨ੍ਤਰਾਯਕਰਂ**। වਤ੍ਥੁਕਾਮਾਨਂ **ਸਚ੍ਛਨ੍ਦਰਾਗਪਰਿਭੋਗਞ੍ਚ**। ਅਪਚ੍ਚවੇਕ੍ਖਣੇਨ **ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਆවਰਣਕਰਂ**। ਪਚ੍ਚਯਾਨਂ **ਸਚ੍ਛਨ੍ਦਰਾਗਪਰਿਭੋਗਞ੍ਚ**। ਅਯਂ ਅਰਿਟ੍ਠੋ ਦੁਗ੍ਗਹਿਤਾਯ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਯਾ වਸੇਨ ਅਮ੍ਹੇ ਚੇව ਅਬ੍ਭਾਚਿਕ੍ਖਤਿ, ਅਤ੍ਤਾਨਞ੍ਚ ਖਣਤਿ, ਬਹੁਞ੍ਚ ਅਪੁਞ੍ਞਂ ਪਸවਤੀਤਿ ਏවਂ ਸਞ੍ਞਾ ਮਾ ਹੋਨ੍ਤੁਤਿ **ਦੁਗ੍ਗਹਿਤਾਯ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਯਾ ਦੋਸਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ। ਉਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਸਜ੍ਝਾਯਨ੍ਤਿ ਚੇව වਾਚੁਗ੍ਗਤਂ ਕਰੋਨ੍ਤਾ ਧਾਰੇਨ੍ਤਿ ਚਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਨවਪ੍ਪਭੇਦਮ੍ਪਿ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮਂ ਪਰਿਯਾਦਿਯਤਿ। ਕਥਂ ਸੁਤ੍ਤਂ ਨවਪ੍ਪਭੇਦਂ? ਸਗਾਥਕਞ੍ਹਿ ਸੁਤ੍ਤਂ **ਗੇਯ੍ਯਂ,** ਨਿਗ੍ਗਾਥਕਂ ਸੁਤ੍ਤਂ **වੇਯ੍ਯਾਕਰਣਂ,** ਤਦੁਭਯවਿਨਿਮੁਤ੍ਤਞ੍ਚ ਸੁਤ੍ਤਂ ਉਦਾਨਾਦਿවਿਸੇਸਸਞ੍ਞਾවਿਰਹਿਤਂ ਨਤ੍ਥਿ, ਯਂ ਸੁਤ੍ਤਙ੍ਗਂ ਸਿਯਾ, ਮਙ੍ਗਲਸੁਤ੍ਤਾਦੀਨਞ੍ਚ ਸੁਤ੍ਤਙ੍ਗਸਙ੍ਗਹੋ ਨ ਸਿਯਾ ਗਾਥਾਭਾවਤੋ ਧਮ੍ਮਪਦਾਦੀਨਂ වਿਯ, ਗੇਯ੍ਯਙ੍ਗਸਙ੍ਗਹੋ වਾ ਸਿਯਾ ਸਗਾਥਕਤ੍ਤਾ ਸਗਾਥਾවਗ੍ਗਸ੍ਸ වਿਯ, ਤਥਾ ਉਭਤੋවਿਭਙ੍ਗਾਦੀਸੁ ਸਗਾਥਕਪ੍ਪਦੇਸਾਨਨ੍ਤਿ? වੁਚ੍ਚਤੇ –

ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਸਾਮਞ੍ਞවਿਧਿ, වਿਸੇਸවਿਧਯੋ ਪਰੇ।
ਸਨਿਮਿਤ੍ਤਾ ਨਿਰੂਲ੍ਹਤ੍ਤਾ, ਸਹਤਾਞ੍ਞੇਨ ਨਞ੍ਞਤੋ॥ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੧.ਨਿਦਾਨਕਥਾවਣ੍ਣਨਾ; ਅ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੨.੪.੬; ਸਾਰਤ੍ਥ॰ ਟੀ॰ ੧.ਬਾਹਿਰਨਿਦਾਨਕਥਾ)।

ਸਬ੍ਬਸ੍ਸਪਿ ਹਿ ਬੁਦ੍ਧවਚਨਸ੍ਸ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਅਯਂ **ਸਾਮਞ੍ਞවਿਧਿ**। ਤੇਨੇවਾਹ ਆਯਸ੍ਮਾ ਮਹਾਕਚ੍ਚਾਨੋ **ਨੇਤ੍ਤਿਯਂ** (ਨੇਤ੍ਤਿ॰ ੧.ਸਙ੍ਗਹවਾਰ) ''ਨවවਿਧਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਪਰਿਯੇਟ੍ਠੀ''ਤਿ। ''ਏਤ੍ਤਕਂ ਤਸ੍ਸ ਭਗවਤੋ ਸੁਤ੍ਤਾਗਤਂ ਸੁਤ੍ਤਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਂ (ਪਾਚਿ॰ ੬੫੫, ੧੨੪੨), ਸਕවਾਦੇ ਪਞ੍ਚ ਸੁਤ੍ਤਸਤਾਨੀ''ਤਿ (ਧ॰ ਸ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ਨਿਦਾਨਕਥਾ; ਕਥਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ਨਿਦਾਨਕਥਾ) ਏවਮਾਦਿ ਚ ਏਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਸਾਧਕਂ। ਤਦੇਕਦੇਸੇਸੁ ਪਨ ਗੇਯ੍ਯਾਦਯੋ **වਿਸੇਸවਿਧਯੋ** ਤੇਨ ਤੇਨ ਨਿਮਿਤ੍ਤੇਨ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਾ। ਤਥਾ ਹਿ ਗੇਯ੍ਯਸ੍ਸ ਸਗਾਥਕਤ੍ਤਂ ਤਬ੍ਭਾවਨਿਮਿਤ੍ਤਂ। ਲੋਕੇਪਿ ਹਿ ਸਸਿਲੋਕਂ ਸਗਾਥਕਂ වਾ ਚੁਣ੍ਣਿਯਗਨ੍ਥਂ ''ਗੇਯ੍ਯ''ਨ੍ਤਿ වਦਨ੍ਤਿ। ਗਾਥਾවਿਰਹੇ ਪਨ ਸਤਿ ਪੁਚ੍ਛਂ ਕਤ੍වਾ වਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਭਾවੋ වੇਯ੍ਯਾਕਰਣਸ੍ਸ ਤਬ੍ਭਾවਨਿਮਿਤ੍ਤਂ। ਪੁਚ੍ਛਾවਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਞ੍ਹਿ ''ਬ੍ਯਾਕਰਣ''ਨ੍ਤਿ වੁਚ੍ਚਤਿ, ਬ੍ਯਾਕਰਣਮੇව වੇਯ੍ਯਾਕਰਣਂ।

ਏවਂ ਸਨ੍ਤੇ ਸਗਾਥਕਾਦੀਨਮ੍ਪਿ ਪੁਚ੍ਛਂ ਕਤ੍වਾ වਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨවਸੇਨ ਪවਤ੍ਤਾਨਂ වੇਯ੍ਯਾਕਰਣਭਾවੋ ਆਪਜ੍ਜਤੀਤਿ? ਨਾਪਜ੍ਜਤਿ ਗੇਯ੍ਯਾਦਿਸਞ੍ਞਾਨਂ ਅਨੋਕਾਸਭਾවਤੋ, ''ਗਾਥਾවਿਰਹੇ ਸਤੀ''ਤਿ වਿਸੇਸਿਤਤ੍ਤਾ ਚ। ਤਥਾ ਹਿ ਧਮ੍ਮਪਦਾਦੀਸੁ ਕੇවਲਂ ਗਾਥਾਬਨ੍ਧੇਸੁ, ਸਗਾਥਕਤ੍ਤੇਪਿ ਸੋਮਨਸ੍ਸਞਾਣਮਯਿਕਗਾਥਾਯੁਤ੍ਤੇਸੁ, ''වੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤ''ਨ੍ਤਿ (ਇਤਿවੁ॰ ੧) ਆਦਿවਚਨਸਮ੍ਬਨ੍ਧੇਸੁ, ਅਬ੍ਭੁਤਧਮ੍ਮਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤੇਸੁ ਚ ਸੁਤ੍ਤවਿਸੇਸੇਸੁ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ ਗਾਥਾ-ਉਦਾਨ-ਇਤਿවੁਤ੍ਤਕ-ਅਬ੍ਭੁਤਧਮ੍ਮ-ਸਞ੍ਞਾ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਾ, ਤਥਾ ਸਤਿਪਿ ਗਾਥਾਬਨ੍ਧਭਾවੇ ਭਗවਤੋ ਅਤੀਤਾਸੁ ਜਾਤੀਸੁ ਚਰਿਯਾਨੁਭਾවਪ੍ਪਕਾਸਕੇਸੁ ਜਾਤਕਸਞ੍ਞਾ, ਸਤਿਪਿ ਪਞ੍ਹවਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਭਾවੇ ਸਗਾਥਕਤ੍ਤੇ ਚ ਕੇਸੁਚਿ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤੇਸੁ වੇਦਸ੍ਸ ਲਭਾਪਨਤੋ වੇਦਲ੍ਲਸਞ੍ਞਾ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਾਤਿ ਏවਂ ਤੇਨ ਤੇਨ ਸਗਾਥਕਤ੍ਤਾਦਿਨਾ ਨਿਮਿਤ੍ਤੇਨ

ਤੇਸੁ ਤੇਸੁ ਸੁਤ੍ਤਵਿਸੇਸੇਸੁ ਗੇਯ੍ਯਾਦਿਸਞ੍ਞਾ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਾਤਿ ਵਿਸੇਸਵਿਧਯੋ ਸੁਤ੍ਤਙ੍ਗਤੋ ਪਰੇ ਗੇਯ੍ਯਾਦਯੋ। ਯੰ ਪਨੇਤ੍ਥ ਗੇਯ੍ਯਙ੍ਗਾਦਿਨਿਮਿਤ੍ਤਰਹਿਤੰ, ਤੰ ਸੁਤ੍ਤਙ੍ਗੰ ਵਿਸੇਸਸਞ੍ਞਾਪਰਿਹਾਰੇਨ ਸਾਮਞ੍ਞਸਞ੍ਞਾਯ ਪਵਤ੍ਤਨਤੋਤਿ। ਨਨੁ ਚ ਸਗਾਥਕੰ ਸੁਤ੍ਤੰ ਗੇਯ੍ਯੰ, ਨਿਗ੍ਗਾਥਕੰ ਸੁਤ੍ਤੰ ਵੇਯ੍ਯਾਕਰਣਨ੍ਤਿ ਸੁਤ੍ਤਙ੍ਗੰ ਨ ਸਮ੍ਭਵਤੀਤਿ ਚੋਦਨਾ ਤਦਵਤ੍ਥਾ ਏਵਾਤਿ? ਨ ਤਦਵਤ੍ਥਾ ਸੋਧਿਤਤ੍ਤਾ। ਸੋਧਿਤਞ੍ਹਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ''ਗਾਥਾਵਿਰਹੇ ਸਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਭਾਵੋ ਵੇਯ੍ਯਾਕਰਣਸ੍ਸ ਤਬ੍ਭਾਵਨਿਮਿਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ।

ਯਞ੍ਚ ਵੁਤ੍ਤੰ ''ਗਾਥਾਭਾਵਤੋ ਮਙ੍ਗਲਸੁਤ੍ਤਾਦੀਨੰ ਸੁਤ੍ਤਙ੍ਗਸਙ੍ਗਹੋ ਨ ਸਿਯਾ''ਤਿ (ਖੁ॰ ਪਾ॰ ੫.੧; ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੨੬੧), ਤੰ ਨ, **ਨਿਰੁਲ੍ਹਤ੍ਤਾ**। ਨਿਰੁਲ੍ਹੋ ਹਿ ਮਙ੍ਗਲਸੁਤ੍ਤਾਦੀਨੰ ਸੁਤ੍ਤਭਾਵੋ। ਨ ਹਿ ਤਾਨਿ ਧਮ੍ਮਪਦਬੁਦ੍ਧਵਂਸਾਦਯੋ ਵਿਯ ਗਾਥਾਭਾਵੇਨ ਪਞ੍ਞਾਤਾਨਿ, ਕਿਨ੍ਤੁ ਸੁਤ੍ਤਭਾਵੇਨੇਵ। ਤੇਨੇਵ ਹਿ **ਅਟ੍ਠਕਥਾਯੰ** ''ਸੁਤ੍ਤਨਾਮਕ''ਨ੍ਤਿ ਨਾਮਗ੍ਗਹਣੰ ਕਤੰ। ਯੰ ਪਨ ਵੁਤ੍ਤੰ ''ਸਗਾਥਕਤ੍ਤਾ ਗੇਯ੍ਯਙ੍ਗਸਙ੍ਗਹੋ ਸਿਯਾ''ਤਿ , ਤਦਪਿ ਨਤ੍ਥਿ, ਯਸ੍ਮਾ **ਸਹਤਾਞ੍ਞੇਨ**। ਸਹ ਗਾਥਾਹੀਤਿ ਹਿ ਸਗਾਥਕੰ, ਸਹਭਾਵੋ ਚ ਨਾਮ ਅਤ੍ਤਤੋ ਅਞ੍ਞੇਨ ਹੋਤਿ, ਨ ਚ ਮਙ੍ਗਲਸੁਤ੍ਤਾਦੀਸੁ ਗਾਥਾਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤੋ ਕੋਚਿ ਸੁਤ੍ਤਪਦੇਸੋ ਅਤ੍ਥਿ, ਯੋ ''ਸਹ ਗਾਥਾਹੀ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚੇਯ੍ਯ, ਨ ਚ ਸਮੁਦਾਯੋ ਨਾਮ ਕੋਚਿ ਅਤ੍ਥਿ। ਯਦਪਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ''ਉਭਤੋਵਿਭਙ੍ਗਾਦੀਸੁ ਸਗਾਥਕਪ੍ਪਦੇਸਾਨੰ ਗੇਯ੍ਯਙ੍ਗਸਙ੍ਗਹੋ ਸਿਯਾ''ਤਿ, ਤਦਪਿ **ਨ ਅਞ੍ਞਤੋ**। ਅਞ੍ਞਾ ਏਵ ਹਿ ਤਾ ਗਾਥਾ ਜਾਤਕਾਦਿਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ, ਅਤੋ ਨ ਤਾਹਿ ਉਭਤੋਵਿਭਙ੍ਗਾਦੀਨੰ ਗੇਯ੍ਯਙ੍ਗਭਾਵੋਤਿ। ਏਵਂ ਸੁਤ੍ਤਾਦੀਨੰ ਅਙ੍ਗਾਨੰ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਸਙ੍ਕਰਾਭਾਵੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਅਤ੍ਥਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥਭੂਤੰ ਯਥਾਭੂਤੰ ਅਤ੍ਥੰ। ਅਨਤ੍ਥਮ੍ਪਿ ਕੇਚਿ ਵਿਪਲ੍ਲਾਸਵਸੇਨ ''ਅਤ੍ਥੋ''ਤਿ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੀਤਿ ''ਅਤ੍ਥਤ੍ਥ''ਨ੍ਤਿ ਵਿਸੇਸੇਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਕਾਰਣਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਕਾਰਣਭੂਤੰ ਅਤ੍ਥੰ, ਸੀਲੰ ਸਮਾਧਿਸ੍ਸ ਕਾਰਣੰ, ਸਮਾਧਿ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯਾਤਿ ਏਵਂ ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਕਾਰਣਭੂਤੰ ਅਤ੍ਥੰ। ਤੇਨਾਹ **"ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਠਾਨੇ ਸੀਲ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿ। ਤੇਨੇਤੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ – ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਠਾਨੇ ਸੀਲੰ ਕਥਿਤੰ, ਤਞ੍ਚ ਯਾਵਦੇਵ ਸਮਾਧਤ੍ਥੰ, ਸਮਾਧਿ ਵਿਪਸ੍ਸਨਤ੍ਥੋ, ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਮਗ੍ਗਤ੍ਥਾ, ਮਗ੍ਗੋ ਫਲਤ੍ਥੋ, ਵਟ੍ਟੰ ਕਥਿਤੰ ਯਾਵਦੇਵ ਵਿਵਟ੍ਟਾਧਿਗਮਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਜਾਨਿਤੁੰ ਨ ਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤੀਤਿ। ਏਵਂ ਪਾਲ਼ਿਯੰ ''ਅਤ੍ਥ''ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਭਾਸਿਤਤ੍ਥਪਯੋਜਨਤ੍ਥਾਨੰ ਗਹਿਤਤਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। **ਨ ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਨ ਵਿਚਾਰੇਨ੍ਤਿ, ਨਿਜ੍ਝਾਨਪਞ੍ਞਾਕ੍ਖਮਾ ਨ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨਿਜ੍ਝਾਯਿਤ੍ਵਾ ਪਞ੍ਞਾਯ ਰੋਚੇਤ੍ਵਾ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾ ਨ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਇਤਿ** ਏਵਂ ਏਤਾਯ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਯਾ **ਵਾਦਪ੍ਪਮੋਕ੍ਖਾਨਿਸਂਸਾ** ਅਤ੍ਤਨੋ ਉਪਰਿ ਪਰੇਹਿ ਆਰੋਪਿਤਵਾਦਸ੍ਸ ਨਿਗ੍ਗਹਸ੍ਸ ਮੋਕ੍ਖਪਯੋਜਨਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਧਮ੍ਮੰ ਪਰਿਯਾਪੁਣਨ੍ਤਿ। **ਵਾਦਪ੍ਪਮੋਕ੍ਖੋ** ਵਾ ਨਿਨ੍ਦਾਪਮੋਕ੍ਖੋ। **ਯਸ੍ਸ ਚਾ**ਤਿ ਯਸ੍ਸ ਚ ਸੀਲਾਦਿਪੂਰਣੇਨ ਪਤ੍ਤਬ੍ਬਸ੍ਸ, ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਵਾ ਤਦਧਿਗਮੇਨ ਪਤ੍ਤਬ੍ਬਸ੍ਸ, ਫਲਸ੍ਸ ਵਾ ਤਦਧਿਗਮੇਨ ਪਤ੍ਤਬ੍ਬਸ੍ਸ, ਅਨੁਪਾਦਾਵਿਮੋਕ੍ਖਸ੍ਸ ਵਾ ਅਤ੍ਥਾਯ। **ਧਮ੍ਮੰ ਪਰਿਯਾਪੁਣਨ੍ਤਿ,** ਞਾਯੇਨ ਪਰਿਯਾਪੁਣਨ੍ਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਨਾਨੁਭੋਨ੍ਤਿ** ਨ ਵਿਨ੍ਦਨ੍ਤਿ। **ਤੇਸੰ ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਦੁਗ੍ਗਹਿਤਾ** ਉਪਾਰਮ੍ਭਮਾਨਦਪ੍ਪਮਕ੍ਖਪਲ਼ਾਸਾਦਿਹੇਤੁਭਾਵੇਨ **ਦੀਘਰਤ੍ਤੰ ਅਹਿਤਾਯ ਦੁਕ੍ਖਾਯ ਸਂ**ਵਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ**।

੨੩੯. ਅਲੰ ਪਰਿਯਤ੍ਤੋ ਗਦੋ ਅਸ੍ਸਾਤਿ **ਅਲਗਦ੍ਦੋ** ਅਨੁਨਾਸਿਕਲੋਪੰ ਦ-ਕਾਰਾਗਮਞ੍ਚ ਕਤ੍ਵਾ। ਵਟ੍ਟਦੁਕ੍ਖਕਨ੍ਤਾਰਤੋ ਨਿਤ੍ਥਰਣਤ੍ਥਾਯ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿ **ਨਿਤ੍ਥਰਣਪਰਿਯਤ੍ਤਿ**। ਭਣ੍ਡਾਗਾਰੇ ਨਿਯੁਤ੍ਤੋ ਭਣ੍ਡਾਗਾਰਿਕੋ, ਭਣ੍ਡਾਗਾਰਿਕੋ ਵਿਯ ਭਣ੍ਡਾਗਾਰਿਕੋ, ਧਮ੍ਮਰਤਨਾਨੁਪਾਲਕੋ। ਅਞ੍ਞੰ ਅਤ੍ਥੰ ਅਨਪੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਭਣ੍ਡਾਗਾਰਿਕਸ੍ਸੇਵ ਸਤੋ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿ **ਭਣ੍ਡਾਗਾਰਿਕਪਰਿਯਤ੍ਤਿ**। ''ਵਂਸਾਨੁਰਕ੍ਖਕੋਵਾ''ਤਿ ਅਵਧਾਰਣੰ ਸੀਹਾਵਲੋਕਨਞਾਯੇਨ **ਤਨ੍ਤਿਧਾਰਕੋ**ਵ **ਪਵੇਣਿਪਾਲਕੋ**ਵਾਤਿ ਪੁਰਿਮਪਦਦ੍ਵਯੇਪਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬੰ।

ਯਦਿ ਤਨ੍ਤਿਧਾਰਣਾਦਿਅਤ੍ਥੰ ਬੁਦ੍ਧਵਚਨਸ੍ਸ ਪਰਿਯਾਪੁਣਨੰ ਭਣ੍ਡਾਗਾਰਿਕਪਰਿਯਤ੍ਤਿ, ਕਸ੍ਮਾ ''ਖੀਣਾਸਵਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਵਿਸੇਸੇਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਨਨੁ ਏਕਚ੍ਚਸ੍ਸ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਸ੍ਸਪਿ ਅਯੰ ਨਯੋ ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ਅਨੁਯੋਗੰ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ **"ਯੋ ਪਨਾ"**ਤਿਆਦਿ। **ਅਤ੍ਤਨੋ ਠਾਨੇ**ਤਿ ਨਿਤ੍ਥਰਣਟ੍ਠਾਨੇ। ਕਾਮੰ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋ ''ਪਵੇਣਿੰ ਪਾਲੇਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਅਜ੍ਝਾਸਯੇਨ ਪਰਿਯਾਪੁਣਾਤਿ। ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਨ ਭਵਕਨ੍ਤਾਰਤੋ ਅਨਿਤ੍ਤਿਣ੍ਣਤ੍ਤਾ ਤਸ੍ਸ ਸਾ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿ ਨਿਤ੍ਥਰਣਪਰਿਯਤ੍ਤਿ ਏਵ ਨਾਮ ਹੋਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਤੇਨਾਹ **"ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਸ੍ਸਾ"**ਤਿਆਦਿ।

ਨਿਜ੍ਝਾਨਂ ਖਮਨ੍ਤੀਤਿ ਨਿਜ੍ਝਾਨਪਞ੍ਞਂ ਖਮਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਆਗਤੇ ਸੀਲਾਦਿਧਮ੍ਮੇ ਨਿਜ੍ਝਾਯਿਤ੍ਵਾ ਪਞ੍ਞਾਯ ਰੋਚੇਤ੍ਵਾ ਯਾਥਾਵਤੋ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤੇਨਾਹ **"ਇਧ ਸੀਲ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿ। ਨ ਕੇਵਲਂ ਸੁਗ੍ਗਹਿਤਂ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਮਗ੍ਗਭਾਵਨਾਫਲਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾ, ਪਰਵਾਦਨਿਗ੍ਗਹਸਕਵਾਦਪਤਿਟ੍ਠਾਪਨਾਦੀਨਿਪਿ ਇਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਪਰਵਾਦੇ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤੇਨਾਹ ''ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਪਰਪ੍ਪਵਾਦਂ ਸਹਧਮ੍ਮੇਨ ਸੁਨਿਗ੍ਗਹਂ ਨਿਗ੍ਗਹਿਤ੍ਵਾ''ਤਿਆਦਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੨੬੮)। **ਇਚ੍ਛਿਤਿਚ੍ਛਿਤਟ੍ਠਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਨਿਵੇਠਨਾਦਿਵਸੇਨ ਇਚ੍ਛਿਤਂ ਇਚ੍ਛਿਤਂ ਪਾਲਿਪਦੇਸਂ। **ਮੋਚੇਤੁ**ਨ੍ਤਿ ਅਪਨੇਤੁਂ। ਅਹਿਤਾਯ ਦੁਕ੍ਖਾਯ ਅਸਂਵਤ੍ਤਨਮ੍ਪਿ ਤਦਭਾਵੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਕਹਿਤਸੁਖਸ੍ਸ ਕਾਰਣਮੇਵ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਤਿ ਭਾਵਤੋਤਿ। ਸੁਗ੍ਗਹਿਤਅਲਗਦੂਪਸ੍ਸਪਿ ਹਿਤਾਯ ਸੁਖਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਨਤਾ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ।

੨੪੦. ਉਤ੍ਤਰਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ ਉਤ੍ਤਰੋ, ਸਿਨਨ੍ਤਿ ਬਨ੍ਧਨ੍ਤੀਤਿ ਸੇਤੁ, ਉਤ੍ਤਰੋ ਚ ਸੋ ਸੇਤੁ ਚਾਤਿ **ਉਤ੍ਤਰਸੇਤੁ**। ਕੂਲਂ ਪਰਤੀਰਂ ਵਹਤਿ ਪਾਪੇਤੀਤਿ **ਕੁਲ੍ਲਂ। ਕਲਾਪਂ ਕਤ੍ਵਾ ਬਦ੍ਧੋ**ਤਿ ਵੇਲੁਨਲਾਦੀਹਿ ਕਲਾਪਵਸੇਨ ਬਦ੍ਧੋ। **ਅਣੂਨ੍ਤਿ** ਇਦਂ ਅਟ੍ਠਸਮਾਪਤ੍ਤਿਆਰਮ੍ਮਣਂ ਸਞ੍ਞੋਜਨਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵਦਤਿ। **ਥੂਲ**ਨ੍ਤਿ ਇਤਰਂ। **ਦਿਟ੍ਠਿ**ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਭੂਤਦਸ੍ਸਨਂ, ਵਿਪਸ੍ਸਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਏਵਂ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਂ ਏਵਂ ਪਰਿਯੋਦਾਤ**ਨ੍ਤਿ ਤੇਭੂਮਕੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਞਾਤਂ ''ਨੇਤਂ ਮਮ, ਨੇਸੋਹਮਸ੍ਮਿ, ਨ ਮੇਸੋ ਅਤ੍ਤਾ''ਤਿ, ਏਵਂ ਤਣ੍ਹਾਦਿਟ੍ਠਿਸਂਕਿਲੇਸਾਭਾਵੇਨ ਸਬ੍ਬਸੋ ਵਿਸੁਦ੍ਧਂ, ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਏਵ ਪਰਿਯੋਦਾਤਂ। **ਨ ਅਲ੍ਲੀਯੇਥਾ**ਤਿ ਨਿਕਨ੍ਤਿਵਸੇਨ ਨ ਨਿਸ੍ਸਯੇਥ। **ਨ ਕੇਲਾਯੇਥਾ**ਤਿ ਨ ਮਮਾਯੇਥ। **ਨ ਧਨਾਯੇਥਾ**ਤਿ ਧਨਂ ਦੂਬਜਂ ਨ ਕਯਿਰਾਥ। **ਉਭਯਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਸਮਥੇ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਚ।

ਅਸਦ੍ਧਮ੍ਮੇਤਿਆਦੀਸੁ ਅਸਤਂ ਹੀਨਜ੍ਝਾਸਯਾਨਂ ਧਮ੍ਮੋਤਿ **ਅਸਦ੍ਧਮ੍ਮੋ**। ਗਾਮਵਾਸੀਨਂ ਧਮ੍ਮੋਤਿ **ਗਾਮਧਮ੍ਮੋ**। ਕਿਲੇਸਾਨਂ ਵਸ੍ਸਨਸਭਾਵਤਾਯ ਵ**ਸਲਧਮ੍ਮੋ**। ਕਿਲੇਸੇਹਿ ਦੂਸਿਤਤ੍ਤਾ ਥੂਲਤ੍ਤਾ ਚ **ਦੁਟ੍ਠੁਲ੍ਲੋ**। ਉਦਕਸੁਦ੍ਧਿਪਰਿਯੋਸਾਨਤਾਯ **ਓਦਕਨ੍ਤਿਕੋ**। ''ਧਮ੍ਮਾਪਿ ਵੋ ਪਹਾਤਬ੍ਬਾ''ਤਿ **ਇਮਿਨਾਪਿ ਓਵਾਦੇਨ** ਭਿਕ੍ਖੂ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਕਥੇਨ੍ਤੋਪਿ **ਅਰਿਟ੍ਠਂਯੇ**ਵ **ਨਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ**।

੨੪੧. **ਤਿਵਿਧਗ੍ਗਾਹਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਤਣ੍ਹਾਮਾਨਦਿਟ੍ਠਿਗ੍ਗਾਹਵਸੇਨ। ਯਦਿ ਏਵਂ **"ਅਹਂ ਮਮਾਤਿ ਗਣ੍ਹਾਤੀ"**ਤਿ ਗਾਹਦ੍ਵਯਮੇਵ ਕਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ? ਨਯਿਦਮੇਵਂ ਤਤ੍ਥਾਪਿ ਗਾਹਤ੍ਤਯਸ੍ਸੇਵ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ। ''ਅਹ''ਨ੍ਤਿ ਹਿ ਇਮਿਨਾ ਮਾਨਦਿਟ੍ਠਿਗ੍ਗਾਹਾ ਵੁਤ੍ਤਾ ''ਅਹਮਸ੍ਮੀ''ਤਿ ਗਾਹਸਾਮਞ੍ਞਤੋ। **ਦਿਟ੍ਠਿਪਿ ਦਿਟ੍ਠਿਟ੍ਠਾਨਂ** ਪੁਰਿਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਉਤ੍ਤਰਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਸਕ੍ਕਾਯਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਸਸ੍ਸਤਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਚ ਕਾਰਣਭਾਵਤੋ। **ਆਰਮ੍ਮਣਂ** ਪਞ੍ਚ ਖਨ੍ਧਾ, ਰੂਪਾਰਮ੍ਮਣਾਦੀਨਿ ਚ। **ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਪਚ੍ਚਯੋ** ਅਵਿਜ੍ਜਾ-ਫਸ੍ਸ-ਸਞ੍ਞਾ-ਵਿਤਕ੍ਕ-ਅਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰ-ਪਾਪਮਿਤ੍ਤਪਰਤੋਘੋਸਾਦਿਕੋ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਾਦਿਪਚ੍ਚਯੋ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ **ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਯਂ** (ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੧.੧੨੪)''ਕਤਮਾਨਿ ਅਟ੍ਠ ਦਿਟ੍ਠਿਟ੍ਠਾਨਾਨਿ ਅਵਿਜ੍ਜਾਪਿ ਫਸ੍ਸੋਪਿ ਸਞ੍ਞਾਪਿ ਵਿਤਕ੍ਕੋਪਿ ਅਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰੋਪਿ ਪਾਪਮਿਤ੍ਤੋਪਿ ਪਰਤੋਘੋਸੋਪਿ ਦਿਟ੍ਠਿਟ੍ਠਾਨ''ਨ੍ਤਿਆਦਿ। **ਰੂਪਾਰਮ੍ਮਣਾ**ਤਿ ਰੁਪ੍ਪਨਸਭਾਵਧਮ੍ਮਾਰਮ੍ਮਣਾ। **ਰੂਪਂ ਪਨ ਅਤ੍ਤਾਤਿ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ** ਇਧ ''ਰੂਪਂ ਅਤ੍ਤਤੋ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੩.੮੧, ੩੪੫) ਇਮਸ੍ਸ ਗਾਹਸ੍ਸ ਅਨਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਤਾ। ਸੋ ਹਿ ''ਯਮ੍ਪਿ ਤਂ ਦਿਟ੍ਠਿਟ੍ਠਾਨ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਰਤੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਇਧ ਪਨ ''ਰੂਪਵਨ੍ਤਂ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ, ਅਤ੍ਤਨਿ ਰੂਪਂ, ਰੂਪਸ੍ਮਿਂ ਅਤ੍ਤਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਇਮੇ ਤਯੋ ਗਾਹਾ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾਤਿ ਕੇਚਿ, ਤਦਯੁਤ੍ਤਂ। ਯਸ੍ਮਾ ਰੂਪਂ ਅਤ੍ਤਾ ਨ ਹੋਤਿ, ਅਤ੍ਤਗ੍ਗਾਹਸ੍ਸ ਪਨ ਆਲਮ੍ਬਨਂ ਹੋਤਿ, ਅਤ੍ਤਸਭਾਵੇਯੇਵ ਵਾ ਰੂਪਾਦਿਧਮ੍ਮੇ ਆਰਬ੍ਭ ਅਤ੍ਤਦਿਟ੍ਠਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਨ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਤਸ੍ਸ ਪਰਮਤ੍ਥਤੋ ਅਨੁਪਲਬ੍ਭਨਤੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਰੂਪਾਦਿਆਰਮ੍ਮਣਾਵ ਅਤ੍ਤਦਿਟ੍ਠੀਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਰੂਪਂ ਪਨ ''ਅਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ। ''ਯਮ੍ਪਿ ਤਂ ਦਿਟ੍ਠਿਟ੍ਠਾਨ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਨ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਪਟਿਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਵਿਯ ਦਿਟ੍ਠਿਅਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਨਾਮ ਦਸ੍ਸਿਤਾ।

ਗਨ੍ਧਰਸਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਾਯਤਨਾਨਂ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਗਾਹਿਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਵਿਸਯਤਾਯ ਪਤ੍ਵਾ ਗਹੇਤਬ੍ਬਤਾ। ਤਞ੍ਹਿ ਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਿਸਯਂ ਪਰਿਭੁਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਂ ਹੁਤ੍ਵਾ ਗਣ੍ਹਾਤਿ। **ਅਵਸੇਸਾਨਿ ਸਤ੍ਤਾਯਤਨਾਨਿ ਵਿਞ੍ਞਾਤਂ ਨਾਮ** ਮਨਸਾ ਵਿਞ੍ਞਾਤਬ੍ਬਤੋ। ਅਞ੍ਞਥਾ ਇਤਰੇਸਮ੍ਪਿ ਵਿਞ੍ਞਾਤਤਾ ਸਿਯਾ। **ਪਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਧਿਗਤਂ। **ਪਰਿਯੇਸਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਗਵੇਸਿਤਂ। **ਅਨੁਵਿਚਰਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਚਿਨ੍ਤਿਤਂ। ਤੇਨਾਹ **"ਮਨਸਾ"**ਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਪਤ੍ਤਪਰਿਯੇਸਨਾਨਂ ਅਪਟਿਕ੍ਖੇਪਸ੍ਸ, ਵਿਸੁਂ, ਏਕਜ੍ਝਂ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪਸ੍ਸ ਚ ਵਸੇਨ ਚਤੁਕ੍ਕੋਟਿਕਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਪਤ੍ਤਪਰਿਯੇਸਿਤੇਹਿ ਅਨੁਵਿਚਰਿਤਸ੍ਸ ਭੇਦਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਲੋਕਸ੍ਮਿਞ੍ਹੀ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਪਰਿਯੇਸਿਤ੍ਵਾ ਪਤ੍ਤਂ** ਪਠਮਂ ਚੇਤਸਾ ਪਚ੍ਛਾ

ਕਾਯੇਨ ਪਤ੍ਤਤ੍ਤਾ **ਪਤ੍ਤਂ ਨਾਮ। ਪਰਿਯੇਸਿਤ੍ਵਾ ਨੇਪਤ੍ਤਂ ਪਰਿਯੇਸਿਤਂ ਨਾਮ** ਕੇਵਲਂ ਪਰਿਯੇਸਿਤਭਾਵਤੋ। **ਅਪਰਿਯੇਸਿਤ੍ਵਾ ਪਤ੍ਤਞ੍ਚ ਨੇਪਤ੍ਤਞ੍ਚ** ਮਨਸਾ ਅਨੁਵਿਚਰਿਤਬ੍ਬਤੋ **ਮਨਸਾਨੁਵਿਚਰਿਤਂ ਨਾਮ**।

ਅਯਞ੍ਚ ਵਿਕਪ੍ਪੋ ਆਕੁਲੋ ਵਿਯਾਤਿ "**ਅਥ ਵਾ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਪਤ੍ਤਟ੍ਠੇਨਾ**ਤਿ ਪਤ੍ਤਭਾਵੇਨ ਪਤ੍ਤਤਾਸਾਮਞ੍ਞੇਨ। **ਅਪਰਿਯੇਸਿਤ੍ਵਾ ਨੇਪਤ੍ਤਂ ਮਨਸਾਨੁਵਿਚਰਿਤਂ ਨਾਮ** ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਪਰਿਯੇਸਨਾਯ ਚ ਅਭਾਵਤੋ। **ਸਬ੍ਬਂ ਵਾ ਏਤ**ਨ੍ਤਿ ''ਪਰਿਯੇਸਿਤ੍ਵਾ ਪਤ੍ਤਮ੍ਪੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤਂ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਮ੍ਪਿ। **ਇਮਿਨਾ**ਤਿ ''ਯਮ੍ਪਿ ਤਂ ਦਿਟ੍ਠਟ੍ਠਾਨਂ''ਤਿਆਦਿਵਚਨੇਨ। **ਵਿਞ੍ਞਾਣਾਰਮ੍ਮਣਾ ਤਣ੍ਹਾਮਾਨਦਿਟ੍ਠਿਯੋ ਕਥਿਤਾ** ਪਾਰਿਸੇਸਞਾਯੇਨ । ਏਵਂ ਪਾਰਿਸੇਸਞਾਯਪਰਿਗ੍ਗਹੇ ਕਿਂ ਪਯੋਜਨਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਦੇਸਨਾਵਿਲਾਸੇਨਾ**"ਤਿਆਦਿ। ਯੇਸਂ ਵਿਨੇਯ੍ਯਾਨਂ ਦੇਸੇਤਬ੍ਬਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਸਰੂਪਂ ਅਨਾਮਸਿਤ੍ਵਾ ਆਰਮ੍ਮਣਕਿਚ੍ਚ-ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮ-ਫਲਵਿਸੇਸਾਦਿ-ਪਕਾਰਨ੍ਤਰਵਿਭਾਵਨੇਨ ਪਟਿਵੇਧੋ ਹੋਤਿ, ਤੇਸਂ ਤਪ੍ਪਕਾਰਭੇਦੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ, ਯੇਸਂ ਪਨ ਯੇਨ ਏਕੇਨੇਵ ਪਕਾਰੇਨ ਸਰੂਪੇਨੇਵ ਵਾ ਵਿਭਾਵਨੇ ਕਤੇ ਪਟਿਵੇਧੋ ਹੋਤਿ, ਤੇਸਂ ਤਂ ਵਤ੍ਵਾ ਧਮ੍ਮਿਸ੍ਸਰਤ੍ਤਾ ਤਦਞ੍ਞਂ ਨਿਰਵਸੇਸਾਕਾਰਵਿਭਾਵਨਞ੍ਚ **ਦੇਸਨਾਵਿਲਾਸੋ**। ਤੇਨਾਹ "**ਦਿਟ੍ਠਾਦਿਆਰਮ੍ਮਣਵਸੇਨ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਦਸ੍ਸਿਤ**"ਨ੍ਤਿ।

ਦਿਟ੍ਠਟ੍ਠਾਨਨ੍ਤਿ ਦਿਟ੍ਠਿ ਏਵ ਦਿਟ੍ਠਟ੍ਠਾਨਂ, ਤਂ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯਮੇਵ। ਯਂ ਰੂਪਂ ਏਸਾ ਦਿਟ੍ਠਿ ''ਲੋਕੋ ਚ ਅਤ੍ਤਾ ਚਾ''ਤਿ ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਤਂ ਰੂਪਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ''ਸੋ ਲੋਕੋ ਸੋ ਅਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਵਚਨਂ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਯੋਜਨਾ। **ਸੋ ਪੇਚ੍ਚ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮੀ**ਤਿ ਉਦ੍ਧਮਾਘਾਤਨਿਕਵਾਦਵਸੇਨਾਯਂ ਦਿਟ੍ਠੀਤਿ ਆਹ "**ਸੋ ਅਹਂ ਪਰਲੋਕਂ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਨਿਚ੍ਚੋ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮੀ**"ਤਿਆਦਿ। **ਧੁਵੋ**ਤਿ ਥਿਰੋ। **ਸਸ੍ਸਤੋ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਦਾਭਾਵੀ। **ਅਵਿਪਰਿਣਾਮਧਮ੍ਮੋ**ਤਿ ਜਰਾਯ ਮਰਣੇਨ ਚ ਅਵਿਪਰਿਣਾਮੇਤਬ੍ਬਸਭਾਵੋ, ਨਿਬ੍ਬਿਕਾਰੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਤਮ੍ਪਿ ਦਸ੍ਸਨ**ਨ੍ਤਿ ਤਮ੍ਪਿ ਤਥਾਵੁਤ੍ਤਂ ਦਿਟ੍ਠਿਦਸ੍ਸਨਂ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਵਿਯ ਤਣ੍ਹਾਦਿਟ੍ਠਿਗ੍ਗਾਹਵਿਸੇਸੇਨ ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਤੇਨਾਹ "**ਏਤਂ ਮਮਾ**"ਤਿਆਦਿ। **ਦਿਟ੍ਠਾਰਮ੍ਮਣਾ**ਤਿ ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਸਯਾ। ਕਥਂ ਪਨ ਦਿਟ੍ਠਿ ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਸਯਾ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ "**ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯਾ**"ਤਿਆਦਿ। **ਪਟਿਵਿਪਸ੍ਸਨਾਕਾਲੇ**ਤਿ ਯਮਕਤੋ ਸਮ੍ਮਸਨਾਦਿਕਾਲਂ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ। ਤਤ੍ਥ ਅਕ੍ਖਰਚਿਨ੍ਤਕਾਨਂ ਸਦ੍ਦੇ ਵਿਯ, ਵੇਦਜ੍ਝਾਯੀਨਂ ਵੇਦਸਤ੍ਥੇ ਵਿਯ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿਯਂ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਿਕਾਨਂ ਦਿਟ੍ਠਿਗ੍ਗਾਹਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ।

ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤੀਤਿ ਪਦਸ੍ਸ ਚ ਤਸ੍ਸੋ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਅਤ੍ਥੋਤਿ ਯੋਜਨਾ। ਤੇਨ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਨਾਮ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਞਾਣਂ ਤਾਵ ਸਮਵਿਸਮਂ ਸਮ੍ਮਾ ਯਾਥਾਵਤੋ ਅਨੁਪਸ੍ਸਤੀਤਿ **ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਨਾ**। ਇਤਰਾ ਪਨ ਸਂਕਿਲੇਸਵਸੇਨ ਅਨੁ ਅਨੁ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੀਤਿ **ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਨਾ**। ਯਦਿ ਏਵਂ ਹੋਤੁ ਤਾਵ ਦਿਟ੍ਠਿਸਮਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਮਿਚ੍ਛਾਦਸ੍ਸਨਭਾਵਤੋ, ਕਥਂ ਤਣ੍ਹਾਮਾਨਾਤਿ? ਤਣ੍ਹਾਯਪਿ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਪਾਪਕਰਣੇ ਉਪਾਯਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ ਪਞ੍ਞਾਪਤਿਰੂਪਿਕਾ ਪਵਤ੍ਤਿ ਲਬ੍ਭਤੇਵ, ਯਾਯ ਵਞ੍ਚਨਨਿਕਤਿਸਾਚਿਯੋਗਾ ਸਮ੍ਭਵਨ੍ਤਿ। ਮਾਨੇਪਿ ਸੇਯ੍ਯਾਦਿਨਾ ਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨੇਵ ਤਥਾ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਊਹਤੀਤਿ ਤਣ੍ਹਾਮਾਨਾਨਂ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਨਾਪਤਿਰੂਪਿਕਾ ਪਵਤ੍ਤਿ ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। **ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨੇ**ਤਿ ''ਏਤਂ ਮਮਾ''ਤਿ ਏਵਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬੇ ਤਣ੍ਹਾਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿਂ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਖਨ੍ਧਪਞ੍ਚਕੇ ਅਨੁਪਲਬ੍ਭਮਾਨੇ ਵਿਨਟ੍ਠੇ। **ਨ ਪਰਿਤਸ੍ਸਤਿ** ਭਯਪਰਿਤ੍ਤਾਸਤਣ੍ਹਾਪਰਿਤ੍ਤਾਸਾਨਂ ਮਗ੍ਗੇਨ ਸਮੁਗ੍ਘਾਤਿਤਤ੍ਤਾ।

੨੪੨. **ਚਤੂਹਿ ਕਾਰਣੇਹੀ**ਤਿ ''ਅਸਤਿ ਨ ਪਰਿਤਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਇਤਰੇਹਿ ਤੀਹਿ ਸਹ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਚਤੂਹਿ ਕਾਰਣੇਹੀ**ਤਿ ਚਤੁਕ੍ਕੋਟਿਕਸੁਞ੍ਞਤਾਕਥਨਸ੍ਸ ਕਾਰਣੇਹਿ। **ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਅਸਤੀ**ਤਿ ਬਾਹਿਰੇ ਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿਂ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨੇ। ਸਾ ਪਨਸ੍ਸ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨਤਾ ਲਦ੍ਧਵਿਨਾਸੇਨ ਵਾ ਅਲਦ੍ਧਾਲਾਭੇਨ ਵਾਤਿ ਪਾਲ਼ਿਯਂ – ''ਅਹੁ ਵਤ ਮੇ, ਤਂ ਵਤ ਮੇ ਨਤ੍ਥਿ, ਸਿਯਾ ਵਤ ਮੇ, ਤਂ ਵਤਾਹਂ ਨ ਲਭਾਮੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਤਦੁਭਯਂ ਪਰਿਕ੍ਖਾਰਵਸੇਨ ਵਿਭਜਿਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਪਰਿਤਸ੍ਸਨਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ "**ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਪਰਿਕ੍ਖਾਰਵਿਨਾਸੇ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ **ਯਾਨਂ** ''ਰਥੋ ਵਯ੍ਹ''ਨ੍ਤਿ ਏਵਮਾਦਿ। **ਵਾਹਨਂ** ਹਤ੍ਥਿਅਸ੍ਸਾਦਿ।

ਯੇਹਿ ਕਿਲੇਸੇਹੀਤਿ ਯੇਹਿ ਅਸਨ੍ਤਪਤ੍ਥਨਾਦੀਹਿ ਕਿਲੇਸੇਹਿ। **ਏਵਂ ਭਵੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਏਵਂ ''ਅਹੁ ਵਤ ਮੇ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਚੋਦਨਾਦਿ ਭਵੇਯ੍ਯ। **ਦਿਟ੍ਠਟ੍ਠਾਨਾਧਿਟ੍ਠਾਨਪਰਿਯੁਟ੍ਠਾਨਾਭਿਨਿਵੇਸਾਨੁਸਯਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਅਪਰਾਪਰਂ ਪਵਤ੍ਤਾਸੁ ਦਿਟ੍ਠੀਸੁ ਯਾ ਪਰਤੋ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ

ਦਿਟ੍ਠਿਯੋ, ਤਾਸਂ ਪੁਰਿਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਦਿਟ੍ਠਿਯੋ ਕਾਰਣਟ੍ਠੇਨ **ਦਿਟ੍ਠਿਟ੍ਠਾਨਾਨਿ**। ਅਧਿਕਰਣਟ੍ਠੇਨ **ਦਿਟ੍ਠਾਧਿਟ੍ਠਾਨਾਨਿ,** ਪਰਿਯੁਟ੍ਠਾਨਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਸਬ੍ਬਾਪਿ **ਦਿਟ੍ਠਿਪਰਿਯੁਟ੍ਠਾਨਾਨਿ**। ''ਇਦਮੇਵ ਸਚ੍ਚਂ ਮੋਘਮਞ੍ਞ''ਨ੍ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੨.੨੦੨, ੪੨੭; ੩.੨੭-੨੯; ਉਦਾ॰ ੫੫; ਮਹਾਨਿ॰ ੨੦; ਨੇਤ੍ਤਿ॰ ੫੯) ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ **ਅਭਿਨਿਵੇਸਾ**। ਅਪ੍ਪਹੀਨਭਾਵੇਨ ਸਨ੍ਤਾਨੇ ਸਯਨ੍ਤੀਤਿ **ਅਨੁਸਯਾ**ਤਿ ਏਵਂ ਦਿਟ੍ਠਿਟ੍ਠਾਨਾਦੀਨਂ ਪਦਾਨਂ ਵਿਭਾਗੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਤਣ੍ਹਾਦੀਹਿ ਕਮ੍ਪਨਿਯਤਾਯ ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਖਾਰਾਵ ਇਞ੍ਜਿਤਾਨੀਤਿ **ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਖਾਰਇਞ੍ਜਿਤਾਨਿ**। ਸੇਸਪਦਦ੍ਵਯੇਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਉਪਧੀਯਤਿ ਏਤ੍ਥ ਦੁਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਉਪਧਿ, ਖਨ੍ਧਾਵ ਉਪਧਿ **ਖਨ੍ਧੂਪਧਿ**। ਏਸ ਨਯੋ ਸੇਸੇਸੁਪਿ। ਤਦੇਵ ਚ ਆਗਮ੍ਮ ਤਣ੍ਹਾ ਖੀਯਤਿ ਵਿਰਜ੍ਜਤਿ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤੀਤਿ ਯੋਜਨਾ। **ਉਚ੍ਛਿਜ੍ਜਿਸ੍ਸਾਮਿ ਨਾਮਸ੍ਸੁ**ਤਿਆਦੀਸੁ ਨਿਪਾਤਮਤ੍ਤਂ, ਸਂਸਯੇ ਵਾ। **ਤਾਸੋ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨਿਯਾਭਾਵਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਤਣ੍ਹਾਪਰਿਤ੍ਤਾਸੋ ਚੇਵ ਭਯਪਰਿਤ੍ਤਾਸੋ ਚ। ਤੇਨਾਹ **"ਤਾਸੋ ਹੇਸੋ"**ਤਿਆਦਿ। **ਨੋ ਚਸ੍ਸਂ, ਨੋ ਚ ਮੇ ਸਿਯਾ**ਤਿ ''ਅਹ''ਨ੍ਤਿ ਕਿਰ ਕੋਚਿ ਨੋ ਚਸ੍ਸਂ, ''ਮੇ''ਤਿ ਚ ਕਿਞ੍ਚਿ ਨੋ ਸਿਯਾਤਿ। ਤਾਸਪ੍ਪਤੀਕਾਰਦਸ੍ਸਨਞ੍ਹੇਤਂ।

੨੪੩. **ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ**ਤਿ ''ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇ''ਤਿਆਦਿਨਾ, ਪੁਚ੍ਛਾਨੁਸਨ੍ਧਿਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਾਯ ''ਛਯਿਮਾਨਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦਿਟ੍ਠਿਟ੍ਠਾਨਾਨੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੪੧) ਵਾ। ਸਾਪਿ ਹਿ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਖਨ੍ਧਵਿਨਾਸੇ ਪਰਿਤਸ੍ਸਨਕਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਅਪਰਿਤਸ੍ਸਨਕਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੀ ਪਵਤ੍ਤਾਤਿ ਤਸ੍ਸਨਕਸ੍ਸ ਸੁਞ੍ਞਤਾਦਸ੍ਸਨਂ ਅਕਿਚ੍ਚਸਾਧਕਮ੍ਪਿ ਸੁਞ੍ਞਤਾਦਸ੍ਸਨਮੇਵਾਤਿ ਇਮੇਸਂ ਵਸੇਨ **"ਚਤੁਕ੍ਕੋਟਿਕਾ ਸੁਞ੍ਞਤਾ ਕਥਿਤਾ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਪਰਿਕ੍ਖਾਰ**ਨ੍ਤਿ ਬਾਹਿਰਂ ਸਵਿਞ੍ਞਾਣਕਂ ਅਵਿਞ੍ਞਾਣਕਞ੍ਚ ਸਤ੍ਤੋਪਕਰਣਂ। ਤਞ੍ਹਿ ਜੀਵਿਤਵੁਤ੍ਤਿਯਾ ਪਰਿਕ੍ਖਾਰਕਟ੍ਠੇਨ ''ਪਰਿਕ੍ਖਾਰੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਪਰਿਗ੍ਗਹਂ ਨਾਮ ਕਤ੍ਵਾ**ਤਿ **"ਮਮ** ਇਦ''ਨ੍ਤਿ ਪਰਿਗ੍ਗਹੇਤਬ੍ਬਤਾਯ ਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਂ ਨਾਮ ਕਤ੍ਵਾ। ਸਬ੍ਬੋਪਿ ਦਿਟ੍ਠਿਗ੍ਗਾਹੋ ''ਅਤ੍ਤਾ ਨਿਚ੍ਚੋ ਧੁਵੋ ਸਸ੍ਸਤੋ, ਅਤ੍ਤਾ ਉਚ੍ਛਿਜ੍ਜਤਿ ਵਿਨਸ੍ਸਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਅਤ੍ਤਦਿਟ੍ਠਿਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਯੋਯੇਵਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਸਕ੍ਕਾਯਦਿਟ੍ਠਿਪਮੁਖਾ ਦ੍ਵਾਸਟ੍ਠਿਦਿਟ੍ਠਿਯੋ"**ਤਿ। ਅਯਾਥਾਵਗ੍ਗਾਹਿਨਾ ਅਭਿਨਿਵੇਸਨਪਞ੍ਞਾਪਨਾਨਂ ਉਪਤ੍ਥਮ੍ਭਭਾਵਤੋ ਦਿਟ੍ਠਿ ਏਵ ਨਿਸ੍ਸਯੋਤਿ **ਦਿਟ੍ਠਿਨਿਸ੍ਸਯੋ। ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਨਿਚ੍ਚਾਦਿਵਿਸੇਸਯੁਤ੍ਤਂ ਕਤ੍ਵਾ ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹੇਯ੍ਯ। ਕਿਮੇਵਂ ਪਰਿਗ੍ਗਹੇਤੁਂ ਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯ ? **ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਾ**ਤਿ ''ਤਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਤ੍ਤਵਾਦੁਪਾਦਾਨਂ ਉਪਾਦਿਯੇਥ, ਤਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦਿਟ੍ਠਿਨਿਸ੍ਸਯਂ ਨਿਸ੍ਸਯੇਥਾ''ਤਿ ਏਤੇਸੁਪਿ।

੨੪੪. **ਅਤ੍ਤਨਿ ਵਾ ਸਤੀ**ਤਿ ਯਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਨ੍ਤਕਭਾਵੇਨ ਕਿਞ੍ਚਿ ਅਤ੍ਤਨਿਯਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚੇਯ੍ਯ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਅਤ੍ਤਨਿ ਸਤਿ, ਸੋ ਏਵ ਪਨ ਅਤ੍ਤਾ ਪਰਮਤ੍ਥਤੋ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਸਕ੍ਕਾ ਹਿ ਵਤ੍ਤੁਂ ਬਾਹਿਰਕਪਰਿਕਪ੍ਪਿਤੋ ਅਤ੍ਤਾ ''ਪਰਮਤ੍ਥੋ''ਤਿ? ਸਿਯਾ ਖਨ੍ਧਪਞ੍ਚਕਂ ਞੇਯ੍ਯਸਭਾਵਤ੍ਤਾ ਯਥਾ ਤਂ ਘਟੋ, ਯਦਿ ਪਨ ਤਦਞ੍ਞਂ ਨਾਮ ਕਿਞ੍ਚਿ ਅਭਵਿਸ੍ਸ, ਨ ਤਂ ਨਿਯਮਤੋ ਵਿਪਰੀਤਂ ਸਿਯਾਤਿ? ਨ ਚ ਸੋ ਪਰਮਤ੍ਥਤੋ ਅਤ੍ਥਿ ਪਮਾਣੇਹਿ ਅਨੁਪਲਬ੍ਭਮਾਨਤ੍ਤਾ ਤੁਰਙ੍ਗਮਵਿਸਾਣਂ ਵਿਯਾਤਿ। **ਅਤ੍ਤਨਿਯੇ ਵਾ ਪਰਿਕ੍ਖਾਰੇ ਸਤੀ**ਤਿ ''ਇਦਂ ਨਾਮ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਨ੍ਤਕ''ਨ੍ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਕਿਞ੍ਚਨਭਾਵੇਨ ਨਿਚ੍ਛਿਤੇ ਕਿਸ੍ਮਿਞ੍ਚਿ ਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿਂ ਸਤਿ। ਅਤ੍ਤਨੋ ਇਦਨ੍ਤਿ ਹਿ ਅਤ੍ਤਨਿਯਨ੍ਤਿ। **ਅਹਨ੍ਤਿ ਸਤੀ**ਤਿ ''ਅਹਂ ਨਾਮਾਯ''ਨ੍ਤਿ ਅਹਂਕਾਰਵਤ੍ਥੁਭੂਤੇ ਪਰਮਤ੍ਥਤੋ ਨਿਦ੍ਧਾਰਿਤਸਰੂਪੇ ਕਿਸ੍ਮਿਞ੍ਚਿ ਸਤਿ ਤਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਕਭਾਵੇਨ ਮਮਾਤਿ ਕਿਞ੍ਚਿ ਗਹੇਤੁਂ ਯੁਤ੍ਤਂ ਭਵੇਯ੍ਯ। **ਮਮਾਤਿ ਸਤਿ "ਅਹ"**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਇਤਿ ਪਰਮਤ੍ਥਤੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਨੁਪਲਬ੍ਭਮਾਨਤ੍ਤਾ ਅਤ੍ਤਨਿਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਪਰਮਤ੍ਥਤੋ ਨਤ੍ਥੇਵਾਤਿ ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ ਅਨਤ੍ਤਤਾਯ ਅਨਤ੍ਤਨਿਯਤਂ, ਅਨਤ੍ਤਨਿਯਤਾਯ ਚ ਅਨਤ੍ਤਕਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਭੂਤਤੋ**ਤਿ ਭੂਤਤ੍ਥਤੋ। **ਤਥਤੋ**ਤਿ ਤਥਸਭਾਵਤੋ। **ਥਿਰਤੋ**ਤਿ ਠਿਤਸਭਾਵਤੋ ਨਿਬ੍ਬਿਕਾਰਤੋ।

ਯਸ੍ਮਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਯਸ੍ਮਾ ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਸਨ੍ਤਂ ਪਚ੍ਚਯਸਮਵਾਯੇਨ ਹੁਤ੍ਵਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਭਙ੍ਗੁਪਗਮੇਨ ਨ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਨ ਨਿਚ੍ਚਨ੍ਤਿ **ਅਨਿਚ੍ਚਂ,** ਅਧੁਵਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਤੋ ਏਵ **ਉਪ੍ਪਾਦਵਯਵਤ੍ਤਿਤੋ**ਤਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਵਸੇਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨਵਸੇਨ ਚ ਪਵਤ੍ਤਨਤੋ। ਸਭਾਵਵਿਗਮੋ ਇਧ **ਵਿਪਰਿਣਾਮੋ,** ਖਣਿਕਤਾ **ਤਾਵਕਾਲਿਕਤਾ,** ਨਿਚ੍ਚਸਭਾਵਾਭਾਵੋ **ਏਵ ਨਿਚ੍ਚਪਟਿਕ੍ਖੇਪੋ**। ਅਨਿਚ੍ਚਧਮ੍ਮਾ ਹਿ ਤੇਨੇਵ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਨਿਚ੍ਚਭਾਵੇਨ ਅਤ੍ਥਤੋ ਨਿਚ੍ਚਤਂ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਨ੍ਤਿ ਨਾਮ। ਤਥਾ ਹਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ''ਨ ਨਿਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਅਨਿਚ੍ਚ''ਨ੍ਤਿ। ਉਪ੍ਪਾਦਜਰਾਭਙ੍ਗਵਸੇਨ ਰੂਪਸ੍ਸ ਨਿਰਨ੍ਤਰਬਾਧਤਾਤਿ ਪਟਿਪੀਲ਼ਨਾਕਾਰੇਨਸ੍ਸ **ਦੁਕ੍ਖਤਾ। ਸਨ੍ਤਾਪੋ** ਦੁਕ੍ਖਦੁਕ੍ਖਤਾਦਿਵਸੇਨ ਸਨ੍ਤਾਪਨਂ ਪਰਿਦਹਨਂ, ਤਤੋ ਏਵਸ੍ਸ ਦੁਸ੍ਸਹਤਾਯ **ਦੁਕ੍ਖਮਤਾ**। ਤਿਸ੍ਸਨ੍ਨਂ ਦੁਕ੍ਖਤਾਨਂ ਸਂਸਾਰਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਚ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਤਾਯ **ਦੁਕ੍ਖਵਤ੍ਥੁਕਤਾ**। ਸੁਖਸਭਾਵਾਭਾਵੋ ਏਵ **ਸੁਖਪਟਿਕ੍ਖੇਪੋ**। **ਵਿਪਰਿਣਾਮਧਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਜਰਾਯ ਮਰਣੇਨ ਚ ਵਿਪਰਿਣਮਨਸਭਾਵਂ। ਯਸ੍ਮਾ ਇਦਂ ਰੂਪਂ

ਪਚ੍ਚਯਸਮਵਾਯੇਨ ਉਪ੍ਪਾਦੰ, ਉਪ੍ਪਾਦਾਨਨ੍ਤਰੰ ਜਰੰ ਪਤ੍ਵਾ ਅਵਸ੍ਸਮੇਵ ਭਿਜ੍ਜਤਿ, ਭਿਨ੍ਨਞ੍ਚ ਭਿਨ੍ਨਮੇਵ, ਨਾਸ੍ਸ ਕਸ੍ਸਚਿ ਸਙ੍ਕਮੋਤਿ ਭਵਨ੍ਤਰਾਨੁਪਗਮਨਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਸਙ੍ਕਮਾਭਾਵੇਨ ਵਿਪਰਿਣਾਮਧਮ੍ਮਤੰ ਪਾਕਟੰ ਕਾਤੁੰ **“ਭਵਸਙ੍ਕਨ੍ਤਿ ਉਪਗਮਨਸਭਾਵ”**ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਪਕਤਿਭਾਵਵਿਜਹਨੰ** ਸਭਾਵਵਿਗਮੋ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨਮੇਵ। ਨ੍ਤਿ ਅਨਿਚ੍ਚੰ ਦੁਕ੍ਖੰ ਵਿਪਰਿਣਾਮਧਮ੍ਮੰ ਰੂਪੰ। **ਇਮਿਨਾ**ਤਿ ‘‘ਨੇ ਹੇਤੰ, ਭਨ੍ਤੇ’’ਤਿ ਰੂਪਸ੍ਸ ਤਣ੍ਹਾਦਿਗ੍ਗਾਹਾਨੰ ਵਤ੍ਥੁਭਾਵਪਟਿਕ੍ਖੇਪੇਨ। ਰੂਪਞ੍ਹਿ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੰ ਠਿਤਿੰ ਮਾ ਪਾਪੁਣਾਤੁ, ਠਿਤਿਪ੍ਪਤ੍ਤੰ ਮਾ ਜੀਰਤੁ, ਜਰਪ੍ਪਤ੍ਤੰ ਮਾ ਭਿਜ੍ਜਤੁ, ਉਦਯਬ੍ਬਯੇਹਿ ਮਾ ਕਿਲਮਿਯਤੂਤਿ ਨ ਏਤ੍ਥ ਕਸ੍ਸਚਿ ਵਸੀਭਾਵੋ ਅਤ੍ਥਿ, ਸ੍ਵਾਯਮਸ੍ਸ ਅਵਸਵਤ੍ਤਨਟ੍ਠੋ ਅਨਤ੍ਤਤਾਸਲ੍ਲਕ੍ਖਣਸ੍ਸ ਕਾਰਣੰ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ **“ਅਵਸਵਤ੍ਤਨਾਕਾਰੇਨ ਰੂਪੰ, ਭਨ੍ਤੇ, ਅਨਤ੍ਤਾਤਿ ਪਟਿਜਾਨਨ੍ਤੀ”**ਤਿ। ਨਿਵਾਸਿਕਾਰਕਵੇਦਕਅਧਿਟ੍ਠਾਯਕਵਿਰਹੇਨ ਤਤੋ ਸੁਞ੍ਞਤਾ **ਸੁਞ੍ਞਟ੍ਠੋ,** ਸਾਮਿਭੂਤਸ੍ਸ ਕਸ੍ਸਚਿ ਅਭਾਵੋ **ਅਸ੍ਸਾਮਿਕਟ੍ਠੋ,** ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਵਸਵਤ੍ਤਿਭਾਵਾਭਾਵੋ **ਅਨਿਸ੍ਸਰਟ੍ਠੋ,** ਪਰਪਰਿਕਪ੍ਪਿਤਅਤ੍ਤਸਭਾਵਾਭਾਵੋ ਏਵ **ਅਤ੍ਤਪਟਿਕ੍ਖੇਪਟ੍ਠੋ**।

ਯਸ੍ਮਾ ਅਨਿਚ੍ਚਲਕ੍ਖਣੇਨ ਵਿਯ ਦੁਕ੍ਖਲਕ੍ਖਣੰ, ਤਦੁਭਯੇਨ ਅਨਤ੍ਤਲਕ੍ਖਣੰ ਸੁਵਿਞ੍ਞਾਪਯੰ, ਨ ਕੇਵਲੰ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਦੁਭਯੇਨੇਤ੍ਥ ਅਨਤ੍ਤਲਕ੍ਖਣਵਿਭਾਵਨੰ ਕਤਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **“ਭਗਵਾ ਹੀ”ਤਿ**ਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਅਨਿਚ੍ਚਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਅਨਿਚ੍ਚਤਾਵਸੇਨ। **ਦੁਕ੍ਖਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਦੁਕ੍ਖਤਾਵਸੇਨ। **ਨ ਉਪਪਜ੍ਜਤੀ**ਤਿ ਨ ਯੁਜ੍ਜਤਿ। ਤਮੇਵ ਅਯੁਜ੍ਜਮਾਨਤੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **“ਚਕ੍ਖੁਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦੋਪੀ”**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਯਸ੍ਮਾ ਅਤ੍ਤਵਾਦੀ ਅਤ੍ਤਾਨੰ ਨਿਚ੍ਚੰ ਪਞ੍ਞਪੇਤਿ, ਚਕ੍ਖੁੰ ਪਨ ਅਨਿਚ੍ਚੰ, ਤਸ੍ਮਾ ਚਕ੍ਖੁ ਵਿਯ ਅਤ੍ਤਾਪਿ ਅਨਿਚ੍ਚੋ ਆਪਨ੍ਨੋ। ਤੇਨਾਹ **“ਯਸ੍ਸ ਖੋ ਪਨਾ”**ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ **ਵੇਤੀ**ਤਿ ਵਿਗਚ੍ਛਤਿ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ। **ਇਤਿ ਚਕ੍ਖੁ ਅਨਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਚਕ੍ਖੁਸ੍ਸ ਉਦਯਬ੍ਬਯਵਨ੍ਤਤਾਯ ਅਨਿਚ੍ਚਤਾ, ਅਤ੍ਤਨੋ ਚ ਅਤ੍ਤਵਾਦਿਨਾ ਅਨਿਚ੍ਚਤਾਯ ਅਨਿਚ੍ਛਿਤਤ੍ਤਾ ਚਕ੍ਖੁ ਅਨਤ੍ਤਾ।

ਕਾਮੰ **ਅਨਤ੍ਤਲਕ੍ਖਣਸੁਤ੍ਤੇ** (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੩.੫੯; ਮਹਾਵ॰ ੨੦) – ‘‘ਯਸ੍ਮਾ ਚ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਰੂਪੰ ਅਨਤ੍ਤਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਰੂਪੰ ਆਬਾਧਾਯ ਸੰਵਤ੍ਤਤੀ’’ਤਿ ਰੂਪਸ੍ਸ ਅਨਤ੍ਤਤਾਯ ਦੁਕ੍ਖਤਾ ਵਿਭਾਵਿਤਾ ਵਿਯ ਦਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਥਾਪਿ ‘‘ਯਸ੍ਮਾ ਰੂਪੰ ਆਬਾਧਾਯ ਸੰਵਤ੍ਤਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਨਤ੍ਤਾ’’ਤਿ ਪਾਕਟਤਾਯ ਸਾਬਾਧਤਾਯ ਰੂਪਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਸਾਰਾਭਾਵੋ ਵਿਭਾਵਿਤੋ, ਤਤੋ ਏਵ ਚ ‘‘ਨ ਲਬ੍ਭਤਿ ਰੂਪੇ ਏਵੰ ਮੇ ਰੂਪੰ ਹੋਤੁ, ਏਵੰ ਮੇ ਰੂਪੰ ਮਾ ਅਹੋਸੀ’’ਤਿ ਰੂਪੇ ਕਸ੍ਸਚਿ ਅਨਿਸ੍ਸਰਤਾ, ਤਸ੍ਸ ਚ ਅਵਸਵਤ੍ਤਨਾਕਾਰੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋਤਿ ਆਹ **“ਦੁਕ੍ਖਵਸੇਨ ਅਨਤ੍ਤਤੰ ਦਸ੍ਸੇਤੀ”**ਤਿ। **ਯਦਨਿਚ੍ਚੰ ਤੰ ਦੁਕ੍ਖ**ਨ੍ਤਿ ਯੰ ਵਤ੍ਥੁ ਅਨਿਚ੍ਚੰ, ਤੰ ਦੁਕ੍ਖੰ ਉਦਯਬ੍ਬਯਪਟਿਪੀਲ਼ਿਤਤ੍ਤਾ, ਯੰ ਪਨ ਨਿਚ੍ਚੰ ਤਦਭਾਵਤੋ, ਤੰ ਸੁਖੰ ਯਥਾ ਤੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਯੰ ਤ**ਨ੍ਤਿ ਕਾਰਣਨਿਦ੍ਦੇਸੋਵਾਯੰ, ਯਸ੍ਮਾ ਰੂਪੰ ਅਨਿਚ੍ਚੰ, ਤੰ ਤਸ੍ਮਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਯੰ ਦੁਕ੍ਖੰ ਤਦਨਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਅਨਿਚ੍ਚ**ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਘਟਾਦਿ ਵਿਯ ਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਰੂਪੰ ਅਨਿਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਇਮਿਨਾਵ ਨਯੇਨ ‘‘ਅਨਤ੍ਤਾ’’ਤਿ ਵਤ੍ਤੁੰ ਲਬ੍ਭਮਾਨੇਪਿ **“ਅਨਤ੍ਤਾ”ਤਿ ਵਤ੍ਤਾ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ। ਏਵੰ ਦੁਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਵਦਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਯਥਾਰਹੰ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੰ ‘‘ਅਕ੍ਖਿਸੂਲਾਦਿਵਿਕਾਰਪ੍ਪਤ੍ਤਕਾਲੇ ਵਿਯ ਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਦੁਕ੍ਖੰ ਰੂਪ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ। **ਦੁਦ੍ਦਸੰ ਦੁਪ੍ਪਞ੍ਞਾਪਨੰ**। ਤਥਾ ਹਿ ਸਰਭਙ੍ਗਾਦਯੋਪਿ ਸਤ੍ਥਾਰੋ ਨਾਦ੍ਦਸੰਸੁ, ਕੁਤੋ ਪਞ੍ਞਾਪਨਾ। **ਤਯਿਦੰ** ਅਨਤ੍ਤਲਕ੍ਖਣੰ।

ਤਸ੍ਮਾਤਿਹਾਤਿਆਦਿਨਾ ਤਿਯਦ੍ਧਗਤਰੂਪੰ ਲਕ੍ਖਣਤ੍ਤਯੰ ਆਰੋਪੇਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਆਹ **“ਏਤਰਹਿ ਅਞ੍ਞਦਾਪੀ”**ਤਿ। ਤੰ ਪਨ ਯਾਦਿਸੰ ਤਾਦਿਸਮ੍ਪਿ ਤਥਾ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਾਦਿਵਿਸੇਸੋਪਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ। **ਪਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਵਾ ਤਸ੍ਸਾਪਿ ਸਙ੍ਗਹੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ।

੨੪੫. ਉਕ੍ਕਨ੍ਤਤੀਤਿ ਨਾਭਿਰਮਤਿ। ਅਞ੍ਞਤ੍ਥ ‘‘ਨਿਬ੍ਬਿਦਾ’’ਤਿ ਬਲਵਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਸਾਨੁਲੋਮਾ ਪਨ ਸਙ੍ਖਾਰੁਪੇਕ੍ਖਾ ‘‘ਵੁਟ੍ਠਾਨਗਾਮਿਨੀ’’ਤਿ, ਸਾ ਇਧ ਕਥੰ ਨਿਬ੍ਬਿਦਾ ਨਾਮ ਜਾਤਾਤਿ ਆਹ **“ਵੁਟ੍ਠਾਨਗਾਮਿਨਿਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਹੀ”**ਤਿਆਦਿ। ਇਮਿਨਾ ਸਿਖਾਪਤ੍ਤਨਿਬ੍ਬੇਦਤਾਯ ਵੁਟ੍ਠਾਨਗਾਮਿਨੀ ਇਧ ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਨਾਮੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

‘‘ਸੋ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬੇਨ ਸਞ੍ਞਗ੍ਗੰ ਫੁਸਤੀ’’ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੪੧੪, ੪੧੫) ਵਤ੍ਵਾ ‘‘ਸਞ੍ਞਾ ਖੋ ਪੋਟ੍ਠਪਾਦ ਪਠਮੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਪਚ੍ਛਾ ਞਾਣ’’ਨ੍ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੪੧੬) ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ **ਸਞ੍ਞਗ੍ਗਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ** ਲੋਕਿਯਾਸੁ ਪਹਾਨਸਞ੍ਞਾਸੁ ਸਿਖਾਪਤ੍ਤਭਾਵਤੋ। **ਧਮ੍ਮਟ੍ਠਿਤਿਞਾਣਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ** ਇਦਪ੍ਪਚ੍ਚਯਤਾਦਸ੍ਸਨਸ੍ਸ ਮਤ੍ਥਕਪ੍ਪਤ੍ਤੀਤਿ ਕਤ੍ਵਾ। ਤਤੋ ਪਰਞ੍ਹਿ ਅਸਙ੍ਖਤਾਰਮ੍ਮਣੰ ਞਾਣੰ ਹੋਤਿ।

ਤੇਨਾਹ – ‘‘ਪੁਬ੍ਬੇ ਖੋ ਸੁਸਿਮ ਧਮ੍ਮਟ੍ਠਿਤਿਞਾਣਂ, ਪਚ੍ਛਾ ਨਿਬ੍ਬਾਨੇ ਞਾਣ’’ਨ੍ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੨.੭੦)। **ਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਪਧਾਨਿਯਙ੍ਗਾਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ** ਮਗ੍ਗਾਧਿਗਮਸ੍ਸ ਪਰਿਪਨ੍ਥਭੂਤਸਬ੍ਬਸਂਕਿਲੇਸਵਿਸੁਦ੍ਧਿ ਪਧਾਨਿਕਸ੍ਸ ਯੋਗਿਨੋ, ਪਧਾਨਭਾਵਨਾਯ ਵਾ ਜਾਤਂ ਅਙ੍ਗਨ੍ਤਿ ਕਤ੍ਵਾ। **ਪਟਿਪਦਾਞਾਣਦਸ੍ਸਨਵਿਸੁਦ੍ਧੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ** ਪਰਮੁਕ੍ਕਂਸਗਤਪਟਿਪਦਾਞਾਣਦਸ੍ਸਨਵਿਸੁਦ੍ਧਿਭਾਵਤੋ। **ਅਤਮ੍ਮਯਤ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਤਮ੍ਮਯਤਾ ਨਾਮ** ਤਣ੍ਹਾ, ਕਾਮਤਣ੍ਹਾਦੀਸੁ ਤਾਯ ਤਾਯ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਤਮ੍ਮਯਂ ਨਾਮ ਤੇਭੂਮਿਕਪ੍ਪਵਤ੍ਤਂ, ਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋਤਿ ਕਤ੍ਵਾ। ਤਸ੍ਸਾ ਤਣ੍ਹਾਯ ਪਰਿਯਾਦਾਨਤੋ ਵੁਟ੍ਠਾਨਗਾਮਿਨਿਵਿਪਸ੍ਸਨਾ **ਅਤਮ੍ਮਯਤਾ**ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਨਿਸ੍ਸਾਯਾ**ਤਿ ਤਂ ਅਤਮ੍ਮਯਤਂ ਪਚ੍ਚਯਂ ਕਤ੍ਵਾ। **ਆਗਮ੍ਮਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਸੇਵ ਵੇਵਚਨਂ। **ਨਾਨਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਨਾਨਾਸਭਾਵਾ ਬਹੂ ਅਨੇਕਪ੍ਪਕਾਰਾ। **ਨਾਨਤ੍ਤਸਿਤਾ**ਤਿ ਨਾਨਾਰਮ੍ਮਣਨਿਸ੍ਸਿਤਾ ਰੂਪਾਦਿਵਿਸਯਾ। **ਏਕਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਏਕਸਭਾਵਾ। **ਏਕਤ੍ਤਸਿਤਾ**ਤਿ ਏਕਂਯੇਵ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਨਿਸ੍ਸਿਤਾ। **ਤਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯਾ**ਤਿ ਤਂ ਏਕਤ੍ਤਸਿਤਂ ਉਪੇਕ੍ਖਂ ਪਚ੍ਚਯਂ ਕਤ੍ਵਾ। **ਏਤਿਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਏਤਿਸ੍ਸਾ ਉਪੇਕ੍ਖਾਯ। **ਪਹਾਨਂ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਅਞ੍ਞਾਣੁਪੇਕ੍ਖਤੋ ਪਭੁਤਿ ਸਬ੍ਬਂ ਉਪੇਕ੍ਖਂ ਪਜਹਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤਸ੍ਸ ‘‘ਅਤਮ੍ਮਯਤਾ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾਯ ਵੁਟ੍ਠਾਨਗਾਮਿਨਿਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਅਰੂਪਾਵਚਰਸਮਾਪਤ੍ਤਿਉਪੇਕ੍ਖਾਯ ਵਿਪਸ੍ਸਨੁਪੇਕ੍ਖਾਯ ਚ ਪਹਾਨਂ ਹੋਤੀਤਿ **ਪਰਿਯਾਦਾਨਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ**ਤਿ। ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਖਾਰਗਤਸ੍ਸ ਮੁਞ੍ਚਿਤੁਕਮਜਤਾਪਟਿਸਙ੍ਖਾਨਸ੍ਸ ਸਿਖਾਪਤ੍ਤਭਾਵਤੋ ਵੁਟ੍ਠਾਨਗਾਮਿਨੀ ਮੁਞ੍ਚਿਤੁਕਮਜਤਾ ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਨਨ੍ਤਿ ਚ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਮੁਦੁਮਜ੍ਝਾਦਿਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਆਕਾਰਮਤ੍ਤਂ, ਅਤ੍ਥਤੋ **ਏਕਤ੍ਥਾ** ਮੁਞ੍ਚਿਤੁਕਮਜਤਾਦਯੋ, **ਬਜਞ੍ਜਨਮੇਵ ਨਾਨਂ। ਦ੍ਵੀਹਿ ਨਾਮੇਹੀ**ਤਿ ਗੋਤ੍ਰਭੁ, ਵੋਦਾਨਨ੍ਤਿ ਇਮੇਹਿ ਦ੍ਵੀਹਿ ਨਾਮੇਹਿ।

ਵਿਰਾਗੋਤਿ ਮਗ੍ਗੋ, ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਮੇਵ ਵਿਰਜ੍ਜਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਵਿਰਾਗੋ,** ਤੇਨ। **ਮਗ੍ਗੇਨ** ਹੇਤੁਭੂਤੇਨ। **ਵਿਮੁਚ੍ਚਤੀ**ਤਿ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਵਿਮੁਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਵਿਮੁਚ੍ਚਤਿ। ਤੇਨਾਹ “**ਫਲਂ ਕਥਿਤ**”ਨ੍ਤਿ।

ਮਹਾਖੀਣਾਸਵੋਤਿ ਪਸਂਸਾਵਚਨਂ ਯਥਾ ‘‘ਮਹਾਰਾਜਾ’’ਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਤਂ ਪਸਂਸਨ੍ਤੋ ਸਤ੍ਥਾ “**ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਉਕ੍ਖਿਤ੍ਤਪਲਿਘੋ ਇਤਿਪੀ**”ਤਿਆਦਿਮਾਹਾਤਿ। ਤਦਤ੍ਥਂ ਵਿਵਰਿਤ੍ਤਂ “**ਇਦਾਨਿ ਤਸ੍ਸਾ**”ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਯਥਾਭੂਤੇਹੀ**ਤਿ ਯਾਥਾਵਤੋ ਭੂਤੇਹਿ। **ਦੁਰੁਕ੍ਖਿਪਨਟ੍ਠੇਨਾ**ਤਿ ਪਚੁਰਜਨੇਹਿ ਉਕ੍ਖਿਪਿਤੁਂ ਅਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯਭਾਵੇਨ। ਨਿਬ੍ਬਾਨਨਗਰਪ੍ਪਵੇਸੇ ਵਿਬਨ੍ਧਨੇਨ ਪਲਿਘੋ ਵਿਯਾਤਿ **ਪਲਿਘੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ**। ਮਤ੍ਥਕਚ੍ਛਿਨ੍ਨੋ ਤਾਲੋ ਪਤ੍ਤਫਲਾਦੀਨਂ ਅਨਙ੍ਗਤੋ ਤਾਲਾਵਤ੍ਥੁ ਅਸਿਵੇ ‘‘ਸਿਵਾ’’ਤਿ ਸਮਞ੍ਞਾ ਵਿਯ। ਤੇਨਾਹ “**ਸੀਸਚ੍ਛਿਨ੍ਨਤਾਲੋ ਵਿਯ ਕਤਾ**”ਤਿ। ਪੁਨਬ੍ਭਵਸ੍ਸ ਕਰਣਸੀਲੋ, ਪੁਨਬ੍ਭਵਂ ਵਾ ਫਲਂ ਅਰਹਤੀਤਿ **ਪੋਨੋਭਵਿਕੋ**। ਏਵਂਭੂਤੋ ਪਨ ਪੁਨਬ੍ਭਵਂ ਦੇਤਿ ਨਾਮਾਤਿ ਆਹ “**ਪੁਨਬ੍ਭਵਦਾਯਕੋ**”ਤਿ। **ਪੁਨਬ੍ਭਵਖਨ੍ਧਾਨਂ ਪਚ੍ਚਯੋ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਜਾਤਿਸਂਸਾਰੋਤਿ ਫਲੂਪਚਾਰੇਨ ਕਾਰਣਂ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਪਰਿਕ੍ਖਾਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ** ਸਨ੍ਤਾਨਸ੍ਸ ਪਰਿਕ੍ਖਿਪਨਤੋ। **ਸਂਕਿਣ੍ਣਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਸੋ ਕਿਣ੍ਣਤ੍ਤਾ ਵਿਨਾਸਿਤਤ੍ਤਾ। **ਗਮ੍ਭੀਰਾਨੁਗਤਟ੍ਠੇਨਾ**ਤਿ ਗਮ੍ਭੀਰਂ ਅਨੁਪਵਿਟ੍ਠਟ੍ਠੇਨ। **ਲੁਞ੍ਚਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਉਦ੍ਧਰਿਤ੍ਵਾ। **ਏਤਾਨੀ**ਤਿ ਕਾਮਰਾਗਸਞ੍ਞੋਜਨਾਦੀਨਿ। **ਅਗ੍ਗਲ਼ਾਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ** ਅਵਧਾਰਣਟ੍ਠੇਨ। ਅਗ੍ਗਮਗ੍ਗੇਨ ਪਤਿਤੋ ਮਾਨਦ੍ਧਜੋ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ **ਪਤਿਤਮਾਨਦ੍ਧਜੋ**। ਇਤਰਭਾਰੋਰੋਪਨਸ੍ਸ ਪੁਰਿਮਪਦੇਹਿ ਪਕਾਸਿਤਤ੍ਤਾ “**ਮਾਨਭਾਰਸ੍ਸੇਵ ਓਰੋਪਿਤਤ੍ਤਾ ਪਨ੍ਨਭਾਰੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ**”ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਮਾਨਸਂਯੋਗੇਨੇ**ਵ **ਵਿਸਂਯੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਪਞ੍ਚਪਿ ਖਨ੍ਧੇ ਅਵਿਸੇਸਤੋ ਅਸ੍ਮੀਤਿ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨੋ ‘‘ਅਸ੍ਮਿਮਾਨੋ’’ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ “**ਰੂਪੇ ਅਸ੍ਮੀਤਿ ਮਾਨੋ**”ਤਿਆਦਿ।

ਨਗਰਦ੍ਵਾਰਸ੍ਸ ਪਰਿਸ੍ਸਯਪਟਿਬਾਹਨਤ੍ਥਞ੍ਚੇਵ ਸੋਭਨਤ੍ਥਞ੍ਚ ਉਭੋਸੁ ਪਸ੍ਸੇਸੁ ਏਸਿਕਤ੍ਥਮ੍ਭੇ ਨਿਖਣਿਤ੍ਵਾ ਠਪੇਨ੍ਤੀਤਿ ਆਹ “**ਨਗਰਦ੍ਵਾਰੇ ਉਸ੍ਸਾਪਿਤੇ ਏਸਿਕਤ੍ਥਮ੍ਭੇ**”ਤਿ। ਪਾਕਾਰਵਿਦ੍ਧਂਸਨੇਨੇਵ ਪਰਿਕ੍ਖਾਯ ਭੂਮਿਸਮਕਰਣਂ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ “**ਪਾਕਾਰਂ ਭਿਨ੍ਦਨ੍ਤੋ ਪਰਿਕ੍ਖਂ ਸਂਕਿਰਿਤ੍ਵਾ**”ਤਿ। **ਏਵ**ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਉਪਮਾਸਂਸਨ੍ਦਨਂ। ਸਨ੍ਤੋ ਸਂਵਿਜ੍ਜਮਾਨੋ ਕਾਯੋ ਧਮ੍ਮਸਮੂਹੋਤਿ **ਸਕ੍ਕਾਯੋ,** ਉਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧਪਞ੍ਚਕਂ। **ਦ੍ਵਤ੍ਤਿਂਸ ਕਮ੍ਮਕਾਰਣਾ** ਦੁਕ੍ਖਕ੍ਖਨ੍ਧੇ ਆਗਤਾ। ਅਕ੍ਖਿਰੋਗਸੀਸਰੋਗਾਦਯੋ **ਅਟ੍ਠਨਵੁਤਿ ਰੋਗਾ**। ਰਾਜਭਯਾਦੀਨਿ **ਪਞ੍ਚਵੀਸਤਿ ਮਹਾਭਯਾਨਿ**।

੨੪੬. ਅਨਧਿਗਮਨੀਯਵਿਞ੍ਞਾਣਤਨ੍ਤਿ ‘‘ਇਦਂ ਨਾਮ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਇਮਿਨਾ ਨਾਮ ਆਕਾਰੇਨ ਪਵਤ੍ਤਤੀ’’ਤਿ ਏਵਂ ਦੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਚਿਤ੍ਤਤਂ। **ਅਨ੍ਵੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤੇ ਏਕਵਚਨਨ੍ਤਿ ਆਹ “**ਅਨ੍ਵੇਸਨ੍ਤੋ**”ਤਿ। **ਸਤ੍ਤੋਪਿ ਤਥਾਗਤੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ** ‘‘ਤਥਾਗਤੋ ਪਰਂ

ਮਰਣਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੬੫) ਵਿਯ। ਸਤ੍ਤੋ ਹਿ ਯਥੇਕੋ ਕਮ੍ਮਕਿਲੇਸੇਹਿ ਇਤ੍ਥਤ੍ਤਂ ਆਗਤੋ, ਤਥਾ ਅਪਰੋਪਿ ਆਗਤੋਤਿ ''ਤਥਾਗਤੋ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਉਤ੍ਤਮਪੁਗ੍ਗਲੋ**ਤਿ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵਦਤਿ। **ਖੀਣਾਸਵੋਪੀ**ਤਿ ਯੋ ਕੋਚਿ ਖੀਣਾਸਵੋਪਿ ''ਤਥਾਗਤੋ''ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ। ਸੋਪਿ ਹਿ ਯਥੇਕੋ ਚਤੂਸੁ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨੇਸੁ ਸੂਪਟ੍ਠਿਤਚਿਤ੍ਤੋ ਸਤ੍ਤ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੇ ਯਥਾਭੂਤਂ ਭਾਵੇਤ੍ਵਾ ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਆਗਤੋ ਅਧਿਗਤੋ, ਤਥਾ ਅਪਰੋਪਿ ਆਗਤੋਤਿ ''ਤਥਾਗਤੋ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਅਸਂਵਿਜ੍ਜਮਾਨੇ**ਤਿ ਪਰਮਤ੍ਥਤੋ ਅਨੁਪਲਬ੍ਭਨੀਯੇ। **ਅਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ**ਤਿ ਨ ਵਿਞ੍ਞਾਤਬ੍ਬੋ, ਦੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਤਥਾਗਤੋ ਸਤ੍ਤੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋਤਿ ਨ ਪਞ੍ਞਪੇਮਿ ਪਰਮਤ੍ਥਤੋ ਸਤ੍ਤਸ੍ਸੇਵ ਅਭਾਵਤੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਕਿਂ ਪਞ੍ਞਪੇਸ੍ਸਾਮਿ** ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਉਪਾਦਾਨਸ੍ਸਪਿ ਧਰਮਾਨਕਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋ। ''ਅਨੁਪ੍ਪਾਦੋ ਖੇਮਂ, ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿ ਖੇਮ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਅਸਙ੍ਖਤਾਯ ਧਾਤੁਯਾ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਂ ਅਗ੍ਗਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿਅਤ੍ਥਂ **ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਚਿਤ੍ਤਂ** ਵਾ।

ਤੁਚ੍ਛਾਤਿ ਕਰਣੇ ਨਿਸ੍ਸਕ੍ਕਵਚਨਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਤੁਚ੍ਛਕੇਨਾ"**ਤਿ। ਵਿਨਯਤੀਤਿ ਵਿਨਯੋ, ਸੋ ਏਵ **ਵੇਨਯਿਕੋ। ਤਥਾ ਮ**ਨ੍ਤਿ ਤਥਾਭੂਤਂ ਮਂ। ਪਰਮਤ੍ਥਤੋ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਸ੍ਸ ਹਿ ਸਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਭਾਵਂ ਵਦਨ੍ਤੋ ਸਤ੍ਤਵਿਨਾਸਪਞ੍ਞਾਪਕੋ ਚ ਨਾਮ ਸਿਯਾ, ਅਹਂ ਪਨ ਪਰਮਤ੍ਥਤੋ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨਂ ਤਂ ''ਨਤ੍ਥੀ''ਤਿ ਵਦਾਮਿ। ਯਥਾ ਚ ਲੋਕੋ ਵੋਹਰਤਿ, ਤਥੇਵ ਤਂ ਵੋਹਰਾਮਿ, ਤਥਾਭੂਤਂ ਮਂ ਯੇ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ''ਵੇਨਯਿਕੋ ਸਮਣੋ ਗੋਤਮੋ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਾ ਅਸਤਾ ਤੁਚ੍ਛਾ ਮੁਸਾ ਅਭੂਤੇਨ ਅਬ੍ਭਾਚਿਕ੍ਖਨ੍ਤੀਤਿ ਯੋਜਨਾ। ਅਪ੍ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕਸ੍ਸ ਖੀਣਾਸਵਸ੍ਸ ਚਰਿਮਚਿਤ੍ਤਂ ਨਿਰੁਪਾਦਾਨਤੋ ਅਨੁਪਾਦਾਨੋ ਵਿਯ ਜਾਤਵੇਦੋ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤਂ ਇਦਂ ਨਾਮ ਨਿਸ੍ਸਿਤਨ੍ਤਿ ਨ ਪਞ੍ਞਾਯਤੀਤਿ ਵਦਨ੍ਤੋ ਕਿਮੇਤ੍ਤਾਵਤਾ ਉਚ੍ਛੇਦਵਾਦੀ ਭਵੇਯ੍ਯ, ਨਾਹਂ ਕਦਾਚਿਪਿ ਅਤ੍ਤਿ, ਨਾਪਿ ਕੋਚਿ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਵਦਾਮਿ। ਏਵਂ ਸਨ੍ਤੇ ਕਿਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਤੇ ਮੋਘਪੁਰਿਸਾ ਸਤੋ ਸਤ੍ਤਸ੍ਸ ਨਾਮ ਉਚ੍ਛੇਦਂ ਵਿਨਾਸਂ ਵਿਭਵਂ ਪਞ੍ਞਪੇਤੀਤਿ ਵਦਨ੍ਤਾ ਅਸਤਾ...ਪੇ॰... ਅਬ੍ਭਾਚਿਕ੍ਖਨ੍ਤੀਤਿ ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਮਹਾਬੋਧਿਮਣ੍ਡਮ੍ਹੀਤਿ ਬੋਧਿਮਣ੍ਡਗ੍ਗਹਣੇਨ ਸਤ੍ਤਸਤ੍ਤਾਹਮਾਹ। ਤੇਨ ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਪਵਤ੍ਤਨਤੋ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੫.੧੦੮੧; ਮਹਾਵ॰ ੧੩; ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੨.੩੦) ਪੁਬ੍ਬੇ ਵੁਤ੍ਤਂ ਤਨ੍ਤਿਦੇਸਨਂ ਵਦਤਿ । **ਚਤੁਸਚ੍ਚਮੇਵ ਪਞ੍ਞਪੇਮੀ**ਤਿ ਏਤੇਨ ਸਚ੍ਚਵਿਮੁਤ੍ਤਾ ਸਤ੍ਤਦੇਸਨਾ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ – ''ਪੁਬ੍ਬੇ ਚੇਵ ਏਤਰਹਿ ਚ ਦੁਕ੍ਖਞ੍ਚੇਵ ਪਞ੍ਞਪੇਮਿ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਚ ਨਿਰੋਧ''ਨ੍ਤਿ ਵਦਨ੍ਤੋ ਭਗਵਾ ਨਾਹਂ ਕਦਾਚਿਪਿ ''ਅਤ੍ਤਾ ਉਚ੍ਛਿਜ੍ਜਤਿ, ਵਿਨਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਵਾ, ''ਅਤ੍ਤਾ ਨਾਮ ਕੋਚਿ ਅਤ੍ਥੀ''ਤਿ ਵਾ ਵਦਾਮਿ। ਏਵਂ ਸਨ੍ਤੇ ਕਿਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਤੇ ਮੋਘਪੁਰਿਸਾ ''ਸਤੋ ਸਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਚ੍ਛੇਦਂ ਵਿਨਾਸਂ ਵਿਭਵਂ ਪਞ੍ਞਪੇਤੀ''ਤਿ ਅਸਤਾ ਤੁਚ੍ਛੇਨ ਅਬ੍ਭਾਚਿਕ੍ਖਨ੍ਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਪਰੇ**ਤਿ ਅਮਾਮਕਾ, ਮਮ ਓਵਾਦਸ੍ਸ ਅਭਾਜਨਭੂਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋਤਿ ਆਹ **"ਸਚ੍ਚਾਨਿ...ਪੇ॰... ਅਸਮਤ੍ਥਪੁਗ੍ਗਲਾ"**ਤਿ। **ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨਾ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਤੇਸਂ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯਮਤ੍ਤਂ, ਰੋਸਨਵਿਹੇਸਨਾਨਿ ਪਨ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਆਕਾਸਸ੍ਸ ਵਿਲਿਖਨਂ ਵਿਯ ਨ ਸਮ੍ਭਵਨ੍ਤਿਯੇਵਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਆਹਨਤਿ ਚਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ **ਆਘਾਤੋ**। ਅਪ੍ਪਤੀਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਅਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ**। ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਅਭਿਰਾਧਯਤੀਤਿ **ਅਨਭਿਰਦ੍ਧਿ। ਅਤੁਟ੍ਠੀ**ਤਿ ਤੁਟ੍ਠਿਪਟਿਪਕ੍ਖੋ ਤਥਾਪਵਤ੍ਤੋ ਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦੋ, ਕੋਧੋ ਏਵ ਵਾ।

ਪਰੇਤਿ ਅਞ੍ਞੇ ਏਕਚ੍ਚੇ। ਆਨਨ੍ਦਨ੍ਤਿ ਪਮੋਦਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਆਨਨ੍ਦੋ,** ਪੀਤਿਯਾ ਏਵੇਤਂ ਅਧਿਵਚਨਂ। ਸੋਭਨਮਨਤਾ **ਸੋਮਨਸ੍ਸਂ,** ਚੇਤਸਿਕਸੁਖਸ੍ਸੇਤਂ ਅਧਿਵਚਨਂ। ਉਪ੍ਪਿਲਤਿ ਪੁਰਿਮਾਵਤ੍ਥਾਯ ਭਿਜ੍ਜਤਿ ਵਿਸੇਸਂ ਆਪਜ੍ਜਤੀਤਿ ਉਪ੍ਪਿਲਂ, ਤਦੇਵ ਉਪ੍ਪਿਲਾਵਿਤਂ, ਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋ **ਉਪ੍ਪਿਲਾਵਿਤਤ੍ਤਂ**। ਯਾਯ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਯ ਕਾਯਚਿਤ੍ਤਂ ਵਾਤਪੂਰਿਤਭਤ੍ਤਾ ਵਿਯ ਉਦ੍ਧੁਮਾਯਨਾਕਾਰਪ੍ਪਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਸਾ ਗੇਹਸ੍ਸਿਤਾਯ ਓਦਗ੍ਗਿਯਪੀਤਿਯਾ ਏਤਂ ਅਧਿਵਚਨਂ। **ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਿਤੁਂ ਅਸਮਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਦੁਕ੍ਖਮੇਵ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ ਚ, ਨ ਅਞ੍ਞੋ ਸਤ੍ਤੋ ਨਾਮ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਏਵਂ ਜਾਨਿਤੁਂ ਅਸਮਤ੍ਥਾ ''ਅਤ੍ਤਾ ਨਾਮ ਅਤ੍ਥੀ''ਤਿ ਏਵਂਦਿਟ੍ਠਿਨੋ ਅਪ੍ਪਹੀਨਵਿਪਲ੍ਲਾਸਾ। ਉਤ੍ਤਮਂ ਪਸਾਦਨੀਯਟ੍ਠਾਨਂ **ਤਥਾਗਤਮ੍ਪਿ ਅਕ੍ਕੋਸਨ੍ਤਿ,** ਕਿਮਙ੍ਗਂ ਪਨ ਭਿਕ੍ਖੂਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

੨੪੭. ਅਨਤ੍ਤਨਿਯੇਪਿ ਖਨ੍ਧਪਞ੍ਚਕੇ ਮਿਚ੍ਛਾਗਾਹਵਸੇਨ ਅਤ੍ਤਨਿਯਸਞ੍ਞਾਯ ਪਵਤ੍ਤਸ੍ਸ ਛਨ੍ਦਰਾਗਸ੍ਸ ਪਹਾਨਂ। **ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਨੇਵ ਅਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਯਸ੍ਮਾ ਰੂਪਵੇਦਨਾਦਯੋਵ ਅਤ੍ਤਗ੍ਗਾਹਵਤ੍ਥੁ ਤਬ੍ਬਿਨਿਮੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਲੋਭਨੇਯ੍ਯਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋ। ਏਤਂ ਤਿਣਕਟ੍ਠਸਾਖਾਪਲਾਸਂ ਨ ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਰੂਪਂ, ਨ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਨੇਵ ਅਤ੍ਤਾਤਿ ਯੋਜਨਾ। ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਸ੍ਸ ਵਤ੍ਥੁਨੋ ਨੇਵ ਅਤ੍ਤਾਤਿ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਬਾਹਿਰਵਤ੍ਥੁ ਅਤ੍ਤਨਿਯਭਾਵੇਨ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ **"ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਚੀਵਰਾਦਿਪਰਿਕ੍ਖਾਰੋਪਿ ਨ ਹੋਤੀ"**ਤਿ। **ਖਨ੍ਧਪਞ੍ਚਕਂਯੇਵਾ**ਤਿ ਬਾਹਿਰਵਤ੍ਥੁਂ ਨਿਦਸ੍ਸਨਂ ਕਤ੍ਵਾ ਖਨ੍ਧਪਞ੍ਚਕਂਯੇਵ **ਨ ਤੁਮ੍ਹਾਕਨ੍ਤਿ ਪਜਹਾਪੇਤਿ। ਨ ਉਪ੍ਪਾਟੇਤ੍ਵਾ** ਕਨ੍ਦਂ ਵਿਯ। **ਨ ਲੁਞ੍ਚਿਤ੍ਵਾ ਵਾ** ਕੇਸੇ ਵਿਯਾਤਿ। ਇਮਿਨਾ ਰੂਪਾਦੀਨਂ ਨਾਮਮੁਖੇਨ ਪਹਾਨਂ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਉਲ੍ਲਿਙ੍ਗਿਤਮਤ੍ਥਂ **ਛਨ੍ਦਰਾਗਵਿਨਯੇਨ ਪਜਹਾਪੇਤੀ**ਤਿ ਸਰੂਪਤੋ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

੨੪੮. ''ਤਂ ਕਿਂ ਮਞ੍ਞਥ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਰੂਪਂ ਨਿਚ੍ਚਂ ਵਾ''ਤਿਆਦਿ ਦੇਸਨਾ **ਤਿਪਰਿਵਟ੍ਟਂ। ਯਾਵ ਇਮਂ ਠਾਨਨ੍ਤਿ** ''ਏਵਂ ਸ੍ਵਾਕ੍ਖਾਤੋ''ਤਿ ਯਾਵਾਯਂ ਪਾਲਿਪਦੇਸੋ। ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਭਾਵੇਨ ਅਕ੍ਖਾਤਤ੍ਤਾਪਿ **ਸ੍ਵਾਕ੍ਖਾਤੋ**ਤਿ ਆਹ **"ਸੁਕਥਿਤਤ੍ਤਾ ਏਵ ਉਤ੍ਤਾਨੋ ਵਿਵਟੋ ਪਕਾਸਿਤੋ"**ਤਿ। ਤਿਰਿਯਂ ਵਿਦਾਰਣੇਨ **ਛਿਨ੍ਨਂ,** ਦੀਘਸੋ ਫਾਲਨੇਨ **ਭਿਨ੍ਨਂ,** ਤਤੋ ਏਵ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਸਿਬ੍ਬਿਤਗਣ੍ਠਿਕਤਜਿਣ੍ਣਵਤ੍ਥਂ ਪਿਲੋਤਿਕਾ, ਤਦਭਾਵਤੋ **ਛਿਨ੍ਨਪਿਲੋਤਿਕੋ,** ਪਿਲੋਤਿਕਰਹਿਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਇਰਿਯਾਪਥ-ਸਣ੍ਠਪਨਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨਞਾਨ-ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਨਿ ਛਿਨ੍ਨਾਯ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨਾਯ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਸਿਬ੍ਬਨਗਣ੍ਠਿਕਰਣਸਦਿਸਾਨਿ, ਤਾਦਿਸਂ ਇਧ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਆਹ **"ਨ ਹੇਤ੍ਥ...ਪੇ॰... ਅਤ੍ਥੀ"**ਤਿ। **ਪਤਿਟ੍ਠਾਤੁਂ ਨ ਲਭਤੀ**ਤਿ ਪੇਸਲੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਂਵਾਸਵਸੇਨਪਿ ਪਤਿਟ੍ਠਾਤੁਂ ਨ ਲਭਤਿ, ਵਿਸੇਸਾਧਿਗਮਵਸੇਨ ਪਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਮੇਵ ਨਤ੍ਥਿ।

ਕਾਰਣ੍ਡਵਂ ਨਿਦ੍ਧਮਥਾਤਿ ਵਿਪਨ੍ਨਸੀਲਤਾਯ ਕਚਵਰਭੂਤਂ ਪੁਗ੍ਗਲਂ ਕਚਵਰਮਿਵ ਨਿਰਪੇਕ੍ਖਾ ਅਪਨੇਥ। **ਕਸਮ੍ਬੁਞ੍ਚਾਪਕਸ੍ਸਥਾ**ਤਿ ਕਸਟਭੂਤਞ੍ਚ ਨਂ ਖਤ੍ਤਿਯਾਦੀਨਂ ਮਜ੍ਝਗਤਂ ਸਮ੍ਭਿਨ੍ਨਂ ਪਗ੍ਘਰਿਤਕੁਟ੍ਠਂ ਚਣ੍ਡਾਲਂ ਵਿਯ ਅਪਕਸ੍ਸਥ ਨਿਕ੍ਕਡ੍ਢਥ। ਕਿਂ ਕਾਰਣਂ? ਸਙ੍ਘਾਰਾਮੋ ਨਾਮ ਸੀਲਵਨ੍ਤਾਨਂ ਕਤੋ, ਨ ਦੁਸ੍ਸੀਲਾਨਂ, ਯਤੋ ਏਤਦੇਵ। **ਤਤੋ ਪਲਾਪੇ ਵਾਹੇਥ, ਅਸ੍ਸਮਣੇ ਸਮਣਮਾਨਿਨੇ**ਤਿ ਯਥਾ ਪਲਾਪਾ ਅਨ੍ਤੋਸਾਰਰਹਿਤਾ ਅਤਣ੍ਡੁਲਾ ਬਹਿ ਥੁਸੇਨ ਵੀਹਿ ਵਿਯ ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਏਵਂ ਪਾਪਭਿਕ੍ਖੂ ਅਨ੍ਤੋਸੀਲਰਹਿਤਾਪਿ ਬਹਿ ਕਾਸਾਵਾਦਿਪਰਿਕ੍ਖਾਰੇਨ ਭਿਕ੍ਖੂ ਵਿਯ ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਪਲਾਪਾ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਪਲਾਪੇ ਵਾਹੇਥ ਓਧੁਨਾਥ ਵਿਧਮਥ। ਪਰਮਤ੍ਥਤੋ ਅਸ੍ਸਮਣੇ ਵੇਸਮਤ੍ਤੇਨ ਸਮਣਮਾਨਿਨੇ ਏਵਂ **ਨਿਦ੍ਧਮਿਤ੍ਵਾਨ...ਪੇ॰... ਪਤਿਸ੍ਸਤਾ**ਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਕਪ੍ਪਯਵ੍ਹੋ**ਤਿ ਕਪ੍ਪੇਥ, ਕਰੋਥਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਪਤਿਸ੍ਸਤਾ**ਤਿ ਪਤਿ ਪਤਿ ਸਤਾ ਸਮ੍ਪਜਾਨਨ੍ਤਾ ਸੁਟ੍ਠੁ ਪਜਾਨਨ੍ਤਾ। **ਪਤਿਸ੍ਸਤਾ** ਵਾ ਸਪ੍ਪਤਿਸ੍ਸਾ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਸਗਾਰਵਾ। ਅਥੇਵਂ ਸੁਦ੍ਧਾ ਸੁਦ੍ਧੇਹਿ ਸਂਵਾਸਂ ਕਪ੍ਪੇਨ੍ਤਾ ਦਿਟ੍ਠਿਸੀਲਸਾਮਞ੍ਞੇਨ **ਸਮਗ੍ਗਾ**। ਅਨੁਕ੍ਕਮੇਨ ਪਰਿਪਾਕਗਤਪਞ੍ਞਤਾਯ **ਨਿਪਕਾ**। ਸਬ੍ਬਸ੍ਸੇਵਿਮਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖਵਟ੍ਟਸ੍ਸ **ਅਨ੍ਤਂ ਕਰਿਸ੍ਸਥ,** ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਪਾਪੁਣਿਸ੍ਸਥਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਵਟ੍ਟਂ ਤੇਸਂ ਨਤ੍ਥਿ ਪਞ੍ਞਾਪਨਾਯ ਸਬ੍ਬਸੋ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਵਟ੍ਟਮੂਲਕਤ੍ਤਾ।

ਧਮ੍ਮਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਨ੍ਤਿ, ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਵਾ ਅਨੁਸ੍ਸਰਣਸੀਲਾਤਿ **ਧਮ੍ਮਾਨੁਸਾਰਿਨੋ**। ਏਵਂ **ਸਦ੍ਧਾਨੁਸਾਰਿਨੋ**ਪਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। **ਪਟਿਪਨ੍ਨਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਪਟਿਪਜ੍ਜਮਾਨਸ੍ਸ, ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗਟ੍ਠੋਪਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ। **ਅਧਿਮਤ੍ਤਾ**ਨ੍ਤਿ ਬਲਵਂ। **ਪਞ੍ਞਾਵਾਹੀ**ਤਿ ਪਞ੍ਞਂ ਵਾਹੇਤਿ, ਪਞ੍ਞਾ ਵਾ ਇਮਂ ਪੁਗ੍ਗਲਂ ਵਹਤੀਤਿ ਪਞ੍ਞਾਵਾਹੀਤਿਪਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਪਞ੍ਞਾਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮ**ਨ੍ਤਿ ਪਞ੍ਞਂ ਪੁਰੇਚਾਰਿਕਂ ਕਤ੍ਵਾ। **ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤੀ**ਤਿ ਅਯਂ ਏਵਰੂਪੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਪਞ੍ਞਾਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਧਮ੍ਮੇਨ ਸਰਤਿ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤੀਤਿ **ਧਮ੍ਮਾਨੁਸਾਰੀ**। **ਸਦ੍ਧਾਵਾਹੀ**ਤਿ ਸਦ੍ਧਂ ਵਾਹੇਤਿ, ਸਦ੍ਧਾ ਵਾ ਇਮਂ ਪੁਗ੍ਗਲਂ ਵਹਤੀਤਿ ਸਦ੍ਧਾਵਾਹੀਤਿਪਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਸਦ੍ਧਾਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮ**ਨ੍ਤਿ ਸਦ੍ਧਂ ਪੁਰੇਚਾਰਿਕਂ ਕਤ੍ਵਾ। **ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤੀ**ਤਿ ਅਯਂ ਏਵਰੂਪੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸਦ੍ਧਾਯ ਸਰਤਿ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤੀਤਿ ਸਦ੍ਧਾਨੁਸਾਰੀ। **ਸਦ੍ਧਾਮਤ੍ਤਾ**ਨ੍ਤਿ ''ਇਤਿਪਿ ਸੋ ਭਗਵਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਬੁਦ੍ਧਸੁਬੁਦ੍ਧਤਾਯ ਸਦ੍ਦਹਨਮਤ੍ਤਂ। ਮਤ੍ਤ-ਸਦ੍ਦੇਨ ਅਵੇਚ੍ਚਪ੍ਪਸਾਦਂ ਨਿਵਤ੍ਤੇਤਿ। **ਪੇਮਮਤ੍ਤਾ**ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਸਦ੍ਧਾਨੁਸਾਰੇਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਤੁਟ੍ਠਿਮਤ੍ਤਂ। ਸਿਨੇਹੋਤਿ ਕੇਚਿ। **ਏਵਂ ਵਿਪਸ੍ਸਨਂ ਪਟ੍ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਨਿਸਿਨ੍ਨਾਨਨ੍ਤਿ** ਕਲਾਪਸਮ੍ਮਸਨਾਦਿਵਸੇਨ ਆਰਦ੍ਧਵਿਪਸ੍ਸਨਾਨਂ। **ਏਕਾ ਸਦ੍ਧਾ**ਤਿ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਨੁਸਾਰੇਨ ਸ੍ਵਾਕ੍ਖਾਤਧਮ੍ਮਤਾ ਸਿਦ੍ਧਾ, ਤਤੋ ਏਵ

ਏਕਾ ਸੇਟ੍ਠਾ ਉਲ਼ਾਰਾ ਸਦ੍ਧਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। **ਏਕੰ ਪੇਮ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਸਗ੍ਗੇ ਠਪਿਤਾ ਵਿਯ ਹੋਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਤੇਸੰ ਸਦ੍ਧਾਪੇਮਾਨੰ ਸਗ੍ਗਸੰਵਤ੍ਤਨਿਯਤਾਯ ਅਬ੍ਯਭਿਚਾਰੀਭਾਵਮਾਹ। **ਚੂਲ਼ਸੋਤਾਪਨ੍ਨੋਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ** ਏਕਦੇਸੇਨ ਸਚ੍ਚਾਨੁਬੋਧੇ ਠਿਤਤ੍ਤਾ। ਸੇਸੰ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਮੇਵ।

ਅਲਗਦ੍ਦੂਪਮਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾਯ ਲੀਨਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨਾ ਸਮਤ੍ਤਾ।

੩. ਵਮ੍ਮਿਕਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੨੪੯. ਪਿਯਵਚਨਨ੍ਤਿ ਪਿਯਸਮੁਦਾਚਾਰੋ। ਵਿਞ੍ਞੂਜਾਤਿਕਾ ਹਿ ਪਰੰ ਪਿਯੇਨ ਸਮੁਦਾਚਰਨ੍ਤਾ ''ਭਵ''ਨ੍ਤਿ ਵਾ, ''ਦੇਵਾਨੰ ਪਿਯੋ''ਤਿ ਵਾ, ''ਆਯਸ੍ਮਾ''ਤਿ ਵਾ ਸਮੁਦਾਚਰਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਮ੍ਮੁਖਾ ਸਮ੍ਬੋਧਨਵਸੇਨ ''ਆਵੁਸੋ''ਤਿ, ਤਿਰੋਕ੍ਖੰ ''ਆਯਸ੍ਮਾ''ਤਿ ਅਯਮ੍ਪਿ ਸਮੁਦਾਚਾਰੋ। ਮਹਾਕਸ੍ਸਪਉਰੁਵੇਲਕਸ੍ਸਪਾਦਯੋ ਅਞ੍ਞੇਪਿ ਕਸ੍ਸਪਨਾਮਕਾ ਅਤ੍ਥੀਤਿ **"ਕਤਰਸ੍ਸ ਕਸ੍ਸਪਸ੍ਸਾ"**ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। **ਰਞ੍ਞਾਤਿ** ਕੋਸਲਰਞ੍ਞਾ। **"ਸਞ੍ਜਾਨਿੰਸੂ"**ਤਿ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਵੁਤ੍ਤਮਤ੍ਥੰ ਵਿਵਰਿਤੁੰ **"ਅਯੰ ਪਨਾ"**ਤਿਆਦਿ ਆਰਦ੍ਧੰ। **ਅਸ੍ਸਾਤਿ** ਕੁਮਾਰਕਸ੍ਸਪਸ੍ਸ, ''ਸਞ੍ਜਾਨਿੰਸੂ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਸਞ੍ਜਾਨਨਸ੍ਸ ਵਾ। **ਪੁਞ੍ਞਾਨਿ ਕਰੋਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਕਪ੍ਪਸਤਸਹਸ੍ਸੰ ਦੇਵੇਸੁ ਚ ਮਨੁਸ੍ਸੇਸੁ ਚ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਤ੍ਵਾ ਦਾਨਾਦੀਨਿ ਪੁਞ੍ਞਾਨਿ ਭਾਵੇਨ੍ਤੋ। **ਓਸਕ੍ਕਨ੍ਤੇ**ਤਿ ਪਰਿਹਾਯਮਾਨੇ। **ਪਠਮ**ਨ੍ਤਿ ਕੁਮਾਰਿਕਾਕਾਲੇ। **ਸਤ੍ਥਾ ਉਪਾਲਿਤ੍ਥੇਰੰ ਪਟਿਚ੍ਛਾਪੇਸਿ** ਤੰ ਅਧਿਕਰਣੰ ਵਿਨਿਯ੍ਯਕਮ੍ਮੇਨੇਵਸ੍ਸਾ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯਾ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾਯ ਅਰੋਗਭਾਵੰ।

ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਵਿਭਾਵਨਾਤਿ ''ਅਨ੍ਧਵਨ''ਨ੍ਤ੍ਵੇਵ ਪਞ੍ਞਾਯਮਾਨਸ੍ਸ ਵਿਭਾਵਨਾ। **ਓਲੀਯਤੀ**ਤਿ ਸਙ੍ਕੁਚਤਿ ਸਣਿਕੰ ਵਤ੍ਤਤਿ। **ਭਾਣਕੋ**ਤਿ ਸਰਭਾਣਕੋ। **ਯੰ ਅਤ੍ਥਿ, ਤੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਇਦਾਨਿ ਪਰਿਯੇਸਿਤਬ੍ਬਟ੍ਠਾਨੰ ਨਤ੍ਥਿ, ਯਥਾਗਤੰ ਪਨ ਯੰ ਅਤ੍ਥਿ, ਤੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ। **ਬਲਵਗੁਣੇ**ਤਿ ਅਧਿਮਤ੍ਤਗੁਣੇ। ਕਸ੍ਸਪਭਗਵਤੋ ਕਾਲੇ ਨਿਰੁਲ਼੍ਹਸਮਞ੍ਞਾਵਸੇਨ ਵਚਨਸਨ੍ਤਤਿਯਾ ਅਵਿਚ੍ਛੇਦੇਨ ਚ ਇਮਸ੍ਮਿਮ੍ਪਿ ਬੁਦ੍ਧੁਪ੍ਪਾਦੇ ਤੰ ''ਅਨ੍ਧਵਨ''ਨ੍ਤ੍ਵੇਵ ਪਞ੍ਞਾਯਿਤ੍ਥ, ਉਪਰੂਪਰਿਵਡ੍ਢਮਾਨਾਯ ਪਥਵਿਯਾ ਉਪਰਿ ਰੁਕ੍ਖਗਚ੍ਛਾਦੀਸੁ ਸਞ੍ਜਾਯਨ੍ਤੇਸੁਪੀਤਿ। **ਸੇਕ੍ਖਪਟਿਪਦ**ਨ੍ਤਿ ਸੇਕ੍ਖਭਾਵਾਵਹੰ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਪਟਿਪਤ੍ਤਿੰ।

ਅਞ੍ਞਤਰ-ਸਦ੍ਦੋ ਅਪਾਕਟੇ ਵਿਯ ਪਾਕਟੇਪਿ ਵਤ੍ਤਤਿ ਏਕ-ਸਦ੍ਦੇਨ ਸਮਾਨਤ੍ਥਤ੍ਤਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **"ਅਭਿਜਾਨਾਤੀ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਭਯਭੇਰਵਦਸ੍ਸਿਤਮ੍ਪਿ ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤ-ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੁਦ੍ਧਾਰੰ ਇਧ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਏਵੰ ਹੇਟ੍ਠਾ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਕਤਾ ਅਤ੍ਥਸੰਵਣ੍ਣਨਾ ਪਰਤੋ ਤਸ੍ਮਿੰ ਤਸ੍ਮਿੰ ਸੁਤ੍ਤਪਦੇਸੇ ਯਥਾਰਹੰ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾਤਿ ਨਯਦਸ੍ਸਨੰ ਕਰੋਤਿ। ਕਞ੍ਚਨਸਨ੍ਨਿਭਤ੍ਤਚਤਾ ਸੁਵਣ੍ਣਵਣ੍ਣਗ੍ਗਹਣੇਨ ਗਹਿਤਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨਾਹ **"ਛਵਿਯਾ"**ਨ੍ਤਿ। ਛਵਿਗਤਾ ਪਨ ਵਣ੍ਣਧਾਤੁ ਏਵ ''ਸੁਵਣ੍ਣਵਣ੍ਣੋ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵਣ੍ਣਗ੍ਗਹਣੇਨ ਗਹਿਤਾਤਿ ਅਪਰੇ। ਵਣ੍ਣੀਯਤਿ ਕਿਤ੍ਤੀਯਤਿ ਉਗ੍ਘੋਸਨਨ੍ਤਿ **ਵਣ੍ਣੋ,** ਥੁਤਿ। ਵਣ੍ਣੀਯਤਿ ਅਸਙ੍ਕਰਤੋ ਵਵਤ੍ਥਪੀਯਤੀਤਿ **ਵਣ੍ਣੋ,** ਕੁਲਵਗ੍ਗੋ। ਵਣ੍ਣੀਯਤਿ ਫਲੰ ਏਤੇਨ ਯਥਾਸਭਾਵਤੋ ਵਿਭਾਵੀਯਤੀਤਿ **ਵਣ੍ਣੋ,** ਕਾਰਣੰ। ਵਣ੍ਣਨੰ ਦੀਘਰਸ੍ਸਾਦਿਵਸੇਨ ਸਣ੍ਠਹਨਨ੍ਤਿ **ਵਣ੍ਣੋ,** ਸਣ੍ਠਾਨੰ। ਵਣ੍ਣੀਯਤਿ ਅਣੁਮਹਨ੍ਤਾਦਿਵਸੇਨ ਪਮੀਯਤੀਤਿ **ਵਣ੍ਣੋ,** ਪਮਾਣੰ। ਵਣ੍ਣੇਤਿ ਵਿਕਾਰਮਾਪਜ੍ਜਮਾਨੰ ਹਦਯਙ੍ਗਤਭਾਵੰ ਪਕਾਸੇਤੀਤਿ **ਵਣ੍ਣੋ,** ਰੂਪਾਯਤਨੰ। ਏਵੰ ਤੇਨ ਤੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਨਿਮਿਤ੍ਤੇਨ ਵਣ੍ਣ-ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਤਸ੍ਮਿੰ ਤਸ੍ਮਿੰ ਅਤ੍ਥੇ ਪਵਤ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਅਨਵਸੇਸਤ੍ਤੰ ਸਕਲਤਾ ਕੇਵਲਤਾ। **ਕੇਵਲਕਪ੍ਪਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਕੇਚਿ ਈਸੰ ਅਸਮਤ੍ਤਾ ਕੇਵਲਾ ਕੇਵਲਕਪ੍ਪਾਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਏਵੰ ਸਤਿ ਅਨਵਸੇਸਤ੍ਥੋ ਏਵ ਕੇਵਲ-ਸਦ੍ਦੋ ਸਿਯਾ। ਅਨਤ੍ਥਨ੍ਤਰੇਨ ਪਨ ਕਪ੍ਪ-ਸਦ੍ਦੇਨ ਪਦਵਡ੍ਢਨੰ ਕਤ੍ਵਾ ਕੇਵਲਾ ਏਵ ਕੇਵਲਕਪ੍ਪਾ। ਤਥਾ ਵਾ ਕਪ੍ਪਨੀਯਤ੍ਤਾ ਪਞ੍ਞਪੇਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ ਕੇਵਲਕਪ੍ਪਾ। **ਯੇਭੁਯ੍ਯਤਾ** ਬਹੁਲਭਾਵੋ। **ਅਬ੍ਯਾਮਿਸ੍ਸਤਾ** ਵਿਜਾਤਿਯੇਨ ਅਸਙ੍ਕਰੋ ਸੁਦ੍ਧਤਾ। **ਅਨਤਿਰੇਕਤਾ** ਤੰਮਤ੍ਤਤਾ ਵਿਸੇਸਾਭਾਵੋ। **ਕੇਵਲਕਪ੍ਪ**ਨ੍ਤਿ ਕੇਵਲੰ ਦਲ਼੍ਹੰ ਕਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਕੇਵਲੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਖਤਵਿਵਿਤ੍ਤਤ੍ਤਾ। ਤੇਨਾਹ **"ਵਿਸੰਯੋਗਾਦਿਅਨੇਕਤ੍ਥੋ"**ਤਿ। ਕੇਵਲੰ ਏਤਸ੍ਸ ਅਧਿਗਤੰ ਅਤ੍ਥੀਤਿ **ਕੇਵਲੀ,** ਸਚ੍ਛਿਕਤਨਿਰੋਧੋ ਖੀਣਾਸਵੋ।

ਕਪ੍ਪ-ਸਦ੍ਦੋ ਪਨਾਯਂ ਸਉਪਸਗ੍ਗੋ ਅਨੁਪਸਗ੍ਗੋ ਚਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ ਓਕਪ੍ਪਨੀਯਪਦੇ ਲਬ੍ਭਮਾਨਂ ਓਕਪ੍ਪਸਦ੍ਦਮ੍ਤੁਂ ਨਿਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਅਞ੍ਞਥਾ ਕਪ੍ਪ-ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੁਦ੍ਧਾਰੇ ਓਕਪ੍ਪਨੀਯਪਦਂ ਅਨਿਦਸ੍ਸਨਮੇਵ ਸਿਯਾ। **ਸਮਣਕਪ੍ਪੇਹੀ**ਤਿ ਵਿਨਯਸਿਦ੍ਧੇਹਿ ਸਮਣਵੋਹਾਰੇਹਿ। **ਨਿਚ੍ਚਕਪ੍ਪ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਚ੍ਚਕਾਲਂ। **ਪਞ੍ਞਤ੍ਤੀ**ਤਿ ਨਾਮਂ। ਨਾਮਞ੍ਹੇਤਂ ਤਸ੍ਸ ਆਯਸ੍ਮਤੋ, ਯਦਿਦਂ ਕਪ੍ਪੋਤਿ। **ਕਪ੍ਪਿਤਕੇਸਮਸ੍ਸੂ**ਤਿ ਕਤ੍ਤਰਿਕਾਯ ਛੇਦਿਤਕੇਸਮਸ੍ਸੁ। **ਦ੍ਵਙ੍ਗੁਲਕਪ੍ਪੋ**ਤਿ ਮਜ੍ਝਨ੍ਹਿਕਵੇਲਾਯ ਵੀਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾਯ ਦ੍ਵਙ੍ਗੁਲਤਾਵਿਕਪ੍ਪੋ। **ਲੇਸੋ**ਤਿ ਅਪਦੇਸੋ। ਅਨਵਸੇਸਂ ਫਰਿਤੁਂ ਸਮਤ੍ਥਸ੍ਸਪਿ ਓਭਾਸਸ੍ਸ ਕੇਨਚਿ ਕਾਰਣੇਨ ਏਕਦੇਸਫਰਣਮ੍ਪਿ ਸਿਯਾ, ਅਯਂ ਪਨ ਸਬ੍ਬਸੋਵ ਫਰੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਸਮਨ੍ਤਤ੍ਥੋ ਕਪ੍ਪ-ਸਦ੍ਦੋ ਗਹਿਤੋਤਿ ਆਹ "**ਅਨਵਸੇਸਂ ਸਮਨ੍ਤਤੋ**"ਤਿ।

ਸਮਣਸਞ੍ਞਾਸਮੁਦਾਚਾਰੇਨਾਤਿ ''ਅਹਂ ਸਮਣੋ''ਤਿ ਏਵਂ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਸਞ੍ਞਾਸਮੁਟ੍ਠਿਤੇਨ ਸਮੁਦਾਚਾਰੇਨ, ਤਨ੍ਨਿਮਿਤ੍ਤੇਨ ਵਾ ਤਬ੍ਬੋਹਾਰੇਨ। **ਪੁਬ੍ਬਯੋਗੇ**ਤਿ ਪੁਬ੍ਬਯੋਗਕਥਾਯਂ। **ਪਪਞ੍ਚੋ ਏਸਾ**ਤਿ ਏਸੋ ਤੁਮ੍ਹੇਸੁ ਆਗਤੇਸੁ ਯਥਾਪਵਤ੍ਤੋ ਪਟਿਸਨ੍ਥਾਰੋ ਕਥਾਸਮੁਦਾਚਾਰੋ ਚ ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਪਪਞ੍ਚੋ। ਏਤ੍ਤਕਮ੍ਪਿ ਅਕਤ੍ਵਾ ਸਮਣਧਮ੍ਮਮੇਵ ਕਰੋਮਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਅਰਿਯਭੂਮਿਂ ਪਤ੍ਤੋਤਿ ਅਨਾਗਾਮਿਫਲਂ ਅਧਿਗਤੋ। ਪਕ੍ਕੁਸਾਤਿਕੁਲਪੁਤ੍ਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵਦਤਿ। **ਵਿਭਜਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਵਿਭਾਗਂ ਕਤ੍ਵਾ। **ਤੁਰਿਤਾਲਪਨਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਤੁਰਿਤਂ ਆਲਪਨਵਸੇਨ। ਤੇਨ ਦੁਲ੍ਲਭੋ ਅਯਂ ਸਮਣੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਸੀਘਮਸ੍ਸ ਪਞ੍ਹੋ ਕਥੇਤਬ੍ਬੋ, ਇਮਿਨਾ ਚ ਸੀਘਂ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਸਤ੍ਥਾ ਪੁਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬੋਤਿ ਤੁਰਿਤਂ ਆਲਪੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। "**ਯਥਾ ਵਾ**"ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਨ ਵਚਨਾਲਙ੍ਕਾਰਵਸੇਨ ਦ੍ਵਿਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ ਆਲਪਤਿ। **ਏਵਮਾਹਾ**ਤਿ ''ਭਿਕ੍ਖੁ ਭਿਕ੍ਖੂ''ਤਿ ਏਵਂ ਦ੍ਵਿਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ ਅਵੋਚ।

ਵਮ੍ਮਿਕਪਰਿਯਾਯੇਨ ਕਰਜਕਾਯਂ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਂ ਕਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੀ ਦੇਵਤਾ "**ਅਯਂ ਵਮ੍ਮਿਕੋ**"ਤਿ ਆਹ। ਤਾਯ ਪਨ ਭਾਵਤ੍ਥਸ੍ਸ ਅਭਾਸਿਤਤ੍ਤਾ ਸਦ੍ਦਤ੍ਥਮੇਵ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਪੁਰਤੋ ਠਿਤਂ...ਪੇ॰... ਅਯਨ੍ਤਿ ਆਹਾ**"ਤਿ ਅਵੋਚ। ਸੇਸੇਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਮਣ੍ਡੂਕ**ਨ੍ਤਿ ਥਲਮਣ੍ਡੂਕਂ। ਸੋ ਹਿ ਉਦ੍ਧੁਮਾਯਿਕਾਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਨ ਉਦਕਮਣ੍ਡੂਕੋ। ਤਸ੍ਸ ਨਿਵਾਸਤੋ ਵਾਤੋ ਮਾ ਖੋ ਬਾਧਯਿਤ੍ਥਾਤਿ "**ਉਪਰਿਵਾਤਤੋ ਅਪਗਮ੍ਮਾ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਕਥਂ ਪਨਾਯਂ ਦੇਵਤਾ ਇਮਿਨਾ ਨੀਹਾਰੇਨ ਇਮੇ ਪਞ੍ਹੇ ਥੇਰਸ੍ਸ ਆਚਿਕ੍ਖੀਤਿ? ਕੇਚਿ ਤਾਵ ਆਹੁ – ਯਥਾਸੁਤਮਤ੍ਥਂ ਉਪਮਾਭਾਵੇਨ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਟਿਭਾਨੇਨ ਉਪਮੇਯਜਤ੍ਥਂ ਮਨਸਾ ਚਿਨ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਤਂ ਭਗਵਾਵ ਇਮਸ੍ਸ ਆਚਿਕ੍ਖਿਸ੍ਸਤਿ। ਸਾ ਚ ਦੇਸਨਾ ਅਤ੍ਥਾਯ ਹਿਤਾਯ ਸੁਖਾਯ ਹੋਤੀਤਿ ''ਅਯਂ ਵਮ੍ਮਿਕੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਉਪਮਾਵਸੇਨੇਵ ਪਨ੍ਨਰਸ ਪਞ੍ਹੇ ਥੇਰਸ੍ਸ ਆਚਿਕ੍ਖਿ। ਕਸ੍ਸਪਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਕਾਲੇ ਕਿਰ ਬਾਰਾਣਸਿਯਂ ਏਕੋ ਸੇਟ੍ਠਿ ਅਡ੍ਢੋ ਮਹਦ੍ਧਨੋ ਮਹਨ੍ਤਂ ਨਿਧਾਨਂ ਨਿਦਹਿਤ੍ਵਾ ਪਲਿਘਾਦਿਆਕਾਰਾਨਿ ਕਾਨਿਚਿਪਿ ਲਞ੍ਛਾਨਿ ਤਤ੍ਥ ਠਪੇਸਿ। ਸੋ ਮਰਣਕਾਲੇ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਹਾਯਸ੍ਸ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਆਰੋਚੇਸਿ – ''ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਠਾਨੇ ਮਯਾ ਨਿਧਾਨਂ ਨਿਦਹਿਤਂ, ਤਂ ਮਮ ਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਞ੍ਞੁਤਂ ਪਤ੍ਤਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸੇਤੀ''ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਕਾਲਮਕਾਸਿ। ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਸਹਾਯਕਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਞ੍ਞੁਤਂ ਪਤ੍ਤਕਾਲੇ ਤਂ ਠਾਨਂ ਦਸ੍ਸੇਸਿ। ਸੋ ਨਿਖਨਿਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬਪਚ੍ਛਾ ਨਾਗਂ ਪਸ੍ਸਿ, ਨਾਗੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪੁਤ੍ਤਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ''ਸੁਖੇਨੇਵ ਧਨਂ ਗਣ੍ਹਤੂ''ਤਿ ਅਪਗਚ੍ਛਿ। ਸ੍ਵਾਯਮਤ੍ਥੋ ਤਦਾ ਲੋਕੇ ਪਾਕਟੋ ਜਾਤੋ। ਅਯਂ ਪਨ ਦੇਵਤਾ ਤਦਾ ਬਾਰਾਣਸਿਯਂ ਗਹਪਤਿਕੁਲੇ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਤ੍ਵਾ ਵਿਞ੍ਞੁਤਂ ਪਤ੍ਤੋ ਸਤ੍ਥਰਿ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤੇ ਉਰਂ ਦਤ੍ਵਾ ਸਾਸਨੇ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ ਪਞ੍ਚਹਿ ਸਹਾਯਕਭਿਕ੍ਖੂਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਮਣਧਮ੍ਮਮਕਾਸਿ। ਯੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ ''ਪਞ੍ਚ ਭਿਕ੍ਖੂ ਨਿਸ੍ਸੇਣਿਂ ਬਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ''ਤਿਆਦਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ ''ਯਥਾਸੁਤਮਤ੍ਥਂ ਉਪਮਾਭਾਵੇਨ ਗਹੇਤ੍ਵਾ''ਤਿਆਦਿ। ਅਪਰੇ ਪਨ ''ਦੇਵਤਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਟਿਭਾਨੇਨ ਇਮੇ ਪਞ੍ਹੇ ਏਵਂ ਅਭਿਸਙ੍ਖਰਿਤ੍ਵਾ ਥੇਰਸ੍ਸ ਆਚਿਕ੍ਖੀ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਦੇਵਪੁਤ੍ਤੋ ਨਿਸ੍ਸਕ੍ਕਂ** ਦੇਵਪੁਤ੍ਤਪਞ੍ਞਤ੍ਤਾ ਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ।

੨੫੧. ਚਤੂਹਿ ਮਹਾਭੂਤੇਹਿ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੋਤਿ **ਚਾਤੁਮਹਾਭੂਤਿਕੋ**। ਤੇਨਾਹ "**ਚਤੁਮਹਾਭੂਤਮਯਸ੍ਸਾ**"ਤਿ। **ਵਮਤਿ** ਉਗ੍ਗਿਰਨ੍ਤੋ ਵਿਯ ਹੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਵਨ੍ਤਕੋ**ਤਿ ਉਚ੍ਛਡ੍ਡਕੋ। **ਵਨ੍ਤੁਸ੍ਸਯੋ**ਤਿ ਉਪਚਿਕਾਹਿ ਵਨ੍ਤੁਸ੍ਸ ਮਤ੍ਤਿਕਾਪਿਣ੍ਡਸ੍ਸ ਉਸ੍ਸਯਭੂਤੋ। **ਵਨ੍ਤੁਸਿਨੇਹਸਮ੍ਬਦ੍ਧੋ**ਤਿ ਵਨ੍ਤੇਨ ਖੇਲ਼ਸਿਨੇਹੇਨ ਸਮ੍ਪਿਣ੍ਡਿਤੋ। **ਅਸੁਚਿਕਲਿਮਲਂ ਵਮਤੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਮੁਖਾਦੀਹਿ ਪਾਣਕਾਨਂ ਨਿਗ੍ਗਮਨਤੋ ਪਾਣਕੇ ਵਮਤੀਤਿ ਅਯਮ੍ਪਿ ਅਤ੍ਥੋ ਲਬ੍ਭਤੇਵ। **ਅਰਿਯੇਹਿ ਵਨ੍ਤਕੋ**ਤਿ ਕਾਯਭਾਵਸਾਮਞ੍ਞੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਪਰਿਞ੍ਞਾਯ ਵਾ ਸਬ੍ਬਸ੍ਸਪਿ ਤੇਭੂਮਕਧਮ੍ਮਜਾਤਸ੍ਸ ਪਰਿਞ੍ਞਾਤਤ੍ਤਾ ਸਬ੍ਬੋਪਿ ਕਾਯੋ ਅਰਿਯੇਹਿ ਛਨ੍ਦਰਾਗਪ੍ਪਹਾਨੇਨ ਵਨ੍ਤੋ ਏਵ। **ਤਂ ਸਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਯੇਹਿ ਤੀਹਿ ਅਟ੍ਠਿਸਤੇਹਿ ਉਸ੍ਸਿਤੋ, ਯੇਹਿ

ਨ੍ਤਾਰੂਹਿ ਸਮ੍ਬਦ੍ਧੋ, ਯੇਹਿ ਮਂਸੇਹਿ ਅਵਲਿਤ੍ਤੋ, ਯੇਨ ਅਲ੍ਲਚਮ੍ਮੇਨ ਪਰਿਯੋਨਦ੍ਧੋ, ਯਾਯ ਛਵਿਯਾ ਰਞ੍ਜਿਤੋ, ਤਂ ਅਟ੍ਠਿਆਦਿਸਬ੍ਬਂ ਅਚ੍ਚੁਨ੍ਨਮੇਵ ਜਿਗੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ ਵਿਰਤ੍ਤਤਾਯਵਨ੍ਨਮੇਵ। **"ਯਥਾ ਚਾ"**ਤਿਆਦਿਨਾ ਵਤ੍ਥੁਬ੍ਬੋਪਮਤੋਪਿ ਵਮ੍ਮਿਕੋ ਵਿਯ ਵਮ੍ਮਿਕੋਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਸਮ੍ਭਵਤਿ ਏਤਸ੍ਮਾਤਿ ਸਮ੍ਭਵੋ, ਮਾਤਾਪੇਤ੍ਤਿਕੋ ਸਮ੍ਭਵੋ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ **ਮਾਤਾਪੇਤ੍ਤਿਕਸਮ੍ਭ**ਵੋ। ਤਸ੍ਸ। ਉਪਚਿਯਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ ਉਪਚਯੋ' ਓਦਨਕੁਮ੍ਮਾਸਂ ਉਪਚਯੋ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ **ਓਦਨਕੁਮ੍ਮਾਸੂਪਚਯੋ**। ਤਸ੍ਸ। ਅਧੁਵਸਭਾਵਤਾਯ **ਅਨਿਚ੍ਚੁਧਮ੍ਮਸ੍ਸ,** ਸੇਦਗੂਥ-ਪਿਤ੍ਤ-ਸੇਮ੍ਹਾਦਿ-ਧਾਤੁਕ੍ਖੋਭ-ਗਰੁਭਾਵਦੁਗ੍ਗਨ੍ਧਾਨਂ ਵਿਨੋਦਨਾਯ **ਉਚ੍ਛਾਦੇਤਬ੍ਬਧਮ੍ਮਸ੍ਸ,** ਪਰਿਤੋ ਸਮ੍ਬਾਹਨੇਨ **ਪਰਿਮਦ੍ਦਿਤਬ੍ਬਧਮ੍ਮਸ੍ਸ,** ਖਣੇ ਖਣੇ ਭਿਜ੍ਜਨਸਭਾਵਤਾਯ **ਭੇਦਨਧਮ੍ਮਸ੍ਸ,** ਤਤੋ ਏਵ ਵਿਕਿਰਣਸਭਾਵਤਾਯ **ਵਿਦ੍ਧਂਸਨਧਮ੍ਮਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਧਮ੍ਮ-ਸਦ੍ਦੋ ਪਚ੍ਚੇਕਂ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬੋ। **ਤਨੁਵਿਲੇਪਨੇਨਾ**ਤਿ ਕਾਯਾਵਲੇਪਨੇਨ ਉਚ੍ਛਾਦਨਵਿਲੇਪਨੇਨ। **ਅਙ੍ਗਪਚ੍ਚਙ੍ਗਾਬਾਧਵਿਨੋਦਨਤ੍ਥਾਯਾ**ਤਿ ਤਾਦਿਸਸਮ੍ਟ੍ਠਾਨ-ਸਰੀਰਵਿਕਾਰਵਿਗਮਾਯ। ਯਸ੍ਮਾ ਸੁਕ੍ਕਸੋਣਿਤਂ ਆਹਾਰੋ, ਉਚ੍ਛਾਦਨਂ ਪਰਿਮਦ੍ਦਨਞ੍ਚ ਯਥਾਰਹਂ ਉਪ੍ਪਾਦਸ੍ਸ, ਵੁਡ੍ਢਿਯਾ ਚ ਪਚ੍ਚਯੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਆਹ **"ਮਾਤਾਪੇਤ੍ਤਿਕ...ਪੇ॰... ਕਥਿਤੋ"**ਤਿ। **ਉਚ੍ਚਾਵਚਭਾ**ਵੋਤਿ ਯਥਾਰਹਂ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬੋ – ਓਦਨਕੁਮ੍ਮਾਸੂਪਚਯ-ਉਚ੍ਛਾਦਨਪਰਿਮਦ੍ਦਨਗ੍ਗਹਣੇਹਿ **ਉਚ੍ਚਭਾ**ਵੋ, **ਵਡ੍ਢੀ**। ਮਾਤਾਪੇਤ੍ਤਿਕਸਮ੍ਭਵਗ੍ਗਹਣੇਨ **ਸਮੁਦਯੋ**। ਇਤਰੇਹਿ **ਅਵਚਭਾ**ਵੋ, **ਪਰਿਹਾਨਿ, ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮੋ** ਪਕਾਸਿਤੋ। ਅਙ੍ਗਪਚ੍ਚਙ੍ਗਾਨਂ ਸਣ੍ਠਪਨਮ੍ਪਿ ਹਿ ਵਟ੍ਟਪਚ੍ਚਯਤ੍ਤਾ ਵਟ੍ਟਨ੍ਤਿ।

ਕੋਧੋ ਧੂਮੋਤਿ ਏਤ੍ਥ ਧੂਮਪਰਿਯਾਯੇਨ ਕੋਧਸ੍ਸ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਧੂਮ-ਸਦ੍ਦੋ ਕੋਧੇ ਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਧੂਮੋ ਵਿਯ ਧੂਮੋ"**ਤਿ। **ਭਸ੍ਮਨੀ**ਤਿ **ਭਸ੍ਮਂ। ਮੋਸਵਜ੍ਜਨ੍**ਤਿ ਮੁਸਾਵਾਦੋ। ਧੂਮੋ ਏਵ **ਧੂਮਾਯਿਤਂ**। ਇਚ੍ਛਾ ਧੂਮਾਯਿਤਂ ਏਤਿਸ੍ਸਾਤਿ **ਇਚ੍ਛਾਧੂਮਾਯਿਤਾ,** ਪਜਾ। ਇਚ੍ਛਾਧੂਮਾਯਿਤਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਤਣ੍ਹਾਯ ਵੁਤ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨਯੋ ਏਵ। **ਧੂਮਾਯਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਵਿਤਕ੍ਕਸਨ੍ਤਾਪੇਨ ਸਂਤਪ੍ਪੇਨ੍ਤੋ, ਵਿਤਕ੍ਕੇਨ੍ਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਪਲਿਪੋ**ਤਿ ਦੁਕ੍ਕਰਮਹਾਕਦ੍ਦਮਂ। **ਤਿਮੂਲਨ੍**ਤਿ ਤੀਹਿ ਮੂਲੇਹਿ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਂ ਵਿਯ ਅਚਲਂ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਰਜੋ ਚ ਧੂਮੋ ਚ ਮਯਾ ਪਕਾਸਿਤਾ**ਤਿ ਰਜਸਭਾਵਕਰਣਟ੍ਠੇਨ ''ਰਜੋ''ਤਿ ਚ ਧੂਮਸਭਾਵਕਰਣਟ੍ਠੇਨ ''ਧੂਮੋ''ਤਿ ਚ ਮਯਾ ਪਕਾਸਿਤਾ। **ਪਕਤਿਧੂਮੋ** ਵਿਯ ਅਗ੍ਗਿਸ੍ਸ ਕਿਲੇਸਗ੍ਗਿਜਾਲਸ੍ਸ ਪਞ੍ਞਾਣਭਾਵਤੋ। **ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਧੂਮੋ** ਞਾਣਗ੍ਗਿਸਨ੍ਧੀਪਨਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮਭਾਵਤੋ। **ਅਯਂ ਰਤ੍ਤਿਂ ਧੂਮਾਯਨਾ**ਤਿ ਯਾ ਦਿਵਾ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਕਮ੍ਮਨ੍ਤੇ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਰਤ੍ਤਿਯਂ ਅਨੁਵਿਤਕ੍ਕਨਾ, ਅਯਂ ਰਤ੍ਤਿਂ ਧੂਮਾਯਨਾ।

ਸਤ੍ਤੁਨ੍ਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ਸੁਤ੍ਤੇ (ਚੂਲਨਿ॰ ਮੇਤ੍ਤਗੂਮਾਣਵਪੁਚ੍ਛਾਨਿਦ੍ਦੇਸ ੨੮) ਆਗਤਨਯੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਸੁਤ੍ਤਞ੍ਚ ਤਥਾ ਆਰਾਧਨਵੇਨੇਯ੍ਯਜਜ੍ਝਾਸਯਵਸੇਨ। ਤਦੇਕਟ੍ਠਤਾਯ ਵਾ ਤਦਞ੍ਞਕਿਲੇਸਾਨਂ। **ਸੁਨ੍ਨਰਪਞ੍ਞੋ**ਤਿ ਞਾਤਤੀਰਣਪਹਾਨਪਰਿਞ੍ਞਾਯ ਪਞ੍ਞਾਯ ਸੁਨ੍ਨਰਪਞ੍ਞੋ।

ਏਤਨ੍ਤਿ ''ਸਤ੍ਥ''ਨ੍ਤਿ ਏਤਂ **ਅਧਿਵਚਨਂ** ਸਂਕਿਲੇਸਧਮ੍ਮਾਨਂ ਸਸਨਤੋ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਨਤੋ। ਨ੍ਤਿ ਵੀਰਿਯਂ। **ਪਞ੍ਞਾਗਤਿਕਮੇਵ** ਪਞ੍ਞਾਯ ਹਿਤਸ੍ਸੇਵ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਤਾ। ਲੋਕਿਯਾਯ ਪਞ੍ਞਾਯ ਆਰਮ੍ਭਕਾਲੇ ਲੋਕਿਯਵੀਰਿਯਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ, ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾਯ ਪਞ੍ਞਾਯ ਪਵਤ੍ਤਿਕ੍ਖਣੇ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਵੀਰਿਯਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਯੋਜਨਾ। **ਅਤ੍ਥਦੀਪਨਾ**ਤਿ ਉਪਮੇਯਜਤ੍ਥਦੀਪਨੀ ਉਪਮਾ।

ਗਾਮਤੋਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਸਨਗਾਮਤੋ। **ਮਨ੍ਤੇ**ਤਿ ਆਥਬ੍ਬਨਮਨ੍ਤੇ। ਤੇ ਹਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਅਰਞ੍ਞੇ ਏਵ ਵਾਚੇਨ੍ਤਿ ''ਮਾ ਅਞ੍ਞੇ ਅਸ੍ਸੋਸੁ''ਨ੍ਤਿ। **ਤਥਾ ਅਕਾਸੀ**ਤਿ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਕੋਟ੍ਠਾਸੇ ਅਕਾਸਿ। ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਵਮ੍ਮਿਕਪਞ੍ਹਸ੍ਸੇਵ ਵਸੇਨ ਉਪਮਾ ਆਗਤਾ, ਸੇਸਾਨਂ ਵਸੇਨ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਲਙ੍ਗਨਟ੍ਠੇਨ ਨਿਵਾਰਣਟ੍ਠੇਨ **ਲਙ੍ਗੀ,** ਪਲਿਘੋ। **ਞਾਣਮੁਖੇ**ਤਿ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਵੀਥਿਯਂ। **ਪਤਤੀ**ਤਿ ਪਵਤ੍ਤਤਿ। **ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਉਗ੍ਗਹਪਰਿਪੁਚ੍ਛਾਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਚਤੁਸਚ੍ਚਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸ ਉਗ੍ਗਣ੍ਹਨੇਨ ਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਪਰਿਪੁਚ੍ਛਾਵਸੇਨ ਚੇਵ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਸਙ੍ਖਾਤ-ਅਤ੍ਥਵਿਨਿਚ੍ਛਯ-ਪਰਿਪੁਚ੍ਛਾਵਸੇਨ ਚ। ਸਬ੍ਬਸੋ ਞਾਤੁਂ ਇਚ੍ਛਾ ਹਿ ਪਰਿਪੁਚ੍ਛਾ। ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਚ ਅਨਿਚ੍ਚਾਦਿਤੋ

ਸਬ੍ਬਤੇਭੂਮਕਧਮ੍ਮਾਨਂ ਵਾਤੁਂ ਇਚ੍ਛਤਿ। ਏਵ਀ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਵਸੇਨ ਅਵਿਜ੍ਜਾਪਹਾਨਮਾਹ, ਉਪਰਿਕਤ੍ਤੁਬ੍ਬਸਬ੍ਭਾਵਤੋ ਨ ਤਾਵ ਮਗ੍ਗਵਸੇਨ।

ਵਲ੍ਲਿਅਨ੍ਤਰੇ ਵਾਤਿ ਵਾ-ਸਦ੍ਦੋ ਪਂਸੁਅਨ੍ਤਰੇ ਵਾ ਮਤ੍ਤਿਕਨ੍ਤਰੇ ਵਾਤਿ ਅਵੁਤ੍ਤਵਿਕਪ੍ਪਤ੍ਥੋ। **ਚਿਤ੍ਤਾਵਿਲਮਤ੍ਤਕੋ**ਵਾਤਿ ਚਿਤ੍ਤਕ੍ਖੋਭਮਤ੍ਤਕੋਵ। **ਅਨਿਗ੍ਗਹਿਤੋ**ਤਿ ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਨਬਲੇਨ ਅਨਿਵਾਰਿਤੋ। **ਮੁਖਵਿਕੁਲਨਂ** ਮੁਖਸਙ੍ਕੋਚੋ। **ਹਨੁਸਞ੍ਚੋਪਨਂ ਪਾਪੇਤਿ** ਅਞ੍ਞੋਜਪ੍ਪਨਾਵਤ੍ਥਾਯਂ। **ਦਿਸਾ ਵਿਲੋਕਨਂ ਪਾਪੇਤਿ** ਯਤ੍ਥ ਬਾਧੇਤਬ੍ਬੋ ਠਿਤੋ, ਤਂਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਨਿਵਾਰਕਪਰਿਵਾਰਣਤ੍ਥਂ। **ਦਣ੍ਡਸਤ੍ਥਾਭਿਨਿਪਾਤ**ਨ੍ਤਿ ਦਣ੍ਡਸਤ੍ਥਾਨਂ ਪਰਸ੍ਸ ਉਪਰਿ ਨਿਪਾਤਨਾਵਤ੍ਥਂ। ਯੇਨ ਕੋਧੇਨ ਅਨਿਗ੍ਗਹਿਤੇਨ ਮਾਤਾਦਿਕਂ ਅਘਾਤੇਤਬ੍ਬਂ ਉਗ੍ਘਾਤੇਤ੍ਵਾ ''ਅਯੁਤ੍ਤਂ ਵਤ ਮਯਾ ਕਤ''ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਤਾਨਮ੍ਪਿ ਹਨਤਿ, ਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯੇਤਂ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਪਰਘਾਤਨਮ੍ਪਿ ਅਤ੍ਤਘਾਤਨਮ੍ਪਿ ਪਾਪੇਤੀ"**ਤਿ। ਯੇਨ ਵਾ ਪਰਸ੍ਸ ਹਞ੍ਞਮਾਨਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਘਾਤਕੋਪਿ ਘਾਤਨਂ ਪਾਪੁਣਾਤਿ, ਤਾਦਿਸਸ੍ਸ ਵਸੇਨਾਯਮਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਕੋਧਸਾਮਞ੍ਞੇਨ ਹੇਤਂ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਪਰਂ ਘਾਤੇਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਘਾਤੇਤੀ"**ਤਿ। **ਪਰਮੁਸ੍ਸਦਗਤੋ**ਤਿ ਪਰਮੁਕ੍ਕਂਸਗਤੋ। ਦਲ੍ਹਂ ਪਰਿਸ੍ਸਯਮਾਵਹਤਾਯ **ਕੋਧੋਵ ਕੋਧੂਪਾਯਾਸੋ**। ਤੇਨਾਹ **"ਬਲਵਪ੍ਪਤ੍ਤੋ"**ਤਿਆਦਿ।

ਦ੍ਵੇਧਾਪਥਸਮਾ ਹੋਤਿ ਅਪ੍ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਹੇਤੁਭਾਵਤੋ।

ਕੁਸਲਧਮ੍ਮੋ ਨ ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਨੀਵਰਣੇਹਿ ਨਿਵਾਰਿਤਪਰਮਤ੍ਤਾ। ਸਮਥਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮਂ ਵਿਪਸ੍ਸਨਂ ਭਾਵਯਤੋ ਪਠਮਂ ਸਮਥੇਨ ਨੀਵਰਣਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਂ ਹੋਤਿ, ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਪਨ ਤਦਙ੍ਗਵਸੇਨੇਵ ਤਾਨਿ ਨੀਹਰਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਤਦਙ੍ਗਵਸੇਨਾ"**ਤਿ।

''ਕੁਮ੍ਮੋਵ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਸਕੇ ਕਪਾਲੇ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੭) ਕੁਮ੍ਮਸ੍ਸ ਅਙ੍ਗਭਾਵੇਨ ਵਿਸੇਸਤੋ ਪਾਦਸੀਸਾਨਿ ਏਵ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤੀਤਿ ਆਹ **"ਪਞ੍ਚੇਵ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤੀ"**ਤਿ। ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਚਾਰਸ੍ਸ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨਤ੍ਤਾ ਅਧਿਕਾਰਤੋ ਸਮ੍ਮਸਨੀਯਾਨਮੇਵ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਇਧ ਗਹਣਨ੍ਤਿ **"ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਸਙ੍ਖਤਾ ਧਮ੍ਮਾ"**ਤਿ ਵਿਸੇਸਂ ਕਤ੍ਵਾਵ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ ''ਪਞ੍ਚਨ੍ਨੇਤਂ ਉਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਅਧਿਵਚਨ''ਨ੍ਤਿ।

ਸੁਨਨ੍ਤਿ ਕੋਟ੍ਟਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ **ਸੂਨਾ,** ਅਧਿਕੁਟ੍ਟਨਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਸੂਨਾਯ ਉਪਰੀ"**ਤਿ। **ਅਸਿਨਾ**ਤਿ ਮਂਸਕਨ੍ਤਨੇਨ। **ਘਾਤਿਯਮਾਨਾ**ਤਿ ਹਞ੍ਞਮਾਨਾ ਵਿਬਾਧਿਯਮਾਨਾ। **ਵਤ੍ਥਕਾਮਾਨਂ ਉਪਰਿ ਕਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਵਤ੍ਥਕਾਮੇਸੁ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਤੇ ਅਚ੍ਛਾਧਾਨਂ ਕਤ੍ਵਾ। **ਕਨ੍ਤਿਤਾ**ਤਿ ਛਿਨ੍ਦਿਤਾ। **ਕੋਟ੍ਟਿਤਾ**ਤਿ ਬਿਲਸੋ ਵਿਭਜਿਤਾ। **ਛਨ੍ਦਰਾਗਪ੍ਪਹਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਛਨ੍ਦਰਾਗਸ੍ਸ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਪ੍ਪਹਾਨਂ।

ਸਮ੍ਮਤ੍ਤਾਤਿ ਮੁਚ੍ਛਿਤਾ ਸਮ੍ਮੂਲ੍ਹਾ। **ਨਨ੍ਦੀਰਾਗਂ ਉਪਗਮ੍ਮ ਵਟ੍ਟਂ ਵਡ੍ਢੇਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਸਮ੍ਮੂਲ੍ਹਤ੍ਤਾ ਏਵਆਦੀਨਵਂ ਅਪਸ੍ਸਨ੍ਤਾ ਨਨ੍ਦੀਰਾਗਸ੍ਸ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਉਪਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਤਂ ਪਰਿਬ੍ਰੂਹੇਨ੍ਤਿ। **ਨਨ੍ਦੀਰਾਗਬਦ੍ਧਾ**ਤਿ ਨਨ੍ਦੀਰਾਗੇ ਲਗ੍ਗਤ੍ਤਾ ਤੇਨ ਬਦ੍ਧਾ। **ਵਟ੍ਟੇ ਲਗ੍ਗਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਤੇਭੂਮਕੇ ਵਟ੍ਟੇ ਸਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਸਜ੍ਜਤ੍ਤਾ ਏਵ **ਦੁਕ੍ਖਂ ਪਤ੍ਵਾਪਿ ਨ ਉਕ੍ਕਣ੍ਠਨ੍ਤਿ** ਨ ਨਿਬ੍ਬਿਨ੍ਦਨ੍ਤਿ। ਇਧ ਅਨਵਸੇਸਪ੍ਪਹਾਨਂ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਚਤੁਤ੍ਥਮਗ੍ਗੇਨ ਨਨ੍ਦੀਰਾਗਪ੍ਪਹਾਨਂ ਕਥਿਤ"**ਨ੍ਤਿ।

ਅਨਙ੍ਗਣਸੁਤ੍ਤੇ (ਮ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੬੩) **ਪਕਾਸਿਤੋ ਏਵ** ''ਛਨ੍ਦਾਦੀਹਿ ਨ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ। **"ਬੁਦ੍ਧੋ ਸੋ ਭਗਵਾ"**ਤਿਆਦਿ ''ਨਮੋ ਕਰੋਹੀ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੪੯, ੨੫੧) ਵੁਤ੍ਤਨਮਕ੍ਕਾਰਸ੍ਸ ਕਰਣਾਕਾਰਦਸ੍ਸਨਂ। **ਬੋਧਾਯਾ**ਤਿ ਚਤੁਸਚ੍ਚਸਮ੍ਬੋਧਾਯ। ਤਥਾ ਦਮਥਸਮਥਤਰਣਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਾਨਿ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਵਸੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਨਿ। ਸਮਥਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਾਨਿ ਪਨ ਅਨੁਪਾਦਿਸੇਸਵਸੇਨਪਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਾਨਿ। **ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਅਹੋਸੀ**ਤਿ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਅਹੋਸਿ। **ਏਤਸ੍ਸ ਪਞ੍ਹਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਏਤਸ੍ਸ ਪਨ੍ਨਰਸਮਸ੍ਸ ਪਞ੍ਹਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਵ਀ ਇਤਰੇਸੁਪਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਖੀਣਾਸਵਗੁਣੇਹਿ ਮਤ੍ਥਕਂ ਪਾਪੇਨ੍ਤੋ ਯਥਾਨੁਸਨ੍ਧਿਨਾਵ ਦੇਸਨਂ ਨਿਟ੍ਠਪੇਸਿ, ਨ ਪੁਚ੍ਛਿਤਾਨੁਸਨ੍ਧਿਨਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਨਨੁ ਚ ਪੁਚ੍ਛਾਵਸੇਨਾਯਂ ਦੇਸਨਾ ਆਰਦ੍ਧਾਤਿ? ਸਚ੍ਚਂ ਆਰਦ੍ਧਾ, ਏਵ਀ ਪਨ ''ਪੁਚ੍ਛਾਵਸਿਕੋ

ਨਿਕ੍ਖੇਪੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਬ੍ਬਂ, ਨ ''ਪੁਚ੍ਛਾਨੁਸਨ੍ਧਿਵਸੇਨ ਨਿਟ੍ਠਪਿਤਾ''ਤਿ। ਅਨੁਰੁਪੁਚ੍ਛਾਵਸੇਨ ਦੇਸਨਾਯ ਅਪਰਿਵਤ੍ਤਿਤਤ੍ਤਾ ਆਰਮ੍ਭਾਨੁਰੂਪਮੇਵ ਪਨ ਦੇਸਨਾ ਨਿਟ੍ਠਪਿਤਾ।

ਧਮ੍ਮਿਕਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾਯ ਲੀਨਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨਾ ਸਮਤ੍ਤਾ।

੪. ਰਥਵਿਨੀਤਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੨੫੨. ਮਹਾਗੋਵਿਨ੍ਦੇਨ ਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਤਾਕਿਤ੍ਤਨਂ ਤਦਾ ਮਗਧਰਾਜੇਨ ਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤੂਪਲਕ੍ਖਣਂ। ਤਸ੍ਸ ਹਿ ਸੋ ਪੁਰੋਹਿਤੋ। **ਮਹਾਗੋਵਿਨ੍ਦੋ**ਤਿ ਪੁਰਾਤਨੋ ਏਕੋ ਮਗਧਰਾਜਾਤਿ ਕੇਚਿ। ਗਯ੍ਹਤੀਤਿ ਗਹੋ, ਰਾਜੂਨਂ ਗਹੋ **ਰਾਜਗਹਂ**। ਨਗਰ-ਸਦ੍ਦਾਪੇਕ੍ਖਾਯ ਨਪੁਂਸਕਨਿਦ੍ਦੇਸੋ। **ਅਞ੍ਞੇਪੇਤ੍ਥ ਪਕਾਰੇ**ਤਿ ਰਾਜੂਹਿ ਦਿਸ੍ਵਾ ਸਮ੍ਮਾ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪਿਤਤ੍ਤਾ ਤੇਸਂ ਗਹਂ ਗੇਹਭੂਤਨ੍ਤਿਪਿ **ਰਾਜਗਹਂ**। ਆਰਕ੍ਖਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਅਨਤ੍ਥਪ੍ਪਤ੍ਤਿਹੇਤੁਤਾਯ ਉਪਗਤਾਨਂ ਪਟਿਰਾਜੂਨਂ ਗਹਂ ਗਹਭੂਤਨ੍ਤਿਪਿ **ਰਾਜਗਹਂ,** ਆਰਾਮਰਾਮਣੀਯਕਾਦੀਹਿ ਰਾਜਤੇ, ਨਿਵਾਸਸੁਖਤਾਦਿਨਾ ਸਤ੍ਤੇਹਿ ਮਮਤ੍ਤਵਸੇਨ ਗਯ੍ਹਤਿ, ਪਰਿਗ੍ਗਯ੍ਹਤੀਤਿ ਵਾ **ਰਾਜਗਹ**ਨ੍ਤਿ ਏਵਮਾਦਿਕੇ ਪਕਾਰੇ। **ਬੁਦ੍ਧਕਾਲੇ ਚ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਕਾਲੇ ਚਾ**ਤਿ ਇਦਂ ਯੇਭੁਯ੍ਯਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਵੇਲੂਹਿ ਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਂ ਅਹੋਸਿ,** ਨ ਪਨ ਕੇਵਲਂ ਕਟ੍ਠਕਪਵਨਮੇਵ। ਰਞ੍ਞੋ ਉਯ੍ਯਾਨਕਾਲੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪਿਤਅਟ੍ਟਾਲਕਵਸੇਨ **ਅਟ੍ਟਾਲਕਯੁਤ੍ਤਂ**।

ਜਨਨਂ ਜਾਤਿ, ਜਾਤਿਯਾ ਭੂਮਿ ਜਾਤਿਭੂਮਂ, ਜਾਯਿ ਵਾ ਮਹਾਬੋਧਿਸਤ੍ਤੋ ਏਤ੍ਥਾਭਿ ਜਾਤਿ, ਸਾ ਏਵ ਭੂਮੀਤਿ ਜਾਤਿਭੂਮਂ, ਸਾ ਇਮੇਸਂ ਨਿਵਾਸੋਤਿ **ਜਾਤਿਭੂਮਕਾ**ਤਿ ਆਹ **"ਜਾਤਿਭੂਮਕਾਤਿ ਜਾਤਿਭੂਮਿਵਾਸਿਨੋ"**ਤਿ। ਕਸ੍ਸ ਪਨਾਯਂ ਜਾਤਿਭੂਮੀਤਿ ਆਹ **"ਤਂ ਖੋ ਪਨਾ"**ਤਿਆਦਿ। ਤੇਨ ਅਨਞ੍ਞਸਾਧਾਰਣਾਯ ਜਾਤਿਯਾ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਤਾ ਸਦੇਵਕੇ ਲੋਕੇ ਸੁਪਾਕਟਭਾਵਤੋ ਵਿਸੇਸਨੇਨ ਵਿਨਾਪਿ ਵਿਸਿਟ੍ਠਵਿਸਯੋਵ ਇਧ ਜਾਤਿ-ਸਦ੍ਦੋ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਤੇਨਾਹ **"ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਬੋਧਿਸਤ੍ਤਸ੍ਸ ਜਾਤਟ੍ਠਾਨਸਾਕਿਯਜਨਪਦੋ"**ਤਿ। ਤਤ੍ਥਾਪਿ ਕਪਿਲਵਤ੍ਥੁਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਯੋ ਪਦੇਸੋਤਿ ਆਹ **"ਕਪਿਲਵਤ੍ਥਾਹਾਰੋ"**ਤਿ।

ਗਰੁਧਮ੍ਮਭਾਵਵਣ੍ਣਨਾ

ਸਾਕਿਯਮਣ੍ਡਲਸ੍ਸਾਤਿ ਸਾਕਿਯਰਾਜਸਮੂਹਸ੍ਸ। ਦਸਨ੍ਨਂ ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛਕਥਾਦੀਨਂ ਵਤ੍ਥੂ ਦਸਕਥਾਵਤ੍ਥੂ, ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛਤਾਦਿ। ਤਤ੍ਥ ਸੁਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਤਾਯ ਤਸ੍ਸ ਲਾਭੀ **ਦਸਕਥਾਵਤ੍ਥੁਲਾਭੀ। ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਦਸਕਥਾਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿਂ।

ਗਰੁਕਰਣੀਯਤਾਯ ਧਮ੍ਮੋ ਗਰੁ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ ਧਮ੍ਮਗਰੁ, ਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋ **ਧਮ੍ਮਗਰੁਤਾ,** ਤਾਯ। **"ਅਜ੍ਝਾਸਯੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ"**ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਨ ਕੇਵਲਂ ਅਜ੍ਝਾਸਯੇਨੇਵ, ਅਥ ਖੋ ਕਾਯਵਚੀਪਯੋਗੇਹਿਪਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਧਮ੍ਮਗਰੁਤਾਯੇਵ ਹੀ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਤਿਯਾਮਰਤ੍ਤਿਂ ਧਮ੍ਮਕਥਂ ਕਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ''ਕੁਮ੍ਭਕਾਰਸ੍ਸ ਨਿਵੇਸਨੇ ਤਿਯਾਮਰਤ੍ਤਿਂ ਵਸਨ੍ਤੋ ਧਮ੍ਮਕਥਂ ਕਤ੍ਵਾ''ਤਿ ਏਵਂ ਵਚਨਸੇਸਵਸੇਨ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਅਞ੍ਞਥਾ ਯਥਾਲਾਭਵਸੇਨ ਅਤ੍ਥੇ ਗਯ੍ਹਮਾਨੇ ਤਿਯਾਮਰਤ੍ਤਿਂ ਧਮ੍ਮਕਥਾ ਕਤਾਤਿ ਆਪਜ੍ਜਤਿ, ਨ ਚ ਤਂ ਅਤ੍ਥਿ। ਵਕ੍ਖਤਿ ਹਿ ''ਬਹੁਦੇਵ ਰਤ੍ਤਿਨ੍ਤਿ ਦਿਯਡ੍ਢਯਾਮਮਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ। ਦਸਬਲਾਦਿਗੁਣਵਿਸੇਸਾ ਵਿਯ ਧਮ੍ਮਗਾਰਵਹੇਤੁਕਾ ਪਰਹਿਤਪਟਿਪਤ੍ਤਿਪਿ ਸਬ੍ਬਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਮਜ੍ਝੇ ਭਿਨ੍ਨਸੁਵਣ੍ਣਂ ਵਿਯ ਸਦਿਸਾ ਏਵਾਤਿ ਇਮਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਧਮ੍ਮਗਾਰਵਕਿਤ੍ਤਨੇ **"ਕਸ੍ਸਪੋਪਿ ਭਗਵਾ"**ਤਿਆਦਿਨਾ ਕਸ੍ਸਪਭਗਵਤੋ ਧਮ੍ਮਗਾਰਵਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਚਾਰਿਕਂ ਨਿਕ੍ਖਮੀਤਿ ਜਨਪਦਚਾਰਿਕਂ ਚਰਿਤੁਂ ਨਿਕ੍ਖਮਿ। ਜਨਪਦਚਾਰਿਕਾਯ ਅਕਾਲੇ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤਤ੍ਤਾ ਕੋਸਲਰਾਜਾਦਯੋ ਵਾਰੇਤੁਂ ਆਰਭਿਂਸੁ। ਪਵਾਰੇਤ੍ਵਾ ਹਿ ਚਰਣਂ ਬੁਦ੍ਧਾਚਿਣ੍ਣਂ। ਪੁਣ੍ਣਾਯ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਤ੍ਤਿਂ ਪਚ੍ਚਾਸੀਸਨ੍ਤੋ ਭਗਵਾ **"ਕਿਂ ਮੇ ਕਰਿਸ੍ਸਸੀ"**ਤਿ ਆਹ।

ਅਨਹਾਤੋਵਾਤਿ ਧਮ੍ਮਸਵਨੁਸ੍ਸੁਕ੍ਕੇਨ ਸਾਯਨ੍ਹੇ ਬੁਦ੍ਧਾਚਿਣ੍ਣਂ ਨ੍ਹਾਨਂ ਅਕਤ੍ਵਾਵ। ਅਤ੍ਤਹਿਤਪਰਹਿਤਪਟਿਪਤ੍ਤੀਸੁ ਏਕਿਸ੍ਸਾ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਞ੍ਚ ਅਤ੍ਥਿਤਾਸਿਦ੍ਧਾ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਤਾ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਕਤਾ ਏਵ ਨਾਮ ਹੋਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਪਟਿਪਨ੍ਨਕੋ ਚ ਨਾਮ…ਪੇ॰… ਚਤੁਬ੍ਬਿਧੋ**

ਹੋਤੀ"ਤਿ। ਪਟਿਕ੍ਖੇਪਪੁਬ੍ਬਕੋਪਿ ਹਿ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਅਤ੍ਥਤੋ ਪਟਿਪਨ੍ਨਤ੍ਥੋ ਏਵ਼ਾਤਿ। ਕਾਮਂ ਅਤ੍ਤਹਿਤਾਯ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਤਾਯ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਸਾਸਨਂ ਸੋਭਤਿ, ਨ ਪਨ ਸਾਸਨਂ ਵ਼ਡ੍ਢੇਤਿ ਅਪ੍ਪੋਸ੍ਸੁਕ੍ਕਭਾਵ਼ਤੋ, ਨ ਚ ਕਾਰੁਣਿਕਸ੍ਸ ਭਗਵ਼ਤੋ ਸਬ੍ਬਥਾ ਮਨੋਰਥਂ ਪੂਰੇਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਭਗਵ਼ਾ ਪਠਮਬੋਧਿਯਂ ਏਕਸਟ੍ਠਿਯਾ ਚ ਅਰਹਨ੍ਤੇਸੁ ਜਾਤੇਸੁ – ''ਚਰਥ, ਭਿਕ੍ਖਵ਼ੇ, ਬਹੁਜਨਹਿਤਾਯਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੮੬-੮੮; ਮਹਾਵ਼॰ ੩੨) ਭਿਕ੍ਖੂ ਪਰਹਿਤਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਂ ਨਿਯੋਜੇਸਿ। ਤੇਨ ਵ਼ੁਤ੍ਤਂ **"ਏਵ਼ਰੂਪਂ ਭਿਕ੍ਖੁਂ ਭਗਵ਼ਾ ਨ ਪੁਚ੍ਛਤਿ, ਕਸ੍ਮਾ? ਨ ਮਯ੍ਹਂ ਸਾਸਨਸ੍ਸ ਵ਼ੁਡ੍ਢਿਪਕ੍ਖੇ ਠਿਤੋ**"ਤਿ।

ਸਮੁਦਾਯੋ ਅਪ੍ਪਕੇਨ ਊਨੋਪਿ ਅਨੂਨੋ ਵ਼ਿਯ ਹੋਤੀਤਿ ਬਾਕੁਲਤ੍ਥੇਰਂ ਚਤੁਤ੍ਥਰਾਸਿਤੋ ਬਹਿ ਕਤ੍ਵ਼ਾਪਿ **"ਅਸੀਤਿਮਹਾਥੇਰਾ ਵ਼ਿਯਾ**"ਤਿ ਵ਼ੁਤ੍ਤਂ। ਅਸੀਤਿਮਹਾਥੇਰਸਮਞ੍ਞਾ ਵ਼ਾ ਅਵ਼ਯਵ਼ੇਪਿ ਅਟ੍ਠਸਮਾਪਤ੍ਤਿਸਾਮਞ੍ਞਾ ਵ਼ਿਯ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ। ਈਦਿਸੇ ਠਾਨੇ ਬਹੂਨਂ ਏਕਤੋ ਕਥਨਂ ਮਹਤਾ ਕਣ੍ਠੇਨ ਚ ਕਥਨਂ ਸਤ੍ਥੁ ਚਿਤ੍ਤਾਰਾਧਨਮੇਵ਼ਾਤਿ ਤੇਹਿ ਭਿਕ੍ਖੂਹਿ ਤਥਾ ਪਟਿਪਨ੍ਨਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਮੇਘਸਦ੍ਦਂ ਸੁਤ੍ਵ਼ਾ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਗੁਣਸਮ੍ਭਾਵ਼ਨਾਯਾ**ਤਿ ਵ਼ਕ੍ਖਮਾਨਗੁਣਹੇਤੁਕਾਯ ਸਮ੍ਭਾਵ਼ਨਾਯ ਸਮ੍ਭਾਵ਼ਿਤੋ, ਨ ਯੇਨ ਕੇਨਚਿ ਕਿਞ੍ਚਿਸਮਤ੍ਥਤਾਦਿਨਾ।

ਗਰੁਧਮ੍ਮਭਾਵ਼ਵ਼ਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛਤਾਦਿਵ਼ਣ੍ਣਨਾ

ਅਪ੍ਪ-ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਪਰਿਤ੍ਤਪਰਿਯਾਯਤਂ ਮਨਸਿ ਕਤ੍ਵ਼ਾ ਆਹ **"ਬਜਞ੍ਜਨਂ ਸਾਵ਼ਸੇਸਂ ਵ਼ਿਯਾ**"ਤਿ। ਤੇਨਾਹ **"ਨ ਹਿ ਤਸ੍ਸਾ**"ਤਿਆਦਿ। **ਅਪ੍ਪ**-ਸਦ੍ਦੋ ਪਨੇਤ੍ਥ ਅਭਾਵ਼ਤ੍ਥੋਤਿ ਸਕ੍ਕਾ ਵ਼ਿਞ੍ਞਾਤੁਂ ''ਅਪ੍ਪਾਬਾਧਤਞ੍ਚ ਸਞ੍ਜਾਨਾਮੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੨੫; ੨.੧੩੪) ਵ਼ਿਯ।

ਅਤ੍ਰਿਚ੍ਛਤਾ ਨਾਮ (ਅ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੧.੧.੬੩) ਅਤ੍ਰ ਅਤ੍ਰ ਇਚ੍ਛਾਤਿ ਕਤ੍ਵ਼ਾ। **ਅਸਨ੍ਤਗੁਣਸਮ੍ਭਾਵ਼ਨਤਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨਿ ਅਵ਼ਿਜ੍ਜਮਾਨਂ ਗੁਣਾਨਂ ਵ਼ਿਜ੍ਜਮਾਨਾਨਂ ਵ਼ਿਯ ਪਰੇਸਂ ਪਕਾਸਨਾ। **ਸਦ੍ਧੋਤਿ ਮਂ ਜਨੋ ਜਾਨਾਤੂ**ਤਿ ਵ਼ਤ੍ਤਪਟਿਪਤ੍ਤਿਕਾਰਕਵ਼ਿਸੇਸਲਾਭੀਤਿ ਜਾਨਾਤੁ ''ਵ਼ਤ੍ਤਪਟਿਪਤ੍ਤਿਆਪਾਥਕਜ੍ਝਾਯਿਤਾ''ਤਿ ਏਵ਼ਮਾਦਿਨਾ। **ਸਨ੍ਤਗੁਣਸਮ੍ਭਾਵ਼ਨਾ**ਤਿ ਇਚ੍ਛਾਚਾਰੇ ਠਤ੍ਵ਼ਾ ਅਤ੍ਤਨਿ ਵ਼ਿਜ੍ਜਮਾਨਸੀਲਧੁਤਧਮ੍ਮਾਦਿਗੁਣਵ਼ਿਭਾਵ਼ਨਾ। ਤਾਦਿਸਸ੍ਸ ਹਿ ਪਟਿਗ੍ਗਹਣੇ ਅਮਤ੍ਤਞ੍ਞੁਤਾਪਿ ਹੋਤਿ।

ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋਯੇਵ਼ ਉਮ੍ਮੁਜ੍ਜਿ ਅਞ੍ਞੇਸਂ ਅਜਾਨਨ੍ਤਾਨਂਯੇਵ਼ਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛਤਾਪਧਾਨਂ ਪੁਗ੍ਗਲਾਧਿਟ੍ਠਾਨੇਨ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਂ ਇਚ੍ਛਾਪਭੇਦਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵ਼ਾ ਪੁਨਪਿ ਪੁਗ੍ਗਲਾਧਿਟ੍ਠਾਨੇਨ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਂ ਇਚ੍ਛਾਪਭੇਦਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਅਪਰੋਪਿ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧੋ ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛੋ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਦਾਯਕਸ੍ਸ ਵ਼ਸ**ਨ੍ਤਿ ਦਾਯਕਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਵ਼ਸਂ। **ਦੇਯ੍ਯਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਵ਼ਸ**ਨ੍ਤਿ ਦੇਯ੍ਯਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਅਪ੍ਪਬਹੁਭਾਵ਼ਂ। **ਅਤ੍ਤਨੋ ਥਾਮ**ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਯਾਪਨਮਤ੍ਤਕਥਾਮਂ।

ਏਕਭਿਕ੍ਖੁਪਿ ਨ ਅਞ੍ਞਾਸਿ ਸੋਸਾਨਿਕਵ਼ਤ੍ਤੇ ਸਮ੍ਮਦੇਵ਼ ਵ਼ੁਤ੍ਤਿਤ੍ਤਾ। **ਅਬ੍ਬੋਕਿਣ੍ਣ**ਨ੍ਤਿ ਅਵ਼ਿਚ੍ਛੇਦਂ। **ਦੁਤਿਯੋ ਮਂ ਨ ਜਾਨੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਦੁਤਿਯੋ ਸਹਾਯਭੂਤੋਪਿ ਯਥਾ ਮਂ ਜਾਨਿਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯ, ਤਥਾ ਸਟ੍ਠਿ ਵ਼ਸ੍ਸਾਨਿ ਨਿਰਨ੍ਤਰਂ ਸੁਸਾਨੇ ਵ਼ਸਾਮਿ, ਤਸ੍ਮਾ **ਅਹਂ ਅਹੋ ਸੋਸਾਨਿਕੁਤ੍ਤਮੋ**।

ਧਮ੍ਮਕਥਾਯ ਜਨਤਂ ਖੋਭੇਤ੍ਵ਼ਾਤਿ ਲੋਮਹਂਸਨਸਾਧੁਕਾਰਦਾਨਚੇਲੁਕ੍ਖੇਪਾਦਿਵ਼ਸੇਨ ਸਨ੍ਨਿਪਤਿਤਂ ਇਤਰਞ੍ਚ ''ਕਥਂ ਨੁ ਖੋ ਅਯ੍ਯਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਿਕੇਵ਼ ਧਮ੍ਮਂ ਸੋਸ੍ਸਾਮਾ''ਤਿ ਕੋਲਾਹਲਵ਼ਸੇਨ ਮਹਾਜਨਂ ਖੋਭੇਤ੍ਵ਼ਾ। **ਗਤੋ**ਤਿ ''ਅਯਂ ਸੋ, ਤੇਨ ਰਤ੍ਤਿਯਂ ਧਮ੍ਮਕਥਾ ਕਤਾ''ਤਿ ਜਾਨਨਭਯੇਨ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛਤਾਯ ਪਰਿਵ਼ੇਣਂ ਗਤੋ।

ਤਯੋ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤਾ ਵਿਯਾਤਿ ਪਾਚੀਨਵਂਸਦਾਯੇ ਸਮਗ੍ਗਵਾਸਂ ਵੁਤ੍ਥਾ ਤਯੋ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤਾ ਵਿਯ। **ਪਹਾਯਾ**ਤਿ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੇ ਤਦਙ੍ਗਾਦਿਵਸੇਨ ਪਚ੍ਛਾ ਅਗ੍ਗਮਗ੍ਗੇਨੇਵ ਪਜਹਿਤ੍ਵਾ।

ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਦ੍ਵਾਦਸਵਿਧਸਨ੍ਤੋਸਵਣ੍ਣਨਾ

ਪਕਤਿਦੁਬ੍ਬਲਾਦੀਨਂ ਗਰੁਚੀਵਰਾਦੀਨਿ ਨਫਾਸੁਭਾਵਾਵਹਾਨਿ ਸਰੀਰਖੇਦਾਵਹਾਨਿ ਚ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਪਯੋਜਨਵਸੇਨ ਨਅਤ੍ਰਿਚ੍ਛਤਾਦਿਵਸੇਨ ਤਾਨਿ ਪਰਿਵਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਲਹੁਕਚੀਵਰਪਰਿਭੋਗੋ ਨ ਸਨ੍ਤੋਸਵਿਰੋਧੀਤਿ ਆਹ **"ਲਹੁਕੇਨ ਯਾਪੇਨ੍ਤੋਪਿ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠੋਵ ਹੋਤੀ"**ਤਿ। ਮਹਗ੍ਘਚੀਵਰਂ, ਬਹੂਨਿ ਵਾ ਚੀਵਰਾਨਿ ਲਭਿਤ੍ਵਾਪਿ ਤਾਨਿ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਤਦਵ੍ਵਸ੍ਸ ਗਹਣਂ ਯਥਾਸਾਰੁਪ੍ਪਨਯੇ ਠਿਤਤ੍ਤਾ ਨ ਸਨ੍ਤੋਸਵਿਰੋਧੀਤਿ ਆਹ **"ਤੇਸਂ…ਪੇ॰… ਧਾਰੇਨ੍ਤੋਪਿ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠੋਵ ਹੋਤੀ"**ਤਿ। ਏਵਂ ਸੇਸਪਚ੍ਚਯੇਸੁਪਿ ਯਥਾਬਲਯਥਾਸਾਰੁਪ੍ਪਸਨ੍ਤੋਸਨਿਦ੍ਦੇਸੇਸੁ ਅਪਿਸਦ੍ਦਗ੍ਗਹਣੇ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਯਥਾਸਾਰੁਪ੍ਪਸਨ੍ਤੋਸੋਯੇਵ ਅਗ੍ਗੋ** ਅਲੋਭਜ੍ਝਾਸਯਸ੍ਸ ਉਕ੍ਕਂਸਨਤੋ।

ਦ੍ਵਾਦਸਵਿਧਸਨ੍ਤੋਸਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਤਿਵਿਧਪਵਿਵੇਕਵਣ੍ਣਨਾ

ਏਕੋਤਿ ਏਕਾਕੀ। **ਗਚ੍ਛਤੀ**ਤਿ ਚੁਣ੍ਣਿਕਇਰਿਯਾਪਥਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਚਰਤੀ**ਤਿ ਵਿਹਾਰਤੋ ਬਹਿ ਸਞ੍ਚਾਰਵਸੇਨ, **ਵਿਹਰਤੀ**ਤਿ ਦਿਵਾਵਿਹਾਰਾਦਿਵਸੇਨ। **ਕਾਯਵਿਵੇਕੋ**ਤਿ ਚ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਾਧਿਮੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਭਾਵਨਾਨੁਯੋਗਵਸੇਨ ਵਿਵੇਕਟ੍ਠਕਾਯਤਾ, ਨ ਝਾਨਵਿਵੇਕਮਤ੍ਤਂ। ਤੇਨਾਹ **"ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਾਭਿਰਤਾਨ"**ਨ੍ਤਿ। **ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਚਿਤ੍ਤਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਨੀਵਰਣਾਦਿਸਂਕਿਲੇਸਤੋ ਵਿਸੁਦ੍ਧਚਿਤ੍ਤਾਨਂ। **ਪਰਮਵੋਦਾਨਪ੍ਪਤ੍ਤਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਤਕ੍ਕਾਦਿਤਂਤਂਝਾਨਪਟਿਪਕ੍ਖਵਿਗਮੇਨ ਪਰਮਂ ਉਤ੍ਤਮਂ ਵੋਦਾਨਂ ਪਤ੍ਤਾਨਂ। **ਨਿਰੁਪਧੀਨ**ਨ੍ਤਿ ਕਿਲੇਸੁਪਧਿਆਦੀਨਂ ਵਿਗਮੇਨ ਨਿਰੁਪਧੀਨਂ।

ਤਿਵਿਧਪਵਿਵੇਕਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਪਞ੍ਚਵਿਧਸਂਸਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ

ਸਂਸੀਦਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ ਸਂਸਗ੍ਗੋ, ਰਾਗੋ। ਸਵਨਹੇਤੁਕੋ, ਸਵਨਵਸੇਨ ਵਾ ਪਵਤ੍ਤੋ ਸਂਸਗ੍ਗੋ **ਸਵਨਸਂਸਗ੍ਗੋ**। ਏਸ ਨਯੋ ਸੇਸੇਸੁਪਿ। **ਕਾਯਸਂਸਗ੍ਗੋ** ਪਨ ਕਾਯਪਰਾਮਾਸੋ। **ਇਤ੍ਥੀ ਵਾ**ਤਿ ਵਧੁ, ਯੁਵਤੀ ਵਾ। **ਸਨ੍ਧਾਨੇਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਬ੍ਬੇਨਾਪਰਂ ਘਟੇਤ੍ਵਂ। **ਸੋਤਵਿਞ੍ਞਾਣਵੀਥਿਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਇਦਂ ਮੂਲਭੂਤਂ ਸਵਨਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਸ੍ਸ ਪਿਟ੍ਠਿਵਤ੍ਤਕਮਨੋਦ੍ਵਾਰਿਕਜਵਨਵੀਥੀਸੁ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋਪਿ ਰਾਗੋ ਸਵਨਸਂਸਗ੍ਗੋਯੇਵ। **ਦਸ੍ਸਨਸਂਸਗ੍ਗੇ**ਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਅਨਿਤ੍ਥਿਗਨ੍ਧਬੋਧਿਸਤ੍ਤੋ** ਪਰੇਹਿ ਕਥਿਯਮਾਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਸਵਨਸਂਸਗ੍ਗਸ੍ਸ ਨਿਦਸ੍ਸਨਂ। **ਤਿਸ੍ਸਦਹਰੋ** ਅਤ੍ਤਨਾ ਸੁਯ੍ਯਮਾਨਵਸੇਨ। ਤਤ੍ਥ ਪਠਮਂ ਜਾਤਕੇ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਇਤਰਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਦਹਰੋ ਕਿਰਾ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਕਾਮਰਾਗੇਨ ਵਿਦ੍ਧੋ**ਤਿ ਰਾਗਸਲ੍ਲੇਨ ਹਦਯੇ ਅਪ੍ਪਿਤੋ ਅਨ੍ਤੋ ਅਨੁਵਿਦ੍ਧੋ।

ਸੋਤਿ ਦਸ੍ਸਨਸਂਸਗ੍ਗੋ। **ਏਵਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ**ਤਿ ਵਤ੍ਥੁਵਸੇਨ ਪਾਕਟਂ ਕਰੋਤਿ। ਤਸ੍ਮਿਂ ਕਿਰ ਗਾਮੇ ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਇਤ੍ਥਿਯੋ ਅਭਿਰੂਪਾ ਦਸ੍ਸਨੀਯਾ ਪਾਸਾਦਿਕਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਥੇਰੋ **"ਸਚੇ ਅਨ੍ਤੋਗਾਮੇ ਨ ਚਰਿਸ੍ਸਸੀ"**ਤਿ ਆਹ। ਕਾਲਸ੍ਸੇਵ ਪਵਿਟ੍ਠਤ੍ਤਾ ਯਾਗੁਂ ਅਦਾਸਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਯਾਗੁਮੇਵ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਂ **"ਨਿਵਤ੍ਤਥ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਿਕ੍ਖਂ ਗਣ੍ਹਾਹੀ"ਤਿ ਆਹਂਸੁ। ਯਾਚਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ''ਨ ਮਯਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਿਕ੍ਖਂ ਦਾਤੁਕਾਮਾ ਨਿਵਤ੍ਤੇਮ, ਅਪਿਚ ਇਦਂ ਭਨ੍ਤੇ ਕਾਰਣ''ਨ੍ਤਿ ਯਾਚਿਤ੍ਵਾ।

ਆਦਿਤੋ ਲਪਨਂ **ਆਲਾਪੋ,** ਵਚਨਪਟਿਵਚਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤੋ ਲਾਪੋ **ਸਲ੍ਲਾਪੋ। ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯਾ**ਤਿ ਇਦਂ ਨਿਦਸ੍ਸਨਮਤ੍ਤਂ। ਯਾਯ ਕਾਯਚਿਪਿ ਇਤ੍ਥਿਯਾ ਸਨ੍ਥਕਪਰਿਭੋਗਵਸੇਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਰਾਗੋਪਿ **ਸਮ੍ਭੋਗਸਂਸਗ੍ਗੋ**ਵ।

ਪਞ੍ਚਵਿਧਸਂਸਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਗਾਹਗਾਹਕਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ

ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਭਿਕ੍ਖੂਹਿ ਕਾਯਪਰਾਮਾਸੋ ਕਾਯਸਮ੍ਬਾਹਨਾਦਿਵਸੇਨ। **ਕਾਯਸਂਸਗ੍ਗ**ਨ੍ਤਿ ਕਾਯਪਰਾਮਾਸਸਂਸਗ੍ਗਂ। **ਗਾਹਗਾਹਕੋ**ਤਿ ਗਣ੍ਹਨਕਾਨਂ ਗਣ੍ਹਨਕੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਗਾਹਮੁਤ੍ਤਕੋ**ਤਿ ਅਯੋਨਿਸੋ ਆਮਿਸੇਹਿ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਨਕੇਹਿ ਸਯਂ ਮੁਚ੍ਚਨਕੋ। **ਮੁਤ੍ਤਗਾਹਕੋ**ਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਸਙ੍ਗਹਤੋ ਮੁਤ੍ਤਾਨਂ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਨਕੋ। **ਮੁਤ੍ਤਮੁਤ੍ਤਕੋ**ਤਿ ਮੁਚ੍ਚਨਕੇਹਿ ਸਯਮ੍ਪਿ ਮੁਚ੍ਚਨਕੋ। **ਗਹਣਵਸੇਨ** ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਨਵਸੇਨ। **ਉਪਸਙ੍ਕਮਨ੍ਤਿ** ਤਤੋ ਕਿਞ੍ਚਿ ਲੋਕਾਮਿਸਂ ਪਚ੍ਚਾਸੀਸਨ੍ਤਾ, ਨ ਦਕ੍ਖਿਣੇਯ੍ਯਵਸੇਨ। ਭਿਕ੍ਖੁਪਕ੍ਖੇ **ਗਹਣਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਪਚ੍ਚਯਲਾਭਾਯ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਨਵਸੇਨਾਤਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ। **ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨਾ**ਤਿ ''ਆਮਿਸੇਨਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ।

ਠਾਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਠਾਨਾਵਤ੍ਥਂ। **ਪਾਪੁਣਿਤੁਂ ਨ ਦੇਤਿ** ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਮੇਵ ਤਂ ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਨਬਲੇਨ ਨੀਹਰਨ੍ਤੋ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭੇਤਿ। ਤੇਨਾਹ "**ਮਨ੍ਤੇਨਾ**"ਤਿਆਦਿ। ਯਥਾ ਜੀਵਿਤੁਕਾਮੋ ਪੁਰਿਸੋ ਕਣ੍ਹਸਪ੍ਪੇਨ, ਅਮਿਤ੍ਤੇਨ ਵਾ ਸਹ ਨ ਸਂਵਸਤਿ, ਏਵਂ ਖਣਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਕਿਲੇਸੇਹਿ ਸਹ ਨ ਸਂਵਸਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਚਤੁਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਸੀਲਂ ਲੋਕਿਯਂ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਞ੍ਚ। ਤਥਾ **ਸਮਾਧਿ**ਪਿ। ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਪਾਦਕਾ **ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਪਾਦਕਾ**ਤਿ ਅਟ੍ਠਸਮਾਪਤ੍ਤਿਗ੍ਗਹਣੇਨ ਯਥਾ ਲੋਕਿਯਸਮਾਧਿ ਗਹਿਤੋ, ਏਵਂ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਪਾਦਕਾ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ **ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਪਾਦਕਾ**ਤਿ ਅਟ੍ਠਸਮਾਪਤ੍ਤਿਗ੍ਗਹਣੇਨੇਵ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰੋ ਸਮਾਧਿ ਗਹਿਤੋ। ਯਥਾ ਹਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਰੂਪਜ੍ਝਾਨਾਨਿ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਂ ਕਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤੋ ਮਗ੍ਗਸਮਾਧਿ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਪਾਦਕੋ, ਏਵਂ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਅਰੂਪਜ੍ਝਾਨਾਨਿ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਂ ਕਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤੋਪਿ। ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਪਰਿਯਾਯੋ ਪਨ ਪੁਬ੍ਬਵੋਹਾਰੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਪਟਿਪਕ੍ਖਸਮੁਚ੍ਛੇਦਨੇਨ ਸਮ੍ਮਾ ਆਪਜ੍ਜਨਤੋ ਵਾ ਯਥਾ ''ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗੋ''ਤਿ। ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਸੀਲਸਮਾਧੀਨਮ੍ਪਿ ਮਿਸ੍ਸਕਭਾਵੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ, ਨ ਪਞ੍ਞਾਯ ਏਵ। **ਵਿਮੁਤ੍ਤੀਤਿ ਅਰਿਯਫਲ**ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ''ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ। ਤਞ੍ਹਿ ਨਿਪ੍ਫਾਦਨਟ੍ਠੇਨ ਸਮ੍ਪਾਦੇਤਬ੍ਬਂ, ਨ ਨਿਬ੍ਬਾਨਨ੍ਤਿ।

ਏਤ੍ਥ ਚ ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛਤਾਯ ਲਦ੍ਧਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਰਿਤੁਸ੍ਸਤਿ, ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠਤਾਯ ਲਦ੍ਧਾ ਤੇ ਅਗਧਿਤੋ ਅਮੁਚ੍ਛਿਤੋਆਦੀਨਵਦਸ੍ਸੀ ਨਿਸ੍ਸਰਣਪਞ੍ਞੋ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਤਿ, ਏਵਂਭੂਤੋ ਚ ਕਤ੍ਥਚਿ ਅਲਗ੍ਗਮਾਨਸਤਾਯ ਪਵਿਵੇਕਂ ਪਰਿਬ੍ਰੂਹੇਨ੍ਤੋ ਕੇਨਚਿ ਅਸਂਸਟ੍ਠੋ ਵਿਹਰਤਿ ਗਹਟ੍ਠੇਨ ਵਾ ਪਬ੍ਬਜਿਤੇਨ ਵਾ। ਸੋ ਏਵਂ ਅਜ੍ਝਾਸਯਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਵੀਰਿਯਂ ਆਰਭਤਿ ਅਪ੍ਪਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਤ੍ਤਿਯਾ, ਅਨਧਿਗਮਸ੍ਸ ਅਧਿਗਮਾਯ। ਆਰਭਨ੍ਤੋ ਚ ਯਥਾਸਮਾਦਿਨ੍ਨਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸੀਲਂ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਸੀਲਸ੍ਸ ਸੁਪਰਿਸੁਦ੍ਧਤਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਅਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰੋ, ਅਯਮਸ੍ਸ **ਸੀਲਸਮ੍ਪਦਾ**। ਤਸ੍ਸ ਅਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰਮੂਲਕੇਹਿ ਪਾਮੋਜ੍ਜਪੀਤਿਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਸੁਖੇਹਿ ਸਮ੍ਮਾ ਬ੍ਰੂਹਿਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਸਮਾਧਿਯਤਿ, ਅਯਮਸ੍ਸ **ਸਮਾਧਿਸਮ੍ਪਦਾ**। ਤਤੋ ਯਥਾਭੂਤਂ ਜਾਨਂ ਪਸ੍ਸਂ ਨਿਬ੍ਬਿਨ੍ਦਤਿ, ਨਿਬ੍ਬਿਨ੍ਨਂ ਵਿਰਜ੍ਜਤਿ, ਵਿਰਾਗਾ ਵਿਮੁਚ੍ਚਤਿ, ਅਯਮਸ੍ਸ **ਪਞ੍ਞਾਸਮ੍ਪਦਾ**। ਵਿਮੁਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤਤਾ ਪਨਸ੍ਸ **ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਸਮ੍ਪਦਾ,** ਤਤੋ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਤੋ **ਞਾਣਦਸ੍ਸਨ**ਨ੍ਤਿ ਏਤੇਸਂ ਦਸਨ੍ਨਂ ਕਥਾਵਤ੍ਥੂਨਂ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬੀ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਤਸ੍ਸ ਯੋ ਦਸਹਿ ਕਥਾਵਤ੍ਥੂਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਮੋ, **ਅਯਂ ਅਤ੍ਤਹਿਤਾਯ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿ**। ਯਾ ਨੇਸਂ ਪਰੇਸਂ ਸਂਕਿਤ੍ਤਨਂ, ਅਯਂ **ਪਰਹਿਤਾਯ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿ**। ਤਾਸੁ ਪੁਰਿਮਾ ਞਾਣਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮਾ ਞਾਣਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਚ, ਇਤਰਾ ਕਰੁਣਾਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮਾ ਕਰੁਣਾਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਚਾਤਿ ਸਬ੍ਬਂ ਞਾਣਕਰੁਣਾਕਣ੍ਡਂ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ।

ਦਸਹਿ ਕਥਾਵਤ੍ਥੂਹਿ ਕਰਣਭੂਤੇਹਿ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਓਵਾਦਂ ਦੇਤਿ, ''ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਨਾਮ ਅਤ੍ਰਿਚ੍ਛਤਾਦਿਕੇ ਦੂਰਤੋ ਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਤਂ ਤਂ ਕਥਾਵਤ੍ਥੁਂ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਉਪਦਿਸਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਉਪਦਿਸਨ੍ਤੋ ਹਿ ਤਾਨਿ ''ਤੇਹਿ ਭਿਕ੍ਖੂ

ਓਵਦਤੀ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ। **ਓਵਦਤਿਯੇਵ** ਸਰੂਪਦਸ੍ਸਨਮਤ੍ਤੇਨ। **ਸੁਖੁਮੰ ਅਤ੍ਥੰ ਪਰਿਵਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਏਵਮ੍ਪਿ ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛਤਾ ਹੋਤਿ ਏਵਮ੍ਪੀਤਿ ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛਤਾਦਿਵਸੇਨ ਅਪਰਾਪਰੰ ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛਤਾਵੁਤ੍ਤਿੰ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਸੁਖੁਮਨਿਪੁਣੰ ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛਤਾਸਙ੍ਖਾਤੰ ਅਤ੍ਥੰ ਜਾਨਾਪੇਤੁੰ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ। **ਵਿਞ੍ਞਾਪੇਤੀ**ਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇਹਿ ਵਿਸੇਸੇਹਿ ਵਿਞ੍ਞਾਪੇਤਿ। **ਕਾਰਣ**ਨ੍ਤਿ ਯੇਨ ਕਾਰਣੇਨ ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛਤਾ ਇਜ੍ਝਤਿ, ਤੰ ਪਨ ‘‘ਮਹਿਚ੍ਛਤਾਦੀਸੁ ਏਤੇ ਦੋਸਾ, ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛਤਾਯ ਅਯਮਾਨਿਸੰਸੋ’’ਤਿਆਦੀਨਵਾਨਿਸੰਸਦਸ੍ਸਨੰ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। ਸਮ੍ਮਾ ਹੇਤੁਨਾ ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛਤੰ ਦਸ੍ਸੇਤੀਤਿ **ਸਨ੍ਦਸ੍ਸਕੋ। ਗਾਹੇਤੁ**ਨ੍ਤਿ ਯਥਾ ਗਣ੍ਹਤਿ, ਤਥਾ ਕਾਤੁੰ, ਤਤ੍ਥ ਪਟ੍ਠਪੇਤੁਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਉਸ੍ਸਾਹਜਨਨਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਯਥਾ ਤੰ ਸਮਾਦਾਨੰ ਨਿਚ੍ਚਲੰ ਹੋਤਿ, ਏਵੰ ਉਸ੍ਸੋਲ੍ਹਿਯਾ ਉਪ੍ਪਾਦਨਵਸੇਨ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਉਤ੍ਤੇਜੇਤੀਤਿ **ਸਮੁਤ੍ਤੇਜਕੋ। ਉਸ੍ਸਾਹਜਾਤੇ**ਤਿ ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛਤਾਯ ਜਾਤੁਸ੍ਸਾਹੇ। **ਵਣ੍ਣੰ ਵਤ੍ਵਾ** ਤਤ੍ਥ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿੰ ਆਯਤਿਞ੍ਚ ਲਬ੍ਭਮਾਨਗੁਣੰ ਕਿਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ **ਸਮ੍ਪਹੰਸੇਤਿ** ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਪਕਾਰੇਹਿ ਤੋਸੇਤੀਤਿ **ਸਮ੍ਪਹੰਸਕੋ।** ਏਵੰ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠਿਆਦੀਸੁ ਯਥਾਰਹੰ ਯੋਜਨਾ ਕਾਤਬ੍ਬਾ।

ਗਾਹਗਾਹਕਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਪਞ੍ਚਲਾਭਵਣ੍ਣਨਾ

੨੫੩. ਸਤ੍ਥ ਸਮ੍ਮੁਖਾ ਏਵੰ ਵਣ੍ਣੋ ਅਬ੍ਭੁਗ੍ਗਤੋਤਿ। ਇਮਿਨਾ ਤਸ੍ਸ ਵਣ੍ਣਸ੍ਸ ਯਥਾਭੂਤਗੁਣਸਮੁਟ੍ਠਿਤਤੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਮਨ੍ਦਮਨ੍ਦੋ ਵਿਯਾ**ਤਿ ਅਤਿ ਵਿਯ ਅਛੇਕੋ ਵਿਯ। **ਅਬਲਬਲੋ ਵਿਯਾ**ਤਿ ਅਤਿ ਵਿਯ ਅਬਲੋ ਵਿਯ। **ਭਾਕੁਟਿਕਭਾਕੁਟਿਕੋ ਵਿਯਾ**ਤਿ ਅਤਿ ਵਿਯ ਦੁਮ੍ਮੁਖੋ ਵਿਯ। **ਅਨੁਮਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਅਨੁਮਸਿਤ੍ਵਾ, ਦਸ ਕਥਾਵਤ੍ਥੂਨਿ ਸਰੂਪਤੋ ਵਿਸੇਸਤੋ ਚ ਅਨੁਪਰਿਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨੰ ਪਨ ਨੇਸੰ ਅਨੁਪਵਿਸਨੰ ਵਿਯ ਹੋਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ **“ਅਨੁਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ”**ਤਿ। ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀਹਿ ਵਣ੍ਣਭਾਸਨੰ ਏਕੋ ਲਾਭੋਤਿ ਯੋਜਨਾ। ਏਵੰ ਸੇਸੇਸੁਪਿ। **ਪਤ੍ਥਯਮਾਨੇ ਏਵਮਾਹ** ਧਮ੍ਮਗਰੁਤਾਯਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਪਞ੍ਚਲਾਭਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਚਾਰਿਕਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ

੨੫੪. ਅਭਿਰਮਨੰ ਅਭਿਰਤੰ, ਤਦੇਵ ਅਨੁਨਾਸਿਕਲੋਪੰ ਅਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤੰ **“ਅਭਿਰਨ੍ਤ”**ਨ੍ਤਿ। ਭਾਵਨਪੁੰਸਕਞ੍ਚੇਤੰ। **ਅਨਭਿਰਤਿ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ, ਅਭਿਰਮਿਤ੍ਵਾ ਚਿਰਵਿਹਾਰੋਪਿ ਨਤ੍ਥਿ** ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਪਰਿਞ੍ਞਾਤਵਤ੍ਥੁਕਤ੍ਤਾ। ਸਬ੍ਬਸਹਾ ਹਿ ਬੁਦ੍ਧਾ ਭਗਵਨ੍ਤੋ ਅਸਯ੍ਹਲਾਭਿਨੋ।

ਪੁਬ੍ਬੇ ਧਮ੍ਮਗਰੁਤਾਕਿਤ੍ਤਨਪਸਙ੍ਗੇਨ ਗਹਿਤੰ ਅਗ੍ਗਹਿਤਞ੍ਚ ਮਹਾਕਸ੍ਸਪਪਚ੍ਚੁਗ੍ਗਮਨਾਦਿੰ ਏਕਦੇਸੇਨ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਵਨਵਾਸਿਤਿਸ੍ਸਸਾਮਣੇਰਸ੍ਸ ਵਤ੍ਥੁੰ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਤ੍ਵਾ ਜਨਪਦਚਾਰਿਕੰ ਕਥੇਤੁੰ **“ਭਗਵਾ ਹੀ”**ਤਿਆਦਿ ਆਰਦ੍ਧੰ। ਆਕਾਸਗਾਮੀਹਿ ਸਦ੍ਧਿੰ ਗਨ੍ਤੁਕਾਮੋ **“ਛਲਭਿਞ੍ਞਾਨੰ ਆਰੋਚੇਹੀ”**ਤਿ ਆਹ। ਸਙ੍ਘਕਮ੍ਮੇਨ ਸਿਜ੍ਝਮਾਨਾਪਿ ਉਪਸਮ੍ਪਦਾ ਸਤ੍ਥੁ ਆਣਾਵਸੇਨੇਵ ਸਿਜ੍ਝਨਤੋ **“ਬੁਦ੍ਧਦਾਯਜ੍ਜੰ ਤੇ ਦਸ੍ਸਾਮੀ”**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਅਪਰੇ ‘‘ਅਪਰਿਪੁਣ੍ਣਵੀਸਤਿਵਸ੍ਸਸ੍ਸੇਵ ਤਸ੍ਸ ਉਪਸਮ੍ਪਦੰ ਅਨੁਜਾਨਨ੍ਤੋ ਸਤ੍ਥਾ **‘ਬੁਦ੍ਧਦਾਯਜ੍ਜੰ ਤੇ ਦਸ੍ਸਾਮੀ’**ਤਿ ਅਵੋਚਾ’’ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਉਪਸਮ੍ਪਾਦੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਧਮ੍ਮਸੇਨਾਪਤਿਨਾ ਉਪਜ੍ਝਾਯੇਨ ਉਪਸਮ੍ਪਾਦੇਤ੍ਵਾ।

ਨਵਯੋਜਨਸਤਿਕੰ ਮਜ੍ਝਿਮਦੇਸਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਮੇਵ, ਤਤੋ ਪਰੰ ਨਾਧਿਪ੍ਪੇਤੰ ਦਨ੍ਧਤਾਵਸੇਨ ਗਮਨਤੋ। **ਸਮਨ੍ਤਾ**ਤਿ ਗਤਗਤਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸ ਚਤੂਸੁ ਪਸ੍ਸੇਸੁ। **ਅਦ੍ਧਾਨੇਨਪਿ ਕਾਰਣੇਨਾ**ਤਿ ਭਿਕ੍ਖੂਨੰ ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਾਤਰੁਣਭਾਵਤੋ ਅਞ੍ਞੇਨਪਿ ਮਜ੍ਝਿਮਮਣ੍ਡਲੇ ਵੇਨੇਯ੍ਯਜਾਨੰ ਞਾਣਪਰਿਪਾਕਾਦਿਕਾਰਣੇਨ ਨਿਕ੍ਖਮਤਿ, ਅਨ੍ਤੋਮਣ੍ਡਲੰ ਓਤਰਤਿ। **ਸਤ੍ਤਹਿ** ਵਾਤਿਆਦਿ **“ਏਕੰ ਮਾਸੰ ਵਾ”**ਤਿਆਦਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤਾਨੁਕ੍ਕਮੇਨ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬੰ।

ਸਰੀਰਫਾਸੁਕਤ੍ਥਾਯਾਤਿ ਏਕਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਠਾਨੇ ਨਿਬਦ੍ਧਵਾਸੇਨ ਉਸ੍ਸਨ੍ਨਧਾਤੁਕਸ੍ਸ ਸਰੀਰਸ੍ਸ ਵਿਰੇਚਨੇਨ ਫਾਸੁਭਾਵਤ੍ਥਾਯ। **ਅਟ੍ਠੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕਾਲਾਭਿਕਙ੍ਖਨਤ੍ਥਾਯਾ**ਤਿ ਅਗ੍ਗਿਕ੍ਖਨ੍ਧੂਪਮਸੁਤ੍ਤ (ਅਂ॰ ਨਿ॰ 7.72) ਮਘਦੇਵਜਾਤਕਾਦਿਦੇਸਨਾਨਂ (ਜਾ॰ ੧.੧.੯) ਵਿਯ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਯ ਅਟ੍ਠੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕਾਲਸ੍ਸ ਆਕਙ੍ਖਨੇਨ। ਸੁਰਾਪਾਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਪਞ੍ਞਾਪਨੇ (ਪਾਚਿ॰ ੩੨੬) ਵਿਯ **ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਪਞ੍ਞਾਪਨਤ੍ਥਾਯ। ਬੋਧਨੇਯ੍ਯਸਤ੍ਤੇ** ਅਙ੍ਗੁਲਿਮਾਲਾਦਿਕੇ **ਬੋਧਨਤ੍ਥਾਯ**। ਨਿਬਦ੍ਧਵਾਸਞ੍ਚ ਪੁਗ੍ਗਲਂ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਚਾਰਿਕਾ **ਨਿਬਦ੍ਧਚਾਰਿਕਾ**।

੨੫੫. ਅਪਰਿਗ੍ਗਹਭਾਵਂ ਕਤ੍ਥਚਿ ਅਲਗ੍ਗਭਾਵਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਯੂਥਂ ਪਹਾਯ…ਪੇ॰… ਮਤ੍ਤਹਤ੍ਥੀ ਵਿਯਾ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਅਸਹਾਯਕਿਚ੍ਚੋ**ਤਿ ਸਹਾਯਕਿਚ੍ਚਰਹਿਤੋ ਸੀਹੋ ਵਿਯ। ਤੇਨਸ੍ਸ ਏਕਵਿਹਾਰਿਤਂ ਤੇਜਵਨ੍ਤਤਞ੍ਚ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਤਦਾ ਪਨ ਕਾਯਵਿਵੇਕੋ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਲਦ੍ਧੁ**ਨ੍ਤਿ ਇਦਮੇਤ੍ਥ ਕਾਰਣਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। **ਬਹੂਹੀ**ਤਿਆਦਿ ਪਨ ਸਭਾਵਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਥੇਰਸ੍ਸ ਪਰਿਸਾ ਸੁਵਿਨੀਤਾ ਚਿਣ੍ਣਗਰੁਵਾਸਾ ਗਰੁਨੋ ਇਚ੍ਛਾਨੁਰੂਪਮੇਵ ਵਤ੍ਤਤਿ।

ਵੁਤ੍ਤਕਾਰਣਯੁਤ੍ਤੇ ਅਦ੍ਧਾਨਗਮਨੇ ਚਾਰਿਕਾਨਂ ਵੋਹਾਰੋ ਸਾਸਨੇ ਨਿਰੂਲ੍ਹੋਤਿ ਆਹ **"ਕਿਞ੍ਚਾਪੀ"**ਤਿਆਦਿ। ਕੇਨਚਿਦੇਵ ਨਿਮਿਤ੍ਤੇਨ ਕਿਸ੍ਮਿਞ੍ਚਿ ਅਤ੍ਥੇ ਪਵਤ੍ਤਾਯ ਸਞ੍ਞਾਯ ਤਨ੍ਨਿਮਿਤ੍ਤਰਹਿਤੇਪਿ ਅਞ੍ਞਸ੍ਮਿਂ ਪਵਤ੍ਤਿ **ਰੁਲ਼੍ਹੀ** ਨਾਮ। ਵਿਜਿਤਮਾਰਤ੍ਤਾ **ਸਙ੍ਗਾਮਵਿਜਯਮਹਾਯੋਧੋ ਵਿਯ। ਅਞ੍ਞਂ ਸੇਵਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ''ਮਮ ਆਗਤਭਾਵਂ ਸਤ੍ਥੁ ਆਰੋਚੇਹੀ''ਤਿ ਆਰੋਚਨਤ੍ਥਂ ਅਞ੍ਞਂ ਭਿਕ੍ਖੁਂ ਸੇਵਿਤ੍ਵਾ।

ਭਗਵਾ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਨ੍ਤੋ ਤਂਤਂਪੁਗ੍ਗਲਜ੍ਝਾਸਯਾਨੁਰੂਪਂ ਤਦਨੁਚ੍ਛਵਿਕਮੇਵ ਧਮ੍ਮਿਂ ਕਥਂ ਕਰੋਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਚੂਲ਼ਗੋਸਿਙ੍ਗਸੁਤ੍ਤੇ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਸਾਮਗ੍ਗਿਰਸਾਨਿਸਂਸ**ਨ੍ਤਿ ''ਕਚ੍ਚਿ ਪਨ ਵੋ, ਅਨੁਰੁਦ੍ਧਾ, ਸਮਗ੍ਗਾ ਸਮ੍ਮੋਦਮਾਨਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੩੨੬) ਸਾਮਗ੍ਗਿਰਸਾਨਿਸਂਸਂ ਕਥੇਸਿ। **ਆਵਸਥਾਨਿਸਂਸ**ਨ੍ਤਿ ''ਸੀਤਂ ਉਣ੍ਹਂ ਪਟਿਹਨ੍ਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਚੂਲ਼ਵ॰ ੨੯੫, ੩੧੫) ਆਵਸਥਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤਂ ਆਨਿਸਂਸਂ। **ਸਤਿਪਟਿਲਾਭਿਕ**ਨ੍ਤਿ ਜੋਤਿਪਾਲਤ੍ਥੇਰੇ ਲਾਮਕਂ ਠਾਨਂ ਓਤਿਣ੍ਣਮਤ੍ਤੇ ਮਹਾਬੋਧਿਪਲ੍ਲਙ੍ਕੇ ਪਨ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਂ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਿਤੁਂ ਪਤ੍ਥਨਂ ਕਤ੍ਵਾ ਪਾਰਮਿਯੋ ਪੂਰੇਨ੍ਤੋ ਆਗਤੋ। ਤਾਦਿਸਸ੍ਸ ਨਾਮ ਪਮਾਦਵਿਹਾਰੋ ਨ ਯੁਤ੍ਤੋਤਿ ਯਥਾ ਕਸ੍ਸਪੋ ਭਗਵਾ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਤਿਂ ਪਟਿਲਭਿਤੁਂ ਧਮ੍ਮਿਂ ਕਥਂ ਕਥੇਸਿ, ਤਥਾ ਅਯਂ ਭਗਵਾ ਤਮੇਵ **ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤਕਥਂ** ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਘਟਿਕਾਰਸੁਤ੍ਤਂ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੨.੨੮੨) ਕਥੇਸਿ। **ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਧਮ੍ਮੁਦ੍ਦੇਸੇ**ਤਿ – ''ਉਪਨੀਯਤਿ ਲੋਕੋ ਅਦ੍ਧੁਵੋ, ਅਤਾਣੋ ਲੋਕੋ ਅਨਭਿਸ੍ਸਰੋ, ਅਸ੍ਸਕੋ ਲੋਕੋ ਸਬ੍ਬਂ ਪਹਾਯ ਗਮਨੀਯਂ, ਊਨੋ ਲੋਕੋ ਅਤਿਤ੍ਤੋ ਤਣ੍ਹਾਦਾਸੋ ਚਾ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੨.੩੦੫) ਇਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਧਮ੍ਮੁਦ੍ਦੇਸੇ ਕਥੇਸਿ। ਕਾਮਞ੍ਚੇਤੇ ਧਮ੍ਮੁਦ੍ਦੇਸਾ **ਰਟ੍ਠਪਾਲਸੁਤ੍ਤੇ** (ਮ॰ ਨਿ॰ ੨.੩੦੪) ਆਯਸ੍ਮਤਾ ਰਟ੍ਠਪਾਲਤ੍ਥੇਰੇਨ ਰਞ੍ਞੋ ਕੋਰਬ੍ਯਸ੍ਸ ਕਥਿਤਾ, ਤੇ ਪਨ ਭਗਵਤੋ ਏਵ ਆਹਰਿਤ੍ਵਾ ਥੇਰੇਨ ਤਤ੍ਥ ਕਥਿਤਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਰਟ੍ਠਪਾਲਸੁਤ੍ਤੇ"**ਤਿਆਦਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਸੁਤ੍ਤੇ – ''ਅਤ੍ਥਿ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤੇਨ ਭਗਵਤਾ ਜਾਨਤਾ ਪਸ੍ਸਤਾ ਅਰਹਤਾ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੇਨ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਧਮ੍ਮੁਦ੍ਦੇਸਾ ਉਦ੍ਦਿਟ੍ਠਾ''ਤਿਆਦਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੨.੩੦੫) **ਪਾਨਕਾਨਿਸਂਸਕਥ**ਨ੍ਤਿ ''ਅਗ੍ਗਿਹੁਤ੍ਤਂ ਮੁਖਂ ਯਞ੍ਞਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੨.੪੦੦; ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੫੭੩) ਅਨੁਮੋਦਨਂ ਵਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਪਕਿਣ੍ਣਕਕਥਾਵਸੇਨ ਪਾਨਕਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤਂ ਆਨਿਸਂਸਕਥਂ ਕਥੇਸਿ। **ਏਕੀਭਾਵੇ ਆਨਿਸਂਸਂ ਕਥੇਸਿ,** ਯਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ ''ਅਥ ਖੋ ਭਗਵਾ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਭਗੁਂ ਧਮ੍ਮਿਯਾ ਕਥਾਯ ਸਨ੍ਦਸ੍ਸੇਸੀ''ਤਿਆਦਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੨੩੮)। **ਅਨਨ੍ਤਨਯ**ਨ੍ਤਿ ਅਪਰਿਮਾਣਦੇਸਨਾਨਯਂ ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛਤਾਦਿਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤਂ ਧਮ੍ਮਿਂ ਕਥਂ। ਤੇਨਾਹ **"ਪੁਣ੍ਣ, ਅਯਮ੍ਪਿ ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛਕਥਾਯੇਵਾ"**ਤਿਆਦਿ ਬਹੂਹਿ ਪਰਿਯਾਯੇਹਿ ਨਾਨਾਨਯਂ ਦੇਸੇਤਿ। ਕਥਂ ਤਥਾ ਦੇਸਿਤਂ ਥੇਰੋ ਅਞ੍ਞਾਸੀਤਿ ਆਹ **"ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਪਤ੍ਤਸ੍ਸ…ਪੇ॰… ਅਹੋਸੀ"**ਤਿ।

ਚਾਰਿਕਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਸਤ੍ਤਵਿਸੁਦ੍ਧਿਪਞ੍ਹਵਣ੍ਣਨਾ

੨੫੬. **ਤਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯਾ**ਤਿ। ਯਦਾ ਜਾਤਿਭੂਮਕਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਸਤ੍ਥੁ ਸਮ੍ਮੁਖਾ ਥੇਰਸ੍ਸ ਵਣ੍ਣਂ ਭਾਸਿਂਸੁ, ਤਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ। ਸੀਸਾਨੁਲੋਕੀ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਿਟ੍ਠਿਤੋ ਪਿਟ੍ਠਿਤੋ ਅਨੁਬਨ੍ਧਨਂ ਥੇਰੇਨ ਸਮਾਗਮੇ ਆਦਰਵਸੇਨ ਕਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਤਥਾ ਹਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਪਾਠੇ ''ਅਪ੍ਪੇਵ ਨਾਮਾ''ਤਿਆਦਿ,

''ਤਰਮਾਨਰੂਪੋ''ਤਿ ਚ। ਯਂ ਪਨ ਵੁੱਤਂ **ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ "ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਠਾਨੇ ਨਿਲੀਨ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿ, ਤਂ ਅਕਾਰਣਂ। ਨ ਹਿ ਧਮ੍ਮਸੇਨਾਪਤਿ ਤਸ੍ਸ ਥੇਰਸ੍ਸ ਨਿਸਿਨ੍ਨਟ੍ਠਾਨਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾਞਾਣੇਨ ਜਾਨਿਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ। ''ਕਚ੍ਚਿ ਨੁ ਖੋ ਮਂ ਅਦਿਸ੍ਵਾਵ ਗਮਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਅਯਮ੍ਪਿ ਚਿਨ੍ਤਾ ਆਦਰਵਸੇਨੇਵਾਤਿ ਯੁਤ੍ਤਂ। ਨ ਹਿ ਸਤ੍ਥਾਰਂ ਦਟ੍ਠੁਂ ਆਗਤੋ ਸਾਵਕੋ ਅਪਿ ਆਯਸ੍ਮਾ ਅਞ੍ਞਾਤਕੋਣ੍ਡਞ੍ਞੋ ਸਤ੍ਥੁਕਪ੍ਪਂ ਧਮ੍ਮਸੇਨਾਪਤਿਂ ਤਤ੍ਥ ਵਸਨ੍ਤਂ ਅਦਿਸ੍ਵਾਵ ਗਚ੍ਛਨਕੋ ਨਾਮ ਅਤ੍ਥਿ। **ਦਿਵਾਵਿਹਾਰ**ਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਪਦਾਨੇ ਉਪਯੋਗਵਚਨਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਦਿਵਾਵਿਹਾਰਤ੍ਥਾਯਾ**"ਤਿ।

੨੫੭. **ਪੁਰਿਮਕਥਾਯਾ**ਤਿ ਪਠਮਾਲਾਪੇ। **ਅਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਾਯਾ**ਤਿ ਨਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਤਾਯ। **ਪਚ੍ਛਿਮਕਥਾ ਨ ਜਾਯਤੀ**ਤਿ ਪਚ੍ਛਾ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਕਥਾਯ ਅਵਸਰੋ ਨ ਹੋਤਿ। **ਸਤ੍ਤ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਯੋ ਪੁਚ੍ਛਿ** ਦਿਟ੍ਠਸਂਸਨ੍ਦਨਵਸੇਨ। **ਞਾਣਦਸ੍ਸਨਵਿਸੁਦ੍ਧਿ** ਨਾਮ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੋ। ਯਸ੍ਮਾ ਤਤੋ ਉਤ੍ਤਰਿਮ੍ਪਿ ਪਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਅਤ੍ਥੇਵ, ਤਸ੍ਮਾ "**ਚਤੁਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਸੀਲਾਦੀਸੁ ਠਿਤਸ੍ਸਪਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਵਾਸੋ ਮਤ੍ਥਕਂ ਨ ਪਾਪੁਣਾਤੀ**"ਤਿ ਵੁੱਤਂ। **ਤਸ੍ਮਾ**ਤਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਵਾਸਸ੍ਸ ਮਤ੍ਥਕਂ ਅਪ੍ਪਤ੍ਤਤ੍ਤਾ। **ਸਬ੍ਬਂ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪੀ**ਤਿ ਸਤ੍ਤਮਮ੍ਪਿ ਪਞ੍ਹਂ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਿ, ਇਤਰੇਸੁ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਮੇਵ ਨਤ੍ਥਿ।

ਅਪ੍ਪਚ੍ਚਯਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਨ੍ਤਿ ਅਨੁਪਾਦਿਸੇਸਨਿਬ੍ਬਾਨਮਾਹ। ਇਦਾਨਿ ਪਕਾਰਨ੍ਤਰੇਨਪਿ ਅਨੁਪਾਦਾਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ "**ਦ੍ਵੇਧਾ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁੱਤਂ। ਤਤ੍ਥ **ਗਹਣੂਪਾਦਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਦਲ੍ਹਗ੍ਗਹਣਭੂਤਂ ਉਪਾਦਾਨਂ । ਤੇਨਾਹ "**ਕਾਮੁਪਾਦਾਨਾਦਿਕ**"ਨ੍ਤਿ। **ਪਚ੍ਚਯੂਪਾਦਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਪਚ੍ਚਯਮਾਹ। ਸੋ ਹਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਫਲਂ ਉਪਾਦਿਯਤਿ ਉਪਾਦਾਨਵਸੇਨ ਗਣ੍ਹਤੀਤਿ **ਉਪਾਦਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਤੇਨਾਹ "**ਪਚ੍ਚਯੂਪਾਦਾਨਂ ਨਾਮ...ਪੇ॰... ਪਚ੍ਚਯਾ**"ਤਿ। ''ਅਨੁਪਾਦਾਯ ਆਸਵੇਹਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਮੁਚ੍ਚਤੀ''ਤਿ ਵਚਨਤੋ (ਮਹਾਵ॰ ੨੮, ੩੦) **ਅਰਹਤ੍ਤਫਲਂ ਅਨੁਪਾਦਾਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਨ੍ਤਿ ਕਥੇਨ੍ਤਿ। ਨ ਚ ਉਪਾਦਾਨਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਉਪਾਦਾਨੇਹਿ ਏਤਂ ਨ ਸਹਿਤਂ ਨਾਪਿ ਉਪਾਦਾਨੇਹਿ ਸਹ ਪਵਤ੍ਤਿ ਹੁਤ੍ਵਾ। **ਨ ਚ ਕਞ੍ਚਿ ਧਮ੍ਮਂ ਉਪਾਦਿਯਤੀ**ਤਿ ਕਸ੍ਸਚਿ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਆਰਮ੍ਮਣਕਰਣਵਸੇਨ ਨ ਉਪਾਦਿਯਤਿ । **ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤਨ੍ਤੇ**ਤਿ ਅਗ੍ਗਮਗ੍ਗੇਨ ਕਾਤਬ੍ਬਕਿਲੇਸਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਪਰਿਯੋਸਾਨਨ੍ਤੇ ਜਾਤਤ੍ਤਾ। **ਅਮਤਧਾਤੁਮੇਵ ਅਨੁਪਾਦਾਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਕਥੇਨ੍ਤਿ**, ਕਥੇਨ੍ਤਾਨਞ੍ਚ ਯਥਾ ਤਸ੍ਸ ਕੋਚਿ ਪਚ੍ਚਯੋ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ, ਏਵਂ ਅਧਿਗਤੋਪਿ ਯਥਾ ਕੋਚਿ ਪਚ੍ਚਯੋ ਨਾਮ ਨ ਹੋਤਿ, ਤਥਾ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਅਪਚ੍ਚਯਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਅਯਂ ਅਨ੍ਤੋ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਪੁਨ ਪੁਚ੍ਛਂ ਆਰਭਿ** ਅਨੁਪਾਦਾਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਸਰੂਪਤੋ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪੇਤੁਕਾਮੋ।

੨੫੮. **ਸਬ੍ਬਪਰਿਵਤ੍ਤੇਸੂ**ਤਿ ਸਬ੍ਬੇਸੁ ਪਞ੍ਹਪਰਿਵਤ੍ਤਨੇਸੁ, ਪਞ੍ਹਵਾਰੇਸੂਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸਗਹਣਧਮ੍ਮਮੇਵਾ**ਤਿ ''ਏਤਂ ਮਮਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਗਣ੍ਹਤੀਤਿ ਗਹਣਂ, ਸਹ ਗਹਣੇਨਾਤਿ ਸਗਹਣਂ, ਉਪਾਦਾਨਿਯਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਵਿਵਟ੍ਟਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋ ਵਟ੍ਟਮੇਵ ਅਨੁਗਤੋਤਿ **ਵਟ੍ਟਾਨੁਗਤੋ**। ਤੇਨਾਹ "**ਚਤੁਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਸੀਲਮਤ੍ਤਸ੍ਸਪਿ ਅਭਾਵਤੋ**"ਤਿ। ਯੋ ਪਨ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧੇ ਵਿਵਟ੍ਟੂਪਨਿਸ੍ਸਯੇ ਸੀਲੇ ਠਿਤੋ, ਸੋਪਿ "**ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਇਮੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹੀ**"ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਤਂ ਅਰਹਤਿ।

ਸਤ੍ਤਵਿਸੁਦ੍ਧਿਪਞ੍ਹਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਸਤ੍ਤਰਥਵਿਨੀਤਵਣ੍ਣਨਾ

੨੫੯. **ਨਿਸ੍ਸਕ੍ਕਵਚਨਮੇਤਂ** ''ਯਾਵ ਹੇਟ੍ਠਿਮਸੋਪਾਨਕਲੇਵਰਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ। **ਅਤ੍ਥੋ**ਤਿ ਪਯੋਜਨਂ। ਚਿਤ੍ਤਵਿਸੁਦ੍ਧਿ ਹੇਤ੍ਥ ਸੀਲਵਿਸੁਦ੍ਧਿਂ ਪਯੋਜੇਤਿ ਤਸ੍ਸ ਤਦਤ੍ਥਤ੍ਤਾ। **ਸੀਲਵਿਸੁਦ੍ਧਿਕਿਚ੍ਚਂ ਕਤਂ ਨਾਮ ਹੋਤਿ** ਸਮਾਧਿਸਂਵਤ੍ਤਨਤੋ। ਸਮਾਧਿਸਂਵਤ੍ਤਨਿਕਾ ਹਿ ਸੀਲਵਿਸੁਦ੍ਧਿ ਨਾਮ। **ਸਬ੍ਬਪਦੇਸੂ**ਤਿ ''ਚਿਤ੍ਤਵਿਸੁਦ੍ਧਿ ਯਾਵਦੇਵ ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਸੁਦ੍ਧਤ੍ਥਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਸਬ੍ਬਪਦੇਸੁ, ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਸੁਦ੍ਧਿਯਂ ਠਿਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਵਿਸੁਦ੍ਧਿਕਿਚ੍ਚਂ ਕਤਂ ਨਾਮ ਹੋਤੀਤਿਆਦਿਨਾ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ।

ਸਾਵਤ੍ਥਿਨਗਰਂ ਵਿਯ ਸਕ੍ਕਾਯਨਗਰਂ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ। **ਸਾਕੇਤਨਗਰਂ ਵਿਯ ਨਿਬ੍ਬਾਨਨਗਰਂ** ਪਾਪੁਣਿਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ । **ਅਚ੍ਚਾਯਿਕਸ੍ਸ ਕਿਚ੍ਚਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਕਾਲੇ ਵਿਯ** ਨਵਮੇਨੇਵ ਖਣੇਨ ਪਤ੍ਤਬ੍ਬਸ੍ਸ ਅਭਿਸਮਯਕਿਚ੍ਚਸ੍ਸ ਉਪਾਦਕਾਲੋ। ਯਥਾ ਰਞ੍ਞੋ

ਸਤ੍ਤਮੇਨ ਰਥਵਿਨੀਤੇਨ ਸਾਕੇਤੇ ਅਨੁੱਪੁਰਦ੍ਵਾਰੇ ਓਰੁਲ੍ਹਸ੍ਸ ਨ ਤਾਵ ਕਿਞ੍ਚਿ ਨਿਟ੍ਠਿਤੰ ਨਾਮ ਹੋਤਿ, ਸਂਵਿਧਾਤਬ੍ਬਸਂਵਿਧਾਨਂ ਞਾਤਿਮਿਤ੍ਤਗਣਪਰਿਵੁਤਸ੍ਸ ਸੁਰਸਭੋਜਨਪਰਿਭੋਗੇ ਨਿਟ੍ਠਿਤੰ ਨਾਮ ਸਿਯਾ, ਏਵਮੇਤਂ ਞਾਣਦਸ੍ਸਨਵਿਸੁਦ੍ਧਿਯਾ ਕਿਲੇਸੇ ਖੇਪੇਤ੍ਵਾ ਤੇਸਂਯੇਵ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਪਹਾਨਸਾਧਕਅਰਿਯਫਲਸਮਙ੍ਗਿਕਾਲੇ ਅਭਿਸਮਯਕਿਞ੍ਚਿ ਨਿਟ੍ਠਿਤੰ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤੇਨਾਹ **"ਯੋਗਿਨੋ...ਪੇ॰... ਕਾਲੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ"**ਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਪਰੋਪਣ੍ਣਾਸ ਕੁਸਲਧਮ੍ਮਾ ਨਾਮ** ਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾ ਫਸ੍ਸਾਦਯੋ ਪਰੋਪਣ੍ਣਾਸ ਅਨਵਜ੍ਜਧਮ੍ਮਾ। **ਨਿਰੋਧਸਯਨੇ**ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸਯਨੇ।

''ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਯੋ''ਤਿ ਵਾ ''ਕਥਾਵਤ੍ਥੂਨੀ''ਤਿ ਵਾ ਅਤ੍ਥਤੋ ਏਕਂ, ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਮੇਵ ਨਾਨਨ੍ਤਿ ਤੇਸਂ ਅਤ੍ਥਤੋ ਅਨਞ੍ਞਭਾਵਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਇਤੀ"**ਤਿ ਆਰਦ੍ਧਂ। **ਆਯਸ੍ਮਾ ਪੁਣ੍ਣੋ ਦਸ ਕਥਾਵਤ੍ਥੂਨਿ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਸੀ**ਤਿ ਸਤ੍ਤ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਯੋ ਨਾਮ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨ੍ਤੋਪਿ ਦਸ ਕਥਾਵਤ੍ਥੂਨਿ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਸਿ ਤੇਸਂ ਅਤ੍ਥਤੋ ਅਨਞ੍ਞਤ੍ਤਾ। ਏਤੇਨੇਵ ਧਮ੍ਮਸੇਨਾਪਤਿ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਤ੍ਥੇਰੋ ਸਤ੍ਤ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਯੋ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਦਸ ਕਥਾਵਤ੍ਥੂਨਿ ਪੁਚ੍ਛੀਤਿ ਅਯਮ੍ਪਿ ਅਤ੍ਥੋ ਵੁਤ੍ਤੋਯੇਵਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਨ੍ਤਿ ਪਞ੍ਹਂ। **ਕਿਂ ਜਾਨਿਤ੍ਵਾ ਪੁਚ੍ਛੀ**ਤਿ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਪਰਿਯਾਯੇਨ ਕਥਾਵਤ੍ਥੂਨਿ ਪੁਚ੍ਛਾਮੀਤਿ ਕਿਂ ਜਾਨਿਤ੍ਵਾ ਪੁਚ੍ਛਿ। ਦਸਕਥਾਵਤ੍ਥੁਲਾਭਿਨਂ ਥੇਰਂ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਯੋ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਪੁਚ੍ਛਿਤਟ੍ਠਾਨੇਯੇਵ ਪੁਚ੍ਛਨੇਨ ਕਿਂ ਤਿਤ੍ਥਕੁਸਲੋ ਵਾ ਪਨ ਹੁਤ੍ਵਾ ਵਿਸਯਸ੍ਮਿਂ ਪੁਚ੍ਛਿ, ਉਦਾਹੁ ਪਾਨੀਯਤ੍ਥਿਕਮਤਿਤ੍ਥੇਹਿ ਛਿਨ੍ਨਤਟੇਹਿ ਪਾਤੇਨ੍ਤੋ ਵਿਯ ਅਤਿਤ੍ਥਕੁਸਲੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਅਪੁਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਟ੍ਠਾਨੇ ਅਵਿਸਯਸ੍ਮਿਂ ਪੁਚ੍ਛੀਤਿ ਯੋਜਨਾ। ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਪਕ੍ਖੇਪਿ ਅਤ੍ਥਯੋਜਨਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਯਦਤ੍ਥਮਸ੍ਸ ਵਿਚਾਰਣਾ ਆਰਦ੍ਧਾ, ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੇਨ **"ਤਿਤ੍ਥਕੁਸਲੋ ਹੁਤ੍ਵਾ"**ਤਿਆਦਿਂ ਵਤ੍ਵਾ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਕਥਾਵਤ੍ਥੂਨਂ ਅਤ੍ਥਤੋ ਅਨਞ੍ਞਤ੍ਤੇਪਿ ਅਯਂ ਵਿਸੇਸੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਯਂ ਹੀ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਤਦਮਿਨਾ**ਤਿ ਯਂ ''ਸਂਖਿਤ੍ਤਂ, ਵਿਤ੍ਥਿਣ੍ਣ''ਨ੍ਤਿ ਚ ਵੁਤ੍ਤਂ, **ਤਂ** ਇਮਿਨਾ ਇਦਾਨਿ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨੇਨ ਨਯੇਨ ਵਿਧਿਨਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਏਕਾ ਸੀਲਵਿਸੁਦ੍ਧੀਤਿ ਵਿਸੁਦ੍ਧੀਸੁ ਵਿਸੁਂ ਏਕਾ ਸੀਲਵਿਸੁਦ੍ਧਿ। ਦਸਸੁ ਕਥਾਵਤ੍ਥੂਸੁ **ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਕਥਾਵਤ੍ਥੂਨਿ ਹੁਤ੍ਵਾ ਆਗਤਾ** ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛਤਾਦੀਹਿ ਵਿਨਾ ਸੀਲਵਿਸੁਦ੍ਧਿਯਾ ਅਸਮ੍ਭਵਤੋ। **ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛਕਥਾ**ਤਿਆਦੀਸੁ ਕਥਾਸੀਸੇਨ ਦਸਕਥਾਵਤ੍ਥੁ ਗਹਿਤਂ। ਕਥੇਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ ਵਾ ਵਤ੍ਥੁ **ਕਥਾਵਤ੍ਥੂ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਏਵਞ੍ਚ ਉਪਕਾਰਤੋ, ਸਭਾਵਤੋ ਵਾ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਕਥਾਵਤ੍ਥੂਨਂ ਸੀਲਵਿਸੁਦ੍ਧਿਸਙ੍ਗਹੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਤਿਣ੍ਣਂ ਕਥਾਵਤ੍ਥੂਨਂ ਚਿਤ੍ਤਵਿਸੁਦ੍ਧਿਸਙ੍ਗਹੇਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਪਞ੍ਚ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਯੋ**ਤਿ ਨਾਮਰੂਪਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਸੁਦ੍ਧਿ, ਸਪ੍ਪਚ੍ਚਯਨਾਮਰੂਪਦਸ੍ਸਨਂ ਕਙ੍ਖਾਵਿਤਰਣਵਿਸੁਦ੍ਧਿ, ਵਿਪਸ੍ਸਨੁਪਕ੍ਕਿਲੇਸੇ ਪਹਾਯ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਂ ਮਗ੍ਗਾਮਗ੍ਗਞਾਣਦਸ੍ਸਨਵਿਸੁਦ੍ਧਿ, ਉਦਯਬ੍ਬਯਞਾਣਾਦਿ ਨਵਵਿਧਞਾਣਂ ਪਟਿਪਦਾਞਾਣਦਸ੍ਸਨਵਿਸੁਦ੍ਧਿ, ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਞਾਣਂ ਞਾਣਦਸ੍ਸਨਵਿਸੁਦ੍ਧੀਤਿ ਇਮਾ ਪਞ੍ਚ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਯੋ।

ਸਤ੍ਤੁਰਥਵਿਨੀਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੨੬੦. **ਸਮ੍ਮੋਦਿਤੁ**ਨ੍ਤਿ ਅਨਨ੍ਤਰਂ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨੇਨ ਸਮ੍ਮੋਦਿਤੁਂ। **ਅਟ੍ਠਾਨਪਰਿਕਪ੍ਪੇਨਾ**ਤਿ ਅਕਾਰਣਸ੍ਸ ਵਤ੍ਥੁਨੋ ਪਰਿਕਪ੍ਪਨੇਨ ਤਦਾ ਅਸਮ੍ਭਵਨ੍ਤੁਂ ਅਤ੍ਥਂ ਪਰਿਕਪ੍ਪੇਤ੍ਵਾ ਵਚਨੇਨ। **ਅਭਿਣ੍ਹਦਸ੍ਸਨਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਨਿਚ੍ਚਦਸ੍ਸਨਸ੍ਸ, ਨਿਯਤਦਸ੍ਸਨਸ੍ਸਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਉਕ੍ਖਿਪੀਤਿ ਗੁਣਤੋ ਕਥਿਤਭਾਵੇਨ ਉਕ੍ਕਂਸੇਤਿ। **ਥੇਰਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਪੁਣ੍ਣਤ੍ਥੇਰਸ੍ਸ। **ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਠਾਨੇ** ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਕਾਰਣੇ ਏਕਪਦੇਨੇਵ ਸਾਵਕਵਿਸਯੇ ਅਨਞ੍ਞਸਾਧਾਰਣਗੁਣਾਵਿਕਰਣਨਿਮਿਤ੍ਤਂ। ਇਦਾਨਿ ਤਮੇਵਤ੍ਥਂ ਪਾਕਟਤਰਂ ਕਾਤੁਂ **"ਅਮਚ੍ਚਞ੍ਞੀ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਅਪਚਾਯਮਾਨੋ**ਤਿ ਪੂਜਯਨ੍ਤੋ।

''ਅਨੁਮਸ੍ਸ ਅਨੁਮਸ੍ਸ ਪੁਚ੍ਛਿਤਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਵਿਚਾਰਣਵਸੇਨਾਹ **"ਕਿਂ ਪਨ ਪਞ੍ਹਸ੍ਸ ਪੁਚ੍ਛਨਂ ਭਾਰਿਯਂ ਉਦਾਹੁ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨ"**ਨ੍ਤਿ। **ਸਹੇਤੁਕਂ ਕਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਯੁਤ੍ਤਾਯੁਤ੍ਤਂ ਕਤ੍ਵਾ। **ਸਕਾਰਣ**ਨ੍ਤਿ ਤਸ੍ਸੇਵ ਵੇਵਚਨਂ। **ਪੁਚ੍ਛਨਮ੍ਪੀ**ਤਿ ਏਵਂ ਸਹਧਮ੍ਮੇਨ ਪੁਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਮਤ੍ਥਂ ਸਯਂ ਸਮ੍ਪਾਦੇਤ੍ਵਾ ਪੁਚ੍ਛਨਮ੍ਪਿ ਭਾਰਿਯਂ ਦੁਕ੍ਕਰਂ। **ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਮ੍ਪੀਤਿ** ਸਹਧਮ੍ਮੇਨ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਮ੍ਪਿ

ਦੁਕ੍ਕਰਂ। ਏਵਞ੍ਹਿ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਨ੍ਤੋ ਵਿਞ੍ਞੂਨਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਆਰਾਧੇਤੀਤਿ। **ਯਥਾਨੁਸਨ੍ਧਿਨਾਵ ਦੇਸਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ**ਆਦਿਤੋ ਸਪਰਿਕ੍ਖਾਰਂ ਸੀਲਂ, ਮਜ੍ਝੇ ਸਮਾਧਿਂ, ਅਨ੍ਤੇ ਵਸੀਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤਂ ਪਞ੍ਞਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਦੇਸਨਾਯ ਨਿਟ੍ਠਾਪਿਤਤ੍ਤਾਤਿ।

ਰਥਵਿਨੀਤਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾਯ ਲੀਨਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨਾ ਸਮਤ੍ਤਾ।

੫. ਨਿਵਾਪਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੨੬੧. ਨਿਵਪ੍ਪਤੀਤਿ ਨਿਵਾਪੋ, ਨਿਵਾਪਂ ਵਤ੍ਤੇਤਿ, ਨਿਵਾਪਭੋਜਨਂ ਵਾ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ **ਨੇਵਾਪਿਕੋ,** ਨਿਵਾਪੇਨ ਮਿਗੇ ਪਲੋਭੇਤ੍ਵਾ ਗਣ੍ਹਨਕਮਾਗਵਿਕੋ। **ਤਿਣਬੀਜਾਨੀ**ਤਿ ਨਿਵਾਪਤਿਣਬੀਜਾਨਿ। **ਵਪ੍ਪ**ਨ੍ਤਿ ਸਸ੍ਸਂ ਵਿਯ ਵਪਿਤਬ੍ਬਟ੍ਠੇਨ ਵਪ੍ਪਂ। ''ਮਯਂ ਵਿਯ ਅਞ੍ਞੇ ਕੇ ਈਦਿਸਂ ਲਭਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀ''ਤਿ **ਮਾਨਮਦਂ ਆਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਵਿਸ੍ਸਟ੍ਠਸਤਿਭਾ**ਵਨ੍ਤਿ ਅਨੁਸ੍ਸਙ੍ਕਿਤਪਰਿਸਙ੍ਕਿਤਭਾਵਂ। ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਾ ਹਿ ਵਿਜਾਤਿਯਬਲਵਤਿਰਚ੍ਛਾਨਵਸਨਟ੍ਠਾਨੇਸੁ ਸਾਸਙ੍ਕਾ ਉਬ੍ਬਿਗ੍ਗਹਦਯਾ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਵਿਸੇਸਤੋ ਮਾਗਵਿਕਾਦਿਮਨੁਸ੍ਸੂਪਚਾਰੇ, ਰਸਤਣ੍ਹਾਯ ਪਨ ਬਦ੍ਧਾ ਪਮਾਦਂ ਆਪਜ੍ਜਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਨਿਵਪਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ **ਨਿਵਾਪੋ,** ਨਿਵਾਪਭੂਮਿ ਨਿਵਾਪਟ੍ਠਾਨਂ। ਤੇਨਾਹ **"ਨਿਵਾਪਟ੍ਠਾਨੇ"**ਤਿ। ''ਯਥਾਕਾਮਕਰਣੀਯਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਮਤ੍ਥਂ ਵਿਵਰਿਤ੍ਤਂ **"ਏਕਂ ਕਿਰਾ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ **ਨੀਵਾਰਵਨਂ ਵਿਯਾ**ਤਿ ਨੀਵਾਰਸ੍ਸ ਸਮੂਹੋ ਵਿਯ। **ਨੀਵਾਰੋ** ਨਾਮ ਅਰਞ੍ਞੇ ਸਯਂਜਾਤਵੀਹਿਜਾਤਿ। **ਮੇਘਮਾਲਾ ਵਿਯਾ**ਤਿ ਮੇਘਘਟਾ ਵਿਯ। **ਏਕਗ੍ਘਨਨ੍ਤਿ** ਏਕਜ੍ਝਂ ਵਿਯ ਅਵਿਰਟ੍ਠਂ। **ਪਕ੍ਕਮਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਆਸਙ੍ਕਪਰਿਸਙ੍ਕਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਕ੍ਕਮਨ੍ਤਿ। **ਕਣ੍ਣੇ ਚਾਲਯਮਾਨਾ**ਤਿ ਅਨਾਸਙ੍ਕਨ੍ਤਾਨਂ ਪਹਟ੍ਠਾਕਾਰਦਸ੍ਸਨਂ। **ਮਣ੍ਡਲਗੁਮ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਮਣ੍ਡਲਕਾਕਾਰੇਨ ਠਿਤਂ ਗੁਮ੍ਬਂ।

੨੬੨. **ਕਪ੍ਪੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਉਪਮਾਭਾਵੇਨ ਪਰਿਕਪ੍ਪੇਤ੍ਵਾ। ਮਿਗੇ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਸੇ ਵਤ੍ਤਾਪਨਂ **ਵਸੀਭਾਵੋ**। ਸੋ ਏਵ ਇਜ੍ਝਨਟ੍ਠੇਨ **ਇਦ੍ਧਿ,** ਪਭਾਵਨਟ੍ਠੇਨ **ਆਨੁਭਾਵੋ**।

੨੬੩. **ਭਯੇਨ ਭੋਗਤੋ**ਤਿ ਭਯੇਨ ਸਹ ਸਭਯਂ ਨਿਵਾਪਪਰਿਭੋਗਤੋ। **ਬਲਵੀਰਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਕਾਯਬਲਞ੍ਚ ਉਟ੍ਠਾਨਵੀਰਿਯਞ੍ਚ। ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ਪਨ ਬਲਮੇਵ ਵੀਰਿਯਂ। **ਬਲ**ਨ੍ਤਿ ਚ ਸਰੀਰਬਲਂ, ਤਞ੍ਚ ਅਤ੍ਥਤੋ ਮਨਸਿਕਾਰਮਗ੍ਗੇਹਿ ਅਪਰਾਪਰਂ ਸਞ੍ਚਰਣਕਵਾਤੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਅਪਰਾਪਰਂ ਸਞ੍ਚਰਣਵਾਯੋਧਾਤੂ"**ਤਿ।

੨੬੪. **ਸਿਕ੍ਖਿਤਕੇਰਾਟਿਕਾ**ਤਿ ਪਰਿਚਿਤਸਾਠੇਯ੍ਯਾ, ਵਞ੍ਚਕਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਇਦ੍ਧਿਮਨ੍ਤੋ ਵਿਯ** ਆਨੁਭਾਵਵਨ੍ਤੋ ਵਿਯ। ਪਚੁਰਜਨੇਹਿ ਪਰਭੂਤਾ ਜਾਤਾਤਿ **ਪਰਜਨਾ,** ਮਹਾਭੂਤਾ। ਤੇਨਾਹ **"ਯਕ੍ਖਾ"**ਤਿ। **ਸਮਨ੍ਤਾ ਸਪ੍ਪਦੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਸਮਨ੍ਤਤੋ ਪਦੇਸਵਨ੍ਤਂ ਵਿਪੁਲੋਕਾਸਸਨ੍ਨਿਵਾਸਟ੍ਠਾਨਂ। ਤਸ੍ਸ ਪਨ ਸਪ੍ਪਦੇਸਤਾ ਮਹਾਓਕਾਸਤਾਯਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਮਹਨ੍ਤਂ ਓਕਾਸ"**ਨ੍ਤਿ।

੨੬੫. **ਘਟ੍ਟੇਸ੍ਸਨ੍ਤੀ**ਤਿ ''ਸਭਯਸਮੁਟ੍ਠਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਸਞ੍ਞਾਦਾਨਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤਂ ਚੇਤੇਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਤਾਸੇਸ੍ਸਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਪਰਿਚ੍ਚਜਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਿਸਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। **ਮਹਲ੍ਲਕੋ**ਤਿ ਜਾਤਿਯਾ ਮਹਲ੍ਲਕੋ ਜਿਣ੍ਣੋ। **ਦੁਬ੍ਬਲੋ**ਤਿ ਬਜਾਧਿਵਸੇਨ, ਪਕਤਿਯਾ ਵਾ ਬਲਵਿਰਹਿਤੋ।

੨੬੭. ਨਿਵਾਪਸਦਿਸਤਾਯ **ਨਿਵਾਪੋਤਿ** ਵਾ। ਲੋਕਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਂ ਹੁਤ੍ਵਾ ਕਿਲੇਸੇਹਿ ਆਮਸਿਤਬ੍ਬਤਾਯ **ਲੋਕਾਮਿਸਾਨੀਤਿ** ਵਾ। ਵਟ੍ਟੇ ਆਮਿਸਭੂਤਤ੍ਤਾ **ਵਟ੍ਟਾਮਿਸਭੂਤਾਨਂ। ਵਸਂ ਵਤ੍ਤੇਤੀ**ਤਿ ਕਾਮਗੁਣੇਹਿ ਕਾਮਗੁਣੇ ਗਿਦ੍ਧੇ ਸਤ੍ਤੇ ਤਸ੍ਸੇਵ ਗੇਧਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਸੇ ਵਤ੍ਤੇਤੀਤਿ। ਤੇਨਾਹ –

''ਅਨ੍ਤਲਿਕ੍ਖਚਰੋ ਪਾਸੋ, ਯ੍ਵਾਯਂ ਚਰਤਿ ਮਾਨਸੋ।
ਤੇਨ ਤਂ ਬਾਧਯਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਨ ਮੇ ਸਮਣ ਮੋਕ੍ਖਸੀ''ਤਿ॥ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੫੧; ਮਹਾਵ॰ ੩੩)।

ਅਜਨ੍ਤਿ ਪਠਮਮਿਗਜਾਤੂਪਮਾ। ਵਾਨਪਤ੍ਥਸ੍ਸ ਸਤੋਵ ਪਪਞ੍ਚਪਰਦਤ੍ਤਿਕਾਦਿਸਪੁਤ੍ਤਦਾਰਨਿਕ੍ਖਮਨੰ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ "**ਸਪੁਤ੍ਤਭਰਿਯਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾਯਾ**"ਤਿ।

੨੬੮. ਕਾਮਤੋ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿ ਇਧ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾਤਿ ਆਹ "**ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ ਨਾਮ…ਪੇ॰… ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਅਜ੍ਝਾਸਯੋ**"ਤਿ। ਕਾਮੇ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਤਤ੍ਥ ਨਿਮੁਗ੍ਗਤਾਯ ਦੁਤਿਯਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਦੁਤਿਯਮਿਗਜਾਤੂਪਮਾ ਵੁਤ੍ਤਾ।

੨੬੯. ਤਤਿਯਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਯਥਾਪਰਿਚ੍ਚੁਤ੍ਤੇ ਕਾਮੇ ਪਰਿਚ੍ਚਜਿਤ੍ਵਾ ਏਵੰ ਠਿਤਾ, ਨ ਦੁਤਿਯਾ ਵਿਯ ਤਤ੍ਥ ਨਿਮੁਗ੍ਗਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ "**ਕਿੰ ਪਨ ਤੇ ਅਕੰਸੂ**"ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਤਿ। ਇਤਰੇ ਕਾਮੰ ਉਜੁਕੰ ਕਾਮਗੁਣੇਸੁ ਨ ਨਿਮੁਗ੍ਗਾ, ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਪਨ ਨਿਮੁਗ੍ਗਾ ਦਿਟ੍ਠਿਜਾਲੇਨ ਚ ਅਜ੍ਝੋਤ੍ਥਟਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਗਾਮਨਿਗਮਜਨਪਦਰਾਜਧਾਨਿਯੋ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਦਿਟ੍ਠਿਜਾਲਮ੍ਪਿ ਤਣ੍ਹਾਜਾਲਾਨੁਗਤਮੇਵਾਤਿ ਆਹ "**ਮਾਰਸ੍ਸ ਪਾਪਿਮਤੋ ਦਿਟ੍ਠਿਜਾਲੇਨ ਪਰਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ**"ਤਿ।

੨੭੧. ਖਨ੍ਧਕਿਲੇਸਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਮਾਰਾ ਵਾ ਇਧ **ਮਾਰ**ਗ੍ਗਹਣੇਨ ਗਹਿਤਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। **ਅਕ੍ਖੀਨਿ ਭਿਨ੍ਦਿ** ਦਟ੍ਠੁੰ ਅਸਮਤ੍ਥਭਾਵਾਪਾਦਨੇਨ। ਤੇਨਾਹ "**ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਪਾਦਕਜ੍ਝਾਨ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿ। ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਮਾਰੋ ਯੰ ਕਿਞ੍ਚਿ ਝਾਨੰ ਸਮਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸਪਿ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਚਿਤ੍ਤੰ ਇਮੰ ਨਾਮ ਆਰਮ੍ਮਣੰ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਨ ਜਾਨਾਤਿ, ਇਧਾਧਿਪ੍ਪੇਤਸ੍ਸ ਪਨ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਵਸੇਨ "**ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਪਾਦਕਜ੍ਝਾਨ**"ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਤੇਨੇਵ ਪਰਿਯਾਯੇਨਾ**ਤਿ ''ਨ ਮਾਰਸ੍ਸ ਅਕ੍ਖੀਨਿ ਭਿਨ੍ਦੀ''ਤਿ ਏਵਮਾਦਿਨਾ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਪਰਿਯਾਯੇਨ। **ਅਦਸ੍ਸਨੰ ਗਤੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਚਕ੍ਖੁਸ੍ਸ ਪਦੰ ਪਤਿਟ੍ਠਾਤਿ ਚ ਇਧ ਆਰਮ੍ਮਣੰ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੰ ਤੰ ਪਰਿਗ੍ਗਯ੍ਹ ਪਵਤ੍ਤਨਤੋਤਿ ਆਹ "**ਅਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠੰ ਨਿਰਾਰਮ੍ਮਣ**"ਨ੍ਤਿ। **ਸੋ**ਤਿ ਮਾਰੋ। **ਦਿਸ੍ਵਾ**ਤਿ ਦਸ੍ਸਨਹੇਤੁ। ਯਸ੍ਮਾ ਮਗ੍ਗੇਨ ਚਤੁਸਚ੍ਚਦਸ੍ਸਨਹੇਤੁ ਆਸਵਾ ਨ ਪਰਿਕ੍ਖੀਣਾ। ਫਲਕ੍ਖਣੇ ਹਿ ਤੇ ਖੀਣਾਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤੀਤਿ।

ਲੋਕੇਤਿ ਸਤ੍ਤਲੋਕੇ ਸਙ੍ਖਾਰਲੋਕੇ ਚ। **ਸਤ੍ਤਵਿਸਤ੍ਤਭਾਵੇਨਾ**ਤਿ ਲਗ੍ਗਭਾਵੇਨ ਚੇਵ ਸਵਿਸੇਸੰ ਆਸਤ੍ਤਭਾਵੇਨ ਚ। **ਅਥ ਵਾ**ਤਿਆਦਿਨਾ **ਨਿਦ੍ਦੇਸਨਯਵਸੇਨ** (ਮਹਾਨਿ॰ ੩, ਚੂਲਨਿ॰ ਮੇਤ੍ਤਗੂਮਾਣਵਪੁਚ੍ਛਾਨਿਦ੍ਦੇਸ ੨੨, ੨੩; ਚੂਲਨਿ॰ ਖਗ੍ਗਵਿਸਾਣਸੁਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦੇਸ ੧੨੪) ਵਿਸਤ੍ਤਿਕਾਪਦੰ ਨਿਦ੍ਦਿਸਤਿ। **ਵਿਸਤਾ**ਤਿ ਵਿਤ੍ਥਟਾ ਰੂਪਾਦੀਸੁ ਤੇਭੂਮਕਧਮ੍ਮੇਸੁ ਬ੍ਯਾਪਨਵਸੇਨ **ਵਿਸਟਾ**ਤਿ ਪੁਰਿਮਵਚਨਮੇਵ ਤਕਾਰਸ੍ਸ ਟਕਾਰੰ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਵਿਸਾਲਾ**ਤਿ ਵਿਪੁਲਾ। **ਵਿਸਕ੍ਕਤੀ**ਤਿ ਪਰਿਸਕ੍ਕਤਿ ਸਹਤਿ। ਰਤ੍ਤੋ ਹਿ ਰਾਗਵਤ੍ਥੁਨਾ ਪਾਦੇਨ ਤਾਲਿਯਮਾਨੋਪਿ ਸਹਤਿ। ਓਸਕ੍ਕਨੰ, ਵਿਪ੍ਫਨ੍ਦਨੰ ਵਾ **ਵਿਸਕ੍ਕਨ**ਨ੍ਤਿਪਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਵਿਸੰਹਰਤੀ**ਤਿ ਯਥਾ ਤਥਾ ਕਾਮੇਸੁ ਆਨਿਸੰਸੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੀ ਵਿਵਿਧੇਹਿ ਆਕਾਰੇਹਿ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਾਭਿਮੁਖਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਤੋ ਚਿਤ੍ਤੰ ਸੰਹਰਤਿ ਸਙ੍ਖਿਪਤਿ, ਵਿਸੰ ਵਾ ਦੁਕ੍ਖੰ, ਤੰ ਹਰਤਿ ਉਪਨੇਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਵਿਸੰਵਾਦਿਕਾ**ਤਿ ਅਨਿਚ੍ਚਾਦਿੰ ਨਿਚ੍ਚਾਦਿਤੋ ਗਣ੍ਹਾਪੇਨ੍ਤੀ ਵਿਸੰਵਾਦਿਕਾ ਹੋਤਿ। ਦੁਕ੍ਖਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਕਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਹੇਤੁਭਾਵਤੋ **ਵਿਸਮੂਲਾ**, ਵਿਸੰ ਵਾ ਦੁਕ੍ਖਦੁਕ੍ਖਾਦਿਭੂਤਾ ਵੇਦਨਾ ਮੂਲੰ ਏਤਿਸ੍ਸਾਤਿ **ਵਿਸਮੂਲਾ**। ਦੁਕ੍ਖਸਮੁਦਯਤ੍ਤਾ ਵਿਸੰ ਫਲੰ ਏਤਿਸ੍ਸਾਤਿ **ਵਿਸਫਲਾ**। ਤਣ੍ਹਾਯ ਰੂਪਾਦਿਕਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸੇਵ ਪਰਿਭੋਗੋ ਹੋਤਿ, ਨ ਅਮਤਸ੍ਸਾਤਿ ਸਾ "**ਵਿਸਪਰਿਭੋਗਾ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਸਦ੍ਦਸਿਦ੍ਧਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਯੋ ਪਨੇਤ੍ਥ ਪਧਾਨੋ ਅਤ੍ਥੋ, ਤੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ ਪੁਨ "**ਵਿਸਾਲਾ ਵਾ ਪਨਾ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਨਿਤ੍ਤਿਣ੍ਣੋ ਉਤ੍ਤਿਣ੍ਣੋ**ਤਿ ਉਪਸਗ੍ਗਵਸੇਨ ਪਦੰ ਵਡ੍ਢਿਤੰ। ਨਿਰਵਸੇਸਤੋ ਵਾ ਤਿਣ੍ਣੋ **ਨਿਤ੍ਤਿਣ੍ਣੋ**। ਤੇਨ ਤੇਨ ਮਗ੍ਗੇਨ ਉਦ੍ਧਮੁਦ੍ਧੰ ਤਿਣ੍ਣੋ **ਉਤ੍ਤਿਣ੍ਣੋ**। ਯੰ ਪਨੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥਤੋ ਅਵਿਭਤ੍ਤੰ, ਤੰ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਮੇਵ।

ਨਿਵਾਪਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾਯ ਲੀਨਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨਾ ਸਮਤ੍ਤਾ।

੬. ਪਾਸਰਾਸਿਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੨੭੨. **ਸਾਧੁਮਯ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਸਾਧੁ**-ਸਦ੍ਦੋ ਆਯਾਚਨਤ੍ਥੋ, ਨ ''ਸਾਧਾਵੁਸੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੪੬; ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੧੮੨) ਵਿਯ ਅਭਿਨਨ੍ਦਨਾਦਿਅਤ੍ਥੋਤਿ ਆਹ "**ਆਯਾਚਨ੍ਤਾ**"ਤਿ। ਤੇਨਾਹ ਪਾਲਿਯੰ ''ਲਭੇਯ੍ਯਾਮਾ''ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਨ ਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤਿ,** ਕਸ੍ਮਾ? **ਬੁਦ੍ਧਾ ਹਿ**

ਗਰੂ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਪਰਮਗਰੂ ਉਤ੍ਤਮਂ ਗਾਰਵਟ੍ਠਾਨਂ, ਨ ਯਥਾ ਤਥਾ ਉਪਸਙ੍ਕਮਨੀਯਾ। ਤੇਨਾਹ “**ਏਕਚਾਰਿਕੋ ਸੀਹੋ**”ਤਿਆਦਿ।

“**ਪਾਕਟਕਿਰਿਯਾਯਾ**”ਤਿ ਸਙ੍ਖੇਪੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ ਵਿਵਰਿਤੁਂ “**ਯਂ ਹੀ**”ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਭਗਵਾ ਸਬ੍ਬਕਾਲਂ ਕਿਮੇਵਮਕਾਸੀਤਿ? ਨ ਸਬ੍ਬਕਾਲਮੇਵਮਕਾਸਿ। ਯਦਾ ਪਨ ਅਕਾਸਿ, ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ “**ਭਗਵਾ ਪਠਮਬੋਧਿਯ**”ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਮਨੁਸ੍ਸਤ੍ਤਭਾਵੇ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਪੁਰਿਸਤ੍ਤਭਾਵਂ ਉਲ੍ਲਿਙ੍ਗੇਤਿ। **ਧਨਪਰਿਚ੍ਚਾਗੋ ਕਤੋ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ** ਭਗਵਤੋ ਧਰਮਾਨਕਾਲੇਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਮਾਲਾਕਚਵਰਨ੍ਤਿ ਮਿਲਾਤਮਾਲਾਕਚਵਰਂ। **ਰਜੋਜਲ੍ਲਂ ਨ ਉਪਲਿਮ੍ਪਤਿ** ਅਚ੍ਛਤਰਛਵਿਭਾਵਤੋ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ ‘‘ਸੁਖੁਮਤ੍ਤਾ ਛਵਿਯਾ ਕਾਯੇ ਰਜੋਜਲ੍ਲਂ ਨ ਲਿਮ੍ਪਤੀ’’ਤਿ। ਯਦਿ ਏਵਂ ਕਸ੍ਮਾ ਭਗਵਾ ਨਹਾਯਤੀਤਿ ਆਹ “**ਉਤੁਗ੍ਗਹਣਤ੍ਥ**”ਨ੍ਤਿ।

ਵਿਹਾਰੋਤਿ ਜੇਤਵਨਵਿਹਾਰੋ। **ਵੀਸਤਿਉਸਭਂ** ਗਾਵੁਤਸ੍ਸ ਚਤੁਤ੍ਥੋ ਭਾਗੋਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਕਦਾਚੀ**ਤਿ ਕਸ੍ਮਿਞ੍ਚਿ ਬੁਦ੍ਧੁਪ੍ਪਾਦੇ। **ਅਚਲਮੇਵਾ**ਤਿ ਅਪਰਿਵਤ੍ਤਮੇਵ ਅਨਞ੍ਞਭਾਵਤੋ, ਮਞ੍ਚਾਨਂ ਪਨ ਅਪ੍ਪਮਹਨ੍ਤਤਾਹਿ ਪਾਦਾਨਂ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸ ਹਾਨਿਵਡ੍ਢਿਯੋ ਹੋਨ੍ਤਿਯੇਵ।

ਯਨ੍ਤਨਾਲ਼ਿਕਾਹਿ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਸੁਵਣ੍ਣਰਸਧਾਰਾਹਿ। **ਨ੍ਹਾਨਵਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ‘‘ਪਬ੍ਬਜਿਤੇਨ ਨਾਮ ਏਵਂ ਨ੍ਹਾਯਿਤਬ੍ਬ’’ਨ੍ਤਿ ਨਹਾਨਚਾਰਿਤ੍ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ। ਯਸ੍ਮਾ ਭਗਵਤੋ ਸਰੀਰਂ ਸੁਧਨ੍ਤਚਾਮੀਕਰਸਮਾਨਵਣ੍ਣਂ ਸੁਪਰਿਸੋਧਿਤਪਵਾਲ਼ਰੁਚਿਰਕਰਚਰਣਾਵਰਂ ਸੁਵਿਸੁਦ੍ਧਨੀਲਰਤਨਾਵਲ਼ਿਸਦਿਸਕੇਸਤਨੁਰੁਹਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਹਂ ਤਹਂ ਵਿਨਿਸ੍ਸਤਜਾਤਿਹਿਙ੍ਗੁਲਕਰਸੂਪਸੋਭਿਤਂ ਉਪਰਿ ਮਹਗ੍ਘਰਤਨਾਵਲ਼ਿਸਞ੍ਛਾਦਿਤਂ ਜਙ੍ਗਮਮਿਵ ਕਨਕਗਿਰਿਸਿਖਰਂ ਵਿਰੋਚਿਤ੍ਥ। ਤਸ੍ਮਿਞ੍ਚ ਸਮਯੇ ਦਸਬਲਸ੍ਸ ਸਰੀਰਤੋ ਨਿਕ੍ਖਮਿਤ੍ਵਾ ਛਬ੍ਬਣ੍ਣਰਸ੍ਮਿਯੋ ਸਮਨ੍ਤਤੋ ਅਸੀਤਿਹਤ੍ਥਪ੍ਪਮਾਣੇ ਪਦੇਸੇ ਆਧਾਵਨ੍ਤੀ ਵਿਧਾਵਨ੍ਤੀ ਰਤਨਾਵਲ਼ਿਰਤਨਦਾਮ-ਰਤਨਚੁਣ੍ਣ-ਵਿਪ੍ਪਕਿਣ੍ਣਂ ਵਿਯ, ਪਸਾਰਿਤਰਤਨਚਿਤ੍ਤਕਞ੍ਚਨਪਟ੍ਟਮਿਵ, ਆਸਿਞ੍ਚਮਾਨਲਾਖਾਰਸਧਾਰਾ-ਚਿਤਮਿਵ , ਉਕ੍ਕਾਸਤਨਿਪਾਤਸਮਾਕੁਲਮਿਵ, ਨਿਰਨ੍ਤਰਂ ਵਿਪ੍ਪਕਿਣ੍ਣ-ਕਣਿਕਾਰ-ਕਿਙ੍ਕਿਣਿਕ-ਪੁਪ੍ਫਮਿਵ, ਵਾਯੁਵੇਗਸਮੁਦ੍ਧਤ-ਚਿਨਪਿਟ੍ਠਚੁਣ੍ਣ-ਰਞ੍ਜਿਤਮਿਵ, ਇਨ੍ਦਧਨੁ-ਵਿਜ੍ਜੁਲਤਾ-ਵਿਤਾਨਸਨ੍ਥਤਮਿਵ, ਗਗਨਤਲਂ ਤਂ ਠਾਨਂ ਪਵਨਞ੍ਚ ਸਮ੍ਮਾ ਫਰਨ੍ਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ “**ਵਣ੍ਣਭੂਮਿ ਨਾਮੇਸਾ**”ਤਿਆਦਿ। **ਅਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਉਪਮੇਯਜਤ੍ਥਂ। **ਉਪਮਾਯੋ**ਤਿ ‘‘ਈਦਿਸੋ ਚ ਹੋਤੀ’’ਤਿ ਯਥਾਰਹਂ ਤਦਨੁਚ੍ਛਵਿਕਾ ਉਪਮਾ। **ਕਾਰਣਾਨੀ**ਤਿ ਉਪਮੁਪਮੇਯਜਸਮ੍ਬਨ੍ਧਵਿਭਾਵਨਾਨਿ ਕਾਰਣਾਨਿ। **ਪੂਰੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਵਣ੍ਣਨਂ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਂ ਕਤ੍ਵਾ। **ਥਾਮੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ** ‘‘ਅਤਿਤ੍ਥੇ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦੋ’’ਤਿ ਅਵਤ੍ਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ।

੨੧੩. **ਕਣ੍ਣਿਕਾ**ਤਿ ਸਰੀਰਗਤਬਿਨ੍ਦੁਕਤਾਨਿ ਮਣ੍ਡਲਾਨਿ। **ਪਰਿਕ੍ਖਾਰਭਣ੍ਡ**ਨ੍ਤਿ ਉਤ੍ਤਰਾਸਙ੍ਗਂ ਸਙ੍ਘਾਟਿਞ੍ਚ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵਦਤਿ। ਕਿਂ ਪਨਾਯਂ ਨਯੋ ਬੁਦ੍ਧਾਨਮ੍ਪਿ ਸਰੀਰੇ ਹੋਤੀਤਿ? ਨ ਹੋਤਿ, ਵਤ੍ਤਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਪਨੇਤਂ ਕਤਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ “**ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਪਨਾ**”ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਗਮਨਵਸੇਨ ਕਾਯਸ੍ਸਾਭਿਨੀਹਰਣਂ **ਗਮਨਾਭਿਹਾਰੋ**। ਯਥਾਧਿਪ੍ਪਾਯਾਵਤ੍ਤਨਂ **ਅਧਿਪ੍ਪਾਯਕੋਪਨਂ**।

ਅਞ੍ਞਤਰਾਯ ਪਾਰਮਿਯਾਤਿ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਪਾਰਮਿਯਾ। ਵੀਰਿਯਪਾਰਮਿਯਾਤਿ ਅਪਰੇ। **ਮਹਾਭਿਨਿਕ੍ਖਮਨਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਮਹਨ੍ਤਸ੍ਸ ਚਰਿਮਭਵੇ ਅਭਿਨਿਕ੍ਖਮਨਸ੍ਸ। ਤਞ੍ਹਿ ਮਹਨ੍ਤਂ ਭੋਗਕ੍ਖਨ੍ਧਂ ਮਹਨ੍ਤਞ੍ਚ ਞਾਤਿਪਰਿਵਟ੍ਟਂ ਮਹਨ੍ਤਞ੍ਚ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਸਿਰਿਂ ਪਜਹਿਤ੍ਵਾ ਸਦੇਵਕਸ੍ਸ ਲੋਕਸ੍ਸ ਸਮਾਰਕਸ੍ਸ ਚ ਅਚਿਨ੍ਤੇਯਜਾਪਰਿਮੇਯਜਭੇਦਸ੍ਸ ਮਹਤੋ ਅਤ੍ਥਾਯ ਹਿਤਾਯ ਸੁਖਾਯ ਪਵਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਮਹਨੀਯਤਾਯ ਚ ਮਹਨ੍ਤਂ ਅਭਿਨਿਕ੍ਖਮਨਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

ਪੁਰਿਮੋਤਿ ‘‘ਕਤਮਾਯ ਨੁ ਕਥਾਯ ਸਨ੍ਨਿਸਿਨ੍ਨਾ ਭਵਥਾ’’ਤਿ ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਅਤ੍ਥੋ। **ਕਾ ਚ ਪਨ** ਵੋਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਚ**-ਸਦ੍ਦੋ ਬਜਤਿਰੇਕੇ। ਤੇਨ ਯਥਾਪੁਚ੍ਛਿਤਾਯ ਕਥਾਯ ਵਕ੍ਖਮਾਨਂ ਵਿਪ੍ਪਕਤਭਾਵਂ ਜੋਤੇਤਿ। **ਪਨ**-ਸਦ੍ਦੋ ਵਚਨਾਲਙ੍ਕਾਰੇ। ਯਾਯ ਹਿ ਕਥਾਯ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਸਨ੍ਨਿਸਿਨ੍ਨਾ, ਸਾ ਏਵ ਅਨ੍ਤਰਾਕਥਾਭੂਤਾ ਵਿਪ੍ਪਕਤਾ ਵਿਸੇਸੇਨ ਪੁਨ ਪੁਚ੍ਛੀਯਤਿ। **ਅਞ੍ਞਾ**ਤਿ ਅਨ੍ਤਰਾ-ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਮਾਹ। ਅਞ੍ਞਤ੍ਥੋ ਹਿ ਅਯਂ ਅਨ੍ਤਰਾ-ਸਦ੍ਦੋ ‘‘ਭੂਮਨ੍ਤਰਂ (ਧ॰ ਸ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ਨਿਦਾਨਕਥਾ) ਸਮਯਨ੍ਤਰ’’ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ, **ਅਨ੍ਤਰਾ**ਤਿ ਵਾ ਵੇਮਜ੍ਝੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਦਸਕਥਾਵਤ੍ਥੁਨਿਸ੍ਸਿਤਾ**ਤਿ ‘‘ਕਿਂ ਸੀਲਂ ਨਾਮ, ਕਥਞ੍ਚ ਪੂਰੇਤਬ੍ਬਂ, ਕਾਨਿ ਚਸ੍ਸ ਸਂਕਿਲੇਸਵੋਦਾਨਾਨੀ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛਾਦਿਨਿਸ੍ਸਿਤਾ ਸੀਲਾਦਿਨਿਸ੍ਸਿਤਾ ਚ ਕਥਾ। **ਅਰਿਯੋ**ਤਿ ਨਿਦ੍ਦੋਸੋ। ਅਥ ਵਾ ਅਤ੍ਥਕਾਮੇਹਿ ਅਰਣੀਯੋਤਿ **ਅਰਿਯੋ**, ਅਰਿਯਾਨਂ

ਅਯਨ੍ਤਿ ਵਾ **ਅਰਿਯੋ**ਤਿ। ਭਾਵਨਾਮਨਸਿਕਾਰਵਸੇਨ **ਤੁਣ੍ਹੀ** ਭਵਨ੍ਤਿ, ਨ ਏਕਚ੍ਚਬਾਹਿਰਕਪਬ੍ਬਜਿਤਾ ਵਿਯ ਮੂਗਬ੍ਬਤਸਮਾਦਾਨੇਨ। **ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨਮ੍ਪਿ ਅਰਿਯੋ ਤੁਣ੍ਹੀਭਾਵੋ** ਵਚੀਸਙ੍ਖਾਰਪਹਾਨਤੋ। **ਮੂਲਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਪਾਰਿਹਾਰਿਯ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਮ੍ਪਿ। **ਝਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨਂ।

੨੭੪. ''ਸਨ੍ਨਿਪਤਿਤਾਨਂ ਵੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦ੍ਵਯ''ਨ੍ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੭੩; ਉਦਾ॰ ੧੨, ੨੮, ੨੯) ਅਟ੍ਠੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਦੇਸਨਾ ਪਵਤ੍ਤਾਤਿ ਤਸ੍ਸਾ ਉਪਰਿਦੇਸਨਾਯ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਦ੍ਵੇਮਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਰਿਯੇਸਨਾਤਿ ਕੋ ਅਨੁਸਨ੍ਧੀ"**ਤਿ ਅਨੁਸਨ੍ਧਿਂ ਪੁਚ੍ਛਤਿ। **ਅਯਂ ਤੁਮ੍ਹਾਕਂ ਪਰਿਯੇਸਨਾ**ਤਿ ਯਾ ਮਹਾਭਿਨਿਕ੍ਖਮਨਪਟਿਬਦ੍ਧਾ ਧਮ੍ਮੀ ਕਥਾ, ਸਾ ਤੁਮ੍ਹਾਕਂ ਧਮ੍ਮਪਰਿਯੇਸਨਾ ਧਮ੍ਮਵਿਚਾਰਣਾ ਅਰਿਯਪਰਿਯੇਸਨਾ ਨਾਮ। **ਅਪਾਯਮਗ੍ਗ**ਨ੍ਤਿ ਅਨਤ੍ਥਾਵਹਂ ਮਗ੍ਗਂ। **ਉਦ੍ਦੇਸਾਨੁਕ੍ਕਮਂ ਭਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਉਦ੍ਦੇਸਾਨੁਪੁਬ੍ਬਿਂ ਲਙ੍ਘਿਤ੍ਵਾ। **ਧਮ੍ਮ**-ਸਦ੍ਦੋ ''ਅਮੋਸਧਮ੍ਮਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ ਪਕਤਿਪਰਿਯਾਯੋ। **ਜਾਯਨਸਭਾਵੋ**ਤਿ ਜਾਯਨਪਕਤਿਕੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸੇਸਪਦੇਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ।

ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਾਤਿ ਯਥਾ ''ਪੁਤ੍ਤਭਰਿਯ''ਨ੍ਤਿ ਦ੍ਵਨ੍ਦਸਮਾਸਵਸੇਨ ਏਕਤ੍ਤਂ, ਏਸ ਨਯੋ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ''ਦਾਸਿਦਾਸ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਸਬ੍ਬਪਦੇਸੁ। ਪਰਤੋ ਵਿਕਾਰਂ ਅਨਾਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬਦਾ ਜਾਤਰੂਪਮੇਵ ਹੋਤੀਤਿ **ਜਾਤਰੂਪਂ,** ਸੁਵਣ੍ਣਂ। ਧਵਲਸਭਾਵਤਾਯ ਰਞ੍ਜੀਯਤੀਤਿ **ਰਜਤਂ,** ਰੂਪਿਯਂ। ਇਧ ਪਨ ਸੁਵਣ੍ਣਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਉਪਭੋਗਪਰਿਭੋਗਾਰਹਂ ਰਜਤਂਤੇਵ ਗਹਿਤਂ। ਉਪਧੀਯਤਿ ਏਤ੍ਥ ਦੁਕ੍ਖਨ੍ਤਿ **ਉਪਧਯੋ। ਚੁਤੀਸਙ੍ਖਾਤਂ ਮਰਣ**ਨ੍ਤਿ ਏਕਭਵਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਂ ਖਨ੍ਧਨਿਰੋਧਸਙ੍ਖਾਤਂ ਮਰਣਮਾਹ। ਖਣਿਕਨਿਰੋਧੋ ਪਨ ਖਣੇ ਖਣੇ। ਤੇਨਾਹ **"ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਵਿਯਾ"**ਤਿ। **ਸਂਕਿਲਿਸ੍ਸਤੀ**ਤਿ ਦੂਸਵਿਸੇਨ ਵਿਯ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਦੂਸਿਸ੍ਸਤਿ। ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ – ''ਪਞ੍ਚਿਮੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਜਾਤਰੂਪਸ੍ਸ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸਾ ਅਯੋ ਲੋਹ''ਨ੍ਤਿਆਦਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੫.੨੩)। **ਮਲਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਯੇਹਿ ਸਹਯੋਗਤੋ ਮਲਿਨਂ ਹੋਤਿ, ਤੇਸਂ ਮਲਿਨਭਾਵਪਚ੍ਚਯਾਨਂ ਵਸੇਨ ਮਲਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ। ਜੀਰਣਤੋ ਜਰਾਧਮ੍ਮਵਾਰੇ ਜਾਤਰੂਪਂ ਗਹਿਤਨ੍ਤਿ ਯੋਜਨਾ। ਯੇ ਪਨ ਜਾਤਿਧਮ੍ਮਵਾਰੇਪਿ ਜਾਤਰੂਪਂ ਨ ਪਠਨ੍ਤਿ, ਤੇਸਂ ਇਤਰੇਸਂ ਵਿਯ ਜੀਰਣਧਮ੍ਮਵਾਰੇ ਸਰੂਪਤੋ ਅਨਾਗਤਮ੍ਪਿ ਉਪਧਿਗ੍ਗਹਣੇਨ ਗਹਿਤਮੇਵਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਪਰਿਗ੍ਗਹੇ ਠਿਤਾਨਂ ਪਨ ਵਸੇਨ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨੇ ਅਪਾਕਟਾਨਮ੍ਪਿ ਜਾਤਿਜਰਾਮਰਣਾਨਂ ਵਸੇਨ ਯੋਜਨਾ ਲਬ੍ਭਤੇਵ। ਜਾਤਰੂਪਸੀਸੇਨ ਚੇਤ੍ਥ ਸਬ੍ਬਸ੍ਸਪਿ ਅਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਬਦ੍ਧਸ੍ਸ ਗਹਣਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ, ਪੁਤ੍ਤਭਰਿਯਾਦਿਗ੍ਗਹਣੇਨ ਵਿਯ ਮਿਤ੍ਤਾਮਚ੍ਚਾਦਿਗ੍ਗਹਣਂ।

੨੭੫. ਅਰਿਯੇਹਿ ਪਰਿਯੇਸਨਾ, ਅਰਿਯਾਨਂ ਪਰਿਯੇਸਨਾਤਿ ਵਾ **ਅਰਿਯਪਰਿਯੇਸਨਾ**ਤਿ ਸਮਾਸਦ੍ਵਯਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ **"ਅਯਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ"**ਤਿਆਦਿਨਾ।

੨੭੬. **ਮੂਲਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯਾ**ਤਿ ਯਂ ਮਹਾਭਿਨਿਕ੍ਖਮਨਸ੍ਸ ਮੂਲਭਾਵੇਸੁਆਦੀਨਵਦਸ੍ਸਨਂ, ਤਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ। ਯਸ੍ਮਾ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਤਤ੍ਥ ਮਹਾਭਿਨਿਕ੍ਖਮਨਕਥਾਯ ਸਨ੍ਨਿਸਿਨ੍ਨਾ, ਸਾ ਚ ਨੇਸਂ ਅਨ੍ਤਰਾਕਥਾ ਵਿਪ੍ਪਕਤਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਭਗਵਾ ਤੇਸਂ ਮੂਲਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਮਹਾਭਿਨਿਕ੍ਖਮਨਕਥਂ ਕਥੇਤੁਂ ਆਰਭਿ। **ਅਹਮ੍ਪਿ ਪੁਬ੍ਬੇ**ਤਿ ਵਿਸੇਸਵਚਨਂ ਅਪਰਿਪਕ੍ਕਞਾਣੇਨ ਸਯਂ ਚਰਿਮਭਵੇ ਤੀਸੁ ਪਾਸਾਦੇਸੁ ਤਿਵਿਧਨਾਟਕਪਰਿਵਾਰਸ੍ਸ ਦਿਬ੍ਬਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਸਦਿਸਾਯ ਮਹਾਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਨੁਭਵਨਂ, ਅਭਿਨਿਕ੍ਖਮਿਤ੍ਵਾ ਪਧਾਨਪਦਹਨਵਸੇਨ ਅਤ੍ਤਕਿਲਮਥਾਨੁਯੋਗਞ੍ਚ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ। **ਅਨਰਿਯਪਰਿਯੇਸਨਂ ਪਰਿਯੇਸਿ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਪਞ੍ਚਵਗ੍ਗਿਯਾਪੀ**ਤਿ ਯਥਾਸਕਂ ਗਿਹਿਭੋਗਂ ਅਨੁਯੁਤ੍ਤਾ ਤਂ ਪਹਾਯ ਪਬ੍ਬਜਿਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਕਿਲਮਥਾਨੁਯੋਗੇ ਠਿਤਾ ਸਤ੍ਥੁ ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਪਵਤ੍ਤਨਦੇਸਨਾਯ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੫.੧੦੮੧; ਮਹਾਵ॰ ੧੩; ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੨.੩੦) ਤਮ੍ਪਿ ਪਹਾਯ ਅਰਿਯਪਰਿਯੇਸਨਂ ਪਰਿਯੇਸਿਂਸੂਤਿ।

੨੭੭. ਕਾਮਂ **ਦਹਰ**-ਸਦ੍ਦੋ ''ਦਹਰਂ ਕੁਮਾਰਂ ਮਨ੍ਦਂ ਉਤ੍ਤਾਨਸੇਯ੍ਯਕ''ਨ੍ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੪੯੬) ਏਤ੍ਥ ਬਾਲਦਾਰਕੇ ਆਗਤੋ, ''ਭਦ੍ਰੇਨ ਯੋਬ੍ਬਨੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ''ਤਿ ਪਨ ਵਕ੍ਖਮਾਨਤ੍ਤਾ ਯੁਵਾਵਤ੍ਥਾ ਇਧ ਦਹਰ-ਸਦ੍ਦੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ ਆਹ **"ਤਰੁਣੋਵ ਸਮਾਨੋ"**ਤਿ। **ਪਠਮਵਯੇਨ** ਏਕੂਨਤਿਂਸਵਯਤ੍ਤਾ। ਜਾਤਿਯਾ ਹਿ ਯਾਵ ਤੇਤ੍ਤਿਂਸਵਯਾ ਪਠਮਵਯੋ। **ਅਨਾਦਰਤ੍ਥੇ ਸਾਮਿਵਚਨਂ** ਯਥਾ ''ਦੇਵਦਤ੍ਤਸ੍ਸ ਰੁਦਨ੍ਤਸ੍ਸ ਪਬ੍ਬਜੀ''ਤਿ। ਕਾਮਂ ਅਸ੍ਸੁਮੁਚ੍ਚਨਂ ਰੋਦਨਂ, ਤਂ **ਅਸ੍ਸੁਮੁਖਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਪਕਾਸਿਤਂ, ਤਂ ਪਨ ਵਤ੍ਵਾ **"ਰੁਦਨ੍ਤਾਨ"**ਨ੍ਤਿ ਵਚਨਂ ਬਲਵਸੋਕਸਮੁਟ੍ਠਾਨਂ

ਆਰੋਦਨਵਤ੍ਥੁੰ ਪਕਾਸੇਤੀਤਿ ਆਹ “**ਕਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਰੋਦਮਾਨਾਨ**”ਨ੍ਤਿ। **ਕਿੰ ਕੁਸਲਨ੍ਤਿ ਗਵੇਸਮਾਨੋ**ਤਿ ਕਿਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬਸੋ ਅਵਜ੍ਜਰਹਿਤੰ ਏਕਨ੍ਤੁ ਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕੰ ਪਰਿਯੇਸਮਾਨੋ। **ਵਰਪਦ**ਨ੍ਤਿ ਵਟ੍ਟਦੁਕ੍ਖਨਿਸ੍ਸਰਣਤ੍ਥਿਕੇਹਿ ਏਕਨ੍ਤੇਨ ਵਰਣੀਯਟ੍ਠੇਨ ਵਰੰ, ਪਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬਟ੍ਠੇਨ ਪਦੰ। ਤੁਙ੍ਗਸਰੀਰਤਾਯ ਦੀਘੋ, ਪਿਙ੍ਗਲਚਕ੍ਖੁਤਾਯ ਪਿਙ੍ਗਲੋਤਿ **ਦੀਘਪਿਙ੍ਗਲੋ। ਧਮ੍ਮੋ**ਤਿ ਵਿਨਯੋ, ਸਮਯੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸੁਤ੍ਵਾਵ ਉਗ੍ਗਣ੍ਹਿ**ਨ੍ਤਿ ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨਸ੍ਸ ਸਵਨਮਤ੍ਤੇਨੇਵ ਉਗ੍ਗਣ੍ਹਿੰ ਵਾਚੁਗ੍ਗਤੰ ਅਕਾਸਿੰ।

ਪਟਿਲਪਨਮਤ੍ਤਕੇਨਾਤਿ ਪੁਨ ਲਪਨਮਤ੍ਤਕੇਨ। ਜਾਨਾਤੀਤਿ ਞਾਣੇ, ਞਾਣੇਤਿ ਵਾਦੋ ਞਾਣਵਾਦੋ, ਤੰ **ਞਾਣਵਾਦੰ**। ‘‘ਵਦਾਮੀ’’ਤਿ ਆਗਤਤ੍ਤਾ **ਅਟ੍ਠਕਥਾਯੰ “ਜਾਨਾਮੀ”**ਤਿ ਉਤ੍ਤਮਪੁਰਿਸਵਸੇਨ ਅਤ੍ਥੋ ਵੁਤ੍ਤੋ। **ਅਞ੍ਞੇਪਿ ਬਹੂ**ਤਿ ਅਞ੍ਞੇਪਿ ਬਹੂ ਮਮ ਤਥਾਭਾਵੰ ਜਾਨਨ੍ਤਾ ‘‘ਅਯੰ ਇਮੰ ਧਮ੍ਮੰ ਜਾਨਾਤੀ’’ਤਿ, ‘‘ਅਕਮ੍ਪਨੀਯਤਾਯ ਥਿਰੋ’’ਤਿ ਵਾ ਏਵੰ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਲਾਭੀਤਿ ਅਞ੍ਞਾਸੀ**ਤਿ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਉਦ੍ਦਿਸਨੇਨ ਮਹਾਪਞ੍ਞਤਾਯ ‘‘ਅਯੰ ਅਤ੍ਤਨਾ ਗਤਮਗ੍ਗੰ ਪਵੇਦੇਤਿ, ਨ ਅਨੁਸ੍ਸੁਤਿਕੋ’’ਤਿ ਅਞ੍ਞਾਸਿ। **ਅਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਸ੍ਸ। **ਏਤਦਹੋਸੀ**ਤਿ ਏਤੰ ‘‘ਨ ਖੋ ਆਲ਼ਾਰੋ ਕਾਲ਼ਾਮੋ’’ਤਿਆਦਿ ਮਨਸਿ ਅਹੋਸਿ, ਚਿਨ੍ਤੇਸੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਹੇਟ੍ਠਿਮਸਮਾਪਤ੍ਤੀਹਿ ਵਿਨਾ ਉਪਰਿਮਸਮਾਪਤ੍ਤੀਨੰ ਸਮ੍ਪਾਦਨਸ੍ਸ ਅਸਮ੍ਭਵਤੋ “**ਸਤ੍ਤ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯੋ ਮੰ ਜਾਨਾਪੇਸੀ**”ਤਿ ਆਹ। **ਪਯੋਗੰ ਕਰੇਯ੍ਯ**ਨ੍ਤਿ ਭਾਵਨੰ ਅਨੁਯੁਞ੍ਜੇਯ੍ਯਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਏਵਮਾਹਾ**ਤਿ ਏਵੰ ‘‘ਅਹੰ, ਆਵੁਸੋ’’ਤਿਆਦਿਮਾਹ, ਸਤ੍ਤਨ੍ਨੰ ਸਮਾਪਤ੍ਤੀਨੰ ਅਧਿਗਮੰ ਪਚ੍ਚਞ੍ਞਾਸੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਅਨੁਸੂਯਕੋਤਿ ਅਨਿਸ੍ਸੁਕੀ। ਤੇਨ ਮਹਾਪੁਰਿਸੇ ਪਸਾਦੰ ਪਵੇਦੇਸਿ। ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਸ੍ਸ ਤਾ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯੋ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਠਿਤਸ੍ਸ ਪੁਰਿਮਜਾਤਿਪਰਿਚਯੇਨ ਞਾਣਸ੍ਸ ਚ ਮਹਨ੍ਤਤਾਯ ਤਾਸੰ ਗਤਿ ਚ ਅਭਿਸਮ੍ਪਰਾਯੋ ਚ ਉਪਟ੍ਠਾਸਿ । ਤੇਨ ‘‘ਵਟ੍ਟਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾ ਏਵੇਤਾ’’ਤਿ ਨਿਚ੍ਛਯੋ ਉਦਪਾਦਿ। ਤੇਨਾਹ “**ਨਾਯੰ ਧਮ੍ਮੋ ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਯਾ**”ਤਿਆਦਿ। ਏਕਚ੍ਚਾਨੰ ਵਿਰਾਗਭਾਵਨਾਸਮਤਿਕ੍ਕਮਾਵਹੋਪਿ ਨੇਵ ਤੇਸਮ੍ਪਿ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਾਯ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਾਵਹੋ, ਸਯਞ੍ਚ ਵਟ੍ਟਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨੋਯੇਵ, ਤਸ੍ਮਾ ਨੇਵ ਵਟ੍ਟੇ ਨਿਬ੍ਬਿਨ੍ਦਨਤ੍ਥਾਯ, ਯਦਗ੍ਗੇਨ ਨ ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਯ, ਤਦਗ੍ਗੇਨ ਨ ਵਿਰਜ੍ਜਨਤ੍ਥਾਯ, ਰਾਗਾਦੀਨੰ ਪਾਪਧਮ੍ਮਾਨੰ ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨਤ੍ਥਾਯ, ਨ ਉਪਸਮਤ੍ਥਾਯ, ਤਸ੍ਮਾ ਤੰ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਧਮ੍ਮੰ ਨ ਅਭਿਜਾਨਨਤ੍ਥਾਯ...ਪੇ॰... ਸੰਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਯੋਜਨਾ।

ਯਾਵਦੇਵ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨੂਪਪਤ੍ਤਿਯਾਤਿ ਸਤ੍ਤਸੁ ਸਮਾਪਤ੍ਤੀਸੁ ਉਕ੍ਕਟ੍ਠੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਵਦਤਿ। ਉਟ੍ਠਾਯ ਸਮੁਟ੍ਠਾਯ ਅਚੁਤਿਧਮ੍ਮੰ ਪਰਿਯੇਸਿਤੁੰ ਯੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਤਞ੍ਚ ਅਨਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਜਾਤਿਧਮ੍ਮਮੇਵਾਤਿ ਮਹਾਸਤ੍ਤੋ ਪਜਹਤੀਤਿ ਆਹ “**ਯਞ੍ਚ ਠਾਨੰ ਪਾਪੇਤੀ**”ਤਿਆਦਿ। **ਤਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯਾ**ਤਿ ਯਦਾ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਗਤਿਞ੍ਚ ਅਭਿਸਮ੍ਪਰਾਯਞ੍ਚ ਅਬ੍ਭਞ੍ਞਾਸਿ, ਤਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ। **ਮਕ੍ਖਿਕਾਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਭੋਜਨਸ੍ਸ ਮਕ੍ਖਿਕਾਮਿਸ੍ਸਤਾਵਸੇਨ। **ਮਨੰ ਨ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਿ** ਭੁਞ੍ਜਿਤੁਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਮਹਨ੍ਤੇਨ ਉਸ੍ਸਾਹੇਨਾ**ਤਿ ਇਦੰ ਕਤਿਪਾਹੰ ਤਤ੍ਥ ਭਾਵਨਾਨੁਯੋਗਮਤ੍ਤੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਨ ਅਞ੍ਞੇਸੰ ਵਿਯ ਕਸਿਣਪਰਿਕਮ੍ਮਾਦਿਕਰਣੰ। ਨ ਹਿ ਅਨ੍ਤਿਮਭਵਿਕਬੋਧਿਸਤ੍ਤਾਨੰ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨੇ ਭਾਰਿਯੰ ਨਾਮ। **ਅਨਲਙ੍ਕਰਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਅਨੁ ਅਨੁ ਅਲੰਕਤ੍ਵਾ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨੰ ‘‘ਇਮਿਨਾ ਨ ਕਿਞ੍ਚਿ ਪਯੋਜਨ’’ਨ੍ਤਿ ਕਤ੍ਵਾ।

੨੧੮. **ਵਾਚਾਯ ਉਗ੍ਗਹਿਤਮਤ੍ਤੋਵਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯਾਨੁਸਾਰੇਨ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

੨੧੯. ਮਹਾਵੇਲਾ ਵਿਯ **ਮਹਾਵੇਲਾ,** ਵਿਪੁਲਵਾਲਿਕਪੁਞ੍ਜਤਾਯ ਮਹਨ੍ਤੋ ਵੇਲਾਤਟੋ ਵਿਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨਾਹ “**ਮਹਾਵਾਲਿਕਰਾਸੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ**”ਤਿ। ਉਰੁ ਮਰੁ ਸਿਕਤਾ ਵਾਲੁਕਾ ਵਣ੍ਣੁ ਵਾਲਿਕਾਤਿ ਇਮੇ ਸਦ੍ਦਾ ਸਮਾਨਤ੍ਥਾ, ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਮੇਵ ਨਾਨੰ।

ਸੇਨਾ ਨਿਗਚ੍ਛਿ ਨਿਵਿਸਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ **ਸੇਨਾਨਿਗਮੋ,** ਸੇਨਾਯ ਨਿਵਿਟ੍ਠਟ੍ਠਾਨੰ। **ਸੇਨਾਨਿਗਾਮੋ**ਤਿ ਪਨ ਅਯੰ ਸਮਞ੍ਞਾ ਅਪਰਕਾਲਿਕਾ। ਗੋਚਰਗਾਮਨਿਦਸ੍ਸਨਞ੍ਚੇਤੰ। **ਉਪਰਿਸੁਤ੍ਤਸ੍ਮਿ**ਨ੍ਤਿ ਮਹਾਸਚ੍ਚਕਸੁਤ੍ਤੇ। **ਇਧ ਪਨ ਬੋਧਿਪਲ੍ਲਙ੍ਕੋ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ** ਅਰਿਯਪਰਿਯੇਸਨਾਯ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨਤ੍ਤਾ।

੨੮੦. ‘‘ਞਾਣਦਸ੍ਸਨ’’ਨ੍ਤਿ ਚ ਏਕਜ੍ਝਂ ਗਹਿਤਪਦਦ੍ਵਯਵਿਸਯਵਿਸੇਸਸ੍ਸ ਅਨਾਮਟ੍ਠਤ੍ਤਾ ‘‘ਮੇ’’ਤਿ ਚ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ਅਨਵਸੇਸਞੇਯ੍ਯਾਵਬੋਧਨਸਮਤ੍ਥਮੇਵ ਞਾਣਵਿਸੇਸਂ ਬੋਧੇਤਿ, ਨ ਞਾਣਮਤ੍ਤਂ, ਨ ਦਸ੍ਸਨਮਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਆਹ **‘‘ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਦਸ੍ਸਨਸਮਤ੍ਥਞ੍ਚ ਮੇ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਂ ਉਦਪਾਦੀ**’’ਤਿ। **ਅਕੁਪ੍ਪਤਾਯਾ**ਤਿ ਵਿਮੋਕ੍ਖਨ੍ਤਤਾਯ ਸਬ੍ਬਸੋ ਪਟਿਪਕ੍ਖਧਮ੍ਮੇਹਿ ਅਸਙ੍ਖੋਭਨੀਯਤਾਯ। ਤੇਨਾਹ **‘‘ਰਾਗਾਦੀਹਿ ਨ ਕੁਪ੍ਪਤੀ**’’ਤਿ। ਆਰਮ੍ਮਣਸਨ੍ਤਤਾਯਪਿ ਤਦਾਰਮ੍ਮਣਾਨਂ ਅਤ੍ਥਿ ਵਿਸੇਸੋ ਯਥਾ ਤਂ ‘‘ਆਨੇਞ੍ਜਵਿਹਾਰੇ’’ਤਿ ਆਹ **‘‘ਅਕੁਪ੍ਪਾਰਮ੍ਮਣਤਾਯ ਚਾ**’’ਤਿ। **ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਞਾਣਮ੍ਪੀ**ਤਿ ਨ ਕੇਵਲਂ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਮੇਵ, ਅਥ ਖੋ ਯਥਾਧਿਗਤੇ ਪਟਿਵੇਧਸਦ੍ਧਮ੍ਮੇ ਏਕੂਨਵੀਸਤਿਵਿਧਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਞਾਣਮ੍ਪਿ।

੨੮੧. **ਪਟਿਵਿਦ੍ਧੋ**ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੨.੬੪; ਸਂ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੧.੧.੧੭੨; ਸਾਰਤ੍ਥ॰ ਟੀ॰ ਮਹਾਵਗ੍ਗ ੩.੭) ਸਯਮ੍ਭੁਞਾਣੇਨ ‘‘ਇਦਂ ਦੁਕ੍ਖ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਟਿਮੁਖਂ ਨਿਬ੍ਬਿਜ੍ਝਨਵਸੇਨ ਪਤ੍ਤੋ, ਯਥਾਭੂਤਂ ਅਵਬੁਦ੍ਧੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਗਮ੍ਭੀਰੋ**ਤਿ ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦੋ ਵਿਯ ਮਕਸਤੁਣ੍ਡਸੂਚਿਯਾ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਸਮੁਪਚਿਤਪਰਿਪਕ੍ਕਞਾਣਸਮ੍ਭਾਰੇਹਿ ਅਞ੍ਞੇਸਂ ਞਾਣੇਨ ਅਲਬ੍ਭਨੇਯ੍ਯਪਤਿਟ੍ਠੋ। ਤੇਨਾਹ **‘‘ਉਤ੍ਤਾਨਭਾਵਪਟਿਕ੍ਖੇਪਵਚਨਮੇਤ**’’ਨ੍ਤਿ। ਯੋ ਅਲਬ੍ਭਨੇਯ੍ਯਪਤਿਟ੍ਠੋ, ਸੋ ਓਗਾਹਿਤੁਮਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯਤਾਯ ਸਰੂਪਤੋ ਚ ਪਸ੍ਸਿਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕਾਤਿ ਆਹ **‘‘ਗਮ੍ਭੀਰਤ੍ਤਾਵ ਦੁਦ੍ਦਸੋ**’’ਤਿ। **ਦੁਕ੍ਖੇਨ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ**ਤਿ ਕਿਚ੍ਛੇਨ ਕੇਨਚਿਦੇਵ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਯਂ ਪਨ ਦਟ੍ਠੁਮੇਵ ਨ ਸਕ੍ਕਾ, ਤਸ੍ਸ ਓਗਾਹੇਤ੍ਵਾ ਅਨੁ ਅਨੁ ਬੁਜ੍ਝਨੇ ਕਥਾ ਏਵ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਆਹ **‘‘ਦੁਦ੍ਦਸਤ੍ਤਾਵ ਦੁਰਨੁਬੋਧੋ**’’ਤਿ। **ਦੁਕ੍ਖੇਨ ਅਵਬੁਜ੍ਝਿਤਬ੍ਬੋ** ਅਵਬੋਧਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਕਰਭਾਵਤੋ। ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਠਾਨੇ – ‘‘ਤਂ ਕਿਂ ਮਞ੍ਞਥ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕਤਮਂ ਨੁ ਖੋ ਦੁਕ੍ਕਰਤਰਂ ਵਾ ਦੁਰਭਿਸਮ੍ਭਵਤਰਂ ਵਾ’’ਤਿ **ਸੁਤ੍ਤਪਦਂ** (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੫.੧੧੧੫) ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ। ਸਨ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣਤਾਯ ਵਾ **ਸਨ੍ਤੋ।** ਨਿਬ੍ਬੁਤਸਬ੍ਬਪਰਿਲ਼ਾਹਤਾਯ **ਨਿਬ੍ਬੁਤੋ**। ਪਧਾਨਭਾਵਂ ਨੀਤੋਤਿ ਵਾ **ਪਣੀਤੋ**। ਅਤਿਤ੍ਤਿਕਰਟ੍ਠੇਨ **ਅਤਪ੍ਪਕੋ** ਸਾਦੁਰਸਭੋਜਨਂ ਵਿਯ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਨਿਰੋਧਸਚ੍ਚਂ ਸਨ੍ਤਂ ਆਰਮ੍ਮਣਨ੍ਤਿ **ਸਨ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣਂ,** ਮਗ੍ਗਸਚ੍ਚਂ ਸਨ੍ਤਂ ਸਨ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣਞ੍ਚਾਤਿ **ਸਨ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣਂ**। ਅਨੁਪਸਨ੍ਤਸਭਾਵਾਨਂ ਕਿਲੇਸਾਨਂ ਸਙ੍ਖਾਰਾਨਞ੍ਚ ਅਭਾਵਤੋ ਨਿਬ੍ਬੁਤਸਬ੍ਬਪਰਿਲ਼ਾਹਤਾਯ ਸਨ੍ਤਪਣੀਤਭਾਵੇਨੇਵ ਚ ਅਸੇਚਨਕਤਾਯ ਅਤਪ੍ਪਕਤਾ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ। ਤੇਨਾਹ **‘‘ਇਦਂ ਦ੍ਵਯਂ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਮੇਵ ਸਨ੍ਧਾਯ** ਵੁਤ੍ਤ’’ਨ੍ਤਿ। ਉਤ੍ਤਮਞਾਣਵਿਸਯਤ੍ਤਾ **ਨ ਤਕ੍ਕੇਨ ਅਵਚਰਿਤਬ੍ਬੋ,** ਤਤੋ ਏਵ ਨਿਪੁਣਞਾਣਗੋਚਰਤਾਯ ਚ **ਸਣ੍ਹੋ**। ਸੁਖੁਮਸਭਾਵਤ੍ਤਾ ਚ **ਨਿਪੁਣੋ,** ਬਾਲਾਨਂ ਅਵਿਸਯਤ੍ਤਾ ਪਣ੍ਡਿਤੇਹਿ ਏਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋਤਿ **ਪਣ੍ਡਿਤਵੇਦਨੀਯੋ**। ਆਲੀਯਨ੍ਤਿ ਅਭਿਰਮਿਤਬ੍ਬਟ੍ਠੇਨ ਸੇਵੀਯਨ੍ਤੀਤਿ **ਆਲਯਾ,** ਪਞ੍ਚ ਕਾਮਗੁਣਾ। ਆਲਯਨ੍ਤਿ ਅਲ੍ਲੀਯਨ੍ਤੀ ਅਭਿਰਮਣਵਸੇਨ ਸੇਵਨ੍ਤੀਤਿ **ਆਲਯਾ,** ਤਣ੍ਹਾਵਿਚਰਿਤਾਨਿ। **ਰਮਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਰਤਿਂ ਵਿਨ੍ਦਨ੍ਤਿ ਕੀਲ਼ਨ੍ਤਿ ਲ਼ਲ਼ਨ੍ਤਿ। **ਆਲਯਰਤਾ**ਤਿ ਆਲਯਨਿਰਤਾ।

ਠਾਨਂ ਸਨ੍ਧਾਯਾਤਿ ਠਾਨ-ਸਦ੍ਦਂ ਸਨ੍ਧਾਯ। ਅਤ੍ਥਤੋ ਪਨ **ਠਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਚ ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦੋ ਏਵ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ। ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਫਲਂ ਤਦਾਯਤ੍ਤਵੁਤ੍ਤਿਤਾਯਾਤਿ **ਠਾਨਂ,** ਸਙ੍ਖਾਰਾਦੀਨਂ ਪਚ੍ਚਯਭੂਤਾ ਅਵਿਜ੍ਜਾਦਯੋ। ਇਮੇਸਂ ਸਙ੍ਖਾਰਾਦੀਨਂ ਪਚ੍ਚਯਾਤਿ ਇਦਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾ, ਅਵਿਜ੍ਜਾਦਯੋਵ। ਇਦਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾ ਏਵ **ਇਦਪ੍ਪਚ੍ਚਯਤਾ** ਯਥਾ ‘‘ਦੇਵੋ ਏਵ ਦੇਵਤਾ’’ਤਿ, ਇਦਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾਨਂ ਵਾ ਅਵਿਜ੍ਜਾਦੀਨਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਫਲਂ ਪਤਿ ਪਚ੍ਚਯਭਾਵੋ ਉਪ੍ਪਾਦਨਸਮਤ੍ਥਤਾ **ਇਦਪ੍ਪਚ੍ਚਯਤਾ**। ਤੇਨ ਸਮਤ੍ਥਪਚ੍ਚਯਲਕ੍ਖਣੋ ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋ ਹੋਤਿ। ਪਟਿਚ੍ਚ ਸਮੁਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਫਲਂ ਏਤਸ੍ਮਾਤਿ **ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦੋ**। ਪਦਦ੍ਵਯੇਨਪਿ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਪਚ੍ਚਯਟ੍ਠੋ ਏਵ ਵਿਭਾਵਿਤੋ। ਤੇਨਾਹ **‘‘ਸਙ੍ਖਾਰਾਦਿਪਚ੍ਚਯਾਨਂ ਏਤਂ ਅਧਿਵਚਨ**’’ਨ੍ਤਿ। ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਸਙ੍ਖੇਪੋ, ਵਿਤ੍ਥਾਰੋ ਪਨ **ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗਸਂਵਣ੍ਣਨਾਯਂ** (ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ਮਹਾਟੀ॰ ੨.੫੭੨-੫੭੩) ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਖਾਰਸਮਥੋਤਿਆਦਿ ਸਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਖਾਰਸਮਥਾਦਿਸਦ੍ਦਾਭਿਧੇਯ੍ਯਂ ਸਬ੍ਬਂ ਅਤ੍ਥਤੋ **ਨਿਬ੍ਬਾਨਮੇਵ**। ਇਦਾਨਿ ਤਸ੍ਸ ਨਿਬ੍ਬਾਨਭਾਵਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **‘‘ਯਸ੍ਮਾ ਹੀ**’’ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਨ੍ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ। **ਆਗਮ੍ਮਾ**ਤਿ ਪਟਿਚ੍ਚ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯਭਾਵਹੇਤੁ। **ਸਮ੍ਮਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਅਪ੍ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕੂਪਸਮਵਸੇਨ ਸਮ੍ਮਨ੍ਤਿ। ਤਥਾ ਸਨ੍ਤਾ ਸਵਿਸੇਸਂ ਉਪਸਨ੍ਤਾ ਨਾਮ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਆਹ **‘‘ਵੂਪਸਮ੍ਮਨ੍ਤੀ**’’ਤਿ। ਏਤੇਨ ‘‘ਸਬ੍ਬੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਸਮ੍ਮਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ **ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਖਾਰਸਮਥੋ,** ਨਿਬ੍ਬਾਨ’’ਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਖਤਵਿਸਂਯੁਤ੍ਤੇ ਚ ਨਿਬ੍ਬਾਨੇ ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਖਾਰਵੂਪਸਮਪਰਿਯਾਯੋ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਸੇਸਪਦੇਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਟ੍ਠਾ**ਤਿ ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਵਸੇਨ ਪਰਿਚ੍ਚਤ੍ਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। **ਸਬ੍ਬਾ ਤਣ੍ਹਾ**ਤਿ ਅਟ੍ਠਸਤਪ੍ਪਭੇਦਾ ਸਬ੍ਬਾਪਿ ਤਣ੍ਹਾ। **ਸਬ੍ਬੇ**

ਕਿਲੇਸਰਾਗਾਤਿ ਕਾਮਰਾਗਰੂਪਰਾਗਾਦਿਭੇਦਾ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਕਿਲੇਸਭੂਤਾ ਰਾਗਾ, ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਵਾ ਕਿਲੇਸਾ ਇਧ ''ਕਿਲੇਸਰਾਗਾ''ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ, ਨ ਲੋਭਵਿਸੇਸਾ ਏਵ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਪਰਿਣਤਭਾਵਾਪਾਦਨਤੋ । ਯਥਾਹ ''ਰਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਪਰਿਣਤਂ, ਦੁਟ੍ਠਮ੍ਪਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਪਰਿਣਤਂ, ਮੂਲ੍ਹਮ੍ਪਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਪਰਿਣਤ''ਨ੍ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ੨੭੧)। **ਵਿਰਜ੍ਜਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਪਲੁਜ੍ਜਨ੍ਤਿ।

ਚਿਰਨਿਸਜ੍ਜਾਚਿਰਭਾਸਨੇਹਿ ਪਿਟ੍ਠਿਆਗਿਲਾਯਨਤਾਲੁਗਲਸੋਸਾਦਿਵਸੇਨ **ਕਾਯਕਿਲਮਥੋ** ਚੇਵ **ਕਾਯਵਿਹੇਸਾ** ਚ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਸਾ ਚ ਖੋ ਦੇਸਨਾਯ ਅਤ੍ਥਂ ਅਜਾਨਨ੍ਤਾਨਂ ਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਜਾਨਨ੍ਤਾਨਂ ਪਨ ਦੇਸਨਾਯ ਕਾਯਪਰਿਸ੍ਸਮੋਪਿ ਸਤ੍ਥੁ ਅਪਰਿਸ੍ਸਮੋਵ। ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ – ''ਨ ਚ ਮਂ ਧਮ੍ਮਾਧਿਕਰਣਂ ਵਿਹੇਸੇਸੀ''ਤਿ (ਉਦਾ॰ ੧੦)। ਤੇਨੇਵਾਹ **"ਯਾ ਅਜਾਨਨ੍ਤਾਨਂ ਦੇਸਨਾ ਨਾਮ, ਸੋ ਮਮ ਕਿਲਮਥੋ ਅਸ੍ਸਾ**"ਤਿ। **ਉਭਯ**ਨ੍ਤਿ ਚਿਤ੍ਤਕਿਲਮਥੋ ਚੇਵ ਚਿਤ੍ਤਵਿਹੇਸਾ ਚਾਤਿ ਉਭਯਮ੍ਪੇਤਂ **ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਨਤ੍ਥਿ** ਬੋਧਿਮੂਲੇਯੇਵ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਤ੍ਤਾ।

ਅਨੁਬ੍ਰੂਹਨਂ ਸਮ੍ਪਿਣ੍ਡਨਂ। **ਸੋ**ਤਿ ''ਅਪਿਸੁ''ਤਿ ਨਿਪਾਤੋ। **ਮ**ਨ੍ਤਿ ਪਟਿ-ਸਦ੍ਦਯੋਗੇਨ ਸਾਮਿਅਤ੍ਥੇ ਉਪਯੋਗਵਚਨਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਮਮਾ**"ਤਿ। ਵੁਦ੍ਧਿਪ੍ਪਤ੍ਤਾ ਵਾ ਅਚ੍ਛਰਿਯਾ **ਅਨਚ੍ਛਰਿਯਾ**। ਵੁਦ੍ਧਿਅਤ੍ਥੋਪਿ ਹਿ ਅ-ਕਾਰੋ ਹੋਤਿ ਯਥਾ ''ਅਸੇਕ੍ਖਾ ਧਮ੍ਮਾ''ਤਿ (ਧ॰ ਸ॰ ੧੧.ਤਿਕਮਾਤਿਕਾ)। ਕਪ੍ਪਾਨਂ ਸਤਸਹਸ੍ਸਂ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਚ ਅਸਙ੍ਖ੍ਯੇਯ੍ਯਾਨਿ ਸਦੇਵਕਸ੍ਸ ਲੋਕਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਸਂਵਿਭਾਗਕਰਣਤ੍ਥਮੇਵ ਪਾਰਮਿਯੋ ਪੂਰੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਅਧਿਗਤਧਮ੍ਮਰਜ੍ਜਸ੍ਸ ਤਤ੍ਥ ਅਪ੍ਪੋਸ੍ਸੁਕ੍ਕਤਾਪਤ੍ਤਿਦੀਪਨਤਾ, ਗਾਥਾਤ੍ਥਸ੍ਸ ਅਚ੍ਛਰਿਯਤਾ, ਤਸ੍ਸ ਵੁਦ੍ਧਿਪ੍ਪਤ੍ਤਿ ਚਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਅਤ੍ਥਦ੍ਵਾਰੇਨ ਹਿ ਗਾਥਾਨਂ ਅਨਚ੍ਛਰਿਯਤਾ। **ਗੋਚਰਾ ਅਹੇਸੁ**ਨ੍ਤਿ ਉਪਟ੍ਠਹੇਸੁਂ। ਉਪਟ੍ਠਾਨਞ੍ਚ ਵਿਤਕ੍ਕੇਤਬ੍ਬਤਾਤਿ ਆਹ **"ਪਰਿਵਿਤਕ੍ਕਯਿਤਬ੍ਬਤਂ ਪਾਪੁਣਿਂਸੂ**"ਤਿ।

ਯਦਿ ਸੁਖਾਪਟਿਪਦਾਵ, ਕਥਂ ਕਿਚ੍ਛਤਾਤਿ ਆਹ **"ਪਾਰਮੀਪੂਰਣਕਾਲੇ ਪਨਾ**"ਤਿਆਦਿ। **ਏਵਮਾਦੀਨਿ** ਦੁਪ੍ਪਰਿਚ੍ਚਜਾਨਿ **ਦੇਨ੍ਤਸ੍ਸ। ਹ**-ਇਤਿ ਵਾ ''ਬ੍ਯਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ ਏਤਸ੍ਮਿਂ ਅਤ੍ਥੇ ਨਿਪਾਤੋ। ਏਕਂਸਤ੍ਥੇਤਿ ਕੇਚਿ। ਹ ਬ੍ਯਤ੍ਤਂ, ਏਕਂਸੇਨ ਵਾ ਅਲਂ ਨਿਪ੍ਪਯੋਜਨਂ ਏਵਂ ਕਿਚ੍ਛੇਨ ਅਧਿਗਤਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਦੇਸਿਤਨ੍ਤਿ ਯੋਜਨਾ। **ਹਲ**ਨ੍ਤਿ ਵਾ ''ਅਲ''ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸਮਾਨਤ੍ਥਂ ਪਦਂ ''ਹਲਨ੍ਤਿ ਵਦਾਮੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੨.੬੫; ਸਂ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੧.੧.੧੭੨) ਵਿਯ। **ਰਾਗਦੋਸਪਰਿਫੁਟ੍ਠੇਹੀ**ਤਿ ਫੁਟ੍ਠਵਿਸੇਨ ਵਿਯ ਸਪ੍ਪੇਨ ਰਾਗੇਨ ਦੋਸੇਨ ਚ ਸਮ੍ਫੁਟ੍ਠੇਹਿ ਅਭਿਭੂਤੇਹਿ। **ਰਾਗਦੋਸਾਨੁਗਤੇਹੀ**ਤਿ ਰਾਗੇਨ ਚ ਦੋਸੇਨ ਚ ਅਨੁਬਨ੍ਧੇਹਿ।

ਕਾਮਰਾਗਰਤ੍ਤਾ ਭਵਰਾਗਰਤ੍ਤਾ ਚ ਨੀਵਰਣੇਹਿ ਨਿਵੁਤਤਾਯ, ਦਿਟ੍ਠਿਰਾਗਰਤ੍ਤਾ ਵਿਪਰੀਤਾਭਿਨਿਵੇਸੇਨ। **ਨ ਦਕ੍ਖਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਯਾਥਾਵਤੋ ਧਮ੍ਮਂ ਨ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। **ਏਵਂ ਗਾਹਾਪੇਤੁ**ਨ੍ਤਿ ''ਅਨਿਚ੍ਚ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਸਭਾਵੇਨ ਯਾਥਾਵਤੋ ਧਮ੍ਮਂ ਜਾਨਾਪੇਤੁਂ। ਰਾਗਦੋਸਪਰੇਤਤਾਪਿ ਨੇਸਂ ਸਮ੍ਮੂਲ੍ਹਭਾਵੇਨੇਵਾਤਿ ਆਹ **"ਤਮੋਖਨ੍ਧੇਨ ਆਵੁਟਾ**"ਤਿ।

੨੮੨. ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਯ ਅਪ੍ਪੋਸ੍ਸੁਕ੍ਕਤਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਕਾਰਣਂ ਵਿਭਾਵੇਤੁਂ **"ਕਸ੍ਮਾ ਪਨਾ**"ਤਿਆਦਿਨਾ ਸਯਮੇਵ ਚੋਦਨਂ ਸਮੁਟ੍ਠਾਪੇਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਅਞ੍ਞਾਤਵੇਸੇਨਾ**ਤਿ ਇਮਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਸਾਵਕਭਾਵੂਪਗਮਨੇਨ ਅਞ੍ਞਾਤਰੂਪੇਨ। ਤਾਪਸਵੇਸੇਨਾਤਿ ਕੇਚਿ। ਸੋ ਪਨ ਅਰਹਤ੍ਤਾਧਿਗਮੇਨੇਵ ਵਿਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ। ਤਿਵਿਧਂ ਕਾਰਣਂ ਅਪ੍ਪੋਸ੍ਸੁਕ੍ਕਤਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਪਟਿਪਕ੍ਖਸ੍ਸ ਬਲਵਭਾਵੋ, ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਗਮ੍ਭੀਰਤਾ, ਤਤ੍ਥ ਚ ਸਾਤਿਸਯਂ ਗਾਰਵਨ੍ਤਿ, ਤ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਤਸ੍ਸ ਹੀ**"ਤਿਆਦਿ ਆਰਦ੍ਧਂ। (ਤਤ੍ਥ **ਪਟਿਪਕ੍ਖਾ** ਨਾਮ ਰਾਗਾਦਯੋ ਕਿਲੇਸਾ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਨ੍ਤਰਾਯਕਰਤ੍ਤਾ। ਤੇਸਂ ਬਲਵਭਾਵਤੋ ਚਿਰਪਰਿਭਾਵਨਾਯ ਸਤ੍ਤਸਨ੍ਤਾਨਤੋ ਦੁਬ੍ਬਿਸੋਧਿਯਤਾਯ ਤੇ ਸਤ੍ਤੇ ਮਤ੍ਤਹਤ੍ਥਿਨੋ ਵਿਯ ਦੁਬ੍ਬਲਪੁਰਿਸਂ ਅਧਿਭਵਿਤ੍ਵਾ ਅਜ੍ਝੋਤ੍ਥਰਿਤ੍ਵਾ ਅਨਯਬ੍ਯਸਨਂ ਆਪਾਦੇਨ੍ਤਾ ਅਨੇਕਸਤਯੋਜਨਾਯਾਮਵਿਤ੍ਥਾਰਂ ਸੁਨਿਚਿਤਂ ਘਨਸਨ੍ਨਿਵੇਸਂ ਕਣ੍ਟਕਦੁਗ੍ਗਮ੍ਪਿ ਅਧਿਸੇਨ੍ਤਿ। ਦੂਰਪ੍ਪਭੇਦਦੁਚ੍ਛੇਜ੍ਜਤਾਹਿ ਦੁਬ੍ਬਿਸੋਧਿਯਤਂ ਪਨ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਅਥਸ੍ਸਾ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ ਚ ਅਨ੍ਤੋ ਅਮਟ੍ਠਤਾਯ **ਕਞ੍ਜਿਯਪੁਣ੍ਣਾ ਲਾਬੁ**। ਚਿਰਪਾਰਿਵਾਸਿਕਤਾਯ **ਤਕ੍ਕਭਰਿਤਾ ਚਾਟਿ**। ਸ੍ਨੇਹਤਿਨ੍ਤਦੁਬ੍ਬਲਭਾਵੇਨ **ਵਸਾਪੀਤਪਿਲੋਤਿਕਾ**। ਤੇਲਮਿਸ੍ਸਿਤਤਾਯ **ਅਞ੍ਜਨਮਕ੍ਖਿਤਹਤ੍ਥੋ** ਦੁਬ੍ਬਿਸੋਧਨੀਯਾ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਹੀਨੂਪਮਾ ਚੇਤਾ ਰੂਪਪਬਨ੍ਧਭਾਵਤੋ ਅਚਿਰਕਾਲਿਕਤ੍ਤਾ ਚ ਮਲੀਨਤਾਯ, ਕਿਲੇਸਸਂਕਿਲੇਸੋ ਏਵ ਪਨ ਦੁਬ੍ਬਿਸੋਧਨੀਯਤਰੋ ਅਨਾਦਿਕਾਲਿਕਤ੍ਤਾ ਅਨੁਸਯਿਤਤ੍ਤਾ ਚ। ਤੇਨਾਹ **"ਅਤਿਸਂਕਿਲਿਟ੍ਠਾ**"ਤਿ। ਯਥਾ ਚ ਦੁਬ੍ਬਿਸੋਧਨੀਯਤਰਤਾਯ, ਏਵਂ ਗਮ੍ਭੀਰਦੁਦ੍ਦਸਦੁਰਨੁਬੋਧਾਨਮ੍ਪਿ ਵੁਤ੍ਤਉਪਮਾ ਹੀਨੂਪਮਾਵ)।

ਪਟਿਪਕ੍ਖਵਿਗਮਨੇਨ ਗਮ੍ਭੀਰੋਪਿ ਧਮ੍ਮੋ ਸੁਪਾਕਟੋ ਭਵੇਯ੍ਯ। ਪਟਿਪਕ੍ਖਵਿਗਮਨਂ ਪਨ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਤ੍ਤਿਪਟਿਬਦ੍ਧਂ, ਸਾ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨਾਧੀਨਾ। ਤਂ ਸਤ੍ਥਰਿ ਧਮ੍ਮੇ ਚ ਪਸਾਦਾਯਤ੍ਤਂ, ਸੋ ਗਰੁਟ੍ਠਾਨਿਯਾਨਂ ਅਜ੍ਝੇਸਨਹੇਤੁਕੋਤਿ ਪਨਾਲ਼ਿਕਾਯ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਧਮ੍ਮਸਮ੍ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਯਾਚਨਾਨਿਮਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਅਪਿਚਾ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ।

ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸਭੂਤਂ ਅਪ੍ਪਂ ਰਾਗਾਦਿਰਜਂ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ ਅਪ੍ਪਰਜਂ, ਅਪ੍ਪਰਜਂ ਅਕ੍ਖਿ ਪਞ੍ਞਾਚਕ੍ਖੁ ਯੇਸਂ ਤੇ ਤਂਸਭਾਵਾਤਿ ਕਤ੍ਵਾ **ਅਪ੍ਪਰਜਕ੍ਖਜਾਤਿਕਾ**ਤਿ ਅਯਮਤ੍ਥੋ ਵਿਭਾਵਿਤੋ **"ਪਞ੍ਞਾਮਯੇ"**ਤਿਆਦਿਨਾ। ਅਪ੍ਪਂ ਰਾਗਾਦਿਰਜਂ ਯੇਸਂ ਤਂਸਭਾਵਾ **ਅਪ੍ਪਰਜਕ੍ਖਜਾਤਿਕਾ**ਤਿ ਏਵਮ੍ਪਿ ਸਦ੍ਦਤ੍ਥੋ ਸਮ੍ਭਵਤਿ। ਦਾਨਾਦਿਦਸਪੁਞ੍ਞਕਿਰਿਯਵਤ੍ਥੂਨਿ ਸਰਣਗਮਨਪਰਹਿਤਪਰਿਣਾਮਨੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ (ਦ੍ਵਾਦਸ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ) **"ਦ੍ਵਾਦਸਪੁਞ੍ਞਕਿਰਿਯਵਸੇਨਾ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਰਾਗਾਦਿਮਲੇਨ **ਸਮਲੇਹਿ** ਪੂਰਣਾਦੀਹਿ **ਛਹਿ ਸਤ੍ਥਾਰੇਹਿ** ਸਤ੍ਥੁਪਟਿਞ੍ਞੇਹਿ ਕਬ੍ਬਰਚਨਾਵਸੇਨ ਚਿਨ੍ਤਾਕਵਿਆਦਿਭਾਵੇ ਠਤ੍ਵਾ ਤਕ੍ਕਪਰਿਯਾਹਤਂ ਵੀਮਂਸਾਨੁਚਰਿਤਂ ਸਯਂਪਟਿਭਾਨਂ **ਚਿਨ੍ਤਿਤੋ**। ਤੇ ਕਿਰ ਬੁਦ੍ਧਕੋਲਾਹਲਾਨੁਸ੍ਸਵੇਨ ਸਞ੍ਜਾਤਕੁਤੂਹਲਂ ਲੋਕਂ ਵਞ੍ਚੇਤ੍ਵਾ ਕੋਹਞ੍ਞੇ ਠਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਂ ਪਟਿਜਾਨਨ੍ਤਾ ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਅਧਮ੍ਮਂਯੇਵ ਧਮ੍ਮੋਤਿ ਦੀਪੇਸੁਂ। ਤੇਨਾਹ **"ਤੇ ਹਿ ਪੁਰੇਤਰਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ"**ਤਿਆਦਿ। **ਅਪਾਪੁਰੇਤ**ਨ੍ਤਿ ਏਤਂ ਕਸ੍ਸਪਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਸਾਸਨਨ੍ਤਰਧਾਨਤੋ ਪਭੁਤਿ ਪਿਹਿਤਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਨਗਰਸ੍ਸ ਮਹਾਦ੍ਵਾਰਂ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਂ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਹਤ੍ਥੇਨ ਅਪਾਪੁਰ ਵਿਵਰ।

ਸੇਲਪਬ੍ਬਤੋ ਉਚ੍ਚੋ ਹੋਤਿ ਥਿਰੋ ਚ, ਨ ਪਂਸੁਪਬ੍ਬਤੋ ਮਿਸ੍ਸਕਪਬ੍ਬਤੋ ਚਾਤਿ ਆਹ **"ਸੇਲੇ ਯਥਾ ਪਬ੍ਬਤਮੁਦ੍ਧਨੀ"**ਤਿ। **ਧਮ੍ਮਮਯਂ ਪਾਸਾਦ**ਨ੍ਤਿ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮਮਾਹ। ਸੋ ਹਿ ਸਬ੍ਬਸੋ ਪਸਾਦਾਵਹੋ, ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮੇ ਅਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਅਬ੍ਭੁਗ੍ਗਤਟ੍ਠੇਨ ਪਾਸਾਦਸਦਿਸੋ ਚ। ਪਞ੍ਞਾਪਰਿਯਾਯੋ ਵਾ ਇਧ **ਧਮ੍ਮ**-ਸਦ੍ਦੋ। ਸਾ ਹਿ ਅਬ੍ਭੁਗ੍ਗਤਟ੍ਠੇਨ ''ਪਾਸਾਦੋ''ਤਿ **ਅਭਿਧਮ੍ਮੇ** (ਧ॰ ਸ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧੬) ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਾ। ਤਥਾ ਚਾਹ –

''ਪਞ੍ਞਾਪਾਸਾਦਮਾਰੁਯ੍ਹ, ਅਸੋਕੋ ਸੋਕਿਨਿਂ ਪਜਂ।
ਪਬ੍ਬਤਟ੍ਠੋਵ ਭੂਮਟ੍ਠੇ, ਧੀਰੋ ਬਾਲੇ ਅਵੇਕ੍ਖਤੀ''ਤਿ॥ (ਧ॰ ਪ॰ ੨੮)।

ਉਟ੍ਠੇਹੀਤਿ ਵਾ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਯ ਅਪ੍ਪੋਸ੍ਸੁਕ੍ਕਤਾਸਙ੍ਖਾਤਸਙ੍ਕੋਚਾਪਤ੍ਤਿਤੋ ਕਿਲਾਸੁਭਾਵਤੋ ਉਟ੍ਠਹ।

੨੮੩. ਗਰੁਟ੍ਠਾਨਿਯਂ ਪਯਿਰੁਪਾਸਿਤ੍ਵਾ ਗਰੁਤਰਂ ਪਯੋਜਨਂ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਅਭਿਪਤ੍ਥਨਾ ਅਜ੍ਝੇਸਨਾ, ਸਾਪਿ ਅਤ੍ਥਤੋ ਯਾਚਨਾਵ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ **"ਅਜ੍ਝੇਸਨਨ੍ਤਿ ਯਾਚਨ"**ਨ੍ਤਿ। ਪਦੇਸਵਿਸਯਂ ਞਾਣਦਸ੍ਸਨਂ ਅਹੁਤ੍ਵਾ ਬੁਦ੍ਧਾਨਂਯੇਵ ਆਵੇਣਿਕਭਾਵਤੋ ਇਦਂ ਞਾਣਦ੍ਵਯਂ ''ਬੁਦ੍ਧਚਕ੍ਖੂ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀਤਿ ਆਹ **"ਇਮੇਸਞ੍ਹਿ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਞਾਣਾਨਂ ਬੁਦ੍ਧਚਕ੍ਖੂਤਿ ਨਾਮ"**ਨ੍ਤਿ। **ਤਿਣ੍ਣਂ ਮਗ੍ਗਞਾਣਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਹੇਟ੍ਠਿਮਾਨਂ ਤਿਣ੍ਣਂ ਮਗ੍ਗਞਾਣਾਨਂ **"ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਖੂ"**ਤਿ ਨਾਮਂ ਚਤੁਸਚ੍ਚਧਮ੍ਮਦਸ੍ਸਨਮਤ੍ਤਭਾਵਤੋ। ਯਤੋ ਤਾਨਿ ਞਾਣਾਨਿ ਵਿਜ੍ਜੂਪਮਭਾਵੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ, ਅਗ੍ਗਮਗ੍ਗਞਾਣਂ ਪਨ ਞਾਣਕਿਚ੍ਚਸ੍ਸ ਸਿਖਾਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਨ ਦਸ੍ਸਨਮਤ੍ਤਂ ਹੋਤੀਤਿ ''ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਖੂ''ਤਿ ਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਤਤੋ ਤਂ ਵਜਿਰੂਪਮਭਾਵੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨਾ**ਤਿ ''ਅਪ੍ਪਰਜਕ੍ਖਾ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ। ਯਸ੍ਮਾ ਮਨ੍ਦਕਿਲੇਸਾ **"ਅਪ੍ਪਰਜਕ੍ਖਾ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਬਹਲਕਿਲੇਸਾ **"ਮਹਾਰਜਕ੍ਖਾ"**ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਪਟਿਪਕ੍ਖਵਿਧਮਨਸਮਤ੍ਥਤਾਯ **ਤਿਕ੍ਖਾਨਿ** ਸੂਰਾਨਿ ਵਿਸਦਾਨਿ, ਵੁਤ੍ਤਵਿਪਰਿਯਾਯੇਨ **ਮੁਦੂਨਿ। ਸਦ੍ਧਾਦਯੋ ਆਕਾਰਾ**ਤਿ ਸਦ੍ਦਹਨਾਦਿਪ੍ਪਕਾਰੇ ਵਦਤਿ। **ਸੁਨ੍ਦਰਾ**ਤਿ ਕਲ੍ਯਾਣਾ। **ਸਮ੍ਮੋਹਵਿਨੋਦਨਿਯਂ** (ਵਿਭ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੮੧੪) ਪਨ ''ਯੇਸਂ ਆਸਯਾਦਯੋ ਕੋਟ੍ਠਾਸਾ ਸੁਨ੍ਦਰਾ, ਤੇ ਸ੍ਵਾਕਾਰਾ, ਵਿਪਰੀਤਾ ਦ੍ਵਾਕਾਰਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਂ ਇਮਾਯ ਅਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾਯ ਅਞ੍ਞਦਤ੍ਥੁ ਸਂਸਨ੍ਦਤਿ ਸਮੇਤੀਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। **ਕਾਰਣਂ** ਨਾਮ ਪਚ੍ਚਯਾਕਾਰੋ, ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਵਾ।

ਅਯਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਪਾਲ਼ੀਤਿ ਏਤ੍ਥ ਅਪ੍ਪਰਜਕ੍ਖਾਦਿਪਦਾਨਂ ਅਤ੍ਥਵਿਭਾਵਨੇ ਅਯਂ ਤਸ੍ਸਤ੍ਥਸ੍ਸ ਵਿਭਾਵਨੀ ਪਾਲ਼ਿ। ਸਦ੍ਧਾਦੀਨਂ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਪਰਿਪਾਚਕਧਮ੍ਮਾਨਂ ਬਲਵਭਾਵੋ ਤਪ੍ਪਟਿਪਕ੍ਖਾਨਂ ਪਾਪਧਮ੍ਮਾਨਂ ਦੁਬ੍ਬਲਭਾਵੇਨੇਵ ਹੋਤਿ, ਤੇਸਞ੍ਚ ਬਲਵਭਾਵੋ

ਸਦ੍ਧਾਦੀਨਂ ਦੁਬ੍ਬਲਭਾਵੇਨਾਤਿ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਪਰਿਪਾਚਕਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਤ੍ਥਿਤਾਨਤ੍ਥਿਤਾਵਸੇਨ ਅਪ੍ਪਰਜਕ੍ਖਮਹਾਰਜਕ੍ਖਤਾਦਯੋ ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਵਿਭਜਿਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸਿਤਾ। ਖਨ੍ਧਾਦਯੋ ਏਵ ਲੁਜ੍ਜਨਪਲੁਜ੍ਜਨਟ੍ਠੇਨ **ਲੋਕੋ**। ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਭਵਭੂਤੋ ਲੋਕੋ **ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਭਵਲੋਕੋ,** ਸੁਗਤਿਸਙ੍ਖਾਤੋ ਉਪਪਤ੍ਤਿਭਵੋ। ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ ਸਮ੍ਭਵਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਸਮ੍ਭਵਲੋਕੋ**। ਸੁਗਤਿਸਂਵਤ੍ਤਨਿਯੋ ਕਮ੍ਮਭਵੋ। ਦੁਗ੍ਗਤਿ ਸਙ੍ਖਾਤਉਪਪਤ੍ਤਿਭਵਦੁਗ੍ਗਤਿ ਸਂਵਤ੍ਤਨਿਯਕਮ੍ਮਭਵਾ **ਵਿਪਤ੍ਤਿਭਵਲੋਕਵਿਪਤ੍ਤਿਸਮ੍ਭਵਲੋਕਾ**।

ਪੁਨ ਏਕਕਦੁਕਾਦਿਵਸੇਨ ਲੋਕਂ ਵਿਭਜਿਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਏਕੋ ਲੋਕੋ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਆਹਾਰਾਦਯੋ ਵਿਯ ਹਿ ਆਹਾਰਟ੍ਠਿਤਿਕਾ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਲੁਜ੍ਜਨਪਲੁਜ੍ਜਨਟ੍ਠੇਨ ਲੋਕੋਤਿ। ਏਤ੍ਥ **ਏਕੋ ਲੋਕੋ ਸਬ੍ਬੇ ਸਤ੍ਤਾ ਆਹਾਰਟ੍ਠਿਤਿਕਾ**ਤਿ ਯਾਯਂ ਪੁਗ੍ਗਲਾਧਿਟ੍ਠਾਨਾਯ ਕਥਾਯ ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ ਪਚ੍ਚਯਾਯਤ੍ਤਵੁਤ੍ਤਿ, ਤਾਯ ਸਬ੍ਬੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਏਕੋਵ ਲੋਕੋ ਏਕਵਿਧੋ ਪਕਾਰਨ੍ਤਰਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋ। **ਦ੍ਵੇ ਲੋਕਾ**ਤਿਆਦੀਸੁਪਿ ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਨਾਮਗ੍ਗਹਣੇਨ ਚੇਤ੍ਥ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸ ਅਗ੍ਗਹਣਂ ਤਸ੍ਸ ਅਲੋਕਸਭਾਵਤ੍ਤਾ। ਨਨੁ ਚ **ਆਹਾਰਟ੍ਠਿਤਿਕਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਚ੍ਚਯਾਯਤ੍ਤਵੁਤ੍ਤਿਤਾਯ ਮਗ੍ਗਫਲਾਨਮ੍ਪਿ ਲੋਕਤਾ ਆਪਜ੍ਜਤੀਤਿ? ਨਾਪਜ੍ਜਤਿ ਪਰਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾਨਂ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਧਮ੍ਮਾਨਂ ਇਧ ''ਲੋਕੋ''ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਤਾ। ਅਥ ਵਾ ਨ ਲੁਜ੍ਜਤਿ ਨ ਪਲੁਜ੍ਜਤੀਤਿ ਯੋ ਗਹਿਤੋ ਤਥਾ ਨ ਹੋਤਿ, ਸੋ ਲੋਕੋਤਿ ਤਂ-ਗਹਣਰਹਿਤਾਨਂ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾਨਂ ਨਤ੍ਥਿ ਲੋਕਤਾ। ਉਪਾਦਾਨਾਨਂ ਆਰਮ੍ਮਣਭੂਤਾ ਖਨ੍ਧਾ **ਉਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧਾ। ਦਸਾਯਤਨਾਨੀ**ਤਿ ਦਸ ਰੂਪਾਯਤਨਾਨਿ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਮੇਵ।

ਵਿਵਟ੍ਟੂਪਨਿਸ੍ਸਯਸ੍ਸ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਤਾ ਤਸ੍ਸ ਚ ਸਬ੍ਬਂ ਤੇਭੂਮਕਕਮ੍ਮਂ ਗਰਹਿਤਬ੍ਬਂ ਵਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬਞ੍ਚ ਹੁਤ੍ਵਾ ਉਪਟ੍ਠਾਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਸਬ੍ਬੇ ਅਭਿਸਙ੍ਖਾਰਾ ਵਜ੍ਜਂ, ਸਬ੍ਬੇ ਭਵਗਾਮਿਕਮ੍ਮਾ ਵਜ੍ਜਾ"**ਨ੍ਤਿ। ਅਪ੍ਪਰਜਕ੍ਖਮਹਾਰਜਕ੍ਖਾਦੀਸੁ ਪਞ੍ਚਸੁ ਦੁਕੇਸੁ ਏਕੇਕਸ੍ਮਿਂ ਦਸ ਦਸ ਕਤ੍ਵਾ **"ਪਞ੍ਞਾਸਾਯ ਆਕਾਰੇਹਿ ਇਮਾਨਿ ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਜਾਨਾਤੀ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਅਥ ਵਾ ਅਨ੍ਵਯਤੋ ਬ੍ਯਤਿਰੇਕਤੋ ਚ ਸਦ੍ਧਾਦੀਨਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਂ ਪਰੋਪਰਿਯਤ੍ਤਂ ਜਾਨਾਤੀਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਤਥਾ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਅਪ੍ਪਰਜਕ੍ਖਾਦਿਭਬ੍ਬਾਦਿਵਸੇਨ ਆਵਜ੍ਜੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਤੇ ਸਤ੍ਤਾ ਪੁਞ੍ਜਪੁਞ੍ਜਾਵ ਹੁਤ੍ਵਾ ਉਪਟ੍ਠਹਨ੍ਤਿ, ਨ ਏਕੇਕਾ।

ਉਪ੍ਪਲਾਨਿ ਏਤ੍ਥ ਸਨ੍ਤੀਤਿ **ਉਪ੍ਪਲਿਨੀ,** ਗਚ੍ਛੋਪਿ ਜਲਾਸਯੋਪਿ, ਇਧ ਪਨ ਜਲਾਸਯੋ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋਤਿ ਆਹ **"ਉਪ੍ਪਲਵਨੇ"**ਤਿ। ਯਾਨਿ ਉਦਕਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤੋ ਨਿਮੁਗ੍ਗਾਨੇਵ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪੁਸਨ੍ਤਿ ਵਡ੍ਢਨ੍ਤਿ, ਤਾਨਿ **ਅਨ੍ਤੋਨਿਮੁਗ੍ਗਪੋਸੀਨਿ। ਦੀਪਿਤਾਨੀ**ਤਿ **ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ** ਪਕਾਸਿਤਾਨਿ, ਇਧੇਵ ਵਾ ''ਅਞ੍ਞਾਨਿਪੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਭਾਸਿਤਾਨਿ।

ਉਗ੍ਘਟਿਤਞ੍ਞੂਤਿ ਉਗ੍ਘਟਿਤਂ ਨਾਮ ਞਾਣੁਗ੍ਘਟਨਂ, ਞਾਣੇ ਉਗ੍ਘਟਿਤਮਤ੍ਤੇ ਏਵ ਜਾਨਾਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਵਿਪਞ੍ਚਿਤਂ ਵਿਤ੍ਥਾਰਿਤਮੇਵ ਅਤ੍ਥਂ ਜਾਨਾਤੀਤਿ **ਵਿਪਞ੍ਚਿਤਞ੍ਞੂ**। ਉਦ੍ਦੇਸਾਦੀਹਿ ਨੇਤਬ੍ਬੋਤਿ **ਨੇਯ੍ਯੋ। ਸਹ ਉਦਾਹਟਵੇਲਾਯਾ**ਤਿ ਉਦਾਹਾਰੇ ਉਦਾਹਟਮਤ੍ਤੇਯੇਵ। **ਧਮ੍ਮਾਭਿਸਮਯੋ**ਤਿ ਚਤੁਸਚ੍ਚਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਞਾਣੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਅਭਿਸਮਯੋ। **ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤੀ**ਤਿ ਅਯਂ ''ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਸਂਖਿਤ੍ਤੇਨ ਮਾਤਿਕਾਯ ਠਪਿਯਮਾਨਾਯ ਦੇਸਨਾਨੁਸਾਰੇਨ ਞਾਣਂ ਪੇਸੇਤ੍ਵਾ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਗਣ੍ਹਿਤੁਂ ਸਮਤ੍ਥੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ **"ਉਗ੍ਘਟਿਤਞ੍ਞੂ"**ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤੀ**ਤਿ ਅਯਂ ਸਂਖਿਤ੍ਤੇਨ ਮਾਤਿਕਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਨ ਅਤ੍ਥੇ ਵਿਭਜਿਯਮਾਨੇ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਪਾਪੁਣਿਤੁਂ ਸਮਤ੍ਥੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ **"ਵਿਪਞ੍ਚਿਤਞ੍ਞੂ"**ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਉਦ੍ਦੇਸਤੋ**ਤਿ ਉਦ੍ਦੇਸਹੇਤੁ, ਉਦ੍ਦਿਸਨ੍ਤਸ੍ਸ, ਉਦ੍ਦਿਸਾਪੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਪਰਿਪੁਚ੍ਛਤੋ**ਤਿ ਅਤ੍ਥਂ ਪਰਿਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤਸ੍ਸ। **ਅਨੁਪੁਬ੍ਬੇਨ ਧਮ੍ਮਾਭਿਸਮਯੋ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਅਨੁਕ੍ਕਮੇਨ ਅਰਹਤ੍ਤੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿ ਹੋਤਿ। **ਨ ਤਾਯ ਜਾਤਿਯਾ ਧਮ੍ਮਾਭਿਸਮਯੋ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਤੇਨ ਅਤ੍ਤਭਾਵੇਨ ਮਗ੍ਗਂ ਵਾ ਫਲਂ ਵਾ ਅਨ੍ਤਮਸੋ ਝਾਨਂ ਵਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਂ ਵਾ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ। **ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਪਦਪਰਮੋ**ਤਿ ਅਯਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਪਦਮੇਵ ਪਰਮਂ ਅਸ੍ਸਾਤਿ ਪਦਪਰਮੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

ਕਮ੍ਮਾਵਰਣੇਨਾਤਿ (ਵਿਭ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੮੨੬) ਪਞ੍ਚਵਿਧੇਨ ਆਨਨ੍ਤਰਿਯਕਮ੍ਮੇਨ। **ਵਿਪਾਕਾਵਰਣੇਨਾ**ਤਿ ਅਹੇਤੁਕਪਟਿਸਨ੍ਧਿਯਾ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਦੁਹੇਤੁਕਾਨਮ੍ਪਿ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਪਟਿਵੇਧੋ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਦੁਹੇਤੁਕਾ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਪਿ ''ਵਿਪਾਕਾਵਰਣਮੇਵਾ''ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। **ਕਿਲੇਸਾਵਰਣੇਨਾ**ਤਿ ਨਿਯਤਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਯਾ। **ਅਸ੍ਸਦ੍ਧਾ**ਤਿ ਬੁਦ੍ਧਾਦੀਸੁ ਸਦ੍ਧਾਰਹਿਤਾ। **ਅਚ੍ਛਨ੍ਦਿਕਾ**ਤਿ

ਕਤ੍ਤੁਕਮ੍ਯਤਾਕੁਸਲਚ੍ਛਨ੍ਦਰਹਿਤਾ। ਉਤ੍ਤਰਕੁਰੁਕਾ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਅਚ੍ਛਨ੍ਦਿਕਟ੍ਠਾਨਂ ਪਵਿਟ੍ਠਾ। **ਦੁਪ੍ਪਞ੍ਞਾ**ਤਿ ਭਵਙ੍ਗਪਞ੍ਞਾਯ ਪਰਿਹੀਨਾ। ਭਵਙ੍ਗਪਞ੍ਞਾਯ ਪਨ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਾਯਪਿ ਯਸ੍ਸ ਭਵਙ੍ਗਂ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯੋ ਨ ਹੋਤਿ, ਸੋਪਿ ਦੁਪ੍ਪਞ੍ਞੋ ਏਵ ਨਾਮ। **ਅਭਬ੍ਬਾ ਨਿਯਾਮਂ ਓਕ੍ਕਮਿਤੁਂ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਸਮ੍ਮਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਸਮ੍ਮਤ੍ਤਨਿਯਾਮਸਙ੍ਖਾਤਂ ਮਗ੍ਗਂ ਓਕ੍ਕਮਿਤੁਂ ਅਧਿਗਨ੍ਤੁਂ ਅਭਬ੍ਬਾ। **ਨ ਕਮ੍ਮਾਵਰਣੇਨਾ**ਤਿਆਦੀਨਿ ਵੁਤ੍ਤਵਿਪਰਿਯਾਯੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਨਿ।

ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸ ਦ੍ਵਾਰਂ ਪਵਿਸਨਮਗ੍ਗੋ। **ਵਿਵਰਿਤ੍ਵਾ ਠਪਿਤੋ** ਮਹਾਕਰੁਣੂਪਨਿਸ੍ਸਯੇਨ ਸਯਮ੍ਭੁਞਾਣੇਨ ਅਧਿਗਤਤ੍ਤਾ। **ਸਦ੍ਧਂ ਪਮੁਞ੍ਚਨ੍ਤੂ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਦ੍ਧਂ ਪਵੇਸੇਨ੍ਤੁ, ਸਦ੍ਦਹਨਾਕਾਰਂ ਉਪਟ੍ਠਪੇਨ੍ਤੂਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸੁਖੇਨ ਅਕਿਚ੍ਛੇਨ ਪਵਤ੍ਤਨੀਯਤਾਯ **ਸੁਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਤਂ। ਨ ਭਾਸਿਂ** ਨ ਭਾਸਿਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਚਿਨ੍ਤੇਸਿਂ।

੨੮੪. ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਏਵਂ ਪਵਤ੍ਤਿਤਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਤਕ੍ਕਸ੍ਸ ਸਤ੍ਤਮਸਤ੍ਤਾਹਤੋ ਪਰਂ ਅਟ੍ਠਮਸਤ੍ਤਾਹੇਯੇਵ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਅਟ੍ਠਮੇ ਸਤ੍ਤਾਹੇ"**ਤਿ। ਨ ਇਤਰਸਤ੍ਤਾਹਾਨਿ ਵਿਯ ਪਟਿਨਿਯਤਕਿਚ੍ਚਲਕ੍ਖਿਤਸ੍ਸ ਅਟ੍ਠਮਸਤ੍ਤਾਹਸ੍ਸ ਨਾਮ ਪਵਤ੍ਤਿਤਸ੍ਸ ਸਬ੍ਭਾਵਾ।

ਵਿਵਟਨ੍ਤਿ ਦੇਵਤਾਵਿਗ੍ਗਹੇਨ ਵਿਵਟਅਙ੍ਗਪਚ੍ਚਙ੍ਗਨਿਦ੍ਦਾਯ ਜਨਾਨਂ ਪਾਕਟਂ ਵਿਪ੍ਪਕਾਰਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ''ਬੁਦ੍ਧਤ੍ਤਂ ਅਨਧਿਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਨ ਪਚ੍ਚਾਗਮਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਵਿਤਕ੍ਕਾਤਿਸਯਹੇਤੁਕੇਨ **ਪਥਵੀਪਰਿਵਤ੍ਤਨਚੇਤਿਯਂ ਨਾਮ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ**। ਸਾਕਿਯਕੋਲਿਯਮਲ੍ਲਰਜ੍ਜਵਸੇਨ **ਤੀਣਿ ਰਜ੍ਜਾਨਿ। ਰੁਕ੍ਖਮੂਲੇ**ਤਿ ਨਿਗ੍ਰੋਧਮੂਲੇ। **ਵਤ੍ਵਾ ਪਕ੍ਕਾਮਿ,** ਪਕ੍ਕਮਨ੍ਤਿਯਾ ਚਸ੍ਸਾ ਮਹਾਸਤ੍ਤੋ ਆਕਾਰਂ ਦਸ੍ਸੇਸਿ ਸੁਵਣ੍ਣਥਾਲਗ੍ਗਹਣਾਯ, ਸਾ ''ਤੁਮ੍ਹਾਕਂ ਤਂ ਪਰਿਚ੍ਚਤ੍ਤਮੇਵਾ''ਤਿ ਪਕ੍ਕਾਮਿ।

ਦਿਵਾਵਿਹਾਰਂ ਕਤ੍ਵਾਤਿ ਨਾਨਾਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯੋ ਸਮਾਪਜ੍ਜਨੇਨ ਦਿਵਾਵਿਹਾਰਂ ਵਿਹਰਿਤ੍ਵਾ। ''ਕਾਮਂ ਤਚੋ ਚ ਨ੍ਹਾਰੁ ਚ, ਅਟ੍ਠਿ ਚ ਅਵਸਿਸ੍ਸਤੁ, ਉਪਸੁਸ੍ਸਤੁ ਸਰੀਰੇ ਮਂਸਲੋਹਿਤ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ **ਸੁਤ੍ਤੇ** (ਮ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੮੪; ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੨.੨੩੭; ਅ॰ ਨਿ॰ ੨.੫; ੮.੧੩; ਮਹਾਨਿ॰ ੧੭, ੧੯੬) ਆਗਤਨਯੇਨ **ਚਤੁਰਙ੍ਗਵੀਰਿਯਂ ਅਧਿਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ**।

ਨਵਯੋਜਨਨ੍ਤਿ ਉਬ੍ਬੇਧਤੋ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਪੁਥੁਲਤੋ ਦ੍ਵਾਦਸਯੋਜਨਾ, ਦੀਘਤੋ ਯਾਵ ਚਕ੍ਕਵਾਲਾ ਆਯਤਾਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਅਜ੍ਝੋਤ੍ਥਰਨ੍ਤੋ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ – ''ਉਟ੍ਠੇਹਿ ਸੋ, ਸਿਦ੍ਧਤ੍ਥ, ਅਹਂ ਇਮਸ੍ਸ ਪਲ੍ਲਙ੍ਕਸ੍ਸ ਅਨੁਚ੍ਛਵਿਕੋ''ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਸਕ੍ਖਿਂ ਓਤਾਰੇਨ੍ਤੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਰਿਸਂ ਨਿਦ੍ਦਿਸਿ। ਏਕਪ੍ਪਹਾਰੇਨੇਵ – ''ਅਯਮੇਵ ਅਨੁਚ੍ਛਵਿਕੋ, ਅਯਮੇਵ ਅਨੁਚ੍ਛਵਿਕੋ''ਤਿ ਕੋਲਾਹਲਮਕਾਸਿ, ਤਂ ਸੁਤ੍ਵਾ **ਮਹਾਸਤ੍ਤੋ…ਪੇ॰… ਹਤ੍ਥਂ ਪਸਾਰੇਤਿ**। ਯਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ –

> ''ਅਚੇਤਨਾਯਂ ਪਥਵੀ, ਅਵਿਞ੍ਞਾਯ ਸੁਖਂ ਦੁਖਂ।
> ਸਾਪਿ ਦਾਨਬਲਾ ਮਯ੍ਹਂ, ਸਤ੍ਤਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ ਪਕਮ੍ਪਥਾ''ਤਿ॥ (ਚਰਿਯਾ॰ ੧.੧੨੪)।

ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸਞਾਣਂ ਵਿਸੋਧੇਤ੍ਵਾਤਿ ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ ਸੀਹਾਵਲੋਕਨਞਾਯੇਨ। **ਵਟ੍ਟਵਿਵਟ੍ਟਂ ਸਮ੍ਮਸਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਚਤੁਸਚ੍ਚਮਨਸਿਕਾਰਂ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ। **ਇਮਸ੍ਸ ਪਲ੍ਲਙ੍ਕਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਾਯਾ**ਤਿ ਪਲ੍ਲਙ੍ਕਸੀਸੇਨ ਅਧਿਗਤਵਿਸੇਸਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਹਿ ਸਿਖਾਪ੍ਪਤ੍ਤਵਿਮੁਤ੍ਤਿਸੁਖਂ ਅਵਿਜਹਨ੍ਤੋ ਅਨੁਰਨ੍ਤਰਾ ਚ ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦਙ੍ਗਂ ਮਨਸਿਕਰੋਨ੍ਤੋ ਏਕਪਲ੍ਲਙ੍ਕੇਨ ਨਿਸੀਦਿ। **ਏਕਚ੍ਚਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਯਾ ਅਧਿਗਤਮਗ੍ਗਾ ਸਚ੍ਛਿਕਤਨਿਰੋਧਾ ਏਕਦੇਸੇਨ ਚ ਬੁਦ੍ਧਗੁਣੇ ਜਾਨਨ੍ਤਿ, ਤਾ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਤਦਞ੍ਞੇਸਂ ਦੇਵਤਾਨਂ। **ਅਞ੍ਞੇਪਿ ਬੁਦ੍ਧਤ੍ਤਕਰਾ**ਤਿ ਵਿਸਾਖਾਪੁਣ੍ਣਮਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਰਤ੍ਤਿਨ੍ਦਿਵਂ ਏਵਂ ਨਿਚ੍ਚਸਮਾਹਿਤਭਾਵਹੇਤੁਕਾਨਂ ਬੁਦ੍ਧਗੁਣਾਨਂ ਉਪਰਿ ਅਞ੍ਞੇਪਿ ਬੁਦ੍ਧਤ੍ਤਸਾਧਕਾ, ''ਅਯਂ ਬੁਦ੍ਧੋ''ਤਿ ਬੁਦ੍ਧਭਾਵਸ੍ਸ ਪਰੇਸਂ ਵਿਭਾਵਨਾ ਧਮ੍ਮਾ ਕਿਂ ਨੁ ਖੋ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਯੋਜਨਾ।

ਅਨਿਮਿਸੇਹੀਤਿ ਧਮ੍ਮਪੀਤਿਵਿਪ੍ਫਾਰਵਸੇਨ ਪਸਾਦਵਿਕਸਿਤਨਿਚ੍ਚਲਤਾਯ ਨਿਮੇਸਰਹਿਤੇਹਿ। **ਰਤਨਚਙ੍ਕਮੇ**ਤਿ ਦੇਵਤਾਹਿ ਮਾਪਿਤੇ ਰਤਨਮਯਚਙ੍ਕਮੇ। ਰਤਨਭੂਤਾਨਂ ਸਤ੍ਤਨ੍ਨਂ ਪਕਰਣਾਨਂ ਤਤ੍ਥ ਚ ਅਨਨ੍ਤਨਯਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਰਤਨਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮਸਨੇਨ **ਤਂ ਠਾਨਂ ਰਤਨਘਰਚੇਤਿਯਂ ਨਾਮ ਜਾਤ**ਨ੍ਤਿਪਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਏਵਨ੍ਤਿ** ਵਕ੍ਖਮਾਨਾਕਾਰੇਨ। ਛਬ੍ਬਣ੍ਣਾਨਂ ਰਸ੍ਮੀਨਂ ਦਨ੍ਤੇਹਿ ਨਿਕ੍ਖਮਨਤੋ **ਛਦ੍ਦਨ੍ਤਨਾਗਕੁਲਂ ਵਿਯਾ**ਤਿ ਨਿਦਸ੍ਸਨਂ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਹੇਟ੍ਠਾ ਲੋਹਪਾਸਾਦਪ੍ਪਮਾਣੋਤਿ ਨਵਭੂਮਕਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਪਠਮਸ੍ਸ ਲੋਹਪਾਸਾਦਸ੍ਸ ਹੇਟ੍ਠਾ ਲੋਹਪਾਸਾਦਪ੍ਪਮਾਣੋ। **ਖਨ੍ਧਕਟ੍ਠਕਥਾਯਂ** (ਮਹਾਵ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੫) ਪਨ ਤਤ੍ਥ ''ਭਣ੍ਡਾਗਾਰਗਬ੍ਭਪ੍ਪਮਾਣ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਪਚ੍ਚਗ੍ਘੇਤਿ ਅਭਿਨਵੇ। ਪਚ੍ਚੇਕਂ ਮਹਗ੍ਘਤਾਯ **ਪਚ੍ਚਗ੍ਘੇ**ਤਿ ਕੇਚਿ, ਤਂ ਨ ਸੁਨ੍ਦਰਂ। ਨ ਹਿ ਬੁਦ੍ਧਾ ਭਗਵਨ੍ਤੋ ਮਹਗ੍ਘਂ ਪਟਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਿ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤਿ ਵਾ। **ਪਿਣ੍ਡਪਾਤ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਮਨ੍ਥਞ੍ਚ ਮਧੁਪਿਣ੍ਡਿਕਞ੍ਚ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵਦਤਿ। **ਅਯਂ ਵਿਤਕ੍ਕੋ**ਤਿ – ''ਕਸ੍ਸ ਨੁ ਖੋ ਅਹਂ ਪਠਮਂ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਯ੍ਯ''ਨ੍ਤਿ ਅਯਂ ਪਰਿਵਿਤਕ੍ਕੋ।

ਪਣ੍ਡਿਚ੍ਚੇਨਾਤਿ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਪਟਿਲਾਭਸਂਸਿਦ੍ਧੇਨ ਅਧਿਗਮਬਾਹੁਸਚ੍ਚਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਪਣ੍ਡਿਤਭਾਵੇਨ। **ਵੇਯ੍ਯਤ੍ਤਿਯੇਨਾ**ਤਿ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਪਟਿਲਾਭਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਾਰਿਹਾਰਿਯਪਞ੍ਞਾਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਬ੍ਯਤ੍ਤਭਾਵੇਨ। **ਮੇਧਾਵੀ**ਤਿ ਤਿਹੇਤੁਕਪਟਿਸਨ੍ਧਿਪਞ੍ਞਾਸਙ੍ਖਾਤਾਯ ਤਂਤਂਇਤਿਕਤ੍ਤਬ੍ਬਤਾਪਞ੍ਞਾਸਙ੍ਖਾਤਾਯ ਚ ਮੇਧਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋਤਿ ਏਵਮ੍ਪੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। **ਮਹਾਜਾਨਿਯੋ**ਤਿ ਮਹਾਪਰਿਹਾਨਿਕੋ। **ਆਗਮਨਪਾਦਾਪਿ ਨਤ੍ਥੀ**ਤਿ ਇਦਂ ਪਠਮਂ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ, ਅਥਾਹਂ ਤਤ੍ਥ ਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯਂ, ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਦੇਸਿਯਮਾਨਂ ਧਮ੍ਮਮ੍ਪਿਸ੍ਸ ਸੋਤੁਂ ਸੋਤਪਸਾਦੋਪਿ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਯੋਜਨਾ। ਕਿਂ ਪਨ ਭਗਵਤਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਬੁਦ੍ਧਾਨੁਭਾਵੇਨ ਤੇ ਧਮ੍ਮਂ ਞਾਪੇਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕਾਤਿ? ਆਮ, ਨ ਸਕ੍ਕਾ। ਨ ਹਿ ਪਰਤੋ ਘੋਸਂ ਅਨ੍ਤਰੇਨ ਸਾਵਕਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਭਿਸਮਯੋ ਸਮ੍ਭਵਤਿ, ਅਞ੍ਞਥਾ ਇਤਰਪਚ੍ਚਯਰਹਿਤਸ੍ਸਪਿ ਧਮ੍ਮਾਭਿਸਮਯੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ, ਨ ਚ ਤਂ ਅਤ੍ਥਿ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ – ''ਦ੍ਵੇਮੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਚ੍ਚਯਾ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਉਪ੍ਪਾਦਾਯ ਪਰਤੋ ਚ ਘੋਸੋ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਞ੍ਚ ਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰੋ''ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੨੭)। ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਰਾਮਸ੍ਸੇਵ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਲਾਭਿਤਾ ਆਗਤਾ, ਨ ਉਦਕਸ੍ਸ, ਤਂ ਤਸ੍ਸ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੇਨ ਸਮਾਗਤਕਾਲਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ । ਸੋ ਹਿ ਪੁਬ੍ਬੇਪਿ ਤਤ੍ਥ ਯੁਤ੍ਤਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋ ਵਿਹਰਨ੍ਤੋ ਮਹਾਪੁਰਿਸੇਨ ਖਿਪ੍ਪਞ੍ਞੇਵ ਸਮਾਪਤ੍ਤੀਨਂ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਤਭਾਵਂ ਸੁਤ੍ਵਾ ਸਂਵੇਗਜਾਤੋ ਮਹਾਸਤ੍ਤੇ ਤਤੋ ਨਿਬ੍ਬਿਜ੍ਜ ਪਕ੍ਕਨ੍ਤੇ ਘਟੇਨ੍ਤੋ ਵਾਯਮਨ੍ਤੋ ਨਚਿਰਸ੍ਸੇਵ ਅਟ੍ਠ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯੋ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਸਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ "**ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨੇ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੋਤਿ ਅਦ੍ਦਸਾ**"ਤਿ। ਏਤੇ ਅਟ੍ਠ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਛਲ਼ਙ੍ਗਵਾ**ਤਿ ਛਲ਼ਙ੍ਗਵਿਦੂਨੋ। **ਮਨ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਮਨ੍ਤਪਦਂ। ''ਨਿਜ੍ਝਾਯਿਤ੍ਵਾ''ਤਿ ਵਚਨਸੇਸੋ, ਮਨ੍ਤੇਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਵਿਯਾਕਰਿਂਸੂ**ਤਿ ਕਥੇਸੁਂ।

ਯਥਾਮਨ੍ਤਪਦਨ੍ਤਿ ਲਕ੍ਖਣਮਨ੍ਤਸਙ੍ਖਾਤਵੇਦਵਚਨਾਨੁਰੂਪਂ। **ਗਤਾ**ਤਿ ਪਟਿਪਨ੍ਨਾ। ''ਦ੍ਵੇਵ ਗਤਿਯੋ ਭਵਨ੍ਤਿ ਅਨਞ੍ਞਾ''ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੩੩; ੩.੧੯੯-੨੦੦; ਮ॰ ਨਿ॰ ੨.੩੮੪, ੩੯੮) ਵੁਤ੍ਤਨਿਯਾਮੇਨ ਨਿਚ੍ਛਿਨਿਤੁਂ ਅਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਵੁਤ੍ਤਮੇਵ ਪਟਿਪਜ੍ਜਿਂਸੁ, ਨ ਮਹਾਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਬੁਦ੍ਧਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤਿਂ ਪਚ੍ਚਾਸੀਸਿਂਸੁ। **ਇਮੇ ਪਨ** ਕੋਣ੍ਡਞ੍ਞਾਦਯੋ **ਪਞ੍ਚ** ''ਏਕਂਸਤੋ ਬੁਦ੍ਧੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਜਾਤਨਿਚ੍ਛਯਤ੍ਤਾ **ਮਨ੍ਤਪਦਂ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾ। ਪੁਣ੍ਣਪਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਤੁਟ੍ਠਿਦਾਨਂ। **ਨਿਬ੍ਬਿਤਕ੍ਕਾ**ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਿਕਪ੍ਪਾ, ਨ ਦ੍ਵੇਧਾ ਤਕ੍ਕਾ।

ਵ**ਪ੍ਪਕਾਲੇ**ਤਿ ਵਪਨਕਾਲੇ। ਵਪਨਤ੍ਥਂ ਬੀਜਾਨਿ ਨੀਹਰਣਨ੍ਤੇਨ ਤਤ੍ਥ ਅਗ੍ਗਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਦਾਨਂ **ਬੀਜਗ੍ਗਦਾਨਂ** ਨਾਮ। **ਲਾਯਨਗ੍ਗਾ**ਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਧਞ੍ਞਫਲਸ੍ਸ ਨਾਤਿਪਰਿਣਤਕਾਲੇ **ਪੁਥੁਕਕਾਲੇ। ਲਾਯਨੇ**ਤਿ ਸਸ੍ਸਲਾਯਨੇ। ਯਥਾ ਲੂਨਂ ਹਤ੍ਥਕਂ ਕਤ੍ਵਾ ਵੇਣਿਵਸੇਨ ਬਨ੍ਧਨਂ **ਵੇਣਿਕਰਣਂ**। ਵੇਣਿਯੋ ਪਨ ਪੁਰਿਸਭਾਰਵਸੇਨ ਬਨ੍ਧਨਂ **ਕਲਾਪੋ**। ਖਲੇ ਕਲਾਪਾਨਂ ਠਪਨਦਿਵਸੇ ਅਗ੍ਗਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਦਾਨਂ **ਖਲਗ੍ਗਂ**। ਮਦ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਵੀਹੀਨਂ ਰਾਸਿਕਰਣਦਿਵਸੇ ਅਗ੍ਗਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਦਾਨਂ **ਭਣ੍ਡਗ੍ਗਂ**। ਕੋਟ੍ਠਾਗਾਰੇ ਧਞ੍ਞਸ੍ਸ ਪਕ੍ਖਿਪਨਦਿਵਸੇ ਦਾਨਂ **ਕੋਟ੍ਠਗ੍ਗਂ। ਉਦ੍ਧਰਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਖਲਤੋ ਧਞ੍ਞਸ੍ਸ ਉਦ੍ਧਰਿਤ੍ਵਾ। **ਨਵਨ੍ਨਂ ਅਗ੍ਗਦਾਨਾਨਂ ਦਿਨ੍ਨਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਇਦਂ ਤਸ੍ਸ ਰਤ੍ਤਞ੍ਞੂਨਂ ਅਗ੍ਗਭਾਵਤ੍ਥਾਯ ਕਤਾਭਿਨੀਹਾਰਾਨੁਰੂਪਂ ਪਵਤ੍ਤਿਤਸਾਵਕਪਾਰਮਿਯਾ ਚਿਣ੍ਣਨ੍ਤੇ ਪਵਤ੍ਤਿਤਤ੍ਤਾ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਿਣ੍ਣਮ੍ਪਿ ਹਿ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਾਨਂ ਤਂਤਂਪਾਰਮਿਯਾ ਸਿਖਾਪ੍ਪਤ੍ਤਕਾਲੇ ਪਵਤ੍ਤਿਤਂ ਪੁਞ੍ਞਂ ਅਪੁਞ੍ਞਂ ਵਾ ਗਰੁਤਰਵਿਪਾਕਮੇਵ ਹੋਤਿ, ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਚ ਸਬ੍ਬਪਠਮਂ

ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਯ ਵਿਨਾ ਕਥੰ ਰਤ੍ਤੁਵ੍ਵੂਨੰ ਅਗ੍ਗਭਾਵਸਿਦ੍ਧੀਤਿ। **ਬਹੁਕਾਰਾ ਖੋ ਇਮੇ ਪਞ੍ਚਵਗ੍ਗਿਯਾ**ਤਿ ਇਦੰ ਪਨ ਉਪਕਾਰਾਨੁਸ੍ਸਰਣਮਤ੍ਤਕਮੇਵ ਪਰਿਚਯਵਸੇਨ ਆਲ਼ਾਰੁਦਕਾਨੁਸ੍ਸਰਣੰ ਵਿਯ।

੨੮੫. ਵਿਵਰੇਤਿ ਮਜ੍ਝੇ। ਤੇਨਾਹ "**ਤਿਗਾਵੁਤਨ੍ਤਰੇ ਠਾਨੇ**"ਤਿ। **ਅਯੋਜਿਯਮਾਨੇ ਉਪਯੋਗਵਚਨੰ ਨ ਪਾਪੁਣਾਤਿ** ਸਾਮਿਵਚਨਸ੍ਸ ਪਸਙ੍ਗੇ ਅਨ੍ਤਰਾ-ਸਦ੍ਦਯੋਗੇਨ ਉਪਯੋਗਵਚਨਸ੍ਸ ਇਚ੍ਛਿਤਤ੍ਤਾ। ਤੇਨਾਹ "**ਅਨ੍ਤਰਾਸਦ੍ਦੇਨ ਪਨ ਯੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਉਪਯੋਗਵਚਨੰ ਕਤ**"ਨ੍ਤਿ।

ਸਬ੍ਬੰ ਤੇਭੂਮਕਧਮ੍ਮੰ ਅਭਿਭਵਿਤ੍ਵਾ ਪਰਿਞ੍ਞਾਭਿਸਮਯਵਸੇਨ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ। **ਚਤੁਭੂਮਕਧਮ੍ਮੰ** ਅਨਵਸੇਸੰ ਞੇਯ੍ਯੰ ਸਬ੍ਬਸੋ ਞੇਯ੍ਯਾਵਰਣਸ੍ਸ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣੇਨ **ਅਵੇਦਿੰ**। ਰਜ੍ਜਨਦੁਸ੍ਸਨਮੁਯ੍ਹਨਾਦਿਨਾ **ਕਿਲੇਸੇਨ**। ਅਪ੍ਪਹਾਤਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਕੁਸਲਾਬ੍ਯਾਕਤੰ ਤਪ੍ਪਟਿਬਦ੍ਧਕਿਲੇਸਮਥਨੇਨ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ "**ਸਬ੍ਬੰ ਤੇਭੂਮਕਧਮ੍ਮੰ ਜਹਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤੋ**"ਤਿ। **ਆਰਮ੍ਮਣਤੋ**ਤਿ ਆਰਮ੍ਮਣਕਰਣਵਸੇਨ।

ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਲੋਕਿਯਧਮ੍ਮਾਨਮ੍ਪਿ ਯਾਦਿਸੋ ਲੋਕਨਾਥਸ੍ਸ ਅਧਿਗਮੋ, ਨ ਤਾਦਿਸੋ ਅਧਿਗਮੋ ਪਰੂਪਦੇਸੋ ਅਤ੍ਥਿ, ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮੇ ਪਨਸ੍ਸ ਲੇਸੋਪਿ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਆਹ "**ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮੇ ਮਯ੍ਹੰ ਆਚਰਿਯੋ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥੀ**"ਤਿ। **ਪਟਿਭਾਗਪੁਗ੍ਗਲੋ**ਤਿ ਸੀਲਾਦੀਹਿ ਗੁਣੇਹਿ ਪਟਿਨਿਧਿਭੂਤੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ। **ਸਹੇਤੁਨਾ**ਤਿ ਸਹਧਮ੍ਮੇਨ ਸਪਾਟਿਹੀਰਕਤਾਯ। **ਨਯੇਨਾ**ਤਿ ਅਭਿਜਾਨਨਤਾਦਿਵਿਧਿਨਾ। **ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਸਚ੍ਚਾਨੀ**ਤਿ ਇਦੰ ਤਬ੍ਬਿਨਿਮੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਞੇਯ੍ਯਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਸਯੰ ਬੁਦ੍ਧੋ**ਤਿ ਸਯਮੇਵ ਸਯਮ੍ਭੁਞ੍ਞਾਣੇਨ ਬੁਦ੍ਧੋ। ਵਿਗਤਪਰਿਲ਼ਾਹਤਾਯ **ਸੀਤਿਭੂਤੋ**। ਤਤੋ ਏਵ **ਨਿਬ੍ਬੁਤੋ। ਆਹਞ੍ਛਨ੍ਤਿ** ਆਹਨਿਸ੍ਸਾਮਿ। ਵੇਨੇਯ੍ਯਾਨੰ ਅਮਤਾਧਿਗਮਾਯ ਉਗ੍ਘੋਸਨਾਦਿੰ ਕਤ੍ਵਾ ਸਤ੍ਥੁ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾ **ਅਮਤਦੁਨ੍ਦੁਭੀ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ।

ਅਨਨ੍ਤਞਾਣੋ ਜਿਤਕਿਲੇਸੋਤਿ **ਅਨਨ੍ਤਜਿਨੋ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਨਾਮ ਭਵੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਏਵਂਵਿਧੇ ਨਾਮ ਰੂਪਰਤਨੇ ਈਦਿਸੇਨ ਞਾਣੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਅਯੰ ਹਿਸ੍ਸ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾਯ ਪਚ੍ਚਯੋ ਜਾਤੋ, ਕਤਾਧਿਕਾਰੋ ਚੇਸ। ਤਥਾ ਹਿ ਭਗਵਾ ਤੇਨ ਸਮਾਗਮਤ੍ਥੰ ਪਦਸਾਵ ਤੰ ਮਗ੍ਗੰ ਪਟਿਪਜ੍ਜਿ।

ਕੋਟ੍ਠਾਸਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾਤਿ ਅਙ੍ਗਪਚ੍ਚਙ੍ਗਸਙ੍ਖਾਤਅਵਯਵਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾ। **ਅਟ੍ਟੀਯਤੀ**ਤਿ ਅਟ੍ਟੋ ਹੋਤਿ, ਦੋਮਨਸ੍ਸੰ ਆਪਜ੍ਜਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਅਵਿਹੰ ਉਪਪਨ੍ਨਾਸੇਤਿ ਅਵਿਹੇਸੁ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾ। **ਵਿਮੁਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਅਗ੍ਗਫਲਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ ਵਿਮੁਤ੍ਤਾ। **ਤੇ ਹਿਤ੍ਵਾ ਮਾਨੁਸੰ ਦੇਹੰ, ਦਿਬ੍ਬਯੋਗੰ ਉਪਜ੍ਝਗੁ**ਨ੍ਤਿ ਤੇ ਉਪਕਾ ਦਯੋ ਮਾਨੁਸੰ ਅਤ੍ਤਭਾਵਂ ਜਹਿਤ੍ਵਾ ਓਰਮ੍ਭਾਗਿਯਸੰਯੋਜਨਪ੍ਪਹਾਨੇਨ ਅਵਿਹੇਸੁ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਮਤ੍ਤਾਵ ਅਗ੍ਗਮਗ੍ਗਾਧਿਗਮੇਨ ਦਿਬ੍ਬਯੋਗੰ ਉਦ੍ਧਮ੍ਭਾਗਿਯਸੰਯੋਜਨੰ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਿੰਸੁ।

੨੮੬. ਸਣ੍ਠਪੇਸੁਨ੍ਤਿ ''ਨੇਵ ਅਭਿਵਾਦੇਤਬ੍ਬੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਮਹਾਵ॰ ੧੨) ਸਣ੍ਠੰ ਕਿਰਿਯਾਕਾਰੰ ਅਕੰਸੁ। ਤੇਨਾਹ "**ਕਤਿਕੰ ਅਕੰਸੂ**"ਤਿ। **ਪਧਾਨਤੋ**ਤਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਨੁਟ੍ਠਿਤਦੁਕ੍ਕਰਚਰਣਤੋ। **ਪਭਾਵਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਵਾਚਾਸਮੁਟ੍ਠਾਨੰ, ਵਚੀਨਿਚ੍ਛਾਰਣਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ''ਅਯੰ ਨ ਕਿਞ੍ਚਿ ਵਿਸੇਸੰ ਅਧਿਗਮਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ **ਅਨੁਕ੍ਕਣ੍ਠਨਤ੍ਥੰ**। ''ਮਯੰ ਯਤ੍ਥ ਕਤ੍ਥਚਿ ਗਮਿਸ੍ਸਾਮਾ''ਤਿ **ਮਾ ਵਿਤਕ੍ਕਯਿਤ੍ਥ। ਓਭਾਸੋ**ਤਿ ਵਿਪਸ੍ਸਨੋਭਾਸੋ। **ਨਿਮਿਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਨਿਮਿਤ੍ਤੰ। **ਏਕਪਦੇਨੇਵਾ**ਤਿ ਏਕਵਚਨੇਨੇਵ। ''ਅਨੇਨ ਪੁਬ੍ਬੇਪਿ ਨ ਕਿਞ੍ਚਿ ਮਿਚ੍ਛਾ ਵੁਤ੍ਤਪੁਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿ **ਸਤਿੰ ਲਭਿਤ੍ਵਾ**। ਯਥਾਭੂਤਵਾਦੀਤਿ **ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਗਾਰਵਾ**।

ਅਨ੍ਤੋਵਿਹਾਰੇਯੇਵ ਅਹੋਸਿ ਦਹਰਕੁਮਾਰੋ ਵਿਯ ਤੇਹਿ ਭਿਕ੍ਖੂਹਿ ਪਰਿਹਰਿਤੋ। **ਮਲੇ**ਤਿ ਸੰਕਿਲੇਸੇ। ਗਾਮਤੋ ਭਿਕ੍ਖੂਹਿ ਨੀਹਟੰ ਉਪਨੀਤੰ ਭਤ੍ਤੰ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ ਨੀਹਟਭਤ੍ਤੋ, ਤੇਨ **ਨੀਹਟਭਤ੍ਤੇਨ** ਭਗਵਤਾ। **ਏਤ੍ਤਕੰ ਕਥਾਮਗ੍ਗ**ਨ੍ਤਿ – ''ਦ੍ਵੇਮਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਰਿਯੇਸਨਾ''ਤਿ ਆਰਭਿਤ੍ਵਾ ਯਾਵ – ''ਨਤ੍ਥਿ ਦਾਨਿ ਪੁਨਬ੍ਭਵੋ''ਤਿ ਪਦੰ, ਏਤ੍ਤਕੰ ਦੇਸਨਾਮਗ੍ਗੰ। ਕਾਮਞ੍ਚੇਤ੍ਥ – ''ਤੁਮ੍ਹੇਪਿ ਮਮਞ੍ਚੇਵ ਪਞ੍ਚਵਗ੍ਗਿਯਾਨਞ੍ਚ ਮਗ੍ਗੰ

ਆਰੂਲ੍ਹਾ, ਅਰਿਯਪਰਿਯੇਸਨਾ ਤੁਮ੍ਹਾਕਂ ਪਰਿਯੇਸਨਾ''ਤਿ ਅਟ੍ਠਕਥਾਵਚਨਂ। ਤੇਨ ਪਨ – ''ਸੋ ਖੋ ਅਹਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਤ੍ਤਨਾ ਜਾਤਿਧਮ੍ਮੋ ਸਮਾਨੋ...ਪੇ॰... ਅਸਂਕਿਲਿਟ੍ਠਂ ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਯੋਗਕ੍ਖੇਮਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਅਜ੍ਝਗਮਨ੍ਤਿ, ਅਥ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਞ੍ਚਵਗ੍ਗਿਯਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਮਯਾ ਏਵਂ ਓਵਦਿਯਮਾਨਾ...ਪੇ॰... ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਯੋਗਕ੍ਖੇਮਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਅਜ੍ਝਗਮਂਸੁ...ਪੇ॰... ਨਤ੍ਥਿ ਦਾਨਿ ਪੁਨਬ੍ਭਵੋ''ਤਿ ਇਮਸ੍ਸੇਵ ਸੁਤ੍ਤਪਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੋ ਵਿਭਾਵਿਤੋਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਭਗਵਾ ਯਂ ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਵਚ ਤੁਮ੍ਹੇਪਿ ਮਮਞ੍ਚੇਵ ਪਞ੍ਚਵਗ੍ਗਿਯਾਨਞ੍ਚ ਮਗ੍ਗਂ ਆਰੂਲ੍ਹਾ, ਅਰਿਯਪਰਿਯੇਸਨਾ ਤੁਮ੍ਹਾਕਂ ਪਰਿਯੇਸਨਾਤਿ। ਇਮਂ ਏਕਮੇਵ ਅਨੁਸਨ੍ਧਿਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹਰੀ**"ਤਿ।

੨੮੭. ਅਨਗਾਰਿਯਾਨਮ੍ਪੀਤਿ ਪਬ੍ਬਜਿਤਾਨਮ੍ਪਿ। **ਪਞ੍ਚਕਾਮਗੁਣਵਸੇਨ ਅਨਰਿਯਪਰਿਯੇਸਨਾ ਹੋਤਿ** ਗਧਿਤਾਦਿਭਾਵੇਨ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਨਤੋ। ਮਿਚ੍ਛਾਜੀਵਵਸੇਨਪਿ ਅਨਰਿਯਪਰਿਯੇਸਨਾ ਹੋਤੀਤਿ ਤਤੋ ਵਿਸੇਸਨਤ੍ਥਂ **"ਪਞ੍ਚਕਾਮਗੁਣਵਸੇਨਾ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਸਚ੍ਛਨ੍ਦਰਾਗਪਰਿਭੋਗਸ੍ਸ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਤਾ। ਇਦਾਨਿ ਚਤੂਸੁ ਪਚ੍ਚਯੇਸੁ ਕਾਮਗੁਣੇ ਨਿਦ੍ਧਾਰੇਤੁਂ **"ਤਤ੍ਥਾ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਪਰਿਭੋਗਰਸੋ**ਤਿ ਪਰਿਭੋਗਪਚ੍ਚਯਪੀਤਿਸੋਮਨਸ੍ਸਂ। ਅਯਂ ਪਨ ਰਸਸਮਾਨਤਾਵਸੇਨ ਗਹਣਂ ਉਪਾਦਾਯ ''ਰਸੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਨ ਸਭਾਵਤੋ। ਸਭਾਵੇਨ ਗਹਣਂ ਉਪਾਦਾਯ ਪੀਤਿਸੋਮਨਸ੍ਸਂ ਧਮ੍ਮਾਰਮ੍ਮਣਂ ਸਿਯਾ, ਨ ਰਸਾਰਮ੍ਮਣਂ। **ਅਪ੍ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਪਰਿਭੋਗੋ**ਤਿ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਰਹਿਤੋ ਪਰਿਭੋਗੋ, ਇਦਮਤ੍ਥਿਤਂ ਅਨਿਸ੍ਸਾਯ ਗਧਿਤਾਦਿਭਾਵੇਨ ਪਰਿਭੋਗੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਗਧਿਤਾ**ਤਿ ਤਣ੍ਹਾਯ ਬਦ੍ਧਾ। **ਮੁਚ੍ਛਿਤਾ**ਤਿ ਮੁਚ੍ਛਂ ਮੋਹਂ ਪਮਾਦਂ ਆਪਨ੍ਨਾ। **ਅਜ੍ਝੋਗਾਲ੍ਹਾ**ਤਿ ਅਧਿਓਗਾਲ੍ਹਾ, ਤਂ ਤਂ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਅਨੁਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤਾ। **ਆਦੀਨਵਂ ਅਪਸ੍ਸਨ੍ਤਾ**ਤਿ ਸਚ੍ਛਨ੍ਦਰਾਗਪਰਿਭੋਗੇ ਦੋਸਂ ਅਜਾਨਨ੍ਤਾ। ਅਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਿਤਪਰਿਭੋਗਹੇਤੁਆਦੀਨਵਂ ਨਿਸ੍ਸਰਤਿ ਅਤਿਕ੍ਕਮਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਨਿਸ੍ਸਰਣਂ,** ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਞਾਣਂ।

ਪਾਸਰਾਸਿਨ੍ਤਿ ਪਾਸਸਮੁਦਾਯਂ। ਲੁਦ੍ਦਕੋ ਹਿ ਪਾਸਂ ਓਡ੍ਡੇਨ੍ਤੋ ਨ ਏਕਂਯੇਵ, ਨ ਚ ਏਕਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਠਾਨੇ ਓਡ੍ਡੇਤਿ, ਅਥ ਖੋ ਤਂਤਂਮਿਗਾਨਂ ਆਗਮਨਮਗ੍ਗਂ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਓਡ੍ਡੇਨ੍ਤੋ ਬਹੂਯੇਵ ਓਡ੍ਡੇਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤੇ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਏਕਤੋ ਗਹੇਤ੍ਵਾ **"ਪਾਸਰਾਸੀ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਵਾਗੁਰਸ੍ਸ ਵਾ ਪਾਸਪਦੇਸਾਨਂ ਬਹੁਭਾਵਤੋ **"ਪਾਸਰਾਸੀ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਪਾਸਰਾਸਿਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾਯ ਲੀਨਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨਾ ਸਮਤ੍ਤਾ।

੭. ਚੂਲ਼ਹਤ੍ਥਿਪਦੋਪਮਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੨੮੮. ਸੇਤਪਰਿਵਾਰੋਤਿ ਸੇਤਪਟਿਚ੍ਛਦੋ, ਸੇਤਵਣ੍ਣਾਲਙ੍ਕਾਰੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਪੁਬ੍ਬੇ ਪਨ ''ਸੇਤਾਲਙ੍ਕਾਰਾ''ਤਿ ਅਸ੍ਸਾਲਙ੍ਕਾਰੋ ਗਹਿਤੋ, ਇਧ ਚਕ੍ਕਪਞ੍ਜਰਕੁਬ੍ਬਰਾਦਿਰਥਾਵਯਵੇਸੁ ਕਾਤਬ੍ਬਾਲਙ੍ਕਾਰੋ। **ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇਨਾ**ਤਿ ਏਵਂ ''ਸੇਤਾਯ ਸੁਦ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਕਾਰੇਨ ਸਂਯੁਤ੍ਤਮਹਾਵਗ੍ਗੇ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੫.੪) ਵੁਤ੍ਤੇਨ। **ਨਾਤਿਮਹਾ** ਯੁਦ੍ਧਮਣ੍ਡਲੇ ਸਞ੍ਚਾਰਸੁਖਤ੍ਥਂ। ਯੋਧੋ ਸਾਰਥੀਤਿ **ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ,** ਪਹਰਣਦਾਯਕੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ **ਤਿਣ੍ਣਂ** ਵਾ।

ਨਗਰਂ ਪਦਕ੍ਖਿਣਂ ਕਰੋਤਿ ਨਗਰਸੋਭਨਤ੍ਥਂ। ਇਦਂ ਕਿਰ ਤਸ੍ਸ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਜਾਣੁਸ੍ਸੋਣਿਟ੍ਠਾਨਨ੍ਤਰਂ ਜਾਤਿਸਿਦ੍ਧਂ ਪਰਮ੍ਪਰਾਗਤਂ ਚਾਰਿਤ੍ਤਂ। ਤੇਨਾਹ **"ਇਤੋ ਏਤ੍ਤਕੇਹਿ ਦਿਵਸੇਹੀ"**ਤਿਆਦਿ। ਚਾਰਿਤ੍ਤਵਸੇਨ ਨਗਰਵਾਸਿਨੋਪਿ ਤਥਾ ਤਥਾ ਪਟਿਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਪੁਞ੍ਞਵਾਦਿਮਙ੍ਗਲਕਥਨੇ ਨਿਯੁਤ੍ਤਾ **ਮਾਙ੍ਗਲਿਕਾ**। ਸੁਵਤ੍ਥਿਪਤ੍ਤਨਾਯ **ਸੋਵਤ੍ਥਿਕਾ। ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਵਨ੍ਦੀਆਦੀਨਂ ਸਙ੍ਗਹੋ। **ਯਸਸਿਰਿਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ**ਤਿ ਯਸਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਸਿਰਿਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਚ, ਪਰਿਵਾਰਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਚੇਵ ਵਿਭਵਸੋਭਾਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਚਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਨਗਰਾਭਿਮੁਖੋ ਪਾਯਾਸਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਭਿਕ੍ਖਾਚਾਰਵੇਲਾਯ। **ਪਣ੍ਡਿਤੋ ਮਞ੍ਞੇ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਮਞ੍ਞੇ**ਤਿ ਇਦਂ ''ਮਞ੍ਞਤੀ''ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸਮਾਨਤ੍ਥਂ ਨਿਪਾਤਪਦਂ। ਤਸ੍ਸ ਇਤਿ-ਸਦ੍ਦਂ ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਪਣ੍ਡਿਤੋਤਿ ਮਞ੍ਞਤੀ"**ਤਿ ਆਹ। ਅਨੁਮਤਿਪੁਚ੍ਛਾਵਸੇਨ ਚੇਤਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤੇਨੇਵਾਹ **"ਉਦਾਹੁ ਨੋ"**ਤਿ। ''ਤਂ ਕਿਂ ਮਞ੍ਞਤਿ ਭਵਂ ਵਚ੍ਛਾਯਨੋ ਸਮਣਸ੍ਸ ਗੋਤਮਸ੍ਸ ਪਞ੍ਞਾਵੇਯ੍ਯਤ੍ਤਿਯ''ਨ੍ਤਿ ਹਿ

ਵੁਤ੍ਤਮੇਵਤ੍ਥੰ ਪੁਨ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ **“ਪਣ੍ਡਿਤੋ ਮਞ੍ਞੇ”**ਤਿ ਆਹ। ਤਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤੰ **“ਭਵਂ ਵਚ੍ਛਾਯਨੇ, ਸਮਣੰ ਗੋਤਮੰ ਪਣ੍ਡਿਤੋਤਿ ਮਞ੍ਞਤਿ, ਉਦਾਹੁ ਨੋ”**ਤਿ, ਯਥਾ ਤੇ ਖਮੇਯ੍ਯ, ਤਥਾ ਨੰ ਕਥੇਹੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਅਹੰ ਕੋ ਨਾਮ, ਮਮ ਅਵਿਸਯੋ ਏਸੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਕੋ ਚਾਤਿ** ਹੇਤੁਨਿਸ੍ਸਕ੍ਕੇ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਵਚਨਨ੍ਤਿ ਆਹ **“ਕੁਤੋ ਚਾ”**ਤਿ। ਤਥਾ ਚਾਹ **“ਕੇਨ ਕਾਰਣੇਨ ਜਾਨਿਸ੍ਸਾਮੀ”**ਤਿ, ਯੇਨ ਕਾਰਣੇਨ ਸਮਣਸ੍ਸ ਗੋਤਮਸ੍ਸ ਪਞ੍ਞਾਵੇਯ੍ਯਤ੍ਤਿਯੰ ਜਾਨੇਯ੍ਯੰ, ਤੰ ਕਾਰਣੰ ਮਯਿ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਬੁਦ੍ਧੋਯੇਵ ਭਵੇਯ੍ਯ,** ਅਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਥਾ ਬੁਦ੍ਧਞਾਣਾਨੁਭਾਵਂ ਜਾਨਿਤੁੰ ਨ ਸਕ੍ਕਾਤਿ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤੰ – ‘‘ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਕੰ ਖੋ ਪਨੇਤੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਓਰਮਤ੍ਤਕੰ ਸੀਲਮਤ੍ਤਕੰ, ਯੇਨ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਵਣ੍ਣੰ ਵਦਮਾਨੋ ਵਦੇਯ੍ਯ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੭), ਅਤ੍ਥਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਞ੍ਞੇਵ ਧਮ੍ਮਾ ਗਮ੍ਭੀਰਾ ਦੁਦ੍ਦਸਾ ਦੁਰਨੁਬੋਧਾ ...ਪੇ॰... ਯੇਹਿ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਯਥਾਭੁਚ੍ਚੰ ਵਣ੍ਣੰ ਸਮ੍ਮਾ ਵਦਮਾਨੋ ਵਦੇਯ੍ਯਾ’’ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੮) ਚ। **ਏਤ੍ਥਾਤਿ** ‘‘ਸੋਪਿ ਨੂਨਸ੍ਸ ਤਾਦਿਸੋਵਾ’’ਤਿ ਏਤਸ੍ਮਿੰ ਪਦੇ। **ਪਸਤ੍ਥ ਪਸਤ੍ਥੋਤਿ** ਪਸਤ੍ਥੇਹਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਗੁਣੇਹੇਵ ਸੋ ਪਸਤ੍ਥੋ, ਨ ਤਸ੍ਸ ਕਿਤ੍ਤਿਨਾ, ਪਸੰਸਾਸਭਾਵੇਨੇਵ ਪਾਸੰਸੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨਾਹ **“ਸਬ੍ਬਗੁਣਾਨ”**ਨ੍ਤਿਆਦਿ। **ਮਣਿਰਤਨਨ੍ਤਿ** ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਨੋ ਮਣਿਰਤਨੰ। ਸਦੇਵਕੇ ਲੋਕੇ ਪਾਸੰਸਾਨਮ੍ਪਿ ਪਾਸੰਸੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **“ਪਸਤ੍ਥੇਹਿ ਵਾ”**ਤਿ ਦੁਤਿਯਵਿਕਪ੍ਪੋ ਗਹਿਤੋ।

ਅਰਣੀਯਤੋ ਅਤ੍ਥੋ, ਸੋ ਏਵ ਵਸਤੀਤਿ ਵਸੋਤਿ **ਅਤ੍ਥਵਸੋ,** ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਪਯੋਗਸ੍ਸ ਆਨਿਸੰਸਭੂਤੰ ਫਲਨ੍ਤਿ ਆਹ **“ਅਤ੍ਥਵਸਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥਾਨਿਸੰਸ”**ਨ੍ਤਿ। ਅਤ੍ਥੋ ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਲਕ੍ਖਣੋ ਵਸੋ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ **ਅਤ੍ਥਵਸੋ,** ਕਾਰਣੰ। **ਨਾਗਵਨਵਾਸਿਕੋਤਿ** ਹਤ੍ਥਿਨਾਗਾਨੰ ਵਿਚਰਣਵਨੇ ਤੇਸੰ ਗਹਣਤ੍ਥੰ ਵਸਨਕੋ। **ਅਨੁਗ੍ਗਹਿਤਸਿਪ੍ਪੋਤਿ** ਅਸਿਕ੍ਖਿਤਹਤ੍ਥਿਸਿਪ੍ਪੋ ਆਯਤਵਿਤ੍ਥਤਸ੍ਸ ਪਦਮਤ੍ਤਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸਨੇਨ ‘‘ਮਹਾ ਵਤ, ਭੋ ਨਾਗੋ’’ਤਿ ਨਿਟ੍ਠਾਗਮਨਤੋ। **ਪਰਤੋ ਪਨ** ਭਗਵਤਾ ਵੁਤ੍ਤਟ੍ਠਾਨੇ। **ਉਗ੍ਗਹਿਤਸਿਪ੍ਪੋ ਪੁਰਿਸੋ ਨਾਗਵਨਿਕੋਤਿ ਆਗਤੋ** ਆਯਤਵਿਤ੍ਥਤਸ੍ਸ ਪਦਸ੍ਸ ਉਚ੍ਚਸ੍ਸ ਚ ਨਿਸੇਵਿਤਸ੍ਸ ਬ੍ਯਭਿਚਾਰਭਾਵਂ ਞਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਤਕੇਨ ਨਿਟ੍ਠੰ ਅਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਮਹਾਹਤ੍ਥਿੰ ਦਿਸ੍ਵਾਵ ਨਿਟ੍ਠਾਗਮਨਤੋ। ਞਾਣੰ ਪਜ੍ਜਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ **ਞਾਣਪਦਾਨਿ,** ਖਤ੍ਤਿਯਪਣ੍ਡਿਤਾਦੀਨੰ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯੇ ਵਿਨੀਤਤ੍ਤਾ ਵਿਨਯੇਹਿ ਅਧਿਗਤਞ੍ਞਾਣਾਦੀਨਿ। ਤਾਨਿ ਹਿ ਤਥਾਗਤਗਨ੍ਧਹਤ੍ਥਿਨੋ ਦੇਸਨਾਞਾਣੇਨ ਅਕ੍ਕਨ੍ਤਟ੍ਠਾਨਾਨਿ। **ਚਤ੍ਤਾਰੀਤਿ** ਪਨ ਵਿਨੇਯ੍ਯਾਨੰ ਇਧ ਖਤ੍ਤਿਯਪਣ੍ਡਿਤਾਦਿਵਸੇਨ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਾਨੰਯੇਵ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ।

੨੮੯. ਪੁਗ੍ਗਲੇਸੁ ਪਞ੍ਞਾਯ ਚ ਨਿਪੁਣਤਾ ਪਣ੍ਡਿਤਸਮਞ੍ਞਾ ਨਿਪੁਣਤ੍ਥਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸਨਸਮਤ੍ਥਤਾਵਸੇਨੇਵਾਤਿ ਆਹ **“ਸੁਖੁਮਅਤ੍ਥਨ੍ਤਰਪਟਿਵਿਜ੍ਝਨਸਮਤ੍ਥੇ”**ਤਿ। **ਕਤ**-ਸਦ੍ਦੋ ਇਧ ਨਿਪ੍ਫਨ੍ਨਪਰਿਯਾਯੋ। ਪਰੇ ਪਵਦਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ, ਏਤੇਨਾਤਿ **ਪਰਪ੍ਪਵਾਦੋ,** ਪਰਸਮਯੋ। ਪਰੇਹਿ ਪਵਦਨੰ **ਪਰਪ੍ਪਵਾਦੋ,** ਵਿਗ੍ਗਾਹਿਕਕਥਾਯ ਪਰਵਾਦਮਦ੍ਦਨੰ। ਤਦੁਭਯਮ੍ਪਿ ਏਕਤੋ ਕਤ੍ਵਾ ਪਾਲ਼ਿਯੰ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਆਹ **“ਵਿਞ੍ਞਾਤਪਰਪ੍ਪਵਾਦੇ ਚੇਵ ਪਰੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿੰ ਕਤਵਾਦਪਰਿਚਯੇ ਚਾ”**ਤਿ, ਪਰਸਮਯੇਸੁ ਪਰਵਾਦਮਦ੍ਦਨੇਸੁ ਚ ਨਿਪ੍ਫਨ੍ਨੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਵਾਲਵੇਧਿਰੂਪੇਤਿ** ਵਾਲਵੇਧਿਪਤਿਰੂਪੇ। ਤੇਨਾਹ **“ਵਾਲਵੇਧਿਧਨੁਗ੍ਗਹਸਦਿਸੇ”**ਤਿ। **ਵਾਲਨ੍ਤਿ** ਅਨੇਕਧਾ ਭਿਨ੍ਨਸ੍ਸ ਵਾਲਸ੍ਸ ਅੰਸੁਸਙ੍ਖਾਤੰ ਵਾਲੰ। **ਭਿਨ੍ਦਨ੍ਤਾ ਵਿਯਾਤਿ** ਘਟਾਦਿੰ ਸਵਿਗ੍ਗਹੰ ਮੁਗ੍ਗਰਾਦਿਨਾ ਭਿਨ੍ਦਨ੍ਤਾ ਵਿਯ, ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਾਨਿ ਏਕੰਸਤੋ ਭਿਨ੍ਦਨ੍ਤਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ‘‘ਅਤ੍ਥੰ ਗੁਯ੍ਹੰ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨੰ ਕਤ੍ਵਾ ਪੁਚ੍ਛਿਸ੍ਸਾਮਾ’’ਤਿ ਸਙ੍ਖਤੰ ਪਦਪਞ੍ਹੰ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **“ਦੁਪਦਮ੍ਪੀ”**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਵਦਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਵਾਦੋ,** ਦੋਸੋ। ਪੁਚ੍ਛੀਯਤੀਤਿ **ਪਞ੍ਹੋ,** ਅਤ੍ਥੋ। ਪੁਚ੍ਛਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਪਞ੍ਹੋ,** ਸਦ੍ਦੋ। ਤਦੁਭਯੰ ਏਕਤੋ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਆਹ **“ਏਵਰੂਪੇ ਪਞ੍ਹੇ”**ਤਿਆਦਿ। **“ਏਵਂ ਪੁਚ੍ਛੇਯ੍ਯ, ਏਵਂ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਯ੍ਯਾ”**ਤਿ ਚ ਪੁਚ੍ਛਾਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਾਨੰ ਸਿਖਾਵਗਮਨੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਸੇਯ੍ਯੋਤਿ** ਉਤ੍ਤਮੋ, ਪਰਮੋ ਲਾਭੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਏਵਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਾਦਵਿਧਮਨਭਯੇਨਪਿ ਪਰੇ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਪਞ੍ਹੰ ਪੁਚ੍ਛਿਤੁੰ ਨ ਵਿਸਹਨ੍ਤੀਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਵਾਦਵਿਧਮਨੇਨ ਵਿਨਾਪਿ ਨ ਵਿਸਹਨ੍ਤਿ ਏਵਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **“ਅਪਿਚਾ”**ਤਿਆਦਿ ਆਰਦ੍ਧੰ। **ਚਿਤ੍ਤੰ ਪਸੀਦਤਿ** ਪਰੇ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਤ੍ਤਭਾਵਮ੍ਪਿ ਵਿਸ੍ਸਤ੍ਥੰ ਨਿਯ੍ਯਾਦੇਤੁਕਾਮਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਓਧਿਸਕਮੇਤ੍ਤਾਫਰਣਸਦਿਸਤ੍ਤਾ ਤਸ੍ਸ ਮੇਤ੍ਤਾਯਨਸ੍ਸ। **ਦਸ੍ਸਨਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾਤਿ** ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਤਾਯ ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾ ਦਸ੍ਸਨਾਨੁਤ੍ਤਰਿਯਭਾਵਤੋ, ਅਤਿਵਿਯ ਦਸ੍ਸਨੀਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਸਰਣਗਮਨਵਸੇਨ ਸਾਵਕਾਤਿ ਲੋਕਿਯਸਰਣਗਮਨੇਨ ਸਾਵਕਾ, ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਸਰਣਗਮਨੇਨ ਪਨ ਸਾਵਕਤ੍ਤੰ ਪਰਤੋ ਆਗਮਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਞ੍ਚ ਪਬ੍ਬਜਿਤਵਸੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਇਧ ਗਹਟ੍ਠਵਸੇਨ, ਉਭਯਤ੍ਥਾਪਿ ਸਰਣਗਮਨੇਨ ਸਾਵਕਤ੍ਤੰ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਤੇ ਹਿ ਪਰਲੋਕਵਜ੍ਜਭਯਦਸ੍ਸਾਵਿਨੋ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤਾ, ਆਚਾਰਕੁਲਪੁਤ੍ਤਾਪਿ ਤਾਦਿਸਾ ਭਵਨ੍ਤਿ। **ਥੋਕੇਨਾ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ''ਮਨਂ ਅਨਸ੍ਸਾਮਾ''ਤਿ ਪਦਸ੍ਸਤ੍ਥੰ ਵਦਤਿ।

੨੯੦. ਉਦਾਹਰੀਯਤਿ ਉਬ੍ਬੇਗਪੀਤਿਵਸੇਨਾਤਿ, ਤਥਾ ਵਾ ਉਦਾਹਰਣਂ **ਉਦਾਨਂ**। ਤੇਨਾਹ "**ਉਦਾਹਾਰਂ ਉਦਾਹਰੀ**"ਤਿ। **ਅਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਅਸ੍ਸ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਸਦ੍ਧਮ੍ਮਪੁਬ੍ਬਕਸ੍ਸ ਪਟਿਵੇਧਸਦ੍ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ। **ਸੋ**ਤਿ ਹਤ੍ਥਿਪਦੋਪਮੋ ਹਤ੍ਥਿਪਦੋਪਮਭਾਵੇਨ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨੋ ਧਮ੍ਮੋ। **ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਤਕੇਨ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕੇਨ ਵੁਤ੍ਤਕਥਾਮਗ੍ਗਮਤ੍ਤੇਨ। ਕਾਮਂ ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਕਥਾਮਗ੍ਗੇਨਪਿ ਹਤ੍ਥਿਪਦੋਪਮਭਾਵੇਨ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨੋ ਧਮ੍ਮੋ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣੋਵ ਅਰਹਤ੍ਤੰ ਪਾਪੇਤ੍ਵਾ ਪਵੇਦਿਤਤ੍ਤਾ, ਸੋ ਚ ਖੋ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ, ਨ ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋਤਿ ਆਹ "**ਨ ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਨ ਪਰਿਪੂਰੋ ਹੋਤੀ**"ਤਿ। ਯਦਿ ਯਥਾ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਨ ਹਤ੍ਥਿਪਦੋਪਮੋ ਪਰਿਪੂਰੋ ਹੋਤਿ, ਤਥਾ ਦੇਸਨਾ ਆਰਦ੍ਧਾ, **ਅਥ ਕਸ੍ਮਾ ਕੁਸਲੋਤਿ ਨ ਵੁਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਚੋਦਨਾ।

੨੯੧. **ਆਯਾਮਤੋਪੀ**ਤਿ **ਪਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਉਬ੍ਬੇਧੇਨਪਿ ਰਸ੍ਸਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਨੀਚਕਾਯਾ ਹਿ ਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। **ਉਚ੍ਚਾ**ਤਿ ਉਚ੍ਚਕਾ। ਨਿਸੇਵਨਂ, ਨਿਸੇਵਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ ਵਾ **ਨਿਸੇਵਿਤਂ**। ਨਿਸੇਵਨਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਕਣ੍ਡੁਯਿਤਵਿਨੋਦਨਤ੍ਥੰ ਘਂਸਨਂ। ਤੇਨਾਹ "**ਖਨ੍ਧਪ੍ਪਦੇਸੇ ਘਂਸਿਤਟ੍ਠਾਨ**"ਨ੍ਤਿ। **ਉਚ੍ਚਾ**ਤਿ ਅਨੀਚਾ, ਉਬ੍ਬੇਧਵਨ੍ਤਿਯੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਕਾਲ਼ਾਰਿਕਾ**ਤਿ ਵਿਰਲਦਨ੍ਤਾ, ਵਿਸਙ੍ਗਤਦਨ੍ਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨਾਹ "**ਦਨ੍ਤਾਨ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿ। **ਕਲ਼ਾਰਤਾਯਾ**ਤਿ ਵਿਰਲਤਾਯ। **ਆਰਞ੍ਜਿਤਾਨੀ**ਤਿ ਰਞ੍ਜਿਤਾਨਿ, ਵਿਲਿਖਿਤਾਨੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਕਣੇਰੁਤਾਯਾ**ਤਿ ਕੁਟ੍ਟਮਲਸਣ੍ਠਾਨਤਾਯ। **ਅਯਂ ਵਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵਾ-ਸਦ੍ਦੋ ਸਂਸਯਿਤਨਿਚ੍ਛਯਤ੍ਥੋ ਯਥਾ ਅਞ੍ਞਤ੍ਥਾਪਿ ''ਅਯਂ ਵਾ ਇਮੇਸਂ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਨਂ ਸਬ੍ਬਬਾਲੋ ਸਬ੍ਬਮੂਲ੍ਹੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੮੧)।

ਨਾਗਵਨਂ ਵਿਯਾਤਿ ਮਹਾਹਤ੍ਥਿਨੋ ਵਾਮਨਿਕਾਦੀਨਞ੍ਚ ਪਦਦਸ੍ਸਨਟ੍ਠਾਨਭੂਤਂ ਨਾਗਵਨਂ ਵਿਯ। **ਆਦਿਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਯਾਵ ਨੀਵਰਣਪ੍ਪਹਾਨਾ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾ** ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਬਾਹਿਰਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਾਦੀਨਞ੍ਚ ਪਦਦਸ੍ਸਨਭਾਵਤੋ। **ਆਦਿਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯਾ**ਤਿ ਚ ''ਤਂ ਸੁਣਾਹੀ''ਤਿ ਪਦਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ। **ਕੁਸਲੋ ਨਾਗਵਨਿਕੋ ਵਿਯ ਯੋਗਾਵਚਰੋ** ਪਰਿਯੇਸਨਵਸੇਨ ਪਮਾਣਗ੍ਗਹਣਤੋ। **ਮਤ੍ਥਕੇ ਠਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਇਮਸ੍ਸ ਸੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਰਿਯੋਸਾਨੇ ਠਤ੍ਵਾ। **ਇਮਸ੍ਮਿਮ੍ਪਿ ਠਾਨੇ**ਤਿ ''ਏਵਮੇਵ ਖੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਉਪਮੇਯਜਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਉਪਞ੍ਞਾਸਨਟ੍ਠਾਨੇਪਿ।

ਸ੍ਵਾਯਨਨ੍ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੧.੧੯੦) ਇਧ-ਸਦ੍ਦਮਤ੍ਤੰ ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਨ ਯਥਾਵਿਸੇਸਿਤਬ੍ਬਂ ਇਧ-ਸਦ੍ਦਂ। ਤਥਾ ਹਿ ਵਕ੍ਖਤਿ ''ਕਤ੍ਥਚਿ ਪਦਪੂਰਣਮਤ੍ਤਮੇਵਾ''ਤਿ। **ਲੋਕਂ ਉਪਾਦਾਯ ਵੁਚ੍ਚਤਿ** ਲੋਕ-ਸਦ੍ਦੇਨ ਸਮਾਨਾਧਿਕਰਣਭਾਵੇਨ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ। ਸੇਸਪਦਦ੍ਵਯੇ ਪਨ ਸਦ੍ਦਨ੍ਤਰਸਨ੍ਨਿਧਾਨਮਤ੍ਤੇਨ ਤਂ ਤਂ ਉਪਾਦਾਯ ਵੁਤ੍ਤਤਾ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ। **ਓਕਾਸ**ਨ੍ਤਿ ਕਞ੍ਚਿ ਪਦੇਸਂ ਇਨ੍ਦਸਾਲਗੁਹਾਯ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਤਾ। **ਪਦਪੂਰਣਮਤ੍ਤਮੇ**ਵ ਓਕਾਸਾਪਦਿਸਨਸ੍ਸਪਿ ਅਸਮ੍ਭਵਤੋ।

ਤਥਾਗਤ-ਸਦ੍ਦਾਦੀਨਂ ਅਤ੍ਥਵਿਸੇਸੋ **ਮੂਲਪਰਿਯਾਯਟ੍ਠਕਥਾ**(ਮ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੧੨) **ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗਸਂਵਣ੍ਣਨਾਸੁ** ਵੁਤ੍ਤੋ ਏਵ। ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਸਤ੍ਤਨਿਕਾਯਨ੍ਤੋਗਧਤਾਯ "**ਇਧ ਪਨ ਸਤ੍ਤਲੋਕੋ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ**"ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥਾਯਂ ਯਸ੍ਮਿਂ ਸਤ੍ਤਨਿਕਾਯੇ, ਯਸ੍ਮਿਞ੍ਚ ਓਕਾਸੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ "**ਸਤ੍ਤਲੋਕੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨੋਪਿ ਚਾ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ **ਇਮਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ੇ**ਤਿ ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਏਵ ਲੋਕਧਾਤੁਯਾ। ''ਅਟ੍ਠਾਨਮੇਤਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਨਵਕਾਸੋ, ਯਂ ਏਕਿਸ੍ਸਾ ਲੋਕਧਾਤੁਯਾ ਦ੍ਵੇ ਅਰਹਨ੍ਤੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਅਪੁਬ੍ਬਂ ਅਚਰਿਮਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯੁ''ਨ੍ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੧੬੧; ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੧੨੯; ਅ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੭੮; ਨੇਤ੍ਤਿ॰ ੫੭; ਮਿ॰ ਪ॰ ੫.੧.੧) ਏਤ੍ਥ ਜਾਤਿਖੇਤ੍ਤਭੂਤਾ ਦਸਸਹਸ੍ਸਿਲੋਕਧਾਤੁ ''ਏਕਿਸ੍ਸਾ ਲੋਕਧਾਤੁਯਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਇਧ ਪਨ ਇਮਂਯੇਵ ਲੋਕਧਾਤੁਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ''ਇਮਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ੇ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਿਸ੍ਸੋ ਹਿ ਸਙ੍ਗੀਤਿਯੋ ਆਰੂਲ਼੍ਹੇ ਤੇਪਿਟਕੇ ਬੁਦ੍ਧਵਚਨੇ ਵਿਸਯਖੇਤ੍ਤੰ ਆਣਾਖੇਤ੍ਤੰ ਜਾਤਿਖੇਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਤਿਵਿਧੇ ਖੇਤ੍ਤੇ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਇਮਂ

ਚਕ੍ਕਵਾਲਂ ਅਞ੍ਞਸ੍ਮਿਂ ਚਕ੍ਕਵਾਲੇ ਬੁਦ੍ਧਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀਤਿ ਸੁਤ੍ਤਂ ਨਤ੍ਥਿ, ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀਤਿ ਪਨ ਅਤ੍ਥਿ। ਕਥਂ? ''ਨ ਮੇ ਆਚਰਿਯੋ ਅਤ੍ਥਿ, ਸਦਿਸੋ ਮੇ ਨ ਵਿਜ੍ਜਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੮੫; ੨.੩੪੧; ਮਹਾਵ॰ ੧੧; ਕਥਾ॰ ੪੦੫; ਮਿ॰ ਪ॰ ੪.੫.੧੧), ਏਕੋਮ੍ਹਿ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੮੫; ੨.੩੪੧; ਕਥਾ॰ ੪੦੫; ਮਹਾਵ॰ ੧੧) ਏਵਮਾਦੀਨਿ ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਲੋਕਧਾਤੁਯਾ ਠਤ੍ਵਾ ਵਦਨ੍ਤੇਨ ਭਗਵਤਾ – ''ਕਿਂ ਪਨਾਵੁਸੋ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਅਤ੍ਥੇਤਰਹਿ ਅਞ੍ਞੋ ਸਮਣੋ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਵਾ ਭਗਵਤਾ ਸਮਸਮੋ ਸਮ੍ਬੋਧਿਯਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਪੁਟ੍ਠਾਹਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਨੋਤਿ ਵਦੇਯ੍ਯ''ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਸ ਕਾਰਣਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ – ''ਅਟ੍ਠਾਨਮੇਤਂ ਅਨਵਕਾਸੋ, ਯਂ ਏਕਿਸ੍ਸਾ ਲੋਕਧਾਤੁਯਾ ਦ੍ਵੇ ਅਰਹਨ੍ਤੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਾ''ਤਿ ਇਮਂ ਸੁਤ੍ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੇਨ ਧਮ੍ਮਸੇਨਾਪਤਿਨਾ ਚ ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਟ੍ਠਾਨਭੂਤਂ ਇਮਂ ਲੋਕਧਾਤੁਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਅਞ੍ਞਤ੍ਥ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ ਹੋਤੀਤਿ।

ਸੁਜਾਤਾਯਾਤਿਆਦਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤੇਸੁ ਚਤੂਸੁ ਵਿਕਪ੍ਪੇਸੁ ਪਠਮੋ ਵਿਕਪ੍ਪੋ ਬੁਦ੍ਧਭਾਵਾਯ ਆਸਨ੍ਨਤਰਪਟਿਪਤ੍ਤਿਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਆਸਨ੍ਨਤਰਾਯ ਹਿ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਂ ਠਿਤੋ **"ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ"**ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਉਪ੍ਪਾਦਸ੍ਸ ਏਕਨ੍ਤਿਕਤ੍ਤਾ, ਪਗੇਵ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਮਤ੍ਥਕੇ ਠਿਤੋ। ਦੁਤਿਯੋ ਬੁਦ੍ਧਭਾਵਾਵਹਪਬ੍ਬਜ੍ਜਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਆਸਨ੍ਨਪਟਿਪਤ੍ਤਿਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ, ਤਤਿਯੋ ਬੁਦ੍ਧਕਰਧਮ੍ਮਪਾਰਿਪੂਰਿਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਬੁਦ੍ਧਭਾਵਾਯ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ। ਨ ਹਿ ਮਹਾਸਤ੍ਤਾਨਂ ਤੁਸਿਤਭਵੂਪਪਤ੍ਤਿਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਬੋਧਿਸਮ੍ਭਾਰਸਮ੍ਭਰਣਂ ਨਾਮ ਅਤ੍ਥਿ। ਚਤੁਤ੍ਥੋ ਬੁਦ੍ਧਕਰਧਮ੍ਮਸਮਾਰਮ੍ਭਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ। ਬੋਧਿਯਾ ਨਿਯਤਭਾਵਾਪਤ੍ਤਿਤੋ ਪਭੁਤਿ ਹਿ ਵਿਞ੍ਞੂਹਿ **"ਬੁਦ੍ਧੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ"**ਤਿ ਵਤ੍ਤੁਂ ਸਕ੍ਕਾ ਉਪ੍ਪਾਦਸ੍ਸ ਏਕਨ੍ਤਿਕਤ੍ਤਾ, ਯਥਾ ਪਨ ''ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ ਪਬ੍ਬਤਾ, ਸਨ੍ਦਨ੍ਤਿ ਨਦਿਯੋ''ਤਿ ਤਿਟ੍ਠਨਸਨ੍ਦਨਕਿਰਿਯਾਨਂ ਅਵਿਚ੍ਛੇਦਮੁਪਾਦਾਯ ਵਤ੍ਤਮਾਨਪਯੋਗੋ, ਏਵਂ ਉਪ੍ਪਾਦਤ੍ਥਾਯ ਪਟਿਪਜ੍ਜਨਕਿਰਿਯਾਯ ਅਵਿਚ੍ਛੇਦਮੁਪਾਦਾਯ ਚਤੂਸੁ ਵਿਕਪ੍ਪੇਸੁ **"ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਨਾਮਾ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਸਬ੍ਬਪਠਮਂ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਭਾ**ਵਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬੇਹਿ ਉਪਰਿ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨੇਹਿ ਵਿਸੇਸੇਹਿ ਪਠਮਂ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਤਾਸਙ੍ਖਾਤਂ ਅਤ੍ਥਿਤਾਵਿਸੇਸਂ।

ਸੋ ਭਗਵਾਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੨.੩.੬੪) ਯੋ ''ਤਥਾਗਤੋ ਅਰਹ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਕਿਤ੍ਤਿਤਗੁਣੋ, ਸੋ ਭਗਵਾ। **ਇਮਂ ਲੋਕ**ਨ੍ਤਿ ਨਯਿਦਂ ਮਹਾਜਨਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮੁਖਾਮਤ੍ਤਂ ਲੋਕਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਅਥ ਖੋ ਅਨਵਸੇਸਂ ਪਰਿਯਾਦਾਯਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਸਦੇਵਕ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤੇਨਾਹ **"ਇਦਾਨਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਨਿਦਸ੍ਸੇਤੀ"**ਤਿ। **ਪਜਾਤਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਯਥਾਸਕਂ ਕਮ੍ਮਕਿਲੇਸੇਹਿ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਤ੍ਤਾ। **ਪਞ੍ਚਕਾਮਾਵਚਰਦੇਵਗ੍ਗਹਣਂ** ਪਾਰਿਸੇਸਞ੍ਞਾਯੇਨ ਇਤਰੇਸਂ ਪਦਨ੍ਤਰੇਹਿ ਸਙ੍ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ। **ਸਦੇਵਕ**ਨ੍ਤਿ ਚ ਅਵਯਵੇਨ ਵਿਗ੍ਗਹੋ ਸਮੁਦਾਯੋ ਸਮਾਸਤ੍ਥੋ। **ਛਟ੍ਠਕਾਮਾਵਚਰਦੇਵਗ੍ਗਹਣਂ** ਪਚ੍ਚਾਸਤ੍ਤਿਞ੍ਞਾਯੇਨ। ਤਤ੍ਥ ਹਿ ਸੋ ਜਾਤੋ ਤਨ੍ਨਿਵਾਸੀ ਚ। **ਬ੍ਰਹ੍ਮਕਾਯਿਕਾਦਿਬ੍ਰਹ੍ਮਗ੍ਗਹਣ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕਪਚ੍ਚਾਮਿਤ੍ਤਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਗ੍ਗਹਣ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਦਸ੍ਸਨਮਤ੍ਤਮੇਤਂ ਅਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕਾਨਂ ਅਸਮਿਤਾਬਾਹਿਤਪਾਪਾਨਞ੍ਚ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਨਂ ਸਸ੍ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਿਵਚਨੇਨ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ। ਕਾਮਂ ''ਸਦੇਵਕ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਵਿਸੇਸਨਾਨਂ ਵਸੇਨ ਸਤ੍ਤਵਿਸਯੋ ਲੋਕ-ਸਦ੍ਦੋਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤਿ ਤੁਲ੍ਯਯੋਗਵਿਸਯਤ੍ਤਾ ਤੇਸਂ, ''ਸਲੋਮਕੋ ਸਪਕ੍ਖਕੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਪਨ ਅਤੁਲ੍ਯਯੋਗੇਪਿ ਅਯਂ ਸਮਾਸੋ ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ਬ੍ਯਭਿਚਾਰਦਸ੍ਸਨਤੋ ਪਜਾਗਹਣਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਪਜਾਵਚਨੇਨ ਸਤ੍ਤਲੋਕਗ੍ਗਹਣ"**ਨ੍ਤਿ।

ਅਰੂਪਿਨੋ ਸਤ੍ਤਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਆਨੇਞ੍ਜਵਿਹਾਰੇਨ ਵਿਹਰਨ੍ਤਾ ''ਦਿਬ੍ਬਨ੍ਤੀਤਿ **ਦੇਵਾ**''ਤਿ ਇਮਂ ਨਿਬ੍ਬਚਨਂ ਲਭਨ੍ਤੀਤਿ ਆਹ **"ਸਦੇਵਕਗ੍ਗਹਣੇਨ ਅਰੂਪਾਵਚਰਦੇਵਲੋਕੋ ਗਹਿਤੋ"**ਤਿ। ਤੇਨੇਵਾਹ ''ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨੂਪਗਾਨਂ ਦੇਵਾਨਂ ਸਹਬ੍ਯਤ''ਨ੍ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੩.੧੧੭)। **ਸਮਾਰਕਗ੍ਗਹਣੇਨ ਛਕਾਮਾਵਚਰਦੇਵਲੋਕੋ ਗਹਿਤੋ** ਤਸ੍ਸ ਸਵਿਸੇਸਂ ਮਾਰਸ੍ਸ ਵਸੇ ਵਤ੍ਤਨਤੋ। **ਰੂਪੀ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕੋ ਗਹਿਤੋ** ਅਰੂਪੀਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕਸ੍ਸ ਵਿਸੁਂ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ। **ਚਤੁਪਰਿਸਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਖਤ੍ਤਿਯਾਦਿਚਤੁਪਰਿਸਵਸੇਨ। ਇਤਰਾ ਪਨ ਚਤਸ੍ਸੋ ਪਰਿਸਾ ਸਮਾਰਕਾਦਿਗ੍ਗਹਣੇਨ ਗਹਿਤਾ ਏਵਾਤਿ। **ਅਵਸੇਸਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤਲੋਕੋ** ਨਾਗਗਰੁਲ਼ਾਦਿਭੇਦੋ।

ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਭਾਗਸੋ ਲੋਕਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਯੋਜਨਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਤੇਨ ਤੇਨ ਵਿਸੇਸੇਨ ਅਭਾਗਸੋਵ ਲੋਕਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਯੋਜਨਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਅਪਿਚੇਤ੍ਥਾ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ **ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਪਰਿਚ੍ਛੇਦਤੋ**ਤਿ ਉਕ੍ਕਂਸਗਤਿਵਿਜਾਨਨੇਨ। ਪਞ੍ਚਸੁ ਹਿ ਗਤੀਸੁ ਦੇਵਲੋਕੋਵ ਸੇਟ੍ਠੋ। ਤਤ੍ਥਾਪਿ ਅਰੂਪਿਨੋ ''ਦੂਰਸਮੁਸ੍ਸਾਰਿਤਕਿਲੇਸਦੁਕ੍ਖਤਾਯ, ਸਨ੍ਤਪਣੀਤਆਨੇਞ੍ਜਵਿਹਾਰਸਮਙ੍ਗਿਤਾਯ, ਅਤਿਵਿਯ ਦੀਘਾਯੁਕਤਾਯਾ''ਤਿ

ਏਵਮਾਦੀਹਿ ਵਿਸੇਸੇਹਿ ਅਤਿਵਿਯ ਇਤਰੇਹਿ ਉਕ੍ਕਟ੍ਠੋ। **ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਮਹਾਨੁਭਾਵੋ**ਤਿਆਦਿਂ ਦਸਸਹਸ੍ਸਿਯਂ ਮਹਾਬ੍ਰਹ੍ਮੁਨੋ ਵਸੇਨ ਵਦਤਿ। ''ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਪਰਿਚ੍ਛੇਦਤੋ''ਤਿ ਹਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਅਨੁਤ੍ਤਰ**ਨ੍ਤਿ ਸੇਟ੍ਠਂ ਨਵਲੋਕੁਤ੍ਤਰਂ। **ਭਾਵਾਨੁਕ੍ਕਮੋ** ਭਾਵਵਸੇਨ ਪਰੇਸਂ ਅਜ੍ਝਾਸਯਵਸੇਨ ''ਸਦੇਵਕ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਨਂ ਪਦਾਨਂ ਅਨੁਕ੍ਕਮੋ। **ਤੀਹਾਕਾਰੇਹੀ**ਤਿ ਦੇਵਮਾਰਬ੍ਰਹ੍ਮਸਹਿਤਤਾਸਙ੍ਖਾਤੇਹਿ ਤੀਹਿ ਪਕਾਰੇਹਿ। **ਤੀਸੁ ਪਦੇਸੂ**ਤਿ ''ਸਦੇਵਕ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਤੀਸੁ ਪਦੇਸੁ। **ਤੇਨ ਤੇਨਾਕਾਰੇਨਾ**ਤਿ ਸਦੇਵਕਤ੍ਤਾਦਿਨਾ ਤੇਨ ਤੇਨ ਪਕਾਰੇਨ। ਤੇਧਾਤੁਕਮੇਵ ਪਰਿਯਾਦਿਨ੍ਨਨ੍ਤਿ ਪੋਰਾਣਾ ਪਨਾਹੂਤਿ ਯੋਜਨਾ।

ਅਭਿਞ੍ਞਾਤਿ ਯ-ਕਾਰਲੋਪੇਨਾਯਂ ਨਿਦ੍ਦੇਸੋ, ਅਭਿਜਾਨਿਤ੍ਵਾਤਿ ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋਤਿ ਆਹ **"ਅਭਿਞ੍ਞਾਯ, ਅਧਿਕੇਨ ਞਾਣੇਨ ਞਤ੍ਵਾ"**ਤਿ। **ਅਨੁਮਾਨਾਦਿਪਟਿਕ੍ਖੇਪੋ**ਤਿ ਅਨੁਮਾਨਉਪਮਾਨਅਤ੍ਥਾਪਤ੍ਤਿਆਦਿਪਟਿਕ੍ਖੇਪੋ ਏਕਪ੍ਪਮਾਣਤ੍ਤਾ। ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਅਪ੍ਪਟਿਹਤਞਾਣਾਚਾਰਤਾਯ ਹਿ ਸਬ੍ਬਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾ ਬੁਦ੍ਧਾ ਭਗਵਨ੍ਤੋ। **ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਵਿਵੇਕਸੁਖ**ਨ੍ਤਿ ਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿਸੁਖਂ। ਤੇਨ ਵੀਤਿਮਿਸ੍ਸਾਪਿ ਕਦਾਚਿ ਭਗਵਤੋ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ **"ਹਿਤ੍ਵਾਪੀ"**ਤਿ। ਭਗਵਾ ਹਿ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਨ੍ਤੋ ਯਸ੍ਮਿਂ ਖਣੇ ਪਰਿਸਾ ਸਾਧੁਕਾਰਂ ਵਾ ਦੇਤਿ, ਯਥਾਸੁਤਂ ਵਾ ਧਮ੍ਮਂ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਤਿ, ਤਂ ਖਣਂ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੇਨ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿਂ ਸਮਾਪਜ੍ਜਤਿ, ਯਥਾਪਰਿਚ੍ਛੇਦਞ੍ਚ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਤੋ ਵੁਟ੍ਠਾਯ ਠਿਤਟ੍ਠਾਨਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਤਿ।

ਦੇਸਕਾਯਤ੍ਤੇਨ ਆਣਾਦਿਵਿਧਿਨਾ ਅਤਿਸਜ੍ਜਨਂ ਪਬੋਧਨਂ **ਦੇਸਨਾ**ਤਿ ਸਾ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮਵਸੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਤਿ ਆਹ **"ਦੇਸਨਾਯ ਤਾਵ ਚਤੁਪ੍ਪਦਿਕਾਯਪਿ ਗਾਥਾਯਾ"**ਤਿਆਦਿ। ਸਾਸਿਤਬ੍ਬਪੁਗ੍ਗਲਗਤੇਨ ਯਥਾਪਰਾਧਾਦਿਸਾਸਿਤਬ੍ਬਭਾਵੇਨ ਅਨੁਸਾਸਨਂ ਤਦਙ੍ਗਵਿਨਯਾਦਿਵਸੇਨ ਵਿਨਯਨਂ **ਸਾਸਨ**ਨ੍ਤਿ ਤਂ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮਵਸੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਸੀਲਸਮਾਧਿਵਿਪਸ੍ਸਨਾ"**ਤਿਆਦਿ। **ਕੁਸਲਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਮਗ੍ਗਕੁਸਲਾਨਂ, **ਕੁਸਲਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਵਾ ਅਨਵਜ੍ਜਾਨਂ। ਤੇਨ ਫਲਧਮ੍ਮਾਨਮ੍ਪਿ ਸਙ੍ਗਹੋ ਸਿਦ੍ਧੋ ਹੋਤਿ। **ਆਦਿ**ਭਾਵੋ ਸੀਲਦਿਟ੍ਠੀਨਂ ਤਮ੍ਮੂਲਕਤ੍ਤਾ ਉਤ੍ਤਰਿਮਨੁਸ੍ਸਧਮ੍ਮਾਨਂ। ਤਸ੍ਮਿਂ ਤਸ੍ਮਿਂ ਅਤ੍ਥੇ ਕਥਾਵਧਿਸਦ੍ਦਪ੍ਪਬਨ੍ਧੋ ਗਾਥਾਵਸੇਨ ਸੁਤ੍ਤਵਸੇਨ ਚ ਵਵਤ੍ਥਿਤੋ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮੋ, ਯੋ ਇਧੇਵ ''ਦੇਸਨਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਤਸ੍ਸ ਪਨ ਅਤ੍ਥੋ ਵਿਸੇਸੇਨ ਸੀਲਾਦਿ ਏਵਾਤਿ ਆਹ **"ਭਗਵਾ ਹਿ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਨ੍ਤੋ...ਪੇ॰... ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਦਸ੍ਸੇਤੀ"**ਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਸੀਲਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਸੀਲਗ੍ਗਹਣੇਨ ਸਸਮ੍ਭਾਰਂ ਸੀਲਂ ਗਹਿਤਂ। ਤਥਾ ਮਗ੍ਗਗ੍ਗਹਣੇਨ ਸਸਮ੍ਭਾਰੋ ਮਗ੍ਗੋਤਿ ਤਦੁਭਯੇਨ ਅਨਵਸੇਸਤੋ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਅਤ੍ਥਂ ਪਰਿਯਾਦਿਯਤਿ। **ਤੇਨਾ**ਤਿ ਸੀਲਾਦਿਦਸ੍ਸਨੇਨ। ਅਤ੍ਥਵਸੇਨ ਹਿ ਇਧ ਦੇਸਨਾਯ ਆਦਿਕਲ੍ਯਾਣਾਦਿਭਾਵੋ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ। **ਕਥਿਕਸਣ੍ਠਿਤੀ**ਤਿ ਕਥਿਕਸ੍ਸ ਸਣ੍ਠਾਨਂ ਕਥਨਵਸੇਨ ਸਮਵਟ੍ਠਾਨਂ।

ਨ ਸੋ ਸਾਤ੍ਥਂ ਦੇਸੇਤਿ ਨਿਯ੍ਯਾਨਤ੍ਥਵਿਰਹਤੋ ਤਸ੍ਸਾ ਦੇਸਨਾਯ। **ਏਕਬ੍ਯਞ੍ਜਨਾਦਿਯੁਤ੍ਤਾ** ਵਾਤਿ ਸਿਥਿਲਾਦਿਭੇਦੇਸੁ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨੇਸੁ ਏਕਪ੍ਪਕਾਰੇਨੇਵ, ਦ੍ਵਿਪ੍ਪਕਾਰੇਨੇਵ ਵਾ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨੇਨ ਯੁਤ੍ਤਾ ਵਾ ਦਮਿਲ਼ਭਾਸਾ ਵਿਯ। ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਨਿਰੋਟ੍ਠਂ ਕਤ੍ਵਾ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਤਾਯ **ਸਬ੍ਬਨਿਰੋਟ੍ਠਬ੍ਯਞ੍ਜਨਾ** ਵਾ ਕਿਰਾਤਭਾਸਾ ਵਿਯ। ਸਬ੍ਬਤ੍ਥੇਵ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੀਯਯੁਤ੍ਤਤਾਯ **ਸਬ੍ਬਵਿਸ੍ਸਟ੍ਠਬ੍ਯਞ੍ਜਨਾ** ਵਾ ਯਵਨਭਾਸਾ ਵਿਯ। ਸਬ੍ਬਤ੍ਥੇਵ ਸਾਨੁਸਾਰਤਾਯ **ਸਬ੍ਬਨਿਗ੍ਗਹਿਤਬ੍ਯਞ੍ਜਨਾ** ਵਾ ਪਾਰਸਿਕਾਦਿਮਿਲਕ੍ਖਭਾਸਾ ਵਿਯ। ਸਬ੍ਬਾਪੇਸਾ ਏਕਦੇਸਬ੍ਯਞ੍ਜਨਵਸੇਨੇਵ ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਅਪਰਿਪੁਣ੍ਣਬ੍ਯਞ੍ਜਨਾਤਿ ਕਤ੍ਵਾ **"ਅਬ੍ਯਞ੍ਜਨਾ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ। **ਅਮਕ੍ਖੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਅਪਲਿਚ੍ਛੇਤ੍ਵਾ ਅਵਿਨਾਸੇਤ੍ਵਾ, ਅਹਾਪੇਤ੍ਵਾਤਿ ਵਾ ਅਤ੍ਥੋ।

ਭਗਵਾ ਯਮਤ੍ਥਂ ਞਾਪੇਤੁਂ ਏਕਗਾਥਮ੍ਪਿ ਏਕਵਾਕ੍ਯਮ੍ਪਿ ਦੇਸੇਤਿ, ਤਮਤ੍ਥਂ ਤਾਯ ਦੇਸਨਾਯ ਸਬ੍ਬਸੋ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਮੇਵ ਕਤ੍ਵਾ ਦੇਸੇਤਿ, ਏਵਂ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਾਤਿ ਆਹ **"ਏਕਦੇਸਨਾਪਿ ਅਪਰਿਪੁਣ੍ਣਾ ਨਤ੍ਥੀ"**ਤਿ। **ਉਲ੍ਲੁਮ੍ਪਨਸਭਾਵਸਣ੍ਠਿਤੇਨਾ**ਤਿ ਸਂਕਿਲੇਸਪਕ੍ਖਤੋ ਵਟ੍ਟਦੁਕ੍ਖਤੋ ਚ ਉਦ੍ਧਰਣਸਭਾਵਾਵਟ੍ਠਿਤੇਨ ਚਿਤ੍ਤੇਨ। **ਤਸ੍ਮਾ**ਤਿ ਯਸ੍ਮਾ ਸਿਕ੍ਖਾਤ੍ਤਯਸਙ੍ਗਹਂ ਸਕਲਂ ਸਾਸਨਂ ਇਧ ''ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯ''ਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਂ, ਤਸ੍ਮਾ। **ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸਮਾਨਾਧਿਕਰਣਾਨਿ ਸਬ੍ਬਪਦਾਨਿ ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਸੋ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਤਿ... ਪੇ॰... ਪਕਾਸੇਤੀਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ"**ਤਿ ਆਹ।

ਦੂਰਸਮੁਸ੍ਸਾਰਿਤਮਾਨਸ੍ਸੇਵ ਸਾਸਨੇ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਤ੍ਤਿ ਸਮ੍ਭਵਤਿ, ਨ ਮਾਨ ਜਾਤਿਕਸ੍ਸਾਤਿ ਆਹ **"ਨਿਹਤਮਾਨਤ੍ਤਾ"**ਤਿ। **ਉਸ੍ਸਨ੍ਨਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਬਹੁਲਭਾਵਤੋ। ਭੋਗਾਰੋਗਜਾਦਿਵਤ੍ਥੁਕਾ ਮਦਾ ਸੁਪ੍ਪਹੇਯ੍ਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਨਿਮਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਨਵਟ੍ਠਾਨਤੋ' ਨ ਤਥਾ ਕੁਲਵਿਜ੍ਜਾਮਦਾਤਿ ਖਤ੍ਤਿਯਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਕੁਲੀਨਾਨੰ ਪਬ੍ਬਜਿਤਾਨਮ੍ਪਿ ਜਾਤਿਵਿਜ੍ਜਾ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਮਾਨਜਪ੍ਪਨੰ ਦੁਪ੍ਪਜਹਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਹਿ...ਪੇ॰... ਮਾਨੰ ਕਰੋਨ੍ਤੀ"**ਤਿ । **ਵਿਜਾਤਿਤਾਯਾ**ਤਿ ਨਿਹੀਨਜਾਤਿਤਾਯ। **ਪਤਿਟ੍ਠਾਤੁੰ ਨ ਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਸੁਵਿਸੁਦ੍ਧੰ ਕਤ੍ਵਾ ਸੀਲੰ ਰਕ੍ਖਿਤੁੰ ਨ ਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤਿ। ਸੀਲਵਸੇਨ ਹਿ ਸਾਸਨੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਤਿ। **ਪਤਿਟ੍ਠਾਤੁ**ਨ੍ਤਿ ਵਾ ਸਚ੍ਚਪਟਿਵੇਧੇਨ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾਯ ਪਤਿਟ੍ਠਾਯ ਪਤਿਟ੍ਠਾਤੁੰ। ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਹਿ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾ ਸੁਜਾਤਾ ਏਵ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨ ਦੁਜ੍ਜਾਤਾ।

ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਨ੍ਤਿ ਰਾਗਾਦੀਨੰ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਮੇਵ ਪਹਾਨਦੀਪਨਤੋ ਨਿਰੁਪਕ੍ਕਿਲੇਸਤਾਯ ਸਬ੍ਬਸੋ ਵਿਸੁਦ੍ਧੰ। **ਸਦ੍ਧੰ ਪਟਿਲਭਤੀ**ਤਿ ਪੋਥੁਜ੍ਜਨਿਕਸਦ੍ਧਾਵਸੇਨ ਸਦ੍ਦਹਤਿ। ਵਿਞ੍ਞੁਜਾਤਿਕਾਨਞ੍ਹਿ ਧਮ੍ਮਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਗਹਣਪੁਬ੍ਬਿਕਾ ਸਦ੍ਧਾਸਿਦ੍ਧਿ ਧਮ੍ਮਪਮਾਣਧਮ੍ਮਪ੍ਪਸਨ੍ਨਭਾਵਤੋ। **ਜਾਯਮ੍ਪਤਿਕਾ ਵਸਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਕਾਮੰ ''ਜਾਯਮ੍ਪਤਿਕਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ਘਰਸਾਮਿਕਘਰਸਾਮਿਨਿਵਸੇਨ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨੰਯੇਵ ਗਹਣੰ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤਿ। ਯਸ੍ਸ ਪਨ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਅਨੇਕਾ ਪਜਾਪਤਿਯੋ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਕਿੰ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੰ? ਏਕਾਯਪਿ ਤਾਯ ਵਾਸੋ ਸਮ੍ਬਾਧੋਤਿ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੰ **"ਦ੍ਵੇ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਰਾਗਾਦਿਨਾ **ਸਕਿਞ੍ਚਨਟ੍ਠੇਨ,** ਖੇਤ੍ਤਵਤ੍ਥੁਆਦਿਨਾ **ਸਪਲਿਬੋਧਟ੍ਠੇਨ**। ਰਾਗਰਜਾਦੀਨੰ ਆਗਮਨਪਥਤਾਪਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਟ੍ਠਾਨਤਾ ਏਵਾਤਿ ਦ੍ਵੇਪਿ ਵਣ੍ਣਨਾ ਏਕਤ੍ਥਾ, ਬਜਞ੍ਜਨਮੇਵ ਨਾਨੰ। **ਅਲਗ੍ਗਨਟ੍ਠੇਨਾ**ਤਿ ਅਸਜ੍ਜਨਟ੍ਠੇਨ ਅਪ੍ਪਟਿਬਦ੍ਧਭਾਵੇਨ। ਏਵੰ ਅਕੁਸਲਕੁਸਲਪ੍ਪਵਤ੍ਤੀਨੰ ਠਾਨਭਾਵੇਨ ਘਰਾਵਾਸਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾਨੰ ਸਮ੍ਬਾਧਬ੍ਭੋਕਾਸਤੰ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਕੁਸਲਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਏਵ ਅਟ੍ਠਾਨਠਾਨਭਾਵੇਨ ਤੇਸੰ ਤੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **"ਅਪਿਚਾ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ।

ਸਙ੍ਖੇਪਕਥਾਤਿ ਵਿਸੁੰ ਵਿਸੁੰ ਪਦੁਦ੍ਧਾਰੰ ਅਕਤ੍ਵਾ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਅਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾ। **ਏਕਮ੍ਪਿ ਦਿਵਸ**ਨ੍ਤਿ ਏਕਦਿਵਸਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ। **ਅਖਣ੍ਡੰ ਕਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਦੁਕ੍ਕਟਮਤ੍ਤਸ੍ਸਪਿ ਅਨਾਪਜ੍ਜਨੇਨ ਅਖਣ੍ਡਿਤੰ ਕਤ੍ਵਾ। **ਕਿਲੇਸਮਲੇਨ ਅਮਲੀਨ**ਨ੍ਤਿ ਤਣ੍ਹਾਸੰਕਿਲੇਸਾਦਿਵਸੇਨ ਅਸੰਕਿਲਿਟ੍ਠੰ ਕਤ੍ਵਾ। **ਪਰਿਦਹਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਨਿਵਾਸੇਤ੍ਵਾ ਚੇਵ ਪਾਰੁਪਿਤ੍ਵਾ ਚ। ਅਗਾਰਵਾਸੋ ਅਗਾਰੰ ਉਤ੍ਤਰਪਦਲੋਪੇਨ, ਤਸ੍ਸ ਵਡ੍ਢਿਆਵਹੰ **ਅਗਾਰਸ੍ਸ ਹਿਤੰ। ਭੋਗਕ੍ਖਨ੍ਧੋ**ਤਿ ਭੋਗਰਾਸਿ ਭੋਗਸਮੁਦਾਯੋ। **ਆਬਨ੍ਧਨਟ੍ਠੇਨਾ**ਤਿ ''ਪੁਤ੍ਤੋ ਨਤ੍ਤਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਪੇਮਵਸੇਨ ਸਪਰਿਚ੍ਛੇਦੰ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਨਟ੍ਠੇਨ। ''ਅਮ੍ਹਾਕਮੇਤੇ''ਤਿ ਞਾਯਨ੍ਤੀਤਿ **ਞਾਤੀ**। ਪਿਤਾਮਹਪਿਤੁਪੁਤ੍ਤਾਦਿਵਸੇਨ ਪਰਿਵਤ੍ਤਨਟ੍ਠੇਨ **ਪਰਿਵਟ੍ਟੋ**।

੨੯੨. ਸਾਮਞ੍ਞਵਾਚੀਪਿ **ਸਿਕ੍ਖਾ**-ਸਦ੍ਦੋ ਸਾਜੀਵ-ਸਦ੍ਦਸਨ੍ਨਿਧਾਨਤੋ ਉਪਰਿ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨਵਿਸੇਸਾਪੇਕ੍ਖਾਯ ਚ ਵਿਸੇਸਨਿਵਿਟ੍ਠੋਵ ਹੋਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ **"ਯਾ ਭਿਕ੍ਖੂਨੰ ਅਧਿਸੀਲਸਙ੍ਖਾਤਾ ਸਿਕ੍ਖਾ"**ਤਿ। ਸਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਟ੍ਠੇਨ **ਸਿਕ੍ਖਾ**। ਸਹ ਆਜੀਵਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ **ਸਾਜੀਵੋ। ਸਿਕ੍ਖਨਭਾਵੇਨਾ**ਤਿ ਸਿਕ੍ਖਾਯ ਸਾਜੀਵੇ ਚ ਸਿਕ੍ਖਨਭਾਵੇਨ। **ਸਿਕ੍ਖੰ ਪਰਿਪੂਰੇਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਸੀਲਸੰਵਰੰ ਪਰਿਪੂਰੇਨ੍ਤੋ। **ਸਾਜੀਵਞ੍ਚ ਅਵੀਤਿਕ੍ਕਮਨ੍ਤੋ**ਤਿ – ''ਨਾਮਕਾਯੋ ਪਦਕਾਯੋ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਕਾਯੋ ਬਜਞ੍ਜਨਕਾਯੋ''ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੩੯) ਵੁਤ੍ਤਸਿਕ੍ਖਾਪਦੰ ਭਗਵਤੋ ਵਚਨੰ ਅਵੀਤਿਕ੍ਕਮਨ੍ਤੋ ਹੁਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਇਦਮੇਵ ਚ ਦ੍ਵਯੰ ''ਸਿਕ੍ਖਨ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤਤ੍ਥ ਸਾਜੀਵਾਨਤਿਕ੍ਕਮੋ ਸਿਕ੍ਖਾਪਾਰਿਪੂਰਿਯਾ ਪਚ੍ਚਯੋ। ਤਤੋ ਹਿ ਯਾਵ ਮਗ੍ਗਾ ਸਿਕ੍ਖਾਪਾਰਿਪੂਰੀ ਹੋਤੀਤਿ।

ਪਜਹਿਤ੍ਵਾਤਿ ਸਮਾਦਾਨਵਸੇਨ ਪਰਿਚ੍ਚਜਿਤ੍ਵਾ। **ਪਹੀਨਕਾਲਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ...ਪੇ॰... ਵਿਰਤੋ**ਵਾਤਿ ਏਤੇਨ ਪਹਾਨਸ੍ਸ ਵਿਰਤਿਯਾ ਚ ਸਮਾਨਕਾਲਤੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ । ਯਦਿ ਏਵੰ ''ਪਹਾਯਾ''ਤਿ ਕਥੰ ਪੁਰਿਮਕਾਲਨਿਦ੍ਦੇਸੋਤਿ? ਤਥਾ ਗਹੇਤਬ੍ਬਤੰ ਉਪਾਦਾਯ। ਧਮ੍ਮਾਨਞ੍ਹਿ ਪਚ੍ਚਯਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਨ੍ਨਭਾਵੇ ਅਪੇਕ੍ਖਿਤੇ ਸਹਜਾਤਾਨਮ੍ਪਿ ਪਚ੍ਚਯਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਨ੍ਨਭਾਵੇਨ ਗਹਣੰ ਪੁਰਿਮਪਚ੍ਛਿਮਭਾਵੇਨੇਵ ਹੋਤੀਤਿ ਗਹਣਪਵਤ੍ਤਿਆਕਾਰਵਸੇਨ ਪਚ੍ਚਯਭੂਤੇਸੁ ਹਿਰੋਤ੍ਤਪ੍ਪਞਾਣਾਦੀਸੁ ਪਹਾਨਕਿਰਿਯਾਯ ਪੁਰਿਮਕਾਲਵੋਹਾਰੋ, ਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਸੁ ਚ ਵਿਰਤੀਸੁ ਵਿਰਮਣਕਿਰਿਯਾਯ ਅਪਰਕਾਲਵੋਹਾਰੋ ਚ ਹੋਤੀਤਿ ''ਪਹਾਯ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਹੋਤੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਪਹਾਯਾ**ਤਿ ਵਾ ਸਮਾਦਾਨਕਾਲਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਪਚ੍ਛਾ ਵੀਤਿਕ੍ਕਮਿਤਬ੍ਬਵਤ੍ਥੁਸਮਾਯੋਗਵਸੇਨ **ਪਟਿਵਿਰਤੋ**ਤਿ। **ਪਹਾਯਾ**ਤਿ ਵਾ –

''ਨਿਹਨ੍ਤ੍ਵਾਨ ਤਮੋਖਨ੍ਧੰ, ਉਦਿਤੋਯੰ ਦਿਵਾਕਰੋ।

ਵਣ੍ਣਪਭਾਯ ਭਾਸੇਤਿ, ਓਭਾਸੇਤ੍ਵਾ ਸਮੁਗ੍ਗਤੋ''ਤਿ ਚ॥ (ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ਮਹਾਟੀ॰ ੨.੫੧੮) –

ਏਵਮਾਦੀਸੁ ਵਿਯ ਸਮਾਨਕਾਲਵਸੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਅਥ ਵਾ ਪਾਣੋ ਅਤਿਪਾਤੀਯਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਪਾਣਾਤਿਪਾਤੋ,** ਪਾਣਘਾਤਹੇਤੁਭੂਤੋ ਅਹਿਰਿਕਾਨੋਤ੍ਤਪ੍ਪਦੋਸਮੋਹਵਿਹਿੰਸਾਦਿਕੋ ਚੇਤਨਾਪਧਾਨੋ ਸੰਕਿਲੇਸਧਮ੍ਮੋ, ਤੰ ਸਮਾਦਾਨਵਸੇਨ ਪਹਾਯ। **ਤਤੋ...ਪੇ॰... ਵਿਰਤੋਵ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਅਵਧਾਰਣੇਨ ਤਸ੍ਸਾ ਵਿਰਤਿਯਾ ਕਾਲਾਦਿਵਸੇਨ ਅਪਰਿਯਨ੍ਤਤੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਯਥਾ ਹਿ ਅਞ੍ਞੇ ਸਮਾਦਿਨ੍ਨਵਿਰਤਿਕਾਪਿ ਅਨਵਟ੍ਠਿਤਚਿਤ੍ਤਤਾਯ ਲਾਭਜੀਵਿਕਾਦਿਹੇਤੁ ਸਮਾਦਾਨੰ ਭਿਨ੍ਦਨ੍ਤੇਵ, ਨ ਏਵਮਯੰ। ਅਯੰ ਪਨ ਪਹੀਨਕਾਲਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਓਰਤੋ ਵਿਰਤੋਤਿ। **ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨੰ ਪਹਾਯਾ**ਤਿਆਦੀਸੁਪਿ ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਦਣ੍ਡਨੰ ਦਣ੍ਡਨਿਪਾਤਨੰ **ਦਣ੍ਡੋ**। ਮੁਗ੍ਗਰਾਦਿਪਹਰਣਵਿਸੇਸੋਪਿ ਇਧ ਪਹਰਣਵਿਸੇਸੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ। ਤੇਨਾਹ **"ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਦਣ੍ਡੰ ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਅਵਸੇਸੰ ਉਪਕਰਣ"**ਨ੍ਤਿ। ਦਣ੍ਡਨਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਪਰਵਿਹੇਠਨਸ੍ਸ ਪਰਿਵਜ੍ਜਿਤਭਾਵਦੀਪਨਤ੍ਥੰ ਦਣ੍ਡਸਤ੍ਥਾਨੰ ਨਿਕ੍ਖੇਪਵਚਨਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਪਰੂਪਘਾਤਤ੍ਥਾਯਾ"**ਤਿਆਦਿ। **ਵਿਹਿੰਸਨਭਾਵਤੋ**ਤਿ ਵਿਬਾਧਨਭਾਵਤੋ। **ਲਜ੍ਜੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਲਜ੍ਜਾਯ ਓਤ੍ਤਪ੍ਪਮ੍ਪਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। ਨ ਹਿ ਪਾਪਜਿਗੁਚ੍ਛਨਪਾਪੁਤ੍ਤਾਸਰਹਿਤੰ, ਪਾਪਭਯੰ ਵਾ ਅਲਜ੍ਜਨੰ ਅਤ੍ਥਿ। ਯਸ੍ਸ ਵਾ ਧਮ੍ਮਗਰੁਤਾਯ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਚ ਅਤ੍ਤਾਧੀਨਤ੍ਤਾ ਅਤ੍ਤਾਧਿਪਤਿਭੂਤਾ ਲਜ੍ਜਾਕਿਚ੍ਚਕਾਰੀ, ਤਸ੍ਸ ਲੋਕਾਧਿਪਤਿਭੂਤੰ ਓਤ੍ਤਪ੍ਪੰ ਕਿਚ੍ਚਕਰਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਮੇਵ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ''ਲਜ੍ਜੀ''ਇਚ੍ਚੇਵ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਦਯੰ ਮੇਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤਤੰ ਆਪਨ੍ਨੋ**ਤਿ ਕਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਨਨੁ **ਦਯਾ**-ਸਦ੍ਦੋ ''ਅਦਯਾਪਨ੍ਨੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਕਰੁਣਾਯ ਵਤ੍ਤਤੀਤਿ? ਸਚ੍ਚਮੇਤੰ, ਅਯੰ ਪਨ ਦਯਾ-ਸਦ੍ਦੋ ਅਨੁਰਕ੍ਖਣਤ੍ਥੰ ਅਨ੍ਤੋਨੀਤੰ ਕਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨੋ ਮੇਤ੍ਤਾਯ ਚ ਕਰੁਣਾਯ ਚ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਇਧ ਮੇਤ੍ਤਾਯ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨੋ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਮਿਜ੍ਜਤਿ ਸਿਨਿਯ੍ਹਤੀਤਿ ਮੇਤ੍ਤਾ, ਸਾ ਏਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਮੇਤ੍ਤੰ, ਮੇਤ੍ਤੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਏਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਮੇਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤੋ, ਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋ **ਮੇਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤਤਾ,** ਮੇਤ੍ਤਾਇਚ੍ਚੇਵ ਅਤ੍ਥੋ।

ਸਬ੍ਬਪਾਣਭੂਤਹਿਤਾਨੁਕਮ੍ਪੀਤਿ ਏਤੇਨ ਤਸ੍ਸਾ ਵਿਰਤਿਯਾ ਸਤ੍ਤਵਸੇਨ ਅਪਰਿਯਨ੍ਤਤੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਪਾਣਭੂਤੇ**ਤਿ ਪਾਣਜਾਤੇ। **ਅਨੁਕਮ੍ਪਕੋ**ਤਿ ਕਰੁਣਾਯਨਕੋ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਮੇਤ੍ਤਾ ਕਰੁਣਾਯ ਵਿਸੇਸਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤੰ **"ਤਾਯ ਏਵ ਦਯਾਪਨ੍ਨਤਾਯਾ"**ਤਿ। ਏਵੰ ਯੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾ ਵਿਰਤਿ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤੇਹਿ ਲਜ੍ਜਾਮੇਤ੍ਤਾਕਰੁਣਾਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮਙ੍ਗਿਭਾਵੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋ, ਸਦ੍ਧਿੰ ਪਿਟ੍ਠਿਵਟ੍ਟਕਧਮ੍ਮੇਹੀਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। ਏਤ੍ਥਾਹ – ਕਸ੍ਮਾ ''ਪਾਣਾਤਿਪਾਤੰ ਪਹਾਯਾ''ਤਿ ਏਕਵਚਨਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਕਤੋ, ਨਨੁ ਨਿਰਵਸੇਸਾਨੰ ਪਾਣਾਨੰ ਅਤਿਪਾਤਤੋ ਵਿਰਤਿ ਇਧਾਧਿਪ੍ਪੇਤਾ? ਤਥਾ ਹਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ''ਸਬ੍ਬਪਾਣਭੂਤਹਿਤਾਨੁਕਮ੍ਪੀ ਵਿਹਰਤੀ''ਤਿ। ਤੇਨੇਵ ਹਿ **ਅਟ੍ਠਕਥਾਯੰ** ''ਸਬ੍ਬੇ ਪਾਣਭੂਤੇ ਹਿਤੇਨ ਅਨੁਕਮ੍ਪਕੋ''ਤਿ ਪੁਥੁਵਚਨਨਿਦ੍ਦੇਸੋਤਿ? ਸਚ੍ਚਮੇਤੰ, ਪਾਣਭਾਵਸਾਮਞ੍ਞਵਸੇਨ ਪਨੇਤ੍ਥ ਪਾਲ਼ਿਯੰ ਆਦਿਤੋ ਏਕਵਚਨਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਕਤੋ, ਸਬ੍ਬਸਦ੍ਦਸਨ੍ਨਿਧਾਨੇਨ ਪੁਥੁਤ੍ਤੰ ਵਿਞ੍ਞਾਯਮਾਨਮੇਵਾਤਿ ਸਾਮਞ੍ਞਨਿਦ੍ਦੇਸੰ ਅਕਤ੍ਵਾ ਭੇਦਵਚਨਿਚ੍ਛਾਵਸੇਨ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **ਅਟ੍ਠਕਥਾਯੰ** ਬਹੁਵਚਨਵਸੇਨ ਅਤ੍ਥੋ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਕਿਞ੍ਚ ਭਿਯ੍ਯੋ – ਸਾਮਞ੍ਞਤੋ ਸੰਵਰਸਮਾਦਾਨੰ, ਤਬ੍ਬਿਸੇਸਤੋ ਸੰਵਰਭੇਦੋਤਿ ਇਮਸ੍ਸ ਵਿਸੇਸਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੰ ਅਯੰ ਵਚਨਭੇਦੋ ਕਤੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। **ਵਿਹਰਤੀ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਏਕਸ੍ਮਿੰ ਇਰਿਯਾਪਥੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੰ ਦੁਕ੍ਖੰ ਅਞ੍ਞੇਨ ਇਰਿਯਾਪਥੇਨ ਵਿਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਭਾਵੰ ਹਰਤਿ ਪਵਤ੍ਤੇਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨਾਹ **"ਇਰਿਯਤਿ ਪਾਲੇਤੀ"**ਤਿ।

ਨ ਕੇਵਲੰ ਕਾਯਵਚੀਪਯੋਗਵਸੇਨ ਆਦਾਨਮੇਵ, ਅਥ ਖੋ ਆਕਙ੍ਖਪਿਸ੍ਸ ਪਰਿਚ੍ਚਤ੍ਤਵਤ੍ਥੁਵਿਸਯਾਵਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **"ਚਿਤ੍ਤੇਨਪੀ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਥੇਨੇਤਿ ਥੇਯ੍ਯੰ ਕਰੋਤੀਤਿ **ਥੇਨੋ,** ਚੋਰੋ। **ਸੁਚਿਭੂਤੇਨਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਸੁਚਿਭਾਵੋ ਅਧਿਕਾਰਤੋ ਸਦ੍ਦਨ੍ਤਰਸਨ੍ਨਿਧਾਨਤੋ ਚ ਥੇਯ੍ਯਸੰਕਿਲੇਸਵਿਰਮਣਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਅਥੇਨਤ੍ਤਾਯੇਵ ਸੁਚਿਭੂਤੇਨਾ"**ਤਿ। ਕਾਮਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ''ਲਜ੍ਜੀ ਦਯਾਪਨ੍ਨੋ''ਤਿਆਦਿ ਨ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਅਧਿਕਾਰਵਸੇਨ ਪਨ ਅਤ੍ਥਤੋ ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਮੇਵਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। ਯਥਾ ਹਿ ਲਜ੍ਜਾਦਯੋ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਪਹਾਨਸ੍ਸ ਵਿਸੇਸਪਚ੍ਚਯੋ, ਏਵੰ ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨਪਹਾਨਸ੍ਸਪੀਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਾਪਿ ਪਾਲ਼ਿ ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾ। ਏਸ ਨਯੋ ਇਤੋ ਪਰੇਸੁਪਿ। ਅਥ ਵਾ **ਸੁਚਿਭੂਤੇਨਾ**ਤਿ ਏਤੇਨ ਹਿਰੋਤ੍ਤਪ੍ਪਾਦੀਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਮੋ, ਅਹਿਰਿਕਾਦੀਨਞ੍ਚ ਪਹਾਨੰ ਵੁਤ੍ਤਮੇਵਾਤਿ ''ਲਜ੍ਜੀ''ਤਿਆਦਿ ਨ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ।

ਅਸੇਟ੍ਠਚਰਿਯਨ੍ਤਿ ਅਸੇਟ੍ਠਾਨਂ ਚਰਿਯਂ, ਅਸੇਟ੍ਠਂ ਵਾ ਚਰਿਯਂ। ਮਿਥੁਨਾਨਂ ਵੁਤ੍ਤਾਕਾਰੇਨ ਸਦਿਸਭੂਤਾਨਂ ਅਯਨ੍ਤਿ **ਮਿਥੁਨੋ,** ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੋ ਦੁਰਾਚਾਰੋ। **ਆਰਾਚਾਰੀ ਮੇਥੁਨਾ**ਤਿ ਏਤੇਨ – ''ਇਧ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਏਕਚ੍ਚੋ...ਪੇ॰... ਨ ਹੇਵ ਖੋ ਮਾਤੁਗਾਮੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਦ੍ਵਯਂਦ੍ਵਯਸਮਾਪਤ੍ਤਿਂ ਸਮਾਪਜ੍ਜਤਿ, ਅਪਿਚ ਖੋ ਮਾਤੁਗਾਮਸ੍ਸ ਉਚ੍ਛਾਦਨਪਰਿਮਦ੍ਦਨਨ੍ਹਾਪਨਸਮ੍ਬਾਹਨਂ ਸਾਦਿਯਤਿ, ਸੋ ਤਦਸ੍ਸਾਦੇਤਿ, ਤਂ ਨਿਕਾਮੇਤਿ, ਤੇਨ ਚ ਵਿਤ੍ਤਿਂ ਆਪਜ੍ਜਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੭.੫੦) ਵੁਤ੍ਤਾ ਸਤ੍ਤਵਿਧਮੇਥੁਨਸਂਯੋਗਾਪਿ ਪਟਿਵਿਰਤਿ ਦਸ੍ਸਿਤਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

ਸਚ੍ਚੇਨ ਸਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਪੁਰਿਮੇਨ ਵਚੀਸਚ੍ਚੇਨ ਪਚ੍ਛਿਮਂ ਵਚੀਸਚ੍ਚਂ **ਸਨ੍ਦਹਤਿ** ਅਸਚ੍ਚੇਨ ਅਨਨ੍ਤਰਿਕਤ੍ਤਾ। ਤੇਨਾਹ **''ਯੋ ਹੀ''**ਤਿਆਦਿ। **ਹਲਿਦ੍ਦਿਰਾਗੋ ਵਿਯ ਨ ਥਿਰਕਤੋ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਕਥਾਯ ਅਨਵਟ੍ਠਿਤਭਾਵੇਨ ਹਲਿਦ੍ਦਿਰਾਗਸਦਿਸਤਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ, ਨ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ। **ਪਾਸਾਣਲੇਖਾ ਵਿਯਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਸਦ੍ਧਾ ਅਯਤਿ ਪਵਤ੍ਤਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ ਸਦ੍ਧਾਯੋ, ਸਦ੍ਧਾਯੋ ਏਵ **ਸਦ੍ਧਾਯਿਕੋ** ਯਥਾ ''ਵੇਨਯਿਕੋ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੪੬; ਅ॰ ਨਿ॰ ੮.੧੧; ਪਾਰਾ॰ ੮), ਸਦ੍ਧਾਯ ਵਾ ਅਯਿਤਬ੍ਬੋ **ਸਦ੍ਧਾਯਿਕੋ,** ਸਦ੍ਧੇਯਯੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਵ**ਤ੍ਤੁਬ੍ਬਤਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿ**ਵਿਸਂਵਾਦਨਤੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਅਨੁਪ੍ਪਦਾਤਾਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੧.੯; ਅ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੨.੪.੧੯੮) ਅਨੁਬਲਪ੍ਪਦਾਤਾ, ਅਨੁਵਤ੍ਤਨਵਸੇਨ ਵਾ ਪਦਾਤਾ। ਕਸ੍ਸ ਪਨ ਅਨੁਵਤ੍ਤਨਂ ਪਦਾਨਞ੍ਚਾਤਿ? ''ਸਹਿਤਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਸਨ੍ਧਾਨਸ੍ਸਾਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤਿ। ਤੇਨਾਹ **''ਸਨ੍ਧਾਨਾਨੁਪ੍ਪਦਾਤਾ''**ਤਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਅਨੁਵਤ੍ਤਨਵਸੇਨ ਸਨ੍ਧਾਨਸ੍ਸ ਪਦਾਨਂ ਆਧਾਨਂ, ਰਕ੍ਖਣਂ ਵਾ ਦਲ੍ਹੀਕਰਣਂ ਹੋਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ **''ਦ੍ਵੇ ਜਨੇ ਸਮਗ੍ਗੇ ਦਿਸ੍ਵਾ''**ਤਿਆਦਿ। ਆਰਮਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ **ਆਰਾਮੋ,** ਰਮਿਤਬ੍ਬਟ੍ਠਾਨਂ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਆ-ਕਾਰੇਨ ਵਿਨਾਪਿ ਅਯਮਤ੍ਥੋ ਲਬ੍ਭਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਂ **''ਸਮਗ੍ਗਰਾਮੋਤਿਪਿ ਪਾਲ਼ਿ, ਅਯਮੇਵੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ''**ਤਿ।

ਏਤ੍ਥਾਤਿ –

> ''ਨੇਲਙ੍ਗੋ ਸੇਤਪਚ੍ਛਾਦੋ, ਏਕਾਰੋ ਵਤ੍ਤਤੀ ਰਥੋ।
> ਅਨੀਘਂ ਪਸ੍ਸ ਆਯਨ੍ਤਂ, ਛਿਨ੍ਨਸੋਤਂ ਅਬਨ੍ਧਨ''ਨ੍ਤਿ॥ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੪.੩੪੭; ਉਦਾ॰ ੬੫; ਪੇਟਕੋ॰ ੨੫;ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੧.੯) –

ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਗਾਥਾਯ। ਸੀਲਞ੍ਹੇਤ੍ਥ ''ਨੇਲਙ੍ਗ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤੇਨੇਵਾਹ – ਚਿਤ੍ਤੋ ਗਹਪਤਿ, ''ਨੇਲਙ੍ਗਨ੍ਤਿ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸੀਲਾਨਮੇਤਂ ਅਧਿਵਚਨ''ਨ੍ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੪.੩੪੭; ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੧.੯)। **ਸੁਕੁਮਾਰਾ**ਤਿ ਅਫਰੁਸਤਾਯ ਮੁਦੁਕਾ। **ਪੁਰਸ੍ਸ ਏਸਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਪੁਰ**-ਸਦ੍ਦੋ ਤਨ੍ਨਿਵਾਸੀਵਾਚਕੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ ''ਗਾਮੋ ਆਗਤੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੧.੯) ਵਿਯ। ਤੇਨੇਵਾਹ **''ਨਗਰਵਾਸੀਨ''**ਨ੍ਤਿ। ਮਨਂ ਅਪ੍ਪਾਯਤਿ ਵਡ੍ਢੇਤੀਤਿ **ਮਨਾਪਾ**। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ **''ਚਿਤ੍ਤਵੁਦ੍ਧਿਕਰਾ''**ਤਿ।

ਕਾਲਵਾਦੀਤਿਆਦਿ ਸਮ੍ਫਪ੍ਪਲਾਪਾਪਟਿਵਿਰਤਸ੍ਸ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਦਸ੍ਸਨਂ। ਅਤ੍ਥਸਂਹਿਤਾਪਿ ਹਿ ਵਾਚਾ ਅਯੁਤ੍ਤਕਾਲਪਯੋਗੇਨ ਅਤ੍ਥਾਵਹਾ ਨ ਸਿਯਾਤਿ ਅਨਤ੍ਥਵਿਞ੍ਞਾਪਨਵਾਚਂ ਅਨੁਲੋਮੇਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਮ੍ਫਪ੍ਪਲਾਪਂ ਪਜਹਨ੍ਤੇਨ ਅਕਾਲਵਾਦਿਤਾ ਪਰਿਹਰਿਤਬ੍ਬਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ''ਕਾਲਵਾਦੀ''ਤਿ। ਕਾਲੇ ਵਦਨ੍ਤੇਨਪਿ ਉਭਯਾਨਤ੍ਥਸਾਧਨਤੋ ਅਭੂਤਂ ਪਰਿਵਜ੍ਜੇਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਆਹ **''ਭੂਤਵਾਦੀ''**ਤਿ। ਭੂਤਞ੍ਚ ਵਦਨ੍ਤੇਨ ਯਂ ਇਧਲੋਕ-ਪਰਲੋਕ-ਹਿਤਸਮ੍ਪਾਦਕਂ, ਤਦੇਵ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **''ਅਤ੍ਥਵਾਦੀ''**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਅਤ੍ਥਂ ਵਦਨ੍ਤੇਨਪਿ ਲੋਕਿਯਧਮ੍ਮਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਮੇਵ ਅਕਤ੍ਵਾ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਂ ਕਤ੍ਵਾ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ **''ਧਮ੍ਮਵਾਦੀ''**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਯਥਾ ਚ ਅਤ੍ਥੋ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤੋ ਹੋਤਿ, ਤਂਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ **''ਵਿਨਯਵਾਦੀ''**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਞ੍ਹਿ ਸਂਵਰਵਿਨਯਾਨਂ, ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਞ੍ਚ ਪਹਾਨਵਿਨਯਾਨਂ ਵਸੇਨ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨੋ ਅਤ੍ਥੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਧਿਗਮਹੇਤੁਭਾਵਤੋ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤੋ ਹੋਤੀਤਿ। ਏਵਂ ਗੁਣਵਿਸੇਸਯੁਤ੍ਤੋਵ ਅਤ੍ਥੋ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨੋ ਦੇਸਨਾਕੋਸਲ੍ਲੇ ਸਤਿ ਸੋਭਤਿ, ਕਿਚ੍ਚਕਰੋ ਚ ਹੋਤਿ, ਨ ਅਞ੍ਞਥਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **''ਨਿਧਾਨਵਤਿਂ ਵਾਚਂ ਭਾਸਿਤਾ''**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਇਦਾਨਿ ਤਂ ਦੇਸਨਾਕੋਸਲ੍ਲਂ ਵਿਭਾਵੇਤੁਂ **''ਕਾਲੇਨਾ''**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਪੁਚ੍ਛਾਦਿਵਸੇਨ ਹਿ ਓਤਿਣ੍ਣਵਾਚਾਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿਂ ਏਕਂਸਾਦਿਬ੍ਯਾਕਰਣਵਿਭਾਗਂ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਤ੍ਵਾ ਠਪਨਾਹੇਤੁਉਦਾਹਰਣਂ ਸਂਸਨ੍ਦਨਾਦਿਂ ਤਂਤਂਕਾਲਾਨੁਰੂਪਂ ਵਿਭਾਵੇਨ੍ਤਿਯਾ

ਪਰਿਮਿਤਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਰੂਪਾਯ ਵਿਪੁਲਤਰ-ਗਮ੍ਭੀਰੋਦਾਰ-ਪਰਮਤ੍ਥ-ਵਿਤ੍ਥਾਰਸਙ੍ਗਾਹਿਕਾਯ ਕਥਾਯ ਞਾਣਬਲਾਨੁਰੂਪੰ ਪਰੇ ਯਾਥਾਵਤੋ ਧਮ੍ਮੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪੇਨ੍ਤੋ ''ਦੇਸਨਾਕੁਸਲੋ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥਯੋਜਨਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

੨੯੩. ਏਵੰ ਪਟਿਪਾਟਿਯਾ ਸਤ੍ਤ ਮੂਲਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਨਿ ਵਿਭਾਵੇਤ੍ਵਾ ਸਤਿਪਿ ਅਭਿਜ੍ਝਾਦਿਪਹਾਨਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸਂਵਰਸਤਿਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਜਾਗਰਿਯਾਨੁਯੋਗਾਦਿਕੇ ਉਤ੍ਤਰਦੇਸਨਾਯਂ ਵਿਭਾਵੇਤੁਂ ਤਂ ਪਰਿਹਰਿਤ੍ਵਾ ਆਚਾਰਸੀਲਸ੍ਸੇਵ ਵਿਭਜਨਵਸੇਨ ਪਾਲਿ ਪਵਤ੍ਤਾਤਿ ਤਦਤ੍ਥਂ ਵਿਵਰਿਤੁਂ **"ਬੀਜਗਾਮਭੂਤਗਾਮਸਮਾਰਮ੍ਭਾ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ ਬੀਜਾਨਂ ਗਾਮੋ ਸਮੂਹੋ **ਬੀਜਗਾਮੋ।** ਭੂਤਾਨਂ ਜਾਤਾਨਂ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾਨਂ ਰੁਕ੍ਖਗਚ੍ਛਲਤਾਦੀਨਂ ਸਮੂਹੋ **ਭੂਤਗਾਮੋ**। ਨਨੁ ਚ ਰੁਕ੍ਖਾਦਯੋ ਚਿਤ੍ਤਰਹਿਤਤਾਯ ਨ ਜੀਵਾ, ਚਿਤ੍ਤਰਹਿਤਤਾ ਚ ਪਰਿਪ੍ਫਨ੍ਦਾਭਾਵਤੋ ਛਿਨ੍ਨੇ ਵਿਰੁਹਨਤੋ ਵਿਸਦਿਸਜਾਤਿਕਭਾਵਤੋ ਚਤੁਯੋਨਿਅਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਤੋ ਚ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ, ਵੁਡ੍ਢਿ ਪਨ ਪਵਾਲਸਿਲਾਲਵਣਾਨਮ੍ਪਿ ਵਿਜ੍ਜਤੀਤਿ ਨ ਤੇਸਂ ਜੀਵਭਾਵੇ ਕਾਰਣਂ, ਵਿਸਯਗ੍ਗਹਣਞ੍ਚ ਨੇਸਂ ਪਰਿਕਪ੍ਪਨਾਮਤ੍ਤਂ ਸੁਪਨਂ ਵਿਯ ਚਿਞ੍ਚਾਦੀਨਂ, ਤਥਾ ਦੋਹਲ਼ਾਦਯੋ, ਤਤ੍ਥ ਕਸ੍ਮਾ ਬੀਜਗਾਮਭੂਤਗਾਮਸਮਾਰਮ੍ਭਾ ਪਟਿਵਿਰਤਿ ਇਚ੍ਛਿਤਾਤਿ? ਸਮਣਸਾਰੁਪ੍ਪਤੋ ਤਨ੍ਨਿਵਾਸਿਸਤ੍ਤਾਨੁਰਕ੍ਖਣਤੋ ਚ। ਤੇਨੇਵਾਹ – ''ਜੀਵਸਞ੍ਞਿਨੋ ਹਿ ਮੋਘਪੁਰਿਸ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਰੁਕ੍ਖਸ੍ਮਿ''ਨ੍ਤਿਆਦਿ (ਪਾਚਿ॰ ੮੯)।

ਮੂਲਮੇਵ ਬੀਜਂ **ਮੂਲਬੀਜਂ,** ਮੂਲਬੀਜਂ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿਪਿ **ਮੂਲਬੀਜਂ**। ਸੇਸੇਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਫਲ਼ੁਬੀਜ**ਨ੍ਤਿ ਪਬ੍ਬਬੀਜਂ। ਪਚ੍ਚਯਨ੍ਤਰਸਮਵਾਯੇ ਸਦਿਸਫਲੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਵਿਸੇਸਕਾਰਣਭਾਵਤੋ ਵਿਰੁਹਣਸਮਤ੍ਥੇ ਸਾਰਫਲੇ ਨਿਰੁਲ਼੍ਹੋ ਬੀਜਸਦ੍ਦੋ ਤਦਤ੍ਥਸਂਸਿਦ੍ਧਿਯਾ ਮੂਲਾਦੀਸੁਪਿ ਕੇਸੁਚਿ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਮੂਲਾਦਿਤੋ ਨਿਵਤ੍ਤਨਤ੍ਥਂ ਏਕੇਨ ਬੀਜ-ਸਦ੍ਦੇਨ ਵਿਸੇਸੇਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਬੀਜਬੀਜ"**ਨ੍ਤਿ ''ਰੂਪਰੂਪਂ (ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ੨.੪੪੯), ਦੁਕ੍ਖਦੁਕ੍ਖ''ਨ੍ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੪.੩੨੭; ੫.੧੬੫; ਨੇਤ੍ਤਿ॰ ੧੧) ਚ ਯਥਾ। ਕਸ੍ਮਾ ਪਨੇਤ੍ਥ ਬੀਜਗਾਮਭੂਤਗਾਮਂ ਉਦ੍ਧਰਿਤ੍ਵਾ ਬੀਜਗਾਮੋ ਏਵ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠੋਤਿ? ਨ ਖੋ ਪਨੇਤਂ ਏਵਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ, ਨਨੁ ਅਵੋਚੁਮ੍ਹ – ''ਮੂਲਮੇਵ ਬੀਜਂ ਮੂਲਬੀਜਂ, ਮੂਲਬੀਜਂ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿਪਿ ਮੂਲਬੀਜ''ਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਪੁਰਿਮੇਨ ਬੀਜਗਾਮੋ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠੋ, ਦੁਤਿਯੇਨ ਭੂਤਗਾਮੋ, ਦੁਵਿਧੋਪੇਸ ਮੂਲਬੀਜਞ੍ਚ ਮੂਲਬੀਜਞ੍ਚ **ਮੂਲਬੀਜ**ਨ੍ਤਿ ਸਾਮਞ੍ਞਨਿਦ੍ਦੇਸੇਨ, ਏਕਸੇਸਨਯੇਨ ਵਾ ਉਦ੍ਦਿਟ੍ਠੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਤੇਨੇਵਾਹ **"ਪਞ੍ਚਵਿਧਸ੍ਸਾ"**ਤਿਆਦਿ। **ਨੀਲਤਿਣਰੁਕ੍ਖਾਦਿਕਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਅਲ੍ਲਤਿਣਸ੍ਸ ਚੇਵ ਅਲ੍ਲਰੁਕ੍ਖਾਦਿਕਸ੍ਸ ਚ। **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਓਸਧਿਗਚ੍ਛਲਤਾਦੀਨਂ ਸਙ੍ਗਹੋ।

ਏਕਂ ਭਤ੍ਤਂ ਏਕਭਤ੍ਤਂ, ਤਂ ਅਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ **ਏਕਭਤ੍ਤਿਕੋ**। ਸੋ ਪਨ ਰਤ੍ਤਿਭੋਜਨੇਨਪਿ ਸਿਯਾਤਿ ਤਨ੍ਨਿਵਤ੍ਤਨਤ੍ਥਂ ਆਹ **"ਰਤ੍ਤੂਪਰਤੋ"**ਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਅਪਰਣ੍ਹਭੋਜੀਪਿ ਸਿਯਾ ਏਕਭਤ੍ਤਿਕੋਤਿ ਤਨ੍ਨਿਵਤ੍ਤਨਤ੍ਥਂ **"ਵਿਰਤੋ ਵਿਕਾਲਭੋਜਨਾ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਅਰੁਣੁਗ੍ਗਮਨਕਾਲਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਯਾਵ ਮਜ੍ਝਨ੍ਹਿਕਾ ਅਯਂ ਬੁਦ੍ਧਾਦੀਨਂ ਅਰਿਯਾਨਂ ਆਚਿਣ੍ਣਸਮਾਚਿਣ੍ਣੋ ਭੋਜਨਸ੍ਸ ਕਾਲੋ ਨਾਮ, ਤਦਞ੍ਞੋ ਵਿਕਾਲੋ। **ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ** ਪਨ ਦੁਤਿਯਪਦੇਨ ਰਤ੍ਤਿਭੋਜਨਸ੍ਸ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਤ੍ਤਾ **"ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੇ ਮਜ੍ਝਨ੍ਹਿਕੇ ਯਾਵ ਸੂਰਿਯਤ੍ਥਙ੍ਗਮਨਾ ਭੋਜਨਂ ਵਿਕਾਲਭੋਜਨਂ ਨਾਮਾ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

''ਸਬ੍ਬਪਾਪਸ੍ਸ ਅਕਰਣ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਯਪ੍ਪਵਤ੍ਤਂ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੯੦; ਧ॰ ਪ॰ ੧੮੩; ਨੇਤ੍ਤਿ॰ ੩੦, ੫੦, ੧੧੬, ੧੨੪) ਭਗਵਤੋ ਸਾਸਨਂ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਰਾਗੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਨਚ੍ਚਾਦਿਦਸ੍ਸਨਂ ਨ ਅਨੁਲੋਮੇਤੀਤਿ ਆਹ **"ਸਾਸਨਸ੍ਸ ਅਨਨੁਲੋਮਤ੍ਤਾ"**ਤਿ। ਅਤ੍ਤਨਾ ਪਯੋਜਿਯਮਾਨਂ, ਪਰੇਹਿ ਪਯੋਜਾਪਿਯਮਾਨਞ੍ਚ ਨਚ੍ਚਂ ਨਚ੍ਚਭਾਵਸਾਮਞ੍ਞੇਨ ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਏਕੇਨੇਵ **ਨਚ੍ਚ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਗਹਿਤਂ, ਤਥਾ ਗੀਤਵਾਦਿਤ-ਸਦ੍ਦੇਨ ਚਾਤਿ ਆਹ **"ਨਚ੍ਚਨਨਚ੍ਚਾਪਨਾਦਿਵਸੇਨਾ"**ਤਿ। **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਗਾਯਨਗਾਯਾਪਨਵਾਦਨਵਾਦਾਪਨਾਨਿ ਸਙ੍ਗਯ੍ਹਨ੍ਤਿ। ਦਸ੍ਸਨੇਨ ਚੇਤ੍ਥ ਸਵਨਮ੍ਪਿ ਸਙ੍ਗਹਿਤਂ ਵਿਰੂਪੇਕਸੇਸਨਯੇਨ । ਯਥਾਸਕਂ ਵਿਸਯਸ੍ਸ ਆਲੋਚਨਸਭਾਵਤਾਯ ਵਾ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣਾਨਂ ਸਵਨਕਿਰਿਯਾਯਪਿ ਦਸ੍ਸਨਸਙ੍ਖੇਪਸਬ੍ਭਾਵਤੋ **"ਦਸ੍ਸਨਾ"**ਇਚ੍ਚੇਵ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤੇਨਾਹ ''ਪਞ੍ਚਹਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣੇਹਿ ਨ ਕਞ੍ਚਿ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਵਿਜਾਨਾਤਿ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਅਭਿਨਿਪਾਤਮਤ੍ਤਾ''ਤਿ। ਅਵਿਸੂਕਭੂਤਸ੍ਸ ਗੀਤਸ੍ਸ ਸਵਨਂ ਕਦਾਚਿ ਵਟ੍ਟਤੀਤਿ ਆਹ **"ਵਿਸੂਕਭੂਤਾ ਦਸ੍ਸਨਾ"**ਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਪਰਮਤ੍ਥਜੋਤਿਕਾਯਂ **ਖੁਦ੍ਦਕਟ੍ਠਕਥਾਯਂ** (ਖੁ॰ ਪਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.ਪਚ੍ਛਿਮਪਞ੍ਚਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ) ''ਧਮ੍ਮੂਪਸਂਹਿਤਂ ਗੀਤਂ ਵਟ੍ਟਤਿ,

ਗੀਤੂਪਸੰਹਿਤੋ ਧਮ੍ਮੋ ਨ ਵਟ੍ਟਤੀ’’ਤਿ। **ਯਂ ਕਿਞ੍ਚੀ**ਤਿ ਗਨ੍ਥਿਤਂ ਵਾ ਅਗਨ੍ਥਿਤਂ ਵਾ ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਪੁਪ੍ਫਂ। **ਗਨ੍ਧਜਾਤ**ਨ੍ਤਿ ਗਨ੍ਧਜਾਤਿਕਂ। ਤਸ੍ਸਪਿ ‘‘ਯਂ ਕਿਞ੍ਚੀ’’ਤਿ ਵਚਨਤੋ ਪਿਸਿਤਸ੍ਸ ਅਪਿਸਿਤਸ੍ਸਪਿ ਯਸ੍ਸ ਕਸ੍ਸਚਿ ਵਿਲੇਪਨਾਦਿ ਨ ਵਟ੍ਟਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਉਚ੍ਚਾਤਿ ਉਚ੍ਚ-ਸਦ੍ਦੇਨ ਸਮਾਨਤ੍ਥਂ ਏਕਂ ਸਦ੍ਦਨ੍ਤਰਂ। ਸੇਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ **ਸਯਨਂ**। ਉਚ੍ਚਾਸਯਨਂ ਮਹਾਸਯਨਞ੍ਚ ਸਮਣਸਾਰੁਪ੍ਪਰਹਿਤਂ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਨ੍ਤਿ ਆਹ **“ਪਮਾਣਾਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਂ ਅਕਪ੍ਪਿਯਤ੍ਥਰਣ”**ਨ੍ਤਿ। ਆਸਨਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਸਯਨੇਨੇਵ ਸਙ੍ਗਹਿਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਆਧਾਰੇ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੇ ਤਦਾਧਾਰਾ ਕਿਰਿਯਾ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਾਵ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ‘‘ਉਚ੍ਚਾਸਯਨਮਹਾਸਯਨਾ’’ਇਚ੍ਚੇਵ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਅਤ੍ਥਤੋ ਪਨ ਤਦੁਪਭੋਗਭੂਤਨਿਸਜ੍ਜਾਨਿਪਜ੍ਜਨੇਹਿ ਵਿਰਤਿ ਦਸ੍ਸਿਤਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਅਥ ਵਾ ਉਚ੍ਚਾਸਯਨਮਹਾਸਯਨਞ੍ਚ ਉਚ੍ਚਾਸਯਨਮਹਾਸਯਨਞ੍ਚ **ਉਚ੍ਚਾਸਯਨਮਹਾਸਯਨ**ਨ੍ਤਿ ਏਤਸ੍ਮਿਂ ਅਤ੍ਥੇ ਏਕਸੇਸੇਨ ਅਯਂ ਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਕਤੋ ਯਥਾ ‘‘ਨਾਮਰੂਪਪਚ੍ਚਯਾ ਸਲ਼ਾਯਤਨ’’ਨ੍ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੧੨੬; ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੨.੧; ਉਦਾ॰ ੧), ਆਸਨਕਿਰਿਯਾਪੁਬ੍ਬਕਤ੍ਤਾ ਵਾ ਸਯਨਕਿਰਿਯਾਯ ਸਯਨਗ੍ਗਹਣੇਨ ਆਸਨਮ੍ਪਿ ਗਹਿਤਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਦਾਰੁਮਾਸਕੋਤਿ ਯੇ ਵੋਹਾਰਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀਤਿ **ਇਤਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਏਵਂਪਕਾਰੇ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਅਞ੍ਞੇਹਿ ਗਾਹਾਪਨੇ ਉਪਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਸਾਦਿਯਨੇ ਚ ਪਟਿਗ੍ਗਹਣਤ੍ਥੋ ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ਆਹ **“ਨੇਵ ਨਂ ਉਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਨ ਉਗ੍ਗਣ੍ਹਾਪੇਤਿ, ਨ ਉਪਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਂ ਸਾਦਿਯਤੀ”**ਤਿ। ਅਥ ਵਾ ਤਿਵਿਧਂ ਪਟਿਗ੍ਗਹਣਂ ਕਾਯੇਨ ਵਾਚਾਯ ਮਨਸਾਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਕਾਯੇਨ ਪਟਿਗ੍ਗਹਣਂ **ਉਗ੍ਗਣ੍ਹਨਂ,** ਵਾਚਾਯ ਪਟਿਗ੍ਗਹਣਂ **ਉਗ੍ਗਹਾਪਨਂ,** ਮਨਸਾ ਪਟਿਗ੍ਗਹਣਂ **ਸਾਦਿਯਨ**ਨ੍ਤਿ ਤਿਵਿਧਮ੍ਪਿ ਪਟਿਗ੍ਗਹਣਂ ਏਕਜ੍ਝਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ‘‘ਪਟਿਗ੍ਗਹਣਾ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਆਹ **“ਨੇਵ ਨਂ ਉਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤੀ”**ਤਿਆਦਿ। ਏਸ ਨਯੋ **ਆਮਕਧਞ੍ਞਪਟਿਗ੍ਗਹਣਾ**ਤਿਆਦੀਸੁਪਿ। ਨੀਵਾਰਾਦਿਉਪਧਞ੍ਞਸ੍ਸ ਸਾਲਿਆਦਿਮੂਲਧਞ੍ਞਨ੍ਤੋਗਧਤ੍ਤਾ ਵੁਤ੍ਤਂ **“ਸਤ੍ਤਵਿਧਸ੍ਸਾ”**ਤਿ। ‘‘ਅਨੁਜਾਨਾਮਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਞ੍ਚ ਵਸਾਨਿ ਭੇਸਜ੍ਜਾਨਿ ਅਚ੍ਛਵਸਂ ਮਚ੍ਛਵਸਂ ਸੁਸੁਕਾਵਸਂ ਸੂਕਰਵਸਂ ਗਦ੍ਰਭਵਸ’’ਨ੍ਤਿ (ਮਹਾਵ॰ ੨੬੨) ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਇਦਂ ਓਦਿਸ੍ਸ ਅਨੁਞ੍ਞਾਤਂ ਨਾਮ, ਤਸ੍ਸ ਪਨ ‘‘ਕਾਲੇ ਪਟਿਗ੍ਗਹਿਤ’’ਨ੍ਤਿ (ਮਹਾਵ॰ ੨੬੨) ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਪਟਿਗ੍ਗਹਣਂ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਸਤਿ ਪਚ੍ਚਯੇਤਿ ਆਹ **“ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਓਦਿਸ੍ਸ ਅਨੁਞ੍ਞਾਤਾ”**ਤਿ।

ਸਰੂਪੇਨ ਵਞ੍ਚਨਂ **ਰੂਪਕੂਟਂ,** ਪਤਿਰੂਪੇਨ ਵਞ੍ਚਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਙ੍ਗੇਨ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਰੀਰਾਵਯਵੇਨ ਵਞ੍ਚਨਂ **ਅਙ੍ਗਕੂਟਂ**। ਗਹਣਵਸੇਨ ਵਞ੍ਚਨਂ **ਗਹਣਕੂਟਂ**। ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਂ ਕਤ੍ਵਾ ਵਞ੍ਚਨਂ **ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਕੂਟਂ। ਅਕ੍ਕਮਤੀ**ਤਿ ਨਿਪ੍ਪੀਲ਼ੇਤਿ, ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੇ ਅਕ੍ਕਮਤੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ।

ਹਦਯਨ੍ਤਿ ਨਾਲ਼ਿਆਦੀਨਂ ਮਾਨਭਾਜਨਾਨਂ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰਂ। ਤਿਲਾਦੀਨਂ ਨਾਲ਼ਿਆਦੀਹਿ ਮਿਨਨਕਾਲੇ ਉਸ੍ਸਾਪਿਤਸਿਖਾਯੇਵ ਸਿਖਾ। **ਸਿਖਾਭੇਦੋ** ਤਸ੍ਸਾਹਾਪਨਂ।

ਕੇਚੀਤਿ ਸਾਰਸਮਾਸਾਚਰਿਯਾ, ਉਤ੍ਤਰਵਿਹਾਰਵਾਸਿਨੋ ਚ। **ਵਧੋ**ਤਿ ਮੁਟ੍ਠਿਪਹਾਰਕਸਾਤਾਲ਼ਨਾਦੀਹਿ ਵਿਹੇਸਨਂ, ਵਿਬਾਧਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਵਿਹੇਠਨਤ੍ਥੋਪਿ ਹਿ ਵਧ-ਸਦ੍ਦੋ ਦਿਸ੍ਸਤਿ ‘‘ਅਤ੍ਤਾਨਂਵਧਿਤ੍ਵਾ ਵਧਿਤ੍ਵਾ ਰੋਦਤੀ’’ਤਿਆਦੀਸੁ (ਪਾਚਿ॰ ੮੭੯, ੮੮੧)। ਯਥਾ ਹਿ ਅਪਰਿਗ੍ਗਹਭਾਵਸਾਮਞ੍ਞੇ ਸਤਿਪਿ ਪਬ੍ਬਜਿਤੇਹਿ ਅਪ੍ਪਟਿਗ੍ਗਹਿਤਬ੍ਬਵਤ੍ਥੁਵਿਭਾਗਸਨ੍ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਇਤ੍ਥਿਕੁਮਾਰਿਦਾਸਿਦਾਸਾਦਯੋ ਵਿਭਾਗੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਏਵਂ ਪਰਸ੍ਸ ਹਰਣਭਾਵਤੋ ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨਭਾਵਸਾਮਞ੍ਞੇ ਸਤਿਪਿ ਤੁਲਾਕੂਟਾਦਯੋ ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨਵਿਸੇਸਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਵਿਭਾਗੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਨ ਏਵਂ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਪਰਿਯਾਯਸ੍ਸ ਵਧਸ੍ਸ ਪੁਨ ਗਹਣੇ ਪਯੋਜਨਂ ਅਤ੍ਥਿ, ਤਤ੍ਥ ਸਯਂਕਾਰੋ, ਇਧ ਪਰਂਕਾਰੋਤਿ ਚ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਵਤ੍ਤੁਂ ‘‘ਕਾਯਵਚੀਪਯੋਗਸਮੁਟ੍ਠਾਪਿਕਾ ਚੇਤਨਾ ਛਪ੍ਪਯੋਗਾ’’ਤਿ ਵਚਨਤੋ। ਤਸ੍ਮਾ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੋ ਏਵੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਯੁਤ੍ਤੋ। **ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ** ਪਨ **“ਵਧੋਤਿ ਮਾਰਣ”**ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਮ੍ਪਿ ਪੋਥਨਮੇਵ ਸਨ੍ਧਾਯਾਤਿ ਚ ਸਕ੍ਕਾ ਵਿਞ੍ਞਾਤੁਂ ਮਾਰਣ-ਸਦ੍ਦਸ੍ਸਪਿ ਵਿਹਿਂਸਨੇ ਦਿਸ੍ਸਨਤੋ।

੨੯੪. ਚੀਵਰਪਿਣ੍ਡਪਾਤਾਨਂ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ ਕਾਯਕੁਚ੍ਛਿਪਰਿਹਰਣਮਤ੍ਤਜੋਤਨਾਯਂ ਅਵਿਸੇਸਤੋ ਅਟ੍ਠਨ੍ਨਂ ਪਰਿਕ੍ਖਾਰਾਨਂ ਅਨ੍ਤਰੇ ਤਪ੍ਪਯੋਜਨਤਾ ਸਮ੍ਭਵਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **“ਤੇ ਸਬ੍ਬੇਪੀ”**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਏਤੇਪੀ**ਤਿ ਨਵਪਰਿਕ੍ਖਾਰਿਕਾਦਯੋਪਿ ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛਾਵ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠਾਵ। ਨ ਹਿ ਤਤ੍ਥਕੇਨ ਮਹਿਚ੍ਛਤਾ, ਅਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠਿਤਾ ਵਾ ਹੋਤੀਤਿ।

ਚਤੂਸੁ ਦਿਸਾਸੁ ਸੁਖੰ ਵਿਹਰਤਿ, ਤਤੋ ਏਵ ਸੁਖਵਿਹਾਰਟ੍ਠਾਨਭੂਤਾ ਚਤਸ੍ਸੋ ਦਿਸਾ ਅਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤੀਤਿ ਵਾ **ਚਾਤੁਦ੍ਦਿਸੋ**। ਤਤ੍ਥ ਚਾਯੰ ਸਤ੍ਤੇ ਵਾ ਸਙ੍ਖਾਰੇ ਵਾ ਭਯੇਨ ਨ ਪਟਿਹਞ੍ਞਤੀਤਿ **ਅਪ੍ਪਟਿਘੋ**। ਦ੍ਵਾਦਸਵਿਧਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤੋਸਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਸਨ੍ਤੁਸ੍ਸਨਕੋ **ਸਨ੍ਤੁਸ੍ਸਮਾਨੋ।** **ਇਤਰੀਤਰੇਨਾ**ਤਿ ਉਚ੍ਚਾਵਚੇਨ। **ਪਰਿਸ੍ਸਯਾਨੰ** ਬਾਹਿਰਾਨੰ ਸੀਹਬ੍ਯਗ੍ਘਾਦੀਨੰ, ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰਾਨਞ੍ਚ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਾਦੀਨੰ ਕਾਯਚਿਤ੍ਤੁਪਦ੍ਦਵਾਨੰ ਅਭਿਭਵਨਤੋ ਪਰਿਸ੍ਸਯਾਨੰ **ਸਹਿਤਾ**। ਥਦ੍ਧਭਾਵਕਰਭਯਾਭਾਵੇਨ **ਅਚ੍ਛਮ੍ਭੀ।** **ਏਕੋ** ਅਸਹਾਯੋ। ਤਤੋ ਏਵ ਖਗ੍ਗਮਿਗਸਿਙ੍ਗਸਦਿਸਤਾਯ **ਖਗ੍ਗਵਿਸਾਣਕਪ੍ਪੋ** ਚਰੇਯ੍ਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਛਿਨ੍ਨਪਕ੍ਖੋ , ਅਸਞ੍ਜਾਤਪਕ੍ਖੋ ਵਾ ਸਕੁਣੋ ਗਨ੍ਤੁੰ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤੀਤਿ **"ਪਕ੍ਖੀ ਸਕੁਣੋ"**ਤਿ ਪਕ੍ਖਿ-ਸਦ੍ਦੇਨ ਵਿਸੇਸੇਤ੍ਵਾ ਸਕੁਣੋ ਪਾਲ਼ਿਯੰ ਵੁਤ੍ਤੋਤਿ ਆਹ **"ਪਕ੍ਖਯੁਤ੍ਤੋ ਸਕੁਣੋ"**ਤਿ। ਯਸ੍ਸ ਸਨ੍ਨਿਧਿਕਾਰਪਰਿਭੋਗੋ ਕਿਞ੍ਚਿ ਠਪੇਤਬ੍ਬੰ ਸਾਪੇਕ੍ਖਾਯ ਠਪਨਞ੍ਚ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਾਦਿਸੋ ਅਯੰ ਭਿਕ੍ਖੂਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਅਯੰ ਪਨੇਤ੍ਥ ਸਙ੍ਖੇਪਤ੍ਥੋ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਅਰਿਯਨ੍ਤਿ ਅਪੇਨ੍ਤਿ ਤਤੋ ਦੋਸਾ, ਤੇਹਿ ਵਾ ਆਰਕਾਤਿ **ਅਰਿਯੋ**ਤਿ ਆਹ **"ਅਰਿਯੇਨਾਤਿ ਨਿਦ੍ਦੋਸੇਨਾ"**ਤਿ। **ਅਜ੍ਝਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਤਨਿ। **ਨਿਦ੍ਦੋਸਸੁਖ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਰਾਮਿਸਸੁਖੰ ਕਿਲੇਸਵਜ੍ਜਰਹਿਤਤ੍ਤਾ।

੨੯੫. ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇ ਸੀਲਸੰਵਰੇ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਸ੍ਸੇਵ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸੰਵਰੋ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬੋ ਤਦਧਿਟ੍ਠਾਨਤੋ, ਤਸ੍ਸ ਚ ਪਰਿਪਾਲਕਭਾਵਤੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ **"ਸੋ ਇਮਿਨਾ ਅਰਿਯੇਨ ਸੀਲਕ੍ਖਨ੍ਧੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਭਿਕ੍ਖੂ"**ਤਿ। **ਸੇਸਪਦੇਸੂ**ਤਿ ''ਨ ਨਿਮਿਤ੍ਤਗ੍ਗਾਹੀ ਹੋਤੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਪਦੇਸੁ। ਯਸ੍ਮਾ **ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗੇ** (ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ੧.੧੫) ਵੁਤ੍ਤੰ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਸ੍ਸ **ਲੀਨਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਿਨਿਯੰ ਸੰਵਣ੍ਣਨਾਯੰ** (ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ਮਹਾਟੀ॰ ੧.੧੫) ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। ਰੂਪਾਦੀਸੁ ਨਿਮਿਤ੍ਤਾਦਿਗ੍ਗਾਹਪਰਿਵਜ੍ਜਨਲਕ੍ਖਣਤ੍ਤਾ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸੰਵਰਸ੍ਸ ਕਿਲੇਸੇਹਿ ਅਨਵਸਿਤ੍ਤਸੁਖਤਾ ਅਵਿਕਿਣ੍ਣਸੁਖਤਾ ਚਸ੍ਸ ਵੁਤ੍ਤਾ।

੨੯੬. **ਪਚ੍ਚਯਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ**ਨ੍ਤਿ ਪਚ੍ਚਯਪਾਰਿਪੂਰਿੰ। **ਇਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ**ਤਿ ਸੀਲਸੰਵਰੋ ਸਨ੍ਤੋਸੋ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸੰਵਰੋ ਸਤਿਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਨ੍ਤਿ ਇਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਅਰਞ੍ਞਵਾਸਸ੍ਸ ਸਮ੍ਭਾਰਾ। **ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਗਤੇਹਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਤੰ ਆਪਜ੍ਜਤਿ** ਇਸਿਸਿਙ੍ਗਸ੍ਸ ਪਿਤੁਆਦਯੋ ਵਿਯ। **ਵਨਚਰਕੇਹੀ**ਤਿ ਵਨਚਰਕਮਾਤੁਗਾਮੇਹਿ। **ਭੇਰਵਸਦ੍ਦੰ ਸਾਵੇਨ੍ਤਿ**, ਤਾਵਤਾ ਅਪਲਾਯਨ੍ਤਾਨੰ **ਹਤ੍ਥੇਹਿ ਸੀਸੰ...ਪੇ॰... ਕਰੋਨ੍ਤਿ**। ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਵੀਤਿਕ੍ਕਮਸਙ੍ਖਾਤੰ **ਕਾਲ਼ਕੰ ਵਾ**। ਮਿਚ੍ਛਾਵਿਤਕ੍ਕਸਙ੍ਖਾਤੰ **ਤਿਲਕੰ ਵਾ।** **ਤ**ਨ੍ਤਿ ਪੀਤਿੰ ਵਿਭੂਤਭਾਵੇਨ ਉਪਟ੍ਠਾਨਤੋ **ਖਯਤੋ ਸਮ੍ਮਸਨ੍ਤੋ**।

ਵਿਵਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਜਨਵਿਵਿਤ੍ਤੰ। ਤੇਨਾਹ **"ਸੁਞ੍ਞ"**ਨ੍ਤਿ। ਸਾ ਚ ਵਿਵਿਤ੍ਤਤਾ ਨਿਸ੍ਸਦ੍ਦਭਾਵੇਨ ਲਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਾਤਿ ਆਹ **"ਅਪ੍ਪਸਦ੍ਦੰ ਅਪ੍ਪਨਿਗ੍ਘੋਸ"**ਨ੍ਤਿ। ਆਵਸਥਭੂਤੰ ਸੇਨਾਸਨੰ ਵਿਹਰਿਤਬ੍ਬਟ੍ਠੇਨ **ਵਿਹਾਰਸੇਨਾਸਨੰ**। ਮਸਾਰਕਾਦਿ ਮਞ੍ਚਪੀਠੰ ਤਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥਰਿਤਬ੍ਬੰ ਭਿਸਿਉਪਧਾਨਞ੍ਚ ਮਞ੍ਚਪੀਠਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਤੋ **ਮਞ੍ਚਪੀਠਸੇਨਾਸਨੰ**। ਚਿਮਿਲਿਕਾਦਿ ਭੂਮਿਯੰ ਸਨ੍ਥਰਿਤਬ੍ਬਤਾਯ **ਸਨ੍ਥਤਸੇਨਾਸਨੰ**। ਰੁਕ੍ਖਮੂਲਾਦਿ ਪਟਿਕ੍ਕਮਿਤਬ੍ਬਟ੍ਠਾਨੰ ਚਙ੍ਕਮਨਾਦੀਨੰ ਓਕਾਸਭਾਵਤੋ **ਓਕਾਸਸੇਨਾਸਨੰ**।

"ਅਨੁਚ੍ਛਵਿਕੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ"ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਤਮੇਵ ਅਨੁਚ੍ਛਵਿਕਭਾਵੰ ਵਿਭਾਵੇਤੁੰ **"ਤਤ੍ਥ ਹੀ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਅਚ੍ਛਨ੍ਨ**ਨ੍ਤਿ ਇਟ੍ਠਕਛਦਨਾਦਿਨਾ ਅਨ੍ਤਮਸੋ ਰੁਕ੍ਖਸਾਖਾਹਿਪਿ ਨ ਛਨ੍ਨੰ।

ਭਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਚ੍ਛਤੋਤਿ ਭਤ੍ਤਭੁਞ੍ਜਨਸ੍ਸ ਪਚ੍ਛਤੋ। **ਊਰੁਬਦ੍ਧਾਸਨ**ਨ੍ਤਿ ਊਰੂਨੰ ਅਧੋਬਨ੍ਧਨਵਸੇਨ ਨਿਸਜ੍ਜੰ। ਹੇਟ੍ਠਿਮਕਾਯਸ੍ਸ ਅਨੁਜੁਕਟ੍ਠਪਨੰ ਨਿਸਜ੍ਜਾਵਚਨੇਨੇਵ ਬੋਧਿਤਨ੍ਤਿ। **ਉਜੁੰ ਕਾਯ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਕਾਯ**-ਸਦ੍ਦੋ ਉਪਰਿਮਕਾਯਵਿਸਯੋਤਿ ਆਹ **"ਉਪਰਿਮੰ ਸਰੀਰੰ ਉਜੁਕੰ ਠਪੇਤ੍ਵਾ"**ਤਿ। ਤੰ ਪਨ ਉਜੁਕਟ੍ਠਪਨੰ ਸਰੂਪਤੋ ਪਯੋਜਨਤੋ ਚ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **"ਅਟ੍ਠਾਰਸਾ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਨ ਪਣਮਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਨ ਓਣਮਨ੍ਤਿ। **ਨ ਪਰਿਪਤਤੀ**ਤਿ ਨ ਵਿਗਚ੍ਛਤਿ, ਵੀਥਿੰ ਨ ਵਿਲਙ੍ਘੇਤਿ। ਤਤੋ ਏਵ ਪੁਬ੍ਬੇਨਾਪਰੰ ਵਿਸੇਸਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੰ **ਵੁਦ੍ਧਿੰ ਫਾਤਿੰ ਉਪਗਚ੍ਛਤਿ।** **ਮੁਖਸਮੀਪੇ**ਤਿ ਮੁਖਸ੍ਸ ਸਮੀਪੇ ਨਾਸਿਕਗ੍ਗੇ ਵਾ ਉਤ੍ਤਰੋਟ੍ਠੇ ਵਾ। ਇਧ **ਪਰਿ**-ਸਦ੍ਦੋ ਅਭਿ-ਸਦ੍ਦੇਨ ਸਮਾਨਤ੍ਥੋਤਿ ਆਹ **"ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਾਭਿਮੁਖ"**ਨ੍ਤਿ, ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਪੁਥੁਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣਤੋ ਨਿਵਾਰੇਤ੍ਵਾ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੰਯੇਵ ਪੁਰਕ੍ਖਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਪਰੀਤਿ ਪਰਿਗ੍ਗਹਟ੍ਠੋ** ''ਪਰਿਣਾਯਿਕਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਧ॰ ਸ॰ ੧੬) ਵਿਯ। **ਨਿਯ੍ਯਾਨਟ੍ਠੋ** ਪਟਿਪਕ੍ਖਤੋ ਨਿਗ੍ਗਮਨਟ੍ਠੋ, ਤਸ੍ਮਾ

ਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਨਿਯਜਾਨਸਤਿਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬਥਾ ਗਹਿਤਾਸਮ੍ਮੋਸਂ ਪਰਿਚ੍ਚਤ੍ਤਸਮ੍ਮੋਸਂ ਸਤਿਂ ਕਤ੍ਵਾ, ਪਰਮਂ ਸਤਿਨੇਪਕ੍ਕਂ ਉਪਟ੍ਠਪੇਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਵਸੇਨਾਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਂ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਨਂ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਨਂ ਨ ਪਟਿਪਕ੍ਖੇਨ ਸੁਪ੍ਪਹੀਨਤਾ। **ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਚ ਪਹੀਨਸਦਿਸਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ ਞਾਣਸ੍ਸ ਅਨਧਿਗਤਤਾ। ਤਥਾਪਿ ਨਯਿਦਂ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਵਿਯ ਸਭਾਵਤੋ ਵਿਗਤਾਭਿਜ੍ਝਂ, ਅਥ ਖੋ ਭਾਵਨਾਵਸੇਨ। ਤੇਨਾਹ "**ਨ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਸਦਿਸੇਨਾ**"ਤਿ। **ਏਸੇਵ ਨਯੋ**ਤਿ ਯਥਾ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਸਭਾਵੇਨ ਵਿਗਤਾਭਿਜ੍ਝਂ ਅਬਜਾਪਨ੍ਨਞ੍ਚ, ਨ ਭਾਵਨਾਯ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਿਤਤ੍ਤਾ, ਨ ਏਵਮਿਦਂ। ਇਦਂ ਪਨ ਚਿਤ੍ਤਂ ਭਾਵਨਾਯ ਪਰਿਸੋਧਿਤਤ੍ਤਾ ਅਬਜਾਪਨ੍ਨਂ ਵਿਗਤਥਿਨਮਿਦ੍ਧਂ ਅਨੁਦ੍ਧਤਂ ਨਿਬ੍ਬਿਚਿਕਿਚ੍ਛਞ੍ਚਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਇਦਂ ਉਭਯ**ਨ੍ਤਿ ਸਤਿਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਮਾਹ।

੨੯੭. ਉਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਪਾਤੇਨ੍ਤੀਤਿ ਏਤ੍ਥ ਉਚ੍ਛਿਨ੍ਦਨਂ ਪਾਤਨਞ੍ਚ ਤਾਸਂ ਪਞ੍ਞਾਨਂ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤੁਂ ਅਪ੍ਪਦਾਨਮੇਵ। ਇਤਿ ਮਹਗ੍ਗਤਾਨੁਤ੍ਤਰਪਞ੍ਞਾਨਂ ਏਕਚ੍ਚਾਯ ਚ ਪਰਿਤ੍ਤਪਞ੍ਞਾਯ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਹੇਤੁਭੂਤਾ ਨੀਵਰਣਾ ਧਮ੍ਮਾ ਇਤਰਾਯ ਚ ਸਮਤ੍ਥਤਂ ਵਿਹਨਨ੍ਤਿਯੇਵਾਤਿ **ਪਞ੍ਞਾਯ ਦੁਬ੍ਬਲੀਕਰਣਾ** ਵੁਤ੍ਤਾ। ਇਦਮ੍ਪਿ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਂ ਵੇਨੇਯਜਸਨ੍ਤਾਨੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪਿਯਮਾਨਂ ਞਾਣਂ ਪਜ੍ਜਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ **ਞਾਣਪਦਂ**। ਞਾਣਂ ਵਲ਼ਞ੍ਜੇਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ **ਞਾਣਵਲ਼ਞ੍ਜਂ**।

੨੯੯. ਨ ਤਾਵ ਨਿਟ੍ਠਂ ਗਤੋ ਬਾਹਿਰਕਾਨਂ ਞਾਣੇਨ ਅਕ੍ਕਨ੍ਤਟ੍ਠਾਨਾਨਿਪਿ ਸਿਯੁਨ੍ਤਿ। ਯਦਿ ਏਵਂ ਅਨਞ੍ਞਸਾਧਾਰਣੇ ਮਗ੍ਗਞਾਣਪਦੇ ਕਥਂ ਨ ਨਿਟ੍ਠਙ੍ਗਤੋਤਿ ਆਹ "**ਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇਪੀ**"ਤਿਆਦਿ। **ਤੀਸੁ ਰਤਨੇਸੁ ਨਿਟ੍ਠਂ ਗਤੋ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਬੁਦ੍ਧਸੁਬੁਦ੍ਧਤਂ ਧਮ੍ਮਸੁਧਮ੍ਮਤਂ ਸਙ੍ਘਸੁਪ੍ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਤਞ੍ਚ ਆਰਬ੍ਭ ਞਾਣੇਨ ਨਿਟ੍ਠਂ ਨਿਚ੍ਛਯਂ ਉਪਗਤੋ ਹੋਤਿ। ਕਾਮਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਪਠਮਮਗ੍ਗੇਨੇਵ ਸਬ੍ਬਸੋ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਯ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ ਸਬ੍ਬਸ੍ਸਪਿ ਅਰਿਯਸਾਵਕਸ੍ਸ ਕਙ੍ਖਾ ਵਾ ਵਿਮਤਿ ਵਾ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਤ੍ਥ ਪਨ ਯਥਾ ਪਞ੍ਞਾਵੇਪੁਲ੍ਲਪ੍ਪਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਰਹਤੋ ਸਵਿਸਯੇ ਞਾਣਂ ਸਵਿਸੇਸਂ ਓਗਾਹਤਿ, ਨ ਤਥਾ ਅਨਾਗਾਮਿਆਦੀਨਨ੍ਤਿ ਰਤਨਤ੍ਤਯੇ ਸਾਤਿਸਯਂ ਞਾਣਨਿਚ੍ਛਯਗਮਨਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ''ਅਗ੍ਗਮਗ੍ਗਵਸੇਨ ਤਤ੍ਥਨਿਟ੍ਠਾਗਮਨਂ ਵੁਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਯਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਅਵਿਭਤ੍ਤਂ, ਤਂ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯਜਮੇਵਾਤਿ।

ਚੂਲ਼ਹਤ੍ਥਿਪਦੋਪਮਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾਯ ਲੀਨਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨਾ ਸਮਤ੍ਤਾ।

੮. ਮਹਾਹਤ੍ਥਿਪਦੋਪਮਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੩੦੦. ਜਙ੍ਗਲਾਨਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਯੋ ਨਿਪਿਚ੍ਛਲੇਨ ਅਮੁਦੁਕੋ ਨਿਰੁਦਕਤਾਯ ਥਦ੍ਧਲੂਖਭੂਮਿਪ੍ਪਦੇਸੋ, ਸੋ ''ਜਙ੍ਗਲੋ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਤਬ੍ਬਹੁਲਤਾਯ ਪਨ ਇਧ ਸਬ੍ਬੋ ਭੂਮਿਪ੍ਪਦੇਸੋ ਜਙ੍ਗਲੋ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਜਙ੍ਗਲੇ ਜਾਤਾ, ਭਵਾਤਿ ਵਾ ਜਙ੍ਗਲਾ, ਤੇਸਂ ਜਙ੍ਗਲਾਨਂ। ਏਵਞ੍ਹਿ ਨਦੀਚਰਾਨਮ੍ਪਿ ਹਤ੍ਥੀਨਂ ਸਙ੍ਗਹੋ ਕਤੋ ਹੋਤਿ। ਸਮੋਧਾਤਬ੍ਬਾਨਂ ਵਿਯ ਹਿ ਸਮੋਧਾਯਕਾਨਮ੍ਪਿ ਜਙ੍ਗਲਗ੍ਗਹਣੇਨ ਗਹੇਤਬ੍ਬਤੋ। **ਪਥਵੀਤਲਚਾਰੀਨ**ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਜਲਚਾਰਿਨੋ ਨ ਨਿਵਤ੍ਤੇਤਿ ਅਦਿਸ੍ਸਮਾਨਪਾਦਤ੍ਤਾ। **ਪਾਣਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਸਾਧਾਰਣਵਚਨਮ੍ਪਿ ''ਪਦਜਾਤਾਨੀ''ਤਿ ਸਦ੍ਦਨ੍ਤਰਸਨ੍ਨਿਧਾਨੇਨ ਵਿਸੇਸਨਿਵਿਟ੍ਠਮੇਵ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ "**ਸਪਾਦਕਪਾਣਾਨ**"ਨ੍ਤਿ। ''ਮੁਤ੍ਤਗਤ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੧੯; ਅ॰ ਨਿ॰ ੯.੧੧) ਗਤ-ਸਦ੍ਦੋ ਅਨਤ੍ਥਨ੍ਤਰੋ ਵਿਯ, **ਜਾਤ**-ਸਦ੍ਦੋ ਅਨਤ੍ਥਨ੍ਤਰੋਤਿ ਆਹ "**ਪਦਜਾਤਾਨੀਤਿ ਪਦਾਨੀ**"ਤਿ। **ਸਮੋਧਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਸਮਵਰੋਧਂ, ਅਨ੍ਤੋਗਮਂ ਵਾ। **ਮਹਨ੍ਤਤ੍ਤੇਨਾ**ਤਿ ਵਿਪੁਲਭਾਵੇਨ।

ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾਤਿ ਅਨਵਜ੍ਜਸੁਖਵਿਪਾਕਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਨ ਅਨਵਜ੍ਜਮਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾ। ਕੁਸਲਤ੍ਤਿਕੇ ਆਗਤਨਯੇਨ ਹਿ ਇਧ ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾ, ਨ ਬਾਹਿਤਿਕਸੁਤ੍ਤੇ ਆਗਤਨਯੇਨ। **ਚਤੁਬ੍ਬਿਧੇ ਸਙ੍ਗਹੋ**ਤਿ ਕਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਨਨੁ ਏਕਵਿਧੋਵੇਤ੍ਥ ਸਙ੍ਗਹੋ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋਤਿ? ਨ, ਅਤ੍ਥਂ ਅਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਅਨਿਦ੍ਧਾਰਿਤਤ੍ਥਸ੍ਸ ਸਦ੍ਦਸ੍ਸੇਵ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ। ਸਙ੍ਗਹ-ਸਦ੍ਦੋ ਤਾਵ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਤ੍ਥਵਸੇਨ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧੋਤਿ ਅਯਞ੍ਹੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਤ੍ਥੋਪਿ ਵਾ ਅਨਿਦ੍ਧਾਰਿਤਵਿਸੇਸੋ ਸਾਮਞ੍ਞੇਨ ਗਹੇਤਬ੍ਬਤਂ ਪਤ੍ਤੋ ''ਸਙ੍ਗਹਂ ਗਚ੍ਛਤੀ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਸਙ੍ਗਹ-ਸਦ੍ਦੇਨ ਵਚਨੀਯਤਂ ਗਤੋਤਿ ਨ ਕੋਚਿ ਦੋਸੋ, ਨਿਦ੍ਧਾਰਿਤੇ ਵਿਸੇਸੇ ਤਸ੍ਸ ਏਕਵਿਧਤਾ ਸਿਯਾ, ਨ ਤਤੋ ਪੁਬ੍ਬੇਤਿ। **ਸਜਾਤਿਸਙ੍ਗਹੋ**ਤਿ

ਸਮਾਨਜਾਤਿਯਾ, ਸਮਾਨਜਾਤਿਕਾਨਂ ਵਾ ਸਙ੍ਗਹੋ। ਧਾਤੁਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾਯਂ ਪਨ **"ਜਾਤਿਸਙ੍ਗਹੋ"**ਇਚ੍ਚੇਵ ਵੁੱਤਂ, ਤਂ ਜਾਤਿ-ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਸਾਪੇਕ੍ਖਸਦ੍ਦਤ੍ਤਾ ਜਾਤਿਯਾ ਸਙ੍ਗਹੋਤਿ ਵੁੱਤੇ ਅਤ੍ਥੇ ਜਾਤਿਯਾਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਾਰਹਸ੍ਸ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਅਵੁੱਤਤ੍ਤਾਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁੱਤਂ। ਇਧ ਪਨ **ਰੂਪਕਣ੍ਡਵਣ੍ਣਨਾਯਂ** (ਧ॰ ਸ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੫੯੪) ਵਿਯ ਪਾਕਟਂ ਕਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਸਜਾਤਿਸਙ੍ਗਹੋ"**ਇਚ੍ਚੇਵ ਵੁੱਤਂ। ਸਞ੍ਜਾਯਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ ਸਞ੍ਜਾਤਿ, ਸਞ੍ਜਾਤਿਯਾ ਸਙ੍ਗਹੋ **ਸਞ੍ਜਾਤਿਸਙ੍ਗਹੋ,** ਸਞ੍ਜਾਤਿਦੇਸਵਸੇਨ ਸਙ੍ਗਹੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ''ਸਬ੍ਬੇ ਰਥਿਕਾ''ਤਿ ਵੁੱਤੇ ਸਬ੍ਬੇ ਰਥਯੋਧਾ ਰਥੇਨ ਯੁਜ੍ਝਨਕਿਰਿਯਾਯ ਏਕਸਙ੍ਗਹੋਤਿ। ''ਸਬ੍ਬੇ ਧਨੁਗ੍ਗਹਾ''ਤਿ ਵੁੱਤੇ ਸਬ੍ਬੇ ਇਸ੍ਸਾਸਾ ਧਨੁਨਾ ਵਿਜ੍ਝਨਕਿਰਿਯਾਯ ਏਕਸਙ੍ਗਹੋਤਿ ਆਹ **"ਏਵਂ ਕਿਰਿਯਵਸੇਨ ਸਙ੍ਗਹੋ"**ਤਿ। **ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੇਨ ਸਙ੍ਗਹਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੇਨ ਏਕਸਙ੍ਗਹਂ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋਤੇਵ ਗਣਿਤਂ, ਗਹਣਂ ਗਤਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਦਿਯਡ੍ਢਮੇਵ ਸਚ੍ਚਂ ਭਜਤਿ ਮਗ੍ਗਸਚ੍ਚਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚੇਕਦੇਸਭਾਵਤੋ। ਸਚ੍ਚੇਕਦੇਸਨ੍ਤੋਗਧਮ੍ਪਿ ਸਚ੍ਚਨ੍ਤੋਗਧਮੇਵ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ **"ਸਚ੍ਚਾਨਂ ਅਨ੍ਤੋਗਧਤ੍ਤਾ"**ਤਿ। ਇਦਾਨਿ ਤਮਤ੍ਥਂ ਸਾਸਨਤੋ ਚ ਲੋਕਤੋ ਚ ਉਪਮਂ ਆਹ ਰਿਤ੍ਵਾ ਦੀਪੇਤੁਂ **"ਯਥਾ ਹੀ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁੱਤਂ। ਤਤ੍ਥ **ਸਾਧਿਕਮਿਦਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦਿਯਡ੍ਢਸਿਕ੍ਖਾਪਦਸਤ**ਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ਯਸ੍ਮਿਂ ਕਾਲੇ ਤਂ ਸੁਤ੍ਤਂ ਦੇਸਿਤਂ, ਤਦਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਸੇਨ ਵੁੱਤਂ, ਤਤੋ ਪਰਂ ਪਨ ਸਾਧਿਕਾਨਿ ਦ੍ਵੇਸਤਾਨਿ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਨੀਤਿ। **ਸਿਕ੍ਖਾਨਂ ਅਨ੍ਤੋਗਧਤ੍ਤਾ** ਅਧਿਸੀਲਸਿਕ੍ਖਾਯ। ਏਤ੍ਥ ਚ ''ਸੀਲਂ ਸਿਕ੍ਖਨ੍ਤੋਪਿ ਤਿਸ੍ਸੋ ਸਿਕ੍ਖਾ ਸਿਕ੍ਖਤੀ''ਤਿ ਵਿਸਮੋਯਂ ਉਪਞ੍ਞਾਸੋ। ਤਤ੍ਥ ਹਿ ਯੋ ਪਹਾਤਬ੍ਬਂ ਪਜਹਤਿ, ਸਂਵਰਿਤਬ੍ਬਤੋ ਸਂਵਰਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿ, ਅਯਮਸ੍ਸ **ਅਧਿਸੀਲਸਿਕ੍ਖਾ**। ਯੋ ਤਤ੍ਥ ਚੇਤਸੋ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪੋ, ਅਯਮਸ੍ਸ **ਅਧਿਚਿਤ੍ਤਸਿਕ੍ਖਾ**। ਯਾ ਤਤ੍ਥ ਵੀਮਂਸਾ, ਅਯਮਸ੍ਸ **ਅਧਿਪਞ੍ਞਾਸਿਕ੍ਖਾ**। ਇਤਿ ਸੋ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤੋ ਸਰੂਪਤੋ ਲਬ੍ਭਮਾਨਾ ਏਵ ਤਿਸ੍ਸੋ ਸਿਕ੍ਖਾ ਸਿਕ੍ਖਤੀਤਿ ਦੀਪਿਤੋ, ਨ ਸਿਕ੍ਖਾਨਂ ਅਨ੍ਤੋਗਧਤਾਮਤ੍ਤੇਨ। ਤੇਨਾਹ **ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ** ''ਯੋ ਤਥਾਭੂਤਸ੍ਸ ਸਂਵਰੋ, ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਅਧਿਸੀਲਸਿਕ੍ਖਾ, ਯੋ ਤਥਾਭੂਤਸ੍ਸ ਸਮਾਧਿ, ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਅਧਿਚਿਤ੍ਤਸਿਕ੍ਖਾ, ਯਾ ਤਥਾਭੂਤਸ੍ਸ ਪਞ੍ਞਾ, ਅਯਂ ਅਧਿਪਞ੍ਞਾਸਿਕ੍ਖਾ। ਇਮਾ ਤਿਸ੍ਸੋ ਸਿਕ੍ਖਾ ਤਸ੍ਮਿਂ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਤਾਯ ਸਤਿਯਾ ਤੇਨ ਮਨਸਿਕਾਰੇਨ ਸਿਕ੍ਖਤਿ ਆਸੇਵਤਿ ਭਾਵੇਤਿ ਬਹੁਲੀਕਰੋਤੀ''ਤਿ। ਇਧ ਪਨ ਸਚ੍ਚਾਨਂ ਅਨ੍ਤੋਗਧਤ੍ਤਾ ਸਚ੍ਚ-ਸਦ੍ਦਾਭਿਧੇਯਜਤਾਮਤ੍ਤੇਨ ਚਤੂਸੁ ਸਚ੍ਚੇਸੁ ਗਣਨਨ੍ਤੋਗਧਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ? ਨ, ਤਤ੍ਥਾਪਿ ਹਿ ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯਤੋ ਅਧਿਸੀਲਸਿਕ੍ਖਾਵ ਲਬ੍ਭਤਿ, ਇਤਰਾ ਪਰਿਯਾਯਤੋਤਿ ਕਤ੍ਵਾ **"ਸਿਕ੍ਖਾਨਂ ਅਨ੍ਤੋਗਧਤ੍ਤਾ"**ਤਿ ਵੁੱਤਂ।

ਚਤੂਸੁ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚੇਸੁ ਸਙ੍ਗਹਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀਤਿ ਚ ਤਤੋ ਅਮੁਚ੍ਚਿਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਸੇਵ ਅਨ੍ਤੋਗਧਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁੱਤਂ। ਏਵਞ੍ਚ ਕਤ੍ਵਾ ''ਯਥਾ ਚ ਏਕਸ੍ਸ ਹਤ੍ਥਿਪਦਸ੍ਸਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਦਸ੍ਸਿਤਾ ਹਤ੍ਥਿਪਦੋਪਮਾ ਸਮਤ੍ਥਿਤਾ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ। **ਏਕਸ੍ਮਿਮ੍ਪਿ ਦ੍ਵੀਸੁਪਿ ਤੀਸੁਪਿ ਸਚ੍ਚੇਸੁ ਗਣਨਂ ਗਤਾ ਧਮ੍ਮਾ**ਤਿ ਇਦਂ ਨ ਕੁਸਲਤ੍ତਿਕਵਸੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ, ਅਥ ਖੋ ਤਿਕਦੁਕੇਸੁ ਯਥਾਰਹਂ ਲਬ੍ਭਮਾਨਪਦਵਸੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਤਤ੍ਥ ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਸਚ੍ਚੇ ਗਣਨਂ ਗਤੋ ਧਮ੍ਮੋ ਅਸਙ੍ਖਤਧਮ੍ਮੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ, ਦ੍ਵੀਸੁ ਸਚ੍ਚੇਸੁ ਗਣਨਂ ਗਤਾ ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਤਥਾ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਅਬ੍ਯਾਕਤਾ ਚ ਧਮ੍ਮਾ, ਤੀਸੁ ਸਚ੍ਚੇਸੁ ਗਣਨਂ ਗਤਾ ਸਙ੍ਖਤਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਏਵਂ ਅਞ੍ਞੇਸਮ੍ਪਿ ਤਿਕਦੁਕਪਦਾਨਂ ਵਸੇਨ ਅਯਮਤ੍ਥੋ ਯਥਾਰਹਂ ਵਿਭਜਿਤ੍ਵਾ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ। ਤੇਨਾਹ **"ਏਕਸ੍ਮਿਮ੍ਪਿ...ਪੇ॰... ਗਤਾਵ ਹੋਨ੍ਤੀ"**ਤਿ। ਏਕਦੇਸੋ ਹਿ ਸਮੁਦਾਯਨ੍ਤੋਗਧਤ੍ਤਾ ਵਿਸੇਸੋ ਵਿਯ ਸਾਮਞ੍ਞੇਨ ਸਮੂਹੇਨ ਸਙ੍ਗਹਂ ਲਭਤਿ। ਤੇਨਾਹ **"ਸਚ੍ਚਾਨਂ ਅਨ੍ਤੋਗਧਤ੍ਤਾ"**ਤਿ। **ਦੇਸਨਾਨੁਕ੍ਕਮੋ**ਤਿ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਾਨਿ ਉਦ੍ਦਿਸਿਤ੍ਵਾ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਨਿਦ੍ਦੇਸਵਸੇਨ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਉਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਵਿਭਜਨਂ। ਤਤ੍ਥ ਚ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਨਿਦ੍ਦੇਸਵਸੇਨਆਦਿਤੋ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਾਯ ਪਥਵੀਧਾਤੁਯਾ ਵਿਭਜਨਨ੍ਤਿ। ਅਯਂ ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਦੇਸਨਾਯ ਅਨੁਕ੍ਕਮੋ।

੩੦੧. ਤਂ ਪਨੇਤਂ ਉਪਮਾਹਿ ਵਿਭਾਵੇਤੁਂ **"ਯਥਾ ਹੀ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁੱਤਂ। ਤਤ੍ਥ **ਸੁਜਾਤ**ਨ੍ਤਿ ਸੁਨ੍ਦਰਂ, ਸੁਸਣ੍ਠਿਤਂ ਸੁਪਰਿਣਤਞ੍ਚਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਪੇਸਿਯੋ**ਤਿ ਵਿਲੀਵੇ। ਮੁਦੁਭਾਵਤੋ **ਕੁਚ੍ਛਿਭਾਗਂ ਆਦਾਯ। ਇਤਰੇ ਚ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਕੋਟ੍ਠਾਸੇ**ਤਿ ਪਞ੍ਚਧਾ ਭਿਨ੍ਨਕੋਟ੍ਠਾਸੇਸੁ ਇਤਰੇ ਚ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਕੋਟ੍ਠਾਸੇ। **ਇਤਰੇ ਚ ਤਯੋ ਕੋਟ੍ਠਾਸੇ**ਤਿਆਦਿਤੋ ਚਤੁਧਾ ਭਿਨ੍ਨਕੋਟ੍ਠਾਸੇਸੁ ਇਤਰੇ ਚ ਤਯੋ ਕੋਟ੍ਠਾਸੇ।

ਰਾਜਪੁਤ੍ਤੂਪਮਾਯਾਤਿ ਰਞ੍ਞੋ ਜੇਟ੍ਠਪੁਤ੍ਤਉਪਮਾਯ। ਨ੍ਤਿ ਪਿਲਨ੍ਧਨਂ। ਉਰੇ ਵਾਯਾਮਜਨਿਤਅਰਿਯਜਾਤਿਯਾ **ਓਰਸੋ। ਮੁਖਤੋ ਜਾਤੋ**ਤਿ ਮੁਖਤੋ ਨਿਗ੍ਗਤਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਯ ਜਾਤੋ, ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਵਾ ਧਮ੍ਮਕਾਯਸ੍ਸ ਮੁਖਭੂਤਅਰਿਯਧਮ੍ਮਤੋ ਜਾਤੋ। ਤਤੋ ਏਵ **ਧਮ੍ਮਜੋ**

ਧਮ੍ਮਨਿਮ੍ਮਿਤੋ। ਸਤ੍ਥੁ ਧਮ੍ਮਦਾਯਾਦਸ੍ਸੇਵ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ **ਧਮ੍ਮਦਾਯਾਦੋ**। ਤੇਨਾਹ "**ਨੋ ਆਮਿਸਦਾਯਾਦੋ**"ਤਿ। ਨ੍ਤਿ ''ਭਗਵਤੋ ਪੁਤ੍ਤੋ''ਤਿਆਦਿਵਚਨਂ। ਮਹਾਪਞ੍ਞਤਾਦਿਗੁਣੇਹਿ ਸਾਤਿਸਯਂ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਭਾਵੇ ਠਿਤਤ੍ਤਾ **ਸਮ੍ਮਾ** ਯਥਾਭੂਤਂ **ਵਦਮਾਨੋ** ਵਤ੍ਤੁਂ ਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤੋ **ਵਦੇਯ੍ਯ**।

ਅਕੁਤੋਭਯਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਗਾਮਿਨਿਞ੍ਚ। ਰਾਗਰਜਾਦੀਨਂ ਵਿਗਮੇਨ ਵਿਗਤਰਜਂ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਨ੍ਤਂ ਸੁਗਤਂ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਂ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਪਰੋਸਹਸ੍ਸਂ ਪਯਿਰੁਪਾਸਤੀਤਿ ਯੋਜਨਾ।

"**ਸੇਵੇਥ ਭਜਥਾ**"ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਕਾਰਣਮਾਹ "**ਪਣ੍ਡਿਤਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਅਨੁਗ੍ਗਾਹਕਾ**"ਤਿ। ਪਣ੍ਡਿਤਾਪਿ ਸਮਾਨਾ ਨ ਅਪ੍ਪਸ੍ਸੁਤਾ, ਅਥ ਖੋ ਓਵਾਦਾਨੁਸਾਸਨੀਹਿ ਅਨੁਗ੍ਗਾਹਕਾਤਿ ਪੁਰਿਮਾ ਉਪਮਾ ਥੇਰਸ੍ਸੇਵ ਵਸੇਨ ਉਦਾਹਟਾ, ਦੁਤਿਯਾ ਪਨ ਭਗਵਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘਸ੍ਸਪਿ ਵਸੇਨ ਉਦਾਹਟਾ।

੩੦੨. ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਾਤਿ ਸਤ੍ਤਸਨ੍ਤਾਨਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾ। **ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਪਦਦ੍ਵਯੇਨਪਿ ਤਂਤਂਪਾਟਿਪੁਗ੍ਗਲਿਕਧਮ੍ਮਾ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤੀਤਿ ਆਹ "**ਉਭਯਮ੍ਪੇਤਂ ਨਿਯਕਾਧਿਵਚਨਮੇਵਾ**"ਤਿ। ਸਸਨ੍ਤਤਿਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਤਾਯ ਪਨ ਅਤ੍ਤਾਤਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਭਾਵੂਪਗਮਨਵਸੇਨ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਅਧਿਕਿਚ੍ਚ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਂ **ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ**, ਤਂਤਂਸਤ੍ਤਸਨ੍ਤਾਨਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਤਾਯ **ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਂ**। ਤੇਨਾਹ **ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ** (ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ੧.੩੦੭) ''ਅਤ੍ਤਨਿ ਪਵਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ, ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਪਟਿਚ੍ਚ ਪਵਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ। **ਕਕ੍ਖਲ**ਨ੍ਤਿ ਕਥਿਨਂ। ਯਸ੍ਮਾ ਤਂ ਥਦ੍ਧਭਾਵੇਨ ਸਹਜਾਤਾਨਂ ਪਤਿਟ੍ਠਾ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ "**ਥਦ੍ਧ**"ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਖਰਿਗਤ**ਨ੍ਤਿ ਖਰਸਭਾਵੇਸੁ ਗਤਂ ਤਪ੍ਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਂ, ਖਰਸਭਾਵਮੇਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਖਰਸਭਾਵਂ ਫਰੁਸਾਕਾਰੇਨ ਉਪਟ੍ਠਾਨਤੋ ਫਰੁਸਾਕਾਰਂ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਂ "**ਫਰੁਸ**"ਨ੍ਤਿ। **ਉਪਾਦਿਨ੍ਨਂ** ਨਾਮ ਸਰੀਰਟ੍ਠਕਂ। ਤਤ੍ਥ ਯਂ ਕਮ੍ਮਸਮੁਟ੍ਠਾਨਂ, ਤਂ ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯਤੋ "**ਉਪਾਦਿਨ੍ਨ**"ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਇਤਰਂ **ਅਨੁਪਾਦਿਨ੍ਨਂ**। ਤਦੁਭਯਮ੍ਪਿ ਇਧ ਤਣ੍ਹਾਦੀਹਿ ਆਦਿਨ੍ਨਗਹਿਤਪਰਾਮਟ੍ਠਵਸੇਨ ਉਪਾਦਿਨ੍ਨਮੇਵਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ "**ਸਰੀਰਟ੍ਠਕਞ੍ਹੀ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ **ਆਦਿਨ੍ਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਭਿਨਿਵਿਟ੍ਠਂ। ਮਮਨ੍ਤਿ **ਗਹਿਤਂ**। ਅਹਨ੍ਤਿ **ਪਰਾਮਟ੍ਠਂ** । **ਧਾਤੁਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਿਕਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਚਤੁਧਾਤੁਵਵਤ੍ਥਾਨਵਸੇਨ ਧਾਤੁਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਪਰਿਹਰਨ੍ਤਸ੍ਸ। **ਏਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਏਤਸ੍ਮਿਂ ਧਾਤੁਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੇ। **ਤੀਸੁ ਕੋਟ੍ਠਾਸੇਸੂ**ਤਿ ਤਿਪ੍ਪਕਾਰੇਸੁ ਕੋਟ੍ਠਾਸੇਸੁ। ਨ ਹਿ ਤੇ ਤਯੋ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਕੋਟ੍ਠਾਸਾ।

ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰਾਤਿ ''ਕੇਸਾ ਲੋਮਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰਾ। **ਨਾਨਾਸਭਾਵਤੋ**ਤਿ ਸਤਿਪਿ ਕਕ੍ਖਲਭਾਵਸਾਮਞ੍ਞੇ ਸਸਮ੍ਭਾਰਵਿਭਤ੍ਤਿਤੋ ਪਨ ਕੇਸਾਦਿਸਙ੍ਘਾਤਗਤਨਾਨਾਸਭਾਵਤੋ। **ਆਲਯੋ**ਤਿ ਅਪੇਕ੍ਖਾ। **ਨਿਕਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਨਿਕਾਮਨਾ। **ਪਤ੍ਥਨਾ**ਤਿ ਤਣ੍ਹਾਪਤ੍ਥਨਾ। **ਪਰਿਯੁਟ੍ਠਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਤਣ੍ਹਾਪਰਿਯੁਟ੍ਠਾਨਂ। **ਗਹਣ**ਨ੍ਤਿ ਕਾਮੁਪਾਦਾਨਂ। **ਪਰਾਮਾਸੋ**ਤਿ ਪਰਤੋ ਆਮਸਨਾ ਮਿਚ੍ਛਾਭਿਨਿਵੇਸੋ। **ਨ ਬਲਵਾ** ਆਲਯਾਦਿ। ਯਦਿ ਏਵਂ ਕਸ੍ਮਾ ਵਿਭਙ੍ਗੇ ਬਾਹਿਰਾਪਿ ਪਥਵੀਧਾਤੁ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਨੇਵ ਵਿਭਤ੍ਤਾਤਿ? ਯਥਾਧਮ੍ਮਦੇਸਨਤ੍ਤਾ ਤਤ੍ਥ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਨੇਵ ਦੇਸਨਾ ਪਵਤ੍ਤਾ, ਯਥਾਨੁਲੋਮਦੇਸਨਤ੍ਤਾ ਪਨੇਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਦੇਸਨਾ ਸਂਖਿਤ੍ਤਾ।

ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤੀਤਿ ਏਕਜ੍ਝਂ ਕਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਸਾ**ਤਿ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਾ ਪਥਵੀਧਾਤੁ। **ਸੁਖਪਰਿਗ੍ਗਹੋ ਹੋਤਿ** ''ਨ ਮੇ ਸੋ ਅਤ੍ਤਾ''ਤਿ। ਸਿਦ੍ਧੇ ਹਿ ਅਨਤ੍ਤਲਕ੍ਖਣੇ ਦੁਕ੍ਖਲਕ੍ਖਣਂ ਅਨਿਚ੍ਚਲਕ੍ਖਣਞ੍ਚ ਸਿਦ੍ਧਮੇਵ ਹੋਤਿ ਸਙ੍ਖਤਧਮ੍ਮੇਸੁ ਤਦਵਿਨਾਭਾਵਤੋਤਿ। **ਵਿਸੂਕਾਯਤੀ**ਤਿ ਵਿਸੂਕਂ ਵਿਰੂਪਕਿਰਿਯਂ ਪਵਤ੍ਤੇਤਿ। ਸਾ ਪਨ ਅਤ੍ਥਤੋ ਵਿਪ੍ਫਨ੍ਦਨਮੇਵਾਤਿ ਆਹ "**ਵਿਪ੍ਫਨ੍ਦਤੀ**"ਤਿ। **ਅਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਾਯ ਪਥਵੀਧਾਤੁਯਾ। **ਅਚੇਤਨਾਭਾਵੋ ਪਾਕਟੋ ਹੋਤਿ** ਧਾਤੁਮਤ੍ਤਤਾਯ ਦਸ੍ਸਨਤੋ। **ਤਂ ਉਭਯਮ੍ਪੀ**ਤਿ ਤਂ ਪਥਵੀਧਾਤੁਦ੍ਵਯਮ੍ਪਿ।

ਤਤੋ ਵਿਸੇਸਤਰੇਨਾਤਿ ਤਤੋ ਬਾਹਿਰਮਹਾਪਥਵਿਤੋ ਵਿਸੇਸਵਨ੍ਤਤਰੇਨ, ਲਹੁਤਰੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਕੁਪ੍ਪਤੀ**ਤਿ ਲੁਪ੍ਪਤਿ। **ਵਿਲੀਯਮਾਨਾ**ਤਿ ਪਕਤਿਉਦਕੇ ਲੋਣਂ ਵਿਯ ਵਿਲਯਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀ। **ਉਦਕਾਨੁਗਤਾ**ਤਿ ਉਦਕਂ ਅਨੁਗਤਾ ਉਦਕਗਤਿਕਾ। ਤੇਨਾਹ "**ਉਦਕਮੇਵ ਹੋਤੀ**"ਤਿ। ਅਭਾਵੋ **ਏਵ ਅਭਾਵਤਾ,** ਨ ਭਵਤੀਤਿ ਵਾ ਅਭਾਵੋ, ਤਥਾਸਭਾਵੋ ਧਮ੍ਮੋ। ਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋ **ਅਭਾਵਤਾ**। ਵਯੋ ਵਿਨਾਸੋ ਧਮ੍ਮੋ ਸਭਾਵੋ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ ਵਯਧਮ੍ਮੋ, ਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋ ਵ**ਯਧਮ੍ਮਤਾ,** ਅਤ੍ਥਤੋ ਖਯੋ ਏਵ। ਸੇਸਪਦੇਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਤੇਨਾਹ

“**ਸਬ੍ਬੇਹਿਪਿ ਇਮੇਹਿ ਪਦੇਹਿ ਅਨਿਚ੍ਚਲਕ੍ਖਣਮੇ**ਵ ਵੁ**ਤ੍ਤੁ**”ਨ੍ਤਿ। ਵਿਦ੍ਧੰਸਨਭਾਵਸ੍ਸ ਪਨ ਪਵੇਦਿਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ ਕਾਮੰ ਅਨਿਚ੍ਚਲਕ੍ਖਣਮੇਵ ਵੁਤ੍ਤੁੰ ਸਰੂਪਤੋ, ਇਤਰਾਨਿਪਿ ਅਤ੍ਥਤੋ ਵੁਤ੍ਤਾਨੇਵਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ “**ਯੰ ਪਨਾ**”ਤਿਆਦਿ।

ਮਤ੍ਤੁੰ ਖਣਮਤ੍ਤੁੰ ਤਿਟ੍ਠਤੀਤਿ ਮਤ੍ਤਟ੍ਠੋ, ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਟ੍ਠੋ **ਮਤ੍ਤਟ੍ਠਕੋ**, ਅਤਿਇਤ੍ਤਰਖਣਿਕੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨਾਹ “**ਪਰਿਤ੍ਤਟ੍ਠਿਤਿਕਸ੍ਸਾ**”ਤਿ। **ਠਿਤਿਪਰਿਤ੍ਤਤਾਯਾ**ਤਿ ਏਕਚਿਤ੍ਤਪਵਤ੍ਤਿਮਤ੍ਤਤਾਠਾਨਲਕ੍ਖਣਸ੍ਸ ਇਤਰਭਾਵੇਨ । ਏਕਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਿਕ੍ਖਣਮਤ੍ਤੇਨੇਵ ਹਿ ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਪਰਮਤ੍ਥਤੋ ਜੀਵਨਕ੍ਖਣੋ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨੋ। ਤੇਨਾਹ “**ਅਯੰ ਹੀ**”ਤਿਆਦਿ।

ਜੀਵਿਤਨ੍ਤਿ ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ। **ਸੁਖਦੁਕ੍ਖਾ**ਤਿ ਸੁਖਦੁਕ੍ਖਾ ਵੇਦਨਾ। ਉਪੇਕ੍ਖਾਪਿ ਹਿ ਸੁਖਦੁਕ੍ਖਾਸ੍ਵੇਵ ਅਨ੍ਤੋਗਧਾ ਇਟ੍ਠਾਨਿਟ੍ਠਭਾਵਤੋ। **ਅਤ੍ਤਭਾਵੋ**ਤਿ ਜੀਵਿਤਵੇਦਨਾਵਿਞ੍ਞਾਣਾਨਿ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਅਵਸਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਾ। **ਕੇਵਲਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨਿਚ੍ਚਭਾਵੇਨ ਅਵੋਮਿਸ੍ਸਾ। **ਏਕਚਿਤ੍ਤਸਮਾਯੁਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਏਕੇਨ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਸਹਿਤਾ ਏਕਚਿਤ੍ਤਕ੍ਖਣਿਕਾ। **ਲਹੁਸੋ ਵਤ੍ਤਤੇ ਖਣੋ**ਤਿ ਤਾਯ ਏਵ ਏਕਕ੍ਖਣਿਕਤਾਯ ਲਹੁਕੋ ਅਤਿਇਤ੍ਤਰੋ ਜੀਵਿਤਾਦੀਨੰ ਖਣੋ ਵਤ੍ਤਤਿ ਵੀਤਿਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਇਦ**ਨ੍ਤਿ ਗਾਥਾਵਚਨੰ।

ਯਸ੍ਮਾ ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਜੀਵਿਤੰ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਾਨੰ ਅਪਰਾਪਰਸਞ੍ਚਰਣੰ ਲਭਮਾਨਮੇਵ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਨ ਅਲਭਮਾਨੰ, ਤਸ੍ਮਾ **ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸੂਪਨਿਬਦ੍ਧੰ**। ਤਥਾ ਮਹਾਭੂਤਾਨੰ ਸਮਵੁਤ੍ਤਿਤੰ ਲਭਮਾਨਮੇਵ ਪਵਤ੍ਤਤਿ। ਪਥਵੀਧਾਤੁਯਾ ਹਿ ਆਪੋਧਾਤੁਆਦੀਨੰ ਵਾ ਅਞ੍ਞਤਰਪਕੋਪੇਨ ਬਲਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋਪਿ ਪੁਰਿਸੋ ਪਤ੍ਥਦ੍ਧਕਾਯੋ ਵਾ, ਅਤਿਸਾਰਾਦਿਵਸੇਨ ਕਿਲਿਨ੍ਨਪੂਤਿਕਾਯੋ ਵਾ, ਮਹਾਡਾਹਪਰੇਤੋ ਵਾ, ਸਞ੍ਛਿਜ੍ਜਮਾਨਸਨ੍ਧਿਬਨ੍ਧਨੋ ਵਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਜੀਵਿਤਕ੍ਖਯੰ ਪਾਪੁਣਾਤਿ। ਕਬਲੀਕਾਰਾਹਾਰਾਨੰ ਯੁਤ੍ਤਕਾਲੇ ਲਭਨ੍ਤਸ੍ਸੇਵ ਜੀਵਿਤੰ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਅਲਭਨ੍ਤਸ੍ਸ ਪਰਿਕ੍ਖਯੰ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਵਿਞ੍ਞਾਣੇ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨੇਯੇਵ ਚ ਜੀਵਿਤੰ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਨ ਤਸ੍ਮਿੰ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਮਾਨੇ। **ਜੀਵਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਇਤਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਇਰਿਯਾਪਥੂਪਨਿਬਦ੍ਧਤਾਸੀਤੁਣ੍ਹੂਪਨਿਬਦ੍ਧਤਾਦੀਨੰ ਸਙ੍ਗਹੋ। ਚਤੁਨ੍ਨਞ੍ਹਿ ਇਰਿਯਾਪਥਾਨੰ ਸਮਵੁਤ੍ਤਿਤੰ ਲਭਮਾਨਮੇਵ ਜੀਵਿਤੰ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਅਞ੍ਞਤਰਸ੍ਸ ਪਨ ਅਧਿਮਤ੍ਤਤਾਯ ਆਯੁਸਙ੍ਖਾਰਾ ਉਪਚ੍ਛਿਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਸੀਤੁਣ੍ਹਾਨਮ੍ਪਿ ਸਮਵੁਤ੍ਤਿਤੰ ਲਭਮਾਨਮੇਵ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਅਤਿਸੀਤੇਨ ਪਨ ਅਤਿਉਣ੍ਹੇਨ ਵਾ ਅਭਿਭੂਤਸ੍ਸ ਵਿਪਜ੍ਜਤੀਤਿ।

ਤਣ੍ਹਾਦਿਨ੍ਨਸ੍ਸਾਤਿ ਇਮਿਨਾ ਹਿ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਤਾਕਿਤ੍ਤਨੇਨ ਸਰਸਪਭਙ੍ਗਤੰਯੇਵ ਵਿਭਾਵੇਤਿ। ਦੁਕ੍ਖਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ ਤਣ੍ਹਾਗ੍ਗਾਹਸ੍ਸ ਅਨਿਚ੍ਚਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ ਮਾਨਗ੍ਗਾਹਸ੍ਸ ਅਨਤ੍ਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਗ੍ਗਾਹਸ੍ਸ ਉਜੁਵਿਪਚ੍ਚਨੀਕਭਾਵਤੋ ਏਕੰਸੇਨੇਵ ਤੀਹਿ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨਾਹਿ ਗਾਹਾਪਿ ਵਿਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀਤਿ ਆਹ “**ਨੇਤੇਵ ਹੋਤੀ**”ਤਿ। **ਏਕੰਯੇਵ ਆਗਤੰ** ਬਾਹਿਰਾਯ ਪਥਵੀਧਾਤੁਯਾ ਅਨ੍ਤਰਧਾਨਦਸ੍ਸਨਪਵਤ੍ਤਜੋਤਨਾਯ।

ਪਰਿਗ੍ਗਹਨ੍ਤਿ ਧਾਤੁਪਰਿਗ੍ਗਹਣੰ। **ਪਟ੍ਠਪੇਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਆਰਭਨ੍ਤੋ ਦੇਸੇਨ੍ਤੋ। ਸੋਤਦ੍ਵਾਰੇ ਬਲੰ ਦਸ੍ਸੇਤੀਤਿ ਯੋਜਨਾ। ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਿਕਸ੍ਸ ਬਲਦਸ੍ਸਨਾਪਦੇਸੇਨ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸ ਆਨੁਭਾਵਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਵਾ**ਚਾਯ ਘਟ੍ਟਨਮੇ**ਵ ਵੁ**ਤ੍ਤੁੰ** ਸੋਤਦ੍ਵਾਰੇ ਬਲਦਸ੍ਸਨਭਾਵਤੋ। **ਬਲ**ਨ੍ਤਿ ਚ ਬਾਹਿਰਾਯ ਵਿਯ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਾਯਪਿ ਪਥਵੀਧਾਤੁਯਾ ਅਚੇਤਨਾਭਾਵਦਸ੍ਸਨੇਨ ਰੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਵਿਯ ਅਕ੍ਕੋਸਨ੍ਤੇਪਿ ਪਹਰਨ੍ਤੇਪਿ ਨਿਬ੍ਬਿਕਾਰਤਾ। **ਸਮ੍ਪਤਿਵਤ੍ਤਮਾਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਭਾਵੇਨਾ**ਤਿ ਤਦਾ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਭਾਵੇਨ। **ਸਮੁਦਾਚਾਰੁਪ੍ਪਨ੍ਨਭਾਵੇਨਾ**ਤਿ ਆਪਾਥਗਤੇ ਤਸ੍ਮਿੰ ਅਨਿਟ੍ਠੇ ਸਦ੍ਦਾਰਮ੍ਮਣੇ ਆਰਮ੍ਮਣਕਰਣਸਙ੍ਖਾਤਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਸੋਤਦ੍ਵਾਰੇ ਜਵਨਵੇਦਨਾ ਦੁਕ੍ਖਾਤਿ ਵਚਨਤੋ। ਤਥਾ ਹਿ “**ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਵਸੇਨਾ**”ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੁੰ। ਵੇ**ਦਨਾਦਯੋਪੀ**ਤਿ ‘‘ਵੇਦਨਾ ਅਨਿਚ੍ਚਾ’’ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਵੇਦਨਾ ਚੇਵ ਸਞ੍ਞਾਦਯੋ ਚ। ਤੇ ਹਿ ਫਸ੍ਸੇਨ ਸਮਾਨਭੂਮਿਕਾ ਨ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵੁਤ੍ਤਵੇਦਨਾ। **ਧਾਤੁਸਙ੍ਖਾਤਮੇਵ ਆਰਮ੍ਮਣ**ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤੰ ਪਥਵੀਧਾਤੁਸਙ੍ਖਾਤਮੇਵ ਵਿਸਯੰ। **ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਤੀ**ਤਿ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਚਿਤ੍ਤੁੰ ਅਨਿਚ੍ਚਨ੍ਤਿਪਿ ਦੁਕ੍ਖਨ੍ਤਿਪਿ ਅਨਤ੍ਤਾਤਿਪਿ ਸਮ੍ਮਸਨਵਸੇਨ ਅਨੁਪਵਿਸਤਿ। ਏਤੇਨ ਬਹਿਦ੍ਧਾਵਿਕ੍ਖੇਪਾਭਾਵਮਾਹ, **ਪਸੀਦਤੀ**ਤਿ ਪਨ ਇਮਿਨਾ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸ ਵੀਥਿਪਟਿਪਨ੍ਨਤੰ। **ਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਤੀ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਉਪਰੂਪਰਿ ਵਿਸੇਸਾਵਹਭਾਵੇਨ ਅਵਤ੍ਥਾਨੰ ਪਟਿਪਕ੍ਖਾਭਿਭਵੇਨ ਨਿਚ੍ਚਲਭਾਵਤੋ। ਵਿ**ਮੁਚ੍ਚਤੀ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਤਣ੍ਹਾਮਾਨਦਿਟ੍ਠਿਗ੍ਗਾਹਤੋ ਵਿਸੇਸੇਨ ਮੁਚ੍ਚਨੰ। **ਅਟ੍ਠਕਥਾਯੰ** ਪਨ ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਵਸੇਨ ਅਤ੍ਥੋ ਵੁਤ੍ਤੋ “**ਅਧਿਮੋਕ੍ਖੰ ਲਭਤੀ**”ਤਿ। **ਸੋਤਦ੍ਵਾਰਮ੍ਹਿ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਆਪਾਥਗਤੇ**ਤਿ ਇਦੰ ਮੂਲਪਰਿਞ੍ਞਾਯ ਮੂਲਦਸ੍ਸਨੰ। ਸੋਤਦ੍ਵਾਰੇਹਿ ਆਵਜ੍ਜਨਵੋਟ੍ਠਬ੍ਬਨਾਨੰ ਅਯੋਨਿਸੋ ਆਵਜ੍ਜਯਤੋ ਵੋਟ੍ਠਬ੍ਬਨਵਸੇਨ ਇਟ੍ਠੇ ਆਰਮ੍ਮਣੇ

ਲੋਭੋ, ਅਨਿਟ੍ਠੇ ਚ ਪਟਿਘੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਮਨੋਦ੍ਵਾਰੇ ਪਨ ‘‘ਇਤ੍ਥੀ, ਪੁਰਿਸੋ’’ਤਿ ਰਜ੍ਜਨਾਦਿ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਪਞ੍ਚਦ੍ਵਾਰਜਵਨਂ **ਮੂਲਂ,** ਸਬ੍ਬਂ ਵਾ ਭਵਙ੍ਗਾਦਿ। ਏਵਂ ਮਨੋਦ੍ਵਾਰਜਵਨਸ੍ਸ ਮੂਲਵਸੇਨ **ਪਰਿਵੁਵਾ। ਆਗਨ੍ਤੁਕਤਾਵਕਾਲਿਕਪਰਿਵੁਵਾ** ਪਨ ਪਞ੍ਚਦ੍ਵਾਰਜਵਨਸ੍ਸੇਵ ਅਪੁਬ੍ਬਭਾਵਵਸੇਨ ਇਤਰਭਾਵਵਸੇਨ ਚ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਸਙ੍ਖੇਪੋ, ਵਿਤ੍ਥਾਰੋ ਪਨ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਸਂਵਣ੍ਣਨਾਯਂ ਵੁਤ੍ਤੋ ਏਵ।

ਯਾਥਾਵਤੋ ਧਾਤੂਨਂ ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨਵਸੇਨ ਕਤਪਰਿਗ੍ਗਹਸ੍ਸਪਿ ਅਨਾਦਿਕਾਲਭਾਵਨਾਵਸੇਨ **ਅਯੋਨਿਸੋ ਆਵਜ੍ਜਨਂ ਸਚੇਪਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਵੋਟ੍ਠਬ੍ਬਨਂ ਪਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਵੋਟ੍ਠਬ੍ਬਨਕਿਚ੍ਚਤਂ ਪਤ੍ਵਾ। **ਏਕਂ ਦ੍ਵੇ ਵਾਰੇ ਆਸੇਵਨਂ ਲਭਿਤ੍ਵਾ, ਨ** ਆਸੇਵਨਪਚ੍ਚਯਂ। ਨ ਹਿ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਹਗਤਾਹੇਤੁਕਚਿਤ੍ਤਂ ਆਸੇਵਨਪਚ੍ਚਯਭੂਤਂ ਅਤ੍ਥਿ। ਯਦਿ ਸਿਯਾ, ਪਟ੍ਠਾਨੇ ਕੁਸਲਤ੍ਤਿਕੇ ਪਟਿਚ੍ਚਵਾਰਾਦੀਸੁ ‘‘ਨ ਮਗ੍ਗਪਚ੍ਚਯਾ ਆਸੇਵਨੇ ਦ੍ਵੇ, ਆਸੇਵਨਪਚ੍ਚਯਾ ਨ ਮਗ੍ਗੇ ਦ੍ਵੇ’’ਤਿ ਚ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਸਿਯਾ, ‘‘ਨ ਮਗ੍ਗਪਚ੍ਚਯਾ ਆਸੇਵਨੇ ਏਕਂ (ਪਟ੍ਠਾ॰ ੧.੧.੨੨੧), ਆਸੇਵਨਪਚ੍ਚਯਾ ਨ ਮਗ੍ਗੇ ਏਕ’’ਨ੍ਤਿ (ਪਟ੍ਠਾ॰ ੧.੧.੧੫੨) ਚ ਪਨ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਏਕਂ ਦ੍ਵੇ ਵਾਰੇ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਚ ਏਕਗ੍ਗਹਣਂ ਵਚਨਸਿਲਿਟ੍ਠਤਾਯ ਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਨ ਹਿ ਦੁਤਿਯੇ ਮੋਘਵਾਰੇ ਏਕਵਾਰਮੇਵ ਵੋਟ੍ਠਬ੍ਬਨਂ ਪਵਤ੍ਤਤਿ। ਦ੍ਵਿਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ ਵਾ ਤਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਿਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਏਕਵਾਰਗ੍ਗਹਣਂ, ਤਿਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ ਪਵਤ੍ਤਿਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਦ੍ਵੇਵਾਰਗ੍ਗਹਣਂ। ਤਤ੍ਥ ਦੁਤਿਯਂ ਤਤਿਯਞ੍ਚ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨਂ ਲਦ੍ਧਾਸੇਵਨਂ ਵਿਯ ਹੋਤਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ‘‘ਵੋਟ੍ਠਬ੍ਬਨਂ ਪਤ੍ਵਾ ਏਕਂ ਦ੍ਵੇ ਵਾਰੇਆਸੇਵਨਂ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ਚਿਤ੍ਤਂ ਭਵਙ੍ਗਮੇਵ ਓਤਰਤੀ’’ਤਿ ਇਦਂ ਦੁਤਿਯਮੋਘਵਾਰਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ ਭਵੇਯ੍ਯ। ਸੋ ਚ ਆਰਮ੍ਮਣਦੁਬ੍ਬਲਤਾਯ ਏਵ ਹੋਤੀਤਿ **ਅਭਿਧਮ੍ਮਟ੍ਠਕਥਾਯਂ** ਨਿਯਮਿਤੋ। ਇਧ ਪਨ ਤਿਕ੍ਖਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਨੁਭਾਵੇਨ ਅਕੁਸਲੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਸਮ੍ਭਵਵਸੇਨ ਅਯੋਨਿਸੋਵ ਆਵਜ੍ਜਤੋ ਅਯੋਨਿਸੋ ਵਵਤ੍ਥਾਨਂ ਸਿਯਾ, ਨ ਯੋਨਿਸੋ, ਤਸ੍ਮਿਞ੍ਚ ਪਵਤ੍ਤੇ ਮਹਤਿ ਅਤਿਮਹਤਿ ਵਾ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਜਵਨਂ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯਾਤਿ ਅਯਮਤ੍ਥੋ ਵਿਚਾਰੇਤ੍ਵਾ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ।

ਏਤਸ੍ਸੇਵ ਵਾ ਸਤਿਪਿ ਦੁਵਿਧਤਾਪਰਿਕਪ੍ਪਨੇ ਸੋ ਚ ਯਦਿ ਅਨੁਲੋਮੇ ਵੇਦਨਾਤ੍ਤਿਕੇ ਪਟਿਚ੍ਚਵਾਰਾਦੀਸੁ ‘‘ਆਸੇਵਨਪਚ੍ਚਯਾ ਨ ਮਗ੍ਗੇ ਦ੍ਵੇ, ਨ ਮਗ੍ਗਪਚ੍ਚਯਾ ਆਸੇਵਨੇ ਦ੍ਵੇ’’ਤਿ ਚ ਵੁਤ੍ਤਂ ਸਿਯਾ, (ਲਬ੍ਭੇਯ੍ਯ), ਨ ਚ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਯਦਿ ਪਨ ਵੋਟ੍ਠਬ੍ਬਨਮ੍ਪਿ ਆਸੇਵਨਪਚ੍ਚਯੋ ਸਿਯਾ, ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਾਨਮ੍ਪਿ ਸਿਯਾ। ਨ ਹਿ ਆਸੇਵਨਪਚ੍ਚਯਂ ਲਦ੍ਧੁਂ ਯੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਆਸੇਵਨਪਚ੍ਚਯਤਾਪਿ ਧਮ੍ਮੋ ਆਸੇਵਨਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤੀਤਿ ਅਵੁਤ੍ਤੋ ਅਤ੍ਥਿ, ਵੋਟ੍ਠਬ੍ਬਨਸ੍ਸ ਪਨ ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਾਨਂ ਆਸੇਵਨਪਚ੍ਚਯਭਾਵੋ ਅਵੁਤ੍ਤੋ – ‘‘ਕੁਸਲਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਕੁਸਲੋ ਧਮ੍ਮੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਨਾਸੇਵਨਪਚ੍ਚਯਾ। ਅਕੁਸਲਂ...ਪੇ॰... ਨਾਸੇਵਨਪਚ੍ਚਯਾ’’ਤਿ (ਪਟ੍ਠਾ॰ ੧.੧.੯੩-੯੪) ਵਚਨਤੋ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੋ ਚ। ਅਥਾਪਿ ਸਿਯਾ ਅਸਮਾਨਵੇਦਨਾਨਂ ਵਸੇਨੇਵ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਚ, ਏਵਮਪਿ ਯਥਾ – ‘‘ਆਵਜ੍ਜਨਾ ਕੁਸਲਾਨਂ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਅਕੁਸਲਾਨਂ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਅਨਨ੍ਤਰਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ’’ਤਿ (ਪਟ੍ਠਾ॰ ੧.੧.੪੧੭) ਵੁਤ੍ਤਂ, ਏਵਂ ‘‘ਆਸੇਵਨਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ’’ਤਿਪਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਸਿਯਾ। ਤਂ ਜਾਤਿਭੇਦਾ ਨ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਚੇ? ਭੂਮਿਭਿਨ੍ਨਸ੍ਸ ਕਾਮਾਵਚਰਸ੍ਸ ਰੂਪਾਵਚਰਾਦੀਨਂ ਆਸੇਵਨਪਚ੍ਚਯਭਾਵੋ ਵਿਯ ਜਾਤਿਭਿਨ੍ਨਸ੍ਸਪਿ ਭਵੇਯ੍ਯਾਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ ਏਵ ਸਿਯਾ, ਅਭਿਨ੍ਨਜਾਤਿਕਸ੍ਸ ਚ ਵਸੇਨ ਯਥਾ – ‘‘ਆਵਜ੍ਜਨਾ ਸਹੇਤੁਕਾਨਂ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਅਨਨ੍ਤਰਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਏਵਂ ‘‘ਆਸੇਵਨਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ’’ਤਿਪਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਸਿਯਾ, ਨ ਚ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਸ੍ਮਾ ਵੇਦਨਾਤ੍ਤਿਕੇਪਿ ‘‘ਆਸੇਵਨਪਚ੍ਚਯਾ ਨ ਮਗ੍ਗੇ ਏਕਂ, ਨ ਮਗ੍ਗਪਚ੍ਚਯਾ ਆਸੇਵਨੇ ਏਕ’’ਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਗਣਨਾਯ ਨਿਦ੍ਧਾਰਿਯਮਾਨਾਯ ਵੋਟ੍ਠਬ੍ਬਨਸ੍ਸ ਆਸੇਵਨਪਚ੍ਚਯਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਭਾਵਾ ਅਯਂ ਮੋਘਵਾਰੋ ਉਪਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ।

ਵੋਟ੍ਠਬ੍ਬਨਂ ਪਨ ਵੀਥਿਵਿਪਾਕਸਨ੍ਤਤਿਯਾ ਆਵਟ੍ਟਨਤੋ ਆਵਜ੍ਜਨਾ, ਤਤੋ ਵਿਸਦਿਸਸ੍ਸ ਜਵਨਸ੍ਸ ਕਰਣਤੋ ਮਨਸਿਕਾਰੋਤਿ ਚ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਤਂ ਲਭੇਯ੍ਯ, ਏਵਞ੍ਚ ਕਤ੍ਵਾ **ਪਟ੍ਠਾਨੇ** ‘‘ਵੋਟ੍ਠਬ੍ਬਨਂ ਕੁਸਲਾਨਂ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਅਨਨ੍ਤਰਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ’’ਤਿਆਦਿ ਨ ਵੁਤ੍ਤਂ, ‘‘ਆਵਜ੍ਜਨਾ’’ਇਚ੍ਚੇਵ (ਪਟ੍ਠਾ॰ ੧.੧.੪੧੭) ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਮ੍ਪਿ ਵੋਟ੍ਠਬ੍ਬਨਤੋ ਪਰਂ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਵਾ ਜਵਨਾਨਂ ਆਰਮ੍ਮਣਪੁਰੇਜਾਤਂ ਭਵਿਤੁਂ ਅਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤਂ ਰੂਪਾਦਿਂ ਆਰਬ੍ਭ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨਂ ਵੋਟ੍ਠਬ੍ਬਨਂ ਜਵਨਟ੍ਠਾਨੇ ਠਤ੍ਵਾ ਭਵਙ੍ਗਂ ਓਤਰਤਿ। **ਜਵਨਟ੍ਠਾਨੇ ਠਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਚ ਜਵਨਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਟ੍ਠਾਨੇ ਦ੍ਵਿਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ ਪਵਤ੍ਤਿਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਨ ਜਵਨਭਾਵੇਨਾਤਿ। **ਆਸੇਵਨਂ ਲਭਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਚੇਤ੍ਥ ਆਸੇਵਨਂ ਵਿਯ ਆਸੇਵਨਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋਵਾਯਮਤ੍ਥੋ। ਵਿਪ੍ਫਾਰਿਕਤ੍ਤਾ ਚਸ੍ਸ ਦ੍ਵਿਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ ਵਾ ਤਿਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਿਯੇਵ ਚੇਤ੍ਥ ਆਸੇਵਨਸਦਿਸਤਾ। ਵਿਪ੍ਫਾਰਿਕਤਾਯ ਹਿ ਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿਸਮੁਟ੍ਠਾਪਕਤਾ ਚਸ੍ਸ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਵਿਪ੍ਫਾਰਿਕਮ੍ਪਿ ਜਵਨਂ ਵਿਯ ਅਨੇਕਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ

ਅਸੁਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਤਾਯ ਚ ਨ ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯਤੋ ਆਸੇਵਨਭਾਵੇਨ ਵਤ੍ਤੁਤੀਤਿ ਨ ਇਮਸ੍ਸ ਆਸੇਵਨਤ੍ਤਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ** ਪਨ ਫਲਚਿਤ੍ਤੇਸੁ ਮਗ੍ਗਪਰਿਯਾਯੋ ਵਿਯ ਪਰਿਯਾਯਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਅਯਨ੍ਤਿ ‘‘ਸਚੇਪੀ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤੋ ਏਕਵਾਰਮ੍ਪਿ ਰਾਗਾਦੀਨਂ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਨਵਸੇਨ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਕਮ੍ਮਂ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਯੋਗਾਵਚਰੋ। **ਕੋਟਿਪ੍ਪਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਮਤ੍ਥਕਂ ਪਤ੍ਤੋ। ਪਟਿਪਕ੍ਖੇਹਿ ਅਨਭਿਭੂਤਤ੍ਤਾ ਵਿਸਦਵਿਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਤਾਯ **ਤਿਕ੍ਖਵਿਪਸ੍ਸਕੋ। ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਮੇਵ ਹੋਤਿ** ‘‘ਏਵਂ ਮੇ ਜਵਨਂ ਜਵਿਤ’’ਨ੍ਤਿ ਸਾਰਮ੍ਮਣਸ੍ਸ ਜਵਨਸ੍ਸ ਹੁਤ੍ਵਾ ਅਭਾਵਵਤ੍ਥਾਪਨਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਭਾਵਤੋ, ਤਥਾ ਆਵਜ੍ਜਨਵਸੇਨ ਵਾ ਤਂ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਤਾਵਦੇਵ ਮੂਲਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਭੂਤਂ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਮੇਵ ਹੋਤਿ। **ਦੁਤਿਯਸ੍ਸ ਪਨ ਵਸੇਨਾ**ਤਿ ‘‘ਅਪਰਸ੍ਸ ਰਾਗਾਦਿਵਸੇਨ ਏਕਵਾਰਂ ਜਵਨਂ ਜਵਤੀ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਨਾਤਿਤਿਕ੍ਖਵਿਪਸ੍ਸਕਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ‘‘ਤਸ੍ਸ ਧਾਤਾਰਮ੍ਮਣਮੇਵ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਤੀ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਸੁਤ੍ਤੇ ਆਗਤਤ੍ਤਾ। ‘‘ਤਮੇਨਂ ਉਪਧਿਪਹਾਨਾਯ ਪਟਿਪਨ੍ਨਂ ਉਪਧਿਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਾਯ ਕਦਾਚਿ ਕਰਹਚਿ ਸਤਿਸਮ੍ਮੋਸਾ ਉਪਧਿਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤਾ ਸਰਸਙ੍ਕਪ੍ਪਾ ਸਮੁਦਾਚਰਨ੍ਤਿ। ਦਨ੍ਧੋ ਉਦਾਯਿ ਸਤੁਪ੍ਪਾਦੋ, ਅਥ ਖੋ ਨਂ ਖਿਪ੍ਪਮੇਵ ਪਜਹਤਿ ਵਿਨੋਦੇਤਿ ਬਜਨ੍ਤੀਕਰੋਤਿ ਅਨਭਾਵਂ ਗਮੇਤੀ’’ਤਿ **ਲਟੁਕਿਕੋਪਮੇ**। ਤਸ੍ਸ ਹਿ **ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ** ‘‘ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਾਦਯੋ ਤਾਵ ਪਜਹਨ੍ਤੁ, ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋ ਕਥਂ ਪਜਹਤੀ’’ਤਿ ਚੋਦਨਂ ਪਟ੍ਠਪੇਤ੍ਵਾ ‘‘ਆਰਦ੍ਧਵਿਪਸ੍ਸਕੋ ਹਿ ਸਤਿਸਮ੍ਮੋਸੇਨ ਸਹਸਾ ਕਿਲੇਸੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ‘ਮਾਦਿਸਸ੍ਸ ਨਾਮ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਕਿਲੇਸੋ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ’ਤਿ ਸਂਵੇਗਂ ਕਤ੍ਵਾ ਵੀਰਿਯਂ ਪਗ੍ਗਯ੍ਹ ਵਿਪਸ੍ਸਨਂ ਵਡ੍ਢੇਤ੍ਵਾ ਮਗ੍ਗੇਨ ਕਿਲੇਸੇ ਸਮੁਗ੍ਘਾਤੇਤਿ, ਇਤਿ ਸੋ ਪਜਹਤਿ ਨਾਮਾ’’ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ – ‘‘ਤਸ੍ਸ ਧਾਤਾਰਮ੍ਮਣਮੇਵ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਤੀਤਿਆਦਿਨਾ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਸੁਤ੍ਤੇ ਆਗਤਤ੍ਤਾ’’ਤਿਆਦਿ। **ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਭਾਵਨੇ ਚ** ਮਜ੍ਝਿਮਸ੍ਸ ਵਸੇਨ **ਅਯਮਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ**।

ਪਰਿਗ੍ਗਹਵਸੇਨਾਤਿ ਧਾਤੁਪਰਿਗ੍ਗਹਵਸੇਨ। ਮਮ੍ਮਚ੍ਛੇਦਨਾਦਿਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਅਕ੍ਕੋਸਨਾਦਿਂ ਅਨਿਟ੍ਠਂ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਪਤ੍ਵਾ **ਸੋਤਦ੍ਵਾਰੇ ਕਿਲਮਤਿ** ਪੁਗ੍ਗਲੋ, ਤਥਾ ਪੋਥਨਪਹਰਣਾਦਿਕਂ ਅਨਿਟ੍ਠਂ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਪਤ੍ਵਾ **ਕਾਯਦ੍ਵਾਰੇ ਕਿਲਮਤਿ**।

ਸਮੁਦਾਚਰਨ੍ਤੀਤਿ ਸਬ੍ਬਸੋ ਉਦ੍ਧਂ ਆਚਰਨ੍ਤਿ। ਤਯਿਦਂ ਅਮਨਾਪੇਹਿ ਸਮੁਦਾਚਰਣਂ ਨਾਮ ਪੋਥਨਪਹਰਣਾਦਿਵਸੇਨ ਉਪਕ੍ਕਮਨਮੇਵਾਤਿ ਆਹ **“ਉਪਕ੍ਕਮਨ੍ਤੀ”**ਤਿ, ਬਾਧਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਤਥਾਸਭਾਵੋ**ਤਿ ਯਥਾ ਪਾਣਿਪ੍ਪਹਾਰਾਦੀਹਿ ਘਟ੍ਟਿਤਮਤ੍ਤੋ ਵਿਕਾਰਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਥਾਸਭਾਵੋ। ‘‘ਉਭਤੋਦਣ੍ਡਕੇਨ ਚੇਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕਕਚੇਨਾ’’ਤਿਆਦਿਨਾ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੩੨) ਓਵਾਦਦਾਨਂ ਨਾਮ ਅਨਞ੍ਞਸਾਧਾਰਣਂ ਬੁਦ੍ਧਾਨਂਯੇਵ ਆਵੇਣਿਕਨ੍ਤਿ ਆਹ **“ਵੁਤ੍ਤਂ ਖੋ ਪਨੇਤਂ ਭਗਵਤਾਤਿ ਅਨੁਸ੍ਸਰਨ੍ਤੋਪਿ…ਪੇ॰… ਕਕਚੂਪਮੋਵਾਦਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਨ੍ਤੋਪੀ”**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਸ੍ਸਪਿ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮਭਾਵਤੋਤਿ ਕੇਚਿ । ਯਂ ਪਨ ਕਕਚੋਕਨ੍ਤਕੇਸੁਪਿ ਮਨੁਸ੍ਸੇਸੁ ਅਪ੍ਪਦੁਸ੍ਸਨਂ ਨਿਬ੍ਬਿਕਾਰਂ, ਤਂ ਸਤ੍ਥੁਸਾਸਨਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਨ੍ਤੋਪਿ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਤ੍ਤਿਲਕ੍ਖਣਂ ਧਮ੍ਮਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤਿਯੇਵਾਤਿ ਏਵਂ ਵਾ ਏਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਗੁਣ**ਨ੍ਤਿ ਅਰਿਯਧਮ੍ਮਾਧਿਗਮਨਸਿਦ੍ਧਂ ਗੁਣਮਾਹ। ਸੋ ਚ ਸਬ੍ਬੇਸਮ੍ਪਿ ਅਰਿਯਾਨਂ ਗੁਣੋਤਿ ਤਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਨ੍ਤੋਪਿ ਸਙ੍ਘਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤਿ ਏਵਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਵਿਪਸ੍ਸਨੁਪੇਕ੍ਖਾ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਉਪੇਕ੍ਖਾ ਕੁਸਲਨਿਸ੍ਸਿਤਾ ਨ ਸਣ੍ਠਾਤੀਤਿ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਵਸੇਨ ਸਬ੍ਬਸ੍ਮਿਮ੍ਪਿ ਸਙ੍ਖਾਰਗਤੇ ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਨਂ ਨ ਲਭਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਛਲ਼ਙ੍ਗੁਪੇਕ੍ਖਾ**ਤਿ ਛਲ਼ਙ੍ਗੁਪੇਕ੍ਖਾ ਵਿਯ ਛਲ਼ਙ੍ਗੁਪੇਕ੍ਖਾ ਇਟ੍ਠਾਨਿਟ੍ਠੇਸੁ ਨਿਬ੍ਬਿਕਾਰਤਾਸਾਮਞ੍ਞੇਨ । ਤੇਨਾਹ **“ਸਾ ਪਨੇਸਾ”**ਤਿਆਦਿ। **ਛਲ਼ਙ੍ਗੁਪੇਕ੍ਖਾਠਾਨੇ ਠਪੇਤਿ** ‘‘ਲਾਭਾ ਵਤ ਮੇ, ਸੁਲਦ੍ਧਂ ਵਤ ਮੇ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਅਤ੍ਤਮਨਤਂ ਆਪਜ੍ਜਨ੍ਤੋ।

੩੦੩. ਆਪੋਗਤਨ੍ਤਿ ਆਬਨ੍ਧਨਵਸੇਨ ਆਪੋ, ਤਦੇਵ ਆਪੋਸਭਾਵਂ ਗਤਤ੍ਤਾ ਆਪੋਗਤਂ, ਸਭਾਵੇਨੇਵ ਆਪੋਭਾਵਂ ਵਾ ਪਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਸੋ ਆਪੋਭਾਵਸਙ੍ਖਾਤੋ ਅਲ੍ਲਯੂਸਭਾਵੋ ਸਸਮ੍ਭਾਰਪਥਵੀਸਸਮ੍ਭਾਰਉਦਕਾਦਿਗਤੇ ਸਬ੍ਬਸ੍ਮਿਮ੍ਪਿ ਆਪਸ੍ਮਿਂ ਵਿਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਂ **“ਸਬ੍ਬਆਪੇਸੁ ਗਤਂ ਅਲ੍ਲਯੂਸਭਾਵਲਕ੍ਖਣ”**ਨ੍ਤਿ, ਦ੍ਰਵਭਾਵਲਕ੍ਖਣਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ‘‘ਪਕੁਪ੍ਪਤੀ’’ਤਿ

ਪਾਕਤਿਕਪਕੋਪੰ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ "**ਓਘਵਸੇਨ ਵਡ੍ਢਤੀ**"ਤਿ। ਤੇਨਾਹ "**ਅਯਮਸ੍ਸ ਪਾਕਤਿਕੋ ਪਕੋਪੋ**"ਤਿ। ਇਤਰੰ ਪਨ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ "**ਆਪੋਸੰਵਟ੍ਟਕਾਲੇ ਪਨਾ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਓਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਓਗਮਨਨ੍ਤਿ ਪਰਿਯਾਦਾਨੰ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੰ, ਨ ਅਧੋਗਮਨਮਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਉਦ੍ਧਨੇ…ਪੇ॰… ਪਾਪੁਣਨ੍ਤੀ**"ਤਿ।

੩੦੪. **ਸਬ੍ਬਤੇਜੇਸੁ ਗਤ**ਨ੍ਤਿ ਇਨ੍ਧਨਾਦਿਵਸੇਨ ਅਨੇਕਭੇਦੇਸੁ ਸਬ੍ਬੇਸੁ ਤੇਜੋਕੋਟ੍ਠਾਸੇਸੁ ਗਤੰ ਪਵਤ੍ਤੰ। ਯਥਾ ਪੀਤਿ ਏਵ ਪੀਤਿਗਤੰ, ਏਵੰ **ਤੇਜੋ ਏਵ ਤੇਜੋਗਤੰ,** ਤੇਜਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਮਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਵੰ ਆਪੋਗਤੰ, ਵਾਯੋਗਤਞ੍ਚ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਪੁਰਿਮੇ**"ਤਿਆਦਿ। **ਏਕਾਹਿਕਜਰਾਦਿਭਾਵੇਨਾ**ਤਿ ਏਕਾਹਿਕਾਦਿਜਰਾਭੇਦੇਨ। **ਉਸੁਮਜਾਤੋ**ਤਿ ਉਸ੍ਮਾਭਿਭੂਤੋ। **ਜੀਰਤੀ**ਤਿ ਜਿਣ੍ਣੋ ਹੋਤਿ। ਤੇਜੋਧਾਤੁਵਸੇਨ ਲਬ੍ਭਮਾਨਾ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਕਾਯੇ ਜਰਾਪਵਤ੍ਤਿ ਪਾਕਟਜਰਾਵਸੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ "**ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਵੇਕਲ੍ਲਤ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਵਲਿਪਲਿਤਾਦਿਭਾਵ**ਨ੍ਤਿ ਵਲਿਤਪਲਿਤਭਾਵੰ, ਅਙ੍ਗਪਚ੍ਚਙ੍ਗਾਨੰ ਸਿਥਿਲਭਾਵਞ੍ਚ। **ਕੁਪ੍ਪਿਤੇਨਾ**ਤਿ ਖੁਭਿਤੇਨ। ਸਤਕ੍ਖਤ੍ਤੁੰ ਤਾਪੇਤ੍ਵਾ ਤਾਪੇਤ੍ਵਾ ਸੀਤੂਦਕੇ ਪਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਉਦ੍ਧਟਸਪ੍ਪਿ **ਸਤਧੋਤਸਪ੍ਪੀ**ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਸਰੀਰੇ ਪਕਤਿਉਸੁਮੰ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਉਣ੍ਹਭਾਵੋ **ਸਨ੍ਤਾਪੋ,** ਸਰੀਰਸ੍ਸ ਦਹਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤੋ ਮਹਾਦਾਹੋ **ਪਰਿਦਾਹੋ**ਤਿ ਅਯਮੇਵ ਤੇਸੰ ਵਿਸੇਸੋ। **ਅਸਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਸੁਤ੍ਤੰ। **ਖਾਯਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਖਾਦਿਤੰ। **ਸਾਯਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਸ੍ਸਾਦਿਤੰ। **ਸਮ੍ਮਾ ਪਰਿਪਾਕੰ ਗਚ੍ਛਤੀ**ਤਿ ਸਮਵੇਪਾਕਿਨਿਯਾ ਗਹਣਿਯਾ ਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਅਸਮ੍ਮਾਪਰਿਪਾਕੋਪਿ ਵਿਸਮਪਾਕਿਨਿਯਾ ਗਹਣਿਯਾ ਵਸੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਰਸਾਦਿਭਾਵੇਨਾ**ਤਿ ਰਸਰੁਧਿਰਮੰਸਮੇਦਨ੍ਹਾਰੁਅਟ੍ਠਿਅਟ੍ਠਿਮਿਞ੍ਜਸੁਕ੍ਕਭਾਵੇਨ। **ਵਿਵੇਕ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਥੁਭਾਵੰ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞੰ ਵਿਸਦਿਸਭਾਵੰ। ਅਸਿਤਾਦਿਭੇਦਸ੍ਸ ਆਹਾਰਸ੍ਸ ਪਰਿਣਾਮੇ ਰਸੋ ਹੋਤਿ, ਤੰ ਪਟਿਚ੍ਚ ਰਸਧਾਤੁ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਵੰ ਰਸਸ੍ਸ ਪਰਿਣਾਮੇ ''ਰੁਧਿਰ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਸਬ੍ਬੰ ਨੇਤਬ੍ਬੰ।

ਹਰਿਤਨ੍ਤਨ੍ਤਿ ਹਰਿਤਮੇਵ, ਅਨ੍ਤ-ਸਦ੍ਦੇਨ ਪਦਵਡ੍ਢਨੰ ਕਤੰ ਯਥਾ ''ਵਨਨ੍ਤੰ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ। **ਚਮ੍ਮਨਿਲ੍ਲੇਖਨੰ** ਚਮ੍ਮੰ ਲਿਖਿਤ੍ਵਾ ਛਡ੍ਡਿਤਕਸਟੰ।

੩੦੫. **ਉਗ੍ਗਾਰਹਿਕ੍ਕਾਰਾਦੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਉਦ੍ਦੇਕਖੀਪਨਾਦਿਪਵਤ੍ਤਕਵਾਤਾਨੰ ਸਙ੍ਗਹੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। **ਉਚ੍ਚਾਰਪਸ੍ਸਾਵਾਦੀ**ਤਿ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਪਿਤ੍ਤਸੇਮ੍ਹਲਸਿਕਾਦਿਨੀਹਰਣਵਾਤਸ੍ਸ ਚੇਵ ਉਸੁਮਵਾਤਸ੍ਸ ਚ ਸਙ੍ਗਹੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਯਦਿਪਿ **ਕੁਚ੍ਛਿ**-ਸਦ੍ਦੋ ਉਦਰਪਰਿਯਾਯੋ, ਕੋਟ੍ਠ-ਸਦ੍ਦੇਨ ਪਨ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰਸ੍ਸ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨਤ੍ਤਾ ਤਦਵਸਿਟ੍ਠੋ ਉਦਰਪਦੇਸੋ ਇਧ ਕੁਚ੍ਛਿ-ਸਦ੍ਦੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤੀਤਿ ਆਹ "**ਕੁਚ੍ਛਿਸਯਾ ਵਾਤਾਤਿ ਅਨ੍ਤਾਨੰ ਬਹਿਵਾਤਾ**"ਤਿ। **ਸਮਿਞ੍ਜਨਪਸਾਰਣਾਦੀਨੀ**ਤਿ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਆਲੋਕਨਵਿਲੋਕਨਉਦ੍ਧਰਣਾਦਿਕਾ ਸਬ੍ਬਾ ਕਾਯਿਕਕਿਰਿਯਾ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾ। ਅਵਸਵਤਿ ਉਦਕੰ ਏਤਸ੍ਮਾਤਿ **ਓਸ੍ਸਵਨੰ,** ਛਦਨਨ੍ਤੋ। **ਇਧਾ**ਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਠਾਨੇ।

੩੦੬. **ਨਿਸ੍ਸਤ੍ਤਭਾਵ**ਨ੍ਤਿ ਅਨਤ੍ਤਕਤੰ। ਯਥਾਦਸ੍ਸਿਤਾ ਹਿ ਚਤਸ੍ਸੋ ਧਾਤੁਯੋ ਅਨਤ੍ਤਨਿਯੰ ਕੇਵਲੰ ਧਾਤੁਮਤ੍ਤਾ ਨਿਸ੍ਸਤ੍ਤਨਿਜ੍ਜੀਵਾਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਪਰਿਵਾਰਿਤੋ**ਤਿ ਪਰਿਵਾਰਿਤਭਾਵੇਨ ਠਿਤੋ ਪਰਿਵੁਤੋ। ਤੇਨਾਹ "**ਏਤਾਨੀ**"ਤਿਆਦਿ, ਕਟ੍ਠਾਦੀਨਿ ਸਨ੍ਨਿਵੇਸਵਿਸੇਸਵਸੇਨ ਠਪਿਤਾਨੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਅਞ੍ਞਥਾ ਅਗਾਰਸਮਞ੍ਞਾਯ ਭਾਵਤੋ। ਤੇਨਾਹ "**ਕਟ੍ਠਾਦੀਸੁ ਪਨਾ**"ਤਿਆਦਿ। ਯਦਤ੍ਥੰ ਪਾਲ਼ਿਯੰ ''ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਆਵੁਸੋ''ਤਿਆਦਿ ਆਰਦ੍ਧੰ, ਤਮਤ੍ਥੰ ਪਾਕਟੰ ਕਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ "**ਯਥਾ ਕਟ੍ਠਾਦੀਨੀ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ।

ਕਾਮੰ ਹੇਟ੍ਠਾ ''ਮਤ੍ਤਟ੍ਠਕਸ੍ਸ ਕਾਯਸ੍ਸਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੩੦੨) ਅਵਿਭਾਗੇਨ ਏਕਦੇਸੇਨ ਚ ਉਪਾਦਾਰੂਪਮ੍ਪਿ ਕਥਿਤੰ, ਤਥਾ ਵੇਦਨਾਦਯੋ ਖਨ੍ਧਭਾਵੇਨ ਪਰਿਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਨ ਕਥਿਤਾ, ਤਥਾ ਤਞ੍ਹਾਪਿ ਸਮੁਦਯਸਚ੍ਚਭਾਵੇਨ। ਇਤਰਾਨਿ ਪਨ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਸਬ੍ਬੇਨ ਸਬ੍ਬੰ ਨ ਕਥਿਤਾਨਿ। ਤੇਨੇਵਾਹ "**ਹੇਟ੍ਠਾ…ਪੇ॰… ਨ ਕਥਿਤਾਨੀ**"ਤਿ। **ਚਕ੍ਖੁਪਸਾਦੇ ਨਿਰੁਦ੍ਧੇ**ਤਿ ਚਕ੍ਖੁਪਸਾਦੇ ਵਿਨਟ੍ਠੇ। **ਉਪਹਤੇ**ਤਿ ਪੁਬ੍ਬਕਿਮਿਆਦੀਹਿ ਉਪਦ੍ਦੁਤੇ। **ਪਲਿਬੁਦ੍ਧੇ**ਤਿ ਪੁਬ੍ਬਾਦਿਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਵਿਨਾ ਪਟਿਚ੍ਛਾਦਿਤੇ। **ਤਜ੍ਜੋ**ਤਿ ਤਸ੍ਸਾਨੁਰੂਪੋ, ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਨੁਰੂਪੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਚਕ੍ਖੁਸ੍ਸ ਰੂਪਾਰਮ੍ਮਣੇ ਆਪਾਥਗਤੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਮਨਸਿਕਾਰੋ ਹਦਯਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਯੋਪਿ ਚਕ੍ਖੁਮ੍ਹਿ ਸਤਿ ਹੋਤਿ, ਅਸਤਿ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਕਤ੍ਵਾ "**ਚਕ੍ਖੁੰ ਪਟਿਚ੍ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਮਨਸਿਕਾਰੋ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਭਵਙ੍ਗਾਵਟ੍ਟਨੰ ਤਸ੍ਸ ਯਥਾ

ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯੇ, ਏਵਂ ਪਸਾਦਪਚ੍ਚਯੇਪਿ ਹੋਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ "**ਚਕ੍ਖੁਞ੍ਚ ਰੂਪੇ ਚ ਪਟਿਚ੍ਚਾ**"ਤਿ। ਨ੍ਤਿ ਚਕ੍ਖੁਦ੍ਵਾਰੇ ਕਿਰਿਯਮਨੋਧਾਤੁਚਿਤ੍ਤਂ। **ਅਞ੍ਞਵਿਹਿਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਅਞ੍ਞਾਰਮ੍ਮਣਪਸੁਤਸ੍ਸ। **ਤਦਨੁਰੂਪਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਤੇਸਂ ਚਕ੍ਖੁਰੂਪਤਦਾਭੋਗਾਨਂ ਅਨੁਰੂਪਸ੍ਸ।

ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ ਸਰੂਪਤੋ ਅਤ੍ਥਾਪਤ੍ਤਿਤੋ ਚਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਤਪ੍ਪਕਾਰੋ ਭੂਤੋ, ਤਪ੍ਪਕਾਰਂ ਵਾ ਪਤ੍ਤੋ **ਤਥਾਭੂਤੋ,** ਤਸ੍ਸ, ਯਥਾ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਾਦਿਸਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯਾਕਾਰਸਮਵੇਤਸ੍ਸਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਤਿਸਮੁਟ੍ਠਾਨਰੂਪ**ਨ੍ਤਿ ਉਤੁਕਮ੍ਮਾਹਾਰਸਮੁਟ੍ਠਾਨਰੂਪਂ। ਇਦਞ੍ਚ ਸਤਿਪਿ ਤਦਾ ਭਵਙ੍ਗਾਵਟ੍ਟਨਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਰੂਪੇ ਕੇਵਲਂ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਸਮੁਟ੍ਠਿਤਰੂਪਸ੍ਸ ਅਭਾਵਮਤ੍ਤਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਸਙ੍ਗਹਂ ਗਚ੍ਛਤੀ**ਤਿ ਨਗਰਂ ਵਿਯ ਰਜ੍ਜੇ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੇ ਸਙ੍ਗਹੇਤਬ੍ਬਤਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਤਂ ਗਚ੍ਛਤਿ। ''ਤਥਾਭੂਤਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ **ਵੇਦਨਾਦਯੋ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ**ਵ, **ਵਿਞ੍ਞਾਣਮ੍ਪਿ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਮੇਵ। ਸਙ੍ਖਾਰਾਤਿ ਚੇਤਨਾ**ਵ **ਵੁਤ੍ਤਾ** ਚੇਤਨਾਪਧਾਨਤ੍ਤਾ ਸਙ੍ਖਾਰਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਤਤ੍ਥ ਪਨ ਫਸ੍ਸਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਮਨਸਿਕਾਰਚਿਤ੍ਤਟ੍ਠਿਤਿਯੋਪਿ ਸਙ੍ਖਾਰਕ੍ਖਨ੍ਧਧਮ੍ਮਾਵ। **ਏਕਤੋ ਸਙ੍ਗਹੋ** ''ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧਾ''ਤਿ ਏਕਤੋ ਗਣਨਾ। **ਸਮਾਗਮੋਤਿ** ਯਥਾਸਕਂ ਪਚ੍ਚਯਵਸੇਨ ਸਮੋਧਾਨਂ। **ਸਮਵਾਯੋ**ਤਿ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯਭਾਵੇਨ ਸਮਵੇਤਤਾਯ ਸਮੁਦਿਤਭਾਵੋ।

ਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਨ੍ਨਧਮ੍ਮੋ ਪਟਿਚ੍ਚ ਸਮੁਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਏਤਸ੍ਮਾਤਿ **ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦੋ,** ਪਚ੍ਚਯਾਕਾਰੋ। ਪਚ੍ਚਯਧਮ੍ਮੇ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋਪਿ ਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਨ੍ਨਧਮ੍ਮੇ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਤੇ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋਪਿ ਪਚ੍ਚਯਧਮ੍ਮੇ ਪਸ੍ਸਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ "**ਯੋ ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿ। **ਛਨ੍ਦਕਰਣਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਤਣ੍ਹਾਯਨਵਸੇਨ। **ਆਲਯਕਰਣਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਅਪੇਕ੍ਖਾਕਰਣਵਸੇਨ। **ਅਨੁਨਯਕਰਣਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਅਨੁਰਜ੍ਜਨਵਸੇਨ। **ਅਜ੍ਝੋਗਾਹਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਅਨੁਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਵਿਯ ਗਿਲਿਤ੍ਵਾ ਵਿਯ ਨਿਟ੍ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਵਿਯ ਦਲ੍ਹਗ੍ਗਹਣਵਸੇਨ। ਛਨ੍ਦਰਾਗੋ ਵਿਨਯਤਿ ਪਹੀਯਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ **ਛਨ੍ਦਰਾਗਵਿਨਯੋ ਛਨ੍ਦਰਾਗਪਹਾਨਞ੍ਚਾ**ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ। **ਆਹਰਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਪਾਲਿਯਂ ਸਰੂਪਤੋ ਅਨਾਗਤਮ੍ਪਿ ਅਤ੍ਥਤੋ ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਨਵਸੇਨ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ। ਆਹਰਣਵਿਧਿਂ ਪਨ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਯਾ ਇਮੇਸੂ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਇਮੇਸੁ ਤੀਸੁ ਠਾਨੇਸੂ**ਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇਸੁ ਸੁਖਦੁਕ੍ਖਾਦੀਸੁ ਤੀਸੁ ਅਭਿਸਮਯਟ੍ਠਾਨੇਸੁ। **ਦਿਟ੍ਠੀ**ਤਿ ਪਰਿਞ੍ਞਾਭਿਸਮਯਾਦਿਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਾ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ ਯਾਥਾਵਦਸ੍ਸਨਂ। ਏਵਂ ਸਙ੍ਕਪ੍ਪਾਦਯੋਪਿ ਯਥਾਰਹਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। **ਭਾਵਨਾਪਟਿਵੇਧੋ**ਤਿ ਭਾਵਨਾਵਸੇਨ ਪਟਿਵੇਧੋ, ਨ ਆਰਮ੍ਮਣਕਰਣਮਤ੍ਤੇਨ। **ਅਯਂ ਮਗ੍ਗੋ**ਤਿ ਅਯਂ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਾਨਂ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤੋ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੋ ਮਗ੍ਗੋ। **ਏਤ੍ਤਾਵਤਾਪੀ**ਤਿ ਏਵਂ ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਚਕ੍ਖੁਦ੍ਵਾਰੇ ਵਤ੍ਥੁ ਪਰਿਗ੍ਗਹਮੁਖੇਨਪਿ ਚਤੁਸਚ੍ਚਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸ ਮਤ੍ਥਕਂ ਪਾਪਨੇਨ **ਬਹੁਂ** ਵਿਪੁਲਂ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਮੇਵ **ਭਗਵਤੋ ਸਾਸਨਂ ਕਤਂ** ਅਨੁਟ੍ਠਿਤਂ **ਹੋਤਿ**।

ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਨਿਰੁਦ੍ਧਮੇਵ ਭਵਙ੍ਗਚਿਤ੍ਤਂ ਆਵਜ੍ਜਨਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯੋ ਭਵਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ "**ਤਂ ਨਿਰੁਦ੍ਧਮ੍ਪੀ**"ਤਿ। **ਮਨ੍ਦਥਾਮਗਤਮੇਵਾ**ਤਿ ਮਹਤਿਯਾ ਨਿਦ੍ਦਾਯ ਅਭਿਭੂਤਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਕਪਿਮਿਦ੍ਧਪਰੇਤਸ੍ਸ ਪਨ ਭਵਙ੍ਗਚਿਤ੍ਤਂ ਕਦਾਚਿ ਆਵਜ੍ਜਨਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯੋ ਭਵੇਯ੍ਯਾਤਿ। **ਭਵਙ੍ਗਸਮਯੇਨੇਵਾ**ਤਿ ਭਵਙ੍ਗਸ੍ਸੇਵ ਪਵਤ੍ਤਨਸਮਯੇਨ ਪਗੁਣਜ੍ਝਾਨਪਗੁਣਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਪਗੁਣਗਨ੍ਥੇਸੁ ਤੇਸਂ ਪਗੁਣਭਾਵੇਨੇਵ ਆਭੋਗੇਨ ਵਿਨਾਪਿ ਮਨਸਿਕਾਰੋ ਪਵਤ੍ਤਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਪਗੁਣਂ ਗਨ੍ਥਂ ਪਗੁਣਭਾਵੇਨੇਵ ਨਿਰਨ੍ਤਰਂ ਵਿਯ ਅਜ੍ਝਯਮਾਨੇ ਅਞ੍ਞਵਿਹਿਤਤਾਯ ''ਏਤ੍ਤਕੋ ਗਨ੍ਥੋ ਗਤੋ, ਏਤ੍ਤਕੋ ਅਵਸਿਟ੍ਠੋ''ਤਿ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖਣਾ ਨ ਹੋਤਿ। **ਚਤੁਸਮੁਟ੍ਠਾਨਮ੍ਪੀ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਂ ਚਤੁਸਮੁਟ੍ਠਾਨਰੂਪਂ, ਨ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵਿਯ ਤਿਸਮੁਟ੍ਠਾਨਮੇਵਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮਤ੍ਤਾ ਓਲਾਰਿਕਤ੍ਤਾ ਚ ਫਸ੍ਸਚੇਤਨਾਵ ਸਙ੍ਖਾਰਕ੍ਖਨ੍ਧੋਤਿ ਗਹਿਤਾ, ਨ ਅਞ੍ਞੇਸਂ ਅਭਾਵਾ। **ਏਕਦੇਸਮੇਵ ਸਮ੍ਮਸਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਯਥਾਉਦ੍ਦਿਟ੍ਠਂ ਅਤ੍ਥਂ ਹੇਟ੍ਠਾ ਅਨਵਸੇਸਤੋ ਅਨਿਦ੍ਦਿਸਿਤ੍ਵਾ ਏਕਦੇਸਮੇਵ ਨਿਦ੍ਦਿਸਨਵਸੇਨ ਦੇਸਨਾਯ ਆਮਸਨ੍ਤੋ। **ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਠਾਨੇ**ਤਿ ਯਥਾਉਦ੍ਦਿਟ੍ਠਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ''ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਞ੍ਚੇਵ, ਆਵੁਸੋ, ਚਕ੍ਖੁ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੩੦੬) ਛਦ੍ਵਾਰਵਸੇਨ ਨਿਦ੍ਦਿਸਨਟ੍ਠਾਨੇ। **ਹੇਟ੍ਠਾ ਪਰਿਹੀਨਦੇਸਨ**ਨ੍ਤਿ – ''ਯਂ ਉਪਾਦਾਰੂਪਂ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਅਰੂਪਿਨੋ ਖਨ੍ਧਾ ਉਪਰਿ ਤੀਣਿ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਾਨੀ''ਤਿ ਨਿਦ੍ਦੇਸਵਸੇਨ ਪਰਿਹੀਨਂ ਅਤ੍ਥਜਾਤਂ ਸਬ੍ਬਂ। **ਤਂਤਂਦ੍ਵਾਰਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਚਕ੍ਖੁਦ੍ਵਾਰਾਦਿਕਂ ਤਂਤਂਦ੍ਵਾਰਵਸੇਨ। ਚਤੁਸਚ੍ਚਵਸੇਨ ਆਰਦ੍ਧਾ ਦੇਸਨਾ ਚਤੁਸਚ੍ਚੇਨੇਵ ਪਰਿਯੋਸਾਪਿਤਾਤਿ ਆਹ "**ਯਥਾਨੁਸਨ੍ਧਿਨਾਵ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਂ ਨਿਟ੍ਠਪੇਸੀ**"ਤਿ।

ਮਹਾਹਤ੍ਥਿਪਦੋਪਮਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾਯ ਲੀਨਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨਾ ਸਮਤ੍ਤਾ।

੯. ਮਹਾਸਾਰੋਪਮਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੩੦੭. **ਨਚਿਰਪਕ੍ਕਨ੍ਤੇ**ਤਿ ਨ ਚਿਰਂ ਪਕ੍ਕਨ੍ਤੇ, ਪਕ੍ਕਨ੍ਤਸ੍ਸ ਸਤੋ ਨ ਚਿਰਸ੍ਸੇਵ। **ਸਲਿਙ੍ਗੇਨੇ**ਵਾਤਿ ਮੁਣ੍ਡਿਯਕਾਸਾਯਗ੍ਗਹਣਾਦਿਨਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪੁਰਿਮਲਿਙ੍ਗੇਨੇਵ। **ਪਾਟਿਯੇਕ੍ਕੇ ਜਾਤੇ**ਤਿ ਵਿਪਨ੍ਨਾਚਾਰਦਿਟ੍ਠਿਤਾਯ ਪਕਾਸਨੀਯਕਮ੍ਮਕਰਣਤੋ ਪਰਂ ਅਞ੍ਞਤਿਤ੍ਥਿਯਸਦਿਸੇ ਵਿਸੁਂ ਭੂਤੇ। **ਕੁਲਪੁਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਜਾਤਿਮਤ੍ਤੇਨ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤੋ। **ਅਸਮ੍ਭਿਨ੍ਨਾਯਾ**ਤਿ ਸਮ੍ਭੇਦਰਹਿਤਾਯ, ਜਾਤਿਸਙ੍ਕਰਵਿਰਹਿਤਾਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਜਾਤਿਸੀਸੇਨ ਇਧ ਜਾਤਿਵਤ੍ਥੁਕਂ ਦੁਕ੍ਖਂ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਓਤਿਣ੍ਣੋਤਿ ਯਸ੍ਸ ਜਾਤਿ ਅਨ੍ਤੋ ਅਨੁਪਵਿਟ੍ਠਾ"**ਤਿ। ਜਾਤੋ ਹਿ ਸਤ੍ਤੋ ਜਾਤਕਾਲਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਜਾਤਿਨਿਮਿਤ੍ਤੇਨ ਦੁਕ੍ਖੇਨ ਅਨ੍ਤੋ ਅਨੁਪਵਿਟ੍ਠੋ ਵਿਯ ਵਿਬਾਧੀਯਤਿ। **ਜਰਾਯਾ**ਤਿਆਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਪਚ੍ਚਯਾ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤੀਤਿ ਲਾਭਾ, ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਪਚ੍ਚਯਾਨਂ ਲਬ੍ਭਮਾਨਾਨਂ ਸੁਕਤਭਾਵੋ ਸੁਟ੍ਠੁ ਅਭਿਸਙ੍ਖਤਭਾਵੋ। **ਵਣ੍ਣਭਣਨ**ਨ੍ਤਿ ਗੁਣਕਿਤ੍ਤਨਂ। **ਅਪਞ੍ਞਾਤਾ**ਤਿ ਸਮ੍ਭਾਵਨਾਵਸੇਨ ਨ ਪਞ੍ਞਾਤਾ। ਲਾਭਾਦਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਯਾਭਾਵਦਸ੍ਸਨਞ੍ਚੇਤਂ। ਤੇਨਾਹ **"ਘਾਸਚ੍ਛਾਦਨਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਨ ਲਭਨ੍ਤੀ"**ਤਿ। **ਅਪ੍ਪੇਸਕ੍ਖਾ**ਤਿ ਅਪ੍ਪਾਨੁਭਾਵਾ। ਸਾ ਪਨ ਅਪ੍ਪੇਸਕ੍ਖਤਾ ਅਧਿਪਤੇਯ੍ਯਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਚ ਪਰਿਵਾਰਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਚ ਅਭਾਵੇਨ ਪਾਕਟਾ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਪਰਿਵਾਰਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਭਾਵਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਅਪ੍ਪਪਰਿਵਾਰਾ"**ਤਿ ਆਹ।

ਸਾਰੇਨਪਿ ਕੇਚਿ ਅਜਾਨਨ੍ਤੇਨ ਅਞ੍ਞਾਲਾਭੇਨ ਵਾ ਅਸਾਰਭੂਤਮ੍ਪਿ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਕਰੋਨ੍ਤੀਤਿ ਤਤੋ ਵਿਸੇਸਨਤ੍ਥਂ ''ਸਾਰੇਨ ਸਾਰਕਰਣੀਯ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਅਕ੍ਖਚਕ੍ਕਯੁਗਨਙ੍ਗਲਾਦਿਕ"**ਨ੍ਤਿ ਆਹ। **ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਸਿਕ੍ਖਾਤ੍ਤਯਸਙ੍ਗਹਸ੍ਸ ਸਾਸਨਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਸ੍ਸ। ਮਹਾਰੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਮਗ੍ਗਫਲਸਾਰਸ੍ਸ ਞਾਣਦਸ੍ਸਨਫੇਗ੍ਗੁਕਸ੍ਸ ਸਮਾਧਿਤਚਸ੍ਸ ਸੀਲਪਪਟਿਕਸ੍ਸ ਚਞ੍ਚਲਸਭਾਵਾ ਸਂਸਪ੍ਪਚਾਰੀਤਿ ਚ **ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਪਚ੍ਚਯਾ ਸਾਖਾਪਲਾਸਂ ਨਾਮ। ਤੇਨੇ**ਵਾਤਿ ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰਸਿਲੋਕਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨੇਨੇਵ। **ਸਾਰੋ ਮੇ ਪਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਸਾਸਨੇ ਅਧਿਗਨ੍ਤਬ੍ਬਸਾਰੋ ਨਾਮ ਇਮਿਨਾ ਲਾਭਾਦਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨੇਨ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤੋਤਿ ਵੋਸਾਨਂ ਨਿਟ੍ਠਿਤਕਿਚ੍ਚਂ ਆਪਨ੍ਨੋ।

੩੧੦. **ਞਾਣਦਸ੍ਸਨ**ਨ੍ਤਿ ਞਾਣਭੂਤਂ ਦਸ੍ਸਨਂ ਵਿਸਯਸ੍ਸ ਸਚ੍ਛਿਕਰਣਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾਞਾਣਂ। **ਸੁਖੁਮਂ ਰੂਪ**ਨ੍ਤਿ ਦੇਵਾਦੀਨਂ, ਅਞ੍ਞਮ੍ਪਿ ਵਾ ਸੁਖੁਮਸਭਾਵਂ ਰੂਪਂ। ਤੇਨਾਹ **"ਅਨ੍ਤਮਸੋ…ਪੇ॰… ਵਿਹਰਨ੍ਤੀ"**ਤਿ, ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁ ਹਿ ਇਧ ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਨਿਦ੍ਦੇਸੇਨ ''ਞਾਣਦਸ੍ਸਨ''ਨ੍ਤਿ ਗਹਿਤਂ।

੩੧੧. **ਅਸਮਯਵਿਮੋਕ੍ਖਂ ਆਰਾਧੇਤੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਂ ਅਸਮਯਵਿਮੋਕ੍ਖਂ ਪਾਲਿਯਾ ਏਵ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਕਤਮੋ ਅਸਮਯਵਿਮੋਕ੍ਖੋ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਅਟ੍ਠਨ੍ਨਞ੍ਹਿ ਸਮਾਪਜ੍ਜਨਸਮਯੋਪਿ ਅਤ੍ਥਿ ਅਸਮਯੋਪਿ, ਮਗ੍ਗਵਿਮੋਕ੍ਖੇਨ ਪਨ ਵਿਮੁਚ੍ਚਨਸ੍ਸ ਸਮਯੋ ਵਾ ਅਸਮਯੋ ਵਾ ਨਤ੍ਥਿ। ਯਸ੍ਸ ਸਦ੍ਧਾ ਬਲਵਤੀ, ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਚ ਆਰਦ੍ਧਾ, ਤਸ੍ਸ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਸ੍ਸ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਸ੍ਸ ਨਿਸੀਦਨ੍ਤਸ੍ਸ ਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤਸ੍ਸ ਚ ਮਗ੍ਗਫਲਪਟਿਵੇਧੋ ਨਾਮ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ, ਇਤਿ ਮਗ੍ਗਵਿਮੋਕ੍ਖੇਨ ਵਿਮੁਚ੍ਚਨ੍ਤਸ੍ਸ ਸਮਯੋ ਵਾ ਅਸਮਯੋ ਵਾ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਸੋ **ਅਸਮਯਵਿਮੋਕ੍ਖੋ**। ਤੇਨਾਹ **"ਲੋਕਿਯਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯੋ ਹੀ"**ਤਿਆਦਿ।

ਨ ਕੁਪ੍ਪਤਿ, ਨ ਨਸ੍ਸਤੀਤਿ **ਅਕੁਪ੍ਪਾ,** ਕਦਾਚਿਪਿ ਅਪਰਿਹਾਨਸਭਾਵਾ। ਸਬ੍ਬਸਂਕਿਲੇਸੇਹਿ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਵਸੇਨ ਚੇਤਸੋ ਵਿਮੁਤ੍ਤੀਤਿ **ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ**। ਤੇਨਾਹ **"ਅਰਹਤ੍ਤਫਲਵਿਮੁਤ੍ਤੀ"**ਤਿ। ਅਯਮਤ੍ਥੋ ਪਯੋਜਨਂ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ **ਏਤਦਤ੍ਥਂ,** ਸਾਸਨਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ, ਤਸ੍ਸ **ਏਸਾ** ਪਰਮਕੋਟਿ। ਯਥਾਰਦ੍ਧਸ੍ਸ ਸਾਰੋਪਮੇਨ ਫਲੇਨ ਦੇਸਨਾ ਨਿਟ੍ਠਾਪਿਤਾਤਿ ਆਹ **"ਯਥਾਨੁਸਨ੍ਧਿਨਾਵ ਦੇਸਨਂ ਨਿਟ੍ਠਪੇਸੀ"**ਤਿ। ਯਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥਤੋ ਅਵਿਭਤ੍ਤਂ, ਤਂ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਮੇਵ।

ਮਹਾਸਾਰੋਪਮਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾਯ ਲੀਨਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨਾ ਸਮਤ੍ਤਾ।

੧੦. ਚੂਲ਼ਸਾਰੋਪਮਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੩੧੨. **ਪਿਙ੍ਗਲਧਾਤੁਕੋ**ਤਿ ਪਿਙ੍ਗਲਸਭਾਵੋ ਪਿਙ੍ਗਲਚ੍ਛਵਿਕੋ, ਪਿਙ੍ਗਲਕ੍ਖੋਤਿ ਵਾ ਅਤ੍ਥੋ। **ਪਬ੍ਬਜਿਤਸਮੂਹਸਙ੍ਖਾਤੋ ਸਙ੍ਘੋ**, ਨ ਸੀਲਾਦਿਗੁਣੇਹਿ ਸਙ੍ਗਹਿਤਬ੍ਬਭਾਵੇਨ। ਸਙ੍ਘੋ ਏਤੇਸਂ ਅਤ੍ਥਿ ਪਰਿਵਾਰਭੂਤੋਤਿ **ਸਙ੍ਘਿਨੋ। ਸ੍ਵੇਵਾ**ਤਿ ਸੋ ਏਵ ਪਬ੍ਬਜਿਤਸਮੂਹਸਙ੍ਖਾਤੋ। **ਆਚਾਰਸਿਕ੍ਖਾਪਨਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨਾ ਪਰਿਕਪ੍ਪਿਤਅਚੇਲਵਤਾਦਿਆਚਾਰਸਿਕ੍ਖਾਪਨਵਸੇਨ। **ਪਵ੍ਵਾਤਾ**ਤਿ ਯਥਾਸਕਂ ਸਮਾਦਿਨ੍ਨਵਤਵਸੇਨ ਚੇਵ ਵਿਵ੍ਵਾਤਲਦ੍ਧਿਵਸੇਨ ਚ ਪਵ੍ਵਾਤਾ। **ਲਦ੍ਧਿਕਰਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਸਾ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਉਪ੍ਪਾਦਕਾ। **ਬਹੁਜਨਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਪੁਥੁਜਨਸ੍ਸ। ਤਸ੍ਸ ਪਨ ਆਗਮਸਮ੍ਪਦਾਪਿ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ, ਕੁਤੋ ਅਧਿਗਮੋਤਿ ਏਕਂਸਤੋ ਅਨ੍ਧਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋ ਏਵਾਤਿ ਆਹ "**ਅਸ੍ਸੁਤਵਤੋ ਅਨ੍ਧਬਾਲਪੁਥੁਜ੍ਜਨਸ੍ਸਾ**"ਤਿ। ਨ ਹਿ ਵਿਵ੍ਵੂ ਅਪ੍ਪਸਾਦਨੀਯੇ ਪਸੀਦਨ੍ਤਿ। ਮਙ੍ਗਲੇਸੁ ਕਾਤਬ੍ਬਦਾਸਕਿਚ੍ਚਕਰੋ ਦਾਸੋ **ਮਙ੍ਗਲਦਾਸੋ**।

ਤਨ੍ਤਾਵੁਤਾਨਨ੍ਤਿ ਤਨ੍ਤੇ ਪਸਾਰੇਤ੍ਵਾ ਵੀਤਾਨਂ। **ਗਣ੍ਠਨਕਿਲੇਸੋ**ਤਿ ਸਂਸਾਰੇ ਬਨ੍ਧਨਕਿਲੇਸੋ। **ਏਵਂ ਵਾਦਿਤਾਯਾ**ਤਿ ਏਵਂ ਪਟਿਵ੍ਵਤਾਯ, ਏਵਂ ਦਿਟ੍ਠਿਤਾਯ ਵਾ। **ਨਿਯਜਾਨਿਕਾ**ਤਿ ਨਿਯਜਾਨਗਤਿਸਪ੍ਪਾਟਿਹੀਰਕਾ ਅਨੁਪਾਰਮ੍ਭਭੂਤਤ੍ਤਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਨੋ ਚੇ ਨਿਯਜਾਨਿਕਾਤਿ ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਯੋਜਨਾ। ਤੇਸਂ ਸਬ੍ਬਵ੍ਵੁਪਟਿਵ੍ਵਾਯ ਅਭੂਤਤ੍ਤਾ ਤਸ੍ਸਾ ਅਭੂਤਭਾਵਕਥਨੇਨ ਤਸ੍ਸ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਨ ਕਾਚਿ ਅਤ੍ਥਸਿਦ੍ਧੀਤਿ ਆਹ "**ਨੇਸਂ ਅਨਿਯਜਾਨਿਕਭਾਵਕਥਨੇਨ ਅਤ੍ਥਾਭਾਵਤੋ**"ਤਿ।

੩੧੮. ਨਿਹੀਨਲੋਕਾਮਿਸੇ ਲੀਨੋ ਅਜ੍ਝਾਸਯੋ ਏਤਸ੍ਸ, ਨ ਪਨ ਨਿਬ੍ਬਾਨੇਤਿ। **ਲੀਨਜ੍ਝਾਸਯੋ। ਸਾਸਨਂ ਸਿਥਿਲਂ ਕਤ੍ਵਾ ਗਣ੍ਹਾਤਿ** ਸਿਕ੍ਖਾਯ ਨ ਤਿਬ੍ਬਗਾਰਵਤ੍ਤਾ।

੩੨੩. **ਹੇਟ੍ਠਾ**ਤਿ ਅਨਨ੍ਤਰਾਤੀਤਸੁਤ੍ਤੇ ਮਹਾਸਾਰੋਪਮੇ। **ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਾਦਿਧਮ੍ਮਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਪਾਦਕਾ**ਤਿ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਪਦਟ੍ਠਾਨਭੂਤਾ। **ਇਧਾ**ਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਚੂਲਸਾਰੋਪਮੇ ਆਗਤਾ। **ਨਿਰੋਧਪਾਦਕਾ**ਤਿ ਅਨਾਗਾਮਿਨੋ, ਅਰਹਨ੍ਤੋ ਵਾ ਨਿਰੋਧਸਮਾਪਤ੍ਤਿਂ ਸਮਾਪਜ੍ਜਿਤੁਂ ਸਮਤ੍ਥਾ। **ਤਸ੍ਮਾ**ਤਿ ਨਿਰੋਧਪਾਦਕਤ੍ਤਾ। ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਾਦਿਧਮ੍ਮਾ ਞਾਣਦਸ੍ਸਨਤੋ **ਉਤ੍ਤਰਿਤਰਾ**ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਚੂਲਸਾਰੋਪਮਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾਯ ਲੀਨਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨਾ ਸਮਤ੍ਤਾ।

ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ ਚ ਓਪਮ੍ਮਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ।

੪. ਮਹਾਯਮਕਵਗ੍ਗੋ

੧. ਚੂਲ਼ਗੋਸਿਙ੍ਗਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੩੨੫. ਞਾਤੀਨਂ (ਅ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੩.੬.੧੯) ਨਿਵਾਸਟ੍ਠਾਨਭੂਤੋ ਗਾਮੋ ਞਾਤਿਕੋ, ਸੋ ਏਵ **ਨਾਤਿਕੋ**। ਸੋ ਕਿਰ ਗਾਮੋ ਯੇਸਂ ਸਨ੍ਤਕੋ, ਤੇਸਂ ਪੁਬ੍ਬਪੁਰਿਸੇਨ ਅਤ੍ਤਨੋ ਞਾਤੀਨਂ ਸਾਧਾਰਣਭਾਵੇਨ ਨਿਵੇਸਿਤੋ, ਤੇਨ ''ਨਾਤਿਕੋ''ਤਿ ਪਞ੍ਞਾਯਿਤ੍ਥ। ਅਥ ਪਚ੍ਛਾ ਤਤ੍ਥ ਦ੍ਵੀਹਿ ਦਾਯਾਦੇਹਿ ਦ੍ਵਿਧਾ ਵਿਭਜਿਤ੍ਵਾ ਪਰਿਭੁਤ੍ਤੋ। ਤੇਨਾਹ **"ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਚੂਲ਼ਪਿਤਿਮਹਾਪਿਤਿਪੁਤ੍ਤਾਨਂ ਦ੍ਵੇ ਗਾਮਾ"**ਤਿ। ਗਿਞ੍ਜਕਾ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਇਟ੍ਠਕਾ, ਗਿਞ੍ਜਕਾਹਿਯੇਵ ਕਤੋ ਆਵਸਥੋ **ਗਿਞ੍ਜਕਾਵਸਥੋ**। ਤਸ੍ਮਿਂ ਕਿਰ ਪਦੇਸੇ ਮਤ੍ਤਿਕਾ ਸਕ੍ਖਰਮਰੁਮ੍ਬਵਾਲਿਕਾਦੀਹਿ ਅਸਮ੍ਮਿਸ੍ਸਾ ਅਕਠਿਨਾ ਸਣ੍ਹਾ ਸੁਖੁਮਾ, ਤਾਯ ਕਤਾਨਿ ਕੁਲਾਲਭਾਜਨਾਨਿਪਿ ਸਿਲਾਮਯਾਨਿ ਵਿਯ ਦਲ਼੍ਹਾਨਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤੇ ਉਪਾਸਕਾ ਤਾਯ ਮਤ੍ਤਿਕਾਯ ਦੀਘਪੁਥੁਲਇਟ੍ਠਕਾ ਕਾਰੇਤ੍ਵਾ ਤਾਹਿ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਦ੍ਵਾਰਬਾਹਵਾਤਪਾਨਕਵਾਟਤੁਲਾਯੋ ਸੇਸਂ ਸਬ੍ਬਂ ਦਬ੍ਬਸਮ੍ਭਾਰੇਨ ਵਿਨਾ ਇਟ੍ਠਕਾਹਿ ਏਵ ਪਾਸਾਦਂ ਕਾਰੇਸੁਂ। ਤੇਨਾਹ **"ਇਟ੍ਠਕਾਹੇਵਾ"**ਤਿਆਦਿ।

ਗੋਸਿਙ੍ਗਸਾਲਵਨਦਾਯਨ੍ਤਿ ਗੋਸਿਙ੍ਗਸਾਲਵਨਨ੍ਤਿ ਲਦ੍ਧਨਾਮਂ ਰਕ੍ਖਿਤਂ ਅਰਞ੍ਞਂ। **ਜੇਟ੍ਠਕਰੁਕ੍ਖਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਵਨਪ੍ਪਤਿਭੂਤਸ੍ਸ ਸਾਲਰੁਕ੍ਖਸ੍ਸ। **ਸਾਮਗ੍ਗਿਰਸ**ਨ੍ਤਿ ਸਮਗ੍ਗਭਾਵਾਦਿਗੁਣਂ ਵਿਵੇਕਸੁਖਂ। **ਉਪਰਿਪਣ੍ਣਾਸਕੇ** ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸਸੁਤ੍ਤੇ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੨੩੭-੨੩੮) ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਕਾਲੇ ਕਥਿਤੋ, **ਇਧ** ਚੂਲ਼ਗੋਸਿਙ੍ਗਸੁਤ੍ਤੇ **ਖੀਣਾਸਵਕਾਲੇ ਕਥਿਤੋ**। ਕਤਕਿਚ੍ਚਾਪਿ ਹਿ ਤੇ ਮਹਾਥੇਰਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਸੁਖਵਿਹਾਰਂ ਪਰੇਸਂ ਦਿਟ੍ਠਾਨੁਗਤਿਂ ਆਪਜ੍ਜਨਞ੍ਚ ਸਮ੍ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਾ ਪਰਮਞ੍ਚ ਵਿਵੇਕਂ ਅਨੁਬ੍ਰੂਹਨ੍ਤਾ ਸਾਮਗ੍ਗਿਰਸਂ ਅਨੁਭਵਮਾਨਾ ਤਤ੍ਥ ਵਿਹਰਨ੍ਤਿ। **ਤਦਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸਸੁਤ੍ਤਦੇਸਨਾਕਾਲੇ। **ਤੇ**ਤਿ ਅਨੁਰੁਦ੍ਧਪ੍ਪਮੁਖਾ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤਾ। **ਲਦ੍ਧਸ੍ਸਾਦਾ**ਤਿ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਵੀਥਿਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਧਿਗਤਸ੍ਸਾਦਾ। ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਹਿ ਪੁਬ੍ਬੇਨਾਪਰਂ ਵਿਸੇਸਂ ਆਵਹਨ੍ਤੀ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨਾ ਸਾਤਿਸਯਂ ਪੀਤਿਸੋਮਨਸ੍ਸਂ ਆਵਹਤਿ। ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

''ਯਤੋ ਯਤੋ ਸਮ੍ਮਸਤਿ, ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਉਦਯਬ੍ਬਯਂ।
ਲਭਤਿ ਪੀਤਿਪਾਮੋਜ੍ਜਂ, ਅਮਤਂ ਤਂ ਵਿਜਾਨਤ''ਨ੍ਤਿ॥ (ਧ॰ ਪ॰ ੩੭੪)।

ਲਦ੍ਧਪਤਿਟ੍ਠਾ ਮਗ੍ਗਫਲਾਧਿਗਮਨੇਨ। ਸਤਿ ਹਿ ਮਗ੍ਗਫਲਾਧਿਗਮੇ ਸਾਸਨੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾ ਲਦ੍ਧਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ, ਨੋ ਅਞ੍ਞਥਾ।

ਕਾਮਂ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨਾਪਿ ਮਹਾਸਾਵਕਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾਵ, ਅਗ੍ਗਸਾਵਕਭਾਵੇਨ ਪਨ ਨੇਸਂ ਵਿਸੇਸਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ **"ਧਮ੍ਮਸੇਨਾਪਤਿਮਹਾਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨਤ੍ਥੇਰੇਸੁ** ਵਾ"ਤਿ ਵਿਸੁਂ ਗਹਣਂ। ਸਤਿਪਿ ਹਿ ਸਾਮਞ੍ਞਯੋਗੇ ਵਿਸੇਸਵਨ੍ਤੋ ਵਿਸੁਂ ਗਯ੍ਹਨ੍ਤਿ ਯਥਾ ''ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਆਗਤਾ, ਵਾਸਿਟ੍ਠੋਪਿ ਆਗਤੋ''ਤਿ। ਤੇਸੁ ਪਨ ਵਿਸੁਂ ਗਹਿਤੇਸੁਪਿ **"ਅਸੀਤਿਮਹਾਸਾਵਕੇਸੂ"**ਤਿ **ਅਸੀਤਿ**ਗ੍ਗਹਣਂ ਅਪ੍ਪਕਂ ਊਨਮਧਿਕਂ ਵਾ ਗਣਨੁਪਗਂ ਨ ਹੋਤੀਤਿ। **ਅਨੁਮਸੋ**ਤਿ ਇਦਂ ਧਮ੍ਮਭਣ੍ਡਾਗਾਰਿਕਸ੍ਸ ਉਪਟ੍ਠਾਕਭਾਵੇਨ ਆਸਨ੍ਨਚਾਰਿਤਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਅਨੀਕਾ**ਤਿ ਹਤ੍ਥਾਨੀਕਾ, ਹਤ੍ਥਾਨੀਕਤੋ ਹਤ੍ਥਿਸਮੂਹਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਕਾਲ਼ਸੀਹੋ ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਯੂਥਚਰੋਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਯੂਥਾ ਨਿਸ੍ਸਟੋ ਕਾਲ਼ਸੀਹੋ ਵਿਯਾ"**ਤਿ। ਕੇਸਰੀ ਪਨ ਏਕਚਰੋਵ। **ਵਾਤਚ੍ਛਿਨ੍ਨੋ ਵਲਾਹਕੋ ਵਿਯਾ**ਤਿ ਵਾਤਚ੍ਛਿਨ੍ਨੋ ਪਬ੍ਬਤਕੂਟਪ੍ਪਮਾਣੋ ਵਲਾਹਕਚ੍ਛੇਦੋ ਵਿਯ। **ਤੇਸਂ ਪਗ੍ਗਣ੍ਹਨਤੋ**ਤਿ ਯਥਾ ਨਾਮ ਜਿਘਚ੍ਛਿਤਸ੍ਸ ਭੋਜਨੇ, ਪਿਪਾਸਿਤਸ੍ਸ ਪਾਨੀਯੇ, ਸੀਤੇਨ ਫੁਟ੍ਠਸ੍ਸ ਉਣ੍ਹੇ, ਉਣ੍ਹੇਨ ਫੁਟ੍ਠਸ੍ਸ ਸੀਤੇ, ਦੁਕ੍ਖਿਤਸ੍ਸ ਸੁਖੇ ਅਭਿਰੁਚਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਏਵਮੇਵਂ ਭਗਵਤੋ ਕੋਸਮ੍ਬਕੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਵਿਵਾਦਾਪਨ੍ਨੇ ਦਿਸ੍ਵਾ ਅਪਰੇ ਸਮਗ੍ਗਾਵਾਸਂ ਵਸਨ੍ਤੇ ਆਵਜ੍ਜਿਤਸ੍ਸ ਇਮੇ ਤਯੋ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤਾ ਆਪਾਥਂ ਆਗਮਿਂਸੁ, ਅਥ ਨੇ ਪਗ੍ਗਣ੍ਹਿਤੁਕਾਮੋ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿ, ਏਵਾਯਂ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਅਨੁਕ੍ਕਮੇਨ ਕੋਸਮ੍ਬਕਾਨਂ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਵਿਨਯਨੁਪਾਯੋ ਹੋਤੀਤਿ। ਤੇਨਾਹ ''ਤੇਸਂ ਪਗ੍ਗਣ੍ਹਨਤੋ''ਤਿ। ਏਤੇਨੇਵ **ਪਚ੍ਛਿਮਜਨਤਂ ਅਨੁਕਮ੍ਪਨਤੋ**ਤਿ ਇਦਮ੍ਪਿ ਕਾਰਣਂ ਏਕਦੇਸੇਨ ਸਂਵਣ੍ਣਿਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। **ਉਕ੍ਕਂਸਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਯਥਾਭੂਤੇਹਿ ਗੁਣੇਹਿ ਸਮ੍ਪਹਂਸਨੇਨ ਵਿਸੇਸੇਤ੍ਵਾ ਵਿਸਿਟ੍ਠੇ ਕਤ੍ਵਾ ਪਸਂਸਾਵਸੇਨ ਚੇਤਂ ਆਮੇਡਿਤਵਚਨਂ।

ਤਂ ਅਰਞ੍ਞਂ ਰਕ੍ਖਤਿ ਵਨਸਾਮਿਨਾ ਆਣਤ੍ਤੋ। ਰਕ੍ਖਿਤਗੋਪਿਤਂ ਵਨਸਣ੍ਡਂ, ਨ ਮਹਾਵਨਾਦਿ ਵਿਯ ਅਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਂ। ਸੀਲਾਦਿਪ੍ਪਭੇਦਾਯ ਅਤ੍ਤਤ੍ਥਾਯ ਪਟਿਪਨ੍ਨਾ **ਅਤ੍ਤਕਾਮਾ**, ਨ ਅਪਰਿਚ੍ਚਤ੍ਤਸਿਨੇਹਾਤਿ ਆਹ **"ਅਤ੍ਤਨੋ ਹਿਤਂ ਕਾਮਯਮਾਨਾ"**ਤਿ। ਤੇਨਾਹ **"ਯੋ ਹੀ"**ਤਿਆਦਿ। **ਭਿਨ੍ਨੇਯਜਾ**ਤਿ ਵਿਨਾਸੇਯਜ।

ਦੁਬ੍ਬਲਮਨੁਸ੍ਸਾਤਿ ਪਞ੍ਞਾਯ ਦੁਬ੍ਬਲਾ ਅਵਿਦੂਸੁਨੋ ਮਨੁਸ੍ਸਾ। **ਤਾਨੀ**ਤਿ ਅਭਿਜਾਤਿਆਦੀਸੁ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਪਾਟਿਹਾਰਿਯਾਨਿ। **ਚੀਵਰਗਬ੍ਭੇਨ ਪਟਿਚ੍ਛਾਦੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਚੀਵਰਸਙ੍ਖਾਤੇ ਓਵਰਕੇ ਨਿਗੂਹਿਤ੍ਵਾ ਵਿਯ। ਨ ਹਿ ਚੀਵਰਪਾਰੁਪਨਮਤ੍ਤੇਨ ਬੁਦ੍ਧਾਨੁਭਾਵੋ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ। ''ਮਾ ਸੁਧ ਕੋਚਿਮਂ ਬੁਦ੍ਧਾਨੁਭਾਵਂ ਅਞ੍ਞਾਸੀ''ਤਿ ਪਨ ਤਥਾਰੂਪੇਨ ਇਦ੍ਧਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰੇਨ ਤਂ ਛਾਦੇਤ੍ਵਾ ਗਤੋ ਭਗਵਾ ਤਥਾ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਤੇਨਾਹ **"ਅਞ੍ਞਾਤਕਵੇਸੇਨ ਅਗਮਾਸੀ"**ਤਿ।

ਅਭਿਕ੍ਕਮਥਾਤਿ ਪਦਂ ਅਭਿਮੁਖਭਾਵੇਨ ਵਿਧਿਮੁਖੇਨ ਵਦਤੀਤਿ ਆਹ **"ਇਤੋ ਆਗਚ੍ਛਥਾ"**ਤਿ। ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਕਾਯੋ ਨਾਮ ਸੁਵਿਸੁਦ੍ਧਜਾਤਿਮਣਿ ਵਿਯ ਸੋਭਨੋ, ਕਿਞ੍ਚਿ ਮਲਂ ਅਪਨੇਤਬ੍ਬਂ ਨਤ੍ਥਿ, ਕਿਮਤ੍ਥਂ ਭਗਵਾ ਪਾਦੇ ਪਕ੍ਖਾਲੇਸੀਤਿ ਆਹ **"ਬੁਦ੍ਧਾਨ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿ।

੩੨੬. ਅਨੁਰੁਦ੍ਧਾਤਿ ਵਾ ਏਕਸੇਸਨਯੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ ਵਿਰੂਪੇਕਸੇਸਸ੍ਸਪਿ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ, ਏਵਞ੍ਚ ਕਤ੍ਵਾ ਬਹੁਵਚਨਨਿਦ੍ਦੇਸੋਪਿ ਸਮਤ੍ਥਿਤੋ ਹੋਤਿ। **ਇਰਿਯਾਪਥੋ ਖਮਤੀ**ਤਿ ਸਰੀਰਸ੍ਸ ਲਹੁਟ੍ਠਾਨਤਾਯ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧੋਪਿ ਇਰਿਯਾਪਥੋ ਸੁਖਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਕੋ। **ਜੀਵਿਤਂ ਯਾਪੇਤੀ**ਤਿ ਯਾਪਨਾਲਕ੍ਖਣਂ ਜੀਵਿਤਂ ਇਮਂ ਸਰੀਰਯਨ੍ਤਂ ਯਾਪੇਤਿ ਸੁਖੇਨ ਪਵਤ੍ਤੇਤਿ। **ਉਲ੍ਞ੍ਛਕਯਾਗੁਂ ਵਾ ਕਟਚ੍ਛੁਭਿਕ੍ਖਂ ਵਾ**ਤਿ ਇਦਂ ਮਕਰਵੁਤ੍ਤਿਯਾ ਮਿਸ੍ਸਕਭਤ੍ਤੇਨ ਯਾਪਨਂ ਵਤ੍ਤੁਨ੍ਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤੇਨਾਹ **"ਭਿਕ੍ਖਾਚਾਰਵਤ੍ਤਂ ਪੁਚ੍ਛਤੀ"**ਤਿ।

ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਸਂਸਨ੍ਦਤੀਤਿ ਸਤਿਪਿ ਉਭਯੇਸਂ ਕਲਾਪਾਨਂ ਪਰਮਤ੍ਥਤੋ ਭੇਦੇ ਪਚੁਰਜਨੇਹਿ ਦੁਵਿਞ੍ਞੇਯਜਨਾਨਤ੍ਤਂ ਖੀਰੋਦਕਸਮ੍ਮੋਦਿਤਂ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਮੇਵ ਸਂਸਟ੍ਠਂ ਵਿਯ ਹੁਤ੍ਵਾ ਤਿਟ੍ਠਤਿ। ਤੇਨਾਹ **"ਵਿਸੁਂ ਨ ਹੋਤਿ, ਏਕਤ੍ਤਂ ਵਿਯ ਉਪੇਤੀ"**ਤਿ। ਪਿਯਭਾਵਦੀਪਨਾਨਿ ਚਕ੍ਖੂਨਿ **ਪਿਯਚਕ੍ਖੂਨਿ**। ਪਿਯਾਯਤਿ, ਪਿਯਾਯਿਤਬ੍ਬੋਤਿ ਵਾ **ਪਿਯੋ**ਤਿ। ਸਮਗ੍ਗਵਾਸਸ੍ਸ ਯਂ ਏਕਨ੍ਤਕਾਰਣਂ, ਤਂ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਭਗਵਾ **"ਯਥਾ ਕਥਂ ਪਨਾ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹਾਤਿ **"ਕਥਨ੍ਤਿ ਕਾਰਣਪੁਚ੍ਛਾ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਯੋ ਨੇਸਂ ਮੇਤ੍ਤਾਸਹਿਤਾਨਂਯੇਵ ਕਮ੍ਮਾਦੀਨਂ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਸ੍ਮਿਂ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਾਕਾਰੋ, ਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯ **"ਕਥ"**ਨ੍ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾ। ਤਥਾ ਹਿ ਪਰਤੋ ''ਏਵਂ ਖੋ ਮਯਂ, ਭਨ੍ਤੇ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਥੇਰੇਹਿ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ ਕਥਿਤਂ।

ਮਿਤ੍ਤਂ ਏਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ **ਮੇਤ੍ਤਂ,** ਕਾਯਕਮ੍ਮਂ। **ਆਵੀ**ਤਿ ਪਕਾਸਂ। **ਰਹੋ**ਤਿ ਅਪ੍ਪਕਾਸਂ। ਯਞ੍ਹਿ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਮੇਤ੍ਤਂ ਕਾਯਕਮ੍ਮਂ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਪੇਤਿ, ਤਂ ਤਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮੁਖਾ ਚੇ, ਪਕਾਸਂ ਹੋਤਿ, ਪਰਮ੍ਮੁਖਾ ਚੇ, ਅਪ੍ਪਕਾਸਂ। ਤੇਨਾਹ **"ਆਵਿ ਚੇਵ ਰਹੋ ਚਾਤਿ ਸਮ੍ਮੁਖਾ ਚੇਵ ਪਰਮ੍ਮੁਖਾ ਚਾ"**ਤਿ। **ਇਤਰਾਨੀ**ਤਿ ਪਰਮ੍ਮੁਖਾ ਕਾਯਵਚੀਕਮ੍ਮਾਨਿ। **"ਤਤ੍ਥਾ"**ਤਿਆਦਿਨਾ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਵੁਤ੍ਤਮਤ੍ਥਂ ਵਿਵਰਿਤੁਂ **"ਯਂ ਹੀ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਸਮ੍ਮਜ੍ਜਨਾਦਿਵਸੇਨ **ਪਟਿਜਗ੍ਗਿਤਬ੍ਬਯੁਤ੍ਤਂ ਠਾਨਂ ਵਾ। ਤਥੇਵਾ**ਤਿ ਯਥਾ ਸਮ੍ਮੁਖਾ ਕਤੇ ਮੇਤ੍ਤਾਕਾਯਕਮ੍ਮੇ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਥੇਵ । ''ਕਚ੍ਚਿ ਖਮਨੀਯ''ਨ੍ਤਿ ਏਵਮਾਦਿਕਾ ਕਥਾ **ਸਮ੍ਮੋਦਨੀਯਕਥਾ**। ਯਥਾ ਪਰੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਛਿਦ੍ਦਂ ਨ ਹੋਤਿ, ਤਥਾ ਪਟਿਸਨ੍ਥਾਰਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਾ ਕਥਾ **ਪਟਿਸਨ੍ਥਾਰਕਥਾ**। ''ਅਹੋ ਤਦਾ ਥੇਰੇਨ ਮਯ੍ਹਂ ਦਿਨ੍ਨੋ ਓਵਾਦੋ, ਦਿਨ੍ਨਾ ਅਨੁਸਾਸਨੀ''ਤਿ ਏਵਂ ਕਾਲਨ੍ਤਰੇ ਸਰਿਤਬ੍ਬਯੁਤ੍ਤਾ, ਛਸਾਰਣੀਯਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤਾ ਵਾ ਕਥਾ **ਸਾਰਣੀਯਕਥਾ**। ਸੁਤ੍ਤਪਦਂ ਨਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਨਿਦ੍ਦੇਸਵਸੇਨ ਸੀਲਾਦਿਧਮ੍ਮਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤਾ ਕਥਾ **ਧਮ੍ਮੀਕਥਾ**। ਸਰੇਨ ਸੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਚ੍ਚਾਰਣਂ **ਸਰਭਞ੍ਞਂ**। ਪਞ੍ਹਸ੍ਸ ਞਾਤੁਂ ਇਚ੍ਛਿਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਪੁਚ੍ਛਨਂ **ਪਞ੍ਹਪੁਚ੍ਛਨਂ**। ਤਸ੍ਸ ਯਥਾਪੁਚ੍ਛਿਤਸ੍ਸਆਦਿਸਨਂ **ਪਞ੍ਹਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ**। **ਏਵਂ ਸਮਨ੍ਨਾਹਰਤੋ**ਤਿ ਏਵਂ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ, ਏਵਂ ਮੇਤ੍ਤਂ ਉਪਸਂਹਰਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਏਕਤੋ ਕਾਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕਾ, ਤਸ੍ਮਾ **ਨਾਨਾ। ਹਿਤਟ੍ਠੇਨਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਿਯ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਸ੍ਸ ਹਿਤਭਾਵੇਨ। **ਨਿਰਨ੍ਤਰਟ੍ਠੇਨਾ**ਤਿ ਅਨ੍ਤਰਾਭਾਵੇਨ ਭੇਦਾਭਾਵੇਨ। **ਅਵਿਗ੍ਗਹਟ੍ਠੇਨਾ**ਤਿ ਅਵਿਰੋਧਭਾਵੇਨ। **ਸਮਗ੍ਗਟ੍ਠੇਨਾ**ਤਿ ਸਹਿਤਭਾਵੇਨ। **ਪਰਿਭਣ੍ਡਂ ਕਤ੍ਵਾ**ਤਿ

ਬਹਲਤਨੁਮਤ੍ਤਿਕਾਲੇਪੇਹਿ ਲਿਮ੍ਪੇਤ੍ਵਾ। **ਚੀਵਰਂ ਵਾ ਧੋਵਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਚੀਵਰਂ ਵਾ ਧੋਵਨ੍ਤਿ। **ਪਰਿਭਣ੍ਡਂ** ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਣ੍ਣਸਾਲਾਯ ਪਰਿਭਣ੍ਡਂ ਵਾ ਕਰੋਨ੍ਤਿ।

੩੨੭. **ਪਟਿਵਿਰੁਦ੍ਧਾ ਏ**ਵਾਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ''ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨਾ''ਤਿ ਪਦਂ ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਤਬ੍ਬਂ। **ਤੇਸਂ ਅਪ੍ਪਮਾਦਲਕ੍ਖਣ**ਨ੍ਤਿ ਤੇਸਂ ਅਪ੍ਪਮਜ੍ਜਨਸਭਾਵਂ। **ਕਚ੍ਚਿ ਪਨ ਵੋ ਅਨੁਰੁਦ੍ਧਾ ਸਮਗ੍ਗਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਵੋਤਿ ਨਿਪਾਤਮਤ੍ਤਂ, ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਵਚਨਂ ਵਾ, ਕਚ੍ਚਿ ਤੁਮ੍ਹੇਤਿ ਏਵਮਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਸਮੁਗ੍ਗਪਾਤਿ**ਨ੍ਤਿ ਸਮੁਗ੍ਗਪੁਟਸਦਿਸਂ ਪਾਤਿਂ।

ਪਣ੍ਣਸਾਲਾਯਂ ਅਨ੍ਤੋ ਬਹਿ ਚ ਸਮ੍ਮਜ੍ਜਨੇਨ ਸੋਧਿਤਙ੍ਗਣਤਾ ਵ**ਤ੍ਤਪਟਿਪਤ੍ਤਿ। ਪਟਿਵਿਸਮਤ੍ਤਮੇ**ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਯਾਪਨਪਟਿਵਿਸਮਤ੍ਤਮੇਵ। **ਓਸਾਪੇਤ੍**ਵਾਤਿ ਪਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ। **ਪਮਾਣਮੇ**ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਯਾਪਨਪਮਾਣਮੇਵ। **ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਜਹਿਤ੍**ਵਾਤਿ ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਜਹਿਤ੍ਵਾ।

ਹਤ੍ਥੇਨ ਹਤ੍ਥਂ ਸਂਸਿਬ੍ਬਨ੍ਤਾਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਹਤ੍ਥੇਨ ਇਤਰਸ੍ਸ ਹਤ੍ਥਂ ਦਲ਼੍ਹਗ੍ਗਹਣਵਸੇਨ ਬਨ੍ਧਨ੍ਤਾ। ਵਿਲਙ੍ਘੇਤਿ ਦੇਸਨ੍ਤਰਂ ਪਾਪੇਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ ਵਿਲਙ੍ਘਕੋ, ਹਤ੍ਥੋ। ਹਤ੍ਥੋ ਏਵ ਵਿਲਙ੍ਘਕੋ ਹਤ੍ਥਵਿਲਙ੍ਘਕੋ, ਤੇਨ **ਹਤ੍ਥਵਿਲਙ੍ਘਕੇਨ**।

ਤਂ ਅਖਣ੍ਡਂ ਕਤ੍ਵਾਤਿ ਤਂ ਤੀਸੁਪਿ ਦਿਵਸੇਸੁ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨਂ ਪਵਤ੍ਤਨਵਸੇਨ ਅਖਣ੍ਡਿਕਂ ਕਤ੍ਵਾ। **ਏਤ**ਨ੍ਤਿ ''ਪਞ੍ਚਾਹਿਕਂ ਖੋ ਪਨਾ''ਤਿਆਦਿਵਚਨਂ। ਪਞ੍ਚਮੇ ਪਞ੍ਚਮੇ ਅਹਨਿ ਭਵਤੀਤਿ **ਪਞ੍ਚਾਹਿਕਂ। ਭਗਵਤਾ ਪੁਚ੍ਛਿਤੇਨ** ਅਨੁਰੁਦ੍ਧਤ੍ਥੇਰੇਨ। **ਪਮਾਦਟ੍ਠਾਨੇਸੁਯੇ**ਵਾਤਿ ਅਞ੍ਞੇਸਂ ਪਮਾਦਟ੍ਠਾਨੇਸੁਯੇਵ। "**ਪਮਾਦਟ੍ਠਾਨੇਸੁਯੇ**ਵਾ"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਮੇਵਤ੍ਥਂ ਪਾਕਟਤਰਂ ਕਾਤੁਂ "**ਅਞ੍ਞੇਸਞ੍ਚੀ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਪਪਞ੍ਚਕਰਣਟ੍ਠਾਨਾਨੀ**ਤਿ ਕਥਾਪਪਞ੍ਚਸ੍ਸ ਕਰਣਟ੍ਠਾਨਾਨਿ ਵਿਸ੍ਸਟ੍ਠਕਥਾਪਵਤ੍ਤਨੇਨ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੇ ਪਮਜ੍ਜਨਟ੍ਠਾਨਾਨਿ। ਤਤ੍ਥਾਪਿ ''ਮਯਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਵਿਰੁਦ੍ਧਂ ਨ ਪਟਿਪਜ੍ਜਾਮਾ''ਤਿ ਸਿਖਾਪ੍ਪਤ੍ਤਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਪ੍ਪਮਾਦਲਕ੍ਖਣਂ ਥੇਰੋ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਏਤ੍ਤਕਂ ਠਾਨਂ ਮੁਞ੍ਚਿਤ੍**ਵਾਤਿ ਪਨ ਇਦਂ ਤਦਾ ਵਿਹਾਰਸਮਾਪਤ੍ਤੀਨਂ ਵਲ਼ਞ੍ਜਾਭਾਵੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ।

੩੨੮. ਝਾਨਸ੍ਸ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਤਾ "**ਅਲਮਰਿਯਞਾਣਦਸ੍ਸਨਵਿਸੇਸੋ**"ਇਚ੍ਚੇਵ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਨ੍ਨਤਾਯ ਸਤ੍ਥੁ ਚਿਤ੍ਤਾਰਾਧਨਤ੍ਥਂ ਤਸ੍ਸ ਚ ਵਿਸੇਸਾਧਿਗਮਸ੍ਸ ਸਤ੍ਥੁ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਭਾਵਤੋ ਥੇਰੋ "**ਕਿਞ੍ਹਿ ਨੋ ਸਿਯਾ, ਭਨ੍ਤੇ**"ਤਿ ਆਹ। **ਯਾਵਦੇ**ਵਾਤਿ ਯਤ੍ਤਕਂ ਕਾਲਂ ਏਕਂ ਦਿਵਸਭਾਗਂ ਵਾ ਸਕਲਰਤ੍ਤਿਂ ਵਾ ਯਾਵ ਸਤ੍ਤ ਵਾ ਦਿਵਸੇ।

੩੨੯. **ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਾਯਾ**ਤਿ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਅਤਿਕ੍ਕਮਨਾਯ। ਸਤਿ ਹਿ ਉਪਰਿ ਵਿਸੇਸਾਧਿਗਮੇ ਹੇਟ੍ਠਿਮਜ੍ਝਾਨਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਂ ਨਾਮ ਹੋਤਿ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿ ਚ। ਤੇਨਾਹ "**ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਯਾ**"ਤਿ। **ਞਾਣਦਸ੍ਸਨਵਿਸੇਸੋ**ਤਿ ਕਾਰਣੂਪਚਾਰੇਨ ਵੁਤ੍ਤੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਵੇਦਯਿਤਸੁਖਤੋ**ਤਿ ਵੇਦਨਾਸਹਿਤਜ੍ਝਾਨਸੁਖਤੋ ਵਾ ਫਲਸੁਖਤੋ ਵਾ। **ਅਵੇਦਯਿਤਸੁਖ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸੁਖਂ ਵਿਯ ਵੇਦਨਾਰਹਿਤਂ ਸੁਖਂ। **ਅਵੇਦਯਿਤਸੁਖ**ਨ੍ਤਿ ਚ ਨਿਦਸ੍ਸਨਮਤ੍ਤਮੇਤਂ, ਤਂ ਪਨ ਅਫਸ੍ਸਂ ਅਸਞ੍ਞਂ ਅਚੇਤਨਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬਚਿਤ੍ਤਚੇਤਸਿਕਰਹਿਤਮੇਵ। ਤਤੋ ਚ ਸਤਿਪਿ ਰੂਪਧਮ੍ਮਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯਂ ਤਸ੍ਸ ਅਚੇਤਨਤ੍ਤਾ ਸਬ੍ਬਸੋ ਸਙ੍ਖਾਰਦੁਕ੍ਖਵਿਰਹਿਤਤਾਯ ਸਨ੍ਤਤਰਾ ਪਣੀਤਤਰਾ ਚ ਨਿਰੋਧਸਮਾਪਤ੍ਤੀਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੇ। ਤੇਨਾਹ "**ਅਵੇਦਯਿਤਸੁਖਂ ਸਨ੍ਤਤਰਂ ਪਣੀਤਤਰਂ ਹੋਤੀ**"ਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ ''ਇਮਮ੍ਹਾ ਚਾ''ਤਿਆਦਿ।

੩੩੦. ਸਾਮਗ੍ਗਿਰਸਾਨਿਸਂਸਮੇਵ ਨੇਸਂ ਭਗਵਾ ਕਥੇਸਿ ਅਜ੍ਝਾਸਯਾਨੁਕੂਲਤ੍ਤਾ ਤਸ੍ਸ। **ਅਨੁਸਾਵੇਤ੍**ਵਾਤਿ ਅਨੁਪਗਮਨਵਸੇਨ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਆਰੋਚੇਤ੍ਵਾ। ''ਅਨੁਸਂਸਾਵੇਤ੍ਵਾ''ਤਿ ਵਾ ਪਾਠੋ, ਸੋ ਏਵਤ੍ਥੋ। **ਤਤੋ ਪਟਿਨਿਵਤ੍ਤਿਤ੍**ਵਾਤਿ ਏਤਰਹਿ ਭਗਵਤੋ ਏਕਵਿਹਾਰੇ ਅਜ੍ਝਾਸਯੋਤਿ ਸਤ੍ਥੁ ਮਨਂ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਾ ''ਇਧੇਵ ਤਿਟ੍ਠਥਾ''ਤਿ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤਟ੍ਠਾਨਤੋ ਨਿਵਤ੍ਤਿਤ੍ਵਾ । **ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾਦੀਨੀ**ਤਿ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਉਪਸਮ੍ਪਦਾ-ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ-ਧੁਤਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਾਨੁਯੋਗ-ਝਾਨਵਿਮੋਕ੍ਖ-ਸਮਾਪਤ੍ਤਿ-ਞਾਣਦਸ੍ਸਨ-ਮਗ੍ਗਭਾਵਨਾ-ਫਲਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਦਿਕੇ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। **ਅਧਿਗਨ੍ਤੁਵਾਪੀ**ਤਿ **ਪਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਯਥਾਧਿਗਤਾਨਮ੍ਪਿ। **ਅਤ੍ਤਨੋ ਗੁਣਕਥਾਯ ਅਟ੍ਟਿਯਮਾਨਾ**ਤਿ

ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਅਧਿਗਨ੍ਤ੍ਵਾਪਿ ਧਮ੍ਮਾਧਿਕਰਣੰ ਸਤ੍ਥਵਿਹੇਸਾਭਾਵਦੀਪਨੇ ਭਗਵਤੋ ਪਾਕਟਗੁਣਾਨੰ ਕਥਾਯ ਅਵ੍ਯਿਮਾਨਾਪੀਤਿ ਯੋਜਨਾ। **ਦੇਵਤਾ**ਤਿ ਤੰਤੰਸਮਾਪਤ੍ਤਿਲਾਭਿਨਿਯੋ ਦੇਵਤਾ। **ਮੁਖੰ ਮੇ ਸਜ੍ਜ**ਨ੍ਤਿ ਮੁਖੰ ਮੇ ਕਥਨੇ ਸਮਤ੍ਥੰ, ਕਥਨੇ ਯੋਗ੍ਗਜਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

੩੩੧. **ਏਵੰ ਆਗਤੋ**ਤਿ ਏਵੰ ਆਟਾਨਾਟਿਯਸੁਤ੍ਤੇ ਆਗਤੋ। **ਪਲਿਵੇਠੇਨ੍ਤੇ**ਤਿ ਚੋਦੇਨ੍ਤੇ। **ਮਚ੍ਛਰਾਯਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਗੁਣਾਨੰ ਭਗਵਤੋਪਿ ਆਰੋਚਨੰ ਅਸਹਮਾਨਾ ਮਚ੍ਛਰਾਯਨ੍ਤੀਤਿ ਸੋ ਚਿਨ੍ਤੇਤੀਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤੰ।

੦੧ ਤੇਸੰ ਲਾਭਾਤਿ ਤੇਸੰ ਵਜ੍ਜਿਰਾਜੂਨੰ ਵਜ੍ਜਿਰਟ੍ਠਵਾਸੀਨਞ੍ਚ ਮਨੁਸ੍ਸਤ੍ਤੰ, ਪਤਿਰੂਪਦੇਸਵਾਸਾਦਿਕੋ, ਭਗਵਤੋ ਤਿਣ੍ਣਞ੍ਚ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤਾਨੰ ਦਸ੍ਸਨਵਨ੍ਦਨਦਾਨਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨਾਦਯੋ ਲਾਭਾ। ਸੁਲਦ੍ਧਾ ਲਾਭਾਤਿ ਯੋਜਨਾ। **ਪਸਨ੍ਨਚਿਤ੍ਤੰ ਅਨੁਸ੍ਸਰੇਯ੍ਯਜਾ**ਤਿ ਤੰ ਕੁਲਞ੍ਚੇਤੰ ਸੀਲਾਦਿਗੁਣੇ ਚਿਤ੍ਤੰ ਪਸਾਦੇਤ੍ਵਾ ਅਨੁਸ੍ਸਰੇਯ੍ਯਜ। ਵੁਤ੍ਤੰ ਤੇਸੰ ''ਅਨੁਸ੍ਸਰਣਮ੍ਪਾਹੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤੇਸੰ ਭਿਕ੍ਖੂਨੰ ਬਹੂਪਕਾਰੰ ਵਦਾਮੀ''ਤਿ (ਇਤਿਵੁ॰ ੧੦੪; ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੫.੧੮੪)।

ਚੂਲ਼ਗੋਸਿਙ੍ਗਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾਯ ਲੀਨਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨਾ ਸਮਤ੍ਤਾ।

੨. ਮਹਾਗੋਸਿਙ੍ਗਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੩੩੨. **ਕੋਚਿਦੇਵਾ**ਤਿ ਗੋਸਿਙ੍ਗਸਾਲਵਨਸਾਮਨ੍ਤਤੋ ਨਿਵਿਟ੍ਠੇਸੁ ਯੋ ਕੋਚਿ ਗਾਮੋ ਗੋਚਰਗਾਮੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਨਿਬਦ੍ਧਭਾਵਤੋ ਗੋਚਰਗਾਮੋ ਨ ਗਹਿਤੋ, ਵਸਨਟ੍ਠਾਨਮੇਵ ਪਰਿਦੀਪਿਤੰ, ਤਤੋ ਏਵ ਅਰਞ੍ਞਨਿਦਾਨਕੰ ਨਾਮੇਤੰ। **ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਦੇਵਲੋਕੇ ਮਨੁਸ੍ਸਲੋਕੇ ਚ। **ਥਿਰਕਾਰਕੇਹੀ**ਤਿ ਸਾਸਨੇ ਥਿਰਭਾਵਕਾਰਕੇਹਿ। **ਸਵਨਨ੍ਤੇ ਜਾਤਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਚਤੁਸਚ੍ਚਗਬ੍ਭਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨਸ੍ਸ ਪਰਿਯੋਸਾਨੇ ਅਰਿਯਾਯ ਜਾਤਿਯਾ ਜਾਤਤ੍ਤਾ। ਯਥਾ ਪਟਿਵੇਧਬਾਹੁਸਚ੍ਚੰ ਇਜ੍ਝਤਿ, ਤਥਾ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਸਵਨਤੋ ਸਾਵਕਾ । **ਸੂਰਿਯੋ ਵਿਯ** ਭਾਸੁਰਗੁਣਰੰਸਿਤਾਯ ਮੋਹਨ੍ਧਕਾਰਵਿਧਮਨਤੋ। **ਚਨ੍ਦੋ ਵਿਯ** ਰਮਣੀਯਮਨੋਹਰਸੀਤਲਗੁਣਤਾਯ ਕਿਲੇਸਪਰਿਲ਼ਾਹਵੂਪਸਮਤੋ। **ਸਾਗਰੋ ਵਿਯ** ਗਮ੍ਭੀਰਥਿਰਵਿਪੁਲਾਨੇਕਗੁਣਤਾਯ ਠਿਤਧਮ੍ਮਸਭਾਵਤੋ। ਗੁਣਮਹਨ੍ਤਤਾਯ ਥੇਰਸ੍ਸ ਅਭਿਞ੍ਞਾਤਤਾ, ਗੁਣਮਹਨ੍ਤਤਾ ਚ ਸੁਤ੍ਤੇਸੁ ਆਗਤਨਯੇਨੇਵ ਞਾਤਬ੍ਬਾਤਿ ਤੰ ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **"ਨ ਕੇਵਲ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਸੀਹਨਾਦਸੁਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਮਜ੍ਝਿਮਨਿਕਾਯੇ ਆਗਤੰ ਮਹਾਸੀਹਨਾਦਸੁਤ੍ਤੰ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੪੬)। **ਥੇਰਪਞ੍ਹਸੁਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਸੁਤ੍ਤਨਿਪਾਤੇ ਅਟ੍ਠਕਵਗ੍ਗੇ ਆਗਤੰ **ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਸੁਤ੍ਤੰ** (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੯੬੧-੯੮੧)। **ਥੇਰਸੀਹਨਾਦਸੁਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਇਮਸ੍ਸ ਚ ਥੇਰਸ੍ਸ ਜਨਪਦਚਾਰਿਕਾਯ ਸਤ੍ਥੁ ਸਮ੍ਮੁਖਾ **ਸੀਹਨਾਦਸੁਤ੍ਤੰ**। **ਅਭਿਨਿਕ੍ਖਮਨ**ਨ੍ਤਿ ਥੇਰਸ੍ਸੇਵ ਮਹਤਾ ਞਾਤਿਪਰਿਵਟ੍ਟੇਨ ਮਹਤਾ ਚ ਭੋਗਪਰਿਵਟ੍ਟੇਨ ਸਹ ਘਰਾਵਾਸਪਰਿਚ੍ਚਾਗੋ ਅਭਿਨਿਕ੍ਖਮਨੰ। ਏਸ ਨਯੋ ਇਤੋ ਪਰੇਸੁਪਿ। **ਯਦਿਦ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਪਾਤੋ, ਯੋ ਅਯਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਮਹਾਪਞ੍ਞੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਗਹੇਤ੍ਵਾਤਿ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਕਿਰ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਤ੍ਥੇਰਸ੍ਸ ਪਰਿਵਾਰਭਿਕ੍ਖੂਪਿ ਮਹਾਪਞ੍ਞਾ ਏਵ ਅਹੇਸੁੰ। ਧਾਤੁਸੋ ਹਿ ਸਤ੍ਤਾ ਸੰਸਨ੍ਦਨ੍ਤਿ। **ਸਯੰ ਇਦ੍ਧਿਮਾ**ਤਿਆਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਅਯੰ ਪਨਤ੍ਥੋ **ਧਾਤੁਸੰਯੁਤ੍ਤੇਨ** (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੨.੯੯) ਦੀਪੇਤਬ੍ਬੋ – ਗਿਜ੍ਝਕੂਟਪਬ੍ਬਤੇ ਗਿਲਾਨਸੇਯ੍ਯਾਯ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਭਗਵਾ ਆਰਕ੍ਖਤ੍ਥਾਯ ਪਰਿਵਾਰੇਤ੍ਵਾ ਵਸਨ੍ਤੇਸੁ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨਾਦੀਸੁ ਏਕਮੇਕੰ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਰਿਸਾਯ ਸਦ੍ਧਿੰ ਚਙ੍ਕਮਨ੍ਤੰ ਵੋਲੋਕੇਤ੍ਵਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਮਨ੍ਤੇਸਿ – ''ਪਸ੍ਸਥ ਨੋ ਤੁਮ੍ਹੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੰ ਸਮ੍ਬਹੁਲੇਹਿ ਭਿਕ੍ਖੂਹਿ ਸਦ੍ਧਿੰ ਚਙ੍ਕਮਨ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਏਵੰ, ਭਨ੍ਤੇ। ਸਬ੍ਬੇ ਖੋ ਏਤੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੂ ਮਹਾਪਞ੍ਞਾ''ਤਿ ਸਬ੍ਬੰ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਤਬ੍ਬੰ।

ਵਨਨ੍ਤੇਤਿ ਉਪਵਨਨ੍ਤੇ। **ਮੇਘਵਣ੍ਣਾਯਾ**ਤਿ ਨੀਲਾਭਾਯ। ਸਮੁਦ੍ਦਕੁਚ੍ਛਿਤੋ ਉਗ੍ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਯ ਉਪਟ੍ਠਾਨੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ਪਬ੍ਬਤਮਤ੍ਥਕਸਮੀਪੇ ਆਭਾਫਰਣਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ **"ਪਾਚੀਨਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ਪਬ੍ਬਤਮਤ੍ਥਕੇ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਨ ਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ਪਬ੍ਬਤਮਤ੍ਥਕੇ ਚਨ੍ਦਮਣ੍ਡਲਸ੍ਸ ਵਿਚਰਣਤੋ। ਤਥਾ ਸਤਿ ਲੋਕਨ੍ਤਰਿਕਨਿਰਯੇਸੁਪਿ ਚਨ੍ਦਿਮਸੂਰਿਯਾਨੰ ਆਭਾ ਫਰੇਯ੍ਯ। ਉਬ੍ਬੇਧਵਸੇਨ ਹਿ ਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ਪਬ੍ਬਤਸ੍ਸ ਵੇਮਜ੍ਝਤੋ ਚਨ੍ਦਿਮਸੂਰਿਯਾ ਵਿਚਰਨ੍ਤਿ। ਸਾਲਕੁਸੁਮਪਭਾਨੰ ਅਤਿਰਤ੍ਤਤਾਯ ਵੁਤ੍ਤੰ

“ਲਾਖਾਰਸੇਨ ਸਿਞ੍ਚਮਾਨਂ ਵਿਯਾ”ਤਿ। **ਉਪਗਾਯਮਾਨਾ ਵਿਯਾ**ਤਿ ਪਯਿਰੁਪਾਸਨਵਸੇਨ ਉਪੇਚ੍ਚ ਗਾਯਮਾਨਾ ਵਿਯ । **ਕਾਯ ਨੁ ਖੋ ਅਜ੍ਜ ਰਤਿਯਾ**ਤਿ ਅਜ੍ਜ ਝਾਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਰਤਿਯਾ ਏਵ ਨੁ ਖੋ, ਉਦਾਹੁ ਧਮ੍ਮਸਾਕਚ੍ਛਾਰਤਿਯਾ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਰਤਿਯਾਤਿ ਚਿਨ੍ਤੇਸਿ।

ਦ੍ਵੇ ਚਨ੍ਦਮਣ੍ਡਲਾਨਿ ਵਿਯ ਪਰਮਸੋਭਗ੍ਗਪ੍ਪਤ੍ਤਾਯ ਕਨ੍ਤਿਯਾ। **ਦ੍ਵੇ ਸੂਰਿਯਮਣ੍ਡਲਾਨਿ ਵਿਯ** ਅਤਿਵਿਯ ਸੁਵਿਸੁਦ੍ਧਸਮੁਜ੍ਜਲਾਯ ਗੁਣਵਿਭੂਤਿਯਾ। **ਦ੍ਵੇ ਛਦ੍ਦਨ੍ਤਨਾਗਰਾਜਾਨੋ ਵਿਯ** ਮਹਾਨੁਭਾਵਤਾਯ। **ਦ੍ਵੇ ਸੀਹਾ ਵਿਯ** ਤੇਜੁਸ੍ਸਦਤਾਯ। **ਦ੍ਵੇ ਬਜਗ੍ਘਾ ਵਿਯ** ਅਨੋਲੀਨਵੁਤ੍ਤਿਤਾਯ। **ਸਬ੍ਬਪਾਲਿਫੁਲ੍ਲਮੇਵਾਤਿ** ਸਬ੍ਬਮੇਵ ਸਮਨ੍ਤਤੋ ਵਿਕਸਿਤਂ।

੩੩੩. ਕਥਾ ਉਪਚਰਤਿ ਪਵਤ੍ਤਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ ਕਥਾਉਪਚਾਰੋ, ਸਵਨੂਪਚਾਰੋ ਪਦੇਸੋ, ਤਂ **ਕਥਾਉਪਚਾਰਂ**। ਰਮਣੀਯਮੇਵ **ਰਾਮਣੇਯਜਕਂ**। **ਉਜ੍ਜਙ੍ਗਲੇ**ਤਿ ਲੂਖਪਦੇਸੇ ਕਠਿਨਪਦੇਸੇ। ਦੋਸੇਹਿ ਇਤਾ ਅਪਗਤਾਤਿ **ਦੋਸਿਨਾ** ਤ-ਕਾਰਸ੍ਸ ਨ-ਕਾਰਂ ਕਤ੍ਵਾ। **ਦਿਬ੍ਬਾ ਮਞ੍ਞੇ ਗਨ੍ਧਾ**ਤਿ ਦੇਵਲੋਕੇ ਗਨ੍ਧਾ ਵਿਯ। ਦਿਵਿ ਭਵਾਤਿ **ਦਿਬ੍ਬਾ**। **ਦ੍ਵੇ ਥੇਰਾ**ਤਿ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਤ੍ਥੇਰਆਨਨ੍ਦਤ੍ਥੇਰਾ। ਆਨਨ੍ਦਤ੍ਥੇਰੋ ਤਾਵ ਮਮਾਯਤੁ ਅਖੀਣਾਸਵਭਾਵਤੋ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਤ੍ਥੇਰੋ ਕਥਨ੍ਤਿ? ਨ ਇਦਂ ਮਮਾਯਨਂ ਗੇਹਸ੍ਸਿਤਪੇਮਵਸੇਨ, ਅਥ ਖੋ ਗੁਣਭਤ੍ਤਿਵਸੇਨਾਤਿ ਨਾਯਂ ਦੋਸੋ।

ਅਨੁਮਤਿਯਾ ਪੁਚ੍ਛਾ **ਅਨੁਮਤਿਪੁਚ੍ਛਾ,** ਅਨੁਮਤਿਗ੍ਗਹਣਤ੍ਥਂ ਪੁਚ੍ਛਨਂ। ਤਤ੍ਥ ਯਸ੍ਮਾ ਅਧਮ੍ਮਿਕਮ੍ਪਿ ਵੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਅਨੁਮਤਿਂ ਇਤਰੋ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਿਤੁਂ ਨ ਲਭਤਿ, ਤੇਨ ਸਾ ਅਨੁਜਾਨਿਤਬ੍ਬਾਵ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਙ੍ਘਖੁਦ੍ਦਕਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਅਨੁਮਤਿ ਪੁਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਾ। ਤੇਨਾਹ **“ਅਨੁਮਤਿਪੁਚ੍ਛਾ ਨਾਮੇਸਾ”**ਤਿਆਦਿ। **ਖੁਦ੍ਦਕਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯਾ**ਤਿ ਕਣਿਟ੍ਠਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ। ਪਟਿਭਾਤਿ ਉਪਟ੍ਠਾਤੀਤਿ ਪਟਿਭਾਨਂ, ਯਥਾਧਿਪ੍ਪੇਤੋ ਅਤ੍ਥੋ, **ਤਂ ਪਟਿਭਾਨਂ। ਸਿਖਾਪ੍ਪਤ੍ਤਾ ਵੇਪੁਲ੍ਲਪ੍ਪਤ੍ਤਾ ਨ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ** ਪਦੇਸਞ੍ਞਾਣੇ ਠਿਤੇਹਿ ਭਾਸਿਤਤ੍ਤਾ। **ਸਿਖਾਪ੍ਪਤ੍ਤਾ ਵੇਪੁਲ੍ਲਪ੍ਪਤ੍ਤਾ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ** ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣੇਨ ਸਂਸਨ੍ਦਿਤਤ੍ਤਾ। ਵੁਤ੍ਤਮੇਵਤ੍ਥਂ ਉਪਮਾਯ ਵਿਭਾਵੇਤੁਂ **“ਯਥਾ ਹੀ”**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ ਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕਾ ਅਟ੍ਟਿਯਨ੍ਤਿ ਦੁਕ੍ਖਾਯਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਅਟ੍ਟੋ,** ਵਿਨਿਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਵੋਹਾਰੋ। **ਗਾਮਭੋਜਕ**ਨ੍ਤਿ ਯਸ੍ਮਿਂ ਗਾਮੇ ਸੋ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ, ਤਂ ਗਾਮਭੋਜਕਂ। **ਜਨਪਦਭੋਜਕ**ਨ੍ਤਿ ਯਸ੍ਮਿਂ ਜਨਪਦੇ ਸੋ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ, ਤਂ ਜਨਪਦਭੋਜਕਂ। **ਮਹਾਵਿਨਿਚ੍ਛਯਅਮਚ੍ਚ**ਨ੍ਤਿ ਯਸ੍ਮਿਂ ਰਜ੍ਜੇ ਸੋ ਜਨਪਦੋ, ਤਸ੍ਸ ਰਾਜਧਾਨਿਯਂ ਮਹਾਵਿਨਿਚ੍ਛਯਅਮਚ੍ਚਂ। **ਸੇਨਾਪਤਿ**ਨ੍ਤਿ ਯਸ੍ਸ ਰਞ੍ਞੋ ਸੋ ਅਮਚ੍ਚੋ, ਤਸ੍ਸ ਸੇਨਾਪਤਿਂ। ਤਥਾ **ਉਪਰਾਜ**ਨ੍ਤਿ । ਇਦਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਪਕਤਿਚਾਰਿਤ੍ਤਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ ਉਪਮੇਯ੍ਯਤ੍ਥਾਨੁਰੂਪਤੋਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। **ਅਪਰਾਪਰਂ ਨ ਸਞ੍ਚਰਤਿ** ਵਿਨਿਚ੍ਛਯਨਾਰਹੇਨ ਵਿਨਿਚ੍ਛਿਤਭਾਵਤੋ।

ਪਕਟ੍ਠਾਨਂ (ਅ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੨.੪.੨੨) ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਾਨਂ ਸੀਲਾਦਿਅਤ੍ਥਾਨਂ ਬੋਧਨਤੋ, ਸਭਾਵਨਿਰੁਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਬੁਦ੍ਧਾਦੀਹਿ ਭਾਸਿਤਤ੍ਤਾ ਚ ਪਕਟ੍ਠਾਨਂ ਵਚਨਪ੍ਪਬਨ੍ਧਾਨਂ ਆਲੀਤਿ **ਪਾਲ਼ਿ,** ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮੋ। ਪੁਰਿਮਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਪਚ੍ਛਿਮੇਨ ਅਤ੍ਥੇਨ ਅਨੁਸਨ੍ਧਾਨਂ **ਅਨੁਸਨ੍ਧਿ**। ਅਤ੍ਥਮੁਖੇਨ ਪਨ ਪਾਲ਼ਿਪਦੇਸਾਨਮ੍ਪਿ ਅਨੁਸਨ੍ਧਿ ਹੋਤਿਯੇਵ, ਸੋ ਚ ਪੁਬ੍ਬਾਪਰਾਨੁਸਨ੍ਧਿ-ਪੁਚ੍ਛਾਨੁਸਨ੍ਧਿ-ਅਜ੍ਝਾਸਯਾਨੁਸਨ੍ਧਿ-ਯਥਾਨੁਸਨ੍ਧਿਵਸੇਨ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧੋ। ਤਂਤਂਦੇਸਨਾਨਂ ਪਨ ਪੁਬ੍ਬਾਪਰਸਂਸਨ੍ਦਨਂ **ਪੁਬ੍ਬਾਪਰਂ**। ਪਾਲ਼ਿਵਸੇਨ ਅਨੁਸਨ੍ਧਿਵਸੇਨ ਪੁਬ੍ਬਾਪਰਵਸੇਨਾਤਿ ਪਚ੍ਚੇਕਂ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ। **ਉਗ੍ਗਹਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਬਜਞ੍ਜਨਸੋ ਅਤ੍ਥਸੋ ਚ ਉਦ੍ਧਂ ਉਦ੍ਧਂ ਗਹਿਤਂ, ਪਰਿਯਾਪੁਣਨਵਸੇਨ ਚੇਵ ਪਰਿਪੁਚ੍ਛਾਵਸੇਨ ਚ ਹਦਯੇਨ ਗਹਿਤਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਵਟ੍ਟਦੁਕ੍ਖਨਿਸ੍ਸਰਣਤ੍ਥਿਕੇਹਿ ਸੋਤਬ੍ਬਤੋ ਸੁਤਂ, ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮੋ, ਤਂ ਧਾਰੇਤੀਤਿ **ਸੁਤਧਰੋ**। ਯੋ ਹਿ ਸੁਤਧਰੋ, ਸੁਤਂ ਤਸ੍ਮਿਂ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਂ ਹੋਤਿ ਸੁਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਂ **“ਸੁਤਸ੍ਸ ਆਧਾਰਭੂਤੋ”**ਤਿ। ਤੇਨਾਹ **“ਯਸ੍ਸ ਹੀ”**ਤਿਆਦਿ। ਏਕਪਦਂ ਏਕਕ੍ਖਰਮ੍ਪਿ ਅਵਿਨਟ੍ਠਂ ਹੁਤ੍ਵਾ ਸਨ੍ਨਿਚੀਯਤੀਤਿ ਸਨ੍ਨਿਚਯੋ, ਸੁਤਂ ਸਨ੍ਨਿਚਯੋ ਏਤਸ੍ਮਿਨ੍ਤਿ **ਸੁਤਸਨ੍ਨਿਚਯੋ। ਅਜ੍ਝੋਸਾਯਾ**ਤਿ ਅਨੁਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ। **ਤਿਟ੍ਠਤੀ**ਤਿ ਨ ਮੁਸ੍ਸਤਿ।

ਠਿਤਾ ਪਗੁਣਾਤਿ ਪਗੁਣਾ ਵਾਚੁਗ੍ਗਤਾ। **ਨਿਚ੍ਚਲਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਪਰਿਵਤ੍ਤਿਤਂ। **ਸਂਸਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਅਞ੍ਞੇਹਿ ਸਂਸਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ। **ਸਮਨੁਗ੍ਗਾਹਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਪਰਿਪੁਚ੍ਛਾਵਸੇਨ ਅਤ੍ਥਂ ਓਗਾਹੇਤ੍ਵਾ। ਪਬਨ੍ਧਸ੍ਸ ਵਿਬਨ੍ਧਾਭਾਵਤੋ **ਗਙ੍ਗਾਸੋਤਸਦਿਸਂ,** ‘‘ਭਵਙ੍ਗਸੋਤਸਦਿਸ’’ਨ੍ਤਿ ਵਾ ਪਾਠੋ, ਅਕਿਤ੍ਤਿਮਂ ਸੁਖਪ੍ਪਵਤ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸੁਤ੍ਤੇਕਦੇਸਸ੍ਸ ਸੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਚ ਵਚਸਾ ਪਰਿਚਯੋ ਇਧ ਨਾਧਿਪ੍ਪੇਤੋ, ਵਗ੍ਗਾਦਿਵਸੇਨ ਪਨ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋਤਿ ਆਹ **“ਸੁਤ੍ਤਦਸਕ...ਪੇ॰... ਸਜ੍ਝਾਯਿਤਾ”**ਤਿ, ‘‘ਦਸ ਸੁਤ੍ਤਾਨਿ ਗਤਾਨਿ, ਦਸ ਵਗ੍ਗਾਗਤਾ’’ਤਿਆਦਿਨਾ

ਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਤ੍ਵਾ ਵਾਚਾਯ ਸਜ੍ਝਾਯਿਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਮਨਸਾ ਅਨੁ ਅਨੁ ਪੇਕ੍ਖਿਤਾ ਭਾਗਸੋ ਨਿਜ੍ਝਾਯਿਤਾ ਚਿਨ੍ਤਿਤਾ **ਮਨਸਾਨੁਪੇਕ੍ਖਿਤਾ। ਰੂਪਗਤਂ ਵਿਯ ਪਞ੍ਞਾਯਤੀ**ਤਿ ਰੂਪਗਤਂ ਵਿਯ ਚਕ੍ਖੁਸ੍ਸ ਵਿਭੂਤਂ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ। **ਸੁਪ੍ਪਟਿਵਿਦ੍ਧਾ**ਤਿ ਨਿਜ੍ਜਟਂ ਨਿਗ੍ਗੁਮ੍ਬਂ ਕਤ੍ਵਾ ਸੁਟ੍ਠੁ ਯਾਥਾਵਤੋ ਪਟਿਵਿਦ੍ਧਾ।

ਪਜ੍ਜਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਞਾਯਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਪਦਂ**, ਤਦੇਵ ਅਤ੍ਥਂ ਬਜਞ੍ਜੇਤੀਤਿ **ਬਜਞ੍ਜਨ**ਨ੍ਤਿ ਆਹ “**ਪਦਮੇਵ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਬਜਞ੍ਜਨਤੋ ਪਦਬਜਞ੍ਜਨ**”ਨ੍ਤਿ। ਅਕ੍ਖਰਪਾਰਿਪੂਰਿਯਾ ਪਦਬਜਞ੍ਜਨਸ੍ਸ ਪਰਿਮਣ੍ਡਲਤਾ, ਸਾ ਪਨ ਪਾਰਿਪੂਰੀ ਏਵਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਤਿ ਆਹ “**ਦਸਵਿਧਬਜਞ੍ਜਨਬੁਦ੍ਧਿਯੋ ਅਪਰਿਹਾਪੇਤ੍ਵਾ**”ਤਿ। **ਅਞ੍ਞਂ ਉਪਾਰਮ੍ਭਕਰ**ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਸੁਤ੍ਤਤੋ ਅਞ੍ਞਂ ਤਸ੍ਸ ਅਨਨੁਲੋਮਕਂ ਸੁਤ੍ਤਂ ਆਹਰਤਿ। **ਤਦਤ੍ਥਂ ਓਤਾਰੇਤੀ**ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਆਹਟਸੁਤ੍ਤਸ੍ਸੇਵ ਅਤ੍ਥਂ ਵਿਚਾਰੇਤਿ। **ਤਸ੍ਸ ਕਥਾ ਅਪਰਿਮਣ੍ਡਲਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ** ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਅਪਰਿਪੁਣ੍ਣਭਾਵਤੋ। ਯਥਾਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸਂਵਣ੍ਣਨਾਵਸੇਨੇਵ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਰਮ੍ਪਿ ਆਨੇਨ੍ਤੋ **ਬਹਿ ਏਕਪਦਮ੍ਪਿ ਨ ਗਚ੍ਛਤਿ ਨਾਮ। ਅਮਕ੍ਖੇਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਅਵਿਨਾਸੇਨ੍ਤੋ। ਤਂ ਤਂ ਅਤ੍ਥਂ ਸੁਟ੍ਠੁ ਵਵਤ੍ਥਿਤਂ ਕਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **ਤੁਲਿਕਾਯ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਦਨ੍ਤੋ ਵਿਯ**। ਗਮ੍ਭੀਰਤਰਮਤ੍ਥਂ ਗਮੇਨ੍ਤੋ **ਗਮ੍ਭੀਰਮਾਤਿਕਾਯ ਉਦਕਂ ਪੇਸੇਨ੍ਤੋ ਵਿਯ।** ਉਤ੍ਤਾਨਮਾਤਿਕਾਯ ਹਿ ਮਰਿਯਾਦਂ ਓਤ੍ਥਰਿਤ੍ਵਾ ਉਦਕਂ ਅਞ੍ਞਥਾ ਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ। ਏਕਂਯੇਵ ਪਦਂ ਅਨੇਕੇਹਿ ਪਰਿਯਾਯੇਹਿ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਸਂਵਣ੍ਣੇਨ੍ਤੋ ਪਦਂ **ਕੋਟ੍ਟੇਨ੍ਤੋ ਸਿਨ੍ਧਵਾਜਾਨੀਯੋ ਵਿਯ**। ਸੋ ਹਿ ਵਗ੍ਗਿਤਾਯ ਗਤਿਯਾ ਪਦੇ ਪਦਂ ਕੋਟ੍ਟੇਨ੍ਤੋ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਕਥਾਮਗ੍ਗੇਨ **ਤਸ੍ਸ ਕਥਾ ਪਰਿਮਣ੍ਡਲਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ** ਧਮ੍ਮਤੋ ਅਤ੍ਥਤੋ ਅਨੁਸਨ੍ਧਿਤੋ ਪੁਬ੍ਬਾਪਰਤੋ ਆਚਰਿਯੁਗ੍ਗਹਤੋਤਿ ਸਬ੍ਬਸੋ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਭਾਵਤੋ।

ਅਨੁਪ੍ਪਬਨ੍ਧੇਹੀਤਿ ਵਿਸ੍ਸਟ੍ਠੇਹਿ ਆਸਜ੍ਜਮਾਨੇਹਿ। ਨਾਤਿਸੀਘਂ ਨਾਤਿਸਣਿਕਂ ਨਿਰਨ੍ਤਰਂ ਏਕਰਸਞ੍ਚ ਕਤ੍ਵਾ ਪਰਿਸਾਯ ਅਜ੍ਝਾਸਯਾਨੁਰੂਪਂ ਧਮ੍ਮਂ ਕਥੇਨ੍ਤੋ ਵਿਸ੍ਸਟ੍ਠਾਯ ਕਥਾਯ ਕਥੇਤਿ ਨਾਮ, ਨ ਅਞ੍ਞਥਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ “**ਯੋ ਭਿਕ੍ਖੂ**”ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਅਰਣਿਂ ਮਨ੍ਥੇਨ੍ਤੋ ਵਿਯ, ਉਣ੍ਹਖਾਦਨੀਯਂ ਖਾਦਨ੍ਤੋ ਵਿਯਾ**ਤਿ ਸੀਘਂ ਸੀਘਂ ਕਥਨਸ੍ਸ ਉਦਾਹਰਣਂ, **ਗਹਿਤਂ ਗਹਿਤਮੇਵਾ**ਤਿਆਦਿ ਲਙ੍ਘੇਤ੍ਵਾ ਕਥਨਸ੍ਸ। ਪੁਰਾਣਪਣ੍ਣਨ੍ਤਰੇਸੁ ਹਿ ਪਰਿਪਾਤਿਯਮਾਨਗੋਧਾ ਕਦਾਚਿ ਦਿਸ੍ਸਤਿ, ਏਵਮੇਕਚ੍ਚਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾ ਕਤ੍ਥਚਿ ਨ ਦਿਸ੍ਸਤਿ। **ਓਹਾਯਾ**ਤਿ ਠਪੇਤ੍ਵਾ। **ਯੋਪੀ**ਤਿਆਦਿਨਾ ਏਕਰੂਪੇਨ ਕਥਾਯ ਅਕਥਨਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਪੇਤਗ੍ਗਿ** ਨਿਜ੍ਝਾਮਤਣ੍ਹਿਕਪੇਤਸ੍ਸ ਮੁਖਤੋ ਨਿਚ੍ਛਰਣਕਅਗ੍ਗਿ। **ਵਿਤ੍ਥਾਯਤੀ**ਤਿ ਅਪ੍ਪਟਿਭਾਨਤਮਾਪਜ੍ਜਤਿ। ਕੇਨਚਿ ਰੋਗੇਨ ਦੁਕ੍ਖਂ ਪਤ੍ਤੋ ਵਿਯ **ਨਿਤ੍ਥੁਨਨ੍ਤੋ। ਕਨ੍ਦਨ੍ਤੋ ਵਿਯਾ**ਤਿ ਉਕ੍ਕੁਟ੍ਠਿਂ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਵਿਯ। **ਅਪ੍ਪਬਨ੍ਧਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ** ਸੁਖੇਨ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਭਾਵਤੋ। **ਆਚਰਿਯੇਹਿ ਦਿਨ੍ਨਨਯੇ ਠਿਤੋ**ਤਿ ਆਚਰਿਯੁਗ੍ਗਹਂ ਅਮੁਞ੍ਚਨ੍ਤੋ, ਯਥਾ ਚ ਆਚਰਿਯਾ ਤਂ ਤਂ ਸੁਤ੍ਤਂ ਸਂਵਣ੍ਣੇਸੁਂ, ਤੇਨੇਵ ਨਯੇਨ ਸਂਵਣ੍ਣੇਨ੍ਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਚ੍ਛਿਨ੍ਨਧਾਰਂ ਕਤ੍ਵਾ**ਤਿ ‘‘ਨਾਤਿਸੀਘਂ ਨਾਤਿਸਣਿਕ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਅਵਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਂ ਕਥਾਪਬਨ੍ਧਂ ਕਤ੍ਵਾ। **ਅਨੁਸਯਸਮੁਗ੍ਘਾਤਾਯਾ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਤਸ੍ਸਾ ਕਥਾਯ ਅਰਹਤ੍ਤਪਰਿਯੋਸਾਨਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ । **ਏਵਰੂਪੇਨਾ**ਤਿ ਨਯਿਦਂ ਏਕਵਚਨਂ ਤਤ੍ਤਕਵਸੇਨ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ, ਅਥ ਖੋ ਲਕ੍ਖਣੇ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ “**ਤਥਾਰੂਪੇਨੇਵ ਭਿਕ੍ਖੁਸਤੇਨ ਭਿਕ੍ਖੁਸਹਸ੍ਸੇਨ ਵਾ**”ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਪਲ੍ਲਙ੍ਕੇਨਾ**ਤਿ ਪਲ੍ਲਙ੍ਕਪਦੇਸੇਨ, ਪਲ੍ਲਙ੍ਕਾਸਨਨ੍ਤੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨਾ**ਤਿ ਵਾਰਨ੍ਤਰਸਾਧਾਰਣਂ ਅਤ੍ਥਂ ਅਤਿਦਿਸਤਿ, ਅਸਾਧਾਰਣਂ ਪਨ ਵਕ੍ਖਤੇਵਾਤਿ।

੩੩੪. ਆਰਮਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਆਰਾਮੋ**।

੩੩੫. **ਧੁਵਸੇਵਨ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਯਤਸੇਵਿਤਂ। **ਪਾਸਾਦਪਰਿਵੇਣੇ**ਤਿ ਪਾਸਾਦਙ੍ਗਣੇ। **ਨਾਭਿਯਾ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਨਾਭਿਯਾ ਭੂਮਿਯਂ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਾਨਂ। **ਅਰਨ੍ਤਰਾਨੀ**ਤਿ ਅਰਵਿਵਰਾਨਿ ਤਂਤਂਅਰਾਨਂ ਵੇਮਜ੍ਝਟ੍ਠਾਨਾਨਿ।

੩੩੬. **ਸਮਾਦਿਨ੍ਨਅਰਞ੍ਞਧੁਤਙ੍ਗੋ ਆਰਞ੍ਞਿਕੋ**, ਨ ਅਰਞ੍ਞਵਾਸਮਤ੍ਤੇਨ।

੩੩੭. **ਨ ਓਸਾਦੇਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਨ ਅਵਸਾਦੇਨ੍ਤਿ, ਨ ਅਵਸਾਦਨਾਪੇਕ੍ਖਾ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਪਞ੍ਹਂ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਪਵਤ੍ਤਿਨੀ**ਤਿ ਪਗੁਣਾ।

੩੩੮. **ਲੋਕੁੱਤਰਾ ਵਿਹਾਰਸਮਾਪੱਤਿ** ਨਾਮ ਥੇਰਸ੍ਸ ਅਰਹੱਤਫਲਸਮਾਪੱਤਿਯੋ, ਪਰਿਯਾਯਤੋ ਪਨ ਨਿਰੋਧਸਮਾਪੱਤਿਪਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

੩੩੯. **ਸਾਧੁਕਾਰੋ ਆਨਨ੍ਦੱਥੇਰਸ੍ਸ ਦਿਨ੍ਨੋ**। ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ ''ਯਥਾ ਤੰ ਆਨਨ੍ਦੋਵ ਸਮ੍ਮਾ ਬ੍ਯਾਕਰਮਾਨੋ ਬ੍ਯਾਕਰੇਯ੍ਯਾ''ਤਿਆਦਿ। **ਸਮ੍ਮਾ**ਤਿ ਸੁੱਠੁ, ਯਥਾਅਜ੍ਝਾਸਯਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਯੇਨ ਹਿ ਯੰ ਯਥਾਚਿੱਤੁੰ ਕਥਿਤੰ, ਤੰ ਸਮ੍ਮਾ ਕਥਿਤੰ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਸਮ੍ਪੱਤਿਵਸੇਨ ਹਿ ਯਥਾਕਾਰੀ ਤਥਾਵਾਦੀ ਸੋਭਤਿ। ਤੇਨਾਹ **"ਅੱਤਨੋ ਅਨੁਚ੍ਛਵਿਕਮੇਵਾ"**ਤਿਆਦਿ। ਬਹੁਸ੍ਸੁਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਤੱਥ ਤੱਥ ਸੁੱਤੇ ਸੀਲਾਦੀਨੰ ਆਗਤੱਠਾਨੇ ਤੇਸੰ ਸੁਵਿਦਿਤੱਤਾ ਯਥਾਨੁਸਿੱਠੰ ਪਟਿਪੱਜਮਾਨੋ ਤਾਨਿ ਪਰਿਪੂਰੇਤੀਤਿ ਆਹ **"ਸੀਲਸ੍ਸ ਆਗਤੱਠਾਨੇ"**ਤਿਆਦਿ। ਮੱਗਾਦਿਪਸਵਨਾਯ **ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਗਬ੍ਭੰ ਗਣ੍ਹਾਪੇਤ੍ਵਾ** ਪਰਿਪਾਕੰ ਗਮੇਤ੍ਵਾਤਿ ਅੱਥੋ।

੩੪੦. ''ਏਸੇਵ ਨਯੋ''ਤਿ ਅਤਿਦੇਸਵਸੇਨ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਵੁੱਤਮੱਥੰ ਵਿਵਰਨ੍ਤੋ **"ਆਯਸ੍ਮਾ ਹਿ ਰੇਵਤੋ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ।

੩੪੨. **ਅਪਰੇਪਿ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰੇ ਕਿਲੇਸੇ**ਤਿ ਅਪਰੇਪਿ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰੇ ਦੋਸਮੋਹਾਦਿਕਿਲੇਸੇ। **ਧੁਨਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਵਿਧਮੇਤ੍ਵਾ।

੩੪੩. ਆਯਸ੍ਮਾ ਮਹਾਮੋੱਗੱਲਾਨੋ ਏਵੰ ਬ੍ਯਾਕਾਸੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਸਕਲਮ੍ਪਿ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਵੀਥਿਗਤੰ ਚਿੱਤੰ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਨ੍ਤਿ ਅੱਗਹੇਤ੍ਵਾ ਚਕ੍ਖੁਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਮੇਵ ਪਨ ਵਿਞ੍ਞਾਣੰ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣੰ, ਤਦਨਨ੍ਤਰੰ ਸਮ੍ਪਟਿੱਛਨੰ, ਤਦਨਨ੍ਤਰੰ ਸਨ੍ਤੀਰਣਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਸਣ੍ਹੰ ਸੁਖੁਮੰ ਅਤਿਇੱਤਰਖਣਵਨ੍ਤੰ **ਚਿੱਤਨ੍ਤਰੰ** ਚਿੱਤਨਾਨੱਤੰ। ਖਨ੍ਧਾਦੀਨਞ੍ਚ ਨਾਨੱਤਸਙ੍ਖਾਤੰ **ਖਨ੍ਧਨ੍ਤਰਾਦਿ**। ਪਥਵੀਕਸਿਣੇ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨੰ ਸਮਾਪੱਜਿਤ੍ਵਾ ਤਥੇਵ ਤਤਿਯੰ ਝਾਨਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਆਰਮ੍ਮਣੰ ਅਨੁਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਝਾਨਸ੍ਸੇਵ ਏਕਨ੍ਤਰਿਕਭਾਵੇਨ ਉਕ੍ਕਮਨੰ **ਝਾਨੋਕ੍ਕਨ੍ਤਿਕੰ** ਨਾਮ। ਪਥਵੀਕਸਿਣੇ ਪਠਮੰ ਝਾਨੰ ਸਮਾਪੱਜਿਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਤਦੇਵ ਤੇਜੋਕਸਿਣੇਤਿਆਦਿਨਾ ਝਾਨੰ ਅਨੁਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਆਰਮ੍ਮਣਸ੍ਸੇਵ ਏਕਨ੍ਤਰਿਕਭਾਵੇਨ ਉਕ੍ਕਮਨੰ **ਆਰਮ੍ਮਣੋਕ੍ਕਨ੍ਤਿਕੰ** ਨਾਮ। ''ਪਠਮਜ੍ਝਾਨੰ ਪਞ੍ਚਙ੍ਗਿਕ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਯਾਵ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨੰ ਦੁਵਙ੍ਗਿਕਨ੍ਤਿ ਝਾਨਙ੍ਗਮੱਤਸ੍ਸੇਵ ਵਵੱਥਾਪਨੰ **ਅਙ੍ਗਵਵੱਥਾਨੰ**। ''ਇਦੰ ਪਥਵੀਕਸਿਣੰ...ਪੇ॰... ਇਦੰ ਓਦਾਤਕਸਿਣ''ਨ੍ਤਿ ਆਰਮ੍ਮਣਮੱਤਸ੍ਸੇਵ ਵਵੱਥਾਪਨੰ **ਆਰਮ੍ਮਣਵਵੱਥਾਨੰ**। ਪਥਵੀਕਸਿਣੇ ਪਠਮੰ ਝਾਨੰ ਸਮਾਪੱਜਿਤ੍ਵਾ ਤੱਥੇਵ ਇਤਰੇਸਮ੍ਪਿ ਸਮਾਪੱਜਨੰ **ਅਙ੍ਗਸਙ੍ਕਨ੍ਤਿ**। ਪਥਵੀਕਸਿਣੇ ਪਠਮੰ ਝਾਨੰ ਸਮਾਪੱਜਿਤ੍ਵਾ ਤਦੇਵ ਆਪੋਕਸਿਣੇਤਿ ਏਵੰ ਸਬ੍ਬਕਸਿਣੇਸੁ ਏਕਸ੍ਸੇਵ ਝਾਨਸ੍ਸ ਸਮਾਪੱਜਨੰ **ਆਰਮ੍ਮਣਸਙ੍ਕਨ੍ਤਿ। ਏਕਤੋਵਡ੍ਢਨੰ ਉਭਤੋਵਡ੍ਢਨ**ਨ੍ਤਿ ਇਦੰ ਖਨ੍ਧਾਦਿਦੇਸਨਾਯੰ ਲਬ੍ਭਤਿ। ਅਭਿਧਮ੍ਮਭਾਜਨੀਯੇ ਹਿ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੰ ਭਾਜੇਨ੍ਤੋ ਭਗਵਾ ਤਿਕੇ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਦੁਕੇਸੁ ਪਕ੍ਖਿਪਿ, ਦੁਕੇ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਤਿਕੇਸੁ ਪਕ੍ਖਿਪਿ, ਇਦੰ **ਏਕਤੋਵਡ੍ਢਨੰ**। ਤਿਕੇ ਚ ਦੁਕੇ ਚ ਉਭਤੋਵਡ੍ਢਨਨੀਹਾਰੇਨ ਕਥੇਸਿ, ਇਦੰ **ਉਭਤੋਵਡ੍ਢਨੰ**। ਏਵੰ ਸੇਸਖਨ੍ਧੇਸੁ ਧਾਤਾਯਤਨਾਦੀਸੁ ਚ ਯਥਾਰਹੰ **ਵਿਭਙ੍ਗਪ੍ਪਕਰਣੇ** (ਵਿਭ॰ ੩੨-੩੩; ੧੫੫-੧੫੬, ੧੮੩-੧੮੪) ਅਭਿਧਮ੍ਮਭਾਜਨੀਯੇ ਆਗਤਨਯੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। ਤੇਨਾਹ **"ਆਭਿਧਮ੍ਮਿਕਧਮ੍ਮਕਥਿਕਸ੍ਸੇਵ ਪਾਕਟ"**ਨ੍ਤਿ। ਖਨ੍ਧਾਦੀਸੁ ਸਭਾਵਧਮ੍ਮੇਸੁ ਤੀਸੁ ਲਕ੍ਖਣੇਸੁ ਪਞ੍ਞੱਤਿਯੰ ਸਮਯਨ੍ਤਰੇਸੁ ਚ ਕੋਸੱਲਾਭਾਵਤੋ **ਅਯੰ ਸਕਵਾਦੋ ਅਯੰ ਪਰਵਾਦੋਤਿ ਨ ਜਾਨਾਤਿ**। ਤਤੋ ਏਵ **ਸਕਵਾਦੰ...ਪੇ॰... ਧਮ੍ਮਨ੍ਤਰੰ ਵਿਸੰਵਾਦੇਤਿ**। ਖਨ੍ਧਾਦੀਸੁ ਪਨ ਕੁਸਲਤਾਯ **ਆਭਿਧਮ੍ਮਿਕੋ ਸਕਵਾਦੰ...ਪੇ॰... ਨ ਵਿਸੰਵਾਦੇਤਿ**।

੩੪੪. **ਚਿੱਤੰ ਅੱਤਨੋ ਵਸੇ ਵੱਤੇਤੁੰ ਸਕ੍ਕੋਤਿ** ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਨਭਾਵਨਾਬਲੇਹਿ ਪਰਿੱਗਣ੍ਹਨਸਮੱਤ੍ਥੱਤਾ। ਇਦਾਨਿ ਤਮੱਥੰ ਬ੍ਯਤਿਰੇਕਤੋ ਅਨ੍ਵਯਤੋ ਚ ਵਿਭਾਵੇਤੁੰ **"ਦੁਪ੍ਪਞ੍ਞੋ ਹੀ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤੱਥ **ਸਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਾਨਿ ਅਸ੍ਸ। **ਵਿਸੇਵਿਤਵਿਪ੍ਫਨ੍ਦਿਤਾਨੀ**ਤਿ ਕਿਲੇਸਵਿਸੂਕਾਯਿਕਾਨਿ ਚੇਵ ਦੁੱਚਰਿਤਵਿਪ੍ਫਨ੍ਦਿਤਾਨਿ ਚ। **ਭਞ੍ਜਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਮੱਦਿਤ੍ਵਾ। **ਬਹੀ**ਤਿ ਕਮ੍ਮੱਠਾਨਤੋ ਬਹਿ ਪੁਥੁੱਤਾਰਮ੍ਮਣੇ।

੩੪੫. **ਪਰਿਯਾਯੇਨਾ**ਤਿ ਏੱਥ **ਪਰਿਯਾਯ**-ਸੱਦੋ ''ਅੱਥਿ ਖ੍ਵੇਸ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਪਰਿਯਾਯੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੮.੧੧; ਪਾਰਾ॰ ੩-੯) ਵਿਯ ਕਾਰਣੱਥੋਤਿ ਆਹ **"ਸੋਭਨਕਾਰਣੰ ਅੱਥੀ"**ਤਿ। ਯਦਿ ਭਗਵਾ – ''ਇਧ, ਸਾਰਿਪੁੱਤ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਪੱਛਾਭੱਤੰ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਪਟਿੱਕਨ੍ਤੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਅੱਤਨੋ ਮਹਾਬੋਧਿਪੱਲਙ੍ਕੰ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ, ਏਵੰ ਸਨ੍ਤੇ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁੱਦ੍ਧੋਹੇਵ ਸਙ੍ਘਾਰਾਮੋ

ਸੋਭੇਤਬ੍ਬੋ, ਨ ਅਞ੍ਞੇਹੀਤਿ ਆਪਨ੍ਨਨ੍ਤਿ ਆਹ **“ਅਪਿਚ ਪਚ੍ਛਿਮਂ ਜਨਤ”**ਨ੍ਤਿਆਦਿ। ਨਿਬ੍ਬਾਨਤ੍ਥਾਯ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਸਾਰਂ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਸਾਰੋ, ਤਂ **ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਸਾਰਂ। ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯੇਨੇ**ਵਾਤਿ ਕੇਨਚਿ ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਲੇਸੇਨ ਵਿਨਾ ਮੁਖ੍ਯੇਨ ਨਯੇਨੇਵ। ਯੋ ‘‘ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਅਪ੍ਪਤ੍ਵਾ ਨ ਵੁਟ੍ਠਹਿਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ ਦਲ੍ਹਸਮਾਦਾਨਂ ਕਤ੍ਵਾ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਤਂ ਅਧਿਗਨ੍ਤ੍ਵਾਵ ਉਟ੍ਠਹਤਿ। ਏਵਰੂਪੇਨ ਇਦਂ ਗੋਸਿਙ੍ਗਸਾਲਵਨਂ ਸੋਭਤਿ, ਸਾਸਨੇ ਸਬ੍ਬਾਰਮ੍ਭਾਨਂ ਤਦਤ੍ਥਤ੍ਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਆਸਵਕ੍ਖਯਾਵਹਂ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਂ ਆਰਭਿਤ੍ਵਾ ਆਸਵਕ੍ਖਯੇਨੇਵ ਦੇਸਨਾਯ ਪਰਿਯੋਸਾਪਿਤਤ੍ਤਾ **ਯਥਾਨੁਸਨ੍ਧਿਨਾਵ ਦੇਸਨਂ ਨਿਟ੍ਠਪੇਸੀ**ਤਿ।

ਮਹਾਗੋਸਿਙ੍ਗਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾਯ ਲੀਨਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨਾ ਸਮਤ੍ਤਾ।

੩. ਮਹਾਗੋਪਾਲਕਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੩੪੬. ਤਤ੍ਥਾਤਿ ਗੋਪਾਲਕਸੁਤ੍ਤੇ। **ਤਿਸ੍ਸੋ ਕਥਾ**ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੩.੧੧.੧੭) ਤਿਸ੍ਸੋ ਅਟ੍ਠਕਥਾ, ਤਿਵਿਧਾ ਸੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਕੇਕਂ ਪਦਂ ਨਾਲ਼ਂ ਮੂਲਂ ਏਤਿਸ੍ਸਾਤਿ ਏਵਂਸਞ੍ਞਿਤਾ **ਏਕਨਾਲ਼ਿਕਾ,** ਏਕੇਕਂ ਵਾ ਪਦਂ ਨਾਲ਼ਂ ਅਤ੍ਥਨਿਗ੍ਗਮਨਮਗ੍ਗੋ ਏਤਿਸ੍ਸਾਤਿ **ਏਕਨਾਲ਼ਿਕਾ**। ਤੇਨਾਹ **“ਏਕੇਕਪਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਕਥਨ”**ਨ੍ਤਿ। ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਅਂਸਾ ਭਾਗਾ ਅਤ੍ਥਸਲ੍ਲਕ੍ਖਣੂਪਾਯਾ ਏਤਿਸ੍ਸਾਤਿ **ਚਤੁਰਸ੍ਸਾ**। ਤੇਨਾਹ **“ਚਤੁਕ੍ਕਂ ਬਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ ਕਥਨ”**ਨ੍ਤਿ। ਨਿਯਮਤੋ ਨਿਸਿਨ੍ਨਸ੍ਸ ਆਰਦ੍ਧਸ੍ਸ ਵਤ੍ਤੋ ਸਂਵਤ੍ਤੋ ਏਤਿਸ੍ਸਾ ਅਤ੍ਥੀਤਿ **ਨਿਸਿਨ੍ਨਵਤ੍ਤਿਕਾ,** ਯਥਾਰਦ੍ਧਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਵਿਸੁਂ ਵਿਸੁਂ ਪਰਿਯੋਸਾਪਿਕਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨਾਹ **“ਪਣ੍ਡਿਤਂ ਗੋਪਾਲਕਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ”**ਤਿਆਦਿ। **ਏਕੇਕਪਦਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਪਿਣ੍ਡਤ੍ਥਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ ਬਹੂਨ੍ਨਂ ਪਦਾਨਂ ਏਕਜ੍ਝਂ ਅਤ੍ਥਂ ਅਕਥੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮੇਕਸ੍ਸ ਪਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾ। ਅਯਂ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥੇਵ ਲਬ੍ਭਤਿ। **ਚਤੁਕ੍ਕਂ ਬਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਕਣ੍ਹਪਕ੍ਖੇ ਉਪਮੂਪਮੇਯਜਦ੍ਵਯਂ, ਤਥਾ ਸੁਕ੍ਕਪਕ੍ਖੇਤਿ ਇਦਂ ਚਤੁਕ੍ਕਂ ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ। ਅਯਂ ਈਦਿਸੇਸੁ ਏਵ ਸੁਤ੍ਤੇਸੁ ਲਬ੍ਭਤਿ। **ਪਰਿਯੋਸਾਨਗਮਨ**ਨ੍ਤਿ ਕੇਚਿ ਤਾਵ ਆਹੁ – ‘‘ਕਣ੍ਹਪਕ੍ਖੇ ਉਪਮਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਉਪਮਾ ਚ ਨਾਮ ਯਾਵਦੇਵ ਉਪਮੇਯਸਮ੍ਪਟਿਦਾਨਤ੍ਥਾਤਿ ਉਪਮੇਯਜਤ੍ਥਂ ਆਹਰਿਤ੍ਵਾ ਸਂਕਿਲੇਸਪਕ੍ਖਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਚ ਵੋਦਾਨਪਕ੍ਖਵਿਭਾਵਨਤ੍ਥਾਯਾਤਿ ਸੁਕ੍ਕਪਕ੍ਖਮ੍ਪਿ ਉਪਮੂਪਮੇਯਵਿਭਾਗੇਨ ਆਹਰਿਤ੍ਵਾ ਸੁਤ੍ਤਤ੍ਥਸ੍ਸ ਪਰਿਯੋਸਾਪਨ’’ਨ੍ਤਿ। ਕਣ੍ਹਪਕ੍ਖੇ ਉਪਮੇਯਜਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਪਰਿਯੋਸਾਨਗਮਨਾਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਅਪਰੇ ਪਨ ‘‘ਕਣ੍ਹਪਕ੍ਖੇ ਸੁਕ੍ਕਪਕ੍ਖੇ ਚ ਤਂਤਂਉਪਮੂਪਮੇਯਜਤ੍ਥਾਨਂ ਵਿਸੁਂ ਵਿਸੁਂ ਪਰਿਯੋਸਾਪੇਤ੍ਵਾਵ ਕਥਨਂ ਪਰਿਯੋਸਾਨਗਮਨ’’ਨ੍ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਅਯ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਸਿਨ੍ਨਵਤ੍ਤਿਕਾ। **ਇਧਾ**ਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਗੋਪਾਲਕਸੁਤ੍ਤੇ। **ਸਬ੍ਬਾਚਰਿਯਾਨਂ ਆਚਿਣ੍ਣਾ**ਤਿ ਸਬ੍ਬੇਹਿਪਿ ਪੁਬ੍ਬਾਚਰਿਯੇਹਿ ਆਚਰਿਤਾ ਸਂਵਣ੍ਣਿਤਾ, ਤਥਾ ਚੇਵ ਪਾਲ਼ਿ ਪਵਤ੍ਤਾਤਿ।

ਅਙ੍ਗੀਯਨ੍ਤਿ ਅਵਯਵਭਾਵੇਨ ਞਾਯਨ੍ਤੀਤਿ **ਅਙ੍ਗਾਨਿ,** ਭਾਗਾ। ਤਾਨਿ ਪਨੇਤ੍ਥ ਯਸ੍ਮਾ ਸਾਵਜ੍ਜਸਭਾਵਾਨਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਆਹ **“ਅਙ੍ਗੇਹੀਤਿ ਅਗੁਣਕੋਟ੍ਠਾਸੇਹੀ”**ਤਿ। **ਗੋਮਣ੍ਡਲ**ਨ੍ਤਿ ਗੋਸਮੂਹਂ। **ਪਰਿਹਰਿਤੁ**ਨ੍ਤਿ ਰਕ੍ਖਿਤੁਂ। ਤਂ ਪਨ ਪਰਿਹਰਣਂ ਪਰਿਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਵਿਚਰਣਨ੍ਤਿ ਆਹ **“ਪਰਿਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਵਿਚਰਿਤੁ”**ਨ੍ਤਿ। **ਵਡ੍ਢਿ**ਨ੍ਤਿ ਗੁਨ੍ਨਂ ਬਹੁਭਾਵਂ ਬਹੁਗੋਰਸਤਾਸਙ੍ਖਾਤਂ ਪਰਿਵੁਦ੍ਧਿਂ। ‘‘ਏਤ੍ਤਕਮਿਦ’’ਨ੍ਤਿ ਰੂਪੀਯਤੀਤਿ **ਰੂਪਂ,** ਪਰਿਮਾਣਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋਪਿ ਸਰੀਰਰੂਪਮ੍ਪੀਤਿ ਆਹ **“ਗਣਨਤੋ ਵਾ ਵਣ੍ਣਤੋ ਵਾ”**ਤਿ। **ਨ ਪਰਿਯੇਸਤਿ** ਵਿਨਟ੍ਠਭਾਵਸ੍ਸੇਵ ਅਜਾਨਨਤੋ। **ਨੀਲਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਇਤਿ**-ਸਦ੍ਦੋ ਆਦਿਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨ ਸੇਤਸਬਲਾਦਿਵਣ੍ਣਂ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ।

ਧਨੁਸਤ੍ਤਿਸੂਲਾਦੀਤਿ ਏਤ੍ਥ ਇਸ੍ਸਾਸਾਚਰਿਯਾਨਂ ਗਾਵੀਸੁ ਕਤਂ **ਧਨੁਲਕ੍ਖਣਂ**। ਕੁਮਾਰਭਤ੍ਤਿਗਣਾਨਂ ਗਾਵੀਸੁ ਕਤਂ **ਸਤ੍ਤਿਲਕ੍ਖਣਂ**। ਇਸ੍ਸਰਭਤ੍ਤਿਗਣਾਨਂ ਗਾਵੀਸੁ ਕਤਂ **ਸੂਲਲਕ੍ਖਣ**ਨ੍ਤਿ ਯੋਜਨਾ। **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਰਾਮਵਾਸੁਦੇਵਗਣਾਦੀਨਂ ਗਾਵੀਸੁ ਕਤਂ ਫਰਸੁਚਕ੍ਕਾਦਿਲਕ੍ਖਣਂ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ।

ਨੀਲਮਕ੍ਖਿਕਾਤਿ ਪਿਙ੍ਗਲਮਕ੍ਖਿਕਾ, ਖੁਦ੍ਦਮਕ੍ਖਿਕਾ ਏਵ ਵਾ। ਸਟਤਿ ਰੁਜਤਿ ਏਤਾਯਾਤਿ ਸਾਟਿਕਾ, ਸਂਵਦ੍ਧਾ ਸਾਟਿਕਾਤਿ **ਆਸਾਟਿਕਾ**। ਤੇਨਾਹ **“ਵਡ੍ਢਨ੍ਤੀ”**ਤਿਆਦਿ।

ਵਾਕੇਨਾਤਿ ਵਾਕਪਤ੍ਤੇਨ। **ਚੀਰਕੇਨਾ**ਤਿ ਪਿਲੋਤਿਕੇਨ। **ਅਨ੍ਤੋਵਸ੍ਸੇ**ਤਿ ਵਸ੍ਸਕਾਲਸ੍ਸ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ। **ਨਿਗ੍ਗਾਹ**ਨ੍ਤਿ ਸੁਸੁਮਾਰਾਦਿਗ੍ਗਾਹਰਹਿਤਂ। **ਪੀਤ**ਨ੍ਤਿ ਪਾਨੀਯਸ੍ਸ ਪੀਤਭਾਵਂ। ਸੀਹਬ੍ਯਗ੍ਘਾਦਿਪਰਿਸ੍ਸਯੇਨ **ਸਾਸਙ੍ਕੋ ਸਪ੍ਪਟਿਭਯੋ**।

ਪਞ੍ਚ ਅਹਾਨਿ ਭੂਤਾਨਿ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ ਪਞ੍ਚਾਹਿਤੋ, ਸੋ ਏਵ ਵਾਰੋਤਿ **ਪਞ੍ਚਾਹਿਕਵਾਰੋ**। ਏਵਂ **ਸਤ੍ਤਾਹਿਕਵਾਰੋ**ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਚਿਣ੍ਣਟ੍ਠਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਚਰਿਤਟ੍ਠਾਨਂ ਗੋਚਰਗ੍ਗਹਿਤਟ੍ਠਾਨਂ।

ਪਿਤੁਟ੍ਠਾਨਨ੍ਤਿ ਪਿਤਰਾ ਕਾਤਬ੍ਬਟ੍ਠਾਨਂ, ਪਿਤਰਾ ਕਾਤਬ੍ਬਕਰਣਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਯਥਾਰੁਚਿਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਗੁਨ੍ਨਂ ਰੁਚਿਅਨੁਰੂਪਂ ਗੋਚਰਭੂਮਿਯਂ ਵਾ ਨਦਿਪਾਰਂ ਵਾ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। **ਗੋਭਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਕਪ੍ਪਾਸਟ੍ਠਿਕਾਦਿਮਿਸ੍ਸਂ ਗੋਭੁਞ੍ਜਿਤਬ੍ਬਂ ਭਤ੍ਤਂ, ਭਤ੍ਤਗ੍ਗਹਣੇਨੇਵ ਯਾਗੁਪਿ ਗਹਿਤਾ।

੩੪੭. “**ਦ੍ਵੀਹਾਕਾਰੇਹੀ**”ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਆਕਾਰਦ੍ਵਯਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ “**ਗਣਨਤੋ ਵਾ ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਤੋ ਵਾ**”ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਏਵਂ ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਆਗਤਾ**ਤਿ ‘‘ਉਪਚਯੋ ਸਨ੍ਤਤੀ’’ਤਿ ਜਾਤਿਂ ਦ੍ਵਿਧਾ ਭਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਹਦਯਵਤ੍ਥੁਂ ਅਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ‘‘ਦਸ ਆਯਤਨਾਨਿ ਪਞ੍ਚਦਸ ਸੁਖੁਮਰੂਪਾਨੀ’’ਤਿ ਏਵਂ ਰੂਪਕਣ੍ਡਪਾਲ਼ਿਯਂ (ਧ॰ ਸ॰ ੬੫੧-੬੫੫) ਆਗਤਾ। **ਪਞ੍ਚਵੀਸਤਿ ਰੂਪਕੋਟ੍ਠਾਸਾ**ਤਿ ਸਲਕ੍ਖਣਤੋ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਸਙ੍ਕਰਾਭਾਵਤੋ ਰੂਪਭਾਗਾ। **ਰੂਪਕੋਟ੍ਠਾਸਾ**ਤਿ ਵਾ ਵਿਸੁਂ ਵਿਸੁਂ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਤ੍ਵਾ ਕਲਾਪਭਾਵੇਨੇਵ ਪਵਤ੍ਤਨਤੋ ਰੂਪਕਲਾਪਾ। **ਕੋਟ੍ਠਾਸਾ**ਤਿ ਚ ਅਂਸਾ, ਅਵਯਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਕੋਟ੍ਠ**ਨ੍ਤਿ ਵਾ ਸਰੀਰਂ, ਤਸ੍ਸ ਅਂਸਾ ਕੇਸਾਦਯੋ ਕੋਟ੍ਠਾਸਾਤਿ ਅਞ੍ਞੇਪਿ ਅਵਯਵਾ ਕੋਟ੍ਠਾਸਾ ਵਿਯ **ਕੋਟ੍ਠਾਸਾ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪੀ**ਤਿ ਉਪਮਾਸਂਸਨ੍ਦਨਂ। ਤਤ੍ਥ **ਰੂਪਂ ਪਰਿਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਂ ਰੂਪਂ ਸਲਕ੍ਖਣਤੋ ਞਾਣੇਨ ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਿਤ੍ਵਾ। **ਅਰੂਪਂ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਤਂ ਰੂਪਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਆਰਮ੍ਮਣਞ੍ਚ ਕਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨੇ ਵੇਦਨਾਦਿਕੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਖਨ੍ਧੇ ‘‘ਅਰੂਪ’’ਨ੍ਤਿ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤ੍ਵਾ। **ਰੂਪਾਰੂਪਂ ਪਰਿਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਪੁਨ ਤਤ੍ਥ ਯਂ ਰੁਪ੍ਪਨਲਕ੍ਖਣਂ, ਤਂ ਰੂਪਂ, ਤਦਞ੍ਞਂ ਅਰੂਪਂ, ਉਭਯਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਨਤ੍ਥਿ ਅਤ੍ਤਾ ਵਾ ਅਤ੍ਤਨਿਯਂ ਵਾਤਿ ਏਵਂ ਰੂਪਾਰੂਪਂ ਪਰਿਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ। ਤਦੁਭਯਞ੍ਚ ਅਵਿਜ੍ਜਾਦਿਨਾ ਪਚ੍ਚਯੇਨ ਸਪ੍ਪਚ੍ਚਯਨ੍ਤਿ **ਪਚ੍ਚਯਂ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਤ੍ਵਾ** ਅਨਿਚ੍ਚਾਦਿਲਕ੍ਖਣਂ **ਆਰੋਪੇਤ੍ਵਾ** ਯੋ ਕਲਾਪਸਮ੍ਮਸਨਾਦਿਕ੍ਕਮੇਨ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਮਤ੍ਥਕਂ ਪਾਪੇਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ, ਸੋ ਨ ਵਡ੍ਢਤੀਤਿ ਯੋਜਨਾ।

ਏਤ੍ਤਕਂ ਰੂਪਂ ਏਕਸਮੁਟ੍ਠਾਨਨ੍ਤਿ ਚਕ੍ਖਾਯਤਨਂ, ਸੋਤਘਾਨਜਿਵ੍ਹਾਕਾਯਾਯਤਨਂ ਇਤ੍ਥਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਪੁਰਿਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਨ੍ਤਿ ਅਟ੍ਠਵਿਧਂ ਕਮ੍ਮਵਸੇਨ, ਕਾਯਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਵਚੀਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤੀਤਿ ਇਦਂ ਦ੍ਵਯਂ ਚਿਤ੍ਤਵਸੇਨਾਤਿ ਏਤ੍ਤਕਂ ਰੂਪਂ ਏਕਸਮੁਟ੍ਠਾਨਂ। ਸਦ੍ਦਾਯਤਨਮੇਕਂ ਉਤੁਚਿਤ੍ਤਵਸੇਨ **ਦ੍ਵਿਸਮੁਟ੍ਠਾਨਂ**। ਰੂਪਸ੍ਸ ਲਹੁਤਾ ਮੁਦੁਤਾ ਕਮ੍ਮਞ੍ਞਤਾਤਿ ਏਤ੍ਤਕਂ ਰੂਪਂ ਉਤੁਚਿਤ੍ਤਾਹਾਰਵਸੇਨ **ਤਿਸਮੁਟ੍ਠਾਨਂ**। ਰੂਪਗਨ੍ਧਰਸਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਾਯਤਨਂ ਆਕਾਸਧਾਤੁ ਆਪੋਧਾਤੁ ਕਬਲ਼ੀਕਾਰੋ ਆਹਾਰੋਤਿ ਏਤ੍ਤਕਂ ਰੂਪਂ ਉਤੁਚਿਤ੍ਤਾਹਾਰਕਮ੍ਮਵਸੇਨ **ਚਤੁਸਮੁਟ੍ਠਾਨਂ**। ਉਪਚਯੋ ਸਨ੍ਤਤਿ ਜਰਤਾ ਰੂਪਸ੍ਸ ਅਨਿਚ੍ਚਤਾਤਿ **ਏਤ੍ਤਕਂ** ਰੂਪਂ **ਨ ਕੁਤੋਚਿ ਸਮੁਟ੍ਠਾਤੀਤਿ ਨ ਜਾਨਾਤਿ। ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਤੋ ਰੂਪਂ ਅਜਾਨਨ੍ਤੋ**ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ‘‘ਗਣਨਤੋ ਰੂਪਂ ਅਜਾਨਨ੍ਤੋ’’ਤਿਆਦੇਸੁ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਕਮ੍ਮਲਕ੍ਖਣੋਤਿ ਅਤ੍ਤਨਾ ਕਤਂ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਕਮ੍ਮਂ ਲਕ੍ਖਣਂ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ ਕਮ੍ਮਲਕ੍ਖਣੋ, ਬਾਲੋ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ – ‘‘ਤੀਣਿਮਾਨਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਬਾਲਸ੍ਸ ਬਾਲਲਕ੍ਖਣਾਨਿ। ਕਤਮਾਨਿ ਤੀਣਿ? ਦੁਚ੍ਚਿਨ੍ਤਿਤਚਿਨ੍ਤੀ ਹੋਤਿ, ਦੁਬ੍ਭਾਸਿਤਭਾਸੀ, ਦੁਕ੍ਕਟਕਮ੍ਮਕਾਰੀ। ਇਮਾਨਿ ਖੋ…ਪੇ॰… ਲਕ੍ਖਣਾਨੀ’’ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੩.੨; ਨੇਤ੍ਤਿ॰ ੧੧੬)। ਅਤ੍ਤਨਾ ਕਤਂ ਸੁਚਰਿਤਕਮ੍ਮਂ ਲਕ੍ਖਣਂ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ **ਕਮ੍ਮਲਕ੍ਖਣੋ,** ਪਣ੍ਡਿਤੋ। ਵੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਚੇਤਂ – ‘‘ਤੀਣਿਮਾਨਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਣ੍ਡਿਤਸ੍ਸ ਪਣ੍ਡਿਤਲਕ੍ਖਣਾਨਿ। ਕਤਮਾਨਿ ਤੀਣਿ? ਸੁਚਿਨ੍ਤਿਤਚਿਨ੍ਤੀ ਹੋਤਿ, ਸੁਭਾਸਿਤਭਾਸੀ, ਸੁਕਤਕਮ੍ਮਕਾਰੀ। ਇਮਾਨਿ ਖੋ…ਪੇ॰… ਪਣ੍ਡਿਤਲਕ੍ਖਣਾਨੀ’’ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੨੫੩; ਅ॰ ਨਿ॰ ੩.੩; ਨੇਤ੍ਤਿ॰ ੧੧੬)। ਤੇਨਾਹ “**ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਂ ਕਮ੍ਮਂ ਪਣ੍ਡਿਤਮਾਲਲਕ੍ਖਣ**”ਨ੍ਤਿ। **ਬਾਲੇ ਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਪਣ੍ਡਿਤੇ ਨ ਸੇਵਤੀ**ਤਿ ਯਂ ਬਾਲਪੁਗ੍ਗਲੇ ਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਪਣ੍ਡਿਤਸੇਵਨਂ ਅਤ੍ਥਕਾਮੇਨ ਕਾਤਬ੍ਬਂ, ਤਂ ਨ ਕਰੋਤਿ। ਤਥਾਭੂਤਸ੍ਸ ਅਯਮਾਦੀਨਵੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਪੁਨ “**ਬਾਲੇ ਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ**”ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ ਯਂ ਭਗਵਤਾ ‘‘ਇਦਂ ਵੋ ਕਪ੍ਪਤੀ’’ਤਿ ਅਨੁਞ੍ਞਾਤਂ, ਤਦਨੁਲੋਮਞ੍ਚ, ਤਂ **ਕਪ੍ਪਿਯਂ**। ਯਂ ‘‘ਇਦਂ ਵੋ ਨ ਕਪ੍ਪਤੀ’’ਤਿ

ਪਟਿਕ੍ਖਿਤੁੰ, ਤਦਨੁਲੋਮਞ੍ਚ, ਤੰ **ਅਕਪ੍ਪਿਯੰ**। ਯੰ ਕੋਸਲ੍ਲਸਮ੍ਭੂਤੰ, ਤੰ **ਕੁਸਲੰ,** ਤਪ੍ਪਟਿਪਕ੍ਖੰ **ਅਕੁਸਲੰ**। ਤਦੇਵ **ਸਾਵਜ੍ਜੰ,** ਕੁਸਲੰ **ਅਨਵਜ੍ਜੰ**। ਆਪਤ੍ਤਿਤੋ ਆਦਿਤੋ ਦ੍ਵੇ ਆਪਤ੍ਤਿਕ੍ਖਨ੍ਧਾ **ਗਰੁਕੰ,** ਤਦਞ੍ਞੰ **ਲਹੁਕੰ**। ਧਮ੍ਮਤੋ ਮਹਾਸਾਵਜ੍ਜੰ **ਗਰੁਕੰ,** ਅਪ੍ਪਸਾਵਜ੍ਜੰ **ਲਹੁਕੰ**। ਸਪ੍ਪਟਿਕਾਰੰ **ਸਤੇਕਿਚ੍ਛੰ,** ਅਪ੍ਪਟਿਕਾਰੰ **ਅਤੇਕਿਚ੍ਛੰ**। ਧਮ੍ਮਤਾਨੁਗਤੰ **ਕਾਰਣੰ,** ਇਤਰੰ **ਅਕਾਰਣੰ**। **ਤੰ ਅਜਾਨਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਕਪ੍ਪਿਯਾਕਪ੍ਪਿਯੰ ਗਰੁਕਲਹੁਕੰ ਸਤੇਕਿਚ੍ਛਾਤੇਕਿਚ੍ਛੰ ਅਜਾਨਨ੍ਤੋ ਸੁਵਿਸੁਦ੍ਧੰ ਕਤ੍ਵਾ ਸੀਲੰ ਰਕ੍ਖਿਤੁੰ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ, ਕੁਸਲਾਕੁਸਲੰ ਸਾਵਜ੍ਜਾਨਵਜ੍ਜੰ ਕਾਰਣਾਕਾਰਣੰ ਅਜਾਨਨ੍ਤੋ ਖਨ੍ਧਾਦੀਸੁ ਅਕੁਸਲਤਾਯ ਰੂਪਾਰੂਪਪਰਿਗ੍ਗਹਮ੍ਪਿ ਕਾਤੁੰ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ, ਕੁਤੋ ਤਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਵਡ੍ਢਨਾ। ਤੇਨਾਹ "**ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਵਡ੍ਢੇਤੁੰ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤੀ**"ਤਿ।

ਗੋਵਣਸਦਿਸੇ ਅਤ੍ਤਭਾਵੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਦੁਕ੍ਖੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਹੇਤੁਤੋ ਮਿਚ੍ਛਾਵਿਤਕ੍ਕਾ ਆਸਾਟਿਕਾ ਵਿਯਾਤਿ **ਆਸਾਟਿਕਾ**ਤਿ ਆਹ "**ਅਕੁਸਲਵਿਤਕ੍ਕੰ ਆਸਾਟਿਕੰ ਅਹਾਰੇਤ੍ਵਾ**"ਤਿ।

''ਗਣ੍ਡੋਤਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਞ੍ਚਨ੍ਨੇਤੰ ਉਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧਾਨੰ ਅਧਿਵਚਨ''ਨ੍ਤਿ ਵਚਨਤੋ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੮.੫੬) ਛਹਿ ਵਣਮੁਖੇਹਿ ਵਿਸ੍ਸਨ੍ਦਮਾਨਯੂਸੋ ਗਣ੍ਡੋ ਵਿਯ ਪਿਲੋਤਿਕਖਣ੍ਡੇਨ ਛਹਿ ਦ੍ਵਾਰੇਹਿ ਵਿਸ੍ਸਨ੍ਦਮਾਨਕਿਲੇਸਾਸੁਚਿ ਅਤ੍ਤਭਾਵਵਣੋ ਸਤਿਸੰਵਰੇਨ ਪਿਦਹਿਤਬ੍ਬੋ, ਅਯੰ ਪਨ ਏਵੰ ਨ ਕਰੋਤੀਤਿ ਆਹ "**ਯਥਾ ਸੋ ਗੋਪਾਲਕੋ ਵਣੰ ਨ ਪਟਿਚ੍ਛਾਦੇਤਿ, ਏਵੰ ਸੰਵਰੰ ਨ ਸਮ੍ਪਾਦੇਤੀ**"ਤਿ।

ਯਥਾ ਧੂਮੋ ਇਨ੍ਧਨੰ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨੋ ਸਣ੍ਹੋ ਸੁਖੁਮੋ ਤੰ ਤੰ ਵਿਵਰੰ ਅਨੁਪਵਿਸ੍ਸ ਬਜਾਪੇਨ੍ਤੋ ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਡੰਸਮਕਸਾਦਿਪਰਿਸ੍ਸਯੰ ਵਿਨੋਦੇਤਿ, ਅਗ੍ਗਿਜਾਲਸਮੁਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮੋ ਹੋਤਿ, ਏਵੰ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਞਾਣਸ੍ਸ ਇਨ੍ਧਨਭੂਤੰ ਰੂਪਾਰੂਪਧਮ੍ਮਜਾਤੰ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਾ ਸਣ੍ਹਾ ਸੁਖੁਮਾ ਤੰ ਤੰ ਖਨ੍ਧਨ੍ਤਰੰ ਆਯਤਨਨ੍ਤਰਞ੍ਚ ਅਨੁਪਵਿਸ੍ਸ ਬਜਾਪੇਤਿ, ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਮਿਚ੍ਛਾਵਿਤਕ੍ਕਾਦਿਪਰਿਸ੍ਸਯੰ ਵਿਨੋਦੇਤਿ, ਞਾਣਗ੍ਗਿਜਾਲਸਮੁਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮੋਤਿ ਧੂਮੋ ਵਿਯਾਤਿ **ਧੂਮੋ**ਤਿ ਆਹ "**ਗੋਪਾਲਕੋ ਧੂਮੰ ਵਿਯ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਧੂਮੰ ਨ ਕਰੋਤੀ**"ਤਿ। ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਨ੍ਤਿਕੰ ਉਪਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਨਿਸਿਨ੍ਨਸ੍ਸ ਕਾਤਬ੍ਬਾ ਤਦਨੁਚ੍ਛਵਿਕਾ ਧਮ੍ਮਕਥਾ **ਉਪਨਿਸਿਨ੍ਨਕਥਾ**। ਕਤਸ੍ਸ ਦਾਨਾਦਿਪੁਞ੍ਞਸ੍ਸ ਅਨੁਮੋਦਨਕਥਾ **ਅਨੁਮੋਦਨਾ**। **ਤਤੋ**ਤਿ ਧਮ੍ਮਕਥਾਦੀਨੰ ਅਕਰਣਤੋ। "**ਬਹੁਸ੍ਸੁਤੋ ਗੁਣਵਾ**"ਤਿ ਨ ਜਾਨਨ੍ਤੀਤਿ ਕਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਨਨੁ ਅਤ੍ਤਨੋ ਜਾਨਾਪਨਤ੍ਥੰ ਧਮ੍ਮਕਥਾਦਿ ਨ ਕਾਤਬ੍ਬਮੇਵਾਤਿ? ਸਚ੍ਚੰ, ਨ ਕਾਤਬ੍ਬਮੇਵ, ਸੁਦ੍ਧਾਸਯੇਨ ਪਨ ਧਮ੍ਮੇ ਕਥਿਤੇ ਤਸ੍ਸ ਗੁਣਜਾਨਨਤੰ ਸਨ੍ਧਾਯੇਤੰ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

''ਨਾਭਾਸਮਾਨੰ ਜਾਨਨ੍ਤਿ, ਮਿਸ੍ਸੰ ਬਾਲੇਹਿ ਪਣ੍ਡਿਤੰ।
ਭਾਸਯੇ ਜੋਤਯੇ ਧਮ੍ਮੰ, ਪਗ੍ਗਣ੍ਹੇ ਇਸਿਨੰ ਧਜ''ਨ੍ਤਿ॥ (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੨.੨੪੧)।

ਤਰਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ **ਤਿਤ੍ਥੰ,** ਨਦੀਤਲ਼ਾਕਾਦੀਨੰ ਨਹਾਨਾਦਿਅਤ੍ਥੰ ਓਤਰਣਟ੍ਠਾਨੰ। ਯਥਾ ਪਨ ਤੰ ਉਦਕੇਨ ਓਤਿਣ੍ਣਸਤ੍ਤਾਨੰ ਸਰੀਰਮਲੰ ਪਵਾਹੇਤਿ, ਪਰਿਸ੍ਸਮੰ ਵਿਨੋਦੇਤਿ, ਵਿਸੁਦ੍ਧਿੰ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਿ, ਏਵੰ ਬਹੁਸ੍ਸੁਤਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਮੀਪੰ ਓਤਿਣ੍ਣਸਤ੍ਤਾਨੰ ਧਮ੍ਮੂਦਕੇਨ ਚਿਤ੍ਤਮਲੰ ਪਵਾਹੇਨ੍ਤਿ, ਪਰਿਸ੍ਸਮੰ ਵਿਨੋਦੇਨ੍ਤਿ, ਵਿਸੁਦ੍ਧਿੰ ਉਪ੍ਪਾਦੇਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤੇ ਤਿਤ੍ਥੰ ਵਿਯਾਤਿ **ਤਿਤ੍ਥੰ**। ਤੇਨਾਹ "**ਤਿਤ੍ਥਭੂਤੇ ਬਹੁਸ੍ਸੁਤਭਿਕ੍ਖੂ**"ਤਿ। **ਬਜਞ੍ਜਨੰ ਕਥੰ ਰੋਪੇਤਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਇਦੰ ਬਜਞ੍ਜਨੰ ਅਯੰ ਸਦ੍ਦੋ ਕਥੰ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਅਤ੍ਥੇ ਰੋਪੇਤਬ੍ਬੋ, ਕੇਨ ਪਕਾਰੇਨ ਇਮਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਵਾਚਕੋ ਜਾਤੋ। ''ਨਿਰੂਪੇਤਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿ ਵਾ ਪਾਠੋ, ਨਿਰੂਪੇਤਬ੍ਬੰ ਅਯੰ ਸਭਾਵਨਿਰੁਤ੍ਤਿ ਕਥਮੇਤ੍ਥ ਨਿਰੁਲ਼੍ਹਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਇਮਸ੍ਸ ਭਾਸਿਤਸ੍ਸ ਕੋ ਅਤ੍ਥੋ**ਤਿ ਸਦ੍ਦਤ੍ਥੰ ਪੁਚ੍ਛਤਿ। **ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਠਾਨੇ**ਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਪਾਲ਼ਿਪਦੇਸੇ। **ਪਾਲ਼ਿ ਕਿੰ ਵਦੇਤੀ**ਤਿ ਭਾਵਤ੍ਥੰ ਪੁਚ੍ਛਤਿ। **ਅਤ੍ਥੋ ਕਿੰ ਦੀਪੇਤੀ**ਤਿ ਭਾਵਤ੍ਥੰ ਵਾ ਸਙ੍ਕੇਤਤ੍ਥੰ ਵਾ। **ਨ ਪਰਿਪੁਚ੍ਛਤੀ**ਤਿ ਵਿਮਤਿਚ੍ਛੇਦਨਪੁਚ੍ਛਾਵਸੇਨ ਸਬ੍ਬਸੋ ਪੁਚ੍ਛੰ ਨ ਕਰੋਤਿ। **ਨ ਪਰਿਪਞ੍ਹਤੀ**ਤਿ ਪਰਿ ਪਰਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਞਾਤੁੰ ਇਚ੍ਛੰ ਨ ਆਚਿਕ੍ਖਤਿ ਨ ਵਿਭਾਵੇਤਿ। ਤੇਨਾਹ "**ਨ ਜਾਨਾਪੇਤੀ**"ਤਿ। **ਤੇ**ਤਿ ਬਹੁਸ੍ਸੁਤਭਿਕ੍ਖੂ। **ਵਿਵਰਣੰ** ਨਾਮ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਵਿਭਜਿਤ੍ਵਾ ਕਥਨਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਭਾਜੇਤ੍ਵਾ ਨ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੀ**"ਤਿ। **ਅਨੁਤ੍ਤਾਨੀਕਤ**ਨ੍ਤਿ ਞਾਣੇਨ ਅਪਾਕਟੀਕਤੰ ਗੁਯ੍ਹੰ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨੰ। **ਨ ਉਤ੍ਤਾਨੀਕਰੋਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਸਿਨੇਰੁਮੂਲਕੰ ਵਾਲਿਕੰ ਉਦ੍ਧਰਨ੍ਤੋ ਵਿਯ ਪਥਵੀਸਨ੍ਧਾਰੋਦਕੰ ਵਿਵਰਿਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਵਿਯ ਚ ਉਤ੍ਤਾਨੰ ਨ ਕਰੋਨ੍ਤਿ। ਏਵੰ ਯਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਬਹੁਸ੍ਸੁਤਾ ''ਤਿਤ੍ਥ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ ਪਰਿਯਾਯਤੋ,

ਇਦਾਨਿ ਤਮੇਵ ਧਮ੍ਮੰ ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯਤੋ ਤਿਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **“ਯਥਾ ਚਾ”**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਧਮ੍ਮੋ ਹਿ ਤਰਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਨਾਮ ਤਲ਼ਾਕਨ੍ਤਿ **“ਤਿਤ੍ਥ”**ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ ਸੁਮੇਧਭੂਤੋ –

> ‘‘ਏਵਂ ਕਿਲੇਸਮਲਧੋਵਂ, ਵਿਜ੍ਜਨ੍ਤੇ ਅਮਤਨ੍ਤਲ਼ੇ।
> ਨ ਗਵੇਸਤਿ ਤੰ ਤਲ਼ਾਕੰ, ਨ ਦੋਸੋ ਅਮਤਨ੍ਤਲ਼ੇ’’ਤਿ॥ (ਬੁ॰ ਵਂ॰ ੨.੧੪)।

ਧਮ੍ਮਸ੍ਸੇਵ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸੋਤਰਣਤਿਤ੍ਥਭੂਤਸ੍ਸ ਓਤਰਣਪਕਾਰੰ ਅਜਾਨਨ੍ਤੋ **“ਧਮ੍ਮਤਿਤ੍ਥੰ ਨ ਜਾਨਾਤੀ”**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ।

ਪੀਤਾਪੀਤਨ੍ਤਿ ਗੋਗਣੇ ਪੀਤੰ ਅਪੀਤਞ੍ਚ ਗੋਰੂਪੰ ਨ ਜਾਨਾਤਿ ਨ ਵਿਨ੍ਦਤਿ। ਅਵਿਨ੍ਦਨ੍ਤੋ ਹਿ ਨ ਲਭਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ। **“ਆਨਿਸੰਸੰ ਨ ਵਿਨ੍ਦਤੀ”**ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਸ ਅਵਿਨ੍ਦਨਾਕਾਰੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **“ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨਗ੍ਗੰ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ”**ਤਿਆਦਿਮਾਹ।

ਅਯੰ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰੋਤਿ ਪਦੰ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ **“ਅਰਿਯ”**ਨ੍ਤਿ। ਪਚ੍ਚਾਸਤ੍ਤਿਞਾਯੇਨ ਅਨਨ੍ਤਰਵਿਧਿਪ੍ਪਟਿਸੇਧੋ ਵਾ, ਅਰਿਯ-ਸਦ੍ਦੋ ਵਾ ਨਿਦ੍ਦੋਸਪਰਿਯਾਯੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। **ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕ**ਨ੍ਤਿ ਚ ਵਿਸੁੰ ਏਕਜ੍ਝਞ੍ਚ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੰ ਉਪਾਦਾਯ ਗਹੇਤਬ੍ਬੰ, ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਤਾ ਬਾਹੁਲ੍ਲਤੋ ਚ। ਏਵਞ੍ਚ ਕਤ੍ਵਾ ਸਤ੍ਤਙ੍ਗਸ੍ਸਪਿ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਸਙ੍ਗਹੋ ਸਿਦ੍ਧੋ ਹੋਤਿ।

ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨੇਤਿਆਦੀਸੁ ਅਵਿਸੇਸੇਨ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਤਤ੍ਥ ਕਾਯਵੇਦਨਾਚਿਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾਰਮ੍ਮਣਾ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾ ਲੋਕਿਯਾ, ਤਤ੍ਥ ਸਮ੍ਮੋਹਵਿਦ੍ਧੰਸਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਾ ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਰਮ੍ਮਣਾ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾਤਿ ਏਵਂ **ਇਮੇ ਲੋਕਿਯਾ, ਇਮੇ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾਤਿ ਯਥਾਭੂਤੰ ਨ ਪਜਾਨਾਤਿ**।

ਅਨਵਸੇਸੰ ਦੁਹਤੀਤਿ ਪਟਿਗ੍ਗਹਣੇ ਮਤ੍ਤੰ ਅਜਾਨਨ੍ਤੋ ਕਿਸ੍ਮਿਞ੍ਚਿ ਦਾਯਕੇ ਸਦ੍ਧਾਹਾਨਿਯਾ ਕਿਸ੍ਮਿਞ੍ਚਿ ਪਚ੍ਚਯਹਾਨਿਯਾ ਅਨਵਸੇਸੰ ਦੁਹਤਿ। ਵਾਚਾਯ ਅਭਿਹਾਰੋ **ਵਾਚਾਭਿਹਾਰੋ**। ਪਚ੍ਚਯਾਨੰ ਅਭਿਹਾਰੋ **ਪਚ੍ਚਯਾਭਿਹਾਰੋ**।

ਇਮੇ ਅਮ੍ਹੇਸੁ ਗਰੁਚਿਤ੍ਤੀਕਾਰੰ ਨ ਕਰੋਨ੍ਤੀਤਿ ਇਮਿਨਾ ਨਵਕਾਨੰ ਭਿਕ੍ਖੂਨੰ ਧਮ੍ਮਸਮ੍ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਭਾਵਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ ਆਚਰਿਯੁਪਜ੍ਝਾਯੇਸੁ ਪਿਤੁਪੇਮਸ੍ਸ ਅਨੁਪਟ੍ਠਾਪਨਤੋ। ਤੇਨ ਚ ਸਿਕ੍ਖਾਗਾਰਵਤਾਭਾਵਦੀਪਨੇਨ ਸਙ੍ਗਹਸ੍ਸ ਅਭਾਜਨਭਾਵਂ, ਤੇਨ ਥੇਰਾਨੰ ਤੇਸੁ ਅਨੁਗ੍ਗਹਾਭਾਵਂ। ਨ ਹਿ ਸੀਲਾਦਿਗੁਣੇਹਿ ਸਾਸਨੇ ਥਿਰਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤਾ ਅਨਨੁਗ੍ਗਹੇਤਬ੍ਬੇ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀ ਅਨੁਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਿ, ਨਿਰਤ੍ਥਕੰ ਵਾ ਅਨੁਗ੍ਗਹੰ ਕਰੋਨ੍ਤਿ। ਤੇਨਾਹ **“ਨਵਕੇ ਭਿਕ੍ਖੂ”**ਤਿ। **ਧਮ੍ਮਕਥਾਬਨ੍ਧ**ਨ੍ਤਿ ਪਵੇਣਿਆਗਤੰ ਪਕਿਣ੍ਣਕਧਮ੍ਮਕਥਾਮਗ੍ਗੰ। ਸਚ੍ਚਸਤ੍ਤਪਟਿਸਨ੍ਧਿਪਚ੍ਚਯਾਕਾਰਪਟਿਸੰਯੁਤ੍ਤੰ ਸੁਞ੍ਞਤਾਦੀਪਨੰ **ਗੁਯ੍ਹਗਨ੍ਥੰ**। **ਵੁਤ੍ਤਵਿਪਲ੍ਲਾਸਵਸੇਨਾ**ਤਿ ‘‘ਨ ਰੂਪਞ੍ਞੂ’’ਤਿਆਦੀਸੁ ਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਟਿਸੇਧਸ੍ਸ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪਵਸੇਨ ਅਗ੍ਗਹਣਵਸੇਨ। **ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ‘‘ਰੂਪਞ੍ਞੂ ਹੋਤੀਤਿ ਗਣਨਾਤੋ ਵਾ ਵਣ੍ਣਤੋ ਵਾ ਰੂਪੰ ਜਾਨਾਤੀ’’ਤਿਆਦਿਨਾ, ‘‘ਤਸ੍ਸ ਗੋਗਣੋਪਿ ਨ ਪਰਿਹਾਯਤਿ, ਪਞ੍ਚਗੋਰਸਪਰਿਭੋਗਤੋਪਿ ਨ ਪਰਿਬਾਹਿਰੋ ਹੋਤੀ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਚ ਅਤ੍ਥੰ ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ। **ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ**ਤਿ ਤਸ੍ਮਿੰ ਤਸ੍ਮਿੰ ਪਦੇਸੇ ਯਥਾਰਹੰ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਮਹਾਗੋਪਾਲਕਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾਯ ਲੀਨਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨਾ ਸਮਤ੍ਤਾ।

੪. ਚੂਲ਼ਗੋਪਾਲਕਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੩੫੦. ਚੇਲੁਕ੍ਕਾਹੀਤਿ ਚੇਲਮਯਾਹਿ ਉਕ੍ਕਾਹਿ। ਉਕ੍ਕਭੂਤਾਨਿ ਚੇਲਾਨਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ **ਉਕ੍ਕਚੇਲਾ**, ਨਗਰੰ। **ਸਬ੍ਬਾ ਗਙ੍ਗਾ ਪਾਕਟਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਞ੍ਞਾਯਤੀ**ਤਿ ਪਕਤਿਚਕ੍ਖੁਸ੍ਸ ਪਾਕਟਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਉਪਟ੍ਠਾਤਿ, ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਸ੍ਸ ਪਨ ਸਮਨ੍ਤਚਕ੍ਖੁਸ੍ਸ ਵਾ ਯਤ੍ਥ ਕਤ੍ਥਚਿ ਨਿਸਿਨ੍ਨਸ੍ਸਪਿ ਭਗਵਤੋ ਪਾਕਟਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਞ੍ਞਾਯਤੇਵ। **ਸੋਤ੍ਥੀ**ਤਿ ਅਨੁਪਦ੍ਦਵੋ। **ਵਡ੍ਢੀ**ਤਿ ਅਪਰਿਹਾਨਿ। **ਆਰੋਗ**ਨ੍ਤਿ ਅਰੋਗਤਾ ਆਬਾਧਾਭਾਵੋ।

ਮਗਧੇ ਜਨਪਦੇ ਨਿਵਾਸੋ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ ਮਾਗਧੋ, ਮਾਗਧੋਵ **ਮਾਗਧਿਕੋ**। ਪਞ੍ਞਾਯ ਨਾਮ ਦੁਟ੍ਠਭਾਵੋ ਨਤ੍ਥਿ ਏਕਨ੍ਤਾਨਵਜ੍ਜਤਾਯ, ਤਸ੍ਮਾ **ਦੁ**-ਸਦ੍ਦੋ ਅਭਾਵਵਾਚੀ ''ਦੁਸ੍ਸੀਲੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ, **ਜਾਤਿ**-ਸਦ੍ਦੋ ਚ ਸਭਾਵਤ੍ਥੋਤਿ ਆਹ "**ਨਿਪ੍ਪਞ੍ਞਸਭਾਵੋ**"ਤਿ। -ਸਦ੍ਦੋ ਆਰਮ੍ਭਤ੍ਥੋਤਿ ਆਹ "**ਪਤਾਰੇਸੀਤਿ ਤਾਰੇਤੁੰ ਆਰਭੀ**"ਤਿ ਪਰਤੀਰੰ ਗਾਵੀਨੰ ਅਪ੍ਪਤ੍ਤਤ੍ਤਾ। **ਸੁਵਿਦੇਹਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਸੁਨ੍ਦਰਵਿਦੇਹਾਨੰ। ਵਿਦੇਹਰਟ੍ਠੰ ਕਿਰ ਭੂਮਿਭਾਗਦਸ੍ਸਨਸਮ੍ਪਤ੍ತਿਯਾ ਚ ਵਨਰਾਮਣੇਯ੍ਯਕਾਦਿਨਾ ਚ ਸੁਨ੍ਦਰੰ। **ਆਮਣ੍ਡਲਿਕੰ ਕਰਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਆਵਤ੍ਤੇ ਪਤਿਤਾ ਤੇਮਣ੍ਡਲਾਕਾਰੇਨ ਪਰਿਬ੍ਭਮਿਤ੍ਵਾ। ਕਤਿਪਯਾਪਿ ਗਾਵਿਯੋ ਅਸੇਸੇਤ੍ਵਾ ਨਦੀਸੋਤੇਨ ਵੂਲ੍ਹਤ੍ਤਾ ਵੁਤ੍ਤੰ "**ਅਵਡ੍ਢਿੰ ਵਿਨਾਸੰ ਪਾਪੁਣਿੰਸੂ**"ਤਿ। ਕਤਿਪਯਾਸੁਪਿ ਹਿ ਅਵਸਿਟ੍ਠਾਸੁ ਗਾਵੀਸੁ ਅਨੁਕ੍ਕਮੇਨਪਿ ਸਿਯਾ ਗੋਗਣਸ੍ਸ ਵਡ੍ਢੀਤਿ। **ਵਿਸ੍ਸਮਟ੍ਠਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਪਰਿਸ੍ਸਮਵਿਨੋਦਨਟ੍ਠਾਨੰ। **ਤਿਤ੍ਥਾ ਭਟ੍ਠਾ**ਤਿ ਗਹੇਤੁੰ ਅਸਮਤ੍ਥਤਾਯ ਤਿਤ੍ਥੰ ਅਪ੍ਪਤ੍ਤਾ। **ਅਰੋਗੋ ਨਾਮ ਨਾਹੋਸੀ**ਤਿ ਲੋਮਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਅਸੇਸੇਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬਾ ਗਾਵਿਯੋ ਨਦੀਸੋਤੇ ਵਿਨਟ੍ਠਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਯੇਸੁ ਖਨ੍ਧਾਯਤਨਧਾਤੂਸੁ ਇਧ ਲੋਕਸਮਞ੍ਞਾ, ਤੇ ਅਜਾਨਨ੍ਤਾ ''ਅਕੁਸਲਾ ਇਮਸ੍ਸ ਲੋਕਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ ਆਹ "**ਇਧਲੋਕੇ ਖਨ੍ਧਧਾਤਾਯਤਨੇਸੁ ਅਕੁਸਲਾ ਅਛੇਕਾ**"ਤਿ। ਅਯਮੇਵ ਨਯੋ ''ਅਕੁਸਲਾ ਪਰਸ੍ਸ ਲੋਕਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪੀਤਿ ਆਹ "**ਪਰਲੋਕੇਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ**"ਤਿ। ਮਾਰੋ ਏਤ੍ਥ ਧੀਯਤੀਤਿ **ਮਾਰਧੇਯ੍ਯੰ। ਮਾਰੋ**ਤਿ ਚੇਤ੍ਥ ਕਿਲੇਸਮਾਰੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਖਨ੍ਧਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਾ ਹਿ ਤਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਨਭਾਵੇਨ ਗਹਿਤਾ, ਮਚ੍ਚੁਮਾਰੋ ਵਿਸੁੰ ਗਹਿਤੋ ਏਵ, ਕਿਲੇਸਮਾਰਵਸੇਨੇਵ ਚ ਦੇਵਪੁਤ੍ਤਮਾਰਸ੍ਸ ਕਾਮਭਵੇ ਆਧਿਪਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। **ਤੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਯੇ ਇਧਲੋਕਾਦੀਸੁ ਅਛੇਕਾ, ਤੇਸੰ। ਤੇ ਪਨ ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਨਿਦ੍ਦੇਸੇਨ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ "**ਇਮਿਨਾ ਛ ਸਤ੍ਥਾਰੋ ਦਸ੍ਸਿਤਾ**"ਤਿ।

੩੫੧. ਬਲਵਗਾਵੋਤਿ ਬਲਵਨ੍ਤੇ ਗੋਰੂਪੇ। ਤੇ ਪਨ ਦਮ੍ਮਤੰ ਉਪਗਤਗੋਣਾ ਚੇਵ ਧੇਨੁਯੋ ਚਾਤਿ ਆਹ "**ਦਨ੍ਤਗੋਣੇ ਚੇਵ ਧੇਨੁਯੋ ਚਾ**"ਤਿ। **ਅਵਿਜਾਤਗਾਵੋਤਿ ਨ** ਵਿਜਾਤਗਾਵਿਯੋ। **ਵਚ੍ਛਕੇ**ਤਿ ਖੁਦ੍ਦਕਵਚ੍ਛੇ। ਅਪ੍ਪਤ੍ਥੋ ਹਿ ਅਯੰ ਕ-ਸਦ੍ਦੋ। ਤੇਨਾਹ "**ਤਰੁਣਵਚ੍ਛਕੇ**"ਤਿ। **ਕਿਸਾਬਲਕੇ**ਤਿ ਦੁਬ੍ਬਲੇ।

੩੫੨. ਮਾਰਸ੍ਸ ਤਣ੍ਹਾਸੋਤੰ ਛੇਤ੍ਵਾਤਿ ਖਨ੍ਧਮਾਰਸਮ੍ਬਨ੍ਧੀਤਣ੍ਹਾਸਙ੍ਖਾਤੰ ਸੋਤੰ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ। **ਤਯੋ ਕੋਟ੍ਠਾਸੇ ਖੇਪੇਤ੍ਵਾ ਠਿਤਾ**ਤਿ ਅਨਾਗਾਮਿਨੋ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ। **ਸਬ੍ਬਵਾਰੇਸੂ**ਤਿ ਸਕਦਾਗਾਮਿਸੋਤਾਪਨ੍ਨਅਟ੍ਠਮਕਵਾਰੇਸੁ। ਤਤ੍ਥ ਪਨ ਯਥਾਕ੍ਕਮੰ ਚਤੁਮਗ੍ਗਵਜ੍ਝਾਨੰ ਕਿਲੇਸਾਨੰ ਦ੍ਵੇ ਕੋਟ੍ਠਾਸੇ ਖੇਪੇਤ੍ਵਾ ਠਿਤਾ, ਏਕਕੋਟ੍ਠਾਸੰ ਖੇਪੇਤ੍ਵਾ ਠਿਤਾ, ਪਠਮੰ ਕੋਟ੍ਠਾਸੰ ਖੇਪੇਨ੍ਤੋਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੰ। ਧਮ੍ਮੰ ਅਨੁਸ੍ਸਰਨ੍ਤਿ, ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਵਾ ਅਨੁਸ੍ਸਰਣਸੀਲਾਤਿ **ਧਮ੍ਮਾਨੁਸਾਰਿਨੋ। ਧਮ੍ਮੋ**ਤਿ ਚੇਤ੍ਥ ਪਞ੍ਞਾ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾ। ਸਦ੍ਧੰ ਅਨੁਸ੍ਸਰਨ੍ਤਿ, ਸਦ੍ਧਾਯ ਵਾ ਅਨੁਸ੍ਸਰਣਸੀਲਾਤਿ **ਸਦ੍ਧਾਨੁਸਾਰਿਨੋ**।

ਜਾਨਤਾਤਿ ਏਤ੍ਥ ਜਾਨਨਕਿਰਿਯਾਵਿਸਯਸ੍ਸ ਅਵਿਸੇਸਿਤਤ੍ਤਾ ਅਧਿਕਾਰਵਸੇਨ ਅਨਵਸੇਸਞੇਯ੍ਯਵਿਸੇਸਾ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾਤਿ ਆਹ "**ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮੇ ਜਾਨਨ੍ਤੇਨਾ**"ਤਿ। ਅਨ੍ਤੋਸਾਰਵਿਰਹਤੋ ਅਬ੍ਭੁਗ੍ਗਤਟ੍ਠੇਨ ਚ ਨਲ਼ੋ ਵਿਯਾਤਿ **ਨਲ਼ੋ,** ਮਾਨੋਤਿ ਆਹ "**ਵਿਗਤਮਾਨਨਲ਼ਂ ਕਤ**"ਨ੍ਤਿ। **ਖੇਮੰ ਪਤ੍ਥੇਥਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਚਤੂਹਿ ਯੋਗੇਹਿ ਅਨੁਪਦ੍ਦੁਤਤ੍ਤਾ ''ਖੇਮ''ਨ੍ਤਿ ਅਰਹਤ੍ਤੰ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੰ। **ਪਤ੍ਥਨਾ** ਚ ਛਨ੍ਦਪਤ੍ਥਨਾ, ਨ ਤਣ੍ਹਾਪਤ੍ਥਨਾਤਿ ਆਹ "**ਕਤ੍ਤੁਕਮ੍ਯਤਾਛਨ੍ਦੇਨ ਅਰਹਤ੍ਤੰ ਪਤ੍ਥੇਥਾ**"ਤਿ। **ਪਤ੍ਤਾਯੇਵ ਨਾਮ** ਤਸ੍ਸ ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਨ ਕੋਚਿ ਅਨ੍ਤਰਾਯੋ। ਸੋਤ੍ਥਿਨਾ ਪਾਰਗਮਨੰ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਦੇਸਨੰ ਆਰਭਿਤ੍ਵਾ ਖੇਮਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਦੇਸਨਾਯ ਪਰਿਯੋਸਾਪਿਤਤ੍ਤਾ **ਯਥਾਨੁਸਨ੍ਧਿਨਾਵ ਦੇਸਨੰ ਨਿਟ੍ਠਾਪੇਸੀ**ਤਿ।

ਚੂਲ਼ਗੋਪਾਲਕਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾਯ ਲੀਨਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨਾ ਸਮਤ੍ਤਾ।

੫. ਚੂਲ਼ਸਚ੍ਚਕਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੩੫੩. ਹੰਸਵਟ੍ਟਕਚ੍ਛਨ੍ਨੇਨਾਤਿ ਹੰਸਵਟ੍ਟਕਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨੇਨ, ਹੰਸਮਣ੍ਡਲਾਕਾਰੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਵਦਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ ਵਾਦੋ, ਮਗ੍ਗੋ। ਕਿਂ ਵਦਨ੍ਤਿ? ਉਤ੍ਤਰਂ। ਵਾਦਾਨਂ ਸਤਾਨਿ **ਵਾਦਸਤਾਨਿ**। ''ਨਿਗਣ੍ਠੋ ਪਞ੍ਚਵਾਦਸਤਾਨਿ, ਨਿਗਣ੍ਠੀ ਪਞ੍ਚਵਾਦਸਤਾਨੀ''ਤਿ ਏਵਂ **ਨਿਗਣ੍ਠੋ ਚ ਨਿਗਣ੍ਠੀ ਚ ਪਞ੍ਚ ਪਞ੍ਚ ਵਾਦਸਤਾਨਿ ਉਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਵਿਚਰਨ੍ਤਾ**। ਕਿਰਿਯਤੋ ਤੇ **ਪੁਚ੍ਛਿਂਸੁ,** ਲਿਙ੍ਗਤੋ ਪਨ ਨਿਗਣ੍ਠਭਾਵੋ ਞਾਤੋ। ਤੇਨਾਹ **"ਅਹਂ ਵਾਦਂ ਆਰੋਪੇਸ੍ਸਾਮੀ"**ਤਿ।

ਜਗ੍ਗਨ੍ਤੋ ਸਮ੍ਮਜ੍ਜਨਾਦਿਵਸੇਨ। **ਦਿਵਾਤਰ**ਨ੍ਤਿ ਅਤਿਦਿਵਾ। ''ਕਸ੍ਸ ਪੁਚ੍ਛਾ, ਕਸ੍ਸ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ ਹੋਤੂ''ਤਿ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਿਕਾਹਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ਥੇਰੋ ਆਹ **"ਪੁਚ੍ਛਾ ਨਾਮ ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਪਤ੍ਤਾ"**ਤਿ। ਪੁਚ੍ਛਾ ਵਾਦਾਨਂ ਪੁਬ੍ਬਪਕ੍ਖੋ, ਯਸ੍ਮਾ ਤੁਮ੍ਹੇ ਵਾਦਪਸੁਤਾ ਵਾਦਾਭਿਰਤਾ ਧਜਂ ਪਗ੍ਗਯ੍ਹ ਵਿਚਰਥ, ਤਸ੍ਮਾ ਵਾਦਾਨਂ ਪੁਬ੍ਬਪਕ੍ਖੋ ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਪਤ੍ਤੋ, ਏਵਂ ਸਨ੍ਤੇਪਿ ਤੁਮ੍ਹਾਕਂ ਮਾਤੁਗਾਮਭਾਵਤੋ ਪੁਬ੍ਬਪਕ੍ਖਂ ਦੇਮਾਤਿ ਆਹ **"ਤੁਮ੍ਹੇ ਪਨ ਮਾਤੁਗਾਮਾ ਨਾਮ ਪਠਮਂ ਪੁਚ੍ਛਥਾ"**ਤਿ। **ਤਾ** ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਿਕਾ ਏਕੇਕਾ ਅਙ੍ਗੁਤੇਯਜਸਤਵਾਦਮਗ੍ਗਂ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤਿਯੋ **ਵਾਦਸਹਸ੍ਸਂ ਪੁਚ੍ਛਿਂਸੁ**। ਯਥਾ ਨਿਸਿਤਸ੍ਸ ਖਗ੍ਗਸ੍ਸ ਕੁਮੁਦਨਾਲ਼ਚ੍ਛੇਦਨੇ ਕਿਮਤ੍ਥਿ ਭਾਰਿਯਂ, ਏਵਂ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਪ੍ਪਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਾਵਕੇਸੁ ਪਞ੍ਞਵਨ੍ਤਾਨਂ ਅਗ੍ਗਭਾਵੇ ਠਿਤਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਸੇਨਾਪਤਿਨੋ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਪਰਿਕਪ੍ਪਿਤਪਞ੍ਹਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੇ ਕਿਮਤ੍ਥਿ ਭਾਰਿਯਂ। ਤੇਨਾਹ **"ਥੇਰੋ ਖਗ੍ਗੇਨਾ"**ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ **ਨਿਜ੍ਜਟਂ ਨਿਗ੍ਗਣ੍ਠਿਂ ਕਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਯਥਾ ਤਾ ਪੁਨ ਤਤ੍ਥ ਜਟਂ ਗਣ੍ਠਿਂ ਕਾਤੁਂ ਨ ਵਿਸਹਨ੍ਤਿ, ਤਥਾ ਵਿਜਟੇਤ੍ਵਾ ਕਥੇਸਿ। ਅਯਂ ਥੇਰੋ ਚਤੁਰਙ੍ਗਸਮਨ੍ਨਾਗਤੇ ਅਨ੍ਧਕਾਰੇ ਸਹਸ੍ਸਵਟ੍ਟਿਕਂ ਦੀਪੇਨ੍ਤੋ ਵਿਯ ਅਞ੍ਞੇਸਂ ਅਵਿਸਯੇ ਅਨ੍ਧਕਾਰਭੂਤੇ ਪਞ੍ਹੇ ਪੁਚ੍ਛਿਤਮਤ੍ਤੇਯੇਵ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਸੀਤਿ ਥੇਰਸ੍ਸ ਪਞ੍ਞਾਵੇਯ੍ਯਤ੍ਤਿਯਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਸਯਞ੍ਚ ਅਨਿਮ੍ਭਵਿਕਤਾਯ ਕੋਹਞ੍ਞੇ ਠਾਤੁਂ ਅਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤਿਯੋ **"ਏਤ੍ਤਕਮੇਵ, ਭਨ੍ਤੇ, ਮਯਂ ਜਾਨਾਮਾ"**ਤਿ ਆਹਂਸੁ। **ਥੇਰਸ੍ਸ ਵਿਸਯ**ਨ੍ਤਿ ਥੇਰਸ੍ਸ ਪਞ੍ਞਾਵਿਸਯਂ।

ਨੇਵ ਅਨ੍ਤਂ ਨ ਕੋਟਿਂ ਅਦ੍ਦਸਂਸੂਤਿ ਏਕਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਥੁਬ੍ਬਸ੍ਸ ਬਹੁਭਾਵਤੋ ਤਸ੍ਸਾ ਪੁਚ੍ਛਾਯ ਅਤ੍ਥੋ ਏਵਮਨ੍ਤੋ ਏਵਮਵਸਾਨਕੋਟੀਤਿ ਨ ਪਸ੍ਸਿਂਸੁ ਨ ਜਾਨਿਂਸੁ। ਥੇਰੋ ਤਾਸਂ ਅਜ੍ਝਾਸਯਂ ਓਲੋਕੇਨ੍ਤੋ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾਰੁਚਿਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਆਹ **"ਇਦਾਨਿ ਕਿਂ ਕਰਿਸ੍ਸਥਾ"**ਤਿ? **ਉਤ੍ਤਰਿਤਰਪਞ੍ਞੋ**ਤਿ ਵਾਦਮਗ੍ਗਪਰਿਚਯੇਨ ਮੇਧਾਵਿਤਾਯ ਚ ਯਾਦਿਸਾ ਤਾਸਂ ਪਞ੍ਞਾ, ਤਤੋ ਉਤ੍ਤਰਿਤਰਪਞ੍ਞੋ।

ਕਥਾਮਗ੍ਗੋਤਿ ਵਾਦਮਗ੍ਗੋ। ਤਸ੍ਮਾ ਤੇਹਿ ਤੇਹਿ ਪਰਪ੍ਪਵਾਦਾਦੀਹਿ ਭਸ੍ਸਂ ਵਾਦਮਗ੍ਗਂ ਪਕਾਰੇਹਿ ਵਦੇਤੀਤਿ **ਭਸ੍ਸਪ੍ਪਵਾਦਕੋ। ਪਣ੍ਡਿਤਵਾਦੋ**ਤਿ ਅਹਂ ਪਣ੍ਡਿਤੋ ਨਿਪੁਣੋ ਬਹੁਸ੍ਸੁਤੋਤਿ ਏਵਂਵਾਦੀ। **ਯਂ ਯਂ ਨਕ੍ਖਤ੍ਤਾਚਾਰੇਨ ਆਦਿਸਤੀ**ਤਿ ਨਕ੍ਖਤ੍ਤਗਤਿਯਾ ਕਾਲਞਾਣੇਨ ''ਅਸੁਕਦਿਵਸੇ ਚਨ੍ਦਗ੍ਗਾਹੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ, ਸੂਰਿਯਗ੍ਗਾਹੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਯਂ ਯਂ ਆਦੇਸਂ ਭਣਤਿ। **ਸਾਧੁਲਦ੍ਧਿਕੋ** ਞਾਣਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਸੁਨ੍ਦਰੋ। **ਆਰੋਪਿਤੋ**ਤਿ ਪਟਿਞ੍ਞਾਹੇਤੁਨਿਦਸ੍ਸਨਾਦਿਦੋਸਂ ਉਪਰਿ ਆਰੋਪਿਤੋ ਵਾਦੋ ਸ੍ਵਾਰੋਪਿਤੋ। ਦੋਸਪਦਂ ਆਰੋਪੇਨ੍ਤੇਨ ਵਾਦਿਨਾ ਪਰਵਾਦਿਮ੍ਹਿ ਅਭਿਭੁਯ੍ਯ ਤਸ੍ਸ ਧਾਤੁਕ੍ਖੋਭੋਪਿ ਸਿਯਾ, ਚਿਤ੍ਤਵਿਕ੍ਖੇਪੇਨ ਯੇਨ ਦੋਸੋ ਤੇਨ ਸਙ੍ਕਪ੍ਪਿਤੋ ਸਮ੍ਪਵੇਧਿਤੋਤਿ। **ਥੂਣ**ਨ੍ਤਿ ਸਰੀਰਂ ਖੋਭਿਤਨ੍ਤਿ ਕਤ੍ਵਾ। **ਥੂਣ**ਨ੍ਤਿ ਹਿ ਲੋਹਿਤਪਿਤ੍ਤਸੇਮ੍ਹਾਨਂ ਅਧਿਵਚਨਂ ਸਬ੍ਬਙ੍ਗਸਰੀਰਧਾਰਣਤੋ। ਅਪਿਚ ਥੂਣਪਦੋ ਨਾਮ ਅਤ੍ਥਿ ਕਥਾਮਗ੍ਗੋ ਵਾਦਮਗ੍ਗਂ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਾਨਂ। ਸਚ੍ਚਕੋ ਪਨ ਕੋਹਞ੍ਞੇ ਠਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਾਦਪ੍ਪਭੇਦਵਸੇਨ ਪਰੇ ਵਿਮ੍ਹਾਪੇਨ੍ਤੋ **"ਥੂਣਂ ਚੇਪਾਹ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਸਾਵਕਾਨਂ ਵਿਨਯਂ ਨਾਮ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਂ, ਤਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾ ਹੋਤੀਤਿ ਏਸਾ ਏਵ ਚਸ੍ਸ ਅਨੁਸਾਸਨੀਤਿ ਵਿਨਯਨਾਦਿਮੁਖੇਨ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਮਤਂ ਸਾਸਨਂ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਸਚ੍ਚਕੋ **"ਕਥਂ ਪਨ, ਭੋ, ਅਸ੍ਸਜੀ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਅਥਸ੍ਸ ਥੇਰੋ ''ਲਕ੍ਖਣਤ੍ਤਯਕਥਾ ਨਾਮ ਅਨਞ੍ਞਸਾਧਾਰਣਾ ਬੁਦ੍ਧਾਵੇਣਿਕਾ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾ, ਤਤ੍ਰ ਚ ਮਯਾ ਅਨਿਚ੍ਚਕਥਾਯ ਸਮੁਟ੍ਠਾਪਿਤਾਯ ਤਂ ਅਸਹਨ੍ਤੋ ਸਚ੍ਚਕੋ ਤੁਚ੍ਛਮਾਨੇਨ ਪਟਪਟਾਯਨ੍ਤੋ ਕੁਰੁਮਾਨੋ ਲਿਚ੍ਛਵੀ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਭਗਵਤੋ ਸਨ੍ਤਿਕਂ ਆਗਮਿਸ੍ਸਤਿ, ਅਥਸ੍ਸ ਭਗਵਾ ਵਾਦਂ ਮਦ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਅਨਿਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਪਤਿਟ੍ਠਪੇਨ੍ਤੋ ਧਮ੍ਮਂ ਕਥੇਸ੍ਸਤਿ, ਤਦਾ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਵਿਜਹਿਤਵਾਦੋ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤੋ''ਤਿ ਚਿਨ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਅਨਿਚ੍ਚਾਨਤ੍ਤਲਕ੍ਖਣਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤਂ ਭਗਵਤੋ ਅਨੁਸਾਸਨਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਏਵਂ, ਭੋ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨਾ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ।

ਕਸ੍ਮਾ ਪਨੇਤ੍ਥ ਦੁਕ੍ਖਲਕ੍ਖਣਂ ਅਗ੍ਗਹਿਤਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਥੇਰੋ ਪਨਾ"**ਤਿਆਦਿ। **"ਉਪਾਰਮ੍ਭਸ੍ਸ ਓਕਾਸੋ ਹੋਤੀ"**ਤਿ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਵੁਤ੍ਤਂ ਵਿਵਰਿਤੁਂ **"ਮਗ੍ਗਫਲਾਨੀ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ **ਪਰਿਯਾਯੇਨਾ**ਤਿ ਸਙ੍ਖਾਰਦੁਕ੍ਖਤਾਪਰਿਯਾਯੇਨ। **ਅਯ**ਨ੍ਤਿ ਸਚ੍ਚਕੋ। **ਨਯਿਦਂ ਤੁਮ੍ਹਾਕਂ ਸਾਸਨਂ ਨਾਮਾ**ਤਿ ਯਤ੍ਥ ਤੁਮ੍ਹੇ ਅਵਟ੍ਠਿਤਾ, ਇਦਂ ਤੁਮ੍ਹਾਕਂ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਸਾਸਨਂ ਨਾਮ ਨ ਹੋਤਿ ਦੁਕ੍ਖਤੋ ਅਨਿਸ੍ਸਰਣਤ੍ਤਾ, ਅਥ ਖੋ

ਮਹਾਆਘਾਤਨਂ ਨਾਮੇਤਂ, ਮਹਾਦੁਕ੍ਖਨਿਦ੍ਦੁਟ੍ਠਤ੍ਤਾ ਪਨ **ਨਿਰਯੁਸ੍ਸਦੋ ਨਾਮ** ਉਸ੍ਸਦਨਿਰਯੋ ਨਾਮ, ਤਸ੍ਮਾ **ਨਤ੍ਥਿ** ਨਾਮ **ਤੁਮ੍ਹਾਕਂ ਸੁਖਾਸਾ।** **ਉਟ੍ਠਾਯੁਟ੍ਠਾਯਾ**ਤਿ ਉਸ੍ਸੁਕ੍ਕਂ ਕਤ੍ਵਾ, **ਦੁਕ੍ਖਮੇਵ ਜੀਰਾਪੇਨ੍ਤਾ** ਸਬ੍ਬਸੋ ਦੁਕ੍ਖਮੇਵ ਅਨੁਭਵਨ੍ਤਾ, **ਆਹਿਣ੍ਡਥ** ਵਿਚਰਥਾਤਿ। ਸਬ੍ਬਮਿਦਂ ਤਸ੍ਸ ਮਿਚ੍ਛਾਪਰਿਕਪ੍ਪਿਤਮੇਵ। ਕਸ੍ਮਾ? ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚੁਪਸਞ੍ਹਿਤਾਯੇਵ ਹੇਤ੍ਥ ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯਕਥਾ ਨਾਮ। ਤਸ੍ਸ ਹਿ ਪਰਿਞ੍ਞਤ੍ਥਂ ਭਗਵਤਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਵੁਸ੍ਸਤਿ। ਮਗ੍ਗਫਲਾਨਿ ਸਙ੍ਖਾਰਭਾਵੇਨ ''ਯਦਨਿਚ੍ਚਂ, ਤਂ ਦੁਕ੍ਖ''ਨ੍ਤਿ ਪਰਿਯਾਯਤੋ ਦੁਕ੍ਖਂ, ਨ ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯਤੋ। ਤੇਨਾਹ **"ਤਸ੍ਮਾ"**ਤਿਆਦਿ। **ਸੋਤੁਂ ਅਯੁਤ੍ਤਂ** ਮਿਚ੍ਛਾਵਾਦਤ੍ਤਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

੩੫੪. ਸਹ ਅਤ੍ਥਾਨੁਸਾਸਨਂ ਅਗਾਰਨ੍ਤਿ ਸਨ੍ਧਾਗਾਰਂ, ਰਾਜਕੁਲਾਨਂ ਸਨ੍ਥਾਪਨਅਗਾਰਨ੍ਤਿਪਿ ਸਨ੍ਧਾਗਾਰਂ, ਤਸ੍ਮਿਂ **ਸਨ੍ਥਾਗਾਰੇ**ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਕਾਲੇ ਤਾਦਿਸੇ ਕਾਲੇ ਰਾਜਕਿਚ੍ਚਾਨਂ ਸਨ੍ਥਾਨਮੇਤ੍ਥ ਵਿਚਾਰੇਨ੍ਤੀਤਿ ਸਨ੍ਧਾਗਾਰਂ, ਤਸ੍ਮਿਂ **ਸਨ੍ਥਾਗਾਰੇ**ਤਿਪਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਪਤਿਟ੍ਠਿਤ**ਨ੍ਤਿ ''ਅਨਿਚ੍ਚਂ ਅਨਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਚ ਪਟਿਞ੍ਞਾਤਂ। **ਇਦਾਨੇਵ ਪਿਟ੍ਠਿਂ ਪਰਿਵਤ੍ਤੇਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਭਗਵਤੋ ਨਲਾਟਂ ਅਨੋਲੋਕੇਤ੍ਵਾ ਵਿਮੁਖਭਾਵਂ ਆਪਜ੍ਜਨ੍ਤੋ। **ਸੁਰਾਘਰੇ**ਤਿ ਸੁਰਾਸਮ੍ਪਾਦਕਗੇਹੇ। **ਪਿਟ੍ਠਕਿਲਞ੍ਜ**ਨ੍ਤਿ ਪਿਟ੍ਠਪਨਕਿਲਞ੍ਜਂ। ਵਾਲਨ੍ਤਿ ਚਙ੍ਗਵਾਰਂ। **ਸਾਣਸਾਟਕਕਰਣਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਸਾਣਸਾਟਕਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਸਾਣਸਾਟਕਕਰਣਂ,** ਸੁਤ੍ਤਂ, ਤਦਤ੍ਥਂ। ਸਾਣਵਾਕਾ ਏਤੇਸੁ ਸਨ੍ਤੀਤਿ **ਸਾਣਵਾਕਾ,** ਸਾਣਦਣ੍ਡਾ। ਤੇ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਸਾਣਾਨਂ ਧੋਵਨਸਦਿਸਂ ਕੀਲਿਤਜਾਤਂ ਯਥਾ ''ਉਦ੍ਦਾਲਪੁਪ੍ਫਭਞ੍ਜਿਕਾ, ਸਾਣਭਞ੍ਜਿਕਾ''ਤਿ ਚ। **ਕਿਂ ਸੋ ਭਵਮਾਨੇ**ਤਿ ਕੀਦਿਸੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਸੋ ਭਵਮਾਨੋ, ਕਿਂ ਹੋਨ੍ਤੋ ਲੋਕੇ ਅਗ੍ਗਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਵਾਦਾਰੋਪਨਂ ਨਾਮ ਤਤੋ ਉਤ੍ਤਰਿਤਰਸੂਰਗੁਣੋ ਏਵ ਯਕ੍ਖਾਦਿਭਾਵੇਨ ਸੋ ਭਵਮਾਨੋ ਅਭਿਸਮ੍ਭੁਣੇਯ੍ਯ। ਅਯਂ ਪਨ ਅਪ੍ਪਾਨੁਭਾਵਤਾਯ ਪਿਸਾਚਰੂਪੋ ਕਿਂ ਏਤ੍ਤਕਂ ਕਾਲਂ ਨਿਦ੍ਦਾਯਨ੍ਤੋ ਅਜ੍ਜ ਪਬੁਜ੍ਝਿਤ੍ਵਾ ਏਵਂ ਵਦਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਤੇਨਾਹ **"ਕਿਂ ਯਕ੍ਖੋ"**ਤਿਆਦਿ।

੩੫੫. ਮਹਾਮਜ੍ਝਨ੍ਹਿਕਸਮਯੇਤਿ ਮਹਤਿ ਮਜ੍ਝਨ੍ਹਿਕਕਾਲੇ, ਗਗਨਮਜ੍ਝੇ ਸੂਰਿਯਗਤਵੇਲਾਯ। **ਦਿਵਾਪਧਾਨਿਕਾ** ਪਧਾਨਾਨੁਯੁਞ੍ਜਕਾ। **ਵਤ੍ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਪਚ੍ਛਾਭਤ੍ਤਂ ਦਿਵਾਵਿਹਾਰੂਪਗਮਨਤੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਕਾਤਬ੍ਬਵਤ੍ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਪਟਿਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ। **ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਭਗਵਤਿ ਗਾਰਵਬਹੁਮਾਨਂ ਵਿਭਾਵੇਨ੍ਤੋ ਉਭੋ ਹਤ੍ਥੇ ਕਮਲਮਕੁਲਾਕਾਰੇ ਕਤ੍ਵਾ ਉਕ੍ਖਿਪ੍ਪ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ।

ਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯਾਤਿ ਤਂ ਅਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਗਣਨਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਏਵਂ ''ਮਹਤਿਯਾ ਲਿਚ੍ਛਵਿਪਰਿਸਾਯਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਕਿਂ ਸੀਸੇਨ ਭੂਮਿਂ ਪਹਰਨ੍ਤੇਨੇਵ ਵਨ੍ਦਨਾ ਕਤਾ ਹੋਤਿ? **ਕੇਰਾਟਿਕਾ**ਤਿ ਸਠਾ। **ਮੋਚੇਨ੍ਤਾ**ਤਿ ਭਿਕ੍ਖਾਦਾਨਤੋ ਮੋਚੇਨ੍ਤਾ। **ਅਵਕ੍ਖਿਤ੍ਤਮਤ੍ਤਿਕਾਪਿਣ੍ਡੋ** ਵਿਯਾਤਿ ਹੇਟ੍ਠਾਖਿਤ੍ਤਮਤ੍ਤਿਕਾਪਿਣ੍ਡੋ ਵਿਯ। **ਯਤ੍ਥ ਕਤ੍ਥਚੀ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਨੁਰੂਪਂ ਵਚਨਂ ਅਸਲ੍ਲਪੇਨ੍ਤੋ ਯਤ੍ਥ ਕਤ੍ਥਚਿ।

੩੫੬. ਦਿਸ੍ਸਤਿ ''ਇਦਂ ਇਮਸ੍ਸ ਫਲ''ਨ੍ਤਿ ਅਪਦਿਸ੍ਸਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਦੇਸੋ,** ਕਾਰਣਂ, ਤਦੇਵ ਤਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਿਟ੍ਠਾਨਤਾਯ ਓਕਾਸੋਤਿ ਆਹ **"ਕਞ੍ਚਿਦੇਵ ਦੇਸਨ੍ਤਿ ਕਞ੍ਚਿ ਓਕਾਸਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਕਾਰਣ"**ਨ੍ਤਿ। ਓਕਾਸੋ ਠਾਨਨ੍ਤਿ ਚ ਕਾਰਣਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ''ਅਟ੍ਠਾਨਮੇਤਂ ਅਨਵਕਾਸੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੧੬੧; ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੧੨੮-੧੩੧; ਅ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੬੮-੨੯੫; ਵਿਭ॰ ੮੦੯)। **ਯਦਾਕਙ੍ਖਸੀਤਿ ਨ ਵਦਨ੍ਤਿ** ਅਨਵਸੇਸਧਮ੍ਮਵਿਸਯਤ੍ਤਾ ਪਟਿਞ੍ਞਾਯ। **ਤੁਮ੍ਹਨ੍ਤਿ** ਤੁਮ੍ਹਾਕਂ। **ਯਕ੍ਖ...ਪੇ॰... ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ''ਪੁਚ੍ਛਾਵੁਸੋ, ਯਦਾਕਙ੍ਖਸੀ''ਤਿਆਦੀਨਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੪੬; ਸੁ॰ ਨਿ॰ ਆਲ਼ਵਕਸੁਤ੍ਤ) ਪੁਚ੍ਛਾਵਚਨਾਨਿ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਾਨਿ।

ਞਤ੍ਵਾ ਸਯਂ ਲੋਕਮਿਮਂ ਪਰਞ੍ਚਾਤਿ ਇਦਂ ਮਹਾਸਤ੍ਤੋ ਨਿਰਯਂ ਸਗ੍ਗਞ੍ਚ ਤੇਸਂ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਤੋ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਆਹ।

ਤਗ੍ਘ ਤੇ ਅਹਮਕ੍ਖਿਸ੍ਸਂ, ਯਥਾਪਿ ਕੁਸਲੋ ਤਥਾਤਿ ਯਥਾ ਪਕਾਰੇਨ ਸੁਕੁਸਲੋ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੂ ਜਾਨਾਤਿ ਕਥੇਤਿ, ਤਥਾ ਅਹਂ ਕਥੇਸ੍ਸਾਮਿ। ਤਸ੍ਸ ਪਨ ਕਾਰਣਂ ਅਕਾਰਣਞ੍ਚ ਅਵਿਜਾਨਨ੍ਤੋ ਰਾਜਾਨਂ ਕਰੋਤੁ ਵਾ ਮਾ ਵਾ, ਅਹਂ ਪਨ ਤੇ ਅਕ੍ਖਿਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਆਹ **"ਰਾਜਾ ਚ ਖੋ...ਪੇ॰... ਨ ਵਾ"**ਤਿ।

ਕਥਿਤਨਿਯਾਮੇਨੇਵ ਕਥੇਨ੍ਤੋਤਿ ਤੇਪਰਿਵਟ੍ਟਕਥਾਯ ਦੁਕ੍ਖਲਕ੍ਖਣਮ੍ਪੇਸ ਕਥੇਸ੍ਸਤਿ, ਇਧ ਪਨ ਅਵ੍ਵਥਾ ਸਾਵਕੇਨ ਅਸ੍ਸਜਿਨਾ ਕਥਿਤੰ, ਅਵ੍ਵਥਾ ਸਮਣੇਨ ਗੋਤਮੇਨਾਤਿ ਵਚਨੋਕਾਸਪਰਿਹਰਣਤ੍ਥੰ ਦੁਕ੍ਖਲਕ੍ਖਣੰ ਅਨਾਮਸਿਤ੍ਵਾ ਥੇਰੇਨ ਕਥਿਤਨਿਯਾਮੇਨੇਵ ਅਨਿਚ੍ਚਾਨਤ੍ਤਲਕ੍ਖਣਮੇਵ ਕਥੇਨ੍ਤੇਨ ਭਗਵਤਾ – ''ਰੂਪੰ ਅਨਤ੍ਤਾ ਯਾਵ ਵਿਞ੍ਞਾਣੰ ਅਨਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ਸਚ੍ਚਕੋ ਤੰ ਅਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਉਪਮਾਯ ਅਤ੍ਥਞ੍ਞਾਪਨੇ ਉਪਮਾਪਮਾਣੰ ਯਥਾ ''ਗੋ ਵਿਯ ਗਵਯੋ''ਤਿ ਅਤ੍ਤਾਨੰ ਉਪਮੇਯਜੰ ਕਤ੍ਵਾ ਉਪਮਾਪਮਾਣੇਨ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪੇਤੁਕਾਮੋ ਆਹ "**ਉਪਮਾ ਮੰ, ਭੋ ਗੋਤਮ, ਪਟਿਭਾਤੀ**"ਤਿ, ਉਪਮੰ ਤੇ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਉਪਮਾਯਪਿਧੇਕਚ੍ਚੇ ਵਿਞ੍ਞੂ ਪੁਰਿਸਾ ਭਾਸਿਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੰ ਆਜਾਨਨ੍ਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਭਗਵਾ ਉਪਮਾਸਤੇਨ, ਅਞ੍ਞੇਨ ਵਾਪਿ ਪਮਾਣੇਨ ਤਵ ਅਤ੍ਤਾ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪੇਤੁੰ ਨ ਲਬ੍ਭਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਿਯ ਪਮਾਣਸ੍ਸਪਿ ਅਨੁਪਲਬ੍ਭਨਤੋਤਿ ਆਹ "**ਪਟਿਭਾਤੁ ਤੰ ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨਾ**"ਤਿ। ਯਥਾ ਹਿ ਅਤ੍ਤਾ ਨਾਮ ਕੋਚਿ ਪਰਮਤ੍ਥਤੋ ਨ ਉਪਲਬ੍ਭਤਿ ਏਕੰਸੇਨ ਅਨੁਪਲਦ੍ਧਿਤੋ, ਏਵਸ੍ਸ ਞਾਪਕਪੁਗ੍ਗਲੰ ਪਮਾਣਮ੍ਪਿ ਨ ਉਪਲਬ੍ਭਤਿ। ਤੇਨਾਹ "**ਆਹਰ ਤੰ ਉਪਮੰ ਵਿਸ੍ਸਟ੍ਠੋ**"ਤਿ, ਨ ਤੇਨ ਤਵ ਅਤ੍ਤਵਾਦੋ ਪਤਿਟ੍ਠੰ ਲਭਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਯੰ ਦਿਟ੍ਠੰ ਕਾਯਿਕੰ ਵਾ ਪੁਞ੍ਞਾਪੁਞ੍ਞੰ ਪੁਰਿਸਪੁਗ੍ਗਲੇ ਉਪਲਬ੍ਭਤਿ, ਤੇਨ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤਿ **ਰੂਪਤ੍ਤਾਯੰ ਪੁਰਿਸਪੁਗ੍ਗਲੋ,** ਤਥਾ ਯੰ ਦਿਟ੍ਠੰ ਸੁਖਦੁਕ੍ਖਪਟਿਸੰਵੇਦਨੰ ਪੁਰਿਸਪੁਗ੍ਗਲੇ ਉਪਲਬ੍ਭਤਿ, ਯੰ ਦਿਟ੍ਠੰ ਨੀਲਾਦਿਸਞ੍ਜਾਨਨੰ, ਯੰ ਦਿਟ੍ਠੰ ਰਜ੍ਜਨਦੁਸ੍ਸਨਾਦਿ, ਯੰ ਦਿਟ੍ਠੰ ਆਰਮ੍ਮਣਪਟਿਵਿਜਾਨਨੰ ਪੁਰਿਸਪੁਗ੍ਗਲੇ ਉਪਲਬ੍ਭਤਿ, ਤੇਨ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤਿ **ਵਿਞ੍ਞਾਣਤ੍ਤਾਯੰ ਪੁਰਿਸਪੁਗ੍ਗਲੋ**ਤਿ। ਏਵੰ ਰੂਪਾਦਿਲਕ੍ਖਣੋ ਅਤ੍ਤਾ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਕਾਯੇ ਕਲ੍ਯਾਣਪਾਪਕਾਨੰ ਕਮ੍ਮਾਨੰ ਵਿਪਾਕੰ ਸੁਖਦੁਕ੍ਖੰ ਪਟਿਸੰਵੇਦੇਤਿ, ਏਵਞ੍ਚੇਤੰ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬੰ, ਅਞ੍ਞਥਾ ਕਮ੍ਮਫਲਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ ਨ ਯੁਜ੍ਜੇਯ੍ਯਾਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਇਮਿਨਾ ਕਿੰ ਦੀਪੇਤੀ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਤੇ**ਤਿ ਸਤ੍ਤਾ। **ਪਤਿਟ੍ਠਾਯਾ**ਤਿ ਨਿਸ੍ਸਾਯ। ''ਰੂਪਤ੍ਤਾਯੰ ਪੁਰਿਸਪੁਗ੍ਗਲੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਰੂਪਾਦਿਧਮ੍ਮੇ ''ਅਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ''ਰੂਪੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਯਾ''ਤਿਆਦਿੰ ਵਦਨ੍ਤੋ ਅਯੰ ਨਿਗਣ੍ਠੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਾਦੰ ਭਿਨ੍ਦਤਿ ਪਤਿਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸ, ਪਤਿਟ੍ਠਾਯਕਸ੍ਸ ਚ ਅਭੇਦਦੀਪਨਤੋ। ਰੂਪਾਦਯੋ ਵੇਦਨਾਦਿਸਭਾਵਾ ਅਤ੍ਤਾ ਤਨ੍ਨਿਸ੍ਸਯੇਨ ਪੁਞ੍ਞਾਦਿਕਿਰਿਯਾਸਮੁਪਲਦ੍ਧਿਤੋ ਇਧ ਯੰ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਪੁਞ੍ਞਾਦਿਕਿਰਿਯਾ ਸਮੁਪਲਬ੍ਭਤਿ, ਤੇ ਰੂਪਾਦਯੋ ਸਤ੍ਤਸਞ੍ਞਿਤਾ ਅਤ੍ਤਸਭਾਵਾ ਦਿਟ੍ਠਾ ਯਥਾ ਤੰ ਦੇਵਤਾਦੀਸੁ, ਯੇ ਪਨ ਸਤ੍ਤਸਞ੍ਞਿਤਾ ਤਤੋ ਅਞ੍ਞੇ ਅਸਤ੍ਤਸਭਾਵਾ ਦਿਟ੍ਠਾ ਯਥਾ ਤੰ ਕਟ੍ਠਕਲਿਙ੍ਗਰਾਦੀਸੂਤਿ ਏਵੰ ਸਾਧੇਤਬ੍ਬੰ ਅਤ੍ਥੰ ਸਹੇਤੁੰ ਕਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਨਿਗਣ੍ਠੋ ਨਿਦਸ੍ਸਨੰ ਆਨੇਸੀਤਿ ਆਹ "**ਅਤਿਵਿਯ ਸਕਾਰਣੰ ਕਤ੍ਵਾ ਉਪਮੰ ਆਹਰੀ**"ਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਪਨ ''ਬਲਕਰਣੀਯਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਪੁਰਿਸਪ੍ਪਯੋਗਾ ਵਿਯ ਬੀਜਗਾਮਭੂਤਗਾਮਾਪਿ ਸਜੀਵਾ ਏਵਾਤਿ ਲਦ੍ਧੀਤਿ ਤੇ ਸਦਿਸੂਦਾਹਰਣਭਾਵੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। ਸਚੇ ਪਨ ਯੇ ਜੀਵਸ੍ਸ ਆਧਾਰਣਭਾਵੇਨ ਸਹਿਤੇਨ ਪਵਤ੍ਤੇਤਬ੍ਬਭਾਵੇਨ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਤਬ੍ਬਾ, ਤੇ ਸਜੀਵਾਤਿ ਇਚ੍ਛਿਤਾ, ਨ ਕੇਵਲੇਨ ਪਵਤ੍ਤੇਤਬ੍ਬਭਾਵੇਨ। ਏਵੰ ਸਤਿ ''ਬਲਕਰਣੀਯਾ ਕਮ੍ਮਨ੍ਤਾ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤੇਨ ਵਿਸਦਿਸੂਦਾਹਰਣਭਾਵੇਨ ਉਪਨੀਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ।

ਸਮਤ੍ਥੋ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ ਅਤ੍ਤਵਾਦਭਞ੍ਜਨਸ੍ਸ ਅਨਤ੍ਤਤਾਪਤਿਟ੍ਠਾਪਨਸ੍ਸ ਚ ਸੁਗਤਾਵੇਇਕਤ੍ਤਾ। ਯੰ ਪਨੇਤਰਹਿ ਸਾਸਨਿਕਾ ਯਥਾਸਤ੍ਤਿ ਤਦੁਭਯੰ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਤੰ ਬੁਦ੍ਧੇਹਿ ਦਿਨ੍ਨਨਯੇ ਠਤ੍ਵਾ ਤੇਸੰ ਦੇਸਨਾਨੁਸਾਰਤੋ। **ਨਿਵਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਨੀਹਰਿਤ੍ਵਾ, ਵਿਸੁੰ ਕਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸਕਲੰ ਵੇਸਾਲਿ**ਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬਵੇਸਾਲਿਵਾਸਿਨੰ ਜਨੰ ਨਿਸ੍ਸਯੂਪਚਾਰੇਨ ਨਿਸ੍ਸਿਤੰ ਵਦਤਿ ਯਥਾ ''ਗਾਮੋ ਆਗਤੋ''ਤਿ। **ਸੰਵਟ੍ਟਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਸਮ੍ਪਿਣ੍ਡਿਤ੍ਵਾ, ਏਕਜ੍ਝੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

੩੫੭. **ਪਤਿਟ੍ਠਪੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਯਥਾ ਤੰ ਵਾਦੰ ਨ ਅਵਜਾਨਾਤਿ, ਏਵੰ ਪਟਿਞ੍ਞੰ ਕਾਰੇਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਘਾਤਿ**-ਸਦ੍ਦੋ ਹਿੰਸਨਤ੍ਥੋ, ਤਤੋ ਚ ਸਦ੍ਦਵਿਦੂ ਅਰਹਤ੍ਥੰ ਤਾਯ-ਸਦ੍ਦੰ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤ੍ਵਾ ਘਾਤੇਤਾਯਨ੍ਤਿ ਰੂਪਸਿਦ੍ਧਿੰ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤੀਤਿ ਆਹ "**ਘਾਤਾਰਹ**"ਨ੍ਤਿ। **ਜਾਪੇਤਾਯ**ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਵਤ੍ਤਿਤੁਞ੍ਚ ਮਰਹਤੀ**ਤਿ ਮ-ਕਾਰੋ ਪਦਸਨ੍ਧਿਕਰੋ। **ਵਿਸੇਸੇਤ੍ਵਾ ਦੀਪੇਤੀ**ਤਿ ''ਵਤ੍ਤੁਤਿ''ਇਚ੍ਚੇਵ ਅਵਤ੍ਵਾ ''ਵਤ੍ਤਿਤੁਞ੍ਚ ਮਰਹਤੀ''ਤਿ ਦੁਤਿਯੇਨ ਪਦੇਨ ਭਗਵਤਾ ਵੁਤ੍ਤੰ ਵਿਸੇਸੇਤ੍ਵਾ ਦੀਪੇਤਿ।

ਪਾਸਾਦਿਕੰ ਅਭਿਰੂਪਨ੍ਤਿ ਅਭਿਮਤਰੂਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨੰ ਸਬ੍ਬਾਵਯਵੰ। ਤਤੋ ਏਵ ਸੁਸਜ੍ਜਿਤੰ ਸਬ੍ਬਕਾਲੰ ਸੁਟ੍ਠੁ ਸਜ੍ਜਿਤਾਕਾਰਮੇਵ। **ਏਵੰਵਿਧ**ਨ੍ਤਿ ਯਾਦਿਸੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਤੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ "**ਦੁਬ੍ਬਣ੍ਣ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ। **ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਠਾਨੇ**ਤਿ ''ਵਤ੍ਤੁਤਿ ਤੇ ਤਸ੍ਮਿੰ ਰੂਪੇ

ਵਸੋ''ਤਿ ਏਤਸ੍ਮਿਂ ਕਾਰਣਗ੍ਗਹਣੇ। ਕਾਰਣਞ੍ਹੇਤਂ ਭਗਵਤਾ ਗਹਿਤਂ ''ਵਤ੍ਤਤਿ...ਪੇ॰... ਮਾ ਅਹੋਸੀ''ਤਿ। ਤੇਨੇਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ ਰੂਪਂ ਅਨਤ੍ਥਾ ਅਵਸਵਤ੍ਤਨਤੋ, ਯਞ੍ਹਿ ਵਸੇ ਨ ਵਤ੍ਤਤਿ, ਤਂ ਅਨਤ੍ਥਕਮੇਵ ਦਿਟ੍ਠਂ ਯਥਾ ਤਂ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ। ਵਾਦਨ੍ਤਿ ਦੋਸਂ ਨਿਗ੍ਗਹਂ ਆਰੋਪੇਸ੍ਸਤਿ। **ਸਤ੍ਤਧਾ ਮੁਦ੍ਧਾ ਫਲਤੀ**ਤਿ ਸਹਧਮ੍ਮਿਕਸਾਕਚ੍ਛਾਹਿ ਤਥਾਗਤੇ, ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤੇ ਅਬਜਾਕਰਣੇਨ ਵਿਹੇਸਾਯ ਕਯਿਰਮਾਨਤ੍ਤਾ ਤਤਿਯੇ ਵਾਰੇ ਧਮ੍ਮਤਾਵਸੇਨ ਵਿਹੇਸਕਸ੍ਸ ਸਤ੍ਤਧਾ ਮੁਦ੍ਧਾ ਫਲਤਿ ਯਥਾ ਤਂ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਪਟਿਞ੍ਞਾਯ ਭਗਵਤੋ ਸਮ੍ਮੁਖਭਾਵੂਪਗਮਨੇ। ਵਜਿਰਪਾਣਿ ਪਨ ਕਸ੍ਮਾ ਠਿਤੋ ਹੋਤੀਤਿ? ਭਗਵਾ ਵਿਯ ਅਨੁਕਮ੍ਪਮਾਨੋ ਮਹਨ੍ਤਂ ਭਯਾਨਕਂ ਰੂਪਂ ਮਾਪੇਤ੍ਵਾ ਤਾਸੇਤ੍ਵਾ ਇਮਂ ਦਿਟ੍ਠਿਂ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਾਪੇਮੀਤਿ ਤਸ੍ਸ ਪੁਰਤੋ ਆਕਾਸੇ ਵਜਿਰਂ ਆਹਰਨ੍ਤੋ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਨ ਮੁਦ੍ਧਂ ਫਾਲੇਤੁਕਾਮੋ। ਨ ਹਿ ਭਗਵਤੋ ਪੁਰਤੋ ਕਸ੍ਸਚਿ ਅਨਤ੍ਥੋ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਭਗਵਾ ਏਕਂਸਤੋ ਸਹਧਮ੍ਮਿਕਮੇਵ ਪਞ੍ਹਂ ਪੁਚ੍ਛਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ **ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ "ਪੁਚ੍ਛਿਤੇ"**ਇਚ੍ਚੇਵ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਆਦਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਿਪ੍ਪਮਾਨਂ। **ਅਕ੍ਖਿਨਾਸਾਦੀਨੀ**ਤਿ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਏਲ਼ਕਸੀਸਸਦਿਸਕੇਸਮਸ੍ਸੁਆਦੀਨਂ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। **"ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਾਪਨਤ੍ਥ"**ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਨਯਿਦਂ ਯਦਿਚ੍ਛਾਵਸੇਨ ਆਗਮਨਂ, ਅਥ ਖੋ ਆਦਿਤੋ ਮਹਾਬ੍ਰਹ੍ਮਾਨਂ ਪੁਰਤੋ ਕਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਨਾ ਕਤਪਟਿਞ੍ਞਾਵਸੇਨਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਅਪਿਚਾ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਨ੍ਤਿ ਵਜਿਰਪਾਣਿਂ। **ਤਂ** ਸਚ੍ਚਕਸ੍ਸ ਪਟਿਞ੍ਞਾਯ ਪਰਿਵਤ੍ਤਨ**ਕਾਰਣਂ। ਅਞ੍ਞੇਪਿ ਨੁ ਖੋ**ਤਿਆਦਿ ਸਚ੍ਚਕਸ੍ਸ ਵੀਮਂਸਕਭਾਵਦਸ੍ਸਨਂ। ਅਵੀਮਂਸਕੇਨ ਹਿ ਤਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਮਹਾਯਕ੍ਖੋਤਿ ਵਦੇਯਜ, ਤੇਨਸ੍ਸ ਅਸਾਰੁਪ੍ਪਂ ਸਿਯਾ, ਅਯਂ ਪਨ ਅਞ੍ਞੇਸਂ ਅਭੀਤਭਾਵਂ ਉਪਧਾਰੇਤ੍ਵਾ ''ਅਦ੍ਧਾਮੇ ਯਕ੍ਖਂ ਨ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਮਯ੍ਹਮੇਵ ਭਯਂ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨ''ਨ੍ਤਿ ਤੀਰੇਤ੍ਵਾ ਯੁਤ੍ਤਪ੍ਪਤ੍ਤਵਸੇਨ ਪਟਿਪਜ੍ਜਿ।

੩੫੮. ਉਪਧਾਰੇਤ੍ਵਾਤਿ ਬਜਾਕਾਤਬ੍ਬਮਤ੍ਥਂ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਤ੍ਵਾ। **ਏਸੇਵ ਨਯੋ**ਤਿ ਸਙ੍ਖਾਰਵਿਞ੍ਞਾਣੇਸੁਪਿ ਸਞ੍ਞਾਯ ਵਿਯ ਨਯੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਵੁਤ੍ਤਵਿਪਰਿਯਾਯੇਨਾ**ਤਿ ''ਅਕੁਸਲਾ ਦੁਕ੍ਖਾ ਵੇਦਨਾ ਮਾ ਅਹੋਸਿ, ਅਕੁਸਲਾ ਦੋਮਨਸ੍ਸਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਸਞ੍ਞਾ ਮਾ ਅਹੋਸੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਸਪ੍ਪਦਟ੍ਠਵਿਸ**ਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤਾਨਂ ਸਪ੍ਪਦਟ੍ਠਟ੍ਠਾਨੇ ਸਰੀਰਪਦੇਸੇ ਪਤਿਤਂ ਵਿਸਂ। **ਅਲ੍ਲੀਨੇ**ਤਿ ਸਂਸਿਲਿਟ੍ਠੋ। **ਉਪਗਤੋ**ਤਿ ਨ ਅਪਗਤੋ। **ਅਜ੍ਝੋਸਿਤੋ**ਤਿ ਗਿਲਿਤ੍ਵਾ ਪਰਿਨਿਟ੍ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਠਿਤੋ। **ਪਰਿਤੋ ਜਾਨੇਯਜਾ**ਤਿ ਸਮਨ੍ਤਤੋ ਸਬ੍ਬਸੋ ਕਿਞ੍ਚਿਪਿ ਅਸੇਸੇਤ੍ਵਾ ਜਾਨੇਯਜ। **ਪਰਿਕ੍ਖੇਪੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਆਯਤਿਂ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮਤਾਪਾਦਨਵਸੇਨ ਸਬ੍ਬਸੋ ਖੇਪੇਤ੍ਵਾ। ਤਥਾਭੂਤੋ ਚਸ੍ਸ ਖਯਵਯਂ ਉਪਨੇਤਿ ਨਾਮਾਤਿ ਆਹ **"ਖਯਂ ਵਯਂ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਂ ਉਪਨੇਤ੍ਵਾ"**ਤਿ।

੩੫੯. ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਾਦਸ੍ਸ ਅਸਾਰਭਾਵਤੋ, ਯਥਾਪਰਿਕਪ੍ਪਿਤਸ੍ਸ ਵਾ ਸਾਰਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋ ਅਨ੍ਤੋਸਾਰਵਿਰਹਿਤੋ **ਰਿਤ੍ਤੋ। ਵਿਪ੍ਪਕਾਰ**ਨ੍ਤਿ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਸੀਲਾਚਾਰਸ੍ਸ ਚ ਵਸੇਨ ਵਿਰੂਪਤਂ ਸਾਪਰਾਧਤਂ ਸਾਵਜ੍ਜਤਂ ਤੇਸਂ ਉਪਰਿ ਆਰੋਪੇਤ੍ਵਾ। **ਸਿਨ੍ਨਪਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਤਨੁਕਪਤ੍ਤੋ। **ਵਿਫਾਰਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਫਾਲ਼ਿਤਂ।

ਅਸਾਰਕਰੁਕ੍ਖਪਰਿਚਿਤੋਤਿ ਪਲਾਸਾਦਿਅਸਾਰਰੁਕ੍ਖਕੋਟ੍ਟਨੇ ਕਤਪਰਿਚਯੋ। **ਥਦ੍ਧਭਾ**ਵਨ੍ਤਿ ਵਿਪਕ੍ਕਭਾਵਂ, ਤਿਕ੍ਖਭਾਵਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਨਤ੍ਥੀ**ਤਿ ਸਦਾ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ। **ਪਰਿਸਤੀ**ਤਿ ਚਤੁਪਰਿਸਮਜ੍ਝੇ । ਤਥਾ ਹਿ **"ਗਣ੍ਠਿਕਂ ਪਟਿਮੁਞ੍ਚਿਤ੍ਵਾ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਸਰੀਰਾ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਯਨ੍ਤਾਰੁਲ਼੍ਹਸ੍ਸ ਵਿਯਾ**ਤਿ ਬਜਾਕਰਣਤ੍ਥਂ ਵਾਯਮਯਨ੍ਤਂ ਆਰੁਲ਼੍ਹਸ੍ਸ ਵਿਯ।

੩੬੦. ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਸੂਕਾਨੀਤਿ ਦਿਟ੍ਠਿਕਿਞ੍ਚੁਕਾਨਿ। **ਦਿਟ੍ਠਿਸਞ੍ਚਰਿਤਾਨੀ**ਤਿ ਦਿਟ੍ਠਿਤਾਲ਼ਨਾਨਿ। **ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਪ੍ਫਨ੍ਦਿਤਾਨੀ**ਤਿ ਦਿਟ੍ਠਿਇਞ੍ਜਿਤਾਨਿ। **ਤੇਸਂ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯਂ ਞਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਤੇਸਂ ਲਿਚ੍ਛਵਿਕੁਮਾਰਾਨਂ ਇਞ੍ਜਿਤੇਨੇਵ ਅਜ੍ਝਾਸਯਂ ਜਾਨਿਤ੍ਵਾ। ਤੇਨਾਹ **"ਇਮੇ"**ਤਿਆਦਿ।

੩੬੧. ਯਸ੍ਮਿਂ ਅਧਿਗਤੇ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸਤ੍ਥੁਸਾਸਨੇ ਵਿਸਾਰਦੋ ਹੋਤਿ ਪਰੇਹਿ ਅਸਂਹਾਰਿਯੋ, ਤਂ ਞਾਣਂ ਵਿਸਾਰਦਸ੍ਸ ਭਾਵੋਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਵੇਸਾਰਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਵੇਸਾਰਜ੍ਜਪ੍ਪਤ੍ਤੋਤਿ ਞਾਣਪ੍ਪਤ੍ਤੋ"**ਤਿ। ਤਤੋ ਏਵਮਸ੍ਸ ਨ ਪਰੋ ਪਚ੍ਚੇਤਬ੍ਬੋ ਏਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ **ਅਪਰਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ**। ਨ ਪਰੋ ਪਤ੍ਤਿਯੋ ਸਦ੍ਦਹਾਤਬ੍ਬੋ ਏਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ **ਅਪਰਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯੋ**। ਕਾਮਂ ਸਚ੍ਚਕੋ ਸੇਕ੍ਖਭੂਮਿ ਅਸੇਕ੍ਖਭੂਮੀਤਿ ਇਦਂ ਸਾਸਨਵੋਹਾਰਂ ਨ

ਜਾਨਾਤਿ। ਪਸ੍ਸਤੀਤਿ ਪਨ ਦਸ੍ਸਨਕਿਰਿਯਾਯ ਵਿਪ੍ਪਕਤਭਾਵਸ੍ਸ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ''ਨ ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਭਿਕ੍ਖੁਕਿਚ੍ਚਂ ਪਰਿਯੋਸਿਤ''ਨ੍ਤਿ ਅਵ੍ਹਾਸਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਪੁਨ ''ਕਿਤ੍ਤਾਵਤਾ ਪਨਾ''ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਂ ਆਰਭਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਪਸ੍ਸਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ"**ਤਿਆਦਿ।

ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਸ੍ਸਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸਨਂ, ਵਿਸਿਟ੍ਠਟ੍ਠੇਨ ਅਨੁਤ੍ਤਰਿਯਂ, ਦਸ੍ਸਨਮੇਵ ਅਨੁਤ੍ਤਰਿਯਨ੍ਤਿ **ਦਸ੍ਸਨਾਨੁਤ੍ਤਰਿਯਂ,** ਦਸ੍ਸਨੇਸੁ ਵਾ ਅਨੁਤ੍ਤਰਿਯਂ **ਦਸ੍ਸਨਾਨੁਤ੍ਤਰਿਯਂ। ਲੋਕਿਯਪਵ੍ਹਾ**ਤਿ ਚੇਤ੍ਥ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਪਵ੍ਹਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਸਾ ਹਿ ਸਬ੍ਬਲੋਕਿਯਪਵ੍ਹਾਹਿ ਵਿਸਿਟ੍ਠਟ੍ਠੇਨ ''ਅਨੁਤ੍ਤਰਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਲੋਕਿਯਪਟਿਪਦਾਨੁਤ੍ਤਰਿਯੇਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਇਦਾਨਿ ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯਤੋਵ ਤਿਵਿਧਮ੍ਪਿ ਅਨੁਤ੍ਤਰਿਯਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਸੁਦ੍ਧਲੋਕੁਤ੍ਤਰਮੇਵਾ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਸਤਿਪਿ ਸਬ੍ਬੇਸਮ੍ਪਿ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਨੁਤ੍ਤਰਭਾਵੇ ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਨਿਦ੍ਦੇਸੇਨ ਅਗ੍ਗਮਗ੍ਗਪਵ੍ਹਾ ਤਤੋ ਉਤ੍ਤਰਿਤਰਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋ **ਦਸ੍ਸਨਾਨੁਤ੍ਤਰਿਯਂ।** ਤੇਨਾਹ **"ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠੀ"**ਤਿ। **ਸੇਸਾਨਿ ਮਗ੍ਗਙ੍ਗਾਨੀ**ਤਿ ਸੇਸਾਨਿ ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗਙ੍ਗਾਨਿ। ਤਾਨਿ ਹਿ ਮਤ੍ਥਕਪ੍ਪਤ੍ਤਾਨਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਗਾਮਿਨੀ ਪਟਿਪਦਾਤਿ। **ਅਗ੍ਗਫਲਵਿਮੁਤ੍ਤੀ**ਤਿ ਅਗ੍ਗਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਫਲਵਿਮੁਤ੍ਤਿ ਅਰਹਤ੍ਤਫਲਂ। **ਖੀਣਾਸਵਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਸੋ ਖੀਯਮਾਨਾਸਵਸ੍ਸ। **ਨਿਬ੍ਬਾਨਦਸ੍ਸਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਗ੍ਗਮਗ੍ਗਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਭਿਸਮਯਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਮਗ੍ਗਙ੍ਗਾਨੀ**ਤਿ ਅਟ੍ਠ ਮਗ੍ਗਙ੍ਗਾਨਿ। ਚਤੁਸਚ੍ਚਨ੍ਤੋਗਧਤ੍ਤਾ ਸਬ੍ਬਸ੍ਸ ਞੇਯ੍ਯਧਮ੍ਮਸ੍ਸ **"ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਬੁਦ੍ਧੋ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਸਚ੍ਚਾਨੁਗਤਸਮ੍ਮੋਹਵਿਦ੍ਧਂਸਨੇਨੇਵ ਹਿ ਭਗਵਤੋ ਸਬ੍ਬਸੋ ਞੇਯ੍ਯਾਵਰਣਪ੍ਪਹਾਨਂ। **ਨਿਬ੍ਬਿਸੇਵਨੋ**ਤਿ ਨਿਰੁਦ੍ਧਕਿਲੇਸਵਿਸੇਵਨੋ।

੩੬੨. ਧਂਸੀਤਿ ਅਨੁਦ੍ਧਂਸਨਸੀਲਾ। **ਅਨੁਪਹਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਵਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਂ। **ਸਕਲ**ਨ੍ਤਿ ਅਨੂਨਂ। **ਕਾਯਙ੍ਗ**ਨ੍ਤਿ ਕਾਯਮੇਵ ਅਙ੍ਗਨ੍ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਤਂ ਅਙ੍ਗਂ ਸੀਸਾਦਿਅਵਯਵਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਥਾ ''ਹੋਤੁ, ਸਾਧੂ''ਤਿ ਏਵਮਿਦਂ ਵਾਚਾਯ ਅਵਯਵੋ **ਵਾਚਙ੍ਗ**ਨ੍ਤਿ।

੩੬੩. ਆਹਰਨ੍ਤੀਤਿ ਅਭਿਹਰਨ੍ਤਿ। **ਪੁਞ੍ਞ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਞ੍ਞਫਲਸਙ੍ਖਾਤੋ ਆਨੁਭਾਵੋ। ਪੁਞ੍ਞਫਲਮ੍ਪਿ ਹਿ ਉਤ੍ਤਰਪਦਲੋਪੇਨ ''ਪੁਞ੍ਞ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ''ਕੁਸਲਾਨਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਸਮਾਦਾਨਹੇਤੁ ਏਵਮਿਦਂ ਪੁਞ੍ਞਂ ਪਵਡ੍ਢਤੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੮੦)। ਤੇਨਾਹ **"ਆਯਤਿਂ ਵਿਪਾਕਕ੍ਖਨ੍ਧਾ"**ਤਿ। **ਪੁਞ੍ਞਮਹੀ**ਤਿ ਮਹਤਿ ਪੁਞ੍ਞਫਲਵਿਭੂਤਿ ਸੇਤਚ੍ਛਤ੍ਤਮਕੁਟਚਾਮਰਾਦਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਵਿਪਾਕਕ੍ਖਨ੍ਧਾਨਂਯੇਵ ਪਰਿਵਾਰੋ"**ਤਿ। ਲਿਚ੍ਛਵੀਹਿ ਪੇਸਿਤੇਨ ਖਾਦਨੀਯਭੋਜਨੀਯੇਨ ਸਮਣੋ ਗੋਤਮੋ ਸਸਾਵਕਸਙ੍ਘੋ ਮਯਾ ਪਰਿਵਿਸਿਤੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਲਿਚ੍ਛਵੀਨਮੇਵ ਤਂ ਪੁਞ੍ਞਂ ਹੋਤੀਤਿ। ਤੇਨਾਹ **"ਤਂ ਦਾਯਕਾਨਂ ਸੁਖਾਯ ਹੋਤੂ"**ਤਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਭਗਵਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਚ ਸਚ੍ਚਕੇਨ ਦਾਨਂ ਦਿਨ੍ਨਂ, ਨ ਲਿਚ੍ਛਵੀਹਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਭਗਵਾ ਸਚ੍ਚਕਸ੍ਸ ਸਤਿਂ ਪਰਿਵਤ੍ਤੇਨ੍ਤੋ **"ਯਂ ਖੋ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਇਤਿ ਭਗਵਾ"**ਤਿਆਦਿ। **ਨਿਗਣ੍ਠਸ੍ਸ ਮਤੇਨ ਵਿਨਾਯੇਵਾ**ਤਿ ਸਚ੍ਚਕਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਵਿਨਾ ਏਵ ਤਸ੍ਸ ਦਕ੍ਖਿਣਂ ਖੇਤ੍ਤਗਤਂ ਕਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਤੇਨਾਹ **"ਅਤ੍ਤਨੋ ਦਿਨ੍ਨਂ ਦਕ੍ਖਿਣਂ...ਪੇ॰... ਨਿਯ੍ਯਾਤੇਸੀ"**ਤਿ।

ਚੂਲ਼ਸਚ੍ਚਕਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾਯ ਲੀਨਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨਾ ਸਮਤ੍ਤਾ।

੬. ਮਹਾਸਚ੍ਚਕਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੩੬੪. ਏਕਂ ਸਮਯਂ ਭਗਵਾ ਵੇਸਾਲਿਯਂ ਵਿਹਰਤੀਤਿ ਇਮਿਨਾ ਤਦਾ ਭਗਵਤੋ ਵੇਸਾਲਿਯਂ ਨਿਵਾਸਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨੋ ਪੁਬ੍ਬਣ੍ਹਾਦਿਭੇਦੋ ਸਬ੍ਬੋ ਸਮਯੋ ਸਾਧਾਰਣਤੋ ਗਹਿਤੋ, ਤਥਾ **ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨਾ**ਤਿ ਚ ਇਮਿਨਾ। **ਪੁਬ੍ਬਣ੍ਹਸਮਯ**ਨ੍ਤਿ ਪਨ ਇਮਿਨਾ ਤਬ੍ਬਿਸੇਸੋ, ਯੋ ਭਿਕ੍ਖਾਚਾਰਤ੍ਥਾਯ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਕਾਲੋ। **ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ** ਪਨ **"ਤੀਹਿ ਪਦੇਹਿ ਏਕੋਵ ਸਮਯੋ ਵੁਤ੍ਤੋ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਵਿਸੇਸਸ੍ਸ ਸਾਮਞ੍ਞਨ੍ਤੋਗਧਤ੍ਤਾ। ਮੁਖਧੋਵਨਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬਕਾਲਕਿਰਿਯਾਭਾਵਸਾਮਞ੍ਞਤੋ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਮੁਖਂ ਧੋਵਿਤ੍ਵਾ"**ਤਿ। ਮੁਖਂ ਧੋਵਿਤ੍ਵਾ ਏਵ ਹਿ ਵਾਸਧੁਰੋ ਚੇ, ਵੇਲਂ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਤ੍ਵਾ ਯਥਾਚਿਣ੍ਣਂ ਭਾਵਨਾਨੁਯੋਗਂ, ਗਨ੍ਥਧੁਰੋ ਚੇ, ਗਨ੍ਥਪਰਿਚਯੇ ਕਤਿਪਯੇ ਨਿਸਜ੍ਜਵਾਰੇ ਅਨੁਯੁਞ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਪਤ੍ਤਚੀਵਰਂ ਆਦਾਯ ਵਿਤਕ੍ਕਮਾਲ਼ਂ ਉਪਗਚ੍ਛਤਿ।

ਕਾਰਣਂ ਯੁਤ੍ਤਂ, ਅਨੁਚ੍ਛਵਿਕਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਪੁਬ੍ਬੇ ਯਥਾਚਿਨ੍ਤਿਤਂ ਪਞ੍ਹਂ ਅਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ ਅਞ੍ਞਂ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਮਗ੍ਗਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਉਮ੍ਮਗ੍ਗਤੋ ਪਰਿਵਤ੍ਤੇਨ੍ਤੋ ਵਿਯ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ **"ਪਸ੍ਸੇਨ ਤਾਵ ਪਰਿਹਰਨ੍ਤੋ"**ਤਿ।

੩੬੫. ਊਰੁਕ੍ਖਮ੍ਭੋਪਿ ਨਾਮ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਨਾਮ**-ਸਦ੍ਦੋ ਵਿਮ੍ਹਯਤ੍ਥੋਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਵਿਮ੍ਹਯਤ੍ਥਵਸੇਨਾ"**ਤਿਆਦਿ। ''ਅਨ੍ਧੋ ਨਾਮ ਪਬ੍ਬਤਂ ਅਭਿਰੁਹਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ ਵਿਮ੍ਹਯਵਾਚੀਸਦ੍ਦਯੋਗੇਨ ਹਿ ''ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਅਨਾਗਤਵਚਨਂ। **ਕਾਯਨ੍ਵਯ**ਨ੍ਤਿ ਕਾਯਾਨੁਗਤਂ। ''ਅਯਮ੍ਪਿ ਖੋ ਕਾਯੋ ਏਵਂਧਮ੍ਮੋ ਏਵਂਭਾਵੀ ਏਵਂਅਨਤੀਤੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੩੭੯; ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੧੨; ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੧੫੪) ਕਾਯਸ੍ਸ ਅਸੁਭਾਨਿਚ੍ਚਾਦਿਤਾਯ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਕਾਯਭਾਵਨਾਤਿ ਆਹ **"ਕਾਯਭਾਵਨਾਤਿ ਪਨ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਵੁਚ੍ਚਤੀ"**ਤਿ। **ਅਨਾਗਤਰੂਪ**ਨ੍ਤਿ ਅਭੀਤੇ ਅਤ੍ਥੇ ਅਨਾਗਤਸਦ੍ਦਾਰੋਪਨਂ ਅਨਾਗਤਪ੍ਪਯੋਗੋ ਨ ਸਮੇਤਿ। **ਅਤ੍ਥੋਪੀ**ਤਿ ''ਊਰੁਕ੍ਖਮ੍ਭੋਪਿ ਨਾਮ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਅਤ੍ਥੋਪਿ ਨ ਸਮੇਤਿ। **ਅਯ**ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਤਕਿਲਮਥਾਨੁਯੋਗੋ। **ਤੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਗਣ੍ਠਾਨਂ।

੩੬੬. ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਕਾਯਭਾਵਨਂ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਨ੍ਤੋ ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਯੇ ਤਂ ਅਨੁਯੁਤ੍ਤਾ, ਤੇ ਨਾਮਗੋਤ੍ਤਤੋ ਵਿਭਾਵੇਨ੍ਤੋ **"ਨਨ੍ਦੋ ਵਚ੍ਛੋ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਕਿਲਿਟ੍ਠਤਪਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਕਾਯਸ੍ਸ ਕਿਲੇਸਨਤਪਾਨਂ ਪੁਗ੍ਗਲਾਨਂ। **ਜਾਤਮੇਦ**ਨ੍ਤਿ ਮੇਦਭਾਵਾਪਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਮੇਦਂ। **ਪੁਰਿਮਂ ਪਹਾਯਾ**ਤਿ ਕਾਲਪਰਿਚ੍ਛੇਦੇਨ ਅਨਾਹਾਰਅਪ੍ਪਾਹਾਰਤਾਦਿਵਸੇਨ ਕਾਯਸ੍ਸ ਅਪਚਿਨਨਂ ਖੇਦਨਂ ਪਰਿਚ੍ਚਜਿਤ੍ਵਾ। **ਕਾਯਭਾਵਨਾ ਪਨ ਨ ਪਞ੍ਞਾਯਤੀ**ਤਿ ਨਿਯਮਂ ਪਰਮਤ੍ਥਤੋ ਕਾਯਭਾਵਨਾਪਿ ਤਵ ਞਾਣੇਨ ਨ ਞਾਯਤਿ, ਸੇਸਤੋਪਿ ਨ ਦਿਸ੍ਸਤਿ।

੩੬੭. ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਪਨ ਠਾਨੇਤਿ ''ਕਾਯਭਾਵਨਮ੍ਪਿ ਖੋ ਤ੍ਵਂ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਨ ਅਞ੍ਞਾਸਿ, ਕੁਤੋ ਪਨ ਤ੍ਵਂ ਚਿਤ੍ਤਭਾਵਨਂ ਜਾਨਿਸ੍ਸਸੀ''ਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਠਾਨੇ। ਤਥਾ ''ਯੋ ਤ੍ਵਂ ਏਵਂ ਓਲਾਰਿਕਂ ਦੁਬ੍ਬਲਂ ਕਾਯਭਾਵਨਂ ਨ ਜਾਨਾਸਿ, ਸੋ ਤ੍ਵਂ ਕੁਤੋ ਸਨ੍ਹਸੁਖੁਮਂ ਚਿਤ੍ਤਭਾਵਨਂ ਜਾਨਿਸ੍ਸਸੀ''ਤਿ ਏਤਸ੍ਮਿਂ ਅਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾਠਾਨੇ। **ਅਬੁਦ੍ਧਵਚਨਂ ਨਾਮੇਤਂ ਪਦ**ਨ੍ਤਿ ਕਾਯਭਾਵਨਾਸਞ੍ਞਿਤਵਿਪਸ੍ਸਨਾਤੋ ਚਿਤ੍ਤਭਾਵਨਾ ਸਨ੍ਹਾ, ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਪਨ ਪਾਦਕਜ੍ਝਾਨਤੋ ਓਲਾਰਿਕਾ ਚੇਵ ਦੁਬ੍ਬਲਾ ਚਾਤਿ ਅਯਞ੍ਚ ਏਤਸ੍ਸ ਪਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੋ। ''ਅਬੁਦ੍ਧਵਚਨਂ ਨਾਮੇਤਂ ਵਚਨਂ ਸਿਯਾ''ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਥੇਰੋ ਪਕ੍ਕਮਿਤੁਂ ਆਰਭਤਿ। ਅਥ ਨਂ ਮਹਾਸੀਵਤ੍ਥੇਰੋ ''ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਨਾਮੇਸਾ ਨ ਆਦਿਤੋ ਸੁਬ੍ਰੂਹਿਤਾ ਬਲਵਤੀ ਤਿਕ੍ਖਾ ਵਿਸਦਾ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਰੁਣਵਸੇਨਾਯਮਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ''ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਦਿਸ੍ਸਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ"**ਤਿ ਸੁਤ੍ਤਪਦਂ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੨.੬੨) ਆਹਰਿ। ਤਤ੍ਥ **ਆਦਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿ। **ਨਿਕ੍ਖੇਪਨ**ਨ੍ਤਿ ਚੁਤਿ। **ਓਲਾਰਿਕ**ਨ੍ਤਿ ਅਰੂਪਧਮ੍ਮੇਹਿ ਦੁਟ੍ਠੁਲ੍ਲਭਾਵਤ੍ਤਾ ਓਲਾਰਿਕਂ। **ਕਾਯ**ਨ੍ਤਿ ਚਤੁਸਨ੍ਤਤਿਰੂਪਸਮੂਹਭੂਤਂ ਕਾਯਂ। **ਓਲਾਰਿਕ**ਨ੍ਤਿ ਭਾਵਨਪੁਂਸਕਨਿਦ੍ਦੇਸੋ, ਓਲਾਰਿਕਾਕਾਰੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨੇਵ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਆਦਾਨਮ੍ਪਿ ਨਿਕ੍ਖੇਪਨਮ੍ਪੀ"**ਤਿ।

੩੬੮. ਸੁਖਸਾਰਾਗੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋਤਿ ਸੁਖਵੇਦਨਾਯ ਬਲਵਤਰਰਾਗੇਨ ਸਮਙ੍ਗੀਭੂਤੋ। **ਪਟ੍ਠਾਨੇ ਪਟਿਸਿਦ੍ਧਾ** ਅਵਚਨੇਨੇਵ। **ਤਸ੍ਮਾ**ਤਿ ਸੁਖੇ ਠਿਤੇ ਏਵ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸਾਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਨਤੋ। **ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ''ਸੁਖਾਯ ਵੇਦਨਾਯ ਨਿਰੋਧਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਦੁਕ੍ਖਾ ਵੇਦਨਾ''ਤਿ ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਨ ਅਨਨ੍ਤਰਾਵ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਤੋ। **ਖੇਪੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਕੁਸਲਾਨਿ ਖੇਪੇਤ੍ਵਾ। **ਗਣ੍ਹਿਤ੍ਵਾ** ਅਤ੍ਤਨੋ ਏਵ ਓਕਾਸਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ। **ਉਭਤੋਪਕ੍ਖਂ ਹੁਤ੍ਵਾ**ਤਿ ''ਕਦਾਚਿ ਸੁਖਵੇਦਨਾ, ਕਦਾਚਿ ਦੁਕ੍ਖਵੇਦਨਾ''ਤਿ ਪਕ੍ਖਦ੍ਵਯਵਸੇਨਪਿ ਵੇਦਨਾ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਰਿਯਾਦਾਯ ਹੋਤਿ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ ਅਭਾਵਿਤਕਾਯਸ੍ਸ ਅਭਾਵਿਤਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ।

੩੬੯. ਵਿ**ਪਸ੍ਸਨਾ ਚ ਸੁਖਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਨੀਕਾ**ਤਿ ਸੁਕ੍ਖਵਿਪਸ੍ਸਕਸ੍ਸਆਦਿਕਮ੍ਮਿਕਸ੍ਸ ਮਹਾਭੂਤਪਰਿਗ੍ਗਹਾਦਿਕਾਲੇ ਬਹਿ ਚਿਤ੍ਤਚਾਰਂ ਨਿਸੇਧੇਤ੍ਵਾ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੇ ਏਵ ਸਤਿਂ ਸਂਹਰਨ੍ਤਸ੍ਸ ਅਲਦ੍ਧਸ੍ਸਾਦਂ ਕਾਯਸੁਖਂ ਨ ਵਿਨ੍ਦਤਿ, ਸਮ੍ਬਾਧੇ ਵਜੇ ਸਨ੍ਨਿਰੁਦ੍ਧੋ ਗੋਗਣੋ ਵਿਯ ਵਿਹਞ੍ਞਤਿ ਵਿਪ੍ਫਨ੍ਦਤਿ, ਅਚ੍ਚਾਸਨ੍ਨਹੇਤੁਕਞ੍ਚ ਸਰੀਰੇ ਦੁਕ੍ਖਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੇਵ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਆਸਨ੍ਨਾ"**ਤਿ। ਤੇਨਾਹ **"ਵਿਪਸ੍ਸਨਂ ਪਟ੍ਠਪੇਤ੍ਵਾ"**ਤਿਆਦਿ। **ਅਦ੍ਧਾਨੇ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੇ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੇ**ਤਿ ਮਹਾਭੂਤਪਰਿਗ੍ਗਹਾਦਿਵਸੇਨ ਕਾਲੇ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੇ। **ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਰੀਰਪਦੇਸੇ। **ਦੁਕ੍ਖਂ ਦੂਰਾਪਗਤਂ ਹੋਤਿ** ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਬਲੇਨ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਿਤਤ੍ਤਾ ਅਪ੍ਪਨਾਭਾਵਤੋ। **ਅਨਪ੍ਪਕਂ** ਵਿਪੁਲਂ। **ਸੁਖ**ਨ੍ਤਿ ਝਾਨਸੁਖਂ । **ਓਕ੍ਕਮਤੀ**ਤਿ ਝਾਨਸਮੁਟ੍ਠਾਨਪਣੀਤਰੂਪਵਸੇਨ ਰੂਪਕਾਯਂ ਅਨੁਪਵਿਸਤਿ, ਨਾਮਕਾਯੋਕ੍ਕਮਨੇ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਮੇਵ ਨਤ੍ਥਿ।

ਕਾਯਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਕਮ੍ਮਿਕਸ੍ਸਪਿ ਸਮ੍ਮਸਨਭਾਵਨਾ ਪਟ੍ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਨਿਸਿਨ੍ਨਸ੍ਸ ਕਸ੍ਸਚਿ ਆਦਿਤੋਵ ਕਾਯਕਿਲਮਥਚਿਤ੍ਤੂਪਘਾਤਾਪਿ ਸਮ੍ਭਵਨ੍ਤਿ, ਸਮਾਧਿਸ੍ਸ ਪਨ ਅਪਚ੍ਚਨੀਕਤ੍ਤਾ ਸਿਨਿਦ੍ਧਭਾਵਤੋ ਚ ਨ ਸੁਕ੍ਖਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਵਿਯ ਸੁਖਸ੍ਸ ਵਿਪਚ੍ਚਨੀਕੋ, ਅਨੁਕ੍ਕਮੇਨ ਚ ਦੁਕ੍ਖਂ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭੇਤੀਤਿ ਆਹ **"ਯਥਾ ਸਮਾਧੀ"**ਤਿ। ਯਥਾ ਸਮਾਧਿ, ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਪਨੇਤਂ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਆਹ **"ਨ ਚ ਤਥਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ"**ਤਿ। **ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਯਸ੍ਮਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਸੁਖਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਨੀਕਾ, ਸਾ ਚ ਕਾਯਭਾਵਨਾ, ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਪਿ ਸੁਖਾ ਵੇਦਨਾ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਪਰਿਯਾਦਾਯ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਭਾਵਿਤਤ੍ਤਾ ਕਾਯਸ੍ਸਾ"**ਤਿ। ਤਥਾ ਯਸ੍ਮਾ ਸਮਾਧਿ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਨੀਕੋ, ਸੋ ਚ ਚਿਤ੍ਤਭਾਵਨਾ, ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਪਿ ਦੁਕ੍ਖਾ ਵੇਦਨਾ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਪਰਿਯਾਦਾਯ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਭਾਵਿਤਤ੍ਤਾ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸਾ"**ਤਿ ਯੋਜਨਾ।

੩੭੦. ਗੁਣੇ ਘਟ੍ਟੇਤ੍ਵਾਤਿ ਅਪਦੇਸੇਨ ਵਿਨਾ ਸਮੀਪਮੇਵ ਨੇਤ੍ਵਾ। ਤਂ ਵਤ ਮਮ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਸੁਖਾ ਵੇਦਨਾ ਪਰਿਯਾਦਾਯ ਠਸ੍ਸਤੀਤਿ ਨੇਤਂ ਠਾਨਂ ਵਿਜ੍ਜਤੀਤਿ ਯੋਜਨਾ।

੩੭੧. ਕਿਂ ਨ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ, ਸੁਖਾਪਿ ਦੁਕ੍ਖਾਪਿ ਵੇਦਨਾ ਯਥਾਪਚ੍ਚਯਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੇਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਤਮਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਸੁਖਦੁਕ੍ਖਵੇਦਨਾਨਂ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਨਭਿਭਵਨੀਯਤਾਸਙ੍ਖਾਤਂ ਅਤ੍ਥਂ। **ਤਤ੍ਥ** ਤਾਵ ਪਾਸਰਾਸਿਸੁਤ੍ਤੇ **ਬੋਧਿਪਲ੍ਲਙ੍ਕੇ ਨਿਸਜ੍ਜਾ** ''ਤਤ੍ਥੇਵ ਨਿਸੀਦਿ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ। **ਇਧ** ਮਹਾਸਚ੍ਚਕਸੁਤ੍ਤੇ **ਦੁਕ੍ਕਰਕਾਰਿਕਾਯ** ਦੁਕ੍ਕਰਚਰਣੇ **ਨਿਸਜ੍ਜਾ** ''ਤਤ੍ਥੇਵ ਨਿਸੀਦਿ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ।

੩੭੪. ਛਨ੍ਨਕਰਣਵਸੇਨਾਤਿ ਤਣ੍ਹਾਯਨਵਸੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸਿਨੇਹਕਰਣਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਸਿਨੇਹਨਵਸੇਨ। **ਮੁਚ੍ਛਾਕਰਣਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਮੋਹਨਵਸੇਨ ਪਮਾਦਾਪਾਦਨੇਨ। **ਵਿਪਾਸਾਕਰਣਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਪਾਤੁਕਮ੍ਯਤਾਵਸੇਨ। **ਅਨੁਦਹਨਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਰਾਗਗ੍ਗਿਨਾ ਅਨੁਦਹਨਵਸੇਨ। **ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਮਗ੍ਗਵੇਵਚਨਮੇਵ** ਵਟ੍ਟਨਿਸ੍ਸਰਣਸ੍ਸ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਤਾ।

ਅਲ੍ਲਗ੍ਗਹਣੇਨ ਕਿਲੇਸਾਨਂ ਅਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਭਾਵਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਸਸ੍ਨੇਹਗ੍ਗਹਣੇਨ ਅਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਿਤਭਾਵਂ, ਉਦਕੇ ਪਕ੍ਖਿਤ੍ਤਭਾਵਗ੍ਗਹਣੇਨ ਸਮੁਦਾਚਾਰਾਵਤ੍ਥਂ, ਉਦੁਮ੍ਬਰਕਟ੍ਠਗ੍ਗਹਣੇਨ ਅਤ੍ਤਭਾਵਸ੍ਸ ਅਸਾਰਕਤ੍ਤਂ। **ਇਮਿਨਾਵ ਨਯੇਨਾ**ਤਿ ''ਅਲ੍ਲਂ ਉਦੁਮ੍ਬਰਕਟ੍ਠ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ। **ਸਪੁਤ੍ਤਭਰਿਯਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾਯਾ**ਤਿ ਪੁਤ੍ਤਭਰਿਯੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਕਤਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾਵਸੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਕੁਟੀਚਕਬਹੂਦਕਹਂਸ-ਪਰਮਹਂਸਾਦਿਭੇਦਾ **ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾ**।

੩੭੬. ਕੁਤੋਪਿ ਇਮਸ੍ਸ ਆਪੋਸਿਨੇਹੋ ਨਤ੍ਥੀਤਿ **ਕੋਲ਼ਾਪਂ**। ਤੇਨਾਹ **"ਛਿਨ੍ਨਸਿਨੇਹਂ ਨਿਰਾਪ"**ਨ੍ਤਿ। **ਕੋਲ਼**ਨ੍ਤਿ ਵਾ ਸੁਕ੍ਖਕਲਿਙ੍ਗਰਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਕੋਲ਼ਂ ਕੋਲ਼ਭਾਵਂ ਆਪਨ੍ਨਨ੍ਤਿ **ਕੋਲ਼ਾਪਂ**। ਪਟਿਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਉਪਕ੍ਕਮਮਹਤ੍ਤਨਿਸ੍ਸਿਤਤਾ ਪਕਤਿਯਾ ਕਿਲੇਸੇਹਿ ਅਨਭਿਭੂਤਤਾਯ। **ਅਤਿਨ੍ਨਤਾ** ਪਟਿਪਕ੍ਖਭਾਵਨਾਯ। ਤਥਾ ਹਿ ਸੁਕ੍ਖਕੋਲ਼ਾਪਭਾਵੋ, ਆਰਕਾ ਉਦਕਾ ਥਲੇ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਭਾਵੋ ਚ ਨਿਦਸ੍ਸਿਤੋ। **ਓਪਕ੍ਕਮਿਕਾਹੀ**ਤਿ ਕਿਲੇਸਅਤਿਨਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨੁਪਕ੍ਕਮਪ੍ਪਭਵਾਹਿ। **ਵੇਦਨਾਹੀ**ਤਿ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਵੇਦਨਾਹਿ। ਦੁਕ੍ਖਾ ਪਟਿਪਦਾ ਹਿ ਇਧਾਧਿਪ੍ਪੇਤਾ।

੩੭੭. ਕਿਂ ਪਨ ਨ ਸਮਤ੍ਥੋ, ਯਤੋ ਏਵਂ ਪਰੇਹਿ ਚਿਨ੍ਤਿਤੁਮ੍ਪਿ ਅਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯਂ ਦੁਕ੍ਕਰਚਰਿਯਂ ਛਬ੍ਬਸ੍ਸਾਨਿ ਅਕਾਸੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਕਤ੍ਵਾਪਿ ਅਕਤ੍ਵਾਪਿ ਸਮਤ੍ਥੋਵ** ਕਾਰਣਸ੍ਸ ਨਿਪ੍ਫਨ੍ਨਤ੍ਤਾ। ''ਯਥਾਪਿ ਸਬ੍ਬੇਸਮ੍ਪਿ ਖੋ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਾਨਂ ਚਰਿਮਭਵੇ ਅਨੁਮਸੋ ਸਤ੍ਤਾਹਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਧਮ੍ਮਤਾਵਸੇਨ ਦੁਕ੍ਕਰਚਰਿਯਾ ਹੋਤਿਯੇਵ, ਏਵਂ ਭਗਵਾ ਸਮਤ੍ਥੋ ਦੁਕ੍ਕਰਚਰਿਯਂ ਕਾਤੁਂ, ਏਵਞ੍ਚ ਨਂ ਅਕਾਸਿ, ਨ ਪਨ ਤਾਯ ਬੁਦ੍ਧੋ ਜਾਤੋ, ਅਥ ਖੋ ਮਜ੍ਝਿਮਾਯ ਏਵ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ''ਤਿ ਤਸ੍ਸਾ ਬ੍ਯਤਿਰੇਕਮੁਖੇਨ ਸਦੇਵਕਸ੍ਸ ਲੋਕਸ੍ਸ ਬੋਧਾਯ ਅਮਗ੍ਗਭਾਵਦੀਪਨਤ੍ਥਂ, ਇਮਸ੍ਸ ਪਨ ਭਗਵਤੋ ਕਮ੍ਮਵਿਪਾਕਵਸੇਨ ਛਬ੍ਬਸ੍ਸਾਨਿ ਦੁਕ੍ਕਰਚਰਿਯਾ ਅਹੋਸਿ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ –

''ਅਵਚਾਹਂ ਜੋਤਿਪਾਲੋ, ਕਸ੍ਸਪਂ ਸੁਗਤਂ ਤਦਾ।
ਕੁਤੋ ਨੁ ਬੋਧਿ ਮੁਣ੍ਡਸ੍ਸ, ਬੋਧਿ ਪਰਮਦੁਲ੍ਲਭਾ॥

ਤੇਨ ਕਮ੍ਮਵਿਪਾਕੇਨ, ਅਚਰਿਂ ਦੁਕ੍ਕਰਂ ਬਹੁਂ।
ਛਬ੍ਬਸ੍ਸਾਨੁਰੁਵੇਲਾਯਂ, ਤਤੋ ਬੋਧਿਮਪਾਪੁਣਿਂ॥

ਨਾਹਂ ਏਤੇਨ ਮਗ੍ਗੇਨ, ਪਾਪੁਣਿਂ ਬੋਧਿਮੁਤ੍ਤਮਂ।
ਕੁਮਗ੍ਗੇਨ ਗਵੇਸਿਸ੍ਸਂ, ਪੁਬ੍ਬਕਮ੍ਮੇਨ ਵਾਰਿਤੋ’’ਤਿ॥

ਦੁਕ੍ਕਰਚਰਿਯਾਯ ਬੋਧਾਯ ਅਮਗ੍ਗਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਦੁਕ੍ਕਰਚਰਿਯਂ ਅਕਾਸੀਤਿ ਕੇਚਿ। ਅਥ ਵਾ ਲੋਕਨਾਥਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਰਕ੍ਕਮਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਾਯ ਦੁਕ੍ਕਰਚਰਿਯਾ। ਪਣੀਤਾਧਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ ਹਿ ਪਰਮੁਕ੍ਕਂਸਗਤਭਾਵਤੋ ਅਭਿਨੀਹਾਰਾਨੁਰੂਪਂ ਸਮ੍ਬੋਧਿਯਂ ਤਿਬ੍ਬਛਨ੍ਦਤਾਯ ਸਿਖਾਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਤਦਤ੍ਥਂ ਈਦਿਸਮ੍ਪਿ ਨਾਮ ਦੁਕ੍ਕਰਚਰਿਯਂ ਅਕਾਸੀਤਿ ਲੋਕੇ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵੀਰਿਯਾਨੁਭਾਵਂ ਵਿਭਾਵੇਤੁਂ – ‘‘ਸੋ ਚ ਮੇ ਪਚ੍ਛਾ ਪੀਤਿਸੋਮਨਸ੍ਸਾਵਹੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿ ਲੋਕਨਾਥੋ ਦੁਕ੍ਕਰਚਰਿਯਂ ਅਕਾਸਿ। ਤੇਨਾਹ **“ਸਦੇਵਕਸ੍ਸ ਲੋਕਸ੍ਸਾ**”ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ **ਵੀਰਿਯਨਿਮ੍ਮਥਨਗੁਣੋ**ਤਿ ਵੀਰਿਯਸ੍ਸ ਸਂਵਡ੍ਢਨਸਮ੍ਪਾਦਨਗੁਣੋ। ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਮਤ੍ਥਂ ਉਪਮਾਯ ਵਿਭਾਵੇਤੁਂ **“ਪਾਸਾਦੇ**”ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਸਙ੍ਗਾਮੇ ਦ੍ਵੇ ਤਯੋ ਸਮ੍ਪਹਾਰੇ**ਤਿ ਦ੍ਵਿਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ ਤਿਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ ਵਾ ਪਰਸੇਨਾਯ ਪਹਾਰਪਯੋਗੇ। **ਪਧਾਨਵੀਰਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨੇਹਿ ਆਸੇਵਨਵੀਰਿਯਂ, ਸਬ੍ਬਂ ਵਾ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਵੀਰਿਯਂ।

ਅਭਿਦਨ੍ਤਨ੍ਤਿ ਅਭਿਭਵਨਦਨ੍ਤਂ, ਉਪਰਿਦਨ੍ਤਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨਾਹ **“ਉਪਰਿਦਨ੍ਤ**”ਨ੍ਤਿ। ਸੋ ਹਿ ਇਤਰਂ ਮੁਸਲਂ ਵਿਯ ਉਦੁਕ੍ਖਲਂ ਵਿਸੇਸਤੋ ਕਸ੍ਸਚਿ ਖਾਦਨਕਾਲੇ ਅਭਿਭੁਯ੍ਯ ਵਤ੍ਤਤਿ। **ਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤੇਨਾ**ਤਿ ਬਲਵਸਮ੍ਮਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇਨ ਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤੇਨ। **ਅਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਕਾਮਵਿਤਕ੍ਕਾਦਿਸਹਿਤਂ ਅਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤਂ। ਅਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਿਤੁਂ ਅਪ੍ਪਦਾਨਂ **ਨਿਗ੍ਗਹੋ**। ਤਂਤਂਪਟਿਕ੍ਖੇਪਵਸੇਨ ਵਿਨੋਦਨਂ **ਅਭਿਨਿਪ੍ਪੀਲ਼ਨਂ**। ਵੀਰਿਯਤਾਪੇਨ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਂ **ਅਭਿਸਨ੍ਤਾਪਨਂ। ਸਦਰਥੋ**ਤਿ ਸਪਰਿਲ਼ਾਹੋ। **ਪਧਾਨੇਨਾ**ਤਿ ਪਦਹਨੇਨ, ਕਾਯਸ੍ਸ ਕਿਲਮਥੁਪ੍ਪਾਦਕੇਨ ਵੀਰਿਯੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਵਿਦ੍ਧਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਤੁਦਸ੍ਸ। **ਸਤੋ**ਤਿ ਸਮਾਨਸ੍ਸ।

੩੭੮. **ਸੀਸਵੇਠਨ**ਨ੍ਤਿ ਸੀਸਂ ਰਜ੍ਜੁਯਾ ਬਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ ਦਣ੍ਡਕੇਨ ਪਰਿਵਤ੍ਤਕਵੇਠਨਂ। **ਅਰਹਨ੍ਤੋ ਨਾਮ ਏਵਰੂਪਾ ਹੋਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਯਥਾਯਂ, ਏਵਂ ਵਿਸਞ੍ਞੀਭੂਤਾਪਿ ਹੁਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਨ੍ਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਤੇਨਾਹ **“ਮਤਕਸਦਿਸਾ**”ਤਿ, ਵੇਦਨਾਪ੍ਪਤ੍ਤਾ ਵਿਯ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸੁਪਿਨਪ੍ਪਟਿਗ੍ਗਹਣਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯਾ**ਤਿ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਗ੍ਗਹਣੇ ਸੇਤਵਾਰਣਸੁਪਿਨਂ ਪਸ੍ਸਿਤ੍ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੇਹਿ ਬ੍ਯਾਕਤਕਾਲਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ।

੩੭੯. ਧਮ੍ਮਸਰੀਰਸ੍ਸ ਅਰੋਗਭਾਵੇਨ ਸਾਧੂਤਿ ਮਰਿਸਨਿਯੋਤਿ **ਮਾਰਿਸੋ,** ਪਿਯਾਯਨਵਚਨਮੇਤਂ। ਤੇਨਾਹ **“ਸਮ੍ਪਿਯਾਯਮਾਨਾ**”ਤਿਆਦਿ। **ਅਜਜ੍ਜਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਅਭੁਞ੍ਜਿਤਂ ਭਕਾਰਸ੍ਸ ਜਕਾਰਾਦੇਸਂ ਕਤ੍ਵਾ। ਤੇਨਾਹ **“ਅਭੋਜਨ**”ਨ੍ਤਿ। **ਏਵਂ ਮਾ ਕਰਿਤ੍ਥਾ**ਤਿ ‘‘ਲੋਮਕੂਪੇਹਿ ਅਜ੍ਝੋਹਾਰੇਸ੍ਸਾਮ ਅਨੁਪ੍ਪਵੇਸੇਸ੍ਸਾਮਾ’’ਤਿ ਯਥਾ ਤੁਮ੍ਹੇਹਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਏਵਂ ਮਾ ਕਰਿਤ੍ਥ। ਕਸ੍ਮਾ? **ਯਾਪੇਸ੍ਸਾਮਹ**ਨ੍ਤਿ ਅਹਞ੍ਚ ਯਾਵਦਤ੍ਥਂ ਆਹਾਰਮਤ੍ਤਂ ਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤੋ ਯਥਾ ਯਾਪੇਸ੍ਸਾਮਿ, ਏਵਂ ਆਹਾਰਂ ਪਟਿਸੇਵਿਸ੍ਸਾਮਿ।

੩੮੦-੮੧. **ਏਤਾਵ ਪਰਮ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਤਕਂ ਪਰਮਂ, ਨ ਇਤੋ ਪਰਂ ਓਪਕ੍ਕਮਿਕਦੁਕ੍ਖਵੇਦਨਾਵੇਦਿਯਨਂ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਰਞ੍ਞੋ ਗਹੇਤਬ੍ਬਨਙ੍ਗਲਤੋ ਅਞ੍ਞਾਨਿ ਸਨ੍ਧਾਯ **“ਏਕੇਨ ਊਨ**”ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਂ ਸੁਵਣ੍ਣਪਰਿਕ੍ਖਤਂ, ਇਤਰਾਨਿ ਰਜਤਪਰਿਕ੍ਖਤਾਨਿ। ਤੇਨਾਹ **“ਅਮਚ੍ਚਾ ਏਕੇਨੂਨਅਟ੍ਠਸਤਰਜਤਨਙ੍ਗਲਾਨੀ**”ਤਿ। ਆਲ਼ਾਰੁਦਕਸਮਾਗਮੇ ਲਦ੍ਧਜ੍ਝਾਨਾਨਿ ਵਟ੍ਟਪਾਦਕਾਨਿ, ਆਨਾਪਾਨਸਮਾਧਿ ਪਨ ਕਾਯਗਤਾਸਤਿਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਸਬ੍ਬੇਸਞ੍ਚ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਾਨਂ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਪਾਦਕਤ੍ਤਾ ‘‘ਬੋਧਾਯ ਮਗ੍ਗੋ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ। **ਬੁਜ੍ਝਨਤ੍ਥਾਯਾ**ਤਿ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਾਨਂ, ਸਬ੍ਬਸ੍ਸੇਵ ਵਾ ਞੇਯ੍ਯਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਜ੍ਝਨਾਯ । ਸਤਿਯਾ ਅਨੁਸ੍ਸਰਣਕਵਿਞ੍ਞਾਣਂ **ਸਤਾਨੁਸਾਰਿਵਿਞ੍ਞਾਣਂ**। ਕਸ੍ਸਾ ਪਨ ਸਤਿਯਾਤਿ ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **“ਨਯਿਦ**”ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

੩੮੨. **ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਿਤਾ**ਤਿ ਤਂਤਂਵਤ੍ਤਕਰਣਵਸੇਨ ਪਤਿਉਪਟ੍ਠਿਤਾ ਉਪਟ੍ਠਾਯਕਾ। ਤੇਨਾਹ **“ਪਣ੍ਣਸਾਲਾ**”ਤਿਆਦਿ। **ਪਚ੍ਚਯਬਾਹੁਲ੍ਲਿਕੋ**ਤਿ ਪਚ੍ਚਯਾਨਂ ਬਾਹੁਲ੍ਲਾਯ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ। **ਆਵਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਪਚ੍ਚਯਗੇਧਪ੍ਪਹਾਨਾਯ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ, ਇਦਾਨਿ ਤਤੋ ਪਟਿਨਿਵਤ੍ਤੋ। ਤੇਨਾਹ

“**ਰਸਗਿਦ੍ਧੋ…ਪੇ॰… ਆਵਤ੍ਤੋ**”ਤਿ। **ਧਮ੍ਮਨਿਯਾਮੇਨਾ**ਤਿ ਧਮ੍ਮਤਾਯ। ਤਮੇਵ ਧਮ੍ਮਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ “**ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਸ੍ਸਾ**”ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਬਾਰਾਣਸਿਮੇ**ਵ ਤਤ੍ਥਾਪਿ ਚ ਸਬ੍ਬਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਅਵਿਜਹਿਤਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਪਵਤ੍ਤਨਟ੍ਠਾਨਮੇਵ **ਅਗਮਂਸੁ**। ਪਞ੍ਚਵਗ੍ਗਿਯਾ ਕਿਰ ਵਿਸਾਖਮਾਸਸ੍ਸ ਅਦ੍ਧਮਾਸਿਯਂ ਗਤਾ। ਤੇਨਾਹ “**ਤੇਸੁ ਗਤੇਸੁ ਅਡ੍ਢਮਾਸਂ ਕਾਯਵਿਵੇਕਂ ਲਭਿਤ੍ਵਾ**”ਤਿ।

੩੮੭. ‘‘ਅਦ੍ਧਾਭੇਤੇ ਗੋਤਮਸ੍ਸ ਸਾਵਕਾਚਿਤ੍ਤਭਾਵਨਾਨੁਯੋਗਮਨੁਯੁਤ੍ਤਾ ਵਿਹਰਨ੍ਤਿ, ਨੋ ਕਾਯਭਾਵਨ’’ਨ੍ਤਿ ਇਮਂ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ “**ਏਕਂ ਪਞ੍ਹਂ ਪੁਚ੍ਛਿ**”ਨ੍ਤਿ। **ਇਮਂ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨ**ਨ੍ਤਿ ‘‘ਅਭਿਜਾਨਾਮਿ ਖੋ ਪਨਾਹ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿਕਂ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਂ। **ਅਸਲ੍ਲੀਨੋ** ਤਣ੍ਹਾਦਿਟ੍ਠਿਕਿਲੇਸਾਨਂ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਤੇਹਿ ਸਬ੍ਬਸੋ ਨ ਲਿਤ੍ਤੋ। **ਅਨੁਪਲਿਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਤਸ੍ਸੇਵ ਵੇਵਚਨਂ ਤਣ੍ਹਾਨਨ੍ਦਿਯਾ ਅਭਾਵੇਨ। **ਗੋਚਰਜ੍ਝਤ੍ਤਮੇ**ਵਾਤਿ ਗੋਚਰਜ੍ਝਤ੍ਤਸਞ੍ਞਿਤੇ ਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਆਰਮ੍ਮਣੇ, ਨਿਬ੍ਬਾਨੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਯਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਾਲ਼ਿਯਂ ‘‘ਪੁਰਿਮਸ੍ਮਿਂ ਸਮਾਧਿਨਿਮਿਤ੍ਤੇ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ **ਸਨ੍ਨਿਸੀਦਾਪੇਮੀ**ਤਿ ਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿਸਮਾਧਿਨਾ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਸਮਾਦਾਨਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਨਿਸੀਦਾਪੇਮਿ। **ਪੁਬ੍ਬਾਭੋਗੇਨਾ**ਤਿ ਸਮਾਪਜ੍ਜਨਤੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਪਵਤ੍ਤਆਭੋਗੇਨ। **ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਸਮਾਪਜ੍ਜਨਕ੍ਖਣਂ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ। ਤੇਨਾਹ “**ਸਾਧੁਕਾਰ…ਪੇ॰… ਅਵਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨੇਯੇਵਾ**”ਤਿ। ਏਵਮਸ੍ਸ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਕਾਲਸਮਾਪਜ੍ਜਨਂ ਯਥਾਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਕਾਲਂ ਵੁਟ੍ਠਾਨਞ੍ਚ ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਨ ਭਾਰਿਯਂ ਵਸੀਭਾਵਸ੍ਸ ਤਥਾਸੁਪ੍ਪਗੁਣਭਾਵਤੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ “**ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਹੀ**”ਤਿਆਦਿ। ਧਮ੍ਮਸਮ੍ਪਟਿਗ੍ਗਾਹਕਾਨਂ **ਅਸ੍ਸਾਸਵਾਰੇ** ਵਾ। ਤਦਾ ਹਿ ਦੇਸਿਯਮਾਨਂ ਧਮ੍ਮਂ ਉਪਧਾਰੇਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਸ੍ਮਿਂ ਖਣੇ ਦੇਸਿਤਦੇਸਨਾ ਨਿਰਤ੍ਥਕਾ ਸਿਯਾ। ਨ ਹਿ ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਨਿਰਤ੍ਥਕਾ ਕਿਰਿਯਾ ਅਤ੍ਥਿ।

ਓਕਪ੍ਪਨੀਯਮੇਤਨ੍ਤਿ ‘‘ਤਸ੍ਸਾ ਏਵ ਕਥਾਯਾ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤਂ ਅਤਿਵਿਯ ਅਚ੍ਛਰਿਯਗਤਂ ਅਟ੍ਠੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਂ ਸੁਤ੍ਵਾ ਈਦਿਸੀ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸੇਵ ਹੋਤੀਤਿ ਉਪਵਾਦਵਸੇਨ ਵਦਤਿ, ਨ ਸਭਾਵੇਨ। ਤੇਨਾਹ “**ਸਤ੍ਥਰਿ ਪਸਾਦਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨ**”ਨ੍ਤਿ। **ਕਾਯਦਰਥੋ**ਤਿ ਪਚ੍ਚਯਵਿਸੇਸਵਸੇਨ ਰੂਪਕਾਯਸ੍ਸ ਪਰਿਸ੍ਸਮਾਕਾਰੋ। **ਉਪਾਦਿਨ੍ਨਕੇ**ਤਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਬਦ੍ਧੇ। **ਅਨੁਪਾਦਿਨ੍ਨਕੇ**ਤਿ ਅਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਬਦ੍ਧੇ। **ਵਿਕਸਨ੍ਤਿ** ਸੂਰਿਯਰਸ੍ਮਿਸਮ੍ਫਸ੍ਸੇਨ। ਤਦਭਾਵੇਨ **ਮਕੁਲਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਕੇਸਞ੍ਚਿ** ਤਿਨ੍ਤਿਣਿਕਾਦਿਰੁਕ੍ਖਾਨਂ । **ਪਤਿਲੀਯਨ੍ਤਿ** ਨਿਸ੍ਸਯਰੂਪਧਮ੍ਮਅਵਿਪ੍ਫਾਰਿਕਤਾਯ। ਅਰੂਪਧਮ੍ਮਤਾਯ ਪਞ੍ਚਵਿਞ੍ਞਾਣਾਨਞ੍ਚੇਵ ਕਿਰਿਯਾਮਯਵਿਞ੍ਞਾਣਾਨਞ੍ਚ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਸਞ੍ਞਿਤਾ ਅਵਿਪ੍ਫਾਰਿਕਤਾ ਹੋਤਿ, ਯਤ੍ਥ ਨਿਦ੍ਦਾਸਮਞ੍ਞਾ। ਤੇਨਾਹ “**ਦਰਥਵਸੇਨ ਭਵਙ੍ਗਸੋਤਞ੍ਚ ਇਧ ਨਿਦ੍ਦਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤ**”ਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਦਰਥਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਦਰਥਵਸੇਨੇਵ, ਨ ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਵਸੇਨਾਤਿ ਅਵਧਾਰਣਂ ਅਵਧਾਰਣਫਲਞ੍ਚ ਨਿਦ੍ਧਾਰੇਤਬ੍ਬਂ। **ਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯਾ**ਤਿ ਕਾਯਸ੍ਸ ਦਰਥਸਙ੍ਖਾਤਸਰੀਰਗਿਲਾਨਹੇਤੁਕਂ ਨਿਦ੍ਦਂ ਸਨ੍ਧਾਯ। ਸਰੀਰਗਿਲਾਨਞ੍ਚ ਭਗਵਤੋ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਵਤ੍ਤੁਂ ‘‘ਪਿਟ੍ਠਿ ਮੇ ਆਗਿਲਾਯਤੀ’’ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੦੦; ਮ॰ ਨਿ॰ ੨.੨੨; ਚੂਲ਼ਵ॰ ੩੪੫) ਵਚਨਤੋ। **ਸਮ੍ਮੋਹਵਿਹਾਰਸ੍ਮਿ**ਨ੍ਤਿ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤੇ ਏਤਂ ਭੁਮ੍ਮਵਚਨਨ੍ਤਿ ਆਹ “**ਸਮ੍ਮੋਹਵਿਹਾਰੋਤਿ ਵਦਨ੍ਤੀ**”ਤਿ, **ਸਮ੍ਮੋਹਵਿਹਾਰਸ੍ਮਿਂ** ਵਾ ਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਂ ਏਤਂ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਯਦਿਦਂ ਦਿਵਾ ਨਿਦ੍ਦੋਕ੍ਕਮਨਨ੍ਤਿ ਯੋਜਨਾ।

੩੮੯. **ਉਪਨੀਤੇਹੀ**ਤਿ ਦੋਸਮਗ੍ਗਂ ਨਿਨ੍ਦਾਪਥਂ ਉਪਨੀਤੇਹਿ। **ਅਭਿਨਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਸਮ੍ਪਿਯਾਯਿਤ੍ਵਾ। ਤੇਨਾਹ “**ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਤੋ**”ਤਿ। **ਅਨੁਮੋਦਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ‘‘ਸਾਧੁ ਸਾਧੂ’’ਤਿ ਦੇਸਨਾਯ ਥੋਮਨਵਸੇਨ ਅਨੁਮੋਦਿਤ੍ਵਾ। ਤੇਨਾਹ “**ਵਾਚਾਯਪਿ ਪਸਂਸਨ੍ਤੋ**”ਤਿ। **ਸਮ੍ਪਤ੍ਤੇ ਕਾਲੇ**ਤਿ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾਯੋਗ੍ਗੇ ਕਾਲੇ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤੇ।

ਗਣਂ ਵਿਨੋਦੇਤ੍ਵਾਤਿ ਗਣਂ ਅਪਨੇਤ੍ਵਾ ਗਣਪਲਿਬੋਧਂ ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ। **ਪਪਞ੍ਚ**ਨ੍ਤਿ ਅਵਸੇਸਕਿਲੇਸਂ। “**ਪੁਞ੍ਞਵਾ ਰਾਜਪੂਜਿਤੋ**”ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਮਤ੍ਥਂ ਵਿਵਰਿਤੁਂ “**ਤਸ੍ਮਿਞ੍ਹਿ ਕਾਲੇ**”ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਛਨ੍ਦਵਾਸਹਰਣੇਨ **ਉਪੋਸਥਕਮ੍ਮਂ ਕਰੋਨ੍ਤੋ**।

ਸਕਲਂ ਰਤ੍ਤਿਂ ਬੁਦ੍ਧਗੁਣਾਨਂਯੇਵ ਕਥਿਤਤ੍ਤਾ ਥੇਰਸ੍ਸ ਞਾਣਂ ਦੇਸਨਾਵਿਭਵਞ੍ਚ ਵਿਭਾਵੇਨ੍ਤੋ ਆਹ “**ਏਤ੍ਤਕਾਵ, ਭਨ੍ਤੇ, ਬੁਦ੍ਧਗੁਣਾ**”ਤਿ। ਇਮਾਯ, ਭਨ੍ਤੇ, ਤੁਮ੍ਹਾਕਂ ਧਮ੍ਮਕਥਾਯ ਅਨਵਸੇਸਤੋ ਬੁਦ੍ਧਗੁਣਾ ਕਥਿਤਾ ਵਿਯ ਜਾਯਨ੍ਤਿ, ਏਵਂ ਸਨ੍ਤੇਪਿ ਅਨਨ੍ਤਾਪਰਿਮੇਯਜਾਵ ਤੇ, ਕਿਂ ਇਤੋ ਪਰੇਪਿ ਵਿਜ੍ਜਨ੍ਤੇਵਾਤਿ ਥੇਰਂ ਤਤ੍ਥ ਸੀਹਨਾਦਂ ਨਦਾਪੇਤੁਕਾਮੋ ਆਹ “**ਉਦਾਹੁ ਅਞ੍ਞੇਪਿ ਅਤ੍ਥੀ**”ਤਿਆਦਿ। ਰਜ੍ਜਸ੍ਸ ਪਦੇਸਿਕਤ੍ਤਾ,

ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਸੁਭਾਸਿਤਸ੍ਸ ਚ ਅਨਗ੍ਘਤ੍ਤਾ ਵੁਤ੍ਤਂ “**ਅਯਂ ਮੇ ਦੁਗ੍ਗਤਪਣ੍ਣਾਕਾਰੋ**”ਤਿ। **ਤਿਯੋਜਨਸਤਿਕ**ਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ਪਰਿਕ੍ਖੇਪਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਤ੍ਥ ਖੋ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਪਰਿਭੋਗਵਸੇਨਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

ਮਹਾਸਚ੍ਚਕਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾਯ ਲੀਨਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨਾ ਸਮਤ੍ਤਾ।

੭. ਚੂਲ਼ਤਣ੍ਹਾਸਙ੍ਖਯਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੩੯੦. **ਤਤ੍ਰਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਪੁਬ੍ਬਾਰਾਮਮਿਗਾਰਮਾਤੁਪਾਸਾਦਾਨਂ ਅਤ੍ਥਵਿਭਾਵਨੇ **ਅਯਂ** ਇਦਾਨਿ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨਾ **ਅਨੁਪੁਬ੍ਬੀ ਕਥਾ। ਮਣੀਨ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਦੁਮਰਾਗਮਣੀਨਂ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਤਾ ਆਹ “**ਅਞ੍ਞੇਹਿ ਚਾ**”ਤਿ। ਤੇਨ ਇਨ੍ਦਨੀਲਾਦਿਮਣੀਨਂ ਸਙ੍ਗਹੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਨੀਲਪੀਤਲੋਹਿਤੋਦਾਤਮਞ੍ਜਿਟ੍ਠਪਭਸ੍ਸਰਕਬਰਵਣ੍ਣਵਸੇਨ **ਸਤ੍ਤਵਣ੍ਣੇਹਿ**।

ਤਣ੍ਹਾ ਸਬ੍ਬਸੋ ਖੀਯਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ **ਤਣ੍ਹਾਸਙ੍ਖਯੋ** (ਅ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੩.੭.੬੧), ਤਸ੍ਮਿਂ। **ਤਣ੍ਹਾਸਙ੍ਖਯੇ**ਤਿ ਚ ਵਿਸਯੇ ਇਦਂ ਭੁਮ੍ਮਨ੍ਤਿ ਆਹ “**ਤਂ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਕਤ੍ਵਾ**”ਤਿ। **ਵਿਮੁਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤਤਾਯਾ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਸਂਕਿਲੇਸੇਹਿ ਵਿਮੁਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤਤਾਯ। ਅਪਰਭਾਗਪਟਿਪਦਾ ਨਾਮ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਾਭਿਸਮਯੋ, ਸਾ ਸਾਸਨਚਾਰਿਗੋਚਰਾ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਤੋਤਿ ਆਹ “**ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਪ੍ਪਟਿਪਦਂ ਸਂਖਿਤ੍ਤੇਨ ਦੇਸੇਥਾਤਿ ਪੁਚ੍ਛਤੀ**”ਤਿ। ਅਕੁਪ੍ਪਧਮ੍ਮਤਾਯ ਖਯਵਯਸਙ੍ਖਾਤਂ ਅਨ੍ਤਂ ਅਤੀਤਾਤਿ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਾ, ਸੋ ਏਵ ਅਪਰਿਹਾਨਸਭਾਵਤ੍ਤਾ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਾ ਨਿਟ੍ਠਾ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ **ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਨਿਟ੍ਠੋ**। ਤੇਨਾਹ “**ਏਕਨ੍ਤਨਿਟ੍ਠੋ ਸਤਤਨਿਟ੍ਠੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ**”ਤਿ। ਨ ਹਿ ਪਟਿਵਿਦ੍ਧਯਸ੍ਸ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸਨਂ ਕੁਪ੍ਪਨਂ ਨਾਮ ਅਤ੍ਥਿ। ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਮੇਵ ਚਤੂਹਿ ਯੋਗੇਹਿ ਖੇਮੋ ਏਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ **ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਯੋਗਕ੍ਖੇਮੀ**। ਮਗ੍ਗਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਸ੍ਸ ਵੁਸਿਤਤ੍ਤਾ, ਤਸ੍ਸ ਚ ਅਪਰਿਹਾਨਸਭਾਵਤ੍ਤਾ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀਤਿ **ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀ**। ਤੇਨਾਹ “**ਨਿਚ੍ਚਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ**”ਤਿ। **ਪਰਿਯੋਸਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਸ੍ਸ ਪਰਿਯੋਸਾਨਂ।

ਵੇਗਾਯਤੀਤਿ ਤੁਰਿਤਾਯਤਿ। **ਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਸੀ**ਤਿ ਚਿਨ੍ਤੇਸਿ, ਅਤ੍ਤਨਾ ਯਥਾ ਸੁਤਾਯ ਸਤ੍ਥੁ ਦੇਸਨਾਯ ਅਨੁਸ੍ਸਰਣਵਸੇਨ ਉਪਧਾਰੇਸਿ। **ਅਨੁਗ੍ਗਣ੍ਹਿਤ੍ਵਾਵਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਥਵਿਨਿਚ੍ਛਯਵਸੇਨ ਅਨੁਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਏਵ। ਛਸੁ ਦ੍ਵਾਰੇਸੁ ਨਿਯੁਤ੍ਤਾਤਿ **ਛਦ੍ਵਾਰਿਕਾ,** ਤੇਹਿ।

ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧਾਤਿ ਪਞ੍ਚੁਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧਾ। ਸਕ੍ਕਾਯਸਬ੍ਬਞ੍ਹਿ ਸਨ੍ਧਾਯ ਇਧ “**ਸਬ੍ਬੇ ਧਮ੍ਮਾ**”ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਵਿਸਯਸ੍ਸ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਤਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਆਯਤਨਧਾਤੁਯੋਪਿ ਤਗ੍ਗਤਿਕਾ ਏਵ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ। ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ ‘‘ਨਾਲਂ ਅਭਿਨਿਵੇਸਾਯਾ’’ਤਿ। **ਨ ਯੁਤ੍ਤਾ ਅਭਿਨਿਵੇਸਾਯ** ‘‘ਏਤਂ ਮਮ, ਏਸੋ ਮੇ ਅਤ੍ਤਾ’’ਤਿ ਅਜ੍ਝੋਸਾਨਾਯ। ‘‘ਅਲਮੇਵ ਨਿਬ੍ਬਿਨ੍ਦਿਤੁਂ ਅਲਂ ਵਿਰਜ੍ਜਿਤੁ’’ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੨੭੨; ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੨੪-੧੨੫, ੧੨੮, ੧੩੪, ੧੪੩) ਵਿਯ **ਅਲਂ**-ਸਦ੍ਦੋ ਯੁਤ੍ਤਤ੍ਥੋਪਿ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ “**ਨ ਯੁਤ੍ਤਾ**”ਤਿ। **ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਭਵਨ੍ਤਿ। ਯਦਿਪਿ ‘‘ਤਤਿਯਾ, ਚਤੁਤ੍ਥੀ’’ਤਿ ਇਦਂ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਦ੍ਵਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾਪਞ੍ਞਾ, ਤਸ੍ਸਾ ਪਨ ਸਪ੍ਪਚ੍ਚਯਨਾਮਰੂਪਦਸ੍ਸਨਭਾਵਤੋ, ਸਤਿ ਚ ਪਚ੍ਚਯਪਰਿਗ੍ਗਹੇ ਸਪ੍ਪਚ੍ਚਯਤ੍ਤਾ (ਨਾਮਰੂਪਸ੍ਸ ਅਨਿਚ੍ਚਤਾ, ਅਨਿਚ੍ਚਂ ਦੁਕ੍ਖਂ, ਦੁਕ੍ਖਞ੍ਚ ਅਨਤ੍ਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥਤੋ) ਲਕ੍ਖਣਤ੍ਤਯਂ ਸੁਪਾਕਟਮੇਵ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ “**ਅਨਿਚ੍ਚਂ ਦੁਕ੍ਖਂ ਅਨਤ੍ਤਾਤਿ ਞਾਤਪਰਿਞ੍ਞਾਯ ਅਭਿਜਾਨਾਤੀ**”ਤਿ। **ਤਥੇਵ ਤੀਰਣਪਰਿਞ੍ਞਾਯਾ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਅਨਿਚ੍ਚਾਦਿਭਾਵੇਨ ਨਾਲਂ ਅਭਿਨਿਵੇਸਾਯਾਤਿ ਨਾਮਰੂਪਸ੍ਸ ਉਪਸਂਹਰਤਿ, ਨ ਅਭਿਞ੍ਞਾਪਞ੍ਞਾਨਂ ਸਮ੍ਭਾਰਧਮ੍ਮਾਨਂ। ਪੁਰਿਮਾਯ ਹਿ ਅਤ੍ਥਤੋ ਆਪਨ੍ਨਲਕ੍ਖਣਤ੍ਤਯਂ ਗਣ੍ਹਾਤਿ ਸਲਕ੍ਖਣਸਲ੍ਲਕ੍ਖਣਪਰਤ੍ਤਾ ਤਸ੍ਸਾ, ਦੁਤਿਯਾਯ ਸਰੂਪਤੋ ਤਸ੍ਸਾ ਲਕ੍ਖਣਤ੍ਤਯਾਰੋਪਨਵਸੇਨ ਸਮ੍ਮਸਨਭਾਵਤੋ। ਏਕਚਿਤ੍ਤਕ੍ਖਣਿਕਤਾਯ ਅਭਿਨਿਪਾਤਮਤ੍ਤਤਾਯ ਚ **ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਕਮ੍ਪਿ**। ਰੂਪਪਰਿਗ੍ਗਹਸ੍ਸ ਓਲ਼ਾਰਿਕਭਾਵਤੋ **ਅਰੂਪਪਰਿਗ੍ਗਹਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ**। ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਚ ਵੇਦਨਾਯ ਆਸਨ੍ਨਭਾਵਤੋ, ਵਿਸੇਸਤੋ ਸੁਖਸਾਰਾਗਿਤਾਯ, ਭਵਸ੍ਸਾਦਗਧਿਤਮਾਨਸਤਾਯ ਚ **ਸਕ੍ਕਸ੍ਸ ਵੇਦਨਾਵਸੇਨ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤਿ**।

ਉਪ੍ਪਾਦਵਯਟ੍ਠੇਨਾਤਿ ਉਦਯਬ੍ਬਯਸਭਾਵੇਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨੇਨ। **ਅਨਿਚ੍ਚਾ**ਤਿ ਅਦ੍ਧੁਵਾ। ਅਨਿਚ੍ਚਲਕ੍ਖਣਂ ਅਨਿਚ੍ਚਤਾ ਉਦਯਵਯਤਾ। **ਤਸ੍ਮਾ**ਤਿ ਯਸ੍ਮਾ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਖਯਤੋ ਵਯਤੋ ਦਸ੍ਸਨਞਾਣਂ ਅਨਿਚ੍ਚਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ, ਤਂਸਮਙ੍ਗੀ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ

ਅਨਿਚ੍ਚਾਨੁਪਸ੍ਸੀ , ਤਸ੍ਮਾ। **ਖਯਵਿਰਾਗੋ**ਤਿ ਖਯਸਙ੍ਖਾਤੋ ਵਿਰਾਗੋ ਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ ਪਲੁਜ੍ਜਨਾ। ਯਂ ਆਗਮ੍ਮ ਸਬ੍ਬਸੋ ਸਙ੍ਖਾਰੇਹਿ ਵਿਰਜ੍ਜਨਾ ਹੋਤਿ, ਤਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ **ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਵਿਰਾਗੋ। ਨਿਰੋਧਾਨੁਪਸ੍ਸਿਮ੍ਪੀ**ਤਿ ਨਿਰੋਧਾਨੁਪਸ੍ਸਿਪਦੇਪਿ। **"ਏਸੇਵ ਨਯੋ"**ਤਿ ਅਤਿਦਿਸਿਤ੍ਵਾ ਤਂ ਏਕਦੇਸੇਨ ਵਿਵਰਨ੍ਤੋ **"ਨਿਰੋਧੋਪਿ ਹਿ…ਪੇ॰… ਦ੍ਵਿਧਾ ਹੋਤੀ"**ਤਿ ਆਹ। ਸਬ੍ਬਾਸਵਸਂਵਰੇ ਵੁਤ੍ਤਵੋਸ੍ਸਗ੍ਗੋਵ ਇਧ ''ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਵੋਸ੍ਸਗ੍ਗੋ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਪਰਿਚ੍ਚਾਗਵੋਸ੍ਸਗ੍ਗੋ** ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ। ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਨਵਸੇਨ ਅਪ੍ਪਨਤੋ **ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਨਵੋਸ੍ਸਗ੍ਗੋ** ਮਗ੍ਗੋ ਅਵ੍ਵਸ੍ਸ ਤਦਭਾਵਤੋ। **ਸੋ**ਤਿ ਮਗ੍ਗੋ। **ਆਰਮ੍ਮਣਤੋ**ਤਿ ਕਿਚ੍ਚਸਾਧਨਵਸੇਨ ਆਰਮ੍ਮਣਕਰਣਤੋ। ਏਵਞ੍ਹਿ ਮਗ੍ਗਤੋ ਅਵ੍ਵੇਸਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਰਮ੍ਮਣਾਨਂ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਨਵੋਸ੍ਸਗ੍ਗਾਭਾਵੋ ਸਿਦ੍ਧੋ ਹੋਤਿ। ਪਰਿਚ੍ਚਜਨੇਨ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਨੇਨ ਚਾਤਿ **ਦ੍ਵੀਹਿਪਿ ਵਾ ਕਾਰਣੇਹਿ**। ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਵੋਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ ਤਪ੍ਪਟਿਬਦ੍ਧਸਂਕਿਲੇਸਪ੍ਪਹਾਨੇਨ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। **ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਤੀ**ਤਿ ਮਗ੍ਗਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ। **ਉਭਯਮ੍ਪੇਤਂ** ਵੋਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ। **ਤਦੁਭਯਸਮਙ੍ਗੀ**ਤਿ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਸਮਙ੍ਗੀ ਮਗ੍ਗਸਮਙ੍ਗੀ ਚ। ''ਅਨਿਚ੍ਚਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ ਨਿਚ੍ਚਸਞ੍ਞਂ ਪਜਹਤੀ''ਤਿਆਦਿਵਚਨਤੋ (ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੧.੫੨) ਯਥਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਕਿਲੇਸਾਨਂ ਪਰਿਚ੍ਚਾਗਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗੋ ਲਬ੍ਭਤਿ, ਏਵਂ ਆਯਤਿਂ ਤੇਹਿ ਕਿਲੇਸੇਹਿ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਬ੍ਬਖਨ੍ਧਾਨਮ੍ਪਿ ਪਰਿਚ੍ਚਾਗਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗੋ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ, ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਨਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗੋ ਪਨ ਮਗ੍ਗੇ ਲਬ੍ਭਮਾਨਾਯ ਏਕਨ੍ਤਕਾਰਣਭੂਤਾਯ ਵੁਟ੍ਠਾਨਗਾਮਿਨਿਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਵਸੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ, ਮਗ੍ਗੇ ਪਨ ਤਦੁਭਯਮ੍ਪਿ ਞਾਯਾਗਤਮੇਵ ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯਤੋਵ ਲਬ੍ਭਮਾਨਤ੍ਤਾ। ਤੇਨਾਹ **"ਤਦੁਭਯਸਮਙ੍ਗੀ ਪੁਗ੍ਗਲੋ"**ਤਿਆਦਿ।

ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤਸ੍ਸ ਅਜ੍ਝਾਸਯਵਸੇਨ ''ਨ ਕਿਞ੍ਚਿ ਲੋਕੇ ਉਪਾਦਿਯਤੀ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਕਾਮੁਪਾਦਾਨਵਸੇਨ ਉਪਾਦਿਯਨਂ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪੀਯਤੀਤਿ ਆਹ **"ਤਣ੍ਹਾਵਸੇਨ ਨ ਉਪਾਦਿਯਤੀ"**ਤਿ। ਤਣ੍ਹਾਵਸੇਨ ਵਾ ਅਸਤਿ ਉਪਾਦਿਯਨੇ ਦਿਟ੍ਠਿਵਸੇਨ ਉਪਾਦਿਯਨਂ ਅਨਵਕਾਸਮੇਵਾਤਿ **"ਤਣ੍ਹਾਵਸੇਨ"**ਇਚ੍ਚੇਵ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਨ ਪਰਾਮਸਤੀ**ਤਿ ਨਾਦਿਯਤਿ, ਦਿਟ੍ਠਿਪਰਾਮਾਸਵਸੇਨ ਵਾ ''ਨਿਚ੍ਚ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ **ਨ ਪਰਾਮਸਤਿ। ਸਂਖਿਤ੍ਤੇਨੇਵ ਖਿਪ੍ਪਂ ਕਥੇਸੀ**ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਅਜ੍ਝਾਸਯਵਸੇਨ ਪਪਞ੍ਚਂ ਅਕਤ੍ਵਾ ਕਥੇਸਿ।

੩੯੧. ਅਭਿਸਮਾਗਨ੍ਤ੍ਵਾਤਿ ਅਭਿਮੁਖਞਾਣੇਨ ਞੇਯ੍ਯਜਂ ਸਮਾਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਯਾਥਾਵਤੋ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ। ਤੇਨਾਹ **"ਜਾਨਿਤ੍ਵਾ"**ਤਿ। **ਯਥਾਪਰਿਸਵਿਞ੍ਞਾਪਕਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਯਥਾਪਰਿਸਂ ਧਮ੍ਮਸਮ੍ਪਟਿਗ੍ਗਾਹਿਕਾਯ ਮਹਤਿਯਾ, ਅਪ੍ਪਕਾਯ ਵਾ ਪਰਿਸਾਯ ਅਨੁਰੂਪਮੇਵ ਵਿਞ੍ਞਾਪਨਤੋ। **ਪਰਿਯਨ੍ਤਂ ਨ ਨਿਚ੍ਛਰਤੀ**ਤਿ ਨ ਪਵਤ੍ਤਤਿ। **ਮਾ ਨਿਰਤ੍ਥਕਾ ਅਗਮਾਸੀ**ਤਿ ਇਦਂ ਧਮ੍ਮਤਾਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਨ ਸਤ੍ਥੁ ਅਜ੍ਝਾਸਯਵਸੇਨ। ਏਕਞ੍ਹੇਤਂ ਸਤ੍ਥੁ ਵਚੀਘੋਸਸ੍ਸ ਅਟ੍ਠਸੁ ਅਙ੍ਗੇਸੁ, ਯਦਿਦਂ ਪਰਿਸਪਰਿਯਨ੍ਤਤਾ। **ਛਿਦ੍ਦਵਿਵਰੋਕਾਸੋ**ਤਿ ਛਿਦ੍ਦਭੂਤੋ, ਵਿਵਰਭੂਤੋ ਵਾ ਓਕਾਸੋਪਿ ਨਤ੍ਥਿ, ਭਗਵਤੋ ਸਦ੍ਦਾਸਵਨਕਾਰਣਂ ਵੁਤ੍ਤਮੇਵ। **ਤਸ੍ਮਾ**ਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਕਾਰਣਤੋ।

ਪਞ੍ਚ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ ਪਞ੍ਚਙ੍ਗਂ, ਪਞ੍ਚਙ੍ਗਂ ਏਵ **ਪਞ੍ਚਙ੍ਗਿਕਂ**। ਮਹਤੀਆਦਿ ਵੀਣਾਵਿਸੇਸੋਪਿ ਆਤਤਮੇਵਾਤਿ **"ਚਮ੍ਮਪਰਿਯੋਨਦ੍ਧੇਸੂ"**ਤਿ ਵਿਸੇਸਿਤਂ। **ਏਕਤਲਂ** ਕੁਮ੍ਭਥੂਣਦਦ੍ਦਰਾਦਿ। ਚਮ੍ਮਪਰਿਯੋਨਦ੍ਧਂ ਹੁਤ੍ਵਾ ਤਨ੍ਤਿਬਦ੍ਧਂ **ਆਤਤਵਿਤਤਂ**। ਤੇਨਾਹ **"ਤਨ੍ਤਿਬਦ੍ਧਪਣਵਾਦੀ"**ਤਿ। ਗੋਮੁਖੀਆਦੀਨਮ੍ਪਿ ਏਤ੍ਥੇਵ ਸਙ੍ਗਹੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। **ਵਂਸਾਦੀ**ਤਿ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਸਙ੍ਖਸਿਙ੍ਗਾਦੀਨਂ ਸਙ੍ਗਹੋ। **ਸਮ੍ਮਾਦੀ**ਤਿ ਸਮ੍ਮਤਾਲ਼ਕਂਸਤਾਲ਼ਸਿਲਾਸਲਾਕਤਾਲ਼ਾਦਿ। ਤਤ੍ਥ **ਸਮ੍ਮਤਾਲ਼ਂ** ਨਾਮ ਦਣ੍ਡਮਯਤਾਲ਼ਂ। **ਕਂਸਤਾਲ਼ਂ** ਲੋਹਮਯਂ। ਸਿਲਾਯ ਅਯੋਪਤ੍ਤੇਨ ਚ ਵਾਦਨਤਾਲ਼ਂ **ਸਿਲਾਸਲਾਕਤਾਲ਼ਂ। ਸਮਪ੍ਪਿਤੋ**ਤਿ ਸਮ੍ਮਾ ਅਪ੍ਪਿਤੋ ਉਪੇਤੋ। ਤੇਨਾਹ **"ਉਪਗਤੋ"**ਤਿ। ਉਪਟ੍ਠਾਨਵਸੇਨ ਪਞ੍ਚਹਿ ਤੂਰਿਯਸਤੇਹਿ ਉਪੇਤੋ। ਏਵਂਭੂਤੋ ਚ ਯਸ੍ਮਾ ਤੇਹਿ ਉਪਟ੍ਠਿਤੋ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਨਾਮ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਸਮਙ੍ਗੀਭੂਤੋਤਿ ਤਸ੍ਸੇਵ ਵੇਵਚਨ"**ਨ੍ਤਿ। **ਪਰਿਚਾਰੇਤੀ**ਤਿ ਪਰਿਤੋ ਚਾਰੇਤਿ। ਕਾਨਿ ਪਨ ਚਾਰੇਤਿ, ਕਥਂ ਵਾ ਚਾਰੇਤੀਤਿ ਆਹ **"ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਂ…ਪੇ॰… ਚਾਰੇਤੀ"**ਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਤਤੋ ਤਤੋ**ਤਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਤਸ੍ਮਿਂ ਵਾਦਿਤੇ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਚ ਵਾਦਕਜਨੇ। **ਅਪਨੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਵਾਦਕਜਨੇ ਨਿਸੇਧੇਤ੍ਵਾ। ਤੇਨਾਹ **"ਨਿਸ੍ਸਦ੍ਦਾਨਿ ਕਾਰਾਪੇਤ੍ਵਾ"**ਤਿ। **ਦੇਵਚਾਰਿਕਂ ਗਚ੍ਛਤਿਯੇਵ** ਦੇਵਤਾਨਂ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨਞ੍ਚ ਅਨੁਕਮ੍ਪਾਯ। ਸ੍ਵਾਯਮਤ੍ਥੋ **ਵਿਮਾਨਵਤ੍ਥੁਹਿ** (ਵਿ॰ ਵ॰ ੧) ਦੀਪੇਤਬ੍ਬੋ।

੩੯੨. ਅਪ੍ਪੇਵ ਸਕੇਨ ਕਰਣੀਯੇਨਾਤਿ ਮਾਰਿਸ, ਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨ, ਮਯਂ ਸਕੇਨ ਕਰਣੀਯੇਨ ਅਪ੍ਪੇਵ ਬਹੁਕਿਚ੍ਚਾਪਿ ਨ ਹੋਮ। **ਅਪਿਚ ਦੇਵਾਨਂਯੇਵਾ**ਤਿ ਅਪਿਚ ਖੋ ਪਨ ਦੇਵਾਨਂਯੇਵ ਤਾਵਤਿਂਸਾਨਂ ਕਰਣੀਯੇਨ ਵਿਸੇਸਤੋ ਬਹੁਕਿਚ੍ਚਾਤਿ ਅਤ੍ਥਯੋਜਨਾ।

ਭੁਮ੍ਮਟ੍ਠਕਦੇਵਤਾਨਮ੍ਪਿ ਕੇਚਿ ਅਟ੍ਟਾ ਸਕ੍ਕੇਨ ਵਿਨਿਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਆਹ “**ਪਥਵਿਤੇ ਪਟ੍ਠਾਯਾ**”ਤਿ। **ਨਿਯਮੇਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਅਵਧਾਰੇਨ੍ਤੋ। ਤਂ ਪਨ ਕਰਣੀਯਂ ਸਰੂਪਤੋ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ “**ਦੇਵਾਨਂ ਹੀ**”ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਤਾਸ**ਨ੍ਤਿ ਦੇਵਧੀਤੁਦੇਵਪੁਤ੍ਤਪਾਦਪਰਿਚਾਰਿਕਾਨਂ। **ਮਣ੍ਡਨਪਸਾਧਨਕਾਰਿਕਾ**ਤਿ ਮਣ੍ਡਨਪਸਾਧਨਸਂਵਿਧਾਯਿਕਾ। **ਅਟ੍ਟਕਰਣਂ ਨਤ੍ਥਿ** ਸਂਸਯਸ੍ਸੇਵ ਅਭਾਵਤੋ।

ਯਨ੍ਤਿ ਸਵਨੁਗ੍ਗਹਣਾਦਿਵਸੇਨ ਸੁਪਰਿਚਿਤਮ੍ਪਿ ਯਂ ਅਤ੍ਥਜਾਤਂ। **ਨ ਦਿਸ੍ਸਤਿ,** ਪਞ੍ਞਾਚਕ੍ਖੁਨੋ ਸਬ੍ਬਸੋ ਨ ਪਟਿਭਾਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਕੇਚੀ**ਤਿ ਸਾਰਸਮਾਸਾਚਰਿਯਾ। **ਸੋਮਨਸ੍ਸਸਂਵੇਗ**ਨ੍ਤਿ ਸੋਮਨਸ੍ਸਸਮੁਟ੍ਠਾਨਂ ਸਂਵੇਗਂ, ਨ ਚਿਤ੍ਤਸਨ੍ਤਾਸਂ।

ਸਮੁਪਬਜੂਲ੍ਹੋਤਿ ਯੁਜ੍ਝਨਵਸੇਨ ਸਹਪਤਿਤੋ ਸਮੋਗਾਲ੍ਹੋ। ਏਵਂਭੂਤੋ ਚ ਯਸ੍ਮਾ ਸਮੂਹਵਸੇਨ ਸਮ੍ਪਿਣ੍ਡਿਤੋ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਂ “**ਸਨ੍ਨਿਪਤਿਤੋ ਰਾਸਿਭੂਤੋ**”ਤਿ। **ਅਨਨ੍ਤਰੇ ਅਤ੍ਤਭਾਵੇ**ਤਿ ਇਦਂ ਦੁਤਿਯਂ ਸਕ੍ਕਤ੍ਤਭਾਵਂ ਤਤੋ ਅਨਨ੍ਤਰਾਤੀਤੇਨ ਸਕ੍ਕਤ੍ਤਭਾਵੇਨ ਸਕ੍ਕਤ੍ਤਭਾਵਸਾਮਞ੍ਞਤੋ ਏਕਮਿਵ ਕਤ੍ਵਾ ਗਹਣਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਅਞ੍ਞਥਾ ‘‘ਤਤਿਯੇ ਅਤ੍ਤਭਾਵੇ’’ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਸਿਯਾ। ਮਘਤ੍ਤਭਾਵੋ ਹਿ ਇਤੋ ਤਤਿਯੋਤਿ। ਅਥ ਵਾ ਯਸ੍ਮਿਂ ਅਤ੍ਤਭਾਵੇ ਸੋ ਦੇਵਾਸੁਰਸਙ੍ਗਾਮੋ ਅਹੋਸਿ, ਤਸ੍ਸ ਅਨਨ੍ਤਰਤ੍ਤਾ ਮਘਤ੍ਤਭਾਵਸ੍ਸ ਵੁਤ੍ਤਂ “**ਅਨਨ੍ਤਰੇ ਅਤ੍ਤਭਾਵੇ**”ਤਿ। ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਹਿਤੇਸਿਤਾਯ ਮਾਤਾਪਿਤੁਉਪਟ੍ਠਾਨਾਦਿਨਾ ਚਰਿਯਾਹਿ **ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਚਰਿਯਾ ਵਿਯਸ੍ਸ ਚਰਿਯਾ ਅਹੋਸਿ। ਸਤ੍ਤ ਵਤਪਦਾਨੀ**ਤਿ ਸਤ੍ਤ ਵਤਕੋਟ੍ਠਾਸੇ।

ਮਹਾਪਾਨਨ੍ਤਿ ਮਹਨ੍ਤਂ ਸੁਰਾਪਾਨਂ। **ਗਣ੍ਡਪਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਗਣ੍ਡਸੁਰਾਪਾਨਂ, ਅਧਿਮਤ੍ਤਪਾਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਪਰਿਹਰਮਾਨਾ**ਤਿ ਪਰਿਵਾਰੇਨ੍ਤਾ। **ਵੇਦਿਕਾਪਾਦਾ**ਤਿ ਸਿਨੇਰੁਸ੍ਸ ਪਰਿਯਨ੍ਤੇ ਵੇਦਿਕਾਪਰਿਕ੍ਖੇਪਾ। **ਪਞ੍ਚਸੁ ਠਾਨੇਸੂ**ਤਿ ਪਞ੍ਚਸੁ ਪਰਿਭਣ੍ਡਟ੍ਠਾਨੇਸੁ ਨਾਗਸੇਨਾਦੀਹਿ **ਆਰਕ੍ਖਂ ਠਪੇਸਿ**।

੩੯੩. ਰਾਮਣੇਯਜਕਨ੍ਤਿ ਰਮਣੀਯਭਾਵਂ। **ਮਸਾਰਗਲ੍ਲਤ੍ਥਮ੍ਭੇ**ਤਿ ਕਬਰਮਣਿਮਯੇ ਥਮ੍ਭੇ। **ਸੁਵਣ੍ਣਾਦਿਮਯੇ ਘਟਕੇ**ਤਿ ‘‘ਰਜਤਤ੍ਥਮ੍ਭੇਸੁ ਸੁਵਣ੍ਣਮਯੇ, ਸੁਵਣ੍ਣਤ੍ਥਮ੍ਭੇਸੁ ਰਜਤਮਯੇ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਸੁਵਣ੍ਣਾਦਿਮਯੇ ਘਟਕੇ ਵਾਲ੍ਹਰੂਪਕਾਨਿ ਚ। ਪਬਾਲ੍ਹਂ ਮਤ੍ਤੋਤਿ **ਪਮਤ੍ਤੋ**। ਤੇਨਾਹ “**ਅਤਿਵਿਯ ਮਤ੍ਤੋ**”ਤਿ। **ਨਾਟਕਪਰਿਵਾਰੇਨਾ**ਤਿ ਅਚ੍ਛਰਾਪਰਿਵਾਰੇਨ।

ਅਚ੍ਛਰਿਯਬ੍ਭੁਤਨ੍ਤਿ ਪਦਦ੍ਵਯੇਨਪਿ ਵਿਮ੍ਹਯਨਾਕਾਰੋਵ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਞ੍ਜਾਤਂ ਅਚ੍ਛਰਿਯਬ੍ਭੁਤਂ ਵਿਮ੍ਹਯਨਾਕਾਰੋ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ **ਸਞ੍ਜਾਤਅਚ੍ਛਰਿਯਅਬ੍ਭੁਤਾ,** ਤਥਾ ਪਵਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦਾ। ਅਚ੍ਛਰਿਯਬ੍ਭੁਤਹੇਤੁਕਾ ਸਞ੍ਜਾਤਾ ਤੁਟ੍ਠਿ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ **ਸਞ੍ਜਾਤਤੁਟ੍ਠਿਨੋ। ਸਂਵਿਗ੍ਗ**ਨ੍ਤਿ ਸਞ੍ਜਾਤਸਂਵੇਗਂ। ਸ੍ਵਾਯਂ ਸਂਵੇਗੋ ਯਸ੍ਮਾ ਪੁਰਿਮਾਵਤ੍ਥਾਯ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਚਲਨਂ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਂ “**ਚਲਿਤ**”ਨ੍ਤਿ।

੩੯੪. ਤਮਂ ਵਿਨੋਦਿਤਨ੍ਤਿ ਪਾਟਿਹਾਰਿਯਦਸ੍ਸਨੇਨ ‘‘ਅਹੋ ਥੇਰਸ੍ਸ ਇਦ੍ਧਾਨੁਭਾਵੋ’’ਤਿ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਂ ਸਞ੍ਜਾਤਬਹੁਮਾਨੋ, ਈਦਿਸਂ ਨਾਮ ਸਾਸਨਂ ਲਭਿਤ੍ਵਾਪਿ ਮਯਂ ਨਿਰਤ੍ਥਕੇਨ ਭੋਗਮਦੇਨ ਸਮ੍ਮਤ੍ਤਾ ਭਵਾਮਾਤਿ ਯੋਨਿਸੋ ਮਨਸਿਕਾਰੁਪ੍ਪਾਦਨੇਨ ਸਮ੍ਮੋਹਤਮਂ ਵਿਨੋਦਿਤਂ ਵਿਧਮਿਤਂ। **ਏਤੇ**ਤਿ ਮਹਾਥੇਰੋ ਸਕ੍ਕੋ ਚਾਤਿ ਤੇ ਦ੍ਵੇਪਿ ਸਮਾਨਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਤਾਯ **ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰਿਨੋ**।

੩੯੫. ਪਞ੍ਞਾਤਾਨਨ੍ਤਿ ਪਾਕਟਾਨਂ ਚਾਤੁਮਹਾਰਾਜ-ਸੁਯਾਮ-ਸਨ੍ਤੁਸਿਤ-ਪਰਨਿਮ੍ਮਿਤਵਸਵਤ੍ਤਿਮਹਾਬ੍ਰਹ੍ਮਾਨਂ ਅਞ੍ਞਤਰੋ, ਨ ਯੇਸਂ ਕੇਸਞ੍ਚੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਆਰਦ੍ਧਧਮ੍ਮਵਸੇਨੇਵ ਪਰਿਯੋਸਾਪਿਤਤ੍ਤਾ **ਯਥਾਨੁਸਨ੍ਧਿਨਾਵ ਨਿਟ੍ਠਪੇਸਿ**।

ਚੂਲ਼ਤਣ੍ਹਾਸਙ੍ਖਯਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾਯ ਲੀਨਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨਾ ਸਮਤ੍ਤਾ।

੮. ਮਹਾਤਣ੍ਹਾਸਙ੍ਖਯਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੩੯੬. **ਲਦ੍ਧਿਮਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਮਿਚ੍ਛਾਗਾਹਮਤ੍ਤੰ, ਨ ਦਿਟ੍ਠਾਭਿਨਿਵੇਸੋ। **ਸਸ੍ਸਤਦਿਟ੍ਠੀ**ਤਿ ਨਿਚ੍ਚਾਭਿਨਿਵੇਸੋ। **ਸੋ**ਤਿ ਅਰਿਟ੍ਠੋ ਭਿਕ੍ਖੁ। ਕਥੇਤ੍ਵਾ ਸਮੋਧਾਨੇਨ੍ਤਿ ਯੋਜਨਾ। **ਸਮੋਧਾਨੇਨ੍ਤਿ** ਚ ਨਿਗਮੇਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥੇ**ਵਾਤਿ ਤੇਸੁ ਤੇਸੁ ਏਵ ਭਵੇਸੁ **ਨਿਰੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ,** ਨ ਭਵਨ੍ਤਰੰ ਸਙ੍ਕਮਨ੍ਤਿ। **ਵਿਞ੍ਞਾਣੰ ਪਨ** ਅਭਿਨ੍ਨਸਭਾਵੰ ਅਨਞ੍ਞਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਇਧਲੋਕਤੋ**ਤਿ ਇਮਸ੍ਮਾ ਅਤ੍ਤਭਾਵਾ। **ਪਰਲੋਕਨ੍ਤਿ** ਪਰਭਵਸਞ੍ਞਿਤੰ ਅਤ੍ਤਭਾਵੰ। **ਸਨ੍ਧਾਵਤੀ**ਤਿ ਨਿਚ੍ਚਤਾਯ ਕੇਨਚਿ ਅਸਮ੍ਬਦ੍ਧੰ ਵਿਯ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਤੇਨ ਇਧਲੋਕਤੋ ਪਰਲੋਕਗਮਨਮਾਹ। **ਸੰਸਰਤੀ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਪਰਲੋਕਤੋ ਇਧਾਗਮਨੰ। **ਸਨ੍ਧਾਵਤੀ**ਤਿ ਵਾ ਭਵਨ੍ਤਰਸਙ੍ਕਮਨਮਾਹ। **ਸੰਸਰਤੀ**ਤਿ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਅਪਰਾਪਰਸਞ੍ਚਰਣੰ।

‘‘ਪਚ੍ਚਯੇ ਸਤਿ ਭਵਤੀ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਅਨ੍ਵਯਤੋ ਬ੍ਯਤਿਰੇਕਤੋ ਚ ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਭਾਵੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਸਸ੍ਸਤਭਾਵੰ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। **ਬੁਦ੍ਧੇਨ ਅਕਥਿਤੰ ਕਥੇਸੀ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ‘‘ਯੰ ਅਭਾਸਿਤੰ ਅਲਪਿਤੰ ਤਥਾਗਤੇਨ, ਤੰ ਭਾਸਿਤੰ ਲਪਿਤੰ ਤਥਾਗਤੇਨਾਤਿ ਦੀਪੇਤੀ’’ਤਿ (ਚੂਲ਼ਵ॰ ੩੫੨, ੩੫੩) ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਭੇਦਕਰਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿੰ ਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਜਿਨਚਕ੍ਕੇ ਪਹਾਰੰ ਦੇਤੀ**ਤਿ ‘‘ਤਦੇਵਿਦੰ ਵਿਞ੍ਞਾਣੰ...ਪੇ॰... ਅਨਞ੍ਞ’’ਨ੍ਤਿ ਨਿਚ੍ਚਤੰ ਪਟਿਜਾਨਨ੍ਤੋ – ‘‘ਸਬ੍ਬੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਅਨਿਚ੍ਚਾ (ਧ॰ ਪ॰ ੨੭੭), ਰੂਪੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਨਿਚ੍ਚ’’ਨ੍ਤਿ (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੩.੯੩-੯੪) ਚ ਆਦਿਨਯਪ੍ਪਵਤ੍ਤੇ ਸਤ੍ਥੁ ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕੇ ਖੀਲੰ ਉਪ੍ਪਾਦੇਨ੍ਤੋ ਪਹਾਰੰ ਦੇਤਿ। ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣੇਨ ਅਨਿਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਦਿਟ੍ਠੰ ਪਵੇਦਿਤਞ੍ਚ ਵਿਞ੍ਞਾਣੰ ਨਿਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਪਟਿਜਾਨਨ੍ਤੋ **ਵੇਸਾਰਜ੍ਜਞਾਣੰ ਪਟਿਬਾਹਤਿ। ਸੋਤੁਕਾਮੰ ਜਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਰਿਯਧਮ੍ਮਾਧਿਗਮਸ੍ਸ ਏਕਨ੍ਤਉਪਾਯਭੂਤੰ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਮਗ੍ਗੰ ਸੋਤੁਕਾਮੰ ਜਨੰ ਨਿਚ੍ਚਗ੍ਗਾਹਪਗ੍ਗਣ੍ਹਨੇਨ **ਵਿਸੰਵਾਦੇਤਿ**। ਤਤੋ ਏਵ **ਅਰਿਯਪਥੇ** ਅਰਿਯਧਮ੍ਮਵੀਥਿਯੰ ਤਸ੍ਸਾ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਨੇਨ **ਤਿਰਿਯੰ ਨਿਪਤਿਤ੍ਵਾ**।

੩੯੮. ਵਿਞ੍ਞਾਣਸੀਸੇਨ ਅਤ੍ਤਨਾ ਗਹਿਤੰ ਅਤ੍ਤਾਨੰ ਵਿਭਾਵੇਨ੍ਤੋ **‘‘ਯ੍ਵਾਯੰ, ਭਨ੍ਤੇ**’’ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਵਦੋ ਵੇਦੇਯ੍ਯੋ**ਤਿਆਦਯੋ ਸਸ੍ਸਤਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਏਵ ਅਭਿਨਿਵੇਸਾਕਾਰਾ। ਵਦਤੀਤਿ **ਵਦੋ,** ਵਚੀਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਕਾਰਕੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਇਮਿਨਾ ਹਿ ਕਾਰਕਭਾਵੁਪਾਯਿਕਸਤ੍ਤਾਨੰ ਹਿਤਸੁਖਾਵਬੋਧਨਸਮਤ੍ਥਤੰ ਅਤ੍ਤਨੋ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਵੇਦਿਯੋਵ **ਵੇਦੇਯ੍ਯੋ,** ਜਾਨਾਤਿ ਅਨੁਭਵਤਿ ਚਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਈਦਿਸਾਨਞ੍ਹਿ ਪਦਾਨੰ ਬਹੁਲਾ ਕਤ੍ਤੁਸਾਧਨਤੰ ਸਦ੍ਦਵਿਦੂ ਮਞ੍ਞਨ੍ਤਿ। **ਵੇਦਯਤੀ**ਤਿ ਤੰ ਤੰ ਅਨੁਭਵਿਤਬ੍ਬੰ ਅਨੁਭਵਤਿ। **ਤਹਿੰ ਤਹਿ**ਨ੍ਤਿ ਤੇਸੁ ਤੇਸੁ ਭਵਯੋਨਿਗਤਿਠਿਤਿਸਤ੍ਤਾਵਾਸਸਤ੍ਤਨਿਕਾਯੇਸੁ।

੩੯੯. ਤੰ ਵਾਦੰ ਪਗ੍ਗਯ੍ਹ ਠਿਤਤ੍ਤਾ ਸਾਤਿਸ੍ਸ ਛਿਨ੍ਨਪਚ੍ਚਯਤਾ ਅਵਿਰੁਲ੍ਹਧਮ੍ਮਤਾ ਚ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। **ਹੇਟ੍ਠਾ**ਤਿ ਅਲਗਦ੍ਦੂਸੁਤ੍ਤਸੰਵਣ੍ਣਨੰ (ਮ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੨੩੬-੨੩੭) ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ। ਪਰਤੋ **ਹੇਟ੍ਠਾ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਟ੍ਠਾਨੇਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਪਾਟਿਯੇਕ੍ਕੋ ਅਨੁਸਨ੍ਧੀ**ਤਿ ਤੀਹਿਪਿ ਅਨੁਸਨ੍ਧੀਹਿ ਅਵੋਮਿਸ੍ਸੋ ਵਿਸੁੰਯੇਵੇਕੋ ਅਨੁਸਨ੍ਧਿ। ਨਨੁ ਚਾਯਮ੍ਪਿ ਸਾਤਿਸ੍ਸ ਅਜ੍ਝਾਸਯਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਤਤ੍ਤਾ ਅਜ੍ਝਾਸਯਾਨੁਸਨ੍ਧਿਯੇਵਾਤਿ? ਨ, ਨਿਯ੍ਯਾਨਮੁਖੇਨ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਤ੍ਤਾ। ਨਿਯ੍ਯਾਨਞ੍ਹਿ ਪੁਰਕ੍ਖਤ੍ਵਾ ਪੁਚ੍ਛਾਦਿਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਾ ਇਤਰਾ ਦੇਸਨਾਪੁਚ੍ਛਾਨੁਸਨ੍ਧਿਆਦਯੋ। ਇਧ ਤਦਭਾਵਤੋ ਵੁਤ੍ਤੰ **‘‘ਪਾਟਿਯੇਕ੍ਕੋ ਅਨੁਸਨ੍ਧੀ**’’ਤਿ। **ਪਰਿਸਾਯ ਲਦ੍ਧਿੰ ਸੋਧੇਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਯਾਦਿਸੀ ਸਾਤਿਸ੍ਸ ਲਦ੍ਧਿ, ਤਦਭਾਵਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ ਪਰਿਸਾਯ ਲਦ੍ਧਿੰ ਸੋਧੇਨ੍ਤੋ, ਪਰਿਸਾਯ ਲਦ੍ਧਿਸੋਧਨੇਨੇਵ ਸਾਤਿ ਗਣਤੋ ਨਿਸ੍ਸਾਰਿਤੋ ਨਾਮ ਜਾਤੋ।

੪੦੦. **ਯੰ ਯਦੇਵਾ**ਤਿ ਇਦੰ ਯਦਿਪਿ ਅਵਿਸੇਸਤੋ ਪਚ੍ਚਯਧਮ੍ਮਗ੍ਗਹਣੰ, ‘‘ਵਿਞ੍ਞਾਣਨ੍ਤ੍ਵੇਵ ਸਙ੍ਖ੍ਯੰ ਗਚ੍ਛਤੀ’’ਤਿ ਪਨ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਤੰਤੰਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਸਮਞ੍ਞਾਨਿਮਿਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਜਾਤੰ ਗਹਿਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ ਪਾਲ਼ਿਯੰ – ‘‘ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਨ੍ਤ੍ਵੇਵ ਸਙ੍ਖ੍ਯੰ ਗਚ੍ਛਤੀ’’ਤਿਆਦਿ। ਅਥ ਵਾ ਤੰਤੰਦ੍ਵਾਰਨਿਯਤੰ ਇਤਰਮ੍ਪਿ ਸਬ੍ਬੰ ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯਜਾਤੰ ਇਧ ‘‘ਯੰ ਯਦੇਵਾ’’ਤਿ ਗਹਿਤੰ, ਤਤ੍ਥ ਪਨ ਯੰ ਅਸਾਧਾਰਣੰ, ਤੇਨ ਸਮਞ੍ਞਾਤਿ ‘‘ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਨ੍ਤ੍ਵੇਵਾ’’ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਦ੍ਵਾਰਸਙ੍ਕਨ੍ਤਿਯਾ ਅਭਾਵ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਦ੍ਵਾਰਨ੍ਤਰਸਙ੍ਕਮਨਸ੍ਸ ਅਭਾਵੰ। ਸ੍ਵਾਯੰ ਓਲ਼ਾਰਿਕਨਯੇਨ ਮਨ੍ਦਬੁਦ੍ਧੀਨੰ ਸੁਖਾਵਬੋਧਨਤ੍ਥੰ ਨਯਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਨ ਹਿ ਕਦਾਚਿ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੰ ਵਿਞ੍ਞਾਣੰ ਵਿਗਚ੍ਛਨ੍ਤੰ ਅਨਨ੍ਤਰਵਿਞ੍ਞਾਣੰ ਸਙ੍ਕਮਤਿ ਅਨਨ੍ਤਰਾਦਿਪਚ੍ਚਯਾਲਾਭੇ ਤਸ੍ਸ ਅਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਨਤੋ।

ਏਵਮੇਵਾਤਿ ਯਥਾ ਅਗ੍ਗਿ ਉਪਾਦਾਨਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਜਲਨ੍ਤੋ ਅਨੁਪਾਦਾਨੋ ਤਤ੍ਥੇਵ ਨਿਬ੍ਬਾਯਤਿ, ਨ ਕਤ੍ਥਚਿ ਸਙ੍ਕਮਤਿ, ਏਵਮੇਵ। “**ਪਚ੍ਚਯਵੇਕਲ੍ਲੇਨ ਤਤ੍ਥੇਵ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤੀ**”ਤਿ ਕਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਨ ਹੇਤ੍ਥ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਨਿਰੋਧੋ ਇਚ੍ਛਿਤੋ ਤਾਦਿਸਸ੍ਸ ਨਿਰੋਧਸ੍ਸ ਇਧ ਅਨਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਤਾ, ਅਥ ਖੋ ਖਣਨਿਰੋਧੋ, ਸੋ ਚ ਸਾਭਾਵਿਕਤ੍ਤਾ ਨ ਪਚ੍ਚਯਵੇਕਲ੍ਲਹੇਤੁਕੋ? ਸਚ੍ਚਮੇਤਂ, ਤਂਤਂਦ੍ਵਾਰਿਕਸ੍ਸ ਪਨ ਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਦ੍ਵਾਰਨ੍ਤਰਂ ਅਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥੇਵ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨਂ ਇਧਾਧਿਪ੍ਪੇਤਂ। ਯੇਸਞ੍ਚ ਪਚ੍ਚਯਾਨਂ ਵਸੇਨ ਦ੍ਵਾਰਨ੍ਤਰਿਕਵਿਞ੍ਞਾਣੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ, ਤੇਸਂ ਤਦਭਾਵਤੋ ਪਚ੍ਚਯਵੇਕਲ੍ਲਗ੍ਗਹਣਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਪਚ੍ਚਯਵੇਕਲ੍ਲੇਨ ਨ ਸੋਤਾਦੀਨਿ ਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਸੋਤਵਿਞ੍ਞਾਣਨ੍ਤਿਆਦਿ ਸਙ੍ਖਂ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਯੋਜਨਾ। ਏਤੇਨ ਯਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਚਕ੍ਖੁਰੂਪਾਦਿਪਚ੍ਚਯਸਾਮਗ੍ਗਿਯਾ ਵਸੇਨ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਸਙ੍ਖਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥੇਵ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ ਤਾਵਕਾਲਿਕਭਾਵਤੋ, ਤਸ੍ਸ ਪਨ ਸੋਤਸਦ੍ਦਾਦਿਪਚ੍ਚਯਾਭਾਵਤੋ ਕੁਤੋ ਸੋਤਵਿਞ੍ਞਾਣਾਦਿਸਮਞ੍ਞਾ, ਏਵਮਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਤੋ ਤਸ੍ਸ ਕੁਤੋ ਸਙ੍ਕਮੋਤਿ ਦਸ੍ਸਿਤਂ ਹੋਤਿ। **ਵਿਞ੍ਞਾਣਪ੍ਪਵਤ੍ਤੇ**ਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯਂ। **ਦ੍ਵਾਰਸਙ੍ਕਨ੍ਤਿਮਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਦ੍ਵਾਰਨ੍ਤਰਸਙ੍ਕਮਨਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਨ ਵਦਾਮਿ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥੇਵ ਭਿਜ੍ਜਨਤੋ ਪਚ੍ਚਯਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਵਨ੍ਤਤੋ ਸਤਿ ਚ ਉਪ੍ਪਾਦੇ ਅਵਸ੍ਸਂਭਾਵੀ ਨਿਰੋਧੋਤਿ ਹੁਤ੍ਵਾ ਅਭਾਵਟ੍ਠੇਨ ਅਨਿਚ੍ਚਤਾ ਦੀਪਿਤਾ ਹੋਤੀਤਿ।

੪੦੧. ‘‘ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਮਯਾ, ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਪਚ੍ਚਯਾ ਨਤ੍ਥਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਸਮ੍ਭਵੋ’’ਤਿ ਪਾਲ਼ਿਯਾ ਅਨ੍ਵਯਤੋ ਚ ਬ੍ਯਤਿਰੇਕਤੋ ਚ ਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਸਙ੍ਖਤਤਾਵ ਦਸ੍ਸਿਤਾਤਿ ਆਹ “**ਸਪ੍ਪਚ੍ਚਯਭਾਵਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ**”ਤਿ। ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਜਾਤਂ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਂ ‘‘ਭੂਤ’’ਨ੍ਤਿ ਇਧਾਧਿਪ੍ਪੇਤਂ, ਤਂ ਅਤ੍ਥਤੋ ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧਾ ਤਬ੍ਬਿਨਿਮੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਪ੍ਪਚ੍ਚਯਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋ, ਯਞ੍ਚ ਖਨ੍ਧਪਞ੍ਚਕਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਤੇਸਞ੍ਚ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ, ਤਂ ‘‘ਭੂਤਮਿਦ’’ਨ੍ਤਿ ਭਗਵਾ ਅਵੋਚਾਤਿ ਆਹ “**ਇਦਂ ਖਨ੍ਧਪਞ੍ਚਕ**”ਨ੍ਤਿ। ਅਤ੍ਤਨੋ ਫਲਂ ਆਹਰਤੀਤਿ ਆਹਾਰੋ, ਪਚ੍ਚਯੋ। ਸਮ੍ਭਵਤਿ ਏਤਸ੍ਮਾਤਿ ਸਮ੍ਭਵੋ, ਆਹਾਰੋ ਸਮ੍ਭਵੋ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ **ਆਹਾਰਸਮ੍ਭਵਂ**। ਤੇਨਾਹ “**ਪਚ੍ਚਯਸਮ੍ਭਵ**”ਨ੍ਤਿ। **ਤਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯਸ੍ਸ ਨਿਰੋਧਾ**ਤਿ ਯੇਨ ਅਵਿਜ੍ਜਾਦਿਨਾ ਪਚ੍ਚਯੇਨ ਖਨ੍ਧਪਞ੍ਚਕਂ ਸਮ੍ਭਵਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯਸ੍ਸ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਨਿਰੋਧਾ। ਖਣਨਿਰੋਧੋ ਪਨ ਕਾਰਣਨਿਰਪੇਕ੍ਖੋ।

ਨੋਸ੍ਸੂਤਿ ਸਂਸਯਜੋਤਨੋ ਨਿਪਾਤੋਤਿ ਆਹ “**ਭੂਤਂ ਨੁ ਖੋ ਇਦਂ, ਨ ਨੁ ਖੋ ਭੂਤ**”ਨ੍ਤਿ। **ਭੂਤਮਿਦਂ ਨੋਸ੍ਸੂ**ਤਿ ਚ ਇਮਿਨਾ ਖਨ੍ਧਪਞ੍ਚਕਮੇਵ ਨੁ ਖੋ ਇਦਂ, ਉਦਾਹੁ ਅਤ੍ਤਤ੍ਤਨਿਯਨ੍ਤਿ ਏਵਂਜਾਤਿਕੋ ਸਂਸਯਨਾਕਾਰੋ ਗਹਿਤੋ। **ਤਦਾਹਾਰਸਮ੍ਭਵਂ ਨੋਸ੍ਸੂ**ਤਿ ਪਨ ਇਮਿਨਾ ਸਹੇਤੁਕਂ ਨੁ ਖੋ ਇਦਂ ਭੂਤਂ, ਉਦਾਹੁ ਅਹੇਤੁਕਨ੍ਤਿ ਯਥਾ ਅਹੇਤੁਕਭਾਵਾਪਨ੍ਨੋ ਸਂਸਯਨਾਕਾਰੋ ਗਹਿਤੋ, ਏਵਂ ਵਿਸਮਹੇਤੁਕਭਾਵਾਪਨ੍ਨੋਪਿ ਸਂਸਯਨਾਕਾਰੋ ਗਹਿਤੋਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਵਿਸਮਹੇਤੁਨੋਪਿ ਪਰਮਤ੍ਥਤੋ ਭੂਤਸ੍ਸ ਅਹੇਤੁਕਭਾਵਤੋ। ਵਿਸਮਹੇਤੁਵਾਦੋਪਿ ਪਰੇਹਿ ਪਰਿਕਪ੍ਪਿਤਮਤ੍ਤਤਾਯ ਸਭਾਵਨਿਯਤਿਯਦਿਚ੍ਛਾਦਿਵਾਦੇਹਿ ਸਮਾਨਯੋਗਕ੍ਖਮੋਤਿ। **ਨਿਰੋਧਧਮ੍ਮਂ ਨੋਸ੍ਸੂ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਯਥਾ ਅਨਿਚ੍ਚਂ ਨੁ ਖੋ ਇਦਂ ਭੂਤਂ, ਉਦਾਹੁ ਨਿਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਅਨਿਚ੍ਚਤਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਸਂਸਯਨਾਕਾਰੋ ਗਹਿਤੋ, ਏਵਂ ਦੁਕ੍ਖਂ ਨੁ ਖੋ, ਉਦਾਹੁ ਨ ਦੁਕ੍ਖਂ, ਅਨਤ੍ਤਾ ਨੁ ਖੋ, ਉਦਾਹੁ ਨ ਅਨਤ੍ਤਾਤਿਪਿ ਸਂਸਯਨਾਕਾਰੋ ਗਹਿਤੋਯੇਵਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ ਅਨਿਚ੍ਚਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖਭਾਵਾਦਿਅਵਸ੍ਸਂਭਾਵਤੋ, ਨਿਚ੍ਚੇ ਚ ਤਦੁਭਯਾਭਾਵਤੋ। **ਯਾਥਾਵਸਰਸਲਕ੍ਖਣਤੋ**ਤਿ ਅਵਿਪਰੀਤਸਰਸਤੋ ਸਲਕ੍ਖਣਤੋ ਚ, ਕਿਚ੍ਚਤੋ ਚੇਵ ਸਭਾਵਤੋ ਚਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਭੂਤਾਪਿ ਪਞ੍ਞਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਏਵਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ “**ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਪਞ੍ਞਾਯਾ**”ਤਿ। **ਸਰਸਤੋ**ਤਿ ਚ ਸਭਾਵਤੋ। **ਸਲਕ੍ਖਣਤੋ**ਤਿ ਸਾਮਞ੍ਞਲਕ੍ਖਣਤੋ। ਤੇਨਾਹ “**ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਪਞ੍ਞਾਯ ਸਮ੍ਮਾ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਸ੍ਸਾ**”ਤਿ। **ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇ**ਵਾਤਿ ‘‘ਯਾਥਾਵਸਰਸਲਕ੍ਖਣਤੋ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ। **ਯੇ ਯੇ**ਤਿ ਤਸ੍ਸਂ ਪਰਿਸਾਯਂ ਯੇ ਯੇ ਭਿਕ੍ਖੂ। **ਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਸੁ**ਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਉਪਧਾਰੇਸੁਂ।

ਤੇਹੀਤਿ ਤੇਹਿ ਭਿਕ੍ਖੂਹਿ। **ਤਤ੍ਰਾ**ਤਿ ਤਿਸ੍ਸਂ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਪਞ੍ਞਾਯਂ। **ਨਿਤ੍ਤਣ੍ਹਭਾ**ਵਨ੍ਤਿ ਤਣ੍ਹਾਭਾਵਂ ‘‘ਏਤਂ ਮਮ’’ਨ੍ਤਿ ਤਣ੍ਹਾਗ੍ਗਾਹਸ੍ਸ ਪਹੀਨਤਂ। ਏਤੇਨਪਿ ਭਗਵਾ ‘‘ਅਹਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮੇਸੁਪਿ ਤਣ੍ਹਾਪਹਾਨਮੇਵ ਵਣ੍ਣੇਮਿ, ਸਾਤਿ ਪਨ ਮੋਘਪੁਰਿਸੋ ਅਤ੍ਤਭਾਵੇਪਿ ਤਣ੍ਹਾਸਂਵਦ੍ਧਨਿਂ ਵਿਪਰੀਤਦਿਟ੍ਠਿਂ ਪਗ੍ਗਯ੍ਹ ਤਿਟ੍ਠਤੀ’’ਤਿ ਸਾਤਿਂ ਨਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। **ਸਭਾਵਦਸ੍ਸਨੇਨਾ**ਤਿ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਵਿਪਰੀਤਸਭਾਵਦਸ੍ਸਨੇਨ। **ਪਚ੍ਚਯਦਸ੍ਸਨੇਨਾ**ਤਿ ਕਾਰਣਦਸ੍ਸਨੇਨ ਅਨਵਸੇਸਤੋ ਹੇਤੁਨੋ ਪਚ੍ਚਯਸ੍ਸ ਚ ਦਸ੍ਸਨੇਨ। **ਅਲ੍ਲੀਯੇਥਾ**ਤਿ ਤਣ੍ਹਾਦਿਟ੍ਠਿਵਸੇਨ ਨਿਸ੍ਸਯੇਥ। ਤੇਨਾਹ “**ਤਣ੍ਹਾਦਿਟ੍ਠੀਹੀ**”ਤਿ। **ਕੇਲਾਯੇਥਾ**ਤਿ ਪਰਿਹਰਣਕੇਲ਼ਿਯਾ ਪਰਿਹਰੇਯ੍ਯਾਥ। ਤੇਨਾਹ “**ਕੀਲ਼ਮਾਨਾ ਵਿਹਰੇਯ੍ਯਾਥਾ**”ਤਿ। **ਧਨਂ ਵਿਯ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤਾ**ਤਿ ਧਨਂ ਵਿਯ ਦੁਬ੍ਬਜਂ ਵਿਯ ਇਚ੍ਛਂ ਤਣ੍ਹਂ ਜਨੇਨ੍ਤਾ। ਤੇਨਾਹ “**ਗੇਧਂ**

ਆਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯਜਾਥਾ’’ਤਿ। **ਮਮਤ੍ਤੰ ਉਪ੍ਪਾਦੇਯ੍ਯਜਾਥਾ**ਤਿ ‘‘ਮਮਮਿਦ’’ਨ੍ਤਿ ਤਣ੍ਹਾਦਿਟ੍ਠਿਵਸੇਨ ਅਭਿਨਿਵੇਸੰ ਜਨੇਯ੍ਯਜਾਥ। ਨਿਕਨ੍ਤਿਵਸੇਨਪਿ ਗਹਣਤ੍ਥਾਯ ਨੋ ਦੇਸਿਤੋ, ਤਸ੍ਸ ਵਾ ਸਣ੍ਹਸੁਖੁਮਸ੍ਸ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਗਹਣੰ ਨਾਮ ਨਿਕਨ੍ਤਿਯਾ ਏਵ ਸਿਯਾ, ਨ ਓਲ਼ਾਰਿਕਤਣ੍ਹਾਯਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ **‘‘ਨਿਕਨ੍ਤਿਵਸੇਨਾ’’**ਤਿ।

੪੦੨. ਪਟਿਚ੍ਚ ਏਤਸ੍ਮਾ ਫਲੰ ਏਤੀਤਿ **ਪਚ੍ਚਯੋ,** ਸਬ੍ਬੋ ਕਾਰਣਵਿਸੇਸੋਤਿ ਆਹ **‘‘ਖਨ੍ਧਾਨੰ ਪਚ੍ਚਯੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ’’**ਤਿ। ਯਾਵ ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਹਿ ਸਬ੍ਬੋ ਨੇਸੰ ਕਾਰਣਵਿਸੇਸੋ ਇਧ ਦਸ੍ਸਿਤੋ। ਪੁਨ ਆਦਿਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਯਾਵ ਪਰਿਯੋਸਾਨਾ, ਅਨ੍ਤਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਯਾਵ ਆਦੀਤਿ ਅਨੁਲੋਮਤੋ ਪਟਿਲੋਮਤੋ ਚ ਵਟ੍ਟਵਿਵਟ੍ਟਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ ਨਾਨਾਨਯੇਹਿ ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋ, ਨਿਚ੍ਚਗ੍ਗਾਹਸ੍ਸ ਨਿਮਿਤ੍ਤਭੂਤੋ ਕਿਲੇਸੋਪਿ ਇਧ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਦੀਪੇਤਿ। **ਤਮ੍ਪਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਥਮੇਵਾ**ਤਿ ਤਮ੍ਪਿ ‘‘ਇਮੇ ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਆਹਾਰਾ’’ਤਿਆਦਿ ਯਾਵ ‘‘ਤਣ੍ਹਾਪਭਵਾ’’ਤਿ ਪਾਲ਼ਿਪਦੰ, ਤਾਵ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਥਮੇਵ **ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾਯੰ** (ਮ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੮੯)। ਸੇਸੰ ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦਕਥਾਭਾਵਤੋ **ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗੇ** (ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ੨.੫੭੦) **ਵਿਤ੍ਥਾਰਿਤਾਵਾ**ਤਿ ਇਮਿਨਾਵ ਸਙ੍ਗਹਿਤੰ।

੪੦੪. **ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਸਤਿ ਇਦੰ ਹੋਤੀ**ਤਿਆਦੀਸੁ ਯੰ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੰ, ਤੰ ਪਰਮਤ੍ਥਦੀਪਨਿਯੰ **ਉਦਾਨਟ੍ਠਕਥਾਯੰ** (ਉਦਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧) ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ।

੪੦੭. **ਪਟਿਧਾਵਨਾ**ਤਿ ਪਟਿਸਰਣੰ, ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਨ੍ਤੇ ਆਗਤੰ ਅਤੀਤੰ ਅਦ੍ਧਾਨੰ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਤਣ੍ਹਾਦਿਟ੍ਠਿਵਸੇਨ ਪਟਿਗਮਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਨਨੁ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਵਸੇਨ ਪਾਲ਼ਿਯੰ ਪਟਿਧਾਵਨਾ ਆਗਤਾਤਿ? ਸਚ੍ਚੰ ਆਗਤਾ, ਸਾ ਪਨ ਤਣ੍ਹਾਦਿਟ੍ਠਿਹੇਤੁਕਾਤਿ ‘‘ਤਣ੍ਹਾਦਿਟ੍ਠਿਵਸੇਨਾ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਮਿੰ ਯਥਾਧਿਗਤੇ ਞਾਣਦਸ੍ਸਨੇ।

ਨਿਚ੍ਚਲਭਾਵਨ੍ਤਿ ਸੁਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਭਾਵੰ, ਤਿਤ੍ਥਿਯਵਾਦਵਾਤੇਹਿ ਅਕਮ੍ਪਿਯਭਾਵਞ੍ਚ। **ਗਰੂ**ਤਿ ਗਰੁਗੁਣਯੁਤ੍ਤੋ। **ਭਾਰਿਕੋ** ਪਾਸਾਣਚ੍ਛਤ੍ਤਸਦਿਸੋ। **ਅਕਾਮਾ ਅਨੁਵਤ੍ਤਿਤਬ੍ਬੋ**ਤਿ ਸਦ੍ਧਾਮਤ੍ਤਕੇਨੇਵ ਅਨੁਵਤ੍ਤਨਮਾਹ, ਨ ਅਵੇਚ੍ਚਪ੍ਪਸਾਦੇਨ। **ਕਿਚ੍ਚ**ਨ੍ਤਿ ਸਤ੍ਥੁਕਿਚ੍ਚੰ। **ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਜਾਤਿਮਨ੍ਤਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਨੰ। ਵ**ਤਸਮਾਦਾਨਾਨੀ**ਤਿ ਮਗਵਤਾਦਿਵਤਸਮਾਦਾਨਾਨਿ। **ਦਿਟ੍ਠਿਕੁਤੂਹਲਾਨੀ**ਤਿ ਤੰਤੰਦਿਟ੍ਠਿਗ੍ਗਾਹਵਸੇਨ ‘‘ਇਦੰ ਸਚ੍ਚੰ, ਇਦੰ ਸਚ੍ਚ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਗਹੇਤਬ੍ਬਕੁਤੂਹਲਾਨਿ। **ਏਵੰ ਨਿਸ੍ਸਟ੍ਠਾਨੀ**ਤਿ ਯਥਾ ਮਯਾ ਤੁਮ੍ਹਾਕੰ ਓਵਾਦੋ ਦਿਨ੍ਨੋ, ਏਵੰ ਨਿਸ੍ਸਟ੍ਠਾਨਿ ਵਤਾਦੀਨਿ ਤੰ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਕਿੰ ਗਣ੍ਹੇਯ੍ਯਜਾਥ। **ਸਯੰ ਞਾਣੇਨ ਞਾਤ**ਨ੍ਤਿ ਪਰਨੇਯ੍ਯਜਤੰ ਮੁਞ੍ਚਿਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਏਵ ਞਾਣੇਨ ਯਾਥਾਵਤੋ ਞਾਤੰ। ਏਵਂਭੂਤਞ੍ਚ ਸਯੰ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਤੋ ਦਿਟ੍ਠੰ ਨਾਮ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ **‘‘ਸਯੰ ਪਞ੍ਞਾਚਕ੍ਖੁਨਾ ਦਿਟ੍ਠ’’**ਨ੍ਤਿ। **ਸਯੰ ਵਿਭਾਵਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਤੇਹਿ ਭਿਕ੍ਖੂਹਿ ਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤੰ ਵਿਭੂਤਭਾਵੰ ਆਪਾਦਿਤੰ। **ਉਪਨੀਤਾ**ਤਿ ਉਪਕ੍ਕਮੇਨ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਨੁਸਾਰੇਨ ਨੀਤਾ। **ਮਯਾ**ਤਿ ਕਤ੍ਤੁਰਿ ਕਰਣਵਚਨੰ। **ਧਮ੍ਮੇਨਾ**ਤਿ ਕਾਰਣੇਨ। **ਏਤੰ ਵਚਨ**ਨ੍ਤਿ ਏਤੰ ‘‘ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਕੋ’’ਤਿਆਦਿਵਚਨੰ।

੪੦੮. **ਤੰ** ਸਮ੍ਮੋਹਟ੍ਠਾਨੰ **ਅਸ੍ਸ** ਲੋਕਸ੍ਸ। **ਸਮੋਧਾਨੇਨਾ**ਤਿ ਸਮਾਗਮੇਨ। ਗਬ੍ਭਤਿ ਅਤ੍ਤਭਾਵਭਾਵੇਨ ਵਤ੍ਤਤੀਤਿ **ਗਬ੍ਭੋ,** ਕਲਲਾਦਿਅਵਤ੍ਥੋ ਧਮ੍ਮਪਬਨ੍ਧੋ, ਤਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਤ੍ਤਾ ਪਨ ਸਤ੍ਤਸਨ੍ਤਾਨੋ ‘‘ਗਬ੍ਭੋ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ ਯਥਾ ‘‘ਮਞ੍ਚਾ ਉਕ੍ਕੁਟ੍ਠਿੰ ਕਰੋਨ੍ਤੀ’’ਤਿ। ਤਨ੍ਨਿਸ੍ਸਯਭਾਵਤੋ ਮਾਤੁਕੁਚ੍ਛਿ ‘‘ਗਬ੍ਭੋ’’ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ, ਗਬ੍ਭੋ ਵਿਯਾਤਿ ਵਾ। ਯਥਾ ਹਿ ਨਿਵਾਸਟ੍ਠਾਨਤਾਯ ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਓਵਰਕੋ ‘‘ਗਬ੍ਭੋ’’ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਏਵੰ ਗਬ੍ਭਸੇਯ੍ਯਕਾਨੰ ਯਾਵ ਅਭਿਜਾਤਿ ਨਿਵਾਸਟ੍ਠਾਨਤਾਯ ਮਾਤੁਕੁਚ੍ਛਿ ‘‘ਗਬ੍ਭੋ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋਤਿ।

ਯਮੇਕਰਤ੍ਤਿਨ੍ਤਿ ਯਸ੍ਸੰ ਏਕਰਤ੍ਤਿਯੰ। ਭੁਮ੍ਮਤ੍ਥੇ ਹਿ ਇਦੰ ਉਪਯੋਗਵਚਨੰ, ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਸੰਯੋਗੇ ਵਾ। **ਪਠਮ**ਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬਪਠਮੰ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕ੍ਖਣੇ। **ਗਬ੍ਭੇ**ਤਿ ਮਾਤੁਕੁਚ੍ਛਿਯੰ। **ਮਾਣਵੋ**ਤਿ ਸਤ੍ਤੋ। ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਸਤ੍ਤਾ ਰਤ੍ਤਿਯੰ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿੰ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੀਤਿ ਰਤ੍ਤਿਗ੍ਗਹਣੰ। **ਅਬ੍ਭੁਟ੍ਠਿਤੋਵਾ**ਤਿ ਉਟ੍ਠਿਤਅਬ੍ਭੋ ਵਿਯ, ਅਭਿਮੁਖਭਾਵੇਨ ਵਾ ਉਟ੍ਠਿਤੋ ਏਵ ਮਰਣਸ੍ਸਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਸੋ ਯਾਤੀ**ਤਿ ਸੋ ਮਾਣਵੋ ਯਾਤਿ ਪਠਮਕ੍ਖਣਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਗਚ੍ਛਤੇਵ। **ਸ ਗਚ੍ਛੰ ਨ ਨਿਵਤ੍ਤਤੀ**ਤਿ ਸੋ ਏਵੰ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਖਣਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਨ ਨਿਵਤ੍ਤਤਿ, ਅਞ੍ਞਦਤ੍ਥੁ ਮਰਣਮੇਵ ਉਪਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਗਾਥਾਯ ਅਤ੍ਥੋ।

ਉਤੁਸਮਯੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਨ ਲੋਕਸਮਞ੍ਞਾਤਰਜਸ੍ਸ ਲਗ੍ਗਨਦਿਵਸਮਤ੍ਤੰ। ਇਦਾਨਿ ਵੁਤ੍ਤਮੇਵਤ੍ਥੰ ਪਾਕਟਤਰੰ ਕਾਤੁੰ "**ਮਾਤੁਗਾਮਸ੍ਸ ਕਿਰ ਯਸ੍ਮਿ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਮਿੰ ਗਬ੍ਭਾਸਯੇ। **ਸਣ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਤ੍ਵਾ। **ਭਿਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਅਗ੍ਗਹਿਤਗਬ੍ਭਾ ਏਵ ਭਿਨ੍ਨਾ ਹੁਤ੍ਵਾ। ਅਯਞ੍ਹਿ ਤਸ੍ਸਾ ਸਭਾਵੋ। **ਵਤ੍ਥੁ ਸੁਦ੍ਧੰ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਪਗ੍ਘਰਿਤਲੋਹਿਤਤ੍ਤਾ ਅਨਾਮਯਤ੍ਤਾ ਚ ਗਬ੍ਭਾਸਯੋ ਸੁਦ੍ਧੋ ਹੋਤਿ। ਸੁਦ੍ਧਵਤ੍ਥੁਤ੍ਤਾ ਤਤੋ ਪਰੰ ਕਤਿਪਯਦਿਵਸਾਨਿ **ਖੇਤ੍ਤਮੇਵ ਹੋਤਿ** ਗਬ੍ਭਸਣ੍ਠਹਨਸ੍ਸ ਪਰਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਲੋਹਿਤਲੇਸਸ੍ਸ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਤ੍ਤਾ। ਸਮ੍ਭਵਸ੍ਸ ਪਨ ਕਥੰ ਸਬ੍ਭਾਵੋਤਿ ਆਹ "**ਤਸ੍ਮਿੰ ਸਮਯੇ**"ਤਿਆਦਿ। ਇਤ੍ਥਿਸਨ੍ਤਾਨੇਪਿ ਸੁਕ੍ਕਧਾਤੁ ਲਬ੍ਭਤੇਵ। ਤੇਨਾਹ "**ਅਙ੍ਗਪਰਾਮਸਨੇਨਪਿ ਦਾਰਕੋ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਤਿਯੇਵਾ**"ਤਿ। ਯਥਾ ਪਾਰਿਕਾਯ ਨਾਭਿਪਰਾਮਸਨੇਨ ਸਾਮਸ੍ਸ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਸ੍ਸ, ਦਿਟ੍ਠਮਙ੍ਗਲਿਕਾਯ ਨਾਭਿਪਰਾਮਸਨੇਨ ਮਣ੍ਡਬਜਸ੍ਸ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿ। **ਗਨ੍ਧਬ੍ਬੋ**ਤਿ ਗਨ੍ਧਨਤੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਗਤਿਯਾ ਨਿਮਿਤ੍ਤੁਪਟ੍ਠਾਪਨੇਨ ਸੂਚਨਤੋ ਗਨ੍ਧੋਤਿ ਲਦ੍ਧਨਾਮੇਨ ਭਵਗਾਮਿਕਮ੍ਮੁਨਾ ਅਬ੍ਬਤਿ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ **ਗਨ੍ਧਬ੍ਬੋ**, ਤਤ੍ਥ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਕਸਤ੍ਤੋ। ਤੇਨਾਹ "**ਤਤ੍ਰੂਪਗਸਤ੍ਤੋ**"ਤਿ। **ਕਮ੍ਮਯਨ੍ਤਯਨ੍ਤਿਤੋ**ਤਿ ਤਤ੍ਰੂਪਪਤ੍ਤਿਆਵਹੇਨ ਕਮ੍ਮਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਪੇਲ੍ਲਨਕਯਨ੍ਤੇਨ ਤਥਤ੍ਤਾਯ ਪੇਲ੍ਲਿਤੋ ਉਪਨੀਤੋ। **ਮਹਨ੍ਤੇਨ ਜੀਵਿਤਸੰਸਯੇਨਾ**ਤਿ ਵਿਜਾਯਨਪਰਿਕ੍ਕਿਲੇਸੇਨ ''ਜੀਵਿਸ੍ਸਾਮਿ ਖੋ, ਨ ਨੁ ਖੋ ਜੀਵਿਸ੍ਸਾਮਿ ਅਹੰ ਵਾ, ਪੁਤ੍ਤੋ ਵਾ ਮੇ''ਤਿ ਏਵੰ ਪਵਤ੍ਤੇਨ ਜੀਵਿਤਸੰਸਯੇਨ ਵਿਪੁਲੇਨ ਗਰੁਤਰੇਨ ਸੰਸਯੇਨ। **ਤੰ ਠਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਥਨਪ੍ਪਦੇਸਮਾਹ। ਕੀਲਨ੍ਤਿ ਤੇਨਾਤਿ ਕੀਲ਼ਨੰ, ਕੀਲ਼ਨਮੇਵ **ਕੀਲ਼ਨਕੰ**।

੪੦੯. ਸਾਰਜ੍ਜਤੀਤਿ ਸਾਰਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ। **ਬਜਾਪਜ੍ਜਤੀ**ਤਿ ਬਜਾਪਨ੍ਨਚਿਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ। **ਕਾਯੇ** ਕੇਸਾਦਿਦ੍ਵਤ੍ਤਿੰਸਾਸੁਚਿਸਮੁਦਾਯੇ ਤੰਸਭਾਵਾਰਮ੍ਮਣਾ **ਸਤਿ ਕਾਯਸਤਿ। ਅਨੁਪਟ੍ਠਪੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦੇਤ੍ਵਾ, ਯਥਾਸਭਾਵਤੋ ਕਾਯੰ ਅਨੁਪਧਾਰੇਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਪਰਿਤ੍ਤਚੇਤਸੋ**ਤਿ ਕਿਲੇਸੇਹਿ ਪਰਿਤੋ ਖਣ੍ਡਿਤਚਿਤ੍ਤੋ। ਤੇਨਾਹ "**ਅਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤੋ**"ਤਿ। **ਏਤੇ** ਅਕੁਸਲਧਮ੍ਮਾ। **ਨਿਰੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਨਿਰੋਧੰ ਪਤ੍ਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। **ਤਣ੍ਹਾਵਸੇਨ ਅਭਿਨਨ੍ਦਤੀ**ਤਿ ਸਪ੍ਪੀਤਿਕਤਣ੍ਹਾਵਸੇਨ ਅਭਿਮੁਖੰ ਹੁਤ੍ਵਾ ਨਨ੍ਦਤਿ। **ਅਭਿਵਦਤੀ**ਤਿ ਤਣ੍ਹਾਵਸੇਨ ਤੰ ਤੰ ਆਰਮ੍ਮਣੰ ਅਭਿਨਿਵਿਸ੍ਸ ਵਦਤਿ। **ਅਜ੍ਝੋਸਾਯਾ**ਤਿ ਅਨਞ੍ਞਸਾਧਾਰਣੰ ਵਿਯ ਆਰਮ੍ਮਣੰ ਤਣ੍ਹਾਵਸੇਨ ਅਨੁਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ। ਤੇਨਾਹ "**ਗਿਲਿਤ੍ਵਾ ਪਰਿਨਿਟ੍ਠਪੇਤ੍ਵਾ**"ਤਿ। **ਦੁਕ੍ਖੰ ਕਥੰ ਅਭਿਨਨ੍ਦਤੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਦੁਕ੍ਖਹੇਤੁਕੰ ਅਭਿਨਨ੍ਦਨ੍ਤੋ ਦੁਕ੍ਖੰ ਅਭਿਨਨ੍ਦਤਿ ਨਾਮਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। **ਅਟ੍ਠਕਥਾਯੰ** ਪਨ ਯਾਵਤਾ ਯਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖੇ ਦਿਟ੍ਠਿਤਣ੍ਹਾ ਅਭਿਨਨ੍ਦਨਾ ਅਪ੍ਪਹੀਨਾ, ਤਾਵਤਾਯੰ ਦੁਕ੍ਖੰ ਅਭਿਨਨ੍ਦਤਿ ਨਾਮਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ "**ਅਹੰ ਦੁਕ੍ਖਿਤੋ ਮਮ ਦੁਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ ਅਭਿਨਨ੍ਦਤਿ ਨਾਮਾ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤੇਨ ਗਾਹਦ੍ਵਯਹੇਤੁਕਾ ਤਤ੍ਥ ਅਭਿਨਨ੍ਦਨਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਪੁਨ ਏਕਵਾਰ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਨਪਿ ਏਕਵਾਰੰ। ਫਲਹੇਤੁਸਨ੍ਧਿਹੇਤੁਫਲਸਨ੍ਧਿਵਸੇਨ **ਦ੍ਵਿਸਨ੍ਧੀ**। ''ਗਬ੍ਭਸ੍ਸਾਵਕ੍ਕਨ੍ਤਿ ਹੋਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਅਤ੍ਥਤੋ ਸਰੂਪਤੋ ਚ ਏਤਰਹਿ ਫਲਸਙ੍ਖੇਪਸ੍ਸ। **ਸਰੂਪੇਨੇਵ** ਚ ਇਤਰਦ੍ਵਯਸ੍ਸ ਦੇਸਿਤਤ੍ਤਾ ਆਹ "**ਤਿਸਙ੍ਖੇਪ**"ਨ੍ਤਿ।

੪੧੦-੪੧੪. ਸਮਥਯਾਨਿਕਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਵੇਦਨਾਮੁਖੇਨ ਸਙ੍ਖੇਪੇਨੇਵ ਯਾਵ ਅਰਹਤ੍ਤਾ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੰ ਇਧ ਕਥਿਤਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਸੰਖਿਤ੍ਤੇਨ ਤਣ੍ਹਾਸਙ੍ਖਯਵਿਮੁਤ੍ਤਿੰ ਧਾਰੇਥਾ**"ਤਿ। ''ਇਮੰ ਤਣ੍ਹਾਸਙ੍ਖਯਵਿਮੁਤ੍ਤਿ''ਨ੍ਤਿ ਚ ਭਗਵਾ ਯਥਾਦੇਸਿਤੰ ਦੇਸਨੰ ਅਵੋਚਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ "**ਇਮੰ...ਪੇ॰... ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਦੇਸਨ**"ਨ੍ਤਿ । ਯਦਿ ਏਵੰ ਕਥੰ ਦੇਸਨਾ ਵਿਮੁਤ੍ਤੀਤਿ ਆਹ "**ਦੇਸਨਾ ਹਿ...ਪੇ॰... ਵਿਮੁਤ੍ਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ**"ਤਿ। ਯਸ੍ਸਾ ਤਣ੍ਹਾਯ ਵਸੇਨ ਸਾਤਿ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਸ੍ਸਤਗ੍ਗਾਹਮਹਾਸਙ੍ਘਾਟਪਟਿਮੁਕ੍ਕੋ, ਸਾ ਸਬ੍ਬਬੁਦ੍ਧਾਨੰ ਦੇਸਨਾ ਹਤ੍ਥਾਵਲਮ੍ਬਮਾਨੇਪਿ ਦੁਰੁਗ੍ਘਾਟਿਯਾ ਜਾਤਾਤਿ ਆਹ "**ਮਹਾਤਣ੍ਹਾਜਾਲਤਣ੍ਹਾਸਙ੍ਘਾਟਪਟਿਮੁਕ੍ਕ**"ਨ੍ਤਿ। **ਮਹਾਤਣ੍ਹਾਜਾਲੇ**ਤਿ ਮਹਨ੍ਤੇ ਤਣ੍ਹਾਜਟੇ। **ਤਣ੍ਹਾਸਙ੍ਘਾਟੇ**ਤਿ ਤਣ੍ਹਾਯ ਸਙ੍ਘਾਟੇ। ਤਥਾਭੂਤੋ ਚ ਤਸ੍ਸ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ ਕਤੋ ਨਾਮ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ "**ਅਨੁਪਵਿਟ੍ਠੋ ਅਨ੍ਤੋਗਧੋ**"ਤਿ। ਸੇਸੰ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯਮੇਵ।

ਮਹਾਤਣ੍ਹਾਸਙ੍ਖਯਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾਯ ਲੀਨਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨਾ ਸਮਤ੍ਤਾ।

੯. ਮਹਾਅਸ੍ਸਪੁਰਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੪੧੫. ਜਾਨਪਦਿਨੋਤਿ ਜਨਪਦਵਨ੍ਤੋ, ਜਨਪਦਸ੍ਸ ਵਾ ਇਸ੍ਸਰਾ ਰਾਜਕੁਮਾਰਾ ਗੋਤ੍ਤਵਸੇਨ **ਅਙ੍ਗਾ ਨਾਮ**। ਤੇਸੰ ਨਿਵਾਸੋ ਯਦਿ ਏਕੋ ਜਨਪਦੋ , ਕਥੰ ਬਹੁਵਚਨਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਰੁਲ੍ਹੀਸਦ੍ਦੇਨਾ**"ਤਿ। ਅਕ੍ਖਰਚਿਨ੍ਤਕਾ ਹਿ ਈਦਿਸੇਸੁ ਠਾਨੇਸੁ ਯੁਤ੍ਤੇ ਵਿਯ ਸਲਿਙ੍ਗਵਚਨਾਨਿ

(ਪਾਣਿਨਿ ੧.੨.੫੧) ਇਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਰੁਲ਼੍ਹੀ ਯਥਾ ''ਕੁਰੂਸੁ ਵਿਹਰਤਿ, ਮਲ੍ਲੇਸੁ ਵਿਹਰਤੀ''ਤਿ ਚ। ਤਬ੍ਬਿਸੇਸਨੇ ਪਨ ਜਨਪਦਸਦ੍ਦੇ ਜਾਤਿਸਦ੍ਦੇ ਏਕਵਚਨਮੇਵ। ਤੇਨਾਹ **"ਅਙ੍ਗੇਸੁ ਜਨਪਦੇ"**ਤਿ। ਅਸ੍ਸਾ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਪਾਸਾਣਾਨਿ, ਤਾਨਿ ਸੁਨ੍ਦਰਾਨਿ ਤਤ੍ਥ ਸਨ੍ਤੀਤਿ **"ਅਸ੍ਸਪੁਰ"**ਨ੍ਤਿ ਸੋ ਨਿਗਮੋ ਵੁਤ੍ਤੋਤਿ ਕੇਚੀ। ਅਪਰੇ ਪਨ ਆਜਾਨੀਯੋ ਅਸ੍ਸੋ ਰਞ੍ਞੋ ਤਤ੍ਥ ਗਹਣੰ ਉਪਗਤੋਤਿ **"ਅਸ੍ਸਪੁਰ"**ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਕਿੰ ਤੇਹਿ, ਨਾਮਮੇਤੰ ਤਸ੍ਸ ਨਿਗਮਸ੍ਸ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਤਤ੍ਥ ਭਗਵਤੋ ਨਿਬਦ੍ਧਵਸਨਟ੍ਠਾਨੰ ਕਿਞ੍ਚਿ ਨਾਹੋਸਿ, ਤਸ੍ਮਾ **"ਤੰ ਗੋਚਰਗਾਮੰ ਕਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਤਿ"**ਚ੍ਚੇਵ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤਥਾ ਹਿ ਪਾਲ਼ਿਯੰ ''ਅਸ੍ਸਪੁਰੰ ਨਾਮ ਅਙ੍ਗਾਨੰ ਨਿਗਮੋ''ਤਿ ਗੋਚਰਗਾਮਕਿਤ੍ਤਨਮੇਵ ਕਤੰ।

ਏਵਰੂਪੇਨ ਸੀਲੇਨਾਤਿਆਦੀਸੁ ਸੀਲਗ੍ਗਹਣੇਨ ਵਾਰਿਤ੍ਤਸੀਲਮਾਹ। ਤੇਨ ਸਮ੍ਮਾਵਾਚਾਕਮ੍ਮਨ੍ਤਾਜੀਵੇ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਆਚਾਰਗ੍ਗਹਣੇਨ ਚਾਰਿਤ੍ਤਸੀਲੰ। ਤੇਨ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੰ ਕਾਯਵਚੀਸਮਾਚਾਰੰ। ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਗ੍ਗਹਣੇਨ ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਾਮਗ੍ਗਫਲਸਙ੍ਗਹੰ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਤ੍ਤਿੰ। **ਲਜ੍ਜਿਨੇ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਸੀਲਾਚਾਰਮੂਲਕਾਰਣੰ। **ਪੇਸਲਾ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿੰ। **ਉਲ਼ਾਰਗੁਣਾ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਪਾਰਿਪੂਰਿੰ। **ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘਸ੍ਸੇਵ ਵਣ੍ਣੰ ਕਥੇਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਇਦੰ ਤੇਸੰ ਉਪਾਸਕਾਨੰ ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਭਿਕ੍ਖੂਨੰ ਗੁਣਕਿਤ੍ਤਨਪਸੁਤਤਾਯ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤੇ ਪਨ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮੇਪਿ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੇਪਿ ਅਭਿਪ੍ਪਸਨ੍ਨਾ ਏਵ। ਤੇਨਾਹ **"ਬੁਦ੍ਧਮਾਮਕਾ ਧਮ੍ਮਮਾਮਕਾ"**ਤਿ। ਵਤ੍ਥੁਤ੍ਤਯੇ ਹਿ ਏਕਸ੍ਮਿੰ ਅਭਿਪ੍ਪਸਨ੍ਨਾ ਇਤਰਦ੍ਵਯੇ ਅਭਿਪ੍ਪਸਨ੍ਨਾ ਏਵ ਤਦਵਿਨਾਭਾਵਤੋ। **ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਾਪਚਾਯਨੇ**ਤਿ ਲਕ੍ਖਣਵਚਨਮੇਤੰ ਯਥਾ ''ਕਾਕੇਹਿ ਸਪ੍ਪਿ ਰਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਪਚ੍ਚਯਪਟਿਪੂਜਨੇਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। ਪਚ੍ਚਯਦਾਯਕਾਨਞ੍ਹਿ ਕਾਰਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਮਹਪ੍ਫਲਭਾਵਸ੍ਸ ਕਰਣੰ ਇਧ ''ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਾਪਚਾਯਨ''ਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੰ।

ਸਮਣਕਰਣਾਤਿ ਸਮਣਭਾਵਕਰਾ, ਸਮਣਭਾਵਸ੍ਸ ਕਾਰਕਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇ ਪਨ ਏਕਨ੍ਤਤੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਨ੍ਤਾਨੇ ਉਪ੍ਪਾਦਿਤਾ ਵਡ੍ਢਿਤਾ ਚ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਆਹ **"ਸਮਾਦਾਯ ਪਰਿਪੂਰਿਤਾ"**ਤਿ। **ਸਮਣ**ਗ੍ਗਹਣਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਸਮਣਵਸੇਨ, ਨ ਸਾਮਞ੍ਞਮਤ੍ਤੇਨਾਤਿ ਆਹ **"ਸਮਿਤਪਾਪਸਮਣ"**ਨ੍ਤਿ। **ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਕਰਣਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਤੋ ਏਵ ਚਾਯੰ ਭੇਦੋ, ਯਦਿਦੰ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਤਿ , ਨ ਅਤ੍ਥਤੋ। **ਸਮਣੇਨ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਧਮ੍ਮਾ**ਤਿ ਸਮਣਧਮ੍ਮੇ ਠਿਤੇਨ ਸਮ੍ਪਾਦੇਤਬ੍ਬਧਮ੍ਮਾ। ਯੋ ਹਿ ਹੇਟ੍ਠਿਮਸਿਕ੍ਖਾਸਙ੍ਖਾਤਸਮਣਭਾਵੇ ਸੁਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਿਤੋ, ਤੇਨ ਯੇ ਉਪਰਿਸਿਕ੍ਖਾਸਙ੍ਖਾਤਸਮਣਭਾਵਾ ਸਮ੍ਪਾਦੇਤਬ੍ਬਾ, ਤੇਸੰ ਵਸੇਨੇਵ ਵੁਤ੍ਤਸਮਣੇਨ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਧਮ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਤੇਸੰ ਸਮਣਭਾਵਾਵਹਤੰ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ **"ਤੇਪਿ ਚ ਸਮਣਕਰਣਾ ਹੋਨ੍ਤਿਯੇਵਾ"**ਤਿ। **ਇਧ ਪਨਾ**ਤਿ ਮਹਾਅਸ੍ਸਪੁਰੇ। **ਹਿਰੋਤ੍ਤਪ੍ਪਾਦਿਵਸੇਨ ਦੇਸਨਾ ਵਿਤ੍ਥਾਰਿਤਾ**ਤਿ ਹਿਰੋਤ੍ਤਪ੍ਪ-ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਕਾਯਵਚੀਮਨੋਸਮਾਚਾਰਾਜੀਵਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸੰਵਰ-ਭੋਜਨੇਮਤ੍ਤਞ੍ਞੁਤ-ਜਾਗਰਿਯਾਨੁਯੋਗਸਤਿਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞ-ਝਾਨਵਿਜ੍ਜਾਵਸੇਨ ਸਮਣਕਰਣਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾ ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਦੇਸਿਤਾ, ਨ ਤਿਕਨਿਪਾਤੇ ਵਿਯ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ। **ਫਲ**ਗ੍ਗਹਣੇਨੇਵ ਵਿਪਾਕਫਲੰ ਗਹਿਤੰ, ਤੰ ਪਨ ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਨਿਦ੍ਦੇਸੇਨ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧੰ ਸਾਮਞ੍ਞਫਲੰ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। **ਆਨਿਸੰਸ**ਗ੍ਗਹਣੇਨ ਪਿਯਮਨਾਪਤਾਦਿਉਦ੍ਰਯੋ। **ਤਸ੍ਸੇਵ ਅਤ੍ਥੋ**ਤਿ ਤਸ੍ਸੇਵ ਅਵਞ੍ਝਾਪਦਸ੍ਸੇਵ ਅਤ੍ਥਨਿਦ੍ਦੇਸੋ। **"ਯਸ੍ਸਾ ਹੀ"**ਤਿਆਦਿਨਾ ਬ੍ਯਤਿਰੇਕਵਸੇਨ ਅਤ੍ਥੰ ਵਦਤਿ। **ਏਤ੍ਤਕੇਨ ਠਾਨੇਨਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਤਕੇਨ ਪਾਲ਼ਿਪਦੇਸੇਨ। **ਹਿਰੋਤ੍ਤਪ੍ਪਾਦੀਨੰ** ਉਪਰਿ ਪਾਲ਼ਿਯੰ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨਾਨੰ ਸਮਣਕਰਣ**ਧਮ੍ਮਾਨੰ। ਵਣ੍ਣੰ ਕਥੇਸੀ**ਤਿ ਗੁਣੰ ਆਨਿਸੰਸੰ ਅਭਾਸਿ। **ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨਾ**ਤਿ ''ਅਪਿਚ ਵਣ੍ਣਭਣਨਮੇਤ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ **ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਵਣ੍ਣਨਾਯੰ** (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੩੭੩; ਮ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੧੦੬) ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ।

੪੧੬. ਯੰ ਹਿਰੀਯਤੀਤਿ ਯੇਨ ਧਮ੍ਮੇਨ ਹੇਤੁਭੂਤੇਨ ਵਾ ਜਿਗੁਚ੍ਛਤਿ। ਕਰਣੇ ਹੇਤੰ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਵਚਨੰ। **ਯਨ੍ਤਿ** ਵਾ ਲਿਙ੍ਗਵਿਪਲ੍ਲਾਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਧਮ੍ਮੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਹਿਰੀਯਿਤਬ੍ਬੇਨਾ**ਤਿ ਉਪਯੋਗਤ੍ਥੇ ਕਰਣਵਚਨੰ, ਹਿਰੀਯਿਤਬ੍ਬਯੁਤ੍ਤਕੰ ਕਾਯਦੁਚ੍ਚਰਿਤਾਦਿਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਓਤ੍ਤਪ੍ਪਿਤਬ੍ਬੇਨਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਨਿਯਕਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਜਾਤਿਆਦਿ ਸਮੁਟ੍ਠਾਨੰ ਏਤਿਸ੍ਸਾਤਿ **ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾ ਹਿਰੀ,** ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਅਤ੍ਤਤੋ ਬਹਿਭੂਤੋ ਪਰਸਤ੍ਤੋ ਸਮੁਟ੍ਠਾਨੰ ਏਤਿਸ੍ਸਾਤਿ **ਬਹਿਦ੍ਧਾਸਮੁਟ੍ਠਾਨੰ ਓਤ੍ਤਪ੍ਪੰ।** ਅਤ੍ਤਾਧਿਪਤਿਤੋ ਆਗਤਾ **ਅਤ੍ਤਾਧਿਪਤੇਯ੍ਯਾ,** ਅਤ੍ਤਾਨੰ ਅਧਿਪਤਿੰ ਕਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਾ। **ਲਜ੍ਜਾਸਭਾਵਸਣ੍ਠਿਤਾ**ਤਿ ਪਾਪਜਿਗੁਚ੍ਛਨਸਭਾਵਟ੍ਠਾਯਿਨੀ। ਸਪ੍ਪਤਿਸ੍ਸਵਲਕ੍ਖਣਤ੍ਤਾ ਗਰੁਨਾ ਕਿਸ੍ਮਿਞ੍ਚਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ਗਾਰਵਵਸੇਨ ਪਤਿਸ੍ਸਵਨੰ ਪਤਿਸ੍ਸਵੋ, ਸਹ ਪਤਿਸ੍ਸਵੇਨਾਤਿ **ਸਪ੍ਪਤਿਸ੍ਸਵੰ,** ਪਤਿਸ੍ਸਵਭੂਤੰ ਤੰਸਭਾਵਞ੍ਚ ਯੰ ਕਿਞ੍ਚਿ ਗਾਰਵੰ। ਜਾਤਿਆਦਿਮਹਤ੍ਤਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣੇਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਾ ਚ ਹਿਰੀ ਤਤ੍ਥ ਗਾਰਵਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ

ਸਪ੍ਪਤਿਸ੍ਸਵਲਕ੍ਖਣਾਤਿ ਵ◌ੁਚ੍ਚਤਿ। **ਭਯਸਭਾਵਸਣ੍ਠਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਪਾਪਤੋ ਭਾਯਨਸਭਾਵਟ੍ਠਾਯੀ, ਵਜ੍ਜਭੀਰੁਕਭਯਦਸ੍ਸਾਵ◌ਿਲਕ੍ਖਣਤ੍ਤਾ ਵਜ੍ਜੰ ਭਾਯਤਿ ਤੰ ਭਯਤੋ ਪਸ੍ਸਤੀਤਿ **ਵਜ੍ਜਭੀਰੁਕਭਯਦਸ੍ਸਾਵ◌ੀ,** ਏਵ◌ੰਸਭਾਵ◌ੰ ਓਤ੍ਤਪ੍ਪੰ। ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਦਿਤਾ ਚ ਹਿਰੋਤ੍ਤਪ੍ਪਾਨੰ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਪਾਕਟਭਾਵ◌ੇਨੇਵ ਵ◌ੁਚ੍ਚਤਿ, ਨ ਪਰੇਸੰ ਕਦਾਚਿ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਵ◌ਿਪ੍ਪਯੋਗਾ। ਨ ਹਿ ਲਜ੍ਜਨੰ ਨਿਬ੍ਭਯੰ, ਪਾਪਭਯੰ ਵ◌ਾ ਅਲਜ੍ਜਨੰ ਹੋਤੀਤਿ। ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਸਙ੍ਖੇਪੋ, ਵ◌ਿਤ੍ਥਾਰੋ ਪਨ **ਅਟ੍ਠਸਾਲਿਨਿਯੰ** (ਧ॰ ਸ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.ਬਲਰਾਸਿਵਣ੍ਣਨਾ) ਵ◌ੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵ◌ੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਲੋਕਮਰਿਯਾਦਸ੍ਸ ਪਾਲਨਤੋ **ਲੋਕਪਾਲਧਮ੍ਮਾ ਨਾਮ। ਸੁਕ੍ਕਾ**ਤਿ ਓਦਾਤਾ ਪਭਸ੍ਸਰਭਾਵਕਾਰਕਾ, ਸੁਕ੍ਕਾਭਿਜਾਤਿਹੇਤੁਤਾਯ ਵ◌ਾ **ਸੁਕ੍ਕਾ। ਸਮ੍ਭੇਦ**ਨ੍ਤਿ ਆਚਾਰਮਰਿਯਾਦਾਸਙ੍ਕਰੰ। ਦੇਵਭਾਵ◌ਾਵਹਾ ਧਮ੍ਮਾਤਿ **ਦੇਵਧਮ੍ਮਾ**।

ਸੁਕ੍ਕਧਮ੍ਮਸਮਾਹਿਤਾਤਿ ਯਥਾਵ◌ੁਤ੍ਤਸੁਕ੍ਕਧਮ੍ਮਸਮਙ੍ਗਿਨੋ। **ਸਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਵ◌ੂਪਸਨ੍ਤਦੋਸਾ। **ਸਪ੍ਪੁਰਿਸਾ**ਤਿ ਸਨ੍ਤਜਨਾ। ਸਪਰਹਿਤਸਾਧਕਾ ਹਿ ਸਾਧਵ◌ੋ।

ਅਵਯਵਵ◌ਿਨਿਮੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਮੁਦਾਯਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋ, ਅਵਯਵ◌ੇਨ ਚ ਸਮੁਦਾਯਸ੍ਸ ਅਪਦਿਸਿਤਬ੍ਬਤੋ ਓਵ◌ਾਦੂਪਸਮ੍ਪਦਾਵਹਓਵ◌ਾਦੇਕਦੇਸੋ **ਓਵ◌ਾਦੂਪਸਮ੍ਪਦਾ**ਤਿ। **ਇਧਾ**ਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਅਸ੍ਸਪੁਰੇ। **ਏਤੇ** ਹਿਰੋਤ੍ਤਪ੍ਪਧਮ੍ਮਾ। **ਸਮਣਧਮ੍ਮਾ ਨਾਮਾਤਿ ਦਸ੍ਸਿਤਾ** ਮੂਲਭੂਤਸਮਣਭਾਵਕਰਾ ਧਮ੍ਮਾਤਿ ਕਤ੍ਵ◌ਾ। ਤਥਾ ਹਿ ਤੇਸੰ ਆਦਿਤੋ ਗਹਣੰ।

ਯਸ੍ਸ ਅਧਿਗਮੇਨ ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯਤੋ ਸਮਣਾ ਨਾਮ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸੋ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੋ ''ਸਮਣਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮੰ ਪਟਿਪਦਾ''ਤਿ ਕਤ੍ਵ◌ਾ ਸਾਮਞ੍ਞੰ, ਤਸ੍ਸ ਪਨ ਫਲਭਾਵਤੋ, ਆਰਮ੍ਮਣਕਰਣਵਸੇਨ ਅਰਣੀਯਤੋ ਫਲਨਿਬ੍ਬਾਨਾਨਿ **ਸਾਮਞ੍ਞਤ੍ਥੋ**। ਰਾਗੰ ਖੇਪੇਤੀਤਿ **ਰਾਗਕ੍ਖਯੋ,** ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੋ। ਰਾਗੋ ਖੀਯਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ **ਰਾਗਕ੍ਖਯੋ,** ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ। ਫਲੰ ਪਨ ਕਾਰਣੂਪਚਾਰੇਨ **ਰਾਗਕ੍ਖਯੋ** ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। **ਦੋਸਕ੍ਖਯੋ ਮੋਹਕ੍ਖਯੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਸਾਮਞ੍ਞਭੂਤੋ ਅਤ੍ਥੋ **ਸਾਮਞ੍ਞਤ੍ਥੋ,** ਮਗ੍ਗੋ, ਸਾਮਞ੍ਞਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੋਤਿ **ਸਾਮਞ੍ਞਤ੍ਥੋ,** ਫਲਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਮਗ੍ਗਮ੍ਪਿ ਫਲਮ੍ਪਿ ਏਕਤੋ ਕਤ੍ਵ◌ਾ ਸਾਮਞ੍ਞਤ੍ਥੋ ਕਥਿਤੋ"**ਤਿ। ਤਯਿਦੰ ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਨਿਦ੍ਦੇਸੇਨ ਵ◌ੁਤ੍ਤੰ। ਸੀਲਾਦਿਪੁਬ੍ਬਭਾਗਪਟਿਪਦਾਪਿ ਹਿ ਇਧ ''ਸਾਮਞ੍ਞਤ੍ਥੋ''ਤਿ ਗਹਿਤਾ। ਤੇਨੇਵ◌ਾਹ ''ਸਤਿ ਉਤ੍ਤਰਿਕਰਣੀਯੇ''ਤਿ। **ਪਟਿਵ◌ੇਦਯਾਮੀ**ਤਿ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨੰ ਞਾਪੇਮਿ।

੪੧੭. **ਕਮ੍ਮਪਥਵਸੇਨੇ**ਵ◌ਾਤਿ ਅਕੁਸਲਕਮ੍ਮਪਥਭਾਵ◌ੇਨੇਵ, ਤਤੋ ਤਾਦਿਸਮ੍ਪਿ ਅਕੁਸਲਕਮ੍ਮੰ ਭਿਕ੍ਖੁਸ੍ਸ ਕਾਤੁੰ ਨ ਯੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦੁਟ੍ਠੁਲ੍ਲਭਾਵ◌ੇਨੇਵ ਤਤੋ ਓਰਮਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਬਦ੍ਧੇਨਾ**ਤਿ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਪਞ੍ਞਾਪਨੇਨ। **ਪਾਨੀਯਘਟੇ** ਵ◌ਾ **ਪਤ੍ਤੇ** ਵ◌ਾ **ਕਾਕਾਨੰ ਹਤ੍ਥੰ** ਵ◌ਾ **ਦਣ੍ਡੰ** ਵ◌ਾ **ਲੇਡ੍ਡੁੰ** ਵ◌ਾਤਿ ਸਬ੍ਬਮਿਦੰ ਨਿਦਸ੍ਸਨਮਤ੍ਤੰ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। ਯਤ੍ਥ ਕਤ੍ਥਚਿ ਹਿ ਠਿਤਾਨੰ ਅਞ੍ਞੇਸਮ੍ਪਿ ਪਾਣੀਨੰ ਉਟ੍ਠਾਪਨਾਦਿ ਸਬ੍ਬੰ ਅਨਿਟ੍ਠਕਰਣੰ ਇਧ ਅਪਰਿਸੁਦ੍ਧਕਾਯਸਮਾਚਾਰਭਾਵ◌ੇਨੇਵ ਸਙ੍ਗਹਿਤਨ੍ਤਿ। **ਉਤ੍ਤਾਨੇ**ਤਿ ਉਦ੍ਧਮੁਦ੍ਧੰ ਤਨੋਤੀਤਿ ਉਤ੍ਤਾਨੋ। ਏਵ◌ੰਭੂਤੋ ਚ ਕੇਨਚਿ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਭੂਮਿਯੰ ਸਞ੍ਜਾਤਸਾਲਕਲਜਾਣੀਖਨ੍ਧੋ ਵ◌ਿਯ ਉਪਰੂਪਰਿ ਉਗ੍ਗਤੁਗ੍ਗਤੋ ਪਾਕਟੋ ਚ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ **"ਉਗ੍ਗਤੋ ਪਾਕਟੋ"**ਤਿ। **ਅਨਾਵਟੋ**ਤਿ ਅਨਿਵ◌ੁਤੋ। ਤੇਨਾਹ **"ਅਸਞ੍ਛਨ੍ਨੋ"**ਤਿ, ਨਚ੍ਛਾਦੇਤਬ੍ਬੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਏਕਸਦਿਸੋ** ਵ◌ਿਸੁਦ੍ਧਭਾਵ◌ੇਨ। **ਅਨ੍ਤਰਨ੍ਤਰੇ ਛਿਦ੍ਦਰਹਿਤੋ** ਪੁਬ੍ਬੇਨਾਪਰੰ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਸਨ੍ਧਾਨੇਨ। **ਸੰਵ◌ੁਤੋ** ਕਾਯਿਕਸ੍ਸ ਸੰਵਰਸ੍ਸ ਅਨੁਪਕ੍ਕਿਲੇਸਤੋ। ਤੇਨਾਹ **"ਕਿਲੇਸਾਨੰ ਦ੍ਵ◌ਾਰੰ ਪਿਦਹਨੇਨਾ"**ਤਿ।

੪੧੮. ਏਤ੍ਥ ਯਥਾ ਲਹੁਕਤਰੰ ਕਾਕੁਟ੍ਠਾਪਨਾਦਿਕਾਯਕਮ੍ਮੰ ਕਾਯਸਮਾਚਾਰਸ੍ਸ ਅਪਰਿਸੁਦ੍ਧਭਾਵ◌ਾਵਹੰ ਸਲ੍ਲੇਖਵ◌ਿਕੋਪਨਤੋ, ਮਿਚ੍ਛਾਵ◌ਿਤਕ੍ਕਨਮਤ੍ਤਞ੍ਚ ਮਨੋਸਮਾਚਾਰਸ੍ਸ, ਏਵ◌ੰ ਯੰ ਕਿਞ੍ਚਿ ਅਨਿਯਜਾਨਕਥਾਕਥਨਮਤ੍ਤੰ ਵਚੀਸਮਾਚਾਰਸ੍ਸ ਅਪਰਿਸੁਦ੍ਧਭਾਵ◌ਾਵਹੰ ਸਲ੍ਲੇਖਵ◌ਿਕੋਪਨਤੋ, ਨ ਹਸਾਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ ਮੁਸਾਕਥਨਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। ਹਸਾਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ ਹਿ ਮੁਸਾਕਥਨੰ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਬਦ੍ਧੇਨੇਵ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ।

੪੨੦. ਆਜੀਵ◌ੋਪਿ ਏਕਚ੍ਚੋ ਕਮ੍ਮਪਥਵਸੇਨ ਵ◌ਾਰਿਤੋ ਲਬ੍ਭਤਿ। ਸੋ ਪਨ ਅਤਿਓਲ਼ਾਰਿਕੋ ਕਾਯਵਚੀਸਮਾਚਾਰਵ◌ਾਰੇਸੁ ਵ◌ੁਤ੍ਤਨਯੋ ਏਵ◌ਾਤਿ ਨ ਗਹਿਤੋਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। ਯੇ ਪਨ ''ਤਾਦਿਸੋ ਭਿਕ੍ਖੂਨੰ ਅਯੋਗਜਤੋ ਨ ਗਹਿਤੋ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਤੰ ਮਿਚ੍ਛਾ ਤਥਾ ਸਤਿ

ਕਾਯਵਚੀਸਮਾਚਾਰਵਾਰੇਪਿ ਤਸ੍ਸ ਅਗ੍ਗਹੇਤਬ੍ਬਭਾਵਾਪਤ੍ਤਿਤੋ। ‘‘ਖਾਦਥ ਪਿਵਥਾ’’ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਖਾਦਿਤੁਕਾਮਤਾਦੀਪਨੇਨ, ਪਰਿਯਾਯਕਥਾਭਾਵਤੋ ਪਨੇਸਾ ਸਲ੍ਲੇਖਵਿਕੋਪਨਾ ਜਾਤਾ।

੪੨੨. ਅਨੇਸਨੰ ਪਹਾਯ ਧਮ੍ਮੇਨ ਸਮੇਨ ਪਚ੍ਚਯੇ ਪਰਿਯੇਸਨ੍ਤੋ **ਪਰਿਯੇਸਨਮਤ੍ਤਞ੍ਞੂ** ਨਾਮ। ਦਾਯਕਸ੍ਸ ਦੇਯ੍ਯਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਨੋ ਚ ਪਮਾਣਞ੍ਞੂਤਾਪਟਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ **ਪਟਿਗ੍ਗਹਣਮਤ੍ਤਞ੍ਞੂ** ਨਾਮ। ਯੋਨਿਸੋ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤੋ **ਪਰਿਭੋਗਮਤ੍ਤਞ੍ਞੂ** ਨਾਮ।

੪੨੩. **ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਕੋਟ੍ਠਾਸੇ**ਤਿ ਮਜ੍ਝਿਮਯਾਮਸਙ੍ਖਾਤੇ ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਕੋਟ੍ਠਾਸੇ। “**ਵਾਮੇਨ ਪਸ੍ਸੇਨ ਸੇਨ੍ਤੀ**”ਤਿ ਏਵੰ ਵੁਤ੍ਤਾ। **ਦਕ੍ਖਿਣਪਸ੍ਸੇਨ ਸਯਾਨੋ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ** ਦਕ੍ਖਿਣਹਤ੍ਥਸ੍ਸ ਸਰੀਰਗ੍ਗਹਣਾਦਿਪਯੋਗਕ੍ਖਮਤੋ। ਪੁਰਿਸਵਸੇਨ ਚੇਤਂ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਤੇਜੁਸ੍ਸਦਤ੍ਤਾਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸੀਹਸ੍ਸ ਅਭੀਰੁਕਭਾਵੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਭੀਰੁਕਾ ਹਿ ਸੇਸਮਿਗਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਆਸਯਂ ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਸਨ੍ਤਾਸਪੁਬ੍ਬਕਂ ਯਥਾ ਤਥਾ ਸਯਨ੍ਤਿ, ਸੀਹੋ ਪਨ ਅਭੀਰੁਕਭਾਵਤੋ ਸਤੋਕਾਰੀ ਭਿਕ੍ਖੁ ਵਿਯ ਸਤਿਂ ਉਪਟ੍ਠਪੇਤ੍ਵਾਵ ਸਯਤਿ। ਤੇਨਾਹ “**ਦ੍ਵੇ ਪੁਰਿਮਪਾਦੇ**”ਤਿਆਦਿ। ਸੇਤਿ ਅਬ੍ਯਾਵਟਭਾਵੇਨ ਪਵਤ੍ਤਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ **ਸੇਯ੍ਯਾ**, ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਮੇਵ ਸੇਯ੍ਯਾ। ਕਿਂ ਪਨ ਤਂ ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਨ੍ਤਿ? ਆਨਾਪਾਨਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਂ। ਤਤ੍ਥ ਹਿ ਠਤ੍ਵਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਂ ਵਡ੍ਢੇਤ੍ਵਾ ਭਗਵਾ ਅਨੁਕ੍ਕਮੇਨ ਅਗ੍ਗਮਗ੍ਗਂ ਅਧਿਗਤੋ ਤਥਾਗਤੋ ਜਾਤੋਤਿ ਕੇਚਿ, ਤਯਿਦਂ ਪਦਟ੍ਠਾਨਂ ਨਾਮ ਨ ਸੇਯ੍ਯਾ। ਅਪਰੇ ਪਨ ‘‘ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਸਮਨਨ੍ਤਰਾ ਭਗਵਾ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯੀ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਪਦਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ‘‘ਲੋਕਿਯਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿ ਤਥਾਗਤਸੇਯ੍ਯਾ’’ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਤਥਾ ਸਤਿ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਕਾਲਿਕਾ ਤਥਾਗਤਸੇਯ੍ਯਾਤਿ ਆਪਜ੍ਜਤਿ, ਨ ਚ ਭਗਵਾ ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਂ ਸਮਾਪਜ੍ਜਨਬਹੁਲੋ ਵਿਹਾਸਿ, ਅਗ੍ਗਫਲਜ੍ਝਾਨਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ‘‘ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨ’’ਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਂ। ਤਤ੍ਥ ਯਥਾ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਨਿਦ੍ਦੂਪਗਮਨਲਕ੍ਖਣਾ ਸੇਯ੍ਯਾ ਭਵਙ੍ਗਚਿਤ੍ਤਵਾਰਵਸੇਨ ਹੋਤਿ, ਤਞ੍ਚ ਤੇਸਂ ਪਠਮਜਾਤਿਸਮਨ੍ਵਯਂ ਯੇਭੁਯ੍ਯਵੁਤ੍ਤਿਕਂ, ਏਵੰ ਭਗਵਤੋ ਅਰਿਯਜਾਤਿਸਮਨ੍ਵਯਂ ਯੇਭੁਯ੍ਯਵੁਤ੍ਤਿਕਂ ਅਗ੍ਗਫਲਭੂਤਂ ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਂ ‘‘ਤਥਾਗਤਸੇਯ੍ਯਾ’’ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। **ਸੀਹਸੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਸੇਟ੍ਠਸੇਯ੍ਯਾਤਿ ਆਹ “**ਉਤ੍ਤਮਸੇਯ੍ਯਾ**”ਤਿ।

੪੨੬. **ਵਿਗਤਨ੍ਤਾਨੀ**ਤਿ ਇਣਮੂਲਾਨਿ। **ਤੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਇਣਮੂਲਾਨਂ। **ਪਰਿਯਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਅਵਸੇਸੋ।

ਪਵਤ੍ਤਿਨਿਵਾਰਣੇਨ **ਚਤੁਇਰਿਯਾਪਥਂ ਛਿਨ੍ਦਨ੍ਤੋ। ਆਬਾਧਤੀ**ਤਿ ਪੀਲ਼ੇਤਿ। **ਦੁਕ੍ਖਿਤੋ**ਤਿ ਸਞ੍ਜਾਤਦੁਕ੍ਖੋ। ਅਪ੍ਪਂ ਬਲਂ **ਬਲਮਤ੍ਤਾ**। ਅਪ੍ਪਤ੍ਥੋ ਹਿ ਅਯਂ **ਮਤ੍ਤਾ**-ਸਦ੍ਦੋ ‘‘ਮਤ੍ਤਾਸੁਖਪਰਿਚ੍ਚਾਗਾ’’ਤਿਆਦੀਸੁ (ਧ॰ ਪ॰ ੨੯੦) ਵਿਯ, ਬਲਵਤ੍ਥੋ ਪਨ **ਮਤ੍ਤਾ**-ਸਦ੍ਦੋ ਅਨਤ੍ਥਨ੍ਤਰੋ। **ਸੇਸ**ਨ੍ਤਿ ‘‘ਤਸ੍ਸ ਹਿ ਬਨ੍ਧਨਾ ਮੁਤ੍ਤੋਮ੍ਹੀਤਿ ਆਵਜ੍ਜਯਤੋ ਤਦੁਭਯਂ ਹੋਤੀ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ। **ਸਬ੍ਬਪਦੇਸੂ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾਵਸਿਟ੍ਠੇਸੁ ਸਬ੍ਬਪਦੇਸੁ। ਯੇਨਕਾਮਂ ਯਥਾਰੁਚਿ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ **ਯੇਨਕਾਮਂਗਮੋ**ਤਿ ਅਨੁਨਾਸਿਕਲੋਪਂ ਅਕਤ੍ਵਾ ਨਿਦ੍ਦੇਸੋ। ਭੁਜੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਯਥਾਸੁਖਵਿਨਿਯੋਗੋ ਇਸ੍ਸੋ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬੋ ਏਤ੍ਥਾਤਿ **ਭੁਜਿਸ੍ਸੋ**, ਸਾਮਿਕੋ। ਸੋ ਪਨ ਅਪਰਸਨ੍ਤਕਤਾਯ “**ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਨ੍ਤਕੋ**”ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਦੁਲ੍ਲਭਆਪਤਾਯ ਕਂ ਤਾਰੇਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ **ਕਨ੍ਤਾਰੋ**ਤਿ ਆਹ “**ਨਿਰੁਦਕਂ ਦੀਘਮਗ੍ਗ**”ਨ੍ਤਿ।

ਵਿਨਾਸੇਤੀਤਿ ਖਾਦਨਦੁਬ੍ਬਿਨਿਯੋਜਨਾਦੀਹਿ ਯਥਾ ਇਣਮੂਲਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਨ ਹੋਤਿ, ਤਥਾ ਕਰੋਤਿ। **ਯਮ੍ਹਿ** ਰਾਗਵਤ੍ਥੁਮ੍ਹਿ। **ਸੋ** ਪੁਗ੍ਗਲੋ। **ਤੇਨ** ਰਾਗਵਤ੍ਥੁਨਾ, ਪੁਰਿਸੋ ਚੇ ਇਤ੍ਥਿਯਾ, ਇਤ੍ਥੀ ਚੇ ਪੁਰਿਸੇਨ। **ਇਣਂ ਵਿਯ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ** ਪੀਲ਼ਾਸਮਾਨਤੋ।

ਨ ਵਿਨ੍ਦਤੀਤਿ ਨ ਜਾਨਾਤਿ। **ਉਪਦ੍ਦਵੇਥਾ**ਤਿ ਸੁਖਵਿਹਾਰਸ੍ਸ ਉਪਦ੍ਦਵੰ ਕਰੋਥ, ਵਿਬਾਧੇਥਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਰੋਗੋ ਵਿਯ ਬ੍ਯਾਪਾਦੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ** ਸੁਖਭਞ੍ਜਨਸਮਾਨਤੋ।

ਨਾਨਾਵਿਧਹੇਤੂਪਾਯਾਲਙ੍ਕਤਤਾਯ ਖਨ੍ਧਾਯਤਨਧਾਤੁਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦਾਦਿਧਮ੍ਮਨੀਤਿਵਿਚਿਤ੍ਤਤਾਯ ਚ **ਵਿਚਿਤ੍ਤਨਯੇ। ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨੇ**ਤਿ ਧਮ੍ਮਕਥਾਯਂ। ਕਥਾ ਹਿ ਸੋਤਬ੍ਬਟ੍ਠੇਨ ‘‘ਸਵਨ’’ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਸੀਲਂ ਵਿਭਤ੍ਤਂ, ਏਵੰ ਝਾਨਾਭਿਞ੍ਞਾ, ਏਵੰ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਮਗ੍ਗਫਲਾਨੀਤਿ **ਨੇਵ ਤਸ੍ਸ** ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨਸ੍ਸ **ਆਦਿਮਜ੍ਝਪਰਿਯੋਸਾਨਂ ਜਾਨਾਤਿ। ਉਟ੍ਠਿਤੇ**ਤਿ ਨਿਟ੍ਠਿਤੇ। **ਅਹੋ ਕਾਰਣ**ਨ੍ਤਿ

ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਪਟਿਞ੍ਞਾਨੁਰੂਪੇਨ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਸਾਧਨਵਸੇਨ ਗਹਿਤਕਾਰਣਂ। **ਅਹੋ ਉਪਮਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਸੇਵ ਕਾਰਣਸ੍ਸ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪਨਵਸੇਨ ਅਨ੍ਵਯਤੋ ਬ੍ਯਤਿਰੇਕਤੋ ਚ ਪਤਿਟ੍ਠਂ ਉਦਾਹਰਣਾਦਿ। **ਬਨ੍ਧਨਾਗਾਰਂ ਵਿਯ ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ** ਦੁਕ੍ਖਤੋ ਨਿਯ੍ਯਾਨਸ੍ਸ ਵਿਬਨ੍ਧਨਤੋ।

ਯਸ੍ਮਾ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਨੀਵਰਣਂ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਰਹਿਤਂ ਨਤ੍ਥਿ, ਯਸ੍ਮਾ ਵਾ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਂ ਸਮਾਨਕਿਚ੍ਚਾਹਾਰਪਟਿਪਕ੍ਖਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਸ੍ਸ ਵਿਸਯਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਵਿਨਯੇ ਅਪਕਤਞ੍ਞੁਨਾ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਯਥਾ ਹਿ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਂ ਸਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਵੂਪਸਮਕਰਂ, ਤਥਾ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਮ੍ਪਿ। ਯਥਾਪਿ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਸ੍ਸ ਞਾਤਿਵਿਤਕ੍ਕਾਦਿ ਆਹਾਰੋ, ਤਥਾ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਸ੍ਸਪਿ। ਯਥਾ ਚ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਸ੍ਸ ਸਮਥੋ ਪਟਿਪਕ੍ਖੋ, ਤਥਾ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਸ੍ਸਪੀਤਿ। **ਦਾਸਬ੍ਯਂ ਵਿਯ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ** ਅਸੇਰਿਭਾਵਾਪਾਦਨਤੋ।

ਸੋਲ਼ਸਵਤ੍ਥੁਕਾ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ ਅਟ੍ਠਵਤ੍ਥੁਕਂ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਂ ਅਨੁਪਵਿਟ੍ਠਾਤਿ ਆਹ "**ਅਟ੍ਠਸੁ ਠਾਨੇਸੁ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ**"ਤਿ। **ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਸਂਸਯਨ੍ਤੋ। **ਅਧਿਮੁਚ੍ਚਿਤੁਂ ਵਾ**ਤਿ ਪਤ੍ਤਿਯਾਯੇਤੁਂ ਵਾ। **ਗਣ੍ਹਿਤੁ**ਨ੍ਤਿ ਸਦ੍ਧੇਯ੍ਯਵਤ੍ਥੁਂ ਪਰਿਗ੍ਗਹੇਤੁਂ। ਅਭਿਮੁਖਂ ਸਪ੍ਪਨਂ **ਆਸਪ੍ਪਨਂ,** ਪਰਿਤੋ ਸਪ੍ਪਨਂ **ਪਰਿਸਪ੍ਪਨਂ**। ਪਦਦ੍ਵਯੇਨਪਿ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਨਿਚ੍ਛਨਾਕਾਰਮੇਵ ਵਦਤਿ। ਖੇਮਨ੍ਤਗਾਮਿਮਗ੍ਗਂ ਨ ਪਰਿਯੋਗਾਹਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਅਪਰਿਯੋਗਾਹਨਂ,** ਉਸ੍ਸਙ੍ਕਿਤਪਰਿਸਙ੍ਕਿਤਭਾਵੇਨ ਛਮ੍ਭਿਤਂ ਹੋਤਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਯਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਵਸੇਨ, ਸੋ ਧਮ੍ਮੋ **ਛਮ੍ਭਿਤਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਨਾਕਾਰਮਾਹ। ਤੇਨਾਹ "**ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਯਮਾਨਾ**"ਤਿ। **ਕਨ੍ਤਾਰਦ੍ਧਾਨਮਗ੍ਗੋ ਵਿਯਾ**ਤਿ ਸਾਸਙ੍ਕਕਨ੍ਤਾਰਦ੍ਧਾਨਮਗ੍ਗੋ ਵਿਯ **ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ** ਅਪ੍ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਹੇਤੁਭਾਵਤੋ।

ਨਤ੍ਥਿ ਏਤ੍ਥ ਇਣਨ੍ਤਿ ਅਣਣੋ, ਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋ **ਆਣਣ੍ਯਂ,** ਕਸ੍ਸਚਿ ਇਣਸ੍ਸ ਅਧਾਰਣਂ। **ਸਮਿਦ੍ਧਕਮ੍ਮਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਨਿਪ੍ਫਨ੍ਨਜੀਵਿਕਪ੍ਪਯੋਗੋ। ਪਰਿਬੁਨ੍ਧਤਿ ਉਪਰੋਧੇਤੀਤਿ ਰ-ਕਾਰਸ੍ਸ ਲ-ਕਾਰਂ ਕਤ੍ਵਾ ਪਲਿਬੋਧੋ, ਅਸੇਰਿਵਿਹਾਰੋ, ਤਸ੍ਸ ਮੂਲਂ ਕਾਰਣਨ੍ਤਿ **ਪਲਿਬੋਧਮੂਲਂ। ਛ ਧਮ੍ਮੇ ਭਾਵੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਅਸੁਭਨਿਮਿਤ੍ਤਗ੍ਗਾਹਾਦਿਕੇ ਛ ਧਮ੍ਮੇ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤ੍ਵਾ ਵਡ੍ਢੇਤ੍ਵਾ। **ਛ ਧਮ੍ਮੇ ਭਾਵੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਚ ਮੇਤ੍ਤਾਨਿਮਿਤ੍ਤਗ੍ਗਾਹਾਦਯੋ ਚ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਛ ਧਮ੍ਮਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਪਜਹਤੀ**ਤਿ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਵਸੇਨ ਪਜਹਤਿ। ਤੇਨਾਹ "**ਆਚਾਰਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਆਦੀਨਿ ਸਿਕ੍ਖਾਪਿਯਮਾਨੋ**"ਤਿਆਦਿ। **ਪਰਵਤ੍ਥੁਮ੍ਹੀ**ਤਿ ਵਿਸਭਾਗਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿਂ, ਪਰਵਿਸਯੇ ਵਾ। ਪਰਵਿਸਯਾ ਹੇਤੇ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ, ਯਦਿਦਂ ਪਞ੍ਚ ਕਾਮਗੁਣਾ। **ਆਣਣ੍ਯਮਿਵ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਪ੍ਪਹਾਨਂ ਆਹ** ਪਿਯਵਤ੍ਥੁਅਭਾਵਾਵਹਤੋ।

ਆਚਾਰਵਿਪਤ੍ਤਿਪਟਿਬਾਹਕਾਨਿ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਨਿ **ਆਚਾਰਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਆਦੀਨਿ। ਆਰੋਗ੍ਯਮਿਵ ਬ੍ਯਾਪਾਦਪ੍ਪਹਾਨਂ ਆਹ** ਕਾਯਚਿਤ੍ਤਾਨਂ ਫਾਸੁਭਾਵਾਵਹਤੋ।

ਬਨ੍ਧਨਾ ਮੋਕ੍ਖਮਿਵ ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਪ੍ਪਹਾਨਂ ਆਹ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਨਿਗ੍ਗਹਿਤਭਾਵਾਵਹਤੋ।

ਭੁਜਿਸ੍ਸਂ ਵਿਯ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਪ੍ਪਹਾਨਂ ਆਹ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸੇਰਿਭਾਵਾਵਹਤੋ।

ਤਿਣਂ ਵਿਯਾਤਿ ਤਿਣਮਿਵ ਕਤ੍ਵਾ। **ਅਗਣੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਅਚਿਨ੍ਤੇਤ੍ਵਾ। **ਖੇਮਨ੍ਤਭੂਮਿਂ ਵਿਯ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਪਹਾਨਂ ਆਹ** ਅਨੁਸ੍ਸਙ੍ਕਿਤਾਪਰਿਸਙ੍ਕਿਤਭਾਵੇਨ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਤ੍ਤਿਹੇਤੁਭਾਵਤੋ।

੪੨੭. ਕਿਰੀਯਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੩.੫.੨੮-੨੯) ਗਬ੍ਭਾਸਯੇ ਖਿਪੀਯਤੀਤਿ ਕਰੋ, ਸਮ੍ਭਵੋ, ਕਰਤੋ ਜਾਤੋਤਿ **ਕਰਜੋ,** ਮਾਤਾਪੇਤ੍ਤਿਕਸਮ੍ਭਵੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਮਾਤੁਯਾ ਹਿ ਸਰੀਰਸਣ੍ਠਾਪਨਵਸੇਨ ਕਰਤੋ ਜਾਤੋਤਿ **ਕਰਜੋ**ਤਿ ਅਪਰੇ। ਉਭਯਥਾਪਿ **ਕਰਜਕਾਯ**ਨ੍ਤਿ ਚਤੁਸਨ੍ਤਤਿਰੂਪਮਾਹ। **ਤੇਮੇਤੀ**ਤਿ ਤਿਨ੍ਤਂ ਕਰੋਤਿ। ਕੋ ਪਨੇਤ੍ਥ ਤਿਨ੍ਤਭਾਵੋਤਿ ਆਹ "**ਸ੍ਨੇਹੇਤੀ**"ਤਿ, ਪੀਤਿਸ੍ਨੇਹੇਨ ਪੀਣਨਂ ਕਰੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨਾਹ "**ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਪਵਤ੍ਤਪੀਤਿਸੁਖਂ ਕਰੋਤੀ**"ਤਿ। ਪੀਤਿਸਮੁਟ੍ਠਾਨਪਣੀਤਰੂਪੇਹਿ ਸਕਲਸ੍ਸ ਕਰਜਕਾਯਸ੍ਸ ਪਰਿਫੁਟਤਾਯ ਚੇਤ੍ਥ ਤਂਸਮੁਟ੍ਠਾਪਕਪੀਤਿਸੁਖਾਨਂ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਪਵਤ੍ਤਿ ਜੋਤਿਤਾ। **ਪਰਿਸਨ੍ਦੇਤੀ**ਤਿਆਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਤਤ੍ਥਾਪਿ ਹਿ ''ਸਮਨ੍ਤਤੋ ਸਨ੍ਦੇਤਿ ਤੇਮੇਤਿ ਸ੍ਨੇਹੇਤਿ, ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਪਵਤ੍ਤਪੀਤਿਸੁਖਂ ਕਰੋਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਯਥਾਰਹਂ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਪਰਿਪੂਰੇਤੀ**ਤਿ ਵਾਯੁਨਾ ਭਸ੍ਤਂ ਵਿਯ ਇਮਂ

ਕਰਜਕਾਯਂ ਪੀਤਿਸੁਖੇਨ ਪੂਰੇਤਿ। **ਸਮਨ੍ਤੋ ਫੁਸਤੀ**ਤਿ ਇਮਂ ਕਰਜਕਾਯਂ ਪੀਤਿਸੁਖੇਨ ਫੁਸਤਿ। **ਸਬ੍ਬਾਵਤੋ**ਤਿ ਅ-ਕਾਰਸ੍ਸ ਆ-ਕਾਰੋ ਕਤੋ, ਸਬ੍ਬਾਵਯਵਵਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋਤਿ ਆਹ "**ਸਬ੍ਬਕੋਟ੍ਠਾਸਵਤੋ**"ਤਿ, ਮਂਸਾਦਿਸਬ੍ਬਾਭਾਗਵਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਫੁਟਂ ਨਾਮ ਨ ਹੋਤਿ** ਪੀਤਿਸੁਖਸਮੁਟ੍ਠਾਨੇਹਿ ਰੂਪੇਹਿ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਕਮੇਵ ਬ੍ਯਾਪਿਤਤ੍ਤਾ। ਕਾਤੁਵ੍ਵੇਵ ਯੋਜੇਤੁਬ੍ਬ ਛੇਕੋ ਸਨ੍ਨੇਤੁਂ ਪਟਿਬਲੋਤਿ ਯੋਜਨਾ। ਨ੍ਹਾਨੀਯਚੁਣ੍ਣਾਨਂ ਪਰਿਮਦ੍ਦਨਵਸੇਨ ਪਿਣ੍ਡਂ ਕਰੋਨ੍ਤੇਨ ਹਤ੍ਥੇਨ ਭਾਜਨਂ ਨਿਪ੍ਪੀਲੇਤਬ੍ਬਂ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ "**ਸਨ੍ਨੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਭਿਜ੍ਜਤੀ**"ਤਿ। **ਅਨੁਗਤਾ**ਤਿ ਅਨੁਪਵਿਟ੍ਠਾ। **ਪਰਿਗਤਾ**ਤਿ ਪਰਿਤੋ ਸਮਨ੍ਤਤੋ ਤਿਨ੍ਤਾ। ਤਿਨ੍ਤਭਾਵੇਨੇਵ ਸਮਂ ਅਨ੍ਤਰਂ ਬਾਹਿਰਞ੍ਚ ਏਤਿਸ੍ਸਾਤਿ **ਸਨ੍ਤਰਬਾਹਿਰਾ। ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਕਮੇ**ਵਾਤਿ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥੇਵ। **ਨ ਚ ਪਗ੍ਘਰਿਣੀ** ਪਮਾਣਯੁਤ੍ਤਸ੍ਸੇਵ ਉਦਕਸ੍ਸ ਸਿਤ੍ਤਤ੍ਤਾ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਨ੍ਹਾਨੀਯਪਿਣ੍ਡਂ ਵਿਯ ਕਰਜਕਾਯੋ, ਤਂ ਤੇਮੇਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਪਿਣ੍ਡਿਤਪਮਾਣਯੁਤ੍ਤਉਦਕਂ ਵਿਯ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਸੁਖਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

੪੨੮. **ਹੇਟ੍ਠਾ ਉਬ੍ਭਿਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਉਗ੍ਗਚ੍ਛਨਉਦਕੋ**ਤਿ ਰਹਦਸ੍ਸ ਅਧੋਭੂਲਧਾਰਾਵਸੇਨ ਉਬ੍ਭਿਜ੍ਜ ਉਟ੍ਠਹਨਉਦਕੋ। **ਅਨ੍ਤੋਯੇਵ ਉਬ੍ਭਿਜ੍ਜਨਉਦਕੋ**ਤਿ ਰਹਦਸ੍ਸ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇਯੇਵ ਭੂਲਧਾਰਾ ਅਹੁਤ੍ਵਾ ਉਟ੍ਠਿਤਉਦਕਸਿਰਾਮੁਖੇਹਿ ਉਬ੍ਭਿਜ੍ਜਨਕੋ। **ਆਗਮਨਮਗ੍ਗੋ**ਤਿ ਨਦੀਤਲ਼ਾਕਕਨ੍ਦਰਸਰਆਦਿਤੋ ਆਗਮਨਮਗ੍ਗੋ।

੪੨੯. ਉਪ੍ਪਲਗਚ੍ਛਾਨਿ ਏਤ੍ਥ ਸਨ੍ਤੀਤਿ **ਉਪ੍ਪਲਿਨੀ** (ਅ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੩.੫.੨੮-੨੯), ਵਾਰਿ। **ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ,** ਤਥਾ ਹਿ ਲੋਕੇ ਰਤ੍ਤਕ੍ਖਿਕੋ ''ਪੁਣ੍ਡਰੀਕਕ੍ਖੋ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਕੇਚਿ ਪਨ ''ਰਤ੍ਤਂ ਪਦੁਮਂ, ਸੇਤਂ ਪੁਣ੍ਡਰੀਕ''ਨ੍ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਉਪ੍ਪਲਾਦੀਨਿ ਵਿਯ ਕਰਜਕਾਯੋ, ਉਦਕਂ ਵਿਯ ਤਤਿਯਜ੍ਝਾਨਸੁਖਨ੍ਤਿ ਅਯਮ੍ਪਿ ਅਤ੍ਥੋ "**ਪੁਰਿਮਨਯੇਨਾ**"ਤਿ ਅਤਿਦੇਸੇਨੇਵ ਵਿਭਾਵਿਤੋਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

੪੩੦. **ਨਿਰੁਪਕ੍ਕਿਲੇਸਟ੍ਠੇਨਾ**ਤਿ ਰਜੋਜਲ੍ਲਾਦਿਨਾ ਅਨੁਪਕ੍ਕਿਲਿਟ੍ਠਤਾਯ ਅਮਲੀਨਭਾਵੇਨ। ਅਮਲੀਨਮ੍ਪਿ ਕਿਞ੍ਚਿ ਵਤ੍ਥਂ ਪਭਸ੍ਸਰਸਭਾਵਂ ਹੋਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ "**ਪਭਸ੍ਸਰਟ੍ਠੇਨਾ**"ਤਿ। **ਉਤ੍ਤਫਰਣ**ਨ੍ਤਿ ਉਦ੍ਧਉਤ੍ਤਫਰਣਂ। ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਕਮੇਵ ਝਾਨਸੁਖੇਨ ਫੁਟ੍ਠੋ ਕਰਜਕਾਯੋ ਯਥਾ ਉਤ੍ਤਨਾ ਫੁਟ੍ਠਵਤ੍ਥਸਦਿਸੋਤਿ ਆਹ "**ਵਤ੍ਥਂ ਵਿਯ ਕਰਜਕਾਯੋ**"ਤਿ। **ਤਸ੍ਮਾ**ਤਿ ''ਵਤ੍ਥਂ ਵਿਯਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤਮੇਵਤ੍ਥਂ ਹੇਤੁਭਾਵੇਨ ਪਚ੍ਚਾਮਸਤਿ, ਕਰਜਕਾਯਸ੍ਸ ਵਤ੍ਥਸਦਿਸਤ੍ਤਾ ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਸੁਖਸ੍ਸ ਚ ਉਤ੍ਤਫਰਣਸਦਿਸਤ੍ਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸਨ੍ਤਸਭਾਵਤ੍ਤਾ ਞਾਣੁਤ੍ਤਰਤ੍ਤਾ ਚੇਤ੍ਥ ਉਪੇਕ੍ਖਾਪਿ ਸੁਖੇ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾਤਿ ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨੇਪਿ ਸੁਖਗ੍ਗਹਣਂ ਕਤਂ। ''ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੇਨ ਪਰਿਯੋਦਾਤੇਨ ਫਰਿਤ੍ਵਾ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਹੋਤੀ''ਤਿ ਵਚਨਤੋ ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਤ੍ਥਸਦਿਸਤਾ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਸਮੁਟ੍ਠਾਨਰੂਪੇਹਿ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਕਾਯਸ੍ਸ ਫੁਟਭਾਵਂ ਸਨ੍ਧਾਯ "**ਤਂਸਮੁਟ੍ਠਾਨਰੂਪਂ ਉਤ੍ਤਫਰਣਂ ਵਿਯਾ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਕਾਯੋ ਵਿਯ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਕਰਜਕਾਯੋਤਿ ਅਯਂ ਪਨਤ੍ਥੋ ਪਾਕਟੋਤਿ ਨ ਗਹਿਤੋ, ਗਹਿਤੋ ਏਵ ਵਾ ''ਯਥਾ ਹਿ ਕਤ੍ਥਚਿ...ਪੇ॰... ਕਾਯੋ ਫੁਟੋ ਹੋਤੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ।

੪੩੧. **ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸਞਾਣਉਪਮਾਯ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸਞਾਣਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸਿਤਉਪਮਾਯਂ। **ਤਂਦਿਵਸਂਕਤਕਿਰਿਯਾ**ਗਹਣਂ ਪਾਕਤਿਕਸਤ੍ਤਸ੍ਸਪਿ ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਪਾਕਟਾ ਹੋਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ। **ਤਂਦਿਵਸਗਤਗਾਮਤ੍ਤਯ**ਗ੍ਗਹਣੇਨੇਵ ਮਹਾਭਿਨੀਹਾਰੇਹਿ ਅਞ੍ਞੇਸਮ੍ਪਿ ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸਞਾਣਲਾਭੀਨਂ ਤੀਸੁ ਭਵੇਸੁ ਕਤਾ ਕਿਰਿਯਾ ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਪਾਕਟਾ ਹੋਤੀਤਿ ਦੀਪਿਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

੪੩੨. **ਸਮ੍ਮੁਖਦ੍ਵਾਰਾ**ਤਿ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਸ੍ਸ ਅਭਿਮੁਖਦ੍ਵਾਰਾ। **ਅਪਰਾਪਰਂ ਸਞ੍ਚਰਨ੍ਤੇ**ਤਿ ਤਂਤਂਕਿਚ੍ਚਵਸੇਨ ਇਤੋ ਚਿਤੋ ਚ ਸਞ੍ਚਰਨ੍ਤੇ। **ਇਤੋ ਪਨ ਗੇਹਾ...ਪੇ॰... ਪਵਿਸਨਵਸੇਨਪੀ**ਤਿ ਇਦਂ ਚੁਤੂਪਪਾਤਞਾਣਸ੍ਸ ਵਿਸਯਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਗੇਹਾਨਂ ਅਨ੍ਤਰੇ ਠਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਗੇਹਦ੍ਵਾਰਾਨਂ ਸਮ੍ਮੁਖਟ੍ਠਾਨਭੂਤੇ ਅਨ੍ਤਰਵੀਥਿਯਂ ਵੇਮਜ੍ਝੇ ਠਤ੍ਵਾ। ਤੇਸੁ ਹਿ ਏਕਸ੍ਸ ਚੇ ਪਾਚੀਨਮੁਖਦ੍ਵਾਰਂ ਇਤਰਸ੍ਸ ਪਚ੍ਛਿਮਮੁਖਂ, ਤਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮੁਖਂ ਉਭਿਨ੍ਨਂ ਅਨ੍ਤਰਵੀਥਿਯਂ ਠਿਤਸ੍ਸ ਦਕ੍ਖਿਣਾਮੁਖਸ੍ਸ, ਉਤ੍ਤਰਾਮੁਖਸ੍ਸ ਵਾ ਚਕ੍ਖੁਮਤੋ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਤਤ੍ਥ ਪਵਿਸਨਕਨਿਕ੍ਖਮਨਕਪੁਰਿਸਾ ਯਥਾ ਸੁਖੇਨੇਵ ਪਾਕਟਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਏਵਂ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਞਾਣਸਮਙ੍ਗਿਨੋ ਚਵਨਕਉਪਪਜ੍ਜਨਕਪੁਰਿਸਾ। ਯਥਾ ਪਨ ਤਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਅਞ੍ਞੇਨੇਵ ਖਣੇਨ ਪਵਿਸਨ੍ਤਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸਨਂ, ਅਞ੍ਞੇਨ ਨਿਕ੍ਖਮਨ੍ਤਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸਨਂ, ਏਵਂ ਇਮਸ੍ਸਪਿ ਅਞ੍ਞੇਨੇਵ ਖਣੇਨ ਚਵਮਾਨਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸਨਂ, ਅਞ੍ਞੇਨ ਉਪਪਜ੍ਜਮਾਨਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸਨਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਞਾਣਸ੍ਸ ਪਾਕਟਾਤਿ ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਞਾਣਸ੍ਸ।

੪੩੩. ਪਬ੍ਬਤਸਿਖਰਂ ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਸਂਖਿਤ੍ਤਂ ਸਙ੍ਕੁਚਿਤਂ ਹੋਤੀਤਿ ਇਧ ਪਬ੍ਬਤਮਤ੍ਥਕਂ "**ਪਬ੍ਬਤਸਙ੍ਖੇਪੋ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਪਬ੍ਬਤਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨੋ ਵਾ ਪਦੇਸੋ **ਪਬ੍ਬਤਸਙ੍ਖੇਪੋ। ਅਨਾਵਿਲੋਤਿ** ਅਕਾਲੁਸ੍ਸੋ। ਸਾ ਚਸ੍ਸ ਅਨਾਵਿਲਤਾ ਕਦ੍ਦਮਾਭਾਵੇਨ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ "**ਨਿਕ੍ਕਦ੍ਦਮੋ**"ਤਿ। **ਠਿਤਾਸੁਪਿ ਨਿਸਿਨ੍ਨਾਸੁਪਿ** ਗਾਵੀਸੁ। **ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਾਸੂ**ਤਿ ਲਬ੍ਭਮਾਨਾਸੁ। **ਇਤਰਾ** ਠਿਤਾਪਿ ਨਿਸਿਨ੍ਨਾਪਿ **ਚਰਨ੍ਤੀਤਿ** **ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ** ਸਹਚਰਣਞ੍ਞਾਯੇਨ। **ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਮੇਵ,** ਨ ਕਦਾਚਿਪਿ ਚਰਨ੍ਤਂ। **ਦ੍ਵਯਨ੍ਤਿ** ਸਿਪ੍ਪਿਸਮ੍ਬੁਕਂ ਮਚ੍ਛਗੁਮ੍ਬਨ੍ਤਿ ਇਮਂ ਉਭਯਂ **ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ,** ਚਰਨ੍ਤਮ੍ਪੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਕਿਂ ਵਾ ਇਮਾਯ ਸਹਚਰਿਯਾਯ, ਯਥਾਲਾਭਗ੍ਗਹਣਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਸਕ੍ਖਰਕਥਲਸ੍ਸ ਹਿ ਵਸੇਨ ''ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ, ਸਿਪ੍ਪਿਸਮ੍ਬੁਕਸ੍ਸ ਮਚ੍ਛਗੁਮ੍ਬਸ੍ਸ ਚ ਵਸੇਨ ''ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਮ੍ਪਿ, ਚਰਨ੍ਤਮ੍ਪੀ''ਤਿ ਯੋਜਨਾ ਕਾਤਬ੍ਬਾ।

੪੩੪. **ਭਿਕ੍ਖੂ**ਤਿ ਭਿਨ੍ਨਕਿਲੇਸੋਤਿ ਭਿਕ੍ਖੁ। ਸੋ ਹਿ ਪਰਮਤ੍ਥਤੋ ਸਮਣੋਤਿਨਾਮਕੋ। ਤਤ੍ਥ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੇਨ ਸਬ੍ਬਸੋ ਪਾਪਾਨਂ ਸਮਿਤਾਵੀਤਿ **ਸਮਣੋ**। ਤੇਨਾਹ "**ਸਮਿਤਪਾਪਤ੍ਤਾ**"ਤਿ। ਸੇਟ੍ਠਟ੍ਠੇਨ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ, ਤਤੋ ਆਗਤੋਤਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ, ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੋ, ਤਂ ਅਸਮ੍ਮੋਹਪਟਿਵੇਧਵਸੇਨ ਅਞ੍ਞਾਸੀਤਿ **ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ**। ਤਂਸਮਙ੍ਗਿਤਾਯ ਹਿਸ੍ਸ ਪਾਪਾਨਂ ਬਾਹਿਤਭਾਵੋ। ਤੇਨਾਹ "**ਬਾਹਿਤਪਾਪਤ੍ਤਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ**"ਤਿ। ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੇਨ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਜਲੇਨ ਨ੍ਹਾਤਵਾ ਨਿਦ੍ਧੋਤਕਿਲੇਸੋਤਿ **ਨ੍ਹਾਤਕੋ। ਗਤਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਪਹਾਨਾਭਿਸਮਯਵਸੇਨ ਪਟਿਵਿਦ੍ਧਤ੍ਤਾ। ਤੇਨਾਹ "**ਵਿਦਿਤਤ੍ਤਾ**"ਤਿ। **ਨਿਸ੍ਸੁਤਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਪ੍ਪਹਾਨਵਸੇਨ ਸਨ੍ਤਾਨਤੋ ਸਬ੍ਬਸੋ ਨਿਹਤਤ੍ਤਾ। ਤੇਨਾਹ "**ਅਪਹਤਤ੍ਤਾ**"ਤਿ, ਮਰਿਯਾਦਵਸੇਨ ਕਿਲੇਸਾਨਂ ਹਿਂਸਿਤਤ੍ਤਾ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੇਹਿ ਓਧਿਸੋ ਸਬ੍ਬਸੋ ਕਿਲੇਸਾਨਂ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਤ੍ਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨਾਹ "**ਹਤਤ੍ਤਾ**"ਤਿ। **ਆਰਕਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਸੁਪ੍ਪਹੀਨਤਾਯ ਵਿਪ੍ਪਕਟ੍ਠਭਾਵਤੋ। ਤੇਨਾਹ "**ਦੂਰੀਭੂਤਤ੍ਤਾ**"ਤਿ। ਉਭਯਮ੍ਪਿ ਉਭਯਤ੍ਥ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ – ਕਿਲੇਸਾਨਂ ਆਰਕਤ੍ਤਾ ਹਤਤ੍ਤਾ ਦੂਰੀਭੂਤਤ੍ਤਾ ਚ **ਅਰਿਯੋ,** ਤਥਾ **ਅਰਹ**ਨ੍ਤਿ। ਯਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥਤੋ ਨ ਵਿਭਤ੍ਤਂ, ਤਂ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਤ੍ਤਾ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਮੇਵ।

ਮਹਾਅਸ੍ਸਪੁਰਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾਯ ਲੀਨਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨਾ ਸਮਤ੍ਤਾ।

੧੦. ਚੂਲ਼ਅਸ੍ਸਪੁਰਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੪੩੫. **ਪੁਰਿਮਸਦਿਸਮੇਵਾ**ਤਿ ''ਅਸ੍ਸਪੁਰਵਾਸੀਨਂ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘੇ ਗਾਰਵਬਹੁਮਾਨਂ ਨਿਪਚ੍ਚਕਾਰਞ੍ਚ ਦਿਸ੍ਵਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਾਪਚਾਯਨੇ ਨਿਯੋਜੇਨ੍ਤੋ ਇਦਂ ਸੁਤ੍ਤਂ ਅਭਾਸੀ''ਤਿ ਪੁਰਿਮਸੁਤ੍ਤੇ ਮਹਾਅਸ੍ਸਪੁਰੇ (ਮ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੪੧੫) ਵੁਤ੍ਤਸਦਿਸਮੇਵ। **ਸਮਣਾਨਂ ਅਨੁਚ੍ਛਵਿਕਾ**ਤਿ ਸਮਣਾਨਂ ਸਮਣਭਾਵਸ੍ਸ ਅਨੁਚ੍ਛਵਿਕਾ ਪਤਿਰੂਪਾ। **ਸਮਣਾਨਂ ਅਨੁਲੋਮਪ੍ਪਟਿਪਦਾ**ਤਿ ਸਮਣਾਨਂ ਸਾਮਞ੍ਞਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਅਨੁਕੂਲਪ੍ਪਟਿਪਦਾ।

੪੩੬. **ਏਤੇ ਧਮ੍ਮਾ**ਤਿ ਏਤੇ ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਆਗਤਾ ਅਭਿਜ੍ਝਾਬ੍ਯਾਪਾਦਾਦਯੋ ਪਾਪਧਮ੍ਮਾ। **ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਾ**ਤਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਾ ਏਵ, ਪਗੇਵ ਸਨ੍ਤਾਨੇ ਭਾਵਿਤਾ। **ਮਲਿਨੇ**ਤਿ ਮਲਵਨ੍ਤੇ ਕਿਲਿਟ੍ਠੇ। **ਮਲਗ੍ਗਹਿਤੇ**ਤਿ ਗਹਿਤਮਲੇ ਸਞ੍ਜਾਤਮਲੇ। **ਸਮਣਮਲਾ**ਤਿ ਸਮਣਾਨਂ ਸਮਣਭਾਵਸ੍ਸ ਮਲਾ। **ਦੁਸ੍ਸਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਵਿਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਵਿਨਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। **ਸਮਣਦੋਸਾ**ਤਿ ਸਮਣਾਨਂ ਸਮਣਭਾਵਦੂਸਨਾ। **ਕਸਟੇ**ਤਿ ਅਸਾਰੇ। **ਨਿਰੋਜੇ**ਤਿ ਨਿਤ੍ਤੇਜੇ। ਅਯਤੋ ਸੁਖਤੋ ਅਪੇਤਾਤਿ ਅਪਾਯਾ, ਨਿਰਯਾਦਯੋ, ਤਂ ਫਲਂ ਅਰਹਨ੍ਤਿ, ਤਂ ਪਯੋਜਨਂ ਵਾ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ **ਆਪਾਯਿਕਾ। ਠਾਨਾਨਿ** ਅਭਿਜ੍ਝਾਦਯੋ। ਤੇਨਾਹ "**ਅਪਾਯੇ**"ਤਿਆਦਿ। ਕਾਰਣਭਾਵੇਨ ਦੁਗ੍ਗਤਿਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾਯ ਵੇਦਨਾਯ ਹਿਤਾਨੀਤਿ **ਦੁਗ੍ਗਤਿਵੇਦਨਿਯਾਨਿ**। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ "**ਦੁਗ੍ਗਤਿਯਂ ਵਿਪਾਕਵੇਦਨਾਯ ਪਚ੍ਚਯਾਨ**"ਨ੍ਤਿ। **ਤਿਖਿਣਂ ਅਯ**ਨ੍ਤਿ ਵੇਕਨ੍ਤਕਸਦਿਸਂ ਸਾਰਅਯਂ। **ਅਯੇਨਾ**ਤਿ ਅਯੋਘਂਸਕੇਨ। ਕੋਞ੍ਚਸਕੁਣਾਨਂ ਕਿਰ ਕੁਚ੍ਛਿਯਂ ਨਿਵੁਤ੍ਥਂ ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਖਰਂ ਤਿਖਿਣਞ੍ਚ ਹੋਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਤੇਸਂ ਵਚ੍ਚਂ ਅਟ੍ਠਿਮ੍ਪਿ ਪਾਸਾਣਮ੍ਪਿ ਵਿਲੀਯਾਪੇਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ "**ਕੋਞ੍ਚਸਕੁਣੇ ਖਾਦਾਪੇਨ੍ਤੀ**"ਤਿ। ਤਂ ਕਿਰ ਅਯਚੁਣ੍ਣਂ ਅਗ੍ਗਿਨਾਪਿ ਕਿਚ੍ਛੇਨ ਦਯ੍ਹਤਿ, ਭੇਸਜ੍ਜਬਲੇਨ ਪਨ ਸੁਖੇਨ ਦਯ੍ਹੇਯ੍ਯ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ "**ਸੁਸਿਕ੍ਖਿਤਾ ਚ ਨਂ ਅਯਕਾਰਾ ਬਹੁਹਤ੍ਥਕਮ੍ਮਮੂਲਂ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ਕਰੋਨ੍ਤੀ**"ਤਿਆਦਿ। **ਅਤਿਤਿਖਿਣਂ ਹੋਤਿ,** ਅਞ੍ਞਤਰਂ ਅਯੋਬਨ੍ਧਨਂ ਫੇਗ੍ਗੁਦਣ੍ਡਂ ਵਿਯ ਸੁਖੇਨੇਵ ਛਿਨ੍ਦਨ੍ਤਿ। ਸਸਬਿਲ਼ਾਰਚਮ੍ਮੇਹਿ ਸਙ੍ਘਟਿਤਟ੍ਠੇਨ **ਸਙ੍ਘਾਟੀ**ਤਿ

ਵ਼ੁਚੂਤਿ ਆਵ਼ੁਧਪਰਿਚ੍ਛਦੋਤਿ ਆਹ **“ਸਙ੍ਘਾਟਿਯਾਤਿ ਕੋਸਿਯਾ”**ਤਿ। **ਪਰਿਯੋਨਦ੍ਧ**ਨ੍ਤਿ ਪਰਿਤੋ ਓਨਦ੍ਧਂ ਛਾਦਿਤਂ। **ਸਮਨ੍ਤਤੋ ਵ਼ੇਠਿਤਨ੍ਤਿ** ਸਬ੍ਬਸੋ ਪਿਹਿਤਂ।

੪੩੭. ਰਜੋਤਿ ਆਗਨ੍ਤੁਕਰਜੋ। **ਜਲ੍ਲ**ਨ੍ਤਿ ਸਰੀਰੇ ਉਟ੍ਠਾਨਕਲੋਣਾਦਿਮਲਂ। ਰਜੋਜਲ੍ਲਞ੍ਚ ਵ਼ਤਸਮਾਦਾਨਵ਼ਸੇਨ ਅਨਪਨੀਤਂ ਏਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ **ਰਜੋਜਲ੍ਲਿਕੋ,** ਤਸ੍ਸ। ਤੇਨਾਹ **“ਰਜੋਜਲ੍ਲਧਾਰਿਨੋ”**ਤਿ। **ਉਦਕਂ ਓਰੋਹਨ੍ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿਆਦੀਨਮਤ੍ਥੋ ਮਹਾਸੀਹਨਾਦਸੁਤ੍ਤਵ਼ਣ੍ਣਨਾਯਂ ਵ਼ੁਤ੍ਤੋਯੇਵ਼। **ਸਬ੍ਬਮੇਤ**ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਸਬ੍ਬਸੋਪਿ ਵ਼ਤਸਮਾਦਾਨਵ਼ਸੇਨਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਯਸ੍ਮਾ ਸਬ੍ਬਮੇਤਂ ਬਾਹਿਰਸਮਯਵ਼ਸੇਨੇਵ਼ ਕਥਿਤਂ, ਤਸ੍ਮਾ **ਸਙ੍ਘਾਟਿਕਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਪਿਲੋਤਿਕਖਣ੍ਡੇਹਿ ਸਙ੍ਘਟਿਤਤ੍ਤਾ ‘‘ਸਙ੍ਘਾਟੀ’’ਤਿ ਲਦ੍ਧਨਾਮਵ਼ਤ੍ਥਧਾਰਿਨੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਥਾ ਹਿ ਪਾਲ਼ਿਯਂ ‘‘ਸਙ੍ਘਾਟਿਕਸ੍ਸ’’ਇਚ੍ਚੇਵ਼ ਵ਼ੁਤ੍ਤਂ, ਨ ‘‘ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ’’ਤਿ। ਤੇਨਾਹ **“ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਹੀ”**ਤਿਆਦਿ। ਕਸ੍ਮਾ ਪਨੇਤ੍ਥ ਭਗਵ਼ਤਾ ਸਙ੍ਘਾਟਿਕਤ੍ਤਾਦੀਨਿਯੇਵ਼ ਵ਼ਤਸਮਾਦਾਨਾਨਿ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਾਨੀਤਿ? ਨਯਦਸ੍ਸਨਮੇਤਂ ਅਞ੍ਞੇਸਮ੍ਪਿ ਪਞ੍ਚਾਤਪਮੂਗਵ਼ਤਾਦੀਨਂ ਤਪ੍ਪਟਿਕ੍ਖੇਪੇਨੇਵ਼ ਪਸਿਦ੍ਧਿਤੋ। ਅਪਰੇ ਪਨ ਭਣਨ੍ਤਿ – ‘‘ਨਾਹਂ, ਭਿਕ੍ਖਵ਼ੇ, ਸਙ੍ਘਾਟਿਕਸ੍ਸ ਸਙ੍ਘਾਟਿਧਾਰਣਮਤ੍ਤੇਨ ਸਾਮਞ੍ਞਂ ਵ਼ਦਾਮੀ’’ਤਿ ਵ਼ੁਤ੍ਤੇ ਤਤ੍ਥ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਕੋਚਿ ਤਿਤ੍ਥਨ੍ਤੁਰਲਦ੍ਧਿਕੋ ਅਚੇਲਕਤ੍ਤਂ ਨੁ ਖੋ ਕਥਨ੍ਤਿ ਚਿਨ੍ਤੇਸਿ, ਅਪਰੇ ਰਜੋਜਲ੍ਲਕਤ੍ਤਂ ਨੁ ਖੋ ਕਥਨ੍ਤਿ, ਏਵ਼ਂ ਤਂ ਤਂ ਚਿਨ੍ਤੇਨ੍ਤਾਨਂ ਅਜ੍ਝਾਸਯਵ਼ਸੇਨ ਭਗਵ਼ਾ ਇਮਾਨੇਵ਼ ਵ਼ਤਸਮਾਦਾਨਾਨਿ ਇਧ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪੀਤਿ। **ਸਙ੍ਘਾਟਿਕ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਵ਼ਾਸਨਪਾਰੁਪਨਵ਼ਸੇਨ ਸਙ੍ਘਾਟਿਵ਼ਨ੍ਤਂ। ਤੇਨਾਹ **“ਸਙ੍ਘਾਟਿਕਂ ਵ਼ਤ੍ਥ”**ਨ੍ਤਿਆਦਿ। ਅਤ੍ਤਨੋ ਰੁਚਿਯਾ ਮਿਤ੍ਤਾਦਯੋ **ਸਙ੍ਘਾਟਿਕਂ ਕਰੇਯ੍ਯੁਂ,** ਪਚ੍ਛਾ ਵ਼ਿਞ੍ਞੁਤਂ ਪਤ੍ਤਕਾਲੇ ਸਙ੍ਘਾਟਿਕਤ੍ਤੇ ਸਮਾਦਪੇਯ੍ਯੁਂ।

੪੩੮. ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਵ਼ਿਸੁਜ੍ਝਨ੍ਤਂ ਪਸ੍ਸਤਿ ਅਭਿਜ੍ਝਾਦੀਨਂ ਸਮੁਦਾਚਾਰਾਭਾਵ਼ਤੋ। ਮਗ੍ਗੇਨ ਅਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਤ੍ਤਾ **ਵ਼ਿਸੁਦ੍ਧੋਤਿ ਪਨ ਨ ਵ਼ਤ੍ਤਬ੍ਬੋ। ਪਾਮੋਜ੍ਜ**ਨ੍ਤਿ ਤਰੁਣਪੀਤਿਮਾਹ। ਤਸ੍ਸ ਹਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਕਿਲੇਸਾਨਂ ਵ਼ਿਕ੍ਖਮ੍ਭਿਤਤ੍ਤਾ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵ਼ਿਸੁਦ੍ਧਤਂ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਸ੍ਸ ਪਾਮੋਜ੍ਜਂ ਜਾਯਤਿ, ਤਂ ਤੁਟ੍ਠਾਕਾਰਂ। ਤੇਨਾਹ **“ਤੁਟ੍ਠਾਕਾਰੋ”**ਤਿ। **ਪੀਤੀ**ਤਿ ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਆਵ਼ਹਾ ਬਲਵ਼ਪੀਤਿ। **ਨਾਮਕਾਯੋ ਪਸ੍ਸਮ੍ਭਤੀ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਉਭਯਮ੍ਪਿ ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਂ ਵ਼ਦਤਿ। **ਵ਼ੇਦਿਯਤੀ**ਤਿ ਅਨੁਭਵ਼ਤਿ ਵ਼ਿਨ੍ਦਤਿ। ਇਦਾਨਿ ਤੇਨ ਨੀਵ਼ਰਣੇਹਿ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵ਼ਿਸੋਧਨਤ੍ਤਂ ਲਦ੍ਧਨ੍ਤਿ ਆਹ **“ਅਪ੍ਪਨਾਪ੍ਪਤ੍ਤਂ ਵ਼ਿਯ ਹੋਤੀ”**ਤਿ। ਅਞ੍ਞਤ੍ਥ ਉਟ੍ਠਿਤਾ ਅਞ੍ਞਂ ਠਾਨਂ ਉਪਗਤਾਤਿ ਏਤ੍ਤਕੇਨ ਉਪਮਾਭਾਵ਼ੇਨ ਉਚ੍ਚਨੀਚਤਾਸਾਮਞ੍ਞੇਨ ਹੇਟ੍ਠਾ ਅਸਦ੍ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਪਟਿਪਕ੍ਖਵ਼ਸੇਨ ਦੇਸਨਾਯ ਪਰਿਯੋਸਾਪਿਤਤ੍ਤਾ ਵ਼ੁਤ੍ਤਂ **“ਯਥਾਨੁਸਨ੍ਧਿਨਾ”**ਤਿ। **ਮਹਾਸੀਹਨਾਦਸੁਤ੍ਤੇ ਮਗ੍ਗੋ ਪੋਕ੍ਖਰਣਿਯਾ ਉਪਮਿਤੋ** ‘‘ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਪੋਕ੍ਖਰਣੀ’’ਤਿਆਦਿਂ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੫੪) ਆਰਭਿਤ੍ਵ਼ਾ ਉਪਮਾਸਂਸਨ੍ਦਨੇ ‘‘ਤਥਾਯਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ, ਤਥਾ ਚ ਇਰਿਯਤਿ, ਤਞ੍ਚ ਮਗ੍ਗਂ ਸਮਾਰੂਲ਼੍ਹੋ, ਯਥਾ ਆਸਵ਼ਾਨਂ ਖਯਾ’’ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੫੪) ਵ਼ੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ। ਯਥਾ ਹਿ ਪੁਰਤ੍ਥਿਮਾਦਿਦਿਸਾਹਿ ਆਗਤਾ ਪੁਰਿਸਾ ਤਂ ਪੋਕ੍ਖਰਣਿਂ ਆਗਮ੍ਮ ਵ਼ਿਸੁਦ੍ਧਰੂਪਕਾਯਾ ਵ਼ਿਗਤਪਰਿਲ਼ਾਹਾ ਚ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਏਵ਼ਂ ਖਤ੍ਤਿਯਾਦਿਕੁਲਤੋ ਆਗਤਾ ਤਥਾਗਤਪ੍ਪਵ਼ੇਦਿਤਂ ਧਮ੍ਮਵ਼ਿਨਯਂ ਸਾਸਨਂ ਆਗਮ੍ਮ ਵ਼ਿਸੁਦ੍ਧਨਾਮਕਾਯਾ ਵ਼ਿਗਤਕਿਲੇਸਪਰਿਲ਼ਾਹਾ ਚ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ **ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸਾਨਂ ਸਮਿਤਤ੍ਤਾ ਪਰਮਤ੍ਥਸਮਣੋ ਹੋਤੀ**ਤਿ। ਸੇਸਂ ਸੁਵ਼ਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਮੇਵ਼।

ਚੂਲ਼ਅਸ੍ਸਪੁਰਸੁਤ੍ਤਵ਼ਣ੍ਣਨਾਯ ਲੀਨਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨਾ ਸਮਤ੍ਤਾ।

ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ ਚ ਮਹਾਯਮਕਵ਼ਗ੍ਗਵ਼ਣ੍ਣਨਾ।

੫. ਚੂਲ਼ਯਮਕਵਗ੍ਗੋ

੧. ਸਾਲੇਯ੍ਯਕਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੪੩੯. ਮਹਾਜਨਕਾਯੇ ਸਨ੍ਨਿਪਤਿਤੇਤਿ ਕੇਚਿ ''ਪਹੰਸਨਵਿਧਿੰ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਰਾਜਕੁਮਾਰੰ ਹਾਸੇਸ੍ਸਾਮਾ''ਤਿ, ਕੇਚਿ ''ਤੰ ਕੀਲ਼ਨੰ ਪਸ੍ਸਿਸ੍ਸਾਮਾ''ਤਿ ਏਵੰ ਮਹਾਜਨਸਮੂਹੇ ਸਨ੍ਨਿਪਤਿਤੇ। **ਦੇਵਨਟਾ**ਨਿ ਦਿਬ੍ਬਗਨ੍ਧਬ੍ਬਾ। **ਕੁਸਲਂ ਕੁਸਲਨ੍ਤਿ ਵਚਨੰ ਉਪਾਦਾਯਾ**ਤਿ ''ਕਚ੍ਚਿ ਕੁਸਲਂ? ਆਮ ਕੁਸਲ''ਨ੍ਤਿ ਵਚਨਪਟਿਵਚਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਕੁਸਲਵਾਦਿਤਾਯ ਤੇ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਆਦਿਤੋ ਕੁਸਲਾਤਿ ਸਮਞ੍ਞਂ ਲਭਿੰਸੁ। ਤੇਸਂ ਕੁਸਲਾਨੰ ਇਸ੍ਸਰਾਤਿ ਰਾਜਕੁਮਾਰਾ **ਕੋਸਲਾ**। ਕੋਸਲੇ ਜਾਤਾ। ਤੇਸਂ ਨਿਵਾਸੋਤਿ ਸਬ੍ਬਂ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯਮੇਵ। ਤੇਨਾਹ **"ਸੋ ਪਦੇਸੋ ਕੋਸਲਾਤਿ** ਵ**ੁਚ੍ਚਤੀ**"ਤਿ।

ਚਾਰਿਕਂ ਚਰਮਾਨੋਤਿ ਸਾਮਞ੍ਞਵਚਨਮ੍ਪਿ ''ਮਹਤਾ...ਪੇ॰... ਤਦਵਸਰੀ''ਤਿ ਵਚਨਤੋ ਵਿਸੇਸਂ ਨਿਵਿਟ੍ਠਮੇਵਾਤਿ ਆਹ **"ਅਤੁਰਿਤਚਾਰਿਕਂ ਚਰਮਾਨੋ**"ਤਿ। **ਮਹਤਾ**ਤਿ ਗੁਣਮਹਤ੍ਤੇਨਪਿ ਸਙ੍ਖ੍ਯਾਮਹਤ੍ਤੇਨਪਿ ਮਹਤਾ। ਤਸ੍ਮਿਞ੍ਹਿ ਭਿਕ੍ਖੁਸਮੂਹੇ ਕੇਚਿ ਅਧਿਸੀਲਸਿਕ੍ਖਾਵਸੇਨ ਸੀਲਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾ, ਤਥਾ ਕੇਚਿ ਸੀਲਸਮਾਧਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾ, ਕੇਚਿ ਸੀਲਸਮਾਧਿਪਞ੍ਞਾਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾਤਿ ਗੁਣਮਹਤ੍ਤੇਨਪਿ ਸੋ ਭਿਕ੍ਖੁਸਮੂਹੋ ਮਹਾਤਿ। ਤੰ ਅਨਾਮਸਿਤ੍ਵਾ ਸਙ੍ਖ੍ਯਾਮਹਤ੍ਤਮੇਵ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਸਤਂ** ਵ**ਾ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਅਞ੍ਞਗਾਮਪਟਿਬਦ੍ਧਜੀਵਿਕਾਵਸੇਨ ਸਮੋਸਰਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ **ਸਮੋਸਰਣਂ, ਗਾਮੋ** ਨਿਵਾਸਗਾਮੋ। ਨ੍ਤਿ ਸਾਲਂ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਗਾਮਂ। **ਵਿਹਾਰੋ**ਤਿ ਭਗਵਤੋ ਵਿਹਰਣਟ੍ਠਾਨੰ। **ਏਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਏਤਸ੍ਮਿਂ **ਸਾਲੇਯ੍ਯਕਸੁਤ੍ਤੇ। ਅਨਿਯਮਿਤੋ**ਤਿ ਅਸੁਕਸ੍ਮਿਂ ਆਰਾਮੇ ਪਬ੍ਬਤੇ ਰੁਕ੍ਖਮੂਲੇ ਵਾਤਿ ਨ ਨਿਯਮਿਤੋ, ਸਰੂਪਗ੍ਗਹਣਵਸੇਨ ਨ ਨਿਯਮਿਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤੋ। **ਤਸ੍ਮਾ**ਤਿ ਅਨਿਯਮਿਤਤ੍ਤਾ। ਅਤ੍ਥਾਪਤ੍ਤਿਸਿਦ੍ਧਮਤ੍ਥਂ ਪਰਿਕਪ੍ਪਨਵਸੇਨ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਵਨਸਣ੍ਡੇ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ**"ਤਿ ਆਹ, ਅਦ੍ਧਾ ਭਵੇਯ੍ਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਉਪਲਭਿੰਸੂਤਿ (ਸਾਰਤ੍ਥ॰ ਟੀ॰ ੧.੧.ਵੇਰਞ੍ਜਕਣ੍ਡਵਣ੍ਣਨਾ; ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੧.੨੫੫; ਅ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੨.੩.੬੪) ਸਵਨਵਸੇਨ ਉਪਲਭਿੰਸੂਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਸੋਤਦ੍ਵਾਰ...ਪੇ॰... ਜਾਨਿੰਸੂ**"ਤਿ ਆਹ। ਅਵਧਾਰਣਫਲਤ੍ਤਾ ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਵਾਕ੍ਯਂ ਅਨ੍ਤੋਗਧਾਵਧਾਰਣਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਪਦਪੂਰਣਮਤ੍ਤੇ** ਵ**ਾ ਨਿਪਾਤੋ**"ਤਿ। **ਅਵਧਾਰਣਤ੍ਥੇ**ਤਿ ਪਨ ਇਮਿਨਾ ਇਟ੍ਠਤ੍ਥਾਵਧਾਰਣਤ੍ਥਂ ਖੋ-ਸਦ੍ਦਗ੍ਗਹਣਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ''ਅਸ੍ਸੋਸੁ''ਨ੍ਤਿ ਪਦਂ ਖੋ-ਸਦ੍ਦੇ ਗਹਿਤੇ ਤੇਨ ਫੁਲ੍ਲਿਤਮਣ੍ਡਿਤਵਿਭੂਸਿਤਂ ਵਿਯ ਹੋਨ੍ਤਂ ਪੂਰਿਤਂ ਨਾਮ ਹੋਤਿ, ਤੇਨ ਚ ਪੁਰਿਮਪਚ੍ਛਿਮਪਦਾਨਿ ਸਂਸਿਲਿਟ੍ਠਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨ ਤਸ੍ਮਿਂ ਅਗ੍ਗਹਿਤੇਤਿ ਆਹ **"ਪਦਪੂਰਣੇਨ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਸਿਲਿਟ੍ਠਤਾਮਤ੍ਤਮੇਵਾ**"ਤਿ। **ਮਤ੍ਤ**-ਸਦ੍ਦੋ ਵਿਸੇਸਨਿਵਤ੍ਤਿਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨਸ੍ਸ ਅਨਤ੍ਥਨ੍ਤਰਦੀਪਨਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, **ਏਵ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਪਨ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਸਿਲਿਟ੍ਠਤਾਯ ਏਕਨ੍ਤਿਕਤਂ। ਸਾਲਾਯਂ ਜਾਤਾ ਸਂਵਡ੍ਢਕਾ **ਸਾਲੇਯ੍ਯਕਾ** ਯਥਾ ''ਕਤ੍ਤੇਯ੍ਯਕਾ ਉਬ੍ਭੇਯ੍ਯਕਾ''ਤਿ।

ਸਮਿਤਪਾਪਤ੍ਤਾਤਿ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਂ ਅਨਵਸੇਸਤੋ ਸਵਾਸਨਂ ਸਮਿਤਪਾਪਤ੍ਤਾ। ਏਵਞ੍ਹਿ ਬਾਹਿਰਕਵੀਤਰਾਗਸੇਕ੍ਖਾਸੇਕ੍ਖਪਾਪਸਮਨਤੋ ਭਗਵਤੋ ਪਾਪਸਮਨਂ ਵਿਸੇਸਿਤਂ ਹੋਤਿ। ਅਨੇਕਤ੍ਥਤ੍ਤਾ ਨਿਪਾਤਾਨਂ ਇਧ ਅਨੁਸ੍ਸਵਤ੍ਥੋ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋਤਿ ਆਹ **"ਖਲੂਤਿ ਅਨੁਸ੍ਸਵਨਤ੍ਥੇ ਨਿਪਾਤੋ**"ਤਿ। **ਆਲਪਨਮਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਪਿਯਾਲਾਪਵਚਨਂ। ਪਿਯਸਮੁਦਾਹਾਰਾ ਹੇਤੇ ''ਭੋ''ਤਿ ਵਾ ''ਆਵੁਸੋ''ਤਿ ਵਾ ''ਦੇਵਾਨਂਪਿਯਾ''ਤਿ ਵਾ। **ਗੋਤ੍ਤਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਤਂ ਤਾਯਤੀਤਿ **ਗੋਤ੍ਤਂ**। ਗੋਤਮੋਤਿ ਹਿ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨਂ ਅਭਿਧਾਨਂ ਬੁਦ੍ਧਿਞ੍ਚ ਏਕਂਸਿਕਵਿਸਯਤਾਯ ਤਾਯਤਿ ਰਕ੍ਖਤੀਤਿ **ਗੋਤਮਗੋਤ੍ਤਂ**। ਯਥਾ ਹਿ ਬੁਦ੍ਧਿ ਆਰਮ੍ਮਣਭੂਤੇਨ ਅਤ੍ਥੇਨ ਵਿਨਾ ਨ ਵਤ੍ਤਤਿ, ਏਵਂ ਅਭਿਧਾਨਂ ਅਭਿਧੇਯ੍ਯਭੂਤੇਨ, ਤਸ੍ਮਾ ਸੋ ਤਾਨਿ ਤਾਯਤਿ ਰਕ੍ਖਤੀਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਸੋ ਪਨ ਅਤ੍ਥਤੋ ਅਞ੍ਞਕੁਲਪਰਮ੍ਪਰਾਸਾਧਾਰਣਂ ਤਸ੍ਸ ਕੁਲਸ੍ਸ ਆਦਿਪੁਰਿਸਸਮੁਦਾਗਤਂ ਤਂਕੁਲਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਸਾਧਾਰਣਂ ਸਾਮਞ੍ਞਰੂਪਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। **ਉਚ੍ਚਾਕੁਲਪਰਿਦੀਪਨਂ** ਉਦਿਤੋਦਿਤਵਿਪੁਲਖਤ੍ਤਿਯਕੁਲਵਿਭਾਵਨਤੋ। ਸਬ੍ਬਖਤ੍ਤਿਯਾਨਞ੍ਹਿ ਆਦਿਭੂਤਮਹਾਸਮ੍ਮਤਮਹਾਰਾਜਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਅਸਮ੍ਭਿਨ੍ਨਂ ਉਲ਼ਾਰਤਮਂ ਸਕ੍ਯਰਾਜਕੁਲਂ। **ਕੇਨਚਿ ਪਾਰਿਜੁਞ੍ਞੇਨਾ**ਤਿ ਞਾਤਿਪਾਰਿਜੁਞ੍ਞਭੋਗਪਾਰਿਜੁਞ੍ਞਾਦਿਨਾ ਕੇਨਚਿਪਿ ਪਾਰਿਜੁਞ੍ਞੇਨ ਪਰਿਹਾਨਿਯਾ **ਅਨਭਿਭੂਤੋ** ਅਨਜ੍ਝੋਤ੍ਥਟੋ। ਤਥਾ ਹਿ ਕਦਾਚਿਪਿ ਤਸ੍ਸ ਕੁਲਸ੍ਸ ਤਾਦਿਸਪਾਰਿਜੁਞ੍ਞਾਭਾਵੋ, ਅਭਿਨਿਕ੍ਖਮਨਕਾਲੇ ਚ ਤਤੋ ਸਮਿਦ੍ਧਤਮਭਾਵੋ ਲੋਕੇ ਪਾਕਟੋ ਪਞ੍ਞਾਤੋਤਿ। **ਸਕ੍ਯਕੁਲਾ**

ਪਬ੍ਬਜਿਤੋਤਿ ਇਦਂ ਵਚਨਂ ਭਗਵਤੋ **ਸਦ੍ਧਾਪਬ੍ਬਜਿਤਭਾਵਦੀਪਨਂ** ਵੁਤ੍ਤਂ ਮਹਨ੍ਤਂ ਞਾਤਿਪਰਿਵਟ੍ਟਂ ਮਹਨ੍ਤਞ੍ਚ ਭੋਗਕ੍ਖਨ੍ਧਂ ਪਹਾਯ ਪਬ੍ਬਜਿਤਭਾਵਦੀਪਨਤੋ। ਏਤ੍ਥ ਚ **ਸਮਣੋ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਪਰਿਕ੍ਖਕਜਨੇਹਿ ਭਗਵਤੋ ਬਹੁਮਤਭਾਵੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋ ਸਮਿਤਪਾਪਤਾਦੀਪਨਤੋ, **ਗੋਤਮੋ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਲੋਕਿਯਜਨੇਹਿ ਉਲ਼ਾਰਤਮਕੁਲੀਨਤਾਦੀਪਨਤੋ।

ਅਬ੍ਭੁਗ੍ਗਤੋਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਅਭਿ**-ਸਦ੍ਦੋ ਇਤ੍ਥਮ੍ਭੂਤਾਖ੍ਯਾਨੇ, ਤਂਯੋਗਤੋ ਪਨ ''ਭਵਨ੍ਤਂ ਗੋਤਮ''ਨ੍ਤਿ ਉਪਯੋਗਵਚਨਂ ਸਾਮਿਅਤ੍ਥੇਪਿ ਸਮਾਨਂ ਇਤ੍ਥਮ੍ਭੂਤਯੋਗਦੀਪਨਤੋ **"ਇਤ੍ਥਮ੍ਭੂਤਾਖ੍ਯਾਨਤ੍ਥੇ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤੇਨਾਹ **"ਤਸ੍ਸ ਖੋ ਪਨ ਭੋਤੋ ਗੋਤਮਸ੍ਸਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ"**ਤਿ। **ਕਲ੍ਯਾਣੋ**ਤਿ ਭਦ੍ਦਕੋ। ਸਾ ਚਸ੍ਸ ਕਲ੍ਯਾਣਤਾ ਉਲ਼ਾਰਵਿਸਯਤਾਯਾਤਿ ਆਹ **"ਕਲ੍ਯਾਣਗੁਣਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ"**ਤਿ। ਤਂਵਿਸਯਤਾ ਹੇਤ੍ਥ ਸਮਨ੍ਨਾਗਮੋ। **ਸੇਟ੍ਠੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ ਯਥਾ ''ਭਗਵਾਤਿ ਵਚਨਂ ਸੇਟ੍ਠ''ਨ੍ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.ਵੇਰਞ੍ਜਕਣ੍ਡਵਣ੍ਣਨਾ; ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ੧.੧੪੨; ਉਦਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧; ਇਤਿਵੁ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ਨਿਦਾਨਵਣ੍ਣਨਾ; ਮਹਾਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੫੦)। ''ਭਗਵਾ ਅਰਹ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਗੁਣਾਨਂ ਸਂਕਿਤ੍ਤਨਤੋ ਸਂਸਦ੍ਦਨਤੋ ਚ ਕਿਤ੍ਤਿਸਦ੍ਦੋ ਵਣ੍ਣੋਤਿ ਆਹ **"ਕਿਤ੍ਤਿਯੇਵਾ"**ਤਿ। ਕਿਤ੍ਤਿਪਰਿਯਾਯੋਪਿ ਹਿ ਸਦ੍ਦ-ਸਦ੍ਦੋ ਯਥਾ ਤਂ ''ਉਲ਼ਾਰਸਦ੍ਦਾ ਇਸਯੋ ਗੁਣਵਨ੍ਤੋ ਤਪਸ੍ਸਿਨੋ''ਤਿ। **ਥੁਤਿਘੋਸੋ**ਤਿ ਅਭਿਤ੍ਥਵੁਦਾਹਾਰੋ। **ਅਜ੍ਝੋਤ੍ਥਰਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਪਟਿਪਕ੍ਖਾਭਾਵੇਨ ਅਨਞ੍ਞਸਾਧਾਰਣਤਾਯ ਚ ਅਭਿਭਵਿਤ੍ਵਾ।

ਸੋ ਭਗਵਾਤਿ ਯੋ ਸੋ ਸਮਤਿਂਸ ਪਾਰਮਿਯੋ ਪੂਰੇਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸੇ ਭਞ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੋਧਿਂ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਦੇਵਾਨਂ ਅਤਿਦੇਵੋ ਸਕ੍ਕਾਨਂ ਅਤਿਸਕ੍ਕੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾਨਂ ਅਤਿਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਲੋਕਨਾਥੋ ਭਾਗ੍ਯਵਨ੍ਤਤਾਦੀਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਭਗਵਾਤਿ ਲਦ੍ਧਨਾਮੋ, ਸੋ ਭਗਵਾ। ''ਭਗਵਾ''ਤਿ ਹਿ ਇਦਂ ਸਤ੍ਥੁ ਨਾਮਕਿਤ੍ਤਨਂ। ਤਥਾ ਹਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ''ਭਗਵਾਤਿ ਨੇਤਂ ਨਾਮਂ ਮਾਤਰਾ ਕਤ''ਨ੍ਤਿਆਦਿ (ਮਹਾਨਿ॰ ੧੪੯, ੧੯੮, ੨੧੦; ਚੂਲ਼ਨਿ॰ ਅਜਿਤਮਾਣਵਪੁਚ੍ਛਾਨਿਦ੍ਦੇਸ ੨)। ਪਰਤੋ ਪਨ ''ਭਗਵਾ''ਤਿ ਗੁਣਕਿਤ੍ਤਨਮੇਵ। ਏਵਂ ''ਅਰਹ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਹਿ ਪਦੇਹਿ ਯੇ ਸਦੇਵਕੇ ਲੋਕੇ ਅਤਿਵਿਯ ਪਞ੍ਞਾਤਾ ਬੁਦ੍ਧਗੁਣਾ, ਤੇ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਤੋ ਵਿਭਾਵਿਤਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਪਚ੍ਚੇਕਂ ਇਤਿਪਿ-ਸਦ੍ਦੋ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬੋਤਿ ਆਹ **"ਇਤਿਪਿ ਅਰਹਂ, ਇਤਿਪਿ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ...ਪੇ॰... ਇਤਿਪਿ ਭਗਵਾ"**ਤਿ। ''ਇਤਿਪੇਤਂ ਭੂਤਂ, ਇਤਿਪੇਤਂ ਤਚ੍ਛ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੬) ਵਿਯ ਹਿ ਇਧ **ਇਤਿ**-ਸਦ੍ਦੋ ਆਸਨ੍ਨਪਚ੍ਚਕ੍ਖਕਾਰਣਤ੍ਥੋ, **ਪਿ**-ਸਦ੍ਦੋ ਸਮ੍ਪਿਣ੍ਡਨਤ੍ਥੋ ਤੇਨ ਤੇਸਂ ਗੁਣਾਨਂ ਬਹੁਭਾਵਦੀਪਨਤੋ। ਤਾਨਿ ਗੁਣਸਲ੍ਲਕ੍ਖਣਕਾਰਣਾਨਿ ਸਦ੍ਧਾਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾਨਂ ਵਿਞ੍ਞੁਜਾਤਿਕਾਨਂ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਨਿ ਏਵਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਇਮਿਨਾ ਚ ਇਮਿਨਾ ਚ ਕਾਰਣੇਨਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤੀ"**ਤਿਆਦਿ। **ਤਤੋ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗਤੋ। ਤੇਸ**ਨ੍ਤਿ ''ਅਰਹ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਨਂ। **ਵਿਤ੍ਥਾਰੋ** ਅਤ੍ਥਨਿਦ੍ਦੇਸੋ **ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ**। ਤਤੋ ਏਵ ਤਂਸਂਵਣ੍ਣਨਾਯਂ (ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ਮਹਾਟੀ॰ ੧.੧੩੦) ਵੁਤ੍ਤੋ ''ਆਰਕਾਤਿ ਅਰਹਂ ਸੁਵਿਦੂਰਭਾਵਤੋ, ਆਰਕਾਤਿ ਅਰਹਂ ਆਸਨ੍ਨਭਾਵਤੋ, ਰਹਿਤਬ੍ਬਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋ, ਸਯਞ੍ਚ ਅਰਹਿਤਬ੍ਬਤੋ, ਨਤ੍ਥਿ ਏਤਸ੍ਸ ਰਹੋਗਮਨਂ ਗਤੀਸੁ ਪਚ੍ਚਾਜਾਤਿ, ਪਾਸਂਸਭਾਵਤੋ ਵਾ ਅਰਹ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ''ਅਰਹ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਨਂ ਪਦਾਨਂ ਅਤ੍ਥੋ ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਭਵਨ੍ਤਿ ਚੇਤ੍ਥ (ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ਮਹਾਟੀ॰ ੧.੧੩੦; ਸਾਰਤ੍ਥ॰ ਟੀ॰ ੧.ਵੇਰਞ੍ਜਕਣ੍ਡਵਣ੍ਣਨਾ) –

''ਸਮ੍ਮਾ ਨਪ੍ਪਟਿਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਯੇ ਨਿਹੀਨਾਸਯਾ ਨਰਾ।
ਆਰਕਾ ਤੇਹਿ ਭਗਵਾ, ਦੂਰੇ ਤੇਨਾਰਹਂ ਮਤੋ॥

ਯੇ ਸਮ੍ਮਾ ਪਟਿਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਸੁਪ੍ਪਣੀਤਾਧਿਮੁਤ੍ਤਿਕਾ।
ਭਗਵਾ ਤੇਹਿ ਆਸਨ੍ਨੋ, ਤੇਨਾਪਿ ਅਰਹਂ ਜਿਨੋ॥

ਪਾਪਧਮ੍ਮਾ ਰਹਾ ਨਾਮ, ਸਾਧੂਹਿ ਰਹਿਤਬ੍ਬਤੋ।
ਤੇਸਂ ਸੁਟ੍ਠੁ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ, ਭਗਵਾ ਅਰਹਂ ਮਤੋ॥

ਯੇ ਸਚ੍ਛਿਕਤਸਦ੍ਧਮ੍ਮਾ, ਅਰਿਯਾ ਸੁਦ੍ਧਗੋਚਰਾ।

ਨ ਤੇਹਿ ਰਹਿਤੋ ਹੋਤਿ, ਨਾਥੋ ਤੇਨਾਰਹਂ ਮਤੋ॥

ਰਹੋ ਵਾ ਗਮਨਂ ਯਸ੍ਸ, ਸਂਸਾਰੇ ਨਤ੍ਥਿ ਸਬ੍ਬਸੋ।
ਪਹੀਨਜਾਤਿਮਰਣੋ, ਅਰਹਂ ਸੁਗਤੋ ਮਤੋ॥

ਗੁਣੇਹਿ ਸਦਿਸੋ ਨਤ੍ਥਿ, ਯਸ੍ਮਾ ਲੋਕੇ ਸਦੇਵਕੇ।
ਤਸ੍ਮਾ ਪਾਸਂਸਿਯਤ੍ਤਾਪਿ, ਅਰਹਂ ਦ੍ਵਿਪਦੁਤ੍ਤਮੋ॥

ਆਰਕਾ ਮਨ੍ਦਬੁਦ੍ਧੀਨਂ, ਆਸਨ੍ਨਾ ਚ ਵਿਜਾਨਤਂ।
ਰਹਾਨਂ ਸੁਪ੍ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ, ਵਿਦੂਨਮਰਹੇਯ੍ਯਤੋ।
ਭਵੇਸੁ ਚ ਰਹਾਭਾਵਾ, ਪਾਸਂਸਾ ਅਰਹਂ ਜਿਨੋ''ਤਿ॥

ਸੁਨ੍ਦਰਨ੍ਤਿ ਭਦ੍ਦਕਂ। ਤਞ੍ਚ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਸ੍ਸ ਹਿਤਸੁਖਾਵਹਭਾਵੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਅਤ੍ਥਾਵਹਂ ਸੁਖਾਵਹ**"ਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਅਤ੍ਥਾਵਹ**ਨ੍ਤਿ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕਪਰਮਤ੍ਥਸਞ੍ਹਿਤਹਿਤਾਵਹਂ। **ਸੁਖਾਵਹ**ਨ੍ਤਿ ਤਪ੍ਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਤਿਵਿਧਸੁਖਾਵਹਂ। **ਤਥਾਰੂਪਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਤਾਦਿਸਾਨਂ। ਯਾਦਿਸੇਹਿ ਪਨ ਗੁਣੇਹਿ ਭਗਵਾ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ, ਤੇਹਿ ਚਤੁਪ੍ਪਮਾਣਿਕਸ੍ਸ ਲੋਕਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਥਾਪਿ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਾਯ ਪਸਾਦਨੀਯੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ "**ਅਨੇਕੇਹਿਪੀ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ **ਯਥਾਭੂਤ...ਪੇ॰... ਅਰਹਤ**ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਧਮ੍ਮਪ੍ਪਮਾਣਾਨਂ ਲੂਖਪ੍ਪਮਾਣਾਨਂ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਭਗਵਤੋ ਪਸਾਦਾਵਹਤਮਾਹ, ਇਤਰੇਨ ਇਤਰੇਸਂ। **ਦਸ੍ਸਨਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਸਾਧੁ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਕੋਸਿਯਸਕੁਣਸ੍ਸ ਵਤ੍ਥੁ ਕਥੇਤਬ੍ਬਂ। **ਏਕਂ ਪਦਮ੍ਪਿ ਸੋਤੁਂ ਲਭਿਸ੍ਸਾਮ, ਸਾਧੁਤਰਂਯੇਵ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਮਣ੍ਡੂਕਦੇਵਪੁਤ੍ਤਵਤ੍ਥੁ ਕਥੇਤਬ੍ਬਂ।

ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨ ਅਗਾਰਿਕਪੁਚ੍ਛਾ ਆਗਤਾਤਿ ਇਦਂ ਯੇਭੁਯ੍ਯਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਹਿ ਅਗਾਰਿਕਾ ਏਵਂ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। **ਅਨਗਾਰਿਕਪੁਚ੍ਛਾਯਪਿ** ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਯਥਾ ਨ ਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤਿ...ਪੇ॰... ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸਤ੍ਥਾ ਤੇਸਂ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਗਹਪਤਿਕਾਨਂ ਨਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨਵਿਧਿਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਤੇਸਞ੍ਹਿ ਸਂਖਿਤ੍ਤਰੁਚਿਤਾਯ ਸਙ੍ਖੇਪਦੇਸਨਾ, ਤਾਯ ਅਤ੍ਥਂ ਅਜਾਨਨ੍ਤਾ ਵਿਤ੍ਥਾਰਦੇਸਨਂ ਆਯਾਚਨ੍ਤਿ, ਸਾ ਚ ਨੇਸਂ ਸਂਖਿਤ੍ਤਰੁਚਿਤਾ ਪਣ੍ਡਿਤਮਾਨਿਤਾਯ, ਸੋ ਚ ਮਾਨੋ ਯਥਾਦੇਸਿਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਅਜਾਨਨ੍ਤੇ ਅਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠੋ ਹੋਤਿ , ਇਤਿ ਭਗਵਾ ਤੇਸਂ ਮਾਨਨਿਗ੍ਗਹਵਿਧਿਂ ਚਿਨ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਸਙ੍ਖੇਪੇਨੇਵ ਪਞ੍ਹਂ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਸਿ, ਨ ਸਬ੍ਬਸੋ ਦੇਸਨਾਯ ਅਸਲ੍ਲਕ੍ਖਣਤ੍ਤਾ। ਤੇਨਾਹ "**ਪਣ੍ਡਿਤਮਾਨਿਕਾ ਹੀ**"ਤਿਆਦਿ। **ਯਸ੍ਮਾ ਮਂ ਤੁਮ੍ਹੇ ਯਾਚਥ,** ਸਂਖਿਤ੍ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਮਤ੍ਥਂ ਨ ਜਾਨਿਤ੍ਥਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

੪੪੦. ''ਏਕਵਿਧੇਨ ਞਾਣਵਤ੍ਥੁ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ (ਵਿਭ॰ ੭੫੧) ਵਿਯ ਕੋਟ੍ਠਾਸਤ੍ਥੋ **ਵਿਧ**-ਸਦ੍ਦੋ, ਸੋ ਚ ਵਿਭਤ੍ਤਿਵਚਨਵਿਪਲ੍ਲਾਸਂ ਕਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤੇ ਕਰਣਵਚਨਵਸੇਨ "**ਤਿਵਿਧ**"ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਅਤ੍ਥੋ ਪਨ ਕਰਣਪੁਥੁਵਚਨਵਸੇਨ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋਤਿ ਆਹ "**ਤਿਵਿਧਨ੍ਤਿ ਤੀਹਿ ਕੋਟ੍ਠਾਸੇਹੀ**"ਤਿ। ਪਕਾਰਤ੍ਥੋ ਵਾ **ਵਿਧ**-ਸਦ੍ਦੋ, ਪਕਾਰਤ੍ਥਤ੍ਤਾਯੇਵ ਲਬ੍ਭਮਾਨਂ ਅਧਮ੍ਮਚਰਿਯਾਵਿਸਮਚਰਿਯਾਭਾਵਸਾਮਞ੍ਞਂ, ਕਾਯਦ੍ਵਾਰਿਕਭਾਵਸਾਮਞ੍ਞਂ ਵਾ ਉਪਾਦਾਯ ਏਕਤ੍ਤਂ ਨੇਤ੍ਵਾ "**ਤਿਵਿਧ**"ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਪਕਾਰਭੇਦੇ ਪਨ ਅਪੇਕ੍ਖਿਤੇ ''ਤਿਵਿਧਾ''ਇਚ੍ਚੇਵ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਕਾਯੇਨਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਕਾਯੋ**ਤਿ ਚੋਪਨਕਾਯੋ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ, ਸੋ ਚ ਅਧਮ੍ਮਚਰਿਯਾਯ ਦ੍ਵਾਰਭੂਤੋ ਤੇਨ ਵਿਨਾ ਤਸ੍ਸਾ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਨਤੋ। **ਕਾਯੇਨਾ**ਤਿ ਚ ਹੇਤੁਮ੍ਹਿ ਕਰਣਵਚਨਂ। ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਹਿ ਅਧਮ੍ਮਚਰਿਯਾਸਙ੍ਖਾਤਚੇਤਨਾਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾ ਸਾ ਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿ, ਨ ਚ ਸਾ ਪਟ੍ਠਾਨੇ ਆਗਤੇਸੁ ਚਤੁਵੀਸਤਿਯਾ ਪਚ੍ਚਯੇਸੁ ਏਕੇਨਪਿ ਪਚ੍ਚਯੇਨ ਚੇਤਨਾਯ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਸਾ ਪਨ ਤਥਾਪਵਤ੍ਤਮਾਨਾਯ ਕਾਯਕਮ੍ਮਸਞ੍ਞਿਤਾਯ ਚੇਤਨਾਯ ਪਵਤ੍ਤਿ ਹੋਤੀਤਿ ਤੇਨ ਦ੍ਵਾਰੇਨ ਲਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਭਾਵਤੋ ਤਸ੍ਸਾ ਕਾਰਣਂ ਵਿਯ ਚ ਸਬ੍ਬੋਹਾਰਮਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਕਾਯਦ੍ਵਾਰੇਨਾ**ਤਿ ਵਾ ਕਾਯੇਨ ਦ੍ਵਾਰਭੂਤੇਨ ਕਾਯਦ੍ਵਾਰਭੂਤੇਨਾਤਿ ਤਂ ਇਤ੍ਥਮ੍ਭੂਤਲਕ੍ਖਣੇ ਕਰਣਵਚਨਂ। ਅਧਮ੍ਮਂ ਚਰਤਿ ਏਤਾਯਾਤਿ **ਅਧਮ੍ਮਚਰਿਯਾ,** ਤਥਾਪਵਤ੍ਤਾ ਚੇਤਨਾ। **ਅਧਮ੍ਮੋ**ਤਿ ਪਨ ਤਂਸਮੁਟ੍ਠਾਨੋ ਪਯੋਗੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਧਮ੍ਮਤੋ ਅਨਪੇਤਾਤਿ ਧਮ੍ਮਾ, ਨ ਧਮ੍ਮਾਤਿ ਅਧਮ੍ਮਾ, ਅਧਮ੍ਮਾ ਚ ਸਾ ਚਰਿਯਾ ਚਾਤਿ **ਅਧਮ੍ਮਚਰਿਯਾ**। ਪਚ੍ਚਨੀਕਸਮਨਟ੍ਠੇਨ ਸਮਂ, ਸਮਾਨਂ ਸਦਿਸਂ ਯੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵਾ ਸਮਂ, ਸੁਚਰਿਤਂ। ਸਮਤੋ ਵਿਗਤਂ, ਵਿਰੁਦ੍ਧਂ ਵਾ ਤਸ੍ਸਾਤਿ ਵਿਸਮਂ, ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ। ਸਾ ਏਵ ਵਿਸਮਾ ਚਰਿਯਾਤਿ

ਵਿ**ਸਮਚਰਿਯਾ। ਸਬ੍ਬੇਸੁ ਕਣ੍ਹਸੁਕ੍ਕਪਦੇਸੂ**ਤਿ ''ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਂ ਵਾਚਾਯ ਅਧਮ੍ਮਚਰਿਯਾਵਿਸਮਚਰਿਯਾ ਹੋਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਉਦ੍ਦੇਸਨਿਦ੍ਦੇਸਵਸੇਨ ਆਗਤੇਸੁ ਸਬ੍ਬੇਸੁ ਕਣ੍ਹਪਦੇਸੁ – ''ਤਿਵਿਧਂ ਖੋ ਗਹਪਤਯੋ ਕਾਯੇਨ ਧਮ੍ਮਚਰਿਯਾਸਮਚਰਿਯਾ ਹੋਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਉਦ੍ਦੇਸਨਿਦ੍ਦੇਸਵਸੇਨ ਆਗਤੇਸੁ ਸਬ੍ਬੇਸੁ ਸੁਕ੍ਕਪਦੇਸੁ ਚ।

ਰੋਦੇਤਿ ਕੁਰੂਰਕਮ੍ਮਨ੍ਤਤਾਯ ਪਰਪਟਿਬਦ੍ਧੇ ਸਤ੍ਤੇ ਅਸ੍ਸੂਨਿ ਮੋਚੇਤੀਤਿ ਰੁਦ੍ਦੋ, ਸੋ ਏਵ **ਲੁਦ੍ਦੋ** ਰ-ਕਾਰਸ੍ਸ ਲ-ਕਾਰਂ ਕਤ੍ਵਾ। **ਕਕ੍ਖਲ਼ੋ**ਤਿ ਲੁਦ੍ਦੋ। **ਦਾਰੁਣੋ**ਤਿ ਫਰੁਸੋ। **ਸਾਹਸਿਕੋ**ਤਿ ਸਾਹਸ੍ਸਕਾਰੀ। **ਸਚੇਪਿ ਨ ਲਿਪ੍ਪਨ੍ਤਿ। ਤਥਾਵਿਧੋ** ਪਰੇਸਂ ਘਾਤਨਸੀਲੋ **ਲੋਹਿਤਪਾਣੀਤ੍**ਵੇਵ ਵੁ**ਚ੍ਚਤਿ** ਯਥਾ ਦਾਨਸੀਲੋ ਪਰੇਸਂ ਦਾਨਤ੍ਥਂ ਅਧੋਤਹਤ੍ਥੋਪਿ ''ਪਯਤਪਾਣੀ''ਤ੍ਵੇਵ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਪਹਰਣਂ ਪਹਾਰਦਾਨਮਤ੍ਤਂ **ਹਤਂ,** ਪਵੁਦ੍ਧਂ ਪਹਰਣਂ ਪਰਸ੍ਸ ਮਾਰਣਂ **ਪਹਤ**ਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਹਤੇ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਨਿਵਿਟ੍ਠੋ**ਤਿ ਅਭਿਨਿਵਿਟ੍ਠੋ ਪਸੁਤੋ।

ਯਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ''ਪਰਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਸਾਮਿਨਿਦ੍ਦੇਸੋ, ਤਂ ਸਾਪਤੇਯ੍ਯਂ। ਯਞ੍ਹਿ ਸਾਮਞ੍ਞਤੋ ਗਹਿਤਂ, ਤਂ ਤੇਨੇਵ ਸਾਮਿਨਿਦ੍ਦੇਸੇਨ ਪਕਾਸਿਤਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਪਰਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਕ"**ਨ੍ਤਿ। ਪਰਸ੍ਸਪਰਵਿਤ੍ਤੂਪਕਰਣਨ੍ਤਿ ਵਾ ਏਕਮੇਵੇਤਂ ਸਮਾਸਪਦਂ, ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਪਰਸਨ੍ਤਕਂ ਵਿਸੇਸਤੋ ਪਰਸ੍ਸ ਵਿਤ੍ਤੂਪਕਰਣਂ ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਤੇਹਿ ਪਰੇਹੀ**ਤਿ ਯੇਸਂ ਸਨ੍ਤਕਂ, ਤੇਹਿ। ਯਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਪੁਰਿਸੋ ''ਥੇਨੋ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਤਂ ਥੇਯ੍ਯਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਅਵਹਰਣਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸੇਤਂ ਅਧਿਵਚਨ"**ਨ੍ਤਿ। **ਥੇਯ੍ਯਸਙ੍ਖਾਤੇਨ,** ਨ ਵਿਸ੍ਸਾਸਤਾਵਕਾਲਿਕਾਦਿਵਸੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਮਤੇ ਵਾਤਿ ਵਾ-ਸਦ੍ਦੋ ਅਵੁਤ੍ਤਵਿਕਪ੍ਪਤ੍ਥੋ। ਤੇਨ ਪਬ੍ਬਜਿਤਾਦਿਭਾਵਂ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। **ਏਤੇਨੁਪਾਯੇਨਾ**ਤਿ ਯਂ ਮਾਤਰਿ ਮਤਾਯ, ਨਟ੍ਠਾਯ ਵਾ ਪਿਤਾ ਰਕ੍ਖਤਿ, ਸਾ **ਪਿਤੁਰਕ੍ਖਿਤਾ**। ਯਂ ਉਭੋਸੁ ਅਸਨ੍ਤੇਸੁ ਭਾਤਾ ਰਕ੍ਖਤਿ, ਸਾ **ਭਾਤੁਰਕ੍ਖਿਤਾ**ਤਿ ਏਵਮਾਦਿਂ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ। **ਸਭਾਗਕੁਲਾਨੀ**ਤਿ ਆਵਾਹਕਿਰਿਯਾਯ ਸਭਾਗਾਨਿ ਕੁਲਾਨਿ। ਦਸ੍ਸੁਕਵਿਧਿਂ ਵਾ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ **ਠਪਿਤਦਣ੍ਡਾ**ਰਾਜਾਦੀਹਿ। **ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਸੁਤ੍ਤੇ** (ਮ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੮੯) ''ਅਸਦ੍ਧਮ੍ਮਾਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ ਕਾਯਦ੍ਵਾਰਪ੍ਪਵਤ੍ਤਾ ਅਗਮਨੀਯਟ੍ਠਾਨਵੀਤਿਕ੍ਕਮਚੇਤਨਾ''ਤਿ ਏਵਂ ਵੁ**ਤ੍ਤਮਿਚ੍ਛਾਚਾਰਲਕ੍ਖਣਵਸੇਨ**।

ਹਤ੍ਥਪਾਦਾਦਿਹੇਤੂਤਿ ਹਤ੍ਥਪਾਦਾਦਿਭੇਦਨਹੇਤੁ। **ਧਨਹੇਤੂ**ਤਿ ਧਨਸ੍ਸ ਲਾਭਹੇਤੁ ਜਾਨਿਹੇਤੁ ਚ। **ਲਾਭੋ**ਤਿ ਘਾਸਚ੍ਛਾਦਨਾਨਿ ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ਲਾਭੋ। **ਕਿਞ੍ਚਿਕ੍ਖ**ਨ੍ਤਿ ਕਿਞ੍ਚਿਮਤ੍ਤਕਂ ਆਮਿਸਜਾਤਂ। ਤੇਨਾਹ **"ਯਂ ਵਾ"**ਤਿਆਦਿ। **ਜਾਨਨ੍ਤੋਯੇ**ਵਾਤਿ ਮੁਸਾਭਾਵਂ ਤਸ੍ਸ ਵਤ੍ਥੁਨੋ ਅਤ੍ਥਿ, ਤਂ ਜਾਨਨ੍ਤੋ ਏਵ।

ਅਣ੍ਡਕਾਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਰੁਕ੍ਖੇ ਅਣ੍ਡਸਦਿਸਾ ਗਣ੍ਠਿਯੋ। ਯਥਾ ਥਦ੍ਧਾ ਵਿਸਮਾ ਦੁਬ੍ਬਿਨੀਤਾ ਚ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਏਵਮੇਵਂ ਖੁਂਸਨਵਮ੍ਭਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਵਾਚਾਪਿ ਹਿ ''ਅਣ੍ਡਕਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਤੇਨਾਹ **"ਯਥਾ ਸਦੋਸੇ ਰੁਕ੍ਖੇ"**ਤਿਆਦਿ। **ਕਕ੍ਕਸਾ**ਤਿ ਫਰੁਸਾ ਏਵ, ਸੋ ਪਨਸ੍ਸਾ ਕਕ੍ਕਸਭਾਵੋ ਬਜਾਪਾਦਨਿਮਿਤ੍ਤਤਾਯ ਤਤੋ ਪੂਤਿਕਾਤਿ। ਤੇਨਾਹ **"ਯਥਾ ਨਾਮਾ"**ਤਿਆਦਿ। **ਕਟੁਕਾ**ਤਿ ਅਨਿਟ੍ਠਾ। **ਅਮਨਾਪਾ**ਤਿ ਨ ਮਨਵਡ੍ਢਨੀ, ਤਤੋ ਏਵ **ਦੋਸਜਨਨੀ,** ਚਿਤ੍ਤਸਨ੍ਤੋਸੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕਾਰਿਕਾ। **ਮਮ੍ਮੇਸੂ**ਤਿ ਘਟ੍ਟਨੇਨ ਦੁਕ੍ਖੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਤੋ ਮਮ੍ਮਸਦਿਸੇਸੁ ਜਾਤਿਆਦੀਸੁ। **ਲਗ੍ਗਨਕਾਰੀ**ਤਿ ਏਵਂ ਵਦਨ੍ਤਸ੍ਸ ਏਵਂ ਵਦਾਮੀਤਿ ਅਤ੍ਥਾਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ ਲਗ੍ਗਨਕਾਰੀ, ਨ ਬਜਞ੍ਜਨਵਸੇਨ। **ਕੋਧਸ੍ਸ ਆਸਨ੍ਨਾ** ਤਸ੍ਸ ਕਾਰਣਭਾਵਤੋ। **ਸਦੋਸਵਾਚਾਯਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਮੁਟ੍ਠਾਪਕਦੋਸਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਸਦੋਸਵਾਚਾਯ ਵੇ**ਵਚਨਾਨਿ**।

ਅਕਾਲੇਨਾਤਿ ਅਯੁਤ੍ਤਕਾਲੇਨ। **ਅਕਾਰਣਨਿਸ੍ਸਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਪ੍ਫਲਂ। ਫਲਞ੍ਹਿ ਕਾਰਣਨਿਸ੍ਸਿਤਂ ਨਾਮ ਤਦਵਿਨਾਭਾਵਤੋ। ਅਕਾਰਣਨਿਸ੍ਸਿਤਂ ਨਿਪ੍ਫਲਂ, ਸਮ੍ਫਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਸਭਾਵਵਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਅਯਾਥਾਵਵਾਦੀ। **ਅਸਂਵਰਵਿਨਯਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਸਂਵਰਵਿਨਯਰਹਿਤਸ੍ਸ, ਅਤ੍ਤਨੋ ਸੁਣਨ੍ਤਸ੍ਸ ਚ ਨ ਸਂਵਰਵਿਨਯਾਵਹਸ੍ਸ **ਵਤ੍ਤਾ। ਹਦਯਮਞ੍ਜੂਸਾਯਂ ਨਿਧੇਤੁ**ਨ੍ਤਿ ਅਹਿਤਸਂਹਿਤਤ੍ਤਾ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਨੁਪ੍ਪਵਿਸੇਤ੍ਵਾ ਨਿਧੇਤੁਂ । **ਅਯੁਤ੍ਤਕਾਲੇ**ਤਿ ਧਮ੍ਮਂ ਕਥੇਨ੍ਤੇਨ ਯੋ ਅਤ੍ਥੋ ਯਸ੍ਮਿਂ ਕਾਲੇ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ, ਤਤੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਪਚ੍ਛਾ ਤਸ੍ਸ ਅਕਾਲੇ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਅਯੁਤ੍ਤਕਾਲੇ **ਵਤ੍ਤਾ ਹੋਤਿ। ਅਨਪਦੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਭਗਵਤਾ ਅਸੁਕਸੁਤ੍ਤੇ ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਸੁਤ੍ਤਾਪਦੇਸਵਿਰਹਿਤਂ। **ਅਪਰਿਚ੍ਛੇਦ**ਨ੍ਤਿ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਰਹਿਤਂ । ਯਥਾ ਪਨ ਵਾਚਾ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਰਹਿਤਾ ਹੋਤਿ, ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਸੁਤ੍ਤਂ ਵਾ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਉਪਲਬ੍ਭ**ਨ੍ਤਿ ਅਨੁਯੋਗਂ।

ਬਾਹਿਰਕਥਂਯੇਵਾਤਿ ਯਂ ਸੁਤ੍ਤਂ, ਜਾਤਕਂ ਵਾ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਂ, ਤਸ੍ਸ ਸਰੀਰਭੂਤਂ ਕਥਂ ਅਨਾਮਸਿਤ੍ਵਾ ਤਤੋ ਬਹਿਭੂਤਂਯੇਵ ਕਥਂ। **ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍**ਵਾਤਿ ਵਿਰੁਲ੍ਹਂ ਆਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ। **ਪਵੇਣਿਜਾਤਕਾ**ਵਾਤਿ ਅਨੁਜਾਤਪਾਰੋਹਮੂਲਾਨਿਯੇਵ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ। **ਆਹਰਿਤ੍**ਵਾਤਿ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਸੁਤ੍ਤਤੋ ਅਞ੍ਞਮ੍ਪਿ ਅਨੁਯੋਗਉਪਮਾਵਤ੍ਥੁਵਸੇਨ ਤਦਨੁਪਯੋਗਿਨਂ ਆਹਰਿਤ੍ਵਾ। **ਜਾਨਾਪੇਤੁ**ਨ੍ਤਿ ਏਤਦਤ੍ਥਮਿਦਂ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਜਾਨਾਪੇਤੁਂ ਯੋ ਸਕ੍ਕੋਤਿ। **ਤਸ੍ਸ ਕਥੇਤੁ**ਨ੍ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਤਥਾਰੂਪਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਕਥਿਕਸ੍ਸ ਬਹੁਮ੍ਪਿ ਕਥੇਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ। **ਨ ਅਤ੍ਥਨਿਸ੍ਸਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਰੇਸਞ੍ਚ ਨ ਹਿਤਾਵਹਂ।

ਅਭਿਜ੍ਝਾਯਨਂ ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਪਰਸਨ੍ਤਕਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ ਹੋਤੀਤਿ “**ਅਭਿਜ੍ਝਾਯ ਓਲੋਕੇਤਾ ਹੋਤੀ**”ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਅਭਿਜ੍ਝਾਯਨ੍ਤੋ ਵਾ ਅਭਿਜ੍ਝਾਯਿਤਂ ਵਤ੍ਥੁਂ ਯਤ੍ਥ ਕਤ੍ਥਚਿ ਠਿਤਮ੍ਪਿ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਤੋ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਵਿਯ ਅਭਿਜ੍ਝਾਯਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ “**ਅਭਿਜ੍ਝਾਯ ਓਲੋਕੇਤਾ ਹੋਤੀ**”ਤਿ। **ਕਮ੍ਮਪਥਭੇਦੋ ਨ ਹੋਤਿ,** ਕੇਵਲਂ ਲੋਭਮਤ੍ਤੋਵ ਹੋਤਿ ਪਰਿਣਾਮਨਵਸੇਨ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਤ੍ਤਾ। ਯਥਾ ਪਨ ਕਮ੍ਮਪਥਭੇਦੋ ਹੋਤਿ, ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ “**ਯਦਾ ਪਨਾ**”ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਪਰਿਣਾਮੇਤੀ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਨ੍ਤਕਭਾਵੇਨ ਪਰਿਗ੍ਗਯ੍ਹ ਨਾਮੇਤਿ।

ਵਿਪਨ੍ਨਚਿਤ੍ਤੋਤਿ ਬ੍ਯਾਪਾਦੇਨ ਵਿਪਤ੍ਤਿਂ ਆਪਾਦਿਤਚਿਤ੍ਤੋ। ਤੇਨਾਹ “**ਪੂਤਿਭੂਤਚਿਤ੍ਤੋ**”ਤਿ। ਬ੍ਯਾਪਾਦੋ ਹਿ ਵਿਸਂ ਵਿਯ ਲੋਹਿਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪੂਤਿਭਾਵਂ ਜਨੇਤਿ। **ਦੋਸੇਨ ਦੁਟ੍ਠਚਿਤ੍ਤਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ**ਤਿ ਵਿਸੇਨ ਵਿਯ ਸਪ੍ਪਿਆਦਿਕੋਪੇਨ ਦੂਸਿਤਚਿਤ੍ਤਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ। **ਘਾਤੀਯਨ੍ਤੂ**ਤਿ ਹਨੀਯਨ੍ਤੁ। **ਵਧਂ ਪਾਪੁਣਨ੍ਤੂ**ਤਿ ਮਰਣਂ ਪਾਪੁਣਨ੍ਤੁ। **ਮਾ ਵਾ ਅਹੇਸੁ**ਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬੇਨ ਸਬ੍ਬਂ ਨ ਹੋਨ੍ਤੁ। ਤੇਨਾਹ “**ਕਿਞ੍ਚਿਪਿ ਮਾ ਅਹੇਸੁ**”ਨ੍ਤਿ, ਅਨਵਸੇਸਵਿਨਾਸਂ ਪਾਪੁਣਨ੍ਤੂਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਹਞ੍ਞਨ੍ਤੂਤਿ ਆਦਿਚਿਨ੍ਤਨੇਨੇ**ਵਾਤਿ ਏਕਨ੍ਤਤੋ ਵਿਨਾਸਚਿਨ੍ਤਾਯ ਏਵ।

ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਕੋਤਿ ਅਯੋਨਿਸੋ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਦਿਟ੍ਠਿਕੋ। ਸੋ ਚ ਏਕਨ੍ਤਤੋ ਕੁਸਲਪਟਿਪਕ੍ਖਦਿਟ੍ਠਿਕੋਤਿ ਆਹ “**ਅਕੁਸਲਦਸ੍ਸਨੋ**”ਤਿ। **ਵਿਪਲ੍ਲਤ੍ਥਦਸ੍ਸਨੋ**ਤਿ ਧਮ੍ਮਤਾਯ ਵਿਪਰਿਯਾਸਗ੍ਗਾਹੀ। **ਨਤ੍ਥਿ ਦਿਨ੍ਨ**ਨ੍ਤਿ ਦੇਯ੍ਯਧਮ੍ਮਸੀਸੇਨ ਦਾਨਂ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਆਹ “**ਦਿਨ੍ਨਸ੍ਸ ਫਲਾਭਾਵਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵਦਤੀ**”ਤਿ। ਦਿਨ੍ਨਂ ਪਨ ਅਨ੍ਨਾਦਿਵਤ੍ਥੁਂ ਕਥਂ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। ਏਸ ਨਯੋ “**ਯਿਟ੍ਠਂ ਹੁਤ**”ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ। **ਮਹਾਯਾਗੋ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਸਾਧਾਰਣਂ ਮਹਾਦਾਨਂ। **ਪਹੇਣਕਸਕ੍ਕਾਰੋ**ਤਿ ਪਾਹੁਨਕਾਨਂ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਸਕ੍ਕਾਰੋ। **ਫਲ**ਨ੍ਤਿ ਆਨਿਸਂਸਫਲਞ੍ਚ ਨਿਸ੍ਸਨ੍ਦਫਲਞ੍ਚ। **ਵਿਪਾਕੋ**ਤਿ ਸਦਿਸਂ ਫਲਂ। **ਪਰਲੋਕੇ ਠਿਤਸ੍ਸ ਅਯਂ ਲੋਕੋ ਨਤ੍ਥੀ**ਤਿ ਪਰਲੋਕੇ ਠਿਤਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮੁਨਾ ਲਦ੍ਧਬ੍ਬੋ ਅਯਂ ਲੋਕੋ ਨ ਹੋਤਿ। **ਇਧਲੋਕੇ ਠਿਤਸ੍ਸਪਿ ਪਰਲੋਕੋ ਨਤ੍ਥੀ**ਤਿ ਇਧਲੋਕੇ ਠਿਤਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮੁਨਾ ਲਦ੍ਧਬ੍ਬੋ ਪਰਲੋਕੋ ਨ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਕਾਰਣਮਾਹ “**ਸਬ੍ਬੇ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥੇਵ ਉਚ੍ਛਿਜ੍ਜਨ੍ਤੀ**”ਤਿ । ਇਮੇ ਸਤ੍ਤਾ ਯਤ੍ਥ ਯਤ੍ਥ ਭਵਯੋਨਿਗਤਿਆਦੀਸੁ ਠਿਤਾ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥੇਵ ਉਚ੍ਛਿਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਨਿਰੁਦਯਵਿਨਾਸਵਸੇਨ ਵਿਨਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। **ਫਲਾਭਾਵਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਮਾਤਾਪਿਤੂਸੁ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਤ੍ਤਿਮਿਚ੍ਛਾਪਟਿਪਤ੍ਤੀਨਂ ਫਲਸ੍ਸ ਅਭਾਵਵਸੇਨ ‘‘ਨਤ੍ਥਿ ਮਾਤਾ, ਨਤ੍ਥਿ ਪਿਤਾ’’ਤਿ ਵਦਤਿ, ਨ ਮਾਤਾਪਿਤੂਨਂ, ਨਾਪਿ ਤੇਸੁ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਤ੍ਤਿਮਿਚ੍ਛਾਪਟਿਪਤ੍ਤੀਨਂ ਅਭਾਵਵਸੇਨ ਤੇਸਂ ਲੋਕਪਚ੍ਚਕ੍ਖਤ੍ਤਾ। ਬੁਬ੍ਬੁਲ਼ਕਸ੍ਸ ਵਿਯ ਇਮੇਸਂ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਉਪ੍ਪਾਦੋ ਨਾਮ ਕੇਵਲੋਵ, ਨ ਚਵਿਤ੍ਵਾ ਆਗਮਨਪੁਬ੍ਬਕੋਤਿ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ‘‘ਨਤ੍ਥਿ ਸਤ੍ਤਾ ਓਪਪਾਤਿਕਾ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਆਹ “**ਚਵਿਤ੍ਵਾ ਉਪਪਜ੍ਜਨਕਸਤ੍ਤਾ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਵਦਤੀ**”ਤਿ। ਸਮਣੇਨ ਨਾਮ ਯਾਥਾਵਤੋ ਜਾਨਨ੍ਤੇਨ ਕਸ੍ਸਚਿ ਕਿਞ੍ਚਿ ਅਕਥੇਤ੍ਵਾ ਸਞ੍ਞਤੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ, ਅਞ੍ਞਥਾ ਅਹੋਪੁਰਿਸਿਕਾ ਨਾਮ ਸਿਯਾ, ਕਿਂ ਪਰੋ ਪਰਸ੍ਸ ਕਰਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਥਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਮ੍ਪਾਦਨਸ੍ਸ ਕਸ੍ਸਚਿ ਅਵਸਰੋ ਏਵ ਨਤ੍ਥਿ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥੇਵ ਉਚ੍ਛਿਜ੍ਜਨਤੋਤਿ ਆਹ “**ਯੇ ਇਮਞ੍ਚ…ਪੇ॰… ਪਵੇਦੇਨ੍ਤੀ**”ਤਿ। **ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ**ਤਿ ‘‘ਨਤ੍ਥਿ ਦਿਨ੍ਨ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਬ੍ਯਪਦੇਸੇਨ। **ਦਸਵਤ੍ਥੁਕਾ**ਤਿ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਿਤਬ੍ਬਾਨਿ ਦਸ ਵਤ੍ਥੂਨਿ ਏਤਿਸ੍ਸਾਤਿ ਦਸਵਤ੍ਥੁਕਾ।

੪੪੧. **ਅਨਭਿਜ੍ਝਾਦਯੋ** ਹੇਟ੍ਠਾ ਅਤ੍ਥਤੋ ਪਕਾਸਿਤਤ੍ਤਾ **ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਾਯੇ**ਵ।

੪੪੨. ਸਹ ਬ੍ਯਯਤਿ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਸਹਬ੍ਯੋ, ਸਹਵਤ੍ਤਨਕੋ, ਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋ **ਸਹਬ੍ਯਤਾ,** ਸਹਪਵਤ੍ਤੀਤਿ ਆਹ “**ਸਹਭਾਵਂ ਉਪਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ**”ਨ੍ਤਿ। ਬ੍ਰਹ੍ਮਾਨਂ ਕਾਯੋ ਸਮੂਹੋਤਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਕਾਯੋ, ਤਪ੍ਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਤਾਯ ਤਤ੍ਥ ਗਤਾਤਿ **ਬ੍ਰਹ੍ਮਕਾਯਿਕਾ**। ਕਾਮਂ ਚੇਤਾਯ ਸਬ੍ਬਸ੍ਸਪਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਨਿਕਾਯਸ੍ਸ ਸਮਞ੍ਞਾਯ ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ, ‘‘ਆਭਾਨ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਨ ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨਭੂਮਿਕਾਦੀਨਂ ਉਪਰਿ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ਗੋਬਲੀਬਦ੍ਦਞਾਯੇਨ ਤਦਵਸੇਸਾਨਂ ਅਯਂ ਸਮਞ੍ਞਾਤਿ ਆਹ “**ਬ੍ਰਹ੍ਮਕਾਯਿਕਾਨਂ ਦੇਵਾਨਨ੍ਤਿ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਭੂਮਿਦੇਵਾਨ**”ਨ੍ਤਿ। **ਆਭਾ**

ਨਾਮ ਵ◌ਿਸੁੰ ਦੇਵ◌ਾ **ਨਤ੍ਥਿ,** ਪਰਿਤ੍ਤਾਭਾਦੀਨੰਯੇਵ ਪਨ ਆਭਾਵਨ੍ਤਤਾਸਾਮਞ੍ਞੇਨ ਏਕਜ੍ਝੰ ਗਹੇਤ੍ਵ◌ਾ ਪਵੁਤ੍ਤੰ ਏਤੰ ਅਧਿਵਚਨੰ, ਯਦਿਦੰ ''ਆਭਾ''ਤਿ ਯਥਾ ''ਬ੍ਰਹ੍ਮਪਾਰਿਸਜ੍ਜਬ੍ਰਹ੍ਮਪੁਰੋਹਿਤਮਹਾਬ੍ਰਹ੍ਮਾਨੰ ਬ੍ਰਹ੍ਮਕਾਯਿਕਾ''ਤਿ। **ਪਰਿਤ੍ਤਾਭਾਨਨ੍ਤਿਆਦਿ ਪਨਾਤਿ ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਅਪ੍ਪਮਾਣਾਭਾਨੰ ਦੇਵ◌ਾਨੰ ਆਭਸ੍ਸਰਾਨੰ ਦੇਵ◌ਾਨਨ੍ਤਿ ਇਮੰ ਪਾਲਿੰ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। **ਏਕਤੋ ਅਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵ**◌ਾਤਿ ਆਭਾਤਿ ਵ◌ਾ, ਏਕਤ੍ਤਕਾਯਨਾਨਤ੍ਤਸਞ੍ਞਾਤਿ ਵ◌ਾ ਏਕਤੋ ਅਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵ◌ਾ। **ਤੇਸੰਯੇਵ**◌ਾਤਿ ਆਭਾਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਦੇਵ◌ਾਨੰਯੇਵ। **ਭੇਦਤੋ ਗਹਣ**ਨ੍ਤਿ ਕਾਰਣਸ੍ਸ ਹੀਨਾਦਿਭੇਦਭਿਨ੍ਨਤਾਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ ਪਰਿਤ੍ਤਾਭਾਦਿਗ੍ਗਹਣੰ। **ਇਤਿ ਭਗਵ◌ਾ ਆਸਵਕ੍ਖਯੰ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵ**◌ਾਤਿ ਏਵ◌ੰ ਭਗਵ◌ਾ ਧਮ੍ਮਚਰਿਯੰ, ਸਮਚਰਿਯੰ, ਵਟ੍ਟਨਿਸ੍ਸਿਤੰ ਸੁਗਤਿਗਾਮਿਪਟਿਪਦੰ, ਵ◌ਿਵਟ੍ਟਨਿਸ੍ਸਿਤੰ ਆਸਵਕ੍ਖਯਗਾਮਿਪਟਿਪਦੰ ਕਤ੍ਵ◌ਾ ਤਿਭਵਭਞ੍ਜਨਤੋ ਆਸਵਕ੍ਖਯੰ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵ◌ਾ **ਅਰਹਤ੍ਤਨਿਕੂਟੇਨ ਦੇਸਨੰ ਨਿਟ੍ਠਪੇਸਿ**।

ਇਧ ਠਤ੍ਵ◌ਾਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਧਮ੍ਮਚਰਿਯਾਸਮਚਰਿਯਾਯ ਨਿਦ੍ਦੇਸੇ ਠਤ੍ਵ◌ਾ। **ਦੇਵਲੋਕਾ ਸਮਾਨੇਤਬ੍ਬਾ**ਤਿ ਛਬ੍ਬੀਸਤਿਪਿ ਦੇਵਲੋਕਾ ਸਮੋਧਾਨੇਤਬ੍ਬਾ। **ਵ◌ੀਸਤਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕਾ**ਤਿ ਤੰਤੰਭਵਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਨਿਕਾਯਵਸੇਨ ਵ◌ੀਸਤਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕਾ, ਵ◌ੀਸਤਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਨਿਕਾਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਦਸਕੁਸਲਕਮ੍ਮਪਥੇਹੀ**ਤਿ ਯਥਾਰਹੰ ਦਸਕੁਸਲਕਮ੍ਮਪਥੇਹਿ ਕਮ੍ਮੂਪਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯਭੂਤੇਹਿ ਕੇਵਲੰ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਭੂਤੇਹਿ ਚ **ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸਿਤਾ**।

ਤਿਣ੍ਣੰ ਸੁਚਰਿਤਾਨਨ੍ਤਿ ਤਿਣ੍ਣੰ ਕਾਮਾਵਚਰਸੁਚਰਿਤਾਨੰ। ਕਾਮਾਵਚਰਗ੍ਗਹਣਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਮਨੋਸੁਚਰਿਤਾਪੇਕ੍ਖਾਯ। **ਵ◌ਿਪਾਕੇਨੇਵ**◌ਾਤਿ ਇਮਿਨਾ ਵ◌ਿਪਾਕੁਪ੍ਪਾਦੇਨੇਵ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿ ਹੋਤਿ, ਨ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਤਾਮਤ੍ਤੇਨਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **"ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਵਸੇਨਾ"**ਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਮਤ੍ਥੰ ਵ◌ਿਵਰਿਤੁੰ **"ਦਸ ਕੁਸਲਕਮ੍ਮਪਥਾ ਹੀ"**ਤਿਆਦਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤੰ। **ਦੁਤਿਯਾਦੀਨਿ ਭਾਵ◌ੇਤ੍ਵ**◌ਾਤਿਆਦੀਸੁਪਿ ''ਸੀਲੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਯਾ''ਤਿ ਪਦੰ ਆਨੇਤ੍ਵ◌ਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਤਬ੍ਬੰ। ਕਸ੍ਮਾ ਪਨੇਤ੍ਥ ''ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਵਸੇਨਾ''ਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤੰ, ਨਨੁ **ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਮਗ੍ਗੇ** (ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੧.੪੧) – ''ਪਠਮੇਨ ਞਾਨੇਨ ਨੀਵਰਣਾਨੰ ਪਹਾਨੰ ਸੀਲੰ, ਵ◌ੇਰਮਣਿ ਸੀਲੰ, ਚੇਤਨਾ ਸੀਲੰ, ਸੰਵਰੋ ਸੀਲੰ, ਅਵ◌ੀਤਿਕ੍ਕਮੋ ਸੀਲ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਸਬ੍ਬੇਸੁਪਿ ਞਾਨੇਸੁ ਸੀਲੰ ਉਦ੍ਧਟਨ੍ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਉਪਰਿਦੇਵਲੋਕਾਨਮ੍ਪਿ ਵ◌ਿਪਾਕੇਨ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾਤਿ? ਨ, ਤਸ੍ਸ ਪਰਿਞ੍ਞਾਯ ਦੇਸਨਤ੍ਤਾ, ਪਰਿਞ੍ਞਾਯ ਦੇਸਨਤਾ ਚਸ੍ਸ ''ਯਤ੍ਥ ਚ ਪਹਾਨ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ **ਵ◌ਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗਸੰਵਣ੍ਣਨਾਯ**ਞ੍ਚ (ਵ◌ਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ਮਹਾਟੀ॰ ੨.੮੩੭, ੮੩੯) ਪਕਾਸਿਤਾ ਏਵ। ਤਥਾ ਹਿ ਇਧਾਪਿ ''ਦਸ ਕੁਸਲਕਮ੍ਮਪਥਾ ਹਿ ਸੀਲ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਸੀਲਸ੍ਸ ਰੂਪਾਰੂਪਭਵ◌ਾਨੰ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਤਾ ਵ◌ਿਭਾਵ◌ਿਤਾ, ਨ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਕਤਾਯ। ਕਸ੍ਮਾ ਪਨੇਤ੍ਥ ਭਾਵਨਾਲਕ੍ਖਣਾਯ ਧਮ੍ਮਚਰਿਯਾਯ ਭਵਵ◌ਿਸੇਸੇ ਵ◌ਿਭਜਿਯਮਾਨੇ ਅਸਞ੍ਞਭਵ◌ੋ ਨ ਗਹਿਤੋਤਿ ਆਹ **"ਅਸਞ੍ਞਭਵ◌ੋ ਪਨ...ਪੇ॰... ਨ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠੋ"**ਤਿ। ਬਾਹਿਰਕਾ ਹਿ ਅਯਥਾਭੂਤਦਸ੍ਸਿਤਾਯ ਅਸਞ੍ਞਭਵ◌ੰ ਭਵਵ◌ਿਪ੍ਪਮੋਕ੍ਖੰ ਮਞ੍ਞਮਾਨਾ ਤਦੁਪਗਜ੍ਝਾਨੰ ਭਾਵ◌ੇਤ੍ਵ◌ਾ ਅਸਞ੍ਞੇਸੁ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਸਙ੍ਖੇਪੋ, ਯੰ ਪਨੇਤ੍ਥ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੰ, ਤੰ **ਬ੍ਰਹ੍ਮਜਾਲਟ੍ਠਕਥਾਯੰ ਤੰਸੰਵਣ੍ਣਨਾਯ**ਞ੍ਚ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੬੮-੭੩; ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੧.੬੮-੭੩) ਵ◌ੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵ◌ੇਦਿਤਬ੍ਬੰ।

ਸਾਲੇਯ੍ਯਕਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾਯ ਲੀਨਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨਾ ਸਮਤ੍ਤਾ।

੨. ਵ◌ੇਰਞ੍ਜਕਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੪੪੪. **ਵ◌ੇਰਞ੍ਜਵ◌ਾਸਿਨੋ**ਤਿ ਵ◌ੇਰਞ੍ਜਗਾਮਵ◌ਾਸਿਨੋ। ਕੇਚਿ ਪਨ ''ਵ◌ਿਵ◌ਿਧਰਟ੍ਠਵ◌ਾਸਿਨੋ ਵ◌ੇਰਞ੍ਜਕਾ''ਤਿ ਏਤਮਤ੍ਥੰ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਤੇਸੰ ਮਤੇਨ ''ਵ◌ੇਰਜ੍ਜਕਾ''ਤਿ ਪਾਲ਼ਿਯਾ ਭਵ◌ਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ। **ਅਨਿਯਮਿਤਕਿਚ੍ਚੇਨਾ**ਤਿ ''ਇਮਿਨਾ ਨਾਮਾ''ਤਿ ਏਵ◌ੰ ਨ ਨਿਯਮਿਤੇਨ ਕਿਚ੍ਚੇਨ। **ਅਯੰ ਵ◌ਿਸੇਸੋ**ਤਿ ਅਯੰ ਪੁਗ੍ਗਲਾਧਿਟ੍ਠਾਨਧਮ੍ਮਾਧਿਟ੍ਠਾਨਕਤੋ ਇਮੇਸੁ ਦ੍ਵ◌ੀਸੁ ਸੁਤ੍ਤੇਸੁ ਦੇਸਨਾਯ ਵ◌ਿਸੇਸੋ, ਅਤ੍ਥੋ ਪਨ ਦੇਸਨਾਨਯੋ ਚ ਮਜ੍ਝੇ ਭਿਨ੍ਨਸੁਵਣ੍ਣੰ ਵ◌ਿਯ ਅਵ◌ਿਸਿਟ੍ਠੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਕਸ੍ਮਾ ਪਨ ਭਗਵ◌ਾ ਕਤ੍ਥਚਿ ਪੁਗ੍ਗਲਾਧਿਟ੍ਠਾਨਦੇਸਨੰ ਦੇਸੇਤਿ, ਕਤ੍ਥਚਿ ਧਮ੍ਮਾਧਿਟ੍ਠਾਨਨ੍ਤਿ? ਦੇਸਨਾਵ◌ਿਲਾਸਤੋ ਵ◌ੇਨੇਯ੍ਯਜ੍ਝਾਸਯਤੋ ਚ। ਦੇਸਨਾਵ◌ਿਲਾਸਪ੍ਪਤ੍ਤਾ ਹਿ ਬੁਦ੍ਧਾ ਭਗਵਨ੍ਤੋ, ਤੇ ਯਥਾਰੁਚਿ ਕਤ੍ਥਚਿ ਪੁਗ੍ਗਲਾਧਿਟ੍ਠਾਨੰ ਕਤ੍ਵ◌ਾ, ਕਤ੍ਥਚਿ ਧਮ੍ਮਾਧਿਟ੍ਠਾਨੰ ਕਤ੍ਵ◌ਾ ਧਮ੍ਮੰ ਦੇਸੇਨ੍ਤਿ। ਯੇ ਪਨ ਵ◌ੇਨੇਯ੍ਯਾ ਸਾਸਨਕ੍ਕਮੰ ਅਨੋਤਿਣ੍ਣਾ, ਤੇਸੰ

ਪੁਗ੍ਗਲਾਧਿਟ੍ਠਾਨਦੇਸਨਂ ਦੇਸੇਨ੍ਤਿ। ਯੇ ਓਤਿਣ੍ਣਾ, ਤੇਸਂ ਧਮ੍ਮਾਧਿਟ੍ਠਾਨਂ। ਸਮ੍ਮੁਤਿਸਚ੍ਚਵਿਸਯਾ ਪੁਗ੍ਗਲਾਧਿਟ੍ਠਾਨਾ, ਇਤਰਾ ਪਰਮਤ੍ਥਸਚ੍ਚਵਿਸਯਾ। ਪੁਰਿਮਾ ਕਰੁਣਾਨੁਕੂਲਾ, ਇਤਰਾ ਪਞ੍ਞਾਨੁਕੂਲਾ। ਸਦ੍ਧਾਨੁਸਾਰਿਗੋਤ੍ਤਾਨਂ ਵਾ ਪੁਰਿਮਾ। ਤੇ ਹਿ ਪੁਗ੍ਗਲਪ੍ਪਮਾਣਾ, ਪਚ੍ਛਿਮਾ ਧਮ੍ਮਾਨੁਸਾਰੀਨਂ। ਸਦ੍ਧਾਚਰਿਤਤਾਯ ਵਾ ਲੋਕਾਧਿਪਤੀਨਂ ਵਸੇਨ ਪੁਗ੍ਗਲਾਧਿਟ੍ਠਾਨਾ, ਪਞ੍ਞਾਚਰਿਤਤਾਯ ਧਮ੍ਮਾਧਿਪਤੀਨਂ ਵਸੇਨ ਧਮ੍ਮਾਧਿਟ੍ਠਾਨਾ। ਪੁਰਿਮਾ ਚ ਨੇਯ੍ਯਤ੍ਥਾ, ਪਚ੍ਛਿਮਾ ਨੀਤਤ੍ਥਾ। ਇਤਿ ਭਗਵਾ ਤਂ ਤਂ ਵਿਸੇਸਂ ਅਵੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਦੁਵਿਧਂ ਦੇਸਨਂ ਦੇਸੇਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਵੇਰਞ੍ਜਕਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾਯ ਲੀਨਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨਾ ਸਮਤ੍ਤਾ।

੩. ਮਹਾਵੇਦਲ੍ਲਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੪੪੯. ਗਰੁਭਾਵੋ ਗਾਰਵਂ, ਪਾਸਾਣਚ੍ਛਤ੍ਤਂ ਵਿਯ ਗਰੁਕਰਣੀਯਤਾ। ਸਹ ਗਾਰਵੇਨਾਤਿ ਸਗਾਰਵੋ, ਗਰੁਨਾ ਕਿਸ੍ਮਿਞ੍ਚਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ਗਾਰਵਵਸੇਨ ਪਤਿਸ੍ਸਵਨਂ ਪਤਿਸ੍ਸਵੋ, ਸਹ ਪਤਿਸ੍ਸਵੇਨ ਸਪ੍ਪਤਿਸ੍ਸਵੋ, ਪਤਿਸ੍ਸਵਭੂਤਂ ਤਂਸਭਾਗਞ੍ਚ ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਗਰੁਕਰਣਂ। ਸਗਾਰਵੇ ਸਪ੍ਪਤਿਸ੍ਸਵਚਨਂ **ਸਗਾਰਵਸਪ੍ਪਤਿਸ੍ਸਵਚਨਂ**। ਗਰੁਕਰਣਂ ਵਾ ਗਾਰਵੋ, ਸਗਾਰਵਸ੍ਸ ਸਪ੍ਪਤਿਸ੍ਸਵਚਨਂ **ਸਗਾਰਵਸਪ੍ਪਤਿਸ੍ਸਵਚਨਂ**। ਏਤੇਨ ਸਭਾਵੇਨੇਵ ਸਗਾਰਵਸ੍ਸ ਤਥਾਪਵਤ੍ਤਂ ਵਚਨਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਅਞ੍ਞਤ੍ਥ **ਦੁ**-ਸਦ੍ਦੋ ਗਰਹਤ੍ਥੋਪਿ ਹੋਤਿ ''ਦੁਕ੍ਖਂ ਦੁਪ੍ਪੁਤ੍ਤੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ, ਇਧ ਪਨ ਸੋ ਨ ਸਮ੍ਭਵਤਿ ਕੁਚ੍ਛਿਤਾਯ ਪਞ੍ਞਾਯ ਅਭਾਵਤੋਤਿ ਆਹ **"ਪਞ੍ਞਾਯ ਦੁਟ੍ਠਂ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥੀ"**ਤਿ। ''ਦੁਸ੍ਸੀਲੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ ਅਭਾਵਤ੍ਥੋ **ਦੁ**-ਸਦ੍ਦੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਅਪ੍ਪਞ੍ਞੋ ਨਿਪ੍ਪਞ੍ਞੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ"**ਤਿ। **ਕਿਤ੍ਤਕੇਨਾ**ਤਿ ਕੇਨ ਪਰਿਮਾਣੇਨ। ਤਂ ਪਨ ਪਰਿਮਾਣਂ ਯਸ੍ਮਾ ਪਰਿਮੇਯ੍ਯਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਂ ਹੋਤਿ, **ਨੁ**-ਸਦ੍ਦੋ ਚ ਪੁਚ੍ਛਾਯ ਜੋਤਕੋ, ਤਸ੍ਮਾ **"ਕਿਤ੍ਤਾਵਤਾ ਨੁ ਖੋਤਿ ਕਾਰਣਪਰਿਚ੍ਛੇਦਪੁਚ੍ਛਾ"**ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ **"ਕਿਤ੍ਤਕੇਨ ਨੁ ਖੋ ਏਵਂ ਵੁਚ੍ਚਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ"**ਤਿ ਆਹ। ''ਕਾਰਣਪਰਿਚ੍ਛੇਦਪੁਚ੍ਛਾ''ਤਿ ਇਮਿਨਾ ''ਕਿਤ੍ਤਾਵਤਾ''ਤਿ ਸਾਮਞ੍ਞਤੋ ਪੁਚ੍ਛਾਭਾਵੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋ, ਨ ਵਿਸੇਸਤੋ, ਤਸ੍ਸ ਪੁਚ੍ਛਾਵਿਸੇਸਭਾਵਞ੍ਞਾਪਨਤ੍ਥਂ ਮਹਾਨਿਦ੍ਦੇਸੇ ਆਗਤਾ ਸਬ੍ਬਾਵ ਪੁਚ੍ਛਾ ਅਤ੍ਥੁਦ੍ਧਾਰਨਯੇਨ ਦਸ੍ਸੇਤਿ **"ਪੁਚ੍ਛਾ ਚ ਨਾਮਾ"**ਤਿਆਦਿਨਾ। ਅਦਿਟ੍ਠਂ ਜੋਤੀਯਤਿ ਏਤਾਯਾਤਿ **ਅਦਿਟ੍ਠਜੋਤਨਾ,** ਪੁਚ੍ਛਾ। **ਦਿਟ੍ਠਸਂਸਨ੍ਦਨਾ** ਸਾਕਚ੍ਛਾਵਸੇਨ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯਕਰਣਂ। ਵਿਮਤਿ ਛਿਜ੍ਜਤਿ ਏਤਾਯਾਤਿ **ਵਿਮਤਿਚ੍ਛੇਦਨਾ**। ਅਨੁਮਤਿਯਾ ਪੁਚ੍ਛਾ **ਅਨੁਮਤਿਪੁਚ੍ਛਾ**। ''ਤਂ ਕਿਂ ਮਞ੍ਞਥ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ''ਤਿਆਦਿਪੁਚ੍ਛਾਯ ਹਿ ''ਕਿਂ ਤੁਮ੍ਹਾਕਂ ਅਨੁਮਤੀ''ਤਿ ਅਨੁਮਤਿ ਪੁਚ੍ਛਿਤਾ ਹੋਤਿ। ਕਥੇਤੁਂ ਕਮ੍ਯਤਾਯ ਪੁਚ੍ਛਾ **ਕਥੇਤੁਕਮ੍ਯਤਾਪੁਚ੍ਛਾ**।

ਲਕ੍ਖਣਨ੍ਤਿ ਞਾਤੁਂ ਇਚ੍ਛਿਤੋ ਯੋ ਕੋਚਿ ਸਭਾਵੋ। **ਅਞ੍ਞਾਤ**ਨ੍ਤਿ ਯੇਨ ਕੇਨਚਿ ਞਾਣੇਨ ਅਞ੍ਞਾਤਭਾਵਂ ਆਹ। **ਅਦਿਟ੍ਠ**ਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸਨਭੂਤੇਨ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਂ ਵਿਯ ਅਦਿਟ੍ਠਤਂ। **ਅਤੁਲਿਤ**ਨ੍ਤਿ ''ਏਤ੍ਤਕਂ ਇਦ''ਨ੍ਤਿ ਤੁਲਨਭੂਤੇਨ ਅਤੁਲਿਤਤਂ। **ਅਤੀਰਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਤੀਰਣਭੂਤੇਨ ਅਕਤਞਾਣਕਿਰਿਯਾਸਮਾਪਨਤਂ। **ਅਵਿਭੂਤ**ਨ੍ਤਿ ਞਾਣਸ੍ਸ ਅਪਾਕਟਭਾਵਂ। **ਅਵਿਭਾਵਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਞਾਣੇਨ ਅਪਾਕਟੀਕਤਭਾਵਂ। **ਇਧ ਦਿਟ੍ਠਸਂਸਨ੍ਦਨਾਪੁਚ੍ਛਾ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾ,** ਨ ਅਦਿਟ੍ਠਜੋਤਨਾ ਵਿਮਤਿਚ੍ਛੇਦਨਾ ਚਾਤਿ।

ਕਥਮਯਂ ਅਤ੍ਥੋ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤੀਤਿ ਆਹ **"ਥੇਰੋ ਹੀ"**ਤਿਆਦਿ। **ਸਯਂ ਵਿਨਿਚ੍ਛਿਨਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਸਯਮੇਵ ਤੇਸਂ ਪਞ੍ਹਾਨਂ ਅਤ੍ਥਂ ਵਿਸੇਸੇਨ ਨਿਚ੍ਛਿਨਨ੍ਤੋ। **ਇਦਂ ਸੁਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ਪਞ੍ਚਵੀਸਤਿਪਞ੍ਹਪਟਿਮਣ੍ਡਿਤਸੁਤ੍ਤਂ, ਨ ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਅਨਵਸੇਸੇਨੇਵ ਮਤ੍ਥਕਂ ਪਾਪੇਸੀਤਿ। ''ਸਯਮੇਵ ਪਞ੍ਹਂ ਸਮੁਟ੍ਠਾਪੇਤ੍ਵਾ ਸਯਂ ਵਿਨਿਚ੍ਛਿਨਨ੍ਤੋ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਚਤੁਕ੍ਕੋਟਿਕਂ ਭਵਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਏਕਚ੍ਚੋ ਹੀ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਪਞ੍ਹਂ ਸਮੁਟ੍ਠਾਪੇਤੁਂਯੇਵ ਸਕ੍ਕੋਤੀ**ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਨਵਿਧਿਂਯੇਵ ਜਾਨਾਤਿ। **ਨ ਨਿਚ੍ਛੇਤੁ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਚ੍ਛੇਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ, ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਵਿਧਿਂ ਨ ਜਾਨਾਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਵਿਸੇਸਟ੍ਠਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਞ੍ਞੇਹਿ ਅਸਦਿਸਟ੍ਠਾਨਂ। **ਥੇਰੇਨ ਸਦਿਸੋ**ਤਿ ਥੇਰੇਨ ਸਦਿਸੋ ਸਾਵਕੋ ਨਤ੍ਥਿ।

ਸਂਸਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾਤਿ ਸਂਯੋਜੇਤ੍ਵਾ ਸਮਾਨਂ ਕਤ੍ਵਾ, ਯਥਾ ਤਤ੍ਥ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਂ ਪਵਤ੍ਤਂ, ਤਥਾ ਤਂ ਅਵਿਲੋਮੇਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਲੀਲ਼ਾਯਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਲੀਲ਼ਂ ਕਰੋਨ੍ਤੋ। ਧਮ੍ਮਕਥਿਕਤਾਯ ਅਗ੍ਗਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਤਤ੍ਥ ਅਪ੍ਪਟਿਹਤਞਾਣਤਾਯ ਬੁਦ੍ਧਲੀਲ਼ਾਯ ਵਿਯ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਪਰਿਸਾਨਂ ਗਮਨਂ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ ਧਮ੍ਮਕਥਂ ਕਥੇਤਿ।

ਇਤੋ ਵਾ **ਏਤ੍ਤੋ** ਵਾ **ਅਨੁਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵ**ਾਤਿ ਉਗ੍ਗਹਿਤਕਥਾਮਗ੍ਗਤੋ ਯਤ੍ਥ ਕਤ੍ਥਚਿ ਈਸਕਮ੍ਪਿ ਅਨੁਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਉਗ੍ਗਹਿਤਨਿਯਾਮੇਨੇਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨਾਹ **"ਯਟ੍ਠਿਕੋਟਿ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿ। **ਏਕਪਦਿਕ**ਨ੍ਤਿ ਏਕਪਦਨਿਕ੍ਖੇਪਮਤ੍ਤੰ। **ਦਣ੍ਡਕਸੇਤੁ**ਨ੍ਤਿ ਏਕਦਣ੍ਡਕਮਯੰ ਸੇਤੁੰ। ਹੇਟ੍ਠਾ ਚ ਉਪਰਿ ਚ ਸੁਤ੍ਤਪਦਾਨੰ ਆਹਰਣੇਨ **ਤੇਪਿਟਕੰ ਬੁਦ੍ਧਵਚਨੰ ਹੇਟ੍ਠੁਪਰਿਯੰ ਕਰੋਨ੍ਤੋ**। ਜਾਤਸ੍ਸਰਸਦਿਸਞ੍ਚ ਗਾਥੰ, ਸੁਤ੍ਤਪਦੰ ਵਾ ਨਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਨਾਨਾਉਪਮਾਕਾਰਣਾਨਿ ਆਹਰਨ੍ਤੋ ਤਾਨਿ ਚ ਤੇਹਿ ਸੁਤ੍ਤਪਦੇਹਿ ਬੋਧੇਨ੍ਤੋ ਸਮੁਟ੍ਠਾਪੇਨ੍ਤੋ **"ਜਾਤਸ੍ਸਰੇ ਪਞ੍ਚਵਣ੍ਣਾਨਿ ਕੁਸੁਮਾਨਿ ਫੁਲ੍ਲਾਪੇਨ੍ਤੋ ਵਿਯ ਸਿਨੇਰੁਮਤ੍ਥਕੇ ਵਟ੍ਟਿਸਹਸ੍ਸੰ ਜਾਲੇਨ੍ਤੋ ਵਿਯਾ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ।

ਏਕਪਦੁਦ੍ਧਾਰੇਤਿ ਏਕਸ੍ਮਿੰ ਪਦੁਦ੍ਧਾਰਣਕ੍ਖਣੇ। ਪਦਵਸੇਨ **ਸਟ੍ਠਿ ਪਦਸਤਸਹਸ੍ਸਾਨਿ** ਗਾਥਾਵਸੇਨ **ਪਨ੍ਨਰਸ ਗਾਥਾਸਹਸ੍ਸਾਨਿ। ਆਕਡ੍ਢਿਤ੍ਵਾ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ ਵਿਯਾ**ਤਿ ਪਚ੍ਛੰਕ ਪੁਪ੍ਫਾਨਿ ਅਨੇਚਿਨਿਤ੍ਵਾ ਵਲ੍ਲਿਮੇਵ ਆਕਡ੍ਢਿਤ੍ਵਾ ਏਕਜ੍ਝੰ ਪੁਪ੍ਫਾਨਿ ਕਤ੍ਵਾ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ ਵਿਯ। ਤੇਨਾਹ **"ਏਕਪ੍ਪਹਾਰੇਨੇਵਾ"**ਤਿ। **ਗਤਿਮਨ੍ਤਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਤਿਸਯਾਯ ਞਾਣਗਤਿਯਾ ਯੁਤ੍ਤਾਨੰ। **ਧਿਤਿਮਨ੍ਤਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਧਾਰਣਬਲੇਨ ਯੁਤ੍ਤਾਨੰ।

ਅਨਨ੍ਤਨਯੁਸ੍ਸਦਨ੍ਤਿ ਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਨ੍ਨਭਾਸਿਤਤ੍ਥਨਿਬ੍ਬਾਨਵਿਪਾਕਕਿਰਿਯਾਦਿਵਸੇਨ ਅਨਨ੍ਤਪਭੇਦੇ ਵਿਸਯੇ ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਅਨਨ੍ਤਨਯੇਹਿ ਉਸ੍ਸਨ੍ਨੰ ਉਪਚਿਤੰ। ਚਤੁਰੋਘਨਿਤ੍ਥਰਣਟ੍ਠਿਕਾਨੰ ਤਿਤ੍ਥੇ ਠਪਿਤਨਾਵਾ ਵਿਯਾਤਿ ਯੋਜਨਾ। **ਸਹਸ੍ਸਯੁਤ੍ਤਆਜਞ੍ਞਰਥੋ**ਤਿ ਵੇਜਯਨ੍ਤਰਥੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵਦਤਿ।

ਯਸ੍ਮਾ ਪੁਚ੍ਛਾਯੰ ਬਜਾਪਨਿਚ੍ਛਾਨਯੇਨ ''ਦੁਪ੍ਪਞ੍ਞੋ ਦੁਪ੍ਪਞ੍ਞੋ''ਤਿ ਆਮੇਡਿਤਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਤਸ੍ਮਾ ਧਮ੍ਮਸੇਨਾਪਤਿ ਪੁਚ੍ਛਿਤਮਤ੍ਥੰ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਨ੍ਤੋ ਪੁਚ੍ਛਾਸਭਾਗੇਨ ''ਨਪ੍ਪਜਾਨਾਤਿ ਨਪ੍ਪਜਾਨਾਤੀ''ਤਿ ਆਮੇਡਿਤਵਸੇਨੇਵਾਹ। ਤਤ੍ਥ ਇਤਿ-ਸਦ੍ਦੋ ਕਾਰਣਤ੍ਥੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਯਸ੍ਮਾ ਨਪ੍ਪਜਾਨਾਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਦੁਪ੍ਪਞ੍ਞੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀ"**ਤਿ ਆਹ। **ਇਦੰ ਦੁਕ੍ਖ**ਨ੍ਤਿ ਇਦੰ ਉਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧਪਞ੍ਚਕੰ ਦੁਕ੍ਖੰ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚੰ। ਤਞ੍ਚ ਖੋ ਰੁਪ੍ਪਨੰ ਵੇਦਿਯਨੰ ਸਞ੍ਜਾਨਨੰ ਅਭਿਸਙ੍ਖਰਣੰ ਵਿਜਾਨਨਨ੍ਤਿ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ **ਏਤ੍ਤਕੰ। ਇਤੋ ਉਦ੍ਧੰ** ਕਿਞ੍ਚਿ ਧਮ੍ਮਜਾਤੰ ਦੁਕ੍ਖੰ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚੰ ਨਾਮ **ਨਤ੍ਥੀ**ਤਿ **ਯਾਥਾਵਸਰਸਲਕ੍ਖਣਤੋ** ਪਵਤ੍ਤਿਕ੍ਕਮਤੋ ਚੇਵ ਪੀਲਨਸਙ੍ਖਤਸਨ੍ਤਾਪਵਿਪਰਿਣਾਮਲਕ੍ਖਣਤੋ ਚ ਯਥਾਭੂਤੰ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਪਞ੍ਞਾਯ **ਨਪ੍ਪਜਾਨਾਤਿ**। ਅਵਸੇਸਪਚ੍ਚਯਸਮਾਗਮੇ ਉਦਯਤਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਸ੍ਵਾਯੰ ਸਮੁਦਯੋ ਸੰਸਾਰਪਵਤ੍ਤਿਭਾਵੇਨਾਤਿ ਆਹ **"ਪਵਤ੍ਤਿਦੁਕ੍ਖਪਭਾਵਿਕਾ"**ਤਿ, ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਿਕਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਯਾਥਾਵਸਰਸਲਕ੍ਖਣਤੋ**ਤਿ ਯਥਾਭੂਤੰ ਅਨੁਪਚ੍ਛੇਦਕਰਣਰਸਤੋ ਚੇਵ ਸਮ੍ਪਿਣ੍ਡਨਨਿਦਾਨਸੰਯੋਗਪਲਿਬੋਧਲਕ੍ਖਣਤੋ ਚ।

ਇਦੰ ਨਾਮ ਠਾਨੰ ਪਤ੍ਵਾਤਿ ਇਦੰ ਨਾਮ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਕਾਰਣੰ ਆਗਮ੍ਮ। **ਨਿਰੁਜ੍ਝਤੀ**ਤਿ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਨਿਰੋਧਵਸੇਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ, ਤੇਨਾਹ **"ਉਭਿਨ੍ਨੰ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤੀ"**ਤਿ। **ਯਾਥਾਵਸਰਸਲਕ੍ਖਣਤੋ**ਤਿ ਯਥਾਭੂਤੰ ਅਚ੍ਚੁਤਿਰਸਤੋ ਚੇਵ ਨਿਸ੍ਸਰਣਵਿਵੇਕਾਸਙ੍ਖਤਾਮਤਲਕ੍ਖਣਤੋ ਚ। **ਅਯੰ ਪਟਿਪਦਾ**ਤਿ ਅਯੰ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਆਦਿਕਾ ਸਮੋਧਾਨਲਕ੍ਖਣਾ ਪਟਿਪਜ੍ਜਤਿ ਏਤਾਯਾਤਿ ਪਟਿਪਦਾ। **ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧੰ ਗਚ੍ਛਤੀ**ਤਿ ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਭਿਸਮਯਵਸੇਨ ਗਚ੍ਛਤਿ ਆਰਬ੍ਭ ਪਵਤ੍ਤਤਿ। **ਯਾਥਾਵਸਰਸਲਕ੍ਖਣਤੋ**ਤਿ ਯਥਾਭੂਤੰ ਕਿਲੇਸਪ੍ਪਹਾਨਕਰਣਸਰਸਤੋ ਚੇਵ ਨਿਯਜਾਨਹੇਤੁਦਸ੍ਸਨਾਧਿਪਤੇਯਜਲਕ੍ਖਣਤੋ ਚ ਨਪ੍ਪਜਾਨਾਤਿ। **ਅਨਨ੍ਤਰਵਾਰੇ**ਤਿ ਦੁਤਿਯਵਾਰੇ। **ਇਮਿਨਾਵ ਨਯੇਨਾ**ਤਿ ''ਇਦੰ ਦੁਕ੍ਖੰ, ਏਤ੍ਤਕੰ ਦੁਕ੍ਖ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਠਮਵਾਰੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ। ਤਤ੍ਥ ਹਿ ਦੁਪ੍ਪਞ੍ਞਨਿਦ੍ਦੇਸਤ੍ਤਾ ਪਜਾਨਨਪਟਿਕ੍ਖੇਪਵਸੇਨ ਦੇਸਨਾ ਆਗਤਾ, ਇਧ ਪਞ੍ਞਵਨ੍ਤਨਿਦ੍ਦੇਸਤ੍ਤਾ ਪਜਾਨਨਵਸੇਨਾਤਿ ਅਯਮੇਵ ਵਿਸੇਸੋ। **ਏਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਦੁਤਿਯਵਾਰੇ।

ਸਵਨਤੋਤਿ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸ ਸਵਨਤੋ ਉਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਗਨ੍ਥਸਵਨਮੁਖੇਨ ਹਿ ਤਦਤ੍ਥਸ੍ਸ ਉਗ੍ਗਹਣੰ। **ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਤਣ੍ਹ**ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਤਸ੍ਸ ਉਗ੍ਗਹਣਾਕਾਰਨਿਦਸ੍ਸਨੰ। **ਅਭਿਨਿਵਿਸਤੀ**ਤਿ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਭਿਨਿਵੇਸਵਸੇਨ ਅਭਿਨਿਵਿਸਤਿ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੰ ਪਟ੍ਠਪੇਤਿ। **ਨੋ ਵਿਵਟ੍ਟੇ**ਤਿ ਵਿਵਟ੍ਟੇ ਅਭਿਨਿਵੇਸੋ ਨ ਹੋਤਿ ਅਵਿਸਯਤ੍ਤਾ। **ਅਯ**ਨ੍ਤਿ ਚਤੁਸਚ੍ਚਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਿਕੋ।

ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧਾਤਿ ਪਞ੍ਚੁਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧਾ। ਖਨ੍ਧਵਸੇਨ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਭਿਨਿਵੇਸਸ੍ਸ ਚਕ੍ਖਾਦਿਵਸੇਨ ਵੇਦਨਾਦਿਵਸੇਨ ਚ ਸਤਿਪਿ ਅਨੇਕਵਿਧਤ੍ਤੇ ਸੁਕਰਂ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਨ੍ਤਿ ਚਤੁਧਾਤੁਮੁਖੇਨ ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ "**ਧਾਤੁਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਵਸੇਨ ਓਤਰਿਤ੍ਵਾ**"ਤਿ ਆਹ। **ਰੂਪਨ੍ਤਿ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤੀ**ਤਿ ਰੁਪ੍ਪਨਟ੍ਠੇਨ ਰੂਪਨ੍ਤਿ ਅਸਙ੍ਕਰਤੋ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਦਤਿ। **ਤਦਾਰਮ੍ਮਣਾ**ਤਿ ਤਂ ਰੂਪਂ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਕਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਨਕਾ। **ਨਾਮਨ੍ਤਿ** ਵੇਦਨਾਦਿਚਤੁਕ੍ਕਂ ਨਮਨਟ੍ਠੇਨ ਨਾਮਨ੍ਤਿ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਿ। **ਯਮਕਤਾਲਕ੍ਖਨ੍ਧਂ ਭਿਨ੍ਦਨ੍ਤੋ ਵਿਯ** ਯਮਕਂ ਭਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ''ਅਰੂਪਂ, ਰੂਪਞ੍ਚਾ''ਤਿ **ਦ੍ਵੇਵ ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ,** ਨ ਏਤ੍ਥ ਕੋਚਿ ਅਤ੍ਤਾ ਵਾ ਅਤ੍ਤਨਿਯਂ ਵਾਤਿ **ਨਾਮਰੂਪਂ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਿ** ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਦਤਿ ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਸੁਦ੍ਧਿ ਦਸ੍ਸਿਤਾ। **ਤਂ ਪਨੇਤਂ** ਨਾਮਰੂਪਂ **ਨ ਅਹੇਤੁਕਂ**। ਯਸ੍ਮਾ ਸਬ੍ਬਂ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਸਬ੍ਬਦਾ ਚ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਮਾ **ਸਹੇਤੁਕਂ**। ਕੀਦਿਸੇਨ ਹੇਤੁਨਾ? ਨ ਇਸ੍ਸਰਾਦਿਵਿਸਮਹੇਤੁਨਾ। ਯਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ, ਤਂ **ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗਸਂਵਣ੍ਣਨਾਯਂ** (ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ਮਹਾਟੀ॰ ੨.੪੪੭) ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ। ਸਹੇਤੁਕਤ੍ਤਾ ਏਵ **ਸਪਚ੍ਚਯਂ**। **ਅਵਿਜ੍ਜਾਦਯੋ**ਤਿ ਅਵਿਜ੍ਜਾਤਣ੍ਹੁਪਾਦਾਨਕਮ੍ਮਾਹਾਰਾਦਯੋ। **ਏਵਨ੍ਤਿ** ''ਤਂ ਪਨੇਤ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰੇਨ ਅਵਿਜ੍ਜਾਦਿਕੇ **ਪਚ੍ਚਯੇ ਚੇਵ** ਰੂਪਵੇਦਨਾਦਿਕੇ **ਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਨ੍ਨਧਮ੍ਮੇ ਚ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤ੍ਵਾ** ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਪਰਿਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ ''ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਮੁਦਯਾ ਰੂਪਸਮੁਦਯੋ, ਤਣ੍ਹਾਸਮੁਦਯਾ ਰੂਪਸਮੁਦਯੋ''ਤਿ (ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੧.੫੦)। ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਕਙ੍ਖਾਵਿਤਰਣਵਿਸੁਦ੍ਧਿਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਹੁਤ੍ਵਾਤਿ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਸਮਵਾਯੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ। **ਅਭਾਵਟ੍ਠੇਨਾ**ਤਿ ਤਦਨਨ੍ਤਰਮੇਵ ਵਿਨਸ੍ਸਨਟ੍ਠੇਨ। **ਅਨਿਚ੍ਚਾ**ਤਿ ਅਨਿਚ੍ਚਾ ਅਦ੍ਧੁਵਾ। **ਅਨਿਚ੍ਚਲਕ੍ਖਣਂ ਆਰੋਪੇਤੀ**ਤਿ ਤੇਸੁ ਪਞ੍ਚਸੁ ਖਨ੍ਧੇਸੁ ਅਨਿਚ੍ਚਤਾਸਙ੍ਖਾਤਂ ਸਾਮਞ੍ਞਲਕ੍ਖਣਂ ਨਿਰੋਪੇਤਿ। **ਤਤੋ**ਤਿ ਅਨਿਚ੍ਚਲਕ੍ਖਣਾਰੋਪਨਤੋ ਪਰਂ, **ਤਤੋ** ਵਾ ਅਨਿਚ੍ਚਭਾਵਤੋ। **ਉਦਯਬ੍ਬਯਪ੍ਪਟਿਪੀਲ਼ਨਾਕਾਰੇਨਾ**ਤਿ ਉਪ੍ਪਾਦਨਿਰੋਧੇਹਿ ਪਤਿ ਪਤਿ ਅਭਿਕ੍ਖਣਂ ਪੀਲ਼ਨਾਕਾਰੇਨ ਹੇਤੁਨਾ **ਦੁਕ੍ਖਾ** ਅਨਿਟ੍ਠਾ, ਦੁਕ੍ਖਮਾ ਵਾ। **ਅਵਸਵਤ੍ਤਨਾਕਾਰੇਨਾ**ਤਿ ਕਸ੍ਸਚਿ ਵਸੇਨ ਅਵਸਵਤ੍ਤਨਾਕਾਰੇਨ। **ਅਨਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਨ ਸਯਂ ਅਤ੍ਤਾ, ਨਾਪਿ ਨੇਸਂ ਕੋਚਿ ਅਤ੍ਤਾ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਅਨਤ੍ਤਾਤਿ। **ਤਿਲਕ੍ਖਣਂ ਆਰੋਪੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਏਵਂ ਅਨਿਚ੍ਚਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖਭਾਵਤੋ, ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਚ ਅਨਤ੍ਤਭਾਵਤੋ ਖਨ੍ਧਪਞ੍ਚਕੇ ਤਿਵਿਧਮ੍ਪਿ ਸਾਮਞ੍ਞਲਕ੍ਖਣਂ ਆਰੋਪੇਤ੍ਵਾ। **ਸਮ੍ਮਸਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਉਦਯਬ੍ਬਯਞਾਣੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਵਿਪਸ੍ਸਨੁਪਕ੍ਕਿਲੇਸੇ ਪਹਾਯ ਮਗ੍ਗਾਮਗ੍ਗਂ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤ੍ਵਾ ਉਦਯਬ੍ਬਯਞਾਣਾਦਿਵਿਪਸ੍ਸਨਾਪਟਿਪਾਟਿਯਾ ਸਙ੍ਖਾਰੇ ਸਮ੍ਮਸਨ੍ਤੋ ਗੋਤ੍ਰਭੁਞਾਣਾਨਨ੍ਤਰਂ **ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਮਗ੍ਗਂ ਪਾਪੁਣਾਤਿ**।

ਏਕਪਟਿਵੇਧੇਨਾਤਿ ਏਕੇਨੇਵ ਞਾਣੇਨ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਨੇਨ। **ਪਟਿਵੇਧੋ** ਪਟਿਘਾਤਾਭਾਵੇਨ ਵਿਸਯੇ ਨਿਸ੍ਸਙ੍ਗਚਾਰਸਙ੍ਖਾਤਂ ਨਿਬ੍ਬਿਜ੍ਝਨਂ। **ਅਭਿਸਮਯੋ** ਅਵਿਰਜ੍ਝਿਤ੍ਵਾ ਅਧਿਗਮਨਸਙ੍ਖਾਤੋ ਅਵਬੋਧੋ। ''ਇਦਂ ਦੁਕ੍ਖਂ, ਏਤ੍ਤਂ ਦੁਕ੍ਖਂ, ਨ ਇਤੋ ਭਿਯ੍ਯੋ''ਤਿ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਯਾਥਾਵਤੋ ਜਾਨਨਮੇਵ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਪਟਿਵੇਧੋਤਿ **ਪਰਿਞ੍ਞਾਪਟਿਵੇਧੋ,** ਇਦਞ੍ਚ ਯਥਾ ਞਾਣੇ ਪਵਤ੍ਤੇ ਪਚ੍ਛਾ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਸਰੂਪਾਦਿਪਰਿਚ੍ਛੇਦੇ ਸਮ੍ਮੋਹੋ ਨ ਹੋਤਿ, ਤਥਾ ਪਵਤ੍ਤਿਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਨ ਪਨ ਮਗ੍ਗਞਾਣਸ੍ਸ ''ਇਦਂ ਦੁਕ੍ਖ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਵਤ੍ਤਨਤੋ। ਤੇਨਾਹ "**ਤਸ੍ਮਿਞ੍ਚਸ੍ਸ ਖਣੇ**"ਤਿਆਦਿ। ਪਹੀਨਸ੍ਸ ਪੁਨ ਅਪਹਾਤਬ੍ਬਤਾਯ ਪਕਟ੍ਠਂ ਹਾਨਂ ਚਜਨਂ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਦਨਂ ਪਹਾਨਂ, ਪਹਾਨਮੇਵ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਪਟਿਵੇਧੋਤਿ **ਪਹਾਨਪਟਿਵੇਧੋ**। ਅਯਮ੍ਪਿ ਯੇਨ ਕਿਲੇਸੇਨ ਅਪ੍ਪਹੀਯਮਾਨੇਨ ਮਗ੍ਗਭਾਵਨਾਯ ਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ, ਅਸਤਿ ਚ ਮਗ੍ਗਭਾਵਨਾਯ ਯੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ, ਤਸ੍ਸ ਪਦਘਾਤਂ ਕਰੋਨ੍ਤਸ੍ਸ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮਤਂ ਆਪਾਦੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਞਾਣਸ੍ਸ ਤਥਾਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਪਟਿਘਾਤਾਭਾਵੇਨ ਨਿਸ੍ਸਙ੍ਗਚਾਰਂ ਉਪਾਦਾਯ ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਕਰਣਂ ਅਨੁਸ੍ਸਵਾਕਾਰਪਰਿਵਿਤਕ੍ਕਾਦਿਕੇ ਮੁਞ੍ਚਿਤ੍ਵਾਵ ਸਰੂਪਤੋ ਆਰਮ੍ਮਣਕਰਣਂ ''ਇਦਂ ਤ''ਨ੍ਤਿ ਯਾਥਾਵਸਭਾਵਤੋ ਗਹਣਂ, ਸਾ ਏਵ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਪਟਿਵੇਧੋਤਿ **ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਪਟਿਵੇਧੋ**। ਅਯਮ੍ਪਿ ਯਸ੍ਸ ਆਵਰਣਸ੍ਸ ਅਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਤੋ ਞਾਣਂ ਨਿਰੋਧਂ ਆਲਮ੍ਬਿਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਤੋ ਤਂ ਸਰੂਪਤੋ ਵਿਭਾਵਿਤਮੇਵ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੋ।

ਭਾਵਨਾ ਉਪ੍ਪਾਦਨਾ ਵਡ੍ਢਨਾ ਚ। ਤਤ੍ਥ ਪਠਮਮਗ੍ਗੇ ਉਪ੍ਪਾਦਨਟ੍ਠੇਨ ਭਾਵਨਾ, ਦੁਤਿਯਾਦੀਸੁ ਵਡ੍ਢਨਟ੍ਠੇਨ, ਉਭਯਤ੍ਥਾਪਿ ਵਾ ਉਭਯਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਪਠਮਮਗ੍ਗੋਪਿ ਹਿ ਯਥਾਰਹਂ ਵੁਟ੍ਠਾਨਗਾਮਿਨਿਯਂ ਪਵਤ੍ਤਂ ਪਰਿਜਾਨਨਾਦਿਂ ਵਡ੍ਢੇਨ੍ਤੋ ਪਵਤ੍ਤੋਤਿ ਤਤ੍ਥਾਪਿ ਵਡ੍ਢਨਟ੍ਠੇਨ ਭਾਵਨਾਤਿ ਸਕ੍ਕਾ ਵਿਞ੍ਞਾਤੁਂ। ਦੁਤਿਯਾਦੀਸੁਪਿ ਅਪ੍ਪਹੀਨਕਿਲੇਸਪ੍ਪਹਾਨਤੋ ਪੁਗ੍ਗਲਨ੍ਤਰਸਾਧਨਤੋ ਚ ਉਪ੍ਪਾਦਨਟ੍ਠੇਨ ਭਾਵਨਾ, ਸਾ ਏਵ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਪਟਿਵੇਧੋਤਿ **ਭਾਵਨਾਪਟਿਵੇਧੋ**। ਅਯਮ੍ਪਿ ਯਥਾ ਞਾਣੇ ਪਵਤ੍ਤੇ ਪਚ੍ਛਾ ਮਗ੍ਗਧਮ੍ਮਾਨਂ ਸਰੂਪਪਰਿਚ੍ਛੇਦੇ ਸਮ੍ਮੋਹੋ ਨ ਹੋਤਿ,

ਤਥਾ ਪਵਤ੍ਤਿਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤੁ ਤਾਵ ਯਥਾਧਿਗਤਾ ਮਗ੍ਗਧਮ੍ਮਾ, ਯਥਾਪਵਤ੍ਤੇਸੁ ਫਲੇਸੁਪਿ ਅਯਂ ਯਥਾਧਿਗਤਸਚ੍ਚਧਮ੍ਮੇਸੁ ਵਿਯ ਵਿਗਤਸਮ੍ਮੋਹੋਵ ਹੋਤਿ ਸੇਕ੍ਖੋਪਿ ਸਮਾਨੋ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤੁਂ – ''ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮੋ ਪਤ੍ਤਧਮ੍ਮੋ ਵਿਦਿਤਧਮ੍ਮੋ ਪਰਿਯੋਗਾਲ੍ਹਧਮ੍ਮੋ''ਤਿ (ਮਹਾਵ॰ ੨੭)। ਯਥਾ ਚਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਾ ਤਾਸਂ ਜੋਤਿਤਾ ਯਥਾਧਿਗਤਸਚ੍ਚਧਮ੍ਮਾਵਲਮ੍ਬਿਨਿਯੋ ਮਗ੍ਗਵੀਥਿਤੋ ਪਰਤੋ ਮਗ੍ਗਫਲਪਹੀਨਾਵਸਿਟ੍ਠਕਿਲੇਸਨਿਬ੍ਬਾਨਾਨਂ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਧਮ੍ਮਾ ਹਿ ਸਕ੍ਕਾਯਦਿਟ੍ਠਿਆਦਯੋ। ਅਯਞ੍ਚ ਅਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾ **ਪਰਿਞ੍ਞਾਭਿਸਮਯੇਨਾ**ਤਿਆਦੀਸੁਪਿ ਵਿਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ। **ਕਿਚ੍ਚਤੋ**ਤਿ ਅਸਮ੍ਮੋਹਤੋ। **ਨਿਰੋਧਂ ਆਰਮ੍ਮਣਤੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ''ਆਰਮ੍ਮਣਤੋਪੀ''ਤਿ ਪਿ-ਸਦ੍ਦੋ ਲੁਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ ਨਿਰੋਧੇਪਿ ਅਸਮ੍ਮੋਹਪਟਿਵੇਧਸ੍ਸ ਲਬ੍ਭਨਤੋ। **ਏਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਚਤੁਸਚ੍ਚਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਿਕਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ।

ਪਞ੍ਞਵਾਤਿ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠੋ ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯਤੋ ਪਞ੍ਞਵਨ੍ਤਤਾਯ ਇਧ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਤਾ। **ਪਾਲ਼ਿਤੋ**ਤਿ ਧਮ੍ਮਤੋ। **ਅਤ੍ਥਤੋ**ਤਿ ਅਟ੍ਠਕਥਾਤੋ। **ਅਨੁਸਨ੍ਧਿਤੋ**ਤਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸੁਤ੍ਤੇ ਤਂਤਂਅਨੁਸਨ੍ਧਿਤੋ। **ਪੁਬ੍ਬਾਪਰਤੋ**ਤਿ ਪੁਬ੍ਬੇਨਾਪਰਸ੍ਸ ਸਂਸਨ੍ਦਨਤੋ। ਸਙ੍ਗੀਤਿਕ੍ਕਮੇਨ ਚੇਤ੍ਥ ਪੁਬ੍ਬਾਪਰਤਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਤਂਤਂਦੇਸਨਾਯਮੇਵ ਵਾ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੇਨ ਅਪਰਭਾਗਸ੍ਸ ਸਂਸਨ੍ਦਨਤੋ। **ਵਿਞ੍ਞਾਣਚਰਿਤੋ**ਤਿ ਵਿਜਾਨਨਚਰਿਤੋ ਵੀਮਂਸਨਚਰਿਤੋ ਤੇਪਿਟਕੇ ਬੁਦ੍ਧਵਚਨੇ ਵਿਚਾਰਣਾਚਾਰਵੇਪੁਲ੍ਲਤੋ। **ਪਞ੍ਞਵਾਤਿ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ** ਮਗ੍ਗੇਨਾਗਤਾਯ ਪਞ੍ਞਾਯ ਅਭਾਵਤੋ। **ਅਜ੍ਜ ਅਜ੍ਜੇਵ ਅਰਹਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਇਤ੍ਤਰਂ ਅਤਿਖਿਪ੍ਪਮੇਵਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਪਞ੍ਞਵਾਪਕ੍ਖਂ ਭਜਤਿ** ਸੇਕ੍ਖਪਰਿਯਾਯਸਬ੍ਭਾਵਤੋ। **ਸੁਤ੍ਤੇ ਪਨ ਪਟਿਵੇਧੋਵ ਕਥਿਤੋ** ਸਚ੍ਚਾਭਿਸਮਯਵਸੇਨ ਆਗਤਤ੍ਤਾ।

ਏਸਾਤਿ ਅਨਨ੍ਤਰੇ ਵੁਤ੍ਤੋ ਅਰਿਯਪੁਗ੍ਗਲੋ। **ਕਮ੍ਮਕਾਰਕਚਿਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਭਾਵਨਾਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਨਕਚਿਤ੍ਤਂ । **ਸੁਖਵੇਦਨਮ੍ਪਿ ਵਿਜਾਨਾਤੀ**ਤਿ ਕੋ ਵੇਦਿਯਤਿ, ਕਸ੍ਸ ਵੇਦਨਾ, ਕਿਂਕਾਰਣਾ ਵੇਦਨਾ, ਸੋਪਿ ਕਸ੍ਸਚਿ ਅਭਾਵਗ੍ਗਹਣਮੁਖੇਨ ਸੁਖਂ ਵੇਦਨਂ ਸਭਾਵਤੋ ਸਮੁਦਯਤੋ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮਤੋ ਅਸ੍ਸਾਦਤੋ ਆਦੀਨਵਤੋ ਚ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਦਨ੍ਤੋ ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ ਸੁਖਂ ਵੇਦਨਂ ਵਿਜਾਨਾਤਿ ਨਾਮ। ਸੇਸਪਦਦ੍ਵਯੇਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਯਸ੍ਮਾ "**ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨੇ**"ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਕਥਂ ਉਪਲਕ੍ਖੇਤਿ। ਤਾਯ ਹਿ ਤਦਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਂਸਂਵਣ੍ਣਨਾਯਮ੍ਪਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੨.੩੮੦) ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਤਸ੍ਸਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ । ਕਾਮਞ੍ਚੇਤਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਵੇਦਨਾਤੋ ਅਞ੍ਞਮ੍ਪਿ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਵਿਜਾਨਾਤਿ, ਅਨਨ੍ਤਰਵਾਰੇ ਪਨ ਰੂਪਮੁਖੇਨ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਭਿਨਿਵੇਸਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸਿਤਤ੍ਤਾ ਇਧ ਅਰੂਪਮੁਖੇਨ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ''ਸੁਖਨ੍ਤਿਪਿ ਵਿਜਾਨਾਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਂ, ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤਸ੍ਸ ਵਾ ਅਜ੍ਝਾਸਯਵਸੇਨ।

ਸਂਸਟ੍ਠਾਤਿ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ। ਤੇਨਾਹ "**ਏਕੁਪ੍ਪਾਦਾਦਿਲਕ੍ਖਣੇਨ ਸਂਯੋਗਟ੍ਠੇਨਾ**"ਤਿ। **ਵਿਸਂਸਟ੍ਠਾ**ਤਿ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ। **ਭਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਅਞ੍ਞਭੂਮਿਕਸ੍ਸ ਅਞ੍ਞਭੂਮਿਦਸ੍ਸਨੇਨੇਵ ਵਿਨਾਸੇਤ੍ਵਾ, ਸਂਭਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਵਾ। **ਸਂਸਟ੍ਠਭਾਵਂ ਪੁਚ੍ਛਤੀ**ਤਿ ਤਂਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾਨਂ ਪਞ੍ਚਵਿਞ੍ਞਾਣਾਨਂ ਸਂਸਟ੍ਠਭਾਵਂ ਪੁਚ੍ਛਤਿ। ਯਦਿ ਏਵਂ ਕਥਂ ਪੁਚ੍ਛਾਯ ਅਵਸਰੋ ਵਿਸਂਸਟ੍ਠਭਾਵਾਸਙ੍ਕਾਯ ਏਵ ਅਭਾਵਤੋ? ਨ, ਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦਨ੍ਤਰਗਤਾਨਂ ਮਗ੍ਗਪਞ੍ਞਾਮਗ੍ਗਵਿਞ੍ਞਾਣਾਨਂ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਪਞ੍ਞਾਵਿਪਸ੍ਸਨਾਵਿਞ੍ਞਾਣਾਨਞ੍ਚ ਵੋਮਿਸ੍ਸਕਸਂਸਟ੍ਠਭਾਵਸ੍ਸ ਲਬ੍ਭਮਾਨਤ੍ਤਾ। **ਵਿਨਿਵਟ੍ਟੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਤੋ ਵਿਵੇਚੇਤ੍ਵਾ। **ਨਾਨਾਕਰਣਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕਾ**ਤਿ ਇਦਂ ਕੇਵਲਂ ਸਂਸਟ੍ਠਭਾਵਮੇਵ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਨ ਸਭਾਵਭੇਦਂ, ਸਭਾਵਭੇਦਤੋ ਪਨ ਨਾਨਾਕਰਣਂ ਨੇਸਂ ਪਾਕਟਮੇਵ। ਤੇਨਾਹ "**ਆਰਮ੍ਮਣਤੋ ਵਾ ਵਤ੍ਥੁਤੋ ਵਾ ਉਪ੍ਪਾਦਤੋ ਵਾ ਨਿਰੋਧਤੋ ਵਾ**"ਤਿ। ਇਦਾਨਿ ਤਮੇਵ ਸਭਾਵਭੇਦਂ ਵਿਸਯਭੇਦੇਨ ਸੁਟ੍ਠੁ ਪਾਕਟਂ ਕਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ "**ਤੇਸਂ ਤੇਸਂ ਪਨਾ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਵਿਸਯੋ**ਤਿ ਪਵਤ੍ਤਿਟ੍ਠਾਨਂ ਇਸ੍ਸਰਿਯਭੂਮਿ, ਯੇਨ ਚਿਤ੍ਤਪਞ੍ਞਾਨਂ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮਤਾ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

ਕਾਮਞ੍ਚ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਪਿ ਪਞ੍ਞਾਵਸੇਨੇਵ ਕਿਚ੍ਚਕਾਰੀ, ਮਗ੍ਗੋਪਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਸਹਿਤੋਵ, ਨ ਕੇਵਲੋ, ਯਥਾ ਪਨ ਲੋਕਿਯਧਮ੍ਮੇਸੁ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਧਾਨਂ ਤਤ੍ਥਸ੍ਸ ਧੋਰਯ੍ਹਭਾਵੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਸਬ੍ਭਾਵਤੋ। ਤਥਾ ਹਿ ਤਂ ''ਛਦ੍ਵਾਰਾਧਿਪਤਿ ਰਾਜਾ''ਤਿ (ਧ॰ ਪ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੧੮੧) ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਏਵਂ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮੇਸੁ ਪਞ੍ਞਾ ਪਧਾਨਾ ਪਟਿਪਕ੍ਖਵਿਧਮਨਸ੍ਸ ਵਿਸੇਸਤੋ ਤਦਧੀਨਤ੍ਤਾ। ਤਥਾ ਹਿ ਮਗ੍ਗਧਮ੍ਮੇ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ ਏਵ ਪਠਮਂ ਗਹਿਤਾ। ਅਯਞ੍ਚ ਨੇਸਂ ਵਿਸਯਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਭੇਦੋ, ਤਥਾ ਚ ਪਞ੍ਞਾਪਨਵਿਧਿ ਨ ਕੇਵਲਂ ਥੇਰੇਹੇਵ ਦਸ੍ਸਿਤੋ, ਅਪਿਚ ਖੋ

ਭਗਵਤਾਪਿ ਦਸ੍ਸਿਤੋਤਿ ਵਿਭਾਵੇਨ੍ਤੋ **“ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋਪੀ”**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਯਤ੍ਥ ਪਞ੍ਞਾ ਨ ਲਬ੍ਭਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਚਿਤ੍ਤਵਸੇਨ ਪੁਚ੍ਛਨੇ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਮੇਵ ਨਤ੍ਥਿ ਯਥਾ ‘‘ਕਿਂਚਿਤ੍ਤੋ ਤ੍ਵਂ ਭਿਕ੍ਖੂ’’ਤਿਆਦੀਸੁ (ਪਾਰਾ॰ ੧੩੨-੧੩੫)। ਯਤ੍ਥ ਪਨ ਪਞ੍ਞਾ ਲਬ੍ਭਤਿ, ਤਤ੍ਥਾਪਿ ਚਿਤ੍ਤਵਸੇਨ ਜੋਤਨਾ ਹੋਤਿ ਯਥਾ – ‘‘ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਮੇਵ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸਣ੍ਠਪੇਤਿ ਸਨ੍ਨਿਸਾਦੇਤਿ ਏਕੋਦਿਂ ਕਰੋਤਿ ਸਮਾਦਹਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੪.੩੩੨), ਯਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਕਾਮਾਵਚਰਂ ਕੁਸਲਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਹੋਤੀ’’ਤਿਆਦੀਸੁ (ਧ॰ ਸ॰ ੧)। **ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ** ਪਨ ਲੋਕਿਯਧਮ੍ਮੇਸੁ ਚਿਤ੍ਤਵਸੇਨ, ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮੇਸੁ ਪਞ੍ਞਾਵਸੇਨ ਚੋਦਨਂ ਬ੍ਯਤਿਰੇਕਮੁਖੇਨ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **“ਕਤਮਾ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੁ ਪਞ੍ਞਾ ਅਧਿਗਤਾ”**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਯੇਭੁਯ੍ਯਵਸੇਨ ਚੇਤਂ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਤਥਾ ਹਿ ਕਤ੍ਥਚਿ ਲੋਕਿਯਧਮ੍ਮਾ ਪਞ੍ਞਾਸੀਸੇਨਪਿ ਨਿਦ੍ਦਿਸੀਯਨ੍ਤਿ – ‘‘ਪਠਮਸ੍ਸ ਝਾਨਸ੍ਸ ਲਾਭਿਂ ਕਾਮਸਹਗਤਾ ਸਞ੍ਞਾਮਨਸਿਕਾਰਾ ਸਮੁਦਾਚਰਨ੍ਤਿ ਹਾਨਭਾਗਿਨੀ ਪਞ੍ਞਾ’’ਤਿਆਦੀਸੁ (ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੧.੧)। ਸਞ੍ਞਾਸੀਸੇਨਪਿ – ‘‘ਉਦ੍ਧੁਮਾਤਕਸਞ੍ਞਾਤਿ ਵਾ ਸੇਸਰੂਪਾਰੂਪਸਞ੍ਞਾਤਿ ਵਾ ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਏਕਤ੍ਥਾ, ਉਦਾਹੁ ਨਾਨਤ੍ਥਾ’’ਤਿਆਦੀਸੁ (ਪਾਰਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੪੫.ਪਦਭਾਜਨੀਯਵਣ੍ਣਨਾ)। ਤਥਾ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮਾਪਿ ਕਤ੍ਥਚਿ ਚਿਤ੍ਤਸੀਸੇਨ ਨਿਦ੍ਦਿਸੀਯਨ੍ਤਿ – ‘‘ਯਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਭਾਵੇਤੀ’’ਤਿ (ਧ॰ ਸ॰ ੨੭੭), ਤਥਾ ਫਸ੍ਸਾਦਿਸੀਸੇਨਪਿ – ‘‘ਯਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਂ ਫਸ੍ਸਂ ਭਾਵੇਤਿ, ਵੇਦਨਂ ਸਞ੍ਞਂ ਚੇਤਨਂ ਭਾਵੇਤੀ’’ਤਿਆਦੀਸੁ (ਧ॰ ਸ॰ ੨੭੭)।

ਚਤੂਸੁ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਯਙ੍ਗੇਸੂਤਿ ਸਪ੍ਪੁਰਿਸਸੇਵਨਾ, ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨਂ, ਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰੋ, ਧਮ੍ਮਾਨੁਧਮ੍ਮਪਟਿਪਤ੍ਤੀਤਿ ਇਮੇਸੁ ਚਤੂਸੁ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਕਾਰਣੇਸੁ। ਕਾਮਂ ਚੇਤੇਸੁ ਸਤਿਆਦਯੋਪਿ ਧਮ੍ਮਾ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਾਵ ਤੇਹਿ ਵਿਨਾ ਤੇਸਂ ਅਸਮ੍ਭਵਤੋ, ਤਥਾਪਿ ਚੇਤ੍ਥ ਸਦ੍ਧਾ ਵਿਸੇਸਤੋ ਕਿਚ੍ਚਕਾਰੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਸਦ੍ਧੋ ਏਵ ਹਿ ਸਪ੍ਪੁਰਿਸੇ ਪਯਿਰੁਪਾਸਤਿ, ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਂ ਸੁਣਾਤਿ, ਯੋਨਿਸੋ ਚ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤਿ, ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਚ ਅਨੁਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਂ **“ਏਤ੍ਥ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬ”**ਨ੍ਤਿ। ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨ ਸੇਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਸੁਪਿ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। **ਚਤੂਸੁ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨੇਸੂ**ਤਿ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਭਾਵਨਾਯ। **ਚਤੂਸੁ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨੇਸੂ**ਤਿਆਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਯਙ੍ਗੇਸੁ ਸਦ੍ਧਾ ਵਿਯ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਭਾਵਨਾਯ ਵੀਰਿਯਂ ਵਿਯ ਚ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਭਾਵਨਾਯ – ‘‘ਸਤਿਮਾ ਵਿਨੇਯ੍ਯ ਲੋਕੇ ਅਭਿਜ੍ਝਾਦੋਮਨਸ੍ਸ’’ਨ੍ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੩੭੩; ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੦੬; ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੫.੩੮੪, ੪੦੭) ਵਚਨਤੋ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੇ ਕਿਚ੍ਚਤੋ ਸਤਿ ਅਧਿਕਾ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਾ। ਏਵਂ ਸਮਾਧਿਕਮ੍ਮਿਕਸ੍ਸ ਸਮਾਧਿ, ‘‘ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਭਾਵਨਾ ਪਞ੍ਞਾਭਾਵਨਾ’’ਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਪਞ੍ਞਾ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੇ ਅਧਿਕਾ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਾਤਿ ਪਾਕਟੋਯਮਤ੍ਥੋ, ਅਧਿਗਮਕ੍ਖਣੇ ਪਨ ਸਮਾਧਿਪਞ੍ਞਾਨਂ ਵਿਯ ਸਬ੍ਬੇਸਮ੍ਪਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਂ ਸਦ੍ਧਾਦੀਨਂ ਸਮਰਸਤਾਵ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਾ। ਤਥਾ ਹਿ **“ਏਤ੍ਥ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯ”**ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਏਤ੍ਥਗ੍ਗਹਣਂ ਕਤਂ। **ਏਵ**ਨ੍ਤਿ ਯਂ ਠਾਨਂ, ਤਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸਮਤ੍ਤਾਦਿਂ ਪਚ੍ਚਾਮਸਤਿ। **ਸਵਿਸਯਸ੍ਮਿਂਯੇਵਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਿਸਯੇ ਏਵ। **ਲੋਕਿਯਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾ ਧਮ੍ਮਾ ਕਥਿਤਾ**ਤਿ ਲੋਕਿਯਧਮ੍ਮਾ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮਾ ਚ ਤੇਨ ਤੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਵਿਸੇਸੇਨ ਕਥਿਤਾ। ਇਦਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ – ਸਦ੍ਧਾਪਞ੍ਚਮੇਸੁ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਸੁ ਸਹ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨੇਸੁ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਵਿਸਯੇ ਸਦ੍ਧਾਦੀਨਂ ਕਿਚ੍ਚਾਧਿਕਤਾਯ ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸੇਵ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਤਾ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਨ ਸਬ੍ਬੇਸਂ। ਏਵਂ ਅਞ੍ਞੇਪਿ ਲੋਕਿਯਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾ ਧਮ੍ਮਾ ਯਥਾਸਕਂ ਵਿਸਯੇ ਪਵਤ੍ਤਿਵਿਸੇਸਵਸੇਨ ਬੋਧਿਤਾਤਿ।

ਇਦਾਨਿ ਸਦ੍ਧਾਦੀਨਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਂ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਅਤਿਰੇਕਕਿਚ੍ਚਤਂ ਉਪਮਾਯ ਵਿਭਾਵੇਤੁਂ **“ਯਥਾ ਹੀ”**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਰਿਦਂ ਉਪਮਾਸਂਸਨ੍ਦਨਂ ਰਾਜਪਞ੍ਚਮਾ ਸਹਾਯਾ ਵਿਯ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਪਰਿਪਾਚਕਾਨਿ ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ। ਨੇਸਂ ਕੀਲ਼ਨਤ੍ਥਂ ਏਕਜ੍ਝਂ ਵੀਥਿਓਤਰਣਂ ਵਿਯ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਂ ਏਕਜ੍ਝਂ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਵੀਥਿਓਤਰਣਂ। ਸਹਾਯੇਸੁ ਪਠਮਾਦੀਨਂ ਯਥਾਸਕਗੇਹੇਵ ਵਿਚਾਰਣਾ ਵਿਯ ਸਦ੍ਧਾਦੀਨਂ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਅਙ੍ਗਾਦੀਨਿ ਪਤ੍ਵਾ ਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮਤਾ। ਸਹਾਯੇਸੁ ਇਤਰੇਸਂ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਤੁਣ੍ਹੀਭਾਵੋ ਵਿਯ ਸੇਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਂ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਤਦਨ੍ਵਯਤਾ। ਤਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮਭੂਤਸ੍ਸ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਕਿਚ੍ਚਾਨੁਗਤਤਾ। ਨ ਹਿ ਤਦਾ ਤੇਸਂ ਸਸਮ੍ਭਾਰਪਥਵੀਆਦੀਸੁ ਆਪਾਦੀਨਂ ਵਿਯ ਕਿਚ੍ਚਂ ਪਾਕਟਂ ਹੋਤਿ, ਸਦ੍ਧਾਦੀਨਂਯੇਵ ਪਨ ਕਿਚ੍ਚਂ ਵਿਭੂਤਂ ਹੁਤ੍ਵਾ ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਪੁਰੇਤਰਂ ਤਥਾਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਚਿਤ੍ਤਸਨ੍ਤਾਨਸ੍ਸ ਅਭਿਸਙ੍ਖਤਤ੍ਤਾ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਕਮ੍ਮਿਕਸ੍ਸ ਭਾਵਨਾ ਵਿਸੇਸਤੋ ਪਞ੍ਞੁਤ੍ਤਰਾਤਿ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਰਾਜਾਨਂ ਨਿਦਸ੍ਸਨਂ ਕਤ੍ਵਾ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਇਤੀ**ਤਿਆਦਿ ਯਥਾਧਿਗਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਨਿਗਮਨਂ।

ਮਗ੍ਗਵਿਞ੍ਞਾਣਮ੍ਪੀਤਿ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਸਹਗਤਂ ਅਪਚਯਗਾਮਿਵਿਞ੍ਞਾਣਮ੍ਪਿ। **ਤਥੇਵ ਤਂ ਵਿਜਾਨਾਤੀ**ਤਿ ਸਚ੍ਚਧਮ੍ਮਂ ‘‘ਇਦਂ ਦੁਕ੍ਖ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨੇਵ ਵਿਜਾਨਾਤਿ ਏਕਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਮਗ੍ਗਾਨੁਕੂਲਤ੍ਤਾ ਚ। **ਯਂ ਵਿਜਾਨਾਤੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ

ਵਿਜਾਨਨਪਜਾਨਨਾਨਿ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਚਿੱਤੁਪ੍ਪਾਦਪਰਿਯਾਪੱਨ੍ਨਾਨਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾਨਿ, ਨ ''ਯੰ ਪਜਾਨਾਤੀ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵਿਯ ਮੱਗ੍ਗਚਿੱਤੁਪ੍ਪਾਦਪਰਿਯਾਪੱਨ੍ਨਾਤਿ ਆਹ **"ਯੰ ਸਙ੍ਖਾਰਗਤ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿ। **ਤਥੇਵਾ**ਤਿ ''ਅਨਿਚ੍ਚ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ। ਏਕਚਿੱਤੁਪ੍ਪਾਦਪਰਿਯਾਪੱਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਭਾਵਤੋ ਚ ਸਮਾਨਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਸਹ ਪਵੱਤਿਕਤਾ **ਏਕੁਪ੍ਪਾਦਤਾ,** ਤਤੋ ਏਵ ਏਕਜ੍ਝੰ ਸਹੇਵ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨੰ **ਏਕਨਿਰੋਧਤਾ,** ਏਕੰਯੇਵ ਵੱਥੁੰ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਪਵੱਤਿ **ਏਕਵੱਥੁਕਤਾ,** ਏਕੰਯੇਵ ਆਰੱਮਣੰ ਆਰਬ੍ਭ ਪਵੱਤਿ **ਏਕਾਰੱਮਣਤਾ**। ਹੇਤੁਮ੍ਹਿ ਚੇਤੰ ਕਰਣਵਚਨੰ। ਤੇਨ ਏਕੁਪ੍ਪਾਦਾਦਿਤਾਯ ਸੰਸਟ੍ਠਭਾਵੰ ਸਾਧੇਤਿ। ਅਨਵਸੇਸਪਰਿਯਾਦਾਨਵ੍ਹੇਤੰ, ਇਤੋ ਤੀਹਿਪਿ ਸਮ੍ਪਯੁੱਤਲਕ੍ਖਣੰ ਹੋਤਿਯੇਵ।

ਮੱਗ੍ਗਪਵ੍ਵੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁੱਤੰ, ਸਾ ਹਿ ਏਕਨ੍ਤਤੋ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ, ਨ ਪਰਿਵ੍ਵੇਯ੍ਯਾ, ਪਵ੍ਵਾਯ ਪਨ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਤਾਯ ਤੰਸਮ੍ਪਯੁੱਤਧੱਮਾਪਿ ਤੱਗ੍ਗਤਿਕਾਵ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਆਹ **"ਤੰਸਮ੍ਪਯੁੱਤੰ ਪਨਾ"**ਤਿਆਦਿ। ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਪਵ੍ਵਾਯ ਭਾਵਨਾਵਸੇਨ ਪਵੱਤਨਤੋ ਤੰਸਮ੍ਪਯੁੱਤਵਿਵ੍ਵਾਣਮ੍ਪਿ ਤਥੇਵ ਪਵੱਤਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਪਨ ਪਰਿਵ੍ਵੇਯ੍ਯਭਾਵਾਨਤਿਵੱਤਨਤੋ ਪਰਿਵ੍ਵੇਯ੍ਯਤਾ ਵੁੱਤਾ। ਤੇਨੇਵਾਹ – ''ਯਮ੍ਪਿ ਤੰ ਧੱਮਟ੍ਠਿਤਿਵਾਣੰ, ਤਮ੍ਪਿ ਖਯਧੱਮੰ ਵਯਧੱਮੰ ਵਿਰਾਗਧੱਮੰ ਨਿਰੋਧਧੱਮ''ਨ੍ਤਿ।

੪੫੦. ਏਵੰ ਸਨ੍ਤੇਪੀਤਿ ਵੇਦਨਾਤਿ ਏਵੰ ਸਾਮਵ੍ਵੱਗ੍ਗਹਣੇ ਸਤਿਪਿ। **ਤੇਭੂਮਿਕਸੱਮਸਨਚਾਰਵੇਦਨਾਵਾ**ਤਿ ਭੂਮਿੱਤਯਪਰਿਯਾਪੱਨ੍ਨਾ, ਤਤੋ ਏਵ ਸੱਮਸਨਵਾਣਸ੍ਸ ਗੋਚਰਭੂਤਾ ਵੇਦਨਾ ਏਵ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀਨੰ ਉਪਕਾਰਾਵਹਭਾਵੇਨ ਦੇਸਨਾਯ ਆਰਦ੍ਧੱਤਾ। ਤਥਾ ਹਿ ਵੁੱਤੰ ''ਚਤੁਰੋਘਨਿੱਥਰਣਤ੍ਥਿਕਾਨ''ਨ੍ਤਿਆਦਿ । ਏਸ ਨਯੋ ਪਵ੍ਵਾਯਪਿ। ਇਧ ਸੁਖਾਦਿਸਦ੍ਦਾ ਤਦਾਰੱਮਣਵਿਸਯਾਤਿ ਇਮਮੱਥੰ ਸੁੱਤੇਨ ਸਾਧੇਤੁੰ **"ਰੂਪਞ੍ਚ ਹੀ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁੱਤੰ। **ਏਕਨ੍ਤਦੁਕ੍ਖ**ਨ੍ਤਿ ਏਕਨ੍ਤੇਨੇਵ ਅਨਿਟ੍ਠੰ, ਤਤੋ ਏਵ ਦੁਕ੍ਖਮਤਾਯ ਦੁਕ੍ਖੰ। ਆਰੱਮਣਕਰਣਵਸੇਨ ਦੁਕ੍ਖਵੇਦਨਾਯ ਅਨੁਪਤਿਤੰ, ਓਤਿਣ੍ਣਞ੍ਚਾਤਿ **ਦੁਕ੍ਖਾਨੁਪਤਿਤੰ, ਦੁਕ੍ਖਾਵੱਕਨ੍ਤੰ।** ਸੁਖੇਨ ਅਨਵੱਕਨ੍ਤੰ ਅਭਵਿਸ੍ਸਾਤਿ ਯੋਜਨਾ। **ਨਯਿਦ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਇਦ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਪਾਤਮੱਤੰ। **ਸਾਰਜ੍ਜੇਯ੍ਯੁ**ਨ੍ਤਿ ਸਾਰਾਗੰ ਉਪ੍ਪਾਦੇਯ੍ਯੁੰ। **ਸੁਖ**ਨ੍ਤਿ ਸਭਾਵਤੋ ਚ ਇਟ੍ਠੰ। **ਸਾਰਾਗਾ ਸੰਯੁਜ੍ਜਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਬਹਲਰਾਗਹੇਤੁ ਯਥਾਰਹੰ ਦਸਹਿਪਿ ਸੰਯੋਜਨੇਹਿ ਸੰਯੁਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। **ਸੰਯੋਗਾ ਸੰਕਿਲਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਤਥਾ ਸੰਯੁੱਤਤਾਯ ਤਣ੍ਹਾਸੰਕਿਲੇਸਾਦਿਵਸੇਨ ਸੰਕਿਲਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਵਿਬਾਧੀਯਨ੍ਤਿ ਉਪਤਾਪੀਯਨ੍ਤਿ ਚਾਤਿ ਅੱਥੋ। **ਆਰੱਮਣ**ਨ੍ਤਿ ਇਟ੍ਠੰ, ਅਨਿਟ੍ਠੰ, ਮਜ੍ਝੱਤਞ੍ਚ ਆਰੱਮਣੰ ਯਥਾਕ੍ਕਮੰ ਸੁਖੰ, ਦੁਕ੍ਖੰ, ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਨ੍ਤਿ ਕਥਿਤੰ। ਏਵੰ ਅਵਿਸੇਸੇਨ ਪਞ੍ਚਪਿ ਖਨ੍ਧੇ ਸੁਖਾਦਿਆਰੱਮਣਭਾਵੇਨ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਵੇਦਨਾ ਏਵ ਸੁਖਾਦਿਆਰੱਮਣਭਾਵੇਨ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **"ਅਪਿਚਾ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁੱਤੰ। ਪਾਕਤਿਕਪਚੁਰਜਨਵਸੇਨਾਯੰ ਕਥਿਤਾਤਿ ਕਤ੍ਵਾ **"ਪੁਰਿਮੰ ਸੁਖੰ ਵੇਦਨੰ ਆਰੱਮਣੰ ਕਤ੍ਵਾ"**ਤਿ ਵੁੱਤੰ। ਵਿਸੇਸਲਾਭੀ ਪਨ ਅਨਾਗਤਮ੍ਪਿ ਸੁਖੰ ਵੇਦਨੰ ਆਰੱਮਣੰ ਕਰੋਤੇਵ। **ਵੁੱਤਮੇਤੰ** ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਵਣ੍ਣਨਾਯੰ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੩੮੦; ਮ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੧੧੯)। ਵੇਦਨਾਯ ਹਿ ਆਰੱਮਣੰ ਵੇਦਿਯਨ੍ਤਿਯਾ ਤੰਸਮਙ੍ਗੀਪੁੱਗ੍ਗਲੋ ਵੇਦੇਤੀਤਿ ਵੋਹਾਰਮੱਤੰ ਹੋਤਿ।

ਸਬ੍ਬਸਵ੍ਵਾਯਾਤਿ ਸਬ੍ਬਾਯਪਿ ਚਤੁਭੂਮਿਕਸਵ੍ਵਾਯ। **ਸਬ੍ਬੱਥਕਸਵ੍ਵਾਯਾ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਸ੍ਮਿੰ ਚਿੱਤੁਪ੍ਪਾਦੇ ਪਵੱਤਨਕਸਵ੍ਵਾਯ। **ਵੱਥੇ** ਵਾਤਿ ਵਾ-ਸਦ੍ਦੇਨ ਵਣ੍ਣਧਾਤੁੰ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ । **ਪਾਪੇਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਭਾਵਨੰ ਉਪਚਾਰੰ ਵਾ ਅਪ੍ਪਨੰ ਵਾ ਉਪਨੇਨ੍ਤੋ। **ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਕਸਵ੍ਵਾਪੀ**ਤਿ ''ਨੀਲੰ ਰੂਪੰ, ਰੂਪਾਰੱਮਣੰ ਨੀਲ''ਨ੍ਤਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਕਸਵ੍ਵਾਪਿ।

ਅਸਬ੍ਬਸਙ੍ਗਾਹਿਕੱਤਾਤਿ ਸਬ੍ਬੇਸੰ ਵੇਦਨਾਸਵ੍ਵਾਵਿਵ੍ਵਾਣਾਨੰ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤੱਤਾ। **ਤਕ੍ਕਗਤ**ਨ੍ਤਿ ਸੁੱਤਕਨ੍ਤਨਕਤਕ੍ਕਮ੍ਹਿ, ਸੁੱਤਵੱਤਨਕਤਕ੍ਕਮ੍ਹਿ ਵਾ ਵੇਠਨਵਸੇਨ ਠਿਤੰ। **ਪਰਿਵਟ੍ਟਕਾਦਿਗਤ**ਨ੍ਤਿ ਸੁੱਤਵੇਠਨਪਰਿਵਟ੍ਟਕਾਦਿਗਤੰ। **ਵਿਸ੍ਸਟ੍ਠੱਤਾਵ ਨ ਗਹਿਤਾ,** ਯਦੱਗ੍ਗੇਨ ਪਵ੍ਵਾ ਵਿਵ੍ਵਾਣੇਨ ਸਦ੍ਧਿੰ ਸਮ੍ਪਯੋਗੰ ਲਭਾਪਿਤਾ, ਤਦੱਗ੍ਗੇਨ ਵੇਦਨਾਸਵ੍ਵਾਹਿਪਿ ਸਮ੍ਪਯੋਗੰ ਲਭਾਪਿਤਾ ਏਵਾਤਿ। **ਤਦੇਵ ਸਵ੍ਜਾਨਾਤਿ** ਸੰਸਟ੍ਠਭਾਵਤੋ।

ਸਵ੍ਜਾਨਾਤਿ ਵਿਜਾਨਾਤੀਤਿ ਏਤ੍ਥ ''ਪਜਾਨਾਤੀ''ਤਿ ਪਦੰ ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਵੱਤਬ੍ਬੰ ਪਜਾਨਨਵਸੇਨਪਿ ਵਿਸੇਸਸ੍ਸ ਵਕ੍ਖਮਾਨੱਤਾ। **ਜਾਨਾਤੀ**ਤਿ ਅਯੰ ਸਦ੍ਦੋ ਚ ਲਦ੍ਧਤੋਯੇਵੇਤ੍ਥ ਅਵਿਸੇਸੋ, ਅੱਥਤੋ ਪਨ ਵਿਸੇਸਤੋ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬੋ। ਅਨੇਕੱਥੱਤਾ ਹਿ ਧਾਤੂਨੰ ਤੇਨ

ਆਖ੍ਯਾਤਪਦੇਨ ਨਾਮਪਦੇਨ ਚ ਵੁਤ੍ਤਮਤ੍ਤਂ ਉਪਸਗ੍ਗਪਦਂ ਜੋਤਕਭਾਵੇਨ ਵਿਸੇਸੇਤਿ, ਨ ਵਾਚਕਭਾਵੇਨ। ਤੇਨਾਹ **"ਤਸ੍ਸਪਿ ਜਾਨਨਤ੍ਥੋ ਵਿਸੇਸੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ"**ਤਿ। ਏਤੇਨ ਸਵ੍ਵਾਵਿਞ੍ਞਾਣਪਞ੍ਞਾਪਦਾਨਿ ਅਨ੍ਤੋਗਧਜਾਨਨਤ੍ਥੋ ਯਥਾਸਕਂ ਵਿਸਿਟ੍ਠਵਿਸਯੇ ਚ ਨਿਟ੍ਠਾਨੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਤੇਨੇਵਾਹ **"ਸਞ੍ਞਾ ਹੀ"**ਤਿਆਦਿ। **ਸਞ੍ਜਾਨਨਮਤ੍ਤਮੇ**ਵਾਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਮਤ੍ਤ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਵਿਸੇਸਨਿਵਤ੍ਤਿਅਤ੍ਥੇਨ ਵਿਜਾਨਨਪਜਾਨਨਾਕਾਰੇ ਨਿਵਤ੍ਤੇਤਿ, **ਏਵ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਕਦਾਚਿਪਿ ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਤੇ ਵਿਸੇਸਾ ਨਤ੍ਥੇਵਾਤਿ ਅਵਧਾਰੇਤਿ। ਤੇਨੇਵਾਹ **"ਅਨਿਚ੍ਚਂ ਦੁਕ੍ਖ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ ਵਿਞ੍ਞਾਣਕਿਚ੍ਚਮ੍ਪਿ ਕਾਤੁਂ ਅਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤੀ ਸਞ੍ਞਾ ਕੁਤੋ ਪਞ੍ਞਾਕਿਚ੍ਚਂ ਕਰੇਯ੍ਯਾਤਿ **"ਲਕ੍ਖਣਪਟਿਵੇਧਂ ਪਾਪੇਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ"**ਚ੍ਚੇਵ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਨ ਵੁਤ੍ਤਂ ''ਮਗ੍ਗਪਾਤੁਭਾਵ''ਨ੍ਤਿ।

ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਨ ਸਞ੍ਞਾ ਵਿਯ ਨੀਲਪੀਤਾਦਿਮਤ੍ਤਸਞ੍ਜਾਨਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਅਥ ਖੋ ਤਤ੍ਥ ਅਞ੍ਞਮ੍ਪਿ ਤਾਦਿਸਂ ਵਿਸੇਸਂ ਜਾਨਨ੍ਤਮੇਵ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਆਹ **"ਵਿਞ੍ਞਾਣ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿ। ਕਥਂ ਪਨ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਲਕ੍ਖਣਪਟਿਵੇਧਂ ਪਾਪੇਤੀਤਿ? ਪਞ੍ਞਾਯ ਦਸ੍ਸਿਤਮਗ੍ਗੇਨ। ਲਕ੍ਖਣਾਰਮ੍ਮਣਿਕਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਹਿ ਅਨੇਕਵਾਰਂ ਲਕ੍ਖਣਾਨਿ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਿਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨਾਯ ਪਗੁਣਭਾਵਤੋ ਪਰਿਚਯਵਸੇਨ ਞਾਣਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤੇਨਪਿ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਸਮ੍ਭਵਤਿ, ਯਥਾ ਤਂ ਪਗੁਣਸ੍ਸ ਗਨ੍ਥਸ੍ਸ ਅਜ੍ਝਯਨੇ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਗਤਾਪਿ ਵਾਰਾ ਨ ਉਪਧਾਰੀਯਨ੍ਤਿ। ''ਲਕ੍ਖਣਪਟਿਵੇਧ''ਨ੍ਤਿ ਚ ਲਕ੍ਖਣਾਨਂ ਆਰਮ੍ਮਣਕਰਣਮਤ੍ਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਨ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਨਂ। **ਉਸ੍ਸਕ੍ਕਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਉਦਯਬ੍ਬਯਞਾਣਾਦਿਞਾਣਪਟਿਪਾਟਿਯਾ ਆਰਭਿਤ੍ਵਾ। **ਮਗ੍ਗਪਾਤੁਭਾਵਂ ਪਾਪੇਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ** ਅਸਮ੍ਬੋਧਸਭਾਵਤ੍ਤਾ। **ਆਰਮ੍ਮਣਮ੍ਪਿ ਸਞ੍ਜਾਨਾ**ਤਿ ਅਵਬੁਜ੍ਝਨਵਸੇਨੇਵ, ਨ ਸਞ੍ਜਾਨਨਮਤ੍ਤੇਨ। ਤਥਾ **ਲਕ੍ਖਣਪਟਿਵੇਧਮ੍ਪਿ ਪਾਪੇਤਿ,** ਨ ਵਿਜਾਨਨਮਤ੍ਤੇਨ, ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਨ ਅਞ੍ਞਾਸਾਧਾਰਣੇਨ ਆਨੁਭਾਵੇਨ ਉਸ੍ਸਕ੍ਕਿਤ੍ਵਾ ਮਗ੍ਗਪਾਤੁਭਾਵਮ੍ਪਿ ਪਾਪੇਤਿ।

ਇਦਾਨਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਮਤ੍ਥਂ ਉਪਮਾਯ ਵਿਭਾਵੇਤੁਂ **"ਯਥਾ ਹੀ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ **ਅਜਾਤਬੁਦ੍ਧੀ**ਤਿ ਅਸਞ੍ਜਾਤਬ੍ਯਵਹਾਰਬੁਦ੍ਧਿ। **ਉਪਭੋਗਪਰਿਭੋਗ**ਨ੍ਤਿ ਉਪਭੋਗਪਰਿਭੋਗਾਰਹਂ, ਉਪਭੋਗਪਰਿਭੋਗਵਤ੍ਥੂਨਂ ਪਟਿਲਾਭਯੋਗ੍ਗਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਕੂਟੋ**ਤਿ ਕਹਾਪਣਪਤਿਰੂਪਕੋ ਤਮ੍ਬਕਂਸਾਦਿਮਯੋ। **ਛੇਕੋ**ਤਿ ਮਹਾਸਾਰੋ। **ਕਰਤੋ**ਤਿ ਅਡ੍ਢਸਾਰੋ। **ਸਣ੍ਹੋ**ਤਿ ਮੁਦੁਜਾਤਿਕੋ ਸਮਸਾਰੋ। **ਇਤਿ**-ਸਦ੍ਦੋ ਆਦਿਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨ ਪਾਦਸਾਰਪਰੋਪਾਦਸਾਰਅਡ੍ਢਸਾਰਾਦੀਨਂ ਸਙ੍ਗਹੋ। **ਜਾਨਨ੍ਤੋ ਚ ਪਨ ਨਂ ਰੂਪਂ ਦਿਸ੍ਵਾਪਿ...ਪੇ॰... ਅਸੁਕਾਚਰਿਯੇਨ ਕਤੋਤਿਪਿ ਜਾਨਾਤਿ** ਤਥਾ ਹੇਰਞ੍ਞਿਕਗਨ੍ਥਸ੍ਸ ਸੁਗ੍ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ। **ਏਵਮੇ**ਵਨ੍ਤਿਆਦਿ ਉਪਮਾਸਂਸਨ੍ਦਨਂ। ਸਞ੍ਞਾਵਿਭਾਗਂ ਅਕਤ੍ਵਾ ਪਿਣ੍ਡਵਸੇਨੇਵ ਆਰਮ੍ਮਣਸ੍ਸ ਗਹਣਤੋ ਦਾਰਕਸ੍ਸ ਕਹਾਪਣਦਸ੍ਸਨਸਦਿਸਾ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਤਥਾ ਹਿ ਸਾ ਯਥਾਉਪਟ੍ਠਿਤਵਿਸਯਪਦਟ੍ਠਾਨਾ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਏਕਚ੍ਚਵਿਸੇਸਗ੍ਗਹਣਸਮਤ੍ਥਭਾਵਤੋ ਗਾਮਿਕਪੁਰਿਸਕਹਾਪਣਦਸ੍ਸਨਸਦਿਸਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਪਞ੍ਞਾ ਪਨ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਅਨਵਸੇਸਾਵਬੋਧਤੋ ਹੇਰਞ੍ਞਿਕਕਹਾਪਣਦਸ੍ਸਨਸਦਿਸਾ ਵੁਤ੍ਤਾ। **ਨੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਸਞ੍ਞਾਵਿਞ੍ਞਾਣਪਞ੍ਞਾਨਂ। **ਵਿਸੇਸੋ**ਤਿ ਸਭਾਵਵਿਸੇਸੋ। **ਦੁਪ੍ਪਟਿਵਿਜ੍ਝੋ** ਪਕਤਿਪਞ੍ਞਾਯ। ਇਮਿਨਾਵ ਨੇਸਂ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਸੁਖੁਮਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਏਕਾਰਮ੍ਮਣੇ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨਾਨਨ੍ਤਿ ਏਕਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨਾਨਂ। ਤੇਨ ਅਭਿਨ੍ਨਵਿਸਯਾਭਿਨ੍ਨਕਾਲਤਾਦਸ੍ਸਨੇਨ ਅਵਿਨਿਬ੍ਭੋਗਵੁਤ੍ਤਿਤਂ ਵਿਭਾਵੇਨ੍ਤੋ ਦੁਪ੍ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਤਂਯੇਵ ਉਲ੍ਲਿਙ੍ਗੇਤਿ। **ਵਵਤ੍ਥਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਸਙ੍ਕਰਤੋ ਠਪਨਂ। **ਅਯਂ ਫਸ੍ਸੋ...ਪੇ॰... ਇਦਂ ਚਿਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਦਸ੍ਸਨਮਤ੍ਤਮੇਤਂ। **ਇਤਿ**-ਸਦ੍ਦੋ ਵਾ ਆਦਿਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨ ਸੇਸਧਮ੍ਮਾਨਮ੍ਪਿ ਸਙ੍ਗਹੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। **ਇਦ**ਨ੍ਤਿ ਅਰੂਪੀਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਵਵਤ੍ਥਾਨਕਰਣਂ। **ਤਤੋ**ਤਿ ਯਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਤਿਲਤੇਲਾਦਿਉਦ੍ਧਰਣਂ, ਤਤੋ। ਯਦਿ ਦੁਕ੍ਕਰਤਰਂ, ਕਥਂ ਤਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਭਗਵਾ ਪਨਾ"**ਤਿਆਦਿ।

੪੫੧. ਨਿਸ੍ਸਟੇਨਾਤਿ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤੇਨ ਅਤਂਸਮ੍ਬਨ੍ਧੇਨ। **ਪਰਿਚ੍ਚਤ੍ਤੇਨਾ**ਤਿ ਪਰਿਚ੍ਚਤ੍ਤਸਦਿਸੇਨ ਪਚ੍ਚਯਭਾਵਾਨੁਪਗਮਨੇਨ ਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਨ੍ਨਸਮ੍ਬਨ੍ਧਾਭਾਵਤੋ। **ਨਿਸ੍ਸਕ੍ਕਵਚਨਂ** ਅਪਾਦਾਨਦੀਪਨਤੋ। **ਕਰਣਵਚਨਂ** ਕਤ੍ਤੁਅਤ੍ਥਦੀਪਨਤੋ। ਕਾਮਾਵਚਰਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਨ ਨਿਯਮਤੋ ''ਇਦਂ ਨਾਮ ਪਞ੍ਚਦ੍ਵਾਰਿਕਾਸਮ੍ਬਨ੍ਧਾ''ਤਿ ਸਕ੍ਕਾ ਵਤ੍ਤੁਂ, ਰੂਪਾਵਚਰਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਪਨ ਨ ਤਥਾਤਿ, ਤਸ੍ਸੇਵ ਪਞ੍ਚਹਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਹਿ ਨਿਸ੍ਸਟਤਾ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ ਆਹ **"ਰੂਪਾਵਚਰਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਚਿਤ੍ਤੇਨਾ"**ਤਿ। ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਗ੍ਗਹਣਂ ਤਸ੍ਸੇਵ ਅਰੂਪਾਵਚਰਸ੍ਸ ਪਦਟ੍ਠਾਨਭਾਵਤੋ। **ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੇਨਾ**ਤਿ ਵਿਸੇਸਤੋ ਅਸਂਕਿਲੇਸਿਕਤ੍ਤਾਵ। ਤਞ੍ਹਿ ਵਿਗਤੂਪਕ੍ਕਿਲੇਸਤਾਯ ਵਿਸੇਸਤੋ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਂ। ਤੇਨਾਹ **"ਨਿਰੁਪਕ੍ਕਿਲੇਸੇਨਾ"**ਤਿ। **ਜਾਨਿਤਬ੍ਬਂ ਨੇਯ੍ਯਂ,** ਸਪਰਸਨ੍ਤਾਨੇਸੁ ਇਦਂ ਅਤਿਸਯਂ ਜਾਨਿਤਬ੍ਬਤੋ ਬੁਜ੍ਝਿਤਬ੍ਬਂ ਬੋਧੇਤਬ੍ਬਂ ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਨੇਯਜਨ੍ਤਿ ਵਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਨ੍ਤਾਨੇ ਨੇਤਬ੍ਬਂ ਪਵਤ੍ਤੇਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨਾਹ “**ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਤੁਂ ਸਕ੍ਕਾ ਹੋਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਠਿਤਸ੍ਸ ਹਿ ਸਾ ਇਜ੍ਝਤੀ**”ਤਿ। **ਪਾਟਿਯੇਕ੍ਕ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਸੁਂ ਵਿਸੁਂ, ਅਨੁਪਦਧਮ੍ਮਵਸੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਭਿਨਿਵੇਸਾਭਾਵਤੋ**ਤਿ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਭਿਨਿਵੇਸਸ੍ਸ ਅਸਮ੍ਭਵਤੋ। **ਕਲਾਪਤੋ ਨਯਤੋ**ਤਿ ਕਲਾਪਸਮ੍ਮਸਨਸਙ੍ਖਾਤਤੋ ਨਯਵਿਪਸ੍ਸਨਤੋ। **ਭਿਕ੍ਖੁਨੇ**ਤਿ ਸਾਵਕਸ੍ਸ। ਸਾਵਕਸ੍ਸੇਵ ਹਿ ਤਤ੍ਰ ਅਨੁਪਦਧਮ੍ਮਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਨ ਸਮ੍ਭਵਤਿ, ਨ ਸਤ੍ਥੁ। ਤੇਨਾਹ “**ਤਸ੍ਮਾ**”ਤਿਆਦਿ। **ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਸੀ**ਤਿ ਤਪ੍ਪਟਿਬਦ੍ਧਛਨ੍ਦਰਾਗਪ੍ਪਹਾਨੇਨ ਪਜਹਤਿ।

ਹਤ੍ਥਗਤਤ੍ਤਾਤਿ ਹਤ੍ਥਗਤਸਦਿਸਤ੍ਤਾ, ਆਸਨ੍ਨਤ੍ਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਯਦਾ ਹਿ ਲੋਕਨਾਥੋ ਬੋਧਿਮੂਲੇ ਅਪਰਾਜਿਤਪਲ੍ਲਙ੍ਕੇ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ – ‘‘ਕਿਚ੍ਛਂ ਵਤਾਯਂ ਲੋਕੋ ਆਪਨ੍ਨੋ’’ਤਿਆਦਿਨਾ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੫੭; ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੨.੪, ੧੦) ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦਮੁਖੇਨ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਭਿਨਿਵੇਸਂ ਕਤ੍ਵਾ ਅਧਿਗਨ੍ਤਬ੍ਬਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਾਨੁਰੂਪਂ ਛਤ੍ਤਿਂਸਕੋਟਿਸਹਸ੍ਸਮੁਖੇਨ ਮਹਾਵਜਿਰਞਾਣਂ ਨਾਮ ਮਹਾਬੋਧਿਸਤ੍ਤਸਮ੍ਮਸਨਂ ਪਵਤ੍ਤੇਨ੍ਤੋ ਅਨੇਕਾਕਾਰਸਮਾਪਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮਸਮ੍ਮਸਨੇ ਅਨੁਪਦਮੇਵ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਧਮ੍ਮੇਪਿ ਅਪਰਾਪਰਂ ਸਮ੍ਮਸਿ। ਤੇਨਾਹ “**ਭਗਵਾ ਪਨਾ**”ਤਿਆਦਿ। **ਪਰੋਪਞ੍ਞਾਸਾ**ਤਿ ਦ੍ਵੇਪਞ੍ਞਾਸਂ। ਕਾਮਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਕੇਚਿ ਧਮ੍ਮਾ ਵੇਦਨਾਦਯੋ ਫਸ੍ਸਪਞ੍ਚਮਕਾਦੀਸੁ ਵੁਤ੍ਤਾਪਿ ਝਾਨਕੋਟ੍ਠਾਸਾਦੀਸੁਪਿ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾ, ਤਂਤਂਪਚ੍ਚਯਭਾਵਵਿਸਿਟ੍ਠੇਨ ਪਨ ਅਤ੍ਥਵਿਸੇਸੇਨ ਧਮ੍ਮਨ੍ਤਰਾਨਿ ਵਿਯ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਥਾ ਹਿ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦੇਸੁ ਨਵਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਤਾ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਅਙ੍ਗੁਦ੍ਧਾਰੇਨਾ**ਤਿ ਤਤ੍ਥ ਲਬ੍ਭਮਾਨਝਾਨਙ੍ਗਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਮਗ੍ਗਙ੍ਗਾਨਂ ਉਦ੍ਧਰਣੇਨ। **ਅਙ੍ਗ**-ਸਦ੍ਦੋ ਵਾ ਕੋਟ੍ਠਾਸਪਰਿਯਾਯੋ, ਤਸ੍ਮਾ **ਅਙ੍ਗੁਦ੍ਧਾਰੇਨਾ**ਤਿ ਫਸ੍ਸਪਞ੍ਚਮਕਾਦਿਕੋਟ੍ਠਾਸਾਨਂ ਸਮੁਦ੍ਧਰਣੇਨ। **ਯਾਵਤਾ ਸਞ੍ਞਾਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯੋ**ਤਿ ਯਤ੍ਤਕਾ ਸਞ੍ਞਾਸਹਗਤਾ ਝਾਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯੋ, ਤਾਹਿ ਵੁਟ੍ਠਾਯ ਅਧਿਗਨ੍ਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ ਤਾਵਤਿਕਾ ਵੇਨੇਯ੍ਯਜਾਨਂ **ਅਞ੍ਞਾਪਟਿਵੇਧੋ** ਅਰਹਤ੍ਤਸਮਧਿਗਮੋ।

ਦਸ੍ਸਨਪਰਿਣਾਯਕਟ੍ਠੇਨਾਤਿ ਅਨ੍ਧਸ੍ਸ ਯਟ੍ਠਿਕੋਟਿਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਮਗ੍ਗਦੇਸਕੋ ਵਿਯ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਯਥਾਸਭਾਵਦਸ੍ਸਨਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਪਰਿਣਾਯਕਭਾਵੇਨ। ਯਥਾ ਵਾ ਸੋ ਤਸ੍ਸ ਚਕ੍ਖੁਭੂਤੋ, ਏਵਂ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਪਞ੍ਞਾ। ਤੇਨਾਹ “**ਚਕ੍ਖੁਭੂਤਾਯ ਪਞ੍ਞਾਯਾ**”ਤਿ। ਸਮਾਧਿਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਪਞ੍ਞਾ **ਸਮਾਧਿਪਞ੍ਞਾ**। ਸਮਾਧਿ ਚੇਤ੍ਥ ਆਰੁਪ੍ਪਸਮਾਧੀਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਸਮ੍ਮਸਨਪਯੋਗੋ ਪਨ ਕੋਚਿ ਝਾਨਸਮਾਧੀਤਿ ਯੁਤ੍ਤਂ। ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਭੂਤਾ ਪਞ੍ਞਾ **ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਪਞ੍ਞਾ**। ਸਮਾਧਿਪਞ੍ਞਾਯ ਅਨ੍ਤੋਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਂ **ਕਿਚ੍ਚਤੋ ਪਜਾਨਾਤਿ,** ‘‘ਸਮਾਹਿਤੋ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤੀ’’ਤਿ ਪਨ ਵਚਨਤੋ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੩.੫; ੪.੯੯-੧੦੦; ੩.੫.੧੦੭੧-੧੦੭੨; ਨੇਤ੍ਤਿ॰ ੪੦; ਮਿ॰ ਪ॰ ੨.੧.੧੪) **ਅਸਮ੍ਮੋਹਤੋ ਪਜਾਨਾਤਿ**। ਤਤ੍ਥ **ਕਿਚ੍ਚਤੋ**ਤਿ ਗੋਚਰਜ੍ਝਤ੍ਤੇ ਆਰਮ੍ਮਣਕਰਣਕਿਚ੍ਚਤੋ। **ਅਸਮ੍ਮੋਹਤੋ**ਤਿ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮੇਸੁ ਸਮ੍ਮੋਹਵਿਧਮਨਤੋ ਯਥਾ ਪੀਤਿਪਟਿਸਂਵੇਦਨਾਦੀਸੁ। **ਕਿਮਤ੍ਥਿਯਾ**ਤਿ ਕਿਂਪਯੋਜਨਾਤਿ ਆਹ “**ਕੋ ਏਤਿਸ੍ਸਾ ਅਤ੍ਥੋ**”ਤਿ। **ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੇ ਧਮ੍ਮੇ**ਤਿ ਯਾਥਾਵਸਰਸਲਕ੍ਖਣਾਵਬੋਧਵਸੇਨ ਅਭਿਮੁਖਂ ਞੇਯ੍ਯੇ ਜਾਨਿਤਬ੍ਬੇ ਖਨ੍ਧਾਯਤਨਾਦਿਧਮ੍ਮੇ। **ਅਭਿਜਾਨਾਤੀ**ਤਿ ਸਲਕ੍ਖਣਤੋ ਸਾਮਞ੍ਞਲਕ੍ਖਣਤੋ ਚ ਅਭਿਮੁਖਂ ਅਵਿਰਜ੍ਝਨਵਸੇਨ ਜਾਨਾਤਿ। ਏਤੇਨ ਞਾਤਪਰਿਞ੍ਞਾਬ੍ਯਾਪਾਰਮਾਹ। **ਪਰਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੇ**ਤਿ ਅਨਿਚ੍ਚਾਤਿਪਿ ਦੁਕ੍ਖਾਤਿਪਿ ਅਨਤ੍ਤਾਤਿਪਿ ਪਰਿਚ੍ਛਿਜ੍ਜ ਜਾਨਿਤਬ੍ਬੇ। **ਪਰਿਜਾਨਾਤੀ**ਤਿ ‘‘ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਰੂਪਂ...ਪੇ॰... ਅਨਿਚ੍ਚਂ ਖਯਟ੍ਠੇਨਾ’’ਤਿਆਦਿਨਾ (ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੧.੪੮) ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਜਾਨਾਤਿ। ਇਮਿਨਾ ਤੀਰਣਪਰਿਞ੍ਞਾਬ੍ਯਾਪਾਰਮਾਹ। **ਪਹਾਤਬ੍ਬੇ ਧਮ੍ਮੇ**ਤਿ ਨਿਚ੍ਚਸਞ੍ਞਾਦਿਕੇ ਯਾਵ ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗਵਜ੍ਝਾ ਸਬ੍ਬੇ ਪਾਪਧਮ੍ਮੇ। **ਪਜਹਤਿ** ਪਕਟ੍ਠਤੋ ਜਹਤਿ, ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭੇਤਿ ਚੇਵ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਦਤਿ ਚਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਇਮਿਨਾ ਪਹਾਨਪਰਿਞ੍ਞਾਬ੍ਯਾਪਾਰਮਾਹ। ਸਾ ਪਨੇਸਾ ਪਞ੍ਞਾ ਲੋਕਿਯਾਪਿ ਤਿਪ੍ਪਕਾਰਾ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾਪਿ, ਤਾਸਂ ਵਿਸੇਸਂ ਸਯਮੇਵਾਹ। **ਕਿਚ੍ਚਤੋ**ਤਿ ਅਭਿਜਾਨਨਵਸੇਨ ਆਰਮ੍ਮਣਕਿਚ੍ਚਤੋ। **ਅਸਮ੍ਮੋਹਤੋ**ਤਿ ਯਥਾਬਲਂ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾਦੀਸੁ ਸਮ੍ਮੋਹਵਿਧਮਨਤੋ। ਨਿਬ੍ਬਾਨਮਾਰਮ੍ਮਣਂ ਕਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਨਤੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾਦੀਸੁ ਵਿਗਤਸਮ੍ਮੋਹਤੋ ਏਵਾਤਿ ਆਹ “**ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾ ਅਸਮ੍ਮੋਹਤੋ**”ਤਿ।

੪੫੨. ਕਮ੍ਮਸ੍ਸਕਤਾ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ ਚ ਵਟ੍ਟਨਿਸ੍ਸਿਤਤ੍ਤਾ ਇਧ ਨਾਧਿਪ੍ਪੇਤਾ, ਵਿਵਟ੍ਟਕਥਾ ਹੇਸਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ “**ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਚ ਮਗ੍ਗਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਚਾ**”ਤਿ। **ਪਰਤੋ ਘੋਸੋ**ਤਿ ਪਰਤੋ ਸਤ੍ਥੁਤੋ, ਸਾਵਕਤੋ ਵਾ ਲਬ੍ਭਮਾਨੋ ਧਮ੍ਮਘੋਸੋ। ਤੇਨਾਹ “**ਸਪ੍ਪਾਯਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨ**”ਨ੍ਤਿ। ਤਞ੍ਹਿ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਪਚ੍ਚਯੋ ਭਵਿਤੁਂ ਸਕ੍ਕੋਤਿ, ਨ ਯੋ ਕੋਚਿ ਪਰਤੋਘੋਸੋ। **ਉਪਾਯਮਨਸਿਕਾਰੋ**ਤਿ ਯੇਨ ਨਾਮਰੂਪਪਰਿਗ੍ਗਹਾਦਿ ਸਿਜ੍ਝਤਿ, ਤਾਦਿਸੋ ਪਥਮਨਸਿਕਾਰੋ। ਅਯਞ੍ਚ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਪਚ੍ਚਯੋਤਿ

ਨਿਯਮਪਕ੍ਖਿਕੋ, ਨ ਸਬ੍ਬਸਂਗਾਹਕੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ “**ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਪਨਾ**”ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰਸ੍ਮਿਂਯੇਵਾ**ਤਿ ਅਵਧਾਰਣੇਨ ਪਰਤੋਘੋਸਮੇਵ ਨਿਵਤ੍ਤੇਤਿ, ਨ ਪਦਟ੍ਠਾਨਵਿਸੇਸਂ ਪਟਿਯੋਗੀਨਿਵਤ੍ਤਨਤ੍ਥਤ੍ਤਾ ਏਵ-ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ।

ਲਦ੍ਧੁਪਕਾਰਾਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੩.੫.੨੫) ਯਥਾਰਹਂ ਨਿਸ੍ਸਯਾਦਿਵਸੇਨ ਲਦ੍ਧਪਚ੍ਚਯਾ। ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਅਨੁਗ੍ਗਹਿਤਭਾਵੇਨ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ਮਗ੍ਗਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠੀਸੁ ਚ **ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ,** ਅਨਨ੍ਤਰਸ੍ਸ ਹਿ ਵਿਧਿ, ਪਟਿਸੇਧੋ ਵਾ। ਅਗ੍ਗਫਲਸਮਾਧਿਮ੍ਹਿ ਤਪ੍ਪਰਿਕ੍ਖਾਰਧਮ੍ਮੇਸੁਯੇਵ ਚ ਕੇਵਲੋ ਚੇਤੋਪਰਿਯਾਯੋ ਨਿਰੁਲ੍ਲ੍ਹੋਤਿ **ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠੀਤਿ ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ। ਫਲਕ੍ਖਣੇ**ਤਿ ਅਨਨ੍ਤਰੇ ਕਾਲਨ੍ਤਰੇ ਚਾਤਿ ਦੁਵਿਧੇ ਫਲਕ੍ਖਣੇ। ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਵਸੇਨ ਸਬ੍ਬਸਂਕਿਲੇਸੇਹਿ ਚੇਤੋ ਵਿਮੁਚ੍ਚਤਿ ਏਤਾਯਾਤਿ **ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ,** ਅਗ੍ਗਫਲਪਞ੍ਞਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਅਵਸੇਸਾ ਫਲਧਮ੍ਮਾ। ਤੇਨਾਹ “**ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ ਫਲਂ ਅਸ੍ਸਾ**ਤਿ। **ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿਸਙ੍ਖਾਤਂ ਫਲਂ ਆਨਿਸਂਸੋ**”ਤਿ, ਸਬ੍ਬਸਂਕਿਲੇਸੇਹਿ ਚੇਤਸੋ ਵਿਮੁਚ੍ਚਨਸਙ੍ਖਾਤਂ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਮ੍ਭਨਸਞ੍ਞਿਤਂ ਪਹਾਨਂ ਫਲਂ ਆਨਿਸਂਸੋ ਚਾਤਿ ਯੋਜਨਾ। ਇਧ ਚ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ-ਸਦ੍ਦੇਨ ਪਹਾਨਮਤ੍ਤਂ ਗਹਿਤਂ, ਪੁਬ੍ਬੇ ਪਹਾਯਕਧਮ੍ਮਾ, ਅਞ੍ਞਥਾ ਫਲਧਮ੍ਮਾ ਏਵ ਆਨਿਸਂਸੋਤਿ ਗਯ੍ਹਮਾਨੇ ਪੁਨਵਚਨਂ ਨਿਰਤ੍ਥਕਂ ਸਿਯਾ।

ਪਞ੍ਞਾਵਿਮੁਤ੍ਤਿਫਲਾਨਿਸਂਸਾਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਏਵਮੇਵ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਸਮ੍ਮਾਵਾਚਾਕਮ੍ਮਨ੍ਤਾਜੀਵਾ ਸੀਲਸਭਾਵਤ੍ਤਾ ਵਿਸੇਸਤੋ ਸਮਾਧਿਸ੍ਸ ਉਪਕਾਰਾ, ਤਥਾ ਸਮ੍ਮਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ ਝਾਨਸਭਾਵਤ੍ਤਾ। ਤਥਾ ਹਿ ਸੋ ‘‘ਅਪ੍ਪਨਾ’’ਤਿ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠੋ। ਸਮ੍ਮਾਸਤਿਸਮ੍ਮਾਵਾਯਾਮਾ ਪਨ ਸਮਾਧਿਪਕ੍ਖਿਯਾ ਏਵਾਤਿ ਆਹ “**ਅਵਸੇਸਾ ਧਮ੍ਮਾ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ**”ਤਿ। **ਚਤੁਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਸੀਲ**ਨ੍ਤਿ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਾਧਿਗਮਸ੍ਸ ਪਦਟ੍ਠਾਨਭੂਤਂ ਚਤੁਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਸੀਲਂ। **ਸੁਤਾਦੀ**ਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਅਤ੍ਤਨੋ ਚਿਤ੍ਤਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਆਰੋਚਨਵਸੇਨ ਸਹ ਕਥਨਂ ਸਂਕਥਾ, ਸਂਕਥਾਵ **ਸਾਕਚ੍ਛਾ**। ਇਧ ਪਨ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਪਟਿਬਦ੍ਧਾਤਿ ਆਹ “**ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੇ...ਪੇ॰... ਕਥਾ**”ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸ ਏਕਵਾਰਂ ਵੀਥਿਯਾ ਅਪ੍ਪਟਿਪਜ੍ਜਨਂ ਖਲਨਂ, ਅਨੇਕਵਾਰਂ ਪਕ੍ਖਲਨਂ, ਤਦੁਭਯਸ੍ਸ ਵਿਚ੍ਛੇਦਨੀਕਥਾ **ਖਲਨਪਕ੍ਖਲਨਛੇਦਨਕਥਾ। ਪੂਰੇਨ੍ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਵਿਵਟ੍ਟਨਿਸ੍ਸਿਤਂ ਕਤ੍ਵਾ ਪਾਲੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਬ੍ਰੂਹੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਚ। **ਸੁਣਨ੍ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ‘‘ਯਥਾਉਗ੍ਗਹਿਤਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਫਾਤਿਂ ਗਮਿਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿ ਏਵਂ ਸੁਣਨ੍ਤਸ੍ਸ। ਤੇਨੇਵ ਹਿ “**ਸਪ੍ਪਾਯਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨ**”ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਕਮ੍ਮਂ ਕਰੋਨ੍ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਭਾਵਨਾਨੁਯੋਗਕਮ੍ਮਂ ਕਰੋਨ੍ਤਸ੍ਸ।

ਪਞ੍ਚਸੁਪਿ ਠਾਨੇਸੁ **ਅਨੁ**-ਸਦ੍ਦੋ ਹੇਤੁਅਤ੍ਥਜੋਤਨੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਏਵਞ੍ਹਿ “**ਯਥਾ ਹੀ**”ਤਿਆਦਿਨਾ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨਾ ਅਮ੍ਬੂਪਮਾ ਚ ਯੁਜ੍ਜੇਯ੍ਯ। **ਉਦਕਕੋਟ੍ਠਕ**ਨ੍ਤਿ ਆਲਵਾਲਂ। **ਥਿਰਂ ਕਤ੍ਵਾ ਬਨ੍ਧਤੀ**ਤਿ ਅਸਿਥਿਲਂ ਦਲ੍ਹਂ ਨਾਤਿਮਹਨ੍ਤਂ ਨਾਤਿਖੁਦ੍ਦਕਂ ਕਤ੍ਵਾ ਯੋਜੇਤਿ। **ਥਿਰਂ ਕਰੋਤੀ**ਤਿ ਉਦਕਸਿਞ੍ਚਨਕਾਲੇ ਤਤੋ ਤਤੋ ਵਿਸ੍ਸਰਿਤ੍ਵਾ ਉਦਕਸ੍ਸ ਅਨਿਕ੍ਖਮਨਤ੍ਥਂ ਆਲਵਾਲਂ ਥਿਰਤਰਂ ਕਰੋਤਿ। **ਸੁਕ੍ਖਦਣ੍ਡਕੋ**ਤਿ ਤਸ੍ਸੇਵ ਅਮ੍ਬਗਚ੍ਛਕਸ੍ਸ ਸੁਕ੍ਖੋ ਸਾਖਾਸੀਸਕੋ। **ਕਿਪਿਲ੍ਲਿਕਪੁਟੋ**ਤਿ ਤਮ੍ਬਕਿਪਿਲ੍ਲਿਕਕੁਟਜਂ। **ਖਣਿਤ੍ਤਿ**ਨ੍ਤਿ ਕੁਦਾਲਂ। **ਕੋਟ੍ਠਕਬਨ੍ਧਨਂ ਵਿਯ ਸੀਲਂ** ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਵਡ੍ਢਨੁਪਾਯਸ੍ਸ ਮੂਲਭਾਵਤੋ। **ਉਦਕਸਿਞ੍ਚਨਂ ਵਿਯ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨਂ** ਭਾਵਨਾਯ ਪਰਿਬ੍ਰੂਹਨਤੋ। **ਮਰਿਯਾਦਾਯ ਥਿਰਭਾਵਕਰਣਂ ਵਿਯ ਸਮਥੋ** ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਭਾਵਨਾਧਿਟ੍ਠਾਨਾਯ ਸੀਲਮਰਿਯਾਦਾਯ ਦਲ੍ਹਭਾਵਾਪਾਦਨਤੋ। ਸਮਾਹਿਤਸ੍ਸ ਹਿ ਸੀਲਂ ਥਿਰਤਰਂ ਹੋਤਿ। **ਸਮੀਪੇ ਵਲ੍ਲਿਆਦੀਨਂ ਹਰਣਂ ਵਿਯ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੇ ਖਲਨਪਕ੍ਖਲਨਚ੍ਛੇਦਨਂ** ਇਜ੍ਝਿਤਬ੍ਬਭਾਵਨਾਯ ਵਿਬਨ੍ਧਾਪਨਯਨਤੋ। **ਮੂਲਖਣਨਂ ਵਿਯ ਸਤ੍ਤਨ੍ਨਂ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨਾਨਂ ਭਾਵਨਾ** ਤਸ੍ਸਾ ਵਿਬਨ੍ਧਸ੍ਸ ਮੂਲਕਾਨਂ ਤਣ੍ਹਾਮਾਨਦਿਟ੍ਠੀਨਂ ਪਲਿਖਣਨਤੋ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਯਸ੍ਮਾ ਸੁਪਰਿਸੁਦ੍ਧਸੀਲਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਅਨੁਯੁਞ੍ਜਨ੍ਤਸ੍ਸ ਸਪ੍ਪਾਯਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨਂ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਂ, ਤਤੋ ਯਥਾਸੁਤੇ ਅਤ੍ਥੇ ਸਾਕਚ੍ਛਾਸਮਾਪਜ੍ਜਨਂ, ਤਤੋ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਵਿਸੋਧਨੇਨ ਸਮਥਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿ, ਤਤੋ ਸਮਾਹਿਤਸ੍ਸ ਆਰਦ੍ਧਵਿਪਸ੍ਸਕਸ੍ਸ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਪਾਰਿਪੂਰਿ। ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਵਿਪਸ੍ਸਨੋ ਮਗ੍ਗਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਂ ਪਰਿਬ੍ਰੂਹੇਤੀਤਿ ਏਵਮੇਤੇਸਂ ਅਙ੍ਗਾਨਂ ਪਰਮ੍ਪਰਾਯ ਸਮ੍ਮੁਖਾ ਚ ਅਨੁਗ੍ਗਣ੍ਹਨਤੋ ਅਯਮਾਨੁਪੁਬ੍ਬੀ ਕਥਿਤਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

੪੫੩. ਇਧ ਕਿਂ ਪੁਚ੍ਛਤੀਤਿ ਇਧ ਏਵਂ ਅਰਹਤ੍ਤਫਲਂ ਪਾਪਿਤਾਯ ਦੇਸਨਾਯ ‘‘ਕਤਿ ਪਨਾਵੁਸੋ, ਭਵਾ’’ਤਿ ਭਵਂ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਕੀਦਿਸਂ ਅਨੁਸਨ੍ਧਿਂ ਉਪਾਦਾਯ ਪੁਚ੍ਛਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨੇਵ ਹਿ “**ਮੂਲਮੇਵ ਗਤੋ ਅਨੁਸਨ੍ਧੀ**”ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯਂ ਪਕਾਸੇਨ੍ਤੋ

“**ਦੁਪ੍ਪਞ੍ਞੋ**”ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਦੁਪ੍ਪਞ੍ਞੋ**ਤਿ ਹਿ ਇਧ ਅਪ੍ਪਟਿਵਿਦ੍ਧਸਚ੍ਚੋ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ, ਨ ਜਲ਼ੋ ਏਵ। **ਕਾਮਭਵੋ**ਤਿਆਦੀਸੁ ਕਮ੍ਮੋਪਪਤ੍ਤਿਭੇਦਤੋ ਦੁਵਿਧੋਪਿ ਭਵੋ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ “**ਕਾਮਭਵੂਪਗਂ ਕਮ੍ਮ**”ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ ਯਂ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ, ਤਂ **ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗੇ ਤਂਸਂਵਣ੍ਣਨਾਯਂ** (ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ੨.੬੪੭; ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ਮਹਾਟੀ॰ ੨.੬੪੬-੬੪੭) ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। **ਪੁਨਬ੍ਭਵਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਅਪਰਾਪਰਂ ਭਵਨਤੋ ਜਾਯਨਤੋ ਪੁਨਬ੍ਭਵੋਤਿ ਲਦ੍ਧਨਾਮਸ੍ਸ ਵਟ੍ਟਪਬਨ੍ਧਸ੍ਸ। ਤੇਨਾਹ “**ਇਧ ਵਟ੍ਟਂ ਪੁਚ੍ਛਿਸ੍ਸਾਮੀ**”ਤਿ। **ਅਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੀ**ਤਿ ਭਵਯੋਨਿਗਤਿਆਦਿਵਸੇਨ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿ। **ਤਹਿਂ ਤਹਿਂ** ਤਸ੍ਮਿਂ ਤਸ੍ਮਿਂ ਭਵਾਦਿਕੇ। **ਅਭਿਨਨ੍ਦਨਾ**ਤਿ ਤਣ੍ਹਾਭਿਨਨ੍ਦਨਹੇਤੁ। **ਗਮਨਾਗਮਨਂ ਹੋਤੀਤਿ**ਆਦਿਨਾ ਭਵਾਦੀਸੁ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਅਪਰਾਪਰਂ ਚੁਤਿਪਟਿਸਨ੍ਧਿਯੋ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਖਯਨਿਰੋਧੇਨਾ**ਤਿ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਖਯਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਨਿਰੋਧੇਨ। **ਉਭਯਮੇਤਂ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ** ਪਹਾਨਾਭਿਸਮਯਭਾਵਨਾਭਿਸਮਯਾਨਂ ਅਚ੍ਚਾਸਨ੍ਨਕਾਲਤ੍ਤਾ। ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਤਂ ਹੇਤੁਫਲਧਮ੍ਮੂਪਚਾਰਵਸੇਨ। ਯਥਾ ਹਿ ਪਦੀਪੁਜ੍ਜਲਨਹੇਤੁਕੋ ਅਨ੍ਧਕਾਰਵਿਗਮੋ, ਏਵਂ ਵਿਜ੍ਜੁਪ੍ਪਾਦਹੇਤੁਕੋ ਅਵਿਜ੍ਜਾਨਿਰੋਧੋ, ਹੇਤੁਫਲਧਮ੍ਮਾ ਚ ਸਮਾਨਕਾਲਾਪਿ ਪੁਬ੍ਬਾਪਰਕਾਲਾ ਵਿਯ ਵੋਹਰੀਯਨ੍ਤਿ ਯਥਾ – ‘‘ਚਕ੍ਖੁਞ੍ਚ ਪਟਿਚ੍ਚ ਰੂਪੇ ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣ’’ਨ੍ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੦੪, ੪੦੦; ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੪੨੦, ੪੨੫, ੪੨੬; ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੨.੪੩-੪੫; ੨.੪.੬੦; ਕਥਾ॰ ੪੬੫, ੪੬੭) ਪਚ੍ਚਯਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਨ੍ਨਕਿਰਿਯਾ। **ਗਮਨਂ ਉਪਚ੍ਛਿਜ੍ਜਤਿ** ਇਧ ਕਾਮਭਵੇ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨੇਨ। **ਆਗਮਨਂ ਉਪਚ੍ਛਿਜ੍ਜਤਿ** ਤਤ੍ਥ ਰੂਪਾਰੂਪੇਸੁ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨੇਨ। **ਗਮਨਾਗਮਨਂ ਉਪਚ੍ਛਿਜ੍ਜਤਿ** ਸਬ੍ਬਸੋ ਅਪਰਾਪਰੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਭਾਵਤੋ।

੪੫੪. ਵਿਵਟ੍ਟਕਥਾਯ ਪਰਤੋ ਜੋਤਿਤਂ ਪਠਮਂ ਞਾਣਂ ਵਿਵਟ੍ਟਂ ਪਤ੍ਵਾ ਠਿਤਸ੍ਸ ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਨਿਦ੍ਦੇਸੇਨ ਉਭਤੋਭਾਗਵਿਮੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਨਿਰੋਧਸਾਧਕਂ ਵਿਭਾਵਿਤੁਂ ਯੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਆਹ “**ਕਤਮਂ ਪਨਾਵੁਸੋਤਿ ਇਧ ਕਿਂ ਪੁਚ੍ਛਤੀ**”ਤਿਆਦਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਅਨਨ੍ਤਰਂ ਨਿਰੋਧਸਮਾਪਜ੍ਜਨਕੇਨ ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਜਾਨਿਤਬ੍ਬਾਨਿ ਪਠਮਸ੍ਸ ਞਾਣਸ੍ਸ ਸਮ੍ਪਯੋਗਪਹਾਨਙ੍ਗਾਨਿ ਪੁਚ੍ਛਿਤਾਨਿ। **ਅਙ੍ਗਵਵਤ੍ਥਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਞਾਣਙ੍ਗਵਵਤ੍ਥਾਨਂ। **ਕੋਟ੍ਠਾਸਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ**ਤਿ ਤਤ੍ਥ ਲਬ੍ਭਮਾਨਫਸ੍ਸਪਞ੍ਚਮਕਾਦਿਧਮ੍ਮਕੋਟ੍ਠਾਸਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ ਜਾਨਿਤਬ੍ਬੋ। ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਞਾਣੇ ਏਤ੍ਤਕਾ ਧਮ੍ਮਾ ਸਂਵਿਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਏਤ੍ਤਕਾ ਨਿਰੋਧਿਤਾਤਿ ਜਾਨਿਤਬ੍ਬਂ। **ਉਪਕਾਰਾਨੁਪਕਾਰਾਨਿ ਅਙ੍ਗਾਨੀ**ਤਿ ਨਿਰੋਧਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਉਪਕਾਰਾਨਿ ਚ ਅਨੁਪਕਾਰਾਨਿ ਚ ਅਙ੍ਗਾਨਿ। ਨਿਰੋਧਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਹਿ ਸੋਲ਼ਸਹਿ ਞਾਣਚਰਿਯਾਹਿ ਨਵਹਿ ਸਮਾਧਿਚਰਿਯਾਹਿ ਚ ਪਤ੍ਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ ਤਂਤਂਞਾਣਸ੍ਸ ਸਮਾਧਿਚਰਿਯਾਹਿ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਿਤਬ੍ਬਾ ਧਮ੍ਮਾ ਅਨੁਪਕਾਰਕਙ੍ਗਾਨਿ, ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਕਾ ਉਪਕਾਰਕਙ੍ਗਾਨਿ। ਤੇਸਞ੍ਹਿ ਵਸੇਨ ਯਥਾਨੁਪੁਬ੍ਬਂ ਉਪਸਨ੍ਤੁਪਸਨ੍ਤਓਲ਼ਾਰਿਕਭਾਵਾਯ ਭਵਗ੍ਗਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਸਙ੍ਖਾਰਾਵਸੇਸਸੁਖੁਮਤਂ ਪਤ੍ਤਾ ਚਿਤ੍ਤਚੇਤਸਿਕਾ ਯਥਾਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਂ ਕਾਲਂ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ, ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। **ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਨਿਰੋਧਸ੍ਸ। **ਅਨਨ੍ਤਰਪਚ੍ਚਯ**ਨ੍ਤਿ ਅਨਨ੍ਤਰਪਚ੍ਚਯਸਦਿਸਂ। ਨ ਹਿ ਨਿਰੋਧਸ੍ਸ ਕੋਚਿ ਧਮ੍ਮੋ ਅਨਨ੍ਤਰਪਚ੍ਚਯੋ ਨਾਮ ਅਤ੍ਥਿ। ਯਞ੍ਹਿ ਤਦਾ ਚਿਤ੍ਤਚੇਤਸਿਕਾਨਂ ਤਥਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨਂ, ਤਂ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਪੁਬ੍ਬਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਹੇਤੁਕਾਯ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਹੋਸੀਤਿ ਸਾ ਤਸ੍ਸ ਅਨਨ੍ਤਰਪਚ੍ਚਯੋ ਵਿਯ ਹੋਤੀਤਿ ਤਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਛ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯੋ**ਤਿ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਨਯੇਨ ਵੁਤ੍ਤਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਪਿਟਕਸਂਵਣ੍ਣਨਾਤਿ ਕਤ੍ਵਾ। ‘‘ਸਤ੍ਤ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯੋ’’ਤਿ ਪਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ, ਅਞ੍ਞਥਾ ਇਦਂ ‘‘ਚਤੁਰਙ੍ਗਿਕ’’ਨ੍ਤਿ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਸਿਯਾ। **ਨਯਂ ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਆਦਿਅਨ੍ਤਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ ਨਯਦਸ੍ਸਨਂ ਕਤ੍ਵਾ।

੪੫੫. ਏਵਂ ਨਿਰੋਧਸ੍ਸ ਪਾਦਕਂ ਵਿਭਾਵੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਅਨ੍ਤੋਨਿਰੋਧੇ ਅਨੁਪਬਨ੍ਧਭਾਵਤੋ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਪਸਾਦਾਨਂ ਪਚ੍ਚਯਪੁਚ੍ਛਨੇ ਪਠਮਂ ਤਾਵ ਤੇ ਸਰੂਪਤੋ ਆਵੇਣਿਕਤੋ ਆਵੇਣਿਕਵਿਸਯਤੋ ਪਟਿਸ੍ਸਰਣਤੋ ਚ ਪੁਚ੍ਛਨਵਸੇਨ ਪਾਲ਼ਿ ਪਵਤ੍ਤਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ “**ਵਿਞ੍ਞਾਣਨਿਸ੍ਸਯੇ ਪਞ੍ਚ ਪਸਾਦੇ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤੋ**”ਤਿ ਆਹ। **ਗੋਚਰਵਿਸਯ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਕਾਮਂ ਤਬ੍ਬਹੁਲਚਾਰਿਤਾਪੇਕ੍ਖਂ ਗੋਚਰਗ੍ਗਹਣਂ, ਅਨਞ੍ਞਤ੍ਥਭਾਵਾਪੇਕ੍ਖਂ ਵਿਸਯਗ੍ਗਹਣਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੇਵ ਗੋਚਰਵਿਸਯਭਾਵਾਨਂ ਵਿਸੇਸੋ, ਵਿਵਰਿਯਮਾਨਂ ਪਨ ਉਭਯਮ੍ਪਿ ਆਰਮ੍ਮਣਸਭਾਵਮੇਵਾਤਿ ਆਹ “**ਗੋਚਰਭੂਤਂ ਵਿਸਯ**”ਨ੍ਤਿ। **ਏਕੇਕਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਏਕੋ ਏਕਸ੍ਸ, ਅਞ੍ਞੋ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਞ੍ਞਤ੍ਥੋ ਹਿ ਅਯਂ **ਏਕ**-ਸਦ੍ਦੋ ‘‘ਇਤ੍ਥੇਕੇ ਅਭਿਵਦਨ੍ਤੀ’’ਤਿਆਦੀਸੁ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੨੭) ਵਿਯ। **ਸਚੇ ਹੀ**ਤਿਆਦਿ ਅਭੂਤਪਰਿਕਪ੍ਪਨਵਚਨਮੇਤਂ। ਤਤ੍ਥ **ਸਮੋਧਾਨੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਏਕਜ੍ਝਂ ਕਤ੍ਵਾ। **ਵਿਨਾਪਿ ਮੁਖੇਨਾ**ਤਿਆਦਿਨਾ ਅਤ੍ਥਸਲ੍ਲਾਪਿਕਨਿਦਸ੍ਸਨਂ ਨਾਮ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਯਥਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣਾਧਿਟ੍ਠਿਤਮੇਵ ਚਕ੍ਖੁ ਰੂਪਂ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਨ ਕੇਵਲਂ, ਏਵਂ ਚਕ੍ਖੁਨਿਸ੍ਸਯਮੇਵ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਤਂ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਨ ਇਤਰਨ੍ਤਿ ਆਹ

"**ਚਕ੍ਖੁਪਸਾਦੇ ਉਪਨੇਹੀ**"ਤਿ। ਤੇਨ ਤੇਸਂ ਤਤ੍ਥ ਸਂਹਚ੍ਚਕਾਰਿਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਯਦਿ ਵਾ ਨੀਲਂ ਯਦਿ ਵਾ ਪੀਤਕ**ਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ਨੀਲਪੀਤਾਦਿਸਭਾਵਜਾਨਨਮਤ੍ਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ। **ਨੀਲਂ ਪੀਤਕ**ਨ੍ਤਿ ਪਜਾਨਨਂ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਨਤ੍ਥੇਵ ਅਵਿਕਪ੍ਪਕਭਾਵਤੋ। **ਏਤੇਸਂ** ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਾਦੀਨਂ। ਨਿਸ੍ਸਯਸੀਸੇਨ ਨਿਸ੍ਸਿਤਪੁਚ੍ਛਾ ਹੇਸਾ, ਏਵਞ੍ਹਿ ਵਿਸਯਾਨੁਭਵਨਚੋਦਨਾ ਸਮਤ੍ਥਿਤਾ ਹੋਤਿ। ਤੇਨਾਹ "**ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਹੀ**"ਤਿਆਦਿ। ਯਥਾਸਕਂ ਵਿਸਯਂ ਰਜ੍ਜਨਾਦਿਵਸੇਨ ਅਨੁਭਵਿਤੁਂ ਅਸਮਤ੍ਥਾਨਿ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਾਦੀਨਿ, ਤਤ੍ਥ ਸਮਤ੍ਥਤਾਯੇਵ ਚ ਨਤ੍ਥਿ, ਨ ਕਿਞ੍ਚਿ ਅਤ੍ਥਤੋ ਪਟਿਸਰਨ੍ਤਾਨਿ ਵਿਯ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ "**ਕਿਂ ਏਤਾਨਿ ਪਟਿਸਰਨ੍ਤੀ**"ਤਿ। **ਜਵਨਮਨੇ ਪਟਿਸਰਣ**ਨ੍ਤਿ ਪਞ੍ਚਦ੍ਵਾਰਿਕਂ ਇਤਰਞ੍ਚ ਸਾਧਾਰਣਤੋ ਵਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਯਾਯ'ਸ੍ਸ ਰਜ੍ਜਨਾਦਿਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਪਟਿਸਰਣਤਾ, ਸਾ ਸਵਿਸੇਸਾ ਯਤ੍ਥ ਲਬ੍ਭਤਿ, ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਮਨੋਦ੍ਵਾਰਿਕਜਵਨਮਨੋ** ਵਾ"ਤਿ ਆਹ। **ਏਤਸ੍ਮਿਂ ਪਨ ਦ੍ਵਾਰੇ**ਤਿ ਚਕ੍ਖੁਦ੍ਵਾਰੇ ਜਵਨਂ ਰਜ੍ਜਤਿ ਵਾ ਦੁਸ੍ਸਤਿ ਵਾ ਮੁਯ੍ਹਤਿ ਵਾ, ਯਤੋ ਤਤ੍ਥ ਅਞ੍ਞਾਣਾਦਿਅਸਂਵਰੋ ਪਵਤ੍ਤਤਿ।

ਤਤ੍ਰਾਤਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਜਵਨਮਨਸ੍ਸੇਵ ਪਟਿਸਰਣਭਾਵੇ। **ਦੁਬ੍ਬਲਭੋਜਕਾ**ਤਿ ਹੀਨਸਾਮਤ੍ਥਿਯਾ ਰਾਜਭੋਗ੍ਗਾ। ਸੇਵਕਾਨਂ ਗਣਨਾਯ ਯੋਜਿਤਦਿਵਸੇ ਲਬ੍ਭਮਾਨਕਹਾਪਣੋ **ਯੁਤ੍ਤਿਕਹਾਪਣੋ**। ਅਨੁਬਨ੍ਧਨੇਨ ਬਦ੍ਧਸ੍ਸ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੇਨ ਲਬ੍ਭਮਾਨਕਹਾਪਣੋ **ਬਨ੍ਧਕਹਾਪਣੋ**। ਕਿਞ੍ਚਿ ਪਹਰਨ੍ਤੇ ਮਾ ਪਹਰਨ੍ਤੂਤਿ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤੋ ਦਾਤਬ੍ਬਦਣ੍ਡੋ **ਮਾਪਹਾਰਕਹਾਪਣੋ**। ਸੋ ਸਬ੍ਬੋਪਿ ਪਰਿਤ੍ਤਕੇਸੁ ਗਾਮਿਕਮਨੁਸ੍ਸੇਸੁ ਤਥਾ ਲਬ੍ਭਮਾਨੋ ਏਤ੍ਤਕੋ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ "**ਅਟ੍ਠਕਹਾਪਣੋ** ਵਾ"ਤਿਆਦਿ। **ਸਤਵਤ੍ਥੁਕ**ਨ੍ਤਿ ਸਤਕਰੀਸਵਤ੍ਥੁਕਂ। ਏਸ ਨਯੋ ਸੇਸਪਦਦ੍ਵਯੇਪਿ। **ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿਆਦਿ ਉਪਮਾਸਂਸਨ੍ਧਨਂ, ਤਂ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯਮੇਵ।

੪੫੬. ਅਨ੍ਤੋਨਿਰੋਧਸ੍ਮਿਂ ਪਞ੍ਚ ਪਸਾਦੇਤਿ ਨਿਰੋਧਸਮਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨੇ ਪਞ੍ਚ ਪਸਾਦੇ। **ਕਿਰਿਯਮਯਪਵਤ੍ਤਸ੍ਮਿ**ਨ੍ਤਿ ਜਵਨਾਦਿਕਿਰਿਯਾਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਕਧਮ੍ਮਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯਂ। **ਬਲਵਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਪਚ੍ਛਾਜਾਤਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਅਤ੍ਥਿਅਵਿਗਤਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਉਪਤ੍ਥਮ੍ਭਕਭਾਵੇਨ ਬਲਵਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। **ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਪਟਿਚ੍ਚਾ**ਤਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਅਤ੍ਥਿਅਵਿਗਤਪਚ੍ਚਯਵਸੇਨ ਪਚ੍ਚਯਭੂਤਂ ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਪਞ੍ਚਵਿਧੋਪਿ ਪਸਾਦੋ ਤਿਟ੍ਠਤਿ। **ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਨ ਵਿਨਾ ਨ ਤਿਟ੍ਠਤਿ** ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਰਹਿਤਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਸਮੁਟ੍ਠਾਨਰੂਪਕਲਾਪਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋ। **ਤਸ੍ਮਾ**ਤਿ ਯਸ੍ਮਾ ਅਨੁਪਾਲਨਲਕ੍ਖਣੇਨ ਜੀਵਿਤੇਨ ਅਨੁਪਾਲਿਤਾ ਏਵ ਉਸ੍ਮਾ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਨ ਤੇਨ ਅਨਨੁਪਾਲਿਤਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਉਸ੍ਮਾ ਆਯੁਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਤਿਟ੍ਠਤਿ। **ਜਾਲਸਿਖਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਆਭਾ ਪਞ੍ਞਾਯਤੀ**ਤਿ ਜਾਲਸਿਖਾਸਙ੍ਖਾਤਭੂਤਸਙ੍ਘਾਤਂ ਸਹੇਵ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ''ਆਭਾ''ਤਿ ਲਦ੍ਧਨਾਮਾ ਵਣ੍ਣਧਾਤੁ ''ਉਜ੍ਜਲਤਿ, ਅਨ੍ਧਕਾਰਂ ਵਿਧਮਤਿ, ਰੂਪਗਤਾਨਿ ਚ ਵਿਦਂਸੇਤੀ''ਤਿਆਦੀਹਿ ਪਕਾਰੇਹਿ ਞਾਯਤਿ। **ਤਂ ਆਲੋਕਂ ਪਟਿਚ੍ਚਾ**ਤਿ ਤਂ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰਂ ਆਲੋਕਂ ਪਚ੍ਚਯਂ ਲਭਿਤ੍ਵਾ। **ਜਾਲਸਿਖਾ ਪਞ੍ਞਾਯਤੀ**ਤਿ ''ਅਪ੍ਪਿਕਾ, ਮਹਤੀ, ਉਜੁ, ਕੁਟਿਲਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਾਕਟਾ ਹੋਤਿ।

ਜਾਲਸਿਖਾ ਵਿਯ ਕਮ੍ਮਜਤੇਜੋ ਨਿਸ੍ਸਯਭਾਵਤੋ। **ਆਲੋਕੋ ਵਿਯ ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ** ਤਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਭਾਵਤੋ। ਇਦਾਨਿ ਉਪਮੋਪਮਿਤਬ੍ਬਾਨਂ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ "**ਜਾਲਸਿਖਾ ਹੀ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਆਲੋਕਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾਵ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਯਥਾ ਜਾਲਸਿਖਾਯ ਸਹੇਵ ਆਲੋਕੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਏਵਂ ਕਮ੍ਮਜੁਸ੍ਮਨਾ ਸਹੇਵ ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਜਾਲਸਿਖਾਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਯੋ ਤਸ੍ਸਾ ਸਤਿਯੇਵ ਹੋਨ੍ਤੋ ਆਲੋਕੋ ਤਾਯ ਉਪ੍ਪਾਦਿਤੋ ਵਿਯ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ "**ਅਤ੍ਤਨਾ ਜਨਿਤਆਲੋਕੇਨੇ**ਵਾ"ਤਿ। ਉਸ੍ਮਾ ਨਾਮੇਤ੍ਥ ਕਮ੍ਮਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾ ਤੇਜੋਧਾਤੁ ਤਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਞ੍ਚ ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਤਦਨੁਪਾਲਕਞ੍ਚਾਤਿ ਆਹ "**ਕਮ੍ਮਜਮਹਾਭੂਤਸਮ੍ਭਵੇਨ ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਨ ਉਸ੍ਮਾਯ ਅਨੁਪਾਲਨ**"ਨ੍ਤਿ। ਨ ਕੇਵਲਂ ਖਣਟ੍ਠਿਤਿਯਾ ਏਵ, ਅਥ ਖੋ ਪਬਨ੍ਧਾਨੁਪਚ੍ਛੇਦਸ੍ਸਪਿ ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਕਾਰਣਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਵਸ੍ਸਸਤਮ੍ਪਿ ਕਮ੍ਮਜਤੇਜਪਵਤ੍ਤਂ ਪਾਲੇਤੀ**"ਤਿ। ਉਸ੍ਮਾ ਆਯੁਨੋ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਨ੍ਤੋ ਸੇਸਭੂਤਸਹਿਤੋ ਏਵ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ "**ਮਹਾਭੂਤਾਨੀ**"ਤਿ। ਤਥਾ ਆਯੁਪਿ ਸਹਜਾਤਰੂਪਂ ਪਾਲੇਨ੍ਤਮੇਵ ਉਸ੍ਮਾਯ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ "**ਮਹਾਭੂਤਾਨਿ ਪਾਲੇਤੀ**"ਤਿ।

੪੫੭. ਆਯੁ ਏਵ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਚ੍ਚਯਾਦਿਵਸੇਨ ਸਹਜਾਤਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਨੁਪਾਲਨਵਸੇਨ ਸਙ੍ਖਰਣਤੋ **ਆਯੁਸਙ੍ਖਾਰੋ**। ਬਹੁਵਚਨਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਪਨ ਅਨੇਕਸਤਸਹਸ੍ਸਭੇਦੇਸੁ ਰੂਪਕਲਾਪੇਸੁ ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਅਨੇਕਭੇਦਨ੍ਤਿ ਕਤ੍ਵਾ। ਆਰਮ੍ਮਣਰਸਂ ਅਨੁਭਵਨ੍ਤੀਤਿ **ਵੇਦਨਿਯਾ** ਯਥਾ ''ਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕਾ''ਤਿ। ਤੇਨਾਹ "**ਵੇਦਨਾ ਧਮ੍ਮਾਵਾ**"ਤਿ। ਸੁਖਾਦਿਭੇਦਭਿਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਬਹੁਵਚਨਨਿਦ੍ਦੇਸੋ। ਇਮੇਸਂ ਆਯੁਸਙ੍ਖਾਰਵੇਦਨਾਨਂ

ਏਕਨ੍ਤਨਿਰੋਧਂ ਸਮਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਮਰਣੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ ਵੇਦਨਾਯ ਨਿਰੁਦ੍ਧਤ੍ਤਾ। ਆਯੁਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ ਤਥਾ ਅਨਿਰੁਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਨਿਰੋਧਸ੍ਸ ਸਮਾਪਜ੍ਜਨਮੇਵ ਨ ਸਿਯਾ, ਕੁਤੋ ਵੁਟ੍ਠਾਨਂ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ ਪਾਲ਼ਿਯਂ ''ਤੇ ਚ ਹਾਵੁਸੋ''ਤਿਆਦਿ। **ਵੁਟ੍ਠਾਨਂ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ** ਸਞ੍ਞਾਵੇਦਨਾਦੀਨਂ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ। ਇਦਾਨਿ ਤਮਤ੍ਥਂ ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਉਪਮਾਯ ਵਿਭਾਵੇਤੁਂ **"ਯੋ ਹੀ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਉਕ੍ਕਣ੍ਠਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਨਾਨਾਰਮ੍ਮਣਾਪਾਤਤੋ ਨਿਬ੍ਬਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ। **ਯਥਾਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਕਾਲਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਯਥਾਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨੇ ਕਾਲੇ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤੇ। **ਰੂਪਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਚ੍ਚਯਾ**ਤਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਚ੍ਚਯਭੂਤਾ । **ਜਾਲਾਪਵਤ੍ਤਂ ਵਿਯ ਅਰੂਪਧਮ੍ਮਾ** ਤੇਜੁਸ੍ਸਦਭਾਵਤੋ ਵਿਸਯੋਭਾਸਨਤੋ ਚ। ਉਦਕਪ੍ਪਹਾਰੋ ਵਿਯ ਨਿਰੋਧਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਪੁਬ੍ਬਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰੋ। **ਪਿਹਿਤਅਙ੍ਗਾਰਾ ਵਿਯ ਰੂਪਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ** ਉਸ੍ਮਾਮਤ੍ਤਤਾਯ ਅਨੋਭਾਸਨਤੋ । **ਯਥਾਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਕਾਲਾਗਮਨ**ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਕਾਲਸ੍ਸ ਉਪਗਮਨਂ। ਅਨੁਰੂਪਪਤ੍ਤਿਵਸੇਨੇਵ **ਰੂਪਪਵਤ੍ਤਿਗ੍ਗਹਣਂ**। **ਇਮਂ ਰੂਪਕਾਯਂ ਜਹਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਇਮਸ੍ਮਾ ਰੂਪਕਾਯਾ ਕਲ਼ੇਵਰਾ ਵਿਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ ਨਪ੍ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ।

ਕਾਯੇਨ ਸਙ੍ਖਰੀਯਨ੍ਤੀਤਿ **ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰਾ** ਤਪ੍ਪਟਿਬਦ੍ਧਵੁਤ੍ਤਿਤਾਯ। ਵਾਚਂ ਸਙ੍ਖਰੋਨ੍ਤੀਤਿ **ਵਚੀਸਙ੍ਖਾਰਾ**। ਵਿਤਕ੍ਕੇਤ੍ਵਾ ਵਿਚਾਰੇਤ੍ਵਾ ਹਿ ਵਾਚਂ ਭਿਨ੍ਦਤਿ ਕਥੇਤਿ। ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਸਙ੍ਖਰੀਯਨ੍ਤੀਤਿ **ਚਿਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਰਾ** ਤਪ੍ਪਟਿਬਦ੍ਧਵੁਤ੍ਤਿਤੋ। ਚਿਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਰਨਿਰੋਧਚੋਦਨਾਯ ਰੂਪਨਿਰੋਧੋ ਵਿਯ ਚਿਤ੍ਤਨਿਰੋਧੋ ਅਚੋਦਿਤੋ ਤੇਸਂ ਤਤੋ ਅਞ੍ਞਤ੍ਤਾਤਿ ਨ ਚਿਤ੍ਤਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਨਿਰੋਧੋ ਏਕਨ੍ਤਿਕੋ ਵਿਤਕ੍ਕਾਦਿਨਿਰੋਧੇ ਤਦਭਾਵਤੋ। ਯਂ ਪਨ ਵੁਤ੍ਤਂ ''ਵਾਚਾ ਅਨਿਰੁਦ੍ਧਾ ਹੋਤੀ''ਤਿ, ਤਮ੍ਪਿ ਨ। ਵਾਚਂ ਸਙ੍ਖਰੋਨ੍ਤੀਤਿ ਹਿ ਵਚੀਸਙ੍ਖਾਰਾ, ਤੇਸੁ ਨਿਰੁਦ੍ਧੇਸੁ ਕਥਂ ਵਾਚਾਯ ਅਨਿਰੋਧੋ। ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਨ ਨਿਰੁਦ੍ਧੇਸੁਪਿ ਚਿਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਰੇਸੁ ਤੇਹਿ ਅਨਭਿਸਙ੍ਖਤਤ੍ਤਾ ਵਿਤਕ੍ਕਾਦਿਨਿਰੋਧੋ ਵਿਯ ਪਵਤ੍ਤਤਿਯੇਵਾਤਿ ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਪਰਸ੍ਸ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਆਨਨ੍ਤਰਿਯਕਮ੍ਮਂ ਕਤਂ ਭਵੇਯ੍ਯ, ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਨਿਰੁਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਤਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਚ ਰੂਪਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਨਪਗਤਤ੍ਤਾ ਤੇ ਜੀਵਨ੍ਤਿ ਏਵ ਨਾਮਾਤਿ। **ਬ੍ਯਞ੍ਜਨੇ ਅਭਿਨਿਵੇਸਂ ਅਕਤ੍ਵਾ**ਤਿ ''ਚਿਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਰਾ ਨਿਰੁਦ੍ਧਾ''ਤਿ ਵਚਨਤੋ ਤੇਵ ਨਿਰੁਦ੍ਧਾ, ਨ ਚਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਨੇਯ੍ਯਤ੍ਥਂ ਸੁਤ੍ਤਂ ''ਨੀਤਤ੍ਥ''ਨ੍ਤਿ ਅਭਿਨਿਵੇਸਂ ਅਕਤ੍ਵਾ। **ਆਚਰਿਯਾਨਂ ਨਯੇ ਠਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਪਰਮ੍ਪਰਾਗਤਾਨਂ ਆਚਰਿਯਾਨਂ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇ ਠਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਉਪਪਰਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬੋ**ਤਿ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਰਾਗਮਤੋ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਰਪਦਸ੍ਸ ਅਵਿਪਰੀਤੋ ਅਤ੍ਥੋ ਵੀਮਂਸਿਤਬ੍ਬੋ। ਯਥਾ ਹਿ ''ਅਸਞ੍ਞਭਵੇ''ਤਿ ਵਚਨਤੋ ''ਸਞ੍ਞਾਵ ਤਤ੍ਥ ਨਤ੍ਥਿ, ਇਤਰੇ ਪਨ ਚਿਤ੍ਤਚੇਤਸਿਕਾ ਸਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਨ ਗਯ੍ਹਤਿ। ਯਥਾ ਚ ''ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨ''ਨ੍ਤਿ ਵਚਨਤੋ ''ਸਞ੍ਞਾਵ ਤਤ੍ਥ ਤਾਦਿਸੀ, ਨ ਫਸ੍ਸਾਦਯੋ''ਤਿ ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਨ ਗਯ੍ਹਤਿ ਸਞ੍ਞਾਸੀਸੇਨ ਦੇਸਨਾਤਿ ਕਤ੍ਵਾ, ਏਵਮਿਧਾਪਿ ''ਚਿਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਰਾ ਨਿਰੁਦ੍ਧਾ''ਤਿ, ''ਸਞ੍ਞਾਵੇਦਯਿਤਨਿਰੋਧੋ''ਤਿ ਚ ਦੇਸਨਾਸੀਸਮੇਵ। ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਪਨ ਚਿਤ੍ਤਚੇਤਸਿਕਾ ਤਤ੍ਥ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨ੍ਤੇਵਾਤਿ ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਅਵਿਪਰੀਤੋ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ, ਤਥਾਪੁਬ੍ਬਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰੇਨ ਸਬ੍ਬੇਸਂਯੇਵ ਚਿਤ੍ਤਚੇਤਸਿਕਾਨਂ ਤਤ੍ਥ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨਤੋ। ਏਤੇਨ ਯਂ ਪੁਬ੍ਬੇ ''ਅਞ੍ਞਤ੍ਤਾ, ਤਦਭਾਵਤੋ''ਤਿ ਚ ਯੁਤ੍ਤਿਵਚਨਂ, ਤਦਯੁਤ੍ਤਂ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯਾਨਵਬੋਧਤੋਤਿ ਦਸ੍ਸਿਤਂ ਹੋਤਿ। ਤੇਨਾਹ **"ਅਤ੍ਥੋ ਹਿ ਪਟਿਸਰਣਂ, ਨ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨ"**ਨ੍ਤਿ।

ਉਪਹਤਾਨੀਤਿ ਬਾਧਿਤਾਨਿ। **ਮਕ੍ਖਿਤਾਨੀ**ਤਿ ਧਂਸਿਤਾਨਿ। ਆਰਮ੍ਮਣਘਟ੍ਟਨਾਯ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਂ ਕਿਲਮਥੋ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਭਾਸੁਰਰੂਪਸੁਖੁਮਰਜਦਸ੍ਸਨੇਨ ਵਿਭਾਵੇਤਬ੍ਬੋ। ਤਥਾ ਹਿ ਉਣ੍ਹਕਾਲੇ ਪੁਰਤੋ ਅਗ੍ਗਿਮ੍ਹਿ ਜਲਨ੍ਤੇ ਖਰਸ੍ਸਰੇ ਚ ਪਣਵੇ ਆਕੋਟਿਤੇ ਅਕ੍ਖੀਨਿ ਭੇਦਾਨਿ ਵਿਯ ਨ ਸਹਨ੍ਤਿ ਸੋਤਾਨਿ ''ਸਿਖਰੇਨ ਵਿਯ ਅਭਿਹਞ੍ਞਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਾਰੋ ਹੋਨ੍ਤਿ।

੪੫੮. ਰੂਪਾਵਚਰਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਮੇਵ ਰੂਪਵਿਰਾਗਭਾਵਨਾਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਂ ਅਰੂਪਜ੍ਝਾਨਨ੍ਤਿ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਂ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਨ੍ਤੋ ਧਮ੍ਮਸੇਨਾਪਤਿ ''ਸੁਖਸ੍ਸ ਚ ਪਹਾਨਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਸਿ। ਅਪਗਮਨੇਨ ਵਿਗਮੇਨ ਪਚ੍ਚਯਾ **ਅਪਗਮਨਪਚ੍ਚਯਾ** ਸੁਖਾਦਿਪ੍ਪਹਾਨਾਨਿ। **ਅਧਿਗਮਪਚ੍ਚਯਾ** ਪਨ ਕਸਿਣੇਸੁ ਰੂਪਾਵਚਰਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਂ ਹੇਟ੍ਠਿਮਾ ਤਯੋ ਚ ਆਰੁਪ੍ਪਾ। ਨ ਹਿ ਸਕ੍ਕਾ ਤਾਨਿ ਅਨਧਿਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਮਧਿਗਨ੍ਤੁਂ। **ਨਿਰੋਧਤੋ ਵੁਟ੍ਠਾਨਕਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਰੋਧਤੋ ਵੁਟ੍ਠਾਨਭੂਤਂ ਅਨਿਚ੍ਚਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਸਮੁਦਾਗਤਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿਂ। ਸਾ ਹਿ ''ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਾ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤੀ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਯਥਾ ਸਮਥਨਿਸ੍ਸਨ੍ਦੋ ਅਭਿਞ੍ਞਾ, ਮੇਤ੍ਤਾਕਰੁਣਾਮੁਦਿਤਾਬ੍ਰਹ੍ਮਵਿਹਾਰਨਿਸ੍ਸਨ੍ਦੋ ਉਪੇਕ੍ਖਾਬ੍ਰਹ੍ਮਵਿਹਾਰੋ, ਕਸਿਣਨਿਸ੍ਸਨ੍ਦੋ ਆਰੁਪ੍ਪਾ, ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਾਨਿਸ੍ਸਨ੍ਦੋ ਨਿਰੋਧਸਮਾਪਤ੍ਤਿ, ਏਵਂ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਨਿਸ੍ਸਨ੍ਦਫਲਭੂਤਂ ਸਾਮਞ੍ਞਫਲਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਨਿਸ੍ਸਨ੍ਦਾਯ ਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ"**ਤਿ।

ਆਰਮ੍ਮਣਾ ਨਾਮ ਸਾਰਮ੍ਮਣਧਮ੍ਮਾਨਂ ਵਿਸੇਸਤੋ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਨਿਮਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਸਬ੍ਬਨਿਮਿਤ੍ਤਾਨਨ੍ਤਿ ਰੂਪਾਦੀਨਂ ਸਬ੍ਬਾਰਮ੍ਮਣਾਨ**"ਨ੍ਤਿ। ਨਤ੍ਥਿ ਏਤ੍ਥ ਕਿਞ੍ਚਿ ਸਙ੍ਖਾਰਨਿਮਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ **ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਾ,** ਅਸਙ੍ਖਤਾ ਧਾਤੂਤਿ ਆਹ "**ਸਬ੍ਬਨਿਮਿਤ੍ਤਾਪਗਤਾਯ ਨਿਬ੍ਬਾਨਧਾਤੁਯਾ**"ਤਿ। **ਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿਸਹਜਾਤਂ ਮਨਸਿਕਾਰਂ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ,** ਨ ਆਵਜ੍ਜਨਮਨਸਿਕਾਰਂ। ਨ ਹੇਤ੍ਥ ਤਸ੍ਸ ਸਮ੍ਭਵੋ ਅਨੁਲੋਮਾਨਨ੍ਤਰਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਤੋ।

ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਠਾਨੇਤਿ ਇਧ ਵੁਤ੍ਤਨਿਰੋਧਸ੍ਸ ਆਦਿਮਜ੍ਝਪਰਿਯੋਸਾਨਾਨਂ ਗਹਿਤਾਨਂ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਪਰਿਯੋਸਾਨਸ੍ਸ ਗਹਿਤਟ੍ਠਾਨੇ। **ਦ੍ਵੀਹਿ ਬਲੇਹੀ**ਤਿ ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਾਬਲੇਹਿ। **ਤਯੋ ਚ ਸਙ੍ਖਾਰਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰਾਦੀਨਂ ਤਿਣ੍ਣਂ ਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ। **ਸੋਲ਼ਸਹਿ ਞਾਣਚਰਿਯਾਹੀ**ਤਿ ਅਨਿਚ੍ਚਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ, ਦੁਕ੍ਖਾ, ਅਨਤ੍ਤਾ, ਨਿਬ੍ਬਿਦਾ, ਵਿਰਾਗਾ, ਨਿਰੋਧਾ, ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਾ, ਵਿਵਟ੍ਟਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ, ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗੋ...ਪੇ॰... ਅਰਹਤ੍ਤਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤੀਤਿ ਇਮਾਹਿ ਸੋਲ਼ਸਹਿ ਞਾਣਚਰਿਯਾਹਿ। **ਨਵਹਿ ਸਮਾਧਿਚਰਿਯਾਹੀ**ਤਿ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਸਮਾਧਿਆਦੀਹਿ ਨਵਹਿ ਸਮਾਧਿਚਰਿਯਾਹਿ। ਯੋ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਾਸੁ ਚਰਿਯਾਸੁ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਵਸੀਭਾਵੋ, ਸਾ **ਵਸੀਭਾਵਤਾਪਞ੍ਞਾ**। ਅਸ੍ਸਾ ਸਾ ਕਥਿਤਾਤਿ ਯੋਜਨਾ। **ਵਿਨਿਚ੍ਛਯਕਥਾ**ਤਿ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਾ **ਅਟ੍ਠਕਥਾ** ਕਥਿਤਾ। ਤਸ੍ਮਾ **ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗੇ** (ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ੨.੮੬੮-੮੬੯) **ਤਂਸਂਵਣ੍ਣਨਾਯਞ੍ਚ** (ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ਮਹਾਟੀ॰ ੨.੮੬੮) ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਵਲਞ੍ਜਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿ ਅਰਿਯਵਿਹਾਰਵਸੇਨ ਵਿਹਰਣਸਮਾਪਤ੍ਤਿ। **ਠਿਤਿਯਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਬਨ੍ਧਟ੍ਠਿਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾ, ਨ ਖਣਟ੍ਠਿਤਿ। ਕਸ੍ਮਾ? ਸਮਾਪਜ੍ਜਨਤ੍ਤਾ। ਤੇਨਾਹ "**ਠਿਤਿਯਾਤਿ ਚਿਰਟ੍ਠਿਤਤ੍ਥ**"ਨ੍ਤਿ। **ਅਦ੍ਧਾਨਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਤਕਂ ਕਾਲਂ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਵੀਤਿਨਾਮੇਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਪਗੇਵ ਕਾਲਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ। **ਰੂਪਾਦਿਨਿਮਿਤ੍ਤਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਕਮ੍ਮਕਮ੍ਮਨਿਮਿਤ੍ਤਗਤਿਨਿਮਿਤ੍ਤੇਸੁ ਯਥਾਰਹਂ ਲਬ੍ਭਮਾਨਰੂਪਾਦਿਨਿਮਿਤ੍ਤਵਸੇਨ। ਤਤ੍ਥ ਯਸ੍ਮਾ ਕਮ੍ਮਨਿਮਿਤ੍ਤੇ ਛਬ੍ਬਿਧਮ੍ਪਿ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਲਬ੍ਭਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ "**ਸਬ੍ਬਨਿਮਿਤ੍ਤਾਨ**"ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਨ ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਆਰਮ੍ਮਣਾਨਂ ਏਕਜ੍ਝਂ, ਏਕਨ੍ਤਤੋ ਵਾ ਮਨਸਿਕਾਤਬ੍ਬਤੋ। ਲਕ੍ਖਣਵਚਨਞ੍ਹੇਤਂ ਯਥਾ ''ਦਾਤਬ੍ਬਮੇਤਂ ਭੇਸਜ੍ਜਂ, ਯਦਿ ਮੇ ਬ੍ਯਾਧਿਤਾ ਸਿਯੁ''ਨ੍ਤਿ।

੪੫੯. ਨੀਲਮ੍ਪਿ ਸਞ੍ਜਾਨਾਤੀਤਿਆਦਿਨਾ ਨੀਲਾਦਿਗ੍ਗਹਣਮੁਖੇਨ ਤਂਵਣ੍ਣਾਨਂ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਸਞ੍ਜਾਨਨਂ ਅਵੇਰਾਦਿਭਾਵਮਨਸਿਕਰਣਂ ਜੋਤਿਤਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਏਤਸ੍ਮਿਞ੍ਹਿ ਠਾਨੇ ਅਪ੍ਪਮਾਣਾ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ ਕਥਿਤਾ**"ਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਂ ਕਥਿਤਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। "**ਏਤ੍ਥ ਸੁਞ੍ਞਤਾ**"**ਤਿ,** "**ਏਤ੍ਥ ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਾ**"ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਨ੍ਤਿ ''ਇਧ ਅਞ੍ਞਂ ਅਭਿਨਵਂ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤਂ ਅਤ੍ਥਵਚਨਂ। **ਏਤਾ**ਤਿ ਅਪ੍ਪਮਾਣਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿਆਦਯੋ। **ਏਕਨਾਮਕਾ**ਤਿ ਏਕੇਕਨਾਮਕਾ, ਯੇ ਨਾਨਾਬ੍ਯਞ੍ਜਨਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾ। **ਏਕੋ ਧਮ੍ਮੋ**ਤਿ ਅਰਹਤ੍ਤਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿ। **ਚਤੁਨਾਮਕੋ**ਤਿ ਅਪ੍ਪਮਾਣਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿਆਦਿਨਾਮਕੋ। **ਏਤ**ਨ੍ਤਿ ਏਤਮਤ੍ਥਂ। **ਅਪ੍ਪਮਾਣਾ**ਤਿ ਅਨੋਧਿਸੋ, ਓਧਿਸੋਪਿ ਵਾ ''ਏਤ੍ਤਕਾ''ਤਿ ਅਪਰਿਮਿਤਾ। **ਅਸੇਸੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਅਸੁਭਸਮਾਪਤ੍ਤਿ ਵਿਯ ਏਕਸ੍ਸੇਵ ਅਗ੍ਗਹਣਤੋ।

ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਅਸੁਭਨਿਮਿਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣਮ੍ਪਿ ਕਿਞ੍ਚਨਂ ਹੋਤਿ, ਆਰਮ੍ਮਣਸਙ੍ਘਟ੍ਟਨਸ੍ਸ ਕਿਞ੍ਚਨਸ੍ਸ ਅਸੁਭਸਮਾਪਤ੍ਤੀਨਮ੍ਪਿ ਪਟਿਭਾਗਨਿਮਿਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਤਂ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਸਬਿਮ੍ਬਂ ਵਿਯ ਵਿਗ੍ਗਹਂ ਕਿਞ੍ਚਨਂ ਹੁਤ੍ਵਾ ਉਪਟ੍ਠਾਤਿ, ਨ ਤਥਾ ਇਮਸ੍ਸਾਤਿ। ਨਨੁ ਬ੍ਰਹ੍ਮਵਿਹਾਰਪਠਮਾਰੁਪ੍ਪਾਨਮ੍ਪਿ ਪਟਿਭਾਗਨਿਮਿਤ੍ਤਭੂਤਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਨਤ੍ਥੀਤਿ? ਸਚ੍ਚਂ ਨਤ੍ਥਿ, ਅਯਂ ਪਨ ਪਠਮਾਰੁਪ੍ਪਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਵਿਯ ਨ ਪਟਿਭਾਗਨਿਮਿਤ੍ਤਭੂਤਆਰਮ੍ਮਣਤਾਯ ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਾ। **ਅਤ੍ਤੇਨਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨਾ। ਭਵਤਿ ਏਤੇਨ ਅਤ੍ਤਾਤਿ ਅਭਿਧਾਨਂ ਬੁਦ੍ਧਿ ਚਾਤਿ **ਭਾਵੋ,** ਅਤ੍ਤਾ। **ਭਾਵ**-ਸਦ੍ਦੋਪਿ ਅਤ੍ਤਪਰਿਯਾਯੋਤਿ ਆਹ "**ਭਾਵਪੋਸਪੁਗ੍ਗਲਾਦਿਸਙ੍ਖਾਤੇਨਾ**"ਤਿ। **ਨੇਸਂ** ਅਪ੍ਪਮਾਣਸਮਾਧਿਆਦੀਨਂ ਚਤੁਨ੍ਨਂ। "**ਨਾਨਤਾ ਪਾਕਟਾਵਾ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਨਾਨਤ੍ਤਂ ਭੂਮਿਤੋ ਆਰਮ੍ਮਣਤੋ ਚ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ "**ਅਤ੍ਥੋ ਪਨਾ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਪਰਿਤ੍ਤਾਦਿਭਾਵੇਨ ਅਤੀਤਾਦਿਭਾਵੇਨ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਾਦਿਭਾਵੇਨ ਚ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਏਤਿਸ੍ਸਾਤਿ **ਨਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾਰਮ੍ਮਣਾ** ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਰਮ੍ਮਣਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿਭਾਵਤੋ।

ਏਤ੍ਤਕੋਤਿ ਰਾਗਾਦੀਹਿ ਸੰਕਿਲਿਟ੍ਠਤਾਯ ਏਤ੍ਤਕਪ੍ਪਮਾਣੋ, ਉਤ੍ਤਾਨੇ ਪਰਿਤ੍ਤਚੇਤਸੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਨਿਬ੍ਬਾਨਮ੍ਪਿ ਅਪ੍ਪਮਾਣਮੇਵ ਪਮਾਣਕਰਣਾਨਂ ਅਭਾਵੇਨਾਤਿ ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਅਕੁਪ੍ਪਾਤਿ ਅਰਹਤ੍ਤਫਲਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ** ਪਟਿਪਕ੍ਖੇਹਿ ਅਕੋਪਨੀਯਤਾਯ। **ਕਿਞ੍ਚਤੀ**ਤਿ ਕਤ੍ਤੁਰਿ ਪਠਿਤੋ ਧਾਤੁ ਮਦ੍ਦਨਤ੍ਥੋਤਿ ਆਹ **"ਕਿਞ੍ਚਤਿ ਮਦ੍ਦਤੀ"**ਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਪਯੋਗਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਕਿਰਾ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਸਮੂਹਾਦਿਘਨਵਸੇਨ ਸਕਿਚ੍ਚਪਰਿਚ੍ਛੇਦਤਾਯ ਚ ਸਵਿਗ੍ਗਹਾ ਵਿਯ ਉਪਟ੍ਠਿਤਾ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਨਿਚ੍ਚਾਦਿਗ੍ਗਾਹਸ੍ਸ ਵਤ੍ਥੁਤਾਯ **"ਨਿਚ੍ਚਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਸੁਖਾਦਿਨਿਮਿਤ੍ਤ"**ਨ੍ਤਿ ਚ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਪਨ ਤਤ੍ਥ ਘਨਵਿਨਿਬ੍ਭੋਗਂ ਕਰੋਨ੍ਤੀ ਨਿਚ੍ਚਾਦਿਗ੍ਗਾਹਂ ਵਿਧਮੇਨ੍ਤੀ ''ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਸਮੁਗ੍ਘਾਤੇਤੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ ਘਨਨਿਮਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਆਰਮ੍ਮਣਭੂਤਸ੍ਸ ਅਭਾਵਾ। **ਨ ਗਹਿਤਾ**ਤਿ ਏਕਤ੍ਥਪਦਨਿਦ੍ਦੇਸੇ ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਕਸ੍ਮਾ ਨ ਗਹਿਤਾ? **ਸਾ**ਤਿ ਸੁਞ੍ਞਤਾ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ। **ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਅਪ੍ਪਮਾਣਾਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿਆਦਿਨਿਦ੍ਦੇਸੇਸੁ। **ਆਰਮ੍ਮਣਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਆਰਮ੍ਮਣਵਸੇਨਪਿ ਏਕਤ੍ਥਾ, ਨ ਕੇਵਲਂ ਸਭਾਵਸਰਸਤੋਵ। **ਇਮਿਨਾ ਪਰਿਯਾਯੇਨਾ**ਤਿ ਅਪ੍ਪਮਾਣਤੋਤਿਆਦਿਨਾ ਆਰਮ੍ਮਣਤੋ ਲਦ੍ਧਪਰਿਯਾਯੇਨ। **ਅਞ੍ਞਸ੍ਮਿਂ ਪਨ ਠਾਨੇ**ਤਿ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਦਿਸਦ੍ਦਪਵਤ੍ਤਿਹੇਤੁਤੋ ਅਞ੍ਞੇਨ ਹੇਤੁਨਾ ਅਪ੍ਪਮਾਣਾਤਿਸਦ੍ਦਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯਂ ਏਤਸ੍ਸ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਏਸ ਨਯੋ ਸੇਸੇਸੁਪਿ। **ਇਮਿਨਾ ਪਰਿਯਾਯੇਨਾ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਤਾਯ ਤਾਯ ਸਮਞ੍ਞਾਯ ਵੋਹਰਿਤਬ੍ਬਤਾਪਰਿਯਾਯੇਨ। ਸਚ੍ਚਾਨਂ ਦਸ੍ਸਨਮੁਖੇਨ ਵਟ੍ਟਵਸੇਨ ਉਟ੍ਠਿਤਦੇਸਨਂ ਅਰਹਤ੍ਤੇਨ ਕੂਟਂ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ **ਯਥਾਨੁਸਨ੍ਧਿਨਾਵ ਦੇਸਨਂ ਨਿਟ੍ਠਪੇਸਿ**। ਯਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥਤੋ ਅਵਿਭਤ੍ਤਂ, ਤਂ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯਮੇਵ।

ਮਹਾਵੇਦਲ੍ਲਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾਯ ਲੀਨਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨਾ ਸਮਤ੍ਤਾ।

੪. ਚੂਲ਼ਵੇਦਲ੍ਲਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੪੬੦. ਅਯਂ ਦੇਸਨਾ ਯਸ੍ਮਾ ਪੁਚ੍ਛਾਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਪੁਚ੍ਛਕਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਕੇ ਪੁਚ੍ਛਾਨਿਮਿਤ੍ਤਞ੍ਚ ਸਮੁਦਾਯਤੋ ਵਿਭਾਵੇਤੁਂ **"ਕੋ ਪਨਾਯ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਉਪਾਸਕਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਮਗ੍ਗਾਗਤਂ ਉਪਾਸਕਤ੍ਤਂ। **ਤੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਏਕਾਦਸਨਹੁਤਾਨਂ। ਮਗ੍ਗਾਗਤੇਨ ਉਪਸਮੇਨ **ਸਨ੍ਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੋ ਸਨ੍ਤਮਾਨਸੋ**।

''ਕਿਂ ਨੁ ਖੋ ਅਜ੍ਜ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਅਯ੍ਯਪੁਤ੍ਤੋ''ਤਿ **ਵੀਥਿਂ ਓਲੋਕਯਮਾਨਾ। ਓਲਮ੍ਬਨਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਹਤ੍ਥਾਵਲਮ੍ਬਨਤ੍ਥਂ ਪੁਬ੍ਬਾਚਿਣ੍ਣਵਸੇਨ ਅਤ੍ਤਨੋ ਹਤ੍ਥਂ ਪਸਾਰੇਸਿ। **ਬਹਿਦ੍ਧਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨਾ ਅਞ੍ਞਂ ਵਿਸਭਾਗਵਤ੍ਥੁਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵਦਤਿ। **ਪਰਿਭੇਦਕੇਨਾ**ਤਿ ਪੇਸੁਞ੍ਞਵਾਦਿਨਾ।

ਅਧਿਗਮਪ੍ਪਿਚ੍ਛਤਾਯ ''ਨ ਪਕਾਸੇਤਬ੍ਬੋ''ਤਿ **ਚਿਨ੍ਤੇਸਿ**। ਪੁਨ ਤਂ ਅਨੁਕਮ੍ਪਨ੍ਤੋ **"ਸਚੇ ਖੋ ਪਨਾਹ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿਂ ਚਿਨ੍ਤੇਸਿ। **ਏਸੋ ਧਮ੍ਮੋ**ਤਿ ਏਸੋ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮੋ। ਵਿਵਟ੍ਟਂ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਉਪਚਿਤਂ ਨਿਬ੍ਬੇਧਭਾਗਿਯਂ ਕੁਸਲਂ **ਉਪਨਿਸ੍ਸਯੋ**। ''ਯਦਿ ਮੇ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯੋ ਅਤ੍ਥਿ, ਸਕ੍ਕਾ ਏਤਂ ਪਟਿਲਦ੍ਧੁਂ। ਸਚੇਪਿ ਨਤ੍ਥਿ, ਆਯਤਿਂ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਚਿਰਕਾਲਪਰਿਭਾਵਿਤਾਯ ਘਟੇ ਪਦੀਪਜਾਲਾ ਵਿਯ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ ਦਿਪ੍ਪਮਾਨਾਯ ਹੇਤੁਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਚੋਦਿਯਮਾਨਾ ਆਹ **"ਏਵਂ ਸਨ੍ਤੇ ਮਯ੍ਹਂ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਂ ਅਨੁਜਾਨਾਥਾ"**ਤਿ।

ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿ ਸੁਚਿਰਕਾਲਂ ਕਤੂਪਚਿਤਪੁਞ੍ਞਤਾਯ। **ਅਭਿਨੀਹਾਰਸਮ੍ਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਸੁਜਾਤਤ੍ਥੇਰਸ੍ਸ ਪਦੁਮੁਤ੍ਤਰਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਅਗ੍ਗਸਾਵਕਸ੍ਸ ਨਿਪਚ੍ਚਕਾਰਂ ਕਤ੍ਵਾ – ''ਤੁਮ੍ਹੇਹਿ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਭਾਗੀ ਅਸ੍ਸ''ਨ੍ਤਿ ਨਿਬ੍ਬੇਧਭਾਗਿਯਂ ਦਾਨਂ ਦਤ੍ਵਾ ਕਤਪਤ੍ਥਨਾਸਙ੍ਖਾਤਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾਭਿਨੀਹਾਰਤ੍ਤਾ। **ਨਾਤਿਚਿਰਂ ਕਿਲਮਿਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਭਾਵੇਨ੍ਤੀ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਪਰਿਪਾਕਵਸੇਨ ਚਿਰਂ ਨ ਕਿਲਮਿਤ੍ਥ। ਵੁਤ੍ਤਮੇਵਤ੍ਥਂ ਵਿਵਰਿਤੁਂ **"ਇਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯਾ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਦੁਤਿਯਗਮਨੇਨਾ**ਤਿ ਪਬ੍ਬਾਜਨਤ੍ਥਂ ਗਮਨਤੋ ਦੁਤਿਯਗਮਨੇਨ।

ਉਪਨੇਤ੍ਵਾਤਿ ਪਞ੍ਹਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਭਾਵੇਨ ਉਪਨੇਤ੍ਵਾ। **ਸਕ੍ਕਾਯ**ਨ੍ਤਿ ਸਕਾਯਂ। **ਉਪਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਂ** ਕਿਞ੍ਚਿ ਵਤ੍ਥੁਂ **ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਮਾਨਾ, ਵਿਯ** ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਤੀ ਵਿਯ। ਏਕੋ ਏਵ ਪਾਸੋ ਏਤਿਸ੍ਸਾਤਿ **ਏਕਪਾਸਕਾ,** ਗਣ੍ਠਿ। ਸਾ ਹਿ ਸੁਮੋਚਿਯਾ, ਅਨੇਕਪਾਸਾ ਪਨ ਦੁਮ੍ਮੋਚਿਯਾ,

ਏਕਪਾਸਗ੍ਗਹਣੰ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਸ੍ਸ ਸੁਕਰਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੰ । **ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਵਿਸਯੇ ਠਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਏਤੇਨ ਥੇਰਿਯਾ ਪਭਿਨ੍ਨਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਤੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਪਚ੍ਚਯਭੂਤਾ**ਤਿ ਆਰਮ੍ਮਣਾਦਿਵਸੇਨ ਪਚ੍ਚਯਭੂਤਾ।

ਥੇਰਿਯਾ ਵਿਸੇਸਾਧਿਗਮਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਵਿਸਯਤਾਯ ਵਿਸਾਖੋ “**ਨ ਸਕ੍ਕਾ**”ਤਿਆਦਿਨਾ ਚਿਨ੍ਤੇਸੀਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। **ਸਚ੍ਚਵਿਨਿਬ੍ਭੋਗਪਞ੍ਹਬਜਾਕਰਣੇਨਾ**ਤਿ ਸਚ੍ਚਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸਨਤੋ ਅਞ੍ਞਾਨਞ੍ਞਤ੍ਥਨਿਦ੍ਧਾਰਣਭੇਦਨਾਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਵਿਨਿਬ੍ਭੋਗਪਞ੍ਹਸ੍ਸ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੇਨ। **ਦ੍ਵੇ ਸਚ੍ਚਾਨੀ**ਤਿ ਦੁਕ੍ਖਸਮੁਦਯਸਚ੍ਚਾਨਿ। **ਪਟਿਨਿਵਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਪਰਿਵਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ। **ਗਣ੍ਠਿਪਞ੍ਹ**ਨ੍ਤਿ ਦੁਬ੍ਬਿਨਿਬ੍ਬੇਧਤਾਯ ਗਣ੍ਠਿਭੂਤੰ ਪਞ੍ਹੰ।

ਨ ਤੰਯੇਵ ਉਪਾਦਾਨੰ ਤੇ ਪਞ੍ਚੁਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧਾ ਏਕਦੇਸਸ੍ਸ ਸਮੁਦਾਯਤਾਭਾਵਤੋ, ਸਮੁਦਾਯਸ੍ਸ ਚ ਏਕਦੇਸਤਾਭਾਵਤੋ। **ਨਾਪਿ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਪਞ੍ਚਹਿ ਉਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧੇਹਿ ਉਪਾਦਾਨੰ** ਤਸ੍ਸ ਤਦੇਕਦੇਸਭਾਵਤੋ। ਨ ਹਿ ਏਕਦੇਸੋ ਸਮੁਦਾਯਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ। **ਯਦਿ ਹਿ ਤਞ੍ਞੇਵਾ**ਤਿਆਦਿਨਾ ਉਭਯਪਕ੍ਖੇਪਿ ਦੋਸੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਰੂਪਾਦਿਸਭਾਵਮ੍ਪੀ**ਤਿ ਰੂਪਵੇਦਨਾਸਞ੍ਞਾਵਿਞ੍ਞਾਣਸਭਾਵਮ੍ਪਿ, ਫਸ੍ਸਚੇਤਨਾਦਿਸਭਾਵਮ੍ਪਿ **ਉਪਾਦਾਨੰ ਸਿਯਾ। ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਸਿਯਾ**ਤਿ ਪਞ੍ਚਹਿ ਉਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧੇਹਿ ਵਿਸੁੰਯੇਵ ਉਪਾਦਾਨੰ ਯਦਿ ਸਿਯਾ। **ਪਰਸਮਯੇ**ਤਿ ਨਿਕਾਯਵਾਦੇ। **ਚਿਤ੍ਤਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋ ਅਨੁਸਯੋ**ਤਿ ਨਿਦਸ੍ਸਨਮਤ੍ਤਮੇਤੰ ਨਿਕਾਯਵਾਦੇ ਚਿਤ੍ਤਸਭਾਵਾਭਾਵਵਿਞ੍ਞਾਣਾਦੀਨਮ੍ਪਿ ਚਿਤ੍ਤਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਭਾਵਪਟਿਜਾਨਨਤੋ। **ਏਵੰ ਬਜਾਕਾਸੀ**ਤਿ ‘‘ਨ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਖਨ੍ਧਗਤਛਨ੍ਦਰਾਗਭਾਵੇਨ ਬਜਾਕਾਸਿ। ਅਤ੍ਥਧਮ੍ਮਨਿਚ੍ਛਯਸਮ੍ਭਵਤੋ **ਅਸਮ੍ਬਨ੍ਧੇਨ**। ਤੇਸੁ ਕਤ੍ਥਚਿਪਿ ਅਸਮ੍ਮੁਯ੍ਹਨਤੋ **ਅਵਿਤ੍ਥਾਯਨ੍ਤੇਨ**। ਪੁਚ੍ਛਾਵਿਸਯੇ ਮੋਹਨ੍ਧਕਾਰਵਿਗਮਨੇਨ **ਪਦੀਪਸਹਸ੍ਸੰ ਜਾਲੇਨ੍ਤੇਨ ਵਿਯ**। ਸਉਪਾਦਾਨੁਪਾਦਾਨਟ੍ਠਾਨੰ ਅਨੁਤ੍ਤਾਨਤਾਯ ਪਚੁਰਜਨਸ੍ਸ **ਗੂਲ੍ਹੇ**। ਅਗ੍ਗਹਿਤਸਙ੍ਕੇਤਾਨੰ ਕੇਸਞ੍ਚਿ ਪਟਿਚ੍ਛਾਦਿਤਸਦਿਸਤ੍ਤਾ **ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨੇ**। ਤਿਲਕ੍ਖਣਬ੍ਭਾਹਤਧਮ੍ਮਵਿਸਯਤਾਯ **ਤਿਲਕ੍ਖਣਾਹਤੋ**। ਗਮ੍ਭੀਰਞਾਣਗੋਚਰਤਾਯ **ਗਮ੍ਭੀਰੇ**। **ਲਦ੍ਧਪਤਿਟ੍ਠਾ** ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਸਮ੍ਪਟਿਵੇਧਨਤੋ। ਏਵੰ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਾਦਿਭਾਵਤੋ **ਵੇਸਾਰਜ੍ਜਪ੍ਪਤ੍ਤਾ**। ਸਬ੍ਬਸੋ ਨਿਵੁਤ੍ਥਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਤਾਯ ਤਿਣ੍ਣੰ ਭਵਾਨਮ੍ਪਿ ਅਪਰਭਾਗੇ ਨਿਬ੍ਬਾਨੇ ਨਿਵੁਤ੍ਥਵਤੀਤਿ **ਭਵਮਤ੍ਥਕੇ ਠਿਤਾ**।

੪੬੧. “**ਰੂਪੰ ਅਤ੍ਤਤੋ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤੀ**”ਤਿ ਪਦੁਦ੍ਧਾਰੰ ਕਤ੍ਵਾ “**ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ**”ਤਿਆਦਿਨਾ (ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੧.੧੩੦) ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਪਾਠੇਨ ਤਦਤ੍ਥੰ ਵਿਵਰਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਅਤ੍ਤਤੋ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤੀ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਾਤਿ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ, ਅਤ੍ਤਭਾਵੇਨ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ। **ਅਹ**ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਤਾਨੰ ਨਿਦ੍ਦਿਸਤਿ। ਅਹੰਬੁਦ੍ਧਿਨਿਬਨ੍ਧਨਞ੍ਹਿ ਅਤ੍ਤਾਨੰ ਅਤ੍ਤਵਾਦੀ ਪਞ੍ਞਪੇਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ **ਯੰ ਰੂਪੰ ਸੋ ਅਹ**ਨ੍ਤਿ ਯਦੇਤੰ ਮਮ ਰੂਪੰ ਨਾਮ, ਸੋ ਅਹਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨੋ ਮਮ ਅਤ੍ਤਾ ਤੰ ਮਮ ਰੂਪਨ੍ਤਿ **ਰੂਪਞ੍ਚ ਅਤ੍ਤਞ੍ਚ ਅਦ੍ਵਯੰ** ਅਨਞ੍ਞੰ **ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ**। ਤਥਾ ਪਸ੍ਸਤੋ ਚ ਅਤ੍ਤਾ ਵਿਯ ਰੂਪੰ, ਰੂਪੰ ਵਿਯ ਵਾ ਅਤ੍ਤਾ ਅਨਿਚ੍ਚੋਤਿ ਆਪਨ੍ਨਮੇਵ । **ਅਚ੍ਚੀ**ਤਿ ਜਾਲਸਿਖਾ। ਸਾ ਚੇ ਵਣ੍ਣੋ, ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞੇਯਜਾਵ ਸਿਯਾ, ਨ ਕਾਯਵਿਞ੍ਞੇਯਜਾ, ਵਣ੍ਣੋਪਿ ਵਾ ਕਾਯਾਦਿਵਿਞ੍ਞੇਯਜੋ ਅਚ੍ਚਿਯਾ ਅਨਞ੍ਞਤ੍ਤਾਤਿ ਉਪਮੇਯਜੰ ਵਿਯ ਉਪਮਾਪਿ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਿਕਸ੍ਸ ਅਯੁਤ੍ਤਾਵ। **ਦਿਟ੍ਠਿਪਸ੍ਸਨਾਯਾ**ਤਿ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਸਙ੍ਖਾਤਾਯ ਪਸ੍ਸਨਾਯ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਨ ਤਣ੍ਹਾਮਾਨਪਞ੍ਞਾਣੁਪਸ੍ਸਨਾਯ। ਅਰੂਪੰ ਵੇਦਨਾਦਿੰ ਅਤ੍ਤਾਤਿ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਛਾਯਾਯ ਰੁਕ੍ਖਾਧੀਨਤਾਯ **ਛਾਯਾਵਨ੍ਤੰ ਰੁਕ੍ਖੰ ਵਿਯ,** ਰੂਪਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਕਭਾਵੇਨ ਅਤ੍ਤਾਧੀਨਤਾਯ **ਰੂਪਵਨ੍ਤੰ ਅਤ੍ਤਾਨੰ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ**। ਪੁਪ੍ਫਾਧੀਨਤਾਯ **ਪੁਪ੍ਫਸ੍ਮਿੰ ਗਨ੍ਧੰ ਵਿਯ** ਆਧੇਯਜਭਾਵੇਨ ਅਤ੍ਤਾਧੀਨਤਾਯ ਰੂਪਸ੍ਸ **ਅਤ੍ਤਨਿ ਰੂਪੰ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ**। ਯਥਾ ਕਰਣ੍ਡੋ ਮਣਿਨੋ ਆਧਾਰੋ, ਏਵੰ ਰੂਪਮ੍ਪਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਆਧਾਰੋਤਿ ਕਤ੍ਵਾ **ਅਤ੍ਤਾਨੰ ਰੂਪਸ੍ਮਿੰ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ। ਏਸੇਵ ਨਯੋ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵੇਦਨਾਦੀਹਿ ਅਨਞ੍ਞਤ੍ਤੰ ਤੇਸਞ੍ਚਾਧਾਰਣਤੰ ਨਿਸ੍ਸਿਤਤਞ੍ਚ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੰ ਅਤਿਦਿਸਤਿ।

ਅਰੂਪੰ ਅਤ੍ਤਾਤਿ ਕਥਿਤੰ ‘‘ਵੇਦਨਾਵਨ੍ਤ’’ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ ਰੂਪੇਨ ਵੋਮਿਸ੍ਸਕਤਾਯ ਅਭਾਵਤੋ। **ਰੂਪਾਰੂਪਮਿਸ੍ਸਕੋ ਅਤ੍ਤਾ ਕਥਿਤੋ** ਰੂਪੇਨ ਸਦ੍ਧਿੰ ਸੇਸਾਰੂਪਧਮ੍ਮਾਨੰ ਅਤ੍ਤਾਤਿ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ। **ਉਚ੍ਛੇਦਦਿਟ੍ਠਿ ਕਥਿਤਾ** ਰੂਪਾਦੀਨੰ ਵਿਨਾਸਦਸ੍ਸਨਤੋ। ਤੇਨੇਵਾਹ ‘‘ਰੂਪੰ ਅਤ੍ਤਾਤਿ ਯੋ ਵਦੇਯਜ, ਤੰ ਨ ਉਪਪਜ੍ਜਤਿ, ਅਤ੍ਤਾ ਮੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਚ ਵੇਤਿ ਚਾਤਿ ਇਚ੍ਚਸ੍ਸ ਏਵਮਾਗਤੰ ਹੋਤੀ’’ਤਿਆਦਿ। **ਅਵਸੇਸੇਸੂ**ਤਿ ਪਨ੍ਨਰਸਸੁ ਠਾਨੇਸੁ। **ਸਸ੍ਸਤਦਿਟ੍ਠਿ ਕਥਿਤਾ** ਰੂਪਵਨ੍ਤਾਦਿਭਾਵੇਨ ਗਹਿਤਸ੍ਸ ਅਨਿਦ੍ਧਾਰਿਤਰੂਪਤ੍ਤਾ।

ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਿਕੋ ਯਂ ਵਤ੍ਥੁਂ ਅਤ੍ਤਾਤਿ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ, ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਤਂ ਨਿਚ੍ਚਂ ਸੁਖਨ੍ਤਿ ਚ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤੇਵ। ਸਾਵਕੋ ਪਨ ਤਪ੍ਪਟਿਕ੍ਖੇਪੇਨ ਸਬ੍ਬੇ ਧਮ੍ਮਾ ਅਨਤ੍ਤਾਤਿ ਸੁਦਿਟ੍ਠਤ੍ਤਾ ਰੂਪਂ ਅਤ੍ਤਾਤਿ ਨ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ, ਤਥਾਭੂਤੋ ਚ ਅਨਿਚ੍ਚਂ ਦੁਕ੍ਖਂ ਅਨਤ੍ਤਾਤਿ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ, ਤਥਾ ਵੇਦਨਾਦਯੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਨ ਰੂਪਂ ਅਤ੍ਤਤੋ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਏਵਂ ਭਵਦਿਟ੍ਠਿਪਿ ਅਵਿਜ੍ਜਾਭਵਤਣ੍ਹਾ ਵਿਯ ਵਟ੍ਟਸ੍ਸ ਸਮੁਦਯੋਯੇਵਾਤਿ ਦਿਟ੍ਠਿਕਥਾਯਂ **"ਏਤ੍ਤਕੇਨ ਗਮਨਂ ਹੋਤੀ"**ਤਿਆਦਿ। ਦਿਟ੍ਠਿਪ੍ਪਹਾਨਕਥਾਯਞ੍ਚ **"ਏਤ੍ਤਕੇਨ ਗਮਨਂ ਨ ਹੋਤੀ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

੪੬੨. ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਮਤ੍ਥਮੇਵ ਪੁਚ੍ਛਿਤਤ੍ਤਾ **"ਥੇਰਿਯਾ ਪਟਿਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤਬ੍ਬੋ"**ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਪਟਿਪੁਚ੍ਛਨਵਿਧਿਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਉਪਾਸਕਾ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਸਕ੍ਕਾਯਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨਿਪਟਿਪਦਾਭਾਵੇਨ। ਸਙ੍ਖਤਾਸਙ੍ਖਤਵਸੇਨ ਲੋਕਿਯਲੋਕੁਤ੍ਤਰਵਸੇਨ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾਸਙ੍ਗਹਿਤਵਸੇਨਾਤਿ ''ਵਸੇਨਾ''ਤਿ ਪਦਂ ਪਚ੍ਚੇਕਂ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ। ਤਤ੍ਥ ਕਾਮਂ ਅਸਙ੍ਖਤੋ ਨਾਮ ਮਗ੍ਗੋ ਨਤ੍ਥਿ, ਕਿਂ ਸਙ੍ਖਤੋ, ਉਦਾਹੁ ਅਸਙ੍ਖਤੋਤਿ ਪਨ ਪੁਚ੍ਛਾਵਸੇਨ ਤਥਾ ਵੁਤ੍ਤਂ? ''ਅਰਿਯੋ''ਤਿ ਵਚਨੇਨੇਵ ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਤੋ ਸਿਦ੍ਧਾ, ਸਙ੍ਗਾਹਕਖਨ੍ਧਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾਨਂ ਪਨ ਮਗ੍ਗਧਮ੍ਮਾਨਮ੍ਪਿ ਸਿਯਾ ਲੋਕਿਯਤਾਤਿ ਇਧ ਲੋਕਿਯਗ੍ਗਹਣਂ। ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਸਙ੍ਗਹਿਤਪਦਮੇਵ ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਆਗਤਂ, ਨ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤਪਦਂ, ਯੇ ਪਨ ਸਙ੍ਗਾਹਕਭਾਵੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਤੇ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾ ਨ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ **ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ** ਅਸਙ੍ਗਹਿਤਗ੍ਗਹਣਂ ਕਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। **ਸਙ੍ਖਤੋ**ਤਿਆਦੀਸੁ ਸਮੇਚ੍ਚ ਸਮ੍ਭੁਯ੍ਯ ਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਕਤੋਤਿ **ਸਙ੍ਖਤੋ**। ਤਥਾਭੂਤੋ ਚ ਤਂਸਮਙ੍ਗਿਨੋ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਚੇਤਨਾਤਿ ਮਯ੍ਹਂ ਮਗ੍ਗੋ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੋ ਹੋਤੁ ਸਤ੍ਤਙ੍ਗਿਕੋ ਵਾਤਿ ਚੇਤਿਤਭਾਵੇਨ **ਚੇਤਿਤੋ**। ਸਹਜਾਤਚੇਤਨਾਯਪਿ ਚੇਤਿਤੋਵ ਤਸ੍ਸਾ ਸਹਕਾਰੀਕਾਰਣਭਾਵਤੋ, ਤਤੋ ਏਵ **ਪਕਪ੍ਪਿਤੋ ਆਯੂਹਿਤੋ**। ਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਨਿਪ੍ਫਾਦਿਤਤ੍ਤਾ **ਕਤੋ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਤੋ** ਚ। **ਸਮਾਪਜ੍ਜਨ੍ਤੇਨ** ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਨ੍ਤਾਨੇ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਆਪਜ੍ਜਨ੍ਤੇਨ ਉਪ੍ਪਾਦੇਨ੍ਤੇਨ। ਇਤਿ ਸਤ੍ਤਹਿਪਿ ਪਦੇਹਿ ਪਚ੍ਚਯਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਤਂਯੇਵ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਅਸਙ੍ਗਹਿਤੋ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਪਦੇਸੋ ਏਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ **ਮਗ੍ਗੋ ਸਪ੍ਪਦੇਸੋ**। ਨਤ੍ਥਿ ਏਤੇਸਂ ਪਦੇਸਾਤਿ **ਖਨ੍ਧਾ ਨਿਪ੍ਪਦੇਸਾ**। ਪਦਿਸ੍ਸਤਿ ਏਤੇਨ ਸਮੁਦਾਯੋਤਿ ਹਿ **ਪਦੇਸੋ,** ਅਵਯਵੋ। **ਅਯਨ੍ਤਿ** ਮਗ੍ਗੋ। **ਸਪ੍ਪਦੇਸਤ੍ਤਾ** ਏਕਦੇਸਤ੍ਤਾ। **ਨਿਪ੍ਪਦੇਸੇਹਿ** ਸਮੁਦਾਯਭਾਵਤੋ ਨਿਰਵਸੇਸਪਦੇਸੇਹਿ। ਯਥਾ ਨਗਰਂ ਰਜ੍ਜੇਕਦੇਸਭੂਤਂ ਤਦਨ੍ਤੋਗਧਤ੍ਤਾ ਰਜ੍ਜੇਨ ਸਙ੍ਗਹਿਤਂ, ਏਵਂ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੋ ਖਨ੍ਧਤ੍ਤਯੇਕਦੇਸਭੂਤੋ ਤਦਨ੍ਤੋਗਧਤ੍ਤਾ ਤੀਹਿ ਖਨ੍ਧੇਹਿ ਸਙ੍ਗਹਿਤੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ **"ਨਗਰਂ ਵਿਯ ਰਜ੍ਜੇਨਾ"**ਤਿ ਇਮਿਨਾ। **ਸਜਾਤਿਤੋ**ਤਿ ਸਮਾਨਜਾਤਿਤਾਯ, ਸਮਾਨਸਭਾਵਤ੍ਤਾ ਏਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਸੀਲਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ''ਨਵ ਕੋਟਿਸਹਸ੍ਸਾਨੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ੧.੨੦; ਅਪ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੫੫.੫੫; ਪਟਿ॰ ਮ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੧.੩੭) ਵੁਤ੍ਤਪਭੇਦਵਸੇਨ ਚੇਵ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਸਮਾਦਾਨਵਿਰਤਿਆਦਿਵਸੇਨ ਚ ਗਯ੍ਹਮਾਨੋ ਨਿਪ੍ਪਦੇਸੋ, ਮਗ੍ਗਸੀਲਂ ਪਨ ਆਜੀਵਟ੍ਠਮਕਮੇਵ ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਵਿਰਤਿਮਤ੍ਤਮੇਵਾਤਿ ਸਪ੍ਪਦੇਸਂ। ਸਮਾਧਿਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਪਰਿਤ੍ਤਮਹਗ੍ਗਤਾਦਿਵਸੇਨ ਚੇਵ ਉਪਚਾਰਪ੍ਪਨਾਸਮਾਧਿਵਸੇਨ ਚ ਅਨੇਕਭੇਦਤਾਯ ਨਿਪ੍ਪਦੇਸੋ, ਮਗ੍ਗਸਮਾਧਿ ਪਨ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰੋਵ , ਅਪ੍ਪਨਾਸਮਾਧਿ ਏਵਾਤਿ ਸਪ੍ਪਦੇਸੋ। ਤਥਾ ਪਞ੍ਞਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਪਰਿਤ੍ਤਮਹਗ੍ਗਤਾਦਿਵਸੇਨ ਚੇਵ ਸੁਤਮਯਞ੍ਞਾਣਾਦਿਵਸੇਨ ਚ ਅਨੇਕਭੇਦਤਾਯ ਨਿਪ੍ਪਦੇਸੋ, ਮਗ੍ਗਪਞ੍ਞਾ ਪਨ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾਵ, ਭਾਵਨਾਮਯਾ ਏਵਾਤਿ ਸਪ੍ਪਦੇਸਾ। **ਅਤ੍ਤਨੋ ਧਮ੍ਮਤਾਯਾ**ਤਿ ਸਹਕਾਰੀਕਾਰਣਂ ਅਨਪੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਭਾਵੇਨ ਅਤ੍ਤਨੋ ਬਲੇਨ **ਅਪ੍ਪੇਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ** ਵੀਰਿਯੇਨ ਅਨੁਪਤ੍ਥਮ੍ਭਿਤਂ, ਸਤਿਯਾ ਚ ਅਨੁਪਟ੍ਠਿਤਂ। **ਪਗ੍ਗਹਕਿਚ੍ਚ**ਨ੍ਤਿ ਯਥਾ ਕੋਸਜ੍ਜਪਕ੍ਖੇ ਨ ਪਤਿਤਾ ਚਿਤ੍ਤਟ੍ਠਿਤਿ, ਤਥਾ ਪਗ੍ਗਣ੍ਹਨਕਿਚ੍ਚਂ। **ਅਪਿਲਾਪਨਕਿਚ੍ਚ**ਨ੍ਤਿ ਯਥਾ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਨ ਪਿਲਵਤਿ, ਏਵਂ ਅਪਿਲਾਪਨਕਿਚ੍ਚਂ।

ਏਕਤੋ ਜਾਤਾਤਿ ਸਹਜਾਤਾ। **ਪਿਟ੍ਠਿਂ ਦਤ੍ਵਾ ਓਨਤਸਹਾਯੋ ਵਿਯ ਵਾਯਾਮੋ** ਸਮਾਧਿਸ੍ਸ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਅਪ੍ਪਨਾਯ ਵਿਸੇਸਪਚ੍ਚਯਭਾਵਤੋ। **ਅਂਸਕੂਟਂ ਦਤ੍ਵਾ ਠਿਤਸਹਾਯੋ ਵਿਯ ਸਤਿ** ਸਮਾਧਿਸ੍ਸ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਦਲ਼੍ਹਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਪਚ੍ਚਯਭਾਵਤੋ। **ਕਿਰਿਯਤੋ**ਤਿ ਉਪਕਾਰਕਿਰਿਯਤੋ।

ਆਕੋਟੇਤ੍ਵਾਤਿ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਆਹਨਿਤ੍ਵਾ। ਤਥਾ ਹਿ ਵਿਤਕ੍ਕੋ ''ਆਹਨਨਰਸੋ''ਤਿ, ਯੋਗਾਵਚਰੋ ਚ ''ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਤਕ੍ਕਾਹਤਂ ਵਿਤਕ੍ਕਪਰਿਯਾਹਤਂ ਕਰੋਤੀ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਇਧਾਪੀ**ਤਿ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਸਙ੍ਕਪ੍ਪੇਸੁ। **ਕਿਰਿਯਤੋ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰਉਪਕਾਰਕਿਰਿਯਤੋ।

ਸੁਭਸੁਖਾਦਿਨਿਮਿਤ੍ਤਗ੍ਗਾਹਵ◌ਿਧਮਨਂ **ਚਤੁਕਿਚ੍ਚਸਾਧਨਂ। ਪਚ੍ਚਯਤ੍ਤੇਨਾ**ਤਿ ਸਹਜਾਤਾਦਿਪਚ੍ਚਯਭਾਵ◌ੇਨ। **ਚਤੁਕਿਚ੍ਚਸਾਧਨਵਸੇਨੇ**ਵ◌ਾਤਿ ਇਦਂ ਮਗ੍ਗਵ◌ੀਰਿਯਸ੍ਸੇਵ ਗਹਿਤਭਾਵਦਸ੍ਸਨਂ। ਤਞ੍ਹਿ ਏਕਂਯੇਵ ਹੁਤ੍ਵ◌ਾ ਚਤੁਕਿਚ੍ਚਂ ਯਥਾਵ◌ੁਤ੍ਤਉਪਕਾਰਕਸਭਾਵ◌ੇਨ ਚ ਪਰਿਵ◌ਾਰਟ੍ਠੇਨ ਪਰਿਕ੍ਖਾਰੋ ਹੋਤਿ। **ਮਗ੍ਗਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਮਗ੍ਗਧਮ੍ਮਾਨਮ੍ਪਿ ਗਹਣਂ, ਨ ਤਂਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਫਸ੍ਸਾਦੀਨਂਯੇਵ। **ਏਕਚਿਤ੍ਤਕ੍ਖਣਿਕਾ**ਤਿ ਮਗ੍ਗਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦਵਸੇਨ ਏਕਚਿਤ੍ਤਕ੍ਖਣਿਕਾ।

ਸਤ੍ਤਹਿ ਞਾਣੇਹੀਤਿ ਪਰਮੁਕ੍ਕਂਸਗਤੇਹਿ ਸਤ੍ਤਹਿ ਜਵਨੇਹਿ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਞਾਣੇਹਿ, ਸਤ੍ਤਹਿ ਵ◌ਾ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣੇਹਿ। ਆਦਿਤੋ ਸੇਵਨਾ **ਆਸੇਵਨਾ,** ਤਤੋ ਪਰਂ ਵਡ੍ਢਨਾ **ਭਾਵਨਾ,** ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਕਰਣਂ **ਬਹੁਲੀਕਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨਾਹ "**ਅਞ੍ਞੇਨ ਚਿਤ੍ਤੇਨਾ**"ਤਿਆਦਿ। ਅਧਿਪ੍ਪਾਯਵਸੇਨ ਨਿਦ੍ਧਾਰੇਤ੍ਵ◌ਾ ਗਹੇਤਬ੍ਬਤ੍ਥਂ **ਸੁਤ੍ਤਂ ਨੇਯਜਤ੍ਥਂ**। ਯਥਾਰੁਤਵਸੇਨ ਗਹੇਤਬ੍ਬਤ੍ਥਂ **ਨੀਤਤ੍ਥਂ। ਏਵ◌ਂ ਸਨ੍ਤੇ**ਤਿ ਯਦਿ ਇਦਂ ਸੁਤ੍ਤਂ ਨੀਤਤ੍ਥਂ, ਆਸੇਵਨਾਦਿ ਚ ਵ◌ਿਸੁਂ ਵ◌ਿਸੁਂ ਚਿਤ੍ਤੇਹਿ ਹੋਤਿ, ਏਵ◌ਂ ਸਨ੍ਤੇ। ਆਸੇਵਨਾਦਿ ਨਾਮ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਨੇਕਵ◌ਾਰਂ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਹੋਤਿ , ਨ ਏਕਵ◌ਾਰਮੇਵ◌ਾਤਿ ਆਹ "**ਏਕਂ ਚਿਤ੍ਤ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਰਾਯਂ ਸਙ੍ਖੇਪਤ੍ਥੋ – ਆਸੇਵਨਾਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸੁਚਿਰਮ੍ਪਿ ਕਾਲਂ ਆਸੇਵਨਾਵਸੇਨੇਵ ਪਵਤ੍ਤੇਯਜ, ਤਥਾ ਭਾਵਨਾਬਹੁਲੀਕਮ੍ਮਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨਾਨਿਪਿ, ਨ ਚੇਤ੍ਥ ਏਤ੍ਤਕਾਨੇਵ ਚਿਤ੍ਤਾਨਿ ਆਸੇਵਨਾਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਏਤ੍ਤਕਾਨਿ ਭਾਵਨਾਵਸੇਨ, ਬਹੁਲੀਕਮ੍ਮਵਸੇਨਾਤਿ ਨਿਯਮੋ ਲਬ੍ਭਤਿ। ਇਤਿ ਅਨੇਕਚਿਤ੍ਤਕ੍ਖਣਿਕਅਰਿਯਮਗ੍ਗਂ ਵਦਨ੍ਤਸ੍ਸ ਦੁਨ੍ਨਿਵ◌ਾਰਿਯੋਵ◌ਾਯਂ ਦੋਸੋ। ਯਥਾ ਪਨ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੇਪਿ ਨਾਨਾਚਿਤ੍ਤੇਸੁ ਪਵਤ੍ਤਪਰਿਞ੍ਞਾਦਿਕਿਚ੍ਚਾਨਂ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਆਦੀਨਂ ਪਟਿਵ◌ੇਧਕਾਲੇ ਯਥਾਰਹਂ ਚਤੁਕਿਚ੍ਚਸਾਧਨਂ, ਏਕਚਿਤ੍ਤਕ੍ਖਣਿਕਾ ਚ ਪਵਤ੍ਤਿ, ਏਵ◌ਂ ਵ◌ਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਪਵਤ੍ਤਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਵਸੇਨ ਆਸੇਵਨਾਭਾਵਨਾਬਹੁਲੀਕਮ੍ਮਾਨਿ ਪਟਿਵ◌ੇਧਕਾਲੇ ਏਕਚਿਤ੍ਤਕ੍ਖਣਿਕਾਨੇਵ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਵਦਨ੍ਤਾਨਂ ਆਚਰਿਯਾਨਂ ਨ ਕੋਚਿ ਦੋਸੋ ਆਸੇਵਨਾਦੀਹਿ ਕਾਤਬ੍ਬਕਿਚ੍ਚਸ੍ਸ ਤਦਾ ਏਕਚਿਤ੍ਤਕ੍ਖਣੇਯੇਵ ਸਿਜ੍ਝਨਤੋ। ਤੇਨਾਹ "**ਏਕਚਿਤ੍ਤਕ੍ਖਣਿਕਾ**ਵ◌ਾ"ਤਿਆਦਿ। **ਸਚੇ ਸਞ੍ਜਾਨਾਤੀ**ਤਿ ਸਚੇ ਸਞ੍ਞਤ੍ਤਿਂ ਗਚ੍ਛਤਿ। **ਯਾਗੁਂ ਪਿਵ◌ਾਹੀਤਿ ਉਯਜੋਜੇਤਬ੍ਬੋ** ਧਮ੍ਮਸਾਕਚ੍ਛਾਯ ਅਭਬ੍ਬਭਾਵਤੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

੪੬੩. ਪੁਞ੍ਞਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਾਦੀਸੁਤਿ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਕਾਯਸਞ੍ਚੇਤਨਾਦਿ ਲਕ੍ਖਣੇ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰਾਦਿਕੇਪਿ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਨ ਅਪੁਞ੍ਞਾਨੇਞ੍ਜਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰੇ ਏਵ। **ਕਾਯਪਟਿਬਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਕਾਯੇਨ ਸਙ੍ਖਰੀਯਤਿ,** ਨ ਕਾਯਸਮੁਟ੍ਠਾਨਤ੍ਤਾ। ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾ ਹਿ ਤੇ ਧਮ੍ਮਾਤਿ। **ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੀਯਤੀ**ਤਿ ਚ ਇਦਂ ਕਾਯੇ ਸਤਿ ਸਬ੍ਭਾਵ◌ਂ , ਅਸਤਿ ਚ ਅਭਾਵ◌ਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ। ਵ◌ਾ**ਚ**ਨ੍ਤਿ ਵਚੀਘੋਸਂ। **ਸਙ੍ਖਰੋਤੀ**ਤਿ ਜਨੇਤਿ। ਤੇਨਾਹ "**ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਤੀ**"ਤਿ। ਨ ਹਿ ਤਂ ਵ◌ਿਤਕ੍ਕਵ◌ਿਚਾਰਰਹਿਤਚਿਤ੍ਤਂ ਵਚੀਘੋਸਂ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਤੁਂ ਸਕ੍ਕੋਤਿ। **ਚਿਤ੍ਤਪਟਿਬਦ੍ਧਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਏਤੇਨ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਨਿਸ੍ਸਯਾਦਿਪਚ੍ਚਯਭਾਵ◌ੋ ਚਿਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਰਸਙ੍ਖਰਣਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਮਿਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਥਤੋ ਭਿਨ੍ਨਾਪਿ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰਾਦਿਵਚਨਵਚਨੀਯਭਾਵ◌ੇਨ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਮਿਸ੍ਸਿਤਾ ਅਭਿਨ੍ਨਾ ਵ◌ਿਯ, ਤਤੋ ਏਵ **ਆਲੁਲ਼ਿਤਾ** ਸਂਕਿਣ੍ਣਾ **ਅਵ◌ਿਭੂਤਾ** ਅਪਾਕਟਾ **ਦੁਦ੍ਦੀਪਨਾ** ਦੁਵ◌ਿਞ੍ਞਾਪਯਾ। **ਆਦਾਨਗ੍ਗਹਣਮੁਞ੍ਚਨਚੋਪਨਾਨੀ**ਤਿ ਯਸ੍ਸ ਕਸ੍ਸਚਿ ਕਾਯੇਨ ਆਦਾਤਬ੍ਬਸ੍ਸ ਆਦਾਨਸਙ੍ਖਾਤਂ ਗਹਣਂ, ਵ◌ਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਸਙ੍ਖਾਤਂ ਮੁਞ੍ਚਨਂ, ਯਥਾਤਥਾਚਲਨਸਙ੍ਖਾਤਂ ਚੋਪਨਨ੍ਤਿ ਇਮਾਨਿ **ਪਾਪੇਤ੍ਵ◌ਾ** ਸਾਧੇਤ੍ਵ◌ਾ **ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ**। ਕਾਯਤੋ ਪਵਤ੍ਤਾ ਸਙ੍ਖਾਰਾ, ਕਾਯੇਨ ਸਙ੍ਖਰੀਯਨ੍ਤੀਤਿ ਚ **ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰਾਤ੍ਵ◌ੇਵ ਵ◌ੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ਹਨੁਸਂਚੋਪਨ**ਨ੍ਤਿ ਹਨੁਸਞ੍ਚਲਨਂ। ਵ**ਚੀਭੇਦ**ਨ੍ਤਿ ਵ◌ਾਚਾਨਿਚ੍ਛਾਰਣਂ। ਵ◌ਾਚਂ ਸਙ੍ਖਰੋਨ੍ਤੀਤਿ ਕਤ੍ਵ◌ਾ ਇਧ ਵ**ਚੀਸਙ੍ਖਾਰਾਤ੍ਵ◌ੇਵ ਵ◌ੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ**।

੪੬੪. ਸਮਾਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਪਦਂ ਨਿਰੋਧਸ੍ਸ ਆਸਨ੍ਨਾਨਾਗਤਭਾਵਵ◌ਿਸਯਂ ਆਸਨ੍ਨਂ ਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵ◌ਾ ਦੂਰਸ੍ਸ ਗਹਣੇ ਪਯੋਜਨਾਭਾਵਤੋ। ਨਿਰੋਧਪਾਦਕਸ੍ਸ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਚ ਗਹਣਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਨਿਰੋਧਂ ਸਮਾਪਜ੍ਜਤਿ ਨਾਮਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ "**ਪਦਦ੍ਵਯੇਨ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਕਾਲੋ ਕਥਿਤੋ**"ਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ। **ਤਥਾ ਚਿਤ੍ਤਂ ਭਾਵ◌ਿਤਂ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਅਦ੍ਧਾਨਪਰਿਚ੍ਛੇਦਚਿਤ੍ਤਗ੍ਗਹਣਂ ਇਤਰੇਸਂ ਨਾਨਨ੍ਤਰਿਯਭਾਵਤੋ। ਨ ਹਿ ਬਲਦ੍ਵਯਞਾਣਸਮਾਧਿਚਰਿਯਾਨਂ ਵਸੀਭਾਵ◌ਾਪਾਦਨਚਿਤ੍ਤੇਹਿ ਵ◌ਿਨਾ ਅਦ੍ਧਾਨਪਰਿਚ੍ਛੇਦਚਿਤ੍ਤਂ ਅਚਿਤ੍ਤਕਭਾਵ◌ਾਯ ਹੋਤਿ।

ਸੇਸਸਙ੍ਖਾਰੇਹੀਤਿ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰਚਿਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਰੇਹਿ। **ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨੇਯੇਵ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ** ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਨਿਰੋਧੇਨ। ਇਤਰੇਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਵ◌ੁ**ਟ੍ਠਹਿਸ੍ਸ**ਨ੍ਤਿ ਪਦਂ ਵ◌ੁਟ੍ਠਹਨਸ੍ਸ ਆਸਨ੍ਨਾਨਾਗਤਭਾਵਵ◌ਿਸਯਂ ਆਸਨ੍ਨਂ ਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵ◌ਾ ਦੂਰਸ੍ਸ ਗਹਣੇ ਪਯੋਜਨਾਭਾਵਤੋ।

ਨਿਰੋਧਤੋ ਵੁਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸ ਚ ਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦੇਨ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਤਤੋ ਓਰਮੇਵਾਤਿ ਆਹ “**ਪਦਦ੍ਵਯੇਨ ਅਨ੍ਤੋਨਿਰੋਧਕਾਲੋ ਕਥਿਤੋ**”ਤਿ। ਤਥਾ **ਚਿਤ੍ਤਂ ਭਾਵਿਤਂ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਯਥਾ ਯਥਾਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਕਾਲਮੇਵ ਅਚਿਤ੍ਤਕਭਾਵੋ, ਤਤੋ ਪਰਂ ਸਚਿਤ੍ਤਕਭਾਵੋ ਹੋਤਿ, ਤਥਾ ਨਿਰੋਧਸ੍ਸ ਪਰਿਕਮ੍ਮਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਾਦਿਤਂ ਹੋਤਿ।

ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਤਿ ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਯ ਇਦਮੇਵ ਕਾਤਬ੍ਬਂ ਜਾਨਿਤ੍ਵਾ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਮਤ੍ਤਂ। **ਸਮਾਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਅਚਿਤ੍ਤਕਭਾਵਂ ਸਮ੍ਪਦੇਵ ਆਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਅਥ ਕਸ੍ਮਾ ਸਤ੍ਤਾਹਮੇਵ ਸਮਾਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀਤਿ? ਯਥਾਕਾਲਪਰਿਚ੍ਛੇਦਕਰਣਤੋ, ਤਞ੍ਚ ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਆਹਾਰੂਪਜੀਵੀਨਂ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਉਪਾਦਿਨ੍ਨਕਪਵਤ੍ਤਸ੍ਸ ਏਕਦਿਵਸਂ ਭੁਤ੍ਤਾਹਾਰਸ੍ਸ ਸਤ੍ਤਾਹਮੇਵ ਯਾਪਨਤੋ।

ਸਬ੍ਬਾ ਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸੇ ਨ ਸਮੁਟ੍ਠਾਪੇਤੀਤਿ ਇਦਂ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਆਹ “**ਸਮੁਟ੍ਠਾਪੇਤੀ**”ਤਿ। ਯਾ ਪਨ ਨ ਸਮੁਟ੍ਠਾਪੇਤਿ, ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ “**ਇਮਸ੍ਸ ਪਨ…ਪੇ॰… ਨ ਸਮੁਟ੍ਠਾਪੇਤੀ**”ਤਿ ਆਹ। ਤਤ੍ਥ **ਇਮਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਇਧ ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਵੁਤ੍ਤਨਿਰੋਧਸਮਾਪਜ੍ਜਨਭਿਕ੍ਖੁਨੋ। ਤਸ੍ਸ ਪਨ ਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿ ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਿਕਾਵਾਤਿ ਨਿਯਮੋ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਆਹ “**ਕਿਂ ਵਾ ਏਤੇਨਾ**”ਤਿਆਦਿ। **ਅਬ੍ਬੋਹਾਰਿਕਾ**ਤਿ ਸੁਖੁਮਤ੍ਤਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ‘‘ਅਤ੍ਥੀ’’ਤਿ ਵੋਹਰਿਤੁਂ ਅਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯਾਤਿ ਕੇਚਿ। ਨਿਰੋਧਸ੍ਸ ਪਨ ਪਾਦਕਭੂਤਾਯ ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਾਦਿਸਮਾਧਿਚਰਿਯਾਯ ਵਸੇਨ ਅਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਿਕਾਪਿ ਨਿਰੋਧਾਨਨ੍ਤਰਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸੇ ਨ ਸਮੁਟ੍ਠਾਪੇਤੀਤਿ ਅਭਾਵਤੋ ਏਵ ਤੇ ਅਬ੍ਬੋਹਾਰਿਕਾ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਏਵਞ੍ਚ ਕਤ੍ਵਾ ਸਞ੍ਜੀਵਤ੍ਥੇਰਵਤ੍ਥੁਮ੍ਹਿ ਆਨੀਤਸਮਾਪਤ੍ਤਿਫਲਨਿਦਸ੍ਸਨਮ੍ਪਿ ਸੁਟ੍ਠੁ ਉਪਪਜ੍ਜਤਿ। ਤੇਨਾਹ “**ਭਵਙ੍ਗਸਮਯੇਨੇਵੇਤਂ ਕਥਿਤ**”ਨ੍ਤਿ। **ਕਿਰਿਯਮਯਪਵਤ੍ਤਵਲਞ੍ਜਨਕਾਲੇ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਕਿਰਿਯਮਯਪਵਤ੍ਤਂ ਕਾਯਵਚੀਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿਵਿਪ੍ਫਾਰੋ, ਤਸ੍ਸ ਵਲਞ੍ਜਨਕਾਲੇ ਪਵਤ੍ਤਨਸਮਯੇ। **ਵਾਚਂ ਅਭਿਸਙ੍ਖਾਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤਿ** ਅਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿਜਨਕਤ੍ਤਾ ਤੇਸਂ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਾਨਂ।

ਸਗੁਣੇਨਾਤਿ ਸਰਸੇਨ, ਸਭਾਵੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸੁਞ੍ਞਤਾ ਨਾਮ ਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿ** ਰਾਗਾਦੀਹਿ ਸੁਞ੍ਞਤ੍ਤਾ। ਤਥਾ ਰਾਗਨਿਮਿਤ੍ਤਾਦੀਨਂ ਅਭਾਵਾ **ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਾ**, ਰਾਗਪਣਿਧਿਆਦੀਨਂ ਅਭਾਵਾ **ਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤਾ**ਤਿ ਆਹ “**ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤੇਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ**”ਤਿ। ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤਞ੍ਚ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਕਤ੍ਵਾ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਂ ਫਸ੍ਸੋ ਅਨਿਮਿਤ੍ਤੋ ਫਸ੍ਸੋ ਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤੋ ਫਸ੍ਸੋ ਨਾਮਾਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥਂ “**ਏਸੇਵ ਨਯੋ**”ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਅਤਿਦਿਸਤਿ।

ਅਤ੍ਤਸੁਞ੍ਞਤਾਦਸ੍ਸਨਤੋ ਅਨਤ੍ਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਸੁਞ੍ਞਤਾ, ਨਿਚ੍ਚਨਿਮਿਤ੍ਤੁਗ੍ਘਾਟਨਤੋ ਅਨਿਚ੍ਚਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਾ, ਸੁਖਪ੍ਪਣਿਧਿਪਟਿਕ੍ਖੇਪਤੋ ਦੁਕ੍ਖਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤਾਤਿ ਆਹ – “**ਸੁਞ੍ਞਤਾ…ਪੇ॰… ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਪਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀ**”ਤਿ। **ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਵੁਟ੍ਠਾਤੀ**ਤਿ ਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ ਅਨਿਚ੍ਚਾਕਾਰਗ੍ਗਾਹਿਨਿਯਾ ਵੁਟ੍ਠਾਨਗਾਮਿਨਿਯਾ ਪਰਤੋ ਏਕਤੋਵੁਟ੍ਠਾਨਉਭਤੋਵੁਟ੍ਠਾਨੇਹਿ ਨਿਮਿਤ੍ਤਪਵਤ੍ਤਤੋ ਵੁਟ੍ਠਾਤਿ। **ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਪਰਿਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਚ ਇਦਂ ‘‘ਨ ਏਕਨ੍ਤਿਕਂ ਏਵਮ੍ਪਿ ਹੋਤੀ’’ਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਏਸ ਨਯੋ ਸੇਸੇਸੁਪਿ। ਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਮਗ੍ਗੋਤਿਆਦਿਨਾ, ਸੁਞ੍ਞਤਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਮਗ੍ਗੋਤਿਆਦਿਨਾ ਚ ਯੋਜਨਂ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ “**ਏਸੇਵ ਨਯੋ**”ਤਿ। **ਵਿਕਪ੍ਪੋ ਆਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ** ਆਗਮਨਸ੍ਸ ਵਵਤ੍ਥਾਨਸ੍ਸ ਅਭਾਵੇਨ ਅਵਵਤ੍ਥਾਨਕਰਤ੍ਤਾ। **ਏਵਞ੍ਹਿ ਤਯੋ ਫਸ੍ਸਾ ਫੁਸਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਏਵਂ ਸਗੁਣਤੋ ਆਰਮ੍ਮਣਤੋ ਚ ਨਾਮਲਾਭੇ ਸੁਞ੍ਞਤਾਦਿਨਾਮਕਾ ਤਯੋ ਫਸ੍ਸਾ ਫੁਸਨ੍ਤੀਤਿ ਅਨਿਯਮਵਚਨਂ। **ਸਮੇਤਿ** ਯੁਜ੍ਜਤਿ ਏਕਸ੍ਸੇਵ ਫਸ੍ਸਸ੍ਸ ਨਾਮਤ੍ਤਯਯੋਗਤੋ।

ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਖਤਵਿਵਿਤ੍ਤਤਾਯ **ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਵਿਵੇਕੋ ਨਾਮ** ਉਪਧਿਵਿਵੇਕੋਤਿ ਕਤ੍ਵਾ। **ਨਿਨ੍ਨਤਾ** ਤਪ੍ਪਟਿਪਕ੍ਖਵਿਮੁਖਸ੍ਸ ਤਦਭਿਮੁਖਤਾ। **ਪੋਣਤਾ** ਓਨਮਨਂ, **ਪਬ੍ਭਾਰਤਾ** ਤਤੋ ਵਿਸ੍ਸਟ੍ਠਭਾਵੋ।

੪੬੫. ਚਕ੍ਖਾਦਿਤੋ ਰੂਪਾਦੀਸੁ ਪਵਤ੍ਤਰੂਪਕਾਯਤੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਤੋ **ਪਞ੍ਚਦ੍ਵਾਰਿਕਂ ਸੁਖਂ ਕਾਯਿਕਂ ਨਾਮ, ਮਨੋਦ੍ਵਾਰਿਕਂ** ਚੇਤੋਫਸ੍ਸਜਾਤਾਯ **ਚੇਤਸਿਕਂ ਨਾਮ। ਸਭਾਵਨਿਦ੍ਦੇਸੋ** ਸੁਖਯਤੀਤਿ ਕਤ੍ਵਾ। **ਮਧੁਰਭਾਵਦੀਪਕ**ਨ੍ਤਿ ਇਟ੍ਠਭਾਵਜੋਤਨਂ। **ਵੇਦਯਿਤਭਾਵਦੀਪਕ**ਨ੍ਤਿ ਵੇਦਕਭਾਵਵਿਭਾਵਕਂ। ਵੇਦਨਾ ਏਵ ਹਿ ਪਰਮਤ੍ਥਤੋ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਵੇਦੇਤਿ, ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਪਨ

ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ। ਦੁਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਸਭਾਵਨਿਦ੍ਦੇਸੋਤਿਏਵਮਾਦਿਅਤ੍ਥਵਚਨੰ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ “**ਏਸੇਵ ਨਯੋ**”ਤਿ। **ਠਿਤਿਸੁਖਾ**ਤਿ ਠਿਤਿਯਾ ਧਰਮਾਨਤਾਯ ਸੁਖਾ, ਨ ਠਿਤਿਕ੍ਖਣਮਤ੍ਤੇਨ। ਤੇਨਾਹ “**ਅਤ੍ਥਿਭਾਵੋ ਸੁਖ**”ਨ੍ਤਿ। **ਵਿਪਰਿਣਾਮਦੁਕ੍ਖਾ**ਤਿ ਵਿਪਰਿਣਮਨੇਨ ਵਿਗਮਨੇਨ ਦੁਕ੍ਖਾ, ਨ ਨਿਰੋਧਕ੍ਖਣੇਨ। ਤੇਨਾਹ “**ਨਤ੍ਥਿਭਾਵੋ ਦੁਕ੍ਖ**”ਨ੍ਤਿ। ਅਪਰਿਞ੍ਞਾਤਵਤ੍ਥੁਕਾਨਞ੍ਹਿ ਸੁਖਵੇਦਨੁਪਰਮੋ ਦੁਕ੍ਖਤੋ ਉਪਟ੍ਠਾਤਿ। ਸ੍ਵਾਯਮਤ੍ਥੋ ਪਿਯਵਿਪ੍ਪਯੋਗੇਨ ਦੀਪੇਤਬ੍ਬੋ। **ਠਿਤਿਦੁਕ੍ਖਾ ਵਿਪਰਿਣਾਮਸੁਖਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਤੇਨਾਹ “**ਅਤ੍ਥਿਭਾਵੋ ਦੁਕ੍ਖੰ, ਨਤ੍ਥਿਭਾਵੋ ਸੁਖ**”ਨ੍ਤਿ। ਦੁਕ੍ਖਵੇਦਨੁਪਰਮੋ ਹਿ ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਸੁਖਤੋ ਉਪਟ੍ਠਾਤਿ। ਏਵਞ੍ਹਿ ਵਦਨ੍ਤਿ – ‘‘ਤਸ੍ਸ ਰੋਗਸ੍ਸ ਵੂਪਸਮੇਨ ਅਹੋ ਸੁਖੰ ਜਾਤ’’ਨ੍ਤਿ। **ਜਾਨਨਭਾਵੋ**ਤਿ ਯਾਥਾਵਸਭਾਵਤੋ ਅਵਬੁਜ੍ਝਨੰ। ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਞ੍ਹਿ ਵੇਦਨੰ ਜਾਨਨ੍ਤਸ੍ਸ ਸੁਖੰ ਹੋਤਿ ਤਸ੍ਸ ਸੁਖੁਮਭਾਵਤੋ, ਯਥਾ ਤਦਞ੍ਞੇ ਧਮ੍ਮੇ ਸਲਕ੍ਖਣਤੋ ਸਾਮਞ੍ਞਲਕ੍ਖਣਤੋ ਚ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਅਵਬੋਧੋ ਪਰਮੰ ਸੁਖੰ। ਤੇਨੇਵਾਹ –

‘‘ਯਤੋ ਯਤੋ ਸਮ੍ਮਸਤਿ, ਖਨ੍ਧਾਨੰ ਉਦਯਬ੍ਬਯੰ।
ਲਭਤੀ ਪੀਤਿਪਾਮੋਜ੍ਜੰ, ਅਮਤੰ ਤੰ ਵਿਜਾਨਤ’’ਨ੍ਤਿ॥ (ਧ॰ ਪ॰ ੩੭੪)।

ਅਜਾਨਨਭਾਵੋਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਵਿਪਰਿਯਾਯੇਨ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਦੁਕ੍ਖਞ੍ਹਿ ਸਮ੍ਮੋਹਵਿਹਾਰੋਤਿ। ਅਪਰੋ ਨਯੋ **ਜਾਨਨਭਾਵੋ**ਤਿ ਜਾਨਨਸ੍ਸ ਞਾਣਸ੍ਸ ਸਬ੍ਭਾਵੋ। ਞਾਣਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਹਿ ਞਾਣੋਪਨਿਸ੍ਸਯਾ ਚ ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਾ ਵੇਦਨਾ ਸੁਖਾ ਇਟ੍ਠਾਕਾਰਾ। ਯਥਾਹ ‘‘ਇਟ੍ਠਾ ਚੇਵ ਇਟ੍ਠਫਲਾ ਚਾ’’ਤਿ। **ਅਜਾਨਨਭਾਵੋ ਦੁਕ੍ਖ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਵਿਪਰਿਯਾਯੇਨ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਕਤਮੋ ਅਨੁਸਯੋ ਅਨੁਸੇਤੀਤਿ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯਾਦੀਸੁ ਸਤ੍ਤਸੁ ਅਨੁਸਯੇਸੁ ਕਤਮੋ ਅਨੁਸਯੋ ਅਨੁਸਯਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਤਿ? ਅਪ੍ਪਹੀਨਭਾਵੇਨ ਹਿ ਸਨ੍ਤਾਨੇ ਅਨੁਸਯਨ੍ਤੀਤਿ **ਅਨੁਸਯਾ,** ਅਨੁਰੂਪੰ ਕਾਰਣੰ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਤੇਨ ਕਾਰਣਲਾਭੇ ਸਤਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਾਰਹਤਾ ਨੇਸੰ ਦਸ੍ਸਿਤਾ। ਅਪ੍ਪਹੀਨਾ ਹਿ ਕਿਲੇਸਾ ਕਾਰਣਲਾਭੇ ਸਤਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਤੇਨਾਹ “**ਅਪ੍ਪਹੀਨਟ੍ਠੇਨ ਸਯਿਤੋ ਵਿਯ ਹੋਤੀ**”ਤਿ। ਤੇ ਚ ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯਤੋ ਅਨਾਗਤਾ ਕਿਲੇਸਾ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ, ਅਤੀਤਾ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਚ ਤੰਸਭਾਵਤ੍ਤਾ ਤਥਾ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ਨ ਹਿ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਕਾਲਭੇਦੇਨ ਸਭਾਵਭੇਦੋ ਅਤ੍ਥਿ। ਯਦਿ ਅਪ੍ਪਹੀਨਟ੍ਠੋ ਅਨੁਸਯਟ੍ਠੋ, ਨਨੁ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਕਿਲੇਸਾ ਅਪ੍ਪਹੀਨਾ ਅਨੁਸਯਾ ਭਵੇਯ੍ਯੁਨ੍ਤਿ? ਨ ਮਯੰ ਅਪ੍ਪਹੀਨਤਾਮਤ੍ਤੇਨ ਅਨੁਸਯਟ੍ਠੰ ਵਦਾਮ, ਅਥ ਖੋ ਪਨ ਅਪ੍ਪਹੀਨਟ੍ਠੇਨ ਥਾਮਗਤਾ ਕਿਲੇਸਾ ਅਨੁਸਯਾ। ਇਦੰ ਥਾਮਗਮਨਞ੍ਚ ਰਾਗਾਦੀਨਮੇਵ ਆਵੇਣਿਕੋ ਸਭਾਵੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ, ਯਤੋ ਅਭਿਧਮ੍ਮੇ – ‘‘ਥਾਮਗਤੰ ਅਨੁਸਯੰ ਪਜਹਤੀ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਸੋ**ਤਿ ਰਾਗਾਨੁਸਯੋ। **ਅਪ੍ਪਹੀਨੇ**ਤਿ ਅਪ੍ਪਹੀਨਭਾਵਮੁਖੇਨ ਅਨੁਸਯਨਟ੍ਠਮਾਹ। ਸੋ ਚ ਅਪਰਿਞ੍ਞਾਤਕ੍ਖਨ੍ਧਵਤ੍ਥੁਤੋ, ਪਰਿਞ੍ਞਾਤੇਸੁ ਪਤਿਟ੍ਠੰ ਨ ਲਭਤਿ। ਤੇਨਾਹ “**ਨ ਸਬ੍ਬਾਯ ਸੁਖਾਯ ਵੇਦਨਾਯ ਸੋ ਅਪ੍ਪਹੀਨੋ**”ਤਿ। ਆਰਮ੍ਮਣਵਸੇਨ ਚਾਯੰ ਅਨੁਸਯਟ੍ਠੋ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ। ਤੇਨਾਹ “**ਨ ਸਬ੍ਬੰ ਸੁਖੰ ਵੇਦਨੰ ਆਰਬ੍ਭ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ**”ਤਿ।

ਵਤ੍ਥੁਵਸੇਨਪਿ ਪਨ ਅਨੁਸਯਟ੍ਠੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ, ਯੋ ‘‘ਭੂਮਿਲਦ੍ਧ’’ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਤੇਨ ਹਿ **ਅਟ੍ਠਕਥਾਯੰ** (ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ੨.੮੩੪) ਵੁਤ੍ਤੰ –

‘‘ਭੂਮੀਤਿ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਆਰਮ੍ਮਣਭੂਤਾ ਤੇਭੂਮਕਾ ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧਾ। ਭੂਮਿਲਦ੍ਧੰ ਨਾਮ ਤੇਸੁ ਖਨ੍ਧੇਸੁ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਰਹੰ ਕਿਲੇਸਜਾਤੰ। ਤੇਨ ਹਿ ਸਾ ਭੂਮਿਲਦ੍ਧਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਭੂਮਿਲਦ੍ਧਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਸਾ ਚ ਖੋ ਨ ਆਰਮ੍ਮਣਵਸੇਨ। ਆਰਮ੍ਮਣਵਸੇਨ ਹਿ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਅਤੀਤਾਨਾਗਤੇ ਪਰਿਞ੍ਞਾਤੇਪਿ ਚ ਖੀਣਾਸਵਾਨੰ ਖਨ੍ਧੇ ਆਰਬ੍ਭ ਕਿਲੇਸਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਮਹਾਕਚ੍ਚਾਨਉਪ੍ਪਲਵਣ੍ਣਾਦੀਨੰ ਖਨ੍ਧੇ ਆਰਬ੍ਭ ਸੋਰੇਯ੍ਯਸੇਟ੍ਠਿਨਨ੍ਦਮਾਣਵਕਾਦੀਨੰ ਵਿਯ। ਯਦਿ ਚ ਤੰ ਭੂਮਿਲਦ੍ਧੰ ਨਾਮ ਸਿਯਾ, ਤਸ੍ਸ ਅਪ੍ਪਹੇਯ੍ਯਤੋ ਨ ਕੋਚਿ ਭਵਮੂਲੰ ਪਜਹੇਯ੍ਯ, ਵਤ੍ਥੁਵਸੇਨ ਪਨ ਭੂਮਿਲਦ੍ਧੰ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। ਯਤ੍ਥ ਯਤ੍ਥ ਹਿ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਅਪਰਿਞ੍ਞਾਤਾ ਖਨ੍ਧਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਉਪ੍ਪਾਦਤੋ ਪਭੁਤਿ ਤੇਸੁ ਵਟ੍ਟਮੂਲੰ ਕਿਲੇਸਜਾਤੰ ਅਨੁਸੇਤਿ। ਤੰ ਅਪ੍ਪਹੀਨਟ੍ਠੇਨ ਭੂਮਿਲਦ੍ਧਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿ।

ਏਸ ਨਯੋ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਾਤਿ ਇਮਿਨਾ ‘‘ਨ ਸਬ੍ਬਾਯ ਦੁਕ੍ਖਾਯ ਵੇਦਨਾਯ ਸੋ ਅਪ੍ਪਹੀਨੋ, ਨ ਸਬ੍ਬੰ ਦੁਕ੍ਖੰ ਵੇਦਨੰ ਆਰਬ੍ਭ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ’’ਤਿਆਦਿੰ ਅਤਿਦਿਸਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਯੰ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੰ, ਤੰ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। ‘‘ਯੋ ਅਨੁਸਯੋ ਯਤ੍ਥ ਅਨੁਸੇਤਿ , ਸੋ

ਪਹੀਯਮਾਨੇ ਤਤ੍ਥ ਪਹੀਨੇ ਨਾਮ ਹੋਤੀ''ਤਿ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਪਹਾਨਪੁਚ੍ਛਾ, ਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ "**ਕਿਂ ਪਹਾਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਅਯਂ ਪਹਾਨਪੁਚ੍ਛਾ ਨਾਮਾ**"ਤਿ।

ਏਕੇਨੇਵ ਬ੍ਯਾਕਰਣੇਨਾਤਿ ''ਇਧਾਵੁਸੋ, ਵਿਸਾਖ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਵਿਵਿਚ੍ਚੇਵ ਕਾਮੇਹੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੩੭੪) ਏਕੇਨੇਵ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੇਨ। **ਦ੍ਵੇ ਪੁਚ੍ਛਾ**ਤਿ ਅਨੁਸਯਪੁਚ੍ਛਾ ਪਹਾਨਪੁਚ੍ਛਾਤਿ ਦ੍ਵੇਪਿ ਪੁਚ੍ਛਾ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਸਿ। ''ਰਾਗਂ ਤੇਨ ਪਜਹਤੀ''ਤਿ ਇਦਮੇਕਂ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ, ''ਨ ਤਤ੍ਥ ਰਾਗਾਨੁਸਯੋ ਅਨੁਸੇਤੀ''ਤਿ ਇਦਮੇਕਂ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ, ਪੁਚ੍ਛਾਨੁਕ੍ਕਮਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਅਨਾਦਿਯਿਤ੍ਵਾ ਪਹਾਨਕ੍ਕਮੇਨ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਾ ਪਵਤ੍ਤਾ। "**ਦ੍ਵੇ ਪੁਚ੍ਛਾ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਸੀ**"ਤਿ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਵੁਤ੍ਤਮਤ੍ਥਂ ਵਿਵਰਿਤੁਂ "**ਇਧਾ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ **ਤਥਾਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਿਤਮੇਵ ਕਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਯੋ ਰਾਗਂ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭੇਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤੁਂ ਅਪ੍ਪਦਾਨਤੋ ਤਥਾਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਿਤਮੇਵ ਕਤ੍ਵਾ ਮਗ੍ਗੇਨ ਸਮੁਗ੍ਘਾਤੇਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ''ਰਾਗਂ ਤੇਨ ਪਜਹਤਿ, ਨ ਤਤ੍ਥ ਰਾਗਾਨੁਸਯੋ ਅਨੁਸੇਤੀ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਕਾਮੋਘਾਦੀਹਿ ਚਤੂਹਿ ਓਘੇਹਿ ਸਂਸਾਰਭਵੋਘੇਨੇਵ ਵਾ ਵੇਗਸਾ ਵੁਯ੍ਹਮਾਨੇਸੁ ਸਤ੍ਤੇਸੁ ਤਂ ਉਤ੍ਤਰਿਤ੍ਵਾ ਪਤ੍ਤਬ੍ਬਂ, ਤਸ੍ਸ ਪਨ ਗਾਧਭਾਵਤੋ **ਪਤਿਟ੍ਠਾਨਭੂਤਂ**। ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ – ''ਤਿਣ੍ਣੋ ਪਾਰਙ੍ਗਤੋ ਥਲੇ ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ''ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੪.੨੩੮; ਇਤਿਵੁ॰ ੬੯; ਪੁ॰ ਪ॰ ੧੮੭)।

ਸੁਞ੍ਞਤਾਦਿਭੇਦੇਨ ਅਨੇਕਭੇਦਤ੍ਤਾ ਪਾਲ਼ਿਯਂ ''ਅਨੁਤ੍ਤਰੇਸੂ''ਤਿ ਬਹੁਵਚਨਨਿਦ੍ਦੇਸੋਤਿ "**ਅਨੁਤ੍ਤਰਾ ਵਿਮੋਕ੍ਖਾ**"ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਤੇਸਂ ਸਬ੍ਬੇਸਮ੍ਪਿ ਅਰਹਤ੍ਤਭਾਵਸਾਮਞ੍ਞੇਨ "**ਅਰਹਤ੍ਤੇ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਵਿਸਯੇ ਚੇਤਂ ਭੁਮ੍ਮਂ। **ਪਤ੍ਥਨਂ ਪਟ੍ਠਪੇਨ੍ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ''ਅਹੋ ਵਤਾਹਂ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਲਭੇਯ੍ਯ''ਨ੍ਤਿ ਪਤ੍ਥਨਂ ਉਪਟ੍ਠਪੇਨ੍ਤਸ੍ਸ, ਪਤ੍ਥੇਨ੍ਤਸ੍ਸਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਪਟ੍ਠਪੇਨ੍ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਚੇਤ੍ਥ ਹੇਤੁਮ੍ਹਿ **ਅਨ੍ਤ**ਸਦ੍ਦੋ। ਕਥਂ ਪਨ ਅਰਹਤ੍ਤਵਿਸਯਾ ਪਤ੍ਥਨਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ? ਨ ਕਾਚਿ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਕਤ੍ਵਾ ਪਤ੍ਥਨਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਅਨਧਿਗਤਤ੍ਤਾ ਅਵਿਸਯਭਾਵਤੋ। ਪਰਿਕਪ੍ਪਿਤਰੂਪਂ ਪਨ ਤਂ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਪਤ੍ਥਨਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। "**ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਪਿਹਾਪਚ੍ਚਯਾ**"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ** ਪਰਮ੍ਪਰਪਚ੍ਚਯਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯ, ਉਜੁਕਂ ਪਨ ਪਚ੍ਚਯਭਾਵੋ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ "**ਨ ਪਤ੍ਥਨਾਯ ਪਟ੍ਠਪਨਮੂਲਕਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ**"ਤਿ। **ਇਦਂ ਪਨ ਸੇਵਿਤਬ੍ਬਂ ਦੋਮਨਸ੍ਸਂ** ਅਕੁਸਲਪ੍ਪਹਾਨਸ੍ਸ ਕੁਸਲਾਭਿਵੁਡ੍ਢਿਯਾ ਚ ਨਿਮਿਤ੍ਤਭਾਵਤੋ। ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ – ''ਦੋਮਨਸ੍ਸਮ੍ਪਾਹਂ, ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦ, ਦੁਵਿਧੇਨ ਵਦਾਮਿ ਸੇਵਿਤਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਅਸੇਵਿਤਬ੍ਬਮ੍ਪੀ''ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੩੫੯-੩੬੨)। ਤੀਹਿ ਮਾਸੇਹਿ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਨਕਾ **ਤੇਮਾਸਿਕਾ**। ਸੇਸਪਦਦ੍ਵਯੇਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਵਾਰੇ**ਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਪਵਾਰਣਵਾਰੇ। **ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਪਵਾਰਣ**ਨ੍ਤਿ ''ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੋ ਅਹ''ਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਪਵਤ੍ਤਂ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਪਵਾਰਣਂ। ਅਰਹਨ੍ਤਾਨਮੇਵ ਹੇਸ ਪਵਾਰਣਾ।

ਨ ਕਦਾਚਿ ਪਹਾਤਬ੍ਬਸ੍ਸ ਪਹਾਯਕਤਾ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਨ ਦੋਮਨਸ੍ਸੇਨ** ਵਾ"ਤਿਆਦਿਂ ਵਤ੍ਵਾ ਪਰਿਯਾਯੇਨੇਤਂ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਂ ਵਿਭਾਵੇਨ੍ਤੋ "**ਅਯਂ ਪਨਾ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਯਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ, ਤਂ ਪਰਤੋ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਨ ਆਗਮਿਸ੍ਸਤਿ। **ਪਟਿਪਦਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ** ਪਤ੍ਥਨਂ ਕਤ੍ਵਾ ਪਤ੍ਥਨਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ। **ਪਟਿਸਞ੍ਚਿਕ੍ਖਤੀ**ਤਿ ਓਵਾਦਵਸੇਨ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਸਮੁਤ੍ਤੇਜੇਨ੍ਤੋ ਕਥੇਤਿ। **ਸੀਲੇਨ ਹੀਨਟ੍ਠਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਞ੍ਞੇਹਿ ਅਰਹਤ੍ਤਾਯ ਪਟਿਪਜ੍ਜਨ੍ਤੇਹਿ ਸੀਲੇਨ ਹੀਨਟ੍ਠਾਨਂ ਕਿਂ ਤੁਯ੍ਹਂ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਸੁਪਰਿਸੁਦ੍ਧ**ਨ੍ਤਿ ਅਖਣ੍ਡਾਦਿਭਾਵਤੋ ਸੁਧੋਤਜਾਤਿਮਣਿ ਵਿਯ ਸੁਟ੍ਠੁ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਂ। **ਸੁਪਗ੍ਗਹਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਕਦਾਚਿਪਿ ਸਙ੍ਕੋਚਾਭਾਵਤੋ ਵੀਰਿਯਂ ਸੁਟ੍ਠੁ ਪਗ੍ਗਹਿਤਂ। **ਪਞ੍ਞਾ**ਤਿ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਪਞ੍ਞਾ ਪਟਿਪਕ੍ਖੇਹਿ ਅਨਧਿਭੂਤਤਾਯ ਅਕੁਣ੍ਠਾ ਤਿਕ੍ਖਵਿਸਦਾ ਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ ਸਮ੍ਮਸਨੇ **ਸੂਰਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਵਹਤਿ** ਪਵਤ੍ਤਤਿ। **ਪਰਿਯਾਯੇਨਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਦੋਮਨਸ੍ਸਸ੍ਸ ਅਰਹਤ੍ਤੁਪਨਿਸ੍ਸਯਤਾਪਰਿਯਾਯੇਨ। ਆਰਮ੍ਮਣਵਸੇਨ ਅਨੁਸਯਨਂ ਇਧਾਧਿਪ੍ਪੇਤਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਨ ਤਂ ਆਰਬ੍ਭ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ**"ਤਿ। ਅਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਨਮੇਤ੍ਥ ਪਹਾਨਂ ਨਾਮਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ "**ਪਹੀਨੇਵ ਤਤ੍ਥ ਪਟਿਘਾਨੁਸਯੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ**"ਤਿ। ਤਤਿਯਜ੍ਝਾਨੇਨ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭੇਤਬ੍ਬਾ ਅਵਿਜ੍ਜਾ, ਸਾ ਏਵ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੇਨ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਦੀਯਤੀਤਿ "**ਅਵਿਜ੍ਜਾਨੁਸਯਂ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭੇਤ੍ਵਾ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਅਨੁਸਯਸਦਿਸਤਾਯ ਵਾ। ''ਰਾਗਾਨੁਸਯਂ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭੇਤ੍ਵਾ''ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨੇ ਨਾਨੁਸੇਤਿ ਨਾਮ** ਤਤ੍ਥ ਕਾਤਬ੍ਬਕਿਚ੍ਚਾਕਰਣਤੋ।

੪੬੬. **ਤਸ੍ਮਾ**ਤਿ ਪਚ੍ਚਨੀਕਤ੍ਤਾ ਸਭਾਵਤੋ ਕਿਚ੍ਚਤੋ ਪਚ੍ਚਯਤੋ ਚਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਵਿਸਭਾਗਪਟਿਭਾਗੋ ਕਥਿਤੋ** ''ਕਣ੍ਹਸੁਕ੍ਕਸਪ੍ਪਟਿਭਾਗਾ ਧਮ੍ਮਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ। **ਅਨ੍ਧਕਾਰਾ**ਤਿ ਅਨ੍ਧਕਾਰਸਦਿਸਾ ਅਪ੍ਪਕਾ ਸਭਾਵਤੋ। **ਅਵਿਭੂਤਾ** ਅਪਾਕਟਾ ਅਨੋਲ਼ਾਰਿਕਭਾਵਤੋ। ਤਤੋ ਏਵ **ਦੁਦ੍ਦੀਪਨਾ** ਦੁਵਿਞ੍ਞਾਪਨਾ। **ਤਾਦਿਸਾਵਾ**ਤਿ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਦਿਸਾਵ। ਯਥਾ ਉਪੇਕ੍ਖਾ ਸੁਖਦੁਕ੍ਖਾਨਿ ਵਿਯ ਨ ਓਲ਼ਾਰਿਕਾ, ਏਵਂ ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਰਾਗਦੋਸਾ ਵਿਯ ਨ ਓਲ਼ਾਰਿਕਾ। ਅਥ ਖੋ ਅਨ੍ਧਕਾਰਾ ਅਵਿਭੂਤਾ ਦੁਦ੍ਦੀਪਨਾ ਦੁਵਿਞ੍ਞਾਪਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸਭਾਗਪਟਿਭਾਗੋ ਕਥਿਤੋ** ''ਪਣਿਧਿ ਪਟਿਘੋਸੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ। **ਯਤ੍ਤਕੇਸੁ ਠਾਨੇਸੂ**ਤਿ ਦੁਕ੍ਖਾਦੀਸੁ ਯਤ੍ਤਕੇਸੁ ਠਾਨੇਸੁ, ਯਤ੍ਥ ਵਾ ਵੇਯਜਟ੍ਠਾਨੇਸੁ। **ਵਿਸਭਾਗਪਟਿਭਾਗੋ**ਤਿ ਅਨ੍ਧਕਾਰਸ੍ਸ ਵਿਯ ਆਲੋਕੋ ਵਿਘਾਤਕਪਟਿਭਾਗੋ। **ਵਿਜ੍ਜਾ**ਤਿ ਮਗ੍ਗਞਾਣਂ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਂ, **ਵਿਮੁਤ੍ਤੀ**ਤਿ ਫਲਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਉਭੋਪੇਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਅਨਾਸਵਾ**"ਤਿ। **ਅਨਾਸਵਟ੍ਠੇਨਾ**ਤਿਆਦੀਸੁ ਪਣੀਤਟ੍ਠੇਨਾਤਿਪਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ। ਸੋਪਿ ਹਿ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਨਿਬ੍ਬਾਨਾਨਂ ਸਾਧਾਰਣੋ, ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ ਅਸਙ੍ਖਤਟ੍ਠੇਨ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸ ਵਿਸਭਾਗਤਾਪਿ ਲਬ੍ਭਤੇਵ। **ਪਞ੍ਹਂ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਗਤੋਸਿ**, ਅਪੁਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਂ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਪਞ੍ਹਾਨਂ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਪਮਾਣਂ ਗਹੇਤੁਂ** ਯੁਤ੍ਤਟ੍ਠਾਨੇ ਅਟ੍ਠਤ੍ਵਾ ਤਤੋ ਪਰਂ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤੋ **ਨਾਸਕ੍ਖਿ** ਪਞ੍ਹਾਨਂ ਪਰਿਯਨ੍ਤਂ ਗਹੇਤੁਂ। **ਅਪ੍ਪਟਿਭਾਗਧਮ੍ਮਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯਤੋ ਸਭਾਗਪਟਿਭਾਗੇਨ ਅਪ੍ਪਟਿਭਾਗਧਮ੍ਮਸ੍ਸ। ਅਨਾਗਤਾਦਿਪਰਿਯਾਯੇਨ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸ ਸਭਾਗਪਟਿਭਾਗੋ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਵਿਸਭਾਗੇ ਚ ਅਤ੍ਥੇਵ ਸਙ੍ਖਤਧਮ੍ਮਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯਤੋ ਕਿਞ੍ਚਿ ਸਭਾਗਪਟਿਭਾਗਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪੁਚ੍ਛਤੀਤਿ ਕਤ੍ਵਾ "**ਅਚ੍ਚਯਾਸੀ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਅਸਙ੍ਖਤਸ੍ਸ ਹਿ ਅਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਸ੍ਸ ਏਕਨ੍ਤਨਿਚ੍ਚਸ੍ਸ ਸਤੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸ ਕੁਤੋ ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਸਭਾਗਸ੍ਸ ਸਮ੍ਭਵੋ। ਤੇਨਾਹ "**ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਨਾਮੇਤ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿ।

ਵਿਰਦ੍ਧੋਤਿ ਏਤ੍ਥ ਸਭਾਗਪਟਿਭਾਗਂ ਪੁਚ੍ਛਿਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਨਿਚ੍ਛਯਾਭਾਵਤੋ ਪੁਚ੍ਛਿਤਮਤ੍ਥਂ ਵਿਰਜ੍ਝਿਤ੍ਵਾਵ ਪੁਚ੍ਛਿ, ਨ ਅਜਾਨਿਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਤੇਨ ਹੇਟ੍ਠਾ ਸਬ੍ਬਪੁਚ੍ਛਾ ਦਿਟ੍ਠਸਂਸਨ੍ਦਨਨਯੇਨ ਜਾਨਿਤ੍ਵਾਵ ਪਵਤ੍ਤਾਤਿ ਦੀਪਿਤਂ ਹੋਤਿ। ਥੇਰੀ ਪਨ ਤਂ ਤਂ ਪੁਚ੍ਛਿਤਮਤ੍ਥਂ ਸਭਾਵਤੋ ਵਿਭਾਵੇਨ੍ਤੀ ਸਤ੍ਥੁ ਦੇਸਨਾਞਾਣਂ ਅਨੁਗਨ੍ਤ੍ਵਾਵ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਸਿ। **ਨਿਬ੍ਬਾਨੋਗਧ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਓਗਾਹਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਨ੍ਤੋਗਧਂ। ਤੇਨਾਹ "**ਨਿਬ੍ਬਾਨਬ੍ਭਨ੍ਤਰਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਅਨੁਪਵਿਟ੍ਠ**"ਨ੍ਤਿ। **ਅਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਸ੍ਸ।

੪੬੭. **ਪਣ੍ਡਿਚ੍ਚੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਪਣ੍ਡਿਚ੍ਚਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ "**ਧਾਤੁਕੁਸਲਾ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤੇਨੇਵਾਹ – ''ਕਿਤ੍ਤਾਵਤਾ ਨੁ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਪਣ੍ਡਿਤੋ ਹੋਤਿ? ਯਤੋ ਖੋ, ਆਨਨ੍ਦ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਧਾਤੁਕੁਸਲੋ ਚ ਹੋਤਿ, ਆਯਤਨਕੁਸਲੋ ਚ ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦਕੁਸਲੋ ਚ ਠਾਨਾਟ੍ਠਾਨਕੁਸਲੋ ਚ। ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਨੁ ਖੋ, ਆਨਨ੍ਦ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਪਣ੍ਡਿਤੋ ਹੋਤੀ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੧੨੪)। **ਪਞ੍ਞਾਮਹਤ੍ਤਂ** ਨਾਮ ਥੇਰਿਯਾ ਅਸੇਕ੍ਖਪ੍ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਪ੍ਪਤ੍ਤਾਯ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਯੋ ਪੂਰੇਤ੍ਵਾ ਠਿਤਤਾਤਿ ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ "**ਮਹਨ੍ਤੇ ਅਤ੍ਥੇ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਰਾਜਯੁਤ੍ਤੇਹੀ**ਤਿ ਰਞ੍ਞੋ ਕਮ੍ਮੇ ਨਿਯੁਤ੍ਤਪੁਰਿਸੇਹਿ। **ਆਹਚ੍ਚਵਚਨੇਨਾ**ਤਿ ਸਤ੍ਥਾਰਾ ਕਰਣਾਦੀਨਿ ਆਹਨਿਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਿਤਵਚਨੇਨ। ਯਦੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥਤੋ ਨ ਵਿਭਤ੍ਤਂ, ਤਂ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯਤ੍ਤਾ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਮੇਵ।

ਚੂਲ਼ਵੇਦਲ੍ਲਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾਯ ਲੀਨਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨਾ ਸਮਤ੍ਤਾ।

੫. ਚੂਲ਼ਧਮ੍ਮਸਮਾਦਾਨਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੪੬੮. **ਧਮ੍ਮੋਤਿ ਗਹਿਤਗਹਣਾਨੀ**ਤਿ ਧਮ੍ਮੋ ਵਾ ਹੋਤੁ ਇਤਰੋ ਵਾ, ਧਮ੍ਮੋਤਿ ਪਗ੍ਗਹਿਤਗ੍ਗਾਹਪ੍ਪਵਤ੍ਤਾ ਚਰਿਯਾਵ। **ਆਯੂਹਨਕ੍ਖਣੇ**ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮੋਤਿ ਗਹਿਤਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਨਕ੍ਖਣੇ। **ਸੁਖ**ਨ੍ਤਿ ਅਕਿਚ੍ਛਂ। ਤੇਨਾਹ "**ਸੁਕਰ**"ਨ੍ਤਿ। **ਦੁਕ੍ਖਵਿਪਾਕ**ਨ੍ਤਿ ਅਨਿਟ੍ਠਫਲਵਿਪਚ੍ਚਨਂ।

੪੬੯. ਯਥਾ ਚਕ੍ਖਾਦੀਨਂ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਂ ਯਥਾਸਕਂ ਵਿਸਯਗ੍ਗਹਣਂ ਸਭਾਵਸਿਦ੍ਧਂ, ਏਵਂ ਮਨਸੋਪਿ। ਤੇ ਚ ਵਿਸਯਾ ਇਟ੍ਠਾਕਾਰਤੋ ਗਹਣੇ ਨ ਕੋਚਿ ਦੋਸੋ, ਪੁਰਿਸਤ੍ਤਭਾਵੋ ਨ ਚ ਤੇ ਦੋਸਂ ਪਵਤ੍ਤੇਨ੍ਤੀਤਿ ਅਯਂ ਤੇਸਂ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਨਂ ਲਦ੍ਧੀਤਿ ਆਹ "**ਵਤ੍ਥੁਕਾਮੇਸੁਪਿ ਕਿਲੇਸਕਾਮੇਸੁਪਿ ਦੋਸੋ ਨਤ੍ਥੀ**"ਤਿ, ਅਸ੍ਸਾਦੇਤ੍ਵਾ ਵਿਸਯਪਰਿਭੋਗੇ ਨਤ੍ਥਿ ਆਦੀਨਵੋ, ਤਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾ ਨ ਕੋਚਿ

ਅਨੁਰਾਯੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਪਾਤਬਜਤੰ ਆਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਨਕਤੰ ਉਪਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਪਰਿਭੋਗਤ੍ਥੋ ਹਿ ਅਯੰ **ਪਾ**-ਸਦ੍ਦੋ ਕਤ੍ਤੁਸਾਧਨੋ ਚ **ਤਬਜ**-ਸਦ੍ਦੋ, ਯਥਾਰੁਚਿ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਕਿਲੇਸਕਾਮੋਪਿ ਅਸ੍ਸਾਦਿਯਮਾਨੋ ਵਤ੍ਥੁਕਾਮਨ੍ਤੋਗਧੋਯੇਵ, ਕਿਲੇਸਕਾਮਵਸੇਨ ਪਨ ਨੇਸੰ ਅਸ੍ਸਾਦੇਤਬ੍ਬਤਾਤਿ ਆਹ "**ਵਤ੍ਥੁਕਾਮੇਸੁ ਕਿਲੇਸਕਾਮੇਨ ਪਾਤਬਜਤਾ**"ਨ੍ਤਿ। **ਕਿਲੇਸਕਾਮੇਨਾ**ਤਿ ਕਰਣਤ੍ਥੇ ਕਰਣਵਚਨੰ। **ਪਾਤਬਜਤੰ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਿਤਬ੍ਬਤ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਕਤ੍ਤੁਵਸੇਨੇਵ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਮੋਲਿੰ ਕਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਵੇਣਿਬਨ੍ਧਵਸੇਨ ਮੋਲਿੰ ਕਤ੍ਵਾ। **ਤਾਪਸਪਰਿਬ੍ਬਾਜਿਕਾਹੀ**ਤਿ ਤਾਪਸਪਬ੍ਬਜ੍ਜੂਪਗਤਾਹਿ। **ਪਰਿਵ੍ਵੰ ਪਵ੍ਵਪੇਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਇਦੰ ''ਪਹਾਨਮਾਹੰਸੂ''ਤਿ ਪਦਸ੍ਸੇਵ ਵੇਵਚਨਨ੍ਤਿ "**ਪਹਾਨੰ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮੰ ਪਵ੍ਵਪੇਨ੍ਤੀ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤੇਨ ਕਾਮਾ ਨਾਮੇਤੇ ਅਨਿਚ੍ਚਾ ਦੁਕ੍ਖਾ ਵਿਪਰਿਣਾਮਧਮ੍ਮਾਤਿ ਯਾਥਾਵਤੋ ਪਰਿਜਾਨਨੰ ਇਧ ''ਪਹਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੰ, ਨ ਵਿਨਾਭਾਵਮਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਮਾਲੁਵਾਸਿਪਾਟਿਕਾ**ਤਿ ਮਾਲੁਵਾਵਿਦਲੰ ਮਾਲੁਵਾਫਲੇ ਪੇਟ੍ਟਲਿਕਾ। **ਸਨ੍ਤਾਸੰ ਆਪਜ੍ਜੇਯਜਾ**ਤਿ ਸਾਲੇ ਅਧਿਵਤ੍ਥਦੇਵਤਾਯ ਪਵਤ੍ਤਿੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤਦਾ ਹਿ ਤਸ੍ਸਾ ਏਵੰ ਹੋਤਿ। **ਕੋਵਿਲਾਰਪਤ੍ਤਸਦਿਸੇਹੀ**ਤਿ ਮਹਾਕੋਵਿਲਾਰਪਤ੍ਤਸਣ੍ਠਾਨੇਹਿ। ਸਣ੍ਠਾਨਵਸੇਨ ਹੇਤੰ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਮਾਲੁਵਾਪਤ੍ਤਾ ਪਨ ਕੋਵਿਲਾਰਪਤ੍ਤੇਹਿ ਮਹਨ੍ਤਤਰਾਨਿ ਚੇਵ ਘਨਤਰਾਨਿ ਚ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਵਿਪੁਲਬਹੁਘਨਗਰੁਪਤ੍ਤਤਾਯ **ਮਹਨ੍ਤੰ ਭਾਰੰ ਜਨੇਤ੍ਵਾ। ਸਾਤਿ** ਮਾਲੁਵਾਲਤਾ। **ਓਘਨ**ਨ੍ਤਿ ਹੇਟ੍ਠਤੋ ਓਲਮ੍ਬਨਹੇਤੁਭੂਤੰ ਘਨਭਾਵੰ।

ਅਨ੍ਧਵਨਸੁਭਗਵਨਗ੍ਗਹਣੰ ਤੇਸੰ ਅਭਿਲਕ੍ਖਿਤਭਾਵਤੋ। **ਨਾਲ਼ਿਕੇਰਾਦੀਸੁ** ਤਿਣਜਾਤੀਸੁ। ਖਾਦਨੁਪਲਕ੍ਖਣੰ ਉਪਚਿਕਾਨੰ ਉਟ੍ਠਹਨਗ੍ਗਹਣਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਉਟ੍ਠਹੇਯਜੁ**"ਨ੍ਤਿ। **ਕੇਲਿੰ ਕਰੋਨ੍ਤੀ ਵਿਯਾ**ਤਿ ਵਿਲਮ੍ਬਨਨਦੀ ਵਿਯ ਕੇਲਿੰ ਕਰੋਨ੍ਤੀ। ਇਦਾਨਿ ਅਹੰ ਤੰ ਅਜ੍ਝੋਤ੍ਥਰਿਨ੍ਤਿ ਪਮੋਦਮਾਨਾ ਵਿਯ ਇਤੋ ਚਿਤੋ ਚ ਵਿਪ੍ਫਨ੍ਦਮਾਨਾ **ਵਿਲਮ੍ਬਨ੍ਤੀ। ਸਮ੍ਫਸ੍ਸੋਪਿ ਸੁਖੋ** ਮੁਦੁਤਲੁਣਕੋਮਲਭਾਵਤੋ। **ਦਸ੍ਸਨਮ੍ਪਿ ਸੁਖੰ** ਘਨਬਹਲਪਤ੍ਤਸੰਹਤਤਾਯ। **ਸੋਮਨਸ੍ਸਜਾਤਾ**ਤਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਨੁਸ੍ਸਵਵਸੇਨ ਭਵਨਵਿਨਾਸਭਯਾ ਸਨ੍ਤਾਸੰ ਆਪਜ੍ਜਿ, ਇਦਾਨਿ ਤਸ੍ਸਾ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਦਸ੍ਸਨੇਨ ਪਲੋਭਿਤਾ ਸੋਮਨਸ੍ਸਜਾਤਾ ਅਹੋਸਿ।

ਵਿਟਭਿੰ ਕਰੇਯਜਾਤਿ ਆਤਾਨਵਿਤਾਨਵਸੇਨ ਜਟੇਨ੍ਤੀ ਜਾਲੰ ਕਰੇਯਜ। ਤਥਾਭੂਤਾ ਚ ਘਨਪਤ੍ਤਸਞ੍ਛਨ੍ਨਤਾਯ ਛਤ੍ਤਸਦਿਸੀ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ "**ਛਤ੍ਤਾਕਾਰੇਨ ਤਿਟ੍ਠੇਯਜਾ**"ਤਿ। **ਸਕਲੰ ਰੁਕ੍ਖ**ਨ੍ਤਿ ਉਪਰਿ ਸਬ੍ਬਸਾਖਾਪਸਾਖੰ ਸਬ੍ਬਰੁਕ੍ਖੰ। **ਭਸ੍ਸਮਾਨਾ**ਤਿ ਪਲਿਵੇਠਨਵਸੇਨੇਵ ਓਤਰਮਾਨਾ। **ਯਾਵ ਮੂਲਾ ਓਤਿਣ੍ਣਸਾਖਾਹੀ**ਤਿ ਮਾਲੁਵਾ ਭਾਰੇਨ ਓਨਮਿਤ੍ਵਾ ਰੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਯਾਵ ਮੂਲਾ ਓਤਿਣ੍ਣਸਾਖਾਹਿ ਪੁਨ ਅਭਿਰੁਹਮਾਨਾ। **ਸਬ੍ਬਸਾਖਾ**ਤਿ ਹੇਟ੍ਠਾ ਮਜ੍ਝੇ ਉਪਰਿ ਚਾਤਿ ਸਬ੍ਬਾਪਿ ਸਾਖਾਯੋ ਪਲਿਵੇਠੇਨ੍ਤੀ। **ਸੰਸਿਬ੍ਬਿਤ੍ਵਾ** ਜਾਲਸਨ੍ਤਾਨਕਨਿਯਾਮੇਨ ਜਟੇਤ੍ਵਾ। ਏਵੰ ਅਪਰਾਪਰੰ ਸੰਸਿਬ੍ਬਨੇਨ **ਅਜ੍ਝੋਤ੍ਥਰਨ੍ਤੀ। ਸਬ੍ਬਸਾਖਾ ਹੇਟ੍ਠਾ ਕਤ੍ਵਾ ਸਯੰ ਉਪਰਿ ਠਤ੍ਵਾ** ਮਹਾਭਾਰਭਾਵੇਨ **ਵਾਤੇ ਵਾ ਵਾਯਨ੍ਤੇ ਦੇਵੇ ਵਾ ਵਸ੍ਸਨ੍ਤੇ ਪਦਾਲੇਯਜ। ਸਾਖਟ੍ਠਕਵਿਮਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਸਾਖਾਪਟਿਬਦ੍ਧੰ ਵਿਮਾਨੰ। ਯਸ੍ਮਾ ਇਧ ਸਤ੍ਥਾਰਾ ''ਸੇਯਜਥਾਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਭੂਤਪੁਬ੍ਬਮੇਵ ਵਤ੍ਥੁ ਉਪਮਾਭਾਵੇਨ ਆਹਟੰ, ਤਸ੍ਮਾ "**ਇਦੰ ਪਨ ਵਿਮਾਨ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ।

੪੭੧. **ਬਹਲਰਾਗਸਭਾਵੋ**ਤਿ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾਹਿ ਨੀਹਰਿਤੁੰ ਅਸਕ੍ਕੁਣੇਯਜਤਾਯ ਬਲਵਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਅਭਿਭਵਨਰਾਗਧਾਤੁਕੋ। **ਰਾਗਜ**ਨ੍ਤਿ ਰਾਗਨਿਮਿਤ੍ਤਜਾਤੰ। **ਦਿਟ੍ਠੇ ਦਿਟ੍ਠੇ ਆਰਮ੍ਮਣੇ**ਤਿ ਦਿਟ੍ਠੇ ਦਿਟ੍ਠੇ ਵਿਸਭਾਗਾਰਮ੍ਮਣੇ। **ਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਗਣ੍ਹਾਤੀ**ਤਿ ਕਿਲੇਸੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਕਾਰਣਭੂਤੰ ਅਨੁਬਜਞ੍ਜਨਸੋ ਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਸਿਕ੍ਖਾਗਾਰਵੇਨ ਪਨ ਕਿਲੇਸੇਹਿ ਨਿਸ੍ਸਿਤੰ ਮਗ੍ਗੰ ਨ ਪਟਿਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਤੋ ਏਵ ਆਚਰਿਯੁਪਜ੍ਝਾਯੇਹਿ ਆਣਤ੍ਤੰ ਦਣ੍ਡਕਮ੍ਮੰ ਕਰੋਤੇਵ। ਤੇਨਾਹ "**ਨ ਤ੍ਵੇਵ ਵੀਤਿਕ੍ਕਮੰ ਕਰੋਤੀ**"ਤਿ। **ਹਤ੍ਥਪਰਾਮਾਸਾਦੀਨੀ**ਤਿ – ''ਏਹਿ ਤਾਵ ਤਯਾ ਵੁਤ੍ਤੰ ਮਯਾ ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਚ ਅਮੁਤ੍ਰ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਵੀਮੰਸਿਸ੍ਸਾਮਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਹਤ੍ਥਗ੍ਗਹਣਾਦੀਨਿ ਕਰੋਨ੍ਤੋ, ਨ ਕਰੁਣਾਮੇਤ੍ਤਾਨਿਦਾਨਵਸੇਨ। **ਮੋਹਜਾਤਿਕੋ**ਤਿ ਬਹਲਮੋਹਸਭਾਵੋ।

੪੭੨. **ਕਮ੍ਮਨਿਯਾਮੇਨਾ**ਤਿ ਪੁਰਿਮਜਾਤਿਸਿਦ੍ਧੇਨ ਲੋਭੁਸ੍ਸਦਤਾਦਿਨਿਯਮਿਤੇਨ ਕਮ੍ਮਨਿਯਾਮੇਨ। ਇਦਾਨਿ ਤੰ ਲੋਭੁਸ੍ਸਦਤਾਦਿੰ ਵਿਭਾਗੇਨ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ "**ਯਸ੍ਸ ਹੀ**"ਤਿਆਦਿ ਆਰਦ੍ਧੰ। ਤਤ੍ਥ **ਕਮ੍ਮਾਯੂਹਨਕ੍ਖਣੇ**ਤਿ ਕਮ੍ਮਕਰਣਵੇਲਾਯ। **ਲੋਭੋ ਬਲਵਾ**ਤਿ ਤਜ੍ਜਾਯ ਸਾਮਗ੍ਗਿਯਾ ਸਾਮਤ੍ਥਿਯਤੋ ਲੋਭੋ ਅਧਿਕੋ ਹੋਤਿ। **ਅਲੋਭੋ ਮਨ੍ਦੋ**ਤਿ ਤਪ੍ਪਟਿਪਕ੍ਖੋ ਅਲੋਭੋ ਦੁਬ੍ਬਲੋ ਹੋਤਿ। ਕਥੰ ਪਨੇਤੇ ਲੋਭਾਲੋਭਾ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞੰ

ਉਜੁਵਿਪਚ੍ਚਨੀਕਭੂਤਾ ਏਕਕ੍ਖਣੇ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ? ਨ ਖੋ ਪਨੇਤੰ ਏਵਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ ''ਏਕਕ੍ਖਣੇ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀ''ਤਿ, ਨਿਕਨ੍ਤਿਕ੍ਖਣੰ ਪਨ ਆਯੂਹਨਕ੍ਖਣਮੇਵ ਕਤ੍ਵਾ ਏਵਂ ਵੁੱਤੰ। ਏਸ ਨਯੋ ਸੇਸੇਸੁ। **ਪਰਿਯਾਦਾਤੁ**ਨ੍ਤਿ ਅਭਿਭਵਿਤੁੰ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ। ਯੋ ਹਿ ''ਏਵਂਸੁਨ੍ਦਰੰ ਏਵਂਵਿਪੁਲੰ ਏਵਂਮਹਗ੍ਘਞ੍ਚ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਪਰਸ੍ਸ ਦਾਤੁ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਅਮੁਤ੍ତਚਾਗਤਾਦਿਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਾਯ ਚੇਤਨਾਯ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋ ਅਲੋਭੋ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਲੋਭੰ ਪਰਿਯਾਦਾਤੁੰ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ। ਦੋਸਮੋਹਾਨੰ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯੰ ਤਾਦਿਸਪਚ੍ਚਯਲਾਭੇਨੇਵ **ਅਦੋਸਾਮੋਹਾ ਬਲਵਨ੍ਤੋ। ਤਸ੍ਮਾ**ਤਿ ਲੋਭਾਦੋਸਾਮੋਹਾਨੰ ਬਲਵਭਾਵਤੋ ਅਲੋਭਦੋਸਮੋਹਾਨਞ੍ਚ ਦੁਬ੍ਬਲਭਾਵਤੋਤਿ ਵੁੱਤਮੇਵ ਕਾਰਣੰ ਪਚ੍ਚਾਮਸਤਿ। **ਸੋ**ਤਿ ਤੰਸਮਙ੍ਗੀ। **ਤੇਨ ਕਮ੍ਮੇਨਾ**ਤਿ ਤੇਨ ਲੋਭਾਦਿਉਪਨਿਸ੍ਸਯਵਤਾ ਕੁਸਲਕਮ੍ਮੁਨਾ। **ਸੁਖਸੀਲੋ**ਤਿ ਸਖਿਲੋ। ਤਮੇਵਤ੍ਥੰ **ਅਕ੍ਕੋਧਨੋ**ਤਿ ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਵਦਤਿ।

ਮਨ੍ਦਾ ਅਲੋਭਾਦੋਸਾ ਲੋਭਦੋਸੇ ਪਰਿਯਾਦਾਤੁੰ ਨ ਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤਿ, **ਅਮੋਹੋ ਪਨ ਬਲਵਾ** ਮੋਹੰ ਪਰਿਯਾਦਾਤੁੰ ਸਕ੍ਕੋਤੀਤਿ ਏਵਂ ਯਥਾਰਹੰ ਪਠਮਵਾਰੇ ਵੁੱਤਨਯੇਨੇਵ ਅਤਿਦੇਸਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਪੁਰਿਮਨਯੇਨੇਵਾ**ਤਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵੁੱਤਨਯਾਨੁਸਾਰੇਨ। **ਦੁਟ੍ਠੋ**ਤਿ ਕੋਧਨੋ। **ਦਨ੍ਧੋ**ਤਿ ਮਨ੍ਦਮਞ੍ਞੋ। **ਸੁਖਸੀਲਕੋ**ਤਿ ਸੁਖਸੀਲੋ।

ਏਤ੍ਥ ਚ ਲੋਭਵਸੇਨ, ਦੋਸਮੋਹ-ਲੋਭਦੋਸ-ਲੋਭਮੋਹ-ਦੋਸਮੋਹ-ਲੋਭਦੋਸਮੋਹਵਸੇਨਾਤਿ ਤਯੋ ਏਕਕਾ, ਤਯੋ ਦੁਕਾ, ਏਕੋ ਤਿਕੋਤਿ ਲੋਭਾਦਿਉਸ੍ਸਦਵਸੇਨ ਅਕੁਸਲਪਕ੍ਖੇ ਏਵ ਸਤ੍ਤ ਵਾਰਾ, ਤਥਾ ਕੁਸਲਪਕ੍ਖੇ ਅਲੋਭਾਦਿਉਸ੍ਸਦਵਸੇਨਾਤਿ ਚੁਦ੍ਦਸ ਵਾਰਾ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਅਲੋਭਦੋਸਮੋਹਾ, ਅਲੋਭਾਦੋਸਮੋਹਾ, ਅਲੋਭਦੋਸਾਮੋਹਾ ਬਲਵਨ੍ਤੋਤਿ ਆਗਤੇਹਿ ਕੁਸਲਪਕ੍ਖੇ ਤਤਿਯਦੁਤਿਯਪਠਮਵਾਰੇਹਿ ਦੋਸੁਸ੍ਸਦਮੋਹੁਸ੍ਸਦਦੋਸਮੋਹੁਸ੍ਸਦਵਾਰਾ ਗਹਿਤਾ ਏਵ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤਥਾ ਅਕੁਸਲਪਕ੍ਖੇ ਲੋਭਾਦੋਸਾਮੋਹਾ, ਲੋਭਦੋਸਾਮੋਹਾ, ਲੋਭਾਦੋਸਮੋਹਾ ਬਲਵਨ੍ਤੋਤਿ ਆਗਤੇਹਿ ਤਤਿਯਦੁਤਿਯਪਠਮਵਾਰੇਹਿ ਅਦੋਸੁਸ੍ਸਦਅਮੋਹੁਸ੍ਸਦਅਦੋਸਾਮੋਹੁਸ੍ਸਦਵਾਰਾ ਗਹਿਤਾ ਏਵਾਤਿ ਅਕੁਸਲਕੁਸਲਪਕ੍ਖੇਸੁ ਤਯੋ ਤਯੋ ਵਾਰੇ ਅਨ੍ਤੋਗਧੇ ਕਤ੍ਵਾ ਅਟ੍ਠੇਵ ਵਾਰਾ ਦਸ੍ਸਿਤਾ। ਯੇ ਪਨ ਉਭਯਸਮ੍ਮਿਸ੍ਸਤਾਵਸੇਨ ਲੋਭਾਲੋਭੁਸ੍ਸਦਵਾਰਾਦਯੋ ਅਪਰੇ ਏਕੂਨਪਞ੍ਞਾਸ ਵਾਰਾ ਕਾਮੰ ਦਸ੍ਸੇਤਬ੍ਬਾ, ਤੇਸੰ ਅਸਮ੍ਭਵਤੋ ਏਵ ਨ ਦਸ੍ਸਿਤਾ। ਨ ਹਿ ''ਏਕਸ੍ਮਿੰ ਸਨ੍ਤਾਨੇ ਅਨ੍ਤਰੇਨ ਅਵਤ੍ਥਨ੍ਤਰੰ ਲੋਭੋ ਚ ਬਲਵਾ ਅਲੋਭੋ ਚਾ''ਤਿਆਦਿ ਯੁਜ੍ਜਤਿ। ਪਟਿਪਕ੍ਖਵਸੇਨ ਵਾਪਿ ਏਤੇਸੰ ਬਲਵਦੁਬ੍ਬਲਭਾਵੋ ਸਹਜਾਤਧਮ੍ਮਵਸੇਨ ਵਾ। ਤਤ੍ਥ ਲੋਭਸ੍ਸ ਤਾਵ ਪਟਿਪਕ੍ਖਵਸੇਨ ਅਨਭਿਭੂਤਤਾਯ ਬਲਵਭਾਵੋ, ਤਥਾ ਦੋਸਮੋਹਾਨੰ ਅਦੋਸਾਮੋਹੇਹਿ। ਅਲੋਭਾਦੀਨੰ ਪਨ ਲੋਭਾਦਿਅਨਭਿਭਵਨਤੋ। ਸਬ੍ਬੇਸਞ੍ਚ ਸਮਾਨਜਾਤਿਯਸਮਧਿਭੁਯਜ ਪਵਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਸਹਜਾਤਧਮ੍ਮਤੋ ਬਲਵਭਾਵੋ। ਤੇਨ ਵੁੱਤੰ **ਅਟ੍ਠਕਥਾਯੰ** (ਮ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੪੭੨) – ''ਲੋਭੋ ਬਲਵਾ, ਅਲੋਭੋ ਮਨ੍ਦੋ। ਅਦੋਸਾਮੋਹਾ ਬਲਵਨ੍ਤੋ, ਦੋਸਮੋਹਾ ਮਨ੍ਦਾ''ਤਿਆਦਿ, ਸੋ ਚ ਨੇਸੰ ਮਨ੍ਦਬਲਵਭਾਵੋ ਪੁਰਿਮ੍ਪਨਿਸ੍ਸਯਤੋ ਤਥਾ ਆਸਯਸ੍ਸ ਪਰਿਭਾਵਿਤਤਾਯ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਤੇਨੇਵਾਹ **"ਕਮ੍ਮਨਿਯਾਮੇਨਾ"**ਤਿ। ਸੇਸੰ ਵੁੱਤਨਯਤ੍ਤਾ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯਮੇਵਾਤਿ।

ਚੂਲ਼ਧਮ੍ਮਸਮਾਦਾਨਸੁੱਤਵਣ੍ਣਨਾਯ ਲੀਨਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨਾ ਸਮੱਤਾ।

੬. ਮਹਾਧਮ੍ਮਸਮਾਦਾਨਸੁੱਤਵਣ੍ਣਨਾ

੪੭੩. ਏਵਂ ਇਦਾਨਿ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨਾਕਾਰੋ ਕਾਮੋ ਕਾਮਨੰ ਇਚ੍ਛਾ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ **ਏਵਂਕਾਮਾ**। ਏਵਂ ਛਨ੍ਦੋ ਛਨ੍ਦਨੰ ਰੋਚਨੰ ਅਜ੍ਝਾਸਯੋ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ **ਏਵਂਛਨ੍ਦਾ**। ਅਭਿਮੁਖੰ, ਅਭਿਨਿਵਿਸ੍ਸ ਵਾ ਪਕਾਰੇਹਿ ਏਤਿ ਉਪਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ, ਲਦ੍ਧਿ। ਸਾ ਹਿ ਲਦ੍ਧਬ੍ਬਵਤ੍ਥੰ ਅਭਿਮੁਖੰ ''ਏਵਮੇਤ''ਨ੍ਤਿ ਅਭਿਨਿਵਿਸਨ੍ਤੀ ਤੇਨ ਤੇਨ ਪਕਾਰੇਨ ਉਪਗਚ੍ਛਤਿ, ਹਤ੍ਥਗਤੰ ਕਤ੍ਵਾ ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਨ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤਿ। ਏਵਂ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨਾਕਾਰੋ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ **ਏਵਂਅਧਿਪ੍ਪਾਯਾ**। ਭਗਵਾ ਮੂਲੰ ਕਾਰਣੰ ਏਤੇਸੰ ਯਾਥਾਵਤੋ ਅਧਿਗਮਾਯਾਤਿ **ਭਗਵਂਮੂਲਕਾ**। ਤੇਨਾਹ **"ਭਗਵਨ੍ਤਞ੍ਹਿ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਮਯੰ ਇਮੇ ਧਮ੍ਮੇ ਆਜਾਨਾਮ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਾਮਾ"**ਤਿ। **ਅਮ੍ਹਾਕੰ ਧਮ੍ਮਾ**ਤਿ ਤੇਹਿ ਅਤ੍ਤਨਾ ਅਧਿਗਨ੍ਤਬ੍ਬਤਾਯ ਵੁੱਤੰ। ਸੇਵਿਤਬ੍ਬਾਨਞ੍ਹਿ ਯਾਥਾਵਤੋ ਅਧਿਗਮਞ੍ਞਾਣਾਨਿ ਅਧਿਗਚ੍ਛਨਕਸਮ੍ਬਨ੍ਧੀਨਿ, ਤਾਨਿ ਚ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਮੂਲਕਾਨਿ ਅਨਞ੍ਞਵਿਸਯਤ੍ਤਾ। ਤੇਨਾਹ **"ਪੁਬ੍ਬੇ ਕਸ੍ਸਪਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੇਨਾ"**ਤਿਆਦਿ। ਭਗਵਾ ਨੇਤਾ ਤੇਸਨ੍ਤਿ **ਭਗਵਂਨੇਤ੍ਤਿਕਾ। ਨੇਤਾ**ਤਿ ਸੇਵਿਤਬ੍ਬਧਮ੍ਮੇ ਵਿਨੇਯਜਸਨ੍ਤਾਨੰ ਪਾਪੇਤਾ। **ਵਿਨੇਤਾ**ਤਿ ਅਸੇਵਿਤਬ੍ਬਧਮ੍ਮੇ ਵਿਨੇਯਜਸਨ੍ਤਾਨਤੋ

ਅਪਨੇਤਾ। ਤਦङ्ग਼ਵ਼ਿਨਯਾਦਿਵਸੇਨ ਵ਼ਾ ਵ਼ਿ**ਨੇਤਾ। ਅਨੁਨੇਤਾ**ਤਿ ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਸੇਵ਼ਿਤਬ੍ਬਾ, ਇਮੇ ਨ ਸੇਵ਼ਿਤਬ੍ਬਾਤਿ ਉਭਯਸਮ੍ਪਾਪਨਾਪਨਯਨਤ੍ਥੰ ਪਞ੍ਞਪੇਤਾ। ਤੇਨਾਹ "**ਯਥਾਸਭਾਵ਼ਤੋ**"ਤਿਆਦਿ।

ਪਟਿਸਰਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ ਪਟਿਸਰਣੰ, ਭਗਵ਼ਾ ਪਟਿਸਰਣੰ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ **ਭਗਵ਼ਂਪਟਿਸਰਣਾ**। ਪਟਿਸਰਤਿ ਸਭਾਵਸਮ੍ਪਟਿਵ਼ੇਧਵਸੇਨ ਪਚ੍ਚੇਕਮੁਪਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਵ਼ਾ ਪਟਿਸਰਣੰ, ਭਗਵ਼ਾ ਪਟਿਸਰਣੰ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ **ਭਗਵ਼ਂਪਟਿਸਰਣਾ। ਪਟਿਵ਼ੇਧਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਪਟਿਵ਼ਿਜ੍ਝਿਤਬ੍ਬਤਾਵਸੇਨ। ਅਸਤਿਪਿ ਮੁਖੇ ਅਤ੍ਥਤੋ ਏਵ਼ਂ ਵਦਨ੍ਤੋ ਵ਼ਿਯ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ "**ਫਸ੍ਸੋ ਆਗਚ੍ਛਤਿ, ਅਹਂ ਭਗਵ਼ਾ ਕਿਂ ਨਾਮੋ**"ਤਿ। **ਪਟਿਭਾਤੂ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਟਿ-ਸਦ੍ਦਾਪੇਕ੍ਖਾਯ ''ਭਗਵਨ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ ਉਪਯੋਗਵਚਨੰ, ਅਤ੍ਥੋ ਪਨ ਸਾਮਿਵਚਨਵਸੇਨੇਵ ਵ਼ੇਦਿਤਬ੍ਬੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ "**ਭਗਵਤੋ**"ਤਿ **ਪਟਿਭਾਤੂ**ਤਿ ਚ ਭਗਵਤੋ ਭਾਗੋ ਹੋਤੁ। ਭਗਵਤੋ ਹਿ ਏਸ ਭਾਗੋ, ਯਦਿਦੰ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਦੇਸਨਾ, ਅਮ੍ਹਾਕੰ ਪਨ ਭਾਗੋ ਸਵਨਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਕੇਚਿ ਪਨ **ਪਟਿਭਾਤੂ**ਤਿ ਪਦਿਸ੍ਸਤੂਤਿ ਅਤ੍ਥੰ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਞਾਣੇਨ ਦਿਸ੍ਸਤੁ, ਦੇਸੀਯਤੂਤਿ ਵ਼ਾ ਅਤ੍ਥੋ। **ਉਪਟ੍ਠਾਤੂ**ਤਿ ਚ ਞਾਣਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਤੁ।

੪੭੪. ਨਿਸ੍ਸਯਿਤਬ੍ਬੇਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਨ੍ਤਾਨੇ ਉਪ੍ਪਾਦਨਵਸੇਨ ਅਪਸ੍ਸਯਿਤਬ੍ਬੇ। ਤਤਿਯਚਤੁਤ੍ਥਧਮ੍ਮਸਮਾਦਾਨਾਨਿ ਹਿ ਅਪਸ੍ਸਾਯ ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਏਤਰਹਿ ਆਯਤਿਞ੍ਚ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯੋ ਅਭਿਵਡ੍ਢਨ੍ਤਿ। **ਭਜਿਤਬ੍ਬੇ**ਤਿ ਤਸ੍ਸੇਵ ਵ਼ੇਵਚਨੰ। **ਸੇਵ਼ਿਤਬ੍ਬੇ**ਤਿ ਵ਼ਾ ਸਪ੍ਪੁਰਿਸੂਪਸ੍ਸਯਸਦ੍ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰੇ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ। **ਭਜਿਤਬ੍ਬੇ**ਤਿ ਤਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇ ਦਾਨਾਦਿਪੁਞ੍ਞਧਮ੍ਮੇ।

੪੭੫. ਉਪ੍ਪਟਿਪਾਟਿਆਕਾਰੇਨਾਤਿ ਪਠਮੰ ਸਂਕਿਲੇਸਧਮ੍ਮੇ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵ਼ਾ ਪਚ੍ਛਾ ਵ਼ੋਦਾਨਧਮ੍ਮਦਸ੍ਸਨੰ ਸਤ੍ਥ ਦੇਸਨਾਪਟਿਪਾਟਿ, ਯਥਾ – ''ਵ਼ਾਮੰ ਮੁਞ੍ਚ, ਦਕ੍ਖਿਣੰ ਗਣ੍ਹਾ''ਤਿ (ਧ॰ ਸ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੪੯੮; ਵ਼ਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ਮਹਾਟੀ॰ ੧.੧੪), ਤਥਾ ਉਪ੍ਪਟਿਪਾਟਿਪਕਾਰੇਨ, ਸਾ ਚ ਖੋ ਪੁਰਿਮੇਸੁ ਦ੍ਵ਼ੀਸੁ ਧਮ੍ਮਸਮਾਦਾਨੇਸੁ , ਪਚ੍ਛਿਮੇਸੁ ਪਨ ਪਟਿਪਾਟਿਯਾਵ ਮਾਤਿਕਾ ਪਟ੍ਠਪਿਤਾ। **ਯਥਾਧਮ੍ਮਰਸੇਨੇ**ਵ਼ਾਤਿ ਪਹਾਤਬ੍ਬਪਹਾਯਕਧਮ੍ਮਾਨੰ ਯਥਾਸਭਾਵ਼ੇਨੇਵ। ਸਭਾਵ਼ੋ ਹਿ ਯਾਥਾਵਤੋ ਰਸਿਤਬ੍ਬਤੋ ਜਾਨਿਤਬ੍ਬਤੋ ''ਰਸੋ''ਤਿ ਵ਼ੁਚ੍ਚਤਿ। ਪਠਮੰ ਪਹਾਤਬ੍ਬਧਮ੍ਮੇ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵ਼ਾ ਤਦਨਨ੍ਤਰੰ ''ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਏਤੇਹਿ ਪਹੀਯਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਪਹਾਯਕਧਮ੍ਮਦਸ੍ਸਨੰ ਦੇਸਨਾਨੁਪੁਬ੍ਬੀ। **ਗਹਣੰ** ਆਦਿਯਨੰ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਨ੍ਤਾਨੇ ਉਪ੍ਪਾਦਨੰ।

੪੭੮. ਵਧਦਣ੍ਡਾਦੀਹਿ ਭੀਤਸ੍ਸ ਉਪਸਙ੍ਕਮਨੇ, ਮਿਚ੍ਛਾ ਚਰਿਤ੍ਵ਼ਾ ਤਥਾ ਅਪਗਮਨੇ ਚ ਪੁਬ੍ਬਾਪਰਚੇਤਨਾਨੰ ਵਸੇਨ ਮਿਚ੍ਛਾਚਾਰੋ ਦੁਕ੍ਖਵ਼ੇਦਨੋ ਹੋਤਿ, ਤਥਾ ਇਸ੍ਸਾਨਿਨ੍ਦਾਦੀਹਿ ਉਪਦ੍ਦੁਤਸ੍ਸ ਅਪਰਚੇਤਨਾਵਸੇਨ, ਏਵ਼ਂ ਅਭਿਜ੍ਝਾਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠੀਸੁਪਿ ਯਥਾਰਹੰ ਵ਼ੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। **ਤਿਸ੍ਸਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਚੇਤਨਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਬ੍ਬਾਪਰਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਪਕਚੇਤਨਾਨੰ। ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨੰ ਮੁਸਾਵ਼ਾਦੋ ਪਿਸੁਣਵ਼ਾਚਾ ਸਮ੍ਫਪ੍ਪਲਾਪੋਤਿ ਇਮੇਸੰ ਚਤੁਨ੍ਨੰ ਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਪਕਚੇਤਨਾਨੰ ਸੁਖਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਵ਼ਾ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਵ਼ਾਤਿ ਅਯੰ ਨਯੋ ਇਧ ਅਧਿਕਤਤ੍ਤਾ ਨ ਉਦ੍ਧਟੋ। **ਦੋਮਨਸ੍ਸਮੇ**ਵ **ਚੇਤ੍ਥ ਦੁਕ੍ਖ**ਨ੍ਤਿ ਇਦੰ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਾਪਰਭਾਗਚੇਤਨਾਪਿ ਚੇਤ੍ਥ ਆਸਨ੍ਨਾ ਦੋਮਨਸ੍ਸਸਹਗਤਾ ਏਵ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਕਤ੍ਵ਼ਾ ਵ਼ੁਤ੍ਤੰ। ਅਨਾਸਨ੍ਨਾ ਪਨ ਸਨ੍ਧਾਯ "**ਪਰਿਯੇਟ੍ਠਿਂ ਵ਼ਾ ਆਪਜ੍ਜਨ੍ਤਸ੍ਸਾ**"ਤਿਆਦਿ ਵ਼ੁਤ੍ਤੰ। ਤੇਨੇਵ ਮਿਚ੍ਛਾਚਾਰਾਭਿਜ੍ਝਾਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠੀਨੰ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਾਪਰਭਾਗਚੇਤਨਾ ਆਸਨ੍ਨਾ ਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਪਕਚੇਤਨਾਗਤਿਕਾਵ਼ਾਤਿ ਦਸ੍ਸਿਤੰ ਹੋਤੀਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। **ਪਰਿਯੇਟ੍ਠਿ**ਨ੍ਤਿ ਮਿਚ੍ਛਾਚਾਰਾਦੀਸੁ ਵ਼ੀਤਿਕ੍ਕਮਿਤਬ੍ਬਵਤ੍ਥੁਮਾਲਾਗਨ੍ਧਾਦਿਪਰਿਯੇਸਨੰ। ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਦੀਸੁ ਮਾਰੇਤਬ੍ਬਵਤ੍ਥੁਆਵ਼ੁਧਾਦਿਪਰਿਯੇਸਨੰ **ਆਪਜ੍ਜਨ੍ਤਸ੍ਸ**। ਅਕਿਚ੍ਛੇਨਪਿ ਤੇਸੰ ਪਰਿਯੇਸਨੰ ਸਮ੍ਭਵਤੀਤਿ "**ਵ਼ਟ੍ਟਤਿਯੇ**ਵ਼ਾ"ਤਿ ਸਾਸਙ੍ਕੰ ਵਦਤਿ।

੪੭੯. ਸੁਖਵ਼ੇਦਨਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਸੁਖਵ਼ੇਦਨਾਪਿ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਤਾਸੰ ਚੇਤਨਾਨੰ ਅਸੁਖਵ਼ੇਦਨਤਾਪਿ ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ "**ਸੁਖਵ਼ੇਦਨਾਪਿ ਹੋਨ੍ਤਿਯੇ**ਵ਼ਾ"ਤਿ ਸਾਸਙ੍ਕਵਚਨੰ। **ਸੋਮਨਸ੍ਸਮੇ**ਵ **ਚੇਤ੍ਥ ਸੁਖ**ਨ੍ਤਿ ਇਦੰ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਾਪਰਭਾਗਚੇਤਨਾਪਿ ਸੋਮਨਸ੍ਸਸਹਗਤਾ ਏਵ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਕਤ੍ਵ਼ਾ ਵ਼ੁਤ੍ਤੰ। ਤਞ੍ਚ ਖੋ ਮਿਚ੍ਛਾਚਾਰਵਜ੍ਜਾਨੰ ਛਨ੍ਨੰ ਵਸੇਨ। ਮਿਚ੍ਛਾਚਾਰਸ੍ਸ ਪਨ ਪੁਬ੍ਬਾਪਰਭਾਗਸ੍ਸ ਵਸੇਨ "**ਕਾਯਿਕੰ ਸੁਖਮ੍ਪਿ ਵ਼ਟ੍ਟਤਿਯੇ**ਵ਼ਾ"ਤਿ ਸਾਸਙ੍ਕਵਚਨੰ।

੪੮੦. ਦੋਸਜਪਰਿਲ਼ਾਹਵਸੇਨਸ੍ਸ ਸਿਯਾ ਕਾਯਿਕਮ੍ਪਿ ਦੁਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ “**ਸੋ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋਪਿ ਦੁਕ੍ਖਿਤੋ**”ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਚੇਤੋਦੁਕ੍ਖਮੇਵ ਵਾ ਸਨ੍ਧਾਯ ਤਸ੍ਸ ਅਪਰਾਪਰੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੰ “**ਦੁਕ੍ਖਿਤੋ ਦੋਮਨਸ੍ਸਿਤੋ**”ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ।

੪੮੧. **ਦਸਸੁਪਿ ਪਦੇਸੂ**ਤਿ ਦਸਸੁਪਿ ਕੋਟ੍ਠਾਸੇਸੁ, ਵਾਕ੍ਯੇਸੁ ਵਾ। ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਪਿ ਸਮ੍ਭਵਤੀਤਿ “**ਸੁਖਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿਯੇਵਾ**”ਤਿ ਇਧ ਸਾਸਙ੍ਕਵਚਨੰ। ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾ ਪਟਿਵਿਰਤਸ੍ਸ ਕਾਯੋਪਿ ਸਿਯਾ ਵਿਗਤਦਰਥਪਰਿਲ਼ਾਹੋਤਿ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਵੇਰਮਣਿਆਦਿਪਚ੍ਚਯਾ ਕਾਯਿਕਪਟਿਸੰਵੇਦਨਾਪਿ ਸਮ੍ਭਵਤੀਤਿ **ਸਹਾਪਿ ਸੁਖੇਨਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਕਾਯਿਯਸੁਖਮ੍ਪਿ ਵਟ੍ਟਤਿਯੇਵ।

੪੮੨. **ਤਿਤ੍ਤਕਾਲਾਬੂ**ਤਿ ਉਪਭੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਮ੍ਮਾਦਾਦਿਪਾਪਨੇਨ ਕੁਚ੍ਛਿਤਤਿਤ੍ਤਕਰਸੋ ਅਲਾਬੁ। **ਨ ਰੁਚ੍ਚਿਸ੍ਸਤਿ** ਅਨਿਟ੍ਠਰਸਤਾਯ ਅਨਿਟ੍ਠਫਲਤਾਯ ਚ।

੪੮੩. **ਰਸੰ ਦੇਤੀ**ਤਿ ਰਸੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ ਵਿਭਾਵੇਤਿ।

੪੮੪. **ਪੂਤਿਮੁਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਪੂਤਿਸਭਾਵਮੁਤ੍ਤੰ। **ਤਰੁਣ**ਨ੍ਤਿ ਧਾਰਾਵਸੇਨ ਨਿਪਤਨ੍ਤੰ ਹੁਤ੍ਵਾ ਉਣ੍ਹੰ। ਤੇਨਸ੍ਸ ਉਪਰਿਮੁਤ੍ਤਤਮਾਹ। ਮੁਤ੍ਤਞ੍ਹਿ ਪਸ੍ਸਾਵਮਗ੍ਗਤੋ ਮੁਚ੍ਚਮਾਨੰ ਕਾਯੁਸ੍ਮਾਵਸੇਨ ਉਣ੍ਹੰ ਹੋਤਿ।

੪੮੫. **ਯੰ ਭਗਨ੍ਦਰਸੰਸਟ੍ਠੰ ਲੋਹਿਤੰ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਤੀ**ਤਿ ਭਗਨ੍ਦਰਬਜਾਧਿਸਹਿਤਾਯ ਲੋਹਿਤਪਕ੍ਖਨ੍ਦਤਾਯ ਵਸੇਨ ਯੰ ਲੋਹਿਤੰ ਵਿਸ੍ਸਵਤਿ। ਪਿਤ੍ਤਸੰਸਟ੍ਠੰ ਲੋਹਿਤੰ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਤੀਤਿ ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ।

੪੮੬. **ਉਬ੍ਬਿਦ੍ਧੇ**ਤਿ ਦੂਰੇ। ਅਬ੍ਭਮਹਿਕਾਦਿਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸਵਿਗਮੇਨ ਹਿ ਆਕਾਸੰ ਉਤ੍ਤੁਙ੍ਗੰ ਵਿਯ ਦੂਰੰ ਵਿਯ ਚ ਖਾਯਤਿ। ਤੇਨਾਹ “**ਦੂਰੀਭੂਤੇ**”ਤਿ। ਤਮੰਯੇਵ **ਤਮਗਤੰ** ‘‘ਗੂਥਗਤੰ ਮੁਤ੍ਤਗਤ’’ਨ੍ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੧੯; ਅ॰ ਨਿ॰ ੯.੧੧) ਯਥਾ। **ਭਾਸਤੇ ਚ ਤਪਤੇ ਚ ਵਿਰੋਚਤੇ** ਚ ਇਦੰ ਚਤੁਤ੍ਥੰ ਧਮ੍ਮਸਮਾਦਾਨੰ ਵਿਭਜਨ੍ਤੇਨ ਕੁਸਲਕਮ੍ਮਪਥਸ੍ਸ ਵਿਭਜਿਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸਿਤਤ੍ਤਾ।

ਸਙ੍ਕਰਰੁਕ੍ਖੋ ਕਨ੍ਦਮਾਦਸਪੋਵ। **ਸਰਭਞ੍ਞਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਥੰ ਅਵਿਭਜਿਤ੍ਵਾ ਪਦਸੋ ਸਰਭਞ੍ਞਵਸੇਨ। **ਓਸਾਰੇਨ੍ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਉਚ੍ਚਾਰੇਨ੍ਤਸ੍ਸ। **ਸਦ੍ਦੇ**ਤਿ ਓਸਾਰਣਸਦ੍ਦੇ। ਅਧਿਗਤਵਿਸੇਸੰ ਅਨਾਰੋਚੇਤੁਕਾਮਾ **ਦੇਵਤਾ ਤਤ੍ਥੇਵ ਅਨ੍ਤਰਧਾਯਿ। ਤੰ ਦਿਵਸ**ਨ੍ਤਿ ਸਤ੍ਥਾਰਾ ਦੇਸਿਤਦਿਵਸੇ। ਇਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਿਸੇਸਾਧਿਗਮਨਿਮਿਤ੍ਤਤਾਯ ਅਯੰ ਦੇਵਤਾ ਇਮੰ ਸੁਤ੍ਤੰ ਪਿਯਾਯਤਿ। ਸੇਸੰ ਉਤ੍ਤਾਨਮੇਵ।

ਮਹਾਧਮ੍ਮਸਮਾਦਾਨਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾਯ ਲੀਨਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨਾ ਸਮਤ੍ਤਾ।

੭. **ਵੀਮੰਸਕਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ**

੪੮੭. **ਅਤ੍ਥਵੀਮੰਸਕੋ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਤ੍ਥਪਰਤ੍ਥਾਦਿਅਤ੍ਥਵਿਜਾਨਨਕੋ। **ਸਙ੍ਖਾਰਵੀਮੰਸਕੋ**ਤਿ ਸਙ੍ਖਤਧਮ੍ਮੇ ਸਲਕ੍ਖਣਤੋ ਸਾਮਞ੍ਞਲਕ੍ਖਣਤੋ ਵਾ ਆਯਤਨਾਦਿਵਿਭਾਗਤੋ ਚ ਵੀਮੰਸਕੋ। **ਸਤ੍ਥਵੀਮੰਸਕੋ**ਤਿ ‘‘ਸਤ੍ਥਾ ਨਾਮ ਗੁਣਤੋ ਏਦਿਸੋ ਏਦਿਸੋ ਚਾ’’ਤਿ ਸਤ੍ਥ ਉਪਪਰਿਕ੍ਖਕੋ। **ਵੀਮੰਸਕੋ**ਤਿ ਵਿਚਾਰਕੋ। ਯੰ ਚੇਤਸੋ ਸਰਾਗਾਦਿਵਿਭਾਗਤੋ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਦਨੰ, ਤੰ **ਚੇਤੋਪਰਿਯਾਯੋ**। ਤੇਨਾਹ “**ਚਿਤ੍ਤਪਰਿਚ੍ਛੇਦ**”ਨ੍ਤਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਚੇਤੋਪਰਿਯਾਯਞਾਣਲਾਭੀ – ‘‘ਇਦੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਇਤੋ ਪਰੰ ਪਵਤ੍ਤੰ ਇਦਮਿਤੋ ਪਰ’’ਨ੍ਤਿ ਪਰਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿੰ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤੰ ‘‘**ਚੇਤੋਪਰਿਯਾਯਨ੍ਤਿ ਚਿਤ੍ਤਵਾਰ**’’ਨ੍ਤਿ। ਵਾਰਤ੍ਥੋਪਿ ਹਿ **ਪਰਿਯਾਯ**-ਸਦ੍ਦੋ ਹੋਤਿ – ‘‘ਕਸ੍ਸ ਨੁ ਖੋ, ਆਨਨ੍ਦ, ਪਰਿਯਾਯੋ ਅਜ੍ਜ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯੋ ਓਵਦਿਤੁ’’ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੯੮)। ਚਿਤ੍ਤਚਾਰਨ੍ਤਿਪਿ ਪਾਠੋ, ਚਿਤ੍ਤਪਵਤ੍ਤਿਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਏਵਂ ਵਿਜਾਨਨਤ੍ਥਾਯਾ**ਤਿ ਇਦਾਨਿ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨਾਕਾਰੇਨ ਵੀਮੰਸਨਤ੍ਥਾਯ।

੪੮੮. **ਕਲਜਾਣਮਿਤ੍ਤੂਪਨਿਸ੍ਸਯ**ਨ੍ਤਿ ਕਲਜਾਣਮਿਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਤੰ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਵਾਸਸ੍ਸ ਬਲਵਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਯੰ। **ਉਪਡ੍ਢੰ ਅਤ੍ਤਨੋ ਆਨੁਭਾਵੇਨਾ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਪੁਗ੍ਗਲੇਨ ਸਮ੍ਪਾਦਿਯਮਾਨਸ੍ਸ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਸ੍ਸ ਉਪਡ੍ਢਭਾਗਮਤ੍ਤੰ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਪਰਿਪਾਚਕਧਮ੍ਮਾਨੁਭਾਵੇਨ ਸਿਜ੍ਝਤਿ। **ਉਪਡ੍ਢੰ ਕਲਜਾਣਮਿਤ੍ਤਾਨੁਭਾਵੇਨਾ**ਤਿ ਇਤਰੋ ਪਨ ਉਪਡ੍ਢਭਾਗੋ ਯੰ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੰ ਵੁਸ੍ਸਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਕਲਜਾਣਮਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪਦੇਸਾਨੁਭਾਵੇਨ **ਹੋਤਿ,** ਸਿਜ੍ਝਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਲੋਕਸਿਦ੍ਧੋ ਏਵ ਅਯਮਤ੍ਥੋ। ਲੋਕਿਯਾ ਹਿ –

''ਪਾਦੋ ਸਿਦ੍ਧੋ ਆਚਰਿਯਾ, ਪਾਦੋ ਹਿਸ੍ਸਾਨੁਭਾਵਤੋ।
ਤੰਵਿਜ੍ਜਾਸੇਵਕਾ ਪਾਦੋ, ਪਾਦੋ ਕਾਲੇਨ ਪਚ੍ਚਤੀ''ਤਿ॥ –

ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਅਤ੍ਤਨੋ ਧਮ੍ਮਤਾਯਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਭਾਵੇਨ, ਞਾਣੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਕਲਜਾਣਮਿਤ੍ਤਤਾ**ਤਿ ਕਲਜਾਣੋ ਭਦ੍ਦੋ ਸੁਨ੍ਦਰੋ ਮਿਤ੍ਤੋ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ ਕਲਜਾਣਮਿਤ੍ਤੋ, ਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋ **ਕਲਜਾਣਮਿਤ੍ਤਤਾ,** ਕਲਜਾਣਮਿਤ੍ਤਵਨ੍ਤਤਾ। ਸੀਲਾਦਿਗੁਣਸਮ੍ਪਨ੍ਨੇਹਿ ਕਲਜਾਣਪੁਗ੍ਗਲੇਹੇਵ ਅਯਨੰ ਪਵਤ੍ਤਿ **ਕਲਜਾਣਸਹਾਯਤਾ**। ਤੇਸੁ ਏਵ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਚੇਵ ਕਾਯੇਨ ਚ ਨਿਨ੍ਨਪੋਣਪਬ੍ਭਾਰਭਾਵੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿ **ਕਲਜਾਣਸਮ੍ਪਵਙ੍ਕਤਾ। ਮਾਹੇਵ**ਨ੍ਤਿ ਏਵੰ ਮਾ ਆਹ, ''ਉਪਡ੍ਢੰ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਮਾ ਕਥੇਹੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਤਦਮਿਨਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਨ੍ਤਿ ਨਿਪਾਤਮਤ੍ਤੰ ਦ-ਕਾਰੋ ਪਦਸਨ੍ਧਿਕਰੋ ਇ-ਕਾਰਸ੍ਸ ਅ-ਕਾਰੰ ਕਤ੍ਵਾ ਨਿਦ੍ਦੇਸੋ। **ਇਮਿਨਾਪੀ**ਤਿ ਇਦਾਨਿ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨੇਨਪੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਪਰਿਯਾਯੇਨਾ**ਤਿ ਕਾਰਣੇਨ। ਇਦਾਨਿ ਤੰ ਕਾਰਣੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **"ਮਮੰ ਹੀ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ।

ਯਥਾ ਚੇਤ੍ਥ, ਅਞ੍ਞੇਸੁਪਿ ਸੁਤ੍ਤੇਸੁ ਕਲਜਾਣਮਿਤ੍ਤੂਪਨਿਸ੍ਸਯਮੇਵ ਵਿਸੇਸੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਭਿਕ੍ਖੂਨੰ ਬਾਹਿਰਙ੍ਗਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿੰ ਕਥੇਨ੍ਤੋਪੀ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਪਰਿਪਾਚਨਿਯਧਮ੍ਮੇ**ਤਿ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ ਅਰਹਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਰਿਪਾਚਕਧਮ੍ਮੇ। **ਪਚ੍ਚਯੇ**ਤਿ ਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜੇ। **ਮਹਾਜਚ੍ਚੋ**ਤਿ ਮਹਾਕੁਲੀਨੋ।

ਕਾਯਿਕੋ ਸਮਾਚਾਰੋਤਿ ਅਭਿਕ੍ਕਮਪਟਿਕ੍ਕਮਾਦਿਕੋ ਸਤਿਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਪਰਿਕ੍ਖਤੋ ਪਾਕਤਿਕੋ ਚ। **ਵੀਮੰਸਕਸ੍ਸ** ਉਪਪਰਿਕ੍ਖਕਸ੍ਸ। **ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞੇਯਜੋ ਨਾਮ** ਚਕ੍ਖੁਦ੍ਵਾਰਾਨੁਸਾਰੇਨ ਵਿਞ੍ਞਾਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ। **ਸੋਤਵਿਞ੍ਞੇਯਜੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਸੰਕਿਲਿਟ੍ਠਾ**ਤਿ ਰਾਗਾਦਿਸੰਕਿਲੇਸਧਮ੍ਮੇਹਿ ਵਿਬਾਧਿਤਾ, ਉਪਤਾਪਿਤਾ ਵਿਦੂਸਿਤਾ ਮਲੀਨਾ ਚਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇ ਪਨ ਤੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਆਹ **"ਕਿਲੇਸਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ"**ਤਿ। ਯਦਿ ਨ ਚਕ੍ਖੁਸੋਤਵਿਞ੍ਞੇਯਜਾ, ਪਾਲ਼ਿਯੰ ਕਥੰ ਤਥਾ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ ਆਹ **"ਯਥਾ ਪਨਾ"**ਤਿਆਦਿ। **ਕਾਯਵਚੀਸਮਾਚਾਰਾਪਿ ਸੰਕਿਲਿਟ੍ਠਾਯੇਵ ਨਾਮ** ਸੰਕਿਲਿਟ੍ਠਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਤੋ। ਭਵਤਿ ਹਿ ਤੰਹੇਤੁਕੇਪਿ ਤਦੁਪਚਾਰੋ ਯਥਾ ''ਸੇਮ੍ਹੋ ਗੁਲ਼ੋ''ਤਿ। ''ਮਾ ਮੇ ਇਦੰ ਅਸਾਰੁਪ੍ਪੰ ਪਰੋ ਅਞ੍ਞਾਸੀ''ਤਿ ਪਨ **ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਤਾਯ ਨ ਨ ਉਪਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ। "ਨ ਖੋ ਮਯੰ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਗਵਤੋ ਕਿਞ੍ਚਿ ਗਰਹਾਮਾ"**ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਗਰਹਿਤਬ੍ਬਾਭਾਵੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਭਗਵਾ ਹੀ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਅਭਾਵਿਤਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਹਿ ਗਰਹਿਤਬ੍ਬਤਾ ਨਾਮ ਸਿਯਾ, ਨ ਭਾਵਿਤਮਗ੍ਗਸ੍ਸ। **ਏਸ** ਉਤ੍ਤਰੋ ਮਾਣਵੋ ''ਬੁਦ੍ਧਮ੍ਪਿ ਗਰਹਿਤ੍ਵਾ ਪਕ੍ਕਮਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਅਨੁਬਨ੍ਧਿ। **ਏਵੰ ਚਿਨ੍ਤੇਸਿ** ਮਹਾਭਿਨਿਕ੍ਖਮਨਦਿਵਸੇ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਚਨੇ ਅਟ੍ਠਿਤਤ੍ਤਾ। **ਕਿਞ੍ਚਿ ਵਜ੍ਜੰ ਅਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ** ਮਾਰੋ ਏਵਮਾਹ –

''ਸਤ੍ਤ ਵਸ੍ਸਾਨਿ ਭਗਵਨ੍ਤੰ, ਅਨੁਬਨ੍ਧਿੰ ਪਦਾਪਦੰ।
ਓਤਾਰੰ ਨਾਧਿਗਚ੍ਛਿਸ੍ਸੰ, ਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਸਤੀਮਤੋ''ਤਿ॥ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੪੪੮)।

ਕਾਲੇ ਕਣ੍ਹਾ, ਕਾਲੇ ਸੁਕ੍ਕਾਤਿ ਯਥਾਸਮਾਦਿਨ੍ਨੰ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਤ੍ਤਿੰ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੰ ਕਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤੇਤੁੰ ਅਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤਸ੍ਸ ਕਦਾਚਿ ਕਣ੍ਹਾ ਅਪਰਿਸੁਦ੍ਧਾ ਕਾਯਸਮਾਚਾਰਾਦਯੋ, ਕਦਾਚਿ ਸੁਕ੍ਕਾ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਾਤਿ ਏਵੰ ਅਨ੍ਤਰਨ੍ਤਰਾ ਬਜਾਮਿਸ੍ਸਵਸੇਨ **ਵੋਮਿਸ੍ਸਕਾ। ਨਿਕ੍ਕਿਲੇਸਾ**ਤਿ ਨਿਰੁਪਕ੍ਕਿਲੇਸਾ ਅਨੁਪਕ੍ਕਿਲਿਟ੍ਠਾ।

ਅਨਵਜ੍ਜੰ ਵਜ੍ਜਰਹਿਤਤ੍ਤਾ। **ਦੀਘਰਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਸੰਯੋਗੇ ਉਪਯੋਗਵਚਨੰ। **ਸਮਾਪਨ੍ਨੋ**ਤਿ ਸਮ੍ਮਾ ਆਪਨ੍ਨੋ ਸਮਙ੍ਗੀਭੂਤੋ। ਤੇਨਾਹ "**ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ**"ਤਿ। ਅਤ੍ਤਨਾ ਕਤਸ੍ਸ ਅਸਾਰੁਪ੍ਪਸ੍ਸ ਪਟਿਚ੍ਛਾਦਨਤ੍ਥੰ **ਆਰਞ੍ਞਕੋ** ਵਿ**ਯ ਹੁਤ੍ਵਾ। ਤਸ੍ਸ ਪਰਿਹਾਰ**ਨ੍ਤਿ ਉਲ੍ਲਾਰੇਹਿ ਪੂਜਾਸਕ੍ਕਾਰੇਹਿ ਮਨੁਸ੍ਸੇਹਿ ਤਸ੍ਸ ਪਰਿਹਰਿਯਮਾਨਤੰ। **ਅਤਿਦਪ੍ਪਿਤੋ**ਤਿ ਏਵੰ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨੰ ਸਮ੍ਭਾਵਨਾਯ ਅਤਿਵਿਯ ਦਤ੍ਤੋ ਗਬ੍ਬਿਤੋ।

ਨ ਇਤ੍ਤਰਸਮਾਪਨ੍ਨੋਤਿ ਜਾਨਾਤਿ। ਕਸ੍ਮਾ? ਸੀਲੰ ਨਾਮ ਦੀਘੇਨ ਅਦ੍ਧੁਨਾ ਜਾਨਿਤਬ੍ਬੰ, ਨ ਇਤ੍ਤਰੇਨ। ਇਦਾਨਿ ਅਨੇਕਜਾਤਿਸਮੁਦਾਚਾਰਵਸੇਨ ਤਥਾਗਤੋ ਇਮੰ ਕੁਸਲੰ ਧਮ੍ਮੰ ਦੀਘਰਤ੍ਤੰ ਸਮਾਪਨ੍ਨੋ, ਤਞ੍ਚਸ੍ਸ ਅਤਿਵਿਯ ਅਚ੍ਛਰਿਯਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ "**ਅਨਚ੍ਛਰਿਯੰ ਚੇਤ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ।

ਅਰਞ੍ਞਗਾਮਕੇਤਿ ਅਰਞ੍ਞਪਦੇਸੇ ਏਕਸ੍ਮਿੰ ਖੁਦ੍ਦਕਗਾਮੇ। ਤਤ੍ਥ ਨੇਸੰ ਦਿਵਸੇ ਦਿਵਸੇ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਚਰਣਸ੍ਸ ਅਵਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਤੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ "**ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਚਰਨ੍ਤੀ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਪਿਵਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਦੁਲ੍ਲਭਲੋਣੋ ਹੋਤਿ** ਸਮੁਦ੍ਦਸ੍ਸ ਦੂਰਤਾਯ।

ਤਦਾ ਕਿਰ ਵਿਦੇਹਰਟ੍ਠੇ ਸੋਲ਼ਸ ਗਾਮਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਮਹਨ੍ਤਾਨੇਵ। ਤੇਨਾਹ – "**ਹਿਤ੍ਵਾ ਗਾਮਸਹਸ੍ਸਾਨਿ, ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਾਨਿ ਸੋਲ਼ਸਾ**"ਤਿ। ਇਦਾਨਿ ਕਸ੍ਮਾ "**ਸਨ੍ਨਿਧਿੰ ਦਾਨਿ ਕੁਬ੍ਬਸੀ**"ਤਿ ਮੰ ਘਟ੍ਟੇਥਾਤਿ ਵਤ੍ਤੁਕਾਮੋ ਤੰ ਅਨਾਵਿਕਤ੍ਵਾ "**ਲੋਣ...ਪੇ॰... ਨ ਕਰੋਥਾ**"ਤਿ ਆਹ। ਗਨ੍ਧਾਰੋ ਤਸ੍ਸਾਧਿਪ੍ਪਾਯੰ ਵਿਭਾਵੇਤੁਕਾਮੋ "**ਕਿੰ ਮਯਾ ਕਤੰ ਵੇਦੇਹੀਸੀ**"ਤਿ ਆਹ।

ਇਤਰੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੰ ਵਿਭਾਵੇਨ੍ਤੋ "**ਹਿਤ੍ਵਾ**"ਤਿ ਗਾਥਮਾਹ। ਇਤਰੋ "**ਧਮ੍ਮੰ ਭਣਾਮੀ**"ਤਿ ਗਾਥਨ੍ਤਿ ਏਵੰ ਸਬ੍ਬਾਪਿ ਨੇਸੰ ਵਚਨਪਟਿਵਚਨਗਾਥਾ। ਤਤ੍ਥ **ਪਸਾਸਸੀ**ਤਿ ਘਟ੍ਟੇਨ੍ਤੋ ਵਿਯ ਅਨੁਸਾਸਸਿ। **ਨ ਪਾਪਮੁਪਲਿਮ੍ਪਤਿ** ਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਕੋਪਾਭਾਵਤੋ। **ਮਹਤ੍ਥਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਮਹਾਅਤ੍ਥਸੰਹਿਤੰ। **ਨੇ ਚੇ ਅਸ੍ਸ ਸਕਾ ਬੁਦ੍ਧੀ**ਤਿਆਦਿ ਵੇਦੇਹਇਸਿਨੋ – ''ਆਚਰਿਯੋ ਮਮ ਹਿਤੇਸਿਤਾਯ ਠਤ੍ਵਾ ਧਮ੍ਮੰ ਏਵ ਭਣਤੀ''ਤਿ ਯੋਨਿਸੋ ਉਮ੍ਮੁਜ੍ਜਨਾਕਾਰਦਸ੍ਸਨੰ। ਤੇਨਾਹ "**ਏਵਞ੍ਚ ਪਨ ਵਤ੍ਵਾ**"ਤਿਆਦਿ।

''ਵਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਲੋਕੇ ਵਾਯਤਿ ਵਿਸ੍ਸੁਤੋਤਿ ਵਾਤੋ, ਵਾਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋ **ਵਤ੍ਤੰ। ਅਜ੍ਝਾਪਨ੍ਨੋ**ਤਿ ਉਪਗਤੋ। ਵਤ੍ਤ-ਗ੍ਗਹਣੇਨ ਪਤ੍ਥਟਯਸਤਾ ਵਿਭਾਵਿਤਾਤਿ ਆਹ "**ਯਸਞ੍ਚ ਪਰਿਵਾਰਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ**"ਨ੍ਤਿ। **ਕਿਨ੍ਤਿ** ਕਿੰਪਯੋਜਨੰ, ਕੋ ਏਤ੍ਥ ਦੋਸੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਵਿਜ੍ਝਨ੍ਤੋਤਿ ਯਸਮਦੇਨ ਪਰਿਵਾਰਮਦੇਨ ਚ ਮਤ੍ਤੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਗਾਮੇਪਿ ਵਿਹਾਰੇਪਿ ਜਨਵਿਵਿਤ੍ਤੇਪਿ ਸਙ੍ਘਮਜ੍ਝੇਪਿ ਅਞ੍ਞੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਘਟ੍ਟੇਨ੍ਤੋ ''ਮਯ੍ਹੰ ਨਾਮ ਪਾਦਾ ਇਤਰੇਸੰ ਪਾਦਫੁਸਨਟ੍ਠਾਨੰ ਫੁਸਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਅਫੁਸਿਤੁਕਾਮਤਾਯ ਅਗ੍ਗਪਾਦੇਨ ਭੂਮਿੰ ਫੁਸਨ੍ਤੋ ਵਿਯ ਚਰਤਿ। **ਓਨਮਤੀ**ਤਿ ਨਿਵਾਤਵੁਤ੍ਤਿਤਾਯ ਅਵਨਮਤਿ ਅਨੁਦ੍ਧਤੋ ਅਤ੍ਥਦ੍ਧੋ ਹੋਤਿ। **ਅਕਿਞ੍ਚਨਭਾਵ**ਨ੍ਤਿ ''ਪਬ੍ਬਜਿਤੇਨ ਨਾਮ ਅਕਿਞ੍ਚਨਵਾਣੇਨ ਸਮਪਰਿਗ੍ਗਹੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿ ਅਕਿਞ੍ਚਨਜ੍ਝਾਸਯੰ ਪਟਿਅਵੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ। **ਲਾਭੇਪਿ ਤਾਦੀ, ਅਲਾਭੇਪਿ ਤਾਦੀ**ਤਿ ਯਥਾ ਅਲਾਭਕਾਲੇ ਲਾਭਸ੍ਸ ਲਦ੍ਧਕਾਲੇਪਿ ਤਥੇਵਾਤਿ ਤਾਦੀ ਏਕਸਦਿਸੋ। **ਯਸੇ** ਸਤਿਪਿ ਮਹਾਪਰਿਵਾਰਕਾਲੇਪਿ।

ਅਭਯੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਉਪਰਤੋਤਿ ਨਿਬ੍ਭਯੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਭਯਸ੍ਸ ਅਭਾਵੇਨੇਵ ਓਰਮਿਤਬ੍ਬਤੋ ਉਪਰਤੋ ਭਯਹੇਤੂਨੰ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ। ਤਞ੍ਚ ਖੋ ਨ ਕਤਿਪਯਕਾਲੰ, ਅਥ ਖੋ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਮੇਵ ਉਪਰਤੋਤਿ **ਅਚ੍ਚਨ੍ਤੂਪਰਤੋ**। ਅਥ ਖੋ ਭਾਯਿਤਬ੍ਬਵਤ੍ਥੁੰ ਅਵੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਤਤੋ **ਭਯੇਨ ਉਪਰਤੋ**। ਕਿਲੇਸਾ ਏਵ ਭਾਯਿਤਬ੍ਬਤੋ **ਕਿਲੇਸਭਯੰ**। ਏਸ ਨਯੋ ਸੇਸੇਸੁਪਿ। **ਸਤ੍ਤ ਸੇਕ੍ਖਾ**ਤਿ ਸਤ੍ਤ ਸੇਕ੍ਖਾਪਿ ਭਯੂਪਰਤਾ, ਪਗੇਵ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੇਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਥਣ੍ਡਿਲਪੀਠਕਨ੍ਤਿ ਥਣ੍ਡਿਲਮਞ੍ਚਸਦਿਸੰ ਪੀਠਕਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਨਿਸ੍ਸਾਯਾ**ਤਿ ਅਪਸ੍ਸਾਯ ਤੰ ਅਪਸ੍ਸਾਯੰ ਕਤ੍ਵਾ। ਦ੍ਵਿਨ੍ਨੰ ਮਜ੍ਝੇ ਥਣ੍ਡਿਲਪੀਠਕਾ ਦ੍ਵਾਰੇ ਠਤ੍ਵਾ ਓਲੋਕੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਨੇਵਾਸਿਕਭਿਕ੍ਖੁਸ੍ਸ ਨ ਪਞ੍ਞਾਯਿ। **ਅਸਞ੍ਞਤਨੀਹਾਰੇਨਾ**ਤਿ ਨ ਸਞ੍ਞਤਾਕਾਰੇਨ।

''ਮੰ ਭਾਯਨ੍ਤੋ ਹੇਟ੍ਠਾਮਞ੍ਚ ਪਵਿਟ੍ਠੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਹੇਟ੍ਠਾਮਞ੍ਚ **ਓਲੋਕੇਤ੍ਵਾ। ਉਕ੍ਕਾਸਿ** ''ਬਹਿ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਅਕ੍ਕੋਸਿਤ੍ਵਾ ਮਾ ਅਪੁਞ੍ਞੰ ਪਸਵੀ''ਤਿ। **ਅਧਿਵਾਸੇਤੁ**ਨ੍ਤਿ ਤਾਦਿਸੰ ਇਦ੍ਧਾਨਭਾਵੰ ਦਿਸ੍ਵਾਪਿ ਪਟਪਟਾਯਨ੍ਤੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਕੋਧੰ ਅਧਿਵਾਸੇਤੁੰ ਅਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤੋ।

ਖਯੇਨੇਵਾਤਿ ਰਾਗਸ੍ਸ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਕ੍ਖਯੇਨੇਵ ਵੀਤਰਾਗਤ੍ਤਾ। **ਨ ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਯ ਵਾਰੇਤ੍**ਵਾਤਿ ਨ ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਨਬਲੇਨ ਰਾਗਪਰਿਯੁਟ੍ਠਾਨੰ ਨਿਵਾਰੇਤ੍ਵਾ ਵੀਤਰਾਗਤ੍ਤਾ। **ਏਵੰ** ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰੇਨ। ਕਾਯਸਮਾਚਾਰਾਦੀਨੰ ਸੰਕਿਲਿਟ੍ਠਾਨੰ ਵੀਤਿਕ੍ਕਮਿਯਾਨਞ੍ਚ ਅਭਾਵੰ ਆਚਾਰਸ੍ਸ ਵੋਦਾਨੰ ਚਿਰਕਾਲਸਮਾਚਿਣ੍ਣਤਾਯ ਞਾਤਸ੍ਸ ਸਹਿਤਭਾਵੇਪਿ ਅਨੁਪਕ੍ਕਿਲਿਟ੍ਠਤਾਯ ਅਭਯੂਪਰਤਭਾਵਸਮਨ੍ਨੇਸਨਾਯ ਆਕਰੀਯਤਿ ਞਾਪੇਤੁੰ ਇਚ੍ਛਿਤੋ ਅਤ੍ਥੋ ਪਕਾਰਤੋ ਞਾਪੀਯਤਿ ਏਤੇਹੀਤਿ **ਆਕਾਰਾ,** ਉਪਪਤ੍ਤਿਸਾਧਨਕਾਰਣਾਨਿ। ਤਾਨਿ ਪਨ ਯਸ੍ਮਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਯਥਾਨੁਮਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਞਾਪਕਭਾਵੇਨ ਵਤ੍ਤੀਯਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਾਨਿ ਤੇਸੰ ਮੂਲਕਾਰਣਭੂਤਾਨਿ ਅਨੁਮਾਨਞਾਣਾਨਿ ਚ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਭਗਵਾ – ''ਕੇ ਪਨਾਯਸ੍ਮਤੋ ਆਕਾਰਾ ਕੇ ਅਨ੍ਵਯਾ''ਤਿ ਅਵੋਚਾਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥੰ ਵਿਭਾਵੇਨ੍ਤੋ **"ਆਕਾਰਾਤਿ ਕਾਰਣਾਨਿ, ਅਨ੍ਵਯਾਤਿ ਅਨੁਬੁਦ੍ਧਿਯੋ"**ਤਿ ਆਹ। ਯਥਾ ਹਿ ਲੋਕੇ ਦਿਟ੍ਠੇਨ ਧੂਮੇਨ ਅਦਿਟ੍ਠੰ ਅਗ੍ਗਿੰ ਅਨ੍ਵੇਤਿ ਅਨੁਮਾਨਤੋ ਜਾਨਾਤਿ, ਏਵੰ ਵੀਮੰਸਕੋ ਭਿਕ੍ਖੁ – ''ਭਗਵਾ ਏਕੇਕਵਿਹਾਰੇਸੁ ਸੁਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨੇਸੁ ਦੁਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨੇਸੁ ਚ ਯਥਾ ਏਕਸਦਿਸਤਾਦਸ੍ਸਨੇਨ ਅਭਯੂਪਰਤਤੰ ਅਨ੍ਵੇਤਿ ਅਨੁਮਾਨਤੋ ਜਾਨਾਤਿ, ਸੁਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨਦੁਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨਪੁਗ੍ਗਲੇਸੁ ਅਨੁਸ੍ਸਾਦਨਾਨਪਸਾਦਨਪ੍ਪਤ੍ਤਾਯ ਸਤ੍ਥੁ ਅਵਿਪਰੀਤਧਮ੍ਮਦੇਸਨਤਾਯ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਤੰ ਸਙ੍ਘਸੁਪ੍ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਞ੍ਚ ਅਨ੍ਵੇਤਿ ਅਨੁਮਾਨਤੋ ਜਾਨਾਤਿ, ਏਵੰ ਜਾਨਨ੍ਤੋ ਚ ਅਭਯੂਪਰਤੋ ਤਥਾਗਤੋ ਸਬ੍ਬਧਿ ਵੀਤਰਾਗਤ੍ਤਾ, ਯੋ ਯਤ੍ਥ ਵੀਤਰਾਗੋ, ਨ ਸੋ ਤਨ੍ਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਕਿਞ੍ਚਿ ਭਯੰ ਪਸ੍ਸਤਿ ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਕਾਮਭਵਨਿਮਿਤ੍ਤੰ, ਤਥਾ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਭਗਵਾ ਅਵਿਪਰੀਤਧਮ੍ਮਦੇਸਨਤ੍ਤਾ, ਸ੍ਵਾਖਾਤੋ ਧਮ੍ਮੋ ਏਕਨ੍ਤਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕਤ੍ਤਾ, ਸੁਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਸਙ੍ਘੋ ਅਵੇਚ੍ਚਪ੍ਪਸਨ੍ਨਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਯੰ ਗੁਣਤੋ ਯਾਥਾਵਤੋ ਜਾਨਾਤਿ।

ਗਣਬਨ੍ਧਨੇਨਾਤਿ ''ਮਮ ਸਦ੍ਧਿਵਿਹਾਰਿਕਾ ਮਮ ਅਨ੍ਤੇਵਾਸਿਕਾ''ਤਿ ਏਵੰ ਗਣੇ ਅਪੇਕ੍ਖਾਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਬਨ੍ਧਨੇਨ ਬਦ੍ਧਾ ਪਯੁਤ੍ਤਾ। **ਤਾਯ ਤਾਯ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ**ਤਿ ''ਸੁਗਤਾ ਦੁਗ੍ਗਤਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾਯ ਸੁਪ੍ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਦੁਪ੍ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਚ। **ਉਸ੍ਸਾਦਨਾ**ਤਿ ਗੁਣਵਸੇਨ ਉਕ੍ਕੰਸਨਾ। **ਅਪਸਾਦਨਾ**ਤਿ ਹੀਲ਼ਨਾ। ਉਭਯਤ੍ਥ **ਗੇਹਸ੍ਸਿਤਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਪਰੇਸੰ ਉਯ੍ਯੋਜਨਤ੍ਥੰ – ''ਪਣ੍ਡਿਤੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਮਹਾਕਚ੍ਚਾਨੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੦੫; ੩.੨੮੫, ੩੨੨) ਗੁਣਤੋ ਉਕ੍ਕੰਸਨਮ੍ਪਿ ਆਯਤਿੰ ਸੰਵਰਾਯ ਯਥਾਪਰਾਧੰ ਗਰਹਣਮ੍ਪਿ ਨ ਨਿਵਾਰੇਤਿ।

੪੮੯. ਵੀਮੰਸਕਸ੍ਸਪਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ ਵੀਮੰਸਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤੋ। **ਮੂਲਵੀਮੰਸਕੋ** ਹੇਤੁਵਾਦਿਤਾਯ। ਗਣ੍ਠਿਵੀਮੰਸਕਸ੍ਸ ਅਨੁਸ੍ਸੁਤਿਭਾਵਤੋ ਵੁਤ੍ਤੰ **"ਪਰਸ੍ਸੇਵ ਕਥਾਯ ਨਿਟ੍ਠਙ੍ਗਤੋ"**ਤਿ। ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ – ''ਪਰਸ੍ਸ ਚੇਤੋਪਰਿਯਾਯੰ ਅਜਾਨਨ੍ਤੇਨਾ''ਤਿ। **ਤਥਾਗਤੋਵ ਪਟਿਪੁਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬੋ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਪੁਬ੍ਬੇ ਸਾਧਾਰਣਤੋ ਵੁਤ੍ਤੰ ਅਨੁਮਾਨੰ ਉਕ੍ਕੰਸੰ ਪਾਪੇਤ੍ਵਾ ਵਦਤਿ। ਉਕ੍ਕੰਸਗਤਞ੍ਹੇਤੰ ਅਨੁਮਾਨੰ, ਯਦਿਦੰ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਵਚਨੰ ਅਵਿਸੰਵਾਦੰ ਸਾਮਞ੍ਞਤੋ ਅਪੁਥੁਜ੍ਜਨਗੋਚਰਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਅਨੁਮਾਨਤੋ। ਤਿਵਿਧੋ ਹਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਕੋਚਿ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਸਿਦ੍ਧੋ, ਯੋ ਰੂਪਾਦਿਧਮ੍ਮਾਨੰ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਵੇਦਨਿਯੋ ਅਨਿਦ੍ਦਿਸਿਤਬ੍ਬਾਕਾਰੋ। ਕੋਚਿ ਅਨੁਮਾਨਸਿਦ੍ਧੋ, ਯੋ ਘਟਾਦੀਸੁ ਪਸਿਦ੍ਧੇਨ ਪਚ੍ਚਯਾਯਤ੍ਤਭਾਵੇਨ ਸਾਧਿਯਮਾਨੋ ਸਦ੍ਦਾਦੀਨੰ ਅਨਿਚ੍ਚਤਾਦਿਆਕਾਰੋ। ਕੋਚਿ ਓਕਪ੍ਪਨਸਿਦ੍ਧੋ, ਯੋ ਪਚੁਰਜਨਸ੍ਸ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਮਦਿਟ੍ਠੋ ਸਦ੍ਧਾਵਿਸਯੋ ਪਰਲੋਕਨਿਬ੍ਬਾਨਾਦਿ। ਤਤ੍ਥ ਯਸ੍ਸ ਸਤ੍ਥੁਨੋ ਵਚਨੰ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਸਿਦ੍ਧੇ ਅਨੁਮਾਨਸਿਦ੍ਧੇ ਚ ਅਤ੍ਥੇ ਨ ਵਿਸੰਵਾਦੇਤਿ ਅਵਿਪਰੀਤਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ, ਤਸ੍ਸ ਵਚਨੇਨ ਸਦ੍ਧੇਯ੍ਯਤ੍ਥਸਿਦ੍ਧਿ, ਸਦ੍ਧੇਯ੍ਯਰੂਪਾ ਏਵ ਚ ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਸਤ੍ਥੁਗੁਣਾ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਸਮ੍ਭਵਤੋ।

ਏਸ ਮਯ੍ਹੰ ਪਥੋਤਿ ਯ੍ਵਾਯੰ ਆਜੀਵਟ੍ਠਮਕਸੀਲਸਙ੍ਖਾਤੋ ਮਯ੍ਹੰ ਓਰਮਤ੍ਤਕੋ ਗੁਣੋ, ਏਸ ਅਪਰਚਿਤ੍ਤਵਿਦੁਨੋ ਵੀਮੰਸਕਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਮਮ ਜਾਨਨਪਥੋ ਜਾਨਨਮਗ੍ਗੋ। **ਏਸ ਗੋਚਰੋ**ਤਿ ਏਸੋ ਏਤ੍ਤਕੋ ਏਵ ਤਸ੍ਸ ਮਯਿ ਗੋਚਰੋ, ਨ ਇਤੋ ਪਰੰ। ਤਥਾ ਹਿ **ਬ੍ਰਹ੍ਮਜਾਲੇਪਿ** (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੭) ਭਗਵਤਾ ਆਜੀਵਟ੍ਠਮਕਸੀਲਮੇਵ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠੰ। **ਏਤਾਪਾਥੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਤਕਾਪਾਥੋ। ਯੋ ਸੀਲੇ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤੋ ''ਏਤੰ ਮਮਾ''ਤਿ, ''ਇਮਿਨਾਹੰ ਸੀਲੇਨ ਦੇਵੋ ਵਾ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮਿ ਦੇਵਞ੍ਞਤਰੋ ਵਾ''ਤਿ ਤਣ੍ਹਾਯ ਪਰਾਮਸਨ੍ਤੋ, ਤਸ੍ਸ ਵਿਸੇਸਭਾਗਿਯਤਾਯ, ਨਿਬ੍ਬੇਧਭਾਗਿਯਤਾਯ ਵਾ ਅਕਾਰਣੇਨ ਤਣ੍ਹੰ ਅਨਤਿਵਤ੍ਤਨਤੋ ਸੋ ਤਮ੍ਮਯੋ ਨਾਮ। ਤੇਨਾਹ **"ਨ ਤਮ੍ਮਯੋ ਨ ਸਤਣ੍ਹੋ"**ਤਿਆਦਿ।

ਸੁਤਸ੍ਸ ਉਪਰੂਪਰਿ ਵਿਸੇਸਾਵਹਭਾਵੇਨ **ਉਤ੍ਤਰੁਤ੍ਤਰਞ੍ਚੇਵ** ਤਸ੍ਸ ਚ ਵਿਸੇਸਸ੍ਸ ਅਨੁਕ੍ਕਮੇਨ ਪਣੀਤਤਰਭਾਵਤੋ **ਪਣੀਤਤਰਞ੍ਚ ਕਤ੍ਵਾ ਦੇਸੇਤਿ।** **ਸਵਿਪਕ੍ਖਨ੍ਤਿ** ਪਹਾਤਬ੍ਬਪਹਾਯਕਭਾਵੇਨ ਸਪ੍ਪਟਿਪਕ੍ਖਂ। **ਕਣ੍ਹਂ ਪਟਿਬਾਹਿਤ੍ਵਾ ਸੁਕ੍ਕ**ਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ਧਮ੍ਮਜਾਤਂ ਕਣ੍ਹਂ ਨਾਮ, ਇਮਸ੍ਸ ਪਹਾਯਕਂ ਇਦਂ ਸੁਕ੍ਕਂ ਨਾਮਾਤਿ ਏਵਂ ਕਣ੍ਹਂ ਪਟਿਬਾਹਿਤ੍ਵਾ ਸੁਕ੍ਕਂ। **ਸੁਕ੍ਕਂ ਪਟਿਬਾਹਿਤ੍ਵਾ ਕਣ੍ਹ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਇਧ ਪਨ ''ਇਮਿਨਾ ਪਹਾਤਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ। **ਸਉਸ੍ਸਾਹ**ਨ੍ਤਿ ਸਬਜਾਪਾਰਂ। ਕਿਰਿਯਮਯਚਿਤ੍ਤਾਨਞ੍ਹਿ ਅਨੁਪਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾਵਿਜ੍ਜਾਤਣ੍ਹਾਮਾਨਾਦਿਕੇ ਸਨ੍ਤਾਨੇ ਸਬਜਾਪਾਰਤਾ ਸਉਸ੍ਸਾਹਤਾ, ਸਵਿਪਾਕਧਮ੍ਮਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਤਸ੍ਮਿਂ ਦੇਸਿਤੇ ਧਮ੍ਮੇ**ਤਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਤ੍ਥਾਰਾ ਦੇਸਿਤੇ ਲੋਕਿਯਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮੇ। **ਏਕਚ੍ਚਂ** ਏਕਦੇਸਭੂਤਂ ਮਗ੍ਗਫਲਨਿਬ੍ਬਾਨਸਙ੍ਖਾਤਂ **ਪਟਿਵੇਧਧਮ੍ਮਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾਯ** ਅਭਿਵਿਸਿਟ੍ਠਾਯ ਮਗ੍ਗਪਞ੍ਞਾਯ ਜਾਨਿਤ੍ਵਾ। **ਪਟਿਵੇਧਧਮ੍ਮੇਨ ਮਗ੍ਗੇਨ। ਦੇਸਨਾਧਮ੍ਮੇ**ਤਿ ਦੇਸਨਾਰੁਲ੍ਹੇ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਿਯੇ ਬੋਧਿਪਕ੍ਖਿਯਧਮ੍ਮੇ **ਨਿਟ੍ਠਂ ਗਚ੍ਛਤਿ** – ''ਅਦ੍ਧਾ ਇਮਾਯ ਪਟਿਪਦਾਯ ਜਰਾਮਰਣਤੋ ਮੁਚ੍ਚਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ। ਪੁਬ੍ਬੇ ਪੋਥੁਜ੍ਜਨਿਕਸਦ੍ਧਾਯਪਿ ਪਸਨ੍ਨੋ, ਤਤੋ **ਭਿਯ੍ਯੋਸੋਮਤ੍ਤਾਯ** ਅਵਿਪਰੀਤਧਮ੍ਮਦੇਸਨੇ **ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਸੋ ਭਗਵਾਤਿ ਸਤ੍ਥਰਿ ਪਸੀਦਤਿ। ਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਵਟ੍ਟਦੁਕ੍ਖਤੋ ਏਵ ਤਤੋ ਨਿਯ੍ਯਾਨਾਵਹਤ੍ਤਾ। **ਵਙ੍ਕਾਦੀ**ਤਿ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਅਞ੍ਞਂ ਅਸਾਮੀਚਿਪਰਿਯਾਯਂ ਸਬ੍ਬਂ ਦੋਸਂ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ।

੪੯੦. **ਇਮੇਹਿ ਸਤ੍ਥਵੀਮਂਸਨਕਾਰਣੇਹੀ**ਤਿ ''ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਕਾਯਸਮਾਚਾਰਤਾਦੀਹਿ ਚੇਵ ਉਤ੍ਤਰੁਤ੍ਤਰਿਪਣੀਤਪਣੀਤਅਵਿਪਰੀਤਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਹਿ ਚਾ''ਤਿ ਇਮੇਹਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇਹਿ ਸਤ੍ਥੁਉਪਪਰਿਕ੍ਖਨਕਾਰਣੇਹਿ। **ਅਕ੍ਖਰਸਮ੍ਪਿਣ੍ਡਨਪਦੇਹੀ**ਤਿ ਤੇਸਞ੍ਞੇਵ ਕਾਰਣਾਨਂ ਸਮ੍ਬੋਧਨੇਹਿ ਅਕ੍ਖਰਸਮੁਦਾਯਲਕ੍ਖਣੇਹਿ ਪਦੇਹਿ। **ਇਧ ਵੁਤ੍ਤੇਹਿ ਅਕ੍ਖਰੇਹੀ**ਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਸੁਤ੍ਤੇ ਵੁਤ੍ਤੇਹਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਅਭਿਬਜਞ੍ਜਨਤੋ ਬਜਞ੍ਜਨਸਞ੍ਞਿਤੇਹਿ ਅਕ੍ਖਰੇਹਿ। **ਓਕਪ੍ਪਨਾ**ਤਿ ਸਦ੍ਧੇਯ੍ਯਵਤ੍ਥੁਂ ਓਕ੍ਕਨ੍ਤਿਤ੍ਵਾ ਪਸੀਦਨਤੋ ਓਕਪ੍ਪਨਲਕ੍ਖਣਾ। **ਸਦ੍ਧਾਯ ਮੂਲਂ ਨਾਮਾ**ਤਿ ਅਵੇਚ੍ਚਪ੍ਪਸਾਦਭੂਤਾਯ ਸਦ੍ਧਾਯ ਮੂਲਂ ਨਾਮ ਕਾਰਣਨ੍ਤਿ ਸਦ੍ਦੂਹਨਸ੍ਸ ਕਾਰਣਂ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਕਾਯਸਮਾਚਾਰਾਦਿਕਂ। **ਥਿਰਾ** ਪਟਿਪਕ੍ਖਸਮੁਚ੍ਛੇਦੇਨ ਸੁਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਤ੍ਤਾ। **ਹਰਿਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕਾ**ਤਿ ਅਪਨੇਤੁਂ ਅਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯਾ। ਇਤਰੇਸੁ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਦੇਵੇਸੁ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਮੇਵ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਆਹ **"ਸਮਿਤਪਾਪਸਮਣੇਨ** ਵਾ"ਤਿਆਦਿ।

''ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਕੇਸਞ੍ਚਿ ਸਾਵਕਾਨਞ੍ਚ ਵਿਬਾਧਨਤ੍ਥਂ ਮਾਰੋ ਉਪਗਚ੍ਛਤੀ''ਤਿ ਸੁਤਪੁਬ੍ਬਤ੍ਤਾ **"ਅਯਂ ਮਾਰੋ ਆਗਤੋ"**ਤਿ ਚਿਨ੍ਤੇਸਿ। ਆਨੁਭਾਵਸਮ੍ਪਨ੍ਨੇਨ ਅਰਿਯਸਾਵਕੇਨ ਪੁਚ੍ਛਿਤਤ੍ਤਾ **ਮੁਸਾਵਾਦਂ ਕਾਤੁਂ ਨਾਸਕ੍ਖਿ। ਏਤੇ**ਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇ ਸਮਿਤਪਾਪਸਮਣਾਦਯੋ ਠਪੇਤ੍ਵਾ। **ਸਭਾਵਸਮਨ੍ਨੇਸਨਾ**ਤਿ ਯਾਥਾਵਸਮਨ੍ਨੇਸਨਾ ਅਵਿਪਰੀਤਵੀਮਂਸਾ। **ਸਭਾਵੇਨੇਵਾ**ਤਿ ਸਬ੍ਭਾਵੇਨੇਵ ਯਥਾਭੂਤਗੁਣਤੋ ਏਵ। **ਸੁਟ੍ਠੁ** ਸਮ੍ਮਦੇਵ। **ਸਮਨ੍ਨੇਸਿਤੋ**ਤਿ ਉਪਪਰਿਕ੍ਖਿਤੋ। ਸੇਸਂ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਮੇਵਾਤਿ।

ਵੀਮਂਸਕਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾਯ ਲੀਨਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨਾ ਸਮਤ੍ਤਾ।

੮. ਕੋਸਮ੍ਬਿਯਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੪੯੧. **ਤਸ੍ਮਾ**ਤਿ ਯਸ੍ਮਾ ਕੋਸਮ੍ਬਰੁਕ੍ਖਵਤੀ, ਤਸ੍ਮਾ ਨਗਰਂ ਕੋਸਮ੍ਬੀਤਿਸਙ੍ਖਮਗਮਾਸਿ। ਕੁਸਮ੍ਬਸ੍ਸ ਵਾ ਇਸਿਨੋ ਨਿਵਾਸਭੂਮਿ ਕੋਸਮ੍ਬੀ, ਤਸ੍ਸਾਵਿਦੂਰੇ ਭਵਤ੍ਤਾ ਨਗਰਂ **ਕੋਸਮ੍ਬੀ**।

ਘੋਸਿਤਸੇਟ੍ਠਿਨਾ ਕਾਰਿਤੇ ਆਰਾਮੇਤਿ ਏਤ੍ਥ ਕੋ ਘੋਸਿਤਸੇਟ੍ਠਿ, ਕਥਞ੍ਚਾਨੇਨ ਆਰਾਮੋ ਕਾਰਿਤੋਤਿ ਅਨ੍ਤੋਲੀਨਾਯ ਚੋਦਨਾਯ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੇ ਸਮੁਦਾਗਮਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਘੋਸਿਤਸੇਟ੍ਠਿਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਅਦ੍ਦਿਲਰਟ੍ਠਂ ਨਾਮ ਅਹੋਸੀ"**ਤਿਆਦਿ ਆਰਦ੍ਧਂ। **ਕੇਦਾਰਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨ**ਨ੍ਤਿ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਕੇਦਾਰਭੂਮਿਯਾ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਂ। **ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਕੇਦਾਰਪਾਲ੍ਹਿਯਾ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ। **ਪਹੂਤਪਾਯਸ**ਨ੍ਤਿ ਪਹੂਤਤਰਂ ਪਾਯਸਂ, ਤਂ ਪਨ ਗਰੁ ਸਿਨਿਦ੍ਧਂ ਅਨ੍ਤਰਾਮਗ੍ਗੇ ਅਪ੍ਪਾਹਾਰਤਾਯ ਮਨ੍ਦਗਹਣਿਕੋ ਸਮਾਨੋ ਜੀਰਾਪੇਤੁਂ ਨਾਸਕ੍ਖਿ। ਤੇਨਾਹ **"ਜੀਰਾਪੇਤੁਂ ਅਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤੋ"**ਤਿਆਦਿ। ਯਸਵਤਿ ਰੂਪਵਤਿ **ਕੁਲਘਰੇ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿ। ਘੋਸਿਤਸੇਟ੍ਠਿ ਨਾਮ ਜਾਤੋ**ਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਸਙ੍ਖੇਪੇਨੇਵ ਘੋਸਿਤਸੇਟ੍ਠਿਵਤ੍ਥੁਂ ਕਥੇਤਿ, ਵਿਤ੍ਥਾਰੋ ਪਨ **ਧਮ੍ਮਪਦਵਤ੍ਥੁਮ੍ਹਿ** (ਧ॰ ਪ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.ਸਾਮਾਵਤੀਵਤ੍ਥੁ) ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਉਪਸੰਕਪ੍ਪਨਵਸੇਨਾਤਿ ਉਪਸਙ੍ਕਪ੍ਪਨਨਿਯਾਮੇਨ। **ਆਹਾਰਪਰਿਕ੍ਖੀਣਕਾਯਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਆਹਾਰਨਿਮਿਤ੍ਤਪਰਿਕ੍ਖੀਣਕਾਯਸ੍ਸ, ਆਹਾਰਕ੍ਖਯੇਨ ਪਰਿਕ੍ਖੀਣਕਾਯਸ੍ਸਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸੁਞ੍ਞਾਗਾਰੇ**ਤਿ ਜਨਵਿਵਿਤ੍ਤੇ ਫਾਸੁਕਟ੍ਠਾਨੇ।

ਕਲਹਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੋ ਭਣ੍ਡਨੰ ਨਾਮਾਤਿ ਕਲਹਸ੍ਸ ਹੇਤੁਭੂਤਾ ਪਰਿਭਾਸਾ ਤੰਸਦਿਸੀ ਚ ਅਨਿਟ੍ਠਕਿਰਿਯਾ ਭਣ੍ਡਨੰ ਨਾਮ। **ਹਤ੍ਥਪਰਾਮਾਸਾਦਿਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਕੁਜ੍ਝਿਤ੍ਵਾ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਸ੍ਸ ਹਤ੍ਥੇ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਪਰਾਮਸਨਅਚ੍ਛਨ੍ਦਬਨ੍ਧਨਾਦਿਵਸੇਨ। ''ਅਯੰ ਧਮ੍ਮੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਵਿਰੁਦ੍ਧਵਾਦਭੂਤੰ ਆਪਨ੍ਨਾਤਿ **ਵਿਵਾਦਾਪਨ੍ਨਾ**। ਤੇਨਾਹ "**ਵਿਰੁਦ੍ਧਭੂਤ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿ। ਮੁਖਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਤਾਯ ਵਾਚਾ ਇਧ ''ਮੁਖ''ਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾਤਿ ਆਹ "**ਮੁਖਸਤ੍ਤੀਹੀਤਿ ਵਾਚਾਸਤ੍ਤੀਹੀ**"ਤਿ। **ਸਞ੍ਞਤ੍ਤਿ**ਨ੍ਤਿ ਸਞ੍ਞਾਪਨੰ ''ਅਯੰ ਧਮ੍ਮੋ, ਅਯੰ ਵਿਨਯੋ''ਤਿ ਸਞ੍ਞਾਪੇਤਬ੍ਬਤੰ। **ਨਿਜ੍ਝਤ੍ਤਿ**ਨ੍ਤਿ ਯਾਥਾਵਤੋ ਤਸ੍ਸ ਨਿਜ੍ਝਾਨੰ। **ਅਟ੍ਠਕਥਾਯੰ** ਪਨ "**ਸਞ੍ਞਤ੍ਤਿਵੇਵਚਨਮੇਵੇਤ**"ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ।

ਸਚੇ ਹੋਤਿ ਦੇਸੇਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਸੁਬ੍ਬਚਤਾਯ ਸਿਕ੍ਖਾਕਾਮਤਾਯ ਚ ਆਪਤ੍ਤਿੰ ਪਸ੍ਸਿ। **ਨਤ੍ਥਿ ਤੇ ਆਪਤ੍ਤੀ**ਤਿ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿਪਕ੍ਖੋਪਿ ਏਤ੍ਥ ਸਮ੍ਭਵਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨਾਹ। ਸਾ ਪਨਾਪਤ੍ਤਿ ਏਵ। ਤੇਨਾਹ – "**ਤਸ੍ਸਾ ਆਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿਦਿਟ੍ਠਿ ਅਹੋਸੀ**"ਤਿ।

੪੯੨. ਕਲਹਭਣ੍ਡਨਵਸੇਨਾਤਿ ਕਲਹਭਣ੍ਡਨਸ੍ਸ ਨਿਮਿਤ੍ਤਵਸੇਨ। **ਯਥਾਨੁਸਨ੍ਧਿਨਾਵ ਗਤ**ਨ੍ਤਿ ਕਲਹਭਣ੍ਡਨਾਨੰ ਸਾਰਣੀਯਧਮ੍ਮਪਟਿਪਕ੍ਖਤ੍ਤਾ ਤਦੁਪਸਮਾਵਹਾ ਹੇਟ੍ਠਾਦੇਸਨਾਯ ਅਨੁਰੂਪਾਵ ਉਪਰਿਦੇਸਨਾਤਿ ਯਥਾਨੁਸਨ੍ਧਿਨਾਵ ਉਪਰਿਸੁਤ੍ਤਦੇਸਨਾ ਪਵਤ੍ਤਾ। **ਸਰਿਤਬ੍ਬਯੁਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਅਨੁਸ੍ਸਰਣਾਰਹਾ। **ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀਨ**ਨ੍ਤਿ ਸਹਧਮ੍ਮਿਕਾਨੰ। ਪਿਯੰ ਪਿਯਾਯਿਤਬ੍ਬੰ ਕਰੋਨ੍ਤੀਤਿ **ਪਿਯਕਰਣਾ**। ਗਰੁੰ ਗਰੁਟ੍ਠਾਨਿਯੰ ਕਰੋਨ੍ਤੀਤਿ **ਗਰੁਕਰਣਾ। ਸਙ੍ਗਹਣਤ੍ਥਾਯਾ**ਤਿ ਸਙ੍ਗਹਵਤ੍ਥੁਵਿਸੇਸਭਾਵਤੋ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀਨੰ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਨਾਯ ਸੰਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਅਵਿਵਾਦਨਤ੍ਥਾਯਾ**ਤਿ ਸਙ੍ਗਹਵਤ੍ਥੁਭਾਵਤੋ ਏਵ ਨ ਵਿਵਾਦਨਾਯ। ਸਤਿ ਚ ਅਵਿਵਾਦਨਹੇਤੁਭੂਤਸਙ੍ਗਾਹਕਤ੍ਤੇ ਤੇਸੰ ਵਸੇਨ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀਨੰ ਸਮਗ੍ਗਭਾਵੋ ਭੇਦਾਭਾਵੋ ਸਿਦ੍ਧੋਯੇਵਾਤਿ ਆਹ "**ਸਾਮਗ੍ਗਿਯਾ**"ਤਿਆਦਿ। ਮਿਜ੍ਜਤਿ ਸਿਨਿਯ੍ਹਤਿ ਏਤਾਯਾਤਿ ਮੇਤ੍ਤਾ, ਮਿਤ੍ਤਭਾਵੋ, ਮੇਤ੍ਤਾ ਏਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ **ਮੇਤ੍ਤੰ,** ਕਾਯਕਮ੍ਮੰ। ਤੰ ਪਨ ਯਸ੍ਮਾ ਮੇਤ੍ਤਾਸਹਗਤਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨੰ, ਤਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤੰ "**ਮੇਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤੇਨ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬੰ ਕਾਯਕਮ੍ਮ**"ਨ੍ਤਿ। **ਇਮਾਨਿ** ਮੇਤ੍ਤਕਾਯਕਮ੍ਮਾਦੀਨਿ **ਭਿਕ੍ਖੂਨੰ ਵਸੇਨ ਆਗਤਾਨਿ** ਪਾਠੇ ਭਿਕ੍ਖੂਹਿ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਪੇਤਬ੍ਬਤਾਵਚਨਤੋ। **ਭਿਕ੍ਖੁ**ਗ੍ਗਹਣੇਨੇਵ ਚੇਤ੍ਥ ਸੇਸਸਹਧਮ੍ਮਿਕਾਨਮ੍ਪਿ ਗਹਣੰ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਅਨਵਜ੍ਜਕਾਯਕਮ੍ਮੰ ਆਭਿਸਮਾਚਾਰਿਕਕਮ੍ਮਨ੍ਤੋਗਧਮੇਵਾਤਿ ਆਹ – "**ਮੇਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤੇਨ...ਪੇ॰... ਕਾਯਕਮ੍ਮੰ ਨਾਮਾ**"ਤਿ। ਵਤ੍ਤਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਯਮਾਨਾ ਚੇਤਿਯਬੋਧੀਨੰ ਵਨ੍ਦਨਾ ਮੇਤ੍ਤਾਸਦਿਸੀਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਤਦਤ੍ਥਾਯ ਗਮਨੰ ਮੇਤ੍ਤੰ ਕਾਯਕਮ੍ਮਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਚੇਤਿਯਬੋਧਿਭਿਕ੍ਖੂਸੁ ਵੁਤ੍ਤਾਵਸੇਸਅਪਚਾਯਨਾਦਿੰ ਮੇਤ੍ਤਾਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤੰ ਕਾਯਿਕੰ ਕਿਰਿਯੰ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ।

ਤੇਪਿਟਕਮ੍ਪਿ ਬੁਦ੍ਧਵਚਨੰ ਕਥਿਯਮਾਨਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਤੀਣਿ ਸੁਚਰਿਤਾਨਿ** ਕਾਯਵਚੀਮਨੋਸੁਚਰਿਤਾਨਿ। **ਚਿਨ੍ਤਨ**ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਏਵੰ ਚਿਨ੍ਤਨਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਮੇਤ੍ਤੰ ਮਨੋਕਮ੍ਮੰ, ਪਗੇਵ ਵਿਧਿਪਟਿਪਨ੍ਨਾ ਭਾਵਨਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਸਹਾਯਭਾਵੂਪਗਮਨੰ ਤੇਸੰ ਪੁਰਤੋ। ਤੇਸੁ ਕਰੋਨ੍ਤੇਸੁਯੇਵ ਹਿ ਸਹਾਯਭਾਵੂਪਗਮਨੰ **ਸਮ੍ਮੁਖਾ ਕਾਯਕਮ੍ਮੰ ਨਾਮ** ਹੋਤਿ। ਕੇਵਲੰ ''ਦੇਵੋ''ਤਿ ਅਵਤ੍ਵਾ ਗੁਣੇਹਿ ਥਿਰਭਾਵਜੋਤਨੰ **ਦੇਵਤ੍ਥੇਰੋ**ਤਿ ਵਚਨੰ **ਪਗ੍ਗਯ੍ਹ ਵਚਨੰ**। ਮਮਤ੍ਤਬੋਧਨੰ ਵਚਨੰ **ਮਮਾਯਨਵਚਨੰ**। ਏਕਨ੍ਤਤਿਰੋਕ੍ਖਕਸ੍ਸ ਮਨੋਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮੁਖਤਾ ਨਾਮ ਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿਸਮੁਟ੍ਠਾਪਨਵਸੇਨੇਵ ਹੋਤਿ, ਤਞ੍ਚ ਖੋ ਲੋਕੇ ਕਾਯਕਮ੍ਮਨ੍ਤਿ ਪਾਕਟੰ ਪਞ੍ਞਾਤੰ ਹਤ੍ਥਵਿਕਾਰਾਦਿੰ ਅਨਾਮਸਿਤ੍ਵਾ ਏਵ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਨਯਨਾਨਿ ਉਮ੍ਮੀਲੇਤ੍ਵਾ**"ਤਿ ਆਹ। ਤਥਾ ਹਿ ਵਚੀਭੇਦਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿ ਨ ਗਹਿਤਾ।

ਲਦ੍ਧਪਚ੍ਚਯਾ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤੀਤਿ **ਲਾਭਾ,** ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਾਗਮਨਾ ਪਚ੍ਚਯਾ। ਨ ਸਮ੍ਮਾ ਗਯ੍ਹਮਾਨਾਪਿ ਨ ਧਮ੍ਮਲਦ੍ਧਾ ਨਾਮ ਨ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਤਪ੍ਪਟਿਸੇਧਨਤ੍ਥੰ ਪਾਲ਼ਿਯੰ "**ਧਮ੍ਮਲਦ੍ਧਾ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਦੇਯ੍ਯਜੰ ਦਕ੍ਖਿਣੇਯ੍ਯਜਞ੍ਚ ਅਪ੍ਪਟਿਵਿਭਤ੍ਤੰ ਕਤ੍ਵਾ ਭੁਞ੍ਜਤੀਤਿ

ਅਪ੍ਪਟਿਵਿਭਤ੍ਤਭੋਗੀ। ਤੇਨਾਹ "**ਦ੍ਵੇ ਪਟਿਵਿਭਤ੍ਤਾਨਿ ਨਾਮਾ**"ਤਿਆਦਿ। **ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਵਿਭਜਨ**ਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨ – ''ਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦਮਤ੍ਤੇਨਪਿ ਵਿਭਜਨਂ ਪਟਿਵਿਭਤ੍ਤਂ ਨਾਮ, ਪਗੇਵ ਪਯੋਗਤੋ''ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਪਟਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋਵ…ਪੇ॰… ਪਸ੍ਸਤੀਤਿ ਇਮਿਨਾ ਆਗਮਨਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਸਾਧਾਰਣਬੁਦ੍ਧਿਂ ਉਪਟ੍ਠਾਪੇਤਿ। ਏਵਂ ਹਿਸ੍ਸ ਸਾਧਾਰਣਭੋਗਿਤਾ ਸੁਕਰਾ, ਸਾਰਣੀਯਧਮ੍ਮੋ ਚਸ੍ਸ ਸੁਪੂਰੋ ਹੋਤਿ। **ਵਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਸਾਰਣੀਯਧਮ੍ਮਪੂਰਣਵਤ੍ਤਂ।

ਦਾਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਅਵਸ੍ਸਂ ਦਾਤਬ੍ਬਂ। ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਲਿਬੋਧਵਸੇਨ ਸਪਲਿਬੋਧਸ੍ਸੇਵ ਪੂਰੇਤੁਂ ਅਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯਤ੍ਤਾ ਓਦਿਸ੍ਸਕਦਾਨਮ੍ਪਿਸ੍ਸ ਨ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਵਾਰਿਤਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ "**ਤੇਨ ਪਨਾ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਅਦਾਤੁਮ੍ਪੀ**ਤਿ **ਪਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਦੁਸ੍ਸੀਲਸ੍ਸਪਿ ਅਤ੍ਥਿਕਸ੍ਸ ਸਤਿ ਸਮ੍ਭਵੇ ਦਾਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਦਾਨਞ੍ਹਿ ਨਾਮ ਕਸ੍ਸਚਿ ਨ ਨਿਵਾਰਿਤਂ।

ਮਹਾਗਿਰਿਗਾਮੋ ਨਾਮ ਨਾਗਦੀਪਪਸ੍ਸੇ ਏਕੋ ਗਾਮੋ। **ਸਾਰਣੀਯਧਮ੍ਮੋ ਮੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਪੂਰਿਤੋ…ਪੇ॰… ਪਤ੍ਤਗਤਂ ਨ ਖੀਯਤੀ**ਤਿ ਆਹ ਤੇਸਂ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਵਿਨੋਦਨਤ੍ਥਂ। ਤਂ ਸੁਤ੍ਵਾ ਤੇਪਿ ਥੇਰਾ ''ਸਾਰਣੀਯਧਮ੍ਮਪੂਰਕੋ ਅਯ''ਨ੍ਤਿ ਅਬ੍ਭਞ੍ਞਂਸੁ। ਦਹਰਕਾਲੇ ਏਵ ਕਿਰੇਸ ਸਾਰਣੀਯਧਮ੍ਮਪੂਰਕੋ ਅਹੋਸਿ, ਤਸ੍ਸਾ ਚ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਵਞ੍ਝਭਾਵਵਿਭਾਵਨਤ੍ਥਂ "**ਏਤੇ ਮਯ੍ਹਂ ਪਾਪੁਣਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀ**"ਤਿ ਆਹ।

ਅਹਂ ਸਾਰਣੀਯਧਮ੍ਮਪੂਰਿਕਾ, ਮਮ ਪਤ੍ਤਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨੇਨਪਿ ਸਬ੍ਬਾਪਿਮਾ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯੋ ਯਾਪੇਸ੍ਸਨ੍ਤੀਤਿ ਆਹ "**ਮਾ ਤੁਮ੍ਹੇ ਤੇਸਂ ਗਤਭਾਵਂ ਚਿਨ੍ਤਯਿਤ੍ਥਾ**"ਤਿ।

ਸਤ੍ਤਸੁ ਆਪਤ੍ਤਿਕ੍ਖਨ੍ਧੇਸੁ ਆਦਿਮ੍ਹਿ ਵਾ ਅਨ੍ਤੇ ਵਾ, ਵੇਮਜ੍ਝੇਤਿ ਚ ਇਦਂ ਉਦ੍ਦੇਸਾਗਤਪਾਲ਼ਿਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਨ ਹਿ ਅਞ੍ਞੋ ਕੋਚਿ ਆਪਤ੍ਤਿਕ੍ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਅਨੁਕ੍ਕਮੋ ਅਤ੍ਥਿ। **ਪਰਿਯਨ੍ਤੇ ਛਿਨ੍ਨਸਾਟਕੋ ਵਿਯਾ**ਤਿ ਵਤ੍ਥਨ੍ਤੇ, ਦਸਨ੍ਤੇ ਵਾ ਛਿਨ੍ਨਵਤ੍ਥਂ ਵਿਯ। **ਖਣ੍ਡ**ਨ੍ਤਿ ਖਣ੍ਡਵਨ੍ਤਂ, ਖਣ੍ਡਿਤਂ ਵਾ। **ਛਿਦ੍ਦ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ । ਵਿਸਭਾਗਵਣ੍ਣੇਨ ਉਪਡ੍ਢਂ, ਤਤਿਯਭਾਗਂ ਵਾ ਸਮ੍ਭਿਨ੍ਨਵਣ੍ਣਂ **ਸਬਲਂ,** ਵਿਸਭਾਗਵਣ੍ਣੇਹੇਵ ਪਨ ਬਿਨ੍ਦੂਹਿ ਅਨ੍ਤਰਨ੍ਤਰਾ ਵਿਮਿਸ੍ਸਂ **ਕਮ੍ਮਾਸਂ,** ਅਯਂ ਇਮੇਸਂ ਵਿਸੇਸੋ। **ਤਣ੍ਹਾਦਾਸਬ੍ਯਤੋ ਮੋਚਨ**ਵਚਨੇਨੇਵ ਤੇਸਂ ਸੀਲਾਨਂ ਵਿਵਟ੍ਟੂਪਨਿਸ੍ਸਯਤਮਾਹ। **ਭੁਜਿਸ੍ਸਭਾਵਕਰਣਤੋ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਭੁਜਿਸ੍ਸਕਰਾਨਿ ਭੁਜਿਸ੍ਸਾਨੀਤਿ ਉਤ੍ਤਰਪਦਲੋਪੇਨਾਯਂ ਨਿਦ੍ਦੇਸੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਅਵਿਞ੍ਞੂਨਂ ਅਪ੍ਪਮਾਣਤਾਯ "**ਵਿਞ੍ਞੁਪ੍ਪਸਤ੍ਥਾਨੀ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਤਣ੍ਹਾਦਿਟ੍ਠੀਹਿ ਅਪਰਾਮਟ੍ਠਤ੍ਤਾ**ਤਿ – ''ਇਮਿਨਾਹਂ ਸੀਲੇਨ ਦੇਵੋ ਵਾ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮਿ ਦੇਵਞ੍ਞਤਰੋ ਵਾ''ਤਿ ਤਣ੍ਹਾਪਰਾਮਾਸੇਨ – ''ਇਮਿਨਾਹਂ ਸੀਲੇਨ ਦੇਵੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਨਿਚ੍ਚੋ ਧੁਵੋ ਸਸ੍ਸਤੋ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਦਿਟ੍ਠਿਪਰਾਮਾਸੇਨ ਚ ਅਪਰਾਮਟ੍ਠਤ੍ਤਾ। **ਪਰਾਮਟ੍ਠ**ਨ੍ਤਿ ਚੋਦੇਤੁਂ। ਸੀਲਂ ਨਾਮ ਅਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰਾਦਿਪਾਰਮ੍ਪਰਿਯੇਨ ਯਾਵਦੇਵ ਸਮਾਧਿਸਮ੍ਪਾਦਨਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਸਮਾਧਿਸਂਵਤ੍ਤਕਾਨੀ**"ਤਿ। ਸਮਾਨਭਾਵੋ ਸਾਮਞ੍ਞਂ, ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਚਤੁਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਭਾਵੇਨ ਮਜ੍ਝੇ ਭਿਨ੍ਨਸੁਵਣ੍ਣਸ੍ਸ ਵਿਯ ਭੇਦਾਭਾਵਤੋ ਸੀਲੇਨ ਸਾਮਞ੍ਞਂ ਸੀਲਸਾਮਞ੍ਞਂ, ਤਂ ਗਤੋ ਉਪਗਤੋਤਿ **ਸੀਲਸਾਮਞ੍ਞਗਤੋ**। ਤੇਨਾਹ "**ਸਮਾਨਭਾਵੂਪਗਤਸੀਲੋ**"ਤਿ।

ਯਾਯਂ ਦਿਟ੍ਠੀਤਿ ਯਾ ਅਯਂ ਦਿਟ੍ਠਿ ਮਯ੍ਹਞ੍ਚੇਵ ਤੁਮ੍ਹਾਕਞ੍ਚ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਭੂਤਾ। ਚਤੁਸਚ੍ਚਦਸ੍ਸਨਟ੍ਠੇਨ ਦਿਟ੍ਠਿ, ''ਸਬ੍ਬੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਅਨਿਚ੍ਚਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਦੁਕ੍ਖਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਧਮ੍ਮਾ ਅਨਤ੍ਤਾ''ਤਿ, ''ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਭਗਵਾ, ਸ੍ਵਾਕ੍ਖਾਤੋ ਭਗਵਤਾ ਧਮ੍ਮੋ, ਸੁਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਸਙ੍ਘੋ''ਤਿ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਸਾਮਞ੍ਞਂ **ਸਮਾਨਦਿਟ੍ਠਿਭਾਵਂ। ਅਗ੍ਗਂ** ਇਤਰੇਸਂ ਸਾਰਣੀਯਧਮ੍ਮਾਨਂ ਪਧਾਨਭਾਵਤੋ। ਏਤਸ੍ਮਿਂ ਸਤਿ ਸੁਖਸਿਦ੍ਧਿਤੋ ਤੇਸਂ ਸਙ੍ਗਾਹਿਕਂ, ਤਤੋ ਏਵ ਤੇਸਂ ਸਙ੍ਘਾਟਨਿਕਂ ਗੋਪਾਨਸਿਯੋ ਅਪਰਿਪਤਨ੍ਤੇ ਕਤ੍ਵਾ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ ਧਾਰੇਤੀਤਿ **ਸਙ੍ਗਾਹਿਕਂ। ਸਙ੍ਘਾਟ**ਨ੍ਤਿ ਅਗ੍ਗਭਾਵੇਨ ਸਙ੍ਘਾਟਭਾਵਂ। ਸਙ੍ਘਾਟਨਂ ਏਤੇਸਂ ਅਤ੍ਥੀਤਿ **ਸਙ੍ਘਾਟਨਿਕਂ,** ਸਙ੍ਘਾਟਨਿਯਨ੍ਤਿ ਵਾ ਪਾਠੋ, ਸਙ੍ਘਾਟਨੇ ਨਿਯੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵਾ ਸਙ੍ਘਾਟਨਿਕਂ, ਕ-ਕਾਰਸ੍ਸ ਯ-ਕਾਰਂ ਕਤ੍ਵਾ **ਸਙ੍ਘਾਟਨਿਯਂ**। ਸਾਮਞ੍ਞਤੋ ਏਵ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ਨਪੁਂਸਕਨਿਦ੍ਦੇਸੋ।

੪੯੩. ਪਠਮਮਗ੍ਗਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਪਿ ਏਵਂਸਭਾਵਾ, ਅਞ੍ਞਮਗ੍ਗਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠੀਸੁ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਮੇਵ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਆਹ "**ਯਾਯਂ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗਦਿਟ੍ਠੀ**"ਤਿ। **ਏਤ੍ਤਾਵਤਾਪੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਤਕੇਨਪਿ ਰਾਗਾਦੀਸੁ ਏਕੇਕੇਨ ਪਰਿਯੁਟ੍ਠਿਤਚਿਤ੍ਤਤਾਯਪਿ **ਪਰਿਯੁਟ੍ਠਿਤਚਿਤ੍ਤੋਯੇਵ ਨਾਮ**

ਹੋਤਿ, ਪਗੇਵ ਦ੍ਵ◌ੀਹਿ, ਬਹੂਹਿ ਵ◌ਾ ਪਰਿਯੁਟ੍ਠਿਤਚਿਤ੍ਤਤਾਯ। **ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਸਬ੍ਬੇਸੁ ਅਟ੍ਠਸੁਪਿ ਵ◌ਾਰੇਸੁ। **ਸੁਟ੍ਠੁ ਠਪਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਯਥਾ ਮਗ੍ਗਭਾਵਨਾ ਉਪਰਿ ਸਚ੍ਚਾਭਿਸਮ੍ਬੋਧੋ ਹੋਤਿ, ਏਵ◌ਂ ਸਮ੍ਮਾ ਠਪਿਤਂ। ਤੇਨਾਹ "**ਸਚ੍ਚਾਨਂ ਬੋਧਾਯਾ**"ਤਿ। **ਤਂ ਞਾਣ**ਨ੍ਤਿ ''ਨਤ੍ਥਿ ਖੋ ਮੇ ਤਂ ਪਰਿਯੁਟ੍ਠਾਨ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਵਤ੍ਤਂ ਪਚ੍ਚਵ◌ੇਕ੍ਖਣਞਾਣਂ। **ਅਰਿਯਾਨਂ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਅਰਿਯਾਨਮੇਵ ਹੋਤਿ। ਤੇਸਞ੍ਹਿ ਏਕਦੇਸਤੋਪਿ ਪਹੀਨਂ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਤਂ ਅਰਹਤਿ। ਤੇਨਾਹ "**ਨ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾਨ**"ਨ੍ਤਿ। **ਅਰਿਯਨ੍ਤਿ** ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ ''ਅਰਿਯੇਸੁ ਜਾਤ''ਨ੍ਤਿ ਕਤ੍ਵ◌ਾ। ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਹੇਤੁਕਤਾਯ **ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਨ੍ਤਿ** ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ। ਤੇਨੇਵ◌ਾਹ "**ਯੇਸਂ ਪਨਾ**"ਤਿਆਦਿ। ਤਥਾ ਹਿਸ੍ਸ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੇਹਿ ਅਸਾਧਾਰਣਤਾ। ਤੇਨਾਹ "**ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾਨਂ ਪਨ ਅਭਾਵਤੋ**"ਤਿ। **ਸਬ੍ਬਵ◌ਾਰੇਸੂ**ਤਿ ਸਬ੍ਬੇਸੁ ਇਤਰੇਸੁ ਛਸੁ ਵ◌ਾਰੇਸੁ।

੪੯੪. **ਪਚ੍ਚਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਪਾਟਿਯੇਕ੍ਕਂ ਅਤ੍ਤਨਿ ਮਮ ਚਿਤ੍ਤੇਯੇਵ। ਤੇਨਾਹ "**ਅਤ੍ਤਨੋ ਚਿਤ੍ਤੇ**"ਤਿ। ''ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਚਿਤ੍ਤੇ ਨਿਬ੍ਬੁਤਿਂ ਕਿਲੇਸਵ◌ੂਪਸਮਂ ਲਭਾਮੀ''ਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥਂ "**ਏਸੇਵ ਨਯੋ**"ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਅਤਿਦਿਸਤਿ।

੪੯੫. **ਤਥਾਰੂਪਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ**ਤਿ ਇਦਂ ''ਯਥਾਰੂਪਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ''ਤਿ ਇਮਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਾਮਸਨਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਤਥਾਰੂਪਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾਤਿ ਏਵਰੂਪਾਯ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗਦਿਟ੍ਠਿਯਾ**"ਤਿ।

੪੯੬. **ਸਭਾਵ◌ੇਨਾ**ਤਿ ਨਿਯਤਪਞ੍ਞਸਿਕ੍ਖਾਪਦਤਾਦਿਸਭਾਵ◌ੇਨ। **ਸਙ੍ਘਕਮ੍ਮਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਮਾਨਤ੍ਤਚਰਿਯਾਦਿਸਙ੍ਘਕਮ੍ਮਵਸੇਨ। **ਦਹਰੋ**ਤਿ ਬਾਲੋ। **ਕੁਮਾਰੋ**ਤਿ ਦਾਰਕੋ। ਯਸ੍ਮਾ ਦਹਰੋ ''ਕੁਮਾਰੋ''ਤਿ ਚ ''ਯੁਵ◌ਾ''ਤਿ ਚ ਵ◌ੁਚ੍ਚਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ **ਮਨ੍ਦੋ**ਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ। ਮਨ੍ਦਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਤਾਯ ਹਿ **ਮਨ੍ਦੋ**। ਤੇਨਾਹ "**ਚਕ੍ਖੁਸੋਤਾਦੀਨਂ ਮਨ੍ਦਤਾਯਾ**"ਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਯੁਵ◌ਾਵਤ੍ਥਾਪਿ ਕੇਚਿ ਮਨ੍ਦਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਤਨ੍ਨਿਵਤ੍ਤਨਤ੍ਥਂ "**ਉਤ੍ਤਾਨਸੇਯ੍ਯਕੋ**"ਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ। ਯਦਿ ਉਤ੍ਤਾਨਸੇਯ੍ਯਕੋ, ਕਥਮਸ੍ਸ ਅਙ੍ਗਾਰਕ੍ਕਮਨਨ੍ਤਿ? ਯਥਾ ਤਥਾ ਅਙ੍ਗਾਰਸ੍ਸ ਫੁਸਨਂ ਇਧ ''ਅਕ੍ਕਮਨ''ਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਇਤੋ ਚਿਤੋ ਚਾ**"ਤਿਆਦਿ। **ਮਨੁਸ੍ਸਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਮਹਲ੍ਲਕਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ। **ਨ ਸੀਘਂ ਹਤ੍ਥਂ ਞਾਯਤਿ** ਕਥਿਨਹਤ੍ਥਤਾਯ। **ਖਿਪ੍ਪਂ ਪਟਿਸਂਹਰਤਿ** ਮੁਦੁਤਲੁਣਸਰੀਰਤਾਯ। **ਅਧਿਵ◌ਾਸੇਤਿ** ਕਿਞ੍ਚਿ ਪਯੋਜਨਂ ਅਪੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵ◌ਾ।

੪੯੭. **ਉਚ੍ਚਾਵਚਾਨੀ**ਤਿ ਮਹਨ੍ਤਾਨਿ ਚੇਵ ਖੁਦ੍ਦਕਾਨਿ ਚ। **ਤਤ੍ਥਵ◌ਾ**ਤਿ ਸੁਧਾਕਮ੍ਮਾਦਿਮ੍ਹਿਯੇਵ। **ਕਸਾਵਪਚਨਂ** ਸੁਧਾਦਿਸਙ੍ਖਰਣਤ੍ਥਂ, **ਉਦਕਾਨਯਨਂ** ਧੋਵਨਾਦਿਅਤ੍ਥਂ, ਹਲਿਦ੍ਦਿਵਣ੍ਣਧਾਤੁਲੇਪਨਤ੍ਥਂ **ਕੁਚ੍ਛਕਰਣਂ। ਬਹਲਪਤ੍ਤਨੇ**ਤਿ ਦਲ੍ਹਛਨ੍ਨੇ। **ਵਚ੍ਛਕ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਧੇਨੁਪਗਵਚ੍ਛਂ। **ਅਪਚਿਨਾਤੀ**ਤਿ ਅਪਵ◌ਿਨ੍ਤਿ, ਆਲੋਕੇਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨਾਹ "**ਅਪਲੋਕੇਤੀ**"ਤਿ। **ਤਨ੍ਨਿਨ੍ਨੋ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਅਧਿਸੀਲਸਿਕ੍ਖਾਦਿਨਿਨ੍ਨੋਵ ਹੋਤਿ ਉਚ੍ਚਾਵਚਾਨਮ੍ਪਿ ਕਿਂਕਰਣੀਯਾਨਂ ਚਾਰਿਤ੍ਤਸੀਲਸ੍ਸ ਪੂਰਣਵਸੇਨੇਵ ਕਰਣਤੋ, ਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰਵਸੇਨੇਵ ਚ ਤੇਸਂ ਪਟਿਪਜ੍ਜਨਤੋ। **ਥੇਰਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਅਟ੍ਠਾਸਿ** ਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰਾਭਾਵਤੋ ''ਤਂ ਤਂ ਸਮੁਲ੍ਲਪਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ।

੪੯੮. ਬਲਂ ਏਵ **ਬਲਤਾ**ਤਿ ਆਹ "**ਬਲੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ**"ਤਿ। **ਅਤ੍ਥਿਕਭਾਵ◌ਂ ਕਤ੍ਵ◌ਾ**ਤਿ ਤੇਨ ਧਮ੍ਮੇਨ ਸਵ◌ਿਸੇਸਂ ਅਤ੍ਥਿਕਭਾਵ◌ਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤ੍ਵ◌ਾ। **ਸਕਲਚਿਤ੍ਤੇਨਾ**ਤਿ ਦੇਸਨਾਯਆਦਿਮ੍ਹਿ ਮਜ੍ਝੇ ਪਰਿਯੋਸਾਨੇਤਿ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥੇਵ ਪਵਤ੍ਤਤਾਯ ਸਕਲੇਨ ਅਨਵਸੇਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤੇਨ।

੫੦੦. **ਸਭਾਵ◌ੋ**ਤਿ ਅਰਿਯਸਾਵਕਸ੍ਸ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੇਹਿ ਅਸਾਧਾਰਣਤਾਯ ਆਵ◌ੇਣਿਕੋ ਸਭਾਵ◌ੋ। **ਸੁਟ੍ਠੁ ਸਮਨ੍ਨੇਸਿਤੋ**ਤਿ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਉਪਪਰਿਕ੍ਖਿਤੋ। **ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਫਲਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਯਾ**ਤਿ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਫਲਸ੍ਸ ਸਚ੍ਛਿਕਰਣੇਨ, ਸਚ੍ਛਿਕਤਭਾਵ◌ੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨਾਹ "**ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਫਲਸਚ੍ਛਿਕਤਞਾਣੇਨਾ**"ਤਿ। ਪਠਮਮਗ੍ਗਫਲਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਵ◌ੇਕ੍ਖਣਞਾਣਵ◌ਿਸੇਸਾ ਹੇਤੇ ਪਵਤ੍ਤਿਆਕਾਰਭਿਨ੍ਨਾ। ਤੇਨੇਵ◌ਾਹ "**ਸਤ੍ਤਹਿ ਮਹਾਪਚ੍ਚਵ◌ੇਕ੍ਖਣਞਾਣੇਹੀ**"ਤਿ। **ਅਯਂ ਤਾਵ ਆਚਰਿਯਾਨਂ ਸਮਾਨਕਥਾ**ਤਿ ''ਇਦਮਸ੍ਸ ਪਠਮਂ ਞਾਣ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਵ◌ੁਤ੍ਤਾਨਿ ਪਚ੍ਚਵ◌ੇਕ੍ਖਣਞਾਣਾਨਿ, ਨ ਮਗ੍ਗਞਾਣਾਨੀਤਿ ਏਵ◌ਂ ਪਵਤ੍ਤਾ ਪਰਮ੍ਪਰਾਗਤਾ ਪੁਬ੍ਬਾਚਰਿਯਾਨਂ ਸਮਾਨਾ ਸਾਧਾਰਣਾ ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਪਾਲ਼ਿਯਾ **ਅਟ੍ਠਕਥਾ** ਅਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾ। ਤਤ੍ਥ ਕਾਰਣਮਾਹ "**ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਮਗ੍ਗੋ ਹਿ ਬਹੁਚਿਤ੍ਤਕ੍ਖਣਿਕੋ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥੀ**"ਤਿ। ਯਦਿ ਸੋ ਬਹੁਚਿਤ੍ਤਕ੍ਖਣਿਕੋ ਸਿਯਾ ਨਾਨਾਭਿਸਮਯੋ, ਤਥਾ ਸਤਿ ਸਂਯੋਜਨਤ੍ਤਯਾਦੀਨਂ ਏਕਦੇਸਪ੍ਪਹਾਨਂ ਪਾਪੁਣਾਤੀਤਿ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਅਨਨ੍ਤਰਫਲਤ੍ਤਾ ਏਕਦੇਸਸੋਤਾਪਨ੍ਨਤਾਦਿਭਾਵ◌ੋ ਆਪਜ੍ਜਤਿ, ਫਲਾਨਂ ਵ◌ਾ ਅਨੇਕਭਾਵ◌ੋ, ਸਬ੍ਬਮੇਤਂ ਅਯੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਤਸ੍ਮਾ ਏਕਚਿਤ੍ਤਕ੍ਖਣਿਕੋਵ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੋ।

ਯੰ ਪਨ ਸੁਤ੍ਤਪਦੰ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਵਿਤਣ੍ਡਵਾਦੀ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਏਕਚਿਤ੍ਤਕ੍ਖਣਿਕਤੰ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ, ਤੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਸਤ੍ਤ ਵਸ੍ਸਾਨੀਤਿ ਹਿ ਵਚਨਤੋ"**ਤਿ ਆਹ। **ਕਿਲੇਸਾ ਪਨ ਲਹੁ…ਪੇ॰… ਛਿਜ੍ਜਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਵਦਨ੍ਤੇਨ ਹਿ ਖਿਪ੍ਪੰ ਤਾਵ ਕਿਲੇਸਪ੍ਪਹਾਨੰ, ਦਨ੍ਧਪਵਤ੍ਤਿਕਾ ਮਗ੍ਗਭਾਵਨਾਤਿ ਪਟਿਞ੍ਞਾਤੰ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਸਚੇ ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਭਾਵਨਾਯ ਆਰਦ੍ਧਮਤ੍ਤਾਯ ਕਿਲੇਸਾ ਪਹੀਯਨ੍ਤਿ, ਸੇਸਾ ਮਗ੍ਗਭਾਵਨਾ ਨਿਰਤ੍ਥਕਾ ਸਿਯਾ, ਅਥ ਪਚ੍ਛਾ ਕਿਲੇਸਪ੍ਪਹਾਨੰ, ਕਿਲੇਸਾ ਪਨ ਲਹੁ ਛਿਜ੍ਜਨ੍ਤੀਤਿ ਇਦੰ ਮਿਚ੍ਛਾ, ''ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਫਲਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਯਾ''ਤਿ ਵਕ੍ਖਤੀਤਿ। **ਤਤੋ** ਸੁਤ੍ਤਪਟਿਜਾਨਨਤੋ। **ਮਗ੍ਗੰ ਅਭਾਵੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੰ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣੰ ਕਤ੍ਵਾ ਅਭਾਵੇਤ੍ਵਾ। **ਅਤ੍ਥਰਸੰ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਸੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਵਿਪਰੀਤੋ ਅਤ੍ਥੋ ਏਵ ਅਤ੍ਥਰਸੋ, ਤੰ ਯਾਥਾਵਤੋ ਞਤ੍ਵਾ। ਏਵੰ ਵਿਤਣ੍ਡਵਾਦਿਵਾਦੰ ਭਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਮੇਵਤ੍ਥੰ ਨਿਗਮੇਤੁੰ **"ਇਮਾਨਿ ਸਤ੍ਤ ਞਾਣਾਨੀ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਸੇਸੰ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯਮੇਵ।

ਕੋਸਮ੍ਬਿਯਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾਯ ਲੀਨਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨਾ ਸਮਤ੍ਤਾ।

੯. ਬ੍ਰਹ੍ਮਨਿਮਨ੍ਤਨਿਕਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੫੦੧. ''ਸਸ੍ਸਤੋ ਅਤ੍ਤਾ ਚ ਲੋਕੋ ਚਾ''ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੩੦) ਏਵੰ ਪਵਤ੍ਤਾ ਦਿਟ੍ਠਿ **ਸਸ੍ਸਤਦਿਟ੍ਠਿ** (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੧.੧.੧੭੫)। **ਸਹ ਕਾਯੇਨਾ**ਤਿ ਸਹ ਤੇਨ ਬ੍ਰਹ੍ਮਤ੍ਤਭਾਵੇਨ। **ਬ੍ਰਹ੍ਮਟ੍ਠਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਵਤ੍ਥੁੰ। **"ਅਨਿਚ੍ਚੰ ਨਿਚ੍ਚ"ਨ੍ਤਿ ਵਦਤਿ** ਅਨਿਚ੍ਚਤਾਯ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਪਞ੍ਞਾਯਮਾਨਤ੍ਤਾ। **ਥਿਰ**ਨ੍ਤਿ ਦਲ੍ਹੰ, ਵਿਨਾਸਾਭਾਵਤੋ ਸਾਰਭੂਤਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਉਪ੍ਪਾਦਵਿਪਰਿਣਾਮਾਭਾਵਤੋ **ਸਦਾ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨੰ। ਕੇਵਲ**ਨ੍ਤਿ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣੰ। ਤੇਨਾਹ **"ਅਖਣ੍ਡ"**ਨ੍ਤਿ। **ਕੇਵਲ**ਨ੍ਤਿ ਵਾ ਜਾਤਿਆਦੀਹਿ ਅਮਿਸ੍ਸੰ, ਵਿਰਹਿਤਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਉਪ੍ਪਾਦਾਦੀਨੰ ਅਭਾਵਤੋ ਏਵ **ਅਚਵਨਧਮ੍ਮੰ। ਕੋਚਿ ਜਾਯਨਕੋ ਵਾ…ਪੇ॰… ਉਪਪਜ੍ਜਨਕੋ ਵਾ ਨਤ੍ਥਿ** ਨਿਚ੍ਚਭਾਵਤੋ। ਠਾਨੇਨ ਸਦ੍ਧਿੰ ਤਨ੍ਨਿਵਾਸੀਨੰ ਨਿਚ੍ਚਭਾਵਞ੍ਹਿ ਸੋ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ। **ਤਿਸ੍ਸੋ ਝਾਨਭੂਮਿਯੋ**ਤਿ ਦੁਤਿਯਤਤਿਯਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਭੂਮਿਯੋ। ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਭੂਮਿਵਿਸੇਸਾ ਹਿ ਅਸਞ੍ਞਸੁਦ੍ਧਾਵਾਸਾਰੁਪ੍ਪਭਵਾ। **ਪਟਿਬਾਹਤੀ**ਤਿ ਸਨ੍ਤੰਯੇਵ ਸਮਾਨੰ ਅਜਾਨਨ੍ਤੋਵ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। **ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਗਤੋ**ਤਿ ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਸਹ ਗਤੋ ਪਵਤ੍ਤੋ। ਸਹਯੋਗੇ ਹਿ ਇਦੰ ਕਰਣਵਚਨੰ। ਤੇਨਾਹ **"ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ"**ਤਿ। **ਅਞ੍ਞਾਣੀ**ਤਿ ਅਵਿਦ੍ਵਾ। ਪਞ੍ਞਾਚਕ੍ਖੁਵਿਰਹਤੋ ਅਨ੍ਧੋ ਭੂਤੋ, ਅਨ੍ਧਭਾਵੰ ਵਾ ਪਤ੍ਤੋਤਿ **ਅਨ੍ਧੀਭੂਤੋ**।

੫੦੨. ਤਦਾ ਭਗਵਤੋ ਸੁਭਗਵਨੇ ਵਿਹਰਣਸ੍ਸ ਅਵਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਤੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤੰ **"ਸੁਭਗਵਨੇ ਵਿਹਰਤੀਤਿ ਞਤ੍ਵਾ"**ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਪਨ ਤਦਾਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਅਦਸ੍ਸਨੰ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ **"ਕਤ੍ਥ ਨੁ ਖੋ ਗਤੋਤਿ ਓਲੋਕੇਨ੍ਤੋ"**ਤਿ। **ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕੰ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੰ ਦਿਸ੍ਵਾ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਕਤਿਪਯਚਿਤ੍ਤਵਾਰਵਸੇਨ ਤਦਾ ਭਗਵਤੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕਗਮਨੰ ਜਾਤੰ, ਨ ਏਕਚਿਤ੍ਤਕ੍ਖਣੇਨਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਨ ਚੇਤ੍ਥ ਕਾਯਗਤਿਯਾ ਚਿਤ੍ਤਪਰਿਣਾਮਨੰ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੰ – ''ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਨਾਮ ਬਲਵਾ ਪੁਰਿਸੋ ਸਮਿਞ੍ਜਿਤੰ ਵਾ ਬਾਹੰ ਪਸਾਰੇਯ੍ਯਾ''ਤਿਆਦਿਵਚਨਤੋ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੫੦੧)। ਯੰ ਪਨੇਤ੍ਥ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੰ, ਤੰ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਮੇਵ। **ਵਿਛਨ੍ਦ**ਨ੍ਤਿ ਛਨ੍ਦਵਿਗਮੰ। **ਅਪਸਾਦਿਤੋ**ਤਿ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਗਾਹਸ੍ਸ ਵਿਪਰਿਵਤ੍ਤਨੇਨ ਸਨ੍ਤਜ੍ਜਿਤੋ। ''ਮੇਤਮਾਸਦੋ''ਤਿ ਵਚਨੇਨ **ਉਪਤ੍ਥਮ੍ਭੋ ਹੁਤ੍ਵਾ**।

ਅਨ੍ਵਾਵਿਸਿਤ੍ਵਾਤਿ ਆਵਿਸਨਵਸੇਨ ਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਭਾਵੰ ਅਧਿਭਵਿਤ੍ਵਾ। ਤਥਾ ਅਭਿਭਵਤੋ ਹਿ ਤਸ੍ਸ ਸਰੀਰੰ ਪਵਿਟ੍ਠੋ ਵਿਯ ਹੋਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ **"ਸਰੀਰੰ ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ"**ਤਿ। ਯਞ੍ਹਿ ਸਤ੍ਤੰ ਦੇਵਯਕ੍ਖਨਾਗਾਦਯੋ ਆਵਿਸਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਪਾਕਤਿਕਕਿਰਿਯਮਯੰ ਚਿਤ੍ਤਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿੰ ਨਿਵਾਰੇਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਇਦ੍ਧਾਨੁਭਾਵੇਨ ਯੰ ਇਚ੍ਛਿਤੰ ਹਸਿਤਲਪਿਤਾਦਿ, ਤੰ ਤੇਨ ਕਾਰਾਪੇਨ੍ਤਿ, ਕਾਰੇਨ੍ਤਾ ਚ ਆਵਿਟ੍ਠਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਵਸੇਨ ਕਾਰੇਨ੍ਤਿ। ''ਅਤ੍ਤਨੋਵਾ''ਤਿ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਮੇਤੰ ਅਚਿਨ੍ਤੇਯ੍ਯਤ੍ਤਾ ਕਮ੍ਮਜਸ੍ਸ ਇਦ੍ਧਾਨੁਭਾਵਸ੍ਸਾਤਿ ਕੇਚਿ। ਅਪਰੇ ਪਨ ਯਥਾ ਤਦਾ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਾਦਿਪਵਤ੍ਤਿ ਆਵਿਟ੍ਠਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸੇਵ, ਏਵੰ ਕਿਰਿਯਮਯਚਿਤ੍ਤਪਵਤ੍ਤਿਪਿ ਤਸ੍ਸੇਵ, ਆਵੇਸਕਾਨੁਭਾਵੇਨ ਪਨ ਸਾਮਞ੍ਞਤਾ ਪਰਿਵਤ੍ਤਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਮਹਾਨੁਭਾਵੰ ਪੁਗ੍ਗਲੰ ਤੇ ਆਵਿਸਿਤੁੰ ਨ ਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤਿ, ਤਿਕਿਚ੍ਛਾਵੁਟ੍ਠਾਪਨੇ ਪਨ ਛਵਸਰੀਰੰ ਅਨੁਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਸਤਨ੍ਤੰ ਕਰੋਤਿ ਵਿਜ੍ਜਾਨੁਭਾਵੇਨ। ਕੋਰਖਤ੍ਤਿਯਾਦੀਨੰ ਪਨ ਛਵਸਰੀਰਸ੍ਸ ਉਟ੍ਠਾਨੰ ਵਚੀਨਿਚ੍ਛਾਰਣਞ੍ਚ ਕੇਵਲੰ ਬੁਦ੍ਧਾਨੁਭਾਵੇਨ। ਅਚਿਨ੍ਤੇਯ੍ਯਾ ਹਿ ਬੁਦ੍ਧਾਨੰ

ਬੁਦ੍ਧਾਨੁਭਾਵਾਤਿ। **ਅਭਿਭਵਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤੋ**ਤਿ ਸਕਲਲੋਕਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਆਨੁਭਾਵੇਨ ਅਭਿਭਵਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤੋ। **ਜੇਟ੍ਠਕੋ**ਤਿ ਪਧਾਨੋ, ਤਾਦਿਸਂ ਵਾ ਆਨੁਭਾਵਸਮ੍ਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਉਤ੍ਤਮੋ। ਪਸ੍ਸਤੀਤਿ **ਦਸੋ**। ਵਿਸੇਸਵਚਨਿਚ੍ਛਾਯ ਅਭਾਵਤੋ ਅਨਵਸੇਸਵਿਸਯੋ ਦਸੋ-ਸਦ੍ਦੋਤਿ ਆਹ "**ਸਬ੍ਬਂ ਪਸ੍ਸਤੀ**"ਤਿ। **ਸਬ੍ਬਜਨ**ਨ੍ਤਿ ਲਦ੍ਧਨਾਮਂ ਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤਕਾਯਂ। **ਵਸੇ ਵਤ੍ਤੇਤਿ,** ਸੇਟ੍ਠਤ੍ਤਾ ਨਿਮ੍ਮਾਪਕਤ੍ਤਾ ਚ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਸੇ ਵਤ੍ਤੇਤਿ। ਲੋਕਸ੍ਸ ਈਸਨਸੀਲਤਾਯ **ਇਸ੍ਸਰੋ**। ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਕਾਰਕਭਾਵੇਨ **ਕਤ੍ਤਾ**। ਥਾਵਰਜਙ੍ਗਮਵਿਭਾਗਂ ਸਕਲਂ ਲੋਕਂ ਨਿਮ੍ਮਾਨੇਤੀਤਿ **ਨਿਮ੍ਮਾਤਾ**।

ਗੁਣਵਿਸੇਸੇਨ ਲੋਕੇ ਪਾਸਂਸਤ੍ਤਾ **ਸੇਟ੍ਠੋ**। ਤਾਦਿਸੋ ਚ ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਤਮੋ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ "**ਉਤ੍ਤਮੋ**"ਤਿ। ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਨਿਮ੍ਮਾਨਂ ਤਥਾ ਤਥਾ ਸਜਨਂ ਵਿਸਜਨਂ ਵਿਯ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ "**ਤ੍ਵਂ ਖਤ੍ਤਿਯੋ**"ਤਿਆਦਿ। ਝਾਨਾਦੀਸੁ ਅਤ੍ਤਨੋ ਚਿਤ੍ਤੇ ਚ ਚਿਣ੍ਣਵਸਿਤ੍ਤਾ **ਵਸੀ। ਭੂਤਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾਨਂ। ਭਵਂ ਅਭਿਜਾਤਂ ਅਰਹਨ੍ਤੀਤਿ ਭਬ੍ਯਾ, ਸਮ੍ਭਵੇਸਿਨੋ, ਤੇਸਂ **ਭਬ੍ਯਾਨਂ**। ਤੇਨਾਹ "**ਅਣ੍ਡਜਜਲਾਬੁਜਾ ਸਤ੍ਤਾ**"ਤਿਆਦਿ।

ਪਥਵੀਆਦਯੋ ਨਿਚ੍ਚਾ ਧੁਵਾ ਸਸ੍ਸਤਾ। ਯੇ ਤੇਸਂ ''ਅਨਿਚ੍ਚਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਗਰਹਕਾ ਜਿਗੁਚ੍ਛਾ ਸਤ੍ਤਾ, ਤੇ ਅਯਥਾਭੂਤਵਾਦਿਤਾਯ ਮਤਕਾਲੇ ਅਪਾਯਨਿਟ੍ਠਾ ਅਹੇਸੁਂ। ਯੇ ਪਨ ਪਥਵੀਆਦੀਨਂ ''ਨਿਚ੍ਚਾ ਧੁਵਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਸਂਸਕਾ, ਤੇ ਯਥਾਭੂਤਵਾਦਿਤਾਯ ਬ੍ਰਹ੍ਮਕਾਯੂਪਗਾ ਅਹੇਸੁਨ੍ਤਿ ਮਾਰੋ ਪਾਪਿਮਾ ਅਨ੍ਵਯਤੋ ਬ੍ਯਤਿਰੇਕਤੋ ਚ ਪਥਵੀਆਦਿਮੁਖੇਨ ਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ ਪਰਿਞ੍ਞਾਪਞ੍ਞਾਪਨੇ ਆਦੀਨਵਂ ਵਿਭਾਵੇਤਿ ਤਤੋ ਵਿਵੇਚੇਤੁਕਾਮੋ। ਤੇਨਾਹ "**ਪਥਵੀਗਰਹਕਾ**"ਤਿਆਦਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਮਾਰੋ ਪਥਵੀਆਦਿਧਾਤੁਮਹਾਭੂਤਗ੍ਗਹਣੇਨ ਮਨੁਸ੍ਸਲੋਕਂ, ਭੂਤਗ੍ਗਹਣੇਨ ਚਾਤੁਮਹਾਰਾਜਿਕੇ, ਦੇਵਗ੍ਗਹਣੇਨ ਅਵਸੇਸਕਾਮਦੇਵਲੋਕਂ, ਪਜਾਪਤਿਗ੍ਗਹਣੇਨ ਅਤ੍ਤਨੋ ਠਾਨਂ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਗ੍ਗਹਣੇਨ ਬ੍ਰਹ੍ਮਕਾਯਿਕੇ ਗਣ੍ਹਿ। ਆਭਸ੍ਸਰਾਦਯੋ ਪਨ ਅਵਿਸਯਤਾਯ ਏਵ ਅਨੇਨ ਅਗ੍ਗਹਿਤਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। **ਤਣ੍ਹਾਦਿਟ੍ਠਿਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਤਣ੍ਹਾਭਿਨਨ੍ਦਨਾਯ ਦਿਟ੍ਠਾਭਿਨਨ੍ਦਨਾਯ ਚ ਵਸੇਨ। ''ਏਤਂ ਮਮ, ਏਸੋ ਮੇ ਅਤ੍ਤਾ''ਤਿ **ਅਭਿਨਨ੍ਦਿਨੋ** ਅਭਿਨਨ੍ਦਕਾ, ਅਭਿਨਨ੍ਦਨਸੀਲਾ ਵਾ। **ਬ੍ਰਹ੍ਮੁਨੋ ਓਵਾਦੇ ਠਿਤਾਨਂ ਇਦ੍ਧਾਨੁਭਾਵਂ ਦਸ੍ਸੇਤੀ**ਤਿ ਤੇਸਂ ਤਤ੍ਥ ਸਨ੍ਨਿਪਤਿਤਬ੍ਰਹ੍ਮਾਨਂ ਇਦ੍ਧਾਨੁਭਾਵਂ ਤਸ੍ਸ ਮਹਾਬ੍ਰਹ੍ਮੁਨੋ ਓਵਾਦੇ ਠਿਤਤ੍ਤਾ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਂ ਕਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਯਸੇਨਾ**ਤਿ ਆਨੁਭਾਵੇਨ। **ਸਿਰਿਯਾ**ਤਿ ਸੋਭਾਯ। **ਮਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਪਰਿਸਂ ਉਪਨੇਸੀ**ਤਿ ਯਾਦਿਸਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਪਰਿਸਾ ਇਸ੍ਸਰਿਯਾਦਿਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ, ਤਤ੍ਥ ਮਂ ਉਯ੍ਯੋਜੇਸਿ। **ਮਹਾਜਨਸ੍ਸ ਮਾਰਣਤੋ**ਤਿ ਮਹਾਜਨਸ੍ਸ ਵਿਵਟ੍ਟੂਪਨਿਸ੍ਸਯਗੁਣਵਿਨਾਸਨੇਨ ਆਨੁਭਾਵੇਨ ਮਾਰਣਤੋ। **ਅਯਸ**ਨ੍ਤਿ ਯਸਪਟਿਪਕ੍ਖਂ ਅਕਿਤ੍ਤਿਕਮ੍ਮਾਨੁਭਾਵਞ੍ਚਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

੫੦੩. **ਕਸਿਣਂ ਆਯੁ**ਨ੍ਤਿ ਵਸ੍ਸਸਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵਦਤਿ। ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯ ਸੇਤੀਤਿ ਉਪਸਯੋ, ਉਪਸਯੋਵ **ਓਪਸਾਯਿਕੋ** ਯਥਾ ''ਵੇਨਯਿਕੋ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੪੬; ਅ॰ ਨਿ॰ ੮.੧੧; ਪਾਰਾ॰ ੮) ਆਹ "**ਸਮੀਪਸਯੋ**"ਤਿ। **ਸਯ**ਗ੍ਗਹਣਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਨਿਦਸ੍ਸਨਮਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ "**ਮਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਅਨੇਕਤ੍ਥਤ੍ਤਾ ਧਾਤੂਨਂ ਵਤ੍ਤਨਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। **ਮਮ ਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿਂ ਸਯਨਕੋ**ਤਿ ਮਯ੍ਹਂ ਠਾਨੇ ਵਿਸਯੇ ਵਤ੍ਤਨਕੋ। **ਬਾਹਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਨੀਚਂ ਕਤ੍ਵਾ, ਅਭਿਭਵਿਤ੍ਵਾ ਵਾ। **ਜਜ੍ਝਰਿਕਾਗੁਮ੍ਬਤੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਜਜ੍ਝਰਿਕਾ** ਨਾਮ ਪਥਵਿਂ ਪਤ੍ਥਰਿਤ੍ਵਾ ਜਾਤਾ ਏਕਾ ਗਚ੍ਛਜਾਤਿ।

ਇਮਿਨਾਤਿ ''ਸਚੇ ਖੋ ਤ੍ਵਂ ਭਿਕ੍ਖੂ''ਤਿਆਦਿਵਚਨੇਨ। **ਏਸ** ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ। **ਉਪਲਾਪੇਤੀ**ਤਿ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। **ਅਪਸਾਦੇਤੀ**ਤਿ ਨਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। **ਸੇਸਪਦੇਹੀ**ਤਿ ਵਤ੍ਥੁਸਾਯਿਕੋ ਯਥਾਕਾਮਕਰਣੀਯੋ ਬਾਹਿਤੇਯ੍ਯੋਤਿ ਇਮੇਹਿ ਪਦੇਹਿ। **ਮਯ੍ਹਂ ਆਰਕ੍ਖਂ ਗਣ੍ਹਿਸ੍ਸਸੀ**ਤਿ ਮਮ ਆਰਕ੍ਖਕੋ ਭਵਿਸ੍ਸਸਿ। **ਲਕੁਣ੍ਡਕਤਰ**ਨ੍ਤਿ ਨੀਚਤਰਂ ਨਿਹੀਨਵੁਤ੍ਤਿਸਰੀਰਂ।

ਫੁਸਿਤੁਮ੍ਪਿ ਸਮਤ੍ਥਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਨ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਪਗੇਵ ਞਾਣਵਿਭਵਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਪ੍ਫਜ੍ਜਨਂ, ਫਲਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਞ੍ਚ ਕਾਰਣਵਸੇਨ ਗਨ੍ਤਬ੍ਬਤੋ ਅਧਿਗਨ੍ਤਬ੍ਬਤੋ **ਗਤੀ**ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਆਨੁਭਾਵ**ਨ੍ਤਿ ਪਭਾਵਂ। ਸੋ ਹਿ ਜੋਤਨਟ੍ਠੇਨ ਵਿਰੋਚਨਟ੍ਠੇਨ **ਜੁਤੀ**ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਮਹਤਾ ਆਨੁਭਾਵੇਨ ਪਰੇਸਂ ਅਭਿਭਵਨਤੋ ਮਹੇਸੋਤਿ ਅਕ੍ਖਾਯਤੀਤਿ **ਮਹੇਸਕ੍ਖੋ**। ਤਯਿਦਂ ਅਭਿਭਵਨਂ ਕਿਤ੍ਤਿਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਪਰਿਵਾਰਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਚਾਤਿ ਆਹ "**ਮਹਾਯਸੋ ਮਹਾਪਰਿਵਾਰੋ**"ਤਿ।

ਪਰਿਹਰਨ੍ਤੀਤਿ ਸਿਨੇਰੁਂ ਦਕ੍ਖਿਣਤੋ ਕਤ੍ਵਾ ਪਰਿਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। **ਦਿਸਾ**ਤਿ ਭੁਮ੍ਮਤ੍ਥੇ ਏਤਂ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਵਚਨਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਦਿਸਾਸੁ ਵਿਰੋਚਮਾਨਾ**"ਤਿ। ਅਤ੍ਤਨੋ ਜੁਤਿਯਾ ਦਿਬ੍ਬਮਾਨਾਯ ਵਾ। **ਤੇਹੀ**ਤਿ ਚਨ੍ਦਿਮਸੂਰਿਯੇਹਿ। **ਤਤ੍ਤਕੇਨ ਪਮਾਣੇਨਾ**ਤਿ ਯਤ੍ਤਕੇ ਚਨ੍ਦਿਮਸੂਰਿਯੇਹਿ ਓਭਾਸਿਯਮਾਨੇ ਲੋਕਧਾਤੁਸਙ੍ਖਾਤੇ ਏਕੋ ਲੋਕੋ, ਤਤ੍ਤਕੇਨ ਪਮਾਣੇਨ। ਇਦਂ ਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ਂ ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਟ੍ਠਾਨਭੂਤਂ ਸੇਟ੍ਠਂ ਉਤ੍ਤਮਂ ਪਧਾਨਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਏਤ੍ਥੂਪਪਨ੍ਨਾ ਦੇਵਤਾ ਅਞ੍ਞੇਸੁ ਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ੇਸੁ ਦੇਵਤਾ ਅਭਿਭੁਯ੍ਯ ਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਸਹਮ੍ਪਤਿ ਦਸਸਹਸ੍ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਪਰਿਵਾਰੋ ਭਗਵਤੋ ਸਨ੍ਤਿਕਂ ਉਪਗਞ੍ਛਿ। ਤੇਨਾਹ "**ਏਤ੍ਥ ਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ਸਹਸ੍ਸੇ ਤੁਯ੍ਹਂ ਵਸੋ ਵਤ੍ਤਤੀ**"ਤਿ। ਇਦਾਨਿ "**ਏਤ੍ਥ ਤੇ ਵਤ੍ਤਤੇ ਵਸੋ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਵਸੇ ਵਤ੍ਤਨਂ ਸਰੂਪਤੋ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ "**ਪਰੋਪਰਞ੍ਞੁ ਜਾਨਾਸੀ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ ਪਠਮਗਾਥਾਯਂ ਵੁਤ੍ਤਂ **ਏਤ੍ਥ**-ਸਦ੍ਦਂ ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਏਤ੍ਥ ਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ਸਹਸ੍ਸੇ**"ਤਿ ਆਹ। **ਉਚ੍ਚਨੀਚੇ**ਤਿ ਜਾਤਿਕੁਲਰੂਪਭੋਗਪਰਿਵਾਰਾਦਿਵਸੇਨ ਉਲ਼ਾਰੇ ਚ ਅਨੁਲ਼ਾਰੇ ਚ। **ਅਯਂ ਇਦ੍ਧੋ ਅਯਂ ਪਕਤਿਮਨੁਸ੍ਸੋ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ''ਸਰੂਪਤੋ ਏਵਸ੍ਸ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਪਰੋਪਰਜਾਨਨਂ, ਨ ਸਮੁਦਾਗਮਤੋ''ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਯਂ ਪਨ ਵਕ੍ਖਤਿ "**ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਆਗਤਿਂ ਗਤਿ**ਨ੍ਤਿ, ਤਂ ਕਾਮਲੋਕੇ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਆਦਾਨਨਿਕ੍ਖੇਪਜਾਨਨਮਤ੍ਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਨ ਕਮ੍ਮਵਿਪਾਕਜਾਨਨਂ। ਯਦਿ ਹਿ ਸਮੁਦਾਗਮਤੋ ਜਾਨੇਯ੍ਯ, ਅਤ੍ਤਨੋਪਿ ਜਾਨੇਯ੍ਯ, ਨ ਚਸ੍ਸ ਤਂ ਅਤ੍ਥੀਤਿ, ਤਥਾ ਆਹ "**ਇਤ੍ਥਮ੍ਭਾਵੇਤਿ ਇਦਂ ਚਕ੍ਕਵਾਲ਼**"ਨ੍ਤਿਆਦਿ। ਰਾਗਯੋਗਤੋ ਰਾਗੋ ਏਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਵਾ ਰਾਗੋ, ਵਿਰਜ੍ਜਨਸੀਲੋ ਵਿਰਾਗੀ, **ਤਂ ਰਾਗਵਿਰਾਗਿਨਂ। ਸਹਸ੍ਸਿਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਨਾਮ ਤ੍ਵਂ** ਚੂਲ਼ਨਿਯਾ ਏਵ ਲੋਕਧਾਤੁਯਾ ਜਾਨਨਤੋ। **ਤਯਾ**ਤਿ ਨਿਸ੍ਸਕ੍ਕੇ ਕਰਣਵਚਨਂ। **ਚਤੁਹਤ੍ਥਾਯਾ**ਤਿ ਅਨੇਕਹਤ੍ਥੇਨ ਸਾਇਪਾਕਾਰੇਨ ਕਾਤਬ੍ਬਪਟਪ੍ਪਮਾਣਂ ਦੀਘਤੋ ਚਤੁਹਤ੍ਥਾਯ, ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਦ੍ਵਿਹਤ੍ਥਾਯ ਪਿਲੋਤਿਕਾਯ ਕਾਤੁਂ ਵਾਯਮਨ੍ਤੋ ਵਿਯ ਗੋਪ੍ਫਕੇ ਉਦਕੇ ਨਿਮੁਜ੍ਜਿਤੁਕਾਮੋ ਵਿਯ ਚ ਪਮਾਣਂ ਅਜਾਨਨ੍ਤੋ ਵਿਹਞ੍ਞਤੀਤਿ ਨਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ।

੫੦੪. **ਤਂ ਕਾਯ**ਨ੍ਤਿ ਤਦੇਵ ਨਿਕਾਯਂ। **ਜਾਨਿਤਬ੍ਬਟ੍ਠਾਨਂ ਪਤ੍ਵਾਪੀ**ਤਿ ਅਨਞ੍ਞਸਾਧਾਰਣਾ ਮਯ੍ਹਂ ਸੀਲਾਦਯੋ ਗੁਣਵਿਸੇਸਾ ਤਾਵ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤੁ, ਈਦਿਸਂ ਲੋਕਿਯਂ ਪਰਿਤ੍ਤਕਂ ਜਾਨਿਤਬ੍ਬਟ੍ਠਾਨਮ੍ਪਿ ਪਤ੍ਵਾ। ਅਯਂ ਇਮੇਸਂ ਅਤਿਸਯੇਨ ਨੀਚੋਤਿ ਨੀਚੇਯ੍ਯੋ, ਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋ **ਨੀਚੇਯ੍ਯ**ਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਤਯਾ ਨੀਚਤਰਭਾਵੋ ਪਨ ਮਯ੍ਹਂ ਕੁਤੋ**"ਤਿ।

ਹੇਟ੍ਠੂਪਪਤ੍ਤਿਕੋਤਿ ਉਪਰੂਪਰਿਤੋ ਚਵਿਤ੍ਵਾ ਹੇਟ੍ਠਾ ਲਦ੍ਧੂਪਪਤ੍ਤਿਕੋ। ਏਵਂ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਵੁਤ੍ਤਮਤ੍ਥਂ ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ "**ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਬੁਦ੍ਧੁਪ੍ਪਾਦੇ**"ਤਿ ਆਹ। **ਹੇਟ੍ਠੂਪਪਤ੍ਤਿਕਂ ਕਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਹੇਟ੍ਠੂਪਪਤ੍ਤਿਕਂ ਪਤ੍ਥਨਂ ਕਤ੍ਵਾ। ਯਥਾ ਕੇਨਚਿ ਬਹੂਸੁ ਆਨਨ੍ਤਰਿਯੇਸੁ ਕਤੇਸੁ ਯਂ ਤਤ੍ਥ ਗਰੁਤਰਂ ਬਲਵਂ, ਤਦੇਵ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਂ ਦੇਤਿ, ਇਤਰਾਨਿ ਪਨ ਤਸ੍ਸ ਅਨੁਬਲਪ੍ਪਦਾਯਕਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਦਾਯਕਾਨਿ, ਏਵਂ ਚਤੂਸੁ ਰੂਪਜ੍ਝਾਨੇਸੁ ਭਾਵਿਤੇਸੁ ਯਂ ਤਤ੍ਥ ਗਰੁਤਰਂ ਛਨ੍ਦਪਣਿਧਿਅਧਿਮੋਕ੍ਖਾਦਿਵਸੇਨ ਸਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਞ੍ਚ, ਤਦੇਵ ਚ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਂ ਦੇਤਿ, ਇਤਰਾਨਿ ਪਨ ਅਲਦ੍ਧੋਕਾਸਤਾਯ ਤਸ੍ਸ ਅਨੁਬਲਪ੍ਪਦਾਯਕਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਦਾਯਕਾਨਿ, ਤਨ੍ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਤਜ੍ਝਾਨੇਨੇਵ ਆਯਤਿਂ ਪੁਨਬ੍ਭਵਾਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ "**ਤਤਿਯਜ੍ਝਾਨਂ ਪਣੀਤਂ ਭਾਵੇਤ੍ਵਾ**"ਤਿ। **ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਸੁਭਕਿਣ੍ਹਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕੇ। ਪੁਨ **ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਆਭਸ੍ਸਰਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕੇ। **ਪਠਮਕਾਲੇ**ਤਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਭਵੇ ਪਠਮਸ੍ਮਿਂ ਕਾਲੇ। **ਉਭਯ**ਨ੍ਤਿ ਅਤੀਤਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਟ੍ਠਾਨਂ, ਤਤ੍ਥ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਯਾ ਹੇਤੁਭੂਤਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਕਤਕਮ੍ਮਨ੍ਤਿ ਉਭਯਂ। **ਪਮੁਸ੍ਸਿਤ੍ਵਾ** ਕਾਲਸ੍ਸ ਚਿਰਤਰਭਾਵਤੋ। **ਵੀਤਿਨਾਮੇਤਿ ਪਟਿਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਚ ਤਦਾ ਤਸ੍ਸਾ ਕਿਰਿਯਾਯ ਪਵਤ੍ਤਿਕ੍ਖਣਂ ਉਪਾਦਾਯ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨਪਯੋਗੋ।

ਅਪਾਯੇਸੀਤਿ ਪਾਯੇਸਿ। **ਪਿਪਾਸਿਤੇ**ਤਿ ਤਸਿਤੇ। **ਘਮ੍ਮਨੀ**ਤਿ ਘਮ੍ਮਕਾਲੇ। **ਸਮ੍ਪਰੇਤੇ**ਤਿ ਘਮ੍ਮਪਰਿਲ਼ਾਹੇਨ ਪਿਪਾਸਾਯ ਅਭਿਭੂਤੇ। ਨ੍ਤਿ ਪਾਨੀਯਦਾਨਂ। ਵ**ਤਸੀਲਵਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਸਮਾਦਾਨਵਸੇਨ ਵਤਭੂਤਂ ਚਾਰਿਤ੍ਤਸੀਲਭਾਵੇਨ ਸਮਾਚਿਣ੍ਣਤ੍ਤਾ ਸੀਲਵਤ੍ਤਂ। **ਸੁਤ੍ਤਪ੍ਪਬੁਦ੍ਧੋਵ ਅਨੁਸ੍ਸਰਾਮੀ**ਤਿ ਸੁਪਿਤ੍ਵਾ ਪਬੁਦ੍ਧਮਤ੍ਤੋ ਵਿਯ ਸੁਪਿਨਂ ਤਵ ਪੁਬ੍ਬਨਿਵੁਤ੍ਥਂ ਮਮ ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸਾਨੁਸ੍ਸਤਿਞਾਣੇਨ ਅਨੁਸ੍ਸਰਾਮਿ, ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣੇਨ ਵਿਯ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਤੋ ਪਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਕਰਮਰੇਤਿ ਵਿਲੁਮ੍ਪਿਤ੍ਵਾ ਆਨੀਤੇ। **ਕਮ੍ਮਸਜ੍ਜ**ਨ੍ਤਿ ਯੁਦ੍ਧਸਜ੍ਜਂ, ਆਵੁਧਾਦਾਯਿਨਿਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਏਣੀਕੂਲਸ੍ਮਿਨ੍ਤਿ ਏਣੀਮਿਗਬਾਹੁਲ੍ਲੇਨ ''ਏਣੀਕੂਲ''ਨ੍ਤਿ ਸਙ੍ਖਂ ਗਤੇ ਗਙ੍ਗਾਯ ਤੀਰਪ੍ਪਦੇਸੇ। **ਗਯ੍ਹਕ ਨੀਯਮਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਗਯ੍ਹਵਸੇਨ ਕਰਮਰਭਾਵੇਨ ਚੋਰੇਹਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਠਾਨਂ ਨੀਯਮਾਨਂ।

ਆਵਾਹਵਿਵਾਹਵਸੇਨ **ਮਿਤ੍ਤਸਨ੍ਥਵਂ ਕਤ੍ਵਾ**। ''ਏਵਂ ਅਮ੍ਹੇਸੁ ਕੀਲਨ੍ਤੇਸੁ ਗਙ੍ਗੇਯ੍ਯਕੋ ਨਾਗੋ ਕੁਪਿਤੋ''ਤਿ **ਮਯਿ ਸਵ੍ਵਮ੍ਪਿ ਨ ਕਰੋਨ੍ਤੀ**ਤਿ। **ਸੁਸੁਕਾਰ**ਨ੍ਤਿ ਸੁਸੂਤਿ ਪਵਤ੍ਤਂ ਭੇਰਵਨਾਗਨਿਸ੍ਸਾਸਂ।

ਗਹੀਤਨਾਵਨ੍ਤਿ ਵਿਹੇਠੇਤੁਕਾਮਤਾਯ ਗਤਿਨਿਵਾਰਣਵਸੇਨ ਗਹਿਤਂ ਨਿਗ੍ਗਹਿਤਂ ਨਾਵਂ। **ਲੁਦ੍ਦੇਨਾ**ਤਿ ਕੁਰੂਰੇਨ। **ਮਨੁਸ੍ਸਕਪ੍ਪਾ**ਤਿ ਨਾਵਾਗਤਾਨਂ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਵਿਹੇਠੇਤੁਕਾਮਤਾਯ।

ਬਦ੍ਧਚਰੋਤਿ ਪਟਿਬਦ੍ਧਚਰਿਯੋ। ਤੇਨਾਹ **"ਅਨ੍ਤੇਵਾਸਿਕੋ"**ਤਿ। **ਤਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯੇਵਾ**ਤਿ ਰਞ੍ਞਾ ਉਪਟ੍ਠਿਯਮਾਨੋਪਿ ਰਾਜਾਨਂ ਪਹਾਯ ਤਂ ਕਪ੍ਪਂ ਅਨ੍ਤੇਵਾਸਿਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯੇਵ।

ਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਿਮਨ੍ਤਂ ਵਤਿਨਂ ਅਮਞ੍ਞੀਤਿ ਅਯਂ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਬੁਦ੍ਧਿਮਾ ਵਤਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋਤਿ ਅਮਞ੍ਞਿ ਸਮ੍ਭਾਵੇਸਿ ਚ।

ਨਾਨਤ੍ਤਭਾਵੇਸੂਤਿ ਨਾਨਾ ਵਿਸੁਂ ਵਿਸੁਂ ਅਤ੍ਤਭਾਵੇਸੁ।

ਅਦ੍ਧਾਤਿ ਏਕਂਸੇਨ। **ਮਮੇਤਮਾਯੁ**ਨ੍ਤਿ ਮਯ੍ਹਂ ਏਤਂ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਂ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਭਵੇ ਪਵਤ੍ਤਂ ਆਯੁਂ। ਨ ਕੇਵਲਂ ਮਮ ਆਯੁਮੇਵ, ਅਥ ਖੋ **ਅਞ੍ਞਮ੍ਪਿ** ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ **ਜਾਨਾਸਿ,** ਨ ਤੁਯ੍ਹਂ ਅਵਿਦਿਤਂ ਨਾਮ ਅਤ੍ਥਿ। **ਤਥਾ ਹਿ ਬੁਦ੍ਧੋ** ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਤੁਵਂ। ਨੋ ਚੇ ਕਥਮਯਮਤ੍ਥੋ ਞਾਤੋ? **ਤਥਾ ਹਿ** ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਤ੍ਤਾ **ਏਵ ਤੇ ਅਯਂ ਜਲਿਤੋ** ਜੋਤਮਾਨੋ **ਆਨੁਭਾਵੋ ਓਭਾਸਯਂ** ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ **ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕਂ** ਓਭਾਸੇਨ੍ਤੋ ਦਿਬ੍ਬਮਾਨੋ **ਤਿਟ੍ਠਤੀ**ਤਿ ਸਤ੍ਥੁ ਅਸਮਸਮਤਂ ਪਵੇਦੇਸਿ।

ਪਥਵਤ੍ਤੇਨਾਤਿ ਪਥਵੀਅਤ੍ਤੇਨ। ਤੇਨਾਹ **"ਪਥਵੀਸਭਾਵੇਨਾ"**ਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਯਸ੍ਮਾ – ''ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਖਾਰਸਮਥੋਤਿ''ਆਦਿਨਾ (ਮਹਾਵ॰ ੭; ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੬੪, ੬੭; ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੮੧; ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੭੨) ਸਾਧਾਰਣਤੋ, ''ਯਤ੍ਥ ਨੇਵ ਪਥਵੀ''ਤਿ ਅਸਾਧਾਰਣਤੋ ਚ ਪਥਵਿਯਾ ਅਸਭਾਵੇਨ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸ ਗਹੇਤਬ੍ਬਤਾ ਅਤ੍ਥਿ, ਤਂ ਨਿਵਤ੍ਤੇਤੁਂ ਵਾ ਪਥਵਿਯਾ ਅਨਞ੍ਞਸਾਧਾਰਣਂ ਸਭਾਵਂ ਗਹੇਤੁਂ **"ਪਥਵਿਯਾ ਪਥਵਤ੍ਤੇਨਾ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਨਾਪਹੋਸਿ**ਨ੍ਤਿ ਨ ਪਾਪੁਣਿਂ। ਇਧ ਪਥਵਿਯਾ ਪਾਪੁਣਨਂ ਨਾਮ ''ਏਤਂ ਮਮਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਗਹਣਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਤਣ੍ਹਾਦਿਟ੍ਠਿਮਾਨਗ੍ਗਾਹੇਹਿ ਨ ਗਣ੍ਹਿ"**ਨ੍ਤਿ।

ਵਾਦਿਤਾਯਾਤਿ ਵਾਦਸੀਲਤਾਯ। **ਸਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਅਕ੍ਖਰਂ ਨਿਦ੍ਦਿਸਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ''ਸਬ੍ਬਂ ਖੋ ਅਹਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮੇ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਭਗਵਤਾ ਵੁਤ੍ਤਂ ਸਬ੍ਬ-ਸਦ੍ਦਂ – ''ਸਚੇ ਖੋ ਤੇ ਮਾਰਿਸ ਸਬ੍ਬਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਤ੍ਤੇਨ ਅਨਨੁਭੂਤ''ਨ੍ਤਿ ਪਚ੍ਚਨੁਭਾਸਨਵਸੇਨ ਨਿਦ੍ਦਿਸਿਤ੍ਵਾ। **ਅਕ੍ਖਰੇ ਦੋਸਂ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਭਗਵਤਾ ਸਕ੍ਕਾਯਸਬ੍ਬਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਸਬ੍ਬ-ਸਦ੍ਦੇ ਗਹਿਤੇ ਸਬ੍ਬਸਬ੍ਬਵਸੇਨ ਤਦਤ੍ਥਪਰਿਵਤ੍ਤਨੇਨ ਸਬ੍ਬ-ਸਦ੍ਦਵਚਨੀਯਤਾਸਾਮਞ੍ਞੇਨ ਚ ਦੋਸਂ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ। ਤੇਨਾਹ **"ਸਤ੍ਥਾ ਪਨਾ"**ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ ਯਦਿ ਸਬ੍ਬਂ ਅਨਨੁਭੂਤਂ ''ਨਤ੍ਥਿ ਸਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿ ਲੋਕੇ ਅਨਵਸੇਸਂ ਪੁਚ੍ਛਤਿ। ਸਚੇ ਸਬ੍ਬਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਤ੍ਤੇਨ ਅਨਵਸੇਸਸਭਾਵੇਨ ਅਨਨੁਭੂਤਂ ਅਪ੍ਪਤ੍ਤਂ, ਤਂ ਗਗਨਕੁਸੁਮਂ ਵਿਯ ਕਿਞ੍ਚਿ ਨ ਸਿਯਾ। **ਅਥਸ੍ਸ ਅਨਨੁਭੂਤਂ ਅਤ੍ਥੀ**ਤਿ ਅਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਤ੍ਤੇਨ ਅਨਨੁਭੂਤਂ ਯਦਿ ਅਤ੍ਥਿ, ''ਸਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ਵਚਨਂ ਮਿਚ੍ਛਾ, ਸਬ੍ਬਂ ਨਾਮ ਤਂ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਤੇਨਾਹ **"ਮਾ ਹੇਵ ਤੇ ਰਿਤ੍ਤਕਮੇਵਾ"**ਤਿਆਦਿ।

ਅਹਂ ਸਬ੍ਬਞ੍ਚ ਵਕ੍ਖਾਮਿ, ਅਨਨੁਭੂਤਞ੍ਚ ਵਕ੍ਖਾਮੀਤਿ ਅਹਂ ''ਸਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿ ਚ ਵਕ੍ਖਾਮਿ, ''ਅਨਨੁਭੂਤ''ਨ੍ਤਿ ਚ ਵਕ੍ਖਾਮਿ, ਏਤ੍ਥ ਕੋ ਦੋਸੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਕਾਰਣਂ ਆਹਰਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਤ੍ਤੇਨ ਅਨਨੁਭੂਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਿਭਾਵੇ ਕਾਰਣਂ ਨਿਦ੍ਦਿਸਨ੍ਤੋ। **ਵਿਜਾਨਿਤਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਮਗ੍ਗਫਲਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਞਾਣੇਹਿ ਵਿਸੇਸਤੋ ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਖਤਵਿਸਿਟ੍ਠਤਾਯ ਜਾਨਿਤਬ੍ਬਂ। **ਅਨਿਦਸ੍ਸਨ**ਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸ ਸਨਿਦਸ੍ਸਨਦੁਕੇ ਦੁਤਿਯਪਦਸਹਿਤਤਾਦਸ੍ਸਨਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ **"ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਆਪਾਥਂ ਅਨੁਪਗਮਨਤੋ ਅਨਿਦਸ੍ਸਨਂ**

ਨਾਮਾ"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਖਤਵਿਧੁਰਤਾਯ ਵਾ ਨਤ੍ਥਿ ਏਤਸ੍ਸ ਨਿਦਸ੍ਸਨਨ੍ਤਿ **ਅਨਿਦਸ੍ਸਨਂ**। ਨਤ੍ਥਿ ਏਤਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤੋਤਿ **ਅਨਨ੍ਤਂ**। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ "**ਤਯਿਦ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿ।

ਭੂਤਾਨੀਤਿ ਪਚ੍ਚਯਸਮ੍ਭੂਤਾਨਿ। **ਅਸਮ੍ਭੂਤ**ਨ੍ਤਿ ਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਅਸਮ੍ਭੂਤਂ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਪਭਸ੍ਸਰਭਾਵਹੇਤੂਨਂ ਸਬ੍ਬਸੋ ਅਭਾਵਾ ਸਬ੍ਬਤੋ ਪਭਾਤਿ **ਸਬ੍ਬਤੋਪਭਂ**। ਤੇਨਾਹ "**ਨਿਬ੍ਬਾਨਤੋ ਹੀ**"ਤਿਆਦਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਵੁਤ੍ਤਂ – ''ਤਮੋ ਤਤ੍ਥ ਨ ਵਿਜ੍ਜਤੀ''ਤਿ। (ਨੇਤ੍ਤਿ॰ ੧੦੪) **ਪਭੂਤਮੇਵਾ**ਤਿ ਪਕਟ੍ਠਭਾਵੇਨ ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਭਾਵੇਨ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਮੇਵ। ਅਰੂਪੀਭਾਵੇਨ ਅਦੇਸਿਕਤ੍ਤਾ ਸਬ੍ਬਤੋ ਪਭਵਤਿ ਵਿਜ੍ਜਤੀਤਿ **ਸਬ੍ਬਤੋਪਭਂ**। ਤੇਨਾਹ "**ਪੁਰਤ੍ਥਿਮਦਿਸਾਦੀਸੂ**"ਤਿਆਦਿ। ਪਵਿਸਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ ਪਵਿਸਂ, ਤਦੇਵ ਸ-ਕਾਰਸ੍ਸ ਭ-ਕਾਰਂ, ਵਿ-ਕਾਰਸ੍ਸ ਚ ਲੋਪਂ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਂ "**ਪਭ**"ਨ੍ਤਿ। ਤੇਨਾਹ "**ਤਿਤ੍ਥਸ੍ਸ ਨਾਮ**"ਨ੍ਤਿ। **ਵਾਦਂ ਪਤਿਟ੍ਠਪੇਸੀ**ਤਿ ਏਵਂ ਮਯਾ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਅਨਨੁਭੂਤਞ੍ਞੁ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਤ੍ਥ ਯਂ ਤਯਾ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯਂ ਅਜਾਨਨ੍ਤੇਨ ਸਹਸਾ ਅਪ੍ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਯ ਦੋਸਗ੍ਗਹਣਂ, ਤਂ ਮਿਚ੍ਛਾਤਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾਨਂ ਨਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ ਭਗਵਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਾਦਂ ਪਤਿਟ੍ਠਪੇਸਿ।

ਗਹਿਤਗਹਿਤਨ੍ਤਿ ''ਇਦਂ ਨਿਚ੍ਚ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਗਹਿਤਗਹਿਤਂ ਗਾਹਂ। ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਦੋਸਦਸ੍ਸਨਮੁਖੇਨ ਨਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੇਨ **ਸਤ੍ਥਾਰਾ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਾਪਿਤੋ ਕਿਞ੍ਚਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ** ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਟਿਸਰਣਂ **ਅਦਿਸ੍ਵਾ** ਪਰਾਜਯਂ ਪਟਿਚ੍ਛਾਦੇਤੁਂ **ਲਲ਼ਿਤਕਂ ਕਾਤੁਕਾਮੋ** ਵਾਦਂ ਪਹਾਯ ਇਦ੍ਧਿਯਾ ਪਾਟਿਹਾਰਿਯਲੀਲ਼ਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਕਾਮੋ। **ਯਦਿ ਸਕ੍ਕੋਸਿ ਮਯ੍ਹਂ ਅਨ੍ਤਰਧਾਯਿਤੁਂ,** ਨ ਪਨ ਸਕ੍ਖਿਸ੍ਸਸੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਮੂਲਪਟਿਸਨ੍ਧਿਂ ਗਨ੍ਤੁਕਾਮੋ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਾਕਤਿਕੇਨ ਅਤ੍ਤਭਾਵੇਨ ਠਾਤੁਕਾਮੋ। ਸੋ ਹਿ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕਾਲੇ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਸਦਿਸਤਾਯ ਮੂਲਪਟਿਸਨ੍ਧੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ। **ਅਞ੍ਞੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਹੇਟ੍ਠਾ ਅਞ੍ਞਕਾਯਿਕਾਨਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮੂਨਂ। **ਨ ਅਦਾਸਿ** ਅਭਿਸਙ੍ਖਤਕਾਯੇਨੇਵਾਯਂ ਤਿਟ੍ਠਤੁ, ਨ ਪਾਕਤਿਕਰੂਪੇਨਾਤਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਸਿ। ਤੇਨ ਸੋ ਅਭਿਸਙ੍ਖਤਕਾਯਂ ਅਪਨੇਤੁਂ ਅਵਿਸਹਨ੍ਤੋ ਅਤ੍ਤਭਾਵਪਟਿਚ੍ਛਾਦਕਂ ਅਨ੍ਧਕਾਰਂ ਨਿਮ੍ਮਿਨਿਤੁਂ ਆਰਭਿ। ਸਤ੍ਥਾ ਤਂ ਤਮਂ ਵਿਦ੍ਧਂਸੇਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ "**ਮੂਲਪਟਿਸਨ੍ਧਿਂ ਵਾ**"ਤਿਆਦਿ।

ਭਵੇਵਾਹਨ੍ਤਿ ਭਵੇ ਏਵ ਅਹਂ। ਅਯਞ੍ਚ ਏਵ-ਸਦ੍ਦੋ ਅਟ੍ਠਾਨਪਯੁਤ੍ਤੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ "**ਅਹਂ ਭਵੇ ਭਯਂ ਦਿਸ੍ਵਾਯੇਵਾ**"ਤਿ, ਸਬ੍ਬਸ੍ਮਿਂ ਭਵੇ ਜਾਤਿਆਦਿਭਯਂ ਞਾਣਚਕ੍ਖੁਨਾ ਯਾਥਾਵਤੋ ਦਿਸ੍ਵਾ। **ਸਤ੍ਤਭਵ**ਨ੍ਤਿ ਸਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਤਂ ਭਵਂ। ਕਮ੍ਮਭਵਪਚ੍ਚਯੇ ਹਿ ਉਪਪਤ੍ਤਿਭਵੇ ਸਤ੍ਤਸਮਞ੍ਞਾ। **ਵਿਭਵ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ। ਪਰਿਯੇਸਮਾਨਮ੍ਪਿ ਉਪਾਯਸ੍ਸ ਅਨਧਿਗਤਤ੍ਤਾ **ਭਵੇਯੇਵ ਦਿਸ੍ਵਾ**। **ਭਵਞ੍ਚ ਵਿਭਵੇਸਿਨਂ** ਵਿਭਵਂ ਨਿਬ੍ਬੁਤਿਂ ਏਸਮਾਨਾਨਂ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਭਵਂ, ਭਵੇਸੁ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਞ੍ਚ ਦਿਸ੍ਵਾਤਿ ਏਵਂ ਵਾ ਏਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। **ਨ ਅਭਿਵਦਿ**ਨ੍ਤਿ ''ਅਹੋ ਵਤ ਸੁਖ''ਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਅਭਿਵਦਾਪਨਾਕਾਰਾਭਾਵਤੋ ਨ ਅਭਿਨਿਵਿਸਿਂ, ਲਕ੍ਖਣਵਚਨਮੇਤਂ। ਗਾਹਤ੍ਥੋ ਏਵ ਵਾ ਅਭਿਵਾਦ-ਸਦ੍ਦੋਤਿ ਆਹ "**ਨਾਭਿਵਦਿ**"ਨ੍ਤਿ, "**ਨ ਗਵੇਸਿ**"ਨ੍ਤਿ। **ਭਵ**ਗ੍ਗਹਣੇਨੇਤ੍ਥ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਂ, **ਨਨ੍ਦੀ**ਗਹਣੇਨ ਸਮੁਦਯਸਚ੍ਚਂ, **ਵਿਭਵ**ਗ੍ਗਹਣੇਨ ਨਿਰੋਧਸਚ੍ਚਂ, **ਨਨ੍ਦਿਞ੍ਚ ਨ ਉਪਾਦਿਯਿਨ੍ਤਿ** ਇਮਿਨਾ ਮਗ੍ਗਸਚ੍ਚਂ ਪਕਾਸਿਤਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਇਤਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਪਕਾਸੇਨ੍ਤੋ**"ਤਿ। ਤਦਿਦਂ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਾਨਂ ਗਾਥਾਯ ਵਿਭਾਵਨਦਸ੍ਸਨਂ। ਸਤ੍ਥਾ ਪਨ ਤੇਸਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮੂਨਂ ਅਜ੍ਝਾਸਯਾਨੁਰੂਪਂ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਪਕਾਸੇਨ੍ਤੋ ਵਿਪਸ੍ਸਨਂ ਪਾਪੇਤ੍ਵਾ ਅਰਹਤ੍ਤੇਨ ਦੇਸਨਾਯ ਕੂਟਂ ਗਣ੍ਹਿ। ਤੇ ਚ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾਨੋ ਕੇਚਿ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਫਲੇ, ਕੇਚਿ ਸਕਦਾਗਾਮਿਫਲੇ, ਕੇਚਿ ਅਨਾਗਾਮਿਫਲੇ, ਕੇਚਿ ਅਰਹਤ੍ਤੇ ਚ ਪਤਿਟ੍ਠਹਿਂਸੁ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ "**ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਪਕਾਸੇਨ੍ਤੋ ਸਤ੍ਥਾ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਸੀ**"ਤਿਆਦਿ। **ਅਚ੍ਛਰਿਯਜਾਤਾ**ਤਿ ਸਞ੍ਜਾਤਚ੍ਛਰਿਯਾ। **ਸਮੂਲਂ ਭਵ**ਨ੍ਤਿ ਤਣ੍ਹਾਵਿਜ੍ਜਾਹਿ ਸਮੂਲਂ ਭਵਂ।

੫੦੫. ਮਮ ਵਸਂ ਅਤਿਵਤ੍ਤਿਤਾਨੀਤਿ ਸਬ੍ਬਸੋ ਕਾਮਧਾਤੁਸਮਤਿਕ੍ਕਮਨਪਟਿਪਦਾਯ ਮਯ੍ਹਂ ਵਿਸਯਂ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤਾਨਿ। ਕਥਂ ਪਨਾਯਂ ਤੇਸਂ ਅਰਿਯਭੂਮਿਸਮੋਕ੍ਕਮਨਂ ਜਾਨਾਤੀਤਿ? ਨਯਗ੍ਗਾਹਤੋ – ''ਸਮਣੋ ਗੋਤਮੋ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਨ੍ਤੋ ਸਂਸਾਰੇ ਆਦੀਨਵਂ, ਨਿਬ੍ਬਾਨੇ ਚ ਆਨਿਸਂਸਂ ਪਕਾਸੇਨ੍ਤੋ ਵੇਨੇਯ੍ਯਜਨਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਦਿਟ੍ਠਮੇਵ ਕਰੋਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਦੇਸਨਾ ਅਵਞ੍ਝਾ ਅਮੋਘਾ ਇਨ੍ਦੇਨ ਵਿਸ੍ਸਟ੍ਠਵਜਿਰਸਦਿਸਾ, ਤਸ੍ਸ ਚ ਆਣਾਯ ਠਿਤਾ ਸਂਸਾਰੇ ਨ ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤੇਵਾ''ਤਿ ਨਯਗ੍ਗਾਹੇਨ ਅਨੁਮਾਨੇਨ ਜਾਨਾਤਿ। **ਸਚੇ ਤ੍ਵਂ ਏਵਂ ਅਨੁਬੁਦ੍ਧੋ**ਤਿ ਯਥਾ ਤ੍ਵਂ ਪਰੇਸਂ ਸਚ੍ਚਾਭਿਸਮ੍ਬੋਧਂ ਵਦਤਿ, ਏਵਂ ਤ੍ਵਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਨੁਰੂਪਤੋ ਸਯਮ੍ਭੁਞਾਣੇਨ ਬੁਦ੍ਧੋ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤੋ। **ਤਂ ਧਮ੍ਮਂ ਮਾ ਉਪਨਯਸੀ**ਤਿ ਤਯਾ ਪਟਿਵਿਦ੍ਧਧਮ੍ਮਂ ਮਾ ਸਾਵਕਪਟਿਵੇਧਂ ਪਾਪੇਸਿ। **ਇਦ**ਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ਅਨਨ੍ਤਰਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕੇ

ਪਤਿਟ੍ਠਾਨਂਯੇਵ ਸਨ੍ਧਾਯ ਮਾਰੋ ਵਦਤਿ, ਤੇ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **“ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਹੀ”**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਅਪਾਯਪਤਿਟ੍ਠਾਨਂ ਪਨ ਆਜੀਵਕਨਿਗਣ੍ਠਾਦਿਪਬ੍ਬਜ੍ਜਂ ਉਪਗਤੇ ਤਿਤ੍ਥਕਰੇ, ਯੇ ਕੇਚਿ ਵਾ ਪਬ੍ਬਜਿਤ੍ਵਾ ਮਿਚ੍ਛਾਪਟਿਪਨ੍ਨੇ ਜਨੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵਦਤਿ। **ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇ**ਤਿ ਅਸਞ੍ਜਾਤੇ, ਅਪ੍ਪਤ੍ਤੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਨੁਲ੍ਲਪਨਤਾਯਾ**ਤਿ ਯਥਾ ਮਾਰੋ ਉਪਰਿ ਕਿਞ੍ਚਿ ਉਤ੍ਤਰਂ ਲਪਿਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ, ਏਵਂ ਤਥਾ ਉਤ੍ਤਰਭਾਸਨੇਨ। **ਨਿਮਨ੍ਤਨਵਚਨੇਨਾ**ਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਪਨਵਚਨੇਨ। ਬ੍ਰਹ੍ਮਂ ਸੇਟ੍ਠਂ ਨਿਮਨ੍ਤਨਂ, ਬ੍ਰਹ੍ਮੁਨੋ ਵਾ ਨਿਮਨ੍ਤਨਂ ਏਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੀਤਿ **ਬ੍ਰਹ੍ਮਨਿਮਨ੍ਤਨਿਕਂ,** ਸੁਤ੍ਤਂ। ਯਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥਤੋ ਅਵਿਭਤ੍ਤਂ, ਤਂ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਮੇਵ।

ਬ੍ਰਹ੍ਮਨਿਮਨ੍ਤਨਿਕਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾਯ ਲੀਨਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨਾ ਸਮਤ੍ਤਾ।

੧੦. ਮਾਰਤਜ੍ਜਨੀਯਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੫੦੬. ਕੋਟ੍ਠਮਨੁਪਵਿਟ੍ਠੋਤਿ ਆਸਯੋ ਵਚ੍ਚਗੁਤ੍ਤਟ੍ਠਾਨਤਾਯ ਕੋਟ੍ਠਂ, ਤਸ੍ਸ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਕੋਟ੍ਠਂ। ਅਨੁਰੂਪੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਵਿਟ੍ਠੋ ਅਨੁਪਵਿਟ੍ਠੋ। ਸੁਖੁਮਞ੍ਹਿ ਤਦਨੁਚ੍ਛਵਿਕਂ ਅਤ੍ਤਭਾਵਂ ਮਾਪੇਤ੍ਵਾ ਅਯਂ ਤਤ੍ਥ ਪਵਿਟ੍ਠੋ। **ਗਰੁਗਰੋ ਵਿਯਾ**ਤਿ ਗਰੁਕਗਰੁਕੋ ਵਿਯ। ਉ-ਕਾਰਸ੍ਸ ਹਿ ਓ-ਕਾਰਂ ਕਤ੍ਵਾ ਅਯਂ ਨਿਦ੍ਦੇਸੋ, ਅਤਿਵਿਯ ਗਰੁਕੋ ਮਞ੍ਞੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਗਰੁਗਰੁ ਵਿਯ ਇਚ੍ਚੇਵ ਵਾ ਪਾਠੋ। ਮਾਸਭਤ੍ਤਂ **ਮਾਸੋ** ਉਤ੍ਤਰਪਦਲੋਪੇਨ, ਮਾਸਭਤ੍ਤੇਨ ਆਚਿਤਂ ਪੂਰਿਤਂ **ਮਾਸਾਚਿਤਂ ਮਞ੍ਞੇ।** ਤੇਨਾਹ **“ਮਾਸਭਤ੍ਤਂ ਭੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਕੁਚ੍ਛਿ ਵਿਯਾ”**ਤਿ। ਉਤ੍ਤਰਪਦਲੋਪੇਨ ਵਿਨਾ ਅਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **“ਮਾਸਪੂਰਿਤਪਸਿਬ੍ਬਕੋ ਵਿਯਾ”**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਤਿਨ੍ਤਮਾਸੋ ਵਿਯਾ**ਤਿ ਤਿਨ੍ਤਮਾਸੋ ਪਸਿਬ੍ਬਕੋ ਵਿਯ। ਕਿਂ ਨੁ ਖੋ ਏਤਂ ਮਮ ਕੁਚ੍ਛਿਯਂ ਪੁਬ੍ਬਂ ਭਾਰਿਕਤ੍ਤਂ, ਕਿਂ ਨੁ ਖੋ ਕਥਂ ਨੁ ਖੋ ਜਾਤਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ? **ਉਪਾਯੇਨਾ**ਤਿ ਪਥੇਨ ਞਾਯੇਨ। ਬਜਤਿਰੇਕਤੋ ਪਨਸ੍ਸ ਅਨੁਪਾਯਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **“ਸਚੇ ਪਨਾ”**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਅਤ੍ਤਾਨਮੇਵ ਵਾ ਸਨ੍ਧਾਯ **“ਮਾ ਤਥਾਗਤਂ ਵਿਹੇਸੇਸੀ”**ਤਿ ਆਹ। ਯਥਾ ਹਿ ਅਰਿਯਸਙ੍ਘੋ ‘‘ਤਥਾਗਤਂ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਪੂਜਿਤਂ, ਸਙ੍ਘਂ ਨਮਸ੍ਸਾਮ ਸੁਵਤ੍ਥਿ ਹੋਤੂ’’ਤਿਆਦੀਸੁ (ਖੁ॰ ਪਾ॰ ੬.੧੮; ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੨੪੧) **ਤਥਾਗਤੋ**ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਏਵਂ ਤਪ੍ਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾ ਅਰਿਯਪੁਗ੍ਗਲਾ, ਯਥਾ ਚ ਪੁਰਿਮਕਾ ਦੁਤਿਯਅਗ੍ਗਸਾਵਕਾ ਕਪ੍ਪਾਨਂ ਸਤਸਹਸ੍ਸਾਧਿਕਂ ਏਕਂ ਅਸਙ੍ਖ੍ਯੇਯ੍ਯਂ ਪਾਰਮਿਯੋ ਪੂਰੇਤ੍ਵਾ ਆਗਤਾ, ਅਯਮ੍ਪਿ ਮਹਾਥੇਰੋ ਤਥਾ ਆਗਤੋਤਿ **ਤਥਾਗਤੋ**ਤਿ। **ਪਤਿਅਗ੍ਗਲੇ**ਵ **ਅਟ੍ਠਾਸੀ**ਤਿ ਅਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਬਹਿਭਾਗੇ ਅਟ੍ਠਾਸਿ।

੫੦੭. ਰੁਕ੍ਖਦੇਵਤਾ ਨਾਮ ਚਾਤੁਮਹਾਰਾਜਿਕੇਸੁ ਨਿਹੀਨੋ ਕਾਯੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਨੇਸਂ ਮਨੁਸ੍ਸਗਨ੍ਧੋ ਪਰਿਚਿਤਤ੍ਤਾ ਨਾਤਿਜੇਗੁਚ੍ਛੋਤਿ ਆਹ **“ਆਕਾਸਟ੍ਠਦੇਵਤਾਨ”**ਨ੍ਤਿ। **ਆਬਾਧਂ ਕਰੋਤੀ**ਤਿ ਦੁਕ੍ਖਂ ਜਨੇਤਿ। **ਨਾਗਰਿਕੋ**ਤਿ ਸੁਕੁਮਾਰੋ। **ਪਰਿਚੋਕ੍ਖੋ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਸੋ ਸੁਚਿਰੂਪੋ। **ਞਾਤਿਕੋਟਿ**ਨ੍ਤਿ ਞਾਤਿਭਾਗਂ। ਅਨਾਦਿਮਤਿ ਹਿ ਸਂਸਾਰੇ ਞਾਤਿਭਾਗਰਹਿਤੋ ਨਾਮ ਸਤ੍ਤੋ ਕਸ੍ਸਚਿਪਿ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਇਦ**ਨ੍ਤਿ ‘‘ਸੋ ਮੇ ਤ੍ਵਂ ਭਾਗਿਨੇਯ੍ਯੋ ਹੋਸੀ’’ਤਿ ਇਦਂ ਵਚਨਂ। **ਪਵੇਣਿਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਤਦਾ ਮਯ੍ਹਂ ਭਾਗਿਨੇਯ੍ਯੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਮਾਰਟ੍ਠਾਨੇ ਠਿਤੋਤਿ ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਪਵੇਣਿਯਾ ਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਵਾ ਵੇਸਮਂ ਧੁਰੋ **ਵਿਧੁਰੋ।** ਤੇਨਾਹ **“ਅਞ੍ਞੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਅਸਦਿਸੋ”**ਤਿ। **ਅਪ੍ਪਦੁਕ੍ਖੇਨਾ**ਤਿ ਸੁਖੇਨੇਵ। ਪਨ੍ਥਾਨਂ ਅਵਨ੍ਤਿ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀਤਿ **ਪਥਾਵਿਨੋ। ਏਤ੍ਤਕੇਨਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਚਿਤਕਸਨ੍ਨਿਸਯੇਨ। **ਉਦਕਲੇਣ**ਨ੍ਤਿ ਉਦਕਨਿਸ੍ਸਨ੍ਦਨਲੇਣਂ। **ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਤੋ**ਤਿ ਨਿਰੋਧਸਮਾਪਤ੍ਤਿਤੋ। **ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਫਲ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਰੋਧਸਮਾਪਤ੍ਤਿਫਲਂ।

੫੦੮. ਦਸਹਿ ਅਕ੍ਕੋਸਵਤ੍ਥੂਹੀਤਿ ਦਸਹਿਪਿ ਅਕ੍ਕੋਸਵਤ੍ਥੂਹਿ, ਤਤੋ ਕਿਞ੍ਚਿ ਅਹਾਪੇਨ੍ਤਾ। **ਪਰਿਭਾਸਥਾ**ਤਿ ਗਰਹਥ। **ਘਟ੍ਟੇਥਾ**ਤਿ ਅਨੂਨਾਹਿ ਕਥਾਹਿ ਇਮੇਸੁ ਓਵਿਜ੍ਝਥ। **ਦੁਕ੍ਖਾਪੇਥਾ**ਤਿ ਚਿਤ੍ਤੇ ਦੁਕ੍ਖਂ ਜਨੇਥ। **ਏਤੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਤੇਸਂ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਤੁਮ੍ਹਾਕਂ ਅਕ੍ਕੋਸਨਾਦੀਹਿ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਕਿਲੇਸੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ। ਤੇਨੇਤ੍ਥ **ਦੂਸੀ ਮਾਰੋ** ਓਤਾਰਂ ਲਭਤਿ ਨਾਮਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਉਪਟ੍ਠਾਤਬ੍ਬਂ ਇਭਂ ਅਰਹਨ੍ਤੀਤਿ ਇਬ੍ਭਾ, ਹਤ੍ਥਿਭਣ੍ਡਕਾ, ਹੀਨਜੀਵਿਕਤਾਯ ਹੇਤੇ ਇਬ੍ਭਾ ਵਿਯਾਤਿ **ਇਬ੍ਭਾ,** ਤੇ ਪਨ ਸਦੁਤਿਯਕਵਸੇਨ **“ਗਹਪਤਿਕਾ”**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ। **ਕਣ੍ਹਾ**ਤਿ ਕਣ੍ਹਾਭਿਜਾਤਿਕਾ। ਪਾਦਤੋ ਜਾਤਤ੍ਤਾ **ਪਾਦਾਨਂ ਅਪਚ੍ਚਾ। ਆਲਸਿਯਜਾਤਾ**ਤਿ ਕਸਿਵਣਿਜ੍ਜਾਦਿਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਅਕਰਣੇਨ ਸਞ੍ਜਾਤਾਲਸਿਯਾ। **ਗੂਥਨਿਦ੍ਧਮਨਪਨਾਲ਼ੀ**ਤਿ ਵਚ੍ਚਕੂਪਤੋ ਗੂਥਸ੍ਸ ਨਿਕ੍ਖਮਪਦੇਸੋ।

ਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਅਕੁਸਲਂ ਨ ਭਵੇਯ੍ਯ ਤੇਸਂ ਤਾਦਿਸਾਯ ਅਭਿਸਨ੍ਧਿਯਾ ਅਭਾਵਤੋ। ਆਵੇਸਕਸ੍ਸ ਆਨੁਭਾਵੇਨ ਆਵਿਟ੍ਠਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਸਨ੍ਤਤਿ ਵਿਪਰਿਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋਵਾਯਮਤ੍ਥੋ। **ਵਿਸਭਾਗਵਤ੍ਥੁ**ਨ੍ਤਿ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਇਤ੍ਥਿਰੂਪਂ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੀਨਂ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਪੁਰਿਸਰੂਪਨ੍ਤਿ ਈਦਿਸਂ, ਅਞ੍ਞਂ ਵਾ ਪਬ੍ਬਜਿਤਾਨਂ ਅਸਾਰੁਪ੍ਪਂ ਵਿਸਭਾਗਵਤ੍ਥੁਂ। **ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰਾਰਮ੍ਮਣ**ਨ੍ਤਿ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਾਨਂ ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯਂ। **ਲੇਪਯਟ੍ਠਿ**ਨ੍ਤਿ ਲੇਪਲਿਤ੍ਤਂ ਵਾਕੁਰਯਟ੍ਠਿਂ।

੫੧੦. ਸੋਮਨਸ੍ਸਵਸੇਨਾਤਿ ਗੇਹਸ੍ਸਿਤਸੋਮਨਸ੍ਸਵਸੇਨ। **ਅਞ੍ਞਥਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਉਪ੍ਪਿਲਾਵਿਤਤ੍ਤਂ। **ਪੁਰਿਮਨਯੇਨੇ**ਵਾਤਿ ''ਸਚੇ ਮਾਰੋ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਸਰੀਰੇ ਅਧਿਮੁਚ੍ਚਿਤ੍ਵਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ। ਯਦਿ ਮਾਰੋਵ ਤਥਾ ਕਰੇਯ੍ਯ, ਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਕੁਸਲਂ ਨ ਭਵੇਯ੍ਯ, ਮਾਰਸ੍ਸੇਵ ਭਵੇਯ੍ਯ, ਸਰੀਰੇ ਪਨ ਅਨਧਿਮੁਚ੍ਚਿਤ੍ਵਾ ਤਾਦਿਸਂ ਪਸਾਦਨੀਯਂ ਪਸਾਦਵਤ੍ਥੁਂ ਦਸ੍ਸੇਸਿ। ਤੇਨਾਹ "**ਯਥਾ ਹੀ**"ਤਿਆਦਿ।

੫੧੧. ਅਸੁਭਸਞ੍ਞਾਪਰਿਚਿਤੇਨਾਤਿ ਸਕਲਂ ਕਾਯਂ ਅਸੁਭਨ੍ਤਿ ਪਵਤ੍ਤਾਯ ਸਞ੍ਞਾਯ ਸਹਗਤਜ੍ਝਾਨਂ ਅਸੁਭਸਞ੍ਞਾ, ਤੇਨ ਪਰਿਚਿਤੇਨ ਪਰਿਭਾਵਿਤੇਨ। **ਚੇਤਸਾ** ਚਿਤ੍ਤੇਨ। **ਬਹੁਲ**ਨ੍ਤਿ ਅਭਿਣ੍ਹਂ। **ਵਿਹਰਤੋ**ਤਿ ਵਿਹਰਨ੍ਤਸ੍ਸ, ਅਸੁਭਸਮਾਪਤ੍ਤਿਬਹੁਲਸ੍ਸਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਪਤਿਲੀਯਤੀ**ਤਿ ਸਙ੍ਕੁਚਤਿ ਤਤ੍ਥ ਪਟਿਕ੍ਕੂਲਤਾਯ ਸਣ੍ਠਿਤਤ੍ਤਾ। **ਪਤਿਕੁਟਤੀ**ਤਿ ਅਪਸਕ੍ਕਤਿ। **ਪਤਿਵਤ੍ਤਤੀ**ਤਿ ਨਿਵਤ੍ਤਤਿ। ਤਤੋ ਏਵ **ਨ ਸਮ੍ਪਸਾਰਿਯਤਿ। ਰਸਤਣ੍ਹਾਯਾ**ਤਿ ਮਧੁਰਾਦਿਰਸਵਿਸਯਾਯ ਤਣ੍ਹਾਯ।

ਸਬ੍ਬਲੋਕੇ ਅਨਭਿਰਤਿਸਞ੍ਞਾਤਿ ਤੀਸੁਪਿ ਭਵੇਸੁ ਅਰੁਚ੍ਚਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਭਾਵਨਾ। ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਹੇਸਾ। **ਲੋਕਚਿਤ੍ਤੇਸੂ**ਤਿ ਹਤ੍ਥਿਅਸ੍ਸਰਥਪਾਸਾਦਕੂਟਾਗਾਰਾਦਿਭੇਦੇਸੁ ਚੇਵ ਆਰਾਮਰਾਮਣੇਯ੍ਯਕਾਦਿਭੇਦੇਸੁ ਚ ਲੋਕੇ ਚਿਤ੍ਤਵਿਚਿਤ੍ਤੇਸੁ। **ਰਾਗਸਨ੍ਤਾਨਿ** ਵੂਪਸਨ੍ਤਰਾਗਾਨਿ। **ਦੋਸਮੋਹਸਨ੍ਤਾਨੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਇਮੇਸਂ ਏਵਂ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਗ੍ਗਹਣਂ ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਸਪ੍ਪਾਯਭਾਵਤੋ।

੫੧੨. ਸਕ੍ਖਰਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾਤਿ ਸਕ੍ਖਰਾਸੀਸੇਨ ਤਤ੍ਤਕਂ ਭਿਨ੍ਨਪਾਸਾਣਮੁਟ੍ਠਿਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਅਨ੍ਤੋਮੁਟ੍ਠਿਯਂ ਤਿਟ੍ਠਨਪਮਾਣਂ ਪਾਸਾਣ**"ਨ੍ਤਿ। ਮੁਟ੍ਠਿਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਯਞ੍ਹਿ ਪਾਸਾਣਸ੍ਸ ਹੇਟ੍ਠਿਮਕੋਟਿ। **ਹਤ੍ਥਿਨਾਗੋ**ਤਿ ਮਹਾਹਤ੍ਥੀ। ਮਹਨ੍ਤਪਰਿਯਾਯੋ **ਨਾਗ**-ਸਦ੍ਦੋਤਿ ਕੇਚਿ। ਅਹਿਨਾਗਾਦਿਤੋ ਵਾ ਵਿਸੇਸਨਤ੍ਥਂ ਹਤ੍ਥਿਨਾਗੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਸਕਲਸਰੀਰੇਨੇਵ ਨਿਵਤ੍ਤਿਤ੍ਵਾ ਅਪਲੋਕੇਸੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਮਤ੍ਥਂ ਵਿਵਰਿਤੁਂ "**ਯਥਾ ਹੀ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਨ ਵਾਯ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵਾ-ਸਦ੍ਦੋ ਅਵਧਾਰਣਤ੍ਥੋਤਿ ਆਹ "**ਨੇਵ ਪਮਾਣਂ ਅਞ੍ਞਾਸੀ**"ਤਿ। **ਸਹਾਪਲੋਕਨਾਯਾਤਿ ਚ ਵਚਨਤੋ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਵਚਨੇਨ ਇਮਂ ਵਚਨਮਤ੍ਤਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਉਲ਼ਾਰੇ**ਤਿ ਉਲ਼ਾਰਗੁਣੇ। ਭਗਵਨ੍ਤਞ੍ਹਿ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਨਤ੍ਥਿ ਤਦਾ ਸਦੇਵਕੇ ਲੋਕੇ ਤਾਦਿਸੋ ਗੁਣਵਿਸੇਸਯੁਤ੍ਤੋਤਿ।

ਵਿਸੁਂ ਵਿਸੁਂ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਵੇਦਨਿਯੋ ਅਯਸੂਲੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਭੂਤਾਨਿ ਛ ਫਸ੍ਸਾਯਤਨਾਨਿ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ ਛ ਫਸ੍ਸਾਯਤਨਂ, ਦੁਕ੍ਖਂ। ਤਂ ਏਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੀਤਿ **ਛ ਫਸ੍ਸਾਯਤਨਿਕੋ,** ਨਿਰਯੋ। ਤੇਨਾਹ "**ਛਸੁ ਫਸ੍ਸਾ...ਪੇ॰... ਪਚ੍ਚਯੋ**"ਤਿ। ਸਮਾਹਨਤੀਤਿ ਸਮਾਹਤੋ, ਅਨੇਕਸਤਭੇਦੋ ਸਙ੍ਕੁਸਮਾਹਤੋ ਏਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੀਤਿ **ਸਙ੍ਕੁਸਮਾਹਤੋ,** ਨਿਰਯੋ। ਵਿਸੇਸਪਚ੍ਚਯਤਾਯ ਵੇਦਨਾਯ ਠਿਤੋਤਿ ਵੇਦਨਿਯੋ, ਕਾਰਣਾਕਾਰਕੇਨ ਵਿਨਾ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਂ ਸਯਮੇਵ ਵੇਦਨਿਯੋਤਿ **ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਵੇਦਨਿਯੋ। ਅਯਸੂਲੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਅਯਸੂਲ**ਨ੍ਤਿ ਪਾਦਪਦੇਸਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਨਿਰਨ੍ਤਰਂ ਅਭਿਹਨਨਵਸੇਨ ਆਗਤੇਨ ਪਞ੍ਞਾਸਾਯ ਜਨੇਹਿ ਗਹਿਤੇਨ ਅਯਸੂਲੇਨ ਸਹ ਸੀਸਪਦੇਸਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਆਗਤਂ। ਅਯਸੂਲਭਾਵਸਾਮਞ੍ਞੇਨ ਚੇਤਂ ਏਕਵਚਨਂ, ਸਤਮਤ੍ਤਾਨਿ ਪਤਿਤਾਨਿ ਸੂਲਾਨਿ। **ਇਮਿਨਾ ਤੇ ਠਾਨੇਨ ਚਿਨ੍ਤੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਨਿਸ੍ਸਿਤਵੋਹਾਰੇਨ ਨਿਸ੍ਸਯਂ ਵਦਤਿ। **ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ''ਤਦਾ ਜਾਨੇਯ੍ਯਾਸਿ ਵਸ੍ਸਸਹਸ੍ਸਂ ਮੇ ਨਿਰਯੇ ਪਚ੍ਚਮਾਨਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਵੁਟ੍ਠਾਨਿਮ**ਨ੍ਤਿ ਵੁਟ੍ਠਾਨੇ ਭਵਂ, ਅਨ੍ਤਿਮਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨਾਹ "**ਵਿਪਾਕਵੁਟ੍ਠਾਨਵੇਦਨ**"ਨ੍ਤਿ, ਵਿਪਾਕਸ੍ਸ ਪਰਿਯੋਸਾਨਂ ਵੇਦਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਦੁਕ੍ਖਤਰਾ ਹੋਤਿ** ਪਦੀਪਸ੍ਸ ਵਿਜ੍ਝਾਯਨਕ੍ਖਣੇ ਮਹਨ੍ਤਭਾਵੋ ਵਿਯ।

੫੧੩. ਘਟ੍ਟਯਿਤ੍ਵਾ ਪੋਥੇਤ੍ਵਾ। **ਪਾਟਿਯੇਕ੍ਕਵੇਦਨਾਜਨਕਾ**ਤਿ ਪਚ੍ਚੇਕਂ ਮਹਾਦੁਕ੍ਖਸਮੁਪ੍ਪਾਦਕਾ। ਅਯਤੋ ਅਪਗਤੋ **ਨਿਰਯੋ,** ਸੋ **ਦੇਵਦੂਤਸੁਤ੍ਤੇਨ** (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੨੬੧) ਦੀਪੇਤਬ੍ਬੋ। ਅਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾ ਪਨਸ੍ਸ ਪਰਤੋ ਸਯਮੇਵ ਆਗਮਿਸ੍ਸਤਿ। ਇਮਂ ਪਨ ਅਤੀਤਵਤ੍ਥੁਂ ਆਹਰਿਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਞਾਣਾਨੁਭਾਵਦੀਪਨਮੁਖੇਨ ਮਾਰਂ ਸਨ੍ਤਜ੍ਜੇਨ੍ਤੋ ਮਹਾਥੇਰੋ "**ਯੋ ਏਤਮਭਿਜਾਨਾਤੀ**"ਤਿ ਗਾਥਮਾਹ। ਤਸ੍ਸਤ੍ਥੋ – **ਯੋ**

ਮਹਾਭਿਞ੍ਞੋ **ਏਤੰ** ਕਮ੍ਮੰ ਕਮ੍ਮਫਲਞ੍ਚ ਹਤ੍ਥਤਲੇ ਠਪਿਤੰ ਆਮਲਕੰ ਵਿਯ ਅਭਿਮੁਖੰ ਕਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਤੋ ਜਾਨਾਤਿ। ਸਬ੍ਬਸੋ ਭਿਨ੍ਨਕਿਲੇਸਤਾਯ **ਭਿਕ੍ਖੁ** ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਅਗ੍ਗਸਾਵਕੋ, **ਤਾਦਿਸੰ** ਉਲ਼ਾਰਗੁਣੰ **ਆਸਜ੍ਜ** ਘਟ੍ਟਯਿਤ੍ਵਾ ਏਕਨ੍ਤਕਾਲ਼ਕੇਹਿ ਪਾਪਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਤ੍ਤਾ **ਕਣ੍ਹ** ਮਾਰ ਆਯਤਿੰ ਮਹਾਦੁਕ੍ਖੰ ਵਿਨ੍ਦਿਸ੍ਸਸਿ।

ਉਦਕੰ ਵਤ੍ਥੁੰ ਕਤ੍ਵਾਤਿ ਤਤ੍ਥ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨਕਸਤ੍ਤਾਨੰ ਸਾਧਾਰਣਕਮ੍ਮਫਲੇਨ ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦਉਦਕਮੇਵ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨੰ ਕਤ੍ਵਾ। ਤਥਾ ਹਿ ਤਾਨਿ ਕਪ੍ਪਟ੍ਠਿਤਿਕਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤੇਨਾਹ "**ਕਪ੍ਪਟ੍ਠਾਯਿਨੋ**"ਤਿ। **ਤੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਮਾਨਾਨੰ। **ਏਤੰ** ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਵਿਮਾਨਵਤ੍ਥੁੰ ਤਾਸੰ ਅਚ੍ਛਰਾਨੰ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿੰ, ਤਸ੍ਸ ਚ ਕਾਰਣੰ ਅਤ੍ਤਪਚ੍ਚਕ੍ਖੰ ਕਤ੍ਵਾ **ਜਾਨਾਤਿ। ਪਾਦਙ੍ਗੁਟ੍ਠੇਨ ਕਮ੍ਪਯੀ**ਤਿ ਪੁਬ੍ਬਾਰਾਮੇ ਵਿਸਾਖਾਯ ਮਹਾਉਪਾਸਿਕਾਯ ਕਾਰਿਤੰ ਸਹਸ੍ਸਗਬ੍ਭਪਟਿਮਣ੍ਡਿਤਮਹਾਪਾਸਾਦੰ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਾਦਙ੍ਗੁਟ੍ਠੇਨ ਕਮ੍ਪੇਸਿ। ਤੇਨਾਹ "**ਇਦੰ ਪਾਸਾਦਕਮ੍ਪਨਸੁਤ੍ਤੇਨ ਦੀਪੇਤਬ੍ਬਾ**"ਨ੍ਤਿ। ਇਦਨ੍ਤਿ ''ਯੋ ਵੇਜਯਨ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਗਾਥਾਯ ਅਤ੍ਥਜਾਤੰ **ਚੂਲ਼ਤਣ੍ਹਾਸਙ੍ਖਯਵਿਮੁਤ੍ਤਿਸੁਤ੍ਤੇਨੇ**ਵ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੩੯੩) **ਦੀਪੇਤਬ੍ਬੰ**।

ਤਸ੍ਸ ਬ੍ਰਹ੍ਮਗਣਸ੍ਸ ਤਥਾਚਿਨ੍ਤਨਸਮਨਨ੍ਤਰਮੇਵ ਤਸ੍ਮਿੰ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕੇ ਸੁਧਮ੍ਮੰ ਬ੍ਰਹ੍ਮਸਭੰ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ। **ਤੇਪੀ**ਤਿ ਮਹਾਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨਾਦਯੋ। **ਪਚ੍ਚੇਕੰ ਦਿਸਾਸੂ**ਤਿ ਮਹਾਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨਤ੍ਥੇਰੋ ਪੁਰਤ੍ਥਿਮਦਿਸਾਯੰ, ਮਹਾਕਸ੍ਸਪਤ੍ਥੇਰੋ ਦਕ੍ਖਿਣਦਿਸਾਯੰ, ਮਹਾਕਪ੍ਪਿਨਤ੍ਥੇਰੋ ਪਚ੍ਛਿਮਦਿਸਾਯੰ, ਅਨੁਰੁਦ੍ਧਤ੍ਥੇਰੋ ਉਤ੍ਤਰਦਿਸਾਯਨ੍ਤਿ ਏਵੰ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਥੇਰਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਪਰਿਸਮਤ੍ਥਕੇ ਮਜ੍ਝੇ ਨਿਸਿਨ੍ਨਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਸਮਨ੍ਤਤੋ ਚਤੁਦ੍ਦਿਸਾ ਨਿਸੀਦਿੰਸੁ। **ਗਾਥਾ ਵੁਤ੍ਤਾ**ਤਿ ''ਯੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮੰ ਪਰਿਪੁਚ੍ਛਤੀ''ਤਿ ਗਾਥਾ ਵੁਤ੍ਤਾ। **ਅਞ੍ਞਤਰਬ੍ਰਹ੍ਮਸੁਤ੍ਤੇਨਾ**ਤਿ – ''ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਅਞ੍ਞਤਰਸ੍ਸ ਬ੍ਰਹ੍ਮੁਨੋ ਏਵਰੂਪੰ ਪਾਪਕੰ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤੰ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੰ ਹੋਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੭੬) ਮਹਾਵਗ੍ਗੇ ਆਗਤੇਨ ਅਞ੍ਞਤਰਬ੍ਰਹ੍ਮਸੁਤ੍ਤੇਨ।

ਝਾਨਵਿਮੋਕ੍ਖੇਨ ਫੁਸੀਤਿ ਝਾਨਵਿਮੋਕ੍ਖਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਯੇਨ ਅਭਿਞ੍ਞਾਞਾਣੇਨ ਫਸ੍ਸਯਿ। ਵਨਨ੍ਤਿ ਜਮ੍ਬੁਦੀਪੰ ਅਫਸ੍ਸਯੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਜਮ੍ਬੁਦੀਪੋ ਹਿ ਵਨਬਹੁਲਤਾਯ ਇਧ ''ਵਨ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਤੇਨਾਹ ''ਜਮ੍ਬੁਸਣ੍ਡਸ੍ਸ ਇਸ੍ਸਰੋ''ਤਿ। **ਪੁਬ੍ਬਵਿਦੇਹਾਨੰ ਦੀਪ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਬ੍ਬਵਿਦੇਹਵਾਸੀਨੰ ਦੀਪੰ, ਪੁਬ੍ਬਵਿਦੇਹਦੀਪਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਭੂਮਿਸਯਾ ਨਰਾ** ਨਾਮ ਅਪਰਗੋਯਾਨਕਾ ਉਤ੍ਤਰਕੁਰੁਕਾ ਚ। ਯਸ੍ਮਾ ਤੇ ਗੇਹਪਰਿਗ੍ਗਹਾਭਾਵਤੋ ਭੂਮਿਯੰਯੇਵ ਸਯਨ੍ਤਿ, ਨ ਪਾਸਾਦਾਦੀਸੁ। **ਪਟਿਲਭੀ**ਤਿ ਉਪ੍ਪਾਦੇਸਿ। **ਏਤੰ ਆਸੰ ਮਾ ਅਕਾਸੀ**ਤਿ ਏਸਾ ਯਥਾ ਪੁਬ੍ਬੇ ਦੂਸਿਮਾਰਸ੍ਸ, ਏਵੰ ਤੁਯ੍ਹੰ ਆਸਾ ਦੀਘਰਤ੍ਤੰ ਅਨਤ੍ਥਾਵਹਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਏਦਿਸੰ ਆਸੰ ਮਾ ਅਕਾਸੀਤਿ ਮਾਰਸ੍ਸ ਓਵਾਦੰ ਅਦਾਸਿ। ਸੇਸੰ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯਮੇਵ।

ਪਪਞ੍ਚਸੂਦਨਿਯਾ ਮਜ੍ਝਿਮਨਿਕਾਯਟ੍ਠਕਥਾਯ

ਮਾਰਤਜ੍ਜਨੀਯਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾਯ ਲੀਨਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨਾ ਸਮਤ੍ਤਾ।

ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ ਚ ਚੂਲ਼ਯਮਕਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ।

ਮੂਲਪਣ੍ਣਾਸਟੀਕਾ ਸਮਤ੍ਤਾ।

ਦੁਤਿਯੋ ਭਾਗੋ ਨਿਟ੍ਠਿਤੋ।